BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLIX
E
1
NAPOLI

XLIX
E
1

L 105. 102.

APOSTOLATVS BENEDICTINORVM IN ANGLIA

Siue

DISCEPTATIO HISTORICA,

DE ANTIQVITATE

ORDINIS CONGREGATIONISQVE MONACHORVM NIGRORVM

S. BENEDICTI

IN REGNO ANGLIÆ:

In qua demonſtratur S. Gregorium, eius nationis Apoſtolum, fuiſſe Benedictinum; oſtenditur etiam obiter quanto numero, quibuſque temporibus, alij Ordines Religioſorum, in eodem Regno cœperint agnoſci.

Cum appendice copioſa inſtrumentorum venerandæ vetuſtatis, è quibus fides Antiquitatum Benedictinarum demonſtratur: in ijs præcipuè inueniet Lector Religioſus, CONCORDIAM REGVLAREM S. DVNSTANI, & STATVTA MONASTICA D. LANFRANCI; & aliquot ACTA PRISCORVM CAPITVLORVM GENERALIVM CONGREGATIONIS ORDINISQVE EIVSDEM IN ANGLIA: antehac nunquam typis excuſa.

Iuſſu Patrum eiuſdem congregationis, in Capitulo Generali anni 1625. congregatorum, edita;

OPERA ET INDVSTRIA

R. P. CLEMENTIS REYNERI S. Theol. Profeſſoris, & eiuſdem Congregationis Secretarij.

AD ILLVSTRISSIMVM REVERENDISSIMVMQVE DOMINVM

D. GVIDONEM BENTIVOGLIVM

S. R. E. CARDINALEM

COMPROTECTOREM GALLIARVM.

Nehemias apud Eſdram. *lib. 3. c. 4.*

Veritas manet, & inualeſcit in æternum.

DVACI,

Ex Officinâ LAVRENTII KELLAMI Typographi iurati, ſub ſigno Agni Paſchalis. 1626.

NAPOLI

APOSTOLATVS BENEDICTINORVM

IN ANGLIA,

SIVE

DISCEPTATIO HISTORICA, DE ANTIQVITATE ORDINIS, CONGREGATIONISQVE MONACHORVM NIGRORVM SANCTI BENEDICTI IN REGNO ANGLIÆ:

In qua demonſtratur S. Gregorium, eius nationis Apoſtolum, fuiſſe Benedictinum: oſtenditur etiam obiter quanto numero, quibuſque temporibus, alij Ordines Religioſorum, in eodem Regno cœperint agnoſci.

Cum appendice copioſa inſtrumentorum venerandæ vetuſtatis, e quibus fides antiquitatum Benedictinarum demonſtratur: in ijs præcipue inueniet Lector religioſus, CONCORDIAM REGVLAREM S. DVNSTANI, & STATVTA MONASTICA D. LANFRANCI, & aliquot ACTA PRISCORVM CAPITVLORVM GENERALIVM CONGREGATIONIS, ORDINISQVE EIVSDEM IN ANGLIA: antehac nunquam typis excuſa.

Iuſſu Patrum eiuſdem Congregationis, in Capitulo Generali anni 1625 congregatorum, edita;

OPERA ET INDVSTRIA

R. P. CLEMENTIS REYNERI S. Th Profeſſoris, & eiuſdem Cong. Secretarij.

AD ILLVSTRISSIMVM REVERENDISSIMVMQVE DOMINVM

D. GVIDONEM BENTIVOGLIVM

S. R. E. CARDINALEM

COMPROTECTOREM GALLIARVM

Nehemias apud Eſdram. lib. 3. c. 4.

Veritas manet & inualeſcit in æternum.

DVACI.

Ex officina LAVRENTII KELLAMI Typographi iurati, ſub ſigno Agni Paſchalis,

16[illegible]

ILLVSTRISSIMO REVEREDISSIMOQVE
IN CHRISSTO PATRI AC DOMINO

D. GVIDONI BENTIVOGLIO,

S. R. E,

CARDINALI AMPLISSIMO.
ET REGNI GALLIÆ
COMPROTECTORI.

LIBRVM hunc, in quo ordinis noſtri, & Congregationis Benedictinæ in Anglia antiquam originem, fœlicem progreſſum, ac præſentem ſtatum deſcribimus, ſub tui nominis patrocinio edimus(*Cardinalis Illuſtriſsimè)* ea præcipuè ratione ducti, quod in eo, aliqua ex parte, opus (vt ſic loquamur) manuum tuarum defendimus. Tu enim nuperis his temporibus, tã in Belgio, quam in Gallia Nuntius Apoſtolicus Congregationem noſtram, ab hæreticis oppreſſam, ac pene deletam, ſed diuina prouidentia in vno homine mirabiliter conſeruatam, iamque denuò quaſi renaſcentẽ obſtetrica opera humaniſſimè fouiſti; & Cardinalis iam, pro ampliſſimis in eccleſiam meritis, factus, eandem fœliciter promouiſti. Meritò igitur eiuſdem defenſionem contra varios,

honoris illius, & innocētiæ noſtræ impugnatores, ſiue externos, ſiue domeſticos conſcriptam, ſub nominis tui auſpicijs euulgamus: vt quantum cauſæ noſtræ accedit tutelę ex rationum euidentium lumine manifeſto, tantum etiam authoritatis ex tuo eidem impartiatur patrocinio. Iamdudum eſt, quod hoc opus fuit inchoatum, & non niſi multorum flagitantium eiuſdem editionem admonitionibus lucem aſpicit. Putauimus enim antiquitatem ordinis noſtri in Anglia ſatis abundè, ac euidenter ab alijs fuiſſe demonſtratam, vt non eſſet nobis opus, calculum noſtrum adijcere. Putauimus etiam non eſſe opus innocentiæ apologetica aduocatione; nec propterea ſolliciti fuimus, aliquid in lucem emittere, quo declararetur ſyncera noſtra intentio in reſtauratione antiquæ Cōgregationis Angliæ: æſtimantes hoc nobis ſatis eſſe, eam tibi (*Cardinalis Ampliſſime*) alijſque digniſſimis eccleſiæ pugilibus fuiſſe cognitam. Sed longè alia mens fuit reliquorum Patrum Congregationis noſtrę in vltimo Capitulo generali Duaci collectorum, quibus iudicium de hac re remiſeramus, aſſerentibus omnibus cęcum (vt aiunt) plura ſcire in domo ſua, quam oculatiſſimum quemque in aliena: idcòque neminem poſſe ita exactè ſcribere de rebus & hiſtorijs Anglicis, ſicut poteſt homo Anglus; nec Anglum vllum non monachum poſſe ita ſecurè, & ſine erroris ſcrupulo de rebus Benedictinis hiſtoriā texere, ſicut poteſt eius ordinis alumnus, & profeſſor. Deinde, quia apud eos, qui nō nouerunt cauſarum merita, ſæpe periclitari ſolet etiam innocentium fama; cenſuerunt valdè proficuam honori Congregationis noſtræ, ſi non planè neceſſariam fore aliquam ſynceră narrationem, quâ toti orbi innoteſceret, quibus modis, & quo ordine continuata, & reſtaurata fuerit antiqua Congregatio Angliæ, & aſſerta in eum ſtatum in quo nunc cernitur. Quapropter voluntas, & iuſſio fuit totius Congregationis noſtræ vt in lucem ederemus hanc Diſceptationem Hiſtoricam, in qua vtrumque præſtitimus: Cuius Diſceptationis totius & controuerſię te iudicem facimus, ſed maximè quoad illam partem quę compre-

comprehendit narrationem eorum, quæ facta ſunt in congregationis noſtrę nupera reſtauratione, aut erectione, quæ omnia, aut plęraque tuis oculis inſpexiſti: quoad reliqua non plus fidei poſtulamus quam vel rationum momenta, vel ſcriptorũ grauium, quos citamus authoritas exegerit, vel ſcripturarum, & inſtrumentorum autenticorum antiqua, ac indubitata monumenta quæ producimus, probauerint. Accipe igitur opellam tibi in gratitudinis obſequium a toto Congregatione noſtra oblatam, quæ certe non debuit alium quęrere patronum, aut iudicem poſtulare quam te (*Cardinalis Illuſtriſſime*) quem vt altorẽ, & nutritorem tenellæ adhuc Congregationis habuimus indulgentiſſimũ. Fauere, vt ſperamus, non deſiſtes alumnę tuę, cuius omnes monachi perpetuis precibus tuam incolumitatem & proſperitatem Deo Opt. Max. fideli ſemper deuotione commendabunt; & in illis ego, vltimus merito, ſed non vltimus ſyncera erga te reuerentia, qui non author operis ſum, ſed iuſſu Congregationis editor, & dedicator, &

Illuſt^me. Reuerend^meque D. T.

Humillimus, & amantiſſimus cliens

F. Clemens Reynervs

Lectori Beneuolo.

CVM diſceptationem hanc noſtram, ad tantam molem perueniſſe conſpexiſſe (*Benigne Lector*) ſubijt animũ cõtrariũ eius quod in malo poeta ridebat Horatius: *Amphora cœpit Inſtitui currente rota: cur Vrceus exit?* nos e contrario *Vrceum*, libellum animo complexi eramus, paruum, paucisque ſchedis explicandum: & ecce creuit in *Amphoram*, in quod vides volumen. Nam cum iam liber ſub prælo aliquouſque prouectus eſſet, interquieſcere ſubinde, dum in ipſa Anglia, originalium librorum, inſtrumentorumque inſpectio fieri poſſet, coacti ſumus; vt per hoc venerandæ antiquitatis ſcrutinium certiora de multis, (quæ obſcuri cuiuſdã calamus immeritò ſugillat) ac euidentiora producerentur argumenta. Quæ nobis diligentia, periculis non contemnendis ſterit, & ſumptibus, ſed quam non dolemus præſtitam, dum ſic cuilibet lectori probemus, tum præſertim ſuperioribus noſtris, maxime autem Eccleſiæ catholicæ ſummo Paſtori, auguſtoque eius Senatui, nihil à nobis dictum, factum, aut ſuggeſtum magnis illis Eccleſiæ gubernatoribus, quod non fuerit ſumma fide, euidentique veritate ſubnixum. Ea ea cauſa fuit cur liber ſemper ſub prælo creuerit, dum propter authoris (quem dixi) importunam in veritate impugnanda pertinaciam, & obſcuram diligentiam, aliquid noui ſemper explicari debuerit aut confirmari. Et tamen propter difficultatem temporum, qua res Angliæ premuntur, tranſmitti non potuerint hæc inſtrumenta, niſi tardiuſculè valdè & interpolatè: quæ niſi eueniſſent (ea autem nulla diligentia præcaueri poterant aut emendari) quæ hic damus, longè profectò meliori, exactiorique ordine dediſſemus. Quod ad ſtilum attinet, non propoſuimus nobis elegantiam illam nitidiorem, ſed ſimplicem duntaxat narrationem; Hiſtorici enim voluimus eſſe, non Rhetores; lacertis, non floſculis contendere quod an præſtiterimus, tuum eſto, iudicare Si argumentum ſpectes inueniet Antiquarius doctus reconditiorem doctrinam, quæ animum capiat, ſi non quã admiretur: & quiuis lector beneuolus nudam, candidèque propoſitam, (vt eo iam eam libentius concedat) veritatem: qualẽ te fore, lector optime, confidimus, ideoque antequam diſceptantes intuearis vna, aut altera admonitione te placuit præmunire.

Prima eſt in tanta multitudine inſtrumentorũ, conſuetudinũque, quas paſſim produximus, ſuccreuiſſe ingentem ſyluam nominum, ac vocabulorũ latinis auribus ignororũ, quæ vel Saxonica ſimplicitas, vel Normannica feritas, vel denique ipſa nonnunquam dicendorum exacta proprietas, rebus noſtris per Angliam, præſertim ſuperioribus illis ſæculis, attulit. Ne igitur eiuſmodi vocabulorum inuſitatus occurſus animum tuum (Lector beneuole) ab incœpta veritatis inquiſitione deterreret, Onomaſticũ illarum vocum conſtruximus, in quo cuiuſcũque vocabuli explicationem, & ſenſum proprium appoſuimus. Erit tibi vt confidimus non ingrata hæc noſtra diligentia, vtpote quæ tibi, non ſolum in iſtis, ſed etiam & in alijs quibuſuis Antiquitatibus indagandis multam lucem adferre poterit.

Alterum etiam animaduertendum duximus, opere iam finito, & impreſſo, prodijſſe in lucem quartum tomum R. Patris Franciſci Suarez de ſtatu religionis, in quo diligentius tractat quæſtionem de monachatu Benedictino S. Gregorij Patris noſtri, quam in tertio tomo leui manu duntaxat inſinuauerat. Nos autem qui illum tomum tertium tantummodo videramus, promiſſam optimo ſeni, Hiſtorico noſtri ordinis diſputationem non inuenientes, mirati ſumus, cur à tam ſolicito veritatis indagatore fuerat prætermiſſa,

causamque

cauſamque noſtræ admirationis cum aliqua doloris noſtri ſignificatione poſuimus. Nunc ea indicta volumus, quæ ibi diximus: cum ille Theologus maximus modeſtiſſimuſque præſtiterit, quæ promiſerat: cuius propterea pijs manibus benè precamur, quod ſicut copioſiſſima doctrina in alijs neceſſarijs veritatibus explicandis omnes Theologiæ ſtudioſos adiuuerit; ita & in hac controuerſia de ordinis noſtri gloria benè mereri voluerit, & tantum eius ornamentum luculenta auctoritate ſtili ſui aſſerere laborauerit.

Sed & veſtigia noſtra relegentes, nonnulla animaduertimus ex alijs etiam autoribus citaſſe, quæ in recentioribus editionibus aliter haberi inuenimus. Onuphrius Panuinus in opere magni laboris & diligẽtiæ, quod de Pontificibus Romanis, Cardinalibuſque per eos creatis edidit, (quod penes nos eſt) Adrianum Pontificem, qui prius fuerat Nicolaus Haſtifragus, Abbas S. Rufi, ſcripſerat ex ordine S. Benedicti fuiſſe deſumptum: quod eius teſtimonium nos oppoſuimus Auguſtinianæ regulæ hominibus, qui ipſum canonicum regularem fuiſſe contendunt. At in poſteriori eiuſdem operis editione, comperio ipſum ſententiam retractaſſe, & Abbatem canonicorum regularium eundem feciſſe. Quam rationem ſit ſequutus neſcio: illud ſane conſtat, Nicolaum prius fuiſſe Abbatem S. Rufi, quam Eugenius 4. (qui eum in Cardinalium numerum cooptauit) factus fuiſſet Pontifex ſummus. Certum etiam illud, quod doctiſſimus vir Seruatius Laruailz Canonicus regularis fatetur, ſe ex antiquitatibus Auguſtinianis comperiſſe, illum Eugenium primum omnium priuilegio dato conſtituiſſe, vt ſuperiores Canonicorum regularium, poſſent Abbatiali titulo inſigniri, quum antea iuxta regulam ſuam Præpoſiti duntaxat vocarentur. Quomodo ergo potuit Nicolaus eſſe Abbas Canonicorum regularium, cum nondum illi Abbates habuiſſent ſuperiores, ſed Præpoſitos duntaxat? Nobis igitur multo probabilius videtur, fuiſſe Abbatem monachorum. Nam quod Neubrigenſis noſter alterius ſententiæ auctor fuerit, eiuſdem ferè temporis ſcriptor; parum nos mouet; cum alij autores Angli æquæui contrarium aſſerant; & idem Neubrigenſis non in hac ſola re conuinci poſſit erroris, & falſitatis.

Alphonſum etiam Ciaconium, (qui opus illud Onuphrij tranſcripſit, & multis hiſtorijs additis locupletauit) arguimus, quod Gregorium magnum, quem Onuphrius nobis aſſeruerat, ille ſua ſententia abſtuliſſet: & id ex aduerſarijs noſtris, non inſpecto (quia non erat ad manum) autore deſcripſeramus. Poſtea verò cum ipſius hiſtoriæ copia nobis facta fuiſſet, inueni ipſum non quidem negaſſe ordini noſtro tantum decus: ſed nec aſſeruiſſe; ſimpliciter enim monachum vocans videtur voluiſſe ab ea controuerſia, quam nos diſputamus, conſultò abſtinere. Quamuis idem auctor alios Pontifices expreſsè nobis eripiat, alijſque religioſis concedat, quos noſtri autores euidenter ſatis oſtenderunt tunc temporis in eccleſia occidentis nuſquam comparuiſſe.

Occurrebat præterea recentior editio epitomes Baronianæ ab Henrico Spondano elaboratæ, quam ea qua nos in hoc opere vſi fueramus: eam igitur conſuluimus, an fortè ſentẽtiam ſuã de apologia Gallonij mutaſſet; at reperimus vehemẽtius eandem affirmaſ-
„ſe his verbis, ad annum Chriſti Domini 583. n. 5. Scias lector, ea quæ Baronius habet,
„de tempore monachatus S. Gregorij, deque eiuſdem profeſſione ſub inſtituto S. E-
„quitij, non autem S. Benedicti; ac de alijs quæſtionibus eo pertinentibus, acriter im-
„pugnata fuiſſe à nonnullis monachis ordinis S. Benedicti: ſed eadẽ ſatis validè defenſa
„ab Antonio Gallonio congregationis oratorij, apologia Romæ edita anno 1604. ad-
„uerſus Conſtantinum Bellotum, ipſo adhuc illuſtriſſimo Cardinale ſuperſtite, & appro-
„bante. Poſt cuius obitum ſcripſerunt & alij, eandem ſerram reciprocantes: ſed qui vt
„plurimum leuibus potius nituntur coniecturis; quam grauibus rationibus. Nec verò
„tantummodo S. Gregorium ſibi monachos Benedictinos vendicare, ſed & alios qui ni-
„hil penitus ad ipſos pertinerent, iam varijs locis viſum eſt ſuperius anno 494. num. 5.
„& 502. nu. 8. Quaſi non ſat haberet nobiliſſimus ordo legitimorum liberorum, niſi &
„ſuppoſititios ſibi vndique nundinetur. Verum nihil nos de iſtis iudicamus: qui ſenſa
„duntaxat Baronij referenda ſuſcipimus. Quæſo te Spondane, quid tu vocas *nihil iudicare*? aſſeris Gallonium validiſſimè refutaſſe Benedictinos contra Baronium ſentientes; ais Benedictinos qui poſt Gallonij apologiam editam ſcripſerunt, non grauibus rationibus, ſed leuibus duntaxat coniecturis inniti; affirmas cum ſtomacho, Benedictinos vendicare eos, qui nihil ad ſuum ordinem pertinerent, & ſuppoſititios vndique filios ordini ſuo nundinari. An hoc tu vocas nihil iudicare? Aut fortè *nihil iudicare* vocas, ſine ra-

tione indicare; iudicium ſine vllius rationis præſidio ferre: hoc ſi vocas nihil iudicare, ſane te nihil iudicaſſe fatebimur. Legiſti tu, Spondane, quę Conſtantinus Caietanus contra Gallonij illam validiſſimam ſcil.cet apologiam ſcripſit; quę Antonius Yepes Hiſpanus; quæ Henricus Zipyus Belga; quæ Antonius Laurettus in ipſa Italia, ſcripſerunt? Non legiſti, nam ſi legiſſes, non vtique eos condemnaſſes; qui apertiſſimis argumentis non coniecturis leuiculis, demonſtrarunt, & Baronium in noſtra hac controuerſia deceptum fuiſſe, leuibus duntaxat coniecturis, tanto viro contra tam annoſam ſententiā indignis; & Gallonium tuum non ſolum nihil validè ſcripſiſſe, ſed & inconſtanter in multis a Baronio diſceſſiſſe, & potius S. Baſilio, quam S. Equitio, D. Gregorium addixiſſe; & in omnibus denique rationibus, quę pro ſe adduxit cauſam noſtram ſtabiliuiſſe, ſuam verò, tanquam præuaricari ſtatutum haberet, prodidiſſe Quod ſi non legiſti, quæ noſtri contra Gallonium ſcripſerunt, rem indignam facis tua ingenuitate, qui non auditos nec intellectos condemnas, vt meritò illud S. Gregorij contra Iulianum in te conuenire poſſit: Si legiſti, non intellexiſti; nam ſi intellexiſſes nunquam condemnaſſes. Sed ait Spondanus monſtratum a ſe, & a Baronio varijs in locis Benedictinos vendicare alios, qui ad ſe nihil attinebant. Adeo numerum 5. anni 494 & inuenio hoc in genere dictum, ſed nullo modo in ſpecie probatum, itaque tanquam improbabilem accuſationē prætereo. Quid verò ad annum 502? Cęſarium Arelatenſem vendicat [illegible]mius, qui tamen Cæſarius epiſcopus iam fuit, cum D. Benedictus ordinis [illegible]menta Caſini iacere inciperet. Primum, ſi errauit Tritemius, certè errore[illegible]rem errauit quā ipſemet Barronius: ſequutus enim autoritatem homiliæ Cæſario attributæ, quam non erat tunc temporis, cur Cæſarianā non eſſe putaret, Cæſariū, qui in ea homilia D. Benedictum patrem ſuum vocauit, merito potuit Benedictinis aſcribere. At illa homilia non eſt Cæſarij. Quo argumento hoc probatur? Imo verò Cæſarij proculdubio homiliam eſſe fatebitur, qui eam cum alijs eiuſdem autoris comparabit; ſed forte vbi in codice Tritemiano poſitum erat nomen D. Benedicti, debuerat poni nomen D. Honorati: in eius enim laudes putant nonnulli illam homiliam fuiſſe impenſam. Debuit igitur (dicet aliquis pro Spondano) Tritemius ex ætate ipſa Cæſarij colligere, mendum in homiliam illam irrepſiſſe. Non debuit Tritemius vidiſſe pluſquam oculatiſſimus Barronius: qui ipſe quum fateatur ſe longiſſimo deceptum in ætate Cæſarij fuiſſe, cur tantopere miratur deceptum fuiſſe Tritemium? Deinde falſum etiam eſt, Cæſarium iam tum fuiſſe epiſcopum, cum D. Benedictus ordinem ſuum fundare inciperet. Imo verò aliquot annos ante epiſcopatū, imò aliquātò ante abbatiatū (ſi ita licet dicere) Cæſarij, S. Benedictus monachos celeberrima nominis ſui fama collegerat, monaſteria per Italiam fundauerat, regulam promulgauerat: quo igitur argumento conuincitur non potuiſſe Cæſariū, & Lirinenſes monachos regulam S. Benedicti ſuſcepiſſe? S. Benedictus natus eſt anno 480. Cæſarius anno 481. S. Benedictus regulam Sublaci ſcripſit, & obſeruandam monachis ſuis tradidit, anno circiter 506: factus eſt Cæſarius Abbas Lirinenſis anno circiter 507: Epiſcopus verò, non ante annū 510; mortuus eſt S. Benedictus anno 543: mortuus eſt S. Cæſarius anno 554: ætatis ſuæ 73. epiſcopatus 44. ſuperuixit ergo vndecim totos annos S. Benedicto, conuixit totidem S. Mauro in Gallijs regulam propaganri: cur igitur videbitur vero abſimile, etiam ipſum S. Cæſarium ante Epiſcopatū fuiſſe ſaltem aliquandiu monachum Benedictinum? præſertim, cum Lirinenſe monaſterium abſque vllo dubio ipſius S. Cæſarij tempore regulam Benedictinam ſuſceperit; & ipſe S. Cæſarius ſorori ſuæ in recapitulatione regulæ ipſi traditę, duo capitula regulę Benedictinę verbatim addiderit: & ipſum monaſterium ſororis eius hoc ipſo Cęſarij tempore inueniatur reuera fuiſſe Benedictinum. Neque tamen Cæſarium omnino aſſerimus noſtrum fuiſſe: ſed oſtendimus duntaxat, non leuibus coniecturis, ſed valde prudentibus argumentis vendicare nos monachos ordinis noſtri: non (vt Spondanus loquitur) ſuppoſititios nundinari. Leues potius, imo valde leues ſunt coniecturæ, quibus ipſe Baronius (quamuis in plęriſque omnibus heroicus ſcriptor) ſententiam per ſexcentos annos ante ipſum receptiſſimam niſus eſt conuellere. Et multo leuiores ſunt coniecturæ, quibus Gallonius Barronij opinationem nouam infæliciter conatus eſt propugnare. Hæc de hac annotatione Spondani dicere voluimus, ne ſola magni Baronij auctoritate, quaſi dictaturam, (ne dicam tyranidem) in hiſtorijs exercentes eius in omnibus laudatores, putent ſtatim eſſe euidenter credendum, quod ille vna aut altera coniectura duxerit innouandum. Eſt eius

autoritas

autoritas nobis etiam ſacroſancta, vbi non occurrunt euidentia contra ipſum argumenta: ea ſi occurrunt, magnus etiam in coniecturis ſuis Baronius, magnus eius ſenſa referens Spondanus, ſed maior veritas, quæ nullius poterit opprimi autoritate.

Hæc pauca voluimus præfari: & vnà te orare, lector beneuole, vt communis hominum conditionis memor, quibus inſitum eſt in multis labi & cæcutire, condones nobis ſiquid minus accuratè probauerimus: quia licet fortaſſis in cunctis non aſſequuti ſimus eam, quam voluimus exactā vbique ſubtilitatem: conatum tamen certè, & amorem veritatis aſſerendæ ſyncerum adhibuimus. Conatum ergò noſtrum amplectere, defectum excuſa, quæ bona fuerint deo autori tribue, quę minus exacta, noſtræ imbecillitati imputa; non ex aſperitate cenſoris, ſed ex affectu pietatis.

Vale.

**
*

ONOMASTICVM

Nominum barbarorum, vel obſoletorum, quæ in varijs inſtrumentis antiquis huius operis alicubi occurrunt, ordine alphabetico diſpoſitum.

A.

ABSCONSA : eſt laterna eius generis, vt in ea lumen pro libito abſcondi, vel oſtendi poſſit.

ACQVIETARE ; dicitur creditor cum debitorem à ſuo debito liberum eſſe declarat. Hinc *Acquietancia.*

ADVOCATIO : Anglicè *Aduouſon* ; idem ſignificat apud peritos Iuris communis in Anglia, quod in Iure Canonico, *ius patronatus.*

ALDERMANNVS : idem eſt quod Senator

ALLODIVM. Proprium cuiuſque hominis liberi patrimonium.

ALMVCIA : Almuciam vocant Monachi & Canonici, quoddam genus capucij pro eccleſia, pellibus inferius fulti; vulgò *omus.* Simile indumentum puto à græcis vocari *Epomidem*, ſiue ſuperhumerale ; & fortè vulgaris appellatio inde eſt, quia *omos* græcis eſt humerus.

AMORTIZARE : vide, *Mortuamanus.*

ANGARIA, Æ. Coacta ſeruitutis alicuius, aut famulatus exhibitio.

ANTE ET RETRÒ : Eſt reuerentia, quam per profundam inclinationem monachi faciunt, primùm altari, quę vocatur *Ante* : ac deinde, conuerſo vultu, ac toto corpore in alteram partem, Abbati reſidenti plærumque in capite chori, quę vocatur *Retrò.*

APPVNCTVATIONES : ſunt conſtitutionum, ſeu aliarum quarumlibet rerum, per certa quędam materiarum capita, ſeu puncta, ordine diſpoſitarum, collectiones, ſeu diſtributiones.

ARRERAGIÆ : ſiue *Aureragiæ, arum*: verbum deriuatum à Gallico *Arrierage* : latino nomine etiam iam obſoleto dicitur *reliquatio* ; hoc eſt reliquum, ſeu reſiduũ alicuius debiti nondum ex toto perſoluti.

AVISAMENTVM : idem eſt quod Conſilium, aut deliberatio.

B.

BACCILIVM : videtur deriuatum ab Italico *Bacile*, ſeu *Bacino* : ſignificat polubrum, ſeu malluuium, aut conchá, in qua lauantur manus, aut pedes.

BALLIVVS : id eſt, Adminiſtrator, vel negotijs adminiſtrandis præfectus.

BANCALIA, ORVM : ſunt ſedilia oblonga pro pluribus ſimul ſeſſoribus aptata : vocantur etiam alicubi *formæ.*

BANCVS REGIVS : Eſt certa quædam Curia Londini, ſic dicta, eo quod olim Reges ibi ſedebant ad adminiſtrandam iuſtitiam : nam *Bancus* apud Anglos, (vt de *Bancalijs* iam dictum eſt) idem eſt quod ſedile. Hinc *Iuſticiarius de Banco* : eſt Iuſticiarius illius Curiæ.

BASILEVS : ideſt, Rex.

BIRRA : ſi non fallor, ſignificat illud genus panni ſpiſſioris, & denſioris materię, quam *feltram* vocant, vnde galeri conficiuntur. Hinc *Birratæ*, vel *Birritæ tunicæ* videntur eſſe *pluuialia* ex eodem panno confecta contra imbres.

BLADVM : eſt triticum.

BLVETVS : color cæruleus, ſeu azurinus.

BOTONATA TVNICA : fabulis ornata.

BOTÆ :

Botæ : ſunt ocreæ.

Bovnded : id eſt, certis limitibus vndique clauſum.

Bovata terræ. Quatuor, aut ſex *bouatæ terræ* ſignificant eam portionem terræ, quę à totidem bobus arari poteſt: ſingulæ autem *bouatæ*, continent 13. iugera.

Brveria : ſunt fundi, ſeu terræ coopertæ tamaricibus, & myricis, arbuſtiſque ſimilibus, quas vocant Galli *les landes*, Angli *heathes*.

Brvnvs : color pullus, fuſcus, flauus obſcurior.

Bvggio fvrratvm : hoc eſt, *furrura* ex agnino vellere interius fultum, vel fuſfultum; quid autem ſit *furrura* dicetur ſuo loco infra.

Bvletare : eſt farinam abs furfure excernere.

Bvrgsiivs : aliculus ciuitatis municeps.

Bvrgvs : Caſtrum, aut melioris notæ pagus.

Bvndellvs : ſignificat faſciculum. Ita vocantur faſciculi chartarum, ac inſtrumentorum, qui per diuerſa ſcrinia ordinati in Turri Londinenſi aſſeruantur.

C.

Cappa : plærumque ſumitur pro ornamento eccleſiaſtico ; ſed hic non infrequenter in ſcripturis antiquis ſignificat indumentum capitis, quo monachi vtebantur equitaturi.

Cavtica : pauimentum : ſeu via lapidibus ſtrata.

Capellvs : eſt galerus.

Cassatvs : vaſſallus, ſeu mancipium.

Casvlarii mos : id eſt mos induendi caſulam.

Catalla : ſunt omnis generis pecora.

Carvcata terræ : eſt portio terrę arabilis quanta vno aratro commodè per anni ſpatium coli poteſt.

Garrata, æ : Idem

Charitas bibenda ; vocatur cum ante completorium in Capitulo, vel alio aliquo loco regulari monachi pauxillum ſe potu reficiunt ; quod S. Benedictus vocat *ſingulos biberes* accipere ; genus nimirum collationis in ieiunijs fieri ſolitæ.

Charaxare : vel *Caraxare* eſt ſcripto, vel ſtylo exarare; à græco *Charatto*: vnde *Character*.

Charistia licet apud Val. Max. & alios, aliam veriorem ſignificationem habeat, hic tamen alicubi inter inſtrumenta ſumitur pro annonæ, & victualium caritate.

Circa : in Religione vocatur ille religioſus, cui poſt Completorium iniungitur cura domum circumeundi, & officinas viſitandi, qui ideo vocatur *Frater Circa*, & aliquando *Circator*.

Clamare aliqvem in Capitvlo : eſt cuiuſlibet monachi defectus, in obſeruantia regulari commiſſos, ſuperiori coram toto conuentu in loco Capitulari manifeſtare : & qui hoc ex officio faciunt vocantur *Clamatores*; alicubi *Zelatores*.

Clerimonia : eſt literatura, ſic dicta fortè, quaſi bonæ literæ, ſit *Cleri patrimonia*, aut præcipua *Cleri alimonia*.

Cloca : aliquando ſignificat pallium; aliquando horologium.

Comitiva personalis : eſt humanitas, vrbanitas.

Consvetvdinariæ terræ : quæ Anglicè dicuntur *Copie-holds* ; ſunt *tenementa*, ſeu terræ, quas quis *tenet per copiam rotuli curiæ*, quarum *tenura*, id eſt poſſeſſio, non expirat vllo certo tempore, ſed deſcendit ad hæredes *Tenentis*, ſeruatis ſolummodò quibuſdam conſuetudinibus.

Commvna pastvræ : ſunt paſcua communia.

Corrodiis oneratvs : id eſt ære alieno oppreſſus. Sed *Corrodia* propriè ſignificant penſiones annuas de reditibus beneficiorum eccleſiaſticorum ex impoſitione Collatoris perſoluendas.

Cvria ; præter propriam ſignificationem pluries accipitur pro atrio.

Cvrialitas ; Comitas, vrbanitas, humanitas.

Cvrsorie : id eſt, ſecundum communem ordinem, quem alij tenentur obſeruare.

D.

Decasvs ædificiorvm ; eſt eorum ad ruinam inclinatio.

Demaynda : petitio, poſtulatum.

Denarivs, eſt nummus argenteus, qui apud Anglos non eſt niſi duodecima pars ſolidi, ſeu dimidij floreni Turonenſis.

Dispendiosvs : id eſt, damnoſus.

E.

Exchata ; vel *eſchaeta*: à Gallico *eſchoir* id eſt

id eſt cadere, accidere, vel obtigere; ſignificat bona, cuiuſlibet generis, aut poſſeſſiones, quę Domino loci obtingunt per modum *ſatisfactionis*, aut confiſcationis, aut per mortem ſui tenenris decedentis ſiue hętede: aut aliàs nonnunquá ſumitur pro ipſa confiſcatione.

F.

FASCIOLATVRA: id eſt, accinctus ad iter.

FRODVM, vel Feudum: item *feoffatio*, vel *feoffamentum*, vel *feu'da poßeßio*: eſt colonia, villa, ſeu prædium beneficiarium, aut ruſticum.

FIRMA: idem. Quamuis apud leguleios hęc plæraque habeant diuerſam ſignificationem.

FORMÆ. Vide *Bancalia*.

FORISFACTIO, ſeu *foriſſactura*; aliquandò *forſatura*: ſignificat tranſgreſſioné alicuius legis pœnalis: ſed plærúque ſumitur pro ipſo effectu, & ſic denotat pecuniariam pœnam delinquentium.

FORSATVRA & omaſſa; ſunt exta animalium, & ex ijſdem varij generis confecta cibaria. Forſaturæ quaſi infarta ilia.

FVRRVRA: eſt quodcumque pellitij genus, ſeu pellis cum vellere, quo vtuntur homines, in interiori parte veſtium, ſiue ad arcendum frigus, ſiue ad ornamentum.

G.

GARDINA: Hortus.

GELDVM: Vectigal.

GERVLVS: Nuncius.

GVERRA: Bellum.

GRANGIA: Villa, Colonia.

GRONNEA: Stagna, Paludes.

GROVA: Lucus, Saltus.

GVILTIE: Reus.

GVARANTIZARE: Vide *Warrantizare*.

H.

HANAPERIVM: locus, ſiue repoſitorium, in quo recondebantur, & ſetuabantur theſauri regij.

HAMSOCHNA: eſt authoritas inuadendi domum etiam contra pacem Domini Regis; vel eſt immunitas à mulcta & pœna impoſita ijs qui inuadunt domum aliquam gaudentem *mundiburdio*, ſeu patrocinio principis.

HERVATVA, vel *heriotum*: antiquitus erat tributum collatum Domino terræ cum ſe prępararet ad bellum: ſed nunc ſignificat præcipuum inter omnia bona realia, quæ quis ab alio *Tenens*, eo die quo moritur, poſſidet, quod eo mortuo cedit in partem Domini, à quo habet ſuum *tenementum*: quid autem ſit *tenementum*, & quis dicatur *tenens* explicabitur infra.

HIDA, eſt certa menſura terræ arabilis, quæ ſecundum aliquos continet centum iugera.

HISTORIA; præter communem interpretationem, apud monachos, atque etiam alios quoſcumque viros eccleſiaſticos, ſignificat lectiones, quæ recitantur in primo nocturno officij diuini, eo quod in ijs variæ legantur hyſtoriæ ex ſacris biblijs.

HVNDREDA, vel *hundredum*: id eſt Centuria; vt aliquibus videtur eſt decima pars vnius Comitatus, ſeu Satrapiæ, ſic dicta quod contineat decem decimationes, quarum vnaquęque comprehendat decem familias.

HYPOTHECA: oppignotatio, vel pignus ipſum, ſeu arrhabo.

I.

IARDINARIVS: Hortulanus.

ILLVMINARE: aliquando ſignificat depingere, vel auro fuſili icones ornare.

INCAVSTVM: atramentarium, graphium.

INCOEPTIO: eſt graduatio Baccalaureorum, vel Doctorum in aliqua vniuerſitate.

INCOEPTOR: eſt ipſe graduarus.

INDENTATVRÆ, ſeu *indentatæ ſcripturæ*: quæ, mutuato à græcis vocabulo, latinè dicuntur ſyngrapha; ſunt duę, aut plures alicuius contractus ſcripturæ, in eadem pagella exaratę, & poſtea certis quibuſdam incuruis fiſſuris ita diuiſæ per medium (ſalua tamen ſcriptura, & illæſa) vt futuris temporibus poſſit à quouis dignoſci an ſint authenticę, an verò adulteratę, per hoc quod dentes fiſſuræ vnius, & alterius ſibi aptè conueniant.

INFANGTHEOF, vel *infangentheef*: eſt fur captus pro latrocinio commiſſo intra limites alicuius Dominij, qui propterea iudicabitur in curia Domini illius, qui talem habet libertatem. Vide *Outfangtheef*.

INROTVLARE: eſt in regiſtrum, ſeu communem ordinem catalogi cum alijs inſcribi.

INTERVALLA: monachis peculiariter ſignificant interſtitia, quę interponebantur longioribus noctibus inter nocturnas, & matutinas laudes; & alias officij eccleſiaſtici partes, quæ alijs temporibus coniunctim dicebantur.

INTRATIONVM LIBER: eſt liber in curijs *legis communis*, in quibus notantur ingreſs', ſeu inchoationes *placitorum*, ſeu cauſarum, quę in illis curijs examinantur. Vel, eſt liber, in quo notantur tempora, & conditiones ſub quibus *tenentes* intrant poſſeſſionem ſuorum *tenementorum*.

IVDICIVM IN CAPITVLO: eſt grauior pœnitentia etiam verberum, inflicta delinquenti publicè in loco Capitulari.

IVSTA: eſt ciphus, aut debita menſura vini, aut alterius potus.

IVSTITIA IN MENSA: eſt portio conſueta obſoniorum ſeu victualium, quæ monachis ſigillatim opponi ſolet in Refectorio.

K.

KVRIOS: Dominus.

L.

LARDVM: eſt caro porcina.

LESCIVA: eſt aqua cocta cum cineribus, aut alterius generis aqua confecta ad mundanda linteamina.

LOCELLVS: idem quod loculus, burſa, vel crumena.

LENIGATVM: id eſt mitigatum.

LINITVM, id eſt duplicatum, aut ſuffultum ab interiori parte ſyndone, furfura &c.

M.

MANERIVM: eſt domus, aut manſio principalis habitationi accomoda, cum latifundijs ad eam pertinentibus.

MANCVSA: genus monetę.

MANDRA: grex, aut conuentus, ouile; vnde Archimandrita.

MANSA: eſt *tenura*, vel *tenementum*, habitatio alicuius familię ſub dominio alicuius Domini, ſeu feudi.

MANTELLVM: genus pallij.

MARCA: eſt ſumma pecunię valens duas tertias librę Sterlingę; hęc autem valet decem florenos.

MARISCA: locus paludoſus.

MATRICVLA; eſt regiſtrum: vnde *immatriculari*, eſt inſcribi in album alicuius communitatis, Collegij, Academiæ. *Matricula de Camera*: eſt liber in quem referuntur acta, & negotia memoratu digniora pro cauſis monaſterij: qui à camera Abbatis apud quem ſeruabatur, ſic dicebatur.

MERIDIANA: abſolutè ſumpta, eſt ſomnus meridianus.

MESVAGIVM: domicilium, habitatio.

MIXTVM: in regula S. P. N Benedicti eſt iuſculi, ſiue alterius cuiuſuis concoctionis portiuncula.

MINVTIO: eſt apertio venæ ad minuendum ſanguinem.

MORTHIDA: videtur ſignificare *bidam amortizatam* ſiue poſſeſſam à *mortuamanu*.

MORTVA MANVS: Poſſeſſiones dicuntur incidere in manum mortuam, quádo deuoluuntur ad Collegia, Cœnobia, Ciuitates &c. quæ nunquam deſinunt habere hæredē. Sed propriè videtur dici de monachis qui in iure pro mortuis habentur. Hinc poſſeſſio dicitur *amortizata* quæ eſt deuoluta *in manum mortuam*.

MOTA: id eſt foſſa.

MVNDIBVRDIVM: pax, & protectio, atque patrocinium principis.

MVRDRVM: homicidium voluntarium.

MVRILEGINÆ PELLES: id eſt eatorum, ſeu felium: murilegas enim vocant feles, à muribus colligendis, aut capiendis.

O.

OBEDIENTIARII: dicuntur monachi qui aliquod officium ipſis ex mandato prælati commiſſum exercent.

OFFENSBEYNES, vel potius *Offencepaines*: pœnæ pro delictis.

ONÓMA: nomen.

ORAMINA: preces.

OVTFANGTHEEF: vel *outfangentheef*; dicitur latro extraneus, veniens al.undè, de terra aliena, & qui captus in terra alicuius Domini, iudicabitur ab eo, ſi Dominus talem habeat poteſtatem. Habet contrariam ſignificationem *Infangtheef*, de quo ſupra. Componitur ex tribus vocabulis Saxonicis antiquis, videlicet *Out*, id eſt, extra; *fang*, id eſt capere, vel captus: & *theef*, id eſt fur; quaſi extraneus fur

fut captus in meo Dominio.

P.

PArcvs, ci : eſt Theriotrophium, aut ſaltus vndique interclusus, in quo feræ paſcuntur, & ſeruantur.

Pe.nnys Tvronensis : quid reuera ſit non eſt opus diſputare, hic alicubi ſignificat quinquaginta aſſes monetæ Gallicæ, aut Belgicæ.

Parliamentvm : ſunt comitia publica regni.

Peractizatvm : factum, in praxim redactum, frequentatum.

Persona : apud noſtrates eſt rector alicuius eccleſiæ, ſic dictus vel quia repreſentat eccleſiam ſuam, & ſubit in omnibus placitis ſeu vadimonijs perſonā illius vt loquuntur leguleí; vel forte quia, cum perſona propriè addat ſupra naturam proprietatē, ſeu qualitatem ad dignitatē pertinentem, vt habet D. T. 1. p. q. 40. a. 3. ad 5. (vnde & antiquitus omnes viri in dignitate conſtituti dicebantur Perſonæ) deuot io noſtrorum in prima ſua conuerſione, & reuerentia erga viros eccleſiaſticos, nomen illud honoris appropriarit quaſi antonomaſticè Rectoribus eccleſiarum, quod aliàs erat commune omnibus quacumque dignitate fulgentibus.

Pietancia : eſt præbenda, ſeu conſtituta portio, quæ contingit cuique commenſali in cibo, & potu.

Pittacivm : propriè pugillares ex pice confecti, in quibus, aliquid poſſit memoriæ causa ſtylo exarari; ſumitur pro quolibet codice paruo, in quo quidquam ſcribitur : quaternio.

Placitare : eſt in iudicio litigare, aut contendere : ſecundum placita legum, & iudiciorum agere.

Plvviale : pallium ad arcendum pluuiam.

Portiforivm : Breuiarium portatile.

Potagivm : Iuſculum.

Præconizare : aliquem per præconis vocem ſuo nomine compellare.

Præmvnire : pro præmonere; etiam ſignificat ſententiam iudicialem; qua quis bonis omnibus confiſcatis, condemnatur ad perpetuos carceres.

Pro tanto : hoc eſt, ideo.

Prosternales psalmi : ſiue proſtrales, ſeu etiam proſtrati : pſalmi, *Verba mea auribus percipe*, & aliqui alij; qui poſt veſperos, & aliquando ante collectas horarum in quadrageſima dicebantur : ad quos ſeniores genibus flexis ſtallis ſeu formis ſuis quodammodo procumbentes innitebantur; iuuenes verò & pueri omnino proſtrati in pauimento chori è regione ſtallorum, ſiue ſedilium ſuorum iacebant.

Q.

QVartarivm, vel *quarterium*: quarta pars vlnæ.

Qvarteria : eſt menſura tritici valens octo modios, vel razerias, vt hic loquuntur.

R.

REportamen : relatio, narratio, rumor.

Rotvndella : eſt curta chlamys.

Rvssetvs : color ruſſus.

Rostratæ botæ : ſunt ocreæ, quarum pedes finiuntur quodammodo in roſtrum.

S.

SAcca, vel *Sacha* : eſt regale priuilegium quo quis gaudet in ſuo *manerio* circa *placita*, & correctiones delinquentium.

Sarrabaita : vagabundus, erro.

Scaccarivm : eſt tabula luſoria quadrata, diuiſa in octies octo quadraturas bicolores; ſed hic ſemper ſignificat domum computuum regiorum Londini, qui Anglice dicitur *Excheqver*, in cuius frontiſpicio eſt huiuſmodi tabula.

Secvnditas : proſperitas.

Seisire : aliquando reſpicit perſonam, & ita ſignificat prehendere, capere, arreſtare; aliquando reſpicit bona, & ſic idem eſt, quod poſſeſſionem capere vel confiſcare.

Seisona : eſt quodlibet anni tempus, vernum, æſtiuum, autumnale, hyemale: tot enim ſunt *ſeiſonæ*, ſeu tempeſtates anni.

Sendatvm : genus tenuioris materię, *ſendal* dictum, quo nuda colla tegunt mulieres.

Shipvvreck. Naufragium : ſeu bona quæ poſt naufragium vi ventorum, & fluctuum, ſeu æſtus marini ad litera deuoluuntur.

Skilla

SKILLA : eſt minor Campana.

SACCA, vel Saccha : eſt poteſtas ſeu iuriſdictio inquirendi, ac iudicandi quaſdam cauſas criminales in aliquo dominio.

SOCMANNI : ſunt *Tenentes*, qui poſſident tenementum per *tenuram ſocagij*, hoc eſt pro certo labore agriculturæ, quem huiuſmodi *tenentes* Domino ſuo elocatori quotannis præſtare tenentur.

SOLIDVS : eſt nummus argenteus valens medium florenum Turonenſem.

STATISSIME : imperatiuum, ex aduerbio, *ſtatim*.

STERLINGVM, ſeu *libra ſterlinga* : eſt ſumma pecuniæ valens decem florenos Turonenſes.

SVMMA BLADI : menſura tritici.

SVMMARIVS : eſt equus onerarius, ſeu ſarcinarius.

SVMMAGIVM : eſt onus ab equo *Summario* deportandum.

T.

TABARDA : eſt genus pallij curti itinerariorum, manicatum, ita vt cum opus fuerit, poſſint exeri brachia; cum cuculla, ſeu caputio, vel ſine eo.

TABVLA PVLSATA : genus ſigni eſt, quo Religioſi conuocantur ad certos quoſdam actus conuentuales.

TALLAGIVM : triburum.

TEAM, ſeu *Tem* : Eſt priuilegium regale conceſſum Baronibus, & ſimilibus viris principalibus a Rege, virtute cuius liceat ipſis poſſidere *villanos*, id eſt ſeruos & mancipia, & de illis, vt de cæteris ſuis, ſeu liberis, ſeu bonis mobilibus, vel immobilibus pro libito diſponere.

TENEMENTVM : eſt poſſeſſio cuiuſcumque generis, maximè domuū, & latifundiorum: quam quis ad vitam, vel ad certos annos, vel ſine termino ſub ſolis conditionibus certarum conſuetudinum, vel alijs quibuſuis modis, *tenet* ab alio.

TENENS : qui habet tenementum : Inquilinus.

THAVMA Crucis: id eſt ſignum crucis in modum *Tau* literæ efformatum.

TOLLE, ſiue *Tol* : aliquando ſignificat libertatem emendi, & vendendi in terra ſua, hoc eſt nundinas, & forum inſtituendi : aliquando ſignificat tributum, ſeu veſtigal ſoluendum pro mercibus.

TOFTVM, vel potius *Toftum*; eſt locus vbi aliquando ſteterit *meſuagium*. Vel aliter, eſt genus luci paruuli, ſeu loci conſiti arboribus minuſculis.

TRVFFIS INTENDERE : eſt tricis intendere, rebus ludicris, ac inutilibus.

TRICARE : tricis, & inuolucris implicare : pedicis illaqueare.

V.

VENIA : eſt ſatisfactio in choro, vel vbi vbi exhibita à monacho ſecundum conſuetudinem, pro quouis ſuo errato inter cantandum, vel recitandum.

VV.

VVORCETVS, vel *Wurcetus* : eſt genus panni, quod nomen habet a loco in quo fit.

WARRANTIZARE : vel *Guarantizare* à Gallico *Garranter* : eſt reddere aliquem ſecurum, & indemnem ab omni fraude, & dolo, in contractu quem facit cum alio, aut aliàs.

FINIS.

JNDEX

JNDEX EORVM OMNIVM, QVÆ IN TRIBVS TRACTATIBVS HVIVS OPERIS JNVENIVNTVR: APPENDICIS VERO INDICEM INVENIES IN PRINCIPIO ILLIVS.

TRACTATVS PRIMVS.

In quo antiquitas ordinis, & Congregationis Benedictinorum in Anglia, generatim docetur,

SECTIO PRIMA.

Ordinis Benedictini inter Anglorum populos prima exordia.

§. I. PRimos Angliæ Apoſtolos, & magiſtros, fuiſſe monachos Benedictinos. 2.

II. Faciliimè demõſtratur ex ipſa cõmuni traditione populi Anglicani. 7.

III. Probatur inductione, primo ab Henrici 8. temporibus vſq; ad Gulielmi Normannici aduentum. 9.

IV. Exinde, vſque ad Edgarum principem. 11.

V. Ab Edgaro, vſque ad Ethelbertum & Auguſtinum. 18

VI. Alia demonſtratio à monachatu Benedictino præcipuorum Angliæ magiſtrorum; vt Aldelmi Shirburnenſis Epiſcopi. 20.

VII. Item ſanctorum, Bonifacij, & willibaldi, ſociorumque Germaniæ Apoſtolorum. 27.

VIII. S. wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis 28.

IX. S. Benedicti Biſcopi: V. Bedæ, Magni Alcuini. 32.

X. 3. Demonſtratio ex præcipuis monaſterijs ipſa Auguſtini ætate fundatis; vt Elienſi, S. Etheldredæ. 36.

XI. Euisbamenſi, S. Eguini. 38.

XII. Glaſtonienſi omnium maximo, 42.

XIII. Auguſtinenſi Cantuariæ, 46.

XIV. S Mildredę in Taneto Inſula, & Milburgę ſororis eius, 61.

XV. Certeyenſi, & Barkingenſi, S. Erkonwaldi. 64.

XVI. VVeſtmonaſterienſi S. Melliti. 66.

XVII Eccleſia Chriſti Cantoriæ, cæterorumque Cathedralium monaſteriorum. 77.

XVIII. 4. Probatio ex ipſa appellatione Nigrorum monachorum, & diſſentione circa ritus Romanæ Eccleſiæ. 109.

XIX. 5. Demonſtratio ex varijs coniecturis. 110.

XX. 6. Demonſtratio non poſſe aliam originem ordinis in Anglia, nec alium ordinem aſſignari poſſe primis Apoſtolis & quãdo oẽ alij ordines in Angliã ſunt ingreſſi. 128.

XXI, 7. Demonſtratio ex ipſo D. Gregorij monachatu. 167

XXII. 8. Demonſtratio ex teſtimonio peritorum Antiquariorum Angliæ. 192.

SECTIO SECVNDA

Antiquitas Congregationis monachorum nigrorum S. Benedicti in Anglia; & variæ eius ætates, atque tempora.

§ I. NEceſſariò fuit defendendus apoſtolatus Benedictinus. 204.

II. Antiquitas Congregationis, coæua ipſi ordini in Anglia. 205.

III. Variæ ætates Congregationis Anglicanæ. 208.

IV. Domus Cluniacenſium in Anglia. 209

V. Abbatiæ Congreg. Benedic. quarũ Prælati locum, & ſuffragium habebant in Comitijs Parlamentaribus regni. 211.

VI. Abbatiæ quarũ Prælati non habebant ſedẽ in Comitijs, annumerabantur tamen inter Barones ſpirituales regni. 212.

VII. Prio[illegible] cathedralium [illegible] Abbates erãt ne Epiſcopi, & Monachi loco Canonicorum. 212.

VIII. Prioratus Capitulares [illegible] qui alijs Abbatijs, aut Eccl[illegible] non ubde[illegible]antur 213.

IX. Abbatiæ inſigniores Sanctimonialium 213.

X. Al[illegible]uarum A[illegible]tiarum & Prioratuum inſignita. 214

XI. Emolumenta ex Congregatione in Rempub. emanan[illegible]

emananda, ante Lateranenſe concilium, & temporibus VViclevianis 215.
XII. De temporibus Henrici octaui. 223.
XIII. Incommoda ex ſuppreſſione monaſteriorum, & Iudicium proteſtantium de hac ſuppreſſione. 225.

SECTIO TERTIA.

Nouiſsima huius Congregationis inſtauratio.

§. I. INſtauratio Abbatiæ weſtmonaſterienſis, ſub Maria Henrrei filia. 232.
II. Breuiarium vitæ Iohannis Feeknami vltimi Abbatis VVeſtmonaſterienſis 133
III. Eiuſdem contra Iuramentum ſuprematus opuſculum. 156.
IV. Prima monachorum in Congregationem Caſſinenſem admiſſio, & difficultates inde exortæ: 142.
V. Item aliorum in Hiſpanicam. 244
VI. Vnio eorundem in vnam Congregationem. 246.

TRACT. SECVNDVS.

In quo demonſtratur fuiſſe iam olim inſignem in Anglia Congregationem Benedictinam nullius alterius Congregationis extra Angliam poſitæ iuriſdictioni ſubiectam.

SECTIO PRIMA.

Occaſio controuerſiarum, quæ hoc ſecundo tertioque tractatu diſputantur.

§. I. CAuſæ, quas quidam prætexuit cur antiquitatem Congregationis Angliæ Benedictinorum impugnarit, confutantur. 3.
II. Status controuerſiæ de antiquitate Congregationis ab eodem multis calumnijs inuolutus. 9.
III. Et omnino falſo aut Amphibologicè propoſitus. 12.
IV. Quæ fuerit vera occaſio inſtaurandi antiquā Congregationem Benedictinorum in Anglia. 16
V. Contentio circa prædictam inſtaurationem exorta 19.
VI Quomodo ſopita fuerit controuerſia, & meliori modo inſtaurata Congregatio. 22
VII. Verus, & legitimus ſtatus Controuerſiæ in hoc 2. tractatu diſputandę. 24

SECTIO SECVNDA.

In qua proponitur quæſtio vtrum antiquitus extiterit in Anglia Reſpublica, ſeu communitas monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti, quæ rectè poterit vocari Congregatio Benedictinorum Angliæ, diſtincta, & independens a Congregatione Cluniacenſi, & ab omni alia vltramarina Congregatione ſub regula S. Benedicti

§. I. ADuerſarij ſciomachia prolixiſſima impugnantis contra nos antiquitatem, quam nobis non arrogamus. 26.
II Primum fundamentum noſtræ ſententiæ. Quid propriè nomine Congregationis intelligendum veniat. 28.
III. Secundum: Ordinem, ſeu Congregationem Cluniacenſem in communi vſu ſemper diſtingui

ſtingui ab Ordine, ſeu Congregationibus monachorum nigrorum ſiue Sancti Benedicti. 30

IV. Tertium: Aliud eſt Reformatio Cluniacenſis, aliud Iuriſdictio, Subiectio, ſeu Ordo Cluniacenſis. 33.

V. Quartum: Vocata fuiſſe multa cœnobia Cluniacenſia quæ nec ei incorporata, nec in diſciplina conformia fuere. 35.

VI. Quintum: Non eſt idem coniungi fraternitate, quod vnione, ſeu Congregatione. 36.

SECTIO TERTIA.

Trima pars ſententiæ noſtræ, fuiſſe olim veram, propriamque Congregationem Benedictinorum in Anglia.

§. I. FVit olim in Anglia legitima Congregatio plurium monaſteriorum nigrorum ordinis S. Benedicti. 37.

II. Ea fuit verè & propriè dicta Congregatio: Demonſtratur authoritate Concilij Tridentini, & ſummorum Pontificum. 40.

III. Alia Demonſtratio, ex ipſo lumine rationis naturalis. 43.

IV. Vltima Demonſtratio, ex vſu vocabulorum apud prudentes, & legum eccleſiaſticarum conditores. 47.

SECTIO QVARTA.

Altera pars noſtræ ſententiæ, Congregationem Angliæ hactenus probatam fuiſſe ſemper à Cluniacenſibus independentem.

§ I. PRobatur hæc ſententia ex modo eligendi, & confirmandi prælatos. 51.

II. Ex maxima differentia in exemptione ab Ordinariorum poteſtate. 54.

III. Ex prærogatiuis Cluniacenſium quas nunquam exercuerunt in monaſteria Anglicana nigrorum 58.

IV. Ex ipſa ratione diuerſa capitulorum Cluniacenſium, & Nigrorum. 59.

V Ex S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis apertiſſima confeſſione, & Gulielmi VVarennæ Comitis, primi Cluniacenſium in Anglia fundatoris. 63

VI. Ex catalogo Cœnobiorum Cluniacenſium per ipſos Cluniacenſes edito. 67.

VII. Ex bullis pontificijs in fauorem Cluniacenſium datis. 69

VIII. Ex ſtatutis Cluniacenſium, & potentia ipſorum, comparata cum potentia Abbatiarum noſtrarum. 69.

IX. Ex ſuppreſſione, confiſcatione, indigenatione, nibus Cluniacenſium in Anglia 71.

X. Ex apportatu, ſeu penſione quam Cluniacenſes Angli ſoluebant quotannis Cluniaco. 73.

XI Ex ſtatutis prouincialibus Angliæ. 74

XII. Cluniacenſes nunquam conueniſſe ad Capitulum generale nigrorum in Anglia. 76

XIII. Demonſtratio affirmatiua ex ante dictis ſummatim collecta. 79

SECTIO QVINTA.

In qua diſſoluuntur 5. argumenta aduerſarij contra 2. concluſionem.

§ I. AD 1. argumentum de ſenſu cap 8 ſeſſ. 25 Concilij Tridentini 80.

II. Ad 2. Regimen monarchicum non requiri ad rationem Congregationis, ſed ſufficere Ariſtocraticum, & in hoc, conſentire R. P. Antonium Yepes ab Aduerſario aduocatum 8

III. Ad 3 Capitulorum generalium celebratio infert Congregationē propriè dictam. 87.

IV. Ad 4. Exemptionē à diœceſanis non requiri ad Congregationis ſubſiſtentiam, nec ſemper in illa inueniri 90.

V. Ad 5. An in omni Congregatione conſtituenda neceſſarium fuerit Pontificiam, Regiamque authoritatem expreſsè interceſſiſſe & ipſum Aduerſarium hoc negare 92.

VI. Iudicium Iuriſconſultorum de hac 2. concluſione 95.

SECTIO

SECTIO SEXTA.

In qua diſſoluitur 6. & præcipuum aduerſarij argumentum; oſtenditurque nullam Abbatiam per vniuerſam Angliam fuiſſe vnquam ordini Cluniacenſi ſubiectam. Hæc ſectio in plures paragraphos eſt diſtributa.

Membrum primum.

De Monaſterio S. Albani.

§. I. De authoritate Arnoldi VVion, D. Pitſij P. Poſſeuini. 99.
II. De ſententia Ingulphi Crowlandenſis. 103.
III. De Comprofeſſionibus. 104.
IV. Floriacum nunquam fuit ſubiectum Congregationi Cluniacenſi. 107.
V. Nec S. Dunſtanus vnquam fuit monachus Cluniacenſis. 109
VI. Quare ſanctus Odo, & S Oſwaldus à Floriacenſibus habitum ſumpſerunt. 111.
VII. S. Dunſtanus apertè docet ſuo tempore monachos Anglos non fuiſſe Cluniacenſes 113
VIII. De Capitulis generalibus Angliæ obiectio ſolutur. 114.
IX. Lanfrancum, eiuſque nepotem Paulũ, & monachos ab ijs reformatos non fuiſſe Cluniacenſes. 115.
X. Directè probatur S. Albani monaſterium nunquam fuiſſe Cluniacenſe nec vllas alias Abbatias Angliæ. 119.

Membrum ſecundum.

De Abbatia Abingdonenſi, & alijs.

§. I. ARgumentum Aduerſarij 124.
II. Soluitur negatione conſequentię. 124.
III. Ethelwoldum, Oſgarum Corbeiæ monachos non fuiſſe Cluniacenſes 124.
IV. Locus Harpsfeldij malè impreſſus reſtituitur veræ lectioni. 128.
V. Directa probatio Abbatiam Abingdoniæ nunquam fuiſſe Cluniacenſem. 125.
VI. De Abbatia Ameſberienſi. 126.
VII. De monaſterio S. Andreæ Northamptonæ 129.
VIII. De Abbatia S. Auguſtini Cantuarienſis. 130.

Membrum tertium.

§. I. DE Abbatia Abbotsberiæ, Alceſtriæ, & Athelingię, ſeu Athelneyæ. 132.
II. De prioratu Bermondſeyæ. 134.
III. De Abbatia de Bello. 136
IV De Abbatia S. Benedicti de Vlmo. 137.
V. Burtonæ ſuper Trentam. 138.
VI. De prioratu cathedrali Bathonienſi, & Abbatia Bardeneyæ. 138.
VII. De Abbatijs Cerneliæ, Certeſeiæ, & Coleſtriæ. 139.
VIII. De Abbatia Crowlandiæ 139.
IX. De prioratu cathedrali Couentriæ. 139.

Membrum quartum.

§ I. DE prioratu Dauentriæ, & Doueriæ: & prioratu cathedrali Dunelmenſi 141.
II De Abbatia Edmundiburgenſi. 141.
III. De Abbatia ſeu prioratu Elienſi. 142.
IV De Abbatia Eueshamenſi. 145.
V. De Gloceſtrenſi 144.
VI. De Glaſtonienſi. 144.
VII. De Malmeſburienſi. 145.
VIII. De Abb. S. Mariæ Eboracenſi. 145
IX. De cathedrali Nordouicenſi. 146.

Membrum quintum.

§ I. DE monaſterio Ramſeyenſi, 149.
II. De Rhadingenſi. 151.
III. De Salopienſi, Selbeyenſi & Sherbornenſi. 155.
IV. De Spalding. 156.
V. De Monaſt. S. Saluatoris Cantnariæ. 157.
VI. De Taueſtokia, Teukesburia, atque Thorneya 158.
VII. De VValden, VVhitbeia VVinchelcombia VVintonienſi cathedrali, & Hyda, VVigornienſi cathedrali. 158.
VII. De VVeſtmonaſterio. 158.

Membrum ſextum.

§ I. REſponſio generalis ad omnia argumenta hactenus allata. 161.
II. Euidens locus pro ſententia noſtra ex hiſtoria monaſterij Petroburgenſis. 162.
III. Alter euidens locus ex hiſtoria monaſterij Edmundiburgenſis, 162.
IV. Euidentiſſimum teſtimonium ex actibus Comitiorum parlamentarium ſub Edwardo 3. Anglorum rege bellicoſiſſimo. 163.
V. Locus paliaris ex hiſtoria Abbatiæ Albanenſis, & VVeſtmonaſterienſis.
VI. Conclusio controuerſiæ totiuſque tractatus 2. 168.

TRACT. TERTIVS.

Jn quo demonſtratur Congregationem Angliæ ordinis S. Benedicti fuiſſe legitimis modis nuper à ſede Apoſtolica inſtauratam.

An breue Apoſtolicum pro Inſtauratione Congregationis Angliæ Benedictinorum nigrorum fuerit ſurreptitiè obtentum, & an reuera fuerit inualidum.

SECTIO PRIMA.

Factum noſtrum in breui Apoſtolico obtinendo, & promulgando: vnde ſtatus quæſtionis eluceſcet.

§ I. RAtio ordinis. 170.
II. Decretum de 9. definitoribus. 170.
III. Et eiuſdem executio. 171.
IV. Locus definitorij Pariſijs. 171.
V. In eo ſtabilitur vnio, ſeu Cōgregatio 171.
VI. A Generalib[9] Hiſpanicis approbatur 172.
VII. Oppoſitio quorundam, qua non obſtante breue Apoſtolicum obtinetur 172.
VIII. Et à Generali Hiſpanien acceptatur. 172.
IX. Executioni inter nos demandatur. 173.
X. Modus executionis Congregationi Hiſpanicæ placuit. 174.
XI. Et fratribus in Anglia laborantibus. 174.
XII. Status controuerſiæ. 175.

SECTIO SECVNDA.

Fundamenta noſtra cauſæ probandæ neceſſaria.

§ I. FVndamentum 1. Quæ ſit priuilegiorum apoſtolicorum natura 175.
II. Fundamentum 2. Diſtinctio priuilegiorum à Reſcriptis litigioſæ materię ſeu beneficialibus. 175
III. Fundamentum 3 Quę notitia, aut probatio priuilegij ſufficiat inferioribus obligandis. 176.

SECTIO

SECTIO TERTIA.

Pronuntiata veridica noſtræ ſententiæ temerarijs Aduerſarij aſſertionibus oppoſita.

§. I. Breue Pontificium à nobis obiectum verè eſt priuilegium Eccleſiaſticum. 177.
II. Aduerſarij cenſura falſa, eſt & temeraria. 178.
III. Breue ipſum eſt in rigore Iuris validum. 181.

SECTIO QVARTA.

Confutantur omnia Aduerſarij contra factum noſtrum obiecta.

Membrum primum huius ſectionis.

De tribus primis obiectionibus.

§. I. Obiectio prima Aduerſarij an Congregationis erectio fuerit abſurda, & ridicula. 182.
II. Ob: 2. An plæriſque monachis Anglis iniurioſa, & coactè obtruſa. 183.
III. Ob: 3. An contradictionibus plena; contra ius Cluniacenſinm; impeditiua concordiæ; paucorum tyrannis. 184.

Membrum ſecundum.

Soluitur 4. 5. 6. 7. obiectio.

§. I. Ob 4. An erectio Congregationis Angliç contrarietur canonibus, & Iuri naturæ. 187.
II. Ob. 5. De grauamine in diſpenſatione & limitatione facultatum miſſionis apoſtolicę. 188.
III. Ob. 6. De exemptionis priuilegio. 190.
IV. Ob. 7. Eadem vnio, quæ in definitorio fuerat concluſa fuit Romæ confirmata. 190.

Membrum tertium.

De Calumnia Monopolij.

§. I. An in vnione erigenda commiſſum ſit monopolium. 192.
II. Nul[illegible] m interceſſiſſe. 193.
III. De [illegible] R. P. Rudiſindi præſcribentibus [illegible] ſu[illegible] gandi. 194.
IV. D[illegible] conformitatem cum ſuperioribus in ſuffragijs. 195
V. De vocabulo conſpirationis. 195.
VI. De epiſtola R. P. Leandri & practicis literis 196
VII. An definitores electi fuerint eo munere indigni? 197.
VIII. Vnde profecta ſuffragantium vnanimitas tanta. 199.
IX. Vnio noſtra non requirit ſeparationem ab Hiſpanica. 199.

Membrum quartum.

Soluitur 9. 10. 11. argumentum.

§. I. Ob[illegible] monaſterij in Vrbis [illegible] erigendi. 200.
II. [illegible] factum Aduerſarij in magni[illegible] priuatis literis ipſo incon[illegible] publicandis. 202.
III. De promulgatione legitima priuilegiorum 203.

Membrum

Membrum quintum.

De vario modo explicandi vnionem.

§. I. De literis aliquorum explicantibus modum vnionis. 206.
II. Varij modi explicandi veritatem non eam tollunt ſed illuſtrant. 207.
III. Sophiſtica methodus Adverſarij in literarum fragmentis producendis. 207.
IV. De Epiſtola P. Torquati & vnione VValgrauiana. 208.
V. De Tranſlatione bonorum ab Hiſpanica in Anglicanam Congregationem. 208.
VI. Non fieri contra Canones quod plus eſt in obſeruantia licita quam canones præſcribunt. 209.
VII. Breve Pontificium non ſolum confirmaſſe veterem Angliæ Congregationem, verum etiam, ſi opus foret, nouam erexiſſe. 210.
VIII. De Epiſtola R. P. Rudeſindi, & ficta charitate Adverſarij. 210.
IX. Non contradicit R. P. Rudeſindus P. Torquato. 211.
X. Absurda inæqualitas ex articulis VValgrauianis. 212.
XI. Impoſſibilitas practica vnionis VValgrauianæ. 213.
XII. De Capitulo Belgico. 213.

Membrum ſextum.

De protreptico Adverſarij hypocriticè adornato.

§. I. Autores huius Adverſarij, quantum in eo fuerint decepti 214.
II. Quam ineptè cauſam conocet ad ſenatum Pariſienſem. 215.
III. Adverſarij inſolens arrogantia doctores Sorbonæ de officio admonentis, eiuſque erga Sedem Apoſtolicam liuor, & malignitas. 215.
IV. Sententia generalis Hiſpanici de tota Adverſarij doctrina iam diſcuſſa. 216.
V. Protrepticon ad Adverſarium. 214.
VI. Et peroratio ad lectorem. 222.

FINIS.

Errata in tractatu primo.

pag.	linea.	error.	correctio.
2.	26.	eoſque	eouſque
10.	20.	Epiſcopis	Epiſcopatibus
23.	5.	celando	Lelando
33.	31.	ante	poſt
37.	9.	cum	non
41.	19.	614.	714.
44.	56.	20.	2.
51.	43.	volumus	nolumuſ
83.	56.	autore vit	autor vitæ
112.	14.	patrem	petram
131.	2.	arrogamus	non arrogamus
167.	5.	habit	habitum

In ſecundo & tertio tractatu.

pag.	linea.	error.	correctio.
2.	10.	prætioſa	pretioſa
3.	3.	inuolnit	inuolutus
5.	14.	facta a nobis	ô facta a nobis
15.	5.	nolumus approbare	nolum⁹ tráſfugiú approbare
37.	5.	70.	7.
81.	43.	in cap:	in corp.
198.	26.	Reſinant	Reſtant
198.	57.	horum	horror
198.	59.	impomani	in omni
202.	32.	vili	muli
215.	39.	tuus Doctorum	tuus (quem, tamen &c.) Doctorum
220.	9.	triginta dumtaxat	duntaxat 38.

Cenſura Operis.

HIC liber cui titulus eſt : APOSTOLATVS BENEDICTINORVM IN ANGLIA, SIVE DISCEPTATIO HISTORICA DE ANTIQVITATE ORDINIS, CONGREGATIONISQVE MONACHORVM NIGRORVM SANCTI BENEDICTI IN REGNIS ANGLIÆ, opera, ſtudio, ac labore Reuerendi Patris CLEMENTIS REYNERII monachi eiuſdem ordinis, in lucem emiſſus, & euulgatus, contra æmulos quoſdam, qui indiſcreta æmulatione permoti, negare auſi ſunt Congregationem aliquam eiuſdem ordinis in Anglia, verè, propriéque dictam iam olim exſtitiſſe ; [Continens tres tractatus ; quorum primus eſt de primordijs ordinis Benedictini in Anglia, Secundus, quod iam olim ibi inſignis quædam Congregatio eiuſdem ordinis fuerit, & Tertius demonſtrans eiuſdem Congregationis inſtaurationem non ita pridem à ſummis Pontifi cibus factam, cum fertili appendice, in qua referuntur authentica inſtrumenta quæ in toto opere paſſim citantur.] Dignus eſt qui pro veritate, tuenda in lucem prodeat, eo vel maximè, quod Author ſine vllo lenocinio verborum & aculeo veritatem ipſam nudè, ſed neruosè pro dignitate materiæ oſtendit, probat, & conuincit. Datum Duaci die 12. Iulij. 1626.

GEORGIVS COLVENERIVS S. *Theol. Doctor, & Regius, ordinariuſque Profeſſor, Collegiatæ Eccleſiæ S. Petri Præpoſitus & Canonicus, in Academia Duacena Librorum cenſor, & eiuſdem Academiæ Cancellarius.*

IACOBVS POLLET *S. Th. Doctor & Regius, ac ordinarius Profeſſor in Vniuerſitate Duacenſi.*

Licentia Superioris.

NOS Magiſter Frater RVDESINDVS BARLO Sacræ Theologiæ Doctor & Profeſſor, Congregationis Angliæ Ordinis Sancti Benedicti Præſes, nec non & Miſſionis Hiſpaniæ eiuſdem Ordinis in Regna magnæ Britanniæ Vicarius Generalis : Facultatem concedimus vt liber intitulatus, APOSTOLATVS BENEDICTINORVM IN ANGLIA ; SIVE DISCEPTATIO HISTORICA DE ANTIQVITATE ORDINIS, CONGREGATIONISQVE MONACHORVM NIGRORVM SANCTI BENEDICTI IN REGNIS ANGLIÆ, Iuſſu Patrū eiuſdem Congregationis in Capitulo generali Anni 1625. congregatorū, opera verò, & induſtria R. P. CLEMENTIS REYNERII editus, eiuſdemque Congregationis grauium, ac doctorū hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu noſtra ſubſcriptas, ſigilloque noſtro munitas dedimus. Datum in Conuentu noſtro Sancti Gregorij magni, Duaci, die 7. Iulij 1626.

F. RVDESINDVS BARLO
qui ſupra.

& appoſitum erat ✠ ſigillum.

DE ANTIQVITATE ORDINIS, ET CONGREGATIONIS S. P. N. BENEDICTI IN REGNIS ANGLIÆ,

DISCEPTATIO HISTORICA.

CОntrouerſiam hanc, de qua maiores noſtri vix vnquam diſputauerant, quia nullam de ea dubitandi cauſam aut occaſionem agnouerunt; viſum eſt nobis (Deo iuuante) latius examinare: ob nonnullorũ æmulas opiniones nuper exortas, partim quidem eorum, qui Monachos Romanos, Anglorum proculdubio primos Apoſtolos, S. Benedicti regulæ mancipatos non fuiſſe contendunt; partim vero aliorum recentiorum, qui congregationem aliquam eiuſdem ordinis in Anglia verè propriéque dictam aliquando extitiſſe, præſumptione magis contradicendi, quam zelo veritatis inueſtigandæ inducti, pernegant. Et quia res eſt diffuſioris ambitus, quam primo fortaſſis aſpectu lectos exiſtimabit; in tres partes, ſiue tractatus totam hanc diſceptationem noſtram diſtribuemus, tractatuſque ipſos in alias partiemur ſectiones, & membra: vt ſic legentis animus diſtinctius, & minore cum tædio ſolicitæ attentionis, ea, quæ dicturi ſumus, animaduertat. Et primus quidem tractatus ordinis Benedictini in Angliæ Regnis primordia demonſtrabit. Secundus congregationem aliquam eiuſdem ordinis, & quidem inſignem olim fuiſſe docebit. Tertius vero eiuſdem congregationis inſtaurationem, non ita pridem à ſummis Pontificibus factam oſtendet, & propugnabit.

Occaſio huius diſceptationis

Sed prius quam ipſam aggrediamur controuerſiam, ſcire volumus benignum lectorem noſtrum, eam à nobis vix pro dignitate potuiſſe tractari, niſi inſpectis Archiuis publicis Angliæ; quod nobis exulibus, & in aliena terra pauperem vitam religioſis Cathonicæ nomine degentibus, pene impoſſibile factu videri poſſet. Et tamen ita veritati cauſæ noſtræ, quam tuemur, fauit Deus amator ipſe veritatis & author: vt & per noſipſos multa inſpexerimus, & per amicos plura nobis ſubminiſtrata fuerint venerandæ antiquitatis inſtrumenta authentica, ab omni partium ſuſpicione remota, quibus in aſſerenda veritate vſi ſumus. Eorum pleraque, ne curſum lectionis interrumperemus, in appendicem quandam libro ſubiunctam ſeparauimus: nonnulla tamen in ipſo contextu ponere coacti ſumus, quia ſerius ad nos peruenerunt, quam vt in appendicem (quæ primo excudi debuit, ob maiorem citandi commoditatem) coniici potuerint. Quæ etiam cauſa fuerit, cur longe ſerius, quam initio ſtatueramus, hæc noſtra opella prodierit in publicum: dum & in ipſa Anglia, quæcunque potuimus, non paruo tempore luſtrauimus; & quædam ab amicis reperta, & ad nos tardius tranſmiſſa (quæ tamen nullo modo debuerunt omitti) expectauimus. Hac admonitione præmiſſa, diſceptare incipiamus: Faue benigne lector, & iudex eſto, ſatiſne claris & euidentibus argumentis aut quam veritatem comprobemus.

Vnde tot inſtrumenta antiquitatis prodierint.

Cur tã ſero opus euulgatum.

TRACTATVS PRIMVS.

In quo Ordinis & Congregationis Benedictinorum antiquitas in Anglia generatim docetur, in tres diuiſus Sectiones.

SECTIO PRIMA.

Ordinis Benedictini inter Anglorum Populos, prima exordia.

Synopſis totius Sectionis.

§. 1. PRimos Angliæ Apoſtolos & Magiſtros, fuiſſe Monachos Benedictinos: 2. Faciliimè demonſtratur ex ipſa communi traditione populi Anglicani: 3. quæ probatur inductione,

ctione, primo ab Henrici octaui temporibus, vſque ad Gulielmi Normannici aduentum. §. 4. *Exinde vſque ad Eadgarum Principem.* §. 5. *Et ab Eadgaro vſque ad Ethelbertum & Auguſtinum.* §. 6. *Alia demonſtratio à monachatu Benedictino præcipuorum Angliæ magiſtrorum, vt Aldelmi Sherburnenſis Epiſcopi.* §. 7. *Item Sanctorum Bonifacij, Willebaldi, ſociorumque Germaniæ Apoſtolorum.* §. 8. *S. Wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis.* §. 9. *Sancti Benedicti Biſcopi, V. Bedæ, Magni Alcuini.* §. 10. *Tertia demonſtratio ex præcipuis monaſterijs ipſa Auguſtini ætate fundatis: vt, Elienſi, S. Etheldredæ.* §. 11. *Euiſhamenſi Sancti Eguini.* §. 12. *Glaſtonienſi omnium maximo.* §. 13. *Auguſtinenſi Cantuariæ.* §. 14. *S. Mildredæ in Taneto inſula, & S. Milburgæ ſororis eius.* §. 15. *Certeyenſi & Barkingenſi, S. Erkonwaldi.* §. 16. *Weſtmonaſterienſi S. Melliti,* §. 17. *Eccleſia Chriſti Cantuariæ, cæterorumque cathedralium monaſteriorum.* §. 18. *Quarta probatio ex ipſa appellatione nigrorum monachorum, & diſcentione circa ritus Romanæ Eccleſiæ.* §. 19. *Quinta demonſtratio ex varijs coniecturis.* §. 20. *Sexta demonſtratio, non poſſe oſtendi aliam originem ordinis in Anglia, nec alium ordinem aſſignari poſſe primis Apoſtolis, & quandonam alij ordines in Angliam fuerint ingreſſi.* §. 21. *Septima demonſtratio, ex ipſo D. Gregorij monachatu.* §. 21. *Octaua demonſtratio, ex teſtimonio peritorum Antiquariorum Angliæ.*

§. 1. Primos Angliæ Apoſtolos fuiſſe Monachos ordinis S. Benedicti.

Primos Angliæ Apoſtolos fuiſſe Benedictinos.

ORdinem Sanctiſſimi Patris Benedicti, primos Chriſtianæ fidei concionatores genti Anglaſaxonum dediſſe, vetuſti ſcriptores eiuſdem gentis omnes magno conſenſu tradunt. Quamuis enim Britonum natio, quæ prius inſulam incoluit, aliquot antea ſæculis, prædicante Ioſepho ab Arimathia ſub rege ipſorum Aruirago; & ſuſcipiente poſtea fidem ab Eleutherij Pontificis legatis Rege altero eorundem Lucio, nomen Chriſto dederit: imo Simone Cananæo, & ſecundum aliquos etiam Petro Apoſtolo prædicatoribus potuerit gloriari; Anglorum tamen populus à tenebris Paganiſmi ad lumen admirabile Euangelij non per alios præcones eſt vocatus, quam per S. P. N. Benedicti monachos, quos magnum Eccleſiæ decus, ordiniſque Benedictini fulgidum ſidus Gregorius primus, cum S. Auguſtino Monaſterij ſui Præpoſito, ſiue Priore, ad prædicandum fidem, in Britanniam, (quæ nunc à maiore cultioreque Inſulæ parte Angliæ nuncupatione cognoſcitur) deſtinauit.

Atque ita ſemper creditũ, ante Baronium.

Erat hæc conſtans & perpetua Anglicanæ Eccleſiæ traditio, nec ab vllis authoribus in dubium vocata, vſque ad ſæculum iſtud nouiſſimum, in quo, præeunte Cæſare Cardinale Baronio, pauci aliquot ſcriptores eius authoritate moti, magis, quàm rationibus conuicti, aliter docere cœperunt & primos gentis Anglorum Apoſtolos, etſi monachos eos fuiſſe non negent, ſaltem Benedictini ordinis monachos fuiſſe pernegant. Extitit quidem ante Baronium obſcurus quidam author Iacobus Wimphelingus Germanus, qui omnium primus hanc nouitatem niſus eſt propugnare; ſed ita infœliciter, vt eius opus à Paulo Langio acri & docto viro, monacho Benedictino eliſum, euanuerit. Et hic quidem inuidia cucullatorum (vt loquitur Langius) acerbius hunc ſuum conatum extulit, nec Gregorium ſolum, ſed Bedã etiam, & Alcuinum (quod eoſque nemo auſus fuiſſet) ordini noſtro ſubtraxit. Non perennauit tamen opus, ſtatim atque exijt, ſuffocatum. Baronius autem auctoritate magni nominis opinionem illius ita ſuſtinet, vt verè primus eius auctor debeat exiſtimari.

Eius laus, & quomodo primus hic nouarit.

Fuit vir ille, (Cæſarem Baronium dicimus) immortali memoria digniſſimus, cuius annales eruditionis & veracitatis fruge & fide grauidi, inter præſtantiſſima monumenta, quæ vnquam à magnis ſanctiſque Eccleſiæ Doctoribus ædita fuerunt, merito debeant computari. Nec tantum doctrina & eloquentia fuit conſpicuus; ſed vitæ etiam in omni virtutum genere nobiliter exactæ gloria præcellens, & ſanctitatis opinione poſt fœlicem obitum nobis omnibuſque Catholicis venerandus. Sed fuit tamen, dum vixit in carne mortali, homo: qui licet ſupra communem hominum ſortem cælo propinquius volans, & craſſis erroribus, quaſi terrenis nebulis liberrimus exiſteret: potuerit tamen in aliquibus minoris momenti erratis falli; non tam nobiliſſimi ingenij, caſtigatique iudicij culpa, quam quod ſublimioribus vniuerſalis Eccleſiæ controuerſijs intentus, in ijſque diuino zelo totus abſorptus, iſta minorum gentium dubiola non ita diligenter examinarit; nec verò debuerit pretioſum & Eccleſiæ neceſſarium otium, (quo nullus operoſius fuit hæc ætate negotium,) in rebus vilioris metalli examinandis perdere.

A noſtris hominibus confutatus.

Ergo inter pauca, in quibus humani aliquid paſſus eſt Baronius, etiam hanc eius ſententiã ponimus, qua S. Gregorium, monachoſque ab eo in Angliam miſſos, S. Equitij potius, quam S. Benedicti monachos fuiſſe opinabatur: Nec nos ſoli ponimus, (quis enim nobis parpuſillis

... contra magnum illum Cæſarem crederet. Sed maximi etiam authores & grauiſſimi, præſertim illi, qui editis apologijs, ipſo adhuc ſuperſtite Baronio, ſententiam eius non impognarunt modo, ſed etiam expugnarunt; & Antonium Gallonium, virum quidem doctum & eloquentem, ſed monachis tamen Benedictinis pro ſententia Baronij nimis iuueniliter inſultantem, ita exceperunt, vt quanquam forte ipſe non depoſuerit errorem, (ſunt enim aliqui, quorum is eſt genius, vt nec demonſtrationibus quidem Mathematicis contra ſua præiudicia velint acquieſcere,) tamen certe, ſpem omnem deponere debuerit, contra tantam veritatis lucem præualendi. Eorum authorum ſcripta legat, quiſquis Benedictini ordinis honore, & veritatis zelo ductus, huius controuerſiæ diſcuſſionem pleniorem deſiderat; maximè doctiſſimorum Abbatum noſtrorum Conſtantini Caietani Itali, & Henrici Van Zieppe Belgæ, qui adhuc (dum hæc ſcribimus) ad ordinis noſtri gloriam ſuperſunt; & venerabilis Patris noſtri Antonij Yepes Hiſpani, qui nuper vitam hanc mortalem cum morte vitali ſancte commutauit, ſeptem veracibus Hiſtoriæ Benedictinæ voluminibus poſt ſe relictis, (quæ, ſi Deus votis noſtris fauerit, ex Archiuis aliarum prouinciarum locupletata, iuxta authoris ipſius optata latinè dabimus,) in quorum primò docte, ſolidè, & modeſtè contrà Baronium, & Gallonium diſputauit.

A noſtris hominibus confutatus.

Neque vero exiſtimes, lector benigne, ſuperfluam eſſe, aut leuem vanamque controuerſiam, pro qua non deberent monachi Benedictini tanquam pro aris & focis decertare: quoniam ſi Gregorium magnum, & miſſos ab eodem in Angliam Monachos ab ordine S. Benedicti impauiter patiantur eripi, ceciderit præcipua corona capitis ſui, ceciderit ſumma ordinis gloria, Apoſtolatus nimirum Angliæ, Belgij inferioris, Germaniæ, Noruegiæ, quæ à monachis Romanis & Anglis ad Chriſtum ſunt adductæ. Si igitur glorioſus Apoſtolus & Doctor gentium Paulus non dubitauerit ad ſe ſpectare, & ad ſanctam, veram, neceſſariamque gloriam ſuam, ne pateretur filios prædicationis ſuæ ſibi ereptos alijs patribus ſupponi: vnde illa eius ad Corinthios ſuos aſſertio paterni iuris ſui, *Nam etſi decem millia pædagogorum habeatis in Chriſto, ſed non multos patres; nam in Chriſto Ieſu per Euangelium ego vos genui*: Certe poſſunt etiam diſcipuli S. Benedicti, tanti exempli fiducia fulti, pro ſuæ quoque regulæ gloria zelare, & Gregorium, Auguſtinum, Clementem Willebrordum, Bonifacium, cæteroſque gentis noſtræ, & aliarum nationum Apoſtolos nobis eripere molientibus fidenter reſiſtere, & veraciter abſque arrogantia dicere, quia etſi decem millia pædagogorum in Chriſto habuerint Angli, Friſones, Bataui, Germaniæ denique omnis populi, ex clero, ordinibuſque alijs Eccleſiæ Catholicæ deſumptos; ſed non alios patres, quam Benedictinos; nam in Chriſto Ieſu per Euangelium ipſos Benedictini monachi genuerunt, ſignaculum Apoſtolatus eorum in Domino hi omnes populi exiſtunt.

Meritoque confutati debuiſſe.

Atque hanc veriſſimam eſſe gloriationem (reiecta, non ſine ſumma in alijs plæriſque omnibus reuerentia, opinione Baronij) authores prænominati probauerunt, & contrariæ nouitatis argumenta lucidiſſime diſſoluerunt. Sed quia nec victa manus dare ſolet pertinacia; & adhuc ſunt nonnulli, qui (nullo quidem vtilitatis aut gloriæ Eccleſiaſticæ zelo, ſed ſolo ordinis magni deprimendi ſtudio) proſtratam protritamque ſententiam aſſertione audaci, non rationibus, (niſi forte illis, quæ iam ſunt à noſtris diſſipatæ) ſuſtentare nituntur: Nos etiam Autorum noſtrorum laboribus eruditis fruentes, eorum defenſiones ex Angliæ noſtræ hiſtorijs deſumptas ita per compendium repetemus, vt tamen multa hactenus nondum prolata, ex antiquiſſimis Angliæ monumentis addamus, quibus iſta probatio ab hiſtoria gentis noſtræ deprompta reddatur euidentiſſima.

A nobis per Apoſtolorũ noſtrorum ſucceſſionem conuincitur.

Ponamus autem primò tanquam baſim firmiſſimam, quam nemo vocabit in dubium, Gregorium magnum, & Auguſtinum Cantuarienſem eiuſdẽ prorſus regulæ monachos fuiſſe: quando quidem hic ſub illo in monaſterij ſui regimine Præpoſitus ſiue Prior extitiſſe, ab ipſomet Gregorio dicatur. Audiamus ipſum loquentem: verba enim eius iucundiſſima nobis eſſe debent, in quibus mirabilem noſtræ ſalutis zelum & ardorem vbique ſpirat: ſic igitur l. 7. epiſtolarum ſuarum epiſt. 114. Syagrio Auguſtodunenſi Epiſcopo ſcribens, loquitur: *Quia igitur in prædicationis opere, (quam diu cogitans Anglorum genti per Auguſtinum quondam mei monaſterij Præpoſitum, nunc fratrem & Coepiſcopum noſtrum impendere ſtatui,) ita ſolicitum atque deuotum, adiutoremque in omnibus te, vt oportuit, fuiſſe cognouimus, vt magnum me ſibi fraternitas tua hac de re faceret debitorem: tantæ rei conſideratione commonitus, ne infructuoſus erga te viderer exiſtere, fraternitatis tuæ petitionem nulla pertuli ratione poſtponere.* Sane per Præpoſitum monaſterij ſui, non alium intellexiſſe, quam conuentus ſui Priorem, conſtat ex perpetua conſuetudine Gregorij, qui quotieſcumque de monaſterij Præpoſitis loquitur, eos expreſſè diſtinguit ab Abbatibus monaſteriorum, quo ipſo ſe profecto declarat Benedictinum, quando

Præpoſitus apud Gregorium eſt Prior Monaſterij.

 regulæ

fur captus in meo Dominio.

P.

PARCVS, CI : eſt Theriotrophium, aut ſaltus vndique interclußus, in quo feræ paſcuntur, & ſeruantur.

PERNVS TVRONENSIS : quid reuera ſit non eſt opus diſputare, hic alicubi ſignificat quinquaginta aſſes monetę Gallicę, aut Belgicę.

PARLIAMENTVM : ſunt comitia publica regni.

PERACTIZATVM : factum, in praxim redactum, frequentatum.

PERSONA : apud noſtrates eſt rector alicuius eccleſiæ, ſic dictus vel quia repreſentat eccleſiam ſuam, & ſubit in omnibus placitis ſeu vadimonijs perſona illius vt loquuntur legulei; vel forte quia, cum perſona proprie addat ſupra naturam proprietatē, ſeu qualitatem ad dignitatē pertinentem, vt habet D. T. 1. p. q. 40. a. 3. ad 5. (vnde & antiquitus omnes viri in dignitate conſtituti dicebantur Perſonę) deuot io noſtrorum in prima ſua conuerſione, & reuerentia erga viros eccleſiaſticos, nomen illud honoris appropriarit quaſi antonomaſticè Rectoribus eccleſiarum, quod aliàs erat commune omnibus quacumque dignitate fulgentibus.

PIETANCIA : eſt præbenda, ſeu conſtituta portio, quæ contingit cuique commenſali in cibo, & potu.

PITTACIVM : propriè pugillares ex pice confecti, in quibus, aliquid poſſit memoriæ cauſa ſtylo exarari; ſumitur pro quolibet codice paruo, in quo quidquam ſcribitur: quaternio.

PLACITARE: eſt in iudicio litigare, aut contendere: ſecundum placita legum, & iudiciorum agere.

PLVVIALE : pallium ad arcendum pluuiam.

PORTIFORIVM : Breuiarium portatile.

POTAGIVM : Iuſculum.

PRÆCONIZARE: aliquem per præconis vocem ſuo nomine compellare.

PRÆMVNIRE : pro præmonere; etiam ſignificat ſententiam iudicialem, qua quis bonis omnibus confiſcatis, condemnatur ad perpetuos carceres.

PRO TANTO : hoc eſt, ideo.

PROSTERNALES PSALMI : ſiue *proſtrales*, ſeu *etiam proſtrati* : pſalmi, *Verba mea auribus percipe*, & aliqui alij; qui poſt veſperos, & aliquando ante collectas horarum in quadrageſima dicebantur: ad quos ſeniores genibus flexis ſtallis ſeu formis ſuis quodammodo procumbentes innitebantur; iuuenes verò & pueri omnino proſtrati in pauimento chori è regione ſtallorum, ſiue ſedilium ſuorum iacebant.

Q.

QVARTARIVM, vel *quarterium*: quarta pars vlnæ.

QVARTERIA : eſt menſura tritici valens octo modios, vel razerias, vt hic loquuntur.

R.

REPORTAMEN : relatio, narratio, rumor.

ROTVNDELLA : eſt curta chlamys.

RVSSETVS : color ruſſus.

ROSTRATÆ ROTÆ : ſunt ocreæ, quarum pedes finiuntur quodammodo in roſtrum.

S.

SACCA, vel *Sacha* : eſt regale priuilegium quo quis gaudet in ſuo *manerio* circa *placita*, & correctiones delinquentium.

SARRABAITA : vagabundus, erro.

SCACCARIVM : eſt tabula luſoria quadrata, diuiſa in octies octo quadraturas bicolores; ſed hic ſemper ſignificat domum computuum regiorum Londini, qui Anglice dicitur *Exchequer*, in cuius frontiſpicio eſt huiuſmodi tabula.

SECVNDITAS : proſperitas.

SEISIRE : aliquando reſpicit perſonam, & ita ſignificat prehendere, capere, arreſtare; aliquando reſpicit bona, & ſic idem eſt, quod poſſeſſionem capere rei confiſcatæ.

SEISONA : eſt quodlibet anni tempus, vernum, æſtiuum, autumnale, hyemale: tot enim ſunt *ſeiſonæ*, ſeu tempeſtates anni.

SENDATVM : genus tenuioris materię, *ſendal* dictum, quo nuda colla tegunt mulieres.

SHIPVVRECK. Naufragium: ſeu bona quæ poſt naufragium vi ventorum, & fluctuum, ſeu æſtus marini ad litera deuoluuntur.

SKILLA

Skella : eſt minor Campana.

Socca, vel ſocha : eſt poteſtas ſeu iuriſdictionis exercendi, ac iudicandi quaſcunque cauſas criminales in aliquo dominio.

Sokemanni ſunt *Tenentes*, qui poſſident ſuum tenementum per *tenuram ſocagii*, hoc eſt propter laborem agriculturę quem huiuſmodi *tenentes* Domino ſuo elocatori quotannis præſtare tenentur.

Solidvs ; eſt nummus argenteus valens medium florenum Turonenſem.

Statissime : ſuperlatiuum, ex aduerbio, *ſtatim*.

Sterlingvm : ſeu *libra ſterlinga* : eſt ſumma pecuniæ valens decem florenos Turonenſes.

Svmma bladi : menſura tritici.

Svmmarivs : eſt equus onerarius, ſeu ſarcinarius.

Svmmagivm : eſt onus ab equo *Summario* deportandum.

cumque generis, maximè domuū, & latifundiorum : quam quis ad vitam, vel ad certos annos, vel ſine termino ſub ſolis conditionibus certarum conſuetudinum, vel alijs quibuſuis modis, *tenet* ab alio.

Tenens : qui habet tenementum : Inquilinus.

Thavma Crucis:id eſt ſignum crucis in modum *Tau* literæ efformatum.

Tolle, ſiue *Tol* : aliquando ſignificat libertatem emendi, & vendendi in terra ſua, hoc eſt nundinas, & forum inſtituendi : aliquando ſignificat tributum, ſeu veſtigal ſoluendum pro mercibus.

Toftvm, vel potius *Toftum* ; eſt locus vbi aliquando ſtetit *meſuagium*. Vel aliter, eſt genus luci paruuli, ſeu loci conſiti arboribus minutculis.

Trvffis intendere : eſt tricis intendere, rebus ludicris, ac inutilibus.

Tricare : tricis, & inuolucris implicare : pedicis illaqueare.

T.

Tabarda : eſt genus pallij curti itinerantium, manicatum, ita vt cum opus fuerit, poſſint exeri brachia ; cum cuculla, ſeu capucio, vel ſine eo.

Tabvla pvlsata : genus ſigni eſt, quo Religioſi conuocantur ad certos quoſdam actus conuentuales.

Tallagivm : tributum.

Tram, ſeu *Tem* : Eſt priuilegium regale conceſſum Baronibus, & ſimilibus viris principalibus à Rege, virtute cuius liceat ipſis poſſidere *villanos*, id eſt ſeruos & mancipia, & de illis, vt de cæteris ſuis, ſeu liberis, ſeu bonis mobilibus, vel immobilibus pro libito diſponere.

Tenementvm : eſt poſſeſſio cuiuſ-

V.

Venia : eſt ſatisfactio in choro, vel vbi vbi exhibita à monacho ſecundum conſuetudinem, pro quouis ſuo errato inter cantandum, vel recitandum.

VV.

Worcetvs, vel *Wurcetur* : eſt genus panni, quod nomen habet à loco in quo fit.

Warrantizare : vel *Guarantizare* à Gallico *Garranter* : eſt reddere aliquem ſecurum, & indemnem ab omni fraude, & dolo, in contractu quem facit cum alio, aut aliàs.

FINIS.

INDEX EORVM OMNIVM, QVÆ IN TRIBVS TRACTATIBVS HVIVS OPERIS INVENIVNTVR: APPENDICIS VERO INDICEM INVENIES IN PRINCIPIO ILLIVS.

TRACTATVS PRIMVS.

In quo antiquitas ordinis, & Congregationis Benedictinorum in Anglia, generatim docetur,

SECTIO PRIMA.

Ordinis Benedictini inter Anglorum populos prima exordia.

§. I. Primos Angliæ Apoſtolos, & magiſtros, fuiſſe monachos Benedictinos. 2.

II. Facillimè demõſtratur ex ipſa cõmuni traditione populi Anglicani. 7.

III. Probatur inductione, primo ab Henrici 8. temporibus vſque ad Gulielmi Normannici aduentum. 9.

IV. Exinde, vſque ad Edgarum principem. 11.

V. Ab Edgaro, vſque ad Ethelbertum & Auguſtinum. 18

VI. Alia demonſtratio à monachatu Benedictino præcipuorum Angliæ magiſtrorum; vt Aldelmi Shirburnenſis Epiſcopi. 20.

VII. Item ſanctorum, Bonifacij, & willibaldi, ſociorumque Germaniæ Apoſtolorum. 27.

VIII. S. Wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis 28.

IX. S. Benedicti Biſcopi: V. Bedæ, Magni Alcuini. 32.

X. 3. Demonſtratio ex præcipuis monaſterijs ipſa Auguſtini ætate fundatis; vt Elienſi, S. Etheldredæ. 36.

XI. Eoishamenſi, S. Egoini. 38.

XII. Glaſtonienſi omnium maximo, 42.

XIII. Auguſtinenſi Cantuariæ, 46.

XIV. S. Mildredæ in Taneto Inſula, & Milburgæ ſororis eius, 61.

XV. Certeyenſi, & Barkingenſi, S. Erkonwaldi. 64.

XVI. VVeſtmonaſterienſi S. Melliti. 66.

XVII Eccleſia Chriſti Cantuariæ, cæterorumque Cathedralium monaſteriorum. 77.

XVIII. 4. Probatio ex ipſa appellatione Nigrorum monachorum, & diſſentione circa ritus Romanæ Eccleſiæ. 109.

XIX. 5. Demonſtratio ex varijs coniecturis. 120.

XX. 6. Demonſtratio non poſſe aliam originem ordinis in Anglia, nec alium ordinem aſſignari poſſe primis Apoſtolis, & quãdo nã alij ordines in Angliã ſunt ingreſſi. 128.

XXI, 7. Demonſtratio ex ipſo D. Gregorij monachatu. 167

XXII. 8. Demonſtratio ex teſtimonio peritorum Antiquariorum Angliæ. 192.

SECTIO SECVNDA

Antiquitas Congregationis monachorum nigrorum S. Benedicti in Anglia; & variæ eius ætates, atque tempora.

§ I. NEceſſariò fuit deſcendendus apoſtolatus Benedictinus. 204.

II. Antiquitas Congregationis, coæua ipſi ordini in Anglia. 205.

III. Variæ ætates Congregationis Anglicanæ. 208.

IV. Domos Cluniacenſium in Anglia. 209

V. Abbatiæ Congreg. Benedic. quarũ Prælati locum, & ſuffragium habebant in Comitijs Parlamentaribus regni. 211.

VI. Abbatiæ quarũ Prælati non habebant ſedẽ in Comitijs, annumerabantur tamen inter Barones [illegible] regni. 212.

VII. Prioratus [illegible] orum Abbates erãt Epiſcopi, & Monachi loco Canonicorum. 212.

VIII Prioratus Capitulares, [illegible] Abbatijs, aut Eccl[illegible]. 213.

IX. Abbatiæ in [illegible] Sanctimonialium 213.

X. A[illegible] quarum A[illegible] & Prioratuum inſignia. 214

XI. Emolumenta ex Congregatione in Rempub. [illegible]

emanantia, ante Lateranenſe concilium, & temporibus VVicleuianis 215.
XII. De temporibus Henrici octaui. 223.
XIII. Incommoda ex ſuppreſſione monaſteriorum, & Iudicium proteſtantium de hac ſuppreſſione. 225.

SECTIO TERTIA.

Nouiſsima huius Congregationis inſtauratio.

§. I. INſtauratio Abbatiæ weſtmonaſterienſis, ſub Maria Henrici filia. 232.
II. Breuiarium vitæ Iohannis Fecknami vltimi Abbatis VVeſtmonaſterienſis 233
III. Eiuſdem contra Iuramentum ſuprematus opuſculum. 236.
IV. Prima monachorum in Congregationem Caſſinenſem admiſſio, & difficultates inde exortæ: 242.
V. Item aliorum in Hiſpanicam. 244
VI. Vnio eorundem in vnam Congregationem. 246.

TRACT. SECVNDVS.

Jn quo demonſtratur fuiſſe iam olim inſignem in Anglia Congregationem Benedictinam nullius alterius Congregationis extra Angliam poſitæ iuriſdictioni ſubiectam.

SECTIO PRIMA.

Occaſio controuerſiarum, quæ hoc ſecundo tertioque tractatu diſputantur.

§. I. CAuſæ, quas quidam prætexuit cur antiquitatem Congregationis Angliæ Benedictinorum impugnauit, confutantur. 3.
II. Status controuerſiæ de antiquitate Congregationis ab eodem multis calumnijs inuolutus. 9.
III. Et omnino falſo aut Amphibologicè propoſitus. 12.
IV. Quæ fuerit vera occaſio inſtaurandi antiquã Congregationem Benedictinorum in Anglia. 16
V. Contentio circa prædictam inſtaurationem exorta 19
VI. Quomodo ſopita fuerit controuerſia, & meliori modo inſtaurata Congregatio. 22
VII. Verus, & legitimus ſtatus Controuerſiæ in hoc 2. tractatu diſputandę. 24

SECTIO SECVNDA.

Jn qua proponitur quæſtio vtrum antiquitus extiterit in Anglia Reſpublica, ſeu communitas monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti, quæ rectè poterit vocari Congregatio Benedictinorum Angliæ, diſtincta, & independens a Congregatione Cluniacenſi, & ab omni alia vltramarina Congregatione ſub regula S. Benedicti?

§. I. ADuerſarij ſciomachia prolixiſſima impugnantis contra nos antiquitatem, quam nobis non arrogamus. 26.
II. Primum fundamentum noſtræ ſententiæ. Quid propriè nomine Congregationis intelligendum veniat. 28.
III. Secundum: Ordinem, ſeu Congregationem Cluniacenſem in communi vſu ſemper di-

ſtingui ab Ordine, ſeu Congregationibus monachorum nigrorum ſiue Sancti Benedicti. 30
IV. Tertium: Aliud eſt Reformatio Cluniacenſis, aliud Iuriſdictio, Subiectio, ſeu Ordo Cluniacenſis. 33.
V. Quartum: Vocata ſunt multa cœnobia Cluniacenſia quę nec ei incorporata, nec in diſciplina conformia fuere. 35.
VI. Quintum: Non eſt idem coniungi fraternitate, quod vnione, ſeu Congregatione. 36.

SECTIO TERTIA.

Prima pars ſententiæ noſtræ, fuiſſe olim veram, propriamque Congregationem Benedictinorum in Anglia.

§. I. FVit olim in Anglia legitima Congregatio plurium monaſteriorum nigrorum ordinis S. Benedicti. 37.
II. Ea fuit verè & propriè dicta Congregatio: Demonſtratur authoritate Concilij Tridentini, & ſummorum Pontificum. 40.
III. Alia Demonſtratio, ex ipſo lumine rationis naturalis. 43.
IV. Vltima Demonſtratio, ex vſu vocabulorum apud prudentes, & legum eccleſiaſticarum conditores. 47.

SECTIO QVARTA.

Altera pars noſtræ ſententiæ, Congregationem Angliæ hactenus probatam fuiſſe ſemper à Cluniacenſibus independentem.

§ I. PRobatur hæc ſententia ex modo eligendi, & confirmandi prælatos. 51.
II. Ex maxima differentia in exemptione ab Ordinariorum poteſtate. 54.
III. Ex prærogatiuis Cluniacenſium quas nunquam exercenerunt in monaſteria Anglicana nigrorum 58.
IV. Ex ipſa ratione diuerſa capitulorum Cluniacenſium, & Nigrorum. 59.
V Ex S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis apertiſſima confeſſione; & Gulielmi VVarennæ Comitis, primi Cluniacenſium in Anglia fundatoris. 63
VI. Ex catalogo Cœnobiorum Cluniacenſium per ipſos Cluniacenſes edito. 67.
VII. Ex bullis pontificijs in fauorem Cluniacenſium datis. 69
VIII. Ex ſtatutis Cluniacenſium, & potentia ipſorum, comparata cum potentia Abbatiarum noſtrarum. 69
IX. Ex ſuppreſſione, confiſcatione, indigenatione Cluniacenſium in Anglia. 71.
X. Ex apportatio, ſeu penſione quam Cluniacenſes Angli ſoluebant quotannis Cluniaco. 71.
XI Ex ſtatutis prouincialibus Angliæ. 74
XII. Cluniacenſes nunquam conueniſſe ad Capitulum generale nigrorum in Anglia. 76
XIII. Demonſtratio affirmatiua ex ante dictis ſummatim collecta. 79

SECTIO QVINTA.

In qua diſſoluuntur 5. argumenta aduerſarij contra 2. concluſionem.

§ I. AD 1. argumentum de ſenſu cap. 8 ſeſſ. 25 Concilij Tridentini 80.
II. Ad 2. Regimen monarchicum non requiri ad rationem Congregationis, ſed ſufficere Ariſtocraticum, & in hoc, conſentire R. P. Antonium Yepes ab Aduerſario aduocatum 8.
III. Ad 3. Capitulorum generalium celebratio infert Congregationē propriè dictum. 87.
IV. Ad 4. Exemptionē à diœceſanis non requiri ad Congregationis ſubſiſtentiam, nec ſemper in illa inueniri 90.
V. Ad 5. An in omni Congregatione conſtituenda neceſſarium fuerit Pontificiam, Regiamque authoritatem expreſsè interceſſiſſe? ipſum Aduerſarium hoc negare 92.
VI. Iudicium Iuriſconſultorum de hac 2. concluſione. 95

SECTIO

SECTIO SEXTA.

In qua diſſoluitur 6. & præcipuum aduerſarij argumentum; oſtenditurque nullam Abbatiam per vniuerſam Angliam fuiſſe vnquam ordini Cluniacenſi ſubiectam. Hæc ſectio in plures paragraphos eſt diſtributa.

Membrum primum.

De Monaſterio S. Albani.

§. I. DE authoritate Atuoldi VVion, D Piſij P. Poſſeuini. 99.
II. De ſententia Ingulphi Crowlandenſis. 103.
III. De Compreſeſſionibus. 104.
IV. Floriacum nunquam fuit ſubiectum Congregationi Cluniacenſi. 107.
V. Nec S. Dunſtanus vnquam fuit monachus Cluniacenſis. 109
VI. Quare ſanctus Odo, & S Oſwaldus à Floriacenſibus habitum ſumpſerunt. 111.
VII. S Dunſtanus apertè docet ſuo tempore monachos Anglos non fuiſſe Cluniacenſes 113
VIII. De Capitulis generalibus Angliæ obiectio ſoluitur. 114.
IX. Lanfrancum, eiuſque nepotem Paulū, & monachos ab ijs reformatos non fuiſſe Cluniacenſes. 115.
X. Directè probatur S. Albani monaſterium nunquam fuiſſe Cluniacenſe nec vllas alias Abbatias Angliæ. 119.

Membrum ſecundum.

De Abbatia Abingdonenſi, & alijs.

§. I. ARgumentum Aduerſarij 124.
II. Soluitur negatione conſequentiæ. 124.
III. Ethelwoldum, Oſgarum Corbeiæ monachos non fuiſſe Cluniacenſes. 124.
IV. Locus Harpsfeldij malè impreſſus reſtituitur veræ lectioni. 128.
V. Directa probatio Abbatiam Abingdoniæ nunquam fuiſſe Cluniacenſem. 125.
VI. De Abbatia Ameſberienſi. 126.
VII. De monaſterio S. Andreæ Northamptonæ 129.
VIII. De Abbatia S. Auguſtini Cantuarienſis. 130.

Membrum tertium.

§. I. DE Abbatia Abbotsberiæ, Alceſtriæ, & Athelingię, ſeu Athelneyæ. 132.
II. De prioratu Bermondſeyæ. 134.
III. De Abbatia de Bello. 136
IV. De Abbatia S. Benedicti de Vlmo. 137.
V. Burtonæ ſuper Trentam. 138.
VI. De prioratu cathedrali Bathonienſi, & Abbatia Bardeneyæ. 138.
VII. De Abbatijs Cerneliæ, Certeſeiæ, & Coleceſtriæ. 139.
VIII. De Abbatia Crowlandiæ 139.
IX. De prioratu cathedrali Couentriæ. 139.

Membrum quartum.

§ I. DE prioratu Dauentriæ, & Doueriæ: & prioratu cathedrali Dunelmenſi. 141.
II De Abbatia Edmundiburgenſi. 141.
III. De Abbatia ſeu prioratu Elienſi. 142.
IV De Abbatia Eueshamenſi. 145.
V. De Gloceſtrenſi. 144.
VI. De Glaſtonienſi. 144.
VII. De Malmesburienſi. 145.
VIII. De Abb. S. Mariæ Eboracenſi. 145
IX. De cathedrali Norwouicenſi. 146.

Membrum

SECTIO TERTIA.

Pronuntiata veridica noſtræ ſententiæ temerarijs Aduerſarij aſſertionibus oppoſita.

§. I. BReue Pontificium à nobis obtentum verè et priuilegium Eccleſiaſticum. 177.
II. Aduerſarij cenſura falſa, eſt & temeraria. 178.
III. Breue ipſum eſt in rigore Iuris validum. 181.

SECTIO QVARTA.

Confutantur omnia Aduerſarij contra factum noſtrum obiecta.

Membrum primum huius ſectionis.

De tribus primis obiectionibus.

§. I. OBiectio prima Aduerſarij an Congregationis erectio fuerit abſurda, & ridicula. 182.
II. Ob: 2. An plæriſque monachis Angliæ iniurioſa, & coactè obtruſa. 183.
III. Ob: 3. An contradictionibus plena; contra ius Cluniacenſium; impeditiua concordiæ; paucorum tyrannis. 184.

Membrum ſecundum.

Soluitur 4. 5. 6. 7. obiectio.

§. I. OB. 4. An erectio Congregationis Angliæ contrarietur canonibus, & Iuri naturæ. 187.
II. Ob. 5. De grauamine in diſpenſatione & limitatione facultatum miſſionis apoſtolicæ. 188.
III. Ob. 6. De exemptionis priuilegio. 190.
IV. Ob. 7. Eadem vnio, quæ in definitorio fuerat concluſa fuit Romæ confirmata. 190.

Membrum tertium.

De Calumnia Monopolij.

§. I. AN in vnione erigenda commiſſum ſit monopolium 192.
II. [illegible] um interceſſiſſe. 193.
III. De [illegible] R. P. Rudiſindi præſcribentibus [illegible] gandi. 194.
IV. D[illegible] mitten[illegible] conformitatem cum ſuperior[illegible] in ſuffragijs. 195.
V. De vocabulo conſpirationis. 195.
VI. De epiſtula R. P. Leandri & practicis literis 196
VII. An definitores electi fuerint eo munere indigni? 197.
VIII. Vnde profecta ſuffragantium vnanimitas tanta. 199.
IX. Vnio noſtra non requirit ſeparationem ab Hiſpanica. 199.

Membrum quartum.

Soluitur 9. 10. 11. argumentum.

§. I. OB. 9. calumnia monaſterij in Vrbe [illegible] erigendi. 200.
II. [illegible] factum Aduerſarij in magn[illegible] ſuis priuatis literis ipſo inconſulto publicandis. 202.
III. De promulgatione legitima priuilegiorum 203.

Membrum quintum.

De vario modo explicandi vnionem.

§. I. DE literis aliquorum explicantibus modum vnionis. 206.
II. Varij modi explicandi veritatem non eam tollunt ſed illuſtrant. 207.
III. Sophiſtica methodus Aduerſarij in literarum fragmentis producendis. 207.
IV. De Epiſtola P. Torquati, & vnione VValgrauiana. 208.
V. De Tranſlatione bonorum ab Hiſpanica in Anglicanam Congregationem. 208.
VI. Non fieri contra Canones quod plus eſt in obſeruantia licita quam canones præſcribunt. 209.
VII. Breue Pontificium non ſolum confirmaſſe veterem Angliæ Congregationem, verum etiam, ſi opus foret, nouam erexiſſe. 210.
VIII. De Epiſtola R. P. Rudeſindi, & ficta charitate Aduerſarij. 210.
IX. Non contradicit R. P. Rudeſindus P. Torquato. 211.
X. Ab ſurda inæqualitas ex articulis VValgrauianis. 212.
XI. Impoſſibilitas practica vnionis VValgrauianæ. 213.
XII. De Capitulo Belgico. 213.

Membrum ſextum.

De protreptico Aduerſarij hypocriticè adornato.

§. I. FAutores huius Aduerſarij, quorum in eo fuerint decepti. 214.
II. Quam ineptè cauſam euocet ad ſenatum Pariſienſem. 215.
III. Aduerſarij inſolens arrogantia doctores Sorbonæ de officio admonentis, eiuſque erga Sedem Apoſtolicam liuor, & malignitas. 215.
IV. Sententia generalis Hiſpanici de tota Aduerſarij doctrina iam diſcuſſa. 216.
V. Protrepticon ad Aduerſarium. 214.
VI. Et peroratio ad lectorem. 222.

FINIS.

Errata in tractatu primo.

pag.	linea.	error.	correctio.
2.	26.	coſque	eouſque
10.	20.	Epiſcopis	Epiſcopatibus
23.	5.	celando	Lelando
33.	31.	ante	poſt
37.	9.	cum	non
41.	19.	614.	714.
44.	56.	20.	2.
51.	43.	volumus	nolumus
83.	56.	autore vit	autor vitæ
112.	14.	patrem	petram
131.	2.	arrogamus	non arrogamus
167.	5.	habit	habitum

In ſecundo & tertio tractatu.

pag.	linea.	error.	correctio.
2.	10.	prætioſa	pretioſa
3.	3.	inuolnit	inuolutus
5.	14.	facta a nobis	õ facta a nobis
15.	5.	nolumus ap-probare	nolum' tráſfu-giũ approbare
37.	5.	70.	7.
81.	43.	in cap:	in corp.
198.	26.	Reſinant	Reſtant
198.	57.	horum	horror
198.	59.	impomani	in omni
202.	32.	vili	muli
215.	39.	tuus Doctorum	tuus (quem, ta-mẽ &c.) Doc-torum
220.	9.	triginta dum-taxat	duntaxat 38.

Cenſura Operis.

HIC liber cui titulus eſt : APOSTOLATVS BENEDICTINORVM IN ANGLIA, SIVE DISCEPTATIO HISTORICA DE ANTIQVITATE ORDINIS, CONGREGATIONISQVE MONACHORVM NIGRORVM SANCTI BENEDICTI IN REGNIS ANGLIÆ, opera, ſtudio, ac labore Reuerendi Patris CLEMENTIS REYNERII monachi eiuſdem ordinis, in lucem emiſſus, & euulgatus, contra æmulos quoſdam, qui indiſcreta æmulatione permoti, negare auſi ſunt Congregationem aliquam eiuſdem ordinis in Anglia, verè, propriéque dictam iam olim exſtitiſſe ; [Continens tres tractatus ; quorum primus eſt de primordijs ordinis Benedictini in Anglia, Secundus, quod iam olim ibi inſignis quædam Congregatio eiuſdem ordinis fuerit, & Tertius demonſtrans eiuſdem Congregationis inſtaurationem non ita pridem à ſummis Pontificibus factam, cum fertili appendice, in qua referuntur authentica inſtrumenta quæ in toto opere paſſim citantur.] Dignus eſt qui pro veritate, tuenda in lucem prodeat, eo vel maximè, quod Author ſine vllo lenocinio verborum & aculeo veritatem ipſam nudè, ſed neruosè pro dignitate materiæ oſtendit, probat, & conuincit. Datum Duaci die 12. Iulij. 1626.

GEORGIVS COLVENERIVS S. *Theol. Doctor, & Regius, ordinariuſque Profeſſor, Collegiatæ Eccleſiæ S. Petri Præpoſitus & Canonicus, in Academia Duacena Librorum cenſor, & eiuſdem Academiæ Cancellarius.*

IACOBVS POLLET S. *Th. Doctor & Regius, ac ordinarius Profeſſor in Vniuerſitate Duacenſi.*

Licentia Superioris.

NOS Magiſter Frater RVDESINDVS BARLO Sacræ Theologiæ Doctor & Profeſſor, Congregationis Angliæ Ordinis Sancti Benedicti Præſes, necnon & Miſſionis Hyſpaniæ eiuſdem Ordinis in Regna magnæ Britanniæ Vicarius Generalis : Facultatem concedimus vt liber intitulatus, APOSTOLATVS BENEDICTINORVM IN ANGLIA ; SIVE DISCEPTATIO HISTORICA DE ANTIQVITATE ORDINIS, CONGREGATIONISQVE MONACHORVM NIGRORVM SANCTI BENEDICTI IN REGNIS ANGLIÆ, Iuſſu Patrũ eiuſdem Congregationis in Capitulo generali Anni 1625. congregatorũ, opera vero, & induſtria R. P. CLEMENTIS REYNERII editus, eiuſdemque Congregationis grauium, ac doctorũ hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu noſtra ſubſcriptas, ſigilloque noſtro munitas dedimus. Datum in Conuentu noſtro Sancti Gregorij magni, Duaci, die 7. Iulij 1626.

F. RVDESINDVS BARLO
qui ſupra.

& apoſitum erat ✠ ſigillum.

DE ANTIQVITATE ORDINIS, ET CONGREGATIONIS S. P. N. BENEDICTI IN REGNIS ANGLIÆ,

DISCEPTATIO HISTORICA.

Occaſio huius diſceptationis

CONtrouerſiam hanc, de qua maiores noſtri vix vnquam diſputauerant, quia nullam de ea dubitandi cauſam aut occaſionem agnouerunt; viſum eſt nobis (Deo iuuante) latius examinare: ob nonnullorũ æmulas opiniones nuper exortas, partim quidem eorum, qui Monachos Romanos, Anglorum procul dubio primos Apoſtolos, S. Benedicti regulæ mancipatos non fuiſſe contendunt; partim vero aliorum recentiorum, qui congregationem aliquam eiuſdem ordinis in Anglia verè propriéque dictam aliquando extitiſſe, præſumptione magis contradicendi, quam zelo veritatis inueſtigandæ inducti, pernegant. Et quia res eſt diffuſioris ambitus, quam primo fortaſſis aſpectu lector exiſtimabit; in tres partes, ſiue tractatus totam hanc diſceptationem noſtram diſtribuemus, tractatuſque ipſos in alias partiemur ſectiones, & membra: vt ſic legentis animus diſtinctius, & minore cum tædio ſolicitæ attentionis, ea, quæ dicturi ſumus, animaduertat. Et primus quidem tractatus ordinis Benedictini in Angliæ Regnis primordia demonſtrabit. Secundus congregationem aliquam eiuſdem ordinis, & quidem inſignem olim fuiſſe docebit. Tertius vero eiuſdem congregationis inſtaurationem, non ita pridem à ſummis Pontificibus factam oſtendet, & propugnabit.

Vnde nos inſtrumenta antiquitatis prodierint.

Sed prius quam ipſam aggrediamur controuerſiam, ſcire volumus benignum lectorem noſtrum, eam à nobis vix pro dignitate potuiſſe tractari, niſi inſpectis Archiuis publicis Angliæ; quod nobis exulibus, & in aliena terra pauperem vitam religionis Catholicæ nomine degentibus, pene impoſſibile factu videri poſſet. Et tamen ita veritati cauſæ noſtræ, quam tuemur, fauit Deus amator ipſe veritatis & author: vt & per nosipſos multa inſpexerimus, & per amicos plura nobis ſubminiſtrata fuerint venerandæ antiquitatis inſtrumenta authentica, ab omni partium ſuſpicione remota, quibus in aſſerenda veritate vſi ſumus. Eorum pleraque, ne curſum lectionis interrumperemus, in appendicem quandam libro ſubiunctam ſeparauimus: nonnulla tamen in ipſo contextu ponere coacti ſumus, quia ſerius ad nos peruenerant, quam vt in appendicem (quæ primo excudi debuit, ob maiorem citandi commoditatem) coniici potuerint. Quæ etiam cauſa fuerit, cur longe ſerius, quam initio ſtatueramus, hæc noſtra nouella prodeat in publicum: dum & in ipſa Anglia, quæcunque potuimos, non paruo tempore luſtrauimus; & quædam ab amicis reperta, & ad nos tardius tranſmiſſa (quæ tamen nullo modo debuerunt omitti) expectauimus. Hac admonitione præmiſſa, diſceptare incipiamus: Faue benigne lector, & iudex eſto, ſatiſne claris & euidentibus argumentis ant quam veritatem comprobemus.

Cur eſt ſerò opus euulgatum.

TRACTATVS PRIMVS.

In quo Ordinis & Congregationis Benedictinorum antiquitas in Anglia generatim docetur, in tres diuiſus Sectiones.

SECTIO PRIMA.

Ordinis Benedictini inter Anglorum Populos, prima exordia.

Synopſis totius Sectionis.

§. 1. PRimos Angliæ Apoſtolos & Magiſtros, fuiſſe Monachos Benedictinos: 2. Facillimè demonſtratur ex ipſa communi traditione populi Anglicani: 3. quæ probatur inductione,

ctione, primo ab Henrici octaui temporibus, vſque ad Gulielmi Normannici aduentum. §. 4. *Exinde vſque ad Eadgarum Principem.* §. 5. *Et ab Eadgaro vſque ad Ethelbertum & Auguſtinum.* §. 6. *Alia demonſtratio à monachatu Benedictino præcipuorum Angliæ magiſtrorum, vt Aldelmi Shirburnenſis Epiſcopi.* §. 7. *Item Sanctorum Bonifacij, Wilebaldi, ſociorumque Germaniæ Apoſtolorum.* §. 8. *S. Wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis.* §. 9. *Sancti Benedicti Biſcopi, V. Bedæ, Magni Alcuini.* §. 10. *Tertia demonſtratio ex præcipuis monaſterijs ipſa Auguſtini ætate fundatis: vt, Elienſi, S. Etheldredæ.* §. 11. *Euiſhamenſi Sancti Eguini.* §. 12. *Glaſtonienſi omnium maximo.* §. 13. *Auguſtinenſi Cantuariæ.* §. 14. *S. Mildredæ in Taneto inſula, & S. Milburgæ ſororis eius.* §. 15. *Certeyenſi & Barkingenſi, S. Erkonwaldi.* §. 16. *Weſtmonaſterienſi S. Melliti.* §. 17. *Eccleſiæ Chriſti Cantuariæ, cæterorumque cathedralium monaſteriorum.* §. 18. *Quarta probatio ex ipſa appellatione nigrorum monachorum, & diſcretione circa ritus Romanæ Eccleſiæ.* §. 19. *Quinta demonſtratio ex varijs coniecturis.* §. 20. *Sexta demonſtratio, non poſſe oſtendi aliam originem ordinis in Anglia, nec alium ordinem aſſignari poſſe primis Apoſtolis, & quandonam alij ordines in Angliam fuerint ingreſſi.* §. 21. *Septima demonſtratio, ex ipſo D. Gregorij monachatu.* §. 22. *Octaua demonſtratio, ex teſtimonio peritorum Antiquariorum Angliæ.*

§. 1. Primos Angliæ Apoſtolos fuiſſe Monachos ordinis S. Benedicti.

Primos Angliæ Apoſtolos fuiſſe Benedictinos.

ORdinem Sanctiſſimi Patris Benedicti, primos Chriſtianæ fidei concionatores genti Angloſaxonum dediſſe, vetuſtæ ſcripturæ eiuſdem gentis omnes magno conſenſu tradunt. Quamuis enim Britonum natio, quæ prius inſulam incoluit, aliquot antea ſæculis, prædicante Ioſepho ab Arimathia ſub rege ipſorum Aruirago; & ſuſcipiente poſtea fidem ab Eleutherij Pontificis legatis Rege altero eorundem Lucio, nomen Chriſto dederit: imo Simone Cananæo, & ſecundum aliquos etiam Petro Apoſtolo prædicatoribus potuerit gloriari; Anglorum tamen populus à tenebris Paganiſmi ad lumen admirabile Euangelij non per alios præcones eſt vocatus, quam per S. P. N. Benedicti monachos, quos magnum Eccleſiæ decus, ordiniſque Benedictini fulgidum ſidus Gregorius primus, cum S. Auguſtino Monaſterij ſui Præpoſito, ſiue Priore, ad prædicandum fidem, in Britanniam, (quæ nunc à maiore cultioreque Inſulæ parte Angliæ nuncupatione cognoſcitur) deſtinauit.

Atque ita ſemper creditū, ante Baronium.

Erat hæc conſtans & perpetua Anglicanæ Eccleſiæ traditio, nec ab vllis authoribus in dubium vocata, vſque ad ſæculum iſtud nouiſſimum, in quo, præeunte Cæſare Cardinale Baronio, pauci aliquot ſcriptores eius authoritate moti, magis, quàm rationibus conuicti, aliter docere cœperunt & primos gentis Anglorum Apoſtolos, etſi monachos eos fuiſſe non negent, ſaltem Benedictini ordinis monachos fuiſſe pernegant. Extitit quidem ante Baronium obſcurus quidam author Iacobus Wimphelingus Germanus, qui omnium primus hanc nouitatem niſus eſt propugnare; ſed ita infœliciter, vt eius opus à Paulo Langio acri & docto viro, monacho Benedictino eliſum, euanuerit. Et hic quidem inuidia cucullatorum (vt loquitur Langius) acerbius hunc ſuum conatum extulit, nec Gregorium ſolum, ſed Bedā etiam, & Alcuinum (quod eouſque nemo auſus fuiſſet) ordini noſtro ſubtraxit. Non perennauit tamen opus, ſtatim atque exijt, ſuffocatum. Baronius autem auctoritate magni nominis opinionem illius ita ſuſtinet, vt verè primus eius auctor debeat exiſtimari.

Eius laus, & quomodo primus hic nouarit.

Fuit vir ille, (Cæſarem Baronium dicimus) immortali memoria digniſſimus, cuius annales eruditionis & veracitatis fruge & fide grauidi, inter præſtantiſſima monumenta, quæ vnquam à magnis ſanctiſque Eccleſiæ Doctoribus edita fuerunt, merito debeant computari. Nec tantum doctrina & eloquentia fuit conſpicuus; ſed vitæ etiam in omni virtutum genere nobiliter exactæ gloria præcellens, & ſanctitatis opinione poſt fœlicem obitum nobis omnibuſque Catholicis venerandus. Sed fuit tamen, dum vixit in carne mortali, homo: qui licet ſupra communem hominum ſortem cælo propinquius volans, & craſſis erroribus, quaſi terreis nebulis liberrimus exiſteret: potuerit tamen in aliquibus minoris momenti erratis falli; non tam nobiliſſimi ingenij, caſtigatique iudicij culpa, quam quod ſublimioribus vniuerſalis Eccleſiæ controuerſijs intentus, in ijſque diuino zelo totus abſorptus, iſta minorum negotiorum dubiola non ita diligenter examinarit; nec verò debuerit pretioſum & Eccleſiæ neceſſarium otium, (quo nullus operoſius fuit hæc ætate negotium,) in rebus vilioris metalli examinandis perdere.

A noſtris hominibus confutatus.

Ergo inter pauca, in quibus humani aliquid paſſus eſt Baronius, etiam hanc eius ſententiā ponimus, qua S. Gregorium, monachoſque ab eo in Angliam miſſos, S. Equitij potius, quam S. Benedicti monachos fuiſſe opinabatur: Nec nos ſoli ponimus, (quis enim nobis parpu-

ſillis

... contra magnum illum Cæſarem crederet?) Sed maximi etiam authores & grauiſſimi, præſertim illi, qui editis apologijs, ipſo adhuc ſuperſtite Baronio, ſententiam eius non impugnarunt modo, ſed etiam expugnarunt, & Antonium Gallonium, virum quidem doctum & eloquentem, ſed monachis tamen Benedictinis pro ſententia Baronij nimis iuueniliter inſultantem, ita exceperunt, vt quanquam forte ipſe non depoſuerit errorem, (ſunt enim aliqui, quorum is eſt genius, vt nec demonſtrationibus quidem Mathematicis contra ſua præiudicia velint acquieſcere,) tamen certe, ſpem omnem deponere debuerit, contra tantam veritatis lucem præualendi. Eorum authorum ſcripta legat, quiſquis Benedictini ordinis honore, & veritatis zelo ductus, huius controuerſiæ diſcuſſionem pleniorem deſiderat; maximè doctiſſimorum Abbatum noſtrorum Conſtantini Caietani Itali, & Henrici Van Zieppe Belgæ, qui adhuc (dum hæc ſcribimus) ad ordinis noſtri gloriam ſuperſunt; & venerabilis Patris noſtri Antonij Yepes Hiſpani, qui nuper vitam hanc mortalem cum morte vitali ſanctè commutauit, ſeptem veracibus Hiſtoriæ Benedictinæ voluminibus poſt ſe relictis (quæ, ſi Deus votis noſtris fauerit, ex Archiuis aliarum prouinciarum locupletata, iuxta authoris ipſius optata latinè dabimus,) in quorum primò doctè, ſolidè, & modeſtè contrà Baronium, & Gallonium diſputauit.

A noſtris hominibus confutatus.

Neque vero exiſtimes, lector benigne, ſuperfluam eſſe, aut leuem vanamque controuerſiam, pro qua non deberent monachi Benedictini tanquam pro aris & focis decertare: quoniam ſi Gregorium magnum, & miſſos ab eodem in Angliam Monachos ab ordine S. Benedicti ignauiter patiantur eripi, ceciderit præcipua corona capitis ſui, ceciderit ſumma ordinis gloria, Apoſtolatus nimirum Angliæ, Belgij inferioris, Germaniæ, Noruegiæ, quæ à monachis Romanis & Anglis ad Chriſtum ſunt adductæ. Si igitur glorioſus Apoſtolus & Doctor gentium Paulus non dubitauerit ad ſe ſpectare, & ad ſanctam, veram, neceſſariamque gloriam ſuam, ne pateretur filios prædicationis ſuæ ſibi ereptos alijs patribus ſupponi: vnde illa eius ad Corynthios ſuos aſſertio paterni iuris ſui, *Nam etſi decem millia pedagogorum habeatis in Chriſto, ſed non multos patres; nam in Chriſto Ieſu per Euangelium ego vos genui*: Certe poſſunt etiam diſcipuli S. Benedicti, tanti exempli fiducia fulti, pro ſuæ quoque regulæ gloria zelare, & Gregorium, Auguſtinum, Clementem Willebrordum, Bonifacium, cæteroſque gentis noſtræ, & aliarum nationum Apoſtolos nobis eripere molientibus fidenter reſiſtere, & veraciter abſque arrogantia dicere, quia etſi decem millia pædagogorum in Chriſto habuerint Angli, Friſones, Bataui, Germaniæ denique omnis populi, ex clero, ordinibuſque alijs Eccleſiæ Catholicæ deſumptos; ſed non alios patres, quam Benedictinos; nam in Chriſto Ieſu per Euangelium ipſos Benedictini monachi genuerunt, ſignaculum Apoſtolatus eorum in Domino hi omnes populi exiſtunt.

Meritoque confutari debuiſſe.

Atque hanc veriſſimam eſſe gloriationem (reiecta, non ſine ſumma in alijs plæriſque omnibus reuerentia, opinione Baronij) authores prænominati probauerunt, & contrariæ nouitatis argumenta lucidiſſime diſſoluerunt. Sed quia nec victa manus dare ſolet pertinacia; & adhuc ſunt nonnulli, qui (nullo quidem veritatis aut gloriæ Eccleſiaſticæ zelo, ſed ſolo ordinis magni deprimendi ſtudio) proſtratam protritamque ſententiam aſſertione audaci, non rationibus, (niſi forte illis, quæ iam ſunt à noſtris diſſipatæ) ſuſtentare nituntur: Nos etiam Autorum noſtrorum laboribus eruditis fruentes, eorum defenſiones ex Angliæ noſtræ hiſtorijs deſumptas ita per compendium repetemus, vt tamen multa hactenus nondum prolata, ex antiquiſſimis Angliæ monumentis addamus, quibus iſta probatio ab hiſtoria gentis noſtræ deprompta reddatur euidentiſſima.

A nobis per Apoſtolorū noſtrorum ſucceſſiones conuincitur.

Ponamus autem primò tanquam baſim firmiſſimam, quam nemo vocabit in dubium, Gregorium magnum, & Auguſtinum Cantuarienſem eiuſdē prorſus regulæ monachos fuiſſe: quandoquidem hic ſub illo in monaſterij ſui regimine Præpoſitus ſiue Prior extitiſſe, ab ipſomet Gregorio dicatur. Audiamus ipſum loquentem: verba enim eius iucundiſſima nobis eſſe debent, in quibus mirabilem noſtræ ſalutis zelum & ardorem vbique ſpirat: ſic igitur l. 7. epiſtolarum ſuarum epiſt. 114. Syagrio Auguſtodunenſi Epiſcopo ſcribens, loquitur: *Quia igitur in prædicationis opere, (quam diu cogitans Anglorum genti per Auguſtinum quondam mei monaſterij Præpoſitum, nunc fratrem & Coepiſcopum noſtrum impendere ſtatui,) ita ſolicitum atque deuotum, adiutoremque in omnibus te, vt oportuit, fuiſſe cognouimus, vt magnum me ſibi fraternitas tua hac de re faceret debitorem: tantæ rei conſideratione commonitus, ne infructuoſus erga te viderer exiſtere, fraternitatis tuæ petitionem nulla pertuli ratione poſtponere.* Sane per Præpoſitum monaſterij ſui non alium intellexiſſe, quam conuentus ſui Priorem, conſtat ex perpetua conſuetudine Gregorij, qui quotieſcumque de monaſterij Præpoſitis loquitur, eos expreſſè diſtinguit ab Abbatibus monaſteriorum; quo ipſo ſe profecto declarat Benedictinum, quando

Præpoſitus apud Gregorium eſt Prior Monaſterij.

regulæ Benedictinæ, & nullius alterius peculiare eſt, Priorem ſuum, ſeu eum, qui ſecundus poſt Abbatem tenet, Præpoſitum etiam vocare, vt apparet ex integro capite regulæ de officio Præpoſiti. Gregorium igitur ita etiam diſtinguere Præpoſitum ab Abbate, vt nunc vulgatiore loquendi modo Priorem ſolemus, (nam nunc vſus recentior obtinuit, vt Prior ſit ſecundus ab Abbate in monaſterio ipſo, in quo Abbas viuit: Præpoſitus vero plærunque ſit alterius alicuius conuentus minoris ſuperior, ſub Abbate qui in maiore conuentu ſedem fixam habeat,) clariſſimè conſtat legenti D. Gregorij dialogos, & epiſtolas, ſpeciatim vero ſi videatur lib. 1. dialog. c. 7. vbi Nonnoſum Præpoſitum monaſterij in monte Soracte conſtituti, *ſub aſperrimo eiuſdem monaſterij Patre ſeu Abbate degiſſe* ſcribit, *eiuſque mores* (inquit) *miro ſemper æquanimitate tolerabat: ſicque fratribus præerat in manſuetudine, ſicut crebro Patris iracundiam ex humilitate mitigabat.* Eodem loquendi genere vſus eſt in ep. 93. lib. 7. ad Fortunatum Neapolitanum Epiſcopum: *Quia ſeruorum Dei pater* (inquit) *quem in Neapolitana ciuitate tranſmiſeram, Deo, (ſicut ei placuit) diſponente defunctus eſt: viſum nobis eſt latorem præſentium Barbatianum monachum pro eorundem monachorum gubernatione tranſmittere. Quem & Præpoſitum eſſe decreuimus, & ſi eius vita tua fraternitati placuerit, hunc poſt aliquantum temporis eorum patrem debeas ordinare.* Patrem autem, Abbatem intelligit, vnde in fine eiuſdem epiſtolæ dicit, *ſi hunc cautum in regimine, & humilem in ſuo ſenſu fieri cognouerit, tunc eum ad Abbatis honorem Deo auctore perducat.* Similiter & in epiſt. 3. lib. 2. ita ſcribit Ioanni Abbati Regienſi: *Petijs dilectio tua, vt frater Bonifacius in monaſterio tuo à te debeat ordinari Præpoſitus: quod ego valde miratus ſum, quis ante factum non eſt, nam ex quo illum tibi dare feci, iam eum ordinare debuiſti.* Eadem phraſi vſus eſt 2. dial. cap. 22. dum cuidam poſtulanti, vt in ſuo prædio S. P. Benedictus monaſterium conſtrueret, narrat, beatum virum *eidem roganti conſenſiſſe, & deputatis fratribus Patrem conſtituiſſe, & quis ei ſecundus eſſet, ordinauiſſe*; eundumque ſecundum poſtea vocat Præpoſitum; *Nocte inquiens, eadem, qua promiſſus illuceſcebat dies, eidem ſeruo Dei, quem illic Patrem conſtituerat, atque eius Præpoſito, vir Dei in ſomnis apparuit.* Tandem lib. 9. epiſt. 38. ad Ruſticianam Patriciam de miraculis ſui monaſterij Andreani ad cliuum Scauri ſcribens, ait: *Iudico autem, quia tanta miracula, tanta cura, tanta cuſtodia monachorum in eodem monaſterio eiuſdem Apoſtoli eſt, ac ſi ſpecialiter Abbas monaſterij ipſe ſit. Nam vt pauca de multis loquar, quæ Abbate ac Præpoſito monaſterij narrantibus agnoui, edicam.* & quæ ſequuntur. Quare conſtat abundè ſatis ex iſtis, apud S. Gregorium, de monachis, ac præſertim de ſuo S. Andreæ monaſterio loquentem, Præpoſiti nomen non Abbatis, ſed Prioris, ſeu ſecundi ab Abbate monachus denotare; Et expreſſe etiam de S. Auguſtino, ita Præpoſitum fuiſſe, vt non adhuc Abbatem, quando ad miſſionem Angliæ deſtinatus fuerat, etiam manifeſtè conſtat ex eiuſdem ſancti Pontificis epiſtola ad monachos in Anglia commorantes, in qua *Remeanti*, inquit, *Auguſtino Præpoſito veſtro, quem & Abbatem vobis conſtituimus, in omnibus humiliter obedite.* Epiſtolam vero hanc venerabilis Beda, ne periret, ſuæ hiſtoriæ inſeruit. Fuit ergo Auguſtinus Præpoſitus ſeu Prior monaſterij S. Andreæ ad cliuum Scauri, quod monaſterium ſuum S. Gregorius appellare conſueuit; & ita Præpoſitus, vt non aliunde, ſed ex ipſius monaſterij gremio aſſumptus ſit: ſic enim loquitur Gregorius lib. 7. epiſto. 3. ad Eulogium Alexandrinum: *Quoniam in bonis, quæ agitis, ſcio quod & alijs congaudetis, veſtræ quoque gratiæ vicem reddo: quia dum gens Anglorum in mundi angulo poſita, in cultu lignorum ac lapidum perfida nunc vſque remaneret, ex veſtræ mihi orationis adiutorio placuit, vt ad eam mei monaſterij monachum in prædicationem tranſmittere, Deo authore, debuiſſem; qui data à me licentia à Germaniarum Epiſcopis Epiſcopus factus, cum eorum quoque ſolatijs ad prædictam gentem in finem mundi perductus eſt. Et iam nunc de eius ſalute & opere ad nos ſcripta peruenerunt, quia tantis miraculis vel ipſe, vel hi, qui cum eo tranſmiſſi ſunt, in gente eadem coruſcant, vt Apoſtolorum virtutes in ſignis, quæ exhibent, imitari videantur. In ſolemnitate autem dominicæ natiuitatis, quæ prima indictione tranſacta eſt, pluſquam decem millia Angli ab eodem nuntiati ſunt fratre & coepiſcopo noſtro baptizati*: Locum totum poſuimus, quia gloriam Apoſtolorum noſtrorum indicat egregiè; quæ nobis ſatis iuſtam cauſam præbet illis repugnandi, qui tam glorioſis Apoſtolis ordinem noſtrum nituntur ſpoliare. Sed longe clarius docet alius locus, monachum monaſterij illius, & in eodem enutritum fuiſſe Auguſtinum: qui locus eſt in lib. 12. Regiſtri ep. 31. Requiſitus enim ſanctus Pontifex à Fœlice Siciliæ Præſule, verum Auguſtino ſcripſiſſet, vt Anglorum quarta generatione contracta matrimonia minime ſoluerentur, humillimus Pater ita reſpondit: *Quod ſcri[illegible] Auguſtino Anglorum gentis Epiſcopo, alumno videlicet noſtro, vt recordor, de ſanguinis coniunctione; [illegible] & Anglorum genti, quæ nuper ad fidem venerat, ne à bono (quod ceperat) metuendo [illegible] recederet, ſpecialiter, & non generaliter cæteris, me ſcripſiſſe cognoſcas.* Vbi alumnum ſuum [illegible] cum nuncupat Auguſtinum, diſcipulum à ſe in monaſterij actibus educatum inſinuat [illegible] cui vid[illegible]l[illegible]er ipſe

Auguſtinus fuit Prior S. Andreæ:

Et ſub ipſo Gregorio Abbate educatus.

Abbatis

Abbatis officio & magiſterio aliquando præfuiſſet; quod qui negant, oſcitanter ſe Gregorij ſcripta & acta conſideraſſe manifeſtant. Non ſolum enim Ioannes Diaconus annis ab hinc octingentis id affirmat in vita Sanctiſſimi Pontificis, verum & Breuiarium auctoritate Clementis Octaui à viris eruditiſſimis diligenter recognitum, ſic de Gregorio loquens: *Monachi vitam profeſſus, poſtea Abbas fuit: mox Diaconus Cardinalis creatus, Conſtantinopolim à Pelagio Pontifice ad Tiberium Conſtantinum Imperatorem legatus mittitur.* Quare ipſius Eccleſiæ Romanæ ſententiam cenſendus eſt impugnare, qui hanc aſſertionem de Gregorij Abbatiali prælatura impugnet. Quin & eundem huius monaſterij ſui Abbatem fuiſſe didicit & docuit Photius in Myriobiblo, his verbis: Ἀνεγνώσθησαν ἐκλογαὶ τοῦ θεαρέστου βίου Γρηγορίου, ὡς ἱεροπρεπῶς ἀρχιερατεύσας τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας τοὺς ψυχωφελεστάτους τέσσαρας διαλόγους ἐφιλοπονήσατο. Οὗτος ὁ θεῖος Γρηγόριος μητρὸς μὲν προσῆλθεν ὄνομα Σιλβίας, οἴκου τῶν περὶ τὴν Ῥώμην λαμπρῶν. Μονάζει δὲ ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου, ἣ ἐπώνυμον κλειὸς καυρὶν, καὶ ὕστερον καθηγήσατο τῶν ἐν αὐτῇ, τὰ ἄλλα μὲν πράττων, ἃ πράττειν ἔδει θεοφιλῆ, ἔργον δὲ διδοὺς τῇ χειρὶ καὶ τῷ χάρτῃ, ἀρεταῖς δὲ τὸν βίον ἰθύνων, ἐλεημοσύναις περιλάμπει. Quæ verba in editione Pauli Stephani (quam putamus eſſe Geneuenſem) ſic obſcure, & falſo transferre exiſtimamus: *Legimus excerpta è vita Deo chariſſimi Gregorij, quomodo piè Romanam adminiſtrans Eccleſiam quatuor illos dialogorum libros vitæ vtiliſſimos concinnarit. Hic Diuus Gregorius natus eſt matre Syluia, Patricius Rom. vixit in ſolitudine S. Andreæ Apoſtoli, cui nomen cliuus Scauri,* (clarius dixiſſet, vt Græca verba ſonant, *Monachum egit in monaſterio*, neque enim tam apte monaſterium in vrbe poſitum ſolitudo vocatur) *poſtea cæteris in illa ſanctitate præiuit* (debuit dixiſſe, *Monachis eiuſdem monaſterij præfectus eſt*; id enim græca ſignificant,) *alia quidem faciens quæ pio neceſſaria ſunt, & manum operi ſimul & ſcriptioni applicans; virtutibus vitam inſtituens, eleemoſynis claruit.* Dicimus autem locum hic videri nobis in ipſa tranſlationis editione corruptum, forſitan odio Monachorum, quibus tantum Abbatem inuiderent editores: neque enim exiſtimare volumus Doctiſſimum Patrem Scottum ita obſcurè & æquiuocè voluiſſe transferre; vt pro Abbate monachorum periphraſim poneret talem, quæ etiam in non Abbatem conueniret, nam & ſimpliciores monachi ſæpè aliis etiam Abbatibus ſanctitate præire poſſunt, & prælucere: præſertim cum in eodem opere tranſlatio Latina in cenſura Sophronij Patriarchæ Hieroſolymitani, num. 231. ſine dubio inueniatur ab editoribus corrupta: vbi Sophronij literas ad Honorium Papam, dicit interpretatio ſcriptas ad Honorium Imperatorem, qui mortuus eſt circa annum Domini 422. cum Sophronius illas Romam miſerit circa annum Chriſti 633. Cauſa autem vel occaſio corruptelæ forſitan fuit, vt interpres indicaret, ex iudicio Sophronij Imperatorem in cauſis fidei diſcernendis poteſtatem habere, eò quod Honorium Romanum fateatur Sophronius, τὸν τῆς Ῥώμης Ὀνώριον, οἷα δὴ καὶ δυνάμενον ταύτης ποιεῖσθαι, καὶ τὴν διόρθωσιν, καὶ τὴν ἀναπλήρωσιν; talis poteſtate præditum *vt potuerit ſuam epiſtolam, vbi opus videret, corrigere; aut vbi deficeret, ſupplere.* quæ quidem rectè Pontifici Honorio à Patriarcha Sophronio honoris cauſa deferrentur; & temporis characteri conſonarent; Honorio autem Imperatori non niſi contra Epiſcopalem conſtantiam attribui poſſent, & nullo modo à Sophronio, qui tam diu poſt eum vixit, reuera ad illum Imperatorem potuerunt ſcribi. Ergo ſuſpicio eſt, editores à caſtris eccleſiæ alienos ita locum corrupiſſe, vt Epiſcopos eccleſiæ Imperatorum tribunali ſubijcerent: nam doctiſſimus P. Scottus, qui Honorium Pontificem antea in annotationibus defendiſſet, non ita contra maieſtatem Pontificij peccare potuiſſet; nec tam erat ignarus chronologiæ, vt Sophronium hunc Honorio Papæ coæuum, neſciret ducentis fere annis Honorio Principe poſteriorem fuiſſe; nec tam præcipitatus interpres, vt non videret eo loco, τὸν τῆς Ῥώμης ἐπάρχοντα, non Imperatorem, ſed Patriarcham Romæ ſignificare, & ἐπαρχίαν non ſolùm ſecularis principatus prouinciam, ſed etiam eccleſiaſticæ iuriſdictionis diœceſim denotare: vt & vox ipſa diœceſis eccleſiaſticis vſitatior, tamen etiam pro imperatoriorum magiſtratuum ditione ſæpe vſurpatur. Sed hæc obiter. Ad locum Photij propoſitum reuertamur: ex quo habemus (quod forſitan ad eleuandam fidem Dialogorum, aliqui cum Cano poſſent aduerſarij negare,) Gregorium Magnum illorum authorem Græcis hominibus exiſtimari, ipſoſque vtiliſſimę prorſus lectionis iudicari: quorum nos authoritate præcipue hic cauſam noſtram defendimus; Deinde, quod præcipue intendebamus, etiam Photio Gregorium Abbatem fuiſſe ſui ad Scauri cliuum monaſterij. Quidni verò Abbatem iudicaret, cum ipſemet de ſe hoc fateatur expreſſis verbis Gregorius? nihil enim aliud ſibi volunt illa eius verba libro tertio Dialogorum capit. 33. dum de languenti ſtomacho ſuo precibus ſancti Eleutherij Abbatis Spoletani curato loquens, ſcribit: *Cœpi mirari quis eſſem, quis fuerim: quia & cum ad animum redibat infirmitas, nihil in me ex his, quæ memineram, recognoſcebam. Cumque in diſpoſitione monaſterij mens occupata fuiſſet, obliuiſcebar funditus ægritudinis meæ.* Hanc autem diſpoſitionem monaſterij ſui, curam fuiſſe Abbatialem, (nequis tanquam fundatorem

Gregorius enim ipſe Abbas fuit S. Andreæ ante Cardinalatū.

Photij locus ab editoribus male tractatus.

Alter locus Photij ab editoribus corruptus.

Ipſe Gregorius Abbatem ſe fuiſſe affirmat.

torem diſpoſuiſſe argueretur,) ſatis clarè oſtendit ipſe in Conſtituto, quod in concilio Epiſcoporum pro pace monachorum Romæ ſancivit his verbis: *Quam ſit neceſſarium monachorum quieti proſpicere, & de eorum perpetua ſecuritate tractare, anteactum nos officium, quod in regimine cœnobij exhibuimus, informat; & quia in pleriſque monaſterijs, multa à Præſulibus præiudicia, & grauamina monachos pertuliſſe cognouimus: oportet vt noſtræ fraternitatis prouiſio de futura eorum quiete ſalubri diſponat ordinatione.* Concilium hoc & conſtitutum agnoſcit Baronius, & habetur integrum in tomis Conciliorum: quare non poteſt dubitari, quin eiuſdem monaſterij monachus & Abbas fuerit D. Gregorius, cuius monachus & Prior ſeu Præpoſitus extitit Auguſtinus; adeoque euidens eſt vtrumque eandem monachalis vitæ regulam ſeu inſtitutionem ſequutum fuiſſe, ſicut & reliquos monachos, quos ſatis magno numero cum eodem Auguſtino duabus aut tribus diſtinctis miſſionibus idem Pontifex prædicationis cauſa in Angliam deſtinauit.

Auguſtinum monachos à ſuo inſtituto diuerſos non propagauiſſe, ſuadet mos aliorum ordinũ; et ipſa ratio.

Ponamus etiam tanquam æquè manifeſtum, miſſos à D. Gregorio Prædicatores Monachos, Auguſtinum, Laurentium, Mellitum, cæteroſque, cum in Angliæ regnis, per eos operante diuina gratia ad Chriſtum conuerſis, monaſteria liberrimè fundarent, non aliam in ijs regulam aut inſtitutionem exercuiſſe, vel diſcipulis exercendam tradidiſſe, quàm quæ ab ipſis in ſuis Romæ & in Italia monaſterijs fuiſſet obſeruata. Sicut videmus hodierno die euntes in remotiſſimas Indiarum & Sinarum regiones patres Societatis, S. Ignatij diſcipulos, non fundare aut propagare cœnobia Benedictinorum, aut Auguſtinianorum, ſed ſui duntaxat ordinis domos & collegia. Similiter & Auguſtinianos, Franciſcanos, Dominicanos, Carmelitas, in ijſdem Indiarum, Sinarum, aut Perſiæ etiam prouincijs facere certum eſt. Nec ſolum aliorum ordinum mos & conſuetudo hoc noſtrum fundamentum ſtabilire poteſt, verum & ipſa ratio: quod incredibile prorſus videri debeat, ſanctos illos monachos ſui inſtituti pertæſos, alienum inſtitutum in Anglia ſuſcepiſſe, ab eo, quod ipſi in monaſterijs S. Gregorij imbibiſſent: ſuſcepiſſe, inquam, quoniam certum eſt, in primitiua illa gentis noſtræ Eccleſia, non ſolum in cœnobijs monachalem vitam ab Apoſtolis noſtris propagatam, ſed eandem prorſus, quam in cœnobijs ſtatuerant, ab ipſis etiam in Eccleſiarum cathedralium collegijs à ſe inſtitutis cultam fuiſſe.

Et Gregorij conſilium.

Quare etiam tunc temporis, cum D. Auguſtinus Cœnobium SS. Petro & Paulo Cantuariæ fundaſſet, quod poſteà ab ipſius nomen S. Auguſtini monaſterium appellatum fuit, ipſe cum ſuis clericis ſiue canonicis idem vitæ monaſticæ genus in Eccleſia Cathedrali Saluatoris Chriſti, in ipſa vrbe Cantuariæ ſequebatur. Apparet autem ex litteris Gregorij ad Auguſtini quæſita, (quem locum inferius adducemus) conſilium illud fuiſſe Sanctiſſimi Pontificis, vt in Anglia non alijs vterentur clericis, quàm qui vitam monaſticam eſſent profeſſi: idemque conſilium, tanquam Eccleſiæ ſaluberrimum, Apoſtolicæque regulæ maximè conſentaneum, Pontifices Gregorium ſubſequuti confirmarunt, & contra impugnatores iteratis decretis, quæ & producemus, ſtabiliuerunt. Fuerunt igitur eiuſdem inſtituti omnes monachi à Gregorij diſcipulis in Anglia collocati ſiue in Eccleſijs Cathedralibus, ſiue in priuatis monaſterijs.

Et affectus religioſorum erga ritus ſuos. Et reuerentia conuerſorum erga patres ſuos ſpirituales. Et reuerentia qua ipſi Apoſtoli Gregorium ſunt proſequuti.

Et ſane quæ ratio poteſt aliter ſuadere, quam quod monachi Romani (cum omnibus monachis proprium eſſe Baronius agnoſcat, & res ipſa clamet, ceremoniarum rituumque ſuorum eſſe tenaciſſimos) fide iam inter Anglos plantata, ſuum, quem ipſi & profeſſi fuerunt, & Gregorio magiſtro didicerunt, monachiſmum cœnobijs à ſe fundatis inuexerint? Cum præſertim ita comparatum ſit, vt qui ad fidem & Chriſtianæ Eccleſiæ gremium adducuntur, maxima reuerentia Apoſtolorum & Magiſtrorum ſuorum conſilia & mores proſequantur, libentiſſimeque illis per omnia obtemperent: quare Auguſtinus cum Anglorum Regibus & populis vteretur ſibi ad omnia pietatis obſequia paratiſſimis, quippe qui cupidiſſimè eidem ad Eccleſiarum, & monaſteriorum fabricas, opes fundoſque ſubminiſtrabant; nemo tam imperitus eſt rerum æſtimator, vt iudicare poſſit ipſum hac diſcipulorum promptitudine vſum fuiſſe ad monaſteria diſtincti inſtituti ab eo, quod ipſe ſocijque eius aſſumpſerunt, erigenda. Neque vero in tam paruo pretio apud ipſos erat Gregorij Patris ſui authoritas, vt quam ab eo acceperant Aſceſim, ſeu obſeruantiam regularem, quam etiam ſcriptis ad ſe literis agnouerant ab eo commendari, & quodamodo imperari: eam illi aut abijcerent, aut aliam ab ea diuerſam libentius præferrent, & copioſius propagarent. Nam conſideremus quam in rebus etiam minutioribus anxius & ſcrupuloſus extitit Auguſtinus, vt ne in illis quidem aliquid, niſi conſulto Gregorio, ſtatuere præſumeret, veritus nimirum, ne ab eius ſententia in vlla re diſcederet, aut diſcreparet: ſatis hanc eius anxietatem declarant eius ad Gregorium quæſita, quibus fuſe Pontifex reſpondit; & in re tanta, quam ſciret Gregorio maximè fuiſſe cordi, auderet contra Gregorij conſilium facere? Nullo modo credendum. Maneat igitur certiſſimum, cœnobia, & cœtus monachorum quæ ab Auguſtino

ſocijſque

ſocijſque per Angliam conſtituebantur, fuiſſe eiuſdē habitus, regulæ, ſeu normæ, & inſtituti, cuius ipſi erant, cuius ipſemet fuerat Gregorius, cuius cœnobia à Gregorio ædificata, & gubernata, in quorum nonnullis primi hi Anglorum prædicatores edocati fuerant.

§. 2. Communis apud Anglos traditio, primos Apoſtolos ſuos fuiſſe Benedictinos.

Atqui omnia Anglorum monaſteria, quę ab Auguſtino, monachiſque Romanis eiuſdem in prædicationis officio ſocijs, inſtituta fuerant; regulæ S. Benedicti artibus & titibus fuere mancipata. Hoc primum demonſtrare poſſumus ex conſtanti omnium ſæculorum in Eccleſijs Anglicanis conſeruata traditione: quam apud Baronium certe, & Catholicos omnes tanti momanti par eſt haberi; vt qui eam parui faciant, eadem facilitate, etiam Catholicæ orthodoxiæ firmiſſimum fundamentum contemnant. Eſt enim locus argumentandi fundatiſſimus, & à magno Africæ, imo totius Eccleſiæ Doctore Aurelio Auguſtino ſæpius approbatus, qui ſumitur ab antiquitate doctrinæ eodem modo per ſibi inuicem ſuccedentia ſæcula à primis Apoſtolis & Doctoribus traditę: cumque valere in omni veritate controuerſa, idem clariſſimus Chriſtianorum magiſter affirmat lib. 5. de baptiſ. contra Donatiſtas cap. 26. vbi laudat Cypriani martyris canonem. *Iubentis nos, vt ad fontem recurramus, id eſt, ad Apoſtolicam traditionem, & inde canalem in noſtra tempora dirigamus.* Sic & contra Fauſtum Manichæum lib. 28. cap. 6. ab eodem loco diſputans, ait. *Dices, illam narrationem non eſſe Mathei quam Mathei eſſe dicit vniuerſa Eccleſia, ab Apoſtolicis ſedibus vſque ad præſentes Epiſcopos certa ſucceßione perducta. Tu mihi quid contra lecturus es? Aliquem forte librum Manichæi, vbi Ieſus negatur eſſe natus ex virgine. Sicut ergo ego credo, illum librum eſſe Manichæi quoniam ex ipſo tempore, quo Manichæus viuebat in carne, per diſcipulos eius, certa ſucceßione præpoſitorum veſtrorum ad veſtra vſque tempora cuſtoditus atque perductus eſt: ſic & iſtum librum crede eſſe Mathæi, quem ex illo tempore, quo Mathæus ipſe in carne vixit, non interrupta ſerie temporum, Eccleſia certa connexionis ſucceßione vſque ad tempora iſta perduxit.* Et vniuerſali aſſertione, lib. 4. de baptiſmo contra Donatiſtas, cap. 24. docet, & dicit: *Quod vniuerſa tenet Eccleſia, nec concilijs inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi authoritate Apoſtolica traditum rectißime creditur.* Adeo rectiſſimè, vt alibi (nempe cap. 5. eiuſdem libri) ſcribere non vereatur: *Siquid horum* (de ritibus Eccleſiaſticis non ſcriptis agit) *tota per orbem frequentat Eccleſia, hoc quin ita faciendum ſit, diſputare, inſolentißimæ inſaniæ eſt.*

Argumentũ à traditione perpetua, maximę efficacię apud Catholicos.

Hanc Auguſtini *topicam* non ſolum valere in vniuerſalis Eccleſiæ fide demonſtranda, ſed etiam in cuiuſque particularis Eccleſiæ fide, puta Galliæ, Hiſpanię, Angliæ, nemo prudens negabit: eam ſcilicet doctrinam veram eſſe, catholicam, & orthodoxam, quæ oſtenditur ab hodierna die per omnia ſæcula, ad ipſos prouinciæ illius primos Apoſtolos aſcenſu facto, quaſi per canalem non interruptum, neque diſſipatum, deriuata. Itaque inuictum nobis argumentum fidei noſtræ ſuppetit (quod non immerito Doctores noſtri paſſim vrgent & inculcant) eandem per omnia doctrinā, quam nos Romanæ Eccleſiæ cultores hodie fide conſtanti retinemus ſæculis omnibus, quæ præceſſerunt Henrici octaui à nobis factam ſeceſſionem, viguiſſe: nec poſſe oſtendi quando pars eius vlla ab Anglis vniuerſali obſeruantia primo cœperit acceptari; donec ad Auguſtinum noſtrum ſocioſque eius, Apoſtolos noſtros à D. Gregorio miſſos, perueniatur. Cum tamen noſtri hiſtorici diligentiſſimè annotauerint, quinam ab eo tempore in Anglia ſuum ſpiritum ſequuti aliquid in vlla prorſus doctrinæ ab Auguſtino inuectę particula vel impugnauerint, vel reprehenderint, vel immutauerint. Quin ipſi Proteſtantium noſtratum Coryphæi fatentur, doctrinam ab Auguſtino prædicatam, primum omnium à Ioanne Wicleffo palam fuiſſe reprehenſam, Ideoque Foxius in actis martyrum ſuorum *Wicleffum primum poſt Chriſti tempora verum Apoſtolum gentis noſtræ* vocare auſus fuit, quemadmodum & Laurentius Humfredus in vita Prouocatoris Iuelli, diſtinctè & emphaticè eundem Wicleffum, *hiſce nouißimis temporibus huius Euangelij tubicinem fere primum* alibi nominat; *huius* nempe, quod Wicleffus primum innouauit, & Proteſtates eum ſequuti nunc mordicus amplectuntur; non illius quod Auguſtinus Anglis à Paganiſmo conuerſis per ſignorum & portentorum veraciſſimos characteres probauit. Pari modo Tiodallum, qui Wicleuiſtis exoleſcentibus puriorem ſcilicet Zizaniorum farinam Geneuâ in Angliam tranſtulit, idem Foxius *verum ſui temporis Apoſtolum* nuncupat: & alius Puritanorum pugil Whetenhallius *Angliæ Euangeliſtam*, Stalbrigius verò è Baſilea ſuos in Anglia commyſtas corroborans per epiſtolas, *primum veri nominis Apoſtolum Chriſti, duntaxat poſt Ioannem Wicleffum*, vocat. Atqui valde improbè & improbabiliter, vt Nouatorum genius, inſpirare ſolet loquuntur. Nam nos quidem Auguſtinum Apoſtolum Angliæ vocamus, argumento prorſus

Traditio perpetua & non interrupta fidei ab Auguſtino prædicatæ.

Agnoſcitur ab ipſis Proteſtantibus.

eodem,

Rectè à nobis Auguſtinum dici Apoſtolum.

eodem quo Apoſtolus gentium Paulus, ſe Corynthiorum Apoſtolum eſſe demonſtrat 1. ad Corynth. cap. 4 & 9. quod argumentum nullo modo his pſeudoapoſtolis ſuis aptare poſſunt Proteſtantes. Etenim ex doctrina Pauli, Apoſtolus eſt ſpiritualis pater, qui nationem, prouinciam, aut ciuitatem aliquam ad fidem Chriſti primus conuertit, & in Chriſto Ieſu per Euangelium gignit: quicunque poſtea ad eiuſdem conuerſionis complementum vel ornamentum aliquid conferunt, *pædagogi* forſitan poſſunt vocari, ſed non *patres* aut *Apoſtoli*, etiamſi eandem doctrinam proponat. Sic enim deſertè priori loco diſputat Apoſtolus: *Non vt confundam vos hæc ſcribo, ſed vt filios meos chariſſimos moneo: nam ſi decem millia pædagogorum habeatis in Chriſto, ſed non multos patres: nam in Chriſto Ieſu per Euangelium ego vos genui.* Ex quo fundamento, quaſi iure patriæ poteſtatis infert: *Rogo ergo vos, imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti*, imitator ſum ſcilicet. Neque enim Iudices facit eos, an ipſe Chriſtum imitetur purius & propinquius, quam pſeudoapoſtoli contra quos hac epiſtola ſuos armat Corynthios: ſed reuocat illis in memoriam hoc axioma prudentiæ Chriſtianæ, *potius credendum & obediendum eſſe Patribus, quam Pædagogis*; potius imitatione dignas eſſe vias Pauli, vtpote patris Apoſtolique ſui, eaſque Chriſti veſtigijs rectius & verius reſpondere, quam aliorum greſſus, qui ad ſummum pædagogi tantum eſſent, non patres: qui quamuis multum excederent numero multitudinis, non tamen pondere aut dignitate auctoritatis. *Ideo* (inquit) *miſi ad vos Timotheum, qui eſt filius meus chariſſimus & fidelis in Domino, qui vos commonefaciat vias meas, quæ ſunt in Chriſto Ieſu*; nimirum, non vt vos, quaſi patris veſtri Cenſores facti, examinetis an ſint in Chriſto Ieſu, ſed vt eius inſtar, tanquam filij etiam obedientes, in ijs ambuletis, quia *ſunt in Chriſto Ieſu*, cui ego vos per Euangelium genui. Idem argumentum repetit vrgetque vehementius in poſteriori loco, cap. 9. epiſt. 1. ad Corynthios: *Nonne opus meum* (inquit) *vos eſtis in Domino? Etſi alijs non ſum Apoſtolus, ſed tamen vobis ſum, nam ſignaculum Apoſtolatus mei vos eſtis in Domino.* Simili ergo defenſione nos Catholici Angli vtimur, cum Apoſtolum noſtrum Proteſtantibus necquicquam contra nitentibus vocamus Auguſtinum: nonne enim opus eius nos ſumus in Domino? Etſi alijs non eſt Apoſtolus, Gallis, Italis, Ægyptijs, nobis tamen Anglis eſt Apoſtolus; nam ſignaculum Apoſtolatus eius nos ſumus in Domino; Ille nos in Chriſto Ieſu per Euangelium genuit, cum eſſemus adhuc ſub tenebris Paganicę impietatis conſtituti. Poteſt ergo nunc de cœlo nos iure patriæ poteſtatis compellare, & rogare, vt imitatores ipſius ſimus, & obſeruemus vias prædicationis ipſius quæ fuerunt in Chriſto Ieſu, per virtutes & miracula (caſtiſſimos Apoſtolatus characteres quaſi literas à Chriſto Rege commendatitias) comprobatæ. Alij omnes, quotquot venerunt poſt ipſum, *ſi eundem Chriſtum, idemque Euangelium prædicarunt*, non fuerunt Patres aut Apoſtoli, ſed pædagogi duntaxat fideles & vtiles, & in ſecundis poſt Apoſtolos habendi; ſin autem *aliud Euangelium* prædicarunt, diuerſum ab eo quod ab illo accepimus (ſic inſinuat Apoſtolus in 2. ad Corynthios epiſtola, cap. 11.) ne pædagogi quidem exiſtimandi ſunt à nobis, ſed pſeudoapoſtoli, & *ſeductores*, & *genimina illius ſerpentis, qui Euam ſeduxit aſtutia ſua*; Sic enim iſti ſeducunt conciues ſuos, *vt corrumpantur ſenſus eorum, & excidant a ſimplicitate quæ eſt in Chriſto Ieſu.* Vt fruſtra noui magiſtelli ſimplicitatem priorum temporum nobis obijciant, & ſuorum temporum oſtentent ſubtilem perſpicacitatem, quam ſanè non à columba nouâ Spiritu ſancto, ſed à colubro, ab Angelo tenebrarum acceperint, qui illis oculos aperuit, ſicut Euæ in paradiſo, vt viderent & eligerent malum, quod prius ignorauerant. An non prius eſt *ſeminare bonum ſemen in agro* Eccleſiæ, iuxta parabolam Dominicam in Euangelio, quàm *ſuperſeminare* zizanea? Seminauit Auguſtinus in agro Eccleſiæ Anglicanæ primus ſementem Euangelij, bonum ſemen, verbum Chriſti in ſulcis animarum noſtrarum ſparſit & recondidit: qui poſtea aliud ſemen ab eo diuerſum in eodem agro ſparſerunt, Wicleuus, Tindallus, Iuellius, nonne apertè ſunt ſuperſeminatores? Quod autem ſuperſeminauerunt, Chriſti tritico per Auguſtinum iactato, quid aliud poteſt vocari, quam *zizania*? Sic igitur nos æquiſſima defenſione vtimur contrà aduerſarios fidei noſtræ, cum Auguſtinum, Laurentium, Mellitum, Iuſtum, Paulinum ſocioſque ipſorum noſtros vocamus Apoſtolos & patres in Chriſto, ipſorumque verbo ac prędicationi conſentientes vt fideles pædagogos audimus, illis primis Apoſtolis noſtris ſubordinatos; Wicleuum autem, Tindallum, Iuellium, ſimileſque tanquam alterius Euangelij prædicatores & zizaniorum ſuperſeminatores merito non audimus, ſed reijcimus, & auerſamur.

Eodem argumento probari fidem, & monachatũ Apoſtolorum noſtrorum.

Quodſi nobis Catholicis hæc defenſio legitima videtur, doctrinam ſcilicet fidei, quam tenemus, ideo conſtantiſſime retinendam, quia per omnia retro ſæcula ab hoc noſtro ſurſum aſcendentibus non poteſt oſtendi, quandonam publice obſeruari cœperit, donec ad Auguſtinum veniatur, quem in confeſſo eſt, fuiſſe primum illius promulgatorem; poſſumus digituur

gitum inuadere in omnes religionis innouationes, quæ (poſt primam huius fidei noſtræ prædicationem ab Auguſtino factam) per Wicleffum, Tindallum, Bucerum, Martyrem, Knoxum, cæteroſque Euangelicos turbatores exortæ ſunt; non poſſunt autem Proteſtantes docere, fidem noſtram Auguſtino poſteriorem fuiſſe; imo non negant ipſam ab Auguſtino prædicatam; & ante eum concedunt non Chriſtianitatem, ſed Paganiſmum totam Angliæ ſuperficiem operuiſſe: Si, inquam, hæc defenſio legitima eſt, profecto valebit etiam apud omnes Catholicos ſimilis pro monachatu Benedictino primorum Angliæ Apoſtolorum ratiocinatio, eritque nobis legitima hæc apologia, nimirum, omnia cœnobia per ipſos eorum diſcipulos fundata, plæraſque omnes Eccleſias Cathedrales ab eis erectas, temporibus Henrici octaui à monachis Benedictinis fuiſſe occupatas & poſſeſſas; atque ita fuiſſe eodem modo à Benedictinis poſſeſſas & occupatas temporibus Gulielmi Conqueſtoris, Anſelmo Lanfrancoque monachis noſtri ſchematis omnia gubernantibus: ſimiliter inde vſque ad Edgari pacifici regnum, Dunſtano, Oſwaldo, Ethelwaldo, Benedictini inſtituti ſideribus Angliam illuſtrantibus; nec tunc primum occupaſſe noſtros Eccleſias illas & monaſteria, ſed ſolum poſtliminio ad antiquam poſſeſſionem, vnde per Danicas clades, & tyrannicas laicorum iniurias eiecti fuerant, rediſſe; in qua perſeueraſſent temporibus anteriorum regum Offæ, Ethbaldi, Inæ, Coenredi, Kentwini, Kenelwalchij, qui ipſam Apoſtolorum noſtrorum ætatem attigerunt; ſiquidem Kenelwalchius eo ipſo anno cœpit regnare, quo Sanctus Paulinus, vnus ex præcipuis Apoſtolis noſtris deſijt in humanis agere: Nullum denique Hiſtoricum, nullum Theologum, nullum concilium aut ſynodum eccleſiaſticam, nullum conuentum politicum, nullum reſcriptum Pontificale, nullum inſtrumentum Regium aut principale produci poſſe, quo comprobetur, monaſteria, Eccleſiaſue iam dictas ab alijs, quam à Benedictinis poſſeſſas fuiſſe; aut quo indicetur, vel ſaltem leuiter inſinuetur, quandonam alia antiquior inſtitutio in primis maximiſque Angliæ noſtræ cœnobijs & Eccleſijs eſſe deſierit, & locum regulæ Benedictinæ ceſſerit; Produci autem poſſe ex ſingulis citatis monumentorum generibus aliqua valdè inſignia, authentica, indubitata, quibus expreſſe affirmetur, aut ex quibus inuincibiliter deducatur, ab hac noſtra ætate vſque ad primi Doctoris noſtri Auguſtini ſociorumq; eius prædicationem, hæc omnia Collegia ſacra à Benedictinis monachis inhabitata fuiſſe. Reſtat ergo, vt ſecundum Aurelij Auguſtini Catholicorumque omnium *Topicam* rectiſſimè, euidenterque inferatur regulam Benedictinam ab ipſis Gregorij diſcipulis in Angliam vna cum fide Chriſti inuectam fuiſſe, & primos, ſequenteſque omnes per aliquot ſæcula Anglorum Apoſtolos [illegible] magiſtros, monachos Benedictinos extitiſſe.

§. 3. Antiquiſſima Angliæ monaſteria fuiſſe Benedictina, à tempore Henrici octaui vſque ad Gulielmi Normanni ætatem.

Neque vero magnopere laborandum nobis eſt, vt probemus omnia prorſus Angliæ monaſteria, omneſq; Eccleſias Cathedrales, quæ à religioſis fuere gubernata, non ab alijs, quam Benedictinis monachis fuiſſe, vſq; ad Gulielmi Normãni victorias, poſſeſſa: nam inferius clarè oſtendemus, reliquos omnes ordines religioſorũ, à Benedictino inſtituto diuerſos, Gulielmi Victoris aduentu poſteriores fuiſſe, nec ante ipſum vſpiam in Anglia apparuiſſe; neq; ſane poteſt vlla rationis vmbrâ contrarium oſtendi. Eccleſiam vero Anglicanam, tam in Cathedralibus plæriſque ſedibus, quam in præcipuis monaſterijs, non niſi Benedictinorum magiſterijs gubernatam fuiſſe Gulielmi primi ætate, ipſoque adeo id procurante, teſtantur omnes hiſtoriæ noſtræ, præ[illegible]ertim antiquiores, & ſynchroni fere auctores illorum temporum: Ordericus Vitalis, qui ſub Stephano rege, iam valde ſenex Eccleſiaſticam hiſtoriam copioſam, & veridicam, omnique affectu partium liberrimam, Anglus homo in Normannico monaſterio educatus, deſcripſit; Gulielmus Malmesburienſis ei coæuus, eloquentiſſimus veritatiſque amantiſſimus auctor; Eadmerus etiam Cantuarienſis Monachus celeberrimus, magni Anſelmi in tribulationibus & exilijs comes indiuiduus; alijque poſt Bedam hiſtorici noſtri, à Gulielmo Camdeno, & Ioanne Seldenio, publici iuris facti: & qui adhuc ſunt [illegible] ſed luce tamen digniſſimi, Ailredus Rhieuallenſis, Osbernus Cantuarienſis, Ingulphus Crowlandenſis, eiuſque continuator Petrus Bleſenſis, qui iſtorum temporum facta reſque geſtas doctè & eleganter, & fideliter tradiderunt. Quin [illegible]ius Lanfranci conſtitutiones, quibus & ſuam Eccleſiam Cantuarienſem, Roffenſemque, per ſeipſum; & monaſteria reliqua per Paulum nepotem ſuum, ſecundum D. Benedicti regulam, Beccenſiſq; Abbatiæ diſciplinam reformauit, habentur adhuc in manibus: quos, ſi tempus permittit, in appendice dabimus inſpiciendas. Interim vera eſſe quæ de monaſtico ſtatu ab Henrico octauo, vſque ad tempora Gulielmi

Eccleſias regulariũ in Anglia Gulielmi I. tempore fuiſſe Benedictinorũ.

lielmi Normanni diximus, facile iudicabit benignus lector ex ſcriptura 40. appendicis, & ex omnibus ſcripturis quot in tertia porte appendicis habentur, maxime ea quæ eſt numero 59. in qua enumerantur viginti ſex Prælati Benedictini, qui inter primos regni proceres habebant ius ſuffragii in comitijs Parlamentaribus: quibus ſi addas octo Eccleſias Cathedrales, quarum epiſcopi ſuffragijs monachorum Benedictinorum, (qui erant illarum ſedum Canonici) eligebantur, duodecim etiam alios Abbates magni nominis, qui non accenſebantur Baronibus Parlamenti, totidemque Priores Abbates proprios non habentes, quorum catalogus habetur pagina 188. appendicis: inuenies toto hoc tempore Benedictinos monachos eas omnes Eccleſias, domoſque monaſticas, poſſediſſe, quæ ante Normannorum principatum, & ante aliorum quorumcumque ordinum in Angliam ingreſſum, fuerunt à monachis habitatæ. Sed prætêr illa inſtrumenta, duorum auctorum teſtimonia, qui omni exceptione maiores exiſtunt, qui eandem aſſertionem noſtram occulati teſtes confirmabunt, adferemus.

Idem probatur teſtimonio Orderici Vitalis.

Prior eſt Ordericus Vitalis hiſtoriæ eccleſiaſticæ lib. quarto ad annum Chriſti 1070. vbi de Gulielmi primi vigilantia in eccleſiaſticæ diſciplinæ reſtitutione ſermonem facit in hæc verba: *Simoniacam hæreſim omnimodis abhorrebat: & ideo in eligendis Abbatibus vel Epiſcopis non tam opes ſeu potentiam, quam ſanctitatem & ſapientiam perſonarum conſiderabat. Probatas virtute perſonas cœnobijs Angliæ præfecit, quorum ſtudio & rigore monachatus, qui iam aliquantulum tepuerat, reuixit; & qui defeciſſe videbatur, ad priſtinum robur ſurrexit. Auguſtinus enim & Laurentius, alijque primi prædicatores Anglorum, Monachi fuerunt, & in Epiſcopis ſuis vice Canonicorum, (quod vix in alijs terris inuenitur) Monachos pie conſtituerunt. Cœnobia multa & præclara conſtruxerunt, & conuerſis inſtituta regularia verbis & exemplis tradiderunt. Magnificè igitur Monachilis ordo pluſquam ducentis annis in Anglia floruit, & Chriſtiana Religio Reges Anglorum, Edelbertum, Eduinum, Oſwaldum, Offam, alioſque plures fœliciter coercuit, & fœliciter in montem virtutum ſuſtulit.* Deinde breuiter attexens, quomodo per Danos Ethnicos omnia fere monaſteria deſtructa fuerant, perque Regem Edgarum inſtaurata; Rurſuſque per iteratas Danorum irruptiones deiecta, ſubijcit: *His tempeſtatibus Cantuaria metropolis obſeſſa & combuſta eſt; & S. Elphegus Archiepiſcopus diuerſis ſupplicijs à Gentilibus Danis martyrizatus eſt. Tunc alie vrbes concrematæ ſunt, & Epiſcopales & Monachiles Eccleſiæ cum libris & ornamentis deſtructæ ſunt. Grex quoque fidelium per diuerſa loca tot procellis agitatus eſt, & luporum dentibus patens varijs modis horribiliter delaniatus eſt. Prolixam digreſſionem, ſed niſi fallor non inutilem protelaui, & de priſcis annalibus collecta recenſui, vt cauſa manifeſte pateat ſtudioſo lectori, cur Anglos agreſtes & pene illiteratos inuenerint Normanni, quos olim optimis inſtitutionibus ſolertes inſtruxerunt Pontifices Romani. Gregorius enim & Bonifacius eximios Doctores cum libris & omnibus Eccleſiaſticis vtenſilibus Anglis miſerunt, ac vt filios chariſſimos ad omne bonum educantes erudierunt. Deinde Vitilianus Papa tempore Oſwij & Egberti regum ſapientiſſimos viros Theodorum Archiepiſcopum, & Adrianum Abbatem in Angliam miſit, quorum peritia ſtudioque Anglicus clerus tam Latina quam Græca eruditione affatim imbutus mirabiliter viguit.* Et poſt pauca. *Deſtructis* (pot Danicam rabiem) *monaſterijs monaſtica religio debilitata eſt, & canonicus rigor vſque ad Normannorum tempora reparatus non eſt. Per longum itaque retro tempus tranſmarinorum* (ita inſulares vocat, vnde & tranſmarinam Saxoniam, S. Bonifacius Angliam appellat) *monachatus deciderat, & parum à ſæcularitate conuerſatio monachorum differebat. Habitu fallebant, ac profeſſionis vocabulo dediti ganeæ, peculijs innumeris, fœdiſque præuaricationibus. Hic itaque ordo Gulielmi Regis inſtinctu ad inſtituta regularia corrigebatur, ac ad conſuetudines beatificas perductus valde honorabatur. Aliquanti Abbates à Rege nouiter ordinati ſunt, & complures Cœnobitæ in monaſterijs Gallicis competenter edocti ſunt, qui regio iuſſu Anglis prælati diſciplinam inſtituebant, & religioſitatis exempla proponebant. Cœnobio beati Petri Apoſtolorum principis (quod Anglorum primus Doctor conſtruxerat Auguſtinus) famoſus Abbas ſcientia & bonitate pollens prælatus eſt Scollandus. * Hic ex nominato ſtemmate in Normannia natus in monte Michaelis Archangeli ad periculum maris regulariter educatus: ad emendationem morum Cantuarijs à Normannis eſt prælatus. Similiter in alijs monaſterijs cita magiſtrorum mutatio facta eſt.* Hæc Ordericus, qui poſtea Lanfranci diſciplinam proſequitur, quam melius eſt ex Eadmero, qui ipſum nouerat, audire: qui poſtquam Lanfranci induſtriam & pietatem in monaſterijs reformandis, & Cathedralibus cœnobijs Cantuarienſi & Roffenſi reparandis prædicaſſet, hæc adiungit noſtræ aſſertioni corroborandæ maxime idonea.

* Huius Scollandi conſtitutiones manuſcriptas habemus: omnino cũ Lanfranci legibus conuenientes.

Edmeri teſtimonium de Cathedralibus Benedictinorũ cœnobijs.

Super hæc ſuis quoque & eiſdem ferme diebus, omnes circiter qui ex clericali ordine per Regem Willielmum in Anglia conſtituti Pontifices erant, Monachos, qui in nonnullis Epiſcopatibus Angliæ ab antiquo vitam agebant, inde eliminare moliti ſunt, & Regem ipſum in hoc ſibi conſentaneum effecerunt; in quo tam ſe effectu potituros certi extiterunt, vt Walchelinus Epiſcopus adunatos pene quadraginta

dragi ta

draginta clericos, canonicorum more tonſura ac veſte redimitos haberet, quos eiectis monachis, Wentanæ eccleſiæ, cui præſidebat, mox intromitteret. Sola mora hæc peragendi, nondum requiſita ab Archiepiſcopo Lanfranco licentia fuit. Vt autem eam dicto quoque citius impetraret, nulla menti eius dubitatio inerat: ſed aliter, ac ſibi mens ſua ſpoponderat, exitus rei prouenit. Nam vbi quod Epiſcopus moliretur inſonuit auribus eius, illico facinus exhorruit, nec ſe dum viueret, vt effectum quoquo modo talis voluntatis obtineret, conſenſurum aſſeruit. Ita ergo & Clerici, qui ſuccedere monachis fuerant per Walchelinum collecti, in ſua dimiſſi ſunt; & monachi, qui cedere Clericorum præiudicio quodam damnati erant, gratia Dei, & inſtantia boni Lanfranci priſtinæ conuerſationis in ſua Eccleſia compotes effecti ſunt. Nec iſta pro ſedandis quorundam animoſitatibus, quas ad deiectionem Monachorum conceperunt, ſufficere poterant. Namque pari voto, ſimili conamine, vno conſenſu, concordi animo Pontifices, quos religionis ordo non ſibi aſtrinxerat, eniti cœperunt, quatenus ſaltem de primatu Cantuarienſi monachos eradicarent, intendentes ſe hoc facto facillime alios aliunde excluſuros. De illis etenim, potentibus, (ſicut eis videbatur) rationibus ad id agendum fulciebantur, partim ob ſublimitatem primatis ſedis, quæ diſpoſitioni & correctioni Eccleſiarum per ſuas perſonas quaqua per Angliam inuigilare habet, partim ob alias multiplices cauſas, quarum exequutio, iuxta quod ipſi confingebant, magis Clericorum, quam monachorum officium ſpectat. Deductus eſt in ſententiam iſtam Rex & alij principes Regni; Lanfranco, vt ſui moris erat, totis viribus obnitente, & omnium molimini ac inuidiæ viriliter reſiſtente. Ne tamen poſt obitum ſuum fieret, quod ſe ſuperſtite ſciebat per auxilium Dei nequaquam perficiendum, neſciens mortis ſuæ diem vel horam, egit ſagacitate & induſtria, qua pollebat, vt auctoritate Romanæ & Apoſtolicæ ſedis monachorum habitatio in eadem ſede confirmaretur, & inconuulſa, dum ſæculum duraret in perpetuum ſtabiliretur. Hæc Edmerus, in Hiſtoria nouorum per doctiſſimum Seldenium nuper edita. Eandem hiſtoriam habet Malmesburienſis de geſtis Anglorum Pontif. lib. 1. pag. 205. & Nicolaus Hapsfeldius hiſtoriæ eccleſ. Angl. ſæculo 11. cap. 13. & non ſine magno laudum pondere extollit Baronius tom. 11. ad annum 1071. *Quin etiam* (inquit) *ne id auderent poſteri, egit vt Alexander Papa ſcriptis inhiberet; magnum id, & laudandum, vt quod ſedula Sanctorum benignitas tempore Regis Edgari inchoauerat, iſte labefactari non permiſerit; quamuis nunquam comparatione factum huius cum illorum facto penſitetur: Nam illi totius Angliæ magiſtri, arridente etiam Rege, facile, quod vellent, efficerent: iſte autem ſolus contra tot obſiſtentes rem profligauerit, & vicerit.* Merito hanc Lanfranci victoriam contra tot obſiſtentes ponderat Baronius; merito monachos eiuſdem cum Lanfranco inſtituti, *totius Angliæ magiſtros* tempore Edgari fuiſſe affirmat; ſed immerito & prorſus inſidioſe ne dicam inuidioſe *hoc primum tempore Edgari inchoatum aſſerit*, vt monachi in primatu Cantuarienſi perſeuerarent: cum ex ipſo Alexandri decreto, quod laudat, aperte oſtendatur idipſum ſemper antea viguiſſe, & à B. Gregorio in perſona venerabilis Auguſtini, ſucceſſorumque eius monachorum, conſtitutum fuiſſe: Adeo etiam magnis viris inſitum diu fuit, & adhuc videtur, vt ordini Benedictino, cum veritatis aperta obmurmuratione derogare nitantur.

Interim his tam apertis, tam præclaris, tam per aduerſarios Benedictini Apoſtolorum noſtrorum monachatus approbatis teſtimonijs certum eſt, maximam partem Eccleſiarum, omnem etiam multitudinem monaſteriorum Anglorum, temporibus Gulielmi Normanni à Benedictinis monachis fuiſſe inſeſſum. Nam quod hi auctores Benedictinos non nominent, ſed monachos ſimpliciter appellent, non officit aſſertioni noſtræ, cum clarius ipſo die pateat, ante Normannicam victoriam nullum alium ordinem Monachorum à temporibus Edgari regis in Anglia extitiſſe, ſed Benedictinos tantum per vniuerſam Angliam agnitos floruiſſe, vt propterea idem fuerit illorum temporum ſcriptoribus *monachum*, & *Benedictinum* nominaſſe; nec opus fuerit monachi *appellationi* diſtinctionis gratia *Benedictinum* addidiſſe quaſi epitheton, cum nulli tunc eſſent alij monachi, à quibus hac adiectione diſcriminarentur; Et quod maius eſt, certum ſit apud omnes, illos monachos, quos tunc Walchelinus ceterique ſæculares Prælati oppugnabant, & ex Cathedralibus monaſterijs, Wintonienſi, ac Cantuarienſi eliminare communi conſpiratione facta contendebant; pro quorum priuilegio & prærogatiua, Lanfrancus tam fortiter decertabat; fuiſſe reuera Benedictinos, & vſque ad tempus Henrici octaui ſic perſeuerauiſſe.

Tēporibus Gulielmi Regis, idē erat, Monachum, & Benedictinū dicere.

§. 4. *Nulla monaſteria niſi Benedictina, fuiſſe apud Anglos ab ætate Gulielmi primi, vſque ad regnum Edgari.*

Iam vero quod toto illo interuallo temporis, quod inter pacificum Edgari ſceptrum & victoriam Normannici Ducis expeditionem excurrit eadem cathedralia monaſteria, & cœnobia reliqua fuerint Benedictinis duntaxat monachis propria, patet facilitate & euidentia,

ex

ex indubitatis monumentis & inſtrumentis probabimus.

Probatur idē; à tempore Gulielmi primi ad Edgarū Regem.

Poſſemus quidem integras hiſtoricorum noſtrorum paginas producere, è quibus conſtaret, monaſticas ædes vniuerſas, quas Golielmus in Anglia victor inuenerat, à Benedictinis habitatas inueniſſe, & non niſi Benedictini ſchematis Abbatibus gubernandas tradidiſſe, ſed Orderici teſtimonium, Eadmerique verba cordatis omnibus ſufficiens: illud autem genus probationum, quod ab ipſis originalibus fundationum inſtrumentis d... poteſt, quoniam pleniſſimam fidem facit, nec ab vllo, quantumuis peruicacis ingenij aduerſario, poteſt declinari, nullo modo eſt omittendum. Conſideret igitur lector, ſcripturam quadrageſimam primam appendicis, quæ fundationem primordialem Abbatiæ de Ramſey in comitatu Huntingtoniæ exhibet, in honorem B. Virginis Mariæ, Sanctique Benedicti, omniumque Sanctarum Virginum, ex reuelatione diuina factam.

Ex fundatione Abbatiæ Rāſeyēſis.

Narrat illud Edgari Regis inſtrumentum, Piſcatori cuidam in ſomnis apparuiſſe B. Benedictum, eiq; pollicitum, fore vt Ailwino Domino ſuo priſtina valetudo & immunitas à morbo podagræ (ex quo multis per annos decubuerat) reſtitueretur, ſi in honorem Deiparæ & ipſius B. Benedicti monaſterium habitationi monachorum oportunum eo in loco erigeret, & dotaret, vbi armentorum animalium ſuorum in modum crucis humi decumbere cerneret, tauro in medio ipſorum poſito, & locum futuræ Eccleſiæ, pedis percuſſione deſignante. Duo inſuper quaſi indicia ... v... dicti addita; nam & piſcis enormis magnitudinis in retia ipſius piſcatoris fruſtra antea laborantis iniectus & digitus eiuſdem à B. Benedicto ita incuruatus, vt non niſi ab ipſo Ailwino iam ſanitati reſtituto potuerit ad priſtinam rectitudinem reformari. Monaſterio igitur ex beati viri reuelatione per Ailwinum ædificato, concedit magnificus Rex Edgarus inter alia, *vt ſemper ſit habitatio monachorum, ac ſecundum Beati Benedicti traditionem, poſt obitum Abbatis ex eadem congregatione alter, qui dignus ſit, eligatur: aliunde vero nullus ibi præficiatur, niſi nullus, (quod abſit) ibi contigerit, qui dignus tali officio ſit, inueniri; quod ſi contigerit, poteſtatem habeant de alio noto monaſterio Abbatem eligendi, cuius vita ſapientia & religione clareſcat.* Certe nemo iſta legens non ſtatim videt excellentem hic eluceſcere Regis, procerum, Epiſcoporum, Abbatum, totiuſque regni erga B. Benedictum deuotionem, nemo non aduertit ipſius Benedicti erga ipſos tanquam prædicationis ſuæ filios, quaſi familiare & domeſticum patrocinium; nemo tandem non perſpicit, eiuſdem Inſtituti fuiſſe reliqua monaſteria, quæ hic inſinuantur, ex quibus, ſi opus eſt, Abbatem ſibi congregatio Ramſeyenſis poterit deſumere. Et ne ficta videantur iſtius ſcripturæ magnalia, ex alia ſcriptura ſubſequente, quæ eſt in appendice quadrag. ... ſecunda, luculentiſſimè patent: in qua Rex ſanctus Edoardus Confeſſor, Edgari prædeceſſoris ſui conceſſionem corroborans, ita loquitur:

Ex confirmatione eiuſdē per S. Edoardum facta.

Sit hæc ſancta mater Eccleſia ſpecialis Dominæ noſtræ perpetuæ Virginis Mariæ, ac Patroni noſtri Sancti Benedicti, & omnium ſanctarum Virginum, libera & abſoluta ab omni inuaſione vel inquietudine hominum, cuiuſcumque ordinis vel poteſtatis eſſe videantur. Præterea in perpetuum confirmo, vt monachi eiuſdem Eccleſiæ per ſucceſſiones ſecundum regulam Sancti Benedicti eligere ſibi idoneos Abbates habeant poteſtatem. Similis prorſus eſt modus loquendi in fundationis inſtrumento, quod Edgarus conceſſit monaſterio Spineti, ſiue Thorneyæ; nequis dicat excidiſſe tanto Eduardo illud elogium, quo S. Benedictum, Patronum ſuum vocat; & non potius ex traditione communi prædeceſſorumque ſuorum Regum Angliæ deuotione hauſiſſe. Ipſum inſtrumentum, hic tranſcribemus, quia ſerius ad manus noſtras peruenit, quam vt in appendicem conijceretur. Deſumptum eſt autem ex exemplo a ex Confirmatorijs litteris, quibus ſuccedentes ſibi inuicem reges Angliæ Ricardus ſecundus, Eduardus quartus, tertius, ſecundus, & primus ipſum Edgari inſtrumentum (verbatim vt loquimur) *exemplificantes* agnoſcunt, & corroborant, quod genus confirmationum, I... mus, vocant; quia ipſis in litteris Reges dicunt ſe inſpexiſſe ipſum originale inſtrumentum, quod confirmant. Eſt autem huiuſmodi.

Ex fundatione Thorneiæ per Edgarum facta.

Vniuerſis Sophiæ ſtudium intento mentis conamine ſedulo ruminantibus liquido pateſcit, quod inſtabile huius miſerrimæ ac caducæ vitæ curriculum cum marcido inanis gloriæ flore ... tabeſcendo lugubriter deficit, & friuola eius gloria, nunquam in eodem ſtatu permanens, velut fumus rotatu celerrimo euaneſcit. Attamen annuente Chriſti, mundi Creatoris ac redemptoris, gratia tam recidiuis præſentis vitæ manu caducis futuram æternæ beatitudinis centuplicato quæſtu adquirere lucrando, fide vigente Catholica, prudentiſſime valemus. Quamobrem, ego Edgar totius Britanniæ Baſileus, quoddam monaſterium Beatæ Dei genetrici ſemperque Virgini Mariæ, ad laudem & honorem eiuſdem Domini noſtri Ieſu Chriſti mundi ſaluatoris dedicatum, in loco, qui quondam Ancarig, nunc vero uſitato Dornig nuncupatur

cupatur vocabulo, & iura præfato monaſterio ſubiecta, cum omnibus utenſilibus, pratis videlicet, pa cuis, ſyluis, piſcaryſ capturis, grouis, atque culparum emendationum, quæ reatu aliqua in ipſis peraguntur, turibus, Domino noſtro Ieſu Chriſto, eiuſque genetrici ſemperque Vir inis Mariæ, octauodecimo mei terreni imperij anno, attamen primo mea Regia dedi catio , Adelvvaldo mihi Epiſcoporum dilectiſſimo, cum omni ſubiectionis humilitate impetrante, æterna largitus ſum hæreditate; ea ſemper interpoſita conditione, ut nullius altioris vel inferioris gradus hominis reatu à Domino noſtro Ieſu Chriſto, ſanctoque loco, quod tam à me, quam à prædicto Epiſcopo, vel à cæteris Catholicis conceſſum, vel concedendum eſt, ulla occaſione diabolo inſtigante priuetur. Si vero crimen, quod venia non ſit dignum, ſuadente diabolo, quod abſit, loci procurator commiſerit, agatur rationabiliter de eo, quod de regis a ritur præpoſito, ut videlicet reo rite ſecuriore, ac iuſto ordine depulſo, ille quo dignus ſit, Cu ſto deſignetur; uti regis ſolet præpoſituro, à nullo ſæcularium, Chriſti poſſeſſione violata. Nam in i ſo præfato loco anachoretica vita aptiſſimo, duo quondam præcipuæ ſanctitatis germa i Ant ſtites, Tancredus videlicet, & Torbredus, cæleſtis vitæ beatitudinem, alter martyry, lter confeſſionis gloria, obtinentes, cum glorioſa egregij triumphi palma migrauerunt ad C iſtum. Tona vero, eorum ſoror, non ſolum carnalis propinquitatis fœdere compaginata; ſed etiam imitatione virtutum, & charitatis repagulo connexa, in intima huius inſulæ parte anachoreticam vitam ducens, agonem ſanctæ conuerſationis decentiſſime complens, ac putidam huius fragilitatis mortem deſerens, membrũ tripudions perrexit ad caput, quod eſt Chriſtus humani generis Redemptor, qui cum coæterno Patre & Spiritu ſancto, utriuſque milites tripudy, gloria beatificando coronat. Hic namque tantæ & tam ſecreta quietis ac venuſtatis locus, peccatis promerentibus prius à Paganis vaſtatus, & diu poſtea miſerabiliter à ſæcularibus poſſeſſus, ſine Dei ſeruitio, & ſpiritalium conuerſatione erat. Tali igitur, tantæque mi ſeria præfatus Præſul compaſſus, & inſulam vnius videlicet manſæ quantitatem, à quadam muliere, quæ noto Cyelford vocitabatur onomate, cum quadraginta auri mancuſis emendo obtinuit; & ædificia monachorum habitationi conuenientia inibi conſtruens, Eccleſiam ad laudem Trinitatis, quæ in coæterna deitatis unitate conſiſtit, in unitate tripertitam conſtruens, ad ſanctitatis memoriam trium Sanctorum, quorum ſuffragÿs præcipuè confidebat, Dei ſcilicet genetrici ſemperque virgini Mariæ orientale altaris presbyterium dedicans, occidentalem vero cleri ac populi eiuſdem Eccleſiæ partem beato Petro regni cælorum clauigero, nec non Aquilonarem ipſius baſilicæ porticum Beato Benedicto omnium monachorum patrono con ecrauit; multiſque & diuerſis telluris portiunculis locupletans, ac diuerſi eccleſiaſtici iuris ſ ellectilis ornans decorauit. Vita igitur regularis monachos inibi conſtituens, ipſeque Abbatis vice fungens, Abbatem ſanctæ monachorum congregationi præferre poſt obitum ſuum iu ſtituit, ut ita deinceps Abbatum electio ſecundum regulæ præceptum ex eadem congregatione, uſu teneatur perpetua: id eſt, ut ex eadem congregatione, qui ordinandus eſt, & al nde nequaquam, niſi (quod abſit) peccatis promerentibus, vel impediente imperitia, talis, qui di nus ſit, in ea reperiri, nequiuerit, cum Regis conſilio eligatur. Rex autem non ad tyrannid m, ſed ad loci munimen & augmentum, uti mos eſt, ſuper Paſtorem & Chriſti gregem, Dominicum ſolerti vigilantia miſericorditer cuſtodiat: ſæcularium verò, nec Epiſcoporum quiſpiam, ne ad magni detrimenti ruinam deueniat, ut dominium loci teneat, excepto rege, nunquam eligatur. Sunt etenim rura hæc, quæ à præfato rege, & diuina ſeruitutis obſequio, cum magna humilitate obtinuit, & auro argentoque, non ſolum à Rege, ſed etiam à diuerſis hominum perſonis comparauit, & in exordio Domino noſtro Ieſu Chriſto, eiuſque genitrici ſemperque virgini Mariæ, nec non beato Petro Apoſtolorum principi, ad uſus monachorum inibi, ſub regula Patroni noſtri Beati Benedicti degentium, æterno conceſſit donario: id eſt, Yceleſis, Miantum, Tideſtun, Seakſlea, & Oyer Seakſlea, Fearres, Heafod, Bearuny, Theafolſtet, duas manſas iuxta Huntandun, & monaſteriolum Sanctæ Mariæ extra oppidum dedicatum ſupradictum. Nam ſupradictam inſulam, quæ Tceleſis nuncupatur, totam prudent ſſimè acquirens, eius mediam partem ab Leoffis filij Celfiſe cum quadraginta meri

Cõmẽdatario, rũ perniciosa electio.

*argenti libris, & cum ſex manſis ad Biſtlaſam emendo obtinuit. Duas vero partes alterius medietatis cum viginti libris à Leofront filio Ayulphi comparando acquiſiuit. Tertiam vero partem eiuſdem medietatis, & duas partes illius ſtagni quod Yicleſmore nominatur, emit ab Vſan & ab eius vterinis fratribus, cum triginta argenti libris puriſſimi: Has autem triginta libras præfatus Miles dedit Haenrico & ſibi abeo Rus, quod Drigtun nuncupatur cum ipſa argenti pecunia, quam illi Epiſcopus ſubueniendo, ne depopularetur, dederat, multis coram teſtibus comparauit: rurſumque cum illi immutare vellens hanc commutationem, idem Epiſcopus illis viginti libras appendit. Nyantum à quodam milite, qui Celfrićtild vocitatur, deuot... primo cum viginti libris . ac deinde cum præfatus mil s hoc etiam mutare diſponeret, prædictus epiſcopus illi duas manſas ad Riceynam, duaſque Yranceaſter, vnam quoque eer... ſateam utnte, inſuper & tredecim libras pro pecunia appendit. Et ſic altera vice Vxantun mercando acquiſiuit Leoffian quidam miles ob patrocinium ſui muniminis Epiſcopo manſam & dimidiam in tunamerſte gratuite dedit; dimidiam vero manſam, quam fur quidam antea poſſederat, à Rege cum triginta auri mancuſis emit: Yudeſtun præfatus Præſul à Rege mutauit dans villà Palningtun in commutationem, quam Epiſcopo ſuperſtiti Celfide poſt obitum eius condixerat; viginti quinque manſas, quæ Seakſlea nominantur, quas dedit ſanctæ Dei genitrici ſemperque virgini Mariæ. Sed Wornig mutauit à Wolſtano, primo cum quatuor & viginti manſis in paſſenſatum in Sudſaxon, rurſumque cum ille totum hoc in aliud transferre moliretur, Epiſcopus alteram comparationem innouans, cum quadraginta puriſſimi libris argenti ab Cealfrico ſupra nominato prædictis quinque viginti manſas Sedtun, Seakſlea & ſcarresbeaſd comparauit. Nam villam, que Beruy in Lundeſiſe nominatur, idem Epiſcopus à Rege præfato cum quadraginta meri argenti libris emendo comparauit: & inſuper munera ſibi, multo hac pecunia cariora pro eadem reddidit tellure. Eccleſiam autem in Huntandune, cum cæmiterio, & tribus agellulis manſis Rex præfatum ſupradicto monaſterio ob æternæ beatitudinis præmium gratulabundus æterna largitus eſt hæreditate, hoc excepto, ſupranominata rura omnia mutauit vel emit à Rege, vel poſſeſſionibus maiori minoriue pretio. Piſcaria vero in circuitu villæ Sarum, Yillan ſcilicet & Eolum præfatus emit Epiſcopus cum viginti libris ac vna libra, in quibus per ſingulos annos quindecim millia anguillarum capiuntur; cuius medietatem capturæ, octo ſcilicet millia ad Yome, ſimiliter & ſeptem millia ad Bergh annuatim diſtribui idem conceſſit Epiſcopus. Quartam quoque partem ſtagni, quod ſolito Ycleſmore nominatur, ac duo piſcuaria, decemque mutuata ſunt iugera, de Yornis videlicet ad Burgh, pro commutatione centum viginti porcorum, ac pro domorum, ſepium & ſtabulorum emendatione. Sint igitur donanti Domino noſtro Ieſu Chriſto, eiuſque genitrici ſemper virgini Mariæ à prædicto Rege, & Epiſcopo perpetualiter repræſentata cum terrenæ ſeruitutis iugo libera, tribus exceptis, rata videlicet expeditione, pontis, arciue reſtauratione, *....... quorum infra caraxantur vocabula T. Ego Eadgar, totius Albionis Baſileus hoc priuilegium tanta roboratum auctoritate crucis * Thaumate confirmaui. † Ego Dunſtan Dorouernenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus hoc idem cum tropheo agiæ crucis corroboraui. † Ego Oſwold Eboracenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus ſubſcripſi. † Ego Adelwold Epiſcopus conſignaui. † Ego Alſtan præſul faui. † Ego Alſtan Antiſtes aſſenſi. † Ego Adulf pontifex conceſſi. † Ego Aſtwit Abbas non renui. † Ego Oſgar Abbas impreſſi. † Ego Adelgar Abbas conſenſi. † Ego Celfhere Dux. † Ego Cewelime Dux. † Ego Beorgtnos Dux. Ego Oſſat Dux. † Ego Cewelard Diſt. † Ego Ganulph Diſt. † Ego Celfiſe Diſt. † Ego Celfwerd diſt. † Ego Freigiſt. † Ego Wored. † Ego Wureſerd. † Ego Celfhelme. † Ego Friena. †. Ego W. .ſ. † Ego Siſeferd. † Trump. † Wulx. † Wureſerd. † Wulf. † Wulfric. † Oſferd. † Wulfſtan. † Friegiſt. † Bringulf. † Alſſtan. † Cewelſiſe. † Leoffwiſe. † Wulfeat. †. Ayelmund.* Ex anno regni Edgari ootato appatet, ſcriptam hanc chartam confirmationis circà Annum Domini 977. ſiquidem Edgar cœpit regnare Anoo Domini 959. cui numero ſi addantur octodecim anni, exibit annus noogenteſimus ſeptuageſimos ſeptimus.

* Per nos, aut quid ſimile.

*. id eſt Crucis ſigno in modum T. au literæ effigiato.

Idem probatur ex fundatione Abbatiæ de Hida.

Huius ſcripturæ verbis concinont ea quæ habentur in fnodatione Abbatiæ nouæ de Hyda „ prope Wentam ſeu Wentoniam à Rege Edgaro conſtructæ. Regulares igitur Monachi „ (inquit) non ſeculares in præfato, Chriſto comite, degentes monaſterio, regularibus mori„ bus obtemperent. Ac deinde pluſculis præceptionibus interpoſitis, addit: Diuinarum ſtu„ dio litterarum luculentiſſime eruditi, orationũ frequentia aſſiduè occupati, charitatis am„ plexu lætiſſimi, fidei exercitio promptiſſimi, ipo prouchente ſynceriſſimi, pace concor... ter „ fixi, omniumque virtutum flore decorati, ad finem vſque cæptum tantæ bonitatis initium, „ Chriſto iuuante, perducentes: eadem glorioſi fruantur libertate, quam beatus Patronus „ Benedictus omnibus regulari præcepto ſubiectis inſtituit; ſcilicet, vt poſt Abbatis obitum „ tunc temporis regentis, Abbatem ex eadem ordioent coogregatione quem ſibi omnis „ concors congregatio, ſioe pars quamuis mioima cõgregationis ſalubriori elegerit conſilio. Hæc Edgarus in legibus illis, quas aureis exaratas characteribus originaliter adhuc habet extantes bibliotheca Cottoniana, vnde eas in lucem vna cum Edmero noſtro edidit clariſſimus Seldenus.

Seldenius. Ex quibus on[illegible] m to[illegible] le[illegible], beatiſ[illegible] Patrem Benedi[illegible]um à reg[illegible] o [illegible] mmu[illegible], & expre[illegible] *monacho-rum* [illegible] *ptoſ* [illegible] *min* [illegible] r, atque [illegible] o[illegible] qui non videt Reges iſtos [illegible] E[illegible] p[illegible] c[illegible], & E[illegible] du[illegible] o [illegible] alios [illegible] eguo mo[illegible] c[illegible] Bene[illegible] ve[illegible] tem ma[illegible] cutar[illegible] s[illegible], t[illegible] mo u[illegible] E[illegible] o[illegible] & Abba-t[illegible] A[illegible] Du[illegible] ano p[illegible] p[illegible] ta [illegible] tus c[illegible] p[illegible] epil[illegible] um S[illegible] ul & Lar[illegible] e [illegible] ſ[illegible] ſ ſedleg[illegible] is [illegible] laud[illegible], Seldenius, ex b[illegible] an[illegible], x[illegible] ram p[illegible] rami[illegible] C[illegible], in appendicis partem ſecu[illegible] m conice[illegible]s. [illegible] erit a[illegible] ſe quæ[illegible] olo[illegible] tilſius hic ſu[illegible] ye[illegible] re vi[illegible] at, to[illegible] hoc tempore ab Edgaro ad Gulielmum, omnia An[illegible] a [illegible] a & p[illegible] s Cathedral[illegible] s ad Benedi[illegible] moua-[illegible]. Attig[illegible] ut C[illegible] p[illegible] æ, [illegible] Edgarum, po[illegible] a[illegible] iuuenis æt[illegible] b[illegible] b[illegible], A[illegible] *b*[illegible] *m*[illegible] aud d[illegible] um quin ipſo D[illegible] o, [illegible] pr[illegible] us fuer[illegible] Glaſtoniæ, quam Epiſcop[illegible] *ſacr*[illegible] *can*[illegible] *diuerſis ſui rego-*[illegible] *ta, ac pæne* [illegible] *Chr*[illegible] *ſeru*[illegible] *d*[illegible] *tiu*[illegible] *negligenter tabeſcere cerneret*, [illegible] *ne reſ*[illegible]*s, ut eas*[illegible] *ſ*[illegible] *t, introductiſque* (quaſi poſtliminio) [illegible] mon[illegible] s, p[illegible] m[illegible] m co[illegible] orum ſacro[illegible] um in[illegible] o[illegible]. *Regulari itaque* ſ[illegible] *normab* [illegible], *tam Abbate q*[illegible] *amplurimi, quam Abbatiſſæ, cura* [illegible] *rumque* [illegible] *ſ*[illegible] *veſtigiis vna fi*[illegible] *e, non tamen vno conſuetudini* [illegible] *m* [illegible] s [illegible] H[illegible] certe videt lector ab omnibus Angliæ mo-[illegible] ta[illegible] S. Bene[illegible] di[illegible] eg[illegible] m[illegible] non t[illegible] m primo ſuſceptam, neque enim omnes o[illegible] A[illegible] æ [illegible] æ [illegible] vt poſtea [illegible] tem de Auguſtinenſi Cantuariæ monaſterio p[illegible] s, & de Glaſto[illegible] conſt[illegible] c[illegible] m antea Abbas fuerat Dunſtanus; ſubſcripſit [illegible] as tan[illegible] m G[illegible] æ [illegible] gio Edredi regis datu Abbatiæ Croulandenſi, [illegible] 8 [illegible] & E[illegible] helw[illegible] us A[illegible] s Abandoniæ, & Turketulus Abbas Croulandiæ; [illegible] m cœpit reg[illegible] Anno [illegible]) ſed ad paup[illegible] tatem licentiamque nimium pro-[illegible] as pr[illegible] inde ad priſt[illegible] m di[illegible] linam reform[illegible] opo[illegible] uit, Propterea non dicit om-n[illegible] a, ſe[illegible] *de*[illegible] *iura* ſeruitio Chriſti, ac propter[illegible] negligenter *tabeſcere*: nec de n[illegible] onaſteria pl[illegible] raque, quæ nunquam antea extiterant; ſed reparata, & *reſtaurata* fu[illegible] æ [illegible] Danicis furoribus fuere deiecta, ideoque in fundatione Abbatiæ Hidæ, Edgarus R[illegible] & notanter n[illegible] m monaſt[illegible] ium vocat q[illegible] od antea non extiterat vllatenus; & [illegible] one quaſi congaudens deuotioni ſuæ, a[illegible] *Ego Edgar diuina largiente gratia An-glorum* [illegible] *b* [illegible] *p* [illegible] *il* [illegible] *d* [illegible] *m no*[illegible] *largiens redempt*[illegible] *ri, locoque eius ſanctiſ*[illegible] *mo, primus om-n*[illegible] *m*, [illegible] *m* [illegible] *ibi* [illegible] *onſtitue*[illegible] *s, manu pr*[illegible] *pria ſignum agiæ crucis imprimens* c[illegible]) *om*[illegible] *m* [illegible] *m*[illegible] *ibi*, ſeu in [illegible] lo monaſterio, à ſe fundato, collocauit m[illegible] h[illegible] m[illegible] a[illegible] ſet omnibus, quæ reparari curauit, monachi à prædeceſſoribus ſ[illegible] s [illegible] o auferſſent. Quare non noua monaſteria nouæ regulæ ſuſcipiendæ ſed v[illegible] æ & [illegible] o[illegible] muni[illegible] on[illegible] orum omnium qui tunc tempore agnoſcebantur A[illegible] ulæ [illegible] æ [illegible] ius R[illegible] inſtaurauit. Nec [illegible] primus in cœnobijs cathedralibus [illegible], ſ[illegible] iam l[illegible] ca[illegible] guſtinus, cæterique Præſules fecerunt. quæ cum [illegible] rum, proce[illegible] mque con[illegible] piratione clericis ſæcularibus fuiſſent tradita, Ead-[illegible] antiquum Gre[illegible] ij, Auguſtinique inſtitutum renouans, monachis reſtituit gu-[illegible]. I[illegible] hic lectori obi[illegible] ere inſpiciendam Regis hu[illegible] s erga ordinem Benedictinum [illegible] m[illegible] gn fi[illegible] tiam, qu[illegible] on melius intelliget, quam ex ipſius verbis in diplo-[illegible] eu inſtaurationis E[illegible] cleſię Wigornienſis, ſeu Worceſtriæ quæ cœnobium [illegible] l. Benedictinorum. Sunt autem iſta ex ſcriptora 8; .10 appendice. Quapropter, [illegible] Chriſti gloria[illegible] & [illegible] em in reg[illegible] o m[illegible] exaltare, & eius ſeruitium ampli-[illegible] d[illegible] poſui, & per me[illegible] deles fautores, Dunſtanum videlicet Archiepiſco-[illegible] At[illegible] el[illegible] ul[illegible] um ac Oſwoldum Epiſcopos, (quos mihi patres ſpirituales & conſilia-[illegible] na ex parte ſecundum quod diſpoſui, perfeci. Siquidem temporibus au-[illegible] n[illegible] Regum An[illegible] m monaſteria tam monachorum quam virginum [illegible] m[illegible] meæ tepa[illegible] a [illegible], & ſeruorū & ancillarū Dei numerum multiplicare de-[illegible] pr[illegible] s mei[illegible] e[illegible] p[illegible] ratoribus ſtrenue adnuentibus, iam quadraginta & [illegible] ia cum monach[illegible] & ſanctimonialibus conſtitui. Et ſi Chriſtus tam diu [illegible] it, [illegible] q[illegible] e ad q[illegible] uagefimum remiſſionis numerum meæ deuotæ Deo [illegible] nem præiend[illegible] e[illegible] reui. Iuſ[illegible] & ferè prodigioſa in Decealtum [illegible] ſte ia, vel primitus ſtruxiſſe, vel collapſa denuò reædificaſſe, & idoneis

B 2 prouentibus

prouentibus (qui jam in [illegible] fiſcum, aut priuat[illegible] procerum præd[illegible]m reciderunt) reſtitutis locupletaſſe. Qu[illegible]as etiam in verbis illud oo[illegible]um, fatetur regem, ſe *monaſteria temporibus anteceſſorum ſuorum* [illegible] collapſa, *reparaſſe* quæ omnia cum regulæ Benedictinæ ſubiecta videamus, patet non tum pr[illegible] eam à Dunſtano introductam, ſed vt diximus, poſtliminio reuocatam, aut omnino in cœnobijs cathedralibus, vnde eam clerici eliminauerant, aut quantum ad p[illegible]iorem obſeruantiã in reliquis monaſterijs, in quibus ob incurſiones Dan[illegible]as omnibus fere rebus deuaſtatis, etiam diſciplina paulatim peœ fuerat extincta. Facta eſt [illegible]m hæc obſeru[illegible]nt [illegible], ex Gandanenſi maxime & [illegible]loriacenſi diſciplina, “retentis tamen antiquis m[illegible]s, quæ [illegible]ndum penitus exoleuerant. Nam illico eius imperij (Edgari ſcilicet, inquiunt patres in prologo iam citato) toto mentis con[illegible]mine alacriter “obtemperantes, ſanctique Patroni noſtri Gregorij documenta, quibus B. Auguſtinum mo“nere [illegible], vt non ſolum Romanæ, verum etiam Gallicarum honeſtos Eccleſiarum vſus “rudi Anglorum Eccleſiæ decorando conſtitueret, recolentes; accitis Florenſis B. Benedicti, “nec non præcipui cœnobij quod celebri Ghent (Gandaui) nuncupatur vocabulo monachis, “quæque ex [illegible]ignis eorum moribus honeſta colligentes, vti apes fauum nectoris è diuerſis “pratorum floribus in vno alueario: ita has morum conſuetudines ad vitæ honeſtatem & “regularis obſeruantię dulcedinem, hoc exiguo appoſuerunt codicillo. Hic patres eadem phraſi, qua Benedictum ſuum patrem, ac patronum, etiam Gregorium appellant: nimirum non ſolum quia Apoſtolum Angliæ, ſed etiam quia monachiſmi ſui inſtitutorem proximè poſt Benedictum agnouerint. Cuius præceptum Auguſtino datum, ſicut in ſeligendis optimis monaſteriorum [illegible] conſuetudinibus impleuerunt: ita & aliud conſilium eiuſdem Auguſtino datum, vt [illegible] Epiſcopus monachus communem cum ſuis monachis, non ſæcularem cum clericis ſæcularibus vitam ageret; hoc in concilio ſequi conſtituerint. Sic enim

De monaſterijs Cathedralibus Benedictinis.

“ſanciunt [illegible] Ita igitur hortante Patre noſtro Benedicto omnia diſtinctè pſallendo modificentur, vt mens noſtra concordet voci noſtræ, & impleatur illud Apoſtolicum, pſallam “ſpiritu, pſallam & mente. Si autem pro qualibet neceſſitate, quid extra communem regu“laris conſuetudinis vſum addendum fuerit, tamdio agatur, quoad vſque negotium, de quo “agitur, Chriſti opitulante gratia, melioretur; & vt contempto arrogantiæ faſtu gratiſſimus “obedientiæ acquiratur fructus, & gradus ille regularis, in quo præcipitur, vt nihil agat “monachus, niſi quod communis monaſterij regula, vel maiorum cohortantur exempla, “diligentiſſime cuſtodiatur: nequaquam vlterius præſumptuoſè vſu teneatur temerario, “niſi Concilio ſynodali electum, traditumque cum diſcretione virtutum omnium matre ab “vniuerſis fuerit Catholicis. Præfato equidem ſynodali Conciliabulo hoc attendendum “magnoperè cuncti decreuerunt, vt Abbatum & Abbatiſſarum electio, cum Regis con“ſenſu & conſilio, ſanctæ regulæ ageretur documento; Epiſcoporum quoque electio, vti “Abbatum, vbicumque in ſede Epiſcopali monachi regulares conuerſantur, ſi Domini lar“giente gratia tanti profectus inibi monachus reperiri potuerit, eodem modo agatur, nec “alio quolibet modo, dum eiuſdem ſunt conuerſationis, à quoquam præſumatur. Si autem

Epiſcopi monachi ad regulæ obſeruantiam aſtricti.

“imperitia impediente, vel peccatis promerentibus, talis, qui tanti gradus honori di[illegible]us “ſit, in eadẽ congregatione reperiri non potuerit ex alio noto monaſterio concordi Regis & “fratrum, quibus dedicari debet, conſilio eligatur. Qui ordinatus videlicet Epiſcopus, in “omnibus eundem morem regularem cum monachis ſuis, quem Abbas tenet regularis, dil“genti cura & magnopere excellenti iugiter ſine intermiſſione cuſtodiat: nec Epiſcopatus “occaſione regulæ præcepta tumidus vel obliuioſus temerè intermittat; ſed quantum ex“cellit honore, tan[illegible]um & opere. Sæcularium vero Prioratum, ne ad magni ruinam detri“menti, vti olim acciderat miſerabiliter deueniret, magna animaduerſione atque anat[illegible]e“mate ſo[illegible]pi cœnobijs ſacris ſapienter prohibentes, Regis tantummodo & Reginæ domi“nium, ad ſacri loci munimen, & ad eccleſiaſticæ poſſeſſionis augmentum voto ſemper ef“flagitare optabili pruden[illegible]mè iuſſerunt. Animaduerte lector quanta cum claritate [illegible]cant hic Patres in Con[illegible]o congregati, multas Eccleſias Cathedrales ſiue Epiſcopales Angliæ ita à monachis fuiſſe gubernatas, vt non modo iuxta regulæ Benedictinæ documen-

Cathedralia monaſteria Benedictinorũ.

tum à fratribus Benedictinis cœnobij cathedralis, ex ipſo eodem cœnobio, vel ſaltem de alio noto eiu[illegible]dem conuerſa[illegible]io[illegible]is monaſterio Epiſcopi harum Eccleſiarum eligi deberent, idque ſub anathem[illegible]e prohibe[illegible]ur mutari: verum etiam diſtrictè obligentur ex decreto conc[illegible]j in omnibu[illegible] regulę inſtituta cuſtodire, & ita Epiſcopalis apicis di[illegible]nitatem d[illegible] eſ[illegible]nis exhibere, vt tamen fratribus cathedralis Eccleſiæ [illegible]ax canonicis, mo[illegible]chis videlicet Bened[illegible]nis (vt hi[illegible] c[illegible]pic[illegible]e dicitur, & ex praxi ipſa ab eo tempore, ad He[illegible]cum v[illegible]que o[illegible]uum[illegible]uata hiſtoriæ noſtræ teſtantur) Abbatialis dulcedinis & vig[illegible]antiæ ſolic[illegible]em paternam

ternam præſtent. Vnde vno apparet nonnullorum ætatis noſtræ & ſuperioris ſcriptorum vel audax præcipitantia, vel ſupina negligentia, qui vel harum Eccleſiarum per Angliam, quæ cathedralia cœnobia vocabantur, ius penes Benedictinos fuiſſe negant, vel Epiſcopos ab eiſdem eligi ſolitos; ac proinde ab quando Canonicorum eis nomen regularium attribui conſuetum legentes ipſos propterea Auguſtinianę regulæ profeſſores, non autem Benedictinæ fuiſſe pronunciant. Quibus, exteris plerumque hominibus, & in Anglicana hiſtoria leuiter duntaxat verſatis, etiam illud impoſuit, quod à celeberrimo S. Petri monaſterio (quod poſt a Cantuariæ Sancti Auguſtini nomine appellabatur) monachos eiuſdem Auguſtinenſes ſæpius dici animaduerterent: eoſque vna in eadem Cantuariæ ciuitate, in cathedrali videlicet Chriſti Saluatoris æde, monachos ſeu regulares canonicos audirent, à quibus, & è quorum numero ipſum legi debere Archiepiſcopum intelligerent, abſque dubio canonicos regulares Auguſtinianæ regulæ fuiſſe aſſeruerunt; quos ſole clarius conſtat, fuiſſe duorum cœnobiorum, vnius tamen eiuſdemque regulæ Benedictinæ monachos, in Auguſtinenſi quidem æde duntaxat cœnobitas, in Saluatoris Eccleſia, etiam Canonicorum vice & loco Archiepiſcopo Abbati videlicet ſuo aſſiſtentes.

Error abſurdus exiſtimantium, hęc monaſteria fuiſſe canonicorum S. Auguſtini Hipponenſis.

Ex hoc etiam ſynodali decreto Dunſtani, non mirabitur lector, quod antea ſtatutum fuiſſe narrat venerabilis Beda (lib. 4 hiſt. cap. 5.) ab Archiepiſcopo Theodoro in plena Synodo, anno 3. Egfridi Regis, 673. ab incarnatione: *Vt epiſcopi monachi non migrent de loco ad locum, hoc eſt, de monaſterio ad monaſterium, niſi per dimiſſionem proprij Abbatis, ſed in ea permaneant obedientia, quam tempore ſuæ conuerſionis promiſerunt.* Quod decretum ex regula D. Benedicti à Synodi patribus deſumptum eſſe, quis non videt? ſic enim ſtatuit ſancta regula c. 58. *Suſcipiendus autem in oratorio, coram omnibus promittat de ſtabilitate ſua & conuerſione morum ſuorum & obedientia, coram Deo & Sanctis eius.* Ex quo euidenter colligitur tempore Theodori Archiepiſcopi antequam venerabilis Beda hiſtoriam iſtam ſcripſiſſet, regulam Benedictinam per vniuerſam Angliam fuiſſe in tanta veneratione, vt non ſolum monachi ſimplices, ſed ipſi etiam Epiſcopi ex monaſterijs aſſumpti, ad eius tenerentur obſeruantiam, adeo vt ſi ipſi Abbatea non eſſent, etiam Abbatibus quoad regularia ſubeſſe tenerentur. Et quid potentius induci poſſet, ad oſtendendam propoſitam nobis veritatem? Quomodo enim Regula S. Benedicti ad tantæ venerationis inſtar aſcendere potuiſſet, vt etiam Epiſcopis imponeretur, niſi quia eius regulę profeſſores fuiſſent, qui Angliam ad fidem Chriſti conuertiſſent? Nihil poteſt eſſe manifeſtius. Hunc itaque Theodori canonem non mirabitur, qui iam dictum Dunſtani decretum legerit, minus mirabitur alium canonem poſterioris longe concilij quod Guilielmus bibliothecarius Malmesburienſis lib. 1. de geſtis Pontif. Anglor. pag. 115. producit: *Cra-ſtina (inquit) die concorditer perhibuere quod Eboracenſis Archiepiſcopus ad dexteram Doroberneńſis ſedere debeat, Londinenſis ad ſiniſtram; Wentanus iuxta Eboracenſem; ſi vero Eboracenſis deſit, Londinenſis ad dextram, Wentanus ad ſiniſtram. Ex regula B. Benedicti & ex antiqua regularium eorum conſuetudine, vt monachi* (Epiſcopi videlicet, nam de ijs eſt ſermo) *proprium ordinem teneant, & proprietate careant.* Quæ cum lego, & perpendo, portentum quoddam mihi videtur, eſſe adhuc aliquos, qui dubitent regulam noſtram Apoſtolis noſtris agentibus introductam fuiſſe, cum ipſam videant etiam Epiſcopis in ſynodalibus negotijs pro norma ſemper extitiſſe. Cur enim Epiſcopi monachi tantopere regulam illam vrgerent, niſi ſe prædeceſſoreſque ſuos omnes, qui monachi fuiſſent, eiuſdem regulæ ſubditos agnouiſſent? Quare etiam Epiſcopos Abbates cœnobiorum cathedralium videas per omnia Abbatum officia ac munia in clauſtris obijſſe, præſertim primis & ſyncerioribus temporibus, vt de Auguſtino conſtat ex præcepto Gregorij, *quia tua* (inquit) *fraternitas monaſterij regulis erudita ſeorſum viuere non debet, à ſuis clericis in Eccleſia Anglorum, quæ auctore Deo nuper ad fidem perducta eſt, hanc debet inſtituere conuerſationem, quæ initio naſcentis Eccleſiæ fuit Patribus noſtris, in quibus nullus eorum ex his quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant eis omnia communia.* De Aldhelmo, non ita diu poſt Auguſtinum, inferius patebit. De Dunſtano & Epiſcopis monachis illorum temporum ſatis loquitur hoc concordiæ regularis præceptum. De Lanfranco poſteà & Anſelmo illuſtria exempla habentur apud Eadmerum in hiſtoria nouorum pagina octaua, vbi eius in clauſtro, aſſidua cum monachis conuerſatio, & paterna dulcedo narratur: & in vita Anſelmi ab eodem Eadmero deſcripta, vbi quam dulcis illi fuerit etiam tunc Archiepiſcopo clauſtri cuſtodia, pulchra ſimilitudine declarat noctuæ, cui male eſt, quando inter reliquas aues verſatur, omnibus videlicet ipſam inſectantibus; benè autem eſt, quando in nidulo ſuo ſola cum pullis ſuis quieſcit; ita (inquit) & mihi conuerſatio cum ſæcularibus eſt moleſtiſſima, cum vobis autem filijs & fratribus in clauſtro ſedens, bene mihi eſſe intelligo.

Euidens eſt regulã Benedictinam per totam Angliam floruiſſe ſub Theodoro, qui Archiepiſcopus Cantuarienſis ſextus ab Auguſtino fuit.

 Cæterum

Reſcripta, quæ confirmant monachis Abbatis ſui electionē, ſoli Benedictini conceſſa antiquitus.

Cæterum ex his eiſdem Regum diplomatis, & concilij prænominati ſtatutis etiam illud manifeſtiſſimè conuincitur, quid ſibi velit in alijs tam eiuſdem ætatis, quam anteriorū quoque temporum reſcriptis Principalibus & Pontificijs, quod, ſine ſpeciali cuiuſpiam regulæ mentione, cauetur tamen ſolenni formula, ne Abbates aliunde, aut alio modo, quam ex ipſo monaſterio (in cuius fauorem expedita fuerint reſcripta) aut ex alio noto, hoc eſt *eiuſdem conuerſationis* (vt hic loquuntur Patres) & inſtituti, & ex concordi monachorum ſeu fratrum conſenſu deſumantur. Illud nimirum volunt, præceptum & inſtitutum regulæ Benedictinæ ijſdem monachis ſaluum eſſe debere: monachoſque eos Benedictinos eſſe, quibuſcumque illud tacito regulæ nomine indulgetur, cum nullius alterius ordinis ſiue regulæ præcepto illud expreſſe caueatur, ſed noſtræ tantum, hoc eſt Benedictinæ normæ proprium ſit, ac peculiare. Quare ſi cuncta Angliæ cœnobia, in quorum priuilegijs illa clauſula inſeritur, percurrātur cuncta ea Benedictini etiam inſtituti fuiſſe deprehendentur. Quod ſi qua talis clauſula alijs indulta regularibus inueniatur, non tamen quaſi ex regulæ ipſius, quam profitebantur, ſtatuto ea indulgetur; ſicut in omnibus noſtrorum monaſteriorum reſcriptis apertè inſinuatur, idque aut ipſis regulæ verbis, aut ſaltem eodem verborum ſenſu ſemper cautum inuenietur. Sanctus ſiquidem monachorum magiſter Benedictus in Regulæ ſuæ capite 64. ita ſanciuit: *In Abbatis ordinatione illa ſemper conſideretur ratio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors congregatio ſecundum timorem Dei, ſiue etiam pars quamuis parua congregationis ſaniori conſilio elegerit. Vitæ autem merito, & ſapientiæ doctrina eligatur, qui ordinandus eſt, etiamſi vltimus fuerit in ordine congregationis.* Hæc S. Pater Benedictus, quæ vides à Patribus concilij, pro regulari concordia monachorum congregati, & ab ipſis principibus Edgaro & Edouardo ad verbum eſſe deſcripta; nec in regula D. Baſilij, aut Auguſtini ſimile quid inuenitur conſtitutum; vt omittam dicere, nec regulam Baſilij fuiſſe apud latinæ Eccleſiæ homines in vſu vitæ ſeruatam, nec Auguſtinianæ regulæ profeſſores ante annum Chriſti nongenteſimum in occidentali Eccleſia poſſe oſtendi; in Anglia vero longe ſerius apparuiſſe inferius demonſtrabimus, vt proinde neceſſarium ſit huiuſmodi reſcripta Principum & Pontificum, quibus hoc priuilegium monachis ſaluum fore cauetur, non niſi Benedictinæ regulæ profeſſoribus fuiſſe conceſſa. Quod ſemel ita ſuſe, & (vt arbitramur) clarè demonſtratum, beneuolus lector apud ſe depoſitum habeat, quando in ſequentibus, ex eo nos argumentari aduerterit.

§. 5. *Ea ipſa monaſteria, etiam vſque ad Auguſtini ætatem, fuiſſe Benedictinæ regulæ ſubiecta.*

Etiam ante Edgarum, cathedralia, & Abbatialia monaſteria fuiſſe Benedictina.

Quod autem diximus hæc omnia monaſteria tam Abbatialia, quam Cathedralia, quæ munificus Rex Edgarus inſtaurauit, fuiſſe etiam ante inſtaurationem illam regulæ Benedictinæ inſtitutis mancipata: quamuis ex eis quæ hactenus diſputauimus, ſit manifeſtum: ex abundanti tamen vlterius demonſtrabimus ex eiſdem archiuis Angliæ, monumentiſque autenticis vnde hactenus allegata produximus. Igitur Ingulphus Anglus, monachus noſter, in cœnobio Normannico Fontanellæ educatus, & Abbatiali regimine Croulandiæ ante annos quingentos & quinquaginta Regis Gulielmi primi iudicio dignus habitus: ex eiuſdem Abbatiæ ſuæ archiuis depromit antiquiſſimum priuilegium ab Ethbaldo Merciorum Rege Croulandenſi monaſterio conceſſum anno Chriſti 716 in quo hæc habentur verba notatu digniſſima, & quibus diſſipatur facillime omnis contradictorum hac in re pertinacia: *Ad perpetuam ſecuritatis memoriam hoc chirographo patenti dono, trado & concedo omnipotenti Deo, Beatæ Mariæ, & Sancto Bartholomæo, de Dominicis meis ad fundationem monaſterij nigrorum monachorum ſub norma S. Benedicti Deo famulantium, totam inſulam Croulandiæ, ad ſedem Abbatiæ, &c.* Ac paulo inferius; *Vnde quendam cœnobitam Euishamenſem, probatæ religionis virum, nomine Kenulphum, vt ſecum eiuſdem ordinis monachos probatos ibidem congregaret Abbatem conſtitui.* Totum hoc priuilegium in appendicis parte 2. ſcriptura 37. poſuimus: & ne ex eo quod *monachos nigros* expreſſis verbis nominet, in ſuſpicionē veniret apud eos qui antiquitatis omnia monumenta leuiculis ſæpe de cauſis abijciunt; idem Ingulphus etiam hac in re ſuccurret ipſorum incredulitati, dum priuilegium Bertulphi Merciorum regis adducit, qui anno 850 prædeceſſoris

Locus euidens ex priuilegio Ethbaldi Regis dato Croulandiæ.

Item alius ex Bertulphi regis reſcripto apud Ingulphū.

ſui Ethbaldi conceſſionem confirmat; exordium reſcripti hoc eſt *Bertulphus Rex Merciorum, venerabili Patri Domino Siwardo Abbati Croulandiæ, omnibuſque fratribus ſuis monachis eiuſdem monaſterij præſentibus & futuris ſalutem in Domino ſempiternam. Gratias debitas vobis omnibus digniſſime reddo pro pecunia, quam me per vos dudum prætereuntem, in mea maxima indigentia contra Paganorum violentias, gratiſſimo & liberaliſſimo animo refouiſtis, &c.* Deinde confirmans monaſterio omnia iura, poſſeſſioneſque ipſius: adiungit: *Confirmo ergo vobis, & ſucceſſoribus veſtris regulam S. Benedicti ſub habitu veſtro, tam nunc profeſſis, quam poſt vos profeſſuris, principalem E-*

cleſiam Croulandiæ, in qua venerandæ reliquiæ ſanctiſsimi Chriſti confeſſoris & Patroni noſtri B. Gu[illegible]lаci corporaliter tumulati vltimam reſurrectionem fœliciter expectant, totamque inſulam adiacentem, &c. Inter cæteros autem approbatores, qui huic ſubſcribunt Bertulphi Regis priuilegio, [illegible]ur [illegible] hunus ſanctus Epiſcopus Wintonienſis Eccleſiæ, quæ erat cœnobium cathedrale Be[illegible]num, ſimiliter & E[illegible]ſtanus Shirburnenſis cathedralis cœnobij Epiſcopus, & God[illegible]nus Roffenſis. Abbates autem monaſteriorum, quæ nemo Anglus negat fuiſſe Benedictina, Wo[illegible]fardus [illegible]uish[illegible]enſis, Liuingus Wincheltumbæ, Hedda ſanctus Medamſted, ſeu Pe[illegible]robu[illegible]genſis. Ru[illegible]ſus anno 948. cum monaſterium ipſum Croulandiæ à Danis incenſum, monachis pene omnibus martyrio affectis, Turketulus Edredi Regis cõſanguineus & antea Cancellarius, nunc autem Abbas Croulandenſis reparauiſſet: Pius Rex Edredus ad preces Tu[illegible] Abbatis omnia monaſterij iura priuilegia poſſeſſioneſque iterum pleniſſimè confirmauit regali diplomate, in quo hæc habentur manifeſtiſſima veritatis firmamenta: Non modicum (inquit Rex confirmator) condolui & compaſſus ſum, tam pro depopulatione [illegible]tæ matris Eccleſiæ quam pro minoratione beneficiorum ſpiritualium pro animabus progenitorum meorum, per opera miſericordię multiplicìter & frequenter impenſorum; [illegible] cœnobium nigrorum monachorũ ordinis S. Benedicti à nobili Rege Mercio[illegible]h[illegible]baldo nomine, quondam Alwionis filio, eſſe fundatum, affluenter ditatum, & [illegible]s priuilegijs ſufficienter munitum, vt per inſpectionem chartarum eiuſdem Ethel[illegible]itate dictorum monachorum compoſitarum, ſatis erat conſilio meo decla[illegible] Huic priuilegio ſubſcribit Sanctus Odo, primus ex ſæculari factus Cantuarienſis [illegible] tamen prius quam monachalia ſponte ſua induiſſet; & S. Athelwaldus adhuc dun[illegible] Abbas Abendoniæ, Sanctuſque Dunſtanus Abbas Glaſconiæ, notiſſimi ordinis noſtri P[illegible]e & Pugiles: vt proinde nihil clarius haberi poſſit, ad aſſertionem noſtram firman[illegible] quã, etiam ante Edgari tempora Abbatias Angliæ omnes fuiſſe diximus Benedictinas. Ex [illegible] autem priuilegio, quod iam citauimus, videas lector antiquiſſimum exemplum rega[illegible]ntiæ, qua monaſteriorum priuilegia antiqua non prius confirmare conſueuerunt, [illegible]ia originalia à conſiliarijs ſuis examinata fuiſſent, & approbata: quam diligentiam [illegible]ges imitati, omnium Eccleſiarum priuilegia hoc eodem modo examinata approba[illegible] reſcripta principalia, quas idcirco chartas de inſpeximus vocarunt; quia nimirum in [illegible]ris Reges, inſpexiſſe ſe (per conſiliarios ſuos) fatentur ea priuilegia, quæ admittunt [illegible] approbant. Ergo, (vt ad Ethelbaldi priuilegium reuertamur) aduerte etiam illi priuilegio [illegible] ſubſcribere Egbaldum Abbatem de Meadhamſted, ſeu Petroburgenſem, quam A[illegible]am ſub regula Sancti Benedicti, circa annum Domini 656. Peada primus Merciorum Rex Chriſtianus fundare cœpit, fraterque eius Wolpherus Rex perfecit in expiationem im[illegible]pi[illegible]tæ, qua, Paganus adhuc cum eſſet, duos filios ſuos Wolfeldum & Ruffinum non alia [illegible], quam quod Chriſtiani eſſent, trucidauit. Adiutus in ea Abbatia fundanda fuerat [illegible]atre ſuo, & Kineburga ac Kineswitha ſororibus, quæ in eiuſdem Abbatię F[illegible] ebant. Saxulphus primus illi perſuaſor operis, primus etiam Abbas ex[illegible] 675. [illegible]hfeldenſis Epiſcopus factus ad annum vſque 692. ſedit. Itaque qui [illegible]ba[illegible]dus, Saxulpho adhuc Epiſcopo, Abbas Petroburgenſis fuit, quem non [illegible] (ſic enim ſubſcribens profitetur) vt hæc Croulandina Abbatia fun[illegible] ipſe eiuſdem ordinis monachus eſſet. Quod vt de cæteris quoque tunc tempo[illegible] Abbatiis credatur, facit etiam fundatio S. Albani, cuius prælatus ſemper P[illegible] Abbas Angliæ habebatur, ſicut S. Albanus Abbatiæ patronus protomartyr Angliæ co[illegible]ur. Ingulphus igitur paulo infrà locum, in quo primum hoc monaſterij ſui Croulan[illegible]gium recitauerat, hæc habet de S. Albani monaſterio Offa (fuit is Ethelbaldi R[illegible] nepos & ſucceſſor) regnauit annis quadraginta, & fundauit monaſterium nigrorum mona[illegible]am, in Verolamiæ ciuitate, ad honorem Dei, & protomartyris Anglorum, ſcilicet Sancti Albani: Qu[illegible] pr[illegible]terea honore & amore antiquiſſimi iſti Reges noſtri Benedictinos proſequerẽtur, [illegible]le[illegible]arant verba eiuſdem Offæ Regis in priuilegio Croulandenſibus monachis conce[illegible] Ingulphus totum recenſet.) Ideoque (inquit) Patricium Abbatem Croulan[illegible] & commonachos ſuos ibidem Deo ſeruientes, & ſeruos ſuos vniuerſos, ipſumque locum Crouland, & omnia quæ ſua ſunt, accipio in manum meam, & tanquam fratres meos, monachos de S. Al[illegible]o [illegible]eros & ſol[illegible] ab omni onere ſeculari, &c. Datumque eſt hoc priuilegium anno [illegible]3. Qu[illegible] Monachos Albanenſes, fratres ſuos vocat; inde exiſtimo etiam exemplum [illegible]ſſe poſteriores Angliæ Reges, vt in monaſterij S. Albani capitulo (vt inferius ex Mat[illegible]æ Paris oſtendemus) Reges fraternitatis, & Reginæ ſororitatis beneficium non dedigna[illegible] a[illegible]e. Tanto affectu, pij principes monachos noſtros Chriſtianitatis ſuæ auctores

Ruſus alius ex Edredi regis diploma-te.

App p.a ſcrip.19.

Chartæ de inſpeximus: formula approbandi regulariũ priuilegia.

Monaſterium Petroburg. Benedictinum à prima fundatione.

Monaſterium S. Albãi Benedictinum à prima fundatione.

per Deum factos coluerunt. Subſcribit deinde huic priuilegio, ſeu fundationi Croulandenſi *Tobias* Epiſcopus Roffenſis, quod velim magnopere animaduerti à prudente lectore: ſiquidem Tobias hic ſanctus & doctiſſimus antiſtes (teſtante & prædicante D. Herefordenſi in diligentiſſimę inueſtigationis opere, catalogo Epiſcoporum Angliæ) homo Anglus Latinę Græcæque linguæ æque ac vernaculæ peritus ſub Theodoro Archiepiſcopo Cantuarię, & Adriano Abbate S. Auguſtini, (quos omnes norunt Benedictinos fuiſſe) educatus, ſedere cœpit anno Chriſti 693. & ad annum pertigit 726. Non eſt igitur dubium, quin eiuſdem ordinis monachi reliquas Abbatias tunc temporis poſſederint. Videt enim lector me tacente, rem ipſam ita ſe habere, cum Ethelbaldus, Offa, Bertulphus, Edredus ordinem nigrorum monachorum S. Benedicti nominent, tanquam iamdudum per Angliam late propagatum: monachoſque eiuſdem ordinis pro Abbatia Croulandiæ anno 716. deſumptos fuiſſe aſſerant ex alio eiuſdem ſchematis, & ordinis monaſterio, Euishamiæ nimirum iam antea ædificato & diſciplinæ regularis obſeruantia celebrato. Idipſum de antiquioribus monaſterijs ipſius Auguſtini tempore fundatis iam ſtatim oſtendemus: ſi prius hanc primam demonſtrationem traditionis hiſtoricæ, quæ aſſerit Benedictinos monachos habitaſſe omnia Angliæ monaſteria vſque ad ipſum Auguſtini aduentum, apertiſſimo S. Aldelmi Shirburnenſis Epiſcopi teſtimonio concludamus: & quia non ſolum hanc primam ratiocinationem confirmat, ſed & ipſum ſolū per ſe aliam demonſtrationē firmiſſimam efficit, ſeparatim à nobis diſcuti meretur.

Ordo nigrorū S. Benedicti, anno 700. iā florebat vbique per Angliam.

§. 6. Aldelmi teſtimonio, & exemplo clariſſimè demonſtratur aſſertio noſtra.

Teſtimoniū Aldelmi clare conuincit, quod volumus. Actus S. Aldelmi.

Igitur Aldelmus vir ſanctiſſimus (vt conſtat ex antiquis chronicis manuſcriptis Teukesburienſis Abbatiæ, quę legimus, & ex Florentio VVigornienſi) ordinatus eſt Abbas Malmesburienſis cœnobij: anno Chriſti 666. ſic enim Florentius: *Anno D. 666. Sanctus Aldhelmus Meidulfi, in Eccleſia ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli Abbas ordinatus eſt à B. Leutherio VVeſtſaxonum quarto Epiſcopo.* Iam antea Presbyterum fuiſſe & venerabilis Bedæ (qui agente adhuc in viuis S. Aldhelmo, circiter annum 34. agebat ætatis ſuæ) teſtimonio, B. Leutherij ordinatoris eius probare facile eſt. *Aldhelmus, cum eſſet adhuc presbyter* (inquit Beda) *& Abbas monaſterij, quod Maildulſi vrbem nominant, ſcripſit de virginitate librum eximium, quem in exemplum Sedulij geminato opere & verſibus exametris, & proſa compoſuit.* Et ordinatoris ipſius verba Gulielmus Malmesburienſis introducet, qui de geſtis Reg. Anglor. lib. 1. cap. 2. agens de Kenewalchio rege, qui eo ipſo anno regnum ſuſcepit, quo S. Paulinus mortuus eſt, hæc habet: "Has animi regales dotes ſtimulis admonitionis animabant ſancti ſuæ prouincię Epiſcopi, Angilbertus, (de quo multa in geſtis Anglorum Bedæ inuenies) & nepos eius Leutherius poſt ipſum ſeptenni Pontificio in VVeſtſaxonia functus; quod eo non prætermiſi, quia de annis Præſulatus eius Beda nihil expreſſum reliquit; mihi ex chronicis cognitum diſſimulare, præter religionem videbatur; Simul quia ſe ingerebat occaſio, amplectenda erat prædicabilis viri mentio, qui Malmesburienſe monaſterium, in quo terreni incolatus prætendimus militiam, acri, & pene diuino mentis intuitu, ex humili ad ampliſſimum ſtatum prouexit: quod à quodam Meydulpho, natione (vt aiunt) Scoto, eruditione philoſopho, profeſſione monacho, adeo anguſtis ſumptibus elaboratum, vt inhabitantes quotidianum victum ægre expedirent; ipſe diu multumque librato conſilio, Aldhelmo eiuſdem loci monacho, pro iure tunc Epiſcoporum, regendum contradidit. De qua re vt omnem ſermo noſter dubietatis deprecatur offenſam, verba eius hic aliqua attexam: Ego Leutherius gratia diuina Epiſcopus, Pontificatus Saxonię gubernacula regens, rogatus ſum ab Abbatibus, qui ſub iure parochię noſtrę cœnobiali monachorum agmini paſtorali ſollicitudine pro rege noſcuntur, vt terram illam, cui inditum eſt vocabulum Maildufesburgh, Aldhelmo presbytero, ad degendam regulariter vitam conferre, largirique dignarer. In quo videlicet loco, à primo æuo infantiæ, atque ab ipſo tyrocinio rudimentorum liberalibus litterarum ſtudijs eruditus, & in gremio ſanctæ matris Eccleſiæ nutritus, vitam duxit. Et ob hoc potiſſimum hanc petitionem fraterna charitas ſuggerere videtur. Quapropter prædictorum Abbatum precibus annuens, ipſum locum tam ſibi, quam ſucceſſoribus ſuis normam ſanctę regulę ſolerti deuotione ſequentibus fraterna petitione coactus, vltroneus concedo. Actum publicè iuxta flumen Bladon, 8 calend. Septem. anno incarnat. Domini 675. Cum igitur induſtria Abbatis accederet fauori Pontificis, tunc res monaſterij in immenſam efferri, tunc monachi vndique aggregari, currebatur ad Aldhelmum totis compitis, his vitæ ſanctimoniam, his litterarum ſcientiam deſiderantibus." Hactenus Gulielmus eiuſdem monaſterij bibliothecarius, ex ſuæ domus archiuis monumentiſque originalibus oculatus inſpector prodidit.

Euidens teſtimonium pro regula S. Benedicti.

In

In quo teſti[illegible]onio, primũ illud eſt aduertendũ, literas Leutherij Pontificis datas eſſe, non ipſo anno, quo ordinatus eſt A[illegible]elmus in Abbatem, quem iam diximus fuiſſe annum 666 ſed eſſe literas priuilegij qu[illegible]atur Pontifex ſe[illegible]orum monaſterium ita Aldhelmo Abbati ſucceſſoribuſque eius concedere, vt iam pro inſtituto regulæ monachi Abbatem ſibi poſſint eligere, & ita tam in hoc quam in diſpenſatione rerum monaſterialiũ eſſent per hanc conceſſionem ab Epiſcopali iuriſdictione exempti, quod ipſum (vt poſtea docebimus) ipſe etiam Aldhelmus Epiſcopus ordinatus eidem ſuo monaſterio confirmauit. Quod ne potius ariolando conijcere, quam ex certa auctoritate ponere videamur, ipſius Aldhelmi confirmabimus teſtimonio, quod vnà cum alijs notatu dignis, quæ ſubijciemus, ex libro domeſtico ſeu regiſtro manuſcripto Malmesburienſis Abbatiæ, quod in officio Rememoratoris in ſcaccario D. Regis weſtmonaſterij deſumpſimus: habet autem hunc titulum; Quo ãno factus Aldhelmus Abbas.

Epiſtola Beati Aldhelmi Præſulis, de libertate propriæ electionis omnibus congregationibus conceſſa, quo eius regimine conſtituerit.

Nihil in hoc ſeculo prolixa fœlicitate fruitur: nihil diuturna dominatione potitur; nihil, quod non ad fatalem vitæ terminum veloci curſu tendere videatur. Et ideo ſic nobis mundanarum rerum patrimonia ſunt perfruenda vt tamen æternæ patriæ emolumentis nunquam fraudaremur. Hinc eſt enim, quod ego Aldhelmus, poſtquam me immeritum, nulliſque prædignis moribus comprobatum in Pontificatus officij ſedem diuina gratia ſubnizaſſet: propoſui arcano mentis meæ affectu, vt monaſterija meis Maeldumesburgs, [illegible]oom, Bradanford, quibus iam du[illegible]m in Abbatatus gradu conſtitutus ſuffragante Domino [illegible]ulariter præfui; religioſum Abbatem, quem [illegible] ſpontanea familiarum mearum optio conſona voce elegiſſet, canonica creatione atque regulari ſanctione conſtituiſſent. [illegible]s voluntarijs [illegible]opoſitionibus meis pia monachorum meorum reſtitit pertinacitas: & [illegible]m hoc ſedulo tempus in conuentu fratrum meorum [illegible]ſidencialiter narraſſem nullus his [illegible]or meis placidiſſi[illegible] [illegible]bebat aſſ[illegible]turi; dicentes: quamdin vitali vegetaris ſpiritu [illegible]m preſentis vitę ſtudio deputatis, tuæ ſemper [illegible]nationis iugo humillimè colla ſubdere non dedignamur. Sed [illegible] ſupplici prece communique rogatu deprecamur, quod ſub [illegible]cta ſcripturarum teſtificatione & fauorabilium virorum claro conſenſu corroborent, [illegible] nullus poſt obitum tuum nec regalis audacias, nec pontificalis autoritas, vel aliquis ec[illegible]aſticæ ſeu ſæcularis dignitatis vir, ſine noſtro voluntatis arbitrio in nobis ſibi vendicet principatum. Huic debitę monachorum meorum maxime famulorum Dei petitioni [illegible]en[illegible]ſſime conſenſi, & in monaſterio, quod iuxta fluuium, qui dicitur Wimburnia, [illegible] eſt cui venerand[illegible] Reg[illegible]s noſtri Germana Cuthburg pręſidet, cum optabili famoſiſſi[illegible] R[illegible]s Yn[illegible] conſenſu, & reuerent[illegible]mi fratris & coepiſcopi mei Danielis præſentatæ [illegible]om[illegible] [illegible]s d[illegible] [illegible]o nutu, deuentiſſimam vernarum Domini poſtulationem ſacræ crucis [illegible]u[illegible]o co[illegible]ui. Itidem idem venerandus Rex & prænominatus Pontifex pari de[illegible]tio[illegible] m[illegible] [illegible]pſit. Nec multo poſt in ſacroſancto concilio, quod iuxta fluuium [illegible]r di[illegible] [illegible] congre[illegible] [illegible]noſcitur, idem omnium Saxonicæ gentis Archi[illegible] [illegible] cu[illegible]al poteſtatus aſſenſu, & Pontificali Prioratus nutu conſenſit auto[illegible] [illegible] ve[illegible]ra hæc tam illuſtrium perſonarum decreta moliri machinetur, & [illegible] ra pr[illegible] [illegible]ta [illegible] ari pręſumpſerit, ſciat ſe ante terribilem diuinæ maieſtatis [illegible] [illegible]us [illegible]ptorum Domini lugubri damnationis iudicio per[illegible] S[illegible]pta eſt hu[illegible] [illegible]rmationis chartula ab incarnatione Domini noſtri Ieſu Chr[illegible] [illegible] [illegible]ne tertia. †. Signum manus Danielis Epiſcopi. † Signum Y[illegible]y[illegible] S[illegible]anus patricij Ethelfridi. Decretum etiam Inæ regis, & Princi[illegible] & A[illegible]m[illegible], de alia monaſterij ſui libertate, ſequitur, titulum hunc regiſtr[illegible] ger[illegible]ns.

De [illegible]te, quam I[illegible] Rex [illegible] Aldhelmo Præſuli & ec[illegible]leſiæ ſub [illegible]dem regimine conſtitutis.

In nomine [illegible] ſaluatoris. [illegible]go Yna, regnante Domino rex, cum conſilio & decreto Præſulis [illegible] cunctorum Dei ſacerdotum ſuggeſtione & monachorum petitione qui in pa[illegible]rum conuerſantur, hanc libertatem eccleſijs impendo, & h[illegible]c priuilegij dignitatem [illegible]cro: vt ſine im[illegible]dimento ſæcularium rerum, & abſque tributo fiſcalium negotiorum liberis [illegible]us deo ſoli ſer[illegible]iant, & monaſticam cænobij diſciplinam, Chriſto ſuffragium largiente, regulariter

regulariter exerceat, [illegible] ſtatu [illegible] proſperitate regni no[illegible] [illegible] m criminum ante con[illegible] diuinæ ma[illegible] ſ[illegible] nent iſ, & [illegible] offi[illegible] quentantes in eccleſ[illegible] pro n[illegible] fragilitate [illegible] verò [illegible] huius decreti ſ[illegible] graphum ve nire temptauer[illegible], ſciat [illegible] coram Chriſto nouemque angelorum ordini[illegible] in treme[illegible] examine rationem redditurū. Hoc vero decretū [illegible] libenter [illegible] aliter confirmari & ſecu[illegible] decreuimus, [illegible] nobis, vita comite. propitia diuinitate [illegible] gubern[illegible] regentibus [illegible] h[illegible] firmiter robo retur. [illegible] amplior[illegible] firmitatis teſtam[illegible] prin[illegible] & ſ[illegible] ſtudi[illegible] ſubſ[illegible] fecimus, quo[illegible] [illegible] fratenetur [illegible] A[illegible] & [illegible] qui app[illegible] llatur Eburles[illegible] ptimus calend. Iuniarum [illegible] dictione ſecunda, anno [illegible] Chriſti 704. feli[illegible]. † S[illegible] manus Ynæ regi[illegible], qui hæc omnia manu propria confirm[illegible]. [illegible] Ego Aldhelmus, ſeruus ſeruorum Dei h[illegible] decretum manu propria roboraui. † *Ego Hagona A[illegible] conſe[illegible] ſubſcripſi* † *Ego He[illegible] Abbas Conſentiens ſubſcripſi.* † *Ego Wedr Abbas conſ. ſubſ.* † *Ego Wilgar Abbas [illegible] ſubſ.* † *Ego Froda Abbas conſ. ſubſ.* † *Signum manus Beoban.* † *Signum manus Ceonberht.* † *Signum manus Ædibfredi.* † *Signum manus Duduc.* † *Signum manus Bealdhun.* † *Ego Aedbertus Abbas conſentiens ſubſcripſi.* † *Ego Winira Abbas coſent. ſubſc.* † *Ego Beorwald Abbas conſ. ſubſ.* † *Ego Bealvvulf. Abbas conſ. ſubſ.* † *Ego Witta Abbas conſ. ſubſcripſi* † *Signum manus C[illegible]nberht.* † *Signum manus Corn.* † *Signum manus Eaſ[illegible]aldi.* † *Signum manus Tic[illegible].* Habemus in eodem regiſtro, aliud priuilegium Inæ regis, anterius iſto, in quo Inas rex ita loquitur. *Idcirco pro remedio animæ meæ, & relaxatione criminum meorū aliquam terræ particulam donare decreueram venerabili Aldhelmo Abbati, ad augmentum monaſterij ſui, quod vocatur Malmeſburg, id eſt, quadraginta quinque caſſatos in locis ab accolis infra nominatis [illegible] eſt, quinque manſiones in loco qui dicitur Gerſdune, & vbi riuulus, qui vocatur Corſaburnis oritur viginti & in alio loco iuxta eundem riuulum decem. Et hoc actum eſt anno ab incarnatione Chriſti. 701. Indictione decima quarta.* Deinde ſubſcriptiones: † *Signum manus Ynæ Regis.* † *Signum manus Oſhelmi.* † *Ego Haeddi Epiſcopus huic donationi conſenſi & ſubſcripſi.* † *Ego Winberchtus hanc donationem dictans ſubſcripſi.* Rogo autem benignum lectorem, vt æquanimiter prolixam iſtorum inſtrumentorum recitationem ferat; quæ quia ſerius ad nos [illegible] allata, quam vt in appendicem conijcerentur, (nam illum primò impreſſimus [illegible] causâ) hic viſum fuit in ipſo diſceptationis filo inſerere, tum ne perirent, tum quia ex ipſis etiam ſubſcriptionibus, aliiſque eorum particulis argumenta nobis ſuppetunt, aliiſque rerum Anglicarum ſcriptoribus in poſterum poſſunt ſuppetere.

Ex iſtis igitur colligamus ſecundò Aldhelmum adhuc anno 701. fuiſſe Abbatem duntaxat, & non Epiſcopum anno verò 704. [illegible] m Epiſcopum ab Ina rege nominari, cum tamen alij exiſtiment non niſi anno 705. factum Epiſcopum ſed hoc fortaſſe par[illegible] [illegible] fuerit. Illud noſtri refert plurimum, Wimberchtum virum venerabilem huic inſtrumento vltimò [illegible] to ſubſcripſiſſe, qui magiſter magni Bonifacij Germanorum Apoſtoli fuit, notiſſimuſque [illegible] n ſæculo ordinis Benedictini Abbas, vt inferius oſtendemus. Sic & priuilegio Inæ, quod ſecundo loco produximus, ſubſcribit Beornvvald eo tempore, vt ex Malmesburienſi [illegible] eſt, Abbas Glaſtoniæ, quæ tunc (vt mox clare oſtendemus) Benedictina fuit Abbatia. Cum igitur reliqui Abbates numero nouem eodem modo ſubſcribant, nudo tantum Abbatum titulo, procul dubio in eiuſdē ordinis & ſchematis eſſe coniiciuntur, cuius Aldhelmus ipſe, Beorwaldus & Winberchtus eſſe comprobantur. Et quæ ratio poſt[illegible] [illegible] edamus, cum iſti Abbates tanta cum precum inſtantia Leutherium ad hoc induxerint, vt Aldhelmo Abbati priuilegium exemptionis indulgeret: quam quod eiuſdem c[illegible] regulæ fuerint, ac proinde tanquam commune religionis ſuæ bonum & honorem fraternæ charitatis zelo promouerint? Sed hoc ipſum apertiſſime probat illa Leutherij clauſula, qua [illegible] ceſſioni priuilegio tanquam fundamentum & baſim præſupponit, *no[illegible] ſanctæ regulæ* [illegible] co[illegible] monaſterio cuſtodiri ſolitam: nam quæ alia regula, præter Ben[illegible] pote[illegible] ante eiuſdem Benedictinæ promulgationem, ab Occidentis monachis oſtendi n[illegible] [illegible] patrum omnes concedant, ante illam nulla ſcriptâ regula, ſed non ſcriptis duntaxat patrum [illegible] nibus & [illegible] ſtitutis monachos vixiſſe: nec vnquam modus hic loquendi, de monachis, *normam ſanctæ regulæ ſolerti deuotione ſequentibus*, probetur vſurpatus niſi poſt Benedictinæ regulæ receptionem. Quare hic vetus Antonius Poſſeuinus, Aldhelmum ex Abbate Benedictino Epiſcopū occidentalium ſaxonum factum ſcribit: quam Gregoriū eiuſdem ordinis fuiſſe neget; quoniam non viderit, & vnum ex alio ſequi, & neceſſario eiuſdem ordinis eſſe debere [illegible] rium, cuius extitit Aldhelmus: Sed de Poſſeuini hac in re inconſtantia poſthac dicetur.

Omnes Abbates Angliæ ſub Ina rege Benedictini.

Nulla regula præter Benedictinam, ea ætate per Angliam monachis vſitata.

Aldhelmus fuit Benedictinus.

Hactenus ex alijs oſtendimus Aldhelmum fuiſſe Benedictinum: Aldhelmum inquam, factum

factum abbatem anno 666. hoc eſt viginti duobus tantum annis poſt mortem S. Paulini, & tredecim tantum annis poſt mortem Honorij Cantuarienſis diſcipuli S. Gregorij à Paulino cõſecrati, qui Honorius mortuus eſt anno 653. Et quidẽ Aldhelmus factus eſt Abbas, cũ iam antea presbyter & Gymnaſiarches ſui monaſterij fuiſſet, doctrinæ gloria diſcipulorũque frequentia clariſſimus, (vt Baleus ex celando hiſtoriæ Anglicanæ peritiſſimo diligentiſſimoque ſcriptore, docet) ac proinde ſine dubio non valde iuuenis, cum ea ætate non ante 30. annum ad presbyterium ſic moueri ſolitos (niſi vrgentibus de cauſis) Bedæ venerabilis exemplum oſtendat, imò dubitari non debet, quin quadragenario propior fuerit; ac proinde cum Paulino, Honorio, Archiepiſcopis Angliæ, & Nathanaele Abbate S. Auguſtini, Romanis hominibus Gregorijque magni diſcipulis, Auguſtini noſtri ſodalibus, aut conuerſatus fuerit, aut certe conuerſari potuerit; atque adeo oculatus teſtis omni exceptione maior ſine ambiguitate aut falſi ſuſpicione docere etiam potuerit, quamnam regulam monaſticæ vitæ Auguſtinus & ſocij eius Apoſtoli noſtri coluerint. Dicat ergo iam nobis ipſe Aldhelmus (quod hucuſque alios de illo dixiſſe inſinuauimus) cuiuſnam ipſe regulæ cultor, & profeſſor, cuius ac omnes per Angliam Archimandritę ceu Abbates fuerint.

Aldhelmus diu presbyter ſtetit quam fuerit Abbas.

In opere igitur eo quod de laude virginum geminato labore prius quidem verſa, deinde proſa oratione contexuit, poſtquam Antonium Baſiliumq;, monachorũ patres nulla quaſi mentione regularis inſtituti per eos ad occidentales diffuſi laudaſſet hæc habet de B. P. N. Benedicto:

Profitetur omnes Angliæ monachos fuiſſe Benedictinos.

Imperium mundi florens dum Roma teneret,
Atque gubernaret regnorum ſceptra per orbem,
Temporibus fauſtus Benedictus claruit hiſdem,
Quem Deus Auſoniæ clemens indulſerat autor,
Vt populum Domini vadentem tramite recto
Ferret ad æterni ductor veſtigia regni:
Quem prius abſtruſis ſæuis anfractibus error
Traxit ad inferni torrentis tartara nigra.
Sæpe tyrannorum contriuit templa priorum
Qui Dominum lucis tenebroſo corde negabant,
Mox illic figens victricia ſigna ſalutis,
Sic miles Chriſti deuicto ex hoſte triumphat,
Baſilicam Domini reſtaurans æde renata.
Quis modus aut numerus vel certe calculus index
Explanare valet virtutes illius amplas,
Quæ modulum & numerum excedunt pro mole ſuorum?
Namque cadaueribus reddebat lumina functis,
Quæ gelidæ mortis per vim natura necarat.
Auditu ſurdos, & claudos greſſibus ornat.
Aegrotos vegetat membrorum viribus augens;
Dæmonis arma fugans, nec non & ſpicula frangens,
Hoſtibus exploſis reſtaurat ſaucia corda.
Namque capiſterium rimarum fragmine ruptum
Innouat, vt nutrix lacrymarum flumina fundit.
Peſtiferum calicem qui mortis pocula cinxit,
Porrectâ rupit dextrâ per ſigna ſalutis.
Sic etiam chalybem prolapſum gurgite Gothi
Ad proprios iterum iuſſit remeare lacertos.
Primo qui ſtatuit noſtræ certamina vitæ
Qualiter optatam teneant cœnobia formam,
Quoque modo properet directo tramite ſanctus
Ad ſuperum ſcandens cælorum culmina cultor.
Cuius præclaram pandens ab origine vitam
Gregorius præſul chartis deſcripſerat olim
Aetheream donec fælix migraret ad arcem.
Huius alumnorum numero glomerantur ouantes
Quos gerit in gremio fæcunda Britannia ciues:
A quo iam nobis baptiſmi gratia fluxit,
Atque magiſtrorum veneranda caterua cucurrit.

Et

Et hæc in carmine mens eſt Aldhelmi: quam antequam perpendamus ſubtilius, audiamus adhuc ipſum ſoluta oratione de S. Benedicto ita deliciantem, ac ſi parum pro voto ſuo de ipſo, dicere poſſet, vt proinde vel hinc amantiſſimum magiſtri ſui diſcipulum agnoſcas. Scripſiſſe autem opus proſaicum ante metricum, ipſe in capite penultimo teſtatur his verbis, quibus etiam ſe adhuc Abbatem, ſenio ſaltem propinquum inſinuat: Porrò (inquit) quemadmodum intactæ virginitatis gloriam rhetoricis relatibus fauorabiliter venerari nitebar: Sic identidem (ſi hoc carneum animæ ergaſtulum ante fatis, vt dicitur, crudeſcentibus non obierit, ac dura Parcarum quies & ferreus lethi ſomnus palpebrarum conniuentium non ...) heroicis hexametrorum verſibus eiuſdem præconium pudicitiæ, ſubtiliter cudere Chriſto cooperante conabor. Sed iam de S. Benedicto loquentem inducamus. Nec prætereundum arbitror beatæ memoriæ Benedictum, quem ab ipſis infantiæ cunabulis ita fortunatum vocabuli præſagium poſcebat, vt penitus aliter in propoſito diuinæ religionis viuere nequiret, quã propriæ appellationis dignitas, & cæleſtis prærogatiua permitteret. Nam gratuita ſupernæ liberalitatis munificentia cum actus puer polleſceret, & ſecundis meritorum ſucceſſibus per auguſtum Heſperiæ regnum latè crebreſceret: haud fruſtra fælix vocabuli priuilegium participauit cum aduocato & Redemptore noſtro, de quo lactantes Euangelici conſona vocis harmonia pſallentes concorditer cecinerunt Benedictus qui venit in nomine Domini; cuius rei regulam noſtra quoque mediocritas (authentica veterum auctoritate ſubnixa) in ſacroſancta palmarum ſolemnitate binis claſſibus canora voce concrepans, & geminis concentibus Oſanna perſultans, cum ſiccandæ iubilationis melodia concelebrat. Igitur præfatum Chriſti tyronem propter incorrupta & iugiter ſtellantia immarceſſibilis pudicitiæ ſeruata dona ſanctæ Trinitatis tutela protectum prophetica ſigna ſequebantur, & ſuperna miracula cælitus comitabantur. Siquidem poſt diruta ſimulachrorum ſacella, & diſſipatas fanaticæ gentilitatis cæremonias (quę vitam veritatis expertem, fato & geneſi gubernari futura, iuxta mathematicorũ conſtellationem, arbitratur,) biſſena conſtruxiſſe cænobia ſcribitur, in quibus opulenta ſanctę conuerſationis ſacra, & copioſa animarum emolumenta orthodoxis vberrim acquiſita Chriſto prouenerunt: quas Dominicę gnarus cultor vineæ, velut matureſcentes palmitum botros ac rubicundos ſarmentorum racemos euangelica falce ſuccidens, & refertis fiſcellis, onuſtiſque corbibus ad prælum calcandos, & eccleſiæ torcularibus regulariter exprimendos aduexit; vt merculenta defęcari nectaris defruta apothecis cęleſtibus recondenda, & angelicis cauponibus committenda fæliciter inferret; quatenus ſupernorum conuiuia huiuſcemodi muneribus de terreno nundinarũ mercatu allatis, gratulabunda glorificarentur. Hæc Aldhelmus ſanctiſſimus Non dedignetur lector beneuolus, quod virumque encomium integrè tranſcripſerim: feci ideo, quia alter locus alterum egregiè, ni fallor, interpretatur, & alter alterius quaſi paraphraſis eſt copioſa; in vtroque autem aliquid habetur ad rem noſtram expreſſiſſimè pertinens.

Cõparãno encomiorũ quibus Aldhelmus lãdat D. Benedictum, & D. Baſilium.

In his autem encomijs, primũ illud occurrit conſiderandum Aldhelmum de D. Benedicto tanquam de recentis memoriæ ſancto verba facere: *Beatæ memoriæ Benedictum* vocat: quippe qui centum tantum annos ante ipſius ortum Aldhelmi, è viuis exceſſerat. Vt proinde ſe de rebus ſibi notis, & adhuc in omnium animis & notitia recentis ſui tandem ſæculi rebus, ſe loquutũ inſinuet. Deinde aduertendum quanta tum copia, quanta cum ſtyli tum animi exultatione in ſancti Benedicti laudibus delicietur Aldhelmus: vt ſi hæc encomia cum aliorum ſanctorum, quos laudat compares elogijs, certe hæc omnibus illis inuenies pleniora dulciori quodam erga ſanctum patrem affectu, & excellentiori tum miraculorum, tum virtutum ipſius expreſſione. In ſpecie vero inſpiciatur. S. Baſilij encomium, (nam S. Pachomij, Paphnutij, aut alterius è græcis monaſtices inſtitutoribus aut Equitij etiam omnino nõ meminit, quem tamen à pudicitię laude & dono ſingulari cõmẽdat Gregorius, cum eum propterea etiam monaſteria puellarum gubernaſſe ſcribit) Baſilij inquam encomium vide, quam maneat infra affectum & florem encomij quod S. Benedicto tribuit:

Baſilius quondam Doctorum maximus auctor,
Condidit egregiam diuino dogmate legem
A qua proceſsit libratæ normula vitæ
Vergere quæ nullum laxat ſub pondere ſæuo,
Trutinet electos ſed iuſtæ lance libella,
Vocibus alternis reddens oracula ſanctis,
Qualiter ornetur verax concordia fratrum,
Et iuſtæ iugiter fulgeſcant fœdera mentis.

Nec non diſerto digeßit famine librum
Prima creaturum pandentem ſemina rerum,
Vtque potentatu quadratum conderet orbem,
Materiam mundi diſcernens ordine recto,
Aurea deuexi dum format ſydera cæli.
Hinc nobis oritur mundi naſcentis origo
Cuderet vt ſummus rerum molimina princeps.
Hic ſe virgineum prodit ſeruaſſe pudorem,
Taliter affirmans perfecto famine Præſul:
Fæminea præceps cognoui corpora nunquam,
Nec tetigi penitus muliebres turpiter actus,
Non tamen immunis vocitabor nomine virgo.

Artibus hic laudat Baſilium, ab aſceticis libellis, quibus regulam monachorum per interrogata & reſponſa ipſum condidiſſe ſcribit, ab Hexameri hiſtoria, quam docte eum digeſſiſſe affirmat, &, (quod argumento ſuo congruebat) à pudicitia ſeruata. At S. Benedictum, primo commendat, ab eo quod datus fuerat à Deo diuinitus Auſoniæ, ad populos à tenebris Paganicis ad lumen Chriſti deducendos · & ne per Auſoniam intelligeret Gallonius aliquis particulam quandam Italiæ, tanquam vlterius eius aut operatio, aut fama non ſe extenderit: in proſaico encomio ſemetipſum exponens, per Auſoniam intelligit, *Auguſtum Heſperiæ regnum*, quod quis non idem valere conſpicit, atque Occidentalis orbis imperium? & quid eſt aliud per hoc regnum *fecundis meritorum ſucceſsibus late crebreſcere*, niſi per ordinis ipſius incrementa magnifica in totum Occidentem eius merita peruaſiſſe? vt vel hinc erraſſe conuincatur Gallonius, qui regulam ipſius contendit non niſi in Italiæ angulis aliquibus diu cognitam fuiſſe; de quo inferius redibit ſermo. Deinde vero laudat S. Benedictum à potenti virtute qua dæmones ex corporibus energumenorum eijciebat; à zelo, quo ipſorum cultum idololatricum exſcindebat; à multitudine pene innumerabilium miraculorum, quorum aliqua ſeriatim accumulat, quæ prophetica & cœleſtia ſigna nuncupat. Præterea & nomen ipſum perpendit, quaſi quadam accommodatione ſuperna ipſi & ſaluatori noſtro commune, *Benedictus enim qui venit in nomine Domini* ſaluator mundi, & ſic Benedictum communione eiuſdem nominis dignatum prædicat, vt non potuerit aliter viuere, quam *felicisſimi nominis augurium* præſignificabat. Deinde quaſi rationem reddens cur tantopere effuſus fuerit in laudes S. Benedicti, clariſſime, eum Patrem ſuum, omniumque per Angliam monachorum pronunciat:

D Bened. dicti regula Aldhelmo teſte per Occidentem ſtatim propagata.

Ipſum nomen Benedicti in laudes eius tractũ.

Primò qui ſtatuit noſtræ certamina vitæ,
Qualiter optatam teneant cœnobia formam,
Quoque modo properet directo tramite ſanctus
Ad ſuperum ſcandens cœlorum culmina cultor.

Quis enim tam iniquus eſt cauſæ diſceptator aut arbiter, qui non hic aduertat, S. Aldhelmum monachum, ad ſanctimoniales ſeu monachas ſcribentem, dum Benedictum affirmat, primò ſtatuiſſe regulam monaſticam quam ipſe Aldhelmus & monachæ illæ ſequebantur, (hoc enim eſt, *noſtræ vitæ certamina*, nempe regularis trames ſeu norma, ſub qua nos militamus) idem feciſſe, ac ſi alijs verbis vocaſſet ipſum Patrem & inſtitutorem illius monaſtices ſiue aſceſeos regularis, quam monachi & moniales per Angliam complecterentur? Quem alium ſenſum, quam aliam ſententiam vel æqualē torta illa verba exprimere poterũt, quam regularem normam, cui Aldhelmus, & moniales, ad quas ſcribit, ſubdebantur, à S. Benedicto auctore, ſeu ſcriptore & inſtitutore (hoc eſt enim *primò qui ſtatuit*) proceſſiſſe? Nam quod aliqui dicere vellent, non ibi *noſtræ, ſed nouæ vitæ certamina haberi*, deſtituit eorũ maleuolam gloſſam ratio ipſa carminis, quæ ſpondæum ibi non iambum poſtulat, vt vel pueri norunt; nec in voce tam vulgari, eaque appellatiua mere latina, vbi nulla eius neceſſitas foret, peccaſſet Aldhelmus: vtcumque in græcis & peregrinis vocibus, aut proprijs nominibus, more eorum temporum ſibi indulgeret, vt omittam quod nouum non poſſet ab Aldhelmo vocari inſtitutum, quod per totam Angliam, imo per totum Occidentem late crebuiſſe iamdudum nouerat.

S. Benedictus inſtitutor monachorum Anglorum

Tandem laudat à multitudine animarum, quas per ipſum & diſcipulos eius cœlitibus exultantibus & profectui rapto congaudentibus in eccleſiæ gremium pellexit: idque tam exquiſitis verbis, tam picto ſchemate declarat, vt quiuis inde perſpiciat, ipſum de Angliæ ſuæ conuerſione ad fidem, per Benedicti diſcipulos facta ſermonis ſui colophonem hanc intellexiſſe, quod oſtendit & ipſe metrici encomij Epilogus,

Huius alumnorum numero glomerantur ouantes
Quos tenet in gremio fecunda Britannia ciues
A quo iam nobis baptiſmi gratia fluxit
Atque magiſtrorum veneranda caterua cucurrit.

Apoſtolos Angliæ, Aldhelmo teſte fuiſſe Benedictinos.

Significat enim hoc epilogo Aldhelmus, omnes Angliæ fideles alumnos eſſe S. Benedicto, cuius nempe diſcipuli ipſos lacte euangelij pauerunt, & ſuo magiſterio ad fidem eccleſiæ perduxerunt. Neque enim ita debent illi verſus intelligi, tanquam illud *huius* referat ſeu denotet Gregorium; ipſum ſiquidem non alia ratione induxerat, quam vt ſcriptorem vitæ S. Benedicti, nec in proſaico encomio eius expreſſe eum inter virginitatis exemplaria enumerat, ſed ſemel tantum aliquid ex ipſo citans, Magiſtrum quidem illum & doctorem Britanniæ ſimpliciter vocat. Eſſet autem omnino contra artis oratoriæ præcepta, encomium in S. Benedicti laudem inſtitutum encomio S. Gregorij concludere. Et omnino conuincit colophon proſaici ſermonis, non de Gregorio, ſed Benedicto intelligi debere verſus iſtos, qui paraphraſim quandam faciliorem & planiorem continent epilogi proſaici, in quo non fit S. Gregorij mentio ſed omnis oratio de S. Benedicto continuatur: Idem ergo ſibi volunt illæ allegoricæ ambages: *Biſſena conſtruxiſſe cœnobia ſcribitur, in quibus opulenta ſanctæ conuerſationis ſacra, & copioſa animarum emolumenta orthodoxis vbertim acquiſita Chriſto prouenerunt;* idem inquam, ſignificant, quod iſta carmina planius enunciant,

Huius alumnorum numero glomerantur ouantes.
Quos tenet in gremio fecunda Britannia ciues.

Neque enim ſolum de duodecim monaſterijs S. Benedicti loquitur Aldhelmus, ſed de toto prouentu feliciſſimo, qui ex illis, & per illorum monachos eccleſiæ obtigit. & id omnino ſibi vult magnifica illa prouentus huius exaggeratio: *Quas* (animas) *Dominicæ gnarus cultor vineæ, velut maureſcentes palmitum botros, ac rubicundos ſarmentorum racemos Euangelica falce ſuccidens, & refertis fiſcellis, onuſtiſque corbibus ad prælum calcandos, & eccleſiæ torcularibus regulariter exprimendos aduexit, vt merculenta defæcati nectaris defruta apothecis cæleſtibus recondenda, & angelicis cauponibus ommittenda fæliciter inferret; quatenus ſupernorum conuiuia huiuſcemodi muneribus de terreno mercatu allatis gratulabunda glorificarentur;* neque enim iſta de monachis tantum intelligi, ſed præcipuè de ijs, quas monachi in eccleſiæ gremium euangelica prædicatione compulerunt, verba ipſa declarant nec de paruo aliquo circa Caſſinum numero, ſed de maxima conuerſorum multitudine, de qua *cæleſtes angeli & ſancti in cælo lætabundi exultent loquitur;* atque adeo de Angliæ ſuæ per Benedictinos conuerſione, quod in carmine clarius ſeipſum exponens pronunciat cum ait.

A quo (Benedicto) *iam nobis baptiſmi gratia fluxit,*
Atque magiſtrorum veneranda caterua cucurrit.

Quanquam ſi quis velit proteruire, vt illa vltima carmina de Gregorij diſcipulis immediatius dicta fuiſſe diceret, nihil tamen contra nos faciet, cum & ideo hanc Gregorio hiſtorico Benedicti laudem attexuit, vt magni patris magno filio, & eiuſdem præceptoris diſcipulo; quippe cum in verſibus prioribus aperte dicat Benedictum primum monaſticæ regulæ per occidentem ſeruatæ inſtitutorem, ſequitur inde ſatis occidentem Aldhelmo indice ipſos quoque Gregorij diſcipulos, ipſumque adeo Gregorium ſub Benedictinæ aſceſeos vexillo militaſſe.

Nec poteſt vllus calumniari, hoc poeticum Aldhelmi encomium ſuppoſititiá eſſe, aut in ea parte, qua nobis tam aperte ſuccinit, adulteratum: quandoquidem extet adhuc eodem prorſus modo manuſcriptum antiquiſſimis characteribus in bibliothecis multis Angliæ, vt Cottoniana, Oxonienſi publica, Cantabrigiæ in collegio S. Benedicti nomine inſignito, & in ipſa sereniſſimi Principis Walliarum Caroli bibliotheca; Eodemque prorſus modo partem hanc, cui noſtra innititur argumentatio, iam à ſeptingentis fere annis citauerit Aimoinus Floriacenſis in ſermone de laudibus ſancti Benedicti; quem nuper ex archiuis eiuſdem ſacri monaſterij publici iuris fecit D. Ioannes à Baſco in opere ſuo quod inſcripſit bibliothecam

Teſtimoniũ præclarum Aimoini Floriacenſis,

Floriacenſem. Et propterea minime mirum ſit Aimoinum illum auctorem videlicet valde antiquum, audacter & ſine vlla hæſitatione Gregorium magnum diſcipulis S. Benedicti connumeraſſe cum eius diſcipulos omnes per Angliam ab Aldhelmo ipſorum ſuppare, & familiari Abbate atque Epiſcopo Benedictinos nuncupari legeret. Sunt autem hæc Aimoini verba in proœmio libri ſecundi de miraculis S. Benedicti: *In hac prologi non putauimus prætermit-*

prætermittendum hoc, quod diuina pietas huic noſtro Paſtori inter cætera largitatis ſuæ contulit munera; quem videlicet ad ea promenda, quæ de ſe relatu erant digna nullius extraneæ perſonæ eguit vnquam ſupplemento. Quinimo ipſius clientuli in eius cœnobijs illius ope educati atque edocti, quicquid in eius laude promere dum erat, poſterorum mandare memoriæ ſufficientes inuenti ſunt, poſt beatum duntaxat Papam Gregorium, qui & ipſe in his regulæ ſubditus diſciplinis, quantis idem Pater effulſerit virtutibus, eloquentiſſime enucleauit. Nec tantum eam animi ſui ſententiam fuiſſe, ſed & totius nationis Anglicanæ alibi aſſerit, ipſam videlicet gentem Anglorum per Benedictinos Chriſto acquiſitã fuiſſe: ſic enim loquitur in vita S. Abbonis Abbatis (quæ habetur in bibliotheca Floriacenſi cap. 4.) *Interea legatio gentis Anglorũ ad Floriacenſe venit cœnobiũ, poſtulans aliquem ſibi ſapientum concedi virorum. Eadem quippe ratio ad amorem S. P. Benedicti, memoratique loci duabus ex cauſis accenſa erat. Vna quidem, quia Beatus Papa Gregorius miſſis ad eam fidei Chriſti prædicatoribus, eiuſdem directi Domini Benedicti Regulam obſeruandam ſpecialius inculcauit. Alia vero, eo quod vir quidam magnæ apud eos nobilitatis, Oſwaldus vocabulo, ſpreto ſeculo, ad ſeruiendum Chriſto in memorato Floriaco conuerſus eſt cœnobio.* Huius ergo auctoritate ſcriptoris tantæ antiquitatis teſtis, qui ipſi S. Abboni de quo ſcribit, pæne æquæuus fuit, apertè conuincitur communis traditio Anglicanæ gentis, quam hucuſque & varijs inſtrumentis, & S. Aldhelmi verbis comprobauimus, primos videlicet Apoſtolos Angliæ, fuiſſe regulæ Benedictinæ profeſſores. Item aliud eiuſdẽ longe manifeſtius.

§. 7. *Idem demonſtratur ex Benedictino monachatu S. Bonifacij S. Vvilibaldi & ſociorum, Germaniæ Apoſtolorum.*

Corroborare poſſumus eiuſdem aſſertionis veritatem hiſtoria trium maximorum Præſulũ gentis noſtræ, qui ipſo Apoſtolorum noſtrorum ſæculo floruerunt, nimirum Bonifacij Moguntini Archiepiſcopi & martyris, ſociorumque ipſius: Wilfridi item Eboracenſis Archiepiſcopi, & S. Benedicti Biſcopij Abbatis, qui venerabilem Bedam habuit diſcipulum & alumnum. De S. Bonifacio negauit Gallonius, eo ductus argumento, quod Sturmionem nepotem ſuum, primum Fuldenſis cœnobij Abbatem ad montem Caſſinũ ablegauerit, vt ibi regularem diſciplinam melius addiſceret: inde enim putauit fieri Gallonius, nec ipſum Bonifacium, nec ſocios ipſius, neque adeo Anglorum ſui temporis monachos vniuerſos, regulam S. Benedicti ſequutos fuiſſe, nam aliter opus non fuiſſe, vt eam tam longè peterent, quam domi ſuę didiciſſent. Quaſi non ſit familiaris loquendi modus, vt ad celebriora, & arctiora ordinis cuiuſque monaſteria proficiſcantur aut mittantur minorum, vel recentiorũ cœnobiorum monachi non vt tum primum illius ordinis monachi fiant ſed vt ordinis ſui diſciplinam & obſeruantiam facilius diſcant, vel vbi maior & numeroſior congregatio illuſtriorem ſolemnioremque in omnibus exercet regulæ cuſtodiam, vel vbi primæ inſtitutionis memoria quaſi hæreditario iure diutius perſeuerat. S. Sturmium fuiſſe Benedictinũ, antequam Caſinũ adiret.

Sed alia longè cauſa Sturmioni fuit, vt obſeruantię diſcendę ſtudio Caſſinum proficiſceretur, quam à noſtræ gentis optimo hiſtorico Gulielmo Malmesburienſi potuiſſet Gallonius haurire, ſi non maluiſſet ſuis potius coniecturis falli. Is igitur Malmesburienſis lib. 3. de geſtis Pontificum Anglorum, de S. loquens Oſwaldo, *Apud Floriacum* inquit, *alteratus eſt in monachum, familiari per id tempus Anglis conſuetudine, vt ſi qui bono afflati eſſent deſiderio, in beatiſſimi Benedicti monaſterio cœnobialem ſuſciperent habitum, à quo religionis huiuſcemodi manauit exordium.* Hæc igitur ratio ſanctum mouit Bonifacium, vt ſuum nepotem ad S. Benedicti Caſſinẽſem mitteret Abbatiam, quia nimirum ibidem ſanctæ regulæ primordia illuſtriſſima extiterant. Et quia in vtroque monaſterio, Caſſinenſi & Floriacenſi, corpus S. Patriarchæ noſtri requieuerat, ideo vtrumque S. Benedicti nomine, apud Anglos vocabatur, & qui ad vtrumuis proficiſcerentur, ad S. Benedictum proficiſci dicebantur; vt potius ob ſancti corporis venerationem, quam ob conuentus ipſius regularitatem eo ſe conferrent, tanquã ipſius legiſlatoris ſpiritum plenius hauſturi in eo loco, cui propter beatas reliquias ſuas certiorem exhibere præſentiam crederetur. Cur Caſinum adiuerit.

Sanctus autem Sturmio, non Caſſinenſe ſolum monaſterium, verum & alia Romæ, Italiæque cœnobia inuiſit: nec id vt regulã S. Benedicti, quaſi antea ſibi ignotam, addiſceret, ſed vt ex varijs præcipuorum eius regulę monaſteriorum exemplis Fuldenſe ſuũ monaſteriũ exactiori obſeruantiæ ſacræ politeia fundaret: ſic enim S. Aegil ipſius Sturmionis diſcipulus, in eius vita profitetur: Porro (ait) *cum fratres regulam S. Benedicti inhianter obſeruare deſideraſſent, & ad monaſticæ diſciplinæ normam ſua corpora menteſque toto animo inclinaſſent, conſiliũ vtile inierant, quatenus aliqui ex ipſis ad magna alicubi mitterentur monaſteria, vt fratrum ibi concor-*

diam, & conuerſationem regularem perfectè diſcerent. Quod cum fuiſſet indicatum Epiſcopo (S. Boniſacio) *prudens illorum collaudauit conſilium, & hanc legationem ſtudioſo Sturmi iniunxit. Qui præparatis itineri neceſſarijs, aſſumptis ſecum duobus fratribus, quarto ad locum prædictum ingreſſionis anno, Romam profectus eſt: atque in illa terra cunctis monaſterijs luſtratis, & omnium mores ibi fratrum conſiderantium, traditioneſque monaſteriorum ad plenum diſcens, integrum annum apud illa monaſteria perſeuerans, ſecundo inde anno repletus quibus viderat virtutibus, regreſſus eſt.* Et deinceps poſt pauca: *Dum eum* (Bonifacius) *prudenter mores gentis illius, & diſciplinas monachorum referre agnouit: vade inquit, & nouellum monaſterium Fuldam, ad inſtar morum Monachorum, quorum ibi vitam contemplatus es, quantum quiueris, inſtitutas.* Et tandem: *Deſiderium tunc ingens inerat fratribus, ad omnia, quæ eis dicta, vel oſtenſa fuerant, ſanctorum exemplis ſemetipſos toto adniſu aptare, & regulam S. Benedicti, quam ſe impleſſe promiſerant, ad omnia obſeruabant.* Quibus ex verbis S. Aegilis oculati videlicet teſtis eorum, quę ſcribit, maniſeſtè apparet, monachos S. Bonifacij, ſeu Fuldenſes, qui Sturmionem ad Italica miſerunt cœnobia, iam antea regulam S. Benedicti fuiſſe profeſſos; ſanctumque Sturmi non vt fieret tum primo Benedictinus Caſſinū adiuiſſe, ſed iam monachum, cum ſocijs monachis plæraque totius Italiæ luſtraſſe monaſteria vt quomodo à ſingulis regula ſeruaretur animaduerteret. Sicut noſtro hoc ſæculo, Monachi reformatiſſimæ congregationis Lotharingicæ, Romam Caſſinumque adiuerunt, vt ibi regularem obſeruantiam coram intuerentur, quam poſtea ſuis monaſterijs, à ſtrictiore obſeruantia iam diu relaxatis inferrent: quos nemo propterea dixerit, tunc primum cæpiſſe Benedictinam regulam profiteri, quam nimirum cœnobia ſua, quæ reformanerant, à prima ſua fundatione per multa anterius ſæcula ſeruauerant. Deinde apparet ex eodem S. Aegile, pro eodem ipſi, cæteriſque eius ætatis ſcriptoribus haberi, Monachum, & Benedictinum; ideoque cum expreſſè aliquoties regulam S. Benedicti nominet, monachos & monaſteria ſæpiſſime commemorans Italiæ, Romæ Germaniæ, ſine vllius regulæ adiectione, clarè Benedictinæ fuiſſe inſinuat profeſſionis nec facilè monachos alterius regulæ à tempore S. Benedicti apud occidentalis hiſtoriæ ſcriptores inuenies.

Scriptoribus illius qui, nō nonalij monachi, quam Benedictini.

Gallonij præcipitantia, & audacia

Et profecto non eſt prætereundus ſine ſpontaneæ pertinaciæ cenſura Gallonius, qui tam audacter rem ex ipſis auctoribus, qui Bonifacio fuere contemporanei, compertam, & expreſſe confeſſam, audeat negare: Nam S. Bonifacium regulæ Benedictinæ profeſſorem ab infantia ſua extitiſſe, & regulam eandem tunc per totam Angliam floruiſſe, teſtis omni exceptione maior Sanctus Wilibaldus Epiſcopus, ipſius martyris Bonifacij conſanguineus affirmat, in vita eius à ſe conſcripta, etenim poſtquam ipſum in puerili ætate ſub Wolfardo Adencaſtrenſis monaſterij Abbate monachum factum dixiſſet, & inde ſtudiorum gratia ad Abbatem Nutſtallinæ Winchbertem miſſum ſanctiſſime ibidem conuerſatum aſſeruiſſet, hæc addidit: *Dictandi peritia laudabiliter fulſit, vt etiam alijs denuo paternarum extitit pædagogus traditionum, & auctor magiſterij ſubiectorum, qui & diſcipulus antea ſubiectorum eſſe non recuſauit. Quoniam ſacrorum mos eſt conuerſationis, vt præferre ſe cæteris pertimeſcat, qui ſubijci alijs renuerit; qui et rectæ obedientiæ operam ſubiectis impendere non valebit, quam ſuperna prælatis diſpenſatione iuſte non exhibebat. Hanc enim ita omnibus in communc viuentibus, & maxime ſuo ſub regulari videlicet diſciplina, Abbati, monachica ſubditus obedientia, præbebat; vt labore manuum quotidiano, & diſciplinali officiorum adminiſtratione inceſſanter, ſecundum præfinitam beati Patris Benedicti rectæ conſtitutionis formam inſiſteret.* Quin ipſe Bonifacius epiſtola. 141. ad Zachariam Papam ſcribens, ſatis aperte inſinuat & ſe, & ſocios ſuos monachos ex Anglia euocatos, fuiſſe Benedictinos: *Eſt prætereà locus ſyluaticus in eremo vaſtiſſimæ ſolitudinis, in medio nationum prædicationis noſtræ,* (Fuldam innuit) *in quo monaſterium conſtruentes, monachos conſtituimus ſub regula ſancti Patris Benedicti viuentes, viros ſtrictæ abſtinentiæ, abſque carne & vino, atque ſiceris, & ſeruis, proprio manuum ſuarum labore contentos. Hunc locum ſupradictum per viros religioſos & Deum timentes maximè Carolomannum quondam principem Francorum iuſto labore acquiſiui, & in honore Saluatoris dedicaui. In quo loco cum conſenſu pietatis veſtræ propoſui aliquantulum vel paucis diebus feſſum ſenectute corpus requieſcendo recuperare, & poſt mortem iacere. Quatuor etenim populi quibus verbum Chriſti per gratiam Dei diximus, in circuitu loci huius habitare dinoſcuntur. quibus cum veſtra interceſſione, quamdiu viuo vel ſapio, vtilis eſſe poſſum.* Ipſum prætereà Bonifacianæ vitæ ſcriptorem, ſimulque inſpectorem Sanctum Wilibaldum, Benedictinum in ipſa Anglia fuiſſe, in Hodæporico ipſius docet Hildishemienſis monialis, eius conſanguinea: *Confeſtim illum* (Wilibaldum adhuc puerum, parentes) *venerando fideliſſimoque viro Theodredo commendabant, ſuaque prouidentia cum ad cœnobium ducere, omniaque prudenter de ſua cauſa diſpenſate diſponere que rogabant. Cumque perrexiſſet & illum duceret ad monaſterium quod vocatur Waltheim, venerando Abbati illius monaſterij, qui vocatur Egbalt, offerebant, & illum ſuæ conuerſationis iure ministerium,*

Sanctū Bonifaciū fuiſſe à puero Benedictinū docet S. VVilibaldus.

Et ipſomet Bonifacius.

S. VVilibaldū etiam à puero fuiſſe Benedictinum.

„niorem, ſeu obediendo diſcipulum ſuo ſubdiderunt imperio. Statimque ille Abbas mo-
„naſterij, ſecundum regularis vitæ diſciplinam, declarabat iſta ſuæ congregationi, ſicque, vt
„cum eorum conſilio ſiue licentia hoc foret, ille flagitabat. Cui protinus omnis illa conuẽ-
„tio fratrum ſimul reſponſum, ſeu licentiam dabat, acceptumque illum ocyus inter cœno-
„biale vitæ eorum conſortium iungendo ſociabant. Ecce regulæ Benedictinæ ceremoniã,
in capite de nouitijs ſuſcipiendis præſcriptam in hoc monaſterio obſeruatã. Pergit deinde:
„Cumque venerandus vir Wilibaldus (in peregrinatione iam conſtitutus) & Diapertus, qui
„cum eo pergebat per omnia, veniſſent ad ſanctum Benedictum (Caſſinum montẽ intelli-
„git) non reperiebat ibi niſi paucos monachos & Abbatem nomine Petronacem. Statim
„ille (Wilibaldus ſcilicet) magno mentis moderamine & dogmatum ingenio fælicem * * Fælix vel fælicium.
„fratrum contubernium, ſedulis diſputationibus monens, non ſolum verbis, ſed moribus
„venuſtatis viſitando docebat, & rectæ conſtitutionis formam, & cœnobialis vitæ normam
„in ſemetipſo oſtendendo præbebat: ita vt omnium amorem ſeu timorem in ſeipſum pro-
„uocando acceſſeret. Et in primo anno illuc veniens Cubicularius fuit eccleſiæ (theſaura-
rium nunc, ſeu ſacriſtam vocant) & in ſecundo Decanus erat in monaſterio: & poſtea per
„octo annos fuit Portarius in duobus monaſterijs; quatuor annos erat Portari⁹ in illo mo-
„naſterio, quod ſtat ſupra in monte valde excelſo; & alios quatuor in alio monaſterio quod
„infra ſtat iuxta Raphitto; (nunc Raphium vulgo vocant, locum iuxta S. Germanum, di- Rapidum fluuium, Germanum indicat.
tionis Caſſinenſis. Vides hinc liquido conſtare, S. Wilibaldũ, non vt addiſceret regularem
obſeruantiam Caſinum apud Petronacem hæſiſſe: ſed (iuxta regulæ conſilium) ab eodem
Abbate retentum vt paucul is monachis ſuis in regularis vitæ norma magiſterium ſimulq; &
exemplum exhiberet. Ideoque non vt tyro aliquis, ſed vt iam veteranus præcipuę obſer-
uantiæ officijs ſtatim veniens honoratur Sacriſtæ, Decani, Portarij, quæ non niſi optimæ
notæ monachis ex regulæ præſcripto committi poterant; nec vnquam ſolent monacho a-
lienæ regulæ prima ſtatim ipſius admiſſione concredi. Sed inferius poſtea expreſſis verbis
ipſum antea Benedictinum fuiſſe declarat, cum ait: Tranſacta itaque tunc decem annorũ
„intercapedine venerandus ille vir Wilibaldus, ſacram S. Benedicti regularis vitę inſtitutio-
„nem (quam omnipotentis Dei auxilio illiuſque adminiculo, quam ſuper longa locorũ
„ſtadia, & ſuper vaſtas marginum vias, in redemptionem animæ & in opem præſentis vitæ
„requirebat) omnimodo prout fore poſcit, obſeruare conabatur; & non ſolũ ipſe, ſed &
„alios cum illo in veneranda regularis vitæ veſtigia præeundo perducebat. Monachus ſi-
quidem ab ineunte ætate cum fuiſſet, pro innata Anglis erga S. Benedictum deuotione, &
ſtudio ad limina Apoſtolorum & ſepulchrum dominicum peregrinandi, ad ipſum S. Bene-
dicti primarium monaſterium, vbi ipſemet ſanctus in corpore olim conuerſatus docuerat,
anhelo deſiderio proficiſci ſtuduerat: non vt ibi fieret ex alterius ſchematis monacho Be-
nedictinus; ſed vt ad corporis ſancti præſentiã regulę ſuæ (quã iã antea nouerat, atq; ita no-
uerat vt in ea Petronacem ipſum, monachoſque eius inſtitueret) artes deuotius exerceret.

Et vt omnis prorſus dubitatio tollatur, apertiſſimeque conſtet Bonifacium, Wilibaldũ, Omnes Abbates Angliæ tẽpore S. Bonifacij fuiſſe Benedictinos.
cęteroſque Germaniæ Apoſtolos monachos, vnà cum Monachis vniuerſæ Angliæ, iam diu
ante Germanicam prædicationem fuiſſe Benedictinos: audi ipſum Wilibaldum in vita ſãcti
Bonifacij id ipſum clariſſime atteſtantem: Ina regnante in Weſt-ſaxonia rege, ſubitanea
„quædam incubuerat, noua quadam ſeditione exorta, neceſſitas; & ſtatim Synodale à pri-
„maribus eccleſiæ, cum conſilio prædicti Regis, ſeruorum Dei factum eſt concilium: mox-
„que omnibus in vnum conuenientibus, ſaluberrima de hac recenti diſſenſione concilij
„quæſtio inter ſacerdotales eccleſiaſtici ordinis gradus ſapienter exoritur; & prudentiori
„inito conſulto, fideles in Domino legatos ad Archiepiſcopum Cantuariæ ciuitatis, nomine
„Berechwaldum deſtinandos deputarunt, ne eorũ pręſumptioni aut temeritati aſcriberetur,
„ſiquid ſine tanti Pontificis agerent conſilio. Cumque omnis ſenatus, & vniuerſus clericorũ
„ordo tam prouidenti peracta collatione conſentirent, confeſtim rex cunctos Chriſti famu-
„los allocutus eſt, & cui huius præfatæ legationis nuntium imponeretur, ſciſcitatur. Tum
„repente ſummus in Chriſto Archimandrita, qui prædicto pręerat monaſterio, nomine
„Winbereh; & Wintra, qui Monaſterio, quod Diſſeburg, præſidebat; & Beorwald qui
„diuina cœnobium gubernatione, quod antiquorum nuncupatur vocabulo Glaſtingaburg,
„regebat; nec non & alij multi huius ſancti propoſiti patres, ſanctum hunc virum accitum
„adduxerunt ad regem, cui & nuntium rex & legationis notitiam impoſuit. Quibus in
verbis, cum Winbertum & Beorwaldum nominaſſet, quos ex iam dictis, infraque dicendis
conſtabit fuiſſe Benedictinos, *multos alios eiuſdem propoſiti patres*, qui in Bonifacium legatũ

conſenſere,

conſenſere, nemo non videt Benedictinos fuiſſe atque adeo propoſitum ſiue inſtitutum Benedictinum iam tum per vniuerſam Angliam inualuiſſe.

Idem prorſus ex monachatu S. Clementis Willibrordi Bonifacio paulilum antiquioris probare poſſemus: qui primum religionis tyrocinium in Monaſterio Riponenſi, quod S. Wilfridus excitauerat, & Benedictinis inſtitutis informauerat, exegit: atque inde cum Beatiſſimo Egberto (qui Scotos ad paſchalem ritum reuocauit) in Hiberniam profectus in Friſonum regionem primus Euangelium intulit: cui S. Bonifacius aliquamdiu coadiutor in Euangelio plantando, Monaſticaque propaganda extitit. Eat nunc Gallonius, & qui cum eo, nouitatis admiratores, ſub prætextu vmbratilis antiquitatis veritatem impugnant: & iactant audacter regulam S. Benedicti non niſi poſt tempora Bonifaciana in Angliam fuiſſe receptam, cum tamen Wilibaldus ſanctiſſimus Bonifacij ſocius, ipſeque adeo Bonifacius & Angliei contemporaneus Abbas teſtentur iamdiu ante ipſorum ætatem Abbates Angliæ Monachoſque fuiſſe Benedictinos. Nam Wimbertus, Wolfhardus, Beorwaldus, & cæteri *eiuſdem propoſiti* patres (vt eos nominat Wilibaldus) qui S. Bonifacio adhuc puerulo erant Archimandritæ ætate & ſanctitate venerabiles circa annum 680. proculdubio Monachatum à Præſulibus, quę ætatem Auguſtini attingebant, adeoque ipſius fuerant diſcipuli & ſocij acceperunt.

§. 8. Idem oſtenditur ex Monachatu Benedictino Sancti VVilfridi.

S. VVilfridum fuiſſe Benedictinum.

Quod de S. Bonifacio, ſanctoque Wilibaldo ex irrefragabilibus probauimus monumẽtis, hoc de S. Wilfrido Eboraci Epiſcopo, & de S. Benedicto primum Auguſtiniani cœnobij apud Cantuariam, dein Epiſcopo Girwicenſis, ſiue Geribennæ prope Dunelmiam Abbate ſimili euidentia oſtendemus, ipſos nimirum monachos normæ Benedictinæ extitiſſe, qui Bonifacium & Wilibaldum aliquantum ætate anteuerterunt. Igitur ſanctus Wilfridus, natus eſt anno. 634. octo annis ante mortem S. Paulini, viginti quatuor circiter annis ante mortem Honorij Cantuarienſis, diſcipulorũ Sancti Gregorij magni: anno ætatis ſuæ decimoquinto, qui erat annus Chriſti 648. in Lindiſfarnẽſe monaſteriũ ſe contulit, pauloque poſt conſentiẽtibus & collaudantibus fratribus cęnobij ſui, peregrinationem Romanam vna cum S. Benedicto Biſcopo ſuſcepit vt in ipſa vrbe omnium eccleſiarum magiſtra ritus catholicos & monaſteriales (inquit Beda) plenius addiſceret, in quibus Scotos monachos aliquantulum à recto tramite deuiare animaduerterat. Quos ille ritus cum pro voto ſuo diligenter imbibiſſet, in Angliam ad Alfridum regem Nothumbrorum reuerſus, anno 23. ætatis ſuæ factus eſt Abbas Ripponenſis, quod monaſterium ipſemet fundauerat acceptis à rege latifũdijs, & anno ætatis ſuę. 30. in eodem monaſterio rogatu regis ab Agilberto Gennisſorum epiſcopo presbyter ordinatus fuit: cum prius celebri diſputatione Scotos omnes qui in Anglia

Anno. D. 657.

manſerant ad ritus eccleſiaſticos monaſticoſque Romanæ eccleſiæ perduxiſſet, reliquis ad ſuam Scotiam ſponte ſua recedentibus. Anno vero Chriſti 664. ordinatus eſt ab eodem Agilberto (tunc Pariſiorum Epiſcopo) Nordanhumbrorum, hoc eſt Eboraci Archiepiſcopus, circiter triginta tres annos poſtquam Paulino inde pulſo ſedes vacaſſet, & à Iacobo diacono Paulini ibidem relicto vt Chriſtianis adeſſet qui vt S. Wilfrido in concilio contra Scotos collecto adfuerat, fuiſſet gubernata.

Hic igitur vir tantus, ſanctus Archiepiſcopus Wilfridus, regulæ ſe Benedictinæ non ſolum profeſſorem verum etiam propagatorem inter Northumbros fuiſſe aſſerit in pleno concilio apud Malmesburienſem lib. 3. de geſtis Pontif. Anglorum: cuius verbis potius,

Et regulam in Northũbria primum ſtabiliuiſſe: ſicut Auguſtinus fecerat in Cãtuariæ prouincia.

„quam noſtris vtemur: Itaque quaſi pacificè ſuadere adorti ſunt, vt quia frequentiſſimè „diſſenſiones in eccleſia Dei eius cauſa pullulabant, ipſe voluntate ſua poſſeſſionibus & e„piſcopatu cederet, & hanc renuntiationem ſcripto firmaret: hoc eius commendaret famã, „hoc accumularet gloriam, ſi priuatus mallet ſub quiete degere, quam pro ſuo Pontifi„catu vel per ſe, vel per alios procellas ſeditionum mouere. Senſit pater in his minis impli„citum negotium, & reſpondit: nihil æque ad cumulum infamiæ homini valere, quam ſi ſe „ſua damnaret voce; ſe primum fuiſſe, qui verum Paſcha in Northanumbria Scotis eiectis „docuerit; qui cantus eccleſiaſticos antiphonatim inſtituerit; qui ſanctiſſimi Benedicti re„gulam à Monachis obſeruari iuſſerit: pro quibus omnibus nunc ſenem, & ſeptuaginta „fere annorum Pontificem hoc in murmure recipere, vt cogatur ſeipſum ſcripto damnare. Tria itaque pro ſe adducit in pleno Epiſcoporum totius Angliæ & Abbatum concilio S. Wilfridus, quibus ſe probet meruiſſe, ne ab eiſdem malè haberetur, multò minus ſeipſum

damnare

damnare cogeretur : nimirum quod Northumbris rectam rationem Paschæ, cantum Romanum, & monachatum S. Benedicti primus tradidiſſet. Quia enim eadem gens, Paulino poſt mortem Eduini regis, quem baptizauerat, reiecto, fidem quoque Chriſti magna ex parte abiecerat, per triginta amplius annos Epiſcopo proprio caruit, & in parte tantum ab Aidano, Finano, Colmano Epiſcopis Lindiſfarnenſibus Scotis regebatur, ideoque ſicut ritus, eccleſiæ Romanæ, ita & monaſteriale viuendi normam ſimul eliminauerant; receptis tamen ab Aidano ſancto & venerabili viro, aliquouſque Chriſtianæ fidei rudimentis, etiam monaſticam ab eodem cultam admiſerint: Wilfridus autem ordinatus Epiſcopus, eodem prorſus zelo, quo Auguſtinus in Cantuariæ prouincia contra Britonum ritus in Paſchate, baptiſmate, cantu, & tonſura certauerat, ipſe quoque in ſua Eboracenſi prouincia Romanæ eccleſiæ diſciplinam contra Scotos propagauit. Quam rem nunquam in ſui defenſionem in concilio æmulorum & aduerſariorum ſuorum protuliſſet: niſi in his tribus capitibus diſciplinæ, nimirum Paſchali obſeruatione, cantu eccleſiaſtico, & monachatu Benedictino, Cantuarienſis prouinciæ atque adeo totius Angliæ Prælatos, ſiue Abbates, ſiue etiam Epiſcopos, magno zelo & communi conſenſu vnanimes cognouiſſet. Quæ enim, & quam abſurda ſuæ cauſæ fuiſſet defenſio, ſi coram Abbatibus & Epiſcopis inſtituti Equitiani, aut Baſiliani, aut alicuius alterius à Benedictino diuerſi profeſſoribus & æmulatoribus, ipſe ſe eiſdem cōmendabilem reddere conaretur, ob nouitiæ recentioriſq; regulæ, ab earum, apud quos perorabat, profeſſione differentes imò & aduerſæ propagationem idque eodem pene verborum pondere, quo paſchalem obſeruantiam cantumque eccleſiaſticum Romanum (quorum proculdubio obſeruantiſſimi erant patres in ſynodo illa collecti) à ſe Northumbris traditam deprędicabat? Certiſſimum itaque eſt, ſicut Auguſtino cum Britonibus contentionem fuiſſe circa Paſchatis obſeruantiam, cantum, & tonſuram aſſerit venerabilis Beda; ita & eandem fuiſſe Wilfrido cum Scotis controuerſiam; atque adeo, ſicut monaſtica, quam Scotis eiectis, introduxit Wilfridus inter Northumbros, fuit Benedictina; ſic & eam, quam Britonibus refutatis induxerat Auguſtinus, fuiſſe Benedictinam. Illa enim eſt Apologiæ S. Wilfridi ſententia, ſeſe primum in Northumbrorum regnum, Scotis qui contraria docuerunt abdicatis, inuexiſſe omnem illam Paſchalis ſolemnitatis, rituum eccleſiaſticorum, atque monaſterialium diſciplinam, quam Auguſtinus, & ab eo ſeptimus Theodorus in Cantuarienſi prouincia coluerant, quamque vt pleniùs addiſceret, ipſe laborioſa perfectione Romam fontem diſciplinæ adiuerat. Vnde etiam fit, Wilfrido, totoque concilio teſte, non ſolum regulam Benedictinam tunc ab Auguſtino per reliquam Angliam, à Wilfrido per Borealem Northumbrię tractum, fuiſſe ſtabilitam, verum etiam Romæ, in Italia; in Gallijs nullam aliam fuiſſe celebrem monaſticen, niſi quæ Benedictinæ regulæ artibus coleretur: Quæ enim ratio alia reddi poteſt, cur S. Wilfridus adoleſcentulus inter Scotos monachos Lindisfarnenſes educatus recuſauerit apud ipſos attonderi in monachum; ſed Romam & Gallias ea de cauſa (Beda teſte ſuperius citato) adiuerit? niſi vt oculatus teſtis perſpiceret, monachatum quem Scoti ab Aidano acceptum colebant non fuiſſe tam perfectum, quam eum quem Cantuarienſis prouincia ab Auguſtini diſcipulis acceperat quamque ipſe poſt inſpecta ipſa Romanæ & Gallicanæ eccleſiæ cœnobia, cum earundem eccleſiarum monachis conformem repererat?

Cantuarienſis prouincia totā ferè Angliam & VValliam; Eboracenſis totam Scotiam & Borealem Angliæ tractum continebat.

Etiam omnis Italiæ & Galliæ monachos hūc fuiſſe Benedictinos.

Hanc autem laudem Benedictinæ regulę inter Northumbros ſtabilitæ, quam ſibi pro magno duxit attribui Wilfridus inter æmulos ſuos concionatus, ſine dubio ſolidam fuiſſe, & toti concilio conſentaneam manifeſtiſſimè apparet: quoniam alioquin Epiſcopi contrà excepiſſent, & quod ille laudi ſibi duxerat, hoc ipſi magno vitio, vel temeritatis vel nouitatis vertiſſent. Non enim poteſt quis vlla ratione ſibi perſuadere, omnes illos Epiſcopos & Abbates ſi antiquioris eiuſdem monaſtices profeſſores extitiſſent intra quadraginta duntaxat annos ab Auguſtini, ſociorumq; eius morte elapſos, in tanta primitiuæ illius eccleſiæ Anglicanæ ſanctitate, & monaſticæ vitæ ſumma deuotione ac pietate, tam facile laturos fuiſſe, vt nouitia regula, ſuæ, quam ipſorum magiſtri Angliæ Apoſtoli, intuliſſent, diſciplinæ præferrent. Nec vllo modo credibile eſt, antiquam illam, (ſi qua fuiſſet à Benedictina differens) ſeu regulam ſeu inſtitutionem monaſticam intra tam paucos annos, inter tantę ſanctitatis cultores ita deferbuiſſe, aut defeciſſe, vt per Benedictinæ recentioris obſeruantiā inductā debuerit reformari. Fuit ergo illa monaſtica, quam patres concilij amplexi eouſque fuerant, Benedictina: ideoq; tanta cum fiducia illis vtpote Benedictinis, meritum zeli ſui exprobrauit Wilfridus, quod nimirum Monaſticam S. Benedicti obſeruantiam, quam ipſi omnes profiterentur; quam cum hactenus non admiſerant Northanhumbri, Scoticis ritibus ac religionibus addicti, ipſe per totum eorum regnum eiectis Scotis, propagaſſet; quam per Italię

Galliæque

Galliæque regna, ipſe ſuis oculis feruentem florentemque luſtraſſet.

§ 9. Probatur idem ex Monachatu S. Benedicti Anglici, Venerabilis Bedæ & B. Alcuini.

S. Benedictum Biſcopú fuiſſe Benedictinú.

Omnia Galliæ Monaſteria a S. Mauro reformata.

Quæ cum de S. Wilfrido monſtrauerimus, etiam de S. Benedicto Biſcopo pariter manent probata: quippe qui eodem zelo accenſus peregrinationem Romanam inierat cum ipſo S. Wilfrido, & poſtquam Romani fuiſſet veneratus in Lerinenſi cœnobio monachus biennium egit, vt ibi perfectiorem formam monaſticæ ageret, quam quæ in ſuo Northanhumbriæ regno ſub Scotis agi vidiſſet. Lerinenſe autem cœnobium tunc temporis Benedictinæ regulæ ſubditū fuiſſe, & aduerſarij ſententiæ noſtræ concedunt, & res ipſa ac monumenta antiqua ſatis clarè iactantur. Etenim in vita S. Honorati Arelatenſis ab antiquo valde authore ſcripta, in ipſius præfatione ſic habetur: *Legitur quodam loco quod S. Maurus quum ad Galliam pergeret, huius Honorati diſcipulis in Lirinenſi inſula beatiſsimi Benedicti regulam tradiderit: quod reipſa quidem nunc probari poteſt.* Vt non tam ſe traditionem obtendere, quam rem compertā dicere oſtendat: etenim omnem Galliam à Mauro ſuſcepiſſe per monaſteria ſua regulam S. Benedicti, ſatis monſtrant acta S. Aigulphi martyris: vbi hæc leguntur: Eo namque tempore „ erat beatæ memoriæ Leodebodus Abbas monaſterij S. Aniani, quod in ciuitate Aure„ liana vario eſt opere conſtructum: idem Pater venerabilis non immemor ſanctitatis illius „ Patris ſanctiſſimi Mauri, & bonorum vitæ morum, quos ſuis in Gallia ſucceſſoribus de„ reliquerat, diuino afflatus ardore, ſtudebat propagare quantum poterat ordinem Mona„ ſticum. Qui dum pro colligendis animabus idonea loca ſolicitè perquireret, vallem ad„ modum placidam & lata planitie amœnam reperiens, ad Regem Clodoueum Dagoberti „ Regis filium ſe contulit, rogauitque vt agrum quem Floriacū vicini nuncupabant, largiri „ dignaretur ad conſtruendum Monaſterium. Cuius petitioni Rex ſatisfaciens, multa etiam „ dona ad Monaſterium conſtruendum, quod Floriacenſe modo dicitur, impertitus eſt: „ Et inferius: Monaſterium Lyrinenſe, poſtquam ille accepriſſimus Deo & charus mundo „ Honoratus ad cæleſte regnum tranſlatus eſt, à Barbarorum nationibus indigna ſatis & in„ humana vſque ad ruinam pertulerat: vnde Monachi ſanctam inſulam abſque habitati„ one deſerentes, proprijs deſiderijs ſine paſtore ſeruiebant quos B. Aigulphus placide „ ſuſcipiens, cognitis prius bellicis vaſtationibus, & eorū viuendi moribus: Fratres (inquit) „ melius eſt, quod vnum ex vobis ſeniorem, cuius imperio & authoritate ſubijciamini, eli„ gatis: nam meis veſtros mores non conuenire perpendo. Erat in alijs tunc ſicut diximus, „ omnis regularis diſciplinæ cuſtodia, quam Maurus Beatiſſimus Chriſti famulus cęnobijs dereliquerat. De Gallicanis Monaſterijs loquitur, quæ vnà cum Lirinenſibus ait diſciplinę Benedictinæ, quam Maurus tradiderat ſubdita, hoc tamen diſcrimine, quod reliqua ſane Galliæ Monaſteria eam normam fideliter ſancteque cuſtodirent, Lirinenſes autem bellicis incurſib. turbati & paſtoribus orbati, atque ſuę paulatim propterea voluntati derelicti, vel omninò deſeruerant, vel magna ex parte neglexerant. Id enim ſignificat illa tanquā antapodaſis, ſiue cauſæ redditio, quā verbis illis Aigulphi, *Mores veſtri meis non conueniunt*, ſubiecit author. iſte in alijs omnibus Gallię Monaſterijs. atque adeo in Floracenſi (in quo conſtitutus hæc loquitur Aigulphus) floruiſſe obſeruantiam à S. Mauro fundatam in Lirinenſibus defloruiſſe, atq; adeo non facile eos ad ipſam ductu Aigulphi, quē poſtulabant paſtorem redituros.

Id quod reipſa expertus eſt Beatiſſimus Aigulphus: cum enim Lyrinenſes ſuos diligentius ad rigorem vitæ Monaſticæ reducere conaretur crudeliſſima morte cum alijs triginta ſocijs Monachis affectus fuit per Arcadium & Columbū veteranos Monachos diſciplinę illius ſeuerioris impatientes: Martyrium autem eorum anno Chriſti 660. completum eſt, poſtquam aliquot annos Aigulphus ijſdem Lyrinenſibus Abbas præfuiſſet. Quod etſi noſtro inſtituto ſatis ſit vt Benedictus Anglicus (qui circa annū 668. in Angliam redijt à Lyrino) Benedictini inſtituti fuerit: tamen quiuis prudens rerū æſtimator videt etiā ante Aigulphi tempora Monaſteriū Lyrinenſe Benedictinū fuiſſe, neque enim Benedictinum Abbatē ſibi inſtitutorem dari poſtulaſſent Monachi Lyrinenſes, niſi eidem regulæ iamdudum fuiſſent ſubiecti: nec ſi ipſi Auguſtiniani fuiſſēt tunc inſtituti, & eiuſdē alia vlla Monaſteria in prouincijs Latinæ eccleſiæ extitiſſent, ad collapſam diſciplinam erigendam recentioris & heterogeneæ regulę profeſſores aduocaſſent. Quare hæc S. Aigulphi aduocatio ſignum eſt nec ipſos Lyrinenſes tum fuiſſe Auguſtinianæ regulæ, nec vllos prorſus eius regulę profeſſores agnouiſſe. Iam enim centum & amplius anni à morte S. Mauri effluxerant, poſtquam is quadraginta

totos

totos annos regulam exemplo, doctrina, & miraculis commendaſſet: vt mirum non ſit, ſi dicere audeamus, omnia tunc Galliæ monaſteria iam pridem ſanctam regulam ſuſcepiſſe obſeruandam.

Vnde & eandem expreſſe ſententiam tradit beatus Odilo in vita S. Mayoli, cum de S. Benedicto loquens, ait: *Poſt eius autem piiſſimi Patris ex hac vita migrationem, per beatum Maurũ eius diſcipulum omnis penè Gallia eius inſtitutionis & religionis inſtituta ſuſcepit, atque per eundem Maurum, eoſque quos ille adinſtituendum erudiuit, per longa temporum ſpatia eadem religio ad perfectionis cumulum excreuit.* Item & Petrus Mauricius dictus venerabilis: lib. 1. epiſt. 28. *Diſcipulum ipſius B. Benedicti S. Maurum ad has Galliarum partes pro conſtruendis ſecundum ipſius doctrinam cœnobijs ab ipſo directum legimus.*

Sed quid iſtis recentioribus immoramur, cum extent antiquiſſima Pontificum Regumque priuilegia hoc ipſum, quod molimur, atteſtantia? Etenim Ioannes 3. Pontifex maximus vix totos decem & nouem annos à morte S. P. Benedicti elapſos, ſequentis tenoris priuilegium cœnobio S. Medardi contulit, quod habet Renatus Choppinus lib. 1. Monaſticõ. tit. 2 nu. 19. *Diuina inſpirante gratia, & præcellentiſſimi Regis Clotharij ſuadente clementia, monaſterio ſanctæ Mariæ, & ſancti Petri, quod eſt extra Sueſſorum ciuitatem ſitum, vbi Dominus Medardus requieſcit, & Daniel Abbas præeſſe videtur, hoc priuilegium indulgemus: vt terras, quas filius noſter Clotharius ob ſalutem animæ ſuæ dedit, Crontiacum ſcilicet, &c. liberè poßideat. Hoc quoque auctoritate ſanctiſſimæ Trinitatis & inſeparabilis vnitatis, vice beati Petri Apoſtoli coram rege Clothario & omnibus plebibus Francorum, ſcilicet, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, iudicum, & omni populo Chriſtianorum Romanorum Principum decernimus, vt nullus regum, antiſtitum, iudicum, terras ſanctæ Mariæ & domni Medardi, ſiue eccleſias, altaria, telonea, decimas, nouas, banna & freda exigat &c. Statuimus etiam, vt veluti hæc ipſius B. Petri libera conſtat ab omni ſeruitio Regum & Potentatuum: ita remota omni conſuetudine peßimæ monachi Deo vacent liberi, & per omnia regulæ ſancti Benedicti artibus obediant ſine vlla inquietudine. Præſenti quoque priuilegio hanc illis concedimus licentiam, vt defuncto Abbate, quemcumque voluerint Archiepiſcopum vel Epiſcopum, cauſa ordinandi Abbatem, vocent, &c. Ac ne tantæ ſublimitatis locus vileſcat, eum caput conſtituimus monaſteriorum totius Galliæ, nulliuſque ditioni patimur eſſe ſubiectum; ſed ſemper ſub regali cuſtodia poſitum huius S. R. E. antiſtitũ auctoritate aduocationem B. Petri habeat, &c. ann. 562. Indictio. 10.* Antiquiſſimum ſanè priuilegium, quod ipſo adhuc B. Mauro viuente datum fuit: etenim S. Benedictus anno 543. abijt in cælum; eoque ipſum ſequutus eſt B. Maurus anno 565, tribus annis ante datam huius priuilegij, cum prius (vt diximus) quadraginta per annos monaſticam in Galliæ propagaſſet. Idem priuilegium ampliſſimo reſcripto confirmauit & auxit S. Gregorius magnus, quod eſt inter epiſtolas lib. 12 vltimo loco, bis ipſius priuilegij mentionem faciens, & in eo conceſſa corroberans: *Huiuſmodi* (inquit) *priuilegia auctoritatis noſtræ decreto indulgemus, & ea plenius priuilegia confirmamus, quæ à bonæ memoriæ Domino Papa Ioanne, comitante illuſtrium Regum clementia Clotarij ſcilicet, & Sigiberti huius noſtræ filiæ* (Brunichildis) *iugalis, ipſi loco ſub anathematis vinculo ſunt conceſſa.* & paulo inferius: *Secundum prærogatiuam ipſius loci vobis modo recitatam, Beatiſſimi prædeceſſoris noſtri Ioannis Papæ tempore decretam, & Apoſtolica auctoritate firmatam, ordinationem ſui Abbatis ipſi fratres peragant &c.* Quid eſt autem in horum Pontificũ reſcriptis, *Sanct i Medardi Monaſterium Benedictinum, caput cœnobiorum Galliæ ſtatuere:* niſi vnà etiam inſinuare, reliqua Galliæ monaſteria Benedictina tunc fuiſſe? nam alioqnin haud rectè eorum caput fuiſſet hoc inſigne cœnobium, cui reliqua membra non fuiſſent homogenea, ſed alterius regulæ, atque inſtituti, quemadmodum nec nunc monaſterium aliquod Canonicorum regularium S. Auguſtini rectè conſtitueretur caput cœnobiorum Benedictinorum; aut Dominicanorum, aut aliorum quorumlibet heterogeneorum diuerſi propoſiti atque inſtituti.

Cum igitur pleraque omnia Galliæ Monaſteria, & inter ea etiam Lirinenſe S. Honorati cœnobiũ ex dictis pateat fuiſſe Benedictina: conſtetque Sanctum Benedictum Biſcopium, Beda diſcipulo eius teſtante, in Lyrinenſi cœnobio Benedictino biennium vixiſſe Monachumque ibidem profeſſum extitiſſe, non poteſt negari fuiſſe eum etiam Benedictinum. Vnde in Angliam ſuam reuerſus, biennium etiam præfuit cœnobio Cantuarienſi S. Auguſtini nempe Benedictinus homo in ſtrictiſſima Lirinenſium diſciplina educatus Benedictino Monaſterio informando aptiſſimus eſt iudicatus. Cui tamen Monaſterio cedens vt Adriano Abbati locum faceret, aliud inſigne Monaſterium Girwicenſe condidit. In quo & librum inſignem compoſuit, quo omnes alias Monachorum regulas cum S. Benedicti regula conferens earum perfectionem in iſta contineri docuit, cuius libri extant manuſcripta exemplaria, tum alibi tum Floriaci, vnde ipſum ſperamus aliquando etiam in lucem edendum.

S. Benedictus Anglicus fuit Benedictinus.

Cum

Enim vero ſuos Monachos Girwicenſes, ſiue Wiorenſes ſecundum S. Benedicti regulam inſtituiſſe, ampliſſimum teſtem excitabimus Alcuinũ Albinum Flaccum Caroli magni inſtitutorem, qui in epiſtola ad fratres Girwicenſes quam & impreſſam, & Manuſcriptam legimus, hæc habet apertiſſima: *Vos vero, qui eſtis patres & paſtores ſanctæ congregationis, docete regulam S. Benedicti in conuentu fratrum, propria exponatur lingua vt intelligi poßit ab omnibus, ad cuius inſtitutionem vnusquiſque corrigat ſuam vitam, vt quod Deo vouiſtis ante altare, inuiolabiliter cuſtodiatur à vobis, dicente propheta, vouete & reddite Domino Deo veſtro: diſplicet enim Deo infidelis promißio. Aſſueſcant pueri adſtare laudibus superni regis, non vulpium fodere cauernas, non leporum fugaces ſequi curſus* (increpat immodicum venandi ſtudium Anglicæ iuuentuti ſemper familiare, ſed in monachis proculdubio plurimum vituperandum) *Diſcant nunc ſcripturas ſacras, vt ætate perfecta veniente alios docere poßint. Qui non diſcit in pueritia, non docet in ſenectute. Recogitate nobiliſſimum noſtri temporis magiſtrum Bedam presbyterum, quale habuit in iuuentute diſcendi ſtudium; qualem nunc habet inter homines laudem, multo maiorem apud Deum remunerationis gloriam. Illius igitur exemplo dormientes excitate animos.* Hæc Alcuinus, qui & ſeipſum eiuſdem monaſterij ius, & fraternitatem obtinuiſſe ſcribit, & Eadbaldo Gerwicenſi Abbati in memoriam vocat, epiſtola 150: *Non ignotum eſſe tuæ dilectioni venerande frater credo, quod*

Alcuinus Benedictinus. *olim ſancti Patres anteceſſores tui* (Benedictus Biſcopius, & Ceolfridus) *nobis licet indigno familiaritatis veſtræ gratiam perdonauerunt. & in albo beatitudinis veſtræ meæ paruitatis nomen conſcribi iuſſerunt, ita vt vnus eſſem ex vobis, vbicumque, deo volente, eſſem.* Ex quibus habes lector, regulã ſancti Benedicti in monaſterio Wiorenſi ſeu Girwicenſi ab ipſo Benedicto Biſcopio

Venerabilis Beda Bened. fundatore primitus inductam, & Bedam venerabilem Ceolfridi ſecũdi eius loci Abbatis diſcipulum, ſub eadem militaſſe, & Alcuini etiam ſeipſum illis aggregantis teſtimonio hoc confirmari.

Hoc in loco caſtigandus venit Cruſenius Auguſtinianus, vir doctus quidem, ſed ſui ordinis zelo vltra metas ſcientiæ & veritatis abreptus: qui in opere ſuo, quod Monaſticon Auguſtinianum inſcripſit, vt Pariſienſis Academiæ erectionem ſuo ordini attribueret, quam omnis antiquitas Flacco Albino Alcuino monacho Anglo Benedictino aſſignauit) eundem mira metamorphoſi in duos transformauit, vt Albinus quidem eſſet Auguſtinianus eremita ex Hybernia ſeu Scotia & fundator Academiæ Papienſis, & Clemens Hybernus alter Auguſtinianus fundator Pariſienſis; *Alcuinus vero* (inquit) *in partibus Angliæ degens, & hæc audiens, re ſua compoſita in Galliam aduolauit, eandem profeßionem aggreſſurus, ſpe honoris ac dignitatis concepta.* Sed quis ſine indignatione ferre poſſet cacoethes hoc quidlibet ſine certa ratione audacter aſſerendi? Nam quod Cruſenius, quaſi pro inexpugnabili fundamento ſuæ aſſertionis ponit de antiquitate ordinis ſui in Hybernia & Scotia, inferius oſtẽdemus eſſe fictitiũ: ipſumque in hiſtoria Angliæ & Hyberniæ toto cælo errare: quod autem aſſerit de Albino & Alcuino tam eſt craſſus error, vt mirum ſit hominem doctum id auſum aſſerere. Opera enim ipſa D. Alcuini iam edita à diligentiſſimo viro D. Andræa Quercetano clariſſimè oſtendunt, non diſtingui Albinum ab Alcuino, magis quam Ciceronem oratorem à M. Tullio. Etenim ipſemet Alcuinus in epiſtolis ſuis, modo ſe Flaccum Albinum, modo Flaccum Alcuinum; aliquando ſimpliciter ſe Alcuinum, aut Albinum, aut Flaccum nominat. Ipſum autẽ Alcuinum non ſpe aliqua honoris in Galliam veniſſe, ſed magnis precibus maximi imperatoris Caroli in Gallia fuiſſe retentum, poſtquam Carolo ipſi Romæ & Papiæ notus (nam fatetur Albinus Alcuinus ſe Papiæ aliquandiu hæſiſſe) atque etiam ad ipſum prius ab Offa rege amicitiæ confirmandæ cauſa miſſus ingenij ſui ſanctitatiſque mirabile ſpecimen edidit: optimè demonſtrat Quercetanus in proœmio operum Alcuini. Vbi etiam clariſſimè oſtendit Scotorum hiſtoricos falli, qui eum ſiue Scotum, ſiue Hybernẽſem aſſeruerunt: cum ipſemet ſe Anglo ſaxonem in Northumbria natum, in monaſterio Eboracenſi educatum ſcribat: & Wilgiſo patri S. Clementis Willibrordi Friſonum Apoſtoli conſanguineum, eidemque (non tamen immediate) in regimine monaſterij ab ipſo erecti ſucceſſiſſe. Eſt ergo idem omnino Albinus, qui & Alcuinus; monachus S. Benedicti, non S. Auguſtini; qui aliquando fuit auditor Bedæ: ac deinde Abbas cœnobij SS. Petri & Pauli apud Cantuariam, quod S. Auguſtini, ſeu Auguſtinenſe, ab Auguſtino Cantuarienſi fundatore vocabatur. Diximus Alcuinum fuiſſe aliquando Bedæ auditorem, quia ita habet communis hiſtoricorum traditio, quamuis ab Egberto, & Alberto, ſeu Elberto Archiepiſcopis Eboracenſibus fuerit præcipuè edoctus. Nec repugnat ætas Alcuini & Bedæ: nam Beda mortuus eſt anno 73[illegible]. vt teſtatur autor vitæ Alcuini ipſi coætaneus, Alcuinus autem anno 804. erat ergo centenarius, quando mortuus eſt, imo centenario maior, ſiquidem iam alicuius famæ & autoritatis fuerat ipſo Beda adhuc ſene, qui nimirum ſub finẽ ætatis ſuæ hiſtoriam gentis Anglorum ſcripſit,

ſit, in qua ab Albino Cantuariæ Abbate, ſe adiutum ſcribit. Egbertus autem magiſter chariſſimus Alcuini eo anno factus eſt Archiepiſcopus, quo Beda in cœlum receptus eſt. Quin & ipſe Alcuinus ſe valde annoſum ſenem indicat, dum in Epiſtola prima ad Carolum Imp. ait. *Mane florentibus per ætatem ſtudijs ſeminaui in Britannia: nunc vero frigeſcente ſanguine quaſi veſpere in Francia ſeminare non ceſſo.* Et poſtea, *ſibi fracto corpore* inquit *ſolatio eſſe S. Hieronymi ſententiam in ep. ad Nepotianum. omnes pene virtutes corporis mutantur in ſenibus, & creſcente ſola ſapientia decreſcunt cætera.* Ex quibus ſoluitur probabile dubium, quod de ætate Alcuini contra communem Angliæ traditionem de Beda Alcuini magiſtro obiecerat Quercetanus. Quod autem in vita Alcuini per eundem edita, dicitur Alcuinus *monachus ſine voto*, de ipſo intelligitur adhuc p[illegible]lo, de illa enim ætate ibi agitur: Monachum autem etiam cum voto fuiſſe, indicat vita eius, ad virilem ætatem in monaſterio inter monachos exacta, & dignitas Abbatialis tam in Anglia, quam in Gallia diu geſta; Nec obſtat quod in fine illius vitę dicat autor, ipſum deſider[illegible] Imperatoris cum bona venia apud S. *Bonifacium, hoc eſt Fuldæ, monaſticam agere ſecundum regulam S. Benedicti, ſeculumque relinquere:* neque enim illud optabat, quaſi nondum monachus fuiſſet, aut ſæculum nondum reliquiſſet: ſed quia ab Imperatore ad ſeculares curas aduocatus & multis Abbatijs profectus, in ſenio iam ſine curis illis priuatam monachi vitam agere, depoſitis Abbatialibus negotijs deſideraret. Quod cum Imperator ei non permitteret, conatus eſt Abbas tantus, *monaſticæ vitæ non inferiorem vitam agere* (vt loquitur idem autor) eandē ſcilicet regularis vitę auſteritatē aſſumens, quam inferiores monachi exercebant. Docet etiam euidenter prædictus Quercetanus, falli eos qui canonicos in monaſterio S. Martini tunc fuiſſe aiunt, quando ei Alcuinus præfectus fuit, nam Ademarus Engoliſmenſis, canonicorum in eo monaſterio habitationem, diu poſtea accidiſſe docet. *Tunc* (inquit nimirum ſub Carolo caluo) *S. Martini monachi Turonenſes nullo cogente, ante corpus eiuſdem, abiecto monachi Schemate Schema induunt canonicale: Sed mox in eos peſtis irruit, vt vna nocte omnes morerentur, & de reliquo à canonicis ipſe habitatur locus.* Sane ipſemet Alcuinus manifeſtiſſimè indicat in epiſtola 31. quæ eſt ad fratres Turonenſes, in ſuo monaſterio S. Martini, non canonicos, ſed monachos adhuc habitaſſe; cui nemo ſanus non adhibebit plus fidei de ſuis rebus ſcribenti quam chronicis recentioribus, quæ iam vidimus in multis alijs circa Alcuini hiſtoriam errauiſſe. Vt omittam Saugallenſem monachum, autorē vetuſtum, lib. 1. de geſtis Caroli, Alcuinum facere *Abbatem S. Martini, iuxta vrbem Turonicam*, hoc eſt maioris monaſterij, non autem intra vrbem niſi forte monaſterium in vrbe poſitum maioris monaſterij fuerit quaſi membrum, & vtrique præfuiſſe dicamus Alcuinum, quod videtur non improbabile: in maiori autem monaſterio nunquam extitiſſe canonicos, ſed monachos tantummodo, certiſſimum eſt. Et hæc de Alcuino vendicando diximus contra Cruſenium: cui quantum fidei in ſimilibus adhibendum ſit, non ſolum ex hoc errore, verum etiam ex voluntaria aſſertione alia de S. Adelardo poteſt intelligi. Nam cum Paſchaſius Radbertus ipſius S. Adelardi diſcipulus & immediatus ſucceſſor expreſſis verbis ſcribat, Adelardum Caroli Imp. conſobrinum, anno ætatis ſuæ vigeſimo Corbeię monachum fuiſſe, & poſt pauxillum temporis ad euitandam crebrarum viſitationum diſtractionem ad montem Caſſinū ſecreto tranſmigraſſe, (*Caſſinum*, inquit Paſchaſius, *quod totius fons religionis, & origo probabatur* vt intelligas etiā Paſchaſiū non aliā tūc agnouiſſe monaſticā quā à Caſſini fūdatore profectā) atque inde per nuntios regios Corbeiam retractum, factumque Abbatis ſui viuētis & volentis coadiutorem & ſucceſſorem, eo modo quo Auguſtinus ſui Epiſcopi Aurelij factus fuiſſet coepiſcopus. hinc auſus eſt Cruſenius frigidam coniecturam deſumere, fuiſſe aliquando Adelardum Auguſtinianum; quia ſcilicet Paſchaſius eum magni Auguſtini in eruditione pediſequum fuiſſe aſſerit; nec videre voluit Cruſenius eū qui à vigeſimo anno ætatis in palatijs exacto factus fuiſſet Benedictinus, nec ab ea regula alio diuertiſſe, vſque ad hanc Abbatialem dignitatem ſuſceptam, non potuiſſe Auguſtinianum vllo modo fieri, niſi vel antequam natus, vel poſtquam mortuus fuiſſet. Quod ſi ideo fuerit quis Auguſtinianus quia Auguſtini delectatur eruditione & doctrina ſane neminem non Auguſtinianū ex tota gente doctorum hominum probabit quorum nullus eſt tam magnus qui non fateatur ſe Auguſtini pediſſequum. At de erratis Cruſenij in hiſtoria Anglica & Hibernica, iterum inferius agetur.

Iam ex his tam apertis teſtimonijs apparet id quod Gallonius dicere auſus eſt; nēpe regulā Benedictinam poſt Bedæ mortem introductam; apparet inquam ex ſolo contradictionis ſtudio, ſine ratione, ſine fundamento ſine iudicio exacto ab ipſo dictū fuiſſe cum iam clare oſtenderimus ipſum Benedictum Biſcopum in Lyrinenſi cęnobio monachum ſub regula noſtra fuiſſe, & poſtea S. Auguſtini cœnobio præfectum (quod ſemper noſtri ordinis fuiſſe ſta-

tim

tim demonſtrabimus) atque adeo non aliam regulam nouo monaſterio ſuo præſcripſiſſe, ab ea, quam ipſe & profeſſus fuiſſet, & in alijs monaſterijs exercuiſſet: Et clariſſimis præterea S. Bonifacij, & S. Wilibaldi, & S. Wilfridi teſtimonijs docuerimus, regulam S. Benedicti longe ante venerabilis Bedæ obitum per omnem Angliam fuiſſe receptam: Atque ita receptam, vt cum non ſatis multa initio monaſteria pro conuerſorum votis in Anglia fuiſſent extructa (nam regnum Merciorum, quod magnam partem Angliæ occupauit, adhuc fuerat paganis ritibus obnoxium) ad Galliarum cœnobia tam nobiles pueri, quam etiam regiæ puellæ ſanctæ conuerſationis gratia peregrinarentur: id enim ex[...]ſſis verbis Beda venerabilis teſtatur hiſtoriæ Angl. lib. 3. c. 8. *Eo tempore* (inquit) ad ann[u]m domini 640. *nec dum multis in regione Anglorum monaſterijs conſtructis, multi de Britannia monaſticæ conuerſationis gratia Francorum, vel Galliarum monaſteria adire ſolebant, & filias ſuas eiſdem erudiendas, ac ſponſo cœleſti copulandas mittebant.* Erant autem illa monaſteria prætertim, Calenſe prope Pariſios, S. Pharę ſiue Brigenſe, Audiligium, & Corbeienſe, quæ nemo neſcit ab ipſa ſui origine fuiſſe Benedictina. Nec iſte ardor ſeſe Benedictinis inſtitutis mancipandi aliunde nobilitati Anglicæ acceſſit quam (vt ſuperius Aimoinum dixiſſe retulimus) ex eo amore, quem erga primos Apoſtolos ſuos tota natio imbiberat, & ex ipſa monachorum Anglorum, qui tunc fluruerant, exhortatione; qui vtique non ad alterius inſtituti ædes ſuos conciu[e]s amandarũt ab eo quod ipſimet, in ſuis monaſterijs profitebantur.

Probatur veritas aſſertionis ex hiſtoria monaſteriorũ antiquiſſimorũ Angliæ.

§. 10. Tertia probatio ex Monaſterijs ætate S. Auguſtini fundatis.

Hactenus ex perſonarum illuſtrium teſtimonijs & exemplis antiquitatem Benedictini ordinis in Anglia demonſtrauimus: Sed nunc ex ipſorum monaſteriorum, quæ ætate Apoſtolorum noſtrorum fundata fuere, id ipſum clarè oſtendemus.

De Elienſi monaſterio.

Monaſterium Elienſe à tẽpore S. Auguſtini fuiſſe Benedictinum. Polydori Virgilij teſtimonium.

Incipiamur autem ad Elienſi cœnobio: de cuius ſub regulæ noſtræ antiquitate accipe quę dicat Polydorus Virgilius lib. 4. hiſtoriæ Anglorum, de Etheldreda Orientalium Anglorum „Regis filia Egfredi Northumbrorum regis vxore: Virgo (ait) libertatem nacta, contulit „ſe ad monacham Ebbam Egfredi viri ſui amitam, quæ id temporis ſanctitate vitę florebat, „eratque Abbatiſſa quam dicunt monacharum cœnobij, quod erat ad id loci, vbi memoria „noſtra eſt pagus in finibus Scotiæ, quem vocant Coldingham, ibique monacha facta eſt. „Poſt hęc ipſa pia virgo augendæ religionis cupida, ad ſuos Orientales Anglos redijt, ac „quamprimum in inſula, quam Elym nominant, cœnobium inſtaurauit, atque in eo mona„charum collegium inſtituit, cui ipſa præfuit; & demum mortua in diuorũ numerũ aſcripta „eſt. Cœnobium enim iſtud ab initio, auctore Auguſtino Archiepiſcopo, ſumptibus Ethel„berti Regis Cantiani conditum, ac D. Virgini Mariæ dedicatum tradunt; ibique collocatũ „monachorum ordinis D. Benedicti collegium, circiter Annum ſalutis humanę ſexcenteſimum. Idem docet Harpsfeldius hiſtoriæ eccleſ. Angl. ſæcul 7. c 14. Planius autẽ & clarius rem euoluit, diligentiſſimus antiquitatum eccleſiaſticarum indagator Dominus Herefordẽſis Godwinus in catalogo Anglico epiſcoporum, his ferè verbis: S. Etheldreda (cuius nomini „cathedralis eccleſia Elienſis dicata eſt) filia fuit Annę regis orientalium Anglorum. bis „nupta, ſemel quidem Tumberto principi Auſtralium Anglorum, qui ipſi in dotem con„ceſſit hanc Inſulam Ely: deinde eo poſt triennium mortuo, Egfrido regi Northumbrorum „cum quo poſtquam duodecim vixiſſet annos, ipſum dereliquit, omnemque pompam a[c] „delicias (quibus gaudere potuiſſet) vt deo inſeruiret eo modo, quem ipſi maximè acceptũ „iudicaret. Ad inſulam ergo Elienſem ſe recepit: cumque ibidem Ethelbertus rex Cantij an„tea, nempe anno 607, eccleſiam ex S. Auguſtini conſilio ædificaſſet, eandẽ ipſa inſtaurauit, „& auxit ãno 6[.]7, ſuaſuque Wilfridi Eboracẽſis Archiepiſcopi, nõ ſine auxilio fratris ſui Al„dulphi (ſeu Ethelwolphi) Regis orientaliũ Anglorũ, in cęnobium ſancti.monialiu conuer„tit, cui ipſa pręfuit Abbatiſſæ munus exercens. Centũ octoginta tres annos [...]o ipſa Ethel„dreda, & poſt ipſam Sexburga, Ermenilde, Wereburga, alijſque Abbatiſſis cœnobium il„lud perſeuerauit: donec ad annum 870, ab Inguare & Hubba Paganis duobus fuiſſet „deiectum. Diu poſtea deſolatum, octo presbyteris ſæcularibus habitaculũ præbuit. quos „inde ſummonit Ethelwaldus epiſcopus Wintonienſis: qui empta à Rege Eadgaro tota in„ſula, auctoritate regia Abbates monachoſque ibidem conſtituit, Brithnothum, qui cœnobij

ſui

„ſui Wintonienſis prior ſeu Præpoſitus extiterat, primum Abbatem præfecit, circa annum „970. Hunc crudeliter occiſum ferunt iuſſu Elſtrichæ Regis Edilredi vxoris, pugiunculis „ſub axillis contruſum, quod Actæonis inſtar ipſam infæliciter conſpexiſſet in loco quodam „veneficijs operantem. Secundus Abbas ei ſucceſſit Elſius, deinde ſuo ordine Leofſinus, „Leofricus, Leofſinus alter, Wlfricus, Thurſtanus ſub Gulielmo Normano, octauus Ab-„bas Theodwinus, tum Godofredus, decimo loco Simon, quo mortuo, cum vacaſſet Ab-„batia per ſeptennium Richardus Comitis Gilberti filius Abbas effectus, obtinuit vt fieret „eccleſia cathedralis, eiuſque Abbas fieret Epiſcopus, cænobio nihilominus perſeuerante, „monachiſque canonicorum vicem habentibus. quo priuilegio ipſe cum potiri perfui, „mortis neceſſitate ſubtractus, locumque fecit Heruæo quem ex voluntate regis Henrici „primi Monachi ibi prælatum elegerant anno 1109. Hactenus doctiſſimus vir Dominus Herefordenſis. Quibus ex narrationibus per peritos antiquitatum inſpectores collectis, & ex Chronico ipſo Elienſi manuſcripto, quod adhuc extat in bibliotheca Cottoniana, liquidò apparet eccleſiam Elienſem à prima fundatione per S. Auguſtinum facta, vſque ad noſtra fere tempora fuiſſe Benedictinam. Nam de toto illo tempore, quod ab Henrici 8. ſchiſmate ad S. Ethelwoldi inſtaurationem intercueſſit, nulla eſt controuerſia, quin fuerit ſemper à monachis Benedictinis poſſeſſa, qui & toto illo interuallo temporis ius eligendi Epiſcopum, tanquam ſuum prælatum & Paſtorem retinuerunt. Ethelwoldum quidem conſtat monaſte- rium a Danis deuaſtatum, quod antea fuerat ſanctimonialium, monachis eiuſdem regulæ tribuiſſe. Nam ſanctam Etheldredam ſub regula Benedictina vixiſſe, tum ex dictis de S. Wil- fridi conſtat, qui eiuſdem normæ cum eſſet, eam & ſacrauit monialem & conſecrauit Ab- batiſſam, circa annum 673. vt habent annales Teukesberienſis monaſterij qui eam narrant anno 679. obijſſe. Vitam ipſius conſcripſit autor antiquus Thomas Elienſis monachus, quã in ipſis Chronicis Elienſibus legimus: in ea inter alia, hæc ſcribuntur: Rex vero (Egfridus) „tandem victus ipſius (Etheldredæ) importunis precibus, licet inuitus, tamen eam dimiſit* „inuiſibilem. Illa nimirum gauiſa valde de regis conſenſu atque licentia, quamuis difficul- „ter & ſero impetrata, ſumptibus ſecum pluribus paratis nobilis virgo & potens regina in- „trauit monaſterium S. Ebbæ Abbatiſſæ (quæ erat amita regis Egfridi, & S. Oſwaldi mar- tyris, & Oſwini regum germana) poſitum, in loco quem Coludi nominant vrbem (Cold- ingham) accepto velamine ſanctimonialis, à præfato antiſtite Wilfrido. Ingreſſa igitur mo- naſterium Etheldreda hoſtiam viuam ſe Deo obtulit, cuncta quæ mundi ſunt, deſeruit, ſpre- uit, atque à corde ſuo procul abiecit: inſuper pro regali diademate, humili obumbratur ve- lamine, pro byſſo & purpura ambiit nigra veſtis & aſpera: &c. Vbi ex ipſa Wilfridi conſe- cratoris, & nigri habitus mentione ſatis oſtenditur Benedictinam fuiſſe. Iam enim ſuperius demonſtrauimus S. Wilfridum, & S. Benedictum Geruienſem, circa annum domini. 660. regulam S. Benedicti per totum Northumbriæ regnum ſtabiliuiſſe, atque adeo monaſteriũ S. Ebbæ Colud enſe ipſamque Ebbam cum reliquis aliorum cænobiorum religioſis iamprĩdẽ eidem ſacræ regulæ ſe ſubdidiſſe: atque adeo eandem regulam Iacobus Paulini diaconus, Wilfridi in Scotiam ducendis adiutor, quin & ipſe Paulinus euidenter eiuſdem regulæ fuiſſe monſtrantur alumni. Quin & in hoc ipſo monaſterio Elienſi adhuc monachos Benedictinos licet paruo numero, ſuperfuiſſe, ex quo ibidem primus per Auguſtinum auxilio Regis Ethel- berti fuerant collocati, ſatis indicat ſuperius adducta Polydori narratio. Sane Etheldredam in hoc eodem cænobio inſtaurato, centum religioſas perſonas, partim ſanctimoniales in clauſtro proprio, partim etiam monachos in vicinis aliquot ædificijs poſuiſſe, eiſque iure Abbatiſſæ præfuiſſe ab anno 673. ad annum vſque 679. apud noſtros hiſtoricos in confeſſo eſt, de quo vide fideliſſimum ſcriptorem Stoum, in Anna rege, ſanctæ Etheldredæ patente. Sed & addit hoc conſideratione vim maximam, ſororum & conſanguinearum ipſius pariſis deuotio. Etenim ſancta Withburga ſoror ipſius virginitatem Deo conſecrans cænobium Derham conſtruxit & ibidem Abbatiſſa virginibus præfuit; quod monaſterium poſterioti- bus ſæculis Elienſi monaſterio S. Ethelwoldus Abbas anneſuit. Simili modo ſancta regina Sexburga altera Soror, poſtquam Ercomberto magni Ethelberti à S. Auguſtino conuerſi nepote Cantiorum regi liberos peperiſſet Egbertum & Lotharium reges deinceps Cantiorũ & Ermenildẽ atque Erkengodã, marito rege defũcto, ſub ſororis Etheldredæ gubernio mo- nialis facta eſt. eidẽque in regimine cænobij Elienſis ſucceſſit; Traxit ad idẽ cænobiũ eadẽ pietas & filiã ipſius Ermenildã regina Merciorũ, quæ Wulferũ regẽ maritũ ſuũ Chriſto ad- duxit, eoque defũcto vnicã de ipſo ſuſceptã filiã ſancta Wereburgã ſecũ ad Elienſe cænobiũ Chriſto Domino ſeruituram adduxit. Erkengoda quoque altera Ermenildæ ſoror, vna cum Sexburga & Ethelburga materteris ſuis Annæ Regis orientalium Anglorum filiabus in

Annal. Teokerbutienſium.

* vinctã forte intelligit.

Brigenſi ſanctæ Pharæ, ſeu Burgundoforæ monaſterio Gallicano moniales factæ, magnarū virtutum fulgoribus radiarunt: adeo, quamuis peregrinæ, eiuſdem tamen cœnobij Brigenſis factæ fuerunt Abbatiſſæ: Erkengodę vero ſanctitatem etiam diuina miracula, & mors pretioſiſſima angelorum obſequijs honorata comprobarunt. Quis enim non videt iſtius familię Ethelbertanæ deuotionem ab Auguſtini pręceptoris ſui cohortationibus & exemplis ortum ducere? vt à quo didiciſſent viam mandatorum Dei ambulare, ab eodē etiam arctiſſimā cōſiliorum Chriſti ſemitam currere diſcerent, eadem ſub regula ijſdemque inſtitutis, quę vidiſſet inſtitutori ſuo placuiſſe. Quare cum omnes iſti ſancti ad Benedictinam formulam vitā iam compoſuerint; nemo enim dubitare poteſt, Elienſe & Derhamenſe monaſterium, & Brigenſe ac Calenſe cęnobium fuiſſe prima ſui origine Benedictina (quod de prioribus duobus iam eſt oſtenſum, de poſterioribus inferius manifeſtè docebimus:) ſane non poteſt ſine proteruia negari, eandem quoque regulam & inſtitutionem S. Benedicti, primis Anglorum Apoſtolis cultam & obſeruatam fuiſſe. Profecto Elienſis monaſterij chronica manuſcripta quæ adhuc extant venerandæ antiquitatis in bibliotheca Cotoniana cum hiſtoriā cœnobij illius à [illegible]ma pertexant origine, nullum prorſus alterius regulæ vel ordinis mentionem faciunt, qui in ipſo ante Benedictinam regulam floruerit: cum tamen iā in crebis Etheldredæ ſanctæ miraculis recenſendis, quam in ipſis diplomatis ac priuilegijs referendis celeberrima S. Benedicti, regulæque eius habeatur mentio.

§. 11. *Euishamenſe monaſterium ipſo S. Auguſtini ſæculo fuiſſe Benedictinum.*

Probatur antiquitas Benedictinorū ex monaſterij Euishamenſis antiquitate.

Pergamus iam ad aliud inſignis antiquitatis cœnobium, Euishamenſis eccleſiæ, in diœceſi Wicciorum ſeu Wigorniæ: vnde ſuperius docuimus regem Eadbaldum aſſumpſiſſe monachos & Abbatem Benedictini ſchematis pro Croulandenſi cœnobio, ad annum domini 716. Iam cum grandia monaſteria non ædificentur ſubitò, & celeriter, ſed aliquot annorum circuitus tranſire ſoleant, antequam perfectè compleantur: & eo anno 716. quo Croulandia fuerat conſecrata, iam floruerit (Eadbaldo teſte) diſciplina & obſeruantia Euishamenſia Abbatiæ: q[illegible] aliquammultos iam annos ante Croulandenſem fuerit ædificata, nemo prudens dub[illegible]tauerit. [illegible] ne qu[illegible]s imperitior fortiſā dubitet, ipſam fundationis eius hiſtoriam & ætatem, non al[illegible] quam ex originalibus fundationis inſtrumentis producemus. Sed prius tamen audi[illegible]colaum Harpesfeldium, ſæculo 8. cap. 18 ex Gulielmi Malmesburienſis quarto libro de geſtis Pontificum Anglorum, breuiter fundationis hiſtoriam referen„tem. Euish[illegible]m, inquit, ope auxilioque Coenredi regis extruxit B. Egui„nus [illegible] eccleſia à Britannis poſita. Hunc locum, licet ſpinis vepri„buſque [illegible] in ſolitudine procul ab hominum oculis conſortioque poſitus „erat, in del[illegible]inus: ibi diem noctemque in ieiunijs, orationibus, ſanctiſque „meditationibus [illegible] ſolitus. Quibus ſanctis exercitijs dum ſe totum aliquando de„diſſet E[illegible] B. vir[illegible], Chriſti mater, cum duabus alijs virginibus, omnem humanam „ſpeciem pulchritudinemque ſuperantibus, ſe illi viſendam obtulit, librum & crucem „manu geſtans, qua cruce Eguinum adorantem benedixit. Ex hac maxime cauſa cœnobium „Benedictinorum hoc potiſſimum loco à fundamentis erexit. Quod Coenredus Rex Mer„ciorum, & Rex Orientalium Anglorum Offa varijs poſſeſſionibus locupletarunt; Conſtan„tinuſque deinde Romanus Pontifex cum Eguino, Coenredo, atque Offa præſentibus, Ro„mæ ad annum ſeptingenteſimum octauum, apud Lateranum confirmauit. Hæc Harpsfeldius. Eadem ſcribit Balęus hęreticus, ſed impotentibus permixta blaſphemijs; Benedictinum eum monachum fuiſſe aſſerens: ex quo (more ſuo) D. Pitius, demptis intemperan„tibus calumnijs, hæc habet: Sanctus Eguuinus Wiccius, natione Anglus, Merciorum regū „ſanguine ſatus, ordinis S. Benedicti monachus, & tandem Epiſcopus Wigornienſis tertius: „vir ſanctitate vitæ conſpicuus, de quo pulchra memoriæ prodidit S. Bertwaldus Archie„piſcopus Cantuarienſis in eius vita. Eruditionis autem & ingenij ſui nonnulla poſt ſe mo„numenta reliquit, quibus nomen ſuum poſteris commendauit: Ex ergaſtulo ſui corporis „ad cæleſtem paradiſi libertatem euolauit anno poſt deſcenſum filij Dei ad terram 716. & in „ſuo cœnobio Euishamenſi requiei locum corpori elegit regnante apud Mercios Ceolredo. Sed iam ipſa fundationum inſtrumenta videamus. Conſtantini Pontificia bullam, datam āno 709 ex ipſo originali deſcriptam, quæ in ipſo die dedicationis eccleſiæ per S. Wilfridum celebratæ anno 714 publicè lecta fuerat, primo loco ponemus:

Conſtantinus

„Conſtantinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Brithwaldo Britanniarum Eccleſiæ Primati ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Venerabilem virum Eguuinum epiſcopum quem nobis tua fraternitas ad Apoſtolicam ſedem miſit, etiam nunc ſecundò manipulis iuſtitiæ refertum tibi remittimus, monentes quatenus ſic ſuos effectus adiuuando proſequaris, ſicut illum à Deo incepiſſe, & in via Dei cucurriſſe cognouiſti: Porrò de viſione illa, imò aperta oſtenſione, qua ſe Beata virgo Maria ei manifeſtauit, æque ita certum eſſe teneamus, quemadmodum de viri bonitate non dubitamus; denique vigilantiam tuam admonemus, quatenus in illis partibus, in quibus manifeſtatio habita fuiſſe refertur, concilium totius Angliæ cogas, Epiſcopos, ſacrique ordinis religioſas perſonas illuc conuenire facias, optimateſque regni cum proceribus ſuis adeſſe præcipias: quibus in nomine domini congregatis denunciamus, quod duo Reges Angliæ, Koenredus & Offa cum quibus iam dictus Epiſcopus ad limina Apoſtolorum venit, in loco oſtenſæ viſionis plurima de ſuis beneficijs in primis regia libertate donata, & Apoſtolica auctoritate confirmata contulerunt: quatenus ibidem congregatio monachorum ſecundum regulam memorandi patris Benedicti, qui minus in illis partibus adhuc habetur, poſſit inſtaurari, indeſinenterque Chriſto famulari. Ipſas autem donationes & beneficia, præfati Reges in ipſorum priuilegio illuminantius determinauerunt, & à nouis corroborari fecerunt. Igitur (frater dilecte) quoquomodo Chriſtus annuncietur, lucrum Chriſti inquire, opus Chriſti exerce, promulgatiſque in concilio vndique ſententijs, tum à Deo oſtenſę viſionis, tum Apoſtolicæ auctoritatis, tum Regiæ libertatis & donationis, tum tui ipſius clerique & populi aſſenſus & fauoris, conſtitue ouile Chriſti diuinitus oſtenſum, Apoſtolica auctoritate fultum, regia libertate donatum, cleri & populi benedictione ſancitum. Tibi autem & ſucceſſoribus tuis memorato Epiſcopo Egwino aſſentiente, curam animarum eiuſdem eccleſiæ præcipue iniungimus: vt ſi (quod abſit) aliquo diaboli impulſu quiſquam peruaſor aut tyrannus locum ſacrum imminuere aut impugnare præſumpſerit, tibi à Deo conceſſæ poteſtatis ſententia, & anathematis percuſſus verbere, complere non audeat. Siquid vero ſiniſtræ partis inibi compertum fuerit oriri, auribus ſummi Pontificis patriæ potius deferatur, quàm per alicuius occultam ſententiam ſanctus locus iniuſtè deprauetur. Ipſum ergo locum, quem Regia poteſtas regia libertate donauit, & nos authoritate Dei & ſanctorum Apoſtolorum & noſtra donamus, vt nullus cuiuſcumque ordinis hominum hoc, quod conſtituimus, deprauare & minuere præſumpſerit; qui hoc deſtruxerit, aut male contaminauerit, ſit ille maledictus; qui vero ſeruauerit & adauxerit, benedictionibus repleatur. Scripta eſt hæc epiſtola anno dominicę incarnationis. 709. in eccleſia ſaluatoris Lateranenſi, præcipiente & confirmante Conſtantino Apoſtolicæ ſedis antiſtite, aſtantibus & confirmantibus Regibus Angliæ Kenredo & Offa, rogante venerabili viro Eguuino Epiſcopo, etiam pluribus Archiepiſcopis & Epiſcopis, Principibus & nobilibus diuerſarum prouinciarum, cunctis acclamantibus laudamus, concedimus, & confirmamus. † Ego Conſtantinus Romanæ ſedis Epiſcopus, per ſignum ſanctæ crucis has donationes & libertatem confirmaui. † Ego Eguuinus humilis Epiſcopus confirmaui. † Ego rex Kenred corroboraui. † Ego Rex Offa conſenſi.

Hactenus iſta confirmationis bulla, quæ deſcripta eſt, vt diximus ex ipſo originali ſcripto characteribus Saxonicis, in forma epiſtolę: & eſt penes excellentiſſimum Comitem Arundeliæ, habeturque tota etiam apud Capgrauium, exceptis ſubſcriptionibus: qui Capgrauius, eadem recitata, hæc ſubiungit, in vita S. Eguuini: „Loco conſecrato per ſanctum Wilfridū Epiſcopum, idem Wilfridus & Eguuinus coram omnibus ſic loquuti ſunt: Domine Deus, qui in cælis habitas, & omnia creaſti, conſerua illum, qui locum iſtum pacificabit & corroborabit. Nos etiam præcipimus, in Dei omnipotentis & omnium virtutum cæleſtium nomine, vt neque Rex, neque princeps, neque vllius ordinis homo locum iſtum ſanctum diminuat, ſed ſit, vt optamus, gregibus dei & paſtoribus murus bene diſpoſitus in poteſtate proprij Abbatis ſecundum regulam Dei & ſancti Benedicti. Si autem aliquis, quod abſit, auaritiæ ſpiritu arreptus vertere velit, iudicetur ante tribunal Dei, vt nunquam veniat in Chriſti memoriam, ſed nomen eius deleatur in æternum de libro viuentium, & ligetur æternarum pænarum nodis in inferno, niſi in hac vita pænitens emendet. Huius eccleſiæ dedicatio facta eſt anno gratiæ ſeptingenteſimo quartodecimo. Hæc Capgrauius. Regum vero priuilegium, Romæ etiam ſcriptum cuius in ſcripto Pontificis mentio facta eſt) ex manuſcripto Clariſſimi equitis D. Ricardi S. Georgij, Fecialis Clarencij viri humaniſſimi deſumptum, eſt tenoris ſequentis.

Bulla Conſtantini papæ pro fundatione Eouiſhamẽſis monaſterij

In nomine Patris & filij & ſpiritus ſancti Amen. Quoniam tranſeuntis quidem mundi

viciſſitudo

,, ... tudo quotidie per incrementa temporum creſcendo decreſcit, & ampliando minui-
" tur; crebreſcentibus repentinis incurſuum ruinis, finis eſſe cunctis in proximo cernitur:
,, ... is ac tranſitoriis manſura cæleſtis patriæ præmia mercanda ſunt. Quapropter ego
,, K... De ... Rex Merciorum, & ego Offa diuina permiſſione orientalium Anglo-
,, rum gubernator ... pro redemptione animarum noſtrarum ac prædeceſſorum & ſubſequé-
,, tium noſtrorum ... donamus & concedimus in loco, in quo B. Maria ſe venerabili
,, viro Eguuino Epiſcopo manifeſtauit in Houme, & præſenti libello confirmamus ad ho-
,, norem & reuerentiam eiuſdem Dei Genitricis, ſexaginta ſex manſas ex duabus partibus
,, fluminis, quod vocatur Auona; tres videlicet, quæ ſunt in Houme, in Leuheaue vnam,
,, in Nortona ſeptem, in Offeham vnam, in Lilintona tredecim, in Adintona vnam, in Ba-
,, deſeia octo & dimidiam, in Bretſottona duodecim, in Hombutem duas, & dimidiam, in
*Mera. ,, Wiberesia ſeptem, in Wikewane tres, in Benigworth & in Hampton nouem. Et rex * mea
,, liberalitate ſicut dignum eſt, & regali munificentia, prænominatas manſas, vbi manife-
,, ſtatio habita fuiſſe refertur, cum cæteris partibus præaſſignatis, regia liberalitate duna-
,, mus altiſſimo omnipotenti Deo, & beatis Apoſtolis eius Petro & Paulo in perpetuum liberas
,, donamus, quatenus ibidem congregatio monachorum ſecundum regulam ſancti Bene-
,, dicti ... inſtaurari & indeſinenter Chriſto famulari. Ad maiorem autem firmitudinem
, donationis noſtræ, in notitiam tam præſentium, quam in poſterum ſuccedentium venire
" volumus quibus limitibus ſacer locus quem regia liberalitate donatum Deo contulimus,
,, circumſeptus includitur. Imprimis à Troyforde &c. Volumus inſuper ac decernimus in
,, nomine Domini, terram quinque caſſatorum, quæ Morton nuncupatur, eadem libertate
,, in perpetuum gaudere: quam quidem terram ego Kentedus rex Merciorum anno domi-
,, nicæ incarnationis ſeptingenteſimo nono, cum iam vna cum venerabili viro Eguuino
,, Apoſtolorum limina viſitare diſponerem, inter quædam alia donaria ad fabricam mona-
,, ſterii conſtituendi conceſſi eidem, & ſub teſtimonio plurium potentum meorum ſcripto
,, confirmaui. Statuimus igitur in nomine Domini, & in virtute ſummi Dei præcipimus tam
... ibus quam Domini prædeſtinatione nobis in perpetuum ſuccedentibus, vt huius
,, donationis libertatem ... deducere minime quiſpiam audeat. Siquis autem hoc noſtræ
,, munificentiæ d... depravare vel minuere attentauerit, deleatur nomen eius de libro
,, vitæ. Acta ſunt hæc anno dominicæ incarnationis ſeptingenteſimo nono in eccleſia Salua-
,, toris L... confirmante Pontifice Romanæ ſedis Conſtantino, aſtantibus regibus
,, Angliæ Kenredo & Offa, rogante venerabili viro Egwino Epiſcopo, cum pluribus Archi-
,, epiſcopis & Epiſcopis. Principibus ac nobilibus diuerſarum prouinciarum, cunctis cla-
,, mantibus, ac dicentibus, Nos hanc voluntatem ac regiam liberalitatem laudamus, dona-
,, tionibus ac libertati conſentimus. † Ego Conſtantinus Romanæ ſedis Epiſcopus per hoc
,, ſignum. † ſanctæ crucis has donationes & libertatem confirmaui. † Ego Eguuinus hu-
,, milis epiſcopus confirmaui. † Ego rex Kentedus corroboraui. † Ego Rex Offa con-
,, ſenſi.

Priuilegium S. Eguuini Epiſcopi & Abbatis.

Iam ipſius Eguuini priuilegium, tale eſt, ex eiuſdem clariſſimi Clarencij manuſcripto
" de ... Ego Egwinus Wicciorum humilis Epiſcopus, volo manifeſtare omnibus fi-
,, delibus Chriſti, qualiter per Sancti Spiritus inſpirationem, & per labores multarum &
,, mirarum viſionum oſtenſum eſt mihi, quod ego primum vnum locum ædificare deberé
,, ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei & ſanctæ Mariæ, omnium electorum Chriſti,
,, & etiam ... æternam retributionem. Cum igitur maximè florerem in diebus Ethel-
,, redi Regis, expetij ab eo locum, qui Haum nũcupatur, in quo luco Sãcta & perpetua virgo
,, Maria primum cuidam paſtori gregum Eoues nuncupato, deinde etiam mihi cum duabus
,, virginibus librum in manibus tenens apparuit. Mundaui itaque locum opuſque inceptum
, Dei optimi laude gratia ad finem perduxi. Volo igitur oſtendere omni ſequenti generatio-
ni quas poſſeſſiones ſupradicto loco acquiſiui, & ipſas terras ab omni exactione poteſta-
, tum omnium adquietaui, ipſamque adquietationem applicitis authoritatibus & priuile-
, gijs nec non & regalibus edictis confirmari feci, vt fratres ſecundum regulã Sancti Bene-
,, dicti ibi Deo ſeruientes ſine perturbatione vitam agerent. Nomina etiam villarum volo
,, manifeſtare, quas omnes liberas & iuſtè acquiſitas Deo & ſanctæ Mariæ obtuli. Itaq; ab
,, Athelredo Rege quoddam cœnobium, quod Flendabnich ... obtinui, quod
,, poſtea pro ... cœnobio quod Streatforda nominatur, mutaui. Poſt paruum vero tempus,
,, à Præfati Regis fratre Oſwardo viginti mãſas in loco qui Troyford appellatur adquiſiui.
,, Poſtea vero ſuccedente in regnũ Kenredo, conceſſit & ipſe mihi octoginta quatuor man-
,, ſas ſuper vtraſque partes illius fluminis, quod Auona vocatur. Quidam autem adoleſcens

Athericus

,,Athericus nomine octo manſas mihi conceſſit, & Walterus venerandus ſacerdos alias ,,octo mihi manſas donſuis. Sicque, deo propitio breui tẽpore 120. manſas prædictæ Chriſti ,,eccleſiæ acquiſiui, ſicut ſcriptum eſt & confirmatum in chartis eccleſiæ, & in libro manife-,,ſtatur terra & termini eius, quem ſcripſit Brichtwaldus Epiſcopus & dictauit præcepto Ro-,,mani Pontificis, cũ conſenſu principũ totius Angliæ. Hæc vero ſunt nomina villarum, quas, ,,vt ſupradictum eſt acquiſiui: Eouesham, Benyagurth, Haurun, Baddeſey, Wicque, Hãburne, ,,Bradfortnn, Willersley, Withleya, Samburne, Kinwartun, Saltford maior & minor, Am-,,bresley, Vlbeury, Mortun, Buchinn, Meleygaresbery, Titileſtromp, Snella maior, May-,,eldesbeordy, Sildſwi k quoque. Has omnes terras, vt præfatus ſum, liberas ab omni ca-,,lumnia adquiſiui, & ſanctæ Dei eccleſiæ obtuli. Qui ergo locum, quẽ Apoſtolica dignitas, ,,& regia poteſtas, regia libertate donauit, & nos auctoritate Dei & ſanctorum Apoſtolorum ,,donamus, deprauare ſiue minuere vel contaminare præſumpſerit, iudicetur ante tribunal ,,Chriſti, & nunquam in Chriſti veniat memoriam, niſi in hac vita pænitens emendet. Qui ,,vero ſeruauerit, & adauxerit, benedictionibus repleatur. Fiat. Amen. Scripta eſt hęc charta ,,anno dominicæ incarnationis 714. †. Ego Eguuinus per ſignum ſanctę crucis. † Ego ,,Kenredus rex ſubſcripſi. † Ego Offa per ſignum crucis confirmaui. Ego † Brichwaldus ,,Archiepiſcopus ſubſcripſi. Ego Oſwardus frater Regis confirmaui.

Ex his inſtrumentis, quæ adhuc extant in matriculis & veteribus manuſcriptis Eueshamiæ, conſtat dedicationem eccleſiæ Abbatialis factam anno 614: confirmationem vero Põtificiam obtentam anno 709: At Abbatiam ipſam anteà conſtructam, temporibus Ethelredi regis: quo autem anno fuerit conſtructa, ex quatuor manuſcriptorum hiſtoricorum teſtimonijs didicimus: Nam in appendice ſcriptura 37. habes ex bibliotheca Cottoniana, defuncto Oſtoro Vicciorum Epiſcopo ſanctum Egwinum ſucceſſiſſe, & cito poſt, annuente Rege Ethelredo monaſterium de Euesham conſtruxiſſe circà annum gratiæ 691. Idem aſſeritur in manuſcripto quodam regiſtro, quod olim fuerat Prioratus S. Ioannis Euangeliſtæ de Pontefracto ordinis Cluniacenſis, & nunc eſt penes nobiliſſimum virum D. Seinclo (Sanclaudium) Kniſton fratrem perilluſtris Domini Kniſtoni equitis Baronettę in agro Darbeyenſi, virum in chartularijs Angliæ verſatiſſimum. Similiter & in alia hiſtoria antiquiſſima manuſcripta, quam vidimus, hæc habentur: *anno domini 691, Sanctus Eguuinus tertius in ordine Wicciorum epiſcopus, Monaſterium quod Eoueshamdicitur, conſtruxit.* idemque in annalibus Teukesberienſis Abbatiæ traditur. Fuit autem primus Abbas loci ipſe ſanctus Egwinus, qui cum antea monachus fuerit, aliſque Abbatias ſiue cœnobia ſe habuiſſe dicat, quin illa Benedictina fuerint, nemo poterit dubitare; præſertim quum eodem ipſo tempore quo à rege Ethelredo tanta munificentia fuit ad ſuum monaſterium promouendum adiutus ipſemet rex Ethelredus monaſterium Benedictinum Bardneyenſe conſtruxerit, & in eodem poſt 30. ãnos in regno exactos monachus factus fuerit & circa annũ domini 706. obiuit. Quĩ & ipſe Kenredus monachus Benedictinus Romæ cõſecratus, ad finẽ vſq; vitæ ſuæ ibidẽ permanſit. At vnde quæſo tantus amor & ardor erga regulam Benedictinam, in ſancto hoc e-piſcopo, & glorioſis his regibus, tam citò poſt Apoſtolorum noſtrorum deceſſum, nempe quinquaginta tantum annos poſt mortem S. Paulini, quadraginta vero poſt deceſſum Honorij vltimi ex diſcipulis beati Gregorij? niſi quia ipſimet Apoſtoli noſtri eandem regulam amplexi fuerant, & in eiuſdem etiam obſeruantia ſemper vixerant? Nam quis credat regulã aliam (ſiquę fuiſſet) ab Auguſtino & ſocijs cultam tam citò fuiſſe obliuione ſepultam, & eidem prælatam recentiorem aliquam ab epiſcopis & Regibus, ac principibus Angliæ, quos videmus per omnia ſuorum Apoſtolorum fuiſſe obſeruantiſſimos, & omnia eorum facta magnificè ſemper extuliſſe. Neque enim defecit ſanctitatis, deuotionis, ac pietatis laus in ipſis Apoſtolorum diſcipulis, vt propterea ad ſanctiores illis Benedictinos ſeſe conferrent quicunq. ad ſanctioris vitę propoſitum anhelarent: quinimo apparet ex omnibus hiſtorijs, toto Auguſtini ſæculo, vſque ad annum 700. nullum fuiſſe deinceps ſanctorum multitudine & magnitudine glorioſius. Relinquitur ergo manifeſtum, non fuiſſe tunc alia monaſteria per Angliam præter Benedictina, atque adeo eadem cum ipſa Chriſtiana fide ſimul apud nos incepiſſe.

Nam quod in bulla Conſtantini dicatur, monaſteria regulæ Benedictinæ illis in partibus minus adhuc habita fuiſſe; iam antea ex Beda didicimus, pro deuotione populi erga ordinẽ nimis pauca fuiſſe per Angliam monaſteria, vt propterea debuerint ad Gallicana monaſteria multi commigrare; non quaſi pauca fuiſſent tunc in Anglia ſolius ordinis Benedictini monaſteria, ſed quia omnino pauca fuerint cuiuſcumque regulæ; neque enim Beda diſtincte aſſerit pauca fuiſſe Benedictinorum cœnobia, quaſi alterius alicuius multa vel vlla fuiſſent; ſed diſerte aſſerit pauca adhuc extitiſſe per Angliam cœnobia; nimirum quia adhuc

per totum Northumbriæ regnum, exceptis duobus aut tribus Scotorum non tam monaſterijs, quam eremis, alia ante S. Wilfridum non extitiſſent, cœnobia, reiecto ſcilicet Paulino, & ſede Eboracenſi per 34. annos vacante, ſoloque Iacobo Paulini diacono & paucis Scotis Chriſtianitatem à Paulino plantatam ægrè ſuſtinentibus, magna pars Angliæ reliquæ, Mercijs recenter tunc vix dum cõuerſis, mixtis Paganiſmi tenebris ad fidem duntaxat anhelabat. Et quod maximè facit ad noſtrũ inſtitutum per *partes illas, in quibus minus habebantur monaſterias. Benedicti,* intellexit Conſtantinus, vt clarè per epiſtolæ ſeu bullæ contextum apparet, illas in quibus viſio cæleſtis Eguuino fuerat monſtrata: in illius ſiquidem diæceſi, quæ prouincias Walliæ à veteribus Britannis (Anglorum tunc hoſtibus) conterminas amplectebatur, nondum fuerant multa cœnobia, quæ poſtea ſtatim inibi cæperunt ædificari, vt Teukesberienſe ad annum 706. inchoatum; Pershorenſe, diu poſtea temporibus Eadgari regis ab Egelraco duce Dorſatenſi fundatum, Winchcombẽſe trecentorum quondam monachorum cœnobium à Kenulpho rege Merciorum circa annum 742. extructum; Wigornienſe ab Eadgaro rege, anno 964. Gloceſtrenſe ab Aldredo Wigornienſi Epiſcopo anno gratiæ 1060. erecta; & ſi quæ ſunt aut fuerunt alia illis in partibus, omnia hac Abbatia Eueshamenſi fuere poſteriora. Itaque Eguinus in prouincijs quæ Wallijs adiacent erantque Merciorum regni pars magna monaſticam propagauit, ſicut Wilfridus in Northumbriæ regno fecerat; cum in regno Cantiorum, viciniſque prouincijs ipſe S. Auguſtinus, Laurentius, Mellitus, Paulinus, Honorius eandem plantaſſent. Tam clara vero eſt huius Abbatiæ hiſtoria, vt adhuc acta catalogumque habeamus omnium Abbatum illius, à primo fundatore ſimul & Abbate Eguuino, ad Clementem vſque Luhfeldium, Abbatem vltimum, cuius Præfecturæ anno 23 per Hẽrici regis imperiũ Abbatia monachis eiectis & diſſipatis fuit ſuppreſſa.

§. 12. *Glaſtinburienſe cœnobium ætate S. Auguſtini fuiſſe Benedictinum.*

13. Haud abſimile argumentum ab illuſtriſſimo Glaſtoniæ monaſterio poteſt deſumi. Extat enim Inæ regis glorioſi priuilegium huic monaſterio conceſſum, è quo ſatis euidenter colligitur fuiſſe Benedictinum viuentibus apoſtolis noſtris: habetur autẽ in manuſcripto libro Glaſtonienſis cœnobij, qui Secretum Abbatis inſcribitur, in bibliotheca excellentiſſimi Comitis Arundeliæ, eſtque tenoris ſequentis.

Idem probatur ex antiquitate monaſterij Glaſtonienſis. Priuilegiũ Regis Inæ.

,,Adiuua nos Deus ſalutaris noſter. Quæcumque ſecundum decreta canonum atque eccleſia-
,,ſtica inſtituta ſalubri conſilio definiuntur, quanquam ſermo tantum abſque textu ſuffice-
,,ret: tamen quoniam plærumque noſtris tẽporibus tempeſtates & turbines ſæculariũ rerum
,,etiã portas eccleſiæ pulſãt; idcirco operæpretium cenſuimus ob cautelã futurorũ, ea quæ
,,definita ſunt paginis ſcripturarũ annectere, ne in poſterũ obliuioni tradita ignorẽtur. Qua-
,,propter ego Ina regali à Domino fretus dignitate, cũ cõſilio Sexburgæ reginæ, & licẽtia
,,Beorthwaldi Dorobernẽſis eccleſiæ Põtificis, & omniũ ſuffraganeorum ſuorum, nec non
,,etiam hortatu Baldredi & Athelardi ſubregulorum; Eccleſiæ vetuſtæ, quæ eſt in loco qui
,,dicitur Glaſteye, (quam magnus ſacerdos & pontifex ſummus Chriſtus angelorum obſe-
,,quio ſibi & perpetuæ virgini Mariæ, & Beato Dauid, multis & inauditis miraculis olim ſe
,,ſanctificaſſe innotuit) ex his quæ paterna hæreditate poſſideo & in Dominium peculiare
,,teneo locis continuis & congruentibus concedo ad ſupplementum vitæ regularis & ad
,,vſum monachorum, Brent decem hidas, Sowi decem hidas, Poulton viginti hidas, Donl-
,,tingam viginti hidas, Bledeny vnam hidam, cum his omnibus, quæ anteceſſores mei eidem
,,eccleſiæ contulerunt, Kenelwalchius qui ſancto Theodoro Archiepiſcopo interueniente,
,,Ferlingmere, Bokerie, Gõdeneye, Marteneſeye, Edredſeye; Kentwinus rex, qui Glaſtin-
,,geye matrem ſanctorum vocare ſolitus fuerat, & eam ab omni ſeculari & eccleſiaſtico ob-
,,ſequio immunem ſtatuit, & hanc priuilegij dignitatem conceſſit; vt habeant fratres eiuſ-
,,dem loci poteſtatem eligendi & conſtituendi ſibi rectorem iuxta regulam Sancti Benedicti;
,,Hedde epiſcopus, qui Ceadwalla annuente, & propria manu, licet paganus, confirmante,
,,Lantokay id eſt Lengten; Baldredus qui Pennard ſex hidas; Athelardus, qui Poeldum ſex-
,,aginta hidas, me annuente & confirmante dederunt: quorum ego deuotioni & benignæ
,,petitioni aſſentio & contra malignantium hominum, & oblatrantiũ canum inſidias, rega-
,,lium munimine inuigilo literarum, quatenus eccleſia domini noſtri Ieſu Chriſti, & perpe-
,,tuæ virginis Mariæ, ſicut in regno Britanniæ eſt prima, & fons, & origo totius religionis,
,,ita & ipſa ſupereminentem priuilegij obtineat dignitatem, nec vlli omnino hominum an-
,,cillate obſequium faciat in terris, quæ ſuper choros angelorũ dominatur in cęlis. Igitur ſũ-

mo Pon-

„ tio Pontifice annuente Gregorio, & vt matrem domini ſui, in ſinum & protectionem ſan-
„ ctæ Romanæ eccleſiæ me licet indignum cum ipſa, ſuſcipiente, conſentientibus etiam
„ omnibus Britanniæ Regibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Ducibus, atque Abbatibus. ſtatuo
„ ego atque confirmo, quatenus omnes terræ & loca & poſſeſſiones Beatæ Mariæ Glaſteyæ
„ ſint quietæ & ab omnibus regijs exactionibus & operibus quę indici ſolent, videlicet, ex-
„ peditione, & pontis, arciſue conſtructione; & ab omnium Archiepiſcoporum & Epiſco-
„ porum promulgationibus & perturbationibus, ſicut in antiquis eiuſdem eccleſiæ chartis
„ ratum eſſe inuenitur, & à prędeceſſoribus meis, Kenewalchio, Kentwino, Cedwalla, Bal-
„ dredo confirmatum eſſe dignoſcitur, inconcuſſa & illibata permaneant, & quæcumque
„ emerſerint cauſæ in homicidijs, ſacrilegijs, veneficijs, furtis, rapinis, in diſpoſitione ec-
„ cleſiarum, & deſcriptione, in ordinatione clericorum, in conuenticulis ſynodalibus & in
„ omnibus iudiciarijs examinationibus, abſque vllius hominis præiudicio, Abbatis & con-
„ uentus diſpoſitione diffiniantur. Sed & omnibus regni mei Regibus, Archiepiſcopis, Epiſ-
„ copis, Ducibus, & principibus, ſuper honorem ſuum & amorem meum præcipio, & om-
„ nibus, tam eis, quam eorum miniſtris ſuper ſalutem corporis ſui præcipio, ne vllus eorum
„ inſulam domini noſtri Ieſu Chriſti, & perpetuæ virginis Mariæ Glaſteyæ, nec eiuſdem ec-
„ cleſiæ poſſeſſiones, cauſa placitandi, perſcrutandi, rapiendi, percipiendi, interdicendi, vel
„ aliquid faciendi, quod ibidem Deo famulantibus poſſit eſſe in ſcandalum, audeat intrare.
„ Illud autem omnipotentis Dei, & perpetuæ virginis Mariæ, & beatorum Apoſtolorum Pe-
„ tri & pauli, & omnium interceſſione ſanctorum, interdictione interdico, ne in ipſa Glaſte-
„ yenſi eccleſia, nec in eccleſijs ſibi ſubditis, videlicet, Sowcy, Breute, Merlinghe, Scap-
„ wike, Streiæ, Buddlecleigham, Pultonæ, nec in earum capellis; ſed nec in inſulis, aliqua
„ interueniente occaſione Epiſcopus cathedram ſibi epiſcopalem ſtatuere, nec miſſas ſolênes
„ celebrare, nec altaria conſecrare, nec eccleſias dedicare, nec ordines facere, nec aliquid
„ omninò diſponere præſumat, niſi ab Abbate vel fratribus inuitatus fuerit quod ſi ad hoc
„ inuitatus fuerit, nihil de rebus eccleſiæ, ſed nec de ipſis oblationibus ipſe ſibi vſurpet:
„ duobus in locis ex ipſius eccleſiæ poſſeſſionibus duas ei delegamus manſiones, vnam in
„ Poelt alteram in villa quæ Pultona dicitur, vt habeat vbi adueniens hoſpitetur, vel inde
„ veniens ſeſe recipiat neque enim eum ibi, niſi importunitate temporis, aut moleſtia cor-
„ poris impeditus fuerit, aut ab Abbate & fratribus rogatus fuerit nec amplius quam cum
„ tribus aut quatuor clericis pernoctare licet. Hoc autem prouideat idem Epiſcopus, vt ſin-
„ gulis annis cum clericis ſuis, qui fontanetum ſunt, ipſam matrem ſuam, Glaſtonenſem vide-
„ licet eccleſiam, feria ſecunda poſt aſcenſionem domini cum letania recognoſcat: quod ſi
„ ſuperbia inflatus eam diſtulerit, & quæ ſuperius dicta & confirmata ſunt præuaricauerit,
„ manſiones ſibi ſuperius delegatas amittat. Abbas vel monachi à quocumque voluerint
„ epiſcopo, qui Paſcha canonicum celebret, eccleſiaſtica ſacramenta In Glaſton eccleſia, aut
„ in eccleſijs ſibi ſubiectis, aut in earum capellis percipiant. Quiſquis autem huius meæ mu-
„ nificentiæ & libertatis teſtamentum quouis deinceps tempore aliqua occaſione, cuiuſlibet
„ etiam dignitatis vel profeſſionis, vel gradus, peruertere, vel in irritum deducere tenta-
„ uerit, ſciat ſe cum Iuda proditore æterna confuſione edacibus ineffabilium tormentorum
„ periurum flammis Scripta eſt autem huius donationis & priuilegij pagina anno dominicæ
„ incarnationis ſeptingenteſimo vigeſimo quinto, indictione quarta, ſub præſentia Inæ re-
„ gis, & Beortbwaldi Dorobernenſis pontificis, venerandorumque antiſtitum Danielis,
„ atque Forthredi, & aliorum, quorum nomina inferius annotantur. Ego Ina rex propriæ
„ manus ſubſcriptione hanc donationem & libertatem ſub ſigillo ſanctæ crucis ratam fieri
„ decerno. †. Ego Ethelburga regina conſenſi. Ego Baldredus rex confirmaui. Ego Athe-
„ lardus frater reginæ conſenſi. Ego Beorthwaldus Dorobernenſis eccleſiæ Archiepiſcopus
„ Inæ regis donationem & libertatem ſub ſigillo ſanctæ crucis corroboraui. † De hinc
„ prædictus rex Ina literas regali ſignaculo ſignatas ſummo Pontifici direxit: in quibus hæc
„ omnia prædicta cum poſſeſſionibus & libertatibus Glaſtonienſi eccleſiæ, continebantur
„ ſcripta: ſimulque cum quodam ſcypho ex auro puriſſimo, & cum alijs regalibus donis,
„ quæ idem rex prædicto pontifici tranſmiſit; ſupplicauit, & ſupplicando obtinuit, vt Gla-
„ ſtonienſem eccleſiam cum pertinentijs & libertatibus ſuis in ſinum & protectionem ſanctę
„ Romanæ eccleſiæ ſuſciperet, & ipſam Apoſtolica autoritate in perpetuum confirmaret.
„ His autem omnibus à ſummo Pontifice acceptis, eoque annuente & ſuſcipiente regiam
„ petitionem per Apoſtolica ſcripta glorioſe confirmauit. Et eodem anno idem Rex Romam
„ perſonaliter adiuit, priuilegium Apoſtolico ſignaculo corroboratum in redeundo Glaſto-
„ niam apportauit; & poſtea iterum Romam cum regina ſua, inſtinctu eiuſdem redijt: ibi,

ne conuerſionis ſuæ pompam faceret, vt ſolius Dei placeret oculis, amictu plebeio tectus, clam conſenuit, & ibidem cum magnis miraculis, vt accepimus, de præſenti vita ſanctiſsime migrauit. Hactenus priuilegium cum appendice, ex præfato regiſtro Glaſtenburiæ, quod ſecretum Abbatis inſcribi, & in bibliotheca Excellentiſſimi Comitis Arundeliæ haberi diximus, fideliter deſcriptum.

Cui addamus hiſtoriæ vberioris cauſa, ea quæ veraciſſimus annalium noſtrorum ſcriptor habet in vita Inæ regis quæ ille ex publicis Archiuis diligentiſſime inſpectis, excerpſit: De nouo (inquit) *inſtaurauit à fundamentis Inas Abbatiam Glaſtenburienſem, in paluſtri loco & procul ab habitatione ſecularium, vt eo diligentius monachi animos cæleſtium rerum meditatione paſcerent, & contemplationis dulcedine, quæ illorum decet profeſsionem, maxime occuparent. Et hæc fuit quarta loci illius inſtauratio. Erexit in eadem Abbatia ſacellum intus laminis aureis argenteiſque ornatum, & vaſis etiam ex auro argentoque inſtructum: quibus operibus inſumpſit 2640. argenti pondo, in opus vero altaris 264. auri pondo; in calicem inſuper cum patena contulit decem auri pondo, in thuribulum octo pondo, & viginti mancuſas* (nummi genus eſt) *auri; in duo candelabra duodecim argenti pōdo; In euangeliſtarij laminas. 20. pondo, & ſexaginta auri mancuſas: in ampullas ſeu vrceolos altaris tredecim auri pondo, in peluim octo pondo: in vrnam aquæ benedictæ dicatam viginti argenti pondo; in ſtatuas Chriſti & duodecim Apoſtolorum 175. argenti pondo, & 28. pondo auri. præter alia altaris & chori ornamenta auro gemmiſque pretioſis ſubtiliter, intexta; quem vniuerſum theſaurum monachis aſſignauit* Hæc Annalium autor Stous.

Quæ ideo ſimul cum hoc priuilegio adduximus, vt Inam intelligamus inſtauratorem monaſterij huius fuiſſe, non autem monachos in eo primum poſuiſſe, ſed eos, etiam Benedictinos in veteri ædificio eiuſdem Abbatiæ, per varias calamitates ruinam minitante, ante ipſius Inæ principatum extitiſſe. Quod autem dicitur in priuilegio, Abbatia iſta fons & origo totius per Britanniam religionis: aduertendum, & non otioſe Britanniam dixit, quia Ioſephum Arimathæum nobilem Euangelij Decurionem primum euangelij etiam præconem Britanniæ à S. Petro miſſum vetus eſt eccleſiæ Britannicæ traditio: eumque ab Aruirago Britanoorum rege inſulam hanc Glaſtoniæ, (quam Britanni Aualoniam, ſiue Pomenam ab arborum pomiferarum copia vocarunt) dono accepiſſe, & cum comitibus ſuis inhabitaſſe Vnde rectè Britanniæ originem religionis præſtitit Glaſtonia, non autem Angliæ, quia nempe Britannis primo Chriſtus innotuit per Ioſephum: at Anglos primus Auguſtinus Chriſto lucrifecit. Et in hac quidem inſula Ioſephus cum ſocijs mortuus eſt, ibidemque requieſcit: fuitque ibi diu poſtea cœtus monachorum, Aegyptienſium, ſeu Palæſtinorum ritum ſequentium qui aut Britanni fuerant aut Scoti. Anglis autem per Auguſtinum conuerſis, & monaſterium hoc inhabitantibus, vt fides, ita etiam & monachiſmus Inſtitutoris ſui Auguſtini magis placuit; quod poſtea latius deducemus.

Ex ijs præterea, quæ paulo antea de S. Bonifacio diximus, oculato teſte martyris ſancti comite Wilibaldo ſcribente, conſtat Abbatem tunc temporis ſub Ina rege, Glaſtoniam habuiſſe *Beornwaldum*: quare & illud primum ex huius priuilegij tenore colligimus, tam Beornwaldum quam reliquos (vt ibi loquitur Wilibaldus) *eiuſdem propoſiti Abbates* fuiſſe Benedictinos: quandoquidem hoc princeps monaſterium Inæ regi tam dilectum, Benedictinum fuiſſe in hoc priuilegio expreſſe affirmatur: Deinde patet, erraſſe Ioannem Spedum, quando in catalogo vltimæ editionis aſſerit Dunſtanum Glaſconiæ monachos commutaſſe in Benedictinos, cum iam antea ducentis fere annis Inas in hoc priuilegio Benedictinos Glaſtoniæ monachos agnoſcat. Quin nec tū primū fuiſſe eos Benedictinos, cū Inas hoc illis priuilegiū induſit, manifeſte patet, cum dicat hic priuilegij autor Inas Kentwinum prædeceſſorē ſuū confirmaſſe monachis Glaſtonienſibus illā regulæ Benedictinæ prærogatiuā, vt Abbatem ſibi concordi fratrum electione conſtituerent. At inter regnum Inæ & Kentwini intercesſit primò triennium Ceadwallæ, quem hic Inas affirmat adhuc paganum huic monaſterio fauiſſe, nimirum antequam ipſum cœnobium ab Ina fuiſſet inſtauratū. Etenim Ceadwalla S. Wilfridum ordinis Benedictini feruentiſsimum propagatorem ſumma coluit veneratione, adeo vt inſulæ Vectis armis ſuis ſubactæ quartam partem eidem ſancto Wilfrido dederit, qui diſpoſitis per loca commoda prædicatoribus totam inſulam ad fidem Chriſti conuertit. Eiuſdemque præſulis conſilijs inflammatus, Romam profectus, Sergio Pontifice, ipſa vigilia paſchatis baptizatus eſt, anno Chriſti 689 obijtque Romæ eodem anno 20. Aprilis, anno ætatis ſuæ trigeſimo, & in eccleſia S. Petri ſepultus eſt: Ceadwallæ nomine in Petri nomen ad ſacrum fontem commutato, 20. anno Pontificatus dicti Sergij. Kentwinus verò regnare incepit anno 676. qui nouem duntaxat annos ſceptrum tenuit; quare monachis Glaſtenburiæ prærogatiuam liberę electionis ſecundum regulam S. Benedicti ante annū 685.

quo

quo Ceadwalla ipſi ſucceſſit, hoc eſt 42. annis ad ſummum poſt mortem S. Paulini Glaſtonienſibus largitus eſt. Apparet Kentwinum hoc priuilegium Glaſtingaburienſibus monachis iam Benedictinis vt eiuſmodi dediſſe; nec eos primum ad regulam S. Benedicti obſeruandam compuliſſe, tum quia nullo fundamento illud diceretur, tum quia hæc ipſa prærogatiuæ cõfirmatio, procul dubio ipſorum monachorum precibus obtenta, indicat eos iam antea regulã illam profeſſos, cuius ſtatuto liberam Abbatis de ſuo gremio electionem ſibi relictam corroborari voluerunt; Tum vel maximè quia Kenewalchius, ſummus & ipſe fautor huius Abbatiæ (quam videlicet matrem ſanctorum appellare conſueuerat) fuit etiam ſummus Benedictinorum patronus: etenim Malmesburiam ſeu Maydulfſburyum conceſſit Aldhelmo, vt eam in Abbatiam conuerteret, quæ antea ſchola tantum fuiſſet, in qua idem Aldhelmus poſt Maydulphũ glorioſe docuerat: quem eundem Aldhelmum Inas rex ex Abbate epiſcopum fecerat Shirborneníem: ei quoque libertatem confirmauit liberæ electionis in Abbatia ſua Malmesburienſi, ſicut paulo ſuperius docuimus quemadmodum Kentwinus Glaſtenburiæ conceſſerat. Eidemque confirmationi, quam Aldhelmum Malmesburiæ reliquiſſe diximus, Beornwaldus Abbas Glaſtinburiæ, cum alijs multis Abbatibus, ſubſcripſit. Quin & Kenewalchius baptiſmum in exilio apud Annam Orientalium regem ſuſceperat, ad quem à Penda Merciorum rege Pagano prælio ſuperatus confugerat: ibidemque Sexburgam duxit vxorẽ, ſororem Ethelfredæ Abbatiſſæ Elienſis: quæ ipſa Sexburga poſt mariti Kenewalchij mortẽ facta eſt ſanctimonialis, & ſanctimonialium cœnobium in inſula Sheppeyæ fundauit: ipſa vero ſorori Etheldredæ in Abbatiſſæ munere apud Elienſium Benedictinarũ monacharũ eccleſiam ſucceſſit. Quis harum principum fœminarum deuotionem erga regulam ſancti Benedicti quam præcelſæ ſunt perpendens, ipſiuſque Kenewalchij erga eundem regulam amorem; non fateatur iam ante Kenewalchij principatum (qui eo ipſo anno cœpit, quo Paulinus in humanis eſſe deſijt) regulam S. Benedicti in monaſterio Glaſtenburienſi cui ipſe hanc prærogatiuam confirmauit, floruiſſe? Vnde ſane clariſſime ſequitur iam inde ab Auguſtini ingreſſu Glaſtenburiam ſancti Benedicti normam ſuſcepiſſe.

Hoc etiam docet luculenter concertatio monachorum Glaſtonienſium cum Thurſtano Abbate Normanno, de cæremonijs mutandis: quam illorum temporum oculatus inſpector Ordericus Vitalis deſcribit lib. 4. hiſtoriæ ſuæ, ad annum 1070. pag. 523. *Priſci Abbates* (inquit agens de Normannica ſub Gulielmo primo tyrannide in Anglos deuictos) *ſecularis comminatione poteſtatis terrebantur, & ſine ſynodali diſcuſſione de ſedibus ſuis iniuſte fugabantur: & pro quibus ſtipendiarij non monachi ſed tyranni, contra ſanctorum ſcita canonum intrudebantur. Conuentio & profectus fiebat inter commiſſos greges & Archimandritas huiuſmodi, qualis inter lupos & bidentes ſine defenſore, ſolet fieri. Quod facile probari poteſt ab his, qui interfuerunt, in Thurſtino Cadomenſi & conuentu Glaſtonienſi. Nam dum proteruus Abbas cogeret Glaſtonios cantum, quem Angli a diſcipulis beati Gregorij Papæ didicerant, relinquere, & ignotum ſibi, nec auditum antea cantum a Flandrenſibus, ſeu Normannis addiſcere, orta eſt lis acerrima, quam mox ſequuta eſt ſacri ordinis contumelia. Dum enim Monachi nouas nollent ſuſcipere inſtituta, & contumacis Magiſtri perſiſteret pertinacia, laicis hero ſuo ſuffragatis ſunt ferentes ſpicula, a quibus ex inſperato monachilis concio eſt circumdata, & pars eorum eſt crudeliter percuſſa, ac* (vt fertur) *Lethaliter ſauciata.* Hæc Ordericus, candemque narrat hiſtoriam Malmesburienſis, aſſerens etiam ſagittam à militibus in ipſam crucifixi imaginem infixam fuiſſe: cuius rei indignitate cõmotus Gulielmus Rex, Thurſtanũ deponi. & Cadomum deportari iuſſerit, monachis in antiqua diſciplina ſua perſeuerantibus. Quod ſi mortem potius oppetere parati erant monachi, *quam cantum a Gregorij diſcipulis acceptum* derelinquere, vt Vitalis de eis affirmat: profectò à Gregorij diſcipulis monachatum ſuum acceperunt, & relicta diſciplina monaſtica quem eouſque à Scotis & Britannis monachis acceperant, ad ritum Benedictinum, & Catholicum Paſcha tranſierunt. in quo vſque ad Normanni tempora eos perſeueraſſe vides ex Orderici teſtimonio. Quin & illa clauſula in priuilegio Inæ regis poſita, *vt a quocunque Epiſcopo canonicum paſcha celebrante monachi Glaſtonienſes preſentorditari,* euidens eſt character quo tunc tẽporis dignoſcebatur monachiſmus Benedictinus ab antiquiore monachiſmo Scotorũ & Britannorum vt inferius peculiari cõſideratione declarabimus. Hoc idẽ expreſſe docet Gulielm⁹ Bibliothecari⁹ Malmesburienſis in Ms. codice de antiquitatibus eccleſiæ Glaſtonienſis: locum exſcripſit Clariſſimus Seldenus in ſpicilegio ad Eadmerum, hoc modo: *Ante Auguſtinum ſcribit* (Malmesburienſis) *monachos Glaſtonienſis eccleſiæ (atque par eſt ſane credere etiam cæteris) more Aegyptiorum ſuum monachatum vitámque inſtituiſſe. Hinc* (inquit, *poſt aduentum ſcilicet Auguſtini*) *in diuerſis locis ordinantur Epiſcopales, conſtruuntur monaſteria ſecundum B. Patris Benedicti regulam deo militantia, ita vt poſtea in gente Anglorum nulli reperiantur monachi, quin fuerint B. Benedicti regulam profeſſi. Inde his tem-*

Teſtimoniũ præclarũ Gulielmi Malmesburienſis.

his temporibus in monaſterio [illegible] *ſtonienſi cœpit primo eadem regula exerceri, quod prius fuerat more cœ*[illegible] *m Ægypti.* Hactenus Malmesburienſis, & ex eo Cl. Seldenus. Quod non aſſeruiſſet Malmesburienſis niſi ex ipſius eccleſiæ Glaſtonenſis archiuis illud hauſiſſet: vir diligentiſſimus, optimæ fidei, & eloquentiſſimus proculdubio, poſt Bedam duntaxat venerabilem hiſtoriæ Anglicanæ conditor; idque non per tranſennam, aut quaſi aliud agens aſſeruit, ſed in ipſa hiſtoria Glaſtenburienſis Abbatiæ, cuius propterea antiquitates omnes ſumma induſtria perquiſiuerit. Nec abeſſe à vero eius aſſertionem, de antiquitate regulæ Benedictinæ in illa Abbatia, (etiamſi archiua ipſe non conſpexiſſet) docet hoc ipſum, quod produximus, Inæ priuilegium, ex quo clarè deduximus iam ipſius S. Paulini tempore Benedictinam regulam Glaſtoniæ fuiſſe receptam. Nemo autem ignorat S. Paulinum vnum ex præcipuis S. Augu[illegible] commonachis & comprædicatoribus extitiſſe: Quare cum ipſis Apoſtolis noſtris haud dubiè regula Benedictina in Angliam inuecta eſt.

§. 15. Cœnobium S. Auguſtini Cantuarienſis ab ipſomet ſub regula S. Benedicti fundatum.

14. Probemus deinde ex celeberrimo cœnobiorum Cantuarienſis, S. Auguſtini: vt tam multis viis confirmata veritas ſeſeque quaſi cluctata ex nouitatibus recentiorum, moneat eos deinceps ſuas qualeſcumque & quanticumque ingenij coniecturas non tanti facere, vt propter eas receptas eccleſiæ in hiſtoricis rebus traditiones tam audacter, cum pernicie & contemptu quondam antiquitatis, conuellant. Igitur Sancti Auguſtini cœnobium fuit Cantuariæ nobiliſſimum, ab ipſo S. Auguſtino, faciente rege Cantiorum Ethelberto, conſtructum, vt in eo ſuum ſucceſſorumque Epiſcoporum, & omnium etiam Regum Cantuariorum corpora ſepelirentur: Eius monaſterij primus Abbas Petrus Romanus monachus S. Gregorij diſcipulus ab Auguſtino eſt inſtitutus: nec vnquam ab eo tempore quo cœpit eſſe monaſterium, deſijt Abbates & monachos ſuos habere, vſque ad infælicem Regis Henrici octaui ab eccleſia catholica diſceſſionem. Adeo vt cæteris omnibus totius Angliæ monaſterijs per Danorum barbaricos incurſus penitus deuaſtatis atque deiectis, & diu in deſolatione quaſi ſordentibus, [illegible] nec ea magnificus rex Eadgatus inſtauraſſet [illegible] hoc ſolum S. Auguſtini Cantuarienſis cœnobium illa barbarorum incendia euaſerit. Et cum iteratò multis poſtea annis [illegible] Suano ſeu Suenone rege Danica tempeſtas iterum Angliam obruiſſet: iterum non ſine [illegible] perfidos inuaſores euidenti argumento hoc monaſterium fuit conſer[uatum]. Hiſtoriam narrat T. Sprottus eiuſdem monaſterij monachus, quem habet manuſcriptum D. [illegible] barus, qui nunc vocatur Cantuarienſis Epiſcopus, & ex Sprotto [illegible] vt cętera fere om[illegible] mpſit Guilelmus Thornæus ſiue de ſpina, etiam commonachus eius, Auguſtinenſis [illegible] hæc verba: *Anno domini 1011. inter feſtum natiuitatis B. Mariæ, & ſancti Michaelis, tota Can*[illegible] *Danis vaſtatur; ciuitas Cantuariæ obſidetur & vicesimo die obſidionis proditione Almarici Archi*[illegible] *& ciuium, capitur & incenditur. Elphegus Archiepiſcopus comprehenditur, & apud Grenewich martyrizatur. Elmerus Abbas* (S. Auguſtini videlicet) *abire permittitur. Capiuntur Godvvinus* [illegible] *Epiſcopus, Leoffvvina Abbatiſſa S. Mildredæ, Alfredus Regis Præpoſitus. Eccleſia S. Trinitatis* (nempe cathedralis ſeu Archiepiſcopalis, quæ vulgo, Eccleſia Chriſti dicebatur) *ſpoliata comburitur, grex monachorum & turba popularis vtriuſque ſexus occiduntur: Monachi ibidem decimantur, nouem trucidantur, & decimus reſeruatur, vnde quatuor monachi tantum in illa occiſione viui remanſerunt* (erant nempe in eccleſia Chriſti. 40. monachi, ex quibus. 36. ſunt necati.) *Sed quod dictu eſt mirabile, inter has Danorum perſequutiones, Cantuariæ & totius Cantiæ, tam populi, quam eccleſiarum deuaſtationes, hoc ſolum monaſterium, ipſo Domino* (in cuius ſunt manu omnium iura regnorum) *protegente, manebat intactum, & a Danica perſequutione ſecurum: quod ex hoc ac*[c]*idebat miraculo. Cum Dani Cantuariam ferro vndique & flamma vaſtantes ſæuirent, quidam illorum ſacrilegi, non cauſa orandi, ſed deprædandi malicia monaſterium iſtud vltrò introierant: moxque vnus eorum ad malum proc*[l]*iuior, ad ſepulchrum Apoſtoli noſtri Auguſtini* (vbi tunc iacebat tumulatus) *improbè acceßit, pal*[li]*umque, quo* [illegible] *ud pretioſum Auguſtini mauſoleum operiebatur, furtim rapuit, atque ſub axilla ſua* [illegible] *abſc*[on]*dit:* [illegible] *diuina vltrix miſeratio raptorem mox rapuit, palliumque* [illegible] *ſub axilla furis abſconditum, quaſi connatiuum cutis axillis furis inhæſit; nec vnguibus, nec vlla violentia aut arte deponi poterat, donec reatum ſuum coram ſancto prædicto, & loci fratribus, veniam poſcendo de* [illegible] *miſit, fur ipſe prodiderat. Quæ vltio ita cæterorum Danorum multitudinem terruit, vt*

huius

brium monaſterij non ſolum fieri timerent inuaſores, ſed magis eius præcipui forent defenſores. Hæc ibi. A quo miraculo incepit Danicorum regum erga S. Auguſtinum noſtrum deuotio, de qua in vltimo tractatu memorabile Canuti regis exemplum narrabimus. Sed ex eo (quod præſentis eſt inſtituti) diſcimus aperte, ex omnibus totius Angliæ monaſterijs, quæ Danorum rabiem ſenſerunt, hoc ſolum S. Auguſtini monaſterium nunquam ab ipſis vel in ædificijs, vel in ſupellectili aliquod paſſum fuiſſe diſpendium: vnde ipſius archiua & monumenta permanſerunt integra atque intacta, vſque ad tempus Henrici octaui: adeo vt adhuc extent tum alibi, tum in illuſtri bibliotheca Cotoniana quamplurima regiſtra hiſtorica manuſcripta iſtius cœnobij, in quibus omnis eius hiſtoria continetur, omnium Abbatum vitæ reſque geſtæ, quæcumque demum memoratu digna monachi putauerant. Hos omnes libros & nos ipſi, & beneuoli amici noſtri diligenter perluſtrarunt, vna cũ bullis breuibuſque Pontificis & regalibus diplomatis eidem cœnobio conceſſis: in quibus omnibus nulla cuiuſquam alterius ordinis à Benedictino inſtituto diuerſi mentio vnquam facta inuenitur: Sed cum in præcipuo eorum librorum regiſtro, manuſcripto contineantur priuilegia & diplomata pontificia & principalia illi monaſterio diuerſis temporibus conceſſa primo loco & in capite libri deſcribitur regula S. Benedicti, & deinde prædicta priuilegia ſuoquæque ordine; nec alterius regulæ vmbram ibi reperies; nec vllam mutationis ab vno inſtituto ad aliud memoriam; nec alia prior inſtitutio quam Benedictina, recenſetur; nec quando alia prior aut introducta fuerit, aut obſeruari deſierit, narratur: quod tamen (rem videlicet maximi momenti) nunquam omiſiſſent hiſtoriæ Auguſtinenſis ſcriptores, ſi vnquam tale quid accidiſſet.

Et quia non nudam diſceptationem nobis propoſuimus inſtituendam; Sed eam hiſtoricã appellauimus, ipſo titulo indicantes, velle nos deuotioni noſtræ indulgere, & multa tam gentis quam religionis noſtræ monumenta inſerere, quæ alioquin forte typis non mandarentur, monaſterijs iam nullis in Anglia extantibus, pro quibus iſta conſeruare operepretium foret: ideo obſecramus benignum lectorem, ne faſtidioſo oculo legat, ſiquæ paulo longiora parerga ad diſceptationis noſtræ finem aut ornatum non admodum neceſſaria, multoties adducamus. Eſt quidem nobis animus, ſi tempora permiſerint, exactiorem rerum eccleſiaſticarum gentis noſtræ ex veteribus manuſcriptis hiſtoriam fideliter texere: Sed quia valde incertum eſt, an nobis ſubſidia pro voto ſuppeditabuntur, quæ ſunt ad id neceſſaria; interea quæ non paruo labore collegimus, perire noluimus, ſed ea etiam quæſita hac occaſione lectoribus penè obtrudimus. Erunt fortaſſe aliqua vnde prudentes rerum antiquarum indagatores non parum proficiant. Ergo vt conſtet quam vera ſint, quæ de Auguſtinenſi cœnobio noſtro diximus, primum illius fundationis, hiſtoriam à Sprotto, & Spinæo deſcriptam, quæ habentur apud D. Georgium Cantuarienſem & illuſtrem D. R. Cottonum, hic apponemus.

„Anno dominicæ incarnationis 578. beatus Gregorius Abbas monaſterij S. Andreæ, (quod „ipſe ad cliuum Scauri in vrbe Romana fundauerat, Benedicti Papæ primi anno ſecundo, „in quo poſt Laurionem & Maximianum primos Abbates, tertius ipſe præfuit) vidit in foro „Romano tres pueros Anglicos lactei candoris venales: audienſque à mercatoribus totam „Angliam ſimili candore nitere, ſed ritibus Paganicis detineri; longa trahens ſuſpiria, pa„triam, nomen Regis, & multa alia rhetorice ethimologizans, mox acceſſit ad Benedictum „Papam, & licentiam Angliam adeundi, pro fide Chriſti ibidem prædicanda inſtantiſſime „petijt, & vix impetrauit. Attamen tertio die ſui itineris ad querelam Romanorum dicen„tium, Petrum offendiſti, Romam deſtruxiſti, quia Gregorium dimiſiſti, idem Papa per„territus Gregorium reuocauit, & ad proprij monaſterij ſui curam redire coegit. Sed pro- Gregorius ex
„xime anno ſequente prædictus Papa videns eum virtutum gradibus ad alta conſcendere Abbate
„violenter abſtractum à monaſterio Leuitam Cardinalem ad ſui adiutorium conſecrauit. Cardinalis.
„Mortuo Benedicto, ſcilicet anno incarnationis 581. per labores & afflictiones, quæ tunc „temporis in Italia per inuaſiones Longobardorum imminebant, ſucceſſit Pelagius ſecun„dus, qui per aeris corruptionem cum fame maximam mortalitatem hominum inducentem „decimo anno ſui regiminis extinctus eſt. Poſt quem fauente Deo ad Apoſtolatum Roma„norum Gregorius electus eſt Anno incarnationis dominicæ 592. ſecundum Bedam in hi„ſtoria Anglorum, Gregorius in ſummum Pontificem conſecratus eſt, & verbum Domini, Et ſummus
„quod ipſe aliquando in perſona propria genti Anglorum diſpoſuerat ſeminandum, per Pontifex.
„ſeruum alumnum Auguſtinum explere curauit. Igitur Gregorius quinto ordinationis ſuæ „anno, ſcilicet anno 596, abſumpſit B. Auguſtinum monaſterij ſui, quod ipſe in vrbe con„ſtruxerat, tunc præpoſitum; vt quondam Petrus Barnabam vel Paulum in opus dominicum,

Mittit in Angliā prædicatores monachos.

„cum, & miſit cum eo aliquamplures monachos ac ſeruos Dei miniſtros, quaſi numero quadraginta, genti Anglorum fidem prædicare Catholicam: applicuerunt vero in inſula de „Taneth, in loco qui dicitur Ratesbough, vbi parte Auguſtino de naue deſcendente ſupra „quandam petram à caſu ſtetit, & pedem eius eidem quaſi luto impreſſit: cuius rei gratia „idem lapis aſſeruatur, & intra capellam de eodem ſancto ibidem fundatam honorificè „collocatur: Sed & ſingulis annis die ſuæ depoſitionis ob deuotionem & ſpem recu„perandæ ſanitatis fit concurſus populorum dicentium, adorabimus in loco vbi ſteterunt „pedes eius.

Laurētius, idē qui Hilario aut Valentio.

Hactenus initium illius hiſtoriæ appoſuimus, quia in eodem conſtanter traditionem Anglicanæ gentis de Abbatiali munere S. Gregorij in ſuo B. Andreæ monaſterio conſignatam habemus, & numero etiam tertium Abbatem fuiſſe diſcimus; primumque loci Abbatem fuiſſe Laurionem quem Hilarionem communiter vocant ſcriptores: vt nun mirum ſic etiam Valentionem eundem à noſtris aſſert, vel quia binomius fuerit, vel quia Valentionem pro Hilarione non aſſequentes antiquos characteres typothetæ & Exſcriptores poſuerint: ſicut Angli noſtri proculdubio Laurionem pro Hilariona poſuere, familiari ipſis loquendi ſchemate, quo idem nomen ſæpe vicino flexu variè efferunt, vt cum Adilbertam, & Bertam; Aluredum, Alfredum Ealfredum; quæ duo tantum nomina ſunt, tam variè tamē efferuntur; vt & Hiſpani circa illa tempora Hildephonſum, Alphonſum, Alonſum pro eodem accipiebant, atque ita in ſimilibus appellationibus proprijs. Deinde babemus hic notatam chronologiam aduentus S. Auguſtini, vnà cum loco in quem ē naui cum ſocijs deſcendit, & deſcenſum ipſius inſigni miraculo colluſtratum, memorabilique poſteritatis deuotione deinceps cultum. Pergit autem in ſequentibus B. Auguſtini cum ſancto rege Ethelberto colloquium, concionisque ſumma narrare, eiuſdemque regis erga prædicatores ſuos, quamuis nondum ipſis crederet, humanitatem, hoſpitiumque ipſis à Rege conceſſum in vrbe Doroberniæ ſuis limitibus deſignat & deinde ſubiungit: Anno domini 597. Auguſtinus cum „ſocijs illo in loco conuerſans vitam cœpit imitari Apoſtolicam, & ipſum regem Ethelbertū „per reginæ animum, per optimos acceſſus, per dulcia æternæ fælicitatis blandimenta, & „per vigilata ad Deum precamina debito modo acceſſiuit: ac ipſe ſeruorum Dei mundiſſima „vita delectatus, & promiſſis eorum ſuauiſſimis, quæ miraculorum oſtenſione vera eſſe „perpexerat in fide roboratus catholica, cum ſuis Commilitonibus die Pentecoſtes Chriſto „regeneratus eſt. Rege itaque baptizato & in fide confirmato Auguſtinus ad ciuitatem Gal„liarum Arelatenſem progreditur & ab eiuſdem vrbis Archiepiſcopo Etherio nomine „Archiepiſcopus Anglorum ordinatus eſt 16. Kalend. Decemb. anno prædicto. Ordinatus „Auguſtinus Angliam redijt, & cum gloria, & omni, qua decuit ſolemnitate à rege & po„pulo ſuſceptus eſt & continuo Laurentium presbyterum, & Petrum monachum Romam „miſit, qui B. Pontifici Gregorio referrent Regem fidem Chriſti recepiſſe & ſe genti Anglo„rum Epiſcopum fore ordinatū. Anno verò ſequenti dedit idem rex palatium ſuum regium „infra ciuitatem Auguſtino & ſucceſſoribus ſuis, vt vbi haberent ſedem Metropolitanam „in perpetuum: quod regio fultus auxilio recuperauit in eccleſiam, & eam in nomine ſancti „Saluatoris conſecrauit, atque ibidem habitationem ſibi ſtatuit & cunctis ſucceſſoribus „ſuis: quæ vſque hodie vocatur eccleſia Chriſti Cantuariæ totius Angliæ nutrix & metro„polis.

Conuerſio Regis Ethelberti.

Ordinatio Auguſtini.

Fūdatio eccleſiæ S Pancratij

„Erat autem non longe ab ipſa ciuitate ad orientem, quaſi medio itinere inter eccleſiam S. „Martini & muros ciuitatis fanum ſiue Idolum ſitum, vbi rex Ethelbertus ſecundum ritū „gentis ſuæ ſolebat orare & cum nobilibus ſuis Dæmonijs, & non Deo ſacrificare: quod „fanum Auguſtinus ab inquinamentis & ſordibus gentilium purgauit, & ſimulachro, quod „in eo erat, confracto, ſynagogam mutauit in eccleſiam, & eam in nomine S. Pancratij „martyris dedicauit. Et hæc eſt prima eccleſia an Auguſtino dedicata. Extat adhuc altare in „porticu eiuſdem eccleſiæ auſtrali, in quo idem Auguſtinus ſolebat celebrare, vbi prius ſte„terat ſimulacrum regis: in quo altari dum Auguſtinus primo miſſam celebraret, Diabolus „videns ſe de domo, quam per longa tempora inhabitauerat, expulſum, nitebatur prædictā „eccleſiam funditus euertere, cuius adhuc veſtigia apparent exterius in orientali muro por„ticus ſupradictæ. His itaque geſtis Auguſtinus prædictam S. Pancratij eccleſiam a Rege „obtinuit vnà cum terra adiacente, in cuius fundo prædictus rex ſuggeſtione ſancti Patris „Auguſtini eccleſiam in honore Apoſtolorum Petri & Pauli a fundamentis conſtruxit & „in eadem eccleſia præfatus rex ſibi & ſucceſſoribus ſuis Cantuariæ regibus ſepulturam ele„git: in hac etiam Auguſtinus ſe & ſucceſſores ſuos Cantuariæ Archipræſules ſtatuit ſepe„liri. Hæc igitur eccleſia vſque in hodiernum diem monaſterium Apoſtolorum Petri &

Pauli

„Pauli ſanctique Auguſtini ab omnibus terræ incolis appellatur. Sed & Epiſcopia, & alia
„monaſteria idem Rex ob expiationem peccaminum ſuorum, ſuggerente ſemper Auguſtino
„& hortante, in dies paſſim fundare machinabatur: Et dum iſta fuerunt ſic in agendo, Au-
„guſtinus cum cultoribus agri dominici per vniuerſam regionem Anglorum verbi dei ſe-
„mina vndique ſeminauit. Ibat namque ſemper tam in via peregrinationis ſuæ verſus An-
„gliam, & in Anglia tam poſt præſulatum quam antea pede abſque vehiculo, patiens labo-
„rum, & verus aſſecla ſanctorum Apoſtolorum, nihil ſecum tulerat in hac peregrinationis
„via, de cupiditate mundana liber, & expeditus currebat mandatorum ſemitam, trahens
„ſecum ſequacia agmina. Sed vt paucis multa comprehendam, viſis tot miraculorum ſignis
„turmatim ad baptiſmum conuolarunt, ſacrificia idolorum abnegando.

Apoſtolicus modus prædicandi quo vſus Auguſtin.

„Suſcepto pallio a beato Gregorio per Laurentium & Petrum, de quibus ſupra fit mentio
„Doroberniam reuerſus eſt, & cum Apoſtolicis inſignijs in ſua ſede conſecratus inthroni-
„zatus. & in præfato monaſterio monachos inibi perpetuis temporibus Deo ſeruituros
„inſtituens, Petrum monaſteriali prælatione dignum eidem collegio præfecit rege aſtipu-
„lante in Abbatem primum. Anno dominicæ incarnationis 605 Ethelbertus rex in fide ro-
„boratus catholica, vna cum * beata regina, filioque ipſorum Eadbaldo, ac Reuerendiſſimo
„Præſule Auguſtino cæteriſque optimatibus terræ, ſolemnitatem natalis dominici celebra-
„uit Cantuariæ. Conuocato igitur ibidem communi concilio tam cleri quam populi, die
„quinto idus Ianuarij, omnium & ſingulorum approbatione & conſenſu monaſterium ſu-
„pradicti per ipſum B. Auguſtinum Deo & monachis ibidem perpetuò Domino Deo ſerui-
„turis cum dotatione eiuſdem tradidit, atque perpetua libertate donauit, poſſeſſionibuſque
„terrarum varijs, & alijs donis ampliſſimis ditauit, ac eidem monaſterio congregationem
„monachorum, eidemque Petrum monachum ſuperius nominatum ad Abbatiam præpo-
„ſuit. Et vt hæc legentibus manifeſtius appareant, tenorem codicillorum Regis Ethelberti
„& Auguſtini dignum duxi annotare.

Pallium mittitur Auguſtino.

** Berta*

„In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Notum ſit omnibus tam præſentibus quam poſte-
„ris quod ego Ethelbertus Dei gratia Rex Anglorum per Euangelicum genitorem meum
„Auguſtinum de idololatra factus Chriſticola tradidi Deo per ipſum antiſtitem aliquam
„partem terræ iuris mei ſub orientali muro ciuitatis Doroberniæ, vbi ſcilicet per eundem
„in Chriſto inſtitutorem monaſterium in honorem principum Apoſtolorum Petri & Pauli
„condidi; & cum ipſa terra, & cum omnibus, quæ ad ipſum monaſterium pertinent, per-
„petua libertate donaui, adeo vt nec mihi, nec alicui ſucceſſorum meorum regum, nec vlli
„vnquam poteſtati ſiue eccleſiaſticæ ſiue ſæculari quicquam inde liceat vſurpare, ſed in ip-
„ſius Abbatis ſint omnia libera ditione. Siquis vero de hac donatione noſtra aliquid immi-
„nuere, aut irritum facere tentauerit, authoritate Dei & B. Papæ Gregorij, noſtrique Apo-
„ſtoli Auguſtini ſimul & noſtra imprecatione ſit hic ſegregatus ab omni ſanctæ eccleſiæ cõ-
„munione, & in die iudicij ab omni electorum ſocietate. Circumcingitur hæc terra his ter-
„minis: In oriente eccleſia S. Martini, & inde ad orientem Sibbendoune, & ſic ad Aqui-
„lonem be Ykingſmerk, iterumque ad orientem & ad Auſtrum be Burgaweremarka, & ſic
„ad auſtrum & occidentem be Kingsmearke, iterum ad Aquilonem & occidentem be Kin-
„gimerke, ad occidentem to Rederchepe, & ita ad Aquilonem to Drentingſtreet. Actum
„eſt hoc in ciuitate Doroberniæ anno ab incarnatione Chriſti 605. indictione octaua. † Ego
„Ethelbertus rex Anglorum hanc donationem meam ſigno ſanctæ crucis propria manu
„confirmaui. †. Ego Auguſtinus gratia Dei Archiepiſcopus libenter ſubſcripſi. † Edbal-
„dus Regis filius fauı. † Ego Hamigiſilus Dux laudaui. † Ego Hocca comes conſenſi. †
„Ego Augemundus referendarius approbaui. † Ego Graphio comes benedixi. † Ego
„Tangiſilus regis Optimas confirmaui. † Ego Pinca conſenſi. † Ego Gedde corrobo-
„raui.

Prædicta autem finium occultata interpretatio traditur ſic intelligentiæ modernorum.
Circumcingitur &c in oriente eccleſia ſancti Martini, & inde ad orientem be Mellehalle;
„& ſic ad Aquilonem be Wilkeſcrouche, iterum ad orientem & ad auſtrum vſque ad Fiſhe-
„poole, & ſic ad auſtrum & occidentem vſque ad regiam viam ducentem ad Chaldam crou-
„che vſque Cantuariam, ſicque ad occidentem to Roderchepe, & ita ad Aquilonem to
„Drentington.

Subijcit deinde autor aliam præfati regis donationem; tenoris ſequentis. „Rex Anglorum
„Ethelbertus miſericordia Dei omnipotentis Catholicus, omnibus ſuæ gentibus fidelibus
„& aduentum gloriæ magni Dei & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti beata ſpe expectantibus,
„ſalutem vitæque æternæ beatitudinem largiente ſummi Regis clementia. Ego Ethelbertus

„in ſolio paterno confirma[illegible], [illegible] ac [illegible]que [illegible] on ceſſa eo iam per decem q[illegible] que [illegible]
„ſceptrigera poteſtate poti us, p[illegible] ſi[illegible] do[illegible] ſpiritu[illegible] gratia
„ irradiatus, ab errore falſurum de[illegible] vnus ve[illegible] ſu[illegible]
„ ingratus beneficiorum appaream illi, [illegible] de ſua c[illegible] ſancta [illegible] in regione vm-
„bræ mortis ſedenti[illegible] lux veritatis emicuit, inter [illegible] has, quas [illegible] &
„hortatu beatiſſimi Patris Gregorij & ſa[illegible] patris n[illegible] Au[illegible] beat[illegible]
„ Apoſtolorum princi[illegible] Pe[illegible] do[illegible] gentium Pau[illegible] ſundamentis con-
„ſtruxi, il[illegible] udque [illegible] ris, v[illegible] pollet[illegible] um donarijs [illegible] mona[illegible] os
„ Deum timentes a[illegible] regari feci: & cum conſilio eiuſdem reuerendi [illegible] A[illegible] A-
„guſtini, ex ſuo ſancto [illegible] ctorum collegio venerabilem virum [illegible] ab Apoſtolica ſede
dir[illegible] ctum Petrum mo[illegible] elegi, eique, vt eccleſiaſti[illegible] us [illegible] o expoſu[illegible] Abbatem præ-
„poſui. Hoc i[illegible] monaſterium ad prouectum debiti culminis promouere deſiderans, ſua-
„rumque poſſeſſionum terminos dilatare geſtiens, ſana mente, integroque conſilio, cum
„ [illegible] baldi [illegible] mei [illegible] orumque nobi[illegible] optimatum meorum c[illegible] conſenſu, ob redemp-
„tionem animæ meæ, & ſpem retributionis æternæ, obtuli ei etiam villam nomine Stuciag,
„a[illegible] o numine dictam Chiſtelcy, cum omnibus reditibus et iure competentibus, cum man-
„c[illegible]pijs, [illegible] ius[illegible] s vel [illegible] uris, pratis, paſcuis, paludibus, fluminibus, & conti[illegible] is ei ma-
„ri[illegible] imis terminis ea[illegible] n ex vna parte cingentibus, omniaque mobilia vel immobilia in vſus
fratrum ſub regulari tramite, & monaſtica religione in[illegible] deo ſeruientium. [illegible] miſſatium etiã
„ argen[illegible] um, [illegible] rum aureum, item ſellam cum frœno auro & gemmis ornatam, ſpeculum
„ argenteum, * a[illegible] n [illegible] oloſeri[illegible] a, camiſiam ornatã quæ mihi de domino Greg[illegible] rio ſedis
„A[illegible] oſto licæ [illegible] ecta fuerat, [illegible] æ omnia ſupradicto monaſt[illegible] rio gratanter obtuli. Quod ei a
„monaſterium ip[illegible] ſeruus dei Auguſtinus ſanctorum Apoſtolorum ac martyrum reliquijs,
„v[illegible] q[illegible] te eccleſiaſtic[illegible] s ornamentis ab Apoſtolica ſede ſibi tranſmiſſis copioſe d[illegible] tauit, ſeſe-
„q[illegible] co & cun[illegible] os ſucceſſores ſuos ex authoritate Apoſtolica ſepeliri præcepit, ſcriptura
„[illegible] ncente * non eſſe c[illegible] tarem mortuorum ſed viuorum; vbi & mihi, & ſucceſſoribus meis
„ ſepulturam pro[illegible] di, ſperans me quandoque ab ipſo Apoſtolici ordinis principe, cui do-
„minus poteſtatem [illegible] andi atque ſoluendi dedit, & claues regni cælorum [illegible] ad[illegible] dit, à pecca
„torum nex[illegible] bus ſolui, & in æternæ beatitudinis ianuam introduci. Quod monaſterium, nul
„lus epiſ[illegible] oporum, nullus ſucceſſorum meorum regum in aliquo lędere aut inquietare præ-
„ſumat: nullam omnino ſubiectionem ſibi vſurpare audeat, ſed Abbas ipſe, qui fuerit or-
„dinatus, intus & foris, cum conſilio fratrum ſecundum timorem Dei [illegible] berè eam regat &
„ordinet: ita vt in die domini dulcem illam pijſſimi rede[illegible] ptoris noſtri vocem mereatur
„audire dicentis, Euge ſerua bone &c. Hanc donationem meam in nomine Patris & filij &
„ſpiritus ſanct[illegible] largiente diuina, vt mihi tribuatur peccatorum remiſſio, per om[illegible] ia cum cõ-
„ſi[illegible] o reuerent[illegible] patris Auguſtini cond[illegible], idque ad ſcribendum Augemundum presby-
„terum ordina[illegible] [illegible] e his igi[illegible] ur omnibus, quæ hic ſcripta ſunt, ſiquis aliq[illegible] d inde minu[illegible] e
„præſumpſerit, ſciat ſe æquiſſimo iudice deo, & beatiſſimis Apoſt[illegible] lis Petro & Paulo ratio-
„nem eſſe red[illegible] um. Con[illegible] ita eſt hæc donatio, præſentibus [illegible] Reuerendiſſimo
„patre Auguſtino Dorobernię eccleſię Archie[illegible] copo primo, Mel[illegible] o que[illegible] ue & Iuſto Lon-
„donienſis & Roffenſis eccleſiæ præſulibus, Edbaldo filio meo, Hamigiſlo, &c & al[illegible] js p[illegible]
„ribus diuerſarum dignitatum perſonis. Actũ ianc 45. anno regni noſtri, anno domini. 605.
Subijcit huic ſcripturæ autor hiſtoriæ [illegible] „Iſta Xenia, m[illegible] ſci[illegible] ieet argenreum & cæ-
tera, quo iam deuenerunt, penitus ignota[illegible] nus. [illegible] idam opinantur, quod tempore, quo
„Dani iſtam terram vaſtarunt, propter frequ[illegible] ntes eorum in partibus iſtis irruptiones, iſta
„fuerunt abſcondita in locis abd[illegible] is, ſicut & multæ reliquiæ tunc fuerunt, q[illegible] æ nondum ſũt
„omnes adhuc patefact[illegible] æ. Alij d[illegible] nt, quod tempore redemptio[illegible] is Re[illegible] is Richardi à car-
„cere duc[illegible] s * Oſtriciæ, prædicta Xenia fuerunt extracta ab hoc monaſterio, ſicut & cal[illegible] es
„& cætera vaſa aurea & ar[illegible] entea in adiutorium redemptionis antedictæ. Q[illegible] d ſaltem de
„omnibus, non v[illegible] r eſſe verum, nam reliquiæ quas ſanctus A[illegible] nus ſuper[illegible] us mon-
„ſtratur [illegible] monaſterio dediſſe, multæ manent vſque adh[illegible], ſicut ere[illegible] x bituicata, & d[illegible] tu-
„nica inconſutil[illegible], & de capillis beatæ Mariæ, & de virga A[illegible] ron & alia mul[illegible] a, quæ lo[illegible] um
„eſſet enarrare; Habemus & bibliam ſancti Gregor[illegible] & * Euan[illegible] elium eiuſdem, & que[illegible] à
„cappas vereres, quæ omnia idem Gregorius miſit Aug[illegible] o v[illegible] ci[illegible] pa[illegible] o per Laurent-
„[illegible] im presbyterum, & Petrum monachum.

Subiungamus ex eadem hiſtoria & priuilegium ipſius S. Auguſtini huic cœnobio ſu[illegible] cõ-
ceſſum cuius originale ſub bulla plumbea inter a[illegible] [illegible] [illegible] penes
nob[illegible] liſſimum equitem, dominum Henricum Spelmannum, eſt autem ſe ioris ſequens.

Aug[illegible]

Lege a[illegible] ab[illegible] clau[illegible] quod dam[illegible] nus ve ſtis quas nunc dalmaticas vocamus.

Non ſũt ea tempeſtate ſicut vrbibus habere cœmiteria.

Auſtriæ

quod adhuc extat in bibliotheca Cottoniana.

Priuilegium S. Auguſtini

„Auguſtinus Epiſcopus Dorobernię ſedis famulus, quem ſuperna inſpirante clementia beatiſſimus papa Gregorius Anglicæ genti Deo acquirendæ legatarium miſit ac miniſtrum, omnibus ſucceſſoribus ſuis Epiſcopis, cunctiſque Angliæ Regibus cum ſuis poſteris, atque omnibus Dei fidelibus in fide & gratia ſalutem & pacem. Patet omnibus, quod Deo amabilis Rex Ethelbertus primus Anglorum regum Chriſti regno ſanatus noſtra inſtantia, & ſua prodiga beneuolentia inter cæteras eccleſias quas fecit & epiſcopia, monaſterium extrà metropolim ſuam Dorobernium in honorem principum Apoſtolorum Petri & Pauli regaliter condidit, & regalibus opibus ampliſque poſſeſſionibus ditauit, magnificauit, perpetua libertate & omni immunitate cum omnibus rebus, & iudicijs intus & foris illò pertinentibus muniuit, ſuoque regio priuilegio, & ſuperni iudicij imprecatione, atque Apoſtolica ſanctiſſimi Papæ Gregorij determinatione excommunicatoria contra omnem iniuriam cõfirmauit. Ego quoque eiuſdem libertatis adiutor & patrocinator omnes ſucceſſores meos Archiepiſcopos, omneſque eccleſiaſticas vel ſeculares poteſtates per Dominum Ieſum Chriſtum & Apoſtolorum eius reuerentiam obteſtor, atque Apoſtolica memorati Patris noſtri Papæ Gregorij interminatione interdico, ne quiſquam vnquam vllam poteſtatẽ aut dominatum aut imperium in hoc dominicum vel Apoſtolicum monaſterium, vel terras, vel eccleſias ad illud pertinentes vſurpare præſumat, nec vlla prorſus ſubiugationis, aut ſeruitutis, aut tributi conditione vel in magno, vel in minimo Dei miniſtros inquietet aut opprimat. Abbatem à ſuis fratribus electum in eodem monaſterio, non ad ſui famulatum, ſed ad dominicum miniſterium ordinet; nec ſibi hunc obedire, ſed Deo ſuadeat; nec verò ſibi ſubiectum, ſed fratrem & conſortem, ſed collegam in commiuiſtrum in opus Dominicum eum teneat. Non ibi miſſas, quaſi ad ſuę ditionis altare, nec ordinationes, vel benedictiones vſurpatiuè, ſine Abbatis vel fratrum petitione exerceat: nullum ſibi ius cõſuetudinarium vel in viliſſima re exigat, quatenus pacis concordia vnum ſint in domino vterque; nec quiſquam quod abſit dominandi diſſidio in iudicium incidat diaboli, qui ſuperba tyrannide corruit de cælo. Reges gentium (inquit Dominus) dominantur eorum, vos autem non ſic; cumque ab alienigenis, non à filijs accipiantur tributa, ſic ipſe dominus concludit, ergo liberi ſunt filij. Qua erga irreuerentia patres eccleſiarum in filios regni Dei ſibi vendicant dominationem? maxime autem in hanc eccleſiam ſanctorum theſaurariam, in cuius materno vtero tot Pontificum Dorobernię, Regumque ac principum corpora ſperamus alma refouenda ſepulturæ requie, ex authoritate ſcilicet Apoſtolica, & hinc ad æternam gloriam reſuſcitanda. Tales ſupremi iudicis amicos ſiquis offendere non metuens huius priuilegij ſtatuta violauerit, vel violatorem imitando vim ſuam tenuerit, ſciat ſe Apoſtolico B. Petri gladio per ſuum vicarium Gregorium puniendum, niſi emendauerit. Hæc igitur omnia, vt hic ſunt ſcripta, Apoſtolica ipſius Inſtitutoris noſtri Gregorij comprobatione & authoritate ſeruanda ſancimus, ſuoque ore confirmamus, præſente glorioſo rege Ethelberto cum filio ſuo Eadbaldo, & collaudante cum ipſo, & omnibus primatibus regijs atque vltrò volentibus reuerendiſſimis fratribus noſtris à ſancta Romana eccleſia huc mecum, vel ad me in Euangelium domini deſtinatis, ſcilicet Laurentio, quem nobis Deo fauente ſucceſſorem conſtituimus, & Mellito Londoniarum Epiſcopo, & Iuſto Roffenſi Epiſcopo, & Petro venerabili eiuſdem monaſterij principum Apoſtolorũ Abbate primo cum cæteris in Domino adiutoribus meis; obnixe poſtulantibus, ſimulque in eos, qui hęc fideliter ſeruauerint, benedictionem; aut in impænitentes, quod volumus, tranſgreſſores damnationem exercentibus. Deinde proſequitur author hiſtoriæ: Iſtud priuilegium habetur ſub bulla eiuſdem Auguſtini plumbea: de quo nemo miretur, nam Hunc enim Auguſtinus Romanus eſſet & legatione Anglorum Apoſtolus, eundem poterat ſeruare modum quantum ad perſonæ ſuæ dignitatem ratione legationis ſuæ Apoſtolicæ in eccleſia Anglicana, quem modum tunc ſeruauit Domnus Apoſtolicus Gregorius in Eccleſia Romana. Similiter etiam modernis temporibus quidam Epiſcopi in partibus tranſmarinis vtebantur bulla plumbea: vnde cum prædictum Auguſtini priuilegium argueretur falſi propter bullam plumbeam ab Archiepiſcopo Cantuarienſi, Richardus quidam Epiſcopus tranſmarinus dedit Domino Philippo Comiti Flandriæ talem bullam plumbeam, qua ipſe Epiſcopus & anteceſſores ſui vtebantur: quam bullam idem comes ad maiorem veritatis euidentiam miſit Abbati S. Auguſtini: quæ bulla plumbea cum cæteris munimẽtis ſemper reſeruatur: in cuius bullę vna ſuperficie hæc eſt ſcriptura, ſigillum protomartyris Stephani, alterius ſuperficiei ſcriptura minus apparente. Sancti autem Gregorij nullum omnino habemus priuilegium: nam idem Papa anno, 605. quarto idus Martij diem clauſit extremum. Finit hanc totam narrationem author hiſtoriæ Spina, chronologia exacta ætatis

Tẽpus mortis S. Auguſtini.

S. Auguſtini, quem ex textu S. Adriani Abbatis (martyrologico libro, quem S. Adrianus Abbas monaſterio illi reliquerat) probat defunctum fuiſſe anno 605 Septimo Kalendas Junij: Cum igitur ad Angliam miſſus fuerit anno 596. & anno inſequenti ordinatus Archiepiſcopus, anno vero 601. palliū ſuſcepetit, & tandem mortuus anno 605. fit ut falſa ſit illorum opinio, qui eum non niſi anno 615. defunctum exiſtiment, & annos 16. in epiſcopatu tranſegiſſe.

Confutatio ex his priuilegijs deducta.

Ex his autem primis Cœnobij huius priuilegijs, quæ ipſe fundator Ethelbertus, & confirmator Auguſtinus conceſſerunt, conficimus primam rationem, cur illud cœnobium à prima ſui origine fuerit Benedictinum. Ex iſtis enim manifeſte conſtat, primos eius monachos & Abbatem ex ſodalitio S. Auguſtini, & (vt loquitur Ethelbertus) ex ipſius ſanctorum collegio fuiſſe. at hos oſtendemus Benedictinos fuiſſe, cum de ipſa æde Chriſti Cantuariæ ſermo eſt inſtituendus. Deinde in vtroque priuilegio, Regis & Archiepiſcopi, aperte reſpicitur ad regulam ſancti Benedicti, Nam Ethelbertus ait ſe ibi conſtituiſſe fratres *ſub regulari tramite, & monaſtica*, religione Deo ſeruientes: regulam autem monaſticam tunc temporis Anglia, imo occidens totus nullam aliam nouerat, pręter Benedictinam, quæ eſſet à monaſterijs tanquam ius quoddam ipſorum obſeruanda; ſiquidem regula S. Auguſtini nondum occidenti innotuerat, ſed poſt aliquot ſæcula primum Romæ ſeſe oſtendere cæpit, cum baſilica Lateranenſis, & nũcupatio cõgregationis Lateranenſis illius regulæ canonicis eſt à Põtificibus conceſſa. Rurſus in fine priuilegij ſui idem glorioſus rex Ethelbertus, quaſi exſcribit admonitionem S. Benedicti in capite de ordinatione Abbatis: Rex ait; *Abbas ipſe qui fuerit ordinatus intus & foris eum conſilio fratrum ſecundum timorem* Dei *libere eam regat & ordinet: ut & in die domini dulcem illam piiſſimi redemptoris noſtri vocem mereatur audire dicentis. Euge ſerue bone &c.* Quæ quis non videt ad illa S. Benedicti palam alludere in prædicto capite de ordinando Abbate monentis Abbatem, *vt ſic omnia temperet, & ſic regulam in omnibus conſeruet, vt dum bene miniſtrauerit, audiat à domino, quod ſeruus bonus, qui erogauit triticum conſeruis ſuis in tempore ſuo. Amen dico vobis (ait) ſuper omnia bona ſua conſtituet eum?* Et quis dubitet hic etiam non reſpici ad caput regulę de adhibendis ad conſilium fratribus, vbi præcipit S. Benedictus Abbati, *vt audiens conſilium fratrum, tractet apud ſe, & quod vtilius iudicauerit iuſte & prouide faciat. & in eius pendeat arbitrio, quod debeat fieri*: quod hic pius rex ait, *cum conſilio fratrum ſecundum timorem dei libere regat & ordinet*: Amanuenſi enim ſeu notario vſus Augemundo, proculdubio monacho aut certum monaſticarum perito (neque enim alios habebat Auguſtinus presbyteros) ex ipſa monachorum regula deſumit, quæ ad eorum inſtituta & priuilegia maxime faciebant. Auguſtinus item in ſuo priuilegio aperte regulam S. Benedicti indicat, dum *Abbatem à fratribus electum, & non aliunde*, vult ab Epiſcopis ordinari · quod iam ſuperius oſtendimus regulæ Benedictinæ per illa tempora proprium eſſe: & magna cura à fundatoribus monaſteriorum noſtrorum regibus pijs inculcatum, ne autoritate ſua regali Abbates licentioſius monachis imponerent. Denique omnis illa Auguſtini ad ſucceſſores ſuos cohortatio, ne quomodo in monaſterium ſuum dominatum exercerent, ex doctrina & conſuetudine Inſtitutoris ſui Gregorij deſumpta eſt, qui (vt conſtat ex conſtituto Gregorij pro quiete monachorum edito; qui habetur in tomis conciliorum: & ex priuilegio conceſſo cœnobio Sueſſionenſi S. Medardi) ſimilia prorſus habet verba, ſimileſque ſententias; vt proinde qui illud Præceptoris Gregorij conſtitutum, & priuilegium S. Medardo conceſſũ legerit, quod ex ipſo priuilegio conſtat fuiſſe Benedictinũ: etiam hoc priuilegium à diſcipulo Gregorij Auguſtino conceſſum legens, non dubitabit ipſum monachis Benedictinis fuiſſe donatum.

Pręterea cum ex his priuilegijs conſtet, illam formam monaſticæ diſciplinæ, *illum tramitem regularem* fuiſſe introductum, qui maxime placeret Auguſtino & Gregorio (nempe à cuius ore, id eſt, cuius vice tanquam legatus ipſius, vult monachis illis in perpetuum deo ſeruituris priuilegium hoc confirmatum iri.) & proculdubio illam monaſticam religionem, quã Auguſtinus ipſe, & commonachus eius Petrus primus loci Abbas ipſi profeſſi fuerant: Scire velim ab ijs, qui eam non putant fuiſſe Benedictinam, quando nam cæperit illa prior deſinere, vt Benedictinæ poſteriori locum daret? Aut dicant, qua fronte, quo animo auſi fuiſſent contra mentem Auguſtini Apoſtoli & confirmatoris, atque inſtitutoris ſui religionis monaſticæ normam ab ipſo introductam abijcere, & aliam aſſumere? non reuerebantur Scilicet Apoſtoli ſui memoriam, cuius ſacrum corpus intra eccleſiæ ſuæ ſanctuarium haberent reconditum? non reuerebantur comminationem anathematis authoritate dulciſſimi Patris ſui Gregorij factam in eos qui priuilegia hæc imminuerent aut mutarent? Aut forte minoris ponderis aut momenti exiſtimanda eſſet mutatio facta in ſpiritualibus, hoc eſt in

regulari

[illegible] ari diſ[illegible] [illegible] in temporalibus, ſiue poſſeſſionibus aut latifundijs? Nullo modo. Se[illegible] [illegible] eorum [illegible] Præſules & monachi longe pluris facie-[illegible] [illegible] regulæ obſeruantiæ apicem, quam quantaſcumque mun[illegible] [illegible]. Quid ſi quidem igitur ſub Theodoro Archiepiſcopo, & Adriano Abbate ce[illegible] [illegible] cœnobium fuiſſe Benedictinum [illegible] nam Benedictus Biſco-[illegible] [illegible] Vi[illegible] fuerat, eique eidem Girwienſe cœnobium condi-[illegible] [illegible] [illegible] S. Benedicti profeſſum fuiſſe [illegible] nec vllo modo cre[illegible] [illegible] verecundum exiſtimare Theodorum & Adrianum paſſu-r[illegible] [illegible] quam ſancti Gregorij diſcipuli in eo cœnobio conſtituiſſent: [illegible] [illegible] [illegible]le, exiſtimare illam ipſam diſciplinam non fuiſſe Bene-[illegible].

[illegible] noſter, quem hucuſque exſcripſimus, Thornæus, ſiue Spina, *[C]uthbertum Ar-[illegible] [illegible] in ſyn[o]do [illegible] [C]loueſhoe anno domini 747. menſe ſeptembri habita, [illegible] [illegible] ſubſcribentibus inter cætera illius ſynodalia acta decreuiſſe vt feſtiui-[illegible] [illegible] ſancti Auguſtini Anglorum Apoſtoli perpetuis temporibus præcipua ſ[illegible] [illegible] Rege Ethelbaldo Merciorum tunc cum optimatibus præſente & approbante:* [illegible] [illegible] m feſtiua ſolemnitate glorificabant, eorum inſtitutionem eo ipſo [illegible] [illegible], proruſuſque contemni permitterent? Proſus incredibile. Quid quod [illegible] [illegible] [illegible]rum, & Germanorum monaſterijs iam inde ab exordio ipſorum feſtum S. [illegible] dicti cum vigilia, eo modo quo & S. Gregorij Apoſtoli ſui ſolemniter celebrabant, [illegible] [illegible] ulo Patris ac Patriarchæ monachorum? Docet hoc Cornelius Scultingius ex a[illegible] [illegible] manuſcripto miſſali Fuldenſi (quod ſtatim à martyrio ipſius ſancti videtur ſcrip-tu[illegible] v[t] ar[g]umentis euidentibus idem Scultingius demonſtrat) vbi officium diei tale eſt. Col-lecta. *Om[nipotens] [illegible] æterne D[eu]s qui radi[a]nti[b]us B. Benedicti confeſſoris tui exemplis arduum tuis imi-[illegible] iter [illegible], da nobis inoffenſis per eius inſtituta greſſibus pergere, vt eiuſdem in regione [illegible] [illegible] ereamu[s] [illegible] [illegible].* Iam præfatio propria: *Honorandi Patris Benedicti glorioſum [illegible] [illegible] [illegible] triſte ſæculum deſerens ad cæleſtis patriæ gaudia migrauit æterna: qui [illegible] [illegible] decori monachorum, gregis dignus pater effulſit, & quod ſacris monuit [illegible] [illegible] operibus; vt quam diuinis inchoauerat oraculis ſemitam, exemplis monſtraret [illegible] [illegible] [illegible] plebs paterna intuens veſtigia ad perpetuæ lucis æternæ præmia venire [illegible] [illegible] Chriſtum Dominum noſtrum.* Oratio tandem ſuper populum, (quæ illis tempori-b[illegible] [illegible], pro illis qui non communicabant in ſacro, quod audiebant) *Omnipotens & [illegible] [illegible] B. Benedictum ad cælorum gloriam diſcipulis videntibus migrare feciſti, da nobis, [illegible] [illegible] pastor[illegible] monachorum, ita nos quoque orationibus eius adiuti illum exempla [illegible] [illegible] [illegible] peruenire mereamur æternam.* Quodſi in Fuldenſi Abbatia iam à n[illegible] [illegible] & amplius annis S. Benedictus *Pater, & Paſtor, & patronus totius plebis monachorum* [illegible] [illegible] [illegible]ſtris monachis Anglis Germaniæ prædicatoribus, ſane quin illa fuerit com-[illegible] & [illegible]lorata omnium Anglorum fides & traditio nemo poterit dubitare. Et verò in e[illegible] [illegible] eſt pec[u]liaris oratio pro congregatione Fuldenſi, quæ talis eſt: *Deus Pater om-[illegible] [illegible] paſtor [illegible] animarum, concede famulis tuis in hoc præſenti monaſterio S. Bonifacij [illegible] [illegible] [illegible] B. Benedicti conſtitutis in tuo amore charitatem & pacem, vt quibus in vnum [illegible] [illegible] [illegible] facultatem, ſit etiam te miſerante ſancta coniunctio animorum.* Cum [illegible] [illegible] demonſtratum à nobis ſit S. Bonifacium ſocioſque ipſius Germaniæ præ-[dica]tores, [illegible] regulæ Benedictinæ artibus fuiſſe educatos; certè hæc ipſorum [illegible] [illegible] præclara B. Benedicti regulæque eius profeſſio, & proclamatio, rem [illegible] in[illegible] [illegible] [illegible] Apoſtolos ipſius Angliæ à D. Gregorio miſſos etiam Benedicti-[illegible] hec [illegible] regulam, quam Benedictinam cœnobijs à ſe fundatis iniunxiſſe cuſto-[illegible]am.

[illegible] [illegible] ipſum ex epiſtola Pontificis Innocentij exhortatoria pro morum honeſtate [illegible] ad Abbatem & monachos S. Auguſtini ſcripta circa annum domini 1139. quæ [illegible] [illegible] eundem Spinam & vna cum alijs huic cœnobio conceſſis priuilegijs habetur [illegible] [illegible] Remem[b]ratoris in Scaccario Weſtmonaſterij in veteri manuſcripto, quod [illegible] [illegible] Auguſtini vocatur. *Innocentius Epiſ. opus &c. Literas & nuntios veſtros Paterna be-[illegible] [illegible]mus, & ea, quæ nobis [illegible] [illegible] diligenter attendimus. Et nos quidem monaſterium [illegible] [illegible] B. Petri tutela & proprietate conſiſtens, ſpeciali amore diligere volumus, atque [illegible] à præ[de]ceſſoribus noſtris & nobis [illegible] collata familiariter conſouere, veſtroſque turbatores [illegible] Apo[ſto]lica comprimere. Veſtra [illegible]que dilecti in Domino filij intereſt, vt ſicut monaſterium [illegible] Angliæ religionis fuit initium, ita nihilominus ad monaſticæ profeſſionis obſeruantiam lau-*

Argumentum à Pontificum autoritate Innocentij tertij.

 dabiliter

dabiliter intendatis, & tales vos coram Deo & hominibus exhibere curetis, quod Deus omnipotens de veſtris actibus honoretur, ſedes Apoſtolica maternis affectibus gratuletur. Mandamus etiam vobis vt bibliam manualem parui voluminis, qualem Romanum Pontificem habere deceat, ad opus noſtrum fieri. Quia vero dilecte in domino fili Hugo occaſione parentum tuorum idem monaſterium multa damna & grauamina ſuſtinere accepimus: mandando tibi præcipimus, quatenus eos a dominatione maneriorum monaſterij amoueas vt locus ipſe ab huiuſmodi onere liberetur, & perſona tua nullam exinde blaſphemiam vel peccatum vlterius incurrere mereatur. Hubertum quoque monachum, quem turbatorem fratrum & eiusdem loco perniciosum eſſe audiuimus, ad ſuum monaſterium, videlicet ſancti Andreæ, redire compellas & negotia ipſius loci Prioris & fratrum conſilio, non extraneorum quorumlibet ordines atque pertractes. & numerum eorum, qui imminutus eſſe dicitur conſilio eorundem, de honeſtis & religioſis perſonis ſtudeas adimplere. Præcepta etiam quæ in Apoſtolicis priuilegijs collatis præfato monaſterio continentur, firmiter teneas & obſerues. Præterea ſiqua tibi vel fratribus tuis aduerſi contigerit, tuum erit ad communem omnium fidelium matrem eccleſiam Romanam recurrere, vel eoſdem fratres ſuos tranſmittere, vt tam tu quam ipſi dignis apud nos conſolationibus foueantur, & à ſuis oppreſſionibus releuentur. Eodem tempore ſcripſit idem Innocentius commendatitias pro hoc monaſterio literas ad Stephanum Angliæ regem, quas autor noſter Spena refert, huiuſmodi: *Innocentius Epiſcopus &c. Quanto omnipotens Deus &c. Vnde etiam tibi eſt iniuncta neceſſitas religioſa loca diligere, & quæ B. Petri ſunt, filialis deuotionis intuitu nullis iniurijs aut moleſtijs fatigari permittere. Secure namque contra aduerſarios conſiſtit in terris, quiſquis eundem Apoſtolorum principem patronum habere meretur in cœlis. Nunquam enim regnum tuum melius confirmari poterit vel augeri, quam ſi eccleſias vel perſonas eccleſiaſticas ſtudueris venerari. Proinde ſerenitati tuæ rogando mandamus & hortamur in domino, quatenus monaſterium S. Auguſtini Cantuarienſis, (quod vtique idem beatus vir Apoſtolorum principi obtulit, & Romani Pontifices ac prædeceſſor tuus Ethelbertus Anglorum rex libertate donarunt, & ſuis priuilegijs munierunt, nullis moleſtijs inquietes, aut ab aliquo infeſtari permittas: Sed ſic illud ab omnibus forinſecis perturbationum tumultibus protegas, vt & illi, qui intus deo ſeruiunt, de ſua quiete & libertate congratulantes ipſi Deo pro te & pro pace regni tui preces fundere attentius ſtudeant & nos ſtrenuitati tuæ vberiores inde gratias agere valeamus.* Hęc Innocentius Pontifex doctiſſimus vbi hoc ipſum monaſteriū, quod Stephano regi cōmendauit, quodque tunc temporis nemo dubitat fuiſſe Benedictinum, idem videlicet prorſus eſſe agnoſcit quod Auguſtinus B. Petro dicauit, quod Ethelbertus fundauit, quod prædeceſſores eius Pontifices Romani priuilegijs ſuis decorarunt, & hoc de eodem pronunciat elogium, *quod religionis in Anglia fuerit initium*: cuius vero religionis, niſi quam ipſi tum, cum hæc ſcriberet Pontifex profitebantur; quam proinde ex huius priuilegij conſequentia eandem eſſe oportuit cum ea, cuius initium in Anglia monaſterium illud extitiſſe Pontifex affirmat?

Conſectarium ex hoc priuilegio.

Eadem fuit Pontificis Bonifacij mens in alio priuilegio ampliſſimæ exemptionis, quod huic Abbatiæ conceſſit, quod in Abbatiali matricula prædicta ſic refertur. Bonifacius E-

Bonifacij octaui.

„piſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilectis filijs Abbati & Conuentui S. Auguſtini Cantuariæ
„ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinentis, ordinis S. Benedicti, ſalutem & Apoſto-
„licam Benedictionem. Circumſpecta ſedis Apoſtolicæ prouidentia qualitates agendorum
„cum ſumma deliberatione diſcutiens, fidelium ſtatui libenter proſperitatis incrementa
„procurat, noxia ſubtrahit, & moleſtis viā præcludit euentibus, prout negotij qualitas exi-
„git, perſonarum & locorum requirit conditio, & inſtantia æquitatis expoſcit. Et idcircò
„quāuis vniuerſæ orbis eccleſiæ Apoſtolicę ſedi, quæ, diſponente domino ſuper illas princi-
„patū obtinet, ordinariæ poteſtati ſubeſſe noſcatur: aliquas tamen interdū ſedes ipſa de ſuæ
„autoritatis plenitudine ſpecialius ſibi ſubdit, ſic eas à cuiuſlibet iuriſdictione protſus eri-
„piens, vt nulliū ſibi, niſi Romanū Pontificē, ſuperiorē & dominū recognoſcāt, conſtruēdo
„ipſas quodā ſingulari priuilegio liberas penitus & exemptas, vt earū, vitatis noxijs, votiuis
„ſucceſſibus & quietis plenitudine proſperentur. Nos quidē ad Apoſtolicæ dignitatis apicē
„ſuperna diſpoſitione vocati ex incumbente nobis paſtoralis officij debito, circa omniū ec-
„cleſiarū ſtatū ſolertem conſiderationem habentes, ad vos & monaſterium veſtrū inſtantia
„propenſioris ſolicitudinis excitamur; & tanto libentius & fauorabilius quietis veſtræ cō-
„moda veſtrorūq; incrementa profectuū promouimus, quanto per amplius beatorū patrū
„Benedicti & Auguſtini recolendas memorias reueremur; quantoque benignius vos & mo-
„naſterium prælibatum, de quorum fama laudabili, & virtutum exercitio fragrantiam ſua-
„uitatis accepimus, paternæ ſynceritatis affectibus amplexamur. Sane petitio veſtra nobis
„exhibita continebat, quod licet monaſterium veſtrum a principio fundationis ipſius, à tē-
„pore cuius memoria non exiſtit, cum omnibus membris ſuis exiſtentibus vbicunque fuerit
exemptum,

exemptum, per ſp[illegible]a priuilegia ſedis Apoſtolicæ à iuriſdictione qualibet ordinaria, prout eui[illegible] in ipſis priuilegijs continetur: Vobis tamen poſtmodum nunc hinc, nunc [illegible]nde vexati[illegible] & anguſtijs fatigatis ſuper huiuſmodi exemptionibus & libertatibus cont[illegible] bonæ memoriæ Richardum Archiepiſcopum Cantuariæ cum ſui conſenſu capit[illegible] ex parte vna, & quondam Rogerium tunc Abbatem cum conſenſu cõ[illegible]entus dicti monaſter[illegible] ex altera primò; & poſtmodum inter quondam Simonem de Lãgdon Archidiac[illegible] Cantuariæ, cum conſenſu ſanctæ memoriæ beati Edmundi Archiepiſcopi Cant[illegible]ichardi, & capituli eccleſiæ Chriſti Cantuariæ, & quõdam Robertum [illegible]us monaſterij cum conſenſu dicti ſui conuentus: ac deinde inter præfatos [illegible] Archiepiſcopum & Archidiaconum, ac eoſdem Robertum Abbatem & conue[illegible] compoſitiones initæ, factæ, ſeu habitæ fuiſſe noſcuntur: quarum vna [illegible], cum eodem Edmundo habita, etiam fuit per ſedem Apoſtolicam ex [illegible] confirmata; Verùm cum per huiuſmodi compoſitiones prædictis veſtris priuilegijs & libe[illegible]ibus non modicum derogetur: nobis humiliter ſupplicaſtis, vt prouidere vobis & [illegible] monaſterio ſuper his paterna ſollicitudine dignaremur, vos, & illud ad quietis immunitatis, libertatis & exemptionis plenitudinem reducendo. Nos igitur monaſterium ipſum condignis efferre honoribus & communire libertatibus cupientes; vt quo minus aliorum moleſtijs turbatum fuerit, eo amplius diuina gratia proſperetur; veſtris ſupplicationibus inclinati, huiuſmodi priuilegia, exemptiones, & libertates eidem monaſterio & vobis à prædicta ſede conceſſa volumus ac decernimus in ſuo robore permanere; ac nihilominus vt in prædictæ ſedis ſinu plenius quieſcatis, vos & monaſterium [illegible] cum omnibus membris ſuis & eccleſijs, capellis, Xenodochijs, hoſpitalibus, cantuarijs, nec non caſtris, villis, manerijs, domibus, grangijs & poſſeſſionibus, terris, reditibus, & quibuſcumque bonis ad vos & præfatum monaſterium in præſentiarum ſpectantibus, ac his quæ ex largitione principum collatione fidelium & alijs iuſtis modis ac titulis in poſterum d[illegible] domino poteritis adipiſci, in quibuſcumque fuerint diœceſibus conſtituta, & omnibus perſonis veſtri ordinis & alijs ſubtectis vobis degentibus in eiſdem, ab omni poteſtate iuriſdictione, ſubiectione, dominio, tam venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi & dilectorum filiorum capituli Cantuariæ qui nunc ſunt, & qui pro tempore fuerint, quam quorumlibet Archiepiſcoporum capitulorum, Abbatum, & prælatorum, & officiariorum ſuorum, & aliarum quarumlibet eccleſiaſticarum perſonarum abſoluimus, eximimus, & perpetuo liberamus de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis: ac ea omnia totaliter & immediate ſoli duntaxat Romano pontifici & præfatæ ſedi decreuimus ſubiacere: Ita quod nec idem Archiepiſcopus Cantuariæ iure Metropolitico, ſeu diœceſano, aut legationis, vel tuitionis prætextu, quas in prouincia Cantiæ habere ſe aſſerit, nec Prior & capitulum dictæ eccleſiæ Chriſti occaſione huius tuitionis, quam in dicta prouincia tem[illegible]ore vacantis eccleſiæ Cantuariæ ſibi vendicare dicantur; nec quiuis alius iuriſdictionem quamlibet ordinariam in diœceſe ſeu prouincia Cantuariæ huius tempore vacationis exercens; nec idem Archiepiſcopus, vel quouis ex eiſdẽ Archiepiſcopis, Epiſcopis, ſeu Prælatis, offic[illegible] min[illegible]tris, nec quæuis alia perſona eccleſiaſtica, in vos Abbatem & conuentum, & præd[illegible]ctum monaſterium, aut quæuis membra, vel loca, ſeu bona ad vos & monaſterium ipſum ſpectantia, ſeu quæ ſpectabunt in poſterum quoquo modo; vel in veſtros & eiuſdem monaſterij ſubditos & perſonas præfatas, cuiuſcumque ſtatus vel conditionis [illegible]xiſtant; vtpote omnino libera & exempta, & præfatæ ſedi Apoſtolicæ duntaxat [illegible]mmediate ſubiecta, poſſit vllatenus ex quacumque occaſione vel cauſa iuriſdictionem ali[illegible] vel poteſtatem, ſiue dominium ſibi vendicare, exactiones facere, collectas imponere, obedientias vel procurationes exigere, viſitationes, vel correctiones facere, aut cen[illegible]uram eccleſiaſticam quomodolibet exercere, ſine mandato præd[illegible]ctæ ſedis Apoſtolicæ ſpeciali. Nulli ergo omnino liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis exemptionis, liberationis, irritationis, voluntatis & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Laterani 4. cal. Martij. Pontificatus noſtri anno ſexto. Ecce magnanimus hic Pontifex, ob recolendas Patrum Benedicti & Auguſtini memorias, monaſterium hoc Benedictinum in priſtinam libertatem aſſerit, quam ex priuilegijs fatetur euidentius probauiſſe ſibi ſuoque conuentui [illegible]ditam ab ipſo eiuſdem Abbatiæ exordio & fundatione. Fuerat ergo teſtimonio tanto hoc cœnobium in ſua prima fundatione Benedictinum, & Benedictini monachi tam Petrus Abbas & monachi quos ibi primum Ethelbertus collocauit, quam etiam Auguſtinus ipſe & ſocij,

Argumenta ex hoc priuilegio ſumpta.

E 4

ſocij, quos vtique eiuſdem cum Petro monachiſmi fuiſſe in confeſſo eſt. Quod ſi hoc nō inſedisſet omnium animis, tanquam veritas explorátiſſima: cur Richardus, Simon, Edmundus, Archiepiſcopi Cantuarienſes in hac exemptionis controuerſia non exceperunt, id quod fuerat facillimum, ſi vllo modo fuiſſet dubium; olim quidem monaſterium illud exemptionis priuilegio tuiſſe decoratum, quamdiu monachi illius inſtituti perſeuerasſent, quod inſtitutū Auguſtinus & primi illius cœnobij monachi fuiſſent profeſſi atque amplexi: illos autem Benedictinos non fuiſſe; ac propterea recentioribus iſtis Benedictinis, qui buſcum tota certa controuerſia, nihil ptorſus, fauete exemptionum antiquatum prætogatiuas: quippe quæ non illis, ſed Equitianis aut alterius ſchematis monachis fuiſſent conceſſæ? Nam dubio procul, ſi tales fuiſſent primi monachi, quibus priores pontifices libertatem immunitatis indulſerant, ab iſtis qui tum cum Archiepiſcopi concertarunt: non magis iſtis profuiſſent antiqua priuilegia, quam ſi Ieſuitæ, aut Hieronymiani, aut Baſiliani monachi in locum eorum [illegible] quibus apertiſſime & ſine vlla circuitione Archiepiſcopi dixiſſent, non vobis, [illegible] qui nunc nulli amplius exiſtunt, illa priuilegia ſunt conceſſa. Sed nihil tale fuit [illegible] nihil tale exceptum, cum tamen Ricardus Archiepiſcopus (vt ſuperius ex Spina [illegible]) contra plumbeam bullam S. Auguſtini exceperit: multo libentius & fortius [illegible] Auguſtinenſium habitum & regulam excepturus, ſi à regula & habitu pri[illegible] diuerſi exitiſſent, ſed illud non poterat obijcere: cum ipſis eccleſiæ [illegible] & capitulo penes quos ſede vacante ius Archiepiſcopalis regi[illegible] ſimilis poſſet fieri exceptio, cum illi etiam tempore huius contro[illegible]t, ac proinde ſi alium habitum Auguſtinenſibus exprobraſſent, ſuū [illegible], à prima eccleſiæ Chriſti fundatione vſurpatum fuiſſe probare debe[illegible] A. Auguſtinenſes titulo primitiuæ exemptionis archiepiſcopis Cantuariæ ſe ſubducebant, [illegible] 1279. (narrante Spina ſupra laudato) Dominus Rex (Eduardus eius nominis [illegible] *to homagio regi franciæ pro terris transmarinis rediens in Angliam hoſpitatus eſſet* [illegible] *iſto monaſterio ad eum Ioannes Pecchan Archiepiſcopus Cantuariæ cruce prælata accedens, talem tamen pr[illegible]em promiſerit: Vniuerſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes literæ peruenerint fr. Ioan.* [illegible] *diuina Cantuariæ eccleſiæ miniſter humilis &c. Noueritis, quod cum nos Abbatiam S.* [illegible] *Cantuariæ in feſto S. Dionyſij anno 1279. cauſa viſitandi Chriſtianiſſimum Regem Angliæ* [illegible] *tunc exiſtentes ibidem, cruce præuia intrarimus: confitemur & recognoſcimus de plano* [illegible] *per hoc non intendimus, nec volumus Abbati & conuentui loci eiuſdem aliquod præ*[illegible]*, non per hoc etiam eorum priuilegijs nunc vel in poſterum in aliquo derogare, nec* [illegible] *acquirere, quod aliunde nobis aut eccleſiæ noſtræ non fuerit acquiſitum.* Erat autem [illegible] Archiepiſcopus Minorita, vir non ſolum excellenti doctrina, verum [illegible] animi fortitudine illuſtris, & autoritatis ſuç tenaciſſimus Præſul: qui pro[illegible] Auguſtinenſibus os occluſiſſet exemptionis ſuæ antiquum ius iactantibus, [illegible] iudicaſſent vlli tunc prudentes, primos Cantuariæ monachos non fuiſſe Benedictinos.

A[illegible] [illegible] ex diplomate Eduardi III. regis deſumpta. [illegible] præter omnia prædicta inſignis charta de Inſpeximus, ſiue diploma confirmato[illegible]orum priuilegiorum Auguſtinenſis monaſterij, ab Edouardo tertio Rege vi[illegible] conceſſum: in qua cum omnia monaſterij munimenta maioris prudentis vec[illegible] recenſeantur, & regulæ Benedictinæ aliquoties expreſſa fiat mentio, nulla tamen apparet vmbra alicuius prorſus mutationis, per quam vel de nouo dicatur introducta prædicta regula, vel alij priori inſtitutioni prælata; quod ſine dubio in aliquibus chartis antiquioribus fuiſſet anectatum, cum talis mutatio vnius ordinis in alium nunquam fiat, nunquam facta legatur, niſi intercedente autoritate principum loci, & pontificum ſanctæ eccleſiæ, aut Epiſcoporum ſaltem diœceſanorum: quorum nihil in huius monaſterij ſcriptoris conſpicitur, aut ab vllo noſtræ gentis autore hactenus fuit productum. Ponemus autem totam Eduardi regis Confirmatoriam, vt ita noſtram fidem plenius liberemus:

Diploma Eduardi 3. „Anno domini. 1362 (verba ſunt regiſtri, Auguſtinenſis) Dominus Rex Edoardus tertius „confirmauit chartas tam de maneriys noſtris, quam de libertatibus nobis quondam con„ceſſis. Edwardus Dei gratia Rex Angliæ Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, Archie„piſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus Baronibus, Iuſticiarijs, „vicecomitibus, Præpoſitis, miniſtris, & omnibus Balliuis, & fidelibus ſuis ſalutem Inſpexi„mus chartam claræ memoriæ Domini Edowardi nuper Regis Angliæ, Patris noſtri in hæc „verba. Edwardus Dei gratia Rex Angliæ Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, Archie„piſcopis, Epiſcopis, Abbatibus Prioribus Ducibus Comitibus, Baronibus, Iuſticiarijs „vicecomitibus Præpoſitis miniſtris & omnibus Balliuis & fidelibus ſuis ſalutem Inſpeximus

chartam

chartam bonæ memoriæ Ethelberti quondam Regis Angliæ in hæc verba: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti: Omnem hominem qui ſecundum Deum viuit, & remunerari à Deo ſperat, & optat, oportet vt pijs precibus conſenſum hilariter ex animo præbeat; quoniam certum eſt, tantò facilius ea, quæ ipſe à Deo popoſcerit, conſequi poſſe: quantò & ipſe libentius Deo aliquid conceſſerit. Quocirca ego Ethelbertus Rex Cantiæ, cum conſenſu venerabilis Archiepiſcopi Auguſtini ac principum meorum, dono & concedo Deo in honorem S. Petri aliquam partem terræ iuris mei, quæ iacet in oriente ciuitatis Dorobernię, ita duntaxat vt monaſterium ibi conſtruatur, & res, quę infra memorantur, poteſtate Abbatis ſint, qui ibi fuerit ordinatus. Igitur adiuro & præcipio in nomine Dei omnipotentis qui eſt omnium rectum iudex iuſtus, vt præfata terra ſubſcripta donatione ſempiterna [illegible] firmata, ita vt nec mihi nec alicui ſucceſſorum meorum regum aut principum, ſiue cuiuſlibet conditionis dignitatibus & eccleſiaſticis gradibus de ea aliquid fraudare liceat. Si quis vero de hac donatione noſtra aliquid minuere, aut irritum facere tentauerit: ſit [illegible] ente ſeparatus à ſancta communione corporis & ſanguinis Chriſti: & [illegible] die iudicij ob meritum malitiæ ſuæ à conſortio ſanctorum omnium ſegregatus. Circumcincta eſt hęc terra his terminis, in oriente Eccleſia ſancti Martini, in meridie via [illegible] e, in occidente & Aquilone Dreutingſtreet. Datum in ciuitate Doroberniæ, anno ab incarnatione Chriſti. 605 indict. 6. †. Ego Ethelbertus rex Cantiæ ſana mẽte integroque conſilio donationem meam ſigno crucis propria manu roboraui confirmauique [illegible] nguſtinus gratia Dei Archiepiſcopus teſtis conſentiens libenter ſubſcripſi. Edbald[illegible]. Han[illegible] igiſilus. Augemundus Referendarius, Hocca Tangil. Pioca. Geddy. Inſpeximus in[illegible] per chartam Edbaldi quondam regis Angliæ in hæc verba. In nomine Patris & F[illegible] & ſpiritus ſancti. Edbaldus Rex glorioſi Regis Ethelberti filius, quem protodoctor & Apoſt[illegible]us Anglorum Auguſtinus cum ſuo regno ab æternis inferuorum cruciatibus [illegible] & dealbatum fonte baptiſmatis ſanctorum collegio copulauit) per venerabilem L[illegible]rent um B. Auguſtini diſcipulum (quem ipſe pater nouellæ adhuc Anglorum eccleſię [illegible] ſucceſſorem in Archiepiſcopatu ordinauit) tandem ſermonibus aſſiduis & ſignis, ac pl[illegible]gis in ſeipſo pro me paſſis oſtenſis à volutabro ſcelerum lotus, & ad agnitionem creato[illegible]is omnium creaturarum promotus, Dominum Deum meum recognoſco & adoro. [illegible] oinde ego Edbaldus in ſolio paterno confirmatus patris veſtigia imitans, & eccleſias Dei, quas vtiliter inſtantia Patris Auguſtini fundauit, & terris multis pro honoribus di[illegible]u[illegible] augens & confirmans, monaſterio Apoſtolorum Petri & Pauli in ſuburbio Doroberniæ ciuitatis fundato, & prærogatiua eccleſiaſticæ libertatis priuilegio munito, terris ac varijs honoribus ditato ad honorem Dei & ſanctorum Apoſtolorum, ſanctique Auguſtini, pro remedio animæ patris mei, meæque, parentumque meorum gratanter concedo & [illegible] micabiliter do quandam partem regni mei triginta aratrorum, nomine Northborne in ipſum monachorum ibidem Déo famulantium, vbi ipſe pater Auguſtinus & Pater meus requieſcit, vbi etiam Archiepiſcopi & reges ſibi ſuccedentes requieſcere decreuerunt, vbi [illegible]iam corpus meum ſepeliri præcipio. Hanc autem præfatam terram cum omnibus ad ſe pertinentibus paſcuis, paludibus, pratis, ſyluis, ac finibus maritimis ita liberam ac quietam d[illegible] ac dico, ſicut pater meus aut ego vnquam liberius habuimus. Huius donationis cõfi[illegible] atiorem trophæo Hagiæ crucis †. & charta mea regia conſignaui, aſſidentibus & [illegible] udantibus Archiepiſcopo baptiſta ſcilicet meo Laurentio, & ſubſcribente, cum Re[illegible]ra mea Emma filijſque meis Egfrido & Ercomberto, cum duobus Epiſcopis Mellito Lõ[illegible]on[illegible]nſi & Iuſto Roffenſis eccleſiæ, cæteriſque multis comitibus & optimatibus meis cõ[illegible]ibus & ſubſcribentibus in huius donationis fautores & auctores vitam æternam [illegible]rantibus: in inuidentes & imminuentes, Dei omnipotentis & ſanctorum Apoſtolorum & patris noſtri Auguſtini terribilem interminationem. Ego Laurentius gratia Dei Archie[illegible]ſcopus, ſigno ſanctæ crucis †. ſicut regem vidi facere, hoc donum confirmo. Ego Em[illegible]a Francorum re[illegible] filia & Regina Edbaldi copula, vexillo admirandæ †. armaui. Ego M[illegible]llitus London. Epiſcopus ſigno ſanctæ †. quæ vidi aſtipulor. Ego Iuſtus Roffenſis Epiſcopus lau[illegible]o & ſubſcribo. † Ego Robertus ſigno †. libenter corroboro. Ego Ercumbertus atteſtatione venerandæ † gratanter concedo, conteſtor & ſubſcribo. Ego Sinuevardus conſenſi. Ego Cuthardus ſubſcribo. Actum eſt hoc anno 618. inductione 4. Inſpeximus etiam chartam Edmundi quondam regis Angliæ in hæc verba. In nomine ſanctæ Trinitatis. Quamuis decreta Pontificum, & verba ſacerdotum velut fundamenta montiũ in diſtrictis ligaminibus fixa ſunt: tamen plerumque per tempeſtates & turbines ſæcularium rerum, etiam religio ſanctæ Dei eccleſiæ maculis reproborum diſſipatur, ac rumpitur.

Idcirco

„Idcirco incertum futurorum temporum ſtatum prouidentes, poſteris ſuccedentibus pro-
„futurum eſſe decreuimus, vt ea quæ communi tractatu ſalubri conſilio definiuntur certis
„literulis roborata confirmentur. Quapropter Ego Edmundus Rex Angliæ, cęterarum-
„que gentium in circuitu perſiſtentium gubernator & rector, cuidam mihi fideliſſimo mi-
„niſtro nomine Sigento deuotionis eius ſolertia, eiuſdemque placatus obſequio, dignatus
„ſum impertiri duas aratras in illo loco, vbi iamdudum ſolicolæ illius regionis nomen im-
„poſuerunt à Ibtichrirweald. Tali autem tenore hoc præfatæ munificẽtiæ munus tradẽdo
„cõceſſi, vt poſſideat & firmiter teneat vſque ad vltimum vitę ſuæ curſũ cũ omnibus vten-
„ſilibus quæ Deus cęlorum in ipſo telluris gremio creauit tam in notis cauſis & ignotis, in
„modicis & in magnis, campis, paſcuis ſyluis omnino donans dono libertatem. Et
„poſtquam humani generis fragilitatem deſeruerit, & ad deſiderabilem * ſuc-
„cedentium ſibi cuicumque libuerit æternaliter derelinquat, ſicut ſuperius pręnotaui: Sit
„autem prædictum rus liberum ab omni fiſcali tributo, ſęcularium que ſeruitiorum * ſine
„expeditione & pontis arciſue exſtructione. Præcipioque in nomine Domini ſummi, tam
„nobis viuentibus, quam etiam diuina præcepta prædicantibus, huius libertatis ſtatuta ad
„irritum deducere minimè quiſpiam præſumat. Quiſquis beneuola mente meam donatio-
„nem amplificare ſategerit, in hoc præſenti ſæculo vita eius amplificetur fæliciter, & æter-
„næ vitæ gaudia teneat. Siquis autem propria temeritate violenter inuadere præſumſerit,
„Sciat ſe proculdubio ante tribunal diſtricti iudicis titubantem timibundumque rationem
„redditurum, niſi prius digna ſatiſfactione emendare maluerit. Iſtis terminibus prædicta
„terra circumcincta eſt, Oſtymeſingtou &c. Acta eſt hæc præfata donatio anno ab incar-
„natione domini noſtri Ieſu Chriſti 844 Indictione 2. In hac chronologia, aut eſt mendũ:
aut cæteri chronologi omnes in aſſignandis annis errant: nam cum duo Edmundi ſancti &
martyres in Anglia regnarint, prior eorũ Edmundus ſenior, filius Alcmundi cœpit regnare
anno 870. iuxta annales noſtros: alter, Edmundus cognomẽto ob fortitudinem ferreum la-
teris, longe poſtea, circa annum 1016. Sceptra geſſit. Quare adducor vt credam eum qui de-
ſcripſit ex prototypo deceptum fuiſſe ſimilitudine aphratum antiquarum, & debuiſſe 877.
ſcribere, quæ ſumma antiquitus etiam hac modo notari ſolebat 8ΛΛ, vbi proclíue fuit 844
loco earum notarum ſubſtituere. Sed pergit Edowardus tertius in charta confirmatoria:
„Inſpeximus inſuper chartam Adelwolph quondam regis Angliæ in hæc verba: Regnante
„in perpetuum Domino noſtro Ieſu Chriſto cum cuius imperio hęc labens proſperitas in
„aduſtis ſucceſſibus ſedulò permixta & conturbata cernitur; & omnia viſibilia atque deſi-
„derabilia ornamenta huius mundi quotidie ab ipſis amatoribus tranſeunt: Ideo beati qui-
„que ac ſapientes cum his fugitiuis ſæculi diuitijs æterna & iugiter permanſura gaudia cæ-
„leſtis patriæ adipiſci properant. Quamobrẽ ego Adelwolph occidentalium Saxonum rex,
„cum conſenſu ac licentia Epiſcoporum & principum meorum aliquam partem terræ iu-
„ris mei Alh-t meo principi pro eius humili obedientia in perpetuam hęreditatem libenter
„largitus ſum, in villa quæ nuncupatur Leoham, id eſt 40. * Caſantos vt habeat & perfrua-
„tur, quam diu ſub aſtrifero cælo vitam duxerit, cum omnibus vtilitatibus ad eam pertinẽ-
„tibus campis ſyluis pratis paſcuis & piſcatijs, & loco in quo ſal adipiſci poteſt, & cum
„greſſu triũ Carrorum in ſylua quæ dicitur Blean: & poſt finem vitæ, illius hæredi cuicum-
„que placuerit, æternaliter relinquat. Terra hæc prædicta ſecura & immunis omnium rerũ
„permaneat regalium & principalium tributorum, & ab exactione operum, furiſque com-
„pręhenſione, ſimulque omni populariũ grauedine, niſi ab expeditione, & pontis factione,
„& arcium munitione. Hæc ſunt territoria præfatæ telluris Wilcumma, Vmbtiuga &c Et
„qui hanc meam donationem augere & amplificare voluerit, multiplicet partem eius in
„futuro ſæculum: ſiquis autem infringere vel minuere tentauerit, ſciat ſe ſeparatum à con-
„ſortio beatorum ſpirituum, & rationem in tremenda die iudicij coram Chriſto & angelis
„eius redditurum, niſi ante ſatisfactione emendauerit. Scripta eſt hæc huius donationis
„chartula anno dominicæ incarnationis 800. indictione vero 13. in villa regali quæ nomi-
„natio Wilton coram idoneis teſtibus, quorum nomina ſubtus annexa notantur. † Ego
„Adelwolph Rex Cantiæ hãc meam donatioñé manu propria cũ ſigno ſanctæ crucis Chriſti
„roborando confirmandoque ſubſcripſi. Ego Aedelbald dux, filius regis conſenſi & ſub-
„ſcripſi: Ego Adelſtan dux hoc conſentiens ſignum crucis impoſui &c. Hic etiam errauit
„amanuenſis noſter, qui deſcripſit: nam Ethelwolphus cœpit regnare anno 839. qui dum
Romam profectus eſſet poſt aliquot regni ſui annos, reuerſus filium Aedelbaldum inuenit
rebellem, ita vt coactus fuerit regnum cũ eo diuidere: quæ cauſa eſt, quod hic ſe regem Cã-
tiæ dicat, cum fuerit ante hanc rebellionem etiam maioris partis Angliæ rex. Facta eſt ergo
hęc

Hic Sigentus Monachos fecit hęredes

Deſunt in apographo aliquot verba: requiem perennem eam

*deeſt vnũ aut alterum vocabulum in apographo.

Priuilegium Adelwolphi regis

*vaſſallos familiariter inſeruientes negotijs domeſticis domini ſui.

hæc donatio poſt annum 839. quo cæpit Ethelw[illegible]lphus regnare & ante annū 857. quo filius eius Edbaldus [illegible] impius, & qui nouercam ſuam duxit vxorem [illegible]ius regnauit, credide[illegible] anno 85[illegible] [illegible] Edouardus rex. Inſpe[illegible]mus etiam chartam bonæ memoriæ Cnudi quondam reg[illegible] [illegible] in hæc verba. Ego Cnud per dei miſe[illegible] [illegible] Baſileus Agelnoto Archiepiſcopo, & [illegible] Epiſcopis, & Abbatibus, Com[illegible] Viceconitib⁹ & omnib⁹ fidelibus totius A[illegible] [illegible] & amicitiam. Notum ſit vobis omnibus me dediſſe ſancto Auguſtino Patrono [illegible] ſanctæ M[illegible] gloriosæ virginis cum tota terra ſua infra inſulam Th[illegible] & extra, cum omnibus con[illegible] [illegible] eccleſiam pertinentibus. Hæc omnia [illegible] & quieta reddo De[illegible] & Abbati Aelſtano & fratribus loci, ſicut ego vnquam mel[illegible] in terra quam in mari & in littore, vt habeant & poſſideāt in perpetu[illegible]. [illegible] [illegible]nationem meam infringere vel irritam facere temptauerit, a Deo omnip[illegible] [illegible] ſancta eccleſia ex[illegible]ommunicatus ſit, Amen. Inſpeximus inſuper chartam bon[illegible] Edwardi quondam Regis Angliæ in hæc verba. Conditor cæli [illegible]æque Deus [illegible] totius creaturæ de nihilo perfecta primum hominem de limo formauit, eum [illegible] ſuam configurauit, cui etiam omnium operum ſuorum [illegible] [illegible]minari præc[illegible] [illegible] ratione, vt homo rationabilis irrationali vteretur creatura, & ipſe Deo [illegible] obediret, & obediendo creatorem honoraret. Deinde ſuccedente generatione in [illegible]tionem, templa & eccleſias fieri conſtituens, de primitijs & decimis ac de ſubſtantia [illegible] largitionis eas, in nomine ſuo honorari præcepit. Inſuper & per Euangelium nos [illegible] ait, theſaurizate vobis theſauros in cælo; Quapropter ego Edwardus Re[illegible] Regum gratia Rex, & Anglorum Princeps, poſt longam exulationem ſolius miſerentis Dei nutu in regnum meum reuerſus, & in ſolio patrum meorum reſidens, eccleſiam, quam hortatu B. Auguſtini Rex Adelbright in honorem Apoſtolorum Petri & Pauli à fundamento conſtituit, diuerſiſque donis ditauit, in qua ipſius regis & omnium Epiſcoporum Cantuariæ & regum corpora poni poſſent, cum omnibus appendicijs, vel adiacentijs ſuis liberam eſſe annuo & ſtatuo. Quoniam quidem in eadem eccleſia ſupradictus rex co[illegible]as iacet, eiuſque ſtirpis progenies deo dilecta requieſcit virgo Mildreda. Ego etiam e[illegible] ſtemmate ortus, & regno eius Deo iuuante potitus, Thanatoa inſulam trado quam Egbertus rex iure hæreditario conceſſit venerabili reginæ Domneuæ, matri ſcilicet ſanctæ Mildredæ, quantum cerua curſu ſuo luſtrauerat, pro interemptione duorum fratrum eius Aethelbredi atque Aethelberti, quos iuſſu eiuſdem prin[illegible]is Deo odibilis T[illegible]mur iniqua ſtrauit morte, quem mox cæleſtis vltio terribiliter [illegible]bſequuta eſt ipſum perimendo. Sed & omnes donationes poſſeſſionum vel facultatum quas priſco ſiue moderno tempore prædeceſſores mei Reges eidem eccleſiæ contulerunt, [illegible] ego regia poteſtate contrado, atque firma aſtipulatione, cum conſenſu & teſtimonio [illegible]piſcoporum. ducum, principum, & ſatellitum meorum, Abbati Aelſtano ac monachis ibidem [illegible] Benedicti Abbatis Deo militantibus ad habenda & perfruenda ſibi perpetua [illegible] attribuo. Sicut vero hęc largitio diſplicet, vel ſiquis, quod [illegible] hanc [illegible] Zelo ductus diaboli, quoquo ingenio infringere temptauerit, nā [illegible] & [illegible] maledicta incurrat, & ſubita morte intereat, ſicut prædictus D[illegible] [illegible] percutiat eum Deus amentia & cęcitate, ac furore men[illegible] [illegible] omnique tempore [illegible]umniam maledictionis Dei ſuſtineat, nec ſit qui eum liberet, niſi [illegible] & [illegible]na emendatione ſatisfaciat. Hæc autem traditio regalis in eodem [illegible] & [illegible] taminata, Deo teſte, qui dixit, mihi vindictam, & ego [illegible] vero ad ruinā, & ad condemnationem in die furoris Domini, cum [illegible] qui dixerunt Domino, recede à nobis, ſcientiam viarum tuarum nolumus. &c. [illegible] [illegible], ſeu diplomata Gulielmi conquæſtoris, & poſteriorum Regum, quæ omnia R[illegible] Eduardus hac [illegible] Inſpeximus ampliſſimè confirmat: nec opus fuit [illegible] ponere, quia [illegible] nemo dubitat, quin tempore Gulielmi Regis, & Lanfranci Archie[illegible] Auguſtine [illegible] monaſterium fuerit Benedictinum.

Cæterum ex ijs quæ po[illegible]mus, manifeſtum eſt, iam ante ſexcentos annos, hoc eſt ante [illegible]pora Eduardi Confeſſoris, hoc monaſterium militaſſe ſub regula S. P. Benedicti, vt [illegible] [illegible] Rex [illegible] ſuo teſtatur diplomate: neque enim tunc primum ſuſcepiſſe eius [illegible] iam [illegible] poteſt licet in illo priuilegio expreſſa regulæ mentio primum [illegible] quia tale quid in iſto aut alio quopiam inſtrumento non inſinuatur, neque [illegible] [illegible]lam, [illegible] aliam quamuis factam eſſe innuit, ſed potius ob antiquam [illegible] monachorumque obſeruantiā corporumque ibidem dormientium deuotion[illegible] [illegible] dem Aelſtanus Abbas Benedictinus eſt, cui S. Eduardus donationem concedit,

Priuilegiu Canuti Regis

Priuilegium S. Edwardi Confeſſoris

Confutatio ex his priuilegijs

concedit, & cui antea Canutus Rex corpus & poſſeſſiones B. virginis Mildredæ donauit. Quamuis ergo prima regulę Benedictinæ mentio expreſſa in S. Eduardi Confeſſoris priuilegio reperiatur, inter ea quæ nos intueri poteramus; tamen, cum ea mentio fiat, non tanquam regulæ nouiter introductæ, Sed tanquam iam olim in eodem cœnobio florentis; nec in vllo prorſus diplomate vel priuilegio authentico fiat memoria mutationis alicuius in obſeruantia regulæ, nec in alijs eiuſdem cœnobij manuſcriptis hiſtorijs, in quibus tamen etiã mutationum & actionum minutiorum conſeruata eſt memoria, prætereà, cum iam antea probauerimus, tempore Theodori (qui ſextus ab Auguſtino ſedit Cantuariç Archiepiſcopus) regulam ſancti Benedicti in hoc cœnobio fuiſſe obſeruatam profectò non eſt negandum, niſi proteruire velimus, quin eadem ibidem à prima cœnobij origine fuerit plantata.

Antiquiſſimum priuilegium Bonifacij quarti.

Sed omnium dubitandi occaſionem amputabit priuilegium Bonifacij quarti conceſſum Regi Ethelberto fundatori in fauorem huius monaſterij, quod ex alia veteri manuſcripto eiuſdem cœnobio in bibliotheca Catoniana deſcripſimus, in hæc verba: Bonifacius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, glorioſo filio Regi Anglorum Aethelberto ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Omnipotentis Dei inſtitutione, & Apoſtolica ſaluberrima incitamur monitione, vt pro omnium fidelium regimine impigra vigilemus ſolicitudine. Et quia diuina prouidente clementia totius ſanctæ Dei eccleſiæ per vniuerſum orbem diffuſæ curam gerimus, omnibus noſtra ſuffragia quærentibus auctoritate Apoſtolica ſubuenire cupimus: quoniam ex diuina & humana diſpenſatione ſancitum eſt cunctarum eccleſiarũ negotia noſtra reparari vigilantia. Quapropter Rex inclyte, ac fili chariſſime, omnia quæ tuæ amplectendæ voluntatis ſtudium per coepiſcopum noſtrum Mellitum poſcebat, Apoſtolica auctoritate libentiſſimè concedimus: quia nec æquum videtur difficultates pati huiuſmodi rem petitam. Laudabilis atque Deo placita petitio tua hæc eſt, vt eccleſia beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ad orientem ciuitatis Dorobernıæ ſita (quam catholicæ religionis amore ſuccenſus & ſanctiſſimorum Patrum tuorum Gregorij & Auguſtini hortatu admonitus in ſepulturam tui & ſucceſſorum tuorum regum & præfatæ vrbis Præſulum a fundamentis conſtruxiſti, & ob honorem diuini cultus habitantium ſuſtentationem diuerſis donis ditaſti, in qua & monachorum religioſorum congregationem ſub Abbate * Ioanne ab hac Apoſtolica ſede directo collocaſti, vbi & ipſe veſter præfatus verè Deo dilectus & in gloria reſurrecturus pater Auguſtinus requieſcit) Apoſtolicis priuilegijs roborata, perpetua libertate donaretur, atque illius ſpiritualis petræ ſoliditate ſolidaretur, cui ſaluator ait, Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo eccleſiam meam; &, tibi dabo claues regni cœlorum. Huius igitur beatiſſimi Apoſtolorum principis auctoritate ordinamus, atque perpetua ſtabilitate ſtabilimus, vt præfatum monaſterium Apoſtolicis prærogatiuis præmunitum, in initio naſcentis Chriſtianæ religionis in veſtro regno conſtructum, atque in monaſtico ordine primum, cum omnibus ad ſe pertinentibus ab omni ſeruitio ſit liberum, ab omni mundiali ſtrepitu inconcuſſum: nec eccleſiaſticis conditionibus ſeu angarijs, vel quibuſlibet obſequijs ſæcularibus vllo modo ſubiaceat, nullis canonicis iuribus deſeruiat quia indignum valde videtur qualicumque modo alterius ditioni deſeruire, quod apud vos eſt primum in hac religione. Vnde interdicimus in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, ex auctoritate ipſius beatiſſimi Apoſtolorum principis Petri, cuius vice huic Romanæ præſidemus eccleſiæ, vt à præſenti nullus Præſulum, nullus ſæcularium præſumat in dominium huius eccleſiæ aliquo modo ſe ingerere, vel quamlibet imperandi poteſtatem ſibi vſurpare, vel alicuius inquietudinis moleſtias inferre, vel aliquam omnino conſuetudinem, quamuis leuiſſimam ſibi attribuere, vel etiam, niſi rogatu Abbatis & fratrum in ea miſſas facere: Sed communis filius noſter Abbas Ioannes omnia libere teneat, poſſideat, cum conſilio fratrum Dominum timentium omnem vtilitatem loci intus vel foris bene ordinet atque diſponat, & ſic remota vexatione, & cuncto grauamine diuinum ſeruitium peragant cum tota animi deuotione. Poſt cuius obitum non extraneus aſſumatur, Sed de eadem congregatione, & quem ſibi propria voluntate concors fratrum ſocietas elegerit; & qui electus fuerit, ſine dolo, vel venalitate aliqua ordinetur, atque in eodem loco conſecretur. Si autem, quod non optamus, aptam inter ſe perſonam inuenire nequiuerint, ſolerter ſibi de alijs monaſterijs ſimiliter eligant ordinandum. Hæc itaque noſtræ inſtitutionis decreta in ſynódo Epiſcoporum Italiæ, cui & interfuit tuæ dilectionis legatus Mellitus coepiſcopus noſter recitari & roborari facimus, tibique & eccleſiæ tuæ ſuprafcriptæ, Ioanni Abbati, & cunctis ſucceſſoribus ſuis cuſtodienda atque perpetualiter obſeruanda tibi, & genti tuæ per manum ipſius dixerimus. Quæ ſi quis ſucceſſorum tuorũ

* qui Secundus eſt Abbas cœnobij, Petro in tranſitu maris ſubmerſo ſuffectus.

Regum

[illegible] ſi c F[illegible] clericorum [illegible] corum contemp erit, a[illegible] ttua faccre tenta[illegible] [illegible] Apoſtolica auctoritatis reus, & [illegible] ſanctorum communione [illegible] que quod temerario uſu præſumpſit congrua [illegible] ione re[illegible] [illegible] pœnitudi[illegible]. Ipſa verò ſæpedicta eccleſia tua largiente [illegible] ſede Apoſtolica conſtructa, ordinata atque edu[illegible] [illegible] aliquorum peſtilentium pertinacia, ad mateis [illegible] curra[illegible] na, Apoſtolica veſtri audientia, ipſiſque in perpetuum conſo[illegible] & [illegible] in Chriſto Domine [illegible] leas. Data die 3. Kal. Mar. imperãte [illegible] o Auguſto [illegible] anno. 8. imper[illegible] eiuſdem principis, indictione. 4. Hactenus Bo[illegible] ex [illegible] priuileg[illegible] conſtat, eius nominis quartus, qui hic humana, Phocæ videlicet [illegible] enſione oſtendit [illegible] matam Pontificia æcumenicam auctoritatem quam [illegible] n a Chriſto acceperat. Mellitus autem anno 604 factus Londinenſis Epiſ[illegible] [illegible] ar. o noſt anno qui erat octauus Phocæ, & Chriſti ſexcenteſimus octauus Romam [illegible] h[illegible] tu le[illegible] obtinuit: ex quo dicimus apertiſſimè conſtare, cœnobium hoc [illegible] nm [illegible] m ex prærogatiua exemptionis, liberæque electionis Abbatis ſui, [illegible] ulæ verba, cum præſertim ex decreto huius Bonifacij contra monachorũ [illegible] s in hoc ipſo concilio (quod hic notatur) per eundem Melli[illegible] [illegible] q o [illegible] us, quæ euidentiſſimam veritatis lucem noſtræ afferant [illegible] quenti Vrbani teſtimonio priuilegium hoc Benedictinis datum [illegible] n [illegible] ein [illegible] imatori poterit.

[illegible] locũ Pontificis Vrbani tertij teſtimonio, qui ad annũ 1185. ſediſſe [illegible] iticula, ſeu regiſtro cameræ Abbatis S. Auguſtini, priuilegium [illegible] cœnobio, in quo, præter alia, habentur hæc ad inſtitutum noſtrum [illegible] *in honorem BB. Apoſtolorum Petri & Pauli à glorioſæ memoriæ* [illegible] *Orientem Dorobernia ciuitatis, in ſuam, ſibi ſucceſſorum Regum, atque* [illegible] *à fundamento conſtructum, & ſub iuriſdictione ſedis Apoſtolicæ nullo* [illegible] *exemplar prædeceſſorum noſtrorum fælicis memoriæ Bonifacij, Adeodati,* [illegible] *dr, & aliorum Romanorum Pontificum, ſub B. Petri & noſtra protectione* [illegible] *ſcripti priuilegio communimus; Imprimis quidem ſtatuentes, vt ordo Mona*[illegible] *Deum & B. Benedicti regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur,* perp[illegible] *temporibus inuiolabiliter obſeruetur &c.* Teſtimonium hoc magnum eſt, tum [illegible] Pontifice perfectum, tum quia illud ſe ex prædeceſſorum ſuorum auctori[illegible] profert iam inde ab Adeodato, qui anno 701. Pontificari cæpit, & à Bonifacio [illegible] m præceſſit, ſeditque circa annum Domini: 607. tum vel maximè quia præ[illegible] priuilegium, quod ſupra totum poſuimus, clariſſimè interpretatur, o[illegible] p[illegible] *ordinem* (in quo *primum* inter Anglos dicit Bonifacius eſſe cœno[illegible] A[illegible] *& per hæc religionem* (in qua ipſum cœnobium inter nos *pri*[illegible] ordinem nec aliam regulam intelligi debere, quam ſancti Benedicti. [illegible] am pote[illegible] ab vllo æquo iudice deſiderari. Sed & dicti Adeodati [illegible] quæ nuis præ anguſtia temporis deſcribere non potuerimus: cuius ar[illegible] [illegible] io prædictæ exemptionis & immunitatis, quam Monachi S. Sal[illegible] [illegible] Epiſcopalis vtpote canonici cathedrales, conabantur impedire, in [illegible] ſioni & libertati fratrum ſuorum Auguſtinenſium monachorum. Et hæc [illegible] aſſertio ſatis multa, ſatiſque manifeſta dicta ſunto.

[illegible]. *S. Mildredæ in Taneto inſula cœnobium, a prima ſui origine Benedictinum.* *A. D. 669.*

[illegible] ſ longius à S. Auguſtini cœnobio [illegible] nam glorioſæ Mildredæ corpus in eo[illegible] [illegible] ens, præter etiam nobis eiuſdem antiquitatis Benedictinæ irrefragabile ar[illegible] [illegible] m [illegible] is corporis eius à Canuto & Eduardo factæ, quam ſuperius p[illegible] ant [illegible] x Thomæo, ſeu Spina repetamus. Anno Domini (inquit) [illegible] Caie[illegible] translatum eſt corpus S. Mildredæ virginis in ferctro, in quo [illegible] vt [illegible] valeam referre, ordinem natiuitatis, & vitæ progreſſum [illegible] o. Mildred virgo ab vtroque parente regalem ſanctamque traxit

 originem;

„ originem: nam Patrem habuit Merwaldum Pendæ Merciorum Regis filium, cuius Pendæ
„ frater Wulferus rex Merciorum ad fidem Chriſti, quam [illegible] expulſo Me[illegible] abiecerat [illegible]
„ ent[illegible] es Saxon[illegible] reuocauit. Huius Wulferi filia, ſancta Werburga [illegible]. M[illegible]
„ buit (Mildreda [illegible] Domneuam, de ſtirpe regum Cantuariæ, [illegible] am ſcilicet [illegible]

Sancta Mildreda neptis S Ethelberti primi Regis Anglorum Chriſtiani.

„ fuit fi[illegible] us [illegible] dbaldi, qui Eadbaldus fuit filius Ethelberti primi regum Angliæ [illegible]
„ Huius Mildredæ, mater Dom[illegible] ena relicta [illegible] poſtea pompis regalibus [illegible] Chriſto [illegible]
„ peruò deſeruire, quod eo[illegible] ſto modo [illegible] ſedus pater Domneuæ [illegible] os [illegible]
„ lios, ſcilicet Ethelredum & [illegible] bertum, quos fratri ſuo Ercomberto [illegible] filio Eadbaldi [illegible]
„ tradidit nu[illegible] tiendos, vt eum ad [illegible] ent, ijſdem hæreditatem ſuam reſignaret. E[illegible] tum
„ quidam Re[illegible] s Egberti (qui fi[illegible] ius erat Ercumberti) præfectus oomine Thymus, qui præ-
„ dictos paruulos in villa de Caſt[illegible] clain fecit oc[illegible] di. Beati autem Theodorus & Adrianus
„ regem ſuper hoc ſcelere arguentes, ad hoc eum excitauerunt, vt vocata ad ſe Domneua
„ Merciorum regina, & prædictorum Chriſti martyrum germana, eidem pro ipſorum [illegible] e
„ ſatisfaceret. Quæ veniens recepit terram in Thaneto, ſc. terram 48. aratrorum, quod te[illegible] æ
„ ſpatium ceru[illegible] a vnico curre[illegible] at curſu. Ipſa verò Domneua cum regis adiutorio conſtru-
„ xit ibidem cœnobium virginale, & [illegible] iam ſuam Mildredam Merwaliæ Merciorum Regis

Occaſio Monaſterij S. Mildredæ ædificandi.

„ filiam [illegible] e partibus tranſmarinis (monaſterio videlicet Calenſi prope Pariſios) reuocauit, &
„ eidem cœ[illegible] io a [illegible] cto Theodoro Abbatiſſam conſecrauit, vbi ſeptuaginta virginibus,
„ quas ſua mater congregauerat, præſi[illegible] ebat. Vixit autem cum ſororibus ſuis vſque ad ter-
„ minum vitæ [illegible] uæ: qua mortua [illegible] um matre ſua Domneua in eodem monaſterio ſepulta, ſuc-
„ ceſſit Ea[illegible] urga. Iſta Eadburga corpus ſanctæ Mildredæ tranſtulit in nouam eccleſiam ab
„ ipſa fa[illegible] catam, [illegible] a [illegible] Epiſcopo Cuthberto in honorem principum Apoſtolorum dedica-
„ tam; tun[illegible] corpore & [illegible] ſtibus [illegible] liter incorrupta inuenta fuit (nimirum poſt valde mul-
tos annos [illegible] ſepultura elapſos, ſiquidem vixit Mildreda, circa annum domini 66[illegible]: Cuthber-
tus autem Ca[illegible] tuarienſis, de quo hic ſermo, ſedit ab anno 742 ad vſque annum 758) Cui
„ Ead[illegible] gæ ſub a[illegible] n domini 751 ſucceſſit Sigeberta & [illegible] prædicto Cuthberto benedicta.
„ Huius tempore [illegible] aræ Danorum ip[illegible] m Mildredæ monaſterium ferè ſingulis annis deua-
„ ſtabant. Cui ſucce[illegible] it S[illegible] editha per regem Coendredum ab Athelardo Archiepiſcopo (qui
„ ſedit anno 7[illegible] [illegible] rata quæ ſtatum ſui monaſterij tam in poſſeſſionibus, quam in nu-
„ mero ſor[illegible] r[illegible] ſtituendo quamplu[illegible] mum elaborabat. Cui etiam plures Matres in ipſo
„ Monaſterio ſucceſſerunt, q[illegible] arum vltima Leofrina cenſebatur Abbatiſſa, cuius tempore,
„ ſcilicet anno [illegible] ri Suanus cum Danis & Geotilibus, non iam ad prædandum, ſed ad ſubdē-
„ da[illegible] re tam Angliam venientes, ip[illegible] um primo Thanetum nulli ſexui vel ordini parcētes de-
„ uaſtabant, & d[illegible] m ipſum cœnobium cum ſuis virginibus funditùs concremarunt: à
„ quo tamen incend[illegible] m ra Dei operatione Mildredæ monumentum permanſit illæſum. Ex

Donatio, & tranſlatio corporis S. Mildredæ.

„ tunc autem nullæ [illegible] m virgines permanſerunt, ſed reædificato loco facta eſt eccleſia
„ duorum vel trium cler corum plebeiæ parochiæ: donec regnante Cnuto prędicti Suani
„ filio præ[illegible] um virginale mon[illegible] ſte[illegible] um cum tota ſua ſubſtantia monaſterio S. Auguſtini
„ eſſet incorporatum. Diſſ[illegible] a e[illegible] tum per Regem virginis transferendæ licentia, donec Rex
„ Romam peregrè proſi[illegible] ſcens hoc permittendum ſuper tumbam S. Auguſtini ſolemniter
„ iurauerit, ſi p[illegible] oſperè reme[illegible] t. Qui rediens in medio mari B. Auguſtino viſibiliter ſibi in
„ forma Epi[illegible] opi apparente [illegible] naufragio liberatus, votum gratiſſimè adimpleuit. Abbas au-
„ tem habita li[illegible] entia de virgine transferenda, ſciens inſulanorum ferocitatem, vt cautiùs ce-
„ laret conceptum animi propoſitum, conuocat eoſdem Inſulanos die feſto Pentecoſtes ad
„ celebre conuiu[illegible] n, vbi beata virgo quieſcebat, vt deluſo populo noctu aggrederetur tum-
„ bam virginaleio. Sed [illegible] ſa durior chalybe reſiſtebat, donec facta promiſſione, quod ipſius
„ virginis feſtum [illegible] et feſta ſolemiora annotaretur, tali promiſſo virgine placata, permolli-
„ tur dut[illegible] ies l[illegible] m, & aperitur virginis ſepulchrum. Abbas verò exhauſit, quicquid re-
„ perire potera[illegible] monumento, vix vllum puluerem reliquiarum Inſulæ orbatæ relinquēs.
„ Vix ad naues peruenerant & ecce tota ferè occurrit inſula vi & armis ablatum ſibi pretiū
„ repetendo [illegible] tamen iuribus & precibus præualuerunt orationes monachorum
„ deuoti[illegible] s. Necdum è Thaneto exiuit iſta fama, cum iam tranſito maris brachio tota
„ fere pr[illegible] vel vt verius dicam, tota Cantia obuia virgini venienti proceſſit. Facta eſt
„ autem hæc [illegible] anno domini 1030. decimoquinto Kalend s. Iunij ſub B[illegible]
„ Papa. Henr[illegible] tore, Knuto Angliæ Rege, Aglnotho Archipræſule, A[illegible] ano [illegible]
„ S. Au[illegible] Abb[illegible] Condita au[illegible] eſt tunc ante pr[illegible] le altare S Petri, vbi [illegible] hab[illegible] at
„ præ[illegible] he[illegible] mbam, & altare, ſuper quod, iux a votum quod [illegible] Abbas f[illegible] e
„ rat virgini transferendę, miſſa matutinalis quotidie celebrabatur. Conditum eſt a[illegible]

corpus

„co[illegible] [illegible] virgini[illegible] [illegible] plumbeo, com hoc epitaphio deſuper poſito:
[illegible]tur hoc ſ[illegible]o [illegible] [illegible] [illegible]rima vi[illegible]o
[illegible] [illegible] [illegible] Deus.

[illegible] Spin[illegible] [illegible]oria Ab[illegible] [illegible]onaſterij S. Auguſtini & per omnia conſentiunt qua[illegible] [illegible]d tempus, & occaſionem, ac fundationem monaſte[illegible] [illegible] acta ipſorum martyrum S. E[illegible], & E[illegible]elberti; itemque vi[illegible] D. Mildredæ à Io[illegible]no conſcripta, & legenda S. M[illegible]æ [illegible]ris ip[illegible]usquæ [illegible] ipſo eodem temp[illegible]re facta eſt Abbatiſſa monaſterij Wimoi-ce[illegible] [illegible]wdo ædificari, quod poſtea Wenlok dictum fuit, monachiſque Cluniacenſi-bus te[illegible] G[illegible]elmi primi co[illegible]ceſſum: cum illud per Danos penitus euerſum, Comes Sa-l[illegible] Se[illegible] & [illegible]gne beneficium B. virginis Mildredæ Auguſtinenſibus monachis [illegible]c[illegible]m nar[illegible] [illegible]b[illegible]em Spinæus, quod hic eius verbis inſerendum duximus:

„A[illegible] [illegible]mi [illegible] 1294. ad ſu[illegible]c[illegible]ionem æmulorum eccleſiæ Dei pet[illegible]jt dominus Rex (Edo-[illegible] [illegible]us [illegible]ver[illegible]us Abbatem S. Auguſtin[illegible] maneria de Menſtre & Langport, Chiſtelet, „S[illegible]e, & S[illegible]o[illegible]ſton cum pertinent[illegible]js, vt ius ſuum per quinque breuia de recto dicens, „quod D. He[illegible]icus Rex, Pater Domini Regis Richardi, conſanguineos ſuus, de prædictis [illegible]ijs [illegible]ſitus fuit tempore pacis, & de ipſo Domino Henrico Rege deſcendit Richardo „R[illegible] vt filio, & hæredibus, quo ſine hærede defuncto deſcendit ius Ioanni vt fratri & „hæ[illegible]di, & quod tale ſit ius Domini Regis, paratus eſt verificare. Igitur. 4. Idus Iolij ac-„ce[illegible] Cantuariam Rex Eduardus, cum Domino Ioanne de Berwiche & alijs iuſticiarijs „ſ[illegible]er prætacta mareria per breuia de Warraoto & de recto proceſſuri, & Eccleſiam „[illegible]nenſem manerio de Minſtre damnabiliter priuaturi; & antiquum hoſpitium ſuum „re[illegible]ens, nempe, monaſterium S. Auguſtini,) in ec[illegible]leſia Chriſti reuerenter ſuſceptus „eſt [illegible]quidem, quæ almę Mildredæ digno tranſitu illuſtratur, videbatur Regi in ſō-„[illegible]s [illegible] Flao[illegible]ia nauigio Angliam aduenire, ſed per pelagus tantis tempeſtatibus quaſſatus „eſſe, quod & videbatur ei abſorptibus maris incontinenti deperire. Iuſſit igitur (In ſom-„nis h[illegible] ei videbatur) vt inſulæ Thaneto, quo citius poterant, nauem applicarent, quæ in-„ſula videbatur ferè vicina. Sed dum locum affectarum quaſi adeptus eſſet, aſtitit ſuper lit-„tus Regia Virgo veſtitu circundata monialis, & baculo ſuo roſtrum nauis fluctibus maris „per vices repellens: ita quod videbatur ipſi regi ſe in ianuis mortis ferè conſtitutum. Sed „ira rex in vocem protupit: O tu famula Dei, ecce adeſt nobis mortis periculum, & nos nō „fin[illegible]care, ſed noſtram vitam infælicem his fluctibus propouis terminari? Ad hæc „ſ[illegible]um tu o Rex te[illegible]ram iſtam, quæ mea eſt, à domo requietionis meæ craſtina „[illegible]ie [illegible]ponas, ſcias, te beneficio huius terræ à præſenti periculo liberari non de-„bere. [illegible]u[illegible]piritu conturbato, & ſimiliter ſtrepitu ſignorum, quæ more principali in „[illegible]on[illegible]ſt[illegible] S. Aug[illegible]ſtini in matutinis laudibus pulſabantur, Rex expergiſcens, cubicula-„[illegible]um aduocauit, q[illegible]are, & vbi eſſet [illegible]e ſonitus, inquiſiuit. Ad hæc ille, O Domine mi Rex „ſte [illegible]itus in Eccleſia S. Auguſtini [illegible] annalem ſolemnitatem S. Mildredæ ibidem tumu-„[illegible]æ [illegible]onſtat haberi, quæ Abbatiſſa in monaſterio de Menſtre extitit prima. Certe, inquit „[illegible]x, [illegible]a eſt, quæ per viſum mihi apparuit, & in ſomnis p[illegible]rimum me turbauit. Quid „[illegible]ura? Mane facto mi[illegible]t [illegible]dem Rex vnum militem, de Camera ſua, vt interdiceret iuſticia-„[illegible]s [illegible]ted[illegible]is, ne ſuper breui [illegible]lo forent vlterius proceſſuri. Quod cum ſic ex parte Regis „n[illegible]atu[illegible] [illegible], vnos veri[illegible]atis inimicus ſic proteruè reſpondit: O ſapientia Regia! nos „commo[illegible] [illegible]nu[illegible]al[illegible] [illegible]amus: & quod in hac parte nobis incumbebat, ſoliciti eramus, & „ne[illegible]o[illegible]um quaſi debito fine concluſimus. & ecce conſilio minus prouido iam decretum „e[illegible]u[illegible]er[illegible]edere. Si vero ſuper iſtis pau[illegible]iſper procederemus, in medulla Cantiæ eum incor-„pora[illegible]s. Nu[illegible]iatu[illegible] eſt Domno Abbati quod celebraret Regi miſſam ſolemnem ad „n[illegible] a[illegible] Mildredæ, & [illegible]d vocem ſuam ob præſentiam & reuerentiam Regis per v-„[illegible]ram cantando exilararet. Ad hæc Abbas: Chariſſime, benè nos & fratres noſtri me-„[illegible] & pe[illegible]etual[illegible]ter poſſumus lugere; Scito pro certo, quod cantus me non delectat; Re-„[illegible]man[illegible]is, prout debe[illegible]us, volumus complacere. Volens igitur Abbas faciem „[illegible] [illegible]itu humilitatis præuenire, præcepit vt vnuſquiſque monachus alba indueretur, „[illegible]u, quo ad corp[illegible]ra ſanctorum aſcenditur, vſque ad oſtium clauſtri proni in ter-„[illegible]e[illegible] [illegible]vol[illegible]ui o[illegible]d[illegible]runt. Cuius rei nouitate Rex obſtupefactus, interrogauit Ab-„[illegible]ona[illegible]hi[illegible]e haberent? Cui ille: O Domine mi Rex, irruit ſuper nos formi-„[illegible]agnitudine decreti tui, cum à manerijs noſtris, nobis à Regibus Angloru „[illegible]tis, ſimus a[illegible]endi. Cui Rex, confortamini, inquit deuoti mei, & nolite „[illegible]o e[illegible]on[illegible]ol[illegible]tio veſtra; hęc verò mutatio dexteræ excelſi. Quibus au-„[illegible] ſpiri[illegible]um con[illegible]ationis reſum[illegible]unt, & miſſam feſtiualem peregerunt: quia

„Rex Abbati viſionem ſuam narrauit, & ob reuerentiam ſanctorum iſtius cœnobij maneria,
„quæ calumniatus eſt, eiſdem in præſenti perpetualiter confirmauit. Ob quam cauſam ſal-
„lũ eſt per Angliam ab executione huius breuis tam de Warranto quam de recto manus
„continere. Propterea quamplurimi dicti Regni religioſi talem prouidentiam diuinam ex-
„perti, Cantuariam vſque proficiſcentes, almam Mildredam actionibus gratiarum deuotè
„proſequebantur. Hactenus Spinæus noſter.

Argumentũ ex dictis colligitur.

Ex ijs autem colligimus argumentum non vanum antiquitatis Benedictinæ, quandoqui-
dem conſtat anno 669, aut circiter, monaſterium illud virginum in Taneto inſula fuiſſe con-
ſtructum ſub regula S. Benedicti, Mildredam enim eiuſdem Abbatiſſam in Calenſi mona-
ſterio ſub Wilcoma Abbatiſſa monialem factam docent omnes hiſtorici noſtri, & inter alios
ab annis plus iam ſexcentis Iocelinus in ſanctæ Mildredæ vita: Nec eſt vllus auctor qui ha-
ctenus dubitauerit, an Calenſe monaſterium (ſicut & Corbeyenſe, ab vna eademque Regina
Francorum Batilde natione Angla extructum) non fuerint à prima ſui fundatione Benedi-
ctina; Sicut & Theodorum Archiepiſcopum ſtatum ab Auguſtino & Adrianum Abbatẽ
S. Auguſtini, Benedictinos fuiſſe nullus negat; Qui enim viaerint triginta tantum annos poſt
d[illegible] Paulinum, & Honorium, procul dubio non alium ordinem mona-
cha[illegible] pron[illegible]erunt, quam quem ipſi à ſanctis prædeceſſoribus ſuis adamari
cog[illegible] N[illegible]que enim illa ætas facilis ad mutationes, præſertim in rebus eccleſiaſticis,
& [illegible]dem ergo procul dubio Benedictini ordinis fuerunt ipſi Apoſtoli no-
ſt[illegible] M[illegible]dæ monaſterium proximè ætatem eorum ædificatum, extitit;
qu[illegible] s propter Danorum adhuc paganorum incurſiones monialibus,
à [illegible] & tandem conceſſum fuit cœnobio S. Auguſtini eiuſdem re-
gulæ, ei dem[illegible]s ſanctiſſimis Petro & Paulo dicato, ipſa ſancta Mildreda, donatio-
nem illam mi[illegible] propitiatione cęlitùs comprobante.

§. 15. *Monaſteria à S. Erkenvvaldo ædificata, eandem Benedictinæ regulæ antiquitatem inferunt.*

Monaſterium Certeſeiæ, & Barkingæ Auguſtini ſæculo fuere Benedictina.

Sed & inuictum pro eadem antiquitate noſtra præbent argumentum duo celeberrima
monaſteria à S. Erkenwaldo Apoſtolorum noſtrorum ſęculo ædificata, Certeyenſe mona-
chorum, & Barkingenſe ſanctimonialium: quorum fundationem verbis ijſdem referemus,
quibus in vita ipſius apud Capgrauium, & Ioannem Anglicum deſcribitur: Ex nobili pro-
„ſapia Albionum Offæ regis Eſtangliæ, licet ſtrenui, tamen erroribus paganicis obfuſcati,
„duo luminaria præclara notu diuino proceſſerunt, Erkenwaldus, poſtea futurus Abbas
„Certeſeiæ, deinde Epiſcopus Londonienſis; & Ethelburga ſanctimonialium monaſterij
„de Berkinga futura poſtmodum Abbatiſſa: ducentes originem de illa parte Angliæ, cui
„nomen Lindeſeia (Lincolnia nunc dicitur) in caſtro ſeu villa de Stallington olim nuncu-
„pato. Erkenwaldus igitur Deo inſpirante Chriſtianæ religioni deditus fuit tempore quo
„B. Auguſtinus cum Mellito & collegis eius in Angliam deſtinatus fuit à B. Gregorio, anno
„gratiæ 596. ad verbum Dei prædicandum, & populum ad fidem catholicam conuertendum.
„Sanctæ indolis puer Erkenwaldus doctrinæ ſancti Melliti Præſulis adhæſit (qui anno 604.
factus præſul Londonienſis anno. 617. Cantuariam tranſlatus, ibidem vſque ad annum 622.
„ſedit Archiepiſcopus.) fide moribus, & doctrina fęliciter inſtituendus. Ethelburga verò
„ſoror eius deo diſponente, veſtigia fratris ſui ſequuta eſt: quam, quia omnium miſerator
„Deus futuram ſibi ſponſam deſtinauerat, in ipſius vitæ primordijs ei gratiam contulit bap-
„tiſmalem, impoſito ſibi nomine Ethelburga, vt tanquam roſa de rhamnis, de infidelibus
„electa virgo procederet, odorem ſanctitatis poſteris allatura: cuius bonis initijs inuidens
„hoſtis antiquus patrem eiuſdem Offam, adhuc incredulum, ſed fidelem futurum in tantum
„furorem contra filiã concitauit, quod de progenitore factus eſt ei ſæuiſſimus perſequutor.
„Mira res! in tanta patris ſæuitia cor puellæ tam teneræ in bono propoſito immobile perſe-
„uerat: ſuamque ſanctitatem parentibus abſcondens, ſine ſcitu ipſorum & viſu, ad capellã,
„in qua regenerationis lauacrum acceperat, ſecretiùs ſe conferebat, ibi crebris ſuſpirijs Deũ
„inuocans, ne ſuam caſtitatem carnali corruptela permitteret violari. Creſcente autem ætate
„eius puellari, cum pater ſuus ſecundum ſæculi conſuetudinem eam tradere vellet copulæ
„maritali: ipſa penitus renuit tanquam venenum deteſtans amplexus carnales, vtpote quæ
„à pueritia ſponſum ſibi elegerat Dominum Ieſũ Chriſtum. Quapropter frequentes patris
inſtantiæ

inſtantias in hac re non ſuſtinens, patrem reliquit & patriam, vnius ancillę ſimplici comitatu contenta. Sanctus vero Erkenwaldus ſe & dictam ſororem ſuam à mundi vanitatibus & illecebris abſtrahere votis omnibus affectans, vt circa diuinam contemplationem in ſancta religione mentem totaliter occuparet: ab aduentu ſancti patris Auguſtini in Angliam triginta tribus annis effluxis, ſumptu ſuo, de bonis quæ iure hæreditario ſibi obuenerunt, poſtquam domum Certeſeiæ fundauerat & dotauerat pro ſeipſo: fundauit domũ de Berkingâ in area, quam infructuoſam inuenit, & eam reditibus amplioribus dotari procurauit. Neque terrenam dignitatem & ampla patrimonia ſua in diuinam & eccleſiaſticam [illegible]tatem duxit transferenda, priuſquam ad Pontificium Londonienſis eccleſiæ fuerat diuina diſpoſitione vocatus (quod accidit anno 675.) & per ſanctum Theodorum Dorouernenſem Archiepiſcopum conſecratus. Cum igitur B. virgo Ethelburga, vt virginitatẽ ſuam Deo conſeruaret, ob paternam perſequutionem, labores, vigilias, & ieiunia, variaſque afflictiones & defectus peregrinando eſſet perpeſſa propter amorem ſponſi ſui Ieſu Chriſti, duce ſpiritu ſancto peruenit ad Berkingam, locum à Deo deſtinatum, & per fratrem ſuum Erkenwaldum præordinatum; Ipſoque ſancto fabricæ domos pro ſanctimonialibus ibidem, & dicta ſorore ſua Deo ſeruitura intendentibus; cum dictæ domus artifices * meremium ſuum menſurarent, diuerſis locis iuxta decentiam operis coaptandum: inuẽta eſt trabs vna operi admodũ neceſſaria cęteris breuior, & ideo fabricæ domus minus apta. Sed vir totius ſanctitatis Erkenwaldus, & ſoror ſua Deo deuota Ethelburga, aridam trabem inter manus arripientes, ipſam in longum traxerunt, quouſque cæteris æquaretur. quod quidem miraculum communiter notum extitit, & publicè diuulgatum. Ipſa verò domo perfecta, cum virgo ſæpedicta ad ſtatum regularem tranſire decreuiſſet: quia tunc temporis non erat monaſterium ſanctimonialium in Anglia, ſanctus Erkenwaldus vnam dominam religioſam moribus præclaram, & in artibus liberalibus ſufficienter eruditam, nomine Hildelitham de partibus tranſmarinis acceſſiuit, cui tradidit ſororem ſuam Ethelburgam regularibus obſeruantijs, & literarum apicibus imbuendam. At venerabilis puella bonæ indolis, & ingenij pręclari, magiſtræ doctrinam faciliter concepit, & memorię firmiter commendauit: intantum quod ipſius magiſtram & omnes condiſcipulas in virtutibus perfectis citò tranſcendit, & totius congregationis præfecta eſt mater & Abbatiſſa. *, i. materiam ædificio aptam.*

Hactenus vita S. Erkenwaldi: ex qua vides Certeienſe monaſterium, & Bankinghenſe triginta tres duntaxat annos poſt Auguſtini in Angliam ingreſſum fuiſſe fundata: hoc eſt circa annum Domini .630: fuiſſeque Barkinghenſe cœnobium primum ferè omnium eorum, quæ pro ſanctimonialibus fuêre extructa: ideoque ex monaſterio tranſmarina, nempe Calenſi S. Bathildis acceſſitã Magiſtram regularis vitæ Hildelitham ſanctam; ac proinde Benedictinæ regulæ cultricem. Sed & ipſum S. Erkenwaldum Benedictinum fuiſſe monachum, cum nemo hactenus extitit qui ambigeret, tum ex eis, quæ de S. Mellito & Weſtmonaſterio iam dicturi ſumus conſtabit euidentiſſimè. Melliti enim diſcipulus cum fuerit obſeruantiſſimus, vt iam ex vita eius audiuimus, haud dubio monaſticam regulam à Mellito doctore ſuo approbatam ipſe cum Certeienſibus monachis ſuis, & ſanctimonialibus Berchingenſibus profeſſus eſt. Ergo hoc ipſum ex Melliti geſtis demonſtremus.

§. 16. *VVeſtmonaſterium S. Petri iuxta Londinum cœnobium à Mellito ædificatum, ſententiam noſtram omninò euincere.*

Ea autem, quantum ad rem noſtram ſpectant, duo præcipuè deducemus, nempe fundationem monaſterij S. Petri, quod quia in occidentali parte Londini ſitum eſt, Weſtmonaſterium appellatur: & profectionem Romanam eiuſdem ſancti, pro monaſterij priuilegijs, & cauſis eccleſiæ Anglicanæ: Vtrumque rem breuiter attigit conditor annalium Eccleſiaſticorum Cardinalis Baronius tomo octauo, ad annum Chriſti ſexcẽnteſimum decimum: *Recens* *namque (ait) erat erectum monaſterium extra mœnia Londini, ſiue Londonij ciuitatis, pro cuius regularis obſeruantia Mellitus ſolicitus Romam ſe contulerat: vtpote quod illud ipſe in fore ſciret, ſi bene iretur, am, lum ſeminarium, ex quo omnes eccleſiæ, quæ erant in Anglia, ſibi aſciſcerent, antiſtites.* Quæ ſancti epiſcopi ſolicitudo manifeſtè profectò demonſtrat ipſum monaſterium eiuſ- S. Mellitus Benedictinus.

dem fuiſſe diſciplinæ, cuius ipſemet ſocijque eius, Auguſtinus, Paulinus, Iuſtus, Laurentius; alijque monachi Romani fuiſſent: Neque enim in vllius ſenſati viri cadet iudicium, ipſos tanta cura & zelo aliam diſciplinam in cœnobijs à ſe erectis introducturos, niſi quam ipſi didiciſſent, & coluiſſent: præſertim in illa primitiua eccleſiæ Anglicanæ infantia, quando varietas religioſorum ordinum nulla fuerat, quæ nõ niſi poſt aliquot ſæcula in Angliæ regnis conſpecti fuerunt. Atqui fuiſſe hoc monaſterium Benedictinum, tam ex fundatione, eiuſque confirmatione, quàm ex Romana profectione beati Melliti, demonſtrabimus: vnde & ipſum quoque Mellitum, Auguſtinum, adeoque Gregorium magnum Benedictinos fuiſſe luce clarius euadet.

Fundationem monaſterij nõ alio modo clarius & ſyncerius referre poſſumus, quàm verbis ſancti Regis, Eduardi Confeſſoris, qui à ſexcentis ãnis floruit, Pontificumque ſummorum illius ætatis, & eloquentis ac ſancti Abbatis ordinis noſtri de congregatione Ciſtercienſium, Ailredi Rieuallenſis, quæ in vita eiuſdem ſancti Regis Eduardi ab eo conſcripta inueniuntur.

Fundatio VVeſtmonaſterij per S. Mellitũ teſtimonio S. Eduardi confirmata.

Ailredus loquitur, cùm Eduardum Regem factum pacificè deſcripſiſſet: Succedentibus „(inquit) proſperis, rex voti ſui nequaquam oblitus (quo nempe ſe obſtrinxerat ad reliquias „in vrbe Romana viſitandas, ſi patris ſceptro reſtitueretur) recogitans quanta ſibi feceræt „dominus, qui diuitem egenum, ſublimauit humilem, ingloriũ coronauit: parat reddere „vota ſua, parat ſumptus, parat donaria. Vocatis autem regni proceribus, habuit cum eis „de ſtatu regni, vel de ſua peregrinatione ſermonem, dicens: Non excidit nobis, quomodo „illi dominantibus in hæreditatem noſtram Barbaris, facti ſumus opprobrium vicinis noſtris ſub„ſannatio & illuſio his, qui in circuitu noſtro ſunt; Alijs namque interfectis, alijs fugatis, „alijs ingo ignominioſæ ſeruitutis oppreſſis nihil ferè honoris, nihil gloriæ noſtro generi „reliquum fuit. Tandem defuncto patre meo, præreptis fratribus, actis in exilium nepotibus; „& cũ hoſtibus noſtris in omnibus fortuna faueret: mihi profectò nihil ſpei ſupereſſe vide„batur. Ego verò contra ſpem in ſpem credens, & domini mei miſericordiæ me totum de„dens, peregrinationem ad ſanctorum Apoſtolorum limina voui, & deinceps diuinæ me „protectioni diſpoſitionique commiſi: Ille autem reſpexit in orationem meam, & non ſpre„uit preces meas: Sed abſtulit opprobrium meum, & reſtituit me in regnum patris mei; „Inſuper cumulatum diuitijs auxit gloria, donis cœleſtibus illuſtrauit. Ipſe ſine ſanguine re„belles ſubegit, hoſtes ſubuertit & omnia noſtra amabili quadam pace compoſuit. Abſit vt „tot ac tantis eius beneficijs inueniamur ingrati: quin potius de manu inimicorum noſtro„rum liberati, ſeruiamus illi in iuſtitia & veritate, faciamuſque quod ait propheta, vouete „& reddite domino Deo veſtro. Decerni ergo mecum, quomodo me peregrinante, reg„num ſubſiſtat Anglorum, qua lege, qua pace, qua iuſtitia, quo iudice omnia diſponantur: „quis caſtra, vrbes, priuata, publica negotia procuret. Erit autem vnus omnium cuſtos & „protector Deus: & pacem, quam dedit, ipſe ſeruabit, nobiſcum proficiſcens, & nobiſcum „remanens, qui & vos cuſtodiet, & me reducet. Tunc omnes in commune vociferantes ad „Regem, ſe non deſerendos, ſe non exponendos gladijs, patriam hoſtibus non prodendam, „nec pro vno, vt putabatur, bono, tot admittenda pericula allegabant. Tunc rex eorum „vocibus & precibus ſe vrgeri ſentiens, diu in animo fluctuabat: quia & voto ſuperſedere „periculum; & tantorum precibus fletibuſque non cedere, inhumanum arbitrabatur. Tã„dem peregrinationem differens exportabat, donec apoſtolico fultus conſilio, an votum „redimeret, aut impleret. Hæc Ailredus: qui licet ibidem ſubijciat Pontificis decretum, vt tamen appareat ſuperiora ab Ailredo, non ex Rhetorica proſopopæia, ſed ex fide hiſtorica deſcripta eſſe: ab ipſomet Rege ſancto Pontificam illam legationem, reſponſionemque audiamus.

Habet illuſtris & nobiliſſimus eques D. Henricus Spelman manuſcriptum volumen bene magnum, & antiquum, in quo multa continentur diplomata Pontificia & principalia, quibus ius ſanctuarij Weſtmonaſterio conceſſum propugnatur. Ex eo vnum aut alterum ſic deſumemus. Sic igitur Rex ſanctus Edouardus ad ſubditos ſuos in priuilegio loquitur.

Diploma primum S. Eduardi.

„Scire vos volo, quoniam tempore anorum meorum, patriſque mei, multa & grauia bello„rum pericula afflixerunt gentem Anglorum, tam à ſuis, quam extraneis concitata, adeò „vt inde periclitata ſit hæreditaria Regum ſucceſſio, magnum quoque interſtitium inter fratrem „meum Edmundum, (qui patri meo mortuo ſucceſſit) neque habitum ſit, inuadentibus „regnum Sueno & Cnutho filio eius regibus Danorum, ac [illegible] ipſius Cnuthi Haraldo, „& Hardicnutho. A quibus etiam alter frater meus Alfredus crudeliter eſt occiſus, ſoluſque, ſicut

ſicut Io[illegible] [illegible] ſ[illegible]nem Athaliæ, ſic ego crudelitatem eorum euaſi. Tandem reſpectu miſe-
[illegible]o[illegible] Dei poſt plures annos, Ego Eduardus ad paternum regnum reacceſſi. & eo potitus
[illegible]e vllo bellorum labore, ſicut amabilis Deo Salomon, tanta pace & rerum abundantia
[illegible]unda[illegible], vt nullus [illegible] præcedentium regum ſimilis mei fuerit in gloria & diuitijs. Sed gra-
[illegible]ia Dei, non me, vt aſſolet, ex opulentia, ſuperbia & contemptus inuaſit: imo cœpi cogi-
tare cuius d[illegible]n[illegible] & auxilio ad regni culmen euaſi; quoniam domini eſt regnum, & cui vult
[illegible]at [illegible]d. Et quia mundus tranſit, & concupiſcentia eius, qui autem totum ſe ſubdit Deo
[illegible] et re[illegible] [illegible] & perpetualiter diues eſt: Itaque deliberaui ire ad limina ſublimium A-
poſtol[illegible] [illegible] Petri & Pauli, & [illegible] gratias agere pro collatis beneficijs, & exorare, vt eam
[illegible] ſi [illegible]mater Deus mihi & poſteris meis. Præparaui ergo, & dinumeraui expenſas ne-
[illegible] itineri, & honorabilia dona, quæ ferrem ſanctis Apoſtolis. Sed grauis ſuper hac
[illegible] mæror habebat optimates meos, vtpote memores malorum quæ ſub alijs regibus per-
[illegible]nt, ne r[illegible]o domino, & pio patre Rege abſente, regnum nouiter ſedatum aliqua
[illegible]at[illegible]ut hoſtilitate; & metuẽ eſ illud, quod & ſanctus Ezechias, ne ſi forte in via, aut
[illegible]tudine, aut alio incommodo deficerem, hæreditarijs regibus carerent, maximè quia
[illegible]lum habebam filium. Itaque tandem habito conſilio rogabant me, vt ab intentione
[illegible]terem: pollicentes ſe ſatisfacturos Deo pro voto meo, tam in miſſarum & orationum
[illegible]ione, quam in eleemoſynarum larga diſtributione. Sed cum obnixè contradicerem,
[illegible]dem vtriſque placuit vt mitterentur legati duo ab vtraque parte, Edredus & Herma-
[illegible]s Epiſcopi, & Abbates Wulfricus & Elfinus, qui Apoſtolico meam voluntatem & vo-
[illegible], & illorum petitionem indicarent, & ſecundum eius ſententiam, quam mihi manda-
ret, promiſi me omnia facturum. Factum eſt ergo quod volumus, & venientes Romam
[illegible]a[illegible] noſtri ex voluntate Dei, inuenerunt collectam ſynodum in eadem vrbe: cumque ex-
p[illegible]ſ[illegible]nt meam voluntatem & ſuam petitionem, coram ducentis & quinquaginta epiſ-
copis, & alia multitudine ſanctorum patrum; tunc Apoſtolicus ex conſilio ſanctæ ſynodi
hanc epiſtolam ſcripſit.

Leo epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilecto filio ſuo Eduardo Anglorum Regi, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Quoniam voluntatem tuam laudabilem & Deo gratam cognouimus, gratias agimus ei per quem reges regnant, & principes iuſta decernunt. Sed quia prope eſt Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate, & ſancti Apoſtoli cum ſuo capite coniuncti vnus ſpiritus ſunt, & pias preces æqualiter audiunt; & quia conſtat periclitari regionem Anglicam ex tua diſceſſione, qui fræno iuſtitiæ ſeditioſos eius motus cohibes: ex auctoritate Dei, & ſanctorum Apoſtolorum, & ſanctæ ſynodi, abſoluimus te à pe[illegible]to illius voti pro quo Dei offenſam times, & ab omnibus negligentijs & iniquitatibus [illegible], ea poteſtate vſi, quam Dominus in beato Petro conceſſit nobis, dicens: quæ-cun[illegible] [illegible] ſuper terrã, ſoluta erunt & in cælis. Deinde præcipimus tibi ſub nomine [illegible] [illegible] [illegible]tiæ & pænitentiæ, vt expenſas, quas ad iſtud iter paraueras, pauperibus [illegible] & cœnobium monachorum in honorem S. Petri Apoſtolorum principis, aut no-[illegible] [illegible] [illegible]tuas, aut vetuſtum emendes augeas, & ſufficientiam victualium fratribus de [illegible] [illegible]ibus conſtituas: quatenus dum illi aſſiduè inibi Deum laudauerint, & ſanctis au-[illegible] gloria, & tibi indulgentia. Cui loco quicquid contuleris, vel collatum eſt, vel con-[illegible]tur, vt ratum ſit, Apoſtolica auctoritate præcipimus, & vt ſemper habitatio mona-[illegible]horum ſit, & nulli laicæ perſonæ, niſi Regi, ſubdatur: & quæcumque priuilegia ibi conſtituere volueris ad honorem Dei pertinentia, concedimus, & robuſtiſſima auctoritate confirmamus, & infractores eorum æterna maledictione damnamus.

Epiſtola Pontificis Leonis noni ad S. Eduardũ.

Hæc & alia Apoſtolica mandata cum referrent nobis legati, interea reuelauit B. Petrus cuidam probabilis vitæ monacho incluſo, nomine Wulſino, voluntatem ſuam eſſe, vt reſtrueretur locum qui dicitur Weſtmonaſterium, quod à tempore S. Auguſtini primi Anglorum Epiſcopi inſtitutum, multaque veterum regum munificentia honoratum; propter vetuſtatem & freq[illegible]tes bellorum tumultus pene videbatur deſtructum. Cumque [illegible] mihi [illegible]anc viſionem, & ego meis retuliſſem, & Apoſtolicæ literæ veniſſent: contuli vo-[illegible]atem meam voluntati Dei, & cum totius regni electione dedi me ad reſtructionem eiu[illegible]em loci. Itaque decimam præcepi omnem ſubſtantiam meam tam in auro & argẽto, quam in pecudibus & omni genere poſſeſſionum; & deſtruens veterem, nouam à fundamentis baſilicam conſtruxi, & conſtructam dedicari feci quinto calendas Ianuarij. In qua [illegible] ipſo [illegible] reliquias, quas Martinus Papa, & Leo (qui eum coronauit) dederunt A[illegible]edo [illegible] & quas ipſe a Carolomanno Rege Francorum dari ſibi impetrauit, cuius filiam pater eius Athelwolphus rex, poſt mortem primæ coniugis, duxerat vxorem: quæ-

Reparatio VVeſtmonaſterij viſione cæleſti approbatur.

„ quæ ab ipſo ad ſucceſſorem eius Athelſtanum, deinde ad Edgarum, ad vltimum ad nos
„ peruenerunt, ſcilicet duæ partes crucis Domini, & partem vnius claui, partemque tu-
„ nicæ eius inconſutilis, & de veſtimentis ſanctæ Mariæ, & reliquias Apoſtolorum Petri, &
„ Pauli, Andreæ, Bartholomæi, Barnabæ, & aliorũ plurimorum ſanctorum. Et quinque
„ capſas aliis ſanctorum reliquiis plenas. Et ſtatui, vt quicumque reus maieſtatis regiæ vel
„ cuiuſlibet alterius offenſæ, ad locum, in qua pauſant iſtæ reliquiæ, confugerit: eius rei, &
„ membrorum, ac vitę impunitatem conſequatur &c.

Hiſtoria fundationis Veſtmonaſterij per S. Mellitum.

Hæc eadem quæ in iſto habeatur priuilegio, ſuo ſtylo eleganter pinxit Ailredus: quibus ſubijcit, quomodo à Mellito fuerit olim hoc cœnobium fundatum, verbis ſequentibus:
„ Tempore quo rex Ethelbertus, qui regnauit in Cantia, prædicante beato Auguſtino fidei
„ ſacramenta ſuſceperat; nepos eius Sebertus, qui orientalibus Anglis præfuit, fidem eodē
„ Epiſcopo prædicante ſuſcepit. Hic Londonijs, quæ regni ſui caput habebatur, intra mu-
„ ros eccleſiam beati Pauli fabricauit, & epiſcopali honore, Mellitum epiſcopum inſtituēs,
„ honorauit. Extra muros vero in occidentali parte, in honore beati Petri, monaſterium in-
„ ſigne fundauit, & multis poſſeſſionibus ditauit. Nocte autem dedicationem eiuſdem ec-
„ cleſiæ præcedente, piſcatori cuidam Thamenſis fluuij, qui eidem monaſterio præterfluit,
„ in vlteriori ripa in habitu peregrino beatus Petrus apparens, promiſſa mercede tranſponi
„ ſe ab eodem & petijt, & promeruit. Egreſſus autem de nauicula, eccleſiam, piſcatore cer-

Conſecratur ab ipſo D. Petro.

„ nente, ingreditur. Et ecce ſubito lux cæleſtis emicuit, miroque ſplendore illuſtrans omnia
„ noctem conuertit in diem. Affuit cum Apoſtolo multitudo ciuium ſupernorum egredien-
„ tium & ingredientium, melodiaque cæleſtis inſonuit, indicibilis odoris fragrantia nares
„ perfundebat. Peractis enim omnibus, quæ ad eccleſiæ dedicationem ſpectant, ſolemnijs;
„ redit ad piſcatorem piſcium, piſcator egregius hominum: quem dum diuini luminis ful-
„ gore perterritum, & alienatum pene ſenſibus reperiſſet: blanda conſolatione reddidit ho-
„ minem ſibi, animum rationi. Ingredientes ſimul cymbam vterque piſcator; ait Petrus,
„ nunquid pulmentarium non habes? Et ille. Inconſuetæ inquit lucis perfuſione ſtupidus,
„ & expectatione tui detentus nihil cepi: Sed promiſſam à te mercedem ſecurus expectaui.
„ Ad hęc Apoſtolus ait: Laxa nunc retia in capturam. Paruit imperanti piſcator, & mox im-
„ pleuit rete piſcium maxima multitudo. Omnes erant eiuſdem generis piſces, præter vnum
„ miræ enormitatis Eſicium. Quibus ad ripam extractis, dixit Apoſtolus: hunc qui præ cæ-
„ teris pretio & magnitudine præcellit, Mellito ex mea parte piſcem defer Epiſcopo: pro
„ nautica vero mercede cætera tolle tibi: Huius generis copia abundabis in vita tua, & lōgo
„ tempore poſt te progenies tua, tantum ne vltrà piſcari audearis in die Dominica. Ego ſum
„ Petrus, qui loquor tecum, qui eam meis ciuibus conſtructam in meo nomine baſilicā
„ dedicaui, Epiſcopalemque benedictionem meæ ſanctificationis auctoritate præueni. Dic
„ ergo Pontifici quæ vidiſti & audiſti, tuoque ſermoni ſigna parietibus impreſſa teſtimoniū
„ perhibebunt. Superſedeat igitur dedicatione, ſuppleat quod omiſimus, dominici corporis
„ ſacroſancto myſterio, populumque ſermone erudiens. Notificet omnibus hunc locum
„ me crebrò viſitaturum, hic me fidelium votis & precibus affuturum: ſobriè verò piè, &
„ iuſtè in hoc ſæculo viuentibus cęli ianuam reſeraturum. His dictis confeſtim ab oculis eius
„ diſparuit. Mane autem facto Epiſcopo Mellito ad dedicandam eccleſiam procedenti cum
„ piſce piſcator occurrit, & omnia, quę ſibi mandata fuerant, pandit. Stupet antiſtes, reſe-
„ ratiſque eccleſiæ valuis, videt pauimentum vtriuſque alphabeti inſcriptione ſignatum,
„ parietem biſſenis in locis ſanctificationis oleo linitum: tot cereorum reliquias duodenis
„ crucibus inhærere, & quaſi recenti reſperſione adhuc cuncta madeſcere. Quod videns E-
„ piſcopus vna cum populo, Deum benedicebat, & ipſi gratias referebat. Dat fidem mira-
„ culo piſcatoris illius tota ſucceſſio, quæ ſicut à patre acceperat, totius emolumenti, quod
„ ars illi deinceps ei conferret, beato Petro eique deſeruientibus decimas offerebat. Vnus
„ tamen ſemel fraudem auſus inferre, mox tam diu artis caruit beneficio, donec confeſſus
„ reatum, & ablatum reſtitueret, & promitteret correctionem. Hæc cum ſanctus Eduardus
„ relatione ac ſcriptis veterum didiciſſet: ad monaſterium illud ædificijs, poſſeſſionibus, &
„ dignitatibus altius extollendum exarſit animus eius, & pro priuilegijs illius loci, cæteriſque
„ cauſis nuntios Romam tranſmiſit.

Secundū diploma S. Regis Eduardi pro Veſtmonaſterio.

Hæc Ailredus: Sed quæ poſtea narrat rurſus ex ipſius Regis Edouardi priuilegio maiori cum auctoritate, narrabimus, ex libro manuſcripto, quod iam antea laudauimus: In no-
„ mine ſanctę & indiuiduæ Trinitatis: Propter eos qui iuſtitiam Dei contemnunt, & ſuam
„ volunt conſtituere, quoniam iuſtitiæ Dei non ſunt ſubiecti, procurandum eſt his, qui ec-
„ cleſiarum Dei priuilegia conſtituunt, vt multiplices chartas, & multitudinem teſtium ac-

quæ

que maledictionum congerant. quibus etſi non ſemper, tamen aliquoties peſſimorum hominum impia proteruia, & pernicioſa præſumptio tutius propellatur, retundatur, ac rebcietur, nec non fort[illegible] mo defenſionis robore ſandt[illegible]ùs eradicetur. Quapropter ego Eduuardus Dei gratia Anglorum Rex notum facio omnibus futuris poſt me ſæculi generationibus, quoniam præcepto Leonis Papæ pro pænitentia & remiſſione peccatorum meorum renouaui, & meliorau[illegible] baſilicam ſancti Petri, quæ ſita eſt prope mœnia principalis Anglorum vrbis Londoniarum, & ab occidentali ora eiuſdem vrbis dicitur Weſtmonaſterium: quæ ædificata quidem fuerat ſub Mellito Londoniarum primo Epiſcopo, ſocio & co[illegible] [illegible] primi Cantuariæ Archiepiſcopi: & per ipſum beatum Petrum angeli[illegible] [illegible] crucis impreſſione, & ſacri chriſmatis perunctione dedicata: [illegible] entes incorſiones barbarorum, & maximè Danorum, (qui patre meo Ethel[illegible] [illegible] nocem in Angliam fecerant, & eo mortuo, cum fratre meo Edmundo [illegible] regni ſub amicitiarum pactione tenuerunt, fratremque alium Alfredum miſerabi[illegible] [illegible] enecauerunt,) neglecta penitus, & deſtructa videbatur. Cum ergo [illegible] cam & multa priuilegia regiæ poteſtatis & Apoſtolicæ auctoritatis per beatum [illegible] min ea conſtituiſſem: defuncto ipſo Leone, & confirmato in eius loco Ni[illegible] [illegible] nouare, meliorare & confirmare conſuetudines, & donationes pe[illegible] arum [illegible] ceſſores mei Reges ſancto Petro inſtituerunt, propter deuotionem [illegible] am, quam habuit ſemper Anglorum gens erga eum & eius vicarios. Itaque propter hoc negotium & alia [illegible] plura, legatos miſi Romam Epiſcopum vnum Alfredum, & duos electos ad [illegible] dinandum epiſcopos Gliſonem ſcilicet, & Walterum, vt à Domino Papa ſacrarentur. Venientes autem Romam ab Apoſtolico Nicolao honore, quo decebat ſuſcepti, inuenerunt ibi ad ſynodum congregatam multitudinem magnam Epiſcoporum Abbatum, Monachorum, & Clericorum cæterorumque fidelium. Cumque audiente ſynodo ſuæ legationis cauſam perorarent, huiuſcemodi Epiſtolam Domino Papę obtulerunt:

Summo vniuerſalis eccleſiæ Patri Nicolao, Eduardus gratia Dei Anglorum Rex debitam ſubiectionem & obedientiam. Glorificamus Deum, quia curam habet ſuæ electæ eccleſiæ, quoniam in loco boni prædeceſſoris vos optimum ſucceſſorem conſtituit. Quapropter iuſt[illegible] iudicamus apud vos, velut ad ſolidam petram, accedere, & probare omnes bonas actiones noſtras, & [illegible] eſtram notitiam atque ſocietatem in bono habere: quatenus eas donationes & priuilegia, quę obtinuimus apud prædeceſſorem veſtrum, renouetis, & augeatis nobis; videlicet, vt quod ille iniunxerat nobis ſub nomine obedientiæ & pænitentiæ, propter votum, quo voueram ire Romam; & in remiſſionem omnium peccatorum meorum, conſtruere cœnobium monachorum in honorem Apoſtoli Petri, ratum faciatis: & priuilegia poſſeſſionum & dignitatum eiuſdem loci confirmetis, renouetis, & decernatis. Ego [illegible] oque pro modul[illegible] meo augeo, & confirmo donationes, & conſuetudines pecuniarum, quas habet ſanctus Petrus in Anglia, & ipſas pecunias collectas, cum regalibus donis, mitto vobis, vt oretis pro me, & pro pace regni mei. & continuam ac ſolemnem memoriam in[illegible] cuatis totius gentis Angliæ coram corpor[illegible] bu[illegible] Apoſtolorum ſanctorum.

Epiſtola Regis ad Nicolaum Pontificem.

[illegible] igitur literis à ſummo Pontifice ſuſceptis, cum fæliciter ad votum ſuum omnibus peractis à Roma redirent; conſulente ſancta ſynodo tranſmiſſam à Domino Papa mihi tulerunt Epiſtolam:

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Glorioſiſſimo, ac pijſſimo, omnique honore [illegible] igniſſimo, ſpeciali quoque filio noſtro Eduardo Anglorum Regi, viſitationem omnimodam, ſalutem melliſſuam, & benedictionem Apoſtolicam. Omnipotenti Deo referimus gratias, qui veſtram prudentiſſimam excellentiam in omnibus ornauit & decorauit, erga B. Petrum Apoſtolorum principem nobiſcum habere dilectionem, & in omnibus, Apoſt[illegible] icis conſentire cenſuris. Literas igitur veſtrę nobilitati tranſmittimus, & per eas ſanctorum Apoſtolorum ſocietatem & noſtram damus; orantes miſericordiam illius, qui eſt dominus omnium, & Rex ſuper omnia ſolus, vt ipſe vos participem faciat ex omnibus (ſiqua [illegible] ot[illegible] Deo [illegible] bonis operibus noſtris, & fratres nos ac ſocios in ſua dilectione conſti[illegible] [illegible] amplius, & non minorem partem obſequij noſtri vobis in ſuo reg[illegible] [illegible] quam nobis metipſis prouenire optamus. Erimus etiam deinceps pro vo[illegible] [illegible] bis orantes aſſiduè, vt ipſe Deus ſubijciat hoſtes & inimicos, qui contra vos vo[illegible] [illegible] & confirmet vos in paterno ſolio, & propria hæreditate; ac B. Petrus ſit [illegible] s & adiutor in omni tribulatione. Claret enim Anglorum Reges, pro reuerentia [illegible] uotione quam exhibuerunt beato Petro, gloria & honore floruiſſe; ac ipſius patrocinio

Reſcriptū Nicolai Pontificis ad Regem.

„cimoſamoſos triumphos obtinuiſſe, cuius B. Apoſtoli meritis veſtro deſiderio & volun-
„tati omnipotens Deus præſtet effectum, & confirmet vobis paterni regni imperium, &
„tribuat pacis incrementum, & poſt præſentis vitæ decurſum perducat ad æternum perma-
„nentis gloriæ imperium. Renouamus ergo & confirmamus, & augemus vobis priuilegia
„veſtra, ſcilicet vt abſoluti ſitis ab illo voto, quod timebatis, & ab omnibus alijs peccatis
„& iniquitatibus veſtris, auctoritate illius, qui me, licet indignum ſuæ ſanctę præeſſe vo-
„luit Eccleſiæ. Propterea illi loco, quem ſub nomine ſanctæ Pœnitentiæ conſtruendum, &
„meliorandum ſuſcepiſti quoniam (vt fertur) primam antiquitus conſecrationem à B.
„Petro accepit, cuius, licet indigni, vicarij ſumus; & quia Regia antiquitus ſedes eſt, ex
„auctoritate Dei, & ſanctorum Apoſtolorum, atque huius Romanæ ſedis & noſtra conce-
„dimus, permittimus, & ſolidiſſimè confirmamus, vt amplius in perpetuum regiæ conſti-
„tutionis & conſecrationis locus ſit, atque repoſitorium regalium inſignium, & habitatio
„perpetua monachorum, qui nulli omninò perſonæ, niſi Regi, ſubdantur: habeantque po-
„teſtatem ſecundum regulam S. Benedicti per ſucceſſiones eligere ex ſe idoneos Abbates,
„neque introducatur per violentiam extranea perſona, niſi quam concors congregatio eſſe
„prælegerit. Abſoluimus etiam eum locum ab omni ſeruitio, & Dominatione Epiſcopali,
„vt nullus Epiſcopus illuc introeat ordinaturus, aut præcepturus aliquid, niſi ex petitione
„& conſenſu Abbatis & Monachorum. Et habeat idem locus liberum procinctum, id eſt,
„ambitum & cœmiterium mortuorum circa ſe, abſque Epiſcopali vel cuiuſlibet reſpectu,
„vel exactione: & omnia, quæ ad libertatem & exaltationem illius loci ad honorem Dei
„pertinentia per noſtram auctoritatem accedere poſſent, hilari & promptiſſima voluntate
„concedimus. Poſſeſſiones autem, quas antiqui Reges, ſeu quicumque alij homines, vos
„quoque & veſtri Barones ad eundem locum contuliſtis, & chartas quæ ex eis factæ ſunt,
„diuina & noſtra auctoritate roboramus, & ratas, & ſtabiles eſſe decernimus; & infractores
„earum, vel inuaſores, aut diminutores, aut diſperſores, venditores etiam, æterna maledi-
„ctione cum Iuda proditore damnamus, vt in beata non habeant partem reſurrectione; Sed
„a B. Petro Apoſtolo ſe iudicandos ſciant, quando ſedebit cum ſuis coapoſtolis iudicans
„duodecim tribus Iſrael. Vobis verò, & poſteris veſtris regibus, committimus aduocationẽ
„& tuitionem eiuſdem loci, & omnium totius Angliæ eccleſiarum, vt vice noſtra, cum con-
„ſilio Epiſcoporum & Abbatum conſtituatis vbique, quæ iuſta ſunt: ſcientes pro hoc vos
„recepturos dignam mercedem ab eo, cuius regnum & imperium non deſinet, neque mi-
„nuetur in ſeculum. Valete.

Confirmatio Regalis priuilegiorum & prærogatiuarum.

„Hanc igitur Epiſtolam Apoſtolici priuilegij placuit inſerere huic noſtrę confirmationi, vt
„ſecundum quod ſancto Leoni prius placuerat, mihique præceperat, concordante ad hoc
„ſucceſſore eius Nicolao, & eadem, aut maiora mihi præcipiente; Sciant omnes futuræ
„generationes, me pro voti prædicti abſolutione, peccatorumque meorum omnium re-
„miſſione, & æternę vitæ remuneratione, & pro animabus Regum tam ſucceſſorum quam
„prædeceſſorum meorum, & omnium parentum meorum, & pro pace & ſtabilitate regni
„mei, & proſperitate totius Anglorum populi, loco illi omnimodam libertatem quantum
„ad poteſtatem terrenam conceſſiſſe: & quod illi de eccleſiaſtica, hoc ego regia libertate
„ſtatuo. Eius igitur amoris ſtimulo, & fide pleniſſima ac deuotiſſima ſuffultus, cuius largi-
„flua miſeratione in cathedra regali promotus ſum; cum conſilio & decreto Archiepiſco-
„porum, Epiſcoporum, Comitum, aliorumque omnium optimatum proſpiciens, hoc ipſi
„eccleſiæ & habitantibus in ea, ſiue pertinentibus ad eam, vtile fore, non ſolum in præſenti,
„ſed in futuro elegi ſanciendum, atque perpeti ſtabilimento ab omnibus firmandum; vt pro
„Chriſti honore & amore, & pro reuerentia ſummi Apoſtolorum Principis Petri, cuius
„patrocinio meipſum commiſi, & pro deuotione & veneratione ſanctarum reliquiarum
„quas eidem loco contuli; beatorum videlicet Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum,
„& virginum, vt omnipotens Deus per iſtorum ſuffragia ſanctorum, depulſis cunctis
„aduerſitatibus cum pacis, & honoris ſui ſtabilitate, ac perpetuæ tranquillitatis ſubli-
„matione locum cuſtodiat, diſponat, protegat. Et pro magnifica dignitate ſiue regali
„excellentia ipſius eccleſiæ, & pro quiete monachorum ibidem Deo famulantiũ, tantus
„honor eidẽ eccleſiæ habeatur in perpetuum & obſeruetur, vt neque nos, neque ſucceſ-
„ſores noſtri, neque quilibet Epiſcopus, nec quicũque de iudiciaria poteſtate in ipſam ſan-
„ctam baſilicã, vel in manentes in ipſa, vel in homines, qui eum ſuis terris, vel quibuſcum-
„que ſubſtantijs ad ipſã tradere, vel deuouere ſe voluerint, niſi per voluntatem Abbatis &
„ſuorũ monachorum, vllam vnquam habeant poteſtatem. Sed ſit hæc ſancta mater Eccleſia
„peculiaris Patroni noſtri Domini & magni Apoſtoli ter beati Petri, libera & abſoluta ab

om[illegible] ne vel inquietudine omni hominum cuiuſcumque ordinis vel poteſtatis eſſe [illegible] æte ea. Illud conſtituo atque in perpetuum confirmo, vt quiſquis fugitiuo[illegible] loco pro quacumque cauſa, cuiuſcumque conditionis ſit, ipſum à Dñ [illegible] fugiens intrauerit immunis omnino hanc plenam libertatem [illegible] Hanc ſcilicet chartā meæ donationis & libertatis in die dedicationis præ[illegible] recitari iuſſi corā Epiſcopis, Abbatibus, Comitibus & omnibus optimatibus [illegible] omnique populo audiente & vidente, & [illegible] Apoſtolici Leonis, eiuſ[illegible] Nicolai conſtitutū, excommunicauerunt eos, qui decretum noſtrum in[illegible] infringi permitterent, quorū in ipſis eſſet. Quiſquis autē ſucceſſorum me[illegible] libertatem firmiter atque inuiolabiliter cuſtodierit, æterna corone[illegible] que regni plena perfruatur fœlicitate. Siquis vero, (quod abſit) de[illegible] vel huius noſtri decreti contradictor, conuulſor, & temerator extiterit, cū [illegible] æterno anathemati ſubiaceat, niſi Deo & beato ſuo apoſtolo Petro digna [illegible] ſatisfecerit. Vt ergo hęc auctoritas noſtris & futuris temporibus circa ipſum [illegible] perenniter firma & inuiolata permaneat, vel per omnia tempora illæſa [illegible] conſeruetur, & ab omnibus optimatibus noſtris & iudicibus pu[illegible] & p[illegible] s meliùs ac certiùs credatur, manus noſtræ ſubſcriptione ſubter [illegible] imus, & idoneos teſtes annotare, atque ſigillo noſtro iuſſimus ſigillare

E[illegible] dei gratia Anglorum Rex hoc priuilegium iuſſi componere, & com[illegible] ſigno Dominicæ crucis confirmando impreſſi. † Ego [illegible] ha Regina em[illegible] ate omnis hoc corroboraui. † Ego Stigandus ſanctæ Metropolis Eccle[illegible] toriæ Epiſcopus confirmaui. † Ego [illegible] redus Archiepiſcopus [illegible] acenſis [illegible] ſi iaui. † Ego Willielmus Epiſcopus Londonienſis eccleſiæ ad [illegible] pia conſentiens ſubſcripſi. † Ego Hermanus Epiſcopus conſenſi & ſub [illegible] Ego Wlſinus Epiſcopus conſenſi & ſubſcripſi. † Ego Walterus Epiſcopus cō[illegible] ſi. † Ego* Leofricus Epiſcopus cōſenſi & ſubſcripſi. † Ego Guiro Epiſ[illegible] ſi & ſubſcripſi. † Ego Wulſtanus Epiſcopus conſenſi & ſubſcripſi. † Ego [illegible] s Epiſcopus conſenſi & ſubſcripſi. † Ego Godwicius Epiſcopus conſenſi & ſub[illegible] † Ego Ageſius Epiſcopus conſenſi & ſubſcripſi. † Ego Edwinus Abbas conſenſi & [illegible] Ego Agelwius Abbas conſenſi & ſubſcripſi. † Ego Leofricus Abbas cō[illegible] ſubſcripſi. † Ego Baldewinus Abbas conſenſi & ſubſcripſi. † Ego Wulfwoldus [illegible] s conſenſi & ſubſcripſi. † Ego Edmundus Abbas conſenſi & ſubſcripſi. † Ego Rem[illegible] Regis cancellarius relegi & ſigillaui. † Ego Olbertus Regis capellanus. † [illegible] Regis capellanus. † Ego Robertus Regis Capellanus. † * Ego Haraldus dux. [illegible] nus Comes. † Ego Gud. Comes. † Ego Leofwinus Comes. † Ego Mar[illegible] s. † Ego Eſgarus minister. † Ego Bondins miniſter. † Ego Radulphus [illegible] Ego Ro[illegible] ertus miniſter. † Ego Agelnodus miniſter. † Ego Wigodus mi[illegible] Ego Ad[illegible] othus miniſter. † Ego Wulfricus miles. † Ego Siwardus miles. † [illegible] Ego Wultwardus miles. † Omnes conſentientes ſubſcripſimus. [illegible] Weſtmonaſterium quintò Kalendas Ianuarij, die ſanctorum Innocentium. [illegible] æ incarnationis millesimo ſexageſimo ſexto, indictione tertia. Anno regni [illegible] ſimi & clementiſſimi Regis vigeſimo quinto. Ego Alſgeatus Notarius ad [illegible] R[illegible] æ dignitatis Cancellarij hoc priuilegium ſcripſi, & ſubſcripſi in Dei [illegible]. Amen.

Subſcriptiones Regis Reginæ, Epiſcoporum. *Eiuſdēſis Epiſcopus tranſtulit ſedē Exceſtram. 1049. Abbatū. Cancellarij Presbyterorū. *Frater reginæ qui Edwardo ſucceſſit. Ducum & Comitum. Officiariorum Regiorum. Notarij.

[illegible] hiſtoria fundationis, & ſecundæ etiam inſtaurationis Weſtmonaſterij: quam [illegible] potueramus dixiſſe: ne tamen pereant hæc Regis ſancti diplomata, & [illegible] anta pietate Anglici ſanguinis Reges Apoſtolicam ſedem proſequebantur; [illegible] ſterium huius monaſterij, quod repoſitorium eſt corporum Regalium, & [illegible] s & vnctionis regum noſtrorum ſacrum olim & inuiolabile, [illegible] volumus ea ad longum hic interere. Ex eodem manuſcripto vo[illegible] s [illegible] Eadgari Regis anterioris priuilegium, quo eędem huic monaſterio [illegible] q[illegible] munitates conceduntur: quod etiam eaſdem ob cauſas inſerendū [illegible] rus.

Diploma Edgari regis de iiſdem ferè prærogatiuis.

D[illegible] p[illegible] terna ſucceſſione in regnum Anglorum inthronizatus & confir[illegible] vidi eccleſias Dei, tam peccatis exigentibus, quam crebris barbarorum ir[illegible] u[illegible] & maxime ſanctam & Apoſtolicam vitam, id eſt, monachicum or[illegible] s regni mei prouincias funditùs deperiſſe; grauiter dolens & conſilium à [illegible] s, Dunſtano Archiepiſcopo & Athelwoldo Wintonienſi Epiſcopo [illegible] orum in[illegible], vt omnia monaſteria, quæ intra terminum totius Angliæ ſita ſunt,

ſupra

„ſupra vel infra circumirent, ac reædificarent. Et tanquam dicente mihi Domino à capite
„incipe, imp[illegible] eccleſiam Domini ſpecialis & patroni ac protoc[illegible] noſtri beati Petri,
„quæ ſita eſt in [illegible] eo terribili, qui ab incolis Thorney nuncupatur, ab [illegible] ver-
„ſus L[illegible] quæ olim eſt Dominicę incarnationis anno ſexcenteſimo quarto beati Adel-
„berti [illegible] imi Anglorum Regis Chriſtiani, (deſtructo prius ibidem [illegible]
„templo [illegible] à Seberto prædiuite quondam ſub[illegible] nepote vi-
„delicet [illegible] us, conſtructa, & non ab alio, ſed ab ipſo ſancto Petro Apoſtolorum
„Principi [illegible] ipſius proprium honorem dedicata; Dehinc ab Offa & Kenul[illegible] re-
„bus [illegible] poſſeſſionum priuilegijs, & varijs ornamentorum ſpeciebus [illegible]
„[illegible] in qua ſedes regia, locus etiam conſecrationis Regum [illegible] erat:
„H[illegible] ſtudioſius reſtruerent, & omnes poſſeſſiones eius readunarent &c. Cog-
„noſcat [illegible] magnitudo ſeu vtilitas veſtra, quoniam determinamus & in perpetuum [illegible]
„ſumus atque conſtituimus, vt pro reuerentia reliquiarum glorioſiſſimi Apoſtoli
„Petri & [illegible] ro quiete monachorum ibidem Deo famulantium, honor & laus eiuſdem ec-
„cleſiæ [illegible] atur & obſeruetur: Id eſt, vt quiſquis fugitiuorum pro quocumque ſcelere ad
„præfatam baſilicam beati Apoſtoli fugiens procinctum eius intrauerit, ſiue pedes, ſiue
„eques, ſiue de curia regali, ſiue de ciuitate, ſeu de villa, ſiue cuiuſcumque conditionis ſit,
„quocumque delicto facinoris contra nos vel ſuccedentes reges Anglorum, vel contra aliũ
„quemcumque fidelem eccleſiæ ſanctæ Dei forisfactus ſit, relaxetur, & liberetur, & vitam
„atque membra abſque vlla contradictione obtineat &c. Præterea ſtatuimus diuina aucto-
„ritate & noſtra, vt neque nos, neque ſucceſſores noſtri, nec quilibet Epiſcopus vel Ar-
„chiepiſcopus, nec quicumque de iudiciaria poteſtate in ipſam ſanctam baſilicam, vel in
„manentes in ipſa, vel in homines, qui eum ſua ſubſtantia vel rebus ad ipſam tradere vel
„deuouere ſe voluerint, niſi per voluntatem Abbatis & ſuorum monachorum vllam vn-
„quam habeant poteſtatem. Sed ſit hæc ſancta mater eccleſia peculiaris patroni noſtri beati
„Petri Apoſtoli libera & abſoluta ab omni inuaſione vel inquietudine omnium hominum
„cuiuſcumque ordinis vel poteſtatis eſſe videantur &c. Et vt hæc auctoritas noſtris & fu-
„turis temporibus circa ipſum ſanctum locum perenniter firma & inuiolata permaneat, per
„omnia tempora illæſa cuſtodiatur atque conſeruetur, & ab omnibus optimatibus noſtris,
„& iudicibus publicis & priuatis meliùs ac certiùs credatur, manus noſtræ ſubſcriptione
„ſubtus eam decreuimus roborare, & ſigillo noſtro iuſſimus ſigillare. Signum. † Ed-
*etiã. „gari inclyti & ſereniſſimi Anglorum regis. Signum Eduardi filij Regis. † Signum. † E-
„theldredi fratris eius.

Ioannẽ 13 Papã intelligit. „†. In nomine Chriſti Ego Dunſtanus * ac ſi peccator, Doroberuenſis eccleſiæ Archiepiſ-
„copus, hanc libertatem ſanctæ crucis agalmate conſignaui, ac deinde ſecundum Apoſto-
„licum Ioannis præceptum obſeruatores huius libertatis auctoritate qua perfruor peccatis
„ſuis ab[illegible] es verò perpetim maledixi, niſi reſipiſcant, & tribus annis à limini-
„bus eccleſiæ ſequeſtrati, pœnitentiam agant. † Ego Olwaldus Eboracenſis Archiepiſco-
„pus impoſui. † Ego Eldſtanus London. eccleſiæ Epiſcopus acquieui. † Ego [illegible]
„[illegible] Wintonienſis eccleſiæ Epiſcopus corroboraui. † Ego Elſtanus Roffenſis eccleſiæ
„[illegible] ſupra poſui. † Ego Eſtwius Dorcaceſtrenſis eccleſiæ Epiſcopus impreſſi. † Ego
„A[illegible] Lichfeldenſis eccleſiæ Epiſcopus conſolidaui. † Ego Adelſiuus Sariaberienſis
„eccleſiæ [illegible] opus commodum duxi. † Ego Wulgarus Wiltunenſis eccleſię Epiſcopus
„confirmaui. † Ego Adulphus Herefordenſis Epiſcopus ouanter diuulgaui. † Ego A-
*poſtea vocabatur Ciſſanceſtria, & nunc Chicheſtria. „thelgarus * Ciſſenenſis eccleſiæ Epiſcopus gaudenter concluſi. † Ego Aluricus Cridenſis
„eccleſię Epiſcopus Amen dixi. † Ego Sigarus Almanenſis eccleſiæ Epiſcopus conſigil-
„laui, atque cum prædictis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & Abbatibus, luminibus accen-
„ſis violatores huius munificentiæ, dignitatis, imo Apoſtolicę tranſgreſſores decreti, in
„perpetuum excommunicaui, niſi prætitulatam pœnitentiam reſipiſcendo peragant. †
„Ego Folcmerus Abbas. † Ego Alfricus Abbas. † Ego Kinewardus Abbas. † Ego Oſ-
„garus Abbas. † Ego Athelgarus Abbas. † Ego Sidemannus Abbas. † Ego Folbrihtus
„Abbas. † Ego Godwinus Abbas. † Ego Leofricus Abbas. † Ego Somes Abbas. †
„Ego Aldredus Abbas conſenſi: & rege ſuiſque præcipientibus hanc [illegible] ſyngrapham
„ſcripſi anno dominicæ incarnationis nongenteſimo ſexageſimo [illegible] duo-
„decima, idus martij anno decimo quarto regis Edgari. † Ego Thurredus presbyter. †
„Ego Adelnaldus presbyter. † Ego Leoff[illegible] presbyter. † Ego W[illegible] ſtanus presbyter. † Ego
„Walfgar presbyter. † Ego Bernnud presbyter. † Ego Athelp[illegible] presbyter. † Ego Wine-
„man presbyter. † Ego Olwardus presbyter cum ſupradictis & cum alijs centum ſeptem
presby

preſbyteris infractores huius firmitatis excommunicaui. † Ego Alfera dux † Ego Mieſchar dux. † Ego Oſlac dux. † Ego Barnoth dux. † Ego Oſted dux. † Ego Fordwin dux. † Ego Fridealf dux. † Ego Anulf dux. Ad vltimum, vna cum Rege & filijs eius, nos omnes confratres & Coepiſcopi, cum tota populoſa & ſancta ſynodo eiuſdem loci, omnes futuros Abbates Decanos atque præpoſitos conteſtamur, verum etiam in nomine Patris & filij & Spiritus ſancti prohibemus, quatenus ſacros illius eccleſię theſauros non deſtruant neque terras, ſeu reditus, vel beneficia, in ſuis vel parentum ſuorum vſibus, ſtolidè expẽdãt neque à ſeruis Dei, quæ pro illis ibidem habetur ſubſtantiam ſubtrahendo minuant: quod ſi aliquis præſumpſerit, illum ſicut violatorem atque tranſgreſſorem huius noſtri decreti, imo Apoſtolici ante ſummum iudicem, cum venerit iudicare ſæculum per ignem, reſponſurum denunciamus.

Hactenus priuilegium Edgari Regis: quod cum reliquis poſuimus, bona cum venia lectoris, tum vt ex eis appareat deuotio & pietas regum & Principum Anglorum, ſummaque obedientia & reuerentia erga ſedẽ Apoſtolicam, & res perſonaſq; eccleſiæ, quæ tanta fuit, vt non ſolum Epiſcopi & Abbates, verum etiam ſacerdotes ſimplices ſeu preſbyteri (velùt ex [illegible] patet diplomatibus) ob Dei reuerentiam, in actis publicis, ante regni proceres & duces, [illegible] ſubſcribere conſueuerint. Tum præſertim quia hinc patet, (quod ad noſtrum attinct [illegible]ſtitutum) Weſtmonaſterij fundationem à S. Mellito anno 604. factam, & eiuſdem eccleſię dedicationem ab ipſo S. Petro celebratam, totius regni communi traditione traditam, & ipſum monaſterium, expreſſo Pontificis Nicolai teſtimonio, ſub regula S. Benedicti fuiſſe erectum. Fuit autem hic Nicolaus non ille primus, qui magnus ob pietatem & [illegible] nuncupatur, (in quo lapſus eſt Reuerendiſſimus & non ſine laude nominandus Abbas noſter Caietanus, deceptus forte homonymia Eduardorum regum Anglorum, quorum vnus, qui & primus Saxonici ſanguinis ac propterea Eduardus ſenior dicitur, non longè ab ætate Nicolai magni vixerat) ſed Nicolaus ſecundus, qui circa annum domini [illegible] ſedere cœpit, cui diu ſuperuixit Eduardus Confeſſor, cuius ſunt ea, quæ adduximus [illegible]mata. Iam ex his omnibus colligat prudens lector, quanta veritatis luce perfundatur [illegible] aſſertio: quis enim prudens & æquus rerum arbiter, perſpecta tanta ſolicitudine Melliti Epiſcopi in huius monaſterij ſtatu confirmando, tanta maieſtate eiuſdem cœnobij, quod meruit ab Apoſtolo Petro conſecrari, tanta reuerentia Principum & Epiſcoporum gentis noſtræ, qua ipſum monaſterium conſtituerunt locum eſſe conſecrationis & inaugurationis regalis, repoſitorium ſacrum corporum Principalium, ſanctuarium & aſylum venerabile quorumcumque delinquentium, tanta Pontificum & regum diligentia [illegible]catum, quis inquam, his perpenſis non videt, hos Pontifices, reges, & principes, nullo [illegible]o commiſſuros, vt monaſterium à primis Apoſtolis fundatum, à principe Apoſtolorum [illegible]ecratum, ab alijs religioſis alterius inſtituti habitaretur, quam ab illis, quos primi [illegible]datores introduxerant? præſertim, cum in hiſtorijs noſtris nulla regulæ aut inſtituti mu[illegible] vmbra vel veſtigium appareat, cum tamen aliæ omnes eiuſdem monaſterij viciſſitudines, ſub Danis ante Eadgarum, ſub ijſdem ante Eduardum, ſub Normanno victuts, regi[illegible]quentibus amplificatoribus, ſub Henrico octauo euerſore, ſub Philippo & Ma[illegible] [illegible]atoribus vltimis, ſub Eliſabetha quæ monachos penitus eiecit, diligentiſſimè [illegible] a noſtris hominibus annotatæ. Sane nullus dubitabit, quin inter tot mutationes alias, etiam regularis inſtituti prioris, in aliud poſterius mutatio fuiſſet memoriæ prodita, ſi vn[illegible] vlla talis mutatio extitiſſet. Sed nulla profecto extitit, ideoque nullius vnquam men[illegible] facta inuenitur. Vnde quod Nicolaus Pontifex mentionem regulæ S. Benedicti fecerit, [illegible] ſemper [illegible] monachos fuiſſe Benedictinos ab exordio cœnobij, cum certiſſimum ſit [illegible] nunc primò ibidem conſtitutos, ſed longè antea ſub Edgaro, agentibus Dunſtano & [illegible]do ſanctis noſtris reſtitutos: neque verò Eadgarus alios monachos nouos à veteribus, [illegible] veteris inſtituti monachis diuerſos, in cœnobijs ãſe inſtauratis collocauit, vt alibi ſuperius [illegible] bis demonſtratum. Et de hoc cœnobio pleniùs demonſtrabit ſancti Melliti Romana [illegible]ectio, de qua nunc agemus.

[illegible] nuerſo ad fidem Seberto (vt iam eſt ex Ealredo & regijs diplomatis oſtenſum) circa [illegible]m domini 604, monaſterioque S. Petri ad Orientem Londini ædificato, circa annum [illegible]ni 606. Idem Mellitus à ſancto rege Ethelberto, & ſancto Archiepiſcopo Laurentio [illegible]am miſſus eſt. Cauſam itineris, non eam, quam indicat Baronius, ſed maiorem & magis [illegible]ram aſſignat venerabilis Beda lib. 2. hiſtoriæ gentis Anglorum, cap. 4. *Et cum idem [illegible] Reuerendiſsimus* (Bonifacium quartum intelligit) *cogeret ſynodum Epiſcoporum Italiæ de [illegible]onachorum & quiete ordinaturus, & ipſe Mellitus inter eos ſedit,* vbi vides non pro priui-

G leg:ps

In his diplomatis lucet pietas Anglorum.

Et veritas expreſſa noſtræ ſententiæ.

legijs Weſtmonaſterij, ſed pro quiete totius ordinis monaſtici, Mellitum profectionẽ [illegible] cepiſſe. Quod mirum diſſimulaſſe Baronium; nam ignoraſſe non potuit, qui Bedæ verba ſine dubio legiſſet. An vt ait ille, *etiam tantæ animis cæleſtibus iræ?* Prouiderat quidem iam antea S. Gregorius magnus in conſtituto, quod etiam in ſynodo Epiſcoporum ſanciuerat, quieti monachorum, ne ab Epiſcopis Diœceſanis vllam paterentur moleſtiam: Sed ex eo quod D. Gregorius conuerſionem infidelium monachis commiſiſſet, inde orta eſt noua monachorum vexatio, tum in alijs prouincijs, tum præſertim in Anglia, quam conuerterant: contendentibus Clericis, qui monachi non fuiſſent, fide iam in populis fidelibus plantata, non licere monachis presbyteris ſacramentorum adminiſtrationi ſe immiſcere. Nam in primitiuæ Eccleſiæ temporibus, monachi aut non initiati ſacris ordinibus conſueuerant, aut initiati, plærumque è Monaſterijs ſuis ad eccleſias parochiales abſtrahebantur: vnde Caſſianus, monacho clauſtri quietem amanti, duo hominum genera fugienda conſuluit fœminas, & Epiſcopos, illas, ne eos ad carnalia deſideria deijcerent, hos autem, ne ipſos ad mundi ſiue ſeculi curas, inter quas prima eſt ſæcularium in ſpiritualibus gubernatio, retraherẽt. P[illegible] à vero Gregorius monachis prædicandi munus iniunxiſſet inter infideles, paulatim cœpere [illegible] cœnobia repleri presbyteris monachis, quæ conſuetudo ita inualuit, vt exinde nulli fere [illegible] nachi, niſi ad opus euangelij, & adminiſtrationem ſacramentorum apti, aut certa ad [illegible] aris miniſteria ſolemniter celebranda idonei admitterentur; quod vſque hodie perſeuerat. Igitur Clerici, & Canonici cathedrales, (quaſi cœnobia ſolum monachis ſecundum antiquum [illegible] eccleſiæ morem inſtituere deberent, ita vt ſolitariæ vitæ dediti, penitus à cura animarum [illegible] ſtinerent,) hanc litem illis intenderunt, quam vt pontifex diſſolueret, ſanctus Mellitus Romã directus eſt, & ad eandem litem decidendam Pontifex Bonifacius ſynodũ coegit, in qua, poſt diligẽtem tractationem, inſignem illum canonem edidit, quem ex parte Gratianus in decretum ſuum retulit. Nos hic canonem integrũ ponemus, quem habet Iuo Carnutenſis parte 7. cap. 22. ſuo hoc titulo præfixo: *Quod liceat monachis cum ſacerdotali officio, vbique miniſtrare: ex concilio Bonifacij Papæ, qui quartus à Beato Gregorio fuit.* Et ante Iuonem longè emendatius citauit S. Petrus Damianus, lib. 6. Epiſtolarum. ep. 19. appoſita hac epigraphe: *Decretum Bonifacij Papæ, quod monachi presbyterij honore decorati, poteſtatem habent ligandi & ſoluendi.* *Sunt*

Decretum Bonifacij in cauſa monachorũ

nonnulli nullo dogmate fulti, audaciſſimè quidem zelo magis amaritudinis quam dilectionis inflammati, aſſerentes monachos, quia mundo mortui ſunt, & Deo viuunt, ſacerdotalis officij potentia indignos, neque pœnitentiam, neque Chriſtianitatem largiri, neque abſoluere poſſe, per ſacerdotalis officij diuinitus ſibi iniunctam poteſtatem. Sed omnino labuntur. Nam ſi ex hac cauſa veteres æmuli, vera prædicarent, Apoſtolicæ compar ſedis beatiſſimus Gregorius monachico cultu pollens ad ſummum [illegible] apicem non conſcenderet, cui quidem hæc ligandi ſoluendique poteſtas à Deo ſummo conceditur. Auguſtinus quoque eiuſdem ſanctiſſimi Gregorij diſcipulus, Anglorum prædicator egregius; & Pannoniorum Martinus beatiſſimus, cuius ſanctitatis famam longè lateque diffuſam totus perſonat mundus; alijque quamplurimi viri ſanctiſſimi pretioſiſſimo monachorum habitu fulgentes, nequaquam annulo pontificali ſubarrharentur. Sed quamuis monachi fuerunt, prædictis vti perhibentur. Neque enim B. Benedictus monachorum præceptor almificus huiuſcemodi rei aliquo modo fuit interdictor; Sed eos ſecularium negotiorum edixit expertes fore tantummodo. Quod quidem Apoſtolicis documentis, & omnium ſanctorum Patrum inſtitutis, non ſolum monachis, verumetiam Canonicis maximopere imperatur. Nemo enim militans Deo, implicat ſe negotijs ſecularibus. Nos vero tantorum patrum inſtituti exemplis [illegible] p[illegible] enſoſiſſimum eſt refragari, credimus à ſacerdotibus monachis, ligandi ſoluendique officium, D[illegible] o operante, digne adminiſtrari, ſi eos digne contigerit hoc miniſterio ſublimari. Quod [illegible]*, quiſquis ſtatum monachorum & habitum, poteſtatemque euidenter conſiderat. Verbi gratia Angelus græcè, latinè nuncius ſonat: ſacerdotes igitur monachi atque Canonici, qui quotidie Dei præcepta* [illegible] *nunciant, angeli vocantur ratione non incongrua. Sed vnuſquiſque angelicus ordo, quanto clarius Dei vicinius contemplatur, tanto maiori virtute eius diuinitati adhærens, ſine dubio roboratur. Eorum Cherubim ordo eximius prædicatur, quorum figuram monachorum cultus competenter habere comprobatur. Nam vti Cherubim, ita monachi ſex alis velantur; duæ quidem in caputio, quo caput tegitur,* [illegible] *veriſimilibus demonſtrantur aſſertionibus: illud verò tunicæ, quod brachijs extenditur, alas duas dicimus; & illud tandem quo conditur corpus, ſex alarum numerum certiſſimè implere* [illegible] *ritur. Decernimus igitur, monachicæ profeſſionis presbyteros, ſacerdotalis potentiæ arcere officio, omnimodè præcipimus, vt ab huiuſmodi nefandis auſibus reprimantur in poſterum, qui quanto quiſque eſt celſior, tantò in his eſt potentior.* Hactenus Bonifacius: & de materia quidem ipſa controuerſia in canone, inferius recurret loquendi occaſio; nunc quam clariſſimè ex eo probabimus Gregorium, Auguſtinum, ſocioſque eius, & omnes illius ætatis per Angliam & occidentem monachos in ordinem ſancti Benedicti tranſijſſe. Nam cum ſynodum hanc collegerit Pontifex

Nō poteſt intelligi de alijs monachis quã Benedictinis.

vt

vt Mellito ad ſe miſſo ſatisfaceret, quemadmodum & ex ipſo decreto apparet, & ex venerabili Beda diximus: profectò quod Pontifex hic decernat, licere monachis presbyteris ſacramenta adminiſtrare, quia ſanctus Benedictus id eis non prohibuerit; aſſeratque nec Gregorium magnum, nec Auguſtinum eius diſcipulum, qui Anglorum Apoſtoli fuerunt, vnquam Epiſcopalem apicem aſcenſuros fuiſſe, ſi illud ſanctus Benedictus monachorum præceptor vetuiſſet: euidenti argumento eſt, & ipſos, & omnes per Angliam monachos, (quorum præſertim cauſa ſynodus hæc eſt celebrata) regulæ Benedictinæ fuiſſe profeſſores. Quinimo quod ex auctoritate regulæ S. Benedicti, hoc ipſum pro monachis contra Canonicos ſeu Clericos determinet, indicat proculdubio, tanti ponderis fuiſſe Patriarchæ noſtri iudicium in ea Synodo, in qua tam multi ipſius viuerent alumni, vt ſatis fuerit in hac controuerſia, illud Pythagoricum, αὐτὸς ἔφα Magiſter dixit, Benedictus non prohibuit, ad litem totam componendam. Vbi etiam illud eſt notatu digniſſimum, in decretis pontificijs prius inueniri Benedictinæ regulæ honorificam mentionem, quam aut Baſilij, aut Auguſtini magnorum Epiſcoporum: idque eo cum pondere, vt monachorum omnium per occidentem vita ac mores d[illegible] componi Pontifices, & concilia conſtituant, nec vnquam ad aliam regulam, cum d[illegible]chis agitur, prouocent. Adeo vt Ioannes Noſulius, in gloſſa ad hunc canonem ab om[illegible] laudatus affirmare non dubitet: *Quicquid ergo non prohibuit ſanctus Benedictus, hoc monachis licet.* Monachis, inquam, quos in hoc decreto contra Canonicos Pontifex diſtinguit: vt hinc pateat, eo tẽpore nõ agnouiſſe Pontificẽ aliam monachorum regulã per Occidẽtem, quam Benedictinã; nam etiãſi Auguſtini regula pro Canonicis lata, ſi qua talis fuerit tunc temporis, in Anglia fuiſſet agnita, (quod hactenus nõ eſt vllo certo probatum argumẽto) tamen contra illos nõ fuiſſet hæc lis cõmota, quippe qui ex ſuo inſtituto clerici, nõ monachi eſſe cenſerent. Quod ſi eremitæ Auguſtiniani tunc tẽporis in Britannijs fuiſſent, quod Ciuſenius improbabiliter valde contendit; adhuc nec contra illos hæc orta fuiſſet tempeſtas, nec pro illis lata foret hæc Pontificis ſententia; tum, quia eremitas ſuos Auguſtinos in regola non P[illegible] ſiris tantum ſuis, verum etiam presbytero Eccleſiæ cathedralis ſubdi voluerit, vt pro[illegible] non fuerit opus ad Pontificis oraculum recurrere, ſed ad ipſam ſancti Auguſtini regulam & inſtitutionem. Tum vel maximè, quia valde abhorrenter & ineptè reſpondiſſet Pontifex, *ſacerdotalis officij poteſtatem Monachis licere, quia Benedictus monachorum præceptor id [illegible] prohibuiſſet*, ſi alium monachorum, eius ætatis præceptorem, præter D. Benedictum [illegible]ſſet. Maxime in Anglia, pro qua hoc decretum præcipuè Pontifex, Mellito petente [illegible]it: vt monachorum videlicet Anglorum (ſicut Bedam docuiſſe diximus) quieti cõtra impugnatores & murmuratores conſuleret; quos proinde monachos euidens hinc eſt fuiſſe Benedictinos. Vt omittamus, monachorũ appellationem, nõ ſolum hic à Canonicis (ſiue ſæculares, ſiue regulares, & cathedrales fuerint) diſtingui, imo Canonicis opponi, verum etiam [illegible]o iuris corpore: *in odioſis* de Benedictinis tantummodo à iuriſconſultis & iudicibus in[illegible], vbi particularis reſtrictio non additur: quod euidens eſt indicium, monachorum [illegible]en per occidentem, primum abſolutè à Pontificum & conciliorum decretis Benedictinæ [illegible]æ fuiſſe attributum, ac deinde ad alios regulares per analogiam quandam extenſum.

[illegible]e vero huius argumenti vim euaſit Gallonius, vtcumque ſeſe miſerè torſerit, vt ali[illegible]odo [illegible]am eluderet: Martinum, qui hic nominatur, Turonenſem accipiens; vnde ap[illegible]anc ipſũ, magis pro ſua ſentẽtia pugnaciter, quã pro veritate ingenuiter cõtẽdiſſe qui [illegible]um [illegible]unc pro monachatu Benedictino S. Gregorij ineuitabilem infirmaret, Pontificẽ, [illegible]rde & inconſequenter loquentem, inducere maluit. Primum quidem ex eo quod in [illegible]is allegandis Martinum magnũ, & Thaumaturgum, qui tot annis Gregorium ipſum [illegible]edictum præceſſerat, D. Auguſtino Gregorij diſcipulo poſtponeret; quod nunquã [illegible]x feciſſet, ſi Martinum Turonenſem inuoluiſſet. Deinde verò, quod horum Pontificũ [illegible]nachorum Epiſcoparum licitè ab eis probet aſſumptum, quia id eis S. Benedi[illegible]acho[illegible]um præceptor non prohibuiſſet: quod cum Gregorio & Auguſtino noſtro op[illegible]at [illegible]eptiſſime pro S. Martino Turonẽſi proponeretur. Martinus ergo ille, de quo [illegible] hoc in decreto loquitur, nõ eſt ille antiquior ſancti Hilarij diſcipulus & electus, [illegible]o P[illegible]onicẽſis titulo, ſed Turonẽſis ſæpe apud antiquos appellatur, quãuis Pãnonijs or[illegible]t. Eſt ergo *Martinus Dumicẽſis & Bracarẽſis* eccleſiæ in Gallæcia epiſcopus & monachus, [illegible]as Dumienſis, (quod monaſterium ipſe ædificauerat, ac poſtea in epiſcopatum, pro [illegible]egra gubernanda erectum, illuſtrauit) deinde Archiepiſcopus Bracarenſis. Hic enim [illegible]us religionis & prædicationis gloria in Gallæcia claruit, ipſius Gregorij magni [illegible] & *[P]annonienſis* à patria vocatur: quemadmodum de ipſo Gregorius Turonenſis e[illegible]x, uti ſanctus ſcriptor aſſerit, lib. 5. hiſtoriæ Francorum. c. 37. *Hoc eodem tempore*

Friuola Gallonij tergiuerſatio.

Martinus iunior, nõ Turonenſis in hoc decreto poſitus.

Martinus Gallæcienſis epiſcopus obijt, magnum populo illi faciente planctum; namque hic Pannonijs ortus fuit, & exinde ad viſitanda loca ſancta in Oriente properans, in tantum ſe litteris imbuit, vt nulli ſecundus ſuis temporibus haberetur. Et Fortunatus in carmine ad ipſum Martinum adhuc in viuis agentem.

> *Martino ſeruata nouo Gallæcia plaude,*
> *Sortis Apoſtolicæ vir tuus iſte fuit:*
> *Qui virtute Petrum præbet tibi, dogmate Paulum,*
> *Hinc Iacobi addens, inde Ioannis opem.*
> *Pannoniæ, vt perhibent, veniens à parte Quiritum*
> *Eſt magis effectus Gallicia vera ſalus.*

Quin & ipſe de ſe Martinus, in verſibus quos ad Iſidori librum de viris illuſtribus citat Pererius eius libri Scholiaſtes, idem profitetur,

> *Pannonijs genitus, tranſcendens æquora vaſta,*
> *Galiciæ in gremium diuinis nutibus actus.*

De iſto ergo *Martino iuniore*, loquitur Pontifex, qui Apoſtolus Galiciæ eſt, & Sueuos (ita tunc vocabantur illius regni habitatores) ab Arianiſmo conuertit ad fidem catholicam, cum Auguſtinus Anglorum prædicator eadem ætate Anglo-Saxones conuertit ad Chriſtianitatẽ. Atque ita valdè conſequenter, & ex decoro loquitur Bonifacius, eiuſdem ætatis viens exemplis, cuius ætatis erant, qui controuerſiam hanc excitarunt; & minoris regni Archiepiſcopum Martinum tertio loco poſt Pontificem Gregorium, & totius Britanniæ primatem Auguſtinũ, eiuſdemque regulæ monachalis profeſſorem producens. Cum igitur Pontifex Bonifacius in concilio Epiſcoporũ decernat, poſſe Monachos licitè ſacramenta Chriſti diſpenſare; & deinde aſſerat, Gregorium Papam, Auguſtinum Anglorum prædicatorem, Martinum Pannonienſem, Galiciæ ſcilicet Apoſtolum, nunquam Epiſcopi munus ſuſcepturos, ſi monachis id non liceret, ſuſcepiſſe autem, quia Benedictus præceptor monachorum id neutiquam vetuiſſet: proculdubio rectiſſime infertur, Martinum, Auguſtinum, Gregorium, atque adeo Mellitum alioſque Angliæ monachos, fuiſſe Benedictinos; Aliter canon hic ineptè fuiſſet cõtextus, indecorè, & inconſequenter: nec vlla eſſet ratio cur regulam S. Benedicti allegaret, potius quam Baſilij, Pachomij, Auguſtini, qui monachorum etiam præceptores fuere. Sed quum Benedicti Patriarchæ regulam, tanta cum veneratione pro ſententiæ ſuæ firmamento præcipuo alleget, eum *Monachorum præceptorem almificum* (vt & Gratianus citat) nuncupãs; profectò omnes ſui temporis per occidentem monachos (de quibus hic agitatur quæſtio) non alia regula, quam Benedictina regi innuit, ſanctumque Gregorium, Auguſtinum, & Martinum ideo Epiſcopos fieri potuiſſe, & ſacerdotalia munia obire ſignificat, quia id ipſis Benedictus pater, præceptor, & legiſlator ipſorum nequaquam prohibuiſſet. Quin & illa myſtica ſex alarum ſeraphicarum pictura, quam Monachalem habitũ dicit exhibere, optimè noſtro conuenit habitui, ſeu cucullæ regulari qua in chori officijs vtimur: & quem poſtea canonici cathedralium eccleſiarum, multis in locis imitati aſſumpſerunt, qui olim byrrati, cõ capuciati ſeu cucullati procedere conſueuerunt: vnde in concilio Aquiſgranenſi prohibetur expreſſè canonicis, ne monachorum capucijs vtantur. Hæc autem comparatio aliorũ regularium cappis ſeu cucullis ita aptè & concinnè nequit accommodari, quippe quorum caputia non ſint bifida in morem alarum, & ſub mento tamen connexa, nec manicæ ita laxæ, vt alarum vllam gerant ſimilitudinem. Vt omittamus, eorum omnium habitus ſeu veſtes regulares longè poſteriores noſtris eſſe, longeque diuerſos ab illis, quibus antiqui in oriente, & meridie monachi, vel eremitæ vſi ſunt.

Et hunc, quem diximus, verum eſſe canonis iſtius ſenſum apparet ex ijs, quæ iam à ſexcentis annis diſputat Conradus ſcriptor vitæ S. Wulphelmi Abbatis, & ex canonico Colonienſi monachi noſtri, qui inter primos impugnatores Berengarij emicuit, & ante annum domini millesimum floruit. Huius inquam ſcriptor vitæ, qui & ipſius auditor fuit atque diſcipulus S. Wolfelmi ingreſſum in nouitiatum in Abbatia S. Maximini Treuerenſis deſcribit his verbis. *Iuxta illud ergo Gregorianum, pedem, quem quaſi in ingreſſu mundi poſuerat, retrahens, ruptis terrenarum voluptatum catenis, morarum impatiens, fugam inijt, latenter diſceſſit, ſanctumque Maximinum in Treuerica vrbe expetiit, vbi ſub venerabilis patris Bernardi regimine amplius & perfectius tunc temporis monachicam vitam feruere cognouit. Ibi præoptati diu voti compos effectus, ſe monachum eſt profeſſus, ſeniſque cum ſeraphim alis amictus, Deum excelſo gloriæ ſolio ſublimem, tranquilla mentis acie contemplari lætatur. Quod ne abuſiue videatur prolatum, nouerit lector Romana auctoritate decretum, illius ordinis habitu ſignificantiam exprimi ſex alarum. Duæ alæ illæ, quo totius corporis velatur altitudo, duæ, quo brachiorum tegitur latitudo: Duas vero ſuperiores inuicem ſibi iunctas,*

[illegible]*ctas, capitis operimento. Quod quia priorem ſancta definiuit auctoritas, nulla argumentatione re*[illegible] *debet poſter*[illegible] Agnouit ergo antiquitas, decretum Bonifacij de monachis loqui Bene[illegible]nis; habitumque ab eo, myſticis alis ſeraphim aſſimilatum, cucullam eſſe noſtri ordinis, ſcriptor hic pius ac doctus ante ſexcentos iam annos, ita certum exiſtimauit, vt tanquam Romanæ ſedis doctrinam à nemine impugnari debere iudicaret.

[illegible]c ergo conſtat apertiſſime monachos Anglos, pro quibus Bonifacius hoc ſu[illegible] concilio pro[illegible]unciat, vna cum inſtitutoribus ſuis Gregorio, Auguſtino, Mellito, fuiſſe Benedictinos: vt nihil amplius ad hanc rem probandam opus ſit adducere; & tamen vberioris probationis cauſa id ipſum ex cathedralium per Angliam cœnobiorum inſtitutione, maximè Cantua[illegible]ſis Chriſto ſaluatori dicati, confirmabimus.

§. 17. Eccleſiam Metropolitica m Cantuariæ, cæteraque Angliæ cathedralia monaſteria, antiquitatem Benedictinorum fidei ab Anglis receptæ æquæuam probare.

E[illegible]enim duo genera cœnobiorum habuit Anglia, à prima fidei Chriſtianæ receptione: vnū [illegible]uſtralium duntaxar, aliud vero cathedralium; vocabantur clauſtralia, in quibus [illegible] Abbate aut Priore, Abbatem proprium non habente, occupabatur conuentus in diuinis o[illegible]s, actibuſque regularibus ad perfectionem ſingulorum monachorum acquirendam o[illegible]s, ſine onere aut cura regiminis diœceſani. Cathedralia vero, quorum Abbas erat Ep[illegible]us, & conuentus erat capitulum cathedralis eccleſiæ, atque adeo monachi erant canoni[illegible]athedrales, ad quos omnia munia pertinebant, quæ in eccleſijs cathedralibus ſæcular[illegible]s, ad ſæculares canonicos ſpectare dignoſcuntur. Succedenti verò tempore, erat & terti[illegible], quando nimirum quibuſdam Abbatijs non cathedralibus, committebatur tamē cura [illegible]m parœciarum ſæcularium. Et initio quidem receptæ ab Anglis fidei plæræque om[illegible]es e[illegible]cleſiæ, ſeu ſedes Epiſcopales erant monaſteria cathedralia, vt Cantuarienſis ſub Aug[illegible], Eboracenſis ſub Paulino, Roffenſis ſub Iuſto, Londinenſis ſub Mellito; Lindisfar[illegible] ſub Aidano, Sherborneſis ſub Aldelmo, Wiccienſis, ſeu Wigornienſis ſub Egwino. Poſt[illegible] vero temporibus quędā eccleſiæ factæ ſunt capitula canonicorū ſæcularium, vt E[illegible]cenſis, Londinenſis, Sariſburienſis quæ olim fuerat Sherborneuſis. Manſerunt tamen [illegible] Henrici octaui ſchiſma hi Epiſcopatus in monaſterijs cathedralibus; Cantuarienſis [illegible] & Metropolitica in eccleſia & monaſterio Chriſti ſaluatoris; Dunelmenſis, [illegible] de Durham; Ventana ſeu Wintonienſis, vulgo de Wincheſter; Elienſis; Nordout[illegible] Wigornienſis; Bathonienſis; Couentrenſis; Roffenſis, vulgo de Rocheſtar. Omnes [illegible]copales eccleſiæ, in monaſterijs perſeuerarunt, & capitula ipſarum erant conuentus [illegible]nachique canonici, & Epiſcopi eorum Abbates; donec Henricus octauus vt ſingu[illegible]s depopulatus eſt vineam Chriſti; qui ſuppreſſis vbique monaſterijs, electiſque mo[illegible]s, in hos epiſcopatus, vt ſic dicam monaſticos, induxit capitula canonicorū ſæculariū; [illegible]uatuor Abbatias, quas ſuppreſſerat, alias in quatuor etiam cathedras Epiſcopales cū ca[illegible]s etiā ſæcularibus, nimirum in Abbatia Glocestrēſi, Ceſtrēnſi, Petroburgenſi, Weſtmo[illegible]rienſi, quod tamen poſt ipſius tempora ſub Philippo & Maria reſtitutum ordini, poſtea [illegible]beth a factum eſt Decanatus, ſeu eccleſia collegiata ſæcularium cum decano, & ſe[illegible]ario, ſeu ſchola, cum ſcholarcha & certo numero ſtudioſorum adoleſcentum, qui [illegible] monaſterij aluntur. Tertij generis monaſteria, quibus nempe erant annexæ ali[illegible]æ ſæculares, quarum cura penes ipſos foret monachos, fuere valde multæ Ab[illegible]æ, vt etiam Albanenſis, & Croulandenſis, quæ habebant ex ſuo gremio Archidiaco[illegible]s quos erat regimen totius Archidiaconatus ſui, monaſterijs illis annexi, etiam ex[illegible]ictionis, quemadmodum autores ſunt Matthæus Paris, & Ingulphus eorundem [illegible]eriorum monachi. Pari modo Abbatiæ Glaſtoniæ conceſſus eſt Archidiaconatus, mo[illegible] per conuentum electo conferendus, vt teſtatur Godwinus in catalogo. Hæc quæ de [illegible]dralibus monaſterijs diximus & mixtæ iuriſdictionis Abbatijs, tam ſunt certa, vt nemo [illegible] in hiſtorijs Angliæ, poterit ignorare, præſertim qui Mathæi Paris annales, aut D. [illegible]wini Herefordenſis Antiſtitis catalogum Epiſcoporum Angliæ legerit: ſed quia fortaſ[illegible]ri non facilè in manus exterorum perueniant, probabimus ea, quæ propoſuimus, [illegible] quidem ex capitulis generalibus congregationis Benedictinorum Angliæ, quæ ha-

Quod fuerint in Anglia & alibi Monaſteria cathedralia.

G 3 habes in-

bes in appendice, ſcriptura. 60. partis 3. cuius in calce ponuntur nomina Abbatum & Priorum Abbates proprios non habentium, qui ad capitula generalia ſeu prouincialia conuocari tenebantur, in quin Priores, ſi cathedrales, nominatim citantur; habentur que paralia non in regiſtro duntaxat Selbienſis Abbatiæ, verum etiam in alijs tabulis & regiſtris antiquis, nimirum in regiſtro Eueshamenſis Abbatiæ, penes nobiliſſimum D. Robertum Cottonum, Dunelmenſi apud doctiſſimum virum D. Auguſtinum Linſelium Canonicum illius eccleſiæ; & in regiſtro Albanenſis Abbatiæ quod habet D. Radulfus Starkius. Videatur etiam ſcriptura 63 de loco & prerogatiuis Suppriorum cathedralium. Ex eiſdem literis, & ſcripturis citatis & poſitis in appendice, apparet manifeſtè, hæc omnia cœnobia cathedralia fuiſſe Benedictina, & de iure membra capituli Prouincialis ſeu generalis Angliæ nigrorum monachorum, quod ex decreto Innocentij tertij, & Benedicti duodecimi ordo noſter per Angliam diligentiſſimè frequentauit. Deinde ex authore antiquitatis peritiſſimo, D. Godwino, qui inſtar omnium ſcriptorum nobis erit, qui ex archiuis ipſis, authenticiſque actis tribunalium & eccleſiarum inſpectis, & hiſtoriam Henrici regis octaui, & catalogum Epiſcoporum Angliæ ſcripſit, & maiore (quam cæteri Proteſtántium hiſtorici ſolent) modeſtia conſcripſit; quam tamen in ſcripto Anglicano melius, quam in Latinæ editionis catalogo ſtatuit. Is igitur in Hiſtoria Regis Henrici ad annum Chriſti 1539. cum ſacrilegam Henrici hypocriſim pinxiſſet, qui monaſterijs, eccleſijſque collegiatis deiectis fiſcum ditauit ſpecioſæ prætextu Epiſcopatus nouos loco eccleſiarum otioſarum erigendi; nominatque præcipuarum Abbatiarum recenſuiſſet, quarum Prælati in conſeſſu Parlamentario locum inter Proceres, & ius ſuffragij habuerant: iſta valde notanda in rem noſtram ſubiecit. *Tot hominum, & doctorum plerumque ... pientium in ſummo Regni concilio iacturam vt aliquo modo rex reſarciret: ſimul vt ex tanta præda, ſi non decimam partem Herculi, at aliquam tamen Deo conſecraret id, quod ab initio poſſeſſum fuerat, nouos aliquot Epiſcopatus conſtituit; vnum videlicet Weſtmonaſterij, quod ciuitas eſt Londino adeo vicina, & perpetuo domorum ſerie ipſi coniuncta, ſuburbiorum pars iure poſſit cenſeri. Hic Regum ... pus ſita eſt; hic ſummus Angliæ tribunali. Hic deinde Baſilica viſitur magnificentiſſima, in qua reges noſtrorum plerique tumulantur, prout etiam ſummorum procerum atque nobilium: vt in vniuerſo mundo templum vix reperiri credam, tot, tam ſplendidis & ſumptuoſis defunctorum monumentis ſpectabile. Alium deinde placuit in celeberrimo Oxonienſi Academia collocare, in ipſo nimirum collegio per Wolſeium Cardinalem ædificato.* (collegium Chriſti vocant) *Alium item Petroburgi* (in cœnobio Benedictino) *Briſtolliæ* (in cœnobio canonicorum Auguſtinenſium,) *Ceſtriæ, ... ceſtriæ* (in cœnobijs item Benedictinis) *alios. In hodiernum vſque diem hæc ordinatio vim obtinet: niſi quod Weſtmonaſterium ad primam inſtitutionem à Maria reuocatum, & Benedictinis monachis iterum repletum eſt; quos Elizabetha ſoror eiecit, Epiſcopalibus prædijs* (imo Abbatialibus) *ad ſcholaſticorum alimoniam alioſque pios vſus conceſſis. Porro cum veterum eccleſiarum cathedralium multæ à ſolis monachis poſſiderentur, non eſt viſum his quicquam eripere* (neſcio an D. Godwinus hic ex ſenſu ſuo loquatur, vix enim perſuadebit, integra Eccleſiarum illarum prædia ipſis fuiſſe relicta;) *Monachi duntaxat faceſſere iuſſi, & Canonici pro illis ſubſtituti; quemadmodum etiam in ſedibus, quas nuper conſtitutas diximus.* (Nam in illis prius monachi, aut canonici Auguſtiniani fuerant) *Eccleſiæ autem quæ prebendarios, & Canonicos ... fuerint, quæ nouæ, ... ſimus fundationis cenſeantur, hæc breuis tabella demonſtrabit.*

Canonicos & præbendarios habebant antiquitus		*Has eccleſias monachi inſederunt.*	*Nouæ ſed ... olim mo...*
In Anglia	**In Wallia.**		
Eboracum.	Meneuia ſiue S. Dauidis.	Cantuarienſem	Oxo...a
Londinum	Landauia	Wintonienſem	Glocceſtria
Lincolnia	Bangora	Elienſem	Ceſtria
Sariſburia	S. Aſaphi.	Norwicenſem	Petrob...
Exonia		Wigorniam	Bri...a
Wellia		Roffum	
Lichefeldia		Dunelmum	
Herefordia		Carleolum	
Ciceſtria			

Hæc

Hæc in prædicta h[illegible] ſua Godwinus. In cuius verbis. Primo notandum eſt, ipſum Wel[illegible] & Li[illegible] inter E[illegible]ſcopatus canonicales numerare; cum tamen illi Epiſcopatus & [illegible], & [illegible] ſint, vocenturque Epiſcopatus Bathonienſis & Wellenſis; Couen[illegible]s, & Lich[illegible]; ob binas nempe vtriuſque Epiſcopatus eccleſias cathedrales, quarum priores erãt Monaſticæ, poſteriores verò canonicæ. Audi ipſum de Couentrenſi loquẽtem in catalogo: cum narraſſet quomodo monachi ab Hugone Epiſcopo ex eccleſia Couentrenſi vi [illegible], poſt mortem dicti Hugonis [illegible] introductos ab eo clericos ſæculares Pontifice mandante [illegible], circa annum Domini 1199. ſubdit hæc verba: *Ad Epiſcopi electionem [illegible] (monachi [illegible]) hoc [illegible], ne eum ſibi præponant, qui bonis monachis o[illegible] velit [illegible].* Audi etiam eundem ad annum 1224. in Alexandro Sauenſby Epiſcopo Couentrienſi [illegible] *edente, [illegible] Romana diu agitata inter monachos Couentrienſes & canonicos Li[illegible]feldenſes de [illegible] eligendi Epiſcopum ſic terminata eſt, vt alternis vicibus eligerent, ſed [illegible], tam apud Li[illegible]feldenſes, quam apud ſuos Prior Couentrenſis ſuffragium ferret, [illegible].* Erat ergo hic Epiſcopatus potiori ex parte etiam monaſticus. De Bathonienſi etiam nos inſtruet D. Godwinus in catalogo. vbi poſtquam docuiſſet hanc Wel[illegible] [illegible] à copia fon[illegible]culorum ibi ebullientium, teſte Malmeſburienſi, quos A[illegible] vocant) à Kenulpho rege in monaſterium fuiſſe conuerſam, anno Domini 766. quod eiuſdem regis fundatorium diploma ſignatur; Epiſcopalem cathedram ibi collocaſſe ait [illegible] Archiepiſcopum Cantuarienſem, ſub annum Domini 905. dato Epiſcopo A[illegible] Glaſtonienſi, nec videtur adhuc, collegium Canonicorum ibidem erectum [illegible] qui adhuc Eccleſia erat monaſterij, etiam monachos Epiſcopo fuiſſe loco Canonicorum [illegible] eſt, præſertim cum plærique Epiſcopi [illegible] fuerint Abbates monachi, aut [illegible], aut Midle[illegible] aut aliarum, & Abbatiæ Glaſtonienſi Archidiaconum à monachis [illegible] monachis annuatim eligendum cum vicinæ regionis iuriſdictione conceſſerint, & [illegible] prima me[illegible], atque adeo procul dubio prima ſtabilita fuerit facta ſub Du[illegible] vt alij vocant, Bodeca & Opiſone ad annum 1059. ſucceſſore ipſius, Lotharingis, [illegible] patriæ ſuæ ſequentes, Canonicos (electis antea per Haroldum monachis, qui ibi [illegible] tempora ſeruierunt) introduxerunt, & ſub communis vitæ regulâ inſtituerũt, [illegible] fere tempore, anno ſcilicet 1049. Leofricus etiã Lotharingus Epiſcopus Exoniæ [illegible], monachis qui ibidem fuerant Weſtmonaſterium tranſlatis, ſedem Epiſcopalem à [illegible] Creditoria Exoniam tranſtulit, veterique monaſterio diruto eccleſiam cathe[illegible] [illegible]ſtrumque canonicorum ſæcularium, communem vitam degentium inſtituit. Ab [illegible] tempore Canonicos habuit Wellia. Sed ita, vt ſucceſſor Giſonis Ioannes Turo[illegible] vitam hanc communem canonicorum clauſtro ipſorum deiecto euerterit; & cathe[illegible] [illegible] Epiſcopale[illegible] vrbem Bathonicam in monaſterium à ſe renouatum tranſtulerit; loce[illegible] [illegible] autem de W[illegible]is circa annum Domini 12[illegible]. ſe Epiſcopum Bathonienſem & Wellen[illegible] [illegible], omneſque poſt eum ſucceſſores illum titulum conſtanter retinuerunt: [illegible] con[illegible]diam initam fuerat ordinatum, vt à delegatis pari numero mona[illegible] [illegible] canonicis Epiſcopus eligeretur, & in vtraque eccleſia inſtallaretur: quod narrat idem [illegible] ad annum 1246. [illegible] accidiſſe ſub Roberto Epiſcopo. Deinde etiam notandum eſt [illegible] historia perum iudicium, *primam inſtitutionem* Weſtmona[illegible] [illegible], & ad eam ſub Maria regina reuucatum fuiſſe cœnobium, [illegible] P[illegible] monachis in Epiſcopatum transformauerat. Quod autem in [illegible] [illegible] cathedralibus, quæ enumerauit, ita ſederint monachi, vt pe[illegible] [illegible] eligendi Epiſcopos reſederit, idem paſſim ſignificat in catalogo. De [illegible] [illegible], cum Reges Pontificeſque ſæpius monachorum electiones ne[illegible] docet ad annum 1174. in Richardo Tocliuio Epiſcopo; his verbis: *Cardi[illegible] [illegible] intercesſione mediante electionis liberæ facultatem* Rex *monachis Wintonien[illegible], [illegible] Epiſcopum deſignarunt,* Ricardum *Toclinum* Archidiaconum *Pictauenſem.* [illegible], non ſolum erat illis, ſuum eligendi Epiſcopum liberrima poteſtas, verum [illegible] tenebantur non alium quam Monachum Epiſcopum eligere. Cuius rei teſtimonium [illegible] Parkerus in Elphego) ex Ioannis Papæ ad Edgarum epiſtola de Wintonienſi E[illegible] [illegible] lucidum habemus: nec procul a vero eſſe poteſt, ſimiles Papæ epiſtolas pro teli[illegible] [illegible] partibus, vbi Monachi præfuerunt, emanaſſe. Ioannes Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei [illegible] Edgaro Regi excellentiſſimo, atque omnibus Epiſcopis, Ducibus, Comitibus, A[illegible] [illegible]bus, & cuncto populo Anglicæ gentis Chriſtianam ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Quoniam ſemper ſunt concedenda, quæ rationalibus quæruntur deſiderijs: oportet vt vel[illegible] petitionis ſtudiũ in priuilegijs minimè offendatur præſtandis. Scimus

Couentrenſis eccleſia, monaſterium cathedrale.

Item Bathonienſis.

Et ipſa olim Vuellẽſis.

Quæ poſtea clericalis.

Vuintoniæ monaſteriũ cathedrale.

Decretum Ioannis Papæ pro monachis

G 4 enim

„ multis aliis, cur id ab eis fieri debere contenderet. Illi vero commendationem regiam „ ſuæ ſcientiæ poſtponentes 1. Nouemb. 1247. Hugonem Balſam Suppriorem ſuum in pa- „ ſtorem cooptarunt. Pergit dein Regis indignationem hinc ortam denarrare, quam leniuit Henrici Cancellarij ſui integritas, Regem nobiliter pro monachis deprecantis, Innocato „ (inquit ille) Dei nomine, per ſpiritus ſancti gratiam hominem elegerunt eo munere me „ longe digniorem: abſit igitur vt ego per vim coner occupare nobilem illam eccleſiam, & „ præſulatum eiuſdem cauteriata conſcientia vſurpare. Contentionis huius hic tandem fuit „ exitus: Henricus Wengham Londienſis factus eſt Epiſcopus, & Hugo Balſam electione „ confirmata in Elienſem eſt conſecratus. Similiter alias electiones ab illis poſtea ſæpius ce- lebratas expreſſe recenſet. Quemadmodum & de Norduicenſi eccleſia (in quam à Thet- fordis cœnobium ſimul & cathedram Heribertus Epiſcopus tranſtulerat ante annum 1119.) ius electionis monachis conſuetum fuiſſe teſtatur tum alibi ſæpius, tum præſertim ad annum „ 1151. his verbis, poſt Euerardum Herberti ſucceſſorem: Hunc conſequutus eſt Guli- „ elmus cognomento Turbus, genere Normannus, & Ineunte ætate Norwicēſis monachus, „ poſtea Prior, demum Epiſcopus à commonachis ſuis electus, atque à Theobaldo Cantua- „ rienſi anno 1151. conſecratus; & poſtea, ad annum. 1288. Radulphus Walpoole Archidi- „ aconus Elienſis à monachis Norwicenſibus electus eſt, ſimiliter & poſt annum 1337. Guli- „ elmus Batemannus Archidiaconus Norwicenſis à Monachis in Epiſcopum electus, con- „ ſecrationem breui poſt obtinuit, vir magnanimus, & iurium eccleſiæ ſuæ propugnator acerrimus. Et ſæpe deinceps: Pari modo & conuentus monachorum cœnobij cathedralis Wigornienſis, quod ante annum 670 fuit inſtitutum; & ab Edgaro rege, vt in appendice te- ſtatur eius diploma, reſtitutum; ius electionis ratum fuiſſe commemorat, in Wulſtano, cum Aldredum ab ea eccleſia, ad Eboracenſem exaltatum docet, Wulſtanum ſibi ſubſtituendum curaſſe: *Ad eam rem* (inquit) *aptiſſimum putauit, Wulſtanum, Priorem Wigornienſem, virum magna animi humilitate, & tanta vitæ morumque ſanctimonia præditum, vt, Rege liberam eligendi facultatem concedente, ſine aliqua difficultate à monachis eum curauerit eligendum, clero omni & po- pulo vniuerſo, eam electionem vehementer probantibus.* Dunelmenſem autem cathedrā, non ſolum quā diu in ipſa ciuitate Dunelmi fuit eius recentior ſtatus, verum etiam ab initio prædicatæ fidei, in Lindesfarnenſi eccleſia monaſticam fuiſſe, & inibi monachis ius electionis fuiſſe, quamuis ægrè concedat Godwinus, concedit tamen; neque enim huius rei veritas, ex eo impeditur, quod vna cum monachis etiam clerici ſæculares in illa ſeruierint eccleſia: cum hoc in ipſa etiam principe eccleſia Cantuariæ fieri conſueuerit, in qua tamen ſemper priore loco mona- chos fuiſſe ſtatim docebimus. De priore ſtatu huius eccleſiæ, quamdiu in Lindisfarne hæſit, poſtea videbimus; nunc de poſteriori ſtatu, quem habuit Dunelmi ipſum audiamus God- winum ad annum 990. Defuncto Alfſio Lindiſfarnenſium poſtremo, de Aldwino Dunel- menſium primo loquentem: *Aldwinus* (inquit) *circa annum ſalutis 990. conſecratus eſt. Hoc ſedente Monachi Lindisfarnenſes, poſtquam bellorum calamitate per annos ferme ducentos à Danis exagitati, incertis ſedibus cum reliquiis S. Cuthberti fuiſſent vagati, Dunelmi tandem oraculo admoniti conſederunt*: quod poſtea ſuſe ex regiſtro ipſo Dunelmenſis cœnobij probat, & ab eo initio, ciuitatis etiam amplitudinem exortam dicit. Habemus iam ipſo Godwino conſentiente cœnobium in cathedrali eccleſia Dunelmenſi poſitum; ius autem electionis his penes mo- nachos præcipue fuiſſe, vt electus etiamſi non antea monachus extitiſſet, fieri tamen poſt electionem deberet, narrat idem Godwinus in ſucceſſore Aldwini Edmundo; narratque verba Malmesberienſis, quę etiam nos ponemus, vt ſit vnitum & conueniens duorum au- torum teſtimonium: *Electio Præſulum & Abbatum tempore Anglorum* (Hoc dicit, quia poſtea Normanni victores omnia iura eccleſiaſtica ſoliti ſunt confundere) *Penes clericos & mo- nachos erat. Defuncto ergo Aldwino antiſtite, clerici conſederunt, de rectoris futuri electione conſul- tantes, nec, (vt fit in talibus) quicquam certi, pro ſchiſmate partium, definientes. Tum Edmundus, (quem nullus accerſendum putauerat) cunctantibus ſuperueniens, conſuetaque vſus facetia, næ, inquit, me accipite, & Epiſcopum facite: Illi omnes, quaſi diuinitus accenſis ſpiritibus rapuerunt ex ore eius verbum, quaſi diuinum oraculum, ſtupentemque et dicti pœnitentem, (vt pote qui mallet [illegible] ſum pilæ, quā ſum cucullæ) monachum fecerunt, & regi Ethelredo (qui tunc regnabat) in Epiſcopum ſibi poſtu- larunt.* Hæc ex Malmeſburienſi Godwinus; quibus ex verbis, cum electionem Præſulum & Abbatū (hoc eſt Epiſcoporum qui ſimul eſſent Abbates, in hac eccleſia Lindesfarnēſi & Du- nelmenſi) olim penes clericos, & monachos fuiſſe conſtet; & ex Aldwini vita iam viderī- mus, monachos Lindesfarnēſes in eccleſia Dunelmenſi ab Aldwino poſitos, exordium & ec- cleſiæ cathedrali, & ciuitati dediſſe: Satis Inconſtātee videtur D. Godwinus, in Walcheri vita ſcribere: *clericos ſeculares, à Walchero, Dunelmenſi eccleſia electos, & monachos tum primum in- troductos,*

Et Wi- gornien- ſe.

Dunel- menſe etiam.

troductos Rege, Papa, & Archiepiſcopo Eboracenſi approbantibus. Quomodo enim tum primũ introducti monachi, quos cum Aldwino initium dediſſe eccleſiæ cathedrali tradunt ſcriptores; & quos ante Aldwinum ſemper Lindisfarnenſis eccleſiæ Capitulum conſtituiſſe manifeſtum eſt, vt poſtea ex venerabili Beda demonſtrabimus? Sed quid fuit monachos introducere, & clericos eijcere, declarabit Gulielmus de Carilepho, ſucceſſor Walcheri, qui poſt„quam Epiſcopus creatus eſt, anno vno aut altero (inquit Godwinus) Romam profectus „facultatem impetrauit à Gregorio 7. Pont. monachos Yarrowenſes (.i. Girui[illegible] quorum Priorem ſupra docuimus tunc temporis fuiſſe Aldwinum qui Yarrow reædificauerat, „monachum Winchelcombæ.) Dunelmum transferendi: & quo nouis hoſpitibus locum fa„ceret, Clericorum ſæcularium nonnullis, ibi adhuc à Walchero relictis, de ſacerdotijs, alibi „proſpexit: atque monachis prædia contulit à ſe coempta: quorum donationes, ſicut & „priuilegia, ab alijs principibus conceſſa Dunelmenſi eccleſiæ, à Gulielmo primo diplomate „regio confirmari curauit. De hoc Gulielmo ait Malmeſburienſis, quod defunctus Glo„ceſtriæ, Dunelmumque delatus, pulchrum ſuæ induſtriæ monumentum apud monachos „habuerit, quod & eos congregauerit (ominum adiunctis veteri conuentui, monachis „Yarrowenſibus) & tam libris, quam cæteris ornamentis eccleſiam decorauerit; quin & „Priorem loci, hoc inſigni extulerit, vt in toto Epiſcopatu Decanus, & vicedominus eſſet. Deinceps vero penes monachos electionem Epiſcopi fuiſſe, ſæpius poſtea in illo catalogo inſinuat Godwinus, ſpecialim, ad annum 1217. cum elegiſſent Morganum Præpoſitum Beuerlacenſem, qui maluit ſe regis Ioannis Spurium (vt erat) profiteri, in adulterio genitum, quam equitis aurati filium mentiri, vt electione frueretur. Sic ad annum 1228. narrat. *Henrico tertio regi fuit quidam a ſacris, Lucas appellatus; Hunc magna vi Dunelmenſibus obtruſit, vt in Epiſcopum eligeretur, deierans ſubinde, per totum ſeptennium Antiſtite cariturcs, ſi hunc ſibi præficere abnuerent. Illi vero tanto Præſulatu hominem cognoſcentes indignum, Gulielmum quendam Scotum Archidiaconum Wigorn[illegible]enſem ſuffragijs ſuis Epiſcopum declararunt.* Quod licet regi diſplicuerit, declarat tamen eos iure Epiſcopi ſui electores extitiſſe. Sic poſtea ad annum 1241. ſub eodem rege Henrico narrat eos Priorem ſuum elegiſſe: atque electione caſſata, dein, vnanimiter Epiſcopum renunciaſſe Nicolaum Feraham, quem cum recuſaret electioni de ſe factæ conſentire, ad conſentiendum impulit Robertus Groſthead Lincolnienſis, his verbis (vt refert Matheus „Paris) Ecce monachi Dunelmenſes & eorum eccleſia deſtituta paſtore lachrymis coortis, „ſolatium flagitat paſtorale: nec tu conſentis, cum canonicè eligaris? Adiuro per aſperſio„nem ſanguinis Ieſu Chriſti, vt hoc onus ſubeas & honorem, quia rex nullo modo, niſi ma„nifeſtè deſipiat, veſtram reprobabit electionem. Si autem non conſentias, Rex ibi apponet „ſua machinatione, aliquem alienigenam &c. Monachi igitur Dunelmenſes, gaudentes eum „regi repræſentarunt tanquam ſuum electum: rex autem eius electionem gratanter accep„tans, cum in electione, vel electo nihil poſſet reprehendere, ſuſcepit electum ſine moræ diſpendio. Similiter poſtea ſæpiſſimè electionem à monachis celebratam narrat.

Similiter & Roffæ Epiſcopatus ex teſtimonio Godwini, erat Benedictinus; cathedram nimirum in monaſterio & capitulo monachorum noſtrorum habens collocatam, quamuis à Spedo noſtrate in catalogo habebatur pro cœnobio Canonicorum. Sed deceptus eſt. ane certe potuit decipi vocabuli homonymia, nam & Epiſcopatus nomen eſt Roceſtria, atque etiam Cœnobij cuiuſdam Canonicorum Auguſtinianorum in Comitatu Staffurdiæ: de quo extat charta de *Inſpeximus* fundationis, (quam vidimus) tempore Henrici primi vel
Roffenſis eccleſiæ ſemper habuit monachos, nunquã canonicos S. Auguſtini. phani Regis, cuius chartæ exordium eſt, *Wilelmo Dei gratia Eboracenſi Archiepiſc[illegible] eadem gratia Ceſtriæ, & R. Comiti Ceſtriæ & omnibus &c. Ricardus Bacun omnibus eccl[illegible] filijs &c. Noſcat vniuerſitas veſtra me pro ſalute animæ &c. dediſſe &c. Deo, & beatæ Mariæ & Canonicis regularibus ordinis S. Auguſtini in eccleſia B. Mariæ Roceſtria perpetuò ſeruituris &c.* Eſtque antiquiſſima ſcriptura omnium, quas extare credimus, & prima quæ faciat expreſſam mentionem C[illegible]onicor[illegible]ularium S. Augu[illegible] quamuis alia forte antiquior Canon[illegible] co[illegible] gularium inueniri poſſit men[illegible] tamen prior occurrit nobis canonicorum S. Auguſtini apud nos expreſſa memoria. Huius vero ſcripturæ exemplar inuenitur in manuſcripto antiquo nobilis viri D. Brooki Fecialis *Yorky* vocati. At Epiſcopatus Roceſtriæ (qui prius Roffa, & poſtea Roffeceſtria, nunc Rocheſtre appellatur) eſt in comitatu Cãtij, & primum ab Auguſtino erectus, Iuſto, & Paulino poſtea Epiſcopis monachis (vt ſatis probauimus) Benedictinis clarus: qui poſtea ad ſummam redactus paupertatem à Lanfranco Archiepiſcopo & Gundulpho Epiſcopo, Benedictinis (vt omnes hiſtorici profitentur) monachis ita fuit inſtauratus, vt ſexaginta monachos aluerit in clauſtro, qui Canonicorum vicem obibant, quemadmodum expreſſè habet Godwinus in catalogo, & euidenter conſtat ex autographo

autographo Prioratus cathedralis Roffenſis, quod inſpeximus, & cuius exemplar deſcripſimus: in eo enim inter alia, ſic loquitur Gundulphus Fundator: Cum non meis meritis, ſed „gratia Dei, & vocatione Domini Lanfranci Archiepiſcopi Cantuariæ, ad curam Epiſco„patus Roffenſis fui vocatus: eccleſiam B. Andreæ Apoſtolorum mitiſſimi à Rege Ethel„berto olim fundatam, debito cultu diuino, per quinque clericos male degentes, & famu„lantes in ea, deſtitutam inueni. Ideo auctoritate, voluntate & mandato Domini Regis „Willelmi ipſius Eccleſię Patroni; ac etiam conſilio, auxilio aſſenſu, & ordinatione Domini „Lanfranci Archiepiſcopi Cantuariæ, eiſdem clericis ex voto conſentientibus, & habitum „religionis deuotè ſuſcipientibus, tandem ſexaginta monachos congregaui, introduxi, & „inſtitui ad famulandum Deo, dignoque ſancto Andreæ in eccleſia ſua amodo & vſque in „ſempiternum. Et poſtea: Iſtam ordinationem feci pro amore Beati Andreæ Apoſtoli, au„ctoritate * regni & ſacerdotij apud Roffam, viceſimo ſeptembris die, anno gratiæ 1089. te„ſtimonio iſtorum: Radulphi Abbatis de Sagio, Radulphi Abbatis de Bello; Ordouini Prioris. Et ſequuntur nomina aliorum, quæ non eſt opus exſcribere. Nemo autem ignorat vel ipſum nomen monachorum, illo ſæculo, ſolos Benedictinos ſignificare, cum Canonici nigri Auguſtinenſes non intrauerint Angliam (vt infra oſtendimus) niſi poſt annum 1100; manſitque Prioratus ille cathedralis in Benedictinorum poſſeſſione vſque ad generalem cœnobiorum ſub Henrico octauo diſſolutionem. Cæterum nolumus ignorare, benigne lector, hanc fundationem à Gundulpho profectam, non fuiſſe primam monachorum in hac eccleſia collocationem; quaſi nunquam antea fuiſſent ibi monachi, quia paulo antea ſolos ibi Clericos ſeu Canonicos ſæculares in eccleſiæ famulatu fuiſſe Gundulphus ipſe cõmemorat. Extat enim adhuc regiſtrum eiuſdem Prioratus cathedralis in ipſius eccleſiæ Archiuis, quod textus Eardulfi inſcribitur, quoniam quædam ad illius eccleſiæ ſtatum pertinentia ab Eardulfo quondam Priore eccleſiæ Chriſti, & poſtea ex Abbate Petroburgenſi, huius eccleſiæ Roffenſis epiſcopo, collecta ſcriptaque comprehendit, ex eo deſcripſimus vnum aut alterum priuilegium longè ante tempora Gundulphi, prædictæ eccleſiæ ſub nomine monaſterij conceſſum; Præterea habet ipſe Roffenſis Antiſtes D. Ioannes Bucrigius (vir cuius mores reuerentiam mererentur, ſi eccleſiæ catholicæ foret vnitus) aliud eiuſdem eccleſiæ regiſtrum, quod, ab operimenti colore, rubrum vocare poſſumus, in quo habetur tractatus non indiligenter conſcriptus, cuius argumentum eſt, hoc ipſum quod aſſerimus, nempe in ea eccleſia à prima ipſius inſtitutione, monachos ſemper Deo diuiniſque officijs famulantes habitaſſe, vſque dum Danorũ vltimis depopulata cladibus, ad pauculos clericos fuerit redacta. Quin & militat ratio, cur ex omnibus regularibus, ſoli Benedictini fuerint aliquot eccleſiarum cathedralium Canonici: quoniam nimirum Angliæ Epiſcopatus omnes fuerunt erecti atque ſtabiliti, longe ante aliorum quorumcumque regularium aduentum in Angliam; omnes, inquam Epiſcopatus, præter quos infælix Henricus octauus in aliquibus monaſterijs (quæ ſuppreſſerat) inſtituit, & reditibus Abbatialibus, valde diminutis, dedit Canonicis ſæcularibus poſſidendos.

Ergo illa, nominis Rouceſtriæ & Roſceſtriæ, ſimilitudo Spedum noſtrum in errorem induxit. Nam quod ſimili errore captus Balæus ille coproſtomus aſſeruit, in ſede Dorcaceſtrenſi poſuiſſe Canonicos regulares ſanctum Birinum paulo poſt tempora Auguſtini Cantuarienſis, falſum eſſe autores ipſo, fide digniores, oſtendunt; ſaltem ad mentem ipſius accedentes. Quos illo longe antiquior fideliorque Capgrauius Auguſtinianus eremita, in vita Birini coo[illegible]ipm ex veteribus monumentis docet; verba eius apponemus; Anno tricesimo octauo, poſt ingreſſum ſancti Auguſtini in Angliam, prædicare cæpit Birinus Weſtſaxonibus, & baptizare, Anno Domini ſexcenteſimo trigeſimo quinto, tempore Regis Kinegilſi Canonicos ſæculares inſtituit apud Dorceſtre, ab Oxonia miliaribus ſeptem diſtantem, vbi [illegible] ſucceſſores eius viginti & ſeptem Epiſcopi manſerunt, per annos circiter quadringentos quinquaginta ſeptem. Tempore vero regis Gulielmi Conqueſtoris, per Remigium Epiſcopum apud Lincolniam ſedes Epiſcopalis tranſlata exſtitit; Tempore autem Regis „Stephani per Alexandrum Epiſcopum apud Dorceſtre Canonici regulares inſtituti ſunt. Circa annum domini 1140. Hæc fere [illegible] Capgrauius: qui ſane hanc antiquitatem ſuæ regulæ hominibus neutiquam inuidiſſet, ſi eam veram putaſſet. Atqui nec Capgrauius videtur in priore parte veritatem aſſequutus: proculdubio, enim Birinus monachus, monachos in eccleſia ſua Canonicos habuit, iuxta conſuetudinem cæterarum eccleſiarum, per illa fidei Chriſtianæ primordia, quos propterea autorę vit S. Birini apud Surium vocat regulares, quia religioſi erant, non quia Canonici fuiſſent Auguſtiniani (quæ mens Balæi fuit) quos idem

* quia rex Gulielmus, & Archiepiſcopi Lanfrãcus & Anſelmus approbabant.

vitæ

vitæ ſcriptor aſſerit, diu poſtea per Alexandrum Lincolniæ Epiſcopum Do..ſtriæ fuiſſe collocatos.

Carleolum autem, quod inſeſſum dixit D. Godwinus à monachis, intelligendus eſt loqui modo, nũc enationib⁹ receptu, quo omnes ferè religioſos, monachos vulgo vocãt; atque Frãciſcanos, Dominicanos, Carmelitas, etiam catholici recepta phraſi, ſed abuſiue monachos vocant; nouatores verò etiam Ieſuitas, Canonicoſque regulares illo vocabulo ſignificant. Sed vtcunque modus miras infert hiſtorijs intelligendis tenebras; cum apud autores omnes ſæculi anterioris, monachus non niſi Benedictinæ regulæ, aut Carthuſianis, vel Brigidanis in occidenti fuerit attributum, Canonicis regularibus nunquam appropriatum legatur. Sed nec omnibus mendicantium, qui fratrum vocabulo ſemper agnoſcebantur. Quodſi mos antiquus loquendi non fuiſſet à recentioribus, elegantiæ cuiuſdam ſtudioſis, quam lucidæ diſtinctionis in hiſtoria ſtudioſioribus: non rantopere laboraremus in hac noſtra controuerſia, ſed quiuis lector, etiam oſcitantior animaduerteret, quæcunque dicantur de monachis, niſi adderetur aut Carthuſiani, aut Brigidani ordinis nota, intelligenda eſſe de Benedictinæ regulæ profeſſoribus, quos (vt antea monuiſſe meminimus) Iuriſperiti proprietatis in loquendo tenaciſſimi, monachi nomine ſemper intelligi in diſpoſitionibus iuris docent, quando de onerosis, & quæ reſtringi debeant, non ampliari, iuris conditiones agũt. Ergo intellexit Godwinus Canonicos regulares, quos in Epiſcopatu Carleolenſi nouiter à ſe erecto, ad annum domini 1133. collocauit Thurſtanus Archiepiſcopus Eboracenſis, iiſdemque ius eligendi Epiſcopi ſui, vtpote capitulo cathedrali illius eccleſiæ ſtabiliuit. Collegium autẽ ipſum, primus eius Epiſcopus Athelwaldus, opibus cuiuſdam Walteri viri prædiuitis in ſimile opus teſtamento relictis, dotauit, vſus ad hoc auctoritate Henrici primi, cuius fuit confeſſarius ante Epiſcopatum, & primus Prior S. Oſwaldi in Noſtella, in agro Eboracenſi. Et quamuis nuſquam legerim expreſſè Canonicos iſtos vocatos Auguſtinianos, tamen cum circa hæc tempora, vt antea retigimus, prima ipſorum apud Anglos etiam in Archiuis reperta fuerit memoria; & Athelwaldus hic à Godwino & alijs dicatur, ante Epiſcopatum primus Prior S. Oſwaldi fuiſſe, apparet iſtos fuiſſe Canonicos Regulares S. Auguſtini, quos Canonicos nigros vocabant Angli; veriſſimileque eſt, hunc Priorem gratia Regis florentem, ordini ipſi ingreſſum in Angliam patefeciſſe.

Hæc de cathedralibus cœnobijs in genere dicta ſint; quę quamuis plæraque notiſſima ſint noſtratibus Anglis, tamen quia hæc exteris hominibus ſcribimus, quibus hiſtoriæ noſtræ nõ ſunt familiariter notæ, voluimus ea ita fuſe probare; vt veritate huius fundamenti oſtenſa, inde quiuis prudens arbiter videat eſſe conſequens, non niſi propter inſignem Apoſtolatus honorem ordini Benedictino hanc in regno Anglorum conceſſam fuiſſe prærogatiuam, vt plerique omnes antiqui Epiſcopatus, eſſent cœnobia illius ordinis, qui Anglos ad fidem Chriſto opitulante perduxit. Quare antiquus autor Chronicorum Normanniæ, ante quadringentes annos hoc ordinis noſtri decus, quaſi Angliæ proprium & peculiare annotauit, ad annum 1151. *Hoc anno* (inquit) *Gaufridus Arthurus, qui tranſtulerat hiſtoriam de regibus Britonum de Britannico in latinum, fit Epiſcopus ſancti Aſaph in Nortgallis. Sunt itaque hodie in Wallijs quatuor Epiſcopatus, in Anglia ſeptemdecim; in octo eorum ſunt monachi in Epiſcopalibus ſedibus. Hoc in alijs prouincijs, aut nuſquam, aut rarò inuenies: Sed in omni Anglia hoc reperitur, quia primi prædicatores Anglorum, ſcilicet, Auguſtinus, Mellitus, Iuſtus, Laurentius, monachi fuerunt. In alijs octo Epiſcopalibus ſedibus ſunt ſæculares, in vna Canonici regulares; nempe in Carleolenſi.* Hæc auctor Normanus editus nuper cum alijs Normanicis à Pariſienſibus. Quibus in verbis primo animaduertat lector, illud quod ab eodem auctore dicitur: non facile inueniri poſſe in alijs prouincijs Epiſcopatus, quorum capitula ex monachis (Benedictinos, iuxta conſuetam illorum ſæculorum phraſim, quam ſæpe tetigimus, intelligit) conſiſterent. Rectè enim dixit, quod & aduertendum, *aut rarò, aut nuſquam inueniri*: aliqua enim huius generis cœnobia cathedralia aliæ prouinciæ poſſunt exhibere. Nam & Wormatienſem eccleſiam ſub S. Ruperto fuiſſe cathedrale monaſterium docet Antonius Democharęs in libro doctiſſimo de ſacrificio miſſæ; & poſtea cum idem vir Apoſtolicus Bauariam aſſidua prædicatione conuertiſſet Iuuaniæ ſeu Salzeburgi cathedrale monaſterium ordinis noſtri ſtatuit circa annum Domini 600: quod ita perſeuerauit vſque ad Pontificatum Virgilij qui eccleſiam cathedralem primus ſeparauit à monaſterio, quæ adhuc floret, S. Petro dedicatum, & inſigni collegio atque Academia per illuſtriſſimum Principem Archiepiſcopum ipſi coniunctis, & à monachorum cura ac magiſterio gubernatis inſignotet armarium. Fecit hoc Pontifex ab Anſelmo admonitus, qui in ſuis apud Edmerum literis ad eandem pontificem ea de re ſcriptis hoc ipſum inſinuauit, dicens *vt ſedes Epiſcopalis, in Abbatia de Heli conſtitueretur, monachis ibidem permanentibus, ſicut ſunt multæ*

Epiſcopatus

[illegible] Archiepiſcopatus [illegible] ſeruatur regula S. Benedicti, [illegible] æ fa[illegible] & [illegible] Archi- [illegible] Aſ[illegible] vi [illegible] ſudu [illegible] on- [illegible] n [illegible] is inſignibus [illegible] duos [illegible] Va- [illegible] m, quibus [illegible] los [illegible] Be[illegible] [illegible] d[illegible] e m[illegible] dus canon[illegible] Na[illegible] atis, [illegible] e[illegible] in c[illegible] S. [illegible] de To- [illegible]

[illegible] ſ[illegible] H[illegible] quæ [illegible] e [illegible] ergo [illegible] rata [illegible] Epi- [illegible] de [illegible] x [illegible] tum conuentu, [illegible] c[illegible] ue olim [illegible] S. [illegible] Ca- [illegible] eſt [illegible] Anno Chriſti [illegible] 4 [illegible] a- [illegible] R. P. A[illegible] tomo [illegible] Chronicorum, in hæc v[illegible] denti- [illegible] prænominati [illegible] ita Sanctios [illegible] eſt [illegible] na & n[illegible] dil[illegible] g[illegible] [illegible] chemus, [illegible] noſtri Ra[illegible] Epiſcopis, Ab- [illegible] ut, nec [illegible] Mon[illegible] s ac vn[illegible] ordinatio- [illegible] iuxta diuinæ legis precepta, & [illegible] cenotu[illegible] ut, ac [illegible] in omne æuum [illegible] ura ſo[illegible] demus, ſicut eſt [illegible] & [illegible] n- [illegible] Sancti [illegible] Domino, in præ[illegible] pr[illegible] [illegible] et [illegible] Sancti Epiſcopi Aragonen[illegible] s, & Sancti Pampilonenſis, & [illegible] æ [illegible] a [illegible] R[illegible] ac[illegible] tien[illegible] s, & [illegible] ani Caſte[illegible] enſis, & P[illegible] & alio- [illegible] quorum longum eſt [illegible] eſt noſtræ [illegible] Vt Epiſcopi Ara[illegible] es ex n[illegible] præ[illegible] bij habeantur [illegible] dix[illegible] E[illegible] & [illegible] roboro decreta [illegible] on[illegible] V[illegible] ue [illegible] & Abbates [illegible] dux [illegible] a[illegible] d[illegible] mus, [illegible] os [illegible] r ſequebatur [illegible] cos qui h[illegible] d[illegible] terum violare [illegible] arent. Alterum eſt S. Saluatoris Lege- [illegible] œce[illegible] s [illegible] un enſis quæ poſtea Pampilonenſis eſt appellata: quo in mo- [illegible] o[illegible] es Epiſcop[illegible] s (quę ſolebat eſſe Iruniæ) erat con[illegible] a, A[illegible] a- [illegible] Epiſc[illegible] ales inſulas ge[illegible] s. San[illegible] Maior cognomen- [illegible] Sa[illegible] Ramiri nepotis ip[illegible] us, Aragonum regis, conceſſo eidem [illegible] apud R. P. A[illegible] tonium tomo 4. Chronicorum, cum deu[illegible] ctis barbaris Mau- [illegible] *d[illegible] ſ[illegible] uſur[illegible]* pri[illegible] g[illegible] præfat[illegible] *egemque ſeruo-* [illegible] Pat[illegible] *normam p[illegible] mo[illegible] cr[illegible] ordinare vndecimo Kalend. Maij, æra* [illegible] Chri[illegible] *terre* [illegible] ſt[illegible] uiſſet, c[illegible] *cu Princip[illegible] & m[illegible] ribus terræ* [illegible] co co[illegible] o dicit p[illegible] u [illegible] conſti utum [illegible] dotare[illegible] r Eccleſi[illegible] [illegible] ue [illegible] M[illegible] ædat[illegible] nes [illegible] ium dep[illegible] er[illegible] a, & reſta[illegible] ret[illegible] r [illegible] idem [illegible] *inſti*[illegible] eſt, canonic[illegible] athedrales: & [illegible] ex [illegible] Ep[illegible] athedræ præ- [illegible] R[illegible] mper a- [illegible] c[illegible] e[illegible] m[illegible] d [illegible] P. A[illegible]) [illegible] eſt Regula [illegible] Sa[illegible] æ [illegible] S[illegible] L[illegible] [illegible] ver[illegible] con[illegible] p[illegible] e[illegible] ſe- [illegible] um [illegible] ex [illegible] vl[illegible] L[illegible] e- [illegible] tibus [illegible] choatu[illegible] atus [illegible] s[illegible] us noſtra [illegible] of- [illegible] v[illegible] a[illegible] a[illegible] r [illegible] & [illegible] A[illegible] œ[illegible] le[illegible] S[illegible] l- [illegible] u[illegible] v[illegible] n[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] E[illegible] os [illegible] eum c[illegible] e [illegible] vi[illegible] ina [illegible] e [illegible] nos vi[illegible] ate pro- [illegible] & [illegible] honoris digniſſimos, q[illegible] u[illegible] to[illegible] populi præ[illegible] o-

H nio,

[illegible] ad [illegible] principalem [illegible] poſtea præ[illegible] fide catholicæ, obſeruantiæ canonum [illegible] præſ[illegible] [illegible] eiga R[illegible], & obedientiæ erga [illegible] Metro[illegible] & a [illegible] udent [illegible] quod [illegible] dicimus [illegible] porum [illegible] Quod [illegible] per [illegible] ordinem, quem [illegible] Benedictino [illegible] aſſumendi de [illegible] cathedralis [illegible] conveniat [illegible] nie, vt eccleſi[illegible] ſtatum [illegible] omnia ſui regni monaſteria [illegible] qu[illegible] an vero canonici quales [illegible] Lu[illegible] informatos [illegible]. Quod [illegible] ſit, non patet [illegible] Epiſcop[illegible] ui Benedictini erant [illegible] pat [illegible] erigendi [illegible] fuerit [illegible] A[illegible] ralem eccleſiam [illegible] ed [illegible] eccleſiis [illegible] edrales ſemper monaſticum [illegible]. Ita cum H[illegible] quondam [illegible] otenſis [illegible] Rex H[illegible] & Archiepiſcopo An[illegible] Epiſcopatus [illegible] qua [illegible] us eius loco Abbas R[illegible] eſt [illegible] ind eſt a [illegible] literis ad Anſelmum, quas V[illegible] Se[illegible] in ſpicilegio [illegible] prefert [illegible] monaſticæ incol[illegible] [illegible] inquit Papa, de mon[illegible] *ſeruabitur*. Ea vero fuit vt mona[illegible] hoc Pontifex ab Anſelmo admo[illegible] apud Edm[illegible] ea de re ſcripto hoc ipſum inſinuauit [illegible] *ſede Epiſco*[illegible] *id in perma*[illegible] *chos in*[illegible] C[illegible]. Quibus [illegible] & [illegible] de [illegible] cœnob[illegible] ſtimonium & [illegible] R[illegible] prærogatiuis conſeruan[illegible] ſolicitud[illegible]. Haud abſimili cauſa gene[illegible] prouidere vol[illegible] In[illegible] tius [illegible] ſolus eſt, W[illegible] *bene* [illegible] *Sabinæ* [illegible] *geri* [illegible] concedit Pontifex. *Ita tamen* [illegible] ex[illegible] *nus terus* [illegible] *forte* [illegible] *liber* [illegible] *vt quia ſeme*[illegible] *ſunt* [illegible] *& hodie generaliter* [illegible] *tuatur, vt ord*[illegible] *Benedicti regulam dignoſcitur inſtit*[illegible] *ibidem* [illegible] iterum monendus eſt mihi lector [illegible] poſt [illegible] doct[illegible] quam Bened[illegible] vul[illegible] [illegible] monac[illegible] [illegible] eſt [illegible] apud [illegible] veteres [illegible]. Qua[illegible] Au[illegible] anu[illegible] Cuthbert[illegible] [illegible] vo[illegible] culo [illegible].

S[illegible] cti [illegible] n [illegible] no[illegible], le[illegible] [illegible] prof[illegible] & [illegible] Anglicæ M[illegible] [illegible] ex [illegible] a [illegible] S. Auguſtino morem, [illegible], quas diximus, eccleſiis eu[illegible] cedant, qui res Anglicas, aut mona[illegible] perſpectas habent, aut m[illegible]

Cantuarienſis Eccleſia ſemper fuit Benedictinorum.

[illegible]mus autem primum, temporibus Henrici octaui, fuiſſe in eccleſia Chriſti Cantuariæ monachos Benedictinos; quod inter cæteros teſtabitur Eraſmus in colloquio profano de peregrinatione religionis ergo: ex noſtratibus verò antiquariorum nominatiſſimus Cambdenus, „qui in deſcriptione vrbis Cantuariæ hæc habet: A Normannorum ingreſſu, cum Gulielmus „Rufus (vt eſt in tabularijs monaſterij S. Auguſtini) dediſſet ciuitatem Cantuariæ Epiſcopis „ex ſolido, quam tenuiſſent antea ex beneficio: religionis nomine, & Præſulum benigni„tate, imprimis Simonis Sudbury, qui mœnia reſtaurauit; non modo reſpirauit, ſed eo „ſplen[illegible] ſubito accreuit, vt priuatorum ædificiorum pulchritudine omnes Britanniæ „[illegible]itates adæquarit: ſacrarum verò ædium magnifica ſtructura & frequentia, celeberrimas „[illegible]ua quæ ſuperarit; Inter quas duæ maximè enituerũt, Chriſti ſcilicet, & S. Auguſtini, vtrũq; „Ben[illegible]ictinis monachis oppletum: Chriſti autẽ templũ in medio quaſi vrbis ſinu tanta ma„ieſt[illegible]e ſe in cœlum erigit, vt procul etiam intuẽtibus religionẽ incutiat. Idẽ teſtatur magnæ [illegible]æ author Ioannes Spedus in catalogo poſterioris editionis: & ſummæ authoritatis vir [illegible]elmus Cardinalis Alanus in epiſtola ad P. Gregorium Sayrum Caſinatem monachũ, qua[illegible]o loco inferius dabimus. Sed ne ſingulares tantum aduocemus teſtes, clariſſimè ipſ[illegible] teſtantur acta capitularia congregationis Angliæ Benedictinorum, quæ iam ex appendice deſignauimus, in quibus citatur Prior eccleſiæ Chriſti, (hoc eſt cathedralis & Metropol[illegible]æ eccl[illegible]ſiæ) vt inter reliquos ordinis Prælatos in Capitulo Generali compareat: decern[illegible]e à p[illegible]tibus Capituli contributio communis, & poteſtas Abbati S. Albani demandatur, vt nomine Capituli agat tam in curia Romana, quam alijs locis & modis, contra eundem Priorem declaratum contumacem, & mandato ac citationi capituli parere recuſantem. Teſtan[illegible] idem vna voce omnes authores qui hiſtoriam Eccleſiæ & Archiepiſcoporum Cantuar[illegible]æ texuerunt. In quadrilogo (hoc eſt hiſt[illegible] vitæ & paſſionis S. Thomæ Cantuarienſis, quam ex quatuor diuerſis viræ eiuſdem ſcriptoribus, Heriberto de Hoſcham, Ioanne Carnuten[illegible] W[illegible]lmo Cantuarienſi, & Alano Abbate Teukesburienſi, Stephanus Langton quintus a[illegible] D. Thoma Cantuarienſis eccleſiæ Archiepiſcopus concinnauit,) libri primi capite vn[illegible]no, hæc habentur verba, Regis Henrici ad Thomam tunc Cancellarium regni: „Mea[illegible]it rex) voluntatis eſt, te Cantuarienſem Archiepiſcopum fore! Cui Cancellarius, „[illegible]em[illegible]a quædam riſibilia, quibus tunc indutus erat, ſubridendo oſtendens, & quaſi ocu„[illegible]s, quàm religioſum, inquit, virum, quam ſanctum in tam ſancta ſede; & ſuper „tam celebri, tam ſancto conuentu monachorum conſtitui deſideras? Et poſtea: Omni igi„tur tandẽ ſuſpicione amputata & altercatione omiſſa, diuina (cui cuncta militant) diſpen„[illegible]nc[illegible] re[illegible]o quoque in hoc voto militante, Epiſcoporum prouincialium & conuentus „ſanctæ Cantuarienſis eccleſiæ cum omni conſenſu vnanimi Thomas eiuſdem eccleſiæ Ar„chileuita in Archipræſulẽ apud Londonias in regio illo & præclaro monaſterio, quod di„c[illegible]e Weſtmonaſterium], eligitur. Et *capite decimo quarto, docet ipſum*, habitu monachali „c[illegible]m cili[illegible]o ſuſcepto, triplicem perſonam in triplici veſte geſſiſſe, ſic vt exteriori clericum, „[illegible]riori Monachum occultaret, intimâ heremitæ moleſtias ſuſtineret: gaudens etiam, quia „[illegible]eriori mundum falleret, interiori ſe fratribus ſuis conformaret, intima motus illicitos „[illegible]peraret. Nam à quodam cœnobita Cantuarienſis eccleſiæ ſanctiſſimæ conuerſationis „v[illegible]o acceperat, (cui Dominus in viſione loquutus fuerat,) quod, ſi monachum indueret, „I[illegible]m[illegible]m in negotijs propitium & coadiutorem haberet. His igitur ornatus Pontifex „[illegible]tid[illegible] procedebat in publicum: nec non cilicium & religionis veritatem celabat, admo„[illegible]in o[illegible] culto, nemine, præterquam ſine quo tale quid geri non poterat, conſcio. Vnde „& [illegible]ud ſui inſigne tyrocinij non depoſuit deinceps toto vitæ ſuæ tempore, donec glorioſi „[illegible]minis ſui conſummaſſet triumphum. *Et cap. 15.* D[illegible]m pacem ei licuit habere, plærum„[illegible]e in clauſtrum ſe recipiebat, & ſicut vnus monachorum ibi ſedebat, ſtudens in aliquo li„[illegible]o vtil[illegible]. Poſt, ibat ad viſitandum monachos infirmos, vt eorum audiret & impleret deſi„[illegible]ria. *Et lib. 2. cap. 13.* Accepta itaque benedictione beatus Thomas cũ paucis familiaribus, „[illegible] deſtinatis, vt dictum eſt, cæteris, Pontiniacum ingreſſus, iudicauit ſe non digne cum ã„[illegible]ſtoralem de manu Apoſtolica accepiſſe, niſi etiam & habitum religionis reciperet. Nimi„[illegible]m qui epiſcopali ſede primogenitos filios ſuos monachos haberet regere, & à prima fun„[illegible]one Cantuarienſis eccleſiæ Archiepiſcopos didicerit fere omnes monachos fuiſſe; Nec „(ſ[illegible]ndum veteres hiſtorias) aliquando regni ſciſſuram vel tranſlationem accidiſſe, niſi dũ „[illegible] alterius profeſſionis Cantuarienſi eccleſiæ præfuerit. Miſſis proinde nuntijs remiſit ei „Dominus Papa habitum monachalem, quem ipſe benedixerat de laneo panno groſſo & „[illegible]do: vnde & nuntijs iniunxit dicens; dicite Domino Cantuarienſi, quia habitum ei mi„[illegible], qualem habuimus, non qualem vellemus. *Rurſus lib. 3. c. 6. De receptione Sancti*

„ *Thomæ Cantuarij* : Et ingreſſus monaſterium toto corpore proſtratus cum lachrymis for-
„ mam humilitatis exhibuit. Deinde Fratres omnes à minimo vſque ad maximum cum la-
chrymis in oſculo pacis ſuſcepit. *Tandem lib. 3. cap. 22. Cum de parricidarum impio propoſito narratur, quod ſancti martyris corpus in paludes eſſet projecturi; hæc verba ſubiunguntur:* Monachi igitur tā
„ ſibi, quam ſancto timentes, ne vel ipſe vilius tractaretur, vel ipſi pretioſum theſaurum a-
„ mitterent: eum cum ſumma feſtinatione ſepelire ſtuduerunt. Vnde nec eis ſacratiſſimum
„ eius corpus lauare, nec balſamo, (ſicut moris habet ſancta Cantuarienſis eccleſia) licuit re-
„ fouere: quod non tam humana nequitia, quam diuina pietate creditur eueniſſe; cum enim
„ proprij ſanguinis vnctionem procurauerit Dominus, quæ neceſſitas erat odore vilioris vn-
„ guenti? Exuentes autem eum veſtibus exterioribus, & Pōtificalibus induentes, corpus eius
„ cilicio ſui duritia moleſto inuolutum inuenerunt; & quod à nullo ſanctorum exemplifica-
„ tum legimus, vel audiuimus, ipſa eius femoralia interiora vſque ad poplites cilicina, habi-
„ tumque ſuperindutum monachalem, ſtamineam ſcilicet, & cucullam repererunt. Extant
præterea in libro quinto quadrilogi, epiſtola Alexandri Papę ad conuentum eiuſdem Eccle-
ſiæ Cathedralis Cantuarienſis (quæ nunc eccleſia Trinitatis, nunc eccleſia Chriſti vocari
ſolebat) qua mandat, ne habeant alium Priorem, quam illum, quem Thomas Archiepiſco-
pus præponeret; & alia epiſtola S. Thomæ ad Gulielmum ſuppriorem eccleſiæ Cantuarien-
ſis; alia inſuper Richardi Archidiaconi Pictauenſis ad Dominum Priorem eccleſiæ Cantua-
rienſis; ex quibus euidentiſſimè apparet tam ipſum conuentum cathedralem Cantuarienſis
Archiepiſcopatus fuiſſe Benedictinorum, quam ipſum etiam S. Thomam martyrem, ideo
habitum ſuſcepiſſe Benedictinum, quia ſemper ante ſe monachos eiuſdem ſedis Præſules fuiſ-
ſe cognouerat. Nec hoc ſiluerunt authores alij, monachis non ſatis æqui, Parkerus, & Go-
dwinus in catalogis epiſcoporum Cantuarienſium. Sed cum Magni Archiepiſcopi Stepha-
ni, literarum gloria illo æuo celeberrimi, & à S. Thoma quinti teſtimonium habeamus, &
teſtimonium aliorum quatuor ſcriptorum, qui Thomæ vitam texuere, aſſertionem confir-
mans: ſuperuacaneum eſt alios ea de re teſtes recentiores adducere. At non eſt omittendum
aliud teſtimonium Eduardi, qui & ſcripſit vitam Sancti, & dum eum ab occiſoribus vul-
neratum ſuſtentaret, brachium amputatum amiſit: ille igitur in vita S. Thomæ hæc habet.
„ Cum autem muſſitaſſent monachi, quod contra morem in ſæculari habitu viſitaret cho-
„ rum; quidam ex domeſticis eius ait illi, aſtetiſſe ipſi quendam vultu terribili, & minacibus
„ verbis ita dixiſſe: vade dic Cancellario, (Archiepiſcopū enim præ indignatione dicere no-
„ luit) vt ſine cunctatione mutet habitum, alioqui me perpetuo aduerſarium habiturus.
Hic enim domeſticus eius, eſt venerabilis ille cœnobita de quo quadrilogus ſuprà citatus lo-
quitur: & hæc mutatio habitus ſæcularis in monaſticum, apertè docet vitiatam eſſe eiuſdem
Eduardi hiſtoriam, dum paulo ante hæc verba dicitur in ea; S. Thomam aſſumpſiſſe habitum
Error in vita D. Thomæ per Eduardum ſcripta. canonici regularis: Nam habitum regularem monaſticum ſcilicet, dicere debuit, vt patet ex
dictis; alias enim muſſitationi monachorum non ſatisfeciſſet, cum habitus Canonici regula-
ris in choro non fuiſſet conformis monachis muſſitantibus: præſertim, quia, vt iam vidimus,
S. Thomas ideo de habitu mutando fuit ſolicitus, quia omnes prædeceſſores ſuos mona-
chos fuiſſe, & ſe cathedralium monachorum paſtorem eſſe animaduerteret, adeoque vt præ-
deceſſoribus ſuis aſſimilaretur, monaſticum, non Canonicorum regularium habitum aſſūp-
ſiſſe euidens eſt, quia canonici regulares (niſi reuera monachi ſunt) monachorum nomine
(vt ſæpe diximus) nunquam intelligi conſueuerunt. Sed & de habitu monaſtico, non Cano-
nici regularis ipſe Baronius D. Thomæ hiſtoriam intellexit tomo 12. ad A. C. 1162. vbi ait
de ipſo Sancto martyre: *Porro conſecratus Epiſcopus habitum induit monaſticum ea de cauſa, quod experimentis multis declaratum fuiſſet, eos, qui non monachi Cathedram illam aſcendiſſent, à Deo male mulctatos eſſe.* Non indignetur lector, ſi ita crebrò alios refutamus: coegit nos ad hoc, non
φιλονεικία noſtræ naturæ acerbitas, aut vlla [illegible]; ſed eorum qui de hoc argumento ſcribūt,
vel erga ſacrum ordinem noſtrum malęuolentia, vel præcipitantia in rebus non intellectis
aliter ac debent, exponendis; nam aliqua duarum cauſarum iſtarum facit, vt tam multi re-
centiores ſponte oculos claudant, nec velint in hac re videre quod verum eſt, propter vnius
magni viri authoritatem; Sed noſtris Anglis hiſtoricis tam nota teſtataque eſt veritas iſta,
quam hic defendimus, de habitu monaſtico D. Thomę, vt Parkerus in antiquitatibus dicat,
„ Ex quo quidē exiſtimare facile eſt, quamuis monachorū ſtudia ſibi hac diſſimulatione ad-
„ iunxerit, quantum tamen Regis, præſulum, atque procerum animos abalienauerit: ſiquis
„ ea, quæ de communi omnium voto, de monachis ab Epiſcopali deinceps repellendis in
„ Rodolphi vita antea ſcripſimus, animaduerterit. Atque hæc prima eſſe poterat offenſio-
„ nis & diſſenſionis regiæ cauſa, quod cum antea politius vrbaniuſque vixiſſet, iam odioſam il-
lam

„ lam monachalem inſtitutionem ſuſceperit, ſiue ſponte ſua, ſiue quod illam obſoletam Pa-
„ palis excommunicationis ſententiam in Elphegi vita antea deſcriptam timuerit. Ex qui-
bus hæretici verbis intelligis, clariſſimum de monachatu S. Thomæ teſtimonium. Sed quod
ille hanc vitę mutationem autumet cauſam aliquam diſſenſionis fuiſſe, ex ſuo erga monachos
odio deprompſit, non ex rei veritate: Nam propter conſtantiam in iuribus eccleſiæ tuendis,
& reiectum munus Cancellariatus regi odioſior factus eſt; non ob monaſticam veſtem aut
vitam, quam Rex ille magnus in Anſelmo, Rodolpho, & Theobaldo dilexit & veneratus eſt,
ſicut & in multis alijs ſui regni Epiſcopis, & nominatim in præcipuo D. Thomæ æmulo, Gu-
lielmo Foliot Londinenſi Epiſcopo. Sed de huius Parkeri cenſura, poſtea latius agetur.

Aſcendamus igitur paulo altius ad anteriora tempora, & Ordericum Vitalem, qui ali- Teſti-monıū Orde-rici Vi-talis.
quot annis, ante S. Thomæ Archiepiſcopatum floruit, hæc de re loquentem audiamus. Is,
„ igitur lib. 12. hiſtoriæ pag 873. ad annum 1123. ſic ait: Tandem anno ab incarnatione
„ Domini 1123 indict. 1. Radulphus Archiepiſcopus 13. Cal. Nouembris Cantuariæ obijt. Cui
„ Gulielmus Corbulienſis Canonicus regularis poſt aliquot annos ſucceſſit. Ecce antiquus
„ mos pro inuidia, qua clerici contra monachos vehebantur, deprauatus fuit. Auguſtinus
„ enim monachus, qui primus in Anglia Chriſtum prædicauit, ac Edilbertum regem & Se-
„ bertum nepotem eius cum populis Cantiæ & Londoniæ ad fidem Chriſti conuertit, iuſſu
„ Gregorij Papæ primas Metropolitanus totius Britanniæ floruit. Omnes exinde vſque ad
„ Radulphū Dorobernię Archiepiſcopum (præter Frigeardum, & Odam, atque Stigandum)
„ fuerunt monachi. Frigeardus quippe capellanus Lotheri regis ad præſulatū fuit elatus, &
„ Romam, vt ab Agathone Papa conſecraretur, deſtinatur. Deinde datis à Papa decem dierū
„ induciis, expectans benedictionem decidit in lectum, & ſine Præſulatus vnctione exha-
„ lauit ſpiritum. Odo vero pro nobilitate & morum benignitate, de clero aſſumptus & Ar-
„ chipræſul eſt conſecratus: qui poſtquam omnes anteceſſores ſuos monachos fuiſſe compe-
„ rijt, libenter ac deuote habitum mutauit, & religioſus monachus ac Archipræſul vſque ad
„ mortem Deo militauit. Stigandus autem Emmæ reginæ capellanus admodum ſecularis &
„ ambitioſus extitit, qui primo Londoniæ, poſtmodum Cantuariæ cathedram inuaſit: verum
„ à Romano Papa nunquam pallium habuit, imo ab Alexandro Papa interdictus Haraldum
„ prophanauit, dum in regem benedicere debuit. Quapropter idem, ſicut à ſe exaltatus in-
„ tumuit, ſic à Deo humiliatus & confuſus ingemuit. Nam Gulielmo primo in regno con-
„ firmato clareſcentibus culpis iudicio ſynodi depoſitus eſt: vnde nec in catalogo Pontificū
„ deputandus eſt. Angli monachos, quia per eos ad Deum conuerſi ſunt, indeſinenter dili-
„ gentes honorauerunt: ipſique clerici reuerenter & benigne ſibi monachos præferri gaui-
„ ſi ſunt. Nunc autem mores & leges mutatæ ſunt, & clerici vt monachos conterant & con-
culcent, clericos extollunt. Hæc Ordericus, qui tunc vixit & ſcripſit iſta, cum Curbulius
ille in Archiepiſcopum electus eſt. Vbi animaduertas *monachorum* nomen pro Benedictinis
ſumi, tales enim tunc erant Cantuarienſes, cæterorumque cathedralium in Anglia mona-
ſteriorum religioſi, de quibus à clero depreſſis contra mores antiquos conqueritur: imo no-
men monachorum opponit religioſis alijs non monachis, nempe Canonicis regularibus. S.
Auguſtini, è quorum numero putat Ordericus fuiſſe Gulielmum Curbulium; eumque mo-
dum loquendi generaliter (vt ante notauimus) obſeruant authores illorum temporum, ita
conſtanter, vt apud Philippum Abbatem bonæ ſpei horum etiam temporum ſcriptorem de
controuerſijs ſuis cum D. Bernardo loquentem, ſæpius inuenias, monachos nempe S. Ber-
nardi qui Benedictinæ regulę profeſſores noſcuntur, clericis Auguſtinianis nempe Canoni-
cis S. Norberti ſeu Præmonſtratenſis ordinis fundatoris contraponi.

Quod autem Ordericus dicat hunc Gulielmum Curbulionem (cuius gratia hæc diximus)
fuiſſe Canonicum regularem: videntur contra ſentire Parkerus & Godwinus, qui eum pri-
mo clericum ſæcularem, deinde Monachum Benedictinum, poſtea Priorem S. Oſithæ de
Chiche fuiſſe ſcribunt; qui Prioratus erat Canonicorum regularium S. Auguſtini: Et certe S.
Thomas videtur non potuiſſe ignorare, an Curbulius fuiſſet Auguſtinianus Canonicus,
quando ipſe (vt ſuperius retulimus) ideo ſuſcipere voluit habitum monachalem, quia plu-
roſque eius prædeceſſores monachos fuiſſe cognouerat. Nam quod hic Gulielmus Curbu-
lius fuerit Prior Canonicorum S. Oſithæ, non impedit, quin fuerit Monachus, cum & S.
Thomas Prior fuerit Bridlingtonæ, qui etiam conuentus fuit Canonicorum S. Auguſtini,
certiſſimum tamen ſit ipſum, quamdiu fuerat Prior & Archidiaconus, nunquam induiſſe
habitum regularem, vix etiam clericalem, vt ſuperius ipſum Regi reſpondiſſe retulimus. Po-
tuit ergo Ordericus abſens in Normania inde falli, quod audiuiſſet Priorem Canonicorū
regularium electum fuiſſe, in Archiepiſcopum; de quo nō audiuiſſet fuiſſe Monachum, atque

 adeo

adeo Priorem commendatarium S. Oſithæ, ſicut D. Thomas fuerat B[illegible]ingtonæ.

Sed habemus adhuc antiquiorem Orderico Eadmerum, ſocium indiuiduum D. Anſelmi, cuius teſtimonium ſicut eſt fideliſſimum loquentis nimirum de rebus quas oculis ſuis viderat, ita profectò eſt euidentiſſimum. Is igitur lib. 5. hiſtoriæ nouorum, quem ex bibliotheca nobiliſſimi equitis D. Roberti Cottoni Brucæi edidit clariſſimus iure conſultus Selde-
„nius, ita ſcribit pag. 109. Igitur vbi beatus & fælix Præſul Anſelmus ab ærumnis vitæ la-
„bentis in beatitudinem vitæ permanentis tranſlatus eſt, omnia ad Epiſcopatum quidem
„Cantuarienſem pertinentia, morem fratris ſui Willielmi Regis ſequutus, in ſuum dominiũ
„Rex Henricus redigi præcepit: rebus monachorum in ea, qua illas Pater Anſelmus poſue-
„rat, libertate & prouidentia perſiſtentibus. Vnde & tunc multa in decorem domus Do-
„mini Chriſti facta ſunt. Quapropter cum maligni quidam Regi ſuggeſſiſſent, Mona-
„chos inſanire, & quæ Regalibus expenſis magnificè poſſent adminiculari, in ſuperfluos
„vſus ab eis quotidie profligari; ipſe, vt vir prudenti bonitate conſpicuus; Quid, inquit, in
„externas expenſas? in ſæcularia aliqua? in vana, vel ordini ſuo contraria opera, res ſuas mo-
„nachi ponũt? At, ſi in augmentum & gloriam domus Dei eas expendunt, benedicatur Deus
„qui & illis huiuſmodi animum inſpirauit, & hanc mihi ſuo munere gratiam tribuit, vt in [illegible]
„diebus mea mater Eccleſia incrementum potius capiat, quam detrimentum. Sic itaque &
„Eccleſia proficiebat, & ne à quoquam infeſtaretur, Regia cenſura proſpiciebat. Agebat
„quoque in ea curam Pontificalis officij Rodulfus Roffenſis antiſtes, & ea intus &
„extra, ſi qua emergebant, aſſiduus propugnator erat & fidelis. Ipſe Eccleſias in om-
„nibus terris totius Pontificatus Cantuarienſis intus & extra Cantiam inconſultis
„Epiſcopis, vti petebatur, dedicabat. Ipſa quæ ad Chriſtianitatem pertinent, in
„eiſdem terris, prout res exigebat, ſedulus miniſtrabat. Et hæc ita integro quinquennio,
„quo à tranſitu patris Anſelmi Eccleſia ipſa viduata permanſit, in filijs ac rebus eius age-
„bantur. Quo tempore pene peracto, Rex Henricus & monitis Domini Papæ, & precibus
„fratrum Cantuarienſium, aliorumque multorum; imo, quod maximum eſt, inſtinctu Dei
„permotus, Epiſcopos & principes Angliæ in vnum apud Windeshoram fecit venire, eorũ
„conſilium in conſtituendo Pontifice Cantuarienſi volens habere. Inuitati etiam ſunt præ-
„fatus Radulphus Roffenſis Epiſcopus, & Prior ac nonnulli fratres Cantuarienſes Curiam
„venire, ignorantes certitudinem cauſæ, propter quam inuitabantur. Iuimus ergo illuc;
„quamplures vero nobis euntibus obuiantes, & ſe à curia venire, & nos abſque omni con-
„tradictione Abbatem Abendoniæ, Faricium nomine, Archiepiſcopum habituros aſſeue-
„rabant. Quod nos, induſtriam hominis probatam habentes, gaudenti animo amplecte-
„bamur: placeret ſolummodo Dei voluntati, in quo totam ſpem noſtram locaueramus.
„Quid multa? ad Curiam venimus, & ecce omnia plena erant de Abbate, quæ audieramus.
„Et revera regia voluntas hoc propoſuerat, ac propter id ipſum iuſſu à rege idem Abbas
„curiæ ſe præſentauerat. Animus tamen Epiſcoporum & quorundam Magnatum in aliud
„vergebat, præoptantium videlicet aut quemlibet Epiſcopum de ordine clericali, aut cle-
„ricum aliquem de capella Regis in opus illud aſciſci. Verum, vbi eis obiectum eſt, nullum
„à beato Auguſtino, niſi de Monachico ordine, vnquam Pontificatui Cantuarienſi præſe-
„diſſe, vno duntaxat excepto, qui ob hanc præſumptionem, & alia quædam peruerſe ab eo
„commiſſa, depoſitus per Romanum Pontificem fuit; & ea re tam antiquam & autenticam
„conſuetudinem, cum nulla ratio vel neceſſitas exigeret, ſubuerti non oportere; deſiſtere
„ab incepto, quod plurimo conatu perficere laborabant, compulſi ſunt. Diſponente igitur
„prouidentia ſummi Dei in prænominatum Roffenſem Epiſcopum ſubito verſa Epiſco-
„porum ſententia eſt, illum ſcilicet in Primatem totius Britanniæ conſtitui cupientium, &
„aſſenſum Regis in hoc ſibi cooperari poſtulantium. Ad quod Rex ſtatim, mutata mente
„quam in promotione Abbatis habebat, libens in ea, quæ de Epiſcopo ſuggerebantur ani-
„mum tranſtulit. Vellent tantummodo Monachi, & populi Cantuarienſes. Nec mora, re-
„quiritur quale ſit in iſtis velle eorum, & vota omnium inueniuntur eſſe vnum &c. Habes lector in his Eadmeri verbis conſtanter aſſeriam traditionem antiquitatis perpetuã, quod nulli præter Stigandum, fuerint Archiepiſcopi Cantuarienſes vſque ad illa tempora, qui nõ item fuerint monachi Benedictini; neque enim de alijs monachis poſſunt (vt iam diximus ſæpius) verba autorum ætatis illius exponi, cum alios monachos nuſquam viderint, aut agnouerint, vt vel hinc conſtet fruſtrà cõtra niti Parkerum & Godwinum, aliosque paucos recentiores, ex prauo erga monachos affectu abreptos, aut leuiſſimo fundamento & rerum noſtrarum non intellectarum imperitia deceptos: ob quam imperitiam certe Parkerus frequentiſſimè errat in hiſtoria; Sicut cum de Dunſtano loquens, eumque in Glaſtonia educatum

ſarum ſcribens, nondũ ibi poſitum fuiſſe monaſterium, nomenque Abbatis ignotum aſſerit; cum nos antea ex diplomatis regijs oſtenderimus iam ab Inæ temporibus fuiſſe ibi Abbatiã & monachos, primumque eius Abbatem Worgreſium, quartum Brithwaldum (qui poſtea Cantuarienſis fuit antiſtes) hiſtorici noſtri antiquiores agnoſcant. Sed quia legerat Parkerus, Edgari temporibus ita Danorum cædibus vaſtatam fuiſſe Angliam, & monaſteria ferè omnia diruta, vt Abbatis & monachi nomen fuerit penè iam abolitum, aut incognitum: id ille accepit, ac ſi tum primum cœpiſſent Abbates eſſe, cum eos reſtituit Eadgarus: non animaduertens, aut aduertere non volens, per exaggerationem dictum à ſcriptoribus, Abbatis nomen incognitum, quia pauci de tam multis Abbates & monachi Danorum inuaſionibus ſuperfuiſſent. Et hoc obiter de Parkero notauimus: vt ſciat lector non eſſe illi neganti fidem adhibendam, contra auctores oculatos affirmantes. Habes præterea ex ipſius Eadmeri verbis, conuentum monachorum Cantuarienſem Archipræſulem ſuum eligere ſolitum; quod auctores catalogi, quos iam frequenter citaui, ſingulis fere paginis inculcant, & profitentur.

Producemus & alios teſtes non inferiores iam laudatis; & ne omittamus Lanfrancum Benedictinum, de quo Eadmerus idem aſſerit hæc præclara: Eccleſiam Chriſti Cantuarienſem cũ „omnibus officinis, quæ infrà murũ ipſius Curiæ ſunt, cum ipſo muro, ædificauit. Qua vero „prudentia, & quo paternitatis affectu Monachos in eadem eccleſia conſiſtentes, à ſæculari „vita, in qua illos inuenit plus æquo verſari, etexerit, omnique ſanctæ cõuerſationis tramite „imbuerit, ac multiplicato illorum numero, qua eos, dum vixit, benignitate confouerit, cui „vnquam ad plenum declarare poſſibile erit? Ex quæ ſequuntur de conuentu cathedrali di„lecto & ampliato clariſſima. Hæc inquam omittenda duximus; & ne quis forte ſequentium annorum conſuetudinem ab hoc Lanfranco, pro ſumma qua apud victores Normannos gratia pollebat, introductam contendat: oſtendamus vlterius aſcendendo, fuiſſe iam ab ipſo Auguſtino tanquã pro lege receptam, prout iam aliquot teſtimonijs probauimus; & primò ſanè hoc ipſe fateatur Lanfrancus, cuius ſententiam ex Edmero ſupra allatam, iterum hic opportunè alitem per compendium repetemus. Ibi ergo narrabamus ex Edmero, quomodo Walkelinus Antiſtes wintonienſis cæterique eum eo Epiſcopi ſæculares cum aliquot proceribus conſpirarint contra monachos, vt eos è ſedibus cathedralibus, maximè Cantuarienſi & Wintonienſi eijcerent, canonicoſque ſæculares eorum loco introducerẽt; quantaque animi fortitudine & prudentia Lanfrancus hanc iniuriam à monachis auerterit, impetumque inſultorum inuaſorum fregerit. Addamus nunc, quod eodem loco ſcribit Edmerus (nos autem hoc reſecimus ponendum) qua prouidentia cauerit Lanfrancus, ne idem conatus poſt eius mortem, idemque tumultus contra monachos ſedis ſuæ Metropoliticæ recrudeſceret: obtinuit enim ſententiam expreſſam Romani Pontificis Alexandri, qua poſt cauſam per archiua Romanæ eccleſiæ teſtificatione ſufficiente comprobatam, conſtituitur, nequis vnquam poſtea monachos de poſſeſſione & inſeſſione cathedralium eccleſiarum, quas in Anglia de antiquo habuiſſent, maximè Cantuarienſis eccleſię Chriſti Saluatoris, litem moueret, negotiumue laceſſerent. At nequis forte potentiæ Lanfranci, non meritis ipſius cauſæ attribuat hoc priuilegium monachis conceſſum: age Lanfranco prætermiſſo, oſtendamus longè ante illius tempora monachos Cantuarienſes hac grauiſſima prærogatiua, vt & conuentus ipſorum Capitulũ eſſet Metropoliticum, & Archiepiſcopus ipſorum non niſi monachus ab iiſdem electus de iure eſſe deberet. Teſtabitur hoc qui ex antiquis archiuis omnia ſua teſtatiſſima ſolet producere, venerabilis Chriſti cõfeſſor Nicolaus Harpsfeldius Cantuariæ Archidiaconus, qui in centuria 11. hiſtoriæ eccleſiaſticæ, cap. 11. longe alio ſpiritu quam nouatores nempe ve„ritatis amantiſſimo plenus, hæc habet: Illud quoque hic etiam animaduertere erit operę„pretium, nullum, ante hunc Stigandum, Cãtuariæ, ab Auguſtino primo initiatore & de„dicatore illius ſedis, Epiſcopum ſediſſe, qui monaſticam prius non fuiſſet profeſſus. Hoc „itaque ut ſummam ſacerdotij adhuc non vacantem ſedem, ita præter ius & conſuetudinem ec„cleſiaſticam occupante, Gulielmus qui vulgo Nothus dictus eſt, ipſum etiam regnum, nec „meliore quidem iure, violenter occupat; Edouardo illo Athelingo, de quo diximus, adhuc „ſuperſtite, quam & regij proxima ſanguinis coniunctio, ipſumque adeo ius ad regni po„tius habenas vocabat. Atque ita licet (id quod paſſim in Chriſtiana republica alias obſeruare potuimus) animaduertere; eum religionis, ſacrorum rituum & conſuetudinum interitum contemptui, aut conuerſione, coniunctam reipublicæ quoque ciuilis conuerſionem & ruinam. Hæc ille grauiter & verè, de conſuetudine ab Auguſtino deducta, quæ neminem non monachum Cantuariæ Archipręſulem agnoſceret: cuius conſuetudinis contemptum ſicut ille coniunctũ tanquam fatali lege cũ reipublicę ruina animaduertit: ita eodem pariter modo eum neglectu contemptuque ordinis monaſtici Benedictini, religionis ab eodem

Teſti-monĩũ. Lanfr.

Grauiſſimum Teſtimonium Nic. Harpſfeldij.

plantatæ depreſſionem coniunctam fuiſſe vidimus; vt cum Henricus, Benedictinos omnes ex cœnobijs expuliſſet Epiſcopis conniuentibus, religio catholica ſtatim exturbata locũ hæreſibus protestantibus Deo indignante conceſſerit. Quaſi vt de rebus naturalibus dicunt philoſophi, iiſdem ali principijs, quibus ſunt conſtituta: ita & religio cum iiſdem prædicatoribus, à quibus eſt ſeminata, coaluiſſe, & cum iiſdem in regnis Angliæ exſpiraſſe videtur.

Sed pauci erant ita imperiti hiſtoriarum, vt hoc à Lanfranco initium habuiſſe dicant priuilegium, quin potius à S. Dunſtano ortum eius cum magno Baronio volent accerſere. At quamuis illius, purpuratorum Patrum grauiſſimi & doctiſſimi, in rebus vniuerſalis eccleſiæ auctoritas à nobis, vt par eſt, plurimi fiat; tamen contra euidentia & perpetuo ſibi conſentientia auctorũ noſtrorũ teſtimonia in particulari Anglicanę hiſtoria valere non debet. Neque enim ille ex reuelatione diuina ſcripſit, quæ de rebus habet Anglicanis; ſed ex relatu hiſtoricorum gentis noſtræ, aut certe ex collatione diplomatum geſtorumque pontificalium, quæ de rebus Anglicanis inſpicere potuit: Siquid ergo minus viderit in rebus ordinis noſtri, gentiſue noſtræ; homo in catholica Pontificum Imperatorumque hiſtoria texenda præcipuè occupatus, & iſta noſtra tantum obiter, & per tranſennam attingens: ea ita debent illi condonari, vt tamen ſine vlla auctoritatis eius iniuria ex iiſdem fontibus, è quibus ille ſua hauſit, hiſtorijs nimirum Anglicanis, Pontificumque geſtis Angliam attingentibus, debeant emendari. Ergo quamuis Dunſtanus, & cum ipſo Præſules totius Britanniæ ſub Edgaro Rege (vt ex regulari concordia in appendice poſita manifeſte elucescit) conſtituerint, vt in monaſterijs cathedralibus non alij quam monachi crearentur Epiſcopi, non tamen eum primum omnium hoc conſtituiſſe, ſed iam ante ipſum ab exordio religionis in Anglia plantatæ conſtitutum fuiſſe, pergamus oſtendere. Oſtenditur autem hoc facillime facto Odonis Seueri, qui ante Dunſtanum ſedit Cantuariæ Archiprimas: cuius factiſeriem, prout in diuerſis narratur auctoribus, deſcribemus vt quo plures in eandem hiſtoriam conſentiant authores, eo euidentior ſit lux veritatis. Dicat igitur primus ſententiam de hoc facto, is, quem modo merito laudauimus, Harpsfeldius, in cap. 5. ſæculi decimi, vbi cum de Odonis apud Reges gratia & auctoritate dixiſſet, ob quam Wulfelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo eum iudicaſſent ſubſtituendum, ita proſequitur: Sed mirum eſt, quantopere Odo

Teſtimoniũ ex geſtis S. Odonis Cantuarienſis.

„ reniteretur, indoneũ ſe tanti muneris magnitudini clamitans. Sed cum reſtaret eius vir-
„ tus, omniq; exceptione & calumnia maior, hanc cauſationem infringeret; prætentum ſe
„ Wiltonienſi, quaſi altera vxore, & ſummi inſtar piaculi duos Epiſcopatus eundem homi-
„ nem occupare, non minus quam duas vxores ſimul aſciſcere vociferabatur. Sed cum Rex
„ regereret, canones non reijcere tranſlationem Epiſcoporum à communi fratrum conſi-
„ lio ad Reip. Chriſtianæ vtilitatem & neceſſitatem manantem; ſed priuatam & effrœnem
„ ambitioſorum hominum cupiditatem, qui vltrò, & ſæpe indigni inuolarent, & ſe ingere-
„ rent; & Melliti Londinenſis, Iuſti Roffenſis, aliiſq; vetuſtatis probatis exemplis ſuã poſtu-
„ lationem fulciret: cæteris omnibus deſtitutus Odo, huc confugit: Abſit, inquit, vt conſue-
„ tudinem ab Apoſtoli noſtri Auguſtini vſque deductam temporibus, qua monachi ſolum
„ hactenus huic eccleſiæ aſciti ſunt, ego huiuſmodi nulla vnquam profeſſione illigatus, peſſi-
„ mo primus exemplo perturbem & labefactem. Nec diffiteor animum meum ad hoc ſem-
„ per genus vitæ propendiſſe, ſed fuiſſe aliquot ſemper impedimenta obiecta, quo minus
„ meo ſatisfacerem voto. Et quoniam non tua ſolum Rex optima voluntas, ſed & aliorum
„ multorum, quibus temere repugnare nolim, ad iſtam me dignitatem Sacerdotalem inui-
„ tum & indignũ vocat: age hactenus quidem parcebo, vt monachum profiteri primo quoque
„ tempore non recuſem. Cæterum quod ad Pontificatum ſpectat, totam eam curam ad Deũ
„ reijcio. Erectus hoc reſponſo Rex, celerrime tranſmiſit nuntios ad Floriacenſe cœnobiũ,
„ præ cęteris id temporis, propter exquiſitam monaſticæ vitæ diſciplinam celeberrimum:
„ pauloque poſt Abbas Floriacenſis in Angliam venit, à quo & illius vitæ præſcripta accu-
„ ratè didicit, & ſacro diui Benedicti amictu ornatus eſt. Nec deinceps tergiuerſari potuit,
„ quo min⁹ Archiepiſcopatui initiaretur. Quæ breui⁹ & ſuccinctius dixerat antea Malmeſ-
burienſis, in hoc ſolo diuerſus, quod Odonem Floriacum adijſſe putet: verba eius accipe ex
lib. 2. de geſtis Pontif. Angl. Ille, qui nondum monachum amiciſſet (De S. Odone loquitur)
„ conſtantius renitı, ne morem maiorum ambitione ſua turbare videretur; nullum enim
„ ad id tempus, niſi monachili ſchemate indutum, Archiepiſcopum fuiſſe. Sed cum regiæ vo-
„ luntati Epiſcoporum omnium conſenſus accederet, tandem vix truculentiſſimus propoſiti
„ ſui rigore edomito in communem pertraxit ſententiam, recogitans illud prouerbium, vox
„ populi, vox Dei. Itaque tranſito mari apud Floriacum monachilia accepit; frugi homo,

& pru-

„& prudens; vt nec fauorem ciuium rideret, nec priſcam conſuetudinem decoloraret.
Accedat aliis teſtis antiquior Malmesberienſi Osbernus, in vita Odonis, de quo ſic ſcribit:
„Electus itaque ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem dixit: Nouerit tota Britannia, me
„nullo vnquam pacto conſenſurum, vt in clericali habitu conſtitutus, eccleſiæ Cantuariæ
„præſideam, cui nullus antea, qui monachus non fuerat, ſcitur præſediſſe. Miſſis igitur à
„Rege nuntijs ad Floriacenſe monaſterium, Abbas cum nonnullis fratribus proſpere An-
„gliam ingreditur, & Odoni habitu ſanctæ religionis tradito cum honore regreditur.
His tribus catholicis teſtibus accedunt alij tres ab eccleſiæ ouili ſegreges: Balæus in centurijs:
„Odo Seuerus, inquit, in orientali Anglorum regione ex Danis oriundus, vtriuſque linguæ
„græcæ & latinæ tam promptus fuit, vt quicquid vellet, aut ſermone ornato, aut qualicũque
„carminum genere vt tunc erat, ex tempore proferre poſſet. Sub rege Eadmundo primo,
„conſtitutus Epiſcopus Satisberienſis, poſtea Cantuarienſis Archiepiſcopus, nolebat me-
„tropolitanæ ipſi præſidere ſedi, priuſquam factus eſſet à Floriacenſi Abbate monachus;
„an ierat namque omnes illius ſedis antiſtites fuiſſe cucullatos. Ita ironice loquitur ex cu-
cullatus & vxorius fraterculus, qui abiecto habitu Carmelitarum, tanquam characterem
Euãgelicæ reformationis ſuæ, aſſumpſit ſibi vxorem (vt ipſe vocat) *Fidelem Dorotheam*. Parke-
rus Pſeudoantiſtes Cantuarienſis in antiquitatibus Britannicis, verba ex Osberno à nobis
producta (quæ ille Edmero tribuit, fortè vt auctori vitæ Odonis, quam alij Osberno tri-
buunt) prorſus eadem ponit, additque iudicium ſecta ſua dignum, perſuaſum hoc Odoni
monachis fuiſſe, fingentibus hanc prærogatiuam in monachatus ſui patrocinium. Prodeat
vtroque modeſtior, qui tamen in monachos nimis iniquus ſæpe iudex eſt, Dominus Here-
fordenſis, Godwinus in catalogo: cuius de Odonis hoc facto, hæc eſt oratio: Honorem (*Ar-*
„*chiepiſcopatus*) vltro delatum non niſi cunctanter accepit, & poſt multas tergiuerſationes:
„non decere inquiens vt aliquis apici Archiepiſcopali admoueatur, qui monachus non fuiſ-
„ſet: & non alios quam monachos Cantuariæ ad hunc vſque diem ſediſſe videbatur exiſti-
„maſſe. (cum certum ſit, Nothelmum, alioſque nonnullos presbyteros, vt loquuntur, ſæcu-
„lares, ibi ante illum præfuiſſe) Is tamen in errore pertinax, electioni de ſe factæ non conſen-
„ſit, priuſquam vel miſſis Floriacum legatis, vel illuc ipſe profectus (nam vtrumque tradi-
„tur) ei illius cœnobij ſodalitium admiſſus, ad monachiſmum induto cucullo fuiſſet initia-
tus. Hæc iſti tres de Proteſtantium ſecta ſuſcitati teſtes, in facto Odonis iudicioque conſen-
tientes: At iudicium factumque eius errori præconcepto, & in figmẽtis monachorum funda-
to tribuentes: quorum ſententia, quia contra veritatem hiſtoriæ pugnat, & cum ſanctorum
virorum iniuria coniungitur, eſt à nobis euidentibus argumentis conuellenda. Ac primum
lectori proponenda eſt ipſorum verbis cauſa, cur tantopere figmenti crimeꝗ monachis im-
ponant, quam fatebitur Parkerus, & cum felle ſolito exprimet: *Quid vero eſt, inquit, quod inſa-*
na monachorum rabies comminiſci non audeat, vnde aliquod monachatus ſui patrocinium in coniuga-
tos ſacerdotes arripiant? quem ordinem ob illorum coniugium ſanctum omnibus ſpretum, & ludibrio
habitum Odo conſpiciens, prauo monachorum conſilio inductus, ad Floriacenſe cœnobium ſe contulit,
in quo monachalem habitum ſuſcepit. Hinc videlicet illæ lachrymæ, hinc noſtri fundi calamitas;
hinc falſum crimen fictionis intentum innocentibus monachis, quia *Clericorum coniugia ſan-*
cta ſcilicet auerſabantur tunc Chriſtiani, à monachis (vt iſti placet) perſuaſi: cum Eccleſia, ſal-
tem latina omnis (græca enim recentior licet coniugatos ante presbyteratum ſuſceptum to-
leret, poſt presbyteratum nemini permittit coniugium inire, Epiſcopum autem nec ante
nec poſt Epiſcopatum vllatenus coniugatum nunc ſuſtinet) omnis inquã latina Eccleſia, Ec-
cleſiaſticorum in ſacris poſitorum, poſt initiationem ſubdiaconatus inita coniugia, non ma-
trimonia, ſed concubinatus, & ſacrilegia, ſemper exiſtimauerit. Voluerunt quidem non pauci
luxurioſi, clericorum nomine indigni, concubinas ſuas vxorum nomina cohoneſtare at-
que ita aliquando per ſarcaſmum à nonnullis hiſtoricis noſtris vocantur: ſed quam ſemper
hoc genus hominum toti populo catholico fuerit in Anglia, ſitque adhuc per totum orbem
Chriſtianum infame & exoſum, non ignorauit Parkerus; ideoque fœdiſſimo mendacio mo-
nachis impoſuit vituperati concubinatus crimen, quem Reges & Epiſcopi etiam monachis
iniquiſſimi, etiam Henricus octauus vt hiſtoricis noſtris quorumcumque auctorum per-
uolutanti paſſim occurret, non ſolum vt ſacrilegam copulam ſunt execrati, verum
etiam grauiſſimis legibus, & ſupplicijs ſemper ſunt perſequuti.

Cur nouatores S. Odonis iudicium in monachatu ſuſcipiẽdo vituperẽt.

Et D. Godwinum quidem miſſum faciamus, qui coniugia ſacerdotum, aliquanto mode-
ſtius, ſed æquè improbabiliter tamen ſæpiuſcule in catalogo ſuo vrget: non quod pro ſuo
matrimonio defenſionem & aram parare opus putauerit; laicus enim eſt, & merè laici filius,
& non clericus, aut Epiſcopus, niſi forſitan Commendatarius; ideoque tam poteſt licitè ma-
trimonio

Parkerus primus vxoratus Cantuarienſium vocatus Archiepiſcopus.

trimonio coniungi, quam quiuis alius de plebe laica. Forte ideo, cum de ſua patriſque ſui ordinatione agit, ita particulariter aſtringit tempus ordinationis, & ordinatorum qualitatem, vt tectè inſinuaret, nec eos potuiſſe ipſum clericum facere defectu poteſtatis, nam & ipſi erant laici, nec ſe voluiſſe clericum reuera fieri, ſed nomen ſolum obtinere vt rei nominatæ debitum honorem & beneficium retineret. Nam conſecrationem Epiſcoporum & presbyterorum ſecundum ordinem Angliæ, non Melchiſedech propoſuit (an etiam eodem fine?) cùm de Parkeri agit promotione, ſecundum quam non poſſit fieri verus presbyter multò minus Epiſcopus: expreſſe enim aſſerit, ipſum Parkerum fuiſſe ordinatum, *ſecundum ritus authoritate parlamenti ſub Eduardo Sexto conſtitutos* (non ſecundum canones Eccleſiæ catholicæ, & Conciliorum Oecumenicorum, traditionemque Apoſtolicam, hæc enim omnia Parlamentaribus iſtis Præſulibus ſordent,) & magnificè vrget catholicos, tanquam euidenter conuictos falſi, (qui ordinationes illas parlamentares non iniuria ſident vt prorſus illicitas & inualidas) eo quod quibuſdam doctis nationis noſtræ presbyteris illos ritus oſtenderint; qui ſi eoſdem validos fuiſſe iudicarint (videtur enim ea narratione hoc inſinuare velle, quamuis aperte id non dicat) ſanè non videntur rituale ipſum curioſe ſatis inſpexiſſe. Nos dum hæc ſcriberemus in manibus ipſum habebamus, & inſpeximus, inuenimuſque in illo rituali ſacerdotem, hoc eſt ſacrificij oblatorem non conſtitui, nec mentionem vllam ſacrificij fieri; diſpenſationem tantum ſacramentorum committi; quod ſacrificium Deo dignè efficiendum poteſtatem valde non dare quiuis verſatus in praxi Occidentalis & Orientalis Eccleſię fatebitur. At Parkerus, qui reuera ſcelerato coniugio, ſeu potius concubinatu ſeſe polluit, tanquam manifeſtè reus ſceleris, quod non potuit negare, non mirum ſi palliare facinus ſuum honeſto nomine voluerit, & concubinariorum ſacerdotum proſequutionem monachis affricare ad odium in ipſis ſuſcitandum, cum non potuerit negare etiam maximos hoſtes monachorum & Clericos omnes ſæculares honeſtioris vitæ, non magis, imò multo plus quam monachi fecerant, concubinatum ſacerdotum ſemper reſtitiſſe. Inde Henricus octauus, Epiſcopique illi conſentientes, qui Monachos ex cœnobijs Pontificiſque authoritatem ex Anglia pepulerunt, Legem tamen *ſex articulorum* ſeueriſſime mandabant exequutioni cuius tertius articulus tam ſacerdotibus, qui poſt ordinationem vxores duxiſſent, quam etiam id licitum eſſe contendentibus, viuicomburij ſupplicium infligendum ſtatuebat. Parkerus autem, qui ſub Henrico illo octauo capellanus, & canonicus ſeu præbendarius Elienſis, ideoque presbyter ſine dubio fuerat (narrante Godwino) *Sub regina Maria bis omnibus priuatus fuit, ac per vim expulſus, nullū aliud ob crimen, quam quod vxorem ſibi legitimo matrimonio* (ſub rege forſitan Eduardo, nam ſub Henrico non fuiſſet auſus) *copulaſſet*. Hæc eſt igitur vera cauſa, cur monachos tanto proſequatur odio, tot proſcindat in ſua hiſtoria conuitijs: eo prorſus modo, quo infames meretriculæ proſtituti pudoris ſibi conſciæ, honeſtis caſtiſque matronis contumelioſe ſolent obtrectare.

An fuerint ante Stigandū aliqui Archiepiſcopi Cantuariæ non monachi.

Veniamus à motiuo, ad rationes ipſorum, videamuſque an forte probent, id quod aſſerunt: fuiſſe nimirum aliquam multos presbyteros ſæculares Archiepiſcopalibus infulis ornatos, etiam ante Stigandum, & ſanctum Odonem. Et Frigeardum quidem electum cum Orderico fatemur, ſed ante conſecrationem Romæ mortuum, vt proinde hic in numerum venire non debeat. Primus ergo, de quo addubitant, eſt Tatwinus Mercius, Brithwaldi Glaſtonienſis monachi ſucceſſor: de quo Parkerus: *Monachus* (inquit) *Ordinis S. Benedicti in Abbatia Brentoni, quanquam alij eum non fuiſſe monachum ſcribunt. Beda ſacerdotem illum fuiſſe monaſterij Brenton in prouincia Merciorum conſtanter affirmat.* Non eſt auſus negare, fuiſſe ipſum Monachum: ſed ab aliquibus id negatum fingit; quis enim Beda poſterior, qui hominem nouiſſet, audet ipſi conſtanter affirmanti, ſeſe opponere negatorem? Affirmat autem conſtanter fuiſſe ſacerdotem monaſterij de Brenton: affirmat ergo conſtanter fuiſſe monachum illius monaſterij:

Non Tatvvinus.

nam Beda, qui hoc de illo affirmat, etiam ſe aſſerit presbyterum fuiſſe ſui monaſterij Gervienſis, nec vnquam à monachorum choro abfuiſſe, nunquam à monaſterio abſtractum fuiſſe. Et à temporibus D. Gregorij magni monachi omnes noſtri ordinis officijs altaris fuerunt addicti, exceptis pauculis quibus cura temporalium commendari conſueuerat, quos ad priorum diſtinctionem, non ſimpliciter monachos, ſed monachos conuerſos vocamus. At videtur Parkerus in ea fuiſſe ſententia, eo ipſo quo aliquis presbyter vocatur, monachum non fuiſſe, aut eſſe deſijſſe: quod quam imperitè ab illo dicatus, nemo temporum Gregorij notorum peritus ignorat; Eſt ergo Bedæ teſtimonio conſtanti hærendum qui ad huius Tatwini ab Auguſtini noni ætatem perduxit hiſtoriam ſuam. Quare D. Godwinus Parkero oculatior, & veritatis amantior, ſine vlla dubitatione ipſum aſſerit *Fuiſſe monachum Benedictinum religione inſignem, & in ſacris literis egregie inſtructum*. Neque vllo modo ſcrupulum Parkeri, de presbyteratu

teratu

[illegible] um [illegible] Pontificum [illegible] tamen [illegible] autoritatem. S[illegible] N[illegible] Memi[illegible] [illegible] quam quo [illegible]. At hæc [illegible] [illegible] presbyter [illegible] debet [illegible] N[illegible] [illegible] conuincit tamen, [illegible] monachum credi [illegible] [illegible] estate [illegible] [illegible] exordium. Acc[illegible] [illegible] *[illegible] appellatur Til-* [illegible] [illegible] *permi-* [illegible] Stow [illegible] [illegible] quid etiam [illegible] Orientalium [illegible] textum à Sebecto, quo re- [illegible] cathedra- [illegible] [illegible] eas Apo- [illegible] cathedralibus [illegible] ha- [illegible] Ecclesia [illegible] seu non [illegible] posuit [illegible] monaste- [illegible] cathedralis [illegible] magis [illegible] Paulinæ, id [illegible] cathedralis presbyter, atque adeo monachus [illegible] monachorum Ar- [illegible] catalogo frustra [illegible] matur [illegible] nus est Celno- [illegible] S. Agelnothus [illegible] Cantuaric [illegible] de [illegible] an fuerint mona- [illegible] quod Decani Cantuarienses appell[illegible] Hoc [illegible] tempore Agelnotho Godwinus permisit [illegible] cathedrales [illegible] ebât, [illegible] monach[illegible] [illegible] viuere ab illis [illegible] dis- [illegible] Cantuar[illegible] [illegible] monach[illegible], ex- [illegible] omnes [illegible] Canonicis [illegible] priores, præfectû, seu præ- [illegible] ex altatum [illegible] Ecclesiarum cathedralium [illegible] appellabant, & ad id [illegible] Godwinus, [illegible] quidem [illegible] non tamen [illegible] veterum fa[illegible] re. Videns [illegible] Malmes- [illegible] & præter [illegible] plures canonicos [illegible] monachi habitum [illegible] ; nec [illegible] certè dep[illegible] fatetur, [illegible] *[illegible] Canuto Rege [illegible] auctor [illegible] gratiam impetrasse, quo [illegible] & priuilegiis confirmauit; cuius [illegible] apud [illegible] p. 11. [illegible] quam verum [illegible], haud [illegible]* [illegible] an hoc [illegible] [illegible] Archiepiscoporum Cantuar[illegible] [illegible] habet, quod falsum est non [illegible] per- [illegible] sta- [illegible] cœno- [illegible] cathedræ Cantuariensi. Primus Bric[illegible]aldus; [illegible] Athel[illegible] [illegible] pus [illegible] eius Dunstanus [illegible] [illegible] Abbas primus [illegible] de C[illegible] [illegible] quibus [illegible] an- [illegible] sextus E[illegible], qui [illegible] notaru[illegible] [illegible] ctus Ab- [illegible] Episcopus Wintoniensis, [illegible] timus E[illegible] [illegible] Regnante in perpetuum Domino [illegible] gubernat, vicesque temporû ho[illegible] umque [illegible] [illegible] que

Nec Noshelmus.

Ecclesia Paulina fuit olim monasterii cathedrale.

Celnothus & Agelnothus, monachi, non clerici seculares.

„minimique [illegible], prout [illegible] æquanimiter imponens & [illegible]
„m[illegible] vt de f[illegible] dub[illegible] tenſit[illegible]
„adi[illegible] rex Ang[illegible]m, [illegible]
„perſiſtentium [illegible] ur, cum con[illegible] & decret[illegible] A[illegible]
„thi ſimulque [illegible]orum [illegible], & con[illegible] ſu optimatum [illegible]
„cœl[illegible]ſtis re[illegible] & [illegible] me[illegible] & [illegible]axatione [illegible]
„mei Edm[illegible]di Re[illegible] Ec[illegible]æ ſanctæ Dei genitri[illegible] Mariæ [illegible]
„fueru[illegible] omni[illegible], [illegible] omnes ſatisfacturas omnium terr[illegible]
„terræ eius [illegible] & [illegible] calumnia & inquietatio[illegible] ſic [illegible]
„tu[illegible] Veru[illegible] Patr[illegible] & Filij & Sp[illegible] au[illegible]
„perpe[illegible] ne pr[illegible]beo & [illegible] ceſſis regni mei præp[illegible]
„[illegible] ſuam [illegible] lus omnino inſulam illam int[illegible] audeat, [illegible]
„or[illegible] aut [illegible], ſed [illegible] tam [illegible] ſiaſticis quam in ſæ[illegible]
„tis [illegible] & [illegible] expectent, ut præceſſores mei ſanxerunt [illegible]
„[illegible] m[illegible]uerunt, Cenwines, Ines, Cuthredus, [illegible]redus, A[illegible]redus, Eduardus, [illegible]
„nus, & gloriosiſſimus Edmundus, & incomparabilis Edgarus. Si [illegible]
„[illegible] occaſione inter[illegible]ere, atque irritum facere [illegible]
„ſtame[illegible] fuerit, [illegible] a con[illegible] vltimi examinis ven[illegible]
„quis vero beneuola intentione hæc facere, probare & defen[illegible]e ſtuduerit, [illegible]
„genitricis Mariæ & omnium ſanctorum interceſſione am[illegible] fiet De[illegible]
„terta vi[illegible] Scripta eſt huius pr[illegible] donatio, & pr[illegible] in [illegible]
„præſentia regis Cnut[illegible] Anno ab incarnatione Dominica [illegible] H[illegible] ve[illegible]
mesberienſis, & pr[illegible] ab [illegible] citatum quibus, quid quæſo lector inuenit [illegible]
re dubitare merito debuerit Gudwinus? An quod tantam libertatem Ec[illegible]æ [illegible]
conc[illegible] & [illegible] rex Canutus? at longe ante illum [illegible]ceſſerant [illegible] Re[illegible]
tum ip[illegible] mat conceſſiones; nihil noui adijciens, quod [illegible]
don[illegible] ab Ina, cuius priuilegium integrum [illegible]pra poſuimus. Et a[illegible] E[illegible]ar[illegible]
priu[illegible] [illegible]ratione Malmesberienſis lib. 2. de Regibus. cap. 8 in [illegible]
no[illegible]ur, quæ Kenwinus, [illegible] E[illegible]helredus, Cuthredus, Elfredus, Edwar[illegible]
nus, Edmundus conceſſeraot: & præterea clerici [illegible] tius inſulæ Glaſtin[illegible]
& conuent[illegible] bijciuntur; qui Rex etiam hæc ſua priuilegia a Ioanne [illegible]
cutauir, rel[illegible] quod eodem capite Malmesberienſis teſtatur. Ex quibus patet n[illegible]
eſſe dubium [illegible] Rex ſanctus Canutus, quique Angl[illegible] gratificandi omnem o[illegible]
arripiebat, ta[illegible] monaſter[illegible] præcceſſoribus ſuis regibus tam dilecti libertatem c[illegible]
ret. An vero [illegible] Godwinus, vtrum hac gratia apud [illegible] valuer[illegible] E[illegible],
ab [illegible] quare non obtineret, qui etiam [illegible] perſuaſit (vt ibidem [illegible]
Malmesberienſis) etiam in exteras nationes liberalitatem ſuam extendere, [illegible]
grandem pecuniæ in fabricam Eccleſiæ Carnutenſis in Gallia larg[illegible]. An verò d[illegible]
Malmesberieñſis rectè [illegible] numeret [illegible] Glaſtonienſibus? ne[illegible]
ſa dubitat, cum Malmesberienſis indicet ſe res Glaſtonienſium curioſiſſima dilige[illegible]
gaſſe, & de a[illegible] tatibus eius Eccleſiæ ſeu Abbatiæ ſcripſerit egregium com[illegible]
(qui manuſcriptus [illegible] in bibliotheca [illegible] otoniana) ac propterea poterit procul [illegible]
&te de m[illegible] pronunciare, cum incred[illegible] inter reliqua m[illegible]
ment[illegible] us Abbatiæ annotatum, qui mon[illegible] ad ſed[illegible]
pales, præſertim Pr[illegible] Eccleſiæ promouerentur. Denique ipſ[illegible] ſ[illegible]
qu[illegible] h[illegible] a[illegible] *itu monachorum ſ[illegible]*
nihil [illegible] ſe adamuſſim regulam. S. Benedicti, [illegible] ante cl[illegible]
ca[illegible] ab auita religione in ſæcul[illegible] per[illegible] licet [illegible] d[illegible]
qu[illegible] m p[illegible] te, Lanfrancum eus feciſſe narrat M[illegible]
ve[illegible] tutus. Itaque [illegible] modum La[illegible] tempo[illegible], mon[illegible]
tro[illegible] reuocauit: ſic & antea [illegible]phegus, Alu[illegible], & [illegible]
m[illegible] ac[illegible] cal[illegible] ates rectoribus priuatos, & propterea [illegible] a[illegible]
meliores [illegible] xiſſen[illegible] Ethelw[illegible] etia[illegible] & D[illegible]ſtanus, [illegible]ia & [illegible]
cleric[illegible] us v[illegible] que [illegible] uot monaſteria v[illegible]
troducti s[illegible] ur a[illegible] nouatoribus primi monachorum in [illegible]
tr[illegible] du[illegible] s. [illegible] q[illegible] n [illegible] c monaſter[illegible] o cathedra[illegible] uariæ [illegible]
mon[illegible] ple G[illegible]winu[illegible] pſo fat[illegible] um c[illegible]
fatetu[illegible] eu[illegible] iudi[illegible] vitæ q[illegible] ſæcularitate, non profeſſionis diuerſitate [illegible]

repaſſe. Quod verò Agelnothus, & Celnothus Decani appellati inueniantur Can- es; cum potuerit intelligi de Decanatu monachorum (qui dignitas eſt in monaſterijs ul m Priori proximus, & aliquando etiam iuxta regulam, ſi Abbati placuerit Prio- n habere, inſtar Prioris eſt. tamen vt de officio Eccleſiaſtico intelligatur, meminiſſe Godwinus etiam in Epiſcopatu Dunelnenſi Priorem in toto Epiſcopatu Decani & mini officium geſſiſſe; vt proinde ſicut ibi, alibique monachi fuerint & Decani & Ar- , ſic etiam in hac Eccleſia Cantuarienſi. In qua non negamus clericos monachis s vixiſſe, uno & ſequioribus ſæculis canonicos ſæculares; ſed eos in monaſterio ca- locum non habuiſſe, nec ante monachos in choro ſtetiſſe, quantumuis illud ſibi ar- luerint, conſtat ex decreto Innocentij Papæ tertij contra canonicos pro monachis o & ad Archiepiſcopum Cantuarienſem miſſo, tenoris ſequentis. Cum bona ſint co- Deo & hominibus ſecundum Apoſtolum prouidenda, Epiſcopis, qui ſucceſſores Apo- rum exiſtunt, & lux mundi, & ſal terræ, veritatis teſtimonio perhibentur, eſt ſum- atte ndendum, vt via regia incedentes, nec declinantes ad dexteram vel ſiniſtram, conſcientiam propter famam, neque tamen famam pro conſcientia derelinquant: inter ea irreprehenſibiliter gradiantur, quod neque impij apud Deum, qui videt in neque crudeles apud homines, qui vident in facie iudicentur. Sane conquerentibus lijs monachis Cantuarienſibus noſtris eſt auribus intimatum, quod te præſente in onibus, quæ in Eccleſia ipſa ſolenniter celebrantur, quandoque præcedunt, que ſequuntur inter te ipſoſque monachos, quaſi ſeparantes caput à membris cle- u res; eorumdem inſuper ſtalla in choro contra conſuetudinem coarctantes. Ex te dignitati Cantuarienſis Eccleſiæ plurimum detrahitur, & honori, & ſcanda- u dicitur) generatur in cordibus infirmorum, & quies Deo famulantium perturba- tio deperit popularis: dum in eodem collegio diuerſæ profeſſionis & habitus omines ſociari, quorum alij veſtiuntur vilibus alij prætioſis, quidam velatis capitibus, alij denudatis. Cum igitur ſit incongruum, vt in vno & eodem officio diſpar exiſtat, ſi aternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus circa præmiſimus, corrigenda, ſolicitudinem adhibeas paſtoralem: vt & ſcandalum de medio, propter quod multa ſunt ſæpius omittenda, ſicut iam alia vice tibi re- ntimatum; atque in Cantuarienſi Eccleſia regimini tuo commiſſa, quæ celebrem obtinet inter Eccleſias Anglicanas, nihil reprehenſioni dignum occurrat, vnde ad gronia & honeſtatis exemplum conuenit deriuari. Tunc enim melius, ſicut tua fra- on ignorat, ſubditos tuos corrigere poteris, & ad frugem reducere meliorem, capite nihil inuentum fuerit, quod merito debeat reprehendi. Datū Lateranis. &c.

Decretum Innocētij pro monachis Cantuariēſiū prerogatiua.

ia ex omnibus de quibus dubitari poſſet an monachus fuerit, Edſinus penulti- alogo Godwini ante Stigandum, quem ſacerdotem ſæcularem autumat, quia ca- fuit Reginę; ſed argumentum friuolum eſt, cum Dunſtanus iam monachus, & po- m eremita, deinde fuerit Capellanus regis ſui, & ei capellano Rex contulerit Abba- onienſem in qua antea vitam monachi & Eremitę tranſegiſſet. Potuit ergo Ead- monachus, & capellanus eſſe; potuit prętetea Archiepiſcopus electus monachum in- iamſi prius ſæcularis fuiſſet, exemplo videlicet S. Odonis prædeceſſoris ſui & iuxta elmenſis Eccleſię paulo ſuperius oſtenſum, in qua etiam ſæcularis presbyter in Epi- lectus; debuit tamen prius attonderi in monachum, quam conſecraretur in Epiſco- & veriſimilius eſt, nempe aut monachum prius fuiſſe, aut poſterius, quia cum eſ- valetudinis, totam Primatus ſui adminiſtrationem Abbati Abindonienſi mona- mmiſit. Nam aut hoc fecit, quia monachus monachum voluit habere Vicariū: no o exemplo Vicarium clericum ſęcularem habere non auſus fuiſſet, cum an- ues monachos ea adminiſtratio fuiſſet. Iam ergo conſideret & iudicet æquus nſnam magis credendum ſit de perpetuo monachatu Archiepiſcoporum Can- n Parkero, Godwino, paucis nouatoribus ex odio monachorum negantibus; que omnibus alijs hiſtoricis, ſiue proteſtantibus, ſiue catholicis imo ipſis ſan- Cantuariēſi, Odoni Seuero affirmātibus? Affirmāt noſtro ſæculo Harpſeldius & at Ordericus tempore Henrici primi, eademque ætate Malmesburienſis, & s Mathæus vterque, Albanenſis & Weſtmonaſterienſis; aſſerit Eadmerus ætaio eum eo omnes Angliæ Epiſcopi in electione Rodolphi Archiepiſcopi; Aſſerit er S. Odo, & qui eorum vitas ſcribunt, Oſbernus, & Stephanus Langton s Cantuarienſis a D Thoma quartus: & hi tamen recentiores ex non intelle- yter, Decani, Capellani vocabulis aut officijs audent contradicere. Tam ſtupidi ſci-

Eadſinus monachus, non clericus ſecularis.

licet erant omnes Angliæ Epiſcopi, qui Walkelino duce monachos ex cathedralibus Eccleſijs expellere niſi ſunt, & qui poſtea ijdem poſt Anſelmum ſæcularem aliquem in primatu Cantuarienſi ſubſtituere feruentiſſime laborarent: vt monachis perpetuitatem hanc obijcientibus non potuerint exceptionem falſi regerere, & Eadſinum virum ſanctum, parum ante Stigandum impium, Clericum fuiſſe ſæcularem, Agelnotum quoque & Ceolnothum, & Tatwinum ab Auguſtino ſeptimum, ſi id verum credidiſſent? aut probabile poteſt vlli videri viros illos magnos, prudentes, acerrimos, in negotijs ſub prudentiſſimis regibus verſatiſſimos: non potuiſſe, non voluiſſe falſam hanc monachorum iactationem authenticis probationibus de propinqua ipſis ætate deſumptis elidere, ſi falſam exiſtimaſſent? Sed nimirum fuit illis hoc certiſſimum, ante illa tempora neminem Cantuariæ ſediſſe Archiepiſcopum, qui non monachus fuiſſet, præter vnicum Stigandum. Et vt ad S. Odonem redeamus, mirum eſt illos nouatores non hoc aduertiſſe, illum ſanctum, doctum, prudentemque fuiſſe rerum æſtimatorem, non hebetem, non ſcrupoloſum, non exigui anguſtique pectoris virum: adeoque non facile obiecturum fuiſſe tot Regis & Coepiſcoporum inſtantijs traditionem incertam à monachis iactatam, niſi eam etiam ſciuiſſet ipſius veritatis firmiſſimis radicibus ſubnixam.

Prætogatiua monaſteriorũ cathedralium ortum non habuit à S. Dunſtano.

Ex hoc autem S. Odonis facto, & ijs quæ in eius illuſtratione diximus, ruit illa artificioſa impugnatio, qua tacite vſus eſt Cardinalis Baronius, dum (vt ſupra vidimus) hanc dignitatem Archiepiſcopalem monachis auctoritate S. Dunſtani vult attributam & ſtabilitam. Vnde enim habuit S. Odo Archiepiſcopus, cum Dunſtanus tantum Abbas fuiſſet, traditionẽ illam, ſi ea conſuetudo à S. Dunſtano cœpiſſet originem? Sed clariſſime apparet ex concordia regulari, quam S. Dunſtanus præcipue curauit promulgari, illam quidem conſuetudinem Dunſtani authoritate roboratam, non ab eius induſtria aut gratia apud principes pios introductam. Certe illa verba, quæ habet in prologo regularis concordiæ non ſonant recentem „introductionem, ſed conſuetudinem iam ætate diuturna roboratam. Præfato equidem ſy„nodali conciliabulo hoc attendendum magnopere cuncti decreuerunt, vt Abbatum & „Abbatiſſarum electio cum Regis conſenſu, & conſilio, ſanctæ regulæ ageretur documen„to; Epiſcoporum quoque electio, vti Abbatum, vbicumque in ſede Epiſcopali Monachi re„gulares conuerſantur, ſi Domini largiente gratia tanti profectus ibi monachus reperiri „potuerit, eodem modo agatur, nec alio quolibet modo, dum eiuſdẽ ſunt conuerſationis, à „quoquam præſumatur. Si autem imperitia impediente, vel peccatis promerentibus, talis, „qui tanti gradus honore dignus ſit, in eadem Congregatione reperiri non potuerit, ex alio „noto monachorum monaſterio concordi Regis & fratrum, quibus dedicari debet, conſilio „eligatur. Qui ordinatus videlicet Epiſcopus in omnibus eundem morem regularem cum „monachis ſuis, quem Abbas tenet regularis, diligenti cura, & magnopere excellenti, iugi„ter ſine intermiſſione cuſtodiat, nec Epiſcopatus occaſione regulæ præcepta tumidus vel „obliuioſus temerè intermittat: ſed quantum excellit honore, tantum & opere. Sæcularium „vero prioratum ne ad magni ruinam detrimenti, vti olim acciderat (*nempe ſub Danicis in„curſibus, & Regibus ſocordibus illorum incurſuum temporibus*) miſerabiliter deueniret, magna „animaduerſione atque anathemate ſuſcipi cœnobijs ſacris prohibentes, Regis tantum„modo & Reginæ Dominium ad ſacri loci munimen, & ad eccleſiaſticæ poſſeſſionis aug„mentum voto ſemper efflagitare optabili prudentiſsimè iuſſerunt. Prudens lector animaduertit hoc decreto Synodico, non inſtitui de nouo vt monachi regulares in Eccleſijs Cathedralibus collocentur: ſed ordinare, vt quandoquidem in multis Eccleſijs Cathedralibus iamdudum conſtituti eſſent monachi, quorum quaſi Abbas eſſet Epiſcopus; illorum monaſteriorum Epiſcopi Abbatum more iuxta B. Benedicti inſtitutum concordi fratrum ſuffragio eligerentur. Similiter & peſtiferum commendatariorum, aut prælatorum ſæcularium in regularibus eccleſijs (qui ſub aliquibus regibus, vt dixi ſocordibus antea inoleuerat vt etiam patet, ex actibus conciliaribus Cuthberti Archiepiſcopi apud Malmeſburienſem) abuſum damnant in hac Synodo Patres, & anathematizant. Quod non recentem inſtitutionem ſed antiqui inſtituti reſtitutionem, abuſu peſsimo remoto, inſinuat. Et ita intelligendum eſſe hoc decretum factum iſtud S. Odonis in veteri notiſsimaque traditione fundatum ſatis conuincit.

Teſtimoniũ Venerabilis Bedæ.

Vnde ergo tam annoſam conſuetudinem perpetui monachatus in Cantuarienſibus Archiepiſcopis, cuius maieſtate perculſus Odo ab Auguſtino vigeſimus ſecundus non prius audebat Archiepiſcopus conſecrari, quàm monachus fieret, vnde inquam acceſſemus, niſi ab ipſomet Auguſtino, ſanctoque Gregorio noſtris in Chriſto Patribus ac Apoſtolis? Sane ipſi authores catalogi Parkerus, & Godwinus fatentur expreſſe omnes Epiſcopos vſque ad S. Odonem, excepto forte Tatwino & Nothelmo, fuiſſe monachos; quare non poteſt negari, quin

ri, quin ab Auguſtino & Gregorio debeat acceſſeri; Sed ne videamur ſolum cõſequentijs agere prodeat teſtis irrefragabilis Venerabilis Beda, qui Apoſtolorum noſtrorum diſcipulos familiariter nouit: hic ergo hunc viuendi modum, vt Epiſcopalis Cathedra à Præſule monacho, Canonicíſque monachis gubernaretur Auguſtino diſcipuliſque ſuis in Angliam profecturis à D. Gregorio commendatum fuiſſe ſcribit: idque (ne leuiter, aut obiter, aut parum conſiderate ab eo ſcriptum putaretur) duobus in locis teſtatum reliquit. Primus locus eſt in [illegible] lib. hiſtoriæ gentis Anglorum cap. 3. Vbi rationem reddens, cur Eatta Lindisfarnenſis Epiſcopus, Cuthbertum monaſterio Lindisfarnenſis eccleſiæ Præpoſitum ſeu Priorem præfeciſſet, quem locum idem R. Pater (Epiſcopus nimirum Eatta) Abbatis iure regebat, [illegible] Quia nimirum Aidan, qui primus eius loci Epiſcopus fuit, cum monachis illuc & ipſe monachus adueniens, monachicam in eo conuerſationem instituit; quomodo & prius beatus pater Auguſtinus in Cantia feciſſe noſcitur, ſcribente ei reuerendiſsimo Papa Gregorio, quod & ſupra poſuimus: Sed quia tua fraternitas, inquit, monaſterij regulis erudi[illegible] ſeorſim fieri non debet à clericis ſuis, in eccleſia Anglorum, quæ nuper authore Deo ad [illegible] perducta eſt, hanc debet conuerſationem inſtituere, quæ in initio naſcentis eccleſiæ [illegible] Patribus noſtris, in quibus nullus eorum, ex his, quæ poſsidebant, aliquod ſuum eſſe [illegible] bat, ſed erant eis omnia communia. Alter locus eſt in vita S. Cuthberti cap. 16. quem [illegible] ponemus, & diligentius perpendemus: quoniam Gallonius, & Caracceolus, & alij [illegible] regulares, adeo cupidè arriperent priorem locum, vt ſtabiliant in his Eccleſijs Cantuarienſi licet, & Lindisfarnenſi, non monachos, ſed clericos regulares, ſeu Canonicos Apo[illegible] fuiſſe. Sed ex [illegible] loco poſteriori Venerabilis Bedæ, apparebit clariſsime, recentiores [illegible] ut imperitia rerum Anglicarum, qu[illegible] d[illegible] de illis credere, aut confidenti aſſertione, [illegible] deceat eſſe quicquid illi iudica[illegible], potius quam quomodo noſtri auctores ſcribunt, [illegible] e apparet verius eſſe. non enim tam leui oculo legerunt res noſtras, vt Bedam non [illegible] terint expreſsè de monachis cler[illegible], non de clericis non monachis loqui;) peſsi[illegible] o vt ſuis opinionibus authori[illegible] concilient, ordini monachali decus ſummum [illegible] ere, ſibique iniuria arrogare: Dicit ergo venerabilis Beda: Cum ergo venerabilis [illegible] famulus (*Cuthbertus*) multos in Mailroſenſi monaſterio degens annos multis virtutum ſpiritualium clareſceret ſignis, tranſtulit eum Reuerendiſſimus Abbas ipſius Eatta [illegible] monaſterium, quod in Lindisfarnenſium inſula ſitum eſt, vt ibi quoque regulam monachicæ perfectionis, & Præpoſiti authoritate doceret, & exemplo virtutis oſtenderet. Nam & ip[ſ]um locum tunc idem reuerendiſſimus Pater Abbatis iure regebat. Neque aliquis mi[illegible], quod in eadem inſula Lindisfarnæa, cum permodica ſit, & ſuprà Epiſcopi, & nunc [illegible] atus & monachorum eſſe locum diximus; reuera enim ita eſt. Namque vna eademque ſeruorum Dei habitatio vtroſque ſimul tenet, imo omnes monachos tenet. Aidanus [illegible] ippe, qui primus eiuſdem loci Epiſcopus fuit, monachus erat, & monachicam cum ſuis [illegible] mnibus vitam ſemper agere ſolebat: vnde ab illo omnes loci Antiſtites vſque hodie ſic E[illegible] pale exercent officium, vt regente monaſterium Abbate, quem ipſi cum conſilio fra[illegible] legerint, omnes præbyteri, diaconi, cantores, lectores, cęteriqne gradus eccleſiaſti[illegible] n chicam per omnia cum ipſo Epiſcopo regulam ſeruent. Quam viuendi normam [illegible] n ſe dilig[illegible] re probauit beatus Papa Gregorius, cum ſciſcitanti per literas Auguſtino, [illegible] m [illegible] nu[illegible] ni Anglorum Epiſcopum miſerat, qualiter Epiſcopi cum ſuis clericis [illegible] e[illegible] debeant, reſpondit inter alia: ſed quia tua fraternitas monaſterij regulis eru[illegible] ſeor[illegible] m [illegible] non debet à clericis ſuis, in eccleſia Anglorum, quæ Deo authore nuper [illegible] m perducta eſt, hanc d[illegible] bet conuerſationem inſtituere, quæ in initio naſcen[illegible] fuit Patribus noſtris, in quibus nullus eorum ex his quæ poſsidebant, aliquod [illegible] um eſſe d[illegible] cebat: ſed erant illis omnia communia. Igitur ad Lindisfarnenſem eccleſiam [illegible] e m[illegible] n[illegible] ſt[illegible] rium vir Domini adueniens, mox inſtituta monachica fratribus viuendo pari[illegible] doce[illegible] do tradebat: ſed & circumquaque morantem vulgi multitudinem, more ſuo, [illegible] b a viſitatione ad cæleſtia quærenda ac promeranda ſuccendebat. Nec non etiam ſignis [illegible] lator effectus, plurimos varijs languoribus & tormentis comprehenſos, orationis inſtan[illegible] [illegible] æ ſanitati reſtituit: nonnullos ab immundorum ſpirituum vexatione non ſolum [illegible] præ[illegible] ns orando, vel certe eorum ſanationem prædicendo curauit, in quibus erat & illa Præfecti vxor, de qua ſupra retulimus. Erant autem quidam in monaſterio fratres, qui [illegible] uæ conſuetudini, quam regulari mallent obedire cuſtodiæ: quos tamen ille modeſta [illegible] tiæ ſuæ virtute ſuperabat, & quotidiano exercitio paulatim ad melioris propoſiti ſta[illegible] um conuertebat. Denique ſæpius in cœtu fratrum de regula diſputans, cum acerrimis contradicentium fatigaretur iniurijs, exurgebat repente, & placido vultu atque animo egrediens

Eccleſia Lindiſfarnēſis quæ nunc Dunelmenſis ſemper Benedictina.

grediens dimittebat conuentū; ac ſequenti nihilominus die, quaſi nihil obiectionis pridie ſuſtinuiſſet, eadem, quæ prius, monita eiſdem dabat auditoribus, donec illos paulatim, vt diximus, ad ea quæ vellet, conuerteret. Ex hoc luculento venerabilis Bedæ teſtimonio multa colliguntur ad rem noſtram apprimè facientia. Primo quidem, non ſolum imperitè, ſed etiam audacter, & proteruè Gallonium, & Caraccíolum, & alios cum illis nouitatis eiuſdem aſſertores hæc verba Bedæ trahere inuitiſſima, & palam reluctantia, ad probandam in hac Eccleſia Lindisfarnenſi (quæ poſteà Dunelmum eſt tranſlata) vitam communem Epiſcopi & Canonicorum non-monachorum: dicit enim apertiſſimè Venerabilis Beda, non ſolum Epiſcopum vnà *monachoſque* locum illum conſtituiſſe, *ſed omnes ibi monachos fuiſſe*; dicit totum clerum Epiſcopalem, *Presbyteros, Diaconos, Cantores, Lectores, cæteroſque gradus* Eccleſiaſtici viros à prima inſtitutione Cathedræ Epiſcopalis ad ſua vſque tempora, per ſeptuaginta amplius annos *monachicam regulam, cum ipſo etiam Epiſcopo ſeruaſſe*; Quid ergo compulit iſtos recentiores ex hoc Bedæ teſtimonio Clericalem non monachorum vitam extundere? An vita monachica ſignificat regulam clericorum, aut canonicorum, à monaſtica diſtinctam? Aut quid non poſſit a quolibet affirmari, ſi iſtis liceat tam aperte proteruire? Sed ſatis multis exemplis oſtendit R. Abbas noſter Conſtantinus, Gallonium, alioſque tales magis ad opinionem ſuam pugnaciter tuendam, quam ad veritatem aſſerendam diſputaſſe: qui etiam aſſerere auderet regulam Benedictinam Beda viuo nondum in Angliam receptam, quam ante Bedam natum Sanctus Wilfridus, & S. Benedictus Biſcopius Ceolfridi, qui Bedam monachum fecerat Abbas, in toto regno Nordanhumbrorum triginta tantum annos poſt Paulini mortem Iacobo Paulini diacono adhuc viuente & adlaborante plantauerunt, quam & legere potuiſſet apud eundem Bedam Paulino prædicante inter primos qui fidem ſuſceperant, fuiſſe nominatiſſimam regulæ noſtræ Abbatiſſam Hildam Edwini Regis neptim, quæ propterea S. Wilfrido pro paſchali ritu contra Scotos diſputanti, cum regina, filioque eius Alcfrido aſſiſtebat. Putauit forte Gallonius tranſalpina ingenia tam eſſe inſulſa, vt ipſi confidenter duntaxat affirmanti aut neganti ſine vlla probatione contra ſuarum antiquitatum teſtatiſſimam fidem & auctoritatem crederent. Secundo loco (quod ſuperius huc vſque diſtulimus, aperte conſtat in hac eccleſia Lindisfarnenſi. & Dunelmenſi, ad quam poſtea eius cathedra eſt tranſlata, ſemper monachos fuiſſe, omnemque eius clerum, vnà cum Epiſcopo debuiſſe & conſueuiſſe monachicá vitam regulamque ſeruare. Tertio, quod Gallonius ſolita ſua præfidentia negauit, ex hoc eodem teſtimonio aperte colligitur, vitam monachicam, quæ in hoc cœnobio cathedrali viguit, ſecundum regulam S. Benedicti fuiſſe. Non quidem planè ſub Aydano, Finano, & Colmano Epiſcopis & monachis Scotis: hi enim, quãuis monachi fuerint, nondū tamen ex toto regulam S. Benedicti ſuſceperant; ſed exorta ſub Colmano controuerſia de canonico Paſchate, & tonſura regulari, in quibus ritibus Scotti monachi ab vſo Romano, monachorumque Romanorum diſſentiebant: Scotti victi nec tamen ſuas traditiones adhuc relinquere parati, locum ceſſerunt tam Epiſcopatus quam monaſteriorum Nordanhumbrię

Bedā de regula monachorū, non de regula clericorum loqui.

Wilfrido, & Iacobo, cæteriſque qui paſcha catholicum celebrare, tonſuramque Romanam more ferre ſtatuerant, in quibus erat etiam Eatta, factus ex Abbate Mailroſenſi Abbas ſimul & Epiſcopus Lindisfarnenſis; qui cum ſuadente S. Wilfrido in monaſterio Mailroſenſi per ſanctum Boiſilum Præpoſitū ſuum regulā S. Benedicti introduxiſſet, eandem etiā in eccleſiā hanc cœnobij Lindisfarnenſis per S. Cuthbertum præpoſitum introduxit. Hoc enim ſignificant illa verba, *vt ibi quoque* (hoc eſt æquè in Lindisfarnenſi, ſicut antea in Mailroſenſi) *regulam monachicæ perfectionis, & Præpoſiti authoritate doceret, & exemplo virtutis oſtenderet.* Nam antea ſub Scottis non vtebantur alicuius regulæ præſcripto, ſed traditione tantum à maioribus accepta gubernabantur; ideoque vt eoſdem *Regulæ* auctoritati ſubijceret, Præpoſitum illis Cuthbertum Eatta Abbas præfecit: Quanta autem cum difficultate eos ad regulam ſuſcipiendam adegerit, oſtendunt tum illa verba, *Erant autem quidam in monaſterio fratres, qui priſcæ ſuæ conſuetudini, quam regulari mallent obtemperare cuſtodiæ*; quæ innuunt longe aliam à Cuthberto inſinuatam illis diſciplinam, quam qua antea fuiſſent imbuti; eamque diſciplinam non *conſuetudine* aliqua niti, ſed *regulæ* ſcriptæ videlicet ordinatione contineri, & propter diuerſitatem inſtructam monachis illis non placuiſſe, Tum etiam quotidianus labor Cuthberti, qui *regulam in conuentu* explicabat, & contradicentibus ei monachis prędictis, placida conſtantique diſputatione perſuadere nitebatur: Tum denique quia hic illius conatus, dicitur à S. Beda, *quotidianum exercitium* quo monachos illos paulatim *ad melioris propoſiti ſtatum conuertebat*, hoc eſt ad exactioris, probatioriſque diſciplinæ obſeruantiam. Hæc enim omnia aperte indicant, Eattam Abbatem, Prępoſitumque ſeu Prioré ipſius Cuthbertū ſategiſſe totis viribus, & ipſos monachos Scoticæ diſciplinæ aſſuetos, ad aliā obſeruātiam

Bedam apertè loqui de regula S. Benedicti

ſecuriorem

[illegible] rem pe[illegible]icerent. Hanc diſciplinam vocat Beda *regularem cuſtodiam*, opponitque eam [illegible] *nſ[illegible]etu[illegible]*; vocat *pr[illegible]po[illegible]ti melioris ſtatum*; vocat expreſsè *re[illegible]ulam, quæ in conuentu* [illegible] A[illegible] q[illegible]æ alia potu[illegible] [illegible]lla eſſe, quàm D. Bened[illegible]? Scotti regulam non babebant; [illegible] [illegible]la clericalis, vt fruſtra & temerè pronunciat Gallonius, quia erat monachis, & [illegible] propoſita; ac proinde neque regula Auguſtiniana, quæ *Præpoſitum* patrem, [illegible]bat, vſque ad tempora Eugenij qu[illegible]; cu[illegible]que ita exiguę authoritatis, vt [illegible] [illegible]o ec[illegible]leſiæ Cathedralis dependere ex ipſa regula teneretu[illegible]; [illegible]m hic Ab- [illegible] [illegible]peret, imo & Epiſcopum aliquando in regolaribus haberet ſubiectum, vt [illegible] [illegible]s ex C[illegible]ncilio Theodori Cantuarienſis Archiepiſcopi. Erat ergo proculdub[illegible] [illegible] B[illegible]n[illegible]di[illegible], [illegible]æ antonomaſticè ſemper *Regulæ* nomine apud Latinos intel[illegible]igi[illegible] [illegible]e monach[illegible]s ſermo habetur quam Gregorius per eccleſ[illegible]am Latinam manda- [illegible]quam diſcipulis ſuis, in Angliam proficiſcentibus commendauit. Præſertim cū [illegible]ctiſque Benedictus Biſcopius, & Iacobus Paulini Diaconus, quibus anni- [illegible] S[illegible] [illegible]d[illegible]ſciplina atque doctrina eſt reformata, Benedictini monachi, regu- [illegible]gatores per Northumbriam ſtudioſiſſimi fuerint, quod ſuperius clarè de- [illegible] [illegible]re ridiculum eſt, quod Gallonius hic excepit, Bedam expreſſe regulam [illegible] n[illegible]eminaſſe: at oominauit regolam, quæ (vt Benedictus Pater in ſua man- [illegible]x[illegible]licabatur; quam ſeruabant monachi Romani Paſcha catholicum ecle- [illegible] Ve[illegible]is Beda tandam ſuam agnoſcebat, & à Patribus ſuis, Ceolfrido & [illegible] [illegible]o [illegible]a[illegible]que per reliquam Aogliam monachis ſeruari ſciebat. Alioqui, ſi [illegible] S. Bene[illegible]cti, quia illius nomeo non appoſuit, nullius erat reguls, quia nullius [illegible]uit. App[illegible]ſuit autem Beda notas ſatis euideotes, vnde ſciremus de qua regula [illegible]arum *prima* eſt, ipſe ſtylus narrationis vitæ S. Cuthberti per omnia ſtylo Gre- [illegible] vitam S. Benedicti delineauit, perſimilis; *altera* euidentior, conformitas [illegible]culorum S. Cuthberti & S. Benedicti: nam cum io cap. 13. vitæ narraſſet, quo- [illegible]æ [illegible]ante & præmoneore *hoſtis nequiſſimus fantaſticum deferens ignem domum* [illegible]dit, *ita vt viderentur faces ign[illegible]um totam volitare per villam;* & *exiliens qua-* *dum* [illegible]*nem tota turba quam docebat, certatim aquas iactabat, nec tamē vnda vera falſas* [illegible]*mas potuiſſet, donec orante viro Dei Cuthberto fugatus autor fallaciarum ficta ſecum* [illegible]*as reportaret in auras*; & io ſequenti cap. 14. aliud miraculum veri incendij B. [illegible]ibus reſtincti retuliſſet; ſubiecit hoc Epiphooema: *Sicque in duobus miraculis* [illegible]*m eſt virtutes imitatus; in fantaſticis quidem præuiſis, & euacuatis incendijs vir-* *di[illegible]imi & Sanctiſsimi Patris Benedicti, qui ſimulatum ab antiquo hoſte quaſi* *c[illegible]ti[illegible]æ incendium ab oculis diſcipulorum orando pepulit: in veris vero æque* *r[illegible]tis ignium globis, virtutem viri venerabilis Marcellini Anconitarum antiſti-* [illegible]*e eadem ciuitate ipſe contra ignem poſitus, orando flammas compeſcuit, quas tanta ciuiū* *am* [illegible]*iendo nequiuerat*. Confer hæc cum Gregorij [illegible]ialogo cap. 10. lib. 2. in quo ſi- [illegible]o[illegible]um Diui Benedicti narrat, & videbis vt mi[illegible]acolum miraculo, ita verba narratio- [illegible]m correſpondere. Pari modo io cap. 18. vitæ S. Cuthberti, narrat venerabilis [illegible] aq[illegible]æ de rupe aductæ: Cernitis (verba ſunt ſancti Cuthberti ad fratres Beda [illegible] fo[illegible]tis[illegible]ps ſit manſio, quam adij: ſed rogemus obſecro illum, qui conuertit [illegible]p[illegible]r[illegible]m io ſtagnum aquę, & rupes in fontes aquarum, vt non nobis, ſed nomini ſuo de h[illegible]c quoque rupe ſaxoſa nobis venam fontis aperire dignetur: fodiamus in [illegible] [illegible]n[illegible]uli mei, credo torrente voluptatis ſuę potabit nos. Fecerunt ergo foueam, [illegible]u[illegible] emanante ab i[illegible]teri[illegible]s vnda repletam inuenerunt; vnde dubium non [illegible]ationibus viri Dei de aridiſſima prius terra elicitum [illegible]uiſſe aquam: quæ videli- [illegible]um[illegible]o modum primis contenta ripis, nec foris ebulliendo pauimentum inua- [illegible]o nouit deficere: ita moderata gratia largitoris: vt nec neceſſitate acci- [illegible]ret, nec ſuſtentaodæ neceſſitati i[illegible]opia deeſſet. Deinde ſequenti cap. 19. [illegible]lo de alitibus ſolo iuſſu a ſegete ſua abactis, ſubijcit; Et hic quoque ve- [illegible]mul[illegible]s in duobus miraculis duorum patrum eſt facta ſequutus: in aqua [illegible]a[illegible]e rupe, factum Beati patris Beoedicti, qoi idem pene, & eodem modo legi- [illegible]m[illegible] [illegible]te[illegible]ideirco vberius, quia plures erant, qui aqoæ inopia laborarent. [illegible]sà[illegible]e[illegible]e volat[illegible]us, reuerendiſſimi & ſanctiſſimi patris Antonij ſeque- [illegible]q[illegible]æſione hortuli, quem ipſe plantauerat vno onagros ſermone com- [illegible]e n[illegible]e[illegible]p. xx. ſequenti: Libet etiam quoddam B. Cuthberti, in exem[illegible]ū [illegible]cti fact[illegible] narrare miraculum: in quo auium obedien[illegible] & hum[illegible]ta- [illegible]a & ſup[illegible]ia condemnatur humana. Et ſubijeit miraculū, de coruis di-

 cto eius

Regula monaſterij Lindiſfarnēſis fuit S. P. N. Benedicti.

ďto e us obe[illegible] B. Benedicti [illegible] fu[illegible] runs ver[illegible] na [illegible] in aula [illegible] V[illegible] merito ca[illegible]gan [illegible] & [illegible] tren [illegible] mo[illegible]dus, [illegible] [illegible] monio legiſſet, aut [illegible] te legere de[illegible]et (niſi ſtatutum illi f[illegible]r proteruiæ [illegible] [illegible] us dar[illegible] quantia cum h[illegible] s præf[illegible]one nominetur à V. Beda Diuus [illegible] B[illegible]n dictu[illegible] A[illegible] [illegible]tro C[illegible]et[illegible] maiori ſpecie reu[illegible]entiæ [illegible] in h[illegible] po[illegible]mus teſtimoni[illegible] D. Antonium: qua[illegible] p[illegible] D. Benedi[illegible]m æque honora[illegible] [illegible]ller; au[illegible] quaſi neceſſarium illi ſemper fuiſſet quandocumque me[illegible]io [illegible] eoſdem [illegible] r ex[illegible] cu[illegible] reu[illegible]ntiæ titulos vſur[illegible]are. Noluit etiam [illegible] aduer[illegible], monach[illegible]s omnes Benedi[illegible]nos [illegible] Antonium tanquam primum cœnob[illegible]a e[illegible] m pere parreultu cum Benedi[illegible] Patre ſuo venerari, noluit intelligere et[illegible] [illegible] e[illegible]ctinos, qu[illegible]que tales eſſ[illegible] nemo negauerit quando obiter ſancti Bene[illegible] [illegible] commemoratio, ſimpliciter eius nomen plerumque ponere ſine epi[illegible] [illegible]ſticis, quæ non eſt opus latinis hominibus adjicere, quorum nullus eſt, qui [illegible] [illegible]m [illegible]ncti [illegible] aut ignoret, aut non agnoſcat. Vt autem Gal[illegible]on[illegible], & [illegible] [illegible] r ex[illegible]ſtit, dubitare deſinat, quàm dulciter, quam reuerenter, quam fi[illegible] [illegible]num Beda noſter compellat, quando ex profeſſo de ipſo ſermonem inſtituit, ſtatim [illegible]us. Nunc in comparatione conformitatis inter Cuthbertum & D Benedictum [illegible] procedamus. Quemadmodum [illegible] Gregorium *Clericum energumenum per [illegible] tranſmiſſo ſancti D. martyres [illegible]luerunt [illegible] dorum tribuere, vt quanti [illegible] [illegible]ſt[illegible]dem oſtrarent; qui propter [illegible] [illegible] ad [illegible] Dei famulum [illegible] [illegible] Domino preces fun[illegible] [illegible] protinus expu[illegible] [illegible]* apud Bedam cap. 41. *Cum puerum energumenum [illegible] parentes [illegible] reliquiis beatorum martyrum, quæ [illegible] ſunt D[illegible] pro illo deprecarentur [illegible] D[illegible] martyres ei petitam reddere ſanitatem, vt quam celſum inter ipſos [illegible] Cu[illegible] habere [illegible] Aqua igitur, quâ ipſius [illegible] Cuthberti [illegible] pus lotum fuerat, [illegible] protinus eſt ſanatus.* Pari modo quod S. Gregorius de S. Benedicto, hoc eodem orationis [illegible] de S. Cuthberto Beda cap. 41. pronunciat: *Cœpit interim vir Dei propbetiæ etiam ſpiritu p[illegible], [illegible] prædicere, præſentibus abſentia nuntiare.* Conferat benignus lector ea quæ hic ex Beda citauimus in vita Cuthberti, cum iis, quæ habet Gregorius in vita Benedicti lib. 2. dialogorum cap. 5. 8. 12. & 16. Videbiſque Bedam ita imitatum fuiſſe Gregorii D. Benedictum d[illegible] g[illegible]ntis verba & ſtylum, ſicut Cuthbertus in ſe curauit exprimere Benedicti Patris acta & [illegible]ritum. Quod vtrumque diximus eſſe quaſi notam & characterem monachorum Ben[illegible]norum. Legantur enim omnes vitæ ſiue legendæ ſanctorum poſt tempus B. Gregorii à monach[illegible]æ, & con[illegible]petie[illegible]tur quadam amoris præcipui æmulatione verbis loquutionibuſque G[illegible] [illegible] ille in vita Patris noſtri Benedicti narranda vſus eſt, ſeſe conformaſſe: [illegible] & [illegible] ſancti, quorum acta ſcribunt vitam S. Benedicti, tanquam exemplar ſuum domeſtic[illegible], c[illegible]nan [illegible] æmulari. Vidimus hoc in miraculis Cuthberti à Beda relatis: vidimus in ipſ[illegible] vitæ [illegible] conformatione. Nam quod tam ipſe Cuthbertus quam præceptor e[illegible]s Boſ[illegible]us, *M[illegible] circum[illegible]que multitudinem crebra [illegible] ne ad cœleſtia quærenda ſuccende[illegible]:* nonne eſt [illegible]dem B. Benedictus apud Gregorium lib. 2. c. 7. qui Caſinum demigrans, *Pa[illegible] ſubue[illegible] ſuccendit [illegible]s. & commorantem circumquaque multitudinem prædicatione [illegible] ad ſidem vo[illegible]* & in ipſo duplicis vitæ cœnobiticæ & eremiticæ [illegible]tu, Patris ſui Benedicti Cuthbertus imitator ſedulus eſſe voluit; hoc ſolo diuerſus, quod Beatus quidem Benedictus Pater monachorum præcipuus futurus, atque adeo non ab homine, ſed à Deo vocatus, [illegible] pueritia eremum petiit, & ab altiſſima perfectione, ſicut vere Theodoricus [illegible] decuit facere, ad alios docendos exordium ſumpſit. ſanctus vero Cuthbertus, vt diſcipulus debuit, exemplum magiſtri, prout ab ipſo magiſtro edoctus eſt, expreſſit: docuit autem ſanctus Patriarcha [illegible] reg[illegible]æ, ſtatum Eremitarum eſſe. *Horum qui non c[illegible]nuerſionis feruore nouitio, ſed m[illegible] pr[illegible] [illegible] diu[illegible] didicerunt contra diabolum multorum ſolatio [illegible] docti pugnare:* atque i[illegible]a Cuthbertus [illegible] *quum in m[illegible]ſterio multa annorum curri[illegible]ula expleuit, tandem diu [illegible] cupitaſ[illegible] [illegible], comitante præſ[illegible] Abbatis ſui ſimul & fratrum gratia lætabundus ad[illegible] g[illegible]ude[illegible]at nam[illegible] [illegible] ga perfectione conuerſationis actiuæ, ad ocium diuinæ ſpeculationis [illegible].* Et quemadmodum B. Benedictus *Genus cœnobitarum mo[illegible] [illegible] Abbate, fortiſſimum [illegible]* ſu[illegible] uiſſimum docuit eſſe: ſic & Cuthbertus m[illegible]ſtri [illegible] inſiſtens *Fratribus ſolebat crebrius [illegible], ne conuerſationem eius, q[illegible] [illegible]aren[illegible]ur, quia [illegible] ſæcularibus curis ſecretus viuere mal[illegible]: ſed iure [illegible] mirandi, qui Abbatis per omnia ſubjiciuntur imperiis, ad cuius arbitrium cu[illegible] [illegible], [illegible], [illegible]ndi atque operandi tempora moderantur.*

Quin

Cum etiam, quam de ſepulchro ſibi preparando viuus adhuc curam habuit [illegible] o- [illegible] ne[illegible]us apud Gregorium, cap. 34. habet & Cuthbertus apud Beda[illegible] *in parte quadam oratorij ſui Sar[illegible] ba[illegible] terræ ceſp[illegible] e abd[illegible]*, [illegible] *bat d[illegible] nauerat, in quo corpus ſe [illegible] etur* Tandem [illegible] ut vi[illegible] a [illegible] & [illegible] modo Patrem Bened[illegible]ctum meruit imitari nam quemadmodum [illegible] [illegible] p[illegible] n[illegible]otiturus glorioſus Patriarcha Benedictus. *Portari* [illegible] *ra* [illegible] [illegible] *m dominici corporis & ſa[illegible]g[illegible]inis percept[illegible] ne [illegible] at[illegible]que* [illegible] [illegible] *raſ[illegible]entans, erectis* [illegible] *c[illegible]m manibus ſtetit, & vltimum* [illegible] [illegible] H[illegible] b[illegible] ſimili mod[illegible] apud Bedam ca 38. Cuthbertus *Cu*[illegible] e [illegible] *ſ[illegible] reſol[illegible]tionis in ſtare præcepit ſe t[illegible] ſuam manſiunculam atq[illegible]e* [illegible] *m* [illegible]. Et [illegible] *onſ[illegible]tum nocturnæ orationi tempus ad[illegible]erat, acc[illegible]pti[illegible] ab v*[illegible], q[illegible]d [illegible] *rame[illegible]ti ſalutaribus exitum ſuum, q[illegible]em iam venire cognouit D*[illegible] *&* ſ[illegible] *mu*[illegible]*c muniuit; atque eleuatis* [illegible] *cælum oculis extenſiſque in altum manibus*, [illegible] *tam* ſ[illegible]*dibus animam ad gaudia regni cæleſtis emi[illegible]t.* Leuia fortaſſe videbuntur h[illegible]a at n[illegible] lai ſſima annumeranda: ſicut enim indiuidui dilectiſſimique ſodal[illegible]am v[illegible] um ſuorum audi[illegible]ntes ipſos ab al[illegible]js diſtinguunt, & ſicut eiuſdem l[illegible] ſeu [illegible], ex ipſo modo flexuque pronunciationis facile internoſcunt ciuem à pere- gr[illegible]m[illegible] aris [illegible] vſitatus nobis monachis ſermo noſtris, vt ſic dicam, idioti[illegible] is ac cha- [illegible] ns [illegible] me nobis oſtendit regulæ noſtræ comprofe[illegible]um. Sed eſt adhuc alia [illegible] apud B[illegible]dam, qua nulla poteſt eſſe euidentior: nempe veteranos monachos, à [illegible] bi[illegible]s B[illegible]a geſta S. Cuthberti didicit, quique Cuthberti diſcip[illegible]l[illegible], alumni[illegible] & [illegible]e, omn[illegible] [illegible]os Bedæ confeſſione fuiſſe Benedictinos. Etenim monaſterium Wio- [illegible]le in quo Beda monachum egit, fuiſſe regulæ S. Benedicti ſubiect[illegible] ab [illegible] e[illegible] copi[illegible], & Ab[illegible]ate Bedæ Ceolfr[illegible]do, ſuperius luce clarius demonſtra[illegible] [illegible] dixi Cuthberti miniſtros quibus referentibus acta viri a[illegible]mirandi cognouit [illegible] [illegible]erij Wiorenſis monachos ipſemet vidiſſe ſe teſtatur. Nam cap. 5. eum natr[illegible]et [illegible]aculoſe ſibi atque equo ſuo de ci[illegible]o [illegible]abuloque Cuthbertus pr[illegible]uid[illegible] e- [illegible] *religioſus noſtri mona[illegible]terij, qu[illegible]d c[illegible] ad* [illegible] *ium Wirt fluminis, presby[illegible]er nomi-* [illegible] *qui n[illegible]nc longæ grauis ſenectutis magis corde mundo cœleſtia, quam terrena car-* [illegible]*us* [illegible] *mplatur aſpectibus, ab ip[illegible]o Cut[illegible]berto iam tunc Epiſcopo ſe a[illegible]e p[illegible]r[illegible]uit.* [illegible] 6. c[illegible]at teſtimonium Sigfridi, his verbis *S[illegible]cut rel[illegible] ac veteranus Dei ſ*[illegible] *&* [illegible] *dus ſolet atteſtari, qui eidem Boiſilo* (Ma[illegible]ro[illegible]enſis Abbatiæ Præpoſito ſeu Prio[illegible]) [illegible] e Cuthberto ad ſe habitus ſuſcipiendi cauſa veniente) *inter alios aſtabat, tunc in* [illegible] (Mailros) *adoleſcens primis adhuc monachicæ vitæ rudimentis inſtit*[illegible]*: n*[illegible] *in no-* [illegible] *yrae*[illegible] *monaſterio perfectum agens virum, & inter ægra ſpiritus extremi ſuſ*[illegible] *um* [illegible] *ns introitum* Rurſus cap. 35. Cum retuliſſet miraculum aquæ in ſaporem o[illegible] mi [illegible] æ, [illegible] ſtantium teſtimonium profert his verbis: *Confitebantur alterutrum, qui vide-* [illegible] *meiius vinum bibiſſe. ſicut vnus ex ipſis poſtea in noſtro monaſterio, q*[illegible]*d* [illegible] [illegible] *m*[illegible], *non paruo tempore dem[illegible]ratus, ibidemque* [illegible] *placida quiete ſepultus, ſ*[illegible] *mihi* [illegible] *eſt*. Fuerunt igitur monachi Lindisfarnenſes & Mailroſenſes, eiuſdem ſcbe- [illegible] & [illegible] cr[illegible]antię monachi, cuius & Beda & monachi Giruienſes ſeu Wiorenſes fuere; & [illegible], [illegible]y[illegible]lus, Eatta, reliqui omnes monachi per Northumbriam, qui recedentibus [illegible] o[illegible]um paſcha more Romano ſeruauerut, eiuſdem regulæ monachi fuerunt, ſi[illegible]us, Benedictus [illegible] copius Wilfridus extiterunt: quos ſuperius euidenter [illegible] Benedictinos; & hic ex Bedæ ſtylo & loquutionibus Benedictinis manife- [illegible]

V[illegible] h[illegible]ctæres reddantur Lectori beneuolo euidentiores, repræſentabimus hic [illegible]ra contraximus & Bedam clariſſime ſe inter Benedictinos monachos [illegible]x[illegible] bebimus. Ex [illegible]e mones eius hyemales de Sanctis, homelia dulci- [illegible]us, & quodammodo ad Origenis Magdalenam conf[illegible]rm[illegible]ta de [illegible] laſticę ſorori S. Benedicti in feſto die ipſius virginis ab ipſo iam ſen[illegible] ve [illegible]d feſtum h[illegible]o an[illegible] ordo reli[illegible]oſorum (qui non profitcatur Be [illegible]m) celebret [illegible], ſ[illegible] on ſteti[illegible] Bedę celebrati ſo[illegible] um ill[illegible]n- [illegible] tora c[illegible] rte loqu[illegible] a[illegible] B[illegible]n[illegible]ctum. Poſtquam e[illegible]m E[illegible]e [illegible] ex[illegible]cuiſſet more [illegible]o ad ipſius laude[illegible] deſcendit, proponi[illegible] que ſibi n[illegible] [illegible]s Sc[illegible]laſticę p[illegible]us im[illegible] rati apud D. Gregorium, pro baſi & them[illegible]e [illegible] ſime del[illegible]tur His (in[illegible] breui e[illegible] , fratres char[illegible]ſſi- [illegible] atæ [illegible]laſticæ natalitia colimus, libet de eius vitæ meritis aliquid de vita be[illegible]i- mi Be-

Euidenter probatur, [illegible] omnia [illegible] Angliæ [illegible] po[illegible] ibus [illegible] fuiſſe Benedictina.

„mi Benedicti hoc opuſculo introducere, quanquam excellentiæ ſanctitatis merit, ſilentio non
„tegatur, ſed primitus omnipotenti Deo preces mittimus, qui omnia in ſapientia fecit, et
„ipſe donare dignetur (qui dignatus eſt dicere, qui ſitit, veniat & bibat; & de ventre eius
„fluent aquæ viuæ:) vt cœpta ſic digne proſequamur, vt taliæ feſtiuitatis pertineat ad ho-
„norem, & veritatis charitate præbeat incrementum. Erat ergo feſtum S. Scholaſticæ ex ſo-
lemnitatibus maioribus illius monaſterij, in quo Beda vixerat, nec tamen vllas corporis ip-
ſios reliquias habuiſſe leguntur: quæ igitur potuit eſſe cauſa ſolemnitatis alia, quam quod
fuerit [illegible] ſoror [illegible] videamus (inquit in progreſſu ſermonis) *quis huius tantæ* [illegible]
perſitit [illegible] *germanu* [illegible] *per omnia Benedictus, non ſolum nomine, ſed & opere, non ſolum in terris,* [illegible]
etiam in cœlis. Et poſtea dum verba Gregorij eleganti parodia ſuo ſenſui attemperans, [illegible]
Scholaſticam in poſſeſſione monaſterij, non in ipſo monaſterio colloquentem introducit:
„Quam [illegible] (inquit) quàm pudicus, quàm diſcretus acceſſus? vt ſi agnitis ſexus noſter
„ſeſſeret obuius frater accurrit, ne forte labor itineris frangeret deuotionem; An [illegible]
„cernebat, vt tanti limen cœnobij calcari fæmineo pede debuiſſet? An forſitan tacnl [illegible]
„latratus vitabat, qui bonos monachorum mores canino morſu diualſerat, & [illegible] cre-
„dunt in illis, quod ſuis malis actibus agere non recuſant. Etſi hoc de tanto patre [illegible]
„lieuũ eſſet, de tenerioribus diſcipulis inflato gutture criſparent cachinnos; Idcirco [illegible]
„ſæcularium, ſed id proprijs poſſeſſionibus deſcendebat Pater almificus. Vide & [illegible]
non leue pondus reuerentiæ, & epithetum Benedicti proprium, haud dubiè ex [illegible]
quarti decreto deſumptum, vbi vocatur Benedictus *Monachorum Pater Almificus.* R[illegible]
Scholaſticæ petenti vt ſecum illa nocte manẽs diuinis eam colloquijs ſatiaret Benedictus pa-
ter negaret; quàm pulchra paraphraſi, quam reuerenter verba negantis expendit [illegible]
„ſi diceret, (inquit) non bene eſt hoc quod rogas, vt inſolitus extra cellam maneam, quod
„implere minimè poſſum. O Sanctitatis amator, quare germanæ deneg as, quod etiam extra-
„neis præbes: ſed hoc religio faciat, non cauſa doloris. Scis Domini præceptum, qui dicit
„patrem, aut matrem, vel ſororem plusquam me, non eſt me dignus. Ideoque ad aſſuetum
„recurris orationis locum, vbi magis Deo, quam ſorori ſolitus es adhærere. Sed præſumen-
„ti voce dicimus, Nunquid non Deus hic eſt, vbi bona ſoror ſacramenta Dei perquirit,
„cum ipſe dicat, vbi duo vel tres congregati fuerint, in nomine meo, in medio eorum ſum?
„Ecce non rogat, vt longo te tempore cernat, more * parentum; ſed vnius noctis ſpatium
„poſcit, quo præbeas colloquia ſacra. Quam dure attendis, ſancte frater, preces ſororis, ob
„tuæ cauſam ſacræ religionis. Illa bene quærit vt à te habeat; tu ſimiliter, vt redeas; illa fide,
„tu fide; illa amore Dei, tu patiter vt illa, illa vt cum ſorore in prædicatione tempus noctis
„exoluas: tu vt cum fratribus ſolitas Domino referas laudes. Sed quis è duobus melius, ſo-
„quens ſententia monſtrat. Deinde narrata imbris ſubitanei per preces Scholaſticæ demi-
ſione: poſt multa eleganter perpenſa, ſubijcit: *Gaude & lætare virorum ſanctiſſime, quis ecce te-
nes quod voluiſti, ecce habes quod ſemper quæſiuiſti: ecce miracula cernis inſignia, cœlo terræque pro-
bata. Vere ſi non negaſſes, quod expetebas non fuiſſent ſigna humanis oculis nata, quæ toto ſemper mun-
do lectio [illegible] ra ſonat. Ecce iam Scholaſticæ nomen virtutum laude coruſcat,* [illegible] *ce illius miracula, plebs
ſancta* [illegible] *gaudet; ecce quam cultaſti ſarculo cœleſti, fructus* [illegible] *ſignorum.* Vbi uidet lector morem
Benedictini procul dubio monaſterij, vt lectio ſacræ [illegible] geſta ſonet ſanctæ Scholaſticæ,
tanquam ex ordine ſuo ad cœlum aſſumptæ. Deinceps cum B. Benedictus ſorori ſubita [illegible]
dixiſſet, Parcat tibi omnipotens, ſoror, quid eſt quod feciſti? ſubijcit V. Beda: *O vir Dei, tibi
mentes* [illegible] *omnium patefacint, tibi aer numiſmata fundit, tibi arida d* [illegible] *alta profun-
ditas* [illegible] *rum reducunt ab imo, ipſi inferi animam reddunt; & nunc qua* [illegible] *contriſtans neſciens d* [illegible] *is,
Quid feciſti?* O pater beate, ſi fas eſt dicere, quantum fuerat iuſtius dicere *Parcat mihi omnipotens
Deus, qui tuas bonas non audio preces*. Sane in his verbis, qui non videt ſpirare du[illegible] & fi-
lialem reuerentiam erga Patrem, nihil mihi videre videtur. At [illegible] verb[illegible] quid ſignificant,
quæ ſorori iam quaſi triumphanti, dicentique modo egredere ſi potes, Sancte [illegible]me Benedi-
cte, & me dimiſſa ad monaſterium redi; ſubtexit Beda? *cur* (inquit) *Pater* [illegible]
non [illegible] *eſt monaſterium vbi tu es, qui caput es omnium monaſteriorum, & doctor* [illegible]
dum non [illegible] *bominem, ſed homo ſanctus* [illegible] *locum?* [illegible] *Pater ſancti* [illegible] *alterius diei
ſol tibi præbeat greſſus.* Certè ſi Benedictus eſt Bedæ, Pater ſanctiſſimus caput [illegible] monaſteriorum, doctor omnium monachorum; quin caput ipſum agnouerit ſui cœnobij omnium-
que per Angliam monaſteriorum, doctoremque omnium per Angliam monachorum, ne-
mo prudens poteſt negare. Quod ſi tam clara [illegible] [illegible] negatorem, conuincat ſaltem inuitũ, deprecatio illa, qua narrata [illegible] S. Scholaſticæ in
columbæ ſpecie cœlum petentis, homeliam Beda claudit. Gaude iam virgo Dei tantis fu-
humata

*i mo-
re con-
ſangui-
neorum,
qui ni-
miom
erga ſe
inuicem
afficiũ-
tur.

„blimata triumphis; Exulta Benedicte Pater ſanctiſſime Patrum, Doctor dulciſſime Doctorum, quia conſummatis operibus ſanctis, pariter congaudetis ſuper regna polorum. Intercedite pro vobis commiſſis, poſtulate pro nobis afflictis, rogate pro noſtris delictis; poſcite Chriſtum, non ſolum pro monachis commiſſis, ſed etiam pro veſtris ancillis, vt omnis ætas, omnis ſexus, omnis ordo, qui veſtris præceptis colla ſubmittunt, peritura mundi deſpiciant, gaudia æterna concupiſcant, regna beata appetant, proſpera animarum & corporum percipiant. Nulla diabolica fraude moleſtentur, nullis incurſionibus malignorum affligantur, nulliſque calamitatibus annihilentur. Euge Pater beate, faue precantibus, appone aures precibus famulorum tuorum, da veniam poſcentibus, da dona quærentibus, parce peccantibus: quia tu paſtor es, nos vero oues, audi balatus ouium tuarum; trahe nos poſt te, vt veniamus ad te, vt illic vera paſcua inueniamus, vbi ſunt vera gaudia ſempiterna. Redde Deo talenta cumulata de nobis, reporta cum vſuris credita dona doctrinarum, neque indignum huius operis præſumptorem tuis coniunge ſeruulis ſacris, vt cum omni grege commiſſo præmia vitæ aſſequamur, vt tibi dicatur à Deo, Euge ſerue bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuprà multa te conſtituam, intra cum his omnibus tibi creditis in gaudium Domini tui. Habent hic Gallonij ſimiles, duræ fidei in rebus Benedictinis, vnde aliquantulum diſcant temerarias in hiſtorijs aliarum gentium aſſertiones non tam præfidenter propugnare. habent hic profeſſionem expreſſam, Bedæ venerabilis, te, monachoſque omnes & ſanctimoniales omnes ſua ætate per Angliam, imò & per Eccleſiam Latinam eſſe oues de grege Paſtoris Benedicti, Benedicto creditas, ſub ipſo à Deo conſtitutas, cum ipſo in æterna gaudia (ſi eum rectè æmulantur) intraturas: Vt iam nemo etiam proteruire cupiens, poſſit negare, indicio ſaltem venerabilis Bedæ, Gregorium ſuis diſcipulis in Angliam profecturis monaſticam vitam Benedicti regulis informatam tantopere commendaſſe; vt nemo iam amplius dubitet, apud ſcriptores Gregorio poſteriores, vſque ad tempora, quibus ordo ſanctus Carthuſianorum, & poſtea mendicantium à Deo fuerint ſuſcitati, non aliud ſonare aut ſignificare nomen monachi in literis hiſtorijſque aut canonibus Latinis, quam monachum Benedictinum.

Maneat ergo hinc firmiſſime demonſtratum, quod in ſupra citatis teſtimonijs venerabilis Bedæ ex vita Cuthberti dicitur, conſilium B. Gregorij Auguſtino datum, *Vt ſeorſim à clericis ſuis non degeret; ſed quia monaſterij regulis eruditus fuerat, communem cum illis vitam ageret:* de monaſtica vita ſecundum regulam S. Benedicti dictum eſſe Beda hic profitetur, & praxis ipſa Lindisfarnenſis & Cantuarienſis Eccleſię ab eo producta id confirmat, ſemper enim in vtraque Eccleſia fuere monachi Benedictini. Sed & hanc fuiſſe traditionem totius Angliæ iam longè ante tempora S. Dunſtani, & Odonis, docet antiquus autor Aimonius Floriacenſis in vita S. Abbonis (cui ipſe ferè æquæuus extitit) ſcribens: *Interea legatio gentis Anglorum ad Floriacenſe venit cœnobium, poſtulans aliquem ſibi ſapientum concedi virorum. Eadem quippe natio ad amorem S. Benedicti memoratique loci duabus ex cauſis acceßit: vna quidem, quia beatus Papa Gregorius miſsis ad eam fidei Chriſti prædicatoribus, et ſidem dilecti Domini Benedicti regulam obſeruandam ſpecialius inculcauit.* Alia erat Oſwaldus in Floriacenſi eccleſia monachatus. Prima illa cauſa manifeſte oſtendit, omnium Anglorum publico perpetuoque conſenſu regulam S. Benedicti à S. Gregorio Anglicis eccleſijs monaſterijſque fuiſſe commendatam. Quidni enim dilectiſſimæ ſibi prouinciæ, cuius tanto zelo ad Chriſtum conuertendæ flagrabat, vt niſi ea Chriſto acquiſita non quiuerit, regulam etiam ſibi dilectam, quam toto orbe Latino à monachis obſeruandam ſtatuerat, commendaret. Quinimo, quod amplius eſt, ita exponendum eſſe ſanctum Gregorij conſilium docuit Alexander Pontifex eius nominis II. vir ſanctus & doctus, circa annum Domini 1608 in reſcripto ad Lanfrancum, quod apud Eadmerum habetur, tenoris ſequentis: „Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Reuerendiſſimo fratri in Chriſto Lanfranco, venerabili Cantuariorum Epiſcopo, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Accepimus à quibuſdam venientibus de veſtris partibus ad limina ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quod quidam Clerici aſſociato ſibi terrenæ poteſtatis, Laicorum videlicet auxilio, diabolico ſpiritu repleti, moliuntur de Eccleſia ſancti Saluatoris in Doroubernia, quæ eſt Metropolis totius Britanniæ, Monachos expellere, & clericos inibi ſtatuere. Cui nefario operi molitionis ſuæ hoc adijcere conantur vt in omni ſede Epiſcopali ordo monachorum extirpetur, quaſi in eis non vigeat auctoritas religionis. Qua de re zelo Dei compulſi ſcrutinium de priuilegijs Eccleſiarum fieri præcepimus: & venit ad manus ſtatutum Prædeceſſoris noſtri beatæ memorię Gregorij maioris, de Eccleſijs Angliæ, quomodo ſcilicet præcepit Auguſtino gentis veſtræ Apoſtolo, vt eiuſdem ordinis viros, cuius & ipſe noſcitur eſſe, poneret in præfata ſede metropolitana. Cuius præceptionis inter alia, hæc

Fuiſſe Gregorij I. cõſiliũ, vt Benedictini ponerẽtur in eccleſijs cathedralibus.

Ex communi traditione Anglorum.

Ex bullis Põtificum antiquorum.

„ hæc ſubnexa ſunt. Quia tua, inquit, fraternitas monaſterij regulis erudita, in Eccleſia Anglorum, quæ nuper auctore Deo ad fidem perducta eſt, hanc debet conuerſationē inſtruere, quæ in initio naſcentis Eccleſiæ fuit Patribus noſtris, in quibus nullus eorum ea his quæ poſſidebant aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia; Quam communionis regulam ordini monachorum permaximè congruere, nemo qui dubitat. Hinc habetur epiſtola Bonifacij, qui quartus à B. Gregorio Eccleſiæ Romanæ, cui auctore Deo præſidemus, præfuit quam Athelberto regi Anglorum, & Laurentio Archiepiſcopo prædeceſſori veſtro miſit; in qua quibuſdam præmiſſis, huiuſmodi cenſura anathematis vſus eſt: Glorioſe, inquit, fili, quod ab Apoſtolica ſede per coepiſcopum noſtrum Mellitum poſtulaſtis, libenti animo concedimus, id eſt, vt veſtra benignitas in monaſterio Dorobernenſi ciuitate conſtituto, quod ſanctus doctor veſter Auguſtinus beatæ memoriæ Gregorij diſcipulus ſancti Saluatoris nomini conſecrauit, (cui ad præſens præeſſe noſcitur dilectiſſimus frater noſter Laurentius) licenter per omnia Monachorum regulariter viuentium habitationem ſtatuat: Apoſtolica auctoritate decernentes, vt ipſi veſtræ ſalutis prædicatores monachi monachorum gregem ſibi aſſocient, & eorum vitam ſanctis moribus exornent. Quæ noſtra decreta ſiquis noſtrorum, Regum, ſiue Epiſcoporum, Clericorum ſiue Laicorum irrita facere tentauerit, à Principe Apoſtolorum Petro, & à cunctis ſucceſſoribus ſuis anathematis vinculo ſubiaceat, quoadusque quod temeratio auſu peregit, Deo, placita ſatisfactione pœniteat, & huius inquietudinis veſtræ emendationem promittat. Vnde quia ratione dictante quieti eccleſiarum vtile eſſe perſpeximus, præſens decretum ſupra nominatorum Patrum confirmamus, & vice Apoſtolorum ſub eodem anathemate eos cōſtringimus, quicumque huic obuiare contenderint. Hactenus Reſcriptum Alexandri Pontificis ad Lanfrancum. Reſcriptum autem Bonifacij, cuius partem ſuo inſeruit Pontifex Alexander, habetur integrum apud Guhelmum Malmesberienſem lib. 1. de geſtis Pontif. Anglor. in hiſtoria Cantuarienſium Antiſtitum: & in ipſa bulla ſcribitur, *miſſa per manum Mellits Epiſcopi Londonienſis anno Dominicæ incarnationis 615.*

Ratio cur Gregorius id præcepit diſcipulis ſuis

Quis modeſtus arbiter manifeſtius requireret teſtimonium? Exponit apertiſſime Gregorij magni præceptum, eo modo quo nos exponendum eſſe hactenus aliunde probauimus, rationemque reddit apertam, quia vitam communem, quam in exordio eccleſiæ Anglicanæ Gregorius induci cupiebat, cū inter clericos iam omnes eccleſiæ Latinę exoleuiſſet, facile Auguſtinum in Anglia poſſe inſtaurare iudicauit, qui ipſe iamdudum eidem in Monaſterio aſſueuiſſet, & cooperatores monachos eiuſdem inſtituti monaſtici profeſſores omnes haberet; ideoque monuit vt vitam Apoſtolicam, quæ inter clericos alios deſueuiſſet, ipſe inter ſuos Clericos monachos, retineret, & in eccleſijs à ſe erigendis plantaret. Deinde ſecundo loco producit decretum Bonifacij quarti, decem tantum annos poſt Auguſtini mortem datum, quo ſub anathemate inſtituitur collegium ſeu capitulum monachorum in Cantuariæ ſede metropolitica perpetuo perſeueraturum; & expreſſis verbis aſſeritur, S. Auguſtinum Gregorij diſcipulum, & reliquos prædicatores primos Anglorum eiuſdem ordinis fuiſſe, cuius hoc collegium eſſe iubetur: cui decreto ſuæ quoque auctoritatis pondus addit Alexander, prædeceſſorum ſuorum veſtigijs inhærens: Quis autem neſcit monachos, pro quibus Alexander ad Lanfrancum ſcripſit, fuiſſe Benedictinos? Quis ignorat bellum illud Clericalem illatum monachis in ſedibus cathedralibus eo tempore conſtitutis, illatum fuiſſe monachis Benedictinis? Quod ſi illi Epiſcopi, acerrimo iudicio viri, qui tantopere laborabant vt monachis de poſſeſſione Eccleſiarum cathedralium deturbarent iudicaſſent vel micam probabilitatis habere ſententiam, quæ negaret primos Cātuariæ monachos fuiſſe Benedictinos: procul dubio excepiſſent contra Lanfrancum, & reſcriptum hoc Pontificium; quod decreta Gregorij & Bonifacij alijs monachis Equitianis, aut alterius cuiuſpiam ordinis conceſſa, nullatenus deberent pro Benedictinis produci; quare ergo hoc non obiecerunt Lanfranco? niſi quia certiſſimum illis extiterat, nullum aliud genus monachorum ad illa vſque tempora vidiſſe Angliam, præter monachos regulæ Benedictinæ, & monachos Scotos, qui forte temporibus Auguſtini noſtri nondum vbique regulam ſuſceperant; ſed quos tamen certum eſt nunquam ſediſſe Cantuariæ, aut in Epiſcopijs quę Romani monachi erexerunt. Præterea, tam ignarus erat Pontifex Alexander iurium Canonicorum, vt ſcribenti Lanfranco pro monachis Benedictinis, proferret decreta lata pro alijs monachis, qui habitu & regula, & eſſentia tota ordinis ab eis eſſent diuerſi? Nam quæ eſſet hæc rationis conſequentia, monachos Benedictinos in poſſeſſione eccleſiæ conſeruandos, propter decreta Gregorij & Bonifacij, ſi pro alijs, non pro illis Gregorius & Bonifacius ea decreta condiderunt? Reſpondiſſent vtique Lanfranco Walkelinus & Coëpiſcopi ac Proceres; monachos illos, quos Gregorius & Bonifacius ſedi huic incardinarunt, vtique nec nos, ſi ibi eſſent, amoliri niteremur: ſed iſtos illis

Euidenter hinc infertur primos Anglorū prædicatores fuiſſe Benedictinos.

Grego-

Gregoriana longè recentiores, aut à te Lanfrance, aut ad ſummum à Dunſtano ſubintroductos nihil iuuant illa decreta; proferantur decreta; quæ monachos Benedictinos nominatim in his ſedibus ſtabiliant ante Dunſtani ætatē; & præſertim in hac ſede Metropolitica. Sanè ita reſpondet Gallouius, putatque ſe bellam rem dixiſſe, cum Conſtantino Caetano noſtro vrgeat, quòmodo Gregorius Auguſtino regulam monaſticam Clericis ſuis imponendam commendaſſet, regerit, verum id quidem eſſe, ſed non tamen regulam Benedictinam. Atqui Pontifex Alexander, Benedictinam eam fuiſſe regulam affirmat, alioquin fruſtrà hæc Lanfranco reſcripſiſſet; regulam Benedictinam fuiſſe agnouerant omnes Lanfranci ætate Epiſcopi proceresque: alioquin nullo negotio contra decreta illa excepiſſent. Certe enim decretum quod in ſede aliqua ſtatueret monachos Auguſtinianos, ridiculæ obtenderetur à Benedictinis pro eadem ſede vendicanda. Benedictinam eam fuiſſe profitebantur omnes Angli teſte Aimonio, ante tempora S. Dunſtani, Sanctique Odonis, & longe anterior illis, vt ſatis probauimus, venerabilis Beda. Et ipſa illa authoritas tanta eligendi Metropolitam totius Angliæ, etiam excluſis reliquis Comprouincialibus Epiſcopis, quomodo Benedictinis monachis fuiſſet per pontifices, epiſcopis contra laborantibus adiudicata: ſi alios monachos in illa ſede priores antiquitas vnquam agnouiſſet? Ecce tibi, lector beneuole, diploma Innocentij tertij doctiſſimi fortiſſimique Papæ ſuper ea controuerſia expeditum: Maiores eccle-

„ſiæ cauſas ad ſedem Apoſtolicam referendas, & canonica tradit autoritas, & approbata
„conſuetudo declarat. Cum igitur inter vos & dilectos filios noſtros Priorem & monachos
„Cantuarienſis eccleſię, ſuper iure illius Archiepiſcopi eligendi controuerſia verteretur,
„proponentibus vobis, quod tum ex iure communi, tum ex antiqua conſuetudine, vnà
„cum illis debetis ipſius Archiepiſcopi electionem celebrare: illis autem è contrario reſpon-
„dentibus, quod de iure communi & priuilegio ſpeciali, & de conſuetudine probata & anti-
„qua, Cantuarienſem Archiepiſcopum eligere deberent ſine vobis: Lite coram nobis per
„procuratores idoneos ſuper hoc legitime conteſtata, diligenter audiuimus, quæ partes in
„præſentia noſtra proponere curauerunt. Pars ſiquidem veſtra & decreta pariter & exempla
„ſtuduit allegare, quoſdam teſtes producens & teſtimoniales literas exhibens, quibus oſten-
„dere nitebatur, quod vos tres Metropolitanos elegeratis vna cum illis: cum per literas &
„atteſtationes ſit probatum, vos & alio loco, & alio tempore, non ſine illis electiones huiuſ-
„modi celebraſſe. Teſtes autem producti ex parte monachorum legitimè probauerunt, quod
„Prior & conuentus Cantuarienſis eccleſiæ à longis retro temporibus electiones Epiſcopo-
„rum in capitulo ſuo ſine vobis, vſque ad hæc tempora celebrarunt, & eaſdem obtinuerunt
„à ſede Apoſtolica confirmari. A nobis etiam & prædeceſſoribus noſtris per priuilegij pagi-
„nam eſt ſtatutum, vt decedente Archiepiſcopo Cantuarienſi, nullus ibi qualibet ſurreptio-
„nis aſtutia ſeu violētia præponatur, niſi quem communi conſilio maior pars monachorum
„conſilij ſanioris ſecundum Dominum, & ſacrorum canonum ſanctiones prouiderit eli-
„gendum. Nos igitur his & alijs, quę coram nobis allegata ſunt, auditis, & perſpicaciter in-
„tellectis, quia conſtat euidenter, quod vos ſine illis, ſecundum aſſertionem veſtram, eli-
„gere non debetis, monachis excluſis veſtra non valet electio: & electio monachorum ſine
„vobis celebrata quia à ſede Apoſtolica meruit confirmari, valebat; cumque neceſſarium
„fuerit alterutrum confirmare: de communi fratrum noſtrorum conſilio vobis & ſucceſſo-
„ribus veſtris ſuper iure Cantuarienſem Epiſcopum eligendi, ſilentium perpetuum imponi-
„mus; & monachos Cantuarienſes ab impetitione & moleſtatione veſtra & ſucceſſorum
„veſtrorum per ſententiam definitiuam abſoluimus, auctoritate Apoſtolica decernentes,
„vt monachi Cantuarienſis eccleſiæ & ſucceſſores eorum de cætero Archiepiſcopum eli-
„gant ſine vobis. Datum Romę apud Sanctum Petrum, duodecimo Kalendas Ianuarij Pon-
„tificatus noſtri anno nono, hoc eſt, anno Domini 1206.

Habemus ecce ex teſtimonio huius Pontificis Innocentij tertij, & ante ipſum Alexandri ſecundi, virorum doctrina, fortitudine, & pietate præſtantium, monachos Cantuarienſes ſuæ ætatis, illos ipſos eſſe quoad normā regulamque vitæ, & habitum religionis, legitimamque & innouatam, minimè que interruptam aut interpolatam ſucceſſionem, quos B. Gregorius per Auguſtinum, & Bonifacius quartus per Laurentium in Cathedrali eccleſia Cantuarienſi voluerunt incardinari; atque Benedictinæ regulæ monachos eos fuiſſe. Siquidem nemo ignorat monachos, pro quibus decreta ſua tulere Innocentius, & Alexander, addo & Ioannem 14. Octauiani anteceſſorem illis longè antiquiorem, fuiſſe Benedictinos: ac proinde nemo poteſt negare, quin hi pontifices, atque adeo Lanfrancus & omnes Angliæ proceres cum illis, ſanctus quoque Pl- egus & tota illius temporibus Anglia iudicauerint, Benedictinos eſſe eoſdem prorſus habitu regulari, & ordine monachos, cum primis monachis, quos Auguſtinus & Laurentius in cathedrali eccleſia Cantuarienſi iuxta D. Gregorij magni conſilium collocarunt. Idem fuiſſe

Decretum Innocentij 3.

fuiſſe S. Dunſtani & Epiſcoporum ac Abbatum, magnificique Regis Eadgari procerumque ipſius iudicium liquido ſatis apparet, neque enim alios vllos in Anglia monachos ætas Eadgari & Dunſtani agnouit quam Benedictinos. Tales proſus monachos inuenit S. Odo prædeceſſor Dunſtani in Eccleſia Cantuarienſi, quales iam ante ætatem Dunſtani fuerant: neque eorum in Odonis aut Dunſtanus monachos in Cantuarienſi eccleſia poſuerit, ſed eos ibi iam collocatos reperierunt: Quare monachatus, ſine quo S. Odo ſe nullatenus Archiepiſcopatum ſuſcepturum proteſtatus eſt, Benedictinus fuit. quem vt maiori cum reuerentia ſuſciperet, Floriacum, quaſi ab ipſo S. Benedicto, qui ibi tunc corpore iacebat eum ſuſcepturus adiuit. Non quod Cantuariæ in eccleſia cathedrali monachi nulli fuiſſent, ſed, vt dixi, propter ipſius tanti reuerentiam Benedicti; nam ecce ante ipſum Athelredus ab Auguſtino decimus octauus, & Wulfredus ab eodem decimus quintus, monachi ædis Chriſti Cantuariæ fuere. Et notiſſima eſt hiſtoria litis inter conuentum cathedralem & Auguſtinianum, de iure ſepulturæ Archiepiſcopalis, quam Auguſtinianis monachis debitam, ad ſe trahere cupiebant Cathedrales: narrabimus ſummam rei verbis D. Godwini, quibus continetur narratio quoque Parkeri, & Malmesburienſis: *Monachis Auguſtinianis* (inquit, ad annum 764) *quam primum Archiepiſcopi Bregwini mortem nouit, Lambertus eorum Abbas armato milite ſtipatus Archiepiſcopum ingreſſus, defuncti corpus per vim auferre ſatagit. Cum vero ſe dolo iterum circumuentum ac eluſum videret* (nam & Bregwinum & Cuthbertum eius prædeceſſorem, ipſorum iuſſu, monachi cathedrales ſecreto in ſua ſepeliuerant eccleſia) *iniquiſſimo id animo ferens, ad Papam appellando, futuris huiuſmodi conatibus occurrere decreuit. Quapropter ædis Chriſti monachi, quibus pro veteri conſuetudine Archiepiſcopi noui eligendi ius competebat; huiuſmodi litis ſumptum reformidantes, Lambertum antedictum ſedi vacanti præfecerunt: ſperantes, Auguſtinianos monachos, in Lamberti ſui modo Abbatis gratiam,* (idque euenit tamen) *appellationem deſerturos.* Ecce igitur omnium conſenſione habemus monachorum conuentum cathedralem in eccleſia Cantuarienſi, etiam diu ante Odonem, & talium monachorum, qualium ille habitum religionis ſcrupulo ductus præceptauit, antequam eorum Paſtor & Archiepiſcopus fieri ſuſtineret. Et illos proculdubio tales fuiſſe ſub Cuthberto, Tatwino Bedæ coætaneo, quis dubitare merito poſſet? quis enim auſus fuiſſet illum ordinem ſeriemque monachatus antiqui in eccleſia Metropolitica interpolare, aut immutare, quem ne immutaret tanto ſcrupulo cauebat Odo ſanctus? Et ſi quis id auſus fuiſſet, nullusne prælatorum monachorum (quales omnes ferè tūc per Angliam fuerant Epiſcopi) auſus fuiſſet ſaltem talem nouitatem reprehendere, cum Epiſcopus Odo, adhuc ſæcularis nouitatem ſimilem ita horruiſſe ſcribatur? Iam ergo quis non videt, cum huc uſque nulla veſtigia appareant mutati in hac eccleſia primatiali habitus, multo minus poſſe inueniri ſub Archiepiſcopis præcedentibus, Brithwaldo Glaſtonienſis Abbatiæ monachorum, ex ipſo Regis Inæ priuilegio ſuprà dedimus ante hæc tempora, id eſt, ante annum 692. qui ſedere cœpit. imo ante annum 660. fuiſſe Benedictinam; Aut ſub Theodoro eius prædeceſſore homine Græco, cui ne quid à Latina eccleſia diuerſum, aut Gregorianis diſcipulis qui vſque ad illum Cantuariæ ſederant diſſonum faceret aut doceret, Beatus Benedictus Biſcopius, & Adrianus Abbas S. Auguſtini. (Biſcopio prius ibidem Abbate vt narrat Malmesburienſis locum cedente, Abbatiamque ſibi in proprijs patrimonij fundis alibi fundante) quaſi tutores datos exiſtimat Baronius, homines ſanè Benedictinos, vt & Baronius, & omnes noſtri fatentur hiſtorici. Quem ergo hi monachatum, quem ordinem, quam regulam inuenerunt Cantuariæ, niſi quem ibidem plantauerant, Honorius, Iuſtus, Mellitus, Laurentius, Auguſtinus, prædeceſſores ſui, omnes D. Gregorij magni diſcipuli illuſtriſſimi.

Euidentiſſima deductio. Cum enim iam habeamus Bonifacio confirmante, Gregorio conſulente Auguſtinum & Laurentium monachos in cathedrali Eccleſia poſuiſſe: quis ita iniquus erit arbiter rerum, vt putet à ſucceſſoribus ſtatim mutatum, quod tanta authoritate à primis Apoſtolis noſtris videtur ſtabilitum & præſertim cum nullum in hiſtorijs, nullum in traditione, nullum in vllo prorſus totius Angliæ monumento extet veſtigium, ex quo talem aliquam mutationem vel ſuſpicari quis poſſet. Fuerunt ergo Benedictini à primis fidei inter Anglos prædicatæ temporibus monachi Eccleſiæ Cantuarienſis. Vnde & conſequens eſt, etiam Benedictinos fuiſſe, Auguſtinum, Laurentium, Mellitum, Paulinum, Iuſtum, cæteroſque primos Angliæ Apoſtolos & prædicatores: tales enim ipſos extitiſſe monachos, hoc eſt eiuſdem regulæ, atque profeſſionis, cuius erant & monachi in cathedrali cœnobio per eos collocati, ſatis clarè docet, & expreſſè reſcriptum Bonifacij quarti: Apoſtolica, inquit *authoritate decernentes, vt ipſi veſtræ ſalutis prædicatores monachi monachorum gregem ſibi aſſocient, & eorum vitam ſanctis moribus exornent;* hoc eſt, conuentum monachorum ſibi ſimilium in eccleſia Cathedrali ſtatuant, ijſdemque, quibus ipſi aſſueuerunt, regularibus diſciplinis inſtituant; hoc eſt, artibus & ob-

ſeruantijs

ſeruantijs regulæ Benedictinæ; Tales fuiſſe docet reſcriptum Alexandri Pontificis: expreſſe [illegible] affirmat; *cruentio d*[illegible] *facto in Romanis archiuis, veniſſ in manus ſtatutum beatæ memoriæ* [illegible] *Gregorij maioris de eccleſijs Angliæ, quomodo præcepit Auguſtino gentis Anglorum Apoſtolo, vt* [illegible] *ſui ordinis viros,* [illegible] *& ipſe noſcebatur eſſe, poneret in eccleſia Metropolitana.* Et quia monachi, pro quibus ſcripſit Alexander, erant iſtorum (quos Gregorius pont. ibidem præcipit,) ſucceſſores, nec hoc vllus [illegible]torum, qui contra monachos ipſos agebat, dubitare poterat, propterea pro illis contra iſtos ſententiam pronunciauit. Atqui iam eſt euidenti ſatis deductione monſtratum ab ipſo Alexandri tempore, ad vſque tempus Auguſtini hos monachos [illegible] fuiſſe Benedictinos: verè igitur demonſtratum eſt eiuſdem ordinis ac regulæ fuiſſe Auguſtinum, Laurentium, Iuſtum, Paulinum, Mellitum, omneſque primos Anglorum in ſaluberrima fide Chriſtiana Protodoctores Patres & Apoſtolos. Atque ita ſatis apparet quam regulam intellexit venerabilis Beda, cum Cuthbertum ſanctum *de regula in conuentu diſputantem*; quam regulam intellexerit S. Gregorius in Epiſtola ad Ethelbertum Regem, cum dicat Auguſtinum *in monaſterij regula eruditum*; quamnam etiam intelligat in reſcripto ad ipſum Auguſtinum, in quo dicit ipſum *monaſterij regulis eruditum*; nempe regulam S. Benedicti, quam quia multas regulas, multas ordinationes, leges, præcepta, præcepta de omnibus agendis (vt loquimur) monaſticis continet, regulas monaſterij vocat. quam regulam ipſemet Gregorius (ſequitur enim hoc aperte ex prædictis) profeſſus eſt quandoquidem non aliam Auguſtinus Præpoſitus, aliam Gregorius Abbas eiuſdem monaſterij, ſed vnam penitus eandemque regulam ambo profeſſi ſunt.

§. 18. Quarta demonſtratio, ex ipſa appellatione monachorum nigrorum, & diſſentione exorta cum Scottis circa ritus eccleſiaſticos.

QVÆ deinceps producentur rationes, non tam ad probandam noſtræ ſententiæ veritatem, quæ luce clarius iam eſt demonſtrata; quam ad eam ornandam, & congruis coniecturis amplificandam valebunt. Etenim tam antiqua eſt Benedictini inſtituti apud Anglos [illegible], vt inde primum omnium exiſtimemus appellationem ordinis Benedictini Nigrorum per totam Europam fuiſſe diffuſam. Certe (vt noſtri iudicij rationem reddamus) nos ſaltem nuſquam huius appellationis mentionem tam antiquam inuenimus, quam quæ eſt in diplomate regis Ethbaldi, in appendice, ſcrip. 38. pag. 45. Vbi rex inſulam Croylandiæ ſe donare deo profitetur, *ad fundationem monaſterij nigrorum monachorum ſub norma ſancti Benedicti.* Nec tum demum exortam illam appellationem, hoc eſt anno 716, quo diploma hoc exceptum eſt, ſed iam dudum in monaſterijs Anglicis receptum inſinuat expreſſe, dum [illegible] *Se que*[illegible] *cœnobitam Eueshamenſem probatæ religionis virum, nomine Kenulphum, vt ſecum eiuſdem ordinis monachos probatos ibidem congregaret, Abbatem conſtituiſſe.* Clariſſimè ergo ex hoc regio diplomate monſtratur, iamdudum per Angliam appellationem ordinis monachorum nigrorum S. Benedicti vſurpatam fuiſſe, etiam diu ante annum. 716. quo hoc diploma ſcripſit Ethbaldus Rex (quo & V. Beda annum agens, 15. monachilia iam per octo annos in cœnobio Girwenſi geſtauerat,) atque adeo ipſo Apoſtolorum noſtrorum ſæculo, quorum vltimus Paulinus non ante annum 644. defunctus eſt. Certe monaſterium S. Egwini Eueshamenſe fuiſſe monachorum nigrorum dicit in hoc priuilegio rex Ethbaldus: S. Eguinum ante monaſterij illius Eueshamenſis fundationem, Benedictinum fuiſſe omnes fatētur, & ex legenda ipſius, (cuius ſcriptor eſt Brithwaldus Cantuarienſis Archiepiſcopus ab Auguſtino ſeptimus) ſtudioque eius & deuotione erga S. Benedictum manifeſtum eſt. quinimo alis monaſteriola habuiſſe, quibus præfuerat, quæque pro fundis Eueshamenſi eccleſiæ addicendis commutauerat, in ipſo fundationis inſtrumento fatetur. Concurſus denique Abbatum Benedictinorū ad eccleſiæ dedicationem præſertim S. Wilfridi regulæ Benedictinæ per regnum Northumbriæ, (quod tunc temporis magnā partem illius prouinciæ habebat, quam nunc Scoti recentiores occupant) propagatoris acerrimi, qui officium dedicationis exequi voluit, id ipſum clamat. Eandem autem nigrorum monachorum appellationem memorat ab Ethbaldo vſurpatam vnus ex eius poſteris, Edredus rex, in priuilegio Croylandiæ ad annum Domini nongenteſimum quadrageſimum octauum conceſſo: *Recolens* (inquit in priuilegio, quod eſt in app. ſcrip. 39. pag. 46.) *ibi cœnobium nigrorum monachorum ordinis S. Benedicti à nobili Rege Merciorum Ethelbald nomine, quondam Alwionis filio eſſe fundatum, affluenter ditatum, & regalibus*

Appellatio Nigrorum exorta in Anglia.

libus

libus priuilegijs ſufficienter munitum ... *per inſpectionem chartarum eiuſdem Ethelbaldi, ad ſecuritatem dictorum monachorum compoſitarum, ſatis erat conſilio meo declarat*... Exiſtimamus igitur,

Ratio & occaſio huius appellationis.

hanc appellationem, *Ordinis nigrorum monachorum S. Benedicti*, in Anglia cœpiſſe, & ex ea ad alias prouincias promanaſſe; quia in Anglia maior extitit occaſio, & fere neceſſaria, quam extra eam in Europa reliqua, diſtinctiua hac appellatione vtendi; Nempe vt monachos Romanos, qui auctoritate D. Gregorij fidem Anglis primi prædicabant, & Romanæ eccleſiæ traditionem ritumque per omnia ſequebantur, diſtinguerent fideles à monachis Britonum & Scottorum, qui in paſchatis obſeruantia, rituque tonſuræ eccleſiaſticæ à Romana eccleſia diſſentiebant. Britones autem & Scotti monachi colore veſtium albicante ſeu natiuo ipſius velleris, qui ad albedinem plerumque accedit, vtebantur in veſtibus, idque ita conſtanter, vt etiam Lindisfarnenſes monachi, à Scottis primum educati, poſtquam S. Cuthberti patientia & aſſiduitate (vt ſuprà tetigiſſe meminimus) ad Benedictinam regulam ſuſcipiendam fuerunt inducti, adhuc tamen colorem illum natiuum lanæ in veſtimentis diu poſtea retinuerint. Igitur vt Romanorum rituum aſſertores monachi, ab alijs appellatione facili internoſcerentur, à colore nigro habitus, monachi nigri cœperunt deinceps vocari.

Quæ & quanti momenti fuerit controuerſia de paſcha.

Occaſionem autem diſtinctionis neceſſariam diximus, magis quam in cæteris Europæ prouincijs, quia in illis nulla prorſus erat in eccleſiaſticis ritibus diſſenſio, propter quam vlli à fideli plebe vitandi forent: at Hiberni Britoneſque nimium pertinaciter in his à Romana eccleſia diſſidebant, vt ſæpius ea de re ab Auguſtino primum, à Laurentio deinde moniti, poſtea à S. Wilfrido publica collatione confutati, via ac ne vix quidem reſipuerint tandem, prædicantibus in Huenſi præcipuo ipſorum monaſterio, Ecberto, in Hiberniæ vero Auſtralibus partibus Adamanno conciue ſuo, alijſque Romani ritus monachis, hoc eſt, vt iam probatum eo ipſo relinquitur, Benedictinis. Fuiſſe autem non leuem hanc contentionem nec de re parui momenti, ſed maximi omnino ponderis docet primò ipſa hiſtorica narratio,

„ Venerabilis Bedæ: lib. 3. c. 25. His temporibus (*inquit*) quæſtio facta eſt frequens & „ magna de obſeruatione Paſchæ; confirmantibus eis, qui de Cantia vel de Gallijs aduene„ rant, quod Scoti Dominicum Paſchæ diem contra vniuerſalis eccleſiæ morem celebrarent. „ Erat in his acerrimus veri Paſchæ defenſor, nomine Ronan, natione quidem Scottus, ſed „ in Galliæ vel Italiæ partibus regulam eccleſiæ veritatis edoctus: qui cum Finano confligẽs, „ multos quidẽ correxit, vel ad ſolertiorem veritatis inquiſitionem accendit, nequaquam

In quo errabãt Scoti.

„ tamen Finanũ emendare potuit, quin potius, quod eſſet homo ferocis animi, acerbiorem „ caſtigando, & apertum veritatis aduerſarium reddidit. Obſeruabat autem Iacob diaconus „ quondam vt docuimus, venerabilis Archiepiſcopi Paulini verum & catholicum Paſcha, „ cum omnibus quos ad correctionis viam erudire poterat. Obſeruabat & Regina Eanfled „ cum ſuis iuxta quod in Cantia fieri viderat, habens ſecum de Cantia presbyterũ catholicæ „ [illegible] ru... tionis nomine Romanum. Vnde nonnumquam contigiſſe fertur illis temporibus, „ vt bis in anno vno paſcha celebraretur: & cum Rex Paſcha Dominicum ſolutis ieiunijs fa„ ceret, tunc Regina cum ſuis perſiſtens adhuc in ieiunio, diem palmarum celebraret. His verbis præcipuum (vt ſolemus dicere in ſcholia) punctum & articulum ipſum controuerſiæ tetigit Beda: nempe, quod non vno & eodem die, quo eccleſia Romana, celebrarent Scoti Paſcha. Non tamẽ inde ſequitur eos in Quartadecimanorum hæreſim cecidiſſe, vt aliqui imperite exiſtimant; apertè enim contrarium docet Beda lib. 3. c. 4. de ipſis loquens:

Error erat venialis.

„ In tempore quidem ſummæ feſtiuitatis dubios circulos ſequentes, vtpote quibus longè „ vltrà orbem poſitis, nemo ſynodalia paſchalis obſeruantiæ decreta porrexerat. *Et infra*: „ Quem tamen non ſemper in luna quartadecima cum Iudæis, vt quidam rebantur: ſed in „ die quidem Dominica, alia tamen, quàm decebat, hebdomada, celebrabant. Sciebant „ enim vt Chriſtiani, reſurrectionem Dominicam, quæ prima ſabbati facta eſt, prima ſabbati „ ſemper eſſe celebrandam: Sed vt barbari & ruſtici, quando eadem prima ſabbati, quæ „ nunc Dominica dies cognominatur, veniret, minimè didicerant. Et eiuſdem libri cap. 17. cum multa inſignia de virtutibus Aidani prædicaſſet: Hæc (*inquit*) in præfato Antiſtite „ multum complector & amo, quia nimirum hæc Deo placuiſſe non ambigo. Quod autem „ paſcha non ſuo tempore obſeruabat, vel canonicum eius tempus ignorans; vel ſuæ gentis „ auctoritate ne agnitum ſequeretur, deuictus, non approbo, nec laudo. In quo tamen hoc „ approbo, quia in celebratione ſui paſchæ, non aliud corde tenebat, venerabatur, & præ„ dicabat, quam quod nos: id eſt redemptionem generis humani per paſſionem, reſurre„ ctionem, aſcenſionem in cœlos mediatoris Dei & hominum hominis Ieſu Chriſti. Vnde „ & hanc non vt quidam falſo opinantur, quartadecima luna in qualibet feria cum Iudæis,

ſed

[illegible] Dominica ſemper agebat, à luna quartadecima vſque ad vigeſimam; propter fidē videlicet Dominicæ reſurrectionis, quam vna ſabbati factam; propter ſpem noſtræ reſurrectionis. quam eadem vna ſabbati quæ nunc Dominica dies dicitur, veraciter futuram [illegible] ſancta eccleſia credebat. Ergo non erant illi hæretici quartadecimani, quia non in quamcumque feriam incidiſſet luna quartadecima, in ea paſcha celebrabant; ſed in Dominica ſemper; At errabant, quia non in ea Dominica, in qua cum tota eccleſia debebant; Et hic error primò quidam in illis tolerabatur: Sic enim Beda: lib. 3. c. 25. *Hæc autem diſſonantia paſchalis obſeruantiæ viuente Aidano, patienter ab omnibus tolerabatur: quia patenter intellexerant, quia etſi paſcha contra morem eorum, qui ipſum miſerant, facere non potuit; opera tamen fidei, pietatis & dilectionis, iuxta morem omnibus ſanctis conſuetum, diligenter exequi curauit. Vnde ab omnibus, etiam his qui de Paſcha aliter ſentiebant, merito diligebatur; nec ſolum a mediocribus verum ab ipſis quoque Epiſcopis Honorio Cantuariorum, & Fælice orientalium Anglorum, venerationi habitus eſt.* At [illegible] iam ſatis manifeſte videre potuiſſent, conſuetudinem ſuam vniuerſalis eccleſiæ obſeruantiæ repugnare, nec tamen ab ea vellent deſiſtere, iam non amplius tolerari debebāt: [illegible] & diſertiſſimè contra Colmanum Wilfridus, in eodem capite à Beda diſputans inducitur. De patre autem veſtro Columba (*inquit*) & ſequacibus eius, quorum ſanctitatem vos imitari, & regulam ac præcepta cœleſtibus ſignis confirmata ſequi perhibetis; poſſem reſpondere, quia multis in iudicio dicentibus Domino, quod in nomine eius prophetauerint, & dæmonia eiecerint, & virtutes multas fecerint, reſponſurus ſit Dominus, quia nunquam eos nouerit. Sed abſit vt de patribus veſtris hoc dicam: quia iuſtius multo eſt de incognitis bonum credere, quam malum. Vnde & illos Dei famulos, ac Deo dilectos eſſe non nego, qui ſimplicitate ruſtica, ſed intentione pia, Deum dilexerunt. Neque illis multum obeſſe Paſchæ talem reor obſeruantiam, quamdiu nullus aduenerat, qui eis inſtituti perfectioris decreta, quæ ſequerentur, oſtenderet: quos vtique credo, ſiquis tunc ad eos catholicus calculator adueniret, ſic eius monita fuiſſe ſecuturos, quomodo ea quæ nouerant, ac didicerant, Dei mandata probantur fuiſſe ſecuti. Tu autem & ſocij tui, ſi audita decreta ſedis Apoſtolicæ, imo vniuerſalis eccleſiæ, & hæc literis ſacris confirmata, ſequi contemnitis, abſque vlla dubietate peccatis. Etſi enim patres tui ſancti fuerunt, nunquid vniuerſali quæ per orbem eſt, Chriſti eccleſiæ, horum eſt paucitas vno de angulo extremæ inſulæ præferenda? Et, ſi ſanctus erat ac potens virtutibus ille Columba veſter, imò & noſter, ſi Chriſti erat, nunquid præferri potuit beatiſſimo Apoſtolorum Principi, cui Dominus ait, Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues regni cælorum? Hæc perorante Wilfrido dixit rex Oſwius: Verè ne Colmanne, hæc illi Petro dicta ſunt à Domino? Qui ait, vere, rex. At ille: Habetis, inquit, vos proferre aliquid tantæ poteſtatis veſtro Colūbæ datum? At ille ait; Nihil. Rurſum autem rex: Si vtrique veſtrum, inquit, in hoc ſine vlla controuerſia conſentiunt, quod hæc principaliter Petro dicta, & ei claues regni cælorum ſint datæ à Domino? Reſponderunt; Etiam, vtique. At ille ita concluſit: Et ego vobis dico, quia hic eſt oſtiarius ille, cui ego contradicere nolo, ſed in quantum noui vel valeo, huius cupio in omnibus obedire ſtatutis: ne forte me adueniente ad fores regni cœlorum, non ſit qui reſeret, auerſo illo, qui claues tenere probatur. Hæc dicente rege, fauerunt aſſidentes quique ſiue aſtantes, maiores vnà cum mediocribus: & abdicata minus perfecta inſtitutione, ad ea, quæ meliora cognouerant, ſeſe transferre feſtinabant. Cæterum iam reuelata hac controuerſia, agnitaque eius veritate, cœperunt qui paſcha catholicum non ſeruabant, à reliquis per Angliam catholicis vitari, pene tanquam ſchiſmatici; Teſtantur hoc ipſa diplomata Regalia, & Epiſcopalia, quę tunc expediri ſolebant: Qua de re Ina Rex in priuilegio conceſſo Glaſtoniæ, quod ſuperius, §. 12. poſuimus, ſtatuit: *Abbas, vel monachi à quocumque voluerint, Epiſcopo, qui paſcha canonicum celebret, eccleſiaſtica ſacramenta in Glaſtonia, aut eccleſijs ſibi ſubiectis percipiant.* Quo ipſo excipit Epiſcopos Britonum, qui adhuc à catholico paſchæ diſſentiebant. Sanctus vero Cuthbertus, in vltima ad monachos fratres ſuos admonitione, hoc ipſum obſeruauit: *Cum alijs* (inquit apud Bedam vitæ eius cap. [illegible]) *Chriſti ſeruis mutuam habetote concordiam, nec venientes ad vos hoſpitalitatis gratia domeſticos* (verba ſunt regulæ noſtræ cap. 53.) *habeatis contemptui, ſed familiariter ac benignè tales ſuſcipere, ac dimittere curate; nequaquam vos meliores arbitrantes cæteris eiuſdem fidei & vitæ* [illegible]*us. Cum illis autem, qui ab vnitate catholicæ pacis, vel paſcha non ſuo tempore celebrando, vel peruerſe viuendo aberrant, vobis ſit nulla communio.* Et hinc quidem abundè ſatis conſtat, quę, & quantique momenti diſcrepantia Scotorum Britonumque Romanis monachis Angliæ prædicatoribus, in obſeruantia paſchalis ſolemnitatis. Altera diſſenſio fuit de co-

Donec conſtitit illis de contraria eccleſię conſuetudine.

Tunc enim nō amplius debebāt tolerari.

Quod ipſe Rex Oſwius euidenter conuicit.

Propterea deinceps vitabātur à catholicis

Cōtrouerſia de tonſura.

ronæ eccleſiaſticæ & monaſticæ tonſura, de qua audiamus S. Benedictum Biſcopium in epiſtula ad Naitanum Regem Pictorum Septentrionalium (quem ea epiſtula ad ritum catholicum conuertium narrat Beda lib. 5. cap. 22. Verum his de paſcha ſuccinctè (*inquit*) vt perfectis ſtrictimque commemoratis, tonſuram quoque (de qua pariter vobis literas fieri voluiſtis) hortor vt eccleſiaſticam, & Chriſtianæ fieri congruam habere cureris. Et quidem ſcimus, quia neque Apoſtoli omnes vno eodéque ſunt modo attonſi, neque nunc eccleſia catholica, ſicut vna fide ſpe & charitate in Deum conſentit: ita etiam vna atque indiſſimili totum per orbem tonſuræ ſibi forma congruit. *Et poſtea*: Verum ſi profiteri nobis liberum eſt, quia tonſuræ diſcrimen non noceat, quibus pura in Deum fides, & charitas in proximum ſyncera eſt, maximè cum nunquam patribus catholicis, ſicut de paſchæ vel fidei diuerſitate conflictus, ita etiam de tonſuræ differentia legatur aliqua fuiſſe controuerſia; Inter omnes tamen quas vel in eccleſia, vel in vniuerſo hominum genere reperimus tonſuras, nullam magis ſequẽdam nobis, amplectendamque iure dixerim ea, quam in capite ſuo geſtabat ille, cui ſe confitenti Dominus ait; Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi non prȩualebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues regni cœlorum. Nullam verò magis abominandam deteſtandamque merito cunctis fidelibus crediderim ea, quam habebat ille, cui gratiam ſancti ſpiritus comparare volenti, dicit idem Petrus, pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei eſtimaſti pecunia poſſideri. *Et poſtea*: Sicut enim omnis eccleſia, quæ per mortem ſui viuificatoris eccleſia facta eſt, ſignum ſanctæ crucis eius in fronte portare conſueuit, vt crebro vexilli huius munimine à malignorum ſpirituum defendatur incurſibus; crebra huius admonitione doceatur ſe quoque carnem ſuam cum vitijs & concupiſcentijs crucifigere debere: ita etiam oportet eos, qui vel monachi votum, vel gradum clericatus habentes, arctioribus ſe neceſſe habent pro Domino continentiæ frænis aſtringere, formam quoque coronæ, quam ipſe in paſſione ſua ſpineam portauit in capite (vt ſpinas ac tribulos peccatorum noſtrorum portaret, id eſt, exportaret & auferret à nobis) ſuo quemque in capite per tonſuram præferre; vt ſe etiam irriſiones & opprobria pro illo libenter ac prompto animo ſufferre ipſo etiam frontiſpicio doceant; vt coronam vitæ æternæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe, ſe ſemper expectare, proque huius perceptione & aduerſa mũdi & proſpera contemnere deſignent. Cæterum tonſuram eam, quam Magum ferunt habuiſſe Simonem, quis rogo fidelium non ſtatim eum ipſa magia primo deteſtetur, & merito exufflet? quæ aſpectu, in frontis quidem ſuperficie coronæ videtur ſpeciem præferre, ſed vbi ad ceruicem conſiderando perueneris, decurtatam eam, quam te videre putabas, inuenies coronam. Vt merito talem Simoniacis, & non Chriſtianis, habitum conuenire cognoſcas, qui in prȩſenti quidem vita à deceptis hominibus putabuntur digni perpetuæ gloria coronæ, ſed in ea, quæ hanc ſequitur vitam, non ſolum omni ſpe coronȩ priuati, ſed æterna inſuper ſunt pœna damnati. Neque vero me hæc ita proſequutum æſtimes, quaſi eos qui hanc tonſuram habent condemnãdos iudicem, ſi fide & operibus vnitati catholicæ fauerint: imo confidenter profiteor, plurimos ex eis ſanctos ac Deo dignos extitiſſe. Quare ergo? *ſequitur poſtea in verbis, quæ refert ſe ad Adamannum dixiſſe*: Iudicio ſit, quod ea, quæ Apoſtoli Petri ſunt in abdito cordis amplectimini, ſi, quæ eius eſſe noſtis, etiam in facie tenetis. Namque prudentiam tuam facillimè iudicare reor, quod aptius multo ſit, eius quem toto corde abominaris, cuiuſque horrendam faciem videre refugis, habitum vultus à tuo vultu iam Deo dicato ſeparare: & è contra eius, quem apud Deum patrem habere patronum quæris, ſicut facta vel monita cupis ſequi, ſic etiam morem habitus te imitari condeceat. Hæc venerabilis Beda, ex ſancti patris ſui Ceolfridi epiſtola retulit, quæ oportuit nos ita prolixe referre, vt intelligeretur cõtrouerſia de ritibus Paſchæ, & tonſuræ, quæ inter eos verſabatur. Et patet quidem ex illis, differentiam in eo extitiſſe; quod in paſcha quidem diſſiderent, fere eodem modo, quo nũc nouatores à catholicis, dum calendarium eccleſiæ admittere recuſant, eo præcipue, quia ab eccleſia catholica præſcriptum eſt; in tonſura autem, quia Romani monachi & clerici integram rotundamque coronam per totum caput ità geſtabant, vt infrà, ſupraque coronam raſi eſſent; Scoti autem Britoneſque monachi ſemi-coronam tantum geſtarent quæ frontem vſque ad aures tantum occuparet, caput autem reliquum non raſum, ſed paulatim vſque ad verticem attonſum geſtarent, quem tonſuræ modum Simonem magum geſtaſſe catholici obijciebant. Et vtraque quidem diſſonantia (vt vidimus) initio tolerabatur, quia nulla erat in alijs rebus fidei diſſenſio; & in iſtis ex ignorantia magis ruſticæ ſimplicitatis quam ex voluntatis pertinacia errabatur; at poſtquam iam ſufficienter detecta eſſet vtriuſque cæremoniæ diſformitas ab eccleſiæ vniuerſalis ritu: non iam amplius ignorantiæ, ſed obſtinationi reputari

Catholici attonſi vt S. Petrus; Scoti vt Simon Magus.

Qualis corona Magi.

Qualis differẽtia in Paſchate.

Qualis in tonſura.

putari debent, quod in eis mallent perſeuerare, quam cum reliquis fidelibus in ritibus publicis conſpirare. Et quidem etiam ipſi Deo diſplicuiſſe illam eorum in hac difformitate obſtinatam voluntatem, ſatis apparet ex eorum conuerſione per diuinæ reuelationis iuſſionem ſuſcepta & effecta, quam narrat Beda lib. 5. cap. 10. vbi cum Egberti apparatum pro ſuſcipienda prædicatione Euangelij inter Saxones, narraſſet; ait: Venit die quadam mane primo ad eum (*Egbertum intelligit*) vnus de fratribus, diſcipulus quondam in Britannia, & miniſter Deo dilecti ſacerdotis Boiſili (cum eſſet idem Boiſil Præpoſitus monaſterij Mailroſenſis ſub Abbate Eata vt ſupra notauimus) referens ei viſionem, quæ ſibi eadem nocte apparuiſſet. Cum expletis (inquiens) hymnis matutinalibus in lecto membra depoſuiſſem, ac leuis mihi ſomnus obrepſiſſet, apparuit magiſter quondam meus, & nutritor amantiſſimus Boiſil, interrogauitque me an eum cognoſcere poſſem? aio, etiam; Tu es enim Boiſil. At ille ad hoc, inquit, veni, vt reſponſum Domini ſaluatoris Egberto afferam, quod te tamé referente oportet ad illum venire; Dic ergo illi, quia non valet iter, quod propoſuit, implere: Dei enim voluntas eſt, vt ad Columbę monaſteria magis docenda pergat. Erat autem Columba primus doctor fidei Chriſtianæ tranſmontanis Pictis ad Aquilonem, primuſque fundator monaſterij, quod in Hu inſula multis diu Scotorum Pictorumque populis venerabile manſit. Qui videlicet Columba nunc à nonnullis compoſito à cella & Columbę nomine Colum-celli vocatur. Audiens autem verba viſionis Egbertus, præcepit fratri qui retulerat, ne cuiquam hæc alteri referret, ne forte illuſoria eſſet viſio. Ipſe autem tacitus rem conſiderans, veracem eſſe timebat: nec tamen à parando itinere, quo ad gentes docendas iter ceſſare volebat. At poſt paucos dies rurſus venit ad eum præfatus frater dicẽs, quia & ea nocte ſibi poſt expletas matutinas Boyſil per viſum apparuerit dicens, quare tam negligenter ac tepide dixiſti Egberto, quæ tibi dicenda præcepi? At nunc vade & dic illi, quia velit nolit, debet ad monaſteria Columbæ venire, quia aratra eorum non rectè incedunt: oportet autem eum ad rectum hæc tramitem reuocare. Qui hæc audiens, denuo præcepit fratri, ne hæc cuiquam patefaceret. Ipſe autem, tametſi certus eſt factus de viſione, nihilominus tentauit iter diſpoſitum cum fratribus memoratis incipere. Cumque iam naui impoſuiſſent, quæ tanti itineris neceſſitas poſcebat, atque opportunos aliquot diebus ventos expectarent: facta eſt nocte quadam tam ſæua tempeſtas, quæ perditis nonnulla ex parte his, quæ in naui erant, rebus, ipſam in latus iacentem inter vndas relinqueret. Saluata ſunt tamen omnia, quæ erant Ecberti & ſociorum eius. Tum ille, quaſi propheticum illud dicens, quia propter me eſt tempeſtas hæc, ſubtraxit ſe illi profectioni, & remanere domi paſſus eſt. Hactenus voluntas Domini per viſum tantum narrata: iam quomodo per euentum fælicem fuerit comprobata, audiamus ab ipſo Beda eodem lib. cap. 22. & 23. Vbi poſtquam narrat conuerſionẽ Pictorum Septentrionalium ad ritum catholicum per Ceolfridi miniſtri ſui prædicationem, his verbis, de Rege Pictorum loquens: Statim namque iuſſu publico mittebantur ad tranſcribendum, diſcendum, obſeruandum, per vniuerſas Pictorum prouincias circuli paſchæ decẽnouẽnales, obliteratis per omnia erroneis octoginta & quatuor annorum circulis. Attondebantur omnes in coronam miniſtri altaris ac monachi: & quaſi nouo ſe diſcipulatui beatiſſimi Apoſtolorum principis ſubditam, eiuſque tutandam patrocinio gens correcta gaudebat. *Deinde proſequitur & Scotorum Huenſium correctionem*. Nec multo poſt illi quoque, qui inſulam Hiu incolebant, monachi Scoticæ nationis, cum his, quæ ſibi erant ſubdita, monaſterijs, ad ritum Paſchæ ac tonſuræ canonicũ, Domino procurante, perducti ſunt. Siquidem anno ab incarnatione Domini ſeptingenteſimo ſexto, cum veniſſet ad eos de Hybernia Deo amabilis & cum omni reuerentia nominandus pater ac ſacerdos Ecbertus, honorifice ab eis, & multo cum gaudio eſt ſuſceptus. Qui quoniam & doctor ſuauiſſimus, & eorum, quæ agenda docebat, exequutor erat deuotiſſimus, libenter auditus ab vniuerſis, immutauit pijs ac ſedulis exhortationibus inueteratam illam traditionem parentum eorum; (de quibus Apoſtolicum illum licet proferre ſermonem, quod æmulationem Dei habebant, ſed non ſecundum ſcientiam) catholicoque illos atque Apoſtolico more celebrationem (vt diximus) præcipuæ ſolemnitatis ſub figura coronæ perpetuæ agere perdocuit. Id eſt, docuit & perſuaſit, paſcha ritu Romano celebrare, & coronam perfectè rotondam in capite, ſupra infraque coronam ipſam raſo geſtare; reiecta tonſura ſemicoronæ quam antea deſcripſimus. *Et poſtea*: Susceperunt autem Huenſes monachi, docente Ecberto, ritus viuendi catholicos, ſub Abbate Duunchado, poſt annos circiter octoginta, ex quo ad prædicationem Anglorum (*in regno Northumbriæ ... onti ... æ*) Aidanum miſerant Antiſtitem. Manſit autem vir Domini Ecbertus annos tredecim in præfata inſula, quam ipſe velut noua quadam relucente gratia eccleſiaſticæ

Vterque error Scotorũ diuinis reuelatione emendatus.

„ſocietatis & pacis, Chriſto conſecrauerat: annoque incarnationis Dominicæ ſeptingen-
„teſimo viceſimo octauo, quo Paſcha Dominicum octaua Kalend. Maiarum die celebra-
„batur, cum miſſarum ſolemnia in memoriam eiuſdem Dominicæ reſurrectionis celebraſ-
„ſet, eodem die & ipſe migrauit ad Dominum, ac gaudium ſummæ feſtiuitatis, quod cum
„fratribus, quos ad vnitatis gratiam conuerterat, inchoauit, cum Domino & Apoſtolis cę-
„terìſque cœli ciuibus compleuit. Erat tunc Beda, qui hæc ſcribit, annum agens qua-
ſi vigeſimum ſeptimum, de rebus exploratis ſine dubio fideliſſimus relator. Soli ad-
huc monachi Britonum (eorum qui non erant ſub Anglorum Regum imperio) tem-
pore venerabilis Bedæ, *adhuc inueterati (inquit cap. 23. lib. 5.) & claudicantes à ſemitis ſuis & capita ſieri ſine corona prætendunt, & ſolemnia Chriſti, ſine Eccleſiæ Chriſti ſocietate venerabantur.*

Hæc omnia iam diffusè ex V. P. noſtro Beda deduximus, primo quidem, vt conſtaret, quanta eſſet diſſonantia in ritibus eccleſiaſticis inter monachos Britonum, Scotorumque qui iam diu ante Anglos fidem ſuſcepiſſent, & Monachos Romanos primos præcipuoſque Anglorum prædicatores & Apoſtolos. Deinde vt appareret, quamuis diſſonantia illa tamdiu fuerit in Britonibus Scotiſque venialis, quamdiu non fuit itapud eos aliquis, qui eam in viā veritatis reduceret; poſteaquam tamen admoniti fuiſſent, conſuetudinem ſuam ſedis Apoſtolicæ obſeruantiæ repugnare, iam errorem pernicioſum illis ob pertinaciam eſſe cœpiſſe; atque adeò vt diuino monitu Ecbertus miſſus fuerit ad Scotos, qui minus pertinaciter errasſent, ab errore conuertendos mitteretur. Minus autem pertinaciter errauiſſe Scotos ex eo cum venerabili Beda recte colligitur, quam Britones; quia Scoti fidei notitiam, quam habebant, Anglis adhuc paganis ſumma charitate maximaque diligentia inſtillare non deſiſtebant, cum Britones viciniores (fortaſſe ob ereptam ſibi Angliæ fertilem glebam odio nimis indulgentes) Euangelij gratiam Anglis communicare nunquam voluerint. Reuocati autem poſtea & ipſi, tempore Alfredi Regis videntur, cum Aſſerius Abbas Banguorenſis apud Regē gratia florens, cum multis ſubſidijs regalibus, afflictæ genti ſuæ etiam communionem catholicam videatur aut intuliſſe, aut certe valde confirmaſſe. Tandem ideo hæc tā prolixe retexuimus, vt pateret cauſa cur monachi Angli appellarentur Nigri monachi Ordinis S. Benedicti,

Hinc monachi Benedictini appellati nigri.

nimirum vt iſta appellatione à monachis Scotorum & Britonum, qui albicante colore vtebantur, diſtinguerentur, Sciretque plebs fidelis, qui in exordijs fidei apud Anglos præcipuo quodam affectu Eccleſiaſticos viros venerabatur, quos prædicatores audire, à quibus cauere deberet; Quia licet Britones Scotique in doctrina fidei non errarent, in ſocietatis tamen Eccleſiaſticæ catholica vnitate nondum omnino verſabantur; non quidem extrà eum permanentes, vt eſſent omnino ſchiſmatici; ſed tamen ita ab ea diſſidentes, vt peccarent, & periclitarentur de ſalute propter defectum omnimodæ vnitatis; quæ tanti debuit à Chriſtianis fieri, (quemadmodum ex S. Cuthberti admonitione vidimus) vt vitare etiam tenerentur eos, qui quomodolibet in hac vnitatis profeſſione claudicarent.

Controuerſia Paſchalis ab Auguſtino primū Britonibus mota.

Iam vero animaduertendum eſt diligenter, controuerſiam iſtam non fuiſſe primum omnium à S. Wilfrido eiuſque ſocijs contra Lindisfarnenſes monachos & Scotos poſt Aidani deceſſum ſuſcitatam: Sed in exordio prædicatæ Angliæ fidei ab ipſo Apoſtolo Anglorum Auguſtino cum Britonibus monachis diſceptatam. Ea narratio tametſi apud Venerabilem Bedam lib. 2. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap. 2. habeatur: quia tamen non omnibus eſt in manu opuſculum illud Bedæ, & nobis aliqua ſunt in illius verbis notanda, quæ & ad rem noſtram, & Apoſtolatus Benedictini gloriam faciunt iudicauimus lectores ad ipſum non eſſe remittendos, ſed totum ipſum caput recitandum, vt hic haberent, quod legerent. Ait ergo
„vir venerabilis. Interea Auguſtinus adiutorio vſus Edilberti regis, conuocauit ad ſuum col-
„loquium Epiſcopos ſiue doctores maximæ & proximæ Britonum prouinciæ, in loco vbi
„vſque hodie, Auguſtinis Ac, id eſt robur (ſeu quercus) Auguſtini, in confinio Wicciorum &
„occidentalium Saxonum appellatur. Cœpitque eis fraterna admonitione ſuadere, vt pace
„catholica ſecum habita, communem Euangelizandi gentibus pro Domino laborem
„ſuſciperent. Non enim Paſchæ diem Dominicum ſuo tempore; ſed à decimaquarta vſque
„ad viceſimam lunam obſeruabant: quæ computatio octoginta quatuor annorum circulo
„continetur. Sed & alia plurima vnitati eccleſiæ contraria faciebant. Qui cum longa diſpu-
„tatione habita, neque precibus, neque hortamentis, neque increpationibus Auguſtini ac
„ſociorum eius aſſenſum præbere voluiſſent: ſed ſuas potius traditiones vniuerſis quæ per
„orbem ſibi in Chriſto concordant, eccleſijs præferrent: Sanctus Pater Auguſtinus hunc
„laborioſi ac longe certaminis finem fecit, vt diceret; Obſecremus Deum, qui habitare facit
„vnanimes in domo patris ſui, vt ipſe nobis inſinuare cœleſtibus ſignis dignetur, quæ ſe-
queuda

quenda traditio, quibus ſit vijs ad ingreſſum regni illius properandum. Adducatur aliquis æger; & per cuius preces fuerit curatus, huius fides & operatio Deo deuota, atque omnibus ſequenda credatur. Quod cum aduerſarij, inuiti licet, concederent: allatus eſt quidã genere Anglorum oculorum luce priuatus; qui cum oblatus Britonum ſacerdotibus, nihil curationis, vel ſanationis horum miniſterio perciperet: tandem Auguſtinus iuſta neceſſitate compulſus flectit genua ſua ad patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, deprecans vt viſum cæco, quem amiſerat, reſtitueret; & per illuminationem vnius hominis corporalẽ, in plurimorum cordibus fidelium ſpiritualis gratiæ lumen accenderet. Nec mora, illuminatur cæcus: ac verus ſupernæ lucis præco ab omnibus prædicatur Auguſtinus. Tum Britones, confitentur quidem intellexiſſe ſe, veram eſſe viam Iuſtitiæ, quam prædicaret Auguſtinus: ſed non ſe poſſe abſque ſuorum conſenſu ac licentia priſcis abdicare moribus. Vnde poſtulabant, vt ſecundo ſynodus pluribus aduenientibus fieret. Quod cum eſſet ſtatutum, venerunt, vt perhibent, ſeptem Britonum Epiſcopi, & plures viri doctiſſimi, maximè de nobiliſſimo eorum monaſterio, quod vocatur lingua Anglorum Bancornaburg, cui tempore illo Dinooth Abbas præfuiſſe narratur: qui ad præfatum ituri concilium, venerunt primo ad quendam virum ſanctum ac prudentem, qui apud eos anachoreticam ducere ſolebat vitam, conſulentes, an ad prædicationẽ Auguſtini, ſuas deſerere traditiones deberent? Qui reſpondebat, ſi homo Dei eſt, ſequimini illum: dixerunt, Et vnde hoc poſſumus probare? At ille, Dominus, inquit, ait, Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. ſi ergo Auguſtinus ille mitis eſt & humilis corde credibile eſt, quia iugum Chriſti & ipſe portet, & vobis portandum offerat: ſin autem immitis ac ſuperbus eſt, conſtat quia non eſt de Deo, neque nobis eius ſermo curandus eſt. Qui rurſus aiebant, Et vnde vel hoc dinoſcere valemus? Procurate, inquit, vt ipſe Prior cum ſuis ad locum ſynodi adueniat, &, ſi vobis appropinquantibus aſſurrexerit, ſcientes quia famulus Chriſti eſt, obtemperanter illum audite. Sin autem vos ſpreuerit, nec coram vobis aſſurgere voluerit, cum ſitis numero plures; & ipſe ſpernatur à vobis. Fecerunt vt dixerat. Factumque eſt, vt venientibus illis ſederet Auguſtinus in ſella: quod illi videntes mox in iram conuerſi ſunt, eumque notantes ſuperbiæ, cunctis, quę dicebat, contradicere laborabant. Dicebat autem eis, quod, in multis quidem noſtræ conſuetudini, imò vniuerſalis Eccleſiæ contraria geritis: & tamen ſi in tribus his mihi obtemperare vultis, vt paſcha ſuo tempore celebretis; vt miniſterium baptizandi, quo Deo renaſcimur, iuxta morẽ Romanæ ſanctæ & Apoſtolicæ eccleſiæ compleatis; vt genti Anglorũ vnà nobiſcum prædicetis verbum Domini: cætera, quæ agitis, quamuis moribus noſtris contraria, æquanimiter cuncta tolerabimus. At illi nihil horum ſe facturos, neque illum pro Archiepiſcopo habituros eſſe reſpondebant: conferentes ad inuicem, quia ſi modo nobis aſſurgere noluit, quanto magis ſi ei ſubdi cœperimus, iam nos pro nihilo contemnet? Quibus vir Domini Auguſtinus fertur minitans prædixiſſe, quod, ſi pacem cum fratribus accipere nollẽt, bellum ab hoſtibus forent accepturi: Et, ſi nationi Anglorum noluiſſent viam vitæ prędicare, per horum manus vltionem mortis eſſent paſſuri. Quod ita per omnia, vt prædixerat, diuino agente iudicio, patratum eſt. Siquidem poſt hæc, ipſe, de quo diximus, rex Anglorũ fortiſſimus Edilfredus, collecto grandi exercitu, ad ciuitatem Legionum, quæ à gente Anglorum Legaceſtir, à Britonibus autem rectius Kaerlegion appellatur, maximam gentis perfidæ ſtragem dedit. Cumque bellum acturus videret ſacerdotes eorum, qui ad exorandum Deum pro milite bellum agente conuenerant, ſeorſum in tutiore loco conſiſtere: ſciſcitabatur, qui eſſent ij, quidue acturi illo conueniſſent; Erant autem plurimi eorum de monaſterio Bancor, in quo tantus fertur fuiſſe numerus monachorum, vt cum in ſeptem portiones eſſet cum Præpoſitis ſibi rectoribus monaſterium diuiſum, nulla harum portio minus quam trecentos homines haberet: qui omnes de labore manuum ſuarum viuere ſolebant. Horum ergo plurimi ad memoratam aciem, peracto ieiunio triduano, cum alijs orandi cauſa conuenerunt habentes defenſorem nomine Broemalium, qui eos intentos precibus à Barbarorum gladijs protegeret. Quorum cauſam aduentus cum intellexiſſet Rex Edilfredus, ait: ergo, ſi aduerſum nos ad Deum ſuum clamant, profecto & ipſi, quamuis arma non ferant, contra nos pugnant, quia aduerſis nos imprecationibus perſequuntur. Itaque in hos primum arma verti iubet, & ſic cęteras nefandæ militiæ copias, non ſine magno exercitus ſui damno, deleuit. Extinctos in ea pugna ferunt, de his qui ad orandum venerant, viros circiter mille ducentos: & ſolum quinquaginta fuga eſſe elapſos. Broemalius ad primum hoſtium aduentũ cum ſuis terga vertens, eos, quos defendere debuerat inermes ac nudos ferientibus gladijs reliquit. Sicque completum eſt præſagium ſancti

Sententiá verá miraculo confirmat.

Repugnantibus prædicit diuinam vindictã.

Quam & paſſi ſunt.

„Pontificis Auguſtini, quamuis ipſo iam multo ante tempore ad cœleſtis regni ſublato: vt „etiam temporalis interitus vltionem ſentirent perfidi, quod oblata ſibi perpetuæ ſalutis con„ſilia ſpreuerant.

Poſt mortē D. Auguſtini.

Hactenus narratio venerabilis Bedæ. In qua illud primo notatu dignum eſt, illum dicere conceptis verbis, hanc Britonum vltionem factam longe poſt mortem ſancti Auguſtini: quaſi venera præuidiſſet, futuros hæreticos, qui cladem iſtam non diuinæ vltioni, ſed Auguſtini imputarent crudelitati; ipſum in Britannos ionoxios Edilfredum inceodiſſe dictitantes; Cū tamen & longe ante hanc cladem obijſſe Auguſtinum Beda aſſerat; & improbabile ſit valde Auguſtinum id potuiſſe apud Edilfredum Ethilberti regis ſui hoſtem iuratum; & nemo niſi hæreticos id de viro ſancto, Apoſtolo gentis ſuæ ſuſpicari poſſet, quod infideles Paganos in Chriſtianorum, etiam erraorium necem concitaret. Aliud quod hic notare dignum duximus eſt, quanto periculo animarum diſſentiant homines ab vniuerſalis eccleſiæ conſuetudine idonea, etſi in rebus forſitan aliàs indifferentibus. Et quidem diſſenſus hic Britonum, primò venialis erat, quamdiu non eis annunciata fuerat contraria eccleſiæ conſuetudo: at vbi iam & auctoritate eccleſiæ Romanę, & inuictis rationibus, & diuino præterea miraculo veritatē didiciſſent, & fateri que coacti fuiſſent: profectò nullo modo excuſari poſſunt, quod Auguſtino prædicanti non obtemperauerint. Friuola enim illa fuit non aſſurgentis ipſis Auguſtini accuſatio: qui ſi in ea communis cæremonia (quæ nihil aliud erat, quam cærimonia) humana fragilitate minus prouidè ſe geſſiſſet: adhue tamen, cum veritatem, quam prædicauit, & verbo Dei, & auctoritate vniuerſalis eccleſiæ, & diuino præterea miraculo comprobauerit, eam debuerant illi acceptare, ſicut erat, tanquam doctrinam Dei, & non tanquam hominis qoꝰcumcumque humilis prædicationem. Verum quidem ſignum ſerui Dei eſt humilitas & manſuetudo: Sed ſi catholicæ eccleſiæ doctrinam diuinis miraculis atteſtatam etiam ſuperbus concionator adferat, non eſt propter ipſum ea doctrina abijciends, ſed ipſe propter eam doctrinam, ſaltem quantum ad prædicationis officium ſpectat ſuſcipiendus. Neque enim omnes veri & catholici prædicatores ſancti ſimul & manſueti ſunt. Verum eſt ſignum boni viri manſuetudo & humilitas, ſed ſi catholicam etiam fidem amplectatur; alioqui nihil proderit manſuetum pectus, quod à virtute morali poteſt proficiſci, ſi non adſit gratia diuina quæ ſine fide catholica non conſiſtit. Verus character in homine fideli eſt humilitas & manſuetudo: ſed non eſt verum & ſufficiens humilitatis indicium, exterior & cæremonialis exhibitio reuerentiæ; quæ ſæpe & poteſt in multa cordis humilitate omitti; & verò debet erga proteruiter errantes; Auguſtinus ergo non aſſurrexit, quia regulam Apoſtoli, huiuſcemodi hominibus ne Aue quidem dicatis, non ſolum erga aperte hæreticos, verum etiam erga pertinaciter impugnantes aut impedientes vnionis catholicæ profeſſionem nouerat eſſe cuſtodiendam. Qui ergo Auguſtinum vera (vt ipſi vel inuiti fatebantur) prædicantem, ideo ſunt auerſati, quia ipſe eis venientibus non aſſurrexit: non eum faciunt ſuperbum, cuius humilitatem & manſuetudinem, non cęremonia aſſurrectionis, verum rebus ipſis experiri poterant; ſed ſeipſos & ſuperbos & imprudentes declararant, quia propter omiſſam cæremoniam ciuilitatis, profeſſionem detrectarunt catholicæ veritatis & communionis. Quodſi Auguſtinus ſuperbus, qui eis non aſſurrexit: at quo eos nomine vocabimus, qui veritatem agnitam ideo non receperunt, quia non eſt illis debitæ reuerentiæ præſtitus affectus; qui veritatem vitæ paganis poſtulantibus prædicare recuſarunt? Quibus cum tria ſolum propoſuerit Auguſtinus, duo ad profeſſionem fidei neceſſaria, tertium ad quod ex diuino charitatis mandato aſtringebantur: nihil horum admiſerunt, quia non aſſurrexit eis Auguſtinus? vtri ſuperbiores: Auguſtinusne, qui ſi illa tria ab eis obtinuiſſet, nihil amplius poſtulaſſet, etſi pro iure Archiepiſcopi potuiſſet: an illi, qui ne illa quidem, quæ ex dei voluntate ſciebant à ſe debere fieri, facere tamen noluerunt, quia reuerentiæ ſigno omiſſo viſus eſt illos inhonoraſſe Auguſtinus? Sed his pro Apoſtolo noſtro contrà Britones breuiter dictis, quos in hoc certamine iudicio præferunt Auguſtino ſæculi noſtri nouatores: notemus etiam tertio loco ad hanc Bedæ Patris noſtri, narrationem, quam nihil valeat extra catholicam communionem, quæcumque vitæ auſteritas, etiamſi Apoſtolicę ſanctitati compar videatur. Ecce iſti Britones monachi, tanto numero in vnico monaſterio ſub obedientia viuentes pauperem vitam, de labore manuum ſuarum victitantes, etiam corpora ſua pro fratribus martyrio offerentes: adhuc tamen verendum eſt ne illis nō profuerint hæc omnia, quia veris prædicātibus, honeſta ſuadentibus non parebant. Vnde ſubit animum huic cauſæ valde conuenire id quod habetur in vita S. Fulgentij ab eius diſcipulo conſcripta. Cum enim Fulgentius ex inſtitutionibus & collationibus Patrum Aegyptiorum (Caſſiano autore, quem codicem etiam ſecum circumferebat) ad eorum imitationem inflammatus, eo proficiſci, interque eos arcte-

Non poſſunt ab errore ſuo excuſari.

tiſſimam

riſſimam vitam viuere meditaretur: à S. Eulalio Epiſcopo Syracuſano ab ea cogitatione po- S. Eulalij conſilium diuinũ.
„ tantes prudenterque eſt diſſuaſus: Rectè facis (ſit ibi ſanctus Epiſcopus Eulalius ad Ful-
„ gentium) cupiens meliora ſectari: ſed ſcis quoniam Deo ſine fide impoſſibile eſt placere.
„ Terras, ad quas pergere concupiſcis, à communione Beati Petri perfida diſſenſio ſeparauit.
„ Omnes illi monachi, quorum prædicatur mirabilis abſtinentia, non habebunt tecũ altaris
„ ſacramenta cõmunia. Quid ergo proderit affligere ieiunijs corpus: vbi ſolatijs ſpiritualibus
„ indigebit anima, quæ multo melior eſt corpore? Reuertere fili, ne vitæ melioris intuitu,
„ periculum rectæ fidei patiaris. Ego etiam quondam iuuenis, antequam me Pontificalis ho-
„ noris gratia præueniret indignũ; diu cogitaui ſanctiſſimæ huius profeſſionis in ipſius pro-
„ uinciæ monaſterijs adimplere propoſitum: ſed hæc cauſa me prohibuit aſſumpta perficere.
Conſenſit B. Fulgentius monentis Patris conſilio ſalutari, Atque vtinam aureum hoc con-
ſilium nouatores perpenderent, eandemque à Petri cathedra ſeparationem ipſis ita crederent
eſſe perniciosam, vt quantumcumque alias magna ſibi pollere videantur innocentia, ſine
ea tamen ſciant impoſſibile eſſe Deo placere. Sane ex illa ſanctiſſima admonitione poſſumus
indicare, parum profuiſſe Britonibus monachis auſteriſſimam paupertatem, & aſceſin rigi-
diſſimam, ſine communione cathedræ Petri: cui haud dubio in tantum repugnabant, quan-
tum Auguſtino Apoſtolicæ ſedis prædicatori reſiſtebant; quos ſi à damnabili ſchiſmate fra-
gilitas aliqua prudentiæ humanæ poterit excuſare (ſecundum indulgentiam dicimus) certe
non omni culpa vacuos debemus pronunciare, cum veritatem agnouerint, eumque propter
humanas friuolaſque coniecturas de perſona prædicatoris, cuius doctrinam veram fatebãtur
reiecerint, & ne duro ſubijcerentur Archiepiſcopo, prout vanè ominabantur, noluerint ha-
bere partem in communione cathedræ Petri, nec ſocietatem in prædicatione Euangelij.
Vltimo tandem aduertimus ex hac narratione, propter quod eam adduximus, controuerſiam
hanc de paſchate, à ſancto P. N. Auguſtino primitus Britonibus motã, eamque tantã fuiſſe, vt ó Paſchalis cõtrouerſia Benedictinorũ Anglorũ quaſi character diſtinctiuus.
appendicibus illius, vt diuino miraculo ſententiã Patris Deus cõfirmauerit, & contradictores
vltione tẽporalis mortis terribiliter percuſſerit. Vnde ſane arbitramur ſequi, cõtrouerſiã hãc
à Romanis monachis ducibus & anteſignanis Auguſtino, Laurentioque (nam & illum Beda
etiã de eadẽ literas Scotis ſcripſiſſe teſtatur) tanti æſtimatam: dediſſe etiam occaſionẽ, vt ipſi
vocarentur monachi Nigri, quo facilius compendio quodam appellationis, à monachis Albis
Britonum Scotorumque in catholicæ paſchate aberrantium, tanquam teſſera quadam di-
ſtinguerentur. Sequi etiam arbitramur, hoc ipſum monachorũ nigrorũ nomen ideo noſtris
Benedictinis adhæſiſſe perpetuo, quia patrum ſuorum veſtigijs inhærentes per Wilfridum,
Cuthbertum, qui Scotos in Anglia morantes ad paſchatis rectum vſum perduxerunt; Al-
delmum, qui contra Britones de Paſchate librum ſcripſit, Ecbertum qui finem huic contro-
uerſiæ impoſuit; alioſque proceres ordinis ſui tandem hanc diſſenſionem eccleſiaſticam eli-
minarunt, ipſoſque Britones & Scotos paulatim ad ſuam regulam pellexerunt. Quod igitur
præcipui poſt S. Auguſtinum & Laurentium Gregorijque diſcipulos alios Scotorum Britonũ-
que impugnatores, & acerrimi eccleſiaſticorum rituũ, qui à Sede Apoſtolica emanarũt, pro-
pagatores fuerint S. Wilfridus S. Benedictus Biſcopius, S. Cuthbertus nuttiſſimi ordinis Be-
nedictini profeſſores, quodque eo tempore quo maximè ventilata eſt illa controuerſia de ri-
tibus eccleſiaſticis, Benedictinorum ordo Nigrorum appellationem ſortitus inueniatur in
ipſis Principum Anglorum indubitatis diplomatibus, & hactenus ſatis probatum putamus,
& vtramque rem tum paſchalem controuerſiam, tum Nigrorum appellationem quaſi indu-
bitatos Benedictini habitus characteres eſſe, quibus & à Scotis Britonibuſque diſtinguebãn-
tur monachi noſtri, & pro ipſis S. Auguſtini & Laurentij aliorumque Apoſtolorum noſtro-
rum in eodem habitu diſcipulis & ſucceſſoribus agnoſcebantur.

Cuius igitur erant inſtituti monachi iſti Britones, & Scoti, à quibus Nigrorum appellatio
diſcriminabat monachos Romanos, ſiue Benedictinos? Certe ipſa controuerſia Paſchalis
oſtendit, non fuiſſe ipſorum monachatum ab Europæis aut Africanis acceptum, quoniam
certum eſt Europæos omnes & Africanos in Paſchatis obſeruantia concordes fuiſſe, nec vlla
inter eos hac de re mota eſt Auguſtini tempore, aut poſt eius ætatem controuerſia. Non
erant itaque Auguſtiniani, vt ſine vllo prorſus fundamento aſſerit Cruſenius, qui vbicum-
que inuenit Eremitas, eos transformat in Auguſtinianos; ac ſi nulli alij fuiſſent Eremitæ,
præter eos, quibus multis poſt Auguſtinum ſæculis regulam Auguſtini obſeruandam Ponti-
fices tradiderunt. Vt illud non dicamus (quod alio loco opportunius videbimus) nullam vi-
ris regulam ab Auguſtino præſcriptam, ne quidem ipſis Canonicis ſuis, præter regulam Apo-
ſtolicam, id eſt hiſtoriam illam Actus Apoſtolorum, qua vita Apoſtolorum tempore commo-
nis clericorum narratur. Sed cum certum ſit religioſos omnes primi inſtitutoris ſui ſummos
eſſe

eſſe admiratores, nec poſſit oſtendi ... ut credibile ulli videri, totam aliquam provinciam religioſorum, in rebus maximi momenti, ab Inſtitutoris Patriarchæ ſui doctrina & præceptis differre: Certè iſti nullo modo potuerunt eſſe Auguſtiniani, qui tam longe ab Auguſtini mente & ſpiritu, in conſenſu cum orbe catholico circa Paſchatis obſeruantiam exorbitabant. Quæ ratio etiam nobis ſemper videbatur euidens probatio, cur nec Africani, nec Maſſilienſes, nec Lyrinenſes monachi fuerint Auguſtiniani: cum incredibile ſit quem hominem veneratorem vitę ſuæ Inſtitutorem, ab eo tam acriter velle diſſentire in grauiſſimis fidei quęſtionibus de gratia & libero arbitrio ... vti certum eſt Maſſilienſes, & Lyrinenſem Abbatem Fauſtinum, ... non ſolum de ſuo monaſterio, & Africanos monachos multos feciſſe. Quod ſi fortè in ſententias illas ex ignorantia incidiſſent, ſatis tamen fuiſſet illis ſolius Auguſtini authoritas vt ab eis ſententijs diſcederent, ſi Auguſtinum illi præceptorem & inſtitutorem vitæ ſuæ exiſtimaſſent. An vllus nunc ex Societate Ieſuitarum toleraretur ab ordinis ſui religioſiſſimis Patribus, qui in rebus fidei, vel eccleſiaſticis diſſentiret ab eo quod ſciret placuiſſe Sancto Patri Ignatio? Idemque de S. Franciſco, de S. Dominico, de S. Brunone, Bernardo, alijsque ordinum fundatoribus dictum volumus. Sed Africani & Maſſilienſes & Lyrinenſes monachatum ſuum, ab Ægyptijs & Palęſtinis acceperunt: quod nemo dubitabit qui vel Seueri dialogos de monachis orientalibus, vel Caſſiani inſtituta, vel ſancti vitam Honorati Lirinenſium fundatoris perlegerit. Sed & breuis tractus ab Africa in Ægyptum hoc indicat: vt mirari ſatis non poſſim, quid D. Baronio maximo viro, ſed in hoc ... lapſo, venerit in mentem, vt diceret Auguſtino Africam debere monachorum exaltationem, quæ & ante Auguſtinum in Africa fuerint; quod genus vitæ ipſe à ſe non inuectum in Africam profitetur; imo cum multi paſſim per Africam monachi ab Auguſtini doctrina in plurimis contentioſiſſime diſſentirent: quod certe nunquam feciſſent, ſi eum monaſticæ ſuæ inſtitutorem agnouiſſent. Quin & qui magni Fulgentij vitam diligenter perpenderit ab authore ipſi coæuo ſcriptam, inueniet nec ipſum, nec monachos illios temporis per Africam Auguſtini diſcipulatum in monaſticis agnoſcere: quamuis in veritatis doctrina, ipſum omnes poſteri theologi merito cognoſcant præcipuum, poſt Apoſtolos eccleſiæ Magiſtrum. Quanti ibi facit Fulgentius inſtitutiones & collationes Patrum Ægyptienſium à Caſſiano conſcriptas? quanto ardore incenditur, vt inter eos viuat: & vix tandem magni Eulalij conſilio ab ea profectione reuocatur. Et quis credat Fulgentium tantopere anhelaturum poſt Ægyptienſium inſtituta à Caſſiano deſcripta, ſi monaſtica ab Auguſtino, tanto videlicet patre, tam recenter legibus ſanctis fuiſſet inter Afros fundata? Res ipſa clamat, legantur vitæ monachorum Fulgentij, Eugypti, & ſimilium, ne verbū quidem de Auguſtini regula aut inſtitutis, de Ægyptiorum vero & Thebaidis, & Palęſtinæ plurima mentio. Præterea Auguſtiniani ipſi nigrum colorem exteriori veſti ſuę proprium ſemper exiſtimarunt, & par eſt credere talem fuiſſe Auguſtini veſtem, etiam ante presbyteratum: at iſti monachi alba veſtiebantur. Docet hoc clarè Iocelinus in vita S. Patricij, à quo Hiberni ſeu Scoti, ſicut Chriſtianitatem ita & monaſticam aſceſin didicerunt, Verba eius de S. Patricio, capite 85. vitæ ipſius, hęc ſunt. *Super cætera indumenta cucullâ candidâ amiciebatur, vt ipſo habitus forma & colore monachatus ſui ſpeciem, & candidatum humilitatis & innocentiæ repreſentare videretur. Vnde & monachi in Hibernia Sancti Patricij ſequendo veſtigia, per multa temporum volumina habitu ſimplici contenti erant, quem natiuum miniſtrabat lana, qualibet extrinſeca tinctura remota.* Nec dubium eſt quin idem fuerit Britannicorum monachorum in habitu color, tum quia S. Patricius Britannus ipſe fuerat, tum quia à Britannis monachis etiam præceptoris loco coltus, vt ex vita S. Winwaloei apud Surium patet. Quare Cruſenius, cum videret hunc colorem contrarium nigro, quo in veſtimentis vtebatur Auguſtinus, & quo in exterioribus ſemper vtebantur eremitæ Auguſtiniani, ne tamen Patricium ſuis eremitis eripi pateretur, allegoriam excogitauit, & quia inter candidos eremitas ipſum vixiſſe legerat de candore morum non veſtium interpretari auſus eſt. At extra iocum, S. Patricium monachum de ſchola Martini auunculi ſui, non de ſchola S. Auguſtini, tum res ipſa clamat, cur enim omiſſo celeberrimo & chariſſimo auunculo ad Africanā inſtitutionē transfugeret? tum vero Iocelinus idem cap. 12. vitæ eius docet, de S. Martino loquens: *Qui idem ſanctiſſimus ſacerdotum carbunculus monachus fuit, cognato ſuo Patricio monachicum habitum & eius inſtituta tradidit obſeruanda, quæ iſte deuotè ſuſcepta actibus habitui reſpondentibus adornauit.* Ecce inſtituta habitumque S. Martini, non S. Auguſtini, qui eo adhuc tempore nondum monaſticam vitam egerat. Martini autem monaſticam ab Ægyptienſibus profluxiſſe ſatis apparet ex diſcipuli eius Seueri Sulpicij relatione de moribus monachorum Orientalium: qui Sulpicius tam longe fuit à S. Auguſtini diſcipulatu, vt inter acerrimos D. Auguſtini impugnatores in controuerſia diuinæ gratiæ compute-

computetur. Adde etiam etiam hanc coniecturam non vltimo loco habendã: monachos & moniales Scotorum atque Britonum ab Abbatibus & Abbatiſſis gubernari conſueuiſſe: & Auguſtinianos etemnias ex regulæ ſuæ præſcripto, quam profitentur, quam aiunt ab Auguſtino viris datũ, à Præpoſitis ita gubernari debere conſtat, vt nunquã Abbates habuerint; & ipſi eorum Præpoſiti in rebus grauioribus ad presbyterum, qui nomine Epiſcopi tam præpoſiti quam monachorum erat inſpector, recurrere debuerint; quod tam non conuenit iſtis monachis Scotorum, vt ſæpius etiam ipſi Epiſcopis eorum Abbates præfuerint, vt in Hyenſi inſula docuit Beda. Adde vlterius quod in conflictu ſeu diſputatione prætacta monachi iſti vt ſuam Paſchatis traditionem defendant, S. Wilfrido obijcientí ſedis Apoſtolicæ authoritatem, Aſiaticam authoritatem reponunt, & Anatolium, Orientalium doctorem; vt ſe inde monachatum ſuum arceſſere inſinuarent, vnde doctrinam de Paſchate, nempe ab Orientalibus, in quibus aliquando error ille præualuit. Sane nullus verus Auguſtini diſcipulus Orientalem aliquem doctorem oppoſuiſſet authoritati ſedis Apoſtolicæ, & conſuetudini vniuerſalis eccleſiæ. Eadem omnes rationes efficiunt, iſtos etiam monachos minime fuiſſe Benedictinos: Maior enim, præſertim in exordio purioris obſeruantiæ, fuit inter eos animorum coniunctio, maior cura admonitionum Patris ſui, quam vt à Romanæ eccleſiæ conſuetudine, in qua eſſent innutriti, contra omnẽ monachorum ſuorum conſenſum diſcreparent.

Nec Benedictini propriè.

Vera ergo eſt Gulielmi Malmesburienſis ſententia, quam ſupra ex hiſtoria eius nondum edita, beneficio clariſſimi Seldenij citatam protulimus, §. 12 ante Auguſtini aduentum in Angliam monachos Britanniæ & Scotiæ ſeu Hiberniæ more Ægyptienſium monachorum vitam inſtituiſſe; hoc eſt rigidiorem illum modum viuendi, quo monachi per Ægyptum & Palæſtinam ſeſe exercebant, vſurpaſſe; quod ex ipſa hiſtoria ſanctorum Hibernienſium, & Brittannorum, Columbæ, Brendani, Dauidis, Gildæ, manifeſtè cuiuis patet. Quin & ex verbis V. Bedæ paulo ante citatis vidimus, numeroſam illam Britonum monachorum ſub Dinotho Abbate ſub ſeptem Præpoſitis in Bangoriæ monaſterio militantem omnino ſpecimẽ exprimere diſciplinæ, quam eodem modo, parique monachorum numeroſitate S. Pachomius inſtituit. Inde Pelagius ex primis monachis Britannicis, apud Palæſtinam quaſi inter ſui ſchematis homines fuit in pretio: quem propterea Balæus exiſtimauit primum omnium ex Palæſtina in Britanniã, monaſticam deportaſſe; ſed falſò hoc laudis hæreticus oſor monachorum, hæretico hoſti gratiæ diuinæ imputat: neque enim ille primus fuit ſed à primis erudiitus monachis, aut forte inter primos ex Palæſtina in Britanniam reuerſus. Et omnino potius credibile eſt, propterea eum in hæreſim incidiſſe, quia non habuit inter illos monachos primatum, alijs ipſo melioribus conceſſum; inſinuat quidem Balæus ipſum vexatum à clero tandem diſceſſionem feciſſe: quod non leue argumentum eſt ambiuiſſe plus honoris quam quo à ſuis commonachis dignus haberetur; adeoque apud notos ſibi Palæſtinæ monachos iterum quæſiuiſſe. Sane in hoc credendum eſt Balæo, qui antiquiſſima Angliæ monimenta ſe inſpexiſſe teſtatur. Habuiſſeque authores aliquot doctos ineditos qui de origine variorum ordinum in Anglia ſcripſiſſent accuratiſſimè. quandoquidem igitur hac in re eius teſtimonium cum Gulielmi Malmesburienſis authoris diligentiſſimi aſſertione conſentiat: proculdubio monachi Britones & Scoti iuxta inſtituta Palæſtinorum Ægyptiorumque monachorum (eadem enim fuit in vtriſque illis prouincijs monachorum diſciplina) vitam ſuam gubernabant. ſine regula ſcripta, per ſolas traditiones Patrum ſuorum. At poſtquam per S. Wilfridum, Sanctũque Anſelmum in Anglia, in Hiberniæ partibus Auſtralibus per reſcripta ſedis Apoſtolicæ, in alijs omnibus regionibus ipſorũ per S. Egbertum ad catholici paſchatis ritum conuerſi ſunt, vna cum eo ritu etiam regulam S. Benedicti ſuſceperunt, vt aperte patet in Lindisfarnenſibus & Mailroſenſibus, cæteriſque, qui in Northũbria poſt diſputationẽ S. Wilfridi manſerant, quos omnes S. Wilfridus, & S. Benedictus Biſcopius, Sactus etiam Boiſilus & Cuthbertus eiuſdem regulæ artibus imbuerunt: vt reliquos poſtea per Hiberniam & inſulas S. Egbertus eiuſdem regulæ profeſſor, vt patet ex diſcipulis Boiſili, qui poſt magiſtri ſui obitum ad Egbertum, tanquam eiuſdem propoſiti monachum venerunt: quorum vnus ei præceptum Dei, à Boiſilo monitus per viſionem indicauit, vt Huenſes (à quorum authoritate pleriqne omnes monachi Scoti pendebant) ad rectum tramitem reduceret. Qui vtique per tot annos Paſtor eorum perſeuerans, Benedictinam proculdubio regulam, non ibi ſolum, ſed & in cætera monaſteria eorum promulgauit.

Sed Ægyptienſes ſiue Palæſtini.

Poſtea facti omnes Benedictini.

§. 19. Quinta

§. 19. *Quinta demonſtratio ex coniecturis irrefragabilibus deſumpta.*

Religioſi ſtudioſiſſimi conſeruandæ Fundatoris ſui memoriæ.

ET profectò, quicumque apud ſe rectè perpenderit ipſam conditionem, & quaſi alteram naturam, quam induunt omnes fere religioſi cuiuſpiam inſtitutionis ſectatores, præſertim ſi antiquitate & gloria nobile fuerit: potius mirabitur quomodo potuerit cuiquam in mentem venire, vt vel ſomniaret alium à Benedictino fuiſſe ordinem illum, quem primi Apoſtoli noſtri profeſſi fuerint, quam quod nos illos ſub eodem ordine militaſſe dicamus: illud enim omnino paradoxum, iſtud vero maxime rationi conſentaneum manifeſte apparebit rem ipſam diligenter pōderanti. *Nam cum videamus exemplis* (verba ſunt illuſtriſſimi Cardinalis Baronij ad annum 664.) *ſuoſuis, etiam regularis diſciplinæ ſolutiſſimos monachos, ſui ipſorum inſtitutoris memoriæ tenaciſſimos eſſe, vt pro ea conſeruanda parati ſint vitam quoque ipſam fundere:* an non par eſt credere, religioſiſſimos Monachos Romanos Auguſtinum ſocioſque eodem gratitudinis affectu & pietatis erga ſuum inſtitutorem prædicos fuiſſe? Et ſi illi inſtitutorem huius monaſticæ D. Equitium (vt volunt Baronius, Gallonius aliique pauci) aut etiam D. Baſilium, vel Pachomium, vel quemuis alium ſanctum Patrem agnouerunt, nonne iuxta hanc regulam Baronianam, proculdubio rectè rationi, naturæque dictamini maxime conformem, omni diligentia adniti, vt inſtitutoris ſui memoria conſeruaretur, inſtitutique ſui gloria propagaretur? Nullus poteſt hac de re prudenter dubitare. Age igitur, tu quicumque propter magni viri authoritatem contendis, diſcipulos D. Gregorij non fuiſſe Benedictinos monachos, produc illum alium patrem, cuius memoriæ conſeruandæ conſuluerint, cuius regulæ vel diſciplinæ amplificandæ inſudauerint: produc in vniuerſa Britannia, per tot annorum ſæculorum memoriam, vel vnum monaſterium, vel vnam eccleſiam, vel vnum ſacellulum D. Equitio à diſcipulis Gregorij magni dicatum: Profer vel vnum cœnobium, vel vnum monachum, qui regulam, aut inſtitutum D. Equitij, aut D. Baſilij, aut D. Auguſtini, aut D. Pachomij, aut cuiuſuis alterius monaſticæ inſtitutoris diſciplinam primis ſexcentis annis ab introitu Auguſtini in Angliam obſeruaſſe ab vllo ſcripto authentico, ab vllo diplomate regio vel Pontificio, vel Sarrapali, ab vllo authore docto & celebri, imo ab vllo prorſus authore vel ſcriptore illorum temporum aſſeratur. Aut erat illa S. Equitij regula valde accommodata ſpirituali profectui animarum, contemplationique cœleſtium; aut minus, quàm aliæ patrum regulæ; non credo quod hoc ſint dicturi, qui S. Equitium authorem regulæ comminiſcuntur, quod ſecundo loco aſſumpſimus: nam S. Gregorius ſine vlla dubitatione illam nullatenus aſſumpſiſſet vt in minus idonea norma mentem ſuam ſublimibus exercitijs aptiſſimam excoleret. Quod ſi dicatur fuiſſe inſigniter idoneam, ad quam diuini illi ſpiritus, Deoque pleni, formarentur, abſque vlla hæſitatione dicendum, eos talem viuendi formulam non modo non derelicturos, verum omni ſtudio, opera, & authoritate amplificaturos. Quid dicent Galloniani? defuiſſe Sanctis illis voluntatem conſeruandi & ornandi memoriam inſtituti & inſtitutoris ſui, quam Baronius ponit non abeſſe etiam à ſolutiſſimis religionum profeſſoribus? & ex eo, tanquam principio ſtabili, quodque nemo ſapiens audeat negare, colligit incredibile prorſus eſſe, corpus D. Benedicti potuiſſe ita ex monte Caſino transferri, vt nulla ibidem manſerit eiuſmodi tranſlationis commemoratio? Sancti fuerunt glorioſiſſimique Sancti, hi Patres & Apoſtoli noſtri, monachi Gregoriani, non potuit in eos cadere tanta Præceptoris ſui obliuio, tanta erga eum ingratitudo, tanta officij ſui negligentia. Dicent adfuiſſe quidem illis voluntatem, ſed defuiſſe authoritatem? Erant Protodoctores Anglorum, vt loquitur Eadbaldus ſecundus rex Chriſtianus inter Anglos ab ipſis educatus; vſi ſunt Rege Ethelberto Sanctiſſimo, potentiſſimo, ad omne obſequium eorum promptiſſimo, eoque maxime longæuo, & beata pace ac tranquillitate quamdiu vixit, fruente: Cuius ſumptibus profuſiſſimis, Cantoariæ, quod erat regni caput, duo monaſteria ampliſſima conſtruxerunt, vnum cathedrale, alterum clauſtrale, vtrumque monachis de ſuo grege ſancto (ſic loquitur Ethelbertus ipſe in fundationum inſtrumento) deſumptis, hoc eſt de ipſorum Apoſtolorum noſtrorum numero, & ſocietate: duo alia cathedrale ſcilicet, & monaſteriale cœnobium Londini; vnum cathedrale Roffæ; eaque monaſteria vſque ad tempus Henrici octaui perſeuerarunt, niſi quod cathedralis eccleſia Londinenſis, in ſæcularem iam dudum abiuerit: quare in his omnibus, quare ſaltem in aliquo eorum non inſtituerunt regulam Sancti Equitij? quare ſaltem in aliquo Sacellulo, vel altari eorum S. Equitij memoriam non erexerunt? aut S. Baſilij, Sanctiue Pachomij, aut S. Auguſtini; ſi aliquem iſtorum venerabantur

bantur vt patrem, colebant vt monaſticę ſuæ fundatorem? Omnia illa, & omnia per totum Angliæ Scotiæque regnum cœnobia fuerunt Benedictina, prout iam demonſtrauimus ex perpetua temporum ſucceſſione minime interrupta, vſque ad tempora ipſa Apoſtolorum noſtrorum: quis ergo credat illa non fuiſſe ab ipſis Apoſtolis ſub ordine & regula S. Benedicti inſtituta? quis credat ea fuiſſe ſub illo ordine inſtituta, qui non vna credat fundatores & promotores horum monaſteriorum, ſiquidem monachi fuerint, fuiſſe etiam eiuſdem regulæ monachos, quam in cœnobijs ſua cura ædificatis ſeruare voluerint? An vero viri religioſiſſimi Societatis Ieſu patres, diſcipuli beati Ignatij, in latiſſimis Indiarum prouincijs aliquã ſui ordinis inſtituunt collegia? an illi Dominicanorum, aut Franciſcanorum clauſtra tanto ſtudio eis in regionibus erigunt, vt pauciſſima, imo nulla ſui inſtituti propagent hoſpitia? Ordo S. Dominici, ordoque S. Franciſci, qui ante Patres Societatis, in Occidentales Indias profecti Euangelium Barbaris prædicauerunt, monaſteriaque & Scholas erexerunt: nunquid Benedictinorum, aut Auguſtinianorum, vel Carthuſianorum domos propagarunt: ſui vero inſtituti immemores, nomen ordinis ſui inglorium prætereierunt? Qui hoc non credit ab iſtis recentioribus poſſe fieri, ſi credit ab antiquiſſimis noſtris Apoſtolis factum fuiſſe, næ ille credendo & iniuriam facit ſanctiſſimorum virorum memoriæ, & ſe ipſum duci magis pertinaci præiudicio ſemel acceptæ opinionis, quam accurato rationis iudicio demonſtrat; magiſque id agere vt ipſe non videatur victus, quam vt vincat omnium rerum amabiliſſima, veritas.

An forte dicent, monaſteria quidem Equitiana aut Baſiliana, vel Pachomiana, fuiſſe illa, aut aliqua ſaltem ex illis, quæ S. Auguſtinus ædificauit in Anglia, ſed ſtatim à morte ipſius ſociorumque ſuorum, abijſſe in mores Benedictinos, priore ſuo inſtituto derelicto? Primum quidem ſiquis hoc velit aſſerere, conſideret quam nobis contrà affirmantibus regulam præſcribat Gallonius in ſua apologia pag. 47. *Non enim recentioribus de antiquioribus teſtantibus fidem adhibemus, niſi quæ dicunt, vel ratione, vel antiquorum teſtimonio fulciantur. Alioquin ſi via iſta aperitur, vt nouiſſimo cuique quælibet aſſerenti abſque auctoritate, vel ratione probata credatur: in poteſtate cuiuslibet erit, quod vult aſſerere, & antiquitus tradita diſſipare.* Nihil potuit præſcribere modeſtius aut mitius: ſed nihil aſſertionibus ipſius magis contrarij. Baronius etiã, cum inciperet Ioannis Diaconi fidem, vſque ad ſua tempora receptã in dubium vocare, & Cardinalis Cardinalem de fide narrationum ſuſpectum reddere: nouitatem in ratione minimè fundatam ei obiecit, propter quam voluit licite ſe ab eius authoritate poſſe recedere. *Sic igitur* (inquit tomo 7. ad annum 585.) *haud quiſque prudens in verba auctoris dixerit eſſe iurandum, qui poſt annos ferme trecentos, ea de Sancto Gregorio ſcriptorum monumentis, poſteris commendauit.* Sane ita eſt, ſi recentior Gregorio trecentis annis Ioannes, aliquid affirmauerit, aut ſcripſerit de Gregorio contrà communem receptamque tunc temporis ſententiam: ſi aliquid nouum, inauditum, incredibile, ſine ratione prudenti aſſeruerit; ſi homo nullius authoritatis, cui nulla opportunitas archiua Romana inſpiciendi fuerit; qui ſua curioſitate, non Pontificis ſummi iuſſu & mandato vitam Gregorij ſcribendam ſuſceperit. Hic talis omnino tantum duntaxat meretur fidei, quantum adfert rationis, aut probati teſtimonij. At verò, quod Ioannes Diaconus, qui iuſſu Pontificis Ioannis ſcripſerit vitam D. Gregorij, & eum in finem vetera monumenta Romani ſcrinij ſcrutatus eſt diligentiſſime, dixerit omnes Gregorij diſcipulorum diſcipulos in Anglia Benedictinos fuiſſe, atque adeo ipſum propterea D. Gregorium; quod confirmauit non leui argumento habitus ipſius in quo ſepultus fuit D. Gregorius; quod probauit teſtimonio gentis Anglorum, quod potuerat facile conuinci falſitatis, ſi verum non fuiſſet, cum non deſierit tunc temporis Anglicana eccleſia Romanæ cathedræ obſequentiſſimè parere; quod nemo ante Ioannem Diaconum negauit, aut in dubium vocauit: hoc iam propter trecentorum duntaxat annorum interuallum, à Baronio quamuis magno, & Gallonio, quamuis eloquenti viro poſt mille annorum intercapedinem, primum omnium vocari in quæſtionem, ſine ratione ſolida, imo per argumenta vel falſis innixa principijs, vel aſyllogiſtia extructa conſequentijs, & nullis prorſus, nullis, inquam, ne vnis (vt ſic dicam) veterum munita teſtimonijs; an non eſt reuera ianuam aperire nouatoribus, vt omnia negent, inficientur, & inficiant, quæ in eccleſia habita ſunt hucuſque ſacroſancta & indubitata. Vos ipſi primi, ô Magne Baroni, tu imprimis docte Galloni in regulas veſtras peccatis: homines ſanè in hiſtorijs diligentiſſime verſati; ſed qui ſeptingentis annis iuniores eſtis Ioanne Diacono, dicitiſque Gregorium & diſcipulos eius Equitianos fuiſſe, non Benedictinos: quibus id euincitis demonſtrationibus? quem profertis hominem, qui id ante tempora Ioannis Diaconi aſſeruerit, ſcripſerit, crediderit, vt ita probetis Diaconum à communi ſententia, imo ab opinione alicuius vnius authoris grauis & eruditi receſſiſſe? Nullum. Quod verus inſtro-

mentum ex venerabilibus eccleſiaſticarum bibliothecarum pluteis pro veſtra nouitate depromitis? ne vnum quidem. Quod cœnobium, quod templum, quod ſacellum, quod altare, quam imaginem; in aliqua prouincia Angliæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Germaniæ, imo ipſius Italiæ in S. Equitij honorem, & regulæ ipſius memoriam per trecentos à D. Gregorij Pontificatu annos inueniſtis, quorum vel vnum Diaconi noſtri auctoritati opponatis? Ne ipſum quidem vnum illud ipſius Equitij, quod tam celebre dicitis fuiſſe, cœnobium, vbinam fuerit, adhuc indicare potuiſtis: aut ſi illud vnum (& nemo negabit vnum ſaltem debere oſtendi in quo Sanctus vixerit Equitius;) ſi illud vnum poteſtis indicare, certe nullum aliud hactenus potuiſtis. Quando igitur nos ex maximo cœnobiorum Benedictinorum numero, eorumque in illuſtribus locis poſitorum oſtenderimus, regulam S. Benedicti ſolam, nullamque aliam, vſque ad annum Domini ſexcenteſimum ſexageſimum in Anglia floruiſſe: idque non oſtenderimus leuibus rationibus, aut locis authorum male intellectis, aut catalogis prælatorum imperitè collectis: ſed apertiſſima teſtatione hiſtoricorum veterum, inſtrumentorum dotalium, Regum & Pontificum, qui illis temporibus floruerunt: Tu Galloni, vos ſequi illius ſententiam tuemini, qui aſſeritis ante illum annum floruiſſe aliam regulam S. Equitij, aut ſancti Baſilij, aut S. Pachomij, ſanctiue Auguſtini Hipponenſis, aut cuiuſuis alterius monaſtices magiſtri, quæ illo anno defloruerit, & Benedictinæ locum ceſſerit: quem authorem pro vobis laudatis? quod teſtimonium veteris inſtrumenti pro opinatione veſtra exhibetis? quam rationem inuictam, claram, irrefragabilem? quam coniecturam probabilem aut prudentē pro tātæ rei, tam paradoxę ſtabilimēto extruitis? Si aliqua ex his, audiemus: ſi nulla, & nulla ſane produxiſtis, non ſolum non audiendi, ſed merito etiā increpandi eſtis, quia contrà illam æquitatis regulam, quam nobis præſcripſiſtis, ipſi facitis, & veteres traditiones ſine teſte, ſine ratione, ſine coniectura diſſipatis, & quidlibet de qualibet hiſtoria aſſerendi contra nos tranſalpinos authoritatem vobis aſſumitis.

Produximus plurimos teſtes; aduerſarij nullos.

Certe hic nuditas aſſertionis veſtrę detegitur. Produximus vobis teſtes maximos, qui annum octingenteſimum anteuerterunt, imo quorum multi ante ſeptingenteſimum Chriſti annū floruerunt; Bonifacium, Alcuinum, Bedam, Aldelmum, Eguinum, Benedictum Biſcopiū, Wilfridū, Cuthbertū, qui quinque poſtremi ita fūt antiqui vt aliquos ex primis apoſtolis noſtris videre potuerint, certe Paulinum, & eius Diaconum Iacobum, qui diutius reliquis vixerunt, viderint; qui omnes expreſſè D. Benedictum aſſerunt monaſticæ, quę in Anglia viguit parentem fuiſſe. Produximus vobis inſtrumenta ſeu diplomata Pontificum, non ſolum recentiorum qui id expręſſe affirmant, & affirmandum etiam contra plæroſque Angliæ Pontifices (non id negantes, ſed ordinem ex poſſeſſione reali, & ab ipſiſmet auitis eijcere molientes) ſtatuerunt, verum etiā antiquiſſimorum, Conſtantini videlicet, & Bonifacij poſt Gregorium quarti qui idem decretis ſuis ſtatuerunt: protulimus decreta concilij ſub Bonifacio, alterius etiam ſub Gregorio; diplomata Eguini Epiſcopi, qui anno 660. floruit, Eadbaldi regis qui anno 712. Regum multorum ſubſequentium, qui ab eo ſæculo, ad annum vſque milleſimum regnauere, qui idem ſuis ſigillis ſubſcriptionibusque teſtantur: produximus omnium hiſtoricorum noſtræ nationis, qui vel Regni, vel eccleſiarum, vel cœnobiorum, ſiue noſtri, ſiue alterius cuiuſque ordinis conſcripſere annales aut hiſtorias: quorum nullus eſt qui contrà nos pro vobis agat: fere nullus inueniri poteſt editus vel ineditus qui non diſertis verbis aſſerat Apoſtolos noſtros, omneſque Angliæ monachos, vſque ad annum milleſimum ſemper fuiſſe Benedictinos; nulla alia fuiſſe cœnobia, quam Benedictina: Et hanc tantis aſſertoribus per tot ſæcula, ſine vlla temporum interpolatione traditam affirmationem, duo treſue Itali, tam longè à noſtra Anglia poſiti, qui proptereà archiuorum noſtrorum monumenta non potuerunt inſpicere; tam longè à ſæculo ſexto viuentes, qui propterea nihil de eo ſine certo teſte & ratione ſaltem probabili afferre debuerunt, negant ſine teſte, ſine ratione: & inueniuntur viri docti, viri religioſæ vitæ profeſſores qui iſtis fidem adhibent, omnibus alijs veteribus derogare non verecundantur. Et quid eſt hoc aliud, quam quidlibet de quolibet pro libito affirmare.

Fierine potuit, vt regula illa monaſtica; aut ſi regula ſcripta non fuerit; traditio illa ſeu diſciplina monaſtica, quam Gregorius per diſcipulos ſuos in Anglia anno 600. plantauit, anno 866. deſierit? vt illi ipſi qui fidem ab Auguſtino ſocijſque eius ſuſceperunt conſtanterque vſque ad annum 1500. cuſtodierunt, qui Apoſtolos illos ſuos ſumma coluerunt reuerentia, qui ipſorum monaſticæ clariſſima extruxere cœnobia intra ſexaginta tantum annorum ſpatium, ita monaſticam illam alij recentiori poſthabuerint, vt nulla illius prioris remanerent veſtigia, nulla ſupereſſet memoria? Certe ob aliquam rationem vrgentiſſimam, ob aliquod inſigniter notabile euentum debuit hoc fieri, ſi factum fuiſſe proferatur. Videamus verò quas ob cauſas

ob cauſas conſueuere monaſteria antiqua priorem, quæ in eis à fundatione plantata fuit profeſſionem, in aliam recentiorem mutare. Proculdubio vel quia alia ſeſe obtulit, quæ antea fundatoribus fuerit ignota, aptior tamen & inſtituto ſpirituali magis idonea: non poteſt hoc de regula Benedictina dici, quæ D. Gregorio ita nota fuit, ita placuit, vt nullam aliam prorſus regulam in operibus, quæ extant legatur citaſſe aut laudaſſe, illam autem in commentarijs ad lib. 1. Regum nominatim citauerit, & præconio maximo ornauerit; ita cognita fuit diſcipulis D. Gregorij, vt iam ex eius ſcriptis, ipſius celeberrimum nomen D. Benedicti fuerit, ipſiuſque monachos iam per vniuerſum occidentem (vt nominatim ſequenti diuiſione enumerabimus) fuiſſe diſſeminatos. Vel ſolet aliquando fieri, quia prioris diſciplinæ profeſſores, à puritate regulæ ſuæ, & à primæuæ obſeruantiæ flore degenerantes, emarcuerint, vt propterea nullis illius profeſſoribus exiſtentibus, qui eam diſciplinam reſtituere potuiſſent, neceſſarium fuerit recentioris regulæ alumnos introducere: nec hoc in cauſa noſtra poteſt ſine impudentia, imo ſine blaſphemia dici; cum vſque ad annum 700. ſanctiſſimi glorioſiſſimique confeſſores fuerint, pene omnes quotquot in monaſterijs & eccleſijs Anglicanis inueniebantur monachi. Vel potuit accidere, vt irruentibus hoſtibus, omniaque deuaſtantibus prioris illius normæ ſectatores optimi perierint gladijs aduerſariorum, aut ita fuerint diſſipati, vt non potuerint poſtea recolligi, ſed alij alterius ſchematis debuerint eorum loco ſubſtitui: ſed nulla fuit in ſexto ſæculo tanta calamitas: Ethelbertus, Eadbaldus, quinquaginta ſex annos in ſumma tranquillitate regnauerant, & ex illis nouemdecim totos poſt baptiſmi gratiam receptam; Eadbaldus Ethelberti filius viginti quatuor tranquille compleuit, ad annum vſque 665. Pontifices Cantuariæ toto hoc tempore fuere Auguſtinus, Laurentius, Mellitus, Iuſtus, Honorius, diſcipuli S. Gregorij. Deus dedit etiam ipſorum diſcipulus, ab ipſis educatus. Roffiæ, in eodem regno Cantuariorum fuere Epiſcopi, Iuſtus. Romanus, Paulinus, etiam Gregoriani monachi: Londini quidem vnus ſedit Mellitus per decem circiter annos: qui ibi cathedrale cœnobium S. Pauli & clauſtrale S. Petri quod Weſtmonaſterium adhuc vocatur, poſuerat; & vacauit ſedes per quadraginta ferè annos; ſucceſſit tandem Erkenwaldus de ſtirpe Regis Ethelberti, & qui ipſo Auguſtino atque Laurentio prædicantibus fidem acceperat, ſibique monaſterium Certeſeię, ſorori ſuæ S. Edburgæ cœnobium Barkingæ ædificauit, eiuſdem prorſus normæ cum ijs quæ Auguſtinus & Mellitus fundauere. Non poteſt igitur dici propter irruentes bellicas clades monaſteria Cantuaritarum prioribus cultoribus viduata, nouos alterius ſchematis habitatores accepiſſe. Vel tandem potuit cauſa mutationis eſſe, quod aliquis Epiſcopus potens, aut rex quiſpiam magnificus alterius regulæ recentiori ſanctitate permotus eam priori eliminata in vetera monaſteria introduxerit. At hoc de Angliæ monaſterijs, intra ſexaginta annos à fide recepta dicere, abſurdiſſimum fuerit: vt cœnobia ab Apoſtolis ſuis ædificata, ſanctiſſimæ adhuc diſciplinæ, & obſeruátiæ laude præcipua, obſeruantiá illá ab Apoſtolis ſuis receptá quis eorum mutare cœperit, & aliá illius loco ſuſcipere; prorſus fuerit inhumanũ, ne dicam impium. Si alterius regulæ, quæ illis digna videretur, propagandæ tenerentur, potius noua illi monaſteria ædificaſſent, ſicut noua veteri illi regulæ excolendæ paſſim erexerunt; quam veteribus è monaſterijs veterem regulam moribus & ſanctitate florentem ſine vllo monachorum demerito exturbaſſent. Quis igitur non videt, prorſus eſſe improbabile, quod aſſeritur ab aduerſarijs, quos impugnamus, aliam regulam in monaſterijs Cantuaritarum introductam anno 700. quam quæ ab ipſis Apoſtolis introducta fuiſſet? Et hanc nos coniecturam, modeſto vocabulo vſi vocauimus: quam tamen ita irrefragabilem lectori apparituram credimus, vt in re hiſtorica locum demonſtrationis non immerito poſſideat.

Sicut omnes monachi ſunt memoriæ Patriarcharum ſuorum ſtudioſiſſimi; omnes fideles ſunt Apoſtolorum ſuorum gloriæ feruentiſsimi, defenſores: ita cæremoniarum ſuarum tenaciſſimos cuſtodes eſſe ſolere regulares omnes, nullus negabit. Quantæ difficultates oborirentur, ſi ex monaſterio San-Dionyſiano Galliæ; aut Caſinenſi Italiæ; aut Fuldenſi Germaniæ; aut Vedaſtino Belgij, eiectis monachis Benedictinis, antiquis videlicet à ſæculo poſſeſſoribus, in eadem introducere vellent ipſi Pontifices & Principes Dominicanos, aut Carthuſianos, aut Ieſuitas? aut etiam Canonicos ſæculares vel regulares? poſſetne hoc ita pacificè fieri, vt nullus inde oriretur tumultus? Pontifici hoc molienti, nemo principum repugnaret? Principi hoc conanti, nemo Pontificum reſiſteret? nullumne populi murmur, & ſeditio; nulla ipſorum monachorum ad idonea tribunalia exiſteret appellatio? Quid dicemus de monialibus, quarum ſexus impotentior, & in dilectis ac aſſuetis rebus mutandis intractabilior: illæne ſine planctu ſolitam regulam paſſæ ſunt ſibi auferri? omnino oportuit magna cum nota fieri, ſi vnquam id factum fuit. Quantis contentionibus acta eſt controuerſia inter con-

Nulla cauſa cur relinquerent.

 cubinarios

cubinarios Sacerdotes, & monachos? quam diligenter propterea notant hiſtoriæ, quando & vbi monachi eiecti, concubinarij introducti, & vice verſa. Vidimus, paulo antea, dum de monaſterio Glaſtonienſi agebamus, ob cantum duntaxat choralem, quem Abbas Normannus, mutare voluerat, tantum exortum fuiſſe monachorum tumultum, vt in cæde & ſanguine finierit: & qui non ſunt auſi ne Abbatem alienigenam ſibi inuitis impoſitum recuſare: auſi ſunt vſque ad ſanguinem repugnare ne cantum, quem à diſcipulis S. Gregorij ſe recepiſſe gloriabantur, cantu Normannico mutarent: nec veriti ſunt Triumphatoris Gulielmi, omnia pro ſuo arbitrio in Anglia, cui tunc iure victoris gladij dominabatur, diſponẽtis iram, aut ſuperciliũ: nec ille Rex tãtæ authoritatis, qui tãto ſtudio paſsim Anglis deiectis ſuos Normannos Eccleſijs & Abbatijs præficiebat, indignam bonis monachis illam repugnantiam iudicauit; ſed Abbatem propterea Turſtinum, quamuis Normannum, in exilium deportari iuſsit. Quid facturos putamus iſtos monachos, quid iſtum Regem, ſi Abbas ille, non cantum ſolum, ſed etiam habitum & regulam mutare præſumpſiſſet? Videbimus dum de monaſterio Petroburgenſi poſtea fiet ſermo, cum Abbas Henricus cœnobium illud, diſciplina mutata, non regula, Cluniacenſi ordini ſubijcere tentaſſet: non monachos duntaxat, ſed omnes etiam regni proceres & antiſtites ob rei indignitatem fuiſſe commotos; nec antea deſtitiſſe, quàm Abbas ille, etſi Regi Gallis impenſius fauenti etiam ſanguine coniunctus fuiſſet, mandato regio Abbatia illa eiectus, aliusque eiuſdem cum monachis diſciplinæ fuiſſet ipſorum ſuffragijs conceſſus: quid facturos iſtos cenſemus, ſi aliam prorſus regulam, aliam monaſticen Henricus ille introducere tentaſſet? Quam eſt ergo incredibile, potuiſſe cathedralem Eccleſiam Archiepiſcopatus Cantuarienſis, aut Roffenſis, aut inſigne cœnobium clauſtrale S. Auguſtini, quæ ab ipſis Apoſtolis noſtris ſunt monaſticis diſciplinis informata, potuiſſe in aliam regulam, aliam habitum, aliam diſciplinam transferri, non dico ſine tumultu, & repugnantia monachorum, principum, pontificum, aut populorum; ſed ne quidem vlla exiſtente talis rei memoria, aut veſtigio, aut vmbra veſtigij? Sanciunt pontifices in bullis, Epiſcopi fundatores, Auguſtinus & alij in diplomatibus, Rex Ethelbertus, & Eadbaldus in dotalitijs & confirmatorijs inſtrumentis, ſub grauiſsimis pœnis, ſub horrendis diris, & execrationibus, ne quis libertates, hæreditates, loca, res, iura monachis iſta prædicatoribus ſuis, prædicatorum ſuorum alumnis & diſcipulis dilectiſsimis auferri, abalienari, aut quomodolibet infringi, vel diminui: quomodo ergo eſt creditu dignum, potuiſſe hæc omnia mutari, & ab aliquibus poſterioribus ad nouos alterius moris & regulæ, heterogeneos monachos deuolui? ſi reges & Pontifices, & Epiſcopi fundatores, in hoc conſenſerunt, quare non profertur illius conſenſus aliquod ſaltem veſtigium? ſi non conſenſerunt, quis potuit tantam mutationem rerum ab illis tanto molimine ſtabilitarum inuehere? Omnino oportet eum, quid credit fieri poſſe, ita eſſe comparatum, vt cœlum, & terram potius miſceat, & quodlibet paradoxum procudat, quam veritatem, quam odio proinde habere conuincitur, amplectatur.

Quorũ regum aut pōtificum conſenſus adhibitus fuit in mutationem.

Reges & Epiſcopi, & proceres Angliæ, tanta antiquitus cathedram Romanã proſequuti ſunt reuerentia; vt nolint eccleſiam inſignem fundare, nullum monaſterium illuſtre ditare voluerint, cui non ſtatim priuilegium perennitatis à Pontifice Romano conceſſum iri ſatagerint. Ipſi crebro ea de cauſa Romam iuiſſe ſcribuntur; Inas pro monaſterij Glaſtonienſis Benedictini à ſe reſtituti ſtabilitate, Koenredus & Offa pro cœnobij Euishamenſis quod S. Eguinus à B. Virgine monitus pro monachis eiuſdem regulæ ædificauerat firmitate, Romam profecti ſunt, vt ex ipſis priuilegijs, quæ obtinuerunt ſuperius oſtendimus: Sanctus Rex Eduardus confeſſor, primum à Leone nono, deinde à Nicolao ſecundo Pontificibus priuilegia pro perpetuo robore donationum ſuarum quas Weſtmonaſterij Abbatiæ S. Petri Londini, à ſe inſtauratæ largitus eſt, miſſis ea de cauſa legatis, Ealdumo Abbate Ramſeyenſi, & Burchardo comite, Algari filio, Leofrici Ceſtriæ illuſtris comitis nepote. Similia poſſunt pro omnis fere monaſterij fundatione, cuiuſcumque ordinis aut regulæ narrari. Non potuerunt noui ordines, niſi poſtulato expreſſe regum conſenſu in inſulam admitti: ipſe Auguſtinus conſenſum Regis Ethelberti expectauit; Gulielmus de Watenna magnificus Sutreyæ comes, tanta præualens apud Regem Gulielmũ ſocerũ ſuũ gratia, non niſi petita & obtenta Regis licentia Cluniacenſes introduxit: de qua licentia conceſſa ipſe ſibi in charta fundationis gratulatur. Idem de alijs ordinibus tam monaſticis & canonicis, quàm etiam mendicantibus poteſt ſpecimen oſtendi: nullum ipſorum ſine expreſſa Regum licentia admiſſum; nullum ſine expreſſis Pontificum Romanorum bullis in cœnobijs ſuis confirmatum. Qui ergo fieri potuit, vt ordo primus Apoſtolorũ noſtrorum à regibus primis Chriſtianis fundatus, à Pontificibus per ipſorum Regum inſtantiſſimas preces ampliſſimis bullis confirmatus; ſine Pontificum diſpenſatione & mandato, ſine Regum conſenſu & permiſſione fuerit pro alio recentiori ab-

uerſo commutatus? Certe qui hoc aſſerunt, debent oſtendere bullas Pontificum & diplomata principum, quibus ea mutatio vel iniungebatur, vel permittebatur. Sic inferius oſtendemus factum cum Ameſberienſes moniales ob turpitudinem vitæ eiectæ fuerint, & Fontiſ-ebraldenſes earum loco in cœnobium illud ſubſtitutæ. Habetur enim in archiuis regijs facti ratio in diplomate regio Fontiſ-ebraldenſibus conceſſo. Tale quid debet hic apparere, aut temeraria prorſus & imprudens erit aſſertio. Non poterant ipſi Abbates à conuentu eligi niſi regius conſenſus præiret, quo monachis permitteretur ſuffragandi & eligendi poteſtas: quam noſtri iuriſperiti *Conge desl.r.*, Licentiam eligendi, appellabant; & poſteriorum Regũ temporibus, formula certa ſub regio ſigillo expediebatur; prioribus, ſufficiebat verbalis cõſenſus regis. Ita videmus Inam regem licentiam monachis prælatum de gremio ſuo eligendi concedere: ita reliquos omnes, quorum & ſuperiùs, & in appendice diplomata poſuimus: In quibus tametſi ius quoddam quaſi generale electionis liberæ cœnobijs ſtabiliunt, tamen aliunde conſtat, exercitium iuris huius ſēper fieri ſolitum ex ſpeciali præmonitione Regum: ita conſtat ex concordia regulari D. Dunſtani in proœmio, quod videtur hanc Regiorum priuilegiorum libertatem ſic interpretari: *Præfato* (inquit) *Synodali conciliabulo hoc attendendũ magnopere cuncti decreuerunt, vt Abbatum & Abbatiſſarum electio cum Regis conſenſu, & conſilio, ſanctæ regulæ ageretur documento*, (i. per ſuffragia conuentualium) *Epiſcoporum quoque electio vti Abbatum, vbicumque in ſede epiſcopali monachi regulares conuerſantur.* Atque ita per omnes hiſtorias ſolent autores notare, quibus nuntijs ad regem miſſis licentia illa eligendi fuerit obtenta, ſæpe memorat hoc Mathæus Paris Albanenſis, ſæpe Gulielmus Malmeſberienſis, ſæpe etiam vt aliquę ſenior in paruo quamuis libello, Ingulphus Crowlandenſis. Multo ergo magis per omnem modum debuit obtineri à Regibus, præſertim in monaſterijs fundationis regalis, vt erat hæc prima quæ Apoſtoli noſtri locarunt, obtineri etiam ſpecialis Regum permiſſio, vt noua regula, nouus habitus, nouus ordo, excluſis veteribus, importaretur. Etenim ſicut corpus propter animam eiuſque functiones: ita monaſterium propter regulam eiuſque ſancta & hierarchica exercitia; nec minus ergo intererat monaſterijs mutatio regulę, quàm corporibus intereſt mutatio animæ, & ſicut licitè non eijcitur anima de corpore, niſi Rex iuſtis de cauſis hominem adiudicet morti: ſic nec regula de monaſterio, niſi Princeps ipſius etiam æquitate ſuadente velit monaſterium illud regula, quaſi anima priuare. Clarius hoc apparebit conſideranti Regum noſtrorum diligentiam in priuilegijs & fundationibus eccleſiarum ac cœnobiorum recenſendis, ac per chartas de *Inſpeximus* (vt antea notatum eſt) confirmandis, & aliquando, ſi opus eſſet reualidandis: nequa fraus fieret aut Regi, ſi falſa priuilegia obtenderentur, aut cœnobijs, ſi vera impugnarentur. Nullum cœnobium, nulla eccleſia fuit temporibus antiquis, cui huiuſmodi chartæ de *Inſpeximus* non fuerint à Regibus noſtris honorificè conceſſę; aliquas earum poſuimus ſuperius, dum de monaſterijs S. Auguſtini, ſanctique Petri Weſtmonaſterienſis ageremus. Siqua fuiſſet mutatio regulæ primitus in monaſterio aliquo plantatæ: non effugiſſet oculatiſſimos Anteceſſores iuris Angeli; quia nihil ſimile, cum ad prærogatiuam regiam pertineret, prętęrijſſent illi non examinatum. Et cum nihil in omnibus chartis prædictis appareat, quod vel vmbram mutationis oſtendat, profectò nullam mutationem extitiſſe manifeſtum eſt.

Dicet aliquis: non nominatur in priuilegijs antiquioribus S. Benedicti regula vel ordo ſed recentioribus tantum. Sic prima mentio regulæ S. Benedicti pro monaſterio S. Auguſtini, & pro Weſtmonaſterio, facta eſt in priuilegijs S. Eduardi Confeſſoris. Primum dicimus, etſi in iſtis, in alijs tamen antiquiſſimis, vt Euishamenſis & Glaſtonienſis cœnobij quæ ipſo Apoſtolorum ſæculo ſunt fundata, expreſſam regulæ ordiniſque S. Benedicti commemorationem fieri. Deinde fieri etiam in iſtis implicitè; tum quia ita nominat S. Eduardus regulam, vt ſupponat in omnibus antecedentibus priuilegijs monachos illius regulæ profeſſores fuiſſe: dat enim priuilegium, & firmat libertatem, non monachis de nouo introductis, ſed ſucceſſoribus legitimis illorum monachorum, quibus anteceſſores ſui, Ethelbertus, Eadbaldus, & reliqui principes primitus cõceſſerunt. Tum quia Ethelbertus & Bonifacius quintus, expreſſe dicunt, monachos illos fuiſſe de numero prædicatorum primorum Anglię, quos alij Reges & Pontifices exorta ſæpe de cathedralibus monachis amouendis controuerſia, aſſerũt non alios fuiſſe quam Benedictinos, vel quod idem eſt, eiuſdem fuiſſe regulæ atque ordinis cum illis monachis, de quibus amoliendis Epiſcopi controuerſias illas ſuſcitantes tam diligenter contendebant. Qui Epiſcopi, cum tanto ſtudio acerrime de monachis ex Epiſcopali eccleſia deturbandis contra Dunſtanum, contra Lanfrancum, contra Radulphum Archiepiſcopum pugnarent: non tam hebetes erant & tardi, (quod antea notauimus) vt non obijcerent, monachos illos quibus prærogatiuam cathedralis monaſterij Pontifices & Reges

Mentio ordinis S. Benedicti in antiquiſſimis priuilegijs.

primi conceſſiſſent, iamdiu deſijſſe, iſtos, de quibus agebatur, ſine Pontificum Regumve licentia ſubdole irrepſiſſe; ſi hoc tam facile probari, quam dici poſſe vidiſſent. Non erant tam plumbea illorum temporum ingenia, vt hoc non viderent: qui monachis S. Auguſtini exemptionis priuilegium ex Auguſtini ſcripto plumbea bulla munito obtendentibus, exceptionem doctam oppoſuerunt, de vſu plumbearum bullarum, non eius tantam fuiſſe antiquitatem, vt ad Auguſtini tempora poſſet applicari; Certè qui ibi tam ſubtiliter ex quæſtione antiquaria non contemnendam obiectionem formauerunt: hic non tacuiſſent recentiorem Benedictinæ regulæ nouitatem, ſi ipſis Apoſtolis ſuis æquæuam non vidiſſent. Quare ergo, inquit, non tam crebrò nominatur in antiquis priuilegijs, quam in poſterioris æui reſcriptis? Primum, quia non eſt tam notabilis res, continuatio vel perſeuerantia rei in eodem ſtatu, ac inſignis eius mutatio; nemo deſcribit quoties luceat ſol per annum, quia ille eſt curſus eius ordinatus, vt dies noctesque viciſſim faciat, ſine vlla interpolatione: at notarunt autores, quando Sole ſtante ad iuſſum Ioſuæ, alio hemiſphærio nox eſt prolongata, vnde Poetæ fabricati ſunt ſuum Trinoctium Herculem; notarunt eclypſes luminarium, quia iſta rara ſunt, ideoque notantur ab omnibus; aſſueta quadam ſui copia vileſcunt. Ita quare debuerũt hiſtorici notare, quando regulæ Benedictinæ obſeruantia perſeuerauit? notarunt autem quando aliqua inſignis in ea facta fuit mutatio; vt cum Ameſberia de Benedictina nigrorum monialium æde, facta eſt Fontis-Ebraldenſium; quando Thetfordia deſijt eſſe nigrorum, cœpit eſſe Cluniacenſium; quando Paulina eccleſia de monaſtica facta eſt canonicorum ſæcularium; Denique à tempore Auguſtini, vſque ad Danicas perſequutiones nullam ordo Benedictinus paſſus fuit eclipſim, ſed fæliciſſimo curſu Angliæ toti lucem ſuam ſpargebat; quaſi dies continuus, non eſt notatus; notata eſt eclipſis ſub Danis, & relatum eſt in tabulas omnia monaſteria ab eis euerſa, præter Croulandiam, S. Auguſtini Cantuarienſis, & pauciſſima alia. Præterea circa annum 660. & aliquot deinceps annis, mentio fiebat monachorũ nigrorum S. Benedicti, quia erant Scoti Britoneſque monachi albi, à quibus diſtingui poſſẽt ac deberent: tranſeuntibus deinde per vltimum S. Egberti conatum omnibus omnino monachis Scotis atque Hibernis in mores habitumque Benedictinum, non iam fuit cauſa retinendę diſtinctiuæ illius appellationis; nam cum Britannis nulla fuerunt, aut rariſſima Anglorum commercia, ſed odia bellaque perpetua: cum Scotis & Hybernis erat quotidiana conuerſatio, ſed iam erant eiuſdem moris in domo. Circa tempora Normanni, rurſus aſſumpta eſt appellatio Benedictinorum, nigriſque monachis quaſi κατ' ἐξοχὴν appropriata: iam enim cœperunt eſſe plurimi à quibus diſtinguerentur: Cluniacenſes, Ciſtercienſes ſub eadem regula; Canonici nigri, & albi, & eremitę ac Dominicani ſub regula Auguſtini; Gilbertini mixti, quorum moniales erant Ciſtercienſis diſciplinæ, viri autem canonici albi, ſeu regulares; Franciſcani quoque & Carthuſiani, & ex Syria primo omnium in Angliam, tanquam olim ipſis nota ſede, Carmelitę. Ab his omnibus diſtingui oportuit, ideoque tunc crebrius nomen Benedictinorum in priuilegijs apparet. At toto tempore intermedio, quia ſoli erant monachi Benedictini, nec vllus, alius ordo in Anglia agnoſcebatur: eo ipſo quo vocabantur in priuilegijs monachi intelligebantur Benedictini. Quod enim nemini erat ignotũ, non debebat inutiliter notari: nemo ignorabat monachos fuiſſe Benedictinos; nemo ſciebat alios monachos quam Benedictinos. Quare, ſicut fruſtra hiſtoricus ciuitates Angliæ enumerans, aut earum propria quædam attributa, priuilegia, prærogatiuas recenſens, adderet ijs omnibus ciuitatibus communem eſſe linguam Anglicanam; hoc enim ipſius nationis Angliæ nomine compræhendi nemo ignorat: ita monachorum monaſteria, eorumque priuilegia deſcribentes, non opus habebant illud tunc addere, monachos illos, de quorum priuilegijs agebatur, fuiſſe Benedictinos; ipſum enim nomen Monachorum toto illo tempore hoc ſignificabat. Vide hoc in aliquibus exemplis. Omnes hiſtorici noſtri magno conſenſu notarunt (ſicut antea diximus) quiſnam primus in habitu ſæculari factus fuerit Archiepiſcopus Cantuariæ; nempe Stigandus: cæteros omnes ante illum fuiſſe monachos; & poſt illum omnes, vſque ad Gulielmum Corbulium, qui primus fuerat non monachus; (ſic enim hoc notauerat Ordericus Vitalis) qui Canonicus regularis fuiſſe à multis putatur. Quis hic non videt ipſos per monachum, intellexiſſe Benedictinum? Sane ſiquis monachus inter illos extitiſſet, qui non fuiſſet Benedictinus, & hoc notaſſent ſicut notarunt, quis primus de clero ſæculari; Stigandus ſcilicet: quis primus de Canonicis regularibus; Corbulius nẽpe: Quis primus Ciſtercienſis, puta, Balduinus; quis Cardinalium primus, in hanc ſedem inductus, nimirum Stephanus Langton: quis primus Franciſcanus, videlicet, Robertus Kilwarby. Sed quia ante Stigandum nemo alios monachos nouerat in Anglia pręter Benedictinos, ideo ſimpliciter ſcribebant, omnes ante illum Archiepiſcopos monachos fuiſſe.

Nec

Nec caret magno pondere conſenſus quaſi omnium hiſtoricorum noſtrorum: qui ſiquãdo dicunt D. Auguſtinum Benedictinum fuiſſe (de antiquis loquor, qui antequam Baronius litem hanc ſuſcitauit ſcripſere) ſemper id rotundè dicunt, & ſine hæſitatione; non ſicut de Cuthulio aliqui ſcribunt, *canonicum, vt ferunt, regularis*; Sed tanquam de re ipſis comperta, & explorata incunctanter pronunciant, *Auguſtinus monachus niger*: *Auguſtinus monachus S. Benedicti*: idque cum minimè expectaretur vt hoc dicerent, nec materia poſtularet; Sed addere videntur ſolum vt nota ab omnibus nota ſecerneretur à magno Auguſtino Africano. Sic in martyrologijs, ſiue emortualibus libris, in quibus quotidiè pronunciabantur obitus, qui ſingulis diebus contigiſſent, ſiue ſanctorum, ſiue fratrum & familiarium, ſiue benefactorum; vt primos orarent, pro alijs preces funderent; de Patriarcha noſtro ita pronunciabant, *Obijt Benedictus Pater monachorum.* Alium ſcilicet patrem nunquam agnouerãt. Quod ne imperite ab illis factum quis dicat, voluit eccleſia ſic dici in martyrologio publico Romano 21. Martij: *In monte Caſino, natalis S. Benedicti Abbatis, qui monachorum diſciplinam in occidente pene collapſam reſtituit, ac mirifice propagauit*; nempe per ſe, & diſcipulos ſuos dum viueret, quædam de nouo extruens cœnobia, plæraque omnia vetera per latinam eccleſiam ſua diſciplina informans: alias ſane nec reſtituiſſet, nec mirificè propagaſſet, ſi pauca duntaxat cœnobia, & non plæraque omnia Occidentis cœnobia regulę ſuæ reformatione illuſtraſſet: Aliũ ſenſum tam inſigni præconio eccleſię nemo poteſt probabiliter affingere. Nec vero leuiculam eſſe hanc conjecturam dicat aliquis: nam nec vlli alij aſſignatur hoc elogium in toto Martyrologio, prælerquã D. Benedicto, vt ſit reſtitutor & propagator Monachiſmi per Occidentem. Quod noſtra per Angliã Martyrologia ſignificant, cum eum vocant Patrẽ monachorum; nec in vllo Martyrologio per vniuerſum Occidentem à monachis conſcripto nominatur Equitius Pater monachorum, non apud Adonem Treuirenſem, non apud Florum aut Vſuardum Gallos, non apud Bedam, aut Wandalbertum Anglos, nec apud Rabanum, aut Notkerum Germanos, qui tamen ab Anglis ſuum monachatum acceperunt; qui omnes proinde ab Equitio monachatum ſe deriuare pernegant, eo ipſo quod illum ne quidem in Martyrologio ſuo nominant nunquam vſque omiſſuri, ſi patrem ſuum exiſtimaſſent. Addatur huic conjecturæ, quod regula S. Benedicti, iam ab initio in Capitulis Anglicorum cœnobiorum explicaretur, vt Cuthbertus fecit, vt faciendum monachis Wirecentibus Alcuinus pulcherrima Epiſtola ex Gallijs ſcripta docuit. Tanti præterea ab ipſis regibus factam, vt Eadgarus S. Ethelwoldo villam integram dederit pro regula ab ipſo in linguam Saxonicam traducta, vt in Chronicis manuſcriptis Elienſis cœnobij legimus.

Sed & illud conſideremus: nullum fere totius Angliæ monaſterium antiquum extitiſſe, cuius non vſque hodie in bibliothecis Angliæ habeantur hiſtoriæ manuſcriptæ: & quidem exactiſſimæ. In illis conſignarunt, non ſolum geſta euentaque præcipua cuiuſcumque Abbatiæ, verum etiam res minutiſſimas & quaſlibet domorum mutationes; inſigniores benefactores; imò & illuſtres hoſpites; ædificiorum ruinas & reparationes; bibliothecarum augmenta, ſacrarij ornamenta, officinarum aliarum penè ſingula notabiliora, quis quæ dederit, auxerit, alienauerit; imo præterea celebriora Regum, Procerum, Epiſcoporum geſta: Adeo vt nihil fere extet in hiſtorijs pleonioribus Angliæ digeſtum, quod non ſit ex iſtis Abbatiarũ particularibus regiſtris depromptum. Qui ergo tam exacte reliqua omnia notarunt: rem tantam quanta eſt mutatio regulæ Apoſtolorum noſtrorum in Benedictinam non notaſſent? Omnium omnino monaſteriorum, præſertim antiquorum natales & origines conſignarunt: quo fundatore, qua occaſione, quo Rege, quo Epiſcopo cœnobia fuerint erecta ſeriem ipſam Abbatum à primo ad vltimum poſuerunt; vt apud Ingulphum Croulandiæ, apud Matthæum Paris Albanenſis cœnobij; vidimus ipſi catalogum plenum omnium Abbatum Euiſhamenſis monaſterij, & quod præcipuè notandum dicimus, S. Auguſtini Cantuarienſis. nam cum iſtud monaſterium nunquam fuerit aut bello vaſtatum, aut incendio vel ruinis dirutum aut alia quauis de cauſa diſſipatum, vſque ad Henrici octaui tempora: quis non videt, ſiqua alia regula ibi priùs quam Benedictinam fuiſſet antiquitus & prius obſeruata; voluiſſe ſcriptores hiſtoriarum illarum eum Abbatem ſignare, cuius ætate prior illa deſierit obſeruari, & noſtra ſucceſſerit obſeruanda? Decem diuerſa volumina ſeu regiſtra manuſcripta Auguſtinenſia cœnobij nos ipſi vidimus, & reuoluimus, octo ſunt in bibliotheca Cottoniana; nonum eſt in ciſta veterum librorum, in officio Scachariæ, quod vocatur Faushewi; decimum habet Grauiſſimus iuris antecesſor, ſeu Seruiens ad Legem, D. Henricus Finchius; Hæc omnia etiam peruoluiſſe ſe aſſerit Clariſſimus Seldenius in Spicilegio ad Edmerum: & nec ille inuenit, nec nos reperimus vllum huiuſmodi mutationis veſtigium. In illis tamen habẽtur exemplata, ſeu deſcripta omnia diplomata regũ, Pontificum, & Epiſcoporũ, quæcumque

Nulla memoria mutationis in regula Benedictina per Angliam factæ.

pro negotijs monaſterij fuerant obtẽta vel expedita nec illũ cõparet pro regulæ Benedictinæ noua introductione, aut veteris vllius (quia nulla fuit vetetior) extinctione: inter illa, quod videtur antiquiſſimum volumen, primo loco habet regulam S. Benedicti: deinde immediate diplomata S. Ethelberti, ſanctique Auguſtini. Similiter in regiſtro Malmesberienſis Abbatię, ab ipſa regula ducitur exordium, vt & in alijs aliquot aliorum cœnobiorum regiſtris quæ inſpeximus. Et Malmesberienſis liber poſt regulam ab ipſa S. Aldelmi infantia texit hiſtoriam, habetque omnes bullas Pontificales, à prima quam ponit Sergij Pontificis ad ipſum Aldelmum. Pari modo à regula initium ducit liber Dunelmenſis, in bibliotheca Cotoniana, & ipſius Eccleſiæ Dunelmẽſis; & liber Petroburgenſis, qui à Saxulpho Abbate, anno 666. producitur ad tempora Edwardi primi poſt conquæſtum Normannorum. Regiſtrum etiam Abindoniæ ab anno 670. in collegio D. Benedicti Cantabrigiæ. In omnibus iſtis primo ponitur regula, deinde hiſtoria monaſterij: nec vlla mutatę ab antiqua aut noniter introductæ regulæ memoria: vt nec in additamentis Mathæi Paris, adhuc ineditis, in quibus antiquiſſimas res Albanenſis monaſterij perſequitur. Sed & antiqui auctores, vt Boſtonus, Scropus, Lelandus, Eccleſtonius, alijque aliquam multi, quos ſe habuiſſe dicit Balæus, qui de introitu religioſorum ordinum in Angliam, aliud tempus Benedictinis nõ aſſignant, quam ipſum S. Auguſtini aduentum. At in Glaſtonienſi Abbatia, quia reuera ibi viguit ante aduentum S. Auguſtini monachatus Ægyptius, notauit hoc ipſum Gulielmus Malmesberienſis, vt ex hiſtoria Glaſtonienſi manuſcripta Seldenus diligenter admonuit: ſed & primum eius cœnobij Abbatem, qui Ægyptio monachatu relicto Benedictinum ſuſceperit, fuiſſe ſcribunt Worgreſtum Britannum. Sic & in monaſterio Lindisfarnenſi, quia prius viguit monachatus Scotorum ſub Aidano, Finano, & Colmano: notatum eſt Benedictinam regulam introductam ibi ſub Eatta Abbate à S. Cuthberto ipſius Præpoſito fuiſſe; vt & in Malmesberienſi à S. Aldelmo, ante quem, non quidem Abbatia, ſed Schola tamen ſub Maidulpho monacho Scoto, locus ille fuerat. Cum igitur in monaſterio S. Auguſtini, & S. Saluatoris Cantuarienſis ab ipſo Auguſtino ædificatis, non appareat vlla prorſus interceptio aut interpolatio obſeruantiæ monaſticæ, ſed eadem quæ fuit ſub Lanfrancò, Dunſtano, Odone, fuerit etiam ſub Theodoro, Henrico, Auguſtino; certè quin illa fuerit Benedictina negari nullatenus poteſt, niſi ab incredulis & male affectis ingenijs.

Sed & illud conſideratione dignum eſt: in monaſterio S. Auguſtini primorum Archiepiſcoporum ſeptẽ corpora, vſque ad Brichtwaldum (quem certum eſt fuiſſe Benedictinũ ex Glaſtonia, poſtquam Inas rex illam libertate electionis Abbatum ſecundum regulam D. Benedicti donaſſet) tumulata fuiſſe: eſt ne credibile, monachus illos primos qui adhuc ſanctitatis laude florebant, voluiſſe regulam illam derelinquere ſub Bertwaldo, quam tam paucis antea annis ab Auguſtino Gregorioque ſuſcepiſſent obſeruandam? ad eorum corpora præſentia quotidie canebant ſine rubore, quorum memoriam tam neglectam habebant, vt regulam ab eis receptam abiecerint? Ipſum hodie pſalterium quo vſus eſt in officio recitando S. Auguſtinus, ipſe liber Euangeliorum in duo partitus volumina, quem ſecum vir ſanctus adduxit hodieque oſtenditur: tam diligentes erant monachi illi cuſtodes librorum quos ab Apoſtolo & fundatore ſuo acceperunt: & regulam ab eo acceptam, ſecundum quam actus & mores ſuos formare debebant, quam ſine dubio inſtantiſſimè illis commendauerat Gregorius, adhuc calentibus oſsibus defunctorum patrum ſuorum, tam facile pro noua aliqua inſtitutionis regula dereliquerint? Iniuriam profectò illis facit, qui facit eos Fundatorum & Apoſtolorum ſuorum tam irreuerenter immemores.

§. 20. Demonſtratio ſexta:

Non poſſe oſtendi aliam originem ordinis in Anglia: nec alium ordinem Apoſtolis noſtris aſſignari.

QVod ſi hęc dubia adhuc manent Gallonijs aliquibus: oſtendant illi quãdonam ordo D. Benedicti inuectus fuerit in Angliam: quis eam importauerit, ſi non importauerit Auguſtinus, quandoquidem eo ipſo tempore floruiſſe illam vidimus, quo vixit Auguſtinus. Atqui non poterit aliud initium ordinis oſtendere, quam fidei prædicatæ in Anglia; neq alium ordinem Apoſtolis noſtris aſſignare, quam illum. Quid enim per omnem iam Italiam, Galliam, Hiſpaniam, imo in aliquibus partibus Germaniæ & Palæſtinę diſſeminata fuit hæc regula

gula: idque Gregorio ipſo mandante, & diligenter procurante: & Gregorij diſcipuli eam in Angliam à ſe conuerſam non intulerunt? Aut quaſi Equitianæ regulæ miſerti, quam videlicet ex toto reliquo occidẽte ſuccreſcens Benedictina regula deiecerat, & quaſi de poſſeſsione deturbarat, & ciuitate exulatum miſerat, ei ſedem aliam quærenti receptum dederint in Anglia? Nugæ meræ. Oſtendemus igitur & nullam aliam regulam monaſticam, aut religioſam viguiſſe in Eccleſia Latina à tempore S. Gregorij, quam Benedictinam; & illam cunctâ ab eo tempore, & ante illud tempus per totum reliquum occidentem receptam fuiſſe: & tunc demum apparebit, quã imperitè, & improbabiliter Gallonius eumque ſequuti Spondanus & alij eius ſententiæ proxenetæ, dictitant, ſine fundamento nos Gregorij diſcipulos, prædicatores Anglorum, Benedictino ordini inſerere. Nam ſi totus occidens reliquus iam tum Benedictinæ regulæ ſua ſubiecerat cœnobia: idque ex Gregorij præcepto; & propterea alij Gregorij diſcipuli eam alijs in locis plantauerint: quæ ratio ſuadere poterit prudentibus, vt idem non credant factum fuiſſe à noſtris primis in Anglia Magiſtris & Apoſtolis? Erit autem vtrumque eorum, quæ propoſuimus, probatum & demonſtratum, ſi probauerimus, à temporibus D. Gregorij, vel paulo antea nullum aliud genus religioſorum in occidente viguiſſe, præter monachos, & per illos vſque ad ea tempora intelligi duntaxat Benedictinos, ac proinde rectiſſime, ab eius ætate deſcendendo, omnes per occidentem monachos ab ordine noſtro tanquam propaginem prolemque ſuam vẽdicare. Ponamus autem primo loco, quod verißimum arbitramur, omnes olim monachos vt illius nominis communione, ita etiam modo viuendi, & fine exercitationis inter ſe conueniſſe, vt pro vna eademque ſpecie religioſorum, ſeu votis aſtrictorum haberentur; ſicut diuerſo omnes eccleſiaſticos, ſæculares etiam hodie communi nomine, eademque vt ita dicam ſpecie clericorum comprehendimus. Quare, ſicut cuiuſcumque Eccleſiæ clerici ſæculares, in quamcumque alterius prouinciæ Eccleſiam deuenerint, non cenſentur tamen habere diuerſi generis clericatum; ita & monachi eodem penitus modo, quacumque incederent, non reputabantur diuerſi generis monachatum gerere. Differebant quidem nonnullis cæremonijs, varietatibusque victus, & veſtitus, & mortificationum, pro qualitate locorum & regionum, quæ vt non omnes eiuſdem erant temperaturæ, ita nec eundem ferebant victus veſtiuſque modum: quæ varietas etiam in clericis inueniebatur neceſſario, nec tamen, vt diximus, diuerſum faciebat clericatum, vt perinde etiam diuerſum non efficeret monachatum. Iam finis quoque immediatus omnibus monachis vnus idemque tunc erat propoſitus, nempe fuga ſæculi, mortificatio ſui, contemplatio Dei; occupatio operum manuum & chori; eratque omnino exemptus vitæ actiuæ munijs in plebe exercendis; nec ad animarum curam aſſumebantur, aut ad officium aliquod Eccleſiaſtici gradus, quin etiam vt plerumque ab Abbatis imperio monachorumque ſodalitio eximerentur. Adeo vt ſæpius etiam presbyterum aliquem de clero diœceſis ab Epiſcopo haberent aſsignatum, in occidente præſertim, qui in monaſterio diuina ſacramentaque fratribus diſpenſarent: ſæpe tamen ex ipſo monachorum gremio presbyter aliquis monachis poſtulantibus ad eum duntaxat finem aſſiſtabatur, nec niſi vnus aut pauciſsimi talem dignitatem etiam in numeroſiſsimis monaſterijs adipiſcebantur: qui quamuis adhuc monachi eſſent, tamen quia clericale intra ſepta monaſteria officium exercebant, iam non amplius monachi, ſed honoris cauſa presbyteri appellabantur; vt Hieronymus presbyter, Beda presbyter, & ita alij. Ex quo valde decipi conuincuntur, qui quem diaconum aut presbyterum, nominatum inueniunt, ſtatim monachum eſſe pernegant. Ergo omnes viri Eccleſiaſtici, qui ſub nutu Epiſcopi, aut in eius conuictu exteriora Eccleſiæ principalis miniſteria peragebant, aut in parochijs vrbanis vel ruralibus adminiſtrandis, animarumque cura occupabantur, Clericorum nomine, aut etiam canonicorum veniebant: qui verò ſeparati conuictu plebis & ſæcularium, arctioribus votis aſtricti, poſſeſsionibus proprijsque abrenunciabant, ſub nutu & directione Abbatis, ij omnes monachorum nomine cenſebantur; & ſiue ſub magno Antonio, ſiue ſub Pachomio, ſiue ſub Baſilio exercerentur, pro diſtincto tamen genere non habebantur; ſed ſicut clericus quiſpiam Athanaſij, aut Chryſoſtomi, aut Romanæ Eccleſiæ, non erat diſtincti clericatus à reliquis per orbem terrarum clericis: ita nec monachus Pachomij, aut Antonij, aut Hilarionis, aut Baſilij, diſtincto monachatus ordine cenſebantur vt neque nunc quidem in Græcia, & Ægypti, Libiæ, Paleſtinæ Abyſsinorumque regionibus cenſentur. Quare nec Sanctus Benedictus regulam ſcripſit vt peculiare genus monachorum, à reliquis diuerſum inſtitueret: ſed vt omnes omnino monachos, qui tunc paſsim ſine regula certa in occidente viuebant, certa fixaque diſciplinæ forma informaret; idemque de S. Pachomij, Sanctique Baſilij regulis in Orientali & Græca Eccleſia. Tunc autem cœperunt vocari in Occidente Monachi Benedictini, aut potius ſecundum

Quãdo cœperint diſtincti ordines monachorum haberi.

cundum normam & regulam S. Benedicti, quando Gregorio magno approbante, & mandante omnibus monachis per Latinam Eccleſiam propoſita eſt, vt ſecundum eam ſua formarent monaſteria: & quia tunc totus occidens huic ſeſe conformans paſtoris ſui ordinationi, regulam hanc in omnia cœnobia introduxit, ab eo iam tempore cœpit Latinorum monachorum eſſentialis quaſi diſtinctio, à reliquis monachis antiquioribus, qui ue in Græca & orientali eccleſia viuerent: quod hi quidem non ad regulæ vllius ſcriptę certam limitatamque diſciplinam agerent, ſed antiquas à prioribus Abbatibus conſuetudines & traditiones; Latini vero iam præter ſelectas, & naturæ Occidentalium hominum conuenientiores conſuetudines regulam S. Benedicti ſub tribus ſolemnibus votis, ſtatiſque & immutabilibus legibus profiterentur: Vnde poſtea & alij per Eccleſiam Latinam monachorum ordines à Benedictinis diſtincti orti ſunt, qui diſtinctas regulas à Pontificibus approbatas profitebantur, vt Auguſtini, Franciſci; ipſiusque adeo Baſilij, qui in Eccleſia Latina diſtinctum genus monachorum, noſtris valde ſimile effecerunt; cum in Gręcia ipſa & Palæſtina & AEgypto, vt iam diximus omnes prorſus monachi, vnius generis & ordinis habeantur.

Quină monachi vnius & eiuſdem ordinis debeant æſtimari.

Ponendum etiam ſecundo loco diximus ex philoſophiæ decreto, legumque ciuilium ſtatutis, ad vnitatem communitatis cuiuſcumque requiri continuitatem, ſine vlla interpolatione & interruptione perſeuerantem. Sic ignis vnus dicitur, qui ſine intermiſſione ſubſtitutis lignorum fomentis alitur: quod ſi ſemel deficiente nutrimento penitus extinctus fuerit, iam non erit vnus idemque ignis qui in eodem altari vel camino excitabitur. Ita Pōponius. §. Si grege; D. de legatis dicit. *Si grege legato aliqua pecora viuo teſtatore mortua eſſent, inque eorum loca alia eſſent ſubſtituta eundem gregem videri: & ſi diminutum ex eo pecus eſſet, & velut vnus bos ſupereſſet, eum vendicari poſſe, quamuis grex deſiiſſet eſſe.* Sic & Alphenus in L. Proponebatur D. de iudicijs, aſſerit: *Legionem eandem haberi, ex qua multi deceßiſſent, quorum in locum alij ſubiecti eſſent.* Sed longe clarius L. Sicut *municipium. §. In decurionibus. ff. Quod cuiuſque vniuerſitatis nomine, vel contra eam agatur;* docet Vlpianus: *In decurionibus vel alijs vniuerſitatibus, nihil refert vtrum omnes ijdem maneant, an pars maneat, vel omnes immutati ſint. Sed ſi vniuerſitas ad vnum redijt magis admittitur poſſe eum conuenire & conueniri: cum ius omnium in vnum reciderit, & ſtet nomen vniuerſitatis.* Quare ſecundum Philoſophiam & iura quę ſemper in veris Philoſophiæ decretis fundantur, monaſterium, Congregatio, vel ordo Religioſus haberi debeat pro vno eodemq; corpore ſeu collegio, etiamſi multa ſæcula durauerit, & ſit re vera vnū quid ſucceſſione tantum hominum ſibi inuicem in eadem corporatione ſeu collegio ſubſtitutorum; modo id factum fuerit ſine interruptione. at ſi indiuiduorum ſeu perſonarum ſucceſſio in communitatis nomine & iuribus non fuerit continua, ſed aliquando penitus interpolata iam deſijt eſſe collegium ſeu communitas, quæ prius fuerat; & ſi noua excitetur, alia erit à priore diuerſa. Quare cum ab ipſo D. Benedicti tempore per totum occidentem nunquam hucuſq; deſierint eſſe monaſteria, Congregationeſque, & communitates illuſtriſſimæ, quæ regulam illius cuſtodierint; imo multi ſint conuentus, atque etiam monaſteria, quæ continuata ſine vllo interruptionis interuenientis obiectu ſucceſſione monachos ſub eius regula ab ipſius exitu, hucuſque habuerint, vt de Caſinenſi in Italia, S. Æmiliani, & Caradiguienſi in Hiſpania, S. Medardi in Francia certiſſimo conſtat: propterea Ordini S. Benedicti inter reliquos ordines regulares perfectæ, & indubitatæ antiquitatis prærogatiua debetur. Vnde quamuis ſancti ordines qui regulam S. Auguſtini profitentur, regulam quidem oſtendant ab Auguſtino (qui diu ante S. Benedictum Patriarcham noſtrum floruit) conſcriptam; & fortaſſis viris, abſque vllo dubio fœminis iniunctam: non tamen hanc antiquitatis habet in occidente dignitatem: cum non videatur poſſe ſuarum communitatum cum monaſterijs quæ Auguſtinus, aut eius diſcipuli erexerint, continuitatem. Similiter & de alijs ordinibus dictum volumus, qui ſucceſſionem minime interpolatam nequeunt oſtendere. Quare ſanctos monachos, & illuſtria cœnobia, quæ regulam D. Benedicti ab eius vſque exordijs per orbem ſuſcepere tanquam eiuſdem nobiſcum ordinis homogenea membra merito vendicamus: Quos autem ſanctiſſimos monachos animaduertimus, vel ante D. Benedictum vixiſſe, vel poſt ipſum, qui illius regulam profeſſi non videntur fuiſſe, quamuis forte colore tantum habitus, & pauciſſimis obſeruantijs ab eius inſtituto differentes, noſtri tamen ordinis eſſe non putamus. Vnde nec Scotos Britannoſque maioris inſulæ Britanniæ incolas, ante tempora Auguſtini, prædicationemque (vt diximus) Wilfridi, Cuthberti, & Egberti, noſtro numero adijciendos putamus, nec eos etiam, qui in Hibernia exercebantur, donec à ſede Apoſtolica, monachiſque Anglis correcti catholicum paſcha, tonſuramque monachorum Romanorum receperunt: quia nimirum quantumuis moribus & aſceſis ſeu exercitationis genere parum aut nihil à noſtris diſtabant: regulam tamen S. Benedicti nondum ſuſceperant. Simili cauſa

& eos

& eos qui ante D. Patrem Benedictū viuebant, ſiue in Lirinenſi & Agaunenſi aut Maſſilienſi clariſſimis cœnobijs Galliarum, ſiue per monaſteria Italiæ, aut Aegypti vel Siriæ, arrogamus tanquam ordinis noſtri communitates: quia regulæ noſtræ, quæ anima eſt & forma ordinis noſtri, non fuere ſubiecti · vtcumque S. Benedictus ipſe regulam ſcribens, non magis ſuos ab illis diſtinctos monachos videatur arbitratur, (nec reuera ante hanc à regulæ profeſſione ortam diſtinctionem fuerint) quam nunc ſint clerici ſæculares horum temporum, ab illis, qui antiquis primitiuæ eccleſiæ temporibus floruerunt. Quare propter eandem hanc in diſciplina monaſtica continuatam ſucceſſionem, quod nos non facimus (qui vltrà regulæ noſtræ Legiſlatorem Benedictum natales noſtros non arceſſimus) ſuo tamen iure videntur facere Carmelitæ: qui eum reuera à monachis Syriæ Paleſtinæ per non interruptam ſeriem ſeſe deriuent (à Carmeli enim monaſterijs in Angliam, vt poſteà videbimus, ab Anglia in reliquas prouincias ſeſe dilatauerunt) merito antiqui monachatus Aegyptij Palæſtinique profeſſores, tanquam patres ſuos, ordiniſque ſui ſydera colunt & venerantur.

Iam vero oſtendamus, quod initio huius paragraphi propoſuimus, alium ordinem religioſum non floruiſſe in eccleſia Latina, à tempore S. Gregorij, & ante, quam Benedictinum eumque ab illis hucuſque temporibus paſſim in eadem viguiſſe. Id vero ſic docemus quia nō alia nomina ordinum, ſeu communitatum Deo in diſciplina religioſa ſeruientium ab anno octingenteſimo quinquageſimo ſurſum aſcendendo (vt in antiquitate familiarum probāda fieri ſolet & debet) quam canonicorum, & monachorum; & canonicos illos qui ante illum annum in hiſtorijs, concilijs, monumentis veteribus, non fuiſſe regulares propriè dictos, votis aſtrictos, & proprij abrenuntiationi obligatos; monachos autem illos fuiſſe vſque ad D. Gregorij ætatem Benedictinos facile demonſtrabimus; Et hoc agentes, Gallonij regulam habebimus ante oculos poſitam, vt non ampliorem nobis fidem à lectore poſtulemus, quam rationes firmiſſimæ, & veterum atteſtationes veridicæ, & indubitatæ promeruerint.

Incipiamus à concilio Aquiſgranenſi, quod anno 836. ſub Gregorio 4. Pontifice, & Ludouico Pio Imp. celebratum fuit in quo habetur hoc Capitulum num. 15. In cuſtodijs verò „Congregationum tam Canonicorum, quamque Monachorum, nec non Sanctimonialium „ſummopere ſtudendum cenſuimus, vt in omnibus locis clauſtra eis prouideantur religioni „eorum congruentia, ſed & habitacula domorum in quibus religio Deum ſequi volentibus „perfici atq; augeri poſſit, potius quā vitia nutriri. Hoc tamen vt non negligatur à Prælatis „congregationum, * Miſſis Dominicis committatur. Modus autem erga ipſarum congre„gationum diſciplinam hic eſſe debet, id eſt, vt canonici ſecundum id quod continetur in li„bro, qui de eorū vita collectus eſt, religioſe conuerſentur; Monachi veri ſecundum tradi„tam à B. Benedicto regulam vnanimiter, quantumcumque poſſe eſt, cuiuſque religionis „regularem vitam in omnibus ſectentur. Sanctimoniales denique ſecundum id, quod eandem ſexus fragilitati congruit, religioni cum omni diligentia ſubdantur. Concilium hoc Aquiſgrani iuſſu Imperatoris conuenit, vt ab Epiſcopis ſtatueretur regula pro ipſis Epiſcopis, & pro Abbatibus ac inferiorū graduum eccleſiaſticis, & pro ipſo Imperatore eiuſque familia: Cum ergo in ſecundæ partis, cap. 1. de Abbatibus Canonicorum, in cap. 2. de Abbatibus monachorum, in 3. de reuerentia monachorum erga presbyteros parochiales; in 4. & ſequentibus vſque ad 12. de presbyterorum parochialium ac ruralium vita, in 12. 13. & 14. pauca de Sanctimonialibus ſtatuiſſent; in hoc cap. 15 remittunt tam Canonicos; quam monachus & moniales, ad latiorem inſtitutionem, quæ vtriſque per anteriora concilia fuerat præſcripta: Canonicos quidem, ad librum de eorum vita & moribus formandis, in concilio Aquiſgranēſi alio, anno 816. celebrato: Monachos vero ad regulam S. Benedicti; Et quia duo etiam erant genera monialium, vnum Canonicarum, aliud Monacharum, vtrumque ad ſupradicti concilij inſtitutionem ablegat in cæteris, quæ hic non traduntur. Quare hic primo certum eſt, hoc Concilium ex profeſſo agens de perſonis Deo dicatis in toto imperio Occidentali, non agnouiſſe alias perſonas, quam vel Canonicos, vel Monachos Benedictinos. Videamus hoc clarius ex concilio Aquiſgranenſi anteriori; anni 816. In quo de Canonicorum vita præcipuè agitur; & ex eo clariſſime oſtendamus, & Canonicos illos, quos ibi inſtituit, non fuiſſe Auguſtinianæ regulæ profeſſos; & ne quidem religioſos, ſiue regulares ea notione vocabuli, qua nunc vocamus regulares ſeu religioſas perſonas illas tantum, quę Deo per tria vota, & plenam abrenuntiationem Deo ſeſe dedicauerint. Primum iſtorum clarum eſt, ex ipſo Concilij proœmio quo paucis præmiſſis de Pij Imperatoris ſancta intentione in hoc „concilio congregādo, hæc ſubduntur: Euſque inter cætera peruentum eſt, vt eundem ſan„ctum & venerabilem, Deo annuente aggregatum conuentum conſuleret, imo conſulendo admoneret,

Vſque ad annū 836 non alij monachi non Europæ, quam Benedictini.

* Legatis ſiue Nūcijs.

Canonici quibus Patres Aquiſgrani regulā dederūt fuere ſæculares.

„admoneret, ſuper quibuſdam eccleſiarum Præpoſitis, qui partim ignorantia, partim de-
„ſidia, ſubditorum curam paruipendebant, & hoſpitalitatis munia iuſto diligebant; quid facto
„opus eſſet. Adiunxit etiam monendo, vt quia Canonicorum vita paſſim in ſacris cano-
„nibus & in doctorum Patrū dictis erat indita, propter ſimpliciores quoſq; minuſque capaces
„aliquam ex eiſdem ſacris canonibus & ſanctorum Patrum dictis inſtitutionis formam pari
„voto, parique conſenſu excerperent, per quam pariter prælatorum & ſubditorum vita
„monſtraretur; quatenus omnes qui canonica cenſentur profeſſione, per viam propoſiti
„ſui inoffenſo pede incederent, & in Chriſti militia deuotius vnanimes atque concordes
„exiſterent. *Et poſtea de Epiſcopis*: Suſcipientes ergo libentiſſimè hilariterque eius ſalu ber-
„rimam multis, Deo iuuante, profuturam admonitionem, licet plerique auxiliante Deo,
„deuote ac religioſe cum ſibi ſubiecta canonicam ſeruent inſtitutionem; & in plerisque
„locis idem ordo plenè non eſſe videtur, omnium tamen id animis ſedit, vt ſecundum eiuſdem
„principis admonitionem, vnà, diuino freti auxilio, & eiuſdem piiſſimi principis in hoc mo-
„dico adiuti iuuamine; (eius ſcilicet liberaliſſima largitione copiam librorum præmanibus
„habentes) ex canonica auctoritate & ſanctorum Patrum dictis, veluti ex diuerſis pratis
„quoſdam floſculos carpentes, hanc inſtitutionis formulam excerperent, & Canonicis obſer-
„uandam conferrent. *Et poſtea de regula Canonicis monialibus præſcripta*:
„Nam & in altero libello idem ſacer conuentus, eodem religioſiſſimo Auguſto monente,
„quandam inſtitutionis formulam ex ſanctorum patrum dictis ſtudioſe excerpſit, & in vnū
„breuiter ſatiſque congruenter congeſſit, & Sanctimonialibus canonicè degentibus tenen-
„dam percenſuit: In qua continetur, Quales eis Abbatiſſæ præferendæ ſint; Qualiter eiſ-
„dem Sanctimonialibus infrà clauſtra monaſterij viuendum; Quid a Prælatis ſtipendiorum
„dandum; Quibus documentis, & virtutum inſtrumentis exornandæ ſint; quatenus hac
„formula viuendi inſpectâ, & Deo ſibi adiutorium præbente, humiliter ſuſcepta, & efficaciter
„citer impleta, cum bonorum operum lampadibus venienti ſponſo occurrere, atque eius
„thalamum ingredi mereantur.

Sicut & Canoniſſæ.

Deinde ſequitur inſtitutio Canonicorum deſcripta ex multis Conciliorum antiquorum canonibus, ex multis Capitulis S. Iſidori, Sanctique Proſperi, & S. Gregorij: ex aliquot Epiſtolis S. Hieronymi, & ex duobus ſermonibus S. Auguſtini de communi vita clericorum, & vno ſermone eius de paſtoribus: Itaque primo ex Iſidoro, Proſpero, Gregorio, & Hieronymo, hoc eſt, ex vnoquoque iſtorum patrum longe plura ſumpta ſunt quam ex S. Auguſtino; deinde nulla prorſus fit mentio regulæ S. Auguſtini, nec quicquam ex illa decerptum eſt: quippe quam non viris, ſed mulieribus; nec canonicabus, ſed monachabus datam eſſe aperte ſupponunt. Cur enim alias; ſi hic de Canonicis Auguſtinianis informandis ageretur non potius & præcipuè ex Auguſtini regula deſumpta eſſet informatio? Imo, ſi Canonici iſti eſſent Auguſtiniani, quare ſicut patres in ſequenti ſynodo Aquiſgranenſi monachos omnes ad regulam S. Benedicti inſtituendos ablegant, non etiam Canonicos ad regulam S. Auguſtini remittunt; ſed diſertè ad hanc inſtitutionem ex canonibus conciliorum dictiſque longe pluribus aliorum patrum, quam S. Auguſtini, collectam, tanquam regulam canonicæ conuerſationis eoſdem particulariter informandos reuocant? Sane non aliam ob cauſam, quam quia nullos tunc Canonicos S. Auguſtini nouerat occidentalis eccleſia; nec vllam Canonicis regulam præſcripſit Auguſtinus, vt expreſſè conſtat ex ſermonibus de communi vita clericorum; ſed duntaxat communem vitam Apoſtolorum eis imitandam præſcripſit.

Non fuere ſecundum regulā S. Auguſtini.

Et quamuis hæc deductio ſatis manifeſta cuilibet appareat: adhuc tamen ex ſecundo capite fiet manifeſtior. Nā quòd Canonici regulares S. Auguſtini, ſint vere & propriè loquēdo religioſi, perfectamque abrenunciationem profiteantur, nemo eſt qui ignorat: Atqui Canonicum ordinem, ſeu Canonicos fratres, quibus informandos hic patrum Aquiſgranenſiū labor inuigilauit, quibus pius Imperator regulam aliquam præſcribendam ex Canonibus eccleſiæ dictiſque ſanctorum conſuluit, non fuiſſe propriè loquendo religioſæ abrenunciationi aſtrictos apertiſſime dicit ipſum concilium, primò quidem cap. 114. Vbi hanc proponit obiectionem contra magnam ex Canonibus Eccleſiaſticis, patrumque ſanctionibus perfectionem clericis iniunctam: *Propter quorundam ſimplicium verba, qui religioſis & eruditis viris ſe admonentibus ac redarguentibus plerumque obijcere ſolent, ſolos monachos ſcripturarum ſanctarum præcepta obſeruare debere; operæ pretium duximus quædam Euangelica & Apoſtolica quam breuiſsime ad medium deducere præcepta, vt hæc huiuſcemodi imperiti homines audientes, hiſque aurem cordis accommodantes, intelligant quæ ſibi, quæ monachis conueniat obſeruare præcepta.* Deinde quid pertineat ad monachos, ſic exequitur: *Qui enim mente & corpore vult contemnere ſæculum, & pauper ſequi Chriſtum, audiat ipſum dicentem in Euangelio, Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes,*

Non abrenūciabant ſæculo.

[illegible] *da pauperibus, & ſequere me*. Et iterum; *omnis qui reliquerit domum, aut fratres, aut pa*[illegible] *trem, aut* [illegible] *propter me, centuplum accipiet, & vitam æternam poßidebit*. [illegible] *vos, inquit, qui reliquiſtis omnia & ſequuti eſtis me, ſedebitis ſuper ſedes duodecim iudi*[illegible] *cantes duodecim tribus Iſrael*. Hæc & huiuſmodi præcepta, [illegible] *olis ſpecialiter congruunt monachis*, & [illegible] *tanto præcipua*. Itaque indicat Concilium monachis conuenire illam perfe[illegible] quæ non ſolum mentis præparatione ſed etiam actuali corporis abrenuntiatione, [illegible] inquit. Cæteris autem non monachis, eam ſolum perfectionem dicit eſſe à Do[illegible] ctam, quæ in animi præparatione conſiſtit, quando videlicet optio datur, aut [illegible] endi, aut ſecularia relinquendi; *Dicit etiam Saluator generaliter omnibus* (inquit C[illegible] *omnis qui venit ad me, & non odit patrem ſuum & matrem, & vxorem, & filios, &* for[illegible] *autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus*. Et iterum: *Qui amat filium &* fi[illegible] *me, non eſt me dignus*. Et ita deinceps longa ſerie enumerat auctoritates multas [illegible] quibus hæc interior animi præparatio quidlibet potius patiendi, quam vt in Deũ pe[illegible] in amus omnibus omnino Chriſtianis præcipitur velut neceſſaria. Cõſtat igitur aper[illegible] patres, à canonicis ſuis quos informat, nihil amplius exigere, quam à ſæcu-lar[illegible] os hodie v[illegible] cant) canonicis ſiue clericis exigunt aut ſane iuxta antiquos canones, ex[illegible] Epiſcopi. At ne videatur hæc tantum noſtra collectio & non mens ipſa Con-cilij [illegible] ſequenti capite 115. diſertis verbis id rotunde enunciat. Quamquã enim Canoni[illegible] *ſancti patres*) quia in ſacris canonibus illis prohibitum non legitur, liceat [illegible] uere; carnibus veſci; dare & accipere, proprias res & eccleſiæ cum humilitate & [illegible] ere; quod monachis, qui ſecundum regularem inſtitutionem arctiorem ducunt [illegible] itus inhibitum eſt: tamen in cauendis vitijs & amplectendis virtutibus, eorum [illegible] ac o um diſtare non debet vita. Monachi namque, qui Euangelicum præceptum [illegible] es [illegible] ſtractis atque renunciatis patrimonijs ſua Chriſto dedere; merito de facultati[illegible] æ ſubſidium accipiunt temporale: vt quia tanto mentis deſiderio cæleſtia appe[illegible] peregrinationis via ſumptibus dominicis ſuſtententur, quatenus ad ea, quę [illegible] nt, minime redire qualibet neceſſitatis cauſa compellantur. Et quia nihil ſibi [illegible] reliquerunt, manifeſtum eſt illos copioſius Eccleſiæ ſumptibus, quam canoni[illegible] us ſuis & eccleſiæ licite vtuntur rebus indigere. Vnuſquiſque enim (vt ait Apoſto[illegible] op[illegible] io donum habet à Deo. Hic certe ita nulla circuitione vſi ſunt patres, ita clarè [illegible] uam explicuerunt, vt nihil poſſit amplius requiri, ad illud probandum, quod aſ[illegible] u, nempe tempore Lodouici Pij, nondum fuiſſe cognitos canonicos regulares or[illegible] Auguſtini & Canonicos in commune viuentes, etiam ſub Abbatibus & Præpoſitis [illegible] re[illegible] on[illegible] e regulares (prout nunc vſus habet vocabuli) ſed reuera ſæculares, [illegible] tet[illegible] æ[illegible] endas aut (vt concilium hoc vocat) *ſtipendia* quæ ab Epiſcopo & Eccle[illegible] ie[illegible], accipere oportuit, etiam ſua licuit retinere, & quibus vellent dare; ſo[illegible] in [illegible] à ſæcularibus canonicis noſtri temporis differre; quod in communi domo ad [illegible] unem, in dormitorio cõmuni viuerent, ſicut nunc in Academijs Seminaria cleri[illegible] c[illegible] act[illegible] nt. In Gallijs autem quam plurima adhuc collegia canonicorum ſæcularium vi[illegible] ſ[illegible] tis inſtitutis quos licet pios & ſanctos viros, & ex virtutum actibus religioſos [illegible] mus. non tamen religioſos, aut regulares, ea notione, qua nunc ita vocantur [illegible] p[illegible] rfecte abrenunciantes ſæculo, nihil prorſus retinent in ſua poteſtate, de quo [illegible] re propria, diſponere. Et ſicut tales intellexit & agnouit Aquiſgranenſe [illegible] a[illegible] n coſtata Canonicas nonas ias informauit alia ſimili regula ex dictis patrum, q[illegible] as v[illegible] go Dominas & Canoniſſas ſimplici voto duntaxat ſub Abbatiſſæ regimine ſ[illegible]. Quamquam enim non extet, aut ſaltem nobis nondum innotuerit illa cano[illegible] a, quam concilij patres ſe collegiſſe ſcribunt: ex concilio tamen Cabilonenſi [illegible] eodem Pio Imperatore eundem in finem congregato, ſatis colligitur euidenter, [illegible] elligi vocabulo Canonicarum, quam quod diximus. Sic enim ibi cap. 53. dicitur: [illegible] *cro conuentui quaſdam admonitiun culas breuiter ſanctimonialibus ſcribere, quæ* [illegible] *quoniam hæ, quæ ſub monaſticæ regulæ norma degunt, totius vitæ ſuæ ordinem* [illegible] *ſite r, regulaſcriptum habent*. Et poſt vndecim capitula canonicarum iſta[illegible] n[illegible] mpenſa, ſubditur cap. 65. *Quicquid in his capitulis minus eſt, ab Epiſcopo* [illegible] *& illi in omnibus obediens ſit, ſecundum canonicam inſtitutionem, ſicut iuſtum* [illegible] C[illegible] non remittunt ad regulam S. Auguſtini monialibus præſcriptum? nempe [illegible] n[illegible] rte religioſæ ſolemnibus votis aſtrictæ, & ſub Abbatiſſis, viuebant; & cum [illegible] d[illegible] Auguſtinianæ regulæ non comperit: Præterquam quod vel hinc apparet [illegible] m nouum in noſtris regionibus fuiſſe admiſſam. Per monaſticam autem regu-

Idem de Canonissis.

lam capi debere Bene[illegible]ctinam, conſtat, tum ex cap. 1e. dec[illegible] concilij poſterioris Aqu[illegible]nenſis, quod ſuprà [illegible]; tum [illegible] ca[illegible] ſius Con[illegible] Cabilonenſis ſecun[illegible], quod eſt in hac materia pro c[illegible] noſtra a[illegible] *De Abbatibus vero & monachis* (inquiunt concil[illegible] Pa[illegible]res [illegible] *pauca ſcribimus* [illegible] *omnia monaſteria regularia in his regionibus conſtituta. ſecundum regulam S. Benedi*[illegible] *tur. quæ beati Benedicti documenta per omnia demonſtrant qualiter eis viuendum ſit* [illegible] *diligenter vt ſecundum ipſam ordinem viuant, & vbi ab ipſo ordine digreſſi ſunt* [illegible] *beati viri* [illegible] *onem viuere certent, quia* [illegible] *viuere* [illegible] *um attentatione profeſſi ſunt.* [illegible]

Idem probatur de ſæculo ſeptimo.

tui ſane [illegible] Imperator [illegible] ipſo decreto inductus, vt Aquiſgrani [illegible] indie[illegible] 817. præ[illegible] Abbatum Occidentis, ad hanc inquiſitionem de recta regulæ Be[illegible] næ obſeruantia [illegible] conuocaſſe: quo in concilio decreta ſunt ab Abbatibus octogint[illegible] ſiue canones cum ex[illegible] multoties regulæ Benedictinæ eiuſ[illegible]mque obſeruan[illegible] ctione, imo verbis & præceptis eiuſdem ſæpius ſyllabatim ſente[illegible] poſitis quæ in tomo [illegible]. conciliorum ad annum illum 817. habentur: quæque teſtatur Leo Ho[illegible] tibus monachis pari pene veneratione cum ipſa regula cuſtodiri; Nec ab illis [illegible] cuſt[illegible] bantur: nam & per omnes Abbatias imperij Miſſi ſiue deputati à Principe grauiſſimi [illegible] eo laborarunt diligentiſſime, vt eadem capitula ab omnibus monachis ſeruaren[illegible] do, ne quis dicat hoc primũ anno iniunctam fuiſſe regulæ noſtræ obſeruantiam, tanq[illegible] tea paſſim non obtinuerit, & non potius quaſi reformationem quandam & viſitationem fuiſſe, ad eiuſdem regulæ iamdudum vbiuis receptæ obſeruantiam ſartam tectam tue[illegible]) etiam ſub imperatore Carolo magno Pij patre, eadem habemus regulæ vbiuis cuſtodi[illegible]
„ ſanctio, in concilio Moguntiaco tempore Leonis Papæ tertij *ſub Archiepiſcopo* [illegible], *Arnone, Bernario, vna cum multis alijs Epiſcopis, Abbatibus, & cætero clero, ſe*[illegible]*um* [illegible] *Principis in ciuitate Moguntiaca adunatis* in clauſtro Baſilicæ S. Albani martyr[illegible] quod e[illegible] que ordinis S. Benedicti cœnobium) anno ſalutis 813. In cuius concilij proœmio hæc haben
„ tur luculentiſſima: Incipientes igitur in nomine Domini, communi conſenſu & volun[illegible]
„ tr[illegible] pariter de ſtatu veræ religionis, ac de vtilitate & profectu Chriſtianæ plebis co[illegible]
„ uenit nobis de noſtro communi collegio clericorum ſeu laicorum tres facere turmas, ſi[illegible]
„ & fecimus. In prima autem turma conſederunt Epiſcopi cum quibuſdam notarijs legen
„ tes atque tractantes ſanctum Euangelium, nec non Epiſtolas & actus Apoſtolorum, cano-
„ nes quoque ac diuerſa Sanctorum patrum opuſcula, paſtoralemque librum Gregorij c[illegible]
„ cæteris ſacris dogmatibus; diligenti ſtudio perquirentes quibus modis ſtatum Eccleſiæ D[illegible]
„ & Chriſtianæ plebis profectum ſana doctrina, & exemplis iuſtitiæ inconuulſum, largiente
„ gratia Dei, proficere & conſeruare potuiſſent. In alia vero turma conſederunt Abbates
„ ac probati monachi, regulam Sancti Benedicti legentes, atque tractantes diligenter, qua-
„ liter monachorum vitam in meliorem ſtatum atque augmentum cum Dei gratia perduce-
„ re potuiſſent. In tertia denique turma ſederunt comites & iudices, in mundanis legibus
„ decertantes, vulgi iuſtitias perquirentes, omniumque aduenientium cauſas diligenter ex-
„ minantes, modis quibus poterant iuſtitias terminantes. Deinde in ipſius concilij cap. 9. [illegible] 10. diſponunt de modo viuendi canonicorum & clericorum ſæcularium, ſummatim ea tra dentes, quæ poſtea in concilio Aquiſgranenſi ad annum 81[illegible]. plenius, in libello pro inſti[illegible] tione clericorum ſæcularium collecto, diſputarunt. *In omnibus igitur,* inquiunt, *quantum* [illegible] *mana permittit fragilitas, decreuimus vt canonici clerici canonice viuant, obſeruantes diuinæ ſcriptu ræ doctrinam* [illegible] *documenta ſanctorum patrum;* hæc enim duo continent iuxta [illegible] in conc[illegible] plenam regulam clericorum. Deinde primo loco, in cap. 9. infirmant diſciplinam exte[illegible] rem clericorum erga ſe & ſuperiores. *Nihil ſine licentia Epiſcopi ſui, vel magiſtri eorum Pr poſiti* (ita enim videtur legendum, non vt in ædituis habetur, compoſiti) *agere præſumant* [illegible] *vnoquoque Epiſcopatu: & ſimul manducent & dormiant vbi his facultas id faciendi* [illegible] *qui de rebus eccleſiaſticis ſtipendia accipiunt, & in ſuo clauſtro maneant, & ſingulis diebus* [illegible] *tino ad lectionem veniant, & audiant quid eis imperetur. Ad menſam vero ſimiliter lectionem au*[illegible] *& obedientiam ſecundum canones ſuis magiſtris exhibeant.* Deinceps in cap 10. informant eo[illegible] canonicos & clericos, de interna puritate, & ædificatoria inter ſæculares conuerſatione [illegible] perte ſupponentes, agere ſe de illo genere canonicorum & clericorum, quibus cum ex[illegible] cio cura animarum Deo lucrandi, & plebem ſacramentis verboque paſcendi incumbat, ne ceſſarium ſit crebro cum plebis multitudine conuerſari, aliquando etiam cũ eis ſo[illegible]è [illegible] uinari, aliquando viduas virgineſque viſitare; quibus omnibus rebus, quia multum ſ[illegible]et [illegible] biginis affricari etiam melioris metalli vitis, modum innoxiæ conuerſationis ſancti[illegible] ponunt. Et hæc ibi de Canonicis. De monachis vero cap. 11. & 12. Primo quando inter[illegible]

ne[illegible]ari

[illegible] A[illegible] *autem (inquiunt) [illegible] cum monachis ſuis pleniter [illegible], ſicut [illegible] *erant, palam [illegible] omnibus promiſerunt, id eſt ſecundum doctrinam ſan*[illegible] B[illegible], [illegible] humana p[illegible]; & cap. 12. *Ac de [illegible] decreuimus, ſicut* [illegible] *regula dicit, vt monaſterium vbi [illegible] ordinetur, quia [illegible] Præpoſiti ſæpe in ela*[illegible] *t, [illegible] in [illegible] rum Diaboli* [illegible] ſubiungunt, de conuerſatione cũ externis, quã[illegible], & non aliter eſſe [illegible] tamen omnino nolumus, vt monachi ad ſæ[illegible] a [illegible] tant, neque [illegible] Epiſcopi ſui &c. alioquin per ad[illegible] ho[illegible]. Abbates & monachi vſque ad interrogationem ſilentium habeant; [illegible] orut, cum humilitate & reuerentia reſpondeant, aliaſque querelas om[illegible]. In eorum clauſtro [illegible] nulluſque ex [illegible] is foras vadat, niſi per neceſ[illegible] e [illegible] manducent, neque bibant, ſine per[illegible] conuiuia ſæcularia vadunt. Quæ ideo integra produximus, vt clarius pa[illegible] iſtorum temporum collegialiter in communitate quadam viuentes, ni[illegible] verè [illegible] tes clericos fuiſſe, & nõ regulares. Quod adhuc apertè patet ex modo [illegible] de moni[illegible] us in cap. 13. *Abbat[illegible] autem (inquiunt) cum ſanctis monialibus, omnino* [illegible] *quæ vero profeſſionem Sanctæ regulæ Benedicti fecerunt, regulariter vi*[illegible] *m, [illegible] pleniter, & ſub diligenti cura cuſtodiam habeant; & in clauſtris ſuis permaneant [illegible] que foras [illegible] habeant, [illegible] & ipſæ Abbatiſſæ in monaſterijs ſedeant, nec foras vadãt* [illegible] *& con[illegible] io Epiſcopi ſui.* Vbi apertè eas ſanctimoniales, quę monachæ ſunt Benedi[illegible] *regulæ*, & diſtinguunt contra eas quæ non ſunt regulam profeſſæ, quas vo[illegible] icas. Similiter cap. 14. Cum omnia mũdana negotia tam monachis quam Cano[illegible] h[illegible] iuſſent, iuſta tamen & neceſſaria negotia excipiunt, quæ licere probant, Cano[illegible] q[illegible] ex Apoſtolica, monachis vero ex Benedictina regula: *Non tamen iuſtum nego*[illegible] *(inquiunt) propter neceſſitates diuerſas, quia legimus ſanctos Apoſtolos ne*[illegible] *regula [illegible] præuidere, per quorum manus negotium monaſterij tran*[illegible] us modu diſtinctionis inter Canonicos, monachoſque inquiũt patres Con[illegible] is eodem anno, 813. [illegible] Epiſcopi Gallicani conuenerant diſciplinæ ſtabiliendæ [illegible] ut in Moguntiaca vrbe prælati Germanici; aiunt igitur Rhemenſes patres *Wulfa*[illegible] *piſcopus, & cæteri quamplurimi patres ac fratres in eodem conuentu reſidentes*, cap. 8. & [illegible] *canones, vt quiſque Canonicum legem vitamque ſuam minime ignoret: quod omni*[illegible] *ſicut in decretali legitur Innocentij. Lecta eſt regula S. Benedicti, vt ad memoriam* [illegible] *ibus minus ſcientibus, qui ſi forte adfuerint* (forte inter multos ibi pręſentes, [illegible] ducti, aut muneris ſui imperitiores inuenti fuerint) *qualiter & ſe & ſuos ſe*[illegible] *g[illegible] am cuſtodire valerent, atque gubernarent.* Nam cur in his concilijs Canoni[illegible] s per canones eccleſiæ reformant, non autem per regulam S. Auguſtini: ſicut [illegible] & mon[illegible] chas non per canones eccleſiæ ſpecialiter (quamuis plurimi de eorum [illegible] in antiquioribus Synodis conditi canones) ſed per regulam S. Benedicti inſti[illegible] quia nullam regulam S. Auguſtini per totum imperium ab vllis ſiue viris, [illegible] s ob[illegible] ſeruari agnouerant: non quia ignota illis fuiſſet formula quam S. Auguſtinus [illegible] s ſuis in Africa præſcripſiſſet, ſed quia ea formula nondum regulæ vim & praxim [illegible] os Italiæ Galliæ, Germaniæ accepiſſet. Atque idem par eſt de Hiſpaniarum pro[illegible] quarum aliquæ vt Catalaunia tota, adhuc parebant regibus Francorum: ſi[illegible] G[illegible] canæ, vtpote Gallia Narbonenſis, iuris erat Hiſpanici regni. Nihil po[illegible] ac oſtenſione: ſi enim aliqui tales monachi aut monachæ tunc temporis vſ[illegible] Germania, Italia extitiſſent, quibus regula Auguſtiniana, aut alia quæuis pręm[illegible] in vſu: certè nec deuotiſſimi Imperatores Carolus magnus, & Lu[illegible] eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudioſiſſimi Principes, nec Præſules illi celeberrimi [illegible] rum religioſis deſiderijs in diſciplina reſarcienda tanto ſtudio ſatisfacere [illegible] hoc [illegible] non [illegible] horum neglexiſſent, aut ſine norma aliqua vitæ & morum, ſine [illegible] tem [illegible] aut inquiſitione [illegible] vtrum ſecundum regulæ illius ſuæ præſcriptum vi[illegible] præ[illegible] iſſent. At videmus expreſſe nullam aliam curam ab eis poſitam, quam in [illegible] q[illegible] us ad regulam S. Benedicti componunt, & in Canonicis, quibus ex canonibus [illegible] ctis patrum regulam peculiarem condunt, minima ex parte deſumptam ex Au[illegible] ues parte de regula monacharũ Auguſtiniana decerptam; quia & Canonicos [illegible] e apertè diſtinguunt a regularibus, & Monachis ac Monachabus regulã B. Be[illegible] s nomen hoc Regularium appropriant, perfectamque abrenũciationem à ſæ[illegible] s omnique proprietate attribuũt; Canonicis autem & Canonicabus (liceat ita [illegible], vt melius intelligamur) nomen regularium conuenire negant (quamuis canon Græ-

M 2 cis

cia regula ſignificat, quia præter canones eccleſiaſticos, aliam regulam non habuerant, quemadmodum monachi habebant regulam Benedictinam; & expreſſè illis vſum & proprietatem rerum ſuarum concedunt, abrenunciationemque tantum exactiorem à vitijs deſiderijsque ſæcularibus iniungunt, quod omnibus piè viuere volentibus ſæcularibus eſt neceſſarium. Quare etiam cum in anterioribus concilijs, de Canonicis & monachis ſine regularibus, eadem diſtinctionis formula loquuntur, vbi etſi regulam B. Benedicti non exprimant, ſecundum eam tamen regulares monachos intelligere noſcuntur. Vt in concilio Bauarico ad annum Domini 772 ſub Taſſilone duce aiunt, *De eo quod Epiſcopi, iuxta Canones, & Abbates monaſteriorum iuxta regulam viuentes, ita conſtituti;* nempe vt ſic perſeuerêt viuentes; quam enim regulam, niſi Benedictinam poſſint intelligere? nam Auguſtiniana non viris ſed fæminis, non Abbatibus aut Abbatiſſis, ſed præpoſitis, quæ à presbytero regerentur, eſt data. Similiter in Concilio Epiſcoporum habito in palatio Vernis ſub Rege Francorum Pipino, &
„Stephano 3. Papa, ad annum Domini 756. capite 11. De illis hominibus, qui dicunt, quod
„ſe propter Deum tonſuraſſent, & modo res eorum vel pecunias habent, & nec ſub manu
„Epiſcopi ſunt, nec in monaſterio regulariter viuunt: placuit vt in monaſterio ſint ſub ordi-
„ne regulari, aut ſub manu Epiſcopi ſub ordine canonico; & ſi aliter fecerint, & correpti ab
„Epiſcopo ſuo ſe emendare noluerint, excommunicentur, & de ancillis Dei eadem forma ſeruetur. An non hic expreſſè diſtinguunt patres Canonicos & ancillas Dei Canonicas, à monachis & regularibus? at monachos hic etiam Benedictinos intelligi, quamuis Benedictinorum nomen taceatur, & res ipſa loquitur ex iam dictis ſatis cognita & ex anteriori adhuc concilio S. Bonifacij martyris noſtri, Moguntini Archiepiſcopi, & Germanorum legati concilio Leptinenſi ſub Carolomanno tempore Zachariæ Pontificis congregato ad annum Domini 743. apparet, citat enim ex illo concilio Benedictus Leuita, lib. 5. capitularium Regum Francorum, in exordio, hunc canonem: *Modo in hac ſynodali conuentu, qui congregatus eſt Calendas Martias in loco qui dicitur Leptynæ* (nunc eſt ibi Laubienſe monaſterium) *omnes venerabiles ſacerdotes Dei, & Comites, & Præfecti prioris ſynodi, decreta conſentientes firmauerunt, ſeque ea implere velle & obſeruare promiſerunt. Et omnis eccleſiaſtici ordinis clerus, Epiſcopi, presbyteri, & Diaconi cum reliquis clericis, ſuſcipientes antiquorum Patrum canones, promiſerunt ſe velle eccleſiaſtica iura moribus, & doctrinis, & miniſterio recuperare. Abbates vero & monachi receperunt regulam Sancti Patris Benedicti ad reſtaurandam normam regularis vitæ. Fornicatores itaque & adulteros clericos* (noſtri nouatores Angli, Parkerus, & alij, dixiſſent, coniugatos, aut vxoratos) *qui ſancta loca vel monaſteria ante tenentes coinquinarunt* (ſicut in Anglia paulo poſt iſta tempora ſub S. Dunſtano contigit) *præcipimus inde tollere, et ad pænitentiam cedere.* Vbi nemo proteruire velit, vt dicat in hoc primum concilio ſubmiſiſſe ſe Abbates & monachos regulæ S. Benedicti, eo quod hic ſcribatur, eos recepiſſe regulam S. Benedicti; non magis quam ex eo quod dicantur hic Epiſcopi & clerici ſuſcepiſſe antiquorum Patrum Canones, ideo putet clerum, tum primum ſeſe canonibus eccleſiaſticis ſubieciſſe. Sicut enim conſtat ante hanc ſynodum clericos omnes canonum eccleſiaſticorum cenſuræ fuiſſe ſemper obnoxios: ita etiã pari modo conſtat rebus ipſis monachos ante eandem ſynodum iamdudum regulę Benedictinæ fuiſſe aſtrictos. Ecce enim in Synodo Ratiſponenſi, ſub eodem Carolomanno Principe, & Zacharia Papa, & ab eodem Archiepiſcopo Bonifacio celebrato ad annum Domini 742. clarius dicitur: *Decreuimus quoque vt presbyteri vel diaconi, non ſagis laicorum more, ſed caſulis vtantur, ritu ſeruorum Dei. & vt nullus in domo ſua mulieres habitare permittat; & vt monachi & ancillæ Dei monaſteriales iuxta regulam S. Benedicti viuere ſtudeant.* Notum enim qui in hiſtorijs rerum religioſarum vel mediocriter ſunt verſati, illa phraſi non indicari nuperam aut recentem regulæ ſuſceptionem, ſed exactam eiuſdem obſeruantiam; ſicut cum in concilijs præcipitur Epiſcopalibus vt ſeruentur canones eccleſiæ ſanctorumque patrũ: nemo homo intelligit tunc primo præſcribi illorum canonum obſeruantiam, quaſi antea non fuerit iniuncta; ſed præſcribi curam diligentiamque vt in recepta ab initio canonum obſeruantia reuerentes clerici perſeuerent. Nam quod iam longe ante Synodum hanc etiam Ratiſponenſem per Eccleſiam Latinam regula Benedictina fuerit monachorum omnium magiſtra & gubernatrix, teſtabitur clariſſime omni exceptione maior Auctor Zacharias Pontifex, in priuile-
„gio ampliſſimo Caſſinenſi Abbatię conceſſo: cuius hoc eſt exordium: Zacharias Papa ſer-
„uus ſeruorum Dei, omnibus Eccleſiæ Catholicæ fidelibus ſalutem & Apoſtolicam benedi-
„ctionem. Omnipotenti Deo, cuius melior eſt miſericordia ſuper vitas, gratias agimus qui
„glorioſus in ſanctis ſuis, atque mirabilis eſt, vt virtutes ſuas, vbicumque vult, in ſua
„bonitate oſtendat: ipſe quippe dignatione ſuæ potentia beatiſſimum Benedictum patrem
„omnium conſtituit monachorum; ipſe cum monaſticæ legiſlatorem & operatorem eſſe diſ-
„poſuit;

Teſtimonium Zachariæ Papæ.

poſuit; ipſe illius meritis Caſinenſe monaſterium, in quo & ſanctiſſime vixit, & glorioſiſſime obijt, omnibus per totum orbem monaſterijs clementi bonitate præfecit. Et *infrà:* Præterea corroboramus atque in perpetuum confirmamus eidem dilecto filio (*is erat Petronax, qui a Gregorio tertio directus eſt ad Caſinenſe monaſterium reædificandum, quod iuxta beati viri prophetiam Longobardi diruerant*) eiuſque ſucceſſoribus in omni conuentu Epiſcoporum & Principum, ſuperiorem vniuerſis Abbatibus ſedem, & in concilijs & iudicijs Priorem ſui ordinis omnibus ſententiam proferre, pro reuerentia tanti loci, qui primum & ſummum monaſticę legiſlatorem, viuum & mortuum in perpetuum retinere promeruit, cuique ipſius legiſlationem in eodem Caſinenſi cœnobio ſcribens, verbo & exemplo cœnobiale propoſitum appetentibus in toto mundo ſole clarius exhibuit. Pro quo Caſinenſe cœnobium exaltantes decernimus, ac in perpetuum confirmamus vt ſupradictus locus dignitate vigore ac honorificentia, præcellat omnia monaſteria, quæ conſtructa vel conſtruenda ſunt in toto orbe terrarum. Abbaſque eiuſdem loci celſior ac celebrior exiſtat omnibus Abbatibus eãdem regulam tenentibus; illicque lex monaſtici ordinis caput teneat ac principatum; vbi einſdem legis deſcriptor Benedictus, Pater ſanctiſſimus eandem deſcribens promulgauit regulam. Ibique Abbates & monachi honorem & reuerentiam deferant, & ibi, vſque ad diem iudicij quærant Doctorem, vbi monachorum vniuerſalis magiſter & Doctor Benedictus Pater Almificus corporaliter vna cum ſorore ſua quieſcens, glorioſæ reſurrectionis diem expectat. Et hanc ipſam fuiſſe ſequentiũ Pontificum ſententiam, vſque ad hæc tempora quibus primus contrarium aſſerere voluit Baronius, tum plurimæ aliæ Pontificum Bullæ ſimilibus elogijs B. Benedictum ornantes teſtantur; tum præſertim Vrbani ſecundi ſingularis, quæ in hiſtoriæ Caſinenſis calce recitatur, in qua ſic ſit Pontifex: Illud vero donum, quod Deus omnipotens beatiſſimo Patri Benedicto, & per eum ſuo Caſinenſi conceſſit cœnobio, nulla poteſt ratione conuelli, nulla violentia permutari: quoniam ipſe omnium monachorum pater, & iam dictum Caſinenſe monaſterium caput omnium monaſteriorum perpetuo habeatur, & merito; nam ea eodem loco de Benedicti pectore monaſtici ordinis veneranda religio quaſi de paradiſi fonte emanauit. Et quidni Pontifices poſteriores eam vbicumque opus erat, proferrent ſententiam, vt inhærerent prædeceſſorum ſuorum decretis, maxime Gregorij magni, & Ioannis Papæ tertij, qui primi omnium regulam Sancti Benedicti, primam omnium regularum aſceticarum confirmarunt: & Ioannes quidem in priuilegio conceſſo Abbatię S. Medardi Sueſſionenſis, anno 562. quod [illegible]erius nos poſuiſſe meminimus: Gregorius vero, expreſſa bulla hac de re expedita ſub annu[illegible] Domini 595. vt Baronius ad eundem annum inſinnauit: cuius exemplar ex archiuis Caſinenſibus deſumptum, hoc eſt: Ego Gregorius, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Præſul ſcripſi [illegible]itam Beati Benedicti, & legi regulam, quam ipſe ſanctus manu ſua propria ſcripſit, laudaui & confirmaui in generali ſynodo, & per diuerſas partes Italiæ vt illic & vbicumque [illegible]næ fuerę legerentur præcepi vt diligenter obſeruarent, quicumque ad conuerſionis [illegible]tiam acceſſuri eſſent, vſque ad finem mundi. Quidni eam promulgaret per totum mundum Gregorius, quam in vita S. Benedicti dixerat eſſe *diſcretione præcipuam & ſermone luculentam?* cuius ſcriptorem, ipſum nimirum ſanctum Patrem, 4. lib. commentariorum in lib. Regum cap. 4. vocauerat, *arctiſſimæ vitæ magiſtrum optimum, ſummæ veritatis diſcipulum eruditum?* quem ab eo quartus Bonifacius, vt antea iam vidimus, in concilio Romano pro pace & quiete monachorum collecto, appellauit monachorum *patrem Almificũ.* Vnde eum titulum in priuilegio iam citato vſurpauit Põtifex Zacharias, & poſt eum in ſermone de S. Scholaſtica, Venerabilis Beda vti iam ex eo ſupra deduximus. Etiam tēpore Gregorij omnes occidentis monachos fuiſſe Benedictinos.

Neque vero mirum eſt, quod S. Gregorius regulam totius Eccleſiæ Latinæ monachis cuſtodiendam præſcripſit: quia iam per omnem Italiam, Galliam, & Hiſpaniam ipſo viuente [illegible]egorio imo ante ipſius Pontificatum radices altas egerat. In Italiam quidem, quoniam [illegible] teſtatur antiquiſſimum monumentum à D. Conſtantino Caetano R. Abbate prolatum & ab Antonio Gallonio necquicquã oppugnatum: nimirum Epiſtola Bernardi Abbatis Fundanis ad Simplicium qui tertius poſt S. Benedictum Caſinenſem rexit Abbatiam; ea vero [illegible]ſt tenoris ſequentis. Reuerendiſſimo Monachorum Patri Simplicio Bernardus Abbas Monaſterij apud Fundanam vrbem, obedientiæ ſubiectionem. Experientia compertum eſt, multorum Rectorum mores, varias viuendi normas in monaſterijs peperiſſe. Hinc factum eſt vt iam omnia monaſteria Campaniæ, Samniæ, Valeriæ, Tuſciæ, Liguriæ, & aliarum prouinciarum Italiæ, certam & rectam regulam viuendi, quam ſanctiſſimus & Deo acceptiſſimus Benedictus, magiſter tuus, inſtituit, ſeruare decreuerint: vt iuxta illam viuentes, neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram, declinare pręſumant. Hanc ego ſeruandam Euidens probatio.

„ dam propoſui, huic congregationi, cum nuper me in ſuum Abbatem elegerit indignum. „ Quam cupientes in hoc monaſterio, ſicut in Caſinenſi monaſterio obſeruare inuiolabili- „ ter decreuimus ad ſanctitatem veſtram deſtinare religioſos ex eadem congregatione vi- „ ros, Hugonem & Paulum, fratres noſtros, iuxta prædictam ſanctam regulam & obſeruan- „ tiam plenius inſtruendos in Caſinenſi ſancta congregatione; quos commendatos apud Pa- „ ternitatem ſuam humili obſequio rogamus. Datum in monaſterio prope vrbem Fundanam 7. Calend. Aprilis. Hanc epiſtolam ex veteri manuſcripto Bibliothecę Caſinenſis cum atteſtatione publicorum tabellionum exſcribi & excudi primus curauit Reuerendiſſimus Abbas Caietanus: cuiuſque codicis authoritatem tanti factam ab illuſtriſſimo Baronio docuit, vt multas antiquitatum memorias ex eodem ad ſe miſſas annalibus ſuis inſeruerit. Quam cum videret Gallonius opinationes ipſius lucidiſſimę veritatis ſplẽdore detegere, niſus eſt ingenioſus homo, ſed hac in re certe parum verecundus, ſcripturam ipſam fictionis arguere, tanquam ab aliquo Caſinenſi in rem monachorum excogitatam. Et merito diximus inuerecundè hoc fieri: ſi enim contra ſcripturas, à religioſis viris ex bibliothecis, quæ ſunt theſauri & gazophylacia antiquitatum, depromptas, liceat tam leuibus de cauſis fictionis & fallaciæ exceptionem opponere, vt hic facit Gallonius, & nimis ſæpe etiam ipſemet Baronius: quid quæſo poſſunt illi candide reſpondere ſectarijs ſimilem exceptionem vomentibus contra vetera monumenta, quæ pro Eccleſiaſticis controuerſijs paſſim & magna cum laude ex pluteis Bibliothecarum producit Baronius? Quare excandeſcit contra ſectarij impudentem frontem, ſiquis de ea farina confidens negator, verus aliquod monumentum pro Pontificis alicuius ſana fide, falſo ab aduerſarijs accuſata, aut pro poteſtate pontificis in vſu temporalium rerum ad finem gratiæ dirigendo productum, clamitaret, hæc ab aliquo adulatore, aut Pſeudographo Pontificio excogitata? Aut ſi Baronio & Gallonio iuſtiſſima eſt ſtomachandi cauſa, cum huiuſmodi friuolis obiectionibus aduerſarij Catholicæ Eccleſiæ authoritatem veterum declinant: det nobis etiam in cauſa hac, in qua de gloria ordinis noſtri agitur, modeſtè ſaltem contra illos indignari, quod quam in hæreticis merito vituperant arguendi vetera manuſcripta temeritatem, eam contra nos ipſimet cum premuntur, arripiant. Quæ enim iudicia figmenti profert Gallonius? primo non appoſitum diem & Conſulem, nimirum vt ignorato tempore quo ſcripta foret epiſtola, non tam cito poſſet argui mendacium, quod per characteres temporum inter ſe comparatos ſeipſum facile prodidiſſet. At quoties in annalibus Baronianis producuntur, quoties ab alijs fide digniſſimis hiſtoricis recitãtur epiſtolæ, decreta, edicta principum in Rep. virorum, non annotatis exacte diebus & annis, quibus illa fuerint edita. Imo quoties error aut falſitas in datis iſtis occurrit, vel vitio impreſſorum, vel amanuenſium, vel aliquando etiam ipſorum notariorum (qui certe non ſemper ponuntur eſſe veræ Chronologiæ peritiſſimi) oſcitantia commiſſus, emendatur, & excuſatur, ita vt fides tamen inſtrumenti propterea non periclitetur? Quod ibi licuit illis cum laude: hic liceat nobis cum bona ipſorum venia. Quid deinde objicit Gallonius. Bernardi & Hugonis nomina, illis temporibus inuſitata, & niſi poſteriorum ſęculis aſſumi ſolita: ſane ſi tunc primo, cum hęc ſcripta fuit Epiſtola, cœpiſſet etiam illorum nominum vſus, nihil contra eius fidem officeret; aliquod enim initium habent etiam nomina, ſicut res aliæ quæcumque: ſed mirum eſt ob inuſitata nomina recuſari teſtes veridicos; quo ſane argumento Hormiſdam ex numero Pontificum eradat Gallonius, neque enim nomen eſt Latinę Eccleſiæ conſuetum; & Pelagium ſecundum ſine patre natum clamet quia dicitur natus Patre Hunigildo, quod multo magis ſonat ſæculorum recentiorum barbariem, quam Hugonis & Bernardi. Quid tandem objicis Galloni? Videri epiſtolam ex compoſito fictam, velut in Terentij comœdia Crito ille hoſpes Andrius, non antea comparens, quam opus ſit ad defenſionem amantis adoleſcentis, ita attemperate veniens in hac cauſa vt antehac nunquam inueniretur. Atqui Galloni, tu ſi vt decet virum Chriſtianum perpendiſſes quocum tibi fuerit controuerſia, aliter longe iudicares: Conſtantinum Caietanum virum bonum & venerabilem, non ita onerares calumnia, vt nodum in ſcirpo quærens, & angulum in annulo, ne veritatem inuentam agnoſceres, virum talem in ocularitiſſima Italiorum natione ſic impudentem cenſeres, ea vt fingeret, quæ quiuis de plebe inſpecto libro (quem ille ſuo numero pluteoque citauit) potuiſſet arguere falſitatis. Digni profecto ſunt huiuſmodi litigatores, quibus id Critonis merito dicatur, qui quæ vult dicit, ea quæ non vult audiet. Sed omiſſa hac indignitate & petulantia Gallonij (debent enim res ſuis nominibus vocari, cum virorum bonorum nomen denigratur) non poteſt negari manuſcriptum codicem vnde hæc deſumpta eſt epiſtola valde veterem eſſe, & certe antiquiorem, quam ſit hæc ipſa controuerſia de monachatu Gregorij, quæ ante Iacobum Wimphelingum, & magnum Baronium, nuſquam mota fuit; nõ ergo potuit

tuit fingi ab aliquo monacho in defenſionem cauſæ noſtræ, tanquam is ſpiritu prophetico ita epiſtolam hanc finxerit, quo modo ſciret opus eſſe Caetano poſt ducentos aut trecentos annos Gallonio os obturare. Quare ergo fingeret? Quocumque tempore poſt ſextum ſæculum ponatur vixiſſe author epiſtolæ, (ſi non eſt is, quem vult Caetanus, verus eius author Bernardus) nulla inuenietur, ſufficiens cauſa cur fingeret: neque enim ab anno ſeptingenteſimo dubitari potuit, ordinem S. Benedicti per totam Occidentis Eccleſiam fuiſſe diffuſam; atque ab eo ſæculo vſque ad decimumquintū elapſum, illa de Gregorij Benedictiniſmo excitata fuit diſceptatio; nec aliquid per illam epiſtolam acquiritur Caſinenſibus iuris aut priuilegij, ad quod mendacio opus eſſet; nec aliquid damni aut iacturæ aut dedecoris Fundanis monachis alijſue accreſcit, vel affricatur. Quare igitur fingeret otioſus aliquis hanc epiſtolæ formulam? Nonne Bonifacius ex Germania, Wintbaldus ex Anglia ſæculo ſeptimo ad montem Caſinum, ille religionis amplificandę, hic deuotius exercendę cauſa contenderunt, vt eādem in Germaniam quaſi de fonte puriorem vndam reportarent? Nonne ex ipſa Gallia Bertierānos Epiſcopus per nūcios poſtulat à S. Benedicto Caſini adhuc viuēte monachos, qui ſuum informent monaſterium: & hæc tanta celebritas, quæ Galliam potuit penetrare, non potuit meritis Fundanum monaſterium proxime poſitum allicere? Præſertim cum D. Gregorius initio primi dialogi expreſſis verbis dicat, ſanctum Honoratum Fundani cœnobij fundatorem, nullius fuiſſe diſcipulum, hoc eſt nullius inſtitutoris præcedentis regulis vel præceptis eruditum, ſed ſolius Spiritus Sancti interno magiſterio adiutum, conuentum ſuum informaſſe. At quia non ſemper in monaſterijs ſolent eſſe Abbates Theodidacti, nonne experientia quam allegant, veroſimilis eſt, multorum Rectorum diuerſos mores & affectus perturbatam quandam & incertam viuendi methodum in conuentu parere? Audiatur magnus Caſſiodorus. lib. 2 Inſtit. cap. 3 *Ideoque diuerſitates typorum ac regularum per cæteras prouincias cernimus vſurpatas: quod plerumque ſeniorum inſtitutionum expertes monaſterijs præeſſe audemus: & Abbates nos, ante quam diſcipulos profeſſi, quod libitum fuerit, ſtatuimus; promptiores noſtrorum inuentorum exigere cuſtodiam, quam examinatam maiorum ſeruare doctrinam.* Optimè certe, & vt virum ex maximis reipublicæ negotijs, quæ diu verſauit, ſapientem intelligas: atque vtinam quod tunc ille in cæteris prouincijs vituperatione dignum vidit, etiam in noſtro hoc ſæculo ferace reformatorum nō nimis ſæpe videremus; nec in varijs typis noſtris plus artis quam ſpiritus, plus exterioris diſciplinę, quam interioris candoris, ſimplicitatis, & humilitatis in regiones inuectum cerneremus. Sed quid eſt, quod dicit Caſſiodorus per *cæteras prouincias* varios typos inutiliter, & perniciose multiplicari: niſi quod in ſua prouincia Italia videlicet iam typorum varietate refutata pene omnes monachi bene examinatam D. Benedicti doctrinam ex ſeniorum inſtitutis diſcretiſſime ad Occidentaliū delicatiorem complexionem accommodatam receperunt; Ita perfecto eſt ſicut hęc dicit Epiſtola, ſicut hic inſinuat Caſſiodorus, tam relictis incertis conſuetudinibus, & αὐτοσχεδίοις, ad præſtabilem ipsāſtabileque D. Benedicti regulam, tanquam ad veram quandam ſeu quinteſſentiam ex antiquorum patrum regulis & conſuetudinibus liquatam omnes iam Italiæ regiones ſua conformauerant monaſteria. Erant omnes in Valeria prouincia monachi: & cum hoc iam ante Simplicij prælaturam contigiſſe dicat Abbas Fundanus, qui Simplicius cœpit Abbas eſſe ad annum 560. ſeptemdecim duntaxat annos poſt exceſſum D. Benedicti, (ſed cuius iam nomen & regula per quadraginta annos & amplius claruiſſet) ſane & inter reliqua Valeriæ cœnobia, etiam hoc Valentionis cœnobium (ſiue Equitianum antea fuerit, ſiue non fuerit) iam regulæ Benedictinę nomen dederit. Certe enim iuxta Baronij coniecturas & Gallonij aſſertiones, non ante annum 580. monachus factus Gregorius Valentionem ſeu Valentinum habere potuit Abbatem, qui antea monaſterium ſuum in Valeria rexerat; ac proinde monaſterium quod viginti per annos, nempe ab exordio regiminis S. Simplicij Caſinenſis, fuerit Benedictinum; præterea cum Sublacenſia cœnubia D. Benedicti, omnia fuerint reuera in ipſa prouincia Valeria, vt ex loco Pauli Diaconi, quem pro ſe citauerat Gallonius, euidenter conuincit Conſtantinus Caetanus: ponit enim Paulus in Valeria prouincia Carſeolos; ac Sublacenſia monaſteria prima à S. Benedicto ædificata omnia in Carſeolano agro ſita eſſe vna cum vicis, quos hodieque poſſident, eſſe collocata Conſtantinus Caetanus ex eiuſdem Pauli deſcriptione alijſquę notiſſimis limitibus comprobat. Non immerito tamdiu in huius epiſtolæ defenſione contrà Gallonium immorati ſumus: cum ex ea cauſam ſine dubio obtineamus. Sed quid agas illis criticis recentibus: qui cum nihil velint admittere niſi ſolida ratione, aut antiquis monumentis probatum: nullum tamen monumentum proferunt, quod ipſis ſit contrarium, nec vllam tamen rationem ſolidam producunt, propter quam debeant reijci?

Recenſentur cœnobia, viuente Benedicto, eius regulæ ſubiecta.

Age vero, ex illa generali natura probationis, accedamus ad particularem enumerationem: & oſtendamus, etiamſi nulla extaret tam antiqui monumenti atteſtatio, tamen aſſerti noſtri veritatem firmiſſimam eſſe, & regulam S. Benedicti, iam per omnes paſſim Italiæ regiones fuiſſe diſſeminatam. Valde enim imperitè Gallonius, & valde anguſtè Baronius amplitudinem Benedictinæ regulæ ipſo ſancto viuente intra duodecim tantum monaſteria Sublacenſia concludunt. Et primo quidem hoc ipſum, quod ſanctiſſimus pater intra ambitum regionis Valeriæ (vt iam probauimus ex Caetano) duodecim monaſteria condiderit: ſane maximam illi debuit conciliare celebritatem; neque enim duntaxat duodenos in ſingulis monachos (quamuis ita in exordio ipſorum fuerit) Pater Benedictus poſuit, ſed quando inde ad Florentij inuidiam vitandam Caſinum porrexit, plures illi numero adiunxit, vt expreſſè loquitur B. Gregorius. Neque Præpoſitos tantum, ſed patres & Abbates fuere, quibus illa monaſteria concredidit. *In vno autem ex eis monaſterijs* (inquit Gregorius dialog. 2. cap. 4.) *quæ circumquaque conſtruxerat quidam monachus erat, qui ad orationem ſtare non poterat*; & mox. *Cumque ab Abbate ſuo ſæpius fuiſſet admonitus ad virum Dei deductus eſt*, Et infrà: *Tunc eidem patri monaſterij, Pompeiano nomine, & Mauro Dei famulo ſecrete dixit*, & quæ ſequuntur de monacho à Diabolica tentatione liberato. Sed & Baronius apertè tom. 9 Annalium in appendice, fatetur ſingulis illis duodecim monaſterijs duodecim Abbates fuiſſe prælectos: Vt videas quã præfractè Gallonius in illa ſua Apologia, litiget, qui non ſingulis ſingulos Abbates, propter locorum tenuitatem & paucitatem monachorum, ſed ſingulos Præpoſitos tribuit: *Porro*, inquit, *præpoſitos minores Abbatibus fuiſſe, vt qui eiſdem ſubiecti eſſent, idem Gregorius ſæpe docet, & Sanctus Benedictus in regula ſignificauit.* Ita quidem ſignificauit: Præpoſitum qui ſupra ſe in eodem monaſterio patrem haberet minorem ipſo vult eſſe & Benedictus & Gregorius: at Præpoſitum, quem ſimul etiam patrem monaſterij vocat Gregorius, illum etiam Abbatem eſſe vocandum conſtat. Sed bene habet, quod hic Gallonius Præpoſiti nomen minorem Abbate præfecturam interpretetur: At cum Conſtantinus illi obieciſſet, Pretioſum monaſterij Præpoſitum à Baronio poni loco Abbatis, in ſerie Prælatorum S. Andreæ, iam ſanè Gregorium non vult Præpoſitum Abbate inferiorem innuere. Sic pro arbitrio opinantis Gallonij cogetur Gregorius idem aſſerere & poſtea negare. Sed hic Gregorius non ſolũ Præpoſitos, verũ etiam Abbates eos vult fuiſſe, qui iuxta Sublacenſe monaſterium, ſua habebant cœnobia, Quæ quamuis initio fuerint cenſu tenuia & numero exigua: quo argumento probat Gallonius non fuiſſe per tot annos, quot in Simbroinis illis montibus manſerat S. Benedictus aucta & amplificata? Non eſt autem omittendũ, vnũ ex iſtis 12. cœnobijs eſſe, eccleſiam S. Mariæ de portiuncula, quam à monachis conceſſa ſibi caput ordinis, & conditorium ſacri corporis fecit S. Franciſcus. Hoc ergo ſolum quod duodecim monaſteria optimis diſciplinis informata Patriarcha noſter in ipſo conuerſationis ſui exordio habuerit, magnum profecto momentum fuerit, cur ipſius inſtitutionem & doctrinam finitima monaſteria appeterent. Nam & clariſſimos viros Romanæ ciues ad hoc ipſum celebre eius nomen allexit: ſic enim Gregorius, Dialogi 2. c. 4. *Cœpere etiam tunc ad eum Romanæ vrbis nobiles & religioſi concurrere, ſuoſque ei filios omnipotenti Deo nutriendos dare. Tunc quoque bonæ ſpei ſuas ſoboles Euitius Maurum Tertullus vero Patricius Placidum tradidit.* Vnde conſtat inſinuari etiam monaſteria Romana viris magnis nobiliſſimi Patriarchæ celebritate inuitatis ipſius ſub regulæ condita fuiſſe: nec hæc coniectura eſt, ſed certa veritas cum Gordianus in vita S. Placidi conditum à D. Benedicto monaſterium S. Eraſmi in monte Cælio in ipſis ædibus in quibus S. Placidus natus fuit: quod monaſterium poſtea reædificauit Adeodatus Pontifex, qui in eo monachus antea fuerat. Et ſi teſtem hunc Gallonianus aliquis non admittat: recipiat tamen Gregorium, qui Valentinianum ipſius S. Benedicti diſcipulum annis multis Lateranenſi monaſterio præfuiſſe ſcribit. Habemus igitur ipſius Gregorij teſtimonio celebre monaſterium Lateranenſe ſub Benedictina regula poſitum: non quaſi tunc primo fuerit aut monaſterium, aut Benedictinum, quando Caſinenſes eo deſtructa ſacra æde ſua confugerint, vt multos video exiſtimare: ſed longè antea, ab ipſo videlicet Benedicto fundatum. Nam primo conſtat D. Gregorium, qui hæc ſcripſit anno 594. loqui de Conſtantino, Simplicio, & Valentiniano, tanquã qui iamdudum defuncti fuiſſent: nec enim aliter poſſunt illa verba capi: *Huius ergo omnia geſta non didici: ſed pauca quæ narro, quatuor diſcipulis illius referentibus agnoui: Conſtantino ſcilicet Reuerendiſſimo valde viro, qui ei* (D. Benedicto) *in monaſterij regimine ſucceſſit* (Caſinenſi vtique, in quo D. Benedictus deceſſit.) *Valentiniano quoque qui annis multis Lateranenſi monaſterio præfuit* vnus nimirũ ex primis diſcipulis B. Viri, vt colligitur ex c. 13. Dialogi: *Simplicio qui congregationem illius* (D. Benedicti) *poſt eum tertius rexit*; non ille Simplicius qui cum S. Mauro in Galliam profectus, ætate valde decrepita Romam ad monaſterium Lateranenſe quadrigiuri

Sublacũ cum filiabus vndecim in Valeria.

S. Eraſmi & Lateranẽſe Romæ.

poſtea

[illegible] Theodoro Abbate poſt Valentinianum tertio, vt Fauſtus in vita S. Mauri [illegible]ur, reuera eſt ſed Simplicius alius, qui Conſtantino in regimine Caſinēſis Cœnobij ſub-[illegible]us eſt. [illegible] *Honorato etiam, qui nunc adhuc cellæ eius, in qua prius conuerſatus fuerat, præeſt,* [illegible] ſt Sublacenſi, in illa enim prima monaſtices prӕludia S. Benedictus exercuit. Videntur [illegible] clariſſime hæc verba innuere, primos tres diſcipulos iam pridem defunctos, antequam [illegible] ſeret Gregorius, quartumque ſolum adhuc dum ſcriberet, in viuis degiſſe, Valenti-[illegible] etiam ipſe ordo loquendi inſinuat ante Simplicium deceſſiſſe; idque poſtquam mul-[illegible] Lateranenſi monaſterio præfuiſſet. Fuerit ergo ſine dubio aliquot annis antequam [illegible] Gregorius ſcripſit mortuus; ponatur anno 590. Deinde etiam ſumamus à Leone Ho-[illegible] Chronico Caſini, omnibuſque fere ſcriptoribus noſtris, euerſionem Caſini per Lon-[illegible] annum. 589. accidiſſe, anno vno ante Gregorij Pontificatum, vltimo anno Pe-[illegible] atque adeo tunc primum Caſinates monachos ad Abbatiam Lateranenſem fu-[illegible]os peruenisſe. Quum igitur habeamus D. Gregorij teſtimonio Valentinianum D. [illegible] diſcipulu veteranum fuiſſe, ipſique Simplicio & Conſtantino æqualem, multiſque [illegible] ante euerſionem Caſinenſis Sanctuarij Abbatem Laterani egiſſe. Eumque conſtet a-[illegible] es etiam primum Abbatem eiuſdem loci extitiſſe: quid reſtat, niſi vt dicamus eum à S. [illegible] dicto Patre ſuo ibidem fuiſſe collocatum.

[illegible] Caſinenſe monaſterium ipſum, inter illa duodecim monaſteria non audebunt compu-tare, ac proptetea nec Plumbariolam, cœnobium ſororis ſuæ Scholaſticæ in qua ipſa cum S[illegible] monialibus fœminis exercebatur: nec Inſularia cœnobia in inſulis Diomedæis, Pon- 1. Caſinenſe.
[illegible]ntaria, & Palmaria, quas cum filio Placido inter alia (teſte Gordiano in eius vita) [illegible] Patricius monaſterio S. Benedicti donauit; de quarum monaſterijs propter diſci- 2. Plumbariola.
[illegible]næ rigorem ſtatutum extat D. Gregorij lib. 1. ep. 48. *Quia autem dura eſt in inſulis con-[illegible] monachorum, pueros in ipſis monaſterijs ante decem & octo annorum tempora* 3. Inſularia.
[illegible] *vel, qui nunc ſunt, tua eos experientia auferat, & in Romanam vrbem* [illegible] In aliquo videlicet monaſteriorum vrbicorum collocandos. Quæ ipſa cura de [illegible] Benedictinis (quæ enim alia, quam Benedictina cœnobia, in patrimonio S. Be-[illegible] Caſinenſi fuiſſe dicemus?) ſatis clare indicat cuiuſnam ipſe habitus & regulæ fuit. In [illegible] ex his monaſterijs, eo nimirum quod in Pontia Inſula fuit, S. Syluerium Pontificem [illegible] Imperatricis Theodoræ mandato deportari, & in monachum tonderi fecit; [illegible] & tandem anguſtia afflictus ob Æmulum, Vigilium mortuus eſt, martyrij palmam [illegible]s.

[illegible] a D. Gregorio non abeamus, dabit enim & ille aliud nobis monaſterium à S. Benedicto 4. Taracinenſe.
[illegible]atum, vt clariſſime appareat, quam non ſit in rebus noſtris Baronio aut Gallonio cre-[illegible] in rebus inquam, monaſticis ordinis noſtri, quę ad illius argumentum non ſpecta-[illegible] in vniuerſalis eccleſiæ hiſtoria abſit vt illius immortalibus ſtudijs obtrectemus.) [illegible] enim in cap. 22. ſecundi dialogi B. Gregorius hanc narrationem: *Alio quoque tempore à* [illegible] *vero fuerat rogatus, vt in eius prædio iuxta Taracinenſem vrbem miſſis diſcipulis ſuis* [illegible] *monaſterium aedificaret. Qui roganti conſentiens, deputatis fratribus Patrem conſtituit, &* [illegible] *eſſet ordinauit.* Deinde narrat, quomodo iiſdem per viſionem in ſomnis appa-[illegible]ndens quomodo monaſterium deberent diſponere ſeu ædificare; & quod in ſomnis [illegible] et, eiſdem ad ſe venientibus indicauit. In 4. autem dialogo, cap. 8. rurſus com-[illegible] miraculum, quod in morte Specioſi ab abſente fratre ſuo Gregorio in Spiritu agni-[illegible] contigerat: Duo viri nobiles, *inquit*, atque exterioribus ſtudijs eruditi, Germani fratres, [illegible] vnus Specioſus, alter Gregorius dicebatur, eius ſe regulæ in ſancta con-[illegible]ione tradiderunt: quos idem Pater venerabilis in monaſterio, quod iuxta Taracinen-[illegible] vrbem conſtruxerat, fecit habitare. Qui multas quidem pecunias in hoc mundo poſſe-[illegible] ſed cuncta pauperibus pro animarum ſuarum redemptione largiti ſunt. An non [illegible] in hiſtoria Benedictina cæcutiebant magni iſti viri, qui Gregorium tam ſedulo [illegible] chorum ſententiam legentes, duodecim ſolum monaſteria à Sancto Benedicto [illegible] e potuerunt, aut ſaltem plura noluerunt, cum ipſemet Gregorius commemo-[illegible] Caſinenſe, etiam Lateranenſe Romanum, & Taracinenſe in Latio?

[illegible] iam aliud nobis in Italia tempore ipſius P. Benedicti conſtructum ſub eius regula 5. Peruſinum.
[illegible] erium, Peruſiæ fundatum donabit ipſemet Baronius, in quo S. Herculanus Peruſi-[illegible] & Martyr, priuſquam ordinatus fuiſſet Epiſcopus, monachum profeſſus eſt: [illegible] habent eius acta ab ipſo Cardinali Baronio commendata, & ex auctoritate congre-[illegible] rorum rituum approbata. Anno redemptionis humanæ quingenteſimo trige-[illegible]o quarto, Ioanne Summo Pontifice, & Iuſtiniano magno Imperatore, trecentorum

hominum

„hominum cœtus apud Cæſaream & Laodiceam Syriæ vrbes [illegible]
„ia peruenit. Hi omnes principum Apoſtolorum Baſilicas ſtile venerari, [illegible]
„eo conſilio ſe in Italiam veniſſe narrant, vt ſi res poſtulaſſet, pro Chriſto [illegible]
„vitam profunderent: Pontificis hortatu vrbem egreſſi binique ab vniuerſo [illegible]
„totam pene Etruriam, Vmbriam, Latium, Sabinam, ac Picenum ſanctis vitæ ſuæ [illegible]
„doctrina cæleſti illuſtrarunt. In his fuit Herculanus, ſecundus huius nominis Perusinæ Epi-
„ſcopus qui cum in cœnobio ex S. Benedicti inſtituto Peruſiæ fundato, vitam monaſticam
„magna cum laude duxiſſet: tandem Eccleſiæ Peruſinæ Antiſtes eſt ordinatus. Porro poſt
„Peruſina a Totila Gothorum Ducis exercitu tandem expugnata, Herculanum eiuſdem
„regis iuſſu, Comes, qui pro Totila exercitum gubernabat, capite truncauit. Cætera vitæ
narrata etiam apud Gregorium (lib. 3. dial. c. 13.) qui ibi etiam eum dicit ex *conuerſione mo-
naſterij* ad Sacerdotalis ordinis gratiam perductũ. Extant acta inter reliqua officia propria Ec-
cleſiæ Peruſinæ, ad inſtantiam eiuſdem ciuitatis Epiſcopi ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo
D. Cardinali Baronio reuiſa & ſubſcripta, & à ſacra congregatione rituum approbata, cum
licentia imprimẽdi ad maiorem commoditatem; quod decretum exijt. 22. Nouembris [illegible]
anni [illegible] poſtquam Gallonius ſuam, contra ſententiam quæ illo decreto firmatur, ediderat
apologiam.

6. S. Liberatoris ſiue S. Saluatoris de Matela. Credo propter prædicta tantis teſtimonijs firmata, quia facilius adhibebitur fides Gor-
diano in vita S. Placidi martyris, enumeranti inter reliqua, quæ Tertullus Patricius cum fi-
lio Placido Monaſterio S. Benedicti donauit, etiam res ſuas in Matela, vbi poſtea ab eodem
Patre Benedicto Monaſterium Domini liberatoris conſtructum eſt. Locus eſt in Pelignis
montibus in comitatu Theatino iuxta Laenrum fluuium in cuius præruptis rupibus ſolebãt
eſſe Eremitæ rigidiſſimæ mortificationis viri, ſub Priore gubernati: qui ſobij [illegible] Ab-
bate & conuentui monaſterij, quod in diuexo montis erat ſitum, in quo prius ſecundum re-
gulam probati, quam in eremum aſcendere conſueuerant. Ibi narrat Leo Hoſtienſis Deſide-
rium, qui poſtea circa annum 1000. Abbas Caſinenſis, & deinde Summus Pontifex Vi-
ctor tertius fuit, principia religioſæ conuerſationis, probatione peracta, inter Eremitas
tranſegiſſe.

7. Noualicẽſe. Philibertus Pingonius in commentarijs, quibus Auguſtam Taurinenſem Allobrogum ci-
uitatem, auctor diligentiſſimus, quique omnia quę deſcribit αὐτόπτης, ex ipſis inſtrumen-
tis authenticis Archiuorum à ſemetipſo ſolicite ſtudioſeque inſpectis ſe profitetur deſump-
ſiſſe, monaſterium Noualicenſe à diſcipulis S. Benedicti, ipſo adhuc in viuis agente funda-
tum aſſerit: quod ſub quinto eius Abbate, circa annum 575. quando maxime ſæuiebant Lon-
gobardi per vniuerſam Italiam, mortuo ipſorum rege Clephi, in 36. ducatus ſeu principatus
diuiſis fuit ab eiſdem deſtructum, occiſo Arnulpho monacho in odium fidei, quem vt San-
ctum propterea venerãtur; Reliqui monachi inde dilapſi ad Auguſtam Taurinenſem fugerunt,
immenſũ librorũ theſaurũ ſecũ differentes; ſeptẽ millia & ſeptingenta manuſcriptorum vo-
lumina; quæ omnia exceptis ſolum quingentis, Sarracenorum inuaſione perierunt, qui &
aliquot è monachis martyrio coronarunt circa annum Domini 906. Poſt primam à Longo-
bardis perpeſſam calamitatem manſerunt in Taurinenſi vrbe, vſque ad annum 756. quo
anno ſub Godone Abbate monaſterium antiquum in regione nimirum tranſpadana inter
Alpes ab Abbone viro patricio reædificatum fuit, Conuentuſque eo reuocatus: donec Sarra-
cenorum omnia vaſtantium metu ad ciuitatem Taurini ſeſe receperunt, in cuius ſuburbio
eandem tãdem ſuprà dictam paſſi ſunt: ideoque intra ipſam vrbem poſtea recepti: ſed anno
987. ad vetus iterum monaſterium ſub Abbate Gerone reuerſi, paulo poſt Cluniacenſi ordi-
ni ſeſe vniuerunt.

In Sicilia. Hæc pauca de multis per Italiam monaſterijs ipſo Patre noſtro viuente ſub eius regula
fundatis diximus non ex conjectura, ſed ex certo antiquorum inſtrumentorum & aliorum
antiquorum teſtimonio. Iam verò videamus id ipſum an extra Italiam factum in vita Patris
noſtri ſimiliter poſſit oſtendi. Poteſt proculdubio primo in Sicilia, ad quam Sanctiſſimus [illegible]
cipulum ſuum Placidum anno 536. miſit, vbi in vrbe Meſſanenſi monaſterium ædificauit, [illegible]
demque anno 541. cum fratribus ſuis Eutychio & Victorino, & ſorore Flauia, qui ad eum vi-
ſendum ex vrbe Roma venerant, vnà cum viginti nouem ſocijs monachis à piratis Agare-
nis martyrio coronatus eſt, ſolo Gordiano, qui paſſionem ipſorum martyrum ſcripſit, è Bar-
barorũ manibus elabẽte. De cuius glorioſiſſimi martyris hiſtoria, cũ propter nõnulla [illegible]
culo Gordiani inſperſa proculdubio ab aliqua mala manu, vt ſolet ſępe fieri in monumentis
veterum, dubia multa monuiſſet Illuſtriſsimus Baronius, voluit Deus vt anno 1584. [illegible]
omnium horum martyrum reliquiæ ſub altari Eccleſiæ S. Ioannis Meſſanenſis inuenirentur,
ipſius quidem Placidi, Eutychij, Victorini & Flauiæ in ſepulchro prorſus ſimili illi in quo S.

Benedictus

[illegible] orare S[illegible] a C[illegible]; [illegible]rum autem vi[illegible] n[illegible] cor[illegible] Ab[illegible]at[illegible] ui tumulata: quorum ſanctita[illegible] tum fa[illegible] manifeſtatũr, ita [illegible] præcedenti ſolicito om[illegible]ne, ad inſtan[illegible] a [illegible] us populo Mediolanenſi [illegible] quibus [illegible] ſum diem [illegible] permiſe[illegible], d[illegible] que[illegible] coniun[illegible]em [illegible]o Roman[illegible] à Populo Mediolanenſi teſtibus [illegible] Vn[illegible] in plær[illegible] q[illegible] narra[illegible] & [illegible] ata eſt hiſtoria quę Gurdiaui mo[illegible] e de[illegible] ode [illegible] ta [illegible] ſcriut.

[illegible] e Siciliaſ[illegible], N[illegible] & ibi etiam monaſter[illegible] celebria inueniemus per [illegible] P B[illegible] ipſe ad[illegible] in ter[illegible] is viuere, fuiſſe cõſtructa. S. [illegible] opu[illegible] Cæ[illegible], qui circa annum 600 floruit in Hiſpanijs, hiſtoriam [illegible] m edidit, cuius a[illegible] ad nos fragmenta extant quæ de veteriimo manuſ[illegible] ete de Fundat[illegible] monaſteriorum ordinis noſtri per Hiſpaniam, Re[illegible] copus Tud[illegible] D. Prudentius Sandoual, ex congregatione Hiſpanica [illegible] tum aſſumptos public[illegible]. In eis fragmentis hæc habentur: Æra quingenteſi[illegible] ima octaua, Sanctius Seueriani pater, ædificato monaſterio monachis, quos [illegible] nedictus primum miſit in Hiſpaniam, ad Sanctum Petrum Caradignenſem, To[illegible], & in eodem monaſterio c[illegible] iuit. Annus ſignatus [illegible] anuus Chriſti Domini [illegible] an[illegible] Sanctiua fundatrix defuncta eſſe. At ex ſcripturis antiquiſſimis mona[illegible] monaſterium ipſum fuiſſe fundatum anno 536. Erat autem Sanctiua ſiue San[illegible] co[illegible] nomen eſt vxor Theudis Oſtrogothi, qui diu ſub Theodorico Rege Ita[illegible] iæ, tandem factus tutor Amalrici, filij Athalarici regis Hiſpaniæ, ſiue Vi[illegible]um, mortuo Rege adoleſcentulo ſucceſſit in regno: Arianæ ſectæ ſtudens, ſed Ca[illegible] n beneuolus, licentiam [illegible]piſcopis catholicis faciens celebrãdi concilia, cætera[illegible] pertinent Eccleſiarum: haud dubie piç catholicæque vxoris cuius opes [illegible] ſi conciliauerunt, ad iſta fac[illegible] inductus. Seuerianus autem filius, pater Leandri, Iſidori, Fulgentij, & Florentiæ, quibus gloriatur Hiſpania, & Ordo [illegible] illuſtratur. Fuit autem monaſterium Caradignę celeberrimum, in quo ducenti [illegible] martyrio aff[illegible] ſunt cum Abbate Stephano Sanctio, ab impio Mauritaniæ [illegible] trucidati anno Domini 834. ducenti autem, non qui ex alijs monaſterijs ad iſtud [illegible] remoto, (eſt enim hodieque quaſi eremus ſolitaria) tutiores à barbarorum [illegible] recepiſſent: ſed quia reuera totidem ſub illo Abbate erant in ipſo cœnobio [illegible] vt ex antiqua ſcriptura Goticis characteribus exarata, ſub alio Stephano Ab[illegible]am Domini 949. totidem monachi, nimirum ducenti viuebant in ipſo Ar[illegible] hoc eſt principali monaſterio, præter illos, qui viuerent in Prioratibus, ſiue cellis [illegible], quæ ad maius cœnobium pertinebant. Paris antiquitatis eſt ſub regula Benedi[illegible] aſterium S. Turibij in Aſturibus, ab ipſo S. Toribio (prout ex eiuſdem cœnobij [illegible] oſe per multos dies examinatis oſtendit prædictus Reuerendiſſimus Epiſcopus Prudentius Sandoual in opere fundationum præfato) vnà cum ſocijs etiam San[illegible]olobeo Epiſcopo (qui præſulatui renunciauit vt fieret monachus) Syuobi diacono, [illegible], E[illegible]ſtomo, & Ofazo in aſperrimorum montium faucibus (quam vallem Leuanæ [illegible] monaſterium S. Martino ſacrum fundarunt ſub regula S. Benedicti. ſed adducto [illegible]a ad cœnobium corpore S. Turibij Aſturicenſis Epiſcopi, cœpit ab eo vocari, omiſſa appellatione S. Martini Sanctique Turibij monachi, qui ipſum fundauit. Erãt huius [illegible] nachi Etherius & Beatus, qui primi ſe erroribus Elipandi Toletani Archiepiſ[illegible]oſuerunt, circa annum Domini 828. Eſt etiam inſigni portione crucis Dominicæ [illegible] hominibus venerabile, verum ipſis inferni poteſtatibus terribile: cumque Mau[illegible]ra vaſtantibus, cætera pæne omnia cœnobia Hiſpaniæ miſerabiles paſſa fuerint [illegible], illud ſemper intactum perſeuerauit, & à primo exordio vſque ad hæc tempora [illegible]tionem experta regulæ, ſub ea adhuc militat per mille amplius annos, ſub qua [illegible] ædificatum. Monaſteriũ eſt etiã in regno Luſitaniç, quod vulgo Lorban, ſeu Lau[illegible] ut quod nunc incolant Sanctimoniales Ciſtercienſis congregationis, cum o[illegible] mona[illegible] nigri ſederint: ſcribit de eo Bernardus Brito eiuſdem congregationis [illegible]s [illegible]. Monachiæ Ciſtercienſ[illegible] cap. 19. inter veterrima cœnobij ſcripta vnum à [illegible] n quo hæc habebantur: *Domus noſtra Lorban conſtructa fuit viuente Patre noſtro [illegible] de[illegible]cata ſanctis martyribus Manetto & Pelag[illegible] ui enim, qui venerunt, dicebant [illegible] ter quod aſſumpſerunt illos in patronos: fuitq; dedicata eccl[illegible] ab [illegible] quarto ca[illegible].* Non paruum certe debet apud prudentes habere põdus traditio antiqua magno-

In Hiſpania.

1 Caradigna.

2. S. Toribij.

Lorbanenſẽ in Luſitania.

rum

rum monaſter[illegible] vetuſtioribus ſed ſi cui hoc teſtim[illegible] antiquitate monaſterij [illegible] non videatur ſatis vetuſtum, at pro ſe [illegible]
„tur teſtimonium acceptione digniſsimum, S. Maximi, quem ſupra [illegible]
„genteſima [illegible] ſecunda, Athanagildus rex in planicie ſuburbij To[illegible]
„uit monaſterium ordinis Sancti Benedicti in honorem S. I[illegible] A[illegible] poſit[illegible]
„ctum Agallienſe, ab Agallula villa propinqua; quod diſtat minus quam centum & q[illegible]
„quaginta paſſus ab Eccleſia Prętorienſi ſanctorum Petri & Pauli, inter O[illegible]
„Septentrionem ſitum: & ibi conſtituit primum Abbatem Sanctum virum [illegible]
„qui poſtea fuit v[illegible] ad primam Toleti ſedem. Annus hic poſitus, eſt Chriſti Domini
quingenteſimus quinquageſimus quartus, vndecimus poſt S. P. Benedicti tranſitum. & [illegible] am apertè indicatur hic fuiſſe ordinis Benedictini cœnobium, Auguſtiniani tamen Ca[illegible] ei, volunt ſine vllo fundamento fuiſſe ſui ordinis Eccleſiam, vt inde magnos illos [illegible] ſanctoſque Eupherium, Eſuperium, Adelphium, Helladium, Iuſtum, Ildephonſum eiuſdem loci Abbates & Toletanæ etiam ſedis antiſtites Eugenium etiam ſecundum q[illegible] dio in Archiepiſcopatu ſucceſſit; Ioannem etiam Abbatem Viclarienſem, ſeu V[illegible] ipſum S. Maximum, quem hic laudauimus hiſtoricum, ereptos D. Benedicto [illegible] dicis S. Auguſtini. Atqui Iulianus, & Cixila vterque vitam S. Ildephonſi ſcribentes [illegible] quem canonicum, ſæpius vocant eum monachum: quibus ſi quis proteruiens n[illegible] credat vel ipſi S. Hildephonſo, qui cum in libro de ſcriptoribus eccleſiaſticis S. H[illegible] dixiſſet humillimæ conuerſationis monachum in cœnobio Agallienſi egiſſe, quaſi co[illegible] uerſiam hanc futuram præuideret, addere voluit: *Agallienſe dico, cuius me ſ[illegible] ſceptro mo[illegible] tenuit.* At quis neſcit monachum differre à canonico non-monacho, atque adeo vt differentia illa agnoſceretur [illegible] populo, ſtatuit Concilium Aquiſgrani habitum anno 816. vt canonici
„cucullas monachorum non induant, his verbis cap. 125. Reprehenſibilem & e[illegible]
„emendatione dignum apud plæroſque Canonicos inoleuiſſe comperimus vſum, eo qu[illegible]
„contra morem eccleſiaſticum cucollas, quibus ſolis monachis vtendum eſt, induant: cum
„vtique illorum habitum penitus vſurpare non debeant, à quorum propoſito quodam mo-
„do diſtant; Quia ſicut indecens eſt, vt arma militaria more laicorum geſte[illegible] ita n[illegible]m
„inhoneſtum eſt, & valde indecorum, vt alterius propoſiti indumenta ſibi imponant. Habitus namque ſingulorum ordinum idcirco in eccleſia ab inuicem diſcreti ſunt, vt [illegible]
„cuius propoſiti ſit geſtans, vel in qua profeſsione Domino militet, liquido cognoſcatur.
„Nam & Domini lege vir muliebrem, & mulier virilem prohibetur induere veſtem; [illegible]
„vt vterque ſexus ſibi conuenienti veſte incedat. Sicut enim turpe eſt virum veſtem mulie-
„brem, & mulierem veſtem virilem induere: ita valde indecorum eſt, Canonic[illegible]
„monachicâ induere [illegible] tamen cum veſte etiam propoſitum voluerit aſſum[illegible]
nobis Auguſtiniani, qui ſuo ordini noſtro ſanctos auferre moliuntur: vtrum exiſtiment [illegible] concilium agere de canonicis ſuis regularibus, aut de ſæcularibus in communi tamen viuentibus; ſi illud primum, relinquant nobis monachos Agallienſes, qui in tantum non debent vocari canonici, vt indecorum iudicet canonicos eorum veſtimentis indui; monachum autem ſe vocat S. Hildephonſus, monachorum S. Benedicti monaſterium illud à ſua fundatione fuiſſe dicit S. Maximus. Sin autem ſecundum elegerint, certè iam nos ſuprà probauimus alios canonicos regulares vſque ad illum annum per totam Europam oſtendi non poſſe, ac proinde nec per Hiſpanias. Nec eſt quod quis dicat hic mentionem fieri plurium ordinum habitu diſtinctorum, inter quos potuerit eſſe etiam Auguſtinianorum: nam plures ordines, ſunt ordo laicus, ordo monachicus, quorum quiſque ſuis vti debet indumen[illegible] Eccleſia. Sed nec dicere poterunt, monaſterium illud Agallienſe in [illegible] fuiſſe monachorum, poſtea vero Canonicorum: ſunt enim qui hoc excogitarunt, vt S. Hildephonſum ſibi arrogarent; nam fuiſſe monaſterium illud monachorum Benedictinorum vſque ad A[illegible] vltimum Abbatem & ab Hildephonſo quartum poſt Aulam, nempe & Cixila [illegible] ſatis conſtat, quod hic Argericus ſub Rege Froila Maurorum fugiens [illegible] perſequutionem, cum monachis ſuis in Galæciam ſeceſſerit, ibique aliud mo[illegible] pri[illegible] Iul ano martyri conſecrarit, quod hodieque Benedictinum eſt S. I[illegible] Sa[illegible] rum A[illegible] Abbatem ex vrbe Toletana monaſterio huic [illegible] de[illegible] regula S. Benedicti, profitentur duo hiſtorici inſignes, qui id ſe colligiſſe dicunt ex Archiuis eiuſdem monaſterij Hieronymus Romanus Eremita Auguſtinianus, vir vndecumque d[illegible] ſimus: & Ambroſius Morales princeps in hiſtoria H[illegible] Hæc eſt autem [illegible] A[illegible] Argerici tranſmigratio anno Domini [illegible]9. Vocatum [illegible] inuenitur apud Rodericum Toletanum Epiſcopum, lib. 4. hiſtoriarum, cœnobium Abeneole, quod ſine dubio ab [illegible] appellat[illegible]

appellatione Agallienſi deprauatum eſt ex vſu vulgarium, ſicut aſſolet in ſimilibus fieri, cum
n[illegible]lus aut vicus aut locus prouinciæ ſiue regionis illius, præter ipſum monaſterium, hoc no-
m[illegible]e vocetur. Abbas illius Archidiaconus eſt Lucenſis, habetque in choro eccleſiæ ſtallum,
[illegible]ere [illegible]e voluerit: & antiquitus Epiſcopus aliquoties fuiſſe legitur, vnde & vſque ad hûc diê
[illegible]ctionem Epiſcopalem in ſuis exercet parochijs monaſterio ſubditis. Simili deductione 5. S.
[illegible]ter conſtat religioſiſſimum D. Claudij Legionenſis monaſterium, fuiſſe ſub regula D. Claudi.
B[illegible]cti ipſius Patriarchæ tempore ædificatum; etenim is, quem modo produxi Hierony- Legio-
m[illegible]manus Auguſtinianus, in hiſtoria eccleſiaſtica Hiſpaniæ, docet ex Archiuis mona- nenſis.
ſteri[illegible]audij Galæcienſis, ordinis quidem noſtri, ſed congregationis Ciſtercienſis, S. Viu-
c[illegible]m presbyterum & Abbatem Legionenſis Abbatiæ ab Arianis ſub Galætiano-
rum [illegible]ge Riciliano circa annum Domini quingenteſimum quinquageſimum quintum,
pr[illegible]. T[illegible]mitatis conſtanter propugnatia martyrio affectum, eadem nocte, quæ ſequuta
eſt ma[illegible]rtyrium ſuum, glorioſa ſpecie monachis aliquibus vigilias agentibus apparuiſ-
ſe, & [illegible]nificaſſe inſtare etiam multis ex eorum gremio crudele martyrium: monuiſſe-
que vt [illegible]imidioris animi eſſent, ad tutiora loca fugerent: quibus vero Deus plus fiduciæ
de[illegible]t, illi manerent in cœnobio beneplacitum Dei expectantes. Sequuti ſunt conſilium
pat[illegible]ſ[illegible]ui, & pars in Galæciam abiere, ibique Eccleſiam monaſterialem priori cognominem,
S. C[illegible]u[illegible]ij ſcilicet, ædificantes conſedere, & vſque ad hæc tempora regulam ſeruant, quam-
u[illegible]a[illegible]liquot ſæculis habitum nigrum mutarint in Ciſtercienſem quem hodie ſub magna ge-
r[illegible] auita; pars remanſere in vrbe Legionenſi, & cum Priore ſuo S. Ramiro duode-
c[illegible]mero mortem pro Chriſti Diuinitate fortiter oppetiere. Et corpus quidem S. Vincen-
[illegible]et Cathedralis eccleſia Ouetenſis; corpus vero S. Ramiri nuper repertum tranſla-
[illegible]in lo[illegible]um decentiorem, Deo tranſlationem eius inſignibus miraculis illuſtrante, ſub
R[illegible]rendiſſimo Sâctiſſimoque côgregationis Hiſpanicæ Generali P. F. Alphôſo Corallio, Be-
n[illegible]ctinorum etiam in Anglia noſtra præcipuo inſtauratore. Iam cum habeamus Abbatem
ſ[illegible]ct[illegible] V[illegible]ntium, cum Præpoſito ſuo S. Ramiro, ante annum Domini quingenteſimum
ſe[illegible]li num martyrij gl[illegible]ia coronatos: certe liquido ſatis inde conſtat, cœnobium illud
[illegible]ibus D. Benedicti fuiſſe conſtructum: quod vt Abbatis viuentis glorioſa fulget coro-
[illegible]etiam celeberrimi doctoris & Archiepiſcopi Leandri clareſcit habitu, quem nimirum
[illegible]onaſterio monachus factus geſtauit. Addamus tandem ne nimis diu in Hiſpania 6. S. En-
h[illegible]us, monaſterium S. Engratiæ Cæſarauguſtanum, quod ab initio ſui Benedictinum gratiæ
fu[illegible]e, atque ita perſeueraſſe per multa ſæcula docent ex Archiuis ipſius cœnobij inſpectis Cæſar-
[illegible]o [illegible]riſſimi rerum Hiſpanicarum ſcriptores Hieronymus Zurita, & Hieronymus Blancus. auguſta-
[illegible]a quidem in laudatiſſimis Annalibus Aragoniæ, lib. 2. cap. 73. de Clariſſis monialibus num.
[illegible]en Cæſarauguſtæ collocatis: *Hic monialium conuentus* (verba eius Hiſpanica Latinè red-
[illegible]s[illegible] *ndatus eſt iuxta monaſterium Engratiæ, quod fuerat monachorum D. Benedicti, qui in eo*
[illegible]*ant a tempore quo ciuitas hæc Maurorum ſeruituti ſubdita fuit: tempore autem Paterni Epiſco-*
p[illegible] *Gregorij Eccleſiæ Iacenſi & Oſcenſi annexa eſt:* loquitur de anno 1299. & Grego-
[illegible]ono Papa. Hieronymus Blancus autem in commentarijs rerum Arragonenſium Latinè
[illegible]ageus de S. Eugenio eius nominis tertio, Toletano Epiſcopo, & monaſterio S. En-
[illegible]æ h[illegible]c habet, *Olim autem ibi monachos D. Benedicti degiſſe manifeſta omnibus, & notares eſt:*
[illegible]*lius ſani religionem tantam, vt anno Christi* 651. *Eugenium a Toleto patria ad huiuſmodi*
[illegible]*onachorum cœnobium, tanquam ad locum religionis inſignem, cæteriſque alijs præcellen-*
[illegible]*onſtet, fuiſſeque ibi aliquamdiu diuerſatum: cumque in eodem eſſet ipſius D. Benedicti de-*
[illegible]*uto a Cindaſuinto Gothorum Rege, Toletanoque clero in Toletanum Antiſtitem euectum.*
[illegible]c teſtimonia authorum, quorum nihil intereſt quid de hac noſtra controuerſia pro-
[illegible]t. citant pro ſe communem omnium traditionem, & antiqua Eccleſiarum & cœ-
[illegible]onumenta; ſunt authores ipſi nominatiſſimi inter Hiſpaniæ illuſtratores, quibus
[illegible]a [illegible]ne affectu de rebus ſibi (vt exiſtimabant) teſtatiſſimis ſcribentibus, non video
[illegible]bcat adhiberi fides. Vnum adhuc nobis reſtat monaſterium celeberrimi & olim, 7. S. Æ-
[illegible]ulo nominis S. Æmiliani, quod circa ipſa B. Benedicti tempora, & ſub eius regu- miliani.
[illegible]atum fuiſſe conſtat ex antiquiſſimo Sepulchrali lapide intrà ipſius ſancti Sarcopha-
[illegible]na cum beato eius corpore tumulato, Anno ſiquidem 1601. Reuerendus Pater Placi-
[illegible]c Alegria Abbas S. Æmiliani ex conſilio monachorum ſuorum ſtatuit aperire ſepul-
[illegible]a[illegible]cti Æmiliani, quod erat in ſuperiori monaſterio in montis vertice (nam maius mo-
[illegible]um [illegible]ulterius commodiori loco nunc eſt exædificatum) in ſacello obſcuro & anguſto
[illegible]umdatum ſtatunculis Angelorum impoliti operis, quorum vnus in manibus li-
[illegible]habet apertum, in quo characteribus Gotticis minutis, ad quos legendos opus eſt

accenſa face ſcribitur hoc elogium: Sanctiſſimus Æmilianus monachus & Abbas ſub regula ſancti Benedicti, obijt æra. 612. hoc eſt anno Chriſti 574. In hoc ſepulchro poſitum fuit ſacrum eius corpus ſtatim ab ipſius beato tranſitu: ſed poſtquam ibi per 503. annos quieuiſſet, anno milleſimo trigeſimo tertio, Sanctius maior Rex, & Abbas Ferracius eius nominis ſecundus corpus ſacrum ex ſepulchro veteri, in locum decentiorem tranſtulit, ſepulchro veteri reuerenter clauſo; quod cum (vt diximus) Abbas Placidus aperiri iuſſiſſet, inuentus eſt in illo lapis, aut potius tabula lapidea octangularis, in cuius vna ſuperficie antiquiſſimis maiuſculis characteribus Gotticis circulos ſpirales exprimentibus ſcripta erant iſta: *Purgatiſſimi Apoſtolicique viri Æmiliani corpus hic humatum iacet: qui poſtquam eremiticam vitam multis annis egit, & clericalem, tandem monaſticam profeſſus ſub regula admirabilis Benedicti. curam gerens Abbatialem, obijt in Domino, clarus miraculis, & Propheticæ ſpiritu.* Æra 612. hoc eſt anno Domini. 574 In altera autem ſuperficie characteribus etiam Gotticis ſed minuſculis hęc erãt inſculpta, lineis formam crucis exprimentibus; *Natus eſt Æmilianus deuotis parentibus, in oppido Vergegij, & cum vigeſimum annum attigiſſet relictis ouibus patris ſui, Spiritu Sancto eum inſpirante & dirigente, ad caſtellum Bilibienſe, quod decem & quinque milliaria a ſupranominato oppido diſtat, & duodecim à Tritio, adijt, vt magiſterio Felicis confeſſoris vteretur.* Iam conſideremus ex hoc teſtimonio, quod diuina voluit prouidentia in honorem ſancti ſerui ſui Benedicti regulæque ab eo promulgatæ, cum ſancti Æmiliani ſacris pignoribus contumulari, ſi addamus ex vita ipſius (quam ſcripſit S. Braulio Cæſarauguſtanus Epiſcopus) eum deceſſiſſe è vità anno ætatis ſuæ centeſimo primo: clarè ſequi monaſterij huius primordia viuente ipſo Patre noſtro Benedicto extitiſſe: Etenim vigeſimo ætatis anno Felicem adijt Eremitam; ab eo edoctus ſpiritualis militiæ tyrocinia, ad ſexageſimum ætatis annum in ſolitudine nullo hominum viſus conſortio vixit: Inde curam egit Vergegienſis Eccleſiæ vnum aut alterum duntaxat annum, cito enim, quaſi dilapidator patrimonij Eccleſiæ ob profuſas in pauperes eleemoſynas, Clericorum querelis eſt à cura paſtorali repulſus: à quo tempore monachis congregatis per quadraginta annos præfuit: qui ſi demantur ab Æra qua defunctus fuit, reſtabunt anni 534. anno igitur quingenteſimo trigeſimo quarto ſub regula Benedictina cœnobium fundauit, quinquennio duntaxat poſtquam S. Benedictus Caſinum fundaſſet. Rectè igitur in lectionibus feſti ipſius dicitur *primus omnium Benedictinã religionem in Hiſpanis plantauiſſe* Nec eſt mirandum tam cito potuiſſe in Hiſpania regulam propagari, cum ſub Theude Wiſigothorũ Rege, Sanctiuæ marito, Oſtrogotho, Theodorico Italiæ & Oſtrogothorum Regi in amicitijs coniunctiſſimo, ſine vlla difficultate ab vno in aliud regnum commercia commigrationeſque permitterentur. Ex omnibus autem, quæ de celeberrimis his monaſterijs Hiſpaniæ diximus, ſi quis attente perpendat in diuerſiſſimis regionibus ea fuiſſe, in Luſitania, Gallecia, Aſturica, Nauarra, Caſtella, Legione; & vna etiam numeret clariſſima Hiſpanicæ Eccleſiæ lumina, quæ in his floruerunt cœnobijs. Æmilianum Hiſpaniæ Patronum poſt D. Iacobum, præcipuum; Leandrum, Hildephonſum, Eugenios, Vincentium Presbyterum, cæteroſque huius notæ proceres: certe non dubitabit omnia Hiſpaniæ cœnobia ſtatim ac promulgata fuerat regula ſancti Benedicti, eam ſuſcepiſſe; & quæcumque in Concilijs Hiſpanis poſt defunctum eundem Patriarcham de monachis cœnobijſque & Sanctimonialibus regularibus ſtatuuntur, ea non niſi de monachis Benedictinis accipi debere.

In Gallia. Exeamus nunc tandem ex Hiſpania, & cum ſanctiſſimo patre noſtro Mauro proficiſcamur in florentiſſimum Galliæ regnum: quem anno 542. vel circiter in Franciam legatione ab Epiſcopo Cenomanenſi Berticranno ad S. Benedictum miſſa deſtinatum & Glanafolienſe monaſterium centum quadraginta monachorum ædificaſſe narrat itineris comes, & de-

§. Glanafolienſe. functo ſuperſtes Fauſtus; conceditque in annalibus ſuis Baronius: & per totam Galliam ordinem Patris ſui Benedicti diſſeminaſſe affirmat fide digniſſimus auctor S. Odilo Cluniacenſis, cuius verba ſuperius §. 9. poſuimus: Lyrinenſe vero S. Honorati cœnobium à S. Mauro regulam S. Benedicti ſuſcepiſſe docet ſcriptor vitæ S. Honorati antiquus, in eodem §. 9. à nobis relatus; & nõ male probatur ex eo quod anno 666. iãdiu ibi Abbas fuiſſet S. Aigulphus (eo anno martyrium paſſus) ex Floriacenſi monaſterio Benedictino, quod Leodeboldus iam Abbas S. Aniani circa annum Domini 620. fundauit, vt ex ipſius conſtat teſtamento, quod in annalibus Eccleſiæ Aurelianenſis habetur. Quia & magnus annalium Eccleſiaſticorum conditor Baronius, id ipſum libenter concedit, cum de ſancto Cæſario diſputans, ſic ait. Cum vero adeo frequens ſit mentio de Cæſarij regulis editis de vita monaſtica; nec extent illæ quidem: putamus eas in ſancti Benedicti monaſtica inſtituta receptas, non autem perijſſe. Sicut enim ipſum Lyrinenſe cœnobium ceſſit vſui monachorum ſancti Benedicti: ita & ipſas S. Cæſarij conſtitutiones monaſticæ vitæ, vt riuum in flum, enderiuatas eſſe in regulam

gulas S. Benedicti, mihi facile perſuadeo. Duo genera conſtitutionum monaſticarum edidit Cæſarius, vnum viris, quas in bibliotheca SS. Patrum publici iuris factas videmus, ſunt autem numero duntaxat parua capitula, quæ rectè conſtitutionum occurrentibus cauſis, non autem re[illegible] nomen merentur; aliud ſanctimonialibus fœminis, quas Fortunatus Pictauienſis de S. Radegonde ſcribens regulam vo[c]at Arelatenſem; eas etiam edidit doctiſſimus P. Sirmundus, habenturque in vita S. Radegondis Gallicè ab erudito quodam Patre Capucino con[ſ]cript[æ], habentur inquam Latinè & Gal[lic]è; ex quibus conſtat ipſo viuente Cæſario, (& valde probabiliter etiam viuo adhuc in terris S. Benedicto) iam moniales illas Arelatenſes quam monachos Lirinenſes regulam S. Benedicti admiſiſſe. Regulæ enim illius Cæſarianæ duæ ſunt partes: quarum [illegible] a eſt quaſi repetitio, explicatio, & emendatio aut ſupplemento prioris, & vtramque partem ſanctimonialibus iniungit diligenter cuſtodiendam: [illegible] autem, quam diximus poſteriorem, repetitione poſuit duo vel tria integra capitula ex regula S. Benedicti verbatim deſumpta, de cellerαria & portaria præſertim, ita vt nullam in eis dictionem mutauerit, niſi quantum requirebatur vt ad ſexum muliebrem officiorum nomina [a]commodarentur. Vnde videbatur conſequens cuiuis non auerſo iudici, ab eo tempore, quo hanc repetitionem fecit S. Cæſarius, ſuſceptam fuiſſe regulam ſancti Benedicti, vna cum ſuis ipſius ſancti Cæſarij inſtitutis, in quibus etiam ipſa non pauca bene conſiderantibus videbuntur ex regula eadem S. Benedicti decerpta, præter ea quæ iam diximus eſſe manifeſta. Neque mirandum id eſt: cum ex emendata ab ipſo Baronio temporum ratione conſtet, S. Cæſarium decem totos annos poſt mortem B. Benedicti superuixiſſe, totidemque annos B. Mauro in Gallijs agenti fuiſſe coæuum. Siquidem anno 543. obierit ſanctus Benedictus, quo & D. Maurus in Gallias eſt profectus, cum D. Cæſarius vſque ad [illegible] perti[n]gerit; vt non fuerit tantopere Tritemius reprehendendus, qui Cæſarium inter B[enedict]inos numerauit; neque enim repugnabat Chronologiæ ratio, per quam poterat vltimo [illegible] monachatus ſui anni Cæſarius [illegible] ſuſcepiſſe; & certiſſime tum [il]la, tum aliæ quæ [illegible] faciunt, vt mo[n]aſteri[a] Cæſario ſubdita in [vi]ta ipſius Cæſarij, & ante, m[illegible] ſancti Mauri & potuerint ipſe [illegible] & reipſa ſuſceperint. Pari modo vidimus tempore Ioannis tertij Pontificis, nouemdecim duntaxat annos poſtquam ſanctus Benedictus [illegible] in cœlum, monaſterium ſancti Medardi Sueſſionenſis regula hac Benedictina fuiſſe iam informatum, & à B. Gregorio caput omnium cœnobiorum Galliæ effectum: quod ſane vix potuit cum proprietate dici, niſi cætera etiam tunc monaſteria eandem regulam [illegible] amplexa. Teſtimonia beatorum illorum Pontificum ſupra § 9. collocauimus. Quin [illegible] illa celeberrima monaſteria, quæ D. Columbanus diſcipulique eius fundauerant, [Lu]bium, Bobium, Solemniacum, Fontanellam, Gemiticenſe & alia quæ plurima fuiſſe ab [illegible] ſub regulæ Benedictinæ directione poſita, ex teſtimon[i]js ip[ſorum] temporum, quibus [illegible] vixit, facillimum eſt demonſtrare: vt vna videatur quam intoleranda ſit quorundam in [illegible] onibus leuiſſime fundatis pronunciandis licentia, eum hunc, quem tam clarè probauimus fuiſſe Benedictinum, Auguſtiniani aliqui Eremitæ ſuum audeant dicere, (quorum tamen regulam docuimus Occidenti [illegible] temporis ignotam [illegible]) & vt id m[illegible] eum [illegible] videntur aſſerere, ſicut antea de Adelardo docuimus, ita hunc ipſum Columbanum [illegible] in duos transfundunt, vt vnum ſibi, alterum nobis Benedictinis relinquant: [illegible] [illegible]abilis vir [illegible] per Ionam diſcipulum eius ſcripta, apertiſſime declaret [illegible] eſſe Columbanum qui [illegible] que monaſterium, [illegible] Luxouienſe, quam Bobi[illegible] H[illegible] igitur [illegible] Monachorum [illegible] præceptor, omnia ſua m[onaſteria] [illegible] regula S. Benedicti fundauit. [Qu]od ne al[te]rum exemplo, quos vituperamus, ſ[illegible] le[gi]tima aſſerere, videamur, ſatis manifeſte oſtendemus ex præcipuorum m[illegible] d[iſcipu]lorumque eius [hi]ſtoria.

[illegible] ordinis noſtri monaſterium antiquum prope Argentinam in Germania vocatum nunc Maurmunſter, à ſancto Abbate ſuo Mauro, quum antea vocaretur cella Leobardi, qui mo[nachus] [illegible] cum eſſet Caſinenſis, & vt habet traditio loci [illegible], ſub ipſo S. Patriarcha Benedicto [illegible] hoc monaſterium erexit, memoriæque Sanctorum Apoſtolorum Petri ac Pauli ſan[cti]que Martini ſacrauit, & poſtea Rex Francorum Childebertus ſecundus magnifice dota[uit]. Huic monaſterio Theodoricus Francorum Rex priuilegium inſigne conceſſit, in quo [illegible] anteceſſorum ſuorum regum priuilegia confirmaſſet, ſuam[q]ue etiam authorita[tem] [illegible], hoc modo concludit: Quapropter per præſentis decer[illegible] atque iu[b]emus [illegible] [præ]ceptum, vt neque nos neque iuni[o]res noſtri ſiue ſucceſſores, n[illegible] [illegible] ſit potentiæ perſona, ipſum Abbatem, neque mon[a]chum, [illegible] hom[in]es [illegible], neque condemnare; neque intra vel extra monaſterium [illegible] „facere Ex Priuilegio Regis Theodorici

„ facere penitus, neque de rebus ad ſe pertinentibus quippiam auferre præſumat; ſed liceat
„ ſibi ſuiſque omnibus ſub immunitatis titulo & noſtro Mondiburdio vel defenſione cum
„ omnibus rebus ſuis, & monaſterij ſui, ſecundum normam Patrum Domini Benedicti &
„ Domini Columbani, quietos reſidere atque ſecuros; quo potius ipſam congregationem
„ ſanctam melius delectat pro ſtabilitate regni noſtri miſericordiam Domini die noctuque
„ crebrius exorare. Data Metis in cœnobio S. Arnulphi eiuſdem urbis Epiſcopi, quod eſt con-
„ ſtitutum in ſuburbio, ſub die Calendarum Maij, anno Dominicæ incarnationis 724. in-
„ dictione 3. anno vero regni Domini Theodorici quinto. Ego Grimaldus Cancellarius re-
cognoui. &c. Hinc ſane aperte patet, monachos huius monaſterij, qui à Leobardo Patre & fundatore ſuo regulam S. Benedicti accepiſſent, normam tamen, id eſt ſtatuta ac obſeruantias aliquas à S. Columbani diſcipulis acceptas cuſtodiuiſſe; adeoque eiuſdem procul dubio ordinis tam D. Columbani, quam D. Benedicti diſcipulos fuiſſe. Sed hoc adhuc fortiori teſtimonio confirmemus.

Ex geſtis S. Anſberti. Nempe Ansgradi in vita S. Anſberti Archiepiſcopi Rhotomagenſis, qui fuit diſcipulus & ſucceſſor in Abbatiæ regimine S. Wandregiſili, vnius ex primis præſtantiſſimiſque diſcipulis S. Columbani, & Cœnobij Fontanellæ in Normannia fundatoris: Interea (*inquit de S. Anſberto*) dum multimodam eius in omnes gratiam memoro, etiam ſuper Fontanellenſis
„ cœnobij ſancta monachorum congregatione, quantam ſolicitudinem & peruigilem curam
„ indefinenter habuit, teſtatur inter reliqua prærogatiuæ eius geſta etiam priuilegij ſui au-
„ thoritas, quam prædicti cœnobij habitatoribus ob Dei amorem, & ſanctorum reueren-
„ tiam ſumma deuotione edidit. Denique cum ſanctorum Sacerdotum & omnium ciuium
„ Rotomagenſium electione, & glorioſi Regis Theodorici conſenſu, in Pontificem conſe-
„ cratus fuiſſet, nimio dilectionis feruore, quem erga prædictum venerabile cœnobium ſem-
„ per habuerat, priuilegij ſui authoritatem eidem edidit, vt per ſuccedentia tempora, ſecun-
„ dum ſancti Patris Benedicti regulam, &, vt præcedentium regum, Clodouei videlicet &
„ Clotarij, ſimulque Childerici & Theodorici priuilegiorum authoritates docent, ex ſemet-
„ ipſis ſibi perennibus temporibus Abbatem eligerent. In qua etiam iuſtæ allegationis verbu
„ præſentes futuroſque, qui ibidem Domino militaturi erant, conſtringit, vt ſicuti ſub eius
„ regimine, ita & deinceps, & ipſi & poſteri eorum, ſecundum regulam ſancti Patris Benedi-
„ cti fideliter Chriſto deſeruirent. Quod ſi aliquando peccatis exigentibus aut negligentia
„ paſtorali, à via rectitudinis, & obſeruatione regulæ S. Benedicti in futuru deuiare cona-
„ rentur, aut cogerentur, tunc conuocatio ſanctorum Sacerdotum, reliquorumque mili-
„ tum Chriſti vnanimiter fieret, eorumque per conſilium in priſtinam reducerentur ſtatum.
„ Si vero hac Pontificali authoritate poſtpoſita, qualiber cauillatione ſiniſtram elegiſſent
„ vitam ac conuerſationem tenere, ſub vinculo anathematis æternaliter ſe damnandos fu-
„ rent. Facta eſt autem hæc priuilegij authoritas ſub anno Dominicæ incarnationis ſexcente-
„ ſimo octuageſimo ſecundo, indictione decima qui erat annus præfati glorioſi Regis Theo-
„ dorici tertius decimus, & præfati venerandi Præſulis Pontificatus annus quintus, in Syno-
„ do generali Rotomago vrbe habita &c. Habetur ex hoc priuilegio monaſterium illud Funtanellæ ſub Anſberto ſucceſſore S. Wandrageſili Fundatoris fuiſſe Benedictinum: quidni ergo & ſub ipſo S. Wandrageſilo? præſertim cum ex ipſo priuilegij tenore appareat, non id agere S. Anſbertum vt regulam à ſe introductam ſtabiliat; ſed vt regularem obſeruantiam exactam & laudatiſſimam, quam ipſe Abbas ibidem reliquiſſet, hac conſtitutione perennem redderet. Etenim quando in Concilijs aut priuilegijs aiunt Præſules vt regula S. Benedicti in quouis monaſterio ſeruetur, non eſt id indicium regulæ tunc primum ibidem poſitæ: ſed ſcopus eſt, vt monachi, qui ab initio cœnobij fuerant Benedictini, vitā ſuam regulę ſuæ præceptis conformem reſpondentemque diſponant. Fuerunt ergo SS. Wandrageſilus, & Anſbertus diſcipuli Columbani, etiam monachi ſub regula D. Benedicti. Idem conſtat ex D. Bertini actis, quem cum omnes fateantur monachum fuiſſe Luxouienſem ab Euſtachio Co-
Ex actis S. Bertini. lumbani diſcipulo & ſucceſſore educatum: in vita tamen S. Winoci, diſcipuli ipſius S. Bertini, inueniemus expreſſe fuiſſe eum monachum Benedictinum. Nam cum author vitæ illius, quam Surij iudicio & cuiuſcumque beneuoli lectoris grauiter ſcriptam eſſe conſtat, aduentum Winoci, Ingenoci, Quadanoci, & Madoci, nobilium Britannorum (quos ſanctos ſuos indigenas monaſterium Sithiuenſe veneratur) ad B. Bertinum narrat, his id clariſſimis in
„ rem noſtram facit: Per id tempus in ea Morinorum ſeu Taruanenſium regione B. Bertinus
„ in ornamento Eccleſiæ Dei erat lapis precioſus, in monaſterio Sithiu merito & officio Ab-
„ bas. Hic ſanctitatis ſuæ aromata longe lateque ſpirauerat, & in militiam Chriſti ſuo exem-
„ plo permultos inuitarat atque pertraxerat: cuius laudabilia geſta noſſe qui velit, ex libello,

quo

[illegible] eius actus [illegible] con[illegible] perſpicue diſcere poterit. Tanti ergo pat[illegible] regimi-[illegible] viri [illegible], deuoto ſe o[illegible] ſubdiderunt, & egregium omnino duxere, à do-[illegible] a ſa[illegible] mo peruigili pend[illegible]. Eorum vero laudabili deuotioni gratulans beatus [illegible] pij patris Bened[illegible] docuit eos ferre ſuaue iugum Chriſti, monaſticiſ-[illegible] c parere [illegible] & verbis & factis inſtituit. Euidentiſſimum profectò teſtimo-[illegible] di[illegible] s omnes S. Columban fuiſſe a[illegible] ipſomet ſancto inouitatos regulæ ſancti Be-[illegible], ſuper[illegible] d[illegible] is tamen aliquibus conſtitutionibus ſeucæremonijs ſuis, quas aliqui au-[illegible] regulam Columbani vocant. Ecce enim D. Bertinus notiſſimus ſancti Columbani diſ-[illegible] regulam ſancti Benedicti in ſuo monaſterio ducet: quam proculdubio etiam in mo-[illegible] o Luxouienſi [illegible] ab ſancto Euſtaſio & Columbano didicerat. Neque enim honorificè ſe[illegible] de his maximis viris, qui regulam D. Columbani diſtincti ordinis normam à D. Be-[illegible] r di[illegible] e facions: quam videlicet omnes eius prorſus diſ[illegible] ipoli a[illegible] derelinquerent, aut cer[illegible] in ſecundis poſt D. Benedicti regulam haberent. Parum id perfectò cederet aut in ho-[illegible] mag[illegible]ſtri, aut in laudem diſcipulorum. Sed nimirum regulam Benedictinam D. Co-[illegible] s iam cum ritu Catholico paſchatis & tonſuræ Romanæ in ipſa Hibernia in mona-[illegible] uo Benna-chorenſi ſuſceperat, & eandem in ſingulis monaſterijs ſuis propoſuerat cu-[illegible]endam, quam videbat iam vbique paſſim ab omnibus obſeruari: neque enim tunc illa [illegible] s nouorum ordinum erigendorum conſuetudo recepta fuerat; ſed omnes mo-[illegible] eandem regulam ſibi proponentes, pietatis adipiſcendæ ſtudio, non [illegible] gul[illegible] um inſti-[illegible] tum nouitate, aut varietate inter ſe concertabant. Videamus alium inſignem è ſchola D. [illegible] ani Abbatem, Philibertum, qui (vt eſt in vita ſancti Aichadri à Fulberto grauiſſimè Ex geſtis SS. Philiberti & Aichadri. [illegible] ca[illegible] cum monaſterio ſuo Gemitienſi, vnde regum iniuria fuerat expulſus, Abbatem [illegible] m Anſoaldo Pictauienſi Epiſcopo ſtudioſa deliberatione circumſpiceret: Diuina monitio-[illegible] virum ſanctiſsimum ad hoc munus ſubeundum elegit: ſed rem verbis Fulberti dica-[illegible] *[illegible] ſe his duobus patronis (Philiberto & Anſoaldo) eo[illegible] ferrentibus: proxima nocte [illegible] Aich[illegible] dum) vox emiſſa præmonuit, [illegible] ob[illegible] natus aſpernaretur mandata, quæ ſibi [illegible] [illegible] D[illegible] autem [illegible] Gemitienſis cœnobij præordinatus extiterat. [illegible] D[illegible] Epiſcopus Anſoaldus & beatus Philibertus, in ſomnis beato Aicha-[illegible] erunt. [illegible] Epiſcopus virgam paſtoralem, Beatus vero Philibertus regulam ſancti Benedicti por-[illegible] ebat [illegible] o q[illegible] ex [illegible] o ore d[illegible] entes, Surge frater, & officium quod tibi à Deo imponitur, obedien-[illegible] Accipe Virgam, per quam ſubditorum errata corrigas & ad rectum diſciplinæ reducas, librũ [illegible] primum, quæ [illegible] eo exarata ſunt, cuſtodias; & in his tibi ſubditos informare ne deſiſtas.* [illegible] hic non videas B. Philibertum Columbani diſcipulum præſtantiſſimum, non aliam re-[illegible] Aichadro ſucceſſori ſuo tradidiſſe, in monaſterio vnde ipſe exulare cogeretur, docen-[illegible] quam quę ab ipſomet [illegible] tem, norea fuiſſet cuſtodita, & à S. Columbano primitus ac-[illegible] Tradidit autem regul[illegible] m S. Benedicti: quam proinde proculdubio & S. Columbanus [illegible] uabat. Pari modo ſanctus Remaclus qui habitum in Solemoiaco cœnobio, à Luxo-[illegible] us D. Colum[illegible] ani diſcipul[illegible] ædificato ſuſcepit, vnà cum Papoleno Abbate ſancto & Ex geſtis Remacli & Papoleni. [illegible] ceſſ[illegible] re ſuo, qui & ipſe monachus fuerat Luxouienſis: Abbatias tamen ſibi commiſſas re-[illegible]læ Bene[illegible] ict[illegible] æ artibus informabant. Teſtatur id in hiſtoria S. Remacli Notkerus. Vbi [illegible] ua[illegible] narraſſet D. Remaclum in monaſterium ſuum Stabulenſe ſe abdidiſſe dicit Pa-[illegible] n[illegible] pa[illegible] tem vene[illegible] b[illegible] lem ex Luxouienſi cœnobio ad ipſum veniſſe, gratiſſimiſque am-[illegible] u[illegible] ptum & propter inſignem monaſticæ perfectionis gratiam Malmundarienſi [illegible] v[illegible] de[illegible] cœnob[illegible] à ſe [illegible] tificato præpoſuiſſe, *Cuius monachi* (inquit) *Sancti Benedicti* [illegible] o[illegible] a.t. Quid [illegible] on eſt ind[illegible] car[illegible] (vt ſæpius antea huiuſmodi loquendi modum ex-[illegible] o mus [illegible] ton[illegible] pr[illegible] um, an in [illegible] duntaxat monaſterio regulam Benedictinam planta-[illegible] u[illegible] ſed ſt tantundẽ ac ſi diceret [illegible] monachos exactè diſciplinam regularẽ exercuiſ-[illegible] m videlicet ipſa reg[illegible] la [illegible] vt a[illegible] d pedem literæ obſeruata poſtularet; ac proinde [illegible] u[illegible] habu[illegible] ſe ſummi [illegible] eruori[illegible] & exem[illegible] culpati vi[illegible] o, qui eis in diſciplina tam ſingulari [illegible] bo & exemplo præiret. E[illegible] q[illegible] is illo tempore credat fieri potuiſſe, vt idem Abbas in vno [illegible] na[illegible], nempe Malmundari[illegible] ſub Præpoſito ſeu Priore ſuo Papoleno regulam in-[illegible] eret obſeruandam S. Ben[illegible], [illegible] n in monaſterio maiori, Stabulenſi videlicet, vbi [illegible] emet Abbas videbar, non obſeruar[illegible] Et hi Papolenus & Walbertus diſcipulus ſancti [illegible], duo ſunt illi patres quibus Ionas ipſorum compar dedicat libros de vita D. Co-[illegible] ani.

[illegible] quod monaſterium S. Petri Corbeiæ obſeruantiæ laude etiam hodie rediuiua piera Ex Abbatijs Calenſi & Corbeyenſi. [illegible] um q[illegible] od & noſtræ Angliæ, monachos dedit, (quod ſuo loco notauimus) qui ad [illegible] in ea collapſam r[illegible] uenda collaborarent, qu[illegible] ique omnes norunt fuiſſe Bene-

 dictinum

[illegible] Cu[illegible] ſorori ſuæ Claræ filiæ meæ, [illegible] vt [illegible] & fortè [illegible] bonorum terrenorum metus cura, Deo [illegible] cupio, totum patrimonium [illegible] modo, forma, auctoritate, propete- [illegible] Factum eſt autem hoc donum quarto [illegible] Clotario glorioſo Francorum Rege [illegible] Arnoaldus [illegible] Dodo Epiſcopus Tullenſis. Paulus E- [illegible]s, A[illegible] Dux Auſtriæ Moſelan cæ, B[illegible]nulphus [illegible] W[illegible]tus Dux inferioris Auſtriæ, Comes Salmenſis. Et ne quis [illegible]n audeat vnquam temerè calumniare, vel aliquam iniuriam Moniali- [illegible] Deo [illegible]ibus inferre, Sigilli mei auctoritate [illegible] præfatorum Regis, [illegible] confirmaui. Qui[illegible] manifeſtum? Ecce quam ibi Ionas vo- [illegible] quam S. Columbanus in omnibus ſuis monaſterijs obſer- [illegible] teſtamentum proprio vocat nomine *regulam* S. Be- [illegible] S. Columbani [illegible] à regula S. Benedicti, non aliam intelligere [illegible] quædam regulæ ſuperaddita. qualia forte fuerunt aliqua ex illis de [illegible] Eustaſius, atque ita demū exaſpe- [illegible] A[illegible] Romaricum & A[illegible]um penè in [illegible] ſuo[illegible]rtus, ipſos ad viam rectam, & obe- [illegible] ea autem conſtituta Columbani præcipua ſine [illegible] curſus officij diuini, & pœnitentiarum aſ- [illegible] reliquerat diſpoſitionem, nam [illegible] Euſtaſium obijcere, præter pr[illegible] [illegible]as auſterioris pœnitentiæ; Et reuera illa, [illegible] aliud continet, quam modum pſal- [illegible] S. Benedicti [illegible] erat in regula præſcriptus, & aliquot capitula [illegible] per quæ planum eſt, eſſe quædam regulæ D. Benedicti [illegible] quod uidens [illegible] regulæ illi D. Colum- [illegible] manuſcripto exemplar[illegible] mus & deuotiſſi- [illegible] Carolus [illegible] ngelius in corona lucida: [illegible] maiorem huius rei fi- [illegible] præfatio regulæ Cœnobialis Patrum de Hibernia ſub- [illegible] Pater Benedictus in hanc [illegible] qualitate ordinis pœniten- [illegible] de quibuſdam cauſis in [illegible] manu, dicens: ſiquis hoc aut [illegible] ubiaceat. Ipſius quippe diſciplinæ menſuram in arbi- [illegible] Quia dum [illegible] vel pœnitentiarum in- [illegible] arbitrium [illegible]oſa prolixitas. Etenim ipſe per [illegible] diſciplinæ auctoritatem recipit: quia, vt fer- [illegible] de eadem emendatione diſciplinæ qui- [illegible]ctur[illegible] Et ſequitur illa quæ vocatur regula Co- [illegible] Eſt quidem præfatio ſubobſcura, [illegible]rauata: ſed tamen facile eſt ſenſum inde præ- [illegible] regula ſecundum qualitatem [illegible] hoc eſt enim qualitate ordinis pœni- [illegible] particularum menſuram pœnitentiæ infligendę preſ- [illegible] Abbati faciendam reliquerit; ideo [illegible] pœnitentia eſſet iniungenda, re[illegible]ens, vel quidem re- [illegible] & quanta, & quo ordine debeat [illegible]gi, in Ab- [illegible] Hoc [illegible], hoc eſt, ſed qu[illegible] de cauſis debeat in- [illegible] Deinde red[illegible]nem duplicem præfat[illegible] D. Benedictus [illegible]: Prima eſt, quia quam maxima ſit negligentiarum & cul- [illegible] & grauitas debere correſpondere menſura emendationis [illegible] arbitrium omni[illegible] huic varietati modos pœnitendi [illegible] Abba[illegible] deberet iniungere: [illegible] prolixus labor ſancto patri [illegible] hæc particularia arbitrio Abbatis relinquere. Al- [illegible] [illegible]ntes, multa genera pœnitentiarum & morti- [illegible] emendarentur, ſtatuerunt: quę omnia S. Benedictus [illegible] tumtaxat genera pœnitentiarum, aut mortificatio- [illegible] nia proſcripſiſſet & abrogaſſet, [illegible]d præcipuam humil-

In quo regula Columbani differebat à Benedictina?

humilitatem S. Benedicti non decuiſſet: quare cum ille omnium iuſtorum [illegible] fuiſſet, etiam omnium patrum præcedentium auctoritatem, in quantum d[illegible] eam cum regulari tramite conuenire dictaret, Abbati liberè in ſimilibus vſurpa[illegible] ſit. Ex quibus inferunt conſequenter ſine iniuria a[illegible] reuerentia Patris ſui B[illegible] ipſius regulæ nectere ſe velle quędam inſtituta, circa ea, in quibus regula poteſtatem [illegible] batis a[illegible] trio concedit. Quod autem præcipue ſuperaddunt in illa regula ſeu inſtitutione, e[illegible] a[illegible] modus pſalmodiæ per horas: quam diuerſam ab ea quę [illegible] in regula, inſti[illegible] uerunt [illegible] m[illegible] monaſterij ſui Bennacorenſis, fere vbicumque numerus monachorum ſuf[illegible] bat, laude[illegible] tennem, ſiue perpetuum officium diuinum ſuccedentibus ſibi inuicem choris inſt[illegible]. Hanc autem diuerſitatem pſalmodiæ diuiſæ, diu etiam in Gallia durauiſſe, c[illegible] at, [illegible] Carolus magnus videtur dubicaſſe an i[illegible] d[illegible] ſſonantia à regulari diuiſione [illegible] iæ d[illegible] tolerari, tum quia tandem reuera viſa fuit inconueniens, & per conci[illegible] Aqu[illegible] enſe ſublata. Dubitationem Caroli magni teſtatur, & ſoluit Theodematus Abbas C[illegible] ſin[illegible] nlis in prolixa de multis regulę ordinisque cæremonijs ad eundem glorioſiſſimum Imperatorem

Quid ſupra addiderit D. Columbanus regulæ D. Benedicti.

„ ſcriptam in qua inter alia, hæc ait Siquem autem mouet, quare B. Benedictus æſtatis tem-
„ pore [illegible] ondianis diebus ad nocturnale officium vnum tantum de veteri teſtamento l[illegible] o-
„ nem [illegible] egi præcepit cognoſcat necdum eo tempore in Romana eccleſia, ſi[illegible] nunc legun-
„ tur, ſacræ [illegible] urę lectiones fuiſſe; ſed poſt aliquod tempus hoc inſt[illegible] utum [illegible] ſſe, ſiue à B.
„ Papa G[illegible] o[illegible], ſiue, [illegible] vt ab alijs affirmatur) ab Honorio. Qua de re noſtri maiores [illegible]
„ tuerunt, vt [illegible] in noſtro ſacro cœnobio, quod iuxta ſanctum illius corpus inſtitutum [illegible] ſt,
„ tres quotid[illegible] nis diebus æſtiuo tempore ex veteri teſtamento lectiones [illegible] n codice legan[illegible] r,
„ ne a ſancta Eccleſia Romana diſcrepare videremur. Nec enim credendum eſt, hoc beato
„ P[illegible] tri Benedicto diſplicere: ſed potius gratum eſſe, ſiquis ſupra id, quod il[illegible] c propter a[illegible] o-
„ rem Dei in laudibus inſtituit, adijciendum eſſe curauerit. Nam & de pſalmorum c[illegible] nen-
„ dorum per ſingulos ſeptimanæ dies diuiſione, ſi cui melius viſum fuerit, quàm ipſe B. Pa-
„ ter inſtituit, ab ipſo habet licentiam, vt melius æſtimauerit, canere. Nec debent co[illegible] mo-
„ nachi, (ſi tamen veſtro ſapientiſſimo cordi ita placet) qui nunc Romano more [illegible] n[illegible],
„ iuxta inſt[illegible] tutum ſacræ huius regulæ pſalmos diuidere: ſed poſſunt, (ſi vobis ita videtur,)
„ ſolito more canonico, arctionis vitæ normam ſuſcipere. Id eſt, non propterea æſtimab[illegible]
tur minus perfectè regulam cuſtodire, ſi in hoc tantum differant, quod alio modo pſalmodiam diuidant, quam regula diſponit. Ecce hæc eadem eſt Theodemari Abbatis ſ[illegible] tentia, quam præfatio regulæ S. Columbani ſibi aſſumit, cur rationabiliter, & non contra re[illegible] ulam S. Benedicti faciat, quod aliter de modo pſalmodiæ, & menſura mortificationum ſtatu[illegible], quam ſanctus Benedictus ſtatuerit; quia nimirum hæc duo capita diſciplinæ particularius S. Pater in Abbatis diſcretione poſuerat. At vero poſt Carolum magnum, ſub filio eius Ludouico Pio, viſa eſt illa diſcrepantia magna ſecum trahere incommoda, quod al[illegible] Abbates al[illegible] o modo pſ[illegible] lm[illegible] d[illegible] m diuiderent: atque ita monaſteria quæ deberent omnia eſſe vnius moris, per iſtam varietatem turbabantur; ideoque in Concilio per Pium ſub anno 817. Aquiſ[illegible] rani habito, Abbates p[illegible] æcipui monaſteriorum conuenientes, poſtquam primo loco decreuera[illegible] Abbates omn[illegible] ad ſua monaſteria reuerſos debere diligenter regulam diſcutere, vt eam intelligant & [illegible]; & ſecundo loco, vt eam monachi memoriter ediſcant: tertio loco ſtatuunt *vt [illegible] ium q[illegible] od [illegible] regula Sancti Benedicti continetur celebrent monachi.* Hoc eſt, vt rei [illegible] a varietat[illegible] Pſ[illegible] o[illegible] tarum quam varia monaſteria ex regulę permiſſione ad Abbatum [illegible] m arbitri[illegible] ſibi aſſu[illegible] pſ[illegible] ant, illa ſol[illegible] m diuiſio pſalmodię & lectionum ab omnibus [illegible] are[illegible], quæ in [illegible] ſa re[illegible] a per S. Benedictum ordinatur: quod Lambertus Schafnabergenſis hu[illegible] s con[illegible] mentionem faciens, ita effert: & præceptum eſt, *vt omnes monachi cantarent curſum S. B[illegible] di[illegible]*

E[illegible] his omnibus igitur meridiana luce clarius apparet, omnes monachos, qui de ſchola fu[illegible] re S. Columbani, omnes etiam Hibernos monachos, qui poſt S. Wilfridum in A[illegible] remánſer[illegible], & qui in Hibernia per Sedis Apoſtolicæ [illegible] iteras diu ante correcti ad [illegible] P[illegible] Romanæ Eccleſiæ red[illegible] ; & omnia om[illegible] no Hibernorum ſeu Scotorū cœno[illegible] a, poſt p[illegible] dicationem S. Egberti, regulæ S. Benedicti ſeſe ſubdidiſſe. Scio tamen etiam authore[illegible] graues non ſolum externos, verum Hiberniæ Scotiæq;, vt ſi[illegible] Boethus, & Leſlæus dicere[illegible] o-b[illegible] m Hycoſe, etiam antea, quamuis in r[illegible] Paſ[illegible] hatis d[illegible] ſentirent, Be[illegible] ctin[illegible] f[illegible] & ſane in vi[illegible] a S. Lebuini Hyberni monachi & martyris, quam ſanctus [illegible] pſit Bonifacius Moguntius Præſul & martyr, oſtenditur & ipſum alioſque monachos Scotos Auguſtini no[illegible] ra Cantuarienſis diſcipulatui ſe ſubdidiſſe, & ipſum etiam S. Auguſtinum in S[illegible] im, quæ pars eſt maioris Britanniæ, profectum, cum ſumma reuerentia ab omnibus fui[illegible] e re[illegible] e-

ptum.

rum: Vnde non abſurde inferri poteſt, aut inueniſſe eû monachos eiuſdem ſecû habitus communione ſimiles, aut tunc regulæ Benedictinę magiſterium illis perſuaſiſſe. Opinarim ſane ita rem ſe habere: nec repugnabo magnopere ſic opinantibus. Ita enim magnus numerus ſanctiſſimorum monachorum regulæ noſtræ gloriæ accederet. Sed cum S. Bonifacius in illa vita, non aſſerat Auguſtinum ea de re cum Scotis monachis tractatum habuiſſe, ſed Lebuinum duntaxat ex Scotia cum paucis comitibus ad Auguſtinum diſciplinæ cauſa veniſſe, & inde transfretaſſe in Belgium; cû etiá viderimus acerrimá fuiſſe luctá noſtris Apoſtolis, monachis videlicet Benedictinis Romanis, circa ritus Eccleſiaſticos cum monachis Britonum Scotorumque, etiam circa tonſuram ipſam monaſticam: certum mihi videtur eos non ante in regulæ noſtræ [illegible] transijſſe, quam ab errore ſuo circa illas conſuetudines, prædicatione noſtrorum monachorum, aut commonitione ſedis Apoſtolicæ reſilijſſent.

Cæterum noſtro inſtituto abunde ſufficit pro Galliæ monaſterijs id probaſſe quod diximus, omnia Columbani cœnobia, ipſumque adeo Columbanum, noſtræ religionis, noſtræ [illegible] ab initio fuiſſe: adeoque maximos illos Galliæ viros, Eligium, Andoenum, Audoma[illegible], Mummolinum, Walaricum, Philibertum, Romaricum, Amalium, Amandum, Aicha[illegible], totum denique chorum diſcipulorum Columbani monachos fuiſſe Benedictinos. Hoc ipſum amplius patebit ex monaſterijs quę beatiſſima Saxonici ſanguinis gēma, Anglicanæ inſulæ ſtella fulgida, Batildis regina Clodouæi ſecundi vxor fundauit, Calenſi præſertim & Corbeyenſi, quę Benedictina à ſua origine extitiſſe manifeſtiſſimum eſt: & de Corbeya ex vita Adelardi maximi, & antiquiſſimi eius monaſterij Abbatis, à Paſchaſio diſcipulo & ſucceſſore ipſius conſcripta, quam ſuperius citauimus, ſole clarius eſt demonſtratum; quādo [illegible]ctum Adelardum oſtendimus contra Cruſenij improbabilem coniecturam nunquam [illegible] A[illegible] fuiſſe, nec eſſe potuiſſe, cum à vigeſimo ætatis anno Paſchaſius eum expreſſe Benedictinum fuiſſe declaret. Cui probationi adhue ex abundāti addimus authoritatē Nicolai magni, ſeu primi eius nominis Pontificis, qui paulo poſt obitum Paſchaſij floruit, nempe anno Domini 858. quo & inſignem bullam conceſſit Traſulpho Abbati Corbeyenſi poſt „Paſchaſium, in qua monaſterio illi confirmat hanc prærogatiuam: Vt, Abbatem fratres „[illegible]ſius monaſterij de ſeipſis eligendi ſemper habeant poteſtatem: & eam perſonam eligant, „[illegible]æ monachi propoſitum, & habitum monachi profiteatur, non Canonicum, aut laicum, „[illegible]ec alterius monaſterij monachum, quoniam monachico ordini præficere vel laicum, vel „Canonicum, non eſt ſeruare ordinis profeſſionem, ſed euertere: quod vnuſquiſque præ„poſit[illegible]s cuiuſcumque ordinis, eius quoque erit & propagator; Nec bene diſponit aliquan„do cui[illegible] cumque militiæ vitam, cuius non fuerit ipſe, qui diſponit, æmulator. Solicitus fuit ne præponeretur monachus alterius monaſterij, quid ergo ne præponeretur monachus alterius ordinis, ſi alius tunc ordo monachorum fuiſſet? nam ratio illa euidens eſt, non proponendum alium, quam eiuſdem ordinis, ne alium ordinem potius propagaret, quam ipſum cui præponeretur; & illa, non poſſe rectè diſponere res illius ordinis, qui de ipſo ordine non [illegible] quare ſine dubio qui pręponebantur huic monaſterio, etiam ante hanc bullam, Benedictini, Benedictini eſſe debebant, vt & illum ordinem rectius diſponerent, & libentius promouer[illegible]nt eiuſdem monaſterij monachus B. Anſgarius, Septentrionalium nationum Ap[illegible]us ab eodem Nicolao Bremenſis factus Epiſcopus, non ſolum fidem Chriſti, verum [illegible] regulam ſerui eius Benedicti per illas regiones propagauit. Et eſt ſubtiliter animaduertend[illegible], priuilegium hoc, & reliqua, quæ in bulla prælata concedit Corbeyæ pontifex Nicolaus, non ab ipſo primum conceſſa, ſed olim obtenta, ab ipſo confirmata duntaxat fuiſſe: quod [illegible]ſe paulo ante verba iam citata profitetur præcipiens Epiſcopis eorumque locumtenent[illegible] *ne importunitate ſua, miniſtrorumque ſuorum inquietudine, fratres vel Abbates ſuſtineant [illegible] mo[illegible], neque in Eccleſijs prædicto monaſterio ſubiectis, vel in presbyteris eiſdem Eccleſijs ord[illegible] quam tentent facere perturbationem, vel Abbati vel fratribus nouam conſtituendo, & antiq[illegible] conſuetudinem violando, ſed ſicut regulariter & canonicè diſpoſita ſunt, & longo iam tempore [illegible]entia, ita quoque futuris temporibus maneant inconcuſſa.* Illud autem longum tempus, explicuit paulo anterius quantum eſſet: *ſicut iam olim conceſſum illi monaſterio cognouimus ab Epiſcopo A[illegible]bi[illegible]ſi, & ab alijs Epiſcopis Galliarum, & priuilegio ceſſionis firmatum, tam temporibus dilecti [illegible] noſtri Caroli præſenti tempore regnantis, quam antiquis temporibus, Batilde Lotarioque Francorum [illegible]cip[illegible]* Igitur cum iſta edicat Pontifex tempore Caroli Calui Francorum Regis; ſub anno 8[illegible] & conſtet ex Paſchaſij certiſſima authoritate monaſterium hoc ſub Adelardo fuiſſe Benedictinum, tempore Pipini Francorum Regis, qui circa annum 752. cœpit regnare, cui [illegible] Adelardus non fauore tantum verum & ſanguinis propinquitate coniunctus fuit; ſine dubio fuerat etiam ab ipſa ſui fundatione Benedictinum: fundatio autem iacta eſt à Batilda

Regina Monaſteria S. Batildis, Corbeyenſe & Calenſe.

Regina circa annum Domini 660. Ab ipſa autem fundatione profitetur Nicolaus Pontifex omnimodam libertatem electionis eidem monaſterio firmatam: quid autem magis contra libertatem monachorum fuiſſet, quam, ſi illi Benedictini non fuerant, Benedictinum Abbatem illis præponere? quid magis contra omnem probabilitatem, quam ſi illi non fuerunt Benedictini, elegiſſe eos Abbatem ordinis Benedictini, qui ordinem ſuum, quem antea profeſſi fuiſſent, nec recte foret diſpoſiturus, nec feruenter aucturus? præſertim cum primus Abbas Theofredus de laudatiſſimo cœnobio Luxobienſi fuerit poſtulatus, quando adhuc vigebat & memoria & diſciplina Columbani; & Adelardus videatur quamuis non immediatus eius ſucceſſor, immediato tamen proximus. Nemo enim non videt longe magis felicitos monachos illus fuiſſe ne ordo & diſciplina, & regula, quam profitebantur, tolleretur, aut corrumperetur, quam ne temporalia illis deperirent. Fuit ergo Corbeya Galliæ, fuit ab Adelardo eius Abbate fundata Corbeya Saxoniæ, Benedictinę regulæ à ſuis initijs domicilium. fuit etiam monaſterium Calenſe, cui ex Iotrenſi cœnobio præfecit Bathildis ſanctam Bertiliam cum ſociabus monialibus, magni Columbani alumnam, eiuſdem regulæ ſanctæ à ſuo exordio phrontiſterium; fuerunt & alia ab illa regina extructa, à Columbani diſcipulis informata cœnobia, ſanctæ Pharæ ſiue Burgondofaræ Brigenſe, Andilegium, aliaſque eiuſdem regulæ plantaria. Quod eſt notatu digniſſimum, cum iſta ſint monaſteria, quæ monachis monialibusque Anglis repleta fuiſſe narrat venerabilis Beda, quando Apoſtolorum noſtrorum temporibus nondum ſatis multa pro recenter conuerſorum Anglorum deuotione monaſteria inter ipſos fuerant ædificata. Quam enim iſti monaſticam ab Apoſtolis ſuis exerceri viderunt, eam proculdubio in monaſterijs ſanctę Bathildis conſilijs ſuæ quæſiuerunt & inuenerunt: inuenerunt autem Benedictinam, illa proinde eſt, quam primi Apoſtoli noſtri exercuerunt. Eadem ratione monaſterium antiquum & celebre S. Carilephi, quod & Aninſulæ appellabatur fuiſſe à prima inſtitutione Benedictinum probatur. Nam & idem Nicolaus magnus ſimile immunitatis priuilegium huic monaſterio corroborauit: quod ait in ipſa bulla ſua deſuper expedita, *a primo rege Chriſtiano Francorum Clodoueo filioque eius Childeberto habuiſſe libertatem, & deinceps ab omnibus regibus manſiſſe liberum, & in rerum ſuarum diſpoſitionibus, & cum Abbatis electione*: vt, proinde fuerit hoc cœnobium ipſius ſancti patris noſtri Benedicti temporibus extructum, quandoquidem eius nomen apud Gallos celebre tunc fuiſſe indicat in ſancti Remigij hiſtoria Hincmarus Remenſis Archiepiſcopus. In fine autem ſupradictæ bullæ ſtatuit idem Pontifex, *vt Abbas cœnobij ſancti Carilephi, poſtquam electus regulariter atque Canonicè fuerit, & ordinatus, a nullo nec Epiſcoporum nec regum, nec alia qualibet perſona deponi poſſit, ſi non criminalis interceſſerit cauſa, pro qua merito ſecundum regulam ſancti Benedicti & canonum ſtatuta deponi debeat.* Manifeſtum igitur eſt hoc monaſterium Benedictinum fuiſſe, & ſub Abbatibus Benedictinis, iuxta rationem à Pontifice iſto in Corbeyenſi bulla allatam, & ſecundum antiquam monaſterij conſuetudinem. Quis enim credat, aut monachos regeſque qui hoc priuilegium ſecundum regulam B. Benedicti à Pontifice poſtulauerant, aut ipſum Pontificem qui conceſſerat, voluiſſe annoſam illam libertatis conſuetudinem noua regula, nouo ordine, noua diſciplina ſuperinducta violare? poſtulabant vt Pontifex auctoritate ſua libertatem diſponendi de rebus ſuis, Abbatibuſque eligendis, aliaſque conſuetudines ſuas corroboraret: & primam, præcipuamque rem, quæ ipſis (vt antea diſputatum eſt) præ omnibus alijs charæ eſſe iuxta monachorum omnium affectum & morem debuit, nempe regulæ diſciplinæque ſuæ ſtabilitatem aut obliti neglexerunt, aut faſtidientes eliminarunt? Simili modo illuſtriſſimum S. Dionyſij Archicœnobium corporum regalium venerabile repoſitorium, a primo exordio Benedictinum fuiſſe ſcribunt omnes Gallici, & poteſt eadem deductionis forma probari. Quis enim credat monaſterium illud, tantis prærogatiuis munitum, quod ita ab Epiſcopo Pariſienſi diœceſano ſuo exemptum fuerit, vt monachum aliquem ſuum Epiſcopum pro monaſterij duntaxat annexis conſecratum, & ſub Abbatis obedientia degentem habuerit: in quo omnia fere Regum Francorum corpora iacent ſepulta; quod tam exquiſitis fauoribus Reges Epiſcopique Galli fuerint proſequuti: regulam ſub qua initio a magnis regibus fuerat erectum, mutauerit vt nulla prorſus memoria huius mutationis ab vllo ſcriptore Gallicano fieret. Quis Abbas auſus hoc fuiſſet inconſulto rege? quis Regum hoc facere ſuſtinuiſſet vt locum in quo maiores ſui quieſcerent, ipſe tam odioſa mutatione inquietaret? Certe ſi quis S. Dionyſianis monachis ante ſecutus de monachatu Benedictino recenter ab illis aſſumpto quæſtionem mouiſſet, [illegible] a cū contentione ſteruiſſent monachi, quā ſi quis etiam de præſentia corporis S. Dionyſij patroni ſui controuerſiam excitaſſet. Quid celeberrimum S. Germani Pariſienſis, & [illegible] etiam ſancta diſciplina florens monaſterium, quod Hilduino Abbate tempore Ludouici Pij Imperatoris, anno 8[illegible]9.

Cœnobium S. Carilephi.

Cœnobium S. Dionyſij in Francia.

Cœnobium S. Germani Pratēſe.

centum viginti monachos in clauſtro ſuo alebat? Nam illud tum fuiſſe Benedictinum idem Pius Imperator in priuilegio eo anno ad preces Hilduini conceſſo affirmat, cum prouidet ſi-„quis libertatē eo priuilegio ſtabilitam violare voluerit, & querela (*inquit*) ad ſucceſſores „noſtros qui tunc tēporis nobis ſuperſtites fuerint, deuenerit: ipſi agnita authoritate no-„ſtra, ſtatuta noſtra defendant, & ſuæ authoritatis præcepto confirment qualiter futuris tē-„poribus fratres in ſupradicto cœnobio regulam beati Benedicti ſeruantes abſque perturba-„tione liberè Deo deſeruire queant, nobiſque merces exinde in perpetua recōpenſetur æternitate. Et ſanè qui negaret hoc monaſterium, ab ipſo S. Germano Fundatore ſub regula D. Benedicti fuiſſe inſtitutum, cum ſub Ludouico Pio inueniamus ſub eadem regula maximè cœnobium hoc floruiſſe numeroſo grege monachorum (nam Pius in priuilegio aſſerit fuiſſe centum & viginti) deberet hic talis producere aliquod antiquius monumentum, quo probaretur ante id tempus non fuiſſe Benedictinum, aut quando poſt S. Germani inſtitutionem cœpiſſet in eo regula Benedictina ſeruari, ſi ab initio non fuerit in eo plantata. Nos vnum addimus ſatis antiquum, adhuc monumentum, nempe ſanctum Babolenum, quem ſupra probauimus Benedictinum, huic etiam monaſterio præfuiſſe Abbatem; qui & monaſterium S. Mauri Foſſatenſis tunc inſtituiſſe dicitur. Id vnde hauſerimus nunc in Germanicis monaſterijs dicemus.

Relicto igitur S. Germani monaſterio, ad Germaniam ipſam deſcendamus. In qua etiam tempore S. Gregorij M. patris noſtri, monaſteria præcipua fuiſſe Benedictina, pariter ex antiquis monumentis demonſtremus. Iam antea de Iuuauienſi Saltſburgi monaſterio à S. Ruperto Bauarorum Apoſtolo regulæ Benedictinæ præceptis informato diximus; qui ſanctus circa annum 600 floruit. Sed & Bertinianum inferioris Germaniæ præcipuum monaſterium, Benedictinum à ſua fundatione, quæ circa illum annum fuit, oſtendimus. Quid dicemus de antiquiſſimo monaſterio in Valle S. Gregorij in Alſatia fundato? nonne ipſo nomine S. Gregorium M. ſuum videtur loqui fundatorem? Certe ex illius monaſterij archiuis D. Ca-„rolus Stengelius noſter, hoc illuſtre antiquitatis monimentum dicit conſeruari: Hildericus „Dagoberti magni ex Chlodouæo filio nepos, Auſtraſiæ Francorum Rex, de nobiliſſimæ „coniugis ſuæ Emihildis materteræ, D. Otiliæ conſilio, ac ſuaſu Apoſtolici viri Rothartj „tunc Strasburgenſis Epiſcopi, probitate & ſanctimonia vitæ monachorum, qui Romæ „Diuo Gregorio magno adhuc viuo ſub eiuſdem regulis monaſticè operam dederunt; atque „poſt dicti ſanctiſſimi patris ſui obitum, eremiticam & ſolitariam vitam acturi, relicta Ro-„ma, tranſcenſis item niuoſis Alpibus, ad Alſatias tandem in hanc vallem, tunc penitus in-„cultam, circiter Dominicæ natiuitatis annum 614. deducti, extructis è frondium & herba-„rum materia tuguriolis, ad torrentem Iochiuæ & Mulbach confluentem ſubſederant, „permanſerunt: hoc Benedictinæ profeſſionis Abbatiale cœnobium Baſilicæ, pro famulorum „Dei ſuſtentatione dotatum, in Chriſtiparæ Mariæ, Petri & Pauli Apoſtolorum, Diui quo-„que Gregorij magni honorem, ſuis impenſis à Virginei partus anno 660. erexit. Non mirum habuiſſe Gregorium diſcipulos, qui Germanica delectarentur ſolitudine: cum conſtet eum magna ſolicitudine cōquiſiuiſſe vndique adoleſcentes Saxonicos, eoſque in monaſterijs ſuis erudiriſſe, vt ijſdem poſtea in prædicatione Euangelij vteretur adminiſtris. Et ne cui hoc difficile creditu videatur, ecce de Baboleno S. Gregorij diſcipulo teſtimonium proferemus, quod dicet, teſtemque laudabit Molanus in natalibus SS. Belgij. 6. Iunij. Porro (inquit) in hiſtoria translationis S. Symmetrij dicitur Babolenus, ſiue Papolenus veniſſe ex Romano monaſterio, quod Gregorius magnus ad cliuum Scauri conſtruxit: cumque Honorij authoritate (is Pontifex erat D. Gregorij alumnus) per Galliam & Germaniam monaſteriorum fuiſſe viſitatorem. Quod onus eum à morte B. Remacli, propter elata Odgeri verba, accepiſſe opinor: eaque de cauſa eum dici a quibuſdam Abbatem diuerſorum locorum, Malmudarienſem, Stabulenſem, Bobienſem, Foſſatenſem, & S. Germani in pratis Verba Odgeri, ſeu Notkeri (idem enim nomen eſt) quæ innuit Molanus, iſta ſunt in vita S. Remacli: apud Surium tomo 5. Dominus & Pater Babolenus, ad cum inuiſendi eadem cauſa venit: ſed eius inhærere miniſterio quam domum redire maluit. Suſceptus eſt à B. Remaclo honorificè, & vixit apud eum ſine offenſione: quique inſtruendum eo venerat, complures ſuis exemplis ad virtutis ſtudium incitauit. Cernens id B. Remaclus, ſecumque cogitans, ea cauſa miſſum cum fortaſſis à Domino, rogauit eum, ne ab ipſo diſcederet: tum præterea ob fratres in diſciplina continendos Malmudarienſi cœnobio, cuius monachi S. Benedicti inſtituto viuebant, ſalua in omnibus auctoritate ſua, eum profecit. Atque inde Stabulas reuerſus, ad maiora virtutum opera ſe accinxit, ſuiſque exemplo permultos ad ſui imitationem pertraxit. Quod autem hic dicuntur monachi Malmundarienſes inſtituto D. Benedicti vixiſſe: non ideo dicitur, quaſi voluerit auctor docere lectorem ſuum, eam tum regulam illi monachi ſequerentur; Certum enim eſſe debebat, non alij ſubdi regulæ priora-

In Germania.

Iuuanienſe Saltsburgenſe monaſterium.

Bertinianum.

Monaſterium Vallis Gregorij.

Prioratum cum ſuo Priore, Babolcno, quam ſubdebatur Abbatia maior cum ſuo Abbate Remaclo: ſed ea loquutione indicatur exacta religio loci, quod ibi fratres minores in arctiori diſciplina ab exemplari valde vito erant continendi, qui regulę perfectiorem obſeruantiam & ipſis exemplo pręmonſtraret, & vigilanti cura ab illis exigeret. Hoc enim genere loquutionis nos vtimur, vt cum volumus inſinuare magnam loci alicuius religionem, dicamus in eo viuere monachos ex inſtituto S. Benedicto, cuſtodiri ab eis ſanctam regulam. Sic in viſitationibus monaſteriorum (vt alias admonuimus) ſolet hoc primo loco præſcribi à viſitatore: vt curet Abbas ſeruari mandata Dei, canones eccleſiæ, & regulam S. Benedicti. Sed ad Babolenum redeamus, quem hic habemus ex veteri valde teſtimonio Benedictinum, & monaſteriorum per Germaniam & Galliam viſitaturem, ab Honorio Pontifice D. Gregorij alumno conſtitutum, ex eius monaſterio ad Cliuum Scauri extructo profectum, S. Germani, aliorúque præſtantium cœnobiorum aliquando rectorem: Et quare igitur tam difficile videtur aliquibus aſſerere, Auguſtinum illius ad Cliuum Scauri cœnobij Præpoſitum, cum ſocijs ſuis in Angliam deſtinatis fuiſſe Benedictinum? Sans Babolenus, vt iam diximus, monachis S. Columbani adeo familiaris, & domeſticus fuit, vt ad eū S. Columbani vitam ſcripſerit Ionas Abbas. Vbi occurrendum eſt breuiter tacitæ obiectioni: nequis cogitaret regulam S. Benedicti poſt Columbani ſancti tranſitum in ſua monaſteria ſubintroijſſe: qui enim hoc imaginatur, prodat cauſam, cur tanta cum contentione ſanctus Euſtachius eius ſucceſſor & diſcipulus cum ſuis ſeſe oppoſuerit Agreſtino inſtituta D. Columbani in Concilio Epiſcoporum calumnianti? Nunquid poteſt prudenter credi, quam regulam tanta ſolicitudine ſancti Columbani diſcipuli contra hunc ſchiſmaticum propugnaſſent: eam ſtatim illos, quaſi prævaricatores, & cum æmulo ſuo ſentientes, condemnaſſe, aliam loco eius ſuppoſuiſſe? nemo prudens hoc poteſt credere. Erant ergo tunc ſub regula S. Benedicti, quandoquidem Walbertus, Babolenus, Ionas, ſint ex eorum numero, qui maxime inſtituta Columbani zelauerant: atque ita quoniam nulla eſt ab eius diſcipulis in patris ac magiſtri ſui inſtitutis tunc temporis facta mutatio: & tamen tunc temporis aperte oſtenduntur ſub regula D. Benedicti militaſſe; aperte ſequitur non eam ab ipſis poſterius fuiſſe aſſumptam, ſed ab initio, tanquam baſim & normam diſciplinæ ſuæ æſtimatam. Quare nec erit iam improbabilis S. Hildegardis reuelatio de S. Diſibodo, qui ante ipſos Columbani diſcipulos, monachatum Benedictinum in Germaniam induxerit: verba eius digna ſunt quæ citentur, ex vita ſancti illius quam virgo illa dictauit, quæ in operibus eius extat, & apud Surium eſt tomo 4. Ait igitur de S. Diſibodo. „Ille quidem Deo malens in quiete ſeruire, quam ſine fructu diutius apud illos hærere, paucis ſibi adiunctis religioſis viris Hiſualdo, Clemente, Saluſto, alijſque monachis, „ſedem illam (*Epiſcopalem videlicet Hiberniæ*) quam annis decem ſtrenue & piè gubernarat, patriam quoque ipſam, & res ſuas omnes Chriſti amore reliquit, dicens: neque ſibi neque alijs prodeſſe, ſi illic vellet morari, vbi vſque adeo increuerit perfidia, incredulitas, & „pertinax iniquitas. Atque ita peregrinationem diu optatam pro vita æterna iucundo animo ſuſcepit. Cum autem ex Hibernia egreſſus eſſet, multis peragratis regionibus, & locis „non paucis accurate exploratis, vbi animæ ſuæ poſſet inuenire requiem: tandem in Alamaniam peruenit. Vbi in durum ſane & ferreum populum incidit: attamen feſſus aliquādiu „pedem illic fixit, gentique illi verba ſalutis, & ſanctitatis exempla propoſuit. Nec deerant „qui auditu illo, amarent ſanctum Dei hominem: ac permulti nec audire ſuſtinebant, tantum abeſt, vt amore & beneuolentia proſequi vellent. Interim, dum apud illos moram „facit, apud ſe deliberans, quonam conferre ſe debeat, gratiſſima B. Benedicti, & ab eo inſtitutæ monaſticæ religionis fama ad eum perlata eſt. Nam non ita pridem è vita exceſſerat Benedictus, & plurimis inſtituti ſui cupidos ſectatores poſt ſe reliquerat. Deinde diu „noctuque multum æſtuans, ſecum animo reputabat, quemadmodum ex longo tempore „deſideraſſet rationem aliquam inuenire, qua locum quēdam poſſet obtinere, vbi religioſos, & aſperioris vitæ ſtudioſos viros colligeret. Didicerat enim in ſpiritu, par eſſe, vt ſpiritualium hominum concurſu eo in loco ſuo creatori ſeruiret. Agente autem Spiritu „ſancto, omne animi ſui ſtudium & voluntatem ad vitam & doctrinam S. Benedicti (qui „iam ad Deum tranſierat, & quoſdam beatos viros, ſanctæ inſtitutionis ſuæ fideles adminiſtros, ijs temporibus adhuc ſuperſtites reliquerat) appulit: & ad longinqua loca, vbi ea „inſtitutio religioſè & ſanctè colebatur, nuncios miſit, ſupplices preces offerens, vt quidam ad ipſum venirent, vineam Domini Sabaoth ad præſcriptum doctrinæ B. Benedicti „plantaturi. Is enim S. P. Benedictus regulam, quæ ſpiritualibus hominibus eſſet accommodata, è ſanctorum vitis ſancto ſpiritu docente & oſtendente condiderat. Ita ergo quam „plurimos B. Diſibodus eiuſmodi inſtituti & conuerſationis viros religioſos ad ſe adduxit: „quibus

Notetur hæc proiectio.

„quibus etiam oratorium,& congrua domicilia in mōtis ſupercilio propter difficilem & arduum acceſſum, contra Orientem,cōſtruenda curauit;ne aduentantis populi ſtrepitu inret„turbarentur, & feruor atque rigor inſtituti, quotidiana eo confluentium viſitatione diſſo„lutus & eneruatus,in deſidiam & ſegnitiem abiret.Porro ipſe ſolitarius permanſit in domi„cilio & oratorio illo, quod in montis deſcenſu ad orientem , vt diximus extructum erat : „vt ad ... cuſtantia omnia paratus eſſet, vt ſuperuenientibus,pro cuiuſque ratione & condi„tione oportuna poſſet reſponſa dare. Ea vero fratrum congregatio, tam pietate erga Deū, „quam habitatorum numero creſcebat : cunctaque agenda & habenda , imperio S. Diſi„bodi ſubiacebant , communiſque ab illis vita ſecundum Benedicti inſtitutionem exerce„batur

Narrationem hanc deuotiſſimæ virginis ideo inſeruimus, quia eius opuſcula eccleſia catenus ſaltem approbauit, quod nihil in illis improbabile contineatur.Sunt autem omnia quę narrat maxima fulta veriſimilitudine. Primum patria ipſa Diſibodi & tempus aſſignatum, quando nempe conſuetudo cum Anglo-Saxonibus inſularum Britannicarum præcipua loca poſſidentibus haberi poterat,atque adeo aliqua linguæ & idiomatis communicatio.Propter quam videmus Hibernos, qui in ea quæ nunc eſt, Scotia habitabant,ſumma charitate & induſtria Northumbrię incolis Saxonibus propinqua ipſis loca incolentibus,Euangelij doctrinā prædicaſſe. Deinde crebra itinera Scotorum antiquorum, ſiue Hibernorum in Germanicas, & Saxonicas regiones : vt S. Furſæi ex Hibernia in Angliam nauigatio,tempore S.Auguſtini, per quem,Principis Ethelberti liberalitatem expertus,locum monaſterio ædificando aptum accepit,& Sigebertum orientalium Anglorum Regem eodem in monaſterio habitu ſancto veſtiuit ; qui inde poſtea in Galliam traijciens Latiniacum cœnobium prope Pariſios condidit, vtrobique tam in Anglia , quam Galliis monaſticam exercens , quam à S. Auguſtino didicerat, Benedictinam. Profectio etiam ſancti Chiliani & ſociorum eius martyrum,à quibus Herbipolitana prouincia fidem Chriſti accepit:Virgilij etiam Salizburgenſis Epiſcopi, per longe antequam B. Bonifacius in Germaniam veniſſet : Omnium enim iſtorum Hybernorū diuerſis temporibus, & quidem non longe à tempore D. Benedicti eiſtantibus profectiones in Germaniam, de quibus expreſſa habentur hiſtorię ,ſuadent valde probabile eſſe, quod D. Hildegardis reuelatione didicit, primum nationis Scoticæ Diſibodum in Germaniam Euangelij diſſeminandi cauſa veniſſe ; eiuſque exemplo prouocatos alios eundem curſum tenuiſſe. Quare multa Scotis per Alemanniam data ſunt monaſteria, in agnitionem accepti ab illis luminis Euangelici, vt Herbipoli, Ratiſponæ,Viennæ,Erfordiæ;omniaque à tempore immemoriali fuere Benedictina ; haud dubium quin propter huius primi conciuis ſui exemplum, qui ſummo affectu inſtitutionem ſancti Benedicti proſequebatur. Tandem , quia Sanctus Bonifacius Moguntinenſis ſacrum corpus S.Diſibodi eleuaſſe ſcribitur, & in eccleſiam monaſterij tranſtuliſſe, Deo tranſlationem miraculis honorante. Hæc ſane omnia faciunt , vt virginis deuotiſſimæ hac in re teſtimonium valde ſit credibile. Atque ita , quod propoſuimus, abunde videtur à nobis demonſtratum, præcipua nempe totius Occidentis per Italiā, Galliam, Hiſpaniam, Germaniam , Hiberniam monaſteria ,circa ,tempora aduentus B. P. Auguſtini in Angliam, fuiſſe Benedictina ; idque partim ex diſcipulorum ab ipſo Benedicto ... miſſorum diligentia, partim ab illis qui eius tranſitui propinquius vixerunt ; partim vero & præcipuè per regulæ ipſius pro tota eccleſia Latina confirmationem & promulgationem a S. Gregorio factam Quare ergo debet mirum cuiquam videri, S. Auguſtinum & ſocios illius anno ſexcenteſimo aut circiter regulam S. Benedicti importaſſe in Angliam,quā diu antea celeberrima totius occidentis monaſteria, Romæ,in Italia ,in Sicilia,in Hiſpania, in Gallia, in Germania ſuſceperunt ? Imo potius mirandum eſſet, ſolos iſtos Gregorij diſcipulos, neglecta Præceptoris & Educatoris ... promulgatione, regula S.Benedicti poſthabita aliam ... Anglis tradidiſſe, cum alij ipſius S. Gregorij diſcipuli,eius præceptum ſequentes regulam Benedictinam per eiuſdem cum Anglis linguæ nationes Germanicas propagarent.

Cur Scotis in Germania ædificata monaſteria.

C... ac euidentius (ſi ijs quæ hactenus attulimus aliquid euidentius eſſe poſſit, ... eluceſcet, ſi quemadmodum oſtendimus per reliquum occidentem , ante annum Chriſti ... octingenteſimū, ſolam Benedictinā regulā obtinuiſſe:ita etiā oſtēdamus , quouſque in Anglia ſola illa regula obtinuerit. Id vero fiet, ſi oſtēdatur ex hiſtorijs veteribuſque monumentis nationis noſtræ, quandonam primum alij religioſi quicumque , etiam Benedictinæ obſeruantię, à nigris tamen S. Benedicti vocatis monachis diſtincti in Angliam fuerint admiſſi. Scripſerunt ea de re apud nos diligentiſſimi quidam autores , qui adhuc in bibliothecis Angliæ habentur inediti, Boſtonus monachus Edmundiburgenſis, Thomas Ec-

Quādo alij religioſi à nigris monachis diſtincti, in Angliam veniſſe probetur.

cleſtonus, Thomas Scropus, Ioannes Lelandus, & qui horum omnium habuit exemplaria, Balæus tanto diligentiſſimus harum rerum ſcrutator, quanto odioſiſſimus religioſorum ordinum obtrectator.

Igitur poſtquam per quadringentos annos nullos alios Anglia viderat religioſos, præter
Cluniacenſes. monachos ſiue Scotos, & Britannos Aegyptiæ diſciplinæ profeſſores, ſiue quos S. Auguſtinus
ſecum adduxit, & nos Benedictinos fuiſſe diximus; Primum omnium ſub Gulielmo primo
Conqueſtore, Gener ipſius Gulielmus comes de Warenna, Cluniacenſes monachos intro-
duxit, anno Domini 1077 vel circiter; qui tametſi ſub regula D. Benedicti militarent, & ha-
bitu etiam nigro amicirentur, quia tamen longè diuerſam diſciplinam in cęremonijs modo-
que agendi ſequebantur ab ea, quam Monachi nigri ante ipſorum aduentum ſeruauerant,
non Benedictini, nec de ordine S. Benedicti, ſed ordinis Cluniacenſis monachi appellaban-
tur; prorſus eodem modo, quo licet monachi Britones & Scoti ſecundum communem mul-
torum opinionem, regulam ſequebantur S. Benedicti: tamen quia in ritibus paſchatis &
tonſuræ, & candore veſtimentorum à Monachis Romanis cum Auguſtino Angliam ingreſſis
differebant, hi vt ab illis diſtinguerentur, monachi nigri appellati ſunt.

Secundo poſt Cluniacenſes loco aduenisse comperimus Canonicos S. Auguſtini, quos
ab exteriori habitu nigro albis ſeu ſuperpelliceis (vt nunc vocant) impoſito, vt à Præmon-
Canonici nigri S. Auguſtini. ſtratenſibus diſcernerentur, vulgus plærumque ſemper aut Canonicos nigros, aut ſimpliciter
canonicos S. Auguſtini vocabat, ſicut monachos nigros, etiam abſolute monachos S. Be-
nedicti moris fuit, & adhuc eſt appellare. Hic igitur ordo Canonicorum nigrorum ab Adal-
waldo ſeu Athelwulpho Henrici primi Confeſſario fuit introductus: qui cum doctrinæ &
pietatis laude apud prędictum Regem ſummam, vt par erat, auctoritatem obtineret, primo
quidem in oppido Noſtilla Eboracenſis agri Prioratum ordinis ſui S. Oſwaldo dicatum erigi
curauit. eiuſque loci primus Prior eſt renunciatus: quem ita floruiſſe diuitijs conſtat, vt, in
ſuppreſſione generali ſub Henrico facta ſexcentas libras ſterlingas annui cenſus poſſideret,
quæ ſumma hodiernis temporibus vltra quadraginta millia florenorum excreſcit. Deinde
idem Vir magnus obtinuit, vt eccleſia Carleolenſis in Epiſcopatum erigeretur, & Canonicis
regularibus traderetur, penes quos ius perpetuum eligendi Epiſcopum tanquam immediati
etiam paſtoris ſui reſideret: atque ipſe etiam primus eiuſdem eccleſiæ antiſtes & Epiſcopus à
fratribus ſuis Canonicis eſt renunciatus, & anno 1133, biennio ante Henrici primi mortem
conſecratus. Nam quod Balæus à ſancto Birino Canonicos regulares Dorcaceſtriæ
anno 636. poſitos affirmauerit: iam antea falſum eſſe docuimus, ipſius Capgrauij, quem pro
ſe illo citauerat, teſtimonio. Sicut autem ſub rege Gulielmo Conquæſtore Cluniacenſis ordo
firmas radices egit in Anglia, præcipuis eius prioratibus, S. Pancratij in caſtro Lewiarum in
agro Suſſexiæ, & Bermondſeyę S. Saluatoris in Burgo Suthreyæ, Lentonæ in comitatu No-
tinghamię, Montiſacuti in pago Somerſetenſi ſub illo Rege ædificatis, quibus poſtea alij tri-
ginta quatuor ſucceſſu temporum acceſſerunt: ita ſub rege Henrico primo exordium cœpit
& mirabile ſimul incrementum ordo Canonicorum nigrorum S. Auguſtini, ita vt quaſi ſtet-
tatim Prioratus & Abbatiæ eius à multis regni ſatrapis ornarentur. Et prima quidem ipſorũ
domus per Angliam fuit Abbatia Colceſtrenſis D. Ioanni Euangeliſtæ dicata, quam fun-
dauit Eudo dapifer Regis Henrici primi anno Domini 1105. Inſequenti an. 1106. Gulielmus
Panlarcius & Gulielmus Domcius ex equeſtria Normannorum familia, inſignem illis Prio-
ratum S. Mariæ Tranſthamiſanæ erexit & dotauit, vbi prius fuerat cœnobium puellarum, &
poſtea Canonicorum ſæcularium, quibus alibi collocatis Canonicos nigros S. Auguſtini
prædicti nobiles viri introduxerunt. Gulielmus Giffordius Epiſcopus tunc Wintonienſis ec-
cleſiam ipſorum magna ex parte ędificauit, quæ maieſtate & amplitudine tertia eſt inter Ba-
ſilicas vrbis Londinenſis, poſt templum cathedrale S. Pauli, & Abbatiale S. Petri, cum tẽplo
S. Sepulchri. & baſilica in Arcubus de principatu facile contendens. Primus illius Prior Al-
godus fuit. Deinde anno 1007. Rex Henricus Prioratum de Duneſtable eis adornauit,
Petrum quendam eius loci Priorem primum conſtituens. Anno proximo 1108. Matildis re-
gina in eadem vrbe Londinenſi Prioratum S. Trinitatis ipſis ædificauit, Priore ibi poſito
quodam natione & nomine Normanno, qui primus omnium Canonicorum huius ordinis
in Angliam appulit. Eccleſia S. Trinitatis prius ſubiecta fuit eccleſiæ de Walrham, quæ
adhuc ſub hoc Rege Henrico primo, fuit Abbatia Canonicorum ſæcularium: Sed hanc ſub-
iectionem alia compenſatione facta redemit eadem regina, & in tantum locum hunc dilexit
& extulit, vt inter 24. Vrbis ſenatores quos *Aldermannos* vocant, Prior S. Trinitatis vnus
fuerit, & partem illam vrbis ſeu cuſtodiam iure ſenatorio rexerit, atque inter ipſos vbiuis lo-
cum habuerit, ſeruata ſemper habitus ſui clericalis regula, cui tamen in proceſſionibus Ma-
giſtratus

[illegible]ſtratus inſignia ſenatoria ſolebat ſuperimponere. Rurſus anno 1112. Galfridus Clinton Theſaurarius Regis præfectuſque cubiculi, in Agro Warwicenſi ad caſtrum Kenelworthum [illegible] prioratum illis erexit: vt & Rex ipſe Henricus primus anno 1116 illuſtre collegium Canonicorum ſæcularium quod fuit in oppido Cirenceſtria à Remedio S. Edwardi Regis [illegible]cellario fundatum, in Abbatiam Canonicorum nigrorum S. Auguſtini conuertit, [illegible] eque [illegible], & Abbatem loci Baronatus Parlamentaris priuilegio ornauit. Sequenti anno [illegible] G[illegible] Normannici ſanguinis Comes Prioratum inſignem Mertonenſem iiſdē [illegible] 1118. ſub eorundem Canonicorum regula cœpit ordo equitum Templariorum [illegible] habitu albo & cruce rubra: primi, qui initiati ſunt, voto emiſſo in manibus Patriarchæ Hieroſolimitani, Honorio Pontifice annuente, fuere Normanni Equites nobiles [illegible] Hugo Paganus, & Galfridus de S. Audomaro: quibus cum equitibus contra[illegible] habitationis in ſuo palatio iuxta ſacrum templum (vnde & nomen traxere) cō[illegible] Rex [illegible] Balduinus. Anno autem 1129. Robertus Olbæus Prioratum O[illegible] Oxonij Canonicis iiſdem exædificauit, & 1132 Epiſcopatum Carleolenſem [illegible] Rex Henricus in perſona confeſſarij ſui Athelwoldi contulit, vt iam dictum eſt [illegible] ſub vnico rege tam paucis annis creuit hic ordo: qui ab Iuone Carnutenſi circa annum [illegible] 1067 duntaxat eccleſiæ occidentali notus eſſe cœpit. Teſtatur enim Franci[illegible] eſtius in hiſtoria Gallica, nulla alia fuiſſe per Franciam cœnobia præterquam B[illegible] vſque ad prædictum annum 1067. quo primum monaſterium alterius ordinis, C[illegible] videlicet Regularium à S. Iuone Beluaci conſtructum eſt. Anno 1148. Robertus F[illegible]zhber D[illegible]nus ciuis Briſtolli[illegible], ſub Rege Stephano Abbatiam Briſtollienſem [illegible] Canonicis. Anno vero 1154 Prioratus Ronceſtriæ in Staffordia de quo ſuperius [illegible] ſub rege Henrico 2. Stephani ſucceſſore, collegium quod Haroldus comes tempore S. Eduardi confeſſoris Canonicis ſæcularibus Walthamiæ fecerat iuſſu regis Henrici Canonicis regularibus anno 1177 [illegible] eſt, & Abbas eiuſdem Baronatus Parlamentaris di[illegible]ctus. In qua Abbatia finem de his Canonicis nigris loquendi faciamus, reliqua [illegible] ordinis per Angliam cœnobia, recentiora ſunt, & in appendice habentur in cata[illegible] nominata. Tantummodo quod diximus de hac Abbatia, fuiſſe vſque ad hunc annum [illegible] ſæcularium Canonicorum habitationem probauimus ex veteribus chartis funda[illegible] qua etiam probatione patebit, id quod antea ſatis aliunde confirmauimus, ante an[illegible] Canonicos collegiatarum eccleſiarum, quamuis in communi, ſub regula & Ab[illegible] ac præpoſitis viuerent, non tamen fuiſſe propriè regulares, aut ordinis S. Auguſtini [illegible] ſæculares duntaxat Canonicos. Etenim in Archiuis regijs inter chartas (vt [illegible] antiquas memb. 1. extat diploma prædicti Regis Eduardi Confeſſoris, in quo [illegible]uorum proœmium confirmat ſanctam intentionem Haroldi comitis, *vt Canonicæ re[illegible]ennus inſtitutor fieri credatur*. Et poſtea, *fundatum dehinc monaſterium ad normam eccleſiæ dedicari fecit honorifice*: ac deinceps: *humanæ conditionis non imme[illegible] idem quorundam catervulam fratrum ſecundum auctoritatem ſanctorum patrum [illegible] regulæ ſubiectam conſtituit, quæ Deo & ſanctis eius die noctuque laudes impin[illegible]* & annus ſignatur 1062. Vbi ſatis innuit non fuiſſe illam Canonicam re[illegible] quam militabant illi Canonici, aliam, quam quę à Patribus concilij Aquiſgra[illegible] ex d[illegible] ſanctorum patrum collecta, ſæcularibus Canonicis in communi viuentibus [illegible] de quo (ne ſolum ex coniecturis agere videamur) inter eaſdem chartas an[illegible] [illegible] Henrici huius ſecundi diploma, quo priores Canonicos eiuſdem ba[illegible] vocat Canonicos ſæculares, eorumque loco introducit Canonicos regulares, [illegible] Canonicis (inquit) regularibus glorioſ[illegible]m ſeruantibus regulam à ſanctis [illegible] & poſtea à magno patre B. Auguſtino diuina reuelatione multis adre[illegible]natam. Teſtes adhibet Ricardum Cantuarienſem Archiepiſcopum, & Gilbertum [illegible]em &c. ſignaturque annus 1177. Vbi notabilis eſt mentio diuinę reuelationis circa S. Auguſtini, propter quod infra de Auguſtinianis fratribus dicetur.

[illegible] Iſco poſt Canonicos regulares nigros S. Auguſtini, in Angliam admiſſos legi[illegible] regulares etiam Auguſtinianos, de Arroaſia dictos, ad annum Domini 1112. Cano. nici regulares, de Aroaſia, [illegible] tale diploma vidimus: Gwalterus Gifford Comes Buckingamiæ &c [illegible] vxor mea dedimus in perpetuam eleemoſynam pro ſalute anima[illegible] &c. Deo & ſanctæ Mariæ de Parco, & Abbati & Canonicis de Parco ibidē [illegible]ous, totum Parcum meum de Grendam, & quicquid intra ambitum Parci [illegible] & molendinum de Grendam, liberum & abſolutum ab omni ſeruitio &c [illegible] ad [illegible] fundandam in honorem Dei & beatiſſimæ virginis Mariæ quandam liberā

„Abbatiam Canonicorum regularium ſecundum ordinem & inſtitutionem S. Nicolai Arroaſiæ & Ioreſtendenſis eccleſiæ; & ad ſuſtentationem Canonicorum ibidẽ Deo ſeruientium, donamus terram noſtram de Hameid. &c. Eſt autem Arroaſia Abbatia diœceſis Atrebatenſis, caput reformationis Canonicorum Regularium, qui (vt ait de illis Iacobus de Vitriaco in hiſtoria occidentali) *fundamentum regulæ B. Auguſtini retinentes, vt carnem ſuam cum vitijs & concupiſcentijs crucifigerent, carnes a refectorio ſuo ſubtraxerunt: camiſijs inſuper non vtuntur ſed cum tunicis laneis nocte in dormitorio ſuo quieſcunt; quaſdam etiam alias inſtitutiones neceſſarias & honeſtas ſupra prædictum fundamentum prudenter ædificantes, contra imminentia pericula ſibi præcauentes addiderunt.*

Tyronenſes. Hos ſequuti venerunt in Angliam Monachi Tyronenſis regulę quidem Benedictinæ profeſſores ſub rigidiſſima reformatione. Anno ſiquidem 1094. Bernardus Abbas Quinciaci, cum monaſterium ſuum quod Cluniacenſibus ſubiugare noluit (narrat hæc Ordericus lib.8.) hactenus ab eorum ſubiectione liberum, nec Romam profectus obtinere cauſam potuiſſet, Pictauienſe ſolum reliquit & cum aliquot religioſis fratribus plura perluſtrans loca tãdem à venerabili Epiſcopo Iunne ſuſceptus in prędio Carnotẽſis eccleſiæ cũ fratribus ſubſtitit in loco ſyluestri, qui Tiron dicitur, ibique cœnobium in honorẽ Saluatoris conſtruxit. Illuc multitudo fidelium vtriuſque ordinis abundè confluxit, & prædictus pater omnes ad conuerſionem properantes charitatiuo amplexu ſuſcepit, & ſingulis artes quas nouerant, legitimas, in monaſterio exercere pręcepit: vnde libenter conuenerunt ad eum fabri lignarij, ferrarij, ſculptores, aurifabri, pictores & cæmentarij, vinitores, & agricolæ, multorumque officiorum artifices peritiſſimi. Solicitè quod eis iuſſio ſenioris iniungebat, operabantur, & in commune conferebant ad vtilitatem quæ lucrabantur. Sic ergo vbi, paulo ante in horribili ſaltu latrunculi ſolebant latitare, & incautos viatores repentino incurſu trucidare, adiuuante Deo in breui conſurrexit nobile monaſterium.

Sauigniacenſes. Eodem tempore Vitalis, qui fuerat Roberti Comitis Moritolij ſacellanus & apud Moritolium S. Ebrulfi Canonicus, apud Saluineium vicum monaſterium condidit caput ordinis futurum, cui etiam Tyronenſes monachi videntur vniti fuiſſe; Quæ de ordine ipſo prænotare voluimus, quoniam Camdenus & alij exiſtimarunt eundem eſſe hunc ordinem ſiue reformationem, cum monaſterio S. Martini Turonenſis, cum ſit longè diuerſa congregatio. Habuit igitur hæc domus Tyronenſis in Anglia ſubiecta ſuæ congregationi monaſteria nonnulla, è quibus prima cuius certam mentionem inuenimus, eſt Abbatia S. Dogmaelis in Wallia, cum Prioratu Pullæ ab ipſa dependentis, quarum fundationes in appendice habentur, n. 77. & 78. Inſtallationi primi Abbatis S. Dogmaelis, circa annum Domini 1126. interfuit ipſe Gulielmus Abbas Tyronenſis vt ex fũdationis charta cõſtat, & Bernardus Epiſcopus Meneuenſis, qui eiuſdẽ fuiſſe ordinis videtur. Habebat hic ordo in Scotia quatuor Abbatias, de Kelzo prope Mialros; de Lũdres; de Aberbrothoc; de Lunewerim; appellanturque in diplomatibus regijs Monachi nigri Tyronenſes, ſiue de Tyron. Extat antiquus codex manuſcriptus, continens hiſtoriã monaſterij Furnenſis, ſiue de Furnes, in cuius primo folio hæc habentur: Anno Domini 1127. Nonis „Iulij à fundatione vero Sauignerij (*ſeu Sauigniaci, aut Sauineij, omnibus enim tribus modis appellatum inuenitur*) anno. 15. Pontificis Honorij Papę ſecundi anno ſecundo, regni autem „Regis Henrici primi anno. 26. fundatum eſt monaſterium Furneſij, per nobilem virum „Stephanum Comitem Moritolij & Bologniæ, in loco vallis, quæ tunc Bekanguill vocabatur. Sed vt in libro quodam veteri & de vetuſta ſcriptum litera reperi, ipſum monaſterium prius fundatum erat in Amundernes; in loco qui dicitur Tulket, anno Domini 1124. „nonas Iulij, & ibidem ſitũ tenuit per tres anno & tres dies, antequam vbi nunc eſt, fundaretur. Fundatum autem erat tam ibi, quam hic de ordine Sauigniacenſi, id eſt, Tyronenſi, „ſub regula S. Benedicti, cuius ordinis profeſſores monachi fuerunt, & eorum habitus „griſei coloris erat: *Deinde ſequuntur nomina Abbatum ſucceſſiue, & ponitur*, Quartus Abbas „Petrus Eboracenſis; Tempore huius Abbatis venerabilis Serlo Abbas Sauignerij reddidit e „Ciſterrij in capitulo generali domum ſuam Sauignerij, (quæ eſt materna domus Furneſij) cum filiabus ſuis de ordine Tyronenſi, ad ordinem Ciſtertienſem in manus S. Bernardi tunc Abbatis Clareuallenſis. Quare merito poſt Tyronenſes quartum locum antiquitatis damus Ciſtertienſibus in quos illi deriuati ſunt: quanquam in Wallia videntur etiam ante Tyronenſes imo & Canonicos regulares admiſſi, cum Rheſus filius Theodori tempore Gulielmi Conquæſtoris cœnobium Albælandæ in Caermarthenæ comitatu Ciſtercienſibus ædificaſſet.

Cæterum in Anglia primum cœnobium Ciſtertienſium fuit domus Wauerleyę, quam anno Domini 1129. Gulielmus Gifford Wintonienſis Epiſcopus ipſis conſtruxit, idem quem ſupra diximus

di... Aluæ ... monachi, quamuis ſub regula D. ... ſed à vulgo Anglorum albi monachi nuncu... ſanctitate ... um etiam numerofitate domu... ... ſudarium ... nſe n Archidiaconum Bathonienſem, ... Benedictinis ſæpenumero in ſcriptis ... manuſcripta adhuc inedita, ſic lo... quondam Stephani Hardingi qui D. Ro... ... conditi monaſterii de Ki... ... ex ſanctum ... ad eat... Anglia, fa... ... adduxit, ſuſcipiens fratres de no... ſſimo ... mariu ... eo dilecti Bernardi: qui venientes in Angliā ... cum in valle profun... ſſima ſuper ripam Rij ... nomen acc... &c. Idem Walterus E... in ... monaſterium Fon... ... ſecundo aduentus eorum in Angliam. Wauer... ... angulo latuerunt, ... quod eiu... m ... numerum auxe... ab ipſis Riual... ... claviorem inſulam red... ... Rieuallenſe extetis quæ in Anglia ſunt eiuſdem ... & ... præcl...

... Præmôſtratenſes, quos vulgus Canonicos albos vo- Præmôſtratenſes.
... monaſterium poſuit Petrus de Saulia, anno Domini ... eſt monaſterium *Newhouſe*, ſiue domus noua, ...

... 1148. Gilbertus Sanctus Iocelini nobilis Normanni Ordo de Sempringha.
... Semprinham ... regula fundauit, ſancti Benedicti, ſanctique Gilbertus.
... ales enim, & Canonicos in eadem eccleſia coniunxit, ſeparatis tamen,
... vtriq... regi... vt ſanctimoniales quidem ritu Ciſtercien-
... regula D. Benedicti vacarent: Canonici vero albi, ritum Præmon-
... D. Auguſtini deſeruientes, ſanctimonialium præſertim in ſpiritua-
... que adminiſtrandis curam gererent. In tantum verò placuit hic ordo Deo
... mortem ... vid... ſanctus Gilbertus decem monaſteria erecta, in
... & ſeptingenti Canonici. Anno 1180. Withami in Carthuſiani.
... Carthuſiæ collocauit Henricus 2. eique Priorem
... Lincolnienſem. Ad annum Domini 1199. ex conceſ-
... fere omnium totius regni qui ad hoc con- Fontis Ebraldenſes.
... ſunt moniales nigræ Benedictinæ, & ſubſtitutæ
... fundijs dotatę ſanctimoniales ordinis Fontis ...
... de Sempringham, ſeu Gilbertinorum, de
... S. ... moniales, quam monachi profite-
... temporalem ſpiritualemque admini-
... Inſtitutor ordinis fuit Robertus de Arbriſſello,
... fuit dator & dotator Henricus ſecundus Angliæ
... prope Ligerim fluuium in agro Ande-
... Richardo Leonino contumulatus.

... Prædicatorum, quos vulgus Anglorum Fra- Dominicani.
... Gilbertum de Fraxineto officio Prioris cohone
... aduenerunt autem in comitatu Petri de la Roche E-
... cum ad mandatum Archiepiſcopi Stephani
... egregiam concionem habuiſſet, mirifice eidem
... in ædem Oxonii eodem anno conſtitue...
... Olibarum ... cum ... Hub...
... mouente qui & palatium ſuum ... alia ...
... Londinenſibus vendiderunt: A Wolſæo autem Car-
... ne eſſe voluit. Adeoque ea dida nomi...
... circa annum Domini 1250. habitum eſt ...
... Pr... omnibus ... ſumptus Rex
... cum ... interfuiſſet, etiam cum iiſdem prandium ſumpſit:

Sequenti die ſumptus fecit Regina, tertio Epiſcopus Londinenſis, [illegible] monaſterij, quinto Abbas S. Albani, ſexto Abbas Waldhamiæ, atque ita deinceps [illegible] nobiles & magnates. Anno vero 1276. Conſul ſiue Maior ciuitatis Londinenſis & [illegible] duas vicos iuxta flumen Thameſis conceſſerunt: in quibus Robertus Kilwarbius [illegible] poſtmodum ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem aſſumptus, ædem ipſis commodam [illegible] extruxit, quæ vſque hodie vocatur Domus fratrum nigrorum, quamuis nunc formam [illegible] oſtendat. In hac domo publica regni comitia parlamentaria celebrata fuere, ad annum Domini, 1450. ſub Henrici Sexto. Rurſus ſub annum 1524. ab Henrico [illegible] cœptum eſt in eodem cœnobio parlamentum, in quo octingenta millia librarum ſterlingarum [illegible] ſubſidio poſtulata ſunt, quod finitum eſt in Abbatia Weſtmonaſterij: & quia exordium [illegible] in æde nigrorum fratrum, finem vero accepit in æde monachorum nigrorum, immenſa autem ſumma pecuniæ à republica fuit in eo extorta Parlamentum nigrum fuit appellatum. Primus qui habitum eorum ſuſcepit, nominatur Ioannes Aegidius natus in oppido S. Albani Philippi regis Francorum medicus: qui poſtea ad Theologiæ ſtudia animum applicans, eam magna cum laude Pariſijs & Oxonij profeſſus eſt. Cœpit deinde (verba ſunt Ha[illegible] in „ſæculo 12.) animum adijcere Dominicanorum diſciplinæ. Cumque tertia ſynodus generalis „Dominicanorum Pariſijs celebraretur, concionemque ad clerum Ioannes haberet, vehe„menterque de mundi contemptu & abrenuntiatione ſæcularium deſideriorum [illegible], è „ſuggeſto deſcendens, ſpectante auditorum corona habitum S. Dominici ſolenni ritu ſuſ„cepit & conſcenſo iterum ſuggeſto perorauit.

Franciſcani.

Vno alteroue anno poſt aduentum Dominicanorum, appulerunt Franciſcani [illegible] numero, quorum vnus manſit Cantuariæ: alij quatuor Londinum venientes in domo Prædicatorum quindecim diebus hoſpitati ſunt. Paucis poſtea diebus, ciues quidam locupletes in ſæculo, & diuites in Chriſto cœnobium illis ædificauerunt, quod hodie *Ad fratres g[illegible]eos* nuncupatur, in Orphonotrophium conuerſum. Margareta Eduardi primi ſecunda coniux, Ioannes Dux Britanniæ, alijque proceres regni certatim Chriſti pauperibus ad habitationem regularem ædificandam ſuas eleemoſynas contribuerunt. Bibliothecam illis extruxit Richardus Whittingtonus longam centum viginti nouem pedes, latam triginti vnum anno 1429: quæ intra proximum triennium codicibus ſelectis per eundem eſt adornata, impenſis in eam rem quingentis quinquaginta libris ſterlingis, ingenti profecto ſumma, ſi pro ſæculi noſtri ratione valor pecuniæ debeat æſtimari. Centum marcæ pro deſcribendis Lyrani commentarijs inſumptæ fuerunt. Primus, aut inter primos Anglorum, qui ſancti Franciſci inſtituto ſeſe ſubdidere, celeberrimus ille Magiſter Magiſtrorum Alexander Alenſis fuit, D. Thomæ & D. Bonauenturæ præceptor, ob excellentem ſapientiam Doctoris irrefragabilis titulum inter ſcholæ doctores conſequutus.

Trinitarij.

Eodem anno, 1224. quo cœptum eſt ædificari Franciſcanorum cœnobium Londini, quidam Robertus Rokeſleyns ordini Trinitariorū monaſterium fundauit Motindum in Ca[illegible] extat inter alia huius ordinis monumenta Anglicana, diploma vetus circa annum Domini, 1475. conſcriptum, cuius hoc eſt exordium: *Frater Richardus, miniſter domus de M[illegible]nden, Prouincialis & Vicarius generalis ordinis ſanctæ Trinitatis in Anglia, & redemp[illegible] [illegible]rum qui ſunt incarcerati pro fide Ieſu Chriſti à paganis &c.* Quam ſcripturam a [illegible] ſpectam lectamque aſſerit Lambardus in perambulatione Cantij; vbi mirè hallucinatur hunc ordinem eundem exiſtimans cum cruciferis, & ordine B. Mariæ de mercede. cum [illegible] tres ordines, habitu, fine, & conſtitutionibus ſubſtantialibus multum differentes. Multo cautius Stous, homo tamen, ſi eruditionem ſpectes, nullo modo comparandus, hos ordines diſtinxit: ſed hic veritatis amator quantum aſſequi potuit, fuit, alter ille Lambardus, ita impotenter, ita petulanter in toto libro ſuo contra catholicam religionem furit & bacchatur, ita ridicule fabulas ineptas & craſſa congerit mendacia: vt non aliam ob cauſam perambulationem Cantij ſcripſiſſe videatur, quam vt omnia antiqua religionum ſanctuaria, de quibus illi agendum eſſet, impia maledicentia commacularet; quare & id conſequutus eſt ma[illegible] [illegible]tando, vt cum Stoi Antiquitatum Londinenſium deſcriptio ſæpius fuerit typis impreſſa, ipſius tamen Lambardi petulcum ſcriptum nunquam reuiſerit prælum, ſed manſerit ab omnibus prudentioribus deſpectum opus, tanquam illud, inepti ſcriptoris de quo poeta; *Annales Voluſi cacata charta.*

Carmelitæ.

De aduentu Carmelitarum (namque proximè poſt Trinitarios ab Anglis ſunt recepti) audiamus Balæum, qui ex illo ſanctiſſimo ordine tranſfuga factus, *vt fidel[illegible] Dorothe[illegible]* duceret, & pſeudo-Epiſcopus in Hibernia, centurias ſcriptorum Angliæ ex Lelando con[illegible] & veritatem chronologiæ, multarumque hiſtoriarum ab illo diligenti indagatore antiquitatū

accceptam

[illegible] iſſima maledicentia fœdauit. Is igitur centuria 4. ſic ſcribit. Radulphus [illegible] thumbriæ comitatu oriundus familia non incelebri: poſt aliquot annos à [illegible] Leonini Anglorum Regis ex Palæſtina reditu, mutandæ militiæ gratia Carmelum [illegible] & communem habitationem cum eius eremi cultoribus Chriſtiparæ virgini [illegible] deu[illegible]tus (*nota transfugæ maledi[illegible]am[illegible]am*) elegit. Fuerat iſte ab adoleſcentia [illegible] c[illegible]s, & literis vtrumque inſtitutus: & in Saracenos Chriſtianæ fidei hoſtes [illegible] hatus. Scue[illegible] taie [illegible] ca, an [illegible] ica d[illegible]ina Catonem quendam re-[illegible] s viros Ioannem V[illegible], & Ricardum Grayum, qui tunc illic contra [illegible] uerant, cum ſocio quodam Yuone Armorico Britanno (*alij Alanum vocant*) [illegible] ebatur, vt Carmelitano ſodalitio prima fundamenta in eo regno pone-[illegible] anno Domini, 1240. in Hulnenſi Northumbriæ prope Alnewicum ſolitudine, [illegible] ytiæ non diſsimili; & in Aileſfordenſi Cantiorum aptiſſimo nemore, quæ ipſo-[illegible] ia, primum fecit, & ita Bruuhamiæ, & Newendeniæ, & in alijs poſtea [illegible] at [illegible] hac eadem hiſtoria Balæus M[illegible]ntuanum 8. Faſtorum, mortuumque [illegible] 4 poſt quam ordinem ſuum primus Prouincialis diu rexiſſet: eo ipſo anno [illegible] us primus regnum in Anglia exorſus eſt. Nec diffitetur Balæus Radulphum, *poſt* [illegible] ſed quæ ipſe Iudaico ſpiritu confiCta fuiſſe calumniatur. Sed non [illegible] dinis ſancti catalogum Prouincialium Angliæ, ab eodem Balæo cō-[illegible] us [illegible]m[illegible]tijs deſcribere, quem fortaſſis alibi nemo reperiet. Eſt autem huiuſmodi, [illegible] p[illegible]ouinci[illegible]um magiſtrorum, qui Carmelitas ſodales in Anglia per trecētos fere [illegible] o[illegible]nno ad eorum eradicationem plenam vſque regebant: qui propemodū [illegible] es [illegible]. I. Rodulphus Freburne Northumbrius, anno 1240. rexit an. 14. iacet [illegible] Alnw[illegible]. II. Henricus de [illegible]nna, Brunhamienſis, 1254. 17 Cœnobiorum iucre-[illegible] c[illegible]oci [illegible] G[illegible]mani[illegible]m int[illegible]dabat. III. Rogerius Croſtwick, Norfol-[illegible]. 5. iacet [illegible]n[illegible]miæ. Henricus de Brunham vicarius rexit annum. 1. 1271. [illegible] æ. IIII. G[illegible] Hamberg, Surreius. 1278. 3. iacet Londini. Iterum Hen-[illegible] na. [illegible]281. 18. iacet St[illegible]fordiæ. V. Gulielmus Ludlington, Lincolnienſis. 1266. [illegible] St[illegible]n[illegible]ordiæ. Lites habuit cum Gerardo Bononienſi circa prouinciæ partitionē, [illegible]03. VI. Gulielmus Newenham Cantabrigienſis 1303. an. 2. iacet Cantabrigiæ. [illegible] dus Welwen Hartfordius. 1305. a. 4 iacet Hutchiniæ. VIII. Gulielmus Paghā[illegible] nus, [illegible]9. an. 3 Midæ in Hibernia; à Clemente v. Pont. Rom. factus eſt Midenſis [illegible]. X Ioannes Barkemſted Hartordienſis. 1312. 7. Londini iacet. X. Ricardus [illegible] n[illegible] ienſis 1319. annos 6. iacet Lincolniæ. XI. Ioannes Walſingham Nordouol-[illegible] annos 3. Auinione iacet. Aduerſus Occam Minoritam Auinionem à Romano [illegible] e in certamen vocatus fuit. XII. Ioannes Baconthorp, Nordouolgius 1329. annos [illegible] L[illegible]d[illegible]ni. R[illegible]mam & iſte accerſitus fuit, pro dirimendo quodam matrimoniali [illegible] Ioannes Blexam Oxonienſis. 1333 annos 2. iacet Oxonij. In Hybernism ab [illegible] ert[illegible] Anglorum rege miſſus, magnas fecit reformationes. XIIII. Ioannes Polo-[illegible]. 1335. 7. Eborac[illegible] ſepultus. XV. Ioannes Folsham Nordouolgius. 1340. [illegible] Nordouici. XVI. Gualterus Kellam Eboracenſis 1345 annos. 5. XVII. [illegible] enham Couentrenſis 135[illegible] ann. 1. ſepultus Couentriæ. Iterum Gualterus [illegible] 4. annos 5. iacet Al[illegible]ſt[illegible]næ. XVIII Ioannes Counton Eboracenſis. 1359. an-[illegible]. XIX. Thomas B[illegible]oun[illegible] Londinanſis. 1362. annos 17. iacet Londini. [illegible] Y[illegible] Lon[illegible] 9. annos. 13. iacet Londini. XXI. Ioannes Kinin-[illegible] 1393 annos. 5. iacet Eboraci. XXII. Stephanus Patrington Eboracēſis [illegible] Londini. Hic regis confeſſor exiſtens (Richardi eius nominis ſecundi) [illegible] in Epiſcopum Meneuenſem. XXIII. Thomas Walden [illegible]ſſexius. 1414. [illegible] c[illegible]n va[illegible] legationibus Re[illegible] Regis negotia tractauit, cō-[illegible] Regum, Henrici quarti & quinti: XXIIII Ioannes Keninghal Nordouol-[illegible] annos. 13. iacet Nordouici. XXV. Nicolaus Kenton Sudouolgius. 1444. an-[illegible] ltus Londini XXVI. Ioannes Miluerton Briſtollienſis. 14[illegible]. annos. [illegible] Ob [illegible] uaſdam Londini publicatas, Romam citatus per Epiſcopos, in Hadriani mole [illegible] è peregit. XXVI[illegible] Ioannes Sutton Dorceſtrenſis. 1465. annos 3 iacet Dorce-[illegible] Ioannes Milnerton. 1469. annos. 12. iacet Londini. XXVIII. Ioannes [illegible] o[illegible]tolphi. 1482. iacet Boſtonæ. XXIX. Robertus Loue Nordouolgius 1505. [illegible] iacet Nordouici. XXX. Richardus Ferris Oxonienſis. 1513. annos 3. ſepultus [illegible] XI. Ioannes Bird Couentrenſis 151[illegible]. annos 3. XXXII. Robertus Lesbery Nor-[illegible]9. annos 7. Iterumque Ioannes Bird. 1522. annos. 16. iacet Ceſtriæ. Aſſūptus

„fuit ab [illegible] o[illegible] no An[illegible] regead [illegible] piſcopatum primo [illegible] „deinde [illegible] n em, ac denium Ceſtrenſem & Ceſtriæ o[illegible] [illegible] ſecundus [illegible] Mariæ; itaque quamuis ſedit aliquamdiu in [illegible] eſt in pace [illegible].

Ignoſcat lector prolixn [illegible] go, ex quo & fieri poſſet adiunctis D [illegible] opere de [illegible] oribus Angliæ Carmeliticæ hiſtoriæ pro Anglia breue [illegible] & id præferrim à lectore meo intelligi vellem, quanta cum diligentia & curioſitate [illegible] in Anglia collig[illegible] nostri neque enim dubitandum quin ex [illegible] manuſcriptis conuentuum religioſorum quæ adhuc extant in bibliothecis Anglicis, per [illegible] accuratione ſuperiorum [illegible] poſſint. Sed illud demum rebus ordinis Carmelitarum par eſt à nobis adiungi, [illegible] ne fuiſſe prædictum [illegible] in Angliam aduen[illegible] Fuit enim Simon quidam Stockius dictus, honeſtis in Anglia parentibus natus, patria Cantianus, qui anno ætatis ſuæ duodecimo in ſolitudinem exiuit, & in trunco concauæ quercus ſibi domicilium elegit, vnde [illegible] nomen illud accepit, nam truncum Angli [illegible] vocant [illegible] ab hominum [illegible] ſeparatus, corpus ieiunijs macerans, animum cæ[illegible] paſcebat delicijs. [illegible] potus, herbæ, radices, poma ſylueſtria cibus fuerunt. Inter hæc [illegible] cœleſti reuelatum eſt [illegible] venturos aliquando in Angliam ex Palæſtina Syriæ [illegible] monachos, quorum [illegible] ipſe inſtitutum ampl[illegible] ctaretur. Euentus compr[illegible] venient [illegible] in Angliam ex Syria Carmelitis Simon [illegible] ſeſe [illegible] animo coniunxit, qui eum vt cælitus miſſum aduentantem ſuſpiciebant. Anno itaque 1245 apud Ailfordiam celebrantes generale Capitulum eundem totius ordinis Generalem magiſtrum [illegible], [illegible] anno viginti præfuit poſt Alanum Armoricum Britonem (Yuonem alij vocant) qui ſeſe magiſtratu abdicauit. Vir ſanctitate, prophetijs, miraculis inſignis; obijt centenarius Burdigalæ & [illegible] in [illegible] æde ſepulturam accepit, ad annum Domini 1265. [illegible] Anglos [illegible] vero apud eius ſepulchrum crebra coruſca[illegible] in decentiorem locum eſt tranſlatum: ipſe vero in ſanctorum confeſſorum numerum relatus. Atque hæc ideo libentius de Carmelitis tam fuſe diximus, quia ſicut eos Syria Angliæ ita Anglia reliquo [illegible] dedit. Vnde conſtat & veriſimilitudo ſententiæ quam ſuperius de primis [illegible] Britonum & Scotorum diximus, eos ex Aegypto & Palæſtina in Britannicas inſulas monachatum detuliſſe; Et illud etiam, quod antea diſputauimus: merito Carmelitas, cum ſucceſſionem minime interruptam ab antiquis Palæſtinæ monachis deducant, earundem prouinciarum [illegible] antiquos ſuo ordini aſcribere.

Cruci-gen. Sed ad [illegible] ordinem, qui poſt iſtos in Angliam venerit, ſermonem conuertamus. Is autem ordo eſt Cruciferorum, ſeu Crucigerorum: de quorũ primo ingreſſu loquatur Mathæus „Paris, ad annum, 1244. Henrici 3. Regis an 29. Die lunæ (inquit) ante feſtum omnium ſan„ctorum venerunt ad ſynodum Epiſcopi Roffenſis, quidam nouæ religionis ſpeciem præfe„rentes, fratres [illegible] et dicti cruciferi dicti ſic, quia cruces in baculis efferebant. Requirebãt „autẽ habitationem à potentibus, oſtendentes inauditum ſibi à Domino Papa priuilegium „conceſſum: videlicet, quod nulli liceret ordinem eorum reprehendere, vel ipſos exprobrare „[illegible] imperere, conceſſa etiam ijs fuit poteſtas in tales, ſententiã excommunicationis in„ferre [illegible] obſtupentibus viris ſapientibus & diſcretis. ſur[illegible] tot nouis ordi„nibus [illegible] orientibus & emergẽtibus; quod ſpretis beatiſſimi Benedicti ple[illegible] „[illegible] Auguſtini di[illegible] is, contra ſtatutum concil[illegible] „[illegible] memoria Domino Pap Innocẽ [illegible] tot viri literati [illegible] inauditos ac „[illegible] ſubito [illegible]. In quo concilio, poſt ordines Prædicatorum, „& Minorum [illegible] & [illegible] zelos, [illegible] & ſtatutum fuit [illegible] cenſum „[illegible] conſilium [illegible] præbentibus; ne ex tunc amplius noui or„dines [illegible], vel [illegible] mitterentur; ne ſcilicet autentici, & tam recepti or„[illegible] Mathæus [illegible] ſine [illegible] de his fratribus cruciferis, quos Angli [illegible] [illegible] aros v[illegible] 1245 [illegible] mum ſtatuit in oppido Rig[illegible] comitatus Surreyæ Gulielmus de Warenna [illegible] Surreyæ, non primus (vt Spedus habet) hic enim ante [illegible] ſextus, filius Hamelini, & Iſabellæ [illegible] filius Gulielmi [illegible]. [illegible] Domini 1298. [illegible] Londini fundaruntur [illegible] ciues Rodolphus Hoſiar & [illegible] Sebernus, qui ibidem ſub Adamo eiuſdem [illegible] primo Priore habitu religionis [illegible] adhuc eor[illegible] ſed pro domo religioſa ſucceſſit ſp[illegible] æuiſterium [illegible] conſtand[illegible] accommodata quæ [illegible] annis [illegible] ta præter ipſos pat[illegible] conſumpta eſt.

Auguſtiniani eremitæ. A[illegible] 1252. *Lanfrancus Mediolanenſis [illegible] primus Eremitarum A[illegible]*

Præſes

Præſes generalis ad Angliam pro quærendis ſedibus aliquot fratres miſit antequam eſſent ab Alexandro 4. Rom. Pontifice poſt ſancti Auguſtini apparitionem ecſtaticam confirmati, vt ex eius bulla claret. Quod quamuis ironice dicat Lucianicus iſte Balæus; apparet tamen ex verbis S. Eduardi confeſſoris, quæ ſupra, cum de Waltham ſermo fieret, retulimus, Diuum Auguſtinum reuelatione diuina nonnullis apparentem regulæ ſuæ propagationem iniunxiſſe; Et ſanè circa illa tempora venerabilis Iuo eandem Canonicis regularibus ſeruandam propoſuit: quam ipſe maximus doctor, non viris ſed monialibus præſcripſit, viris autem non niſi multis poſtea ſæculis accommodatam, vt Cardinalis Bellarminus docuit in catalogo ſcriptorum eccleſiaſticorum; vbi & eundem, nullum eremitis monaſterium condidiſſe affirmat; de qua tota diſputatione videatur doctiſſimus vir D. Simon Werlinus Canonicorum regularium præpoſitus in Diſſen, in diſſertatiuncula ad regulam S. Auguſtini, Et Bernardus Vindingus etiam Auguſtinianus in Critico caſtig. 10. Cæterum Auguſtinianis fratribus prima ſedes data eſt in Wallia, in pago *Woodhovvs*, vel Cordire hoc eſt *domus ſiluæ* dicto, qui antiquitus ad Turbervillorum familiam nobilem pertinebat. Iiſdem, poſtea Londini domum & pulchram baſilicam Pyramide mirabilis opificij adhuc inſignem donauit Humfredus de Bohun Comes Herefordiæ & Eſſexiæ ad annum Domini 1253. quæ nunc ex parte inſeruit orgijs protestantium Teutonicorum, qui Londini refugium nacti ſunt.

Poſt eremitas Auguſtinianos aduenerunt alij eremitæ, quos à pietate vulgus Bonos homines vocarunt anno 1290: quo illis Edmundus Comes Cornubiæ monaſterium condidit in Esherugia villula Buckingamiæ; ita enim in charta 19. Eduardi 1. num. 10. ſeptemb. anno „19. Inſpeximus chartam, quam dilectus conſanguineus & fidelis noſter Edmundus Comes „Cornubiæ fecit Deo & B. Mariæ & rectori Bonorum virorum fratrum eccleſiæ in honorẽ „pretioſi ſanguinis Ieſu Chriſti apud Eſſeruge fundatæ, & bonis viris fratribus ibidem Deo „ſeruientibus, in hæc verba: Sciant præſentes & futuri, quod nos Edmundus claræ memo„riæ Richardi Regis Alemanniæ filius & Comes Cornubiæ, dedimus, conceſſimus, & hac „præſenti charta noſtra confirmauimus pro ſalute animæ noſtræ, & animarum anteceſſorũ „& ſucceſſorum noſtrorum, Deo, & B. Mariæ & Fratri Richardo rectori eccleſiæ de Eſſe„ruges, in honorem pretioſi ſanguinis Ieſu Chriſti fundatæ, & fratribus ſuis ibidem Deo „ſeruientibus, & in perpetuũ ſeruituris, maneria noſtra de Ceſtreton & Ambreſdon in co„mitatu Oxon. cum aduocationibus &c. Iiſdem Bonis viris aliam domum in Edindona Wiltoniæ oppido edificauit circa annum Domini 1350. Gulielmus de Edington, Epiſcopus Wintonienſis; nec plures habebat hic ordo in Anglia conuentus, quorum ſuperiores Rectores vocabantur, & vnus eorum erat & vocabatur ordinis Præſes. Cæterum quod dicatur hoc Eſherugiæ monaſterium in honorem pretioſiſſimi ſanguinis Chriſti Domini fundatum, ex annalibus monaſterij de Halas ordinis Ciſtercienſium hiſtoriam totam deſcriptam habemus in qua narratur; Edmundus cornubiæ Comes, cum in Alemannia cum rege patre ſuo adhuc puer verſaretur, & inter ornamenta imperialia firmaculum grande aureum, conſpexiſſet, plenum reliquijs pretioſi ſanguinis dominici quod Carolo magno ex Græcia ſummi muneris loco donatum fuiſſet; obtinuiſſe vt inde ſibi pars magna daretur; quam vaſculo aureo incluſã ſecum in Angliam detulerit, & extructo in honorem eius monaſterio de Hale; ad cuius baſilicam ſolemni proceſſione, comitantibus vtrinque conuentu Halenſi Ciſtercienſium, & Wincelcombenſi Benedictinorum monachorum ipſomet Edmundo comite deuotionis cauſa barbam officium faciente, vaſculum pretioſum delatum eſt, ibique repoſitũ; vnde poſtea partem deſumptam in hoc cœnobio Eſherugiæ bonorum virorum ob honorem eiuſdẽ ſanguinis ædificato conceſſit. Nec debet alicui miram aut rem nouam videri ædificatã fuiſſe ab hoc nobiliſſimo Comite eccleſiã, & cœnobium in honorẽ Dominici ſãguinis inibi cõſeruandi: Non enim eo loco, aut tẽpore primũ, ſed longè ante, & in pluribus alijs Chriſtiani orbis eccleſijs factum legimus vt ſummo eum honore, ac veneratione conſeruarentur particulæ Dominici cruoris; ſiue eius, qui ſimul cum aqua ex latere Chriſti Domini iam mortui defluxit, ſiue qui in circumciſione fuit decißus; quẽ ad fidelium ſuorum deuotionem in terris voluit idem Dominus Chriſtus relinqui non quidem diuinitati ſuæ hypoſtaticè vnitum, ſed tamen ob contactum pretioſi corporis ſui, in quo aliquando fuerat, honorabilem; quomodo crucem eius ſanctam ob eundem contactum veneramur. Sanguinẽ autem Chriſti in quibuſdam adhuc eccleſijs ſeruari perhibetur, vt Romæ in baſilica Lateranenſi; & Brugis in Belgio annua & celebris fieri conſueuit ſupplicatio in honorem dominici cruoris, qui collectus fuerat à Nicodemo & Ioſeph, cum Chriſtum de cruce deponerent, & in monumento collocarent, de qua hiſtoria Molanus in natalibus ſanctorum Belgij ad 3. diem Maij. Sed & Nicephorus lib. 1. hiſtoriæ c. 20. refert B. virginem & B. Ioannem Euangeliſtam, ſanguinem a Chriſti latere manantem vaſculo decenti religioſe excepiſſe, vt & Metaphraſtes ad 15.

Boni viri eremitæ.

De ſanguine pretioſo Domini noſtri.

ad 15. Auguſti: nec profectò vlli dubium eſſe debet, quin omne illud quod ad ſacrum Chriſti corpus & veſtimenta pertinuerit, præſertim paſſionis tempore, fideles Chriſtiani magna cura conſeruauerint.

Carthuſiani, „Tandem anno 1413. Henricus quintus (*verba exſcribimus Walſinghami*) cœpit ſuis lare tria „monaſteria religioſorum, iuxta prædiū ſuū, quod Sheen (*hoc eſt radiatio*) vulgariter appel-

Cæleſtini. „latur. Vnum de ordine monachorum Carthuſienſium; aliud monachorum, qui Cæleſtini „vocantur, qui profitentes regulā S. Benedicti, quam ſeruare ſe dicunt ad literam, vlterius ſe „aſtringunt ad recluſionem perpetuam.) *huius monaſterij non meminerunt* [illegible] *mamus* [illegible] *pago vocato* Thiſlewrath, *ad ripā fluminis* Tham[illegible] *ex oppoſito* ſu-

Brigittini. *pradicti Carthuſ*[illegible] *cœnobij ſitum.)* Tertiū Brigittinorū, qui S. Auguſtini profitentur regulā, „quæ cum alijs adiectis cęremonijs, vocatur ab eis Regula ſaluatoris. His non licet habere „[illegible] quidem obolum, nec pecuniam tangere quouis modo. In hoc monaſterio „iuxta regulam debent eſſe ſorores ſexaginta, ſacerdotes tredecim, diaconi quatuor, octo „fratres laici. quibus omnibus computatis: tantus erit numerus perſonarum, quantus erat „tredecim Apoſtolorum & ſeptuaginta duorum diſcipulorum Chriſti. Hi non lineis, ſed la- „neis [illegible] viuunt. Qui duo conuentus habebūt vnam eccleſiam in communi. Montales „[illegible]bant ſub tecto: fratres inferius ad terram. Et ſunt vtrique conuentus ſeparatim incluſi: „[illegible] poſt [illegible]onem non licebit egredi niſi de Domini Papę licentia ſpeciali. Iſti duo „conuentus debent habere ex regula ſufficientem dotationem ad ſuſtentationem perſonarū „& ſe[illegible] portationem oneruin tanti monaſterij: ita quod abſque indigentia & „[illegible] dicitare, tam in annu ſterili quam fertili poſſint ſufficienter, quieteque ſubſiſtere: „poſtea vero ſi totus mundus poſſeſſiones & prædia eis offerret, quicquam omnino recipere „non liceret. Ante feſtum omnium ſanctorum annuatim computari debent & præſciri vi- „ctualia & neceſſaria anni ſubſequentis: & quæcumque tunc remanent de victualibus ſeu „pecunia anni tunc inſtantis, in craſtino omnium ſanctorum debent pauperibus erogari. Si „vero aliquando victualia ſequentis anni videntur non ſufficere, tunc de pecunia aut victua- „libus imminentis anni addatur ſequenti anno quantum neceſſe eſt, & non plus; ſi Abba- „tiſſa eiuſdem loci, & Generalis eiuſdem loci periculum animæ ſuæ voluerint euitare: & ex „poſt, quicquid remanſerit, egenis dari debet. Abbatiſſa cum conſenſu ſororum & fratrum, „eligere debet vnum de tredecim ſacerdotibus in confeſſorem generalem monaſterij, cui „omnes fratres obedire debent, & contra præceptum eius nihil omnino facere. Nullus vi- „rorum ſæcularium ſeu religioſorum ingredietur clauſtra monaſterij monialium, hęc de Bri- gittinis Walſinghamus. Vnicum tantum erat huius ordinis in Anglia monaſterium, ab altera parte ripæ Thameſis fluminis, non procul à monaſterio Carthuſianorum; Sion id vocabatur. Cuius cœnobij ſanctiſſimus conuentus fuga ex Anglia euadens, nunc eſt Liſbonæ in Hiſpania collocatus, de quo vide Sanderum in viſibilis monarchiæ opere præſtantiſſimo. Atque hæc ſunt [illegible] ū præcipuorum, quæ poſt Benedictinos in Angliam ſuis

Militares & alij multi ordines minus celebres. quique temporibus venerunt. [illegible] de militaribus ordinibus, Templariorum, S. Ioannis, S. Lazari, S. Thomæ de Acon, de Hoſpitalarijs ſub regula D. Auguſtini tempore ipſius Conqueſtoris, [illegible] Roncivallis, S. Spiritus in Saſia, De monte Iouis ex Sabaudia; de fratribus eremitis Robertinis a ſancto quodā eremita Anglo Roberto de Knaresborow ortū ducentibus de fratribus ſacciarijs ſiue de pænitentia, de Paulinis, Armenijs, Viridis vallis, ordinis martyrum; qui poſt Cluniacenſium & Canonicorum nigrorum ingreſſum diuerſis temporibus per Angliam ſedes habuere; nihil attinet dicere, cum non ita magno numero fuerint nec ita celebris notitiæ, ſicut iſti de quibus iam diximus. Hæc autem omnia ideo tam prolixo ſermone (ignoſcat lector beneuolus) de ordinum cæterorum in Angliam aduentum deduximus: vt conſiderent prudentes, an non ſit omnino incredibile, ſingulorum ordinum, etiam minimorum natalia, originesque, locum natalium, & fundatores ita exacte & accurate ab infinitis fere autoribus nationis noſtræ fuiſſe annotata, & literis conſignata: ſolius autem ordinis Benedictini, quam in confeſſo eſt cæteris omnibus multitudine & magnitudine monaſteriorum, & antiquitatis indubitatæ prærogatiua præluxiſſe, originem & natalia nullo modo, ne leui quidem brachio ab vno aliquo autore notata fuiſſe; niſi apud omnes pro certa & confeſſa veritate fuerit acceptatum, illum ordinem vna cum ipſo S. Auguſtino, hoc eſt cum ipſa ſacroſanctæ fidei doctrina in Angliam fuiſſe inuectum. Et quid dicimus de diligentia notandi origines ordinum religioſorum, cum etiam minimarum rerum primas vt ſic dicam epiphanias annotauerunt? Sanctum Benedictum qui prius Biſcop vocabatur, fatentur omnes, vitrearum feneſtrarum conſuetudinem, artemque ipſa vitra conflandi, vt & latomos, & ædificandi de ſaxea materia peritiam intuliſſe. Primum in Anglia

Pharmaco-

Pharmacopolam fuiſſe quendam Ioannem Falcaudum de Luca anno 32. Regis Eduardi 3. qui erat, Chriſti incarnati, 1357. Quomodo rem tantā omiſiſſent, quanta foret mutatio primæ regulæ monachalis, quam Apoſtoli ipſi ſeruauerunt, in aliam recentiorem, ſi vlla talis facta fuiſſet? Memoriæ tradiderunt, monachis primum in cœnobio Lindisfarnenſi vinum bibere permiſſum, quando Rex Etbeldredus habit ſuſcepiſſet, cū antea aquam ſolummodo, & lac potarent: & non annotarent, quando primum relicta priori regula poſteriorem per Angliam ſuſcepiſſent? Notarunt hoc de monachis Scotis ad paſchalem ritum conuerſis, & per Cuthbertum, & Boiſilum, & Wilfridum etiam ad ſanctam regulam traductis: quare non notaſſent idem de monachis per regna Cantuariæ & Orientalium Saxonum, quæ prima omnium fidem ſuſceperint: niſi quod nullam ibi in regula, quam Auguſtinus & ſocij ſtabiliuerant, mutationē agnouerint? In hiſtoria Elienſis monaſterij ſcribitur hoc quod ſubditur: *Eadgarus rex & Alfreda* (regina) *dederunt ſancto Athelwoldo manerium quod dicitur Suderborne, eo pacto, vt ille regulam S. Benedicti in Anglicum idioma de Latino transferret: qui ſic fecit; deinde vero B. Athelwoldus dedit eandem terram S. Aetheldredæ, hoc eſt cœnobio Elienſi.* Quare ergo, ſi tanti æſtimarunt regulæ traductionem in idioma Saxonicum; non etiam monumentis conſignarunt, quis primus eiuſdem regulæ obſeruantiam introduxerit, priori monachali regula S. Auguſtini obrogata? Tantæ rei notitia, qua factum eſt, vt monachatus Aegyptius Scotorum, & Romanus primorum Apoſtolorum fuerat abrogatus, non potuit ſilentio diligentiſſimorum maiorum noſtrorum inuolui, ſi vlla talis fuiſſet. Et reuera quis potius non videt eſſe maximè rationi conſentaneum, vt Auguſtinus, Laurentius, Mellitus homines Itali, regulam à S. Benedicto etiam Italo conſcriptam, & à Gregorio Romano Pontifice tantopere laudatam, in monaſteria ſua inferrent?

§. 21. Demonſtratio Septima,

Ex ipſo D. Gregory Monachatu.

Imo vero, cum non ſolum laudauerit Gregorius illam regulam, verum etiam ſolam illam laudauerit, nec vllam aliam in operibus iam extantibus laudaſſe cōperiatur: atque ita laudauiſſe, vt non obſcurè appareat ipſam exercuiſſe, ſub ipſa militaſſe: quis non dicat neceſſario conſequi, eius diſcipulos, monaſteriorum ab ipſo ædificatorum monachos præſertim in eodem, quo ipſe fuerat, cœnobio enutritos, fuiſſe etiam Benedictinos? Vt ſicut ex diſcipulorū monachatu patefecimus regulam ſub qua habitum geſſit Gregorius: ita ex eius etiam monachatu per legitimum circulum probemus quā regulam Gregorij diſcipuli fuerint profeſſi. Primum igitur, animaduertat prudens lector, quam exquiſitis verbis ipſius S. Benedicti excellentem ſpiritum pingat Gregorius, 2. dial c. 8. ſub perſona Petri, ex dictis Gregorij Epiphonema ſubinferentis: *Mira ſunt & ſtupenda, quæ dicis. Nam in aqua ex petra producta Moyſen: in ferro vero, quod ex profundo aquæ redijt, Heliſæum; in aquæ itinere Petrum; in corui obſequio Eliam; in luctu autem mortis inimici, Dauid video: &, vt perpendo, vir iſte ſpiritu iuſtorum omnium plenus fuit.* Quid ſimile de Equitio? quid huic laudi par de vllo patrum, quorum geſta in dialogis narrat, protulit? quis non videt hæc ab illo ex abundantia amoris & venerationis erga S. Benedictum, vt patrem ſuum, profundi? vt omittam illa non parui momenti, in hiſtoriam S. Equitij, vnicum ſolum primi libri capitulum inſumpſiſſe? in hiſtoriam vero S. Benedicti totum ſecundū librum impendiſſe. Deinde, enarratis aliquot Equitij miraculis & geſtis, Petrum vt alia eiuſdem ſancti Patris acta cognoſcat ad Albinum Epiſcopū, qui ipſum Equitium familiariter nouerat, ablegat. & à Fortunato, qui ipſi etiam Gregorio ſatis erat in amicitia dilectus, ea, quæ de S. Equitio narrauit, ſe accepiſſe fatetur; At cur non ipſe Gregorius, ſi diſcipulus erat S. Equitij, tam nuper defuncti, vt eius familiarem Fortunatum ipſe etiam familiariter nouerit non etiam plura de Equitio nouerat, quam Fortunatus? Fortunatus nō erat ſancti Equitij diſcipulus, ſed amicus tantū, & qui aliquoties ad eius colloquium admiſſus fuerat: Gregorius, ſi diſcipulus, & non cum ipſo Equitio vixiſſet, at à Valentino (vt iſti recentiores aſſerunt) monacho Equitiani monaſterij, longe plura nouiſſet; & tamen pauciſſima videtur ab ipſo narrante de Equitio cognouiſſe. Si Valentinus Equitij diſcipulus, aut de Equitij monaſterio fuiſſet: certe ipſum plura de eo narrantem Gregorius audiuiſſet; plura ab eo ipſe Gregorius tam diligens huiuſmodi rerum indagator inquiſiuiſſet. At S. Benedicti omnia geſta, ab ipſo pueritiæ tempore vſque ad fælicem eius tranſitum adeo exacte perdidiciſſe ſe indicat, idque à quatuor ipſius diſcipulis præcipuis, longæuis & ſūma

auctoritate

authoritate præditis viris, vt cum totum ſecundum librum eius ſolius vitæ enarrandę tribuerit, adhuc tamen fateatur, ſe multa alia habere de ſanctiſſimi patris virtutibus nota, quę non narrat, ne nunquam finem narrandi faceret. Certe nimium pertinax eſt in ſuſcepta ſemel opinione, qui hanc S. Gregorij admirabilem erga S. Benedictum perpendens deuotionem, non fateatur ipſum, cum monachus fuerit, ſub eius potius, quam alterius regula militaſſe.

Gregorium certe virum fuiſſe, tum alijs omnibus virtutum præconijs, tum præcipue diſcretionis laude præcipuum, & liber Paſtoralis ab eo editus, & vita in regimine, iuxta ipſius Paſtoralis ſui regulas formata demunſtrant. Hic igitur talis tantuſque diſcretionis amator, quam aliam regulam, ſibi deligeret, præſertim in ſumma corporis imbecillitate & teneritudine exercendam, niſi quam ij ſe nouiſſet, & prædicaſſet diſcretione præcipuam? Perpendantur illa eius verba 2. dial. c. 36. *Libet Petre adhuc de hoc venerabili patre multa narrare: ſed quædam eius ſtudioſe prætereo, quia ad aliorum geſta euoluenda feſtino. Hoc autem nolo te lateat, quod vir Dei, inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoq; verbo non mediocriter refulſit. Nam ſcripſit monachorum regulam, diſcretione præcipuam, ſermone luculentam: cuius ſiquis velit ſubtilius mores vitamque cognoſcere, poteſt in eadem inſtitutione regulæ omnes monaſterij illius actus inuenire; quia ſanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quam vixit.* Quid enim eſt hoc quod dicit monachorum regulam diſcretione præcipuam, niſi præ omnibus alijs regulis monachorum, maxima diſcretionis laude excellentem: quaque proinde merito ſuo debeat ab ijs, qui conuerſionis gratiam requirunt, ad vitæ formandæ vſum aſſumi? quid eſt hoc quod dicit, ſubtilius, hoc eſt penitius, clarius, euidentius poſſe omne magiſterium S. Benedicti a diligenti regulæ examinatore percipi, quam ex actuum ipſius narratione: niſi quod ex illa ipſa regulæ ſuæ meditatione D. Benedictus, dum eam in actum vitæ reducere conatur, ad tantæ ſanctitatis inſtar emicuiſſe: Quid eſt hoc, *non potuit aliter ſcribere quam vixit*, dictum in laudem regulæ, niſi idem ac ſi dixiſſet, non potuiſſe aliter quam ſanctiſſimè viuere, qui tantæ ſanctitatis ac diſcretionis magiſtram regulam diſcipulis ſuis dediſſet?

Quis præterea tam viliter de Gregorio ſentiat, vt de eo poſſet verè dici illud furentis fœminæ apud Poetam, *video meliora, proboque, Deteriora ſequor?* idque in re maxima omnium, nempe quæ ad tranquillitatem profectumque ſpiritualem ſuum & monachorum ſuorum, quibuſcum viuere decreuerat, pertinebat: vidit nempe regulam S. Benedicti præ omnibus alijs aptiſſimam eſſe ad religioſam perfectionem ſemitam; idque ita eſſe pleniſſime agnouit, longe antequam monachus fieret, quando nempe à Conſtantino Simplicioque diſcipulis præcipuis D. Benedicti, vitam, mores, geſtaque illius tam diligenter inquiſiuiſſet. Non eſt igitur exiſtimandum, eum meliorem cæteris regulam agnouiſſe, eaque inferiorem, & inſtituto ſuo minus idoneam aſſumpſiſſe. Feciſſet enim quod illam furentem fœminam diximus feciſſet id, quod nunquam feciſſet alius quiſpiam Gregorio ſanctitate & iudicio ſimilis. Præſertim cum illi integrum eſſet, in ſuum monaſterium, quãcumque vellet regulam aut inſtitutionem introducere. Conſideretur & illud Gregorium virum nobilem, iam ætate florentem, nobiliter enutritum, delicatum corpore, & complexione, diſcretionis amatorem maximum, qui aliorum imbecillitati miſericordiſſima pietate compati ſoleret: quidnam mouerer vt ſibi etiam non compateretur, & potius illam regulam quam longa inſpectione, & conſuetudine cum diſcipulis D. Benedicti, nouiſſet diſcretione præcipuam, etiam infirmioribus corpuſculis facilẽ, & robuſtiſſimis tamen cõplexionibus ſufficienter difficilem ſibi præleberet, quam aliam quamuis rigidiorẽ? Et certè rigidiorem, minuſque accõmodã Gregorij complexioni fuiſſe Equitij ipſius vitã ea eius modo & veſtimentorũ vilita e quę narrat Gregorius, ſatis conſtat. Vt omittamus argumentũ ex cõiectura non mala deſumptum, quod D. Benedictus & Gregorius ex eadẽ familia Aniciorum fuiſſe dicantur: & ſcimus longè potentius trahi homines domeſticarum virtutum exemplis, quam alienæ familiæ inſignibus. Ergo nemo iam male de iudicio S. Gregorij ſentiet, vt quam regulam ipſe nouiſſet, alijſque ſcripto confirmaſſet eſſe diſcretione ſuper alias omnes præcipuam, ipſe monachus futurus non aſſumpſerit, ſed aliam aliquam minus probatam, minus diſcretionis luce illuſtrem ſibi ſeruandam eligeret. Non eſt hoc de Gregorij prudentia concedendum: vt quod optimum alijs facto indicaret, id ſe in eadem cauſa & occaſione ſibi faciendum non putauerit.

Sed & illud maxime eſt ponderandum, quorumnã deſiderijs ſatisfacere cupiens hunc dialogorum librum Gregorius ediderit? Dicat ipſe lib. 2. cap. 50. indict. 11 quæ eſt ad Maximinianum. *Fratres mei, qui mecum familiariter viuunt, omni modo me compellunt, de miraculis Patrum, quæ in Italia facta audiuimus, ſub breuitate ſcribere. Ad quãrem ſolatio veſtræ charitatis vehementer indigeo, vt ea quæ vobis in memoriam redeunt, quæque cognouiſſe vos contigit, mihi breuiter indicetis.*

tis. Significat aperte ſe dialogum de virtutibus & miraculis patrum Italicorum ad monachorum ſuorum, quibuſcum familiariter colloquia ſolebat inſtituere, ſolatium contexuiſſe. Iam vero dicat nobis quilibet non imprudens rerum arbiter, quibuſnam monachis maximè faceret ad ſolatium & exemplum dialogi huius lectio; Benedictinis ne, an Equitianis? ſi Equitiani non ſint ijdem qui & Benedictini; De Equitio vnicum breue caput, de S. Benedicto totum librum ſecundum ſcripſit. Equitium laudat quidem à munditia, & zelo animarum, & ſimplicitate vitæ. at quid ea laudatio ad præconia, quę pleno ore fundit de S. Benedicto? Equitij regulam ne ſemel quidem commemorat: D. Benedicti regulam omnibus alijs præfert; & ideam quandã vitę & virtutum ipſius venerabilis Patris in ea exhiberi ſapienti lectori indicat. Quis autem, ne dicam magno Gregorio par, ſed vel mediocriter pollens prudentiæ & diſcretionis dictamine, ſuſcipiens prouinciam ea quæ Auguſtinianis, verbi cauſa, ad vitam ſuam rectè informandam prodeſſent, ſcribendi, de S. Auguſtino pauca, de regula eius nihil; de D. Baſilio fere omnia, de regula ipſius præſtantiſſima quæque pronunciaret? Verè quidem ea commemoratione, Baſilius, eiſque laudibus digna foret Baſilij regula: ſed quid hæc ad informationem Auguſtiniani ordinis: aut Franciſcani? Quis ferret talem informatorem, aut conſolatorem: qui Franciſcanos eruditurus ſpiritualium virorum exemplis, de ipſorum patribus nihil ferè produceret? qui eos ad ſpiritum regulæ Seraphici patris exhortaturus, nihil de ea ipſa loquutus, proponeret illis laudes regulæ Benedictinæ? Puta, bone anle & prudens lector, rectène de Gregorij iudicio & prudentia ſentiant, qui ipſum inducunt ita fratribus Equitianis ſcribentem, vt ipſis regulam D. Benedicti, alterius videlicet & diuerſi ordinis ſummis laudibus efferat, Equitianæ vero ne ſemel quidem meminerit? At ſi hæc omnia fratribus cupide poſtulantibus ideo conceſſerit Gregorius, vt eos ad veſtigia patris ſui Benedicti paſſibus ſedulæ imitationis ſectanda impelleret: ſanè appoſitiſſime, prudentiſſimèque & ex dictamine naturæ, artis, & prudentiæ id præſtitit.

At vero qui legens eiuſdem ſancti Patris noſtri Gregorij commentarium in libros regum non aperte & euidenter perſpicit, ipſum ibi ſe Benedictinum profiteri: profectò ideo non perſpicit, quia ſciens videnſque oculos ad tantum veritatis ſplendorem claudit. Ponamus verba ea methodo, qua R. Caetanus noſter poſuit, vt vtrimque vno intuitu compacata ſibi mutuem verba, veriſſimum id eſſe, quod protulimus, comprobent. Eadem explicat monachis ſuis: & ſe illius profeſſorem inſinuat.

Dicit Sanctiſſimus P. Gregorius lib. 4. Commentariorum in 1. Reg. cap. 4.

ET non exaudiet vos Dominus in die illa. Qui regem petierant, à facie regis clamant, quando ij qui agere ſpiritualem vitam ſub bono rectore vouerant, eiuſdem vitæ relinquere labores tentant &c. Et quia cæco corda lucem videre non poſſunt, ad Dominum clamant: id eſt, vt euadere ſpirituale iugum poſſint, Dominum obſecrant. Sed, non exaudit eos Dominus in die illa. Quæ eſt dies illa, qua reprobi ſubiecti Dominũ obſecrant, niſi intentiõ vanæ proſperitatis? Non exaudiuntur: quia profectò per diuinam gratiam nunquam fit, vt bonis rectoribus ſemel promiſſa ſubiectio, libera egredi ad mundi delectationes poſſit. Quare & cauſam ſubiunxit, dicens, *quia petiſtis vobis Regem*; Quaſi dicat: Paſtoribus ſpiritualibus promiſſa ſubiectio indiſſolubilis eſt, &c. Hoc quia ad hiſtoriam dicimus, notandum eſſe cenſemus, quia omnipotens Deus, dum ius regis prædicit, religioſis præpoſitis formã inſtitutionis impendit. Quare? vt qui arctiſſimam conuerſationis viam imperant, nouiter accedentibus facile aditum non impendant. Quare & eiuſdem arctiſſimæ vitę magiſter optimus

Dicit Sanctiſſimus Pater Benedictus in Regulæ cap. 58.

NOuiter veniat ſi quis ad conuerſionẽ, nõ ei facilis tribuatur ingreſſus: ſed ſicut ait Apoſtolus, probantur ſpiritus ſi ex Deo ſunt. Ergo ſi veniens perſeuerauerit pulſans, & illatas ſibi iniurias & difficultatẽ ingreſſus poſt quatuor aut quinque dies viſus fuerit patienter portare, & perſiſtere petitioni ſuæ, annuatur ei ingreſſus, & ſit in cella hoſpitum paucis diebus. Poſtea autem ſit in cella nouitiorum, vbi meditetur, & manducet, & dormiat. Et ſenior ei talis deputetur, qui aptus ſit ad lucrandas animas, & qui ſuper eum omnino curioſe intendat, & ſolicitus ſit, ſi verè Deum quærat, ſi ſolicitus eſt ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. Prædicantur ei omnia dura, & aſpera per quæ itur ad Deum. Et ſi promiſerit de ſtabilitate ſua perſeuerantiam, poſt duorum menſium circulum legatur ei hæc regula per ordinem, & dicatur ei: Ecce lex, ſub qua militare vis; Si potes obſeruare, ingredere: ſi vero non potes, liber diſcede. Si adhuc ſteterit, tunc ducatur in ſupradictam cellam nouitiorum, & iterum probatur in omni patientia; & poſt ſex menſium circulum relegatur

„ tiſſimus, ſummæ veritatis diſcipulus eruditus, „ præcipit, dicens: Probate ſpiritus, ſi ex Deo „ ſint; Et item: Nuncientur ei dura, & aſpera, „ per quæ itur ad Deum, vt ſciat ad quid „ intrat. Prædicat ergo Dominus tuus Regis, „ dicat, ſciat omnia, quales carnales futuri „ ſunt in eius obſeruatione; & vt ad viã vir- „ tutis debiles facile nõ accedant, fortes Præ- „ poſiti, facile debiles nequaquam accipiant. „ Celeritas quidem conuerſionis plærumque „ oritur ex præcipitatione concilij, tum ex in- „ cremento deuotionis. Nam cum infirmi „ fortia promittant, non eſt expertum robur „ animi, ſed confuſio diſcretionis. Quos om- „ nes ſub vnius denotatione ſapiẽs admonet, „ qui dicit, ſupra te onus ne leuaueris. Qui „ ergo in regularis vitæ ſorti propoſito alijs „ præſunt, tanto diſcretius debent ad eandem „ vitam conuerſos recipere: quanto & vtilius „ prænoſcendum eſt accedentium petitio ex „ virtute ſit animi, an ex præcipitatione vo- „ luntatis.

„ gatur ei regula, vt ſciat ad quid ingre- „ ditur. Et ſi adhuc ſtat, poſt quatuor menſes „ iterum relegatur ei eadem regula. Et ſi „ habita ſecum deliberatione promiſerit ſe „ omnia cuſtodire, & cuncta ſibi im- „ perata ſeruare, tunc ſuſcipiatur in con- „ gregatione, ſciẽs ſe ſub lege regulę cõſtitu- „ tũ, quod ei ex illa die non liceat de mona- „ ſterio egredi, nec collum excutere de ſub „ iugo regulæ, quam ſub tam moroſa delibe- „ ratione licuit recuſare aut ſuſcipere.

Euidens hæc eſt Gregorio ſub regula S. Benedicti vixiſſe.

Primum omnium hic Gregorium regulam ſancti Benedicti citare, quamuis eum non nominet, ſatis euidenter patet, quia verba ipſa regulæ citat, eaque ad illuſtrationem ſcripturæ, aut potius ſcripturam ſanctam ad confirmandum regulæ præceptum accommodat. Deinde ſcriptorem regulæ, nempe Benedictum, vocat *arctiſſimæ vitæ magiſtrum optimum, ſummæ veritatis diſcipulum eruditum*; ipſum (debet enim hoc valde penſari) Benedictum hoc ornat elogio, non Auguſtinum, non Baſilium, non Pachomium, non Equitium; nec eorum aut regulam, aut magiſterium Præpoſitis monachorum in receptione diſcreta nouitiorum imitãdum proponit, ſed præceptum verbatim recitat regulæ Benedictinæ, præceptum optimi magiſtri arctiſſimæ vitæ, hoc eſt, monaſticæ conuerſationis. Quis igitur clarè non videt, Gregorium non alium hic agnoſcere monaſtices magiſtrum quam S. Benedictum; non aliam monachorum regulam quam D. Benedicti, non aliam Præpoſitorum in nouitijs formãdis idæam præcipuam, poſt ſcripturam ſanctam, præterquam regulam D. Benedicti? An quiſquam eſt omnium, qui nunc ſunt Auguſtinianorum, aut Baſilianorum, qui ita loqui vellet, vt in ipſa diſciplina religioſa, quam profiteretur, D. Benedictum magiſtrum ſuæ monaſtices optimum diceret non vero Auguſtinum, aut Baſilium? præſertim cum hi Epiſcopi eſſent, ille vero preſbyter duntaxat exiſteret? aut D. Gregorius putaretur rectè apud diſcipulos ſuos, fratres monaſterij ſui, cõſuluiſſe honori Nutritoris ſui Equitij, (ſi Equitius Benedictinus nõ fuerit) cum vitæ regularis magiſtrum optimum, alium ab Equitio laudaret? Eratne illi ignotus ante monachatum Benedictus, vt prius incideret in Equitianum inſtitutum, quam potuerit agnouiſſe Benedictinum? Non poteſt hoc dici. Nam commentarios hos in libros regum ſcripſit procul dubio monachus adhuc inter fratres degens, & ad eoſdem (vt ſtatim videbimus) ſæpe ſermonem conuertens: at iamdiu ante monachatum D. Benedicti virtutes regulamque ab ipſius diſcipulis Conſtantino, & Simplicio, qui ante monachatũ Gregorij (iuxta Baronij & Gallonij computationem) obierant. Imprudentem igitur faciunt iſti magnum Gregorium, qui quam *regulam diſcretione præcipuam; ab optimo arctiſſimæ vitæ magiſtro; a ſummæ veritatis diſcipulo* conſcriptam, priuſquam fuerat monachus, nouerat, non tamen, cum monachus factus eſt, amator ſummus diſcretionis, acceptauit. Sed pergamus adhuc in comparatione Præceptoris optimi, & diſcipuli verè magni.

S. Gregorius explicat nouitijs ſuis formã profeſſionis Benedictinæ.

Dicit paulo poſt locum citatum D. Gregorius.

„ AVdire vocem populi, eſt, quæ ſanctæ conuerſationis habitum petẽtes „ exterius dicant, agnoſcere. Nam velut ſo- lam

Statuerat hoc idem antea Pater Benedictus in regula cap. eodem.

„ SVſcipiendus autem in oratorio coram „ omnibus promittat de ſtabilitate ſua, „ & conuerſione morum ſuorum, & obe- „ dientia

„lam accedentium vocem audimus, eum ſci-
„mus, quæ exterius aſſerunt: ſed quales in-
„ter ſponſionis aſſentiones futuri ſunt, non
„videmus. Loqui ergo ea in auribus Domi-
„ni debemus, vt ipſe ſponſionis verba ſuſci-
„piat, qui dum verba audit, corda diſcutit:
„& ex textu profeſſionis vſuras ex[i]git ro-
„buſti operis. Hoc namque nouitiorum no-
„ſtrorum mentes audiant & expaueſcant:
„quia videlicet quod nobis dicunt in auri-
„bus Domini loquimur. Nam quod cum
„nobis promittunt, Deo offerimus: vt ipſe
„iam de manibus noſtris teneat, quod ex-
„quirat. Quæ profectu libertas tectionis, eſt
„obligatio ſubditi: quia tãto diſtrictiori ſen-
„tentiæ ſubditur, quanto apertius ſcire po-
„teſt, quia de eo quod reſpondet, omnipo-
„tenti Deo rationem reddere debet. Cũ ergo
„ea, quæ nouitij promittunt, Deo offeri-
„mus: quaſi chirographum, quod nobis fa-
„ciunt, illi damus.

„dientia, coram Deo & ſanctis eius; vt ſi ali-
„quando aliter fecerit, ab eo ſe damnandum
„ſciat, quem irridet. De qua promiſſione
„ſua faciat petitionem ad nomen ſancto-
„rum, quorum reliquiæ ibi ſunt, & Abba-
„tis præſentis. Quam petitionem manu ſua
„ſcribat, aut certè, ſi non ſcit literas, alter
„ab eo rogatus ſcribat, & ille nouitius ſi-
„gnum faciat, & manu ſua eam ſuper altare
„ponat. *Et poſtea*: Illam tamen petitionem
„*eius*, quam deſuper altare Abbas tulit, non
„recipiat (*monachus egredi volens ad ſeculum*)
„ſed in monaſterio reſeruetur.

Coniecimus ex verbis Gregorij, quod antea ibi habebatur, *ex textu profectionis*: ſine dubio enim mendum eſt, pro eo quod debuit eſſe, *ex textu profeſſionis*, hoc eſt ſponſionis quam facit nouitius ad ſtabilitatem recipiendus: neque enim profectionis ſeu profectus textus recte dicitur, ſed proprie textus de eo quod legi ſolet, vſurpatur. Nec ex profectu aut profectione tam intelligenter accipimus, *Deum exigere robuſti vſuram operis*; opus enim robuſtum non tam opponitur profectui, qui vtrique opus aut certe conatum robuſti operis includit, quam promiſſioni, ſponſioni aut profeſſioni, qua nos ad opera robuſta aſtringimus; ab hac enim promiſſione aut profeſſione, ſicut in cauſis ciuilibus & vadimonijs fieri ſolet ab obligationibus & chirographis, intelligenter dicitur Deus vſuram operis promiſſi, ſed neglecti & ſuo tempore non perſoluti exigere. Sed vt vt ſit de verbo illo, quia in eo non eſt vis noſtri argumenti: quis hic rurſus non videt, D. Gregorium eos alloqui nouitios, qui eiuſdem inſtituti eſſent competentes, cuius ipſe erat profeſſor? Hoc, inquit, *nouitiorum noſtrorum mentes audiant*. quid eſt illud *nouitiorum noſtrorum* niſi eorum, qui ſub eadem nobiſcum regula Deo militare deſiderant? Et quæ poteſt ab vllo arbitro, (qui ſua ſecum non adferat præiudicia) regula poteſt hic regula accipi alia, quam illa, cuius præceptum, ritum, & modum profeſſionis fere verbatim nouitijs ob oculos Gregorius proponit? Promat Gallonius locum aliquem ex regula Baſilij, vel Auguſtini, qui ita ad amuſſim reſpondeat per omnia huic allegoriæ Gregorianæ, ſicut reſpondet, locus ille regulæ S. Benedicti; Nam S. Equitij, nec regulam quidem vllam nec conſuetudinem aut traditionem, præter ea quæ in dialogo poſuit Gregorius, etiam ſi omnes omnium bibliothecarum pluteos excutiant, poterunt inuenire. Nec ante regulam S. Benedicti facile poterunt oſtendere textum profeſſionis, ſiue petitionis à nouitio faciendæ, aut chirographum ſponſionis: quæ hic ponit Gregorius; & ante Gregorium ſolus D. Benedictus. Promant authorem vllum; promant inquam ante regulam D. Benedicti vllum præceptum antiquorum monachorũ de ſolemni profeſſione emittenda coram tota congregatione, & ſuo eiuſmodi profeſſuri chirographo ſigno roboranda, & ad altare Dei offerenda: Promant aliquid tale ex vlla alia regula; ſed non poſſunt: hanc enim ſolemnitatem profeſſionis a D. Benedicto introductam omnes fatentur; antea vſurpatam, nemo vllibi legit aut inuenit; quam tamen videt Lector hic à D. Gregorio expreſſe poni, atque adeo ex regula D. Benedicti; vnde rurſus fit euidenti ſequela ipſum fuiſſe Benedictinum. Quorſum enim D. Gregorius ita regulæ Benedictinæ leges ſuis proponit, & exponit nouitijs, ſi ille, & illi non fuerint Benedictini? Adhuc audiamus.

Et hinc euidenter colligitur Benedictinum fuiſſe Gregorium.

Subdit ibidem magnus Gregorius.

„SVperius propheta futura proſpiciens
„ait, Clamabitis ad Dominum, & non
„exaudiet, quia petiſtis vobis regem. Nunc
„vero

Eodem ſenſu, ſimilibuſque verbis loquitur S. P. Benedictus, cap. 27.

„OMni ſolicitudine curam gerat Abbas
„circa delinquentes fratres: quia non
„eſt opus ſanis medicus, ſed male habenti-
„bus.

Explicat duo capita regulæ de ſolicitudine circa excõmunicatos.

„vero dominus dicit: Audi vocem eorum,
„& conſtitue ſuper eos regem. Quid per
„hoc nobis oſtenditur, niſi, quod ſępe bo-
„nis rectoribus ſanctæ eccleſiæ diuinitus in-
„ſpiratur, vt cœleſtis vitę ſtudijs eos ſubdãt,
„qui ſub diſciplina eiuſdem profeſſionis po-
„ſtea deuoti non ſunt? Qui profecto poſtea
„à facie regis clamaturi ſunt, & tamen diui-
„no præcepto regem recipiunt: quia diuini-
„tus inſpirantur ad ſeruientem Dei deuote
„accedere, quos in augmento mercedis æ-
„ternæ paſtorum ſolicitudo magni laboris
„ſub eiuſdem ſeruitutis vinculo debeat co-
„hibere. Ad Dominum nempe clamare di-
„cuntur à facie regis ſui: ſed quid à Domino
„miſſus Propheta reſpondeat, ipſi reges au-
„diant, vt quid agere debeant, inter ipſos
„clamores ſciant. Non inquit, exaudiet vos.
„Ergo nec ipſi exaudire debent. Qui enim
„in ſanctis monaſterijs ſunt tepidi, meden-
„di ſunt quaſi ægri. non ſunt eijciendi, vt
„moriui. Nam ſi a Domino miſſi ſunt, inter
„ſpiritualium vnguentorum fométa reſipiſ-
„cent. Dicat ergo Dominus, conſtitue ſuper
„eos regem: quia profecto nonnulli ad ſer-
„uitutem Dei veniunt deuoti, qui & refri-
„geſcere permittuntur: ſed paſtorum ſtudio,
„quorum ſe præcepto ſubdiderunt, diuina
„inſpiratione, ad amorem cœleſtis patriæ
„recaleſcunt.

„bus. Et ideo vti debet omni modo vt ſa-
„piens medicus, immittere quaſi occultos
„conſolatores ſenipectas, id eſt, ſeniores ſa-
„pientes fratres, qui quaſi ſecreto conſolen-
„tur fratrem fluctuantem, & prouocent eũ
„ad humilitatis ſatisfactionem. *&c.* Magno-
„pere enim debet ſolicitudinem gerere Ab-
„bas, & omni ſagacitate & induſtria curare
„ne aliquam de ouibus ſibi creditis per-
„dat.

Et cap. 28.

„SI quis frater frequenter correptus pro
„qualibet culpa, ſi etiam excommunica-
„tus non ſe emendauerit, acrior ei accedat
„correptio, id eſt, vt verberum vindicta in
„eum procedat. Quod ſi nec ita ſe correxe-
„rit, aut forte, quod abſit, in ſuperbiam ela-
„tus, etiam defendere voluerit opera ſua:
„tunc Abbas faciat quod ſapiens medicus: ſi
„exhibuit fomenta, ſi vnguenta exhortatio-
„num, ſi medicamina diuinarum ſcriptura-
„rum, ſi ad vltimum vſtionem excommuni-
„cationis, vel plagas virgarum: & iam vide-
„rit nihil ſuam præualere induſtriam: adhi-
„beat etiam, quod maius eſt ſuam & om-
„nium fratrum pro eo orationem, vt Domi-
„nus, qui omnia poteſt, operetur ſalutem
„circa infirmum fratrem.

Nemini ingenuo rerum æſtimatori exiſtimamus in dubium poſſe venire, vbi hæc vtraque perlegerit, & attente comparauerit: quin ſua Gregorius ex Pręceptoris Benedicti ſenſis deſumpſerit aut certe ad ea reſpexerit: & cum hæc coram monachis ſuis, & pro eis tractauerit, vt quid ipſi à Præpoſitis, quid Præpoſiti ab illis expectare debeant, explicuerit; ideo his ſẽtentijs verbiſque vti voluerit, quia apud eos tanto plus põderis habere iudicabat, quę & ex ipſorum regula ſumerent deprompta, & diuinæ ſcripturæ documentis illuſtrata. Sed pergunt adhuc pari paſſu Pater & Filius.

D. Gregorius eodem cap. paulo infr. de Samuele loquens.

„NAm ſanctus vir tantæ erat diſtrictio-
„nis, vt ſtatutas dies & horas haberet,
„in quibus eum, qui cuperet, videre potuiſ-
„ſet. Dicunt ergo, *Feſtina*; Ac ſi dicant, ſi ſta-
„tutum tempus tranſierit, in horis ſuæ quie-
„tis, verbis aut actionibus non intendit.
„Qui ergo remotę vitę ordinem ſumpſimus,
„hoc obſeruare attentius debemus. Statuẽ-
„dæ ſunt nobis horę miniſterij, vt breuiter
„perſiſtamus in opere, feſtinanter redire va-
„leamus ad contemplationis arcẽ. Ipſæ au-
„tẽ ſecreti ſilentij noſtri moræ tanta legedi-
„ſtrictionis cuſtodiendæ ſunt: vt ipſi etiã, qui
„accedere ſolent, ſciant, quia contra pro-
„poſitum noſtrum ad nos acceſſum non ha-
„beant.

S. Benedictus Reg. c. 8.

„OTioſitas inimica eſt animæ, & ideo
„certis temporibus occupari debent
„fratres in labore manuum, certis iterum
„horis in lectione diuina. *& cap.* 42. Omni
„tempore ſilentio ſtudere debent monachi
„maxime tamen nocturnis horis, *& cap.* 6.
„Ergo quamuis de bonis & ſanctis ad ædifi-
„cationem colloquijs, perfectis diſcipulis,
„propter taciturnitatis grauitatem rara lo-
„quendi concedatur licentia, quia ſcriptum
„eſt, in multiloquio non effugies peccatum
„*& cap.* 4. *in fine.* Quod ſi inuentus fuerit
„quiſquam hanc pręuaricari taciturnitatis
„regulam, grauiori vindictæ ſubiaceat, ex-
„cepto, ſi neceſſitas hoſpitum ſuperuenerit,
„aut forte Abbas alicui aliquid iuſſerit.
„Quod tamen & ipſum cum ſumma graui-
„tate & moderatione honeſtiſsime fiat.

Apparet

A[illegible]paret etiam in his locis D. Gregorium de conſuetis monachorum, vt vocamus, recol-[illegible]s, ſtatu[illegible]que v[illegible]ciſsitudinibus operum & orationum, ſiue operis manuum, & ope-[illegible] q[illegible]d in officio diuino, & lectione, ſeu me[illegible]tatione ac contemplatione conſiſtit; illa [illegible]ſtræ capita verbis ſuis innuere, quę de[illegible] ac temporum & agendorum vtili diſpoſi[illegible]ue diſtricta cuſtodia conſti[illegible]uunt; & ita fratribus ſuis altiſsima ſacræ ſcripturæ [illegible]la[illegible]er[illegible]ta[illegible], vt ea ad ſanctam r[illegible]ularis vitæ obſeruantiam accommodet, & hanc ex [illegible]ste[illegible] magis venerabilem. Sed & Epiſtolæ, quas ſanctiſsimus Pontifex ſummo ſtudio, & [illegible]tudi[illegible] præcipua pro monach orum n[illegible]gotijs ſcribere dignatus eſt, omnes ita clarè cum [illegible]ſtau[illegible]e monachum B[illegible]nedicti[illegible], vt nihil poſsit eſſe clarius: inſpiciamus eadem me-[illegible]mparationis duas ex [illegible]s.

[illegible] D[illegible]ctor magnus lib. 9. Ep. 42. [illegible]d Vrbicum Abbatem.

„I[illegible]que v[illegible]lumus, vt Domitius presby-„[illegible], Abbas eſſe Lucuſiani monaſterij „[illegible]r, eique Præpoſitus Lucifer mona-„[illegible] [illegible]ius requieſcere ſolatio v[illegible]leat. „[illegible] pa[illegible]. Catellum monachũ in Lucu-„[illegible]naſterio Præpoſitum dilectio tua „[illegible]oluerat: quod poſtquam fieri man-„[illegible]mus quia monachus non ſit agnoui-„[illegible]. [illegible] parua enim eulogia, quam Bo-„[illegible]us monachus accepit, partem petendo, „[illegible]n[illegible]entionem facere in itinere minime ti-„[illegible]quod ex quanta amaritudine cor[illegible]is „[illegible]ſcenderi[illegible] poterit tua dilectio ſcire, ſi „[illegible]egulam monachorum noſſe voluiſſet. Ex „[illegible]epulo autem tuo cognouimus, quia tu, „[illegible] Abbas diceris eſſe, adhuc eſſe mona-„[illegible]us neſcis. Et credo, quod non diſparis „mentis ſit in hac diuiſione Cellerarius e-„[illegible] Lucifer, quem Præpoſitum fieri dixi-„[illegible] tollerabilius eſt antiquiorem fra-„trem, quam nouum, & puerum tollerare.

Scribit etiam Sancti[illegible]mus Patriarcha in Regula.

„CAp. 65. Abbas cum conſilio fratrum „timentium Deum, ordinet ipſe ſibi „Præpoſitum: Qui tamen Præpoſitus illa „agat cum reuerentia, quæ ab Abbate ſuo ei „iniuncta fuerint, nihil contra Abbatis vo-„luntatem, aut ordinationem faciens.

„*Cap.* 54. Nullatenus liceat monacho, „nec à parentibus ſuis, nec à quoquam ho-„minum, nec ſibi inuicem, literas, aut eu-„logias, aut quælibet munuſcula accipere „aut dare, ſine precepto Abbatis ſui, *&c.* „Quod ſi iuſſerit ſuſcipi, in Abbatis ſit pote-„ſtate cui illud iubeat dari: & non contriſte-„tur frater, cui forte directum fuerit, vt non „detur occaſio diabolo, qui autem aliter prę-„ſumpſerit diſciplinæ regulari ſubiaceat.

„*Cap.* 64. *de Abbate loquens:* Pręcipue vt prę-„ſentem regulã in omnibus conſeruet, *&c.*

„*Cap.* 31. Cellerarius eligatur de congre-„gatione ſapiens, maturus, ſobrius, *&c.* ti-„mens Deum, qui omni congregationi ſit „ſicut Pater.

Ex [illegible]ac certe comparatione cuiuis habenti oculos mentis apertos conſtat, & *regulam mo-*[illegible]*or*[illegible]*m* in hoc cœnobio Lucuſiano ſeruatam, regulamque i[illegible]lam eſſe ipſam, quam ſcripſit [illegible]ene[illegible]ctus, in qua caput 54. habet illam epigraphem. *Quod non debeat monachus literas, [illegible] accipere ſine iuſſu Abbatis*; Bonus autem hic monachus iuuenis, ex monaſterio, [illegible]e nou[illegible]er extruxerat, fuerat per Vrbicũ Abbatem extractus iuſſu Gregorij, vt Lu-[illegible]iano monaſterio Abbas præponeretur; & Catellus ibidem fieret ſub eo Præpoſitus: qui [illegible]en in itinere cum Bono de parte eul[illegible]æ auſus fuit contendere, Hunc ergo primo iudicat [illegible] ipſum indignum munere Præp[illegible]ſiti, atque adeo alium loco eius ſubſtituit, qui ſci-[illegible]et [illegible]u[illegible]eret cum Abbate ſuo contendere; quod valde pronum erat de iſto Catello, ex [illegible]o[illegible]ca eulogiam, præſumere. In quo Gregorij iudicio vides reſpexiſſe manifeſte ad [illegible]egolæ, in quo ordinat legiſlator monachorum, ne vllo modo fiat talis Præpoſitus, [illegible] Abbate ſuo contendere præſumat. Deinde, nulla regula earum quæ extant, vocat [illegible]ſcul[illegible], quæ monachis ab amicis tranſmittuntur, eulogias; nec vlla ita ſtricte de earum [illegible]oſition[illegible] præcipit; & videt hic l[illegible]ctor, *amaritudinem cordis* à Gregorio vocari, contentio-[illegible]exort[illegible]m circa eulogiam, id quod S. Benedictus dicit *contriſtationẽ, & ex ea occaſionem* [illegible]*dat*[illegible]*m.* Quis ergo non pert[illegible]cit, vel ex hac ſola *contriſtatione aut contentione circa eulo-*[illegible]lu[illegible]ipſum caput regulæ deſignatũ præſertim, cum ſtatim ipſum Abbatem increpet, [illegible]u[illegible]cés hoc facto Ca[illegible]lum *regulæ monachorum* prævaricatorem indignum Præpo-[illegible]erum etiam ipſum Abbatem, contra monitum D. Benedicti, in cap. 64. poſitũ, [illegible]o[illegible]ſeruantiam in diſcipulis ſuis non zelantem monachi nomen non mereri? Illa [illegible] vocabula officiorum in monaſterio, *Præpoſiti* ſub Abbate, & *Cellerarij*, quem io-[illegible]lem iuxta regulam eſſe virum grauem, & qui poſſit ſicut Pater Congregationis

P 3 aſſe,

eſſe, ac proinde Præpoſiti munus implere (etſi ſuſpicetur de eo Gregorius aliquid adhuc imperfectionis ineſſe) indicant Gregorium de regula Benedictina loqui, cuius [illegible] officiorum nomina ſunt propria: præſertim, cum in electione Præpoſiti, inſinuet lucid[illegible]mè, ſe mentem & ordinationem regul[illegible] B[illegible] [illegible] ſequi. Cum igitur hic Vrbicus, Abbas fuerit vnius ex ſex monaſt[illegible]ijs, quæ [illegible] Gregorius in Sicilia con[illegible]derat, & vt apparet ex alijs Ep[illegible]ſtol[illegible]s, curam habuerit inſpectione[illegible] [illegible] qui [illegible] vnum erat hoc Lucolianum: & in iſtis regula Benedictina fuerit [illegible], [illegible] expreſſ[illegible] verbis, per excellentiam Regula monachorum appel[illegible] [illegible] quo [illegible] regulam etiam in monaſterio Romano, ab ipſo Greg[illegible] [illegible] mus adhuc aliam Epiſtolam.

Scr[illegible] Do[illegible] l[illegible]. [illegible] 22. [illegible] R[illegible]

Explicat caput 64 ad 65 de or[illegible]do Abbate & Præpoſito

Venient[illegible] men[illegible] monaſterij quondam [illegible] d[illegible]j, petiuerunt ſibi [illegible] Abbatem debere conſtitui. quos valde ego in ſua petitione deteſtatus ſum, quia mihi terrenæ mentis eſſe omnimodo apparuerunt [illegible] quia [illegible] hominem Abbatem [illegible] habere. Cognoui enim quod [illegible] Con[illegible] peculiaritati ſtudeat: quæ res maxime [illegible] eum cor monachi non habere, &c. Deinde: Cellerarium quendam nomine M[illegible] petiuerunt, cuius vitæ atque induſtriæ multa teſtificantur: quia & quondam Abbas Claudius eum quibuſdam laudauit. Tua igitur experientia ſol[illegible] requirat: & ſi eius vita ad locū regiminis digna eſt, à Reuerendiſſimo fratre & Coepiſcopo noſtro Mariniano hunc Abbatem ordinari faciat; Si vero eſt, quod ei omnino obuiet, & ex ſua congregatione inuenire aptum minime poſſunt, ipſi ſibi al[illegible] ligant, & [illegible] quē elegerint, fiat. Ho[illegible] in prædicto fratri & coepiſcopo noſtro omnino dicere ſtude[illegible], vt peculia[illegible] à quatuor aut quinque monaſterij [illegible] in quibus [illegible] hactenus minime potuit, ſtudioſiſſime compeſcat; & hoc ipſum monaſterium à tanta peſte mū[illegible] feſtinet: quia ſi illic peculiaritas à monach[illegible]s habetur, neque concordia, neque charitas in congregatione eadem poterit permanere. Quid eſt [illegible] habitus mon[illegible], [illegible] de[illegible] ctus mundi? Quomodo [illegible] um deſpiciunt, qui in monaſteri[illegible] poſiti aurum quærunt? Igitur tua ex[illegible] ita faciat, vt n[illegible] que loci ordinatio differ[illegible] neque ad nos vlterius hac de re querela perueniat.

Scribit eiſdem fere ſententijs ſanctiſsimus Patriarcha in regula

„CAp. 64. In Abbatis ordinatione illa ſemper conſideretur ratio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors congregatio ſecundum timorem Dei, ſiue etiā pars quamuis parua Congregationis ſaniori conſilio elegerit. Vitæ autem merito, & ſapientiæ doctrina eligatur, qui ordinandus eſt, etiamſi vltimus fuerit in Congregatione. Quod ſi etiam omnis Congregatio vitijs ſuis, quod quidem abſit, conſentientem perſonā pari conſilio elegerit, &c. Prohibeant prauorū cōſenſum, & domui Dei dignum conſtituant diſpenſatorē.

„*Cap. 33. Si quid debeant monachi proprium habere.* Præcipue hoc vitium amputetur de monaſterio, ne quis præſumat aliquid dare, aut accipere, ſine iuſſione Abbatis, neque aliquid habere proprium; nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino: quippe quibus nec corpora ſua, nec voluntates licet habere in propria poteſtate. Omnia vero neceſſaria à Patre monaſterij ſperare, nec quicquā liceat habere, quod Abbas nō dederit aut permiſerit; ōniaque ſint omnibus cōmunia, vt ſcriptū eſt, nec quiſquā ſuum eſſe aliquid dicat aut præſumat. Quod ſi quiſquā hoc nequiſſimo vitio deprehenſus fuerit delectari, admoneatur ſemel & iterim, & ſi non emēdauerit correptioni ſubiaceat. Et *cap. 55.* Lecti frequenter ab Abbate ſcrutandi ſunt, propter opus peculiare ne inueniatur. Et ſi cui inuentum fuerit, quod ab Abbate non acceperit, grauiſsimæ diſciplinæ ſubiaceat. Et vt hoc vitiū peculiaritatis radicitus amputetur, dentur ab Abb[illegible] omnia quæ ſunt neceſſaria, id eſt, cuculla, tunica, pedules, caligæ, bracile, cultellus, graphiū, acus, mappula, tabulæ: vt ōnis auferatur neceſſitatis excu[illegible]atio.

Atque manifeſtum ex h[illegible] e[illegible]ſtola, & comparatione collaterali arbitramur fieri, hæc ipſa regulæ Benedictinę inſtitut[illegible] à D. Gr[illegible]gorio qu[illegible] digitu monſtrari. Primo cauet, vt fratr[illegible] liberrimam celebrent Abbat[illegible] ſu[illegible] electionem. Deinde electionem Abbatis, qui poſſ[illegible] vi[illegible] eorum [illegible], improbauit [illegible] p[illegible]liaritatis, ſiue proprietaris vitium grauiſſimis verbis iubet in quibuſdam monachis compeſci, corrigi, mundari, peſtem eam appellans: quam S.

Benedictus

Benedictinis nequiſsimum *vitium, præcipue, & radicitus amputandum*, & grauiſsima diſciplina caſtigandum appellat. Eſt autem ſubtiliter conſiderandum, quamuis ſemper auaritia, aut lucri ſtudio fuerit monachis interdicta: tamen aliqua habere ſibi peculiaria, etiam ſine licentia Abbatum ſuorum veteribus monachis licuiſſe: vnde eos, & ex liberali conuerſione ſiue temporis ne laudatos legimus: vt conſtat in facto illius monachi, qui cum conſideraret dictum, *quæ habes vende, & da pauperibus*, codicem quem habuit Euangelij vendidit, diſtribuitque pretium, dicens, & ipſum etiam codicem in quo iubebatur omnia vendere, ſe vendidiſſe, pauperibusque erogaſſe. Laudatum factum ab omnibus: ſed quod poſt D. Benedicti tempora, iam ſine Abbatis licentia fieri non potuit abſque vituperio. Primus enim D. Benedictus paupertatis hanc exactam præcepit obſeruantiam, vt nihil monachus, dare, accipere, aut retinere poſſet nisi omnino, quantumuis minimum, ſine iuſſione, aut permiſſione Abbatis ſui. Quare Goffridus Vindocinenſis Abbas doctiſſimus & grauiſſimus, in concione de D. Benedicto ea ratione excuſat à præuaricatione inſtituti monaſtici Sanctum Romanum, quod ſine Patris ſui Adeodati licentia Benedictum pauiſſet: quod ſcilicet nondum accurata illa omnimoda paupertatis & obedientiæ in minimis æquè, ac maximis ſeruandæ, fuerit monachis præcepta; ſed eam primus Benedictus Pater noſter à Deo edoctus præſcripſerit. Veruntamen ſi quis diligenter regulam perpenderit, poſt penſum officij diuini, inueniet nihil tam ſollicite in ea mandati, quam paupertatis, obedientiæque cuſtodiam: vt vnio quidem animæ Deo per charitatis deuotionem ſtatuatur à D. Benedicto quaſi anima ſui inſtituti, cuius ſuæ veluti potentiæ illius ſint obedientia loco intellectus, & paupertas loco voluntatis, omnia vero alia ſint quaſi corporales tantummodo exercitationes. Et hanc nudæ paupertatis ſummum rigorem, non obſcurè innuit Gregorius ipſe ſuis monaſterijs (quippe Benedictinis,) proprium, quaſi in alijs quæ non erant eiuſdem obſeruantiæ non fuerit viſitata. Etenim lib. 4. dial. c. 55. cum Iuſtum monachum de tribus ſolidis inter medicamenta ſuis celatis ad ſe delatum à fratribus narraſſet, ait: *Tantum malum de fratre, qui nobiſcum communiter vixerat, æquanimiter ferre non valui: quippe quia eiuſdem mei monaſterij ſemper regula fuerat, vt cuncti fratres ita communiter viuerent, quatenus eis ſingulis nulla habere propria liceret*. Quid planius? Clarius hoc loco Gregorij? ſunt ipſa ferè verba regulæ Benedictinæ ſupra poſita: eam regulam ſui monaſterij ſemper fuiſſe dicit; & cum hoc dicit, eo ipſo dicit alijs monaſterijs alterius regulę, vel alterius moris ſiue habitus, illam exactiſſimæ abrenunciationis & paupertatis, & omnimodæ communitatis normam non fuiſſe conſuetam: ſi enim etiam in alijs ſuis monaſterijs tanta diſtrictione fuiſſet hoc cuſtoditum; non hoc de ſuo monaſterio tanquam peculiare quid Gregorius admonuiſſet.

Tanto igitur D. Gregorius nemini ſanctorum monachorum tantum deferat, quantum beato Benedicto: nullius regulam commendet monachis, quorum gratia ſcribit, niſi Benedictinam: illum deſertis verbis appellet monaſticæ ſiue arctiſsimæ vitæ magiſtrum optimum, cuius ſe vitæ fatetur diſcipulum: iſtam affirmet eſſe diſcretione præcipuam, & continentes vitæ ſpiritualis, quam in ſeipſo Benedictus expreſſerat, *magiſterium*; nouitios ſuos, aut ordinis ſui monachos inſtruens, ex regula S. Benedicti inſtructionis capitula auctoritateq; Abbatis etiam inter *remotioris vitæ profeſſores*, illius diſpoſitionis regularis, quę in regula habetur, exactum dicit eſſe debere obſeruatorem; Regulā denique per totum occidentem, tam antea vidimus promulgauerit; eamque diſcipulis ſuis in Angliam proficiſcentibus, tam enim fuiſſe communem Angliæ traditionem ante octingentos annos ex Aimoino ſupra docebamus: præcipuo ſic commendauerit: Profecto non poteſt niſi proteruè & impudenter negari, ipſum fuiſſe profeſsione & ordine Benedictinum. Quod ſi ille eius ordinis fuit, ex tunc eiuſdem etiam profeſſores fuiſſe Auguſtinū monaſterij eius Romani ſocios, ſociosque eius Anglorum Apoſtolos, pari certitudine affirmare neceſſariū eſt.

Sed ſi tam verba Gregorij in operibus eius poſita omnem fidem merentur, quæ ſane ardua & à nobis ſatis clara, ſat multis è locis producta fuiſſe; ſaltem longe clariora, indubitatiora, & non violenter expoſita, quam quæ ab aduerſariæ ſententiæ fautoribus ſunt prolata: certè verba priuilegiorum, quæ ab illo ſunt monaſterijs conceſſa parem fidem apud omnes merentur. Vt ergo omittamus priuilegium inſigne S. Medardi cœnobio conceſſum, duo præd eceſſoris ſui S. Ioannis Papæ priuilegium de regulæ Benedictinæ obſeruantia conſeruauit R. reuerendiſsimus Abbas Caetanus inſigne priuilegium autographum originale ex monumentis Caſinenſibus protulit, cuius hoc eſt exordium: Gregorius ſeruus ſeruorum Dei dilecto in Chriſto filio Bonito, Abbati Venerabili monaſterij B. Baptiſtę Ioannis ſiti in caſtro Caſini, eiuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis, in perpetuum. Quando ad ea, quę Catholicorum corda pontificalibus ſunt promouenda, ita ardenti deſiderio diuina præueniente gratia ſuggeruntur, vt ab eis

Priuilegium Gregorij datū S. Bonito Abbati Caſinenſi.

„eis vltrò poſc[illegible] tanto alacri & læto ſunt animo concedenda, quanto & ea ipſa, quæ cu„piunt, ſi nollemus facere, perdebuerunt. Proinde iuxta veſtram petitionem, pro amore „quem in communi Patre & magiſtro noſtro Benedicto, & in diſcipulis eius ſpecialem & „ſingularem gerimus, monaſterio Caſinenſi quod nuper ſub deceſſore noſtro P[illegible] à „Longobardis incenſum eſt, cui tu præeſſe cognoſceris, huiuſmodi priuilegium præſenti „auctoritatis noſtræ decreto indulgemus, concedimus, atque firmamus, ſtatuentes: & cætera quæ ſequuntur, prædia bonaque monaſterij Caſinenſis ampliſſima confirmatione e[illegible] ſtabilientia. *Communiter Patrem magiſtrumque*, S. Benedictum appellat, filium priuſde ac diſcipulum ſe eiuſdem facit. Nec poſſunt aduerſam tuentes opinionem quicquam contra iam pertum teſtimonium obijcere, quod non poſſit pari cum probabilitate à nouatoribus & ſectarijs obijci contra reſtatiſſima antiquitatum monumenta, quæ Baronius alijque docti[illegible]es catholici ſumma cum diligentia & vtilitate Eccleſiæ pro eiuſdem iuribus & defenſione paſſim producunt. Nihil enim poteſt aliud dici, quam non eſſe authenticum priuilegium, ſed confictum: ratio autem cur hoc dicatur, nulla poteſt afferri vel probabilis: Nam & forma ipſa inſtrumenti eſt Gregoriana, vt conſtat ex tribus ſimilibus eodem planè exordio conſtantibus lib. 10. regiſtri. ep. 11. 13. 14. Et tempora optime quadrant: nempe annus 595 quo adhuc viuebat Bonitus, & ſedebat in cathedra Pontificali Gregorius; ſiquidem eo anno eſ ipſo Auguſtinum cum ſocijs in Angliam deſtinauit; occaſio etiam, & cauſa pene fuit neceſſaria, nempe deſtructio Caſinenſis ædificij, quæ paulo antea (nempe ſecundum aliquos 583. ſecundum alios 589.) contigerat; ne qui igitur tanquam monaſterij ædificio incenſo, & deiecto, et a conuentum cauſatent perijſſe, atque adeo poſſeſſiones ipſius inuaderent; erat eorum cupiditati obuiandum, & conuentus vtilitati talis priuilegij prouiſione conſulendum. Qui producit inſtrumentum in hac controuerſia, eſt vir grauis, & religioſus, in dignitate Abbatiali poſitus, in ipſa vrbe orbis quondam Domina, nunc etiam magiſtra, in conſpectu auguſtiſſimi Eccleſiæ Paſtoris & ſenatus degens: non omnino hebes, aut imperitus ſermone vel ſcientia, vt conſtat ex confutatione reuera validiſſima, & inexpugnabili, quam contra Gallonium edidit: Incredibile igitur virum talē producturum autographum inſtrumentum, quod poſſet, ſi confictum fuiſſet, facillimo negotio confutari. Imo eſt profecto inciuile eo feruoris procedere quempiam, pro defenſione ſententiæ, quæ ipſius aut Eccleſiæ, aut vllius publicæ priuatæue perſonæ nihil interſit, eorum autem contra quos eſt, damno & iactura non modica propugnatur; vt crimen falſi imponat viros grauibus & religioſis quando pro ſe inſtrumenta, antiqua producunt; quod crimen vident ſe nullis argumentis probare poſſe. Quid enim non eſt impium confingere bullam aut priuilegium Apoſtolicæ authoritatis? An non inciuile eſt, hanc impietatem alij imputare duntaxat quia alio modo inſtrumentum non poteſt ex circumſtantijs conuincere? Certe ſi hic modus refutandi, & cauillationes congerendi contra monumenta vetera laudari debeat: quid poterit à cauillis tutum eſſe. Quid poteſt adferri tam vndique munitum, quod non poſſit à cauillatore ingenioſo in dubium reuocari. Atque ita ſane Gallonius & qui cū illo ſentiūt, quācunq; cauſā obtinebunt, ſi non niſi veteribus inſtrumentis agi volunt cauſam, & nullis tamen inſtrumentis fidem volunt adhiberi, contra quæ illi aliquid poterint obijcere. Sed bene habet. Nos producimus multa inſtrumenta quæ tam ſunt clara vt negari non poſſit ex illis cauſam noſtram ſtabiliri, ſi non probentur eſſe ſuppoſititia: Illi contra nos nulla prorſus producunt vt Equitianum figmentum ſtabiliant: verba tantum Gregorij adducunt, vt mox videbimus, aut male intellecta, aut euidenter corrupta, aut quæ nihil tale dicunt, quale iſti in eis putant ſe inueniſſe. Rationes verò fingunt adeo pſeudographas, adeo claudicantes, vt mirum certe videri debeat, poſſe quenquam illas adferre, cui *cor ſapit, & purus vegetat præcordia ſanguis.*

At enim vir doctus, Henricus Spondanus, in Epitome Annalium Baronianorum, ad marginem circa annum Domini, 581. vbi hac de controuerſia agebatur, hanc annotationem
Spondanus falſo gloriatur de Baronij ſententia Gallonio propugnata.
„apponi curauit: Scias Lector, ea quæ illuſtriſſimus Baronius in annalibus habet de tempore „monachatus S. Gregorij, deque eiuſdem profeſsione ſub inſtituto S. Equitij non autem S. „Benedicti, ac de alijs quęſtionibus eo pertinentibus, acriter impugnata fuiſſe à nonnullis „monachis ordinis S. Benedicti: ſed eadem validiſsime defenſa ab Antonio Gallonio Con„gregationis oratorij, apologia Romę edita, anno 1604. aduerſus Conſtantinum Bellotum „ipſo adhuc illuſtriſsimo Cardinale ſuperſtite, & approbante. Quia inquam hanc [illegible] illi adnotatiunem appingere; vt auctoritate magis pugnaret, quam ratione, & veri[illegible] cauſæ noſtræ nobiliſsimi operis vmbra ſuffocaret, quod ſciret ab omnibus legi, [illegible] reſ[illegible] noſtra non curarent, quia noſtra ſolum, non etiam plurimorum intereſt hæc controuerſia, [illegible] portet igitur nos quoque multiplicatis antapologijs oſtendere iſtos alioqui magnos v[illegible]

re[illegible]a

reuera pertinaciter veritati demonſtratæ repugnare; & præſertim adeo non validiſsime Gal[illegible]m defendiſſe Baronij in hac hiſtoria humanum lapſum, vt potius imperitia, audacia,& [illegible]ate ſua reuera hac in cauſa lapſum fuiſſe probauerit. Oſtenderunt hoc integris diſpu[illegible]us, vt initio diximus, Reuerēdiſsimi Abbates noſtri, Antonius Yepes, Conſtantinus C[illegible]anus, Henricus Zypius; oſtendit breui & facillima diſputatiuncula, clariſsimaque D. [illegible]æus Laurettus. Nos etiam conati ſumus argumentum ab hiſtoria noſtra Anglicana, qu[illegible]ſt euidentiſsimum ita vndique ſuis munire ſubſidijs & circumſtantijs, vt tam certum p[illegible]uerimus Gregorium monachoſque ab illo miſſos fuiſſe Benedictinos, quam Anglos à [illegible]rio diſcipulisque eius fuiſſe ad fidem conuerſos.

Sed quoniam tanti facit Spondanus apologiam Gallonij, vt eam iudicet validiſſimam, cō[illegible]s quam nihil prorſus valuerint acerrimæ monachorum impugnationes: age ex illa mona[illegible]um ſcriptis breuiter oſtendamus, adeo non validiſſimè ſcripſiſſe Gallonium, vt potius præu[illegible]tor infidus, quam fidelis propugnator Baronianæ ſententiæ fuiſſe videatur: atque ad Spondanum nunquam legiſſe Gallonij apologiam, & ea quæ Caetanus contra ſcripſit: na[illegible] legiſſet, certe nunquam Gallonij apologiam laudaſſet. Apertè enim demonſtrarunt, Caeta[illegible], Zypius, Yepeſius, & Lorettus monachi noſtri, adeo multa errata, craſſoſque lapſus à Ga[illegible]io commiſſa fuiſſe, ſiue id inconſiderata contigerit incuria, quaſi quidlibet contra M[illegible]s ſcribenti ſufficeret, ſiue ſpontanea & peruicaci acriſia, qua noluit intelligere, vt v[illegible]ret; vt certè clariſſimum inde appareat, indigna prorſus eſſe argumenta & coniecturas [illegible]imss. propter quæ à veteri recepta ſententia iſti, magni alioqui viri, receſſerint. [illegible]ebimus hoc ex prædictis Patribus noſtris per epitomen.

Quatuor ſunt, in quibus à Ioanne Diacono, qui trecentos poſt Gregorium annos ſcripſit [illegible]re [illegible]bi licitum putauit Baronius, qui ſeptingentos annos poſt Diaconum ſua promul[illegible]op[illegible]rtuit eſſe certe non leuis momenti rationes afferre huius diſſenſus à Diacono, [illegible] ardin[illegible], & laudato alias hiſtoriæ ſcriptore. Prima diſſenſio eſt in annis monachatus, [illegible]s Gregorio multos fuiſſe affirmat Diaconus, negat Baronius. Negationem probat [illegible] d vel ſe pauxillum temporis permiſſus fuerit Gregorius monachum agere, abſtractus à [illegible]gio Papa ad Cardinalis dignitatem. Probat hoc primum quia ante annum, 581. qui erat [illegible]us annus Pelagij in Pontificatu, non potuit Gregorius monachicum habitum gerere; [illegible] ipſe teſtatur ſe adhuc Præfecturam vrbanam geſſiſſe; Etenim lib. 3. ep. 2. ad [illegible]tium Epiſcopum Mediolanenſem ſcribens, affirmat ſe inter alios ſenatores adhuc V[illegible] Præfectum ſubſcripſiſſe cautioni de fide catholica ſeruanda, quam prædeceſſor Con[illegible] Laurentius, ſtatim atque electus fuiſſet in Epiſcopum, ad ſedem Apoſtolicam de more [illegible]abat. Laurentium autem anno, 581 factum Epiſcopum probat teſtimonio omnium qui [illegible]leſiæ Mediolanenſis ſcripturę monumentis tradiderunt. Gregorium diu monachum fuiſſe.

Secundo probat hoc Baronius nimis [illegible]ui auctoritate duorum tantum recentium auto[illegible] Galeſinij & Onuphrij; ac proinde non omnium qui acta Mediolanenſis eccleſiæ ſigna[illegible] notum enim eſt illud philoſophi, omnia non dici de vno, aut duobus, ſed tris (inquit) [illegible] omnia. Hi autem duo teſtes non producunt pro ſua aſſertione inſtrumenta authentica, [illegible] originalia, nec grauiorum ex vltima antiquitate ſcriptorum teſtimonia; ſed ſuas tantum [illegible]niecturas; quas cum alijs in cauſis ſæpius ipſe Baronius reijciat, multò magis licebit nobis [illegible] reijcere, in qua id quod iſti aſſerunt apertè contradicit Gregorio ipſi de ſeipſo [illegible], quod diu in monaſterio conuerſatus fuerit. Nam ſi non ante annum, 581. Lauren[illegible]tus Epiſcopus, nec Gregorius monachus, ſanè cum anno 590. factus fuerit Pontifex; & [illegible] Baronij calculum anno 583 Cardinalis creatus Conſtantinopolim miſſus fuerit Apo[illegible]ar[illegible] vnum annum potuit Gregorius in monaſterio expendere. Atqui Gregorius ipſe [illegible]us [illegible] locis expreſſe affirmat ſe diu in monaſterio conuerſatum. Primus locus eſt lib. 4. [illegible] ep. 45. de Rauennatibus clericis loquens: Tandem (inquit) venerabilem virum fra[illegible] c[illegible]terumque Marinianum, quem diu mecum didicere in monaſterio conuerſarū, [illegible] concordantique voce atque conſenſu ſæpius petiuerunt; *ac poſtea*: Et quia bene [illegible]us vita eſt cognita, atque in luctandis animabus illum nouimus eſſe ſolicitum, nul[illegible] ordinatione ipſius moram attulimus. *Et iterum*: Sed quia poſt longa quietis otia, eius [illegible]p[illegible]z[illegible]mus (*de Mariniano intelligit*) nouitas proculdubio perturbatur, peto, vt cum ve[illegible]pe[illegible]atum ſæcularium procellas fugiens, ſemper apud veſtram mentem portum [illegible]n[illegible]eniat. Hæc Gregorius de Mariniano proficiſcente à monaſterio ad Epiſcopatū. [illegible]us eſt [illegible]. Dial. c. 33. *Eleutherius, inquit, Pater monaſterij B. Euangeliſtæ Marci, quod in* [illegible] *bis pomerijs ſitum eſt, diu mecum eſt in hac vrbe in meo monaſterio conuerſatus.* Ecce [illegible]os monachos aſſerit diu cum ipſo in ſuo monaſterio conuerſatos fuiſſe: diu ergo & ipſe

ipſe in eodem monaſterio verſatus fuit; diu autem non poteſt dici de duobus aut tribus annis; quare euidens eſt plures annos monachatus illi tribuendos eſſe, quam tribuat Baronius; atque adeo falſum eſſe etiam calculum Galeſinij & Onuphrij de anno Epiſcopatus Laurentij, quem propter auctoritatem Gregorij de ſeipſo teſtantis, neceſſe eſt ante annum 581. diu fuiſſe Epiſcopum, & ante eundem annum Gregorium relicta præfectura vrbana factum fuiſſe monachum.

Gregorium fuiſſe Abbatem ſui Cœnobij.

Alterum in quo diſſentit à Ioanne Baronius illud eſt, quod Gregorium exiſtimet ille Abbatem ſui monaſterij fuiſſe, poſt Hilarionem & Maximianum, ſub quibus monachum egit; Baronius verò id negat. *Primo* quidem ex fundamento iam diuerſo, quod tam pauco tempore, quo ille monachus fuerit, duos Abbates habere non potuerit; *Secundo*, quia ipſe dicit ſibi ſuoque monaſterio præfuiſſe, non Hilarionem, aut Maximianum, ſed Valentium, vel Valentinianum; *Tertiò*, ex ipſa ſerie Abbatum S. Andreæ, quos ſic enumerat, vt primus fuerit Valerio, ſeu Valentinus, deinde Maximianus, poſtea Pretioſus, exinde Probus, & hæc putat ſe teſtimonijs ipſius Gregorij probaſſe. Sed omnia hæc euanida ſunt, & falſa. Primum enim oſtendimus, Gregorium ſeipſo teſte diu fuiſſe monachum, vt propterea ex ea parte nihil prohibeat, quin plures potuerit Abbates poſt Valentionem habuiſſe. Deinde non aſſerit Diaconus Hilarionem & Maximianum fuiſſe Abbates, ſed duntaxat ſub Hilarionis primo, ac deinde Maximiani, venerabilium Patrum regimine, militaſſe; quod verum eſſe poterit, etſi Hilarion & Maximianus, non Abbates, ſed aut Præpoſiti ſeu Priores, aut Magiſtri eius in nouitiatus duntaxat tyrocinio fuiſſent, ſub vnico ipſius Abbate Valentione. Atque ita nihil valet prima probatio.

Secunda etiam minus habet virium: quamuis enim Gregorius dicat in locis à Baronio citatis, Valentionē ſibi Abbatem præfuiſſe: nuſquam tamen dicit, aut primum, aut ſolum fuiſſe ſuum ſuiue monaſterij Abbatem: quod tamen debuit probare Baronius, vt ipſius ratio aliquid efficeret: nunc verò nec probauit, nec probare ex Gregorij verbis vllo modo poteſt: atque adeo fieri potuit vt alij præter Valentionem præfuerint Abbates Gregorio: & ſi alij, cur non iſti quos nominat Ioannes Diaconus. Adhæc, putamus eum quem vocat Valentionem Gregorius, eſſe illum ipſum quem vocat Diaconus Hilarionem; aut quia binomius fuit, (imo trinomius, nam in hiſtoria monaſterij quod Gregorij diſcipulus Auguſtinus Cantuariæ conſtruxit Laurio etiam appellatur) vel quia forte mendum eſt apud Gregorium, dum pro Hilarione ponitur Valentio; aut apud Diaconum dum pro Valentione ponitur Hilarion. Et certe quem vocat Gregorius Valentionem, aliquæ editiones vocant Valentium, aliæ Valentinianum, & græca traductio Zachariæ pontificis conſtanter vocat Valentinum, vt quod horum nominum verius ſit, difficile dictu ſit etiam ipſi Baronio. Profecto veriſimilimum eſt eundem vtrobique capi debere: neque enim credibile eſt Ioannem, qui tam exacte vitam D. Gregorij tū ex archiuis, tum ex ipſius Gregorij operibus collegit, non vidiſſe loca illa dialogi, in quibus Gregorius Valentionem ſuum vocauit Abbatem, aut non aduertiſſe, aut certo animi propoſito ſiluiſſe. Cui enim bono? aut quo fine hoc faceret? Fuerunt igitur Hilarion & Maximianus Abbates S. Gregorij. quibus ipſe tertio loco in Abbatis officio ſucceſſit, prout vetus eſt (vti ſuperius oſtendimus) Anglicanæ eccleſiæ traditio, quæ in rebus geſtis huius patris ſui, fideli memoria conſeruandis merito debet alijs quibuſcumque præferri. Illud autem in hac ſententia difficile eſt vt ſupra diximus quomodo Maximianus ante Gregorium Abbas fuerit, qui poſtquam Gregorius Cardinalis factus fuerit, imo cum Conſtantinopolim ad ipſum Gregorium inuiſendum venerit, Abbas fuiſſe legatur? Sed hunc nodum tenentur diſſoluere etiam ipſi aduerſarij ſententiæ noſtræ Baronius & Gallonius: nam & ipſi poſtea, aut ſaltem Gallonius vtriuſque nomine fatentur Gregorium fuiſſe ſui monaſterij Abbatem, & quidem cum adhuc Cardinalis eſſet: quomodo ergo ipſi dicent fuiſſe Maximianū Abbatem, quando Gregorium inuiſit Conſtantinopoli; & tamen ipſum Gregorium fuiſſe Abbatem antequam Conſtantinopolim iret, & poſtquam Conſtantinopoli rediſſet: (vtrumque enim horum de Gregorio concedit Gallonius; & de Maximiano aſſerit ij ſemel Gregorius, & fatetur Baronius tomo 8. anno, 594.) Eodem modo dicemus & nos potuiſſe Maximianum Abbatis officio præfuiſſe Gregorio primum, & deinde Gregorio locum ceſſiſſe, eoque tandem Conſtantinopolim miſſo, iterum regimen Abbatiale tenuiſſe: reuerſoque inde iterum reddidiſſe. Cur enim non licet nobis id ipſum ſuſpicari, factum fuiſſe propenſiſſima voluntate & Maximiani, & fratrum, vt tandem Gregorium Fundatorem ſuum, Abbatem poſtulauerint? Neceſſario debet fateri Gallonius, ſi Gregorius poſt reditum à Conſtantinopoli monaſterio ſuo, *ſumma præfectura præfuerit, nempe Abbatis* (ſic loquitur Gallonius,) Maximianum, qui antea fuerat Abbas, Gregorio ad monaſterium ſuum reuertenti locum Abbatis

reſignaſſe

religaſſe: cur non & nobis idem licet dicere? Putamus autem huc ideo dicendum; Primo quia verba Diaconi, potius videntur ſonare Abbatialem dignitatem, cum dicit Gregorium ſub Hilarionis primo, & deinde Maximiani venerabilium Patrum regimine militaſſe; regimen enim Patrum in monaſterijs, vix poteſt intelligi aliud, quam regimen Abbatis: nam Præpoſitorum aut Priorum cure ſub Abbate non ſolet vocari regimen; nec ipſi ſunt Patres monachorum: at Maximianum Baronius loco citato Patrem Gregorij appellat: verba eius apponimus; *Hoc eodem anno* (nempe 594) *Maximianus ille vir ſanctiſſimus Abbas olim monaſterij ſancti Gregorij, eiuſque Pater & educator in monaſtica diſciplina, ac poſtea ab eo erectus Epiſcopus Syracuſanus, ex hac luce migrauit.* Quæ certe nō tam propriè de magiſterio Prioris aut inſtitutoris tyrocinio, quam de Abbate dicuntur, qui vere monachorum ſuorum Pater, & educator dici debet; non autem Præpoſitus vel inferiores monachi, qui iuſſu & nutu Abbatis omnia faciūt. Deinde quia traditio, vt diximus, Anglicanæ eccleſiæ manifeſte habet, Gregoriū poſt Valentionem, ſeu Laurionem & Maximianum Abbates, tertium Abbatem ſui monaſterij fuiſſe. Nec poteſt dici hanc traditionem à Ioanne Diacono hauſtam, tum quia hauſiſſent idem nomen Hilarionis, quod tamen non fecerunt, cum Laurionem eum vocant, tum quia ipſe Ioannes multa potius hauſit ex traditione Eccleſiæ Anglicanæ, vt patet legenti prologum eius, vbi geſta Gregorij apud Saxones haberi memorat, ex quibus, & cap. 41. & tria ſequentia libri ſui ſecundi ſe deſumpſiſſe fatetur. Si quibus autem non placuerit hæc noſtra de Hilarionis Abbatiali magiſterio ſententia; non magnopere pugnabimus, modo dicat, quod etiam Baronium iam audiuimus confitentem, præter Valentionem Abbatem, habuiſſe Gregorium adhuc Maximianum Patrem & educatorem in monaſtica diſciplina, quamuis ei Abbatis auctoritate non præfuerit: quod pari modo poteſt concedi de Hilarione (ſi alius fuit à Valentione) ſicut Diaconus affirmauit, & debet etiam concedi, quia ſic aſſeritur in lectionibus Breuiarij Romani, *Hilarione & Maximiano Magiſtris monachi vitam profeſſus, poſtea Abbas fuit.* Etenim Eccleſia abſtinuit conſultò ab illa diſputatione an hi aut alij fuerint Abbates Gregorij, certam autem iudicauit Ioannis ſententiam, qui eos Gregorij magiſtros, & in ſpirituali tyrocinio rectores affirmat, Abbatum autem nomine eos non inſigniuit.

Tertia verò ratio quæ ſumitur à ſerie Abbatum S. Andreæ, multis laborat vitijs. Primo aſſumit gratis, & ſine vlla probatione Valentionem primum Abbatem S. Andreæ fuiſſe: at neque hoc dixit vnquam Gregorius, nec poteſt alio argumento probari; ſi non fuerit idem Valentio, qui & Hilarion eſt Ioanni Diacono. Deinde ſi Gallonius verum dicit, Gregorium fuiſſe Abbatem ante profectionem Conſtantinopolitanam; & Maximianum quandiu Gregorius hærebat Conſtantinopoli; male profecto collocatur ſecundo loco poſt Valentionem, Abbas Maximianus; erit enim ſecundus Gregorius, & tertio loco Maximianus, deinde iterum quarto loco Gregorius. Atque ita quem tertio loco ponit Baronius, Pretioſus ad quintum locum reijci debuit; ſed verius eſt, nec Pretioſum omnino fuiſſe Abbatem S. Andreæ, nec Probum fuiſſe Abbatem in Cliuo Scauri; Pretioſus ſiquidem à Gregorio non Abbas, ſed Præpoſitus ſui monaſterij dicitur, l. 4. dialog. cap. 55 quem locum qui legit, ſine dubio dicet à Baronio non fuiſſe inſpectum: ſed cum alienis oculis eam rem viſum fuiſſe. Apertiſſimè enim introducit Gregorius ſeipſum imperantem & perſcribentem Pretioſo Præpoſito ſuo, quid circa Iuſtum monachum propter aurum ſibi ab eo ſeruatum facere deberent fratres: quid poſtea circa ipſum iam defunctum, vt ſacrificijs ſubleuaretur. Quæ ſi legiſſet Baronius, nunquam negaſſet Gregorium Abbatem fuiſſe: nunquam Pretioſum Abbatem fuiſſe affirmaſſet. Probus fuit quidem Abbas at non S. Andreæ & Luciæ (vt vult leg: Baronius ſine vllo inſtrumento quo talis lectio probetur) ſed S. Andreæ & Luciæ. quod aliud eſt monaſterium ab illo quod poſitum eſt in Cliuo Scauri, & vnum ex illis, quæ Gregorius in Sicilia conſtruxerat. Aliud eſt etiam catalogi vitiū quod non omnes Abbates enumerauerit; prætermiſit enim Petrum, Candidum, & Cyriacum quos omnes ſui monaſterij, & quidem Romani Abbates Gregorius vocat. Iam vero quam pertinacem hic ſe oſtendit Gallonius, qui obijcientibus noſtris hæc catalogi Baroniani vitia, primo reſpondit, non pertinuiſſe ad Baronium, omnes Abbates illius cœnobij enumerare: ſane non pertinuit, niſi ex eorum enumeratione argumentum validum definiri poſſe exiſtimaſſet; at quis non videt, cum qui ſic exiſtimaſſet, debuiſſe omnes Abbates, de quibus quæſtio fieri poſſet recenſere? Deinde, cum ſæpe alias concedat Gallonius Præpoſiti nomen apud Gregorium ſecundam ab Abbate curam, nempe Prioris ſignificare; hic tamen vult Pretioſum Præpoſitum Abbatem vocari: At primo, ſi Præpoſiti vocabantur, aut vocari deberent Prælati S. Andreæ in Cliuo Scauri, cur omiſſus eſt Auguſtinus, qui Gregorio ipſo teſte fuit etiam monaſterij illius Præpoſitus? Deinde nonne

Grego-

ſuauitatiſque cæleſtium rerum, non videtur tribus quatuorue annis quietis & conuerſationis monaſticæ tribui poſſe. Alterum eſt inſignis, & ad miraculum vſque ſpectabilis in diuinis ſcripturis, rebuſque ſpiritualibus cognitio, quam ipſe fatetur magna ſe ex parte conferendo cum fratribus didiciſſe. Et multitudo eorum, quæ inter eos diſputans dictauit, vt apparet ex ep. 21. lib. 11. ad Subdiaconum Rauennatem; ſatis probat diu eum inter monachos commoratum fuiſſe: liquidem & Heptateuchum, hoc eſt 5. libros Moſis, cum Ioſue, & Iudicum libris, & libros Regum tractando explicuit. Verum quidem eſt Gregorium ante monachatum, virum ſanctum & doctiſſimum fuiſſe: ſed audiamus quid ipſe de conditione mentis ſuæ cum eſſet adhuc ſecularis, teſtetur: Fatetur enim ſe inolita conſuetudine deuinctum fuiſſe, ne exteriorem mutaret, & necdum actu ſæcularem habitum contemneret, ad quod agendum cæleſti deſiderio erat afflatus: repugnantem denique animum cogiſſe eum, vt adhuc ſpecie tenus ſaltem mundo ſeruiret. At de animo ſuo iam monaſticis ſubdito diſciplinis, audi quàm ſublimia: *Infœlix quippe animus meus occupationis ſuæ pulſatus vulnere, meminit qualis aliquando in monaſterio fuit, quomodo ei labentia cunctà ſubter erant, quantum rebus omnibus, quæ voluuntur, eminebat: quòd nulla niſi cæleſtia cogitare conſueuerat, quod etiam retentus corpore ipſa iam carnis clauſtra contemplatione tranſibat; quod mortem quoque quæ pene cunctis pœna eſt, videlicet vt ingreſſum vitæ & laboris ſui præmium amabat.* Laborem vero paucorum annorum in habitu monaſtico, cui præmium poſtularat affectus deuotus, nunquam vocaſſet D. Gregorius. Sed quid ſectamur coniecturas, cum habeamus ex ipſo Gregorio euidentem demonſtrationem? Narrat Sanctus Pontifex 4. dialog. c. 46. in monaſterio ſuo S. Andreæ ex monachis, *qui ſecum in eo viuebant*, fuiſſe deuotiſſimum quendam nomine, Merulum, qui poſt piiſſima religionis exercitia, quibus inſigniter cum dicit inuigilaſſe, in viſione per ſomnum vidit ſibi ſertum floridum cælitus capiti impoſitum, & poſt paucoſ dies defunctum fuiſſe: *Ad cuius (inquit) ſepulchrum, dum Petrus, qui nunc monaſterio meo præeſt, ſibi ſepulturam facere, poſt annos quatuordecim voluiſſet, tanta, vt aſſerit, de eodem ſepulchro fragrantia ſuauitatis emanabat, ac ſi illic florum omnium fuiſſent odoramenta congregata.* In his verbis Gregorij notemus primo conſuetudinem antiquiſſimam ordinis fuiſſe, vt ſemper haberetur vnum in eccleſia aut clauſtro ſepulchrum apertum, quo memoria mortis fratribus iugiter imprimeretur, & hoc plerumque ſibi aperiri faciebant ipſimet Prælati. Deinde noteiur & illud, Petrum Abbatem adhuc vixiſſe, cum hæc ſcriberet Gregorius, ſcripſiſſe autem hæc Gregorium iuxta omnium conſenſum, anno 593. vel ad ſummum 594. tertio nimirum, aut quarto anno Pontificatus ſui. Non eſt autem probabile eo ipſo anno Petrum ſibi iuſſiſſe ſepulchrum fodi, ſed credibile valde eſt tunc iuſſiſſe, quùm primo Abbas eſſet factus, Maximiano nimirum per Gregorij iuſſum Syracuſanis Epiſcopo ordinato. At dicit Gregorius Merulum commonachum ſuum, iam ante quatuordecim annos fuiſſe defunctum, cum Petrus ſibi ſepulchrum faceret; ſiue, quod idem eſt, poſt quatuordecim annos à morte Meruli elapſos, ſepulchrum aperiri mandaſſe Petrum Abbatem: ergo iam ante quatuordecim annos, quam hæc ſcriberet Gregorius, monachus fuerit, quia cum Merulo in monaſterio vixiſſe ſe inſinuat. Vnde conuincitur ante annum 581. habitum geſtaſſe, quo anno ipſum adhuc Præfecturam geſſiſſe falſo putauit Baronius. Quod ſi Petrus non illo anno, ſed (vt probabile eſt, & fere certum) vno aut altero anno citius ſepulchrum ſibi fecerit, iam ante annum 580. fuit S. Gregorius monachus. Et cum aliquot annos debuerit in monachatu egiſſe Merulus, antequam ad eam veniret ſanctitatem, & moreretur (non enim ſtatim & monachus fuit, & ſanctus, & mortuus) præſertim cum teſtetur Ioannes Diaconus eum ex imitatione Gregorij ad tantam perfectionem pertigiſſe: profecto manifeſtum eſt hinc & indubium, Gregorium aliquot annos ante 580. habitum monachi in ſuo monaſterio geſtaſſe: atque ita prorſus ruit coniectura Baronij ab anno Epiſcopatus Laurentij Mediolanenſis deſumpta: ſicque conſequenter valde deceptos fuiſſe Galeſinium & Panuinum, quorum ille in actis Mediolanenſibus conſignandis autoritatem ſecutus, Ioannem Diaconum, multò proximiorem temporibus illis, & acta puriora ſequentem, deſeruit. Euidēs probatio.

Sed cum habeamus iam demonſtratione certiſſima probatum D. Gregorium monachum fuiſſe aliquot annos prius quam ponat Baronius: an tot illi dabimus, quod Vrſpergenſis, aut Marianus? Duo videntur obſtare; primum, Epiſcopatus Laurentij, quem etſi euidens non tamdiu retardandum, quam voluit Baronius; tamen videtur etiam non tantopere anticipandum, quam poſtulat ratio temporum, quam illi duo autores aſſignant. Alterum eſt, traditio Anglicanæ hiſtoriæ, quam ſuperius, cum de monaſterio Cantuarienſi S. Auguſtini ageretur, propoſuimus, nempe S. Gregorium anno 2. Pontificis Benedicti Romani monaſterij fundationem conſummaſſe; fuit is annus Chriſti 575. anno autem 578. fuiſſe iam ſui

monaſterij Abbatem; quamuis ergo potuerit Gregorius ante completum monaſterij ſui ædificium in Lateranenſi monaſterio habitum ſuſcepiſſe, nihil enim video, quod huic obſtet, ſi quis eam affirmaret; tamen probabilius eſt expectaſſe, donec cœnobium ſuum eſſet omni ex parte conſummatum, habitumque eo ipſo anno 575. ſumpſiſſe. Ita enim omnia recte conueniunt, & Epiſcopatus Laurentij non ita improbabiliter ponitur inchoatus; & iam deſtructo per biennium fere monaſterio ſuo Valentinus cum relicto ſibi è ſtrage Longobardica paruulo grege Romæ in monaſterio Lateranenſi commoratus, potuit ad monaſterij illius regimen aſſumi, & conuentus ipſius, cum aliquot alijs fratribus Lateranenſibus in nouum cœnobium transferri: ſi tamen non prius fuerit ille cum aliquibus fratribus ibidem collocatus, vt ſtructuræ monaſterij, & conſummandis officinis monachalibus præeſſet, quod in omnibus fere monaſterijs nouis fieri conſpicimus. Eſt præterea non improbabile ſenem Valentium (quem noſtri Lautionem, Ioannes Hilarionem vocat) non multo poſt primum annum Prælaturæ ſuæ defunctum fuiſſe, & Maximianum illi anno forſitan 577. in regimine ſucceſſiſſe; Anno vero 578. poſtulatione fratrum, & voluntate propenſiſſima ſuaſuque ipſius Maximiani Gregorium ſuſcepiſſe Abbatiale regimen, quod profecto videntur inſinuare verba Diaconi, dicentis ipſum *cum ſubeſſe mallet, fratrum votiua concordia imminente* (hoc eſt inſtantius vrgante & impellante) *præeſſe iiſdem non renuiſſe*. Nec eſt quod quis Maximiani prædeceſſoris tam properam ceſſionem factam miretur, aut de ea ſubdubitet, propterea quod eundem poſteà videamus Abbatem cum Gregorius eſſet Conſtantinopoli Apocriſiarius. Nam & Gallonius qui merito concedit ipſum Gregorium Abbatis iure præfuiſſe cœnobio, etiam cum Cardinalis eſſet, antequam proficiſceretur Conſtantinopolim, & poſtquam inde reuerſus ad monaſterium ſuum rediſſet, cum intermedio tempore Apocriſiarius Gregorius ipſe dicat Maximianum fuiſſe Abbatem & patrem monaſterij ſui, & ad ſe inuiſendum eum Gregorium aliquot fratribus ex dilectione charitatis Conſtantinopolim veniſſe; debet eodem modo concedere, Gregorium euntem Conſtantinopolim, reliquiſſe Maximianum ſuo loco Abbatem; & Maximianum redeunti Gregorio Abbatiale officium iterum reſignaſſe. Idem ergo potuit antea fieri, & valde prudenter creditur factum, ob ſummam coniunctionem animorum, quam inter Gregorium & Maximianum ex Gregorio ipſius de eo elogiis apparet. Imo vero hoc prius factum fuiſſe neceſſario debent concedere Baronius & Gallonius, ſiquidem Baronius concedit expreſsè Maximianum fuiſse aliquando Abbatem D. Gregorij; ſcribit enim ad annum Domini 594. *Hoc eodem anno Maximianus ille vir ſanctiſsimus, Abbas olim monaſterij ſancti Gregorij, eiuſque Pater & educator in monaſtica diſciplina, ac poſtea ab ipſo creatus Epiſcopus Syracuſanus ex hac luce migrauit.* Etenim quamuis pater & educator eſse potuerit Gregorij ſolum magiſterio & conſilio, tanquam Præpoſitus aut Prior, vel ſpiritualis tyrocinij ductor; vt hoc ſufficeret ad verba Diaconi, Breuiarijque Romani veram ſortirentur intelligentiam: non tamen adeo plenam & probabilē; cum eſse Patrem & educatorem monachorum, Abbatis ſit titulus proprius, non Præpoſiti aut Prioris, quem nunquam Patrem monaſterij Gregorius, aut recte loquentes hiſtorici appellant. Et videntur proculdubio verba illa ſub *Hilarione & Maximiano Magiſtris Monachi vitam profeſſus*, hanc quam diximus ſententiam poſtulare, neque enim profitentur monachi vitam religioſam ſub Priore monaſterij, ſed ſub Abbate, qui propriè eſt pater & educator monachorum, alij ſub illo ſunt pædagogi duntaxat, & quaſi geruli alumnorum. Quare cum concedat Baronius Maximianum fuiſse Abbatem S. Andreæ, & Patrem Gregorij, debet hoc fuiſſe, antequam Gregorius Abbas exiſteret aut Cardinalis: atque adeo debet idem concedere quod nos ponimus: Maximianum eodem modo Gregorio Abbatiale munus reſignaſſe anno 578. quo poſtea eidem Conſtantinopoli reuerſo fecit. Quare ſi in his longè probabilius ſcribat Ioannes Diaconus, quam qui eum tanto ſtrepitu verborum, potius quam rationum pondere impugnarunt: cur ei etiã non credimus in tertio de Cardinalatu ſub Benedicto Papa ſuſcepto? quis Ipſemet Diaconus videtur quaſi locum huic correctioni dare (ſi tamen non fuit error in textu, aut lapſus memoriæ in ipſo;) Dicit enim, ſe quamuis nihil poſuerit, in vita cenſenda, quod non poſſit veteribus membranis confirmari: *non magnopere tamen laboraniſſe, vt tempora temporibus conferret;* quare dabit nobis locum cogitandi, ipſum pro Pelagio Benedictum poſuiſſe. Atque ita optimè concordantur inter ſe verba Diaconi, Breuiarij Romani, & traditionis Anglicanæ, & ſolum erit controuerſia de quarto puncto, nempe de regula quam profeſſus fuerit ſub his Abbatibus Gregorius.

Quartum igitur in quo diſſentiunt, eſt de ſpecie ipſa monachatus, quem exercuerit Gregorius: Diacono affirmante, militaſſe eum ſub regula Benedicti; Baronio ſub regula Equitij; Gallonio vero ſub regula D. Baſilij. Hæc omnia cum ex ipſo Gregorio prolatis de Benedictina

Quo anno factus fuerit monachus Gregorius, & Abbas

S. Gregorium nõ fuiſſe monachũ Equitiani aut Baſilianum.

ctiua eius profeſſione teſtimonija, ſint manifeſte refutata; nunc ſolum videamus quam multis tamen rationibus aut teſtimonijs fuerint à Baronio & Gallonio probata. Primò probant, quia eiuſdem erat Gregorius regularis propoſiti, cuius erat Abbas ipſius Valentio, quia is ei primo præfuit, & eum in tyrocinio monaſtico educauit. At Valentio erat monachus, ex monaſterio S. Equitij, in Valeria prouincia; Equitius autem iam pater erat monaſteriorum, cum S. Benedictus nondum diſcipulos collegiſſet; Ac proinde nullo modo potuit Gregorius eſſe monachus Benedictinus, ſed ex ſchola D. Equitij prodijt. Quam multa ſunt in hoc vno argumento vitia? Primum incerta prorſus eſt propoſitio, & nullis fulta probationibus veriſimilibus. Deinde falſa eſt aſſumptio, & eiuſdem aſſumptionis proſyllogiſmus; tandem, ſi maximè vera eſſet aſſumptio, concluſio tamen inde nec probabiliter ſequitur, quam Baronius putauit neceſſario inferri. Propoſitionem eſſe incertam patefiet cuiuis conſideranti quod potuerit Abbas à Gregorio deſumi, qui præeſſet monaſterio ſuo, non ſolum de alterius regulæ cœnobio, verù etiam immediate de ſæculo; ſic enim ipſe Probum, hominem ſæcularem, & in laica adhuc conuerſatione ſæculo nondum exutum, nihil tale cogitantem, fecit cœnobij S. Andreæ & Luciæ Abbatem. Quomodo ergo falſa eſſet hæc propoſitio: *Eius regulæ fuerunt monachi illius cœnobij, cuius erat Probus, cum in Abbatem ei præficeretur*; fuiſſent enim tunc eius regulæ, quia ipſe ſæcularis fuit: eodem modo propoſitio hæc Baronij falſa eſt: nempe Gregorium neceſsario eiuſdem regulæ fuiſse, cuius fuerat Abbas ſuus, antequam in Abbatem eſset electus. Nonne hoc noſtro ſæculo videmus multa exempla, quæ propoſitionem illam euertunt? vnum produxiſse ſufficiat deuotiſſimi Patris Ludouici Barbij; is enim Reformator Congregationis Caſſinenſis, priuſquam Abbas S. Iuſtinæ fieret, non monachus S. Iuſtinæ, ſed Canonicus erat ſæcularis.

Aſsumptionem autem falſam eſse probabit ipſe Gregorius, qui apertè dicit Valentionem antequam Abbas fieret S. Andreæ, ſuum monaſterium rexiſse in Valeria prouincia. 4 dial. 21 *Vitæ venerabilis Valentius* (inquit) *qui poſt in hac Romana vrbe mihi ſicut noſti, meoque monaſterio præfuit, prius in Valeria prouincia ſuum monaſterium rexit*. Suum, inquit, *monaſterium rexit*, ac proinde iura Abbatis ab alterius regimine abſoluti, & independentis, alias non dixiſset, monaſterium ſuum rexiſse, ſed monaſterium ſub tali Abbate rexiſse. Et hoc monaſterium narratio ibidem conſequens aperte diſtinguit à monaſterio S. Equitij, cum in hoc monaſterio Valentij Longobardi crudeliter ſæuientes, quidlibet auſi fuerint, imo ipſum penitus (vt videtur) deſtruxerint: & in monaſterio S. Equitij ſæuientes, eiuſdem iam defuncti virtute à moleſtia monachis inferenda deterriti: *tamdiu nimirum à dæmone correpti: donec illi qui foris erant cuncti id cognoſcerent, quatenus locum ſacrum temerare vlterius non auderent, quem vir Sanctus dum diſcipulos defendit, etiam multis poſt remedium illuc fugientibus præbuit*. Ecce, Equitij monaſterium deſcribitur, non ſolum deinceps immune à vexatione Longobardorũ, verum etiam perfugium & aſylum multis illo ſe recipientibus: Valentij autem monachos aliquot ſuſpendio necare permiſſi ſunt iidem barbari. Quo igitur argumento docet Baronius Valentium deſumptum fuiſse ex monaſterio S. Equitij, contra Gregorium, qui docet non ex Equitiano, ſed ex ſuo ipſius Valentij monaſterio deſumptũ? Imo non ait deſumptum ex ſuo monaſterio, quia iam deſijt illud monaſterium eſse, cum Valentius Abbas S. Andreæ fieret, nec Gregorius à monaſterio afflicto paſtorem excellentem & neceſsarium abſtrahere vllo modo voluiſset: cum abſque gregis deſolati iniuria ſibi aliunde ſatis commode prouidere potuiſset. Solum aſserit ipſũ prius fuiſse Abbatem monaſterij ſui in Valeria prouincia, deinde Abbatem S. Andreæ Romæ: ſed immediate de monaſterio Valeriæ prouinciæ ad ſuum Romanum euocatum fuiſse, non dicit Gregorius, nec poſsunt probare, qui id aſserunt. Præterea ponit Baronius, nullum celebre fuiſse monaſterium in Valeria prouincia, præter monaſterium S. Equitij: ac proinde ex eo euocatum Valentium. Quaſi Gregorius hac in re celebritatem monaſterij ſpectaſset, & non potius viri eminentem virtutem; qualem non infrequentius inuenimus in monaſterijs minus celebribus quam in maximis & celeberrimis fulgere. Quomodo autem probant non fuiſse aliud celebre in Valeria Prouincia, præter Equitianum? nunquid non celebre monaſterium Sublacenſe, cui veteranus ſenex religionis gloria probatiſſimus, ipſi Gregorio familiaris præerat Honoratus? nam illud in Valeria prouincia fuiſse, ſupra ex optimis authoribus, & quos pro ſe Gallonius citauerat, probaſse diximus Caietanum noſtrum. An non ipſe Gregorius homil. 35. in Euang. meminit alterius monaſterij Reatini (quæ vrbs eſt Valeriæ prouinciæ) cuius Abbatem Stephanũ virum ſanctum & virtute patientiæ ſingularem prædicat? Aut vſpiam dicit Gregorius omnia Valeriæ prouinciæ monaſteria fuiſse Equitiana? Atqui hoc probare debuit Baronius,

debuit probare Gallonius, non id pro certo & explorato ſtatuere. Monaſterium certe Valentij apertè diſtinguit Gregorius a monaſterio Equitij: quod ſi illud vnum fuiſſet de Equitianorũ monaſteriorũ numero iudicaſſet, certe nõ omiſiſſet id eo in loco ſignificare Gregorius: non dixiſſet id Valentij monaſterium, ſed Equitij fuiſſe; ſicut cum monaſteria à D. Benedicto cõſtructa memorat, ſemper ea vocat monaſteria viri Dei Benedicti, nunquam fere monaſterium illius, qui immediatus illius Abbas eſſet; conſtat hoc in ipſa numeratione diſcipulorum D. Benedicti, à quibus eius vitam ſe didiciſſe profiteтur. Fruſtra igitur recautiores hi ſcriptores aſſumunt tanquam certum, quod nullius veteris teſtimonij auctoritate, nec vlla probabili coniectura confirmare poſſunt. Rurſus, quo argumento probant iſti, Equitium iam partem monaſteriorum ſuum fuiſſe, priuſquam S. Benedictus diſcipulos collegerit? Rem tantam, quæ tantum facit ad aſſertionis nouæ firmitatem non ſolum ſine valida probatione affirmant, ſed etiam contra expreſſa ipſius D. Gregorij verba. Sic profecto eſt. Equitius iunior fuit D. Benedicto; ipſe Gregorius D. Benedicto iuniorem clariſſime inſinuat: quoties enim de Equitio agit, producit teſtes non ſolum tunc temporis viuentes, Albinum Epiſcopum, & Fortunatum Abbatem, verum etiam eos dicit Equitio familiariter valde vſos fuiſſe; at cum Benedicti diſcipulos, à quibus eius geſta didicit, iam omnes vita functos innuit, præter vnum Honoratum, quem valde ſenem & decrepitum, vtpote fere centenarium eo tempore fuiſſe hiſtoriæ noſtræ produnt. Præterea ex Baſilij magi hiſtoriâ, vnde ſibi Gallonius cum Baronio accerſebant ſuppetias, argumentum exſtit inuictum, D. Equitium diu poſt D. Benedicti mortem floruiſſe; quod non potuerunt aliter eneruare quam ipſum Gregorij contextum emendando, quanquam ne ſic quidem eneruauerint. Baſilium pſeudomonachum magum, ex Amiterni Epiſcopi commendatione Equitius, in ſuum recepit monaſterium: narrat Gregorius quomodo hic impoſtor, cum monaſterium puellarum cœpiſſet torbare, ab Equitio ex fratrum ſocietate fuerit eiectus. Quia igitur quendam Baſilium etiam magum inuenerunt Baronius & Gallonius apud Caſſiodorum, vna cum Prætextato item mago circa annum Domini 514. Theodorico regnante fuiſſe ad ſupplicium quæſitos, cum elapſi fuiſſent cuſtodibus per eos dementatis: volunt hunc Baſilium eum eſſe, quem Epiſcopus Amiternus Equitio commendauerat: ex quo ſane recte conſequens fieret, Equitium iam anno 514. floruiſſe, quo ſanctus Benedictus nondum eremum petiiſſet. Sed euidens eſt ex verbis D. Gregorij, longe alium eſſe Baſilium, quem à ſuo contubernio proiecit Equitius, ab illo Baſilio, de quo agit Caſſiodorus. Nam Gregorius nominat Epiſcopum Amiternum Caſtorium, qui Baſilium ad Equitium adduxerat: at tempore, quo alter Baſilius magia celebris fuit, non Caſtorium, ſed Valentinum Epiſcopum Amiternæ ciuitatis aſſerit Baronius; atque adeo, quia vidit id argumento ſuo prorſus officere, contendit in textu Gregorij lib. 1. dial. c. 4. *Ad virum reuerendiſſimum Caſtorium Amiternæ ciuitatis Epiſcopum pergens, petiit ab eo* (Baſilius) *vt eum Equitio Abbati committeret*; graue mendum irrepſiſſe, & *Caſtorium* nomen proprium ibi repoſitum, loco appellatiui, *Caſtrorum*; vt ita locus eſſet coniectandi Epiſcopum illum, quem ſic non nominaſſet Gregorius, fuiſſe Valentinum. At reuera hoc eſt textum ipſum corrumpere: nam & Surius tomo 2. ex antiquis membranis ita repræſentat hanc hiſtoriam, vt Epiſcopum illum Caſtorium nominet Gregorius; & exẽplaria manuſcripta Vaticanæ & Caſinenſis Bibliothecæ à Caietano noſtro conſulta ſic habent: & quod corruptionis prioris indicium eſt manifeſtiſſimũ, ſic etiam olim legit Pontifex Zacharias, qui locum modo à nobis ex Gregorio deſcriptum ita græcè reddidit: Ὁ δὲ πρὸς τὸν εὐλαβέστατον ἄνδρα Καστόριον, τὸν Ἀμιτερνίας τῆς πόλεως ἐπίσκοπον καταλαβὼν ἐδυσώπει ἵνα αὐτὸν Ἐκυτίῳ τῷ ἡγουμένῳ παραθήσῃ. Nemo hic poteſt cauſari vitium typorum, aut ſcriptoris, ſed ſi vitiũ eſt, ipſius interpretis Zachariæ Pontificis Max. vitium fuit, qui *Caſtorium* manifeſtè poſuit, vbi ſi *caſtra* legiſſet, ἀκρόπολιν Φρούριον, στρατόπεδον, aut quid ſimile, alia valde nomina à *Caſtorij* appellatione poſuiſſet; vt illud taceamus, valde inſolitam apud Latinos fore illam loquutionem, *Caſtrorum Amiternæ ciuitatis Epiſcopum*, neque enim Epiſcopus erat Caſtrorum, ſed ciuitatis ipſius, dicique potius debuit, *Caſtrorum Amiternorum Epiſcopum*. Quare habemus, non Valentinum, qui ſub Symmacho Papa & Theodorico rege, ſed Caſtorium, qui diu poſtea Amiterni ſedit hoc loco debere intelligi: atque adeo hunc Baſilium, de quo agit Gregorius, alium eſſe ab illo Baſilio, de quo Caſſiodorus; Quod inde quoque probatur, quia Caſſiodorus, duorum tantum de magici criminis accuſatione imperitorum meminit; Baſilij, & Prætextati: Gregorius vero complurium, inter quos primas tribuit Baſilio: *Eo tempore quo malefici in hac ſunt Romana vrbe deprehenſi, Baſilius, qui magicis operibus primus fuit, in monaſtico habitu Valeriam fugiens petijt*; Qui Caſſiodoro memorantur, *mentis alienatione cuſtodum elapſi*

dicuntur:

dicuntur: hic à Gregorio nominatus Baſilius *in habitu ficto monachi* aufugit; Illi apud Caſſiodorũ edicto Theodorici regis *iubētur inquiri, & quinque-virali iudicio ſiſti*: ille de quo Gregorius *non poſt longum tempus in hac Romana vrbe exardeſcente zelo Chriſtiani populi, igne crematus eſt.* Hinc igitur fit ex hac ipſa Baſilij hiſtoria, quam recenſet Gregorius, quam pro ſe attulerunt Baronius & Gallonius, euidenter oſtendi Equitium non floruiſſe eo tempore, quo ipſi voluerunt, ſed diu poſteà, quum tamen conſtet D. Benedictum eo ipſo tempore floruiſſe. Quod autem poſt D. Benedicti obitum viguerit Equitius, & non ante ipſum facile ex alijs Gregorij locis, cum Caietano probamus: D. Gregorius dialogos ſuos ſcripſit anno 593. aut circiter, nempe nonaginta totos annos poſt tempus illud quo ponunt iſti floruiſſe S. Equitium. At narrat Gregorius 1. dial. c. 4. Fœlicem Nurſinum nobilem virum, (cuius filius Caſtorius Romæ, cum hæc ſcribebat Gregorius demorabatur) vſu familiaritatis ab Equitio petiiſſe, cur ſacrum ordinem non habens, neque à Romano Pontifice prædicationis licentiam, prædicare præſumeret: oportuit hunc Fœlicem, cui familiaritas cum Equitio peperit eam reprehendendi audaciam, virum proculdubio tunc ætate grauem ac maturum fuiſſe; cuius adhuc filius Caſtorius viuebat, ſub Gregorio adminiſtrationem gerens, nec vt apparet, valde ſenex, neque enim ab ætatis maturitate à Gregorio notatur, vt ſolet, quando de ſenibus mentionem facit: Et tamen ſi Equitius ea ætate floruiſſet, quam Baronius ponit, oportuit hunc Caſtorium iam vltra centenarium ſenem fuiſſe, quod eſt omninò incredibile: ac proinde apparet Equitium familiarem Felici, non multò ante Pontificatum S. Gregorij obiiſſe. Hæc collatio clarior apparebit, ea alia narratione quam inſtituit D. Gregorius de S. Patre noſtro Benedicto 2. dial. c. 8 *ſicut mos (inquit) eſt prauorum inuidere alterius virtutis bonum, quod ipſi habere non appetunt; vicinæ Eccleſiæ presbyter, Florentius nomine, huius noſtri Subdiaconi Florentij auus, antiqui hoſtis malitia percuſſus, ſancti viri ſtudijs cœpit æmulari, eius quoque conuerſationi derogare, quoſque etiam poſſet ab illius conuerſatione compeſcere.* Accidit hæc hiſtoria inuidiæ, quam Florentius Senior contrà D. Benedictum exercuit, circa annum 528. tunc enim eius ſimultati locũ dans D. Benedictus Pater, ad montem Caſinum profectus eſt: à quo anno ad illum quo D. Gregorius ſcribebat 593. vel 594. ſexaginta ſex anni ſunt elapſi, quos inter ſe partiti ſunt Florentius iunior, & pater ipſius, à morte Florentij ſenioris, qui anno 528. ruina domus ſuæ oppreſſus fuit; Florentium autem iuniorem oportuit virum ætate grauem fuiſſe, cum hæc ſcripſerat Gregorius, neque enim alij ſolebant tunc temporis ad Subdiaconatus in Eccleſia ipſa Romana Cardinalitiam dignitatem ſublimari, niſi qui non ſolum moribus verum & annis eſſent maturi. Si igitur Florentius iunior cum patre ſexaginta ſex annos numerauerint à tẽpore quo florebat S. Benedictus: certe Caſtorius adhuc iuuenis, cũ hæc ſcribit Gregorius à tẽpore quo pater ſuus æqualis erat Equitio, non poterit vltrà viginti aut triginta ad ſummũ numerauiſſe, atque ita pari modo valde probabili comparatione, qualis in genealogiis hominum, gradibuſque familiarium computandis ſolet interuenire, Equitius non niſi triginta minimum annis poſt D. Benedicti obitum celebris haberi potuit. Adhuc alia comparatione idem euadet manifeſtius: Iulianus defenſor, qui ſedis Apoſtolicæ mandato conuenit Equitium, cui ſine Pontificis licentia prædicationis munus exerceret, ſeptẽnium antequam dialogos meditaretur Gregorius deceſſerat è vita: hoc eſt anno circiter 587. fueratque, dum viueret, S. Gregorio valde familiaris: ita enim ipſe ſcribit 4. dialog. cap. 30. *Iulianus namque huius Romanæ Eccleſiæ, cui Deo autore deſeruio, ſecundus defenſor, qui ante ſeptem ferè annos defunctus eſt, ad me adhuc in monaſterio poſitum, crebrò veniebat, & mecum colloqui de animæ vtilitate conſueuerat.* Quare cum hic idem Iulianus iam defenſoris officium gerens, ac proinde in matura proculdubio ætate conſtitutus Equitium iubente Pontifice conuenerit, & [illegible] S. Gregorio adhuc in monaſterio degenti familiaris fuerit: profectò apparet eam conuentionem Equitij adhuc viuentis & florentis non multos annos ante Pontificatum Gregorij contigiſſe; cum D. Benedicti obitus iam quinquaginta annis eundem Pontificatum præceſſerit. Idem argumentum ſuppeditabit etiam ætas Albini Epiſcopi Reatini, aliorumque plurium, quos adhuc ſuperſtites eſſe dixit Gregorius, cum dialogum ſcriberet, & Equitij acta inſpexiſſe; maxime autem Fortunati Abbatis quem dicit Gregorius & Equitio, & ſibi fuiſſe valde familiarem; & adhuc vixiſſe, & ad ſe crebrò venitare innuit, cum Equitij res geſtas conſignaret, qui etiam narrauit ei miraculum quod ad ſepulchrum S. Equitij in Longobardorum terrorem operatus eſt Deus; ex qua narratione, conſtat Equitium paulo ante viginti annos, quam ea ſcriberet Gregorius, defunctum fuiſſe: nempe eo anno, quo Longobardi in prouinciam Valeriam irruerent, & omnia cædibus vaſtarent, qui erat annus 573. tunc enim innuit diſcipulos Equitij Patre ſuo orbatos, ad ſepulchrum eius confugiſſe opem con-

tra Barbarorum vim implorantes & inuenientes; quod indicium eſt euidens cum paulo antea duntaxat mortem oppetiiſſe, cum Fortunatus, qui eo perquam familiariter vti ſolebat, qui hiſtoriā illam Gregorio retulit, adhuc poſt viginti annos ab eo miraculo edito viueret, & D. Gregorio (vt ipſius verbis id dicamus) *valde ætate, opere, & ſimplicitate placeret.*

S. Equitius fuit Benedictinus.

Quare hinc euidenter conſtat, D. Benedictum iam dudum abiiſſe ad cœlum, cum D. Equitius inciperet celebri ſanctitate nominatus haberi: atque adeo non concedit hoc nobis *miſerationis ergo* Gallonius, ſed velit nolit debet ab eo concedi, niſi Gregorio audeat contradicere; vnde ſequitur Equitium, qui in prouincia Valeriæ tua ædificaſſet & erexiſſet monaſteria, ſub regula S. Benedicti militaſſe, cum ſuis diſcipulis, quandoquidem vt ſuprà ex epiſtola Abbatis Fundenſis ad Simplicium Caſinenſem qui anno 560. cœpit Abbas eſſe, tamdiu ante illum annum 560 qui erat decimus ſeptimus vt minimum ante tranſitum D. Equitij, omnia penè monaſteria Valeriæ prouinciæ, atque aliorum Italiæ regionum eidem regulæ ſe ſubmiſiſſent: diuerſas autem regulas, diuerſoſque monachorum ordines eo tempore fuiſſe, ſub quorum aliquo potuerit Equitius potius militaſſe, quā ſub Benedictino, iam celebri, itàque apud omnes alios monachos recepto, tunc demum credemus, cum Gallonius, aut alius aliquis pro illo illas regulas ſcriptas ex aliquibus veteribus membranis protulerit, aut idoneis argumentis probauerit, quod hactenus non præſtitit nec præſtabit vnquam: nam ſecundum Philoſophorum regulam, quod non eſt, non poteſt demonſtrari. Nos autem oſtendimus etiam magni Caſſiodori teſtimonio ante ſuſceptam D. Benedicti regulam, non viuiſſe monachos Occidentis ſub aliqua ſcripta norma peculiari, ſed traditionibus tantum & conſuetudinibus, quas vnuſquiſque Abbas magis probaſſet: eamque incertitudinem mutationibus obnoxiam, in cauſa fuiſſe, cur Benedictina regula ab omnibus fuerit recepta. Oſtendimus etiam antea, monachos omnes Italię, atque Occidentis habitos fuiſſe pro vno eodem ordine, nec magis conſtituiſſe tunc diuerſum ſpecie monachatum, quam clericos ſæculares diuerſam ſpecie Clericatum conſtituerint: atque adeo non fuiſſe ordinis diſtincti quantum ad monachatum ipſum D. Benedictum, ab alijs antiquioribus ipſo per Italiam monachis, ſed diſtinctionem eam ab ipſomet Patre noſtro originem ſum pſiſſe, dum abeuntibus in ipſius regularem inſtitutionem monachis Latinis, iam inciperent eo ipſo à Græcis diſtingui, qui Baſilianam regulam plærumque amplectebantur. Quare Ioannes Diaconus, (cui vi-

Nec Equitius nec Gregorius fuere Baſiliani.

poto temporibus illis per ſeptingentos annos propinquiori, magis credendum eſt quam Gallonio contrarium ſine teſte & ratione, ſola pronunciandi quodlibet audacia aſſerenti) putauit ſe ſatis clare probaſſe, Gregorium fuiſſe Benedictini inſtituti, eo ipſo quod oſtenderit illum non fuiſſe Græci, hoc eſt Baſiliani inſtituti profeſſum; quaſi certum haberet, nullos fuiſſe alios monachos inſtituto diuerſos, à Benedictino per Italiam, quàm Græcos. Id autem probauit ex diuerſitate veſtium, quod argumentum adeo non diſſoluit Baronius, vt tergiuerſatione oſtenderit eſſe inſolubile: neque enim ex materia Baltei ſiue Cinguli Gregoriani coriaria argumentum ſumpſit Diaconus, vt Baronius ipſum voluit intelligere, ſed exilitate cinguli, quæ vnius pollicis menſuram nunquam excedit: cum Balthei quibus monachi Gręci, vtebantur, multò latioris eſſent menſuræ, ſicut nunc videmus Auguſtinianos in Hiſpania cingulis vti quæ palmarem fere habeant latitudinem. Cum ergo hoc tempore Ioannis Diaconi obſeruaretur, vt monachorum Græcorum Balteus eſſet latior, Benedictinorum verò multo exilior & anguſtior? nec credibile eſſet alios tunc vtrumque genus monachorum Balteos geſtaſſe, quam Gregorij tempore ſoliti fuiſſent (quare enim mutarent, qui tenaciſſimi cęremoniarum ſuarum ab omnibus, etiam à Baronio, vt vidimus, Iudicantur) profectò argumentum illud Diaconi manet inſolutum, & eſt reuera inſolubile. Similiter ex Græcę linguæ proprietate, quam ignoraſſe ſe fatetur Gregorius, ratiocinabatur Diaconus, Gregorium non fuiſſe monachum Græci ſchematis: cur enim homo Latinus inter græcos, Græcè officia ſua celebrantes ſeſe immiſceret, qui ipſe Græci idiomatis peritiam non haberet? Diaconus autem ideo voluit probare D. Gregorium non fuiſſe monachum græcæ regulæ, quia ea ætate, qua ipſe ſcribebat, monaſterium Gregorij à græcis habitabatur: ne quis igitur propterea Gregorium eorum monachatum geſſiſſe arbitraretur, his quæ diximus argumentis vſus eſt; pro certo habens, eo ipſo quo probauerit non fuiſſe Baſilianum, ſequi neceſſario Benedictinum fuiſſe. Et quia ea argumenta conuincunt D. Gregorium non exercuiſſe monaſticen ſub regula Baſiliana; conuincunt etiam Gallonium relicto Baronij iudicio de regula Equitij falſo & imperite exiſtimaſſe S. Equitium fuiſſe regulæ Baſilianę monachum: Quoniam vero qui ſemel aberrauit à via, non attingit ſcopum, donec in viam redeat, ſed quo magis laborat eundo eo longius exorbitat, hoc ſuum paradoxum confirmat alio abſurdiore. Ait enim in ciuitate Aquilæ vſque hodie perſeuerare monaſterium monialium ſub titulo & obſeruan-

obſeruantia D. Baſilij, quod exiſtimat illud ipſum eſſe, quod S. Gregorius ſub cura S. Equitij fuiſſe commemorat. Atqui illud Aquilæ ciuitatis monaſterium, quamuis in memoriam S. Baſilij erectum fuerit, ab exordio tamen ipſo fuiſſe Benedictinum, nec valde antiquam reperetra originem, ſed fundatum fuiſſe (vt ex ipſo inſtrumento fundationis conſtat) à quibuſdam fœminis religioſis tempore Ioannis 22. anno 1320. Iulij 5. octingentis circiter annis poſt tempora D. Equitij. Talis aſſertio, talis probatio, talis fides: Aſſerit audacter, probat vitioſiſſimè; quam ergo meretur fidem? & tamen hic eſt Gallonius cuius apollogiam validiſſimam eſſe vult Spondanus, præ qua nihil prorſus dixiſſe videantur monachi, qui nouam Baronij ſententiam impugnarunt. Hinc etiam fit nullam eſſe argumenti Baronij conſequentiã, cuius præmiſſæ nullam prorſus habent veriſimilitudinem, imo euidenter laborant falſitatis vitio. Nam alias probationes profecto ſolum adduxiſſe, confutaſſe eſt: vt illam; Valentium hoc aut illud miraculũ S. Equitij narraſſe Gregorio: ergo fuiſſe monachum Equitianũ. Et illam; Valentius antequam Abbas eſſet S Andreæ fuerat Abbas in Valeria Prouincia; ergo fuit Abbas monaſterij Equitiani, quia nullum aliud fuit celebre cœnobium in illa regione. Quis non videt has eſſe indignas magno viro coniecturas? quaſi omnes qui aliorum narrant miracula, ſint eorũ diſcipuli; aut quaſi qui Abbas ſit in aliqua prouincia debeat neceſſario eſſe Abbas celeberrimi alicuius monaſterij; hæc certe ipſa inſpectione euaneſcunt.

Aliud argumentum Baronij eſt; ſi D. Gregorij monaſterium ab ipſo regulæ Benedictinæ artibus informatum fuiſſet, certe ex proxime poſitis Caſinatibus monachis, qui tunc Lateranı verſabantur Abbaté, qui hanc introduceret diſciplinam, poſtulaſſet: At non poſtulauit, ſed ex Valeria prouincia monaſterio S. Equitij deſumpſit. Non poſtulaſſe autem è Lateranenſi „ monaſterio, probat his verbis: Sed neque eſt vt quis Valentium hunc, quem ſibi præfuiſſe „ Abbatem fatetur iterum ipſe Gregorius, illum exiſtimet fuiſſe Valentinianum, ſecundum „ numeratũ poſt ſanctum Benedictum Abbatem, primum vero Lateranenſis cœnobij: nam „ cõſtat diuerſum fuiſſe monaſterium ſancti Andreę ab illo Lateranenſi, vt ex diuerſa etiã Ab- „ batũ ſerie intelligere putes. Lateranenſi enim primũ Valentinianus Abbas, inde Simplicius, „ & poſt eum præfuit Honoratus, vt idem Gregorius docet: in monaſterio vero S. Andreæ, „ primo (vt eiuſdem Gregorij teſtificatione diximus) Valentius, ſiue Valentinus, inde Maxi- „ mianus, tertio loco Pretioſus, atque poſtea ſubſtitutus eſt Probus. Sed de his modo ſatis. Satis quidem & pluſquam ſatis vir maxime: atque vtinam non omnino hanc controuerſiam tetigiſſes, aut vetioribus ſaltem in deſcribenda Abbatum ſerie vſus fuiſſes Amanuenſibus, qui nunc te ſublimibus vniuerſalis Eccleſiæ geſtis conſignandis occupatum, ſupina prodiderunt oſcitantia. Sed ad argumentum hoc reſpondeamus. Eſt quidem probabilis illa coniectura propoſitionis, ſi Benedictinus fuiſſet Abbas qui S. Andreæ cœnobio primo loco præfatus fuerit: ex Lateranenſi monaſterio fuiſſet deſumptus, quod in eadem vrbe religionis gloria tunc florebat: neque enim ſolum in Valeria Prouincia *vigebant monaſtica instituta*, in monaſterio S. Equitij; vt videtur obliquè Benedictinos perſtringere Baronius; ſed omnino in Lateranenſi monaſterio ſuum ſplendorem vigoremque retinebant; & ſi Baronij calculus verus eſt, longè veriſimilius fuit magis viguiſſe hac laude Lateranenſe, quam Equitianum cœnobium, quia iuxta Baronij ſententiam, fuit recentioris inſtituti; & ſolent omnia recentiora vividioris & feruentioris eſſe obſeruantiæ. Eſt igitur illa probabilis coniectura, ſed probabilis tantum; quia longe probabilius eſt iuſtiſſimas ob cauſas aliunde voluiſſe deſumere Gregorium Abbatem cœnobio ſuo; & illam præcipue, quod cum multi conuentus monachorum in vrbem à barbarorum gladijs profugiſſent, & incommodo ſatis loco eſſent, aliquem nonnullum monachorum ex vno, vel pluribus conuentibus iſtis ſuo monaſterio iam præparato intulerit. Nec propterea ſequitur etiam iſtos non fuiſſe Benedictinos, quia non eſſent de conuentu Lateranenſi: neque enim ſoli Caſinenſes ex ordine D. Benedicti in vrbem fugiſſe credendum eſt, ſed omnes quotquot in periculo verſabantur. Imo iam ſatis clarè eſt demonſtratum omnes tunc Italiæ monachos fuiſſe Benedictinos, vt non potuerit tunc Gregorius alium monachum Latini ritus ſuo monaſterio præficere, quam Benedictinum. Potuit præterea Gregorius etiam alium Abbatem & conuentum alterius regulæ à barbaris in exilium pulſos in ſuo cœnobio collocare, ea cõditione vt regulam S. Benedicti (quam ipſemet tanti fecit, vt eam præ omnibus alijs ſolam laudauerit, & in commentarijs ſuis etiam explicare ac illuſtrare dignatus fuerit) acceptarent, & ſecundum eam de nouo vnà cum ipſo vitam formarent. Quare non eſt firma propoſitionis iſtius conſequutio. Et multo infirmior eſt aſſumptio, quæ ſub illa accipitur ad concluſionem inferendam, nec enim probatur vllo argumento, ſed falſa & male collecta Abbatum Lateranenſium ſerie. De Abbatibus S. Andreę, quam male hic enumerentur, antea diximus. Et ſi maxime eſſet legitima ſeries Abbatum Lateranenſium,

Monachi S. Andreæ ea Lateranenſi monaſterio aſſumpti aut alio aliquo Benedictino

teranenſium, probaret quidem monaſterium illud diuerſum fuiſſe à monaſterio S. Andreæ, quod nemo dubitat, non autem probaret diuerſi inſtituti fuiſſe, quod nos negamus: nullo enim modo conſequens eſt, vt quia diuerſa fuerint cœnobia, diuerſam etiam fuerint obſeruantiam monaſticam complexa.

Valentinum, & Valentianũ eundẽ eſſe valde probabile.

Primum igitur non probat hæc ſeries, nec ratio vlla hactenus allata, Valentium ſeu Valentinum, ſeu Valentionem, ſiue Valentinianum (omnibus enim his modis hoc nomẽ ſcribitur) qui fuit Abbas S. Andreæ, non fuiſſe illum ipſum, qui dicitur primus Abbas Lateranenſis; Potuit enim hic Valentinianus, antequam Abbas Laterani fuiſſet, monaſterium aliquod in Valeria Prouincia à S. Benedicto erectum gubernaſſe; indeque ad Lateranum veniſſe; & à Lateranenſi præfectura ad S. Andreæ regimen aſſumptus fuiſſe. Tempus, & nomen conueniunt: &, ſi verus eſt calculus Baronij, quo ſtatuit Gregorium adhuc anno 581. præfecturam geſſiſſe, nec monachum induiſſe; cum multi exiſtiment valde probabiliter circa annum 582 contigiſſe deſtructionem monaſterij Caſinenſis, & conuentus ipſius aduentum in vrbem: ſuberat cauſa valde rationabilis & pia, cur Gregorius Valentinianum à Lateranenſi transferret ad cœnobium Santandræanum, vt nimirum S. Bonito Abbati Caſinenſi Lateranum venienti locum faceret. Neque enim primum habitabant monachi Benedictini in Lateranenſi monaſterio, cum Caſinenſis grex eo confugiſſet: teſtatur enim D. Gregorius in dialogo lib. 2. c. 17 recentem fuiſſe Caſini euerſionem, quando libros illos conſcripſit; & ſolet ille ſeptennium pro recenti tempore habere, vt conſtat ex eo, quod cum Iulianum defenſorem, lib 4. dial. c. 30. dixiſſet *ante ſeptem fere annos defunctum fuiſſe*: in primo tamen lib. c 10. dicat, eũdem *ante non longum tempus in vrbe Roma defunctum fuiſſe*. Ex ſententia autem valde veriſimili noſtrorum (vt diximus) octo aut paulò amplius anni effluxerunt, à deſtructione Caſinenſis Abbatiæ, quæ facta fuit anno 582. ad annum quo ſcribebat iſta Gregorius. At de Valentiniano, cum hæc ſcribebat, proculdubio iam defuncto, ait: *qui annis multis Lateranenſi monaſterio præfuit*; quare ſi ſeptem aut octo anni Gregorio ſunt, *non multi anni*: certe multi anni, debent multo plures eſſe, atque ita inuenietur Lateranenſe cœnobium monachis habitatum antequam Caſinenſes eò adueniſſent. Sed quia proculdubio fuit præcipuum ordinis in vrbe cœnobium, ideo maxima pars monachorum, in illud, vt maioris capax multitudinis præcipiente Pelagio Pontifice fuit recepta. Nihil igitur obſtat, quo minus Valẽtinianus Abbas Lateranenſis primus, adueniente ex Caſini calamitate S. Bonito, factus fuerit à Gregorio primus Abbas ſui monaſterij. Quando autem eius auctoritatem adducit pro rebus geſtis S. Benedicti, ſimul notat fuiſſe illum diu Abbatem Lateranenſem, ibidem à D. Benedicto forſitan collocatum, vt ita conſtaret certam eſſe illius in rebus Benedicti Patris atteſtandis fidem. Cum vero narraturus eſſet id, quod duobus illis monachis in Valeria Prouincia contigiſſet, tunc vna aduertit Valentium fuiſſe illius cœnobij patrem, Abbatem ſcilicet, & forſitan etiam fundatorem, vt ita fide dignius appareret eius de re narrata teſtimonium.

Fuiſſe certo Benedictinum

Sed demus *miſerationis cauſa* (vt Gallonius loquebatur de nobis) ijs, qui contrariam nobis ſuſtinent opinionem, demus Valentium S. Andreæ Abbatem diuerſum eſſe à Valentiniano Lateranenſi; quomodo inde ſequitur eum non fuiſſe Benedictinum? an quia non fuit deſumptus ex Lateranenſi cœnobio, non potuit eſſe eiuſdem inſtituti, cuius erant monachi Lateranenſes? probet hanc impoſſibilitatem Gallonius, nos enim iam demonſtrauimus, eſſe maxime conſentaneum rationi, hiſtorijs, temporum circumſtantijs, multitudini eorum cœnobiorum quæ ante annum 581. per vniuerſum Occidentem regulæ Benedictinæ ſe ſubmiſerant, etiam monaſteria Equitij. & Valentij idem feciſſe. Nec contra facit, quod vocetur Equitius Pater, ſiue rector, ſiue fundator multorum monaſteriorum; aut Valentius dicatur rexiſſe ſuum cœnobium: neque enim ſubiectio ad regulam S. Benedicti, inferebat ſubiectionem ipſorum monaſteriorum ipſi ſancto Benedicto, aut monaſterio Caſinenſi, aut vni præcipuo prælato ordinis Benedictini, talis enim ſubiectio longè poſterior eſt temporibus Gregorianis, & primo omnium à Cluniacenſibus in vſum redacta. Quomodo deinde ſequitur, eundem Valentinum fuiſſe è Valeria Prouintia euocatum, & *non ex proxime poſitis Romæ Caſinatibus* D. Benedicti monachis? non dicit primum Gregorius; non negat ſecundum: probare debent aduerſarij primum & ſecundum, id eſt, affirmationem, & negationem, quia neutra ſequitur ex poſitis principijs. Primum enim videtur certiſſimum monaſterium Valentij, quod rexit in Valeria Prouincia, circa annum Domini 573 in grauiſſima illa triginta ſex ducum Longobardorum tyrannide fuiſſe euerſum: & cum ab eo tempore (vt ex Gregorio conſtat) nunquam gladius illorum quieuiſſet, ipſum Valentium cum grege ſibi reliquo Romam tanquam ad aſylum perfugij cauſa habitatum veniſſe; nam nec Valentij ſancti viri pietati gregem ſuum inter barbaros deſolatum relinquere; nec Gregorij ſanctitati,

Non euocatũ ex Valeria prouincia.

&

atribus competebat eundem patrem, gregi ſuo tam neceſſarium, ab eo abſtrahere, vt ſuperiximus. Romæ igitur ipſum cum ſuo conuentu, incommodè proculdubio habitantem extra monaſticum ædificium commorabatur, in ſuum cœnobium Gregorius tranſtulit. Præterea valde probabile eſt, & ferè certum, ſi omnia quæ hactenus diximus perpendantur, Valentium cum ſuis monachis relictis, numero vt par eſt credere, non valde multis, ſcilicet Lateranenſibus monachis, eiuſdem ſcilicet inſtituti, coniunxiſſe, & inde cum aliquibus etiam qui ex Caſino aduenerāt, eum in ſuum cœnobium Gregorium intuliſſe, vt commodius in vtroq; monaſterio ſerui Dei eiuſdē propoſiti regularibus exercitijs inuigilarēt. At quis non miretur Spondanum, & Gallonium, & alios eiuſdem cum illis opinationis tam pertinaciter adhærere ſententiæ, quam non aliter probarunt, niſi inſignibus erratis tam in hiſtoria, quam in arte ſyllogiſtica commiſſis? Nam de ſerie Abbatum Lateranēſium, quam aliquis indiligens proculdubio lector, Cardinali alia maiora curanti, ſuggeſſit: certe ſi non aduertunt nunc tandem craſſam in ea oſcitantiam, miſera laborant acriſia; ſi aduertunt, & nolunt id fateri, miſeriori laborant ſuarum opinionum φιλαυτία. Audiantur verba Gregorij 2. dial. c. 1. ex quibus illam ſeriem colligi poſſe putauit amanuenſis: *Pauca quæ narro, quatuor diſcipulis illius referentibus agnoui, Conſtantino videlicet reuerendiſſimo valde viro, qui ei in monaſterij regimine ſucceſſit; Valentiniano quoque qui annis multis Lateranenſi monaſterio præfuit; Simplicio, qui congregationem illius poſt eum tertius rexit; Honorato etiam, qui nunc adhuc cellæ eius, in qua prius conuerſatus fuerat, præeſt.* Hic lector ille, quocumque Baronius vſus fuit, pronomen *illius* quod ad D. Benedictum nemo non videt referendum eſſe; ad Valentinianum in præcedenti commate memoratum retulit; vt ita Simplicium ſecerit ſucceſſorem Valentiniani in Laterano, quem debuerat aduertiſſe ſucceſſorem ibi vocari Conſtantini in Caſino; & maiori adhuc incuria Honoratum poſuit tertium Abbatem Lateranenſem, qui erat Sublacenſis Abbas; illa enim eſt *cella, in qua prius verſatus fuit S. Benedictus*, de quo Gregorium loqui certum eſt. Nam omnes hiſtorici noſtri, vetereſque membranæ docent, Abbates Caſinenſes, hoc ordine ſibi inuicem ſucceſſiſſe: Conſtantinum anno 543. Simplicium, 560. Vitalem 576. Bonitum 580. ſub quo Caſini cœnobio deſtructo, paucisque ibi cuſtodiæ cauſa relictis, monachi fere omnes Romam ad Lateranenſe cœnobium properarunt: & hoc modo ſeriem Abbatum Caſinenſium, longe ante hanc exortam controuerſiam, texuerunt authores bene antiqui Leo Caſinenſis in Chronico lib. 4. c. 2. Abbas Vrſpergenſis in Chronico: & Aimoinus de geſtis Francorum lib. 3. c. 79. Paulus Diaconus de geſtis Longobardorum lib. 4. Lateranenſis autem monaſterij primum Abbatem Valentinianum, cuius meminit S. Gregorius; ſecundum Gregorium, non magnum, ſed alium eius nominis cuius mentio habetur in ſcripturis antiquis, anno 630. tertium Theodorum, 608. qui Gregorio magno ſuperuixit. Fauſtus etiam in vita S. Mauri aperte docet ſe cum comite ſuo Simplicio, longe poſt tranſitum S. Benedicti, & ſepulto S. Mauro, hoc eſt poſt annum 583. in decrepita valde ſenectute Romam è Gallijs reuerſum, ad Lateranenſe monaſterium veniſſe, & Abbatem inueniſſe Theodorum; qui tertius poſt ſanctæ memoriæ Valentinianum proximiori tempore Lateranenſis congregationem rexit monaſterij, & ab eo compulſum, hiſtoriam S. Mauri conſcripſiſſe. Quare ſic ſunt intelligenda Gregorij verba ſuperius prolata: *Pauca quæ narro* (de geſtis S. Benedicti) *quatuor diſcipulis illius* (nempe Benedicti Patris) *referentibus agnoui: Conſtantino videlicet reuerendiſſimo valde viro, qui ei* (D. Benedicto) *in monaſterij regimine ſucceſſit*, monaſterij nempe Caſinenſis, nam in eo defunctus eſt B. Benedictus, & quia Abbatis officium in eo vſque ad vitæ finem geſſit, peculiariter & propriè monaſterium, & congregatio illius vocatur.) *Valentiniano quoque qui multis annis Lateranenſi monaſterio præfuit. Simplicio qui congregationem illius* (D. Benedicti, atque ideo Caſinenſem congregationem intelligit) *poſt eum* (Benedictum) *tertius rexit*; ſecundus enim eſt Conſtantinus, cui ſucceſſit Simplicius, ideoque poſt D. Benedictum tertius; non omnino prafuit Lateranenſi, ſed tertius Congregationis Lateranenſis poſt Valentinianum Abbas, vt iam ex Fauſto diximus, qui ſub eo viuebat, eſt Theodorus; ſecundus vero Gregorius.) *Honorato etiam, qui nunc adhuc* (in vltima ætate pene centenarius) *cellæ eius* (D. Benedicti) *in qua prius conuerſatus fuerat* (Benedictus, nempe Sublacenſi) *præeſt*. Quid enim an non euidens eſt, hoc vltimum pronomen *eius*, clariſſimè dici de D. Benedicto, qui prius in cella Sublacenſi conuerſatus fuit, tam adoleſcentulus Eremita, quam cum Abbas factus, vitam ibi aliquandiu egit monaſticam glorioſam, deinde verò in Caſinenſi? Nam vel ipſe tenor verborum oſtendit, non poſſe exponi de Valentiniano, quaſi cella, cui præerat adhuc Honoratus, fuerit illa, in qua prius conuerſatus fuerat Valentinianus; præſertim cum non niſi abſurde eo loco, quo nominatur Benedictus ordinis fūdator, eius congregatio à Gregorio poſſet vocari congregatio

Valen-

Valentiniani. Non ita abſurdus narrator fuit Gregorius. Quare igitur ita violenter torquent iſta pronomina? Quare alio modo pronomen relatiuum in præcedentibus nominibus iſti voluerunt intelligere? Quia durum illis viſum eſt à veritatis luce errorem ſuum tam manifeſte detectum fuiſſe. Quid autem obtineret Gallonius, ſi hæc series ab ipſo male intellecta, talis fuiſſet qualem ille eā intellexit, quod tantopere pro illa pugnat? nimirum, ita euertiſſet epiſtolam Abbatis Fundenſis ad Simplicium Abbatem Caſinenſem ſcriptam; eamque impoſturæ (placet enim Gallonio ſic loqui) conuiciſſet, quod ſcripta fuerit ad Simplicium, quaſi propheticè, qui nō niſi poſt Gregorij monachatum, fuiſſet Abbas; & non Abbas Caſinenſis ſed Lateranenſis. At nihil agit Gallonius ſic ſe torquendo: reuera etſi Simplicius aliquis concederetur Abbas Lateranenſis tertius (quod iam oſtendimus eſſe falſiſſimum) adhuc potuit eſſe alius Simplicius Abbas tertius Caſinenſis, ad quem Fundanus Abbas ſcripſiſſet. Et reuerà nos iam oſtendimus ex ipſa Fauſti hiſtoria de vita B. Mauri, fuiſſe vnum Simplicium qui cum Fauſto B. Maurum in Galliam proficiſcentem comitatus, non fuerit inde reuerſus niſi anno 583. poſt mortem D. Mauri annoſo ſenio fractus; & alium qui Conſtantino ſucceſſit in regimine Cœnobij Caſinenſis, ad annum Domini 560. à quo habuit multa Gregorius, ad quem ſcripſit Abbas Fundanus. Vt ita Gallonij vana oratio, vana ouatio ante victoriam, deridenda cordatis lectoribus proponatur.

Atque hæc tamen ſunt Achillæa & Herculea tela, quibus ille ſua validiſſima (vt Spondanus reputat) apologia, monachos conquaſſauit. Apologiam vero imbellem, cuius quam multa ſint errata, quia nimis fuſe examinata, non tam clare inſpiciuntur, ſub vnico aſpectu hic ſubijciemus. Fallitur ergo, & fallit Gallonius in eo quod apologiam pro Baronij ſententia ſcribens, duo præcipua fundamenta ſententiæ illius falſa concedit; nam Baronius Gregorium pariſſimo tempore monachum, nunquam Abbatem fecerat: Gallonius concedit fuiſſe Abbatem, atque adeo diu monachum. Baronius Gregorium regulæ S. Equitij ſubiecit; Gallonius nullam ab Equitio regulam ſcriptam concedit, ſed eum ipſum vult ſuos diſcipulos regulis Baſilianis informaſſe. Concedit etiam, licet iratus, errorem fuiſſe commiſſum in ſerie Abbatum S. Andreæ; & ridiculè excuſat, quod Baronio non incubuerit prouincia catalogū Abbatum texere. Cur igitur pro Baronio ſcribit apologiam, quem in tam multis deſerit? Fallitur & labitur Gallonius apertiſſimè & pertinaciter, quod vtatur ſeriè Abbatum Lateranenſium tanquam vera: quæ & falſa eſt, contra veritatem hiſtoriæ, & violentiam infert ipſis Gregorij verbis, vnde putabatur deſumi. Fallitur Gallonius, quod vnum Simplicium tantum agnoſcat diſcipulum S. Benedicti, cum manifeſte Gregorius ponat Simplicium tertium Abbatem Caſinenſem, & Fauſtus alium Simplicium, qui nunquam fuerat Abbas vllius monaſterij, ſed tantum indiuiduus comes peregrinationis S. Mauri. Fallit ſciens & volens, cum Simplicij verba ita peruertit, vt qui dixerat Benedictum regulam condidiſſe, ille maligna gloſſa peruertat, & exponat abſcondidiſſe, quaſi Horatius non dixerit: *Condo & compono, quæ mox depromere poſſim*. Fallitur Gallonius, cum monaſterium Aquilæ monialium facit Equitianum, quod octingentis annis poſt D. Equitium, ſub regula D. Benedicti primordialiter eſt ædificatum. Labitur in hiſtoria Gallonius, dum S. Equitium facit ſeniorem S. Benedicto, qui iam obierat mortem, cum Equitius inciperet monachos colligere. Labitur mirabiliter in hiſtoria Angliæ, dum Venerabilem Bedam negat Benedictinum, qui tamen diſcipulus fuit Ceolfridi, ſucceſſoris Benedicti Biſcopij, qui in tantum fuit Benedictinus, vt librum ſcripſerit quem *Concordiam regularum* vocauit, quo in libro oſtendit omnium aliarum regularum perfectionem & medullam in vna D. Benedicti regula inueniri. Quod cum non poſſet Gallonius negare, noluit tamē agnoſcere niſi per Ironiā, ſe ſcilicet non neſcire quendam Benedictū Abbatem talem librum ſcripſiſſe. Atqui Galloni, ille *quidam Benedictus* Abbas, eſt magiſter Bedæ, & magiſter Ceolfridi, ſub quo ſecundo Abbate Beda Benedictinam regulam longæuus Doctor & monachus ſeruauit. Labitur Gallonius & hallucinatur egregiè in hiſtoria Germanica cum D. Bonifacium Germaniæ Apoſtolum aſſerere audet non fuiſſe Benedictinum monachū quamdiu in Anglia vixiſſet: nos enim oſtendimus ex ipſius comite & conſanguineo ſancto Wilibaldo, ipſum à teneris ſub regula S. Benedicti fuiſſe in Anglia educatum. Fallitur & labitur in eadem hiſtoria dum Sturmi nepotē S. Bonifacij miſſum ab eo aſſerit Caſinum, vt ibi regulam Benedictinam, quam prius non didicerat, exerceret: at nos oſtēdimus & prius aliquot annos diligenter Sturmi ſeruaſſe ipsā regulam & non ad ſolum Caſinū, ſed ad celebriora Italiæ cœnobia ijſdem miſſū, nō vt ibi regulam addiſceret ſed vt ex ſingulis cœnobijs optimas ceremonias, obſeruantiaſque ſecum reportaret. Fallitur inſigniter Gallonius, & ex ſuo errore audet iniurioſe obijcere nouitatem Ioanni Diacono, quaſi is primus omnium Gregorium crediderit fuiſſe Benedictinum, cum ante Diaconum id expreſſe aſſeruerint

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

Aimonius

Aimonius Gallus, & tota ſchola Floriacenſis, & ex conſequentia neceſſaria, dum Apoſtolos
Angliæ faciunt Benedictinos, omnes antiqui Anglorum ſcriptores Ioanne Diacono longe
ſeniores, Ethelredus, & Ethelbaldus Reges in diplomatibus Abbatiæ Croylandenſis; Aldel-
mus, Egbinus, Wilfridus, Benedictus Biſcopius, Alcuinus, Beda, omnes ſanctiſſimi viri, do-
ctiſſimi, & qui vel ipſos Apoſtolos noſtros viderunt, vel eos familiariter nouerunt, qui cum
Apoſtolis noſtris etiam familiariter verſati ſunt. Imo Bonifacius à Gregorio Papa quartus id
aſſeruit, tum in concilio Epiſcoporum, tum in peculiari ad Ethelbertum Regem, & Lauren-
tium Archiepiſcopum Cantuariæ ſucceſſorem Auguſtini epiſtola. Non ergo Ioannes pri-
mus hoc contendit, ſed Gallonius poſt Baronium hoc negat, quod omnes ante Diaconum,
vſque ad Baronium, excepto vno Iacobo Wimphelingo, (qui tamen palinodiam cecinit,
conuictus à Paulo Langio) certiſſimum habuerunt, & penitus indubitatum. Fallit & ludit 13.
lectores ſuos Gallonius, qui initio ſuæ apologiæ paratragædiens, per hypocriſin Rhetoricam 14.
promittit ſe nihil aſſerturum, niſi quod optima ratione, & veterum irrefragabili auctoritate
poſſit probare: & tamen nullas rationes protulit, quæ non fuerint aſyllogiſtæ, adynamæ, &
veri nominis pſeudographæ; nullam prorſus veterum auctoritatem rectè intellectam; qui
omnia ſe ex Gregorio probaturū pollicitus, in omnibus quæ ex Gregorio producit, halluci-
natur. Fallitur Gallonius, cum Bedam aſſerit nullam, aut non valde honorabilem memo-
riam S. Benedicti facere: nos oſtendimus feciſſe glorioſiſſimā, & in eo ſe D. Benedicti filium 15.
agnouiſſe. Abſurde Gallonius Siculos tempore Gregorij Græcis annumerat, & Maximia-
num Abbatem S. Andreæ, Græculum facit: cum Gregorius diligenter ſe excuſet apud Sicu- 16.
los quoſdam, ipſi Græcorum imitationem exprobrantes, & conſtat aliunde Siculos iamdiu
antea Latinos per omnia factos Græcis & ritibus & literis nuncium remiſiſſe. Fallit ex profeſ-
ſo Gallonius lectorem ſuum, dum ea facit Gregorium loqui, quæ nuſquam ſcripſit: Grego- 17.
rius dicit Equitium *pro magnitudine ſuæ ſanctitatis fuiſſe multorum monaſteriorum in Valeria pro-
uincia patrem:* Gallonius, tanquam ab eo dictum citat, Equitium, *præcipuum omnium per Vale-
riam prouinciam Abbatem*, ſed vbi hoc Gregorius? Valentium Abbatem ſuum fuiſſe bis aut ter
dicit Gregorius: citat ex eo Gallonius, quaſi *& primum, & ſolum* ſuum Abbatē dixerit; quod 18.
nuſquam apud Gregorium reperietur. Valentium, *ſuum olim cœnobium in Valeria Prouincia re-
xiſſe*, dicit Gregorius: Equitij hoc monaſterium eſſe, teſtimonio Gregorij, quod nullibi in- 19.
uenitur, aſſerit Gallonius. Pretioſum in 4. dial. cap. 55. *Præpoſitum ſui cœnobij* vocat Grego-
rius, eique vt ſecundam in Abbatia curam gerenti præſcribit agenda: Gallonius id *in quæſtio-* 20.
ne poſitum eſſe dicit, an Prior illius cœnobij vocari debuerit Præpoſitus. *Cellam* vocat ipſum
Caſini cœnobium, & ſuum quoque S. Andreæ Gregorius: *Cellam* non niſi de minoribus cœ- 21.
nobijs, aut quaſi Prioratibus, tenuibuſue præpoſituris apud Gregorium vſurpari contendit
Gallonius. Audet Gallonius dicere ſanctum Benedictum, dum viueret, regulam ſuam non 22.
ſeruaſſe, nec diſcipulis ſuis ſeruandam propoſuiſſe: Gregorius expreſſè aſſerit, non *potuiſſe
eum aliter viuere quam ſcripſerit in regula*; aſſerit eum duodecim monaſteria prima *ſanctiſſimis
legibus communiſſe*: quis dubitat quin regulæ ſuæ legibus? aſſerit prope vrbem Terracinenſem,
monachos fuiſſe *regulæ S. Benedicti adhuc viuentis ſubiectos*. Et tamen vult videri Gallonius
omnia ſua, quæ in hac cauſa pronunciat, ex Gregorio proferre. Quid mirum ſi Gregorio
contradixerit iam ſæpe Gallonius, ſibipſi etiam ſæpe contradicit; ait *Præpoſitum* apud Grego- 23.
rium ſignificare ſecundam poſt Abbatem præfecturam: & verum eſt; negat id ſignificare no-
men Præpoſiti apud Gregorium, & falſum eſt; Ait Simplicium immediate ſucceſſiſſe Valen-
tiniano; alibi dicit non ab eo ſecundum, ſed tertium fuiſſe. Ait Honoratum Abbatem fuiſſe 24.
Lateranenſem, idque à Gregorio doceri; quod falſum eſt; Ait alibi, Honoratum fuiſſe Abba- 25.
tem Sublacenſem, & hoc ſignificari per *cellam in qua prius fuit conuerſatus* nimirum S. Benedi-
ctus, quod verum eſt. Sed quid opus eſt plures huius viri lapſus anumerare? Vnus illius præ- 26.
cipuus lapſus eſt, in quo maxime errauit, quod de rebus Anglicis audacter ſcribere auſus
fuerit, qui nullam prorſus, in illis antiquum ſcriptorem Angliæ viderat; nec Bedam quidem
ipſum ſatis accuratè legerat: qui de rebus monaſticis, & quæſtione regulæ voluerit litigare,
in quibus nemo rectè ſcribit, qui non multiiuga lectione variarum hiſtoriarum monaſtica-
rum pollens, maximè vero archiua monaſteriorum viderit.

Et hæc coegit nos aliquanto forte acrius contra Gallonium dicere zelus ordinis, quem
ipſe dum Gregorium conatur ei auferre, apoſtolatu priuat Angliæ & Germaniæ, quæ à diſci- Excuſatio ſeuerioris cenſuræ.
pulis Gregorij fuere conuerſę. Coegit nos iuſta defenſio; vocat nos impoſtores, impingit ſuſ-
picionem fraudis, quaſi falſos teſtes ſubornantibus non ſolum grauiſſimis viris monachis
Caſinenſibus, contra quos ſcripſit, verum etiam ipſi Ioanni Diacono, cuius opus de vita Gre-
gorij ita probauit Summus Pontifex Ioannes, vt ipſum iuſſerit in eccleſiaſtico officio legi;

quia

quin & ipſe Gregorius eidem ſcriptori vitæ in viſione apparens honorauit. Inſolenter inſultat nobis, tanquam falſam traditionem ſententiæ noſtræ prætendentibus, cum tamen antiquos ſatis authores, & ſcripta bene vetuſta protulerimus, contra quæ nihil ille regeſſit præter eloquentes nugas, & ſuperbas aliquando contumelias. Vniuerſum chorum doctorum, & illuſtrium virorum, qui ante ipſum ſcripſerunt, qui æquè diligenter, magis intelligenter Gregorij ſcripta, ſanctique Equitij geſta lectitarunt, & nunquam tamen de regula Equitiana ſomniarunt, nec alium Gregorio aut diſcipulis eius monachatum, quam Benedictinum tribuendum cenſuerunt, præ ſe vno contemnit; tanquam ſola magni viri vmbra ipſi animos feciſſet tantos, vt quod à ſe non fuiſſet lectum, à nemine, præſertim tranſalpino homine putet fuiſſe inueſtigatum. Tam eſſe nos fungos aut truncos reputauit, tam peregrinos in patria noſtra, tam hoſpites in negotijs ordinis noſtri, vt de rebus patriæ noſtræ & ordinis noſtri homines Galli, Germani, Angli, Hiſpani, ab illo doceri opus haberemus, qui neutrius aſſet peritus. Satis quidem euidenter eius errores conuicit Religioſiſſimus Abbas Caetanus: ſed quia aſſertores huius nouitatis, tanquam terrigenæ Antæi, cum ceciderint in lucta, ſtatim vt terram tetigerunt, ſi non vires pro victoria, pertinaciam tamen pro contentione reſumant: & ad margines nobiliſsimorum operum, quæ ab omnibus legi ſciunt, hanc ſuam falſiſſimam opinationem tanquam inuictam veritatem apponunt; vt error à pluribus credatur propter multitudinem affirmantium, non propter veracitatem teſtimoniorum: volumus & nos eadem, quæ contra iſtos à prædictis patribus noſtris ſunt præclarè diſputata, repetere, & coniecturis noſtris, illuſtrare, non contemnendis, vt ſperamus, antiquitatum monumentis corroborare. Dabimuſque operam, vt etiam in illuſtri ſcriptore, qui æquè ab omnibus legatur, compareat veritatis noſtræ iuſta defenſio: vt omnibus appareat hos æmulos monachatus Benedictini, non alijs telis, quam locis Gregorij maximi Patris noſtri male intellectis, coniecturiſque leuiter fundatis; rationibus vero nullis, nullis veterum aut ſcriptorum, aut ſcripturarum teſtimonijs ſententiam ſuam firmaſſe, aut noſtram impugnauiſſe.

Salua ſemper Baronio debita reuerentia. Cæterum Baronij maximi & glorioſiſſimi eccleſiæ Pugilis manes ſanctos deprecamur, vt ignoſcat nobis vermiculis, ſi in cauſa noſtra, neceſſariaque honoris defenſione ab eius auctoritate diſcedere auſi ſumus, aliquoſque lapſus notare in controuerſia hac monaſtica commiſſos, non tam ab ipſo quam ab alijs, quorum opera in minoribus rebus annotandis, hic ſaltem, vſus videtur. Non id fecimus, quo maculam eius gloriæ aſpergeremus: veritas enim defenſa neminem maculat, minime omnium illum immortalem veritatis propugnatorem, qui & multa per ſe poſterioribus annis in prioribus operibus vnius veritatis amore mutauit, & in multis magniſque rebus à quouis veritatis amatore etiam doceri ſe libenter & gratanter patiebatur. Quin exiſtimamus proculdubio, ſi illi vacaſſet à grauioribus rebus noſtrorum defenſiones examinare etiam ſuam illam ſententiam retractaturum fuiſſe. Adorantes igitur quodammodo diuinam in ipſius annalibus eccleſiaſticorum geſtorum ſinceritatem & maieſtatem, & [illegible] incomparabilem: non putabimur erga ipſum aut irreuerenter aut ingrate affecti, ſi in rebus noſtri ordinis ab eo aliquando diſſentire præſumimus. Plus enim in ſua domo (vt aiunt) nouit cæcus, quam in aliena domo valde oculatus. Sed quod Cæſari Baronio, Imperatori videlicet hiſtoricorum, licuit in tanto annalium ſuorum Oceano, cum laude aliquid minoris ponderis ignorare, aut etiam ſecus, quam res erat, intelligere: non licuit alijs ipſo longè inferioribus ſibi arrogare, vt id ſola Baroniani nominis auctoritate ſatis probatum prædicarent. Ideoque rogandi ſunt, vt quoniam nos in rebus ſuis permittimus ipſis ſibi ſcientiam vendicare quantam volent: permittant nobis etiam in rebus ordinis noſtri non eſſe prorſus ignaros; & ſi in aliena domo, in alienis finibus, cum omnino nihil intereſſet ipſorum, voluerunt eſſe minus ciuiliter curioſi: non debent ſuccenſere, ſi rotundè, & priſco more ipſorum errata detegimus.

§ 22. Octaua demonſtratio.

Teſtimonia illuſtrium auctorum, præſertim eorum, qui Antiquitatum Anglicarum habentur hac ætate peritiſſimi.

QVamuis autem illi argumentum à recentiorum auctoritate deſumptum vehementer eleuent: non tamen illud non ſolum non omittendum duximus, verum etiam, ſi cætera deeſſent, inſtar ſolidæ demonſtrationis cuiuis prudenti aſſa exiſtimamus. Vbi enim deſunt

vatera

vetera teſtimonia, & tamen aliquid debet in côtrouerſia quauis aſſeri: certè prudentiùs facit ille, qui cum pluribus ſapit, aut cû maxima parte loquitur ſapientium, quam qui ſolus & ſingulariter ſentit, quod nec ratio aliqua valida, nec coniectura probabilis ſuadet, quarum vtramque hic auctores contrariæ opinionis deficere demonſtrauimus. Quando nondum extabant ſacræ Scripturæ, ſi quis impudens negator exurrexiſſet, qui Adamum in paradiſo olim collocatum, indeque ob pomi vetiti eſum exturbatum fuiſſe inficiaretur; aut aliquid aliud eorum, quæ Moſes primus ſcripto conſignauit: cuinam adhiberet prudens arbiter fidem: illine qui ſolus cum vno aut altero id negaret ob leues coniecturas, quales Iulianus Apoſtata apud Cyrillum Alexandrinum producit: an vero omnibus aliis grauibus, maturis, doctis, intelligentibus viris, omnium nationum, qui conſtanter & vnanimiter aſſererent, ſic ſibi traditum fuiſſe à patribus ſuis, illosque ita à ſuis maioribus ſemper non interrupta traduce accepiſſe, veriſſimam eſſe illam hiſtoriam Adami; quantumuis non extaret aliquod ſcriptum vetus, in quo illa memoriæ poſteriorum commendaretur. Scimus longè maioris ponderis eſſe illam aſſertionem, vnde pendet ſalus æterna: quam ſit hæc noſtra controuerſia, in qua nec ops Chriſtianæ, nec Benedictinæ prorſus conſiſtunt: ſed modus tamen hanc & illam negandi aut probandi in caſu poſito idem prorſus eſt; Si enim nemo prudens non damnaret illum negatorem, qui poſt duo millia annorum negaret ea vera eſſe, quæ ſcripſit Moſes de paradiſo, quia non extabat tunc aliquod ſcriptum vetus, quo illa probarentur, quantumuis omnes ſapientes Hebræi tunc viuentes, illa vera eſſe communi voce teſtarentur: certè eodem modo, condemnandi ſunt æmuli noſtri, qui ſoli & primi contrà communem omnium Scriptorum, omnium Doctorum æſtimationem, omnium ordinum auctoritatem, negant Gregorium monachum fuiſſe Benedictinum, eo quod non putent poſſe illud probari ex ſcripto aliquo autentico illius temporis, quo vixit Gregorius. Nonne S. Auguſtinus in re Chriſtiana ſufficere, ſine vllis miraculis, exiſtimat omnium nationum, omnium Sanctorum, omnium ſapientium de Euangelij prædicatione conſenſû? quidni ergo ſufficere deberet in noſtra cauſa vniuerſalis omnium, qui vnquam de Gregorij loquuntur monachatu vnanimis conſenſus? præſertim accedente maxima conſonantia temporum, perſonarum, aliarumque circumſtantiarum; & detectis euidenter contradicentium erroribus, cauſiſque errorum? Ergo cum hactenus abunde oſtenderimus traditionem hiſtoricam Angliæ, à noſtris temporibus vſque ad ætatem ipſam eorum quos Gregorius in Angliã miſit, eamque authenticis veterum authorum, & inſtrumentorum teſtimonijs probauerimus; cum in omnibus argumentis & teſtimonijs, quæ pro ſua negatione attulerunt aduerſarij, multiplices errores, deceptiones, & lapſus apertiſſimos detexerimus; cû nihil pro ſua cauſa antiquum adducant, præter verba Gregorij, quæ nos clariſsimè probauimus, nullo modo ab illis ſtare: producamus autem ipſi quãplurima loca Gregorij, in quibus regulam S. Benedicti præ omnibus alijs laudat, ſuis monachis ſeruandam proponat, eandem illuſtret & explicet; & optimam conuerſationis ſanctæ magiſtram appellet, nec obſcurè ſe eam profeſſum fuiſſe inſinuet: ſi vna etiam oſtendamus idem nobiſcum ſenſiſſe omnes ſapientes, ante Baronium, & Gallonium; & neminem, excepto vno Wimphelingo, poſſe reperiri à tempore D. Gregorij ad noſtram ætatem, qui contrariam ſententiam docuerit, nos cum ſapientibus ſapere docuerimus, & ita cauſam ſufficienter perorauerimus, & tam Gregorium, quam diſcipulos eius in Angliam fidei prædicandæ cauſa deſtinatos, fuiſſe monachos Benedictinos demonſtratum manebit.

Conſenſus vnanimus doctrinum, præparandus paucorum ſingulari opinioni.

Erit ergo triplex acies teſtium recentiorum, quam inſtruemus. Prima eorum, qui ita D. Benedictum faciunt monachorum in Occidente Patriarcham, vt nullam veritatem poſſint eorum dicta continere, ſi vera ſit aduerſariorum ſententia. In hac autem acie primo ipſum ponemus Baronium, & Gallonium, qui ſi vera eſt ipſorum diſputatio, improbabiliter & inepte ſane hæc de D. Benedicto protulerunt elogia: Baronius quidem, cum ait tomo 6. A. C. 494. *Hoc eodem anno magnus ille monachorum Patriarcha, Occidentalis decus eccleſiæ Benedictus, Nurſinus patria, Romæ literis dans operam, ab vrbe recedens, profecturus in ſolitudinem, ſublimioris vitæ monaſticæ prima iecit fœliciter fundamenta.* Et rurſus tomo 7. ad annum Chriſti 513 *Degebat apud montes Simbroinos magnus ille Catholici orbis ſplendor, ſanctiſsimus monachorum Patriarcha Benedictus, iamque duodecim erexerat,* (*vt teſtatur Gregorius*) *monaſteria.* Atque iterum ad annum Chriſti 529. *Quod rurſum ad res Occidentalis Eccleſiæ pertinet, hoc ipſo anno magnus ille Benedictus ex anguſtijs Sublacenſium montiũ diuino monitu egreſſus Caſinum petens, ad cuius montis radices erat ſita villa M. Varronis, illic erecto monaſterio, monaſticum ordinem mirifice propagauit.* Et nonnullis interiectis. *At quis Dei conſilium non magnopere admiretur, dum conſiderat, eodem fere tempore, quo in Oriente monachiſmus eſſet magna ex parte collapſus, compluribus ex ijs a fide Catholica ad diuerſos hæreſum errores deficientibus; alijs quoque ab illo vetere inſtituto rigido in delicias prolabentibus: eodem, inquam, tempore in Occidente inſtaurari, atque longe lateque diffundi obſer-*

Baronius & Gallonius in ſua ſententia falſo vocant Benedictũ Patriarcham Monachorum.

 nantiam

uantiam monaſticæ diſciplinæ, eamque adeo fœcundo germine propagari, cum veluti ex tenui ſurculo prægrandium exortæ ſint frugiferarum arborum ſyluæ, quæ vniuerſam repleuerint Occidentalem Eccleſiam. Galkonius autẽ in reſponſione ſua: *Quamuis & ex hac parte S. Benedictus non ſit ſua laude fraudandus: vt pote qui ſcribens regulas, nõ de monachis tantũ ſuis, ſed de omnibus eſt bene meritus, factus toti orbi proficuus, atque conſpicuus. Vt iam non habeat, quod faſtu tumens Græcia Latinis inſultet, viuere Occidentales Orientalium regulis: cum tanti Patris beneficio habeat Latina Eccleſia in theſauris, quod Græcia mutuari poſſit ab ipſa. Nam pene exoleſcentibus reliquis, regulæ Benedicti vbique locorum frequentiori ſunt vſu receptæ & obſeruantiori cultu retentæ. De his enim Honorius Auguſtodunenſis hæc ait: Benedictus Abbas monaſterij Caſsinenſis ſcripſit regulam monachorum, per totum mundum promulgatam.* Hæc eum verè, & non niſi ex merito dicant Baronius & Gallonius; imo non niſi ex Eccleſiæ ſenſu, quæ in martyrologio breuiſsimè id ipſum dicit, quod iſti fuſius: *Monachorum diſciplinam in Occidente pene collapſam reſtituit, ac mirifice propagauit;* videant ipſi, & qui illis fauent, quomodo iſta cum eorum ſtent opinione. Nam ſi Benedictus Pater dum viueret ipſe, nec regulam ſuam ſeruauit, nec promulgauit; vt vult Gallonius ſi duodecim tantum aut tredecim monaſteriorum Pater fuit vt vult Baronius; ſi ne in ipſa quidem Italia, imo nec in ipſa Valeria prouinciola Italiæ, in qua priora ſua condiderat cœnobia, regulam propagauit; ſed ibi plurima habuerit Equitius alijque monaſteria, in quibus vigebant monaſtica inſtituta; ſi poſt quinquaginta annos nondum in Italia multis in locis; nondum omnino in Anglia, aut Germania, raro admodum in Gallia, Benedicti diſciplina obtinuerit: quo modo poteſt vere dici Benedictus collapſam in Occidente diſciplinã monaſticam reſtituiſſe, & mirificè propagaſſe? quomodo magis, imo quomodo non multo minus Patriarcha monachorum Occidentaliſque Eccleſiæ decus ab illis dicitur quam S. Equitius? nam ſi vera eſt eorum ſententia, Equitius collapſam diſciplinam monaſticam reſtituit, non Benedictus; Equitius enim. & pleraque (aut vt Gallonius omnia) Valeriæ Prouinciæ monaſteria ſuis informauit regulis, non Benedictus; Equitius Gregorij monaſteria diſciplina religioſæ vitæ inſtituit, non Benedictus; Equitij de ſchola monachi, Auguſtinus & cæteri Angliam conuerterunt, cœnobijſque repleuerunt, non Benedictus; Equitij monachi Germaniam primi & Belgium cœnobiorum multitudine colluſtrarunt, non Benedictini; Equitiani fuerunt, qui Galliam colonijs monachorum repleuerunt, per Columbanum Gregorij proculdubio diſcipulorumque eius monachatu pollentem, non Benedictini. Cur igitur non datur Equitio titulus ille Patriarchæ monachorũ, & mirifici Propagatoris monachiſmi cur datur Benedicto? Atqui tam non eſt Equitio datus ab Eccleſia, ab Anglis, à Gallis, ab Hiſpanis, à Germanis, ab Italis, ab Hibernis, ab omnibus Occidentis populis glorioſus hic titulus: vt ante hos quadraginta annos, locum non habuerit in vllo apud iſtas omnes nationes, martyrologio, nec vllum habuerit apud vllos monachos peculiare officium, aut in vlla Eccleſia ſpecialem commemorationem. Citat Gallonius Honorium dicentem, regulam Benedicti per totum mundum propagatam fuiſſe; An hoc tantæ laudis præconium daretur illi iure merito, ſi regula Equitiana longè celebrior fuerit, per ducentos trecentoſue annos? nam Gallonius vſque ad Bonifacij martyris noſtri tempora ignotam Anglis, Hibernis ſiue Scotis, proinde etiam & Gallis ac Germanis (qui non niſi ab Anglis & Scotis monaſticam acceperunt) aſſerit fuiſſe Benedicti regulam. Dicit Baronius magno Dei conſilio, tunc per Benedictum in Occidente reſtitutum propagatumque monachiſmum, cum in Oriente pullulantibus hæreſibus eſſet eius ordinis pietas ſuffocata; & quidem dicit à Benedicto ex monte Caſino non ſolum ſublimioris vitæ monaſticæ prima fœliciter iacta fuiſſe fundamenta, verum ab eodem ordinem monaſticum mirificè propagatum, dicit ſyluas frugiferarum arborum ex eius cœnobio procreatas vniuerſam Occidentis Eccleſiam repleuiſſe. Quomodo mirificè propagauit, ſi ne in proximis quidem ipſi monaſterijs Italiæ, aut Valeriæ Prouinciæ fuerit recepta eius regula, quomodo Eccleſiam Occidentis repleuit, qui vbiuis locorum inuenit iam erecta cœnobia, & quidem monaſticis inſtitutis vigentia? Hoc ſane non fuerit *propagare*, ſed ab alijs propagata inuadere; non fuerit monaſticum ordinem penè *collapſum erigere*, ſed iam erectum ſibi ſuoque arbitrio immerentor ſubijcere. Ipſi ergo his magnificis præconijs, quæ ſine vllo dubio veriſſime Sancto conueniunt Benedicto, contra ſeipſos teſtimonium dicunt: & faciunt vtiuſtè potuerit illis ſuggeri, vt aut loquerẽtur de S. Benedicti mirifica propagatione paulo humilius, aut eam quam tam glorioſe verbis efferrent, noua ſententia non deprimerent. Et ridiculam ſane Medicinam afferunt monachorum iuſte concepto dolori: ſi poſtquam per nouitatem ſententiæ ſuæ, omnes fere monachos Italiæ, Siciliæ, Galliæ, Angliæ, Germaniæ, earumdemque prouinciarum etiam primam ad Chriſtum conuerſionem nomini Benedictino eripuerint: poſtea dignentur verbis tantum dicere, Benedictum fuiſſe

ordinis

ordinis monaſtici collapſi inſtauratorem & mirificum propagatorem; Quandoquidem reuera iuxta iſtos non id vnquam præſtiterit per ſe Benedictus, nec per diſcipulos ſuos, nec diſcipulorum ſuorum diſcipulos: ſed tunc duntaxat id factum fuerit, quando poſt ducentos à morte D. Benedicti annos Bonifacius in Germania, & Belgio, accerſitis ex monte Caſini ceremonijs; Dunſtanus vero & Oſwaldus in Anglia quæſitis ex Floriaco ſuppetijs, veterem monaſticam Barbarorum incurſionibus deletam, noua regulę Benedictinæ vix antea cognitæ dilatatione compenſarint.

Atqui ipſe B. Gregorius, quem ſibi arbitrum in hac cauſa depoſcunt hi authores, omnino aſſerit ipſum D. Benedictum in vita ſua hanc monachiſmi collapſi reſtitutionem, & ſublimioris mirificam propagationem præſtitiſſe. Primum enim, dicit fuiſſe diuini conſilij decretum, vt hæc à D. Benedicto fierent: Cum vero Deus omnipotens (inquit in 2. Dial. c. 1.) & Romanum vellet à labore quieſcere, & Benedicti vitam in exemplum hominibus demonſtrare: vt poſita ſupra candelabrum lucerna clareſceret, quatenus omnibus, qui in domo Dei ſunt, luceret: cuidam presbytero longius manenti, qui refectionem ſibi in paſchali feſtiuitate parauerat, per viſum Dominus apparere dignatus eſt, dicens: Tu tibi delicias paras, & ſeruus meus illo in loco fame cruciatur: Deinde cũ à paſtoribus & ruſticis inuentũ dicit; qui cognoſcentes Dei famulum, eorum multi ad pietatis gratiam à beſtiali mente mutati ſunt. Nomen itaque eius per vicina loca innotuit cunctis, factumque eſt vt ex illo iam tempore à multis frequentari cœpiſſet. Et hæc eſt prima eius celebritas per vicina Sublacô loca crebreſcens. Poſteà, cum victoriam illam inſignem contra carnis illecebras ex vrticarum incendio reportatam narraſſet, ſubiecit: Cœperunt poſtmodum multi iam mundum relinquere, atque ad eius monaſterium feſtinare: liber quippe à tentationis vitio, vero iure iam factus eſt virtutum magiſter. Et cap. 2. Recedente igitur tentatione, vir Dei quaſi ſpinis erutis exculta terra, de virtutum ſegete feracius fructus dedit: præconio itaque eximiæ conuerſationis celebre nomen eius habebatur. Hæc iam ſecunda, & maior adhuc eſt celebris eius ſanctitatis inſinuatio: cum adhuc in iuniore ætate poſitus eſſet; ſed vt antea dixerat de eo Gregorius, ætatem moribus tranſiret, & nulli animum voluptati daret. Et in fine eiuſdem capitis. Cum ſanctus vir diu in eadem ſolitudine virtutibus ſigniſque ſucceſceret, multi ab eo in eodem loco ad omnipotentis Dei ſunt ſeruitium congregati: ita vt illic duodecim monaſteria cũ omnipotentis IESV CHRISTI Domini opitulatione conſtrueret, in quibus ſtatutis patribus duodenos monachos deputauit, paucos vero ſecum retinuit quos adhuc in ſua præſentia aptius erudiri iudicauit. Hic iam vides celebre incrementum: quod iam non intra ſolitudinis anguſtias, ſed vſque ad Romanæ Vrbis palacia perſonaret. Quoniam enim ipſe nobiliſſimo genere ortus eſſet, tanto vehementius ſanctitatis eius fama etiam nobilitatem traxit ad ſolitudinem. Sequitur enim: Cœpere etiam tunc ad eum Romanæ vrbis nobiles & religioſi concurrere, ſuoſque ei filios omnipotenti Deo nutriendos dare. Quæ autem pars Italiæ non adamaret, quod ipſa Roma admiraretur? aut quomodo non ad eius diſciplinam feſtinarent cætera monaſteria, quem iam ſignis & virtutibus celeberrimum, etiam Patritij viri, ſenatores Romani filiorum ſuorum patrem fieri geſtirent? Clariſsimè hoc inſinuat Gregorius cap. 8. Cum iam loca eadem (Valeriæ vt diximus, Prouinciæ) in amorem Domini Noſtri IESV CHRISTI longe lateque ferueſcerent, & ſæcularem vitam multi relinquerent, & ſub leui Redemptoris iugo ceruicem cordis edomarent; & mox; Cumque iam ſe conſpicaret eius profectibus obuiare non poſſe, & conuerſationis illius opinionem creſcere, atque multos ad ſtatum vitæ melioris, ipſo quoque opinionis eius præconio indeſinenter vocari; & quæ ſequuntur de exorta propter hanc eius celebritatem Florentij contrà eum maleuolẽtia; & terribili maleuolentiæ ſupplicio diuinitus illato. At cum iam in monte Caſino ſedem poſuiſſet, cum apud commorantem circumquaque multitudinem continuæ prædicationis officiu fidem promouebat, cum ipſe hoſtis antiquus his eius glorioſis artibus ſe vim pati palam conquereretur; cum ipſi Regi Totilę ſanctitatis eius fama inclyta eſſet venerabilis, & Gothis militibus terribilis: quanto magis dicemus eius diſcretiſſimam diſciplinam fuiſſe monachis vndique commorantibus amabilem & deſiderabilem? Cum ex Gallia, & Hiſpania, vt vidimus, & ex multis Italiæ partibus petiti fuerint ab eo diſcipuli ad nouas monachorum Colonias deducendas: liquido conſtare debet iam omnem pene Italiam Hiſpaniam & Galliam ab ipſomet & diſcipulis eius; Angliamque poſtea, Scotiam & Germaniam à diſcipulorum diſcipulis fuiſſe monaſterijs repletam. Et ob hanc cauſam Patriarcham ipſum dici monachorum in Occidente. Faceſſant igitur iſta nouitatis incertiſſimæ inuenta: & veteri veritati ſua ſedes in animis hominum permittatur immobilis. Ita volunt illa ipſa, quæ protulimus ex Baronio & Gallonio præconia quæ nemo poterit cum veritate proferre, aut ad litteram expo-

 nere

monaſterij Abbatem; quamvis ergo potuerit Gregorius ante completum monaſterij ſui ædificium in Lateranenſi monaſterio habitum ſuſcepiſſe, nihil enim video, quod huic obſtet,

Quo anno factus fuerit monachus Gregorius, & Abbas

ſi quis eam affirmaret; tamen probabilius eſt expectaſſe, donec cœnobium ſuum eſſet omni ex parte conſummatum, habitumque eo ipſo anno 575. ſumpſiſſe. Ita enim omnia recte conueniunt, & Epiſcopatus Laurentij non ita improbabiliter ponitur inchoatus; & iam destructo per biennium fere monaſterio ſuo Valentinus cum relicto ſibi è ſtrage Longobardica paruulo grege Romæ in monaſterio Lateranenſi commoratus, potuit ad monaſterij illius regimen aſſumi, & conuentus ipſius, cum aliquot alijs fratribus Lateranenſibus in nouum cœnobium transferri: ſi tamen non prius fuerit ille cum aliquibus fratribus ibidem collocatus, vt ſtructuræ monaſterij, & conſummandis officinis monachalibus præeſſet, quod in omnibus fere monaſterijs nouis fieri conſpicimus. Eſt præterea non improbabile ſenem Valentium (quem noſtri Lautionem, Ioannes Hilarionem vocat) non multo poſt primum annum Prælaturæ ſuæ defunctum fuiſſe, & Maximianum illi anno forſitan 577. in regimine ſucceſſiſſe; Anno vero 578. poſtulatione fratrum, & voluntate propenſiſſima ſuaſuque ipſius Maximiani Gregorium ſuſcepiſſe Abbatiale regimen, quod profecto videntur inſinuare verba Diaconi, dicentis ipſum *cum ſubeſſe mallet, fratrum votiua concordia imminente* (hoc eſt inſtantius vrgente & impellante) *præeſſe ijſdem non renuiſſe*. Nec eſt quod quis Maximiani prædeceſſoris tam properam ceſſionem factam miretur, aut de ea ſubdubitet, propterea quod eundem poſtea videamus Abbatem cum Gregorius eſſet Conſtantinopoli Apocriſiarius. Nam & Gallonius qui merito concedit ipſum Gregorium Abbatis iure præfuiſſe cœnobio, etiam cum Cardinalis eſſet, antequam proficiſceretur Conſtantinopolim, & poſtquam inde reuerſus ad monaſterium ſuum rediſſet, cum intermedio tempore Apocriſiariatus Gregorius ipſe dicat Maximianum fuiſſe Abbatem & patrem monaſterij ſui, & ad ſe inuiſendum cum Gregorium aliquot fratribus ex dilectione charitatis Conſtantinopolim veniſſe; debet eodem modo concedere, Gregorium euntem Conſtantinopolim, reliquiſſe Maximianum ſuo loco Abbatem; & Maximianum redeunti Gregorio Abbatiale officium iterum reſignaſſe. Idem ergo potuit antea fieri, & valde prudenter creditur factum, ob ſummam coniunctionem animorum, quam inter Gregorium & Maximianum ex Gregorio ipſius de eo elogijs apparet. Imo vero hoc prius factum fuiſſe neceſſario debent concedere Baronius & Gallonius, ſiquidem Baronius concedit expreſsè Maximianum fuiſſe aliquando Abbatem D. Gregorij; ſcribit enim ad annum Domini 594. *Hoc eodem anno Maximianus ille vir ſanctiſsimus, Abbas olim monaſterij ſancti Gregorij, eiuſque Pater & educator in monaſtica diſciplina, ac poſtea ab ipſo creatus Epiſcopus Syracuſanus ex hac luce migrauit.* Etenim quamvis pater & educator eſſe potuerit Gregorij ſolum magiſterio & conſilio, tanquam Præpoſitus aut Prior, vel ſpiritualis tyrocinij ductor; vt hoc ſufficeret ad verba Diaconi, Breuiarijque Romani veram ſortirentur intelligentiam: non tamen adeo plenam & probabilē; cum eſſe Patrem & educatorem monachorum, Abbatis ſit titulus proprius, non Præpoſiti aut Prioris, quem nunquam Patrem monaſterij Gregorius, aut recte loquentes hiſtorici appellant. Et videntur proculdubio verba illa *ſub Hilarione & Maximiano Magiſtris Monachi vitam profeſſus*, hanc quam diximus ſententiam poſtulare, neque enim profitentur monachi vitam religioſam ſub Priore monaſterij, ſed ſub Abbate, qui propriè eſt pater & educator monachorum, alij ſub illo ſunt pædagogi duntaxat, & quaſi geruli alumnorum. Quare cum concedat Baronius Maximianum fuiſſe Abbatem S. Andreæ, & Patrem Gregorij, debet hoc fuiſſe, antequam Gregorius Abbas exiſteret aut Cardinalis: atque adeo debet idem concedere quod nos ponimus: Maximianum eodem modo Gregorio Abbatiale munus reſignaſſe anno 578. quo poſtea eidem Conſtantinopoli reuerſo fecit. Quare ſi in his longè probabilius ſcribat Ioannes Diaconus, quam qui eum tanto ſtrepitu verborum, potius quam rationum pondere impugnarunt: cur ei etiā non credimus in tertio de Cardinalatu ſub Benedicto Papa ſuſcepto? quia ipſemet Diaconus videtur quaſi locum huic correctioni dare (ſi tamen non fuit error in textu, aut lapſus memoriæ in ipſo;) Dicit enim, ſe quamuis nihil poſuerit, in vita recenſenda, quod non poſſit veteribus membranis confirmari: *non magnopere tamen laborauiſſe, vt tempora temporibus conferret*; quare dabit nobis locum cogitandi, ipſum pro Pelagio Benedictum poſuiſſe. Atque ita optimè concordantur inter ſe verba Diaconi, Breuiarij Romani, & traditionis Anglicanæ, & ſolum erit controuerſia de quarto puncto, nempe de regula quam profeſſus fuerit ſub his Abbatibus Gregorius.

S. Gregorium nō fuiſſe monachū Equitianū, aut Baſilianū.

Quartum igitur in quo diſſentiunt, eſt de ſpecie ipſa monachatus, quem exercuerit Gregorius: Diacono affirmante, militaſſe eum ſub regula Benedicti; Baronio ſub regula Equitij; Gallonio vero ſub regula D. Baſilij. Hæc omnia cum ex ipſo Gregorio prolatus de Benedi-

ctina

ctina eius profeſſione teſtimonijs, ſint manifeſte refutata; nunc ſolum videamus quam multis tamen rationibus aut teſtimoniis fuerint à Baronio & Gallonio probata. Primò probant, quia eiuſdem erat Gregorius regularis propoſiti, cuius erat Abbas ipſius Valentio, quia is ei primo præfuit, & eum in tyrocinio monaſtico educauit. At Valentio erat monachus, ex monaſterio S. Equitij, in Valeria prouincia; Equitius autem iam patet erat monaſteriorum, cum S. Benedictus nondum diſcipulos collegiſſet; Ac proinde nullo modo potuit Gregorius eſſe monachus Benedictinus, ſed ex ſchola D. Equitij prodijt. Quam multa ſunt in hoc vno argumento vitia! Primum incerta prorſus eſt propoſitio, & nullis fulta probationibus veriſimilibus. Deinde falſa eſt aſſumptio, & eiuſdem aſſumptionis proſyllogiſmus; tandem, ſi maximè vera eſſet aſſumptio, concluſio tamen inde nec probabiliter ſequitur, quam Baronius p[illegible]auit neceſſario inferri. Propoſitionem eſſe incertam patefiet cuiuis conſideranti quod potuerit Abbas à Gregorio deſumi, qui præeſſet monaſterio ſuo, non ſolum de alterius regulæ cœnobio, verùm etiam immediate de ſæculo; ſic enim ipſe Probum, hominem ſæcularem, & in laica adhuc conuerſatione ſæculo nondum exutum, nihil tale cogitantem, fecit cœnobij S. Andreæ & Luciæ Abbatem. Quomodo ergo falſa eſſet hæc propoſitio: *Eius regulæ fuerunt monachi illius cœnobij, cuius erat Probus, cum in Abbatem ei præficeretur;* fuiſſent enim tunc n[illegible]ius regulæ, quia ipſe ſæcularis fuit: eodem modo propoſitio hæc Baronij falſa eſt: ne[m]pe Gregorium neceſsario eiuſdem regulæ fuiſse, cuius fuerat Abbas ſuus, antequam in A[bbat]em eſset electus. Nonne hoc noſtro ſæculo videmus multa exempla, quæ propoſitionem illam euertunt? vnum produxiſse ſufficiat deuotiſſimi Patris Lodouici Barbij; is enim R[eformator] Congregationis Caſſinenſis, priuſquam Abbas S. Iuſtinæ fieret, non monachus S. Iuſtinæ, ſed Canonicus erat ſæcularis.

Aſsumptionem autem falſam eſse probabit ipſe Gregorius, qui apertè dicit Valentionem antequam Abbas fieret S. Andreæ, ſuum monaſterium rexiſse in Valeria prouincia: 4 dial. 21. *[H]ic venerabilis Valentius* (inquit) *qui poſt in hac Romana vrbe mihi ſicut noſti, meoque monaſterio præ[fu]it, prius in Valeria prouin[cia] ſuum monaſterium rexit.* Suum, inquit, *monaſterium rexit,* [et] proinde iura Abbatis ab alterius regimine abſoluti, & independentis, alias non dixiſset, monaſterium ſuum rexiſse, ſed monaſterium ſub tali Abbate rexiſse. Et hoc monaſterium [Valent]io ibidem conſequens aperte diſtinguit à monaſterio S. Equitij, cum in hoc monaſte[rio] Valentij Longobardi crudeliter ſæuientes, quidlibet auſi fuerint, imo ipſum penitus (vt [vi]detur) deſtruxerint: & in monaſterio S. Equitij ſæuientes, eiuſdem iam defuncti virtute [ſu]nt à moleſtia monachis inferenda deterriti: *tamdiu nimirum à dæmone correpti: donec et [om]nes illi qui foris erant cuncti id cognoſcerent, quatenus locum ſacrum temerare vlterius non auderent, [ſ]icque vir Sanctus dum diſcipulos defendit, etiam multis poſt remedium illuc fugientibus præſtitit.* Ecce, Equitij monaſterium deſcribitur, non ſolum deinceps immune à vexatione Lõg[obar]dorũ, verum etiam perfugium & aſylum multis illo ſe recipientibus: Valentij autem monachos aliquot ſuſpendio necare permiſſi ſunt iidem barbari. Quo igitur argumento docet Baronius Valentium deſumptum fuiſse ex monaſterio S. Equitij, contra Gregorium, qui docet non ex Equitiano, ſed ex ſuo ipſius Valentij monaſterio deſumptũ? Imo non ait deſum[p]tum ex ſuo monaſterio, quia iam deſijt illud monaſterium eſse, cum Valentius Abbas S. Andreæ fieret, nec Gregorius à monaſterio afflicto paſtorem excellentem & neceſsarium abſtrahere vllo modo voluiſset: cum abſque gregis deſolati iniuria ſibi aliunde ſatis commode prouidere potuiſset. Solum aſserit ipſũ prius fuiſse Abbatem monaſterij ſui in Valeria prouincia, deinde Abbatem S. Andreæ Romæ: ſed immediate de monaſterio Valeriæ prouinciæ ad ſuum Romanum euocatum fuiſse, non dicit Gregorius, nec poſsunt probare, qui id aſserunt. Præterea ponit Baronius, nullum celebre fuiſse monaſterium in Valeria prouincia, præter monaſterium S. Equitij: ac proinde ex eo euocatum Valentium. Quaſi Gregorius hac in re celebritatem monaſterij ſpectaſset, & non potius viri eminentem virtutem; qualem non infrequenter inuenimus in monaſteriis minus celebribus quam in maximis & celeberrimis fulgere. Quomodo autem probant non fuiſse aliud celebre in Valeria Prouincia, præter Equitianum? nunquid non celebre monaſterium Sublacenſe, cui veteranus ſenex religionis gloria probatiſſimus, ipſi Gregorio familiaris præerat Honoratus? nam illud in Valeria prouincia fuiſse, ſupra ex optimis authoribus, & quos pro ſe Gallonius citauerat, probaſse diximus Caietanum noſtrum. An non ipſe Gregorius homil. 35. in Euang. meminit alterius monaſterij Reatini (quæ vrbs eſt Valeriæ prouinciæ) cuius Abbatem Stephanũ virum ſanctum & virtute patientiæ ſingularem prædicat? Aut vſpiam dicit Gregorius omnia Valeriæ prouinciæ monaſteria fuiſse Equitana? Atqui hoc probare debuit Baronius,

debuit probare Gallonius, non id pro certo & explorato ſtatuere. Monaſterium certe Valentij apertè diſtinguit Gregorius à monaſterio Equitij: quod ſi illud vnum fuiſſe de Equitianorum monaſteriorum numero iudicaſſet, certe nõ omiſiſſet id eo in loco ſignificare Gregorius: non dixiſſet id Valentij monaſterium, ſed Equitij fuiſſe; ſicut cum monaſteria à D. Benedicto cõſtructa memorat, ſemper ea vocat monaſteria viri Dei Benedicti, nunquam fere monaſteriorum illius, qui immediatus illius Abbas eſſet; conſtat hoc in ipſa numeratione diſcipulorum D. Benedicti, à quibus eius vitam ſe didiciſſe profitetur. Fruſtra igitur recentiores hi ſcriptores aſſumunt tanquam certum, quod nullius veteris teſtimonij auctoritate, nec vlla probabili coniectura confirmare poſſunt. Rurſus, quo argumento probant iſti, Equitium iam patrem monaſteriorum fuiſſe, priuſquam S. Benedictus diſcipulos collegerit? Rem tantam, quæ tantum facit ad aſſertionis nouæ firmitatem non ſolum ſine valida probatione affirmant, ſed etiam contra expreſſa ipſius D. Gregorij verba. Sic profecto eſt. Equitius iunior fuit D. Benedicto; ipſe Gregorius D. Benedicto iuniorem clariſſime inſinuat: quoties enim de Equitio agit, producit teſtes non ſolum tunc temporis viuentes, Albinum Epiſcopum, & Fortunatum Abbatem, verum etiam eos dicit Equitio familiariter valde vſos fuiſſe; at ſancti Benedicti diſcipulos, à quibus eius geſta didicit, iam omnes vita functos innuit, præter vnum Honoratum, quem valde ſenem & decrepitum, vtpote fere centenarium eo tempore fuiſſe hiſtoriæ noſtræ produnt. Præterea ex Baſilij magi hiſtoria, vnde ſibi Gallonius cum Baronio accerſebant ſuppetias, argumentum ex ſtit inuictum, D. Equitium diu poſt D. Benedicti mortem floruiſſe; quod non potuerunt aliter eneruare quam ipſum Gregorij contextum conuellendo, quanquam ne ſic quidem eneruauerint. Baſilium pſeudomonachum magum, ex Amiterni Epiſcopi commendatione Equitius, in ſuum recepit monaſterium: narrat Gregorius quomodo hic impoſtor, cum monaſterium puellarum cœpiſſet turbare, ab Equitio ex fratrum ſocietate fuerit eiectus. Quia igitur quendam Baſilium etiam magum inuenerunt Baronius & Gallonius apud Caſſiodorum, vna cum Prætextato item mago circa annum Domini 514. Theodorico regnante fuiſse ad ſupplicium quæſitos, cum elapſi fuiſsent cuſtodibus per eos dementatis: voluit hunc Baſilium eum eſse, quem Epiſcopus Amiternus Equitio commendauerat: ex quo ſane recte conſequens fieret, Equitium iam anno 514. floruiſse, quo ſanctus Benedictus nondum eremum petiiſset. Sed euidens eſt ex verbis D. Gregorij, longe alium eſse Baſilium, quem à ſuo contubernio proiecit Equitius, ab illo Baſilio, de quo agit Caſſiodorus. Nam Gregorius nominat Epiſcopum Amiternum Caſtorium, qui Baſilium ad Equitium adduxerat: at tempore, quo alter Baſilius magia celebris fuit, non Caſtorium, ſed Valentinum Epiſcopum Amiternæ ciuitatis aſſerit Baronius; atque adeo, quia vidit id argumento ſuo prorſus officere, contendit in textu Gregorij, lib. 1. dial. c. 4. *Ad virum reuerendi ſimum Caſtorium Amiternæ ciuitatis Epiſcopum perge ſe petijt ab eo* (Baſilius) *vt cum Equitio Abbati committeret*; graue mendum irrepſiſse, & Caſtorium nomen proprium ibi repoſitum, loco appellatiui, *Caſtrorum*; vt ita locus eſset coniectandi Epiſcopum illum, quem ſic non nominaſset Gregorius, fuiſse Valentinum. At reuera hoc eſt textum ipſum corrumpere: nam & Surius tomo 2. ex antiquis membranis ita repræſentat hanc hiſtoriam, vt Epiſcopum illum Caſtorium nominet Gregorius; & exẽplaria manuſcripta Vaticanæ & Caſinenſis Bibliothecæ à Caietano noſtro conſulta ſic habent: & quod corruptionis prioris Indicium eſt manifeſtiſſimũ, ſic etiam olim legit Pontifex Zacharias, qui locum modo à nobis ex Gregorio deſcriptum ita græcè reddidit: Ὁ δὲ πρὸς τὸν ... ἄνδρα Καστόριον τὸν Ἀμιτερνίας τῆς πόλεως ἐπίσκοπον καταλαβὼν ἐδυσώπει ἵνα αὐτὸν Ἐκουιτίῳ τῷ ἡγουμένῳ προσαγάγῃ. Nemo hic poteſt cauſari vitium typorum, aut ſcriptoris, ſed ſi vitiũ eſt, ipſius interpretis Zachariæ Pontificis Max. vitium fuit, qui *Caſtorium* manifeſtè poſuit, vbi ſi *caſtra* legiſset, ἀκρόπολιν Φρουρίων, στρατοπέδων, aut quid ſimile, alia valde nomina à *Caſtorij* appellatione poſuiſset; vt illud taceamus, valde inſolitam apud Latinos fore illam loquutionem, *Caſtrorum Amiternæ ciuitatis Epiſcopum*, neque enim Epiſcopus erat Caſtrorum, ſed ciuitatis ipſius, dicique potius debuit, *Caſtrorum Amiternorum Epiſcopum*. Quare habemus, non Valentinum, qui ſub Symmacho Papa & Theodorico rege, ſed Caſtorium, qui diu poſtea Amiterni ſedit hoc loco debere intelligi: atque adeo hunc Baſilium, de quo agit Gregorius, alium eſſe ab illo Baſilio, de quo Caſſiodorus; Quod inde quoque probatur, quia Caſſiodorus, duorum tantum de magici criminis accuſatione impetitorum meminit; Baſilij, & Prætextati: Gregorius vero complurium, inter quos primas tribuit Baſilio: *Eo tempore quo malefici in hac ſunt Romana vrbe deprehenſi, Baſilius, qui magicis operibus primus fuit, in monaſtico habitu Valeriam fugiens petijt*; Qui Caſſiodoro memoratur, *mentis alienatione cuſtodum elapſi* dicuntur:

dicuntur: hic à Gregorio nominatus Baſilius *in habitu ficto monachi* aufugit; Illi apud Caſſiodorũ edicto Theodorici regis *iubêtur inquiri, & quinque-virali iudicio ſiſti:* ille de quo Gregorius *non poſt longum tempus in hac Romana vrbe exardeſcente zelo Chriſtiani populi, igne crematus eſt.* Hinc igitur fit ex hac ipſa Baſilij hiſtoria, quam recenſet Gregorius, quam pro ſe attulerunt Baronius & Gallonius, euidenter oſtendi Equitium non floruiſſe eo tempore, quo ipſi voluerunt, ſed diu poſteà, quum tamen conſtet D. Benedictum eo ipſo tempore floruiſſe. Quod autem poſt D. Benedicti obitum viguerit Equitius, & non ante ipſum facile ex alijs Gregorij locis, cum Caietano probamus: D. Gregorius dialogos ſuos ſcripſit anno 593. aut circiter, nempe nonaginta totos annos poſt tempus illud quo ponunt illi floruiſſe S. Equitium. At narrat Gregorius 1. dial. c. 4. Fœlicem Nurſinum nobilem virum, (cuius filius Caſtorius Romæ, cum hæc ſcribebat Gregorius demorabatur) auſu familiaritatis ab Equitio petiiſſe, cur ſacrum ordinem non habens, neque à Romano Pontifice prædicationis licentiam, prædicare præſumeret: oportuit hunc Fœlicem, cui familiaritas cum Equitio peperit eum reprehendendi audaciam, virum proculdubio tunc ætate grauem ac maturum fuiſſe; cuius adhuc filius Caſtorius viuebat, ſub Gregorio adminiſtrationem gerens, nec vt apparet, valde ſenex, neque enim ab ætatis maturitate à Gregorio notatur, vt ſolet, quando de ſenibus mentionem facit: Et tamen ſi Equitius ea ætate floruiſſet, quam Baronius ponit, oportuit hunc Caſtorium iam vltra centenarium ſenem fuiſſe, quod eſt omninò incredibile: ac proinde apparet Equitium familiarem Felici, non multò ante Pontificatum S. Gregorij obiiſſe. Hæc collatio clarior apparebit, ex alia narratione quam inſtituit D. Gregorius de S. Patre noſtro Benedicto 2. dial. c. 8 *ſicut mos (inquit) eſt prauorum inuidere alterius virtutis bono, quod ipſi habere non appetunt; vicinæ Eccleſiæ presbyter, Florentius nomine, huius noſtri Subdiaconi Florentij auus, antiqui hoſtis malitia percuſſus, ſancti viri ſtudiis cœpit æmulari, eius quoque conuerſationi derogare, quoſque etiam poſſet ab illius conuerſatione compeſcere.* Accidit hæc hiſtoria inuidiæ, quam Florentius Senior contrà D. Benedictum exercuit, circa annum 528. tunc enim eius ſimultati locũ dans D. Benedictus Pater, ad montem Caſinum profectus eſt: à quo anno ad illum quo D. Gregorius ſcribebat 593. vel 594. ſexaginta ſex anni ſunt elapſi, quos inter ſe partiti ſunt Florentius iunior, & pater ipſius, à morte Florentij ſenioris, qui anno 528. ruina domus ſuæ oppreſſus fuit; Florentium autem iuniorem oportuit virum ætate grauem fuiſſe, cum hæc ſcripſerat Gregorius, neque enim alij ſolebant tunc temporis ad Subdiaconatus in Eccleſia ipſa Romana Cardinalitiam dignitatem ſublimari, niſi qui non ſolum moribus verum & annis eſſent maturi. Si igitur Florentius iunior cum patre ſexaginta ſex annos numerauerint à tẽpore quo florebat S. Benedictus: certe Caſtorius adhuc iuuenis, cũ hæc ſcribit Gregorius à tẽpore quo pater ſuus æqualis erat Equitio, non poterit vltrà viginti aut circiter ad ſummũ numeraſſe, atque ita pari modo valde probabili comparatione, qualis in genealogiis hominum, gradibuſque familiarium computandis ſolet interuenire, Equitius non niſi triginta minimum annis poſt D. Benedicti obitum celebris haberi potuit. Adhuc alia comparatione idem euadet manifeſtius: Iulianus defenſor, qui ſedis Apoſtolicæ mandato conuenit Equitium, cur ſine Pontificia licentia prædicationis munus exerceret, ſeptẽnium antequam dialogos meditaretur Gregorius deceſſerat è vita: hoc eſt anno circiter 587. fueratque, dum viueret, S. Gregorio valde familiaris: ita enim ipſe ſcribit 4. dialog. cap. 30. *Iulianus namque huius Romanæ Eccleſiæ, cui Deo autore deſeruio, ſecundus defenſor, qui ante ſeptem fere annos defunctus eſt, ad me adhuc in monaſterio poſitum, crebrò veniebat, & mecum colloqui de animæ vtilitate conſueuerat.* Quare cum hic idem Iulianus iam defenſoris officium gerens, ac proinde in matura proculdubio ætate conſtitutus Equitium iubente Pontifice conuenerit, & idem S. Gregorio adhuc in monaſterio degenti familiaris fuerit: profecto apparet eam conuentionem Equitij adhuc viuentis & florentis non multos annos ante Pontificatum Gregorij contigiſſe; cum D. Benedicti obitus iam quinquaginta annis eundem Pontificatum præceſſerit. Idem argumentum ſuppeditabit etiam ætas Albini Epiſcopi Reatini, aliorumque plurium, quos adhuc ſuperſtites eſſe dixit Gregorius, cum dialogum ſcriberet, & Equitij acta inſpexiſſe; maxime autem Fortunati Abbatis quem dicit Gregorius & Equitio, & ſibi fuiſſe valde familiarem; & adhuc vixiſſe, & ad ſe crebrò ventitare innuit, cum Equitij res geſtas conſignaret, qui etiam narrauit ei miraculum quod ad ſepulchrum S. Equitij in Longobardorum terrorem operatus eſt Deus; ex qua narratione, conſtat Equitium paulo ante viginti annos, quam ea ſcriberet Gregorius, defunctum fuiſſe: nempe eo anno, quo Longobardi in prouinciam Valeriam irruerent, & omnia cædibus vaſtarent, qui erat annus 573. tunc autem innuit diſcipulos Equitij Patre ſuo orbatos, ad ſepulchrum eius confugiſſe opem con-

tra Barbarorum vim implorantes & inuenientes; quod Indicium eſt euidens cum paulo antea duntaxat mortem oppetiiſſe, cum Fortunatus, qui eo perquam familiariter vti ſolebat, qui hiſtoriā illam Gregorio retulit, adhuc poſt viginti annos ab eo miraculo edito viueret, & D. Gregorio (vt ipſius verbis id dicamus) *valde ætate, opere, & ſimplicitate placeret.*

S Equitius fuit Benedictinus.

Quare hinc euidenter conſtat, S. Benedictum iam dudum abijſſe ad cœlum, cum D. Equitius inciperet celebri ſanctitate nominatus haberi: atque adeo non concedit hoc nobis *miſerationis ergo* Gallonius, ſed velit nolit debet ab eo concedi, niſi Gregorio audeat contradicere; vnde ſequitur Equitium, qui in prouincia Valeriæ ſua ædificaſſet & erexiſſet monaſteria, ſub regula S. Benedicti militaſſe, cum ſuis diſcipulis, quandoquidem vt ſuprà ex epiſtola Abbatis Fundenſis ad Simplicium Caſinenſem qui anno 560. cœpit Abbas eſſe, iamdiu ante illum annum 560 qui erat decimus ſeptimus vt minimum ante tranſitum D. Equitij, omnia penè monaſteria Valeriæ prouinciæ, atque aliorum Italiæ regionum eidem regulæ ſe ſubmiſiſſent: diuerſas autem regulas, diuerſoſque monachorum ordines eo tempore fuiſſe, ſub quorum aliquo potuerit Equitius potius militaſſe, quā ſub Benedictino, tam celebri, atque apud omnes alios monachos recepto, tunc demum credemus, cum Gallonius, aut alius aliquis pro illo illas regulas ſcriptas ex aliquibus veteribus membranis protulerit, aut idoneis argumentis probauerit, quod hactenus non præſtitit nec præſtabit vnquam: nam ſecundum Philoſophorum regulam, quod non eſt, non poteſt demonſtrari. Nos autem oſtendimus etiam magni Caſſiodori teſtimonio ante ſuceptam D. Benedicti regulam, non vixiſſe monachos Occidentis ſub aliqua ſcripta norma peculiari, ſed traditionibus tantum & conſuetudinibus, quas vnuſquiſque Abbas magis probaſſet: eamque incertitudinem mutationibus obnoxiam, in cauſa fuiſſe, cur Benedictina regula ab omnibus fuerit recepta. Oſtendimus etiam antea, monachos omnes Italię, atque Occidentis habitos fuiſſę pro vno eodem ordine, nec magis conſtituiſſe tunc diuerſum ſpecie monachatum, quam clericos ſæculares diuerſum ſpecie Clericatum conſtituerint: atque adeo non fuiſſe ordines diſtinctos quantum ad monachatum ipſum D. Benedictum, ab alijs antiquioribus ipſo per Italiam monachis, ſed diſtinctionem eam ab ipſomet Patre noſtro originem ſum pſiſſe, dum abeuntibus in ipſius regularem inſtitutionem monachis Latinis, iam inciperent eo ipſo à Græcis diſtingui, qui Baſilianam regulam plærumque amplectebantur. Quare Ioannes Diaconus, (cui vtpote temporibus illis per ſeptingentos annos propinquiori, magis credendum eſt quam Gallonio contrarium ſine teſte & ratione, ſola pronunciandi quodlibet audacia aſſerenti) putauit ſe ſatis clare probaſſe, Gregorium fuiſſe Benedictini inſtituti, eo ipſo quod oſtenderit illum non fuiſſe Græci, hoc eſt Baſiliani inſtituti profeſſum; quaſi certum haberat, nullos fuiſſe alios monachos inſtituto diuerſos, à Benedictino per Italiam, quàm Græcos. Id autem probauit ex diuerſitate veſtium, quod argumentum adeo non diſſoluit Baronius, vt tergiuerſatione oſtenderit eſſe inſolubile: neque enim ex materia Baltei ſiue Cinguli Gregoriani coriacea argumentum ſumpſit Diaconus, vt Baronius ipſum voluit intelligere, ſed exilitate cinguli, quæ vnius pollicis menſuram nunquam excedit: cum Balthei quibus monachi Græci, vtebantur, multò latioris eſſent menſuræ, ſicut nunc videmus Auguſtinianos in Hiſpania cingulis vti quæ palmarem fere habeant latitudinem. Cum ergo hoc tempore Ioannis Diaconi obſeruaretur, vt monachorum Græcorum Balteus eſſet latior, Benedictinorum verò multo exilior & anguſtior? nec credibile eſſet alios tunc vtrumque genus monachorum Balteos geſtaſſe, quam Gregorij tempore ſoliti fuiſſent (quare enim mutarent, qui tenaciſſimi cęremoniarum ſuarum ab omnibus, etiam à Baronio, vt vidimus, iudicantur) profectu argumentum illud Diaconi manet inſolutum, & eſt reuera inſolubile. Similiter ex Græcę linguæ proprietate, quam ignoraſſe ſe fatetur Gregorius, ratiocinabatur Diaconus, Gregorium non fuiſſe monachum Græci ſchematis: cur enim homo Latinus inter græcos, Græcè officia ſua celebrantes ſeſe immiſceret, qui ipſe Græci Idiomatis peritiam non haberet? Diaconus autem ideo voluit probare D. Gregorium non fuiſſe monachum græcæ regulæ, quia ea ætate, qua ipſe ſcribebat, monaſterium Gregorij à græcis habitabatur: ne quis igitur propterea Gregorium eorum monachatum geſſiſſe arbitraretur, his quæ diximus argumentis vſus eſt; pro certo habens, eo ipſo quo probauerit non fuiſſe Baſilianum, ſequi neceſſario Benedictinum fuiſſe. Et quia ea argumenta conuincunt D. Gregorium non exercuiſſe monaſticen ſub regula Baſiliana; conuincunt etiam Gallonium relicto Baronij iudicio de regula Equitij falſo & imperite exiſtimaſſe S. Equitium fuiſſe regulæ Baſilianę monachum: Quoniam vero qui ſemel aberrauit à via, non attingit ſcopum, donec in viam redeat, ſed quo magis laborat eundo eo longius exorbitat; hoc ſuum paradoxum confirmat alio abſurdiora. At enim in ciuitate Aquilæ vſque hodie perſeuerare monaſterium monialium ſub titulo & obſeruan-

Nec Equitius nec Gregorius fuere Baſiliani.

obſeruantia D. Baſilij, quod exiſtimat illud ipſum eſſe, quod S. Gregorius ſub cura S. Equitij fuiſſe commemorat. Atqui illud Aquilæ ciuitatis monaſterium, quamuis in memoriam S. Baſilij erectum fuerit, ab exordio tamen ipſo fuiſſe Benedictinum, nec valde antiquam repetere originem, ſed fundatum fuiſſe (vt ex ipſo inſtrumento fundationis conſtat) à quibuſdam fœminis religioſis tempore Ioannis 22. anno 1320. Iulij 5. octingentis circiter annis poſt tempora D. Equitij. Talis aſſertio, talis probatio, talis fides: Aſſerit audacter, probat vitioſiſſimè; quam ergo meretur fidem? & tamen hic eſt Gallonius cuius apollogiam validiſſimam eſſe vult Spondanus, præ qua nihil prorſus dixiſſe videantur monachi, qui nouam Baronij ſententiam impugnarunt. Hinc etiam fit nullam eſſe argumenti Baronij conſequentiã, cuius præmiſſæ nullam prorſus habent veriſimilitudinem, imo enidenter laborant falſitatis vitio. Nam alias probationes profecto ſolum adduxiſſe, confutaſſe eſt: vt illam; Valentium hoc aut illud miraculũ S. Equitij narraſſe Gregorio: ergo fuiſſe monachum Equitianũ. Et illam; Valentius antequam Abbas eſſet S. Andreæ fuerat Abbas in Valeria Prouincia; ergo fuit Abbas monaſterij Equitiani, quia nullum aliud fuit celebre cœnobium in illa regione. Quis non videt has eſſe indignas magno viro coniecturas? quaſi omnes qui aliorum narrant miracula, ſint eorũ diſcipuli; aut quaſi qui Abbas ſit in aliqua prouincia debeat neceſſario eſſe Abbas celeberrimi alicuius monaſterij; hæc certe ipſa inſpectione euaneſcunt.

Aliud argumentum Baronij eſt; ſi D. Gregorij monaſterium ab ipſo regulæ Benedictinæ artibus informatum fuiſſet, certe ex proxime poſitis Caſinatibus monachis, qui tunc Laterani verſabantur Abbatẽ, qui hanc introduceret diſciplinam, poſtulaſſet: At non poſtulauit, ſed ex Valeria prouincia monaſterio S. Equitij deſumpſit. Non poſtulaſſe autem è Lateranenſi " monaſterio, probat his verbis: Sed neque eſt vt quis Valentium hunc, quem ſibi præfuiſſe " Abbatem fatetur iterum ipſe Gregorius, illum exiſtimet fuiſſe Valentinianum, ſecundum " numeratũ poſt ſanctum Benedictum Abbatem, primum vero Lateranenſis cœnobij: nam " cõſtat diuerſum fuiſſe monaſterium ſancti Andreæ ab illo Lateranenſi, vt ex diuerſa etiã Ab" batũ ſerie intelligere potes. Lateranenſi enim primũ Valentinianus Abbas, inde Simplicius, " & poſt eum præfuit Honoratus, vt idem Gregorius docet: in monaſterio vero S. Andreæ, " primo (vt eiuſdem Gregorij teſtificatione diximus) Valentius, ſiue Valentinus, inde Maxi" mianus, tertio loco Pretioſus, atque poſtea ſubſtitutus eſt Probus. Sed de his modo ſatis. Satis quidem & pluſquam ſatis vir maxime: atque vtinam non omnino hanc controuerſiam tetigiſſes, aut vetioribus ſaltem in deſcribenda Abbatum ſerie vſus fuiſſes Amanuenſibus, qui nunc te ſublimibus vniuerſalis Eccleſiæ geſtis conſignandis occupatum, ſupina prodiderunt oſcitantia. Sed ad argumentum hoc reſpondeamus. Eſt quidem probabilis illa coniectura propoſitionis, ſi Benedictinus fuiſſet Abbas qui S. Andreæ cœnobio primo loco præfatus fuerit ex Lateranenſi monaſterio fuiſſet deſumptus, quod in eadem vrbe religionis gloria tunc florebat: neque enim ſolum in Valeria Prouincia *vigebant monaſtica inſtituta*, in monaſterio S. Equitij; vt videtur obliquè Benedictinos perſtringere Baronius; ſed omnino in Lateranenſi monaſterio ſuum ſplendorem vigoremque retinebant; & ſi Baronij calculus verus eſt, longè veriſimilius fuit magis viguiſſe hac laude Lateranenſe, quam Equitianum cœnobium, quia iuxta Baronij ſententiam, fuit recentioris inſtituti; & ſolent omnia recentiora viridioris & feruentioris eſſe obſeruantiæ. Eſt igitur illa probabilis coniectura, ſed probabilis tantum; quia longe probabilius eſt iuſtiſſimas ob cauſas aliunde voluiſſe deſumere Gregorium Abbatem cœnobio ſuo; & illam præcipue, quod cum multi conuentus monachorum in vrbem à barbarorum gladijs profugiſſent, & incommodo ſitis loco eſſent, aliquem numerum monachorum ex vno, vel pluribus conuentibus iſtis ſuo monaſterio iam præparato intulerit. Nec propterea ſequitur etiam iſtos non fuiſſe Benedictinos, quia non eſſent de conuentu Lateranenſi: neque enim ſoli Caſinenſes ex ordine D. Benedicti in vrbem fugiſſe credendum eſt, ſed omnes quotquot in periculo verſabantur. Imo iam ſatis clarè eſt demonſtratum omnes tunc Italiæ monachos fuiſſe Benedictinos, vt non potuerit tunc Gregorius alium monachum Latini ritus ſuo monaſterio præficere, quam Benedictinum. Potuit præterea Gregorius etiam alium Abbatem & conuentum alterius regulæ à barbaris in exilium pulſos in ſuo cœnobio collocare, ea cõditione vt regulam S. Benedicti (quam ipſemet tanti fecit, vt eam præ omnibus alijs ſolam laudauerit, & in commentarijs ſuis etiam explicare atque illuſtrare dignatus fuerit) acceptarent, & ſecundum eam de nouo vnà cum ipſo vitam informarent. Quare non eſt firma propoſitionis iſtius conſequutio. Et multo infirmior eſt aſſumptio, quæ ſub illa accipitur ad concluſionem inferendam, nec enim probatur vllo argumento, ſed falſa & male collecta Abbatum Lateranenſium ſerie. De Abbatibus S. Andreæ, quam male hic enumerentur, antea diximus. Et ſi maxime eſſet legitima ſeries Abbatum Lateranenſium,

Monachi S. Andreæ a Lateranenſi monaſterio aſſumpti aut alio aliquo Benedictino

teranenſium, probaret quidem monaſterium illud diuerſum fuiſſe à monaſterio S. Andreæ quod nemo dubitat, non autem probaret diuerſi inſtituti fuiſſe, quod nos negamus: nullo enim modo conſequens eſt, vt quia diuerſa fuerint cœnobia, diuerſam etiam fuerint obſeruantiam monaſticam complexa.

Valentinum, & Valentinianũ eundẽ eſſe valde probabile.

Primum igitur non probat hæc ſeries, nec ratio vlla hactenus allata, Valentium ſeu Valentinum, ſeu Valentionem, ſiue Valentinianum (omnibus enim his modis hoc nomẽ ſcribitur) qui fuit Abbas S. Andreæ, non fuiſſe illum ipſum, qui dicitur primus Abbas Lateranenſis; Potuit enim hic Valentinianus, antequam Abbas Laterani fuiſſet, monaſterium aliquod in Valeria Prouincia à S. Benedicto erectum gubernaſſe; indeque ad Lateranum venisſe; & à Lateranenſi præfectura ad S. Andreæ regimen aſſumptus fuiſſe. Tempus, & nomen conueniunt: &, ſi verus eſt calculus Baronij, quo ſtatuit Gregorium adhuc anno 581. præfecturam geſſiſſe, nec monachum induiſſe; cum multi exiſtiment valde probabiliter circa annum 582 contigiſſe deſtructionem monaſterij Caſinenſis, & conuentus ipſius aduentum in vrbem: ſuberat cauſa valde rationabilis & pia, cur Gregorius Valentinianum à Lateranenſi transferret ad cœnobium Santandræanum, vt nimirum S. Bonito Abbati Caſinenſi Lateranum venienti locum faceret. Neque enim primum habitabant monachi Benedictini in Lateranenſi monaſterio, cum Caſinenſis grex eo confugiſſet: teſtatur enim D. Gregorius in dialogo lib. 2. c. 17 recentem fuiſſe Caſini euerſionem, quando libros illos conſcripſit; & ſolet ille ſeptennium pro recenti tempore habere, vt conſtat ex eo, quod cum Iulianum defenſorem, lib 4. dial. c. 30. dixiſſet *ante ſeptem fere annos defunctum fuiſſe*: in primo tamen lib. c 10. dicat, eũdem *ante non longum tempus in vrbe Roma defunctum fuiſſe*. Ea ſententia autem valde veriſimili noſtrorum (vt diximus) octo aut paulò amplius anni effluxerunt, à deſtructione Caſinenſis Abbatiæ, quæ facta fuit anno 582. ad annum quo ſcribebat iſta Gregorius. At de Valentiniano, cum hæc ſcribebat, procuidubio iam defuncto, ait: *qui annis multis Lateranenſi monaſterio præfuit*; quare ſi ſeptem aut octo anni Gregorio ſunt, *non multi anni*: certe multi anni, debent multo plures eſſe, atque ita inuenietur Lateranenſe cœnobium monachis habitatum antequam Caſinenſes eò aduenisſent. Sed quia procuidubio fuit præcipuum ordinis in vrbe cœnobium, ideo maxima pars monachorum, in illud, vt maioris capax multitudinis præcipiente Pelagio Pontifice fuit recepta. Nihil igitur obſtat, quo minus Valentinianus Abbas Lateranenſis primus, adueniente ex Caſini calamitate S. Bonito, factus fuerit à Gregorio primus Abbas ſui monaſterij. Quando autem eius auctoritatem adducit pro rebus geſtis S. Benedicti, ſimul notat fuiſſe illum diu Abbatem Lateranenſem, ibidem à D. Benedicto forſitan collocatum, vt ita conſtaret certam eſſe illius in rebus Benedicti Patris atteſtandis fidem. Cum vero narraturus eſſet id, quod duobus illis monachis in Valeria Prouincia contigiſſet, tunc vna aduertit Valentium fuiſſe illius cœnobij patrem, Abbatem ſcilicet, & forſitan etiam fundatorem, vt ita fide dignius appareret eius de re narrata teſtimonium.

Fuiſſe certo Benedictinum

Sed demus *miſerationis cauſa* (vt Gallonius loquebatur de nobis) ijs, qui contrariam nobis ſuſtinent opinionem, demus Valentium S. Andreæ Abbatem diuerſum eſſe à Valentiniano Lateranenſi; quomodo inde ſequitur eum non fuiſſe Benedictinum? an quia non fuit deſumptus ex Lateranenſi cœnobio, non potuit eſſe eiuſdem inſtituti, cuius erant monachi Lateranenſes? probet hanc impoſſibilitatem Gallonius; nos enim iam demonſtrauimus, eſſe maxime conſentaneum rationi, hiſtorijs, temporum circumſtantijs, multitudini eorum cœnobiorum quæ ante annum 581. per vniuerſum Occidentem regulæ Benedictinæ ſe ſubmiſerant, etiam monaſteria Equitij. & Valentij idem feciſſe. Nec contra facit, quod vocetur Equitius Pater, ſiue rector, ſiue fundator multorum monaſteriorum; aut Valentius dicatur rexiſſe ſuum cœnobium: neque enim ſubiectio ad regulam S. Benedicti, inferebat ſubiectionem ipſorum monaſteriorum ipſi ſancto Benedicto, aut monaſterio Caſinenſi, aut vni præcipuo prælato ordinis Benedictini, talis enim ſubiectio longè poſterior eſt temporibus Gregorianis, & primo omnium à Cluniacenſibus in vſum redacta.

Non euocatũ ex Valeria prouincia.

Quomodo deinde ſequitur, eundem Valentinum fuiſſe è Valeria Prouincia euocatum, & *non ex proxime poſitis Romæ Caſinatibus* D. Benedicti monachis? non dicit primum Gregorius; non negat ſecundum: probare debent aduerſarij primum & ſecundum, id eſt, affirmationem, & negationem, quia neutra ſequitur ex poſitis principijs. Primum enim videtur certiſſimum monaſterium Valentij, quod erat in Valeria Prouincia, circa annum Domini 573 in grauiſſima illa triginta ſex ducum Longobardorum tyrannide fuiſſe euerſum: & cum ab eo tempore (vt ex Gregorio conſtat) nunquam gladius illorum quieuiſſet, ipſum Valentium cum grege ſibi reliquo Romam tanquam ad aſylum perfugij cauſa habitatum veniſſe; nam nec Valentij ſancti viri pietati gregem ſuum inter barbaros deſolatum relinquere; nec Gregorij ſanctitati,

&

& moribus comperiebat eundem patrem, gregi ſuo tam neceſſarium ab eo abſtrahere, vt ſu-ſupra diximus. Romæ igitur ipſum cum ſuo conuentu, incommodè proculdubio habitantem, ſi extra monaſticum ædificium commorabatur, in ſuum cœnobium Gregorius tranſtuliſſe potuit. Præterea valde probabile eſt, & ferè certum, ſi omnia quæ hactenus diximus perpendantur, Valentium enim ſuis monachis relictis, numero vt par eſt credere, non valde multis, ſeſe cum Lateranenſibus monachis, eiuſdem ſcilicet inſtituti, coniunxiſſe, & inde cū aliquibus etiam qui ex Caſino aduenerāt, cum in ſuum cœnobium Gregorium intuliſſe, vt cōmodius in vtroq; monaſterio ſerui Dei eiuſdē propoſiti regularibus exercitijs inuigilarēt.

At quis non miretur Spondanum, & Gallonium, & alios eiuſdem ruinoſis opinationis iam pertinaciter adhærere ſententiæ, quam non aliter probarunt, niſi inſignibus erraris iam in hiſtoria quam in arte ſyllogiſtica commiſſis? Nam de ſerie Abbatum Lateranēſium, quam aliquis indiligens proculdubio lector, Cardinali alia maiora curanti, ſuggeſſit: certe ſi non aduerterit nunc tandem craſſam in ea oſcitantiam, miſera laborant acriſia; ſi aduertunt, & nolunt id fateri, miſeriori laborant ſuarum opinionum φιλονεικία. Audiantur verba Gregorij 2. dial. c. 1. ex quibus illam ſeriem colligi poſſe putauit amanuenſis: *Pauca quæ narro, quatuor diſcipulis illius referentibus agnoui, Conſtantino videlicet, reuerendiſſimo valde viro, qui ei in monaſterij regimine ſucceſſit; Valentiniano quoque qui annis multis Lateranenſi monaſterio præfuit; Simplicio, qui congregationem illius poſt eum tertius rexit; Honorato etiam, qui nunc adhuc cellæ eius in qua prius conuerſatus fuerat, præeſt.* Hic lector ille, quocumque Baronius vſus fuit, pronomen *illius* quod ad D. Benedictum nemo non videt referendum eſſe; ad Valentinianum in præcedenti commate memoratum retulit; vt ita Simplicium faceret ſucceſſorem Valentiniani in Laterano, quem debuerat aduertiſſe ſucceſſorem ibi vocati Conſtantini in Caſino; & maiori adhuc incuria Honoratum poſuit tertium Abbatem Lateranenſem, qui erat Sublacenſis Abbas; illa enim eſt *cella, in qua prius verſatus fuit* S. Benedictus, de quo Gregorium loqui certum eſt. Nam omnes hiſtorici noſtri, vetereſque membranæ docent, Abbates Caſinenſes, hoc ordine ſibi inuicem ſucceſſiſſe: Conſtantinum anno 543. Simplicium, 560. Vitalem 576. Bonitum 580. ſub quo Caſini cœnobio deſtructo, paucisque ibi cuſtodiæ cauſa relictis, monachi ferè omnes Romam ad Lateranenſe cœnobium properarunt: & hoc modo ſeriem Abbatum Caſinenſium, longe ante hanc exortam controuerſiam, texuerunt authores bene antiqui Leo Caſinenſis in Chronico lib. 4. c. 2. Abbas Vſpergenſis in Chronico: & Aimoinus de geſtis Francorum lib. 3. c. 79. Paulus Diaconus de geſtis Longobardorum lib. 4. Lateranenſis autem monaſterij primum Abbatem Valentinianum, cuius meminit S. Gregorius; ſecundum Gregorium, non magnum, ſed alium eius nominis, cuius mentio habetur in ſcripturis antiquis, anno 630. tertium Theodorum, 608. qui Gregorio magno ſuperuixit. Fauſtus etiam in vita S. Mauri aperte docet ſe cum comite ſuo Simplicio, longe poſt tranſitum S. Benedicti, & ſepulto S. Mauro, hoc eſt poſt annum 583. in decrepita valde ſenectute Romam è Gallijs reuerſum, ad Lateranenſe monaſterium veniſſe, & Abbatem inueniſſe Theodorum; qui tertius poſt ſanctæ memoriç Valentinianum prolixiori tempore Lateranenſis congregationem rexit monaſterij, & ab eo compulſum, hiſtoriam S. Mauri conſcripſiſſe. Quare hic ſunt intelligenda Gregorij verba ſuperius prolata: *Pauca quæ narro* (de geſtis S. Benedicti) *quatuor diſcipulis illius* (nempe Benedicti Patris) *referentibus agnoui: Conſtantino videlicet reuerendiſſimo valde viro, qui ei* (D. Benedicto) *in monaſterij regimine ſucceſſit* monaſterij nempe Caſinenſis, nam in eo defunctus eſt B. Benedictus, & quia Abbatis officium in eo vſque ad vitæ finem geſſit, peculiariter & propriè monaſterium, & congregatio illius vocatur.) *Valentiniano quoque qui multis annis Lateranenſi monaſterio præfuit: Simplicio qui congregationem illius* (D. Benedicti, atque ideo Caſinenſem congregationem intelligit) *poſt eum* (Benedictum) *tertius rexit*; ſecundus enim eſt Conſtantinus, cui ſucceſſit Simplicius, ideoque poſt D. Benedictum tertius; non omnino præfuit Lateranenſi, ſed tertius Congregationis Lateranenſis poſt Valentinianum Abbas, vt iam ex Fauſto diximus, qui ſub eo viuebat, eſt Theodorus; ſecundus vero Gregorius.) *Honorato etiam, qui nunc adhuc* (in vltima ætate pene centenarius) *cellæ eius* (D. Benedicti) *in qua prius conuerſatus fuerat* (Benedictus, nempe Sublacenſi) *præeſt.* Quid enim: an non euidens eſt, hoc vltimum pronomen eius, clariſſimè dici de D. Benedicto, qui prius in cella Sublacenſi conuerſatus fuit, tam adoleſceorulus Eremita, quam cum Abbas factus, vitam ibi aliquamdiu egit miraculis glorioſam, deinde verò in Caſinenſi? Nam vel ipſe tenor verborum oſtendit, non poſſe exponi de Valentiniano, quaſi cella, cui præerat adhuc Honoratus, fuerit illa, in qua prius conuerſatus fuerat Valentinianus; præſertim cum non niſi abſurde eo loco, quo nominatur Benedictus ordinis fūdator, eius congregatio à Gregorio poſſet vocari congregatio

Valen-

Valentiniani. Non ita abſurdus narrator fuit Gregorius. Quare igitur ita violenter torquent iſta pronomina? Quare alio modo pronomen relatiuum in præcedentibus commatibus iſti voluerunt intelligere? Quia durum illis viſum eſt à veritatis luce errorem ſuum tam manifeſte detectum fuiſſe. Quid autem obtineret Gallonius, ſi hæc ſeries ab ipſo mala intellecta, talis fuiſſet qualem illa eã intellexit, quod tantopere pro illa pugnat? nimirum, ita euertiſſet epiſtolam Abbatis Fundenſis ad Simplicium Abbatem Caſinenſem ſcriptam; eamque impoſturæ (placet enim Gallonio ſic loqui) conuiciſſet, quod ſcripta fuerit ad Simplicium, quaſi prophetice, qui nõ niſi poſt Gregorij monachatum, fuiſſet Abbas; & non Abbas Caſinenſis ſed Lateranenſis. At nihil agit Gallonius ſic ſe torquendo: teuera etſi Simplicius aliquis concederetur Abbas Lateranenſis tertius (quod iam oſtendimus eſſe falſiſſimum) adhuc potuit eſſe alius Simplicius Abbas tertius Caſinenſis, ad quem Fundanus Abbas ſcripſiſſet. Et verò nos iam oſtendimus ex ipſa Fauſti hiſtoria de vita B. Mauri, fuiſſe vnum Simplicium qui cum Fauſto B. Maurum in Galliam proficiſcentem comitatus, non fuerit inde reuerſus niſi anno 583. poſt mortem D. Mauri annoſo ſenio fractus; & alium qui Conſtantino ſucceſſit in regimine Cœnobij Caſinenſis, ad annum Domini 560. à quo habuit multa Gregorius, ad quem ſcripſit Abbas Fundanus. Vt ita Gallonij vana oratio, vana ouatio ante victoriam, deridenda cordatis lectoribus proponatur.

Atque hæc tamen ſunt Achillæa & Herculea tela, quibus ille ſua validiſſima (vt Spondanus
reputat) apologia, monachos conquaſſauit. Apologiam vero imbellem, cuius quam multa
ſint errata, quia nimis fuſa examinata, non tam clare inſpiciuntur, ſub vnico aſpectu hic ſub-
1. ijciemus. Fallitur ergo, & fallit Gallonius in eo quod apologiam pro Baronij ſententia ſcri-
bens, duo præcipua fundamenta ſententiæ illius falſa concedit; nam Baronius Gregoriũ par-
uiſſimo tempore monachum, nunquam Abbatem fecerat: Gallonius concedit fuiſſe Abba-
2. tem, atque adeo diu monachum. Baronius Gregorium regulæ S. Equitij ſubiecit; Gallonius
nullam ab Equitio regulam ſcriptam concedit, ſed eum ipſum vult ſuos diſcipulos regulis Ba-
3. ſilianis inform. ſſe. Concedit etiam, licet iratus, errorem fuiſſe commiſſum in ſerie Abba-
tum S. Andreæ; & ridiculè excuſat, quod Baronio non incubuerit prouincia catalogũ Ab-
batum texere. Cur igitur pro Baronio ſcribit apologiam, quem in tam multis deſerit? Falli-
4. tur & labitur Gallonius apertiſſimè & pertinaciter, quod vtatur ſeriè Abbatum Lateranen-
ſium tanquam vera: quæ & falſa eſt, contra veritatem hiſtoriæ, & violentiam infert ipſis Gre-
5. gorij verbis, vnde putabatur deſumi. Fallitur Gallonius, quod vnum Simplicium tantum a-
gnoſcat diſcipulum S. Benedicti, cum manifeſte Gregorius ponat Simplicium tertium Abba-
tem Caſinenſem, & Fauſtus alium Simplicium, qui nunquam fuerat Abbas vllius monaſte-
6. rij, ſed tantum indiuiduus comes peregrinationis S. Mauri. Fallit ſciens & volens, cum Sim-
plicij verba ita peruertit. vt qui dixerat Benedictum regulam condidiſſe, ille maligna gloſſa
peruertat, & exponat abſcondidiſſe, quaſi Horatius non dixerit: *Condo & compono, quæ mox*
7. *depromere poſſim*. Fallitur Gallonius, cum monaſterium Aquilæ monialium facit Equitianum,
quod octingentis annis poſt D. Equitium, ſub regula D. Benedicti primordialiter eſt ædifi-
8. catum. Labitur in hiſtoria Gallonius, dum S. Equitium facit ſeniorem S. Benedicto, qui iam
obierat mortem, cum Equitius inciperet monachos colligere. Labitur mirabiliter in hiſtoria
9. Angliæ, dum Venerabilem Bedam negat Benedictinum, qui tamen diſcipulus fuit Ceolfridi,
ſucceſſoris Benedicti Biſcopij, qui in tantum fuit Benedictinus, vt librum ſcripſerit quam
Concordiam regularum vocauit, quo in libro oſtendit omnium aliarum regularum perfe-
ctionem & medullam in vna D. Benedicti regula inueniri. Quod cum non poſſet Gallonius
negare, noluit tamẽ agnoſcere niſi per ironiã, ſe ſcilicet non neſcire quendam Benedictũ Ab-
batem talem librum ſcripſiſſe. Atqui Galloni, ille *quidam Benedictus* Abbas, eſt magiſter Be-
dæ, & magiſter Ceolfridi, ſub quo ſecundo Abbate Beda Benedictinam regulam longæuus
10. Doctor & monachus ſeruauit. Labitur Gallonius & hallucinatur egregiè in hiſtoria Germa-
nica cum D. Bonifacium Germaniæ Apoſtolum aſſerere audet non fuiſſe Benedictinum mo-
nachũ quamdiu in Anglia vixiſſet: nos enim oſtendimus ex ipſius comite & conſanguineo
11. ſancto Wilibaldo, ipſum à teneris ſub regula S. Benedicti fuiſſe in Anglia educatum. Fallitur
& labitur in eadem hiſtoria dum Sturmi nepotẽ S. Bonifacij miſſum ab eo aſſerit Caſinum,
vt ibi regulam Benedictinam, quam prius non didicerat, exerceret: at nos oſtẽdimus & prius
aliquot annos diligenter Sturmi ſeruaſſe ipsã regulam & non ad ſolum Caſinũ, ſed ad cele-
briora Italiæ cœnobia ijſdem miſſũ, nõ vt ibi regulam addiſceret ſed vt ex ſingulis cœnobijs
12. optimas ceremonias, obſeruantiaſque ſecum reportaret. Fallitur inſigniter Gallonius, & ex
ſuo errore audet iniurioſe obijcere nouitatem Ioanni Diacono, quaſi is primus omnium
Gregorium contenderit fuiſſe Benedictinum, cum ante Diaconum id expreſſe aſſeruerint

Aimonius

Aimonius Gallus, & tota ſchola Floriacenſis, & ex conſequentia neceſſaria, dum Apoſtoloa
Angliæ faciunt Benedictinos, omnes antiqui Anglorum ſcriptores Ioanne Diacono longe
ſeniores, Ethelredus, & Ethelbaldus Reges in diplomatibus Abbatiæ Croylandenſis; Aldel-
mus, Eguinus, Wilfridus, Benedictus Biſcopius, Alcuinus, Beda, omnes ſanctiſſimi viri, do-
ctiſſimi, & qui vel ipſos Apoſtolos noſtros viderunt, vel eos familiariter nouerunt, qui cum
Apoſtolis noſtris etiam familiariter verſati ſunt. Imo Bonifacius à Gregorio Papa quartus id
aſſeruit, tum in concilio Epiſcoporum, tum in peculiari ad Ethelbertum Regem, & Lauren-
tium Archiepiſcopum Cantuariæ ſucceſſorem Auguſtini epiſtola. Non ergo Ioannes pri-
mus hoc contendit, ſed Gallonius poſt Baronium hoc negat, quod omnes ante Diaconum,
vſque ad Baronium, excepto vno Iacobo Wimphelingo, (qui tamen palinodiam cecinit,
conuictus à Paulo Langio) certiſſimum habuerunt, & penitus indubitatum. Fallit & ludit 13.
lectores tuos Gallonius, qui initio ſuæ apologiæ paratragædiens, per hypocriſin Rhetoricam
promittit ſe nihil aſſerturum, niſi quod optima ratione, & veterum irrefragabili auctoritate 14.
poſſit probare: & tamen nullas rationes protulit, quę non fuerint aſyllogiſtæ, adynamæ, &
veri nominis pſeudographæ; nullam prorſus veterum auctoritatem rectè intellectam; qui
omnia ſe ex Gregorio probaturū pollicitus, in omnibus quæ ex Gregorio producit, halluci-
natur. Fallitur Gallonius, cum Bedam aſſerit nullam, aut non valde honorabilem memo-
riam S. Benedicti facere: nos oſtendimus feciſſe glorioſiſſimā, & in eo ſe D. Benedicti filium 15.
agnouiſſe. Abſurde Gallonius Siculos tempore Gregorij Græcis annumerat, & Maximia-
num Abbatem S. Andreæ, Græculum facit: cum Gregorius diligenter ſe excuſet apud Sicu- 16.
los quoſdam, ipſi Græcorum imitationem exprobrantes, & conſtat aliunde Siculos tamdiu
anteà Latinos per omnia factos Græcis & ritibus & literis nuncium remiſiſſe. Fallit ex profeſ-
ſo Gallonius lectorem ſuum, dum ea facit Gregorium loqui, quæ nuſquam ſcripſit: Grego- 17.
rius dicit Equitium *pro magnitudine ſuæ ſanctitatis fuiſſe multorum monaſteriorum in Valeria pro-
uinciæ patrem*: Gallonius, tanquam ab eo dictum citat, Equitium, *præcipuum omnium per Vale-
riam prouinciam Abbatem*, ſed vbi hoc Gregorius? Valentium Abbatem ſuum fuiſſe bis aut ter
dicit Gregorius: citat ex eo Gallonius, quaſi *& primum, & ſolum* ſuum Abbatē dixerit; quod 18.
nuſquam apud Gregorium reperietur. Valentium, *ſuum olim cœnobium in Valeria Prouincia re-
xiſſe*, dicit Gregorius: Equitij hoc monaſterium eſſe, teſtimonio Gregorij, quod nullibi in- 19.
uenitur, aſſerit Gallonius. Pretioſum in 4. dial. cap. 55. *Præpoſitum ſui cœnobij* vocat Grego-
rius, eique vt ſecundam in Abbatia curam gerenti præſcribit agenda: Gallonius *id in quæſtio-* 20.
ne poſitum eſſe dicit, an Prior illius cœnobij vocari debuerit Præpoſitus. *Cellam* vocat ipſum
Caſini cœnobium, & ſuum quoque S. Andreæ Gregorius: *Cellam* non niſi de minoribus cœ- 21.
nobijs, aut quaſi Prioratibus, tenuibuſue præpoſituris apud Gregorium vſurpari contendit
Gallonius. Audet Gallonius dicere ſanctum Benedictum, dum viueret, regulam ſuam non 22.
ſeruaſſe, nec diſcipulis ſuis ſeruandam propoſuiſſe: Gregorius expreſſè aſſerit, non *potuiſſe
eum aliter viuere quam ſcripſerit in regula*; aſſerit eum duodecim monaſteria prima *ſanctiſsimis
legibus communiſſe*: quis dubitat quin regulæ ſuæ legibus? aſſerit prope vrbem Terracinenſem,
monachos fuiſſe *regulæ S. Benedicti adhuc viuentis ſubiectos*. Et tamen vult videri Gallonius
omnia ſua, quæ in hac cauſa pronunciat, ex Gregorio proferre. Quid mirum ſi Gregorio
contradixerit tam ſæpe Gallonius, ſibi ipſi etiam ſæpe contradicit; ait *Præpoſitum* apud Grego- 23.
rium ſignificare ſecundam poſt Abbatem præfecturam: & verum eſt; negat id ſignificare no-
men Præpoſiti apud Gregorium, & falſum eſt; Ait Simplicium immediate ſucceſſiſſe Valen-
tiniano; alibi dicit non ab eo ſecundum, ſed tertium fuiſſe. Ait Honoratum Abbatem fuiſſe 24.
Lateranenſem, idque à Gregorio doceri, quod falſum eſt; Ait alibi, Honoratum fuiſſe Abba- 25.
tem Sublacenſem, & hoc ſignificari per *cellam in qua prius fuit conuerſatus* nimirum S. Benedi-
ctus, quod verum eſt. Sed quid opus eſt plures huius viri lapſus enumerare? Vnus illius præ- 26.
cipuus lapſus eſt, in quo maxime errauit, quod de rebus Anglicis audacter ſcribere auſus
fuerit, qui nullam prorſus, in illis antiquum ſcriptorem Angliæ viderat; nec Bedam quidem
ipſum ſatis accuratè legerat: qui de rebus monaſticis, & quæſtione regulæ voluerit litigare,
in quibus nemo rectè ſcribit, qui non multiiuga lectione variarum hiſtoriarum monaſtica-
rum pollens, maximè vero archiua monaſteriorum viderit.

Et hæc coegit nos aliquanto forte acrius contra Gallonium dicere zelus ordinis, quam
ipſe dum Gregorium conatur ei auferre, apoſtolatu priuat Angliæ & Germaniæ, quæ à diſci- Excuſatio ſeverioris confutationis.
pulis Gregorij fuere conuerſę. Coegit nos iuſta defenſio; vocat nos impoſtores, impingit ſuſ-
picionem fraudis, quaſi falſos teſtes ſubornantibus non ſolum grauiſſimis viris monachis
Caſinenſibus, contra quos ſcripſit, verum etiam ipſi Ioanni Diacono, cuius opus de vita Gre-
gorij ita probauit Summus Pontifex Ioannes, vt ipſum inſeruerit in eccleſiaſtico officio legi;

quia.

quin & ipſe Gregorius eidem ſcriptori vitæ in viſione apparens honorauit. Inſolenter inſultat nobis, tanquam falſam traditionem ſententiæ noſtræ prætendentibus, cum tamen antiquos ſatis authores, & ſcripta bene vetuſta protulerimus, contra quæ nihil ille regeſſit præter eloquentes nugas, & ſuperbas aliquando contumelias. Vniuerſum chorum doctorum, & illuſtrium virorum, qui ante ipſum ſcripſerunt, qui æquè diligenter, magis intelligenter Gregorij ſcripta, ſanctique Equitij geſta lectitarunt, & nunquam tamen de regula Equitiana ſomniarunt, nec alium Gregorio aut diſcipulis eius monachatum, quam Benedictinum tribuendum cenſuerunt, præ ſe vno contemnit; tanquam ſola magni viri vmbra ipſi animos feciſſet tantos, vt quod à ſe non fuiſſet lectum, à nemine, præſertim tranſalpino homine putet fuiſſe inueſtigatum. Tam eſſe nos fungos aut truncos reputauit, tam peregrinos in patria noſtra, tam hoſpites in negotijs ordinis noſtri, vt de rebus patriæ noſtræ & ordinis noſtri homines Galli, Germani, Angli, Hiſpani, ab illo doceri opus haberemus, qui neutrius aſſet peritus. Satis quidem euidenter eius errores conuicit Religioſiſſimus Abbas Caetanus: ſed quia aſſertores huius nouitatis, tanquam terrigenæ Antæi, cum ceciderint in lucta, ſtatim vt terram tetigerunt, ſi non vires pro victoria, pertinaciam tamen pro contentione reſumunt: & ad margines nobiliſsimorum operum, quæ ab omnibus legi ſciunt, hanc ſuam falſiſſimam opinationem tanquam inuictam veritatem apponunt; vt error à pluribus credatur propter multitudinem affirmantium, non propter veracitatem teſtimoniorum: voluimus & nos eadem, quæ contra iſtos à prædictis patribus noſtris ſunt præclarè diſputata, repetere, & coniecturis noſtris, illuſtrare, ſuo non contemnendis, vt ſperamus, antiquitatum monumentis corroborare. Dabimuſque operam, vt etiam in illuſtri ſcriptore, qui æquè ab omnibus legatur, compareat veritatis noſtræ iuſta defenſio: vt omnibus appareat hos æmulos monachatus Benedictini, non alijs telis, quam locis Gregorij maximi Patris noſtri male intellectis, coniecturiſque leuiter fundatis; rationibus vero nullis, nullis veterum aut ſcriptorum, aut ſcripturarum teſtimonijs ſententiam ſuam firmaſſe, aut noſtram impugnauiſſe.

Salua ſemper Baronio debita reuerentia.

Cæterum Baronij maximi & glorioſiſſimi eccleſiæ Pugilis manes ſanctos deprecamur, vt ignoſcat nobis vermiculis, ſi in cauſa noſtra, neceſſariaque honoris defenſione ab eius auctoritate diſcedere auſi ſumus, aliquoſque lapſus notare in controuerſia hac monaſtica commiſſos, non tam ab ipſo quam ab alijs, quorum opera in minoribus rebus annotandis, hic ſaltem, vſus videtur. Non id fecimus, quo maculam eius gloriæ aſpergeremus: veritas enim defenſa neminem maculat, minime omnium illum immortalem veritatis propugnatorem, qui & multa per ſe poſterioribus annis in prioribus operibus vnius veritatis amore mutauit, & in multis magniſque rebus à quouis veritatis amatore etiam doceri ſe libenter & gratanter patiebatur. Quin exiſtimamus proculdubio, ſi illi vacaſſet à grauioribus rebus noſtrorum defenſiones examinare etiam ſuam illam ſententiam retractaturum fuiſſe. Adorantes igitur quodammodo diuinam in ipſius annalibus eccleſiaſticorum geſtorum ſinceritatem & maieſtatem, & [illegible] incomparabilem: non putabimur erga ipſum aut irreuerenter aut ingrate affecti, ſi in rebus noſtri ordinis ab eo aliquando diſſentire præſumimus. Plus enim in ſua domo (vt aiunt) nouit cæcus, quam in aliena domo valde oculatus. Sed quod Cæſari Baronio, Imperatori videlicet hiſtoricorum, licuit in tanto annalium ſuorum Oceano, cum laude aliquid minoris ponderis ignorare, aut etiam ſecus, quam res erat, intelligere: non licuit alijs ipſo longè inferioribus ſibi arrogare, vt id ſola Baroniani nominis auctoritate ſatis probatum prædicarent. Ideoque rogandi ſunt, vt quoniam nos in rebus ſuis permittimus ipſis ſibi ſcientiam vendicare quantam volent: permittant nobis etiam in rebus ordinis noſtri non eſſe prorſus ignaros; & ſi in aliena domo, in alienis finibus, cum omnino nihil intereſſet ipſorum, voluerunt eſſe minus ciuiliter curioſi: non debent ſuccenſere, ſi rotundè, & priſco more ipſorum errata detegimus.

§ 22. Octaua demonſtratio.

Teſtimonia illuſtrium auctorum, præſertim eorum, qui Antiquitatum Anglicarum habentur hac ætate peritiſſimi.

QVamuis autem illi argumentum à recentiorum auctoritate deſumptum vehementer eleuent: non tamen illud non ſolum non omittendum duximus, verum etiam, ſi cætera deeſſent, inſtar ſolidæ demonſtrationis cuiuis prudenti eſſe exiſtimamus. Vbi enim deſunt

vetera

vetera teſtimonia, & tamen aliquid debet in cōtrouerſia quauis aſſeri: certè prudentiùs facit ille, qui cum pluribus ſapit, aut cū maxima parte loquitur ſapientium, quam qui ſolus & ſingulariter ſentit, quod nec ratio aliqua valida, nec coniectura probabilis ſuadet, quarum vtramque hic auctores contrariæ opinionis deficere demonſtrauimus. Quando nondum extabant ſacræ Scripturæ, ſi quis impudens negator exurrexiſſet, qui Adamum in paradiſo olim collocatum, indeque ob pomi vetiti eſum exturbatum fuiſſe inficiaretur; aut aliquid aliud eorum, quæ Moyſes primus ſcripto conſignauit: cuinam adhiberet prudens arbiter fidem: illine qui ſolus cum vno aut altero id negaret ob leues coniecturas, quales Iulianus Apoſtata apud Cyrillum Alexandrinum producit: an vero omnibus alijs grauibus, maturis, doctis, intelligentibus viris, omnium nationum, qui conſtanter & vnanimiter aſſererent, ſic ſibi traditum fuiſſe à patribus ſuis, illosque ita à ſuis maioribus ſemper non interrupta traduce accepiſſe, veriſſimam eſſe illam hiſtoriam Adami; quantumuis non extaret aliquod ſcriptum vetus, in quo illa memoriæ poſteriorum commendaretur. Scimus longè maioris ponderis eſſe iſtam aſſertionem, vnde pendet ſalus æterna: quam ſit hæc noſtra controuerſia, in qua nec opes Chriſtianæ, nec Benedictinæ prorſus conſiſtunt: ſed modus tamen hanc & illam negandi aut probandi in caſu poſito idem prorſus eſt; Si enim nemo prudens non damnaret illum negatorem, qui poſt duo millia annorum negaret ea vera eſſe, quæ ſcripſit Moſes de paradiſo, quia non extabat tunc aliquod ſcriptum vetus, quo illa probarentur, quantumuis omnes ſapientes Hebræi tunc viuentes, illa vera eſſe communi voce teſtarentur: certè eodem modo, condemnandi ſunt æmuli noſtri, qui ſoli & primi contrà communem omnium Scriptorum, omnium Doctorum æſtimationem, omnium ordinum auctoritatem, negant Gregorium monachum fuiſſe Benedictinum, eo quod non putent poſſe illud probari ex ſcripto aliquo autentico illius temporis, quo vixit Gregorius. Nonne S. Auguſtinus in re Chriſtiana ſufficere, ſine vllis miraculis, exiſtimat omnium nationum, omnium Sanctorum, omnium ſapientium de Euangelij prædicatione conſenſū? quidni ergo ſufficere deberet in noſtra cauſa vniuerſalis omnium, qui vnquam de Gregorij loquuntur monachatu vnanimis conſenſus: præſertim accedente maxima conſonantia temporum, perſonarum, aliarumque circumſtantiarum; & detectis euidenter contradicentium erroribus, cauſiſque errorum? Ergo cum hactenus abunde oſtenderimus traditionem hiſtoricam Angliæ, à noſtris temporibus vſque ad ætatem ipſam eorum quos Gregorius in Angliā miſit, eamque authenticis veterum authorum, & inſtrumentorum teſtimonijs probauerimus; cum in omnibus argumentis & teſtimonijs, quæ pro ſua negatione attulerunt aduerſarij, multiplices errores, deceptiones, & lapſus apertiſſimos detexerimus; cū nihil pro ſua cauſa antiquum adducant, præter verba Gregorij, quæ nos clariſsimè probauimus, nullo modo ab illis ſtare: producamus autem ipſi quāplurima loca Gregorij, in quibus regulam S. Benedicti præ omnibus alijs laudat, ſuis monachis ſeruandam proponat, eandem illuſtret & explicet; & optimam conuerſationis ſanctæ magiſtram appellet, nec obſcurè ſe eam profeſſum fuiſſe inſinuet: ſi vna etiam oſtendamus idem nobiſcum ſenſiſſe omnes ſapientes, ante Baronium, & Gallonium; & neminem, excepto vno Wimphelingo, poſſe reperiri à tempore D. Gregorij ad noſtram ætatem, qui contrariam ſententiam docuerit, nos cum ſapientibus ſapere docuerimus, & ita cauſam ſufficienter perorauerimus, & iam Gregorium, quam diſcipulos eius in Angliam fidei prædicandæ cauſa deſtinatos, fuiſſe monachos Benedictinos demonſtratum manebit.

Conſenſus vnanimis doctiorum, præparandus paucorum ſingulari opinioni.

Erit ergo triplex acies teſtium recentiorum, quam inſtruemus. Prima eorum, qui ita D. Benedictum faciunt monachorum in Occidente Patriarcham, vt nullam veritatem poſsint eorum dicta continere, ſi vera ſit aduerſariorum ſententia. In hac autem acie primo ipſum ponemus Baronium, & Gallonium, qui ſi vera eſt ipſorum diſputatio, improbabiliter & ineptè ſane hæc de D. Benedicto protulerunt elogia: Baronius quidem, cum ait tomo 6. A. C. 494. *Hoc eodem anno magnus ille monachorum Patriarcha, Occidentalis decus eccleſiæ Benedictus, Nurſinus patria, Romæ literis dans operam, ab vrbe recedens, profecturus in ſolitudinem, ſublimioris vitæ monaſticæ prima iecit fœliciter fundamenta.* Et rurſus tomo 7. ad annum Chriſti 523. *Degebat apud montes Simbroinos magnus ille Catholici orbis ſplendor, ſanctiſsimus monachorum Patriarcha Benedictus, iamque duodecim erexerat, (vt teſtatur Gregorius) monaſteria.* Atque iterum ad annum Chriſti 529. *Quod rurſum ad res Occidentalis Eccleſiæ pertinet, hoc ipſo anno magnus ille Benedictus ex anguſtijs Sublacenſium montiū diuino monitu egreſſus Caſinum petens, ad cuius montis radices erat ſita villa M. Varronis, illic erecto monaſterio, monaſticum ordinem mirificè propagauit. Et nonnullis interiectis. At quis Dei conſilium non magnopere admiretur, dum conſiderat, eodem fere tempore, quo in Oriente monachiſmus eſſet magna ex parte collapſus, compluribus ex ijs à fide Catholica ad diuerſos hereſum errores deficientibus; alijs quoque ab illo vetere inſtituto rigido in delicias prolabentibus: eodem, inquam, tempore in Occidente inſtaurari, atque longe lateque diffundi obſer-*

Baronius & Gallonius in ſua ſententia falſo vocant Benedictū Patriarcham Monachorum.

uantiam monaſticæ diſciplinæ, eamque adeo fœcundo germine propagari, cum veluti ex tenui ſurculo prægrandium exortæ ſint frugiferarum arborum ſyluæ, quæ vniuerſam repleuerint Occidentalem Eccleſiam. Gallonius autẽ in reſponſione ſua: *Quamuis & ex hac parte S. Benedictus non ſit ſua laude fraudandus: vt pote qui ſcribens regulas, nõ de monachis tantũ ſuis, ſed de omnibus eſt bene meritus, factus toti orbi proficuus, atque conſpicuus. Vt iam non habeat, quod faſtu tumens Græcia Latinis inſultet, viuere Occidentales Orientalium regulis: cum tanti Patris beneficio habeat Latina Eccleſia in theſauris, quod Græcia mutuari poſſit ab ipſa. Nam pene exoleſcentibus reliquis, regulæ Benedicti vbique locorum frequentiori ſunt vſu receptæ, & obſeruantiori cultu retentæ. De his enim Honorius Auguſtodunenſis hæc ait:* Benedictus Abbas *monaſterij Caſsinenſis ſcripſit regulam monachorum, per totum mundum promulgatam.* Hæc cum verè, & non niſi ex merito dicant Baronius & Gallonius; imo non niſi ex Eccleſiæ ſenſu, quæ in martyrologio breuiſsimè id ipſum dicit, quod iſti fuſius: *Monachorum diſciplinam in Occidente pene collapſam reſtituit, ac mirifice propagauit*; videant ipſi, & qui illis fauent, quomodo iſta cum eorum ſtent opinione. Nam ſi Benedictus Pater dum viueret ipſe, nec regulam ſuam ſeruauit, nec promulgauit; vt vult Gallonius ſi duodecim tantum aut tredecim monaſteriorum Pater fuit vt vult Baronius; ſi ne in ipſa quidem Italia, imo nec in ipſa Valeria prouinciola Italiæ, in qua priora ſua condiderat cœnobia, regulam propagauit; ſed ibi plurima habuerit Equitius alijque monaſteria, in quibus vigebant monaſtica inſtituta; ſi poſt quinquaginta annos nondum in Italia multis in locis; nondum omnino in Anglia, aut Germania, raro admodum in Gallia, Benedicti diſciplina obtinuerit: quo modo poteſt vere dici Benedictus collapſam in Occidente diſciplinã monaſticam reſtituiſſe, & mirificè propagaſſe? quomodo magis, imo quomodo non multo minus Patriarcha monachorum Occidentaliſque Eccleſiæ decus ab illis dicitur quam S. Equitius? nam ſi vera eſt eorum ſententia, Equitius collapſam diſciplinam monaſticam reſtituit, non Benedictus; Equitius enim. & plæraque (aut vt Gallonius omnia) Valeriæ Prouinciæ monaſteria ſuis informauit regulis, non Benedictus; Equitius Gregorij monaſteria diſciplina religioſæ vitæ inſtituit, non Benedictus; Equitij de ſchola monachi, Auguſtinus & cæteri Angliam conuerterunt, cœnobijſque repleuerunt, non Benedictus; Equitij monachi Germaniam primi & Belgium cœnobiorum multitudine colluſtrarunt, non Benedictini; Equitiani fuerunt, qui Galliam colonijs monachorum repleuerunt, per Columbanum Gregorij procuLdubio diſcipulorumque eius monachatu pollentem, non Benedictini. Cur igitur non datur Equitio titulus ille Patriarchæ monachorũ, & mirifici Propagatoris monachiſmi cur datur Benedicto? Atqui tam non eſt Equitio datus ab Eccleſia, ab Anglis, à Gallis, ab Hiſpanis, à Germanis, ab Italis, ab Hibernis, ab omnibus Occidentis populis glorioſus hic titulus: vt ante hos quadraginta annos, locum non habuerit in vllo apud iſtas omnes nationes, martyrologio, nec vllum habuerit apud vllos monachos peculiare officium, aut in vlla Eccleſia ſpecialem commemorationem. Citat Gallonius Honorium dicentem, regulam Benedicti per totum mundum propagatam fuiſſe; An hoc tantæ laudis præconium daretur illi iure merito, ſi regula Equitiana longè celebrior fuerit, per ducentos trecentoſue annos? nam Gallonius vſque ad Bonifacij martyris noſtri tempora ignotam Anglis, Hibernis ſiue Scotis, proinde etiam & Gallis ac Germanis (qui non niſi ab Anglis & Scotis monaſticam acceperunt) aſſerit fuiſſe Benedicti regulam. Dicit Baronius, magno Dei conſilio, tunc per Benedictum in Occidente reſtitutum propagatumque monachiſmum, cum in Oriente pullulantibus hæreſibus eſſet eius ordinis pietas ſuffocata; & quidem dicit à Benedicto ex monte Caſino non ſolum ſublimioris vitæ monaſticæ prima fæliciter iacta fuiſſe fundamenta, verum ab eodem ordinem monaſticum mirificè propagatum, dicit ſyluas frugiferarum arborum ex eius cœnobio procreatas vniuerſam Occidentis Eccleſiam repleuiſſe. Quomodo mirificè propagauit, ſi ne in proximis quidem ipſi monaſterijs Italiæ, aut Valeriæ Prouinciæ fuerit recepta eius regula; quomodo Eccleſiam Occidentis repleuit, qui vbiuis locorum inuenit iam erecta cœnobia, & quidem monaſticis inſtitutis vigentia? Hoc ſane non fuerit *propagare*, ſed ab alijs propagata inuadere; non fuerit monaſticum ordinem penè *collapſum erigere*, ſed iam erectum ſibi ſuoque arbitrio immerentor ſubijcere. Ipſi ergo his magnificis præconijs, quæ ſine vllo dubio veriſsime Sancto conueniunt Benedicto, contra ſeipſos teſtimonium dicunt: & faciunt vt iuſtè potuerit illis ſuggeri, vt aut loquerẽtur de S. Benedicti mirifica propagatione paulo humilius, aut eam quam iam glorioſe verbis efferrent, noua ſententia non deprimerent. Et ridiculam ſane Medicinam afferunt monachorum iuſte concepto dolori ſi poſtquam per nouitatem ſententiæ ſuæ, omnes fere monachos Italiæ, Siciliæ, Galliæ, Angliæ, Germaniæ, earumdemque prouinciarum etiam primam ad Chriſtum conuerſionem nomini Benedictino eripuerint: poſtea dignentur verbis tantum dicere, Benedictum fuiſſe

ordinis

ordinis monaſtici collapſi inſtauratorem & mirificum propagatorem; Quandoquidem reuera iuxta iſtos non id vnquam præſtiterit per ſe Benedictus, nec per diſcipulos ſuos, nec diſcipulorum ſuorum diſcipulos: ſed tunc duntaxat id factum fuerit, quando poſt ducētos à morte D. Benedicti annos Bonifacius in Germania, & Belgio, accerſitis ex monte Caſini ceremonijs; Dunſtanus vero & Oſwaldus in Anglia quęſitis ex Floriaco ſuppetijs, veterem monaſticam Barbarorum incurſionibus deletam, noua regulę Benedictinæ vix antea cognitæ dilatatione compenſarint.

Atqui ipſe B. Gregorius, quem ſibi arbitrum in hac cauſa depoſcunt hi authores, omnino aſſerit ipſum D. Benedictum in vita ſua hanc monachiſmi collapſi reſtitutionem, & ſublimioris mirificam propagationem pręſtitiſſe. Primum enim, dicit fuiſſe diuini conſilij decretum, vt hæc à D. Benedicto fierent: Cum vero Deus omnipotens (inquit in 2. Dial. c. 1.) & Romanum vellet à labore quieſcere, & Benedicti vitam in exemplum hominibus demonſtrare: vt poſita ſupra candelabrum lucerna clareſceret, quatenus omnibus, qui in domo Dei ſunt, luceret: cuidam presbytero longius manenti, qui refectionem ſibi in paſchali feſtiuitate parauerat, per viſum Dominus apparere dignatus eſt, dicens: Tu tibi delicias paras, & ſeruus meus illo in loco fame cruciatur: Deinde cū à paſtoribus & ruſticis inuentū dicit, qui cognoſcentes Dei famulum, eorum multi ad pietatis gratiam à beſtiali mente mutati ſunt. Nomen itaque eius per vicina loca innotuit cunctis, factumque eſt vt ex illo iam tempore à multis frequentari cœpiſſet. Et hæc eſt prima eius celebritas per vicina Sublacō loca crebreſcens. Poſteà, cum victoriam illam inſignem contra carnis illecebras ex vrticarum incendio reportatam narraſſet, ſubiecit: Cœperunt poſtmodum multi iam mundum relinquere, atque ad eius monaſterium feſtinare: liber quippe à tentationis vitio, vero iure iam factus eſt virtutum magiſter. Et cap. 2. Recedente igitur tentatione, vir Dei quaſi ſpinis erutis exculta terra, de virtutum ſegete feracius fructus dedit: præconio itaque eximiæ conuerſationis celebre nomen eius habebatur. Hæc iam ſecunda, & maior adhuc eſt celebris eius ſanctitatis inſinuatio: cum adhuc in iuniore ætate poſitus eſſet; ſed vt antea dixerat de eo Gregorius, ætatem moribus tranſiret, & nulli animum voluptati daret. Et in fine eiuſdem capitis. Cum ſanctus vir diu in eadem ſolitudine virtutibus ſigniſque ſucceſceret, multi ab eo in eodem loco ad omnipotentis Dei ſunt ſeruitium congregati: ita vt illic duodecim monaſteria cū omnipotentis Iesv Christi Domini opitulatione conſtrueret, in quibus ſtatutis patribus duodenos monachos deputauit, paucos vero ſecum retinuit quos adhuc in ſua pręſentia aptius erudiri iudicauit. Hic iam vides celebre incrementum: quod iam non intra ſolitudinis anguſtias, ſed vſque ad Romanæ Vrbis palacia perſonaret. Quoniam enim ipſe nobiliſſimo genere ortus eſſet, tanto vehementius ſanctitatis eius fama etiam nobilitatem traxit ad ſolitudinem. Sequitur enim: Cœpere etiam tunc ad eum Romanæ vrbis nobiles & religioſi concurrere, ſuoſque ei filios omnipotenti Deo nutriendos dare. Quæ autem pars Italiæ non adamaret, quod ipſa Roma admiraretur? aut quomodo non ad eius diſciplinam feſtinarent cætera monaſteria, quem iam ſignis & virtutibus celeberrimum, etiam Patritij viri, ſenatores Romani filiorum ſuorum patrem fieri geſtirent? Clariſsimè hoc inſinuat Gregorius cap. 8. Cum iam loca eadem (Valeriæ vt diximus, Prouinciæ) in amorem Domini Noſtri Iesv Christi longe lateque feruescerent, & ſæcularem vitam multi relinquerent, & ſub leui Redemptoris iugo ceruicem cordis edomarent; & mox; Cumque iam ſe conſpicaret eius profectibus obuiare non poſſe, & conuerſationis illius opinionem creſcere, atque multos ad ſtatum vitæ melioris, ipſo quoque opinionis eius præconio indeſinenter vocari; & quæ ſequuntur de exorta propter hanc eius celebritatem Florentij contrà eum maleuolētia; & terribili maleuolentiæ ſupplicio diuinitus illato. At cum iam in monte Caſino ſedem poſuiſſet, cum apud commorantem circumquaque multitudinem continuæ prædicationis officio fidem promouebat, cum ipſe hoſtis antiquus his eius glorioſis artibus ſe vim pati palam conquereretur; cum ipſi Regi Totilę ſanctitatis eius fama inclyta eſſet venerabilis, & Gothis militibus terribilis: quanto magis dicemus eius diſcretiſſimam diſciplinam fuiſſe monachis vndique commorantibus amabilem & deſiderabilem? Cum ex Gallia, & Hiſpania, vt vidimus, & ex multis Italiæ partibus petiti fuerint ab eo diſcipuli ad nouas monachorum Colonias deducendas: liquido conſtare debet iam omnem pene Italiam Hiſpaniam & Galliam ab ipſomet & diſcipulis eius; Angliamque poſtea, Scotiam & Germaniam à diſcipulorum diſcipulis fuiſſe monaſterijs repletam. Et ob hanc cauſam Patriarcham ipſum dici monachorum in Occidente. Faceſſant igitur iſta nouitatis incertiſſimæ inuenta: & veteri veritati ſua ſedes in animis hominum permittatur immobilis. Ita volunt illa ipſa, quæ protulimus ex Baronio & Galonio præconia quæ nemo poterit cum veritate profectò, aut ad litteram expo-

Quicunque vocant D. Benedictum Patriarcham Monachorum eo ipſo noſtram probant ſententiam.

nere, niſi vnà aliam eorumdem ſententiam, his præconijs è diametro oppoſitam condemnet. Nam illa ſanè elogia, omnino ſunt iſtis aliorum in contraria ſententia ſtantium laudationibus ſimilia: Auguſtini Ciſtercienſis in Chronico quem citat noſter Caietanus: Eadem gratia, quæ ad inſtituendam corroborandamque monaſtici ordinis diſciplinam prædictos ſanctos Patres (*Baſilium puta, & Pachomium, & Antonium, alioſque*) contulit Orienti, non inferioris meriti virum dignatione ſua prærogauit Occidenti, ſanctiſſimum videlicet Patrem noſtrum Benedictum: qui non ſolum Antonij & Baſilij ſpiritu, verum etiam (teſte beato Papa Gregorio) iuſtorum omnium ſpiritu plenus, tanquam ſydus purisſimum, & lucidisſimum, prærogatiua ſanctitatis, ſuperexcellenti puritate, conuerſatione, ſingulorum denique miraculorum inæſtimabili gloria, ab Occidente vſque in Orientem clarisſime refulſit. Ita vt quicquid Oriens in diuerſis partibus, diuerſis charisſmatibus habere ſe gaudet, hoc totũ in vno ſanctiſſimo Patre ſuo Benedicto iuſtorum omniũ ſpiritu pleno, ſe poſsidere Occidens non immerito glorietur. Scripſit namque idem Reuerendisſimus Pater monachorum regulam, quam diuturno virtutum exercitio, non per hominem, ſed per vnctionem illius, qui docet hominem ſcientiam, didicit: in qua mirabilis artifex ſpiritus ſanctus, ſummam perfectionem, moderatiſſimam diſcretionem tam ſubtili connexione copulauit: vt quantumcumque religioſus in ea inueniret, vnde adhuc proficiat; & quantumcumque puſillanimis aut infirmus; infirmitatis ſuæ in ea remedia inueniat.

Auguſtinus Ciſtercienſis.

Profecto omni laude maius encomiũ: ſed ne nimiũ videatur, quia à filio profectum de patre ſuo encomiũ, eidem per omnia par eſt illud ipſum quod Gallonius, & ea ipſa quæ magnus ſæpe habet Baronius; ex quibus non poteſt non ſequi, eos qui ſic efferunt hanc regulam, ſibi ipſis diſſidere, ſi illam ſententiam, quam hactenus impugnauimus vnà velint retinere. Nec minus eſt elogium S. Antonini Archiepiſcopi: Sicut Baſilius dicitur Pater monachorum in Oriente, ita etiam beatiſſimus Benedictus Pater monachorum in Occidente. Ipſe enim, vt ait Gregorius ſcripſit regulam diſcretione præcipuam, ſermone luculentam; & præ cæteris (vt ita dicam) in ſingulis directiuam. Nam regula Baſilij ſatis intricata eſt, regula Auguſtini multum generalis; & ad particularia parum deſcendens: ſed per conſtitutiones ei additas à diuerſis religionis eius profeſſoribus, auſteritatibus & cæremonijs adornata; Regula ſancti Franciſci breuis, & propterea multa ibi præcepta ſcrupulis plena; ſed regula ſanctiſſimi Benedicti ſingula quæque clare ſcribit. Quæ etiam vt approbata allegatur in decretis cap. 18. q. 2. cap. Perniciosam. Hanc omnes monachi Occidentis pro fundamento tenent, exceptis Carthuſienſibus, ſed habitibus & conſtitutionibus additis ac cæremonijs diſtinguntur.

S. Antoninus Archiepiſcopus.

Non potuit adferri melior clariorque elucidatio verborum, quibus D. Gregorius in laudem regulæ vſus eſt, quam iſta, à ſanctiſſimo Archiepiſcopo data. Cui ſimilis per omnia eſt ſententia Goffridi Vindocinenſis, ſermone de S. Benedicto: Fuerunt namque ante S. Benedictum Abbates & Abbatum inſtitutiones: ſicut ante Chriſtum Legiſlator extitit Moyſes. Bonam ſiquidem & ſanctam Iudaico populo Moyſes attulit legem: ſed Chriſtus Chriſtiano populo contulit meliorem. Ita ſancti viri illius temporis ſecundum datam ſibi à Deo gratiam monachorum Leges ſtatuerunt: ſed Pater ac Legifer noſter Benedictus, ſicut à Deo maiorem gratiam percepit, ita meliorem legem inſtituit: Nam quicquid illi minus, vel amplius faciendum præceperunt, vel fieri permiſerunt ipſe poſt illos correxit.

Godfridus Vindocinenſis Abbas.

Eundem *ſenſum habuit à ſpiritu ſancto edocta S. Hildegardis, lib. 2. Scivias. Viſione 5.* Prima lux diei verba Apoſtolicæ doctrinæ deſignans, aurora initium huius conuerſationis, quæ primum in ſolitudine & ſpeluncis poſt illam beatam doctrinam germinauit, demonſtrat; Sol autem diſcretam & bene diſpoſitam viam in ſeruo meo Benedicto declarat, quem ego per ardentem ignem transduxi, docens eum in veſtitu conuerſationis ſuæ incarnationem filij mei colere; & in abnegatione voluntatis ſuæ paſſionem illius imitari: Quia ipſe Benedictus eſt quaſi alter Moſes in lapideo foramine iacens, & corpus ſuum in multa aſperitate ob amorem vitæ cruciens & conſtringens: Quemadmodum etiam primus Moſes in lapideis tabulis ex præcepto meo aſperam & duram legem ſcribens Iudæis dedit; Sed vt filius meus eandem legem per dulcedinem Euangelij perforauit: ſic etiam Benedictus famulus meus propoſitum huius ordinis, quod ante ipſum difficillima conuerſatio fuit, per dulcedinem inſpirationis Spiritus Sancti diſcretam & planam viam fecit: ac per hoc plurimam cohortem ſuæ religionis collegit: vt etiam filius meus per ſuauitatem odoris ſui Chriſtianum populum ſibi coadunauit. Quæ comparatio B. Benedicti cum Moſe, etiam D. Thomæ Aquinati placuit in concione quadam habita in feſto S. Benedicti. Eandem ſententiam cum S. Hildegarde Bernardus mellifluus, Hildegardis laudator & approbator præcipuus habet, ſcribens in Euangelium, *Ecce nos reliquimus omnia:* & illa D. Gregorij verba in illuſtri viſione de tranſitu

ſitu D. Benedicti producens, *Hæc eſt via qua dilectus Domini cælum Benedictus aſcendit. Quæ eſt enim* (inquit Bernardus) *via ab eius cella progrediens, niſi ordo, quem idem vir beatus inſtituit, & formaſe, quæ ab [illegible] ſumſit exordium. Qua nimirum via dilectus Domini aſcendit, qua non potuit [illegible] ſtus aliter docere quam vixit. Et hæc quidem eorum vel maxima fiducia eſt, qui ipſius vtcumque [illegible] inhærere veſtigijs ipſum præceptorem præuiumque ſequuntur. Neque enim venire aliquatenus in dubium poteſt, quin omnino ſacer ſit modus conuerſationis, & diuina magis inſpiratione atque [illegible], quam humana prudentia vel adinuentione firmatus: quo nimirum tantam in vita gratiam ſan-[illegible], tantam poſt obitum gloriam felicitatis idem verè Benedictus obtinuit.* Profectò hæc omnium [illegible] ſtrum conſenſu, eum D. Gregorio conſpirans, nullam regulam Benedictinæ diſcretionis & ſapientiæ cœleſtis laude comparandam ipſum propterea Benedictum non inſtauratorem duntaxat [illegible] quodammodo authorem eſſe ſecurioris monaſtices; omnino euincit eandem regulam ſtatim atque à ſancto viro fuerat diſcipulis ſuis, monaſterijſque à ſe erectis [illegible], certatim fuiſſe ab alijs omnibus, prope, longeq; poſitis acceptam; ac propterea Patriarcha Inſtaurator, Propagator mirificus monachiſmi vocatur ab Eccleſia D. Benedictus non D. E[illegible]us, nec quiuis alius ſanctorum.

Sed iam ad [illegible] dam aciem teſtium accedamus, qui expreſſe Gregorium, aut diſcipulos illius Apoſtolos noſtros profitentur fuiſſe Benedictinos. Et quia à Patribus Oratorij orta eſt hæc, quam [illegible] pugnamus, nouitas: procedat ex Oratorio Venerabilis Pater Thomas Bozius ſcriptor [illegible], pius, ſapiens; & inſignis veritatis aſſertor; qui videtur quaſi ex profeſſo compreſsurus [illegible] ſuorum hac in controuerſia opinionem damnare, ita multis in locis omnino [illegible] nobis loquitur: præſertim lib. 5. excellentis operis de ſignis Eccleſiæ Dei cap. 3. Testes expreſſe affirmãtes ſententiam noſtram.

„Gregorius magnus (inquit) nobiliſsimo ortus genere, primiſque Romæ honoribus per- Thomas Bozius, Presbyter Oratorij.
„[illegible], tandem ſpretis omnibus, Ordini S. Benedicti ſe deuouens, monachum profeſſus
„eſt Romæ, [illegible] extruxit (præter alia alijs in locis ædificata) monaſterium in Cliuo Scauri:
„[illegible] eo & ſol[illegible] am pietatem, & cæleſtem doctrinam plurimi didicerunt, ordinique S. Bene-
„[illegible] ſeſe addixerunt. Hinc eduxit Gregorius Auguſtinum, Mellitum, Iuſtum, Paulinum;
„Laurentium, Ioannemque & alios monachos, de quibus Beda & alij; per quos Chriſti cul-
„[illegible] inter Anglos eſt [illegible] atus & confirmatus, multaque ordinis eiuſdem monaſteria
„[illegible] ucta. Et in lib. [illegible]. de Italiæ ſtatu c. 5. quem librum poſt hanc controuerſiam à Baronio [illegible] atam ſcripſit; vt ſe oſtenderet, non obſtantibus Baronij argumentis, in priore ſua ſententia immobilem perſiſtere: hæc dicere voluit: *Oſtendimus nos latè libro 4. de ſignis Eccleſiæ Dei [illegible] 6. [illegible] alio, quam Romanorum Pontificum ſtudio, cultum Chriſti diſſeminatum in Anglis, Scotia, [illegible] omnibus ſupra Danubium Rhenumque poſitu: quin plæroſque omnes, qui huic rei dederunt operam, [illegible] monachos ex ordine & inſtituto S. Benedicti Itali, aperuimus ſigno 12. lib. 5.* Libro ſexto præfati operis nunquam ſatis laudati de ſignis Eccleſiæ Dei, ſigno 23. cap. 6. ait de
„[illegible]. Benedicto. Tot poſt ſe ſectatores abduxit, vt eorum numerus iniri nullo modo poſſit.
„Ex eius vero familia prodierunt tot, ac tanti in omni laudum genere virtutumque floren-
„te[illegible], vt quoquo te conuertas admiratione defixus tenearis. Quot enim martyres quæſo
„ex [illegible] us ordine? Quot miraculis ac ſanctimonia ſanctiſſimi viri extiterunt? Quot Pontifi-
„ces [illegible] & admi [illegible] audi? Vnus inſtar omnium producatur à nobis exempli cauſa Gregorius
„[illegible], cui quidem quicquid boni habent, debent Angli. Succedat Bozio antiquitatum
Romanarum diligentiſſimus indagator Onuphrius Panuinus Auguſtinianus, cuius in epito-
„me R[illegible] rum Pontificum hoc eſt clariſſimum teſtimonium: Gregorius natione Roma- Onuphrius Panuinus.
„nus, ex Patre Gordiano Senatore, matre Syluia, nobiliſſimo & antiquiſſimo Aniciorum
„[illegible] ortus Felicis P. 3. R. Pont. pronepos, vir ab ineunte ætate, ſanctitate, doctrina, e-
„[illegible] a, & morum grauitate inſignis qui omnibus mundi pompis relictis monacho-
„[illegible] monaſterium ingreſſus eſt, ſub Sancti Patris Benedicti regula; omniaque bona ſua ſta-
„[illegible] a, fundos, caſalia, vineas, olivueta, monaſterijs monachorum donauit; & demum do-
„mum propriam in vrbe Roma, monachorum monaſterium fecit. &c. Anglos miſſis præ-
„dicatoribus ad Chriſti fidem conuertit &c. Non eſt parui pendendum huius viri teſtimonium, qui in vrbe Romana degens, totum ſe Eccleſiaſticis antiquitatibus illuſtrandis dicauit, de quibus & præclara atque vtiliſſima euulgauit monumenta: & valde mirandum Ciacconium virum doctum, nulla (vt iam vidimus) ſolida ratione, ſed vnius tãtum Cardinalis Baronij auctoritate adductum, iudicium Onuphrij hic ſequi noluiſſe: cum tamen alias locum ipſum totum deſcripſiſſet, ſicut & totũ librum Pauuini (vnde hunc locũ deſumpſimus) pauciſſimis tantum additis, aut mutatis, aut fuſius narratis, in ſuum librum tranſcripſit. Sed & D. Antoninus, non ſolum *Patriarcham Monachorum Occidentis* generali appellatione vocauit D. Benedictum: verum etiam peculiariter Patrem D. Gregorij, atque adeo diſcipulorum D. Antoninus.

eius,

eius, Apoſtolorum noſtrorum lit. 15. c. 12. *Huius etiam vitam* (inquit, de D. Benedicto loquens) *ſcripſit virtutibus plenam Gregorius ſecundo dialogorum per totum: qui ſub etiam habitu & monachus, & Abbas ſub dicta regula militauit antequam Papa fieret.* Sanctus Thomas non Dominicanorum duntaxat decus, verum etiam & Theologorum vertex, qui pueritiæ rudimenta in monaſterio Caſinenſi ſuſceperat, vt & extremum ſpiritum in alio monaſterio regulæ Benedictinæ, quod Foſſæ nouæ dicitur efflauit, diligentiſſimus æſtimator eorum, quæ affirmare ſtatuit, in opuſculo aureo contrà impugnatores religionum, idipſum affirmat. *Eadem, ait, ratio eſt de B. Gregorio, qui monaſteria conſtruxit ſecundum regulam à B. Benedicto inſtitutam.* Et eiuſdem ordinis Dominicanoi fulgidum ſidus, Ioannes de Turrecremata Cardinalis ſapientiſſimus, in regulam noſtram ſcribens, & laudes eius texens, ait: S. Gregorius B. Patris Benedicti regulam vinæ vocis oraculo approbans, confirmauit: ſub qua etiam militauit, & monachus, atque Abbas digniſſimus extitit. Werneri Rolwinck Carthuſiani, qui ſeculo decimo quarto ſcripſit faſciculum hiſtoriarum, egregium profectò eſt teſtimonium. Etenim ad annum 514. cum originem ſignet ordinis S. Benedicti: hos ibi ſubſcribit verſiculos.

D. Thomas.

Cardinalis Turrecremata.

VVernerus Rolvvinck.

Vt prior ordinibus cunctis præſtantior iſte,
Sic erit in fine cunctis conſtantior ipſe.
Sacer ordo Benedicti, vtitur amictu miti pro ſuo velamine:
Albo, nigro, Camelino; lana texta, ſed non lino, prout eſt religio.
Hic monarcha monachorum, Patriarcha eſt cunctorum, qui ad ſe confugiunt.
Cœnobitis præbet normam, & Anachoritis formam vias rectas ingredi
Cuius regularis vſus nunc vbique eſt diffuſus inter orbis climata.
Nam ſpecus cultus diuini, Locuſque Montis Caſini redolent virtutibus:
Hinc Valdenſes cum feruore clauſtra multa cum decore regunt in Almannia.
Aſſunt & Cluniacenſes, ſimulque Camaldulenſes, cum Ciſtercienſibus.
Vallumbroſi, Syluestrini, ſuperſunt & Celeſtini ſub diuerſo habitu,
Montis Oliueti Patres, & Humiliati fratres ſub eadem regula,

Vigent quoque Iuſtinenſes, cum candore Burſfeldenſes his diebus vltimis. Deinde ad annum Chriſti 594. hæc habet. *Gregorius nobilis genere, nobilior virtute, ſed ſanctitate nobiliſſimus, ordinis ſanctiſſimi Patris Benedicti monachus digniſſimus, qui merito magnus dicitur, propter plura quæ excellenter habuit, potentiam, diuitias, nobilitatem, virtutes, ſapientiam, ſanctitatem, famam, experientiam. Nihil eum in omni ſtatu latuit: puta quia bene in omni ſtatu exercitatus fuit.* Nec quiſquam dicat iſtum, & ſimiles præ ſimplicitate communem ſententiam, quam nunc negant ſine vlteriori examine ſecutos: eſt enim vt diximus, magnum hoc præiudicium veritatis, ante Baronij exortum communem fuiſſe ſententiam: nam vox populi totius conſentientis, vox Dei eſt. Neque ſine iudicio viri docti dicendi ſunt aliquid dicere, in quo omnes conſentiunt: imo qui diſſentiunt, ſine iudicio potius diſſentiunt, vbi prudens ratio diſſenſum non perſuadet. Quid enim, vt exemplum talis diſſenſus proferatur, quid coegit Antonium Poſſeuinum à communi ſenſu recedere? dicat ipſe, qui cum in prima editione Apparatus ſacri ita ſcripſiſſet: Gregorius, magnus merito appellatus, ſiue Anicius Gregorius, Gordiani filius Felicis III. Pontificis maximi pronepos, Romanus, monachus ordinis ſancti Benedicti, quicquid alij nonnulli ſecus ſenſerint, deinde Pontifex maximus eius nominis primus. Quare voluit in appendice ad hoc opus ſententiam rectam retractare, & dicere, ſe quidem ita tunc ſenſiſſe, poſtea autem viſis Baronij Gallonijque rationibus, mutaſſe? Propter has rationes Baronij & Gallonij? Qui ergo erant illi alij, Poſſeuine, de quibus tu ante ſcribebas, quicquid alij nonnulli ſecus ſenſerint? Quos tu alios, dum priorem editionem operis euulgaſti, legeras, aut fando audieras ſecus ſentientes, præter Baronium & Gallonium? Nullus profectò; primi illi fuerunt: & horum tu rationes prius videras; ſed Baronius nondum erat Cardinalis, atque ita poterat eius ſententia tutius reijci; accedente purpura, non accedente maiori probabilitatis colore, ſententiam tuam Poſſeuine mutaſti. Sine iudicio ergo, & ſolo magni viri auctoritate Gualtherius in tabulis Chronologicis communem ſententiam reliquit, quam tamen inſtituti eiuſdem eloquentiſſimi viri ſemper antea tenuere. Ioannes Mariana rerum Hiſpan. li. 5. c. 12. & lib. 6. c. 1. Franciſcus Ribera in prologo vitæ S. Tereſiæ. Ioannes Azor. inſtit. moral. p. 1. l. 12. c. 22. Hieronymus Platus, lib. 2. aurei operis de bono ſtatus „religioſi. cap. 28. Pelagio, proxime ſucceſſit (*inquit*) Gregorius magnus, qui Romæ mo„naſticam vitam in S. Andreæ cœnobio vixerat, ex S. Benedicti formula, *& deinde* Nec „multo poſt, id eſt, poſt duos, annos, alter item ex eadem S. Benedicti familia eandem ca„thedram tenuit, Bonifacius quartus, qui Romæ in cœnubio B. Sebaſtiani enutritus, eam „virtutem, ac pietatem imbuerat, quam deinde in Pontificio munere præſtitit: quin etiam

Poſſeuinus.

Ioannis Mariani Ribera. Azor. Hieronymus Platus.

„ita religioſos ex quibus ipſe fuerat, dilexiſſe fertur, vt ædificatum in paterna domo mona-
„ſterium neceſſarijs reditibus inſtruxerit. Vbi præterea habes non ſolum Lateranenſe mo-
naſterium, & S. Eraſmi, & S. Andreæ Romæ fuiſſe Benedictina tempore Gregorij, verum Hiro.
& S. Sebaſtiani; vt & poſtea nominat cœnobium S. Stephani, ex quo Paſchalem primum, & Platus.
S. Chryſogoni, ex quo Stephanum tertium ad Pontificatus apicem deſumptos tradit. Et hæc
ſunc monaſteria, aliaque plura tunc Romæ fuiſſe alij authores tradunt: cumque monacho-
rum cœnobia fuiſſe tradant, non addito Benedictinorum nomine, aliqua tamen ex illis Be-
nedictina fuiſſe certo certius conſtet, certum eſſe etiam debet, reliqua eiuſdem tunc fuiſſe in-
ſtituti, quia alias appoſuiſſent authores diſtinctiuam notam, vt ſolent cum de monaſterijs
aliorum ordinum loquuntur. Idem Platus eiuſdem lib. c. 32 viros doctos, qui ex probatis re-
„ligionibus prodierunt enumeraturus, ita incipit. Nam vt à Benedictino ordine antiquiſ-
„ſimo incipiamus, iam ſunt mille & ſeptuaginta anni, ex quo hic ordo natus eſt: His igitur
„vndecim fere ſeculis, mirum certe eſt, quam multos ſemper, & quam præſtantes in omni
„genere produxerit viros. Primo enim ſeculo, id eſt, vſque ad annum Domini ſexcenteſi-
„mum viguit, vt ſcimus Caſſiodorus, de quo ſupra diximus, eique æqualis Dionyſius co-
„gnomento paruus, vir ſui temporis eruditiſſimus, tum diuinis, tum etiam humanis literis,
„quod oſtendunt ſcripta ab eo relicta; eodemque tempore Gregorius magnus, Gregorius
„Turonenſis, & Leander Hiſpalenſis, ſatis adhuc per ſe noti. Sed quid dicemus de ijs, qui
vt patrocinium adſcrant ſuo errori in hac controuerſia teſtimonia virorum doctorum, dum
trāsferunt, corrumpunt? Etenim cum vir ſanctiſſimus Petrus Ribadineyra Societatis Ieſu
Veteranus Pater, vitas ſanctorum Hiſpanicè edidiſſet, in eoque (quem ipſi legimus) San-
ctum Gregorium ordinis Benedictini monachū fuiſſe tradidiſſet: qui eundem librum curauit
Gallicè conuerti, hoc ea textu eliſerunt, appoſita in margine annotatione, qua dicerent Ba-
ronium probaſſe, Gregorium non fuiſſe Benedictinum. At nihil facit infælix æmulatio: nam Petrus
in ea ipſa editione in vita S. Benedicti, obliti prioris ſui ſtratagematis, (& tamen mendaces Ribadi-
memores eſſe oportuit) in ipſo textu non immutato dicit pius pater Ribadineyra Gregorium neira à
ipſum ſanctum, vitam *Patris ſui Benedicti* ſtylo ſuo ſignaſſe. Addendum etiam, debuiſſe iſtos transla-
corruptores alia quoq; eiuſdem patris opuſcula corrumpere: nam in hiſtoria Schiſmatis An- tore cor-
glicani, quā etiam Hiſpanico idiomate ediderat, hęc habet in exordio: *Angli Saxoneſque Ger-* ruptus.
*maniæ populi Britannis bellum intulerunt, eoſque deuictos in angulum remotum Inſulæ repulerunt, to-
tiuſque regni Dominium ſibi acquiſiuerunt. Et quia ipſi fuerant infideles, perijt in eo fides Christi: qua-
re Gregorius Papa illis deſtinauit Auguſtinum, Mellitum, alioſque ſanctos monachos ex ordine S Be-
nedicti.* Ita enim verbatim ſonant verba Hiſpanica exemplaris, quod habemus impreſſum.
Similem ferè cauſam ſuſpicor fuiſſe, cur tam ſtrenuè ſententiam noſtram in vltimo de reli-
gione tomo P. Franciſci Suarezij, Theologorum noſtra ætate copioſiſſimi, excellentis mo-
deſtiæ, & magnæ perſpicuitatis, aſſertam eſſe reperimus Nā lib. 2 cap 17 n 11. agens de regu-
„la S. Benedicti: Refertur, inquit, in additione quadam ad Turrecrematam ſuper regulam
„Benedicti edicti cap. 1. Sanctum Gregorium viuæ vocis oraculo approbaſſe regulam. Item-
„que Zachariam poſtea illam confirmaſſe: verumtamen eſto hoc, admirtatur; ſaltem ante P. Fran-
„Gregorium nulla præceſſit ſpecialis approbatio alicuius Pontificis, quamuis per quinqua- ciſcus
„ginta annos, tam eſſent multa monaſteria ſub illa regula ędificata, in quibus etiam ipſe Gre- Suarez.
„gorius vixerat, &, vt creditur, aliqua ipſe fundauerat. Fundaſſe monaſteria ſub regula Be-
nedictina, non abſolute aſſerit, ſed per adiectam voculam, *vt creditur*; quaſi rem nondum
compertam; at *vixiſſe eū ſub regula* S. Benedicti, ſine vlla adiectæ vocis reſtrictione rotunde
affirmat. Sed tam pauca, tam ſtricte, tam breuiter hac de re Suarez ſcripſiſſe credendus eſt?
ſummus quid de eo dicat noſter Antonius Yepes in Chronicis, ad annum 576. cap. 7. Fe-
„liciter (inquit) euenit, dum hanc ego queſtionem examinarem vt hac tranſiret R. P Fran-
„ciſcus Suares Presbyter Societatis Ieſu excellentis vir eruditionis, & vnus è paucis qui ſe-
„curiſſime & ſolidiſſime de varijs argumentis Methaphyſicis, Ethicis, Politicis, hac ætate
„ſcripſerit. Quia ego eum ſummo ſemper in pretio babui, propter ingenij iudicijque glo-
„riam, vehementer autem meis inuentis diffidebam: ipſum familiariter interrogaui, quid-
„nam ipſi de hac quæſtione videretur; & quoniam proculdubio tam rationes Cardinalis
„Baronij quam etiam ordinis noſtri perpendiſſet, inſtantiſſime petij, ſuum mihi dictamen
„dignaretur inſinuare. Summo cum gaudio meo inueni eum hanc materiam à fundamentis
„examinaſſe: reſpondit ſiquidem, ſe ea profeſſo diligentiſſime controuerſiæ huius difficul-
„tates inueſtigaſſe vt eam in tomis de religione, quæ habebat prælo paratos, diſcuteret: ſe
„in ea eſſe prorſus ſententia, vtriuſque patris rationibus ponderatis, Gregorium fuiſſe mo-
„nachum Benedictinum, & Baronium ea in controuerſia deceptum fuiſſe. Cum autem non

„ ſine cauſa dubitatem ego vter noſtrum prius opus in quo laboramus, foret editurus: pet[illegible]
„ ab eo, facultatem, vt hanc illius ſententiam fuiſſe, citato eius nomine, liceret mihi dicere, ſi
„ forte prius contingeret me mea euulgare. Conceſſit libentiſſime, aſtantibus huic noſtro
„ colloquio aliquibus monachis noſtris: nec parum inde ſolatij lætitiæque mihi acceſſit, quod
„ vir tantæ eruditionis, iudicijque iam exacti & caſtigati, poſtquam Baronij motiua ma[illegible]
„ conſideraſſet, à parte noſtra pro Ioanne Diacono contra Baronium pronunciaret. Hæc
Reuerendus Pater Antonius. Quare igitur in hoc tomo de religione loco eruditæ & copioſæ diſcuſſionis aſſertio exiit vnico tantum verbulo comprehenſa? An æditores operis [illegible]ſthumi ſuppreſſerunt: ſicut translatores Ribadineyræ mutarunt? Nolo hoc aſſerere. An [illegible] P. Suarez hoc decus ordini noſtro inuidit? nullo modo, erat enim vir, ſicut alias ſanctiſſimus, ita ordinis noſtri patribus amoris vinculo coniunctiſſimus. Fieri poterat, vt cum rem ita à diuerſis monachis noſtris ſolide diſcuſſum aduerteret, putaret ſuperfluam eſſe operam ſuam; & ſatis fuiſſe illud Patris noſtri Antonij teſtimonium, hac ſua ſimplici & nuda aſſeueratione cognouiſſe, tanquam animi ſui firmam ſententiam.

Iudiciũ Gregorij Lopez Iudicis Palatini Philippo Regi 3. Hiſp.

Nec opus eſt plura huius generis teſtimonia congerere: ex iſtis enim patet, noſtræ ſententiæ aſſertores non, *Simpliciter*, vt vult Gallonius, ſine rei vlteriore examine eam affirmare, ſed poſt maturam omnium cauſæ momẽtorum librationem. Quem in finẽ vnum adhuc producemus teſtem, virum magnum, & examinandis cauſis cõtrouerſis pro tribunali regio verſatiſsimum, Gregorium Lopezium de Madera Iuris vtriuſque Doctorem, Regis Hiſpaniarum Philippi tertij Conſiliarium, & Iudicem Palatinum: hic ſcripſit inter varia ingenij ſui monumẽta eruditam & ſubtiliſsimam diſputationem de veritate ſacrarum reliquiarum, quæ ante viginti ſex annos in monte ſancto Granatæ fuerant in crypta mirabiliter repertæ: in eius opuſculi capitulo quinto, hæc ſunt eius verba fideliter ex Hiſpanico traducta: Altam introduxit nouitatem (*loquutus fuerat de monaſterio S. Placidi, & Sociorum, in quo aliquid*
„ *impugnauerat Baronius*) idem Cardinalis Baronius, quam pro ea, qua Diuum Gregorium
„ magnum proſequor deuotione, non poſſum nunc continere quin impugnem, [illegible]ſi prius
„ tamen aduertero, communem opinionem fuiſſe hactenus, antiquiſsimamque tra-
„ ditionem Ordinis S. Benedicti, quod ſub eodem ſanctus hic Pontifex monachum eger[illegible],
„ habetque pro ſua ſententia meliores longe coniecturas, quam ſint eæ quibus pars aduerſa-
„ tia inducta eſt ad contradictionem. Summa enim veneratio quam D. Gregorius erga in-
„ clytum hunc ordinem demonſtrauit, inde videtur clarè ortum habuiſſe, quod ille eundem
„ ordinem profeſſus fuerit. Ideo primus Pontificum eundem approbauit; ideo creditur ad
„ eundem reduxiſſe cæteras monachorum congregationes, quæ in Italia euſque fuerant,
„ ſine rectoribus aut regimine; & in eum finem concilium illud Romanum in fauorem mo-
„ nachorum nigrorum, quod omnes norunt, conuocauit. Quare non poteſt prudenter cre-
„ di, quæſiturum illum monachos Equitianos, nullius regulæ, nullius congregationis, vt in
„ eos inſignes illas dotationes monaſteriorum quæ Romæ & in Sicilia fundauerat, colloca-
„ ret. Præſertim cum tota hæc contradictio & opinatio noua in vna duntaxat affirmatiua
„ fundetur, quod ex Valeria Prouincia monachos ad monaſterium ſuum Gregorius adduxe-
„ rit; vnde conatur inferre negatiuam, nullum fuiſſe in ea prouincia S. Benedicti cœnobium,
„ quod vt eſt reuera improbabile, ita nihil adduxit quo illud probaretur. Quod autem Abb[illegible]s
„ eius Valentius notitiam aliquot miraculorum S. Equitij Gregorio impartierit: ſane [illegible]
„ conuincit Valentium monachum Equitij fuiſſe; quando etiam Benedictus monachus exi-
„ ſtens, eandem potuiſſet communicare. Quin & ſi prius inſtitutum aliud S. Equitij ſequu[illegible]s
„ fuiſſet Valentius: potuit tamen inde ad inſtitutum S. Benedicti tranſijſſe; quandoquidem
„ ante hæc poſteriora tempora illud crebro fieri conſueuit, nec iura contra quippiam ſtatue-
„ rant, vt conſtat exemplis S. Romualdi, S. Petri Damiani, & aliorum, etiam poſtquam ordo
„ S. Benedicti tanta Eccleſiæ acceptatione fuiſſet vbique confirmatus. Nec etiam aliquid in-
„ decorum aut inconueniens inuoluit, ſi ex Equitij diſcipulis fuerit Valentius, propter ſan-
„ ctitatem tamen viri & antiquitatem eum ex Valeria Prouincia attraxerit Romam S. Gre-
„ gorius vt monaſterio ſuo recenter fundato ipſum præficeret, ſub regula Benedictina: quia
„ enim illius temporis nondum agnoſcebatur ea inter monachales ordines diſtinctio, quam
„ nunc cernimus facile fuit, & conſuetum ſæpius ab vno cœnobio ad aliud Abbatem tranſ-
„ ferre. Cæterum ſatis euidenter oſtendit D. Gregorius quam diuerſa reuerentia vtrumque
„ horum ſanctorum proſequeretur, cum D. Benedictum fere [illegible]per vocet Patrem Venera-
„ bilem, Equitium vero, quando maxime effert, vocat virum [illegible]de reuerendiſſimum. Vnde
„ inſinuat ſe Benedictum pro patre ſuo agnouiſſe, quem titulum illum non ita attribuat al[illegible]js
„ ſanctis monachis, quorum geſta in illis dialogis commemorat. Hæc omnia ideo dixi, vt

eos

„ eos ab errore & fraude liberarem, qui in hiſtorijs non ita fuerint fundati, ſicut erat inſig-
„ nis iſte temporum noſtrorum ſcriptor: & vt videatur, quam non expediat nimium ſubti-
„ les eſſe in illis rebus examinandis, vnde nulla prodire poteſt certa vtilitas. Hæc grauiſſi-
mus hic iuriſconſultus. Qui cum dicat S. Gregorium vocare D. Benedictum *Patrem ſuum*, ideo
hoc dicit, quia ſæpiſsime, aut longè ſæpius quam vlli alteri, Patris Epitheton D. Benedicto
apponit: & qui diligenter legerit Prologū inueniet, longe excellentioris ponderis eſſe apud
Gregorium, nomen Patris Venerabilis, quod præter vnum ſanctum Benedictum, vix vlli alij,
niſi Epiſcopis concedit: cum titolum viri reuerentiſſimi, etiam Præpoſitis monaſteriorum,
vt D. Libertino, Præpoſito monaſterij S. Honorati donet. Sed ex hoc Gregorij Lopezij iu-
dicio conſtat aperte, quam inualidis rationibus Baroniana nixa ſit opinio, quam longè
infæliciorbus ratiunculis Gallonius non ſuffulcijt, ſed prodidit reuera, & penitus
euertit.

Ponamus iam vltimo loco teſtes nationis noſtræ, non quidem omnes, qui his de rebus ſcrip- Iudiciū
ſerint, Chiliades enim teſtium introduceremus; ſed aliquot omni exceptione maiores. Con- peritiſ-
ſtat autem ex primis membris huius noſtræ diſputationis hiſtoriam Angliæ, quę nimirum a- ſimorū
lumna eſt Gregorij in lacte Chriſtiano, maximi ponderis eſſe in hac materia: ne ipſi enim Ro- antiqua-
mani, quibus infiniti alij magni viri ſuppetunt de quibus gloriantur, ita ſoliciti fuiſſe credi rorum
debent de rebus Gregorij, quā fuerint Angli, qui non alium in Chriſto Patrem quam Grego- Anglię.
rium, nec alios pædagogos in fide, quam diſcipulos Gregorij cognoſcunt. Quantus vir in
omni genere doctrinę, pręcipue in hiſtoria Eccleſiaſtica tam vniuerſalis Eccleſiæ, quā gentis
noſtræ fuerit Nicolaus Sanderus, omnes norunt: is opere de Schiſmate Anglicano ita exor-
„ ditur. Britannos ad fidem Chriſti primus conuertiſſe, primamque Eccleſiam in illa natio- Nico-
„ ne Chriſto erexiſſe perhibetur Ioſephus ab Arimathia: deinde eoſdem in fide confirma- laus
„ uit Eleutherius Pontifex Romanus, à Petro duodecimus, miſſis ad eos Fugatiano & Da- Saude-
„ miano, qui Lucium Britanniæ regem & permagnam populi partem baptizarunt; Adeo vt rus.
„ Tertullianus vicinus eorum temporum ſcripſerit, Britannorum inacceſſa Romanis loca
„ Chriſto ſubdita eſſe. Cum autem Angli & Saxones Germaniæ populi, Britannis bello vi-
„ ctis & in remotiorem quandam Inſulæ regionem concluſis, regni fines longe lateque occu-
„ paſſent: Gregorius magnus ad eoſdem Saxones miſit Auguſtinum, Mellitum, & alios S. Be-
„ nedicti monachos, qui & gentem eatenus idolis deditam fecerunt Chriſtianam, & Regem
„ Cantij Ethelbertum Chriſti baptiſmo imbuerunt. Non impar Sandero Antiquitatum
Anglicarum peritia D. Nicolaus Harpſfildus Archidiaconus Cantoarienſis, qui Chriſti con- Nico-
feſſor pro fide Catholica in vinculis obijt ſub duro Catholicis Eliſabethæ Regno: in dialogis laus
contra Centuriatores, quos edidit eo volente (ne ſcilicet incarceratores ſuos exaſperaret) Harpſ-
amiciſſimus ipſius Sodalis D. Alanus Copus, tum alias ſæpe hanc noſtram ſententiam aſſerit, fildus,
cum D. Benedicti ſanctitatem & inſtitutum contra Magdeborgenſes defendit: tum præſer-
tim dial. 5. c. 18. Vbi poſtquam pulchrè Balæum confutaſſet, qui monachos Bannochoren-
ſes Britannorum, Apoſtolici ordinis vocanit, vt Benedictinos, qui eis ſucceſſerunt, tanquā
„ mollioris vitæ, & Romano Pontifici addictiores ſugillaret, hæc ſcribi. Sed bene eſt, mi
„ Critobule, quod cum reliquos omnes monachos Magdeburgenſes tui à Conſtantini ma-
„ gni ad Gregorij primi tempora acerbe inſectentur, & ſuperſtitionis arguant: innenerint ta-
„ men tandem, eóque extra veſtrum ferè orbem, & apud nos, vt illa ait, toto diuiſos orbe
„ Britannos Apoſtolici ordinis Duce Congello monaſterium. Habemus ergo & nos tādem,
„ vel ipſorum confeſſione, quos tam ſtudioſe ante triduum quæſiuimus, Apoſtolici inſtituti
„ monachos. Atqui certe, ſi Bannochorenſes iſti Apoſtolici monachi fuerunt: nihil dubito in
„ hanc claſſem referre, non Alexandrinos illos apud Philonem tantummodo, & deinde An-
„ tonium, & ſimiles, quos adeo Magdeburgenſes criminantur; verum & Benedictum, cu-
„ ius inſtitutum ſequutus eſt Auguſtinus. Claudat hanc aciem, (vt ſit triariorum) illuſtriſſi- Guliel-
mus Cardinalis Alanus, qui in Epiſtola ad D. Athanaſium, monachum Anglum Caſinen- mus
ſem, cuius epiſtolæ aliquoties mentionem fecimus, & infra integram dabimus, hanc habet Cardi-
„ de quæſtione præſenti clauſulam. Poſſem, inquit, tuę pietati multa ex hiſtorijs nationis nalis A-
„ noſtræ, de iſtius ordinis (*Benedictini*) in Anglia celebritate & ſanctitate commemorare: nā lanus.
„ & Auguſtinus ipſe, & cæteri S. Gregorij diſcipuli, qui gentem ad fidem conuerterunt, erāt
„ omnes huius ordinis; atque omnia primum inſtituta monaſteria (de quibus Venerabilis
„ Beda) ſicut & ipſe Beda erant eiuſdem inſtituti; & capitula cathedralia vniuerſa, quæ po-
„ ſterioribus temporibus erant canonicorum ſæcularium, ab initio erant ordinis S. Benedi-
cti. Profecto hi tres viri, nationis noſtræ ſydera lucidiſſima, qui in Eccleſiaſticæ hiſtoriæ pe-
ritia nulli erant ſecundi velut eorum opera in vulgus edita teſtantur; qui omnia Angliæ Ar-

chiua peruolutarant, vt ſpecialiter ex multitudine manuſcriptorum & Priuilegiorum, quæ in ſua hiſtoria nuper impreſſa producit Harpsfeldus; tantum merentur fidei, vt præ illis negligi & contemni debeat vllius alterius hominis ſententia, ſine firmiſſimę rationis ſubſidijs, per leues duntaxat coniecturas ſtabilita. Sed quomodo Romani olim poſt ſolidum legionum ſuarum robur, aliquando ſubſidiarias cohortes auxiliariorum, etiam conductitij militis collocabant: ita & nos poſt noſtrorum, id eſt, Catholicorum teſtium ſuffragia; producemus aliorum inſignium virorum teſtimonia, qui licet non idem nobiſcum ſapiant in religione: idem tamen nobiſcum ſentiunt in hac antiquitatis controuerſia. Neque vero expectet lector à me teſtimonia Centuriatorum, Geſneri, Balæi, ſimiliſque furfuris aut fæcis hominum: quamuis etiam illorum conſenſus, probet ſententiam noſtram ab omni antiquitate fuiſſe pro veriſſima agnitum: ſed homines nobiles in republica Angliæ, florentes diuitiarum & honorum gloria; magis autem ſuſpiciendos eruditionis laude, & antiquitatum ſtudioſa indagatione tori Angliæ nobiliſſimos, cauſæ ſententięque noſtræ ſuffragatores ſuſcitabimus: Quibus cum ſententia hæc Baroniana fuiſſet per amicos propoſita, ipſi, pro eo quo prędití ſunt ingenuo veritatis, quam norunt amore, hanc ſubiectam de ipſa controuerſia ecthesin ſuis etiam nominibus ſuſcriptam tradere non ſunt dedignati.

„ Quoniam hac noſtra ætate exorta eſt controuerſia de monachatu Gregorij magni, &
„ Auguſtini Cantuarienſis, ſociorumque eius, quos Gregorius in Angliam de ſuo monaſte-
„ rio prædicandi Euangelij cauſa deſtinaſſe legitur: quibuſdam ipſos ordini Benedictino ad-
„ dicentibus; quibuſdam vero id acriter pernegantibus, & ipſos ordini S. Equitij, ſiue alicui
„ alij, aſcribentibus; Nos, qui multum temporis in rebus vetuſtis, tum ciuilibus, tum ſacris;
„ atque ijs imprimis quæ ad Britanniam noſtram potiſſimum ſpectant, impendimus; rogati
„ vt teſtimonium perhiberemus veritati, cum neutrius partis pręiudicijs ſimus obnoxij; Di-
„ cimus & affirmamus, nos duo ſolum monachorum genera in primis Saxonicæ apud ma-
„ iores noſtros Eccleſiæ temporibus: vnum eorum, qui Ægyptienſium mores ſequuti, in
„ hac inſula florebant, ante aduentum Auguſtini: alterum eorum qui Benedictini Auguſtino
„ itineris erant comites. Hanc traditionem à patribus ad filios deriuatam eſſe teſtamur: at-
„ que ita deriuatam, vt non leuibus innitatur fabulis, aut ambitioſis partium cōiecturis; quin
„ eam ipſam vetuſta ſignatæ fidei exhibent apud nos monumenta. Ab Auguſtino inſuper ad
„ Henricum octauum perpetuo in hac inſula viguit Benedictina inſtitutio: nec Auguſtino
„ recentiorem eiuſue originem, originiſue recentioris veſtigium vllibi comperimus. Tan-
„ tum abeſt Equitianum aliquem in hac inſula fuiſſe ordinem: vt nulla omnino huiuſmodi
„ neque ordinis, neque nominis mentio in vetuſtis, quibus verſamur, tabularijs, habeatur.
„ Sane aliorum fere omnium ordinum in hac inſula origines ita obſeruauimus, vt vniuſcu-
„ iuſque etiam minimi ingreſſum ſuo anno conſignatum habeamus: ſolius Benedictini ordi-
„ nis originem ante Auguſtini ſæculum non inuenimus; ipſius ſęculo floruiſſe aperte reperi-
„ mus. Vnde exploratiſſimum nobis eſſe profitemur, non alterius ordinis fuiſſe ipſum ſo-
„ ciſque eius, quam Benedictini: qui ideo procul dubio iam altas radices in Anglia egerit,
„ quoniam primi illi monachi à Gregorio in inſulam deſtinati regulæ Benedictinę profeſſo-
„ res extiterunt.

Robertus Cotton.	*Henricus Spelman.*
Ioannes Seldenus.	*Gulielmus Camdenus.*

Quæ authoritatis ſint prædicti viri.

D. Robertus Cotton.

Triennium eſt, & amplius, ex quo hanc profeſſionem antiquę veritatis ab his nobiliſſimis viris amici quidam obtinuerunt: Quam vt pluris facias, lector benigne, intellige cuius ſint, & fuerint ipſi in patria noſtra exiſtimationis. Qui primo loco ſubſcribit, D. Robertus Cortonus, eques auratus eſt, ex ordine ampliſſimo, quos nos Baronettos vocamus, antiquiſſimæ familiæ & nobiliſsimæ, amplitudine cenſuum ſpectabilis; & quod in eo omnes docti debent honorare, antiquitatum ſummus amator: quibus conſeruandis copioſiſsimā erexit bibliothecam, in qua eſt theſaurus ingens librorum manuſcriptorum ex omnibus vetuſtis Angliæ bibliothecis ab eodē ſummo viro ineſtimabili pretio coemptus. Theſaurū vere in eos impendiſſe dixerit, quicumque inſpexerit: eoſque non minorum gentium authores, ſed ſelectiſſimos, antiquiſſimos, lectuq; digniſsimos eſſe aiunt, qui viderunt. Quod quamuis in viro nobili, diuitijs, honoribus, atque otio florenti valde ſit mirum: adhuc tamen magis iucundū dicunt, qui eum norunt; quod non habeat hos libros eo in loco, quo Eraſmus dicebat Hiſpanos habere, quos libris vti pro tapetibus iocabatur. Sed ipſa eos ita diligenter verſauerit, vt

quicquid

quicquid fere memoratu dignum de antiquis hiſtorijs contineant in promptu habeat, ſitque adeo ipſemet viua quædam bibliotheca. Similiter & qui ſecundo loco ſubſcribit, D. Hēricus Spelman eques eſt auratus, & ipſe in vetuſtis Angliæ monumentis verſatiſſimus; præſertim autem in cognitione antiquæ linguæ Saxonicæ ita peritus, tanquam ſi illo ſæculo natus fuiſſet, quo ea maxime vigebat. Tertius D. Ioannes Seldenus iuriſconſultus, ita in ſtudio iuris tam ciuilis & canonici, quam municipalis Angliæ profunde doctus, vt inter præcipuos iuſtitiæ (vt ſic dicam) ſacerdotes merito habeatur: ita tamen in antiquorū monumentorū indagatione ſolidus, vt videatur nulli alteri rei operam dediſſe; linguarum antē eruditiorum, Latinę, Græcę, Hebraicæ, aliarumque intelligentia valde conſpicuus: quod indicant quæ ſcripſit, non ſolū noſtro Anglorum idiomate, verum & hiſtorica quædam, quaſi pægnia ludentis aut ſeſe recreantis ingenij, Spicilegia hiſtorica in Eadmerum, & Syntagma eruditū de Dijs Syris, quorum mentio in Sacris ſcripturis occurrit. Camdenum vero nominare tantum ſatis eſt, quia per ipſum nota eſt mundo reliquo Britannia quam elegantiſsime, veriſsime, & doctiſsime deſcripſit; & per Britanniam ipſe notus eſt mundo; vt proinde horum iudiciū nobis videatur in re antiquaria, (quæ nihil ad fidem religionis pertineat) tanti faciendum, vt magnum profecto cauſæ ſententiæque noſtræ robur & firmamentum ex eo credamus accedere.

D. Henricus Spelmā.

D. Ioannes Selden.

D. Gulielmus Camdenus.

Atque ita putamus nos irrefragabiliter demonſtraſſe, quod propoſueramus: & ex perpetua ſuccedentium ſibi inuicem temporum traditione; ex antiquiſsimorum Regum & Pontificū priuilegijs; ex ſanctorum hominum qui ante ſæculum octauum à ſæculo ſexto in Anglia floruerunt apertis teſtimonijs; ex primorum cœnobiorū per Angliam fundatoribus; ex ipſa nigrorū monachorū appellatione ſæculo ſexto iā per Angliam frequentata; ex coniecturis quę prudentis arbitrio violentam faciunt & fere euidentē probationē; ex amplitudine ordinis Benedictini per totū Occidentē ipſo iam viuo Benedicto, ſtatimq; à morte eius diſſeminati; ex ipſius Gregorij manifeſtiſsimis verbis, comparatis cum imbecillimis Antagoniſtarū noſtrorum ratiunculis; ex ipſa tandem profeſsione omnium recentiorum, qui ante Baronium vixerunt, & omnium qui res veteres Anglicanę nationis diligentius tractarunt; docuimus primos Anglorum Apoſtolos, Auguſtinum, Laurentium, Iuſtū, Mellitū, Paulinū, Petrū, Ioannē, Rufinianū; diſcipulos B. Gregorij magni, ipſorumq; ſucceſſores, & diſcipulorū, vt ſic dicā, diſcipulos fuiſſe Monachos Benedictinos; nec alium ordinem in Anglia conſpectum fuiſſe per quadringentos & amplius annos, donec primi omniū alterius regulæ profeſſores Canonici regulares S. Auguſtini, quos nos nigros vocabamus, ſub Henrico primo Rege Gulielmi Magni Conqueſtoris magno etiam filio comparuiſſent. Quare rogatos volumus viros doctos, ſi qui hactenus auctoritate paucorum tranſuerſi acti fuerint: vt euidentibus reſponſis ac probationibus Patrum noſtrorum, Conſtantini Caetani, Henrici Zypij, Antonij Peretij, Antonij Yepezij, Mathæi Loretti, qui omnes ſententiam noſtram editis diſputationibus doctiſsimis propugnarunt perpenſis; noſtris etiam (ſi placuerit) coniecturis, & additionibus, quæ prædictorum diſputationibus in vnū quaſi conglobatis adiunximus, examinatis, veritati dignentur locum dare; & aut legant hæc, quibus proteſtamur nos conuiciſſe contrariā ſententiam nouitatis & improbabilitatis; aut ſi nolint laborem illū ſumere, quia nihil ad ipſos forte hæc pertineat controuerſia; ne ergo velint iudicium de re ignota, & nō ſatis perſpecta & quæ ipſis non intereſt facere; nec ſuis aſſenſibus populum faciant illis, qui veritatem ſola authoritate, & affirmandi audacia, non ſolidis rationibus, nec vllis veterum ſcriptorum monumentis impugnant. Nam profecto, qui non audit alteram partem, aut iniuſtus eſt iudex, aut imperitus arbiter. Et qui ideo ſolum marginibus authorum nobilium, victuriſq; tabulis appingūt prolatam de hac controuerſia quantiuis viri ſententiam quia Gallonius aliquis ſemel reſpondit, & ita reſpondit, vt antapologias noſtrorum legentibus clariſsimum appareat ipſum cauſam ſuam non ſolum perdidiſſe, verum etiam prodidiſſe, ſine dubio id contra conſcientiam rectā faciunt, veritatiſque non ſolum neglectæ, verum etiam violatę & conculcatę rei ſunt: Omnis autem veritas Dei eſt filia; non tantum illa, quæ animas noſtras ſaluat cognita; verum & illa quæcumque opera Dei in hominibus, prout ab eo geſta ſunt, vel permiſſa, ſine fuco & fraude, & bonorum damno vel offenſione poſterorum memoriæ commendat.

SECTIO

SECTIO SECVNDA

ANTIQVITAS CONGREGATIONIS MONACHORVM NIGRORVM S. BENEDICTI IN ANGLIA, ET VARIÆ EIVS ÆTATES ATQVE TEMPORA.

SYNOPSIS TOTIVS SECTIONIS.

§. 1. *Neceſsitas nobis impoſita fuit, defendendi Apoſtolatum ordinis noſtri.* §. 2. *Ab ea defenſione tranſitur ad Congregationis noſtræ hiſtoriam propugnandam: cuius oſtenditur antiquitas æquæua quodammodo ipſi Catholicæ fidei in Anglia* §. 3. *Variæ ætates Congregationis, & ſub qua habuerit formam Congregationis ſtricte ſic appellandæ. Eiuſque in ea amplitudo.* §. 4. *Emolumenta quæ à Congregatione profluxerunt in rempublicam Eccleſiæ Catholicæ, temporibus Wicleuiſmi,* §. 5. *De temporibus Henrici octaui, in quibus ſuppreſſa monaſteria.* §. 6. *Iudicia Proteſtantum de hoc impio ſacrilegio: & damna ex eodem emergentia.*

§. 1. *Neceſſario fuit defendendus Apoſtolatus Benedictinus.*

Neceſſario debuit ordo Benedictinus, ius ſuum ad primos Angliæ Monachos defendere.

EGRESSI iam ſumus ex circo, in quo pro antiquitate ordinis noſtri cum magnis viris pugnauimus, ideoque non mirum foret, ſi laſſi defatigaremur. Fuit tamen nobis aliquo modo neceſſarium pugnæ illius certamen, aduerſarijs autem prorſus indecorum. Nobis enim, ſi patiamur gloriam Apoſtolatus Angliæ, Belgij, & Germaniæ, & tot inſignes martyrijs, prædicationibuſque inclytos monachos ordini noſtro eripi: profecto vix reſtat aliquid inſigne, memoratuque dignum, quo poſſemus in Domino gloriari; dumtaxat in alieno fundamento ædificaſſe, in alienas poſſeſſiones veniſſe diceremur, & loca quæ monachi Equitiani ſuo ſanguine & ſudore Chriſto acquiſiuiſſent, nos ſine labore & certamine inſediſſemus. At aduerſarij cuj bono controuerſiam hanc mouerunt? Vbi gentium eſt ordo aliquis Equitianus, ad quem hæc inclyta debellati paganiſmi monumenta transferri poſſent? cui tanquã legitimo poſſeſſori deberent reſtitui? Cui alteri ordini in Eccleſia, cui ſtatui prodeſſet, ſi perſuaderi poſſet illa nouitas? Profecto non immerito Patres ordinis commoti ſunt, & hãc controuerſiam, quæ nemini poſſet aliquid adferre honoris aut emolumenti; ſuę vero æſtimationi plurimum inferret damni & iacturæ, tanquam in dedecus & ignominiam antiquiſſimę religionis excitatam interpretantur. Vt ſi iterum (quod vtinam concedat miſericors Deus) Anglia ad fidem catholicam, & Romanę Eccleſię maternum gremium reuertatur, non iam Benedictinos tanquam Apoſtolorum, & ſuorum in fide Chriſti nutritiorum ſucceſſores ſuſcipiat, & agnoſcat; ſed tanquam alieni iuris & honoris vſurpatores potius auerſetur. Nõ quaſi ad illa pręclara cœnobia, opeſque immẽſas, quibus olim ditatus in Anglia ordo noſter florebat ſuſpiremus. Quod & eſſet inſanum, quia non eſt quod ſimilium inſtauratio prærogatiuarum expectetur à ſapientibus; & moribus ac profeſſione monaſtica indignum, cui contemptus

temptus ſæculi ſtudium eſſe debet præcipuum; non temporalis fortunæ magnitudo: ſed quia (ſicut initio primæ ſectionis dicebamus) hæreditariam gloriam amoris ac deuotionis erga ordinem noſtrum, ob primum Apoſtolatum in eodem à diuina prouidentia conſtitutum propugnare, & vendicare non magis nobis vitio verti debet, quàm Apoſtolo Paulo, quem nemo negabit, ex optimæ conſcientiæ dictamine, ius paternitatis & Apoſtolatus in Corynthijs Chriſto lucrandis acquiſitam alijs aut falſo vẽdicantibus, aut ab ipſo auertere molientibus, noluiſſe concedere. Non eſt leuis aut ſtulta gloriatio, quam aſſerimus, ſed magna procul dubio in Chriſto & Eccleſia ipſius, & pro qua non iniuria acerrime dimicandũ nobis fuerat. Videmus in ſimili controuerſia de S. Gulielmo Eremita, Aquitaniæ duce, què ad meliorem frugem à tetro Schiſmate, vitaque diſſolutiſſima D. Bernardus conuertit; dum Gulielmitæ monachi, & Auguſtiniani Eremitæ inter ſe diſceptant, cuinam ordini deberetur, cuiusnam fuiſſet ille ſanctus inſtituti, factum vt integra monaſteria, imo integrarum prouinciarum pleraque cœnobia à monachis ad Eremitas ſint deuoluta; & vix adhuc concedunt multi Gulielmitas monachos in rerum natura extare (vt loquuntur Philoſophi:) qua de controuerſia videat lector, ſi deſiderat ſcire, Albertum Miræũ in originibus monaſticis, & Chriſtophorum Henriquez in faſciculo ſanctorum Ciſtercienſium, qui controuerſiam hanc lepidè ſimul, & ſolidè ex ipſis bullis Pontificum ſummorum pro eius deciſione expeditis deducit. Non eſt quidem nobis periculum, ne per ſimilem actionem vllius litigatoris monaſterijs Anglicis excidamus, quæ iam nimis multos annos ad laicam manum & poteſtatem pleniſsimè ſunt redacta: ſed tamen ſi illa noua & improbabilis ſententia, tot conatibus hominum eloquentium promota obtineret, nemo non videt à quanta celſitudine gloriæ, & venerationis ordo noſter decideret. Vt non immerito poſtulemus ipſos iniuriatũ, qui nullo ſuo commodo, nullo Eccleſiæ emolumento, nullo diuinæ gloriæ incremento ſententiam nouã orbi Chriſtiano inuehunt, ex qua illud duntaxat oriatur, vt antiquiſsimi ordinis, & de Eccleſia Catholica optime meriti decus & maieſtas immaniter deturpetur. Sed ſatis eſt iam hac de re tum querelę, tum pugnæ: ideoque ad aliud diſceptationis noſtræ hiſtoricæ caput quod eſt de antiquitate Cõgregationis Benedictinæ in Anglia, accedamus. Eſt enim longe aliud quid, ſaltem ſecundum recentem loquendi conſuetudinem, Ordo, & Congregatio; vt non eo ipſo, quo ordinem D. Benedicti cum Apoſtolis noſtris in Anglia ſedes cœpiſſe probauerimus, etiam eiuſdem ordinis congregationem aliquam fuiſſe probetur. Addit autem Ordo ſuper Congregationem vt nunc [illegible], & quantum ad declarationem præſentis ſermonis ſufficit dicamus: ordo enim ſolum inſinuat multitudinem monachorum & cœnobiorum, eandem regulam, ſub eiſdem cæremonijs, ritibuſque regularibus profitentium: Congregatio prætereà addit conſociationem aliquot cœnobiorum & ſociorum ad ſpirituale & temporale ſtabilimentum ſui, in legibus, magiſtratibus, alijſque rebus, & communicationem bonorum, quãtum ad finem conſeruandi rempublicam ſuam neceſſarium eſſe iudicant. Quæ conſociatio quanta ſit aut eſſe debeat, quanta etiam reuera in monaſterijs fuerit, poſtea in ſecundo tractatu ampliſsime demonſtrabimus; nunc ſolum methodo narrationis, tanquã credentes nacti lectores proponemus; poſtea negantibus ſolidiſsime ſatisfaciemus; ideoque in hac ſubſequentique ſectione breuiores erimus, quod ea, quę hic ſupponimus, in reliquis tractatibus probare fuſius debeamus.

§. 2. Antiquitas Congregationis Benedictinæ coæua ipſi ordini in Anglia.

QVanta igitur fuerit antiquitas Ordinis Nigrorum in Anglia, de qua hactenus diſputauimus: tantam quoque fuiſſe aliquo modo Congregationis eiuſdem ordinis antiquitatem, non omnino incongruè dicere audemus. Non quod tam ſtrictè propriè que acceptæ congregationis forma à S. Auguſtino fuerit introducta, quàm per illud Congregationis nomen hac noſtra & ſuperiori ætate ſignificari cœpta ſit: ſed quia valde multos propriè dictæ congregationis characteres & idiomata, quæ non niſi in congregationibus propriè dictis ſolent eadem omnia inueniri (collectionem eandem accidentium Porphyrius vocat) in ordine noſtro ab eius ingreſſu in Angliam reperiamus: quamuis, (vt in mortalibus rebus fieri ſolet, in quibus optima quæque citiſſimè euaneſcunt) quandoque magis, quandoque minus conſpicua. Inter eas proprietates primò eſt, eadem prouincia, ſiue natio & lingua, intra quam ordo idem continebatur: nam ſicut Eccleſia Anglicana rectè vocatur illa pars Eccleſiæ Catholicæ, quæ ab omnibus alijs aliorum regnorum in Catholica Eccleſiæ obedientia degentium Eccleſijs diſtincta, ſolos Angliæ indigenos & regnicolas (vt nunc loqui ſolent) complexu ſuo comprehendit: ita eadem loquendi analogia numerus cœnobiorum, & mo- A ratione nationis & cõmunionis.

 nachorum

nachorum eiuſdẽ regulæ, atque ordinis, eandem rituum, regularisq; conuerſationis formam ſeruantium, aliquam inter ſe eorundem rituum connexionem habens, & vnitatẽ, haud prorſus incommodè Congregatio Angliæ, ſeu Anglicana poteſt appellari. Secundo loco, ſit illa, quam diximus connexiõ, & quaſi concatenatio ſiue conſociatio monachorum & monaſteriorum inter ſe per aliqua cõmunia fraterna cõmonicationis vincula, vt ſunt eadem forma habitus, eædem cęremoniæ in diuinis officiis, actuũque conuentualiũ agendis, idem victus in cibo, potu, & horis reficiendi pro ratione climatis modus ac menſura, ex cõmunis regulæ, quaſi iuris cuiuſdã ciuilis ipſorũ proprij, dictamine, & præſcriptione; nã vt ius ciuitatis anima eſt, & anima forma corporis eſt, & vna forma vnius rei eſt; ita idẽ ius, eadẽq; regula, vnam & eandem ciuitatem ac Congregationem quodammodo faciunt; maxime ſi accedat aliqua Prælatorum, ſeu Patrum ac Abbatum inter ſe conſpiratio, qua ſe mutuo in obſeruantia regulari conſeruanda adiuuare, & ſolatia etiam temporalia ſiue ciuilis conuictus in opportunitatibus mutuo viciſſimque communicare ex pactis & legibus communi conſenſu initis, & legitima auctoritate firmatis teneantur. Hæc enim omnia in ordinis noſtri primordiis per Angliæ cœnobia viguiſſe, certo nos docent venerabilis Bedę, & aliorum hiſtoricorum antiqua monumenta, ſynodi etiam veteres, atque adeo præſertim Beatiſſimi Patris noſtri Gregorij magni conſilium B. Auguſtino datum: quod eum ſucceſſores eius, diu diligenterque cuſtodiuiſſe non eſt cur dubitemus.

Ab vſu & more primorum Apoſtolorum noſtrorũ.

Nam cum à ſancto Gregorio quæſiuiſſet Auguſtinus, quos præcipuè ritus in nouellam Anglorum Eccleſiam introducere expediret: ſanctiſſimus Pontifex illi conſuluit, vt collectis vndecunque præſtantiſſimis tam ex Romana quam Gallicana Eccleſia inſtitutis, iiſdem Anglicanam Eccleſiam adhuc in Chriſto lactentem informaret; vitamque in ea cum fratribus ſuis ſocialem, primorum Chriſti Domini Apoſtolorum exemplo ſtatueret. Verba Gregorij 12. Regiſtri: ep. 31. ad Auguſtinum, interrog. 1. ſunt iſta: *Sed quia tua fraternitas monaſterij regulis erudita ſeorſum viuere non debet à clericis ſuis: in Eccleſia Anglorum, quæ auctore Deo nuper ad fidem perducta eſt, hanc debet inſtituere conuerſationem, quæ initio naſcentis Eccleſiæ fuit ſub patribus noſtris, in quibus nullus eorum ex his, quæ poßidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia.* Quaſi aliis verbis dixiſſet: ſi tibi cooperatores Euangelij aſsignaſſem, clericos ſæculares, qui monaſterij regulæ non aſſueti, cõmunem primitiuæ Eccleſiæ vitam non facile ſuſcipere inducerentur, alia fortè via tibi eſſet eunda: nunc autem cum tu ipſe monachus ſis, & in monaſterio enutritus, & clerici tui, qui tecum miſſi ſunt, etiam monachi omnes ſint: non debes aliam vitam cum illis & inter illos inſtituere, quam monaſticam; quod nec tibi, nec illis erit difficile, cum iam eam viuendi formulam voto profeſſi fueritis; adeoque conſulo vt cum nullum in exordio Eccleſiæ illius ſit tanti boni obſtaculum, eam tu, ad idæam Apoſtolicorum temporum reſpiciens, optime conformes, & non alios clericos, niſi qui monaſterij regulis viuant, in Cathedrali Eccleſia tua tecum habeas. Ita enim Apoſtolicam ſanctitatem in tuam induces Eccleſiam, quam nos in noſtras repugnantibus nunc paſſim ſæcularium deſideriis & moribus alij conſuetudini addictis, reuocare nequimus. Atque ita accepiſſe hoc Gregorij conſilium diſcipulos eius videmus, quoniam omnes Eccleſiæ Cathedrales ab illis inſtitutæ monaſteria fuerunt. Rurſus interrogatione 3. *Nouit fraternitas tua Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem, in qua ſe meminit enutritam. Sed mihi placet, vt ſiue in ſancta Romana, ſiue in Gallicana, ſiue in qualibet Eccleſia inueniſti, quod plus omnipotenti Deo poßit placere; ſolicitè eligas, & in Anglorum Eccleſiam, quæ adhuc in fide noua eſt, inſtitutione præcipua, quæ de multis Eccleſiis colligere potuiſti, infundas. Non enim pro locis res, ſed pro bonis rebus loca nobis amanda ſunt. Ex ſingulis ergo quibuſque Eccleſiis, quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt, elige, & hæc quaſi in faſciculum collecta, apud Anglorum mentes in conſuetudinem depone.* Hæc fuere beatiſsimi Pontificis, conſilia, quæ eius diſcipuli, prædicatores noſtri præceptorum loco habuerunt, talem informauerunt Anglorum Eccleſiam, quæ quam proxime ad Apoſtolicorum ſimplicitatem, puritatemque accederet: vnde ſicut illa Eccleſia tota fuit in ſuo exordio monaſtica, atque ideo valde diſtincta ab aliis Eccleſiis aliarum prouinciarum: ita & ipſe ordo monaſticus hoc modo Eccleſijs Cathedralibus (vt cum Gregorio loquamur) incardinatus & inſertus, congregationem quandam inſtituebat valde diuerſam ab ordine S. Benedicti per alias prouincias; diuerſam autem, non iam ritibus & cęremonijs, & modo conuerſationis regularis; quam in fine ipſo quaſi eleuato monachorum, qui magna ex parte iam ad clericalia officia aſſumebantur, nec tamen monachi eſſe, aut in monaſteriis degere, aut conſuetis obedientiæ operibus vacare deſinebant. Quare & ab eo iam tempore factum eſt, vt cum antea in monaſterijs paucisſimi eſſent ordinibus ſacris initiati, plurimi autem, vel fere omnes laici; poſtea iam paucisſimi eſſent laici, plurimi autem, vel fere omnes in ordinibus ſacris

ctis conſtituti, & officiis altaris, ac Epiſcopalibus Parochialibuſque functionibus applicati. Erat ergo totus ordo S. Benedicti ſub primis Apoſtolis noſtris quędam congregatio Eccleſiaſtica, aut quædam Eccleſia monaſtica, in qua S. Auguſtinus tanquam Abbas generalis monachorum ſuorum inuigilabat profectui, ſicut tanquam Archiepiſcopus ſæcularium & laicorum moribus & profectibus ad cæleſtia ſidera promouendis ſtudebat. Vt hęc non immerito poſſint haberi quaſi prima & optima congregationis Benedictinæ per Angliam lineamenta & rudimenta.

Neque vero incommodè nos loqui putamus, ſi hic etiam formam congregationis viguiſſe dixerimus, nam & in aliis Congregationibus ordinis noſtri idem fieri videmus, vt initia ipſarum à primo authore reformatioris vitæ, & arctioris conſociationis paulo altius repetantur, quamuis ne quidem longè poſt authoris, ſeu primi reformatoris deceſſum perfectè & ſtrictiuris congregationes fuerint. Sic Cluniacenſis congregatio à S. Odone aut S. Bernone ſumpſiſſe fertur exordium, licet nec tunc temporis capitulorum generalium celebrationes, ut plena monaſteriorum inuicem ſibi alligatorum communicatio fuerint in vſum praximque receptæ, nec priuilegia Pontificalia, aut ſcripta Regalia, ſeu Principalia in confirmationem talis conſociationis fuerint expedita: Horum enim omnium prima & clara, indubitatſque mentio, non niſi ſub S. Maiolo poterit inueniri: Sic Cluniacenſi congregationi magnitudine non impar Ciſtercienſis à S. Roberto Moliſmenſi ſumere dicitur exordium, à S. Bernardo incrementum; ſed non niſi poſtremis eiuſdem Sancti temporibus ſub Eugenio Pontifice Abbatis melliflui diſcipulo formam modumque Congregationum ſtrictè ſic vocatarũ aſſumpſit: & tamen nullus eſt author, qui non illarum Congregationum prima exordia ad S. Bernonem, vel S. Odonem, ſanctumque Robertum referat. Sic & initia Burſfeldenſis Congregationis à prima reformatione Burſfeldenſis cœnobij computantur; & Congregationis Hiſpanicæ à prima reformatione cœnobij Valliſoletani; cum tamen certum ſit, non niſi diu poſt, perfectæ Congregationis formam induiſſe, idque etiam non niſi per quoſdam gradus perfectionis; ad eum prorſus modum, quo humani fœtus fabrica primo ex embrione fit infantulus, mox puer, adoleſcens, iuuenis, donec ad virilem ſtatum perueniat, à quo etiam per ſimilia decrementa retrogadæ perfectionis paulatim deficit. Ita ſane omnes iſtæ Congregationes, quas nominauimus, & quæcunque aliæ in Eccleſia extiterunt, vt Diſcalceatorum, Recollectorũ, aliorumq; Reformatorum prima reformationis lineamenta quędam ducebant, quæ alij imitarentur: deinde quæ eandem diſciplinam aſſumpſerunt cœnobia paulatim, magis, magiſque ſibi in plæriſque communicabant, donec tandem experientia dictante variarum legum neceſſitatem, perfectis vinculis, & iuſta hierarchiæ ſubordinatione ſibi viciſsim colligarentur. Quod igitur in reliquis fiebat Congregationibus, hoc etiam in noſtra Benedictina Angliæ Congregatione factum eſt, vt per quædam quaſi ætatum incrementa ad perfectam formam, quantum temporum ratio patiebatur, tandem attigerit. Prima igitur ætas ſit illa à S. Auguſtino inchoata, communis & ſelecta monachorum obſeruantia ſub ipſo & ſucceſſoribus eius Epiſcopis diu conſeruata; quando, vt diximus, fere totus Angliæ clerus ex monachis duntaxat Benedictinis cōſiſtebat, quod olim in Africa S. Auguſtinus tentauerat, ſed nec diu perſeuerauit, quod eius auctoritate fuerat introductum, nec à reliquis Africæ Eccleſiis fuit receptum.

Hac diſciplina paulatim per ſucceſſum temporum, maxime per paganorum nondum conuerſorum feritatem impedita; excitati ſunt S. VVilfridus, & S. Benedictus Biſcopius venerabilis Bedæ magiſter, qui deferueſcentem obſeruantiam, & quaſi ob defectum culturæ, & paganorum irruptiones ſylueſcentem; ſuſceptis varijs Romam peregrinationibus, ex iis, quæ in celeberrimis Italiæ, Galliæque monaſteriis viderant, reſtituere, & inſtaurare ſategerunt. idque ita fæliciter, vt ab eorum magiſterio profluxerint maximi illi viri, quorum laboribus & martyrijs Germania fere tota Eccleſiæ Catholicæ fuit adiecta. Vitam cum morte commutauit ſanctus Benedictus anno 703. de quo iuuat Baronij elogium aſcribere: Porro (inquit) *eiuſmodi fundatore propagatus eſt in Anglia mirificè monachiſmus, vt plane inſula illa, ita cœleſtis ſpiritus imbribus irrigata, veteſſet paradiſus effecta: apud quam dum monaſtica viguit integra in nullo lapſa aliquando, nulla ad eam hæreſis acceſſum habere potuit: illa vero laxata atque ſoluta redacta eſt terra fructifera in ſalſuginem a malitia inhabitantium in ea.* Vbi Baronius S. Benedictum fundatorem vocat, non quaſi primus monachiſmum in Angliam introduxerit aut propagauerit; nec quaſi maximè dilatauerit: cum non potuerit ignorare Baronius S. VVilfridi pro ea re labores & monaſteriorum vtriſque antiquiorum, quæ nominauimus, fundationes. Sed fundatorem vocat, aut vocare debuit, quia reformationem eximiam, præſertim in chori cantuſque ritibus, alijſque piis cæremoniis adduxit, quas cæremonias ſcimus in omnibus

ordinibus ſucceſſu temporum magnum accipere ſolere incrementum.

Succeſſere poſt vnum ſæculum miſerrima Danicarum incurſionum tempora, quibus omnia monaſteria barbarica manu vaſtata, diruta, incenſa fuerunt; & monachi [illegible] ita diſsipabantur, vt fere extincta fuerit omnis religioſæ vitæ memoria. Excitauit [illegible] Deus ſanctiſsimum Dunſtanum, circa annum domini 900. qui cum Oſwaldo & Ethelwoldo Regem Eadgarum, pijs ſuaſionibus impulerunt ad ſanctuaria illa pietati reædificanda; qui vltra quadraginta monaſterijs reſtitutis ordinem S. Benedicti pæne à Danis extinctum [illegible] vitam quodammodo reuocauit. Sanctiſsimus autem Dunſtanus, vt ex prologo conſtitutionum ipſius, quem in appendice dabimus, legentibus conſtare poterit, acceptis ex monaſterio Floriacenſi, & Gandauenſi præſertim monachis obſeruantiæ ſacræ peritis, vniformem per omnia monaſteria rituum ſanctarum cæremoniarum, diſciplinæque regularis introduxit, vt ſub iſtis ſanctis Epiſcopis monachis & Patribus noſtris propinquior quædam facies Congregationis, quales hodie habentur, appareret. Quæ inſtitutio, vſque ad tempora Normanni conqueſtoris vſque perſeuerauit. Quamuis ijſdem barbaris ſæpius in Angliam recurrentibus, omniaque miſere ſub ignauis plerumque regibus depopulantibus afflicta monaſteria, & ſeſe quotannis fere à Danicis irruptionibus redimere coacta, ægrè potuerint in tantis vexationibus conſtitutam diſciplinam exactè cuſtodire.

Ergo ſub Guillelmo Normanno Lanfrancus, cum nepote ſuo Paulo S. Albani Abbate, & ſucceſſore ſuo Anſelmo, monaſticam diſciplinam iterum erexit, adeo vt ſancta obſeruantia ijs cooperantibus per omnia Angliæ cœnobia fuerit mirificè propagata: eo ipſo tempore, quo Lanzo Prior S. Pancratij Cluniacenſis Congregationis exordia in regnis Angliæ fundauit. Damus in fine ipſam S. Lanfranci reformationem, quam monaſterijs omnibus Nigrorum per Angliam inſtillauit: quæ ſimiliter vt Dunſtani concordia, non ineptè formam quandam Congregationis repræſentat. Sed Normannorum regum per longa temporum ſpatia ſeueritas in Anglos, quorum terram, non iam vt regnum hæreditarium, quam vt Prouinciam bello ſubactam dura ſeruitute premebant; impediuit etiam, ne quæ ab iſtis erant ſanctiſsime inſtituta firmas radices agerent; Atque adeò quamuis iam multis ſæculis ordo S. Benedicti in Anglia Congregationis quandam ſpeciem præ ſe ferre geſtiret: tamẽ vſque ad annum 1215. quo Concilij Lateranenſis decreto perfectior forma Congregationis omnibus Eccleſiæ Catholicæ [illegible] eſt iniuncta, congregatio propriè accepta ordinis S. Benedicti non apparuit. Tum vero mitioribus Regum noſtrorum imperijs permittentibus licuit Abbatibus & Prioribus iuxta Innocentij Pontificis mandatum, in Congregationis perfectioris, veriorisque formam ſeſe colligere, atque ita duæ factę ſunt Prouinciæ, Cantuarienſis, atque Eboracenſis, in quibus formæ Innocentianæ capitula ex decreto Lateranenſi ſingulis triennijs celebrabantur; quę cuiuſmodi fuerint latius inferius diſcurremus.

Centum poſtea circiter annis, cum Innocentij conſtitutio in reliquis Eccleſiæ partibus negligenter obſeruaretur, licet in Anglia valde accuratè cuſtodita nullatenus intermiſſa fuiſſet: tamen cum Benedictus duodecimus Lateranenſis Concilij decretum innouando perfectius amplificaſſet; etiam noſtræ Angliæ Prælati ſedis Apoſtolicæ iuſſibus obedientiſſimi, conſtitutionum Pontificis recenter admittentes, duas ſuas Prouincias in vnam coniunxerunt, atque ita deinceps vſque ad infœlix ſchiſma Henrici octaui Congregationem perfectam à duobus Præſidibus, certoque numero Definitorum ac Viſitatorum, qui per ſingula renouarentur triennia gubernatam conſtituere.

§ 3. *Variæ ætates Congregationis Anglicanæ.*

Itaque prima ætas Congregationis Angliæ fuit ſub Auguſtino Apoſtolo noſtro anno [illegible]. ſecunda ſub ſancto Benedicto circa annum 703. Tertia ſub admirando Dunſtano, anno Domini circiter 900. Quarta ſub Lanfranco & Anſelmo doctiſsimis præſulibus ad annum Domini 1077. & deinceps. Quibus omnibus ætatibus Congregationis potius [illegible] quandam & ſimilitudinem habuit ordo, quam veritatem & proprietatem, prout nunc de Congregationibus loquimur. Nam quamuis his omnibus temporibus fuerit per ſingulas ætates à magnis illis zelatoribus regularis obſeruantiæ, per omnia monaſteria conſtituta [illegible] ma rituum & legum ſacrarum vniformitas, & magna viciſſim rerum temporalium, ſp[illegible] liumque communicatio; maxime ſub S. Dunſtano, Sanctoque Lanfranco: quia tamen [illegible] naſteria ab Epiſcopis Diœceſanis, qui ipſi quoque erant Abbates, regebantur, & hi [illegible] ſe magis ſpontaneo piarum voluntatum conſenſu & conſpiratione, quam legum aliq[illegible] inter ſe initarum neceſſitate iſtam vniformitatem diſciplinæ, bonorumque communica[illegible] nem

nem introduxerunt, & conſeruarunt, quia etiam capitula generalia ſtatis temporibus ex condicto non celebrabātur, in quibus Prælati ordinis cōuenirent de obſeruātia regulari tractaturi: propterea propria & ſtrictiori acceptione, Congregationis nomen appellationemque non habebat; habebat autem hanc perfectam veræ propriæque Congregationis naturam in quinta ætate, ex decretis Concilij Lateranenſis, & in ſexta ætate per conſtitutū Benedicti duodecimi, cuius forma indies optimis inſtitutis, decretiſque Patrum in capitulo congregatorum editis exornata & amplificata, vſque ad monaſteriorum vltimam ſub Henrico octauo vaſtationem perſeuerauit. A cuius miſerrima ætate, quaſi 70. annis captiuitatis interiectis, ſancta Congregatio ordinis Benedictinorum in Hiſpania, Patrum noſtrorum, qui Angliam primi conuerterunt, zelum æmulata, magnum numerum monachorum Anglorum educauit: Congregatio etiam Caſinenſis aliquos eodem modo aluit: quibus tandem Pontifice Clemente æternæ memoriæ digniſſimo annuente in miſſionem Anglicanam deſtinatis, iterum inſtaurata eſt Congregatio antiqua Benedictinorum in Anglia, modo quem inferius copioſè deſcribemus.

Porro quanta fuerit amplitudo Congregationis à tempore Lateranenſis Concilij inſtitutæ, quam ſanctis legibus informata, quanto zelo gubernata, vſque dum Rege Henrico omnia pro ſuo arbitrio ſuſque deque vertente ablata fuit Patribus primo libertas in vnum conueniendi, & deinde ipſa monaſteria penitus fuerint ſuppreſſa, ex appendicis multis ſcripturis, præſertim illis quæ acta capitulorum generalium repræſentant, poteſt intelligi. Diſtinctius tamen propter exteros aliqua ſunt hic dicenda, quibus animaduerſis, clarius & facilius res tota intelligetur. Fuere igitur ordinis S. Benedicti, ſiue regulæ Benedictinæ per Angliam monaſteria in quadruplici differentia: Quædam enim fuere Ciſtercienſis diſciplinæ, quos monachos albos diximus fuiſſe vocatos, & eorum præcipua monaſteria, ac pœnè omnia in appendice ex actuariorum regiorum catalogis in appendice recenſentur, exceptis pleriſque Walliæ cœnobiis. Sciendum eſt enim ordinem ſeu reformationem Ciſtercienſem ita Wallis placuiſſe, vt omnes Abbatiæ, excepta vna aut altera, eam ſuſceperint: propterea quod albus color habitus, quo vtebantur Ciſtercienſes, videretur quaſi ſymbola qualitas, communis illis & antiquis Britonum monachis, qui propterea faciliùs in hanc Ciſtercienſium diſciplinam tranſiere. Vnde omnes fere Abbatiæ Walliæ fuerant Ciſtercienſes, ſicut omnes Prioratus (qui ſunt recentioris fundationis) fuerant ordinis Nigrorum S. Benedicti. Quædam alia fuere monaſteria Tyronenſis reformationis, quæ iam diximus ſuperius tranſiiſſe etiam ad Ciſtercienſes, excepto vnico Prioratu de Pulla, qui factus eſt membrum capituli generalis Nigrorum. Alia fuere Cluniacenſis ordinis, numero triginta octo conuentus & obedientiæ; quorum nomina (quia catalogus in appendice noſtra, & in bibliotheca Cluniacenſi poſitus, omnino integer non eſt, hic ſubiicimus:

Amplitudo Cōgregationis

Monaſteria Cluniacenſium extra Cōgregationem.

Domus Cluniacenſium in Anglia.

1. S. Pancratij in caſtro Lewiarum, Prioratus fundatus a Guilielmo Watenna & Gūdreda vxore, ſecunda filia Cluniacenſis: valor annuus erat 1091. lib.

2. Prioratus Bermondſeiæ S. Saluatoris in ſuburbio Londinenſi: fundatus ab Aldwino Child, & Gulielmo Rufo, filio & ſucceſſore Regis Gulielmi primi, dicti conquæſtoris: valor annuus erat, 548. lib. ſuodebatur Prioratui de charitate.

3. Prioratus S. Andreæ de Thetford in Norfolcia, fundatus ab Hugone Bigott, Hērici 1. Oeconomo Palatij, & Epiſcopo Herbetto: valor annuus 418. lib.

4. Prioratus S. Andreæ in oppido Northamptona, fundatus à Simone Senlis, primo Northāptonæ Comite: valoris annui 334. lib.

5. Prioratus Monialium S. Mariæ de Pratis ibidem, ab eodem fundatore erectus: valor annuus 119. lib.

6. Prioratus de Pontefracto, S. Ioannis Euangeliſtæ, fundatus in agro Eboracenſi à Ioanne de Lacy, Lincolniæ Comite, ſub Henrico 3. valor: 472. lib.

7. Prioratus S. Milburgis de Wenlock, in Comitatu Salopiæ fundatus à Rogerio de Montegomerio, Comite Salopiæ ſub Gulielmo primo: valor 434. lib.

8. Prioratus S. Trinitatis de Lentona, fundatus in agro Northamptonæ à Gulielmo Peuerel, Comite Notingbamiæ (filio notho Gulielmi primi) & Adelma vxore eius. valor 417. lib.

9. Prioratus de Farley, ſubditus S. Pancratio, fundatus in Comitatu Wiltoniæ per Humfredum de Bohun Comitem Herefordiæ, & Matildem Imperatricem, filiam Conquæſtoris, valor 217. lib.

10. Prioratus SS. Petri & Pauli in Monte acuto, fundatus à Gulielmo Comite Mo-

ritolij, fratre vterino Conqueſtoris, in agro Herefordienſi: valor 524. lib.

11. Prioratus de Caſtelacra, ſubditus S. Pancratio, fundatus in agro Norfolciæ à Comitibus Warennis Gulielmo & Hamelino. Valor 324.. lib.

12. Prioratus S. Mariæ & omnium Sanctorum in Weſtaere, ſubditus S. Pancratio, fundatus à Rodolpho Tony equite, in Norfolcia: Valor 308. lib.

13. Prioratus de Meſſingham ibidem fundatus & Weſtaeræ ſubditus.

14. Prioratus S. Iacobi prope Exoniam, ſeu Exceſtriam in Deuonia.

15. Prioratus S. Iacobi in Darbeya ſubditus Bermondſeię.

16. Prioratus de Stangate in Eſſexia, ſubditus S. Pancratio. Valor 43. lib.

17. Prioratus de Dudley in Staffordię comitatu ſubiectus Prioratui de Wenoclock.

18. Prioratus de Kirby Beller, fundatus à Rogerio Bellero & Amicia coniuge, tempore Henrici ſecundi; Valor. 178. lib.

19. Prioratus de Mendham in comitatu Buckinghamiæ. Valor. 23. lib.

20. Prioratus S. Helenæ in Inſula Vectis.

21. Prioratus de Clifford S. Mauri in comitatu Hereford Valoris 63. lib.

22. Prioratus de Carſwell in Dorſatenſi pago.

23 Prioratus de Horkeſly in Eſſexia. Valoris 27. lib.

24. Prioratus de Hagham in Lincolnia.

25. Prioratus de Malpaſſo S. Clari in Wallia. Valoris 14. lib.

26. Prioratus de Normsusbery.

27. Prioratus de Aldermanshaue.

28. Prioratus de Cokerſand in Lancaſtria fundatus à Ranulpho de Meſchines, Valoris 218. lib.

29. Prioratus de Tiwardraeth in Cornwallia, S. Andreæ, fundatus tempore Richardi primi, Valoris 151. lib.

30. Prioratus de Pritwell, ſeu de Pitotellis in Eſſexia, ſubditus S. Pancratio, Valoris 194. lib.

31. Prioratus de Newton Longuille, ſeu Langley Norfolciæ.

32. Prioratus S. Marię de Wangford in Suffolcia, fundatus à quodam Dudone, ſeu Adeodato Anſeredo Diſpenſatore Regio. Valoris 30. lib.

33. Prioratus S. Mariæ de Rupe in Wiltonia, Valoris 278. lib.

34. Prioratus S. Sepulchri de Bromholme in Norfolcia. Valoris 144. lib.

35. Prioratus S. Mariæ Magdelenæ in Barneſtable, Deuoniæ, fundatus à Iohéle de Totnes, filio Ailredi temporibus Henrici I. Valoris 129. lib.

36. Prioratus Hortonæ S. Ioannis Euangeliſtę, fundatus in Cantio à Roberto le Vere Camerario Angliæ, & ſubiectus S. Pancratio Valoris 111. lib.

37. Prioratus de Tekeford. in Buckinghamia, Valoris 126. lib.

38. Prioratus Dauentriæ S. Auguſtini, in Northamtonia: Valoris 238. lib. Subditus Priori de Charitate.

Maneria quoque de Ledcomb, & Offord Cluny quæ erant ſubdita immediatè Abbati ipſi Cluniacenſi.

Hoſpitale S. Ægydij, iuxta portam Criplegate Londini; & aliud iuxta portam Aldgate; & aliud in ſuburdio Oldburni.

Monaſteria nigrorū alienigenarū.

Hæc fuere cœnobia ordinis ſeu Congregationis Cluniacenſis, nec plures habuiſſe Conuentus ipſi fatentur in epiſtola ad Ioannem Abbatem S. Albani, quam habes in appendice n. 74. temporibus vero Henrici quinti, omnia hæc cœnobia, propter bellum exortum inter Reges Angliæ & Galliæ ſeparata ſunt ab obedientia Abbatis Cluniacenſis; nec vllam cum Conuentibus alijs ordinis ſui extra Angliam permiſſa ſunt habere communicationem; vnde aliqua ex illis aſſumptis nouis fundationum titulis, coniunxerunt ſe capitulo & Congregationi nigrorum, vt Lentona tunc temporis, & Dauentria longiſſime antea fecerat; alia vero manſere quidem titulo & diſciplina Cluniacenſis ordinis, ſed non ſubiectione; atque ita in literis reſignationum, quæ habentur adhuc in Augmentationis curia, ſeu officio, quibus ſua cœnobia in manus regias coacti ſunt reſignare, ſubſcripſerunt ſinguli Priores titulo Cluniacenſis ordinis aſcripto.

Quarta ſpecies monachorum regulę Benedictinæ, fuit eorum quos vulgus vſque hodie monachos nigros S. Benedicti vocant: & eorum alij fuere alienigenæ, Galli nimirum homines, qui inſignes Prioratus in Anglia poſſederunt cœnobijs vltramarinis per omnia ſubiectos, & à monachis Gallis inhabitatos. Horum Prioratuum nomina in appendicem reieceramus: quorum tantus eſt numeros, vt mirandum ſit profecto tantum charitatis & hoſpitalitatis in Inſula noſtra inueniſſe homines exteros; tantum diuitiarum & opum tam nobiles Conuentus poſſediſſe? cum iam inter exteros vix poſſint Angli Catholici vel vnum aut alterum domicilium redditibus mediocribus dotatū obtinere, in quo ſuum ſolentu-

ob fidei Catholicæ profeſſionem exilium.

Cæterum Abbatiæ & Prioratus Abbatijs proprijs non ſubiecti, ordinis nigrorum S. Benedicti, quæ indigenarum Anglorum erant domicilia, & Congregationem, quam diximus, florentiſſimam à tempore Lateranenſis Concilij conſtituerunt, quæque vſque ad religionis Catholicæ calamitatem vltimam perſeuerauerit: longe excellebant ea quæ hactenus inſinnauimus cœnobia potentia opum, & numeroſorum conuentuum maieſtate: eorum nomina, cum Prioratibus ſeu cellis præcipuis, qui vnicuique fere Abbatiæ multi ſubdebantur, itemq; reditus annui ſingularum domuum ex tabulis cenſualibus hic repræſentabimus; ſi prius admonuerimus lectores, libram Sterlingam Anglorum, quam hac nota *lib.* ſignificamus decem florenos Belgicos, ſeu Francos Turonenſes valere: deinde Summas, quas hic iuxta veteris cenſus valorem appoſuimus, ſi ad valorem quem nunc hodiernis dant temporibus debeant exigi, ſeptes vt minimum tantundem multiplicare; vt vbi nos mille libras numeremus, ibi lector intelligat hodierno cenſu ſex mille libras eſſe computandas: hoc eſt ſexaginta millia florenorum.

Monaſteria congregationi ſubdita indigenarum.

Abbatiæ Congregationis Benedictinæ, quarum Prælati locum & ſuffragium habebant in Comitijs Parlamentaribus Regni.

I. ABbatia exempta S. Albani protomartyris Angliæ, cuius Prælatus propterea habebatur Protoabbas totius Angliæ: in comitatu Hartfordiæ: Valoris annui 2510. libr. Sterl.

Habebat ſibi ſubiectos Prioratus ſequẽtes.

1. Aulam S. Albani Oxoniæ, in qua monachi eiuſdem monaſterij ſtudijs vacabant.

2. Beluere, ſeu Beluoir in Lincolnia, Valoris. 135. lib.

3. Bingham in comitatu Northfolciæ Valoris 160. lib. habebat 16. monachos.

4. Hatfild Peuerel in Eſſexia Valoris 83. lib.

5. S. Iacobi in Hartfordia. V. 88. lib.

6. Pembrokiæ in Wallia.

7. Monkton in Wallia. 113. lib.

8. Redbur, in Hartfordia.

9. Wallingford, S. Trinitatis in Barkſhiria.

10. Wimondham. Valor. 72. lib.

11. Sopewell Cœnobium ſanctimonialium in Hartford. à Godefro Abbate Albanenſi fundatum dicatumque S. Mariæ: Valoris 68. lib.

Et duo Hoſpitalia vicina monaſterio.

II. Abbatia S. Mariæ de Abindonia comitatus Barkenſis Valoris 2042.

Habebat ſibi ſubditum Prioratum, Colniam Comitis in Eſſexia S. Mariæ dicatum, Valoris 175. lib.

Item Prioratum S. Frideſwide in Oxonia; qui prius fuerat monialium; poſtea huic cœnobio datus: & non magno in pretio habitus, ceſſit canonicis regularibus.

III. Abbatia S. Auguſtini de Cantuaria, dicata ab ipſo S. Auguſtino Beatis principibus Apoſtolorum Petro & Paulo, Valoris 1412. l.

IV. Abbatia de Bello, ſiue de la Bataille, S. Martini, in Suſſexię comitatu, Valoris 987. lib.

Habebat ſub ſe 1. Prioratũ in oppido Brechoniæ, S. Ioannis Euangeliſtæ.

2. Prioratum S. Nicolai de Exonia Valoris 154. lib.

V. Abbatia S. Oſwaldi de Bardneya in Lincolnia, Valoris 429 lib.

VI. Abbatia S. Ioannis in Colceſtria, cuius vltimus Abbas martyrio affectus eſt ſub rege Henrico 8.

VII. Abbatia S. Guthlaci de Crowland in Lincolnia Valoris 1217 lib.

VIII. Abbatia S. Mariæ & S. Eadburgæ de Eueſham, in comitatu Wigorniæ Valoris 1268. lib.

XI. Abbatia Eboracenſis S. Mariæ, Valoria 2085. lib.

Huic ſubdebatur 1. Prioratus S. Begghe, vulgo S. Bees in Cumberlandia, Valoris 149 lib.

2. Prioratus S. Trinitatis in Wetheral, Eboracenſis agri Valoris 128. lib.

3. Prioratus S. Mariæ in Lincolniæ comitatu.

4. Prioratus de Rumborow in comitatu Suffolciæ.

5 Prioratus de Warmington in Northũbria.

X. Abbatia Edmundiburgenſis, ſiue S. Edmundi in Buria Suffolciæ: Valoris 1336. lib.

6. Cœnobium monialium S. Gregorij de Thetfordia, in comitatu Norfolciæ, ab Abbatibus huius Abbatiæ fundatum, Valoris 50 lib.

XI. Abbatia S. Mariæ in Glaſtonia, de comitatu Somerſetenſi, Valoris 3508 lib.

XII Abbatia S. Petri de Gloceſtria, Valoris 1550. lib. Habebat ſibi ſubditos.

1. Prioratum S. Guthlaci in Herefurdia.

2. Prioratum de Bromfild in Salopiæ agro.

3. Prioratum S. Leonardi Stanleiæ in agro Glooeſtrenſi Valoris 126. lib.

XIII. Abbatia de Hida Sanctorum Petri & Pauli in Hamptoniȩ agro, prope Wintoniam Valoris 865. lib.

XIV. Abbatia de Hulmo S. Benedicti in agro Northfolciæ Valoris 677. lib.

XV. Abbatia Malmesberienſis S. Aldelmi in Wiltoniæ agro, Valoris 803. lib.

Cui ſubdebatur 1. Prioratus S. Michaelis de Monte in Deonia.

2. Prioratus S Mariæ de Piltoo in eadem prouincia, Valoris 56. lib.

XVI. Abbatia Petroburgēſis in Northamptoniæ agro, Valoris 1972. lib.

XVII. Abbatia S. Iacobi in Radingis, Barkenſis comitatus Valoris 21.6. lib.

Cui ſubdebatur Prioratus S. Iacobi de Lēſter in agro Herefordiæ.

XVIII. Abbatia S. Mariæ & S. Benedicti de Ramſeya in agro Huntingtoniæ Valoris annui 1983 lib.

Cui ſubdebantur, Prioratus S Yuonis, & Prioratus Modneyæ in eadem prouincia.

XIX. Abbatia Sanctorū Petri & Pauli de Salopia ſiue Shrusberia, Valōris 615. lib.

XX. Abbatia S. Germani Selbia Comitatus Eboracenſis Valoris 819 lib.

XXI. Abbatia S. Mariæ de Taueſtoke in prouincia Deuoniæ, Valoris 902. lib.

XXII. Abbatia S. Mariæ de Thorney in agro Cantabrigienſi, Valoris 508 lib.

XXIII. Abbatia S. Petri Weſtmonaſteriēſis in Midleſexia, prope Lōdinū: Valoris 3977. li.

Sobdebatur et, 1 Prioratus S Mariæ de Hurley in Barkenſi agro, Valoris 134. lib.

2 Prioratus S. Bartholomæi de Sudbury in comitatu Suffolciæ, Valoris 122. lib.

XXIV. Abbatia S. Mariæ de Winchelcumba in agro Gloceſtriæ, Valoris 759. lib.

Abbatiæ, quarum Prælati non habebant ſedem in Parlamento, computabantur tamen inter Barones regni Spirituales.

I. ABbatia S. Petri de Abbotsberia in comitatu Dorſatenſi, Valoris 485. lib.

II. Abbatia S. Baptiſtæ de Alceſtria, Warwicenſis agri, Valoris 101. lib.

III. Abbatia Athelneyæ in agro Somerſetenſi, Valoris 209 lib.

IV. Abbatia Burtonæ ſuper Trentam S. Mariæ & S. Modwennæ, Valoris 356. lib.

V. Abbatia S. Petri, & S. Ethelwoldi de Cerne, ſeu Cernelia, in agro Dorſātenſi, Valoris 623. lib.

VI. Abbatia S. Petri de Chertſeya, in Suthyreya, Valoris 744. lib.

Habebat Prioratum in Cardigan prouinciæ Walliæ, Valoris 13. lib.

VII. Abbatia S Mariȩ & S Eadburgæ de Einsham in agro Oxonienſi, Valoris 421. lib.

VIII. Abbatia S. Saluatoris de Feuērsham in Cantio: Valoris 286. lib.

IX. Abbatia S. Saluatoris de Midleton in comitatu Dorſatenſi, Valoris 720. lib.

X. Abbatia S. Petri de Mucheloey in comitatu Somerſetenſi, Valoris 498. lib.

XI. Abbatia S. Mariæ de Pershore, de comitatu Wigorniæ, Valoris 666. lib.

XII. Abbatia S. Mariæ de Sherborne in comitatu Dorſatenſi, Valoris 682.

Cui ſubdebantur,

1. Prioratus de Kidwelly in comitatu Cærmarthenæ, Valoris 29. lib.

2. Prioratus Hortonæ in Dorſatenſi agro.

3 Prioratus Winburnæ. ibidem.

XIII. Abbatia S. Mariæ de Teukeſberia comitatus Gloceſtrenſis, Valoris 1598. lib.

Habebat etiam ſibi ſubditos,

1. Prioratum in vrbe Briſtolliæ.

2. Prioratum de Cranburne, in Somerſet.

3. Prioratum inſignem Wenny in Glamorgania, Valoris 256. lib.

XIV. Abbatia de Whitby, olim S. Hildæ de Strenshall; Eboracenſis agri, Valor. 505. lib.

XV. Abbatia S. Iacobi de Walden in Eſſexia, Valoris 406. lib.

XVI. Abbatia S. Weraburgæ in vrbe Ceſtria Valoris 1073. lib.

Prioratus Cathedrales, quorum Abbates erant Epiſcopi: & monachi loco erant Canonicorum.

I. PRioratus Archiepiſcopalis Eccleſiȩ Chriſti Saluatoris de Cantuaria, Valoris 2489. lib.

Inter alios Prioratus, habebat in Buckinghamia

hamis R Burgum, in quo pię tuo que reſidebant 4. monachi.

II. Prioratus Conuentrienſis Eccleſię, habebat conſedium & ſuffragium in comitijs Parliamentarijs.

III. Prioratus Eccleſiæ Dunelmenſis, Valoris 1615 lib. Habebat ſibi ſubdita:

1. Collegium Dunelmenſe in Academia Oxonienſi, Valoris 115. lib.

2. Prioratū Finckhalliæ in agro Donelmēſi, Valoris 146. lib.

3. Prioratum Lindiffarniæ, ſeu Ferniæ, ſeu inſulę ſanctæ; in qua prius fuerat Epiſcopatus cum Abbatia: Valoris 60. lib in eodem comitatu.

4 Prioratum Stamfordiæ io eodem comitatu, Valoris 36. lib.

5. Prioratum Giruiéſem, ſeu Girucnoz: Valoris 40. li. Et Weremuthæ, Valoris 26. l. Qui duo, erant monaſteria S. Benedicti Biſcopi, SS. Petro & Paulo dicata, in qoibus V. Beda viscrat: à quibus monachi ſunt tranſlati Dunelmum.

IV. Prioratus Cathedralis Eccleſiæ Elienſis in agro Cantabrigienſi, Valoris 1301. lib.

V. Prioratus Cathedralis Eccleſiæ Nordouicenſis, Valoris 1041. lib.

VI. Prioratus Cathedralis Eccleſiæ Roffenſis in Cantio, Valoris 486. lib.

VII. Prioratus Cathedralis Eccleſiæ Wigornienſis, Valoris 1386. lib.

VIII. Prioratus Cathedralis Eccleſiæ Wiorouienſis S. Swithuni, Valoris annui 1507. lib.

IX. Prioratus Cathedralis Eccleſiæ Bathonienſis in agro Somerſetenſi, Valoris 695. lib.

Prioratus Capitulares, qui alijs Abbatijs aut Eccleſijs maioribus non ſubdebantur.

1. PRioratos de Bradwell: in comitatu Buckingham S Mariæ dicatus.

2. Prioratus de Bulklicad in comitatu Ceſtriæ, Valoris 102 lib.

3. Prioratus S. Martini in Doſris, ſiue Doner. Valoris 231. lib.

4. Prioratus de Howland in Lancaſtria, Valoris 65. lib.

5. Prioratus de Harfild Brodoke, ſiue Bradſtoke, S. Mariæ in Wiltoniæ agro, Valoris 170. lib.

6. Prioratus S. Mariæ de Luffildſin in comitatu Buckingham.

7. Prioratus S. Mariæ Magdalenæ de Mōkbre on Eboracenſis agri, Valoris 323. lib.

8. Prioratus S Mariæ in Maluernia maiori, comitatus Wigorniæ, Valoris 375. lib.

9. Prioratus Maluerniæ minoris io eadem prouincia, Valoris 102. lib.

10. Prioratus Pullæ in agro Pembrochiæ, qui olim fuit ordinis Tyrouenſis, ſiua Sauigniacenſis, ſed coniunxit ſe poſtea Congregationi nigrorum. Valoris 51. lib.

11. Prioratus de Sncshall Bockingamię, Valoris 24. lib.

12. Prioratus de Spalding, S. Nicolai io Lincolnia, olim ſubditus S. Nicolao Andegauenſis vrbis. Valoris 878. lib.

13. Prioratus de Sandwell in Buckingamia: Valoris 38. lib.

14. Prioratus de Candwel, ſiue Caldwall in Bedfordia, qui á Spedo noo recte aſſignatur Canonicis oiginis: Valoris 148. lib.

Abbatiæ Sanctimonialium inſigniores, quæ viſitabantur tam ab Epiſcopis, quam à capituli viſitatoribus: vt patet ex ſcript. 56. in appendice.

1. MOnaſterium S. Eadburgæ de Barking io Eſſexia: Valoris 1084. lib.

2. Monaſterium S. Helenæ, vulgo Ellenſtow agri Barkenſis, dicatum S. Trinitati, & S. Croci Valoris 325. lib.

3. Monaſterium de Godſtow prope Oxonium Valoris 319. lib.

4. Monaſterium de Rumſey in Hamtoniæ comitatu, Valoris 528. lib.

5. Monaſterium Haliwel Londini in ſuburbio Sancti Ioanois Baptiſtæ, Valoris 347. lib.

6. Monaſteriom S. Mariæ in Clarkenwel. ibid. Valoris 282. lib.

7 Monaſterium Sheppeyæ in Cantio, Valoris 129. lib.

8. Monaſterium Septonïæ, ſiue Shafteſbriæ, Valoris 1329 lib.

Multi

Multi alij Prioratus fuere prædictis cœnobijs ſubditi, multæ item alię ſanctimonialiũ domus; ſed hæc ſunt præcipua monaſteria Congregationis, quę ſuperius enumerauimus. Inuenimus etiam & *inſignia* vt vocant, quæ aliqua ex his monaſterijs in ſigillo habebant, aut Scuto (vt vocant) gentilitio geſtabant, quæ hic inſerta damus: in quibus illud eſt, ſolummodo aduertendum, litteras inſculptas notare, O. vel OR, aurum; A. argentum; G. gueles i. rubrum, B. bleue. i. Cæruleum, ſeu Azurium, vt vocant. S. Sable. i. Nigrum. V. Vert. i. viridem colorem.

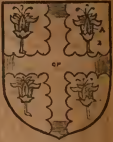
Abbatia Glocestrensis.

Abbatia de Tavestock.

Abbatia de Cerne.

Abbatia Tevvkesbvriensis.

Abbatia Edmondibvrgensis.

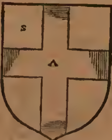
Abbatia Winchelcombensis.

Prioratvs ecclesiæ Cristi Cantvariæ

Abbatia S. Avgvstini Cantvariæ.

Abbatia S. Benedicti De Hvlmo.

ABBATIA S. IACOBI DE RADINGIS IN BERKIA.

ABBATIA S. BENEDICTI DE RAMSEYA.

ABBATIS CROYLANDENSIS.

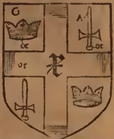
ABBATIA PETROBVRGENSIS.

ABBATIA DE SHREWSBERY.

ABBATIA DE BELLO.

ABBATIA DE WALDEN.

ABBATIA DE HIDA IN AGRO HAMPTONIÆ.

ABBATIA BVRTONÆ SVPER TRENTAM.

ABBATIA ABBINGDONIENSIS.

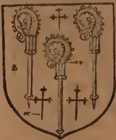
ABBATIA DE FEVERSHAM IN CANTIO.

ABBATIA DE COLCESTER IN ESSEXIA.

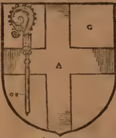
ABBATIA DE THORNBY. ABBATIA DE CHERTESEIA. ABBATIA S. MARIÆ EBORACENSIS.

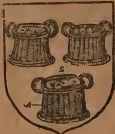

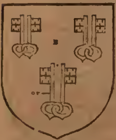
ABBATIA SHIREBVRNENSIS. ABBATIA DE MIDLETON. ABBATIA GLASTENBVRIENSIS.

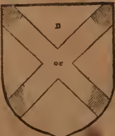

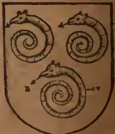

ABBATIA ABBOTSBVRIENSIS. ABBATIA S. ALBANI. MONASTERIVM DE WHITBEY.

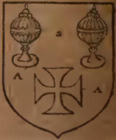

MONASTERIVM DE TYNMOVTH. MONASTERIVM DE SELBY. MONASTERIVM DE MONKBRETON.

Prioratvs S. Fridsswidæ, Oxonii.

Prioratvs Bathoniensis.

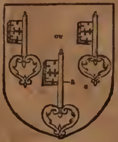
Prioratvs Dunelmensis.

Prioratvs de Dover.

Prioratvs Elienſis.

Abbatia Westmonasteriensis.

Habuit præter dicta cœnobia, duo etiam collegia inſignia totius communitatis ſeu Congregationis communia: vnum Oxoniæ, quod Aula Gloceſtrenſis hodie vocatur, fundata à D. Ioãne Giffordio Barrone de Brimfeld, cuius fundationis acta habétur in append., nu. 45. Alterum Cantabrigiæ quod vocabatur Collegium monachorum; poſteà ab Eduardo Stafford Buckinghamiæ Duce ſplendidius ædificatum, vocatum eſt aliquanto tempore Collegium Buckingamicum, donec ipſo Duce iuſſu Regis Henrici 8. Securi percuſſo, deſijt illa appellatio; Manſit tamen in monachorum poſſeſſione, donec ab eodem Rege, omnia monaſteria religioſorum fuere ſuppreſſa. Vtriuſque Collegij fit mentio celebris in actis capitulorum generalium, quæ habentur in appendice; & habebant Priorem à collegijs ipſis per ſuffragia eligendum, & à præſide capituli confirmandum. Huc omnia monaſteria, præter Albanenſe, & Dunelmenſe (quæ ſua ſeparatim ſibi collegia parauerant) tenebantur monachos ſtudiorum cauſa mittere, vt ita Lateranenſi Concilio, & Benedictinę conſtitutioni ſatisfacerent: inueniturque in actibus capitularibus aliquoties memoria mulctarum quas Pręſides iniunxerunt Abbatibus hoc inſtitutum negligentibus.

§. 4. *Emolumenta ex Congregatione in rempublicam emanantia.*

ET hæc quidem fuit facies Congregationis Anglię Benedictinorum, per trecentos annos; hæc potentia & amplitudo: quæ tanta fuit, vt computatis omnium aliorum ordinum monaſticorum, ſiue etiam Congregationum reditibus annuis, ſola Nigrorum Congregatio tantum inueniatur poſſediſſe, quantum fere omnes reliquæ. Fidem faciet huic aſſertioni, author qui Auguſtinenſis Abbatiæ ſcripſit hiſtoriam, Spina, ſiue Thornæus, quem antea aliquoties laudauimus. Is enim narrat in conuiuio Abbatialis inſtallationis D. Rodulphi de Borne, quæ ad annum 1309. contigit, excepta fuiſſe in ipſo monaſterio vltra ſex millia conuiuarum; ferculis lautis numero ipſi abundè ſufficientibus. Rurſum, ad annum 1375. particulatim

T

culatim recenſens expenſas pecunias in confirmatione electionis Michaelis Abbatis S. Auguſtini oſtendit in miniſtros Pontificios & Regios, tantummodo, pro literarum ſeu diplomatum expeditione impenſas fuiſſe mille libras Sterlingas, quę ſumma tunc temporis tanta erat quanta nunc ſex millia earundem librarum vix æquarent; Vnde addit idem author hoc epiphonema: *Iſto negotio ſic vtcumque perfecto, monaſterium petijt electus, Eccleſiam ſibi commiſſam gubernando: qui à conuentu proceſſionaliter eſt receptus die S. Wilfridi Epiſcopi, in feria ſexta & eſt inſtallatus: & quod antea in ſuis negotijs ſumptuoſis expenſis ſatis fuiſſet copioſus, nunc ſuæ prudentiæ iniuria oſtendens, ſolus ipſe cum ſolo Conuentu ſauienter expenſis parcis feſtum inſtallationis ſuæ in refectorio celebrauit.* Sed de diuitijs & amplitudine temporali non eſt opus amplius dicere: quæ potius inuidiam, & poſtea etiam ruinam ipſis monaſterijs creauit, dum cupiditati Regiæ orexin excitauerit, vt omnia penitus ſupprimerentur, quaſi magnum crimen fuiſſet, abundare diuitijs, vnde & cultus Dei glorioſe celebrari, & reipublicæ neceſſitatibus ſæpius ſubueniri, & pauperum ac indigorum eleemoſynis copioſiſſimè diſtribui conſueuiſſent. De alijs potius dicamus emolumentis, quæ ab hac Congregatione in Rempublicam Chriſtianam, præſertim Angliæ noſtræ redundarunt.

Ante Lateranenſe Concilium.

Et quidem quam excellentes in Eccleſia Catholica fructus protulerit in ſtatu ætatu priorum, quando nondum exorta religioſorum multitudine, Congregationum, (vt nunc intelliguntur) nec vſus fuit vllus, nec neceſſitas; cum omnes in Occidente monachi vnius eſſent regulæ, & vnius moris, (prout nunc in Græcia eſſe prohibentur) ac proinde totus ordo in vnaquaque prouincia quandam ſpeciem Congregationis habebat, quemadmodum nunc totus ordo Dominicanorum aut Franciſcanorum in ſingulis regnis, ſeu Principatibus totidem facit prouinciales Congregationes; Reuerendus Pater Eduardus Mathew commonachus noſter & ſãctæ Cõgregationis noſtrę olim, dũ adhuc in viuis eſſet, definitor in trophæorũ libro demonſtrauit. Quem librum, quam immerito quidam tenebrio impugnauerit, conficto ſibi quæſtionis ſtatu, quem nemo defendendum aſſumpſerat, & accepto nomine Congregationis in eo rigore, quem author libri trophæorum ſibi non propoſuerat; inferius (deo donante) clariſſimè patefaciemus.

Poſt Lateranẽſe Concilium

Quæ vero emolumenta protulerit eadem Congregatio, in ſtatu quem habuit à Concilio Lateranenſi, poſtquam in omni rigore veram Congregationum moderuarum formam & naturam induiſſet, paucis verbis hic ad gloriam Dei, & ordinis decus delibabimus: integram eiuſce rei demonſtrationem hiſtoriæ noſtræ monaſticæ latius deducendam relinquentes. Et quidem illa communia, & cuiuis obuia non dicemus, quatuor Ordini noſtro fuiſſe in Anglia præ alijs ordinibus peculiaria, quæ non ſine cauſa ipſum Eccleſiæ Dei reddiderint, maxime venerabilem; maieſtas diuinorum officiorum, tanta & tam ſolemnis, quãtam nulla alia religio exercere conſueuerat; quæ propterea maximam in populo excitaret deuotionem; Effuſa prætetea, & admirabilis hoſpitalitas, & eleemoſynarum copia in pauperes omnis generis, præcipue literatos, & ſecretos, ſiue eos, qui pudore præpediti, ſuarum non auderent alijs patefacere indigentiam; quorum neceſſitatibus ſubleuandis ordo noſter quaſi communem theſaurum exhibebat: vnde non mirum ſi ingens populi amor in ordinem acceſſus fuerit, à quo tanta pauperibus ſubſidia prouenire quotidie oculis ſuis perſpiciebat. Tum deinde clauſura regularis monachorum, qui non videbantur in ſæculo, niſi quando aut monaſteriorum vrgentia negotia, aut proximorum, vel clientium magna vtilitas alicuius monachi operam poſtulabat: vnde admiratio quædam & veneratio ordini in animis omnium oriebatur; ſiquidem ea tantum admiramur quæ rara ſunt & in oculos noſtros crebro non incurrunt. Tandem præclara literatura & doctrina Prælatorum, & monachorum etiam inferiorum in omni pene monaſterio; quæ ſummam ordini peperit apud Reges principeſque authoritatem: & non parum etiam Eccleſiæ contra hæreticos profuit, tam ad eorum conuictionem, quam ad fidelium catholicorum ædificationem.

Cætera igitur omnia lectori relinquentes iudicanda, quartum hoc duntaxat chariſsimæ Congregationis, quia nonnulli ſunt qui nec credunt ipſi, nec alios libenter credere permittunt; non noſtris, ſed aliorum authorum verbis in parte demonſtrabimus, & quidem talium de quibus nec ſuſpicio poteſt vlla eſſe, quod ordini voluerint adulari; nec vlla probabilitas quod ea in re potuerint falli. Fuerunt autem tria inſignia tempora calamitoſis nota tribulationibus, in quibus ordinis noſtri Congregationiſque virtus enituit: quam ſperamus lectores eo libentius cognituros, quod non ſimus cum alijs vllis comparationem inituri aut noſtros aliorum ſtatuum hominibus eruditionis aut conſtantiæ catholicæ laude prælaturi, ſed tantum ſimpliciter & ſynceriter ex fide dignis relatoribus oſtenſuri, in ijs temporibus, quibus maxime opus fuit Eccleſiæ animoſis confeſſoribus, & doctoribus eruditis, inter reliquos

liquos Cleri & aliorum ordinum fideliſſimos pugiles, etiam Congregationis noſtræ homines in extremis non conſtitiſſe.

Tēporibus VVicleuianis.

Primum tempus fuit Wicleuianum, quando nimirum ſæculari doctrina turgidus, & nobilium quorundam fultus potentia, aut palam applaudentium, aut clam fauentiū hæreſiarcha peſſimus Wicleffus, ſua contra Eccleſiæ catholicæ fidem venena euomuit. In hanc enim certamen etiam zelo diuino inflammati quamplurimi doctiſſimi viri ſtrinxerūt linguā, & ſtylum, & perfidi hoſtis perniciosa dogmata, ne latius ſerperent, nobiliaque etiam & vitalia Eccleſiæ membra inficerent prohibuerunt. Inter quos etiam ex noſtra Congregatione multi excellenti eruditione viri ſeſe pro muro fidei catholicę contra hoſtis tela oppoſuerunt: quorum aliquos vir eloquentiſſimus Doctor Ioannes Pitſius tomo primo relationum hiſtoricarum de rebus Anglicis enumerat: cui authori eo maior adhibenda eſt fides, quod ea quæ de his temporibus ſcribit, ex duobus teſtibus, diuerſæ farinæ, ſed quos in ſuo quemque genere nemo recuſabit, excerpſit. Eorum vnus eſt Lelandus, antiquarius diligentiſſimus, & ab omnibus propter peritiam & veracitatem laudatus: etſi nonnunquam ſynceriorem affectum erga res aliquas controuerſas inter nos & hæreticos deſideres. Alter eſt Ioannes Balæus, obſcœnus quidem & mendaciſſimus ſcriptor; ſed cuius teſtimonium per antiheſin acceptum, eſt fide dignum; ſic nempe, vt quos ipſe tanquam præcipuos Wiclefi aduerſarios & impugnatores peſſimis lacerat conuitijs: eos catholicus lector ſecurè intelligat ſummis ornandos eſſe præconijs. Et Lelandum quidem nondum editum viderunt docti: habetur tamen in Anglia manuſcriptus, in quo omnia fere Balæi (demptis conuitijs & opprobrijs) habentur annotamenta, quæ ille de illuſtribus Angliæ ſcriptoribus ingenti rapſodia conſarcinauit. Ea autem omnia quæ ex Lelando ſæpe verbatim & nominatim citat Balæus, cum centurijs & elogijs Doctoris Pitſij comparantes, inuenimus per omnia fideliter in bono per vtriſſimam & veracem antiphraſim accepta conſentire.

Simon Lāghā Archie. Cātuarienſis, ex monacho VVeſtmonaſt. Cardinalis,

Et primo quidem loco, tanquam vexilliferum aliorum omnium, qui contra Wicleuum arma ſumpſerunt, producere debemus Simonem de Langham Archiepiſcopum Cantuarienſem, circa annum 1366. factum: de quo primum audiamus, Parkeri Pſeudoepiſcopi Cantua„rienſis teſtimonium in antiquitatibus Britannicis. Monachus hic primo (*inquit*) Weſtmo„naſterienſis, deinde Prior, ac demum Abbas fuit. Quo etiam tempore Regi intimus totius „Theſauri ærarij, Regiorumque redituum cuſtodiam & quæſturam habuit. A Weſtmona„ſterienſi deinde cœnobio ad Londinenſem Epiſcopatum adductus eſt; ſed ilico Elienſi (e„piſcopatu) per mortem Thomę de Lild vacante, Regis & Papę gratia eo tanquam ad pin„guiorem prouinciam migrauit. Ab eaque, vt diximus, Papæ prouiſione deductus, pallium „à Bathonienſi Epiſcopo, quarto Nouembris in capella S. Stephani Weſtmonaſterij acce„pit, deinde Cantuariæ in feſto annunciationis beatæ Mariæ inthronizatus eſt. Hic Ar„chiepiſcopus in tota vita, omnibuſque, quæ geſſit muneribus non minus prouidus atque „ſagax, quam beneficus ac liberalis fuit. *Et poſtea:* Quod antecedentibus & ſubſequentibus „temporibus in vſu plærumque fuit, Archiepiſcopus Cantuarienſis, ſimul, & Cancellarius „erat. *Deinde iterum poſt pauca:* Orta inter eum & ſcholares Cantuarienſis collegij ab ante„ceſſore ſuo Simone Iſlip extructi controuerſia: Archiepiſcopus enim fructus Rectoriæ de „Pagham ad illud collegium (nutriendum) à Simone Iſlip conceſſæ ſequeſtrauit: à qua „ſequeſtratione à ſcholaribus ad Papam appellatum eſt: ſed Archiepiſcopus appellationi „non concedens Ioannem Radinghal monachum Cantuarienſem ſcholaribus durante be„neplacito præpoſuit, quem etiam eirò domum reuocauit, aliumque monachum Cantua„rienſem, Henricum Woodhill, collegio præfecit. Hic rem ſtrenue ex animo & ſententia „Simonis Langham Archiepiſcopi geſſit: cuius hic fuit conatus vt ſæcularibus eiectis cleri„cis introduceretur monachi. In eorum collegio educatus eſt Ioannes Wicliffe, de quo „deinceps plura dicenda ſunt. Is ſumma ope monachis reſtitit: ſed Archiepiſcopi potentia, „& Papæ, ad quem appellatum erat, gratia, monachi ſuperiores in cauſa fuerunt, quibus ſæ„culares clerici cedere coacti ſunt. His geſtis Vrbanus Papa Cantuarienſem Archiepiſco„pum Simonem Langham Romæ titulo ſancti Sixti Cardinalem creauit: quo audito permo„tus Rex, prædia Archiepiſcopatus tanquam vacantis in ſuam poteſtatem recepit. At Ar„chiepiſcopus nihilo turbatus, ægrè tandem à Rege impetrata Romam proficiſcendi licen„tia, ſuo famulatu deſtitutus, Archiepiſcopatus inſignibus exutus omnique iuriſdictione „Priori & conuentui Cantuarienſi di[illegible]miſſa, ad Pontificem properauit. Ibi ſuſcepto Cardi„nalatu in maxima Papæ Romanęque curiæ gratia vixit, poſteaque à Gregorio Papa duo„decimo Præneſtinus Epiſcopus creatus eſt. Eiuſdem in Weſtmonaſterienſe cœnobium in„exhauſta extitit & profuſa liberalitas: in quo ſimul atque Abbas fuiſſet, quæcumque mo-

„nachus aut Prior ante comparauerat, conſumpſit; in ipſo primo ingreſſu æs alienum Ec-
„cleſiæ Weſtmonaſterienſis quod ab anteceſſoribus ſuis contractũ erat, & ad ſummam dua-
„rum millium & ducentarum marcarum creuerat, diſſoluit. Grandem inſuper pecuniam
„quam monachi mercatoribus ſigillatim debebant, ſoluit: Quos vt filios ſemper fouit, mo-
„naſterioque continuit, nihil ab his vnquam ad ſe priuatim abduxit, ſed vt eorum
„poſſeſſiones augeret, de ſuo conceſſit. Deinde cum Regis eſſet Theſaurarius & Can-
„cellarius permultis comparatis prædijs illud cœnobium locupletauit. Ex Anglia diſce-
„dens libros 830. libris, cappaſque & veſtimenta 437. libris æſtimata, eidem monaſterio
„donauit. Moriens etiam omnia ſua nomina atque debita, tum vaſa aurea atque argentea,
„legauit. Debitorum ſumma MMM. CM. LIIII. libr. in inuentarijs deſcrip-
„ta fuit; vaſa vero MM. DCC. libr. æſtimata ſunt. Præterea Cardinalis Car-
„thuſianorum cœnobium Auinioni condidit, & ad conuentum Weſtmonaſterien-
„ſem mille marcas miſit ad annuum reditum quadraginta marcarum comparandum, ad
„augendas portiones quatuor monachorũ, qui perpetuas miſſas pro ſe & parentibus cele-
„brarent. Pecuniæ ſumma, quæ ex huius beneficentia ad Weſtmonaſterienſe cœnobiũ per-
„uenit, exiſtimatur fuiſſe octoginta librarum millium. Hæc Parkerus. Sed Godwinus in ca-
talogo, ait, fuiſſe librarum decem millium & octingentarum. Qui etiam de Wicleuo hæc
„habet: Inter alios (*e Collegio Cantuarienſi*) electos numeratur Ioannes Wicleuus, qui
„ſumma Dei prouidentia hac tanta iniuria irritatus, in illorum vitijs oculos eo libentius de-
„figens, reformationis viam inter primos & perſpexit, & ingreſſus eſt. Hæc iſti de Simone
noſtro teſtantur: ſed cauſam controuerſiæ callide reticuerunt: nam cum Simon Iſlep ita col-
legium illud ædificauerat ſtudioſis, vt tamen Præfectus illius ſemper monachus exiſteret,
Wicleuus factione ſuorum præfecturam illam inuaſit: à qua cum Pontificis decreto, ad quem
ab Archiepiſcopo appellauerat, inſpecta fundatoris voluntate iuſſus fuerit remoueri, aperte
in Eccleſiam arma induit: ſic reuera ſeipſum hæreticum demonſtrans: nam (vt ait Auguſti-
nus lib. de vtilitate credendi ad Honoratum cap. 1.) *Hæreticus eſt, qui alicuius temporalis com-
modi, & maxime gloriæ principatuſque ſui cauſa, falſas ac nouas opiniones vel gignit, vel ſequitur.*
Hæreticus ergo Wicleuus, qui præfectura, quam iniuſte ambiuit, & arrogauit, excidens,
adeo in vindictam exarſit, vt propterea magiſter nouarum hæreſum (quas iſti reformatio-
nis viam appellant) exiſteret. Sed noſter hic Archiepiſcopus ex vngue (quod aiunt)
leonem & ex cauda draconem agnoſcens: iam tum illius ferox ingenium præuidit, & ne diu-
tius maiori damno venena ſua occultando noceret potentius, detexit vt caueretur.
Quam eius prouidentiam, ſi reliqui Epiſcopi diligentius fuiſſent æmulati; nec impediuiſſet
Ioannis Lancaſtrij ſequaciumque illius in clerum inuidia; certe Wicleuica anguina ſoboles
in ipſo (quod aiunt) ouo fuiſſet extincta.

Sed cum iam principum potentia fretus hæreſiarcha cœpiſſet palam contra religionis ca-
tholicæ ſanctiſſima decreta inſurgere; tunc à noſtris etiam monachis validiſſimos ſenſit antago-
niſtas. Fuit enim circa annum Domini 1370 de Abbatia cathedrali Nordouicenſi Gulielmus
Bingham, de quo D. Pitſius hæc habet: Vir pius ingenioſus, & doctus, zelo etiam diuinæ
„gloriæ plenus. Hunc in eo ſane fœlicem merito pronunciarim, quod inter primos inuenius,
„ſi non omninm primus, qui (vt Lelandi verbis vtar) antiquorum rituum obſeruantiſſi-
„mus, Wickleffo nouarum rerum cupido ſe conſtanter oppoſuit. Nam ſaltem inter primos
„erat, qui deprehendit, & alijs detexit peſtilentem hominis doctrinã, eiuſque perfidas ma-
„chinationes ſcripto doctiſſimo libro refutauit. Oxonij contigerunt iſta; nam illic vterque
Gulielmus Binghã Nordouicẽſis. „ſimul ſtudebat; Illic Binghamus perſpicaci oculo vidit lupum venientem, & non fugit, vt
„mercenarius, nec oues prædoni dilaniandas reliquit; ſed, vt bonus paſtor ſtrenue reſtitit,
„& ab inſidiatoris rabie Chriſti gregem, quantum potuit, defendit. Erat vir alioquin mo-
„deſto, quieto, & tranquillo ingenio, conſtanti tamen & veritatis tenaciſſimo. Scripſit igi-
„tur opus omni ſana eruditione refertum contra poſitiones Wicleffi.

„Eodem tempore floruit Vredus Boltonus in Anglia Tranſabrina, vt Lelãdus loq[illegible]
„(*ait D. Pitſius*,) natus, ordinis S. Bened[illegible], monachus Dunelmenſis, vir cuius tum do-
„ctrina, tum pietas ſuo tempore multum illuxit. Alacritate ingenij promptus ad ſtudia, affa-
Vredus Bolton Dunelmẽſis. „bilitatis gratia iucundus ad colloquia, ſuauitate morum aptus ad conciliandam am[illegible]
„denique fœlici naturali indole præclariſque animi dotibus dexter ad omnia. Ab [illegible]
„fratribus vnice dilectus. Abbati etiam, propter magnam, quam de illo conceperat [illegible]
„mitè charus. Concurrente igitur cu[illegible] monachorum amore Abbatis fauore, communi c[illegible]
„ſilio & vnanimi conſenſu, miſſus eſt [illegible] ad ſtudia. Vbi labore, induſtria & in[illegible]
„fœlicitate ad eam doctrinæ perfectionem tãdem peruenit, vt cum eruditiſſimis ſui tem[illegible]

„ris

„ris vitis non immerito conferri potuerit. Infœlicia etiam, in quę incidit, tempora fœlici „hominis ingenio per occupationes peſſimas exercitium dederunt & incrementum. Nam „diuina (vt interpretor) prouidentia, tum florere, & inter viros doctos eminere cœpit, „cùm Ioannes Wicleffus peſtilens errorum ſuorum venenum, & in ſcholis inter doctos „ſpargere, & è ſuggeſto in concionibus imperitę multitudini nequiter propinare, & impu„denter obtrudere ſatagebat. Cui ſe ſtrenuè, conſtanter magnanimiter oppoſuit Vtredus, „& [illegible]e eo tanquam de hoſte publico ſuperato non ſemel triumphauit. Hæc D. Pitſius: eadem[illegible]ue [illegible] rabioſo calamo (verumque tem diſſimulans) fatetur Balęus. Sic integra fama & ab errorum impugnatione celebris, ſub finem regni Edoardi tertij in legatione honoratiſſima Romam miſſus fuit ad Gregorium vndecimũ, ibique peꝛbenigne ſuſceptus, & in pretio habitus, iniunctam ſibi munus ſtrenuè peregiſſe ſcribitur.

Huius ſocius & cooperarius in eadem palęſtra Simon Southraius monachus ordinis S. Benedicti ex cœnobio S. Albani, ſicut Balæus ex Lelãdo refert, præferendus in hoc Ioſepho Pam[illegible] qui nullo ductus fundaměto niſi forſitan quia nigrum monachum fuiſſe legiſſet; „cum inter ſuos Auguſtinianos retulit. De hoc ergo D. Pitſius. Erat Sacrę Theologiæ Do„ctor Oxunienſis. Hunc pietas, doctrina, diuinæque gloriæ zelus celebrem in Anglia red„diderunt. Cum per id tempus Wicleuus errores ſuos ſpargere inciperet, hic omni, qua „potuit ratione illi obſtitit, & communicato conſilio cum quodam Dunelmenſis cœnobij „mon[illegible] Doctore etiam Oxonienſi, (nimirum Vtredo Bolrouo iam dicto) multum la„borauit & publicis diſputationibus & priuatis colloquijs, & libris tandem ſcriptis contra „præ[illegible]um Wicleffum, vt impiam eius doctrinam refutaret, & ab Eccleſia Christi pericu„lum hæreſis propulſaret. Scripſit igitur in hac Dei & Eccleſiæ cauſa librum vnum contra „W[illegible]ſtas; alium de authoritate Eccleſiæ, & alium de ſacramento altaris. Hæc D. Pitſius. Con[illegible]iu[illegible] huic docto viro magnum ſe feciſſe putauit excucullatus Balęus cum de eo ſic „[illegible] ngui Benedictinorum cucullionum collegio ad Albani fanum monachus bene „p[illegible] ſubtilia paganorum ſtudia Theologici nominis Rabbinatum Oxonij inter ma„giſtros acquiſiuit. Ore rabido ſæuiebat & hic canis atrox, pro tuenda ſua Antichriſti ſu„perbia aduerſus Chriſtum pauperem, in Ioannem Wicleuum Euangelicę doctrinæ reſtau„ratorem [illegible] delitiſſimum pertorriter latrans. Arguebat nimirum ille ex magiſtro ac præcep„tore [illegible] Ariſtotele, magnæ meretricis etiam inebriatus poculo immaculatam filij Dei „[illegible] ad hominum ſalutem non ſufficere, ſine ſuperadditis Romani Pharaonis decretis atque decretalibus &c. Volumus enim ſemel iſtius verba adferre, vt modeſtus lector iudicet, quantis laudibus tenera attolli mereatur, quem iſte rabidus ſcurra tot maledictis quæ virum grauem proferre dedeceret, proſcidit.

Audiamus eundẽ de Ioanne Welsio (forſitã enim hoſtis acerrimi teſtimoniũ maioris erit „fidei, quã amici præconiũ.) Hic ergo Rameſienſis cœnobij (*inquit Balæus*) quod à diuitijs „cognomen accepit, monachus, nunc inter ſcriptores noſtros locum ſibi deſignari poſcit nõ „i[illegible] auſtis ille primum ex communi religionis hoſte Ariſtotele profanorum dog„matum [illegible], Theologiſtici doctoratus faſtigiũ Oxonij è Magiſtrorum manibus ſuſce„[illegible] V[illegible] cedrus Libani alte ſuperbiens, contempto humili Dei verbo, ſublimiter glo„riabatur [illegible]erbis mendacij, pijſſimos veritatis aſſertores ferocibus odijs inſectando. Nam „[illegible] e tanquam canis rabidus, friuolis argutijs vehementer in Wicleuum latrabat, „[illegible] ex ſuis ſectatoribus iniquo dente lethaliter mordebat. Plura protulit aculea„[illegible] (*poſt catalogum eorum addit*) Pluraque alia in eos (*Wickuiſtas*) inaniter blate„rabat [illegible] in ſolo monachatu Papiſtico eſſe Chriſtianæ vitæ perfectionem. Claruit ex „[illegible] W[illegible] damnatoribus vnus, anno incarnati Meſſiæ 1382. Hæc impurus iſte Balæus: quæ non immerito per antiphraſim intelligenda agnouit D. Pitſius, ideoque de eodem Welſio dicit: Fuiſſe hæreticorum omnium & præſertim Wiclefi, ſuorumque ſectatorum iuratum hoſtem, & vnum ex illis duodecim qui primi omnium, illum & illius errores damnauerunt.

Eodem tempore floruit Nicolaus Radcliffus ordinis S. Benedicti monachus (*verba ſunt* „D. Pitſij) ad S. Albanum, & ibidem Archidiaconus. Ioannes Lelandus à pijs ſtudijs, & à „pietate ſtudioſa admodum laudat, & quidem non immerito. Nam quicquid ingenio, in„duſtria, doctrina poterat, id omne ad Dei gloriam animarum ſalutem, fidei propugnatio„nem, & hæreſum extirpationem totis viribus applicabat. Et quoniam incidit in illa infœ„licia tempora, quibus hæreſis Wicleffiana cœpit inualeſcere, nullum non mouit lapidem, „vt perfidum illud dogma (ſic loquitur Lelandus) & impium eius progreſſum, perniciosũ„que Reip: Chriſtianæ incrementum impediret. Wicleuum igitur in priuatis colloquijs, in

Simon Southraius Albanenſis.

Ioãnes Wellius Ramſeyẽſis.

Nicolaus Radcliffus Archidiaconus Albanenſis.

„domeſticis exhortationibus, in ſcholaſticis diſputationibus, in publicis concionibus & „tandem in libris ſcriptis, tanquam nouarum doctrinarum inuentorem, antiquarum deſer„torem, veritatis oppugnatorem, mendaciorum artificem & fabricatorem, inimicum cru„cis Christi, & Eccleſiæ iuratum & publicum hoſtem, ſemper inſectabatur. Scripſit contrà eum doctiſſimos dialogos de ſanctiſſima Euchariſtia, quod opus inſcripſit *Viaticum animæ ſalubre* &c. Balæus dialogos illos in quibus interloquutores erant Nicolaus & Petrus, à Wicleuo in diuerſis opuſculis citari aſſerit, perſonaſque dialogi ab eodem canes nigrum, atque album vocatos ſcribit, quod Nicolaus iſte niger eſſet monachus, & alter Petrus lacteus eſſet Carmelita. *Claruit* (inquit) *eius loci* (S. Albani) *Archidiaconus ſub Epiſcopo Londinenſi* (de Archidiaconatus officio intellige nam monaſterium erat exemptæ iuriſdictionis) *anno ſalutis humanæ 1390. regnante in Anglia Richardo ſecundo, frequenti declamatione Wicleuum damnans, & in cœnobio demum obijt.*

Et ita ſatis opinamur fidelibus teſtimonijs demonſtratum, Wicleffianam hæreſim in ſuis exordijs à monachis Congregationis noſtræ inter primos fortiſſimè fuiſſe oppugnatam: nam de alijs in omni genere doctrinæ ſcriptoribus eiuſdem Congregationis cathalogum texere ſuperfluum duximus, cum id abundantiſſime præſtiterit idem D. Pitſius, ex quo iſta ſolum ad fidem faciendam noſtræ contra hæreticos tunc temporis emergentes diligentiæ produximus. Duo tamen ornamenta Congregationis præcipua piaculum ſit omittere, quæ apud eundem D. Pitſium habentur: cui conformia de eiſdem (lad ſuo tamen maledico ſtylo) ſcribit Balæus, & alij quorum ſcripta legimus, & ex quibus ſummatim deſcribemus; Primus eorum ſit Richardus Epiſcopus Dunelmenſis dictus Philobiblos: quem deſcribemus verbis D. Pitſij: Ricardus Angaruillus (*inquit*) natione Anglus, Patria Suffolcienſis, ciuitate S. Ed„mundi Burienſis, vnde & de Bury cognominati ſolet, ex monacho Dunelmenſi ordinis S „Benedicti factus eſt primum Regis Eduardi tertij Cancellarius; deinde anno Domini 1333. „Epiſcopus Dunelmenſis. Vir qui cum multa pietate coniunctam habuit ſingularem do„ctrinam. Videtur fuiſſe ſacræ Theologiæ doctor Oxonenſis. Nam ibi, teſte Ioanne Roſſo „Warwicenſi annis multis ſtuduit, & ad ſummam tum in ſacris, tum in profanis literis per„uenit cognitionem. Inter fautores bonarum artiũ & literatorum hominũ ætate ſua primas „obtinuit. Plæriſque doctis per illa tempora cognitus & dilectus, in quibus etiam nõ pau„ci munificentiam eius & magnas largitiones ſunt experti: Mira induſtria & ingentibus ex„penſis in vniuerſitate Oxonienſi gratus alumnus inſignẽ erexit bibliothecam, & in publi„cam ſtudioſorum vtilitatem ſelectiſſimis quibuſque libris copioſè inſtruxit. De cuius Bi„bliothecæ inſtitutione, & miro quem habuit librorum amore ſcripſit opus egregium, „quod in ſuo ſeceſſu Auclandenſi ad finem perduxit die 24. Ianuarij anno ſalutis humanæ „1344. ætatis ſuæ 58. Præſulatus vndecimo, ex quo tẽpore Philobiblos cognominari cœpit „nã opus ipſũ inſcripſit Philobiblon, ſeu de amore librorũ. Hęc D. Pitſius. (Cuius libri exẽplar habemus in noſtra bibliotheca. De huius Richardi patrocinio literatis viris preſtito, Balæus fatetur omniũ fautorẽ fuiſſe literatorũ maximũ, nõ ſecus atq; olim ſub Auguſto Cæſare Mecęnas ille Hetruſcus fuit; Additq; author catalogi Epiſcoporũ Angliæ in ſcripto Anglico, in quibus ſe modeſtiorem longe virtutiſque amantiorem, quam in Latino præſtitit, ſemper domi ſuæ magnum numerum aluiſſe Sacellanorum qui omnes fuere doctrina inſignes, inter quos recenſet Thomam Bradwardinum, poſteà Archiepiſcopum Cantuarienſem (à monachis noſtris ad eam dignitatem bis poſtulatum & electum) Richardum Rodulphi, deinceps Archiepiſcopum Armacanum Gulielmum Burlæum vocatum in ſcholis Doctorem planum, ſeu facilem, Robertum Holcot, R. Killington ſacræ Theologiæ doctores, Ricardum Wenthworth poſtea Londinenſem Epiſcopum, & Gualterum Segraue, poſtea Epiſcopum Ciceſtrenſem. Morem illi fuiſſe ſcribit idem auctor, ſemper in prandio aliquem librum electum à Sacellano diſtinctè legi facere, & magnam partem ſequentis diei (niſi negotia grauia interturbarent) cum ſuis Sacellanis de argumento quod legebatur collationem inſtituere. Erga pauperes fuiſſe munificentiſſimum; per ſingulas ſeptimanas ijs tribuere ſolitum ſeptem quarterias (vt vocant) frumenti in panem redactas, præter ea quę de menſa ſupererant. Eſt autem quarteria octo modiorum ſeu razeriarum menſura. Conſueuiſſe, cum iter faceret in ſua Diœceſi à Nouocaſtro vſque Dunelmum, inter ipſius itineris moram, octoginta florenos, ſiue octo libras Sterlingas indigentibus diſtribuere; à Dunelmo ad Palatium ſuum in Stockton proficiſcentem, quinquaginta florenos; à Dunelmo vero ad Auchatland, ſiue Auckland, quinque marcas (marca Anglis 6. florenos & medium valebat.) A Dunelmo vero vſque Midlaton, quinquaginta florenos, atque ita per quaſdã quaſi ſtationes eleemoſynas

quoque

Ricardus Angeruill. Philobiblos Epiſcopus Dunelmẽſis.

quoque menſuras ibi conſtituerat; quæ ſummæ nunc dierum, decies [illegible] valerent. De erectione autem bibliothecæ Oxonienſis docet eidem author etiam quinque ſtudioſos viros ſumptibus neceſſarijs dotaſſe, qui curam bibliothecę diligentem haberent. Tantum librorum & eruditorum Mecænatem Congregatio noſtra protulit illis temporibus.

Adamum Eſtonium verbis deſcribemus Balæi, quamuis impij, tamen quia hoſtis monachorum maximus fuit, in hoc negotio fidem facturi, præſertim quia videtur D. Pitſius eius verba per paraphraſim reddidiſſe: hic igitur de eo ſic ſcribit. Adamus Eſton Benedictinæ profeſſionis Ventæ Icenorum ſeu Nordouici monachus, & Oxonienſis Academiæ doctor, ex ſingularibus Dei donis in noſtro cathalogo locum petit illuſtrem. Licet hic tenui ſit natus parentela, vir tamen facundiæ & ſolidæ eruditionis fuit: rum præterea tam exactus philoſophus, vt ad omne diſciplinarum genus aptiſſimus videretur. Erat ille præter alias linguas. Hebraicè, Græcè, & Latinè peritus, quod ea ætate pro miraculo haberi poterat. Hanc illi linguarum ac ſcientiarum virtutem non educatio, aut natura ipſa, ſed inſignis quidam labor & diligentia attularunt. Vnde Romam vocatus à Gregorio XI. fit eius Eccleſiæ presbyter Cardinalis tituli S. Ceciliæ. Circa annum vero a Chriſti natiui: ate 380. ſub Vrbano 6. qui Gregorio ſucceſſit, incommoda ſuſtinuit multa. Et vt Theodoricus à Niem in primo libro de ſchiſmate cap. 57. teſtatur, Genuæ cum alijs Pontifex captiuum illum reliquit. Poſtea tamen ad petitionem Richardi Anglorum Regis, & monachorum qui pro eo ſcripſerant, è carcere dimiſſus, ſed non liberatus, priuatam atque pauperem duxit vitam, vſque ad Bonifacium IX. qui in ſtatum priſtinum ipſum tandem reſtituit. Plura Adamus ſcriptis commendauit, ſcilicet Latina: De communicatione idiomatum. De ſua calamitate. De poteſtate Eccleſiæ. De electione Pontificis. Defenſorium Eccleſiæ. Perfectionem vitæ ſpiritualis. Modum conferendi beneficia. Formam procedendi contra hæreticos. Opus vitæ contra hęreticos. Dialogum Regis & Epiſcopi. De diuerſitate tranſlationum. De veritate Catholica Græcè. Meteora Ariſtotelis ex Græco Hebraica vero [illegible]us: Alphabetum Iudæorum Hebraicè. Textum Hebraicum bibliorum. Poſtillam Hebraicam. Pſaltorium Hebraicum. Expoſitionem Leuitici. Hebraica Sarraceni. [illegible] ica Salomonis Iarchi. Et alia plura habuiſſe ac ſcripſiſſe dicitur. Claruit anno à Chriſti ſeruatoris aduentu in carnem 1390. in Anglia regnante Ricardo eius nominis ſecundo: & fertur totum vetus teſtamentum ab Hebræo in Latinum illis diebus tranſtuliſſe.

Adamus Eſton Cardinalis monachus Nordouicēſis.

Hæc Balæus, cuius teſtimonium credibile nimis eſt contra ſeipſum, & hæreſim ſuam, cum virum tantum Congregationis noſtræ decus inſigne collaudet tam excellenti præconio, quem non diffitetur ſectariorum hoſtem acerrimum, & Romanæ Eccleſiæ obſeruantiſſimum fuiſſe.

Intercepterabitur Godwinus Balæi verba de ſcriptis Adami Cardinalis: ſic enim de illo ſcribit. Multa ſcripſit, vtpote uir egregiè eruditus, ſapiens, in rebus gerendis dexteritatis eximiæ, & linguæ iam Græcæ. quam Hebraicæ (quod in illo æuo mireris) apprimè peritus. Quapropter ob dotes animi ſingulares & merita ſua, ſine vllo gratiæ reſpectu, Cardinalis creatus eſt Sanctæ Cæciliæ. Et poſtea Volumina reliquit à ſe conſcripta pluſquam viginti, quorum pars maxima, vel Hebræa lingua exarata ſunt, vel tranſlationes fuerunt alienorum operum ex Hebræa in Latinam linguam, vel ſaltem de lingua Hebræa conſcripta ſunt. Inter cętera vero, ſi taceam officium viſitationis B. Virginis ab eo compoſitum, metuo ne ſuccenſeant mihi Pontificij noſtri. Hæc Godwinus, ex quo intellige quantæ diligentiæ vir fuerit, qui ſua manu adhuc monachus Biblia Hebræa, & gloſſam Salomonis Iarchi Hebræam deſcripſerit; quantæ eruditionis, qui alia opuſcula à Balæo citata in Hebræa Græcaque lingua compoſuerit; quæ niſi eius opera fuiſſe cognouiſſent, nunquam certe illi tantum laudis attribuiſſent, qui paſſim noſtris, (vt pute quibus in fidei ſimplicitate ſatis fuit Hieronymū Hebraicè, quod ſufficit Chriſtianis, ſciuiſſe) Hebrææ linguæ ignorantiā; paſſim monachis otioſitatem & ignauiam ſoliti ſunt obijcere. Et illa ſane maxima laus eſt, huius monachi noſtri, (primum fortaſſis poſt Hieronymi tempora) totius Canonis Hebraici libros de Hebræa in Latinam linguam vertiſſe.

§. 6. *De temporibus Henrici octaui.*

ATque hæc de inſigni Congregationis noſtræ fructu contra hæreſes & ſectarios temporibus Wicleuianis, paulo poſtquam per Benedictinæ conſtitutionis diſpoſitionem, duæ prouinciæ Benedictinorum in vnam redactæ ſunt. Nunc de eiuſdem Congregationis agonibus certaminiuuſque ſub duriſſimis Henrici octaui temporibus, quando vna cum publica

blica fidei Ca[illegible] profeſſione etiam Congregatio noſtra quodammodo expiraoit, pauca dicamus, [illegible] non noſtris, ſed verbis maximi viri, Nicolai Sanderi, in lib. 1. de ſchiſmate Anglicano. Neque grauiorem teſtem, nec veraciorem laudatorem potoimus ſuſcitare, nec pulchriorem exornationem nos ipſi valemos concinnare. Poſtquam igitur infame inſtrumentum retuliſſet Sanderus, à Rege Henrico excogitatum, quod à monachis omnibus ſubſcribi per minas & terrores conabatur, nec tamẽ obtinere potuerat, quo inſtrumento monachatus condemnatio, & bonorum monaſteriorum in manus regias reſignatio continebatur, hanc de noſtris ſubnectit, lectu digniſſimam hiſtoriam.

Martyriũ Abbatũ, & monachorũ.

„Sed cum his artibus res admodum non ſuccederet, aperta vi agi cœptum eſt ad de„cimum enim octauum calendas Decembris, Ricardus Vitingus Glaſtoniæ, & Hugo Fe„ringdonus Redingi, Abbates ordinis S. Benedicti vna cum duobus presbyteris, Ruggo & „Onione; ipſis autem calendis Decembris Ioannes Becus Abbas Colceſtrenſis (*eiuſdem or„dinis, vt patet infra ex catalogo Abbatum capituli noſtri in Appendice*) eo quod huic mona„chorum libello ſupplici ab Henrico deſignato ſubſcribere nollent, variis in locis marty„rij coronam aſſequuti ſunt. Vt autem intelligatur, quam viam Henricus tenuerit in hac „cauſa proſequenda, quæ etiam fuerit eo tempore monaſteriorum ac Abbatum in Anglia „conditio; nonnulla ſunt adiicienda de Vitingo Glaſconienſi, quem loco primo po„ſuimus.

Glaſtoniæ antiquitas

„Glaſtonia locus eſt in Occidentali Angliæ parte, qui tam traditione perpetua, quam „antiquiſſimorum ſcriptorũ authoritate, is eſſe creditur, quem Ioſephus ab Arimathia, qui „Chriſtum ſepeliuit, Iudæorum perſequutionibus, Iudæa electus, ſub Nerone imperatore „in Britanniam cum multis ſocijs delatus, ab Aruirago Britannorum Rege obtinuit, in quo „ſacellum Deo cæli conderet, anno Chriſti quinquageſimo: ita enim Gildas Britannus „ſcriptor Chriſtianus, qui propter excellentem eruditionem Sapiens cognominatur, ante „mille fere & centum annos memoriæ prodidit, & omnes deinde Anglorum annales con„firmant. Hunc locum poſteà Lucius Britannorum rex baptiſmo Chriſti imbutus auxit, „& Inas Weſt-Anglorum princeps potentiſſimus ſimul ac ſanctiſſimus, qui primus Angliæ „regnum vectigale Pontifici Romano fecit, circa annum Domini ſeptingenteſimum & „quadrageſimum, magnificum cœnobium ibidem conſtruxit: quod plurimi deinceps An„glorum reges tam opibus, quam priuilegijs ornare ſtuduerunt, locum illum primorum „ſanctorum terram appellantes.

Vitingus Glaſtoniæ.

„Huius cœnobij Abbas erat Vitingus, vir & propter ætatem ferè decrepitam Veneran„dus, & propter vitæ religioſæ moderationem, in ſumma etiam rerum temporalium af„fluentia conſeruatam, planè admirabilis. Id enim adhuc retinuerat Anglia, vt licet cœno„bia opulentiſſima eſſent, non tamen niſi à monachis gubernarentur. Omnes etiam reli„gioſi communiter viuebant, diligentiſſimè choro vacabant; nec niſi rariſſimè clauſtro„rum ſepta egrediebantur. Vitingus igitur cum Abbas eſſet, Monaſterium integrum ac „clauſum centum plus minus religioſorum habebat: ædibus vero ſeparatis ac locis ſubiecti„onis, pro Abbatum conſuetudine, ad trecentos domeſticos ſuſtentabat: atque in ijs multos „nobilium filios. Plurimos præterea ad litterarum ſtudia, in Academijs alebat. Hoſpitalita„tem in omnes peregrinos exercebat quoſcumque ex cauſa tranſeuntes: ita vt quingentos „aliquando, eoſque equites, eodem tempore reciperet. Quartis ac ſextis ferijs eleemoſy„nas amplas certaſque pauperibus vndique ex vicinis pagis concurrentibus diſtribuebat. „Atque hæc etiam fuerat aliorum ferè Angliæ cœnobiorum, ac Abbatum di[illegible]orum „conſuetudo.

Notãda verba viri magni, pro pietate, ordinis S. Benedicti.

„Cum igitur miniſtri regij, qui monaſteria obibant, Henricum admonuiſſent, Vitingum „adduci non poſſe vt inſtrumento à rege propoſito aſſenſum præberet: reſponſum accepe„runt, vt ſtatim eum Londini ſiſterent; nec prohiberent quo minus honeſto ſatis comitatu „pro ſua dignitate vteretur; viderent tamen ne quicquam de rebus monaſterij diſponeret: „denique & eques quidam autatus, qui familiæ eius præerat, quemque miniſtri Regis iam „ad partes ſuas traxerant, velut ad itineris ſolatium comes ei adiungeretur, reuera autem „cuſtos eſſet & explorator. Londini cum eſſet, Regis conſiliarij multis com[illegible] ſene agentes, „non exiſtimaruot, cum ex præfecto domus eius intellexiſſent, obſtinato eum animo ſta„tuiſſe libello illi ſupplici nunquam ſubſcribere; Rex autem videri oolebat hoc à quoquam „vi exigere. Etiam perſcrutatis Vitingi ſcrinijs, libellum quendam contra diuortium „ſcriptum repererat, inſcio Vitingo ab ipſis perſcrutatoribus illatum: quẽ ſatis eſſe ad [illegible]„tis prætextum exiſtimabat. Itaque leuiter obiurgatus, & nonnulla parte comitatus ſui ex„utus (equitibus enim centum circiter & viginti ſtipatus venerat) Londino di[illegible]„

Vitingi in fide conſtãtia

volun-

„voluntatem Regis domi expectaturus.

„Cum autem ad ciuitatem Wellenſem perueniſſet, quæ quinque paſſuum millibus Glaſconia abeſt, intellexit nobilium conuentum ibidem haberi, ſeque vocari vt adeſſet. Acceſſit ſtatim, & curiam ingreſſus, locum ſuum inter primos accepturus aſcendebat: cum ecce præconis voce iubetur ſubſellia tenere, ac de perduellionis criminibus obijciendis cauſam dicere. Mirari ſenex ac reſpectare, dominoſque præfectum quid rei eſſet, rogare: ille, vt erat edoctus, bono animo eum eſſe iubet, & in aurem, hæc tantum pro forma ad terrorem fieri inſuſurrauit. Paulo poſt Vintingus damnatus, & Glaſconiam dimiſſus eſt: nihil minus tamen cogitans, quam tam celerem ſibi inſtare vitæ exitum. Ad monaſterij autem mœnia cum appropinquaret, oblatus eſt ſacerdos, qui in ipſa lectica confeſſionem audiret, eadem enim illa hora moriendum ei eſſe affirmabant. Rogare ſenex multis cum lachrymis, vt vnus vel alter dies ad mortis præparationem ei concederetur, vel ſaltem vt monaſterium ingreſſus, monachorum ſuorum cœtui ſe commendaret ac valediceret; ſed neutrum impetrabat; lectica enim deturbatus, ac crati vimineæ impoſitus, ad montis editi cacumen qui monaſterio imminet, terra pertrahebatur: vbi monachali in habitu ſuſpenſus, & quatuor in partes diſſectus eſt, eodem, quo ſupra annotauimus, die. Eius martyrium.

„Percuſſo paſtore facile diſpergebantur oues: nec poſt horum trium Abbatum occiſionem reperti ſunt multi religioſi, qui Regis tyrannidi ſe opponerent. Henricus igitur tanquam victor omnia inuaſit, deiecit, vaſtauit, ac demolitus eſt: poſſeſſiones autem, annuoſque cœnobiorum reditus, ne vnquam poſtea reperi, aut à quoquam ſuorum ſucceſſorum principum, Eccleſiæ Chriſti reſtitui poſſent, vniuerſos fere nobilitati diſtribuit, nonnullos alijs cenſibus ac redditibus, nonnullos pecunia numerata commutans; Catholicoſque etiam inuitos cogebat, vt ſpolia hæc Eccleſiaſtica emerent, quo vel ſic eos ad ſceleris ſui defenſionem obligaret. Atque hic finis fuit monaſteriorum ac monachorum in Anglia, poſt mille fere annos, quam illi ad eam inſulã Chriſtianam fidem attulerant, & cum eadem creuerant, omniumque Regũm munificentia aucti fuerant. Henricus autem, vt exultaret in rebus peſſimis, & de peccato ſuo gloriaretur, præcepit Epiſcopis cæteriſque Eccleſiaſticis, vt omnibus ad populum concionibus Angliæ monachorum eiectionem gratularentur; plebemque docerent, quantum beneficij ex ea re perciperent, quod non ſolum à Pontificis Romani iugo, verum etiam à Monachorum importunitate iam liberi exiſterent; qua de re gratulatio frequens omnibus fere in locis habita eſt. Deſtructio monaſteriorum. Clarè fatetur Benedictinos fuiſſe Angliæ Apoſtolos.

Hæc doctiſſimus Sanderus. E cuius verbis arbitramur ſatis manifeſte elucere, monachorum inertiam aut luxum (vt nonnulli minus humaniter iudicantes loqui ſolent) occaſionem impio regi, non ſubminiſtraſſe, abominandum ſcelus de religione opprimenda excogitandi aut aggrediendi; clariſſime enim Sanderus deſcripſit Abbates & monaſteria ordinis Congregationiſque noſtræ illo tempore communi regularique vita, & chori maieſtate, monachorum numero, hoſpitalitatis laude, & eleemoſynarum ſanctiſſimarum abundantia inſigniter floruiſſe. Nec ſine ſanguine & vulneribus expirare monaſticam perfectionem ſuam paſſi ſunt. Quum nobiliſſimi eorum Abbates & grauiſſimi, cum aliquot Prioribus & preſbyteris martyrio propter conſtantiam fidei fuerint affecti, & multi ex illis ad vltramarina dilapſi monaſteria, multi in propinquorum ædibus ſanctè in profeſſione perſeuerantes calamitati ſuæ ſuperuixerint. Apologeticũ pro monachis ſub Henrico grauia paſſis.

§. 6. Incommoda ex ſuppreßione monaſteriorum in Angliam deriuata.

Est autem operæ pretium animaduertere, quod fuerit iudicium hominum prudentium, etiam Proteſtantium de hac monaſteriorum demolitione, & ſuppreſſione; quam tanto religionis prætextu Henricus Rex patrauit, quaſi Deo ſeruiuiſſet in eo opere, in quo ſuæ duntaxat crudelitati & cupiditati indulſit. Dicat ſuum iudicium liberrimè Camdenus in ſua Britannia p. 117. *Fuerunt etiam regnante Henrico octauo (fas ſit meminiſſe) auitæ pietatis monumenta, ad Dei honorem, fidei Chriſtianæ, bonarumque literarum propagationem, & pauperum ſuſtentationem domus religioſæ, ſcilicet monaſteria, ſiue Abbatiæ & Prioratus numero 645. a quibus cũ Clementis 7. Pontificis permiſſu fuerint ſuppreßæ 40. in gratiam Cardinalis Wolſæi, qui tunc duo collegia, alterum Oxonij, alterum Ipſwichi inchoauerat: ſtatim circa annum 36. Henrici octaui in tempeſtatem Angliæ Eccleſiaſticam quaſi torrens rupto aggere irruit, qui gentis Eccleſiaſticæ partem maximam, orbi repente, & Anglia ingemente, cum pulcherrimis ædificijs funditus proſtrauit. Nam quod Papa Cardinali Rex ſibi cum Parliamenti aßenſu permiſit. Vnde anno 1536. ſingulæ religioſæ ædes* Camdeni verba.

cum

cum facultatibus omnibus, quæ in reditibus annuis ducentas libras, vel minus habuerunt, numeroque
erant. 376. regi fuerunt conceſſæ. Et anno inſequenti ſpecioſo eruendæ ſuperſtitionis obtentu reliquæ
cum Collegijs, Cantarijs, & Hoſpitalibus, Regis arbitrio fuerunt permiſſæ. Quo tempore cenſitæ ſiue,
taxatæ fuerunt religioſæ ædes ſuperſtites, 605. Collegia, præter ea quæ in Academijs, 96. Hoſpitalia
110. Cantariæ & liberæ capellæ. 2374. Quæ pleraque omnia breui poſt tempore paſſim dirutæ, reditus
diſtracti, & opes, quas Chriſtiana Anglorum pietas, ex quo primum Chriſto nomen dediſſet, Deo con-
ſecrauerat, quaſi momento diſperſæ, & abſit verbo inuidia profanatæ. Hæc Camdenus. Dicat etiam
iudicium ſuum D. Godwinus Herefordenſis antiſtes qui in annalium Anglicorum lib. 1. ad
annum 1540. qui erat 32. regni Henrici octaui, dum Thomæ Cromwelli ſupplicium, tertio
poſtquam creatus fuiſſet Eſſexiæ Comes ſumptum narraſſet, hæc habet: *Si quis iam miratus,*

Godvvini verba.

quod amicum Rex & intimum familiarem, quem paucis ante menſibus in ſummo procerum ordine col-
locarat, cuiuſque opera & conſilio tamdiu vſus fuerat, non ſolum abiecerat de repente, ſed è medio tol-
lendum curarit tantæ tamque repentinæ mutationis cauſam quærere perſeuerarit: Pontificios audiet di-
centes, non temere hanc cladem, aut fortuitò accidiſſe, ſed diuinitus immiſſam in pœnam ſacrilegij,
cuius autor Regi ferebatur cœnobia euertendo. Et non deſunt ſane homines docti pijque, qui quanquam
inficias non iuerint, otioſos & ventri deditos homines ex his latibulis vtiliter exturbatos, & ſuperſti-
tiones, quibus cultus diuinus inquinatus eſt, optime abolitas, tamen quod tot tamque magnificas baſili-
cas, vt in ijs Deus coleretur a maioribus conditas, a fundamentis diſtruxerint, quod opum Eccleſiaſtica-
rum tantam vim interuerterint, & priuatis vſibus addixerint; quodque locum plane nullam reliquae-
rint, vbi monaſticam vitam ſecundum exemplum antiquorum patrum pie tranſigere volentes quiete de-
gerent, a mundanis occupationibus ſegregati, & ſiue ſcriptioni, ſiue contemplationi (homines ad res
adminiſtrandas ſiue publicas ſiue priuatas minus apti, quales multi reperiuntur) toti incumberent: adeo
profecto non probant, vt ob iſta vtique Deum malo minus propitium extitiſſe ſibi perſuaſiſſimum eſſe
profiteantur. Hæc ille. Qui ſuum iudicium non abſurdum ineptis parenthesibus contamina-
uit. Quid enim vocat ille *ſuperſtitiones abolitas,* quibus cultus diuinus inquinaretur? an ideir-
co, quia deiecta sũt monaſteria, aboleuiſſe putãdus eſt ipſorũ iudicio Hẽricus, ſuperſtitionũ

Quæ hic improbanda.

vllarũ abominationẽ? Omnis labor monachorũ, aut in officijs chori & altaris, aut in cõtem-
plationis exercitiis; aut in ſcriptionis prædicationiſque functionibus occupabatur: officia &
ſacrificia Henricus tantum non aboleuit, vt etiam inter articulos capitales quos ſanciuerit,
ille vnus fuerit & præcipuus, *ſi quis ſacrificium Miſſæ & Altaris impugnaret;* quare illud ge-
nus monaſticæ occupationis non abolitum eſt Monaſteriorum euerſione, licet numerus
certe ſacerdotum hoc modo diminutus fuerit, & altarium: in alijs autem occupationibus
orandi, ſcribendi, nulla certe erat ſuperſtitio, ſed nec in vita cælibe & ſolitaria; nam homi-
nibusque ſe totos his ſtudijs vellent dedere, nullũ propter euerſa cœnobia locum relictum
eſſe, ipſe cum alijs pijs doctiſque viris meritò conqueritur. Verba igitur tantum ſunt illa, de
ſuperſtitionibus abolitis, vt non videretur religionem ſuam, in qua viuit, damnare quæ adeo
non probat, quod hic cum pijs doctiſque viris optat florere, nempe veterem monaſticem;
vt hoc ipſum viuendi genus otioſum ſuperſtitioſumque paſſim eſſe clamitet atque condem-
net. Quare vero otioſos, & ventri deditos homines in his cœnobijs collocatos blaſphemat?
Nonne choro, & contemplationi & ſcriptioni toti dedicabantur? Extatne aliquod è mille
voluminibus ſcriptum opus de rebus pijs, Theologicis, Moralibus, Hiſtoricis, aut Scripturis
ſacris, quod non ab aliquo horum clauſtrorum incola fuerit compoſitum? Res ipſa clamat,
iſtos nouos miniſtellos, quod ſuum eſt vitium monachis & regularibus affricare: & ipſi qui
domi ſuę cum vxoribus & liberis & ancillis ſuis deliciantur in lautitijs epularum, & veſtium
mollium, audeat appellare ventres otioſos homines diu noctuque officijs chori, ſacrificijs
altaris, meditationibus, ſcriptionibus, concionibus, ieiunijs, eleemoſynis exercitatos. Dein-
de quam illud eſt ineptum, homines tantum ineptos adminiſtrationibus publicis aut pri-
uatis duntaxat velle clauſtris includere? Res illa, vita illa, non ſolet, non poteſt ab huiuſ-
modi ingenijs ſuſcipi: non eſt onus puſillanimis, aut humi repentibus mentibus ferendum,
ſeſe totos diuinis contemplationibus, aut ſublimium rerum ſcriptionibus dare: niſi ille tam
iniquus ſit iudex rerum, vt putet eos, qui nihil norunt in rebus magnis, poſſe aliquid m[illegible]-
num in earum rerum meditatione aut contemplatione præſtare. Nec vident iſti nouatores,
nullos vnquam in Eccleſia maiores ſapientioreſque rectores animarũ, aut reipublicæ Chri-
ſtianæ extitiſſe ſuperiores, illis, quos vetus illa monaſtica, & illa etiam quæ ad Henrici tem-
pora florebat, protulit: cuius teſtes ſunt, non ſolum antiqua illa orbis terrarum lumina,
Athanaſius, Chryſoſtomus, Gregorij Nazianzenus, & Nyſſenus, & Thaumaturgus, Baſilius,
Epiphanius, Auguſtinus, Gregorius Magnus: verum & illi de quorum hactenus monachatu
diſſeruimus Auguſtinus, Laurentius, Mellitus, Theodorus, Cuthbertus, Dunſtanus, Anſel-
mus,

mus, Lanfrancus, Thomas Cantuarienſis, & eorum compares monachi. Quibus nihil maius, ſapientius, ad gubernandum aptius ſol Anglicanus aſpexit. Sed habemus tamen iudicio D. Godwini, non imprudentis in humanis rebus arbitri, fuiſſe & eſſe illud piorum, doctumque hominum iudicium, Deo irato & plurimum offenſo ob monaſteria euerſa, veterêque monaſticam penitus neglectam, tot mala Henrico & miniſtris eius immiſſa fuiſſe. Sane quantū incommodi ex eorumdem euerſione pauperibus acciderit, refert ex bonis autoribus „autor annalium noſtrorum Stoua ad annum 1536 his verbis. Parlamentaribus comitijs „menſe Februario inchoatis permiſſa ſunt Regis arbitrio omnia regni Angliæ cœnobia, „quorum reditus annui ſingulorum non excederent cenſum duorum millium Francorum „Turonenſium, cum omnibus bonis quæ ad eadem pertinerent: fuerant illa numero 376. „Mobilia bona & ſuppellex horum conuentuum minimo pretio diſtracta, taxata ſunt cen„tum millibus florenorum. Lamentatione digna res fuit, inquit autor meus quem ſequor, „audire populi, plebeiorūque gemitus & lachrymas (ſumma enim in his cœnobiis vigebat „hoſpitalitas, putanturque ex hac ſuppreſſione amplius quam decem millia perſonarum „omni ſpe & re ad victū veſtiūq; neceſſaria excidiſſe. Quātū igitur gemituū. quot flumina lachrymarum pauperes de plebe profudiſſe par eſt anno ſequenti, quando 600. maiora cœnobia, longe opulentiora reditibus, abundantiora eleemoſynis, numeroſiora clientelis ſunt ad priuatorum fiſci & fiſcalium prædatorum vſus redacta; quorum ſuppreſſione proculdubio aliquot centena hominum millia ad extremam ſunt mendicitatem redacta. Sed audiamus iam Dei iudicium, non trepidè & dubitanter, vt fecit Godwinus, ſed affirmatè & ſine dubio pronunciatum. Idem igitur annalium autor aliud narrans Wolſæi Cardinalis facinus execrandum (de quo ſu. ra Camdenus) dum ad ſua Collegia ambitioſe fundanda quadraginta minora cœnobia longe melioribus vſibus per deuotiſſimos fundatores applicata, „ſuppreſſiſſet; ait: Cum obtinuiſſet Cardinalis Wolſeius (inquit) a Clemente ſeptimo po„poteſtatem quadraginta Monaſteria optimæ famæ, hoſpitalitatiſque laude celebria; neque „rex propterea illum reprehenderet, nullus Epiſcoporū aut procerum regni contra hiſcere „auſus fuit. Quinque habuit huius facinoris adminiſtros præcipuos: qui cum Prio„rem conuentūque Danentriæ quadam vice quædam cœnobij latifundia poſtulaſſent, paſ„ſique fuiſſent à monachis repulſam: ſtatim excogitata cauſa eoſdem apud Cardinalem ac„cuſarunt, qui occaſione gaudens ea oblata, ſtatim iuſſit conuentum diſſolui, & nouo colle„gio ſuo cœnobij bona applicari. Quantum autem ſupplicium ſumpſerit Deus ipſe, de au„thoribus & miniſtris huius ſacrilegæ rapinæ, ad ambitionem tantummodo ſuffulciendam „commiſſę, cui opes priuatæ Cardinalis non ſufficiebant (inquit meus auctor) nos ipſi in „parte oculis noſtris conſpeximus: Equidem enim iſtis (quos diximus) adminiſtris duo in„ter rixantes à verbis ad gladios ita proceſſerūt, vt alter occiſus, alter ſuperſtes pugnæ pro„pter ipſum homicidium fuerit in furcam ſublatus; tertius ſeipſum in puteum præcipitaue„rit; quartus bene notus multis ex valde diuite redactus ad extremā inopiam vſq; ad diem „vltimum miſerabilis vitæ oſtiatim mendicare coactus ſit; quintus, vocatus Doctor Alanus, „præcipuus ſacrilegiorum iſtorum executor, iam in Hibernia factus Epiſcopus, crudeliter „membris truncatus fuit. Cardinalis ipſe paulo poſt in Regis odium incurrens, miſerabili „morte perijt omnibus dignitatibus prius exutus; collegia, quæ meditabatur magnificentiſ„ſima ſtructura ex ruinis monaſteriorū erigere, nunquam fuere conſummata; nam Ipſwi„cenſe collegium penitus fuit dirutum; & Oxonienſe etiam hodie manet duntaxat inchoa„tum. Pontifex quin etiam Clemens, qui hanc Cardinali licentiam permiſerat, magno vitę „ſuæ diſcrimine in caſtro S. Angeli obſeſſus vix euaſit, Romana vrbe ab obſeſſoribus, miſe„re ante oculos eius deuaſtata. Hæc verbatim annaliſta noſter, qui omnium manibus paſſim teritur: vt iudicium Pontificiorum quod Godwinus obliquè laudauit, appareat veriſſimum, & Deo ipſius iuſtiſſimi iudicis manu confirmatum.

Quæ probāda.

Viru m magnum, & ſumma familiarum Anglicarum, hiſtoriæque antiquæ notitia præditū clarę teſtem poſſumus, quem coram aliquot viris intelligentibus, & nobilibus, religione Proteſtantibus, ipſum etiam profeſſione proteſtantem narrantem audiuimus, quo tempore Rex Henricus octauus opima illa cœnobiorum latifundia, ducentis ſexaginta & amplius nobilibus viris, vel gratis, vel permutatione facta diſtribuiſſet, etiam Thomam Norfolciæ Ducem, viginti clientibus ſuis, qui ei diu fideliter liberaliterque ſeruijſſent, redditum perpetuum quadringentarum librarum ſterlingarum ex æquo repartiuiſſe: ex horum viginti nobilium ſtirpe ſupereſſe adhuc hæredes ſingulorum, in ipſis hæreditatibus, quas à Duce pa- tribuſque ſuis acceperunt florentes; ex toto autem eorum numero, qui cœnobiorum opibus fuerant ditati, non ſupereſſe ſexaginta familias, quæ in bonis perſeuerant auitis, omnes reliquas

Infauſta laicis bonorū cœnobialium poſſeſſio.

liquas familias penitus eis rebus, quas ſic à Rege Hērico poſſederant, hodie excidiſſe. Idque ſibi ita notum dixit vir ille nobiliſſimus, vt ſi opus foret, ſingulos illos nobiles poſſet enumerare. Quid autem vnum citamus teſtem? Omnes quotquot hodie bonis fruuntur monaſticis, aut ab eccleſiarum cultu ablatis hoc quotidiana ſciunt experientia veriſſimū eſſe, quod vir ingenioſiſſimus Boſenus in politicis dixit: reditus eccleſiæ & monaſteriorum eſſe velut aquilarum plumas, quæ ſi aliarum auium plumis miſceantur, eaſdem velut igne contractas deſtruunt, vſuique prorſus ineptas reddunt; itaque populi principumque deuotio contulit ad cultum Dei, ad eccleſiarum, perſonarumque Deo dicatarum nutrimenta, ſunt aquilinæ pennæ, ad cœlum ſubleuantes ſancto volatu, eos qui pias illas fundationes instituerunt, quamdiu illi duntaxat finis inſeruiunt, cui fuerunt ab exordio dicata: at ſi miſceantur laicalibus feudis, & ad temporales applicantur cauſas, adeo non apportant ipſis quicquam incrementi, vt etiam tempura eſ reditus, quibus augendis addebantur, non minuant tantum, verum & ad nihilum perducant.

Vt illa omittantur, quæ ſæpe viri nobiles, liberorum multitudine grauati fruſtra plorant: terram ipſam nunc non ſufficere tot mortalibus, qui quotidie nubunt, & nubentur, ac propterea multiplicantur in infinitum, reditibus interea nobilium neceſſario tanto magis decreſcentibus, quanto latius familiæ dilatantur frequentatis coniugijs: vnde ſicut maxima corpora crebis minutiſque diuiſionibus, & inciſionibus abeunt in atomos, indiuiduaque corpuſcula: ita etiam generoſæ familiæ, quæ columina quondam fuerunt reipublicæ, nunc tot hæreditarum partitionibus imminutæ, abeunt paulatim in plebeios; & non iam virtutes auitæ, aut propriæ quemquam poſſunt efferre; ſed ſolę diuitiæ, quæ nunc ablatis monaſterijs, omnes vident penes mercatores duntaxar, & leguleios ſedem elegiſſe, animos plerumque terrenos, & luti rubri mancipia: à quibus quid arduum, ſublime, cœlicum, diuinis mentibus dignum expectabis? At cum cœnobia florerent, eccleſiæque Dei ſuis gauderent honoribus & prærogatiuis, florebant viia & nobilium familiæ, cum hæreditates penes primogenitos manerent indiuiſæ, & qui multis abundarent prolibus, haberent vbi cum iocunditate & honore poſſent plærique liberi ipſorum educari, nullo ſuo ſumptu aut cura: atque ita educari, vt vel omnino ſæcularibus curis renunciantes vitam beatam in clauſtris ducerēt; vel apti inuenti rebus magnis gerendis, aut eccleſijs præficerentur, aut regijs miniſterijs, reipublicæque maximis officijs applicarentur: quæ nemo non videt longè fœlicius adminiſtrari à viris in quibus cum nobilitate generis eruditionis claritas, & religionis pietas coniunctæ florebant; quæ vix vnquam nunc in paucis hominibus poſſunt inueniri, tunc autem fere in omnibus nobili loco natis reperiebantur. Vel ſolæ dotes, quas filiabus nubilibus oportet nobiles patres præparare, ſi velint iuxta leges rationis reipublicæque ſuæ mores antiquos, eas dignis ſanguine ſuo matrimonijs elocare, maximas depauperant familias: vt dum ingenti ſumma dotalitia maritus filiæ paris nobilitatis (vt ſic dicamus) emitur, reliqui omnes fratres neceſſaria ſuſtētatione fraudentur. Nam illas alias cœleſtes cauſas, iam nō eſſe in Anglia locum, vbi mentes Deo digniſſimæ, amore diuino ſauciæ, poſſent exemptæ ſtrepitu ſæculi Deo penitus ſeſe immergere; & ſimilia multa, quę poſſunt afferri non dicimus, propterea quod noui Euangelij ſectatoribus nihil videatur ineptius, aut inutilius, quam otium illud ſpirituale: vnde vidimus nuper ex Godwino, illud genus vitæ ſolis illis per nouatorum ſcita adiudicari debere, qui rebus publicis aut priuatis adminiſtrandis minus idonei inueniretur: optima quæque ſæculo danda. Ignari videlicet ſunt iſti Spiritus Dei iudices, neſciuntque parum valere foris actuoſos adminiſtros, ſi intus non habeantur deuoti ad Deum oratores; & plus vnius Moſis in monte orantis manus imbelles poſſe contra Amalecitarum gladios, quam Ioſuam omneque Iſraelitici exercitus robur; vnum Eliſæum potuiſſe fuſis ad Deum precibus contra Aſſyrios; quod nō potuiſſent omnes Achabi milites. Atque ita multo vtilius, iucūdius, glorioſius floruiſſe regnum Angliæ cum abundaret cœnobijs, domibus nimirum precum & orationū, quam ex quo illis, ſpecioſo obtentu (vt veriſſimè loquitur Cā denus) ſuperſtitionis obterendæ, dirutis, locum dederunt vitijs Samariæ, ſaturitati panis & luxui viræ.

Hērici octaui teſtamentū At quia Henrico octauo tanquam reformationis ſuæ primo motore gloriati hactenus ſunt proteſtantes Angli; non erat abs re, ſi quam ille mordicus religionem etiam moriens retinendam iudicaret, non ſolum ex lege ſex articulorum per ipſum conſtantiſſimè ſemper ſeruata, verum etiam ex ipſius teſtamento & vltima voluntate, cuius partem priorem Anglico fideliter traductam hic inſeremus:

„In nomine Dei, glorioſæque & benedictæ virginis Mariæ Dominæ noſtræ, totiuſque „ſanctę ſocietatis cœlitum, nos Henricus Dei gratia Rex Angliæ Franciæ & Hiberniæ, De-

fenſor

ſenſor fidei, & in terris immediatè ſub Deo ſupremum caput eccleſiæ Angliæ & Hiberniæ, eius nominis octauus: reuocantes in memoriam magna dona & beneficia omnipotentis Dei nobis collata in hac vita tranſitoria, ipſi ſubmiſſe humillimas reddimus gratias, agnoſcentes nos ipſos protinus inſufficientes ex vlla parte ad eadem beneficia promerenda aut compenſanda: quin potius metuentes ne illa non digne receperimus. Perpendentes vlterius apud nos ipſos, eſſe nos (vt & totum genus humanũ) mortales, in peccato natos; credentes nihilominus & ſperantes, omnem Chriſtianam creaturam in hoc tranſitorio miſeroque mundo viuentem ſub Deo, (dummodo in fide ſtabilita conetur & exerceat in hac vita ſi tempus habuerit, talia charitatis & pietatis opera quæ ſcriptura iniungit, quæque ad Dei honorem & beneplacitum faciunt) ordinatam eſſe vt per Chriſti paſſionem ſaluetur, & ad æternam vitam pertingat; de quorum numero veraciter confidimus nos ipſos per Dei gratiam exiſtere; Conſiderantes etiam vnamquamque creaturam quanto fuerit ſublimior ſtatu, honore, & auctoritate in hoc ſæculo, tanto eſſe obſtrictiorem, vt amet Deum, eique ſeruiat, & gratias agat, tantoque diligentius conari debere vt bona opera charitatis faciat ad laudem, honorem, & gloriam omnipotentis Dei: Memoria etiam repetentes, dignitatem, honorem, regnum, & gubernationem, ad quæ nos vocauit omnipotens Deus in hoc mundo: quodque nec nos ipſi, nec vlla alia mortalis creatura nouerit tempus aut locum quando vel vbi placebit omnipotenti Deo nos ex hoc tranſitorio ſæculo euocare: Idcirco volentes & meditantes per Dei gratiam, ante noſtrum ex eodem mundo tranſitũ, diſponere & ordinare noſtram vltimam mentem, voluntatem, & teſtamentum, eo modo quo confidimus gratum fore omnipotenti Deo, vnico ſaluatori noſtro Ieſu Chriſto & toti ſocietati cœli, ad ſatisfactionem etiam omnium piorum fratrum in terra, adhuc integra perfectaque mente, adhærentes totaliter rectæ fidei Chriſti eiuſque doctrinæ, pœnitentes de veteri deteſtabilique vita, habentes perfectam voluntatem & mentem per eius gratiam nunquam ab ea deflectere, quamdiu vlla memoria, ſpiritus, aut interior cognitio fuerit in hoc noſtro mortali corpore, humillimè & cordialiſſimè commendamus & legamus animã noſtram omnipotenti Deo, qui eam in ſua perſona redemit pretioſo corpore & ſanguine ſuo in tempore paſſionis ſuæ: & in pleniorem eius rei memoriam reliquit hic nobiſcum in eccleſia ſua militante conſecrationem & adminiſtrationem pretioſi corporis & ſanguinis ſui, ad conſolationem noſtram non mediocrem, ſi nos eam ita gratanter accipimus, ſicut ille gratanter, & quantum ex hominum parte eſt, immerenter, ad noſtrum, non ſuum bonum illam ordinauit.

Inſtanter etiam rogamus & obſecramus Beatã virginem Mariam Dei matrem, totamque ſanctam ſocietatem cœli, vt continuo pro nobis & nobiſcum precentur quamdiu in hoc mundo viuimus & in noſtro tranſitu de illo, vt citius pertingamus ad vitam æternam, quã & ſperamus & vendicamus ex Chriſti paſſione & verbo. Quantum ad corpus meum, quod quando inde anima diſceſſerit, manebit cadauer, atque ita ad vilem materiam, vnde factum fuerat, redibit; niſi locus, & dignitas ad quam nos vocauit Deus, impediret, & ne notemur quaſi violatores humanitatis, & bonarum conſuetudinum, quando legi Dei nõ contrariantur: contenti ſane eſſemus vt quouis in loco ſepeliretur Chriſtianæ ſepulturæ conſueto, quantumuis vilis foret: cinis enim eſt duntaxat, & in cinerẽ reuertetur. Nihilominus, quia non libenter volumus populo noſtro videri iniuriam facere dignitati ad quã Deus nos immeritos vocauit, contenti ſumus, & per hanc noſtram vltimam voluntatem ac teſtamentum volumus & ordinamus, quod hocce corpus noſtrum terræ mandetur & ſepeliatur in choro Collegij noſtri de Windeſor, in medio ſpatio inter ſtalla, & ſummum altare; quodque fiat & collocetur, quam primum commodè poſſit poſt deceſſum noſtrum per executores noſtros, & noſtris ſumptibus atque expenſis (ſi tamen per nos ipſos in vita noſtra non fiat) honorabile monumentum in quo oſſa noſtra requieſcant, quod monumentum iam pene cõſummatum eſt, cum cancellis ſeu cratibus pulchris circumpoſitis: in quo etiam monumento, volumus oſſa, & corpus fidelis, & dilectæ coniugis noſtræ reginæ Ianæ ſimul poni; vtque prouideatur, ordinetur, & fiat expenſis, ſumptibuſque noſtris, aut executorum noſtrorum, (ſi tamen in vita noſtra non fiat) conueniens altare reuerenter ornatum & inſtructum omnibus requiſitis & neceſſarijs ad miſſas quotidianas ibidem dicendas perpetuò, donec mundus perſeuerat. Volumus inſuper vt ſepulchra & altaria Regis Hẽrici ſexti, & Regis Eduardi quarti, abauunculi, & aui noſtri fiãt forma auguſtiori magiſque principali & regali ijſdem in locis, in quibus nunc ſunt, idque noſtris ſumptibus & expenſis. Eſt inſuper voluntas noſtra & ſpecialiter deſideramus atque requirimus, vt vbi & quandocumque placuerit Deo nos vocare ex hoc mundo tranſitorio

ad lucem vitæ liberrimæ tantopere iactitant hæretici: apertè conſtat ipſum in eis ſolum articulis doctrinæ Christianæ diſceſſiſſe ab antiqua fide, quæ ipſius libidini & auaritię contrariabãt; nempe in primatu Pontificis, quem ideo duntaxat abnegauit, vt ſine Paſtoris correctione vxores vxoribus viuentibus ſuperinduceret; & vitæ communis monachorum & regularium ſuppreſſione, quam ideo neſariè operatus eſt, vt diuitijs atque opibus, quas Chriſtianorum deuotio ad cultum Dei amplificandum accumulauerat, Deoque dicauerat, ad ſuam exaturandam libidinem & cupiditatem abuteretur. Tali autore glorientur licet, qui obedientiæ Chriſtianæ iugum abiecit, vt peccaret impunè; & religioſiſſimam monaſtices diſciplinam in ſuo regno exinanit, vt auaritiã ſuam expleret. Qui ita à Romano Pontifice diſſentiebat, vt tamen leuetiſſimis legibus eos, qui à Romanæ eccleſię præcipuis in religione articulis diſſiderent viui combustio afficiendos ſtatuit.

Dignum lectu eſt iudicium doctiſſimi viri Sanderi, de hoc teſtamento, & quaſi cataſtrophe tragœdiæ Henricianæ: ait: Sed vt in hoc etiã iuſtiſſima Dei iudicia manifeſta fierent, æquum
„ non fuit, vt Henrici voluntas à ſuis adimpleretur; qui tot hominum voluntates, tam infi-
„ nita teſtamenta, euerſis monaſterijs, templis, aris, & ſanctorũ ſepulchris violauerat. Itaque
„ nondum plane expirauerat Henricus, cum nonnulli qui potentia præualebant, teſtamen-
„ tum aliud ſuppoſuerunt, & Henrici nomine obſignarunt: quo licet pro tempore Henrici
„ liberos à regni ſucceſsione non excluderent; poſt eos tamen omnem ſucceſsionis legitimę
„ ordinem peruerterunt. Margarita enim Henrici ſeptimi filia maior natu, quæ Iacobo Sco-
„ torum regi nupta fuerat, & ad quam poſt Henrici octaui liberos legibus Angliæ ius regni
„ pertinebat, prætermiſſa: Marię ſecundo genitæ eiuſdem Henrici ſeptimi filiæ (quę primũ
„ Ludouico Galliarũ Regi, poſtea Carolo Brandonio Suffolciæ Duci nupſerat) eiuſque ſo-
„ boli legitimam regnandi ſucceſſionem aſſignarunt; eo conſilio (prout poſtea rei euentus
„ docuit) vt extincto Eduardo, qui tunc regnum erat initurus, aliquis ex familia Suffolcięſi
„ excluſis Henrici filiabus, ad regni gubernacula ſubſtitueretur. Deinde nonnullis ex ſede-
„ cim tutoribus quos Henricus nominauerat, eo quod catholici eſſent, vel excluſis, vel ter-
„ ritis, vel in cuſtodiam etiam traditis: reliqui vnum tantum gubernatorem hæreticum, qui
„ Protector diceretur, Regi regnoque præfecerunt: qui Regis nomine, arbitratu ſuo omnia
„ moderaretur. Poſtremo regem ipſum hæreticis præceptoribus corrumpendum tradiderũt,
„ Henrici leges abrogarunt, nouas ediderunt, fidem catholicam paulatim exterminarunt, &
„ Zuinglianam hæreſim, (quam quod Dominici corporis dignitatem impugnaret, Hẽricus
„ omnium ſectarum maxime oderat) loco eius introduxerunt. Atque hoc modo Deus op-
„ timus maximus, qui reddit vnicuique ſecundum opera ſua, variam multiplicemque Hen-
„ rici perfidiam, perfidia ac proditione ſuorum caſtigauit: quin addam, deleram ipſius pro-
„ lem ſine ſobole: ſucceſſiſſeque ſobolem ex filia Henrici 7. Margareta, quam exequutores
„ ipſius perfidè excluſerunt.
„ Et hactenus ſecundum tempus Henricianum, in quo congregatio noſtra omnibus priuata monaſterijs, in paucis duntaxat monachis hic illic diſperſis permanſit, ſub ſchiſmate Hẽrici, & Eduardi hæreticis protectoribus per viginti & amplius annos grauiſſimè afflicta: nunc eiuſdem congregationis inchoatam ſaltem inſtaurationem ſub Maria Regina, quod tertium congregationis noſtræ tempus eſt, breuiter proponamus: Vt ſicut cum ordinis noſtri ingreſſu coniuncta fuit catholicæ religionis prima prædicatio; & cum eius ſuppreſſione etiam catholicæ religionis ſuppreſſio: ita videatur cum catholicæ religionis rediuiua reſtitutione coniunctam fuiſſe ordinis & congregationis reparationem; & cum eiuſdem iterum reiectę, etiam ordinis ſuppreſſionem ſemper coniungi. Et ſpes adhuc aliqua ſit, vltimam eiuſdem congregationis erectionem cum reſtitutione religionis catholicæ fore coniungendam; etſi enim propter peccata noſtra, adhuc moram faciat Deus, veniens tamen venturus eſt, & non tardabit.

SECTIO TERTIA.

NOVISSIMA CONGREGATIONIS INSTAVRATIO.

SYNOPSIS TOTIVS SECTIONIS.

§. 1. INſtauratio inſignis Abbatiæ Weſtmonaſterij. §. 2. Vita egregij Confeſſoris Chriſti D. Fecknami, vltimi Abbatis illius Sancti cœnobij. §. 3. Ipſius in cauſa iuramenti ſupremaτus, ſcriptum opuſculũ. §. 4. Prima monachorum in congregationem Caſinenſem admiſſio, & difficultates inde exortæ. §. 5. Itemque aliorum in Hiſpanicam. §. 6. Vnio eorundem in vnam congregationem Anglicanam.

§. 1. *Inſtauratio inſignis Abbatiæ Weſtmonaſterij.*

POSTQVAM Igitur res congregationis per totum interuallum Schiſmatis ſub Henrico, & Zuinglianiſmi ſub Eduardo Rege adoleſcentulo afflictiſſima iacuiſſet quaſi in puluere & ſordibus; ſub pijſſima tandem principe Maria regina, Catharinæ Auſtriacæ filia paulisper reſpirare incœpit, & caput de puluere attollere. Dicamus hoc Sanderi verbis, quia non poſſumus melioribus; & eius auctoritate maioris fidei noſtra euadet narratio; præſertim cum eidem ex omni parte conſentiant etiam annalium, hiſtoriarumque Anglicarum ſcriptores. In religionis (*inquit Sanderus lib. 2.*) catholicæ reſtitutione aliquæ graues interuenerunt difficultates, de quibus niſi Legatus ſeipſum aliosque cum magna prudentia, & nonnulla etiam indulgentia expediuiſſet, non ita promptè in reconciliationem hanc, & Pontificiæ autoritatis agnitionem conſenſiſſent, nec in officio permanſiſſent. Timuerũt nimirum multi, ac ij in primis, qui ex ſpolijs eccleſiarum & monaſteriorum ad ſummos in Rep. honores & diuitias euecti fuerant, ne Pontificis iuſſu huiuſmodi poſſeſſiones ac bona repeterentur. Hunc iſtorum metum vehementer auxit deuotiſſimæ Reginæ in rebus ſacris, quas Pater fraterque ſuus arripuerant, retinendis, tanta religio, vt omniũ decimarum, primitiarum, beneficiorum, ac ſimilium prouentus, ærario regio ante applicatos, in illuſtriſſimi Cardinalis (Reginaldi Poli Legati Apoſtolici) manus reſignauerit; eiuſquè ſummi conatus vt ex antiquiſſimis illis monaſterijs aliqua ſaltam ad Dei gloriam & regni honorẽ primo quoque tempore reſtituerentur; præſertim vt celebre illud Weſtmonaſterienſe cœnobium Benedictinorum, Progenitorum ſuorum commune ſepulchrum in priſtinum vſũ accommodaretur.

Occupabant illud tum presbyteri quidam ſæculares (conuerterat enim Henricus in collegiatam eccleſiam) qui nec ipſi acquiſito iure, ne rogati quidem à ſua maieſtate cedere volebant: quos tamen poſtea ſua maieſtas & illuſtriſſimus Legatus, partim coactione, partim compenſatione, è monachorum antiquiſſima & iuſtiſſima poſſeſſione abegerunt. His itaque rebus fundorum eccleſiaſticorum occupatores territi, videbantur aliquid turbarum excitaturi, idque tempore importuniſſimo; niſi maturè rei toti proſpectum fuiſſet. Eo ergo ventum eſt, ordinibus id poſtulantibus, ac vrgentibus, vt publico inſtrumento Pontificis nomine & autoritate edito, omnes de huiuſmodi bonis ac poſſeſſionibus monaſticis in

ſchiſmate

„ſchiſmate acquiſitis, quoad pœnas & cenſuras canonicas in perpetuum ſecuros & abſolutos Legatus declararet. In quo tamen omnes huiuſmodi occupătea grauiſſime admonet, vt eorum, qui in ſcripturis ſacris de hoc genere ſacrilegij notantur, metuant exitos, ac Dei omnipotentis in tales ſeueriſſima iudicia non obliuiſcantur: licet eccleſia ius ſuum ſecundum canones non perſequatur. In eodem ſcripto cum omnibus infra gradus ab eccleſia prohibitos coniugatis (qui innumeri erant, nec ſine magna rerum perturbatione ſeparari poterant) diſpenſat: vtrumque matrimonium & prolem eſſe legitima; Epiſcopos omnes, qui ſententia religionis erant catholici, in priori ſchiſmate factos, ac ipſos nouos Epiſcopatus (nam Henricus tempore ſchiſmatis ſex erexerat) confirmauit. Et hoc ſcriptum legi Parlamentariæ coniunctum, cum cæteris illorum comitiorum decretis publicatum eſt, & animi iſtorum pacati. Quæ omnia Pauli quarti Pontificis maximi literis poſtea fuerunt ſtabilita & confirmata. Hæc Sanderus. Facta eſt autem hæc Weſtmonaſterienſis Abbatiæ inſtauratio, anno 4. Mariæ Reginæ, qui erat Chriſti annus 1556. Abbate creato D. Ioanne Feknamo, monacho quondam Eueshamenſi, tum vero Decano S. Pauli Londini cum quo alij quatuordecim monachi habitum reſumpſerunt, die 21. Nouembris. Diploma inſtaurationis factæ ex archiuis deſcriptum hic inſerere ad perpetuam memoriam dignum exiſtimauimus; habetur autem 12. parte patentum: ſub annis regnorum Philippi & Mariæ tertio & quarto: nempe tertio Philippi, & quarto Mariæ.

„Rex & regina omnibus ad quos &c. ſalutem. Cum monaſterium ſancti Petri Weſtmonaſterij ſitum, ordinis Sancti Benedicti, quod ab antiquiſſimo tempore per prædeceſſores noſtros Reges fundatum & dotatum fuit, in nuper præteritorum temporum calamitate penitus diſſolutum & extinctum; inibique poſtmodum Collegium Canonicorum ſecularium inſtitutum & erectum fuerit: Nos ſummis deſiderijs expetentes, vt huiuſmodi Eccleſia Sancti Petri, ſancti olim Monaſterij, in quo inſignia Regalia aſſeruari, & Reges inungi, & conſecrari ſolent, & corpora multorum Regum prædeceſſorum noſtrorum præfatorum tumulata exiſtunt, remotis ab ea Decano & Canonicis, alijſque Clericis ſecularibus inibi ſeruientibus, Abbateque & Monachis Ordinis eiuſdem Sancti Benedicti introductis, de ſtatu, in quo nunc reperitur, ſeculari tranſeat in eum in quo antea erat, Regularem, inibique Monaſterium Monachorum, qui ſecundum regulam eiuſdem Sancti Benedicti, aliaque eiuſdem ordinis ſtatuta, & conſuetudines viuant, & altiſſimo interuiant, ſe[...]tuatur, reſtauretur, ſeu de nouo erigatur; cuicumque ceſſioni & Reſignationi de & ſuper Eccleſia Sancti Petri præfati cum annexis, iuribuſque & pertinentijs ſuis vniuerſis; & omni iuri Collegij in ea introducto per Decanum & Canonicos Capitulum inibi ſeruientes, in manibus reuerendiſſimi in Chriſto patris Domini Reginaldi Poli Archiepiſcopi Cantuarienſis Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ, & ſedis Apoſtolicæ ad nos & Regna noſtra Angliæ & Hiberniæ, & quæcunque loca eiſdem ſubiecta, & ad partes adiacentes delatere Legati conſanguinei noſtri chariſſimi, & eiuſdem Collegij Eccleſiæ Sancti Petri præfati extinctioni, ſuppreſſioni & diſſolutioni ac Monaſterij, & ordinis regularis Sancti Benedicti in eadem Eccleſia reſtitutioni introductioni, reſtaurationi, ſeu de nouo erectioni per eundem Reuerendiſſimum Dominum Legatum, ſeu quoſlibet alios ad id ſufficienti facultate munitos faciendum & celebrandum pro eo iure quod in Eccleſia & Collegio prædictis ad noſtram Regiam Coronam ſpectat & pertinet motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia pro nobis & ſucceſſoribus noſtris Regibus ad omnipotentis Dei, &glorioſæ Virginis Mariæ, & Beati Petri, totiuſque curiæ cœleſtis laudem & gloriam, ac diuini cultus augmentum conſentimus, noſtrumque conſenſum præſtamus, Omniaque, ſi quæ ſunt, impedimenta, quo minus præmiſſa fieri, & executioni demandari, ſuumque debitum finem & effectum ſortiri poſſint, per quaſcumque Regni noſtri leges, ſtatuta, & ordinationes cuiuſcunque tenoris illa exiſtant, quæ hic haberi volumus pro præmiſſis, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus inſerta forent introducta, eiſdem motu, & ſcientia penitus & omnino tollimus, & abolemus. In cuius rei &c. Teſtibus Rege & Regina apud Croydon vij. die Septembris, Annis Regnorum Philippi & Mariæ tertio & quarto.

§. 2. *Breuiarium Vitæ D. Ioannis Feckenami Abbatis vltimi Weſtmonaſterienſis.*

NOn eſt autem leuiter pertranſeunda D. Ioannis Feckenami, vltimi Abbatis congregationis noſtræ, & egregij confeſſoris Chriſti memoria. Is enim parentibus pauperibus natus in agro Wigornienſi prope Foreſtam ſiue ſaltum Feckenhamiæ, inde cognomen acce-

pet: quo cognomine ſubſcriptus inuenitur in regiſtro penſionum, quas diſtribuit Rex Henricus monachis ex monaſterio eiectis, quod in curia augmentationum conſeruatur f lio 108. Monaſterium autem Feckenami, Euishamia, fuit ſuppreſſum 17. Nouembris, anno Henrici 8 31 qui fuit Chriſti Domini annus 1536 ſtuduit primò Oxonij. Cæterũ non liquet vt u ante monachum, an vero poſtquam habitum babu iſſet, ibi, nempe Oxonij operam literis dediſſet: Euishamiæ monachũ fuiſſe, & inter commonachos ſubſcripſiſſe, quandò monaſterium reſignarunt e. acti in manus regias, ex ipſo dicto regiſtro certum eſt, ex quo etiam pater centum florenos annuos penſionis habuiſſe. Monaſterio ſuo ſuppreſſo, adhæſit Ioanni Bello Epiſcopo Wigorniensi Sacellanus, eoque mortuo ad annum Domini 1539 contulit ſe ad Edmundum Bonnerum Epiſcopum Londinenſem, cum quo perſeuerauit vſque ad annum 1549 Bonneto Epiſcopalibus infulis exuto tempore Eduardi 6. Feckenhamus noſter in turrim Londinenſem coniectus eſt: cauſam Hornus Pſeudoepiſcopus Wintonienſis (apud Stapletonum, in libro ſcripto contra eundem Hornum pro Feckenamo) fuiſſe aiebat promiſſam prius, & poſtea recuſatam adminiſtrationem Sacramentorum, ritu proteſtantico: Stapletonus ait, propugnationem ieiunij quadrageſimalis, & ſolifidianæ iuſtitiæ impugnationem; eaſque cauſas dicit allatas in regiſtro Cantuarienſis Crammeri qui propterea Feckenamum Lambethæ coram multis commiſſarijs conuenit, & in fide conſtantem carceri addixit, de cuius rei veritate, ad ipſum regiſtrum appellat Stapletonus. Ex carcere iſto fuit illi permiſſum vt exiret, diſputandi cauſa, agente Domino Philippo Hobbio, qui eum ex turri pro aliquanto tempore, vt ipſius Feckenami verbis vtamur, quaſi mutuatum accepit. Itaque hoc fine eductus ex carcere ſeptem ſolemnes habuit diſputationes (quarum ſpecialem mentionem dicto iam libro facit Stapletonus circa præcipuos fidei articulos primam in ędibus Comitis Bedfordiæ in hoſpitio Sabaudico Londini; alteram in ædibus D Gulielmi Cęcilij, in vico, quem vocant Canonicorum; tertiam in ædibus D. Ioannis Checi, in domo, quæ fuerat olim Carmelitarum; & in tribus colloquijs habitis de religione, propter nobilium virorum, in quorum ædibus habebantur, reuerentiam, ſatis benigniter habitus fuit. Sed diſputationem hanc Londini inchoatam finire coactus fuit in agro Wigornienſi, vbi beneficio Eccleſiaſtico adhuc potiebatur: ibi igitur D. Philippo Hobbio, vt dictum eſt, ſatagente comparuit in diſputatione Feckenamus, vbi Hooperus Pſeudoepiſcopus Wigornienſis quatuor diuerſis diſputationibus ſolemniter habitis, quarũ prima fuit in viſitatione Hooperi Perſhorenſi (fuit olim Abbatia percelebris Congregationis noſtræ) vltima in cathedrali Eccleſia Wigornienſi fuerat celebrata; opponente inter alios Ioanne Iuellio Sariſburienſi, ita ſolide reſpondit Hoopero Feckenamus (inquit Stapletonus) vt non immerito Hooperus ſibi ſatisfactum eſſe fateri cogeretur, & Feckenamus inde dimiſſus ad carcerem ſuum in turrim Londinenſem reductus fuerit, in quo perſeuerauit vſque ad primum annum Reginæ Mariæ.

Illa enim ad regni thronum exaltata, eductus eſt eius iuſſu Feckenamus de carcere turris, & aſcitus in clientelam regiam, eique à ſacris factus: deinde ad decanatum Eccleſiæ cathedralis S. Pauli Londinenſis promotus: ac tandem, vt diximus, Abbas Weſtmonaſterij factus. Ita cum valeret magna apud reginam gratia, multis officijs pietatis & humanitatis conatus eſt deuincere tum alios nobiles, tum ipſam Eliſabetham, adhuc priuatam, quorũ officiorum teſtes appellat Stapletonus Comites Leiceſtriæ, Warwici, & Bedfordiæ, inter quos & Reginam Mariam ſæpius mediator & ſequeſter fuerat: Gulielmum etiam Cæcilium, qui poſſeſſit atteſtari, factum opera & interceſſione Feckenami, quod D. Ioannes Checus eques, & non ignobilis proteſtantium ſectator vita fortuniſque priuatus non fuerit: quia aliquoties coram ipſa Maria regina pro concione interceſſiſſe pro Eliſabetha ſorore reginæ, vnde ipſius Mariæ non mediocrem indignationem incurrerit: idque ab eo factum fuit, & antequam eadem Elizabetha in cuſtodiam turri coniecta, & poſtquam cuſtodiæ inſodata fuiſſet: cuius officij memor ipſa, antequam coronaretur Feckenamo gratias egit. Atque vtinam (inquit Stapletonus iſta narrans) poſt 7. annos carceris tantum inueniat Feckenamus humanitatis & fauoris, quantum cum rebus ſecundis floreret, ipſe alijs exhibuerat, quæ cum Stapletonus anno 1567. ſcripſerit, fit Feckenamum noſtrum carceri turris mancipatum fuiſſe anno 1560 qui erat ſecundus annus regni Eliſabethæ.

Maria ad ſuperos per immaturam catholicis mortem euocata, Feckenamus in comitijs regni pro Abbatiali dignitate locum poſſidens & ſuffragium, conſtanti grauique oratione mutationem aut innouationem religionis, quantum in ipſo fuit, fortiter diſſuaſit, quam refert Broughtonus vir doctus, in apologia innocentium catholicorum. Accerſiuit eum ad colloquium ſuum Eliſabetha princeps non longe antequam corona regni foret inſignienda

nuntius

nuntius qui primo eo miſſus fuerat inueniſſe eum dicitur occupatum in plantandis Vlmis, quæ nunc adhuc in collegij Weſtmonaſterienſis horto creſcunt: nec vllo modo voluit nuntium ſequi, antequam cœptum opus plantationis finiuiſſet; forte tunc intentus meditationi & orationi, vt quemadmodum ipſe eas arbores collocaſſet; ita Deus replantatam nuper religionem conſeruaret; aut monachos, quos præuidebat ab hac regina eijciendos, Deus ſuo tempore iterum reduceret. Quid tunc cum regina colloquij habuerit, tametſi aliqua ferun- tur, quia tamen incerta, non aſcribimus; credibile vt tunc egiſſe reginam inſtantius, vt aliquouſque Fecknanus & monachi ſe reginæ votis conformarent, atque ita in monachatu ac poſſeſſione Abbatiæ perſeuerarent. Nam & illud vehementer optaſſe reginam narrat Sanderus, nimirum vt in nulla religionis ſuæ innouatione, nouum genus monachorum ſibi conſentiens haberet. Sed fruſtra optauit, quia vir ſanctus in Deo firmiter ſtabilitus nullis blanditijs aut terroribus ab Eccleſiæ communi fide potuit dimoueri, quamuis etiam ei Archiepiſcopatum Cantuariæ ea conditione regina obtulerit.

Conuocato primo parlamento ſub Eliſabetha, & diſputatione inſtituta de articulis fidei inter veteres Epiſcopos, & nouos prædicatores, etiam Fecknamus magno zelo obtulit ſe, vt inter primos pro fide diſputaret, ſed admiſſus non fuit, regina nolente ipſum in numerum collatorum venire, vnde factum vt cum aliqui Epiſcoporum propter illam diſputationem fuerint in carceralem cuſtodiam coniecti, Feckenamus adhuc liber fuerit: ſed non diu liber perſeuerauit; anno enim ſequenti, hoc eſt 2. vt diximus regni Eliſabethæ, etiam ille turrim habuit pro carcere. Ibi anno 1563. cum iuramentum ſuprematus regij fuiſſet edicto parlamenti propoſitum, Feckenamus quædam collegit argumenta, quibus illud oſtendit illicitum fuiſſe. ſequenti hyeme domo Horni pſeudepiſcopi, pro carcere, vti iuſſus eſt, à quo inciuiliter & perfidè, more miniſtrorum noui Euangelij tractatus fuit, & in turrim Londinenſem iterum retruſus. Interea Hornus librum impium, plenumque mendacijs contra rationes Feckenami edidit: cui libro doctiſsimam oppoſuit Stapletonus reſponſionem, aut potius Harpſfeldius, ita enim conſtanter aſſertum à multis audiuimus, illum librum contra Hornum, quem Stapletonus edidit, reuera ab Harpſfeldio fuiſſe conſcriptum, qui cum ipſe in carcere teneretur, voluit latere, & ſub amici vmbra, hoſtem hunc communem impugnare, ſicut ſub Alani Copi nomine dialogos ſuos contra Centuriatores Magdeburgicos euulgauit. Hoc reſponſo pudefacti hæretici, quod hominem tot officijs de ipſis bene meritum, tam inhumaniter tractaſſent, iterum ex turri Londinenſi liberatus eſt Feckenamus, & ad carcerem Mareſchalli, vt vocant, aliquanto liberiorem, carcerem tamen, tranſlatus fuit; paulo poſt permiſſa eſt illi poteſtas in priuato hoſpitio in ſuburbio Londinenſi, quod Holborn vocant, habitare, vbi aquæductum inſignem condidit. Inde ad caſtrum Wiſbicenſe tranſlatus, ibidem crucem, quæ adhuc viſitur, ædificauit, & inter alios Chriſti confeſſores ibidem in cuſtodia detentos, ipſe diu viuens, poſt vigeſimum tertium carceris ſui annum glorioſam confeſſionem fœlici morte in ipſo carcere conſummauit anno 1585. Vir fuit mediocris ſtaturæ, craſſiuſculo corpore, facie rotunda, pulchra, & iucundo ſemper vultu, conuerſatione & colloquio amabilis, & familiaris. Camdenus in Eliſabethæ ſuæ annalibus ad annum 1559. vocat eum, *Virum doctum & bonum, qui longo tempore vixit, & publicè bene de pauperibus merendo, animos aduerſariorum ad beneuolentiam allexit.*

„ Nec erit abs re Pitſij elogiũ apponere. Ioannes Feckenamus (*inquit*) ordinis S. Benedicti
„ monachus Anglus. & tandē Abbas Weſtmonaſterienſis creatus eo tempore quo in Anglia
„ regnarũt Philippus & Maria reges catholici. Vir cui Deus largas benedictiones, naturæ e-
„ gregias cõtulerat dotes. Erat in eo pietas in Deum inſignis, in proximos mira charitas, in
„ maiores ſingularis obſeruantia, in æquales atq; etiam inferiores mira quædam affabilitas,
„ in omnes dulcis humanitas: Multiplex doctrina, redundans in concionibus facundia, in-
„ credibilis religionis catholicæ zelus Cũ iã nõ obſcuris indicijs cerneret omnia vergere ad
„ ruinam, & fidẽ auitam omnino periclitari, hoſtibus Eccleſiæ ſtrenuè ſe oppoſuit, & habi-
„ tis frequentibus concionibus, nonnũquam etiam publicis diſputationibus, libris denique
„ ſcriptis Eccleſiã Dei & catholicam fidem, quantum potuit, propugnauit. Cum denique
„ regnante Eliſabetha in comitijs (parlamentum vulgo vocant) ageretur de fide catholica
„ extirpanda & hæreſi plantãda: intrepidus publicè prodijt, & apud ſolemnem illum prin-
„ cipum, procerum, & populi cœtum Anglica lingua eloquentiſſimam & valde neruoſam
„ habuit orationem de veteri patrum religione retinẽda, de noua nõ excogitanda nec intro-
„ ducenda. Cum autem res iam plane collapſa eſſet, & præualuiſſet iniquitas, ille confeſtim
„ carceribus mancipatus eſt, primum Londini in carcere Equitis Martij, deinde in caſtro
„ Wiſbicenſi (*Turris cuſtodiam carceralem hic omiſit Pitſius, ſed non tacuit Stapletonus*) in vni-

„uerſum cõtinuis plus minus viginti ſex annis. Quo toto tempore à catholicis dogmatibus
„propugnandis, & ab alijs charitatis operibus exercendis quoad fieri potuit, nunquam ceſ-
„ſauit. Inter cætera, quæ præſtitit charitatis officia, Ioanni Storæo legum doctori propter
„fidem catholicam capitis condemnato, per totam noctem adfuit, & ad mortem in eraſti-
„num pro Chriſto fortiter perferendam animauit. Sed ad ea quæ ſunt eruditionis venia-
„mus. Multas quidem, eaſque eruditas exarauit lucubrationes, quæ pleræque propter tem-
„porum iniquitatem & authoris incarcerationem etiam vſque ad mortem vnà cum eo in-
„terciderunt. Seruatæ tamen boni viri quædam eius opuſcula, vel operum reliquias: im-
„primis ſermonem quendam, cuius thema quaſi ſpiritu prophetico ſumptum fuit ex Ec-
„cleſiaſtici cap. 4. *Laudaui magis mortuos quàm viuentes*; cui titulum facit, Sermonem fune-
„brem in exequiis Reginæ Mariæ. Orationem habitam in comitijs Anglicè. Contra iura-
„mentum ſupremæ authoritatis regiæ in Eccleſiaſticis librum vnum. Contra quod opus
„ſcripſit Hornus pſeudoepiſcopus Wintonienſis, eumque refutauit Thomas Stapletonus.
„De Euchariſtia contra Hooperum. Scripſit etiam commentarios in pſalmos Dauidis quod
„opus Londini in manibus auctoris ſe vidiſſe mihi ſanctè affirmauit Richardus Stainhur-
„ſtius. Sed & illud perijt, & eiuſmodi alia. In vinculis confeſſor obijt anno Chriſti 1585. ſub
duro in Anglia Eliſabethæ Regno. Hæc Doctor Pitſius. Sed & orationem habuit fune-
brem valde laudatam in exequijs Duciſſæ Parmanſis Caroli quinti filiæ, & Belgij Gu-
bernatricis.

§. 3. *Opuſculum D. Ioannis Feckenami Abbatis contra iuramentum ſuprematus regij in cauſis ſpiritualibus.*

QVoniam vero primus omnium Feckenamus noſter iuramentum illud ſupremitus ſtatim ac fuit propoſitum rationibus & ſcripturis impugnauit, & illicitũ prorſus Chriſtianis oſtendit, opuſculum autem paruum eſt, nec habetur niſi apud Stapletonum in editione poſtrema operum illius quam Latinè Pariſijs Doctores Angli pulcherrime adornarunt; ac proinde, quia editio illa multos tomos complectitur, non poteſt à quolibet haberi, & diuiſo etiam libello in multas ſectiunculas, prout Horni impia oppugnatio poſtulabat apud Stapletonum ita collocatur, vt non poſſit ſimul vno quaſi impetu à lectore eius cognoſcendi cupido percurri voluimus eum ipſum libellum hic inſerere; ſimul vt oſtendatur quo zelo Benedictina Congregatio poteſtatem Eccleſiaſticam ſemper aſſeruerit; & cauſa martyriorum noſtrorum in Anglia ob hoc iuramentum recuſatum, hinc compertiatur eſſe ſanctiſſima.

Declaratio ſcrupulorum conſcientiæ, & rationum, quæ à ſuſcipiendo iuramento de Suprematu retinebant, vt Ioannes Feckenamus, VVintonienſi Epiſcopo eandem in ſcriptis tradidit, vnà cum reſolutionibus, & reſponſionibus ab eodem Epiſcopo eidem redditis.

„QVandoquidem ſecuritas perſonæ Reginæ Maieſtatis, & regni ſui quieta & pacifica
„gubernatio, ſit præcipuus finis & ſcopus huius iuramenti: Ego me ex hoc inſtanti
„paratum offero, & tactis ſacro-ſanctis Euangelijs iuraturum ſanctè promitto; quod ex a-
„nimo ſentiam, & in conſcientia mihimet perſuaſum habeam, Maieſtatem reginam Re-
„gni ſui Angliæ & aliarum prouinciarum ei annexarum, ſupremam gubernatricem eſſe, iuxta
„expreſſa verba initio iuramenti poſita. Vlterius me ſtatim iuraturum promitto, reginam
„maieſtatem ſupremam ſub Deo habere poteſtatem & dominium in omnes, qui in hoc
„regno Angliæ, aut alijs prouincijs huic coronæ annexis nati ſunt, ſiue Eccleſiaſtici fuerint,
„ſiue laici.
„Quod ad me attinet. Sub iuramento promittam, me Sereniſſimæ Maieſtati ſuæ obſe-
„quium & obedientiam præſtiturum, non minore fidelitate & ſynceritate, quã non ita pri-
„dem ſorori ſuæ Mariæ, piæ memoriæ Reginæ, præſtiti, cui à ſacello fui etiam iuratus, &
„multis

multis nominibus obligatiſſimus.

Quod ad aliam iuramenti partem attinet: qua ſub iuramento teſtari iubeor, me in conſcientia ſentire Reginam eſſe in omnibus cauſis tam ſpiritualibus quã tẽporalibus vnicam ſupremam in hoc regno gubernatricem: Et hoc me ſuſcepturum ſanctè promitto, quam primum illud ſine periurio præſtari poſſe Dominus Epiſcopus oſtenderit: peierare autem pro parte mea mortale peccatum eſt: & contra verbum Dei Leuit. cap. 9. *Non peierabis in nomine meo, nec pollues nomẽ Dei tui.* In eo autem qui ad iuramentum eiuſmodi inducit non minus damnabile eſt, vt S. Auguſtinus teſtatur his verbis: *Ille qui hominem, quem nouit* peieraturum, prouocat ad iurationem homicida peior eſt; quia homicida corpus tantum occidit, ille autem animam nec vnam animam ſed duas. Nam & animam illius occidit quem ad peierandum prouocat, & propriam etiam quia periurij occaſionem miniſtrat. Puncta autem quæ ſub iuramento ſine manifeſto periurio teſtari non poſſum, ſunt hæc quatuor quæ ſequuntur.

Primo tactis ſacro-ſanctis Euangelijs cogor teſtari & iurare: Reginam vnicam eſſe ſupremam gubernatricem regni huius in omnibus cauſis tam Eccleſiaſticis & ſpiritualibus quam temporalibus. At niſi quis prius cognoſcat id quod iurando aſſerit, & de quo teſtimonium perhibet, non poteſt illud ſub iuramento aſſerere & teſtari ſine peccato periurij. De hac autem aſſertione, nempe Reginam eſſe ſupremam gubernatricem, nec habeo ſcientiam, nec modum aliquem aut medium ſcio, per quod ad ſcientiam illius vnquam perueniam. Cum ergo de re, quam ſub iuramento aſſerere iubeor, nullam habeam ſcientiam, nec habere me poſſibile ſit, quantum ſciam: quomodo illud iuramentum ſine manifeſto periurio ſuſcipere poſſim, non video. Cum ergo quatuor loca ſint, à quibus argumenta de hac re deduci poſſunt: Primo, forma regiminis à Chriſto Eccleſiæ ſuæ in Euangelio relicta: Secundo, Doctores Eccleſiæ antiquiores, & recentiores, Eccleſiaſticæ gubernationis oculati teſtes: Tertio Concilia generalia, in quibus gubernationis Eccleſiæ forma in omni ætate fideliter fuerit expreſſa: Quarto, vſus & praxis, vnius ſaltem in vniuerſo orbe Chriſtiano Eccleſiæ: Si Dominatio veſtra illuſtris ex his omnibus, aut ex vno aliquo eorum ſufficienter oſtenderit, Imperatorem aut Imperatricem, Regem aut Reginam eiuſmodi regimen in omnibus cauſis Eccleſiaſticis & ſpiritualibus poſſe vendicare, aut iure in ſe ſuſcipere, ego confeſtim humillimas agens gratias meipſum victum fatebor, & vt ſcientia ſufficienter inſtructus ad illud ſub iuramento teſtandum paratum me fore promitto.

Secundum rei caput eſt, quod tactis Dei Euangelijs non ſolum teſtificari, ſed in mea conſcientia declarare debeo, quod Regia Maieſtas ſola eſt huius regni in rebus tam ſpiritualibus & Eccleſiaſticis, quam temporalibus ſuprema gubernatrix. Sed non fieri poteſt vt quis tactis Dei Euangelijs aliquam talem declarationem in conſcientia ſine periurio declarare poſſit, antequam illius conſcientia de veritate eiuſdem perſuaſa ſit. Cum igitur mea conſcientia nondum de hac perſuaſa ſit, non poſſum ſine manifeſto periurio hoc iuramento me obſtringere.

Et vt meæ conſcientiæ in hac re perſuaderi poſſit, hoc modo agam cum veſtra Dominatione; quod ſi V. D. aut ſi quis alius doctus huius regni probauerit, quod Saluator noſter Chriſtus in Euangelio ſupremam ſpiritualium & Eccleſiaſticarum cauſarum adminiſtrationem non ſuis Apoſtolis, tum Epiſcopis, & Presbyteris; ſed Imperatoribus, & Imperatricibus, Regibus, & Reginis, qui tempore, quo Chriſtus in terris degebat Idololatræ fuerunt, & in eo ſtatu per ſpatium trecentorum annorum poſt Chriſti Aſcenſionem fuerunt, cum nimirum Conſtantinus Imperator primus Rex Chriſtianus eſſet: cum veſtra D. inquam, hoc aliqua perfecta ſententia, aut aliquibus verbis in hunc finem prolatis ex ſacro codice probauerit, tum ego in hoc ſecundo capite me victum fatebor, & mihi abundè in conſcientia ſatisfactum exiſtimabo. Et cum veſtra D. probauerit, quod hæc verba Pauli Apoſtoli, quibus Mileti Epiſcopos affatus eſt: *Attendite vobis & vniuerſo gregi, in quo poſuit vos Spiritus ſanctus Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo*: cum, inquam, docuerit, quod hęc verba, gregem in manus Epiſcoporum & Presbyterorum tradi debere, non declarauerint, ſed quod Principes cum illis partem oneris ferre, vel potius maximam illis partem præripere; tum de his verbis Sancti Pauli mihi V. D. ſatisfeciſſe iudicabo.

Et cum V. D. probauerit, quod hæc verba Pauli Apoſtoli, in Epiſtola ad Hebræos. *Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis: ipſi enim peruigilant quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri, vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes.* Cum D. V. probauerit, quod hæc verba non ab Apoſtolo Paulo ſcripta fuerunt tam ad Imp. Chriſtianos, Reges, & Reginas, quam

quam ad alios de plebe hominum, tum itidem hunc Apoſtoli contextum relinquam, & mihi ſatisfactum iri exiſtimabo.

Et cum D. V. probauerit quod hæc verba S. Pauli: *Mulieres in Eccleſijs taceant: non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit. Si autem quid diſcere volunt, domi proprios viros interrogent: turpe enim eſt in Eccleſia mulieribus loqui.* Cum, inquam, veſtra D. probauerit, quod hæc verba Sancti Pauli, non tam de Reginis, Ducillis, & nobilibus fœminis, quã de alijs inferioris conditionis intelligenda ſint, quemadmodum & illa Dei omnipotentis, in peccati vltionem & vindictam noſtræ matri Euæ dicta fuerunt, & ſecundario per illam omnibus ſine exceptione mulieribus. *Multiplicabo ærumnas & conceptus tuos, in dolore paries filios, & ſub poteſtate viri eris, & ipſe dominabitur tui.* Cum veſtra D. probauerit aliquam exceptionem fieri his verbis, in veteri lege à Deo, vel aliquam exceptionem in verbis à S. Paulo in noua lege prolatis; tum certè meæ ſententiæ abrenunciabo, & non ſine humillima gratiarum actione, non ſolum de prædictis teſtimonijs, ſed in hoc ſecundo capite mihi ſatisfactum iudicabo.

Tertium caput eſt, quod non ſolum iurare debeo tactis ſacro-ſanctis Dei Euangelijs, quod nulla externa perſona, ſtatus, vel potentatus debet aut poteſt vllam poteſtatem aut authoritatem Eccleſiaſticam aut ſpiritualem intra hoc regnum habere, ſed omni externæ poteſtati & authoritati renunciare. Quod cuiquam viro Chriſtiano facere, eſt directè duobus his articulis noſtri Symboli contradicere: *Credo Sanctam Eccleſiam Catholicam, Credo Sanctorum Communionem.* Eſt enim participatio quædam & communio inter fideles Eccleſiæ Chriſti, qui ab Apoſtolo vocantur Sancti: *Adiuro vos per Dominum vt legatur hæc Epiſtola omnibus ſanctis fratribus.* Igitur cum D. V. probauerit ex ſcripturis, Doctoribus, generali concilio, aut perpetua alicuius particularis Eccleſiæ, vel alicuius orbis Chriſtiani partis, praxi, quod per primum articulum, *Credo ſanctam Eccl. Cathol.* ſolum intelligitur quod talis ſit Eccleſia, & non quod omnes Chriſtiani eidem Eccleſiæ tenentur ſubiacere & obedire, vt omnia membra myſtico corpori Chriſti ſubijciantur. Et cum D. V. probauerit, quod per ſecundum articulum, *Credo Communionem Sanctorum*, non ita verba eſſe accipienda, vt omnes Chriſtiani quandam participationem & communionem inter fideles & membra Chriſti in fide, in doctrina, in Sacramentis credere non obligentur, ſed quod eis à Catholica Eccleſia, in omnibus alijs regnis ſparſa, diſſentire liceat: & quod ſolemni iuramento nobis huic Communioni cum Catholica Eccleſia ita ſparſa abrenunciare liceat: eam ſcilicet ob cauſam, quia illa eſt externa poteſtas, & authoritas extra huius regni fines. Quandocumque inquam V. D. hæc ex teſtimonijs ſcripturæ, Doctorum, generalis Concilij, vel perpetua alicuius Eccleſiæ, vel partis Chriſtiani orbis praxi, tum ego me quàm humillimè ſubmittam, & de cauſa mea me cecidiſſe fatebor.

Quarta & vltima res eſt, quod hoc iuramentum non ſolum Regiæ Maieſtati, quæ iam regnat, ſed omnibus eius hæredibus, ſucceſſoribus, Regibus & Reginis huius regni futuris præſtare debeo. Et quoniam ſinguli Chriſtiani ſollicitè ſibi debent de periurio cauere, ſcire vellem, quod ſi ſuæ Maieſtatis ſucceſſores, repudiato vtique primatus titulo, ſuos ſubditos ad contrarium (quod factum fuiſſe recens memoria teſtatur) obligarent: in hoc caſu, inquam, ſcire vellem, quænam authoritas mihi hoc iuramentum indulgere, vel mecum diſpenſare poſſit. Si nulla ſit omnino, ad quam hoc ius pertinet, tum huius regni ſubditi obligatione non ſoluuntur, ſed vi iuramenti legibus ſui Domini, aut Dominæ, Regis, aut Reginæ perpetuo (proh dolor) inobedientes eſſe tenentur. Itaque charitas Chriſtiana requirit, vt huic malo maturè prouideatur. Quantum ad me igitur (qui in hac re magis, quam adhuc explicui, commotus fui) ſpero charitatem huius Eccleſiæ nouiter reformatæ non tam frigidam fore, & reſtrictam in legibus pro tali iuramento extorquendo condendis, quin modos & rationes, quibus ſubditi cum ſecuritate conſcientiæ ſine periurio id præſtare poſſint, excogitare velint. Quod ſi factum videro, ego meipſum libentiſſimè ſubmittam, & illam partem iuramenti non detrectabo. Quinimo (modo hoc fiat) Reginæ primatum omnibus titulis & prærogatiuis tam ore quam calamo, idq; tanto ſtudio, quanto quis alius quicumque ſit, extollam. Ita ex promiſſis ſatis intelligi poteſt, nihil mihi eſſe in hac cauſa, ac vltima parte iuramenti impedimento, præter meæ conſcientiæ dictamen. Et quod prædicta capita intelligere vellem, quomodo ſecurè ea hæc iurare poſſam, adeoque ſine periurio facere.

Hæc ſe-

Hic ſequuntur reſolutiones prædictorum ſcrupulorum à D. Epiſcopo VVintonienſi facta; & ab eodem Feckenamo infirmata.

AD reſoluendos priores ſcrupulus in prædictis capitibus expreſſis, Dominatio ſua dixit, ſe multum doluiſſe, quod rectus iuramenti ſenſus non maturè mihi explicaretur cum expoſitio ſiniſtra mihi hus ſcrupulos conſcientiæ pareret. Nam Regię Maieſtatis intentio de hoc iuramento longè alia eſt, quam verba expreſſa innuunt, vt ex ſuæ Maieſtatis interpretatione conſtat, quæ in iniunctionibus patet. Ad hæc obieci, quod ſine dubio ſua Maieſtas omne ſpirituale regimen ſibi aſſumere intendebat. Nam præter verba iuramenti expreſſiſſima, ad quæ omnes, vt ſe habent, iurare tenentur, neque verba nec ſenſum quonis modo mutare poſſunt, ſua Maieſtas (in illa interpretatione in iniunctionibus facta) idē plane ſpirituale regimen in hoc regno ſibi poſtulat, quod pater ſuus Rex Henricus Octauus, & frater illius Edouardus prius vſurpauerant. In quibus iniunctionibus, & in nouiſſimo decreto Parlamentario non maius neque minus Eccleſiaſticum regimen poſtulat, ſed quantum illi ſine omni exceptione habuerunt. In hoc pernegando perſtitit ſua Dominatio, & dixit, quod hæc non fuit ſuæ Maieſtatis intentio, tantum ſibi vendicare, & eum illius mentem pro certo noſſe. Tum quoniam ſenſus iuramenti à verbis diſcrepat, & quoniam ſua Dominatio tam benè mentem Regiæ Maieſtatis intellexit, rogaui eum vt ipſe veritatis illuſtrandæ gratia hoc iuramentum iterum deſcriberet. Vnde ſua Dominatio interpretationem huius iuramenti ſic mihi expoſuit, vt infra ſequitur.

Ego A. B. penitus teſtor ac declaro in conſcientia mea quod Regia Maieſtas eſt ſuprema gubernatrix huius regni, & omnium aliarum ſuarum regionum & ditionum, tam in ſpiritualibus vel Eccleſiaſticis rebus aut cauſis, quam ſæcularibus. Et ad eam pertinet, exercere dominium ſuper omnes perſonas, intra regnum ſuum & ditiones ſuas natas, cuiuſcumque demum ordinis & ſtatus ſint, ſiue Eccleſiaſtici ſiue ſæculares ſint. Ad eam pertinet habere authoritatem & poteſtatem, Eccleſiaſticum ſtatum, & perſonas Eccleſiaſticas viſitandi, & eundem ſtatum reformandi, ordinandi, & corrigendi, adeoque omnes errores, hæreſes, ſchiſmata, abuſus, ſcandala, contemptus, & enormitates emendandi. Etiamen nullo pacto intelligitur Reges & Reginas huius regni coronæ poſſeſſores ſibi authoritatem & poteſtatem miniſterij diuinorum officiorum poſſe vendicare, vt verbum Dei prædicare, miniſtrare Sacramenta, aut ritus Eccleſiæ à Christo miniſtrorum Eccleſiæ muneri aſſignatos, excommunicare, ligare, vel ſoluere.

Ex quibus quatuor ſolum ad Eccleſiaſticos miniſtros pertinent, quartum vero eſt illis cum congregatione commune, nimirum excommunicare. Et quod nullus externus Princeps, perſona, Prælatus, Status, aut potentatus habet aut habere debet vllam iuriſdictionem, poteſtatem, ſuperioritatem, præeminentiam, aut authoritatem Eccleſiaſticam aut ſpiritualem intra hoc regnum. Et proinde omnibus iuriſdictionibus, poteſtatibus, ſuperioritatibus, præeminentijs, & authoritatibus renuncio. Hoc eſt, vt nullus ſæcularis aut laicus Princeps, vel quis alius quam Reges aut Reginæ coronam huius regni poſſidentes, cuiuſcumque tituli aut dignitatis ſit, habeat vllam authoritatem, dominium, aut poteſtatem ſuper hoc regnum, ſuper Principem, aut eius ſubditos: ita nullus externus Prælatus, aut perſona Eccleſiaſtica ſiue ſedis Romanæ, ſiue cuiuslibet alterius ſedis habeat, vtatur, exerceat, aut habere, vti, aut exercere debeat vllam poteſtatem, iuriſdictionem, ſuperioritatem, præeminentiam, aut priuilegium ſpirituale aut Eccleſiaſticum, intra hoc regnum, vel intra Regiæ Maieſtatis regiones aut ditiones. Ideoque omnis talis poteſtas eſt prorſus renuncianda, & polliceor &c. vt ſequitur in forma iuramenti.

Ad hæc obiectionem ſequentem adhibui. Hęc verba primæ partis iuramenti: Ego A. B. omnino teſtificor & declaro in mea conſcientia, quod Regia Maieſtas eſt ſola ſuprema gubernatrix huius regni tam in ſpiritualibus, vel Eccleſiaſticis rebus aut cauſis, quam ſæcularibus (præter particularia quædam expreſſa in illius interpretatione à V. D. facta) expreſſiſſimis legis verbis Regiæ Maieſtati omnimodam iuriſdictionem, priuilegia, & præeminantias dant, quæ quouis modo ad ſpiritualem iuriſdictionem pertinent cum expreſſa eſt ademptione & manifeſta negatione omnis ſpiritualis iuriſdictionis, quæ ad Epiſcopos pertinet, exercenda ſuper gregem ſuum niſi prius obtenta ſpeciali licentia à Regia ſua Maieſtate,

Maieſtate, & hac functione ſpecialiter illis indulta & commiſſa. Cum è contrario, illi verbo Dei expreſſo, ſpirituale regimen ſibi commiſſum habeant: cum authoritatem, inquam, habeant ſoluendi & ligandi peccata: authoritatem aperiendi & claudendi portas cœli; authoritatem dandi Spiritum S. per impoſitionem manuum. Quæ cura expreſſo Dei verbo eo grauior & periculoſior eſt quod Deus minatus ſit ſe ab illis eorum ſanguinem, qui peribunt, requiſiturum. Quamquam igitur hæc, & multa alia huius poteſtatis priuilegia illis commiſſa ſint, quibus ſui officij ſollicitè exequendi, admonentur, idque ex ore Dei, tamen non debent illam iuriſdictionem ſuper gregem exercere, non debent illum viſitare, reformare, ordinare, nec corrigere ſine expreſſo mandato à Regia Maieſtate conceſſo. Hæc (Domine mi) videntur mihi tam mira, adeoque aliena ab ijs quæ vnquam legi, quod nulla ratione meæ conſcientiæ ſatisfacere poſſim. Veſtra Dominatio reſpondit, quod quandoquidem omnis ſpiritualis iuriſdictio, & authoritas condendi leges, & populum in Curijs Eccleſiaſticis iudicandi, viſitandi, reformandi, ordinandi, & corrigendi ſolùm à poſitiuis legibus Regum & Principum dependent, & non à lege Dei, idcirco neque Apoſtoli & eorum ſucceſſores hanc poteſtatem exercuerunt, neque debent Epiſcopi & eorum ſucceſſores iuriſdictionem ſuper populum Dei exercere, ſine poteſtate à Rege & Principe delegata.

Ad quæ hoc argumentum ſequens adiungo. Primò, tempore veteris legis, quæ vt ſanctus Paulus dicit, nouæ vera figura fuit, Moyſes, Aaron, Eleazarus ſacerdotes, expreſſo verbo Dei ſuper populum iuriſdictionem obtinuerunt. Hi illi in iudicijs præfuerunt, non ſolum in rebus Eccleſiaſticis, ſed in politicis, & rebus ciuilibus & cauſis. Illos viſitarunt, reformarunt, ordinarunt, correxerunt, & illos punierunt, quoties res & occaſio poſtulabat, idque ſine quauis licentia cuiuſcumque magiſtratus, ciuilis gubernatoris, Regis, ſue Principis. Præterea durante vetere lege, lex expreſſè facta eſt, qua omnibus ciuilibus magiſtratibus, & iudicibus in omnibus rebus dubijs mandatum fuit, Pontifices & Sacerdotes adire, & eorum ſententijs & iudicijs acquieſcere, adeoque neque ad dextram neque ad ſiniſtram declinare, *Si quis vero non obedierit voci ſummi Sacerdotis, morietur homo ille*, inquit ſcriptura.

Secundum eſt in nouo Teſtamento. Nam quemadmodum Saluator noſter Chriſtus totum ſpirituale regimen ſui populi & Eccleſiæ, ſuis Apoſtolis, Epiſcopis, Presbyteris, & eorum ſucceſſoribus reliquit: ita illi omne ſpirituale regimen ſuper illos exercebant. Iudicium enim exequebantur & dabant in Eccleſia Chriſti: Reformabant, ordinabant, & omnes enormitates in ea corrigebant, neque verò per trecentorum annorum ſpacium in primitiua Eccleſia vſque ad tempora Conſtantini primi Chriſtiani Regis & Imperatoris, qui gladium ſuum cum verbo Dei coniunxit, vllam authoritatem, licentiam, vel auxilium à quouis ciuili magiſtratu, Rege, aut principe vnquam impetrarunt.

In primo Concilio Hieroſolymæ habito ad dirimendam illam controuerſiam, quæ Antiochiæ de Circunciſione, & de legis Moſaicæ obſeruatione agitata erat, decretum fuit ab Apoſtolis & Presbyteris: vt fideles Antiochiæ ab his quatuor primarijs & neceſſarijs abſtinerent. viz. *Ab immolatis ſimulachrorum, à ſanguine, à ſuffocato, à fornicatione, à quibus cuſtodientes vos, bene agetis.* Quod quidem Concilium ab Apoſtolis Chriſti ibi fuit celebratum. Leges & decreta ab ijs ſancita fuerunt, controuerſia ab illis diremta, compoſita, & terminata; nulla adhibita poteſtate vel commiſſione cuiuſcumque demum ciuilis Magiſtratus, Regis aut Principis.

Porro Apoſtoli quamprimum intelligerent Samariam verbum Dei recepiſſe, Petrum & Iohannem ad illos viſitandos, eoſque in fide confirmandos miſerunt, vt Spiritum S. impoſitione manuum ſuarum acciperent. Paulus & Barnabas inter ſe conuenerunt, vt illas ciuitates & fratres, quos ad fidem conuerterant, viſitarent. Verba Scripturæ ita ſe habent: *Dixit ad Barnabam Paulus, reuertentes viſitemus fratres per vniuerſas ciuitates, in quibus prædicauimus verbum Dei, quomodo ſe habeant.*

In qua viſitatione Apoſtolus Paulus electo Sila *perambulabat Syriam & Ciliciam, confirmans Eccleſias, præcipiens cuſtodire præcepta Apoſtolorum & ſeniorum.* Ex quibus verbis colligitur, Apoſtolos & presbyteros, præterquam quod Euangelium docerent, decreta, leges & ordinationes ſanxiſſe, quas Paulus in viſitatione ſua Syris & Cilicianis præcepit, vt obſeruarent. Simili quoque modo leges & ſanctiones dedit Corinthijs Apoſtolus, quod viri neque orarent neque prædicarent in Eccleſia velato capite. Quam inſuper reformationem & ordinationem illis tradidit, quo maiori cum honore & reuerentia Sacramentum reciperent, quam partim ſcripto, partim verbo reliquit, vbi dicit: *Cætera cum venero diſponam.*

Et in 2 Epiſt. ad Theſſal. dicit: *Fratres ſtate & tenete traditiones quas didiciſtis ſiue per ſermonem, ſiue per epiſtolam noſtram.* Quas ordinationes & decreta fecit Apoſtolus Paulus de oratione & prædicatione in linguis ignotis? Item de mulierum ſilentio in Eccleſia & publico cœtu? Hæ & multæ eiuſmodi leges, ordinationes, & decreta ab Apoſtolis Chriſti, Epiſcopis, & Presbyteris, & eorum ſucceſſoribus, ad populum in Eccleſia Chriſti reformandum traditæ fuerunt, idque ſine quauis poteſtate & authoritate ciuilis Magiſtratus, Imperatoris, Regis, aut Principis, cum Conſtantinus primus Imperator Chriſtianus eſſet, vt ſupra dixi.

Qui nobiliſſimus Imperator Conſtantinus ad reprimendos errores & hæreſes Arrianas, rogatu Siluaſtri tunc Pontificis Rom. primum Conc. Nicænum celebrari fecit, vbi Epiſcopos ſimul congregatos hoc modo affatus eſt. *Cũ vos Deus Sacerdotes conſtituerit, poteſtatem tradidit iudicandi de nobis: & ideo nos à vobis recte iudicamur. Vos autem cum nobis à Deo dij dati ſitis, ab hominibus iudicari non poteſtis.* Et Valentinianus Imperator cum ille rogatus eſſet ab Epiſcopis Helleſponti Bythiniæ vt intereſſet Cócilio reſpondit: *Mihi quidem cum vnus de populo ſim, fas non eſt talia perſcrutari: verum Sacerdotes, quibus cura eſt, apud ſemetipſos congregentur, vbi voluerint.* Theodoſio Imp. Ambroſius ingreſſũ intra cancellos tépli interdixit, inquiens: *O Imperator ſolis Sacerdotibus patent &c.* Cui egit ob id gratias Imperator, aſſerens ſe didiciſſe diſcrimen inter Imperatorem & Sacerdotem.

Iohannes Caluinus hiſtorias de Valentiniano, Theodoſio, & S. Ambroſio tractans, poſt longam orationem de his rebus inſtitutam, in qua omnem ſpiritualem iuriſdictionem ad Eccleſiã, non ad Imperium pertinere probat: his verbis vtitur: *Qui vt Magiſtratum ornent, Eccleſiã ſpoliant hac poteſtate, non modo falſa interpretatione Chriſti ſententiam corrumpunt, ſed ſanctos omnes Epiſcopos (qui tam multi à tempore Apoſtolorũ extiterunt) non leuiter damnant.* Et iterũ Iohannes Caluinus dicit: *Qui in initio tantopere extulerunt Henricum Regem Angliæ, certe fuerunt homines inconſiderati. Dederunt illi ſummam omnium poteſtatem. Et hoc me ſemper grauiter vulnerauit. Erant enim blaſphemi, cum vocarent ipſum ſummum Eccleſiæ caput ſub Chriſto.*

Hoſius Epiſcopus Cordubenſis, qui Synodo Nicænæ primæ interfuit, ſic habet, ſicut teſtatur Athanaſius aduerſus Conſtantium Imperatoré: *Si iſtud eſt iudicium Epiſcoporum, quid commune cum eo habet Imperator? ſin contra, iſta minis Cæſaris conflantur, quid opus eſt hominibus titulo Epiſcopis? Quando à condito æuo auditum? Quando iudicium Eccleſiæ authoritatem ſuam ab Imperatore accepit? Aut quando vnquam pro iudicio agnitum? Plurimæ antehac ſynodi fuerunt, multa iudicia Eccleſiæ habita ſunt. Sed neq; Patres iſtiuſmodi res principi perſuadere conati ſunt, nec Princeps ſe in rebus Eccleſiaſticis curioſum præbuit. Nunc autem nouum quoddam ſpectaculum ab Arriana hæreſi editur. Conuenerunt enim hæretici & Conſtantius Imperator, vt ille quidẽ ſub prætextu Epiſcoporum ſua poteſtate aduerſus eos quos vult vtatur.*

Deus loquitur per os Prophetæ ſui & Sacerdotis Hieremiæ: *Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce conſtitui te ſuper gentes & ſuper regna, vt euellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes.* Gregorius Nazianzenus de dictis Hieremiæ ad Iulianum Imperatorem: *Putasne patimini vt verum vobiſcum agam? ſuſcipitur libertatem verbi, & libenter accepitis, quod lex Chriſti Sacerdotalis vos noſtræ ſubiecit poteſtati, atque iuſtis tribunalibus ſubdit. Dedit enim nobis poteſtatem, dedit principatum multo perfectiorem principatibus veſtris aut nunquid iuſtum videtur, vt cedat ſpiritus carni, ſi à terrenis cœleſtia ſuperentur, ſi diuinis præferantur humana? Sed patienter quæſo accipite libertatem noſtram. Scio te ouem eſſe gregis mei; ſcio te intra ſacra altaria cum veneratione ſubijci manibus Sacerdotis &c.* Et per Prophetam Ezechielem Deus loquitur: *Væ Paſtoribus Iſrael, quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, quod ægrotum non ſanaſtis; quod confractũ nõ alligaſtis: quod abiectũ, nõ reduxiſtis: quod perierat, non quæſiſtis.* Quas maledictiones Epiſcopi & Sacerdotes neceſſario incurrũt, ſi nullã iuriſdictioné habeát ſuper gregẽ ſuũ: ſi populum ſuum viſitare, reformare, ordinare, & corrigere, quando illis viſum fuerit, non poſſint. Chryſoſtomus aſſerit Sacerdotem medium eſſe inter Deum & hominem, nullumque honorem in terris illius honori poſſe conferri. Igitur vt obiectionem meam V. D. reſponſioni factam concludam, finiam cum Beato Martyre Ignatio Sancti Iohannis Euangeliſtæ diſcipulo: Quod nemo præter Epiſcopum aliquid agat eorum quæ ad Epiſcopum pertinent. Addam inſuper verba Sancti Auguſtini, qui dum contra Iulianum loquitur, ait de Doctoribus Eccleſiæ: Quod credunt, Credo: quod tenent, teneo: quod docent, doceo: quod prædicant, prædico: iſtis cede, & mihi cedes, &c.

Poſt longam expectationem, & multa ac varia promiſſa, ſuæ dimiſſionis finalis reſponſio ad meas obiectiones hæc fuit, quæ ſequitur. Quia video te in hac re induci non poſſe

„ vt credas, non tecum amplius in eadem re deinceps agam: ſed vt mihi gratus fuiſti, ita ſem-
„ per eris nihil eſt in domo mea, quod ad tuum commodum non tibi patebit. Et poſthac
„ omittam tecum amplius in his religionis controuerſijs conferre. Quod ad ea quæ inter
„ nos ſermone & ſcripto agitata fuerunt attinet, fidem meam primo & vltimo datam tibi
„ ſeruabo quod tu nihil inde damni nec detrimenti accipies.

„ Fidem mihi præſtitit hoc modo. Primò fama à ſuis famulis ſparſa fuit, me decem arti-
„ culis ſubſcripſiſſe. Secundò diſſeminata fama fuit ab iiſdem, me palinodiam cecinisse, & in
„ Parochiali Eccleſia Walthami, vbi commorabatur ſua D. præfixo tempore retractationem
„ facturum. Tertiò ſua D. in ſua menſa, & coram multis Religionis meæ mutationem non
„ ſolum noties, ſed decies & nouies factam exprobrabat, & poſtea me nullius religionis eſſe
„ dicebat. Quartò ſua Dom. permiſit Domino Denny in menſa ſua me inſolenter abuti.
„ Prædictus Dominus Denny palam & coram multis mihi tria crimina obiecit. Primò de vi-
„ tæ incontinentia me accuſauit, dixitque, quod ſi non tot liberos, quot ille, haberem, quod
„ tot meo merito deberem habere. Secundò mihi gulam & Epicuriſmum obiecit. Tertiò me
„ hypocritam & egregium diſſimulatorem eſſe dixit. Et quoniam iſte Denny mihi homo in-
„ cognitus fuit, & ſua Dom: eatenus, quantum conijcere potui, ſignis, has calumnias pro-
„ bauit, mihi occaſionem dedit exiſtimandi, quod ipſe hunc Dennyum contra me ſubor-
„ naſſet. Quintò creuit eo magis mihi ſuſpicio, quia intra vnam horulam, ſua Dom. quaſi
„ accuſationes Domini Denny magis ratas faceret, me in arctam cuſtodiam reliquit. Sextò
„ poſt meam per ſex ſeptimanas cuſtodiam, per ſuæ Dom. querimonias contra me, iam in
„ turri Londinenſi contra fidem ſuam mihi priùs datam, detineor.

„ Cum hæc ita ſint, & iam publicè facta fuerint coram tot teſtibus, vt negari non poſſint
„ veſtra amplitudo facile iudicauerit, quanta charitate, prudentia, & diſcretione mecum
„ actum fuerit. Nam cum pauper eſſem, & ſuæ Maieſtatis captiuus, & ſuæ Dominationi in
„ cuſtodiam traditus (auſim affirmare) vt melius tractarer, mirabar certè hæc tam inſolentia
„ facta in menſa talis viri potuiſſe admitti. Et hoc de meipſo affirmare poſſum, quod num-
„ quam ante per totum vitæ meæ curſum tam male mulctatus fui. Peto igitur quam humil-
„ limè ab illuſtri D. V. vt examen fiat verum verum diſcrim. & quænam vitæ meæ ratio fue-
„ rit, per id tempus, quo ibi fui: & non dubito, quin rebus maturè excuſſis, magna ſimplici-
„ tas & veritas, vel egregia fraus & falſitas; vitæ integritas & probitas, vel malignitas & im-
„ probitas; lux doctrinæ & ſcientiæ, vel ignorantiæ & illiteraturæ tenebræ, oculis veſtris &
„ quaſi manibus euidenter deprehenſa fuerint. Res forſan ad breue tempus poſſunt eludi,
„ ſed cum tam publicè & quaſi in propatulo geſta fuerint, vbi tot fuerint, conſcij, tot teſtes,
„ non ita diu celari poſſunt, quin in lucem emerſerint.

Hæc Chriſti confeſſor inſignis pro ſe, & alijs iuramentum impium ob amorem iuſtitiæ & veritatis recuſantibus tunc conſcripſit, in carcerali adhuc poſitus cuſtodia. Tali Abbate gloriatur noſtra congregatio, in quo ſub Eliſabethæ principe continuata eſt, quamuis in vinculis & carcere; ſiquidem ita voluit Deus, vt nunquam deeſſet aliquis in Anglia monachus veritatis olim in ipſam illatæ vindex & propugnator, quandoquidem ſocius ipſius Feckenami D. Sebertus in cuſtodia perſeuerauit fidelis Confeſſor, vſque dum primi ex Hiſpania & Italis miſſionis noſtræ monachi, Auguſtinus, Ioannes, Ioſephus, Thomas, Anſelmus, auctoritate Apoſtolicæ ſedis ad replantandam Catholicam fidem ingreſſi, ſuam quoque diligentiam ſanctis Presbyterorum ſæcularium, & Patrum ſocietatis laboribus coniunxerunt.

§. 4. *Prima monachorum Anglorum in Congregationem Caſinenſem admiſſio: & difficultates inde exortæ.*

MOrtuo igitur in vinculis egregio confeſſore Chriſti D. Feckenamo ſuperuixit D. Segebertus Buclæus monachus ipſius; quo adhuc in viuis & vinculis agente; aliquot alumni Seminariorũ, Romæ primũ in Cõgregatione Caſinẽſi, deinde Valliſoleti in Hiſpania, in Congregatione Hiſpanica ordinis Benedictini ſacræ regulæ ſeſe deuouerunt. Caſinenſium primi fuere, D. Gregorius Sayrus orbi Catholico doctiſſimis in Theologia lucubrationibus notus, & celebris D. Thomas Preſtonus, D. Anſelmus à Manceſtria, D. Anthonius Martinus, poſtea appellatus D. Athanaſius: primus & quartus iam Deo (vt piè credimus, fruuntur in gloria: duo intermedij adhuc viuunt, vnus Romæ, alter in carcere Londini. Primi Hiſpanicorum fuere, F. Auguſtinus de S. Ioanne, vir magni animi, ſummi zeli, præcipuęque induſtrię, & imperterritæ conſtantiæ; F. Ioannes de Meruinia poſtea martyrio affectus, vt & F. Marcus Lambertus, F. Maurus Scottus, F. Georgius Geruaſius diuerſis tem-

ſis temporibus beata morte, pro Chriſti fide conſtanter ſuſcepta ſeculo erepti, cœloque inſeri. Alios, quia adhuc viuunt, & in miſſionis Apoſtolicæ functionibus laborant innocenti diligentia, nominare non debemus. Cæterum hoc non eſt omittendum, primum ingreſſum horum religioſorum hominum in ordinem S. Benedicti, fuiſſe oppugnatum à viris grauibus & pijs: dubitantibus forte an ex Deo foret illa religioſæ vitæ ſuſceptio, prælata ſeminariorum ſancto & Apoſtolico inſtituto; poſtea autem accedente (licet multis prius difficultatibus deuoratis) etiam eiuſdem miſſionis Apoſtolicæ facultate, & ordini S. Benedicti per ſummos Pontifices communicata, ceſſauit omnis illa controuerſia. Fuiſſe vero controuerſiam non paruam, teſtabuntur hæ illuſtriſſimi Cardinalis Alani ad D. Athanaſium tunc in cœnobio Cauę S. Trinitatis ordinis Benedictini & Congregationis Caſinenſis monachum literæ (ex quibus etiam quantopere placuerit maximo illi Cardinali & æterna memoria digniſſimo cauſa Benedictinorum, lectori manifeſtum fiet.

„Chariſſime frater & fili: Binas à te literas, ex quo in illa ſancta loca conceſsiſti, accepimus: vtraſque eleganter, & amanter, &, quod caput eſt, religioſe ſcriptas. Prioribus per meos familiares reſpondi; his poſterioribus aliquid nacti otij, ipſi reſcribere voluimus: primum vt non ab alijs ſolum quantum à nobis diligaris, ſed noſtris id potius verbis, manuque noſtræ ſcriptis tabulis intelligas; Deinde vt cognoſcas, quanti faciamus illos tuos in ſanctiſsima religione progreſſus, de quibus te nunc multo magis in Domino, quã vnquam ante in ſæculo (licet ſemper propter præſtantes animi dotes chariſsimus extiteris) amemus & complectamur; poſtremo, vt gaudium hoc noſtrum, quod de fœliciſsima huius vitæ ſorte plane cęleſti concepimus, tecum communicemus. In quo genere licet mihi Apoſtolicis vti verbis: maiorem horum non habeo gratiam, quam vt videam filios meos in veritate ambulare. Quod igitur contemptis rebus humanis, tanto animi ardore ac impetu cœleſtia conſectens, mundique huius & vitę ſæcularis ſpurciſsimis ac periculoſiſsimis ſordibus valere iuſſis, tam ſanctæ diſciplinæ te tuamque vitam formandam dederis, celeberrimique antiquiſsimæ ac glorioſiſsimæ otia ſanctiſsima turbulentiſsimis negotijs ſæculi prudenter prætuleris; hoc bonum ſolidum, ac ſumme ſalutare tibi fili ex animo gratulamur: nec à Chriſto optimo maximo huius concilij tui authore aliud continuis precibus, vel à tua charitate, vel à nobis poſtulandum eſt, quam vt opus ſalutis tuæ, quod ab illo cœptum eſt, piè proſequatur, & perficiat. Faciet autem, ſi tu, poſtquam manum ad aratrum Domini poſueris, retrò non reſpicias, ſed ad anteriora totis viribus contendas; ſi religionis graues, ſed ſuaues labores naui ter pertuleris; ſi tentationes fortiter & conſtanter repuleris; ſi ea, quæ in ſæculo, vel ab hæreticis, vel malis catholicis, vel ab æmulis, vel ab inuidis, ad tui probationem perpeſſus es, ex animo prorſus eijcias tuo; ac etiam pro te perſequentibus ores, quod faciunt omnes ſancti in cœlo, quorum tu nunc vitam & charitatem cœpiſti degere, ac imitari in terra.

„Quicquid alij de hoc vitę tuæ ſanctiſsimo inſtituto ſentiant, aut loquantur; tibi perſuadeas velim tuas rationes nobis ſummæ curæ eſſe: atque hoc tuum de religione capeſſenda conſilium vehementer placere; noſque ſperare, te ſanctiſsimo ordini olim in patria noſtra florentiſsimo, reſtituendo, se calamo & ingenio adornando, ab hoc ſæculo nequam diuinitus ereptum eſſe. Quantum ergo in illa ſanctiſsima diſciplina proficies: tanto magis te amabimus; tantoque minus te ſalutaris conſilij huius pęnitebit.

„Si per epiſtolarem breuitatem, aut ſcriptionis laborem liceret, poſſem tuæ pietati multa ex hiſtorijs nationis noſtræ, de illius ordinis in Anglia celebritate & ſanctitate commemorare: nam & Auguſtinus ipſe, & cæteri ſancti Gregorij diſcipuli, qui gentem noſtram ad fidem, conuerterunt, erant omnes huius ordinis: atque omnia primum inſtituta monaſteria, (de quibus venerabilis Beda) ſicut & ipſe Beda erant eiuſdem inſtituti; & capitula Cathedralia vniuerſa, quæ poſterioribus temporibus erant Canonicorum ſæcularium, ab initio erant ordinis Sancti Benedicti; ita erat Cantuarienſis Eccleſia tempore Lanfranci, Anſelmi, Thomæ Martyris, qui & ipſi fuerunt monachi eiuſdem inſtituti. Vt nihil dicamus de nobiliſſimis monaſterijs, Weſt-Monaſterienſi, S. Albani, S. Edmundi, Glaſtenburienſi, cuius Abbas, ſicut & plurimi alij claro perfuncti ſunt martyrio tempore Henrici octaui. Horum exempla te, mi fili, ac cæteros noſtrates, ad hanc ſolidam in Chriſto & Eccleſia gloriam ſectandam animare poſſunt: nos certè tantorum hominum ſola commemoratione ſummopere delectamur; quæ quoque cogitatio, veterumque rerum noſtrarum memoria nos prolixiores, quàm volumus, effecit; ſed ad animum vtriuſque noſtrum non malè: nam tecum libenter loquimur. Memineris ergo noſtri in orationibus & ſacrificijs tuis. atque ſuperioribus loci & ordinis iſtius à nobis multam ſalutem in

„ domino; qui & ipſos pro hac in peregrinos & coexules noſtros Chriſtianiſſima charitas „ abundè beabit. Vale fili mi. Romæ ex ædibus noſtris: 12. Kal. Februarij 1594. manu pro- „ pria. Tuus in Chriſto Guilielmus Cardinalis Alanus.

§. 5. Admiſsio monachorum in congreg. Hiſpanicam: & controuerſia propterea mota.

Liquet profectò ex hac epiſtola Illuſtriſſimi Viri, Anglorum optimi hac vltima ætate Magiſtri; non defuiſſe aliquos, quibus diſplicuerit, quod docti viri de Seminarijs, in ordinem S. Benedicti cooptarentur: quod tamen inſtitutum videmus quam exquiſitiſsimis grauibuſque verbis & ſenten ijs hic ſummus Cardinalis approbauerit. Non minor in Hiſpania contra eos qui in illa congregatione magno numero, ſelectęque indolis viri habitum ſumſerant, oppoſitio facta fuit adeo vt non ſolum in Regijs tribunalibus, & in ſanctæ Inquiſitionis officio controuerſia fuerit exagitata; verum etiam eo vſque proceſſerint qui monachatui Anglorum aduerſabantur, vt dictitarent, non poſſe eoſdem tuta conſcientia, & ſine apertis regularis inſtituti ſui violatione miſſionem Apoſtolicam in prouincias remotas erroribus aut hæreſibus infectas ſuſcipere. Quæ cum ſæpe ſæpius iactarentur, cum magno nominis Benedictini detrimento, quæſtionem ipſam Abbates noſtri in Hiſpania inclytæ Academiæ Salmanticenſi toto terrarum orbe celeberrimæ Doctoribus diſſoluendam propoſuerunt, hac forma.

„ Quia in Flandria & Anglia nonnulli viri, alias religioſi, ſunt exorti, qui, neſcio quo ſpi- „ ritu ducti, auſi ſunt accuſare Sanctiſſimum & antiquiſſimum ordinem D. Benedicti in Hiſ- „ panijs violati voti & profeſſionis, quod patrum ſuorum præclaris veſtigijs inſiſtens (qui „ & primam & ſupremam manum tot orbis regionum ad fidem Chriſti conuerſioni iam „ laudabiliter dederunt) erigere ac inſtituere auſus ſit miſſiones monachorum Anglorum „ ſui inſtituti & congregationis ad replantandam fidem noſtram ab hæreticis eradicatam, „ in nonnullis prouincijs, Angliæque præſertim, vbi maiores ſui ſanctiſſimi P. N. Gregorij „ iuſſu ac directione, magni noſtri Anglorum Apoſtoli fructuoſiſſimè prius eandem plantauerant. Cuius equidem nouellæ plantationis, ac iteratæ inſtitutionis primordia, ſicut in „ Dei gloriam Eccleſiæ obſequium, religionis honorem Martyrum ſanguine recens profu- „ ſo, velut fœliciſſimo iam ſunt auſpicio conſecrata: ſic certè cacodæmon inuidus tantique „ impatiens boni, mille iam ſuorum virulentis machinis inſectatur, atque ſubuertere tentat. „ A vobis proinde Venerabiles Patres atque magiſtri efflagitamus impenſè, quatenus ve- „ ſtrum ſuper hoc iudicium ſimul & cenſuram proferre dignemini: non quod rei difficultas „ talium deſideret oraculorum reſponſa; ſed quod tantorum patrum authoritas ora frœnet „ petulantia nouatorum, dementem coerceat inſolentiam, inſulentiſsimamq; dementiam, „ & ſanctiſsimum Benedictinorum ordinem de vniuerſa Orthodoxorum republica tam in- „ ſigniter bene meritum, à tam ſolemni, quàm vana vendicatum impoſtura, in priſtinum ſi- „ bique coæuum nitorem nullibi non firmius aſſerat. Quo autem id & commodius præſte- „ tur, & rationabilius, ecce monaſticæ profeſsionis tenorem. Ego frater N. de tali loco, „ promitto ſtabilitatem meam, & conuerſionem morum meorum & obedientiam, coram „ Deo, & ſanctis eius, ſecundum regulam S. Benedicti, in hoc monaſterio Sancti N. ordinis „ eiuſdem ſancti, in præſentia R. Patris, F. N. Abbatis.

Reſponſum clauſtri Doctorum.

Decretum Salmanticenſis Academiæ de miſsione Benedictinorum

„ Controuerſiam hanc dirimit Bonifacius Papa in cap. ſunt nonnulli. 16. q. 1. Fuit autem „ hic Bonifacius, (vt in emendationibus iuſſu Gregorij XIII. decreto Gratiani appoſi- „ tis, refertur, ex vetuſto Codice Romam ex Hiſpania miſſo) quartus à Beato Gregorio & „ idem dicitur in titulo huius capitis apud Iuonem parte. 7. cap 22. Quare proculdubio fuit „ Bonifacius quintus, qui anno. 617. tempore Heraclij Imperatoris creatus eſt Pontifex. „ Quod animaduertimus, vt conſtet, litem hanc fuiſſe excitatam aduerſus ordinem D. Be- „ nedicti iam inde ab ortu ſuo: & non fauere parti contrariæ aliqua patrum teſtimonia, quæ „ referuntur eadem cauſa & quæſtione; quia (vt rectè inquit Gratianus ibid. § ſuperiori au- „ toritate) intelliguntur de alijs monachis qui antea in Eccleſia, quamuis eſſent verè mo- „ nachi, non initiabantur ſacris; & ideo neque aſſumebantur ad exercenda Sacerdotalia

munera

munera. In eo igitur capite Bonifacius, vt propoſitam controuerſiam componat, tria præſtat: quæ ſingulatim ſunt à nobis exponenda; quia in eis continentur aliqua, quæ ad huius dubij ſolutionem maximè conducere videntur.

Et inprimis cauſam ipſam proponit his verbis: *Sunt nonnulli, nullo dogmate fulti, audaciſſimo quidem zelo magis amaritudinis, quàm dilectionis inflammati, aſſerentes monachos qui mundo mortui ſunt, & Deo viuunt; Sacerdotalis officij potentia indignos: neque pœnitentiam, neque Chriſtianitatem largiri, neque abſoluere poſſe per Sacerdotalis officij diuinitus ſibi iniunctam poteſtatem.* In quibus verbis valde obſeruandum eſt, quam graues notas inurat Pontifex ijs, qui autores fuerant huius controuerſiæ; & quo argumento eos dicat fuiſſe commotos: nempe, *quia monachi eſſent mundo mortui, & Deo viuerent.*

Et deinde aſſerit hos fuiſſe omnino lapſos, & id probat teſtimonio B. Benedicti: ſic dicens: *Neque enim Beatus Benedictus monachorum præceptor almificus huius rei aliquo modo fuit interdictor; ſed eos ſæcularium negotiorum edixit expertes fore tantummodo.* Vbi etiam notandum eſt Pontificem, non ſolum declaraſſe, non eſſe prohibitum Monachis in regula B. Benedicti exequi ſacerdotale munus: ſed etiam tanti feciſſe eius regulam, vt, quia in ea non ſit prohibitum, dixerit eſſe licitum. Ex quo Gloſſa verbo *Benedictus* dicit, ſumi argumentum, vt omnia, quæ Sanctus Benedictus non prohibuit monachis in ſua regula, ſint cenſenda eis conceſſa.

Et tandem iudicium de hac re ita pronuntiat: *Decertantes igitur monaſticæ profeſſionis presbyteros Sacerdotalis potentiæ arcere officio, omnimodo præcipimus, vt ab huiuſmodi nefandis auſibus reprimantur in poſterum: quia quanto quiſque eſt celſior, tantò eſt & in his potentior.* Vbi etiam eſt ponderandum, Pontificem ſeuerè præcipere aduerſarijs, vt deſiſtât à ſuis *auſibus*, quos etiam *nefandos* appellat; & alia ratione probare, monachos non eſſe ab his miniſterijs excludendos; quæ ſimul reſpondet argumento, quo diximus aduerſarios vti. Nam cum ipſi ſuam ſententiam confirmarent, quia *Monachi ſunt mortui mundo, & viuunt Deo*; reſpondet Pontifex, monachos ex hoc habere, vt ſint in ſublimiori gradu ſanctitatis; & ex conſequenti, vt ſint aptiores ad hæc miniſteria obeunda; *quia quantò quiſque eſt altior, nempe quoad vitæ ſanctitatem tanto eſt & in his potentior.* Et hoc modo caput hoc interpretatur D. Thomas, 2. 2. q. 187. art. 1. Et vtitur eius doctrina, vt probet religioſos, eò quod religioſi ſint, nullum habere impedimentum, propter quod non poſſint docere, concionari, & alias huiuſmodi functiones ſpirituales exercere erga proximos.

Quare nos conuicti tam aperta Pontificis deciſione, non potuimus ei non ſubſcribere debita reuerentia & obſeruantia: atque ita cenſemus Monachos Benedictinos, quantum eſt ex profeſſione, qua iuxta regulam ſuam deuinciuntur; aut ex inſtituto viuendi ſeorſum à reliquis hominibus, vt liberius poſſint vacare contemplationi rerum diuinarum, non impediri, quo minus poſſint à ſuis ſuperioribus mitti in Angliam, & alias prouincias, vt dent operam reductioni hæreticorum ad fidem Catholicam, à qua defecerunt, & conuerſioni quorumcumque infidelium ad eam. Addimus præterea, perpetuo vſu & conſuetudine fuiſſe in ordine D. Benedicti hoc receptum, ſumma & euidenti Catholicæ Eccleſiæ vtilitate, vt confirmat teſtimonium illud relatum ſupra in dubio, cuius meminit ipſe Gratianus ſupradictos. Et præter id, ſunt plenæ exemplorum eccleſiaſticæ hiſtoriæ, plena ferè omnium Catholicorum ſcripta: quæ hoc nomine ſacrum hunc ordinem miris laudibus extollunt. Vnde communis penè omnium Chriſtianorum animis inhæſit opinio, innumeros ex hoc ordine Doctores, concionatores, martyres, & Pontifices prodijſſe; adeo vt nemo ſit, cui hæc ignota eſſe poſſint. Ita tenet Schola Theologorum Salmanticenſium. F. Bartholomæus Sanchius Decanus. Ioannes a Alphonſus Curiel. F. b Auguſtinus Antolinez. Magiſter Andræas de Leon Canonicus Pœnitentiarius. Magiſter Petrus Arrogo. F. c Ludouicus Bernardus. Fr. d Petrus de Ledeſma. Magiſter e Sagredo de Porres. F. Petrus Cornejo. F. Franciſcus Cornejo. Fr. f Andræas de Eſpinoſa Fr. g Baſilius Pontius Legionenſis. Fr. h Dionyſius Iubero i Magiſter Gelanda. Fr. k Patrus de Herrera. Fr. l Bernardinus Biuanco. Et ego Antonius Ruano de Medrano publicus Apoſtolica autoritate notarius, & Salmanticenſis Academiæ Secretarius, facio fidem fuiſſe hanc reſolutionem Collegij Theologici eiuſdem Academiæ, & Magiſtrorum eius, quos noui, facta prius in ſuo clauſtro prædictæ difficultatis publica conferentia, cui interfui; & de mandato eiuſdem Collegij, hoc publicum inſtrumentum exhibui; die 27. menſis Iulij. Anno 1609. rogatus. Antonius Ruano de Medrano.

a Canonicus Salmántic. b Eremita Auguſtini. c Ciſtercienſis. d Dominicanus. e Canonicus Salmántic. f Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis. g Eremita S. Auguſt. h Carmelita. i Profeſſor Hebræus k Dominicanus. l Benedictinus.

Quare & Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Philippenſis, Philippus Rouenius in tractatu de

de miſsionibus hanc ſententiam grauibus verbis amplectitur, parte ſecunda dicens: Veriſ-
„ ſimè etiam docet D. Thomas, ſtultam eſſe opinionem dicentium quod ſtatus religionis
„ impedimentum adferat prędicandi, ac confeſsiones audiendi: quinimo fatẽdum eſt, quod
„ quò ſanctiores, & magis mortificati religioſi fuerint, eò erunt ad prædicta munia aptio-
„ res, ſi nimirum ſufficienti doctrina ſunt inſtructi, & nihil niſi Dei gloriam & animarum
„ ſalutem quęrant, ſintque caſtitatis, humilitatis, & obedientia tenaciſsimi. *Et poſtea p rte
„ 5. de noſtro loquens ordine.* Benedictinis, alijſque ordinibus magis contemplationi deditis,
„ ſi pro ſuo modo ſimile quid attentare velint ad iuuandas animas (miſſiones inſtituęre) nõ
„ erit difficile, & certè laudabiliter Benedictini ſæpe, & magno cum fructu miſerunt ido-
„ neos in Germaniam, Belgium, Angliam, Scotiam, & circa noſtræ tempora in Indiam.

§. 6. Vnio Monachorum vtriuſque Congregationis Hiſpanicæ, & Italicæ in congregationem Anglicanam veterem.

SOpita hoc modo illa controuerſia, qui ex Italia & Hiſpania fidei prædicandæ cauſa miſsi fuerant in Angliam monachi, rationibus ſuis conducere perſpexerunt, vt aliquod domicilium & ſeminarium miſſionis ſuæ nanciſcerentur limitibus patrijs propinquius, quàm eſſent monaſteria in Hiſpaniæ Italiæque remotis prouinciis ſita. Sed & hic ortæ quædam difficultates ſunt, ne fortè ex vicinitate Seminarij monaſtici læderetur Seminarium ſæcularium, & pax mutua perturbaretur, ſi fortè indebito modo de vno ad aliud tranſire maioris perfectionis obtentu ſeu vero, ſeu apparenti niterentur alumni. Cùm etiam huic controuerſiæ finis eſt allatus communis Paſtoris & Patris omnium Catholicorum ſententia, atque iudicio; ad quem delatis vtriuſque partis rationibus, eiuſque arbitrio in ſpiritu obedientiæ atque humilitatis permiſſis, emanauit ex Congregatione ſancti Officij decimo Decembris anno 1608. iuſſu ſanctiſſimi Domini noſtri fœlicis recordationis Pauli Papæ quinti, decretum, continens certas quaſdam regulas obſeruandas inter Patres ordinis S. Benedicti & ſuperiores prædictorum Seminariorum, ad tuendam concordiam & pacem, ſummè neceſſariam ijs qui ab eadem ſancta ſede deſtinati fuerant vt iunctis viribus adorirentur portas inferorum, & communibus laboribus propagationi religionis Catholicæ & cultus diuini in regno Angliç inſudarent. In hoc decreto (cuius authenticum ſubſcriptum chirographis Illuſtriſſimorum S. R. E. Cardinalium I. Blanchetti & A Montalti ordinis ſancti Benedicti Protectoris, in Archiuis Collegij noſtri ſancti Gregorij magni Duaci ſeruatur) illud præcipuè cautum fuerat poſt iniunctam præteritarum omnium diſſenſionum ac ſimultatum perpetuam amneſtiam, ne vel Rectores Seminariorum directè aut indirectè conarentur diuertere quemquam alumnorum ſuorum qui voluiſſet ingredi religionem D. Benedicti, aut aliam religionem à S. Sede approbatam, quod ipſis erat iniunctum ſub pœna excommunicationis alias incurrẽdæ: vel Patres Benedictini allicerent, aut inuitarent, aut exhortarentur vllum alumnum prædictorum Collegiorum vt in ſuum ordinem adoptetur.

Cuius decreti nos ideò libentius, fecimus mentionem hoc loco, vt clarè conſtaret cuicumque arbitro, quam ſyncero minimèque fucato animo & hactenus proceſſerimus, & deinceps in his rebus procedere ſtatuamus. Regula noſtra nobis præſcribit, vt venientibus ad conuerſionem, non præbeamus facilem acceſſũ, ſed potius aſperè, & duriter repellamus, & ſaltem nullo modo ad nos inuitemus blanda prædicando, aut difficultates religioſæ conuerſationis reticendo. Hoc nos ſemper in admiſſione nouitiorum obſeruauimus, & obſeruandum in ſtatutis noſtris omnibus ſuperioribus ſtrictiſſimo præcepto iniũgimus, vt tam in ipſa admiſſione quam in toto nouitiatus decurſu, probemus ſpiritus ſi ex Deo ſint opprobrijs, aſperitatibus, mortificationibus, ieiunijs; illi ipſi nouitij qui admittuntur, ſatis perſpiciunt, nec enim poteſt illos latere, quam graue iugum ſuſcipiant, cum noctu & diu, conuentu toto præeunte & comitante, per totum vitæ ſuæ tempus videant ſibi eſſe in perpetuo labore chori, ieiuniorum, obedientiæ, mortificationis viuendum. Quare quod hic ſancta ſanctitas nobis præſcripſit, nihil aliud eſt, quam vt regulam noſtram, cui ex voto nos adſtrinximus, obſeruemus.

Volumus etiam oſtendere, quam ſemper Eccleſia antiquis inſiſtat legibus ſuis, nec facile mutet, quod ſemel magna deliberatione conſtituit: ſemper hoc ab ea fuit obſeruatum, vt

nemo Eccleſiaſticus aſpirans ad vitam religioſam, ab ea impediretur, niſi actionibus publicis eſſet obligatus, aut debitis priuatis obſtrictus: & ideo in hoc decreto idem iniungitur obſeruandum, ne quiſquam à tam pijs deſiderijs diuertatur. Sic olim Gregorius magnus; (vt ex epiſtola. 38. lib. 10. notauit Cardinalis Caraffa) *non permittebat vt impedirentur clerici monachi fieri volentes, etiamſi in ſacris eſſent ordinibus*. Sic poſtea Concilium Toletanum 4. 70. Epiſcoporum, cui ſanctus Iſidorus Hiſpalenſis præſedit canonem hunc ſtatuit: qui & in corpus iuris Canonici eſt relatus. *Clerici qui monachorum propoſitum appetunt, quia meliorem vitam ſequi cupiunt, liberos eis ab Epiſcopo in monaſterijs largiri oportet ingreſſus: nec interdici propoſitum eorum, qui ad contemplationis deſiderium tranſire nituntur.* Matura igitur diſcretione Sanctiſſimus Pontifex, & nobis iniunxit ne facilem acceſſum præberemus alumnis ſeminariorum ſed eandem difficultatem illis exhiberemus, quam alijs ex regula exhibere tenemur & conſueuimus; & Rectoribus etiam collegiorum ſeu Seminariorum præſcriptum voluit, ne monachatum ſuſcipere volentes à tam pio propoſito dehortarentur, quandoquidam antiquis moribus & legibus hoc iam olim fuerit canonica lege decretum.

Cum autem iam ſublatis his difficultatibus, monachi noſtri tam ex Hiſpania, quam ex Italia, frequentes ad miſſionis Apoſtolicæ functiones deſtinarentur facile perſuiderunt, non poſſe diutinam inter ſe ſeruari concordiam, niſi vnio quædam fieret ſuperiorum & legum, ſub quibus miſſio gubernata vno humero, vnoque corde lucris animarum intenderet. Ita enim fore, vt non vnuſquiſque ſui cordis deſiderium, ſui intellectus iudicium ſequeretur; nec alij vna via, alij prorſus contraria, aut valde diuerſa in maximo hoc Euangelij negotio procederent: ſed omnes iiſdem conſilijs atque rationibus patentes, eademque via ad eundem finem & ſcopum diuinæ gloriæ collimantes, fructuoſius, & ſecurius in Chriſti vinea operarentur. Itaque ſalubre conſilium inſpirauit Deus (quanquam non ſine multis difficultatibus potuit omnibus perſuaderi) vt in Domino Seberto Bucleo, monacho congregationis Anglicæ veterano adhuc ſuperſtite, vniti omnes miſſionis monachi, congregationem antiquam Angliæ, cuius iura & prærogatiuæ in ipſo adhuc manebant inextincta, inſtaurarent. Non ſtatim potuit hoc executioni mandari, ſed per gradus quoſdam, vt ſolent omnia magna à minimis initijs ortum ducere. Cæterum deuotus ſenex P. Sebertus, tanquam alter Simeon, expectans redemptionem Iſraelita ille lachrymis pijs iam cum gaudio & pace dimitti geſtiebat, cum congregationem in ſe videret inſtauratam: admirans & exultans ideo ſibi longæuam ætatem productam fuiſſe, vt diuina gratia opitulante, congregatio Anglicana, quam in ſe vno relicto ex tanto numero monaſteriorum & monachorum verebatur intermorituram, in ſe denuo tam fœliciter repullularet.

Vt autẽ ad fœlicẽ congregationis inſtaurationẽ perueniremus, multũ nos promouit tũ æſtimatio miſſioni accedẽs ex martyrio aliquot fratrũ noſtrorũ, tũ eorũ (vt piè confidimus) apud Deũ orationes. Siquidẽ etſi in hac vltima Angliæ vt ſic dicã conuerſione procuranda (quam per ſeminaria Deus inchoauit, & cum ipſi placitum fuerit, tãdem aliquãdo perficiet) etſi diu nos anteuerterunt presbyteri ſæculares, & ſicut numero operariorũ, ſic & martyrum ſuperant; non tamen deeſſe nobis ordinique noſtro voluit Deus aliquos, qui ſuo quoque ſanguine confeſſionem fidei Catholicæ conſignarent. Etenim Anno 1601. P. Marcus Barckworthus alias Lambertus, poſt diuturnum carcerem, ex quo cum facile euadere potuiſſet, & alijs euadentibus, eumque ad hoc impellentibus ſeſe coniungere: maluit tamen conſtanter vltimam mortis ſententiam pro Chriſti gloria præſtolari; poſt nouem itaque examina, quæ ad iudicum tribunalia ſubijt, tandem 27. Februarij dicto anno Londini martyrio affectus coronam monaſticam ſibi eo ipſo die quo occiſus eſt, aperire curauit & habitum religionis veſtiuit, in eaque fide ſe mori & pro ea poteſtatus eſt, quam ordinis ſui monachi primi omnium Anglis prædicaſſent. Deinde anno 1608. Georgius Geruaſius vir nobilis, primo Duaceni ſeminarij presbyter, deinde à P. Auguſtino Præpoſito generali ordinis noſtri pro Anglia ad habitum ſuſceptus, ſancto ſine martyrium 11. Aprilis Londini confirmauit. Anno 1610. P. Ioannes Robertus da Merninia, vnus ex primis monachis, qui poſt religionis in Anglia ſuppreſſionem, ad eiuſdem reductionem operandam fuit deſtinatus: vir magnæ conſtantiæ, zeli præcipui, charitatis excellentis; qui ſæuiente Londini peſte grauiſſima, morientibus intrepidè aſſiſtere, & Sacramenta miniſtrare, fidẽque annunciare pro Chriſto perſeuerantiſſima deuotione ſuſtinuit; poſtquam ſæpe ſæpius è carceribus in exilium miſſus fuiſſet: tandem ob fidei Catholicæ conſtantiam Londini 10. Decembris ſanguinem ſuum Chriſto Domino litauit, morte fœliciſſima & glorioſa, infinito populo ſpectante, cœlum meruit Anno deinde 1612 P. Gulielmus Scotus nobili ſtirpe oriundus, poſt crebros carceres & exilia, pari mortis corona pro fidei profeſſione terram cœlo commutauit, Londini nono Iunij.

Iunij. Et hi tres vltimo loco nominati in conuentu noſtro, S. Gregorij, aut habitum ſumpſerunt nouitij, vt primus; aut poſt exilia ſua aliquãdiu inter cõuictuales vixerunt, expectantes commodũ tempus in meſſem miſſionis redeũdi, vt duo alij. Anno demum 1616 Thomas Helmius adhuc nouitius, presbyter quondam ſeminarij Duaceni, Nordouici pro eadem fidei conſtanti profeſſionẽ mortem obijt glorioſam: qui priuſquam moreretur, patijt ex iudicibus, vt quia in ciuitate Nordouicenſi eſſet porta D. Benedicti nomine ſacra, caput demortui (quia ſupplicio affectorum membra ſolent perſequutores Angli prælõgis ſudibus, vel contis affixa in portis ciuitatum, terroris incutiendi cauſa ſuſpendere) in illa D. Benedicti porta ponerent, cuius Diui religionem & regulam ipſe profiteretur, quod & illi conceſſum eſt. Quemadmodum autem iſti morte, ita & multi alij congregationis ac miſſionis noſtræ fratres carceribus, exilijs, laboribus plurimis fidem Catholicam promouere, & amplificare conati ſunt, & adhuc conantur: quem in finem ſua ſanctitas congregationem eandem erigi voluit, & ampliſsima confirmauit auctoritate, priuilegijſque & facultatibus Apoſtolicis muniuit; vt inter reliquos vineæ dominicæ cultores operarentur eiuſdem monachi, quatenus aut natio Anglicana tandem aliquando ad gremium matris Eccleſię reuerteretur, aut ſaltem ſemen Catholicæ fidei primò in eadem à Benedictinis iactum, ab ijſdem in parte ſemper foueretur. Et hæc de congregationis noſtræ erectione, quaſi breuiſsima propoſitione diximus, quam deinceps in ſequentibus tractatibus, propter cuiuſdam ardelionis friuolas accuſationes latiſsimè deſcribemus, & propugnabimus.

DISCEPTATIONIS HISTORICÆ

DE ANTIQVITATE BENEDICTINORVM IN ANGLIA TRACTATVS SECVNDVS,

IN QVO DEMONSTRATVR FVISSE IAM INSIGNEM IN ANGLIA CONGREGATIONEM,

Benedictinam, nullius alterius congregationis extra Angliam poſitæ iuriſdictioni ſubiectam.

PRODIIT nuper ſcriptum quoddam tenebricoſum, incertum quo editore, quo authore, quo impreſſore, quo denique in loco, excuſum, ſine vlla approbatione, eorum, quibus tum Eccleſia, tum etiam principes Chriſtiani librorum edẽdorum examen committunt. Quo in libro eius author, dum trophæa Congregationis Anglicanæ (librum nuper à R. P. Edouardo Mahew, Priore tunc Dolowartenſi, cõſcriptum) inſolenter, & inhumaniter examinat: ipſam etiam congregationem noſtram, à Pontifice fælicis recordationis, Paulo V. inſtauratam euertere; omnem in eadem monachorum erga ſuperiores ſuas obedientiam tollere: aliquot denique præcipuos eiuſdem Congregationis patres, expreſſis & paſſim citatis, eorum nominibus, crudeliter infamare, nititur. Scriptũ in cõgnin cõtra cõgreg. Angliæ.

Huic accuſatori, ſeu infamatori iuſtam opponere Defenſionem, primùm quidem non eſſe neceſſarium putabamus: præſertim, quia ipſius ſcriptio, eo, quo diximus, modo promulgata, in cenſum libellorum infamium, tam ciuili quam canonico iure, ſit referenda; ideoque alio reſponſo opus non habeat, quam quod ſit ipſo facto, per leges Diuinas & humanas cõdemnata, & iuſto æquitatis præiudicio eius author falſitatis, & iniuriæ reus teneatur: nec apud vllum prudentem rerum æſtimatorem, aut Chriſtianæ pietatis coltorem, fidem debeat inuenire. Cuius enim vel innocentiſſimi, vel ſanctiſſimi fama poterit eſſe in tuto, ſi cuiuis inuido, aut maleuolo aduerſario liceat hoc modo ſub larua innocentibus obloqui, & confictis criminibus ex alicuius Eubuli Cordati ignota officina prodeuntibus, ſimpliciter & innoxiè viuentium exiſtimationem lacerare? Iniquiſſimo ſanè loco conſtituti eſſent, quicumq; animarum curam, aut temporalium rerum adminiſtrationem in repub. ſortiti ſunt: ſi, cum neceſſariò debeant multos offendere, quorum aut inſolentiam corripere, aut errata corrigere, aut iniuſta deſideria frænare nituntur; ab iiſdem poſſent impunè, hoc infamandi genere denigrari: nec ipſorum integritati, contra huiuſmodi tenebriones vellent homines credere niſi ſtatim editis Apologijs aſperſiones ipſæ calumniæque, ab ignota manu prouenientes, totidem verbis abſtergerentur. Neque enim vllius hominis vita tot defenſionibus ſcribendis ſufficeret: quot ab illo extorqueret infamatorum impunis impudentia.

Innocentiæ igitur magiſtratuum & rectorum ſuccurrere volens reſpublica, iuſtiſſimis legibus decreuit, vt huiuſmodi infames libelli, vna cum authoribus, proſcriberentur: & quæ in illis eſſent accuſationes, eo ipſo haberentur pro calomnijs & mendacijs; quo, prætermiſſa [illegible] & charitatis norma, facinoroſo, & inteſtabili modo proponerentur. Sed & Eccleſia ſimilibus libellatoribus frænum impoſuit diſciplinæ; tum in concilio Lateranenſi ſub Leone. X. ſeſſione decima, de impreſſione librorum; tum etiam in Concilio Tridentino ſeſſ. 4. cap. 5 Quæ decreta, ne forte exponat Aduerſarius de libris in ſacram Scripturam editis, intelligat à ſacræ congregationis Cardinalium deciſione ſupra locum illũ Concilij Tridentini, præcludi omnem tergiuerſationem ſuam; Declarant enim Cardinales, [illegible] *ationis cenſura ferri, quicumque edunt ſine approbatione legitimorum ſuperiorum, lectiones, [illegible] tationes, Conciones, & alia ſimilia, nec non tractatus pertinentes tum ad deuotionem, tum ad [illegible] conſcientiarum, ſimulationem fratrũ, & cætera huiuſmodi, quæ ſibi inuicem cõmunicãt fratres*: Ex quo genere hunc tractatum eſſe autor ipſe fatetur, cũ in hunc finẽ ediderit, vt à Non merentur reſponſũ.

A

frattibus

fratribus, legatur. Sufficiebat itaque noſtro iudicio, toti illi ſcriptioni, ſimplex iſta reſponſio *libellum eſſe famoſum*, ſine authoris, editoris, impreſſoris, aut cenſoris nomine contra ius euulgatum; ac proinde non debere ab vllo iuſtitiæ amatore legi, credi, aut to[...] donec authores, detracta larua, prius quidem leſæ in modo accuſationis iuſtitiæ pœnas dederi[...] & tum præterea criminationes quas in ea, temerè & nequiter, fratribus ſuis immerentibus impoſuerunt, legitimis probationibus euicerint.

Et nos quidem, hoc modo conſcientiæ bonæ ſatisfactione contenti, loquente pro n[obi]s ipſa iuris diſpoſitione, amarulentas aduerſarij iſtius calumni[as re]ligioſo ſilentio melius [o]bruere poſſe iudicabamus quam accurata Apologia retundi; qua nimirum apud prudentes non eſſet opus, propter eam, quę illis ſemper eſſe debet præcipua, iuris æquitatem: aliorum autem iudicijs, (quę non ex rerum pondere, ſed ex opinionum leuitate ſumerentur,) velle per omnia ſatisfacere, conatus eſſet impoſſibilis, & ad innocentiæ defenſionem forſan inutilis: cui nimirum nihil detractum [iri] confidimus, ſi apud cæcos & luſcos ſuum non obtineat ſplendorem. Cæterum, [cum] intelleximus, authores huius criminis ab incæpto ſuo non deſiſtere, & apud eos, qui rerum noſtrarum ſunt ignari, ſpecioſo religioſi ſchematis (quod adhuc gerunt) prętexto, magnis etiam iuramentis & execrationibus in caput ſuum terribiliter prolatis, ita facinus ſuum colorare, vt mendacium iam à multis putetur veritas, dum non redarguitur: & nos iuſtæ defenſioni deeſſe putemur, potius ob facti conſcientiam, quā ob ſtudium religioſæ patientiæ; coacti ſumus mutare conſilium, & hanc libelli iſtius refutationem (innocentiæ noſtræ vindicem) in lucem proferre.

Et tamē propter ignaros rerum noſtrarum reſpōdere voluimus.

In qua tamē vtemur, eo inculpatæ tutelæ moderamine, vt abſtineamus à maledictis & cōuitijs, quibus multò maxima pars libelli illius eſt cōflata: & aduerſariorum nomina, non manifeſtamus, vt apud eos qui nondum eos nouerunt, ſua conſtet illis in rebus alijs exiſtimatio; qui autem eos probè nouerunt, (pro quibus pręcipuè hæc ſcripſimus) intelligant, quā ſibi debeant ab ipſorum venenatis calamis & linguis cauere. Quapropter etiam extra ea, quæ in cauſa ipſa ſunt, nihil adferemus, cū tamē multa nobis ſuppetāt dicenda, quibus aduerſariorum fama redderetur iuſtis & euidentibus accuſationibus nigerrima: vt videant etiam ipſi ſibi parcitum eſſe ab ijs, quos nominatim tam inhumaniter traduxerunt. Quamquā ex eo etiam, noſtra luceat innocentia, quod cum aduerſarius amariſſimo, vt patet, animo ad ſcribendum acceſſerit; & ita impotenter paſſim conuitietur vt aconitum in calamo, & *fel draconum* in corde habuiſſe videatur; nihil tamen magni de nobis potuerit dicere, dicturus proculdubio, ſi quid peius inueniſſet: atque etiam inuenturus, ſi quid fuiſſet, cum vſque ad huius facti ſui detectionem, intimis ſecretis noſtris ſemper fuerit adhibitus.

Modeſtè verò & ſine felle vituperiorum.

Neque verò animus nobis eſt, ſingulis eius veſtigijs inſiſtendo, quicquid ab eo ſcriptum eſt refutare: ſed ipſam tantum cauſam & controuerſiam, candidè & ſimpliciter nudæ veritatis penicillo delineare: vt à quouis lectore & Iudice, poſſit à falſitatis larua, quam aduerſarius illi imponere viſus eſt, liberari. Quare tria contra ipſum pro antiquitate Congregationis, & integritate noſtra præſtabimus. Primò quæ fuerit aduerſario vera occaſio ſcribēdi, oſtendemus, reiectis falſis prætextib⁹, quos ſibi aſſumit: vnde etiā ſtatus verus & [...] cō controuerſiæ eluceſcet. Deinde quæſtionem fundamentalem examinabimus, *An vlla fuerit olim Congregatio Benedictinorum Angliæ, à Cluniacenſi diſtincta, quæ potuerit authoritate po[ntifi]cia, reſtitui & inſtaurari?* Nullam enim talem fuiſſe, operoſiſſima quidem, ſed fallaci & inutili diligentia probare conatur aduerſarius. Tertiò tandem aliam diſcutiemus de facti n[o]ſtri iuſtitia controuerſiam, *An breue Pontificium, ad Congregationis Angliæ reſtitutionem & inſtaurationem obtentum, fuerit, aut ſi ineptitum, aut ob ſubſtantialem aliquem defectum, iuris aut facti, inualidum?* Immenſam autem vim lædoriarum, ſeu conuitiorum, mendaciorum item & [c]al[um]niarum; errorum tandem ac propoſitionum ſuſpectarum, & male-ſonantium ſi vel per [...]culum deſcriberemus apertè videret lector, non ſine cauſa Eccleſiam, & Re[ſpub]licas be[ne] inſtitutas libros illos *adeſpotous* & laruatiles, acerrimè damnauiſſe; vtpote no[n niſi] à cauteriata conſcientia, & profligati pudoris authoribus, plerumque elaboratos. Sed quam[ui]s eum indicem confecerimus, non tamen publicandum duximus, pacis magis, ac defenſio[nis] ne[ceſ]ſariæ, quam aliorum etiam iuſtæ accuſationi ſtudentes; quamquam interea paratum eſſe [vo]lumus, vt ſuperioribus noſtris conſtaret, quo remedio aduerſarij ægrotantis animum [de]beant, ſi fieri poterit, ad ſanitatem reuocare.

Methodus, & partitio controuerſiarū quas agitamus.

SECTIO

SECTIO PRIMA.

OCCASIO CONTROVERSIARVM, QVÆ HOC SECVNDO, TERTIOQVE TRACTATV DISCVTIVNTVR.

Synopſis totius ſectionis.

§ 1. Cauſa, quas quidam prætexuit, cur antiquitatem Congregationis Angliæ Benedictinorum impugnaret confutantur. § 2. Status controuerſiæ de antiquitate Congregationis ab eodem multis calumnijs inuoluit, § 3 & omnino falſo, aut amphibologicè propoſit⁹. § 4. Quæ fuerit vera occaſio inſtaurandi antiquam Congregationem Benedictinorum in Anglia. § 5. Contentio circa prædictam inſtaurationem orta. § 6. Quomodo ſopita fuerit controuerſia, & meliori modo inſtaurata Congregatio. § 7. Verus & legitimus ſtatus controuerſiæ, in hoc ſecundo tractatu diſputandæ.

§. 1 Confutantur cauſæ, quibus aduerſarius prætexit ſe motum fuiſſe, vt antiquitatem Congregationis Benedictinæ impugnaret.

Ergo vt intelligant fratres & amici noſtri, (quibus ſatisfacere cupimus) aduerſarium; nec veras ſui ſcripti occaſiones, ſeu cauſas in proæmio ſuo producere: nec verum ſtatum cõtrouerſiæ, in primo & ſecundo capite libelli ſui proponere; primò quidem diſcutiemus cauſas, quibus ſe impulſum dicit ad ſcribendum; eaſque docebimus non fuiſſe veras cauſas, ſed meras calumnias; & tum oſtendemus, quibus reuera rationibus inductus, ad hoc infame genus ſcribendi, animum vt nobis videtur applicuerit, tandem ſtatum controuerſiæ quem ipſe proponit, multis inuolutum ambiguitatibus & fallacijs, liberabimus ab illis tenebris, ac clarè & dilucide, ſine vlla circuitione, quid reuera inter illum & nos controuerti debeat, commonſtrabimus.

Tribus de cauſis in proæmio ſuo dicit, ſe non tantum adactum, verum etiam neceſſitate & conſcientia coactum, ad hunc libellum in lucem edendum. Prima eſt, *numero primo* quia vitia, quæ in clauſtro, caſtigata fuerant, extra capitulum, contra modeſtiæ religioſæ *to prepon*, euulgata fuerint ab ijs ipſis, qui pro loci ordiniſque honore, ea celare arctiſſimè tenebantur. Secunda cauſa eſt, in ſequentibus numeris vſque ad ſextum; Erectionem Congregationis Anglicanæ, factam fuiſſe cum iniuria & damno, grauiſſimorum virorum è Congregatione Benedictina, apud Hiſpanos profeſſorum: quorum proinde innocentiam ipſe neceſſario defendendam ſuſceperit. Tertiam inſinuat numero. 6. & reliquis, (quam etiam in primis duobus capitibus vehementer exaggerat) vt ſubueniat ſimplicibus, per iſtius Congregationis promotores, circumuentis & deceptis: quos huius ſuæ ſcriptionis luce ita illuminare voluerit; vt periculum animarum, in quo viuunt, cernerent & euitarent; quas rationes, claudit vehementi proteſtatione, ſe hæc in odium nullius, ſed ex *teneræ* ſcilicet *conſcientiæ ſenſu*, ad Dei ſolius gloriæ duntaxat vindicandam, ad hanc defenſionem proſilijſſe.

Cauſæ quas prætexit quidam cur antiquitatem cõgreg. Angliæ impugnet.

Ad has omnes cauſas in genere, poteſt hic reſponderi ex ipſa prolepſi, à qua proæmium ſuũ exorditur aduerſarius: non debuiſſe, ſcilicet, talem libellum à Benedictino, contra Benedictinos euulgari, niſi neceſſitas iuſtæ defenſionis, aut conſcientiæ dictatus, ad hoc impuliſſet. Atqui ſi max. vera eſſent illa, quæ in cauſis iſtis recitantur; nulla tamen fuit neceſſitas, aut honeſtas, quæ talem modum ſcribendi poſtularet. Neque enim quomodocumque vim vi repellere licet, ex iuris naturalis æquitate: ſed (vt omnes cordati norunt,) cum moderamine inculpatæ tutelæ: poterat autem, & debuerat, ſi ſe ſuoſque inculpate tueri voluiſſet, primò quidem nobis ſignificare iniuſtum modum agendi, quo vteremur: & peccantes nos in proximum noſtrum, ex euangelicæ charitatis regula admonere, & exhortari, vt ab iniuria & illicitis auſibus deſiſteremus, & iacturam fratribus illatam pro viribus noſtris repararemus; quod ſi poſt vnam, aut alteram admonitionem nihil ſe proficiſſe vidiſſet: vocandi fuiſſemus ad legitimum tribunal, vel ſuperiorum noſtrorum in religione, vel ſummi Pontificis, aut alicuius vices eius gerentis, in eccleſiæ curia. Neque enim deerant monachis Hiſpanis, neque ipſi, (quamdiu pro Hiſpanico monacho ſe geſſit) ſuperiores grauiſſimi & æquiſſimi,

Generatim impugnantur.

ſimi, & cauſarum, quæcumque inter religioſos oriri ſolent, experientiſſimi: ad quorum notitiam ſecundum regulas iuris & charitatis, deferri debuerant iſtæ controuerſiæ; neque ipſorum cognitionem vel authoritatem, noſtræ Congregationis homines defugiſſent, aut adhuc defugient. Quod ſi noſtram apud ſuperiores potentiam, vel authoritatem expertus fuiſſet plus apud ſuperiores noſtros valere, quâ rationum & cauſarum pondera: licuiſſet illi ad ſupremos Eccleſiæ cognitores, & ipſum Pontificem Maximum prouocare, vbi nos comparere, & factorum noſtrorum rationem reddere neutiquam formidaſſemus. Sed horum nihil ille tentauit, quorum tamen ſingula prius tentare debuit, quam ad hoc deſperatę, perturbatæque conſcientiæ remedium, ſe præcipitare, & quocumque poſſet modo, diffamatores ſnos infamare, & damnum ſibi inferentibus parem iacturam retribuere. Nulla enim poteſt tanta eſſe iniuria, quæ hominem Chriſtianum, Monachum, & Doctorem Theologum eò deducat vt prætermiſſo ordine charitatis, (quem in correptione fraterna Chriſtus ſeruari mandauit,) ſeipſum, & cauſam ſuam infamatorijs libellis, contra iuris & Eccleſiæ prohibitionem euulgatis, defenderet. Non poteſt Theologus ignorare cenſuram Apoſtolicam, *non eſſe faciendum malum, vt eueniat bonum*: nec poteſt viris ſapientibus (præſertim religioſis) doctrina illa placere quod liceat eos primò infamare, à quibus iuſtas ob cauſas periculum tibi impendere proſpicias; peccatum enim peccato vindicare, diabolicum eſt: & vbi legitima iudicia non ſuccurrant innocentiæ, Deo relinquenda eſt cauſę noſtræ proſequutio, qui dixit, *Mihi vindicta, & ego retribuam* Verum enimuerò ſi maximè conſilium hoc iniurias patienter tolerandi ſibi non putaſſet in hac cauſa amplectendum, propterea quod eſſet cum aliorum plurimorum incommodo coniunctum: non tamen debuit ad conuitia, & vindictam ſub larua libelli infamis inferendam ſe proijcere, (etiamſi alias id ei vlla de cauſa permitti poſſet) niſi tum duntaxat, cum cætera charitatis & iuris remedia, aut tentari non poſſent, aut tentata minimè ſucceſſiſſent. Quare ex antecedenti illo triplici cauſarum acie inſtructo etiamſi eſſet ſufficienter probatum, non poteſt inferri neceſſitas libellum famoſum contra nos euulgandi, aut innocentiam ſuam, vel aliorum veritis recriminationibus propugnandi: multò minus inde poteſt honeſtari actio de ſe, & natura ſua turpis, & ſcandaloſa, quale omnes norunt eſſe genus hoc defenſionis, quo vſus eſt aduerſarius. Illud ſolum ex cauſis prædictis potuit & debuit deducere, ſe non ſolum neceſſariò, verum etiam honeſtè ad legitimam defenſionem deſcendiſſe, profeſſo accuſatoris nomine, probationibus claris ſine felle & amaritudine exaggerationum deductis; coram legitimis iudicibus, qui poſſent partibus vtriuſque auditis, ſententiam aut ex Rigore iuſtitię, aut ſaltem ex æquitate proferre: quod nec facere tentauit, nec vnquam in hac quidem cauſa tentare audebit.

Specialiter verò prima, de culpis propalatis.

Sed reuera nulla illarum cauſarum, quas facto ſuo prætexit, vera eſt: id quod in ſingulis euidenter oſtendemus, falſum eſt enim, quod primò aſſerit, vitia aut ipſius, aut vllius alterius, (cuius patrocinium ſuſcipere velle videtur) intra parietes regulariter caſtigata, fuiſſe à ſuperioribus, quos impugnat, extra capitulum & clauſtrum euulgata; quinimo ea, quæ tunc pollebant, authoritate vſi ſunt, vt ipſum ab alijs ſuperioribus longè ante exortam hanc de congregatione Anglicana controuerſiam, grauiſſimè punitum, & loco propterea ſuo deiectum, priſtinæ dignitati reſtituerent, & ad maiorem etiam eueherent, nec poteſt ille oſtendere, huius facti manifeſtationem vlli ſeculari, aut externo factam à nobis, quod ita inclementer accuſat. Sed nimirum hæc accuſatio potius eſt mentis ſibi malè cõſcię anticipatio, ne nos, qui contumelia infamis huius ſcriptionis prouocati, vitæ ipſius magnalia in lucem proferamus. Ideo quaſi iam hoc eſſet à nobis perpetratum, quod ipſe ſua perfidia cognoſcit ſe eſſe promeritum, rationem hanc primo loco facti ſui propoſuit: cuius tamen vt diximus, nullum eſt fundamentum, præter ſolum conſcientiæ ſuæ pauidum teſtimonium.

Et ſecunda, de dãnis ex inſtauratione cõgreg. Anglicę illatis.

Secundam rationem vehementer, & inuidioſè exaggerat, omnibus illis, quas diximus locis, ſed partim falſò, partim æquiuocanter. Quod vt ſcias, lector, ſcire etiam debes, duplicem fuiſſe Congregationis Angliæ Benedictinorum ſtatum: vnum antequam ex conſenſu Congregationis Hiſpanicæ, & approbatione Apoſtolicæ ſedis, Vnio, & Congregatio Anglicana coaluit ex monachis Hiſpanis, & monachis Anglicanis à Domino Sigeberto Weſtmonaſterienſi in Cong. antiquam Angliæ incorporatis; alium verò poſt illam Vnionem factã, & Congregationem illam in Definitorio noſtro Pariſienſi per conſtitutiones & leges quaſi in meliorem modum redactam, anno Milleſimo ſexcenteſimo Decimo ſeptimo. Quod ergo iſte, in hac ratione obijcit, multas iniurias & contumelias illatas eſſe monachis Hiſpanis, in tam multis locis, quos numero 2. prologi ſui recenſet, nullum habet fundamẽtũ, niſi forſã in ſtatu priori, quo dũ de cõditionibus Vnionis, & iure ad Reſidẽtias, diſputabatur, ab illis, qui cauſam Congreg. Angl. tũc agebãt tã in libellis, ſeu Informationibus Romę exhibendis,

ben[illegible] ex[illegible]iam in Reſiden[illegible] [illegible] occupandis, & monachis ipſis inde deturbãdis, ex[illegible] mu[illegible]is vi[illegible] [illegible] Congregatione Hiſpanica magnam moleſtiam, vt [illegible] ſæpe [illegible] conteri [illegible] confeſſorijs, non inficiamur. Sed quibuſnam monachis de Co[illegible]ione Hiſpanica exh[illegible] eſt illa moleſtia? nimirum Patri Leandro tunc Vicario Gene[illegible] Congregationis Hiſp[illegible] Patri Rudeſindo tunc priori S. Gregorij Duacenſ; Patri Iohanni Barneſio tunc Aſſiſt[illegible] eiuſdem congregationis, & monachis qui eorum authoritatem [illegible] ſequebantur & [illegible] & factacti non tantum ab Anglicanis, quantum ab al[illegible] qui illos regebant, & ad [illegible] pellebant (quos hic in primo capite libri ſui ſpecioſè, ſed falſò, & contra conſcientiam [illegible], nimium excuſare,) & multò vehementius ab ipſo editore libri ſui, in cuius eti[illegible] m gratiam [illegible] præcipuè illum conſcripſit, non parua ad id mercede conductus, [illegible] niſi ab ij[illegible] [illegible] fuiſſet, & illos pecunijs & magnatum patrocinijs ad[illegible] [illegible] ca facta fuiſſe contra monachos Hiſpanos, quæ iſte nobis æquiuocè tanquam noſtra [illegible] obijcit [illegible] æquiuocè, quoniam videt lector illa quæcumque tandem fuerint de quibus [illegible] inter nos plena amneſtia ſancita eſt, facta à nobis ſed contra nos, nec à congregatione Anglicana ab eo tempore quo nos de illa ſumus: ſed per actores [illegible] illud tempus cum nondum inter nos & alios conuentione per Pontifi[illegible] bata, vnio facta [illegible], ac proinde nullo titulo niſi per calumniam & ſycophantiam, poſſe nobis obijci tam[illegible] à nobis perpetrata, aut à Congregatione, quam hoc libro [illegible] impugnare. Quod nemo non poteſt negare, patrem Leandrum tunc Vicarium M[illegible] quando iſta contra Hiſpanos acta ſunt; aſſumpſiſſe R. Patrem Iohannem Barneſium [illegible] ſuum [illegible] bus auſibus diligenter & maturè ſe opponeret: quod quam ſi[illegible] & procul ab [illegible] prægnoſticatione præſtiterit idē Vicarius, teſtes appellat omni exceptione [illegible] Illuſtriſſimos S. R. E. Cardinales Vbaldinum & Bentinolium, tunc apud principes [illegible] & Belgarum Nuncios Apoſtolicos: quorum authoritate obtinuit, vt illa, quæ contra Hiſpanos geſta fuerant, caſſarentur; Quando etiam, vt ſententia pontificis executioni mandaretur, eundem ſuum collegam P. Ioannem Barneſium Pariſios ad illuſtriſſimum Cardinalem Vbaldinum deſtinauit, vt editorem iſtius libri, qui tunc alterius partis litigantium, ob fauorem ap[illegible] magnos in vrbe Pariſienſi inuentum, dux & caput extiterat, in ordinem redigeret, & ad obedientiam dicti Vicarij reduceret. At nunc author, & editor iſtius præclari opuſculi (qui tunc temporis ſe inuicem oppugnabant) datis & acceptis dextris, ea facta, quæ non ſolum ipſi, ſed etiam omnis ferè natio Anglicana nouit, præcipuè edita fuiſſe, contra R. P. Leandrum, Rudiſindum, Barneſium, Torquatum, & Benedictum, qui tunc authoritate Generalis Hiſpanici cauſam eius propugnabant; ea tamquã ab ipſiſmet facta criminantur, contra quos ſunt facta; quod ſi non eſt ſycophantam & calumniatorem agere quid ſit calumnijs & ſycophantijs vti, neſcimus. Hæc ergo prima pars eſt eorum, quæ in ſecunda ratione ſua æquiuocè exaggerauit: nempe ea, quæ ante vnionem hanc no[illegible] facta ſunt, & [illegible] etiam paucorum in Hiſpania profeſſorum, qui tunc Leandrũ Vicarium [illegible] Hiſpa[illegible] impugnabant, ea imputat eidem Patri Leandro reliquiſque monachis [illegible] authoritatem ſequebantur.

Poſt hanc partem Amphibologiæ accuſationis ſubiungit, numero 4. & 5. multa à veritate [illegible] aliena, enumerans iniurias tamquã à nobis in Hiſpanicæ congregationis patres d[illegible] quæ ne quidem per ſomnium fuerunt vnquã in rerum natura. Numero 4. ſex d[illegible] [illegible] miror eſt voluiſſe dicere: cum vix credibile ſit ipſum ignoraſſe, quam eſſent omnia falſa. Primum eſt *Hiſpanicos patres* per nos eſſe Reſidentijs & poſſeſſionibus ſuis exturbatos. Falſum eſt, non ſunt exturbati, nullas in ijs partibus habuerunt, quas nunc non habe[illegible] [illegible]que ipſorum fuerint ante Vnionē in iſtis Reſidentijs: vel adhuc ibi ſunt & de[illegible], vel adhuc [illegible] eſſe poſſunt, ſi vo[illegible]; & ſi qui [illegible] ad Angliam diſceſſerunt, multis [illegible] à nobis obtinuerunt precibus, [illegible] inſuper copioſo, pro paupertate noſtra, viatico inſtructi, ad Miſſionis labores abierunt. Ideoque in ipſa Vnione cautum eſt expreſſè, vt omnes patres Angli Hiſpanicæ Congregationis, qui ſunt in Miſſione, applicentur R[illegible] illis, [illegible] voluerint, æqua [illegible] nobiſcum iura [illegible] habituri. Nominet hic Autor vel vnũ quẽ nos ex [illegible] Reſidentia exturbauerimus: nos nominare poſſumus nonnullos, quos editor huius libri exturbauit, quem in facto iſto & alijs, author iſte prius quidem impugnauit, nunc autem [illegible] ſolus ex omni numero monachorum Hiſpanorum apertè defendit.

Secundum eſt patres Hiſpanicæ Congregationis, qui nolunt huic noſtræ vnioni incorporari, [illegible] inuitos imperijs noſtris ſeruire: falſiſſimum, & odioſiſſimum, ſiue enim volunt nobiſcum congregationi Anglicanæ nomen dare, ſiue hoc facere renuunt, retinent tamen omnia ſua iura, ac priuilegia, & prærogatiuas, quæ vnquã hactenus habuerunt. Et vt clariſ-

Per æquiuocationē nobis impoſita, cum ipſis libellatoribus imputari debeat.

Multa falſa inuoluit. 2 deceptis ère. ſidentus.

 ſamè

ſimè pateat lectori quam falsò nos hac in re calumnietur ad[illegible] apponemus [illegible] tutum Definitorij Pariſienſis, in quo hæc congregatio & vu[illegible] co[illegible] *etenus in Hiſpania profeſſi, habeant verum & æquale ius ad reſidentia*[illegible] non ignorauit aduerſarius, quum ipſa originalia Diffinitorij noſtri acta diu a[illegible] immò ita habuerit, vt non niſi cum difficultate, potuerim[illegible] ea ab ipſo recuperare [illegible] vlla noua lex, aut onus eſt ipſis impoſitum, quinimo non ſolum ſubeſſe in ha[illegible] gatione verum etiam præeſſe, & dignitatibus & prælaturis frui poſſent: quare [illegible] quadriennio Prouincialis Cantuarienſis & aſſiſtentes ipſius electi ſunt ex [illegible] Hiſpanorum numero qui non ſunt incorporati congregationi noſtræ Angliæ. Vide [illegible] ſionem ipſam à Præſide congregationis deſtinatam, quam habes in appendice. [illegible] Quid ergo hic *Seruire* vocet, non intelligimus; niſi fortè, quia Generalis H[illegible] vul[illegible] omnes monachi ſui, (quam diu degunt extra Hiſpaniam) noſtræ iuriſdictioni, le[illegible] obtéperent: quas ipſe generalis, imò ſummus eccleſiæ paſtor, vt exactam diſciplinam c[illegible]nentes approbant hanc obedientiam quam patres Hiſpanicæ congregationis m[illegible]mè ipſe ſeruiturem vocet, *detrectat*; quod nemo niſi oſor, aut excuſſor diſciplinæ faceret.

Et hác calumniã vt euidenter confutemus videat lector formam ſubiectionis quam [illegible] ſes a monachis exigere ſolet, quam in fine libri poſuimus, vt intelliget nihil al[illegible] exigi quam quæ diximus.

Tertium eſt, quod iactitemus eum ſumma iniuria tot grauium virorum apud Cat[illegible]cos Anglos in Anglia, & extra eam Hiſpanos, nolentes eis ſubdi, inobedientes eſſe [illegible] ſedi a poſtolicæ, tum ſuo Generali: ſed & hoc omnino falſum eſſe ipſe nouit author; ne[illegible] apud vllos iſta iactitamus, nec vlla eſt occaſio, cur iactitemus: cum [illegible]llus patrum H[illegible] paho-rum præcepto Generalis Hiſpanicæ recuſet parere, ſed omnes æquanimiter & [illegible] obe-diant præter ſolum hunc authorem, (qui hactenus tamen obedientiam ſimulauit,) & [illegible] præclari fœtus eius editorem, qui vt Hiſpanicam obedientiam, magno ſcilicet zelo, [illegible]punè tuerentur, contempta prorſus Hiſpanici Generalis voluntate, ad àllam, titulariter ſalte[illegible] confugerunt.

De fratribus autẽ noſtris in Anglia quod diximus, ex ipſorum habemus literis è conu[illegible] quam illis indiximus ſcriptis: quibus promittunt, ſeſe licet non incorporentur congreg[illegible]tioni, ipſius tamen Superioribus & legibus libenter obtemperaturos.

Quartum eſt, quod autor Trophæorum dicat, Generalem Hiſpanicum dimiſiſſe patres Anglicos, à ſua congregatione, ad hanc noſtram Anglicanam; verum autor trophæorum non dicit *dimiſiſſe*, ſed licentiam impartijſſe ijs, qui vellent ſe nobis vnire, & declaraſſe ſibi [illegible]a-cere, vt omnes id vellent, propter rationes non contemnendas; & pro tanto beneficio gra-tias agit Generali; quibus verbis nemo venenum ſubeſſe ſuſpicaretur, niſi aliquis f[illegible]a-arancus, qui ex ſaluberrimis floribus, prætermiſſo melle virus & venenum ſugere [illegible]-ſueuit.

Quintum eſt, nos iactare excommunicationes à Generali Hiſpanico obtentas, [illegible]as tam[illegible] publicè proferrè non audeamus, ne ſurreptionis redarguamur. At[illegible] non poteſt nega[illegible]e [illegible] thor ipſe, mandatum Generalis ſub excommunicatione conceptum, per ſing[illegible] ref[illegible] tias noſtras, & in ipſa etiam Anglia, fuiſſe à nobis ſolemniter promulgatum & ab [illegible] huius libri, ſodali ſuo, etiam in ſuo (quem tunc habuit à nobis) conuentu, publicè pro[illegible] ſitum, quin & ſibimet ipſi poſtulanti fuiſſe à V[illegible]*ario P. Leandro* vna cum breui Apoſt[illegible] non tantum in manus traditum, ſed etiam per benè magnum ſpatium temporis qua[illegible] ad ipſa deſcribenda & examinanda ſufficeret, in poteſtate ipſius derelictum, quę ſi p[illegible] ſurreptionis redarguere, vel ſaltem ſpeciem aliquam ſurreptionis illis affingere com[illegible] iſſent in hoc libello ſuo, ſicut & alia compararunt, ſed quia videbat ſe, ſuumque ſodal[illegible] præcepto illo Generalis, quod per annum & amplius agnouiſſent & admiſiſſent, ape[illegible] præuaricationis & inobedientiæ reos teneri: putauit hoc modo lectoribus perſuaderi po[illegible], præceptum illud tamquam ſurreptitium, non fuiſſe nos auſos illi manifeſtare.

De præceptis generalis non oſtenſis.

Sextum quod & in ſequenti numero auget inuidioſa Coronide, nos iactantes hui[illegible] excommunicationes in multos ex fratribus noſtris denunciatas effeciſſe, vt Cathol[illegible] Anglia, huiuſmodi fratrum conſortium, ac familiaritatem auerſentur, ac ſi religion[illegible] temeratores, de iure excommunicati, ab homine excommunicandi. Sed nunquã eſt [illegible] nobis factum aut attentatum vſque ad hoc tempus, nec[illegible] vllum fratrum noſt[illegible] gationis Hiſpanicæ, qui in Anglia degunt, excõmunicatio, o[illegible] huius controue[illegible] [illegible]: & appellamus conſcientias omnium grauiſſimorum fratrum, qui in A[illegible] & Catholicorum laicorum apud quos fideliter, conuerſantur, [illegible] hæc non [illegible]

De conſortio catholicorum negato.

[illegible] ia, & an non potius cum omni reuerentia & charitate ipſos ſemper tractauerimus, eoſ- [illegible] in ſua relinquentes libertate, nec aliquid prorſus hac de re moleſtiæ, aut controuerſiæ [illegible] mouerimus. Soli ſunt ex omnibus fratribus, ipſi, huius libelli *autor & editor*; qui poſ- ſunt meritò vereri, ne contra eos per excommunicationis remedia procedamus. Non quidē [illegible] controuerſiam; ſed quia, nulla petita venia, congregationis Hiſpanicę obedientiam [illegible] ad aliam magis laxam, fraudulenter, indebitè, & inualide tranſierunt. Hinc eſt [illegible] quod dictitent, nos alijs fratribus, per excommunicationes moleſtos fuiſſe: vt pute- [illegible] etiam illos eiſdem modis inhumaniter proſequi, ſi quando, (quod veremur tandem ali- [illegible] turum) ipſos ſimileſque ipſis ob inobedientiam, vltimo hoc iuris eccleſiaſtici re- [illegible] mur aut ſanare, aut reſecare.

[illegible] am friuolum deinde eſt, quod in hoc *numero quinto*, ſubiungit; iniurias haſce per [illegible] tem Trophæorum, inter Catholicos Anglos euulgari; cum nihil prorſus ſit in toto Tr[illegible] rum libro, quod vllius hominis famam, aut nomen, aut libertatem lædat. In prima [illegible] m eius parte, diſputat author duntaxat probabilem ſententiam, qua ſuas quaſdam [illegible] nes & coniecturas ſecutus, antiquitatem congregationis Anglicanę, ab ipſius ordinis [illegible] Anglia primordijs repetendam eſſe contendit; in altera verò parte, martyrologium ſolū [illegible] t ſanctorum ordinis noſtri, qui in Anglia floruerunt: nec quicquā in toto opere mi- [illegible] quod vel maleuolus lector poſſet rationabiliter detorquere ad ſæua iſta crimina, quæ [illegible], in toto hoc libello ſuo, hic zelotes Anti-tropheatius aſpergit.

[illegible] ia ratio ſcriptionis ſuæ, in hoc *quinto & ſexto numero*, inſinuatur, vt oſtenſo per [illegible] idæ diſputationis ſuę periculo, in quo viuant noſtræ congregationis monachi, in- [illegible] nt ſe non eſſe religioſos, ſed in republica aerea, & Vtopiana profeſſos. De qua ratio- [illegible] um dicimus, non eſſe bonum zelum domus Dei, modos inquirere, & proponere [illegible], quibus homines religionis vinculo aſtricti per ſolemnem profeſſionem, ſub regula [illegible] obata, poſſint & debeant iugum religionis excutere, & ad vota ſæcularia redire: de- [illegible] erat potius adlaborare, vt per pontificiam poteſtatem error ille reipublicæ Vtopicæ, per [illegible] & veram eccleſiæ confirmationem ſuppleretur: quam viam apertè Apoſtaſiæ, [illegible] icaperiè intendit facere. Deinde oſtendemus facilimo negotio, *Libellatorem* nihil probare, ſed vanis tantum & venenoſis coniecturis, ſententiam non ſolum improbabilem, verum etiam toti nationi Anglicanæ odioſam, & ignominioſam pro fundamento diſputa- [illegible] ſuæ aſſumere.

Tertia cauſa examinatur. de zelo libellatoris.

Et nos quidem ſi in facto, congregationis Anglicanæ erigendæ erraſſemus: nulli tamen hominum iniuriam feciſſemus: non Congregationi Hiſpanicæ, quia eius pleniſſimo conſēſu [illegible] eptitio, ſed ex totius cauſæ cognitione, manifeſta profectò vſi ſumus, vt inferius [illegible] it; Non Cluniacenſi, aut vlli alteri tranſmarinæ; quia per expreſſam in breui pon- [illegible] clauſulam, eiuſmodi congregationum iuribus, ne quid per nos detraheretur, conſu- [illegible] us. non confratribus noſtris, Hiſpanicæ Congregationis, quia eorum omnium ſuffra- [illegible], res eſt acta, atque ita tranſacta, vt in omnibus libertatem ſuam retineant, & pa- [illegible] nobiſcum in congregatione noſtra quam diu extra Hiſpaniam manere volue- [illegible] ionem & dignitatem nanciſcantur. Non ipſis Catholicis laicis in Anglia, quia [illegible] a & priuilegia & prærogatiuas ordinis noſtri in Anglia conſeruare voluerimus [illegible] per hoc poſſeſſiones, aut latifundia Abbatiarum aut Prioratuum Ordinis, (etiāſi [illegible] permitteren) vindicare aut eorum reſtitutionē vrgere proponim': niſi quā aucto- [illegible] umque Eccleſię Matris faciendam præſcripſerit, aut ipſa catholicorum ſpontanea [illegible] lenti

Nulli facta iniuria per inſtaurationem.

A [illegible] ua in ſententia, omnia monaſteria Anglię etiam locupletiſſima, externi iuris eſſe, [illegible] regationis Cluniacenſis probare nititur, quod neſcio an vllus Anglus præter ipſum, [illegible] ſtupore, & ſtomacho legere. Eſt autem ridiculum, quod in fine huius numeri [illegible], nos *Vexationem* iniuſtam, graueſque contumelias, tum ſeipſo, tum libris im- pre[illegible] cum nullum poſſit librum à nobis impreſſum nominare, aut ab vllo con- [illegible] is noſtræ monacho in cauſa hac editum, præter Trophæorum opus, in quo nec vnū [illegible] a [illegible] tumelioſè, aut iniurioſè dictum, etiamſi centies relegatur, poterit inueniri. [illegible] r pr[illegible] eſt, qui fœtum fœtidum in fratres ſuos abortiuit: & librum hunc [illegible] omnibus pregnantem, peſſimo exemplo in lucem edidit.

Magna multis per libellatorem illata eſt iniuria.

[illegible] autem huic aſſertioni ſubiungit, ſub interminatione diuini Iudicij, & ęternæ dam- [illegible] ad reſtitutionem honorum, & bonorum, quæ ab alijs abſtulimus; & ad id per m[illegible] um cogendos, ac de iniuſtè poſſeſſis deturbandos, eſt tantummodò Comicum pat[illegible] irati authoris; nam primum iam oſtendimus, non nos ſed ipſum reum eſſe læſi ho-

Ficta libellatoria, cōpaſſio.

„vt credas, non tecum amplius in eadem re deinceps agam: ſed vt mihi gratus fuiſti, ita ſemper eris nihil eſt in domo mea, quod ad tuum commodum non tibi patebit. Et poſthac omittam tecum amplius in his religionis controuerſijs conferre. Quod ad ea quę inter nos ſermone & ſcripto agitata fuerunt attinet, fidem meam primo & vltimo datam tibi ſeruabo quod tu nihil inde damni nec detrimenti accipies.

„Fidem mihi præſtitit hoc modo. Primò fama à ſuis famulis ſparſa fuit, me decem articulis ſubſcripſiſſe. Secundò diſſeminata fama fuit ab ijſdem, me palinodiam cecinisse, & in Parochiali Eccleſia Walthami, vbi commorabatur ſua D. præfixo tempore retractationem facturum. Tertiò ſua D. in ſua menſa, & coram multis Religionis meæ mutationem non ſolum noties, ſed decies & nouies factam exprobrabat, & poſtea me nullius religionis eſſe dicebat. Quartò ſua Dom. permiſit Domino Denny in menſa ſua me inſolenter abuti. Prædictus Dominus Denny palam & coram multis mihi tria crimina obiecit. Primò de vitæ incontinentia me accuſauit, dixitque, quod ſi non tot liberos, quot ille, haberem, quod tot meo merito deberem habere. Secundò mihi gulam & Epicuriſmum obiecit. Tertiò me hypocritam & egregium diſſimulatorem eſſe dixit. Et quoniam iſte Denny mihi homo incognitus fuit, & ſua Dom: externis, quantum conijcere potui, ſignis, has calumnias probauit, mihi occaſionem dedit exiſtimandi, quod ipſe hunc Dennyum contra me ſubornaſſet. Quintò creuit eo magis mihi ſuſpicio, quia intra vnam horulam, ſua Dom. quaſi accuſationes Domini Denny magis ratas faceret, me in arctam cuſtodiam reliquit. Sextò poſt meam per ſex ſeptimanas cuſtodiam, per ſuæ Dom. querimonias contra me, iam in turri Londinenſi contra fidem ſuam mihi prius datam, detineor.

„Cum hæc ita ſint, & tam publicè facta fuerint coram tot teſtibus, vt negari non poſſint, veſtra amplitudo facile iudicauerit, quanta charitate, prudentia, & diſcretione mecum actum fuerit. Nam cum pauper eſſem, & ſuæ Maieſtatis captiuus, & ſuæ Dominationi in cuſtodiam traditus (auſim affirmare) vt melius tractarer, mirabar certè hæc tam inſolentia facta in menſa talis viri potuiſſe admitti. Et hoc de meipſo affirmare poſſum, quod nunquam ante per totum vitæ meæ curſum tam male mulctatus fui. Peto igitur quam humillimè ab illuſtri D. V. vt examen fiat verum verum dixerim, & quænam vitæ meæ ratio fuerit, per id tempus, quo ibi fui: & non dubito, quin rebus maturè excuſſis, magna ſimplicitas & veritas, vel egregia fraus & falſitas; vitæ integritas & probitas, vel malignitas & improbitas; lux doctrinæ & ſcientiæ, vel ignorantiæ & illiteraturæ tenebræ, oculis veſtris & quaſi manibus euidenter deprehenſa fuerint. Res forſan ad breue tempus poſſunt eludi, ſed cum tam publicè & quaſi in propatulo geſta fuerint, vbi tot fuerint conſcij, tot teſtes, non ita diu celari poſſunt, quin in lucem emerſerint.

Hæc Chriſti confeſſor inſignis pro ſe, & alijs iuramentum impium ob amorem iuſtitiæ & veritatis recuſantibus tunc conſcripſit, in carcerali adhuc poſitus cuſtodia. Tali Abbate gloriatur noſtra congregatio, in quo ſub Eliſabetha principe continuata eſt, quamuis in vinculis & carcere; ſiquidem ita voluit Deus, vt nunquam deeſſet aliquis in Anglia monachus veritatis olim in ipſam illatæ vindex & propugnator, quandoquidē ſocius ipſius Feckenami D. Sebertus in cuſtodia perſeuerauit fidelis Confeſſor, vſque dum primi ex Hiſpania & Italia miſſionis noſtræ monachi, Auguſtinus, Ioannes, Ioſephus, Thomas, Anſelmus, auctoritate Apoſtolicæ ſedis ad replantandam Catholicam fidem ingreſſi, ſuam quoque diligentiam ſtudijs Presbyterorum ſæcularium, & Patrum ſocietatis laboribus coniunxerunt.

§. 4. *Prima monachorum Anglorum in Congregationem Caſinenſem admiſſio: & difficultates inde exortæ.*

Mortuo igitur in vinculis egregio confeſſore Chriſti D. Feckenamo ſuperuixit D. Segebertus Buclæus monachus ipſius; quo adhuc in viuis & vinculis agente; aliquot alumni Seminariorū, Romæ primū in Cōgregatione Caſinēſi, deinde Valliſoleti in Hiſpania, in Congregatione Hiſpanica ordinis Benedictini ſacræ regulæ ſeſe deuouerunt. Caſinenſium primi fuere, D. Gregorius Sayrus orbi Catholico doctiſſimis in Theologia lucubrationibus notus, & celebris; D. Thomas Preſtonus, D. Anſelmus à Mancestria, D. Anthonius Martinus, poſtea appellatus D. Athanaſius: primus & quartus iam Deo (vt pie credimus, fruuntur in gloria: duo intermedij adhuc viuunt, vnus Romæ, alter in carcere Londini. Primi Hiſpanicorum fuere, F. Auguſtinus de S. Ioanne, vir magni animi, ſummi zeli, præcipueque induſtrię, & imperterritæ conſtantiæ; F. Ioannes de Meruinia poſtea martyrio affectus, vt & F. Marcus Lambertus, F. Maurus Scottus, F. Georgius Geruaſius diuerſis tem-

ſis temporibus beata morte, pro Chriſti fide conſtanter ſuſcepta ſęculo excepti, cœloque inſerti. Alios, quia adhuc viuunt, & in miſſionis Apoſtolicæ functionibus laborant innocenti diligentia, nominare non debemus. Cæterum hoc non eſt omittendum, primum ingreſſum horum religioſorum hominum in ordinem S. Benedicti, fuiſſe oppugnatum à viris grauibus & pijs: dubitantibus forte an ex Deo foret illa religioſæ vitæ ſuſceptio, prælata ſeminariorum ſancto & Apoſtolico inſtituto; poſtea autem accedente (licet multis prius difficultatibus deuoratis) etiam eiuſdem miſſionis Apoſtolicæ facultate, & ordini S. Benedicti per ſummos Pontifices communicata, ceſſauit omnis illa controuerſia. Fuiſſe vero controuerſiam non paruam, teſtabuntur hæ illuſtriſſimi Cardinalis Alani ad D. Athanaſium tunc in cœnobio Cauę S. Trinitatis ordinis Benedictini & Congregationis Caſinenſis monachum literæ (ex quibus etiam quantopere placuerit maximo illi Cardinali & æterna memoria digniſſimo cauſa Benedictinorum, lectori manifeſtum fiet.

„Chariſſime frater & fili: Binas à te literas, ex quo in illa ſancta loca conceſsiſti, accepimus: vtraſque eleganter, & amanter, &, quod caput eſt, religioſe ſcriptas. Prioribus per meos familiares reſpondimus: his poſterioribus aliquid nacti otij, ipſi reſcribere voluimus: primum vt non ab alijs ſolum quantum à nobis diligaris, ſed noſtris id potius verbis, manuque noſtræ ſcriptis tabulis intelligas; Deinde vt cognoſcas, quanti faciamus illos tuos in ſanctiſsima religione progreſſus, de quibus te nunc multo magis in Domino, quã vnquam ante in ſæculo. (licet ſemper propter præſtantes animi dotes chariſsimus extiteris) amemus & complectamur; poſtremo, vt gaudium hoc noſtrum, quod de fœliciſsima huius vitæ forte plane cęleſti concepimus, tecum communicemus. In quo genere licet mihi Apoſtolicis viri verbis: maiorem horum non habeo gratiam, quam vt videam filios meos in veritate ambulare. Quod igitur contemptis rebus humanis, tanto animi ardore ac impetu cœleſtia conſectatus, mundique huius & vitę ſæcularis ſęuiſsimis ac periculoſiſsimis moribus vt ſtuperatis. venenatis, tam ſanctæ diſciplinæ te tuamque vitam formandam dedidisti, eligendo ſanctiſsimæ ac glorioſiſsimæ otia ſanctiſsima turbulentiſsimis negotijs ſæculi prudenter prætuleris; hoc bonum ſolidum, ac ſumme ſalutare tibi fili ex animo gratulamur: nec à Chriſto optimo maximo huius conſilij tui authore aliud continuis precibus, vel à tua charitate, vel à nobis poſtulandum eſt, quam vt opus ſalutis tuæ, quod ab ipſo cœptum eſt, piè proſequatur, & perficiat. Faciet autem, ſi tu, poſtquam manum ad aratrum Domini poſueris, retrò non reſpicias, ſed ad anteriora totis viribus contendas; ſi religionis graues, ſed ſuaues labores nauiter pertuleris; ſi tentationes fortiter & conſtanter repuleris; ſi ea, quæ in ſæculo, vel ab hæreticis, vel malis catholicis, vel ab æmulis, vel ab inuidis, ad tui probationem perpeſſus es, ex animo protſus eijcias tuo; ac etiam pro te perſequentibus ores, quod faciunt omnes ſancti in cœlo, quorum tu nunc vitam & charitatem cœpiſti degere, ac imitari in terra.

„Quicquid alij de hoc vitę tuæ ſanctiſsimo inſtituto ſentiant, aut loquantur; tibi perſuadeas velim tuas rationes nobis ſummæ curæ eſſe: atque hoc tuum de religione capeſſenda conſilium vehementer placere; noſque ſperare, te ſanctiſsimo ordini olim in patria noſtra florentiſsimo, reſtituendo, ac calamo & ingenio adornando, ab hoc ſæculo nequam diuinitus exceptum eſſe. Quantum ergo in illa ſanctiſsima diſciplina proficies: tanto magis te amabimus; tantoque te minus te ſalutaris conſilij huius pęnitebit.

„Si per epiſtolarem breuitatem, aut ſcriptionis laborem liceret, poſſem tuæ pietati multa ex hiſtorijs nationis noſtræ, de illius ordinis in Anglia celebritate & ſanctitate commemorare: nam & Auguſtinus ipſe, & cæteri ſancti Gregorij diſcipuli, qui gentem noſtram ad fidem, conuerterunt, erant omnes huius ordinis: atque omnia primum inſtituta monaſteria, (de quibus venerabilis Beda) ſicut & ipſe Beda erant eiuſdem inſtituti; & capitula Cathedralia vniuerſa, quæ poſterioribus temporibus erant Canonicorum ſæcularium, ab initio erant ordinis Sancti Benedicti; ita erat Cantuarienſis Eccleſia tempore Lanfranci, Anſelmi, Thomæ Martyris, qui & ipſi fuerunt monachi eiuſdem inſtituti. Vt nihil dicamus de nobiliſſimis monaſterijs, Weſt-Monaſterienſi, S. Albani, S. Edmundi, Glaſtenburienſi, cuius Abbas, ſicut & plurimi alij claro perfuncti ſunt martyrio tempore Henrici octaui. Horum exempla te, mi fili, ac cæteros noſtrates, ad hanc ſolidam in Chriſto & Eccleſia gloriam ſectandam animare poſſunt: nos certè tantorum hominum ſola commemoratione ſummopere delectamur; quæ quoque cogitatio, veterumque rerum noſtrarum memoria nos prolixiores, quam volumus, effecit; ſed ad animum vtriuſque noſtrum non ita malè. nam tecum libenter loquimur. Memineris ergo noſtri in orationibus & ſacrificijs tuis: atque ſuperioribus loci & ordinis iſtius à nobis multam ſalutem in

„ domino; qui & ipſos pro hac in peregrinos & coexules noſtros Chriſtianiſſima charitate
„ abundè beabit. Vale fili mi. Romæ ex ædibus noſtris: 12. Kal. Februarij 1594. manu pro-
„ pria. Tuus in Chriſto Guilielmus Cardinalis Alanus.

§. 5. Admiſsio monachorum in congreg. Hiſpanicam: & controuerſia propterea mota.

LIquet profectò ex hac epiſtola Illuſtriſſimi Viri, Anglorum optimi hac vltima ætate Magiſtri; non defuiſſe aliquos, quibus diſplicuerit, quod dicti viri de Seminarijs, in ordinem S. Benedicti cooptarentur: quod tamen inſtitutum videmus quam exquiſitis grauibuſque verbis & ſeueritate ijs hic ſummus Cardinalis approbauerit. Non minor in Hiſpania contra eos qui in illa congregatione magno numero, ſelectique indulis viri habitum ſumſerant, oppoſitio facta fuit adeo vt non ſolum in Regijs tribunalibus. & in ſanctæ Inquiſitionis officio controuerſia fuerit exagitata; verum etiam eo vſque proceſſerint qui monachatum Anglorum aduerſabantur, vt dictitarent, non poſſe eoſdem tuta conſcientia, & ſine aperta regularis inſtituti ſui violatione miſſionem Apoſtolicam in prouincias remotas erroribus aut hæreſibus infectas ſuſcipere. Quæ cum ſæpe ſæpius iactarentur, cum magno nominis Benedictini detrimento, quæſtionem ipſam Abbates noſtri in Hiſpania inclytæ Academiæ Salmanticenſi toto terrarum orbe celeberrimæ Doctoribus diſſoluendam propoſuerunt, hac forma.

„ Quia in Flandria & Anglia nonnulli viri, alias religioſi, ſunt exorti, qui, neſcio quo ſpi-
„ ritu ducti, auſi ſunt accuſare Sanctiſſimum & antiquiſſimum ordinem D. Benedicti in Hiſ-
„ panijs violati voti & profeſſionis, quod patrum ſuorum præclaris veſtigijs inſiſtens, qui
„ & primam & ſupremam manum tot orbis regionum ad fidem Chriſti conuerſioni tam
„ laudabiliter dederunt) erigere ac inſtituere auſus ſit miſſiones monachorum Anglorum
„ ſui inſtituti & congregationis ad replantandam fidem noſtram ab hæreticis eradicatam,
„ in nonnullis prouincijs, Angliæque præſertim, vbi maiores ſui ſanctiſſimi P. N. Gregorij
„ iuſſu ac directione, magni noſtri Anglorum Apoſtoli fructuoſiſſimè prius eandem planta-
„ uerant. Cuius equidem nouellæ plantationis, ac iteratæ inſtitutionis primordia, ſicut in
„ Dei gloriam Eccleſiæ obſequium, religionis honorem Martyrum ſanguine recens profu-
„ ſo, velut fœliciſſimo iam ſunt auſpicio conſecrata: ſic certè cacodæmon inuidus tant que
„ impatiens boni, mille iam ſuorum virulentis machinis infeſtare, atque ſubuertere tentat.
„ A vobis proinde Venerabiles Patres atque magiſtri efflagitamus impenſè, quatenus ve-
„ ſtrum ſuper hoc iudicium ſimul & cenſuram proferre dignemini: non quod rei difficultas
„ talium deſideret oraculorum reſponſa; ſed quod tantorum patrum authoritas ora frænet
„ petulantia nouatorum, dementem coerceat inſolentiam, inſolentiſsimamq; dementiam,
„ & ſanctiſsimum Benedictinorum ordinem de vniuerſa Orthodoxorum republica tam in-
„ ſigniter bene meritum, à tam ſolemni, quàm vana vendicarum impoſtura, in priſtinum ſi-
„ bique coæuum nitorem nullibi non firmius aſſerat. Quo autem id & commodius prætle-
„ tur, & rationabilius, ecce monaſticæ profeſsionis tenorem. Ego frater N. de tali loco,
„ promitto ſtabilitatem meam, & conuerſionem morum meorum & obedientiam, coram
„ Deo, & ſanctis eius, ſecundum regulam S. Benedicti, in hoc monaſterio Sancti N. ordinis
„ eiuſdem ſancti, in præſentia R. Patris, F. N. Abbatis.

Reſponſum clauſtri Doctorum.

Decretum Salmanticenſis Academiæ de miſſione Benedictinorum

„ COntrouerſiam hanc dirimit Boniſacius Papa in cap. ſunt nonnulli. 16. q. 1. Fuit autem
„ hic Boniſacius, (vt in emendationibus iuſſu Gregorij XIII. decreto Gratiani appoſi-
„ tis, refertur, ex vetuſto Codice Romam ex Hiſpania miſſo) quartus à Beato Greg[illegible]
„ idem dicitur in titulo huius capitis apud Iuonem parte. 7. cap 22. Quare proculdubio fuit
„ Boniſacius quintus, qui anno. 617. tempore Heraclij Imperatoris creatus eſt Pontifex.
„ Quod animaduertimus, vt conſtet, litem hanc fuiſſe excitatam aduerſus ordinem D. Be-
„ nedicti iam inde ab ortu ſuo: & non fauere parti contrariæ aliqua patrum teſtimonia, quæ
„ referuntur eadem cauſa & quæſtione; quia (vt rectè inquit Gratianus ibid. § ſuperiori au-
„ toritate) intelliguntur de alijs monachis qui antea in Eccleſia, quamuis eſſent verè mo-
„ nachi, non initiabantur ſacris; & ideo neque aſſumebantur ad exercenda Sacerdotia-
munera

monetur. In eo igitur capite Bonifacius, vt propoſitam controuerſiam componat, tria præſtat: quæ ſingulatim ſunt à nobis exponenda; quia in eis continentur aliqua, quæ ad huius dubij ſolutionem maximè conducere videntur.

Et inprimis cauſam ipſam proponit his verbis: *Sunt nonnulli, nullo dogmate fulti, audaciſſimo quidem zelo magis amaritudinis, quam dilectionis inflammati, aſſerentes monachos qui mundo mortui ſunt, & Deo viuunt; Sacerdotalis officij potentia indignos: neque pœnitentiam, neque Chriſtianitatem largiri, neque abſoluere poſſe per Sacerdotalis officij diuinitus ſibi iniunctam poteſtatem.* In quibus verbis valde obſeruandum eſt, quam graues notas inurat Pontifex ijs, qui autores fuerant huius controuerſiæ; & quo argumento eos dicat fuiſſe commotos: nempe, *quia monachi eſſent mundo mortui, & Deo viuerent.*

Et deinde aſſerit hos fuiſſe omnino lapſos, & id probat teſtimonio B. Benedicti: ſic dicens: *Neque enim Beatus Benedictus monachorum præceptor almificus huius rei aliquo modo fuit interdictor; ſed eos ſæcularium negotiorum edixit expertes fore tantummodo.* Vbi etiam notandum eſt Pontificem, non ſolum declaraſſe, non eſſe prohibitum Monachis in regula B. Benedicti exequi ſacerdotale munus: ſed etiam tanti feciſſe eius regulam, vt, quia in ea non ſit prohibitum, dixerit eſſe licitum. Ex quo Gloſſa verbo *Benedictus* dicit, ſumi argumentum, vt omnia, quæ Sanctus Benedictus non prohibuit monachis in ſua regula, ſint cenſenda eis conceſſa.

Et tandem iudicium de hac re ita pronuntiat: *Decertantes igitur monaſticæ profeſſionis presbyteros Sacerdotalis potentiæ arcere officio, omnimodo præcipimus, vt ab huiuſmodi nefandis auſibus reprimantur in poſterum: quia quanto quiſque eſt celſior, tantò eſt & in his potentior.* Vbi etiam eſt ponderandum, Pontificem ſeuerè præcipere aduerſarijs, vt deſiſtant à ſuis *auſibus*, quos etiam *nefandos* appellat; & alia ratione probare, monachos non eſſe ab his miniſterijs excludendos; quæ ſimul reſpondet argumento, quo diximus aduerſarios vti. Nam cum ipſi ſuam ſententiam confirmarent, quia *Monachi ſunt mortui mundo, & viuunt Deo*; reſpondet Pontifex, monachos ex hoc habere, vt ſint in ſublimiori gradu ſanctitatis; & ex conſequenti, vt ſint aptiores ad hæc miniſteria obeunda; *quia quanto quiſque eſt altior, nempe quoad vitæ ſanctitatem (tanto eſt & in his potentior.* Et hoc modo caput hoc interpretatur D. Thomas, 2. 2. q. 187. art. 1. Et vtitur eius doctrina, vt probet religioſos, eò quod religioſi ſint, nullum habere impedimentum, propter quod non poſſint docere, concionari, & alias huiuſmodi functiones ſpirituales exercere erga proximos.

Quare nos conuicti tam aperta Pontificis deciſione, non potuimus ei non ſubſcribere debita reuerentia & obſeruantia: atque ita cenſemus Monachos Benedictinos, quantum eſt ex profeſſione, qua iuxta regulam ſuam deuinciuntur; aut ex inſtituto viuendi ſeorſum à reliquis hominibus, vt liberius poſſint vacare contemplationi rerum diuinarum, non impediri, quo minus poſſint à ſuis ſuperioribus mitti in Angliam, & alias prouincias, vt dent operam reductioni hæreticorum ad fidem Catholicam, à qua defecerunt, & conuerſioni quorumcumque infidelium ad eam. Addimus præterea, perpetuo vſu & conſuetudine fuiſſe in ordine D. Benedicti hoc receptum, ſumma & euidenti Catholicæ Eccleſiæ vtilitate, vt confirmat teſtimonium illud relatum ſupra in dubio, cuius meminit ipſe Gratianus ſupradictus. Et præter id, ſunt plenæ exemplorum eccleſiaſticæ hiſtoriæ, plena ferè omnium Catholicorum ſcripta: quæ hoc nomine ſacrum hunc ordinem miris laudibus extollunt. Vnde communis penè omnium Chriſtianorum animis inhæſit opinio, innumeros ex hoc ordine Doctores, concionatores, martyres, & Pontifices prodijſſe; adeo vt nemo ſit, cui hæc ignota eſſe poſſint. Ita tenet Schola Theologorum Salmanticenſium. F. Bartholomæus Sanchius Decanus. Ioannes a Alphonſus Curiel. F. b Auguſtinus Antolinez. Magiſter Andræas de Leon Canonicus Pœnitentiarius. Magiſter Petrus Arrogo. F. c Ludouicus Bernardus. Fr. d Petrus de Ledeſma. Magiſter e Sagredo de Portes. F. Petrus Cornejo. F. Franciſcus Cornejo. Fr. f Andræas de Eſpinoſa. Fr. g Baſilius Pontius Legionenſis. Fr. h Dionyſius Iubero i Magiſter Gelanda. Fr. k Petrus de Herrera. Fr. l Bernardinus Biuanco. Et ego Antonius Ruano de Medrano publicus Apoſtolica autoritate notarius, & Salmanticenſis Academiæ Secretarius, facio fidem fuiſſe hanc reſolutionem Collegij Theologici eiuſdem Academiæ, & Magiſtrorum eius, quos noui, factam prius in ſuo clauſtro prædictæ difficultatis publica conferentia, cui interfui; & de mandato eiuſdem Collegij, hoc publicum inſtrumentum exhibui; die 27. menſis Iulij. Anno 1609. rogatus. Antonius Ruano de Medrano.

Quare & Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Philippenſis, Philippus Rouenius in tractato de

a Canonicus Salmātic.
b Eremita Auguſtini.
c Ciſtercienſis.
d Dominicanus.
e Canonicus Salmātic.
f Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis.
g Eremita S. Auguſt.
h Carmelita.
i Profeſſor Hebræus
k Dominicanus.
l Benedictinus.

de miſſionibus hanc ſententiam grauibus verbis amplectitur, parte ſecunda dicens: Veriſſimè etiam docet D. Thomas, ſtultam eſſe opinionem dicentium quod ſtatus religionis impedimentum adferat prędicandi, ac confeſsiones audiendi: quinimo fatēdum eſt, quod quò ſanctiores, & magis mortificati religioſi fuerint, eò erunt ad prædicta munia aptiores, ſi nimirum ſufficienti doctrina ſint inſtructi, & nihil niſi Dei gloriam & animarum ſalutem quęrant, ſintque caſtitatis, humilitatis, & obedientia tenaciſsimi. *Et poſtea parte 5. de noſtro loquens ordine.* Benedictinis, alijſque ordinibus magis contemplationi deditis, ſi ipſo ſuo modo ſimile quid attentare velint ad iuuandas animas (miſſiones inſtituere) nō erit difficile, & certè laudabiliter Benedictini ſæpe, & magno cum fructu miſerunt idoneos in Germaniam, Belgium, Angliam, Scotiam, & circa noſtræ tempora in Indiam.

§. 6. Vnio Monachorum vtriuſque Congregationis Hiſpanicæ, & Italicæ in congregationem Anglicanam veterem.

SOpita hoc modo illa controuerſia, qui ex Italia & Hiſpania fidei prædicandæ cauſa miſsi fuerant in Angliam monachi, rationibus ſuis conducere perſpexerunt, vt aliquod domicilium & ſeminarium miſſionis ſuæ nanciſcerentur limitibus patrijs propinquius, quàm eſſent monaſteria in Hiſpaniæ Italiæque remotis prouincijs ſita. Sed & hic ortæ quædam difficultates ſunt, ne fortè ex vicinitate Seminarij monaſtici læderetur Seminarium clericorum, & pax mutua perturbaretur, ſi fortè indebito modo de vno ad aliud tranſire maioris perfectionis obtentu ſeu vero, ſeu apparenti niterentur alumni. Cùm etiam huic controuerſiæ finis eſt allatus communis Paſtoris & Patris omnium Catholicorum ſententia, atque iudicio; ad quem delatis vtriuſque partis rationibus, eiuſque arbitrio in ſpiritu obedientiæ atque humilitatis permiſſis, emanauit ex Congregatione ſancti Officij decimo Decembris anno 1608. iuſſu ſanctiſſimi Domini noſtri fœlicis recordationis Pauli Papæ quinti, decretum, continens certas quaſdam regulas obſeruandas inter Patres ordinis S. Benedicti & ſuperiores prædictorum Seminariorum, ad tuendam concordiam & pacem, ſummè neceſſariam ijs qui ab eadem ſancta ſede deſtinati fuerant vt iunctis viribus adorirentur portas inferorum, & communibus laboribus propagationi religionis Catholicæ & cultus diuini in regno Angliæ inſudarent. In hoc decreto (cuius authenticum ſubſcriptum chirographis Illuſtriſſimorum S. R. E. Cardinalium I. Blanchetti & A Montalti ordinis ſancti Benedicti Protectoris, in Archiuis Collegij noſtri ſancti Gregorij magni Duaci ſeruatur) illud præcipuè cautum fuerat poſt iniunctam præteritarum omnium diſſenſionum ac ſimultatum perpetuam amneſtiam, ne vel Rectores Seminariorum directè aut indirectè conarentur diuertere quemquam alumnorum ſuorum qui vellet ingredi religionem D. Benedicti, aut aliam religionem à S. Sede approbatam, quod ipſis erat iniunctum ſub pœna excommunicationis aliâs incurrēdæ: vel Patres Benedictini allicerent, aut inuitarent, aut exhortarentur vllum alumnum prædictorum Collegiorum vt in ſuum ordinem adoptetur.

Cuius decreti nos ideò libentius, fecimus mentionem hoc loco, vt clarè conſtaret cuicumque arbitro, quam ſyncero minimèque fucato animo & hactenus proceſſerimus, & deinceps in his rebus procedere ſtatuamus. Regula noſtra nobis præſcribit, vt venientibus ad conuerſionem, non præbeamus facilem acceſſū, ſed potius aſperè, & duriter repellamus, & ſaltem nullo modo ad nos inuitemus blanda prædicando, aut difficultates religioſæ conuerſationis reticendo. Hoc nos ſemper in admiſſione nouitiorum obſeruauimus, & obſeruandum in ſtatutis noſtris omnibus ſuperioribus ſtrictiſſimo præcepto iniūgimus, vt tam in ipſa admiſſione quam in toto nouitiatus decurſu, probemus ſpiritus ſi ex Deo ſint, opprobrijs, aſperitatibus, mortificationibus, ieiunijs; illi ipſi nouitij qui admittuntur, ſatis perſpiciunt, nec enim poteſt illos latere, quam graue iugum ſuſcipiant, cum noctu & diu, conuentu toto præeunte & comitante, per totum vitæ ſuæ tempus videant ſibi eſſe in perpetuo labore chori, ieiuniorum, obedientiæ, mortificationis viuendum. Quare quod hic ſ[illegible]a ſanctitas nobis præſcripſit, nihil aliud eſt, quam vt regulam noſtram, cui ex voto nos aſtrinximus, obſeruemus.

Volumus etiam oſtendere, quam ſemper Eccleſia antiquis inſiſtat legibus ſuis, nec facile mutet, quod ſemel magna deliberatione conſtituit: ſemper hoc ab ea fuit obſeruatum, vt

nemo

nemo Eccleſiaſticus aſpirans ad vitam religioſam, ab ea impediretur, niſi actionibus publicis eſſet obligatus, aut debitis priuatis obſtrictus: & ideo in hoc decreto idem iniungitur obſeruandum, ne quiſquam à tam pijs deſiderijs diuertatur. Sic olim Gregorius magnus; (vt ex epiſtola. 38. lib. 10. notauit Cardinalis Caraffa) *non permittebat vt impedirentur clerici monachi fieri volentes, etiamſi in ſacris eſſent ordinibus*. Sic poſtea Concilium Toletanum 4. 70. Epiſcoporum, cui ſanctus Iſidorus Hiſpalenſis præſedit canonem hunc ſtatuit: qui & in corpus iuris Canonici eſt relatus: *Clerici qui monachorum propoſitum appetunt, quia meliorem vitam ſequi cupiunt, liberos eis ab Epiſcopo in monaſterijs largiri oportet ingreſſus: nec interdici propoſitum eorum, qui ad contemplationis deſiderium tranſire nituntur*. Matura igitur diſcretione Sanctiſſimus Pontifex, & nobis iniunxit ne facilem acceſſum præberemus alumnis ſeminariorum ſed eandem difficultatem illis exhiberemus, quam alij ex regula exhibere tenamur & conſueuimus; & Rectoribus etiam collegiorum ſeu Seminariorum præſcriptum voluit, ne monachorum ſuſcipere volentes à tam pio propoſito dehortarentur, quandoquidem antiquis moribus & legibus hoc iam olim fuerit canonica lege decretum.

Cum autem iam ſublatis his difficultatibus, monachi noſtri tam ex Hiſpania, quam ex Italia, frequentes ad miſſionis Apoſtolicæ functiones deſtinarentur facile peruiderunt, non poſſe diutinam inter ſe ſeruari concordiam, niſi vnio quædam fieret ſuperiorum & legum, ſub quibus miſſio gubernata vno humero, vnoque corde lucris animarum intenderet. Ita enim fore, vt non vnuſquiſque ſui cordis deſiderium, ſui intellectus iudicium ſequeretur; nec alij vna via, alij prorſus contraria, aut valde diuerſa in maximo hoc Euangelij negotio procederent: ſed omnes iiſdem conſilijs atque rationibus parentes, eademque via ad eundem finem & ſcopum diuinæ gloriæ collimantes, fructuoſius, & ſecurius in Chriſti vinea operarentur. Itaque ſalubre conſilium inſpirauit Deus (quanquam non ſine multis difficultatibus potuit omnibus perſuaderi) vt in Domino Saberto Buclæo, monacho congregationis Anglicæ veterano adhuc ſuperſtite, vniti omnes miſſionis monachi, congregationem antiquam Angliæ, cuius iura & prærogatiuæ in ipſo adhuc manebant inextincta, inſtaurarent. Non ſtatim potuit hoc executioni mandari, ſed per gradus quoſdam, vt ſolent omnia magna à minimis initijs ortum ducere. Cæterum deuotus ſenex P. Sebertus, tanquam alter Simeon, expectans redemptionem Iſraelitis ille lachrymis pijs iam cum gaudio & pace dimitti geſtiabat, cum congregationem in ſe videret inſtauratam: admirans & exultans ideo ſibi longæuam ætatem productam fuiſſe, vt diuina gratia opitulante, congregatio Anglicana, quam in ſe vno relicto ex tanto numero monaſteriorum & monachorum verebatur intermorituram, in ſe denuo tam fœliciter repullularet.

Vt autẽ ad fœlicẽ congregationis inſtaurationẽ perueniremus, multũ nos promouit tũ æſtimatio miſſioni accedẽs ex martyrio aliquot fratrũ noſtrorũ, tũ eorũ (vt piè confidimus) apud Deũ orationes. Siquidẽ etſi in hac vltima Angliæ vt ſic dicã conuerſione procuranda (quam per ſeminaria Deus inchoauit, & cum ipſi placitum fuerit, tãdem aliquãdo perficiet) etſi diu nos anteuerterunt presbyteri ſæculares, & ſicut numero operariorũ, ſic & martyrum ſuperant; non tamen deeſſe nobis ordinique noſtro voluit Deus aliquos, qui ſuo quoque ſanguine confeſſionem fidei Catholicæ conſignarent. Etenim Anno 1601. F. Marcus Barckworthus alias Lambertus, poſt diuturnum carcerem, ex quo eum facile euadere potuiſſet, & alijs euadentibus, eumque ad hoc impellentibus ſeſe coniungere: maluit tamen conſtanter vltimam mortis ſententiam pro Chriſti gloria præſtolari; poſt nouem itaque examina, quæ ad iudicum tribunalia ſubijt, tandem 27. Februarij dicto anno Londini martyrio affectus coronam monaſticam ſibi eo ipſo die quo occiſus eſt, aperire curauit & habitum religionis veſtiuit, in eaque fide ſe mori & pro ea poteſtatus eſt, quam ordinis ſui monachi primi omnium Anglis prædicaſſent. Deinde anno 1608. Georgius Geruaſius vir nobilis, primo Duaceni ſeminarij presbyter, deinde à P. Auguſtino Præpoſito generali ordinis noſtri pro Anglis ad habitum ſuſceptus, ſancto fine martyrium 11. Aprilis Londini confirmauit. Anno 1610. P. Ioannes Robertus de Merninſa, vnus ex primis monachis, qui poſt religionis in Anglia ſuppreſſionem, ad eiuſdem reductionem operandam fuit deſtinatus: vir magnæ conſtantiæ, zeli præcipui, charitatis excellentis; qui ſæuiente Londini peſte grauiſſima, morientibus intrepidè aſſiſtere, & Sacramenta miniſtrare, fidéque annunciare pro Chriſto perſeuerantiſſima deuotione ſuſtinuit; poſtquam ſæpe ſæpius è carceribus in exilium miſſus fuiſſet, tandem ob fidei Catholicæ conſtantiam Londini 10. Decembris ſanguinem ſuum Chriſto Domino litauit, morte fœliciſſima & glorioſa, infinito populo ſpectatore, cœlum meruit Anno deinde 1612. P. Gulielmus Scotus nobili ſtirpe oriundus, poſt crebros carceres & exilia, pari mortis corona pro fidei profeſſione terram cœlo commutauit, Londini nono Iunij.

Iunij. Et hi tres vltimo loco nominati in conuentu noſtro, S. Gregorij, aut habitum ſumpſerunt nouitij, vt primus; aut poſt exilia ſua aliquādiu inter côuentuales vixerunt, expectantes commodū tempus in meſſem miſſionis redeundi, vt duo alij. Anno demum 1616 Thomas Helmius adhuc nouitius, presbyter quondam ſeminarij Duaceni, Nordouici pro eadem fidei conſtanti profeſſionē mortem obijt glorioſam: qui priuſquam moreretur, petijt ex iudicibus, vt quia in ciuitate Nordouicenſi eſſet porta D. Benedicti nomine ſacra, caput demortui (quia ſupplicio affectorum membra ſolent perſequutores Angli prælōgis ſudibus, vel contis affixa in portis ciuitatum, terroris incutiendi cauſa ſuſpendere) in illa D. Benedicti porta ponerent, cuius Diui religionem & regulam ipſe profiteretur, quod & illi conceſſum eſt. Quemadmodum autem iſti morte, ita & multi alij congregationis ac miſsionis noſtræ fratres carceribus, exilijs, laboribus plurimis fidem Catholicam promouere, & amplificare conati ſunt, & adhuc conantur: quem in finem ſua ſanctitas congregationem tandem erigi voluit, & ampliſsima confirmantis auctoritate, priuilegijſque & facultatibus Apoſtolicis muniuit; vt inter reliquos vineæ dominicæ cultores operarentur eiuſdem monachi, quatenus aut natio Anglicana tandem aliquando ad gremium matris Eccleſię reuerteretur, aut ſaltem ſemen Catholicæ fidei primò in eadem à Benedictinis iactum, ab ijſdem in parte ſemper foueretur. Et hæc de congregationis noſtræ erectione, quaſi breuiſsima propoſitione diximus, quam deinceps in ſequentibus tractatibus, propter cuiuſdam ardelionis friuolas accuſationes latiſsimè deſcribemus, & propugnabimus.

DISCEPTATIONIS HISTORICÆ

DE ANTIQVITATE BENEDICTINORVM IN ANGLIA TRACTATVS SECVNDVS,

IN QVO DEMONSTRATVR FVISSE IAM INSIGNEM IN ANGLIA CONGREGATIONEM,

Benedictinam, nullius alterius congregationis extra Angliam poſitæ iuriſdictioni ſubiectam.

PRODIIT nuper ſcriptum quoddam tenebricoſum, incertum quo editore, quo authore, quo impreſſore, quo denique in loco, excuſum: ſine vlla approbatione, eorum, quibus tum Eccleſia, tum etiam principes Chriſtiani librorum edendorum examen committunt. Quo in libro eius author, dum tropbæa Congregationis Anglicanæ (librum nuper à R. P. Edouardo Mahew, Priore tunc Doloartenſi, conſcriptum) ſubuertere, & inhumaniter examinat: ipſam etiam congregationem noſtram, à Pontifice fælicis recordationis, Paolo V. inſtauratam euertere; omnem in eadem monachorum erga ſuperiores ſuas obedientiam tollere: aliquot denique præcipuos eiuſdem Congregationis patres, expreſſis & paſſim citatis, eorum nominibus, crudeliter infamare, nititur. Scriptū in congrnem cōtra cōgreg. Angliæ.

Huic accuſatori, ſeu infamatori iuſtam opponere Defenſionem, primùm quidem non eſſe neceſſarium putabamus: præſertim, quia ipſius ſcriptio, eo, quo diximus, modo promulgata, in cenſum libellorum infamium, tam ciuili quam canonico iure, ſit referenda; ideoque alio reſponſo opus non habeat, quam quod ſit ipſo facto, per leges Diuinas & humanas condemnata, & iuſto æquitatis præiudicio eius author falſitatis, & iniuriæ reus teneatur: nec apud vllum prudentem rerum æſtimatorem, aut Chriſtianæ pietatis cultorem, fidem debeat inuenire. Cuius enim vel innocentiſſimi, vel ſanctiſſimi fama poterit eſſe in tuto, ſi cuiuis inuido, aut maleuolo aduerſario liceat hoc modo ſub larua innocentibus obloqui, & confictis criminibus ex alicuius Eubuli Cordati ignota officina prodeuntibus, ſimpliciter & innoxiè viuentium exiſtimationem lacerare? Iniquiſſimo ſanè loco conſtituti eſſent, quicumq; animarum curam, aut temporalium rerum adminiſtrationem in repub. ſortiti ſunt: ſi, cum neceſſariò debeant multos offendere, quorum aut inſolentiam corripere, aut errata corrigere, aut iniuſta deſideria frænare nituntur; ab iiſdem poſſent impunè, hoc infamandi genere denigrari: nec ipſorum integritati, contra huiuſmodi tenebriones vellent homines credere niſi ſtatim editis Apologiis aſperſiones ipſæ calumniæque, ab ignota manu prouenientes, totidem verbis abſtergerentur. Neque enim vllius hominis vita tot defenſionibus ſcribendis ſufficeret: quot ab illo extorqueret infamatorum impunis impudentia.

Innocentiæ igitur magiſtratuum & rectorum ſuccurrere volens reſpublica, iuſtiſſimis legibus decreuit, vt huiuſmodi infames libelli, vna cum authoribus, proſcriberentur: & quæ in illis eſſent accuſationes, eo ipſo haberentur pro calumniis & mendaciis; quo, præter [...] iuris & charitatis norma, facinoroſo, & inteſtabili modo proponerentur. Non meretur reſponſū. Sed & Eccleſia ſimilibus libellatoribus frænum impoſuit diſciplinæ; tum in concilio Lateranenſi ſub Leone. X. ſeſſione decima, de impreſſione librorum; tum etiam in Concilio T[...]ntino ſeſſ. 4. cap. 5. Quæ decreta, ne forte exponat Aduerſarius de libris in ſacram ſcripturam editis, intelligat à ſacræ congregationis Cardinalium deciſione ſupra locum illū C[...] Tridentini, præcludi omnem tergiuerſationem ſuam; Declarant enim Cardinales, *ex[...]icationis cenſura feriri, quicumque edunt ſine approbatione legitimorum ſuperiorum, lectiones [...]meditationes, Conciones, & alia ſimilia, nec non tractatus pertinentes tum ad deuotionem, tum ad [...] conſcientiarum, ſtimulationem fratrū, & cætera huiuſmodi, quæ ſibi inuicem cōmunicāt fratres*: Ex quo genere hunc tractatum eſſe autor ipſe fatetur, cū in huoc finē ediderit, vt à

fratribus

fratribus, legatur. Sufficiebat itaque noſtro iudicio, toti illi ſcriptioni, ſimplex iſta reſponſio *libellum eſſe famoſum*, ſine authoris, editoris, impreſſoris, aut cenſoris nomine, contra ius euulgatum; ac proinde non debere ab vllo iuſtitiæ amatore legi, credi, aut tolerari, donec authores, detracta larua, prius quidem leſæ in modo accuſationis iuſtitiæ pœnas dederint & tum præterea criminationes quas in ea, temerè & nequiter, fratribus ſuis immerentibus impoſuerunt, legitimis probationibus euicerint.

Et nos quidem, hoc modo conſcientiæ bonæ ſatisfactione contenti, loquente pro nobis ipſa iuris diſpoſitione, amarulentas aduerſarij iſtius calumnias religioſo ſilentio melius aboleri poſſe iudicabamus quam accurata Apologia retundi, qua nimirum apud prudentes non eſſet opus, propter eam, quæ illis ſemper eſſe debet præſumpta, iuris æquitatem: aliorum autem iudicijs, (quæ non ex rerum pondere, ſed ex opinionum leuitate ſumerentur,) velle per omnia ſatisfacere, conatus eſſet impoſſibilis, & ad innocentiæ defenſionem forſá inutilis: cui nimirum nihil detractum confidimus, ſi apud cæcos & luſcos ſuum non obtineat ſplendorem. Cæterum, cum intelleximus, authores huius criminis ab incæpto ſuo non deſiſtere, & apud eos, qui rerum noſtrarum ſunt ignari, ſpecioſo religioſi ſchematis (quod adhuc gerunt) prætextu, magnis etiam iuramentis & execrationibus in caput ſuum terribiliter prolatis, ita facinus ſuum colorare, vt mendacium iam à multis putetur veritas, dum non redarguitur: & nos iuſtæ defenſioni deeſſe putemur, potius ob facti conſcientiam, quã ob ſtudium religioſæ patientiæ; coacti ſumus mutare conſilium, & hanc libelli iſtius refutationem (innocentiæ noſtræ vindicem) in lucem proferre.

Etiamſi propter ignaros rerum noſtrarum reſpõdere voluimus.

In qua tamẽ vtemur, eo inculpatæ tutelæ moderamine, vt abſtineamus à maledictis & cõuitijs, quibus multò maxima pars libelli illius eſt cõflata: & aduerſariorum nomina, non manifeſtamus, vt apud eos qui nondum eos nouerunt, ſua conſtet illis in rebus alijs exiſtimatio; qui autem eos probè nouerint, (pro quibus præcipuè hæc ſcripſimus) intelligant, quã ſibi debeant ab ipſorum venenatis calamis & linguis cauere. Quapropter etiam extra ea, quæ in cauſa ipſa ſunt, nihil adferemus, cũ tamẽ multa nobis ſuppetãt dicenda, quibus aduerſariorum fama redderetur tetris & euidentibus accuſationibus nigerrima: vt videant etiam ipſi ſibi parcitum eſſe ab ijs, quos nominatim tam inhumaniter traduxerunt. Quamquã ex eo etiam, noſtra luceat innocentia, quod cum aduerſarius amariſſimo, vt patet, animo ad ſcribendum acceſſerit; & ita impotenter paſſim conuitietur vt aconitum in calamo, & *fel draconum* in corde habuiſſe videatur: nihil tamen magni de nobis potuerit dicere, dicturus proculdubio, ſi quid peius inueniſſet: atque etiam inuenturus, ſi quid fuiſſet, cum vſque ad huius facti ſui detectionem, intimis ſecretis noſtris ſemper fuerit adhibitus.

Modeſtè verò & ſine ſe le vituperiorum.

Neque verò animus nobis eſt, ſingulis eius veſtigijs inſiſtendo, quicquid ab eo ſcriptum eſt refutare: ſed ipſam tantum cauſam & controuerſiam, candidè & ſimpliciter nudæ veritatis penicillo delineare: vt à quouis lectore & iudice, poſſit à falſitatis larua, quam aduerſarius illi imponere niſus eſt, liberari. Quare tria contra ipſum pro antiquitate Congregationis, & integritate noſtra præſtabimus. Primò quæ fuerit aduerſario vera occaſio ſcribẽdi, oſtendemus; reiectis falſis prætextib⁹, quos ſibi aſſumit: vnde etiã ſtatus verus & *το κρινόμενον* controuerſiæ eluceſcet. Deinde quæſtionem fundamentalem examinabimus, *An vlla fuerit olim Congregatio Benedictinorum Angliæ, à Cluniacenſi diſtincta, quæ potuerit authoritate pontificia, reſtitui & inſtaurari?* Nullam enim talem fuiſſe, operoſiſſima quidem, ſed fallaci & inutili diligentia probare conatur aduerſarius. Tertiò tandem aliam diſcutiemus de facti noſtri iuſtitia controuerſiam, *An breue Pontificium, ad Congregationis Angliæ reſtitutionem & inſtaurationem obtentum, fuerit, aut ſurreptitium, aut ob ſubſtantialem aliquem defectum, iuris aut facti, inualidum?* Immenſam autem vim maledictorum, ſeu conuitiorum, mendaciorum item & calũniarum; errorum tandem ac propoſitionum ſuſpectarum, & male-ſonantium ſi vel per indiculum deſcriberemus apertè videret lector, non ſine cauſa Eccleſiam, & Reſpublicas benè inſtitutas libros illos *adeſpotous* & larualiles, acerrimè damnauiſſe; vtpote non niſi à cauteriatis conſcientijs, & profligati pudoris authoribus, plerumque elaboratos. Sed quamuis eum indicem confecerimus, non tamen publicandum duximus, paci magis, ac defenſioni neceſſariæ, quam aliorum etiam iuſtæ accuſationi ſtudentes; quanquam interea paratum eſſe ſumus, vt ſuperioribus noſtris conſtaret, quò remedio aduerſarij ægrotantis animum beant, ſi fieri poterit, ad ſanitatem reuocare.

Methodus, & partitio controuerſiarũ quas agitamus.

SECTIO

SECTIO PRIMA.

OCCASIO CONTROVERSIARVM, QVÆ HOC SECVNDO, TERTIOQVE TRACTATV DISCVTIVNTVR.

Synopſis totius ſectionis.

§ 1. Cauſa, quas quidam prætexuit, cur antiquitatem Congregationis Angliæ Benedictinorum impugnaret confutantur. § 2. Status controuerſiæ de antiquitate Congregationis ab eodem multis calumnijs inuoluit, § 3 & omnino falſo, aut amphibologicè propoſit. § 4. Quæ fuerit vera occaſio inſtaurandi antiquam Congregationem Benedictinorum in Anglia. § 5. Contentio circa prædictam inſtaurationem o... § 6. Quomodo ſopita fuerit controuerſia, & meliori modo inſtaurata Congregatio. § 7. Verus & legitimus ſtatus controuerſiæ, in hoc ſecundo tractatu diſputandæ.*

§. 1. Confutantur cauſæ, quibus aduerſarius prætexit ſe motum fuiſſe, vt antiquitatem Congregationis Benedictinæ impugnaret.

Ergo vt intelligant fratres & amici noſtri, (quibus ſatisfacere cupimus) aduerſarium, nec veras ſui ſcripti occaſiones, ſeu cauſas in proœmio ſuo producere: nec verum ſtatum cōtrouerſiæ, in primo & ſecundo capite libelli ſui proponere; primò quidem diſcutiemus cauſas, quibus ſe impulſum dicit ad ſcribendum; eaſque docebimus non fuiſſe veras cauſas, ſed meras calumnias; & tum oſtendemus, quibus reuera rationibus inductus, ad hoc infame genus ſcribendi, animum vt nobis videtur applicuerit, tandem ſtatum controuerſiæ quem ipſe proponit, multis inuolutum ambiguitatibus & fallacijs, liberabimus ab illis tenebris, ac clarè & dilucide, ſine vlla circuitione, quid reuera inter illum & nos controuerti debeat, commonſtrabimus.

Cauſæ quas prætexit quidam cur antiquitatem cōgreg. Angliæ impugnet.

Tribus de cauſis in proœmio ſuo dicit, ſe non tantum adactum, verum etiam neceſſitate & conſcientia coactum, ad hunc libellum in lucem edendum. Prima eſt, *numero primo* quia vitia, quæ in clauſtro, caſtigata fuerant, extra capitulum, contra modeſtiæ religioſæ *to prepon*, euulgata fuerint ab ijs ipſis, qui pro loci ordiniſque honore, ea celare arctiſſimè tenebantur. Secunda cauſa eſt, in ſequentibus numeris vſque ad ſextum; Erectionem Congregationis Anglicanæ, factam fuiſſe cum iniuria & damno, grauiſſimorum virorum è Congregatione Benedictina, apud Hiſpanos profeſſorum: quorum proinde innocentiam ipſe neceſſario defendendam ſuſceperit. Tertiam inſinuat numero. 6. & reliquis, (quam etiam in primis duobus capitibus vehementer exaggerat) vt ſubueniat ſimplicibus, per iſtius Congregationis promotores, circumuentis & deceptis: quos huius ſuæ ſcriptionis luce ita illuminare voluerit; vt periculum animarum, in quo viuunt, cernerent & euitarent; quas rationes, claudit vehementi proteſtatione, ſe hæc in odium nullius, ſed ex *teneræ* ſcilicet *conſcientiæ ſenſu*, ad Dei ſolius gloriæ duntaxat vindicandam, ad hanc defenſionem proſilijſſe. Ad has omnes cauſas in genere, poteſt hic reſponderi ex ipſa prolepſi, à qua proœmium ſuū exorditur aduerſarius: non debuiſſe, ſcilicet, talem libellum à Benedictino, contra Benedictinos euulgari, niſi neceſſitas iuſtæ defenſionis, aut conſcientiæ dictatus, ad hoc impuliſſet. Atqui ſi max. vera eſſent illa, quæ in cauſis iſtis recitantur; nulla tamen fuit neceſſitas, aut honeſtas, quæ talem modum ſcribendi poſtularet. Neque enim quomodocumque vim vi repellere licet, ex iuris naturalis æquitate: ſed (vt omnes cordati norunt,) cum moderamine inculpatæ tutelæ: poterat autem, & debuerat, ſi ſe ſuoſque inculpate tueri voluiſſet, primò quidem nobis ſignificare iniuſtum modum agendi, quo vteremur: & peccantes nos in proximum noſtrum, ex euangelicæ charitatis regula admonere, & exhortari, vt ab iniuria & illicitis auſibus deſiſteremus, & iacturam fratribus illatam pro viribus noſtris repararemus; quod ſi poſt vnam, aut alteram admonitionem nihil ſe proficiſſe vidiſſet: vocandi fuiſſemus ad legitimum tribunal, vel ſuperiorum noſtrorum in religione, vel ſummi Pontificis, aut alicuius vices eius gerentis, in eccleſiæ curia. Neque enim deerant monachis Hiſpanis, neque ipſi, (quamdiu pro Hiſpanico monacho ſe geſſit) ſuperiores grauiſſimi & æquiſſimi,

Generatim impugnantur.

ſimi, & cauſarum, quæcumque inter religioſos oriri ſolent, experientiſſimi: ad quorum notitiam ſecundum regulas iuris & charitatis, deferri debuerant iſtæ controuerſiæ; neque ipſorum cognitionem vel authoritatem, noſtræ Congregationis homines defugiſſent, aut adhuc defugient. Quod ſi noſtram apud ſuperiores potentiam, vel authoritatem expertus fuiſſet plus apud ſuperiores noſtros valere, quã rationum & cauſarum pondera: licuiſſet illi ad ſupremos Eccleſiæ cognitores, & ipſum Pontificem Maximum prouocare, vbi nos comparere, & factorum noſtrorum rationem reddere neutiquam formidaſſemus. Sed horum nihil ille tentauit, quorum tamen ſingula prius tentare debuit, quam ad hoc deſperatę, perturbatæque conſcientiæ remedium, ſe præcipitare, & quocumque poſſet modo, diffamatores ſuos infamare, & damnum ſibi inferentibus parem iacturam retribuere. Nulla enim poteſt tanta eſſe iniuria, quæ hominem Chriſtianum, Monachum, & Doctorem Theologum eò deducat vt prætermiſſo ordine charitatis, (quem in correptione fraterna Chriſtus ſeruari mandauit,) ſeipſum, & cauſam ſuam infamatorijs libellis, contra iuris & Eccleſiæ prohibitionem euulgatis, defenderet. Non poteſt Theologus ignorare cenſuram Apoſtolicam, *non eſſe faciendum malum, vt eueniat bonum*: nec poteſt viris ſapientibus (præſertim religioſis) doctrina illa placere quod liceat eos primò infamare, à quibus iuſtas ob cauſas periculum tibi impendere proſpicias; peccatum enim peccato vindicare, diabolicum eſt: & vbi legitima iudicia non ſuccurrant innocentiæ, Deo relinquenda eſt cauſę noſtræ proſequutio, qui dixit, *Mihi vindicta, & ego retribuam*. Verum enimuerò ſi maximè conſilium hoc iniurias patienter tolerandi ſibi non putaſſet in hac cauſa amplectendum, propterea quod eſſet cum aliorum plurimorum incommodo coniunctum: non tamen debuit ad conuitia, & vindictam ſub laruа libelli infamis inferendam ſe proijcere, (etiamſi alias id ei vlla de cauſa permitti poſſet) niſi tum duntaxat, cum cætera charitatis & iuris remedia, aut tentari non poſſent, aut tentata minimè ſucceſſiſſent. Quare ex antecedenti illo triplici cauſarum acie inſtructo etiamſi eſſet ſufficienter probatum, non poteſt inferri neceſſitas libellum famoſum contra nos euulgandi, aut innocentiam ſuam, vel aliorum vetitis recriminationibus propugnandi: multò minus inde poteſt honeſtari actio de ſe, & natura ſua turpis, & ſcandaloſa, quale omnes norunt eſſe genus hoc defenſionis, quo vſus eſt aduerſarius. Illud ſolum ex cauſis prædictis potuit & debuit deducere, ſe non ſolum neceſſariò, verum etiam honeſtè ad legitimam defenſionem deſcendiſſe, profeſſo accuſatoris nomine, probationibus claris ſine felle & amaritudine exaggerationum deductis; coram legitimis iudicibus, qui poſſent partibus vtrinſque auditis, ſententiam aut ex Rigore iuſtitię, aut ſaltem ex æquitate proferre: quod nec facere tentauit, nec vnque in hac quidem cauſa tentare audebit.

Speciarum verò prima, de culpis propalatis.

Sed reuera nulla illarum cauſarum, quas facto ſuo prætexit, vera eſt: id quod in ſingulis euidenter oſtendemus, falſum eſt enim, quod primò aſſerit, vitia aut ipſius, aut vllius alterius, (cuius patrocinium ſuſcipere velle videtur) intra parietes regulariter caſtigata, fuiſſe à ſuperioribus, quos impugnat, extra capitulum & clauſtrum euulgata; quinimo ea, qua tũc pollebant, authoritate vſi ſunt, vt ipſum ab alijs ſuperioribus longè ante exortam hanc de congregatione Anglicana controuerſiam, grauiſſimè punitum, & loco propterea ſuo deiectum, priſtinæ dignitati reſtituerent, & ad maiorem etiam euheherent, nec poteſt ille oſtendere, huius facti manifeſtationem vlli ſeculari, aut externo factam à nobis, quos ita impudenter accuſat. Sed nimirum hæc accuſatio potius eſt mentis ſibi malè cõſcię anticipatio; ne nos, qui contumelia infamis huius ſcriptionis prouocati, vitæ ipſius magnalia in lucem proferamus. Ideo quaſi iam hoc eſſet à nobis perpetratum, quod ipſe ſua perfidia cognoſcit ſe eſſe promeritum, rationem hanc primo loco facti ſui propoſuit: cuius tamen vt diximus, nullum eſt fundamentum, præter ſolum conſcientiæ ſuæ pauidum teſtimonium.

Et ſecunda, de dãnis ex inſtauratione cõgreg. Anglicę illatis.

Secundam rationem vehementer, & inuidioſè exaggerat, omnibus illis, quas diximus locis, ſed partim falsò, partim æquiuocanter. Quod vt ſcias, lector, ſcire etiam debes, duplicem fuiſſe Congregationis Angliæ Benedictinorum ſtatum: vnum antequam ex conſenſu Congregationis Hiſpanicæ, & approbatione Apoſtolicæ ſedis, Vnio, & Congregatio Anglicana coaluit ex monachis Hiſpanis, & monachis Anglicanis à Domino Sigeberto Weſtmonaſterienſi in Cong. antiquam Angliæ incorporatis; alium verò poſt illam Vnionem factã, & Congregationem illam in Definitorio noſtro Pariſienſi per conſtitutiones & leges quaſdã in meliorem modum redactam, anno Milleſimo ſexcenteſimo Decimo ſeptimo. Quod ergo iſte, in hac ratione obijcit, multas iniurias & contumelias illatas eſſe monachis Hiſpanis, in tam multis locis, quos numero 2. prologi ſui recenſet, nullum habet fundamentũ, niſi forſã in ſtatu priori, quo dũ de cõditionibus Vnionis, & iure ad Reſidẽtias, diſputabatur, ab illis, qui cauſam Congreg. Angl. tũc agebãt tã in libellis, ſeu informationibus Romę exhibendis,

ben[illegible]is quæ etiam in Reſident[illegible]bu[illegible] in occupandis, & monachis ipſis inde deturbãdis, exhib[illegible] mul[illegible]is vi[illegible] de Con[illegible]regatione Hiſpanica magnam moleſtiam, vt her[illegible]e[illegible]tin[illegible]nie[illegible]ij[illegible]ijs, non inficiamur. Sed quibuſnam monachis de Congr[illegible]tione Hiſpanica exh[illegible] eſt illa moleſtia ? nimirum Patri Leandro tunc Vicario Gen[illegible]ali [illegible]ongr[illegible]gationi[illegible] Hiſp[illegible] Patri Rudeſindo tunc priori S. Gregorij Duaceni; Patri Ioh[illegible] Barneſio tunc Aſſ[illegible] congregationis, & monachis qui eorum authoritatem [illegible] ſequebantur & [illegible] facta ei non tantum ab Anglicanis, quantum ab alij qui illos regebant, & ad [illegible] (quos hic in primo capite libri ſui ſpecioſè, ſed falsò, & contra conſcientiam [illegible], nititur excuſare,) & multò vehementius ab ipſo editore libri ſu[illegible] in cu[illegible] [illegible] m gra[illegible] m [illegible]ecipuè illum conſcripſit, non parua ad id mercede conductus; [illegible] e[illegible] abi[illegible] [illegible] illos pecunijs & magnatum patrocinijs adiuuit et nun[illegible] ea facta fui[illegible] [illegible]a monachos Hiſpanos, quæ iſte nobis æquiuocè tanqua noſt[illegible] a[illegible] na objicit. D[illegible] æquiuocè, quoniam videt lector illa quæcumque tandem fuer[illegible] de quibus i[illegible] inter nos plena amneſtia ſancita eſt, facta à nobis ſed contra nos, nec à c[illegible] greg[illegible]ione Anglicana ab eo tempore quo nos de illa ſumus: ſed per actores cauſ[illegible] ante illud temp[illegible] eum [illegible]undum inter nos & alios conuentione per Pontificem [illegible] bata, vnio facta fu[illegible]et, ac proinde nullo titulo niſi per calumniam & ſycophantiam [illegible] nobis objicitam [illegible] à nobis perpetrata, aut à Congregatione, quam hoc libro [illegible] impugnare. Q[illegible] non poteſt negare, patrem Leandrum tunc Vicarium M[illegible] quando iſta contra Hiſpanos acta ſunt; aſſumpſiſſe R. Patrem Iohannem Barneſiu[illegible] c[illegible]am ſuum vt talibus auſibus diligenter & maturè ſe opponeret. quod quam ſi[illegible] & procul ab [illegible] præuaricatione præſtiterit idē Vicari⁹, teſtes appellat omni exceptione ma[illegible], illuſtriſſimus S. R. E. Cardinales Vbaldinum & Bentinolium, tunc apud principes Gallorum & Belgarum Nuncios Apoſtolicos: quorum authoritate obtinuit, vt illa, quæ contra Hiſpanos geſta fuerant, caſſarentur; Quando etiam, vt ſententia pontificis executioni mandaretur, eundem ſuum collegam P. Ioannem Barneſium Pariſios ad illuſtriſſimum Cardinalem Vbaldinum deſtinauit, vt editorem iſtius libri, qui tunc alterius partis litigantium, ob fauorem [illegible]pud magnos in vrbe Pariſienſi inuentum, dux & caput extiterat, in ordinem red[illegible]geret, & ad obedientiam dicti Vicarij reduceret. At nunc author, & editor iſtius præclari opuſcu[illegible] (qui tunc temporis ſe inuicem oppugnabant) datis & acceptis dextris, ea facta, quæ non [illegible] ipſi, ſed etiam omnis ferè natio Anglicana nouit, præcipuè edita fuiſſe, contra R. P. Leandrum, Rudiſindum, Barneſium, Torquatum, & Benedictum, qui tunc authoritate Generalis Hiſpanici cauſam eius propugnabant; ea tamquā ab ipſiſmet facta crim[illegible]antur contra quos ſunt facta; quod ſi non eſt ſycophantam & calumniatorem agere, qui[illegible] ſit calumniari & ſycophantijs vti, neſcimus. Hæc ergo prima pars eſt eorum, quæ in ſecunda ratione ſua æquiuocè exaggerauit: nempe ea, quæ ante vnionem hanc noſtr[illegible] facta ſunt, & [illegible] tam paucorum in Hiſpania profeſſorum, qui tunc Leandrū V[illegible]arium n[illegible] Hiſpa[illegible] imp[illegible]nabant, ea imputat eidem Patri Leandro reliquiſque monachis qui eius authoritatem ſequebantur.

Per æquiuocationē nobis impoſita, cum ipſis libellatoribus imputari debeat.

[illegible]oſt hanc partem Amphibologicæ accuſationis ſubiungit, numero 4. & 5. multa à veri[illegible] valde aliena, enumerans iniurias tamquā à nobis in Hiſpanicæ congregationis patres [illegible]gnata[illegible] quæ ne quidem per ſomnium fuerunt vnquā in rerum natura. Numero 4. ſex di[illegible] quæ mira[illegible] eſt voluiſſe dicere: cum vix credibile ſit ipſum ignoraſſe, quam eſſent omni[illegible] falſa. Primum eſt *Hiſpanicos patres* per nos eſſe Reſidentijs & poſſeſſionibus ſuis exturba[illegible] Falſum eſt, non ſunt exturbati, nullas in ijs partibus habuerunt, quas nunc non habe[illegible] a[illegible] n[illegible]ue ipſorum fuerint ante Vnione in iſtis Reſidentijs: vel adhuc ibi ſunt & degant, ve[illegible] adhuc ibi eſſe poſſu[illegible], ſi vo[illegible]int; & ſi qui [illegible]de ad Angliam diſceſſerunt, multis hoc à nobis obtinuerunt precibus, & inſuper copioſo, pro paupertate noſtra, viatico inſtructi, ad Miſſionis labores abierunt. Ideoque in ipſa Vnione cautum eſt expreſſè, vt omnes patres Angli Hiſpanicæ Congregationis, qui ſunt in Miſſione, applicētur Reſidētijs illis, q[illegible] vellent, æqualia nobiſc[illegible] iura in [illegible] abituri Nominet h[illegible] Autor vel vnū quē nos ex v[illegible]la Reſidentia exturbauerimus. nos nominare poſſumus nonnullos, quos editor huius li[illegible] exturbauit, quem in facto iſto & alijs, author iſte prius quidem impugnauit, nunc autem p[illegible]er [illegible]s ex omni numero monachorum Hiſpanorum apertè defendit.

Multa falſa inuoluit. à deiectis è reſidē-tiis.

Secun[illegible]m eſt patres Hiſpanicæ Congregationis, qui nolunt huic noſtræ vnioni incorporari [illegible] inuitos imperijs noſtris ſeruire: falſiſſimum, & odioſiſſimum, ſiue enim volunt nobi[illegible] cum congregationi Anglicanæ nomen dare, ſiue hoc facere renuunt, retinent tamen omnia ſua i[illegible]a, ac priuilegia, & prærogatiuas, quæ vnquā hactenus habuerunt. Et, vt clariſ-

[illegible]ia, & an non potius cum omni reuerentia & charitate ipſos ſemper tractauerimus, eoſdem in ſua relinquentes libertate, nec aliquid prorſus hac de re moleſtiæ, aut controuerſiæ illis mouerimus. Soli ſunt ex omnibus fratribus, ipſi, huius libelli *autor* & *editor*; qui poſſunt meritò vereri, ne contra eos per excommunicationis remedia procedamus. Non quidẽ [illegible] controuerſiam; ſed quia, nulla petita venia, congregationis Hiſpanicæ obedientiam [illegible]entes, ad aliam magis laxam, fraudulenter, indebitè, & inualidè tranſiuerunt. Hinc eſt [illegible] quod dictitent, nos alijs fratribus, per excommunicationes moleſtos fuiſſe: vt prę[illegible] etiam illos eiſdem modis inhumaniter proſequi, ſi quando, (quod veremur tandem ali[illegible] futurum) ipſos ſimileſque ipſis ob inobedientiam, vltimo hoc iuris eccleſiaſtici remedio [illegible]amur aut ſanare, aut reſecare.

Quam friuolum deinde eſt, quod in hoc *numero quinto*, ſubiungit; iniurias haſce per [illegible]em Trophæorum, inter Catholicos Anglos euulgari; cum nihil prorſus ſit in toto Trophæorum libro, quod vllius hominis famam, aut nomen, aut libertatem lædat. In prima [illegible]uidem eius parte, diſputat author duntaxat probabilem ſententiam, qua ſuas quaſdam [illegible]nes & coniecturas ſecutus, antiquitatem congregationis Anglicanę, ab ipſius ordinis [illegible]a primordijs repetendam eſſe contendit; in altera verò parte, martyrologium ſolũ [illegible]it ſanctorum ordinis noſtri, qui in Anglia floruerunt: nec quicquã in toto opere in[illegible], quod vel maleuolus lector poſſet rationabiliter detorquere ad ſæua iſta crimina, quæ n[illegible]s, in toto hoc libello ſuo, hic zelotes Anti-trophearius aſpergit.

Tertia ratio ſcriptionis ſuæ, in hoc *quinto & ſexto numero*, inſinuatur, vt oſtenſo per [illegible] lucidæ diſputationis ſuę periculo, in quo viuant noſtræ congregationis monachi, in[illegible]nt ſe non eſſe religioſos, ſed in republica aerea, & Vtopiana profeſſos. De qua ratio[illegible]um dicimus, non eſſe bonum zelum domus Dei, modos inquirere, & proponere [illegible]ice, quibus homines religionis vinculo aſtricti per ſolemnem profeſſionem, ſub regula approbata, poſſint & debeant iugum religionis excutere, & ad vota ſæcularia redire: debuerat potius adlaborare, vt per pontificiam poteſtatem error ille reipublicæ Vtopicæ, per [illegible]opicam & veram eccleſiæ confirmationem ſuppleretur: quam viam apertè Apoſtaſiæ, quod hic apertè intendit facere. Deinde oſtendemus faciliſſimo negotio, *Libellatorem* nihil probare, ſed vanis tantum & venenoſis coniecturis, ſententiam non ſolum improbabilem, v[illegible] etiam toti nationi Anglicanæ odioſam, & ignominioſam pro fundamento diſputa[illegible] ſuæ aſſumere.

Tertia cauſa examinatur, de zelo libellatoris.

Et nos quidem ſi in facto, congregationis Anglicanæ erigendæ erraſſemus: nulli tamen h[illegible]m iniuriam feciſſemus: non Congregationi Hiſpanicæ, quia eius pleniſſimo conſẽſu n[illegible]eptio, ſed ex totius cauſæ cognitione, manifeſta profectò vſi ſumus, vt inferius [illegible]bit; Non Cluniacenſi, aut vlli alteri tranſmarinæ; quia per expreſſam in breui pon[illegible]o clauſulam, eiuſmodi congregationum iuribus, ne quid per nos detraheretur, conſu[illegible] [illegible] confratribus noſtris, Hiſpanicæ Congregationis, quia eorum omnium ſuffra[illegible]s, res eſt acta, atque ita tranſacta, vt in omnibus libertatem ſuam retineant, & pa[illegible] tamen nobiſcum in congregatione noſtra quam diu extra Hiſpaniam manere volue[illegible] [illegible]em & dignitatem naneiſcantur. Non ipſis Catholicis laicis in Anglia, quia [illegible]a & priuilegia & prærogatiuas ordinis noſtri in Anglia conſeruare voluerimus [illegible] per hoc poſſeſſiones, aut latifundia Abbatiarum aut Prioratuum Ordinis, (etiãſi [illegible] permitterent) vindicare aut eorum reſtitutionẽ vrgere proponim⁹: niſi quã aucto[illegible]inque Eccleſię Matri faciendam præſcripſerit, aut ipſa catholicorum ſpontanea p[illegible]lent.

Nulli facta iniuria per inſtaurationem.

At [illegible]ua in ſententia, omnia monaſteria Anglię etiam locupletiſſima, externi iuris eſſe, [illegible]regationis Cluniacenſis probare nititur, quod neſcio an vllus Anglus præter ipſum, pot[illegible] ſtupore, & ſtomacho legere. Eſt autem ridiculum, quod in fine huius numeri qui[illegible], [illegible]os *vexationem* iniuſtam, graueſque contumelias, tum ſcripto, tum libris impre[illegible] cum nullum poſſit librum à nobis impreſſum nominare, aut ab vllo con[illegible] noſtræ monacho in cauſa hac editum, pręter Trophæorum opus, in quo nec vnũ [illegible]umelioſè, aut iniurioſè dictum, etiamſi centies relegatur, poterit inueniri. [illegible] *Libe[illegible]r* primus eſt, qui fœtum fœtidum in fratres ſuos abortiuit: & librum hunc [illegible]ulationibus pregnantem, peſſimo exemplo in lucem edidit.

Magna multis per libellatorem illata eſt iniuria.

[illegible]in huic aſſertioni ſubiungit, ſub interminatione diuini Iudicij, & ęternæ damnat[illegible] ad reſtitutionem honorum, & bonorum, quæ ab alijs abſtulimus; & ad id per magi[illegible]um cogendos, ac de iniuſtè poſſeſſis deturbandos, eſt tantummodò Comicum [illegible] authoris, nam primum iam oſtendimus, non nos ſed ipſum reum eſſe læſi ho-

Ficta libellatoris, cõpaſſio.

noris fraterni; de bonis autem, in quæ nos intruſiſſe dicit, legitimis poſſeſſoribus detrudi aus,
vnde propterea debeamus Prætorianis edictis eijci, quænam illa ſunt: aut quo... ſunt
ea enim omnia, quæ nunc poſſidemus, ante hanc vnionem quietè & pacificè noſtris labori
bus obtenta, piorum eleemoſynis conceſſa, obtinueramus; neminem prorſus ab illis etiam
nunc excludimus eorum, qui aliquando ius habuerunt, ne quidem ipſum Libellatorem &
ſodalem ipſius, modo velint ad obedientiam debitam redire. Quid eſt igitur calumniatores
agere, ſi hoc non eſt? tam horrendum crimen fratribus impingere, quod talium eſſe, ipſi ex-
perientia ſua didicit; quandoquidem communi menſa etiam cum dignitate & honore apud
nos vſus fuerit, donec ſuperiore, ſub prætextu perigrinationis egregiè deluſo, ... in
terram profugiſſet. Vidiſti lector Beneuole, quam nullæ ſunt rationes quam multis amphi-
bologijs, & pſeudologijs obductæ, quibus hic ſeſe ad ſcribendum impulſum, coactum, ue
fuiſſe fingit: nunc ergo cauſas magis veriſimiles, ſicut promiſimus, aperiemus.

Veræ cauſæ, quæ libellatorem induxerunt, per coniecturam proponuntur. Prima: ſuperbia.

Prima videtur fuiſſe *ſuperbia*, quia enim ipſo diſſentiente facta eſt hæc vnio, ſeu Congre-
gatio Anglicana; non potuit ferre patienter; ſuum vnius iudicium, communi ſententiæ re
ligiorum, cui nos paruimus, fuiſſe poſtpoſitum. Vnioni autem, ne fieret, tantopere ſe op-
poſuit, propter conceptum in quoſdam patres Anglicanos odium, quos didiſcerat cenſui e
periculoſum eſſe ipſius ingenium, ac proinde non ſine pernicie poſſe aliquando in Angliam
ad miſſionis opera functioneſque deſtinari. Altera cauſa fuit *Libertas*, ſeu potius *Licentia*, quæ
(ob indulgentiam, qua ſemper erga ipſum Pater Leander, Vicariatus & Præſidentiæ ſuæ te-
pore vſus fuerat) ſibi arrogauit, & valde illibenter, nec niſi coactus deponere ſtatuit; cum
etiam per quatuor amplius annos ita vixiſſet, vt nemini rationem factorum ſuorum redde-
ret, ſed tanquam monachus Acephalus (ſub titulari tantum viuens obedientia illius, quem
ſciebat ipſe nulla in re fore moleſtum) quicquid liberet, faceret.

2. Licentia.

Quo Vicario ab officio ſuo diſcedente, veritus ne ſub ſuperioribus ſequuturis parẽ indulgentiam
obtinere non poſſet: nihil potius ſibi faciendum putabat, quam vt omnem cuiuſcumque ſu-
perioris ſui iuriſdictionem, aut eneruaret, aut in dubium vocaret. Alias cauſas proximiores
attexere poteramus, ſed quia ſtatuimus ipſius nomini & honori parcere; & cauſæ illæ ni...
rari non poſſent, niſi ipſum, quaſi extento digito, omnibus proponeremus exſibilandum
maluimus ipſas reticere, vt intra inculpatæ tutelę moderamen, quod initio propoſuimus,
cut religioſos decet, nos ipſos contineremus.

Hypocriſis libellatoris.

Quæ cum ita ſunt, videt benignus lector, ipſum in hypocriſi zelum proteſtari, cum dicit,
ſe nullius odio, ſed ſolius Dei & veritatis gratia, ſcribendi munus ſuſcepiſſe, vt innocentibus
ſubueniret, & ignorantibus ſuccurreret. Nam quam immunis ſit ab odio fratrum ſuorum
non ſolum oſtendunt ea, quæ diximus, & ipſius ingenium, quod omnes norunt, (qui ...m
norunt,) eſſe vindictæ appetentiſſimum: verum etiam totus hic libelli ſui contextus, ma
nifeſtat. Profectò ſi concederetur, nos in Congregatione Anglicana erigenda errauiſſe, pu-
tantes aliquam olim fuiſſe, quæ nulla fuerat; & in eius confirmatione ſurreptitiè proceſſiſſe
nullus tamen Chriſtiani candoris amator, putarit hunc noſtrum ſiue errorem, ſiue conatum
tam horribilibus opprobrijs in libello famoſo debuiſſe proſcindi, cum in hoc facto noſtro,
nec Eccleſiæ poteſtas abnegetur, nec ſanctæ regulæ diſciplina minuatur, nec fratribus noſtris
vllum nouum onus imponatur, nec vllius alterius Societatis aut Congregationis iura vio-
lentur, nec alicuius tandem priuatæ perſonæ libertas, honor, aut poſſeſſio tollatur.

Quam ineptè docere præſumat doctiores ſe & religioſiores.

Qui autem ſint illi innocentes, quibus ſe hoc ſcripto ſuccurrere profitetur, tunc reuera
poterit oſtendere; cum nocentes demonſtrauerit, qui ipſis damna & nocumenta, quæ h...
imaginatur, intulerint. Innocentibus quidem monachis abundare Miſſionem Benedictinam,
ſcimus & profitemur, & gaudemus: imò hoc dictis, ſcriptiſque, vbicumque id ipſum in-
tereſt, exultanter manifeſtamus; nos ipſos in eorum numero ponere audemus, ſaltem qu...
tum ad hoc genus innocentiæ, quo nos conſcientia noſtra corã Deo declarat, neminem mo...
talium aut eſſe aut fuiſſe, iniurioſè moleſtos. Quod à nobis verè affirmari, nec fratres noſtri
negabunt; quorum iſte patrocinium, cum non inuitatus ſuſcipiat, nullam aliam ab ijs me...
cedem expectare poteſt, quam iuſtiſſimam reprehenſionem, quippe qui illos fraternè & ...
deſtè nobiſcum ſub eodem obedientiæ iugo conuenientes, de impatientia, & diſcordia &
multis calumnijs hac ſua aduocatione immeritò falſòque acuſet. Quam autem ficta ...
illa, quæ à nobis illata fratribus calumniatur incommoda: & huc uſque ſatis ducimus ... &
in ſtatu controuerſię, quẽ inferius deſcribemus, euidentiſſimè docebimus. Superbè ... &
arroganter nimis in ſe aſſumit doctoris magiſterium, vt ignorantes in viam reducat veritatis
quos enim ille ignorantium nomine perſtringit, eorum nullus eſt qui non melius ...
ligat, & diligentiùs conſeruet, ea quæ ad conſcientiæ ſuæ tranquillitatem pertinent, quam

a tanto

à tanto Doctore, ſaltem tali docendi methodo poſſint diſcere.

Præpoſterè verò, numero octauo, rogat pios Angliæ Catholicos, ne, propter hæc paſtorum ſuorum diſſidia, ipſos minus reuerenter habeant. Nam ſi hoc ex animo voluiſſet Catholicis perſuaderi, debuiſſet potius exemplo Conſtantini, paſtorum errata ſi qua vidiſſet & diſſenſiones, chlamide ſua, ne viderentur contegere: quam ſcripto tam infami, etiam hæc nullo modo ſuſpicantibus, manifeſtare; & exemplo Cham, Iunioris Nohę filij, nuditatem patrum ſuorum (ſi fortè ambitione vel cupiditate inebriati fuiſſent) fratribus domeſticis & externis, deridendam communicare. Cęterum inutiliter & imprudenter medelam hanc profert & offert; ea intentione vt mundo ſuaderet, ibi eſſe vulnus, vbi nulla eſt læſio, & Catholici exiſtiment, Monachos, cum ſuperioribus ſuis malè conuenire, inter quos tamen, ſumma eſt animorum conſenſio. Tametſi enim, pro fragilitate conditionis humanæ, leues aliquæ inter nos, ipſoſque poterant ſuboriri querelæ, (quæ enim in terris poteſt eſſe tam perfecta communitas, aut ... tas, vt in illa nullæ vnquam reperiantur offenſæ?) tam grauia tamen diſſidia inter nos v... ſari, tam inſignes viciſſim iniurias commutari, tam impotenter charitatis officia inter nos violari, verum non eſt: ſed ab ipſo ſolo Libellatore in ſubſidium cauſæ ſuæ confictum. Siquidem obtemperant illi nobis non illibenter, imperata faciunt, valde frequenter quotieſcumque poſtulant ad conuentus noſtros non tanquam externi aut hoſpites, ſed tanquam filij fratreſque domeſtici admittuntur. Denique nihil eſt, quod inuicem non communicemus, quod aut mutua religionis ſocietas obliget, aut fraterna charitas poſtulat, aut paupertatis noſtræ poſſibilitas permittat eſſe communicandum.

Fruſtra deprecatur ſcandalũ quod tã auidè commiſit.

Quare nos hic omnes Angliæ Catholicos humiliter obſecramus, ne velint huic laruato accuſatori fratrum ſuorum fidem adhibere, ſed nobis potius credant aperta facie conſtanter aſſerentibus, nullas eſſe inter nos diſſenſiones, quibus fraterna charitas in minimo lædatur, nedum grauiter vulneretur, aut odiosè diuellatur, prout hic ſcriptor, vt ſuæ cauſæ velamen obducat, calumniatur. Ideoque non opus habent Pauli & Barnabæ contentionem aut Antiochenorum Præſulum Mileti atque Paulini de ſucceſſione Flauiani altercationem, ſibi ob oculos ponere, vt tantorum virorum conſpectis diſſidijs, propter noſtras puſillorum videlicet homuncionum controuerſias viri boni minimè ſcandalizentur: quia nullæ ſunt tales inter Benedictinos Anglos controuerſiæ, vnde quis cordatus & prudens rerum arbiter ſcandalum poſſit accipere; vnica tantum eſt illorum controuerſia, de duobus aut tribus fratribus deuijs, in viam obedientiæ reducendis: quod in noſtro bene magno corpore, non magis mirum cuiquã debet eſſe, quam quod aliqui in ſancto Clero ſæculari, aut in illuſtribus Ieſuitarum, vel aliorum Regularium Ordinibus, aliquando veſtigijs non rectis inſiſtant. Itaque propter duos aut tres dyſcolos fratres, non debet Benedictina familia minus reuerentèr audire apud ſuos cultores & patronos: quam aliæ Societates aut Collegia propter multò maiorem numerum à recto aberrantium; quod ab amicis & beneuolis, ordiniſque noſtri deuotis, ſicut humiliter & ſuppliciter rogamus, ita non obſtantibus, iocunditis huius Libellatoris clamoribus, nos obtenturos indubitanter confidimus.

Noſtra deprecatio, qui adigimur inuiti ad apologiam.

§. 2. Status controuerſiæ de antiquitate congregationis Angliæ ab aduerſario multis calumnijs inuolutus.

Atque hæc de cauſis tam fictis, quam veris, quibus hic calumniator ad ſcribendum inductus eſt; Nunc de ſtatu ipſo controuerſiæ, quam ipſe falsò & amphibologicè proponit, agemus. Quem ſi ille veraciter conſtituiſſet, prorſus euanida atque *aproſdionyſus* eius omnis Diſputatio lectori oculato apparuiſſet. Ideoque maluit, tamquam ſæpia, atramento æquiuocationis & falſitatis caliginem lectoribus offundere; quam rem omnẽ ſicuti accidit, veraciter & ſinceriter enarrare: quod nos tamen pro religioſæ ſimplicitatis modo, candidè faciemus.

Scias igitur lector beneuolè, Anti-tropheatium in primo capite libelli ſui, non ſolum falsò, ſed etiam apertè contra ſuam ipſius conſcientiam, occaſionem deſcribere, *ob quam nonnulli conati ſunt erigere congregationem Anglicam*, quam ille *pſeudonymam* cognominat; & valdè ſubdolè, ac adulatoriè culpam ſi quæ eſt, conatus iſtius, ab eis amoliri, qui reuera fuerunt in cauſa; & in illos transferre, qui aut omnino nihil tale voluiſſent per ſe aggredi, aut certè non niſi ſub illorum ductu & authoritate quicquam potuiſſent efficere: quos tamen duces & authorès hic aduerſarius nititur excuſare quaſi res eſſet mali exempli illud feciſſe, quod omnes boni laudant, à quocumque tamen fuerit perpetratum.

Status controuerſiæ ab aduerſario malâ fide propoſitus.

Et primò quidem locus ille communis, in quem declamatoriè excurrit, ſuperbè & inclementer

menter nimis innectus in omnes ferè omnium ordinum religioſos huius ætatis: quod nimirum *ad ſanctæ conuerſionis habitum*, non recta intentione accedant; & plerumque aſſignatum à ſacris canonibus probationis ſeu nouitiatus tyrocinium, tepidè & oſcitanter tranſigant; atque à malè iactis religioſæ vitæ fundamentis ſuperſtruant laxam, & negligentem conuerſationem, vnde habitu tantum abnegationem profeſſi, totis animorum deſiderijs poſt vota ſæcularia reuertantur. Hic ſanè locus communis, non tam ab eo, quod ipſe in alijs videt ea pia compaſſione expreſſus eſt; quàm ea eo, quod ipſius conſcientia remurmurans quotidie ipſi de ſeipſo exprobrat, effuſus; qui recepta tyrocinio religionis, ſub nimis indulgentibus magiſtris, non ſatis diligenter exacto: & poſtea ſibi ipſi improuidè derelictus, & à ſuperioribus ſuis nimis blandè ſemper habitus; cito depoſuit ſancta deſideria, quæ velut ſcintillas quaſdam pietatis conceperat: & loco illarum flammas licentiæ ſæcularis toto hauſit pectore; nec quicquam firmius apud ſe iam ſtatuit, quam vt conculcata, quam ſemel vouit, obedientia, nullius in poſterum ſubijciatur arbitrio, à quo poſſunt effrenatæ ipſius actiones & paſſiones, corrigi & coerceri. Quare hîc ſuccurrit illud Satyrici poetæ admiratio.

Quis tulerit Gracchos, de ſeditione loquentes?
Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.

Non igitur rectè theſin ad hypotheſin reduxit, ſed generale hoc documentum mera calumnia comprobare niſus eſt; quod non potuit verius aut certius quam ſuo ipſius exemplo, oſtendere.

Calumniosè innocétibus monachis applicata. Eſt vero mera calumnia, quod numero ſecundo dicit, *ſeculares ſeculariter in Anglia viuentes*, à monachis Caſſinenſibus ad habitum religionis admiſſos, ſtatim a profeſſione ſua, orbem clamoribus impleſſe, omnes ordinis religioſos inquietaſſe, variaſque ſuis Progenitoribus Caſſinenſibus moleſtias creaſſe, & de ſeipſis ad aliam nouam Congregationem transferendis cogitaſſe. Tota enim illa machinatio ad nouam Cógregationem Angliæ erigendam primò comparata non à nouitijs presbyteris, quos optimæ ſanctiſſimæque vitæ viros, in Anglia Caſſinenſes monaſtico habitu veſtiuerant: ſed ab ipſis Caſſinenſibus monachis, qui eos veſtiuerant eſt profecta; ab ipſis eſt primò prudenter excogitata; per ipſos eſt poſtea Romæ ſedulò propoſita; per eoſdem ſumma vi ingenij maximòque conatu diligentiæ eſt ita defenſa contra nos, qui hoc Antitrophearij libello laceramur, vt tádem coacti fuerimus nos, imo & ſuperiores noſtri huic Congregationi Anglicanæ, in quo nunc Deo ſeruimus, inſtaurandæ cedere. Vnde apparet aduerſarium primum falsò factum Caſſinenſium Patrum, filijs ipſorum nouitijs imputare: Deinde etiam falsò illis imponere quod Progenitoribus ſuis Caſſinenſibus, varias creauerint moleſtias, cùm tamen toto illo tempore, quod Vnionem hanc noſtram anteceſſit, nihil tale de illis, aut iſte poſſet probare, aut Caſſinenſes Patres vnquam fuerint conqueſti. Auget hanc calumniam in ſequenti numero tertio, quatuor aut quinque ad minimum falſis accuſationibus. Prima eſt iſtos nouitios à Caſſinenſibus ſuſceptos, ex conſuetudine Capitulorum Generalium, quæ Monachi Benedictini in Anglia frequentauerint, Cõgregationem Angliæ conuentos fuiſſe, vt clanculariè, & prætextu religionis, excuterent moderata ſuorum ſuperiorum imperia. Iam enim diximus, non fuiſſe hoc illorum, ſed ipſorum Patrum Caſſinenſium bonum factum, vt inferius clariſſimè oſtendemus: eſt ergo alienum à vero, quod nouitij Anglicani hoc attentauerint, fecerunt ipſi ſoli Caſſinenſes; quod illi hoc facto voluerint Caſſinenſem obedientiam abijcere, non ſolum enim non abiecerunt, ſed etiam conſtantiſſimè illis adhæſerunt, & per omnia illis obtemperarunt.

Et hic obiter nota, ipſum contra conſcientiam ſuam, & fidem hiſtoriæ, & verba ipſa ſacrorum canonum, & contra ſuam ipſius poſitionem, quam inferius vrget, (docens ſolos non exemptos ad ea Capitula conuenire ſolitos) referre inſtitutionem Generalium Capitulorum ordinis noſtri. Neque enim fuit is finis Abbatum ad Capitula conuenientium, vt fruerentur exemptione ſua quam haberent; nec illum finem Innocentius tertius alijque Pontifices in bullis ſuis aſſignarunt, ſed vt ibi conuenientes communi conſilio ſanctas & vtiles leges ferrent, per quas abuſus, qui in monaſteria irrepſerant, tollerentur; & priſtina regularis obſeruantiæ puritas reſtitueretur. De exemptione illis conſeruanda, minime ſolliciti fuêre Pótifices, cum per illorum Capitulorum iniunctionem, neminem ab Epiſcopali iuriſdictione eximerint, nec quia ad Capitula congregabantur, ſuique ordinis Viſitatoribus ſuberant, propterea poterant ſe a viſitatione diœceſanorum ſubducere. Quare hæc Capitulorum celebratio nihil pro exemptione Abbatum conſeruanda faciebat.

Secunda eſt, hanc nouam Congregationem, ſuam originem longè vltra Innocentij tertij tempora

tempora, iam inde à Diuo Gregorio magno acceſſere; non eſt enim illa omnium Patrũ Congregationis huius exiſtimatio, ſed vnius tãtum vel alterius in illa monachi quam tota iſta ſua Diſputatione non ita exagitauit aduerſarius quin ipſam reliquerit, multò magis probabilem, quam ſit Paradoxum, quod ipſe defendit, de Congregatione Cluniacenſi, per omnes Angliæ Abbatias diffuſa: cum nulla vnquam Abbatia Angliæ fuerit Iuriſdictioni Cluniacenſi ſubiecta.

Tertia ſit, Congregationem hanc noſtram, erectam fuiſſe in detrimentum animarum, & præiudicium Congregationis Hiſpanicæ atque Cluniacenſis, cum ſumma ingratitudine, erga Patres Caſſinenſes (legitimos ſcilicet, monachorum ipſam erigentium ſuperiores). Nam aut loquitur, de prima inſtauratione Congregationis Anglicanę facta per Caſſinenſes, in ſolis illis presbyteris Anglis, quos ipſi ad habitum in Anglia ſuſceperant, cuius ſeriem infra deducemus: aut de ſecunda eius inſtauratione, inchoata per Definitorium Pariſienſe, & tam ex prędictis monachis (quos Caſſinenſes veſtiuerant) quam etiam ex monachis Anglis Congregationis Hiſpanicæ facta. Si primum, non ſolum calumniatur apertè, nam illa erectio non fuit facta cum ſumma ingratitudine, contra Caſſinenſes, ſed per ipſos Caſſinenſes fuit procurata, propagata, & propugnata: verum etiam æquiuocatur, & extra chorũ ſaltitat; nam ſi illa erectio facta fuiſſet in detrimentum animarum & præiudicium Congregationis Hiſpanicæ atque Cluniacenſis, cur nunc obijcitur PP. Leandro, Rudiſindo, & Torquato, contra quos præſertim illa erectio facta eſt, cur in illos cuditur faba, qui aut ſoli, aut certè præcipui erectioni illi ſe oppoſuerunt? Nam, ſi quod in ea factum eſt detrimentum animarum, aut præiudicium Congregationum aliarum (quod iſte dicit, ſed non probat) per Caſſinenſes eſt factum, & illis propterea, non nobis eſt imputandum. Si de ſecunda velit intelligi, (vt certè debet, pro ratione totius diſputationis ſequentis) Primò falſum eſt, ex ea vllum oriri præiudicium Congregationis Hiſpanicæ, quæ ex plena totius negotij cognitione habita in Generali Capitulo, Congregationis huius noſtræ erectionem, & Definitorij Pariſienſis acta, non ſolum confirmauit, ſed etiam ampliſſimè collaudauit, tanquam ipſi honorificam, & religioſæ diſciplinæ cuſtodiendæ accommodatam vt conſtabit ex inſtrumentis poſtea citandis.

Falſum etiam eſt, indè præiudicium aliquod creatum fuiſſe Congregationi Clũniacenſi: cum in ipſo breui noſtro, expreſsè cautum ſit, per hanc erectionem nulli Congregationi vltra marinæ præiudicari: nec nos ad aliquam omninò domum ius prætendamus, quæ fuerit vnquam iuriſdictionis Cluniacenſis, cuiuſmodi nullam in Anglia Abbatiam fuiſſe, ſatis manifeſtè inferius oſtendemus. Imò ne ad vllam quidem domum, aut ad vlla latifundia ius aliud prætendimus, quã quod antiquis Cõgregationis Angliæ monachis, eo dumtaxat caſu deberetur, quo latifundiorum, Abbatiarumque poſſeſſores ipſi ad Dei cultum conuerſi ſua ſponte ſine vlla iuris coactione, parati eſſent liberè reſtituere.

Falſum eſt etiam, interceſſiſſe vllam ingratitudinem, erga Caſſinenſes monachos; cum enim ipſi talem vnionẽ Romæ procuraſſent, quæ ſuperioribus congregationis Hiſpanicæ, & monachis Anglis eiuſdẽ congregationis, vehementiſſimè diſplicuiſſet: dicti Hiſpanicæ congregationis patres vnũ de gremio ſuo Romã deſtinare, iuſſerũt qui magnis impenſis & ſollicitudine non parua vnionem a Caſſinenſibus procuratam reſcinderet; quod licet effecerit, voluit tamen ſummus pontifex ita in decreto vnionis perſiſtere, (propter rationes à Caſſinenſibus aſſignatas pro neceſſitate vnionis) vt priore illa reſciſſa, alia tamen ſecundum modum ab ipſo præſcriptum erigeretur. Quare nihil hic ingratitudinis intercedit, cum nos, qui maxima pars ſumus huius nouæ vnionis, nihil prorſus deberemus Caſſinenſibus, vt propterea iudicaremur erga ipſos ingrati; & monachi alij, quos antea Caſſinenſes gubernauerũt, non tam ſua ſponte ad hanc vnionem acceſſerint, quam ſummi Pontificis authoritate; cui quicumque parent, non poſſunt ingratitudinis accuſari, niſi ab illis, quibus ſordet nominis Pontificij Maieſtas. Sed & hic notanda eſt huius aduerſarij contradictio, qui cũ in maxima libri ſui parte contendat, nullam aliam in Anglia fuiſſe Benedictinorum congregationem præterquam Cluniacẽſem, hic tamen ad exaggerandam facti noſtri inuidiam, multas alias, concedit, dicens nos præiudicium feciſſe congregationi Hiſpanicæ & Cluniacenſi, *cæteriſque antiquis Angliæ congregationibus.*

Quarta accuſatio eſt, quam etiam numero 4. repetit, Bullam noſtram fundatam eſſe in ficta falſaque narratione, quam author Tropheorum ſedi Apoſtolicæ obtulit, iuxta libri ſui tenorem. Atqui nec author Trophæorum, vllam narrationem Pontifici obtulit, in qua breue noſtrum fundaretur: nec Patres in Pariſienſi diffinitorio congregati, quorum ſupplicatione breue hoc eſt obtentum, ſuppoſuerunt pro fundamento ſupplicationis ſuæ, ſententiam illam de antiquiſſima Congregationis Anglicanæ origine; ſed ſatis habentes fuiſſe, ſaltem à temporibus

poribus Innocentij tertij, Congregationem aliquam Benedictinorum in Anglia pro illius inſtauratione, & in meliorem formam erectione, Pontifici ſupplicarunt. Nullus autem prudens rerum arbiter exiſtimabit, trecentorum vel amplius, annorum tempus non ſufficere, vt tali Congregationi, debeatur titulus antiquitatis.

Detectis ijs falſitatibus, & calumnijs, quas aduerſarius huc uſque effutiuit, facile eſt ſub- uenire charitati ſcilicet ipſius, quæ iubet lancinari vulnus noſtrum vt facilius curetur, vulnus autem illud eſt, ſi forte probetur hæc Congregatio ficta eſſe & aerea, ac proinde multi monachi in ea profeſſi non eſſe legitimè & validè profeſſi. *Quantum inquit, ſcandalum, ſi centum aut ducenti monachi tali modo profeſſi, intellecta ſuæ profeſſionis inualiditate, e clauſtro in ſæculum reuoluantur?* procuIdubio ingens ſcandalum, ſi ita debeat contingere, & graue vulnus Cõgregationis noſtræ lancinatione dignisſimum, ſi illo probetur laborare: cui vulneri quod remedium præbebit hic Charitatiuus lancinator? valde facile; vt Caſſinenſes iuxta admonitionem Patris Preſtoni, recognoſcant pro matre Caſſinenſem Congregationem: & nonnulli Hiſpanicæ Congregationis profeſſi, à transfugis Excaſſinenſibus circumuenti, cum domibus, bonis, & perſonis, quæ ad eoſdem tranſtulerant, ad ſuam genuinam reuertantur obedientiam; & profeſſi nonnulli Congregationis Cluniacenſis, quos vi & minis iniustè detinent, ſuis legitimis ſuperioribus reſtituantur. Atqui ô bone, nimium te ſollicitat charitas tua, vt prouideas remedio, vbi nullum eſt vulnus, niſi tantum in falſa fictaque Hypotheſi *ſi congregatio hæc probetur aerea*, quod idem eſt ac ſi de munimine, capiti tuo prouideas, ſi forte cælum ruat. Tantum enim abeſt, vt tuæ ratiunculæ fictam illam Hypotheſim probent, quod potiùs incredibilem ſtuporem animi odio obcæcati, cuiuis prudenti arbitro prodant, & congregationem, quam impugnas, ipſa ſua imbecillitate ſtabiliant. Sed demus etiam Diſputationis cauſa ob Congregationis inconſiſtentiam, inualidas fuiſſe tot monachorum profeſſiones: multò faciliùs & æquiùs remedium foret, ſi ſummus Pontifex defectum huius inconſiſtentiæ ſuppleret, & nouam ſaltem Congregationem Angliæ erigeret, etſi nulla olim præceſſiſſet: qua congregatione erecta, ſimul etiam profeſſiones omnes, etiamſi anter quidem, vt tu contendis, ſed tamen ab ipſis monachis, bona fide factas, quod negare non potes; ratas ac validas eſſe iuberet; ſicut in Congregatione S. Baſilij pontificem in Hiſpanijs ſtatuiſſe tradit Rodriques. Hoc enim multò faciliùs & æquius eſſet, quam ducentos fortè monachos, in Congregationem Hiſpanicam ablegare: ſicut tu egregius ſcilicet propugnator honoris & commodi Hiſpanorum contendis; adeò cæcus, vt non videas, non poſſe Congregationem Hiſpanicam tantum onus impenſarum ferre, nam de Congregatione Caſſinenſi, & Cluniacenſi, nugaris. Cum ad Cluniacenſem nulli ſpectent, quamuis duo vel tres ad illam contra iuris ordinem, longè poſt erectam hanc Vnionem conati ſunt tranſire;) ad Caſſinenſem autem, ſi Congregatio noſtra reſcinderetur, ſoli duo vel tres pertinerent. Reliqui omnes, centum fortè vel ducenti, vt tu loqueris; certè magno numero monachi, in conuentibus quondam Hiſpanicis profeſſi, idque ferè omnes ante Vnionis noſtræ promulgationem, ad Hiſpanicam Congregationem ſpectarent. Sed noli æmulari pro honore Hiſpanicæ Congregationis, nam ab eius obedientia noſtra congregatio adhuc dependere gaudet deferens illi ampliſſimum, quem potuit honorem, ſine vllius oneris grauamine. De monitione patris Preſtoni an ab illo proferri debuerit aut reuera prolata fuerat, ſed procuIdubio nullam tibi gratiam habiturus eſt quod illum in hanc fabulam pertraxeris, ei opus impingens quod ille ſuum eſſe nunquam agnouit.

De Cluniacenſi Congregatione quod dicis, etiam conſueta tibi laborat Amphibologia, nam cum Vnio noſtra fuit primò promulgata, non potes nominare vllum Cluniacenſem Anglum inter nos detentum. Vis tibi numerem omnes, de quibus poteſt eſſe quæſtio? Duo treſue tantum ſunt, vt diximus, quorum vnus non declarauit ſe eſſe Cluniacenſem, niſi ante biennium: alter expreſſè, non ante hunc annum: tertius non alia ratione erat Cluniacenſis, niſi quia ad primo receſſum contra præceptum obedientiæ transfugit. Si dubitas de huius rei veritate, eoſdem cum opus fuerit nominabimus.

§. 3. Falſa, & amphibologica conſtitutio controuerſiæ ab aduerſario aſtute delineata.

In ſecundo capite, pergis ſtatum quæſtionis aperire, ſolita teipſum in omnes formas vertens amphibologia: & vera falſis, certa dubijs commiſcens: vbi, poſtquam numero. 1. acceptionem duplicem qua vox Congregationis ſumi ſolet, etiam valde amphibologicè explicuiſti (quod infra demonſtrabimus): hunc ponis controuerſiæ ſtatum numero. 2. An ante

Cluniacen-

C[illegible] pr[illegible]im vnquam ex[illegible] Congregatio in Anglia eo ſenſu, quo nunc Congregationē [illegible] b[illegible]ular[illegible], cui omnes Benedictini [illegible] Anglia exiſtentes, ſerius vel citius incorporati d[illegible]. Deinde aſſerit affirmatiuam huius quæſiti partem, ab autore Trophæorū defen[illegible] & p[illegible] in virtute huius aſſertæ, & temerariæ affirmatiuæ, impoſtores hos nouellos, [illegible] ſede Apoſtolica, bullam extorſiſſe. Tertiò, quod hinc prætendatur, [illegible] omnes Congregationis Hiſpanicæ & Cluniacenſis monachos ad hoc, vt in [illegible] Congregationem Anglicanā, coaleſcant, quanta hic falſitatum congeries? Primò [illegible], quæri à nobis Congregationem in Anglia, quę præceſſerit aduentum Clu[illegible]orum in Angl[illegible] ſolus Autor Trophæorum id verum eſſe probabiliter c[illegible] at nobis ſatis eſt, quod à temporibus Innocentij tertij (centum circiter annos [illegible]ductos in Angliam Cluniacenſes) talem Congregationem inueniamus: quod [illegible] atque intelligentibus iura, atque philoſophiam, & religionum inſtituta, cui[illegible] probaturos confidimus.

F[illegible]m eſt etiam nos quærere talem Congregationem, cui omnes Benedictini in Anglia [illegible] incorporati fuerint. Quamuis enim poſtremis temporibus forte omnes Benedi[illegible] Angliæ ab vltra marinis independentes in vnam coaluerint rempub[illegible]am, non eſt tamen h[illegible] neceſſarium probatu, vt congregationis alicuius in Anglia ſubſiſtentiam probemus. Sicut [illegible]bi iam feruido Cluniacenſis patrono, vt Congregationem Cluniacenſem probes extare, non eſt neceſſarium probare, quod omnes Galliæ Benedictini eidem ſubijciantur. Falſū e[illegible] præterea, virtute talis narrationę extortam fuiſſe Bullam à Pontifice, vt infra in ſtatu quęſt[illegible], quem nos proponemus euidenter apparebit.

F[illegible]um tandem eſt, nos velle cogere monachos Hiſpanicæ, aut Cluniacenſis Congregati[illegible]s, vt nobiſcum coaleſcant, (ſicut de Hiſpanicis ſupra eſt dictum) & ipſi interrogati non diffitebuntur & apparebit legenti ſcriptum in fine libri: & de Cluniacenſibus ipſe quid[illegible] aſſerit, ſed non probat, ſcit enim ante hoc biennium, nullum omninò fuiſſe in toto g[illegible] Miſſionis Benedictinæ, qui ſe de Cluniacenſi Congregatione fuiſſe aſſeueraret: & [illegible]unc eſſe ſolos tres (ſupra numeratos) qui contra iuris ordinem conati ſunt, ſed inualidè & prauo exemplo ad Cluniacenſes tranſire: qui tres, cum ſui ſe iuris effecerunt, à nobis ab[illegible]es, non ſanè detinentur apud nos iniuſtè, quamuis iuſtiſſimè vt ad nos redeant, per iuris remedia inuenientur. Negatiuam partem aſſerit, à patribus Caſſinenſibus Anglis defendi, c[illegible] ſentientibus, ſuos Ex-Caſſinenſes non eſſe tutos in conſcientia, niſi ad ipſorum obedien[illegible], quam indebitè reliquerunt, reuertantur. Defendi etiam à patribus Hiſpanicæ Congre[illegible] aſſerentes ſuos transfugas Hiſpanos, nec ſecurè viuere in hac noſtra Congregatione, [illegible]ec, quos ei adſcribunt nouitios, efficere poſſe religioſos; & quatuor Reſidentias cum bonis ip[illegible]rum [illegible] his nouellis contuliſſe in præiudicium fratrum ſuorum. Quæ omnia ſunt [illegible]. Nam primò Caſſinenſes falsò allegas, qui non poſſunt honeſtè antiquam Angliæ Congreg[illegible]onē negare, niſi ſeipſos impoſtores eſſe, velint fateri, vt poſtea demonſtrabitur. D[illegible]de, Cluniacenſes, qui hoc negent, nulli ſunt præter duos, qui indebitè ad Cluniacen[illegible] & irregulariter tranſierant, & vnum veri nominis transfugam, quem quidam illicitè recep[illegible]m a no[illegible]s detinent: qui tamen ſi id negent, non debet mirùm videri, quia præſumentur [illegible] n[illegible]gare, vt authoritatem tollant, à qua propter illicitum tranſitum, poſſeor & debe[illegible]g[illegible]. Hiſpanicæ Congregationis Patres, de hac controuerſia minimè ſollicitos eſſe [illegible]que negamus negatiuam hanc ab illis aſſeri, falsò que ab aduerſario ad hoc litigiū pe[illegible] dicimus. Nec minus falſum eſt, quod aſſerit de Reſidentijs ablatis, idem enim ha[illegible]b[illegible] illis Hiſpanici Patres quod vnquam habuerunt: ijdem illas incolunt & gubernāt q[illegible]e hanc Vnionem, quarum etiam laboribus duntaxat, (alijs Patribus Hiſpaniæ non c[illegible]ntibus, vtpote in meſſe animarum ipſa in Anglia, fæliciùs & ſublimiùs occupatis) o[illegible]tæ & erectæ fuerunt, in quibus prouidè ſecurè viuunt, tanquam in poſſeſſionibus ſu[illegible]d[illegible] patris: & cum licentia plenaria Capituli Generalis Hiſpanici ad hanc Anglicanā, [illegible] aliorum damno aut incommodo tranſlatis in quibus etiam, ſub caſta & rigida di[illegible] [illegible]nuentualiter viuentes, cum diœceſanorum & principum licentia ac beneplacito, n[illegible]s validè ex Nouitijs faciant profeſſos, quàm alia poſſint monaſteria.

I[illegible] q[illegible]itur numero tertio, partis affirmatiuæ intentionem, quam decem priuilegijs tan[illegible] [illegible]gorijs ex auctore Trophæorum inſtruit, tanquam nos illorum magnalium re[illegible] [illegible]minum, Pontificem in cauſæ noſtræ fauorem pertraxerimus. Cæterùm ſcias primò [illegible]ect[illegible], ex infrà d[illegible]endis manifeſtiſſimum fore, nulla huiuſmodi priuilegia fuiſſe [illegible] [illegible]truſa, aut à nobis, quos Aduerſarius impugnat, propoſita. Sed cū Caſſinenſes Pa[illegible] Congregationem Anglicanam primi inſtaurassent, & de tanta eius antiquitate parùm

 ſolliciti

ſolliciti, de aliquot tamen ce[illegible]um veſtare cer[illegible] ſent; nos qui[illegible] d[illegible] ca[illegible] virorum conſ[illegible]s, & [illegible] voluntate ſumus in[illegible] Congregationem Angl[illegible] cum Pontifice vocamus, ad [illegible] Con[illegible] inſtaurationem [illegible] vt p[illegible] nus forma, quam Caſſine[illegible]des [illegible] vetius (quia impe[illegible] non [illegible] fieri permitteremus.

Secundo dicimus, ex ijs decem priuilegijs, ab autore Trophæorum quæd[illegible] aſſeri, id [illegible] tanquam [illegible] ino certa, ſed tantum probabil ter, nec q[illegible] certitudine fundat[illegible] Cong[illegible]gationi Anglicanæ ce[illegible]tudo: E[illegible] de illo priu[illegible] prius aſſum[illegible] in ſe d[illegible] Congregationis noſtræ in[illegible] iſſet à Pontifice [illegible]ta. Sunt autem ea, primum [illegible] à S. Gregorio deducta [illegible] Apoſtolatu Germaniæ, & ad [illegible] monachatus [illegible] regis, qui [illegible] ſuum primus Apoſtolicæ ſedi fecerit ve[illegible], p[illegible] Patrimonium eccleſiæ à P[illegible] Carolo magno per Monachos Anglo[illegible] iter auctum. Re[illegible] ciensis à Stephano Hardingo, prius S. Albani monacho inchoata. V[illegible] Thomæ Cantuarienſis protomartyris, & exemplaris Martyrum pro ecclesiæ [illegible] titer dece[illegible]an[illegible], & [illegible] omnia præclara ordinis geſta, a[illegible] S. Gr[illegible] ſtram hanc ætatem. N[illegible] probabiliter, in eam ſententiam incidit autor T[illegible] monaſteria Benedictina quibus hæc priuilegia verè co[illegible]gruunt (quantumuis a[illegible] aduer[illegible] rio [illegible], per ſarcaſmum recenſeantur) vnam fecer[illegible] Congregationem Q[illegible] conuincent [illegible] argumenta, vt in re hiſtorica conuictiones [illegible] non oc[illegible] ſent tamen al[illegible] qui iudicijs prud[illegible]tibus, & [illegible] ingenijs, [illegible] perſuaderent. Sed vt iam diximus, in [illegible] tantæ antiquitati priuilegij Congre[illegible] ſtræ b[illegible] non eſt locata, nec illam antiquitatem, aut illa priuilegia procuratore[illegible] mæ alle[illegible], vt Bullam [illegible]atoriam ob[illegible]rent: ſicut [illegible] Aduerſariu[illegible] lector [illegible] vult [illegible] ſuadere, nec aliter tamen pr[illegible]at, quam quod iſta autor Trophæorum, ex ſua [illegible] gulari, libro edito Congrega[illegible] noſtræ attribuat. Quaſi neceſſum ſit ea, quæ ille [illegible] prius fuiſſe Pontifici præſentata. Imò Benigne lector non ignorat Aduerſari[illegible] Patres [illegible] gationis noſtræ, in tota hac V[illegible]onis contr[illegible]ia, minimè omnium Autori Tr[illegible] (quamuis docto & venerabile viro) detuliſſe: vt videas quàm inconſequenter di[illegible] Theologus qui ex alterius ſingulari opinione, noſtram omnium contra ſemper opina[illegible] inferre conetur ſententiam.

Quatuor alia priuilegia, non ſolum Trophearius, verum etiam nos ipſi conſtanter a[illegible] mamus, veteri Congregationi Angliæ iam inde à temporibus Innocentij tertij, conue[illegible] Nimirum pleraſque omnes domos Benedictinorum ab vltra mar[illegible] independe[illegible] ſuum corpus conuertiſſe, vt aliquando in Capitulum Generale plurimos Præ[illegible] nientes ſimul habuerit, & Barones regni Parlamentales viginti quinque nu[illegible] Te[illegible] pus & annum inferius annotabimus. Deinde quod hæc Congregatio, qua[illegible] Anglicanæ atque [illegible] ipſius depoſitorium principale fuerit quod ex eo ipſo ve[illegible] probabitur, quo Congregationem hanc tantæ magnitudinis fuiſſe oſtende[illegible] & [illegible] quod decimum priuilegium veri[illegible] ſit quod nempe hæc antiqua Congregatio A[illegible] na proprijſſimè ſemper obediuerit decretis, ſedis Apoſtolicæ; quod i[illegible] n conſeſſo e[illegible] tiquis congregationis noſtræ auis & proauis Abbatibus Benedictinis, vt tu i[illegible] f[illegible] uerſarie olim ſummum Pontificem eos [illegible] *irga regere* ſolitum. Si ergo p[illegible] bauerimus [illegible] omnes Abbates per aliquot ſaltem annorum centurias, Congregationem A[illegible] ſe, etiam hoc priuilegium ſingularis obedientiæ erga ſedem C[illegible] m ei[illegible] C[illegible] ni conuenire probabitur; ac proinde, ſicut tu loqu[illegible]is, æqu[illegible]atem poſtulare, v[illegible] ſtitu[illegible] hic à ſummis Pontificibus ſpectatur.

Non ſunt autem omittenda, quæ in his priuilegijs recenſendi[illegible] figmenta con[illegible] falſum, quaſi ob hæc priuilegia auſi fuerimus [illegible] ſuis è poſſeſſionibus in Gallia & [illegible] tania & Lotharingia exturbare non ſo[illegible] Hiſpanos, ſed etiam Cluniacenſes pr[illegible] pius iam hoc dixiſti, ac proinde toties [illegible] nobis neg[illegible]ndum; nam & C[illegible]nia[illegible] qui [illegible]que ſunt, & quomodocumque Cluniacenſes facti ſunt, nihil detrimenti [illegible] ſunt qui[illegible] quid hactenus [illegible] Cluniacen[illegible], poſſederunt, quantum ad nos eſt, adhu[illegible] quicquid etiam tu [illegible] Hiſpani monachi in omnibus illis prouincijs habuer[illegible] Vnionem, etiam nunc nobis volentibus & lubentibus retinent. Et [illegible] pe[illegible] Patres Hiſpanos contraſa, per illos dumtaxat eſt collecta, & [illegible] in ei[illegible] prouincijs nunc degunt. A Cluniacenſibus autem (quos tu hic tam ſæpè inger[illegible]

[illegible] vnquam aut [illegible] aut Miſſio Benedictinorum Angliæ: ſed [illegible] os indigna patimur: non quia nos Clu- [illegible] cum [illegible] hac quidem in re, ipſemet Abbas Re- [illegible] acenſis agnoſcat [illegible] & irregulare aliquot monachorum à [illegible] arum [illegible] bare.

[illegible] non [illegible] iam [illegible] iniuria religioſorum, & contem- [illegible] A [illegible] . Ve [illegible], vt intelligatur, quantum ſub illis lateat [illegible] *ponitur, obedientia exhibita decretis papa-* [illegible] *rum conuentus friget, imperia aulæ Roma-* [illegible] *eis obtemperaſſe.* Quæſo lector, an non [illegible] quod apud ipſorum conuentus, paſſim [illegible] Pontificiæ [illegible] ſciat, nullos ad ſedis Apoſtolicæ [illegible] adeo vt apud illos non tam habeatur [illegible] ſed potius habeatur horrori & oſtentui, ſi [illegible] reluctetur. Sed nimirum aduerſarius, [illegible] auctoritati [illegible] vt ex multis locis huius libri manifeſtè colligitur) [illegible] os ab [illegible] obedientia: in aliqua tamen videtur affe- [illegible] quamuis [illegible] tamen plerosque religioſos à ſedis Romanæ re- [illegible] ſe modus [illegible] quo *imperia* vocat *Romanæ aulæ*, cùm potuiſſet [illegible] Apoſtolicæ Eccleſiæ, & [illegible] dicat *paſſim etiam apud religioſos frigere*, quaſi [illegible] ex parte obedi[illegible] aduerſantibus, etiam regulares degeneraſſent, oſten- dit in [illegible] contemptum [illegible] & quoddam de eius vilifica- tione [illegible].

S[illegible] *eſt,* [illegible] *Anglicanæ videntes præceptum Pauli quinti* [illegible] *non præ*[illegible] *obſtrinxerunt non præſtituros id vnquam,* [illegible] *obe*[illegible] *plane diſſimiles Patribus Caſſinenſibus, no-* [illegible] *Romæ, ea potiſſimum de cauſa, quod eorum* [illegible] *p*[illegible]*ſtando, vt aiebant, reluctaretur.* Quanta hic eſt vis F[illegible] enim, monachi [illegible] fratres noſtri, quos Ex-Caſſinenſium nomine Ad- u[illegible] iam [illegible] Romæ a Caſſinenſibus ſeipſos ſeiungere, non enim op[illegible] ſicut libere ad congregationis ſuæ bonum, dum in religionis habitu [illegible], Caſſinenſem ſuperiorem ſibi deligerunt: ita alium de ſuo gremio, more alia- [illegible] & ex [illegible] Caſſinenſium mandato ſibi aſſumpſerunt; inferius [illegible] eſt, Patres Congregationis Anglicanæ, iuramento ſe obſtrinxiſſe, no [illegible] a Paulo Quinto [illegible] præſtarent, quod hic Aduerſarius temerè affirmat: ſta- [illegible] ne quis illi [illegible] fauens, in ſuam Cógregationem admitteretur. [illegible] ita fuerat Romæ querela de vetiti iuramenti doctrina tanquam ex com- [illegible] fuit procul dubio. Sed vt intelligas lector, per [illegible] ab Ex Caſſinenſibus, non fuit ab Anglicanis pro- [illegible] P. [illegible] Vicario Miſſionis Hiſpanicæ & ex mandato R. Genera- [illegible] quorum vnus fuit P. Ioannes Barneſius (cuius au- [illegible] contra Caſſinenſes per Procuratorem ſuum Romæ [illegible] cum bona quidem intentione contra beneplą- [illegible] Hiſpaniæ A[illegible] in Congregationem per Vnionem à ſe [illegible] autem prædictus P. Leander, cum fratribus [illegible] Romæ ventilabatur, nondum erant de Con- [illegible] in quo tunc fuerat, impugnabant; Poſtea [illegible] æquiuocationi ſuæ ſumpſit Aduerſa- [illegible] us Anglicanis Romæ factum diceret, quia nimirum [illegible] membra, qui tunc, cum illud fecerant, de Hiſpanica [illegible].

M[illegible] lector, Aduerſarium in primo & ſecundo capite libri ſui, [illegible] quam erecta eſt Congregatio Anglicana: nec ve- [illegible] erat, propoſuiſſe, ſed in vtraque re [illegible], multa æquiuocè, multa inuidioſè comportaſſe, [illegible] s, quam inanis ſit illa iactantia, quam metum vani- [illegible] las proijciens & ſeſquipedalia verba, promittit ſe [illegible], nullam vnquam fuiſſe Congregationé Anglicanam

Aduerſarius, authoritatis eccleſiaſticæ hoſtis.

Benedictinorum [illegible] diſtinctam, ac propterea hanc noſtram [illegible] neque proinde obrepſiſſe ſedi Apoſtolicæ, & inualidam Bullam, in [illegible] o [illegible] fuiſſe. Hoc ſuum promiſſum quam infæliciter adimpleat in [illegible] parte [illegible] manifeſtè apparebit. Prius tamen, (quod promiſimus) oſtenſo [illegible] in [illegible] fraude & [illegible] veram occaſionem oſtendemus, cur non [illegible] Congregationem Anglicanam erexerint, verumque ſtatum quæſtionis aperiemus, idque ita ſimpliciter atque euidenter, vt nihil amplius requiri poſſet, ad omnes aduerſarij calumnias confutandas, quæ [illegible] in illa falſa occaſione, & in falſo ſtatui quæſtionis fundentur, detecta [illegible] [illegible] plici [illegible] apparebunt nihil aliud eſſe, quam Chymericæ ludificationes, & febricitantis ac perturbati animi, ſomnia.

§. Quæ fuerit vera occaſio inſtaurandi antiquam Congregationem Bened[illegible]orum in Anglia.

Miſſio Benedictino [illegible] ex Hiſpania & Italia in Angliam.

Quantum ad primum [illegible]rum, ſcire debes Lector, anno milleſimo ſexcenteſimo ter[illegible] inſtantiam Reuerendiſſimi Generalis Hiſpanicæ congregationis, Domini Alfonſi de [illegible] & venerabilis Abbatis ſancti Martini Compoſtellani, Domini Antonij Cornelio, cæterorumque [illegible] Congregationis, Per Reuerendum Patrem, Dominum Petrum de Are[illegible] dictæ Congregationis, in curia Romana Procuratori ſupplicatum fuiſſe, ſanctiſſimo Domino Clementi Octauo beatæ memoriæ Pontifici, quatenus dignaretur Miſſionis Apoſtolicæ facultates pro regnis Angliæ concedere nonnullis monachis Anglis, quos præfata Congregatio Hiſpanica, poſt tyrocinia religionis in ſanctis monaſterijs exacta, magnis [illegible] ſumma cura in Academia Salmanticenſi, alijſque florentiſſimis communitatis ſuæ [illegible] ſijs, in omni genere ſacræ & [illegible] literaturæ educauerat: nihil aliud tantis impenſis [illegible] quam gloriam Dei, honorem ordinis, & animarum ſalutem, præſertim in illa patria [illegible] olim per patres ſuos Sancti Benedicti monachos, ad fidem Chriſti conuerſam f[illegible] uerant. Coniunxerunt ſeſe Procuratori Hiſpanico in hac eadem petitione Patres Congregationis Caſſinenſis, pro nonnullis etiam monachis Anglis, quos ipſi eodem in fin[illegible] Congregationem admiſerant, ac ſanctè & nobiliter inſtituerant. Cui petitioni be[illegible] Pontifex Clemens, quamuis nonnulli ex zelo maioris gloriæ Dei, tanquam nouitati pe[illegible] loſæ ſeſe oppoſuiſſent, (vt initia rerum magnarum fere ſemper ſuos habent oppoſitores [illegible] que plerumque viros pios, & innocentes, quamdiu cauſa eſt in ambiguo,) rebus tamen diligenter perpenſis, benignè annuit, & facultates Apoſtolicæ Miſſionis, vtriuſque Congregationis prædictæ monachis Anglis, ampliſſima conceſſione impertiuit 20. Martij [illegible]cti anni 1603.

Miſſi ſunt ergo ex Hiſpanis in Angliam, ad Miſſionis functiones exercendas, Reuerendus pater Auguſtinus de S. Iohanne, Monachus Compoſtellanus, cum aliquot [illegible] Monaſterij Religioſis. Ex Italia verò Reuerendus pater, Thomas Preſtonus monachus [illegible] cum aliquibus item fratribus ſuis; qui poſtquam aliquantum temporis in miſſione [illegible] laborauiſſent, ex nonnullis occaſionibus perſpexerunt, eſſe ferè neceſſarium, ad [illegible] cultum Miſſionis ſuæ, vt aliqua inter ipſos Vnio & hierarchia conſtitueretur: ne ſi [illegible] duarum diſtinctarum congregationum monachi, independenter à ſe inuicem [illegible] prædicationis [illegible] agerent, minus fructuosè laborarent, & fortè in occaſiones [illegible] d[illegible]run ſi[illegible]ultatumque inciderent. Ergo ex hac cogitatione, orta eſt inter illos quædam [illegible] ſociatio, qua ſtatuerunt, quibuſdam ſub legibus, mutuis auxilijs ſibi inuicem ſu[illegible] nihil magnum niſi coniunctis conſilijs, & communi vtriuſque ſuperioris [illegible] conſenſu aggredi. Poſt aliquantum temporis, cum Reuerendus Pater An[illegible] anne [illegible] induſtriæ, conſtantiæ, & zeli Monachos, & primus Miſſionis [illegible] [illegible] generalis [illegible] fundamentis duorum conuentuum, Duaci in Belgio, [illegible] Lotharingiæ, ad Rhemorum ciuitatem in Campania veniret, vt ibi cum venerabili [illegible] briele [illegible] Maria (nunc digniſſimo Archiepiſcopo Rhemenſi, tu[illegible] noſtro, & A[illegible] Rhemenſis rectore) atque etiam cum Patre Leandro de [illegible] qui tunc in Archimonaſterio S. Remigij degebat, de rebus Miſſionis noſtræ, [illegible] uentuum dictorum ex[illegible] conferret: accidit vt in eum ſermonem [illegible] rent, nihil [illegible] [illegible] noſtris, nec ad ſpirituale profectum noſtrum [illegible] vt [illegible] Hiſpanicæ ſcilicet & Italicæ, monachi Angli [illegible] [illegible] ſub iiſdem legibus cæremonijs & Superioribus conſtituerent. Ecce a[illegible] hac meditatione verſarentur, ſuperuenit illis de improuiſo, Reuerendus Pater [illegible]

[illegible] peruen[illegible] vt d[illegible] vnus [illegible] res hæc tractare [illegible] co- plo[illegible] A[illegible] memeræ in quo [illegible] pectatus qua[illegible], [illegible] opor[illegible] argumentum non [illegible] la[illegible] nostram, [illegible] unda co[illegible]tration[illegible] [illegible] ulis, q[illegible] [illegible] accomm[illegible] ita vt[illegible] [illegible] sep[illegible]m[illegible] conuic[illegible]rum no[illegible] An[illegible]a ha[illegible] [illegible] V[illegible] [illegible]tion[illegible] statum [illegible]pani[illegible] [illegible] fi[illegible] C[illegible] um [illegible] rumperetur disputationis [illegible] [illegible]ectu, [illegible]

Primæ Cooptationes de Vnione Benedictinorum in Anglia.

[illegible] s, ex omnibus a[illegible] A[illegible] na[illegible] is solus vnus superstes D. Si[illegible] [illegible] x [illegible] A[illegible] batis & confi[illegible] s Christi Fe[illegible]k[illegible] [illegible], & in [illegible] ulat[illegible] extiterat qui [illegible] Ordi[illegible] [illegible] ex [illegible]nsmarinis partes [illegible] aduer[illegible] [illegible] n [illegible] mas [illegible] plenas effudit, [illegible] nec [illegible] rum [illegible] at [illegible] sui instau[illegible] [illegible] ulis suis vide[illegible] [illegible] ses multis [illegible] lecassent, in[illegible]deru[illegible] [illegible] aquando [illegible] in A[illegible] a Con[illegible] [illegible] & p[illegible] manere [illegible] be[illegible], qu[illegible]ndo[illegible] C[illegible]mmu[illegible] ut Colle[illegible] cu[illegible]ue non [illegible] de [illegible] p[illegible]cu[illegible]rat. Optim[illegible] proinde [illegible] esse, [illegible] An[illegible]los [illegible] d[illegible], be[illegible] probatos quos ipsi Cas[illegible] [illegible] onasti[illegible] o in Anglia pro Congregatione [illegible] d[illegible] sub suæ tamen Congregationis beneplaci[illegible] [illegible] opt[illegible] m[illegible]s, atque [illegible] eti Congregationi [illegible] s per qu[illegible]m [illegible] tionem, ipsi antiqua Congre[illegible] [illegible] um [illegible] staurateur & continuaretur. Placuit res [illegible] a Cassinensibus fuit vtiliter suggestum: [illegible] ue [illegible] ea narratio no[illegible] apud aduersarium non [illegible] le [illegible] nota[illegible] Apostolici, nempe primæ [illegible] Ca[illegible]nensis, cuius au[illegible]um apud nos seruamus, quod in appen[illegible] [illegible]

[illegible] d[illegible]m instrumento [illegible], anno D[illegible] Nouembris, cœptam esse [illegible] Casi[illegible], C[illegible] ve[illegible] A[illegible]licanæ restaurationem [illegible] [illegible] to[illegible] rum suo[illegible] um, rem [illegible] pe [illegible] num a C[illegible] nerali Congre[illegible] [illegible]um [illegible] [illegible] es nos ha[illegible]s. [illegible] ad fidem [illegible] [illegible] in appendice n. 1

[illegible] Congregati[illegible] [illegible] s in [illegible] Capit[illegible] cti Patres [illegible] & [illegible]am, [illegible] perducere cu[illegible] [illegible] m [illegible]ux v[illegible] erunt, per il[illegible] [illegible] m. c[illegible] [illegible]gere videamur, [illegible]

[illegible] s, v[illegible] ex parte saltem [illegible] Congregationis Anglica[illegible] [illegible] v[illegible] [illegible]erem Th[illegible]mam Pretto[illegible] [illegible] n a[illegible] lan[illegible] [illegible]ripium apud [illegible] a[illegible] au[illegible] loc[illegible] tra[illegible] o[illegible] iam [illegible] facimus in [illegible]

[illegible] per al[illegible] en[illegible] [illegible] L[illegible] Append[illegible] [illegible]

[illegible] ne[illegible] noui Congregati[illegible] [illegible] tum [illegible] ta [illegible] n[illegible] m suorum

 sub[illegible]

ſubditorum non ſolum in Italia verume iam extra illam in [illegible] multiplicare, per tyronum ſuſcep[illegible]nem [illegible] us igitur [illegible] monachis admiſſis: viſum eſt trium Congregationum diſtinctarum monach[illegible] legibus & ſuper[illegible]us viuentes, non poſſe diu ſine aliquibus diſſenſionibus [illegible] propter iterum alius tractatus, in ipſa Anglia fuit habitus, inter Superiores [illegible] tionum in quo formula quædam Vnionis concepta fuit, cuius tenorem inn[illegible] appen[illegible]ce. n. 6.

Cuius tractatus articulos cum reuerſus ex Anglia Reuerendus Pater Augu[illegible] Fratribus ſuis communi[illegible]ſſet (licet illi pacem maximè & Vnionem cup[illegible]ren[illegible] [illegible] tamen non admiſerunt; maximè quia ſuperioribus Hiſpaniæ, difficulter hoc p[illegible] pe[illegible] videbant. Ce[illegible] itaque propoſitum illius Vnionis prædicti articu[illegible] non vndequaque [illegible] poſtea [illegible] alia Vnio non multo diſſimilis, [illegible] aliquib[illegible] men diuerſa, quam Patres Caſſinéſes omni diligẽtia in curia Romana propoſuerant, & [illegible] mouerant: [illegible]us ibi formam damus, eodem prorſus modo, eiſdemque verbis, [illegible] Roma ad nos deſ[illegible]iptam, deſtinauit D. Anſelmus à Manceſtria) in appen[illegible]ce. n. [illegible]

Eodem circiter tempore, obtinuit idem D. Anſelmus à ſummo Pontifice, B. R[illegible] Qui[illegible]o, bullam, qua confirmaretur, Congregationis Anglicanæ inſtauratio, per Pa[illegible] [illegible] ſinenſes, vt ſupra deduximus facta: cuius bullæ tenor, ad verbum deſcriptus eſt in [illegible]pendice numero 8.

Interea nos eo tempore Hiſpanicæ Congregationis monachi, neutiquam approbant[illegible] mulam iſta Vnionis, quam ſupra D. Anſelmus deſcripſerat, R. Patre Auguſtino de S. [illegible] ab officio Vicarij Generalis pro more Congregationis Hiſpanicæ diſcedẽte, & Patre Le[illegible] de S. Martino in Vicariatum Generalẽ decreto Capituli Hiſpanici ſuccedente, ob va[illegible] niones, quas in Cõuentibus noſtris excitarunt nonnulli, qui Cõgregatio[illegible] Ang[illegible]ca[illegible] monendæ ſecretò operam dabant, & Benefactorum etiam in Lotharingia vehemen[illegible] inſtantiam, quos offendere in re quam ipſi putabant valde conſentaneam rationi [illegible] nobis tutum; nec alijs videbatur honeſtum: coacti ſumus, ob bonum pacis c[illegible]er[illegible] quod alioqui periclitabatur poſt aliquot tractatus ea de re habitos admittere inter no[illegible] adhuc eramus de Hiſpanica Congregatione, & monachos Congregationis Anglicanæ [illegible] lem participationem rerum omnium in Conuentu Dolowarti, quem Conuen[illegible] panienſes ſoli per Patrem Auguſtinum à Sancto Iohãne, & Patrem Gabrielem [illegible] ria, magnis laboribus erexerant, & per aliquot annos ſoli pacificè poſſederant. V[illegible] participatio non eſſet perpetuorum iurgiorum cauſa, cum vnum arbuſtum, vt e[illegible] prouerbio, n[illegible] alat duos erythacos, cõcepta fuit inter nos & illos alia Vnionis formula [illegible] *Vnionem quatuor articulorum [illegible]cabamus*, quia totidem articulis comprehendebat[illegible] tamen eam Vnionem Capitulum Generale Congregationis Hiſpanicæ comprobare [illegible] ctum eſt, vt Patres Capituli Generalis illam comprobarint. Cuius ſumma hæ[illegible] Congregationis Anglicanæ coaleſcerent in vnum corpus, (durante ſchiſmate [illegible] vocaretur, Miſſio ſeu Congregatio Hiſpanica complectens tamẽ in ſe vna cũ Hi[illegible] duodenarium numerum monachorum, in quibus conſeruarentur iura Con[illegible]eg[illegible] glicanæ. qui numerus duodenarius nunquam excederetur, ſed aliquo morte [illegible] mero, ſuccederet alius de gremio Congregationis Hiſpanicæ, ab ipſius Vicari[illegible] ſiſtent[illegible]uſque nominandus. Et ceſſante quidem in Anglia ſchiſmate, omnes m[illegible] ſionis Hiſpanicæ, (qui nollent in Hiſpaniam recedere, aut eò non reuocare[illegible] conſtituerent Congregationem Anglicanam, eoque nomine vocarentur. Dur[illegible] ſchiſmate, omnes verè eſſent & æqualiter municipes de Congregatione Hi[illegible] placuit Congregationi Hiſpanicæ, vt in Capitulo Generali habito quoto [illegible] Anno 1613. cum elegiſſent Patrem Leandrum, in Vicarium ſuum Generalem [illegible] ſtentibus eius voluerũt eſſe Patrem Edwardum Mathew, & vicarium eius in A[illegible] R[illegible]m Sadlerum: vtroſque monachos profeſſos de Congregatione An[illegible] autem D. Robertus Sadlerus amplissimam procuratoriam à D. Thoma Pr[illegible] Caſſinenſis [illegible] Anglicanorũ Superio[illegible] ex[illegible]erat, per quam licebat ei optimo [illegible] C[illegible]ionis ſuæ Anglicanæ bonum promouere. Procuratoria eſt in ap[illegible]

In vi[illegible] ure [illegible]on[illegible] [illegible]næ con[illegible] nebat neg[illegible]m [illegible] liare Congregationi ſuæ A[illegible]æ, [illegible]rio[illegible] fuerat D. Thomas [illegible] n[illegible] ipſin promouendum [illegible]orum [illegible]mè in hac V[illegible] apparebat, D. Robertus S[illegible] do[illegible] [illegible] cum Hiſpanicis conſe[illegible]erunt,

§. [illegible] exort[illegible] inſtitutionem Congregationis Be-[illegible]

[illegible] proceſſit poſtea hæc Vn[illegible] de ſenſu quatuor articulorum eſſet aliqua [illegible] p[illegible] nonnulla, quæ pateb[illegible] variam expoſitionem, Patre Ioanne Bar-[illegible] è [illegible] repugnante [illegible] a al[illegible] tempore dilata eſſet promulgatio [illegible] miſſa tamen illius [illegible] exemplari Romam D. Anſelmo à Mancellria, [illegible] Preſtono in ſu[illegible] An[illegible] ex electione ipſorum ſucceſſe-[illegible] V[illegible] m n[illegible] pro[illegible], is iudicans eam ne[illegible], nec Anglicanæ Congre-[illegible] etiam Hiſpa[illegible] quam erat prior illa Vnio [illegible] ad [illegible], quam [illegible]eramus, Animaduertens etiam Vnionem illam qua-[illegible]tum nondum fuiſſe [illegible]è promulgatam: aliam Vnionem ſuæ illi priori per [illegible] ſed m[illegible] explicatam Procuratoribus Romanis Congrega-[illegible] cæ, [illegible]enſis c[illegible], non admodum periti rerum Miſſionis noſtræ, [illegible] nationi[illegible] conſideratis etiam cum ipſo D. Anſelmo varijs articulis [illegible] ca[illegible] nus fuerat præſtitus, facile in eam venêre ſententiam, vt hæc Vnio à D. [illegible] propoſita quaſi omnibus tribus Congregationibus vtilior, & honorificentior, P[illegible] confirmanda proponeretur Qui ex tot procuratorum conſenſu probabiliter [illegible] o[illegible] ſenſum ipſarum Congregationum (qui reuera tamen non interuenerat) Vnioné [illegible] quam d[illegible] ximus approbarit. [illegible] articulos non poſuimus ad longum, quia Vnio, quam D. [illegible] delineatam ad nos [illegible] miſerat, totam eius ſubſtantiam ſufficienter expri-[illegible] vt ante notauimus in appendice n. 7. Quam ibid. num. 3. ſequitur propo-[illegible] eam D. An. Romæ exh[illegible], q[illegible] eiuſdem Vnionis neceſſitatem & honeſtatem non [illegible] perſuaſionibus n[illegible]. E[illegible] pe[illegible] autem illam legere, vt videat lector, non [illegible] contentionem alium, quam quo[illegible]dam modò optimè poſſet inter nos vera & [illegible] ordinatio ſine Congregationum no[illegible]arum offenſa conſtitui. Hos igitur articu-[illegible] à pro[illegible] ibus Romæ admiſſos & a Pontifice approbatos Illuſtriſſimi Nuncij Apo-[illegible] n [illegible] & Belgio monachis & C[illegible] Miſſionis Hiſpanicæ, per Lotharingiam, [illegible] & Belgium iuſſu [illegible] Pontificis inſinuarunt, eoſque executioni mandari, ex [illegible] Apoſtolicæ dilectis præceperunt. Cui præcepto, reuerendi Patres, Auguſtinus [illegible] c. & Franc[illegible]us [illegible] cuſtodia alias Walgrauius, tum Prior monachorum ex-[illegible] Sanctimonialium Cal[illegible]enſium inſeruientium paruerunt, & Prior Dolowartenſis cum [illegible] conuentu

[illegible] P Gabri[illegible] de S. Maria prior monachorum noſtrorum Maclonienſium, qui tunc [illegible] publicis in [illegible] regia Pariſiorum operam dabat, obtentis ab illuſtriſſimo Nun-[illegible] us vo[illegible] tam cum Vicario Generali R.P. Leandro à S. Martino, Dua-[illegible]re, [illegible] care. Vicarius reſpondit [illegible] non debere prius rem ſortiri ef-[illegible] um [illegible] Pontifice audirentur, in quorum maximum præiudi-[illegible] a ver[illegible] uæ [illegible] falſæ omnino narratiuæ innitèretur, cum in articulis di-[illegible]tes c[illegible] us no[illegible]is concordatos, cum nullatenus nobis fuiſſent communica-[illegible] f[illegible] a [illegible] reie[illegible]ſſemus; & procurator Congregationis [illegible] v[illegible] m poteſtatem q[illegible] quam de rebus Miſſionis Romæ tractandi, [illegible] Generali ipſius non conſulto nec conſentiente. Iraque rem ſignifi-[illegible] era[illegible] Hiſpan[illegible]; [illegible] virtute Sanctæ obedientiæ iniungit ei, vt [illegible] Vnio[illegible] eandem profi[illegible]catur, vel alium ad id idoneum [illegible], Duo [illegible] Generalis accepto, accidit vt illuſtriſſimus Dominus Ar-[illegible] us [illegible] (nunc Cardinalis Bentiuoglio, ſemper à nobis cum laude nomi-[illegible] s vo[illegible], vt manda[illegible] Apoſtolicum de Vnione illa promulgan-[illegible] eſt eò Vicarius, collega aſſumpto Patre [illegible]nne Barneſio, tunc [illegible] te, [illegible] cum veniſſet & illuſtriſſimo Domino Nuntio interroganti, an vellet [illegible] is, quod haberet [illegible] intima[illegible] du[illegible], [illegible]temperate, reſpondiſſet, ſe [illegible] cre tamen vt prius a[illegible] rationes ipſius, quia ſic illi Generalis [illegible] erat: [illegible] us [illegible] mus nuntius. le[illegible]is rationibus à Vicario exhibitis, iudicauit [illegible] e[illegible]e, quæ a[illegible] ur a Romana prius audirentur, quam mandatum Vnionis vlterius [illegible] itaque vt do[illegible] eu[illegible] ca[illegible]dem rationes pol[illegible]s, breui[illegible]e conce-[illegible] a[illegible] ud[illegible]n rem eam [illegible]em faceret, ad ipſum quamprimum mitteremus. Miſimus, [illegible] u[illegible] illuſtriſſimo, & [illegible] mus R. P. Benedictum de S. Facundo, au-

 ctoritate

tho[illegible]ate pro[illegible]ratori[illegible] [illegible]
c[illegible]que illos [illegible] V[illegible] [illegible]
ob[illegible]di[illegible]ntiam [illegible]
ga io An[illegible] R[illegible] [illegible]n W[illegible] [illegible]
n[illegible] [illegible] D. A[illegible] [illegible]
nem [illegible] eaodem [illegible]
fe[illegible] [illegible] D. An[illegible] V[illegible] Congr[illegible]g[illegible] Ao[illegible]
ea n ſt[illegible] [illegible] & [illegible]rmat[illegible] [illegible]
C[illegible] Cardi[illegible] [illegible] v[illegible]a cum [illegible]
sep[illegible]s & [illegible] [illegible]nar[illegible]ato[illegible]is n[illegible]
le[illegible]a [illegible]
que [illegible]n [illegible]
iam in[illegible]n [illegible] V[illegible]n[illegible]m [illegible]am[illegible]
bant [illegible] Fran[illegible] de D[illegible] [illegible]
grau[illegible]s, [illegible] fr[illegible] [illegible]
pot [illegible] ax [illegible] p[illegible] Sed [illegible]
b[illegible]s n[illegible] [illegible]pus [illegible] d[illegible]entima [illegible]
trat js[illegible] [illegible] expedi[illegible]um fuit [illegible]od [illegible] pe[illegible]
ce[illegible]

[illegible] V[illegible] [illegible]ner[illegible]s, deſtinauit Patr[illegible] Io[illegible]
B[illegible]nc [illegible] R. P. T[illegible], c[illegible] p[illegible] c[illegible]
P[illegible] W[illegible]um, q[illegible]
al[illegible] A[illegible] [illegible]
Po[illegible] C[illegible] [illegible] d[illegible]n[illegible]me[illegible] P[illegible]
dan[illegible] [illegible]ter præd[illegible]
nos, [illegible] R[illegible]
l[illegible]u[illegible]; [illegible] [illegible] enim [illegible] q[illegible]a[illegible]uis fa[illegible]
qu[illegible]l hab[illegible]nt, v[illegible] n[illegible] [illegible]ale hab[illegible]nt, null[illegible]enus eui[illegible]
m[illegible]s.

Ex l[illegible]s enim P. [illegible] [illegible]enter conſtat, [illegible]anta e[illegible] veheme[illegible]tia di[illegible]
Fra[illegible]s Vnione[illegible] [illegible]ar, e[illegible] ra[illegible]um in fi[illegible]
preſſi[illegible]atum Co[illegible] [illegible] maneret Con[illegible]eg[illegible]tio A[illegible]
Cæ[illegible] haoc, eius [illegible] de[illegible]onſt[illegible] Patris Ioannis B[illegible]
ad eun[illegible] in partem [illegible] ſi eas integra[illegible] [illegible]onere[illegible] ſed illam [illegible]am p[illegible]
mus particu[illegible] p[illegible]t.

V[illegible] [illegible]me[illegible] v[illegible] lo[illegible]
Angl[illegible]canæ Con[illegible]is prom[illegible] quos a[illegible] aduer[illegible]
duorum authori[illegible]as [illegible] & [illegible]dale eius, v[illegible] m[illegible]ior eſſe apu[illegible]
vl[illegible]. P[illegible]m is ta[illegible] n[illegible]huc vniu[illegible] ſummi viri teſti[illegible]um, omni exce[illegible] m[illegible]
nemp[illegible] ipſiu[illegible] A[illegible] c[illegible]s ep[illegible] ad Vicariu[illegible]
trem L[illegible], [illegible] off[illegible] p[illegible]us a[illegible]nere, id[illegible] e in [illegible]ppe[illegible]
cauim[illegible] n. 14.

Idem [illegible] pr[illegible]at, quo[illegible] di[illegible]imu[illegible] nem[illegible] m[illegible] vehementia [illegible]efenſam à P. Fran[illegible]
Vnione[illegible] [illegible]oru[illegible] [illegible] at om[illegible] ve[illegible]um Itaq[illegible]e v[illegible]
pr[illegible]s n[illegible]et. [illegible] ſta[illegible] v[illegible]
tand[illegible] [illegible] d[illegible] R. P[illegible] A[illegible]
de S. I[illegible], [illegible] patet per forma[illegible] [illegible]am [illegible]
dire n[illegible]

E[illegible] pu[illegible] & [illegible]m [illegible]et [illegible]
lect[illegible] Con[illegible] A[illegible] R. Ru[illegible]
qua[illegible]um [illegible] a [illegible]
qui [illegible]ue[illegible]æ, R. P. Fra[illegible] C[illegible]a, [illegible]
m[illegible] n[illegible]s [illegible] pro[illegible] d[illegible] ſtro [illegible]an[illegible]
de[illegible] ſ[illegible] a[illegible] p[illegible]
e[illegible] A[illegible]
[illegible] eam, [illegible]
ab[illegible]u[illegible] ere[illegible] q[illegible]
[illegible]on q[illegible] u[illegible] a[illegible]s [illegible]uria [illegible]

A quib[us] primum tentata Cōgre-g[atio]nis inſtau-ratio [illegible] qu[illegible] fine

[illegible], & pro[illegible] ſunt, [illegible] minus dici, occaſionem fuiſſe nonnullorum [illegible] deſid[illegible] alienas; qui vitioſi fines, ſi v[illegible]s debeant [illegible] certe nobis quos [illegible] A[illegible]arius, [illegible]d alijs (quos excuſat) qui nos inuitos [illegible] ab ipſis conſtitutum [illegible]here conabantur, in illis ergo potius emicuit ſpecies am- [illegible] v[illegible]la fu[illegible] quam in n[illegible] præſertim cum Aduerſarius fateatur, pènè intollerabilem [illegible] apu[illegible] ſuperiores [illegible] pa[illegible]icos potentiam: a quibus propterea (ſi rectè vellet Aduerſarius) multò certius ca[illegible] potui[illegible]us obtinere, quæ noſtra peteret ambitio ſ[illegible] [illegible]remus, vt homi[illegible] [illegible]umus, & humani nihil à nobis alienum putamus. [illegible]qu[illegible] tline[illegible] am per A[illegible] à ſe admiſſos, quam per alios Congregationis ſuæ [illegible] ſub[illegible] ſubmiſſos, [illegible] cos appellare conueniat) nos verò fuimus quorum [illegible]nes inu[illegible] vt ſic dicamus, [illegible] Non poteſt ergo ille prætextus inuadendi bona alie- [illegible] vſ[illegible]nus affingi, qui no[illegible]rum bonorum inuaſionem paſſi ſumus.

[illegible] m[illegible]mè [illegible]buit A[illegible]rius huiuſmodi falſos prætextus excogitare, quibus [illegible] [illegible]s bona, & [illegible] [illegible]uda[illegible]s, & d[illegible]nigrarentur omnes fratres ſui, quorum [illegible]eſt, qui non Vnionem al[illegible] quam cum Congregatione Anglicana tandem deſide- [illegible].

[illegible] igitur liberamus [illegible]s omnes, ab huiuſmodi illaudatis prætextibus? certè ingenuus [illegible] [illegible] in omnib[illegible] prædictis, inueniet fortè aliqua pro feruore contentionis fa- [illegible] lon gè [illegible]et, & melius fieri; tamen reperiet etiam, ex toto filo negotij [illegible] [illegible]es [illegible] yera propoſuiſſe ſibi vnionem omnium monachorum Miſſionis in [illegible] quam medium neceſſarium ad pacem & tranquillitatem inſtituti ſui. Et [illegible] cur Caſſinenſes putarunt ſe operæ pretium feciſſe, quando veterem Con- [illegible] A[illegible]anam optimo conſilio inſtaurarunt: nec illa inſtauratio diſplicuit pleriſ- [illegible]one f[illegible]at[illegible] bus; nec fu[illegible] contentio de poſſeſſionibus aut dignitatibus, ſed de [illegible] inſtituendi Vnionem ſiue inſtaurandi Congregationem Anglicanam. Quod de [illegible] t inter [illegible]los mul[illegible]lex opi[illegible]io, nemo prudens mirabitur; cum difficile ſit religio- [illegible] v[illegible]e [illegible]ctis le[illegible]ua & cæremonijs diu educatos, ad hoc perducere, vt renunciā- [illegible]ituti[illegible], n[illegible]u[illegible]m & inaſſuetum viuendi genus aſſumant. Hoc ſi Catholici Patriæ [illegible]iciant, non magis noſtris contentionibus ſuccenſebunt, quam ſi viderent conten- [illegible]x[illegible]rtam inter Capucinos & Recollectos (ſancti Franciſci profeſſores): ſi forte hi illos [illegible]v[illegible]nt cæremonias moreſque viuendi inuitos pertrahere.

[illegible] fortè Aduerſarius, ea quæ hactenus narrauimus, à Caſſinenſibus fuiſſe facta, non a ſe [illegible]um iri: nec Congregationem Anglicanam quam illi erexerunt, ſed eam quæ poſt [illegible] erecta, de qua nos nunc ſumus, & in iſta arectione commiſſa fuiſſe errata illa, quæ [illegible] bolicè recen[illegible]et, & [illegible]m tragicè deplorat. Sed nihil faciat, neque hac via poteſt eua- [illegible]gere. Primum enim ſtylus quo hactenus vſus eſt, non poteſt ad aliud tempus [illegible]uam ad primum illud [illegible] quo Caſſinenſes aliquos Presbyteros ſæculares ad habitum [illegible]em receperunt. Dicit enim apertè, illos vix dum profeſſos cogitaſſe de Caſſi- [illegible] ex[illegible]en[illegible]. A[illegible], [illegible]o, [illegible]u Congregatio, in quam nos cooptati ſumus, in- [illegible]ct[illegible] [illegible]tos octo annos poſt erectam vehementiſſimeque de- [illegible] à Caſ[illegible]us C[illegible]onem Anglicanam, quæ facta fuit anno 1606. quod in- [illegible]ris, [illegible] vocari tyrocinium. Deinde in hac ſecunda, nulla con- [illegible] p[illegible]o[illegible]ibus fuit eiectio vel eiectionis vmbella: retinent [illegible] A[illegible] monachi, quicquid extra Angliam antehac habuerunt. [illegible] C[illegible]ur [illegible] n[illegible]n poſſunt, oſtendere locum vllum ſuum, vnde fuerint [illegible] è [illegible] per Congregationis huius erectionem excludi ſe titulo, quem [illegible]re [illegible] a aliqua Angliæ, quando Deo placuerit illa Catholicæ reli- [illegible], ed [illegible] u[illegible] a[illegible] e[illegible] r[illegible]tigare, de vmbra aſini. Et omnino permittimus illis, [illegible], a[illegible] o[illegible] [illegible]uerint iuris in regno Angliæ, eo per nos fruantur licet, quia [illegible] c[illegible]m eſt [illegible] noſtra vnde patet manifeſtè prætextum illum falsò obijci [illegible]oni A[illegible] a[illegible] prout nunc eſt ſtabilita.

[illegible]em q[illegible]æ uni[illegible]e Aduerſ[illegible]riu[illegible] in prologo & 7. primis capitibus contra nos effudit, [illegible]ct onem [illegible] ationis Anglicanæ, & vnionem monachorum in ipſa, non [illegible] o[illegible] [illegible], ver[illegible] etiam magno ſtudio & impotenti quadam ambi- [illegible]. A[illegible]qui[illegible] oſtendemus (etiamſi ex ſupradictis manifeſtè colligi poſsit,) tam A[illegible]icanos (quos iſte vocat Excaſinenſes) non ſolum inuitos, varum etiam ne- [illegible] rerum ipſar[illegible] c[illegible]actos, ad hanc Vnionem acceſsiſſe. Et de Anglicanis qui- [illegible], & A[illegible], [illegible]nam conſulet conſcientiam, probè nouit, ipſos omni

Contra quos militant aduerſarij argumenta.

qua

qua poterant, diligentia egiſſe, vt vel nulla ab Hiſpanic[illegible] Congregat[illegible] Vnionis [illegible] dependen[illegible] ſeruar[illegible] ſed omnes eius cæremoni[illegible] us mutar[illegible] ſet obti[illegible]eri, ſal[illegible] m [illegible] d[illegible] p[illegible]ndentia haberetur à congregat[illegible] V[illegible] Vnione a Caſsinenſibus propoſita, quæ eſt in appendice, num. 7. nobis v[illegible] clarè [illegible] ſtaret, noluiſſe nos vllo modo Congregationis Anglicanæ er[illegible]ctionem tolerare [illegible] dite quoquo modo po[illegible] clarè [illegible] hoc conſtaret, ſi iudicaremus [illegible] lectoris ocul[illegible] ſubijceremus [illegible]ones illas, quas contra Vnionem præfatam, [illegible] rionem ipſam Anglicanam [illegible] & ſertò d[illegible]duximus; nec ſolum per Procuratorem [illegible] verum etiam per ipſum [illegible] num Nuncium, nunc Cardinalem B[illegible] n[illegible] S[illegible] Romanæ Inquiſitioni[illegible] nalibus porrigendas. Sed quia illas non eſt [illegible] ne bene ſop[illegible]æ contenti[illegible] cum periculo [illegible] cntur, nimi[illegible]que long[illegible] fieret, [illegible] opus voluminis, totum [illegible] controuerſiæ decurſum typis date: appellamus [illegible] conſcientias ipſorum Caſsinenſium, & maximè D. Anſelmi à Mancelſtria qui adhuc Romæ vi[illegible], an non expr[illegible]e & [illegible]rio egerit Procurator noſter, quicquid in ipſo fuerit, vt C[illegible]ngregatio Anglicana tanquam [illegible] num [illegible] extingueretur, peni[illegible] uſque ſupprimeretur. Quod cum inſtantius etiam priuatim apud illuſtriſſimum Cardinalem S. Euſebij proſecuti [illegible], reſponſum accepit ab eodem, petere eum rem omnino iniquam, & à recta ratione [illegible]rentem.

Rationes ob quas [illegible] ceſſaria fuerit Vnio, quam libellator impugnat.

Quare ex tam multis, vltro citroque habitis inter nos diſceptationibus, de Vnionis, & Congregationis Anglicanæ vel vtilitate, vel [illegible] tandem factum eſt, vt Cardin[illegible] Illuſtriſsimi cenſuerint, nec congregationem Anglicanam eſſe extinguendam, & tamen V[illegible]nem aliquam inter trium congregationum monachos eſſe faciendam. Primò enim vider[illegible] omnes monachos Anglos Caſſinenſes, & quos illius ad habitum receperunt, etiam eos qui [illegible] Caſs vt ſupra vidimus in Caſſinenſium ſententiam conceſſerant, ita optare Vnionem, & quidem Vnionem [illegible] Congregatione Anglicana, vt niſi ea concederetur, ad nouas rurſus [illegible] multites redituri viderentur.

Deinde r[illegible]iones quæ Vnionem ſuadebant neceſſariam, erant vrgentiſſimæ, quas pot[illegible] lecto[illegible] à D. Anſelmi calamo audire in appēdice n. 7. & 10. hic autem audiet à viro a[illegible] n[illegible] prudentiæque nomine celeberrimo, eodemque patrono noſtro amantiſſimo, in [illegible] a[illegible] Hiſpanicæ Congregationis Generalem literis, in quibus ea de re ex rogatu Gen[illegible] ſuum ſic præſcribit iudicium.

„Dicam (inquit) liberè quod ſentio & iudico in Domino expedire. Ad primum videri mihi „vnionem inter omnes religioſos Miſsionis Anglicanæ neceſſariam, alioqui quod alij æ[illegible] „cabunt al[illegible] deſtruent, quod al[illegible] probabunt al[illegible] contemnent, ſibi etiam quique ſtudebu[illegible], „ſuam propriam vtilitatem conquirentes; &, vt ſe ſtabiliant, alios excludent & euertent, „ad conſilia non pia facile confugient, & hinc procul dubio variæ naſcentur offenſio[illegible], „quæ progreſſum pietatis impedient, & ipſam Miſſionem euertent. Cuiuſmodi autem [illegible] „debeat vnio, non facile eſt ſtatuere in particulari. In genere dico, quod ea mihi vt[illegible] „detur, quæ membra [illegible] in corpus vnum colligabit, vt iam alius non dicatur Cephæ [illegible] „Pauli [illegible]us Chriſti. Articuli autem deſumi poſſent ex formulis, quæ ab aliquibus [illegible] „ſunt, addendo & circumcidendo, quæ videbuntur. Cum autem vix fieri poſſit, vt ita [illegible] „vniatur corpus, quin aliquæ ſuperſint difficultates, nouum mihi poſſe videretur, ſi à ſu[illegible] „ctitate impetrari poſſet, vt ſimpliciter omnes qui Miſſioni inſeruire volent, comm[illegible] „ad veſtros, & in corpus (quod ſatis magnum conſtituunt) confluerent. Aqua enim aq[illegible] „facile immiſcetur, & fluuius maior facile ſecū trahit riuulos, quotquot accedent veſt[illegible] „à veſtris admiſſi, ſunt vt audio, circiter ſeptua[illegible] Caſſinenſes & ab eis admiſſi, cir[illegible] „duodecim. Anglicani nulli ſunt, hoc enim cenſentur nomine, qui ab alijs [illegible] „admiſſi. Cur itaque tantillus grex, non accedat maiori & eius ſe conformet legibus, [illegible] „tutis? & quid inde patietur damni, cum eodē [illegible] vtetur & in honoribus & in oneri[illegible] „Si alij [illegible] nolent accedere, vel in ſuis remaneāt monaſterijs [illegible], vel ad ea reuoce[illegible] „ſi iam ſunt in Miſſione. Si nomini Congregationis Caſſinenſis vereantur ma[illegible] „ſu[illegible] p[illegible]ſſion[illegible] h[illegible]ius [illegible]oculæ, leniri poſſet inuidia ex veſtrorum maiori numero, & [illegible] „eſt, vt [illegible] in re maius eſt, rei nomen imponat. Expendi tamen poſſet, ſi illud [illegible] „mune & ſanctæ vnioni, & charitati deſeruiret, vt omnes di[illegible] & cenſer[illegible] „gregationis Anglicanæ. & ita [illegible] om[illegible] [illegible]ria, & omn[illegible] vno deſignen[illegible] no[illegible] „neutri [illegible] am aut o[illegible] nem [illegible]ar. V. R. P. & Congregatio [illegible] „ctitate apud ſedem Apoſtolicam omnia quæ volet, facilè vt arbitror, impetrabit & [illegible] „ſequetur.

[illegible]

Hæc [illegible] Abbas, cuius etiam conſilio authoritateque acquieuit S. Congre[illegible] quæ ſupradictæ epiſtolæ ad nos tranſmiſit. Præterea etiam ex ipſa [illegible] Miſsion[illegible] Patres, cum ex Vnione a D. Anſelmo [illegible] tatem ſuam [illegible] propendere vt aliqua inter monachos [illegible] ſupplicatum est vt ad Vnionem aliquam conſtituendam nouem [illegible] per pluralitatem [illegible] orum; qui ſimul conuenientes V[illegible] que quas in Domino iudicarent commodas, excogitarent, & concluderent: [illegible] petitionis eſt in appendice. n 16.

[illegible] quæ [illegible] ex Anglia ſcripſerat, cum nos nihil earum rerum cognoſceremus, vt [illegible] ſed ob rationes iam dictas, & inſtantiā D. Anſelmi ac [illegible] Romæ per [illegible], & per fautores, quos etiam ex Gallijs P. Franciſcus de [illegible] Procurau[illegible], ac vt vno verbo dicam neceſſitate ipſa Vnionis [illegible] S. Pontifex [illegible] illuſtriſſimum Belgij Nuncium, mandatum ad [illegible] Generalem Vicarium direxit, qui aut nouum Procuratorem, aut nouā [illegible] potestatem Procuratori Romę exiſtenti mitteret, ad nouum tractatum de Vn[illegible] mentem ineundum. Exemplar mandati habetur in app. n. 17.

[illegible] accepto, Vicarius cum conſilio Aſſiſtentium ſuorum (prius præhabito cō[illegible] fratrum in reſidentijs Gallicanis commorantium, prout conſtat ex authen[illegible] um Reſidentiarum literis, quas apud nos habemus,) decreuit, vt idem qui ha[illegible] P. Benedictus de S Facundo, Procurator pro Congregatione Hiſpanica [illegible]. Exemplar decreti ſeu conſtituti, vt maiorem fidem faciamus, poſuimus in ap[illegible] ipſius procuratoriæ commiſſionis formula. n. 18.

[illegible] autem à vicario & Aſſiſtentibus data, P. Benedicto, Romam conrinuit quæ ſe[illegible] procuratoriam in appendice, nu. 19.

[illegible] Congregationis Anglicanæ monachi, qui hactenus tanquam nouitij, per omnia à Caſſinenſibus [illegible], vt poſſent & ipſi ſuum Procuratorem deſtinctum Romæ ha[illegible] mancipati ſunt ab ipſorum gubernio, ipſo D. Anſelmo a Mancestria, (qui [illegible] & ſuperior poſt D. Thomam Preſtonum fuerat) non ſolum ad hoc [illegible] verum etiam ad hoc eos obnixe exhortante: cum iam præcipui Pa[illegible] Doloward conueniſſent, ad quos D. Anſelmus prædictus literas Roma de[illegible] 1616 in quibus habetur hæc ſequens clauſula,

[illegible] vt [illegible] matúre conuentum veſtrum, ſeu Capitulum Generale con[illegible] duntaxat, qui e gremio Congregationis veſtræ ſunt, ibique deliberetis, quid vobis [illegible] ſit. Superioremque Congregationis Anglicanæ eligatis ex ipſo eius corpore, & veſtra [illegible] Iam enim [illegible] proximus elapſus fuerit menſis, triennium integrum elapſum fuerit, ex [illegible] maximo tædio, & labore animi ſimul & corporis.

[illegible] notanda ſunt, tum [illegible], Anglicanos non excuſſiſſe iugum Caſſinenſium, ſed [illegible] bus & hortantibus, [illegible] de ſuo gremio emancipationis iure caput ſtatuiſſe: tum [illegible] ipſam Congregationem hoc anno plenè à Caſſinenſibus dimiſſam, ſibi[illegible] fuiſſe, a [illegible] valdè ſine ipſorum Caſſinenſium conſenſu & conſilio po[illegible] proprio arbitrio nobiſcum tranſigere: quæ ambo tamen, Aduerſarius a[illegible], quem ipſa [illegible] vides euenisse.

[illegible] Romæ tres Procuratores monachorū Anglorum, iuxta ſanctitatis ſuæ decretū [illegible] pro Miſsione Hiſpanica, P. Benedictus de S [illegible] pro Miſsione Italica Caſſinenſium Anglorum, & pro P. Walgrauio & fra[illegible] D. Anſelmus à Manceſtria; pro Congregatione Anglicana, P. Sigebertus Bag[illegible] ſis dictus. Quam fideliter commiſſionem ſuam exequutus eſt pro[illegible] P. Benedictus, etſi poſſemus illuſtriſſimorum Cardinalium li[illegible] maluimus, vt id lector videat, ex inſtructione ipſi data, quā illuſtriſſimis [illegible] porrexit in hac noua Vnionis tractatione. Vnde parebit Aduerſariū manifeſtè [illegible] ſæpius dicat Vicariū & Procuratorē, impoſuiſſe Generali Hiſpanico, aut Vni[illegible] eidē R. Generali perſuaſiſſe. Videatur in appen. 19 eſt ea perlecta, [illegible] an hic vlla intercedat prænaricatio; & an potuerit, maiore (vt [illegible] Congregationis Hiſpanicæ agere: quod multò magis eluce[illegible] non contineret nos, ne replicas D. Anſelmi, & D. Seberti, ipſiuſque P[illegible] cas, triplicaſque vtriuſque partis edamus, cū enim res illa iam ſit cō[illegible] non debēt refricari, ſi qua in æſtu contentionis, ab vtriſque dicta fuerint, paulo quam

pax

par erat concitatius. Sed quantamcũmque diligentiam poſueritnoſter Procurator, accedẽte etiam propter æquitatis ipſius energiam P. Sigeberto ad ſententiam eius, nunquam potuit abduci D. Anſelmus ab Vnione à ſuis prius propoſita, vel ſaltem aliqua eius vmbra promouenda.

Quare ſapientiſſimum Cardinalium Concilium, perſpecto rationes, concordiæ inter nos ineundæ, meliores ab Hiſpanicis & Anglicanis, quam à Caſſinenſibus oblatas eſſe. Decre ũ de nouem diffinitoribus expedierunt, quod habetur in appendice. n. 22. Quo decreto iniungebatur vnio duarum Congregationum, etiamſi tertia (Caſinenſis. ſc.) non accederet. Placuiſſe autem Cardinalibus, vt Caſſinenſes ab Vnione quadammodo excluderentur, non modo ex illo decreto apparet, ſed etiam ex literis Illuſtriſsimi Cardinalis Bellarmini, ad Vicarium Miſsionis P. Leandrum, ſcriptis, quarum exemplar fidele habes in appendice. n. 21.

Et ſanè hanc illuſtriſſimi huius viri ſententiam ſequuti ſunt reliqui Cardinales: quare rebus omnibus tanto molimine diſcuſſis, quantum hactenus ex ipſis actis vidiſti, lector benigne; decretũ pro Vnione facienda, emanauit quale diximus: quod an rectè potuerit ſurreptionis accuſari poſterius examinabitur.

Quomodo conuentus ille nouem Definitorum fuerit electus, quando in ciuitate Pariſienſi fuit habitus, quid in eo concluſum, & quem ad finem omnia fuêre perducta, dicemus in 3. tractatu: quando contrà Aduerſarium oſtenderur, nullum in Breui noſtro procurando vitiũ à nobis fuiſſe commiſſum, ratione cuius Breue debeat cenſeri aut ſurreptitium, aut inualidum.

§. 7. Verus & legitimus ſtatus controuerſiæ in hoc ſecundo tractatu diſceptandæ.

Sed ex hactenus dictis habes clariſſimè per acta publica & authentica teſtimonia probatũ, primò Anglicanos quo odioſè vocat hic Excaſſinenſes non erexiſſe, aut laboraſſe ad erigendã Congregationẽ Anglicanam: ſed ipſos Caſſinenſes, & P. Walgrauium cum ſuis, hoc ſummo conatu, & conſtantiſſima induſtria feciſſe. Deinde Congregationem Anglicanam, non fuiſſe erectam vt excuteretur iugum Caſſinenſium, (ſed potius vt medium, ſaltem exiſtimatum, maximè opportunum, ad pacem, diſciplinam, & pietatem in Miſſione noſtra conſeruandã. Tertiò, nihil ex hac erectione damni ſecutum fuiſſe Caſſinenſibus, aut Cluniacenſibus, ſed ſi quid aliquando damni euenerit, id ſolum eueniſſe ipſis R. P. Rudiſindo, Leandro Torquato, alijſque quos hic Aduerſarius, ex profeſſo & nominatim impugnat. Quartò, conſtat per aliquot annos, quo durauit Romæ, hæc de Vnione contentio, ſemper habitam eſſe Congregationem Anglicanam pro Congregatione legitima: & Pontificem, monachos ab illa receptos, non obſtantibus obiectionibus, quas nos ipſi fecimus, habuiſſe pro veris legitimiſque monachis. Quintò, apparet, Caſſinenſes non poſſe honeſtè affirmare ea, quæ Aduerſarius inſinuat, ipſos, aut ſaltem D. Thomam Preſtonum *dunamei* vt loquitur Aduerſarius affirmare. Nam aut vera ſunt illa inſtrumenta, quæ produximus de erectione Congregationis Anglicanæ, facta à Caſſinenſibus, à D. Seberto, & filijs ipſius; aut ſuppoſititia; ſi vera ſunt, non poſſunt honeſtè dicere ea, quæ his inſtrumentis contradicunt; ſin autem ſuppoſititia, nec id poteſt ab illis honeſtè concedi, condemnandi enim ſunt impoſturę, cum illa ſcripta nobis exhibuerint tanquam vera, vt intelligeremus, Congregationem Anglicanam, quam propugnabant, eſſe rem veram, non ſolum titulum; & corpus à Congregatione Caſinenſi diſtinctũ, non cum ea identificatum; cum tota contentio fuerit, non vt Hiſpani tranſirent ad Caſſinenſes, & viceuerſa: Sed vt vtrique hoc tertium corpus ab vtriſque diſtinctum ſtabilirent. Imò non eſt credendum, viros graues, & religioſos, quales certè nos ſemper duximus eſſe confratres noſtros Caſſinenſes, voluiſſe Romæ, in ſanctiſſimo totius eccleſiæ tribunali, cauſã ſuam ſuppoſititijs inſtrumentis tueri. Adde quod Aduerſarius cum D. Thomam Preſtonum nominat, videatur citare tanquam opus eius, libellos Widringtoni, quos adeo non ſuos agnoſcit dictus Pater, vt publico ſcripto nos propterea reprehenderit, quod eum libellorum illorum autorem nominauerimus. Præterea non eſt credendum ipſos Caſsinenſes tam exulceratam geſtaſſe conſcientiam, vt omnes poſt Vnionem, (quam vrgebant) nouitios profeſſoſque in Congregatione Anglicana, tanto periculo exponerent, quo detecta ſemel falſitate inſtrumentorum, probarentur non eſſe Benedictini, hoc enim eſt illud conſcientiæ vitoperium, quod nobis affingit Aduerſarius, quaſi nos Congregationem Angliæ per falſam narratiuam erigentes, monachos nonmonachos in eadem creauerimus: Iam autem oſtendimus

narratiuam

narratiuam factam à Caſsinenſibus, quos cum aduerſarius non immeritò laudat, & veneratur in ſcripto ſuo; non debet *inimici* onerare tanti facinoris inuidia; quod facit, dum eos dicere fingit, quæ nullo modo poſſunt cum honeſtatis opinione conſiſtere.

Tandem hinc elucet manifeſtiſsimè, non nos obligari in conſcientia ad facta noſtra reſcindenda, ad antiquam obedientiam repetendam, ad ablata reſtituenda: Sed ipſum aduerſarium apertè contra ſuam conſcientiam falſa pro veris in medium protuliſſe, amphibologica pro claris, acta vnius temporis & communitatis, ſiue partis, pro geſtis alterius protuliſſe; ac proinde reuera in conſcientia obligari ad ea dicta, ſcriptaque reuocanda quæ tanta cum fratrum ſuorum iniuria, falſiſsimè de ipſis in hoc infami libello, peſsimo exemplo, diuulgauit.

Atque ita iam cumulatè ſatis præſtitimus, quod primo loco propoſueramus; oſtendimus enim veram occaſionem cur nonnulli conati ſint eripere Cōgregationem Anglicanam: Nūc ſtatum ipſum præcipuę controuerſiæ, quæ inter nos & Aduerſarium debet agitari breuiter, & dilucidè proponamus. Nempe, an vnquam ante tempora Henrici octaui in calamitoſum ſchiſma prolapſi, fuerit in Anglia congregatio aliqua monaſteriorum & monachorum ordinis D. Patris Benedicti, habituſque nigri, à Cluniacenſi, omnique alia Congregatione trāſmarina penitus independens: quæ propterea potuerit per iuris media, aut Pontificis ſummi auctoritatem continuari, aut inſtaurari; aut & in meliorem formam, temporibuſque noſtris magis accommodatam reduci? Nos affirmamus; ille negat; nos probabimus, quantum materiæ morales & iuris apicibus ſubiectæ poſſunt & ſolent, ſufficienter ad poſſeſſoriam nobis honeſtæ adiudicandam probari; Ille maxima ex parte perpetuam committit ſciomachiam aerem verberans, & in eo ſibi fingens quæ nunquam nos diximus, aut cogitauimus; vt ita, dum fictas chimęras, entiaque mere obiectiua & vtopica perſequitur & impugnat, videatur aliquid ad rem fortiter dixiſſe in reliquis in quibus quā ſit ieiun⁹, vanus *anacolouthos paradoxos* imo quod pei⁹, eſt, *heterodoxos* clarè in hac diſputatione noſtra manifeſtabitur.

DE AN-

C

DE ANTIQVITATE BENEDICTINORVM IN ANGLIA.

SECTIO SECVNDA:

IN QVA, PROPONITVR QVÆSTIO

Utrum antiquitus extiterit in Anglia reſpublica, ſeu communitas monachorum nigrorum Ordinis S. Benedicti, quæ rectè poſſit vocari Congregatio Benedictinorum Angliæ, diſtincta & independens à Congreg. Cluniacenſi, & ab omni alia vltramarina congregatione ſub regula S. Benedicti?

Synopſis totius Sectionis:

§. 1. ADuerſarij Sciomachia prolixiſsima, impugnantis contra nos antiquitatem quam nobis non arrogamus ¶ 2. Fundamenta noſtræ ſententiæ: Primum, quid proprie nomine Congregationis intelligendum veniat. ¶. 3. Secundum: Ordinem, ſeu Congregationem Cluniacenſem in communi vſu, ſemper diſtingui ab Ordine, ſeu Congregationibus monachorum nigrorum, ſiue S. Benedicti. ¶. 4. Tertium: aliud eſt, reformatio Cluniacenſis, aliud iuriſdictio ſubiectio, aut Congregatio, ſeu ordo Cluniacenſis. ¶. 5. Quartum: vocata ſunt multa cœnobia Cluniacenſia, quæ nec ei incorporata, nec in diſciplina conformia fuêre. ¶. 6 Quintum: non eſt idē coniungi fraternitate, quod Vnione ſeu Cōgregatione.

Aduerſarij fruſtranens labor.

PARTEM negantem ſequitur aduerſarius, probatque multis argumentis, (vt ſibi quidem videtur) validiſsimis: reuera tamen, (vt clariſsimè oſtendemus), omninò plumbeis & debilibus; quippe quæ vel ſtatum quæſtionis falſum ſupponunt, nempe, ab ipſo Antitropharin confictum, vt haberet quod contra Trophearium ſatis immiti, & truculento ſtylo fulminaret: vel leuiculis iuncta coniecturis, ex Rapſodijs hiſtoriarum malè intellectarum, quæ ſimul ac luce veritatis illuſtrantur, nullatenus patiuntur inferri ea, quæ Antitropheatius, aut putauit, aut ſimulauit, inde neceſſario deduci.

Antiquitatē Cōgregationis impugnat, quam non defendimus.

Primi generis argumenta ſunt, quibus nititur oſtendere, congregationis noſtræ Anglicanæ antiquitatem non tot annos numerare, quot autor Trophearius exiſtimauit; imò nullam fuiſſe vel vmbram congregationis alicuius Benedictinæ, ante aduentum Cluniacenſium in Angliam. Quod cum putat ſe demonſtraſſe, inde etiam deriuat, noſtræ (ſic enim de Chriſtianis monachis ſolet loquius) nouellæ ſynagogæ nullitatem. Cæterum quamuis arbitremur vniuerſas ipſius methodos, tam Apophaticôs, quam Cataphaticôs poſſe ſatis veriſimiliter refelli: atque inſuper alia argumenta non improbabiliter induci, quibus illa tam annoſa antiquitas, quam frater noſter adamauit, valeat ſtabiliri: tamen liberabimus lectorem illa moleſtia, & permittemus illa omnia tranſire diſputandi cauſa: dando, ſed non concedendo, autorem Tropheorum in coniecturis ſuis erraſſe, & nullam Congregationem Benedictinam, (qualem ſaltem hic quærimus) ante aduentum Cluniacenſium in Angliam, poſſe ſufficienter oſtendi. Neque enim in hoc cardo vertitur noſtræ controuerſiæ: nec ſi tam antiqua non

fuerit

fuerit Congregatio noſtra, propterea oſtenditur fuiſſe nulla, quemadmodum etſi nunc vel ius doctiſsimorum communi pene conſentiente,) agnoſcit, creationem mundi non tam multis annis ante ætatem hanc noſtram, quam putarunt Græci ſcriptores, & qui illos ſequuntur Eccleſiæ Patres Septuaginta interpretum editionem ſequuti: non tamen ideo liceret dicere mundum nullatenus fuiſſe creatum.

Aduerſarius autem, cum in illa antiquitate impugnanda, dimidium fere libelli ſui conſumpſerit a capite tertio, (quod incipit pagina 25.) vſque ad caput ſeptimum, (cuius initiũ eſt pagina 55.) multum olei perdit & operæ. quaſi aliquid noſtra intereſſet, an opinio illũ Autoris Trophæorũ, eſſet vera vel falſa, quam ipſe non ignorat, (quod & potuit colligere ex literis R. Præſidis quas ipſe producit,) nobis, quos impugnare aggreditur, nunquam viſam fuiſſe ita probabilem, vt in illius veriſimilitudine Congregationis noſtræ inſtaurationem fũdaremus. Propterea merito diximus, ipſum ſibi falſum ſtatum quæſtionis finxiſſe, quem ſciebat à nobis non affirmari: vt neſcientibus ſententiam noſtram, videretur validiſsimè cõtra nos diſputaſſe: & quia de *Trophæario* (vt per contemptum eum paſsim vocat) ſe triumphaſſe ſomniat, de nobis etiam triumphum reportaſſe videretur. Cæterum vides lector benigne, illum qui tam atrociter nos incuſat impoſturæ, tanquam falſarios, in Congregationis noſtræ erectione; non debuiſſe maximam & potiſſimam partem accuſationis ſuæ *Sciomachijs* illis inſarcire alterius alicuius ſeu errorem ſiue opinionem impugnando, cui nos nequaquã inniteremur: ſed ea tantum adferre, & ſi potuiſſet, improbare, quæ à nobis tanquam firmamenta pro cauſa noſtra ponuntur. At neque protulit ea, in quibus nos præcipuum momentum cauſæ noſtræ collocauimus: & ea quæ per coniecturam ſimulat à nobis potuiſſe dici, quamuis diſſolutè & imbelliter connectat, vt videant minus habere roboris, omninò tamen ignauiter, & imperitè refellit.

Totam ergo illam antiquariam quæſtionem, *An ſcilicet, fuerit Congregatio Anglicana religionis laude, & Reipublicæ ſuæ amplitudine florens, iam inde ab incunabulis Ordinis noſtri vſque ad Celeberrimum Concilium Lateranenſe*, relinquemus Autori Trophæorum propugnandam; quem non dubitamus, (ſi è re aut ſuæ æſtimationis, aut religionis Benedictinæ eſſe iudicarit, cum hoc aduerſario contentioſum funem trahere,) ei ita abundè reſpondere poſſe, vt ſe non meruiſſe tam inclementem cenſuram, cuiuis modeſto & Chriſtiano arbitro oſtendat. Nobis autem ad Congregationis noſtræ ſubſiſtentiam defendendam, non magis opus eſt illam antiquitatem probare, quam Cluniacenſibus opus eſſet oſtendere, ſuam Congregationem à S. Benedicto eſſe inſtitutam. Quod Paradoxum ſi quis ex Ordine Cluniacenſium ſuſciperet probandum; an quia in probatione fortaſsis deficeret: ideo Cluniacenſium Congregatio nulla foret, aut aerea, aut Vtopica, aut nouella ſynagoga? Et cum Sanctiſſimus ordo Carmelitarum ſuam ab ipſo Elia Propheta arceſſat originem; An, quia fortè vſque ad tempora S. Alberti non poſſit oſtendi aliqua Congregatio, ſub illo Carmelitarum nomine, (non enim niſi illo ſæculo nobis Occidentalibus innotuit Ordo ille,) an ideo eſt Nouella ſynagoga, aut ordo vtopicus? aut non ſufficeret illi, ſaltem antiquitas aliquot ſæculorum à D. Alberto deducta vt verè dicatur, & ſit ordo antiquus? Haud abſimili modo, ſi vir reuerendus in ſuo (licet enim hoc cuiquam ſine fidei & morum iactura) abundans ſẽſu putauerit olim Cõgregationem Benedictinorũ fuiſſe ante Lateranenſe Concilium in Anglia; an quia in hoc probando defecerit, iudicio aduerſarij, ideo nunquam vlla Congregatio Benedictinorum fuerit in Anglia, ne quidem poſt Concilij Lateranenſis decreta? Prorſus *anacoluthia* laborat hæc deductio.

Sed fortaſſis aduerſarius vult videri, ſe in hoc argumento ita geſſiſſe, ac ſi tali vteretur inductione. Si veſtra Congregatio vnquam in Anglia ſubſtitit, vel ante tempora Concilij Lateranenſis, vel poſt ea ſubſiſtere debuit: vt ita cum priorem partem ſuſiſſimè, (nactus aliquanto faciliorem materiam, quam cæderet,) impugnare videretur: videatur etiam eadem facilitate poſteriorem partem cõfeciſſe. Atque hoc eſt quod diximus *ſciomacheiſthai*, vt videatur multa dixiſſe de ficto ſtatu, qui de vero ſtatu nihil ad Rhombum ſcripſit. Perinde, ac ſi quis impugnaturus Cluniacenſis Congregationis ſubſiſtentiam, putaret multum operæpretium feciſſe, quod percurſis aliquot ſæculis, ante S. Odonis prælaturam, oſtendiſſet in nullo illorum ſæculorum, talem Congregationem extitiſſe. Sed quid poſt tempora S. Odonis? quid in caſu noſtro, poſt tempora Lateranenſis Concilij? Ibi *Glorioſe Rhetor*, dic aliquid tandem de tribus capellis. Nos Congregationem noſtram, ante illa tempora non arceſſimus: poſt illa tempora clariſſimis argumentis, & inſtrumentis illam demonſtrabimus vt videat lector, iſtum de lana Caprina non abſurde litigaſſe, ſed de cauſa ipſa prorſus improbabiliter diſſeruiſſe.

Quam-quã no-ſtra non intereſt defen-dere.

Veruntamen, ſi quid in illa inutili digladiatione ſua de Antiquatia quæſtione dixerit aduerſarius, quod ad ipſam cauſam faciat, illud omne excutiemus, in ſecundo genere argumentorum quæ proponit. atque ita excutiemus vt non frigidè & preuaricatoriè ea proponamus, ſicut ille noſtra propoſuit: Sed multò neruoſius & luculentius, quam ab ipſomet aduerſario pro ſe ſunt informata. Quare rogandus eſt à nobis lector, vt dum contendimus, (quia diſputandum eſt cum doctore Theologo) patienter nos audiat non more oratorio, ſed planè dialectico cauſam ſimpliciter agentes.

Methodus, qua in hac quæſtione vtemur.

Ita enim duo conſequemur, magni momenti, vt & ipſa cauſarum momenta nudè propoſita ſine lacinijs colorum, & fucis affectuum, diſtinctius poſſint ponderari: & dum forma ſtrictè ſcholaſtica ſeruatur, abſtineamus à conuitijs, durioribuſque ſermonibus; in quos aliter inuitos abriperet feruor ſtyli, ſi more aduerſarij affectuum igniculos admoueremus quorum ille lius ſequiſsimus calamus occurreret caſtigandus. Prius igitur audi quid nos ſentiamus, quibus nitamur firmamentis: deinde quid contra illa valeant aduerſarij ratiunculæ, (quas omnes fideliſsimè referemus,) facilius conſiderabis.

Vt igitur oſtendamus fuiſſe, reuera talem aliquando in Anglia Benedictinorum Congregationem, qualem in titulo quæſtionis poſuimus, quæ eſſet veri nominis Congregatio, à Cluniacenſi, & omni alia prorſus diſtincta, & independens: liceat nobis ſicut aduerſario licuit, ad euoluendam æquiuoci ſermonis ambiguitatem, quædam fundamenta ſupponere.

§. 2. *Primùm fundamentum ſententiæ noſtræ, quid propriè intelligatur nomine Congregationis.*

Triplex regimẽ humanæ vitæ, in ciuilibus.

Primùm eſt ex communi philoſophorum doctrina, triplicem poſſe diſtingui gubernationem hominum, in vita ciuili ſeu morali. *Vnam* cuiuſque *ſingularis* hominis propriam, qua ipſius actiones quantum ad ſuipſius moralem vitam diriguntur, quam proptereà *Monaſticam* multi vocant. *Aliam*, qua vnius *familiæ* inſtituendæ ratio, quantum ad vxorem, liberos famulos & poſſeſſiones continetur: Ideoque *Oeconomicam* appellarunt. *Aliam* tandem, quæ regimen *ciuitatis* ſeu perfectæ multarum familiarum communitatis complectitur, & ab eo *politica* dicitur. Hinc etiam ponimus ex Platone in libris de Republica, & ex Ariſtotele 3. Politicorum cap. 3. & ſequentibus. & 8. Ethic. cap. 10. (Politicam ſeu rempublicam prout ſignificat quamcumque ſocietatem ciuilem legitimè & publicè coaleſcentem) rationem quandã genericam habere participabilem à diuerſis ſpeciebus: quarum proinde vna (ſecundum Philoſophorum ferè omnium receptum placitum) ſit perfectior, quam altera; & alia proindè imperfectior. Neque enim vllus negat, quin variæ ſint rerumpublicarum ſeu ciuilium ſtatuum formæ, quarum aliæ ab alijs eſſentialiter diſtinguantur: & aliæ perfectæ, aliæ minus perfectæ iudicio ſapientum philoſophorum habeantur. Inter perfectas formas, ſunt Monarchia, quæ per vnum caput, & Ariſtocratia, quæ per paucos & optimos; Democratia, quæ per plures & plebeios regebatur. *Monarchiam* cum Franciſco Picolominæ (in moralis philoſophiæ ſyſtemate) definimus *legitimum imperium vnius, honeſtum & commune bonum populorum ipſi liberè obtemperantium procurantis*, quale fuit Dauidis, Ezechiæ, Ioſiæ in lege veteri: Conſtantini, Theodoſij inter Chriſtianos: & regum denique Chriſtianorum in vniuerſum, qui regis nomen reuera tueri conantur. *Ariſtocratiam* cum eodem definimus, *Imperium nobilium virtute & ſapientia inſignium, commune honeſtumque bonum ciuium, qui ipſis liberè obſequuntur quærentium*; quale Venetorum nunc eſt, & olim fuit Spartanorum: & quale ſe putant nunc habere Bataui & Heluetij. Democratiam omittimus, quia ad hanc diſputationem parum inſeruit eius cognitio. Ex iſtis ſpecierum ſeu formarum definitionibus poſſumus communis generis naturam colligere, vt reſpublica ſeu Politia in communi ſumpta ſit, *cætus familiarum, iuris conſenſu, & vtilitatis communione, ſub certa regiminis forma, ad benè beatèque viuendum, naturæ ductu conſociatus*. Simili ferè modo loquitur P. Adamus Contzen lib. 1. polit. cap. 3. §. 2. nec vlla hac de re poteſt eſſe dubitatio aut controuerſia.

Politicæ ſpecies variæ.

Monarchia.

Ariſtocratia.

Democratia.

Eadem ſtatuum varietas quodãmodo in ſpiritualibus.

Quod de republica naturali ſeu ciuili hominum ratione vtentium docet Philoſophia: hoc etiam de republica ſpirituali & religioſa monachorum conſilia Chriſti perfectiore modo profitentium, verum etiam eſſe debet. Vt nimirum, reſpublica monaſtica ſeu monachalis, ſit *multorum monaſteriorum ſeu conuentuum ſocietas, ſub certa regiminis forma, ad regularem vitam benè beatèque tranſigendam coniuncta*. Quæ ratio participabilis ſit etiam à ſuis ſpeciebus, poſſitque eſſe alia monarchica, alia Ariſtocratica: & Monarchica ſit *legitimum regimen vnius, honeſtum & commune bonum monaſteriorum & conuentuum ei liberè obſequentium pro ſuo viribus procurantis*.

Ta-

Talis eſt [illegible] Benedictorum Hiſpaniæ quæ vocabatur Val[illegible]ſoletana, & Caſſinenſis [illegible] in Italia. & Cluniacenſis in Gallia. De hac forma agit Reuerendus & [illegible] ater noſter, Antonius Yepes in Chronicis ordinis noſtri tom. 1. ad annum 56[illegible] m capitis primi, vbi huiuſmodo tradit Congregationis definitionem. *Congre-[illegible] plurimorum monaſteriorum æqualiter liberorum & exemptorum, inter ſe conſociato-[illegible] [illegible] generali prælato [illegible] bedient.* Definit nempe perfectiſſi- Eius ſpecies perfec- tiſſima:
[illegible] ſpeciem monaſticam Congregationum: idque valde dubitanter & potius poſtulans [illegible] hæc [illegible] nam eam probans. Et quamuis ibi non diſtinguat diuerſas ſpe-cies [illegible] in ſequentibus tamen tomis, ſecundo, 3. & 4. admittit etiam Congre-g[illegible]s, vt [illegible] referemus.

Me[illegible] D[illegible] ſtionem illam ſuam dubitanter expreſſit, neque enim Congregatio- Cōgre- gationes cūm mona- ſticæ non fu- ere ab initio exēptæ.
[illegible] in ſuis primordijs exemptæ ab omni Epiſcoporum iuriſdictione, [illegible] monaſteria ipſis incorporata [illegible] exemptionum priuilegia poſt Cō-g[illegible] nem fuere à Pontificibus conceſſa; neque deſinerent nunc eſſe veri no-n[illegible] nes, etiamſi illa exemptionum priuilegia reuocarentur. Sicut non deſinūt [illegible] a, quando ſubijciuntur maioribus monarchis, vt Bohemiæ Rex veram [illegible] in ſuo regno habet poteſtatem, cæterique principes Imperij in ſuis ditionibus, q[illegible] Imperatorem Superiorem agnoſcant. Idemque multo magis verū eſſet in religioſo-r[illegible] Congregationibus, quibus, ſi non eximerentur, nihil aliud Epiſcopi poſſent imperare præter cuſtodiam Regulæ. nam in alijs omnibus quæ ad ſuæ communitatis bonum pertine-rent, [illegible] uo iure vti fruique poſſent.

Deinde etiam nunc & olim fuēre Congregationes vere monarchicæ, in quibus nullum Nec ne- ceſſariò habent vnum mona- ſterium pro ca- pite re- liquo- rum.
omnino monaſterium haberetur caput reliquarum, vt eſt nunc Hiſpanica, ſiquidem Caſſi-nenſis, à quo tempore Caſſinenſe monaſterium Congregationi illi ſeſe adiunxit. Similiter in Lotharingia & Gallia Congregationes nuper exortæ. Nam quamuis nomen ſeu appella-tionem ſortiantur, ab vno ſeu duobus monaſterijs, vt Italica vocatur Caſſinenſis ſeu S. Iuſti-næ de Padua: Lotharingia vocatur Congregatio Sanctorum Vitonis & Hidulphi (quæ ſunt duo præcipua cuiuſuis illarum Congregationum monaſteria) Nullum tamen monaſterium habetur tanquam caput aliorum: ſed id forſitan in ſola Congregatione Cluniacenſi, & in Congregatione Hiſpanica olim, quando cœnobium S. Benedicti caput eius æſtimabatur, po-teſt oſtendi. Nam certè Ciſtercienſis domus, quamuis ſit matrix eccleſia totius Congregatio- Varie- tas ſub- iectio- nis in congre- gationi- bus.
nis, non tamen ius habet in reliqua monaſteria, quale habuit Vallis-oletanum olim in Hiſ-pania, aut Cluniacenſe in Gallia, vt conſtat ex ſtatutis ipſarum Congregationum.

Tandem hæc ipſa, ſubiectio monachorum & conuentuum vni alicui generali ſeu Præſi-denti, magnam habere poteſt & ſolet diuerſitatem ſeu latitudinem. Quidam enim ita plenè ſubijciuntur, vt conſtituant regimen perfectè monarchicum quo nimirum ſupremus magi-ſtratus omnia diſponit pro ſuo arbitrio habito quidem conſiliorum, ſed eorum conſenſu aut non omnium, aut non niſi in pauciſſimis requiſito: quale erat regimen Abbatis & eccleſiæ Clu[illegible]s in omnia ſui ordinis ſeu Congregationis membra, in quibus nihil ferè magni [illegible] ſine expreſſo Abbatis Cluniacenſis conſenſu. Quidam vero ſic ſubduntur vni capi[illegible], vt eius authoritas fere nihil aliud habeat, quam quod habeat primum ac p[illegible]ium, & primum locum occupet in capitulo, res tractandas proponat, fi-[illegible] tatibus imponat cæteraque huiuſmodi: in omnibus autem Ordinis negotijs, ni[illegible] ſine collegis, quaſi Ephoris quibuſdam poteſt ordinare. Cuiuſmodi eſt regimen Caſſinenſis Congregationis, quod proinde valde propiquè accedit ad Ariſtocratiam.

Ariſtocraticum enim regimen (ſi ad regulares contrahatur) ſic poſſemus definire. *Regimē* Cōgre- gatio Ariſto- cratica.
gr[illegible] orum ſeu [illegible] religioſorum, commune bonum monachorum [illegible] ſub dictorum, coniunctis c[illegible] & conatibus procurantium. Talis eſt Cōgregatio Benedictinorū Germaniæ dicta Burſ-[illegible]enſis vnio, de qua vide Trithemium in Hiſtoria Sphanheimenſi ad 1458. Hanc ſæp ſtimè [illegible] Chronicis laudat P. Antonius Yepes, vt tomo 2. ad annum 640. cap. 3. & ad annum 643. [illegible] & tomo 3. ad annum. 744. & tomo 4. ad annum 830 in fine, vbi dicit Congregationē h[illegible] fuiſſe d[illegible] & pro excellenti reformatione, vitæque ſanctitate, quę in ipſa vige-bat celeberrimam, principibuſque eam ob cauſam valde charam, vnde & Illuſtriſſimam ali-quoties appellat. Eiuſdem formæ Ariſtocraticæ eſt Cōgregatio Benedictinorum Catalauniæ in Hiſpanijs, quæ ex monaſterijs prouinciarum Tarraconenſis & Cæſar Auguſtanę conſiſtit, de qua agit idem P. Antonius Yepes tomo 3. ad annum 778. cap, 11, vbi aſſerit, eam eſſe Congregationi Burſfeldenſi toties a ſe laudatæ, perſimilem. Eiuſdem etiam regiminis formā aſſumpſit, Congregatio exemptarum Ordinis noſtri Benedictini in tribus Galliæ prouincijs,

Senonenſi, Turonenſi, & Bituricenſi. Cuius Congregationis meminit, Renatus Chepinus l. 2. politiæ, tit. 7. num. 14. & P. noſter Antonius Yepes tomo 1. ad annum 562. c. 1. cuius etiam ſtatuta, à regio ſenatu approbata, impreſſa habentur in bibliotheca inſtructiſſima, Monaſterij Vedaſtini, cuius patrocinio, nihil non debet officij ac pietatis, Congregatio noſtra: Et hanc diuiſionem regiminis aut reip. etiam in ordine noſtro agnoſcit Aduerſarius pag. 83. Dicamus ergo Rempublicam religioſam, ſeu Congregationem vt ab his ſpeciebus Congregationum abſtrahitur, iiſque communis concipitur, *eſſe cœtum diuerſorum monaſteriorum ſiue conuentuum, iuris conſenſu, & vtilitatis communione, ad bene beateque ſecundum regulam ſuam viuendum, ſpiritus ſancti ductu, conſociatum.*

§. 3. Secundum fundamentum, Ordinem Cluniacenſem communiter ſemper habitum pro diſtincto ordine à Nigris, ſeu Benedictinis.

Cluniacenſis ordo diſtinctus ab ordine Benedictinorum.

Sit ſecundum fundamentum, de modo loquendi prudentum, antiquis temporibus, apud ſummos Pontifices, & hiſtoriarum ſcriptores, Cluniacenſem reformationem, & communitatem habitam fuiſſe pro ordine diſtincto ab ordine, quem vulgo vocabant S. Benedicti, ſeu monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti: ita vt cum loquendum fuerit de religioſis *Cluniacenſibus*, eodem prorſus modo, eos diſtinguerent, à monachis nigris S. Benedicti quo Ciſtercienſes, Sylueſtrinos, Celeſtinos, alioſque ſimiles, quos licet regulam profiterentur S. Benedicti, tamen vſque ad hæc noſtra tempora, pro diſtinctis ordinibus religioſorum, omnes paſſim habuêre. Et quidem appellatio monachorum nigrorum Ordinis S. Benedicti, antiquior eſt ipſa fundatione prima monaſterij Cluniacenſis: ſiquidem Ingulphus ſępè citandus à nobis, vt & ab aduerſario, producit literas fundationis monaſterij ſui Croulandenſis, ab Ethelbaldo rege Anno domini. 716. datas, in quibus ita dicitur. *Ad perpetuam ſecuritatis memoriã, hoc chirographo patenti, dono, & concedo omnipotenti Deo, Beatæ Mariæ, & ſancto Bartholomęo, de dominicis meis, ad fundationem monaſterij nigrorum monachorum, ſub norma S. Benedicti deo famulantium, totam Inſulam Croylandiæ, ad ſedem Abbatiæ ſeparatam, & ſeparabiliter obtinendam, cum quatuor aquis interclusam &c.* Paulo etiam poſtea agens de rege Offa, ait, *Iſte Offa regnauit annis 40. & fundauit monaſterium nigrorum monachorũ in Verolamia ciuitate ad honorem dei, & Protomartyris Anglorũ S. Albani &c.* Quando igitur Cluniacenſes monachi, ſub pręclara inſtitutione S. Odonis, diſciplinam monaſticam, quæ in reliquis monaſterijs nigrorum monachorum deferbuerat, reſtituerunt, & alios conuentus ſibi in eadem ſancta obſeruantia vniuerunt: habiti ſunt, tanquam Ordo diſtinctus à reliquis monaſterijs eandem diſciplinàm non vſurpantibus: ita vt quamuis ipſi etiam habitu nigro vterentur, tamen ob reformatiorem vitam, tam à populo quam ab ipſis monachis, diſtincti ordinis appellationem ſortiti ſunt.

Appellatio ordinis nigrorum antiquior Cluniacenſibus.

Diſtinctio Cluniacenſium à Benedictinis ſeu nigris, probatur ex ipſis ſtatutis Cluniacenſibus.

Patet hic modus loquendi ac ſentiendi: Primò quidèm ex ipſis priuilegijs Cluniacenſi familiæ conceſſis: & ex ſtatutis, quæ Prælati Cluniacenſes ediderunt, & habentur in bibliotheca Cluniacenſi, diligentiſſimè collecta per doctiſſimos viros D. Martinum Marrier, monachum Cluniacenſem, & D. Andream Quercetanum, ex ipſis archiuis Ordinis congregata: in quibus quidèm ſæpius vocatur Ordo Cluniacenſis, & nunquam Congregatio ordinis S. Benedicti. Imo aliquibus in locis, expreſſe & nominatim contrà diſtinguitur (vt in [illegible] his loquimur) ab ordine S. Benedicti, ſeu ab eis religioſis, qui vocantur monachi nigri ordinis, S. Benedicti. Itaque inter ſtatuta D. Henrici Abbatis Cluniacenſis pag. 1543. & ſequentibus, Poſteaquam ſępius nominaſſet ordinem ſuum Cluniacenſem v. g. cum ait pag. 1543. *ſtatutum antiquum innouantes, præcipimus quod in omnibus locis noſtri ordinis Cluniacenſis, pulſetur omni tempore & opportune, ad horas Canonicas diurnas & nocturnas.* Item pag. 1545. cum ait, *Quia gloriosorum confeſſorum Odonis, Maioli, Odilonis, & Hugonis meritis, nos & totus Cluniacenſis noſter ordo, in ſpiritualibus & temporalibus, ſumus multipliciter exaltati;* Et cum ſępe iiſdem paginis dicitur, ſtatui aliquid obſeruandum, *per totum ordinem prædictum*, & *per totum ordinem noſtrum*, etiam ſub precepto obedientiæ: (& certum eſt extra Cluniacenſem familiam, nihil eos aut potuiſſe aut voluiſſe præcipere vel ordinare;) Poſtquam inquam, ita ſæpiſſime in ſtatutis actum dictumque eſſet, ſtatuitur (pag. 1546) oratio deprecatoria quotidie facienda in capitulis locorum conuentualium Ordinis per iſta verba, *pro terra Sancta, pro D. N. beatiſſimo Papa. N. pro D. D. Cardinalibus eorumque conſiliarijs: pro fundatoribus & benefactoribus locorum ordinis: pro Dominis ducibus, conſortibus, & liberis eorum, pro principibus, baronibus, & alijs quibuſcumque, maxime pro illis ſub quorum dominio Cluniacenſis Eccleſia, & ordo ipſe Cluniacenſis totus, bona aliqua tenent & poſſident. Item pro Dominis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis & aliis*

Cleris quibuſcumque. Et immediatè ſubijcit; *Item pro religioſis, & venerabilibus patribus, Abbatibus, Prioribus, alijſque adminiſtratoribus & monachis ordinis S. Benedicti. Item pro fratribus Prædicatoribus ſeu Iacobitis, & pro fratribus minoribus, magiſtris, miniſtris, & prioribus eorundem. Item pro alijs omnibus conuentibus, Collegijs, capitulis, & Congregationibus quibuſcumque*, & deinde, immediatè redit ad ſuum ordinem, *pro protectoribus, conſiliarijs, & familiaribus Cluniacenſis Eccleſiæ, & locis membriſque eiuſdem vbicumque conſtitutis. Item pro omnibus, qui beneficia bonaque aliqua ſeu eleemoſinas quaſcumque Cluniacenſi Eccleſiæ & ordini dederint & dabunt. &c.* Vbi nemo non videt, ipſos Cluniacenſes, ſe habere pro ordine diſtincto ab ordine S. Benedicti, & illũ ordinem quaſi extra corpus ſuum æſtimare, cum *ordinem ſuum* vocant & intelligunt non aliũ quam Cluniacenſem; ordinem autem S. Benedicti, ſuum nequaquam vocant. Et cum agunt de regularibus obſeruantijs; ita incipiunt: *Quoniam more naturalium membrorum, recipientium a capite naturalem motum & ſenſum, loca & membra ordinis Cluniacenſis, debeant recipere motum & directionis regulam, in artibus & operibus debitis, à ſuo capite myſtico: ordinamus & ſtatuimus, quod per totum ordinem in diuinis officijs & regularibus obſeruantijs, mores & conſuetudines Eccleſiæ Cluniacenſis ſeruantium: præcipientes in locis Conuentualibus, & in alijs locis Ordinis noſtri &c.* Denique, ferè in omnibus ſtatutis ille modus loquendi vſurpatur, vt dicatur Ordo Cluniacẽſis: *Eccleſiæ atque Ordinis bona*: nec vnquam vocatur *ordo S. Benedicti* aut *Congregatio ordinis S. Benedicti*, (licet enim ſæpius S. Benedictum Patrem ſuum in illis ſtatutis agnoſcant Cluniacenſes. V. g. pag. 1471. *Sine acceptione perſonarum ſecundum Deum & P. Benedicti regulam, & Cluniacenſis ordinis inſtituta, delinquentium corrigantur exceſſus*, At in dictis ſtatutis, atque alijs ceremonijs, ne ſemel quidem vocatur Congregatio Cluniacenſis.

Eodem loquendi, & diſtinguendi genere vtuntur ipſi monachi nigri, ordinis S. Benedicti, præſertim nationis noſtræ. Nam in Archiuali libro Cathedralis prioratus S. Saluatoris de Cantuaria, cum receuſentur confraternitates, ſeu ſocietates initæ, inter monachos illius conuentus, & monachos aliorum ordinum, vt Hoſpitalarios Templi, Canonicos Lugdunenſes, & alios nominantur Monachi S. Edmundi, S. Albani, Eushamenſes, Vigornienſes, Glouceſtrenſes, alijque multi Abbatiatum Angliæ: ſimpliciter tanquam *ordinis nigrorum* noĩa appellatione. At monachi S. Pancratij de Lewes, vocantur cum addito illo diſtinctiuo, hoc modo, *pro Domino Epiſcopo Roffenſi, fiat ſeruitium in Eccleſia, ſicuti pro vno noſtrorum, & pro monachis eiuſdem Eccleſiæ, in conuentu vij plenaria officia 30. diebus, Verba mea; & quiſque ſacerdos 7. Miſſas. Pro monachis S. Auguſtini, fiat ſicut pro noſtris, & ita pro Roffenſibus Monachis, S. Swithini Wintoniæ, Monachis item Weſtmonaſterij & Burgi.* Et ſtatim ſubiungit pro *monachis Cluniacenſibus, de Lewes 7. plenaria officia &c.* Præterea, quoties Malmesburienſis, Walſinghamus, Mattheus Paris, Weſtmonaſterienſis Hiſtoriographi Angli, ijdemque monachi nigri, occaſionem arripiunt agendi de Cluniacenſibus, iſto modo loquendi apertè oſtendunt, ſe diſtinguere Cluniacenſes à monachis ordinis S. Benedicti, tanquam duorum diuerſorum ordinum monachos, vt latius oſtendemus ex eorum verbis in probatione tertiæ Concluſionis infra ſtatuendæ. Interim vnius duntaxat hiſtorici verba producere ſufficiet, quæ ſunt ipſi aduerſario ſatis nota: ipſe enim pag. 96. citat Polidorum Virgilium lib. 6 hiſtoriæ, de rebus Anglorum, verſus finem, vbi inueniet lector hæc verba. *Regem Alfredum, duo condidiſſe monachorum Cœnobia, vnum Amiſburiæ in pago Saliſburienſis diœceſis, ordinis Cluniacenſis, & alterum ordinis D. Benedicti.* Quid clarius, pro hac recepta phraſi potuit proferri.

Ex more loquendi Benedictinorũ Angliæ.

Ruſus habentur in turre Londinenſi inter authentica totius regni inſtrumenta, quædam, (quorum copias inferius in appendice tranſcribemus), quæ apertè faciunt hãc diſtinctionem duorum ordinum, Cluniacenſis & D. Benedicti. ſiquidem in titulo *patentium* anno vndecimo Edwardi primi, membro octauo, extant formulæ literarum protectionis, quas rex conceſſit Prælatis & monachis diuerſorum ordinum, ſpecificatis ipſis ordinum monaſterijs, quibus fuêre conceſſæ: quarum literarum titulo ſunt, *literæ Protectionis, pro monaſterijs Præmonſtratenſibus, pro canonicis ordinis Auguſtini, pro monachis ordinis S. Benedicti, pro monachis de ordine Cluniacenſi.* Singuliſque talibus literis, ſubijciuntur nomina monaſteriorum de dictis ordinibus, quæ ipſas protectionis literas acceperunt. Quod valdè notandum eſt, pro ſermonis proprietate, quæ cum exactiſſimè ſeruari debeat in negotijs fori contentioſi apud Anglos (, vt omnes norunt, alias literæ conceſſæ non valerent ad finem propter quem petebantur) euidens eſt apud tribunalia Anglicana, Cluniacenſes & monachos nigros S. Benedicti, habitos fuiſſe pro duobus ordinibus, prorſus inter ſe diuerſis atque diſtinctis.

Ex iaris Anglicani formalis.

Ad hæc in Capitulo Generali monachorũ nigrorũ, quod per Abbates, & Priores nõ habẽtes proprios Abbates, celebratũ eſt iuxta Decretũ Cõcilij Lateranẽſis, An. 1338. fit mẽtio, Prioratꝰ

Ex Capitulis generalibus ordinis in Anglia.

S. Andreæ infra Northampton, vocaturque *prioratus Cluniacenſis ordinis*: quam diſtinctionem non fecerunt Abbates & Prælati in Capitulo conuenientes, niſi Cluniacenſes vt diſtincto quodam ordine habuiſſent. Nam cum ſæpius in eodem Capitulo (quoties occurrit occaſio loquendi de alijs Angliæ monaſterijs, capitulo ſuo ſubiectis, ſemper vtantur hac phraſi Patres Capituli, vocantes *Monaſteria ordinis noſtri & Religionis noſtræ* cœnobia: eodem prorſus modo, quo iam docuimus Cluniacenſes de ſuis monaſterijs loqui, cum ea volunt à cœnobijs aliorum Monachorum diſtinguere. Et in alijs ſimiliter Capitulis Generalibus (quorum poſtea latius memoria erit facienda) quę celebrata ſunt in ipſis prioratibus Cluniacenſibus Bermondeſeiæ, & Northamptoniæ, quando recenſentur omnes & ſinguli Prælati præſentes & abſentes ad Capitula iſta conuocati, nec ante Benedictinam nec poſt eius publicationem, vnquam recenſentur ipſi Priores Bermondſeiæ, aut S. Andreæ: cuius rei nulla alia ratio reddi poteſt, quam quod alterius Ordinis, nempe Cluniacenſis, membra exiſterent, & reputarentur. Neque enim præſumi poteſt, quod domi non fuerint, cum in ipſorum Eccleſijs, tam inſignes ſynodi haberentur; nec poterant ita eſſe abſentes, quin facilè illis foret, aliquem ſui Prioratus grauem Monachum Procuratorio nomine ſubſtituere; nec eos comparêre nolentes omiſiſſent Patres ſynodi, ſed contumaces declaraſſent, quod in alijs Prælatis comparere nolentibus, fecerant. Præſertim cum in alijs capitulis, quæ in monaſterijs nigrorum monachorum S. Benedicti habita fuerunt, etiam ipſorum monaſteriorum Pręlati inter alios Pręlatos in capitulo comparentes nominatim recenſeantur.

Cur Capitula generalia nigrorum celebrata in domibus Cluniacenſium.

Quod ſi quæras, quare in prioratibus Cluniacenſium, aliqua celebrata fuerint nigrorum monachorum Capitula Generalia, ſi ordines iſti fuerint diſtincti? Reſpondemus rationem ab ipſis Patribus in ſynodo Congregatis clariſſimè reddi, quod quidem ad prioratum S. Andreæ attinet, aſſignant enim in Capitulo habito ad annum 1340. hanc cauſam, *quia eſt in regni medio*, vt ita ſcilicet æquali facilitate, ex omnibus Angliæ partibus, ad eam Eccleſiam poſſent conuenire. Et pro prioratu Bermondſeiæ Londini, poteſt etiam hæc cauſa reddi, quod eum expediret in vrbe regia, prope curiam, ſynodum ſeu capitulum haberi, vt difficultates inde pullulantes, Regi aut Cancellario ſi opus eſſet, ſine moræ periculo inſinuarent; Non autẽ expediret in Weſtmonaſterio haberi, quod ipſi curiæ coniunctum, magna procerum ad palatium regale confluentium multitudine fere ſemper occupabatur; vt cum maiore tranquillitate, & ſecreto, atque etiam religioſiore diſciplina, Prælati res ordinis tractarent, commodior locus viſus eſt. Bermondſeiæ Prioratus, in ſuburbij Tranſthameſani extremo collocatus, ſitu amæniſſimo, & vſque nunc à frequentiore populi concurſu, aut habitatorum multitudine remotus.

Ex modo loquendi Pontificum ſũmorũ.

Quin & poſt reformationem ordinis S. Benedicti, ab Innocentio. 3. eiuſque ſucceſſore Honorio tertio inſtitutam; Gregorius nonus, eiuſdem ordinis nigrorum monachorum S. Benedicti diſciplinam cupiens reſarcire, dictas Innocentij & Honorij conſtitutiones, eum in finem, vrget ab illis obſeruandas: non ita verò agit cum Cluniacenſibus, quorum etiam collabentem diſciplinam voluit erigere, quia nimirum alium à priore illo diſtinctum ordinem videbantur conſtituere: Ideoque ſpecialem edidit bullam, anno pontificatus ſui ſexto (qui fuit Chriſti annus 1233.) pro ipſius Cluniacenſis ordinis reformatione. Nec ita multò poſt ipſum, Nicholaus Quartus, Anno Chriſti 1260. ſpeciali etiam bulla, eoſdem Cluniacenſes ſeparatim ad reformationem inuitauit, & duo pontifices ſemper eos appellant ordinis Cluniacenſis monachos, nunquam vero Congregationis Cluniacenſis, aut ordinis S. Benedicti, nec eos ad inſtar monachorum ordinis S. Benedicti, aut iuxta conſtitutiones Innocentij vel Honorij, ſed ad inſtar Ciſtercienſium, regulari volunt, & cum eis ſepè comparantur; qui Ciſtercienſes, cum (noſtro iudicio & plerorumque regulæ noſtræ,) reipſa ordinem diſtinctũ à Benedictinis alijs non faciant, ſed tantum vt nunc loquimur, Congregationem diuerſam, tamen vulgi ſermone, & recepta etiam iuris & Pontificum, & doctorum, & ipſorum etiam Ciſtercienſium vſu, ordo diſtinctus tam à nigris monachis, quam etiam à Cluniacenſibus, alijſque communitatibus regulam S. Benedicti profitentibus, & olim & noſtro etiam ſęculo habentur.

Quomodo Congregationis nomẽ cœpit vſurpari.

At poſtquam etiam aliarum regularum profeſſores zelo ducti reformationis diſciplinæ, retento ordinis ſui titulo, in varias ſe Congregationes, pro obſeruantiæ redintegratæ varietate redegerunt; vt ſunt variæ Canonicorum Regularium Congregationes, & Franciſcanorum & Carmelitarum, atque etiam Ciſtercienſium ipſorum ſeu Bernardinorum (vt alicubi vocantur): cœperuntque etiam monachi nigri in Italia & Hiſpania, Congregationes diſtinctas facere, tum quia non fuit, inter iſtas Congregationes tanta diſtinctio, vt diſtinctum ordinem facerent, mutatus eſt modus loquendi, & ipſi Cluniacenſes cœperunt a multis vocari, Con-

ti [illegible] tegatio quædam diſtincta ordinis S. Benedicti, ſicut C[illegible]inenſes, Hiſpanienſes, & alij. [illegible] Cæleſtini regulæ noſtræ monachi, q[illegible] ab omnibus antiquis ordinis diuerſi ab alijs B[illegible]s appellatione ornantur, nunc ipſi ſe, Congregationem Cæleſtinorum ordinis S. [illegible] in breuiarijs nouis app[illegible]. Sed vt diximus, hic modus loquendi recentior eſt, & [illegible] quos prorſus inuſitatus. A[illegible] probari poteſt ex eo quod Benedictus duodecimus [illegible] iſtrumento, quo [illegible] quæ Benedictina vocatur, promulgari mandauit in S[illegible] & R[illegible] Prouin[illegible] finem agens de duobus collectoribus pecunia-[illegible] Prouincijs indi[illegible] m etiam modo antiquo loquatur. *Dilectos (inquit) [illegible] Bernard[illegible] Gnebreda de L[illegible]villa, ac Iohannem de Fluto S. Pauli de Cadicomis Clunia-ce[illegible] S. Benedi[illegible] ordinum &c.* vb[illegible] hunc ipſum Pontificem, qui Benedictinam ſuam ſpec[illegible] & expreſſè pro reformatione, Monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti condidit apertè [illegible]ſtinguere, eorum o[illegible]nem ab ordine Cluniacenſi. Vt omittamus (quod infe-r[illegible] eſt à [illegible]is probandum) Cluniacenſes, qui Congregationem ſeu ordinem diſtinctum c[illegible]nſti[illegible]uebant, nunquam conueniſſe ad Capitula Generalia nigrorum virtute conſtitutionis In[illegible] Benedictinæ: quæ tamen nominatim hoc iniungunt monachis nigris ord[illegible]is S. Benedicti, quarumcunque Prouinciarum; quod certè ideò non fuiſſe ſi[illegible]i iniunctum a[illegible]oueiunt Cluniacenſes, quia ſe pro [illegible]ſtincto ordine reputari ſciebant; ideoque non ve-ni[illegible]e ſe, ſub appellatione Monachorum S. Benedicti, ſicut nec Syluestrini, aut Cæle-ſtini, aut Camaldulenſes appellari ſolent Benedictini, quamuis regulam S. Benedicti pro-fiteantur.

Qu[illegible]am nonnulli viri doctiſſi[illegible] huius ætatis, i[illegible]um modum loquendi adhuc retinét. S[illegible] Iohannes Azorius lib. 12. inſtit. moral. cap. 21. cum varios ordines, ſub regula S. Bene-dicti mi[illegible]itantes enumerat, agens de Ciſtercienſibus, ait *Ex hoc ordine, Tres Romani pontifices prodierunt. Eugenius tertius Benedi[illegible]us 12. & Clemens 6. ſicut ex ordine Cluniacenſi tres alij Ponti-fi[illegible]s Roma[illegible] i extitiſſe perhibentur Gregorius 7. Vrbanus 2. Caliſtus 2. & quia vterque ordo Clunia-cenſis & Ciſtercienſis S. Benedicti regulam ſeruat, ideo ij Romani Pontifices, qui ex vtroque ordine aſſumpti & electi ſunt, dicuntur etiam ex ordine S. Benedicti, electi.* Quibus in verbis vides induci tres diſtinctos ordinos regulæ noſtræ, viz. Ciſtercienſem, Cluniacenſem, & S. Benedicti, non en[illegible]m [illegible]gnorauit Azorius author diligentiſſimus, plures quam ſex imò quam viginti ſex Pontifices ex ordine S. Benedicti fuiſſe deſumptoa: quare ſumpſit iſtos duos ordines vt di-ſtinctos ab ordine S. Benedicti, prout reliquos nigros monachos potuit comprehen-dere. Ex modo loquendi Doctorū hominum.

De induſtria vltimum locum reſeruauimus duobus teſtibus omni exceptione maioribus & re[illegible]enti[illegible]imis: quorum, Primus eſt Gregorius 15. Pontifex Max. qui in Bulla conceſſa Ill. Cardinali de Rochefaucault pro reformatione religioſorum Galliæ data 8. April. 1622. hæc habet verba. *Cupientes itaque ad animarum ſalutem & Chriſti fidelium ædificationem, monaſteria domus, & alia loca regularia S. Benedicti, S. Auguſtini, Ciſtercienſis, & Cluniacenſis ordinum, in r[illegible] ancie exiſtentia authoritate noſtra viſitari. ac de tua ſingulari fide &c.* vbi apertiſſimè de-ſti[illegible] ordinem S. Benedicti à Cluniacenſi, eo modo quo ordinem S. Auguſtini, quem i[illegible]ter[illegible] inter nomen[illegible] laturā S. Benedicti & Cluniacenſia Eodemque loquendi modo vti-[illegible]ter [illegible]eſt.s etiam in ſuu ſtatu maximus Ludouicus 13. Francorum rex Chriſtianiſſimus, in di[illegible] ei[illegible]dem Ill. Cardinali pro eadem cauſa reformationis conceſſo 5. Iulij. 1622. *auec fa[illegible] [illegible]rite. plene. libre. & abſolue, pour appellant auec luy tels prelats & religieux, des ord[illegible] d[illegible] [illegible]oiſt, S. Aug[illegible]tin, Ciſteaux & Clugny, en ceſtuy noſtre royaulme &c.* Cui hæc non erunt clara & euidentia, ſol ipſe in meridie non luceſcet. Ex vſu receniori.

§. 4. Tertium Fundamentum. Reformatio diſtincta eſt ab incorpo-ratione, & vtraque ſine alterutra poteſt inueniri.

T[illegible] fu[illegible]damentum eſto, longè aliud eſſe, monaſteria quæpiam iuxta leges aut diſci-plinam al[illegible]ius Congregationis reformari, ab eo quod eſt incorporari, ea monaſteria, aut [illegible]em Congregationi. Primum enim nihil aliud eſt, quam formam diſciplinę in mo-[illegible], & adminiſtratione monaſterij, rerumque agendarum diſpoſitione, vel ab alienius Congregationis inſtitutione, accipere; vél per inſpectionem & notitiam eius diſciplinam h[illegible]am æm[illegible]lari. At verò ſecundum, prætereà trahit magnam dependentiam & ſubiectio-nem [illegible] obedientiam debitam, & exhibitam ſuperioribus præcipuis illius Congregationis, cui d[illegible] incorporari aut ſubijci: poteſtque hæc ſubiectio, & incorporatio alicui Congre-gationi Aliud reformatio. aliud ſubiectio Cōgregationis.

gationi facta, ab einſdem diſciplina & modo regulari viuendi ſeparari & omninò diuelli. Exemplis, res hæc erit euidentiſſima. Monaſteria enim reformata, ſecundum normam & formam Cluniacenſium, eo ipſo tenebantur duntaxat ad obſeruationem diſciplinę regularis, in vita, victu, choro, agendis obedientialibus, & cæremonijs & obſeruantia aliquarum conſtitutionum, quæ nempe peculiari alicui monaſterio independenti poterant accommodari: & non includebant obedientiam Abbati Cluniacenſi, aut capitulo ipſius præſtandam.

At monaſteria incorporata eidem Congregationi Cluniacenſi, erant in omnibus ita ſubdita Abbati Cluniacenſi, vt nihil ferè alicuius momenti, in ſpiritualibus aut temporalibus diſponere potuerunt, ſine Abbatis Cluniacenſis, aut deputatorum ipſius omnis licentia & permiſſione, non Priores aut Abbates eligere aut deſtituere; non monachos ad habitum admittere; non eos de monaſterio ad monaſterium mutare; ſingulis quin etiam annis, aut ſaltem biennijs omnes Prælati ſic incorporati, (etiam qui in remotioribus degebant prouincijs,) tenebantur, aut ipſi ire, aut ſi legitimè impedirentur, Monachum ſufficientem, (qui iuramento aſſereret tale impedimentum legitimum eſſe) ad Capitulum, Cluniacenſi in Abbatia celebrandum, mittere, & viſitationem etiam eorum, quos Capitulum Cluniacenſe deputabat, per ſingulas prouincias, ac ſi ipſius eſſet Abbatis Cluniacenſis, admittere Multaque alia erant ſimilia, ad quæ melius obſeruanda, ipſi monachi in profeſſionis ſuæ formula, cuiuſcumque tandem forent cœnobij, non ſuis Abbatibus, aut Prioribus ſeu Superioribus immediatis, ſed ipſi tantum Abbati Cluniacenſi promittebant obedientiam. Et ne etiam in hac cautela, negligentia aliqua aut fraus obreperet, ipſos nouitios ſuos ſiue tyrones intra triennium à veſtitura, Cluniacum deſtinare aſtringebantur, vt ibi ab Abbate Cluniacenſi benedicerentur, & eidem iteratò obedientiam perſonaliter præſtarent Nec erat vllus capax beneficiorum, dignitatum, aut prælaturæ cuiuſcumque in ordine Cluniacenſi, qui non ſemel ſaltem hoc modo Cluniacum viſitaſſet. Vnde in cæremoniali S. Petri Venerabilis, habetur ſpeciale caput, de receptione ſimilium nouitiorum aut tyronum Cluniacum aduentantium. Quam omnem ſubiectionem monaſteriorum, Cluniacenſi ordini incorporatorum, videre poterit lector in varijs locis Bibliothecæ Cluniacenſis, pag. 1460, 1364, 1365, 1467, 1480. 1608. & alias ſæpiſſimè. Imò tanta fuit hæc incorporatorum ſubiectio, vt authores ſatis modeſti & circumſpecti dicere non vereantur regimen Ordinis ſeu Congregationis illius Deſpoticum potius ſeu Dominatiuum, quam Politicum, Ciuile, aut Paternum fuiſſe. Vnde extitit Abbatia ipſa ditiſſima, quia omnes filiationes ſeu Conuentus Cluniaco ſubditi, ſoluebant per ſingulos annos certam ſummam ſeu penſionem: & in caſu alicuius neceſſitatis, aut indigentiæ vrgentis, vlterius etiam ſubſidia quædam maiora, ad Abbatis arbitrium dabant. Quæ omnia Camerarij prouinciarum in Capitulo Generali electi per prouincias Galliæ, Angliæ, Hiſpaniæ, Germaniæ, Italiæ colligebant, & Cluniaco quotannis inferebant. De quo videatur Pater noſter Antonius Yepes tom 4. ad annum Chriſti 910. cap. 30.

Probatur longè aliud fuiſſe, reformationem Cluniacenſem, ab incorporatione.

Qui Venerabilis pater ad annum eundem Cap. 3. proteſtatur ſuis ſe oculis vidiſſe varia inſtrumenta, in Archiuis Monaſteriorum Congregationis Hiſpanicæ, in quibus expreſſe facta fuerit diſtinctio inter monaſteria Congregationi Cluniacenſi ſubiecta, & monaſteria Cluniacenſibus reformata; quod ipſum multo fortius (quia domeſticũ teſtimoniũ, nõ neſtrũ vt Patris Yepea, ſed ipſorum Cluniacenſium), patet ex bibliotheca Cluniacenſi Columna 295 Per totam, de reformatione maioris monaſterij S. Martini in ſuburbio Turonenſis & Columna. 298 De reformatione, S. Mauri Foſſatenſis. Et pag. 1395. in reformatione monaſterij. SS. Facundi, & Primitiui in Hiſpania. Et non eſt improbabile, imò certum habemus, monachos Cluniacenſes, quando fiebant Abbates monaſteriorum, Cluniaco non ſubditorum (vt potuiſſe & conſueuiſſe patet ex columna 1498. & ſeq.) diſciplinam tamen & regularem obſeruantiam, quam in ordine illo didiciſſent, introduxiſſe, nam abſque dubio ea fuit cauſa cur à principibus fuerint præfecti, aut à monachis ipſis poſtulati ad tales Abbatias regendas, & ita factum fuiſſe in Anglia, in Abbatia Radingenſi, & Ramſeiana inferius clarè demonſtrabimus.

Haud abſimili exemplo, multa monaſteria Germanię extitêre, quæ licet Burſfeldenſi Cõgregationi incorporari, aut ſubijci noluerint, ab eadem tamen, reformationem & obſeruantiam regularem acceperunt, prout narrat Trithemius in hiſtoria Spanhemienſi ad annum Domini 1421. 1429 1469. 1470. Præterea Superiore ſæculo, Congregatio Caſalis Benedicti in Gallia reformationem ſuam per omnia. à Patribus Caſſinenſibus accepit; & Congregatio Luſitanica à Patribus noſtris Valliſoletanis: nec tamẽ hæc Luſitanica voluit vnquam propterea ſubdi vel incorporari Valliſoletanæ; nec illa Congregatio Caſalis Benedicti in Gallia,

ſu c

fuit vnquam ſubdita, aut incorporata Caſſinenſi. Et hoc etiam noſtro ſæculo, quo videtur ordo S. Benedicti ſeſe erigere, & de cinere, & ſquallore lõginquo excutere, Cõgregatio obſeruantiſſima Lotharingorum, à Caſſinenſibus ad eum finem poſtulatis, accepit obſeruantiam primitiuam regulæ, quam hodie deuotiſſimè, exercet: nec tamen propterea vllam agnoſcunt dependentiam ſubiectionis ſiue incorporationis, à prædicta Congregatione Caſſinenſi. Et recentior Congregatio Gallicana S. Mauri, eiuſdem protſus cum Lotharingis obſeruantiæ, & in obſeruantia exercenda, puritatis licet diſciplinam à Lotharingis acceperit, & aliquamdiu, eandem cum illis Congregationem fecerit: non tamen ſic potuêre perſeuerare, ſed Congregationem ab illa faciunt in regimine independentem, in obſeruantia verò omnino conformem.

Quod autem diximus, ſubiectionem, atque incorporationem monaſteriorum alicui Congregationi poſſe fieri, etiamſi valde diuerſa ſit Diſciplina ſeu obſeruantia regularis patet experientia recentiſſima Recollectorum Fratrum S. Franciſci, qui ſubijciuntur Generaliſſimo, vt vocant, Minoritarum de obſeruantia, & Carmelitarum Excalceatorum, qui diu faciebant diſtinctam Congregationem, à Carmelitis Calceatis, & tamen fuerunt Generali iſtorum ſubiecti: donec poſt aliquot annos ſubiectionis, Pontifex ſummus ipſos exemiſſet, vt poſtea referemus. Et Auguſtiniani Recollecti in Hiſpania, monaſteria ſuperioreſque immediatos diuerſos habent à cœnobijs Calceatorum, ſubijciuntur tamen Priori Generali. Simileque eſt, de Domicanis Recollectis. Et non ignorat Aduerſarius in ſua Congregatione Hiſpanica, fuiſſe quinque vel ſex monaſteria Recollectorum, qui habitu, & cæremonijs, & auſteritate diſciplinæ æquè differebant à cæteris monachis Congregationis, atque nunc differunt Recollecti Franciſcani & Calceati: & tamen eidem Generali, & eidem Capitulo Congregationis erant ſubiecti:

Monaſteria Poſſe incorporari etiamſi ſint diuerſæ reformationis.

§ 5. Quartum fundamentum: Non omnia monaſteria fuêre Cluniacenſia, aut reformatione, aut ſubiectione; quæ vocantur Cluniacenſia apud autores.

Sit quartum fundamentum ſententiæ noſtræ, ex doctiſſimo Patre noſtro Yepes deſumptum, qui tomo. 4. ad annum Chriſti, 910 cap. 10. poſtquam multa fuſiſſime & grauiſſimè dixiſſet, de ſanctitate, deuotione, feruore, & excellentiſſima obſeruantia Congregationis „ Cluniacenſis, hæc ſubiungit verba. Prolixior & diligentior fui, in hoc argumẽto tractando, „ quã in alijs eſſe conſueni, quia aliqui authores, ponentes in cælum os ſuum, ſuſpiciones ſe„ minatũt, quaſi in iſto preclaro Cluniacenſi monaſterio degeneraſſent monachi à ſtrictiore „ obſeruantia regulæ, per crebras indulgentias & diſpenſationes: Volui ſaltem Hiſpaniam „ meam hoc errore liberare, & ſi hæ noſtræ ſchedulæ, ad exteras nationes aliquando ſint „ peruenturæ, gaudebo etiam illas per me, intelligere: quanta iniuria Authores illi, monaſte„ rium iſtud, ordinemque illuſtriſſimum immeritò affecerint. Animaduertat autem lector „ & diligenter expendat, ipſam monaſterij huius excellentiam, celeberrimamque ſanctitatis „ eius opinionem, ac famam creauiſſe illi hanc infamiam, quam iam dixi. Plerique enim „ omnes monachi Benedictini, qui nigri habitus ſchemate vtebantur, gaudebant & ha„ beri & vocari Cluniacenſes: tametſi nec reformatione eſſent illis ſimiles, nec Vnione „ eiſdem coniuncti. Quod tametſi hiſce oculis ipſe viderim, & manibus meis (vt aiunt) „ palpauerim, notauerimque; ex decem videlicet partibus monaſteriorum ordinis Bene„ dictini in Hiſpania, vix vnam fuiſſe de Congregatione Cluniacenſi; vix tamen poſſum mo„ nachis noſtris perſuadere, quin omnia totius Hiſpaniæ monaſteria fuerint Cluniacenſia. „ Ex illo igitur errore (reuera enim error eſt maximus,) factum eſt vt negligentior diſci„ plina, & enormis etiam exceſſus multarum Abbatiarum, quæ erant inter ſe, & ab alijs „ omnibus independentes, quia Nigrorum monachorum erant, & Cluniacenſes vocari „ honorificum putabant, Cluniacenſibus veris imputarentur, atque ita iſtorum irregularis „ vita cœnobiorum, in Cluniacenſis obſeruantiæ infamiam, immeritò redundabat, opi„ nionemque illam, quam dixi, nonnullis authoribus ingenerabat. Hæc ille grauiſſimus pater noſter. Ex quibus verbis facile eſt cuiuis, etiam vlterius rectiſſimè colligere, multos authores, doctos & graues, ſed rerum tamen Monaſticarum non ita peritos, (plus enim vidit cæcus in domo ſua, quam oculatus in aliena) multa monaſteria nigri habitus, vocaſſe Cluniacenſia, honoris cauſa ob diſciplinæ vigorem: alios item fortaſſè, æmulatione vel liuore ductos, monaſteria in diſciplinæ feruore non ita laudata, vocaſſe Cluniacenſia, quę tamen non fuerint talia, duntaxat vt aliquid ſiniſtri ominis, Cluniacenſibus aſpergerent.

Non omnes Cluniacenſes fuêre qui ſic vocabantur.

§. 6. Longe

§. 6. Longe aliud eſt coniungi aut vniri confraternitatibus ab eo quod eſt vniri congregatione.

Non eſt idem confraternitatẽ iungi, quod Cõgregatione vniri. Confraternitas Caſinẽſium & Floriacẽſiũ.

Vltimum iam fundamentum quinto loco iacimus, Receptiſſimum fuiſſe morem religioſorum, vt celebriora aut viciniora monaſteria ſocietates quaſdam aut confraternitates inirent, quas alij Comproteſſiones vocant, propter nonnullam communicationem temporalium & ſpiritualium benificiorum, quæ per huiuſmodi confraternitates fiebat. Cuius rei, quamuis infinita poſſunt exempla produci: contentus tamen ero paucis, quæ ſunt & antiquiora & illuſtriora. Refert Iohannes Boſco, in Bibliotheca Floriacenſi, literas confraternitatis huiuſmodi, ab Abbate & conuentu Montis Caſſini ad conuentum Floriacenſem
„ datas, in quibus ita dicitur. Igitur nos ſinceram amicitiam, ſocietatemque promittimus,
„ vtque vos etiam amici noſtri, ſocijque exiſtatis, deuotiſſimè & humiliter flagitantes. Ita
„ vt ſi ab aliquo fratrum noſtrorum, ad veſtrum, aut veſtrorum aliquando ad noſtrum mo-
„ naſterium, ventũ iri euenerit, confidenter quaſi ad propriè ſuum, aduenerit: omnemque
„ charitatem illic & ſolatium neceſſitatis inueniat, atque honorificè quamdiu ibidẽ voluerit
„ commorari, habeatur licentia. Siquidem & nomina omnium noſtrorum ad preſens vobis
„ ſcripta per Walterum veſtræ ſanctæ Congregationis venerabilem fratrem direximus. At-
„ que veſtra nobis inuicẽ dirigenda nomina deſiderabiliter expectamus, vt noſtra inter ve-
„ ſtra, & veſtra inter noſtra nomina conſcribantur: quatenus & vt viuentes, & defuncti, al-
„ terius interuentionibus, meritis, & orationibus, protegantur. Scriptæ autem ſunt hæ literæ ab Oderiſio Abbate Caſſinenſi 49. qui cæpit Abbas eſſe, anno 1087.

Item Caſinẽſium & Ca[l]alis Benedicti.

Similiter Congregatio Caſſinenſis, alias S. Iuſtinæ de Padua, ad annum Domini 1559. conceſſit paris ſocietatis literas, monachis S. Benedicti in Gallia, quibus in literis inter alia hæc
„ ſcribunt. Ex quo fit, vt ſi quando quempiam veſtrum, ad aliquod noſtrorum monaſteriorũ
„ accedere contigerit, tanquam filium noſtrum chariſſimum nos recepturos ſciatis: cum ve-
„ ſtram totam Congregationem, tanquam filiam aut ſororem chariſſimam pio amore com-
„ plectamur. Et paulo inferius: noſtra quoque monaſteria omnia, vbicumque locorum fue-
„ rint veſtris ſemper commodis reſerata & paratiſſima eſſe volumus: præcipientes omnibus
„ Prælatis & monachis noſtris preſentibus & futuris, vt vnumquéque veſtrum, ſi quando ad
„ ipſorum monaſterium peruenire contigerit, ea ſemper humanitate recipiant, qua & par
„ eſt inter ſeſe à veris monachis recipi, & qua vos ipſos non ſemel, pleroſque è noſtratibus
„ in Gallia accepiſſe cognouimus. Quam eandem ſocietatem, euolutis inde quadraginta annis (hoc eſt anno 1599.) Congregationis Caſſinenſis eidem Congregationi ampliſſimis literis renouauit.

Similis ſocietas pacta eſt inter conuentum eccleſiæ Chriſti Saluatoris de Cantuaria, c[...] Abbas erat ipſe Archiepiſcopus, & conuentum S. Bertini, de S. Audomaro, vt ex veter[...] nuſcripto prędicti monaſterij Cantuarienſis conſtat in quo enumeratis multis ſocietat[...] quas habebat ille conuentus cum alijs regularibus aliorum ordinum: atque etiam cum equitibus Templi, & Canonicis ſæcularibus eccleſiarum Cathedralium, hęc habentur Hæc eſt
„ ſocietas, inter nos & Eccleſiam S. Bertini; percuſſa tabula, pronuntiatoque obitu defun-
„ ctorum, fiet officium in conuentu & Miſſa. Pręterea Tricenarius miſſarum fiet cum præ-
„ benda, & nomina eorum in Martyrologio & Breuiarijs ſcribentur. Etſi aliquando eis pla-
„ cuerit, moram nobiſcum facere, de licentia Abbatis ſui, ſicut vni ex nobis fiet eis, & ſimi-
„ liter nobis cum eis commorantibus.

Quin etiam hoc beneficium fraternitatis regibus & principibus, erat in pretio ſicut P. N. Antonius Yepes Tomo 3. ad annum Chriſti 756 cap. 30. narrat, Alphonſum Hiſpaniæ regem, propter ſimilem, confraternitatem cum Cluniacenſibus, voluiſſe vocari Obedientiarium Cluniacenſem. Et in Bibliotheca Cluniacenſi, in vita S. Hugonis, columna 453 cum
„ Gulielmus primus Anglorum rex, ſuſcepiſſet donum Societatis Cluniacenſium a S. Hu-
„ gone, & ad tantæ benedictionis munus pileo regali depoſito, caput cum ſumma humilitate
„ profundè inclinaſſet.) Satrapis ſuis illud factum ſtupentibus dicitur hanc ſuæ reuerentiæ
„ cauſam dediſſe: Nolite mirari, quod me tam deuotè inclinauerim, tamquam humillimè, qui
„ cauſa tantæ benedictionis, & inueſtituræ, ſpecialiter exegit vt facerem, quod faciendu[m]
„ indicaui Non enim tantum munus vnquam ſuſcepi nec ipſo die, tam grande aliqu[...]
„ acquiſiuiſſe putetis, quo huius regni coronam obtinui; quia cuncta quæ habeo, te[...]
„ erit relinquendis, ſicut initium fuit capiendis cæleſtis autem glorię (cuius arrhan[...]

danu[...]

„damm[illegible],quando Sancto Collegio me Cluniacenſi miſcui,finis eſſe non poterit. Walſingh[illegible] in minore hiſtoria,pagina 49[illegible]. Fracofurti editus)refert,Reg[illegible] Margaritam vxorem Edwardi tertij regis Angliæ ingreſſam in capitulum monaſterij noſtri S. Albani, [illegible] cum magna [illegible]tione accepiſſe. Et in maiore hiſtoria ad annum 1313 [illegible] Edwardum anno 70. regni ſui, ait monachos S. Albani propter ſimilem rationem fratres ſuos vocaſſe; quod & longè ante ipſum Offa rex,& fundator monaſterij illius in confirmatione priuilegiorum Croylandenſis, apud Ingulphum fecit[illegible] legitur. His iam fundamentis iactis & confirmatis, ſuperſtruemus illis ſententiam noſtram, opinationi Aduerſarij contrariam: eamque certis propoſitionibus explicatam argumentis talibus confirmabimus, quæ in materia morali, & ciuilibus ingenijs, abundè ſatisfacere poſſe non dubitamus.

Margarita Angliæ Regina.

Eduardus eius maritus. Offa Rex.

SECTIO TERTIA:

Prima Pars noſtræ ſententiæ, Fuiſſe olim veram proprieque Dictam Congregationem Benedictinorum In Anglia.

Synopſis totius Sectionis.

PRima propoſitio: fuiſſe olim in Anglia legitimam Congregationem plurium monaſteriorum ordinis nigrorum S. Benedicti. ¶. 2. *Altera propoſitio: Eam fuiſſe vere propriéque dictam Congregationem, eiuſque propoſitionis prima demonſtratio ex authoritate Concilij Tridentini.* ¶. 3. *Demonſtratio Secunda, ex ipſo lumine rationis deſumpta.* ¶. 4. *Demonſtratio tertia in vſu vocabulorum apud prudentes, & legum conditores fundata.*

¶.1. *Fuiſſe olim in Anglia legitimam Congregationem plurium monaſteriorum ordinis nigrorum S. Benedicti.*

PRIMA propoſitio: *fuit Antiquitus in Angliæ reſpublica quedā monaſtica, ſeu regularis monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti: in qua vltra gubernationem Oeconomicam ſingulorum monaſteriorum in particulari, pleraque cœnobia communiter, politice regebantur.* Fuit olim Cōgregatio Benedictinorū in Anglia.

Hanc ex primo fundamento facilimè, ſimul & clariſſimè demonſtramus. Nam Reſpublica Monaſtica, ſeu regularis nihil aliud eſt,(vt in eo fundamēto probatum relinquimus, quam diuerſorum monaſteriorum, ſiue conuentuum religioſorum cœtus, iuris conſenſu & vtilitatis communione,ad benè beateque ſecundum regulam approbatam,viuendum ſpiritus Sancti ductu, conſociatus. Atqui fuit antiquitùs in Anglia talis cœtus conuentuum religioſorum, nigrorum monachorum Ordinis S. Benedicti. Ergo fuit in Anglia antiquitus,talis reſpublica eorum,qualem in propoſitione probandum aſſumpſimus. Minorem huius diſcurſus, quoad omnes eius particulas, nullo negotio oſtendimus. Fuerunt enim antiquitus habita in Anglia conſtanter per valde multos annos, varia Capitula Generalia monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti: ecce tibi cœtum diuerſorum monaſteriorum, ſeu conuentuum religioſorum ordinis præfati. Et hæc Capitula authoritate Concilij [illegible]nſis, iuxta Caput, In *ſingulis*. (Quod eſt Innocentij Pontificis in eodem cœnobio, fuere Congregata: ecce iuris conſenſum; In his porro capitulis, permulta fuére tractata & ordinata pro reformatione ordinis, quæ egregiè conducebant, ad ſalutem & profectum [illegible] monachorum, ijs Capitulis ſubditorum: ecce vtilitatis communionem [illegible] etiam vna ſpiritus Sancti ductum; quandoquidem omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum diſcendit a patre luminum. Quis igitur hinc non videt, euid[illegible] talem religioſorum conuentuum cœtum, in Anglia antiquitus extitiſſe, [illegible] diſcurſus noſtri ponebamus?

Patet ex Capitulis Generalibus.

S[illegible] p[illegible]bemus antecedens huius proſyllogiſmi,per ſingulas eius partes diſtinctè diſcurrendo. P[illegible]a eſt de Celebratione Capitulorum Ge[illegible]um conſtanter plurimos annos

ſibi inuicem ſuccedentes, & ſtatis, iuxta Concilij Lateranenſis diſpoſitionem, temporibus. Anno Domini noſtri 1219 celebratum fuit Capitulum Generale monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti, apud S. Albanum: præſidentibus in eodem, Abbatibus de Euiſham & de S. Auguſtino. Cuius Capituli mentio habetur in Rainulphi Ceſtrenſis monach. [illegible] chronico lib. 7. cap. 34. In huius vero Capituli decretis, memoria eſt expreſſa alterius Capituli, celebrati Oxoniæ, anno 1216. Præterea anno 1222. habitum eſt tertium Capitulum Barmondeiæ, Pręſidētib⁹ in eo Abbatib⁹ Gloceſtrēſi & S. Albani. Rurſus anno 1225 celebratū eſt Capitulum à promulgatione Concilij Lateranenſis, ordine Quartum, in monaſterio S. Andreæ de Northamptona, Pręſidentibus, Abbatibus de Eueſham, & de Abin[illegible]tum anno 1228, habitum eſt capitulum in monaſterio de Radinga, cui præſidebant [illegible]tes de Weſt-monaſterio, & de Burgo. Et hæc quinque capitula probari poſſunt, ex [illegible]tionibus Capituli Generalis habiti apud Northampton, anno 1225. Quarum conſtitutionum Authenticam copiam, ex originali libro deſcriptam habemus. Earum conſtitutionum hoc „eſt exordium. De Eueſham & de Abingdon, Dei gratia Abbates, vniuerſis Prælatis & [illegible]b„ditis, communis Capituli Monachorum in Prouincia Cantuarienſi conſtitutis, Salutem. „Anno incarnationis Domini 1225. in die S. Matthæi Apoſtoli, in monaſterio, S. Andreæ A„poſtoli apud Northampton, celebratum fuit Capitulum, præſidentibus nobis in eodem „Capitulo, de Abbatibus & prioribus ibidem præſentibus, communi conſenſu ad hoc præ„poſitis. Quia ſtatuta Capituli, iam pridem apud S. Albanum celebrati, propter deceſſum „bonæ memoriæ, Abbatis S. Auguſtini Cantuarienſis, qui eidem Capitulo cum me Abba„te de Eueſhā præſidebat, debitum non fuerunt ſortita effectum: à nobis & à præſcriptis pa„tribus, in hoc Capitulo apud Northampton Congregatis fuit prouiſum, vt ſtatuta prædicti „Capituli S. Albani, pleniſſimè tradantur executioni, quibuſdam tamen additis & quibuſ„dam declaratis, nullo vero ſubſtracto. Fuit forma Capituli eiuſdam talis. De Euſham & de „S. Auguſtino Dei gratia Abbates, vniuerſis collegis nigri ordinis, per Cantuarienſem Pro„uinciam conſtitutis, pacem, proſperitatem, ſalutem perpetuam. Ad hoc, ex ſuſcepti regimi„nis officio, obligatos nos eſſe reputamus, vt ſuperiorum mandata deuote ſuſcipere, & ſuſ„cepta humiliter adimplere, quatenus nobis datum eſt deſuper, affectuoſiſſimè teneamur. „Cum igitur, vt ferè omnibus innotuit, apud Oxoniam conueniſſent, venerabiles Patres or„dinis noſtri, ad prouidentiam & reformationem eorum, quæ ad ſalutem omnium noſtr[illegible]ū „obſeruanda fuerint: Ex magna deliberatione actum eſt, vt iterato apud S. Alban[illegible]e„tendi Patres præſcripti conuenirent, in proxima ſequenti exaltatione S. Crucis [illegible] ſtatuta „quæ ibidem eſſent facta, ſub hac forma obſeruarent: Vt ſi quid offenſionis vel per[illegible]a„tionis ex præmiſſis, apud aliquos emerſiſſet, communicato conſilio mutaretur in mel[illegible] ſi „quid minus actum, in bonum, augmentationem reciperet: ſi quid ſuperfluum, re[illegible]ca„retur. Ea propter, præfato termino, apud S. Albanum, in Generali Capitulo, ad h[illegible]m „Dei, & Sanctę Romanæ Eccleſiæ, iuxta ſtatuta concilij Lateranenſis ſecundi a[illegible]o „Honorij papæ quarto, nobis præſidentibus, inuocata Spiritus Sancti gratia di[illegible] & „diutino tractatu habito ad pacis & vnitatis obſeruantiam firmiſſimè roboranda[illegible] ſtatuta „proximi Capituli noſtri, quæ quibuſdam infirmioribus videbantur oneroſa, & [illegible]a„bilia, communi & conſona voluntate Abbatum & Priorū nobis aſſidentium, [illegible]a„tatione declarata ſunt. Deinde ſequuntur ipſa ſtatuta ſub ijs titulis De Abbatibus, [illegible]n „alienandis; De familia; De ſtipendijs; De Vecturis, De proprietate; De Si[illegible] De [illegible]ſ„pitalitate: De veſtimētis: De nauigationibus: De cibis: De rationibus reddendis: De [illegible]m„municatione: Qui ſunt conſpiratores: Qui ſunt proprietarij: De d[illegible]poſito al[illegible] „piendo, De Conuerſione fugitiuorum: Quod ſtatuta Concilij Lateranenſis ſecu[illegible] „uentur. De inobedientibus. Et poſtea ſubijcitur hæc ordinatio. Quoniam vero C[illegible]m „medio tempore inter Capitulum de S. Albano, & Capitulum de Northampt[illegible] „mondeiam conuocatum, propter abſentiam piæ recordationis Abbatis Glouce[illegible] „eidem Capitulo, cum Abbate de S. Albano debuit præſidere, non proceſſit: niſi qu[illegible] „uiſum fuit ab Abbatibus tunc ibidem pręſidentibus. quod in Capitulo Northam[illegible] „Weſtmonaſterio & Radinga Abbates deberent præſidere, vel Priores monaſter[illegible] „rum, qui vices eorum ſupplerent, illuc pro ſe mittere, ſi in proprijs perſonis ven[illegible]re „poſſent, ſi vero nec ipſi, nec Priores ſui, ad illud Capitulum occurrerent, cum in [illegible]ma „liberatione fuit prouiſum quodammodo propter abſentiam aliorum, qui promiſi[illegible] „Capitulo præſint, nequaquam celebratio Capituli c[illegible]mmuteretur [illegible] loco ab[illegible] „ibidem præſentibus alij ſubrogentur a patribus ibidem Congregatis, ſicut in hoc C[illegible] „prouiſum eſt de nobis, de Eueſham & Abingdon Abbatibus. Deinde ſubjciuntur [illegible]

les ordinationes, in hoc Capitulo editæ, (vltra ſtatuta Capituli Oxonienſis, & S. Albani) „ [illegible] Viſitatoribus, de Controuerſijs inita ordinem ipſum exortis, per Capituli Præſides „ fi[illegible]ndis de Controuerſijs in regno contra Prælatos motis, per dictos Præſides, vel per cõ- „ uocationem Abbatum ad hoc competentiũ, vel per Capitulũ Generale pro ordinis bono, „ [illegible]onrra eius perturbatores, ſuſcipiendis, de monaſterijs incendio, vel alio modo collapſis, „ communi conſilio Capitularium reparandis, & quomodo deinceps, Capitula debeant „ inchoari & dimitti: quomodo viſitationes exercendæ, ſtatutaque Capitularia deſcribenda „ & obſeruanda in ſingulis monaſterijs tam monachorum quam monialium. Quæ omnia ſic ad longum retulimus, quia primo hic aperta fit mentio, quinque primorum Capitulorum Generalium poſt Lateranenſe Concilium celebratorum, & nomina Abbatum in ijs conuenientium, & conuocatorum exactè deſignantur, quæ poſtea ſuo loco integra dabimus in append. numero 56 Deinde, quia ex ijs ipſis, quæ hic retulimus totus ille noſter proſyllogiſmus, apertiſſimè probatur, vt inferius deducemus. Nunc procedamus, in reliquis Capitulis Generalibus recenſendis. Igitur Matthæus Paris ad annum 1232 adducit ſcriptum Gregorij Pl noni, datum Spoleti, quinto Idus Iunij papatus ſui anno. 6. in quo bis habetur honorifica mentio Capitulorum prouincialium Angliæ iuxta conſtitutionem Concilij Generalis, a monachis nigris celebratorum. Et in alio eiuſdem Pontificis ſcripto, pro authoritate, quorundam Viſitatorum, quos authoritate Apoſtolica miſerat, in Angliam, ad Monachos nigros viſitandos, (quod nimirum hic pontifex zelo ſtatuti Generalis Concilij executioni mandandi fecit, dubitans forte an ſecundum formam debitam procederetur,) præcipit ipſis Viſitatoribus ſuis, vt ſtatuta in Capitulo prouinciali edita, permittant in ſuo robore perpetuò manere, non obſtante hac ſua ſpeciali viſitatione. Ad hæc, alterius Capituli anno 12[illegible]. fit mentio, in tomo 3. Conciliorum *§ audiuimus, & lætati ſumus*: In cuius conſtitutionis fine apertè ſupponitur, in more fuiſſe poſitum Benedictinis illis Capitula celebrare. Poſtea etiam anno 1246. Congregatum fuit aliud Capitulum, cui præſederunt Abbates de S. Auguſtino Cantuariæ, & de Glaſtonia. Cardinalis etiam Othobonus, in conſtitutionibus quas in Synodo edidit Lũdini, anno 1148. meminit Capituli Generalis, in conſtitutione, *De profeſſione nouitiorum*, quæ conſtitutio incipit *Sani bonæ memoriæ*, & in conſtitutione de *eſu carnium* ſimiliter Capituli Monachorũ nigrorũ mentionẽ inijcit. Fuit & aliud Capitulũ Generale Bermondſeię circa annũ. 1249. vt conſtat ex Matthæo Weſt-monaſterienſi, & aliud Eboraci circa annũ 1266. cuius acta habentur, & exordiũ eorũ authenticè deſcriptũ oſtẽdere poſſumus: Sicut & acta Capituli Generalis integra celebrati apud Oxoniũ, anno Domini 12[illegible]9. Vlterius Iohannes Pecham Archiepiſcopus Cantuarienſis, in conſtitutionibus Synodi apud Lambetham celebratæ, anno 1271: ſimiliter expreſsè mentionem facit Capituli Generalis, quod per ſingula triennia conſueuit à monachis nigris iuxta Concilij Generalis decretum celebrari. Anno vero 1279. Nicholaus Abbas monaſterij S. Auguſtini de Cantuaria, & Abbas Glaſtoniæ præfuerunt Capitulo Generali apud Abbendoniam celebrato, cuius alia ſtatuta adhuc extant, in vetuſto libro de vitis Abbatum S. Auguſtini Cantuariæ, quem [illegible]um opus fuerit proferre per amicos poſſumus. Anno deinceps 1290. iterum apud Abendoniam, Generale Capitulum extitit, cui præfuerunt Abbas de Certeſeia, & Abbas de Weſtmonaſterio vicem gerens Abbatis Glaſtonienſis, cuius etiam Capituli & actorum illius authenticum exemplar nacti ſumus. Deinde etiam aliud celebratum fuit apud Northamptoniam Anno 1338. in quo Præſides fuerunt, Abbas Weſtmonaſterij, & Abbas Glouceriæ ſiue Glouceſtriæ. Et anno 1340. rurſus apud Northamptoniam, Præſidentibus Abbate S. Auguſtini Cantuarienſis, & Abbate Weſtmonaſterienſi. Rurſus anno 1343. apud eandem Northamptoniam congregatũ fuit Capitulũ Præſideſque extitere, Abbas, S. Albani &, Abbas Ceſtriæ. Et horum Capitulorum trium acta authentica, beneficio amicorum authenticè deſcripta cõſeruamus. Vide appen. num. 58. 59 60. Iã etiã anno 1363. Capitulũ Generale habitũ fuiſſe teſtatur Thomas Walſinghamus. Denique aliud memorat habitum 1379. vt & Harpsfeldius ſeculo 14. Cap. 17 anno autem 1400. præfuit Capitulo Generali D. Ioannes Wheathamſtead Abbas S. Albani Et anno 1403. præfuit Capitulo Generali D. Iohannes prior Eccleſiæ Cathedralis Wigornienſis, qui prædictum Iohannem Abbatem S. Albani, prędeceſſorem ſuum in officio Præſidatus, nomine totius ordinis nigrorum Angliæ miſit ad concilium Senenſe quæ duo patent ex libro peruetuſto, in quo continentur res præclarè geſtæ præmemorati Abbatis S. Iohannis. Ex quo nonnulla decerpta per authenticos teſtes in fine ſeu appendice huius reſponſi noſtri, cum alijs multis ad rem facientibus collocabimus Vide ſcriptu: append. 66. Præterea anno 1425. habitum fuit Capitulum Generale apud Weſtmonaſterium anno 8. Henrici 5. cuius Capituli acta authenticè nobis deſcribi curauimus ex archiuis: eiuſdemque

Capituli mentionem habuit Harpesfeldius ſæculo 15. & Walſinghamus ad annum 141. qui cum dixiſſet à rege Henrico malè informato, propoſitos fuiſſe quoſdam articulos obſeruantiæ, omnibus Abbatibus & Prioribus S. Benedicti in Weſt monaſterio Congregatis; adijcit ab eiſdem in Capitulo Generali fuiſſe obſeruantiam illam acceptam & confirmatam, & eius copiam in multis monaſteriorum matriculis haberi. At ex ipſis Capituli actis conſtat, non omnes articulos à Rege oblatos fuiſſe admiſſos, quia aliqui falſæ informationi innitebantur, ſed aliquos tantum, alios vero ab ipſis patribus Capituli fuiſſe adiectos, quibus regiæ menti abundè fuerit ſatisfactum: Vide in appendice ſcrip. 71. & 72. Similiter ibidem leges acta Capituli Generalis ſub anno 1426. celebrati: Extitit rurſus, aliud Capitulum Generale, celebratũ anno 1441. in quo nominatur Præſes & Viſitator Guilielm⁹ Abbas monaſterij B. Mariæ, & S. Eadburgæ virginis de Petshore: eiuſque acta quædã penes nos extãt vidè ſcrip. 6. Denique habitũ fuit aliud Capitulũ Lõdini anno 1444 præſidẽtib⁹ priore Cathedralis Eccleſiæ Wintonienſis, & Abbatibus de Colecheſter, & Cherdſea: cuius Capituli acta & ſtatuta ex originali libro deſcripta habemus fideliter, quæ ſunt in appendice, numero 63. Et in fine Benedictinarũ conſtitutionũ, habentur quædam additiones, deſumptæ vt apparet, ex Capitulis ſequentibus, inter quas eſt vna de Contributionibus indictis, anno 1492. Habemus igitur generalium Capitulorum ſucceſſiuam minimeque interruptam celebrationem, à Prælatis & monachis ordinis nigrorum S. Benedicti in Anglia, ab anno 1216. immediatè poſt Concilium Lateranenſe, vſque ad annum 1492. Hoc eſt per annos 276. frequentatam. Quod ſaltem ſatis eſt, vt demonſtremus, fuiſſe antiquitus cœtum ſeu communitatem monaſteriorum aut conuentuum ordinis nigrorum S. Benedicti per Angliam. Quæ erat prima particula Minoris confirmanda.

Iuris conceſſione celebrata hæc Capitula.

Secunda particula, aſſumebat illum cætum Congregari ſolitum fuiſſe, ipſius iuris conſenſu. Et hoc etiam ex dictis, in primæ particulæ confirmatione clueſcit: ibi enim retulimus ipſos Prælatos, dicentes ſe ex vi decreti Lateranenſis, in Capitulum Generale conuenire; retulimus ipſum Pontificem Gregorium eorundem Capitulorum Generalium acta & ſtatuta approbantem, vt ne quidem per viſitationem Apoſtolicam, ab ipſo ſpecialiter inſtitutam, voluerit illis derogari; Retulimus Legatum Pontificium, & Archiepiſcopum Angliæ Primatem in ſynodicis conſtitutionibus, (quæ olim in Anglia, ius Canonicum prouinciale Angli dicebant) Generalium Capitulorum acta collaudantes, Retulimus tandem Henricum quintum, regem Angliæ glorioſiſſimum, ſimul & pientiſſimum, articulos ſuos Capitulo Generali monachorum nigrorum probandos commendaſſe. Satis ergo patet, iuris tam Canonici eccleſiæ, quam Regalis, regni ipſius conſenſum, in hoc cœtu conuentuum noſtrorum coadunando, frequentiuſque Congregando interueniſſe.

Et Vtilitatem cõmunẽ monaſteriorum.

Tertia particula aſſerebat in hoc cœtu agi ſolitum, de vtilitate communi conuentuum & monachorum tali cœtui ſubditorum, quod verum eſſe, vel ex ipſis verbis, Capitulorum primi & ſecundi, ex quarto Capitulo Generali relatis, clariſſimè oſtenditur; & ex titulis ſtatutorum ipſorum; ex verbis etiam ipſorum Pontificum, ac Cardinalium & Legatorum in ſynodis, qui teſtantur patres in Capitolo Congregatos, *reuerſos fuiſſe ad terminos ſuos.* Denique ſtatuta ipſa, libello huic noſtro ad vberiorem probationem ſubijcimus: in quibus nemo eſt, qui non aduertat, exactam fuiſſe inter hos conuentus, vtilitatis tam ſpiritualis quam temporalis communionem. Quæ enim non niſi in ordine, ad benè viuendum, ſecundum regulam S. Benedicti, fuerit ab illis inſtituta: certè non niſi Spiritu Sancto ducente ſimilis cœtus fuit inter illos conſtabilitus.

§. 2. Congregationem Benedictinorum in Anglia antiquitus fuiſſe verè & propriè dictam Congregationem, probatur ex auctoritate Concilij Tridentini & Summorum Pontificum.

Sit iam ſecunda propoſitio, Reſpublica illa monachalis, quam hactenus probauimus in Anglia antiquitus extitiſſe, & vt apparet ex modo gubernandi, numeroque Præſidum, Ariſtocratica permanebat: erat verè & propriè Congregatio Monachorum ordinis S. Benedicti, prout hodie nomen Congregationis vſurpatur, & ſic in rigore poteſt & debet appellari

Demonſtratio prima ab auctoritate.

Ex auctoritate Concilij Tridentini.

Hanc propoſitionem primò ex authoritate Concilij Tridentini probamus irrefragabiliter. Etenim reſpublica Monachalis nigrorum monachorum ordinis Sancti Benedicti, ad normam conſtitutionis Innocentij tertij in Concilio Generali Lateranenſi, quæ ... ſingulis conformata, verè & propriè eſt, & vocari poteſt ac debet in omni rigore Congregatio, prout nunc illud vocabulum à communiter loquentibus vſurpari ſolet. Atqui illa, quam hactenus demonſtrauimus in Anglia antiquitus extitiſſe, monachorum nigrorum ...

dicta

dinis noſtri reſpublica, talis omninò fuit, ad conſtitutionis illius Innocentianę formam confirmata: Ac proinde euidenter infertur eam verè ac propriè eſſe & vocari debere Congregationem eo in ſenſu, quo nunc homines docti & religioſi communiter loqui conſueuerunt. Propoſitionem accipimus ex Concilio Tridentino nobis conceſſam, Seſſ. 25 de regularibus & monialibus, cap. 8. vbi ſic dicitur: *Monaſteria omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Epiſcopis non ſubſunt, nec ſuos habent ordinarios regulares viſitatores, ſed ſub immediata ſedis Apoſtolicæ protectione, ac directione regi conſueuerunt; teneantur infra annum à fine præſentis Concilij, & deinde quolibet triennio, ſeſe in Congregationes redigere iuxta formam conſtitutionis Innocentij. 3 in Concilio Generali, quæ incipit in ſingulis.*

Minorem verò facilè probabimus. Nam in ſingulis regnis ſiue Prouincijs vbi fuerit de trienio in triennium, ſaluo iure Diœceſanorum Pontificum commune Capitulum Abbatum atque Priorũ Abbates proprios non habentium qui non antea cõſueuerunt tale capitulum celebrare: atque ita quidem fuerit, vt huiuſmodi Capitulum aliquot certis diebus iuxta morem Ciſtercienſis ordinis celebretur; & in eo diligens habeatur tractatus, de reformatione ordinis, & obſeruantia regulari: & quod ibi à Præſidentibus Capituli ſtatutum fuerit, ab omnibus inuiolabiliter obſeruetur; quo etiam in Capitulo ordinentur religioſæ, ac circumſpectæ perſonæ, quæ ſingulas Abbatias eiuſdem regni ſiue Prouinciæ, non ſolum monachorum, verum etiam monialium, ſecundum formam ſibi præfixam, vice ſummi Pontificis ſtudeant viſitare. Ibi ſanè negari non poteſt, inſtitui rempublicam, ſecundum formam conſtitutionis Innocentij 3. Hæc enim omnia, quæ retulimus, ſunt illius conſtitutionis expreſſa verba. Atqui iam oſtendimus in probatione primæ concluſionis noſtrę Rempublicam Monachalem ordinis nigrorum in Anglia, antiquitus ea omnia obſeruaſſe, quæ Innocentius in verbis illis præſcripſerat facienda. Vnde manifeſtè fit, eam rempublicam, fuiſſe inſtitutam ſecundum formam conſtitutionis Innocentianæ: quod ad Congregationem erigendam Concilium Tridentinum ſtatuit, fieri debere. Neque verò poteſt in vlla parte Chriſtiani orbis, oſtendi reſpublica aliqua, vel communitas conuentuum regularium, quæ ſub talibus legibus & Capitulis, tam diu fuerit gubernata, quamdiu oſtendimus noſtram communitatem nigrorum monachorum in Anglia gubernatam fuiſſe; quin eadem etiam ſecundum recentiorem vſum loquendi, appelletur, & appellari debeat Congregatio; diximus, *ſecundum recentiorem vſum loquendi*: Iam enim in ſecundo fundamento, ſuperius iacto clariſſimè probauimus; quod olim erant ſub eadem regula diuerſi ordinis, habitus, aliqua diſtinctione, & regularis obſeruantiæ modo differentes, ſub ſeparatis Capitulis ſiue Præſidibus: Hoc nunc eſſe Congregationes diuerſas, ita vt ipſi Cluniacenſes, Cæleſtini, Camaldulenſes, Ciſtercienſes, qui olim ſe ordines vocauerunt, nunc & à ſe, & ab alijs viris intelligentibus, & ordines & Congregationes appellantur. Mutatus ergo fuit modus loquendi, & acceptio, ſiue appropriatio verborum, ipſa tamen re immorata prorſus perſeuerante.

Quod ſiquis vellet vti illis vocabulis Congregationis, atque ordinis, non ſicut nunc alterũ eorum pro altero indiſcriminatim tum à doctis, quam ab indoctis accipiuntur, & quaſi cõfunduntur: ſed præciſè prout iuxta hodiernum vſum poſſent vſurpari, & alterum ab altero diſtingui: Ordinis nomen latius patere deberet, quam Congregationis; ſic vt Congregatio ſignificaret rempublicam quaſi politicam diſtinctam ab aliqua alia ſub eodem ordine; & Ordo eſſet generis nomen & ſpeciei, Congregatio vero indiuidui. Quare ordo ſignificaret propriè cætum religioſorum tria vota ſubſtantialia religionis profitentium, ſub aliqua regula approbata S. Benedicti, S. Auguſtini, S. Baſilij, S. Franciſci, aliaue per eccleſiam laudata. Species ordinis eſſent diuerſarum regularum profeſſiones; quæ & ipſæ haberent ſpecies ſub alternas. Verbi cauſa, Ordo alius eſt Non mendicantium, alius verò Mendicantium, Ordines Non mendicantium, alij ſunt Monachorum, alij Clericorum regularium ſeu Canonicorum: Ordines Monachorum alij Benedictini, alij Baſiliani, alij Hieronimiani, alij Carthuſiani. Et Ordines qui ſub regula S. Benedicti militant, alij clauſtrales, alij Eremitæ, ſaltẽ quantum ad præcipuam inſtituti formam, quales ſunt Camaldulenſes; Clauſtralium ordinum, alij Cluniacenſes, alij Ciſtercienſes, alij Celeſtini, &c, alij vero ſub cõmuni nomine Nigrorum ſeu Benedictinorum; Hi autem ordines vltimò nominati varias ſub quauis ſpecie aut habent aut habere poſſent Congregationes; vt Ciſtercienſes habent Fuellanos, Bernardinos Hiſpaniæ, & qui ſub antiqua appellatione ab illis duabus Congregationibus diſceſſerunt. Sic Nigrorum ordo varias habet Congregationes, vt Italicam, Hiſpanicam, Lotharingicam, Burſfeldenſem &c. Sed vt diximus, nunc vſus loquentium crebrò habet, vt iſta nomina Congregationis & ordinis confundantur: licet videantur reuera ſic diſtingui debere.

Confirmari poteſt totus hic diſcurſus, ex conſtitutionibus Capituli habiti apud S. Albanũ Anno. 1219. in quarum proœmio ita legimus. *Ea propter præfato termino* (*quem ſcilicet in primo Capitulo præſtituerant*) *apud S. Albanum in Generali Capitulo ad honorem Dei, & ſanctæ Romanæ eccleſiæ, iuxta ſtatuta Concilij Lateranenſis, 4. anno Domini Honorij Papæ 4. nobis præſidentibus, Innocata Spiritus Sancti gratia, diligenti & diutino tractatu, habito &c.* Item in fine eiuſdem Capituli, poſtq. à præcepiſſent ſtatuta Concilij Lateranenſis ordinem eorum contingentia, diligentiſſimè obſeruari; hæc addunt: *Si qui vero, ſcienter inobedientes deprehenſi fuerint mandatis Concilij, pœnæ grauiſſimæ ſubiaceant.* In Capitulo autem Northamptonæ celebrato, ad annũ Domini 1225. ita fere concludunt ſtatuta: *Viſitatores etiam, qui aduenerint, authoritate Concilij, cum omni benignitate recipiantur; prouidentes, vt verbis vtamur Concilij, quod quando ad vos acceſſerint, plus apud vos inueniant, quod commendatione, quam quod correctione ſit dignum.* Quæ verba habentur in prædicto decreto Concilij Generali *In ſingulis.* Conſtat igitur clariſſimè, Abbates aliosque Prælatos, in prædictis Capitulis Generalibus Angliæ, in virtute Concilij Lateranenſis ſæpe nominari fuiſſe Congregatos, eaque omnia in Capitulis eiſdem, diligenter & reuerenter obſeruaſſe, quæ Concilium præſcripſit. Quod agnoſcens Gregorius nonus, in Inſtructione data viſitatoribus Apoſtolicis, quos ſpecialiter & extraordinariè ad quædam monaſteria Angliæ ordinis noſtri viſitanda deputauerat: iniunxit ipſis, vt ſtatuta in Capitulis Generalibus ordinata omninò in vigore ſuo permanere permitterent. Habemus igitur duorum Generalium Conciliorum authoritatem, ex qua conſtat quod aſſumpſimus, Nempe rempublicam illam noſtram antiquitus inſtitutam, vocari, eſſe verè & propriè Congregationem; quandoquidem Tridentinum, tales verè Congregationes appellat.

Item probatur auctoritate ſummorum Pontificum.

Sed probatur inſuper ſummorum Pontificum peculiari authoritate. Nam hi etiam reſpublicas Regularium, ad formam conſtitutionis Innocentianæ redactas, vocant Congregationes: Quidni ergo, & noſtram antiquam Angliæ, in prima concluſione demonſtratam, hoc etiam nomine ſic vocandam inferre liceat? Nam vbi eadem prorſus eſt natura, ibi eadem quoque denominatio poteſt vſurpari. Audiamus ergò Pontifices Maximos illa loquendi formula vtentes. Gregorius decimus tertius, in bulla conceſſa monachis S. Baſilij, ad annũ 1579. calendis Nouembris Pontificatus ſui anno 8. ſic loquitur: *Volentes huiuſmodi ordinis inſtaurationem inchoare, ipſaque monaſteria, in ipſam Congregationem, iuxta conſtitutionem fœlicis recordationis, Innocentij Papæ tertij, prædeceſſoris noſtri, in Concilio Generali editam, quæ incipit in ſingulis: ac Concilij Tridentini decreta, redigere &c. & vt hæc, facilius optatum conſequi poſſent effectum &c.* Rurſus, Num. 7. eiuſdem Bullæ, aſſignat Pontifex, Habitum geſtandum ab omnibus profeſſoribus illius *Congregationis.* Et num. 17. Concedit priuilegia eidem *Congregationi,* eiuſque conuentibus & monachis. Et Num. 18. ordinat vt viſitentur Perſonæ *Congregationis.* Tandem in tota bulla ſæpiſſimè illis Denominationem *Congregationis* attribuit ſimpliciter, ſine additione termini vllius reſtringentis, aut alienantis. Ita loquitur Idem Pontifex; atque etiam Pontifex Sixtus Quintus, dum agnoſcit de republica Monachali, exemptorum trium Prouinciarum, Senonenſis, Turonenſis, & Bituricenſis, (de qua vide Renatum Choppinum l. 2. politiæ Eccleſ. titulo. 1. 11. 13. vbi hos Pontifices citat.) Ita loquitur Pontifex qui nunc ſedet, Gregorius 15. in bulla erectionis Hoſpitij & Collegij Gregoriani pro vniuerſis monachis ſub regula S. Benedicti militantibus, cum num 2. illius bullæ, Burſfeldenſem Vnionem appellat *Congregationem*: de qua ſatis clarè conſtat, ex Trithemio lib. de celebratione Capitulorum, conformatam fuiſſe ad normam conſtitutionis Innocentianæ. Denique ita loquitur Congregatio Cardinalium, In explicatione Decreti concilij Tridentini: cenſet enim Prælatis In tali Capitulo, (qualē ibi, regularibus exemptis, Tridentinum indicat) Congregatis ineſſe auctoritatem Congregationis quia (inquiunt) Poteſtas eſt penes Congregationem. Quid ni igitur & nobis, ita loqui liceat, quomodo in controuerſijs & factis iuris (quando videlicet ſemper propriè loquendum eſt) iuris ipſius conditores, & declaratores authentici loqui conſueuerunt.

Gregorij 13.

Sixti 5.

Gregorij 15.

Probatur idē auctoritate iuriſperitorum.

Cæterum habemus etiam à nobis loquentes iuriſperitos doctiſſimos, & hiſtoricos in omni temporum memoria verſatiſſimos, qui reſpublicas religioſas Ariſtocratica forma conſtitutas, vocant apertè Congregationes: non quidem ea ſignificatione, qua religioſi vnius cuiuſpiam cœnobij vocantur Congregatio, ſed quatenus hoc nomine exprimitur regimen politicum, ab œconomico diſtinctum. Ita enim loquitur Nauarrus, in commentario tertio de regularibus, de inſtitutione & poteſtate Prælatorum: in fine numeri. 3. vbi adfert decretum Concilij Tridentini, in quo primam huius propoſitionis probationem fundanimus Ita loquitur Renatus Choppinus lib. 2. politiæ Eccleſiaſticæ titul. 7. num. 13. dicens. Quinque-

uiralem

ulralem legem inter quoſdam Benedictinos Prouinciarum Senonenſis, Turonenſis, & Bituricenſis in Gallia eſſe conſtitutam: vocatque illam Congregationem Benedictinam reformatam. Ita loquuntur Doctores Pariſienſes in approbatione ſtatutorum prædictæ Congregationis: alijque ſacræ Theologiæ Doctores & Licentiati, Iuriſperitique plurimi, pro felici inchoatione huius Congregationis conuocati: omnes enim expreſsè Congregationis denominationem illi attribuunt. Quorum conſenſum perſpiciens Henricus 3. Galliarum Rex in priuilegio prædictæ monaſticæ reipublicæ, trium illarum Congregationum conceſſo datoque vltimo Februarij, anno 1582. *Congregationem* manifeſtè appellat. Quod etiam facit Doctiſſimus P. N. Antonius Yepes, tom. 1. ad annum Chriſti 562. cap. 1. qui inſuper agens de Congregatione Burſfeldenſi & Caſtalaunica, quæ Ariſtocratico regimine olim gubernatæ fuerant, vocat eas *Congregationes* celeberrimas. Vide ipſum tom. 2. anno Chriſti 640. c. 3. & anno 643. cap. 2. & tom. 3. anno 744 & 778. c. 1. & tomo 4. anno 830. in fine. Ita etiam loquitur Trithemius, qui ſuæ reipublicæ ſtatum optimè nouerat, eamque *Congregationem* vocat, in epiſtola præfixa opuſculo, *de triplici regimine Clauſtralium*: ſicut eodem nomine eam appellat Theodorus Petreus in notis ad chronica Petri Dorlandi c. 2. l. 7. Aubertus Miræus vir clariſſimus, & de religioſis omnibus optimè meritus, in Originibus cœnobiorum c. 82. & Iohannes Breullius monachus veteranus, indagator antiquitatum diligentiſſimus in cæremoniali Burſfeldenſi à ſe edito, tam in titulo libri, quam etiam præfatione. Tandem eodem modo loquuntur Abbates exempti inferioris Germaniæ, qui etiam rempublicam ferè Ariſtocraticam conſtituunt, ex authoritate Conciliorum Lateranenſis & Tridentini erectam. Hic enim eſt conſtitutionum in primo ipſorum Capitulo editarum titulus; *Canones, decreta & regulæ Capituli ſiue ſynodi monaſticæ Congregationis monaſteriorum ordinis S. Benedicti, Germaniæ inferioris: ad quam religioſi eiuſdem ordinis ſeu Congregationis*, (vide veterem recentioremque loquendi modum ſimul ab ipſis vſurpatum) *mores & vitam ſuam reformare debent.* Similiter ſæpè in decretis ſuis loquuntur, vt in decreto 5. Capituli habiti in Lobienſi monaſterio: *Si-mul, ac fratrum aliquis mortem obierit, eius obitus omnibus alijs monaſterijs protinus manifeſtetur, vt à tota Congregatione, pro eius anima preces fundantur.* Et in decretis Capituli habiti in monaſterio S. Bertini, anno 1589. in octauo decreto ſic habetur. *Nomina patrum et fratrum huius Congregationis, à poſtrema ſynodo, defunctorum recitentur in ſequenti ſynodo ac martyrologio cuiuſque monaſterij, in catalogo cæterorum fratrum huius Congregationis ſcribantur.* Et multa paſſim ſimilia. Quam iniuſtè igitur damnat nos impropriæ loquutionis, aduerſarius: cum eam formam reipublicæ monaſticæ *Congregationem*, vocamus: quam prudentiſſimi grauiſſimique noſtrarum Theologi, iuriſperiti, Hiſtorici, Prælati non alio, quam Congregationis titulo inueniuntur denominare?

Sufficiebant iſta ad rem noſtram, quæ tam clarè probant nos ſequi vſum communem & vulgarem Doctorum & religioſorum, *quem penes arbitrium eſt, & ius & norma loquendi*, vt ait poeta. At quia fortè dicet aduerſarius, vſum hunc in abuſu vocabuli fundatum aut ortum: demonſtremus, euidenti ratione ſecundā propoſitionē, quā aſſumpſimus confirmandā: Cœtus religioſorum ad monaſteria in œconomico regimine diſtincta ſpectantium, iuris conſenſu, & vtilitatis communione, ad bene beateque viuendum ſecundum regulam approbatam, ſpiritu Sancto ſociatus, verè & propriè Congregationis nomine eſt vocandus, vt ex primo à nobis iacto fundamento manifeſtè conſtat. Atqui Reſpublica illa monachorum, Nigrorum ordinis S. Benedicti, olim in Anglia iuxta Concilij Lateranenſis decretum conſtituta, fuit reuera talis cœtus: Non poteſt ergo, ab vllo prudenti rerum arbitro, negari, quin verè & propriè, poſſit & debeat appellari Congregatio.

§. 3. *Alia demonſtratio deſumpta ex ipſo lumine rationis naturalis.*

Forſitan hæc probatio valdè generalibus comprehenſa vocabulis, non ita videbitur aduerſario fautoribuſque eius (ſi quos tamen habet fautores) efficaciter probare: Illuſtremus igitur illam, & ad particularia omnia, quæ in Congregationibus noſtræ ætatis inueniri cōſueuerunt, eaſdem propoſitiones, quaſi per deſcenſum applicemus, & dicamus confidenter (non enim poteſt ab vllo negari, quod ſumus dicturi:) communitas politica religioſorum eiuſdem regulæ atque habitus in diſtinctis monaſterijs Deo militantium, habentium tamen communicationem bonorum, in quodam toto, cuius partes ſunt & membra; cum debito & obligatione comparendi in Capitulis Generalibus, authoritate Eccleſiæ approbatis; & obtemperandi legibus, decretis, conſtitutionibus, correctionibus, & cenſuris, quæ in prædi- Plena definitio Congregationis propriè dictæ.

ctis Capitulis fuerint ordinata vel impoſita; etiam quæ includant, monachorum ab vno monaſterio ad aliud tranſlationem, & eorum ab officijs depoſitionem, vel ad officia inhabilitationem, aut quaruncumque tandem correctionum patientem ſuſceptionem, in qua etiam communitate inueniantur conſtituti magiſtratus, ſeu officiarij (loquamur enim cum communi, vt melius intelligamur ab omnibus,) politici regiminis proprij, vt Præſides, Definitores, Viſitatores, Suppletores, Collectores diſtributionum aut mulctarum Prælatis impoſitarũ, Procuratores communitatis & ſimiles: Iure merito appellanda eſt Congregatio Politica, prout nunc ſolent Congregationes regularium vocari, & prout diſtinguitur a Congregatione æconomica, ſiue vnius tantum monaſterij cætu, qualem tantummodò informare voluerant ſanctiſſimi Patres noſtri Benedictus, Baſilius, Auguſtinus, per regulas ab ipſis deſcriptas. Certum enim videtur regulas illas fuiſſe ordinatas pro particularibus duntaxat cœnobijs, nullam aliam præterquam religioſæ charitatis inter ſe vnionem habentibus. Vnde & ipſorum officiarij longè alterius fuerunt naturæ ac appellationis, vocantur enim Abbates, Priores, Decani, Cellerarij, Ianitores, Sacriſtæ & ſimiles; nec vllam habebant ex vi illa regularum aut primitiuæ inſtitutionis obligationem, vt vel in Capitulis Generalibus conuenirent, vel alijs vllis legibus parerent, quam quas proprij eorum Prælati inſtituerint, in quorum manibus religioſam profeſſionem emiſerunt. Atqui hæc omnia in ſupradicta republica monachorum nigrorum ordinis noſtri antiquitus, frequentata & exercitata fuiſſe clariſſimè demonſtrabimus. Vnde apparebit non vſum in abuſu nominis fundatum, ſed ab ipſa rei natura & eſſentia euidentiſſima ratione deſumptam, nobis plenam concedere authoritatem, vt eam proprij veriqne nominis Congregationem fuiſſe profiteamur.

Videre nobis nunc videmur hic lectorem noſtrum mirari, vel noſtram præſidentiam, qui hæc omnia audeamus de illa communitate affirmare, quam aduerſarius tanto comitatu pathetičarum rationum, negauit eſſe propriè dicendam Congregationem; vel aduerſarij ſpontaneam cæcitatem, præcipitemque audaciam, qui auſus ſit illi reipublicæ nomen Congregationis denegare, cui hæ omnes veræ Congregationis proprietates & conditiones maniſeſtiſſimè competebant. Et verè nemo non prudens arbiter miraretur, potuiſſe hoc ab illo negari, cum iſta quæ diximus viderit a nobis clariſſimè demonſtrari: quod nunc ecce particulatim per ſingula percurrentes faciemus.

Fuit in Anglia olim aliqua cõmunitas monaſteriorũ Benedictinorũ.

Quod enim fuerit, à tempore Concilij Lateranenſis, aliqua ordinis nigrorum indigenarũ, communitas in Anglia, patet euidenter ex conſtitutionibus editis, in Capitulo Generali ſub anno 1190. in feſto tranſlationis S. Benedicti, in quibus ſaltem duodecies, hæ voces *Communitas noſtri ordinĩs*, inueniuntur: vt conſtabit eaſdem conſtitutiones, in fine libelli huius noſtri appoſitas legenti. Et in conſtitutionibus Capituli Generalis anni. 1444. promulgatis eodem etiam modo Patres Capituli loquuntur: ſiquidem in fine illarum ſic habent; *Volumus etiam & ordinamus, quod nulla conſtitutio generalis perpetuo valitura de nouo ſienda quæ per obedientiam obliget, ſuper communitatem ordinis inducatur, niſi in vno Generali Capitulo primitus ordinetur: & conſequenti tempore, per Fratrum experientiam alio Generali Capitulo confirmetur.* Quæ certè clariſſime demonſtrant, totum ordinem intra limites Angliæ, habitum fuiſſe pro vna communitate, ſupra quam Capitulum authoritatem, habebat, leges ſub obedientiæ voto obligantes, inducendi.

Fuit in hac cõmunitate ampliſſima bonorũ cõmunicatio.

Quod autem in hac communitate, fuerit ampliſſima bonorum communicatio, (quæ ſecundæ particulæ materia eſt,) apertè colligitur ex collectionibus, authoritate Capituli Generalis factis, per omnia totius ordinis, nigrorum monachorum Capitulo ſubiecta: tam pro perficienda ædificatione Collegij Maximi in Academia Oxonienſi, vt habes in exordio conſtitutionum Capituli Generalis celebrati anno 1190: quam pro litis proſequutione, nomine totius Capituli ſuſtentanda, contra Prælatos monaſteriorum, qui contumaciter tenuebant in Capitulo comparere: Quod inuenies in ſtatutis Capituli habiti, An. 1343. in fine ſecundæ ſeſſionis. Atque etiam pro Generali Procuratore ordinis, vt patet ex Catalogo Abbatum & Prælatorum ad Capitulum Generale citatorum, ſecundum librum Capitularem Abbatiæ Selbeyenſis, quem in fine libri tibi exhibebimus. Ac denique pro expenſis communibus, ad honorem ordinis ac Congregationis, ſpectantibus: vt, pro cœnobijs vel eccleſijs ita dilapſis, vt à proprijs conuentibus reſtitui nequeant, communitatis ſumptu reparandis; & pro creatione doctorum in ſacra Theologia, quarũ fit mentio in ſtatutis, An. 1444. factis, Capitulo duodecimo. Et poteſt hoc etiam lucidiſſimè demonſtrari, ex ipſa fundatione Collegij Academici Oxonienſis, pro ordine fundato à nobili viro D. Iohanne Giffordio, (à cuius familia hic noſter, illuſtriſſimus ac Reuerendiſſimus Rhemenſis qui nunc in concionibus dominatur procedit) & ab eodem Giffordio ordini nigrorum S. Benedicti, conceſſo. Quod enim

primus

primos monachos, ex monaſterio Gloceſtrienſi habuiſſet, (vnde & illi nomen vſque ad hunc diem adhæſit, Collegij ſiue aulæ Gloceſtrenſis, extant enim adhuc magnifici collegij benè magna rudera) tamen ne videretur Abbas & Conuentus Gloceſtrenſis, quaſi ſibi peculiarē domum vendicare, inſtrumento publico proteſtatus eſt idem Abbas & conuentus ipſius, ſeſe nihil aliud in illo collegio vendicare, aut vendicaturum in poſterum, quam quod quæuis alia Abbatia ordinis poſſet ſibi aſſumere: nempe vt monachos ſui conuentus, ſtudiorum cauſa ad illud collegium poſſet deſtinare, ſicut & omnia alia ordinis eiuſdem, ſiue (vt loquitur eius ſcripta proteſtatio) communitas ordinis facere conſueuerat. Deinde in alijs ſcriptis eiuſdem collegij creationem ſpectantibus, (quæ in calce damus num. 45.) expreſſe cauetur, vt quæ erant collegio in ſtudioſorum gratiam conceſſa à fundatore, aut alio quouis homine, ea ſtudentibus monachis quorumcumque cœnobiorū totius cōmunitatis eſſent communia. Verba fundatoris iſta ſunt. Confirmaui Deo, & B. Mariæ, & eccleſiæ beatorū Iohannis Apoſtoli ac Euangeliſtæ, & Benedicti Abbatis & confeſſoris Oxoniæ, & Priori ac conuentui eiuſdē loci ordinis, S. Benedicti, & communitati monachorū eiuſdē ordinis, Prouinciæ Cantuarienſis cauſa ſtudij tranſmiſſorum ſeu tranſmittendorū in forma debito módo prouiſa & ſtatuta, per Generalia Capitula ordinis S. Benedicti &c. Quę verba declarant adhuc lucidius, D. Henricus Prior primus dicti collegij: cōſentimus (inquit) quod dictus prioratus, cum perſonis in præſentiarum morantibus, & in poſterum moraturis ibidem præmiſſis præſidētibus (Capituli ſc. Generalis prouinciæ Cantuarię) ſaluo diœceſani prædicti honore, immediatè ſubijciatur; & quod monachi à quibuſcumque domibus noſtri ordinis ſub prouinciæ Cantuarienſis ambitu conſtitutis, ad prioratum præfatum cauſa ſtudij, pro ſuperiorum ſuorum arbitrio deſtinati & deſtinandi ſimiliter in futurum, per nos ſeu ſucceſſores noſtros, abſque difficultate qualibet admittátur, & liberè morentur ibidem ac abſque cōtradictionis obſtaculo, fruct⁹ ſeu obuētiones quaſcūque, de piſcarijs, pratis, paſturis, &c. Tandem etiam ipſi monachi, ex varij cœnobijs ordinis eò confluentes, ſuum ſibi priorem ſeu Prælatum eligebant: confirmandum tamen à Præſide Capituli Generalis, quod ipſa fundatoris voluntate cautum eſt, his verbis: Ita quod prædicto Priore cedente vel decedente, quilibet Prior ſuccedens electus per conuentum dicti loci, mihi & hęredibus meis, tanquam patrono loci illius præſentetur, quem ſine difficultate, dilatione, ſeu calumnia aliqua recipiemus. Et in ſcripto D. Henrici Gloceſtrienſis, primi prioris dicti Collegij, verbis magis expreſſis: conſentimus quod dicto prioratui per ceſſionem vel deceſſum Prioris quomodocunque vacanti, monachi ad prioratum eundem cauſa ſtudij, vt præmittitur, aliundè tranſmiſſi, vna cum cæteris de conuentu electioni faciēdę de priore futuro liberè interſint, & ius & vocē habeant in eadē, de cōuentu ipſo, vel de monachis tranſmiſſis, cauſa ſtudij perſonam idoneam, quæ ſciat, velit, & poſſet, gregi regendo curā impendere (diligenter inuocata primitus ſpiritus ſancti gratia) in Priorem vna cum alijs concorditer elegendi. Et quod omnes inter nos in poſterū admittendi in loco prædicto, coram præſidentibus memoratis eorūue aliquo, ſeu alio Abbate ipſorum Præſidentium omnium vniuſue ex eis, authoritatem quoad hoc ſpecialiter obtinente, ſuam profeſſionem faciant ſolemniter. Atqui huiuſmodi electio perpetui Prioris ſeu Prælati regularis in vna eademque domo, facta per ſuffragia monachorum à diuerſis cœnobijs dependentium, non ſolet fieri, niſi vbi eſt expreſſa communicatio bonorum inter cœnobia, quorū illi ſūt monachi: quod ſi per ſpecialē cōceſſionē alicui⁹ ordinis poſſit fieri, alicui⁹ monaſterij monachis ab ipſo ordine indepēdētis; tamē certè vt in aliqua domo cōuētuali, profeſſioni⁹ cōuentus admittantur non ab alio quam à Præſide Capituli Generalis, aut eius authoritatē habente, nunquā poteſt inueniri, niſi vbi eſt perfecta communicatio, eiuſdemque Congregationis; quandoquidem nemo poteſt incorporare alicui communitati, niſi qui eiuſdem communitatis eſt ſuperior, vel membrum ad hoc legitima authoritate præditum. Quare ex his manifeſtum fit, in illa communitate cœnobiorum ordinis noſtri in Anglia, ampliſſimam fuiſſe bonorum communicationem.

Atque hinc probata manet tertia particula, nempe communitatem hanc communicationemque factam fuiſſe per veram vnionem, in quodam toto, cuius omnia cœnobia communitatis eſſent, partes & membra, quid enim aliud ſignificat nomen communitatis, quam Vnionem multorum in vnum corpus, cuius illi multi, ſunt partes? quis aliud intelligit, ſed vel intelligere iure poſſet, de cœnobio aliquo particolari loquens, cum audit bona *Communitatis*, perſonas *Communitatis*, rem hanc vel illam ad *Communitatem* huius vel illius cœnobij pertinere. quam conuentum in tali cœnobio, ſub legitimis ſuperioribus legibuſque vnitum, & vnum quoddam corpus factum, cuius partes ſunt religioſi ſinguli, ad quorum ſic vnitam multitudinem, illa bona reſque aut latifundia pertineant? quod ſi ille modus loquendi, in Fuit hęc cōmunicatio per veram Vnionē.

vno

vno cœnobio reſpectu habito ad plures in eo vnitos monachos id ſignificat, quidni etiam idem ſignificabit, eandemque Vnionem exprimet, quando vſurpatur de pluribus etiam cœnobijs eiuſdem ordinis? cur non etiam eorum communitas per aliquam prouinciam ſignificabit æquè vere & proprie Vnionem multorum in vno toto, ac communitas dicta de multis monachis in vno cœnobio vnitis. Nihil eſt manifeſtius.

Cum obligatione ſubiectionis plenè ad capitulum generale.

Tranſeamus igitur ad particulam quartam, qua diximus in hac communitate fuiſſe receptam, & ſtabilitam obligationem comparendi, ex iure & debito, in Capitulo Generali, legibuſque & ordinationibus, & cenſuris ac pœnis ab eodem inſtituendis aut infligendis obtemperandi, quod quamuis ex dictis ſatis pateat: tamen ex abundanti, oſtendemus [illegible] ex conſtitutione, quæ habetur capite ſecundo ſtatutorum Capituli Generalis, ad annum 1444. celebrati, vbi ſic dicitur. *Ad diuini honoris incrementum, feruoremque deuotionis [illegible] tendentes, definimus, & obſeruari mandamus, quod omnes & ſinguli noſtræ religionis ſacerdotes, &c. in eleuatione calicis, fractione Eucharistiæ, & cæteris miſſæ obſeruantijs, ad vnum modum & vſum, cum ſint vnius moris Prælati & ſubditi eiuſdem ordinis, tanquam in vna domo ſe debeant commode conformare.* Vbi notabis, quod immediatè antea diximus, religioſos totius huius ordinis (ipſius ordinis comparatione) reputari tanquam vnius domus religioſi, comparatione habita ad eandem domum: ac proinde ſubditos eſſe eiſdem legibus, non ſolũ in quibuſdam Generalibus rebus, verum etiam in minimis ceremonijs. Sed irrefragabiliter patet obligatio comparendi in Capitulis, & ſubiectio ad eorum conſtitutiones, ex ipſis actis Capitulorum, quæ in calce libri huius leges: in quibus pronunciantur *contumaces & mulctis* ſubijciuntur, qui aut non comparuerunt per ſe, vel legitimos procuratores; aut ſaltem de legitimo impedimento fidem non fecerunt; inſtituitur etiam procurator & taxantur diſtributiones faciendæ pro lite conteſtanda contra huiuſmodi contumaces nominatim; & ſtatuta deſcribuntur etiam ſecundum conſcientiam, & ſub grauibus pœnis obligatoria. Quod abundè probat veritatem huius quartę particulæ quam aſſeruimus.

Poterantque in eo monachi ab vno in aliud cęnobiũ transferri.

Similiter quod in quinta particula, de monachorum ab vno cœnobio, ad aliud tranſlatione, aſſumpſimus: conſtat clariſſimè ex actis Capituli habiti anno 1444. nam circa principium Capitis. 23 ſic ibi habetur: *ſtatuimus vt quoties ſcholares noſtri in ſæpe dicto ſtudio Oxonienſi, doctore Theologo ordinis noſtri caruerint, illud Præſidentibus ſine mora denuntient: & Præſidentes doctoris in clauſtro reſidentis ſcribant Prælato, vt eum ad locum prædictum, occupatis cauſa cathedram magiſtralem tranſmittat.* Item in capite 4. earumdem Conſtitutionum, ſic ordinatur: *Cum Prælatis autem proteruè contendere præſumentes, acriter verbis corripiantur: aut verberibus, & ieiunijs puniantur; ſi autem ſic correpti, ſe nequaquam correxerint, excommunicationi ſubiaceant: ac ſi ex tunc incorrigibiles ſint reperti, ad locum alium ordinis noſtri, de fratrum conſenſu, vt ſupra exprimitur* (fratrum ſc. qui de conſilio Prælati ſunt) *mittantur.* Quod ſi tanta fuit poteſtas Capituli, vt monachos non ſolum bonos & honorabiles, ſed etiam dyſcolos & rebelles, de monaſterio vno ad aliud transferre potuerit: certè non ſolum quoſuis monachos, ſed etiam tam ſæpe de cœnobio ad cœnobium transferre potuiſſet, quam nunc ſolet fieri, ſi ita tunc expedire, iudicaſſent Patres illorum temporum. Sed reuera antiqui maiores noſtri, non niſi vrgentiſſimis de cauſis, hanc monachorum commutationem, permittebant: Ideoque Congregatio Hiſpanica, mater noſtra in ſuis exordijs ita eam reprobauit, vt peculiari voto in ea aſtringerentur, ne vllus religioſorum à ſuæ profeſſionis cœnobio, ad aliud eiuſdem Congregationis, ſine ſpeciali Pontificis ſummi licentia poſſet transferri.

Poterãt monachi per Capitoli Pręſides regulariter corrigi & puniri.

Quod etiam in eadem particula diximus, de correctionibus quibuſuis à Capitulo infligendis ex obedientia tollerandis, clarè habetur ex decimoquarto capite conſtitutionum ſupradicti capituli: *vbicunque conſtitutionibus* (inquiũt Patres) *continetur aliqua cenſura eccleſiaſtica, vbi non ſit lata ſententia, ſed tantum comminatio de futuro: nec ibi exprimitur, à quo imponi debeat: intelligitur ab illo infligi debere, coram quo vel quibus legitime probatur exceſſus, dummodo talis exceſſus [illegible] tio pertineat ad eundem.* Vbi vides poteſtatem excommunicandi, & obligationem pœnas luendi, ex parte ſubditorum. Sequitur. *In pœna vero priuationis vel ſuſpenſionis à diuinis, [illegible] diuinis: intelligitur non ſolum priuatio Prælationis, ſed celebrationis, prædicationis, audiendi confeſſiones, viſitationis, definitionis & cuiuſcumque alterius actus, ordinis officium conſequentis.* Ecce [illegible] pleniſſimam authoritatem Capituli, penes quam erat, leges ſub tam grauibus ſupplicijs & cenſuris ſtatuere. Pręterea ibidem. *Inſuper ſtatutum eſt, vt ad vtilitatem noſtri ordinis, per Præſidentes & Collectorem ſit ciſta communis in prioratu ſanctæ Andreæ Northamptoniæ ſita, in [illegible] ſta reponantur omnes bullæ papales, habitæ & habendæ, noſtræ religionis iura, libertates [illegible] tium poteſtatem, & noſtri Capituli authoritatem concernentes.* Habuerunt ergo Capitula Patres plenitudinem ampliſſimę poteſtatis, ab eccleſia comprobatæ, in ſubditos monachos, non

ſecus

ſecus ac aliorum ordinum ſiue Congregationum Præſides. Cui poteſtati innitentes, circa anno Domini, 149. circa inhabilitationem ad officia prælaturæ, & ſuſpenſionem ab omni a.. u ordinis, hoc ſtatutum ediderunt: *Quia vitia multorum grauia aliqua ſunt, quibus noſtra religio gr... one moleſtatur (de illis dicimus, qui indigne nominandi ſunt religioſi, qui ad beneficia promotio-ue(s) que captandas fauorem dominorum & potentum accipiunt, ac ducibus, Baronibus, militibus atque cæteris ..bilibus magna munera, ad eadem beneficia promerenda concedentes)*: Ideo *ordinamus, ſtatuimus, que decernimus, quatenus iſtiuſmodi Symoniaci, & bonorum dilapidatores monaſteriorum, vbicumque reperti fuerint, excommunicationi maiori ſubiaceant, omni honore priuati & indigni, & præter h..e, ſi in eiſdem fuerint conuicti, eos volumus carceribus mancipari*. Satiſne clarè hinc eluceſcit, penes Capitulum authoritatem fuiſſe deponendi ſeu exauthorandi Prælatos, & ad officia alios inhabilitandi?

Quod denique aſſeruimus in ſexta & vltima particula, de Magiſtratibus, ſeu officiarijs huius communitatis, ordinis, ſiue Congregationis, diſtinctis ab Oeconomicis officiarijs: clariſſimè conſtat ex omnibus Capitulis Generalibus, in quibus ſui fuêre Præſidentes, Diffinitores, Viſitatores, Suppletores &c. vnde in conſtitutionibus Capituli illius. 1444. anno habiti, eſt caput duodecimum *de Viſitatoribus, eorumque Suppletoribus*. & cap. 14. *de Capitulis Generalibus, Præſidentibus, Definitoribus, contributionibus &c.* Stetimus igitur promiſſis, & omnia quæ in maiore illa aſſumpta erant, in communitate monachorum, & monaſteriorum nigri ordinis Benedictinorum antiquitus fuiſſe inuenta, legitimèque vſurpata, clarè demonſtrauimus. Quid igitur reſtat, ad inferendam concluſionem luculentam, Illam Communitatem, fuiſſe verè propriè que Congregationem? Habebat hæc cōmunitas magiſtratus diſtinctos ab officiarijs cœnobij particularis.

At forte non eſt vocanda Congregatio, quia non erat monarchica, ſeu vni ſuperiori ſubiecta: atqui hoc prorſus eſt à ratione, & vera philoſophia alienum. Nam cum eccleſiaſticæ & regulares communitates, non libenter vſurpent titulos politicorum regiminum; quamuis reipſa ſciant ſe eſſe veras reſpublicas, legitimèque ſecundum Deum conſtitutas: tamen illas ſuas reſpublicas libentius vocant nominibus ſibi proprijs quam appellationibus, quæ laicorū ſtatui ſunt communes. Quare cum Epiſcopatus monarchia quædam ſit ſpiritualis: regnum tamen non vocatur, ne ille quidem qui nullum regem quouiſmodo agnoſcit ſuperiorem. Quod igitur in laicis & temporalibus perſonis diceretur reſpublica: hoc in eccleſia dicitur Epiſcopatus, in regularium communitatibus Congregatio. Quomodo igitur infirma vteretur illatione, ſi quis Ariſtocratiam negaret, eſſe ſtatum reipublicæ, ex eo quod non ſit monarchia, cum reſpublica ſit forma quædam vtrique communis: Ita imbecillis eſſet illatio, qua quis hanc Anglicanam Benedictinorum Ariſtocratiam, Congregationem eſſe negaret, ideo duntaxat, quia non eſſet monarchica; Congregatio enim forma quædam eſt, ad vtramque communis, deſcendens quidem ad vnam perfectius quam ad aliam, (ſicut philoſophi putant omne genus perfectius ab vna ſpecie participari, quam ab altera) ſed tamen verè, propriè, & ſecundum eſſentiam in vtraque inuenta. Fuit Cōgregatio Ariſtocratica.

§. 4. *Vltima demonſtratio ex vſu vocabulorum apud prudentes, & legum eccleſiaſticorum conditores.*

Rurſus alia ratione probari poteſt propoſitio à nobis aſſerta, ex communi modo loquendi apud doctos huius ætatis, ac ſuperiorum receptiſſimo quo nimirum hæc vocabula *ordinis, vnionis, obſeruantiæ, reformationis, Capituli, & Congregationis*, tanquam eiuſdem omninò rei ſiue rationis ...catæ ſymbola promiſcuè & indifferenter vſurpari conſueuerunt, ſaltem à tempore ... ij Tridentini: Atqui reſpublica ſiue communitas Monaſtica Benedictinorum in A..., verè & propriè, & in omni rigore potuit appellari, *Ordo, vnio, obſeruantia, reformatio, Capitulum Benedictinorum in Anglia*: quidni igitur & Congregatio? quę iiſdem appellationibus ſynonima eſt, & vox *iſodinama* ſiue æquiualens. Minorem huius rationis negare non poteſt Aduerſarius, quia eſt ex hactenus dictis, & ex ſimilium communitatum vſu manifeſtata: & ex illis rectiſſimè inferimus Congregationis nomen, communitati antiquæ Benedictinorum in Anglia propriè conuenire, modo veritas maioris propoſitionis aſſumptæ declararetur. At ea etiam eſt ex dictis clariſſima, etenim Summus Pontifex Gregor. 15. (vt iam diximus), *Vnionem* Burſfeldenſem vocat nomine Congregationis, eodemque nomine appellari docuimus à Gregorio 13. & Sixto 5. *Vnionem* exemptorum trium Pr..unctorum Galliæ; *Vnionem* etiam Benedictinorum Catalanniæ, Congregationis appellatione, nominant P. Antonius Yepes locis ſuperius adductis. Congregationis etiam nomine, Quibus vocabolis indiſcriminatim ſignificetur apud peritos Cōgregatiōis natura.

ſuam

ſuam appellant *Vnionem* exempti Pralati ordinis noſtri per Germaniam inferiorem. Quibus communitatibus non poteſt aduerſarius negare, quin verè & propriè conueniant appellationes, *Vnionis* quia vniuntur inter ſe, communibus legibus, & ſuperiorum mutuo dependentium vinculis, *& obſeruantiæ ac reformationis*, quia communis diſciplinæ in melius reſtitutæ eadem forma viuunt; *Capituli* etiam, quia ſtatis temporibus, ad Capitulum Generale conuenientes, de ſumma regularis vitæ deliberant, & conſtituunt, quæ expedire iudicant, ordinis tandem, quia non minus ſunt ordines Religioſorum ſub S. Benedicti regula, quam Cluniacenſes aut Cæleſtini, aut alij eiuſdem inſtituti profeſſores. Patet ergo pro eodem haberi omnia iſta vocabula: & cui ea conuenire propriè poſſunt, etiam nomen Congregationis propriè competere; Ideoque Trithemius, tam hanc, quam reliquas appellationes, ſuis Burſfeldenſibus accommodat & ſæpè, & indiſcriminatim.

Fruſtra proinde Aduerſarius concedit cæteras quidem appellationes, ijs communitatibus aliquo vſque conuenire: Congregationis autem nomen, eiſdem competere pernegat. Neque enim illius aſſertio, & αὐτὸς ἔφα ſine ratione, ſine exemplo, imò contra rationis dictamen, contra vſum & exemplum Doctorum debet tantum valere, vt non poſſimus cum omnibus eo nomine vti, quo ipſe ſolus aſſerat vtendum non eſſe.

Omnes autem alij etiam legum conditores, ſic loquutur. Quod licet iam ſatis oſtendimus, tamen alias probationes, liberaliter dabimus. Sane Gregorius 13 loquens de ordine S. Baſilij in tribus quidem bullis diuerſis, datis ad 1579. 2. Calend. Maij & 8. Calendas Iunij & anno 1579. Calend. Nouemb. appellat in duabus prioribus bullis rempublicam horum, Baſilianam *Prouinciam*, *Capitulum Prouinciale*, *vnionem &c*. nec ſemel quidem in eiſdem *Congregationis* voce vtens: at in poſtrema ſeu tertia, modo vocat eam *Capitulum*, modo verò *Congregationem*; habet enim hæc verba num. 5. *nos autem reductionem eorumdem monaſteriorum, prioratuum & monachorum in Congregationem & Capitulum &c*: ſimiliterque num. 13 *Congregationis* nomen illis attribuit. Ac ne fortè dicat aliquis hos religioſos in Congregationem vigore decretorum Concilij Lateranenſis, atque Tridentini; conſiderentur hæc verba bullæ eiuſdem, num 3. *Maxime expedire duximus, a monaſterijs quæ in Italia & in vtriuſque Siciliæ regnis exiſtunt, quorum plagas propius inſpeximus, huiuſmodi inſtaurationem inchoare, eaſque monaſteria in ipſam Congregationem, iuxta conſtitutionem fœlicis recordationis Innocentij Papæ. 3. prædeceſſoris noſtri in concilio Generali editam, quæ incipit, in ſingulis, ac concilij Tridentini conciliaredigere & vt hoc facilius optatum conſequi poſſint effectum: primum Generale Capitulum dictiordinis celebrari mandauimus &c*. vides itaque ipſum pontificem, pro eodem habere *Congregationem*, *Capitulum reformationem*, *ordinemque Baſilianorum*: & eum communitatem ſeu rempublicam, quæ ad formam conſtitutionis, Innocentianæ facta ſit, ab ipſo iuris conditore vocari, ac proinde propriè etiam vocari debere Congregationem. Et nobis pro iure noſtro loquentibus, ſufficit cum iuris ipſius conditore ac moderatore, iu modo loquendi conuenire.

Haud abſimili modo loquendi Pontifices in cauſis Carmelitarum Excalceatorum vtuntur. Illi ſiquidem authoritate Gregorij. 13. in bulla conceſſa anno 1580. die 21. Iun. Pontificatus anno. 9. & in altera bulla eodem anno data 20. Nou. à mitigatis (vt vocant), ſeparati, & in nouam prouinciam erecti, ſæpiſſimè vocantur fratres *Prouinciæ N.* & religioſi *Capituli N.* non autem talis *Congregationis* eodemque modo loquitur Sixtus. 5. in bulla eiſdem conceſſa anno 1586: die. 20. Septembris, Pontificatus ſui anno. 20 & tamen idem Pontifex Sixtus, in confirmatione harum bullarum, de eiſdem fratribus loquens: abſque vlla prorſus in modo regiminis ipſorum, mutatione, vocat ipſos *(ſæpius* fratres Congregationis Diſcalceatorum, & religioſos *Congregationis* Diſcalceatorum, vt patet in bulla quam conceſſit anno 1587. die ... Iunij, Pontificatus Anno 3. & in alia data, ſequentis menſis Iulij die ... & ad ... die immediatè ſequenti Sic & Gregorius 14. eoſdem vocat fratres ... tores D[ſc]alceatorum. in bulla conceſſa 1591. die 25. Aprilis. Et Clemens 8. eorumdem ... communitatem ſiue rempub. quam Gregorius 13 appellauerat *prouinciam*, *& Cap...* : vocat ... *gregationem* in bulla data anno 1593. die 20. Decembris. Eodemque anno in alia bulla ibis conceſſa ... Iulij, nec Conhregationem, nec prouinciam, nec Capitulum vocauit, ſed Ordinem Diſcalceatorum. In alia verò data anno 1594. die 23. Maij vocat *Congregationem Italiæ*. Imo Paulus 5. eorumdem fratrum prouinciam in Italia conſtitutam vocat *Congregationem Italiæ*, in ... ipſis conceſſa anno 1605. Decemb 15. Pontificatus ſui anno 1. & in alia eiuſdem anni, 12 Decembr. & in alia eodem anno data Septembr 24. promiſcue ſumit vocabula *ordinis* & *Congregationis*. In ſummario etiam priuilegiorum eiſdem conceſſorum, per bullam datam ... Auguſt. 1610. Pontificatus ſui 6. pro eodem accipit *Congregationem & prouinciam*. Hocque ſæpe inuenimus in Bullarijs, omnium ordinum, quando agitur de Capitulo prouinciali, aut, Generat

Generali,& Congregatione,ſed fruſtra laboramus in re tam clara. Quare cum Pontifices iuris noſtri cōditores, cum alij ordines religioſi,cum docti & prudentes hiſtorici hæc vocabula tanquam ſynonima, eademque ſignificantia promiſcuè indifferenterque accipiant, atque Congregationis appellatione eiſdem Communitatibus tribuant, quas aliâs vocarunt Ordines, Prouincias, Capitula, Reformationes; non eſt cur aduerſarius ſcropulo conſcientiæ mordeatur, aut Congregationis nomen antiquæ prouinciali communitati Benedictinorum nigrorum in Anglia tribuere vereatur: non peccabit ita loquens, quia cum Pontificibus, religioſis, hiſtoricisque doctis loquendo, vitium improprij ſermonis nullatenus incurret.

Probatio ſumpta à modo loquēdi Patrum Anglicanorū.

Confirmabimus eius conſcientiam ex ipſo modo loquendi dictæ Prouinciæ Anglicanæ quæ cum iam citatis authoritatibus optime conuenit, vt verum vero ſemper conſentit. nam quotieſcunque in conſtitutionibus ſuis agunt patres de communitate religioſorum ſuo Capitulo ſubditorum: eiſdem ſermonis formulis vtuntur, quibus Cluniacenſes, Ciſtercienſes, alijque regulares, in vera proprieque dicta Congregatione vti conſueuerunt. Dabit autem nobis veniam aduerſarius, ſi priſcos dictos patres noſtros, non minus intellexiſſe proprias loquendi formulas, quam ipſe ſe putat intelligere. Cluniacenſes igitur in ſuis ſtatutis, quæ in bibliotheca Cluniacenſi habentur, nunquam vſi ſunt hoc Congregationis vocabulo, vt eo totam ſuam rempublicam ſignificarent, ſed vocabulis Ordinis, Capituli, Eccleſiæ Cluniacenſis: vt in fundamentis latè probauimus & legenti ſtatuta manifeſtum erit; Atqui noſtri illi patres antiqui poſt concilium Lateranenſe, in ſuis conſtitutionibus eodem modo loquuntur. quia in ſtatutis, Anno 1444. magno conſenſu promulgatis, pluſquam octogeſies religioſos ſuæ communitatis innuentes, vocant *religioſos ſui ordinis, ſuo Capitulo ſubiectos, viſitatores ſui ordinis, monaſterià ſuo Capitulo ſubdita.* Quare in ipſo prologo ſtatutorum aiūt. *In omni monaſterio noſtro Capitulo generali ſubiecto.* & in fine Cap. 2 *Nos vbilibet, noſtræ religionis locorum, decernimus &c.* Et circa mediū Cap 7. *Volumus etiā & ſtrictè præcipimus, quod nullus Commonachus noſtri Capituli &c.* Item in principio capitis. 11. *Huius igitur præcepti noſtri ordinis monachos tranſgreſſores eſſe volentes, vniuerſos noſtri ordinis prælatos, authoritate nobis tradita monemus.* Multaque ſimilia in alijs horum ſtatutorum locis habentur, vt in inſtrumento procurationis à Capitulo dato eunti ad Concilium Senonenſe, alijſque ſcriptis, quæ in fine lector, inuenies. Ideoque plura nunc non adducimus, cum illa legenti paſſim talia occurrent: ſicut & in ſtatutis Congregationis Burſfeldenſis: & Congregationis exemptarum trium prouinciarum Galliæ, & Germaniæ inferioris, qui etſi ſæpius *Congregationem ſuam* nominaut, (nam exempti Galliæ, hac voce centies, & ſexageſies vtuntur) ſæpiſſimè tamen monachos & monaſteria ſui ordinis, vel religionis vocant, vt eos *vnius labij* eſſe dicas ſicut ſimpliciter candideque loquentes ſolent eſſe. Neque vero poterit hîc aduerſarius excipere, ipſos Congregationis huius exemptorum in tribus illis Galliæ prouincijs patres, quorum authoritate ſæpius vſi ſumus, non in ſolius Innocentiani, aut Tridentini decreti diſpoſitione, ſed in aliqua alia Pontificum bulla vel conceſſione fundari: ipſimet enim patres contra teſtantur, vt expreſſè oſtendunt ſeſſione ſecunda capituli Generalis habiti anno 1580. apud maius monaſterium; & in ſeſſione tertia Capituli prologo: & circa medium libri in ſtatutis ibidem factis fol. 16. quæ omnia ſi attente conſiderentur, & conferantur cum illis, quæ in ſecundo fundamento diximus, (oſtendentes, ordinem monachorum nigrorum S. Benedicti habitum fuiſſe pro ordine per ſe diſtincto, ab ordine Cluniacenſi, alijſque regulam B. Benedicti profitentibus familijs,) clariſſimè etiam oſtendunt monachos nigros Prouinciæ Anglicanæ inter ſe vnitos fuiſſe ſufficienter, vt Congregationem veri nominis, etiam ab alia quauis diſtinctam conſtituerent.

Epilogo probationum huius concluſionis ſecūdę.

Profectò videtur omnino incredibile, aduerſarium ſeriò loqui, quando id videtur negare: non enim poteſt negare, quin omnes illi conuentus religioſi monachorum nigrorum in Anglia, conuenerint in iiſdem prorſus cæremonijs & legibus: ſubditi fuerint, eidem regimini politico ſupremo, (quantum ad regularem attinet vitam) non ſecus ac plures vrbes ac oppida vni alicui regimini ſupremo ſubſunt, quando in vnam rempublicam conueniunt. Non poteſt etiam negare, regimen ſupremum, ſeu poteſtatem regitiuam (vt ſic dicam) adminiſtrationemque illius poteſtatis aliquando reſidere in pluribus ſuppoſitis, vt in Senatu Ariſtocratico Venetorum: aliquando in vno ſuppoſito vt in rege aut monarcha Galliarū. At neque illud negare poteſt, regimen publicum illorum conuentuum Benedictinorum ex decreto Concilij Lateranenſis ab illis acceptato, in præſidibus Capituli. & viſitatoribus ab eo conſtitutis, verè collocatā fuiſſe. Non poteſt igitur negare verā fuiſſe rēpublicā. Omnis enim humana gubernatio, omne regimē, aut eſt monaſticū, aut Oeconomicū, aut politicū. Illa Guber-

 nati-

natio non fuit monaſtica quæ vnius alicuius hominis ſingularis actiones ab ipſomet per rationis rectæ dictamen reguntur. Non Oeconomica, quæ omnia vnius domus ſeu familiæ priuatæ negotia, iuxta leges prudentiæ domeſticæ rectè diſponuntur; Erat igitur Politica & rempublicam conſtituebat. At iam oſtendimus idem eſſe Religioſis Congregationem quod laicis eſt Reſpublica: & propterea Panormitanus, in Cap. Sacroſancta, dixerat, vocem hanc Congregationum, propriè religioſis applicari.

Summa temeritas aduerſarij.

Quod ſi dicat aduerſarius, ſe quidem non negare, quin illa antiqua Benedictinorum Anglorum communitas rempublicam quandam conſtituerit: ſed negare quod Congregatio vocari propriè debeat; quamuis abundè probatum manet hoc ab eo temerè & incredibiliter affirmari: tamen cùm eo ipſo concedat, ſaltem in illa republica leges fuiſſe validas & legitimè latas, & iuxta ordinem iuris; non debuit tanta cum audacia noſtros homines, in illa communitate, ſub nomine (vt ille vult) improprio Congregationis, ſub re tamen vera reipublicæ regularis, profeſſos in eam perſuaſionem pertrahere velle, vt ſe inualidè profeſſos putantes, abiecto regulari ſchemate, quaſi votis vinculiſque monaſticis exuti, ad ſeculum reuerterentur. Longe aliud eccleſiæ eſt, in ſimilibus occaſionibus iudicium. Cum enim propter aliquod haud diſſimile negotium quam plurimi ordinis S. Baſilij monachi in abbatijs eiuſdem ordinis, defectu ſufficientis authoritatis, putarentur inualidè profeſſi: non eos voluit declarare pontifex votis ſuis liberos, ſed quicquid minus ad votorum ſuorum validitatem haberent, diſcretiſſima ordinatione ſua, nullo ſic profeſſo vllatenus excluſo, ſuppleuit: vt cōſtat in bulla Gregorij 13. Ita pius paſtor animabus religioſorum mederi debuit, non per deſperata conſilia, in quęſtionibus tātum de nomine, vt aiūt, modoque loquendi fundata. Et de ſecunda propoſitione ſatis iam dicta ſunto, ad tertiam & vltimam accedamus.

SECTIO QVARTA

ALTERA PARS NOSTRÆ SENTENTIÆ: CONGREGATIONEM ANGLIÆ *HACTENVS PROBATAM,* FVISSE A CLVNIACENSIBVS SEMPER INDEPENDENTEM.

Synopſis totius Sectionis:

§. 1. Congregationem Anglicanam, & omnia eius monaſteria, fuiſſe à Cluniacenſium iuriſdictione independentia, probatur primo: ex modo eligendi & confirmandi Prælatos. §. 2. Ex maxima differentia in exemptione ab ordinariorum poteſtate. §. 3 Ex prærogatiuis Cluniacenſium Prælatorum, quas nunquam exercuerunt in monaſteria Anglicana nigrorum. §. 4. Ex ipſa ratione diuerſa capitulorum Cluniacenſium, & Nigrorum. §. 5. Ex auctoritate S. Hugonis primi Cluniacenſis, & Gulielmi Warenne Comitis, primi fundatoris Cluniacenſium in Anglia. §. 6. Ex catalogo Cluniacenſium cœnobiorum. §. 7. Ex bullis pontificijs in fauorem Cluniacenſium datis. §. 8. Ex ſtatutis Cluniacenſiũ; & potentia ipſorum cõparata cum potentia Abbatiarum noſtrarum. §. 9. Ex ſuppreſſione, confiſcatione, indigenationibus Cluniacenſium in Anglia. §. 10. Ex apportato, ſeu penſione quam Cluniacenſes Angli ſoluebant quotannis Cluniaco. §. 11. Ex ſtatutis prouincialibus Angliæ. §. 12. Cluniacenſes nunquam conueniſſe ad Capitulum generale nigrorum in Anglia. §. 13. Demonſtratio affirmatiua ex antedictis ſummatim collecta.

TERTIA propoſitio, maximè oppoſita aduerſarij diſſertationibus, iſta ſit. *Illa reſpublica monaſtica siue Congregatio antiqua monachorum nigrorum ordinis* S. *Benedicti* (quam hactenus probauimus ſaltem à tempore Lateranẽſis concilij ſub Innocentio 3. celebrati, in Anglia extitiſſe) *fuit planè diſtincta, à Congregatione siue ordine Cluniacenſi, & tam ab illa, quam ab omni alia Congregatione vltramarina prorſus independens.*

§. 1. Demonſtratio prima.

Hanc concluſionem multis modis demonſtrare poſſumus. Primò enim vnicum indicium aut argumentum, quo monaſterium quodpiam diſcerni poteſt etiam per Cluniacenſes reformatum, à monaſterio eidem Cluniacenſium Congregationi ſubiecto & incorporato, ſumitur ex Prælati electione, & confirmatione. Apertiſſimè enim patet ex infinitis locis bullarum ſeu priuilegiorum Cluniacenſibus conceſſorum, & conſtitutionum ab eiſdem editarum, omnes Prælatos, maximè Abbates & Priores cœnobiorum eccleſiæ & ordini Cluniacenſi ſubiectorum, non debuiſſe ab alio quopiam ordinari, aut confirmari, niſi ab ipſo Cluniacenſi Abbate, aut eius authoritatem per deputationem obtinente. Ideoque in bullis confirmatorijs priuilegiorum ordinis ferè ſemper habetur, *vt Abbatiæ vna cum ordinationibus Abbatum* Cluniacenſi eccleſiæ ſubijciantur, vt in Abbatijs ordinis Cluniacenſis, *nullus Abbatem ſine conſenſu Cluniacenſis Abbatis ordinare præſumat.* Sic in bulla Innocentij Secundi, qua terminatur contentio inter Petrum Venerabilem, & Petrum Abbatem S. Ægydij, ſeſe à Cluniacenſis monaſterij ſubiectione ſubducere volentis, Pontifex mandat, vt non niſi de conuentu Cluniacenſi Abbas monaſterij S. Ægidij prouideatur, Colum 1395 & in bulla de cauſa ſimili

Abbatis S. Benedicti de Pado, fol. 1405. notanda ſunt illa Pontificis verba, tanquam de perſona Petri Venerabilis poſita. *Abbas inquit & fratres monaſterij ſupradicti, debitã tibi (fili Abbas), & eccleſiæ tuæ obedientiam & reuerentiam ſubtrahentes, ſuper prænuſſis & alijs iniurioſi tibi & graues exiſtunt, ac à tua, & eccleſiæ tuæ ſubiectione ſe ac monaſterium ſuum ſubtrahere molientes, ijdem quoque fratres Abbatem ſibi eligere non formidant, abſque tua & fratrum tuorum conniuentia & conſenſu*; Et vice verſa Abbas S. Benedicti de Pado pro ſe obijcit, ſe & monaſterium ſuum in nullo teneri Abbati, aut Eccleſię Cluniacenſi, quia per priuilegia ſedis Apoſtolicæ, ex antiquo *diſpoſitio & ordinatio Abbatis, ad fratres eiuſdem monaſterij ſ* pertinebat. quaſi præcipuũ ſubiectionis argumẽtũ fuerit in ordinatione Abbatis poſitũ. Rurſus in priuilegio Lucij Papæ (Col. 1409.) quo cõmittitur & ſubijcitur Petro venerabili monaſteriũ Romanum S. Sabæ, decernitur *vt ſine Cluniacenſis Abbatis prouiſione & cõſilio ibidẽ Abbas de cætero nullatenus eligatur.* Sed clariſſima eſt ea de re bulla Clementis Papæ, quæ habetur Col. 1452 vbi repetitur cauſa S. Benedicti de Pado, & à tribus Põtificibus narratur prolata ſentẽtia, *ordinationem Abbatis illius cœnobij, propter ſubiectionem Cluniacenſi eccleſiæ debitam, nullatenus debere fieri ſine prouiſione Cluniacenſis Abbatis* Abbatemque abſque ea prouiſione electum, à nullo Epiſcopo debere ordinari: & ſi ordinatus fuerit, Epiſcopum ipſum ordinantem pœnis grauibus ſubijci, ordinationem autem non valituram, donec eccleſiæ Cluniacenſi ſatisfiat. Similiter Col. 1454. in bulla confirmatoria priuilegiorum, quam Clemens conceſſit Hugoni quarto Cluniacenſi, & in aliquibus antiquioribus, dicitur: *In Abbatijs quæ cum ſuis Abbatibus ordinationi Cluniacenſis monaſterij datæ ſunt, ſine Cluniacenſis Abbatis conſilio Abbas nullatenus eligatur.* Idemque confirmauit Innocentius tertius Hugoni quinto Cluniacenſi, in bulla quæ habetur Col. 1498. Quæ priuilegia ſupponentes, Abbates Cluniaci, (vt conſtat ex ſtatutis Hugonis quinti Abbatis Cluniac. Col. 1476. & Henrici 1.) *excommunicarunt omnes, qui Prælatos ſibi eligerent, vel electioni de ſe factæ conſentirent.* Vide Col. 1576. & Col. 1597. in ſtatutis Ioannis tertij Abbatis Cluniacenſis. Et in ſummario priuilegiorum Col. 1696. in ſummario bullæ Gregorij Papæ decimi habetur: *quod monachi Cluniacenſes faciunt ſoli Abbati Cluniacenſi profeſſionem, promittunt obedientiam manualem, quatenus nouus Abbas inſtituitur, & reddunt rationem de eorum adminiſtratione. Et habet Abbas liberam inſtitutionem, & deſtitutionem in Prioratibus. Et literæ Apoſtolicæ ſuper electione facienda, & confirmatione in prioratibus, non ſunt alicuius momenti, & contrarium facientes puniuntur per Abbatem.* Item in eodem enumerantur Prioratus, atque etiam Abbatiæ monaſterio Cluniacenſi ſubiectæ, & cauetur quod *ſine conſilio Domini Abbatis Cluniacenſis, in dictis monaſterijs & Abbatijs nullus eligatur.*

Electio Abbatũ Angliæ ſemper indepẽdens à Cluniaco.

Atqui conſtat ex Hiſtoriographis nationis noſtræ, præcipuorum monaſteriorum Capitoli nigrorum Abbates non fuiſſe à Cluniacenſi Prælato, neque eius expectato conſilio vel conſenſu electos aut confirmatos. Etenim Matthęus Paris ſui temporis exactiſſimus enarrator, ſuique monaſterij S. Albani fidelis hiſtoricus, non malè affectus erga reformatiorem diſciplinam, quippe qui à Norwegis poſtulatus, & à rege Henrico tertio, datus fuerit reformator monaſteriorum illius regni, rebuſque fæliciter confectis, ad ſuum redierit quietis amator monaſterium; Hic inquam, Matthæus Paris ad annum Domini 1214. Pag. 243. editionis Tigurinæ, primum Abbatem à rege Offa, (ante incunabula Cluniacenſis Monaſterij,) narrat fuiſſe inſtitutum: enumeratque omnes illius ſucceſſores. 17. numero Abbates, vſque ad Guiltelmum, quem fratres ipſius eccleſiæ, & conuentus elegerunt ſibi Abbatem. Modum autem electionis, ab omni Cluniacenſis aut cuiuſuis alterius Congregationis prouiſione, conſilio, vel conſenſu prorſus independentem fuiſſe conſtat ex ipſo Mattheo, ad annum 1235. pag. 595. vbi narrat electionem Iohannis, qui Gulielmo prædicto ſucceſſit; locum ipſum totum authoris, quia clariſſimè id quod diximus, confirmat, apponemus. Eodem (inquit)

Modus celebrãdi electionẽ Abbatis S. Albani.

„anno, die S. Matthiæ apoſtoli, obijt Willielmus, piæ memoriæ, Abbas eccleſiæ S. Albani „poſtquam eandem rexerat annis viginti, & menſibus ferè tribus: & ſepultus eſt tertio Calendas Martij in Capitulo monachorum. Quo ſepulto in continenti, ſcilicet eadem die tres „fratres ad regem ſunt deſtinati, & ab eo impetrata libera rite eligendi facultate, Abbatem „elegerunt. obtinuerunt etiam fratres, à Domino rege, gratiam habendi totam domum ſuã „in manu ſua (exceptis exchatis, & eccleſiarum donationibus) à die obitus prædicti Abbatis, vſque in annum completum, pro qua obtenta donauerunt monachi regi trecentas „marcas. Deinde obtenta à rege licentia Abbatem eligendi, die martis, poſt annunciationẽ „B. Mariæ, conuocatis nobilibus eccleſiæ membris, ſcilicet Prioribus cellarum: & omnibus „qui debuerunt, & voluerunt, & potuerunt commodè intereſſe; elegerunt ſolemniter Iohannem de Hertfordia (Priorem de Hertfordia,) monachum ſuum profeſſum, in paſtorem „animarum ſuarum, virum pium & monachum ordinatum; qui regi præſentatus, ab eo

fauota-

fauorabiliter eſt receptus, Dominica in ramis palmarum. Deinde miſſi ſunt duo monachi, eiuſdem eccleſiæ, & clerici,(ſc. Dominus Nicholaus de Len, & Dominus Reginaldus Phyſicus, & magiſter Galfredus de Langleia) ad curiam Romanam, ad quam immediatè ſpectat, vt electionem ritè factam, impetrarent à ſede Apoſtolica confirmari, vbi ſine difficultate electione confirmata, cum benedictione Apoſtolica ſunt reuerſi. Inſuper approbata eſt forma electionis, & progreſſus negotij, admirantibus cunctis, quod inter tot Capita, vna fuit ſententia, & vnanimis conſenſus; Vnde à multis dictum fuit, in curia Romana, & ab ipſo papa, quod non ſine nutu ſpiritus ſancti iſtud fuerat proſequutum. *Multitudinis enim credentium fuit cor vnum, & anima vna.* Et vt audientem non lateat, hæc eſt conſuetudo eligendi Abbatem in Eccleſia S. Albani. Confeſſores ſcilicet tres, vel quatuor, iubentur ſtrictè in virtute Spiritus ſancti (vtpote qui cognoſcūt corda & renes ſingulorū) vt ipſi eligant duodecim de conuentu fratres electos, ſcilicet fideles & peritos, vt ipſi, vel de ſe ipſis, vel de ipſo conuentu Eccleſiæ, vel de cellis, vnum idoneum eligant in Abbatem. Vt autem eorum electio, & labor deliberatiuus ſuper hoc negotio, irritus non habeatur: literas habent de conuentu, penes ſe, ſigillo conuentus roboratas: vt ipſe cōuentus illū, quem ipſi duodecim eligent in Abbatem, ſine cōtradictione vnanimiter ſuſcipient & gratanter. Et ſeries negotij ſic proſequuta, à ſummo Pontifice & omnibus audientibus, cum admiratione eſt commendata, & facta examinatione, authoritate Apoſtolica cōfirmata. Veruntamen quia de perſona electi papæ non conſtabat, dedit ſummus pontifex in mandatis, Elienſi & Londonēſi Epiſcopis, vt ritè facta de perſona electi examinatione, eundem in Abbatem confirmatum benedicerent: & plenè in omnem tam ſpiritualium quam temporalium adminiſtrationem inſtituentes. Poſt hæc autem idem electus, facta examinatione, in craſtino natiuitatis B. Mariç in Dominino die à Rogero Londinenſi Epiſcopo (quia ambo negotium exequi non poterant iuxta mandatum Apoſtolicum) benedictionem Abbatis ſuſcepit. Legit autem electus literas clauſas & bullatas ante altare indutus ſolenniter, quibus antea conſimiles non vidimus ſcilicet de profectione, & viſitandis apoſtolorū liminibus de trienniо in triennium, quod grauiter accepimus ſed hæc poſtea plenius. Medio autem tempore, quo hæc omnia facta ſunt, remanſit, Abbas cum omnibus pertinentijs, ſub cuſtodia conuentus, ex regio beneficio, hoſpitalitate integra remanente. Hactenus Matthæus.

Quid ais lector beneuole, an non hæc apertiſſimè oſtendunt, Abbatiam illam nullo modo ſpectaſſe ad Cluniacenſe regimen: nulla fit mentio Abbatis Cluniacenſis, aut conſilij vel conſenſus illius, nec in electione, nec in confirmatione, nec in conſecratione: Sed ſolius regis authoritas, propter baronatum annexum, ſolius pontificis propter omnimodam exemptionem fit mentio. Electio denique talis ponitur, tanquam conuentui tam olim conſueta, & à Pontifice confirmatur, qualem nullus Abbas Cluniacenſis admiſiſſet: quippe in qua conuentus ipſe liberrimè eum in paſtorem ſuum aſſumit, quem de ſuo gremio inuenit idoneum, nullo extraneo ad eum concurrente. Quod ſi Cluniacenſium vllum in ea ius extitiſſet, cur Hugo ſextus Abbas, ſimul Cluniacenſis, & maioris monaſterij, vir magnus & potens, in curia Romana, querelam non depoſuit, quod ſe neglecto, conſilioque ſuo, Abbatem ſibi, monachi Albanenſes delegiſſent? cur non ad eum prius quam ad Papam? imo cur omninò ad papam, ſi ad Cluniacenſem authoritas illa ſpectaſſet, monachi ſunt pro confirmatione electionis deſtinati? Nimirum ſatis clarè aſſerit Matthæus, qui ſui monaſterij ſtatum probè nouerat, *ad ſolum papam immediate* (non mediante Cluniaco) *ſpectaſſe illius electionis ratificationem.* Et quod de exempto hoc monaſterio S. Albani: idem de monaſterijs weſtmonaſterij, Edmōdiburgenſi, & Auguſtinenſi Cantuariæ, ſimiliter exemptis & ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis, par eſt dicere Quorum Abbates à conuentibus ipſis electi, à rege propter Baronatum, à pontifice propter exemptionem, ſolebant confirmari. Quod de monaſterio S. Auguſtini Cantuariç, expreſsè docet idem Matthæus ad annum 1253. Pag. 814. quod præcentorem ſuum ſumma cum feſtinatione in Abbatem elegerint monachi, ne regiæ paterentur rapacitati. Et de weſtmonaſterienſi in tribus conſequūtiuè electionibus ſuorum Abbatum. p. 942. Et de Abindonenſi pariter ad annum 1256. pag. 899, in quibus nulla Cluniacenſis concilij ratio aut mentio eſt habita, cum tamen accuratè ſatis narrat author, qui nam Romam pro confirmationibus miſſi fuerint obtinendis. Quod vtique tanto cum ſumptu & labore non feciſſent, ſi aut Cluniacum ſolum adire debuiſſent (vt ſane debuiſſent, ſi illi reuera fuiſſent ſubiecti;) aut ſaltem Cluniacenſis Abbas, audita & approbata electione, pro ijs Pontifici à propinquo ſupplicaſſet: facturus id proculdubio pro ſibi ſubiectis, vt parceret ipſorum labori, prouideret electionis ſecuritati, quæ ſæpe Romæ reſcindebatur: & partem illam ſumptuum potius in vſum Eccleſiæ ſuæ diuerteret. Hæc igitur nigrorum exempta monaſteria, non fuerunt De cœnobio S. Auguſtini Cātuariē.

Cluniacenſibus ſubdita, vel incorporata. Fuerũt tamen Capitulo Generali Anglico ſubiecta, cui Capitulo, non conceſſerat Innocentius in Concilio authoritatem (inſtituendi, aut deſtituendi Abbates, ſicut Cluniacenſi Abbati fuerat ab alijs Pontificibus indulta: ſed ſpecialiter in ipſa conſtitutione, conſuetum ius ſuum aut cõuentuum diocæſanorum ea in re voluit obſeruari. Vt proinde authoritas inſtituendi, ac deponendi Abbates, ſit nota certa Congregationis Cluniacenſis, non autem requiritur ad quamlibet Congregationem.

Abbates multi Angliæ etiã ſuẽre ſimul Epiſcopi.

De alijs autem monaſterijs apud eundem Matthæum extat etiam narratio, quod ſuos Abbates liberè, ſine vllius vltramarinæ authoritatis (voluntatem Romanæ ſedis excipimus) actione vel reſpectu eligerint. Et rationem ſatis euidentem inſinuat. Nam eorum Abbates ſimul erant futuri epiſcopi, ideoque non poterat eorum electio, à Cluniacenſi externo co[...]ore pendere, ſic ad annum 1237 & 1257. pag. 464. docet Couentrienſes Monachos, non obſtantibus regijs minis, & blandiijs, ſuarum tamen animarum Paſtorem, Abbatem, & Epiſcopum elegiſſe. Idemque de Wintonienſibus monachis S. Suithini, eodem anno ſcribit pag 901. & de Elienſibus ad annum 1256. pag. 907. & 921. vbi ipſorum electionem de ſuo ſuper[...]re in P[...]z[...]rum & Epiſcopum ſuum factam, vt ſanctam & canonicam laudat, & ratam manere pe[rſ]uad[...]e Henricus Angliæ Cancellarius, quem rex tamen cupiebat à monachis adoptari. Quæ de monaſterio S. Albani, ex Matthæo Paris attulimus, confirmat etiam Thomas Wallingham[u]s, eiuſdem cœnobij monachus & præcentor, qui ad annum Domini 1396. hæc habet. Eodem

Iterum de S. Albano.

„ anno deceſſit, totius monaſticæ religionis ſpeculum, *curruſque & auriga eius*, D. Thomas,
„ Abbas monaſterij S. Albani, cui ſucceſſit per electionem, D. Ioannes Moot, Prior eiuſdem
„ loci, qui iuxta noua priuilegia à curia impetrata, (vt videlicet eo ipſo, quo ritè foret electus
„ eſſet & confirmatus) primus omnium eo priuilegio vſus eſt. Antea enim Romam, pro con-
„ firmatione nuntios deſtinare cogebantur. Suſcepitque munus benedictionis ab Archiepiſ-
„ copo Cantuarienſi D. Thoma Arondell, non quia ſic oportuit (erat quippe ab omni iuriſ-
„ dictione Diocæſanorum exemptus:) ſed quia per manus eius benedici prælegit. Et poſt a
„ ad annum 1401. pag. 357. Hoc anno (inquit) D. Ioannes Moot, Abbas S. Albani rebus hu-
„ manis exemptus eſt; cui ſucceſſit per viam ſcrutinij, D. Guilielmus de Henworth, Cellera-
„ rius dicti loci. Quamquam Capitulum fuiſſet eo die turbatum per minas nuntiorum ex
„ parte regis venientium, vt regis intuitu alium elegiſſent. Vides libertimam electionem, non

ſolum ab authoritate Cluniacenſis, verum ipſius etiam regis independentem, & confirmationem, non ſolum ab aſſenſu Cluniacenſis Prælati, verum etiam ab ipſius Pontificis, per eius priuilegium, abſolutam.

Inſtitutio collegij monaſtici Oxonienſis.

Denique Collegium Oxonienſe, (quod Aduerſarius temerè & falsò, vt ex ipſa fundatione conſtat) aſſerit erectum fuiſſe præſertim pro Cluniacenſibus) eligebat ſibi ſuum Priorem ex numero omnium collegarum, cuiuſcumque tandem eſſent Abbatiæ Capitularis; qui Prior non ab alio, quam Præſide Capituli Anglicani, confirmabatur; nec in eius rei ordinatione, quam in fine libri inuenies, vlla mentio Cluniacenſium habetur. Imo nunquam oſtendere poterit aduerſarius, vllum eorum cœnobiorum, quæ ad Capitulum Generale Angliæ, ex Innocentiano decreto conueniebant, expectaſſe aut curaſſe, Cluniacenſis Abbatis aut ordinis, vel alterius vllius externi capitis aut corporis (ſolo Pontifice excepto) conſilium, vel prouiſionem, in ſuorum Prælatorum electione aut confirmatione: vel rerum ſuarum quacunque diſpoſitione. Non erant ergo vllo modo ſubiecta vel incorporata Cluniacenſi ordini, vel alterius cuius Congregationi, extra Angliam poſitæ.

§. 2. Demonſtratio 3. ab exemptionis priuilegio.

Secunda demõſtratio à modo exemptionis viſitationis &c.

Idem poteſt demonſtrari, ex alijs Cluniacenſium proprijs notis, *viſitatione* nimirum, & *exemptione*. Pro quibus primò apponamus verba Henrici primi Abbatis Cluniacenſis, [qui] rexit ordinem illum anno 1308. & habentur in ſtatutis eius in bibliotheca Cluniac. pag. 15.

„ ſub hoc tit. De authoritate Abbatum Cluniacenſium in viſitando. Quia (inquit) teſte B.
„ Gregorio, nullum Deo maius ſacrificium, quam zelus animarum: ad ipſarum animarum v-
„ beriorem ſalutẽ, & ordinis proſperiorem ſtatum, præcipiunt ſaluberrimè ſtatuta apoſtoli-
„ ca Abbatibus Cluniac. quod ordinem Cluniacenſem, locaque ſui ordinis, & remotas pro-
„ uincias eiuſdem per ſe vel per alium, ſicut ipſis poſſibile fuerit, ſtudeat viſitare. Ex quibus
„ & ſubſequentibus clarè patet, quod Cluniacenſes Abbates, omnia loca ordinis, et [...]

Cluniacenſes à ſuis

„ eleſiæ Cluniacenſi ſubiecta immediatè, ſicut facerent Epiſcopi niſi exẽpta eſſent, d[...]
„ & poterunt viſitare. Etenim viſitatio Epiſcoporum, quam in dictis locis habeb[...]
„ piſcopi, per exemptionis virtutem & efficaciam, in Abbates Cluniacenſes, velut in Pat[...]

pri[...]

„p[illegible]ales & caput ordinis, eſt tranſlata, ſuntque ipſius exemptionis virtute, loco Epiſ-
„c[illegible]ui & Prælatorum in viſitatione huiuſmodi, ſubrogati. Et paulo inferius. Cum enim
„[illegible]s Abbat[illegible]us Cluniacenſibus, omnibus Prioribus ordinis excluſis, monachi prioratuum
„[illegible], decanatuum que ac monaſteriorum ſeu Abbatiarum quarumcunque, ore & ſcri-
„p[illegible]ittant obedientiam, quæ aufert totale Dominium ſui à promittente, transfert-
que in [illegible], cui talem obedientiam promittit, tanquam in verum & proprium paſtorem:
„[illegible] apparet, monachos ipſorum locorum, Abbatum Cluniacenſium proprias oues eſ-
„[illegible] que Abbates Cluniacenſes abſtringi ad cognoſcendum diligenter iſtos mona-
„[illegible]anquam oues ſuas, & ad viſitandum eos opportunè, dirigendumque in viam ſalutis
„æternæ, bonis exhortationibus & exemplis. Et poſt pauca, quibus id amplificat. Denique
„z[illegible]antibus profectum ouium Chriſti, minimè id debet eſſe graue ſeu moleſtum, quin imo
„[illegible]e & acceptum: cum in viſitatione huiuſmodi, in qua vacandum eſt exhortationi bo-
„n[illegible]m correctioni exceſſuum, & reformationi morum, cognoſcere de cauſis ſubdito-
„ru[illegible] ipſorum ſuperiorum non intendamus, niſi in caſibus nobis, patri & iudici ordinario
„t[illegible]us ordinis, ſucceſſoribuſque noſtris de iure & conſuetudine competentibus & conceſ-
„[illegible] Item quia Abbates Cluniacenſes, ad Camerarias ſeu Prouincias Angliæ, Hiſpaniæ,
„Lombardiæ, Alemanniæ & alias conſimiles à Cluniaco remotas ac diſtantes, nequeunt
„[illegible] arduis negotijs impediti ſæpè pro viſitando per ſe aliter accedere, vt deceret &
„[illegible]et proſperitati ſtatus vtriuſque, ſpiritualis ſcilicet & temporalis locorum prouin-
„[illegible]odi: propter quod decet & expedit ad dicta loca per Abbates Cluniacen-
„ſes [illegible]andoque Viſitatores Generales pro domibus ordinis Cluniacenſis, in illis parti-
„bus de[illegible]tè viſitandis; Nos qui iuxta ſtatutum Apoſtolicum tenemur loca ordinis noſtri
„per [illegible] alios viſitare, præcipientes deſtrictius ordinamus, vt omnes & ſinguli de di-
„cto n[illegible]o Cluniacenſi ordine, in dictis partibus exiſtentes, nobis & eccleſiæ Cluniacenſi,
„[illegible] diatè, aut mediatè ſubiecti, viſitatoribus huiuſmodi in viſitationis officio, tanquam
„n[illegible]uo e obediant & intendant, eorumque reformationem & correctionem recipiant
„p[illegible]er. Qui verò talibus viſitatoribus inobediens extiterit, ſi eſt beneficiatus, benefi-
„c[illegible]m amittat, ſi non excommunicationi ſubiaceat ipſo facto.

[illegible]a [illegible]ibus antiqui ſtatuti Cluniacenſis verbis conſtat omnia loca ordinis illius, virtute ſu[illegible]ion[illegible] ac dependentiæ, quam ad Abbatem Cluniacenſem habebant etiam in ipſa An[illegible] fu[illegible]e ab omni Epiſcopali iuriſdictione & viſitatione libera atque immunia, & à ſolo Ab-b[illegible] Cluniacenſi & deputatis eius debuiſſe & potuiſſe in Anglia, alijſque prouincijs viſitari. At [illegible] pleraque omnia monaſteria, Capitulo Congregationis Angliæ ſubiecta non gaude-bant exemptione à diœceſanis: conſtat enim ex ipſo catalogo Prælatorum Capitularium, quem [illegible]liter damus in finem libri, ſolum quinque fuiſſe hoc modo exemptas Abbatias, n[illegible]e Albanenſem, Weſtmonaſterienſem, Auguſtinienſem, Edmundiburienſem, Euisha-m[illegible] & fortaſſis Glaſtonienſem, quamquam in catalogo illi ſolum conuentus enumerati, [illegible]untur exempti. Et ratio etiam ſuadet, quia illis temporibus, multa ex cœnobijs illis, erant e[illegible]m cathedralia, quorum ſcilicet Abbas erat Epiſcopus loci, & à conuentu monaſterij eli-g[illegible]: nimirum monaſterium Chriſti Cantuarienſe, Abbatiæ Dunelmenſis, wintonienſis [illegible]enſis, Norwicenſis Wigornienſis, Bathonenſis, Couentrienſis, Roffenſis &c. Hæ Eccleſiæ Abbatiales ſimul erant & cathedrales, quæ propterea non erant omninò ab Epiſcopi ſui iu-[illegible]ne exempti, quia Epiſcopi ipſi erant Abbates ab ipſiſmet conuentibus electi: nullus [illegible]en[illegible]s abſoluitur ab Abbatis ſui iuriſdictione, niſi contingat ipſum eſſe prorſus [illegible]m & com[illegible]endatarium quæ peſtis tamen (vt bene docet doctiſſimus Sanderus ſupra ci-ta[illegible]) nondum Angliam inuaſerat.

Clunia-cenſibus viſitari tantum debent.

Cluniſ-cenſes omnes exêpti ab omni iuriſd. Epiſco-pali.

[illegible]ea [illegible]x hiſtoria manuſcripta Abbatiæ Dunelmenſis, quędam per notarios authenti-c[illegible]ripta habemus, inter quæ hæc eſt hiſtoria, qualiter anno Domini 1280, cum Archiepiſ-[illegible]s Eboracenſis pro dignitate & officio metropolitæ, voluiſſet Priorem & conuentum e[illegible]iæ Dunelmenſis, viſitare: & ipſi [illegible]ationem noluiſſent admittere, non allegarunt ipſi e[illegible]s priuilegium, ſed tantum contra perſonam viſitantis exceperunt, tum alijs cauſis [illegible]is, vt probarent eum ad actum iuriſdictionis inhabilem: tum maximè ob excommuni-[illegible] maioris cenſuram, q[illegible]a e[illegible] nominatim excommunicatus duobus titulis, tum ob [illegible] (ſ)oluram decimam Sexennalem per Papam Gregorium decimum impoſitam, in concilio L[illegible]enſi; tum quia *eſſet notorium* (inquiunt) *ipſum maioris excommunicationis ſententia in-n[illegible], per* [c]*onſeruatores priuilegiorum, monachorum de Pontefracto Cluniacenſis ordinis, quia p[illegible] illis indulta confregit.* Ex qua narratione euidenter conſtat, conuentum Abbatialem D[illegible]lmenſis eccleſiæ non fuiſſe exemptum: cum tamen prioratus de Pontefracto Cluniacé-

De mo-naſterio Dunel-menſi.

ſis ordinis non longè diſtans ab Abbatia exemptionis prætextu [illegible] retur. Aliter enim non fuiſſet opus excipere contrà perſonam Archiepiſcopi tanquam excommunicati, ob violata Pontefracti priuilegia, & alios titulos: ſed ſatis fuiſſet, imò primum omnino eſſe debuit, ſuam exemptionem allegare, quod tamen non fecerunt; vt nec in tota hiſtoria [illegible], [illegible] exemptionis mentio habetur, cum tamen origines monaſterij, decurſumque contine[illegible] autem origo monaſterij (ne putetur Cluniacenſe) talis (vt ex illa conſtat hiſtoria cap. [illegible]) [Al]dwinus monachus Abbatiæ de Wincbecombe, cum duobus monachis Euishamenſ[illegible] tiæ, venerunt in Northumbriam, & monaſterijs de Iarrow, & Weremouth in ea p[illegible] reædificatis, alijſque nonnullis (quæ 180 annos poſt Inguaſum & Hubbam Danic[illegible] vaſtata remanſerant,) reſtitutis, & monachis inibi collocatis, primus Pri[or] ec[clesi]æ Dunelmenſis, factus eſt, anno 1083. eo enim anno (vt poſtea alio capite narratur [illegible]) nachi de, Yarrow & Weremoutha venerunt Dunelmum. Ab eo autem tempore Y[arro]w, & Weremutha manſerunt tantum vt cellæ ſeu prioratus [Bene]dicti Abbatiæ Dunelmenſi, vſque ad diſſolutionem monaſteriorum ſub Henrico 8. factam. Erant enim [ædi]um exiguorum, quæ cauſa eſt cur in Capitulo Generali, non comparuerint eorum Priores [illegible] nec aliarum cellarum minorum, quæcumque Abbatijs maioribus erant ſubiectæ. Eſt autem pro re noſtra notandum hoc tempus, quo Aldwinus poſt reædificata monaſteria Yarrow, & Weremoth, aliaque in Northumbriæ agro, factus eſt demum Prior Cathedralis Abbatiæ Dunelmenſis (nam Dunelmum olim vocabatur, terra Epiſcopatus, & habebatur tanquam pars Northumbriæ) nempe anno 1083 quinque annis poſt Cluniacenſium primum La[n]zonem, Priorem S. Pancratij, in Anglia conſpectum: & quatuor annis ante ſecundam miſſionem Cluniacenſium in Angliam, quæ fuit eorum qui Bermondſeiæ in ſuburbijs Londini conſederunt. Anno enim 1089. venerunt Petrus, Richardus, Osbertus, Humbaldus monachi de conuentu Charitatis, quorum primus Petrus, Prioris Charitatis iuſſu, conſtitutus eſt Prior Bermondſeiæ, alijs ſub ipſo, in eodem prioratu manentibus. Atqui Aldwinus Prior Dunelmenſis, iamdiu antea in Northumbria rexerat monaſteria à ſe reædificata, & diu ante reædificationem inceptam, in Abbatia Winchcobæ monachus exſtiterat; Cluniacenſes verò non ante 1078. in Anglia conſpectus fuiſſe inferius demonſtrabimus; Non fuit ergo Dunelmenſis eccleſia, de Congregatione Cluniacenſi, cum in antiquiſſima hiſtoria monaſterij nulla fiat mentio talis ſubiectionis. Nec fuerit illa eccleſia exempta à viſitatione Epiſcop[orum] [illegible] à qua tamen immunia erant omnia loca Cluniacenſium; Et tandem, quia verba, contex[tus], & tractum ipſum hiſtoriæ, quam narrauimus, omninò demonſtrant, id quod vrgemus, [lo]quitur enim author hiſtoriæ de Pontefracto, cum additione illa noſtris hiſtoricis [illegible] [illegible] ordinis *Cluniacenſis* qua additione iudicant diuerſam aliquam Congregationem [illegible] è Mattheus Paris: qui ſicut vocat ordinem Ciſtercienſem, & ordinem canonicorum S. Auguſtini, ita vocat ordinem Cluniacenſem, & ordinem Nigrorum, tanquam quatuor diſtinctos ordines & Congregationes.

Quare ad annum, 1253. ponit viſitationem ordinis nigrorum per Angliam, & Galliæ re[gn]a Epiſcopis diocœſanis iniunctam, vt quoſdam articulos reformationis obſeruare coge[ren]t [illegible] qua narratione, tria inſinuantur argumenta, id quod volumus probantia. Tunc enim v[isit]abantur ſolum Abbatiæ non exemptæ: docet ſiquidem Albanenſe monaſterium ob exemptionem declinaſſe viſitationem; At omnia Cluniacenſium monaſteria exempta erant, non ergo intelliguntur nomine ordinis Nigrorum, cuius ſolius conuentus viſitandos Pontifex declarauit. Deinde viſitatio fuit iniuncta, ad articulos quoſdam reformationis introduce[nd]os; at omnia Cluniacenſium monaſteria erant reformata tunc, imo vigebat in eis diſcipl[ina] regularis ſub ſanctiſſimo Abbate Yuone primo, de quo vide quanta prædicat Giraldus [d]e A[illegible] in Chronico Cluniacenſi. *Hic eſt (inquit) preco diuini verbi, tuba euangelij, amicus ſ[illegible] [illegible] na Dei, oculus cæci, lingua muti, pes claudi, ſol terræ, lumen patriæ, miniſter altiſſimi, vicari[us] [illegible] Chriſtus Domini. Tota conuerſatio huius, eſt ſchola honeſtatis, morum ædificatio, & ſtructur[a] [illegible] Eſt enim in iudicis rectus, in carne Angelus, in miſericordia totus. in dando largiſſimus & [illegible] circumſpectus.* Et ne putes adulatoria hæc dicta ab illo: conſtat dictum Iuonem dum vi[xit] [illegible] ſorum ordinem in ſumma pace & tranquillitate conſeruaſſe. Quantæ autem æſti[mation]is fuerit tunc ordo Cluniacenſis, apud Pontificem, conſtat ex eo, quod paulo an[te] h[illegible] [illegible] ſionem, Innocentius quartus, cum duodecem Cardinalibus ſuis; rex etiam Fran[illegible] douicus cum Regina & ſorore, & fratre comite Artefiæ; Imperator quoque Con[ſt]an[tinopo]litanus, filius Regis Aragonum filius regis Caſtellæ, alij inſuper duces, & Epiſcop[i] [illegible] ſunt hoſpitio ſimul, & ſemel excepti, infra ambitum monaſterij *& tamen nun[illegible]* (ſunt verba Chronici Cluniacenſis) *monachi amiſerunt dormitorium, neque refectorium, [illegible]*

[illegible]

monaſteriū, *neque Capitulum, neque Infirmariam, neque Cellariam, neque coquinam neque aliquā de officinis deputatis conuentui.* Quæ omnia ita fusè retulimus, vt conſtaret, viſitationem, quā narrat Matthæus ab Epiſcopis Diœceſanis in ordine nigrorum ex mandato Pontificis factam, non extēdiſſe ſe ad ordinem Cluniacenſem, tum quia erat Congregatio reformata ſub religioſiſſimo tunc Abbate florens, tum quia apud Pontificem Maxim. erat ſummo in honore, & apud reges Galliarum: tum quia fatetur, imò non ſine felle notat aduerſarius pagina 122. Cluniacenſes monachos, à pōtificibus & amicis *fideliſsimis pōtificiæ authoritatis, iudicatos fuiſſe maximè idoneos rebus apoſtolicæ ſedis promouendis*: ideoque magna animorum contentione ipſorum ordinem ab ipſis propagatum, vt propterea ipſorum ordinem, quem tantis priuilegijs ornantea ab omni iuriſdictione Epiſcoporum exemerunt, non intenderint pontifices, illi mandato reformatoriæ viſitationis ſubijcere. Tertiò diſtinctis verbis Matthęus vocat ordinem nigrorum, & non ordinem Cluniacenſem. at ille nunquam nominat monachum, aut locum de quo certum ſit fuiſſe Cluniacenſem, quin addat illum titulum declaratiuum, *ordinis Cluniacenſis*. Quare intelligit nomine monaſteriorum nigri ordinis, monaſteria non Cluniacenſia.

Sed redeamus ad Dunelmenſis eccleſiæ factum, quo ſe contra Archiepiſcopalem viſitationem tuebantur. Sicut ergo eccleſia Dunelmenſis: ita cęteræ eccleſiæ cathedrales, præter viſitationem a generali Capitulo inſtitutam, etiam viſitationi epiſcoporum, vtpote Abbatum ſuorum erant ſubiectæ; ſicut & omnes aliæ abbatiæ, & prioratus Capituli Anglicani (exceptis quinque exemptis ſupra nominatis) quod aliàs, tam de iure, quam de facto probari poteſt. De iure quidem ex conſtitutione Othoboni, quæ incipit *Ad hæc*, & ſolos monachos nigri ordinis concernit, vbi pręſcribitur examen, de eſu carnium, Epiſcopis ſubiecta ſibi monaſteria eiuſdem ordinis viſitantibus, non minus quam ipſis Abbatibus Capitulo Generali præſidentibus. Erant ergo monaſteria quædam Capitulo Generali ſubiecta, quæ etiam Epiſcoporū viſitationibus erāt de iure obnoxia. De *facto* autē, vt ex viſitationibus iā dictis & alijs etiam à Roberto Lincolnienſi Epiſcopo factis patet apud Matthęum Paris, ad annum Domini 1251. in tota diœceſi Lincolnienſi, quæ ampliſſima eſt inter omnes Angliæ Epiſcopatus, multaſque continet inſignes ordinis noſtri Abbatias, vt Crowlandenſem, Bardeneyenſem, Eynſhamenſem, Rameſeyenſem: & prioratus etiam Capitulares præſtantiſſimos, vt Spaldingam, Daventriam, Luffeldiam, Bradwelliam, Snelshalliam. In ijs omnibus domibus, & alijs etiam diocęſis ſuæ conuentibus, viſitationis officium ſeueriſſimè dictum Robertum Lincolnienſem exercuiſſe, narrat Matthæus, & nominatim recenſet modum, quo auſterè nimis Ramſeyenſem Abbatiam viſitauit, nec vllam ei factam meminit reſiſtentiam à conuentibus & Abbatijs, quam proculdubio feciſſent, ſi exemptionis beneficium habuiſſent. Quod, notandum eſt, probare clariſſimè, tum alias Abbatias Capituli noſtri, non fuiſſe Cluniacēſes; tum ſpecialiter nec Ramſeyenſem, (quæ tamen aliquando Abbatem Cluniaco dedit) fuiſſe Cluniacenſem, quùm ab epiſcopo diœceſano authoritate ordinaria viſitari conſueuerit. Nam ſi fuiſſet Cluniacenſis, ab epiſcopo viſitari, nec debuiſſe, nec potuiſſe, tum factum Dunelmenſis eccleſiæ (allegantis Archiepiſcopum propterea excommunicatum, quia prioratum Pontefracti contra priuilegia Cluniacenſium vexauerat) probat, tum etiam verba Henrici Cluniacenſis, in ſtatuto ſuperius poſito conſtanter id aſſerentis, demonſtrant.

Quæ verba etiam aliam nobis ex viſitatione Cluniacenſi Abbati debita, probationem ſuppeditant. Nam ſi Abbates Angliæ ordinis nigrorum fuiſſent Cluniacenſi eccleſię obnoxij aut ſubditi, extaret aliqua memoria ſaltem Viſitationis, per Abbatem Cluniacenſem aut eius Camerarios ſiue deputatos, in dictis Abbatijs factæ; ſicut extat memoria viſitationis factæ per eos in prioratibus Cluniacenſis ordinis, nominatim in Prioratu de Broholme, quam & catalogus bibliothecæ, & Catalogus ex Archiuis Londinenſis arcis depromptus (quem inferius dabimus.) inter Cluniacenſia membra recenſent: atqui nulla extat talis memoria, de Abbatibus Angliæ, monaſterijſque ipſorum, per Cluniacenſes monachos viſitatis: imo Matthæus Paris ſatis clarè oſtendit Abbates Angliæ, nullo modo ſpectaſſe ad viſitationem Cluniacenſiū: cum de ipſo Cluniacenſi Abbate, Guilielmo 3. in Angliam cauſa viſitationis ingreſſo, ſic ſcribit ad annum Domini 1251. pag. 794. *Diebus quoque ſub eiſdem*, inquit, *Abbas Cluniacenſis venit in Angliam, monachorum ſuorum viſitator, ordinis reſarter, & pecuniæ ſedulus inueſtigator, & dum in Anglicanis partibus, emolumentis intentus moraretur: quidam confines ſui in vltramarinis partibus, quaedam ſua caſtra cum pertinentijs violenter occuparunt, vnde oportuit ipſum feſtinanter remeare.* Vbi ſane quiuis cordatus lector intelligit Matthæum loqui de Abbate Cluniacenſi, tanquam de prælato, cui nullam deberet obedientiam, alias non ipſum illis encomijs auſus fuiſſet onerare, *vt pecuniarum ſedulum inueſtigatorem, & emolumentis intentum, &*

Abbates Cluniacenſes nūquam viſitarūt Abbatias Anglicanas.

Et tamen ſuos in Anglia Prioratus ſæpius viſitarunt

ordinis

ordinis reſartorem, ironicè vocaret. Et quod dicit *ſuorum monachorum* viſitatorem eum veniſſe, ſatis innuit eum habuiſſe quidem monachos in Anglia ſubditos, ſed non multo maximam partem monachorum & monaſteriorum, vt imperitè concludit aduerſarius. Dixiſſet enim Matthæus abſolutè, *viſitatorem monachorum*, aut *noſtrorum monaſteriorum*, aut quid ſimile; Non adhibuiſſet pronomen illud *ſuorum*, valde reſtrictiuum, & ferè (vt apparet ponderanti) per ironiam, vtpote de alienigenis, (tales enim habebantur, omnes Cluniacenſes in Anglia, quos diris tot bonis Indigenarũ, grauiter paſſim, & non ſine ſtomacho conqueritur Matthæus,) vſurpatum.

Matheus Paris ſemper diſtinguit monachos nigros à Cluniacẽſibus.

Et obſeruari debet modus loquendi perpetuus Matthæo, vt de Cluniacenſibus loquatur ſemper, tanquam diſtinctis ab omni alio nigrorum ordine, ſuiſque commonachis Anglis. Sic enim vbicumque de illis aliqua mentio facienda eſt, quaſi clarioris diſtinctionis gratia, loqui conſueuit. Sic ad annum 1214. pag. 641. loquens de muneribus, pontifici à captiuitate redeunti oblatis, ſcribit. *Abbas Cluniacenſis non vltimus eſſe deſiderans, ne deſes haberetur, ſuam eccleſiam depauperans, & ſuis prioratibus prægrauatis & ſpoliatis, tantam pecuniæ quantitatem præſentauit, quod audientibus admirationem magnam non immerito generauit. Imo intelleximus ex relatu Prioris de Weſtacre, qui eſt monachus Cluniacenſis, quod Dominus Abbas Cluniacenſis prædictus dederit &c.* Quis hic non videt, Abbatem Cluniacenſem à Matthæo non agnoſci tanquam Prælatũ ſuum? aut quis monachus Cluniacenſis, ita de ſupremo Abbate ſuo, loqui præſumpſiſſet? præſertim cum Cluniacenſes iſtum laudatiſſimum Abbatem deprædicent. Iſte enim eſt, ſub quo memorabilis ille conuentus Papæ, Cardinalium, Regis Galliæ, Imperatoris, principum, epiſcoporum & ducum tanta cum laude religionis factum Cluniaci ſuperius diximus: vt non obſtante tanto ſtrepitu ſplendoris ſecularis, nihil tamen prorſus omiſſum fuerit in monaſterio diſciplinæ & regularis obſeruantiæ, conſuetæ. Deinde quis non aperte colligit, Matthæum ſe Cluniacenſem negare, cum ſignanter dicat illa ſe didiciſſe ex relatũ Prioris de Weſtacre, *qui* inquit, *Cluniacenſis monachus eſt*: quaſi diceret Mathæus, ne putetis me, qui Cluniacenſis monachus non ſum; aut de rebus mihi incompertis loqui, aut odio vel inuidia Cluniacenſium hæc narrare: ecce authorem profeſſo monachum Cluniacenſem, Priorem Domus Cluniacenſis in Anglia, cuius relatu hæc didici. Non erat ergo Matthæus Paris, cæterique Albanenſes monachi, ac proinde neque cæteri Capitulo Anglicanæ Congregationis ordinis nigrorum ſubditi monachi, Cluniacenſi Iuriſdictioni in vllo obnoxij, cum nec exemptione ipſorum Cluniacenſium fruerentur, nec ab ipſis vnquam viſitarentur.

§. 3. *Tertia demonſtratio.*

Prærogatiuæ Cluniacenſium nunquã exercitę ab ijs in monaſteria nigrorum.

Sed quid nos iſta colligimus, ex illis exemptionis, & viſitationis prærogatiuis (quas in omnibus ſibi ſubditis habebant monaſterijs): quam multæ ſunt aliæ prærogatiuæ, Cluniacenſibus proprię, quas nunquam in Abbatia vlla totius Angliæ obtinuerunt, aut exercuerunt? Quando enim vnquam confirmarunt, aut approbarunt Cluniacenſes Capitula prouincialia Abbatum Anglorum? at confirmari ab illis debuerunt, imò & conuocari illorum authoritate, ſi Abbates ipſis fuiſſent ſubiecti; Quando vlla controuerſia inter monachos, Abbates, conuentus Abbatiales, cathedrales aut priorales, (qui Capitulo prouinciali ſubdebantur) ad Cluniacenſis Abbatis, aut deputatorum eius, iudicium, vel arbitrium fuit delata? atqui incredibile eſt, quin ſpatio trecentorum annorum (tot enim anni effluxerunt, à Concilio Lateranenſi ſub Innocentio. 3. celebrati,) aliquæ controuerſiæ Abbatum, Priorum, Monachorum, ad Cluniacenſem fuiſſent delatæ, ſi ipſi eiſdem fuiſſent ſubditi. Imo aliquæ extitiſſent controuerſiæ de obedientia, vel penſionibus, ſiue recognitionibus per eoſdem Abbates & priores eccleſiæ Cluniacenſi debitis & pręſtandis, ſicut conſtat, in partibus Galliæ & Italiæ Cluniaco viciniotibus, multas extitiſſe, vt in bibliotheca Cluniacenſi patet, de S. Dyoniſij de Nogento Abbatia, De Abbatia S. Ioannis Angeliaci, de Abbatia S. Benedicti ſuper Padum, de Abbatia S. Mauri Foſſatenſis, de prioratu S. Martini de campis, aliiſque membris & obedientijs Cluniaci, quæ vel in toto, vel in aliquibus, ſeſe ab Abbatis iuriſdictione ſubtrahere nitebantur. Sed nihil tale vnquam, de Abbatibus & Prioribus noſtris reperietur, quia nempe nullo modo erant Cluniacenſibus obnoxia. At reperitur, de prioratibus, quos in Anglia conſtat fuiſſe Cluniacenſes, vt habes in bibliotheca Cluniacenſi, in charta pacis inter Wilielmum comitem, & Petrũ Cluniacenſem, ſuper Mauriacenſi & Caſſiniacenſi monaſterijs Colũ. 1411. de cõtrouerſia inter Theobaldum Abbatem Cluniacenſem & Hamelinum Warennæ comitem, patronum S. Pancratij Lewenſis, (ſecundæ

Controuerſiæ Cluniacenſium vbi terminatæ.

ſecundæ filiæ Cluniacenſis) circa electionem Prioris Col. 1446. & multæ aliæ ſimiles inferius forſitan occurrent, cum agetur de ſuppreſſione & redemptione Prioratuum alienigenarum in Anglia. Eſt ergo magna aduerſarij imperitia, aut ingens audacia, qui non veretur Cluniacenſibus in tot illuſtres Abbatias iuriſdictionem attribuere: cuius nec authorem vllũ fide dignum, & rerum noſtrarum peritum, nec exercitium aliquod memorabile, nec tenue etiam veſtigium poteſt aſſignare.

Et vt vis huius argumenti, quod à Cluniacenſis eccleſiæ prerogatiuis deſumpſimus, clarius confirmetur: quomodo poteſt aduerſarius, vel vllus Cluniacenſis honoris verus fautor illud admittere, vt in prouinciali concilio Epiſcoporum, legato Apoſtolico præſidente, leges ferãtur Abbatibus ordinis Cluniacẽſis, nõ ſolũ nulla præfatione aut mentione habita priuilegiorum, quibus derogant; verum etiam leges omnino deprimentes in pleriſque authoritatem Abbatis & viſitatorum Cluniacenſium? & leges, quæ Abbatibus & monachis, quibus imponuntur, pro communi quaſi iure prouinciæ habeantur? Hoc certè nullus ordinis Cluniacenſis zelator admittet, ne potius præuaricator, quam propugnator iuris Cluniacenſium habeatur. Nam in decretis quidem communibus, quæ totam eccleſiam ligabant, in pleriſque Cluniacẽſes per priuilegia ſua nõ tenebãtur: quanto minus tenerentur decretis alicuius prouincialis Concilij, decretis (inquam) quæ maximam partem diſciplinæ & iuriſdictionis monachorum & Abbatum, dirigerent, corrigerent, modificarent? Atqui Prouinciale Angliæ, quo tota olim Anglia, tanquam iure Canonico Pontificijs decretis ſurrogato, gubernabatur continet quampluruimas leges huiuſmodi à Pontificum legatis & Archiepiſcopis in ſynodis ſuis latas, & Abbatibus ac monachis Anglicani Capituli impoſitas, & ab ijſdem in praxi receptas. Non erant ergo Abbatiæ & monachi illius Capituli, iuriſdictioni Cluniacenſi ſubditi. Verum eſſe quod aſſumpſimus inueniet lector, ſi legat & perpendat conſtitutionem Othonis, quæ incipit *Audiuimus*. Ibi fertur lex, de Abſtinentia carnium: De nouitijs poſt annum tyrocinij exactum, ſub graui pœna per prælatos ad profeſſionem admittendis: De non eligendis in Abbatem aut Priorem ijs, qui profeſſionem non emiſerint; De multis alijs per Capitula Generalia inſtituendis. Et conſtitutiones Othoboni ab ea, quæ incipit, *Regnum Cœlorum*, vſque ad finem conſtitutionum illarum, quas omnes ad reformationem monachorum ordinis ſeu religionis S. Benedicti ſe fatetur edidiſſe: confirmans & innouans ſtatuta Othonis iam dicta, inſuper addens, vt proximè poſt regulam legantur in Capitulis, ſaltem bis in anno decreta Pontificum, & conſtitutiones ſuæ, quę monachos concernant, vt inquirant Abbates, & Priores ſuperiores Abbatas non habentes, bis in anno de proprietarijs: & ſi negligent inquirere, ab officio ſuſpendantur; ne detur pecunia pro veſtimentis: ne monachi ſolitarij habitent in prioratibus, aut manerijs; ne poſſeſſiones aut maneria dentur monachis ad firmam: de non eſu carnium rigoroſiſſime ſeruando, & per Epiſcopos ac præſides Capituli viſitantes, diligentiſſimè inculcando: de particularibus aut pretioſis vaſculis in refectorio, aut ornamentis in dormitorio non adhibendis: de infirmorum cura: de religioſis è refectorio ad menſam prælati euocandis: de non alienandis aut vendendis in perpetuum: de antiquo numero monachorum ſeruando in eccleſijs Abbatialibus & cathedralibus: de reddenda à prælatis ratione adminiſtrationis: ne monachi emant, aut vendant: ne moniales à certis locis exeant: vt religioſi frequenter confiteantur, & frequenter celebrent. Et pleraque hæc ſtatuta iniunguntur, ſub pœna ſuſpenſionis Abbatum & priorum ab adminiſtratione, ſi illa obſeruari neglexerint. Quæ tam diffuſè induximus, vt oſtendamus, quam multis decretis prouincialibus tenerentur Abbates & Priores ordinis nigri in Anglia, quibus Cluniacenſes in eadem Anglia, non tenebantur; Sed nec ex authoritate Legantina, vt loquebantur, teneri poterant; cum viſitatio, correctio, reformatio, & ordinatio monaſteriorum & monachorũ Cluniacenſium, ſoli Abbati Cluniacenſi, & deputatis ipſius, per plurima pontificum ſummorum priuilegia, committerentur. Et quid opus erat hæc Cluniacenſibus in Concilio prouinciali per legatum præſcribi: cum iſta omnia, quæ hîc mandantur, diſtrictius per Cluniacenſium ſtatuta, ab Henrico. 1. Abbate, & alijs ante & poſt ipſum ordini ipſorum fuerint iniuncta: & quo tempore Othobonus hæc ſtatuerit, in viridi praxi, laudabiliter obſeruata? Liquet ergo Abbates & Priores Abbates ſuperiores non habentes, de quibus tam ſæpè Othobonus, non fuiſſe ordinis Cluniacenſis, ſed ordinis duntaxat nigri à Cluniacenſibus diſtincti, & independentis.

Conſtitutiones prouinciales latæ pro monachis nigris in Anglia.

Non ligabant Cluniacenſes ordinis monachos.

§. 4. *Demonſtratio quarta.*

Demonſtratur eadem concluſio ex ipſa ratione Capituli generalis noſtri, & Cluniacenſiũ.

Etenim

Capitulum Generale Cluniacenſium incompatibile cũ Capitulo Generali nigrorũ.

Etenim prælati ordinis Cluniacenſis, non poterant extra Cluniacum in alijs quibuſcumque prouincijs ſiue regionibus Capitulum generale celebrare: quandoquidem ſingulis annis ad Capitulum generale ordinis Cluniacum conuenire tenebantur: & ſingulis biennijs, etiam qui in remotis valde prouincijs habitabant, vt patet ex ſtatutis Hugonis S. Abbatis ipſo decimi ſeptimi, circa annum Domini 1200. inter quæ penultimũ hoc eſt, in bibliotheca, Col. 1480. *Qui de remotis ſunt prouincijs, de biennio in biennium, ad Capitulũ venire procurent, Illos autem remotos reputamus, qui in Anglia, Hiſpania, Lombardia prouincijs, fuerint conſtituti. Alij ſingulis annis venire nullatenus prætermittant. Qui autem terminis ſtatutis venire contempſerint, a prioratibus deponantur, nec eos niſi per definitores Capituli generalis valeant retrahere, illis duntaxat exceptis qui ſe excuſauerint neceſſitate euidenti.* Idem conſtat ex bulla Gregorij IX. ad Cluniacenſes data anno 1233. cuius primus articulus hic eſt. *Quare cupientes deformatum ordinem Cluniacenſem* (ſic enim diſtincte paule ante loquutus eſt) *reformare, & inſtaurare collapſum, imprimis ſtatuimus vt generale Capitulum Abbatum & Priorum, tam conuentualium, quam Minorum, Cluniacenſis ordinis, ſiue immediate ſiue aliquo medio ſunt ſubiecti, apud Cluniacum annis ſingulis celebretur.* & infra. *Prima enim vice, omnes Abbates & priores conueniant ad Capitulum, accepturi reformationem præſentibus annotatam, & poſtmodum illi, qui ſunt vltra mare, Angliæ, vel vltra Alpes vno anno intermiſſo cum moderato familiæ ac equitaturarum comitatu, ne domus ad quas eos venire continget, aggrauentur, accedant.* Similiter & Nicholaus 4. Pontifex, ad eoſdem Cluniacenſes, data bulla Anno 1290. idem ſtatuit, inquiens. *Imprimis itaque ſtatuimus, vt omnes Abbates & priores Cluniacenſis ordinis, immediate Cluniacenſi monaſterio ſubiecti in regno Franciæ conſtituti; annis ſingulis; exiſtentes autem in Anglia, Hiſpania, Allemannia & Lombardia, de biennio in biennium conueniant, ad Capitulum generale &c.*

Nec fuit hoc ab Hugone Abbate, aut Pontificibus dictis, nouiter iniunctum, ſed antiquũ valde ordinis Cluniacenſis ſtatutum, vnde in bibliotheca Cluniacẽſi tempore Iuonis primi anno 1259. eſt excuſatio Guilielmi Prioris S. Pancratij in Anglia, quod infirmitatis languore in via correptus, ad Capitulum generale venire non potuerit, ideoque coactus fuerit in Angliam regredi.

Capitulũ Generale nigrorũ triennale,

Atqui Patres Congregationis Anglicanæ, non ſingulis annis, aut biennijs, ſed tertio quoque anno Capitulum generale ſuum tenere ſolebant, idque non in Cluniaco, neque extra Angliam, ſed in ipſo Angliæ regno, vbi magis opportunum ipſis videbatur. Nec in eorum ſtatutis aut actibus Capitularibus, vnquam fit mentio Capituli Cluniacenſis, vel profectionis vllius ad aliquod Capitulum extra Angliam, ſuſcipiendæ; neque in hiſtorijs monaſteriorum, neque apud Chronographos noſtri ordinis Monachos, veſtigium vllum talis profectionis apparet. Non poſſet non celeberrima eſſe memoria talium profectionum ſi vllę fuiſſent cum tot potentes Abbates, non niſi cum maximo apparatu venire voluiſſent; quinimo nec apud Cluniacenſes, in actibus, bullis, ſtatutis, opuſculis, chronicis, catalogis, aut annotationibus, (quæ diligentiſſimè in bibliotheca Cluniacenſi congeſta ſunt,) inuenitur vlla Capituli triennalis, ab ipſis celebrandi memoria, ſiue extra ſiue intra Cluniacum: nec vlla mentio Capituli Generalis Cluniacenſium in vlla prouincia extra Franciam, in qua ſitũ eſt Cluniacum & tamen quis non videt, ſi Cluniacenſes vlla Capitula triennalia domi, foriſue, imo ſi vllo omnino Capitula Generalia foris celebrare conſueuiſſent, ipſos in conſtitutionibus ſuis, aliquas ordinationes facturos fuiſſe, de modo quo ad ſimilia Capitula foret accedendum, & quid à prælatis ibidem agendum? non fuerunt ergo eiuſdem Congregationis, patres Anglicani Capituli, & prælati Cluniacenſes.

Nunquam meminit Capituli Cluniacenſis.

Ad hæc patres Anglicanæ Congregationis, ſæpius in ſuis conſtitutionibus expreſſe affirmant, ſeſe ex decreto Concilij Lateranenſis Generalis, ad Capitulum conuenire, & negligentes conuenire aut pertinaciter recuſantes, ex eiuſdem Concilij authoritate puniendos; viſitatores etiam in Capitulo inſtitutos iuxta concilij mandatum per omnia benignè excipiendos, reuerenterque habendos; ſtatuta tandem Concilij dicti diligenter obſeruanda proponunt, vt patet ex verbis proœmiorum ad conſtitutiones ſuas, quæ ſuperius propoſuimus. Authoritatis autem Cluniacenſium ne ſemel quidem in actis Capitularibus aut conſtitutionibus ſuis meminerunt, vt patet legenti eadem acta atque ſtatuta, quæ inferius integra fide euulgamus. Cæterum Cluniacenſes in omnibus ſuis decretis & Capitulis quę habentur in bibliotheca Cluniacenſi, paſſim mentionem faciunt, authoritatis, iuriſdictionis, eccleſiæ & Abbatis Cluniacenſis, ſine cuius conſenſu, nihil magni debeat fieri in Capitulis Generalibus, aut aliàs, eodemque modo de Cluniacenſis Abbatis authoritate, loquuntur Pontifices, Gregorius & Nicolaus in bullis prędictis. Liquet igitur manifeſtiſſimè noſtros, in Anglia Abbates,

tes, Prioreſque Cathedrales & Capitulares non fuiſſe obnoxios vllatenus iuriſdictioni Cluniacenſi, cuius nec rationem habuerunt, nec mentionem fecerunt, in vllis actis aut ordinationibus ſuis; quod incredibile fuiſſet fieri potuiſſe ab illis, qui Cluniacenſis Congregationis membra fuiſſent.

Statuta Capituli nigrorum repugnabant ſtatutis Cluniacenſiũ.

Inſuper in decreto Concilij Lateranenſis, cuius vigore Patres Congregationis Angliæ in Capitulum Generale conueniebant, multa conſtituuntur, quæ cum Cluniacenſis ordinis natura, & inſtitutis approbatis non cohęrent. Veluti *primo*, eſt ipſa Capitulorum omni triennio celebratio, cum Cluniacenſes ſingulis ſaltem biennijs per ſua ſtatuta, pontificumque bullas poſt Concilium datas, Cluniacum ad Capitulum Generale, ſub obedientiæ virtute, grauibuſque pęnis venire debuerunt. Si ergo comprehenſi fuiſſent etiam ſub Concilij decreto, aliquoties contingeret neceſſario ipſos bis in anno, ad Capitula duo Generalia propriè dicta, (vt diſtinguuntur à Capitulis illis, quę quamuis minora prouincialibus, Generalia tamen vocantur aliquando, in quibus vnius tantum eccleſiæ, aut Abbatiæ membra conueniunt, ſub vno præſule, etiamſi ipſe alias alium præſidem ſeu Generalem, aut alios præſides recognoſceret) conuenire quod ſane cum ſit ſumptuoſum, & nimis diſtractiuum prçlatorum à grege ſuo, & monachorum à quiete clauſtri ſui; nullatenus potuit, vel à Concilio, vel à pontificibus intendi. Qui inter cætera reformationis inſtituta, præſertim crebras euectiones (vt vocant) & ſuperfluos ſumptus, vt monaſtici ſpiritus impedimenta amputare ſtudebant. *Deinde* Cõcilium ordinat, vt fiat Capitulum eorum duntaxat prælatorum, qui non conſueuerunt talia Capitula celebrare. Ideoque in huiuſmodi nouitatibus, adiungit illis duos Ciſtercienſes, quaſi in Capitulis celebrandis exercitatos, vt ab eis in modo formaque Capituli dirigerentur. Atqui (vt ex dictis conſtat) Cluniacenſes ſatis ſuperque conſueuerunt Capitula Generalia celebrare: cum ſingulis annis aut ad minimum biennijs, omnes prælati tenerentur in Capitulo Cluniaci comparere. Quod non diffitetur aduerſarius, pag. 314. Nec contra hoc facit bulla Gregorij Pontificis, decernentis Cluniacenſibus Capitula Generalia, & volentis vt illis ad dirigendum intereſſent tres Priores Carthuſienſes; non enim id decreuit Pontifex tanquam iam deſueuiſſent Cluniacenſes ad Capitula ſua conuenire, cum bulla iſta data 1233. ſolum octodecem annis data fuerit poſt Hugonis quinti Cluniacenſis Abbatis deceſſum, cuius extant prçclaræ ordinationes pro reformatione Ordinis, & Capitulis celebrandis, quæ conſtat ex hiſtorijs, ipſum diligenter curaſſe. Nec Carthuſienſes adiuncti fuerunt, vt eos in forma Capitulorum celebrandorum dirigerent, quam ſpatio tam paucorum annorum, etiamſi ea celebrare deſueuiſſent, obliuioni tamen non mandaſſent; ſed vt inſtruerent eos in reformatione diſciplinæ, & Zelatores eſſent eorum articulorum, quos pontifex ipſe illis præſcripſerat hac bulla, omninoque monerent, ſi eos negligẽter Cluniacenſes obſeruaſſent. Quare cum Cluniacenſes ſoliti fuerint conuenire in Capitulis: Abbates autem & Prælati, qui virtute Concilij Lateranenſis conueniebant ad concilia, non conſueuerint antea conuenire, vt conſtat ex ipſis Concilij verbis, non fuerunt hi tales prælati, de Congregatione Cluniacenſi. *Præterea* apparet, tam ex ipſius Concilij verbis, quã ex ſupra relatis, epiſcopos potuiſſe viſitare monaſteria ſibi ſubiecta, etſi alias ſubijcerentur viſitatoribus, à Generali Capitulo ſuo deputatis: atqui fuſe docuimus, Cluniacenſes, ampliſſimorum priuilegiorum vigore ab omni epiſcoporum viſitatione fuiſſe immunes. *Adde etiam aliud* non obſcurum argumentum diſtinctionis, quod in decreto Concilij ſtatuatur, viſitatores debere epiſcopis deferre Abbates & prælatos, qui depoſitionem meruerint; & in decreto Honorij (quod in corpore iuris ipſum decretum Innocentij ſequitur, confirmat & amplificat) ordinatur vt viſitatores à Capitulo deſignati, etiam exemptos Abbates remoueant, à regimine, ſi viderint ita expedire, vel de neceſſitate amotionis, ſeu depoſitionis talium prælatorum, ſedem apoſtolicam certiorem faciant. Atqui in bulla Gregorij Noni, & Nicholai ad Cluniacenſes non multis annis poſt Concilium Lateranenſe ſtatuitur: vt nullus Abbas Cluniacenſis deſtituatur, niſi ab Abbate Cluniacenſi cum conſilio aliquot Abbatum Ordinis ſui. Quare hinc certum eſt, Cluniacenſes non comprehenſos fuiſſe decretis Innocentij, aut Honorij, nec viſitatoribus Capituli Generalis eorundem Pontificum, authoritate indicti, cum in rebus maximi momenti, & iuriſdictionis prçcipuæ, Cluniacenſes debuerint, ſine appellatione ſtare ſui Abbatis Cluniacenſis arbitrio: Abbates vero & Priores Ordinis nigrorum, non niſi arbitrio Præſidum & viſitatorum ſui Capituli.

Tandem in bulla Gregorij decernitur expreſſe, *vt omnes cauſæ quæ inter perſonas ordinis Cluniacenſis emerſerint, & per Abbatem Cluniacenſem non fuerint terminatæ, delatæ ad Capitulum* (Cluniacenſe ſc. de quo ibi loquitur) *per definitores ſtatutos (prout fit in Ciſtercienſi Capitulo) terminentur: & ea ſtatuantur, quæ prouenire ad conſeruationem & reſtrictionem, non ad relaxatio-*

nē ordinis, vel regulæ videbitur. Omnes vero Abbates & Priores annis ſingulis, ad Capitulū venientes, definitiones (ſi quæ factæ fuerint) in r[...]tu ſuo, habeant bis in anno, in ſuis Capitulis, & [...] tempore nihil minus recitandas, vt nullus prætextu ignorantiæ ſe valeat excuſare. Quo decreto Pontificis neſcio quid clarius in rem noſtram dici potuit. Si enim omnes cauſæ perſonarum, omnia negotia reformationis Cluniacenſium in Capitulo Generali ipſorum debeant terminari, ac ſtatim, omnes illius Capituli definitiones ab ipſis ita ſtricte debuerint obſeruari: quomodo poterant ad Capitulum prouinciale nigrorum conuenire? aut quę cauſę, quę negotia poterant illos eo pertrahere? Non cauſę perſonarum, quia illæ debebant, in proprio ipſorū Cluniacenſium Capitulo terminari; non negotia reformationis & diſciplinæ, nam illa ibidē tractari iubentur; non definitiones, quæ ſolent fieri de rebus alijs occurrentibus, tam temporalibus quam ſpiritualibus: nam & illæ in Cluniacenſi Capitulo decerni mandantur. Nulla ergo cauſa, nullum negotium, nulla ratio, nullum veſtigium vllius neceſſitatis, aut vtilitatis apparet, cur Cluniacenſes ad Capitulum Nigrorum deberent conuenire. Reuera igitur non conueniebant, quia omnino diſtincti corporis & Congregationis, prorſuſque independentis fuerant. Et Pontifices præmemorati hoc intelligentes, cum iam viderent nigrorum Ordinis prælatos ſecundum Concilij decretum vnitos in prouincijs ſuis: cernentes etiam Cluniacenſes opus habere reformationis remedio, idque non fuiſſe prouiſum in Concilio Generali, quia tunc non putabantur egere, ſub inſignibus gubernati Abbatibus; hoc poſtea ſuis bullis ſiue conſtitutis prouiderunt, probè ſcientes decreta Concilij Lateranenſis, ad eos non pertinere, ſed ad nigri dumtaxat Ordinis profeſſores, qui vſque ad tempus Concilij in vnum corpus Capitulariter nondum fuerant Congregati; ſicut iam diu Cluniacenſes, Ciſtercienſes, Cæleſtini, alijque regulæ noſtræ profeſſores fuerunt.

Regimē Cluniacēſium Monarchicū: nigrorū vero Ariſtocraticū.

Vt illud omittamus, etiam non leue diſtinctionis indicium, quod Congregationis Cluniacenſis regimen fuerit Monarchicum, in quo omnia ab vnius boni Abbatis ſelectis conſiliarijs vtentis, pendebant arbitrio, regimen vero Capituli ſeu Congregationis Anglicanæ & cuiuſuis vtentis Innocentiani forma decreti, fuerit Ariſtocraticum, à duobus præſidentibus tanquam Conſulibus triennalibus, ſenatuque Capitulari adminiſtratum, ac proinde impoſſibile fuerit in eodem Capitulo conuenire, eiuſdemque Capituli legibus & ordinationibus gubernati prælatos, oppoſiti ferè regiminis formæ ſubditos & aſſuefactos: ſicut impoſſibile fuit reipublicæ Romanæ formam Ariſtocraticam ſub conſulibus & ſenatu poſitam, vigorē ſuum retinere nomenque proprium reipublicæ, cum res omnes ad vnius Imperatoris aut regis arbitrium gubernarentur. Conſtat ergo ex ipſa Capitulorum Generalium forma, Abbates & prælatos Congregationis Anglicanæ, fuiſſe prorſus diſtinctum corpus independenſque à Congregatione atque ordine Cluniacenſi.

Confirmantur præcedentes rationes ex annalibus S. Pancratij.

Confirmabimus præcedentes rationes deſumptas à forma electionis, exemptionis, viſitationis, capitulique generalis, ex fragmento nobili, quod ex annalibus manuſcriptis S. Pancratij Lawenſis, ſecundæ filię Cluniacenſis in Anglia verbatim deſcripſimus: Anno millesimo ducenteſimo decimo octauo, die Sancti Leodogari, Geroldus Abbas Cluniacenſis fuit Dauentriæ, à quo profeſſi ſunt Wilielmus de Salabre, Petrus; Wilielmus de Dukeby, „ & alij.

„ Anno milleſimo ducenteſimo trigeſimo ſeptimo ceperunt Stephanus, & Thomas, & Galfredus habitum monachorum. Item in hoc anno Abbas Hugo fuit in hac terra & fecit „ plures monachos profeſſos.

„ Anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo primo, venit Abbas Willielmus in Angliam „ decimo quinto calendas Iunij: & die ſanctæ Florentiæ virginis venit ad Lewes; & die S. „ Albani martyris poſt, fecit ibi monachos plures profeſſos: & die ſancti Ioannis Baptiſtæ „ cantauit ſummam miſſam. Eodem anno idem Abbas fuit apud Monteacutum, & amouit „ Marcum Priorem.

„ Anno milleſimo ducenteſimo ſexageſimo, die ſancti Aegidij venit Abbas Yuo & receſſit „ in die ante natiuitatem beatæ Mariæ virginis, & fecit plures monachos profeſſos apud Lewes, nonas ſeptembris. C. fuit litera dominicalis.

„ Anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo octauo, venit Dominus Yuo (ſecundus ſui et „ eius nominis) Abbas Cluniacenſis in Angliam, & applicuit quarto idus Iunij, & venit „ apud Lewes. 16. calendas Iulij, & fecit ibi profeſſus triginta duos monachos. Deinde perrexit ad Regem. Deinde conſtituit Capitulum ſuum apud Bermondſey, & tenuit Capitulum in die B. Petri, qui dicitur ad vincula. Deinde miſit ſe ad mare & transfretauit pridie „ nonas Auguſti.

„ Anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo quarto D. Ioannes Tirenghes Prior Lewenſis transfre-

„transfretauit, vt adiret Capitulum Generale: & ardua domus ſiue Lewenſis cum Domino
„Rege Francorum poſſet expedire. Transfretauit autem dictus Ioannes de Tyrenghes circa
„purificationem ſanctæ Mariæ ſupradicti anni, & remanſit Prior apud ſanctam Mariam de
„la Weronte in Auuernia: cui ſucceſſit Dominus Ioannes de Auinion Prior de Wan-
„loes.
„Anno 1289. Prior de Farley iter arripiut verſus Cluniacum ad Capitulum Generale. 4. ca-
„lendas Aprilis.

Vides hic lector ſcriptorem Cluniacenſem multa ſimplici veritate plena narrare quæ in rem noſtram faciant. Primum cum ſucceſſiuis vicibus quatuor Abbatum Cluniacenſium in Angliam aduentum viſitationis cauſa recenſuiſſet, nihil prorſus de potentibus Angliæ Abbatijs ne quidem inſinuat: quod ſi vllam Abbatum Cluniacenſium in eas iuriſdictionem habuiſſet, nec eas viſitare prætermiſiſſent, nec eorum ad Abbatias illas aduentum ſiluiſſet hic ſcriptor; ſicut eorum præſentiam in prioratibus S. Pancratij, Bermondſeyæ, Mõtiſacuti non reticuit. Deinde apparet exiguam in Anglia moram traxiſſe Cluniacenſes Præſules quia nimirum tres tantum prioratus magni nominis habuerint, quos inuiſerent, nimirum eos quos iam dixi, reliqui enim omnes erant Cellæ inferioris dignitatis, & aut illis tribus ſubiectæ, aut certè menſæ Abbatiali Cluniacenſis Præſulis attributæ: At ſi Abbatias illas inſignes, & numero monachorum, & cenſus magnitudine, & prærogatiuarum ſplendore illuſtriſſimas in Anglia ſibi ſubditas agnouiſſet, profectò longiorem moram in viſitationibus Anglicanis collocaſſent. Neque vero licebit dicere, regio imperio prohibitum ne has Abbatias viſitaret nam ex hoc eodem fragmento apparet, Cluniacenſes prælatos in viſitationibus ſuis liberrime Cænobiorũ ſuorũ negotia ordinaſſe, Prioreſque rege ipſo inconſulto amouiſſe, alios eorum loco ſubſtituiſſe; ex quo euidens, in illa duntaxat iuriſdictionem illi competijſſe, in alias Abbatias nequaquam. Præterea apparet ex hoc fragmento monachos Cluniacenſes in Anglia, non niſi ex ſpeciali Cluniacenſis Abbatis mandato profeſſionem emittere ſolitos: vides enim hic annotari quot monachos fecerint quinis Abbates in Angliam venientes; & de Yuone ſecundo habes ipſum vna vice triginta monachos diuerſorum proculdubio prioratuum ad profeſſionem admiſiſſe, quod manifeſtum argumentũ exhibet, eos aduentum Abbatis Cluniacenſis expectaſſe, vt profiteri poſſent; aut ſaltem eius ſpeciale de profeſſione emittenda mandatum; quod in monachis Abbatiarum Anglicarum non ſolum non poteſt oſtendi factitatum, verum etiam clarè conſtat iure prouinciali fuiſſe prohibitum. Rurſus hoc fragmentum indicat Prælatos Prioratuum Cluniacenſium in Anglia Francos natione extitiſſe: vides eos cum Rege Francorum, tanquam Domino ſuo de negotijs ſuis ſolicite conſulere: vt vel inde colligas alienigenarum illa fuiſſe non indigenarum cœnobia. Vides tandem Capitulum priuatum Abbatis Cluniacenſis non in aliqua celebri Abbatia, ſed in prioratu Bermondſeiæ celebrari: at quia eredat ipſum non electurum Abbatiam aliquam potentiorem, ſi vllam ſibi habuiſſet ſubiectam? dixi vero Capitulum priuatum, celebraſſe enim illud dicitur die primo Auguſti & quarto Auguſti transfretaſſe; vnius ergo diei Capitulum fuerit, potiuſque exhortationem aliquam in eo, quam ordinationem alicuius magni negotij celebrauerit. Habes denique in hoc fragmento, Priorem de Farley ad Capitulum Generale Cluniacenſium mare traieciſſe: non habebant ergo Cluniacenſes aliud Capitulum Generale in Anglia; nec propterea Capitulum Generale Abbatum Anglorum poteſt cenſeri Capitulum Cluniacenſium.

§. 5. *Demonſtratio 5. euidentiſſima.*

Sufficerent iſta cuiuis ingenio non prorſus inciuili: ſed quia agimus cum aduerſario, qui (vt dicebat Tertullianus de Hæreticis) vinci poteſt, confundi poteſt, conuerti à ſua pertinacia, vel perſuaderi non poteſt: ſaltem vt confundatur magis alias adhuc potentiores adducemus demonſtrationes. Supponamus igitur, quod omnes hiſtorici conſentiunt eſſe verum, S. Hugonem Cluniacenſem factum fuiſſe Cluniacenſium Abbatem anno 1042. eamque Abbatiam & Congregationem ſumma cum gloria & laude ſanctitatis rexiſſe vſque ad annum 1109. Ponamus etiam quod non minus vnanimiter tradunt hiſtorici Normannicarum Anglicanarumque rerum, Gulielmum primum Angliæ regem, (quem vulgo conqueſtorem vocamus) cepiſſe regno Angliæ potiri, cum antea eſſet tantum dux Normanniæ, circa annũ Domini 1066. vel 1067. Ponamus tertio loco veram hiſtoriam, quam habet bibliotheca Cluniacenſis Col. 414. in vita S. Hugonis, quamque ex parte citauit aduerſarius, nam paginã totam aut non legit, præ feſtinato deſiderio quidlibet in telum contra nos intorquendi: aut

Demonſtratio ſumpta ex S. Hugonis Cluniacẽſis apertiſſima confeſſione.

ſelegit, diſſimulauit, quia nihil poteſt excogitari magis contrarium fundamento quo innititur maxima pars ſententiæ, & diſputationis ipſius, nempe de antiquitate ordinis Cluniacenſis in Anglia, in qua re non minus craſſe, imò multo craſſius (quia magis ſpontaneè) ipſum errasse demonſtrabimus, quam ipſe exiſtimat ex leniculis coniecturis ſuis Trophearū autorem fratrem noſtrum errauiſſe in antiquitate Congregationis Anglicanæ ſiue Germanicæ aſſerenda.

Habes (lector beneuole) in loco citato bibliothecæ, glorioſum illum Angliæ conqueſtorem Guilielmum, cum primum Angliæ regno potiri cepiſſet, (ac proinde circa annum 1067. vt diximus, petijſſe inſtanti prece imò & pretio à celeberrimæ ſanctitatis Abbate Cluniacenſi, Hugone illius nominis primo, quatenus ſex ei perſonas dirigeret, ex fratribus ſui ordinis, quorum conſilio, res eccleſiæ Anglicanæ ageret, daturum ſe pro ſingulis argenti libras. 100. quotannis Cluniaco, ſub titulo amicitiæ & gratiæ, ne forte Abbati graue foret eorum fratrum fructu priuari. His regis literis & poſtulatis reſpondens S Hugo, excuſanſque ſeipſum cur petita non concederet, inter alia ſic ſcribit. *Igitur chariſsime Domine, nolite à me quærere, quod facere, niſi cum perditione mea, non poſſum: quia nullo pretio volo animam meam venundare: quam profecto venalem darem, ſi vnum ex fratribus mihi commiſsis mitterem, vbi illum perderem* (notanda verba) *& libentius ego pecuniam darem pro comparandis monachis, quibus valde indigeo, per diuerſa loca à me ordinanda, quam pro eorum venditione acciperem. Quod enim Capitulum in partibus illis timerent, vbi nullum viderent noſtrum monaſterium? ad cuius portam applicare valerent, aut conſtringi poſſent? Aliud itaque iubete, & ſuſtinete hoc patienter, ſi non poteſt fieri cum ſalute amici veſtri, hoc quod petiſtis. Valete.* Hactenus abbas ſanctiſſimus qui non ex ſcrupulo vt loquitur aduerſarius, ſed ex certiſſima ratione periculi impendentis denegauit regi monachos quos poſtulauerat.

At quænam ratio, aut quod periculum fuit, quod Sanctus extimuit? nimirum, quia nullum in partibus Angliæ monaſterium extitit, ordinis Cluniacenſis, ad quod monachi à ſe miſſi poſſent identidem ſe recipere, obſeruantiam ſanctæ diſciplinæ cuſtodituri; ad quod poſſent reuocari facile, ſi periculum ſecularis vanitatis incurriſſent, à cuius ſuperiore & Capitulo poſſent corrigi, atque emendari, ſi ſecus, quam monachos deceat, ſe geſſiſſent. Ergo teſte ipſo S. Hugone, Cluniacenſis ouilis optimo paſtore, (quem par eſt putare longe melius ſui gregis numerum & mandras nouiſſe, quam hic aduerſarius nouerit, qui ſcilicet 60. totos annos rexerat gregem) nullum tunc temporis extitit in partibus Angliæ Cluniacenſis loris monaſterium; ac propterea timuit ſuos eo mittere. *Quod enim Capitulum* (inquit) *in partibus illis timerent?* id eſt, cuius paſtoris, quorum ſuperiorum correptiones? *vbi nullum viderent noſtrum monaſterium, ad cuius portam applicare valerent, aut conſtringi poſſent,* (ſi forte ſpirituali receſſu ad reparationem morum ſuorum opus haberent. Nullum monaſterium? quid ergo weſtmonaſterium, S. Albani, Petroburgi, Ramſeiæ, Crowlandiæ, ceteræ Angliæ Abbatiæ, quas aduerſarius Cluniacenſes eſſe clamat? Non ſunt (inquit S. Hugo) Cluniacenſes; Viderent ibi monachi, ſi quos mitterem, nullum noſtrum monaſterium. Iam hic conſidera lector, demonſtrationis noſtræ primam partem inuictam. Nullum adhuc fuerat, in partibus Angliæ, Cluniacenſis ordinis monaſterium, nulla Abbatia, nullus prioratus, cum monachos Cluniacenſes, Guilielmus rex ab Hugone ſancto poſtularet, vt quid enim poſtularet, ſi iam tum in Anglia fuerant plurimi? An fortè poſtulabat non tantum Cluniacenſes, verum Francos Cluniacenſes? ſit ita, ſed ſanctiſſimus Hugo, nec Anglos, nec francos, ordinis ſui Cluniacenſis, tunc temporis, hoc eſt circa annum Domini. 1067. agnouit, quia reuera nulli erāt. Ergo iam omnis illa diſputatio, leuiſſimis nixa coniecturis, qua contra Trophæarium probare niſus eſt aduerſarius, celeberrimas Angliæ totius abbatias fuiſſe Cluniacenſes: hoc vnico S. Hugonis teſtimonio euaneſcit in fumum, & oſtenditur eſſe vaniſſima ex falſis collecta præſumptionibus.

Ex ipſa primi in Anglia Cluniacenſis cœnobij fundatione.

Et non ſolius S. Hugonis teſtimonio poſſumus hanc confirmare veritatem, ex ipſa fundatione prioratus Lewenſis S. Pancratio dicati, (qui poſtea in ſecundam filiam Cluniacenſē præ ſua nobilitate euaſit, clariſſimè patet, illud fuiſſe omnium primum Cluniacenſium monaſterium in Anglia. Inſtrumentum totum fundationis, in fine huius diſceptationis inuenies lector Beneuole, numero. 48. ex eo nunc ſolum ea verba accerſemus, quæ id quod diximus, luce clarius probant. Ait ergo. Guilielmus magnificus Comes warennæ, gener ipſius eiuſ Guilielmi (Gundredam enim filiam ipſius duxerat) ſe cum vxore dum peregrinaretur religionis cauſa, diuertiſſe ad Cluniacum monaſterium, magnam & ſanctam Abbatiam, in honore S. Petri, & ibi (inquit) adorauimus, & requiſiuimus S. Petrum; & quia inuenimus, religionem & charitatem ibi tam magnam, & honorem erga nos à bono Priore & à toto

ſancto

„ ſancto conuentu, qui receperunt nos in ſocietatem & fraternitatem ſuam incepimus ha-
„ bere amorem & deuotionem erga illum ordinem, & illam domum, ſuper omnes alias do-
„ mos, quas videramus. Sed Dominus Hugo ſanctus Abbas eorum, tunc domi non fuit: &
„ quia longe antea & tunc magis habuimus in propoſito & voluntate per conſilium Do-
„ mini Lanfranci Archiepiſcopi ego & vxor mea, quod faceremus aliquam domum reli-
„ gionis, pro peccatis noſtris & ſalute animarum noſtrarum; tunc viſum fuit nobis, quod de
„ nullo alio ordine tam libenter, quàm de Cluniacenſi eam facere vellemus, & ideo miſimus
„ & requiſiuimus à Domino Hugone Abbate, & à tota ſacra Congregatione, quod conce-
„ derent nobis duos, vel tres, vel quatuor monachos, de ſancto Grege ſuo, quibus daremus
„ eccleſiam vnam, quam de lignea lapideam fecimus, ſub caſtro noſtro Lawiarum, quæ fuit
„ ab antiquo tempore in honore S. Pancratij, & illam daremus eis, & tantum in principio,
„ terrarum, animalium, & rerum, vnde duodecim monachi poſſent ibi ſuſtentari. Sed ſan-
„ ctus Abbas, prius valde nobis fuit durus ad audiendam petitionem noſtram, propter lon-
„ ginquitatem alienæ terræ, & maximè propter mare. Sed poſtquam nos perquiſiuimus li-
„ centiam à Domino rege Willielmo adducendi monachos Cluniacenſes in Anglicam terrā
„ & Abbas ex ſua parte requiſiuit voluntatem regis: tunc donauit tandem & miſit nobis
„ quatuor de monachis ſuis, Dominum Lanzonem, & tres ſocios ſuos, quibus donauimus
„ in principio omnia, quæ eis promiſimus: & confirmauimus per ſcriptum noſtrum, quod
„ miſimus abbati Cluniacenſi & conuentui, quia noluerunt nobis antea monachos ſuos
„ mittere, quam haberent confirmationem noſtram, & regis, quæ eis perquiſiuimus, de om-
„ nibus ijs quæ eis donauimus, & ſic dati ſunt mihi & vxori meæ, monachi Cluniacenſes,
„ & conuentus in Anglicam terram. Ex iſtis fundatoris verbis primum omnium diſcas verū eſſe id, quod antea dicebamus in fundamentis, Cluniacenſes habitos fuiſſe pro ordine diſtincto ab ordine monachorum nigrorum. Dicit enim Comes, ſe *de nullo alio ordine* tam libenter, domum religioſorum erecturum, quam de Cluniacenſi. Atqui tunc temporis non erat notus Occidenti alius ordo quam Benedictinorum. Ergo contraponit (vt ſic dicam) ordinem Cluniacenſium reliquis inſtitutis Benedictinorum aliorum, quorum maxima pars erant nigri: ſed vocabantur nomine præcipui alicuius monaſterij matricis, vnde pendebant minores cellę, vt Floriacenſes, San-Dioniſiani, Martiniani maioris monaſterij in Gallia, Beccenſes, Sagienſes in Normania, Crowlandenſes, Euſhamenſes (vnde venerunt vt ſupra diximus, reſtauratores Geribeunicæ domus Dunelmenſis) in Anglia. Ad eum ſane modum, quo nunc ſi quis roget, cuius ordinis ſunt monachi reformati, & in Congregationem moderni moris redacti, de ordine noſtro: vulgus reſpondere ſolet, eſſe Benedictinos; ſin ab eiſdem interroges, cuius ſunt ordinis monachi, S. Dioniſij maioris, S. Remigij, & ſimilium cœnobiorum, quæ non ita ſtrictam diſciplinam profitentur, non aliud dicent vulgares, quam eſſe monachos ordinis cœnobij S. Dioniſij vel S. Remigij, & ita de alijs, quamuis re vera ſint etiam Benedictini. Quod maxime tunc temporis erat verum, quando Cluniacenſes primi ſua monaſteria & prioratus, in corpus ab alijs omnibus Abbatijs regulam eandem ſub diuerſa tamen reformatione profitentibus, diſtinctum redegerunt, & ad Capitula Generalia Cluniacum quotannis prælatos ipſorum conuocarunt. Deinde conſtat id, quod præcipue intendebamus, Primos Cluniacenſes, quos *Anglia terra* (vt comes loquitur) aſpexit, fuiſſe monachos S. Pancratij, Dominum Lanzonem (virum ſanctiſſimum) cum ſocijs ſuis. Hinc dicit apertè Comes, *ſeſe à rege licentiam obtinuiſſe, vt monachi Cluniacenſes admitterentur in Angliam*, & quaſi deuoto Epiphonemate ſibi & vxori ſuæ congaudet, *quod ipſis Cluniacenſem conuentum in Anglia erigere conceſſum eſſet*. Sane ſi antea in Anglia in celeberrimis illis Abbatijs, fuiſſent monachi Cluniacenſis iuriſdictionis & diſciplinæ, nec tam anxiè perquiſiuiſſet Comes fundator, & Hugo Abbas, licentiam regalem eoſdem in Anglicam terram introducendi: nec ipſe ſanctus Hugo, tantopere veritus fuiſſet pauculos monachos eo mittere, vbi ſcilicet tam celebria habuiſſent monaſteria, in quibus poſſent excipi, quorum Capitula & correctiones poſſent timere, ad quæ poſſent cum expediret, conſtringi, nec mari interiecto monachos ſuos formidaſſet committere, quod neceſſe fuiſſet eos ſæpius traieciſſe, ſi tāta fuiſſet antiquitas Cluniacenſium in Anglia quantam ſomniauit aduerſarius. Fuerunt ergo monachi S. Pancratij primi Cluniacenſes, ſeu primus conuentus Cluniacenſium in Anglia. Præterea ex verbis huius fundationis S. Pancratij colligimus, S. Lanfrancum, non fuiſſe authorem aut perſuaſorem huic magnifico comiti, Cluniacenſes in Angliam introducendi. Dicit enim Comes conceptis verbis, ſe quidem cum vxore ſua ex Lanfranci conſilio, longe antea habuiſſe in animo propoſitum, aliquam domum religioſam conſtruendi: ſed tunc demum de Cluniacenſibus cogitaſſe, cum ipſorum ſanctitatem, religionem, & charitatem ſua didiciſſet experientia.

Tandem ex poſteriori parte ſcripti eiuſdem (quod vide lector in appendice loco citato, pag. 60.) clariſſimè colligimus, cauſam cur Guhelmus rex Cluniacenſes monachos à S. Hugone poſtulaſſet; non fuiſſe illam, quam aduerſarius comminiſcitur, ſcilicet, vt monaſteria Anglorum Cluniaco ſubijcerentur, ea enim diuerſi ordinis, licet ſub eadē regula, iam ſatis docuimus extitiſſe: ſed vt viros ſanctos, ſedulos, fideles haberet, quos epiſcopatibus Angliæ præficeret, à quibus, conquiſitis diligenter occaſionibus, ſiue veris, ſiue fictis, omnes Anglicos paulatim deiecerat, vno fere Sancto Wolſtano excepto; quem ne ſede Wigornienſi pellerent Regij, euidenti miraculo prohibebantur. Dicit enim Comes in parte illa ſcripti ſui: *Hæc perquiſiuimus* (à S. Hugone ſcilicet) *ne cum Dominus Lanzo rediſſet, cito auferretur nobis; quia rex, quos meliores inuenire potuit, in dignitates eccleſiæ exaltauit; & nobis audientibus requiſiuit ab Abbate* (Hugone, nomine enim Abbatis ſolitariæ poſito, Cluniacenſes vnum tantummodo intelligunt Generalem,) *quod mitteret ei duodecim de ſanctis monachis ſuis, & eos omnes faceret Epiſcopos, & Abbates in terra hereditatis ſuæ, quam ei dederat Deus.* Vides non de ſubiectione Cluniacenſium, non de amplianda eorum Congregatione cogitaſſe Regem: ſed de fidis conſiliarijs & Baronibus (vt loquuntur noſtrates) eccleſiaſticis, quibus ad populum nuper domitum in officio contineret, deiectis (vt dicebam) quacumque de cauſa quæſita, etſi non inuenta, Epiſcopis & Abbatibus Anglicis, Normannicíſque, aut Burgundicis eorum loco ſubſtituit.

Colligitur etiam ex eadam poſteriori parte ſcripti, ædem hanc S. Pancratij, fuiſſe iam tunc præcipuam domū Cluniacenſium in Anglia, & Prioratui Charitatis proximam: quippe cuius prior, poſt Priorem ipſius Cluniaci, & monaſterij de charitate, præcipuus in ordine conſtitutus fuerit: Addique duo priuilegia, vltrà omnes alios ordinis Prælatos: nimirum, Priorem S. Pancratij non fore ad nutum amouibilem, ſed perpetuum; nec in vllo prorſus Cluniacenſi Abbati ſuo, præter ea quæ ad regularis obſeruantiæ integritatem ſpectarent, ſubijci aut teneri. Quæ duo nulli alteri Prælato ordinis, ne quidem Abbati alicui de ordine, conceſſa fuiſſe illo tempore, facile apparet legenti bullas & ſtatuta ordinis, quibus tunc regebatur. Vnde clarè etiam confirmantur, quę ſuprà diximus, non poſſe Abbates Anglos in cenſu Cluniacenſium numerari, ex eo, quod iſti pro auctoritate Cluniacenſis Abbatis poterant vel deponi, vel transferri; cum Abbates Anglici non ſecus atque Epiſcopi, à ſolo Pontifice, & Rege deponi potuerint, vel mutari.

Sic & illud, quod anteà diximus, Monaſteria à Cluniacenſibus reformata non ſtatim eiſdem fuiſſe ſubiecta: & in Minori monaſterio S. Martini Turonenſis, ex hiſtoria reformationis eiuſdem probaueramus; euidenter ex hoc ſcripto conſtat eſſe veriſſimum. Cum enim venerabilis Abbas Cluniacenſis, per annum integrum detinuiſſet Cluniaci Lanzonem Priorem S. Pancratij, nec tum, ſæpius licet petenti Comiti Warennæ reſtituiſſet; *vnde, tam inquieti fuimus* (inquit ibidem Comes) *quod pene propoſuimus dimittere inceptum noſtrum* (nimirum monaſteriū Pancratianū perficiendi & Cluniacenſibus ſubijciendi) *vel auferre eis, & dare eccleſiam noſtram Maiori monaſterio.* Non ergo fuit Maius monaſterium iuriſdictionis Cluniacenſium; nam alias, non dixiſſet, ſe ablaturum ab eis, Cluniacenſibus ſcilicet, & daturum Maiori monaſterio; ſi ipſum maius Monaſterium, iuris fuiſſet Cluniacenſium.

Quare vides lector, hinc facillime deſtrui ingentem illam *Machinam cataphaticam* aduerſarij, qua nititur demonſtrare, ante tempora Concilij Lateranenſis, nullam fuiſſe Congregationem Benedictinorum in Anglia preter Cluniacenſem: & vice verſa, manere in ſuo robore coniecturas Trophearij, quod fuerit aliqua Congregatio Anglicana diſtincta à Cluniacenſi, nam cum in re hiſtorica (vt aduerſarius aſſerit pag. 102.) tota ratio ſit authoritatis probatio; & hic habeamus duplicem authoritatem authenticam, vnam S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis maxime longæui; alteram Guilielmi, comitis Warennę, primi Cluniacenſium fundatoris in Anglis; qua clare aſſeritur, nullum fuiſſe vſque ad illa tempora Cluniacenſis ordinis in Anglia monaſterium: ſequitur euidenter argumenta ſiue coniecturas Trophearij, ſi vllam probant Congregationem in Anglia, (quod aduerſarius pag. 100. libenter admittit) probare eam non fuiſſe Cluniacenſem, atqui aduerſarius non agnoſcit, aliam extra Angliam tunc temporis Congregationem, preter Cluniacenſem. Si igitur fuit in Anglia ante Lanzonis aduentum Congregatio (vt iam ex ſuppoſitione ab aduerſario admiſſa, & ex authoritate per nos adducta demonſtratum eſt) & extra Angliam nulla fuerit alia Congregatio, preter Cluniacenſem certe illa, quæ ponitur in Anglia fuiſſe recte vocari potuit & debuit, Anglicana. Deinde putat aduerſarius monachum Cluniacenſem, probabiliter non introduxiſſe aliam diſciplinam in Angliam quam Cluniacenſem; ideoque Dunſtanum, Oſwaldum, Ethelwoldum, Lanfrancum ſanctiſſimos Patres noſtros, (quos falſi putat, Cluniacenſe

niacenſe

niacenſes aliquando fuiſſe, vt inferius demonſtrabimus) etiam Cluniacenſibus monaſteria ſua dediſſe. Atqui hic ex comite Guilielmo habemus, Lanfrancum quidem ſoaſiſſe Guilielmo, vt monaſterium ędificaret; ſed, (vt valde manifeſtè apparet ex filo ſermonis) de Cluniacenſibus mentionem non feciſſe, quippe quos non niſi in perigrinatione ſua cognouerit Comes, cum ante perigrinationem, propoſitum ædificandi cœnobium conceperat: atque ita *Magnicrepa illa Cataphatica Catapulta* aduerſarij, vetiſſima S. Hugonis & comitis Guilielmi authoritate eneruata, telum irritum & inane, non tam emiſit quam amiſit, & Tropbearij coniecturæ, quantum quidem eſt ex parte cataphatici impugnatoris, remanſerunt inexpugnabiles.

Et hæc eſt prima pars veritatis, à nobis demonſtratæ, nempe ante tempora Normanni, Abbatias illas Angliæ S. Albani, Petroburgenſem, Weſtmonaſterienſem, S. Auguſtini Cantuariæ, Chriſti Saluatoris ibidem, Glaſconienſem, Enishamenſem, Edmondsburienſem, cęteraſque, quas ad ſuam Congregationem ſpectare dicebat autor Tropheorum, non fuiſſe Cluniacenſes.

§. 6. Demonſtratio 6.

Sequitur altera pars, Nec poſt illa Normanni tempora eas vnquam ad Cloniacenſe ius pertinuiſſe. Id autem demonſtrabimus, primum *apophaticôs*, deinde *cataphaticôs*, ne aduerſarius ſolus grecè methodizet.

Negatiuè primo, quia in catalogo ampliſſimo Abbatiarum, Prioratuum, Decanatuum, & beneficiorum ac obedientiarum ordinis Cluniacenſis, (qui habetur in ſepè laudata bibliotheca Cluniacenſi, & ex Archiuis ipſius eccleſiæ Cluniacenſis diligentiſſimè collectus eſt) non apparet nomen vllius earum abbatiarum aut prioratuum, quorum prælati & monachi ad Capitulum Generale Anglicanum, conuenire debebant; & ſolebant. Atqui non eſt vllo modo credibile in illo Catalogo prætermiſſuros fuiſſe eius collectores, tam inſignia membra Congregationis illius, quam fuiſſent Abbatiæ illæ Anglicanæ, ſiquidem illius ordinis membra vnquã extitiſſent. Etenim in Cluniaco cuſtodiebantur, ipſa totius ordinis Originalia inſtrumenta, vt patet ex bibliothecæ illius lectione, & ſpecialius ex ſcripto Guilielmi comitis de Warenna, (quod ſupra citauimus, & in appendice totum ponemus) in quo Lanzo Prior S. Pancratij in Anglia, idcirco poſtulat à comite redintegrationem ſcripti dotalitij ſeu fundatorij, quia ſcriptum prius Originale Comitis, & regis Guilielmi approbatio, Cluniaci erant. Cum ergo hæ Abbatiæ & prioratus noſtri in Angliæ Capitulo conuenientes non ſint in catalogo Cluniacenſi, non fuerunt certè de ordine, aut jure Cluniacenſium.

Ex Catalogo ipſo per Cluniacenſes edito: in quo nulla continetur Abbatia Anglica.

Neque verò eſt ad rem, aduerſarij audax reſponſio: Catalogum illum eſſe imperfectum, eo quod Bertinianum, & vnum aut alterum monaſterium in eo non ſunt, quæ tamen conſtat fuiſſe aliquando iuris Cloniacenſium.

Primo enim, ea non poſuit author Catalogi, quia non diu manſerunt ſubdita Cluniacenſibus, ſed ſeſe authoritate Pontificia (vt Bertinianum) aut Regia, (vt aliqua Hiſpanica) ſubduxerunt; quod licitè & validè potuerunt, quicquid aduerſarius intemperanter & importuner nimis paratragœdians pronunciat contra Bertinianum, quaſi ad eum pertineret aduocatio fiſci Cluniacenſis, pro reducendis ad ipſum Abbatijs, quæ vnquã vllo tempore fuere illi ſubiectæ. Etenim Pontifici licere, iuſtis de cauſis monaſteria, à quacumque iuriſdictione ſpirituali ſibi ſubdita eximere (qualis ſaltem eſt Cluniacenſis) non negabit (vt opinamur) aduerſarius. Cauſas iuſtas exemptionis, nullas fuiſſe nòn debet dicere, niſi probet: probare autem non poterit, qui ne noſcit quidem, quando, aut quibus de cauſis, fuerit exemptum. Et regum ac principum ſupremorum, eam eſſe poteſtatem licitam, beneque ordinatam, non negabit aduerſarius, vt ſuarum prouinciarum & regnorum prælatos non permittant, alterius cuiuſpiam regni aut principatus prælatis (Romanum Pontificem ſemper excipio) ſubeſſe, quando ſecuritati aut maieſtati ſuæ coronæ iudicant talem ſubiectionem non eſſe conſentaneam. Ita nunc Chriſtianiſſimus Galliarum rex conceſſit Congregationi S. Mauri ordinis noſtri in Galliarum regnis diploma ſuum, quo ſancitur, ne vlla noſtri ordinis domos, alieni regni aut principatus iuriſdictioni ſubmittantur. Ita reges Hiſpaniarum, quaſdam dioceſes inferioris Germaniæ (quæ nunc ad ipſorum ſpectant ditiones,) olim ſubiectas Archiepiſcopatui Rhemenſi, ab eo ſubtraxerunt, & Archiepiſcopo ſuæ ditionis ſubmiſerũt. Quare ſi quas olim habuerint Cluniacenſes Abbatias, quæ non ſunt in illo catalogo, ideo in eo non ſunt, quia diu iam antea ab eorum iure ſe ſubtraxerunt.

Monaſterium S. Bertini an vnquã reuera ſubditũ Cluniacẽſibus.

Quoniam autem aduerſarios valde amarulenter proſcindit Bertinianos prælatos tan-

quam contra ius faſque omne iugum Cluniacenſe etiam nunc detrectent: in gratiam patronorum noſtrorum oſtendemus, illud inſigne monaſterium nunquam fuiſſe de iure Cluniacenſibus ſubiectum: vel certe cito ſubiectione ablata in priſtinam libertatem ſuam vendicatum. Tractatum quidem fuit de hac ſubiectione primum omnium anno Domini. 1100. quo anno (vt conſtat ex bibliotheca Cluniacenſi col. 522.) Paſchalis ſecundus illud ordinationi S. Hugonis & ſucceſſorum eius ſubiecit: Anno autem 1106 Robertus comes Flandriæ per diploma ſuum, (quod extat in bibliotheca Cluniacenſi col. 538.) recitans quomodo vxor ipſius Clementia, dum ipſemet bello ſacro in Palæſtina detineretur, obtinuiſſet à S. Hugone tum per literas, tum per mediationem ipſius Abbatis ſancti Bertini, vt idem ſanctus Hugo monaſterij diſciplinam reſarciendam ſuſciperet, ipſum monaſterium etiam ordinationi S. Hugonis & ſucceſſorum committi. Confirmatur autem dictum monaſterium poſtea Pontio Abbati per Paſchalem ſecundum anno. 1109. Caliſtum ſecundum anno 1120. vt videre eſt in bibliotheca eadem col. 570, & 573. Denique anno Domini 1125. Honorius ſecundus idem monaſterium Petro venerabili confirmat.

At his omnibus non obſtantibus contra hanc ſubiectionem tot bullis inſinuatam reclamatum eſt ipſius Petri venerabilis tempore: cuius rei teſtem omni exceptione maiorem ſuſcitabimus ſanctum Bernardum epiſtola. 149. in qua ſic ad eundem Petrum venerabilem ſcribit: *De monaſterio S. Bertini vellem vos moderatius agere, quam cœpiſtis: nam etſi hoc vobis in pace ſubijcere, & abſque omni contradictione poſſetis; ne tunc quidem quid veſtra referret, video; neque crediderim vos delectari honore cum tanto onere. Nunc vero cum nec abſque magno labore vel dicare vobis præfatum monaſterium, nec in pace (vt aiunt,) queatis poſſidere: honeſta vobis, (vt mihi videtur) præbetur quieſcendi occaſio timor inquietandi.* Hæc ad ſanctum Petrum doctor mellifluus. Ad quam epiſtolam doctiſſimus vir Ioannes Picardus hanc annotationem appoiuit: *Meierus lib. 5. annalium Flandriæ rem hic a S. Bernardo tactam dicit explicate. Anno 1137 Leo Abbas Lobienſis Theodorici comitis ab eleemoſynis claro in Furnenſibus ortus loco, creatur Abbas Bertinianus. Vir fuit prudens & ſtrenuus: Cluniacenſium fortiter obviauit conatibus, qui domum ſibi Bertinicam ſubijcere conabantur: eoque agente Theodoricus comes & vxor Sibylla, Milo Epiſcopus Morinorum, Philippus & Milo archidiaconi, Gulielmus Præfectus Audomarenſis, eorumque ſucceſſores Bertinianæ domus perpetui protectores à Pontifice Romano inſtituti ſunt.*

Hæc autem ita geſta fuiſſe ſatis liquet ex progreſſu ipſo rerum Cluniacenſium in bibliotheca Cluniacenſi deſcripto, nam Petrus ipſe venerabilis poſtea ad annum Domini 1144. à Lucio Papa ſecundo qui proximè ſucceſſit Innocentio præfato, obtinuit confirmationem omnium Abbatiarum à Cluniaco dependentium per diuerſas prouincias & dioceſes, & in Epiſcopatu Taruanenſi non iam ponit (ſicut autem poſitum fuerat) in alijs bullis prioribus nomen Abbatiarum S. Wulmari, ſanctique Bertini, ſed ſolum S. Wulmari monaſterium; quod & in alia bulla Eugenij 4. poſtea factum eſt ſimiliter; Nec poſtea in vllis reſcriptis habetur S. Bertini mentio. Quare ſiquando ſubiectum de facto fuerit Cluniacenſibus Bertinianum cœnobium (de quo non conſtat, quia nuſquam dicitur cõuentum conſenſiſſe, ſed tantum principes id quodammodo conatos fuiſſe) at ſaltem per triginta ſeptem duntaxat annos fuerit ſubiectum, tot enim ſolum anni effluxerunt ab anno 1100. vſque ad ordinationem Leonis Abbatis Bertiniani, qui Cluniacenſe iugum excuſſit, quæ facta fuit anno 1137.

Quare non eſt quod aduerſarius tantopere catalogum Cluniacenſis Bibliothecæ, tanquam deficientem culpet. Quod ſi Catalogus ille ſit imperfectus, vt aliquam forte vnam, aut alteram, aut pauculas abbatias omiſerit: tamen ita imperfectam eſſe, vt ne vnam quidem ex quadraginta celeberrimis abbatijs & prioratibus (è quibus aliquæ fuere ipſi Cluniacenſi pares diuitijs, & numero monachorum) per Angliam conſtitutis in catalogo poſuerint authores eius, dici nulla alia de cauſa poteſt, niſi quia reuera non fuerint tales Abbatiæ de iure Cluniacenſium. Reuera enim incredibile eſt, viros diligentiſſimos pariter, & ordinis ſui, vt ex catalogo illo apparet, ſtudioſiſſimos, qui Abbatias duas ordinis in Scotia notauerint, & prioratus multos in Anglia, adeo exactè, vt non ſolum domos conuentuales, enumerauerint, numerumque monachorum, qui in ſingulis eſſe debuerit, verum etiam obedientias & domos duntaxat trium monachorum, imò duorum, imò vnius monachi, non omiſerint: omiſſuros fuiſſe tam inſignes Abbatias in Anglia, quarum minima maior erát prioratu S. Pancratij, qui erat tamen ſecunda filia Cluniacenſis.

Adde, catalogum illum fuiſſe factum, ante ſchiſmatis Anglicani tempora: loquitur enim catalogi author (quiſquis fuerit) dum prioratus Angliæ enumerat, de ſui temporis obſeruantijs, nam de S. Pancratij prioratu agens, ait, *Videatur ſuper hoc, quædam prouiſio facta per Abbatem Bertrandum anno 1298. de dicto prioratu, in qua inſtitutione, Prior S. Pancratij Lewenſis*

curauit

iuravit ſibi plura: licet dicta compoſitio ſit hodie revocata per Decretalem. Rurſus de prioratu Montis acuti, loquens ait. *Hoſpitalitas & eleemoſynæ, & eaque pertinent ad obſeruantias regulares, benè conſueuerunt ibi fieri & obſeruari, & quotidiè tenetur ibi Capitulum*, & de prioratu Bermondſeiæ Londini. *Hoſpitalitas eleemoſynæ, ſilentium, & aliæ regulares obſeruantiæ ibidem benè obſeruantur.* & de prioratu S. Milburgis de wenneloch, *omnes obſeruantiæ regulares, ſecundum quod melius fit in ordine, ibidem firmiter obſeruantur*, & de prioratu S. Iohannis de Pontefracto, *ibidem benè obſeruantur obſeruantiæ regulares.* & de prioratu B. Mariæ de Clifford *Diuinum officium, hoſpitalitas, & eleemoſyna, & aliæ obſeruantiæ regulares ſecundum poßibilitatē benè obſeruantur ibidem.* & de prioratu de Thetford. *Omnes obſeruantiæ regulares benè ibi obſeruantur.* Quæ verba clarè indicant, eo tempore quo catalogus iſte confectus eſt, adhuc viguiſſe, imò floruiſſe valde Cluniacenſes in Anglia, ac proinde catalogum longe ante Henrici Octaui tempora factum eſſe: ac propterea authores ſeu collectores catalogi illius (quos nemo ſanus negabit melius ſui ordinis domos nouiſſe, quam hic nouerit aduerſarius) nullam in tota Anglia abbatiam ſui ordinis, ſiue iuriſdictionis agnouiſſe.

§. 7. Demonſtratio Septima.

Secundò probo negationem aſſumptam, ex bullis pontificijs, in quibus diligenter enumerantur omnes Abbatiæ, *quæ vna cum ordinationibus ſuis ſubditæ fuerunt Cluniacenſibus*: Etiam aliquę, quę non ſunt in dicto catalogo, vt Berniniana, & aliæ poſtea ſubtractæ vt S. Ioannes Angelij Et tamen in nulla earum, nominatur vlla iſtarum Abbatiarum, aut prioratuum, qui in Capitulo noſtro Generali conuenire conſueuerant; cum tamen ibidem nominantur prioratus S. Pancratij de Lewes, S. Milburgis, de wenuelock, & alij quos concedimus fuiſſe Cluniacenſes. Nec extant in tota bibliotheca Cluniacenſi vllæ literæ regales aut principales, per quas vlla talis Abbatia vel prioratus Cluniacenſi ordini tradatur, aut incorporetur: ac proinde dicendum eſt, nullam reuera Cluniacenſis iuris fuiſſe. Ex bullis pontificum.

Neque hic mihi occinat ſuum illud logicum axioma aduerſarius, argumentum eſſe ab authoritate negatiue deſumptum, proinde patum valere: nam in negotijs ac litibus poſſeſſionis, hoc argumentum negatiuæ authoritatis non eſt inualidum, ſi quidem, quicumque prætendit ius ab Abbatiam, eccleſiam, aut latifundia quæuis contra negantem ius ſuum aliquē debet titulum oſtendere, vel diplomatis Pontificij, vel donationis regiæ & principalis, vel fundationis, vel realis & à tempore immemoriali licitè retentæ poſſeſſionis: qualem nullum titulum proferre poſſunt Cluniacenſes, ad prædictas Abbatias aut prioratus. Nam ſi tituli illi vllatenus extitiſſent, vtique in bibliotheca illa protuliſſent: cum ergo oſtenderimus, in catalogis, bullis, diplomatis, & inſtrumentis, quæcumque hactenus prolata fuere, nullam fieri noſtrarum Abbatiarum & prioratuum mentionem: ſufficiens in iure argumentum eſt, ea monaſteria non fuiſſe Cluniacenſia, donec Cluniacenſes ipſi aut potius hic eorum ſiſculus voluntarius proferant indubitatum aliquem titulum, qui in iure ſufficiens ſit ad poſſeſſionem earum aſſerendam.

§. 8. Demonſtratio octaua.

Tertio probamus eandem negationem, ex ipſis Cluniacenſis ordinis ſtatutis, etenim extat ſtatutum Bertrandi primi Abbatis Cluniacenſis, 28. qui mortuus eſt anno 1308. tenoris huiuſmodi: Vt bonum ordinis paribus & imparibus, ſua loca cuique diſpoſitione laudabili tribuentis, in noſtro ordine maneat, honorque debitus Cluniacenſi eccleſiæ matri noſtræ & Paſtori eiuſdem, Abbatibus, prioribus, & ceteris perſonis ordinis, ſecundum eorum ſtatum & officium conſeruetur. Nos Fr. Bertrandus miſeratione diuina Cluniacenſis eccleſiæ miniſter humilis, innouando & declarando ſtatuimus infra ſcripta, ſuper huiuſmodi honoribus, & ordine ſedium in noſtri ordinis locis, futuris temporibus obſeruandis [illegible]mis quod in Abbatijs, quinque prioratibus principalibus, & in aliis cōuentualibus [illegible]tuis noſtri, in quibus in vigilia Paſchæ cereus benedicitur & tabula cerei ſcribitur anni regiminis cuiuſlibet Abbatis Cluniacenſis de cætero ponantur, & deſcribantur in dicta tabula cerei benedicti. Item ſtatuimus, quod in Cluniacenſi monaſterio poſt Abbatem Cluniacenſem in iis quatuor locis, ſc. Monaſterio, Clauſtro, Capitulo, & Refectorio, ex vna parte ſedeant Moyſiacenſis, Balmenſis, Loſatenſis, & Thiarnenſis Abbates: ex alia verò parte Figiacenſis, Monſterij noui Pictauenſis, Belliloci in Argonia prope ſiluam Arduennam, & Mauziacenſis Abbates. Rurſus poſt priorem maiorem & Clauſtralem Cluniacenſem, in Ex ſtatutis ipſis Cluniacenſium.

„ſem, in prædictis 4. locis incedant & ſedebunt quinquè Priores principales, iſto modo, videlicet poſt priorem maiorem ex vna parte, Prior Charitatis inceder, & ſedebit, & poſt eum prior Sylniniacenſis: ex altera autem parte poſt priorem Clauſtralem, Prior S. Pancratij Lewenſis. Sancti Martini de campis, Pariſijs, & Prior Celſiniarum &c. Et in fine dicti ſtatuti, quod eſt ſtatutorum in bibliotheca Cluniacenſi poſitorum poſtremum Colomna 1590. Habentur hæc verba Expliciunt prædicta ſtatuta, quibus vna cum regula S. Benedicti, & ſtatutis apoſtolicis regitur ordo Cluniacenſis.

Ex hoc ſtatuto conſtat, non fuiſſe plures Abbates ordini Cluniacenſi ſubiectos, quam octo illos ibidem enumeratos, quorum nullus ſedem babuit in Anglia. Nam ſi aliqui Abbates Angliæ fuiſſent illius ordinis, eo tempore, quo hæc ſtatuerat Bertrandus, non minus illis locum & ſedem in quatuor illis locis Cluniaci aſſignauiſſet, quam aſſignauerat Priori S. Pancratij de Anglia; imo aſſignauiſſet ante omnes illos octo Abbates, quandoquidem noſtræ Abbatiæ pleræque potentia, & diuitijs, atque numero monachorum, ipſi Abbati Cluniacenſi pares fuerunt; quibus propterea ſine dubio plus detuliſſet Abbas, quam Abbatijs illis, quas recenſuimus.

Imò aliqui ex Abbatibus noſtris, ne quidem ipſi Abbati Cluniacenſi, quantum ad prerogatiuam ſedis voluiſſent cedere, quod de Abbate S. Auguſtini ex hiſtoria manuſcripta conſtat, in qua Abbatum illius Cænobij vitæ & geſta narrantur, in cuius hiſtoriæ folio. 44 hæc habentur. *Anno Domini 1055. Eduardus rex,* (nempe ſanctus Confeſſor) *dedit huic monaſterio, totam terram, quam habuit in Fordiono. Anno ſequenti, Leo papa* (nonus nimirum) *Symoniacam hereſim in Francia debellabat, mittiturque ad eum conſenſu regis & regni, Vlfricus Abbas, pro negotijs regni & eccleſiæ Anglicanæ Pontifici reſponſurus. Cuius reſponſo Papa intelligens Anglos cæteris innocentiores, & Anglicanæ eccleſiæ profectui congratulans, inter alia multa confirmabat, vt Archiepiſcopus Cantuariæ in conciliis vel ſynodis celebrandis aſsidere debeat Sancto* * *Romano Pontifici Abbas vero Auguſtinenſis, Abbati montis Caßini.* Et certè Abbas Cluniacenſis, inferior loco ſemper fuit Abbate Caſſinenſe, & proinde iuxta huius ſancti Pontificis decretum, Abbate Auguſtinenſe.

* Vide Malmesbuin Anſelmo: de loco illi à Pontifice cõceſſo.

Sed & potentia Abbatis Glaſconienſis, & Abbindonienſis, Edmundi-burgenſis, Eueshamenſis, aliorumque Abbatum, Abbatiarumque nationis noſtræ hoc ipſum euincit ipſos nullo modo, aut voluiſſe aut potuiſſe Abbati Cluniacenſi ſe ſubmittere. Primò enim vt iam diximus, aliqui Abbates, ſimul erant Cathedralium eccleſiarum Epiſcopi, ab ipſis conuentuum ſeu Abbatiarum monachis, ex antiquo ordinis priuilegio electi, ſub quibus Priores Abbatias gubernabant, quos priores Cathedrales nominabant, quia Eccleſia Abbatiæ erat ſimul eccleſia cathedralis Epiſcopatus, & in ea proximè poſt Abbatem Epiſcopum, prior & monachi primas habebant. Sic erant Abbatiæ S. Saluatoris Chriſti in vrbe Cantuariæ, Elienſis, Roffenſis, Wintonienſis S. Switbini, Couentrienſis, Dunelmenſis, Wigornienſis, Bathonienſis. Nam has Abbatias fuiſſe Cathedrales, earumque conuentus, monachos Benedictinos eligere ſolitos ſibi Abbates & Pontifices ſuos conſtat ex Mathæo vtroque Pariſienſe & Weſtmonaſterienſe, ex Florentio Wigornienſe, Polidoro Virgilio, cæteriſque omnibus rerum Anglicarum ſcriptoribus. Ex eiſdem etiam manifeſtum eſt, (conſulatur enim Catalogus Iohannis Spedi Chronologi noſtræ nationis, quem latinè edidit ad finem hiſtoriæ eccleſiaſticæ Nicholai Harpsfeldij, R. Pater, Gibbonius) de numero Abbatum ſeu Prælatorũ regularium in Anglia fuiſſe viginti octo Barones Parlamentares: (quorum nomina vide in appendice num. 69) è quibus, 24 ordinis nigrorum S Benedicti fuerunt, tres alij vero Prior ordinis militaris S. Iohannis Hieruſalem: & duo Abbates Canonicorum nigrorum S. Auguſtini ſiue Lateranenſium de Walthã & de Cirenceſter, quibus addi debet Abbas de Taueſtoke ordinis noſtri, cui Henricus octauus an. regni ſui 5. per literas patentes conceſſit pro ipſo & ſucceſſoribus Abbatibus dignitatem Baronis parliamentaris, locũque Baronis occupauit de facto in proximo parlamento, quod habitum fuit anno ſexto regni eiuſdem eundemque retinuit, vſque ad Generalem Abbatiarum, & regularium diſſipationem. Cæteri autem omnes Barones ſpirituales, tam epiſcopi quam Abbates dignitatem baroniæ habuerunt, non ratione gratioſæ conceſſionis per litteras patentes factæ, ſed ratione feudi Baronatus annexi Epiſcopatui vel Abbatiæ. Quare viginti quinque prælati ordinis nigrorum in Anglia fuere Barones parlamẽti, quæ dignitas non legitur conceſſa vlli prælato, de quo certum ſit fuiſſe Cluniacenſem, nam priores S. Pancratij, & Bermondſeiæ, qui ſine controuerſia Cluniacenſes fuerunt, nunquam barones parlamenti audierunt.

Quid igitur hic dicit aduerſarius? audebit aſſerere omnes iſtos Epiſcopos & Abbates ordinis nigrorum, Baronatuum feudis inſignes, fuiſſe Congregationis Cluniacenſis tantumque

potestatem

poteſtatem reges noſtros (regalium prærogatiuarum p[illegible] diſtributores imò tenaciſſimos amplificatores) conceſſiſſe Cluniacenſibus, vt d[illegible]em Epiſcopatuum & in ijs ipſius Metropolitani Cantuarienſis, & 25. Baronum ſuffragia in comitijs parlamentaribus habentium, electio, confirmatio, regimen & correctio penes Cluniacenſem eſſet; quod non niſi repugnanter ipſis ſummis Pontificibus concedere voluerunt: qui hoc audeat aſſerere, niſi iudicio omnium, qui antiquitatum Anglicarum periti ſunt, declaretur aut impudens aſſertor, aut imperitus narrator, cauſam victi penitus deſeremus. Eo tibi 25. Barones parlamentares, & decem priores Cathedrales, quos omnes certum eſt, ad Capitulum Generale Angliæ conuocari ſolitos; quorum ne vnum quidem ratione Epiſcopatus & Baroniæ aoneæ potuiſſe externo ſeu vltramarino ſuperiori ſubijci, à ab eo inſtitueretur, vel deſtitueretur, vel omnino regeretur, omnes antiquarij & iuris periti noſtri certatim affirmabunt. Vera eſt ergo negatio, quam aſſumpſimus.

§. 9 *Demonſtratio nona.*

Sed quid omittimus aliud argumentum irrefragabile, ex communi conſenſu hiſtoricorũ noſtrorum deſumptum? Omnes domus Cluniacenſium in Anglia, quotieſcumque bellum ingruebat, inter Anglos & Francos, fuerunt à regibus noſtris ſtatim fiſco adiudicatæ, ſicut & reliqui omnes prioratus & cænobiales conuentus alienigenarum. Nunquam autem poteſt probari vllam Abbatiam, aut prioratum, ex numero earum domuum, quę Capitulo Anglię Benedictinorum Anglorum Nigrorum ſubdebantur, fuiſſe in illis occaſionibus aut temporibus, vel fiſco adiudicatos vel ſuppreſſos. Nulla igitur iſtarum domuum aut prioratuum fuit iuris Cluniacenſium. Propoſitionem affirmant authores noſtri, qui ſcribunt de rebus Anglicanis, & quidem Stous in Edwardo 3. ad annum 1337. & in Henrico quinto ita aſſeuerantes: vt cum primò rex ille bellicoſiſſimus eorum, quos dixi, bona confiſcaſſet, & decretum tamen ſuum executioni non mandaſſet: poſtea tamen ſecundo, omnes omnino alienigenarum conuentus per vniuerſam Angliam, numero plus (110) ex decreto comitiorũ parlamentarium, ſic confiſcaſſe eum dicat, vt omnino ſic manſerint, vel penitus ſuppreſſi, vel à matricibus eccleſijs vltra-marinis diuulſi, vel alijs maioribus Angliæ Abbatijs, aut epiſcopatibus annexi. Sed ne forte Stous, author videlicet recentior, fidem minorem apud aduerſarium mereatur: prodeat teſtis oculatus Thomas Walſinghamus, in Hypodigmate Neuſtriæ pag. 513. ſic habet. *Hoc anno* (nempe 1337.) *propter inſtantem guerram* (Edwardi regis tertij, contra Francos) *Rex Angliæ confiſcari fecit bona Longobardorum, & monachorum Cluniacenſium, atque Ciſtercienſium per totum regnum.* Videſne expreſſe, propoſitionem noſtram à grauiſſimo teſte aſſertam? Longobardi (quos vulgo Lombardos id eſt, fæneratores, Italos, genus hominum bene notum per Gallias, & Britanniam noſtram) quia erant Alienigenæ; Ciſtercienſes, quia pendebant à matrice eccleſia Gallicana; Cluniacenſes ob eandem cauſam, quia nempe matrici eccleſiæ Franciæ ſubdebantur; habebantur per alienigenis, atque ideo rex eorum bona tanquam hoſtium ſuorum, aut hominum hoſtibus ſuis obnoxiorum, confiſcari fecit. At ſi vel vnam Abbatiam, aut prioratum vnicum ſolum conuentum eorum cænobiorum, quæ Capitulo prouinciali nigrorum per Angliam ſubiecta fuerunt, (quorum Catalogum in fine libri fidelem dabimus) poſſit aduerſarius oſtendere ex ſimili occaſione fuiſſe à regibus noſtris confiſcatum, herbam porrigemus, eaſque omnes domos Cluniacenſes fuiſſe confitebimur. Atque hæc quam dixi calamitas, adeo ſæpe vexauit in Anglia conuentus Cluniacenſium, vt tandem ad eiuſmodi confiſcationes euitandas coacti fuerint, Indigenationem (vt noſtri Iuriſconſulti loquuntur) certis ſub conditionibus, à rege comparare quatenus ita ciuitate Anglicana donati, non amplius haberentur pro alienigenis, aut iuris Francici, quando ſimiles alienigenarum confiſcationes ob bellorum motus repeterentur. Hoc adeo verum eſt, vt ſingularum fere domuum Cluniacenſium indigenationis tempus, ex Archiuis Angliæ regalibus oſtendere poſſimus. Extat enim in prædictis archiuis Catalogus illorũ conuentuum, qui cum matricibus eccleſijs vltramarinis ſubijcerentur, hanc tamen indigenationem ob fiſci periculum ſunt conſequuti, ſingulorum ordinum cænobia ſeorſim per claſſes enumerantur Cluniacenſium Ciſtercienſem, Præmonſtratenſium, Canonicorum nigrorum S. Auguſtini &c. Et de Cluniacenſibus quidem (de quibus eſt nobis ſermo ſpecialior) indigenatio Prioratus S. *Pancratij* habetur rotula patente. 25. Eduardi. 3. parte. 1. memb. 27. *Caſtelacre, Pretwelli, Farley, Horanne, Stangatæ*, patenti. 47. Edw. 3. parte 1. memb. 10. *Bermondſeiæ*. 1. Henrici. 4 cuius Denizationis ſeu indigenationis copiam in fine libri cãndide apponemus. *Lentone* indigenatio inuenitur patente 56. Ricardi. 2. parte. 2. memb. 19.

Ex frequenti ſuppreſſione & confiſcatione Cluniacenſium in Anglia.

Northamptonæ S. Andreæ patente. 6. Henrici. 4. parte. 2. num. 25. *Thetfordiæ.* patente. 3. Ricardi. 2. parte. 2. num 27. *Montiſacuti.* patente. 8. Henrici. 4. parte. 2. mem. 10. Et ita de cæteris domibus ad Cluniacenſes pertinentibus, quæ omnes compoſuerunt cum regibus pro iure ciuitatis, ſiue Indigenationis, certa ſumma pecuniæ theſauro regum perſoluta. Vt verbi cauſa, *Bermondſeiæ*, cum anno 1371, (ducentis nimirum & paulo amplius annis poſt Cluniacenſium aduentum in Angliam) cum Prioratus alienigenæ diu confiſcati fuiſſet (nempe per triginta totos annos) *Ricardus Denton* monachus Anglus factus eſt Prior Bermondſeiæ, de ipſo gremio eiuſdē prioratus, vt arbitramur, aſſumptus, cui Rex Eduardus tertius per diplomata, ſeu patentes literas (vt vocant) commiſit eiuſdem Prioratus cuſtodiam, reſeruatis regi aduocationibus eccleſiarum parochialium à prioratu dependentium. At poſt nouem annos, anno 1380. & quarto anno Ricardi ſecundi (qui auo ſuo Eduardo 3. ſucceſſerat in regno) idem prioratus iure ciuitatis ſiue indigenationis ornatus eſt, perſolutis arcæ regiæ (*Hanaper* vocat instrumentum) ſumma ducentarum marcarum. Vixdum quieuit, hoc obtento beneficio: cum ecce anno 1399. Ioannes Attleborough Anglus & Prior Bermondſeiæ, eodem rege Richardo ſecundo poſtulante creatus eſt à Bonifacio nono Pontifice primus Abbas eiuſdem cænobij; quod tamen factum eſt contra leges & priuilegia Cluniacenſium, & ius Prioris de charitate, cui illa domus Bermondſeiæ à fundatione ſua fuit ſubiecta.

Cæterum eſt notatu digniſſimum iſtas alienigenarum confiſcationes ſuaſu nonnullorum equitum laicorum, qui in comitijs parlamentaribus multum poterant, factas fuiſſe; quos equites Walſinghamus Lollardos (ita tunc vocabantur Wicleuiſtæ, qui nunc ſunt Hoſiæ) fuiſſe teſtatur: quos idem voluiſſe Regi perſuadere tradit, vt confiſcarentur etiam omnia omninò bona eccleſiarum per vniuerſum Angliæ regnum. Hiſtoriam, (quia & ad tem. noſtram pertinet, & digna lectu eſt, oſtenditque vnde hodierni heretici hauſerint illam animoſitatem, qua Eccleſiæ prælatis & clericis ac religioſis bonorum temporalium affluentiam inuident;) integram ipſius Walſinghami, monachi noſtri verbis ponemus. Sic igitur ait in hypodigmate Neuſtriæ ad annum. 1404. qui erat 4. Henrici. 4.

„Eo tempore Rex indigens (vt fertur) pecunia, conuocauit regni proceres ad parliamen-„tum tenendum Couentriæ circa feſtum S. Fidei virginis: non conſiderato quod hoc ipſo „anno, tempore quadrageſimæ, parliamentum celebrauerat apud Weſtmonaſterium, quod „inutiliter, vt multis videbatur, per duodecim hebdomadas fuerat protelatum. Direxit „ergo breuia vicecômitibus, ne quoſquam (procuratores in comitijs futuros) pro comi-„tatibus eligerent quouiſmodo *milites, qui in iure legum vel docti fuiſſent, vel ap-„prenticij; Sed tales omnino mitterentur ad hoc negotium, quoſque conſtaret ignorare „cuiuſque iuris methodum. Factumque eſt ita (vnde in annalibus nunc deinceps, hoc vo-„catur *parlamentum indoctorum*.) Qui conuenientes in vnum & ſapientes in id ipſum, cum „propoſitum fuiſſet pro parte Regis, quanto premebatur rei familiaris incommodo, inſtan-„tibus *propè* Scotis & Wallicis, *procul* Britonibus, Flandricis, & Gallicis: Selecti milites „parliamentales pro releuando rege non aliud inuenire potuere remedium, quam confiſcādi „Chriſti per totum regnum patrimonium, ſcilicet, vt eccleſia generaliter de bonis tempo-„ralibus priuaretur. Hinc orta eſt inter clericos & laicos grandis altercatio, militibus regis „aſſerentibus ſe pro rege atque cum rege ſæpius profectos contra rebelles & hoſtes, non „ſolum ſua expendiſſe profuſius, ſed corpora quoque multis periculis expoſuiſſe, ſiue labo-„ribus; clericis interim otioſè domi ſedentibus, & in nullo Regi ſuffragantibus. Contra quę D. Cantuarienſis (is erat Thomas de Arundelia quem poſtea vocat Walſinghamus eminentiſſimam turrim eccleſiæ Anglicanæ, ob eius in tuendis eccleſiæ libertatibus conſtan-„tiam) reſpondit: clerum tantum ſemper conſuluiſſe regi, quantum laicos, dum decimas „ipſi frequentius darent regi, quam laici quintas decimas; & inſuper *tenentes ſui non mi-„nori numero Regem ſequebantur ad bella vel pericula, quam tenentes feodi laicalis. Et „ſuper hęc omnia nocte dieque miſſas & orationes facerent pro eodem, & pro omnium „ipſi famulantium proſperitate. Et cum ad hæc proloquutor militum, vultu voceque præ-„tendiſſet publicè, ſe preces eccleſiæ parui pendere: Iam, inquit Dominus Cantuarienſis „video manifeſte quorſum tendit regni fortuna, excluſis vilipenſiſque ſuffragijs, quibus di-„uinitas placari ſolet. Certe nunquam fuit diu regnum ſtabile, quod vacauit à precibus & „deuotione. Attamen tu, qui vilipendis cleri religionem ne te putes impunè direpturum „eccleſiæ poſſeſſionem; quia ſi viuit Cantuarienſis, malo tuo rapies quicquam de ſuis. Erat „autem proloquutor miles, qui (vt fertur) militiam ſortemque Chriſti deſerens in ſortem „Martis apoſtatando tranſierat: nam (prout dicunt) Diaconus fuerat ordinatus, nulla

*Cheualiers.

*Vaſall.

tamen

tamen vt reſiliret diſpenſatione licentiatus. Archiepiſcopus inter hæc Regem nutantem conſiderans, ſurrexit, genuque flexo coram Rege, rogauit vt attenderet quam gratioſe regnum conſequutus ſit; attenderet primitiuum propoſitum ſuum, quod cuilibet ſeruaret iura propria pro poſſe ſuo; attenderet & iuramentum quod non inuitus præſtiterat, videlicet, quod Eccleſiam & miniſtros eius honoraret, foueret, & manuteneret; attenderet & periculum iuramenti ſiue dedecus violati; & eccleſiam gaudere permitteret ſuis priuilegijs & libertatibus, quibus gauiſa eſt anteceſſorum ſuorum temporibus; vereretur offendere regem, per quem Reges regnant, vereretur & cenſuras, quas incurrunt, qui res eccleſiaſticas deprædantur, quos omnes conſtat excommunicationis ſententia innodari. His à Cantuarienſi prolatis, Rex præcepit ei repetere ſedem ſuam, aſſerens voluntatis ſuæ fore, eccleſiam adeo bono in ſtatu dimittere, ſicuti eam inuenerat, vel potius meliori. Archiepiſcopus conuocatis militibus, dixit: Vos, inquit, & veſtri ſimiles conſilium dediſtis Domino noſtro Regi moderno, & anteceſſoribus ſuis, vt confiſcarent bona cellarum, quas Gallici, vel Normanni poſſederunt in Anglia, dicentes, eis per hæc diuitias accumulandas in magna copia, & quidem prout valent multa fului metalli millia: Sed tamen conſtat hodie Regem non eſſe ditiorem dimidia quidem marca, vobis extorquentibus vel emendicantibus de manu ſua, & vobiſmet appropriantibus dicta bona; vnde poteſt conijci vos non pro Regis vtilitate, ſed pro veſtra cupiditate, temporalia noſtra petere. Quia proculdubio ſi Rex, quod abſit, veſtro ſatisfeciſſet exequendo propoſito, non eſſet opulentior vno quadrante ſequenti anno. Et certe prius hoc caput exponam gladio, quam eccleſia deſtituatur minimo iure ſuo. Milites hac ſententia Regis, ſimul & metropolitani cõſtantia repercuſſi, conſtituere; maximè quia Archiepiſcopus Dominos temporales quoſdam allexit in ſuam partem. Sicque factum eſt, vt de exactione temporalium nulla fieret mentio in poſterum. Sed & milites ipſi, qui importune perſtiterant in hoc errore, Domino Cantuarienſi ſupplicarunt vt illis ignoſceret, fatentes malitiam & reatum ſuum, & gratias agentes, quod animoſitate ſua ſub hac tempeſtate reſpiraſſet eccleſia, commemorantes illud Ethnici dicentis.

Tu ſolus ſub Principe duro,
Temporibuſque malis auſus es eſſe bonus.

Hæc Walſinghamus ex cuius verbis clare patet, cellas alienigenarum, Cluniacenſium, ſcilicet, Ciſtercienſium, & aliorum (quas à Gallicis & Normannis dicit Archiepiſcopus fuiſſe poſſeſſas, quia matricibus eccleſijs Gallicanis & Normannicis ſubijciebãtur & maxima pars monachorum fuerunt alienigenæ) ſub regibus noſtris fuiſſe Lollardorum, ſiue hæreticas fauentium militum factione confiſcatas: & Epiſcopos, tanquam in bonis alieni regni imò & hoſtilis, nempe Franciæ, proprijs, nihil ſe commouiſſe; Sed cum ijdem peſſimi Politici, confiſcationem etiam eccleſiarum, quæ iuris Anglici, nulliſque externis ſuperioribus ſubditæ forent, ſuaderent: tunc vt in re propriè ad regnum Angliæ, patriamque ſuam ſpectante, Archiepiſcopum fortiſſimo animo ſeſe oppoſuiſſe. Ex quo clarè apparet, quod in propoſitione aſſumpſimus, omnes domos Cluniacenſium in Anglia ſæpè, ob bella Francica, fuiſſe fiſco adiudicatas: nullas autem Abbatias, aut Prioratus Anglicani Capituli; nullæ ergo Abbatiæ, nulli prioratus illius Capituli ſubijciebantur vllo modo Cluniacenſibus.

§. 10. Demonſtratio decima. Ab eo, quod ſingulæ domus Cluniacenſium in Anglia, aliquam annatam Cluniaco perſoluerent.

Hoc ipſum alio argumento æque manifeſto conuincamus. Omnes enim domus ſiue conuentus Cluniacenſium in Anglia, certam pecuniæ penſionem ſingulis annis Eccleſiæ S. Petri Cluniacenſis tenebantur contribuere, quam penſionem *apportatum* vocabant; Quod non ſolum habemus ex ſtatutis Cluniacenſibus in bibliotheca, & ex ſcripto Comitis Warennæ in quo ſingulis annis quinquaginta ſolidos ſterlingos Cluniaco ſolui debere conuentum eſt verum etiam ex archiuis regijs Angliæ, in quibus habetur exactiſſimus catalogus omnium ſimilium penſionum & contributionum, quæ à religioſis familijs in Anglia conſtitutis conſueuerunt perſolui exteris eccleſijs matricibus, à quibus dependebant. Et in hoc catalogo omnes Angliæ Cluniacenſes recenſentur, & tributum illud, ſiue *apportatum*, quod ſingulæ

G domus

domus Cluniaco pendebant, ſingulatim annotatur: quod videlicet Prioratus S. Pancratij, contribuere ſoleret quinque libras Sterlingas annuatim, ſeu quinquaginta francos auri florenos; vt conſtat ex patente bundello anno 25. regni Eduardi.3. parte 1 memb. 37. Prioratus Montiſacuti octo libras, vel octoginta francos; vt conſtat ex patente rotulo anno. 2 [illegible] Henrici. 5. parte, 2. memb. 37. Atque ita de cæteris Cluniacenſium cœnobijs per A[illegible] in præfatis archiuis inuenitur diligenter deſcriptum, quid vnumquodque Cluniaco contribuebat.

Atqui nihil tale de Weſtmonaſterio, de Ramſeia, de Radingis, de Abendonia, alijs que Abbatijs & prioratibus Capitulo nigrorum monachorum poteſt inueniri; quod tamen in tanta Regij fiſci *acribeia* ſeu diligentia ab oculatiſſimis illius officiarijs annotatũ fuiſſet, ſi vere tale aliquid fuiſſet ab eis debitum. Quare non poteſt vlla cum probabilitate aſſeri (quod tamen tam confidenter, tanquam ex tripode pronunciat aduerſarius) huiuſmodi monaſteria fuiſſe Cluniacenſibus ſubiecta.

Imo, cum ſæpius dicat, maximam fuiſſe Cluniacenſium in Angliæ regno auctoritatem, potentiam, atque opulentiam: apparet quam voluntarie (vt loquuntur ſcholaſtici) ſine vlla ſufficienti ratione aut teſtimonio ſit ab illo aſſertum: cum inter omnes ordines monaſticos in Anglia collocatos, Cluniacenſium minima fuerit multitudo, & opulentia. Nam cũ monaſteria redditibus gaudentia fuerint per Angliam, Nigrorum S. Benedicti, Ciſtercienſiũ, Canonicorum S. Auguſtini, quos nigros vocabant, & Præmonſtratenſium, Cluniacenſium que iſtorum, minimus fuit numerus; ſoli Carthuſienſes videntur per Angliam minori numero cœnobia habuiſſe; at quantus fuerit, quamque exceſſiuus, comparatione Cluniacenſium, numerus cœnobiorum de alijs quos diximus ordinibus, catalogi ex Archiuis & authenticis Angliæ regiſtris deſumpti, quos in fine huius libri collocauimus, ſatis euidenter demonſtrabunt. Vt videat lector, quam temerè, imò quam infideliter affirmat ſua aduerſarius: ſi non potius ſomniare, quam affirmare dicendus ſit; nemo enim ſobrius ac vigilans, tam abſurda & audacia paradoxa ſuſtinere præſumpſiſſet.

§. II. *Demonſtratio. II.*

Fidem faciemus apophaticæ, ſeu negatiuæ huius probationis, argumento etiam euidenti deſumpto ex conſtitutione Ioannis Peckami Archiepiſcopi Cantuarienſis, edita apud Lambeth anno Domini. 1271. titulo de religioſis non eximendis à Capitulis tenendis: quæ habetur in prouinciali Angliæ Gulielmi Linwood, & verba conſtitutionis hæc ſunt. Plures
„inuenimus domos religioſas ordinis S. Benedicti, quæ pro eo quod olim quibuſdam matri-
„cibus eccleſijs vltramarinis adhæſerant, à quibus ferme iam diuturno tempore ſeparatæ
„noſcuntur, occaſione quarundam ceremoniarum à dictis matricibus eccleſijs receptarũ,
„per quas diſcrepant à cæteris eiuſdem ordinis domibus in Cantuarienſi prouincia conſti-
„tutis, non conueniunt cum cæteris in Capitulo Generali ſingulis terminis, iuxta Generale
„Concilium celebrandis. Sed quia turpis eſt pars, quæ non conuenit ſuo toti, ſtatuimus, vt
„omnes huiuſmodi de cætero domus, ſalua ſanctarum ceremoniarum ſuarum obſeruantia,
„ſpecialiter moneantur per locorum epiſcopos, vt conueniant cum alijs canonicis in Capi-
„tulo ſuo Generali, de regimine & reformatione ordinis ſui tractaturi: vel ſi inter eos quan-
„tum ad ſubſtantialia religionis ſit notabilis diuerſitas, ſibi ipſis ſeparati conſtituant Capi-
„tulum Generale: alioquin hoc facere per cenſuram eccleſiaſticam compellantur. Hactenus verba conſtitutionis. Pro quorum lucidiore intelligentia conſulat benignus lector Catalogum religioſorum ordinis S. Benedicti alienigenarum, hoc eſt matricibus eccleſijs vltramarinis ſubiectorum, quem in appendice collocauimus: & mirabitur deuotionem nationis noſtræ atque hoſpitalitatem, quam erga aliarum nationum homines antiquis illis temporibus exercuit. Certe tantus fuit alienigenarum conuentuum numerus, vt demptis Ciſtercienſibus & Cluniacenſibus; (quos nunquam legimus omnino ſuppreſſos fuiſſe, donec religionem catholicam Henricus octauus deſeruiſſet) tempore Henrici quinti centum & decem prioratus à Gallicanis monaſterijs dependentes, occaſione belli Gallici fuerint ab [illegible] Henrico ſuppreſſi. Deinde notandum eſt, conſtitutionem expreſſe factam fuiſſe pro monachis ordinis S. Benedicti, quos tamen poſtea *Canonicos* vocat, non ſolum quia multi eorum erant etiam eccleſiarum cathedralium Canonici, enumerauimus ſiquidem ſuperius decem Abbatias cathedrales, quorum Præſules erant Epiſcopi, & à conuentu monachorum [illegible]bantur: ſed præſertim ex ipſa vi vocabuli, cum *Canonicus* regularem ſignificet, vt non [illegible] ſit cum cæteris canonicis ad Capitula conuenire, quam cum cæteris regularibus illius or-

nis, cuius ordinis bonum conſtitutio iſta reſpiciebat. Quod etiam vidit aduerſarius, loquens de monachis eccleſiæ Chriſti Cantuariæ pagina. 49.

Ex hac igitur conſtitutione probamus Abbates & Priores in Capitulo Angliæ conuenientes, non fuiſſe Cluniacenſis iuriſdictionis: *Primò*, quia erant ordinis S. Benedicti, vt conſtitutio expreſſe loquitur: at iam oſtendimus, non ſolum ex more antiquorum, ſed etiam ex recepta phraſi horum temporum, ordinem Cluniacenſem diſtingui ab ordine S. Benedicti ſic ſpecialiter & ſine additione expreſſo, non minus quam ordo Ciſtercienſium diſtingui ſoleat ab vtroque; quamuis eandem regulam obſeruent; imò non minus quam ordo Canonicorum S. Auguſtini, quantum attinet ad diſtincti corporis, ſeu diſtinctæ reipublicæ religioſæ naturam; vt apertiſſime in fundamentis quęſtioni quam diſcutimus præſtitutis probauimus.

Secundò, quia Archiepiſcopus iubet, eas omnes domos citari ad Capitulum commune Benedictinorum nigrorum, quæ cum olim dependiſſent à matricibus eccleſijs vltramarinis, iam diu ab eiſdem noſcebantur ſeparatæ; & tamen propter ceremonias à matricibus illis eccleſijs receptas, ad commune Capitulum recuſabant conuenire: Atqui Cluniacenſes non fuerant à Cluniaco ſeparati eo tempore, quo hæc conſtitutio facta eſt, nec diu poſtea, nimirum, non niſi circa tempora Henrici quinti & paulo infra; vt ſuo loco oſtendemus: nomen autem, & ſeparatam diſtinctionem Cluniacenſium ab alijs monachis eiuſdem regulæ retinuerunt vſque ad Generalem Abbatiarum omnium in Anglia ab Henrico rege 8. factam, vt ſupponimus, notum in hiſtorijs noſtris, & aduerſarius non illibenter fatebitur, quia niſi fateatur, eo ipſo concedit Abbatias omnes ita ſeparatas deſiiſſe Cluniacenſis iuris eſſe; cuius tamen contradictorium de omnibus aut præcipuis Angliæ Abbatijs pugnaciter in libro ſuo defendendum ſuſcepit. Ergò Domus illæ, quas citari voluit Archiepiſcopus ad commune Capitulum prouinciæ, non erant Cluniacenſes: Ergo nec illæ aliæ Abbatiæ quæ ad Capitulum illud conuenire conſueuerant; Apparet enim ex conſtitutione, illas domos, quæ fuerant hac conſtitutione comprehenſæ, ideo fuiſſe comprehenſas, quia cum olim matricibus eccleſijs vltramarinis ſubiectæ fuiſſent, iam ab earum obedientia & cura ſe ſeparauiſſent, ac proinde in curam Diœceſani, & ex conſequente etiam Capituli prouincialis nigrorum recidiſſent; Quare à contrario ſenſu domus omnes quæ matricibus eccleſijs ſuis adhæſerunt, obedientiamque ſolitam præſtiterunt, ad Capitulum nigrorum Angliæ non tenebantur, ſed ſuarum matricum eccleſiarum Capitulari iuri cenſebantur reſeruatæ. Propterea dixerat Epiſcopos, *turpem eſſe partem, quæ non conueniat ſuo toti*; quoniam illæ domus ſic ſeparatæ, nec conueniebant cum alijs cellis matricum eccleſiarum ſuarum, quibus olim tanquam partes ſubijciebantur; nec cum Abbatijs prouinciæ, quarum tamen iam debebant compartes eſſe, cum propter ſeparationem factam deſijſſent ſubijci vltramarinis, ac proinde ſubijciebantur indigenis. Tertio apparet ex verbis & diſcurſu ipſius conſtitutionis, Archiepiſcopum voluiſſe duabus obiectionibus iſtorum citatorum reſpondere. *Prima* poterat eſſe, non debere ſe ad Capitulum Generale prouinciæ venire, quia eccleſijs matricibus vltramarinis erant ſubiectæ, nempe quia ad earum eccleſiarum Capitula conuenire conſueuerant ad tractatum de regimine, ac reformatione ordinis ſui habendum. Et huic obiectioni occurrit Archiepiſcopus prolepſi, ſeu præoccupatione, quod licet eccleſijs vltramarinis fuiſſent ſubiectæ, iam tamen ab eiſdem diuturno tempore notoriè fuerint ſeparatæ. Ex hac igitur prolepſi conſtat, ſi illa excuſatio, à ſubiectione vltramarinæ eccleſiæ deſumpta, vera fuiſſet, eam ſufficientem etiam futuram fuiſſe, vt à Capitulo Prouinciali Nigrorum ſecluderentur: Atqui vt iam diximus, Cluniacenſes reuera fuerant tunc temporis, ſuæ matrici Eccleſiæ & Abbati Cluniacenſi ſubiectæ, apportatumque ſuum pendebant, & reliqua obedientiæ officia præſtabant; Non igitur conueniebant ad Capitulum Generale Angliæ; vnde & qui conueniebant, non erant Cluniacenſes. *Altera* obiectio tacita, quam Archiepiſcopus elidit, eſt, quia poterant dicere citati Priores, ſe ceremonijs valde grauibus, & ad ſubſtantialia regulæ ſpectantibus, differre à Benedictinis nigri ordinis, qui ad Capitulum Generale prouinciæ coibant. Huic obiectioni occurrit Archiepiſcopus alia prolepſi: Si ita eſſet, ſtatuere ſe vt ſeorſim ab alijs ſeparari Capitulum prouinciale, & Congregationem, diſtinctam ſibi conficerent, in qua de ſui ordinis (hoc eſt Cōgregationis) reformatione & regimine tractarent. Ex hac etiam obiectione elucet, excuſationem illam, à differentia ſubſtantiali ceremoniarum deſumptam, ſatis fuiſſe, vt ad Capitulum prouinciæ non tenerentur; atqui Cluniacenſes in multis valde ſubſtantialibus differebant à Prælatis nigri ordinis in illo Capitulo prouinciali conuenientibus, vt in prima probatione huius tertiæ concluſionis eſt manifeſtiſſime oſtenſum; ergo hi Prælati non fuere Cluniacenſes. Supponit enim hæc excuſatio (quam pro legitima ad-

mittit Archiepiſcopus) fundamentum omninò contrarium opinioni noſtri aduerſarij de qua inferius ſermo recurret; ſupponit autem nullatenus eſſe conueniens aut rationabile, vt ad vnum idemque Capitulum reformandi, regiminiſque cauſa debeant conuenire, qui ceremonijs ſubſtantialibus diſtinguantur. Quod ſi Patres in Capitulo congregati fuere Cluniacenſes: Si etiam Priores alij hac conſtitutione citati fuere Cluniacenſes, aut ſi matrices eccleſiæ vltramarinæ à quibus dependebant, fuere Cluniacenſes (quod aduerſarius per totum librum imperite ſimul & *præfracte* contendit:) quomodo potuiſſent notabilem diuerſitatem in ſubſtantialibus prætexere, propter quam à Capitulo prouinciali excuſarentur? cum in[ter] Cluniacenſes, hoc eſt eiuſdem Cluniacenſis ordinis ſubditos, nec debuerit, nec potue[rit] eſſe tam notabilis differentia, non modo ſubſtantialium, ſed ne quidem minorum ceremoniarum, vt propterea debuerint Capitula ſeparata rationabiliter ſeorſim celebrata.

Quarto denique Archiepiſcopus expreſſe agit de illis Benedictinis, qui ſecundum Concilij Lateranenſis decretum debebant ad Capitula prouincialia ſui ordinis conuenire. Atqui aduerſarius expreſſe fatetur pagina 314 Cluniacenſes monachos non fuiſſe in conſtitutione Innocentiana Concilij Lateranenſis comprehenſos: Quamuis ibidem falſo opinetur ſolos Abbates non exemptos ea conſtitutione ligatos fuiſſe: cum Abbates S. Albani, Weſtmonaſterij S. Auguſtini Cantuarienſis, & Euiſhamenſis exempti fuerint, & tamen præcipuè & præ alijs diligentiſſime ad hæc Capitula conueniebant; Et Honorius Pontifex Innocentij ſucceſſor immediatus, qui eius ſtatuta confirmauerat, id ipſum expreſſis verbis contra aduerſarium loquatur: nam cum modum præſcripſiſſet Abbatum non exemptorum negligentias per viſitatores à Capitulo deſtinatos corrigendi: ſtatim addidit: *Hæc eadem circa exemptos Abbates fieri præcipimus per viſitatores, vel præſidentes Capitulo Generali, depoſitione ipſorum ſedi Apoſtolicæ reſeruata: ita vt Abbate, qui amouendus videbitur, nimirum per viſitatores, vel in Capitulo Præſidentes ab adminiſtratione ſuſpenſo, Adminiſtrator idoneus monaſterio deputetur.* Qua fronte igitur aſſerit aduerſarius exemptos non fuiſſe lege Innocentiana comprehenſos? Atqui non potuit huius decreti diſpoſitionem ignorare, cum immediate ſequatur caput *in ſingulis* in 3. de ſtatu monachorum. Quicquid ſit de fronte aduerſarij, non negabit id quod hic aſſerimus, ſed nobiſcum docet Conſtitutionē concilij Lateranenſis ad Cluniacenſes non pertinuiſſe. Quod ſi negaret, poſſet ex bullis Gregorij noni, & Nicolai 4. Pontificum conuinci, qui cum non multis annis poſt illud maximum Concilium ſediſſent, bullas duas pro Cluniacenſium reformatione ediderunt, longe differentes à modo præſcripto in ſtatutis Innocentij & Honorij.

§. 12. *Cluniacenſes non conueniſſe nec conuenire debuiſſe cum monachis nigris ad Capitulum Generale, ſeu prouinciale.*

At ne forte dicat aduerſarius, Prælatos in Capitulo prouinciali conuenientes, quamuis non fuerint ſtricte à Cluniacēſibus dependentes, eatenus tamen Congregationem à Cluniacenſibus penitus diſtinctam non conſtituiſſe, quia in Capitulo illo prouinciali Cluniacenſes etiā cōuenerint, & ita totus cœtus Capitularis, fuerit ſecundum diſpoſitionē Benedictinæ ex Cluniacēſibus, alijſque Prælatis nigri ordinis quaſi commixtū quoddam magma: oſtendemus nec illud poſſe vlla cum probabilitate dici; Primum quidem quia ſaltem ante Benedictinam, à tempore Lateranenſis concilij (quod aduerſarius fatetur Cluniacenſes non comprehendiſſe) per centum fere annos, quibus illud Concilium Benedictinam bullam antegreſſum eſt, certum eſt Cluniacenſes non conueniſſe ad illud Capitulum forma Innocentiana congregari ſolitum; ſed Abbates tantum & prælatos nigri ordinis Angliæ indigenas, & à matricibus eccleſijs vltramarinis independentes, vt iam eſt probatum. Atque ita ſaltem per illos centum annos fuerit Congregatio Anglicana nigrorum S. Benedicti, à Cluniacenſi, aliaque omni Congregatione vltramarina verè diſtincta: cuius propterea inſtaurationem Pontifex potuerit facere, noſque potuerimus ſine fraude, aut falſis narratiuis (vt iſte impon[it]) poſtulare: præſertim cum Concilium Tridentinum, (cuius diſpoſitiones & canones ſeruari à nobis imperat breue Apoſtolicum) Capitula Congregationeſque reducat ſecundum formam Innocentianam, ſeu Lateranenſem, nulla facta mentione Benedictinæ, quam aduerſarius autumat à Lateranenſi fuiſſe diuerſam.

Sed & Benedictinam ipſam non ſpectaſſe ad Cluniacenſes, nec hos illius ordinationi[b]us fuiſſe comprehenſos, clariſſimè etiam probabimus. Primo quidem ad hominem, ex ijs quæ ab aduerſario tāquam certa ponuntur. Fatetur enim Benedictinam in varijs mundi partibus

adhuc

adhuc in vſu eſſe: *Hac enim Benedictina* (Inquit pagina. 285. ſui libelli) *tanquam vitæ monaſticæ canone, vtuntur hodie reformatiſſima monaſteria totius Belgij, pleraque Germaniæ ſuperioris, in Hiſpania & Nauarra nonnulla, vt nihil dicam de Italia*; (quod non ſine cauſa dixit, quia nihil tale nunc inueniri poteſt in Italia) Et pagina. 334. *Quod Concilium* (Tridentinum ſcilicet) *hac in re vbinis dormiat, nullibiue practicetur, nullus, puto, exiſtimat, qui nouit eſſe non modo in Hiſpaniæ aliquibus partibus, in Germania, Belgioque; ſed etiam in ipſa Gallia, vbi minus recipi videtur Concilium Tridentinum, qui illud hac in parte obſeruent*: nempe ſeruando formam conſtitutionis Innocentij tertij in Concilio generali, quę incipit; In *ſingulis*. Atqui non poteſt aduerſarius in illis locis, ſeu regionibus quas commemorat, vel in alijs vllis oſtendere praxim talem Benedictinæ, vt ad idem Capitulum conueniant membra Congregationis Monarchicæ, cum membris Congregationis Ariſtocraticæ; aut (vt clarius & preſſius dicamus) non poteſt monſtrare eodem Capitulo comprætendi aut de facto, aut de iure Cluniacenſes, & non Cluniacenſes Prælatos. Non in Hiſpania, non in Germania, non in Italia, non in Belgio: oſtendat enim hoc ſæculo Prælatum aliquem Cluniacenſi Abbati Reuerendiſſimo ſubiectum, qui conueniat, aut proficiſcatur ad vllum Capitulum in partibus illis; aut probet illos qui ad Capitulum ibi conueniunt, eſſe nunc Cluniacenſes. Nos certe non opus habemus alia probatione quam ipſorum Prælatorum oſtenſione: nam Abbates Belgij negabunt ſe eſſe Cluniacenſes; Abbates per vniuerſam Hiſpaniam negabunt ſe eſſe Cluniacenſes; Abbates per Italiam negabunt ſe eſſe Cluniacenſes; Abbates denique Burſfeldenſes in Germania negabunt ſe eſſe Cluniacenſes. Vbi eſt ergo illa praxis in viridi obſeruantia Benedictinæ, quam tam confidenter aſſerit aduerſarius, ſecundum quam praxim conueniant ſimul Cluniacenſes & non Cluniacenſes in eodem Capitulo Generali? Nullibi, niſi in Vtopia, in qua videtur peritior eſſe aduerſarius quam in orbis cogniti regionibus, ibi enim collocat Congregationem noſtram, ſed falſo: ibi collocet, ſi voluerit, praxim iſtam, quia certe alibi non inuenietur.

Rurſus ait aduerſarius pagina. 314. *Si bene notetur tenor Lateranenſis, dignoſcetur, quod conſtitutio eius lata ſit pro monaſterijs illis ſolis* (notanda eſt excluſiua) *quæ ſuberant Epiſcopo, & extra omnem Congregationis incorporationem viuere ſtatuerent: nam in ea ſolum fit mentio eorum, ad quos diriguntur, Abbatum & Priorum Abbates proprios non habentium, qui non conſueuerunt Capitula celebrare, more illorum ſcilicet, qui in perfecta Congregatione viuebant, hi enim tunc conſueuerant celebrationem Capitulorum facere; iubetur ergo per Lateranenſem conſtitutionem, vt ſolum ij* (notanda iterum excluſiua) *qui extra Congregationem degerent, & ideo non conſueuerant Capitulum celebrare, vniuerſi conueniant ad illud.* Quibus in verbis duo ſunt digna cenſura: *primum*, quod dicat aduerſarius ſolos Abbates non exemptos illa conſtitutione comprætendi, quod iam ſuperius probauimus eſſe falſum; *alterum eſt*, quod dicat, conſtitutionem illam latam pro prælatis illis, qui ſtatuerent extra omnis Congregationis incorporationem viuere; nam ſi intelligat conſtitutionem, illam latam, vt qui ſtatuiſſent extra Congregationem viuere, ad Congregationem redigerentur etiam inuiti: verum dicit, nam ita exponit Tridentina ſynodus decretum iſtud, nempe eo decreto contineri erectionem Congregationis, ſeu incorporationis in Congregationem. Sin autem intelligat decretum illud factum, vt Prælati extra incorporationem manere ſtatuentes, ad Capitulum Generale ſic conuenirent, vt nulli incorporarentur Congregationi, dicit contradictoria, & aſyſtata; nam illa Capitulorũ Innocentianæ formæ celebratio, eſt in Congregationem illius prouinciæ (in qua celebrantur) incorporatio, vt Tridentina ſynodus exponit, & nos tota prima & ſecunda Concluſione euidenter oſtendimus; non magis ergo poterant ad illa Capitula conuenire, & nulli tamen Congregationi incorporari, quam eſſe ſimul & non eſſe. Præterea notandum eſt aduerſarium in his verbis ſibi ipſi contradicere, cum ſuperius, pagina 148. omnino contrarium affirmarit, his verbis, *Hæc Capitula celebrata ante Benedictinæ promulgationem virtute decreti Lateranenſis oſtendunt ad oculum* (nota inconſideratam confidentiam) *decretum dictum* (Innocentij ſcilicet) *fauiſſe incorporationi Cluniacenſium, eorumque authoritatem mire illuſtraſſe*, & in ſequentibus nititur docere, Præſides Capitulorum Anglicanorum deſumptos propterea fuiſſe de Congreg. Cluniacenſi. Sed quia nos iſta omnia iam verè ad oculum confutauimus; ſupponamus etiam aduerſarium priora verba poſterioribus ſuis curis reuocaſſe, & *melius notato tenore Lateranenſis decreti, dignouiſſe illud pro ſolis Prælatis extra omnem Congregationis incorporationem viuentibus, fuiſſe promulgatum*: ac proinde Cluniacenſes in perfectiſſimæ Congregationis incorporatione viuentes decreto illo non fuiſſe comprætenſos: quod & nos etiam euidenter demonſtrauimus. Atqui Benedictina fuit tantum inſtauratio conſtitutionum Innocentij tertij & Honorij quarti; vt patet in fine prologi, quem Benedictus. 12. ſuæ illi cõſtitutioni Benedictinæ præmittit; Ergo ſicut Innocentiana conſtitutio eos ſolos comprætendebat;

hendebat;

hendebat; qui non ſolebant Capitula celebrare; ita & Benedictina; Ac proinde ſicut virtute Innocentianæ non cogebantur Cluniacenſes conuenire cum alijs ad Capitula Generalia, quia (vt aduerſarius fatetur, & verum eſt) ij ſi tunc ſua Capitula celebrabant diſpertius; ita nec virtute Benedictinæ (quæ ſolum Lateranenſem ſeu Innocentianam conſtitutionem reſtituit, & ad praxim meliorem reformat) cogebantur; quia illi etiam tunc temporis Capitula ſua diligenter celebrabant, vt patet ex ſtatutis Bertrandi & Henrici Abbatum Cluniacenſium qui tunc temporis florebant.

Sentētia aduerſarij derogat Cluniacenſibus. Facie

Alio modo etiam euerti poteſt iſtud commentum ex parte ipſorum Cluniacenſium, quorum certe honorem & libertatem multum diminuit, qui eos Benedictinæ ſtatutis teneri contendit. Nam ſi ad prouincialia capitula tenerentur Cluniacenſes, qui intra prouinciæ ambitum habitarent: cum nemo non videat multò plura Monaſteria alterius modi in his capitulis conuenire debuiſſe, quam Cluniacentia: etiam inde quiuis videt conſequens eſſe, vt in his Capitulis paucitas Cluniacenſium deprimi potuerit faciliimè, eorumque vota aliorum multitudine ita extingui, vt ſine vllo remedio Capitularibus actibus Cluniacenſis diſciplinæ contrarijs obruerentur, & illi potius ad iſtorum Capitulorum conformationem, quam Capitula ipſa ad Cluniacenſium obſeruantias traherentur. Ponamus enim Abbates illos Capitulo Præſidentes, & viſitatores ab ipſis inſtitutos, aliquid decernere quod Cluniacenſi Abbati diſpliceret: cui nam eſſet obediendum? aut quid inde commodi vel honoris, imo quid non incommodi & dedecoris Cluniacenſi iuriſdictioni eueniret. Eat tunc aduerſarius, tantus Cluniacenſis gloriæ Zelator, & doceat, poſſe Epiſcopos & Diœceſanos Cluniacenſem Prælatum virtute Benedictinæ cogere, vt in Capitulis iſtis prouincialibus compareat cum cæteris Abbatibus extra Congregationis ipſi os incorporationem viuere ſtatuentibus, de regimine & reformatione ordinis ſui tractaturus: vt certe Tridentinum ſimul & Lateranenſe Concilium eam auctoritatem Epiſcopis committit reſpectu eorum Abbatum, qui Benedictinæ legibus ligabantur. Nam vt Benedictina reſtitutio quædam eſt Innocentianæ, ita Tridentinum decretum inſtaurationem eſſe tam Innocentianæ, quam Benedictinæ docet aduerſarius loco ſuperius nunc producto, & aliquoties alibi. Appellamus autem Cluniacenſes ipſos, an hoc non ſit præuaricari potius, quam ipſorum honorem tueſtare; & eoſdem audemus teſtes ac patronos nobis ſuſcitare, an non iunctis manibus pedibuſque repulſuri ſint hanc aduerſarij temeritatem; & tam Epiſcopis illud conantibus, quam Præſidibus Capitulorum illud poſtulantibus, vt nimirum Cluniacenſes ad ſynodos illas Innocentianæ formæ conuenirent, exemptionis ſuę priuilegia, & Congregationis diſtinctæ omninò & independentis ab omnibus iſtis Capitulis prærogatiuam oppoſituri. An vero Cluniacenſis Abbas permitteret, aut vnquam permiſiſſe docebitur, vt viſitatores à Capitulis huiuſmodi deſtinati Cluniacenſem Abbatiam, aut Prioratus illi ſubiectos viſitarent, ordinarent, aut quidquis in eis quouiſmodo diſponerent? Aut vnquam Prioratum S. Pancratij in Anglia, aut Charitatis in Gallia, aut alia nobilia Cluniacenſis ordinis membra, concedent illi ab his Capitulis fuiſſe vigore Benedictinæ reformata? Non dicent, non admittent: non ita ignari ſunt rerum ſuarum, non ita incurioſi ſuæ iuriſdictionis.

Nec verò repetimus hic argumentum illud quod antea nos tractaſſe recolimus, Bullam Benedictinam pro nigris monachis S. Benedicti promulgatam fuiſſe, vt expreſſè Pontifex aſſerit, & ſępius in ipſis bullæ ſtatutis dicitur: quos à Cluniacenſibus ipſa appellationis illius vi diſtinctos eſſe habendos docuimus, ex omnium ſcriptorum, temporum, & iurium vſu. Nec Gregorij & Nicolai Pontificum pro Cluniacenſium reformatione bullas vrgemus, quarum neutra veſtigium vllum præbet ſubodorandi, Pontifices illos voluiſſe vt Cluniacenſes decretis pro Innocentiana forma conditis ſeſe conformarent; cum tamen crebrrimè datis ad nigros præceptis, literis, & conſtitutis, miſſiſque viſitatoribus apoſtolicis expreſſè ad horum decretorum obſeruantiam eos cohortentur. Illud autem non poſſumus omittere, hanc aduerſarij opinionem Cluniacenſibus neceſſitatem gyrouagæ circumcurſitationis imponere, quam tamen ipſe tam odioſè, quam inopportunè inculat pag. 84. His verbis, de S. Benedicto loquens: *nam vult quemuis monachum ſuo cœnobio affixum manere, quia vagari per orbem (quod faciunt hodie ſub prætextu viſitationum Generales, Definitores Viſitatores, Capitulis Generalibus deputati,) non expedit animabus monachorum.* Quid vis Antiſtrophæa? *poion ſe epos phygen erkos odonton*; itane vero Capitulorum Generalium inſtituta, quibus deputantur Generales, Definitores, Viſitatores ad monaſteria Congregationis alicuius incorporationi ſubdita in regularibus diſciplinis cuſtodienda, prætextus eſt per orbem vagandi, ſaltem prout hodie vſurpatur? Audiant, & ponderent aduerſarij huius magnificam hanc cenſuram prælati Cluniacenſes; audiant noſtri ſuperiores, & nutrij Hiſpanicæ Congregationis Patres, audiant

Cluniacenſes ferè gyrouagos.

audiant Ciſtercienſium, Cæleſtinorum, Charthuſianorum, aliorumque ordinum regulariũ ſanctiſſimi antiſtites; & iudicent, an hic Cenſor dignus ſit, cuius vox ab omnibus ipſorum audiatur, cuius libellus infamis legatur, cuius conſilium fide & acceptatione dignum habeatur.

§. 13. Demonſtratio 12. affirmatiua ex dictis.

Sed profectò ſatis probata eſt *apophaticôs*, ſiue negatio noſtra, Abbates in Capitulo prouinciali Angliæ conuenientes, ſiue Congregationem Anglicam Benedictinam, non fuiſſe à Cluniacenſi dependentem; Iam ergo facile erit probare *cataphaticos* concluſionem noſtram, fuiſſe ſcilicet in Anglia Congregationem Benedictinam à Cluniacenſi diſtinctam, eiuſque obedientiæ minimè obnoxiam; Faciamus hoc quam breuiſſimo. Etenim; Congregatio Prælatorum & conuentuum indigenarum in Angliæ regno legum canonúque diſpoſitione, & Regum Anglorum approbatione conſtituta, & ab omni vltramarina auctoritate ſeu iuriſdictione independens, eſt verè, proprieque vocari debet Congregatio Angliæ, ſeu Anglicana; Sic enim vocatur Congregatio Benedictinorum, in qua nos educati ſumus, Congregatio Hiſpanica, & Congregatio ordinis eiuſdem in Luſitania, vocatur Luſitanica, quia ſunt in regnis illis legibus ac Regibus approbantibus conſtitutæ, & ab omni iuriſdictione cuiuſcumque Congregationis extra illa regna ſe diffundentis independentes; Atqui iam eſt abundantiſſime & euidentiſſimè à nobis demonſtratum, Cœtum illum Abbatum & Priorum Abbates proprios non habentiũ, qui in Capitulo Generali ſeu prouinciali Angliæ per ſingula conueniebant triennia, fuiſſe verè & propriè Congregationem, prout iuris ordo, Regumque auctoritas requirunt & permittunt; per totam concluſionem ſecundam; Eumque cœtum ab omni matrice eccleſia vltramarina, & particulariter à Cluniacenſi auctoritate penitus independentem, per totam hanc tertiam concluſionem; Quare ſufficienter, imò abundanter & euidenter tam *apophaticôs* quam *cataphaticôs* demonſtrauimus, fuiſſe verè à tempore Lateranenſis Concilij, Congregationem Angliæ, ſeu Anglicanam Benedictinorum; quæ proinde non eſt Vtopica, Chimærica, aeria ſynagoga, quales aduerſarius in eſſe tantum obiectiuo ſolet fingere, ſibique ſomniare: Sed Topica, realis, & ſubſiſtentiam in regione patriæ noſtræ per trecentos & amplius annos poſſidens, quod eſt theorema quod à nobis debuit demonſtrari.

Epilogus & ſumma rationum præcedentium.

SECTIO QVINTA;

IN QVA DISSOLVVNTVR QVINQVE ARGVMENTA ADVERSARII CONTRA SECVNDAM CONCLVSIONEM.

Synopſis totius Sectionis:

§. 1. *AD Primum argumentum, de ſenſu Capitis 8. ſeſſ. 25. Concilij Tridentini* §. 2. *Ad 2. Regimen monarchicum non requiri ad rationem Congregationis, ſed ſufficere Ariſtocraticum; & in hoc conſentire R. P. Antonium Yepes ab aduerſario aduocatum.* §. 3. *Ad. 3. Capitulorum Generalium celebratio infert Congregationem propriè dictam.* §. 4. *Ad. 4. Exemptionem à Diœceſanis non requiri ad Congregationis ſubſiſtentiam, nec ſemper in illa inueniri.* §. 5. *Ad. 5. An in omni Congreg. conſtituendâ neceſſarium fuerit Pontificiam Regiamque auctoritatem expreſſè interceſsiſſe? Ipſum aduerſarium hoc negare.* §. 6. *Iudicium Iuriſconſultorum de hac ſecunda concluſione.*

QVONIAM vero ex philoſophorum communi proloquio rectum eſt index ſui ſimul & obliqui: apparebit probationes concluſionum noſtrarum legitimas eſſe, rectiſſimeque à nobis vocari demonſtrationes, cum ex illis reſponderimus ad omnia argumenta, quibus hic aduerſarius Congregationẽ noſtram arietare conatus eſt. Quæ ita proponemus, non quomodo ille noſtra, diſſipando, & enervando: ſed ita candidè vt nihil prorſus diſſimulemus,

ita neruoſe, vt longè imbellius ab ipſo mei propoſitio fuiſſe mihi is appareat.

§. 1. Primum argumentum aduerſarij, contra 2. concluſionem noſtram diſſoluitur.

Et quidem contra primam concluſionem non eſt quod poſſit obijci, quia eſt propoſitio fere ex ipſis terminis intellectis & declaratis nota lumini naturali: Contra veritatem autem in ſecunda concluſione comprehenſam, habet vnicum argumentum, quod tribus in locis vrget diuiſim, vt videatur pluribus telis pugnare, pagina videlicet 309. 310. & 317. E quibus locis confici poteſt talis obiectio. Concilium Tridentinum ſeſſione. 25. de regularibus. cap. 8. cum decernit vt regulares ſeſe redigant in Congregationes, non vtitur ibi nomine Congregationis propriè & abſolutè, ſed cum clauſula diminuente vel potius alienante acceptionem propriam illius vocis, & ad impropriam, quaſique æquiuocam, aut valde analogam diſtrahente: mandat enim vt quolibet triennio ſeſe in Congregationes redigant iuxta formam conſtitutionis Innocentij tertij in Concilio generali quæ incipit *in ſingulis*. Quare ex hoc Tridentinæ ſynodi decreto minime probatur, cœtum illum Prælatorum in Capitulo Angliæ iuxta formam ab Innocentio tertio præſcriptam conuenientem eſſe vere & propriè Congregationem, prout nunc illud vocabulum vſurpari conſueuit. Nota eſt enim Dialecticorum regula, non valere conſequentiam à termino diminuto & alienato ad eundem abſolute ſumptum. Clauſulam autem illam diminuere, aut alienare propriam vocis Congregationis acceptionem vel inde conſtat, quoniam Concilium ibidem confundit nomen Congregationis cũ nomine Capituli, quod vſurpauit concilium Lateranenſe, cuius decretum in Tridentino allegatur aut etiam renouatur: adeo vt quod Lateranenſis canon vocet Capitulum, Tridentina conſtitutio vocet Congregationem; quæ tamen voces, ſi propriè ſumi debeant (prout à nobis ſumẽda monet quæſtionis propoſitæ *crynomenon*, ſeu ſtatus initio propoſitus) multum inter ſe ſignificato differunt: atque ita differunt, vt vox Congregationis propriè ſumpta, non poſſit in Lateranenſi decreto ſubſtitui loco vocis Capituli. Mandat enim Lateranenſe Concilium, vt in huiuſmodi nouitatis primordijs aduocent duos Ciſtercienſes, quia in huiuſmodi Capitulis celebrandis ex longa conſuetudine ſunt plenior informati. Ridiculum autem eſſet dicere, Ciſtercienſes eſſe plene informatos in celebrandis Congregationibus, prout hac voce nunc vulgo vtimur. Apparet ergo Tridentinam ſynodum vſurpaſſe to Congregationem impropriè, & eam improprietatem ſignificare voluiſſe clauſula illa diminuente & alienante vim vocis, *iuxta formam conſtitutionis Innocentij tertij*; atque ita nec Tridentinæ, nec Lateranenſis ſynodi decreta probant aut præcipiunt Congregationes regularium propriè dictas.

Ad hanc primam aduerſarij machinam ſubuertendam non opus eſt alia re, quam totondè negare, quod ipſe voluntariè aſſumit. Itaque dicimus; Concilium Tridentinum vſurpaſſe vocem Congregationis in propria acceptione, qua ſignificat multorum monaſteriorum, ſeu conuentuum in vnum corpus vno regimine gubernatum infitionem, ſiue incorporationem: neque propterea clauſulam illam additam eſſe diminuentem, multo minus alienantem. Concilium enim Tridentinum allegauit Concilij Lateranenſis auctoritatem, tanquam rationem cur iſtud decretum renouauerit; ideoque cum iubet vt regulares ſeſe in Congregationes redigant, iuxta formam conſtitutionis Innocentij; non rectè diſpungit aduerſarius; nam poſt verbum redigendi, in exemplaribus Concilij notarunt commatica pauſa interiecta inter illud verbum, & propoſitionem *iuxta*; vt illa clauſula non modificet vocem Congregationis, ſed verbum redigendi; nec ſenſus ſit, Congregationes de nouo erigendas neceſſario ſimiles eſſe debere Congregationibus per Concilium Lateranenſe erectis, Sed, ſicut Concilium Lateranenſe decreuit, Abbates & Prælatos debere ſe in Congregationes redigere, ita etiam hanc ſacram ſynodum ſimili zelo illud ipſum regularibus omnibus exemptis imperare. Hanc eſſe Concilij mentem, paret euidenter, quia poſtea immediate decernit, vt in dictis Congregationibus deputentur quædam regulares perſonæ, quæ de modo & ordine, de prædictis Congregationibus erigendis, & ſtatutis in eis exequendis deliberent & ſtatuant. Relinquit igitur illis liberum deliberare de modo & forma Congregationis, dumtaxat vt in Congregationem ſeſe redigant; at ſi formam ſolam Congregationum Innocentianarum illis præſcribere voluiſſet, non reliquiſſet illis liberum *de modo* deliberare ac ſtatuere. Quem ſenſum inde etiam confirmamus, quod ſynodi Tridentinæ decretum ſolum de Monaſterijs loquatur exemptis, non habentibus ordinarios viſitatores ſuos; Conſtitutionem autem Lateranenſis intelligatur (vt antea demonſtrauimus) tam de exemptis, quam de non

exempt s

Quo ſenſu Concilium Tridentinum vtatur nomine Cong.

exemptis, quæ non conſueuerunt Capitula Generalia celebrare: allegat igitur Concilium Tridentinum hanc auctoritatem antiquioris Concilij Lateranenſis, vt exemptorum monaſteriorum Prælati videant, nullum onus nouum illis imponi, nihil aliud grauius in eos decerni, quam quod antea eiſdem per iura canonica in vniuerſa eccleſia recepta imponebatur. Addere autem videtur liberam optionem, cum variæ ſint formę, ſeu modi Congregationũ, vt quam ſibi velint formam aut modum matura deliberatione aſſumant. Quodſi omninò velit aduerſarius abſque commate interiecto clauſulam illam præcedenti continuare: nec ſic tamen ea clauſula vim habebit diminuendi, aut alienandi naturam, aut rationem Congregationis, ſed potius contrahendi naturam illam communẽ in Congregationis nomine ſignificatam ad rationem quandam certam & ſpecificam ſub ea contentam, nempe Ariſtocraticam, quæ in Conſtitutione Innocentiana deſcribitur; & Abbatibus ac Prioribus Abbates proprios non habentibus, qui Capitula celebrare non conſueuerant præcipitur; non ita tamen præcipitur, à Concilio Tridentino, vt iam diximus, ſed nec credibile eſt ſic præceptam fuiſſe à Lateranenſi; (vt aduerſarius inductè & irrationabiliter aſſerit) quaſi noluerint ſynodi patres permittere, vt Regulares perfectionem Congregationis formam aſſumerent, ſi vellent; Sed quòd perfectiorẽ noluerint præcipere, abſque dubio tamẽ voluerint permittere, Vnde valde impetuè declamat in nos pagina. 308. & alibi tanquam ſi Lateranenſis Concilij decretum violauerimus, differentem ab Innocentiana formam Congregationis erigentes: neque enim poſtulauimus illam ipſam formam inſtaurari; Sed Congregationem, quæ olim ſub Innocentiana forma valuerat, inſtaurari, & ad meliorem perfectioremque formam reduci; quod Pontificem facere potuiſſe, & decuiſſe nemo prudens negabat; quodque à nobis honeſte poſtulatum fuiſſe, & intelligenter, nemo modeſtus arbiter inficiabitur. Neque enim aut petitur, aut ſtatuitur aliquid cõtra canones, quod ſine aliorum iniuria in perfectiorem formam erigi petitur, quam canonum conditores olim ſe putauerint poſſe fidelibus imperare; idemque minus præſcripſerunt, quia maius aliquid, aut melius viderunt difficilius potuiſſe obtineri. Neque vero dicat aduerſarius hanc de Ariſtocraticis & monarchicis Congregationibus philoſophiam, noſtram tantum eſſe; nam præterquam quod reipſa veram, eſſe non poteſt negari: Iam dudum ante nos doctus & grauis auctor Miranda, nihil de noſtris cogitans controuerſijs in manuali prælatorum illam quæſtionem in terminis, vt loquimur, diſputauit vtrum melius ſit in Congregationibus regimen, Monarchicum, aut Ariſtocraticum? Et certe Ariſtocraticum regimen non eſt niſi in Ariſtocratica forma ſeu ſpecie politię, reipublicę, ſiue Congregationis.

Quod verò aſſerit de diſtinctione vocum Capituli, & Congregationis; quaſi Tridentinum confuderit illa vocabula, Congregationem vocans, quam Lateranenſis conſtitutio Capitulum nominat: non facit vt impropriè loqui dicatur, aut diminutiuè ſeu alienanter vocem Congregationis vſurpet. Primum quidem, quia eſt vſitatiſſimus loquendi modus, ſcriptorum grauium, ſummorumque Pontificum, pro eodem ponere voces iſtas vnionis, Obſeruantiæ, Reformationis, Capituli, & Congreg. quando de regularium conuentuum rebuſpublicis, preſertim Ariſtocraticis loquuntur. Quod in ſecundæ concluſionis confirmationibus eſt a nobis fuſiſſimè & clariſſime ex iure, ipſo, Pontificibus, Iuriſconſultis, ſcriptoribus grauiſſimis, ipſius què rationis lumine euidenter probatum. Cui probationi vberioris doctrinæ cauſa addimus, rationem eam loquendi fundari videri in eo quod ex intima philoſophia deprompſit D. Thomas 1. 2. q. 29. art. 4. in Cap. Vbi docet, vnumquodque maxime id eſſe, quod eſt principalius in ipſo: vnde cum ad rationem propriam congregationis, prout aduerſarius maximè vſurpandam hanc vocem contendit, plura requirantur & concurrant, Capitulum, Regimen, Viſitatores, Definitores, Pręlati, ſubditi, eccleſiæ denique & domus regulares, & ex his omnibus præcipuum & principale requiſitum ſit Prelatorum vnitorum Capitulum; rectiſſime iuxta philoſophicum illud *axioma* Congregatio poteſt vocari Capitulum, ſiquidem id eſt maxime (ſicut & quæuis alia res compoſita) quod eſt in ipſa pręcipuum & principale. Quemadmodum etiam Ciuitas ſiue regnum rectè aliquid facere dicitur, quod a Rege tamen ſuo vel magiſtratu ſuo ſummo factum fuerit; Et eccleſia veriſſimè dicitur ſancire, quod Pontifex aut Concilium generale totam eccleſiam repreſentans definiunt: quoniam iuxta philoſophiæ placitum prędictum, Rex, ſiue magiſtratus ſummus, eſt præcipuum & principale in ciuitate aut regno, & Pontifex, ſiue Concilium generale in eccleſia: Haud abſimili modo propriè dicitur Congregatio inſtitui, quando capitulum inſtituitur, eſt enim capitulum id quod principalius eſt in Congregatione.

Secundò aduertendum eſt Concilium Tridentinum in illo decreto, licet forte a protervientie poſſit exponi in priori parte vſurpaſſe vocẽ cõgregationis *ſynecdochicos* pro capitulo, Concilium

Tridẽ

tamen

tinum propriè vſurpauit vocabulū Cōgregat.

tamen in poſteriori parte clariſſimè attribuere congregationi ſecundum decretum Innocentianum erectæ, nomen, naturam, & poteſtatem Congregationis propriè & ſimpliciter appellatæ atque eam à capitulo diſtinguit, tanquam totum politicum à principe ſeu præ[illegible] ſuo Concilio vel tribunali ſuo. Sic enim loquitur. *Quodſi infra limites vnius prouinciæ non ſit ſufficiens talium monaſteriorum numerus ad erigendum congregationem: poßint duarum vel trium prouinciarum monaſteria vnam facere congregationem. Ipſis autem congregationibus conſtitutis illarum generalia capitula, & ab illis electi Præſides vel viſitatores, eandem habeant authoritatem in ſuæ congregationis monaſteriis, ac regulares in eis commorantes, quam alij Præſides ac viſitatores in cæteris habent ordinibus; teneantur ſuæ congregationis monaſteria frequenter viſitare, & eorum reformationi incumbere, & ea obſeruare, quæ in ſacris canonibus, & hoc ſacro Concilio ſunt decreta.* Quid clarius & manifeſtius his verbis concilij poterit dici? nonne aperte hic diſtinguit Congregationem erectam iuxta decretum Lateranenſe, a capitulis generalibus ipſius? Nonne primo loco Congregationem ſemel conſtitutam, tanquam totum quoddam politicum nominans, poſteà ſingula ad [illegible] Congregationem requiſita, tanquam ipſi toti ſic conſtituto inexiſtentia enumerat, Capitulum generale, Præſides, viſitatores, monachos, monaſteriaq; ipſis ſubiecta? Et ne oggerat hic aduerſarius Cramben ſuam de clauſula diminuente, & alienante: nonne expreſſe huius congregationis capitulis, Præſidibus, viſitatoribus tandem tribuit in monaſteria monachoſque *authoritatem*, eademque preſcribit munia, eoſdemque ſeruandos iniungit canones, quæ cæteris ordinibus competunt? Tantum ergo abeſt, illa clauſula a termino diminuente aut alienante; vt ſtudioſiſſime videatur Concilium voluiſſe excludere ſimiles interpretationes, & nomen, partes, munera, authoritatem, limites, eadē denique omnia iſtiuſmodi Congregationibus iuxta decretum ſuum erigendis attribuere, quæ alijs aliorum ordinum Congregationibus quibuſcumque attribui cognouerat.

Sed fruſtra tempus terimus in re clariſſima comprobanda. Tam enim manifeſta eſt cuiuis oculato, mens concilij, vt Congregatio exemptorum Abbatum inferioris Germaniæ nihil aliud requiſiuerit, quo ſe deretero hinc conformaret, quam ſimilium capitulorum celebrationes, Præſidiſque ſeu viſitatorum deputationes, à quibus exercerentur ea, quæ mandat cōcilium, in monaſteria & regulares ſibi ſubiectos. Nec propterea verentur, ne Congregationis nomine propriè loquendo priuetur, quia aduerſarij, & eius ſimilium iudicio non ſatisfaciūt. Sed & Congregatio exemptorum in tribus Galliæ Prouincijs Senonenſi Turonenſi & Bituricēſi erecta, in conſtitutionibus ſuis Pariſijs impreſſis apud Michaelem de Roygny via Iacobæa ſub ſigno quatuor elementorum anno 1582. eodem modo intelligendam eſſe Concilij diſpoſitionem agnouit. Fatentur enim Patres, congregationem ſuam inſtitutam fuiſſe virtute decreti Tridentini; & in ſecundo conſeſſu Capituli ſui habito in ſuburbijs And[illegible] ſic dicunt: *Nos deputati & electi procuratores generales & ſpeciales venerabilium conuentuum &c. notum facimus, quod iuxta decretum octaui capitis ſeßionis vigeſimæ quintæ & vltimæ Concilij Tride[illegible] & ordinationes Regias in Comitijs ſtatuum nuper Blæſijs editas cap. 25. ſub titulo de Eccleſia, publ[illegible] in Curia Parlamenti Pariſijs 25. Ianuarij anni præſentis, idem ſentientes & conſtituentes cum decreto & conſtitutione Innocentij quæ habetur capite in ſingulis de ſtatu monachorum, in vnum conue[illegible]imus hodierno die Iouis, qui eſt vigeſimus quintus Auguſti anni domini.* 1580. &c. Atqui Patres [illegible], qui congregationem ſecundum Innocentianam formam ex decreto Concilij Tridentini ſe [illegible]exiſſe, profitentur, per totam illam conſtitutionum ſuarum collectionem, Congregati[illegible] ſibi nomen ita aſſumunt, vt capitulum ſuum à Congregatione ſua apertiſſime diſcernant, ita vt ipſe titulus conſtitutionum illam præſcribat toti libro diſtinctionem, talis enim eſt. *S[illegible]tuta & decreta reformationis Congregationis Benedictinorum exemptorum Abbatiarum trium Pro[illegible]ciarum Senonenſis, Turonenſis & Bituricenſis à ſancta ſede Apoſtolica Romana immediate dependentium aucta & recognita in capitulo generali predictæ Congregationis primo &c.* Eſt igitur manifeſtum ex Concilij Tridentini auctoritate, nomen, naturam, poteſtatem & munia Congregationis propriè dictæ, & prout nunc tò Congregatio vſurpatur, deberi Congregati[illegible]us ſecundum formam Innocentiani decreti erectis, ac proinde antiquæ Congreg[illegible] Anglicanorum Benedictinorum.

Cur Ciſtercienſes adhibiti.

Quod tandem de Ciſtercienſibus in argumento aſſumitur, fuiſſe eos plenius inſtructos in celebrandis capitulis, non autem in celebrandis congregationibus; [illegible] mera eſt & in[illegible] argutia. Nam adhibiti ſunt Ciſtercienſes, qui ſepiſſimè iam & diligentiſſime, capitula generalia celebrauerant, ac proinde in capitularibus agendis habebantur merito periti ſſimi: vt P[illegible] nos iſtos, qui nullum adhuc capitulum celebrauerant, in primi ſui capituli celebrat[illegible] (quæ nouitatis primordia appellauit Pontifex) dirigerent; & en ipſo quo capituli erectionem docerent, etiam congregationis erectionem oſtenderent. Nullo enim alio modo primò conſtituitus,

tuitur, Congregatio, quam per capituli generalis vnanimem diſpoſitionem; & per eiuſmodi Capitulorum Generalium repetitam celebrationem Congregatio ſemel instituta conſeruatur, ita vt ceſſante Capitulorum Generalium celebratione, ceſſet etiam paulatim Congregationis conſiſtentia, quod vel inde maxime patet, quia non alio modo multa magnaque Monaſteria, a Cluniacenſi, Burſfeldenſi, & nuper etiam à Caſſinenſi Congregatione ſeparata ſint, & extra omnem Congregationem poſita: quam quia vel bellorum interuenientibus impedimentis, vel Principum ſuorum voluntate, vel forte etiam ſuæ *autarkias* amore ad Capitula dictarum Congregationum conuenire non potuerint, aut paulatim deſueuerint. Itaque celebratio Capituli Generalis aut infert Congregationis conſtitutionem, aut ſupponit iam conſtitutam; Vt ſicut Creatio & conſeruatio einſdem rei differant in natura, ſic institutio Congregationis per primum Capitulum Generale, & Conſeruatio eiuſdem per ſequentia differre videantur. Ac proinde Ciſtercienſes, licet ex eo quod dicantur plenius informati in celebrandis Capitulis, non poſſint ſic dici informati in celebrandis ſeu conſtituendis Congregationibus, quaſi iam actu plures Congregationes erexiſſent, prout ſtrictè & in caſu quæſtionis propoſito Congregatio accipitur: veriſſimè tamen ex eo quod periti dicantur in Capitulis celebrandis, dici poſſint etiam periti in Congregationibus, ſi opus fuerit, de nouo erigendis, & de nouo etiam celebrandis, quia non alio modo de nouo erigitur Congregatio, quàm per Capitulum Generale. Cæterum vbi materia ipſa ſubiecta terminorum iſtorum tam præciſam diſtinctionem non poſtulat, ineptum eſt à præciſa ſignificatione arguere; Et quicquid ſit de his argutijs, res ipſa clara eſt; nam quamuis non vtatur Innocentius nomine Congregationis, ſed Capituli; quià tamen Capitulum infert Congregationem hæc in illo ſubintelligitur. Imo videtur vox Congregationis in eo ſenſu, de qua diſputamus, à Capituli frequentatione deduci: vt quia certi quidam ordinis alicuius atque prouinciæ Prælati ex legis præſcripto; & condicto ipſorum, ad vnum locum è varijs partibus pro reformatione & regimine ordinis ſui Congregarentur; inde cœtus ipſe ſeu multitudo talium Abbatiarum & Prælatorum qui Congregari ſolebant, vocaretur Congregatio; ipſa autem ſocietas eorum iam in vno loco Congregatorum vocaretur Capitulum. Atque ita primum aduerſarij noſtri telum in ventos abijt innocuum.

§. 2. Secundum argumentum aduerſarij contra 2. concluſionem

Examinemus & aliud contrà eãdem veritatem: ægrè enim fert aduerſarius, cætum Abbatum iuxta formam Innocentianam Congregatorum, vocari Congregationem propriè dictam: Quia non ſubdebatur vni Rectori, ſed a pluribus Præſidibus regebatur, & hoc putat repugnare naturæ Congregationis propriè dictæ, quam pagina 13. vult hoc modo definiri debere: Congregatio dicit regimen Monaſticum ſupremum, in quod tanquam vnius reipublicæ membra & oppida, ſic plura coaleſcunt monaſteria, cuique ita ſubſunt cum ſuis ſuppoſitis, vt tam in capite quam in membris appareat ſubiectio ſupremo alicui omnium monaſteriorum Rectori & regimini. Vnde etiam P. N. Antonius Yepes. 1. tomo Chronicæ ad annum Christi 546. dicit, (ſi liceret ipſi pro ſuo philoſophari iudicio) ita definiturum Congregationem vt ſit, vnio plurium monaſteriorum æqualiter liberorum, & exemptorum, quæ mutua ſocietate ſibi deuincta vnum monaſterium primarium, vnumque caput cognoſcant, cui vt Generali ſuo ſubijciuntur. Quę ſane definitiones non conueniunt illis cætibus Innocentianis, in quibus nec vnus erat rector, nec vnum primarium & quaſi prædominans monaſterium, quod eſſet caput cæterorum. Quin addit aduerſarius pag. 32. 33. & 334. ne quidem cætus ſecundum Benedictinam in Capitulis conuenire iuſſos adhuc induiſſe veram propriamque Congregationum formam: nuſquam enim apud vllos hiſtoriarum ſcriptores memoriam inuenimus Congregationis Scoticæ, Hibernicæ, Toletanæ, aliarumque ſimilium, quæ fuiſſent ad triginta quinque Congregationes, ſi Congregationes per Benedictinam fuiſſent constitutæ, tot enim illa instituit quaſi claſſes cætuum Capitulariter ſeorſim conuenientium. Legimus quidem Capitulum ducentorum Prelatorum in monaſterio S. Germani de pratis habitum ad Benedictinæ promulgationem celebrandam, qui omnes ad Rhemenſem Senonenſemque prouinciam ſpectauerunt: at Congregationem eos erexiſſe non legimus, nec San-germanenſem, aut vllam aliam Abbatiam de tanto numero, fuiſſe vlli Congregationi ante tempora Leonis Papę decimi incorporatam. Non fuit igitur cætus ille Anglicorum Prælatorum nigri habitus, ſiue per Innocentianam, ſiuè per Benedictinam inſtitutus, veri nominis Congregatio.

An ſola Cōgregatio Monaſtica mereatur dici Cōgregatio.

Cæterum

Cæterum hoc argumentum claudicat, vitio fallaciæ, quam ex elenchis Ariſtotelæis nouit aduerſarius Sophiſtarum propriam eſſe, habet enim conſequentiam inutilem ductam à negatione ſpeciei ad negationem generis: Negat enim cætus illos formę Innocentianæ nullas Congregationes, quia non fuere monarchici regiminis; quod tantundem valet, ac ſi probare vellet Romanum populum exactis Regibus non habuiſſe veram aliquam reipublicæ formam, quia non habuit Monarchiã. At habuit Ariſtocratiam Democratiæ mixtã, & extra caſus raro contingentes, in quibus conſtituebat ſibi dictatores tẽporarios. Quare licet argumento iſto probet aduerſarius cætus illos non fuiſſe Congregationes Monarchicas, neutiquam tamen probat non fuiſſe Congregationes Ariſtocraticas. Vnde definitio illius aut eſt tantum definitio Congregationis Monarchicæ: aut laborat in æquiuoco; quæ æquiuocatio ſi euoluatur, nulla inde contra nos poteſt inferri conſequentia. Si enim per vnum Rectorem vnumque regimen, intelligat vnum ſuppoſitum (vt ſic dicam) in quo ſit illa ſuprema auctoritas, & gubernandi poteſtas, certè definiuit ſolum Congregationem Monarchicam: atque ita non valet negatio illius definitionis vt negetur eſſe reſpublica, cui illa non competat; poteſt enim adhuc eſſe Congregatio ſi ſit Ariſtocratica, hoc eſt ſupremam auctoritatem regitiuam in pluribus ſuppoſitis ſeu Præſidibus ſubiectatã habẽs, ſicut apud Romanos fuit in decemuiris, aut in Conſulibus & Tribunis. At vero ſi per vnum Rectorem intelligat (vt propriè debet intelligi) vnum quaſi Monarchicè præſidentem, qualis eſt in ſuo ordine Abbas Cluniacenſis; & nomen Regiminis vſurpet propriè, ſiue ſaltem appropriatè, ſicut Caſſinenſes, & Congregationis Lotharingicæ, & Gallicanæ recentiores patres eam vocem vſurpant, nempe pro certo numero Prælatorum, quibus Congregatio in Capitulo Generali committit gubernationem Monaſteriorum & negotiorum ac perſonarum pro tempore intermedio quod ab vno Capitulo ad aliud fluit, verbi cauſa, pro Præſide & definitoribus anni, vel triennij, aut quadrennij currentis; Aut ſi abſtractè vſurpet illam ipſam vocem Regiminis, pro ſuprema auctoritate ipſa, quæ ſit in aliquo corpore politico ſuper membra illius; Vtroque modo definitio (ſi ſit ita vocanda definitio, in qua ſpecies ſub ipſa contentæ exprimuntur) facit contra illationem aduerſarij: Nam etiam cætus Innocentiani, atque etiam formę Benedictinæ habebant, & habent ſupremam auctoritatem Regitiuam, ſeu ſupremum regimen iure approbatum, quod regimen, quæque auctoritas in pluribus Præſidibus ſeu Prælatis ſubiectiue inuenitur vnita: ac proinde rectiſſimè vocari ſolet & debet vnum regimen, imo & vnus Rector cui tales cætus ſubijciuntur; ſicut in diuinis (ſi humanis diuina componere cum reuerentia liceat) vna ſpirandi poteſtas in duobus ſuppoſitis denominat vnum principium ſpirãdi, vnumque ſpiratorem.

At vero definitio R. P. N. Antonij eſt potius ab ipſo per hypotheſim poſtulata, quã theticè & abſolutè poſita: propterea enim dixit, *ſe ſi permitteretur, libenter talem definitionem Congregationis daturum*: At vidit ſibi non fore permittendum. Voluit enim definire tantum Congregationem ſimilem Cluniacenſi Ciſtercienſi & Congregationi Hiſpanicæ, pro ſtatu quem tunc temporis habuit: nempe in qua non ſolum eſſet vnus Rector, nempe Abbas Generalis, verum etiam vnum monaſterium tanquam caput cæterorum, cui reliqua monaſteria deferrent principatum, & acceptam deferrent Congregationis ſuæ denominationem. Sed quid fieret tunc de ipſa Congregatione Hiſpanica, quæ poſteà illam monaſterij vnius ſuper alia prerogatiuam extinxit? quid de Caſſinenſi, quæ non vnum, ſed duo monaſteria diſtincta habet pro præcipuis & præcellentibus, vnde vocatur Congregatio Caſſinenſis ſiue S. Iuſtinæ de Padua; ſicut & Lotharingica a duobus pariter monaſterijs denominatur Congregatio Sanctorum Vitoni (Virdunenſis) & Hidulphi (in monte Vogeſo?) Deinde quid de Burſfeldenſi, de Gallica trium prouinciarum, de Catalaunica, de Luſitanica quas ipſe alibi Congregationes illuſtriſſimas vocat, vt in ſuperioribus diximus? Itaque voluit ille Congregationem Monarchicam, duntaxat, imò nec omnem Monarchicam ſed tantum perfectiſſimam definire; At Ariſtocraticam a ratione Congregationis, vt diximus, non excluſit.

Vt autem aduerſarius non accuſet nos, quaſi inuitum trahamus hunc venerabilem virum in cauſam noſtram, duo loca ex ipſomet fideliter traducta apponemus, ex quibus clarè conſtabit ipſum definitionem illam ſuam de monarchica duntaxat perfectiſſimaque Congregatione intelligere, nec propterea Ariſtocratias a vera Congregationis ratione arcere. Prior „ locus eſt ex tomo 2. folio 126. ad annum Chriſti 640. Repetat memoria ſuâ lector (inquit) „ id, quod antehac diximus, cænobia ordinis S. Benedicti nondum fuiſſe in Congregationi„ bus vnita, nec in vnum corpus ſub vno capite redacta: Sed ſingulas Abbatias cum Prioratibus ſuis ſui proprij Abbatis regimine contentas ſeorſim fuiſſe, ſubditas tamen aut Epi„ ſcopis Diœceſanis, aut ſolis Pontificibus ſummis. Sed cum ſchiſmate perniciosiſſimo dila-

„ceraretur eccleſia tribus Pontificib⁹ de ſede contendentibus, Ioanne, Gregorio, & Bene-
„dicto: omnes fere religioſorum conuentus grauiſſimis iactùris vexabantur; præcipue vero
„ordinum monachalium Abbatiæ, propter opulentiam, ipſis ſæcularibus inuidioſam & pau-
„latim orexin eorum [illegible] acuentem. Cumque iam eſſent aliquot Pontifices intruſi, facile facie-
„bant [illegible] de [illegible] alienis, ea quæ non erant ſua, fautoribus ambitionis ſuæ largien-
„tes: atque ita diuitijs monaſticis ſæcularium poteſtatum auxilia ſibi obnoxia reddentes.
„Hinc [illegible] itur a [illegible] commendatarija, plerumque etiam laicis ſibi ingentia impendere pericula
„conſiderantes monachi, cœpere ſe a veteri quodam ſecuritatis, & laxioris diſciplinæ ex-
„cutere, & ſibi de remedijs contra hæc incommoda opportunè prouidere. Vnde in ſola
„Germania circa vnum idemque fere tempus, tres Congregationes ſub regula noſtra ſunt
„exortæ, Caſtellenſis, Mellicenſis, & Burſfeldenſis, quæ per prouincias Bauariæ, Auſtriæ,
„atque Saxoniæ ſeſe diffuderont: Burſfeldenſis maximè, quæ cæteras, quas nominauimus,
„numero principalium Abbatiarum in eandem incorporatarum longe excellit: ad eius
„ſiquidem Capitula centum viginti ſeptem Abbates conuenire ſolitos ſcribit in hiſtoria
„Spanheymenſi Trithemius. Vnaquæque vero harum Abbatiarũ principalium multas ha-
„bebat ſibi annexas filiationes: quo factum eſt vt hæc Congregatio euaſerit ditiſſima, poten-
„tiſſima, celeberrima, & Principibus cunctis maximè accepta, propter inſignem reforma-
„tionem & auſteritatem quæ in ipſius vigebat monaſterijs. Primum huius Congregationis
„Capitulum, in quo primum radices egit, habitum eſt ad annum 1417. quo Concilium Con-
„ſtantiæ totius eccleſiæ fuit celebratum, multique abuſus qui per orbem Chriſtianum irre-
„pſerant extirpati; Tunc enim monachi noſtri recenti memoria periculorum ſuorum edocti
„libentiſſime inter ſe conſentientes decreuerunt, Capitula tertio quoque anno celebrata,
„ſicut illud mandauerat Concilium: Deinceps vero creſcente indies reformationis ſtudio,
„ipſa ſingulis annis Capitula conuocarunt, in quibus quatuor Præſides nominati viſitatores
„pro cunctis Abbatijs & Prioratibus deſtinabant. Duo præſertim fuere tunc Abbates, qui
„huic inſigni reformationi principium dederunt, Ioannes Hagen Abbas Burſfeldenſis, &
„Ioannes de Rode Abbas S. Mariæ Treuiris, viri religioſiſſimi, Deique ſerui maximi: qui
„ſua ſanctitate, exemplo, & doctrina inſigniter Alemannicas Abbatias reformarunt. Erant
„autem reformationum iſtarum modi duo: Quædam ſiquidem Abbatiæ ita reformabantur,
„vt ſimul etiam vnirentur, & incorporarentur Congregationi Burſfeldenſi; Quædam aliæ
„ſola contentæ reformatione, abuſuumque extirpatione, manebant ſicut antea exemptæ,
„abſque vlla vnione vel incorporatione cum prædicta Congregatione. Prioris generis Ab-
„batiæ facillime acceptam reformationem conſeruabant: quoniam enim ad Capitula Ge-
„neralia conueniebant, inde electi viſitatores ſingulis annis domos viſitabant, & ſub Præſi-
„dibus zelum Religionis habentibus obſeruantia regularis florebat. At poſterioris modi
„cœnobia fuerunt ſicut terra, quam in Euangelij parabola dixit Dominus Lucę 8. ſemen
„bonum recepiſſe, ſed ſpinis & ſentibus luxurientibus, illud ipſum ſemen in ea ſuffocatum
„fuiſſe; ſic iſta cœnobia reformationem quidem libenter acceperunt, ſed cum viſitatoribus
„ac præſidibus non ſubeſſent: qui ſpinas & vepres malorum abuſuum enaſcentes eradica-
„rent, ſuffocato bono reformationis ſemine celeriter in veterem relapſa ſunt licentiam.
Et hic prior locus eſt P. Antonij, quo cœtum Burſfeldenſem, non ab vno, ſed quatuor Præ-
ſidibus per exordia reformationis gubernatum, Congregationis nomine ſæpius dignum
iudicauit.

Alter locus eſt ex tomo 3 pag. 267. ad annum Chriſti 778. vbi cum ſermonem inſtituiſ-
ſet de Congregatione Catalaunica, quæ erat tantum ſecundum formam Concilij Latera-
„nẽſis, hęc habet grauiter & prudẽter diſputata. Monaſteria Principatus huius Catalaunici,
„de quib⁹ hactenus egimus, etiãſi vnũquodq; eorũ quaſi ſeorſim ſubſiſtat & ab alijs indepẽ-
„dẽs (nẽpe quia nullum inter illa habetur tanquam caput reliquorum) habent nihilominus
„vnionem quandam certam, quæ originẽ habet iſtam, quam nunc recenſebo. Temporibus
„ſanctiſſimi Patris noſtri Benedicti, multiſque poſtea ſæculis, etiamſi quæuis Abbatia (in
„immenſa illa multitudine cœnobiorum) regulam Sancti Patriarchæ ſeruarat; tanta nihilo-
„minus erat in ſingulis ceremoniarum & conſuetudinum particularium varietas & diffe-
„rentia, in omnibus regnis, imò etiam intra eandem prouinciam, vt potius diſtinctarum
„regularum atque ordinum Abbatiæ, quam vnius eiuſdemque eſſe viderentur. Adeo omnes
„veſtitu, cantu, victu, auſteritate aut remiſſione diſciplinæ inter ſe differebant. Hac de cauſa
„inſtituerunt Pontifices ſummi, vt vniuſcuiuſque Prouinciæ maioris omnes Abbatiæ &
„Prioratus, ita coniungerentur, vt ſimul & conuenirẽt, vt eiſdẽ certis ſtabilibuſque legibus
„vterentur, & morum rituumque maiori ſimilitudine ſibi inuicem conformarentur. Et

„quemadmodum muſici cytharam lyramue temperantes cordas remiſſas intendunt, oim-
„niumque tenſas ad iuſtam tonum remittunt, atque inde veram ſuauem que pr[illegible] har-
„moniam ſiue conſonantiam: Ita ſummi Pontifices in tanta obſeruantiæ varietate, nimiam
„aliquorum cœnobiorum auſteritatem mitigantes, aliorum autem laxiorem licentiam emē-
„dantes, ſic voluerunt omnia a viris doctis, peritis & diſcretis ordinis noſtri [illegible] ut
„nec in plus nec in minus peccantes monachi, regulam ſanctam vniformiter cuſtodirent.
„Hinc Innocentij ſexti, Gregorij noni, & Nicolai quarti decreta prodierunt: Sed maximè
„Benedicti duodecimi emicuit zelus & diligentia, qui decreta prædeceſſorum ſuorum re-
„ſtituens atque perficiens, conſtitutionem promulgauit triginta nouem capitibus diſtin-
„ctā, quæ Benedictina dicitur, ſiue ab ipſo Pontifice authore nomen hoc ſortita, ſiue ab eo
„quod pro meliori obſeruantia regulæ Sancti Benedicti fuerit ędita. Hic ergo Pontifex (vt
„propius ad rem veniamus) totum ordinem S. Benedicti in triginta ſex prouincias parti-
„tus eſt: decreuitque vt in ſingulis prouincijs haberentur Capitula, ad quæ Abbates con-
„uenirent, & inter ſe tractarent de modo vniformitatis in legibus atque ceremonijs, regu-
„lam ipſam præſertim ante oculos habentes. Eligebantur tunc temporis, & adhuc etiam
„eliguntur Præſidentes in his Capitulis, & viſitatores qui exequantur conſtitutiones Bene-
„dicti 12. aliaſque leges quæ inſtitutæ fuerint in Congregationibus illis Prouincialibus. In-
„ter prouincias a Papa Benedicto nominatas, nono loco eſt Tarraconenſis & Cæſarangu-
„ſtana, quæ correſpondet Regno Arragoniæ & Principatui Catalauniæ: omneſque Abba-
„tes huius Regionis obediuerunt hactenus ſummi Pontificis mandatis, & ad Capitula con-
„uenientes nominarunt Viſitatores, qui per ſingulas Abbatias inuigilent, vt ſeruentur ea
„quæ in Capitulis fuerint decreta; quod ſi neglectum inuenerint ſeuere caſtigant. Hæc vnio
„ſiue Congregatio diſſimilis eſt Caſſinēſi, ſiue S. Iuſtinæ in Italia, Valliſoletanæ S. Benedicti
„in Hiſpania: conformis autem Burſfeldenſi in Germania, cuius Abbates perpetui ſunt,
„nec vnum agnoſcunt generalem, ideoque non niſi rariſſimè monachos ab vno monaſterio
„in aliud mutare conſueuerunt. Conſtitutiones quas ſpeciatim in ſuis edidere Capitulis nu-
„merumque cœnobiorū huius Prouinciæ Tarraconenſis, in quibus denique differant [illegible]
„annotabimus, quando ad eorum peruenerimus Pontificum tempora, qui has pr[illegible]
„lium Abbatiarum vniones præceperunt. Nam quæ hactenus diximus, ideo duntaxat a no-
„bis dicta ſunt, non tantum vt plenè ſciremus modum viuendi Congregationis iſtius, [illegible]
„tum vt demonſtraremus iſtas Abbatias quas recenſuimus & in poſterum recenſebimus,
„etſi abinuicem independentes, mutuamque ſubiectionem non cognoſcentes, vnum tamen
„corpus conſtituere, vnionemque conſeruare quam Pontifices maximi ſuis in bullis & con-
ſtitutis ordinarunt. Hæc ille doctus & venerabilis Pater noſter. Cuius verba ita fideliter ve-
ſtimus; vt nuſquā nomen Vnionis, Congregationis, aut Corporis poſuerimus, niſi illis [illegible]
tum in locis, vbi ea ipſa vocabula ab eo poſita fuerint: Vt nimirum intelligat lector verum
eſſe, quod paulò ante diximus, hunc prudentiſſimum Patrem noſtrum, definitione illa [illegible],
quam in argumento contrario produximus, noluiſſe cœtus iſtos Ariſtocraticos a vera Con-
gregationis ratione ſecludere; ſed voluiſſe tantum oſtendere, in quo ipſe perfectiſſimæ Con-
gregationis rationem conſtitueret. ideoque ſicut non definit leo vel agnus ſub genere ani-
malis comprehendi, quantumuis homo ſit perfectiſſima ſpecies illius generis: ità nec Ariſto-
cratica reſp. regularium deſinit eſſe ſpecies vera Congregationis, tametſi Monarchica ſit eius
ſpecies maxime perfecta.

Quod autem poſtulat aduerſarij argumentum vt Congregationem aliquam Scoticam,
Hibernicam, Toletanā apud probatum aliquem auctorem oſtendamus: petemus nos [illegible]
vt oſtendat apud aliquem probatum hiſtoricum, Prælatos ordinis in Scotia, Hibernia, & To-
letana prouincia ſeruaſſe aliquo longiore tempore conſtitutionem Innocentij & Benedicti
12. & ſimul oſtenderit Congregationem Scoticam, Hibernicam, Toletanam. Quod illa-
rum prouinciarū Prælati conſtitutiones illas aut non admiſerunt in praxim, aut in praxi [illegible]
non perſeuerarunt: non eſt mirum ſi Congregationes ab illis prouincijs denominatæ [illegible]
inueniantur. Non enim id nobis incumbit, vt probemus in ſingulis prouincijs tales ex[illegible]
Congregationes; ſed tantum vt oſtendamus, in quaſcumque fuerint prouincia, veri no[illegible]
Congregationes eas extitiſſe. Sanè ſi Ducenti illi Gallici Prælati in San-Germanen[illegible] con-
uenientes cœnobio Benedictinæ praxim recepiſſent, & conſeruaſſent etiam Congrega[illegible]
nem ab illis prouincijs denominandam conſtituiſſent; Sed apparet conueniſſe q[illegible]
uocatos vt audirent Benedictinæ promulgationem, non autem ei ſe conformaſſe, [illegible]
nulla alias facta legitur talium prælatorum in aliud Capitulum conuentio, [illegible] mo-
dificationes illę, limitationeſque Benedictinæ ob eodem factæ indicant facta promulga-
tione

tione exortas fuiſſe difficultates, propter quas non fuerit ibidem recepta, & quas vt tolleret, faciliorémque redderet Benedictinæ obſeruantiam, prædictas limitationes & modificationes ediderit. Sed quicquid ſit de Gallicana, Scotica, Hibernica, aut Toletana Congregatione, ſiue tales aliquando fuerint, & deſierint eſſe; ſiue reuera Benedictina in praxim diuturnam ab illis prouincijs recepta non fuerit, quod videtur veriſimiliùs; ſufficit nobis quod produxerimus Congregationem Alemannicam Bursfeldenſem, Catalaunicam, Narbonicam, & trium prouinciarum Galliæ, quæ ſingulæ cum formam Lateranenſis Concilij, & Benedictinæ conſtitutionis ſequutæ, veræ Congregationes ſint, & vocentur: vt ad earum inſtar etiam Anglicana quæ diuturno tempore praxim Innocentij & Benedicti 12. exercuit in Anglia, vere fuerit, proprieque vocari debuerit Congregatio Anglicana. Atque ita etiam ſecundum aduerſarij telum ſine vulnere diſſilijt.

§. 3. *Tertium argumentum aduerſarij contra concluſionem 2. eneruatur.*

Producamus igitur & tertium argumentum, quod pagina 152. & 268. contra nos ſumma vi intorquet, & eſt huiuſmodi. Ordo Cluniacenſis, eiuſque perſonæ, loca, & cœnobia, nunquam alterius Congregationis iuriſdictioni ſubdebantur, quam iuriſdictioni Abbatis & Eccleſiæ Cluniacenſis; Et tamen ſubdebantur Capitulis Prouincialibus, atque adeo illis ſeu corporibus ſiue cœtibus politicis, quæ per Benedictinam inſtituebantur; Vnde clarè ſequitur huiuſmodi capitula ſiue cœtus, quæ vel per Benedictinam vel per Innocentianam conſtitutionem erecta fuere, non conſtituiſſe Congregationes prouinciales; ac proinde Capitula illa prouincialia Angliæ non inferre vllo modo veri nominis Congregationem, cuius ſoli prælati in illo Capitulo conuenerint. Spectaſſe autem etiam Cluniacenſes ad illa Capitula Prouincialia, probari poteſt ex multis, Primo quidem ex prologo Benedictinæ, Pontifex Petrum Abbatem Cluniacenſem (qui fuit eius nominis Abbas ſecundus, & Cluniacenſis eccleſiæ trigeſimus primus) recenſet inter præcipuos promotores, conſiliarios, & impulſores, qui Pontificem ad illius Benedictinæ promulgationem adduxerint: cumque dicit illius religionis Abbates, pro cuius religionis reformatione illam conſtitutionem ediderit. Deinde, inſtrumentum ipſum publicationis huius Benedictini decreti pro Rhemenſi & Senonenſi Prouincijs commiſſum eſt duobus prælatis Cluniacenſibus: qui propterea debebant aſſiſtere ipſi Capitulo vt membra illius homogenea. Tandem in verbis ipſis Bullæ, dicit Pontifex, *ſe ad ſacram religionem monachorum nigrorum ſuum direxiſſe attentæ conſiderationis intuitum, &c.* Et luce meridiana clarius eſt Cluniacenſes in numerum nigrorum Monachorum S. Benedicti veniſſe. Quare cum ad illa Capitula Prouincialia Cluniacenſes etiam venire debuerint, nec propterea ſuæ Congregationi atque Abbati pro antiquo more ſubeſſe deſierint, aut alterius Congregationis vel ordinis membra eſſe inceperint: aperte patet illa Capitula non inferre Congregationes diuerſas proprij nominis, ſed fuiſſe tantum Synodos eiuſdem ferè naturæ, cuius ſunt Synodi Epiſcopales, in quibus quando conueniunt Canonici ſæculares, regulares, prælatique non exempti variorum ordinum; nō dicuntur propterea vnam facere Congregationem, prout nec illo nomine vtuntur.

Cæterum hoc argumentum iam antea in fine probationum vltimæ propoſitionis noſtræ eneruauimus: ibi enim euidenter probatum eſt, Cluniacenſes monachos ad illa Capitula nunquam conueniſſe, nec ad ea conuenire debuiſſe. Quare illæ ratiunculæ, quibus probare molitur aduerſarius rem tam falſam & improbabilem, leui flatu diſſipantur. Nam quod ad Petrum Cluniacenſem ſpectat in prologo nominatum, eo ipſo quo Cluniacenſis dicitur, patet non fuiſſe religionis illius, quæ nigrorum appellatur: illum ergo Cluniacenſem abſolute nominauit, non alio modo quam Ciſtercienſem, aut Præmonſtratenſem Abbatem nominaſſet, id eſt illorum ordinum Caput, ſi illis vſus fuiſſet conſiliarijs; reliquos autem poſtea recenſitos Abbates nominauit eiuſdem religionis nigrorum, pro cuius reformatione ſanctionem edidit, tanquam a Cluniacenſi diſtinctos ordines; & de omnibus ſimul ſubiunxit, quod erat omnibus commune, nempe fuiſſe Decretorum Doctores: Et a ſe ad conſultationem adhibitos non autem (vt aduerſarius aſſerit) huius decreti præcipuos impulſores. Quod autem verba Pontificis ita debeant exponi, docet illud inſtrumentum publicationis, quod citatur in aduerſarij argumento: cuius hæc verba: *Cæterum quia pro prædictorum ſtatutorum & ordinationum executione, dilectos filios Bernardum de Genebreda de Longauilla, &c. Ioannem de Fis. . S. Pauli de Caduone, Cluniacenſis, & S. Benedicti ordinum, Rotomagēſis, Vitonenſis, Diœceſiũ, Prioratuum Priores in Romana curia perſequutores, per alias noſtras literas duximus deputandos, &c.*

Hæc inquam verba, nonne clariſſimè diſtinguunt inter iſtos duos ordines Cluniacenſem & S. Benedicti, nam niſi pro diſtinctis habuiſſet Pontifex, non vtique dixiſſet, C[illegible] & S. Benedicti ordinum, ſed nominaſſet eos Cluniacenſes ordinis S. Benedicti. Q[illegible] falſum eſt primò, quod in argumento dicitur, iſtos duos Commiſſarios fuiſſe ordinis Cluniacenſis prælatos, vnus enim eorum tantummodo fuit Cluniacenſis. Falſum eſt deinde iſto[illegible] fe-ctos Commiſſarios, vt etiam eſſent membra Capituli. Nam Capitulares omnes debe[illegible] ſe Rhemenſis & Senonenſis Diœceſium, Commiſſarij verò iſti erant aliarum Diœceſi[illegible] ctis duobus non ſubiectarum diſtinctumque Capitulum conſtituentium: Nec fuerunt d[illegible] putati vt Capitulo præſiderent, ſed ad ſummum vt ipſam bullam promulgarent; aliuquin va[illegible] incredibile fuiſſet duos Priores a Pontifice deputatos, vt ducentos Abbates, & in his e[illegible] Cluniacenſes (vt vult aduerſarius) ad Capitularem agendum compellerent. Nec etiam vidit aduerſarius, etiamſi Cluniacenſes Commiſſarij, ac Præſides fuiſſent, non ſequi propterea Capitulares reliquos, aut vllos ex eis fuiſſe Cluniacenſes: cum potuerint compræſides fuiſſe, ſicut Ciſtercienſes inter nigros ex Innocentij decreto, & Carthuſiani inter Cluniacenſes ex bulla Nicolai fuere; nec tamen inde deducet ſanus aliquis nigros fuiſſe Ciſtercienſes, aut Carthuſianos fuiſſe Cluniacenſes. Atqui reuera nec executores fuere iſti duo, nec Præſi-des, neque Compræſides. Sed tantum peculiorum collectores, vt patet ex ipſa bulla com-miſſionis, quæ non eſt facta ipſis prioribus, ſed Abbati S. Dionyſij, Sanctæque Colombæ; illi enim erant bullæ executores, & neuter eorum fuit Cluniacenſis. Eſt præterea notiſſi-mum, executores bullarum Apoſtolicarum, & viſitatores Apoſtolicos, nec neceſſario, nec plerumque eſſe eiuſdem ordinis aut ſtatus, cuius ſunt illi in quos exercendus ſit actus exe-quutionis aut viſitationis.

Cæterum etiamſi aliquid probaret hoc argumentum de Benedictina (cum reuera nihil probet, niſi aduerſarij oſcitantiam & temeritatem) adhuc tamen non ſequ[illegible]e idem probari de Innocentiana conſtitutione, cum ipſe expreſſe profiteatur, & nos ſupra manifeſtum fecerimus, Cluniacenſes ea conſtitutione comprehenſos non fuiſſe: non e[illegible]o ſequitur, ſi comprehenſi fuerint Benedictina, comprehenſos fuiſſe ſub Innocentiana: At[illegible] ſta ipſo aduerſario Pſeudographo ſuum ſyllogiſmum agnoſcente conſtabit, a tempore La-teranenſis Concilij ad Benedictinæ vſque promulgationem, per ſpatium centum amp[illegible] annorum, fuiſſe Capitula prouincialia Prælatorum nigri habitus in Anglia, ad quæ non cō-ueniebant Cluniacenſes: quæ Capitula, cum non habuerint membra heterogenea, (vt ha-bent ſynodi epiſcopales, quas argumentum obijcit) quæ tamen, vt ſic faciunt veri nom[illegible]s Congregationem Eccleſiaſticorum ſub vno Capite, eiſdemque legibus viuentium, vt poſteà docebimus) ſed tantùm monachos eiuſdem habitus atque ordinis, nationiſque Angl[illegible] inferunt (vt ex dictis conſtat) euidentiſſimè Congregationem Anglicanam, non Cluniac[illegible]m ſed nigrorum a Cluniacenſibus diſtinctam, quæ centum annos ante Benedictinam flo[illegible] ac proinde tam auctore Trophæorum, quàm nos meritò dicere, fuiſſe olim in Anglia C[illegible]e-gationem illam, cuius inſtaurationem, commodioremque erectionem poſtulare à [illegible]o Pontifice potuerimus. Quare argumenta etiam quæ aduerſarius ſumit ex eo quod Pr[illegible]es aliquot Capitulorum putet fuiſſe Cluniacenſes, nihil probant aliud, quam ipſum f[illegible] con-tradicere: Certum enim eſt ex actis Capitularibus ante Benedictinam habitis, dictos Præſi-des fuiſſe deſumptos ex numero eorum, qui ad ea Capitula vigore Lateranenſis Con[illegible] cl-tabantur, & conueniebant; Et certum eſt, fatetur que imò contendit aduerſarius, C[illegible]a-cenſes ad ea Capitula non conuenire; Certum proinde eſt etiam ex confeſſione adu[illegible] illos Præſides non fuiſſe Cluniacenſis ordinis, & ipſum quando hoc aſſerit, ſibi ipſi, & veri-tati confeſſæ temerè contradicere; Nam illi ipſi Præſides, quos poſt Benedictinam fac[illegible] eſſe Cluniacenſes; a Lateranenſi Concilio vſque ad Benedictinam ſæpius fuere Præſides, ac proinde non fuere Cluniacenſes.

Tandem etſi concederemus tam nigri habitus monachos, quam ipſos etiam Clu[illegible]ea ad hæc Capitula ex vigore Benedictinæ, conueniſſe: non tamen inde poteſt aduer[illegible] ferre, Abbates & Priores Abbates proprios non habentes, vt a Cluniacenſibus di[illegible] rent, Congregationem propriam & diſtinctam non conſtituiſſe. Primum enim, To[illegible]d Capitulum ex Nigrorum ac Cluniacenſium Prælatorum conuentu conſtitutum, ve[illegible] & propriam Congregationem Prouincialem, poſt Benedictinam (ſic vt vult aduerſarius [illegible] lectam,) conſtituiſſet: ſicut enim Concilium Generale & œcumenicum Epiſcoporum [illegible] legitimè conuenientium, verè & propriè repræſentat vniuerſalem Eccleſiam, & to[illegible] publicam ſaltem ſpiritualem Chriſtianorum; ita vt quod ipſi ſic congregati defin[illegible], ve[illegible] & propriè dicatur ab Eccleſia vniuerſali definitum fuiſſe, & tamen hic conuentus ſeu Syno-dus

dus Oecumenica Eccleſiam vniuerſalem legitimè repræſentans, non tollit à Prouincijs ſeu Diœceſibus particularibus, rationem propriam Eccleſiæ peculiaris, Romanæ v. g. Alexandrinæ, Antiochenæ, aut etiam Gallicanæ, Britannicæ, Hiſpanicæ; quarū vnaquæuis vt ſic habent veram formam & naturam reipublicæ ſpiritualis ſub legitimo capite immediato, Patriarcha videlicet, aut Archiepiſcopo Metropolita: Pari modo Synodus hæc Prouincialis Monachorum Benedictinorum, etiam ex varijs diſtinctiſque Congregationibus conflata (ſi talem Benedictina bulla poſtulauerit,) erigeret veri nominis Congregationem, quaſi Generalem, ſub eodem regimine legibuſque & ſuperioribus iuris ac vtilitatis communione fruentem, quia eſſet vera quædam reſpublica ſpiritualis regularium, vt probauimus in prima concluſione; ac proinde vera congregatio; ſiquidem (vt antea notauimus,) quod eſt in temporalibus & laicorum cætibus Reſpublica, aut communitas; hoc in eccleſiaſticis eſt Eccleſia; in regularibus Congregatio, vel ordo; ſic enim noſter vſus doctorum & prudentium iſta vocabula (vt ſic dicamus) appropriauit. Quare non veremur, dicere, quod Synodus Epiſcopalis inferat veram & propriam rempublicam, quæ vocari poſſit ac debeat, Eccleſia talis prouinciæ, vel diœceſis; nec veremur admittere, quod cætus Baronum ſpiritualium & temporaliū Angliæ in parlamento conuenientium inferat veram rempublicam, quæ Regnum Angliæ vocetur & ſit; Nā ridiculus eſt aduerſarius, qui pagina 270. infert ex noſtra hypotheſi, Parlamentarios dominos facere vnam Congregationem & incorporationem religioſam; Profectò clarè vidit, illum cætum procerum facere aut inferre rempublicam, quæ eſſet in ciuilibus illius naturæ, cuius eſt Congregatio in regularibus; reuera enim facit vnam rempublicam, & incorporationem ciuilem; cum proceres ibi conuenientes, non conueniant vt Chriſtiani, aut eccleſiaſtici ad ſpiritualia conſtituenda negotia: ſed vt membra corporis politici, ad finem pacis temporalis conſeruandam. Vidit, inquam, hoc aduerſarius, & quia inde vidit etiam rectè inferri, quod nos volumus; ſimilem nempe cætum regularium prælatorum, etiamſi Congregationibus legibuſque particularibus diſtinguerentur, Congregationem & incorporationem inferre; (faciunt enim vnum corpus, ſub vno regimine eiſdemque ſuperioribus atque legibus generalibus, ad regulæ ſuæ obſeruantiā cuſtodiendam;) ideo luſit in abſurdo; quaſi nos ex omni cætu conuenientium in vnum, Congregationem inferremus; & non potius formaliter (vt aiunt) loquentes, ex cœtu ſeu Concilio ciuili, rempublicam; ex Synodo eccleſiaſtica, Eccleſiam, ſeu Diœceſim; ex Capitulo regularium, Congregationem inferremus; cum reſpublica in laicis ac tēporalibus, Eccleſia ſeu Diœceſis in Eccleſiaſticis, & Congregatio in religioſis idem ſint habeantque eandem formam regiminis, ex fine tantum peculiari pacis temporalis, ſalutis animarum, & ſtatus perfectionis acquirendo diuerſificatum. Ludat igitur abſurdè quantum voluerit; non poterit negare quod nos iam probauimus, Capitulum illud ex prælatis multarum Congregationum conflatum, aliud genus Congregationis inferre: ſub qua Congregatione continerentur aliæ Congregationes particularibus ſuperioribus ac legibus ſubiectæ; vt proinde ſicut ante Benedictinam, Congregatio fuerat Cluniacenſis & Congregatio vt ſic dicam Lateranenſis in Anglia, aut quauis alia prouincia, diſtinctis & non iiſdē aſſueta Capitulis: ita illæ eædem Congregationes poſt Benedictinam perſeuerauerint; hoc tantum diſcrimine, quod Nigrorum Congregatio triennali Capitulo communi contenta, aliud ſeorſim celebrare nō conſueuerit, ſumptibus parcens, & nimijs euagationibus ac gyrouagis exitibus non indulgens, Cluniacenſis vero (ſi verum eſt quod vult aduerſarius, quodque ſolum ex hypotheſi illi concedimus) etiam ſuum Capitulum peculiare, præter illud Prouinciale, ſingulis annis & biennijs celebrauerit, magnis expenſis, & aperta calumnia, (ſic enim reuera debet dici illa aduerſarij tam zeloſa ſcilicet reprehenſio,) gyrouagæ vagationis. Sed nec aduerſarius poteſt hanc formam Congregationis quaſi genericæ, plures alias Congregationes quaſi ſpecificas ſub ſe continentis impugnare, aut repudiare. Tum quia illa fuit communis conceptus omnium fratrum noſtrorum, tam Congregationis Hiſpanicæ, quam Caſſinenſis, & Anglicæ ab eo tempore, quo cœperunt agere de vnione aliqua inter ipſos ineunda: poſſe nimirum ſub vna Congregatione quaſi generica plures particulares Congregationes legibus ſuperioribus vſque peculiaribus immotis permanentibus, comprehendi. Tum quia ille ipſe aduerſarius multo difficiliorem formam genericæ Congregationis in protreptico ſuo, per tria poſtrema capita libri ſui quanta poteſt eloquentia & vehementia propugnat. Nam vt intelligas lector, ipſe aduerſarius eſt doctor ille Theologus, ad quem Præſes Congregationis Anglicanæ modernus, ſcripſerat, qui Doctor Præſidi dicto tanquam optimam, & Benedictinæ, ac Innocentianæ, clarique & prudentiæ conformem propoſuit ideam nouæ Congregationis Anglorum, quam habes in Appendice ipſis verbis, quibus ad nos in Capitulo Generali poſitos eſt perſcripta; qua nimirum erigere cupiebant eius fabrica-

H 3 tores,

mittit Archiepiſcopus)fundamentum omninò contrarium opinioni noſtri aduerſarij de qua inferius ſermo recurret; ſupponit autem nullatenus eſſe conueniens aut rationabile, vt ad vnum idemque Capitulum reformandi, regiminiſque cauſa debeant conuenire, qui ceremonijs ſubſtantialibus diſtinguantur. Quod ſi Patres in Capitulo congregati fuere Cluniacenſes: Si etiam Priores alij hac conſtitutione citati fuere Cluniacenſes, aut ſi matrices eccleſiæ vltramarinæ à quibus dependebant, fuere Cluniacenſes (quod aduerſarius per totum librum impetite ſimul & *præfactè* contendit:) quomodo potuiſſent notabilem diuerſitatem in ſubſtantialibus prætexere, propter quam à Capitulo prouinciali excuſarentur? cum iure Cluniacenſes, hoc eſt eiuſdem Cluniacenſis ordinis ſubditos, nec debuerit, nec potuerit eſſe tam notabilis differentia, non modo ſubſtantialium, ſed ne quidem minorum ceremoniarum, vt propterea debuerint Capitula ſeparata rationabiliter ſeorſim celebrare.

Quarto denique Archiepiſcopus expreſſe agit de illis Benedictinis, qui ſecundum Concilij Lateranenſis decretum debebant ad Capitula prouincialia ſui ordinis conuenire. Atqui aduerſarius expreſſe fatetur pagina. 314 Cluniacenſes monachos non fuiſſe in conſtitutione Innocentiana Concilij Lateranenſis comprehenſos: Quamuis ibidem falſo opinetur ſolos Abbates non exemptos ea conſtitutione ligatos fuiſſe: cum Abbates S. Albani, Weſtmonaſterij S. Auguſtini Cantuarienſis, & Euishamenſis exempti fuerint, & tamen præcipuè & præ alijs diligentiſſime ad hæc Capitula conueniebant; Et Honorius Pontifex Innocentij ſucceſſor immediatus, qui eius ſtatuta confirmauerat, id ipſum expreſſis verbis contra aduerſarium loquatur: nam cum modum præſcripſiſſet Abbatum non exemptorum negligentias per viſitatores à Capitulo deſtinatos corrigendi: ſtatim addidit: *Hæc eadem circa exemptos Abbates fieri præcipimus per viſitatores, vel præſidentes Capitulo Generali, depoſitione ipſorum ſedi Apoſtolicæ reſeruata: ita vt Abbate, qui amouendus videbitur, nimirum per viſitatores, vel in Capitulo Præſidentes ab adminiſtratione ſuſpenſo, Adminiſtrator idoneus monaſterio deputetur.* Qua fronte igitur aſſerit aduerſarius exemptos non fuiſſe lege Innocentiana comprehenſos? Atqui non potuit huius decreti diſpoſitionem ignorare, cum immediate ſequatur caput *in ſingulis* in 3. de ſtatu monachorum. Quicquid ſit de fronte aduerſarij, non negabit id quod hic aſſerimus, ſed nobiſcum docet Conſtitutioné concilij Lateranenſis ad Cluniacenſes non pertinuiſſe. Quod ſi negaret, poſſet ex bullis Gregorij noni, & Nicolai 4. Pontificum conuinci, qui cum non multis annis poſt illud maximum Concilium ſediſſent, bullas duas pro Cluniacenſium reformatione ediderunt, longe differentes à modo præſcripto in ſtatutis Innocentij & Honorij.

§. 12. *Cluniacenſes non conueniſſe nec conuenire debuiſſe cum monachis nigris ad Capitulum Generale, ſeu prouinciale.*

At ne forte dicat aduerſarius, Prælatos in Capitulo prouinciali conuenientes, quamuis non fuerint ſtricte à Cluniacéſibus dependentes, eatenus tamen Congregationem à Cluniacenſibus penitus diſtinctam non conſtituiſſe, quia in Capitulo illo prouinciali Cluniacenſes etiã cõuenerint, & ita totus cætus Capitularis, fuerit ſecundum diſpoſitioné Benedictinę ex Cluniacéſibus, alijſque Prçlatis nigri ordinis quaſi commixtũ quoddam migma: oſtendemus nec illud poſſe vlla cum probabilitate dici; Primum quidem quia ſaltem ante Benedictinam, à tempore Lateranenſis concilij (quod aduerſarius fatetur Cluniacenſes non comprehendiſſe) per centum fere annos, quibus illud Concilium Benedictinam bullam antegreſſum eſt, certum eſt Cluniacenſes non conueniſſe ad illud Capitulum forma Innocentiana congregari ſolitum; ſed Abbates tantum & prælatos nigri ordinis Angliæ indigenas, & à matricibus eccleſijs vltramarinis independentes, vt iam eſt probatum. Atque ita ſaltem per illos centum annos fuerit Congregatio Anglicana nigrorum S. Benedicti, à Cluniacenſi, aliaque omni Congregatione vltramarina vere diſtincta: cuius propterea inſtaurationem Pontifex potuerit facere, noſque potuerimus ſiue fraude, aut falſis narratiuis (vt iſte imponit) poſtulare: præſertim cum Concilium Tridentinum, (cuius diſpoſitiones & canones ſeruari à nobis imperat breue Apoſtolicum) Capitula Congregationeſque reducat ſecundum formam Innocentianam, ſeu Lateranenſem, nulla facta mentione Benedictinæ, quam aduerſarius autumat à Lateranenſi fuiſſe diuerſam.

Sed & Benedictinam ipſam non ſpectaſſe ad Cluniacenſes, nec hos illius ordinationibus fuiſſe compræhenſos, clariſſimè etiam probabimus. Primo quidem ad hominem, ex ijs quæ ab aduerſario tãquam certa ponantur. Fatetur enim Benedictinam in varijs mundi partibus

adhuc in vſu eſſe: *Hac enim Benedictina* (inquit pagina. 285. ſui libelli) *tanquam vitæ monaſticæ canone, vtuntur hodie reformatiſſima monaſteria tota Belgij, pleraque Germaniæ ſuperioris, in Hiſpania & Nauarra nonnulla, vt nihil dicam de Italia*, (quod non ſine cauſa dixit, quia nihil tale nunc inueniri poteſt in Italia) Et pagina. 334. *Quod Concilium* (Tridentinum ſcilicet) *hac in re vbiuis dormiat, nullibiue practicetur, nullus, puto, exiſtimat, qui nouit eſſe non modo in Hiſpaniæ aliquibus partibus, in Germania, Belgioque; ſed etiam in ipſa Gallia, vbi minus recipi videtur Concilium Tridentinum, qui illud hac in parte obſeruent*: nempe ſeruando formam conſtitutionis Innocentij tertij in Concilio generali, quę incipit *in ſingulis*. Atqui non poteſt aduerſarius in illis locis, ſeu regionibus quas commemorat, vel in alijs vllis oſtendere praxim talem Benedictinæ, vt ad idem Capitulum conueniant membra Congregationis Monarchicæ, cum membris Congregationis Ariſtocraticæ; aut (vt clarius & preſſius dicamus) non poteſt monſtrare eodem Capitulo compræhendi aut de facto, aut de iure Cluniacenſes, & non Cluniacenſes Prælatos. Non in Hiſpania, non in Germania, non in Italia, non in Belgio: oſtendat enim hoc ſæculo Prælatum aliquem Cluniacenſi Abbati Reuerendiſſimo ſubiectum, qui conueniat, aut proficiſcatur ad vllum Capitulum in partibus illis; aut probet illos qui ad Capitulum ibi conueniunt, eſſe nunc Cluniacenſes. Nos certe non opus habemus alia probatione quam ipſorum Prælatorum oſtenſione: nam Abbates Belgij negabunt ſe eſſe Cluniacenſes; Abbates per vniuerſam Hiſpaniam negabunt ſe eſſe Cluniacenſes; Abbates per Italiam negabunt ſe eſſe Cluniacenſes; Abbates denique Burſfeldenſes in Germania negabunt ſe eſſe Cluniacenſes. Vbi eſt ergo illa praxis in viridi obſeruantia Benedictinæ, quam tam confidenter aſſerit aduerſarius, ſecundum quam praxim conueniant ſimul Cluniacenſes & non Cluniacenſes in eodem Capitulo Generali? Nullibi, niſi in Vtopia, in qua videtur peritior eſſe aduerſarius quam in orbis cogniti regionibus, ibi enim collocat Congregationem noſtram, ſed falſo: ibi collocet, ſi voluerit, praxim iſtam, quia certe alibi non inuenietur.

Rurſus ait aduerſarius pagina. 314. *Si bene notetur tenor Lateranenſis, dignoſcetur, quod conſtitutio eius lata ſit pro monaſterijs illis ſolis* (notanda eſt excluſiua) *quæ ſuberant Epiſcopo, & extra omnem Congregationis incorporationem viuere ſtatuerent: nam in ea ſolum fit mentio eorum, ad quos dirigitur, Abbatum & Priorum Abbates proprios non habentium, qui non conſueuerunt Capitula celebrare, more illorum ſcilicet, qui in perfecta Congregatione viuebant, hi enim tunc conſueuerant celebrationem Capitulorum facere; iubetur ergo per Lateranenſem conſtitutionem, vt ſolum ij* (notanda iterum excluſiua) *qui extra Congregationem degerent, & ideo non conſueuerant Capitulum celebrare, vniuerſi conueniant ad illud*. Quibus in verbis duo ſunt digna cenſura: *primum*, quod dicat aduerſarios ſolos Abbates non exemptos illa conſtitutione compræhendi, quod iam ſuperius probauimus eſſe falſum; *alterum* eſt, quod dicat, conſtitutionem illam latam pro prælatis illis, qui ſtatuerent extra omnis Congregationis incorporationem viuere; nam ſi intelligat conſtitutionem, illam latam, vt qui ſtatuiſſent extra Congregationem viuere, ad Congregationem redigerentur etiam inuiti: verum dicit, nam ita exponit Tridentina ſynodus decretum iſtud, nempe eo decreto contineri erectionem Congregationis, ſeu incorporationis in Congregationem. Sin autem intelligat decretum illud factum, vt Prælati extra incorporationem manere ſtatuentes, ad Capitulum Generale ſic conuenirent, vt nulli incorporarentur Congregationi, dicit contradictoria, & aſyſtata; nam illa Capitulorũ Innocentianæ formæ celebratio, eſt in Congregationem illius prouinciæ (in qua celebrantur) incorporatio, vt Tridentina ſynodus exponit, & nos tota prima & ſecunda Concluſione euidenter oſtendimus; non magis ergo poterant ad illa Capitula conuenire, & nulli tamen Congregationi incorporari, quam eſſe ſimul & non eſſe. Præterea notandum eſt aduerſarium in his verbis ſibi ipſi contradicere, cum ſuperius, pagina 148. omnino contrarium affirmarit, his verbis, *Hæc Capitula celebrata ante Benedictinæ promulgationem virtute decreti Lateranenſis oſtendunt ad oculum* (nota inconſideratam confidentiam) *decretum dictum* (Innocentij ſcilicet) *fuiſſe incorporationi Cluniacenſium, eorumque authoritatem mire illuſtraſſe*, & in ſequentibus nititur docere, Præſides Capitulorum Anglicanorum deſumptos propterea fuiſſe de Congreg. Cluniacenſi. Sed quia nos iſta omnia iam verè ad oculum confutauimus; ſupponamus etiam aduerſarium priora verba poſterioribus ſuis curis reuocaſſe, *& melius notato tenore Lateranenſis decreti, dignouiſſe illud pro ſolis Prælatis extra omnem Congregationis incorporationem viuentibus, eſſe promulgatum*: ac proinde Cluniacenſes in perfectiſſimæ Congregationis incorporatione viuentes decreto illo non fuiſſe compræhenſos: quod & nos etiam euidenter demonſtrauimus. Atqui Benedictina fuit tantum inſtauratio conſtitutionum Innocentij tertij & Honorij quarti; vt patet in fine prologi, quem Benedictus. 12. ſuæ illi cõſtitutioni Benedictinæ præmittit; Ergo ſicut Innocentiana conſtitutio eos ſolos compræ-

hendebat, qui non ſolebant Capitula celebrare, ita & Benedictina; ac proinde ſicut virtute Innocentianæ non cogebantur Cluniacenſes conuenire cum alijs ad Capitula Generalia, quia (vt aduerſarius fatetur, & verum eſt) ipſi tunc ſua Capitula celebrabant diligentius; ita nec virtute Benedictinæ (quæ ſolum Lateranenſem ſeu Innocentianam conſtitutionem reſtituit, & ad praxim meliorem reformat) cogebantur, quia illi etiam tunc temporis Capitula ſua diligenter celebrabant, vt patet ex ſtatutis Bertrandi & Henrici Abbatum Cluniacenſium qui tunc temporis floruebant.

Sententia aduerſarij derogat Cluniacenſibus. Facit Alio modo etiam euerti poteſt illud commentum ex parte ipſorum Cluniacenſium, quorum certe honorem & libertatem multum diminuit, qui eos Benedictinæ ſtatutis teneri contendit. Nam ſi ad prouincialia capitula tenerentur Cluniacenſes, qui intra prouinciæ ambitum habitarent: cum nemo non videat multò plura Monaſteria alterius modi in illis capitulis conuenire debuiſſe, quam Cluniacenſia: etiam inde quiuis videt conſequens eſſe, vt in his Capitulis paucitas Cluniacenſium deprimi potuerit facillime, eorumque voces aliorum multitudine extingui, vt ſine vllo remedio Capitularibus actibus Cluniacenſium diſciplinæ contrarijs obruerentur, & illi potius ad iſtorum Capitulorum reformationes, quam Capitula ipſa ad Cluniacenſium obſeruantias traherentur. Ponamus etiam Abbates illos Capitulo Præſidentes, & viſitatores ab ipſis inſtitutos, aliquid decernere quod Cluniacenſi Abbati diſpliceret: cui nam eſſet obediendum? aut quid inde commodi vel honoris, imo quid non incommodi & dedecoris Cluniacenſi iuriſdictioni eueniret? at nunc aduerſarius, tantus Cluniacenſis gloriæ Zelator, & doceat, poſſe Epiſcopos & Diœceſanos Cluniacenſem Prælatum virtute Benedictinæ cogere, vt in Capitulis illis prouincialibus compareat cum cæteris Abbatibus extra Congregationis ipſius incorporationem viuentibus, de regimine & reformatione ordinis ſui tractaturus: vt certe Tridentinum ſimul & Lateranenſe Concilium eam auctoritatem Epiſcopis committit reſpectu eorum Abbatum, qui Benedictinæ legibus ligabantur. Nam vt Benedictina reſtitutio quædam eſt Innocentianæ, ita Tridentinum decretum inſtaurationem eſſe tam Innocentianæ, quam Benedictinæ docet aduerſarius loco ſuperius nunc producto, & aliquoties alibi. Appellamus autem Cluniacenſes ipſos, an hoc non ſit præuaricari potius, quam ipſorum honorem aſtrare; & eoſdem audemus teſtes ac patronos nobis ſuſcitare, an non iunctis manibus pedibuſque repulſuri ſint hanc aduerſarij temeritatem; & tam Epiſcopis illud conantibus, quam Præſidibus Capitulorum illud poſtulantibus, vt nimirum Cluniacenſes ad ſynodos illas Innocentianæ formæ conuenirent, exemptionis ſuæ priuilegia, & Congregationis diſtinctæ omninò & independentis ab omnibus iſtis Capitulis prærogatiuam oppoſituri. An vero Cluniacenſis Abbas permitteret, aut vnquam permiſiſſe docebitur, vt viſitatores à Capitulis huiuſmodi deſtinati Cluniacenſem Abbatiam, aut Prioratus illi ſubiectos viſitarent, ordinarent, aut quiduis in eis quomodo diſponerent? Aut vnquam Prioratum S. Pancratij in Anglia, aut Charitatis in Gallia, aut alia nobilia Cluniacenſis ordinis membra, concedent illi ab his Capitulis fuiſſe vigore Benedictinæ reformata? Non dicent, non admittent: non ita ignari ſunt rerum ſuarum, non ita incurioſi ſuæ iuriſdictionis.

Nec verò reperimus hic argumentum illud quod antea nos tractaſſe recolimus, bullam Benedictinam pro nigris monachis S. Benedicti promulgatam fuiſſe, vt expreſſè Pontifex aſſerit, & ſæpius in ipſis bullæ ſtatutis dicitur: quos à Cluniacenſibus ipſa appellationis illius vi diſtinctos eſſe habendos docuimus, ex omnium ſcriptorum, temporum, & iurium vſu. Nec Gregorij & Nicolai Pontificum pro Cluniacenſium reformatione bullas vrgemus, quarum neutra veſtigium vllum præbet ſubodorandi, Pontifices illos voluiſſe vt Cluniacenſes decretis pro Innocentiana forma conditis ſeſe conformarent; cum tamen creberrimè datis ad nigros præceptis, literis, & conſtitutis, miſſiſque viſitatoribus apoſtolicis expreſſè ad horum decretorum obſeruantiam eos cohortentur. Illud autem non poſſumus omittere, hanc ad-

Cluniacenſes ferè gyrouagos. uerſarij opinionem Cluniacenſibus neceſſitatem gyrouagæ circumcurſitationis imponere, quam tamen ipſe tam odioſè, quam inopportunè inculcat pag. 84. His verbis, de S. Benedicto loquens: *nam vult quemuis monachum ſuo cœnobio affixum manere, quia vagari per orbem (quod faciunt hodie ſub prætextu viſitationum Generales, Definitores Viſitatores, Capitulis Generalibus deputati,) non expedit animabus monachorum.* Quid vis Antitrophæaric? *poion ſe epos pheugen erkos odonton*; itane vero Capitulorum Generalium inſtituta, quibus deputantur Generales, Definitores, Viſitatores ad monaſteria Congregationis alicuius incorporationi ſubdita in regularibus diſciplinis cuſtodienda, prætextus eſt per orbem vagandi, ſaltem prout hodie vſui patur? Audiant, & ponderent aduerſarij huius magnificam hanc cenſuram prælati Cluniacenſes; audiant noſtri ſuperiores, & nutritij Hiſpanicæ Congregationis Patres; audiant

audiant Ciſterceienſium, Cæleſtinorum, Charthuſianorum, aliorumque ordinum regulariũ ſanctiſſimi antiſtites; & iudicent, an hic Cenſor dignus ſit, cuius vox ab omnibus ipſorum audiatur, cuius libellus infamis legatur, cuius conſilium fide & acceptatione dignum habeatur.

§. 13. *Demonſtratio 12. affirmatiua ex dictis.*

Sed profectò ſatis probata eſt *apophaticôs*, ſiue negatio noſtra, Abbates in Capitulo prouinciali Angliæ conuenientes, ſiue Congregationem Anglicam Benedictinam, non fuiſſe à Cluniacenſi dependentem; Iam ergo facile erit probare *cataphaticos* concluſionem noſtram, fuiſſe ſcilicet in Anglia Congregationem Benedictinam à Cluniacenſi diſtinctam, eiuſque obedientiæ minimè obnoxiam; Faciamus hoc quam breuiſſimo. Etenim; Congregatio Prælatorum & conuentuum indigenarum in Angliæ regno legum canonicarũque diſpoſitione, & Regum Anglorum approbatione conſtituta, & ab omni vltramarina auctoritate ſeu iuriſdictione independens, eſt verè, proptereque vocari debet Congregatio Angliæ ſeu Anglicana; Sic enim vocatur Congregatio Benedictinorum, in qua nos educati ſumus, Congregatio Hiſpanica, & Congregatio ordinis eiuſdem in Luſitania, vocatur Luſitanica, quia ſunt in regnis illis legibus ac Regibus approbantibus conſtitutæ, & ab omni iuriſdictione cuiuſcumque Congregationis extra illa regna ſe diffundentis independentes; Atqui iam eſt abundantiſſimè & euidentiſſimè à nobis demonſtratum, Cœtum illum Abbatum & Priorum Abbates proprios non habentiũ, qui in Capitulo Generali ſeu prouinciali Angliæ per ſingula conueniebant triennia, fuiſſe verè & propriè Congregationem, prout iuris ordo, Regumque auctoritas requirunt & permittunt; per totam concluſionem ſecundam; Eumque cætum ab omni matrice eccleſia vltramarina, & particulariùs à Cluniacenſi auctoritate penitus independentem, per totam hanc tertiam concluſionem; Quare ſufficienter, imò abundanter & euidenter tam *apophaticôs* quam *cataphaticôs* demonſtrauimus, fuiſſe verè à tempore Lateranenſis Concilij, Congregationem Angliæ, ſeu Anglicanam Benedictinorum; quæ proinde non eſt Vtopica, Chimærica, aeria ſynagoga, quales aduerſarius in eſſe tantum obiectiuo ſolet fingere, ſibique ſomniare: Sed Topica, realis, & ſubſiſtentiam in regione patriæ noſtræ per trecentos & amplius annos poſſidens, quod eſt theorema quod à nobis debuit demonſtrari.

Ep lo- gus, & ' mma r tionũ p ecou- tium.

SECTIO QVINTA;

IN QVA DISSOLVVNTVR QVINQVE ARGVMENTA ADVERSARII CONTRA SECVNDAM CONCLVSIONEM.

Synopſis totius Sectionis:

§ 1. AD *Primum argumentum, de ſenſu Capitis* 8. *ſeſſ.* 25. *Concilij Tridentini* §. 2. *Ad* 2. *Regimen monarchicum non requiri ad rationem Congregationis, ſed ſufficere Ariſtocraticum; & in hoc conſentire R. P. Antonium Yepes ab aduerſario aduocatum.* §. 3. *Ad.* 3. *Capitulorum Generalium celebratio infert Congregationem propriè dictam.* §. 4. *Ad.* 4. *Exemptionem à Diæceſanis non requiri ad Congregationis ſubſiſtentiam, nec ſemper in illa inueniri.* § 5. *Ad.* 5. *An in omni Congreg. conſtituendâ neceſſarium fuerit Pontificiam Regiamque auctoritatem expreſſè interceſsiſſe? ipſum aduerſarium hoc negare.* §. 6. *Iudicium Iuriſconſultorum de hac ſecunda concluſione.*

QVONIAM vero ex philoſophorum communi proloquio rectum eſt index ſui ſimul & obliqui: apparebit probationes concluſionum noſtrarum legitimas eſſe, rectiſſimeque à nobis vocati demonſtrationes, cum ex illis reſponderimus ad omnia argumenta, quibus hic aduerſarius Congregationẽ noſtram arietare conatus eſt. Quæ ita proponemus, non quomodo ille noſtra, diſſipando, & eneruando: ſed ita candidè vt nihil prorſus diſſimulemus,

ita neruoſe, vt longè imbellius ab ipſomet propoſitam fuiſſe cuiuis appareat.

§. 1. Primum argumentum aduerſarij, contra 2. concluſionem noſtram diſſoluitur.

Et quidem contra primam concluſionem non eſt quod poſſit obijci, quia eſt propoſitio fere ex ipſis terminis intellectis & declaratis nota lumini naturali: Contra veritatem autem in ſecunda concluſione comprehenſam, habet vnicum argumentum, quod in ſuis locis vrget diuiſim, vt videatur pluribus telis pugnare, pagina videlicet 309. 310. & 317. Ex quibus locis confici poteſt talis obiectio. Concilium Tridentinum ſeſſione. 25. de regularibus. cap. 8. cum decernit vt regulares ſeſe redigant in Congregationes, non vtitur ibi nomine Congregationis propriè & abſolutè, ſed cum clauſula diminuente vel potius alienante acceptionem propriam illius vocis, & ad impropriam, quaſique æquiuocam, aut valde analogam diſtrahente: mandat enim vt quolibet triennio ſeſe in Congregationes redigant iuxta formam conſtitutionis Innocentij tertij in Concilio generali quæ incipit *in ſingulis*. Quare ex hoc Tridentinæ ſynodi decreto minime probatur cœtum illum Prælatorum in . . . Angliæ iuxta formam ab Innocentio tertio præſcriptam conuenientem eſſe vere & propriè Congregationem, prout nunc illud vocabulum vſurpari conſueuit. Nota eſt enim Dialecticorum regula, non valere conſequentiam à termino diminuto & alienato ad eundem abſolute ſumptum. Clauſulam autem illam diminuere, aut alienare propriam *του* Congre . . . acceptionē vel inde conſtat, quoniam Concilium ibidem confundit nomen Congre . . . cū nomine Capituli, quod vſurpauit concilium Lateranenſe, cuius decretum in Tri . . . allegatur aut etiam renouatur: adeo vt quod Lateranenſis canon vocet Capitulum . . . Tridentina conſtitutio vocet Congregationem; quæ tamen voces, ſi propriè ſumi deberent (prout à nobis ſumēda mouet quæſtionis propoſitæ *ονομαστικον*, ſeu ſtatus initio propoſiti) multum inter ſe ſignificato differunt: atque ita differunt, vt vox Congregationis propriè ſumpta, non poſſit in Lateranenſi decreto ſubſtitui loco vocis Capituli. Mandat enim Lateranenſe Concilium, vt in huiuſmodi nouitatis primordijs aduocent duos Ciſtercienſes, quia in huiuſmodi Capitulis celebrandis ex longa conſuetudine ſunt plenius informati. Ridiculum autem eſſet dicere, Ciſtercienſes eſſe plene informatos in celebrandis Congregationibus, prout hac voce nunc vulgo vtimur. Apparet ergo Tridentinam ſynodum vſurpaſſe *τὸ* Congregationem impropriè, & eam improprietatem ſignificare voluiſſe clauſula illa diminuente & alienante vim vocis, *iuxta formam conſtitutionis Innocentij tertij*; atque ita nec Tridentinæ, nec Lateranenſis ſynodi decreta probant aut præcipiunt Congregationes regularium propriè dictas.

Ad hanc primam aduerſarij machinam ſubuertendam non opus eſt alia re, quam rotundè negare, quod ipſe voluntariè aſſumit. Itaque dicimus; Concilium Tridentinum vſurpauiſſe vocem Congregationis in propria acceptione, qua ſignificat multorum monaſteriorum, ſeu conuentuum in vnum corpus vno regimine gubernatum inſtitionem, ſiue incorporationem: neque propterea clauſulam illam additam eſſe diminuentem, multo minus alienantem. Concilium enim Tridentinum allegauit Concilij Lateranenſis auctoritatem, tanquam rationem cur iſtud decretum renouauerit; ideoque cum iubet vt regulares ſeſe in Congregationes redigant, iuxta formam conſtitutionis Innocentij; non recte diſpungit aduerſarius; nam poſt verbum redigendi, in exemplaribus Concilij notatur commatica pauſa interiecta inter illud verbum, & propoſitionem *iuxta*; vt illa clauſula non modificet vocem Congregationis, ſed verbum redigendi; nec ſenſus ſit, Congregationes de nouo erigendas neceſſario ſimiles eſſe debere Congregationibus per Concilium Lateranenſe erectis. Sed, ſicut Concilium Lateranenſe decreuit, Abbates & Prælatos debere ſe in Congregationes redigere, ita etiam hanc ſacram ſynodum ſimili zelo illud ipſum regularibus omnibus exemptis imperare. Hanc eſſe Concilij mentem, patet euidenter, quia poſtea immediate decernit, vt in dictis Congregationibus deputentur quædam regulares perſonæ, quæ de modo & ordine, de prædictis Congregationibus erigendis, & ſtatutis in eis exequendis deliberent & ſtatuant. Relinquit igitur illis liberum deliberare de modo & forma Congregationis, dumtaxat vt in Congregationem ſeſe redigant; at ſi formam ſolam Congregationum Innocentianarum illis præſcribere voluiſſet, non reliquiſſet illis liberum *de modo* deliberare ac ſtatuere. Quem ſenſum inde etiam confirmamus, quod ſynodi Tridentinæ decretum ſolo de Monaſterijs loquatur exemptis, non habentibus ordinarios viſitatores ſuos; Conſtitutionem Lateranenſis intelligatur (vt antea demonſtrauimus) tam de exemptis, quam de non exemptis

Quo ſenſu Concilium Tridentinum vtatur nomine Cong.

exemptis, quæ non conſueuerunt Capitula Generalia celebrare: allegat igitur Concilium Tridentinum hanc auctoritatem antiquioris Concilij Lateranenſis, vt exemptorum monaſteriorum Prælati videant, nullum onus nouum illis imponi, nihil aliud grauius in eos decerni, quam quod antea eiſdem per iura canonica in vniuerſa eccleſia recepta imponebatur. Addere autem videtur liberam optionem, cum variæ ſint formę, ſeu modi Congregationū, vt quam ſibi velint formam aut modum matura deliberatione aſſumant. Quodſi omninò velit aduerſarius abſque commate interiecto clauſulam illam præcedenti continuare: nec ſic tamen ea clauſula vim habebit diminuendi, aut alienandi naturam, aut rationem Congregationis, ſed potius contrahendi naturam illam communē in Congregationis nomine ſignificatam ad rationem quandam certam & ſpecificam ſub ea contentam, nempe Ariſtocraticam, quæ in Conſtitutione Innocentiana deſcribitur; & Abbatibus ac Prioribus Abbates proprios non habentibus, qui Capitula celebrare non conſueuerant præcipitur; non ita tamen præcipitur, à Concilio Tridentino, vt iam diximus, ſed nec credibile eſt ſic preceptam fuiſſe à Lateranenſi; (vt aduerſarius indoctè & irrationabiliter [illegible]erit) quaſi noluerint ſynodi patres permittere, vt Regulares perfectionem Congregationis formam aſſumerent, ſi vellent; Sed quòd perfectiorē noluerint præcipere, abſque dubio tamē voluerint permittere, Vnde valde imperitè declamat in nos pagina. 308. & alibi tanquam ſi Lateranenſis Concilij decretum violauerimus, differentem ab Innocentiana formam Congregationis erigentes: neque enim poſtulauimus illam ipſam formam inſtaurari; Sed Congregationem, quæ olim ſub Innocentiana forma valuerat, inſtaurari, & ad meliorem perfectioremque formam reduci; quod Pontificem facere potuiſſe, & decuiſſe nemo prudens negabat; quodque à nobis honeſte poſtulatum fuiſſe, & intelligenter, nemo modeſtus arbiter inficiabitur. Neque enim aut petitur, aut ſtatuitur aliquid cōtra canones, quod ſi hæc aliorum iniuria in perfectiorem formam erigi petitur, quam canonum conditores olim ſe putauerint poſſe fidelibus imperare; ideoque minus præſcripſerunt, quia maius aliquid, aut melius viderunt difficilius potuiſſe obtineri. Neque vero dicat aduerſarius hanc de Ariſtocraticis & monarchicis Congregationibus philoſophiam, noſtram tantum eſſe; nam præterquam quod reipſa veram, eſſe non poteſt negari: Iam dudum ante nos doctus & grauis auctor Miranda, nihil de noſtris cogitans controuerſijs in manuali prælatorum illam quæſtionem in terminis, vt loquimur, diſputauit vtrum melius ſit in Congregationibus regimen, Monarchicum, aut Ariſtocraticum? Et certe Ariſtocraticum regimen non eſt niſi in Ariſtocratica forma ſeu ſpecie politię, reipublicę, ſiue Congregationis.

Quod verò affertur de diſtinctione vocum Capituli, & Congregationis; quaſi Tridentinum confuderit illa vocabula, Congregationem vocans, quam Lateranenſis conſtitutio Capitulum nominat: non facit vt impropriè loqui dicatur, aut diminutiuè ſeu alienanter vocem Congregationis vſurpet. Primum quidem, quia eſt vſitatiſſimus loquendi modus, ſcriptorum grauium, ſummorumque Pontificum, pro eodem ponere voces iſtas vnionis, Obſeruantiæ, Reformationis, Capituli, & Congreg. quando de regularium conuentuum rebuſpublicis, preſertim Ariſtocraticis loquuntur. Quod in ſecundæ concluſionis confirmationibus eſt a nobis fuſiſſimè & clariſſime ex iure, ipſo, Pontificibus, Iuriſconſultis, ſcriptoribus grauiſſimis, ipſius què rationis lumine euidenter probatum. Cui probationi vberioris doctrinæ cauſa addimus, rationem eam loquendi fundari videri in eo quod ex intima philoſophia deprompſit D. Thomas 1. 2. q. 29. art. 4. in Cap. Vbi docet, vnumquodque maxime id eſſe, quod eſt principalius in ipſo: vnde cum ad rationem propriam congregationis, prout aduerſarius maximè vſurpandam hanc vocem contendit, plura requirantur & concurrant, Capitulum, Regimen, Viſitatores, Definitores, Prelati, ſubditi, eccleſiæ denique & domus regulares, & ex his omnibus præcipuum & principale requiſitum ſit Prelatorum vnitorum Capitulum; rectiſſime iuxta philoſophicum illud *axioma* Congregatio poteſt vocari Capitulum, ſiquidem id eſt maxime (ſicut & quæuis alia res compoſita) quod eſt in ipſa pręcipuum & principale. Quemadmodum etiam Ciuitas ſiue regnum rectè aliquid facere dicitur, quod a Rege tamen ſuo vel magiſtratu ſuo ſummo factum fuerit; Et eccleſia veriſſimè dicitur ſancirè, quod Pontifex aut Concilium generale totam eccleſiam repreſentans definiuit: quoniam iuxta philoſophiæ placitum prędictum, Rex, ſiue magiſtratus ſummus, eſt præcipuum & principale in ciuitate aut regno, & Pontifex, ſiue Concilium generale in eccleſia: Haud diſſimili modo propriè dicitur Congregatio inſtitui, quando capitulum inſtituitur, eſt enim capitulum id quod principalius eſt in Congregatione.

Secundò aduertendum eſt Concilium Tridentinum in illo decreto, licet forte a proteruiente poſſit exponi in priori parte vſurpaſſe vocē cōgregationis *ſynecdochicos* pro capitulo, Concilium Trid.

tamen

ſtituitur, Congregatio, quam per capituli generalis vnanimem diſpoſitionem; & per eiuſmodi Capitulorum Generalium repetitam celebrationem Congregatio ſemel inſtituta conſeruatur, ita vt ceſſante Capitulorum Generalium celebratione, ceſſet etiam paulatim Congregationis conſiſtentia, quod vel inde maxime patet, quia non alio modo multa magnaque Monaſteria, a Cluniacenſi, Burſfeldenſi, & nuper etiam à Caſſinenſi Congregatione ſeparata ſint, & extra omnem Congregationem poſita: quam quia vel bellorum interuenientibus impedimentis, vel Principum ſuorum voluntate, vel forte etiam ſuæ *autarkeias* amore ad Capitula dictarum Congregationum conuenire aut non potuerunt, aut paulatim deſueuerint. Itaque celebratio Capituli Generalis aut infert Congregationis conſtitutionem, aut ſupponit iam conſtitutam; Vt ſicut Creatio & conſeruatio eiuſdem rei differunt in natura, ſic inſtitutio Congregationis per primum Capitulum Generale, & Conſeruatio eiuſdem per ſequentia differre videantur. Ac proinde Ciſtertienſes, licet ex eo quod dicantur plenius informati in celebrandis Capitulis, non poſſint ſic dici informati in celebrandis ſeu conſtituendis Congregationibus, quaſi iam actu plures Congregationes erexiſſent, prout ſtrictè & in caſu quæſtionis propoſito Congregatio accipitur: verisſimè tamen ex eo quod periti dicantur in Capitulis celebrandis, dici poſſint etiam periti in Congregationibus, ſi opus fuerit, de nouo erigendis, & de nouo etiam celebrandis, quia non alio modo de nouo erigitur Congregatio, quàm per Capitulum Generale. Cæterum vbi materia ipſa ſubiecta terminorum iſtorum tam præciſam diſtinctionem non poſtulat, ineptum eſt à præciſa ſignificatione arguere; Et quicquid ſit de his argutijs, res ipſa clara eſt; nam quamuis non vtatur Innocentius nomine Congregationis, ſed Capituli: quià tamen Capitulum infert Congregationem hæc in illo ſubintelligitur. Imo videtur vox Congregationis in eo ſenſu, de quo diſputamus, à Capituli frequentatione deduci: vt quia certi quidam nedioris alicuius atque prouinciæ Prælati ex legis præſcripto, & condicto ipſorum, ad vnum locum è varijs partibus pro reformatione & regimine ordinis ſui Congregarentur; inde cœtus ipſe ſeu multitudo talium Abbatiarum & Prælatorum qui Congregari ſolebant, vocaretur Congregatio; ipſa autem ſocietas eorum iam in vno loco Congregatorum vocaretur Capitulum. Atque ita primum aduerſarij noſtri telum in ventos abijt innocuum.

§. 2. Secundum argumentum aduerſarij contra 2. concluſionem

Examinemus & aliud contrà eàdem veritatem: ægrè enim fert aduerſarius, cœtum Abbatum iuxta formam Innocentianam Congregatorum, vocari Congregationem propriè dictam: Quia non ſubdebatur vni Rectori, ſed a pluribus Præſidibus regebatur, & hoc putat repugnare naturæ Congregationis propriè dictæ, quam pagina 13. vult hoc modo definiri debere: Congregatio dicit regimen Monaſticum ſupremum, in quod tanquam vnius reipublicæ membra & oppida, ſic plura coaleſcunt monaſteria, cuique ita ſubſunt cum ſuis ſuppoſitis, vt tam in capite quam in membris appareat ſubiectio ſupremo alicui omnium monaſteriorum Rectori & regimini. Vnde etiam P. N. Antonius Yepes. 1. tomo Chronicæ ad annum Chriſti 546. dicit, (ſi liceret ipſi pro ſuo philoſophari iudicio) ita definiturum Congregationem vt ſit, vnio plurium monaſteriorum æqualiter liberorum, & exemptorum, quæ mutua ſocietate ſibi deuincta vnum monaſterium primarium, vnumque caput cognoſcunt, cui vt Generali ſuo ſubijciuntur. Quæ ſane definitiones non conueniunt illis cætibus Innocentianis, in quibus nec vnus erat rector, nec vnum primarium & quaſi prædominans monaſterium, quod eſſet caput cæterorum. Quin addit aduerſarius pag. 32. 33. & 334. ne quidem cœtus ſecundum Benedictinam in Capitulis conuenire iuſſos adhoc induiſſe veram propriamque Congregationum formam: nuſquam enim apud vllos hiſtoriarum ſcriptores memoriam inuenimus Congregationis Scoticæ, Hibernicæ, Toletanæ, aliarumque ſimilium, quæ fuiſſent ad triginta quinque Congregationes, ſi Congregationes per Benedictinam fuiſſent inſtitutæ, tot enim illa inſtituit quaſi claſſes cœtuum Capitulariter ſeorſim conuenientium. Legimus quidem Capitulum ducentorum Prælatorum in monaſterio S. Germani de pratis habitum ad Benedictinæ promulgationem celebrandam, qui omnes ad Rhemenſem Senonenſemque prouinciam ſpectauerunt: at Congregationem eos erexiſſe non legimus, nec San-germanenſem, aut vllam aliam Abbatiam de tanto numero, fuiſſe vlli Congregationi ante tempora Leonis Papæ decimi incorporatam. Non fuit igitur cœtus ille Anglicorum Prælatorum nigri habitus, ſiue per Innocentianam, ſiuè per Benedictinam inſtitutus, veri nominis Congregatio.

An ſola Cõgregatio Monaſtica mereatur dici Cõgregatio.

Cæterum

Cæterum hoc argumentum claudicat, vitio fallaciæ, quam ex elenchis Ariſtotelæis noait aduerſarius Sophiſtarum propriam eſſe, habet enim conſequentiam inutilem ductam à negatione ſpeciei ad negationem generis: Negat enim cætus illos formę Innocentianæ fuiſſe Congregationes, quia non fuere monarchici regiminis; quod tantundem valet, ac ſi probare vellet Romanum populum exactis Regibus non habuiſſe veram aliquam reipublicæ formam, quia non habuit Monarchiã. At habuit Ariſtocratiam Democratiæ mixtã, & extra caſus [illegible] contingentes, in quibus conſtituebat ſibi dictatores tẽporarios. Quare licet argumentum ſuo probet aduerſarius cætus illos non fuiſſe Congregationes Monarchicas, neutiquam tamen probat non fuiſſe Congregationes Ariſtocraticas. Vnde definitio illius aut eſt tantum definitio Congregationis Monarchicæ: aut laborat in æquiuoco; quæ æquiuocatio ſi euoluatur, nulla inde contra nos poteſt inferri conſequentia. Si enim per vnum Rectorem vnumque regimen, intelligat vnum ſuppoſitum (vt ſic dicam) in quo ſit illa ſuprema auctoritas, & gubernandi poteſtas, certe definiuit ſolum Congregationem Monarchicam: atque ita non valet negatio illius definitionis vt negetur eſſe reſpublica, cui illa non competat; poterit enim adhuc eſſe Congregatio ſi ſit Ariſtocratica, hoc eſt ſupremam auctoritatem regitiuam in pluribus ſuppoſitis ſeu Pręſidibus ſubiectatã habẽs, ſicut apud Romanos fuit in decemuiris, aut in Conſulibus & Tribunis. At vero ſi per vnum Rectorem intelligat (vt propriè debet intelligi) vnum quaſi Monarchicè præſidentem, qualis eſt in ſuo ordine Abbas Cluniacenſis; & nomen Regiminis vſurpet propriè, ſiue ſaltem appropriatè, ſicut Caſſinenſes, & Congregationis Lotharingicæ, & Gallicanæ recentiores patres eam vocem vſurpant, nempe pro certo numero Prælatorum, quibus Congregatio in Capitulo Generali committit gubernationem Monaſteriorum & negotiorum ac perſonarum pro tempore intermedio quod ab vno Capitulo ad aliud fluit, verbi cauſa, pro Præſide & definitoribus anni, vel triennij, aut quadrennij currentis; Aut ſi abſtractè vſurpet illam ipſam vocem Regiminis, pro ſuprema auctoritate ipſa, quæ ſit in aliquo corpore politico ſuper membra illius; Vtroque modo definitio (ſi ſit ita vocanda definitio, in qua ſpecies ſub ipſa contentæ exprimuntur) facit contra illuſionem aduerſarij: Nam etiam cętus Innocentiani, atque etiam formę Benedictinæ habebant, & habent ſupremam auctoritatem Regitiuam, ſeu ſupremum regimen iure approbatum, quod regimen, quæque auctoritas in pluribus Præſidibus ſeu Prælatis ſubiectiue inuenitur vnita: ac proinde rectiſſimè vocari ſolet & debet vnum regimen, imo & vnus Rector cui tales cætus ſubijciuntur; ſicut in diuinis (ſi humanis diuina componere cum reuerentia liceat) vna ſpirandi poteſtas in duobus ſuppoſitis denominat vnum principium ſpirãdi, vnumque ſpiratorem.

At vero definitio R. P. N. Antonij eſt potius ab ipſo per hypotheſim poſtulata, quã theticè & abſolutè poſita: propterea enim dixit, *ſe ſi permitteretur, libenter talem definitionem Congregationis daturum*: At vidit ſibi non fore permittendum. Voluit enim definire tantum Congregationem ſimilem Cluniacenſi Ciſtercienſi & Congregationi Hiſpanicæ, pro ſtatu quem tunc temporis habuit: nempe in qua non ſolum eſſet vnus Rector, nempe Abbas Generalis, verum etiam vnum monaſterium tanquam caput cæterorum, cui reliqua monaſteria deferrent principatum, & acceptam deferrent Congregationis ſuæ denominationem. Sed quid fieret tunc de ipſa Congregatione Hiſpanica, quæ poſteà illam monaſterij vnius ſuper alia prerogatiuam extinxit? quid de Caſſinenſi, quæ non vnum, ſed duo monaſteria diſtincta habet pro præcipuis & præcellentibus, vnde vocatur Congregatio Caſſinenſis ſiue S. Iuſtinæ de Padua; ſicut & Lotharingica a duobus pariter monaſterijs denominatur Congregatio Sanctorum Viconi (Virdunenſis) & Hidulphi (in monte Vogeſo?) Deinde quid de Burſfeldenſi, de Gallica trium prouinciarum, de Catalaunica, de Luſitanica quas ipſe alibi Congregationes illuſtriſſimas vocat, vt in ſuperioribus diximus? Itaque voluit ille Congregationem Monarchicam, duntaxat, imò nec omnem Monarchicam ſed tantum perfectiſſimam definire; At Ariſtocraticam a ratione Congregationis, vt diximus, non excluſit.

Vt autem aduerſarius non accuſet nos, quaſi inuitum trahamus hunc venerabilem virum in cauſam noſtram, duo loca ex ipſomet fideliter traducta apponemus, ex quibus clarè conſtabit ipſum definitionem illam ſuam de monarchica duntaxat perfectiſſimaque Congregatione intelligere, nec propterea Ariſtocratias a vera Congregationis ratione arcere. Prior
„ locus eſt ex tomo 2. folio 124. ad annum Chriſti 640. Repetat memoria ſuâ lector (inquit)
„ id, quod antehac diximus, cœnobia ordinis S. Benedicti nondum fuiſſe in Congregationi-
„ bus vnita, nec in vnum corpus ſub vno capite redacta: Sed ſingulas Abbatias cum Priora-
„ tibus ſuis ſui proprij Abbatis regimine contentas ſeorſim fuiſſe, ſubditas tamen aut Epi-
„ ſcopis Diocęſanis, aut ſolis Pontificibus ſummis. Sed cum ſchiſmate perniciosiſſimo dila-

„ carerent ecclesia, tribus Pontificibus de ſede contendentibus, Ioanne, Gregorio, & Bene-
„ dicto: omnes [illegible] religioſorum conuentus grauiſſimis iacturis vexabantur; pręcipue vero
„ ordinum monachalium Abbatiæ, propter opulentiam, ipſis ſæcularibus inuidioſam & pau-
„ latim [illegible] eo[illegible] a[illegible]uenrem. Cumque iam eſſent aliquot Pontifices intruſi, facile facie-
„ bant [illegible] de [illegible]nis alienis, ea quæ non erant ſua, fautoribus ambitionis ſuæ largien-
„ tes: atque ita diuitijs monaſticis ſecularium poteſtatum auxilia ſibi obnoxia reddentes.
„ Hinc igitur a [illegible] commendatarijs, plærumque etiam laicis ſibi ingentia impendere pericula
„ conſiderantes monachi, cæpere ſe a veterno quodam ſecuritatis, & laxioris diſciplinæ ex-
„ cutere, & ſibi de remedijs contra hæc incommoda opportunè prouidere. Vnde in ſola
„ Germania circa vnum idemque fere tempus, tres Congregationes ſub regula noſtra ſunt
„ exortæ, Caſtellenſis, Melicenſis, & Burſfeldenſis, quæ per prouincias Bauariæ, Auſtriæ,
„ atque Saxoniæ ſeſe diffuderunt: Borsfeldenſis maximè, quæ cæteras, quas nominauimus,
„ numero principalium Abbatiarum in eandem incorporatarum longe excellit: ad eius
„ ſiquidem Capitula centum viginti ſeptem Abbates conuenire ſolitos ſcribit in hiſtoria
„ Spanheymenſi Trithemius. Vnaquæque vero harum Abbatiarū principalium multas ha-
„ bebat ſibi annexas filiationes: quo factum eſt vt hæc Congregatio euaſerit ditiſſima, poten-
„ tiſſima, celeberrima, & Principibus cunctis maximè accepta, propter inſignem reforma-
„ tionem & auſteritatem quæ in ipſius vigebat monaſterijs. Primum huius Congregationis
„ Capitulum, in quo primum radices egit, habitum eſt ad annum 1417. quo Concilium Con-
„ ſtantiæ totius eccleſiæ fuit celebratum, multique abuſus qui per orbem Chriſtianum irre-
„ pſerant extirpati; Tunc enim monachi noſtri recenti memoria periculorum ſuorum edocti
„ libentiſſime inter ſe conſentientes decreuerunt, Capitula tertio quoque anno celebrare,
„ ſicut illud mandauerat Concilium: Deinceps vero creſcente indies reformationis ſtudio,
„ ipſa ſingulis annis Capitula conuocarunt; in quibus quatuor Præſides nominati viſitatores
„ pro cunctis Abbatijs & Prioratibus deſtinabant. Duo præſertim fuere tunc Abbates, qui
„ huic inſigni reformationi principium dederunt, Ioannes Hagen Abbas Borsfeldenſis, &
„ Ioannes de Rode Abbas S. Mariæ Treuiris, viri religioſiſſimi, Deique ſerui maximi: qui
„ ſua ſanctitate, exemplo, & doctrina inſigniter Alemannicas Abbatias reformarunt. Erant
„ autem reformationum iſtarum modi duo: Quædam ſiquidem Abbatiæ ita reformabantur,
„ vt ſimul etiam vnirentur, & incorporarentur Congregationi Burſfeldenſi; Quædam aliæ
„ ſola contentæ reformatione, abuſuumque extirpatione, manebant ſicut antea exemptæ,
„ abſque vlla vnione vel incorporatione cum prædicta Congregatione. Prioris generis Ab-
„ batiæ facillime acceptam reformationem conſeruabant: quoniam enim ad Capitula Ge-
„ neralia conueniebant, inde electi viſitatores ſingulis annis domos viſitabant, & ſub Præſi-
„ dibus zelum Religionis habentibus obſeruantia regularis florebat. At poſterioris modi
„ cœnobia fuerunt ſicut terra, quam in Euangelij parabola dixit Dominus Lucę 8. ſemen
„ bonum recepiſſe, ſed ſpinis & ſentibus luxurientibus, illud ipſum ſemen in ea ſuffocatum
„ fuiſſe; ſic iſta cœnobia reformationem quidem libenter acceperunt, ſed cum viſitatoribus
„ ac præſidibus non ſubeſſent: qui ſpinas & vepres malorum abuſuum enaſcentes eradica-
„ rent, ſuffocato bono reformationis ſemine celeriter in veterem relapſa ſunt licentiam.
Et hic prior locus eſt P. Antonij, quo cœtum Burſfeldenſem, non ab vno, ſed quatuor Præ-
ſidibus per exordia reformationis gubernatum, Congregationis nomine ſæpius dignum
iudicauit.

Alter locus eſt ex tomo 3 pag. 267. ad annum Chriſti 778. vbi cum ſermonem inſtituiſ-
ſet de Congregatione Cataláunica, quæ erat tantum ſecundum formam Concilij Latera-
„ nēſis, hęc habet grauiter & prudēter diſputata. Monaſteria Principatus huius Catalaunici,
„ de quib⁹ hactenus egimus, etiāſi vnūquodq; eorū quaſi ſeorſim ſubſiſtat & ab alijs independē-
„ ter [illegible] (nēpe quia nullum inter illa habetur tanquam caput reliquorum) habent nihilominus
„ vnionem quandam certam, quæ originē habet iſtam, quam nunc recenſebo. Temporibus
„ ſanctiſſimi Patris noſtri Benedicti, multiſque poſtea ſæculis, etiamſi quæuis Abbatia (in
„ immenſa illa multitudine cœnobiorum) regulam Sancti Patriarchæ ſeruaret; tanta nihilo-
„ minus erat in ſingulis ceremoniarum & conſuetudinum particularium varietas & diffe-
„ rentia, in omnibus regnis, imò etiam intra eandem prouinciam, vt potius diſtinctarum
„ regularum atque ordinum Abbatiæ, quam vnius eiuſdemque eſſe viderentur. Adeo omnes
„ veſtitu, cantu, victu, auſteritate aut remiſſione diſciplinæ inter ſe differebant. Hac de cauſa
„ [illegible]ſtituerunt Pontifices ſummi, vt vniuſcuiuſque Prouinciæ maioris omnes Abbatiæ &
„ Prioratus, ita coniungerentur, vnirētur & conuenirēt, vt eiſdē certis ſtabilibuſque legibus
„ vterentur, & morum ritu umque maiori ſimilitudine ſibi inuicem conformarentur. Et

H quemad-

„ quemadmodum muſici cytharam lyramue temperantes cordas remiſſas intendunt, nimi-
„ umque tenſas ad iuſtum tonum remittunt, atque inde veram ſuauemque procreant har-
„ moniam ſiue conſonantiam: Ita ſummi Pontifices in tanta obſeruantiæ varietate nimiam
„ aliquorum cœnobiorum auſteritatem mitigantes, aliorum autem laxiorem [illegible] emẽ-
„ dantes, ſic voluerunt omnia a viris doctis, peritis & diſcretis ordinis noſtri attemperari, vt
„ nec in plus nec in minus peccantes monachi, regulam ſanctam vniformiter cuſtodirent.
„ Hinc Innocentij tertij, Gregorij noni, & Nicolai quarti decreta prodierunt: Sed maxime
„ Benedicti duodecimi emicuit zelus & diligentia, qui decreta prædeceſſorum ſuorum re-
„ ſtituens atque perficiens, conſtitutionem promulgauit triginta nouem capitibus diſtin-
„ ctã, quæ Benedictina dicitur, ſiue ab ipſo Pontifice authore nomen hoc ſortita, ſiue ab eo
„ quod pro meliori obſeruantia regulæ Sancti Benedicti fuerit ędita. Hic ergo Pontifex (vt
„ propius ad rem veniamus) totum ordinem S. Benedicti in triginta ſex prouincias partit-
„ tus eſt: decreuitque vt in ſingulis prouincijs haberentur Capitula, ad quæ Abbates con-
„ uenirent, & inter ſe tractarent de modo vniformitatis in legibus atque ceremonijs, regu-
„ lam ipſam præſertim ante oculos habentes. Eligebantur tunc temporis, & adhuc etiam
„ eliguntur Præſidentes in his Capitulis, & viſitatores qui exequantur conſtitutiones Bene-
„ dicti 12. aliaſque leges quæ inſtitutæ fuerint in Congregationibus illis Prouincialibus. In-
„ ter prouincias a Papa Benedicto nominatas, nono loco eſt Tarraconenſis & Cæſaraugu-
„ ſtana, quæ correſpondet Regno Arragoniæ & Principatui Catalauniæ: omneſque Abba-
„ tes huius Regionis obediuerunt hactenus ſummi Pontificis mandatis, & ad Capitula con-
„ uenientes nominarunt Viſitatores, qui per ſingulas Abbatias inuigilent, vt ſeruentur ea
„ quæ in Capitulis fuerint decreta; quod ſi neglectum inuenerint ſeuere caſtigant. Hæc vnio
„ ſiue Congregatio diſſimilis eſt Caſſinẽſi, ſiue S. Iuſtinæ in Italia, Valliſoletanæ S. Benedicti
„ in Hiſpania: conformis autem Burſfeldenſi in Germania, cuius Abbates perpetui ſunt,
„ nec vnum agnoſcunt generalem, ideoque non niſi rariſſimè monachos ab vno monaſterio
„ in aliud mutare conſueuerunt. Conſtitutiones quas ſpeciatim in ſuis edidere Capitulis nu-
„ merumque cœnobiorũ huius Prouinciæ Tarraconenſis, in quibus denique differant tunc
„ annotabimus, quando ad eorum peruenerimus Pontificum tempora, qui has præcipua-
„ lium Abbatiarum vniones præceperunt. Nam quæ hactenus diximus, ideo duntaxat a no-
„ bis dicta ſunt, non tantum vt plenè ſciremus modum viuendi Congregationis iſtius, quan-
„ tum vt demonſtraremus iſtas Abbatias quas recenſuimus & in poſterum recenſebimus,
„ etſi abinuicem independentes, mutuamque ſubiectionem non cõgnoſcentes, vnum tamen
„ corpus conſtituere, vnionemque conſeruare quam Pontifices maximi ſuis in bullis & con-
ſtitutis ordinarunt. Hæc ille doctus & venerabilis Pater noſter. Cuius verba ita fideliter po-
ſuimus; vt nuſquã nomen Vnionis, Congregationis, aut Corporis poſuerimus, niſi illis tan-
tum in locis, vbi ea ipſa vocabula ab eo poſita fuerint: Vt nimirum intelligat lector verum
eſſe, quod paulò ante diximus, hunc prudentiſſimum Patrem noſtrum, definitione illa ſua,
quam in argumento contrario produximus, noluiſſe cœtus iſtos Ariſtocraticos a vera Con-
gregationis ratione ſecludere; ſed voluiſſe tantum oſtendere, in quo ipſe perfectiſſimæ Con-
gregationis rationem conſtituerat. Ideoque ſicut non deſinit leo vel agnus ſub genere ani-
malis comprehendi, quantumuis homo ſit perfectiſſima ſpecies illius generis: ità non Ariſto-
cratica reſp. regularium deſinit eſſe ſpecies vera Congregationis, tametſi Monarchica ſit eius
ſpecies maxime perfecta.

Quod autem poſtulat aduerſarij argumentum vt Congregationem aliquam Scoticam,
Hibernicam, Toletanã apud probatum aliquem auctorem oſtendamus: petemus non [illegible]
vt oſtendat apud aliquem probatum hiſtoricum, Prælatos ordinis in Scotia, Hibernia, & To-
letana prouincia ſeruaſſe aliquo longiore tempore conſtitutionem Innocentij & Benedicti
12. & ſimul oſtenderit Congregationem Scoticam, Hibernicam, Toletanam. Quod ſi illa-
rum prouinciarũ Prælati conſtitutiones illas aut non admiſerunt in praxim, aut in praxi diu
non perſeuerarunt: non eſt mirum ſi Congregationes ab illis prouincijs denominatæ non
inueniantur. Non enim id nobis incumbit, vt probemus in ſingulis prouincijs tales extitiſſe
Congregationes; ſed tantum vt oſtendamus, in quacumque fuerint prouincia, veri nominis
Congregationes eas extitiſſe. Sanè ſi Ducenti illi Gallici Pręlati in San-Germanenſi con-
uenientes cœnobio Benedictinæ praxim recepiſſent, & conſeruaſſent etiam Congregatio-
nem ab illis prouincijs denominandam conſtituiſſent; Sed apparet conueniſſe quidem [illegible]
uocatos vt audirent Benedictinæ promulgationem, non autem ei ſe conformaſſe; [illegible]
nulla alias facta legitur talium prælatorum in aliud Capitulum conuentio; [illegible] mo-
dificationes illę, limitationeſque Benedictinæ ab eodem factæ indicant facta promulga-
tione

tione exortas fuiſſe difficultates, propter quas non fuerit ibidem recepta, & quas ut tolleret, facilioremque redderet Benedictinæ obſeruantiam, prædictas limitationes & modificationes ediderit. Sed quicquid ſit de Gallicana, Scotica, Hibernica, aut Toletana Congregationibus, ſiue tales aliquando fuerint, & deſierint eſſe; ſiue tenera Benedictina in praxim diuturnam ab illis prouincijs recepta non fuerit, quod videtur veriſimilius; ſufficit nobis quod produxerimus Congregationem Alemannicam Bursfeldenſem, Catalunicam, Nauarricam, & trium prouinciarum Galliæ, quæ ſingulæ cum formam Lateranenſis Concilij, & Benedictinæ conſtitutionis ſequutæ, veræ Congregationes ſint, & vocentur: vt ad earum inſtar etiam Anglicana quæ diuturno tempore praxim Innocentij & Benedicti 12. exercuit in Anglia, vere fuerit, proprieque vocari debuerit Congregatio Anglicana. Atque ita etiam ſecundum aduerſarij telum ſine vulnere diſſilijt.

§. 3. *Tertium argumentum aduerſarij contra concluſionem 2. eneruatur.*

Producamus igitur & tertium argumentum, quod pagina 152. & 268. contra nos ſumma vi intorquet, & eſt huiuſmodi. Ordo Cluniacenſis, eiuſque perſonæ, loca, & cœnobia, nunquam alterius Congregationis iuriſdictioni ſubdebantur, quam iuriſdictioni Abbatis & Eccleſiæ Cluniacenſis; Et tamen ſubdebantur Capitulis Prouincialibus, atque adeo illis ſeu corporibus ſiue cœtibus politicis, quæ per Benedictinam inſtituebantur; Unde clarè ſequitur huiuſmodi capitula ſiue cœtus, quæ vel per Benedictinam vel per Innocentianam conſtitutionem erecta fuere, non conſtituiſſe Congregationes prouinciales; ac proinde Capitula illa prouincialia Angliæ non inferre vllo modo veri nominis Congregationem, cuius ſoli prælati in illo Capitulo conuenerint. Spectaſſe autem etiam Cluniacenſes ad illa Capitula Prouincialia, probari poteſt ex multis. Primo quidem ex prologo Benedictinæ, Pontifex Petrum Abbatem Cluniacenſem (qui ſuit eius nominis Abbas ſecundus, & Cluniacenſis eccleſiæ trigeſimus primus) recenſet inter præcipuos promotores, conſiliarios, & impulſores, qui Pontificem ad illius Benedictinæ promulgationem adduxerint: eumque dicit illius religionis Abbatem, pro cuius religionis reformatione illam conſtitutionem ediderit. Deinde, inſtrumentum ipſum publicationis huius Benedictini decreti pro Rhemenſi & Senonenſi Prouincijs commiſſum eſt duobus prælatis Cluniacenſibus: qui propterea debebant aſſiſtere ipſi Capitulo vt membra illius homogenea. Tandem in verbis ipſis Bullæ, dicit Pontifex, *ſe ad ſacram religionem monachorum nigrorum ſuum direxiſſe attente conſiderationis intuitum, &c.* Et luce meridiana clarius eſt Cluniacenſes in numerum nigrorum Monachorum S. Benedicti veniſſe. Quare cum ad illa Capitula Prouincialia Cluniacenſes etiam venire debuerint, nec propterea tamen ſuæ Congregationi atque Abbati pro antiquo more ſubeſſe deſierint, aut alterius Congregationis vel ordinis membra eſſe inceperint: aperte patet illa Capitula non inferre Congregationes diuerſas proprij nominis, ſed fuiſſe tantum Synodos eiuſdem ferè naturæ, cuius ſunt Synodi Epiſcopales, in quibus quando conueniunt Canonici ſæculares, regulares, prælatique non exempti variorum ordinum; nō dicuntur propterea vnam facere Congregationem, prout nec illo nomine veniunt.

Cæterum hoc argumentum iam antea in fine probationum vltimæ propoſitionis noſtræ eneruauimus: ibi enim euidenter probatum eſt, Cluniacenſes monachos ad illa Capitula nunquam conueniſſe, nec ad ea conuenire debuiſſe. Quare illæ ratiunculæ, quibus probare molitur aduerſarius rem iam falſam & improbabilem, leui flatu diſſipantur. Nam quod ad Petrum Cluniacenſem ſpectat, in prologo nominatum, eo ipſo quod Cluniacenſis dicitur, patet non fuiſſe religionis illius, quæ nigrorum appellatur: illum ergo Cluniacenſem abſolute nominauit, non alio modo quam Ciſtercienſem, aut Præmonſtratenſem Abbatem nominaſſet, id eſt illorum ordinum Caput, ſi illis vſus fuiſſet conſiliarijs; reliquos autem poſtea recenſitos Abbates nominauit eiuſdem religionis nigrorum, pro cuius reformatione ſanctionem edidit, tanquam a Cluniacenſi diſtinctos ordine: & de omnibus ſimul ſubiunxit, quod erat omnibus commune, nempe fuiſſe Decretorum Doctores: Et a ſe ad conſultationem adhibitos, non autem (vt aduerſarius aſſerit) huius decreti præcipuos impulſores. Quod autem verba Pontificis ita debeant exponi, docet illud inſtrumentum publicationis, quod citatur in aduerſarij argumento: cuius hæc verba: *Cæterum quia pro prædictorum ſtatutorum & ordinationum exequutione, dilectos filios Bernardum de Genebreda de Longauilla, &c. Ioannem de Piſ.to S. Pauli de Caduomo Cluniacenſis, & S. Benedicti ordinum, Rotomagēſis, Vitonenſis, Diœceſiū, Prioratuum: Priores in Romana curia perſequuteres, per alias noſtras literas duximus deputandos, &c.*

Hæc inquam verba, nonne clariſſimè diſtinguunt inter iſtos duos ordines Cluniacen[illegible] & S. Benedicti, nam niſi pro diſtinctis habuiſſet Pontifex, non vtique dixiſſet, Clu[illegible] & S. Benedicti ordinum, ſed nominaſſet eus Cluniacenſes ordinis S. Benedicti. Q[illegible] ſ[illegible] eſt primò, quod in argumento dicitur, iſtos duos Commiſſarios fuiſſe ordinis Cluniacenſis prælatos, vnus enim eorum tantummodo fuit Cluniacenſis. Falſum eſt deinde iſtos [illegible] factos Commiſſarios, vt etiam eſſent membra Capituli. Nam Capitulares omnes debe[illegible] ſe Rhemenſis & Senonenſis Diœceſium, Commiſſarij verò iſti erant aliarum Diœceſi[illegible] ctis duobus non ſubiectarum diſtinctumque Capitulum conſtituentium: Nec fuerunt deputati vt Capitulo præſiderent, ſed ad ſummum vt ipſam bullam promulgarent; alioqui [illegible] e incredibile fuiſſet duos Priores a Pontifice deputatos, vt ducentos Abbates, & in h[illegible] etiam Cluniacenſes (vt vult aduerſarius) ad Capitularem agendam compellerent. Nec etiam vidit aduerſarius, etiamſi Cluniacenſes Commiſſarij, ac Præſides fuiſſent, non ſequi propterea Capitulares reliquos, aut vllos ex eis fuiſſe Cluniacenſes: cum potuerint compræſides fuiſſe, ſicut Ciſtercienſes inter nigros ex Innocentij decreto, & Carthuſiani inter Cluniacenſes ex bulla Nicolai fuere; nec tamen inde deducet ſanus aliquis nigros fuiſſe Ciſtercienſes, aut Carthuſianos fuiſſe Cluniacenſes. Atqui tertiò nec exequutores fuere iſti duo, nec Præſides, neque Compræſides. Sed tantum pecuniarum collectores, vt patet ex ipſa bulla commiſſionis, quæ non eſt facta ipſis prioribus, ſed Abbati S. Dionyſij, Sanctæque Colombæ; illi enim erant bullæ exequutores, & neuter eorum fuit Cluniacenſis. Eſt præterea no[illegible]ſſimum, exequutores bullarum Apoſtolicarum, & viſitatores Apoſtolicos, nec neceſſario, nec plærumque eſſe eiuſdem ordinis aut ſtatus, cuius ſunt illi in quos exercendus ſit actus exequutionis aut viſitationis.

Cæterum etiamſi aliquid probaret hoc argumentum de Benedictina (cum reuera nihil probet, niſi aduerſarij oſcitantiam & temeritatem) adhuc tamen non ſequitur idem probari de Innocentiana conſtitutione, cum ipſe expreſſe profiteatur, & nos ſupra manifeſtum fecerimus, Cluniacenſes ea conſtitutione comprehenſos non fuiſſe: non ergo ſequitur, ſi comprehenſi fuerint Benedictina, comprehenſos fuiſſe ſub Innocentiana: Atque ita ipſo aduerſario Pſeudographum ſuum ſyllogiſmum agnoſcente conſtabit, a tempore Lateranenſis Concilij ad Benedictinæ vſque promulgationem, per ſpatium centum am[illegible] annorum, fuiſſe Capitula prouincialia Prælatorum nigri habitus in Anglia, ad quæ non [illegible] ueniebant Cluniacenſes: quæ Capitula, cum non habuerint membra heterogenea, (vt habent ſynodi epiſcopales, quas argumentum obijcit) quæ tamen, vt ſic faciunt veri nom[illegible]is Congregationem Eccleſiaſticorum ſub vno Capite, eiſdemque legibus viuentium, vt p[illegible] ducebimus) ſed tantum monachos eiuſdem habitus atque ordinis, nationiſque Angl[illegible] inferunt (vt ex dictis conſtat) euidentiſſimè Congregationem Anglicanam, non Cluniace[illegible] ſed nigrorum a Cluniacenſibus diſtinctam, quæ centum annos ante Benedictinam flo[illegible] ac proinde tam auctore Trophæorum, quàm nos meritò dicere, fuiſſe olim in Anglia Congregationem illam, cuius inſtaurationem, commodioremque erectionem poſtulare à ſ[illegible] Pontifice potuerimus. Quare argumenta etiam quæ aduerſarius ſumit ex eo quod Pr[illegible] aliquot Capitulorum putet fuiſſe Cluniacenſes, nihil probant aliud, quam ipſum f[illegible] contradicere: Certum enim eſt ex actis Capitularibus ante Benedictinam habitis, dictos Præſides fuiſſe deſumptos ex numero eorum, qui ad ea Capitula vigore Lateranenſis Con[illegible] citabantur, & conueniebant; Et certum eſt, fateturque imo contendit aduerſarius, [illegible] cenſes ad ea Capitula non conueniſſe; Certum proinde eſt etiam ex confeſſione ad[illegible] illos Præſides non fuiſſe Cluniacenſis ordinis, & ipſum quando hoc aſſerit, ſibi ipſi, & veritati confeſſæ temerè contradicere; Nam illi ipſi Præſides, quos poſt Benedictinam facit eſſe Cluniacenſes; a Lateranenſi Concilio vſque ad Benedictinam ſæpius fuere Præſi[illegible]s, ac proinde non fuere Cluniacenſes.

Tandem etſi concederemus tam nigri habitus monachos, quam ipſos etiam Clunia[illegible] ad hæc Capitula ex vigore Benedictinæ, conueniſſe: non tamen inde poteſt aduerſ[illegible] inferre, Abbates & Priores Abbates proprios non habentes, vt a Cluniacenſibus d[illegible] ſerant, Congregationem propriam & diſtinctam non conſtituiſſe. Primum enim, To[illegible] Capitulum ex Nigrorum ac Cluniacenſium Prælatorum conuentu conſtitutum, ve[illegible] & propriam Congregationem Prouincialem, poſt Benedictinam (ſic vt vult aduerſa[illegible] lectam,) conſtituiſſet: ſicut enim Concilium Generale & œcumenicum Epiſcoporu[illegible] legitime conuenientium, verè & propriè repræſentat vniuerſalem Eccleſiam, & tota[illegible] publicam ſaltem ſpiritualem Chriſtianorum; ita vt quod ipſi ſic congregati definiunt, ve[illegible] & propriè dicatur ab Eccleſia vniuerſali definitum fuiſſe, & tamen hic conuentus ſe[illegible] Synodus

dus Oecumenica Eccleſiam vniuerſalem legitimè repræſentans, non tollit a Prouincijs ſeu Diæceſibus particularibus, rationem propriam Eccleſiæ peculiaris, Romanæ v. g. Alexandrinæ, Antiochenæ, aut etiam Gallicanæ, Britannicæ, Hiſpanicæ; quarũ vnaquæuis vt ſic habent veram formam & naturam reipublicæ ſpiritualis ſub legitimo capite immediato, Patriarcha videlicet, aut Archiepiſcopo Metropolita: Pari modo Synodus hęc Prouincialis Monachorum Benedictinorum, etiam ex varijs diſtinctiſque Congregationibus conflata (ſi talem Benedictina bulla poſtulauerit,) erigeret veri nominis Congregationem, quaſi Generalem, ſub eodem regimine legibuſque & ſuperioribus iuris ac vtilitatis communione fruentem, quia eſſet vera quædam reſpublica ſpiritualis regularium, vt probauimus in prima concluſione; ac proinde vera congregatio; ſiquidem (vt antea notauimus,) quod eſt in temporalibus & laicorum cætibus Reſpublica, aut communitas; hoc in eccleſiaſticis eſt Eccleſia; in regularibus Congregatio, vel ordo; ſic enim nũc vſus doctorum & prudentium iſta vocabula (ut ſic dicamus) appropriauit. Quare non veremur, dicere, quod Synodus Epiſcopalis inferat veram & propriam rempublicam, quæ vocari poſſit ac debeat, Eccleſia talis prouinciæ, vel diæceſis; nec veremur admittere, quod cætus Baronum ſpiritualium & temporaliũ Angliæ in parlamento conuenientium inferat veram rempublicam, quæ Regnum Angliæ vocetur & ſit; Nã ridiculus eſt aduerſarius, qui pagina 270. infert ex noſtra hypotheſi, Parlamentarios dominos facere vnam Congregationem & incorporationem religioſam; Profectò clarè vidit, illum cætum procerum facere aut inferre rempublicam, quæ eſſet in ciuilibus illius naturæ, cuius eſt Congregatio in regularibus; reuera enim facit vnam rempublicam, & incorporationem ciuilem; cum proceres ibi conuenientes, nón conueniant vt Chriſtiani, aut eccleſiaſtici ad ſpiritualia conſtituenda negotia: ſed vt membra corporis politici, ad finem pacis temporalis conſetuandam. Vidit, inquam, hoc aduerſarius, & quia inde vidit etiam rectè inferri, quod nos volumus; ſimilem nempe cætum regularium prælatorum, etiamſi Congregationibus legibuſque particularibus diſtinguerentur, Congregationem & incorporationem inferre; (facimus enim vnum corpus, ſub vno regimine eiſdemque ſuperioribus atque legibus generalibus, ad regulæ ſuæ obſeruantiã cuſtodiendam;) ideo luſit in abſurdo; quaſi nos ex omni cætu conuenientium in vnum, Congregationem inferremus; & non potius formaliter (vt aiunt) loquentes, ex cætu ſeu Cõcilio ciuili, rempublicam; ex Synodo eccleſiaſtica, Eccleſiam, ſeu Diæceſim; ex Capitulo regularium, Congregationem inferremus; cum reſpublica in laicis ac tẽporalibus, Eccleſia ſeu Diæceſis in Eccleſiaſticis, & Congregatio in religioſis idem ſint, habeantque eandem formam regiminis, ex fine tantum peculiari pacis temporalis, ſalutis animarum, & ſtatus perfectionis acquirendo diuerſificatum. Ludat igitur abſurdè quantum voluerit, non poterit negare quod nos iam probauimus, Capitulum illud ex prælatis multarum Congregationum conflatum, aliud genus Congregationis inferre: ſub qua Congregatione continerentur aliæ Congregationes particularibus ſuperioribus ac legibus ſubiectæ; vt proinde ſicut ante Benedictinam, Congregatio fuerat Cluniacenſis & Congregatio vt ſic dicam Lateranenſis in Anglia, aut quauis alia prouincia, diſtinctis & non iiſdẽ aſſueta Capitulis: ita illæ eædem Congregationes poſt Benedictinam perſeuerauerint; hoc tantum diſcrimine, quod Nigrorum Congregatio triennali Capitulo communi contenta, aliud ſeorſim celebrare nõ conſueuerit, ſumptibus parcens, & nimijs euagationibus ac gyrouagis exitibus non indulgens, Cluniacenſis verò (ſi verum eſt quod vult aduerſarius, quodque ſolum ex hypotheſi illi concedimus) etiam ſuum Capitulum peculiare, præter illud Prouinciale, ſingulis annis & biennijs celebrauerit, magnis expenſis, & aperta calumnia, (ſic enim recta debet dici illa aduerſarij tam zeloſa ſcilicet repræhenſio,) gyrouagæ vagationis. Sed nec aduerſarius poteſt hanc formam Congregationis quaſi genericæ, plures alias Congregationes quaſi ſpecificas ſub ſe continentis impugnaré, aut repudiare. Tum quia illa fuit communis conceptus omnium ſtatrum noſtrorum, tam Congregationis Hiſpanicæ, quam Caſſinenſis, & Anglicæ ab eo tempore, quo ceperunt agere de vnione aliqua inter ipſos ineunda: poſſe nimirum ſub vna Congregatione quaſi generica plures particulares Congregationes legibus ſuperioribuſque peculiaribus immotis permanentibus, comprehendi. Tum quia ille ipſe aduerſarius multo difficiliorem formam genericæ Congregationis in protreptico ſuo, per tria poſtrema capita libri ſui quanta poteſt eloquentia & vehementia propugnat. Nam vt intelligas lector, ipſe aduerſarius eſt doctor ille Theologus, ad quem Præſes Congregationis Anglicanæ modernus, ſcripſerat, qui Doctor Præſidi dicto tanquam optimam, & Benedictinæ, ac Innocentianæ, iurique & prudentiæ conformem propoſuit ideam nouæ Congregationis Anglorum, quam habes in Appendice ipſis verbis, quibus ad nos in Capitulo Generali poſitos eſt perſcripta; quã nimirum erigere cupiebant eius fabricatores,

tores, Congregationem vnam veri nominis, quæ vocari deberet Congregatio Monachorũ Anglorum ordinis Sancti Benedicti, cuius membra eſſent Congregatio Anglicana, Cluniacenſis, & Hiſpanica, ſub ſuis reſpectiuè ſuperioribus atque legibus intra & extra Angliam viuentes: ſubditæ tamen vni tanquam Generaliſſimo, viſitatoribuſque & legibus communibus, quæ pacem & concordiam in miſſione conſeruarent, & obſeruantias regulares vnicuique Congregationi peculiares nullo modo contingerent. Quicquid ſit de practicabilitate, (vt loquitur) huius ſiue ideæ realis, ſiue entis obiectiui, chimæricі, vtopici, & atopici; certe quãdoquidẽ aduerſario talis forma Congregationis placet; & non tantũ placet, verum etiã eadem ipſa illi ſit, quã Benedictina conſtitutio prætendebat, & præſcribebat: ex eà euidenter conſtat falſum & pſeudographum ab eo factum fuiſſe ſyllogiſmum; cuius nulla propoſitio etiam in ipſius ſententia, conſtaret ſolida veritate. Hac enim ideæ ſtante, Maior argumenti iam poſiti pro ipſo, & ex ipſo, eſt falſa, aut ab ipſo ſaltem probari non poteſt: potuit enim, Congregatio Cluniacenſis, manens in ſe Cluniacenſis, pars tamen eſſe Congregationis illius maioris, ſiue quaſi genericę, quam Benedictina conſtitutio erigebat. Minorem nos euidenter & ad hominem probauimus falſam eſſe, & in dedecus Cluniacenſium ab aduerſario aſſertam: Conſequentia vero nulla eſt, tum quia ex Benedictina infert quid factum fuerit iuxta Innocentianam, quam ipſe tamen profitetur ad Cluniacenſes non pertinuiſſe, tum quia ex Congregatione generica ſeu totali affirmata, infert negationem ſpecificæ ſiuę peculiaris, nõ aliter ac ſi Socratem negaret eſſe hominem, ex eo quod conſtet illum eſſe animal. Atque ita apparet hoc telum non fulgere cuſpide acuta, ſed (vt ille dixit) habere ſub arundine plumbum.

§ 4. Quartum argumentum contra 2. Concluſionem exploditur.

Audiamus igitur & quartum, an in eo ſe ſubtiliorem oſtendat malæ cauſæ patronus. Ex pagina 145. 154. 312. aliiſque alibi ſparſis locis talis formari poteſt ratiocinatio, contra eandem noſtram concluſionem ſecundam. Nulla Congregatio conſiſtit ex monaſterijs exemptis a Diœceſanorum auctoritate, & alijs ab eadem non exemptis: omnes enim Congregationes tam mendicantium, quam non mendicantium, eo ipſo quò a Pontificibus eriguntur, aut ſtabiliuntur, beneficio etiam exemptionis ornantur. Ideoque P. Antonius Yepes idem exemptionis priuilegium tanquam conditionem neceſſariam ad veræ Congregationis naturam requirit. Conſtat autem multo maximam partem monaſteriorum, quæ ad Capitula illa formæ Innocentianæ conueniebant, legibuſque ibidem latis regebantur, priuilegium illud exemptionis non habuiſſe, ſed Epiſcoporum prouincialium iuriſdictioni manſiſſe obnoxia, prout expreſſe cauit in decreto Innocentius. Neque enim poteſt dici, quod exemptionem conſequuta fuerint illa cœnobia ex eo tantum, quod etiam Cluniacenſes per Benedictinæ diſpoſitionem in eorum Capitulis comparere iuſſi ſint: nec poteſt aliunde oſtendi, quomodo ab epiſcoporum iure fuerint abſoluta. Manifeſtum igitur eſt, Benedictinam & Innocentianã conſtitutionem, quæ tam ſolicite ſartam tectam eſſe voluerunt Epiſcoporum iuriſdictionẽ, nullam conſtituiſſe Congregationem.

Sane quamuis magno ſtrepitu quatiat hanc haſtam aduerſarius, eſt tamen omnino arundinea, nihil habens roboris, nihil acuminis; Nam omnino falſum eſt illud fundamentum, quod ſepius vſque ad nauſeam repetit, exemptionis prærogatiuam ad rationem & conſiſtentiam verę Congregationis requiri. Etenim nec in illa ipſa definitione Congregationis ab aduerſario poſita mẽtio facta eſt exemptionis; nec potentiſſimæ antiquiſſimæque Congregationes in exordijs ſuis, multos etiam per annos, eam pręrogatiuam ſunt conſequutæ; nec ſi ea nunc amitterent omnes quotquot extant regularium Congregationes, idcirco rationem & eſſentiam verę Congregationis deperderent. Et quidem quod antiquiſſimæ maximæque Congregationes diu ſine vlla ſubſtiterint ſui corporis, ſiue incorporationis exemptione, conſtat vniuſcuiuſque hiſtoriã perluſtranti: Cluniacenſis certe Congregatio, ſiue Ordo, (ita enim mallemus cum ipſis Cluniacenſibus & Pontificibus loqui) non habuit in ſui exordio iſtam ab Epiſcoporum iuriſdictione libertatem, ſeu immunitatem: ſiquidem incepit anno 913. ſub Odone ſancto, & vſque ad annũ 948. Epiſcopi iuriſdictioni ſubdebatur eccleſia & Abbatia Cluniacenſis; anno autem prædicto 948 Aymardo S. Odonis ſucceſſori priuilegium exemptionis & immunitatis Agapetus Papa primum conceſſit, quod tamen priuilegium ad alia loca ſeu cœnobia Cluniaco ſubiecta nondum extendebatur; ideoque inuenimus Syluiniacum Cluniacenſis ordinis monaſterium primum omnium per Vrbanum Papam 2. ab Epiſcopi iuriſdictione ſubtractum, anno 1097. eiuſdem Pontificis anno 8. Quis ipſum Cluniacum non

gaudebat

gaudebat illo ipſo priuilegio ita pacificè, vt non opus habuerit Petri Damiani Cardinalis & legati Apoſtolici authoritate, ex Alexandri ſecundi iuſſu, ad compeſcendum conatus Drogonis Epiſcopi Matiſcenſis, qui ſuper idem monaſterium Cluniacenſe tentabat ius poteſtatis arripere, locumque ſibi dominationis quantulumcumque contra ſedis Apoſtolicę priuilegia vindicare circa annum 1063. Ad hæc in priuilegio Vrbani ſecundi anno 1088. conceſſo ſanctiſſimo Hugoni Cluniacenſi, expreſſe legimus, Abbatiam Moyſiacenſem, ordinis & iuriſdictionis Cluniacenſis, Epiſcopi tamen Diœceſani ditioni ſubiacuiſſe: ſic enim ibidem loquitur Pontifex: *Moyſiacenſe ſane cœnobium, in ea qua nunc eſt, in poſterum libertate permaneat, niſi forte Epiſcopus admiſerit, propter quod eius debeat ditione priuari.* Et poſtea, quando reliqua monaſteria Cluniacenſia ab Epiſcoporum auctoritate eximit, illam ipſam exemptionem valde limitat, vt appareat euidenter, non fuiſſe conſuetas olim, ne quidem in Cluniacenſis ordinis flore tã abſolutas exemptiones, quibus nunc ordines & Congregationes fruuntur. Ait enim Pontifex: *Epiſcopis verò, in quorum diœceſibus veſtræ ſunt facultates, omninò non liceat de veſtris monachis aut monaſterijs iudicare: ſaluo canonico illo iure, quod in eis hactenus habuere.* Sane longè alio modo nũc loquũtor exẽptiones Pontificiæ Cõgregationib' conceſſæ. Sicut igitur abſolutæ & omnimodæ exẽptiones ad Cõgregationis eſſentiã non requiruntur (quia eas nõ ſtatim habebat Cluniacenſis ordo, quando maxime ſub Hugone florere inceperat, ſed paucis poſtea annis propter eiuſdem Hugonis, Abbatis maximè longæui ſanctitatem & auctoritatem obtinuit) ita neq; vlla prorſus exemptio ad Congregationis requiritur rationem neque enim poteſt reddi cauſa cur omnimoda exemptio non requiratur, niſi quia reuera nulla omnino exemptio eſt neceſſaria, ſed tantum adhibita fuerit ad maiorem Congregationum quietem conſeruandam.

Haud abſimili modo Congregatio Italica S. Iuſtinæ, ſiue Caſſinenſis, quę incæpit anno 1408. exemptionis priuilegium conſequuta primum fuit anno duntaxat 1434. & tamen ab Eugenio 4. ante conceſſum exemptionis beneficium Congregationis nomine decoratur, vt patet ex eiuſdem Congregationis priuilegijs. Pari forma Ciſtercienſis ordo vel Congregatio quoad aliqua monaſteria illi ſubiecta, non fuit immunis ab epiſcoporum viſitatione: vt conſtat ex bulla Gregorij 13. anno 1573 eidem ordini conceſſa. Legatur etiam Trithemius in libr. Epiſtolarum, ep. 29. & in opuſculo de viſitatione monachorum c. 7. & 9. & 11. quibus ex locis aperte manifeſtabitur, Epiſcopos viſitaſſe Abbatias & Monaſteria Burſfeldenſis Congregationis, quæ non habuerant ſpecialia ſeu localia priuilegia exemptionis.

Vellemus etiam aduerſario percunctari, an putet ſummum Eccleſię ſub Chriſto paſtorem, Pontificem Romanum, poſſe validè a Congregatione, ſiue ordine Cluniacenſi, Ciſtertienſi, alijſque ordinibus & Congregationibus priuilegia exẽptionis reuocare. Si neget, (quod certè quædam libri huius loca videntur innuere) non eſt quod diſputemus cum tali aduerſario, qui Pontificis auctoritatem non agnoſcat: ſi concedat id poſſe valide a Pontifice fieri, an propterea ordines illi & Congregationes, ordinũ Congregationumque naturam exuerent? Arbitramur non fore tam alienum a recta ratione vt hoc aſſerat. Quare cum exemptionem nullo modo poſtulet ratio Congregationis, tanquam ſine ea Congregatio non eſſet: imperite arguit aduerſarius, ideo negans Lateranenſi decreto ius Congregationum erigendarum factũ fuiſſe, quia exemptionis ius vnà non conceſſerit: & imperite falſoque aſſumit ſibi vt certam, illam propoſitionem, Nullam Congregationem conſtare ex monaſterijs exemptis pariter & non exẽptis. Multoq; magis imperitè aſſumit, ex eo quod Cluniacenſes vigore Benedictinæ debuerint (ex ipſius ſententia, quam iam exploſimus) ad Capitula prouincialia conuenire, aut Cluniacenſes exemptionem ſuam perdidiſſe, aut eandem cæteris Abbatibus & Prælatis in Capitulo conuenientibus exemptionem ſuam communicaſſe; Neutrum enim ſequitur vlla probabilitate; Non primũ, quare enim amitterent ius exemptionis, ſi conuenirẽt ad Capitula, ſiue ſynodos: ex quibus auctoris ſententiã, & veritatis ipſius luce certum eſt, Ipſos Cluniacenſes Congregationis ſuæ formam non amiſiſſe? Cur autem amitteret naturam & priuilegia ſua, propter obedientiam Pontificiæ bullæ præſtitam, qua in bulla nihil omnino præcipitur aut dicitur, quæ conuenientium Abbatum priuilegia tollat aut minuat? Non etiam ſecundum; quia per decreta Innocentij & Honorij, quæ ſupponit & explicat Benedictina, expreſſe cauetur, ne quid iuris pereat Diœceſarius Epiſcopis, ex huiuſmodi Capitularibus agendis aut ordinationibus. Et ex iiſdem decretis ſatis clarè patet, etiam Prælatos exemptos ad eadem Capitula Generalia pertinuiſſe, longe ante Benedictinam: vnde Honorius quid in exemptorum per Capituli viſitatores amotione fieri debeat, pręſcribit; & ex actis Capitulorum noſtrorum quæ in Anglia fuere tam ante Benedictinam, quam poſt eam celebrata, conſtat in eo conueuiſſe etiã exẽptos Abbates Weſtmonaſterij, S. Albani, S. Edmundi,

& S. Auguſtini Cantuarienſis, vt mirum ſit in tanta decretorum adhuc in corpore iuris extantium claritate, auſum fuiſſe aduerſarium dicere, illa decreta exemptos minime compræhendiſſe, ſed tantum ordinarijs ſubiectos. Sed cur diximus hoc mirum eſſe? mirum potius ipſum toties probare, & reprobare hanc aſſertionem ſuam: cum aliquando velit exemptos ad hæc non conueniſſe; aliquando probet eos præſertim ibidem conueniſſe: *Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?* Atque ita ſolutum manet quartum argumentum.

§. 5. Quintum argumentum contra eandem veritatem refutatur.

Quintum argumentum contra eandem veritatem deſumit aduerſarius pagina 41. & 42. ex eo, quod omnis veri nominis Congregatio ſuam poſſit erectionem ſeu fundationem oſtendere, productis Pontificum bullis, & Principum aut Regum diplomatibus, per quæ ſua confirmentur & approbentur exordia: quorum neutrum a Congregatione Anglicana fieri poſſe exiſtimat, ideoque talem aliquam Congregationem aliquando extitiſſe inficiatur. Præterea nulla Congregatio eſt, cuius ſuperior præcipuus Prælati dignitatem, eo ipſo, quo ſuperior exiſtit Congregationis, non obtineat: At ex Lateranenſi forma expreſsè habetur, Capitulorum Præſides ex eo, quo Præſides fuerint, Prælaturæ excellentiam neutiquam obtinere; atque adeo illa Concilij diſpoſitio Congregationes nullas erigebat. Quare cum ab illa ſolum noſtræ Congregationis exordium deriuemus conſtitutione: patet quàm non mereatur nomen Congregationis, cuius ſuperior Prælatus eſſe non mereatur.

Leuiſſimũ profectò argumentũ, & ex quo vel Cluniacenſẽ, vel Caſſinenſẽ, vel Burſfeldenſẽ vel omnẽ ferè Congregationẽ, poſſit aduerſarius euertere, ſi quid valeret. Etenim oſtendat vſque ad tempora ſancti Hugonis primi, bullam Pontificiam, aut diploma regium, quo erectio Cluniacenſis Congregationis ſiue ordinis fiat, aut confirmetur; cum tamen inceperit anno 913. & Hugo ſanctus regimen ſuſceperit anno milleſimo quadrageſimo nono. Oſtendat inquam toto hoc interuallo temporis, quod eſt pluſquam centum annorum curriculum, aliquod omnino Pontificum aut Regum ſcriptũ, quo erectio Congregationis Cluniacẽſis, aut approbatio eiuſdem contineatur: Sed quid dico erectionem? oſtendat vel mentionem Congregationis Cluniacenſis in vlla Apoſtolica bulla Cluniacenſibus conceſſa. Ordinis quidem Cluniacenſis in eis mentionem inueniet ſæpiſſime, Congregationis autem nunquam. Confirmationem vero etiam ordinis Cluniacenſis, à Pontificibus, aut Regibus factam, nec ſub Beato Odone nec ſub Aimardo, nec ſub ſancto Mayolo, nec ſub ſancto Odilone producere vllam poterit: ſed bullas duntaxat ipſum Cluniacum, & quædam ab illo loca dependentia Abbatibus Cluniacenſibus confirmantes, non tamen vel ordinis, vel Congregationis titulo, aut incorporationis politicæ, ſeu pluſquam Oeconomicæ intuitu factas. Primum omnium ſub Hugone primo in bullis Pontificijs *Ordo Cluniacenſis* vocatur, primum omnium ſub illo multitudo monaſteriorum conuentualium Abbatis Cluniacenſis ordinationi & regimini permiſſorum, atque creditorum à Pontificibus confirmata memoratur. Atque ita vſque ad illud tempus, iuxta hanc aduerſarij ratiunculam Congregatio nulla Cluniacenſis fuerit: & nihil amplius opus erit, vt probetur ipſum aetem vel ... quando ſanctum Dunſtanum, Oſualdum, Ethelwoldum, alioſque nationis & ordinis noſtri proceres, facit Cluniacenſis Congregationis monachos; quandoquidem eorum temporibus nulla Pontificia aut Regia approbatio Cluniacenſis incorporationis diplomatibus aut bullis adhuc fuerit exarata. Sic nec Caſſinenſis Congregatio, quæ incepta eſt anno 14[illegible]8. poteſt vllam pro erectionis ſuæ confirmatione Pontificiam bullam oſtendere priorem anno 1435 non fuerit igitur ante illum annum Congregatio. Nullam omnino, ne nunc quidem poteſt Regium oſtendere diploma, quo eius approbetur erectiõ: non fuerit igitur, ne nunc quidem Congregatiõ illa Caſſinenſis.

Forſitan aduerſarios intelligit, iuris auctoritatem Canonici, & ſaltem permiſſionem iuris regij, ſiue municipalis: Si ita eſt, vtrumque pro Congregatione Anglicana producemus. Illos quidem, nempe iuris Canonici, diſpoſitionem, ex decreto Concilij Lateranenſis, ſtatim obedientes Prælati nigrorum per Angliam, anno poſt Concilium habitum, [illegible] Congregationem per Capituli Generalis celebrationem redegerunt. Hoc autem [illegible] Congregationem veri nominis erigendam iam antea ſole clarius oſtendimus. H[illegible] in iuris corpus relatum, & non aliam vllam Pontificiam confirmationem, pr[illegible] ſua Congregatione Burſfeldẽſis vnionis Abbates ab anno 1429 quo incepit, vſque ad annũ [illegible] oſtendere aut prætendere poſſunt, vt conſtat ex capitularibus actis ipſorum à Ioanne [illegible] mio diligenter perſcriptis. Regiam autem vel imperatoriam, vel Principalem aut [illegible] lem aliquam confirmationem ne quidem vllam putamus eos expectaſſe, aut ambiuiſſe, [illegible]

in Imperio ſemper hucuſque liberrime eccleſiaſtici & Regulares prælati ſpiritualem iuriſdictionem in ſibi ſubditos exercuerint non expectata temporalium principium auctoritate, quorū videlicet pietas in huiuſmodi negotia ſeſe non conſueuerat intromittere. Hoc ſolum decretum, cum Tridentino ipſum renouante, tanquam facti ſui fundamentum, Congregationisque erigendæ ſufficientem baſim ſupponere, ſibique ob oculos ſe poſuiſſe dicunt Patres Congregationis exemptorum monaſteriorum in tribus prouincijs Gallici regni, Senonenſi, Turonenſi, & Bituricenſi; Regiam autem confirmationem non aliam initio putauerunt ſibi neceſſariam, quam generalem Comitiorum Blæſenſium ordinationem, qua hoc decretum reformationis iuxta Concilium Lateranenſe fuit acceptatum. Eſt ergo ſufficiens hoc ipſum decretum, ad Congregationis Anglicanæ ab ipſo Lateranenſis Concilij tempore validam erectionem; Permiſſio autem iuris municipalis ſiue Regum Anglorum non alia poſtulari debet, quam quod miſſis ad Capitula huiuſmodi nuntijs ſuis; (vt ex ipſis actis Capitularibus apparet) quædam patribus ibidem congregatis inhibuerunt, ipſam autem Capitulorum celebrationem nunquam prohibuerunt. Verumtamen adhuc ſpeciales & peculiares tam regum quam Pontificum bullas, & ordinationes confirmatorias Congregationis Anglicanæ ſecundum formam Lateranenſem fuiſſe, (vt aduerſarij conſcientiæ ſcrupuliſque medeamur) aperte probabimus. Etenim Capitulo prouinciali celebrato apud Northamptonam anno 1444 ſic habetur. *Inſuper inſtitutum eſt ad vtilitatem noſtri ordinis per Præſidentes & electores, vt ſit ciſta communis in Prioratu Sancti Andreæ Northampton ſituata, in qua ciſta reponantur omnes bullæ Papales habitæ & habendæ noſtræ religionis iura, libertates, Præſidentium poteſtatem & noſtri Capituli auctoritatem concernentes.* Habuit ergo Congregatio Anglicana bullas Papales, pro Præſidum ſuorum poteſtate, Capitulique generalis auctoritate: quod eſt habere Pontificiam auctoritatem pro Congregationis erectione & perſeuerantia; quoniam Congregationes (vt antea diximus) non aliter de nouo eriguntur, aut erectæ conſeruantur, quam Capitulorum Generalium celebratione. Habuiſſe etiam permiſſionem iuris municipalis in Anglia, & Regum noſtrorum, conſtat ex eo quod narrat Walſinghamus ad annum Domini 1421. nempe Henricum quintum, regem glorioſiſſimum aliquot reformationis diſciplinæ articulos Abbatibus & Prælatis ordinis nigri propoſuiſſe, in Capitulo prouinciali ex more proxime celebrando approbandos, & à domino Apoſtolico confirmandos: quam reformationem (inquit Walſinghamus) qui volunt aſpicere, in monaſterio S. Albani, & alijs pluribus locis eiuſdem religionis poterit inuenire. Cuius reformationis ſeu propoſitionis Regiæ proceſſum in appendice lector inueniet.

Sed quid opus eſt anxie laborare vt pro Congregationis Anglicanæ erectione bullam aliquam quæramus Pontificiam? An quia eius neceſſitatem in argumento vrſit aduerſarius? Noli credere, lector benigne, aduerſarium ex animi ſui ſententia, & ſerio illius neceſſitatem, vrſiſſe: diſputandi tantum gratia id fecit. Alioquin cum reuera, & ex ſuo ſenſu loquitur, eam prorſus negat ad congregationis erectionem eſſe requiſitam. Etenim in protreptico ſuo, quod antepenultimo capite libelli ſui, (ex valde magno pacis & concordiæ ſcilicet zelo) proponit, quodque toto penultimo & vltimo capite quibus poteſt ingenij viribus propugnat: in illo inquam protreptico diſertis verbis hortatur nos ad aliam Congregationem, hac noſtra, quam hactenus impugnauerat, longe meliorem, inſtituendam, abſque vlteriori ſcripto vel decreto Pontificio vel ſuperiorum conſultatione. Vide lector paginam 283. 301. & 344. aliaque protreptici loca, & inuenies ipſum docere non ſolum Congregationem erigi, ſed longe maiora poſſe fieri abſque vllo recurſu ad Pontificium tribunal: illis enim in locis talia iacit fundamenta, vnde vel Epiſcoporum conſecrationem quis poſſet ab vno Epiſcopo factam licitam probare, etiamſi nullus alius Epiſcopus aſſiſteret, aut nulla Pontificis commiſſio interueniret.

Sed nobis non licet eſſe tam temerarijs: qui quoniam Pontifex ſummus Paulus iniunxerat, ne vnio a nobis facta mandaretur executioni, donec ab ipſo fuiſſet examinata; per bene longum temporis ſpatium ab eius, quam feceramus, vnionis promulgatione abſtinuimus, donec ab ipſo approbationem expreſſam obtinuiſſemus. Concludamus igitur in Congregationis Anglicanæ erectione per Lateranenſe decretum facta ſufficientem interueniſſe iuris, & Pontificum auctoritatem, ad hoc vt veri nominis Congregatio dicatur. Nam per illud decretum, corpus quoddam commune aliquo modo vnitum, quandam religioſorum rempublicam conſtitutam fuiſſe, fatetur ipſe aduerſarius varijs in locis libelli ſui, pag. 7. 13. 50. 51. 52. 55. 56. 57. 59. 77. 83. 134. 145. Et ſi non fateretur, res ipſa clamaret id ita eſſe: ac proinde fuit erecta per illud decretum vera Congregatio; quia vera reſpublica religioſorum, Præſidibus, viſitatoribus, Definitoribus, Capitulis prouincialibus, & legibus communicati multorū

cænobiorum

cœnobiorum præſcriptis obedientium, eſt veri nominis Congregatio : nam cur vocantur & habentur Congregationes veræ, cœtus Franciſcanorũ, Auguſtinianorum, Dominican[illegible] Carmelitarum, niſi ob illam, quam iam diximus, ſubordinationem? Præterea il[la] comm[uni]tas & vnitas Abbatum ac Priorum Abbates proprios non habentium, cum ſubordinat[ion]e illa ad Præſides, viſitatores, Definitores, Capitula Generalia, legeſque in iſtis latas, non [est] œconomica Congregatio, quia illa continet regimen legeſque vni tantum monaſterio ei[s]que Abbati vnico Prioribuſque, Cellerario, Decanis, Ianitori, Infirmario, & ſimilibus officiarijs ſub vno Abbate degentibus traditas, qualem dicit recte aduerſarius fuiſſe duntaxat S. P. N. Benedicti, Sanctique Baſilij, & Sancti Auguſtini, regulam: At in Capitulis iſtis Angliæ prouincialibus ordinis nigrorum leges ordinationeſque præſcribuntur Præſidibus, vi[si]tatoribus, Definitoribus, quorũm in regula œconomica nulla fuit mentio; tradebanturque ad regimen commune multorum cœnobiorum & Prælatorum Capitulis illis legibuſque ſubditorum; Fuit ergo reſpublica, ſiue communitas politica, & quia religioſorum, non ſæcularium, aut laicorum extitit, reſpublica, ideo verè & propriè Congregatio nominanda.

Illa autem argutia, quam obijcit ex verbis Innocentij, ſuperiores huius Congregationis, ex Præſidatus ſui titulo non debere Prælaturam aſſumere: nihil facit ad rem; nam ſiuè Præſidatus ſit in iure dignitas Prælationis, ſiue ſolum officium triennale: (quod quidam putant Prælaturam non debere vocari, illam appellationem ſolis perpetuis rectoribus communitatum eccleſiaſticarum aut regularium conuenire arbitrantes: quod meminimus in Hiſpania non ſemel noſtris Abbatibus obiectum;) non tollit hoc, quin ille cœtus Abbatum, fu[erit] Congregatio: & probat ſolum non fuiſſe Congregationem monarchicam, nec illos Præſides habuiſſe monarchicam auctoritatem in reliquos prælatos, ſicut Cluniacenſis habuit, & nunc habent plerique ordinum generales; ſed tantum habuiſſe officium aut miniſt[erium] Ariſtocratico regimini proprium, vt pro aliquo tempore, & occaſione quidam aliorum ſuffragijs electum munia reipublicæ obirent; nec tamen propterea, ſe alijs reges datos [in]telligerent: quod in Romana Republica notandum duxit Machabæus lib. 1. cap. 8. *Et in omnibus iſtis* (inquit) *nemo portabat diadema, nec induebatur purpura, vt magnificaretur in ea; & tamen curiam fecerunt ſibi, & quotidie conſulebant trecentos viginti, conſilium agentes ſuper multitudine, vt quæ digna ſunt gerant; & committunt vni homini magiſtratum ſuum per ſingulos annos, dominari vniuerſæ terræ ſuæ, & omnes obediunt vni, & non eſt inuidia neque zelus inter eos.* Vbi[...] des clarè diſcrimen inter regnum & Ariſtocratiam inſinuatum: quod in regno vnus induat diadema, & purpuram, vt magnificetur in eo; & magiſtratus populi non ei committitur, [sed] in eum a populo ipſo conſentiente transfertur: At in Ariſtocratia, non eſt aliquis ita magnificatus, qui inſignia geſtet regalia, nec in eum a populo transfertur magiſtratus, ſed populus & priores *magiſtratum ſuum*, id eſt, quem principaliter & ſubiectiuè penes ſeipſos retinen[t], committunt illi, quem iudicant dignum; non in perpetuum, ſed ad certum tempus; quod eſt non tam magiſtratus dignitatem quam exequutionem & miniſterium ipſi committere. S[ic] igitur in Capitulis Lateranenſis formæ, Abbates & Prælati in ſeipſis ſubiectiuè habentes auctoritatem ſuam; committebãt illius auctoritatis diſpenſationem Præſidibus, Definitoribus, & viſitatoribus; non autem a ſe abdicabant: ideoque etiam decreta ab illis facta, priuſquam valida eſſent, ab ipſis Prælatis denuo recenſita comprobabantur; quod certè non erat Præſides in Prælatos erigere, ſed in officiarios, ſeu magiſtratus ſui ad vtilitatem communẽ adminiſtratores. Et cauit expreſſe Põtifex idipſum, ne Præſides electi putarent ſibi datã monarchicam potestatẽ, qualẽ Cluniacẽſis Abbas habebat; ideoque addidit illa verba, nemo ſibi ex eo Prælationem aſſumat, *vnde cum expedierit, prouida poßit deliberatione mutari*; quod reuera nihil aliud eſt, quam Prælationem perpetuam (qualis ſola tunc vera Prælatio habebatur) illis Præſidibus interdici, temporariam autem, & ſtatis terminis mutabilem illis concedi; qualis hodie eſt in plæriſque Congregationibus prælatura ſuperiorum, qui non in rigore iuris antiqui, ſed ſolum ex noui iuris diſpoſitione, & Pontificum priuilegijs Prælatorum dignitatem ſunt adepti: Accipe ipſa Concilij Tridentini verba, quibus hoc ius nouum conditur: ſeſſ. [25.] cap. 8. *Ipſis autem Congregationibus conſtitutis, illarum generalia Capitula, & ab illis electi Præſides vel viſitatores, eandem habeãt auctoritatem in ſuæ Congregationis monaſteria ac regulares in eis morantes, quam alij Præſides ac viſitatores, in cæteris habent ordinibus.* Quando autem Pontifices ex priuilegio ſuperioribus duntaxat triennalibus, ſiuè quadriennalibus, aut etiam annalibus, Congregationum dignitatem ac prærogatiuam tribuerint Prælatorum, pro tempore quo ſuperiores fuerint, ex peculiaribus ſingulorum ordinum bullis & priuilegijs facile diligenti lectori patebit.

Quod vero de nomine ſpeciali Congregationis, a nomine prouinciæ ſuæ diuerſo pe[...]

atq[ue]

atque diſtinctio in argumento aduerſarii attexitur, falſum eſſe ipſemet non ignorauit. Neque enim illi in memoriam venire non potuit ſua Congregatio Hiſpanica, in qua fuerat profeſſus, quæ nunc aliud nomen non habet, quàm Cõgregationis Hiſpanicæ. Sed & Congregatio Benedictinorum in regno Luſitaniæ ſiue Portugalliæ non alio appellatur nomine quam Cõgregationis Portugalliæ, tam à ſeipſis, quam à Sixto Pontifice V. in bullis de data anni 1587. & 1588. Sic & à prouincijs duntaxat nomen habent Congregationes Carmelitarum, vocanturque ſimpliciter Congregatio Carmelitarum Excalceatorum Italica, vel Hiſpanica a Paulo V. in bulla anno 1610. 12. Auguſti data. & Congregatio trium prouinciarum Galliæ Senonenſis, Turonenſis, & Bituricenſis, toties a nobis citata, non aliam habuit, quam ab iſtis prouincijs deſumptam denominationem. Quid igitur mirum, ſi non aliud nomen ſibi Congregatio noſtra, quam Angliæ attribuerit: cum nulla ratio ſuppetat, cur aliunde nomen ſibi honorabilius, aut euidentius ad diſtinguendum ab alijs communitatem ſuam, acciperet? Emarcuit igitur omnis illius argumenti vis, & in fumum cum ſonitu innoxia euanuit.

§. 6. Iudicium Iuriſconſultorum de hac concluſione.

ITA proinde oſtendimus inuictam & inconcuſſam perſeuerare ſecundæ concluſionis noſtræ veritatem. Cæterum vt aduerſarius fateatur ſibi cum liberalibus antagoniſtis negotiũ eſſe, præcedentium argumentorum ſolutionibus epimetrum ſuperaddemus, reſponſũ nẽpe facultatis celeberrimæ vtriuſque iuris in alma Academia Duacena, de eiuſdem concluſionis noſtræ veritate & iuſtitia. Ipſius enim facultatis profeſſores regios conſuluimus, atque ita conſuluimus, vt exhibuerimus eiſdem (quo certius iudicarent de modo loquendi prudentum in hac materia) ſtatuta variorum Capitulorum Generalium in Anglia celebratorum, quę poſuimus etiam in appendice; Bullas & reſcripta Pontificum pro erectionibus variarum Congregationum expeditas; ſtatuta & ceremonialia, atque agendas Congregationum diuerſarum ordinis, puta Caſſinenſis, Burſfeldenſis, Hiſpanicæ, Gallicanæ; Iudicia & approbationes Senatus Regij Galliæ, doctorumque aliquot Pariſienſium adiunctas ſtatutis Congregationis Gallicanæ trium prouinciarum; varia Capitula generalia Congregationis Burſfeldenſis, quæ noſtræ huic Anglicanæ prorſus ſimilia exſtitit. Definitiones tandem Capituli Generalis Hiſpanici & inſtrumenta quædam authentica plurium Generalium Congregationis Hiſpanicæ: quibus omnibus in manibus ipſorum relictis, indicatiſque locis, quę de hac re agebant, caſum hunc ipſis examinandum propoſuimus.

Caſus.

ABbates, & priores Abbates proprios non habentes, ordinis nigrorum ſancti Benedicti per Angliam, partim exempti, partim non exempti, ſequuti authoritatẽ Concilij Lateranenſis ſub Innocẽtio tertio, quæ habetur in corpore iuris. cap. In ſingulis. De ſtatu Monachorum & Canonicorum Regul. à tẽpore ipſius Concilij, vſque ad tempus Henrici 8. (ſub quo monaſteria omnia fuere ſuppreſſa;) ſolebant de triennio in triennium congregari in Capitulo Generali: ibique Præſides, viſitatores, definitores, collectores, pro triennio inſequenti eligere, ſtatuta ordinare, pręcepta correctioneſque & cenſuras & pœnas etiam carcerales totam communitatem monaſteriorum ſuorum obligantes præſcribere; aliaque omnia facere, quæ Congregationes aliorum ordinum ſimili authoritate conuenientes in ſuis capitulis, & per ſuos ſuperiores, legeſque facere conſueuerunt.

Hoc poſito: Quæritur.

AN cœtus monaſteriorum ſeu Abbatum, & Prælatorum ac Monachorũ ſic in Capitulo Generali, iuxta formam decreti Innocentij tertij in Concilio Lateranenſi editi vnitorũ, fuerit veri nominis Congregatio, iuxta receptiorem vſum vocabuli illius: & ſine improprietate poſſit ac debeat nunc ita vocari?

COllegium Doctorum ac Profeſſorum ordinariorum iuris vtriuſque in alma vniuerſitate Duacenſi, examinatis matureque perpenſis caſu & quęſtione propoſitis, cenſuit reſpondendum: Cœtum illum monaſteriorum ſeu Prælatorum & monachorum ſancti Benedicti per Angliam olim, ſic, vt in caſu dicitur, vnitorum fuiſſe, ſecundũ vſum loquendi recentioris huius ſæculi noſtri, veri & proprij nominis Congregationem; Et ita etiam ſine vlla improprietate nunc poſſe nuncupari. Huius imprimis ratio eſt, quod Concilium Tridentinum ſeſſ. 25 de Regularib. c. 8. cœtus monaſteriorum, quæ iuxta formam prædictæ conſtitutionis Innocentij tertij in Concilio Lateranenſi, de triennio in triennium conueniunt, & Capitulum celebrant, vocat Congregationes; ac inſuper ſtatuit, vt ipſis Congregationibus conſtitutis, illarum Generalia Capitula, & ab illis electi Præſides, vel viſitatores, eandem habeant authoritatem in ſuæ Congregationis monaſteria, ac regulares in eis commorantes quam alij Præſides ac viſitatores in cæteris habent ordinibus, &c. Per quod, tanquam cor-

pori legitima poteſtate conſtituto, tribuitur poteſtas decernendi quæ ad commune to[illegible]os corporis illius, ſeu Congregationis ſpectant. Deinde cum fuiſſe communem v[illegible]um loque[illegible] ſummorum Pontificum, patet ex bullis Pij quinti data, 1571. die 5. Octobris, Congre[illegible]tioni Caſſinenſi: Gregorij 13. inſcripta de reformatione ordinis S. Baſi[illegible]j, edita 1579. K[illegible]le[illegible] Nouemb. Pontificatus ſui anno 8. vbi ita loquitur, *volentes huiuſmodi ordinis inſtaurat[illegible] [illegible] inchoare, ipſaque monaſteria in ipſam Congregationem, iuxta conſtitutionem fælicis recordat. In[illegible]centij Papæ III. prædeceſſoris noſtri &c. ac Concilij Tridentini decreta redigere &c.* Pauli V. nona menſis Februarij ann. 1613 Gregorij 15. anno. 1621. decimoquinto Kalend. Iunij & aliorum Pontificum. Ex quibus apparet, rem ita eſſe claram, ac manifeſtam, vt dubitari bona cum ratione non poſsit, nec aliis rationes adiungere opus eſt, vbi iura ipſa, iuriumque conditores tam euidenter loquuntur.

Ita reſponſum & deliberatum Duaci, die 18. Iunij 1624.

Sub ſigillo penſili in cera rubra.	*Io. Ferrarius. Robertus Crametius.*	*Epo Boetius. Nepueu. G. Spira.*
		1624. 1624.

De mandato Clariſsimorum DD. totiuſque collegij, Petrus Auroy Notarius Apoſtolicus.

Hæc illi prudentiſsimi legum iuriumque interpretes & anteceſſores reſponderunt: quorum iudicium magis debet in noſtra cauſa acceptari; quam vnius aut alterius contradictoria pertinax oppoſitio, nō ex iuris ratio numque momentis, ſed ex animi perturbati acerbiſſimo præiudicio (vt per totum eius libellum cognoſcat) profecta.

ANNOTATIO AD LECTOREM

HIc te admonendum duxi, beneuole lector, quod cum finita iam eſſet tota hæc diſceptatio hiſtorica, & [illegible] lo commiſſa, recepimus Roma huius controuerſiæ iudiciariam deciſionem, ac legalem ſententiam, [illegible] aliquanto citius ſi contigiſſet obtinere, non fuiſſet nobis opus in probanda veritate ſecundæ noſtræ conc[illegible] aut in infirmandis aduerſarij argumentis contra eam, tam diu [illegible] Sed non [illegible] labori [illegible] poteſt innocentia hoc ſæculo nimis fulciri [illegible], aut [illegible] ſuccedere [illegible] do non deſunt, q[illegible] agnitam veritatem impugnent. Quia igitur aduerſarius auſus eſt aſſerere [illegible] monaſterio[illegible] in Angl[illegible] cundum conſtitutionem Innocentianam in vnum capitulum per ſingula triennia con[illegible] uenientium, non [illegible] eſſe veri nominis Congregationem, ac propterea nullam eſſe Congregationem [illegible], nulliuſque val[illegible] breue Apoſtolicum pro eius erectione, aut reſtauratione a ſede Apoſtolica [illegible] [illegible] nitteret ut fundamento: & quia etiam, vt vidimus ſupra, idem aduerſarius hac [illegible] ſacro C[illegible] Tridentino confirmatæ orſus eſt: ideo Procurator Congregationis noſtræ in curia Romana [illegible] ſacræ Congregationi Cardinalium Concilij Trid. interpretum hanc cauſam examinandam, & de[illegible]randam ſub hac forma.

Illuſtriſsimi, ac Reuerendiſsimi Domini.

HVmilimè exponitur huic ſacræ Congregationi quod olim ante ruinā Monaſteriorum in Anglia Abbate[illegible] & Priores Abbates proprios non habentes ordinis [illegible] S. Benedicti per dictum Angl[illegible] partim exempti partim non exempti, ſecuti authoritatem Concilij Lateranenſis ſub Innocentio III Ca[illegible] [illegible] de ſtatu Monac[illegible] per plurimos annos ſcelebant congregati e triennio in triennium [illegible] generali, ibique Præſides, viſitatores, &c. pro triennio ſubſequenti eligere, leges et [illegible] & ordinat[illegible] totam communitatem ſuorum monaſteriorum obligantes. cum autem Benedictini Angli C[illegible] m[illegible]naſteriorum, quæ iuxta formam præd[illegible] Conſtitutionis Innocentij, de triennio in triennium con[illegible] & capitulum celebrabant, vocauerint Congregationem Benedictinā Angliæ, dictāque Congregatio[illegible] nomen Congregationis Anglicanæ ordinis S. Benedicti antiquæ renouari petierint, indeque Breue [illegible] Paul Papæ. V. d[illegible] Auguſti 1619. (cuius exemplar ſimul exhibetur) obtinuerint: Ita eſt cum [illegible] pa[illegible] cem d[illegible] Religioſorum perturbarent, prætendunt illam non fuiſſe veram congregationem & Breue [illegible] ſarum Pauli V. vel omnino [illegible] eſſe propter falſam ſiue improprium narrationem, vel congrega[illegible]onem per illud erectam ſeu renouatam veram Congregationem non eſſe:

QVia verò monaſticæ quietis pe[illegible]rbatio hinc timetur humilimè petitur huius ſacræ Congregationis [illegible] ſolutio: an Breue prædictum impetrantibus ſuffragetur, & an reuera dicenda ſit congregatio, quæ per illud erecta ſiue ren[illegible] & pro hac gratia &c. Quas Deus &c.

DIe 23. Maij 1626 Sacra congregatio Cardinalium concilij Trid. interpretum cenſuit Breue f[illegible] recordationis Pauli V [illegible] monachis Anglis ordinis S. Benedicti, & per eos exhibitum [illegible] qui de vera Congregatione [illegible] ſuffragari.

Coſmus Cardinalis de Torres.

loco ✠ ſigilli.

Fran[illegible]us Paulutius Secretarius.

ECce [illegible] & pl[illegible] ibas, ſtabilitam veritatem non ſolum ſecundæ [illegible] co[illegible]cluſionis [illegible] propugnauimus, ſed etiam fere totius [illegible], quem ipſa inu[illegible] eo e[illegible] [illegible] Breue nobis ſuffragetur. Ipſum autem Breue, de quo hic eſt mentio habe[illegible] in appen[illegible] numero 25.

SECTIO SEXTA.

IN QVA DISSOLVITVR SEXTVM, & præcipuum aduerſarij argumentum, oſtenditurque nullam Abbatiam per vniuerſam Angliam fuiſſe vnquam ordini Cluniacenſi ſubiectam. Hæc ſectio propter prolixitatem in paragraphos plures eſt diſtributa.

VEniamus tandem ad ſextum, & vltimum telum, quo ſeſe maxime effert & lactat aduerſarius, quod eſt ipſius Polioreetica machina, qua noſtram Angliæ Congregationem captiuam abduxit in Galliam, & Cluniacenſi ordini penitus ſubiecit; Sic enim contrà tertiæ concluſionis noſtræ veritatem pugnat, vt probet, etiamſi conceſſa fuerit aliqua Congregatio Angliæ iuxta formam Innocentiani Capituli; non tamen aliam fuiſſe à Cluniacenſi, aut certe omnino ab illa dependentem. Hoc autem videtur ſibi aduerſarius conuiciſſe miris modis, & omnes, aut ferè omnes Abbatias Angliæ, monachoſque illuſtriſſimi nominis, qui illas primi inſtituerunt, Cluniacenſis diſciplinæ profeſſione, Cluniacenſis obedientiæ ſubiectione donatos oſtendiſſe. Nos illud omninò ab eo probabiliter oſtenſum fuiſſe negamus: nullamque omnino Abbatiam Angliæ fuiſſe Cluniaco ſubiectam ſicut antea argumentis clariſſimis, ita nunc non minus claris reſponſis ad aduerſarij obiecta accommodatis euincamus: Id quod melius, dilucidius, & facilius præſtari non poterit, quã ſi per ſingulas Abbatias percurrentes, argumenta, quibus ipſe vnamquamque Cluniacenſibus ſubiecit, diſſoluamus, & in particulari eandem ex fundatione decurſuque ipſo temporum & alijs infallibilibus notis, ab ea ſubiectione liberemus.

Synopſis huius primi membri ſectionis ſextæ.

1. De auctoritate Arnoldi Wion, D. Pitſij, P. Poſſeuini. 2. De ſententia Ingulphi Crowlandenſis. 3. & Comprofeſſionibus. 4. Floriacum nunquam fuit ſubiectum Congregationi Cluniacenſi. 5. Nec S. Dunſtanus vnquam fuit monachus Floriacenſis. 6. Quare S. Odo, & S. Oſwaldus à Floriacenſibus habitum ſumpſerint. 7. S. Dunſtanus ipſe aperte docet ſuo tempore monachos Anglos non fuiſſe Cluniacenſes. 8. De Capitulis Generalibus Angliæ obiectio ſoluitur. 9. Lanfrancum, eiuſque nepotem Paulum, & monachos ab eis reformatos non fuiſſe Cluniacenſes. 10. Directè probatur S. Albani cœnobium nunquam fuiſſe Cluniacenſe; nec vllas alias Abbatias Angliæ.

§ 1. De Monaſterio S. Albani.

Incipiamus autem a monaſterio S. Albani, quod, propter glorioſi Britanniæ protomartyris reliquias, caput reliquorum Angliæ monaſteriorum, & inter illa primatum habere, noſtri Reges ſanxerunt. Hanc igitur inſignem Abbatiam, quæ ſecundam Cluniaci filiam, Prioratum S. Pancratij, opulentia redituum triplo exceſſit; Cluniacenſis iuris fuiſſe probat aduerſarius, *primo*, pag. 61. ex authoritate Ioannis Pitſij in hiſtoria ſcriptorum Britanniæ, qui folio 208. 337. 629. 630. ordini Cluniacenſi eam addixit. Deinde ex authoritate Ingulphi, authoris vetuſti ſane, & proculdubio veracis, dum ad annum 1070. de ſui Crowlandenſis monaſterij ſtatu loquitur, quoſdam narrans *comprofeſſos* ſui Capituli, ex varijs monaſterijs Angliæ, quandocumque ad Crowlandiæ inſulam venirent, ſtallum in choro, locum in refectorio

atque dormitorio habuiſſe: atq; illud Capitulum, ſeu illam Capituli *comprofeßionem*, Cluniacenſis ordinis ſubiectionem aduerſarius interpretatur. *Tertio* ex S. Dunſtani perſona, qui cum Floriaci profeſſus, ac proptereà Cluniacenſis Congregationis monachus extiterit, & vbique monachos in monaſterijs ab Edgaro Rege nobiliter reparatis, ſpecialius autem in hac S. Albani Abbatia poſuerit: non poteſt nec debet aliter dici aut credi, quin Cluniacenſis ipſe monachos Cluniacenſes ad hanc diſciplinæ reformationem ſtabiliendam adhibuerit. *Vlterius* ex eo quod Abbas S. Albani Præſidens Capitulo præfuerit Generali, habito circa annum 1225. quod Capitulum Cluniacenſis ordinis fuerit, ideoque & eiuſdem Capituli præſidens ordinis Cluniacenſis cum Abbatia ſua profeſſus eſſe debuerit. *Præterea*, Pitſius, Polleuinus, & Arnoldus Wyon, Mathæum Paris notiſſimum Abbatiæ S. Albani monachum inter Cluniacenſis ordinis monachos numerant; & *tandem*, quia Paulus Cadomenſis nepos magni Lanfranci ab eodem factus ſit Abbas S. Albani, & cum Lanzone Priore S. Pancratij plurima Cluniacenſium monaſteria rexerit: Lanfrancus autem & Lanzo dubio procul Cluniacenſes monachi fuerint.

Prodigioſæ illationes aduerſarij, ex fictis principijs.

Tantum autem ſibi complacuit in hac probatione Aduerſarius, vt ex hoc ſolo principio, quaſi euidenti, quo Dunſtanum & Lanfrancum Abbates, fuiſſe Cluniacenſes ſe conuincere ſimulauit; (neque enim id vel ipſemet temerè credit eſſe probabile) vt mirabiles inde per totum libellum ſuum deduxerit congeries falſarum aſſertionum: quas omnis ſub vnum aſpectu ſtatuemus, vt inſpecta ſimul principij falſitate videat & rideat ingenuus lector molem tam ingentem errorum in fundamento tam leui feſtucâ ſolidato ab homine docto ſuperſtructam fuiſſe. Principium igitur eſt: Floriacenſe monaſterium fuiſſe Cluniaco ſubiectum ad annum Domini 930. qui ipſe annus ab omnibus authoribus natalitius eſſe Congregationis Cluniacenſis aſſeritur; hâc aſſertionem latè inculcat, ſed vnius Ingulphi teſtimonio falſo comprobare nititur, libelli ſui pagina 78. 80. 86. 87. 88. 89. 90. 94. 113. Quare S. Dunſtanum ordinis noſtri in Anglia reparatorem celeberrimum, circa annum Chriſti. 940. (quo Rex Edmundus Angliæ ſuſcepit principatum) Floriaci monachum factum, neceſſaria ſequelâ rationis Cluniacenſem fuiſſe, pag. 78. 87. 90. Quidni igitur & omnia monaſteria à S. Dunſtano per vniuerſum Angliæ regnum inſtituta? pag. 88. Præſertim ſuum illud Glaſconienſe, pag. 90. 91. Imo & Weſtmonaſterium ab ipſo reſtitutum; pag. 38. 97. 98. 115. 138. 162. Adde & Albanenſe, pag. 114. 115. & Sherburnenſe. pag. 125. Quinimo & ipſum Cantuarienſe S. Saluatoris. pag. 129. adeo vt S. Thomas Cantuarienſis proptereà tantum Cluniacenſis fuiſſe cenſeatur, pagina 129. 130. Multò magis S. Oſwaldus Floriacenſis, & S. Ethelwoldus monachus Glaſtonienſis, & ab ipſo Dunſtano educatus. pag. 91. Atque adeo omnia monaſteria ab ipſis ædificata, aut inſtaurata Cluniacenſis ordinis fuiſſe dicenda ſunt, pag. 91. vt Abindonenſe, pag. 91. 92. Elienſe, pag. 92. 112. Petroburgenſe. pag. 111. 112. Thorneſenſe. pag. 92. 112. Rameſeyenſe. pag. 90. 113. Wigornienſe pag. 118. 119. Proinde & conſtitutiones illæ pro concordia regulari monaſticæ diſciplinæ per Angliam ſtabilienda in ſynodo Wintonienſi ſub Edgaro rege editæ, à Cluniacenſis congregationis prælatis editæ fuere. pag. 94. Et quid dico obſeruantiam monaſticam? omnem diſciplinæ eccleſiaſticæ reformationem per ea tempora à S. Dunſtano, Oſwaldo, Ethelwoldo factam Cluniacẽſi ordini debet Anglia, p. 81. Apparet ergo, copioſiſſime Illator, fruſtrà te impugnauiſſe tot argumentis veritatem illam, quæ eſt ſecunda aſſertio noſtra; fruſtra teipſum vexaſſe, vt oſtenderes nullam veri nominis congregationem fuiſſe per Angliam. Fruſtrà, inquam, quia ex his principijs ita fortiter [illegible] licet concatenatis apertè ſequitur, fuiſſe olim in Anglia à tempore S. Dunſtani congregationem Benedictinorum. Certo certius eſſe, toto corpore annuis: ſed Cluniacenſem; pag. 94. 245. Tam antiquam igitur cenſes apud Anglos Cluniacenſis congregationis memoriam antiquiſſimam, iam enim (inquis p. 117.) a 900. annis in Angliam fuit introducta; forſitan errauit Typographus vel Amanuenſis tuus, & ab anno Chriſti 900. voluit ſcribere. Quid ergo per breue Pontificium nobis conceſſum confirmauit Pontifex Paulus? Sane, inquis pag. 81. 143. 144. aut nullam omnino Congregationem confirmauit, aut ſolam Cluniacenſem. Ergo, quantum auguror, affirmabis ius ad omnia prædicta nationis noſtræ monaſteria ſemper remanſiſſe penes Superiores Gallofrancos: ſic tu non dubitas dicere pag. 162. 163. 94. & quæcunque Abbatiæ per Angliam iam inde à Dunſtani temporibus ſpeciem aliquam Congregationis præ ſe tulere, ea omnia pari modo ad Cluniacenſem iuriſdictionem ſpectaſſe arbitraris? arbitraris profectò pag. 86. Næ tu valde faues Gallis homo A[illegible] q[illegible] tantum imperium in monachos Anglos permittis, quantum nunquam habuere in [illegible] ſuos: apud quos non inuenio ſubiectos Cluniaco vltrà octo vel paulo plures Abbates, cum apud Anglos inuenias, illis ſubditos fuiſſe quadraginta octo Abbates, omnes ni[illegible]

Du[illegible]

Dunſtanus, Oſwaldus, Ethelwoldus, Cluniacenſes te ſomniante monachi, Edgaro inſtaurante ſormauerunt moribus & diſciplinis: idque eo ipſo tempore, quo ſanctus Odo vixit, hoc eſt, vt mitiſſimè dicamur, eo ipſo tempore quo nondum fuit aliqua congregatio Cluniacẽſis in Gall[ia], aut in ipſo Cluniaco, iam fuit ampliſſima & numeroſiſſima in Anglia. Non mirum igitur eſt, ſi D. Sigebertum Buclæum incuſes quod nullo iuris colore ſeruato, congregationem nouam in Anglia voluerit erigere inconſulto penitus Abbate Cluniacenſi. Malum me hercle hominem oportuit fuiſſe hũc Sigebertum qui tanta antiquitate Cluniacenſium neglecta, recentius aliquod corpus erexerit. Sed miror etiam cur illud oblitus fueris ex præclaro principio tuo inferre; Vigintiquinque Barones Parlamentares ordinis noſtri in Anglia, qui ius ſuffragij in regalibus comitijs habuere: fuiſſe etiam eodẽ iure congregationis Cluniacenſis, & ab Abbate Cluniacenſi ad ea comitia deſtinari ſolitos? Imò cur non intuliſti, etiam Reges Angliæ, qui ſolebant eſſe comprofeſſi capituli S. Albani fuiſſe monachos Cluniacenſes? Quam multa ſunt à te omiſſa, quæ æquè dilucidè poteras ex ſimilibus inferre principijs? Ecce igitur, lector beneuole, verum inuentum, quod dicebat philoſophus, paruus error à principio, in fine fit maximus. Ex principio falſo de monachatu Floriaco-Cluniacenſi S. Dunſtani ſanctique Oſwaldi orta eſt omnis hæc fundi noſtri calamitas; & in captiuitatem abducta tota congregatio Anglica cum omnibus Abbatijs ſuis in terram non ſuã, in terram alienam deportata, aut certe ditioni alienigenarum ſubiecta.

Sed facile aſſeremus illam cum omnibus monaſterijs monachiſque ſuis in libertatem priſtinam, & omnes haſce læuis armaturæ copias ab aduerſario immiſſas ſola veritatis luce irradiante diſſipabimus. Teretiſmata enim mera ſunt, & ſomnia quæ ſibi finxit aduerſarius, quæ ſolum auctoritatibus à ſeipſo contemptis Pitſij, Poſſeuini, & Wionis; ex locis male intellectis Ingulphi; ex ignorantia craſſa hiſtoriarum Anglicarum in rebus geſtis S. Dunſtani, ſanctique Lanfranci comprobare connisus eſt infeliciſſimè, vt ſtatim manifeſtum faciemus.

Ad authoritatem igitur Arnoldi, Pitſij, & Poſſeuini in argumentis iſtis productam, poſſumus primo ad hominem, nempe aduerſarium ipſum, reſpondere: teſtes illos non eſſe dignos fide, quos ipſe qui eos ſuſcitauit, vanitatis, & infidelitatis arguit; contrà quos vt fabuloſos, & ſenſus communis impotes, ipſe qui eos allegat, expreſſis & vehementibus verbis excipit. Tales ſunt aduerſario noſtro Arnoldus, Pitſius, Poſſeuinus. Dic quæſo nobis Trophæorum euerſor maxime, qualis teſtis eſt Arnoldus Wion? *Scriptor fabuloſus.* Sic enim ais pagina 58. tui libelli; *pro audaci & temerario aſſerto confirmando ſolum allegat* Arnoldum Wion *nouum, & hac in re fabuloſum ſcriptorem.* Forte quia hac in re fabuloſus fuit, non meretur vlteriorem cenſuram, Imo Arnoldus Wion *author eſt fabuloſiſſimus*, qui non ſolum *in Anglia Congregationem Geribennæ ſed & in Gallia Congregationem S. Mauri, in Sicilia Congregationem S. Placidi, ſine authore, ſine teſte, die aut conſule docet, quod ingens in hiſtorico vitium eſt* pag. 55. Agnoſcis tua verba, quibus illo egregio epitheto proluſiſti de Trophæario loquens, *ex imitatione Arnoldi Wion authoris fabuloſiſſimi.* Eſt ne ergo tam vanus author Arnoldus Wion? ſane eſt, nam pag. 139. ſic ais, *Non hoc vlla antiqua inſcriptio docet, ſed vana collectio Wionis: qui vbi legiſſet forſan alibi fuiſſe in Anglia Congregationis Geribennicæ monachos, ſeu potius id ſomniaſſet &c.* Quid hoc? non tantum vanus eſt, ſed etiam ſomniator? Imo, *vt intelligat author* (trophæarium intelligis, vel forte lectorem, non authorem voluiſti appellare) *quam turpiter hallucinari ſolet Wiõ vnum pro multis indicium proferam:* verba deinde citas, *in quibus verbis tres craſſiſſimæ falſitates continentur.* Forte non erat ſui compos, cum iſta verba Wyon perſcripſit. Tu ſane toto capite annnis, pag. 141. de eo ſic loqueris: *Harum rerum exactam cognitionem Wyon hauſiſſet à Wigornienſi, quem ſæpe citat, ſi Hellebero ſumpto prius legiſſet.* Hunc ergo teſtem fabuloſum, fabuloſiſſimum, vanum, ſomniatorem, craſſiſſimum erronem, helleboro purgandum tuo iudicio conuictum, putas bona fide, apud quenquam fidem facere? Quia re per tuam fidem coniurauimus, haud dubium quin ex animo reſpondebis, id quod de eo pagina 55. ſcriptum reliquiſti, *Arnoldus Wyon penes me fidem non facit.* At fortaſſe Pitſius, & Poſſeuinus viri graues, viri eruditi, fidem penes te facient: nam & illos etiam laudas teſtes. Quales ergo teſtes ſunt Pitſius & Poſſeuinus? *Congregationem omnium primam fuiſſe Cluniacenſem aſſerunt omnes, excepto Arnoldo Wyon, (& eum ſequutis ſine delectu & maturo iudicio Poſſeuino & Pitſio) qui fabulatur multa de Congregatione Italica, Gallica, Sicula, Geribennica.* Sane non valde aſſiduos laudas teſtes quando ſine delectu loquantur, & ſine maturo iudicio; ſtultos & temerarios teſtes eos eſſe oportet. Quidni, inquis? quia non examinant, quæ ex alijs proferunt: pag. 138. *At ex Wyone, quem in vſurpatione nominis Congregationis illius ficta Pitſius & Poſſeuinus ex fide ipſius, ſine vlteriori rei examine ſecuti ſunt.* Parũ certe ſoliciti de veritate rei teſtes, quã ex fabuloſiſſimi ſcriptoris fide ſine vlteriori examine affirmant. Quod ſi tales tibi videntur hi teſtes, illu-

De authoritate Pitſij, VVionis, & Poſſeuini.

ſtriſſime trophæorum euerſor, quales tua confeſſione, tua exceptione nobis iam ſunt depi-
cti: nec tu eos contra nos nunquam produxiſſes, ſi prius Helleboro caput purgaſſes; Sic i-
gitur accipe: ſi penes te non faciunt fidem teſtes hi: *fabuloſi, vani, ſomniatores, ſine iudicij ma-
turitate, ſine veritatis ſolicitudine*: Multo minus apud nos fidem debent mereri, qui nullius il-
lorum authoritate vtimur, aut vſi ſumus, quum tu tamen eos contra nos producas. Poſſu-
mus etiam addere de Pitſio peculiariter, tantum hic valere authoritatem eius, quantum in
eo quod pag. 864. appendicis quæ de quodam monacho Congregationis Hiſpanicæ aſſerit,
quem facit illo iam tempore authorem quorundam librorum & tranſlationum, quæ nec le-
gerat, nec viderat, nec niſi ipſius monachi relatu audiuerat. Hæc, & hoc modo poſſemus
reſpondere, ſi aut liceret, aut liberet nobis viros de eccleſia, de ordine noſtro, de gente no-
ſtra optime meritos ſuperbe, & arroganter tuo exemplo traducere. Sed nos eos, quamuis in
aliquibus lapſi ſint vt homines; & in rebus monaſticis & Anglicis aberrauerint aliquando vt-
pote alterius inſtituti, aut certe alterius nationis: tamen eorum doctrinam & labores, reue-
rentia debita excipientes, ita ad eorum reſpondebimus teſtimonia, vt nec illis ſua pereat au-
thoritas, nec cauſæ noſtræ noceat.

Ac primum liberabimus eos à tuis accuſationibus. Quod Wyonem ſcriptorem fabulo-
ſiſſimum, vanum, ſomniatorem, Helleboro dignum hallucinatorem voces: facis ſane tuo
more vt viris bonis & doctis turpiter, & irreligioſe maledicas: vnde te cenſura apoſtoli no-
veris comprehendi, qua dicitur vanam eſſe illius religionem, qui linguam ſuam non refræ-
nat, quantumuis ſe religioſum exiſtimet. Exemplum autem, quo probas ipſum in paucis
Defenditur Arnoldus Vvyon. verbis tres craſſiſſimas aſſeruiſſe falſitates, probat te perturbati animi caligine fuiſſe circum-
datum, quando ea ſcripſeras. Audiamus verba Wyonis. *Wiremudæ in Anglia S. Benedicti primi
Abbatis cœnobij ſanctorum Petri & Pauli, Londini.* Audiamus tuam de his verbis cenſuram: *In
quibus verbis tres craſſiſſimæ falſitates continentur. Prima eſt, quod duo monaſteria, quorum vnum erat
dicatum S. Petro alterum S. Paulo, faciat vnum cœnobium dicatum S. Petro & Paulo; Secunda eſt,
quod monaſterium tum Petri tum Pauli, quod eſt duplex, ſitum in locis diſſitis, quorum vnum eſt ad
flumen Vedæ, ſiue Wiræ, alterum ad oſtium Thinæ ponat in vno loco ad flumen Wiræ, quod ex i-
mitatione vocabuli Anglici Wirmouth, vocat Wiremudam. Tertia eſt, quod vtrumque monaſterium ſi-
tum in regni Northumbriæ extremitate, ponat Londini.* Videamus nunc vter craſſius erret, Tu
homo Anglus, qui in rebus tuæ gẽtis hic cẽſurandis erras, an ille homo Belga, qui in vno ſolũ
Londini nomine peccauit. Illud enim ſi tollatur, nullã omnino contineant illa verba falſitatẽ.

Quod enim ad primam, accuſationem ſpectat, illo modo loquendi ipſemet venerabilis
Beda vtitur, duo illa monaſteria vnum ſæpius appellans: ad finem enim hiſtoriæ ſuæ, ſe pre-
ſbyterũ monaſterij beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quod eſt ad Wirimudam, & Ingir-
uium, vocat, cunctumque ſe vitæ ſuæ tempus ab anno ætatis ſeptimo in eiuſdem monaſterij
habitatione peregiſſe, hiſtoriam Abbatum monaſterij huius ſcripſiſſe tradit. In hiſtoria au-
tem prædictorum Abbatum, S. Ceolfridum S. Benedicto defuncto, *vtrique monaſterio, vel ſi-
cut rectius dicere poſſumus* (verba ipſius ſunt) *in duobus locis poſito vni monaſterio beatorum Apo-
ſtolorum Petri & Pauli viginti annis ſolerti regimine præfuiſſe* memorat. Cum igitur venerabilis
Beda dicat illa duo monaſteria, quamuis duobus in locis poſita, *rectius tamen vnum vocari* de-
bere monaſterium, ideoque vnum monaſterium ſemper vocet: non errauit Wion, qui cum
venerabili Beda loquitur; ſed aduerſarius craſſiſſimum errorem admiſit, qui de rebus ſibi in-
compertis tam audacter pronunciat. Secunda etiam accuſatio, eſt aduerſarij tantum aſſertio:
nec enim Wyon ambo hæc vnius cœnobij membra eodem in loco ad flumen Wiræ ponit; ſed
plane & ſimpliciter illud tantum dicit, *Wiremudæ* (quod verbum non formauit Wyon, ſed
longe ante ipſum Beda vſurpauit) *in Anglia*, S. *Benedicti Abbatis cœnobij ſanctorum Petri &
Pauli*; quibus in verbis, non dicit illud monaſterium vtrumque ad Wiram poſitum fuiſſe, ſed
B. Benedictum Wiremudæ obijſſe, ibique ſanctitatis nomine cultum, & monaſterij ſancto-
rum Petri & Pauli Abbatem extitiſſe, quæ omnia veriſſima ſunt, & ex venerabili Beda de-
ſumpta. Vides itaque benigne lector quis ſit magis accuſandus, Arnoldusne Wyon, qui in
hoc loco ſemel errauit, exiſtimans Londini fuiſſe hoc monaſterium, quod reuera longe di-
ſtabat à Londino, nempe in Northũbriæ finibus ſitum, quod non fuit valde mirum in homi-
ne externo: an ipſe aduerſarius, qui cum Wyonem trium errorum accuſet, primum poſuit,
in quo ipſum Bedã Wyon authorem habuit; alterum ipſe Wyoni impoſuit, qui in verbis eius
omnino non continetur. Sed ſi deberent omnia falſo & contradictoriè dicta ab hoc aduer-
ſario, in hoc paruo libello numerari: inuenientur ſanè multo plura, quam quæcunque in
magno illo volumine Wyon admiſerit, in quo de omnium pene gentium cœnobijs agit.

Quare autem aſſerit aduerſarius Pitſium & Poſſeuinum, ſine iudicio, & ſine delectu, ſine
examine

examine Wyoné ſequũtur vbi vero aſſerũt illi, ſe ſolũ Wyoné authoré habere: ſane Pitſius in plerisque authoré ſequitur Lelandũ, cuius libri nõ extãt impreſſi, ſed tantũ manuſcripti: de quibus propterea nõ poſſumus aliquid certi affirmare: eſt tamé probabile ex ipſo potius Lelando Pitſium deſumpſiſſe, homine ſcilicet Anglo, & rerum Anglicarum peritiſſimo; quam ex Arnoldo. Et ſane non poteſt negari, grauiſſimos fuiſſe viros Pitſium & Poſſeuinum, vt apparet ex eruditis eorum laboribus: qui ſi Wyonem legerint, & ex eo, quæ ſcribũt, hauſerint; ſobrij ingenij fuiſſes exiſtimare potius, ipſos maturo iudicio & examine probaſſe, quæ inde ſumpſerunt, quam ſine iudicio aut delectu, quicquid in quolibet ſcriptore occurriſſet, in ſua ſcripta tranſtuliſſe. Apud Arnoldum ſine dubio hæc verba legerant: *Hæc (congregatio) quamuis ex corrupto loquendi more ab historicis Congregatio Geribennæ vocatur; Ingeruianam tamẽ, ſiue Ingeruienſem debere dici, ex ſcriptoribus Anglicis, & maxime ex S. Beda Venerabili qui eius Congregationis fuit alumnus ſub præfato S. Benedicto Abbate, edocemur. Vſitatum tamen Geribennæ appellationem retinemus & nos, ne nouitate gaudere videamur.* Poterunt ergo iudicare, Wyoné nõ à ſeipſo hoc nomen, hanc Congregationem, hos hiſtoricos finxiſſe, qui nuſquam extitiſſent: ſed reuera ea omnia in prioribus authoribus, ſiue impreſſis, ſiue manuſcriptis inueniſſe. Quæ enim veritas illum ad hæc fingenda compelleret? an vt nobis faueret? Atqui cum iſta anno Christi 1595. Wyon imprimeret nullus de Congregatione Angliæ inſtauranda adhuc cogitauerat. Et hæc pro noſtra modeſtia & in viros doctos reuerentia diximus, vt Wyonem, Pitſiũ, & Poſſeuinum ab aduerſarij petulanti cenſura vindicaremus.

Nunc ne eorum authoritas defenſa nobis ſit præiudicio, ad eorum hac in re teſtimoniũ reſpondemus, ipſos pro eodem habuiſſe monachos Cluniacenſes, & monachos nigros reformatè viuentes: non quaſi hi reuera Cluniacenſes forent, ſed partim quia Cluniacenſem ordinem eundem cum nigro S. Benedicti exiſtimarunt, partim quia Cluniacenſium exemplo excitatos putarint reliquos nigros vel ad eandem, vel parem diſciplinam in ſuis cœnobijs ſuſcipiendam. Vſi ſunt ergo honoris cauſa hac appellatione; nec tamen inde ſequitur putaſſe reuera Cluniaco ſubiectos. Iam enim antea ex Trithemio docuimus, permultas Abbatias a monachis Burſfeldenſibus diſciplinam ſuſcepiſſe quorum tamen regimina, ſiue ſubiectioné ſuſcipere noluerunt. Et in Gallia quis neſcit valde inſignes Abbatias Fontiſebraldenſis Abbatiæ obſeruantiam admiſiſſe non tamen obedientiam? Nam Calenſe S. Batildis, Rhemenſe S. Petri monaſterium, illam obſeruantiam habuit, nec tamen Fontis Ebraldi Abbatiſſæ ſubiecta ſunt, aut fuerunt: ideoque cum omnia cœnobia Fontis Ebraldi Abbatiæ ſubiecta (quę adhuc ſunt quinquaginta fere monaſteria, eaque Sanctimonialium numero & pietate celeberrima) regantur per Prioriſſas; iſta, quæ diximus ei non eſſe ſubiecta, ſuas habent Abbatiſſas, venerabili Abbatiſſæ Fontis Ebraldi in nullo ſubiectas. Talia fuere etiam comparatione Cluniacenſium multa alia monaſteria, quæ ab illis independentia, obſeruantiam tamen eorum ſunt æmulatæ; quę quia habitu & diſciplina parum, regulæ vero authoritate nihil omnino differebant, Pitſius & Poſſeuinus eiuſdem nominis communione iunxerunt, parum ſoliciti de hac controuerſia, cum non fuerit illis aliud propoſitũ, quam vt docerent, eos, quos Cluniacenſes vocarunt, fuiſſe habitus nigri, & non Cæleſtinos, aut Ciſtercienſes, aut Camaldulenſes, ſimileſue eiuſdem regulæ profeſſores, qui habitus rituũque diſſimilitudine plus a ſe inuicem, & a nigris differunt, quam nigri a Cluniacenſibus.

Iam quemadmodum Pitſius, & Poſſeuinus ex hac conuenientia habitus, & obſeruantiæ lapſi ſunt in errorem, vt pro eodem prorſus in multis habuerint, eſſe Cluniacenſem monachum, aut ordinis nigrorum Sancti Benedicti; ita quidam alij viri docti in alio extremo erroris verſati ſunt, quando Cluniacenſes, propter diſtinctionem quam in eis agnouerunt eſſe ab ordine nigrorũ, nullo modo Benedictinos eſſe exiſtimarunt. In his eſt Ioannes Azorius Inſtitutionum moralium parte ſecunda, lib. 5. cap. 43. vbi poſtquam Trithemium introduxiſſet octodecim Pontifices ſummos ex ordine S. Benedicti enumerantem: hæc ſubiecit, *Sed certe Trithemius confusè Pontifices numerauit ex ordine S. Benedicti aſſumptos: Nam Gregorius ſeptimus, Vrbanus ſecundus, Paſchalis ſecundus, Vrbanus quintus, fuerunt Cluniacenſes Monachi; Anaſtaſius quartus, & Adrianus quartus, fuerunt Canonici regulares; non Benedictini* Cum ergo hos exemiſſet è numero Pontificum Benedictinorum, & alios ſeptem a Trithemio omiſſos, ſubieciſſet, & aliquos Pontifices de ordine Canonicorum regularium aſſumptos enumeraſſet, iterum ſubijcit: *Ex ordine Cluniacenſium quatuor fuere Pontifices Romani, Gregorius 7. Vrbanus 2. Paſchalis 2. Vrbanus 5. Ex ordine Ciſtercienſium duo, Eugenius 3. & Benedictus 12.* Et paulo poſt: *Ex Eremita factus eſt ſũmus Põtifex Petrus cognomento de Morono, qui dictus eſt Celeſtinus 5. author eorũ qui dicuntur Celeſtini, militantes ſub regula S. Benedicti.* Dicimus Azorium in his labij, & tanquam ad pauca reſpicientem (ſecundũ philoſophorum regulam) errare, cum reprehẽdit Tri-

I 3 themium,

Defenduntur Pitſius & Poſſeuinus.

Wyonis Pitſij, & Poſſeuini ſententia benignè exponitur.

themium, quod Pontifices ex Cluniacenſium ordine aſſumptos, inter Benedictinos enumeraſſet; Nam Trithemius aperte omnes vocat Benedictinos, appellatione generica (vt indicauimus in fundamentis huius concertationis) omnes quotquot regulam S. Benedicti profeſſi fuerunt; alioqui non ignorauit eos fuiſſe ex Congreg. ſeu ordine Cluniacenſium; Nam cum Pōtifices Benedictinos enumeramus, aut Sanctos ordinis Benedictini, eoſque immenſo pene numero eſſe in Domino gloriamur: non ſumimus ordinem S. Benedicti in ſpecie, pro monachis nigris, vt ab alijs ordinibus eandem regulam profitentibus diſtinguuntur, ſed pro generico ordine (vt dixi) complectente ſub ſe Cluniacenſes, Camaldulenſes, Fontiſanellanenſes S. Damiani, Oliuetanos, Valliſumbroſæ, Ciſtercienſes, Grandemontenſes, Fontiſebraldenſes, Gulielmitas, Syluestrinos, Cæleſtinos, & ij qui ſunt alij qui regulam S. Benedicti profitentur. Itaque non reſpexit Azorius ad argumentum & ſcopum Trithemij, qui non erat viros illuſtres ordinis Benedictini, prout a numeratis eius ramis ac ſurculis differt, recenſere; ſed omnes quotquot ad regulam S. Benedicti pertinuerunt, vt ipſum legenti clarū eſt. Præterea confuſè valde idem Azorius Petrum de Morono Eremitam nominat, ac ſi Auguſtinianū forte exiſtimaſſet, cum Onuphrius Panuinus Eremita Auguſtinianus, & ſui ordinis ſtatum ac hiſtorias apprimè doctus, in libro de Pontificibus Romanis expreſsè & clarè, vt debuit fidelis hiſtoricus, ipſum faciat, *Profeſſione Monachum ſeu Anachoretam ordinis S. Damiani Regulæ Sancti Benedicti*; verba enim eius cito; qui etiam, Auguſtinianæ gloriæ non tantopere fauit, vt contrà veritatem, (quam homo in hiſtorijs penè omnibus, & maxime Archiuijs Romanæ Eccleſiæ verſatiſſimus ignorare non potuit) Anaſtaſium quartum, & Adrianum quartū nobis ereptū regulę ſuæ insereret: nā in Anaſtaſio 4 ait ipſum fuiſſe, *Patria Romanum de regione Saburræ, ex patre Benedicto, monachum ordinis S. Benedicti, Abbatem S. Rufi Veliternæ diœceſeos*. Et in Adriano quarto, qui ſuperiori ſucceſſit, ait, eum ante fuiſſe, *Nicolaum de Malmeſburia, ex oppido S. Albani Anglicum, monachum ordinis S. Benedicti, Abbatem monaſterij S. Rufi prope Valentiam in Gallijs*. Et paulo ante cum Cardinales ab Eugenio 3. Creatos enumerauit, hunc ita recenſet; *F. Nicolaus de Malmesburia Bathonienſis Diœceſis Anglicus, Monachus, Abbas S. Rufi propè Valentiam Ordinis Ciſtercienſis, Epiſcopus Card. Oſtienſis*. Vicerit ergo Azorius, quo iure alios imperitiores ſequutus, iſtos Auguſtinianis inſeruerit, quos eruditiſſimus eorum hiſtoricus in opere maximè elaborato, & ex archiuis Eccleſiæ Romanæ maxima ex parte ſcripto, Benedictinis monachis clariſſimè accenſet. Scio, eſſe aliquos, qui Abbatiam S. Rufi Canonicorum regularium faciant Sed omnino contra fidem hiſtoriæ, vt vel ex hoc ſolo patet, quod hic Adrianus. 4. iam Abbas fuerat S. Rufi, antequam Eugenius 3. ad Pontificatum aſſumptus fuiſſet, qui ipſum in Cardinalium numerum cooptauit: ſuperiores autem Canonicorum regularium, vel conſentientibus ipſorum hiſtoricis, vſque ad huius Pontificis Eugenij 3. tempora Præpoſiti, non Abbates vocabantur; Eugenius vero 3. conceſſit ipſis priuilegium, (vt refert D. Seruatius Laruall 5. Opticę Regularium ſpecul. 18,) vt Prælati ordinis ipſorum in Abbates benedicerentur. Hoc optimè nouerat Onuphrius, eo nempe tempore Canonicorum regularium prælatos nondum fuiſſe Abbatum titulo inſignitos: nec vnquam venire Canonicum regularem appellatione monachi; ideoque quod vidit, aſſeruit, & iſtos duos Pontifices, quia monachi fuerunt & Abbates, & ſub regula S. Benedicti, Benedictinis monachis aſſociauit. Hæc diximus, non vt ſugillatemus eruditi Patris Azorij auctoritatem in rebus alijs, ſed vt intelligat lector, quam facile labi ſoleant in rebus monaſticis, illi qui nunquam monachi fuerunt: qui plerumque coniecturas aliorum potius ſequi malunt, quam religioſis ipſis de ordine ſuo ſibi optimè perſpecto ſcribentibus fidem adhibere. Sicut & hic bonus Pater, tantum tribuit eodem in loco authoritati Cardinalis Baronij, contrà cōmunem receptamque (vt fatetur Azorius) opinionem, Gregorium magnum fictitio ordini S. Equitij aſcribentis, vt etiam ipſius Baronij apertum errorem tranſcripſerit, & cum eo Pretioſum monaſterij Saluecreanis Præpoſitum, ſeu Priorem loco tertij Abbatis recenſuerit De quo anteà diſſeramus in tractatu primo. Sed voluimus hic repetere: quia cum videamus æmulatione magni ordinis ductos, Baronianam opinionem, etſi clariſſimè a noſtris confutatam, pertinaciter tamen tueri; decet nos veritatis zelo æquè conſtanter eoſdem errorum ſui commonefacere.

Interim tamen hoc debemus R. P. Azorio, quod apertè inſinuet, ſe, & omnes doctos cum illo, quando ſpecificè, & preſſe loqui volunt, ordinem Cluniacenſem non minus diſtinguere ab ordine Benedictinorum in ſpecie ſic appellati, quam ordinem Ciſtercienſium, aut Cæleſtinorum. Sic igitur oſtenſum ſatis manet authores qui monachi non fuerunt, non ſatis diſtinctè & intelligenter loqui aut ſcribere, de differentijs intrà diuerſas Congregationes, et ordines ſub vna eademque regula militantes: At nos, qui eiuſdem regulæ profeſſores eſſe-

mus,

mus, alio modo loquimur; & vt par eſt de rebus noſtris loquentes, accuratius; ideoque non inuenit aduerſarius *vllum monachum antiquum*, qui in ſuis ſcriptis, aut hiſtorijs, hanc S. Albani, aut vllam aliam totius Angliæ Abbatiam, Cluniacenſem fuiſſe diceret.

Ad Ingulphi auctoritatem vt reſpondeamus, primò ſciat lector, in tota illa hiſtoria Crowlandenſi ipſum ne ſemel quidem Cluniacenſis ordinis, monaſterij, aut diſciplinæ meminiſſe quod certe ſemel ſaltem feciſſet, ſi ex Cluniacenſi familia fuiſſet: coniecturam tantum Trophæarij noſtri non malam aduerſarius in ſuam ſententiam valde improbabiliter retorſit. Verba Ingulphi, vnde vterque ſuam coniecturam extruxit primò ponamus, deinde ad veritatis normam tam amici, quam aduerſarij coniecturam examinabimus. *Inueni in isto monaſterio* (inquit Ingulphus de Crowlandia) *cui authore Deo deſeruio, monachos numero 62. quorum 4. fratres laicæ erant: præter aliorum monaſteriorum monachos noſtri Capituli comprofeſſos; qui omnes, cum aduenirent, ſtallum in choro, ſedem in refectorio, & lectum in dormitorio habebant, & hi numerum centenarium tranſcenderunt. Quando volebant, quidam poſt dimidium annum, quidam poſt annum, ad propria monaſteria remeabant: maxime in tempore Guerrarum, minimoque pacis turbine perſonante, tanquam apes ad aluearia pluuia imminente, ita vndique in Crowlandiam confluebant. Fuerunt enim tunc noſtri comprofeſsi, de Thorney decem; De Burgo ſex; De Ramſey 8. De Hely 3. de S. Edmundo 9. de S. Albano 12. de Weſtmonaſterio 10. de S. Andrea Northamtoniæ 2. Eccleſiæ Chriſti Norwici 14. de Thetford 13. de Couentria 7. Sanctæ Mariæ extra Eboracum 6. Sanctæ Mariæ Stowe 10. de Michelneia 6. & de Malmeſburia 5. præter aduentantes quotidie, & ſemper aliquos nobiſcum commorantes: qui viſa loci ſecuritate, & fratrum Crowlandenſium mutua charitate, noſtro collegio adunari deuotiſſime ſupplicabant. Vrbanitas innata monaſterio ab antiquo, rarò vel nunquam aliquem pulſantem repellebat.* Et propterea paulo ſuperius dixerat prouerbij loco apud Anglos iactatum, *Crowland courteſie, Vrbanitas Croylandenſis.* Ex his Ingulphi verbis Trophæarius noſter putauit aliquam Congregationem colligi poſſe, quę cū non eſſet ſubdita vltramarinæ eccleſiæ, fuerit vocanda Congregatio Angliæ; Et quidem, quamuis (vt ſtatim dicemus) vox illa *comprofeſsionis*, non ſignificet id, quod trophæarius & aduerſarius eius ac noſter voluerunt; tamen ex modo poteſt colligi non male aliqua conuenientia in habitu, & ceręmonijs, atque etiam legibus: quia vix eſt credibile, monachos tot monaſteriorum, in hac Abbatia locum in choro, & refectorio & dormitorio habuiſſe, niſi habitu, legibus, & cæremonijs conueniſſent, & ſuperiores ipſarum Abbatiarum aliquibus vinculis ſocietatis fuiſſent vniti: quæ vnio ſufficeret ad Congregationem talem conſtituendam, qualem Trophæarium, intelligere ſuperius eſt oſtenſum. Verum quia nos hic de Congregatione magis propriè ſtrictèque ſumpta diſputamus, quam hinc aduerſarius etiam deduci poſſe exiſtimat eamque Cluniacenſem; docebimus nullo modo poſſe ex hoc loco tale quid deduci.

Primo autem animaduertenda hic eſt aduerſarij ironia, atque cauillatio: qui cum tenera perſpiceret, nihil ex his verbis ſolide poſſe inferri, noluit ipſe eam illationem tanquā à ſe factam ponere, ſed tanquam à trophæario deductam & admiſſam aſſumere, vt ſiquis nollet illam conſequentiam examinare, tunc admittere deberet, quæcunque ipſe eidem illationi ſuperædificaret commenta; ſiquis vero oculatior illam diſentiret & reijceret illationem; ea *aſyllogiſtia* imputaretur non aduerſario, ſed trophæario. Et tamen per totum librum aduerſarius ſupponit hanc probationem, tanquam pręcipuum fundamentum improbabilis doctrinæ ſuæ, nec alio modo probat, quam confeſſione trophæarij, & monachatu Floriacenſi S. Dunſtani, Age igitur prim ò omnium, diſputādi cauſa, cōcedamus Trophęarij ſententiam; nimirum ex hoc loco Ingulphi conſtare, aliquam fuiſſe Congregationem horum monaſteriorum; quod quia aduerſarius etiam non grauatè admittit, accipiamus etiam tanquam ipſius ſententiam: ex ea autem non ſolum non ſequitur, quod aduerſarius infert, iſtam Congregationem fuiſſe Cluniacenſem; verum aperte inferri debet, non fuiſſe Cluniacenſem, ac proinde etiam ex conceſſis ab aduerſario principijs, debere vocari Congregationem Angliæ, quia, præter Cluniacenſem, nullam aliam intra Angliam tunc temporis aduerſarius admittit.

Hoc iam facile nobis eſt monſtrare ex principijs antea demonſtratis: Nam quo tempore Ingulphus iſta ſcribebat, nullum fuit adhuc Cluniacenſis ordinis in Anglia monaſterium: vt probauimus euidenter in 3. concluſione noſtra ex confeſſione S. Hugonis primi Abbatis Cluniacenſis, & ex inſtrumento fundationis S Pancratij, factæ à Gulielmo Comite Warrennæ genero Cōquæſtoris, qui ſe primū omnium Cluniacenſes in Angliā introduxiſſe in Domino gloriatur. Facilis ergo & dilucida eſt hinc probatio; Congregatio ſiqua fuerit cui incorporabantur monaſteria, ab Ingulpho recenſita, præceſſit aduentum Cluniacenſium in Angliam, primamque ipſorum in ea fundationem: non fuit igitur Cluniacenſis Congregatio: & cum nulla alia intra Angliam tunc fuerit Congregatio, iſta, quæ apud Ingulphum inſinuatur fuit

De ſenteria Ingulphi Abbatis Crowlādēſis.

Cauillus aduerſarij.

Scripta Ingulphi antiquius Cluniacēſiū aduentu in Angliam.

Congregatio Anglicana. Probamus hoc antecedens euidenter quia Ingulphus iſta ſcripſit anno 1075. vt dicit aduerſarius, aut 1076 vt habet noſtra Ingulphi editio: Epiſtola autem S. Hugonis qua negat ſe monachos ſuos ad Regem Gulielmum tuta conſcientia poſſe deſtinare propterea quod nullum extaret ordinis ſui in regno Angliæ monaſterium; ſcripta fuit (vt ex ipſa vita S. Hugonis apparet) poſtquam Gulielmus iam Angliæ regnum inuaſerat, & vt ipſe fatetur, ante fundationem S. Pancratij, & Bermondſeiæ, ad quos prioratus miſſi ſunt Cluniacenſes, ceſſante iam ob eorum fundationem ea ratione, quam obiecerat S. Hugo. Prioratus autem S. Pancratij, fundatus eſt à Comite Warennæ, anno 1078. Bermundſeiæ autem ab Aldelmo Londinenſi. anno 1090. quare euidenter patet, aduuationem illam, comproſeſſione indicatam apud Ingulphum, præceſſiſſe Cluniacenſium aduentum in Angliam. Ceterum reuera nomen illud, *comproſeſſionis* non ſignificat aliquā ſtrictæ & propriæ acceptionis Congregationē, ſed tantùm *confraternitatem quandam gratioſam*, qualē in quinto fundamento quæſtionis iſtius produximus inter Caſſinenſes & Floriacenſes; inter Caſſinenſes etiam & monachos Caſalis Benedicti. imò inter monachos, & Reges, ac reginas ſæculi: ſoletque alias appellari, *beneficium fraternitatis, aut ſororitatis, ſiue charta confraternitatis*. Et quæcunque hic apud Ingulphum leguntur conceſſa monachis tot monaſteriorum à Crowlandenſibus; eadem conceduntur in ſcripto Caſſinenſium ad Floriacenſes, & Caſalis Benedicti monachos; & à monachis Eccleſiæ Chriſti Cantuariæ monachis S. Bertini Audomaropolitani eo tempore, quo certum eſt ipſos Bertinianos non fuiſſe iuris Cluniacenſium. Sicut igitur ex illis non licet inferre Caſſinenſium & Floriacenſium & Caſalis Benedicti eandem fuiſſe Congregationem: ita nec ex iſtis ab Ingulpho relatis conceſſionibus poteſt inferri Congregationis ſubſiſtentia. Præterea, ſi *comproſeſſio* ſignificaret monaſteriorum iſtorum incorporationem in vnam & eandem Congregationem, certe non competeret comproſeſſio petentibus eam ex gratia; ſed ex debito, & ex ipſa rei natura: non enim deberet poſtulari precibus a Crowlandenſi Abbatia, ſed ſupponi iam facta, ſeu conceſſa ex ipſa incorporatione; quicumque enim eiuſdem ſunt Congregationis, quotieſcumque cum ſuperiorum ſuorum licentia ad quoduis ſuæ Congregationis cœnobium acceſſerint, habent in eo ſtallū in choro, ſedem in refectorio, & lectū in dormitorio, nec ea in re fit illi gratia ſpecialis, magis quam cuiuis profeſſo cœnobij illius. Ingolphus autē loquitur de *cōproſeſſione gratioſe conceſſa*. Ad hæc *comproſeſſio*, ſumpta pro profeſſione propriè dicta ſub eodem Capitulo Generali, eademque Congregatione, non conuenit aliquibus tantum monachis alicuius monaſterij incorporati, ſed omnibus omnino monaſterij illius profeſſis. Atqui comproſeſſio, de qua loquitur Ingulphus, competebat duobus tantum monachis S. Andreæ Northamtoniæ, cuius tamen dubio procul plures fuere monachi profeſſi, quàm duo; competebat etiam ſex tantum monachis Burgi, quod tamen monaſterium ob magnitudinem, Burgi hoc eſt, oppidi ſeu caſtri nomen obtinuit, habuitque longe plures monachos, qui non erant Crowlandici Capituli comproſeſſi; atque ita de alijs monaſterijs ab Ingulpho nominatis licebit cuiuis arguere. Quare cum vera incorporatio ſub aliqua Congregatione, conueniat æqualiter omnibus cœnobijs in eadem comprehenſis: hæc autem comproſeſſio apud Ingulphum inæqualiter conuenerit monaſterijs enumeratis, puta tribus tantum monachis Elienſis cœnobij, octo dumtaxat monachis Ramſeyenſis, nouem monachis S. Edmundi, quatuordecim monachis Eccleſiæ Chriſti, quindecim monachis Thetfordiæ, duodecim monachis S. Albani, non autem omnibus monachis vllius monaſterij nominati; euidenter apparet, comproſeſſionem non ſignificare, nec habere ſecum ex vi ſua coniunctam veræ propriæque Congregationis ſocietatem ſiue incorporationem. Cauſa etiam ipſa, quam aſſignat Ingulphus huius comproſeſſionis, idipſum probat: nempe *ſecuritas loci tempore hoſtilium incurſionum*, cum eſſet inſula in medio latiſſimarum paludum acceſſu imperuia, quo propterea non ſoli monachi ſed (vt ibi ſcribit Ingulphus) etiam omnes villici cœnobij cum familijs ſuis, a barbarorum inuaſionibus confugiebant; & monaſterij charitate interim refocillabantur. Quę ſane iuſtiſſima cauſa potuit eſſe gratioſæ comproſeſſionis, vt haberent confratres certū perfugium: non ſolet autem vnquam eſſe cauſa incorporationis in Congregationem, quæ fit propter regularis obſeruantiæ cuſtodiam, & non propter temporalis perfugij ſecuritatem. Sed quid opus eſt pluribus? Idem eſt apud Ingulphum, poſtulare vt quis collegio Crowlandenſi adunaretur, quod eſſe Capituli illius comproſeſſum, vt patet ex vltimis Ingulphi verbis ſuprà relatis: fuit igitur comproſeſſionis beneficium debitum, ratione incorporationis, in Congregationem, ſed gratioſum ratione Crowlandenſium vrbanitatis & charitatis, à quibus hoc beneficium, (ait Ingulphus,) deuotiſſimè poſtulabatur.

Iam arguamus vlterius & nos ex iſto loco Ingulphi contrà aduerſarium. Aut illa tantum

Angliæ

Angliæ monaſteria, quæ hic recenſentur ab Ingulpho, fuere Cluniacenſis Congregationis; aut præter illa, fuere etiam alia monaſteria Angliæ, Cluniaco ſubiectæ. Primum horum non admittet aduerſarius, quia Glaſtonienſis, Auguſtinenſis, Euishamenſis, aliæque æquè antiquæ Abbatiæ, quæ tempore Ingulphi floruerunt, in hoc numero non continentur, quas tamē aduerſarius, contendit paſsim fuiſſe Cluniacenſes. Debet igitur ſecundum concedere: atque ita nihil valebit hic locus ad Cluniacenſem Congregationem inferendam. Certū eſt enim ex Ingulphi verbis, ipſum omnes omnium monaſteriorum monachos cōputaſſe, qui eſſent vel ex pacto gratioſo, vel ex ſocietate quacūque, ſui Capituli Comprofeſsi. Vnde cōſequens eſt, vt hæc enumeratio comprofeſſorum, non magis pertineat ad Cluniacenſes, (cum enim ad omnes pertinuiſſet, omnes enim ad quos pertinuit, Ingulphus enumerauit) quam ad quamcumque aliam ſocietatem, ſiue incorporationem. Imo ad nullam incorporationem propriè reſpexit Ingulphus, ſed ad mutuam duntaxat aliquorum monaſteriorum, pro aliquot monachis ſuis, non autem omnibus, cum occaſio poſtularet, gratioſè ſuſcipiendis, charitatem. Ingulphi authoritas retorquetur in Aduerſarium.

Videtur autem aduerſarius non ex ſola comprofeſſione argumentum ſumere pro Cluniacenſi cauſa; ſed etiam ex eo, quòd inter monaſteria ab Ingulpho enumerata inueniatur Prioratus Northamptonæ, & Thetfordiæ, quæ ex bullis Pontificijs, & catalogo Cluniacenſis bibliothecę conſtet fuiſſe ſine vlla ambiguitate reuera iuris Cluniacenſis: atque adeo etiam cætera monaſteria ibidem recenſita, eodem loco fore habenda.

Sed eſt valde vitioſa collectio; Primo enim nihil probat, etiamſi admitteremus, (quod eſt tamen falſum) hęc duo monaſteria, tunc fuiſſe iuris Cluniacenſium, quando hæc ſcribebat Ingulphus. Nam hæc comprofeſsio, vt diximus, non dicit adunationem in vnam Congregationem, ſed gratioſam duntaxat confraternitatem, qualem in fundamento quinto deſcripſimus. Et nihil refert ad hanc confraternitatem identitas (vt ſic dicam) aut diuerſitas Congregationum, cum non ſolum ab vno monaſterio concedi ſoleat alijs monaſterijs eiuſdem Congregationis, aut ordinis, verum etiam inueniamus, & iam antea viderimus talem fuiſſe conceſſam à monaſterijs habitus nigri, monachis ordinis Ciſtertienſis, vnde tamen non liceret deducere, monachos illos nigros & Ciſtertienſes eiuſdem fuiſſe incorporationis. Deinde falſum eſt quod ſupponitur ab aduerſario; neque enim tunc temporis ſpectabat ad Cluniacenſes Thetfordiæ, neque S. Andreæ Northamptoniæ monaſterium. Non Thetfordiæ, quia Cluniacenſes ibidem primo poſiti fuerant tempore Gulielmi Iunioris, quem nos Rufum vocamus: ſiquidem Heribertus (vt narrat Malmesburienſis de geſtis Pontificum Anglorum lib. 2. cap. de Epiſcopis Orientalium Anglorum, in Heriberto) cum in iuuenili ætate primo Abbatiam Ramleyenſem, deinde Epiſcopatum Thetfordienſem à Rege Gulielmo ſimoniacè emiſſet (Epiſcopus enim illius loci, Thetfordiæ ſcilicet, erat Abbas, & monachi ſub eo erant canonici) arbitratus oppidum Thetfordienſe nimis exiguum pro dignitate Epiſcopalis ſedis, eam inde Nordouicum vnà cum monachis nigris, Canonicis videlicet ſuis tranſtulit ad Eccleſiam Chriſti, quam (cum iam diu antea monaſterium fuiſſet) ita reparauit, & dotauit, vt de nouo illam conſtruxiſſe dicatur, ibique iam poſita ſede Epiſcopatus, monachos etiam Canonicos ſuos eſſe in monaſterio voluit, quos à ſimoniæ labe reſipiſcens ſummis beneficijs proſequutus eſt. Apud Thetfordiam vero, vnde priores monachos Nordouicum tranſtulit (inquit Malmesburienſis) *monachos Cluniacenſes inſtituit, quod ſint* (inquit) *illius* (Cluniacenſis) *cœnobij monachi vbique gentium locupletes in ſæculo, & ſplendidiſsimæ religionis in Deo.* Quare ante illud tempus monachi Thetfordiæ non fuerunt Cluniacenſes, cum loco priorum monachorum, poſuerit ibi primus Heribertus Cluniacenſes; & Thetfordiam qui fuerat antea prioratus Cathedralis, fecit prioratum Cluniacenſem, Nordouicum autē, quod antea ſimplex fuerat Abbatia, erexit in prioratum Cathedralem. Locus euidentiſſimus; quo probatur nec Thetfordenſes, nec Nordouicenſes fuiſſe Cluniacenſes, antequam Heribertus Epiſcopium Thetfordiæ tranſtuliſſet Nordouicum; cæpiſſe autem Thetfordiæ tunc eſſe Cluniacenſes, quando monachos Canonicos ſuos Heribertus inde tranſtuliſſet, & eorum loco Cluniacenſes introduxiſſet. At hoc ab Heriberto non eſt factum niſi ſub Gulielmo 2. ſeu Rufo, qui cæpit regnare anno 1088. ab eo enim Epiſcopatum Thetfordienſem Heribertus (dictus è blanditijs appellatione Anglica Loſinga) emeret; longe poſt tempora Ingulphi qui iſta ſcripſit anno 1076. Nondum igitur, cum hæc ſcripſit Ingulphus, erat Thetfordia iuris Cluniacenſium. Sed neque S. Andreæ Northamptoniæ: nam Ingulphus dicit ſe, factum Abbatem Crowlandiæ, iam dudum admiſſos inueniſſe omnes illos capituli ſui comprofeſſos, inter quos enumerauit duos S. Andreæ Northamtoniæ Monachos; factus eſt autem Abbas anno 1075. quo tempore Monaſterium S. Andreæ nondum fuiſſe Cluniacenſe euidenter probemus ex eo; quod teſte etiam aduerſario, illud monaſterium à fundatore Simone de S.

Comprofeſſio non infert cōgregationem Cluniacenſem.

Thetfordia quando ſubiecta Cluniacēſibus.

Prioratus S. Andreæ Northamtonæ, quando datus Cluniacenſibus.

de S. Lizio, ſiue de Sen-liz ſeniore fuit Cluniacenſibus datum: at quo anno factus eſt A[bbas] Ingulphus, Simon ille nondum hoc præſtiterat, fuit enim adhuc Comes Northamtonæ & Huntingtonæ Saxonici ſanguinis princeps Waltheofus, qui ſequenti anno, nempe 1076. cõſpiratione perfidæ coniugis ſuæ Iudithæ circumuentus, iuſſu Gulielmi primi Conqueſtoris fuit decollatus. Cumque Rex Gulielmus Iudithæ mariti ſui comitatum retinendum ea conditione conceſſiſſet, vt Simonẽ de S. Lizio in maritũ acciperet, eaque Simonem, quia claudus erat, ſpreuiſſet: Rex iratus comitatum Northamton, & Huntingtõ ab ea ablatum vnà cum filia ipſius Iudithæ Mathilde ex Waltheofo ſuſcepta, Simoni Sanlizio contulit qui tunc demũ caſtrum Northamtoniæ reparauit, & eccleſiam S. Andreæ Cluniacẽſibus ſubiecit; quod cũ poſt mortem Waltheofi contigerit, ſatis diu poſt electionem Ingulphi in Abbatem Crowlandiæ, conſtat euidenter S. Andreæ monaſterium, quo tempore hæc ſcripſit Ingulphus, nondum fuiſſe Cluniacenſibus ſubiectum. Hiſtoria hæc Waltheofi & Iudithæ habetur in Chronicis patriæ noſtræ, ſpecialius apud Stowium in Gulielmo 1. pag. 115. & 116. editionis maioris emendatæ, & poſthumæ. Hiſtoria autem ſubiectionis illius monaſterij Cluniacenſi monaſterio factæ habetur his verbis in regiſtro prioratus S. Andreæ Northãptonæ quod videri poteſt apud Richardũ Nealium vocatum Epiſcopum Dunelmẽſem, ex quo regiſtro hæc fideliter tranſcripta ſunt, & ad nos tranſmiſſa. *Simon de Senlyz Comes, anno regni Gulielmi Conqueſtoris 18. fundauit domum S. Andreæ Northampton, & eam ſubmiſit in perpetuum domui B. Mariæ de charitate. Poſtea tempore Regis Henrici primi iſte Simon Comes Huntington adijt terram ſanctã, & in redeundo obijt apud Charitatem, & ibidẽ ſepultus eſt. Eius hæres Simon de Senlyz iunior poſt mortem patris eius fundauit Abbatiam Beatæ Mariæ de pratis iuxta Northamton.* Hæc ex regiſtro: vbi habes ipſum annum, quo S. Andreæ monaſterium factum eſt iuris Cluniacenſium, nempe, annum 18. Gulielmi Conqueſtoris; cæpit ille regnare anno gratiæ 1066. exeunte: ergo annus, quo fuit Ingolphus in Abbatem ſublimatus, nempe 1075 fuit nonus annus regni conqueſtoris: quare ſcripſit iſta Ingulphus nouem totos annos antequam S. Andreæ domus data fuit Cluniacenſi ordini, quod nempe factum fuit anno 18. Gulielmi, hoc eſt, circà annum Domini 1084. Non fuit igitur iuris Cluniacenſis, cum iſta ſcribebat Ingulphus.

Obiter autem notandum, Simonem hunc non eſſe reuera primum S. Andreæ fundatorem cum longe ante ipſum, monaſterium, illud extiterit: ſed quia ipſum reparauit, & inſigniter auxit, Cluniacenſibuſq; tradidit, ideo à monachis Cluniacenſibus, quos ibi poſuit, Fundatoris gloria & honor illi cõcedebatur. Nihil ergo pro Cluniacenſi Congregatione, imo directè & euidenter contrà illam, facit locus ille Ingolphi, ab aduerſario tanto ſtrepitu productus. Ex quo denique ſimili, ſed meliori modo contra ipſum nobis licet argumentari. Monaſteriũ Burgi, quod eſt ex præcipuis apud Ingulphum enumeratis, non fuit tunc temporis, nec longe poſt illud tempus Cluniacenſibus ſubiectum: ergo monaſteria reliqua ibidem recenſita, non poſſunt per comprofeſſionem illam, aut aliquid aliud in loco Ingulphi comprehenſum, Cluniacenſi ordini adiudicari. Hoc antecedens probamus euidenter, tum ex ipſa Burgenſis ſiue Petroburgenſis monaſterij fundatione, quia conſtat ex Malmesburienſi, & refert etiam Ioannes in hiſtoria aurea, (citatus in collectione veteris manuſcripti, de fundationibus cœnobiorũ noſtrorum quam in appendice inuenies poſitam, Ethelwoldum Epiſcopum ipſum monaſterium, antea Medamſted appellatum reparaſſe, & monachis repleuiſſe; neque tamen in eius fundatione aut reparatione fit vlla mentio Cluniacenſis ordinis, quæ ſemper ſolet fieri in alijs monaſterijs, de quibus certó conſtat fuiſſe Cluniacenſia, vt in prioratu S. Pancratij, S. Saluatoris de Bermondſein, S. Andreæ de Northamptona iam oſtendimus. Tum vel maximè ex authentico ſcripto ex hiſtoria antiqua Burgenſis monaſterij deſumpto quod in appendice inuenietur, quod clariſſime oſtendit illud monaſterium anno 1118. nondum fuiſſe Cluniaco ſubiectum; & cum malis artibus alienigenæ Abbatis ferè ex regali iuſſu fuiſſet Cluniacenſibus datum, rebus tamen maturè diſcuſſis, in ſua libertate fuiſſe eiuſdem Regis authoritate conſeruatum. Vides igitur lector hoc Achillæum argumentum aduerſarij, quod per totum fere librum ſuum ſupponit vt baſim ſuæ ſententiæ, hoc ſolum ſenſu Achillæum eſſe, quod ſicut ille à poetis in calcaneo duntaxat mortalis & vulnerabilis fingitur, ita hoc argumentum multis vt vidiſti modis in conſequentia claudicat.

An S. Dunſtanus fuerit Cluniacẽſis monachus.

Ad probationem deſumptam ex monachatu Floriacenſi S. Dunſtani, Reſpondemus primò etſi concederemus S. Dunſtanum fuiſſe reuera monachum Cluniacenſem, (idemque de S. Oſwaldo, atque Ethelwoldo dictum ſit,) nulla tamen probabilitate ſequi, monaſt[eria] ab illis vel conſtituta, vel reſtituta, fuiſſe Cluniacenſi Congregationi ſubiecta. Sicut in [ſimi]li exemplo non ſequitur, quia S. Winibaldus multos per annos (vt minimum decem) in C[aſ]ſinenſi monaſterio, propter amorem S. Benedicti (qui illud quaſi caput ſuorum monaſterio-

rum

rum fundauerat, & prædilexerat) monachus vixiſſet vt ex eius vita habetur: idcirco ipſum Abbatiam ſuam Eiſtatenſem in Germania poſitam Caſſinenſi monaſterio ſubiecisſe; aut ſanctum Bonifacium, quia Sturmium ſanctum nepotem ſuum in eodem Caſſinenſi monaſterio alijſque Italiæ cœnobijs aliquandiu per voluit conuerſari; idcirco Abbatiam Fuldenſem, cui Sturmium Abbatem præfecerat, Caſſinenſis monaſterij iuriſdictioni ſubdidiſſe. Nec nunc quidem, quia Caſſinenſes monachi, miſſo ad hoc viro ſuæ Congregationis venerabili, Congregationem Lotharingicam in diſciplina reformata inſtituerunt, ideo ſequitur Lotharingicam Congregationem ſubdi Caſſinenſibus; nec quia Lotharingica Congregatio initium dedit reformationi Congregationis S. Mauri, quæ nunc floret in Gallia, idcirco conſequitur Congregationem S. Mauri, eſſe iuriſdictionis Lotharingicæ Congregationis. Potuit igitur S. Dunſtanus diſciplinæ regularis florem, quem Floriaci didicerat, in monaſterijs ſuis plantaſſe: abſque eo quod eadem monaſteria Cluniaco ſubijceret.

Deinde negamus, vllam habere probabilitatem, quod de S. Dunſtani monachatu Cluniacenſi, ex monachatu eius Floriacenſi colligitur. Nam Floriacum ipſum nunquam fuit Cluniaco ſubiectum, quamuis ſanctus Odo illius aliquando Abbas extiterit. Fuit ſane idem ſanctus diuerſis temporibus diuerſarum Abbatiarum Abbas, etiam antequam Cluniacenſis Abbas factus fuerat: nempe monaſterij Dolenſis, S. Iuliani Turonenſis, S. Petri de vinea Anniliacenſis, & Floriaci: ſed nulla iſtarum Abbatiarum propterea fuit vnquam iuris Cluniacenſis: itaque nec in catalogo Cluniacenſium domuum, (in quo nec minimi prioratus vnius, duorum, aut trium duntaxat monachorum omittuntur) inuenitur vlla harum Abbatiarum nominata; nec in bullis aut priuilegijs Pontificum, in quibus tamen omnes Abbatiæ Cluniacenſis iuris nominantur, poteſt Floriacum cœnobium reperiri. Nec leue eſt aut contemptibile hoc argumentum: cum enim ſit pro libertate monaſteriorum, quæ in ſua fundatione certum eſt Cluniaco ſubiecta non fuiſſe, debent Cluniacenſes, aut hic aduocatus non vocatus Cluniacenſium, producere bullas Pontificum, aut conceſſiones principum, aut confeſſiones ipſarum Abbatiarum, vt eas probent eſſe ſibi ſubiectas; alioquin ſi ſtatim fiat Cluniacenſe membrum, omnis Abbatia vel Eccleſia, quam audax quiſpiam affirmator ad Cluniacum ſpectare per coniecturas & ratiunculas contendat: Nullum fere monaſterium erit, quod nō ſit futurū Cluniacenſe, cum nullum ſit, pro quo non poſſint æquè probabiles coniecturæ fingi, ac ſunt iſtæ quas procudit aduerſarius. Norunt autem iuriſperiti, poſſeſſionem non adiri coniecturis & rationibus Topicis, ſed legitimis indubitatiſque titulis: ſcripturis authenticis, infeudationibus & inueſtituris realibus; aut teſtimonijs horum omni exceptione maioribus, quorum nihil profert aduerſarius. Fuit igitur Floriacum Odoni ſubiectum vt reformaretur, non vt Cluniaco ſubderetur: imò quamuis S. Odo Cluniacum rexerit, & pater ordinis & Congregationis merito ſuo habeatur: tamen nondum ſub ipſo, nec ſub ſucceſſore ſuo Aymardo congregatio illa tam altas egerat radices, vt monaſterium ipſo longe potentius antiquius, nobilius ſibi ſubijceret; Conſidera lector Chronicum Cluniacenſe, vbi S. Odoni traduntur à S. Bernone tria tantum monaſteria Cluniacum, Mauſiacum, & Dolenſe; Guigoni verò alia tria, Gigniacenſe, Balnenſe, Æthicenſe cum cella S. Laurentij; & quamuis eſſent omnes hæ domus vnius diſciplinæ & obſeruantiæ eiuſdem, tamen viuente Guigone non conuenerunt in vnum corpus monarchicum, cum duo fuerint ſupremi Abbates; imo nec Cluniacum fuit adhuc viuente Guigone præcipuum caput obſeruantiæ, ſed ſubdebatur Gigniacenſi tanquam primario, cui propterea certum reditum pēdebat. Mortuo Guigone videntur illa monaſteria omnia cum membris ſuis S. Odoni paruiſſe, excepto Dolenſi, quod nec habetur in catalogo, nec in bullis Pontificijs adeoque videtur Abbatem ſibi proprium delegiſſe, & non fuiſſe incorporatum. Non eſt igitur exiſtimandum, Floriacum fuiſſe vnquam Cluniacenſi incorporatum ordini: neque enim probabile eſt tam altum de tanto monaſterio fuiſſe in bullis priuilegijſque confirmationis poſt Odonis tempora, & in catalogis ſilentiū; ſi vnquā illi fuiſſet incorporatū. Imo nec eſt probabile monaſterium illud, quod tā ægrè ipſū ſāctū Odonē admiſiſſet directorē, eo poſt paucos regiminis an. ex hac vita digreſſo, ſeſe Cluniaco perpetuo ſubiecisſe, quo tunc temporis erat opulentius, habens ſub ſe multos magnoſque prioratus cōuentuales, vt conſtat in vita S. Abbonis, qui in reformādo vno ex illis mortem pro zelo reportauit. Cuius ſancti vitam ſiquis attentè legerit, inueniet apertiſſima argumenta independentiæ, nulla autem veſtigia ſubiectionis Floriacenſium ad Cluniacenſes. Maximè quoniam vbi fit mentio Cluniacenſis Abbatiæ, non illam facit ſcriptor vitæ ipſi martyri contemporaneus & monachus Floriacenſis, cum illa honoris præfatione quam videmus omnes Cluniacenſis ordinis ſcriptores tantum non ambitioſe facere. Imò quando ipſius S. Odonis Abbatis occurrit memoria apud Adrevaldū Floriacenſem ſtatim ſub

Floriacũ nunquã fuit Cluniacenſi Cōgregationi ſubiectum.

ijciuntur

ijciuntur acta aliorum Abbatum Floriacenſium poſt ipſum, maiori cum præfatione honoris, & nulla prorſus aliorum Cluniacenſium ſeu Abbatum, ſiue monachorum mentione iniecta.

Rurſus ex ipſis Leonis & Alexandri Pontificum bullis aperte conſtat, confirmari illi monaſterio, Floriaco videlicet, exemptionem ab omni iuriſdictione quacumque, tanquam ab omni memoria per prædeceſſores ſuos ipſi conceſſam; & inter reliqua, etiam inſignem prærogatiuam, vt ſit Primas Abbatum Galliæ illius monaſterij prælatus: tantum abeſt vt Cluniacenſi ordini ſubijciatur. Sed ipſos audire Pontifices præſtat, vt ſic maiorem faciant fidem. Et primus loquatur Leo ſeptimus, cuius bulla ad ipſum ſanctum Odonem miſſa, & ab ipſomet procul dubio obtenta, *Ad Odonem religioſum Abbatem venerabilis monaſterij S. Benedicti, quod & Floriacenſe, in quo ipſe requieſcit corpore*, inſcribitur. Iam vel ex titulo videt lector, Odonem non vocari Abbatem Cluniacenſem, ſed Floriacenſem; neque proinde confirmari ipſi Abbatiam illam, vt Cluniacenſium, ſed vt Floriacenſium Prælato. Reuoluat enim, qui hoc auet penitius examinare, bullas Pontificias, quibus cœnobia Cluniacenſi ordini incorporata confirmantur: nuſquam inueniet alio titulo inſcripta, quam Abbatis Cluniacenſis; itaque cum Mauziacenſe, aut Bettinianum, aut quoduis aliud Cluniaco Pontifex concedit, non inſcribit bullam Abbati Mauziacenſi aut Bettiniano, ſed Cluniacenſi; nec Prælatus Cluniacenſis vnquam ſe vocauit inferioris aut ſubiecti monaſterij Abbatem, nec ſic vnquam à Pontificibus cõpellatur. Hic igitur cum ad Odonem, tanquam Floriacenſem Abbatem ſcribat, ſatis apparet, Pontificem non facere Floriacum Cluniaci filiam aut membrum; ſed Odonem duntaxat Floriacenſium reformatorem conſtituere. In ipſa autem bulla: *Valde gauiſi ſumus*, (inquit) *quia prædictum cœnobium beatiſſimi Patris Benedicti, qui eſt Pater & dux monachorum, refloreſcere ad normam monaſticæ religionis audiuimus. Nam cum ille monaſticus ordo vbique nimium ſit imminutus, ſpes nobis ineſt, quia ſi in illo cœnobio, quod eſt quaſi caput & primas omnium cœnobiorum, vigor monaſticus conualeſcat: cætera, quaſi membra, conualeſcent.* Hæc Pontifex ad ipſum Odonem, anno Chriſti 938 ſcripſit, cum Cluniacum adhuc (vt apparet) Gigniaco ſubeſſet, nec Odonis celebritas ab ipſo, ſed eius omnis fama ab Odone promanauerat: vt improbum ſit prorſus exiſtimare, Abbatiam totius Galliæ præcipuam Cluniaco, ſubijcere tunc temporis, cum ipſum Cluniacum alteri fuerit tributarium. Iam vero audiamus Alexandrum ſecundum, in bulla circa annum Chriſti 1071. data (prius ſanè, quam Cluniacenſes in Angliam tranafretaſſent, vt iam ſuperius demonſtrauimus;) In ea bulla ſtatuit Pontifex. *Addimus etiam, vt, quia venerabilis pater Benedictus monachorum legislator, ex diuina gratia Dux eſt monaſticæ religionis: ſit etiam, qui eidem monaſterio præfuerit, primus inter Abbates Galliæ. Nec aliquis de ordine ſacerdotali, Archiepiſcopus ſcilicet, aut Epiſcopus, aut inferioris ordinis, eum inquietare, nec contra voluntatem ipſius ad idem monaſterium venire, aut aliquam ordinationem facere, vel miſſas celebrare præſumat.* Et paulo poſt. *Abbas vero, qui ordinandus ibi eſt, cum electione fratrum propter vitæ meritum, & honeſtatem morum, & non propter turpia lucra, ſeu pro pecunia eligatur, & abſque vlla calumnia, à quocunque Epiſcopo, prout ſibi placuerit, benedicatur &c.* Quæ omnia Pontifex ſe conſtituere affirmat ſuorum prædeceſſorum ſtatutis inſiſtendo: quaſi non aliquid noui priuilegij concedat, ſed veteres tantum prærogatiuas confirmet. Inter quas cum hæc duo enumeret, vt Abbas Floriacenſis ſit primus inter Abbates Galliæ, & ſine vllius alterius conſilio aut conſenſu eligendus; clare apparet Cluniacenſi nunquam fuiſſe ſubiectum.

Adde Ioannem Boſco in Floriacenſi bibliotheca ſua, nunquam huius aut ſubiectionis, aut incorporationis meminiſſe, facturum ſine dubio, ſi vlla talis fuiſſet: imo ex Aimonio per eundem edito in 1. parte bibliothecæ eiuſdem, in lib. 2. de miraculis S. Benedicti cap. 19. aperte conſtat, hoc monaſterium nulli alteri poteſtati infra regnum Galliarum, quam Regiæ fuiſſe ſubiectum; & ex cap. 17. atque 18. eiuſdem libri patet, monachos Floriacenſes elegiſſe in Abbates ſuos Athelbertum, &, poſtea Oylbaldum, Lothario Rege conſentiente; qui Lotharius regnum inchoauit anno 956. duodecim duntaxat annis poſt mortem ſancti Odonis; At eligere ſibi Abbates ſine conſenſu Cluniacenſia Prælati, aut per Regiam auctoritatẽ, repugnat prorſus ſubiectioni ſiue incorporationi Cluniacenſi, non ſolum propter poſteriorum Abbatum ſtatuta, ſed etiam priorum, vt patet ex hiſtoria Maioris monaſterij quę habetur in bibliotheca Cluniacẽſi col. 493. in qua ſanctus Maiolus illius monaſterij à ſe reformatũ monachos aſperè reprehẽdit, quod per Regiã & Pontificiã auctoritatẽ, Abbatẽ ſibi cõſtituiſſent: atque illud eſſe prævaricari obedientiam, & matrem Cluniacenſem eccleſiam contemnere. Fuerit igitur Floriacum à ſancto Odone regulari diſciplina informatum, non tamen ipſius Congregationi vnquam extitit incorporatum: ſed nec Cluniacenſi diſciplina poteſt propriè informatum dici, cum monachos Cluniaco tranſlatos Floriacum non legamus, ...

ipſum

ipſum duntaxat S. Odonem monachos Floriacenſes (qui paucis antea annis diſciplinæ laude floruerant, tunc autem poſtquam à barbaris inuadentibus huc illuc fugati, & poſtliminio ad ſua reuerſi, ex illa diſperſione multum ſæcularis rubiginis contraxiſſent) ad meliorem ſanctæ regulæ obſeruantiam reduxiſſe. Nec tunc S. Odo tam notus erat omnibus ex titulo Cluniacenſis Abbatis, ſed Cluniacum potius propter ipſum cœpit duntaxat innoteſcere; atque ita cœpit, vt ad partes noſtræ Angliæ non videatur eo tempore nomen Cluniacenſis diſciplinæ perueniſſe; Alioquin cur de ea apud omnes authores noſtros Gulielmo conqueſtore antiquiores tam altum ſilentium? proferat aduerſarius vel vnum, qui ante illa tẽpora Normanni, inter omnes authores Anglicæ hiſtoriæ, Cluniacenſem diſciplinam laudet, aut commemoret: ſcimus non poſſe aliquem inueniri. Nam cur non memorat Ingulphus, ſi ſanctus Dunſtanus zelo Cluniacenſis diſciplinæ Floriacum adiuit; cur non meminerat illius eccleſiæ, que Floriaco principaretur? Quia reuera nondum erat tam celebris Cluniacenſium gloria, nondum tantæ potentiæ illorum Congregatio, quæ ſub Aimardo ſucceſſore S. Odonis admodum tenuis fuit, ſub S. Mayolo, lõgæuo ſcilicet Abbate, primũ ſua tam longe produxit pomœria; Sub Odone autem, vix quatuor aut quinque monaſteriorum rectrix fuerat, eorum ſcilicet, quæ illi à Guigone, & S. Bernone fuerunt tradita; cum reliquas Abbatias, quas etiam vt optimus magiſter ſpiritualis militiæ rexerat, S. Petri viui, Aureliacenſem S. Gyraldi, Turonenſem S. Iuliani, aut ipſe dum viueret, alijs Abbatibus fratrum conſenſu ſubiecit, aut qui eas ipſi tradiderant, eo mortuo alijs Abbatibus tradiderunt; non enim leguntur aut in bullis, aut in catalogis, aut alijs inſtrumentis authenticis Cluniacenſis Congregationis: quibus ſolis probatur aliquam Abbatiam eſſe, aut fuiſſe illi ſubordinatam; non autẽ coniecturis illis; cum inferius probatum fuerit, multos factos eſſe Cluniacenſes Abbates, qui ipſi non fuerunt antea ordinis Cluniacenſis; & multos Cluniacenſes extitiſſe Abbatiarum non Cluniacenſium Abbates. Vnde valde indocta & imbecillis eſt illa conſequentia, qua infertur, Abbatiam aliquam eſſe iuris Cluniacenſis, quia habuit monachum Cluniacenſem aliquando Abbatem.

Atqui non ſolum falſum eſt aduerſarij commentum, quo Floriacum ſubiecit Cluniacenſibus: verum & illud aliud, quo S. Dunſtanum contendit fuiſſe monachum Cluniacenſem; quamuis id valde cupide contendit, quamuis eius rei magnum laudet autorem, ſed in hac re (vt euidenter oſtendemus) errore lapſum Ingulphum. Etſi enim poſſem id, quod aduerſarius in ſuam traxit ex Ingulpho ſententiam, dicente de S. Dunſtano, *Qui Floriacum adiens, & monachus ibidem factus*; ita interpretari, vt non ibi ipſum in monachum attonſum fuiſſe (quod videtur aduerſarius ſentire) ſed conuentualem illius Cœnobij pro aliquanto tempore factum; malo tamen quod res eſt, dicere; & Ingulphum, virum doctum quidem ſed in rebus Anglicis (præterquam monaſterij ſui) non valde verſatum ſimilitudine veri deceptum demonſtrare. S. Dunſtanus nõ fuit monachus Floriacenſis. Non valde verſatum in hiſtorijs Anglicis inde apparet, quod à puerili fere ætate fateatur ſe relictis literarum ſtudijs aulicam vitam otioſiſſimè ſequutum Comiti Gulielmo (qui poſteà Rex Angliæ, Conquæſtor dictus) adhæſiſſe, & ab eo in Normanniam abreptum, negotijſque palatinis implicatum; poſt multum pretioſi temporis ità diſſipatum, iter Hieroſolymitanum peregrinationis cauſa ſuſcepiſſe; & inde poſt multas difficultates & pericola regreſſum, in Fontanellæ monaſterium ſe abdidiſſe; priorem deinceps in eodem egiſſe; & à Gulielmo iam rege ad Abbatiam Crowlandiæ euocatum: vbi apparet ex hoc ſcripto, tum demum ſeſe ad Angliæ ſuæ hiſtorias applicuiſſe, vt res cœnobij ſui melius inſpiceret; cum vſque ad id temporis à patria ſua, patrijſque curis extorris pene & alienus vixiſſet. Vt minimè mirum ſit, ſi in rebus S. Dunſtani errauerit, eumque Floriaci monachum factum fuiſſe, falſo exiſtimauerit. Falſo autem exiſtimaſſe, tribus teſtibus ipſo aut antiquioribus aut certè in rebus Angliæ peritioribus aperte conuincemus.

Prodeat ergo primus ac præcipuus teſtis Oſbernus monachus Cantuarienſis multorum ſanctorum vitis à ſe eleganter ſcriptis clarus, cuius teſtimonia credibiliora nimis facta ſunt, Probatur ex quam teſtimonium Ingulphi: Primo quidem quia Ingulpho ætate antiquior, anno ſiquidem Oſberno. Chriſti 1074. defunctus eſt ſæculo, cum Ingulphus ſub finem duntaxat anni 1075. vt ipſemet ſcribit, Abbas ſit conſecratus, & in exordio ſequentis anni regimen inchoauerit. Deinde quia celeberrimus vitarum Sanctorum ſcriptor, ab Edimero contemporaneo ſcriptore, & à Malmsburienſi noſtro ſummis præconijs ornatus: ac proinde qui in Sanctorum rebus geſtis, qui apud nos floruerint, author habetur fideliſſimus & diligentiſſimus: maxime autem, quia teſtatur in prologo vitæ S. Dunſtani à ſe conſcriptæ, ex ardenti ſtudio ac deuotione erga hunc Sanctum, ad hiſtoriam eius ſcribendam fuiſſe commotum: *Quamuis & mea voluntas*, inquit, *tantum deuotionis erga eundem patrem* (Dunſtanum) *& Dominum noſtrum obtinere debeat, vt ſi nulli*

vellent iſta à me expetere, (hiſtoriam vitæ ipſius intelligit;) *ego pro perſona non dubitarem ingerere: Ita namque cum in alios, me vidente, tum in meipſum, me ſentiente eius merita valuere.* Quæ eius in Sanctum virum deuotio, indicat ipſum ſummo ſtudio & diligentia acta geſtaque omnia S. Dunſtani accuratiſſimè conquiſiuiſſe: quam etiam diligentiam teſtantur illa ipſius verba, quæ poſt deſcripta monaſticæ diſciplinæ à Dunſtano arreptæ primordia, hæc ſubdit: *Miſerum me ac peccatorem fateor inſpexiſſe ſanctum ſeßionis ipſius locum, quædam etiam manuum illius opera peccatricibus manibus contrectaſſe, oculis appoſuiſſe, lachrymis rigaſſe, & flexis genibus adoraſſe. Recordatus namque ſum, quam ſæpe clamantem me in periculis exaudierit, quam miſericorditer auxiliatus fuerit; & idcirco neque lachrymis temperare, neque ſi fieri potuiſſet, inde recedere volebam.* Vides deuotam huius ſcriptoris diligentiam plus mereri fidei, quam obiter & caſu factam ab Ingulpho S. Dunſtani mentionem. Hic igitur Oſbernus expreſſis verbis dicit, ipſum Sanctum monaſtico habitu veſtitum, & præsbyterio deinde ornatum, ab auunculo ſuo Elphego, etiam monacho & Epiſcopo Wintonienſi, & tandem etiam Abbatem Glaſtoniæ magno monachorum conuentui præſediſſe, prius quàm vllibi extrà Angliam pedem efferret. Verbis ipſis authoris rem narrabimus, ne fingere nos dicat aduerſarius. Cũ igitur narraſſet S. Dunſtanum anno primo Athelſtani Regis, aduentus vero Anglorum in Britanniam 497. hoc eſt anno Chriſti Domini 924. natum fuiſſe Weſtſaxonibus apud villam Glaſtoniæ miraculaque in ipſius geſtatione ac natiuitate facta retuliſſet ſtudiaque iuuentutis in aula Regis Athelſtani in media Curialium tranſacta abſoluiſſet, hoc de ipſo narrat: *Profectus autem inde* (ſcilicet ab aula Regia) *cognatum Pontificem Elphegum, qui tunc temporis Wentanæ præſidens eccleſiæ vitam virtutibus decorabat: à quo frequenti ſupplicatione rogatus, vt monachum indueret, quatenus qui Angelicæ conuerſationis initia haberet perſeuerantiam in habitu monſtraret;* & poſt dialogiſmum inter Epiſcopum perſuadentem & Dunſtanum reluctantem, narrat febrem diuinitus Dunſtano immiſſam eum ad monachi propoſitum ſuſcipiendum compuliſſe his verbis: *Tum ex improuiſo reconualeſcens, hic ait, legibus voluptatis renuntio, hic me ſempiternum ſibi aduerſarium promitto. Nil cum vxore fœderis paciſcar, ſola me virtus militem habebit: Inſanum quippe eſt, illam animi mei dominatricem ſuſtinere, quæ nec viuentes reddit ſatiatos, & morientes relinquit deſperatos. Virginem me virginis filius hucuſque ſeruauit: virginem me virginum Regina Maria habebit. Confeſtim accito ad ſe Epiſcopo poſtulat ſibi dilatæ religionis benedictionem dari. Epiſcopus vero immenſa lætitia pro ſalute ſimul & conuerſione iuuenis perfuſus, celeriter illum monachali ac ſacerdotali gratia promouet, attitulans eccleſiæ B. Mariæ Virginis cuicum ab initio parentum ſuorum ſponſio dicauit. Conſummatis autem primis inceptæ conuerſionis diebus, cum eum Epiſcopus aduerſus inſidias diaboli & ſermone inſtruxiſſet, & authoritate roboraſſet, dimiſit illum proficiſcentem ad locum ſuæ generationis principium* (Glaſtoniam,) *ibique in eccleſia præfatæ virginis manſitabat, operans ea, quæ piæ religionis norma exigebat.* Habes hic ex Oſberno fideliſſimo Dunſtani Biographo, Dunſtanum ab Elphego, Wintonienſis eccleſiæ ſimul Epiſcopo & Abbate, Monachum factum, & ſacerdotem & Nouitium in Abbatia probatum, & in deſerto Glaſtoniæ monaſterio eremitam arctiſſimæ pœnitentiæ operibus inſiſtentem. Sequitur poſtea narratio deuota, de ipſius cum diabolo certaminibus, de celebri ſanctitatis eius diuulgatione, de ſancta morte Alginæ Recluſæ, diſcipulæ ipſius, & honorifica in eccleſia Glaſtonienſi ſepultura: & ſubdit. *Dunſtanus vero tam de illius* (Alginæ nempe) *tum etiam de ſuiipſius patrimonio ſolicitus (nam vterque parens obierat præter eum alium heredem reliquerat,) primo quidem eandem eccleſiam vicinioribus atque vberioribus terris, quæ in omni patrimonio erant munerauit: cæteris vero fundandis quinque monaſterijs pro ſitu terrarum ab inuicem ſeiunctis reſeruauit.* Subiungit deinde perſeuerantiam Dunſtani in exercitijs ſanctitatis, & mirabilem de felicitate eius in cælo futura reuelationem: quæ omnia indicant, aliquot ſaltem annos ipſum in monachali habitu Eremiticam degiſſe (Sancti Benedicti exemplo) vitam; & tum addit conſequenter: *Defuncto tandem Rege Athelſtano, frater eius Edmundus imperij monarchiam ſuſcepit;* qui nimirum (vt late ſubijcit) Dunſtanum ad palatium acceſſit, eiuſque arbitrio totius regni negotia permittit; æmulis verò Dunſtanum ex aula exturbantibus, Rex tertio poſt die inſigni periculo præcipitij Dunſtani meritis liberatus, eum denuo in aulã reuocat, atque redeuntẽ ſic affatur: *Agnoſco virorum ſanctiſſime quod in te commiſerim mali; non per fidem meam, quod ego voluerim; ſed quod à peßimis hominibus coactus id ſ[illegible]. Grates ergo clementiæ Dei, quæ non modo debitum mihi ſupplicium, verum etiam indebitum [illegible] beneficium prorogare; dum me à præcipitio mortis eripiens longioris vitæ ſpatia in tuo nomine conceßit. Sit ergo deinceps inter nos perfectæ familiaritatis; perpetua integritas ſit diſponendi [illegible] rebus libera ſemper facultas, ſit in toto Anglorum imperio iudicandi inter virum & [illegible] ſumma poteſtas. Atque vt animi mei affectum circa te cognitum habeas; locum [illegible] genitum, educatum, conuerſatum* (monaſticè ſcilicet, vt ſupra patuit,) *accepi perpetuo iure trade poßidendum,* (ceſſat enim vt in priore parte vitæ huius Oſbernus notauerat, poſt

vaſtatio-

[illegible] ationem monaſterij à Danicis inuaſoribus illatam regio fiſco totus locus addictus,) vt quodcunque de eo [illegible] ſtatue [illegible] conſi [illegible]. Quod [illegible] corde tuo potiſsimum ſederet, vt eius [illegible] (ecce Dunſtanum monachi habitu etiam in ipſo palatio ind[illegible]) *ibid in* [illegible] *egare placuerit, quicquid eis in quacumque re defuerit, ego ob gratiam tuam* [illegible] *erudite ſup* [illegible] *Dunſtanus, accepta poteſtate ſuper regiam manſionē, quæ Glaſtonia vocatur,* [illegible] *die* [illegible] *guſtioris eccleſiæ fun[d]am[entum]* [illegible] *ſtruere officinas ſecundum exemplar* [illegible] *um* [illegible] *ere, & conſummatis omnibus, ma[gnu]m pariter & egregium monachorum* [illegible] *coadunare. Quibus ipſe primus Abbas effectus, ad tantam perfectionem iuſtitiæ omnes cohortatus* [illegible] *xit, vt quaſi cœli luminaria ad effugandas totius erroris nebulas & peccatorum tenebras viderentur. Tunc ad omnes circumquaque eccleſias ex eiſdem monachis Pontifices electi, tunc Abbates* [illegible] *que diuerſorum officiorum Præpoſiti inſtituti; propterea quod eſſent &* [illegible] *gionis meritis præcipui, & doctrinæ ſapientia clariſſimi, & ad catholicæ fidei defenſionem præſtantiſſimi.* Conſtat [igit]ur ex verbis & ordine ipſo narrationis Osberni, Sanctum Dunſtanum multo tempo[re] [illegible] gni Athelſtani, Monachi vitam & habitum coluiſſe Glaſtoniæ, & toto tempore Edmundi Regis Abbatem ibidem egiſſe, quod munus etiam ipſum ſub Edredo pariter [illegible] ſtituiſſe, nec ab eodem Rege oblatū Epiſcopatum Wiccciorum acceptare voluiſſe, quem [illegible] Edwio qui Edredo ſucceſſit, Dei monitu ſuſcepit. Tot igitur annis, trium [illegible] Regum, Athelſtani, Edmundi, atque Edredi temporibus, monachus & Abbas Glaſtoniæ exſtitit, & monachus quidem in cœnobio Wintonienſi factus, ibidem egit nouitium, [illegible] tempus vel in Glaſtonia ſua monachus & Abbas, vel in aula Regum præcipuus rerum pu[illegible] adminiſtrator tranſigebat. In monaſterio exactiſſimę diſciplinę inſtitutor; in palatio [illegible] integerrimus cuſtos: nec adhuc extra regni Anglię limites exiuerat: vt omnino [illegible] Ingulphi aſſertio, qui eum Floriaci monachum factum dixerat. Eandem prorſus cum Osberno hiſtoriam eodemque ordine narrat Capgrauius, ſiue Osbernianam in compendium redigens, ſiue aliam ſimilem Ioannis Anglici; cuius hiſtorias ſanctorum iam antea [illegible] Capgrauius pene verbatim deſcriptas alphabetico duntaxat ordine, paucisque de ſuo adiectis [illegible] qui Ioannes Anglicus Capgrauium centum amplius annis præceſſerat; vt ex volumine manuſcripto eiuſdem Ioannis in bibliotheca Cottoniana clarè colligitur. Eodem p[lane] [illegib]us ordine monachatum, & Abbatialem ipſius dignitatē per illorum regum tempora narrat Godwinus in catalogo, & Parkerus in antiquitatibus eccleſiaſticis Angliæ; quamuis immixtis multis in Dunſtanum conuitijs, quæ Parkerus more ſuo promit impudentius, Godwinus vero timide, ſed præter modeſtiam, quam in Anglico ſcripto vtcumque ſeruauit. Errorem etiam manifeſtum adſcribit Parkerus, tunc in Anglia ſolam Glaſtoniæ Abbatiam fuiſſe, & ſolum Dunſtanum Abbatem, cum ex omnibus hiſtorijs noſtris conſtet quamplures alias Abbatias alioſque Abbates fuiſſe; quamuis Danica barbaries ita plæraque monaſteria deformauerat, vt Edgarus rex ipſorum reparator, quaſi pro fundatore habeatur. Verum non eſt mirum Parkerum prelertim odioſiſſime monachos proſcindere, cauſam enim aperte inſinuat odij ſui, quod monachi ſanctum ſcilicet (vt hæreticus loquitur) presbyterorū coniugium oppugnarent. Malmesburienſis præterea author fideliſſimus idem de monachatu Dunſtani apud Glaſtoniam traducto, & Abbatis officio ibidem ante temporá Edwij regis ſuſcepto fert teſtimonium, in Elphegi Wintonienſis, & Dunſtani Cantuariēſis rebus geſtis, & dum agit de Abbatia Glaſtonienſi: cuius autoris teſtimonium proxime poſt Osberni, fidem maximam meretur; quandoquidem is Glaſtonię archiua ſingulari diligentia ſe ſcrutatum fateatur, [illegible] que hiſtoriam ſcripſerit luculentam, & à multis, qui legerunt (nondum enim impreſſa [illegible]) laudatam. Atque hi omnes teſtes, qui res geſtas Dunſtani ex profeſſo tractaue[runt], [illegible] eum faciunt ſanctitatis opinione celeberrimum, antequam temporibus Edwij r[egis] coactus fuerit exulare; quod exilium Osberni verbis iterum deſcribemus, vt errorem ſimul Ingulphi, & erroris anſam oſtendamus. Furente enim contra ipſum Edwij Regis pellice, quum adhuc Abbas duntaxat fuiſſet, *Dunſtanus* (inquit Osbernus) *Dominicæ memor promiſſionis, qua beatos fore, qui pro iuſtitia perſequutionem patiuntur, Chriſtus aſſeruit, marinis ſe fluctibus tradit, contrarium littus in gente Flandritarum attingens: vbi eminente coram principe terræ* [illegible] *gratia inuenta, manebat in monaſterio B. Petri, quod ſitum eſt Gandaui; propterea quod illud cæteris* [illegible] *monaſterijs & profeſſione virtutis & philoſophiæ documentis excellere videbatur. Nec tamen ceſſat veſana furentis mulieris inſania, quin omnibus, qui virum Dei tempore ſuæ receſſionis hoſpitio fouerant, perſcrutatis, proſcriptis, damnatis; ipſius quoque oculis eruendis malignos tranſmitteret miniſtros. Verum miſerante diuina clementia, cuius nunquam auxilio deſtituebatur,* [illegible] *te illum* [illegible] *quam æquoreos ſerui Ieſabelis fluctus attigiſſent.* Deinde narrat ipſius in Angliam reditum, Edgaro rege reuocante; qua in narratione omnes alij citati authores conſentiunt,

& expreſſe notant, annum dum taxat [illegible]um in hac exilij peregrinatione effluxiſſe. [illegible] narratione [illegible]o, nullam [illegible] hiſtori[illegible] [illegible] Floriacenſis con[illegible] meminiſſe, cum tamen ex profeſſo exilium [illegible] Gandauenſi in monaſterio eum [illegible] aliquãdiu ſcribant: im[illegible] Capgrauius, & [illegible] ſum in eodem arctiſſim[illegible] vitam egiſſe tradat. Deinde ſi maxime F[illegible] eum ad[illegible] Galliam, metu eorum, quos ad ipſum excæcandum furens re[illegible] miſerat, ſe [illegible] pus, quo ibi commoratus foret, non potuiſſe tantum eſſe, vt diceretur ibi m[illegible] plinæ cauſæ factum. Si enim diu Gandaui hæſit, vt conſtat ex dictis; ſi annum tantum [illegible] Angliam exulauit, quod omnes expreſſe aſſerunt: ſi non pauxillo tempore opus ſit homini [illegible], ad longinqua itinera metienda & remetienda (quale certe erat à Gandauo Flo[illegible] [illegible] & Floriaco ad Angliam) quis non videt minimum temporis ſpatium aſſignari po[illegible], quod Dunſtanus Floriaci impenderet? Tandem, quod caput eſt, & ad [illegible] nostr[illegible] è contradicit, non ad diſcendas Cluniacenſes aut Floriacenſes conſuetudines ſolum A[illegible] mutauit Dunſtanus, ſed ad declinandam perſequentis fœminæ tyrannidem; Nec F[illegible] vllus meminit prædictorum; cumque occaſio ſeſe obtuliſſet, aliquid de laudibus [illegible]rum, in quibus Dunſtanus exul quieuerat, ſcribendi; de Floriaco prorſus ſilent, de Blandin[illegible] Gandaui cœnobio præclarum ponunt elogium, de Cluniacenſibus, vſque ad tempora [illegible] nullus illorum vel vnam ſcripſit ſyllabam. Ita clariſſime probauimus S. Dunſtanum nec Floriacenſem, nec Cluniacenſem monachum fuiſſe, & Ingulphum ea in re erraſſe teſtibus [illegible] maioribus, & hac in re fide dignioribus demonſtrauimus.

Quid ergo inducere potuit Ingulphum in errorem? Certe quod illo ipſo tempore fuit Odo ſeuerus, ipſiuſque nepos Oſualdus; quorum ille ſuſcepit monachi habitum, aut [illegible] to mari apud Floriacum, vt quidã, aut accito in Angliam Floriacenſi Abbate vt al[illegible] doc[illegible], vt ſic ſine ſcrupulo Pontifex fieret Cantuariæ, cum ante ipſum nullus non monac[illegible] Pontifex ſediſſet: iſte vero, nempe Oſualdus exemplo & ſuaſu auunculi ſui Floriaci mon[illegible]a ſuſcepit; hoc inquam Ingulphus per errorem, forte etiam per lapſum memoriæ [illegible] atque obiter, S. Dunſtano attribuit. At quæ cauſa Odonem, & Oſualdum co[illegible] [illegible]riaco potius habitum ſibi adferri quam ex aliquo Angliæ monaſterio depoſcere[illegible]? [illegible] religioſa loci diſciplina, neque enim domi defuit longe nobilior obſeruãtia, vt [illegible] Abbatiali ſchola, diu antequam exulauiſſet, iam vidimus; ſed alia longe cauſa [illegible]d hoc eo[illegible] duxit. Dicat hanc cauſam teſtis incorruptus, ne me fingere ſuo exemplo cauſ[illegible] aduerſar[illegible] dicat eam Malmesburienſis, qui lib. 3. de geſtis Pontif. Anglor. de Odone agens, aſſer[illegible] ſum hoc feciſſe, non ex deſiderio diſciplinæ reformatioris, (ſomnium hoc eſt aduer[illegible], neque enim Odo opus habuit diſciplinam addiſcere, quam Archiepiſcopus factus non p[illegible] exercere) ſed ex reuerentia erga S. Benedicti corpus: quod Floriaci requieſcere ſcrib[illegible] enim ſolam veramque cauſam fuiſſe ait Malmesburienſis, *Familiari per id tempus Angl[illegible] tudine* (verba ſunt citati authoris) *vt ſiqui boni afflati eſſent deſiderio, in Beatiſſimi Benedi[illegible] ſterio cœnobialem ſuſciperent habitum, a quo* (Benedicto) *religionis huiuſmodi manauit exor[illegible]*. Eandem etiam cauſam & conſuetudinem ob quam Angli Floriacum venitarent, [illegible] illorũ temporũ ſcriptor Aimoinus Floriacenſis, in vita S. Abbonis Abbatis ſui, c. 4. quod ſu[illegible]perius attulimus. Sicut & meminimus S. Winibaldum Abbatem ob eandem erga S. Bene[illegible]dictum reuerentiam in monaſterio Caſinenſi, (quod vitæ eius ſcriptrix conſanguinea monialis, ex eius ore referens eius acta, vulgari tunc Anglorum conſuetudine loquens, non alio n[illegible]mine, quam apud S. Benedictum vocat,) monachum per decem annos exti[illegible] [illegible] quaſi S. Winibaldus diſciplinam illius monaſterij tanti fecerit, nam ipſe monachos [illegible] ſiſtentes pauculos cum Abbate ſuo Petronace nuperrime ſuaſu Pontificis Ca[illegible] poſt longæuam deſolationem incolente, potius exemplo ſuo docuit, quam aliquid ab ipſis d[illegible], vt eadem ſanctimonialis narrat; ſed quia in eo loco vbi vel ſanctus Patriarcha ordinis noſtri viuus fuerat conuerſatus, vel mortuus quantum ad carnẽ requieſcebat, aliquantulum te[illegible]poris deuote impendiſſe, dulce ipſi & glorioſum videbatur. Eadem cauſa Odonem, O[illegible]dumque ad Benedictini corporis repoſitorium, Floriacum ſcilicet, traxerat: Nam a[illegible]loqu[illegible]n, (vt id ſæpius repetam, quia ad rem facit maximè) ſi diſciplinam ſpectaſſent regularem, p[illegible]ocul dubio non opus habebat Winibaldus Caſinum adire, cum longe arctior, excellentior i[illegible] & ſtabilior fuerit in S. Benedicti Gernienſis monaſterijs, quam apud Caſinates; vt c[illegible]e poteſt ex epiſtola Theodemari Abbatis Caſinenſis ad Carolum magnum paulo poſt [illegible] (quam habet P. Antonius Yepes in appendice ad tomum. 3.) ſiquis diſciplinam Caſinen[illegible] in ea deſcriptam conferre velit cum regularibus inſtitutis, quæ tempore S. Wini[illegible] vi[illegible]bant in Anglia. ſane vel ipſius Croulandenſis Abbatiæ ſanctitas & obſeruantia fuit [illegible]

quior,

quior, ſub qua omnes præter quatuor, martyrio ſunt coronati; ſiue recentior tempore ipſius Dunſtani per Turketulum Abbatem reſtituta, talis extitit, vt in nullo cederet Floriacenſibus aut Cluniacenſibus; vt ſaltem propter diſciplinæ gloriam, nec Oſwaldus, nec Ethelwoldus Turketulo poſteriores debuerint traijcere cum domi habuerint excellentiorem. Sed vti diximus, ad ſancti Patriarchæ noſtri reliquias ſedere volebant aliquantiſper, & peculiari deuotione honorate inſtituti noſtri fundatorem, vt ſic eum magis promererentur habere intercesſſorem.

Sed quare non audimus ipſum ſanctum Dunſtanum narrantem nobis vnde diſciplinam monaſticam hauſerit quam monaſterijs per Angliam reparatis tradidit? Quis enim verius id dicere poterit? dicat ergo nobis ſanctus magiſter monachorũ, & ex prologo ad regularẽ concordiam, (quam totam in appendice poſuimus) ſententiam de noſtra ferat controuerſia:
„Nam ilico eius (*Edgari Regis*) imperijs toto mentis conamine alacriter obtemperantes,
„ſanctique patroni noſtri Gregorij documenta, (quibus B. Auguſtinum monere ſtuduit, vt
„non ſolum Romanæ, verum etiam Gallicarum honeſtos eccleſiarum vſus rudi Anglorum
„eccleſiæ decorando conſtitueret,) recolentes: accitis Florenſis B. Benedicti, nec non præ-
„cipui cœnobij, quod celebri Ghent (*Gandaui*) nuncupatur vocabulo, Monachis; quæque
„ex dignis eorum moribus honeſta colligentes, vti apes fauum nectaris è diuerſis pratorũ
„floribus in vno alueario: ita has noſtrum conſuetudines ad vitæ honeſtatem, & regularis
„obſeruantiæ dulcedinem, vt ab his, qui viam regiam mandatorũ Domini abſque iactantię
„vitio lactei adhuc humiliter incedunt, depulſo nauſeæ tædio ſiue querela legitimè hauſta
„deguſtari libentiſſimo, ac auide amabili poſſent impleri deuotione, temperata cum magna
„atque ſubtili rationis diſcretione, Chriſti mundi ſaluatoris opitulante gratia, hoc exiguo
„appoſuerunt codicillo. Ne igitur ſinguli, ſi ſuam, quod abſit, adinuentionem ſuapte præ-
„ſumptuoſi eligerent, excellentiſſimum ſanctæ obedientiæ fructum alicuius arrogantię faſtu
„inopinate ſeducti miſerabiliter amitterent, ac ſarabaitæ, vel ferę potius, quam Monachi
„aut homines viderentur: legitimum votum Domino noſtro Ieſu Chriſto vnanimes vo-
„uerunt, pactoque ſpirituali confirmauerunt, ſe vita comite iugo regulæ deditos, has ad-
„notatas morum conſuetudines communi palam cuſtodire conuerſatione.

Hæc ſancti Dunſtani verba eſſe diximus, quia ab ipſo proculdubio (qui ſynodo Archiepiſcopus præſidebat) dictata, ſed vbi in laudem ipſius ſonare videntur, à patribus ibi Congregatis in hoc ornata videntur; quæcumque in illa concordia regulari ſtatuuntur. Ex verbis autem relatis, primo corrigendus eſt modus loquendi, quo vtitur Harpsfeldius, alijque ipſum ſequuti, dicentes ſynodum ex Benedicti aliorumque patrum regulis deſumpſiſſe, quæ hic monachis præſcribunt; neque enim id ipſi præ ſe ferunt in ſynodo Patres, ſed expreſſe omnia vel ex regula, vel ex conſuetudinibus monaſticis celebrium cœnobiorum dicunt ſe excerpſiſſe. Nec aliquid ex aliorum ordinum regulis intulerunt obſeruandum, vt clarè legenti opuſculum illud patebit. Deinde aperte conſtat, quod probare voluimus S. Dunſtanũ & ſynodi Prælatos non ex Cluniacenſi, ſed ex Floriacenſi cœnobio; nec ex illo ſolum, aut præſertim, ſed pręterea & præcipue ex monaſterio Gandauenſi, conſuetudines illas depromſiſſe; nec quicquid Floriacenſes, aut Gandauenſes monachi obſeruabant, ſe præſcripſiſſe ſuis obſeruandum, dicunt; ſed cum delectu, ea tantum quæ diſcretione dictante moribus ſuis iudicabant accommodata. At quis dicet hoc eſſe, Cluniacenſem diſciplinam introducere? nam Gandauenſe monaſterium, cuius maximè habita eſt ratio, nec tunc nec vnquam fuit Cluniacenſibus coniunctum; Et ſane ſi Cluniacenſem ordinem voluiſſet introducere Dunſtanus cur non nominauit ſaltem? cur non omnem eius obſeruantiã, aut Floriacenſem omnem, aut omnem Gandauenſis cœnobij diſciplinam introduxit? Nimirum, quia non illi fuit in animo monaſteria Angliæ Floriaco, aut Blandinio, aut Cluniaco ſubijcere: ſed exemplo S. Auguſtini, monitu S. Gregorij, quæcumque in celebribus monaſterijs decorè fieri videret, ea in vſum ſuorum conuertere. Iam Florenſis Cœnobij monachos cur aduocauerit, ſatis inſinuat ex addito S. Benedicti vocabulo, ob reuerentiam ſcilicet corporis S. Benedicti ibidem quieſcentis; & inter illos monachos S. Abbo poſtea Floriacenſis Abbas & martyr extitit, qui per biennium fere in monaſterijs noſtris ſcholas rexit; Gandauenſes verò, ob ſanctos mores, quos ipſe oculatus teſtis, cum aliquandiu inter ipſos vixiſſet, probè nouerat; ſed nec huius, aut illius cœnobij omnia inſtituta ſuſcepit; vt neutro cœnobio inferior eſſet; ſed vtroque ſuperior obſeruantia monaſteriorum ſuorum. Peto autem ab aduerſario, an Cluniacenſi Congregationi incorporati & ſubiecti, poſſint pro ſuo arbitrio, habitoque delectu quædam Congregationis ſuæ inſtituta ſeruare, quædam immutare, quædam aliunde emendicare? aut an hoc in vlla Congregatione recte inſtituta debeat vllo

modo toleraſſet? Cum igitur hic S. Dunſtanus vniformem præſcribat obſeruantiam toti Angliæ, partim à Floriacenſi, partim à Gandauenſi monaſterio mutuatam, adeoque ab vtriuſque monaſterij integra obſeruantia diſcrepantem: certo certius eſt non eum ſua monaſteria alij cuiuis tranſmarino regimini, Congregationiue ſubmiſiſſe. Vt omittamus, quæ hic præſcribuntur, prorſus repugnaſſe inſtitutis Cluniacenſibus, nimirum electionem Prælatorum Monaſterij, nõ ſine cõſenſu regis celebrandã; Epiſcoporũ Abbatialium pro futuris temporibus electio etiam cum eodem conſenſu per monachorum tamen ſuffragia corroborata, & ipſis Epiſcopis talibus præſcripti canones viuendi, aliaque multa, quæ nec Cluniacenſes vnquam tolerâſſent; ſed nec præſcribere per vllam ſuam poteſtatem potuiſſent. Nonne apertum eſt argumentum, nullam extraneam Congregationem in hæc monaſteria huic regulari concordiæ ſubiecta iuriſdictionem habuiſſe: quod hic ſtatuatur, in illis eccleſijs Cathedralibus in quibus eatenus monachi ſedere conſueuiſſent (erant autem pleræque Cathedrales eccleſiæ illius ætatis per Angliam tales) deinceps non niſi monachis tradantur, nec ijs niſi per ſuffragia monachorum electis & poſtulatis? Conſideret etiam quiuis arbiter crepundia tunc fuiſſe Congregationis Cluniacenſis: nempe nondum per Galliam increbuerat eius nomen, cum ſub Odone aut eius ſucceſſore S. Aimardo non magis appellari potuerit Congregatio, quam monaſterium duplex S. Benedicti Biſcopij in Anglia. Erat enim tunc exordium quoddam Congregationis aliquando futuræ; nondum autem aut ordo, aut corpus aliquod inſtar ordinis fuit Cluniacum, donec ſub S. Maiolo cœpit ita haberi & appellari. Apparet igitur quam temerè, quam abſurde ſentiat aduerſarius, qui Cluniacum, quod in Gallia vix adhuc naſcebatur, aut noſcebatur, facit dominari toti Angliæ, quæ minimum tunc temporis habebat cum Gallicano regno commercium.

Sed nimis multa diximus de Floriacenſibus, & S. Dunſtano: nam ad ſummum, vt concedamus Floriacum fuiſſe ipſum Cluniacum, & S. Dunſtanum Cluniaci etiam fuiſſe profeſsũ atque educatum, ſequeretur inde ipſum in Angliam reuerſum, monaſteria Edgari Regis liberalitate reſtituta, diſciplinis regularibus Cluniaci vel Floriaci hauſtis informaſſe, aut ſecundum Cluniacenſis ideam obſeruantiæ reformaſſe: nullo autem modo eadem Cluniaco ſubieciſſe, aut incorporaſſe: quoniam iam ſuperius euidenter conuicimus in concluſione tertia, ante tempora Gulielmi Normannici, nullam prorſus domum Cluniacenſis ordinis exurrexiſſe; ac proinde illa monaſteria, ſancti Dunſtani, Oſwaldi, Ethelwoldi laboribus exculta, non fuiſſe tunc Cluniacenſi ordini ſubiecta.

Soluitur argumentum ſumptũ à Præſidibus Capitulorum Generalium.

Ad coniecturam deſumptam ex eo quod Præſides capitulorum Prouincialium Angliæ deſumpti fuerint ex ordine Cluniacenſi: Reſpondemus aduerſarium petere principium; & ſupponere quod debuit probare. Non fuerunt illi Præſides de corpore Cluniacenſi deſumpti, vel ipſo aduerſario teſte, quem iam audiuimus profitentem, & contendentem, capitula illa formæ Innocentianæ non comprehendiſſe Cluniacenſes, nec eos ad illa capitula conuenire ſolitos: Atqui ex ipſis capitulorũ actis, quæ in appendice dabimus, cõſtat Præſides capitulorum illorum electos eſſe de numero Prælatorum, qui non ſolũ conueniebant, ſed etiam per cenſuras & moleſtias compellebantur conuenire ad illa capitula; Non fuerunt igitur, vel ipſo aduerſario teſte, Præſides illi de numero Cluniacenſium. Quare argumentum ſuum in caput ipſius inuicta conſequentia retorquemus, & dicimus: Cluniacenſes non poterant compelli vi decreti Innocentiani ad capitula prouincialia: ſed Præſides capitulorum erant aſſumpti de numero eorum, qui poterant ad ipſa capitula compelli; Non fuerunt ergo nec ipſi, nec patres reliqui illorum capitulorum, monachi Cluniacenſes. Maior eſt ipſius aduerſarij, & non dubitamus, quin totus ordo Cluniacenſis iunctis pedibus ſuſtentabit illius veritatem; Minor eſt ipſorum actorum capitularium relatione & proceſſu euidentiſſima; vis illationis eſt legitima, in forma Auguſta nempe Cęſare. Quid ergo reſpondere poterit aduerſarius? Certe debet concedere, Abbatem Sancti Albani reliquoſque Abbates Præſides capitulorum noſtrorum non fuiſſe Cluniacenſes.

Facit tamen, quod ſolent pertinaces, & reluctatur quanta vi poteſt, etſi non argumentis validis, tamen aſſertionibus audaciſſimis; & omnia Capitula Generalia, quæ nos ſupra in prioris concluſionis probatione enumerauimus, omnino contendit fuiſſe à Cluniacenſibus, aut eorum auctoritate celebrata; quod quamuis, vt dixi contradicat principijs iam dictis quæ non poteſt conuellere; vult tamen vt eorum veritas lectori perſuadeatur, principijs illis ſuis iamdudũ euidenter diſiectis, Monachatus Cluniacenſis ſancti Dunſtani, & Cõprofeſſionum apud Ingulphum. Vnum præterea, & vnum ſolum profert argumentum vmbram habens ſophiſmatis, neque enim vel veri ſophiſmatis rationem induit, adeo eſt imbelle & plumbeũ. Quia enim (quod nos etiam iam fassi ſumus) aliqua ex iam citatis Capitulis Generalibus

bus celebrata fuerint in cœnobijs Cluniacenſibus, Bermondſeiæ, & Northamtonæ; infert violenta ſcilicet ſequela, etiam eos omnes qui in dictis Capitulis alijſque omnibus conuenerunt fuiſſe Cluniacenſes. Iam ſuperius eſt huic obiectioni à nobis reſponſum: ſed vt clarius appareat aduerſarij anchinoian, & ſolertiam, hic ſane nullam eſſe: complebimus primo catalogum Capitulorum Generalium ſuperius annotatorum, ex ijs quæ poſtea à nobis animaduerſa ſunt; & deinde argumentum ipſum ſoluemus.

Igitur ſuperioribus Capitulis adijcienda ſunt duo alia: ex Annalibus ſiquidem Teuxberienſibus manuſcriptis collegimus, Capitulum Generale nigrorum monachorum celebratum fuiſſe Oxonij anno 1252. ipſo die S. Mathæi, & aliud anno 1255. apud Eueſham, præſidentibus Abbate Glaſtoniæ & Abbate de Perſchore, in quo (referunt dicti annales) *maximæ & notabiles edebantur conſtitutiones.* Præterea de Capitulo, quod ibi diximus celebratum fuiſſe an. 1249. Bermondleyæ; notat Mathæus Paris *conuentum habitum fuiſſe in die S. Calixti, & inſpirante Deo inſignem reformationem prouiſam fuiſſe, quam ipſemet* Mathæus retuliſſe *ſe ait in librum additamentorum ad hiſtoriam ſuam.* Rurſus notandum eſt, capitulum anni 1269. indictum fuiſſe ad feſtum ſancti Mathæi Oxonij celebrandum: *Sed cum octo tãtum Abbates eo die conueniſſent, prorogatum fuiſſe idem Capitulum vſque in craſtinum S. Eduardi, in die nimirum S. Calixti: locumque aſſignatum, in eccleſia S. Mariæ apud Southwarke, quam vocabant,* Tranſ-Thamiſanam. Huius capituli ſtatuta nacti ſumus: in quorum fine indicitur Capitulum Generale proximè futurum apud Oxonium, in eccleſia de Oſney, nominanturque Præſides Abbates S. Edmundi, & de Glocestria.

Ex hac illuſtratione detegitur illius argumenti fucus: qua enim ſequela probat Patres in Capitulis illis conuenientes fuiſſe Cluniacenſes, quia in cœnobio aliquo Cluniacẽſi celebrabant Capitula ſua: eadem poteſt ipſos facere Canonicos regulares, quia eccleſia de Oſney Oxonij, in qua Capitulum celebraſſe ipſos docuimus, fuit Canonicorum Lateranenſium, ſeu nigrorum S. Auguſtini; imo poterit eos eodem iure in ſæculares transformare; nam eccleſia B. Mariæ tranſ-Thameſim in Burgo Southwerk, ad collegiũ ſæcularium canonicorum ſpectabat. Patres ergo, non cuius iuriſdictionis vel ordinis fuerit locus, in quo conuenirẽt; ſed quam opportunus ipſorum negotijs, quę in Capitulo erant tractanda conſiderabant. Verum de hoc argumento iam ante ſatis in ipſo quæſtionis corpore dixeramus.

Ad quod artexuit vltimo loco de Lanfranco, Paulo, & Lanzone, merum eſt Sophiſma, ex amphibologia pariter, & falſa citatione conflatum, in qua nempe aduerſarius numerum ſingularẽ ab authore quẽ citat poſitũ, mutauit in pluralẽ, vt ire ſuo inſtituto inuitum accommodaret. Verum igitur eſt D. Lanzonem virum religionis laude præſtantem, cum in Angliam ex petitione inſtantiſſima Gulielmi Comitis Warennæ miſſus fuiſſet, Priorem S. Pancratij factum, Cluniacenſem diſciplinam, & ex ea, regulam S. Benedicti mirificè illuſtraſſe, monachoſque Cluniacenſes per Angliam tunc ſuccreſcentes vice Cluniacenſis Abbatis gubernaſſe, propterea enim Prioratus ille S. Pancratij in honorem ſecundæ filiæ Cluniacenſis eſt à ſancto Hugone ſublimatus. Quæ omnia nos longè certius, & clarius, ac magis ad honorem & gloriam Cluniacenſis ordinis in appendice produximus: vt intelligant illi, nos honori ipſorũ lõgè melius cõſulere, certa & indubitata illorũ iura proferẽdo, & illuſtrãdo, quã aduerſarium falſa fictaque illis offerendo. Sed quod de Lanfranco & Paulo dicit, ipſos nempe vt Cluniacenſes, ordinem in Anglia reformaſſe, non aliter probauit, quam authorem ſuum falſificando. Locum enim, quem ex Weſtmonaſterienſi noſtro deſcripſit, ita tam in impreſſis libris (quam etiam in manuſcriptis, quos in Anglia iuſſimus inſpici) lector inueniet, ad annum 1077. ſicut hic verbatim tibi exhibemus. *Lanzo Prior* S. *Pancratij venit in Angliam: Et Paulus Cadomenſis nepos Lanfranci Archiepiſcopi creatus eſt Abbas* S. *Albani. Per ipſum etiam totus ordo monaſticus in Anglia refloruit, coadiuuante Lanfranco.* Audiuiſti Lector, quam acerba cenſura aduerſarius Wyonem vexauerit ob tres craſſos errores in tribus lineis commiſſos, quos tamẽ nos vnũ tantum errorẽ fuiſſe conuicimus. Ecce tibi aduerſariũ ipſum, qui in tribus lineolis tres craſſos errores commiſit; Primum enim inſinuat tanquam authoris ſui mentem, horum (.i. Lanzonis, Paulij, Lanfranci) opera monaſticen in Anglia viguiſſe, cum Weſtmonaſterienſis non dicat, per ipſos, ſed per ipſum, Paulum ſcilicet, id factum fuiſſe; Quod quia erat ipſum authoris ſui textum corrumpere, non eſt auſus charactere diuerſo (quod citatum teſtimonium expreſſit) edere, ne à legentibus ipſum Weſtmonaſterienſem cognoſceretur falſarius: ſic tamen continuauit, vt lector, qui Weſtmonaſterienſem non vidiſſet, reuera putaret illam ſummam eſſe ſententiæ quam in verbis ſequentibus Weſtmonaſterienſis haberet. Eſt hic primus eſt, ſiue error, ſiue corruptela, in mutatione numeri. Deinde quod Weſtmonaſterienſis ſoli Paulo præcipuè tribuit, id aduerſarius, tanquam

Lanfrãcum & diſcipulos eius nõ fuiſſe monachos Cluniacẽſes.

ex mente

ex mente Weſtmonaſterienſis Lanzoni etiam aſſignat: At non eſſe hanc Weſtmonaſterienſis mentem, ex ipſomet colligitur, qui memor eorum, quæ hoc in loco dixerat, tanquam ſi aduerſarij calumniam præcauere voluiſſet, alio in loco, nulla facta Lanzonis mentione hoc ipſum Pauli elogium ſæpius repetijt. Nam etiam ad annum 1071. dixerat: *Ipſe Archiepiſcopus Lanfrancus monachorum ordinem ſecundum regulam Beati Benedicti in multis cœnobijs Angliæ conſtituit. Primo verò in eccleſia Cantuarienſi, poſtea in eccleſia Sancti Albani Anglorum protomartyris, vbi etiam decedente Frederico Abbate ſuſtituit nepotem ſuum Paulum: qui fretus adminiculo auunculi ſui eccleſiam reſtaurauit, & ordinem pene lapſum reformauit.* Et poſtea ad annum 1089. ſic ſcribit de Lanfranco: *Ordinem monaſticum miniſterio Pauli nepotis ſui, quem ſecum duxit monachum à Normannia, & in Abbatem S. Albani ſtabiliuit, eleganter informauit.* De ſolo ergo Paulo, intellexit Weſtmonaſterienſis, quæ priore loco ſcripſerat, & Lanzoni nullo modo id commune eſſe voluit. Tertium erratum, & quaſi perpetuum, ſed in his maxime verbis fundatum eſt, quod ex eo quod Lanzo Prior S. Pācratij in principio teſtimonij ponatur, etiam Paulum & Lanfrancũ, diſcipuloſq; ipſorum faciat Cluniacenſes, quo in conceptu mentis ſuæ per totam pag. tat. & ſequentem triumphat. Sed cito ipſi demenius triumphalia inſignia. Aſſerimus enim, & probabimus euidenter, nec Paulum, nec Lanfrancum, nec monachos ab illis in Anglia informatos fuiſſe vnquam Cluniacenſes: idque non ex coniecturis, vt ſolet aduerſarius ſed ex authore ipſo Lanfranco & Paulo, temporibuſque illorum coætaneo, eoque Normanno, Gulielmo Gemiticenſi, lib. 5. de ducibus Normanniæ cap. 9 Ex eo ſiquidem conſtat, Herluinũ virum ſanctum, cum diu miles celebris in armis floruiſſet, poſtea aſſumptis duobus aut tribus ſocijs paruulum ſibi monaſterium condidiſſe, ſub arctiſſima diſciplina, (longè certe arctiori quã fuerit Cluniacenſis diſciplina vel in ipſis ſuis exordijs) habitũ autẽ religionis ab ipſomet Epiſcopo Lexouienſis eccleſię ſuſcepit & ab ipſo fuiſſe presbyterũ ſimul & Abbatem ordinatum: ſicut ſolet fieri, vbi monaſterium, omneſque monachi, non aliunde aſſumpti, ſed de nouo creati ſtabiliuntur. Quare cum nullo antea in monaſterio fuiſſet educatus, ſed ſola regula magiſtra, Spiritu Sancto doctore, Epiſcopo exhortatore ſibiipſi nouitius ſimul & Abbas extitiſſet, in ſumma paupertate, arctiſſimaque diſciplina monaſterium ſuum formauit. Ad hunc ergo Abbatem Herluinum Lanfrancus adhuc ſæcularis iuriſprudentiæ laude (fuerat enim aduocatus teſte Orderico Vitali) & literarũ gloria celebris, monaſticum habitum quæſiturus venit: cumque inueniſſet ipſum Abbatem ſuccinctum panes clibano inferentem, oſque furni luto (vt fit) obturantem: motus tanta humilitate ſenis Lanfrancus, ei ſe in diſcipulum dedit, factuſque breui Prior ſub ipſo gloriam Beccenſis monaſterij longe lateque diffudit, ipſumque opibus, & monachis mire amplificauit; Itaque Gulielmus Conqueſtor noſter Cadomenſe cœnobium à ſe nuper ædificatum ipſi tradidit regendum; relictoque prorſus in Beccenſi cœnobio Anſelmo, ipſe Cadomum tenuit, & in eo monaſterio non Cluniacenſem, quam nunquam didicerat, ſed Beccenſem diſciplinam, quam à *theodidacto* ſene Herluino acceperat, inſtituit, in ea Paulum nepotem ſuũ educauit: Beccenſem propterea diſciplinam Paulus in monaſterium ſancti Albani intulit, ſi tamen diſciplinam monaſterij omnino innouauit. Ex eadem Beccenſi diſciplina fuit Arnulphus qui ex monacho S. Luciani Beluacenſis (quod cœnobium certe non fuit Cluniacenſis diſciplinæ, cũ ab eo propterea diſceſſerit Arnulphus, quod propter deformatos cœnobij mores, animam ſe ſuam inibi ſeruare poſſe dubitaret) ad Lanfrancum veniens primo Cadomũ deinde etiam Cantuariam, in eccleſia Chriſti monachus ſub eo diu fuit. Qualis autem fuerit diſciplina quã Lanfrancus Cantuarieñſibus monachis Eccleſię Chriſti tradidit Malmesburienſis verbis, pag. 118. de Archiepiſcopis Doroberuenſibus agentis in Lanfranco accipe: *Sunt hodie ampliori, quam vſpiam Angliæ, vt decet, numero; religione Cluniacenſibus non impares. Plurimus ineſt eis adhuc Lanfrancus.* Quæ cum dicat author non ita longe poſt æuum Lanfranci viuens (floruit enim ſub Henrico I. Rege filio Conqueſtoris Gulielmi, circa annum Chriſti. 1154.) ſimul inſinuat & diſciplinæ Lanfrancianæ excellentiam, & eiuſdẽ, vtpote Beccenſis, ſiue Cadomenſis, à Cluniacenſi, cuiuſ quaſi contradiſtinctã confert, diuerſitatẽ.

Monachi diſcipuli Lãfrãci, non fuere Cluniacenſes.

Nam ſi ipſos Cluniacẽſes fuiſſe monachos agnouiſſet Malmesburienſis, nullatenus eos Cluniacenſibus religionis laude coæquaſſet: omnis enim comparatio inter diſtincta inſtituitur, eiuſdem autem ad ſeipſum nulla eſt comparatio; Hic vero Bibliothecarius noſter, Cantuarienſes monachos dupliciter comparat: ait enim eos numero maiore fuiſſe, quam in vllo alio Angliæ monaſterio conſpiceretur; religione vero ipſos Cluniacenſes æquare. Atque vt ſemel abſoluamus huius autoris Malmesburienſis de Cantuarienſibus & Cluniacenſibus iudicium audi lector, quid de ipſis dicat, vt ſecus cum illos iſtis comparauerit, & quam clare iſtos ab illis profeſſione diſtinctos agnouerit. Lib. 5. de geſtis Regum Anglorum, agens de

Henrico

Henrico primo, qui in cœnobio Radingenſi à ſe inſtaurato Cluniacenſes monachos po-
„ſuerat, hæc habet. Pietatis in Deum prædicandæ, monaſteria in Anglia & Normannia
„conſtruxit; quibus quia nondum ſupremam manum impoſuit, ego interim iudicium meū
„differem, niſi me Radingenſium fratrum charitas non fineret. Hoc ille cœnobium inter
„duo flumina Kenetam & Tameſim conſtituit, loco vbi pene omnium itinerantium ad po-
„puloſiores Angliæ vrbes poſſet eſſe diuerſorium; poſuitque ibi monachos Cluniacenſes,
„qui ſunt hodie præclarum ſanctitatis exemplum, hoſpitalitatis indefeſſæ & dulcis indi-
„cium. Videas ibi, quod non alibi, vt plus in hoſpites totis horis venientes quam in habi-
„tantes inſumant. Præpropere um me & adulatorem fortaſſe quis dicet, quod nunc primū
„naſcentem religionem tanto efferam præconio, neſciens quid ventura pariat dies. Sed
„ipſi ve ſpero cum Dei gratia enitentur, vt in bono durent: ego non erubeſco, ſi ſanctis vi-
„ris blandiar, & bonum quod in me non habeo, in illis admirer. Quis non videt clariſſimè
his verbis indicari a Malmeſburienſi, quod Cluniacenſes habeat pro monachis toto genere,
aut certè toto ordine diſtinctis à monachis Benedictinis reliquis per Angliam? Ideo enim
vocat eos, *religionem nunc primum naſcentem*, quod paucis duntaxat antea annis in Anglia ap-
paruiſſent cum ſexaginta tantum anni aut circiter elapſi fuiſſent à fundatione monaſterij
Pancratij qui nunc Lewenſis. Neque enim alio reſpectu recenter natam religionem vocare po-
tuit, quam quia in Anglia reſpectu aliorum Benedictinorum recentiſſimū eſſet Cluniacenſiū
inſtitutum, quod extra Angliam iam per ducentos ferè annos floruiſſet. Sane ſi Cantua-
rienſes, ſi Malmeſburienſes monachi Cluniacenſes fuiſſent, alio modo laudationem hanc
concepiſſet Gulielmus, & non adulationem, quæ in alijs laudandis conſiſtit, ſed arrogantiā,
quæ in rebus ſuis nimium extollendis deprecatus fuiſſet. Dixiſſet, ſeſe plura de ſanctitate
Radingenſium fratrum ſcripturum, niſi vereretur nimis inſolenter de ſuæ religionis obſer-
uantia gloriari. Dixiſſet tandem, aliquando ſaltem, ſemel ſaltem, Cluniacenſibus noſtris, no-
ſtræ religionis monachis hoc vel illud, vel aliud monaſterium conceſſum fuiſſe; at nunquam
ita loquitur aut ille, aut vlli alij nationis Anglicæ hiſtorici monachi, quia nulli ſcilicet eorum
fuere Cluniacenſes, ideoque de Cluniacenſibus tanquam de alterius ſchematis monachis
ſemper loquuntur. Sed ad diſcipulos Lanfranci redeamus. Arnulphus igitur ille, quem ſupra
nominauimus, ex Priore Cantuarienſis eccleſiæ ſub Anſelmo factus eſt Abbas Burgi, ſiue
Petroburgenſis cœnobij, ac proinde ibidem Beccenſem in qua vixerat, non autem Clunia-
cenſem, quam nunquam exercuerat, diſciplinam propagauit. Sicut ex eadem diſciplina Bec-
cenſi Galterus monachus (Malmeſburienſi vtimur autore) Cadomenſis, factus eſt Abbas
Eneshamenſis; & Gundulphus, Cadomi pariter ac Cantuariæ educatus, Abbas ſimul &
Epiſcopus eccleſiæ Roffenſis; Sicut & idem narrat Malmeſburienſis, Hugonem comitem
Ceſtriæ, Abbatiam, quam apud Ceſtriam ædificauerat, Monachis potiſſimum Beccenſibus
impleri voluiſſe, idque ab Anſelmo tunc Beccenſi Abbate in Angliam eum in finem acciro
obtinuiſſe. Conſtat igitur Beccenſem diſciplinam per Abbatias Angliæ fuiſſe propagatam,
miniſterio Pauli, ac poſtea Arnulphi, Galteri, Gundulphi, Anſelmi: quo tempore Clunia-
cenſis diſciplina per pauculos tantum prioratus de nouo in eum finem ædificatos, aut denuo
ex ruinis reſuſcitatos fuerat diſperſa. Quod vt innuerēt noſtri ſcriptores, Lanzonem ſemper
vocant Cluniacenſem, Paulum nunquam ſic appellantes, ſed duntaxat Cadomenſem.

Sed audiamus ipſum Lanfrancum, idoneum proculdubio apud omnes prudentes ſui mo-
nachatus teſtem, cui à cordato lectore credatur potius quam Antitrophæarij iſtius inanibus
coniecturis. Extat igitur in palatio Dunelmenſi Londini manuſcriptum regiſtrum cœnobij
Dunelmenſis, ex quo deſcribi curauimus totam obſeruantiam Lanfrancianam, nempe leges
& ordinationes ipſius, quarum in illo libro hic eſt titulus: *Decreta D. Lanfranci pro ordine S.
Benedicti.* Procemium vero (ne forte librum ipſum decretorū, in appēdice non poſſimus dare)
„hic apponemus. Lanfrancus indignus ſanctæ Dorobernenſis eccleſiæ antiſtes dilectiſſi-
„mis fratribus ſuis, Henrico Priori, & cæteris, ſalutem & benedictionem. Mittimus vobis
„noſtri ordinis conſuetudines ſcriptas, quas excerpſimus ex conſuetudinibus eorum cœno-
„biorum, quæ noſtro tempore maioris auctoritatis ſunt in ordine monachorum. Addidimus
„quoque perpauca, & mutauimus nonnulla, & maximè in celebrandis quibuſdam feſtis,
„excellentius in noſtra eccleſia oportere ea agi cenſentes propter primatem ſedem. In qui-
„bus nec nobis, qui præſentes ſumus, nec ijs, qui poſt nos venturi ſunt, in aliquo præiudi-
„camus, vt non vel eis addere, vel ab eis tollere vel in eis permutare aliqua valeamus, ſi
„aliter ea commodius poſſe fieri, vel magiſtra ratione, vel doctiorum auctoritate intelli-
„gamus. Quantumlibet enim quiſquam proficiat, maximus ei defectus eſt, exiſtimare, ſe
„vltra non poſſe proficere; nam numerus fratrum auctus vel diminutus, ſaculares locorū,

Lanfrācus non fuit Cluniacenſis: ſed inſtituit reformationem ab illis diuerſiſſimam.

varietates

„ varietates rerum, quæ ſæpe eueniunt, diuerſitate [illegible]uum, quod alij quide[illegible] & [illegible]
„ intelligunt, plæraque diu ſeruata plærumque aliter ordinari compellunt. H[illegible]
„ nulla fere eccleſia imitari aliam per omnia poteſt. Illud tamen cauſ[illegible] at[illegible]
„ vt ea, ſine quibus anima ſaluari non poteſt, omnib us modis inuiolata [illegible]
„ dico, contemptum mundi, charitatem, caſtitatem, humilitatem, patientiam, [illegible]
„ de perpetratis culpis pænitudinem, earumque humilem confeſſionem, freq[illegible]
„ tiones, competens ſilentium, multaque in hunc modum. Hæc vbi [illegible]uantur, rect[illegible]
„ poteſt dici, regulam beati Benedicti, & monachorum ibi ordinem cuſtodiri; quoqu[illegible] m[illegible]
„ varientur cætera, quę pro arbitrio diuerſorum in diuerſis ſunt cœnobijs inſtituta. C[illegible]
„ modi ſunt, quod in præcipuis ſolennitatibus, alibi in tunicis tantum, quos froccos vo[illegible]
„ & alibi in albis & cappis cantores ad veſperos reſponſorium canunt; quod in ij[illegible] m[illegible]
„ tiuitatibus, in alijs locis in albis ſolummodo, & in alijs cappis etiam induti proce[illegible]ant; qu[illegible]
„ in quibuſdam cœnobijs viceni vel triceni, aut plus aut minus, ſimul in alueis, & in qui-
„ buſdam ſinguli in ſingulis catinis pedes in clauſtro ante mandatum abluunt; quod plæra-
„ que monaſteria menſe Februario tranſacta B. Mariæ feſtiuitate officium mortuorum p[illegible]
„ veſperas dicere incipiunt; & plæraque vſque ad ſeptuageſimam præſtolantur. Hu[illegible]
„ neris plurima alia exiſtunt, quæ pro ſui prolixitate breuiter enumerari non poſſ[illegible]
„ tamen ipſa, poſtquam ſeruanda ſubiectis à paſtoribus ordinantur, ab ijs, quorum ſor[illegible]
„ in obedientia ſita eſt, ſine culpa minime violantur. Inde vero nemo turbetur, quod i[illegible]
„ ſtatu harum conſuetudinum nomen Abbatis tantum, non Epiſcopi, vel Archiep[illegible]
„ nitur: ordo quippe monachorum deſcribitur, quorum per Abbates frequentius [illegible]ua[illegible]
„ per Antiſtites, vita diſponitur. Quamuis & ipſi Antiſtites, ſi paternam curam vice C[illegible]
„ ſubiectis ſuis impendant, non abſurde Abbates, id eſt, Patres congruo ſuis actibus [illegible]a-
„ bulo appellari queant. Deus pacis & dilectionis vobiſcũ maneat & ipſe pace & dilect[illegible]
„ ſua vos repleat, & ab omnibus peccatis clementer abſoluat; Amen. Hactenus proœ[illegible]
D. Lanfranci.

Non dubito quin prudens lector ex hac præfatione Lanfranci mecum obſeruauerit [illegible] decreta hęc facta pro toto ordine S. Benedicti in Anglia, quatenus ſpecifice ab alijs diſ[illegible]tur ordinibus, qui ſtricta acceptione Benedictini appellari non ſolent: vult enim expreſſè [illegible] conſuetudines ſuas inſeruire, non ſolum ijs cœnobijs Benedictinis, quorum Prælati e[illegible] Abbates; ſed ijs etiam, quibus Abbatum loco & officio præſidebant Epiſcopi; quod [illegible] Benedictinis, & non Cluniacenſibus conuenire, ſatis ſuperius probauimus, ex eo, quod propterea tales Epiſcopi, quia ſimul habebant iura Abbatialia, ſuffragijs monachorum ca-thedralium eligerentur; & nemo ſani ſenſus concedet tale priuilegium permiſſum fuiſſe [illegible]dini maxima ex parte ex alienigenis conſiſtenti. *Deinde* obſeruari debet & illud, conſue[illegible]nes & leges iſtas per Domnum Lanfrancum, (iuxta quod antea Diuus fecerat Dunſtan[illegible] præſcripto S. Gregorij magni) collectas fuiſſe, non ex vnius obſeruantiæ monaſterijs, ſed [illegible] varijs cœnobijs, eumque nonnulla de ſuo addidiſſe, quędam etiam pro ſuo arbitrio ſon[illegible] & arbitrio prælatorum ſubſequentium, cum occaſio poſtulauerit, mutanda permiſiſſ[illegible] quis Prælatus Cluniacenſis, aut vllius Congregationis reformatæ Generalis, permitteret [illegible] ges & conſuetudines ſui ordinis quæ maxime debent eſſe vnius moris in tota domo [illegible] miſceri tolli, mutari, modificari, pro inferiorum prælatorum arbitrio? *Denique* quis no[illegible] det, non fuiſſe D. Lanfranco opus libellum conſuetudinum tanto labore & cura ex [illegible] cœnobijs ſeligere, ſi Cluniacenſis illi obſeruantia placuiſſet, aut eam monachis pro [illegible] ſuæ præſcribere voluiſſet? Sufficere enim eo caſu debuiſſet, monachos ad Cluniacenſia ſt[illegible]ta cõſuetudineſque remittere, & ipſos in eiſdem inſtituendos a Cluniacenſibus Prælati e[illegible] mittere. Atqui neque in toto opere iſto conſuetudinum, ſeu decretorum regularium [illegible]nit Cluniacenſium, non meminit eorum ne ſemel; ne tum quidem, cum maxime d[illegible] homo Cluniacenſis aut Cluniacenſibus fauens, eorum meminiſſe, nempe in capite de A[illegible]tis electione & officio cuius hoc eſt exordium: *Abbas cum eligitur, omnes fratres vel ma[illegible] melior pars, in eius electionem conſentire debent. Electus autem, ſi extra monaſterium conſecrat[illegible] redierit, cum feſtiua proceſſione ſuscipiatur. Ipſe vero in vtraque ſtatione proſtratus iace[illegible] cantu ſecundæ ſtationis, Epiſcopus, ſi adeſt, vel legatus eius, in loco & ſtatione Abbatis eum* [illegible] *Quo ſtatuto, ſi Epiſcopus abeſt, &c.* An non hæc aperte contradicunt Cluniacenſium inſti[illegible] Abbatem eligi per ſuffragia fratrum, nulla habita ratione aut mentione Prælati Cluniac[illegible] Collocari in ſtallo Abbatis per Epiſcopum Diœceſanum, aut eo abſente, per Vicarium e[illegible] An non hoc directe contra prærogatiuam Cluniacenſis exemptionis militat? Nimirum [illegible]hil eſt cur ſolicitus eſſe debuerit Lanfrancus de iure Cluniacenſium, pro quibus non [illegible]

illi opus nec animus condere noua decreta: ſed pro Prælatis Benedictinis Angliæ, ſiue illi eſſent Epiſcopi, ſiue Abbates ſubiecti Epiſcopis aut ab eiſdem exempti, opus hoc aſſumpſit Lanfrancus: ideoque ſtatuta non Cluniacenſia, ſed longè à Cluniacenſibus diuerſa, & diſſentanea præſcripſit vt legenti facile apparebit.

Et ne dicat aduerſarius, Cluniacenſem Prælatum Lanfranco permiſiſſe, vt ſuo arbitrio monachorum in Anglia mores & ſtatuta componeret (quanquam hoc dicere ſit abſurdiſſimũ, quomodo enim tunc vocari poſſent Cluniacenſes, qui nec obſeruantia vterentur Cluniacẽſi, nec iuriſdictioni Cluniacenſi ſubeſſent, vt patet ex ſtatutis, & iam dictis non fuiſſe ſubditos Benedictinos quibus hæc ſcripſit Lanfrancus, quorum plurimi habebant Epiſcopos loco Abbatum, ipſique erant Epiſcoporum Canonici, plurimi Abbates erant Dioceſanis ſubditi, pauciſſimi ab eiſdem exempti; quæ omnia repugnant ſubſtantialibus Cluniacenſium inſtitutis & priuilegijs?) Ne tamen etiam hoc abſurdum perfugium vſurpet aduerſarius, ad omnia paratus, potius quam vt cedat veritati: animaduertat lector mecum, quid ex antiquiſſimo Regiſtro manuſcripto cœnobij S. Albani, quod extat in bibliotheca Cottoniana n. 66. contra hoc perfugium annotetur: *Paulus Cadomenſis eccleſiæ Monachus fuit. Ad cumulum autem laudis eius adijciendum eſt, quod Conſuetudines approbatas & approbandas authoritate Lanfranci quondam Beccenſis eccleſiæ Monachi, in eccleſia S. Albani, eliminatis antiquis reprobandis, conſtituit obſeruari.* Et ecce Beccenſis eccleſiæ monachi authoritate, non Cluniacenſis id factum fuiſſe. Et longe manifeſtius atque euidentius alio in loco eiuſdem Regiſtri: *Paulus Cadomenſis monachus nepos Lanfranci reformauit Sanctum Albanum. 1077. & facta eſt eccleſia Sancti Albani quaſi ſchola religionis & diſciplinaris obſeruantiæ per totum regnum Angliæ. Attulerat namque ſecum conſuetudines Lanfranci, & ſtatuta monaſtica, à Domino Papa merito approbata, conſcripta. Vnde odor bonæ famæ huius eccleſiæ Romanam Curiam & remota regna illuſtranda peruolauit, & multorum tam prælatorum quam magnatum corda feliciter ei inclinauit.* Hic certe Pontificia & Archiepiſcopalis authoritas ponitur, non Cluniacenſis Prælati: cuius tamen non erat ignota Lanfranco obſeruantia, quippe quę iam per Lanzonem quendam (vt eum vocat Malmeſburienſis tanquã ſuis Benedictinis Anglis non admodũ notũ, quippe quia alterius ordinis) inceperat in Anglia plantari. Sed Lanfrancus arctiori, nobiliorique (vt antea ex Gulielmo Gemiticenſi eius coætaneo demonſtrauimus) aſſuetus obſeruantię, eam voluit Monachis per Angliam reformãdis tradere: idque merito, Benedictinis Benedictinam diſciplinam, non Cluniacenſem, quæ licet ſub eadem regula, alterius tamẽ ordinis habebatur. Et notanda vox *reformationis*, qua vtitur Hiſtoricus S. Albani, per quam certe indicat Paulum monachos, quos ibi repererat non ad alium ordinem tranſtuliſſe, ſed ad meliorem formam diſciplinæ reuocaſſe. Quod ſi Cluniacenſes fuiſſent anteà (vt aduerſarius præfracte contendit) aut eſſe tunc incepiſſent: non fuiſſet Paulo opus reformatione Beccenſis eccleſiæ, imo non debuiſſet ea vti, ſed homogeneã Cluniacenſem inſtruxiſſe. Enimuerò ſomniauit aduerſarius hoc paradoxum: quod tanquam ſomnium à Morpheo ipſi immiſſum contemnamus cum prudentibus, & Lanfrancum, Paulum, cæteroſque eorum diſcipulos nunquam fuiſſe Cluniacenſes tanquam demonſtratum ponamus,

Demonſtratur decrete, cœnobiũ Albanenſe nõ fuiſſe Cluniacenſium. A forma electionis Abbatum.

Putamus nos primum hoc aduerſarij argumentum, quo S. Albani monaſterium ſubiecit matrici eccleſię alienigenæ, ſatis refutaſſe copioſe: quod fecimus, non quia tanti æſtimamus aduerſarij ratiunculas: ſed quia ſic antiquitatem Congregationis noſtræ ſolide ſimul & abundãter illuſtrabimus. Propterea, licet quę hactenus dicta ſunt, ſufficiãt, tamen nõ tantum elenchicè aduerſarium confutando, ſed etiam directè & in ſpeciali probabimus, hoc noſtrum S. Albani monaſterium Cluniacenſibus non fuiſſe ſubiectum. Certè Mathæus Paris diligentiſſimus rerum noſtrarum ſcriptor, cum à tempore Normanni præcipuas monaſterij S. Albani (cuius ipſe erat monachus & Præcentor) annotauerit: nunquam hoc omiſiſſet, ſi Paulus Cluniacenſis fuiſſet, aut Cluniacenſem diſciplinam in ſuum monaſterium inuexiſſet. At cum eius electionem laudeſque enarrat, & diem obitus conſignat, ſemper Cadomenſem, nunquam Cluniacenſem appellat. Similiter ad annum 1214. pag. 243, cum recenſet omnes Abbates S. Albani ab ipſius prima fundatione, nempe à Willegodo quem Offa Rex & fundator præfecit, vſque ad Gulielmum Abbatem vigeſimum ſecundum a Rege Ioanne inſtitutum; & anno 1235. in electione Ioannis de Hertfordia, qui fuit ſucceſſor præfati Gulielmi, nõ ſolum non meminit Cluniacenſium, verum etiam ea dicit, quæ euidenter oſtendunt Abbatiam illam non fuiſſe Cluniacenſium, vt conſtat ex loco ipſo, quem totum in prima probatione tertię concluſionis noſtræ deſcripſimus: vbi ponitur liberrima electio Abbatis, præhabito duntaxat aſſenſu regio; formaque electionis omninò independens à quacumque alia eccleſia, quæ omnia corroborantur in bulla Gregorij noni ad eandem electionem confirmã-

dam

dam expedita (quæ apud Matthæum Paris habetur pagina 399. ad annum 1235.) ad quem Po
tificem Albanenſes monachi, nulla habita Cluniacenſis Abbatis aut eccleſiæ ratione, [illegible]
Abbatis confirmatione confugerunt. Profectò clauſula ipſa literarum, quas pro co[illegible]
tione electionis prædictæ Prior, & conuentus ad Pontificem Gregorium 9. miſer[illegible]t, o[illegible]
dit cuiuis intelligenti lectori, Albanenſes nullo modo ad Cluniacum ſpectaſſe. Hinc e[illegible]
quiunt) *benigniſſime Pater, quare nos, qui filij veſtri ſumus, & immediate ad Romanum Po*[illegible]
ſpectantes, vobis in omni, qua poſſumus ſupplicamus deuotione, quatenus Dei intuitu, & ad leuamen
eccleſiæ noſtræ, quæ ſub hac vacatura in magno nauigat periculo ſub ſeculari cuſtodia conſtituta, el[illegible]
cto noſtro abſque moræ diſpendio officij ſui confirmationem miſericorditer impendatis. Similiter &
clauſula prior reſcripti Pontificij hoc ipſum demonſtrat; committens enim Epiſcopis Lo[illegible]
nenſi & Elienſi examen de perſona electi Abbatis, ita eos alloquitur: *Monaſterio San*[illegible] *Alba*
ni Lincolnienſis Diœceſis, quod ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinet, Abbatis ſolatio de[illegible]*ti,*
dilecti filij Prior & Conuentus ipſius monaſterij, ſicut accepimus, requiſito prius, ſicut m[illegible]*,*
aſſenſu regio & obtento, vocatis omnibus qui debuerunt, voluerunt, potuerunt commode intereſſe
Abbatis futuri ſubſtitutione tractantes, poſt diuerſos tractatus, quibuſdam de collegio, elige[illegible]
Abbatem poteſtatem plenariam vnanimiter contulerunt. &c. Sanè in vtriſque literis, tam conuen
tus, quam pontificis, apparet Abbatiam nullius iuriſdictioni, præterquam Pontificis [illegible]
ſpiritualibus ſubiectam fuiſſe; liberrimè, & plenaria poteſtate Abbatem ſibi iure ſuffra[illegible]
rum elegiſſe, ſine vlla Cluniacenſium interuentione; eamque poteſtatem Pontifice[illegible] ag
nouiſſe qui tamen, ſi Cluniacenſium fuiſſet vlla in eos iuriſdictio, eius mentionem fec[illegible]
ſe eidem (vt in ſimilibus ſolet) hac ſaltem vice derogare velle ſcripſiſſet. Non commi[illegible]
tem examinandam Epiſcopis: imo nec ipſi Monachi ad Romanum Pontificem, ſed a[illegible]
niacenſem Abbatem pro confirmatione electi recurriſſent. Sed nec ab ipſo rege co[illegible]
poſtulaſſent, verum eo non expectato ad electionem proceſſiſſent, ſicut in conuentu[illegible] A
glicis ſibi ſubiectis facere ſolebant. Quod ne quis à nobis gratis (vt aiunt) & ſine funda[illegible]
dictum obijciat, ecce teſtimonium, (quod proinde hac in re omni exceptione maius e[illegible]
ſorum Cluniacenſium ex annalibus tranſcriptis S. Pancratij de Lewes in quibus, præte[illegible]
quæ ſuperius citauimus, hæc habentur. *Anno milleſimo trecenteſimo* (inquit) *in vigilia S*[illegible]
thæi Apoſtoli, Prior Lewenſis acceſſit ad domum de Farley, & Priorem dictæ domus per pr[illegible]
Domini Abbatis, & ex officio ſuæ viſitationis degradauit, qui dictam domum in multimodis p[illegible]
alijs oppreſſuris reliquit. Cui ſucceſſit Ioannes de Caſtro nouo Iardinarius de domo Lewi[illegible]
trauit in domum de Farley in craſtino Circuncisionis Domini, & à toto conuentu honorifice rec[illegible]
eſt. Vides liberrimam deſtitutionem, & inſtitutionem Prælatorum in ordine Cluniacē[illegible]
patam, ſine ſuffragijs fratrum conuentualium, ſine regali aſſenſu petito, ſolius Abba[illegible]
niacenſis imperio, aut Viſitatoris ab eo conſtituti arbitrio. Simile eſt in ijſdem Anna[illegible]
Anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quinto Petrus de Villiaco Prior de Silui niaco à Do[illegible]
Abbate Cluniacenſi miſſus in Priorem Lewienſem venit apud Lewias die Sanctorum Apoſto[illegible]
Philippi & Iacobi. Item eodem anno nonis Nouembris, idem receſſit, factuſque eſt Prior S. Ma[illegible]
ni Paris in octauis S. Martini hyemalis. Cui ſucceſſit D. Ioannes Thiengues Prior de Gay factus
de Lewes. Ita etiam præcipuus prioratus Cluniacenſium in Anglia, cuius Prælatus erat
ſitator natus ordinis ſui, liberrimè ad motum Abbatis intra vnius anni curriculum inſt[illegible]
batur, & deſtituebatur. Quod nunquam factum eſt in Abbatijs nigrorum per An[illegible]
quibus ſiue crearentur Prælati, ſiue amonerentur, ſemper interueniebat ſuffragium fra[illegible]
aſſenſus regum, & confirmatio Pontificum. Verum quidem eſt aliquando ſolitos C[illegible]
cenſes viſitatores petere regis *ſaluum conductum*; ſed eo habito, ſine alio aſſenſu q[illegible]
erant muneris exequabantur. Cuius rei teſtimonium regale habemus ex Archiuio [illegible]
Londinenſis patenti. 19 Edwardi 3. parte. 2. membrana. 15. tenoris ſequentis. Re[illegible]
„omnibus Balliuis & fidelibus ſuis ſalutem. Sciatis, quod cum dilecti nobis in Chriſto P[illegible]
„Monteacuto, & Prior de Wenlock ordinis Cluniacenſis in Anglia, ad Prioratum d[illegible]
„tona iuxta Notingham de mandato Abbatis Cluniacenſis iuxta tenorem cuiuſdam [illegible]
„miſſionis ſibi inde factæ viſitandum, & ad ea, quæ ſalutem animarum concernunt [illegible]
„eodum in proximo ſe diuertant: ſuſcepimus ipſos priores ac homines ſeruientes ſu[illegible]
„exiſtentes in eundo verſus prioratum prædictum, ibidem commorando, & exind[illegible]
„undo manuteneatis, protegatis, & defendatis, non inferentes eis, vel permitte[illegible]
„quod damnum. &c. Hæ literæ per annum duraturæ. Teſte meipſo. 4. Maij. An[illegible]
erat. 1344. videturque conceſſus iſtis viſitatoribus ſaluus conductus, propterea quod [illegible]
inter Reges Angliæ & Galliæ bello, non fuiſſet alias tutum prædictis, cum eſſent alien[illegible]
per regnum Angliæ iter facere.

Iam conſidera mihi etiam modum Exemptionis Immediatæ, qua excluditur dependentia ab omni alio Prælato Spirituali, præterquam à ſummo Pontifice: quem exemptionis excellentem modum, & illi ipſi Albanenſes monachi profitentur in ſua Epiſtola, & Pontifex in reſcripto agnoſcit. De qua etiam vide fragmenta quædam ex collectionibus Ioannis Wheathamited Abbatis S. Albani, quæ poſuimus in appendice, num. 66. quibus adde lepidũ exordium narrationis, quam idem Abbas in libro de actis Prælaturæ ſuæ manuſcripto nondum edito (qui eſt in bibliotheca Cottoniana) inſtituit de lite acta inter ipſum, & Archiepiſcopũ — *A modo exemptionis.*
„ Cantuarienſem: eſt autem huiuſmodi. Poſt hoc, inquit, in anno prælationis huius Ab-
batis primo (loquitur de priore prælatura tempore Henrici quinti; nam cum ſemel reſig-
„ naſſet, iterum ad eandem aſſumptus eſt) cum ipſe pater requiem haberet cum omnibus,
„ nec eſſet vllus aut de eo tenens, aut ſibi obediens, qui perturbare præſumpſit pacem eius:
„ vidit pacis æmulus, & inuidit, in eiuſque inquietationem non modicam excitauit cor Ar-
„ chipræſulis Cantuariæ, ſibique ſuggeſſit pro ſuorum retractione reuerentialium bella pluſ-
„ quam ciuilia contra Abbatem mouere. Vnde quadam die, cum veniſſent coram ipſo Ar-
„ chipræſule clerici ſinguli, qui ſibi aſſiſtebant in ſua pendente Metropolitica viſitatione:
„ affuit etiam inter ipſos ſacerdos, (ne dicatur, Sathanas) qui comperta correxerat in comi-
„ tatu Herefordiæ. Cui cum dixiſſet iſte dominus; vnde venis? & ille reſpondiſſet, circuiui
„ terram, & Comitatum Herefordiæ perambulaui, fecique in his, quæ mandaſtis mihi, ali-
„ qualem, licet non plenariam iuxta veſtrum deſiderium correctionem. Dixit iterum, ſed
„ eloquio, ſatis ironico, Archipræſul ad eum: nunquid conſideraſti fratrem meum Abbatẽ
„ de S. Albano, quod non ſit ei ſimilis in toto illo comitatu, vir ſimplex & rectus, & rece-
„ dens à malo? Cui ſacerdos ridens, dixit. Domum & dominia huius Abbatis vallauit ſum-
„ mus Pontifex exemptionis priuilegio per circuitum, ita quod non poterit ordinaria po-
„ teſtas vllam extendere inquietationis manum in eum: iube tamen me tangere ea, quæ
„ poſſidet alibi, & forſitan in faciem benedicet tibi. Ad hæc Archipræſul: ecce in manu tua
„ ſunt vniuerſa, quæ extrà ſuam iuriſdictionem poſſidet exemptam; tantum in eam, quia in
„ ea parte nobis deficit ordinaria poteſtas, ne extendas manum tuam. Egreſſus igitur ſa-
cerdos iſte &c. Quibus in verbis patet ampliſſimam fuiſſe exemptionem huius monaſterij, nec ratione Cluniacenſis vllius obedientiæ conuenientem, ſed immediatam ſedi Apoſtolicę. Quare in vexationibus & moleſtijs nunquã ad Cluniacenſes confugiebat hic Abbas, ſed vel ad Capitulum Generale, vel ad Regem, aut Pontificem. Cuius rei argumentum habemus, reſcriptum regium, contra nonnullos monachos rebelles monaſterio illi ſubiectos: deſumptum — *A modo inuocãdi Capitulũ, & Regis auxiliũ in grauaminibus.*
„ eſt ex Clauſ. 14 Eduard. 2. memb. 17. cuius tenor eſt huiuſmodi. Rex vicecomiti Norfol-
„ ciæ; Inſinuauit nobis dilectus in Chriſto frater Simon Abbas Ramſeyæ Præſidens Capitu-
„ lo Generali ordinis S. Benedicti Cantuarienſis prouinciæ per literas ſuas patentes, quod
„ cum in eodem Capitulo apud Northamton celebrato de ſtatu ordinis prædicti per defini-
„ tores, Abbates, Priores, & cæteros in eodem cõgregatos diligens iuxta morem conſuetum
„ tractatus haberetur; compertum eſt, quod Fr. Willielmus de Somerton, qui ſe dicit Prio-
„ rem de Binham, & Fr. Nicolaus Spark, Fr. Stephanus de Dunſtable, Fr. Radulphus de S.
„ Albano, Fr. Wilielmus de Stok, Fr. Wilielmus Quatermains, Fr. Bartholomæus de Ber-
„ neye, Fr. Robertus de Geremuth, Fr. Wilielmus de Wetheringſete, Fr. Ioannes de
„ Romeſey, Fr. Ioannes de Wnarhamſtede, Fr. Adam de Wittenham, Fr. Simon de
„ Binham, & Fr. Robertus de Weſterfild, monachi eiuſdem domus, ſpreta ſubſtantia ſui
„ ordinis & profeſſione, contra ſubſtantiam viuunt in inobedientia, proprietate, varijſque
„ inſolentijs in animarum ſuarum periculum, & ſcandalum monaſtici ordinis vniuerſi; & ad
„ ſuæ præſumptionis temeritatem confouendam, arma accipiunt, ac fautorũ conuenticula
„ & congregationes exquirunt. Cumque Abbas de S. Albano, cui ſubditi eſſe noſcuntur,
„ varijs modis contra eos proceſſerit, tam per cenſuram canonicam, quam regularẽ, quas ipſi
„ contẽpſerunt hucuſque vtique vt impij, qui in profundũ malorum deuenerũt: nec ſupereſt
„ quid vlterius facere poſſint iuxta diſciplinam regularem; Propter quod prædictus Præſi-
„ dens vice ſua, & collegæ ſui ac cæterorũ Definitorum, Abbatum, & Priorum ibidem præ-
„ ſentium, pro honore totius ordinis prædicti nobis ſupplicauit vt ad huiuſmodi obſtinato-
„ rum malitiam deprimendam extendere dignemur auxilium brachij ſæcularis; Nos igitur
„ pro honore & ſtatu eccleſiæ ac obſeruantiæ regularis remedium apponere volentes in hac
„ parte, tibi præcipimus quod ad prædictum Prioratum de Binham cum ſufficiente poſſe
„ accedas, & prædictos fratres Wilielmum &c. capias, & ipſos Abbati ſuo, vel eius in hac
„ parte procuratori liberes, ſecundum regulam Beati. Benedicti corrigendos; eidemque

ijciuntur acta aliorum Abbatum Floriacenſium poſt ipſum, maiori cum præfatione honoris, & nulla prorſus aliorum Cluniacenſium ſeu Abbatum, ſiue monachorum mentione iniecta.

Rurſus ex ipſis Leonis & Alexandri Pontificum bullis aperte conſtat, confirmari illi monaſterio, Floriaco videlicet, exemptionem ab omni iuriſdictione quacumque, tanquam ab omni memoria per prædeceſſores ſuos ipſi conceſſam; & inter reliqua, etiam inſignem prærogatiuam, vt ſit Primas Abbatum Galliæ illius monaſterij prælatus: tantum abeſt vt Cluniacenſi ordini ſubijciatur. Sed ipſos audire Pontifices præſtat, vt ſic maiorem faciant fidem. Et primus loquatur Leo ſeptimus, cuius bulla ad ipſum ſanctum Odonem miſſa, & ab ipſomet proculdubio obtenta, *Ad Odonem religioſum Abbatem venerabilis monaſterij S. Benedicti, quod & Floriacenſe, in quo ipſe requieſcit corpore*, inſcribitur. Iam vel ex titulo videt lector, Odonem non vocari Abbatem Cluniacenſem, ſed Floriacenſem; neque proinde confirmari ipſi Abbatiam illam, vt Cluniacenſium, ſed vt Floriacenſium Prælato. Reuoluat enim, qui hoc auet penitius examinare, bullas Pontificias, quibus cœnobia Cluniacenſi ordini incorporata confirmantur: nuſquam inueniet alio titulo inſcripta, quam Abbatis Cluniacenſis; itaque cum Mauziacenſe, aut Bettinianum, aut quoduis aliud Cluniaco Pontifex concedit, non inſcribit bullam Abbati Mauziacenſi aut Bettiniano, ſed Cluniacenſi; nec Prælatus Cluniacenſis vnquam ſe vocauit inferioris aut ſubiecti monaſterij Abbatem, nec ſic vnquam à Pontificibus cõpellatur. Hic igitur cum ad Odonem, tanquam Floriacenſem Abbatem ſcribat, ſatis apparet, Pontificem non facere Floriacum Cluniaci filiam aut membrũ; ſed Odonem duntaxat Floriacenſium reformatorem conſtituere. In ipſa autem bulla: *Valde gauiſi ſumus*, (inquit) *quia prædictum cœnobium beatiſſimi Patris Benedicti, qui eſt Pater & dux monachorum, refloreſcere ad normam monaſticæ religionis audiuimus. Nam cum ille monaſticus ordo vbique nimium ſit imminutus, ſpes nobis ineſt, quia ſi in illo cœnobio, quod eſt quaſi caput & primas omniũ cœnobiorum, vigor monaſticus conualeſcat: cætera, quaſi membra, conualeſcent.* Hæc Pontifex ad ipſum Odonem, anno Chriſti 938 ſcripſit, cum Cluniacum adhuc (vt apparet) Gigniaco ſubeſſet, nec Odonis celebritas ab ipſo, ſed eius omnis fama ab Odone promanauerat: vt improbum ſit prorſus exiſtimare, Abbatiam totius Galliæ præcipuam Cluniaco, ſubijcere tunc temporis, cum ipſum Cluniacum alteri fuerit tributarium. Iam vero audiamus Alexandrum ſecundum, in bulla circa annum Chriſti 1071. data (prius ſanè, quam Cluniacenſes in Angliam transfretaſſent, vt iam ſuperius demonſtrauimus;) In ea bulla ſtatuit Pontifex. *Addimus etiam, vt, quia venerabilis pater Benedictus monachorum legiſlator, ex diuina gratia Dux eſt monaſticæ religionis: ſit etiam, qui eidem monaſterio præfuerit, primus inter Abbates Galliæ. Nec aliquis de ordine ſacerdotali, Archiepiſcopus ſcilicet, aut Epiſcopus, aut inferioris ordinis, eum inquietare, nec contra voluntatem ipſius ad idem monaſterium venire, aut aliquam ordinationem facere, vel miſſas celebrare præſumat.* Et paulo poſt. *Abbas vero, qui ordinandus ibi eſt, cum electione fratrum propter vitæ meritum, & honeſtatem morum, & non propter turpia lucra, ſeu pro pecunia eligatur, & abſque vlla calumnia, à quocunque Epiſcopo, prout ſibi placuerit, benedicatur &c.* Quæ omnia Pontifex ſe conſtituere affirmat ſuorum prędeceſſorum ſtatutis inſiſtendo: quaſi non aliquid noui priuilegij concedat, ſed veteres tantum prærogatiuas confirmet. Inter quas cum hæc duo enumeret, vt Abbas Floriacenſis ſit primus inter Abbates Galliæ, & ſine vllius alterius conſilio aut conſenſu eligendus; clare apparet Cluniacenſi nunquam fuiſſe ſubiectum. Adde Ioannem Boſco in Floriacenſi bibliotheca ſua, nunquam huius aut ſubiectionis, aut incorporationis meminiſſe, facturum ſine dubio, ſi vlla talis fuiſſet: imo ex Aimonio per eundem edito in 1. parte bibliothecæ eiuſdem, in lib. 2. de miraculis S. Benedicti cap. 19. aperte conſtat, hoc monaſterium nulli alteri poteſtati infra regnum Galliarum, quam Regiæ fuiſſe ſubiectum; & ex cap. 17. atque 18. eiuſdem libri patet, monachos Floriacenſes elegiſſe in Abbates ſuos Arbelbertum, &, poſtea Oylbaldum, Lothario Rege conſentiente; qui Lotharius regnum inchoauit anno 956. duodecim duntaxat annis poſt mortem ſancti Odonis; At eligere ſibi Abbates ſine conſenſu Cluniacenſis Prælati, aut per Regiam auctoritatẽ, repugnat prorſus ſubiectioni ſiue incorporationi Cluniacenſi, non ſolum propter poſteriorum Abbatum ſtatuta, ſed etiam priorum, vt patet ex hiſtoria Maioris monaſterij quę habetur in bibliotheca Cluniacẽſi col. 395. in qua ſanctus Maiolus illius monaſterij à ſe reformati monachos aſperè reprehẽdit, quod per Regiã & Pontificiã auctoritatẽ, Abbatẽ ſibi cõſtituiſſent atque illud eſſe prępuaricari obedientiam, & matrem Cluniacenſem eccleſiam contemnere. Fuerit igitur Floriacum à ſancto Odone regulari diſciplina informatum, non tamen ipſius Congregationi vnquam extitit incorporatum: ſed nec Cluniacenſi diſciplina poteſt propriè informatum dici, cum monachos Cluniaco tranſlatos Floriacum non legamus, ſed

ipſum

ipſum duntaxat S. Odonem monachos Floriacenſes, (qui paucis antes annis diſciplinæ laude floruerant, tūc autem poſtquam à barbaris inuadentibus huc illuc fugati, & poſtliminio ad ſua reuerſi, ex illa diſperſione multum ſæcularis rubiginis contraxiſſent) ad meliorem ſanctæ regulæ obſeruantiam reduxiſſe. Nec tunc S. Odo tam notus erat omnibus ex titulo Cluniacenſis Abbatis, ſed Cluniacum potius propter ipſum cæpit duntaxat innoteſcere; atque ita cœpit, vt ad partes noſtræ Angliæ non videatur eo tempore nomen Cluniacenſis diſciplinæ perueniſſe; Alioquin cur de ea apud omnes authores noſtros Gulielmo conqueſtore antiquiores tam altum ſilentium? proferat aduerſarios vel vnum, qui ante illa tēpora Normanni, inter omnes authores Anglicæ hiſtoriæ, Cluniacenſem diſciplinam laudet, aut commemoret: ſcimus non poſſe aliquem inueniri. Nam cur non meminerat Ingulphus, ſi ſanctus Dunſtanus zelo Cluniacenſis diſciplinæ Floriacum adiuit; cur non meminerat illius eccleſiæ, que Floriaco principatetur? Quia reuera nondum erat tam celebris Cluniacenſium gloria, nondum tantæ potentiæ illorum Congregatio, quæ ſub Aimardo ſucceſſore S. Odonis admodum tenuis fuit, ſub S. Mayolo, lōgęuo ſcilicet Abbate, primū ſua tam longe produxit pomœria; Sub Odone autem, vix quatuor aut quinque monaſteriorum rectrix fuerat, eorum ſcilicet, quæ illi à Guigone, & S. Bernone fuerunt tradita; cum reliquas Abbatias, quas etiam vt optimus magiſter ſpiritualis militiæ rexerat, S. Petri viui, Aureliacenſem S. Gyraldi, Turonenſem S. Iuliani, aut ipſe dum viueret, alijs Abbatibus fratrum conſenſu ſubiecit, aut qui eas ipſi tradiderant, eo mortuo alijs Abbatibus tradiderunt; non enim leguntur aut in bullis, aut in catalogis, aut alijs inſtrumentis authenticis Cluniacenſis Congregationis: quibus ſolis probatur aliquam Abbatiam eſſe, aut fuiſſe illi ſubordinatam; non autē coniecturis illis; cum inferius probatum fuerit, multos factos eſſe Cluniacenſes Abbates, qui ipſi non fuerant antea ordinis Cluniacenſis; & multos Cluniacenſes extitiſſe Abbatiarum non Cluniacenſium Abbates. Vnde valde indocta & imbecillis eſt illa conſequentia, qua infertur, Abbatiam aliquam eſſe iuris Cluniacenſis, quia habuit monachum Cluniacenſem aliquando Abbatem.

Atqui non ſolum falſum eſt aduerſarij commentum, quo Floriacum ſubiecit Cluniacenſibus: verum & illud aliud, quo S. Dunſtanum contendit fuiſſe monachum Cluniacenſem; quamuis id valde cupide contendit, quamuis eius rei magnum laudet autorem, ſed in hac re (vt euidenter oſtendemus) errore lapſum Ingulphum. Etſi enim poſſem id, quod aduerſarius in ſuam traxit ex Ingulpho ſententiam, dicente de S. Dunſtano, *Qui Floriacum adiens, & monachus ibidem factus*; ita interpretari, vt non ibi ipſum in monachum attonſum fuiſſe (quod videtur aduerſarius ſentire) ſed conuentualem illius Cœnobij pro aliquanto tempore factum; malo tamen quod res eſt, dicere; & Ingulphum, virum doctum quidem ſed in rebus Anglicis (præterquam monaſterij ſui) non valde verſatum ſimilitudine veri deceptum demonſtrare. Non valde verſatum in hiſtorijs Anglicis inde apparet, quod à puerili fere ętate fateatur ſe relictis literarum ſtudijs aulicam vitam otioſiſſime ſequutum Comiti Gulielmo (qui poſteà Rex Angliæ, Conquæſtor dictus) adhæſiſſe, & ab eo in Normanniam abreptum, negotijſque palatinis implicatum; poſt multum pretioſi temporis ità diſſipatum, iter Hieroſolymitanum peregrinationis cauſa ſuſcepiſſe; & inde poſt multas difficultates & pericula regreſſum, in Fontanellæ monaſterium ſe abdidiſſe; priorem deinceps in eodem egiſſe; & à Gulielmo iam rege ad Abbatiam Crowlandiæ euocatum: vbi apparet ex hoc ſcripto, tum demum ſeſe ad Angliæ ſuæ hiſtorias applicuiſſe, vt res cœnobij ſui melius inſpiceret; cum vſque ad id temporis à patria ſua, patrijſque curis extorris pene & alienus vixiſſet. Vt minimè mirum ſit, ſi in rebus S. Dunſtani errauerit, eumque Floriaci monachum factum fuiſſe, falſo exiſtimauerit. Falſo autem exiſtimaſſe, tribus teſtibus ipſo aut antiquioribus aut certè in rebus Angliæ peritioribus aperte conuincemus. S. Dunſtanus nō fuit monachus Floriacenſis.

Prodeat ergo primus ac præcipuus teſtis Oſbernus monachus Cantuarienſis multorum ſanctorum vitis à ſe eleganter ſcriptis clarus, cuius teſtimonia credibiliora nimis facta ſunt, quam teſtimonium Ingulphi: Primo quidem quia Ingulpho ætate antiquior, anno ſiquidem Chriſti 1074. defunctus eſt ſæculo, cum Ingulphus ſub finem duntaxat anni 1075. vt ipſemet ſcribit, Abbas ſit conſecratus, & in exordio ſequentis anni regimen inchoauerit. Deinde quia celeberrimus vitarum Sanctorum ſcriptor, ab Edmero contemporaneo ſcriptore, & à Malmsburienſi noſtro ſummis præconijs ornatus: ac proinde cui in Sanctorum rebus geſtis, qui apud nos floruerunt, author habetur fideliſſimus & diligentiſſimus; maxime autem, quia teſtatur in prologo vitę S. Dunſtani à ſe conſcriptę, ex ardenti ſtudio ac deuotione erga hunc Sanctum, ad hiſtoriam eius ſcribendam fuiſſe commotum: *Quamuis & mea voluntas*, inquit, *tantum deuotionis erga eundem patrem* (Dunſtanum) *& Dominum noſtrum obtinere debeat, vt ſi nulli* Probatur ex Oſberno.

vellent iſta à me expetere, (hiſtoriam vitæ ipſius intelligit;) *ego pro perſona non dubitarem ingerere: Ita namque cum in alios, me videate, tum in meipſum, me ſentiente eius merita valuere.* Quæ eius in Sanctum virum deuotio, indicat ipſum ſummo ſtudio & diligentia acta geſtaque omnia S. Dunſtani accuratiſſimè conquiſiuiſſe: quam etiam diligentiam teſtantur illa ipſius verba, quæ poſt deſcripta monaſticæ diſciplinæ à Dunſtano arreptæ primordia, hæc ſubdit: *Miſerum me ac peccatorem fateor inſpexiſſe ſanctum ſeſſionis ipſius locum, quædam etiam manuum illius opera peccatricibus manibus contrectaſſe, oculis appoſuiſſe, lacbrymis rigaſſe, & flexis genibus adoraſſe. Recordatus namque ſum, quam ſæpe clamantem me in periculis exaudierit, quam miſericorditer auxiliatus fuerit; & idcirco neque lacbrymas temperare, neque ſi fieri potuiſſet, inde recedere volebam.* Vides deuotam huius ſcriptoris diligentiam plus mereri fidei, quam obiter & caſu factam ab Ingulpho S. Dunſtani mentionem. Hic igitur Oſbernus expreſſis verbis dicit, ipſum Sanctum monaſtico habitu veſtitum, & præsbyterio deinde ornatum, ab auunculo ſuo Elphego, etiam monacho & Epiſcopo Wintonienſi, & tandem etiam Abbatem Glaſtoniæ magno monachorum conuentui præſediſſe, prius quàm vllibi extrà Angliam pedem efferret. Verbis ipſius authoris rem narrabimus, ne fingere nos dicat aduerſarius. Cũ igitur narraſſet S. Dunſtanũ anno primo Athelſtani Regis, aduentus vero Anglorum in Britanniam 497. hoc eſt anno Chriſti Domini 924. natum fuiſſe Weſtſaxonibus apud villam Glaſtoniæ miraculaque in ipſius geſtatione ac natiuitate facta retuliſſet ſtudiaque iuuentutis in aula Regis Athelſtani in inuidia Curialium tranſacta abſoluiſſet, hoc de ipſo narrat: *Profectus autem inde* (ſcilicet ab aula Regia) *cognatum Pontificem Elphegum, qui tunc temporis Wentanæ præſidens eccleſiæ vitam virtutibus decorabat: à quo frequenti ſupplicatione rogatus, vt monachum indueret, quatenus qui Angelicæ conuerſationis initia haberet perſeuerantiam in habitu monſtraret;* & poſt dialogiſmum inter Epiſcopum perſuadentem & Dunſtanum reluctantem, narrat febrem diuinitus Dunſtano immiſſam eum ad monachi propoſitum ſuſcipiendum compuliſſe, his verbis: *Tum ex importato reconualeſcens, hic ait, legibus voluptatis renuntio, hic me ſempiternum ſibi aduerſarium proteſto. Nil cum vxore fœderis paciſcar, ſola me virtus militem habebit: Inſanum quippe eſt, illam animi mei dominatricem ſuſtinere, quæ nec viuentes reddit ſatiatos, & morientes relinquit deſperatos. Virginem me virginis filius hucuſque ſeruauit: virginem me virginum Regina Maria habebit. Confeſtim accito ad ſe Epiſcopo poſtulat ſibi dilatæ religionis benedictionem dari. Epiſcopus vero immenſa lætitia pro ſalute ſimul & conuerſione iuuenis perfuſus, celeriter illum monachali ac ſacerdotali gratia promouet, attitulans eccleſiæ B. Mariæ Virginis cui eum ab initio parentum ſuorum ſponſio dicauit. Conſummatis autem primis inceptæ conuerſionis diebus, cum eum Epiſcopus aduerſus inſidias diaboli & ſermone inſtruxiſſet, & authoritate roboraſſet, dimiſit illum proficiſcentem ad locum ſuæ generationis principium* (Glaſtoniam,) *ibique in eccleſia præfatæ virginis manſitabat, operans ea, quæ piæ religionis norma exigebat.* Habes hic ex Oſberno fideliſſimo Dunſtani Biographo, Dunſtanum ab Elphego, Wintonienſis eccleſiæ ſimul Epiſcopo & Abbate, Monachum factum, & ſacerdotem & Nouitium in Abbatia probatum, & in deſerto Glaſtoniæ monaſterio eremitam arctioris pænitentiæ operibus inſiſtentem. Sequitur poſtea narratio deuota, de ipſius cum diabolo certaminibus, de celebri ſanctitatis eius diuulgatione, de ſancta morte Alginæ Recluſæ, diſcipulæ ipſius, & honorifica in eccleſia Glaſtonienſi ſepultura: & ſubdit. *Dunſtanus vero tum de illius* (Alginæ nempe) *tum etiam de ſui ipſius patrimonio ſolicitus (nam vterque parens obierat, nec præter eum aliam hæredem reliquerat,) primo quidem eandem eccleſiam vicinioribus atque vberioribus terris, quæ in omni patrimonio erant munerauit: cæteris vero fundandis quinque monaſterijs pro ſitu terrarum ab inuicem ſeiunctis reſeruauit.* Subiungit deinde perſeuerantiam Dunſtani in exercitijs ſanctitatis, & mirabilem de fælicitate eius in cælo futura reuelationem; quæ omnia indicant, aliquot ſaltem annos ipſum in monachali habitu Eremiticam degiſſe (Sancti Benedicti exemplo) vitam; & tum addit conſequenter: *Defuncto tandem Rege Athelſtano, frater eius Edmundus imperij monarchiam ſuſcepit;* qui nimirum (vt late ſubijcit) Dunſtanum ad palatium accerſit, eiuſque arbitrio totius regni negotia permittit; æmulis verò Dunſtanum ex aula exturbantibus, Rex tertio poſt die inſigni periculo præcipitij Dunſtani meritis liberatus, eum denuo in aulã reuocat, atque redeuntẽ ſic affatur: *Agnoſco virorum ſanctiſſime quod in te cõmiſerim mali; non per fidem meam, quod ego voluerim; ſed quod à peſſimis hominibus coactus id feci. Grates ergo clementiæ Dei, quæ non modo debitum mihi ſupplicium, verum etiam indebitum voluit beneficium prorogare; dum me à præcipitio mortis eripiens longioris vitæ ſpatia in tuo nomine conceſſit. Sit ergo deinceps inter nos perfectæ familiaritatis; perpetua integritas ſit diſponendis in palatio rebus libera ſemper facultas, ſit in toto Anglorum imperio iudicandi inter virum & virum a maximis ſumma poteſtas. Atque vt animi mei affectum circa te cognitum habeas; locum* [illegible] *genitum, educatum, conuerſatum* (monaſticè ſcilicet, vt ſupra patuit,) *accepi perpetuo* [illegible] *trado poſſidendum,* (cedat enim vt in priore parte vitæ huius Oſbernus notauerat, poſt

ta [illegible] ationem monaſte[illegible] à Danicis inuaſoribus illatam (regio fiſco totus locus addictus,) *vt quodcumque de* [illegible] *tui* [illegible] *on*[illegible]. *Quod ſi id corde tuo potiſsimum ſederit,* *vt* [illegible] *ſ or*[illegible] *is vir*[illegible] *ſ ta*[illegible]*m* [illegible]*s, ecce Dunſt*[illegible]*um monachi h*[illegible] *etiam in ipſo pa-lat*[illegible]*) ſi ide*[illegible] *rogare placuerit, quicquid eis in quacumque re defuerit, ego ob gratiam tui* [illegible] *gi*[illegible]*o. Igitur Dunſtanus accepta poteſtate ſuper regiam manſionē, quæ Glaſto-ni*[illegible] *c*[illegible]*atur, poſt paucos d*[illegible] *auguſtio*[illegible]*s eccleſiæ fund*[illegible]*. ta*[illegible]*cere officinas ſecundum exemplar olim* [illegible] *ſum* [illegible]*ere, & conſ*[illegible]*mmatis om*[illegible]*us, ma*[illegible]*um pariter & egregium mo-nach*[illegible]*m* [illegible]*men ibidem coa*[illegible]*. Qu*[illegible]*us ipſe primus Abbas effectus, ad tantam perfectionem iu-ſtitiæ omnes cohabitantes add*[illegible]*xit, vt quaſi cæli luminaris ad* [illegible] *totius erroris nebulas & pec-catorum tenebras viderentur. Tunc ad omnes circumquaque eccleſias* [illegible] *m mon*[illegible]*is Pontifices e-le*[illegible]*, tunc Abbates* [illegible]*, tunc* [illegible] *diuerſorum offi*[illegible]*rum Præp*[illegible]*ſiti inſtituit; pro*[illegible]*ter*[illegible] *quod eſ-ſent & religio*[illegible] *præ*[illegible]*, & do*[illegible]*rina* [illegible] *clariſsimi, & ad catholicæ fidei defenſionem pr*[illegible]*.* Conſtat igitur ex verbis & ordine ipſo narrationis Osberni, Sanctum Dunſta-num multo tempore regni Athelſtani, Monachi vitam & habitum coluiſſe Glaſtoniæ, & toto tempore Edmundi Regis Abbatem ibidem egiſſe, quod munus etiam ipſum ſub Edredo pari-ter [illegible] ſuſtinuiſſe, nec ab eodem Rege oblatū Epiſcopatum Wiccionum acceptare voluiſ-ſe, quem tamen ſub Edwio qui Edredo ſucceſſit, Dei monitu ſuſcepit. Tot igitur annis, trium nempe Regum, Athelſtani, Edmundi, atque Edredi temporibus, monachus & Abbas Gla-ſtoniæ [illegible], & [illegible] quidem in cœnobio Wintonienſi factus, ibidem egit nouitium, [illegible] tempus vel in Glaſtonia ſua monachus & Abbas, vel in aula Regum præcipuus rei publicæ [illegible] ator tranſigebat. In monaſterio exactiſſimæ diſciplinæ inſtitutor; [illegible] integerrimus cuſtus: nec adhuc extra regni Angliæ limites exiuerat: vt om-nino [illegible]ngulphi aſſertio, qui eum Floriaci monachum factum dicerat. Eandem pror-ſus cum Os[illegible]oriam eodemque ordine narrat Capgrauius, ſiue Osbernianam in com-pendium redigens, ſiue aliam ſimilem Ioannis Anglici; cuius hiſtorias ſanctorum iam antea [illegible] Capgrauium pene verbatim deſcriptas alphabetico duntaxat ordine, paucíſque de ſuo adie[illegible], qui Ioannes Anglicus Capgrauium centum amplius annis præceſſe-rat; vt ex volumine manuſcripto eiuſdem Ioannis in bibliotheca Cottoniana clarè colligi-tur. Eodem prorſus ordine monachatum, & Abbatialem ipſius dignitatē per illorum regum tempora narrant Godwinus in catalogo, & Parkerus in antiquitatibus eccleſiaſticis Angli-cis; quamuis immixtis multis in Dunſtanum conuitijs, quæ Parkerus more ſuo promit im-pudentius, Godwinus vero timide, ſed præter modeſtiam, quam in Anglico ſcripto vtcumque ſeruauit. Errorem etiam manifeſtum adſcribit Parkerus, tunc in Anglia ſolam Glaſtoniæ Abbatiam fuiſſe, & ſolum Dunſtanum Abbatem, cum ex omnibus hiſtorijs noſtris conſtet quamplures alias Abbatias aliosque Abbates fuiſſe; quamuis Danica barbaries ita plæraque monaſteria deformauerat, vt Edgarus rex ipſorum reparator, quaſi pro fundatore habeatur. Verum non eſt mirum Parkerum præſertim odioſiſſime monachos proſcindere, cauſam enim aperte inſinuat odij ſui, quod monachi ſanctum ſcilicet (vt hæreticus loquitur) preſbyterorū coniugium oppugnarent. Malmesburienſis præterea author fideliſſimus idem de monachatu Dunſtani apud Glaſtoniam traducto, & Abbatis officio ibidem ante tempora Edwij regis [illegible]pto fert teſtimonium, in Elphegi Wintonienſis, & Dunſtani Cantuariēſis rebus geſtis, & dum agit de Abbatia Glaſtonienſi: cuius autoris teſtimonium proxime poſt Osberni, fidem maximam meretur; quandoquidem is Glaſtoniæ archiua ſingulari diligentia ſe ſcrutatum fa-teatur [illegible] hiſtoriam ſcripſerit luculentam, & à multis, qui legerunt (nondum enim im-preſſ[illegible]) laudatam. Atque hi omnes teſtes, qui res geſtas Dunſtani ex profeſſo tracta-uere, [illegible] eum factum ſanctitatis opinione celeberrimum, antequam temporibus Ed-wij [illegible] coactus fuerit exulare; quod exilium Osberni verbis iterum deſcribemus, vt erro-rem ſimul [illegible]ngulphi, & erroris anſam oſtendamus. Furente enim contra ipſum Edwij Regis pellice, quum adhuc Abbas duntaxat fuiſſet, *Dunſtanus* (inquit Osbernus) *Dominicæ memor promiſsionis, qua beatos fore, qui pro iuſtitia perſequutionem patiuntur, Chriſtus aſſeruit, marinis ſe fluctibus tradit, contrarium littus in gente Flandritarum attingens: vbi eminente coram principe terræ illius gratia inuenta, manebat in monaſterio B. Petri, quod ſitum eſt Gandaui; propterea quod illud cæ-teris illius regionis monaſterijs & profeſsione virtutis, & philoſophiæ documentis excellere videbatur. Nec tamen ceſſat veſana furentis mulieris inſania, quin omnibus, qui virum Dei tempore ſuæ receſsionis hoſpitio fouerant, perſcrutatis, proſcriptis, damnatis; ipſius quoque oculis eruendis malignos tranſ-mitteret* [illegible]*. Verum miſerante diuina clementia, cuius nunquam auxilio deſtituebatur; antè illum Gallia ſuſceperat, quam æquoreos ſerui Iezabelis fluctus attigiſſent.* Deinde narrat ipſius in Angliam reditum, Edgaro rege reuocante; qua in narratione omnes alii citati authores conſentiunt,

& expreſſe notant, annum duntaxat [illegible] in hac exilij peregrinatione effluxiſſe. Quia [illegible] narratione [illegible], nullum [illegible] hiſtoricorum noſtrorum [illegible] riacenſis com[illegible] meminiſſe, cum tamen ex profeſſo exilium eius [illegible] & [illegible] dauenſi in monaſterio cum ſede [illegible] aliquãdiu ſcribant: imo Capgrauius, & [illegible] ſum in eodem arctiſſi[illegible]m vitam egiſſe tradat. Deinde ſi maxime [illegible] ad [illegible] Galliam, metu eorum, quos ad ipſum excæcandum furens regina miſerat, ſe [illegible] pus, quo ibi commoratus foret, non potuiſſe tantum eſſe, vt diceretur ibi m[illegible] diſciplinæ cauſa factum. Si enim diu Gandaui hæſit, vt conſtat ex dictis; ſi annum tantum extra Angliam exulauit, quod omnes expreſſe aſſerunt. ſi non pauxillo tempore opus ſit h[illegible] [illegible] ad longinqua itinera metienda & remetienda (quale certe erat à Gandauo Fl[illegible] [illegible], & Floriaco ad Angliam;) quis non videt minimum temporis ſpatium aſſignari po[illegible] quod Dunſtanus Floriaci impenderet? Tandem, quod caput eſt, & aduerſario noſtro dir[illegible] contradicit, non ad diſcendas Cluniacenſes aut Floriacenſes conſuetudines ſolum A[illegible] cum mutauit Dunſtanus, ſed ad declinandam perſequentis fœminæ tyrannidem; Nec [illegible] vllus meminit prædictorum; cumque occaſio ſeſe obtuliſſet, aliquid de laudibus locorum in quibus Dunſtanus exul quieuerat, ſcribendi; de Floriaco prorſus ſilent, de Blandin[illegible] cœnobio præclarum ponunt elogium, de Cluniacenſibus, vſque ad tempora N[illegible] nullus illorum vel vnam ſcripſit ſyllabam. Ita clariſſime probauimus S. Dunſtanum nec Floriacenſem, nec Cluniacenſem monachum fuiſſe, & Ingulphum ea in re erraſſe teſtibus [illegible] maioribus, & hac in re fide dignioribus demonſtrauimus.

Quid ergo inducere potuit Ingulphum in errorem? Certe quod illo ipſo tempore ſe[illegible] Odo ſeuerus, ipſiuſque nepos Oſualdus, quorum ille ſuſcepit monachi habitum, aut [illegible] to mari apud Floriacum, vt quidã, aut accito in Angliam Floriacenſi Abbate vt [illegible] dicit, vt ſic ſine ſcrupulo Pontifex fieret Cantuariæ, cum ante ipſum nullus non monachus [illegible] Pontifex ſediſſet; iſte vero, nempe Oſualdus exemplo & ſuaſu auunculi ſui Floriaci mon[illegible] ſuſcepit; hoc inquam Ingulphus per errorem, forte etiam per lapſum memoriæ [illegible], atque obiter, S. Dunſtano attribuit. At quæ cauſa Odonem, & Oſualdum comp[illegible], vt [illegible] riaci potius habitum ſibi adferri quam ex aliquo Angliæ monaſterio depoſcer[illegible] [illegible] ne religioſa loci diſciplina, neque enim domi defuit longe nobilior obſeruãtia, vt in S. Dun[illegible] Abbatiali ſchola, diu antequam exulauiſſet, iam vidimus; ſed alia longe cauſa ad hoc eos [illegible]duxit. Dicat hanc cauſam teſtis incorruptus, ne me fingere ſuo exemplo cauſetur aduerſar[illegible] dicat eam Malmesburienſis, qui lib. 5. de geſtis Pontifi. Anglor. de Odone agens, aſſe[illegible] ſum hoc feciſſe, non ex deſiderio diſciplinæ reformatioris, (ſomnium hoc eſt adue[illegible]), [illegible] que enim Odo opus habuit diſciplinam addiſcere, quam Archiepiſcopus factus non p[illegible] exercere) ſed ex reuerentia erga S. Benedicti corpus: quod Floriaci requieſcere [illegible] nc enim ſolam veramque cauſam fuiſſe ait Malmesburienſis, *Familiari per id tempus Anglis c[illegible]tudine* (verba ſunt citati authoris) *vt ſiqui boni afflati eſſent deſiderio, in Beatiſſimi Benedi[illegible] [illegible]ſterio cœnobialem ſuſciperent habitum, a quo* (Benedicto) *religionis huiuſmodi manauit exor*[illegible]. Eandem etiam cauſam & conſuetudinem ob quam Angli Floriacum ventitarent, a[illegible] illorũ temporũ ſcriptor Aimoinus Floriacenſis, in vita S. Abbonis Abbatis ſui, c. 4. quod ſu[illegible] e[illegible]rius attulimus. Sicut & meminimus S. Winibaldum Abbatem ob eandem erga S. Bene[illegible]ctum reuerentiam in monaſterio Caſinenſi, (quod vitæ eius ſcriptrix conſangui[illegible]a monialis, ex eius ore referens eius acta, vulgari tunc Anglorum conſuetudine loquens, non alio n[illegible]mine, quam apud S. Benedictum vocat,) monachum per decem annos extitiſſe: [illegible]on quaſi S. Winibaldus diſciplinam illius monaſterij tanti fecerit, nam ipſe monachos ibi conſiſtentes pauculos cum Abbate ſuo Petronace nuperrime ſuaſu Pontificis Caſinũ poſt [illegible]gænam deſolationem incolente, potius exemplo ſuo docuit, quam aliquid ab ipſis didi[illegible], vt eadem ſanctimonialis narrat; ſed quia in eo loco vbi vel ſanctus Patriarcha ordinis noſtri viuus fuerat conuerſatus, vel mortuus quantum ad carnẽ requieſcebat, aliquantulum te[illegible]poris deuote impendiſſe, dulce ipſi & glorioſum videbatur. Eadem cauſa Odonem, O[illegible]dumque ad Benedictini corporis repoſitorium, Floriacum ſcilicet, traxerat: Nam alioquin, (vt id ſæpius repetam, quia ad rem facit maximè) ſi diſciplinam ſpectaſſent regularem, proculdubio non opus habebat Winibaldus Caſinum adire, cum longe arctior, excellentior [illegible] & ſtabilior fuerit in S. Benedicti Geruienſis monaſterijs, quam apud Caſinates; vt conſtare poteſt ex epiſtola Theodemari Abbatis Caſinenſis ad Carolum magnum paulo poſt [illegible]cripta, (quam habet P. Antonius Yepes in appendice ad tomum. 3.) ſiquis diſciplinam Caſinen[illegible] in ea deſcriptam conferre velit cum regularibus inſtitutis, quæ tempore S. Wini[illegible] [illegible]gebant in Anglia. ſane vel ipſius Croulandenſis Abbatiæ ſanctitas & obſeruantia ſiue a[illegible]

quior,

quior, ſub qua omnes præter quatuor, martyrio ſunt coronati; ſiue recentior tempore ipſius Dunſtani per Turketulum Abbatem reſtituta, talis extitit, vt in nullo cederet Floriacenſibus aut Cluniacenſibus; vt ſaltem propter diſciplinæ gloriam, nec Oſwaldus, nec Ethelwoldus Torketulo poſteriores debuerint traijcere cum domi haberint excellentiorem. Sed vti diximus, ad ſancti Patriarchæ noſtri reliquias ſedere volebant aliquantiſper, & peculiari deuotione honorare inſtituti noſtri fundatorem, vt ſic eum magis promererentur habere intercesſorem.

Sed quare non audimus ipſum ſanctum Dunſtanum narrantem nobis vnde diſciplinam monaſticam hauſerit quam monaſterijs per Angliam reparatis tradidit? Quis enim verius id dicere poterit? dicat ergo nobis ſanctus magiſter monachorũ, & ex prologo ad regularẽ concordiam, (quam totam in appendice poſuimus) ſententiam de noſtra ferat controuerſia:
„Nam ilico eius (*Edgari Regis*) imperijs toto mentis conamine alacriter obtemperantes,
„ſanctique patroni noſtri Gregorij documenta, (quibus B. Auguſtinum monere ſtuduit, vt
„non ſolum Romanæ, verum etiam Gallicarum honeſtos eccleſiarum vſus rudi Anglorum
„eccleſiæ decorando conſtitueret,) recolentes: accitis Floriacenſis B. Benedicti, nec non præ-
„cipui cœnobij, quod celebri Ghent (*Gandauo*) nuncupatur vocabulo, Monachis; quæque
„ex dignis eorum moribus honeſta colligentes, vti apes fauum nectaris è diuerſis pratorũ
„floribus in vno alueario: ita has noſtrum conſuetudines ad vitæ honeſtatem, & regularis
„obſeruantiæ dulcedinem, vt ab his, qui viam regiam mandatorũ Domini abſque iactantię
„vitio lactei adhuc humiliter incedunt, depoſſo nauſeæ tædio ſine querela legitimè hauſtu
„deguſtari libentiſſimo, ac auide amabili poſſent impleri deuotione, temperata cum magna
„atque ſubtili rationis diſcretione, Chriſti mundi ſaluatoris opitulante gratia, hoc exiguo
„appoſuerunt codicillo. Ne igitur ſinguli, ſi ſuam, quod abſit, adinuentionem ſuapte præ-
„ſumptuoſi eligerent, excellentiſſimum ſanctæ obedientiæ fructum alicuius arrogantię faſtu
„inopinate ſeducti miſerabiliter amitterent, ac ſarabaitæ, vel ferę potius, quam Monachi
„ant homines viderentur: legitimum votum Domino noſtro Ieſu Chriſto vnanimes vo-
„uerunt, pactoque ſpirituali confirmauerunt, ſe vita comite iugo regulæ deditos, has ad-
„notatas morum conſuetudines communi palam cuſtodire conuerſatione.

Hæc ſancti Dunſtani verba eſſe diximus, quia ab ipſo proculdubio (qui ſynodo Archiepiſcopus præſidebat) dictata, ſed vbi in laudem ipſius ſonare videntur, à patribus ibi Congregatis in hoc ornata videntur; quæcumque in illa concordia regulari ſtatuuntur. Ex verbis autem relatis, primo corrigendus eſt modus loquendi, quo vtitur Harpsfeldius, alijque ipſum ſequuti, dicentes ſynodum ex Benedicti aliorumque patrum regulis deſumpſiſſe, quæ hic monachis præſcribunt; neque enim id ipſi præ ſe ferunt in ſynodo Patres, ſed expreſſe omnia vel ex regula, vel ex conſuetudinibus monaſticis celebrium cœnobiorum dicunt ſe excerpſiſſe. Nec aliquid ex aliorum ordinum regulis intulerunt obſeruandum, vt clarè legenti opuſculum illud patebit. Deinde aperte conſtat, quod probare voluimus S. Dunſtanũ & ſynodi Prælatos non ex Cluniacenſi, ſed ex Floriacenſi cœnobio; nec ex illo ſolum, aut præſertim, ſed preterea & præcipue ex monaſterio Gandauenſi, conſuetudines illas depromſiſſe; nec quicquid Floriacenſes, aut Gandauenſes monachi obſeruabant, ſe præſcripſiſſe ſuis obſeruandum, dicunt; ſed cum delectu, ea tantum quæ diſcretione dictante moribus ſuis iudicabant accommodata. At quis dicet hoc eſſe, Cluniacenſem diſciplinam introducere? nam Gandauenſe monaſterium, cuius maximè habita eſt ratio, nec tunc nec vnquam fuit Cluniacenſibus coniunctum; Et ſane ſi Cluniacenſem ordinem voluiſſet introducere Dunſtanus cur non nominauit ſaltem? cur non omnem eius obſeruantiã, aut Floriacenſem omnem, aut omnem Gandauenſis cœnobij diſciplinam introduxit? Nimirum, quia non illi fuit in animo monaſteria Angliæ Floriaco, aut Blandinio, aut Cluniaco ſubijcere: ſed exemplo S. Auguſtini, monitu S. Gregorij, quæcumque in celebribus monaſterijs decorè fieri videret, ea in vſum ſuorum conuertere. Iam Floriacenſis Cœnobij monachos cur aduocauerit, ſatis inſinuat ex addito S. Benedicti vocabulo, ob reuerentiam ſcilicet corporis S. Benedicti ibidem quieſcentis; & inter illos monachos S. Abbo poſtea Floriacenſis Abbas & martyr extitit, qui per biennium fere in monaſterijs noſtris ſcholas rexit; Gandauenſes verò, ob ſanctos mores, quos ipſe oculatus teſtis, cum aliquandiu inter ipſos vixiſſet, probè nouerat; ſed nec huius, aut illius cœnobij omnia inſtituta ſuſcepit; vt neutro cœnobio inferior eſſet; ſed vtroque ſuperior obſeruantia monaſteriorum ſuorum. Peto autem ab aduerſario, an Cluniacenſi Congregationi incorporati & ſubiecti, poſſint pro ſuo arbitrio, habitoque delectu quædam Congregationis ſuæ inſtituta ſeruare, quædam immutare, quædam aliunde emendicare? aut an hoc in vlla Congregatione recte inſtituta debeat vllo

bus celebrata fuerint in cœnobijs Cluniacenſibus, Bermondſeiæ, & Northamtonæ; infert violenta ſcilicet ſequela, etiam eos omnes qui in dictis Capitulis alijſque omnibus conuenerunt fuiſſe Cluniacenſes. Iam ſuperius eſt huic obiectioni à nobis reſponſum: ſed vt clarius appareat aduerſarij anchinoiam, & ſolertiam, hic ſane nullam eſſe: complebimus primo catalogum Capitulorum Generalium ſuperius annotatorum, ex ijs quæ poſtea à nobis animaduerſa ſunt; & deinde argumentum ipſum ſoluemus.

Igitur ſuperioribus Capitulis adijcienda ſunt duo alia: ex Annalibus ſiquidem Teuxbertienſibus manuſcriptis collegimus, Capitulum Generale nigrorum monachorum celebratum fuiſſe Oxonij anno 1252. ipſo die S. Mathæi, & aliud anno 1255. apud Eueſham, præſidentibus Abbate Glaſtoniæ & Abbate de Perſchore, *in quo* (referunt dicti annales) *maximæ & notabiles edebantur conſtitutiones.* Præterea de Capitulo, quod ibi diximus celebratum fuiſſe an. 1249. Bermondſeyæ; notat Mathæus Paris *conuentum habitum fuiſſe in die S. Calixti, & inſpirante Deo inſignem reformationem prouiſam fuiſſe*, quam ipſemet Mathæus retuliſſe *ſe ait in librum additamentorum ad hiſtoriam ſuam.* Rurſus notandum eſt, capitulum anni 1269. indictum fuiſſe ad feſtum ſancti Mathæi Oxonij celebrandum: *Sed cum octo tãtum Abbates eo die conueniſſent, prorogatum fuiſſe idem Capitulum vſque in craſtinum S. Eduardi, in die nimirum S. Calixti: locumque aſſignatum, in eccleſia S. Mariæ apud Southwarke, quam vocabant*, Tranſ-Thamiſanam. Huius capituli ſtatuta nacti ſumus: in quorum fine indicitur Capitulum Generale proximè futurum apud Oxonium, in eccleſia de Oſney, nominaturque Præſides Abbates S. Edmundi, & de Glooceſtria.

Ex hac illuſtratione detegitur illius argumenti fucus: qua enim ſequela probat Patres in Capitulis illis conuenientes fuiſſe Cluniacenſes, quia in cœnobio aliquo Cluniacẽſi celebrabant Capitula ſua: eadem poteſt ipſos facere Canonicos regulares, quia eccleſia de Oſney Oxonij, in qua Capitulum celebraſſe ipſos docuimus, fuit Canonicorum Lateranenſium, ſeu nigrorum S. Auguſtini; imo poterit eos eodem iure in ſæculares transformare; nam eccleſia B. Mariæ trans-Thameſim in Burgo Southwerk, ad collegiũ ſæcularium canonicorum ſpectabat. Patres ergo, non cuius iuriſdictionis vel ordinis fuerit locus, in quo conueniẽt; ſed quam opportunus ipſorum negotijs, quę in Capitulo erunt tractanda conſiderabant. Verum de hoc argumento iam ante ſatis in ipſo quæſtionis corpore dixeramus.

Ad quod attexuit vltimo loco, de Lanfranco, Paulo, & Lanzone, merum eſt Sophiſma, ex amphibologia pariter, & falſa citatione conflatum, in qua nempe aduerſarius numerum ſingularẽ ab authore quẽ citat poſitũ, mutauit in pluralẽ, vt ita ſuo inſtituto inuitum accommodaret. Verum igitur eſt D. Lanzonem virum religionis laude præſtantem, cum in Angliam ex petitione inſtantiſſima Gulielmi Comitis Warennæ miſſus fuiſſet, Priorem S. Pancratij factum, Cluniacenſem diſciplinam, & ex ea, regulam S. Benedicti mirificè illuſtraſſe, monachoſque Cluniacenſes per Angliam tunc ſuccreſcentes vice Cluniacenſis Abbatis gubernaſſe, propterea enim Prioratus ille S. Pancratij in honorem ſecundæ filiæ Cluniacenſis eſt à ſancto Hugone ſublimatus. Quæ omnia nos longè certius, & clarius, ac magis ad honorem & gloriam Cluniacenſis ordinis in appendice produximus: vt intelligant illi, nos honori ipſorũ lõgè melius cõſulere, certa & indubitata illorũ iura proferẽdo, & illuſtrãdo, quã aduerſarium falſa fictaque illis offerendo. Sed quod de Lanfranco & Paulo dicit, ipſos nempe vt Cluniacenſes, ordinem in Anglia reformaſſe, non aliter probauit, quam authorem ſuum falſificando. Locum enim, quem ex Weſtmonaſterienſi noſtro deſcripſit, ita tam in impreſſis libris (quam etiam in manuſcriptis, quos in Anglia iuſſimus inſpici) lector inueniet, ad annum 1077. ſicut hic verbatim tibi exhibemus. *Lanzo Prior S. Pancratij venit in Angliam: Et Paulus Cadomenſis nepos Lanfranci Archiepiſcopi creatus eſt Abbas S. Albani. Per ipſum etiam totus ordo monaſticus in Anglia refloruit, coadiuuante Lanfranco.* Audiuiſti Lector, quam acerba cenſura aduerſarius Wyonem vexauerit ob tres craſſos errores in tribus lineis commiſſos, quos tamẽ nos vnũ tantum erratũ fuiſſe conuicimus. Ecce tibi aduerſariũ ipſum, qui in tribus lineolis tres craſſos errores commiſit; Primum enim inſinuat tanquam authoris ſui mentem, horum (.i. Lanzonis, Pauli, Lanfranci) opera monaſticen in Anglia viguiſſe: cum Weſtmonaſterienſis non dicat, per ipſos, ſed per ipſum, Paulum ſcilicet, id factum fuiſſe; Quod quia erat ipſum authoris ſui textum corrumpere, non eſt auſus charactere diuerſo (quo citatum teſtimonium expreſſit) cudere, ne à legentibus ipſum Weſtmonaſterienſem conuinceretur falſarius: ſic tamen continuauit, vt lector, qui Weſtmonaſterienſem non vidiſſet, reuera putaret illam, ſummam eſſe ſententiæ quam in verbis ſequentibus Weſtmonaſterienſis haberet. Eſt hic primus eſt, ſiue error, ſiue corruptela, in mutatione numeri. Deinde quod Weſtmonaſterienſis ſoli Paulo præcipuè tribuit, id aduerſarius, tanquam

Lanfrãcum & diſcipulos eius nõ fuiſſe monachos Cluniacenſes.

ex mente Weſtmonaſterienſis Lanzoni etiam aſſignat: At non eſſe hanc Weſtmonaſterienſis mentem, ex ipſomet colligitur, qui memor eorum, quæ hoc in loco dixerat, tanquam ſi aduerſarij calumniam præcauere voluiſſet, alio in loco, nulla facta Lanzonis mentione hoc ipſum Pauli elogium ſæpius repetijt. Nam etiam ad annum 1071. dixerat: *Ipſe Archiepiſcopus Lanfrancus monachorum ordinem ſecundum regulam Beati Benedicti in multis cœnobijs Angliæ conſtituit. Primo verò in eccleſia Cantuarienſi, poſtea in eccleſia Sancti Albani Anglorum protomartyris, vbi etiam decedente Frederico Abbate ſuſtituit nepotem ſuum Paulum: qui fretus adminiculo auunculi ſui eccleſiam reſtaurauit, & ordinem pene lapſum reformauit.* Et poſtea ad annum 1089. ſic ſcribit de Lanfranco: *Ordinem monaſticum miniſterio Pauli nepotis ſui, quem ſecum duxit monachum à Normannia, & in Abbatem S. Albani ſtabiliuit, eleganter informauit.* De ſolo ergo Paulo, intellexit Weſtmonaſterienſis, quæ priore loco ſcripſerat, & Lanzoni nullo modo id commune eſſe voluit. Tertium erratum, & quaſi perpetuum, ſed in his maxime verbis fundatum eſt, quod ex eo quod Lanzo Prior S. Pācratij in principio teſtimonij ponatur, etiam Paulum & Lanfrancū, diſcipuloſq; ipſorum faciat Cluniacenſes, quo in conceptu mentis ſuæ per totam pag. 121. & ſequentem triumphat. Sed cito ipſi demenius triumphalia inſignia. Aſſerimus enim, & probabimus euidenter, nec Paulum, nec Lanfrancum, nec monachos ab illis in Anglia informatos fuiſſe vnquam Cluniacenſes: idque non ex coniecturis, vt ſolet aduerſarius ſed ex authore ipſo Lanfranco & Paulo, temporibuſque illorum coætaneo, eoque Normanno, Gulielmo Gemiticenſi, lib. 5. de ducibus Normanorum cap. 9 Ex eo ſiquidem conſtat, Herluinū virum ſanctum, cum diu miles celebris in armis floruiſſet, poſtea aſſumptis duobus aut tribus ſocijs paruulum ſibi monaſterium condidiſſe, ſub arctiſſima diſciplina, (longè certe arctiori quā fuerit Cluniacenſis diſciplina vel in ipſis ſuis exordijs) habitū autē religionis ab ipſomet Epiſcopo Lexouienſis eccleſię ſuſcepit & ab ipſo fuiſſe presbyterū ſimul & Abbatem ordinatum: ſicut ſolet fieri, vbi monaſterium, omneſque monachi, non aliunde aſſumpti, ſed de nouo creati ſtabiliuntur. Quare cum nullo ante in monaſterio fuiſſet educatus, ſed ſola regula magiſtra, Spiritu Sancto doctore, Epiſcopo exhortatore ſibiipſi nouitius ſimul & Abbas extitiſſet, in ſumma paupertate, arctiſſimaque diſciplina monaſterium ſuum formauit. Ad hunc ergo Abbatem Herluinum Lanfrancus adhuc ſæcularis iuriſprudentiæ laude (fuerat enim aduocatus teſte Orderico Vitali) & literarū gloria celebris, monaſticum habitum quæſiturus venit: cumque inueniſſet ipſum Abbatem ſuccinctum panes clibano inferentem, oſque furni luto (vt fit) obturantem: motus tanta humilitate ſenis Lanfrancus, ei ſe in diſcipulum dedit, factuſque breui Prior ſub ipſo gloriam Beccenſis monaſterij longe lateque diffudit, ipſumque opibus, & monachis mire amplificauit; Itaque Gulielmus Conqueſtor noſter Cadomenſe cœnobium à ſe nuper ædificatum ipſi tradidit regendum; relictoque proinde in Beccenſi cœnobio Anſelmo, ipſe Cadomum tenuit, & in eo monaſterio non Cluniacenſem, quam nunquam didicerat, ſed Beccenſem diſciplinam, quam à *theodidacto* ſene Herluino acceperat, inſtituit, in ea Paulum nepotem ſuū educauit: Beccenſem propterea diſciplinam Paulus in monaſterium ſancti Albani intulit, ſi tamen diſciplinam monaſterij omnino innouauit. Ex eadem Beccenſi diſciplina fuit Arnulphus qui ex monacho S. Luciani Beluacenſis (quod cœnobium certe non fuit Cluniacenſis diſciplinæ, cū ab eo propterea diſceſſerit Arnulphus, quod propter deformatos cœnobij mores, animam ſe ſuam inibi ſeruare poſſe dubitaret) ad Lanfrancum veniens primo Cadomū deinde etiam Cantuariam, in eccleſia Chriſti monachus ſub eo diu fuit. Qualis autem fuerit diſciplina quā Lanfrancus Cantuarienſibus monachis Eccleſię Chriſti tradidit Malmesburienſis verbis, pag. 118. de Archiepiſcopis Dorobernienſibus agentis in Lanfranco accipe: *Sunt hodie ampliori, quam vſpiam Angliæ, vt decet, numero; religione Cluniacenſibus non impares. Plurimus ineſt eis adhuc Lanfrancus.* Quæ cum dicat author non ita longe poſt mortem Lanfranci viuens (floruit enim ſub Henrico I. Rege filio Conqueſtoris Gulielmi, circa annum Chriſti. 1154.) ſimul inſinuat & diſciplinæ Lanfrancianæ excellentiam, & eiuſdē, vtpote Beccenſis, ſiue Cadomenſis, à Cluniacenſi, cui eam quaſi contradiſtinctā confert, diuerſitatē.

Monachi diſcipuli Lāfrāci, non fuere Cluniacenſes.

Nam ſi ipſos Cluniacēſes fuiſſe monachos agnouiſſet Malmesburienſis, nullatenus eos Cluniacenſibus religionis laude coæquaſſet: omnis enim comparatio inter diſtincta inſtituitur, eiuſdem autem ad ſeipſum nulla eſt comparatio; Hic vero Bibliothecarius noſter, Cantuarienſes monachos dupliciter comparat: ait enim eos numero maiore fuiſſe, quam in vllo alio Angliæ monaſterio conſpiceretur; religione vero ipſos Cluniacenſes æquare. Atque vt ſemel abſoluamus huius autoris Malmesburienſis de Cantuarienſibus & Cluniacenſibus iudicium audi lector, quid de ipſis dicat, vt ſecus eos illos iſtis comparauerit, & quam clarè iſtos ab illis profeſſione diſtinctos agnouerit. Lib. 5. de geſtis Regum Anglorum, agens de

Henrico

Henrico primo, qui in cœnobio Radingenſi à ſe inſtaurato Cluniacenſes monachos po„ſuerat, hæc habet. Pietatis in Deum prædicandæ, monaſteria in Anglia & Normannia „conſtruxit: quibus quia nondum ſupremam manum impoſuit, ego interim iudicium meũ „differrem, niſi me Radingenſium fratrum charitas non fineret. Hoc ille cœnobium inter „duo flumina Kenetam & Tameſim conſtituit, loco vbi pene omnium itinerantium ad po„puloſiores Angliæ vrbes poſſet eſſe diuerſorium, poſuitque ibi monachos Cluniacenſes, „qui ſunt hodie præclarum ſanctitatis exemplum, hoſpitalitatis indefeſſæ & dulcis indi„cium. Videas ibi, quod non alibi, vt plus in hoſpites totis horis venientes, quam in habi„tantes inſumant. Præpropterum me & adulatorem fortaſſe quis dixerit, quod nunc primũ „naſcentem religionem tanto efferam præconio, neſciens quid ventura pariat dies. Sed „ipſi vt ſpero cum Dei gratia enitentur, vt in bono durent: ego non erubeſco, ſi ſanctis vi„ris blandiar, & bonum quod in me non habeo, in illis admiter. Quis non videt clariſſimè his verbis indicari à Malmesburienſi, quod Cluniacenſes habeat pro monachis toto genere, aut certè toto ordine diſtinctis à monachis Benedictinis reliquis per Angliam? Ideo enim vocat eos, *religionem nunc primum naſcentem*, quod paucis duntaxat antea annis in Anglia apparuiſſent cum ſex igitur tantum anni aut circiter elapſi fuiſſent à fundatione monaſterij Pancratiani ſiue Lewenſis: Neque enim alio reſpectu recenter natam religionem vocare potuit, quam quia in Anglia reſpectu aliorum Benedictinorum recentiſſimũ eſſet Cluniacenſiũ inſtitutum, quod extra Angliam iam per ducentos ferè annos floruiſſet. Sane ſi Cantuarienſes, ſi Malmesburienſes monachi Cluniacenſes fuiſſent, alio modo laudationem[a] hanc concepiſſet Gulielmus, & non adulationem, quæ in alijs laudandis conſiſtit, ſed arrogantiã, quæ in rebus ſuis nimium extollendis deprecatus fuiſſet. Dixiſſet, ſeſe plura de ſanctitate Radingenſium fratrum ſcripturum, niſi vereretur nimis inſolenter de ſuæ religionis obſeruantia gloriari. Dixiſſet tandem, aliquando ſaltem, ſemel ſaltem, Cluniacenſibus noſtris, noſtræ religionis monachis hoc vel illud, vel aliud monaſterium conceſſum fuiſſe; at nunquam ita loquitur aut ille, aut vlli alij nationis Anglicæ hiſtorici monachi, quia nulli ſcilicet eorum fuere Cluniacenſes, ideoque de Cluniacenſibus tanquam de alterius ſchematis monachis ſemper loquuntur. Sed ad diſcipulos Lanfranci redeamus. Arnulphus igitur ille, quem ſupra nominauimus, ex Priore Cantuarienſis eccleſiæ ſub Anſelmo factus eſt Abbas Burgi, ſiue Petroburgenſis cœnobij, ac proinde ibidem Beccenſem in qua vixerat, non autem Cluniacenſem, quam nunquam exercuerat, diſciplinam propagauit. Sicut ex eadem diſciplina Beccenſi Galterus monachus (Malmesburienſi vtimur autore) Cadomenſis, factus eſt Abbas Eneshamenſis; & Gundulphus, Cadomi pariter ac Cantuariç educatus, Abbas ſimul & Epiſcopus eccleſiæ Roffenſis; Sicut & idem narrat Malmesburienſis, Hugonem comitem Ceſtriæ, Abbatiam, quam apud Ceſtriam ædificauerat, Monachis potiſſimum Beccenſibus impleri voluiſſe; idque ab Anſelmo tunc Beccenſi Abbate in Angliam eum in finem accito obtinuiſſe. Conſtat igitur Beccenſem diſciplinam per Abbatias Angliç fuiſſe propagatam, miniſterio Pauli, ac poſtea Arnulphi, Galteri, Gundulphi, Anſelmi: quo tempore Cluniacenſis diſciplina per pauculos tantum prioratus de nouo in eum finem ædificatos, aut denuo ex ruinis reſuſcitatos fuerat diſperſa. Quod vt innuerẽt noſtri ſcriptores, Lanzonem ſemper vocant Cluniacenſem, Paulum nunquam ſic appellantes, ſed duntaxat Cadomenſem.

Sed audiamus ipſum Lanfrancum, idoneum proculdubio apud omnes prudentes ſui monachatus teſtem, cui à cordato lectore credatur potius quam Antiſtrophæarij iſtius inanibus coniecturis. Extat igitur in palatio Dunelmenſi Londini manuſcriptum regiſtrum cœnobij Dunelmenſis, ex quo deſcribi curauimus totam obſeruantiam Lanfrancianam, nempe leges & ordinationes ipſius, quarum in illo libro hic eſt titulus: *Decreta D. Lanfranci pro ordine S. Benedicti.* Procemium vero (ne forte librum ipſum decretorũ, in appẽdice non poſſimus dare) „hic apponemus. Lanfrancus indignus ſanctæ Dorobernenſis eccleſiæ antiſtes dilectiſſi„mis fratribus ſuis, *Henrico Priori*, & cæteris, ſalutem & benedictionem. Mittimus vobis „noſtri ordinis conſuetudines ſcriptas, quas excerpſimus ex conſuetudinibus eorum cœno„biorum, quæ noſtro tempore maioris auctoritatis ſunt in ordine monachorum. Addidimus „quoque perpauca, & mutauimus nonnulla, & maximè in celebrandis quibuſdam feſtis, „excellentius in noſtra eccleſia oportere ea agi cenſentes propter primatem ſedem. In qui„bus nec nobis, qui præſentes ſumus, nec ijs, qui poſt nos venturi ſunt, in aliquo præiudi„camus, vt non vel eis addere, vel ab eis tollere vel in eis permutare aliqua valeamus, ſi „aliter ea commodius poſſe fieri, vel magiſtra ratione, vel doctiorum auctoritate intelli„gamus. Quantumlibet enim quiſquam proficiat, maximus ei defectus eſt, exiſtimare, ſe „vltra non poſſe proficere; nam numerus fratrum auctus vel diminutus, facultates locorũ, varietates

Lanfrãcus non fuit Cluniacenſis: ſed inſtituis reformationem ab illis diuerſiſſimam.

„ varietates rerum, quæ ſæpe eueniunt, diuerſitates ſenſuum, quod [illegible] quidem ſic & alij ſi
„ intelligunt, plæraque diu ſeruata plerumque aliter ordinari compelluut. H[illegible] eſt [illegible]
„ nulla fere eccleſia imitari aliam per omnia poteſt. [illegible]
„ vt ea, ſine quibus anima ſaluari non poteſt, omnibus modis [illegible] ſe u[illegible]
„ dico, contemptum mundi, charitatem, caſtitatem, humilitatem, p[illegible]ntiam, [illegible]
„ de perpetratis culpis pænitudinem, earumque humilem [illegible]ſſionem, [illegible]
„ tiones, competens ſilentium, multaque in hunc modum. Hæc vbi ſ[illegible], re[illegible]
„ poteſt dici, regulam beati Benedicti, & monachorum ibi ordinem cuſtodiri, quoqu[illegible]
„ varientur cætera, quę pro arbitrio diuerſorum in diuerſis ſunt cœnobijs [illegible]ta. [illegible]
„ modi ſunt, quod in præcipuis ſolennitatibus, alibi in tunicis tantum, quos [illegible] vo[illegible]
„ & alibi in albis & cappis cantorea ad veſperas reſponſorium canunt; quod in [illegible]
„ tiuitatibus, in alijs locis in albis ſolummodo, & in alijs cappis etiam induti proce[illegible]ntiq[illegible]
„ in quibuſdam cœnobijs viceni vel triceni, aut plus aut minus, ſimul in alueis, & in q[illegible]
„ buſdam ſinguli in ſingulis catinis pedes in clauſtro ante mandatum abluunt; quod plæra-
„ que monaſteria menſe Februario tranſacta B. Mariæ feſtiuitate officium mortuo[illegible] p[illegible]
„ veſperas dicere incipiunt: & plæraque vſque ad ſeptuageſimam præſtolantur. H[illegible]
„ neris plurima alia exiſtunt, quæ pro ſui prolixitate breuiter enumerari non poſſ[illegible]
„ tamen ipſa, poſtquam ſeruanda ſubiectis à paſtoribus ordinantur, abſque, quorum to[illegible] v[illegible]
„ in obedientia ſita eſt, ſine culpa minime violantur. Inde vero nemo turbetur, qu[illegible]
„ ctatu harum conſuetudinum nomen Abbatis tantum, non Epiſcopi, vel Archiepiſc[illegible]
„ nitur: ordo quippe monachorum deſcribitur, quorum per Abbates frequentius [illegible]
„ per Antiſtites, vita diſponitur. Quamuis & ipſi Antiſtites, ſi paternam curam vice [illegible]
„ ſubiectis ſuis impendant, non abſurde Abbates, id eſt, Patres congruo ſuis actib[illegible] v[illegible]
„ bulo appellari queant. Deus pacis & dilectionis vobiſcũ maneat & ipſe pacę & dilect[illegible]
„ ſua vos repleat, & ab omnibus peccatis clementer abſoluat; Amen. Hactenus proœm[illegible]
D. Lanfranci.

Non dubito quin prudens lector ex hac præfatione Lanfranci mecum obſeruauer[illegible] decreta hęc facta pro toto ordine S. Benedicti in Anglia, quatenus ſpecifice ab alijs diſt[illegible]tur ordinibus, qui ſtricta acceptione Benedictini appellari non ſolent: vult enim expre[illegible] conſuetudines ſuas inſeruire, non ſolum ijs cœnobijs Benedictinis, quorum Prælati e[illegible] Abbates; ſed ijs etiam, quibus Abbatum loco & officio præſidebant Epiſcopi; quod [illegible] Benedictinis, & non Cluniacenſibus conuenire, ſatis ſuperius probauimus, ex eo, [illegible] propterea tales Epiſcopi, quia ſimul habebant iura Abbatialia, ſuffragijs monachoru[illegible] ca- thedralium eligerentur; & nemo ſani ſenſus concedet tale priuilegium permiſſum fui[illegible]e o[illegible]dini maxima ex parte ex alienigenis conſiſtenti. *Deinde* obſeruari debet & illud, conſue[illegible]nes & leges iſtas per Domnum Lanfrancum, (iuxta quod antea Diuus fecerat Dun[illegible] præſcripto S. Gregorij magni) collectas fuiſſe, non ex vnius obſeruantiæ monaſterijs, ſe[illegible] varijs cœnobijs, eumque nonnulla de ſuo addidiſſe, quędam etiam pro ſuo arbitrio mu[illegible] & arbitrio prælatorum ſubſequentium, cum occaſio poſtulauerit, mutanda permiſiſ[illegible] quis Prælatus Cluniacenſis, aut vllius Congregationis reformatæ Generalis, per[illegible]teret [illegible]ges & conſuetudines ſui ordinis quæ maxime debent eſſe vnius moris in tota domo ita p[illegible] miſceri, tolli, mutari, modificari, pro inferiorum prælatorum arbitrio? *Denique* quis n[illegible] det, non fuiſſe D. Lanfranco opus libellum conſuetudinum tanto labore & cura ex [illegible] cœnobijs ſeligere, ſi Cluniacenſis illi obſeruantia placuiſſet, aut eam monachis prou[illegible] ſuæ præſcribere voluiſſet? Sufficere enim eo caſu debuiſſet, monachos ad Cluniacenſia ſt[illegible]ta cõſuetudineſque remittere, & ipſos in eiſdem inſtituendos Cluniacenſibus Prælatis c[illegible] mittere. Atqui neque in toto opere iſto conſuetudinum, ſeu decretorum regularium m[illegible]nit Cluniacenſium, non meminit eorum ne ſemel; ne tum quidem, cum maxime d[illegible] homo Cluniacenſis aut Cluniacenſibus fauens, eorum meminiſſe, nempe in capite de Ab[illegible]tis electione & officio cuius hoc eſt exordium: *Abbas cum eligitur, omnes fratres, vel ma[illegible] melior pars, in eius electionem conſentire debent. Electus autem, ſi extra monaſterium conſecratus redierit, cum feſtiua proceſſione ſuccipiatur. Ipſe vero in vtraque ſtatione proſtratus iace[illegible] cantu ſecundæ ſtationis, Epiſcopus, ſi adeſt, vel legatus eius, in loco & ſtatione Abbatiam [illegible] Quo ſtatuto, ſi Epiſcopus abeſt, &c.* An non hæc aperte contradicunt Cluniacenſium inſt[illegible] Abbatem eligi per ſuffragia fratrum, nulla habita ratione aut mentione Prælati Cluniac[illegible] Collocari in ſtallo Abbatis per Epiſcopum Diœceſanum, aut eo abſente, per Vicarium e[illegible] An non hoc directe contra prærogatiuam Cluniacenſis exemptionis militat? Nimirum [illegible]hil eſt cur ſolicitus eſſe debuerit Lanfrancus de iure Cluniacenſium, pro quibus non e[illegible]

illi opus nec animus condere noua decreta: ſed pro Prælatis Benedictinis Angliæ, ſiue illi eſſent Epiſcopi, ſiue Abbates ſubiecti Epiſcopis aut ab eiſdem exempti, opus hoc aſſumpſit Lanfrancus: ideoque ſtatuta non Cluniacenſia, ſed longè à Cluniacenſibus diuerſa, & diſſentanea præſcripſit vt legenti facile apparebit.

Et ne dicat aduerſarius Cluniacenſem Prælatum Lanfranco permiſiſſe, vt ſuo arbitrio monachorum in Anglia mores & ſtatuta componeret (quanquam hoc dicere ſit abſurdiſſimũ, quomodo enim tunc vocari poſſent Cluniacenſes, qui nec obſeruantia vterentur Cluniacẽſi, nec iuriſdictioni Cluniacenſi ſubeſſent, vt patet ex ſtatutis, & iam dictis non fuiſſe ſubditos Benedictinos quibus hæc ſcripſit Lanfrancus, quorum plurimi habebant Epiſcopos loco Abbatum, ipſique erant Epiſcoporum Canonici, plurimi Abbates erant Diœceſanis ſubditi, pauciſſimi ab eiſdem exempti; quæ omnia repugnant ſubſtantialibus Cluniacenſium inſtitutis & priuilegijs?) Ne tamen etiam hoc abſurdum perfugium vſurpet aduerſarius, ad omnia paratus, potius quam vt cedat veritati: animaduertat lector mecum, quid ex antiquiſſimo Regiſtro manuſcripto cœnobij S. Albani, quod extat in bibliotheca Cottoniana n. 66. contra hoc perfugium annotetur: *Paulus Cadomenſis eccleſiæ Monachus fuit. Ad cumulum autem laudis eius adijciendum eſt, quod Conſuetudines approbatas & approbandas authoritate Lanfranci quondam Beccenſis eccleſiæ Monachi, in eccleſia S. Albani, eliminatis antiquis reprobandis, conſtituit obſeruari.* Et ecce Beccenſis eccleſiæ monachi authoritate, non Cluniacenſis id factum fuiſſe. Et longe manifeſtius atque euidentius alio in loco eiuſdem Regiſtri: *Paulus Cadomenſis monachus nepos Lanfranci reformauit Sanctum Albanum. 1077. & facta eſt eccleſia Sancti Albani quaſi ſchola religionis & diſciplinaris obſeruantiæ per totum regnum Angliæ. Attulerat namque ſecum conſuetudines Lanfranci, & ſtatuta monaſtica, a Domino Papa merito approbata, conſcripta. Vnde odor bonæ famæ huius eccleſiæ Romanam Curiam & remota regna illuſtranda peruolauit, & multorum tam prælatorum quam magnatum corda feliciter ei inclinauit.* Hic certe Pontificia & Archiepiſcopalia authoritas ponitur, non Cluniacenſis Prælati: cuius tamen non erat ignota Lanfranco obſeruantia, quippe quę iam per Lanzonem quendam (vt eum vocat Malmeſburienſis tanquã ſuis Benedictinis Anglis non admodũ notũ, quippe quia alterius ordinis) inceperat in Anglia plantari. Sed Lanfrancus arctiori, nobilioríque (vt antea ex Gulielmo Gemiticenſi eius coætaneo demonſtrauimus) aſſuetus obſeruantię, eam voluit Monachis per Angliam reformãdis tradere: idque merito, Benedictinis Benedictinam diſciplinam, non Cluniacenſem, quæ licet ſub eadem regula, alterius tamẽ ordinis habebatur. Et notanda vox *reformationis*, qua vtitur Hiſtoricus S. Albani, per quam certe indicat Paulum monachos, quos ibi repererat non ad alium ordinem tranſtuliſſe, ſed ad meliorem formam diſciplinæ reuocaſſe. Quod ſi Cluniacenſes fuiſſent anteà (vt aduerſarius præfracte contendit) aut eſſe tunc incepiſſent: non fuiſſet Paulo opus reformatione Beccenſis eccleſiæ, imo non debuiſſet ea vti, ſed homogeneã Cluniacenſem inſtruxiſſe. Enimuerò ſomniauit aduerſarius hoc paradoxum: quod tanquam ſomnium à Morpheo ipſi immiſſum contemnamus cum prudentibus, & Lanfrancum, Paulum, cæteroſque eorum diſcipulos nunquam fuiſſe Cluniacenſes tanquam demonſtratum ponamus.

Putamus nos primum hoc aduerſarij argumentum, quo S. Albani monaſterium ſubiecit matrici eccleſię alienigenæ, ſatis refutaſſe copioſe: quod fecimus, non quia tanti æſtimamus aduerſarij ratiunculas: ſed quia ſic antiquitates Congregationis noſtræ ſolide ſimul & abundãter illuſtrabimus. Propterea, licet quę hactenus dicta ſunt, ſufficiãt, tamen nõ tantum elenchicè aduerſarium confutando, ſed etiam directè & in ſpeciali probabimus, hoc noſtrum S. Albani monaſterium Cluniacenſibus non fuiſſe ſubiectum. Certè Mathæus Paris diligentiſſimus rerum noſtrarum ſcriptor, cum à tempore Normanni præcipuas monaſterij S. Albani (cuius ipſe erat monachus & Præcentor) annotauerit: nunquam hoc omiſiſſet, ſi Paulus Cluniacenſis fuiſſet, aut Cluniacenſem diſciplinam in ſuum monaſterium inuexiſſet. At cum eius electionem laudeſque enarrat, & diem obitus conſignat, ſemper Cadomenſem, nunquam Cluniacenſem appellat. Similiter ad annum 1214. pag. 243, cum recenſet omnes Abbates S. Albani ab ipſius prima fundatione, nempe à Willegodo quem Offa Rex & fundator præfecit, vſque ad Gulielmum Abbatem vigeſimum ſecundum a Rege Ioanne inſtitutum; & anno 1235. in electione Ioannis de Hertfordia, qui fuit ſucceſſor præfati Gulielmi, nõ ſolum non meminit Cluniacenſium, verum etiam ea dicit, quæ euidenter oſtendunt Abbatiam illam non fuiſſe Cluniacenſium, vt conſtat ex loco ipſo, quem totum in prima probatione tertię concluſionis noſtræ deſcripſimus: vbi ponitur liberrima electio Abbatis, præhabito duntaxat aſſenſu regio; formaque electionis omninò independens à quacumque alia eccleſia, quæ omnia corroborantur in bulla Gregorij noni ad eandem electionem confirmãdam

Demonſtratur decretè, cœnobiũ Albanenſe nõ fuiſſe Cluniacenſium. A forma electionis Abbatum.

dam expedita (quæ apud Mathæum Paris habetur pagina 399. ad annum 1235.) ad quem Pontificem Albanenſes monachi, nulla habita Cluniacenſis Abbatis aut eccleſiæ [illegible]one, pr[illegible] Abbatis confirmatione confugerunt. Profectò clauſula ipſa literarum, quas pro con[illegible]tione electionis prædictæ Prior, & conuentus ad Pontificem Gregorium 9. miſer[illegible] dit cuiuis intelligenti lectori, Albanenſes nullo modo ad Cluniacum ſpectaſſe. Hinc [illegible] quiunt) *benigniſſime Pater, quare nos, qui filij veſtri ſumus, & immediate ad Romanum Pont[illegible] ſpectanter, vobis in omni, qua poſſumus ſupplicamus deuotione, quatenus Dei intuitu, & ad lau[illegible] eccleſiæ noſtræ, quæ ſub hac vacatura in magno nauigat periculo ſub ſeculari cuſtodia conſtituta ele[illegible] cto noſtro abſque moræ diſpendio officij ſui confirmationem miſericorditer impendatis.* Simi[illegible]et & clauſula prior reſcripti Pontificij hoc ipſum demonſtrat; committens enim Epiſcopis Lo[illegible]i- nenſi & Elienſi examen de perſona electi Abbatis, ita eos alloquitur: *Monaſterio San[illegible] Albani Lincolnienſis Diœceſis, quod ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinet, Abbatis ſolati[illegible] dilecti filij Prior & Conuentus ipſius monaſterij, ſicut accepimus, requiſito prius, ſicut mo[illegible] aſſenſu regio & obtento, vocatis omnibus qui debuerunt, voluerunt, potuerunt commodè intereſſe [illegible] Abbatis futuri ſubſtitutione tractantes, poſt diuerſos tractatus, quibuſdam de collegio, elige[illegible] Abbatem poteſtatem plenariam vnanimiter contulerunt. &c.* Sanè in vtriſque literis, tam con[illegible]tus, quam pontificis, apparet Abbatiam nullius iuriſdictioni, præterquam Pon[illegible] ſpiritualibus ſubiectam fuiſſe; liberrimè, & plenaria poteſtate Abbatem ſibi iure ſuffrag[illegible]rum elegiſſe, ſine vlla Cluniacenſium interuentione; eamque poteſtatem Pontificem a[illegible] nouiſſe qui tamen, ſi Cluniacenſium fuiſſet vlla in eos iuriſdictio, eius mentionem fe[illegible] & ſe eidem (vt in ſimilibus ſolet) hac ſaltem vice derogare velle ſcripſiſſet. Non com[illegible] tem examinandam Epiſcopis: imo nec ipſi Monachi ad Romanum Pontificem, ſed a[illegible]niacenſem Abbatem pro confirmatione electi recurriſſent. Sed nec ab ipſo rege eo [illegible] poſtulaſſent, verum eo non expectato ad electionem proceſſiſſent, ſicut in conuentibu[illegible] glicis ſibi ſubiectis facere ſolebant. Quod ne quis à nobis gratis (vt aiunt) & ſine fund[illegible] dictum obijciat, ecce teſtimonium, (quod proinde hac in re omni exceptione maius eſt) ip[illegible]ſorum Cluniacenſium ex annalibus tranſcriptis S. Pancratij de Lewes in quibus, præte[illegible] quæ ſuperius citauimus, hæc habentur. *Anno milleſimo treceſimo* (inquit) *in vigilia S[illegible] thei Apoſtoli, Prior Levvenſis acceſſit ad domum de Farley, & Priorem dictæ domus per præ[illegible] Domini Abbatis, & ex officio ſuæ viſitationis degradauit, qui dictam domum in multimodis pl[illegible] alijs oppreſſuris reliquit. Cui ſucceſſit Ioannes de Caſtro nouo Iardinarius de domo Levven[illegible] trauit in domum de Farley in craſtino Circuncisionis Domini, & à toto conuentu honorificè r[illegible] eſt.* Vides liberrimam deſtitutionem, & inſtitutionem Prælatorum in ordine Cluniac[illegible], patam, ſine ſuffragijs fratrum conuentualium, ſine regali aſſenſu petito, ſolius Abbatis [illegible]niacenſis imperio, aut Viſitatoris ab eo conſtituti arbitrio. Simile eſt in ijſdem Annal[illegible] *Anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quinto Petrus de Villiaco Prior de Siluiniaco à Do[illegible] Abbate Cluniacenſi miſſus in Priorem Levvienſem venit apud Levvias die Sanctorum Apoſto[illegible] Philippi & Iacobi. Item eodem anno nonis Nouembris, idem receſſit, factuſque eſt Prior S. Mar[illegible]ni Paris in octauis S. Martini hyemalis. Cui ſucceſſit D. Ioannes Thiengues Prior de Gay factus P[illegible] de Levves.* Ita etiam præcipuus prioratus Cluniacenſium in Anglia, cuius Prælatus erat [illegible]ſitator natus ordinis ſui, liberrimè ad motum Abbatis intra vnius anni curriculum inſt[illegible]batur, & deſtituebatur. Quod nunquam factum eſt in Abbatijs nigrorum per Ang[illegible]iam [illegible] quibus ſiue crearentur Prælati, ſiue amouerentur, ſemper interueniebat ſuffragatio fra[illegible] aſſenſus regum, & confirmatio Pontificum. Verum quidem eſt aliquando ſolitos [illegible]cenſes viſitatores petere regis *ſaluum conductum*; ſed eo habito, ſine alio aſſenſu q[illegible] erant muneris exequebantur. Cuius rei teſtimonium regale habemus ex Archiuio Turr[illegible] Londinenſis patenti, 19 Edwardi 3. parte. 1. membrana. 15. tenoris ſequentis. Rex [illegible]
„nibus Balliuis & fidelibus ſuis ſalutem. Sciatis, quod cum dilecti nobis in Chriſtu P[illegible]
„Monteacuto, & Prior de Wenlock ordinis Cluniacenſis in Anglia, ad Prioratum de [illegible]
„tona iuxta Notingham de mandato Abbatis Cluniacenſis iuxta tenorem cuiuſ[illegible]am [illegible]
„miſſionis ſibi inde factæ viſitandum, & ad ea, quæ ſalutem animarum concernun[illegible]
„endum in proximo ſe diuertant: ſuſcepimus ipſos priores ac homines ſeruientes [illegible]
„exiſtentes in eundo verſus prioratum prædictum, ibidem commorando, & exin[illegible]
„undo manuteneatis, protegatis, & defendatis, non inferentes eis, vel permitten[illegible]
„quod damnum. &c. Hæ literæ per annum duraturæ. Teſte meipſo. 4. Maij. Ann[illegible]
erat. 1344. videturque conceſſus iſtis viſitatoribus ſaluus conductus, propterea quod [illegible] inter Reges Angliæ & Galliæ bello, non fuiſſet alias tutum prædictis, cum eſſent a[illegible] per regnum Angliæ iter facere.

Iam conſidera mihi etiam modum Exemptionis Immediatæ, qua excluditur dependentia ab omni al Prælato Spirituali, præterquam à ſummo Pontifice: quem exemptionis excellentem mo um, & illi ipſi Albanenſes monachi profitentur in ſua Epiſtola, & Pontifex in reſcripto gnoſcit. De qua etiam vide fragmenta quædam ex collectionibus Ioannis Wheathamsted A atis S. Albani, quæ poſuimus in appendice, num. 66. quibus adde lepidũ exordium nat tionis, quam idem Abbas in libro de actis Prælaturæ ſuæ manuſcripto nondum edito (q eſt in bibliotheca Cottoniana) inſtituit de lite acta inter ipſum, & Archiepiſcopũ

Amodo exemptionis.

„Cantu tienſem: eſt autem huiuſmodi. Poſt hoc, inquit, in anno prælationis huius Ab„batis no (loquitur de priore prælatura tempore Henrici quinti; nam cum ſemel reſig„n ſſet, iterum ad eandem aſſumptus eſt) cum ipſe pater requiem haberet cum omnibus, „nec eſſet vllus aut de eo tentus, aut ſibi obediens, qui perturbare præſumpſit pacem eius: „vidit pacis æmulus, & inuidit, in eiuſque inquietationem non modicam excitauit cor Ar„ipræſulis Cantuariæ ſibique ſuggeſſit pro ſuorum retractione reuerentialium bella pluſ„quam ciuilia contra Abbatem mouere. Vnde quadam die, cum veniſſent coram ipſo Ar„chipræſule clerici ſinguli, qui ſibi aſſiſtebant in ſua pendente Metropolitica viſitatione: „affuit etiam inter ipſos ſacerdos, (ne dicaint, Sathanas) qui comperta correxerat in comi„tatu Hertfordiæ. Cui cum dixiſſet iſte dominus; vnde venis? & ille reſpondiſſet, circuiui „terram, & Comitatum Hertfordiæ perambulaui, feciqne in his, quæ mandaſtis mihi, ali„qualem, licet non plenariam iuxta veſtrum deſiderium correctionem. Dixit iterum, ſed „eloquio, ſatis ironico, Archipræſul ad eum: nunquid conſideraſti fratrem meum Abbatẽ „de S. Albano, quod non ſit ei ſimilis in toto illo comitatu, vir ſimplex & rectus, & rece„dens à malo? Cui ſacerdos ridens, dixit. Domum & dominia huius Abbatis vallauit ſum„mus Pontifex exemptionis priuilegio per circuitum, ita quod non poterit ordinaria po„teſtas vllam extendere inquietationis manum in eum: iube tamen me tangere ea, quæ „poſſidet al bi, & forſitan in faciem benedicet tibi. Adhæc Archiprimas: ecce in manu tua „ſunt vniuerſa, quæ extrà ſuam iuriſdictionem poſſidet exemptam; tantum in eam, quia in „ea parte nobis deficit ordinaria poteſtas, ne extendas manum tuam. Egreſſus igitur ſa„cerdos iſte &c. Quibus in verbis patet ampliſſimam fuiſſe exemptionem huius monaſterij, ne ratione Cluniacenſis vllius obedientiæ conuenientem, ſed immediatam ſedi Apoſtolicę. Quare in vexationibus & moleſtijs nunquã ad Cluniacenſes confugiebat hic Abbas, ſed vel ad Capitulum Generale, vel ad Regem, aut Pontificem. Cuius rei argumentum habemus, teſ„c ipſum regium, contra nonnullos monachos rebelles monaſterio illi ſubiectos: deſumptum „e t ex Clauſ. 14 Eduard. 2. memb. 17. cuius tenor eſt huiuſmodi. Rex vicecomiti Norfol„ciæ; Inſinuauit nobis dilectus in Chriſto frater Simon Abbas Ramſeyæ Præſidens Capitu„lo Generali ordinis S. Benedicti Cantuarienſis prouinciæ per literas ſuas patentes, quod „cum in eodem Capitulo apud Northamton celebrato de ſtatu ordinis prædicti per defini„tores, Abbates, Priores, & cæteros in eodem cõgregatos diligens iuxta morem conſuetum „tractatus haberetur; compertum eſt, quod Fr. Willielmus de Somerton, qui ſe dicit Prio„rem de Binham, & Fr. Nicolaus Spark, Fr. Stephanus de Dunſtable, Fr. Radulphus de S. „Albano, Fr. Wilielmus de Siok, Fr. Wilielmus Quatermains, Fr. Bartholomæus de Ber„neye, Fr. Robertus de Geremuth, Fr. Wilielmus de Wetheringſete, Fr. Ioannes de „Romeſey, Fr. Ioannes de Wathamſtede, Fr. Adam de Wittenham, Fr. Simon de „Binham, & Fr. Robertus de Weſterfild, monachi eiuſdem domus, ſpreta ſubſtantia ſui „ordinis & profeſſione, contra ſubſtantiam viuunt in inobedientia, proprietate, varijſque „inſolentijs in animarum ſuarum periculum, & ſcandalum monaſtici ordinis vniuerſi; & ad „ſuæ præſumptionis temeritatem confouendam, arma accipiunt, ac fautorũ conuenticula „& congregationes exquirunt. Cumque Abbas de S. Albano, cui ſubditi eſſe noſcuntur, „varijs modis contra eos proceſſerit, tam per cenſuram canonicam, quam regularẽ, quas ipſi „contẽpſerunt hucuſque vtique vt impij, qui in profundũ malorum deuenerũt: nec ſupereſt „quid vlterius facere poſſint iuxta diſciplinam regularem; Propter quod prædictus Præſi„dens vice ſua, & collegæ ſui ac cæterorũ Definitorum, Abbatum, & Priorum ibidem præ„ſentium, pro honore totius ordinis prædicti nobis ſupplicauit vt ad huiuſmodi obſtinato„rum malitiam deprimendam extendere dignemur auxilium brachij ſæcularis; Nos igitur „pro honore & ſtatu eccleſiæ ac obſeruantiæ regularis remedium apponere volentes in hac „parte, tibi præcipimus quod ad prædictum Prioratum de Binham cum ſufficiente poſſe „accedas, & prædictos fratres Wilielmum &c. capias, & ipſos Abbati ſuo, vel eius in hac „patre procuratori liberes, ſecundum regulam Beati. Benedicti corrigendos; eidemque

A modo inuocãdi Capituli, & Regis auxiliũ in grauaminibus.

„ Abbati, aut eius procuratori in adducendo ipſos ad clauſtrum monaſterij ſiue profeſſionis de S. Albano ſecurum conductum ſuis ſumptibus habere facias. Teſte me ipſo apud „ Weſtmonaſt. 18 die Octobris. Quid hic non ſonat ordinem prorſus diſtinctum à Cluniacenſi? Præſidens capituli ordinis S. Benedicti, cum Definitoribus, Abbatibus, [illegible] ibidem Congregatis de ſtatu ordinis ſui diligenter tractantes, nulla facta mentione [illegible] habita memoria Cluniacenſium, (quid enim ad illos alterios ordinis in ſuo capitulo [illegible] tio aut memoria) in cauſa Abbatis S. Albani contra rebelles monachos magni Prioratus [illegible] vt apparet ex tanto numero hic nominatorum vltimum remedium regulare ſuppon[illegible] Capituli Generalis iudicium; à quo ad auxilium brachij ſæcularis itur; quod ſi Cluniacenſis Abbatia fuiſſet, certe aut ipſe Abbas, Cluniacenſis Prælati inuocaſſet imperium; aut [illegible] chi à ſuo Abbate, & Capitulo huius prouinciæ ad Capitulum Generale ordinis Cluniacenſis prouocaſſent. Sed nimirum Abbatia S. Albani, cuius Abbas erat Angliæ Protoabbas, nunquam agnouit alium in ſpiritualibus ſuperiorem, præter Capituli Generalis Præſides, & ſummum Pontificem. Tantæ excellentiæ, vt Prioratus ſub ſe habuerit conuentuales [illegible] tres & vnum præſertim, de Wimondham, cuius Prior locum in Parlamento habuit anno 1307. ſub Edwardo 1. & poſteà in Abbatiã erigi meruit: cuius erectionis diploma, quod nullam Cluniacenſis, ſed Abbatis tantum Albanenſis iuriſdictionis derogationem expreſsè [illegible] nuat, hic etiam apponemus; deſumptum ex pate. 27. Henrici 6. part. 2 m. 12. Vbi rex Henricus in literis patentibus ſuis, quibus Prioratum illum in Abbatiam erigi permittit, inſerit „ verbatim bullam ſequentem: Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei „ memoriam Romanus Pontifex ſuper vniuerſas orbis eccleſias monaſteria, beneficia, ſæ„ cularia & regularia diuina obtinens miſeratione primatum, eccleſiarum & beneficiorum in „ huiuſmodi ſtatum quandoque immutat, honores auget, & illis ſalubriter prouidet, prout „ rerum & temporum qualitate penſata id in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Sane ex „ parte dilecti filij nobilis viri Andreæ Ogardi militis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim quidam Willielmus Daubeney aliàs de-Albineyo &c. Prioratum de Wimondham ordinis S. Benedicti fundauit &c. pro parte dicti Andreæ, veri eiuſdem Prioratus Patroni fuit nobis humiliter ſupplicatum, vt dictum Prioratum in monaſterium erigere, nec non conuentum & Abbatialem dignitatem inibi inſtituere dignaremur. nos igitur & Prioratum ipſum ad laudem Dei & beatæ Mariæ, huiuſmodi ad monaſterium præſentium tenore reducimus, ac conuentum & Abbatialem dignitatem, inibi inſtituimus, ita „ quod Prioratus ipſe, monaſterium beatæ Mariæ de Wimondham perpetuo nuncupetur „ &c. & quod Abbates eiuſdē monaſterij omnibus prærogatiuis, priuilegijs, honoribus, im„ munitatibus, inſignijs, quibus alij dicti ordinis monaſteriorum Abbates in partibus illis „ generε gaudent & vtuntur, vti valeat pariter & gaudere &c. Non obſtantibus conſtitu„ tionibus & ordinationibus Apoſtolicis &c. ſpecialiter priuilegijs & indultis Abbatiæ S. „ Albani per legatos huius ſedis Othonem & Othobonum conceſſis &c. ac ſtatutis & con„ ſuetudinibus monaſteriorum & ordinis prædictorum iuramento, confirmatione Apoſto„ lica, vel quauis alia firmitate roboratis, cæteriſque contrarijs quibuſcumque, quibus om„ nibus, illorum tenores atque formas præſentibus pro expreſſis habentes ſpecialiter & ex„ preſſè hac vice duntaxat derogamus &c. Datum Romæ apud S. Potentianam anno incar„ nationis Dominicæ. 1448. 16. calend. Octob. Pontificatus noſtri anno. 2. Fuit is Pontifex Nicolaus eius nominis ſecondus: erat annus regni Henrici 6. vigeſimus ſeptimus, quo hæc erectio Prioratus Wimondham in Abbatiam à Pontifice & Rege facta eſt petente Domino Andræa Ogardo, qui Gulielmi de Albineyo fundatoris hæres extitit ac proinde Prioratus illius Patronus; ad cuius inſtantiam Prioratus iſte factus eſt Abbatia, extincto in eo per ſpecialem derogatoriam clauſolam iure & titulo Abbatia Albanenſis; nulla prorſus facta mentione (vt notabam antea) Abbatis Cluniacenſis: quæ tamen per ſimilem derogatoriam debebat fieri, ſi Albanenſis Abbatia Cluniaco ſubdita fuiſſet: per multas ſiquidem bullas confirmatum fuerat Cluniacenſibus, priuilegium, ne Cluniacenſi Prælato non conſentiente, vlla domus eis ſubiecta in Abbatiam commutaretur. Denique quid opus eſt verbis? relegat beneuolus inſpector hiſtoriam Cluniacenſium trium qui in Angliam venerant vt iurisdictionem ſuã recuperarent, quam poſuimus in appendice, n. 74. & aperte conſtabit adeo non fuiſſe Albanenſem Abbatiam iuris aut formæ Cluniacenſis, vt ne habitum quidem ipſorum, quem geſtabant, Abbas Albanenſis vir doctus antea cognouerit, ideoque eius formam ſibi à monachis illis deſcriptam mitti curauerit.

A magnitudine Prioratuum ab Albanenſi dependentium.

Non omittendum hoc loco duximus etiamſi parum extra locum ſuum dicatur non poſſe quam iſta meditati fuiſſemus, incidiſſe in alium codicem continentem vitam & geſta Dunſtani

ſtani ſcriptam literis Saxonicis antiquiſſimis, in bibliotheca Cottoniana cuius author ſe interfuiſſe ait vltimæ miſſæ, quam Sanctus Dunſtanus celebrarit & inter alios monachos, *Agnus Dei* occiniſſe, ac proinde ipſi vt de rebus ſibi exploratis & quorum oculatus plerumque teſtis fuerit ſcribendi par eſt magis credere quam Ingulpho tot poſt annos viuenti, & de rebus tantummodo per auditum acceptis narranti. Hic igitur author, cum eadem per omnia tradat cum Osberno, nullam tamen facit mentionem Floriacenſis monaſterij, ſed tantummodo profectionis ipſius D. Dunſtani in Gallias, breuiſque ibidem factæ moræ: qui proculdubio tam notabilem rem nunquam omiſiſſet, ſi Floriacum monaſticæ diſciplinæ cauſa Dunſtanus adiuiſſet. Imo expreſsè ait ipſum, longe ante exilium Gallicum factum fuiſſe monachum. Cum enim narraſſet Dunſtani adhuc adoleſcentis animum à vita monaſtica, alieniorem, morbumque propterea ipſi diuinitus immiſſum; his verbis vtitur: *Interea propinquus ipſius Aelphegus cognomine Caluus, Præſul quoque fidelis, petitionibus multis & ſpiritualibus monitis eum rogauit vt fieret monachus: quod ille renuncians*, & cætera de morbo ſuperueniente: tum adijcit quomodo reconualeſcens, *ad ſe Pontificem iam antea ſpretum humili prece vocauit, & obedire ſe velle eius ſalutaribus monitis nunciauit. At ille viſitando veniens conſolatum, & emendatum Deo monachum conſecrauit.* Hæc autem regnante Athelſtano facta narrat, & poſtea vitam tum eremiticè, tum monaſticè & Abbatialiter in monaſterio Glaſtoniæ actam recenſet: vt nihil teſtatius eſſe poſſit, quam Dunſtanum nunquam fuiſſe monachum Floriacenſem, teſtimonio autorum Ingulpho antiquiorum, & qui ex profeſſo res illius geſtas diligentiſſimè inquiſiuerunt, quorum vnus non inquiſiuit modo, verum etiam oculis ſuis vidit & teſtatus eſt.

Addamus etiam, quod & ſeriùs in manus noſtras incidit aliud teſtimoniū cuiuſmodinam fuerit diſciplina Albanenſis monaſterij primitus inſtituta: In peruetuſto enim manuſcripto exemplari, in quo vitæ & res geſtæ Abbatum Albanenſium continentur, hæc verba quaſi in exordio libri inuenimus: *Anno 33. regni Offæ Regis inuentus eſt S. Albanus, & ipſius domus fundata. Willegodus primus Abbas eccleſiæ S. Albani curam eccleſiæ ſibi commiſſæ adiutorio regis fultus regit. Huic glorioſus rex Offa Merciorum gerens gubernacula, corpore B. Albani patroni noſtri de terra leuato hanc eccleſiam multarum poſſeſſionum libertatumque prærogatiua dotatam tradidit gubernandam, atque monachis è multis regionibus ſanctitate prælectis in eadem eccleſia fæliciter aptatis, iuxta inſtitutionem & tenorem regulæ S. Benedicti ſub ipſo viuere regulariter ac reuerenter ordinauit.* Ex quibus verbis intelligi datur, antiquam fuiſſe conſuetudinem noſtrorum, in recenter ædificatis monaſterijs inſtituendis, vndecumque pios & obſeruantes regulæ monachos conquirere, è varijs monaſterijs & prouincijs: & propterea abſurdum ſit ex tali conſuetudine, quam poſtea Dunſtanus, Lanfrancus, & alij ſequuti fuerint, inferre, monaſteria ſic inſtituta ijs monaſterijs ſubiecta fuiſſe, vnde monachos inſtitutores accepiſſent.

Atque hactenus vindicauimus monaſterium noſtrum S. Albani ab aduerſarij Captiuitate; qua in re cōſideret etiam benignus lector, difficilem & iniuſtam nobis conditionē impoſitā: vt fundationes monaſteriorum & bullas Pontificum, Regumque conceſſiones Abbatijs noſtris factas ad earum à Cluniacenſibus independentiam oſtendendam producamus, poſt tantam calamitatem, quam paſſa ſunt monaſteria, in qua mirum eſſet pleraque ſcripta authentica non fuiſſe penitus deperdita: Cum potius aduerſarius deberet pro iure Cluniacenſium, quod non zelo illius ſancti ordinis, ſed propoſito nobis officiendi propugnat, ex Archiuis Cluniacenſibus vel Romanis ſimilia producere, quibus in locis, cum nondum fuerit tantum periculum, ſecurius hæc inſtrumenta cuſtodiuntur. Et aſſeruata Cluniaci fuiſſe præcipua inſtrumenta quæ domos in Anglia concernebant, conſtabit bene perpendenti ſcriptum Gulielmi Comitis Warennę in appendice poſitum, in quo inter reliqua dicit Comes ſe illud ſcriptum ad petitionem D. Lanzonis dediſſe, eo quod prius inſtrumentum fundationis Cluniaci cuſtodiretur. Voluit tamen Deus, vt in tanto rerum & monumentorum vetuſtatis ſancté neglectu ſuſcitaretur nobiliſſimus Antiquitatis amator, & eruditionis ac eruditorum fautor egregius D. Robertus Cottonus quē honoris & gratitudinis cauſa nomino: qui nō eſt tot paſſus inſignia monumēta patrię noſtræ perire, ſed vndique magnis impēſis, curaque glorioſa cōquiſiuit manuſcripta veterū bibliothecarū, eaque in ornatiſſima & copioſiſſima bibliotheca ſua non ſolum ſecurè collocauit, ſed etiam (quod immortali laude digniſſimum eſt) eadem ipſe penitus reuoluit, & perlegit. Vt quantum temporis alij alijs ſæculi negotijs tradunt, tantum illius nobiliſſima mens ſtudio antiquitatis, & veterum heroum geſtis contemplandis concedit. Quæ obiter ad laudem tanti viri diximus, quia quamuis nec nos nec noſtram cauſam forſitan nouerit, tamen cum multa monumenta rerum noſtrarum per amicos ab eius inſtructiſſima bibliotheca hauſimus, non debuit ſine iuſtis præconijs à nobis præteri-

ri: vt de eo dicamus, quod de ſapientia dixit Salomon, quia ſapientiæ ſplendorem, quæ illius animus illuſtratus, *ſine inuidia communicat, & honeſtatem illius non abſcondit.*

Memb. 2. De Abbatia Abingdonenſi, & alijs.

Synopſis totius membri.

§. 1. *Argumentū aduerſarij.* §. 2. *Soluitur negatione conſequētiæ.* §. 3. *Ethelwoldū, Ordgarū, Corbeienſes monachos, nō fuiſſe Cluniacēſes.* §. 4. *Loc⁹ Harpsfeldij male impreſſus reſtituitur vera lectioni.* §. 5. *Directa probatio, Abbatiā Abindoniæ nūquam fuiſſe Cluniacenſem.* §. 6. *De Abbatia Ameſburienſi:* §. 7. *De monaſterio S. Andreæ Northamtonenſi.* §. 8. *De Abbatia S. Auguſtini Cantuarienſis,*

PRocedamus iam ad reliquas aduerſarij coniecturas, quibus conatur Abbatias Anglicanas Cluniaco ſubijcere: & quanquam ex ijs, quæ de monaſterio S. Albani diſputauimus, ſolutæ ſint vitiore, & *dunamei* vt ille loqui amat, omnes eius ratiunculæ; tamen vt vberius appareat cauſæ noſtrę veritas, & aduerſarij temeritas, de ſingulis monaſterijs ab ipſo recenſitis, aliquid dicemus; ſic enim etiam Apparatum hunc hiſtoriæ noſtræ melius illuſtrabimus.

De Abbatia Abēdonenſi. Vult igitur aduerſarius inſignem Abbatiam Abingdonenſem, Cluniacenſis iuris eſſe pag. 121. & probat ſolitis illis coniecturis. Quia ſanctus Ethelwoldus Abbas illius miſit Ordgarū ſucceſſorem ſuum ad monaſterium Floriacenſe, quod ſpectabat ſcilicet ad Cluniacenſes, vt Cluniacenſem diſciplinam exacte diſceret; ac deinde accerſitis etiam per eundem ex Corbeia Galliæ cœnobio monachis magnæ religionis, Abbatiam hanc in perfecta ſtabiliuerit obſeruantia. Deinde pagina 92. ex Harpsfeldio, ſic legit decimo ſæculo. cap. 9. *Quo factum eſt vt huic potiſſimum* (cœnobio ſcilicet Abingdonenſi) *præfecti ſint, qui alia cœnobia gubernarent, vt Elienſe, Burgenſe, Thorneyenſe, & alia.* Deinde ex hac deprauata lectione ſic arguit. *Ex quo patet non ſolum Abingdonenſe monaſterium fuiſſe Cluniacenſis Congregationis, ſed etiam illius in Anglia potiſſimum caput, cuius regimini modo dicta monaſteria ſubeſſent: atque adeo hinc colligitur ea fuiſſe ſubdita non ſolum diſciplinæ ſed etiam regimini & iuriſdictioni Congregationis Cluniacenſis, cuius Abingdonia per S. Ethelwoldum facta eſt membrum præcipuum.*

Aduerſarij tautologia. Eſt quidem res faſtidij plena, toties idem dicere: Sed quoniam aduerſarius forte hic ſibi iudicat patrocinari illud græcorum adagium, *dis, kai tris ta kala*; & quoniam bellam rem, & omnino pulcham theoriam ſe inueniſſe putat, cum Floriacū transformauit in Cluniacenſe, & ſydera illa monaſtici ordinis in Anglia Dunſtanum, Oſwaldum, Ethelwoldum, in monachos Floriaco-Cluniacenſes, aut Cluniaco-Floriacēſes (eſt enim aduerſarius entium obiectiuorum, & vtopicarum chimærarum ingenioſus architectus) neceſſitas quædam nobis eſt eaſdem veritates repetendi, & eiſdem erroribus opponendi; & crambem ab eo vigeſies recoctam, vigeſies etiam abijciendi. Quod tamen ita faciemus, vt ſemper aliquid antiquitatis monaſteriorum noſtrorum illuſtrandæ in gratiam eruditi lectoris adferamus. Ad argumentū itaque quod attinet, iam patet ex prædictis nihil valere conſequentiam, etſi totum concedatur antecedens; Fuerint Ethelwoldus, Ordgarius, illi Abbatiæ Abingdoniæ (vt legit aduerſarius) præfecti, quin & multa alia rexerint monaſteria: fuerint inquam Floriacenſes, non tamen ſequitur fuiſſe Cluniacenſes, vt iam eſt ad prius argumentum abunde demonſtratum. Fuerint etiam Cluniacenſes, non tamen inde conficitur, eos Abbatias ſibi commiſſas Cluniacenſi Congregationi ſubieciſſe: quia iam luculente oſtendimus, ante Gulielmi Normani tempora, *Anglicam terram* non vidiſſe, nec agnouiſſe monaſteria vlla Cluniacenſium.

Ethelwoldus & Ordgarus nec Cluniacenſes fuere, nec Floriacenſes. Sed reuera S. Ethelwoldus, Ordgarus, & reliqui illi Abbates nec Floriacenſes monachi fuere, nec Cluniacenſes. Id iam ex parte probatum eſt, nec enim Ethelwoldus Floriacum adiuit diſciplinæ exactioris cauſa, quàm ſub Dunſtano magiſtro longè melius quam Floriaci haurire potuiſſet; ſed more illorum temporum ob reuerentiam corporis S. Benedicti, quod Floriaci habebatur ad cuius ſacras reliquias ſpiritū ſe religionis deriuare poſſe fœlicius per ipſius preces putabant. Neque enim ignotū eſt hiſtoricis Saxones & Anglos noſtros præ cæteris nationibus, peregrinationibus religioſis ad ſanctorum pignora fuiſſe addictiſſimos, & Benedicti Patriarchæ ſui gloriæ ſtudioſiſſimos. Nec Ordgarum ob aliud Floriacum miſerat, ſed vt aperte patet ex narratione, quam aduerſarius vere citat, vt poſtquam corpus S. Benedicti honoraſſet, Corbeiam potiſſimum viros monaſticam diſciplinam exquiſitiſſimè

callentes

callenſes ſecum ad Abingdoniæ cœnobium adduceret. At hoc ipſum validiſſimum eſt telum contrà ipſum aduerſarium, cuius per hoc obiectio more ſcorpionis ſuam ſecum adducit antidotum. Etenim Corbeia nunquam fuit iuriſdictionis Cluniacenſis, nunquam ab ipſis reformata: quod conſtat ex priuilegio ampliſſimo Nicolai magni, eius nominis primi, conceſſo Traſulpho Corbeiæ Abbati longè ante Cluniacenſis monaſterij tempora & poſtea per priuilegia Benedicti, Leonis, Vrbani, Paſchalis, Innocentij, Eugenij, Adriani, Alexandri Clementis, Cæleſtini Romanorum Pontificum, eidem Abbatiæ conceſſis; tandemque per bullam Innocentij tertij, qui eorundem omnium Pontificum bullas ſupponens, atque imitans, exemptionem Corbeiæ ab omni poteſtate confirmat, ad annum Domini 1198. Neque de hac re vlla poteſt eſſe apud Gallicarum rerum peritos dubitatio. Cum igitur non adduxerit Ordgarus monachos Cluniacenſes, ſed Corbeienſes ad ſuum cœnobium, apertè cõſtat, non id eum egiſſe, vt aut Corbeiæ, aut Cluniaco monaſterium ſuum ſubijceret; Sed vt monachos aliquot diſciplinæ laude præſtantes haberet in ſuo cœnobio inſtituendo coadiutores. Quod autem Corbeienſes monachos elegerit, & non Cluniacẽſes aut Floriacenſes, oſtendit euidenter quam vana ſit illa aduerſarij argumentatio (quam tamen ſæpiſſimè vſurpat) Dunſtanum, Oſwaldum, Ethelwoldum, Lanfrancum, cæteroſque heroes noſtros, monachos optimæ diſciplinæ vndique conquiſiuiſſe: ergo Cluniacenſes. Patet enim hic in Ordgari facto, Corbeienſes habitos ab illo pro religioſiſſimis, quos conſtat nunquam fuiſſe Cluniacenſes; vt omittam quod apud autores, penes quos hæc Ordgari hiſtoriam inuenit aduerſarius, nulla fiat mentio Cluniacenſium. Deinde aduerſarius oſtendit ſe imperitum & hiſtoriæ noſtræ, & artis coniectandi (quam tamen videtur vbique profiteri:) cum non aduertat nullo negotio Ordgarum à Corbeienſi monaſterio, quod voluit, impetrare potuiſſe: cum illud monaſterium à Saxonici ſanguinis regina Batilde fuerit fundatum, & magna ex parte pro eius exordijs Saxonibus monachis ornatum: quare nobis probabile videtur, Ordgarum monachos AngloSaxones ibidem probatiſſimi nominis inuentos, ſecum ad ſuum monaſterium abduxiſſe. Legatur hiſtoria Hildę Abbatiſſæ, & Batildis reginæ, glorioſarum ancillarũ Chriſti de gẽte noſtra, & inuenietur, & veriſſimum eſſe, quod diximus, & cœnobia Gallicana ab ipſis fundata, non à viris ſolum, ſed & à virginibus nobiliſſimis ex Anglia aduolantibus fuiſſe repleta. Vt mirum non ſit Ordgarum ibi reperiſſe facillimè, quod volebat. Sed iam vlterius agamus: Ethelwoldum fuiſſe Glaſtonienſis Abbatiæ monachum disertis verbis oſtendit Malmesburienſis lib. 2. de geſtis Pontif. in Ethelwoldo: ſic enim de eo ait *A Dunſtano Glaſtonienſi Abbate eſt cucullatus in Monachum*; Atqui & iam oſtendimus, & infra amplius oſtendemus, nunquam Glaſtonienſem Abbatiam ſubiectam fuiſſe Cluniacenſibus, ac proinde nec monachos à S. Dunſtano cucullatos. Sed & Ordgarus ſucceſſor Ethelwoldi, Cluniacenſi ordini ſubiectus eſſe non potuit, cum ab Edredo rege Abbas inſtitutus fuerit; quod membris corporis Cluniacenſis, vt ſuperius probauimus, repugnat.

Corbeia Galliæ nunquã fuit Cluniacẽſis iuris.

Cur Ordgarus Corbeię monachos accerſiuerit.

Ad locum ex Nicolao Harpsfeldio confeſſore Chriſti ſanctiſſimo, facile eſt reſpondere; & miraremur aduerſarium, non male verſatum in humanioribus diſciplinis, non animaduertiſſe locum illum eſſe vitio typographorum corruptum: niſi iam ſępe vidiſſemus, illum non curare multum quid dicat; modo aliquid dixiſſe videatur imperitis. Sic igitur corrigendus eſt totus ille locus. *Quo factum eſt, vt hinc* (nempe ex Abendoniæ cœnobio) *potiſsimum profecti ſint, qui alia cœnobia gubernarent, vt Elienſe, Burgenſe, Thorneyenſe; & alij; multique præterea Epiſcopi*. Hæc enim verba, (quæ Harpsfeldius immediate adiecit, & aduerſarius callide reticuit) clarè oſtendunt, non debere legi, vt eſt in codice excuſo, *huic potiſsimum præfecti; ſed, hinc potiſsimum profecti*; ait enim Harpsfeldius, ad decus illius monaſterij facere, quod non ſolum inde profecti ſint, qui alia multa monaſteria gubernarent, verum etiam, qui ad Epiſcopatus apicem ſublimarentur: Nulla autem eſſet conſequentia ſermonis, ſed potius ſtulta & inſenſata loquutio, ſi non ſolum Abbates qui alia regerent monaſteria illi monaſterio præfectos diceret Harpsfeldius, verum etiam alios Epiſcopos multos: nam Epiſcopos, qui latiorem habent præſulatum, tanquam ſi aliquid magnum de eis dicatur, dicere alicui Abbatiæ præfectos, inſanum eſt; cum (priuilegijs ceſſantibus) Epiſcopus omni Abbatiæ ſuæ diœceſis pater & prælatus ſuperior exiſtat. Vt non dicamus non inſulſam ſolum facere hoc modo ſententiam, verum etiam falſam: cum non poſſit ex omni memoria produci vel vnus Epiſcopus; qui factus fuerit Abbas Abendoniæ; poſſint autem produci (quod voluit Harpsfeldius) qui ex Abendoniæ monachis facti fuerint Epiſcopi.

Locus Harpſfeldij reſtitutus.

Sed adhuc directè probabimus hoc monaſterium non fuiſſe Cluniacenſe. Primò quia fundatum eſt à Ciſſa patre Inæ Regis, & ab ipſo met Ina perfectum, qui regnum inchoauit circa annum domini 683. Reſtauratum poſtea, (cum Danicis incurſibus fuiſſet vaſtatum) ab

Edredo Alfredi Regis nepote circa annum Chriſti 950. nec vlla, aut in fundatione, aut in inſtauratione facta eſt Cluniacenſium mentio; imo patet ex modo loquendi Malmeſburienſis, authoris bene antiqui, & qui non ita multum poſt Lanzonem Cluniacenſem floruit, (quem nimirum, tanquam ex recenti memoria miris effert laudibus, & mortem ſanctam ipſius deuoto & nobili calamo depingit;) Et tamen cum occaſio expreſſa ſeſe offert loquendi de hoc monaſterio & Cluniacenſibus, ipſum ab iſtis manifeſte diſtinguit. Siquidem lib. 2. de geſtis Pontificum. Capite de Shitburnenſibus Epiſcopis, cum in Barkenſi pago duo enumeraſſet regulæ noſtræ cœnobia, Abingdoniam, & Radingam: In Abingdoniæ hiſtoria, quam prius exequitur ne verbum quidem habet de iuriſdictione, diſciplina, aut ordine Cluniacenſi: At ſtatim ſubijciens hiſtoriam fundationis Radingæ, diſertis verbis ait, Regem Henricum illius nominis primum, Conquæſtoris nempe Gulielmi filium (ſub quo ipſemet vixit Malmesburienſis) monaſterium Radingæ, remotis inde monialibus, à fundamentis ædificaſſe, & monachos ibi Cluniacenſes poſuiſſe. Quod quomodo intelligi debeat, poſtea dicemus: nunc ſufficiat, Malbesburienſem eo ipſo, quo nec in fundatione, nec in reſtitutione, nec in tota hiſtoria Abendoniæ meminit Cluniacenſium; in hiſtoria autem Radingæ immediate in eodem Capitulo ſubiuncta, meminit quis quandoque Radingæ Cluniacenſes poſuerit, clarè oſtendere voluiſſe, Abendoniam nullo modo pertinuiſſe ad Cluniacenſes; Radingam autem ſaltem ratione reformationis pertinuiſſe. *Secundo*, iam docuimus, proprium quaſi characterem, quo dignoſci poſſint monaſteria Cluniacenſibus ſubiecta, illum eſſe, ſi monachi ſibi ipſis Abbatem, aut Priorem elegerint, nullo ad Cluniacenſes Abbates habito recurſu; hoc enim per bullas & priuilegia Cluniacenſium, hoc per conſtitutiones ipſorum, hoc per praxim ipſam iam inde à S. Maiolo deductam, conſtat eſſe Cluniacenſibus inſolitum, & illicitum: Atqui docent noſtri authores fideliſſimi, Mathæus vterque Malmesburienſis & Paris, ſiue Albanenſis, monachos Abendoniæ, conſenſu regis ſui ſemper præhabito (quem non tenebantur, ne quidem in ipſa Anglia, in ſuperiorum ſuorum electione expectare Cluniacenſes) eum quem de ſuo gremio vellent Abbatem ſibi elegiſſe, nulla ratione habita alterius cuiuſcumque eccleſiæ vel Prælati; vt de Inſtitutione Ethelwoldi, & Ordgari, à rege ipſo Edredo facta docet Malmesburienſis locis citatis; & de aliorum Abbatum electione libere à conuentu per regis conſenſum facta oſtendit Mathæus Paris, ad annum 1256, pag. 899. Denique in officio (vt vocant) Cancellariæ Angliæ in capella Rotulorum, in rotulis clauſis, de annis 27. 28. 29. 30. 31. Henrici octaui, continentur inſtrumenta, quibus coacti prælati regularium in Anglia ſuorum cœnobiorum poſſeſſiones in manus regis reſignarūt fiſco applicandas vbi omnes prælati ſubſcribunt ſuorum ordinum titulis appoſitis, Prior S. Pancratij ſubſcribit ſe Cluniacenſem, ſicut & Cluniacenſes reliqui: Abbas Abendoniæ, vt & reliqui Angliæ Abbates nigri, ſubſcribunt ſe, ordinis S. Benedicti; Abbates Ciſtercienſes & Canonici regulares pari modo, ſubſcribunt ſe Ciſtercienſes, & S. Auguſtini, ſicut & Præmonſtratenſes; quod iam ſuperius clare euicimus, etiam nunc temporis in Galliarum regno (extra cuius limites nulla inueniuntur hodie cœnobia Cluniacenſis iuris, præter pauculas in Belgio priuatus) euidens eſſe ſignum ordinis ab alijs omnibus Benedictinæ regulæ ſiue congregationibus, ſiue ordinibus & in ſpeciali ab ordine nigrorum, prorſus diſtincti. Atque ita liberauimus Abendoniam à captiuitate, & ſubiectione alienigenarum, quibus eam aduerſarius inclementer & temere ſubijcere conabatur.

Ex modo eligendi Abbates — *Ex resignatione factaper vltimū Abbatē.*

Eamus Amesberiam (ſequimur enim ordinem literarum in monaſterijs Angliæ aſſerēdis, vt lector videat integrum alphabetum errorum & falſitatum, quo conſtat & conſcriptus eſt totus liber examinis tropheorum) & videamus quibus machinis eam oppugnet, vt alias diſſipatis in ſua maneat, ſiquam habuit, libertate. Hanc igitur Abbatiam Cluniacenſis ordinis eſſe confirmat ex Polydoro virgilio lib. 6. hiſtoriæ Anglicanæ verſus finem libri narrat enim Polydorus, Alfredam nouercam S. Edouardi regis pœnitentia facinoris horrendi ductam, quo ſcilicet priuignum ſuum ſceleratè curauerat obtruncari; vt crimen ſuum expiaret fundaſſe duo monaſteria; quæ dicit aduerſarius fuiſſe ordinis Cluniacenſis, quem ipſa etiam impotens mulier multum autea afflixerat; vnum iſtorum duorum fuiſſe Amesburienſe cœnobium.

De Amesberienſi Sanctimonialiū cœnobio.

Imbellis ſane machina & quę nihil habet præter inanem bombum & ſtrepitum. Audiamus enim ipſum Polydorum (hominem Italum, & erga religioſos, imo religionem catholicam ſatis ſiniſtrè affectū, propter quas duas cauſas, peregrinitatem ſcilicet, & impietatem multa male mentitur, multa perperam & imperite narrat in Anglicana hiſtoria.) Sed audiamus tamen ipſius verba. Ait ergo, Alfredam, *duo condidiſſe monacharum cœnobia, vnum Ameſberiæ in pago Saliſburienſis diœceſios, ordinis Cluniacenſis; & alterum ordinis D. Benedicti, ad Wher Wellum*

vicum

vicum Wintonienſis diœceſios. Hæc Polidori ſunt ipſiſſima verba: factum autem fuit, quod narrat, anno 979. Ex iſtis verbis, primò conſtat, monaſteria illa fuiſſe monialium, non monachorum; de quibus proinde non eſt nobis magna quæſtio: & arbitramur Cluniacenſes nunquam ſuſcepiſſe curam monialium in Anglia tanquam incorporatarum in Congregationem ſuam; Sed duntaxat, vt habentium ſimilem cum Congregatione ſua diſciplinam: Nec poſſe oſtendi, quod vllum in Anglia cœnobium monialium regulæ Benedictinæ, fuerit à iuriſdictione Epiſcopi diœceſani exemptum; ac propterea, nullum monaſterium monialium Anglicarum fuiſſe de corpore Cluniacenſi, quod omnimoda fruebatur pro ſe & omnibus domibus ſuis etiam ſanctimonialium cœnobiis, exemptione; quamuis potuerint eſſe, & vero certiſſimum ſit, fuiſſe de Congreg. nigrorum, quæ exemptionem à Diœceſanis Epiſcopis neceſſario non requirebat. Deinde iam probauimus ante tempora Normanni nullam habuiſſe Cluniacenſes domũ in Anglia: hæc autẽ duo monaſteria fundata fuere longe ante Normanni tempora.

Verùm, vt videatur quam peruerſa fide citet authores ſuos Examinator iſte, vbi reperit apud Polydorum, Alfredam reginam hoc monaſterium dediſſe Cluniacenſibus vt vexationes illi ordini à ſe illatas hoc beneficio compenſaret verba Polydori hæc ſunt: *Pœnituit interea Alfredam commiſſorum*, nempe crudelis parricidij in priuigni ſui Eduardi cæde commiſſi, (quẽ eo fine curauerat occidi vt filium ſuum Ethelredum in regem ſublimaret; neque enim aliud facinus aliquod reginæ commemorat Polydorus) *quæ & ieiunio, & verberibus corpus afficiens nunc patrimonium aut indigentibus hominibus, aut ſacras ædes ædificando, Sarciendoue effudit quam ferunt duo condidiſſe monachorum cœnobia, vnum Ameſberiæ in pago Sarisberienſis diœceſeos ordinis Cluniacenſis: & alterum ordinis* D. *Benedicti ad Wherwellum vicum Wintonienſis diœceſeos, & in hoc illam vitam egiſſe*; Quid hic de vexatione Cluniacenſibus illata? nec in antecedentibus nec in conſequentibus vel vmbra vlla apparet: ſolum de ea ſomnium ſibi finxit ad- uerſarius. Sed ipſe Polydorus non aſſerit monaſterium illud ab Alfreda Cluniacenſibus datum, ſolum id ab aliquibus dici narrat; *quam ferunt* (inquit) *condidiſſe*; reuera enim nec ſola condidit Alfreda duo illa cœnobia, nec Cluniacenſibus dedit. Non *ſola* condidit Wherwellam, in qua dicit Polydorus illam vitam egiſſe: cuius rei fidem facimus ex ipſo inſtrumento dotali, ſeu fundationis, quod eſt huiuſmodi, deſumptum ex charta de *inſpeximus* Henrici 6. pa. 9. parte 2. m. 2. in qua præmiſſo prolixo pioque proœmio inſtrumentum illud
„ confirmãdo inſerit, tenoris ſequẽtis. Ego Ethelredus gentis gubernator Angligenæ, totiuſ-
„ que Inſulæ Choregulus Britannicæ & cæterarũ inſularum in circuitu adiacentium, quod-
„ dã nobile cœnobium in villa circunquaque ſibi connexa Chriſto Sanctiſque omnibus hu-
„ millima offero deuotione, quod vulgares ſuapte à vicinitate fontis, etiã Wherwelle (i. We-
„ ræ fontem) appellare conſueuerunt cum villulis quæ vel præſcripto arciſterio, vel villæ, vt
„ prædiximus, ſubiacent circumpoſitæ, quæ vtriuſque portio tota pariter in vnum collecta
„ quantitatem in ſe continet manſarum 70. licet diuerſis diſiaceat in locis, vt ſit particularim
„ monaſterium cum omnibus quæ ſuprà taxata ſunt ad ſe rite pertinentibus, omni mundiali
„ iugo æternaliter liberũ; & hoc deuote ipſi omnium largitori bonorum obtuli pro remedio
„ animæ Patris mei Eadgari, & matris meæ Ealfridæ vnicitatę, quod ipſa, dum vixit, poſſede-
„ rat, & iugi aggreſſa eſt exercere diligentia: exiſtimaui etiam me participem fore retributio-
„ nis æternæ, in eleemoſynaria partitione poſſeſſionis trãſitoriæ; atque idcirco hoc egi, ne me
„ anguſtia pertimeſcerem ante diſtricti tribunal iudicis, ſi ſupra memoratam ipſius ſententiam,
„ dũ ſcirem quid in oculis ſuæ maieſtatis eſſet placitum, contempſiſſe ſeu neglexiſſe conuin-
„ cerer. Adhuc autem vt in illo tremendo examine miſericordiam in conſpectu tam iuſti cen-
„ ſoris inuenire, & in dextra parte inter oues aſciſci merear in Iudicio, munus ſynceriſſimæ
„ deuotionis tribuens ad adminiculum victus & veſtitus ſanctimonialium in prænominato
„ monaſterio Chriſto ſedulo ſeruientium, aliud rus ſitum in prouincia Saxonum auſtralium,
„ quod loci accolæ Edelingodon cognominant, caſatorũ 60. quod & ipſa prędicta regina,
„ quãdiu ſpiraculo vitæ potita eſt, ſibimet in vſus vſurpauit proprios, vt ſubijciatur huius
„ portio telluris crebriùs pręſcripto cœnobio, quatenus illi ſãctæ Familiæ ad vſus ſibi nil de-
„ ſit neceſſarios: tantum vt laus Chriſti nunquam per murmurationis tepeſcat grauedi-
„ nem, nec regulæ ſanctæ frigeſcat obſeruantia, præualente qualibet naturalis inopia refo-
„ cillationis. Vt vero illud noſtrũ decretum ſtabile capiat ſolidamentum, huius curam regi-
„ minis commendo Abbatiſſę venerabili Eanfledæ agnominatæ, quæ ad eundem ſanctum lo-
„ cum ipſum bonitatis, & vt veriùs dicam, oneris ſuſtinet gradum: vt ipſa hæc omnia quam-
„ diu ſpiritũ geſſerit vitalem diligenti cura iuxta Dei velle prærordinet; poſtque ſui defectum
„ exceſſus habeat ipſa religioſa Cõgregatio cum ſui conſilio Metropolitani ſibi inter ſe arbi-

„ triũ eligendi, ſi inter eas tal[is] inueniri poſſit, cui omnes obediant more regulari. Et ne fa-
„ ſtidium faciam tu multiloquij prolongatione, omnes Chriſti timentes per eius adorandã cru-
„ cifixionẽ, ne quiſpiam elationis inflatus ſupercilio, hoc noſtrum munus quod Deo obtuli,
„ euertere, ſeu in aliud quid tranſmutare vel minuere præſumat: ſeruata æternaliter à cunctis
„ huius inſtitutione priuilegij. Siquis autem &c. Scripta ſiquidem eſt hæc Chartula anno do-
„ minicæ incarnationis milleſimo ſecundo, his vnanimi conſpirantibus teſtimonio, quorum
„ inferius ſubſequuntur nomina. Ego Ethelrod Rex Anglorũ. Et ſequebantur ſubſcriptiones
ſex filiorum eius, duorum Archiepiſcoporum, S. Wolſtani, aliorumque Epiſcoporum, Ab-
batum & procerum. Quod inſtrumentum hic tranſcripſimus, vt ſciamus primò Ethel-
dredum regem eſſe reuera huius monaſterij Whetwellæ fundatorem, Reginam matrem eius
ſolummodo ex parte ipſum inchoaſſe: Deinde vt appareat ex ipſa fundatione, hoc ſaltem
cœnobium (quod fatetur aduerſarius cum Polydoro, fuiſſe ordinis S. Benedicti,) non fuiſſe
datum Cluniacenſibus: expreſſè enim ſubijcitur Metropolitano, & cum eius ſolius conſilio
moniales ſibi ſuam ex fundationis lege conſtituebant Abbatiſſam, quod repugnat incor-
porationi Cluniacenſium. Iam ergò vel vult aduerſarius vtrumque hoc cœnobiũ ab Alfreda
eſſe donatum Cluniacenſibus, hoc autem nec dicit Polydorus, nec verum eſt, quia reclamat
ipſa fundatio; vel alterum ſolum, nempe Amesberiæ; & tunc ſequitur monaſteria, quæ vo-
cantur ſancti Benedicti per Angliam, eſſe diſtincta à monaſterijs Cluniacenſibus. Atque ita
modus ipſe loquendi, quo vtitur Polydorus, tanquam ſcorpiacum, eſt & antidotus contra
morſum argumenti ex ipſo deſumpti: nam clarè & diſtinctè, vnum monaſterium dicit fu-
iſſe Cluniacenſis ordinis, alterum ordinis S. Benedicti: id eſt (vt iam ſatis euidenter demon-
ſtrauimus) vnum fuiſſe Cluniacenſe, alterum non fuiſſe Cluniacenſis ordinis, ſed ordinis
nigrorum. Et Cluniacenſe dicit, quia fortè exiſtimauit illud monaſterium diſciplinam ob-
ſeruaſſe Cluniacenſium, quam ab initio, & à fundatione non ſeruabat: alterum verò, pro-
pria phraſi ordinis S. Benedicti appellat, quia videbat Capitulo nigrorum & viſitatoribus
eius ſubiectum. Et quicquid ſit de hac re, ſiue Amesburia fuerit aliquo ſaltem modo Clunia-
cenſibus Polydori tempore ſubdita; ſiue ab omni Cluniacenſium iuriſdictione libera: Saltem
hic habemus, Polydorum communi modo loquendi illorum temporum vſum, apertè diſtin-
xiſſe ordinem nigrorũ S. Benedicti, ab ordine Cluniacenſi. Sed reuera nec ipſum Amesberiæ
cœnobium fuit Cluniacenſis iuriſdictionis; quod etiam euincemus regalis diplomatis teſti-
monio. Quod enim non fuerit illa quidem diſciplinæ Cluniacenſi ſubditum tempore Poly-
dori, multo minus iuriſdictioni, (vt appareat Polydorum in his rebus Angliæ loqui tanquã
„ hoſpitem, non indigenam) docet hoc ſequens Regis Ioannis inſtrumentum. Ioannes Rex
„ &c. Sciatis Sanctimoniales de Amesberia circiter triginta propter vitæ turpitudinẽ, &
„ ordinis ſui diſſolutionem & infamiam, quæ diuulgabatur publicè, mandato Domini Papæ
„ Alexandri, & Domini regis Henrici, conſilioque & prouidentia Richardi Cantuariæ Ar-
„ chiepiſcopi Apoſtolicę ſedis legati, & Iocelini Sarũ, & Bartholomæi Exonienſis, & Rogeri
„ Wigorniæ, & G. Londinenſis, & aliorũ plurimorum epiſcoporum & magnatum & Baro-
„ num noſtrorum, à monaſterio ſuo fuiſſe amotas, & in alijs monaſterijs collocatas: & mo-
„ niales de ordine Fontis Ebraldi ibidẽ ad ſeruiendũ Deo introductas. Quamobrem conce-
„ dimus, & præſenti charta confirmamus ordini & religioni Fõtis-Ebraldi eccleſiarũ ſanctæ
„ Marię & ſancti Malori de Amesberia, vt ordo & inſtituta Fontis-Ebraldi ibidẽ perpetuo
„ conſeruentur, & conuentus monialium multo maior quam fuerat, ſub cuſtodia Priori[ſſ]æ
„ ſecundũ ordinem pręfatæ eccleſię Deo famuletur. Anno regni noſtri primo. &c. Fuit hic
annus Chriſti 1199. ferè duceteſimus poſt Amesburiæ fundationem. Iam primò patet hinc
clariſſimè monaſterium hoc tempore Polydori fuiſſe ordinis Fontis-Ebraldenſis, ſub a[li]a
quidem Benedictina ſed longè diſtinctæ diſciplinæ à Cluniacenſibus: quippe Fontis-Ebral-
denſes monachi quartum votum obedientiæ quantum ad ſeruitutem eccleſiaſticam monia-
libus impendẽdam faciebant Abbatiſſæ, & à Prioriſſa gubernabantur in externis: quem or-
dinem paruum antea inſignis concionator Robertus Arbricenſis inſtituerat, in agro Ande-
gauenſi, fundauerat autem rex Angliæ Henricus, qui in præcipuo ordinis monaſterio iacet
humatus. Patet deinde etiam ante hanc tranſlationem ab Henrico rege factam, fuiſſe hoc mo-
naſterium Amesburiæ iuris Cluniacenſis: cum enim certum ſit ordinem Cluniacenſium
(vt teſtatur Malmesburienſis illorum temporum ſcriptor) fuiſſe illa ætate regularis diſci-
plinæ florentiſſimum, nunquam permiſiſſent Prælati (quibus Reges noſtri Normanni, plu-
rimum deferebant) vt monaſterium ſanctimonialium ordinis ſui tam turpiter a totius cor-
poris reliqui pulchritudine degeneraret: nec fuiſſent introductæ alterius ordinis ſanctimo-
niales, ſed iſtis turpiculis per ordinis ſui cœnobia diſperſis, alias reformationis vitæ, ex re-
liquis

qui cœnobijs ſubmiſiſſent. Saltem Rex & Epiſcopi, quorum auctoritate & conſilio facta eſt hæc Amesberiæ tranſlatio ad alium ordinem, conſenſum Cluniacenſis ordinis poſtulaſſent, qui tot ingentibus munitus priuilegijs, & ab optimis gubernatus Prælatis non facile paſſi fuiſſent tam nobile & potens monaſterium à corpore ſui ordinis abſcindi. Atque hæc ſatis, imo nimis multa de Amesburia: de qua non putamus Cluniacenſes initurus contentionem, nec laboraturos, vt conuentus iam infœlicis diſciplinæ ad ipſos dicatur tunc pertinuiſſe, quando ipſorum diſciplina maximè fuit glorioſa; quare nec nos pro ea contendemus amplius: Satis habentes quod euidenter oſtenderimus, & aduerſarium mala fide, & nullo fructu citaſſe Polydorum, ipſumque Polidorum de rebus ſibi incompertis aſſeruiſſe, quod lõge aliter ſe habebat. Sed relinquamus tandẽ Amesboriã, quam ſi volent, Priori alicui Cluniacenſi prope habitanti, puta Priori Farleyę regendam ſubiecerit Epiſcopus Salopienſis; non magnopere pro ea contendemus; etſi argumentum aduerſarij nihil probat, niſi quod ad ſummum in eo monaſterio recepta fuerit reformatio Cluniacenſis.

Nunc ad Sanct-Andræanum Northamptoniæ monaſterium conuertamus iter conſiderationis noſtræ; quod Cluniacenſis iuris fuiſſe probat aduerſarius tum ex ſupra examinato Ingulphi locorum etiam authoritate Petri Venerabilis Cluniacenſis Abbatis lib. epiſtolarum, ep. 8. cuius titulus eſt & inſcriptio, *Dilectis filijs & Fratribus de Northamptona.* Et deinde probat ex eo, quod in hoc monaſterio habitum fuerit Capitulum Congregationis Cluniacenſis anno 1255.

De Monaſterio S. Andreæ Northãtoniæ.

Sed ad priorem argumenti partem iam eſt oſtenſum, tempore quo ſcribebat illa Ingulphus, S. Andreæ cœnobium nondum fuiſſe iuris Cluniacenſium; needum enim fuerat à Simone de Senliz reparatum: ſed aliquammultis annis poſtquam illa ſcripſerat Ingulphus, vt conſtat temporis calculo, inchoaſſe Simonem comitem reparationem prædicti monaſterij, & in ipſa reparatione, aut quaſi ſecunda fundatione, ipſum Cluniaco ſubieciſſe. Ad poſteriorẽ vero partem ingenuè fatemur, iam inde à tempore dicti Simonis Sanlizij fuiſſe ordinis Cluniacenſium, vſque ad tempora calamitoſa, quibus Henrico rege octauo iubente ſuppreſſa ſunt omnium ordinum religioſorum monaſteria. Quomodo vero ad ius Cluniacenſium tranſierit, & quo tempore in appendice ex ipſo authentico Prioratus illius regiſtro, notatum lector reperiet. Cæterum hoc nullo modo probatur ratione illa quam adducit aduerſarius; Non ex authoritate epiſtolari ſancti & Venerabilis patris noſtri Petri Abbatis Cluniacenſis; nam quamuis concedatur inſinuari in illa epiſtola ſubiectionem, & addatur etiam amplius, illud cœnobium eſſe in catalogis & bullis Cluniacenſis ordinis; non tamen valet inde deducta conſequentia; illud cœnobium reuera fuiſſe Cluniacenſe. Neque enim omnes, quos in ſuum ius vendicarunt Cluniacenſes, propterea ceſſerunt illi vendicationi, aut ſubiectionem agnouerunt, ne quidem bullis Cluniacenſi ordini conceſſis inſinuatam, aut confirmatam. Probari poteſt hoc multis exèmplis: illuſtre valde eſt exemplum Abbatiæ S. Ioannis Angelij, quæ in multis extat bullis confirmata ſub Abbatis Cluniacenſis ordinatione: & tamen tempore Giraudi decimi noni Abbatis Cluniacenſis, anno Domini 1217. (hoc eſt, quaſi biennio poſt Concilium Lateranenſe) ſe ipſam illi ſubiectioni obnoxiam non fuiſſe probauit. Tota controuerſia in bibliotheca Cluniacenſi, ex ipſis Cluniaci archiuis habetur, col. 1498. in clariſſimo inſtrumento, ex quo verbis ipſis quæ ibi habentur, aliquanto tamen contractius eam recitabimus. Nempe cum controuerſia verteretur inter Cluniacenſe, & Angeliacenſe monaſteria, ſuper ſubiectione monaſterij Angeliacenſis, quæ multo tempore non ſine diſpendio & grauamine eius durauerat: de conſenſu patrum, Giraudi Cluniacenſis, & Heliæ Angeliacenſis, & ex approbatione Pontificis Honorij, & Iudicum cauſæ ab eo datorum, electi ſunt arbitrij, pro parte Cluniacenſis, Elias Prior de Charitate, & Magiſter Wilelmus de Berbezilio capellanus; pro parte vero Angeliacenſis Bernardus S. Maxentij, & A. S. Leodegarij Abbates. Hi arbitri, habito prædictorum virorum conſilio, tranquillitati & vtilitati vtriuſque monaſterij conſulentes, cum de monaſterij Angeliacenſis ſubiectione nequaquam conſtaret, pro bono pacis arbitrati ſunt, vt Abbatia Angeliacenſis in ſolidum, & perpetuo concederet Cluniacenſi domui Prioratum de Buri, cum omnibus poſſeſſionibus, bonis, & chartis ac priuilegijs ad ipſum ſpectantibus; Abbatia vero Cluniacenſis, ſi quid iuris, ſubiectionis, vel dominij habebat, vel habere debebat in monaſterio Angeliacenſi tam in capite quam in membris (excepto illo Prioratu de Buri) Abbatiæ Angeliacenſi quittaret, & omnino in perpetuum remitteret, nec vllis ſcriptis aut priuilegijs particularibus aut generalibus contra ipſam Angeliacenſem Abbatiam pro ſubiectione recuperanda in poſterum agerent. Hæc eſt ſumma illius controuerſiæ, in qua videt lector etiam ipſa curia Romana appellata, & interueniente, pronunciatum fuiſſe, *Non liquet*, de ſubiectione monaſterij Angeliacenſis,

quam

quam tamen Innocentius tertius paulo ante bulla ampliſſima nominibus plærorumque Cardinalium ſubſcriptis inſigni (quæ in bibliotheca ibidem refertur) expreſſe Cluniacenſi Abbati videbatur addixiſſe. Sed nimirum, quis poterat fieri, vt Cluniacenſis Abbas non rectè retulerit, ſubiectamque ſibi dixerit eam Abbatiam, quæ reuera non fuerit; confirmationes autem Pontificiæ, (vt ſæpe aduerſarius nobis obijcit) veram ſupponunt narratoriam petentis confirmationem. ideo factum eſt vt Angeliacenſis Abbas dubiam reddiderit fidem narratoriarum quibus nitebantur præcedentes bullæ; & Cluniacenſis contentus fuerit compenſatione modica Prioratus Burienſis, pro Abbatia Angeliacenſi. Similes aliæ Controuerſiæ in bibliotheca Cluniacenſi occurrunt: ſed iſtam narraviſſe ſit ſatis: ex ea enim optimè & euidenter colligitur generalis reſponſio pro omnibus Abbatijs Anglicis, quas aduerſarius fuiſſe contendit ordini Cluniacenſi coniunctas, non probari ſufficienter hanc ſiue ſubiectionem ſiue incorporationem ex epiſtolis Abbatum Cluniacenſium, ſed neque ex ipſis bullis & catalogis, niſi aliunde firmis adiuuentur monumentis: multoque minus probari aliquid, vbi nihil horum affertur, ſed tantum ſimplex aliqua coniectura ex eo duntaxat ſumpta, quod author quiſpiam recentioris æui, rerum monaſticarum imperitus dicat hunc vel illum monachum talis Abbatiæ fuiſſe Cluniacenſem; aut hiſtoricus aliquis etiam probæ notæ dicat in hoc aut illo monaſterio poſitos fuiſſe Cluniacenſes; quod ſolum probat ibi fuiſſe diſciplinam Cluniacenſem, non autem etiam incorporationem; nec aliquid amplius inde poteſt per torcular logicæ etiam Chryſippeæ exprimi. Quod tandem dicitur de Capitulo Generali Northamptonæ celebrato, non probar [illegible]m domum fuiſſe Capitularem; quandoquidem certum eſt Capitulum illud citatum ab aduerſario fuiſſe habitum ante promulgatam Benedictinam: & ante illam, profitetur ipſe Cluniacenſes nec debuiſſe, nec conſueuiſſe ad illa Capitula Innocentianæ formæ conuenire.

Igitur Capitulum eo anno, celebratum non fuit Cluniacenſium ſed monachorũ nigrorum ordinis S. Benedicti, à Cluniacenſibus prorſus independentium; in quo Capitulo nec ipſe Prior S. Andreæ, nec S. Pancratij Lewenſis, nec S. Saluatoris Bermondſeiæ, nec vlli alij Priores quos Cluniacenſes ſine vllo dubio fuiſſe conſtat, vnquam comparuerunt; Ad quod Capitulum nec ſolitos conuenire, nec debuiſſe accedere Cluniacenſes, tam alijs rationibus euidentibus, quam ipſius etiam aduerſarij confeſſione pariter & contentione ſatis ſuperque antea demonſtrauimus. Sui ergo prorſus oblitus, & conſequentiæ rationum ac aſſertionum ſuarum immemor, protulit argumentum iſtud vt Sant-Andreanum monaſterium probaret eſſe Cluniacenſe; quo nihil probatur omnino; aut ſiquid probaretur, non ſolum probaret Abbates in Anglia fuiſſe Cluniacenſes, verum etiam Canonicos ſæculares, imo & Capucinos aliosque regulares fuiſſe Cluniacenſis ordinis, aut Benedictini, quandoquidem & Benedictini aliquando Capitulum Generale habuerunt in cathedrali eccleſia Canonicorum Saliſburienſium, quos certiſſimum eſt non fuiſſe monachos. Siquidem anno 1290. in eccleſia collegiata (ſeu Cathedrali) de Sarum celebratum fuit Capitulum Abbatum nigri ordinis pleniſſimum; quod in appendice poſuimus; ad quod Capitulum non acceſſit Prior Farleiæ Cluniacenſis infra paucalos paſſus à loco Capituli ſituatæ, nec Prior S. Pancratij, quod non valde diſtabat, cum tamen acceſſerint alij Abbates nigri, qui 130. milliarium itinere à ciuitate Saliſburienſi ſeparabantur. Non alia ſanè de cauſa, quam quod hi ad Capitulum illud ſpectabant, nõ autem Cluniacenſes. Trithemius etiam in libro de Capitulorũ celebratione, narrat ſecundum Capitulum Congregationis Burſfeldenſis habitum fuiſſe Moguntię in eccleſia Eremitarum S. Auguſtini, & nos ipſi hac tempeſtate ſæpe videmus, & Capucinos Capitulũ ſuum tenuiſſe in monaſt. S. Vedaſti, & Conuentum Eccleſiaſticorum, ſeu Epiſcoporum Galliæ ſæpe apud Eremitas Auguſtinianos Pariſijs habitum fuiſſe; & Comitia, ſeu Curiam Parlamenti Britannici, etiam hodie apud Franciſcanos Rhedonibus celebrari ſcimus: vnde tamen nemo ſanus inferre conabitur, aut Vedaſtinos fuiſſe vel eſſe Capucinos S. Franciſci, aut omnes Galliæ Epiſcopos aut Burſfeldenſes monachos eſſe Auguſtinianos eremitas aut Clariſſimos Præſides Parlamenti Britannici, eſſe Franciſcanos. Relicto igitur hoc tam improbabili & *anakolouthο* argumentandi genere, ad aliud monaſterium Alphabeti noſtri veniamus.

De S. Auguſtini Cãtuarienſis Abbatia.

Illud vero eſt S. Auguſtini Cantuariæ. Audet enim etiam illud Cluniacenſi ordini vendicare noſter Poliorceta pag. 147. libelli ſui: ſed æquè infælititer, ac Eremitæ S. Auguſtini magni Doctoris eccleſiæ in Hiſpania in ſuis Chronicis ſibi illud ipſum monaſterium vendicare auſi ſunt. Sicut enim ipſi, cum hoc ſolum haberent argumentum, quod legerent eſſe Cãtuariæ celeberrimos monachos Auguſtinenſes, ridiculo errore putarunt eos eſſe Auguſtinianæ regulæ profeſſores, quos tamen à ſolo S. Auguſtini Anglorum Apoſtoli nomine, di-

ctos

ctos fuiſſe Auguſtinenſes tota nouit Anglia non aliter ac à S. Albani appellatione, monachos illius monaſterij ſæpe vocatos inuenimus Albanenſes: Haud minus ridiculè aduerſarius, ex eo ſolum probat hoc monaſterium fuiſſe Cluniacenſe, quod Ioannes Pitſius, aliquot eius monaſterij cœnobitas vocat Cluniacenſes; & frigida illa coniectura, quod Abbas huius monaſterij præſederit aliquando Capitulis (vt ipſi videtur, & non videtur, nam modo ait, modo negat) Congregationis Cluniacenſis in Anglia.

Itaque ad autoritatem Doctoris Pitſij, ſic eam declinamus cum reuerentia, vt exiſtimemus eum Cluniacenſem ex reformata diſciplina vocaſſe: aut quia pro eodem habuit monachos omnes S. Benedicti nigros, & Cluniacenſes; aut certe (vt iam antea diximus) non eſſe mirum ſi in re ipſa principali verum dicens, ſcilicet illos fuiſſe monachos S. Benedicti in varietate congregationis aſſignanda aliquando lapſus fuerit. De Capitulo iam diximus argumentum inde ſumptum omnino à nobis militare: ſiquidem cum ex actis capitularibus, quę in appendice damus conſtet ipſum Auguſtinenſem Abbatem, & membrum, & caput ſeu præſidem fuiſſe Capituli Prouincialis ante Benedictinam promulgatam: & hoc temporis illa Capitula, etiam aduerſario atteſtante Cluniacenſes non conſtruerent; hinc ſequitur ineuitabiliter Abbatem hunc non fuiſſe Cluniacenſem, nec Capitulum illud fuiſſe Congregationis Cluniacenſis. Ita nihil prorſus valet hoc aduerſarij argumentum.

At nos probabimus aliunde, præter argumēta generalia in cōcluſionis tertiæ probationibus inducta, etiam ſpecialibus indicijs hanc Abbatiam non fuiſſe Cluniacenſem. Primo quidem ex ipſa fundatione, quæ ab Apoſtolo noſtro Auguſtino fuit iacta, ipſo Diui Gregorij Magni tempore, nec vnquam poteſt oſtendi quo tempore mutauerit modum illum libertatis quem ante Congregationem Cluniacenſem exortam illud monaſterium poſſidebat. Sanè nos ſuperius oſtendimus Vlfricum Abbatem S. Auguſtini anno Domini 1056. miſſum fuiſſe ex conſenſu Regis Eduardi ſancti, regnique totius ad Leonē Papā 9. pro negotijs eccleſiæ Anglicanæ reſponſurū, & tāto in honore à Pōtifice illo ſancto habitū fuiſſe, vt in Generalibus ſynodis locum illi Pontifex aſſignauerit proximum Abbati Caſſinenſi; ſuperiorem videlicet ipſo Cluniacenſi; vt quondam fuerit tunc temporis Abbas Auguſtinenſis Cluniacenſi ſubiectus. Præterea Pontifices Romani hoc monaſterium ab omni Archiepiſcopali aut Epiſcopali iuriſdictione eximentes, ſibique immediate ſubijcientes, ſemper illud vocant, cœnobium ordinis S. Benedicti, nunquam verò ordinis Cluniacenſis; cum tamen in priuilegijs conceſſis cuiuis membro aut Abbatiæ Cluniacenſis ordinis, nunquam omittant illam determinatiuam particulam, ordinis Cluniacenſis; quod iam probauimus in bullis pontificum, inſtrumentis curiarum, ſeu fori externi Principum, eſſe conſuetum diſcrimen diuerſarum incorporationum. Conſule in appendice, ſcriptum de controuerſia inter Bonifacium Cantuariæ Archiepiſcopum, & Rogerium Abbatem S. Auguſtini circa ann. 1253. vbi inuenies verū eſſe quod diximus de hac Abbatia. Conſulantur etiam priuilegia Cluniacenſia in bibliotheca extantia, & reperietur verum quod diximus de illius ordinis membris, ſpecialiter autem in priuilegio Clementis quarti, Honorij item quarti, & Clementis ſexti (quæ habentur in bibliotheca præfata col. 310.) conceſſis monaſterio Syluiniacenſi, tertiæ filiæ Cluniacenſi, in quibus videlicet priuilegijs omnibus expreſſe ſemper dicitur, Priori & Conuentui Syluiniacenſi, ordinis Cluniacenſis. Quin & illud, etiam facit ad rem, tantæ fuiſſe auctoritatis hanc Abbatiā, vt anno 1277. Nicolaus eius Abbas factus fuerit per literas Apoſtolicas Cōſeruator priuilegiorum totius ordinis Præmonſtratenſis per Angliā; quod officium honorificū probabile eſt ordinē illum, qui etiam inter alienigenas habebatur, huic principi Abbati exempto, & non alienigenæ obtinuiſſe, vt maiori cum auctoritate, ipſum exerceret; Nam Cluniacenſis ſi fuiſſet, profecto parum apud præpotentes Angliæ proceres ipſius autoritas potuiſſet. Sed cum ipſe aduerſarius neget concilij Lateranenſis decretum Cluniacenſis ordinis prælatos comprehendiſſe: in appendice autem per acta Capitularia probemus euidenter huius Abbatiæ Prælatum Capitulis Innocentianis & præfuiſſe & ſubiectum extitiſſe; ſatis apparet nec ipſum fuiſſe Cluniacenſem, nec Capitula quibus aut præfuit aut interfuit; nec aduerſariū conſequenter loqui, quum ex ratione præſidentiæ & Capitolorum inferat Cogregationem Cluniacenſem, cum neutrum illorum ſpectaſſe ad Cluniacenſes ipſemet contendat: vt verū ſit, quod inter referendum ipſius argumentum diximus, hæc Capitula aduerſario videri Cluniacenſia, & tamen non videri Relinquamus ergo ipſum in hac contradictionis ſuæ vinculis, & eamus ad aliud monaſterium.

MEMBRVM

Membrum. 3.

Synopſis.

1. De Abbatia Abbotsberiæ, Alceſtriæ, & Athlingiæ, ſeu Athelneyæ. §. 2. De prioratu Bermondſeiæ. §. 3. De Abbatia de Bello. §. 4. De Abbatia S. Bened. de Hulmo. §. 5. Burtonæ ſuper Trentam. §. 6. De Prioratu Cathedrali Bathonienſi, & Abbatia Bardeneyæ. §. 7. De Abbatijs Cerneliæ, Certeſeiæ, & Colcheſtriæ. §. 8. De Abbatia Croulandriæ. §. 9. De Prioratu cathedrali Couentriæ.

Monaſterium Abbotsberiæ.

Reſtant enim adhuc tres inſignes Abbatiæ nigrorum, ac proinde Congregationi Anglicanę olim ſubditæ: de quibus Cluniaco vindicādis aduerſarius nihil laborauit, qui nihil apud autores ſuos Pitſiū & Poſſeuinum, aut Ingulphum inuenit: eæ ſunt Abbotſberia, Alceſtria, Athelnega. At nos ad vberiorem con futationem paradoxiſtæ noſtri, etiam hac vtemur liberalitate, vt iſtas etiam probemus non fuiſſe iuris Cluniacenſium; vt earum, quæ nunc non extant Abbatiarum, memoria ſaltem non omnino negligatur. Et quidem fuiſſe omnes tres Capituli generalis Benedictinorum nigrorum in Anglię regno membra ſatis conſtat ex catalogo Selbeyenſi, qui eſt in appendice, num. 60. continetque nomina omnium Abbatum, & Priorum Abbates proprios non habentium qui ad Capitulum generale conuocari ſolebant. Eſt autem Abbotesberiæ Abbatia in agro Dorſetenſi S. Petro Apoſtolo dicata, fundata ab Orkingo, Oeconomo palatij regij ſub Canuto rege, circà annum Domini 1026. cum nondum Cluniacenſium nomen Anglis innotuiſſet. De Alceſtria nihil aliud inuenio,

Alceſtriæ.

quam quod illius Abbates ſæpius Capitulo generali interfuerint; & nomen inſigni pago ad Auonum flumen in agro Waruicenſi, in quo conſtructa erat, reliquerit. Athelneya vtraque antiquior Abbatia fuit, in agro Somerſetenſi, in inſula quam ſtagnantes aquæ fluminum Pe-

Athelneiæ.

dredi & Thoni effecerant; Eam Abbatiam Aluredus rex qui latebris inſulæ ſeipſum à Danis incurſantibus aliquandiu tutatus, poſtea ex eis repens hoſtes ſuos fœliciter ſubegit, in gratiarum actionem aut conſtruxit, aut certe ſic amplificauit, vt primus eius fundator dici mereatur. Videtur quidem ibidem à longis antea temporibus fuiſſe Monachorum habitatio antiquam, iam inde à Keuelwalchio rege, qui ante Paulini Archiepiſcopi mortem regnabat, inde apparet, quod (referente Malmesburienſi) Monachi illius loci Sanctum Egelwinum Keuelwalchi fratrem patronum ſuum colerent: Certe charta dotationis, quam ei Abbatiæ conceſſit Aluredus rex, non fundationem, ſed amplificationem monaſterij inſinuat: eſt autem tenoris ſequentis. Regnante in perpetuum Domino noſtro Ieſu Chriſto. Om-

Charta Aluredi Regis.

„nia regna huius vitæ labentis, regnorumque diſpenſatores ab initio iſtius ſæculi cum „velocitate deficientes tranſeunt. Ideo fugitiuis & mortalibus rebus æterna gaudia promerenda ſunt. Quapropter ego Aelfred diuina ordinante miſericordia Occidentalium Saxonum rex, pro remedio animę meę, & criminum meorum abſolutione aliquantulam agri „partem, id eſt, decem carratas in loco vbi dicitur Sudton ad inſulam Clitonum, quę Anglicè vſitato nomine Ædlingarey nuncupatur ad ſupplementum monaſterialis vitæ monachis ibidem ſub regulari exercitio Deo omnipotenti deuote ſeruientibus, animo volens „largitus ſum, hancque libertatem præfato monaſterio deuota mente donaui, cum pratis, „paſcuis, riuulis, & omnibus rebus ad ea rite pertinentibus, vt ab omnium regalium tributorum, & exactione operum atque pænalium cauſarum, abſque expeditione ſola arcis & „pontium ſtructura, ſecura, immunis & libera perpetualiter permaneat. Et qui hoc augere „voluerit, augeat Deus bona illius in regione viuentium. Si autem aliquis, quod abſit, ſuperbię faſtu inflatus & tyrannica poteſtate illectus hoc infringere, & irritum facere conatus fuerit, ſciat ſe ab omni eccleſia Chriſtianorum anathematizatum, & in die iudicij coram Chriſto & angelis eius, niſi ante emendauerit, rationem redditurum eſſe. Præfata „vero terræ & donatio huius agelli, his terminis circumſepta pateſcit, Araſtore, Lerore &c. „Scripta autem eſt hæc ſcedula huius donationis anno ab incarnatione Chriſti DCCCLII „indictione 4. his teſtibus conſentientibus, quorum nomina pateſcunt. Ego Ælfred rex „hanc meā donationem cum ſigno ſanctæ crucis corroboraui. † Ego Ealfend Epiſcopus &c. In hoc exemplari ad nos tranſmiſſo mendum eſt in data diplomatis, neque enim ante annum 871. ſuſcepit Aelfredus regni gubernacula; quare annus notari debet DCCCLXXVIII, eo

enim

enim anno in Aethlingaeg, ſeu Athelneya delituit rex Alfredus, referente id Aſſero ipſius
familiari præceptore, ex vita S. Neoti, qui Regi ibidem latitanti & viuus futuram prædixit
fœlicitatem, & poſt mortem apparens in prælio contra Danos adiuuit. Tunc enim par eſt
credere, ipſum regem recenti beneficio deuinctum monaſterium S. Neoti, ibidem poſitum
in melius commutaſſe; vt propterea eiuſdem fundator merito dicatur. Sanè idem Aſſerus
poſtquam inſtituiſſet narrare duo monaſteria ab Aluredo condita fuiſſe, ſubijcit hæc verba: Teſtimoniũ Aſſeri Epiſcopi, Præceptoris Aluredi.
„ Vnum monachorum in loco, qui dicitur Athelingaeg, quod permaxima gronnia paludo-
„ ſiſſima & intranſmeabili, & aquis vndique circuncingitur: ad quod nullo modo aliquis
„ accedere poteſt, niſi cauticis, aut etiam per vnum pontem, qui inter duas alias arces ope-
„ roſa protelatione conſtructus eſt; in cuius pontis occidentali limite arx munitiſſima præ-
„ fati regis imperio pulcherrima operatione conſita eſt: in quo monaſterio diuerſi generis
„ monachos vndique congregauit, & in eodem collocauit. Nam primitus, quia nullum de
„ ſua propria gente nobilem ac liberum hominem, niſi infantes (qui nihil boni eligere, nec
„ mali reſpuere, pro teneritudine inualidæ ætatis adhuc poſſunt) qui monaſticam volun-
„ tarie vellet ſubire vitam, habebat: nimirum, quia per multa renouata annorum curricula
„ monaſticæ vitæ deſiderium à tota illa gente, nec non à multis alijs gentibus funditus de-
„ ſierat; quamuis perplurima adhuc monaſteria in illa regione conſtructa permaneant: nullo
„ tamen regulam illius vitæ ordinabiliter tenente, neſcio quare aut pro alienigenarum infe-
„ ſtationibus quæ ſæpiſſime terra marique hoſtiliter irrumpunt; aut etiam pro nimia illius
„ gentis in omni genere diuitiarum abundantia, propter quam multo magis id genus deſ-
„ pectæ monaſticæ vitæ fieri exiſtimo: ideo diuerſi generis monachos in eodem monaſterio
„ congregare ſtuduit: primitus Ioannem presbyterum monachum, ſcilicet Ealdſaxonum
„ genere Abbatem conſtituit. Deinde vltramarinos presbyteros quoſdam & diaconos; ex
„ quibus cum nec adhuc tantum numerum, quantum vellet, haberet, comparauit etiam
„ quamplurimos eiuſdem gentis Gallicæ, ex quibus quoſdam infantes in eodem monaſterio
„ edoceri imperauit, & ſubſequenti tempore ad monachicum habitum ſubleuari. In quo
„ etiam monaſterio vnum paganicæ gentis edoctum in monachico habitu degentem, iuue-
„ nem admodum vidimus, non vltimum ſcilicet eorum. Hæc Aſſerus: cuius verba ideo
libentius adduximus, quia ſignificat ſe ipſum monaſterium hoc recenter conſtructum &
habitatum vidiſſe; cum videlicet aliquot annos poſtea veniſſet ex Cambria ſua ad Aluredum
regem; Quoniam autem obſcuriora ſunt eius verba, non abs re erit, in gratiam eorum qui Illuſtrãtur verba Aſſeri & explicantur.
Anglicæ hiſtoriæ non ſunt periti, eadem illuſtrare. Quod igitur primò dicit, tempore Aluredi
regis in gente illa monaſticam fermè exoleuiſſe, intellige de gente Weſtſaxonica, nam in alijs
Angliæ partibus in regno Merciorum adhuc multa monaſteria non incelebria fuere: Sed
Weſtſaxonia Danicis infeſtationibus miſerè afflicta, monachi quamuis in monaſterijs dege-
rent, tamen inordinabiliter, (vt loquitur Aſſerius) & non ſecundum regulam conuentuali
ſub diſciplina ob paucitatem degebant. Quod autem vtatur vocabulo infantum, pro pue-
rulis minoribus, ex vſu regulæ noſtræ habet, quæ pueros minoris ætatis in monaſterijs edu-
catos infantes vocat: vnde clarum euadit illa ætate etiam Britones monachos (è quibus fuit
Aſſerius) regulam noſtram ſuſcepiſſe. Quod rurſus dicat, Aluredum monaſterium hoc A-
thelneyæ (id enim eſt, quod primitus Aethlingaeg dicebatur) diuerſi generis monachis im-
pleuiſſe; non intelligas de monachis diuerſę regulæ aut diſciplinæ, ſed diuerſarum gentium
& nationum; ſic enim dicit Ioannem presbyterum Abbatem Athelneiæ, fuiſſe *Ealdſaxonum*
genere, hoc eſt de gente ſeu prouincia veteris Saxoniæ, (*eald* enim Saxonicè, *vetus* latinè ſo-
nat) ex qua videlicet Saxones à Vortigerno in Angliam ſunt euocati. Nam apud eos iam per
Bonifacium & diſcipulos eius propagata fide, monaſticæ diſciplinæ rigor florebat. Gallicam
autem gentem non accipias preſſe pro ea, quam nunc Gallos ſeu Francos vocamus, ſed pro
tota illa natione, quæ Aluredi & Aſſerij ætate magnam partẽ Germaniæ incolebat, & lingua
atque moribus cum Saxonibus noſtris erat ſymbola, valdeque vicina. Sic Paganicam gentẽ,
Danos intellige, qui adhuc à Chriſto alieni, maximas clades crebris inuaſionibus Anglo-Sa-
xonibus inferebant. Multa vero annorum curricula, quibus dicit Aſſerius monaſticam pau-
latim quodammodo euanuiſſe: ſunt anni circiter ſexaginta elapſi ab initio regni Atheluulphi
Patris Aluredi, ſub quo primum Danicæ clades inualuere, per quas monaſterijs ſpoliatis,
monachiſque aut occiſis, aut diſperſis, regularis diſciplina in deſuetudinem, & poſtea (vt
loquitur Aſſerius) in deſpectum vitæ genus euaſit. Aluredus paulatim reſtituit cooperan-
tibus Plegmundo Cantuarienſi, Werfritho Wigornienſi Epiſcopis, Grimbaldo, Ioanne, &
hoc etiam Aſſerio, qui omnes regulæ Benedictinæ monachi fuere: Eadgarus autem Aluredi
pronepos ad florentiſſimum rurſus ſtatum per Dunſtanum, & Oſwaldum, ac Ethelwoldum

M reuocauit;

reuocauit, nam ante tempora Ethelwolphi, & calamitates Danicas, plena iam paſſim Anglia monaſterijs celebribus, monachiſque ſanctiſſimis fuit, ſub Ina maximè, & Kentwino, ac Kenelwalchio regibus, qui etiam monachum induerunt, & Kenelwalchius ante Paulini Eboracenſis exceſſum iam aliquot annos regnauerat: vt ab Auguſtini in Angliam ingreſſu, vſque ad Ethelwulfum patrem Aluredi videas floruiſſe regulam S. Benedicti, defloruiſſe autem ſub Ethelwulpho vſque ad Aluredum quartum eius filium, quartumque poſt ipſum occidentalium Saxonum regem. Denique hinc colliges (prupter quod præſertim Aſſerij verba produximus) veterem morem Principum noſtrorum, monachos ex diuerſis Cambriæ, Galliæ, Saxoniæque partibus ad monaſteria ab ipſis ædificata, vel reſtituta euocandi: quod hic ab Aluredo factum vides ante ipſa ſancti Bernonis, & Odonis Cluniacenſium Patriarcharum tempora. Quare valde inepte aduerſarius infert monachos Angliæ fuiſſe Cluniacenſes, ex eo quod à partibus Gallicanis multos monachos in Angliam legerit vocatos fuiſſe: patet enim clariſſimè ex Aſſerij verbis, monaſteria Saxonica, & Gallica (i. ex ea Gallia, quæ nunc Coloniæ, Treuirorum, Maguntiæ, Belgijque recentioris prouinciæ extiterunt) notiſſima noſtris hominibus fuiſſe: vnde monachos accerſere ſoliti fuerint, etiam prius quam Cluniacum fuiſſet à ſanctu Bernone fundatum. Tandem ex charta Aluredi & verbis Aſſeri ſatis apparet luculenter Athelneyæ Abbatiam in ipſa fundatione ſua non fuiſſe Cluniacenſem, ſed ipſo Cluniacenſi monaſterio antiquiorem; nec protuliſſe aduerſarium quicquam quo eam Cluniaco ſubijceret: cum nos præter dicta, ex Capitulorum noſtrorum actis, quæ ſunt in appendice, Athelneyenſes Abbates Congregationi Anglicanæ ſubiectos fuiſſe docuerimus. Ad aliam igitur alphabeti noſtri literam, aliudque monaſteriam pruficiſcamur.

De monaſterio Bermõdſeiæ.

Bermondſeiam videlicet, in ſuburbio tranſ Thamiſano, ſeu vltra flumen Thameſis poſito, quod Southwarkam vocant, ſitam. Hanc eſſe in catalogo & bullis ſcimus, & fuiſſe Cluniacenſium prioratum agnoſcimus, fundatum quidem ab Adwino Child, ſeu Infante, (nomen eſt familiæ) ciue Londinenſi circà annum Domini 1081 ſubiectumque in ipſa fundatione Prioratui de Charitate; poſteà legimus ad annum 1090. collatum à Rege Henrico fuiſſe huic prioratui manerium ſeu palatium Bermondſeiæ, & ecrleſiam in eo ædificatam, vt ad illud propterea Prioratus fuerit tranſlatus, & nomen Bermondſeiæ, ſeu eccleſiæ Chriſti in Bermondſeia obtinuerit. Conuentus autem Cluniacenſium in eo collocatus non fuit ante annum 1089. quo anno (vt ſupra memorauimus ex ordinatione Prioris de Charitate, factus eſt ibi Petrus Prior datis illi alijs tribus ſocijs Richardo, Osberto, Vnibaldo. Quoniam autem eo ipſo quo Cluniacenſe membrum factus eſt hic prioratus, inter alienigenas reputatus fuit, ſæpius eſt vel in toto, vel in parte (nempe quoties bella inter Anglum & Francum oboriretur) à Cluniacenſi matre ſeparatus: *In parte* quidem, anno. 1371. quando Richardus ſecundus Angliæ rex Richardo Denton Priori Bermondſeiæ, natione Anglo, per literas patentes huius Prioratus cuſtodiam commiſit: quaſi voluerit ipſum à Rege, non à Cluniacẽſi Abbate, qui eſſet in regno hoſtis ſui, Galli regis, pendere. Cæterum anno 1380, ſolutis regi ducentis marcis Prioratus ceſſauit inter alienigenas reputari, conſequutus illo pretio ius libertatum Angliæ. *In toto* verò, quando Regum autoritate loco Prioris, contrà priuilegia Cluniacenſia ordinati ſunt in eo conuẽtuſ Abbates; quod ſaltẽ bis factũ ſcimus: Primũ anno 1399: tunc enim agente eodem rege Ricardo ſecundo, Bonifacius nonus Ioannem Attleborough Priorem Bermondſeiæ, iuſſit creari ipſius loci Abbatem; quod (vt apparet ex ſimilibus euentis, in maiori monaſterio Turonico, & cœnobio S. Mauri Foſſalenſi, in bibliotheca Cluniacenſi, columna 298.) non fiebat ſine ſeparatione ab obedientia Cluniacenſi. Præterea ex catalogo Epiſcoporum Angliæ, quem contexuit Godwinus, apparet longe antea, ſcilicet 1129. Henricũ Blæſenſem ex Abbate Bermondſeiæ factum fuiſſe Epiſcopum Wintonienſem, fratrem nempe Regis Stephani; qui ille idem eſt Henricus Wintonienſis Epiſcopus, tantus benefactor Cluniacenſium, qui annum integrum ſub Petro Venerabili pauit 470. monachos, Cluniaci, ipſe ibidẽ reſidens; & ę̨s alienũ, 7000. marcarũ diſſoluit; rogatus ad hoc à cõuentu Cluniacenſi, & pontifice ipſo Innocẽtio 2. Fuerat olim etiã ipſe monachus Cluniacenſis; ac propterea fieri potuit, vt etiam Cluniacenſis Abbas in tam illuſtrem perſonam Regis fratrem conſenſerit, vt contra morẽ in prioratu ſuo Abbas fieret. Similiter anno. 1148. (vt narrat Matthæus Paris pag. 185.) Hubertus Cãtuarienſis ſua autoritate contulit hũc Prioratum Bermondſeiæ, cum prioratu Wenlok, etiã Cluniacẽſi, cuidam Ioiberto, habenti alios duos alios prioratus, quæ ambo maximè repugnabãt ſtatutis & autoritati ordinis Cluniacenſis vt propterea valde probabile ſit, fuiſſe tũc quodãmodo ab eius iuriſdictione ſubtractũ. Sed & alijs temporibus, cum alienigenæ ſupprimebantur exortis bellorum tempeſtatibus, etiam vetabantur Cluniaco obedire, donec libertate Anglicana fuiſſent prioratus donati. At vero

tempor bus

temporibus Henrici quinti, in generali ſuppreſſione alienigenarum etiã ipſi Prioratus Cluniacenſes deſierunt obedire Cluniacenſibus Abbatibus; quamuis nomen & naturam Cluniacenſium ſemper obtinuerint, vſque ad infælicia tempora Henrici octaui, vt & vulgo Cluniacenſes vocarentur etiam in publicis inſtrumentis, & nec capitulo prouinciali Ordinis nigrorum, nec Epiſcopis Diœceſanis ſubijcerentur. Inſtrumentum Denizationis pro hoc prioratu conceſſum, videre poterit lector in appendice, num. 67.

Ex hac denizatione (vt ſemel hoc dicatur plenius) apparet quotieſcunque bellum ingruiſſet inter Anglorum & Gallorum Reges, ſtatim omnia Cluniacenſium monaſteria fuiſſe fiſco Regio adiudicata tanquam alienigenarum bona, & ab aduerſarij Regis monaſterio, nempe Cluniaco, dependentia. Nec hoc ſolum, verum etiam vſque ad illa tempora Cluniacenſium domos in Anglia ita fuiſſe alienigenis repletas, vt neceſſe habuerint Reges noſtri hac methodo vti, redigendi illas in fiſcum ſuum, niſi quãdo Priores & maior pars monachorum, ſeu conuentuum eſſent Angligenæ. Quorum neutrum de Abbatijs Benedictinorum, ſeu nigrorum monachorum poteſt affirmari, niſi ab eo cui non eſt ſanum ſinciput, adeoque elleboro, (vt aduerſarius conſulit) purgandũ. Conſtat præterea ex illo indigenationis diplomate, ad ea vſque tempora alienigenas inepto regiminis ſui modo domos Cluniacenſium in Anglia depauperaſſe: quod ſanè indicat, ipſos reditus conuentum ſuorum, potius in Galliã ſuam deportaſſe, quàm in bonum ipſarum eccleſiarum expendiſſe: eamque etiam cauſam Regibus occaſionem dediſſe conſtituendi, vt deinceps in eiſdem conuentibus tum ſuperiores, tum maior pars monachorum eſſent Angli. Quod vbi ſemel ſtatuiſſent, etiam Prioratus in Abbatias mutauerunt, & Cluniacenſis Abbatis iuriſdictioni ſubtraxerunt. Quin & reliquæ domus Cluniacenſium vt confiſcationes crebras euaderent: per quas in manus Regias deuolutæ, ab ipſo Rege coactæ fuerãt certis reditibus annuis latifũdia domoſq; ſuas cõducere: partim indigenæ fieri voluerunt; partim nouas fundationes ſuſceperunt, atque ita vel titulo, indigenationis, vel renouatæ fundationis à Cluniaco obedientiam ſubduxerunt. Nam ideo facti ſunt indigenæ, ne haberentur pro alienigenis: alienigenæ autem ideo exiſtimabantur quia à Cluniacenſis Abbatis iuriſdictione pendebant. Sicut & Ciſtercienſis familia, longe potentior in Anglia, quam fuerit Cluniacenſis (vt apparet ex catalogo Abbatiarũ Ciſtercienſiũ in appendice) pari modo confiſcationem patiebatur, bello exardeſcente contra Franciam, eo quod omnes ipſius Abbatiæ à Capitulo Generali & Abbate Ciſtercienſi tegerentur. Vnde Mathæus Paris, narrat Ciſtercienſes Abbates in Anglia, Regi Henrico 3. contributionem quandam negaſſe quod ſine Abbatis ſui Ciſtercienſis licentia id facere non auderent: regemque propterea illis moleſtias intuliſſe miſerabiles. Et Thomas Walſinghamus, Mathæi prædicti commonachus (fuit enim & ipſe Albanenſis monaſterij profeſſus) narrat ſub Eduardo tertio, propter bellum Gallis illatum, omnes Abbatias Ciſtercienſium, omneſque domos alienigenarum fiſco adiudicatas fuiſſe. Ergo ſibi per indigenationis remedium alienigenæ conſuluerunt: factique indigenæ, ab externis ſeu tranſmarinis Abbatibus eccleſijsue pendere deſierunt. Aliqui item Prioratus magni, vt Lentona & Dauentria, non ſolum iuriſdictionem, verum etiam diſciplinam & nomen Cluniacenſium deſeruerunt, & nouis fũdationibus aſſumptis Capitulo Generali nigrorum ſe ſubdiderunt: plæriſque alijs Cluniacenſium domibus conuentualibus, ſub nomine & diſciplina, non autem ſub iuriſdictione & obedientia Cluniacenſi, vſque ad Henrici octaui tempora perſeuerantibus. Quin & aliqui prioratus Cluniacenſes alijs Abbatijs nigrorum ſunt per regum noſtrorum potentiam coniuncti: quod ne gratis affirmare duntaxat, aduerſarij noſtri more putemur, ecce id de Ledcomb, & Offord Cluny, duabus domibus Cluniacenſis Abbatis menſæ olim ſubditis, quarũ reditus hodie ad decem millia florenorum annuatim excreſcunt, per literas patentes Regis Henrici ſexti probamus quas inferius, cum de Weſtmonaſterij Abbatia agendum fuerit producemus.

Quod autem in hoc Prioratu nonnulla habita fuerint Capitula prouincialia, cauſam ſuperius aſſignauimus, quia ſcilicet oportuit aliquãdo ea celebrare in loco curię regię viciniori: Weſtmonaſterij autem, vbi tenebatur curia, nullatenus expediebat, propter frequentiſſimũ aulicorum litigantiumque cõcurſum, quo patrum Capitularium quies per ſalutantes cliẽtes, aliosque interturbaretur; tantuſque Abbatum & Priorum conuenientium apparatus nimiũ fuiſſet inuidioſus laicis proceribus, qui eccleſiaſticorum & regularium opes limis oculis intuebantur. Bermondſeia autem, & Londini erat, & tamen in vltimo ſuburbij angulo, diuiſa magno flumine à reliqua ciuitate, ſecretis apta receſſibus; & circumcirca in vicinis ſuburbij vicis erant palatia Abbatum multorum, magnaque hoſpitia, apta recipiendis illis, qui Londinũ placitorum & vadimoniorum cauſa ſæpius venire cogebantur. Hæc fuit cauſa cur

Bermondſeiæ aliquando Capitula haberentur; non quaſi in ipſo Prioratu hoſpitarentur, qui non capiebat apparatum trium Abbatum iſtorum; nec quaſi Bermondſeiæ Prior eidem cum Abbatibus Capitulo fuiſſet ſubditus, cum nuſquam ille, aut vllus alius Cluniacenſium Prior in Capitulo comparuiſſet, aut in catalogo Prælatorum ad Capitula citatorum ſubſcriptus fuerit, vt ex ipſo catalogo, in appendice clare conſtabit conſideranti.

De Abbatia de Bello.

Quare autem nihil produxit Antiſtrophæarius pro vindicanda Cluniacenſibus inſigni Abbatia de Bello, ſeu *de la Bataille*, quam Rex Gulielmus conqueſtor in Suſſexia eo in loco fundauerat, in quo Haraldum Regem deuicerat? cum Cluniacenſium fautor maximus fuerit Rex ille, & vt ipſe aſſerit aduerſarius, Cluniacenſes ad ordinem reformandum aduocauerit, vt nos verò probauimus, ad eoſdem monaſterijs præficiendos, & Epiſcopatibus periterat, nec tamen ab Hugone ſancto obtinuerat? Cur nunquam iſtam Abbatiam non ſubegit victrice calamo, & Cluniacenſibus ſubiecit? In promptu cauſa eſt: nimis clarum fuit, illam Abbatiam nec in prima ſui fundatione, neque vnquam deinceps fuiſſe Cluniacenſem, nec diſciplina, nec ſubiectione. Probemus dictam aſſertionem primum ex Gulielmo Malmeſburienſi, qui lib. 3. de geſtis Pontificum Anglorum in ipſo fine libri ſcribit in diœceſi Ciceſtrenſi *duo duntaxat fuiſſe ſuo tempore cœnobia de nouo facta; Sancti Martini de Bello* (verba legis authoris citati) *quod Rex Wilielmus fundauit & prouexit in loco, vbi Angliã debellauerat multa ibi & pretioſa tum viuus tum mortuus delegans. Altare eccleſiæ eſt in loco vbi Haraldi pro patriæ charitate occiſi cadauer exanime inuentum eſt. Sancti Pancratij de Lewes, quod, authore Wilielmo Comite de Warenna, Lanzo quidam monachus Cluniacenſis in ſupremo religionis locauit cacumine. Efficaciam viri ſublimitas prætendit loci, adeo vt veraciter aſſeratur, nullum omnino monaſterium poſſe illud vincere religione ad monachos, affabilitate ad hoſpites, charitate ad omnes. Vincit pompam famæ rerum veritas, licet fatiget audientes referentium verboſitas. Certe de Lanzone plura loquerer, niſi alias non contemnenda dixiſſem; ſimulque eius meritum omne tranſcendit eloquium.* Hæc Gulielmus: qui ipſo modo loquendi, dum eadem quaſi periodo orationi Monaſterium Belli non aſſignat Cluniacenſibus monaſteria vero S. Pancratij iiſdem addicit, & à *quodam Lanzone Monacho Cluniacenſi* formatum aſſerit, tanquam de homine non valde noto omnibus ſui ordinis per Angliã Benedictinis: ſatis innuit, prius monaſteriũ, de Bello, nõ fuiſſe Cluniacenſe, & monachos proinde Benedictinos Angliæ diſtinctos fuiſſe à Cluniacenſibus. Quem modum arguendi, ex modo loquendi authorum noſtrorum deſumptum, ne aduerſarius irrideat, tanquam futilem, iam oſtendemus eſſe in re hiſtorica euidentem. Oſtendemus enim monachos à Gulielmo Conqueſtore in hac Abbatia de Bello poſitos expreſſè non fuiſſe Cluniacenſes, ex quo patebit cur in eadem periodo hos ab illis Malmeſburienſis ipſo illo modo loquendi cenſeri debeat diſtinxiſſe: Oſtendemus vero ex irrefragabili teſtimonio ipſius Conqueſtoris, qui Abbatiam fundauit; cuius hæc eſt charta priuilegiata, ad verbum ex monumentis illius mona-
„ſterij relictis ad nos tranſmiſſa. Willelmus Dei gratia Rex Anglorum Lanfranco Archie-
„piſcopo Cantuarienſi, Sigeberto Epiſcopo Ciceſtrenſi, omnibuſque ſucceſſoribus ſuis re-
„gnum Angliæ obtinentibus, & cunctis fidelibus, ſalutem. Notum vobis facio,
„quòd locum victoriæ meæ, ſicut Deo iuuante mihi conquiſiui, & Rex liberum
„poſſedi, ita illum liberum, & ab omni exactione hominum quietum obtuli Deo, ibidemque
„eccleſiam in honorem S. Martini ædificaui, quam de Bello appellare volui, eo quod mi-
„hi Deus in eodem loco tantam victoriam attribuit, vt de aduerſarijs meis mihi iniuſtè re-
„ſiſtentibus triumpharem, regnumque mihi debitum, & ſucceſſoribus meis iure hæredita-
„rio perpetualiter poſſidendum acquirerem. Votum itaque, quod Deo, & ſancto Martino
„voui, implere feſtinans, idem monaſterium monachorum religioni dedicans, ex ordine &
„religione Maioris-monaſterij fundaui, & inde primum Abbatem Gauſbertum, ad hoc
„tantum vt religionis ibi normam fundaret, conſtitui: ita tamen, vt libera & quieta in per-
„petuum ab omni ſubiectione & dominatione & querela Maioris monaſterij, & aliarum
„perſonarum exactione permaneat, ſicut eccleſia Chriſti Cantuarienſis, & ſicut mea Domi-
„nica capella, & ſignum Anglicæ coronæ, per quam ego regno, & ſucceſſores mei regnum
„Angliæ debent obtinere. Statuimus itaque tam eccleſiaſticæ, quam regiæ proſpectu pote-
„ſtatis, vt decedente Abbate de Bello, omnia poſſeſſio monaſterij, vbicumque fuerit, libera
„& integra cum omni iure & conſuetudine ſua remaneat in manu & diſpoſitione Prioris &
„monachorum capituli de Bello. Hoc autem ideo ſtatuimus, ſtatumque perpetuo ſeruan-
„dum confirmamus, quia Abbas de Bello proprios reditus non habet, ſed communes cũ fra-
„tribus; qui igitur Deo annuente canonica fratrum electione Abbas ſubſtitutus fuerit, ibi-
„dem abſque venalitate omni benedicatur, ſicut primum Abbatem Gauſbertum in eodem
„monaſterio de Bello Sigebertus Epiſcopus Ciceſtrenſis benedixit. Abbas itaque de Bello
„nec

„ nec eum ſuis ſæcularibus conſanguineis, ſeu quibuſlibet alijs, eleemoſynas monaſterij male „ vtendo diſperdat: ſed pauperibus, & peregrinis & hoſpitibus ſuſcipiendis; & fratrum curã „ gerat. Terras cenſuales nec ad feudum donet, nec milites, niſi in ſacra veſte Chriſti faciat, „ nec de poſſeſſionibus eccleſiæ quiſquam teneat aliquid feudeliter abſolutum, ſed ad cenſũ „ annuum, & ſeruitium Abbati & monachis debitum. In Abbatis de Bello & monachorum „ domo & poſſeſſione nullus intus vel extrà per hæreditatem officium teneat: ſed in arbitrio „ Abbatis & monachorum conſiſtat de tranſmutandis præpoſitis, ſeu quibuſlibet officiarijs „ alijs. Hanc igitur monaſterio de Bello & omnibus ad ipſum pertinentibus in perpetuum „ dono & confirmo liberam immunitatem, & immunem libertatem: quam etiam per ſigno „ coronæ regni noſtri, regibus poſt me in Anglia regnaturis cauſa Dei commendo ſeruandã, „ & eam Deus conſeruet in æternum. Teſte Petro Epiſcopo Ceſtriæ: Hermanno Epiſcopo „ Sarisberiæ: Wilielmo Comite Werennæ: Bernardo de nouo mercato: & Gausberto nunc „ eiuſdem loci Abbate cum monachis ſuis, qui ad hanc chartam faciendam præſentes erãt apud Winton. Non aſcripſerat exſcriptor æram, qua data fuit hæc charta; ſed apparet circa annum 1000. ſcriptam fuiſſe. Et quid clarius dici aut proferri potuit in rem noſtram? dicit magnificus Rex ſe Abbatem huic monaſterio non ex Cluniacenſi ordine, ſed ex ordine maioris-monaſterij Turonenſis deſumpſiſſe: dicit ſe eum inde vocaſſe ad religionis normam fundandam; nec tamen propterea velle vt Abbatia ſua ſubijciatur Maiori-monaſterio, cuius diſciplinam recipiebat; dicit ſe eam ita facere liberam tam ab illo monaſterio Turonenſi, quã ab omni alia perſona eccleſiaſtica aut ſæculari, quam ſit eccleſia Chriſti Cantuariæ, aut Capella regia, aut ipſa regni corona; dicit tandem ſe ſtatuere vt Abbatem ſibi conuentus libere deligat nullius alterius perſonæ vel ordinis conſenſu requiſito. Quæ omnia euidenter oſtendũt monachos huius monaſterij non fuiſſe Cluniacenſes; euidenter etiã oſtendunt vocabulũ ipſum ordinis ſeu religionis, (vt nos ſæpe diximus) accipi ſolere pro cõgregatione monachorũ ab alio quouis monaſterio indepẽdẽte, qualis erat ordo ſeu religio Maioris-monaſterij; quod monaſterium à Cluniacenſi omnino liberum & independens fuiſſe, & modus iſte loquendi Regis in hoc diplomate, & quæ ſuperius diximus de controuerſia inter monaſterium illud ſanctumque Mayolum exorta, declarant. Tandem hinc elucet clariſſimè, Abbatias noſtras in Anglia, per Normanicos Reges Cluniacenſi, vel quauis alia diciplina informatas, ſemper tamen exemptas fuiſſe ab omni ſubiectione eccleſiarum illarum vltra-marinarum à quibus monachos aut diſciplinam ſumpſerunt. Nec ſane opus eſſet plura in huius rei confirmationem adducere: ſed vt appareat, quam firmis nixa ſit noſtra ſententia fundamentis; & quã inualidis aduerſarius nitatur coniecturis, eum eam impugnat, duo alia eiuſdem ætatis teſtimonia proferemus. Primum ſit Gulielmi Gemiticenſis lib 8. hiſtoriæ Normannicæ cap. 37. qui videtur ex ipſo Regis diplomate ſua verba deſcripſiſſe: *Locus vero* (inquit) *vbi ſicut ſupra diximus pugnatum eſt, exinde Bellum vſque hodie vocatur. Porro Wilielmus Rex ibi cœnobium in honore S. Trinitatis conſtruxit & monachos ac ordinem Maioris-monaſterij S. Martini Turonenſis ſtatuit: atque neceſſarijs opibus pro interfectis vtriuſque partis affatim ditauit.* Alterum eſt Orderici Vitalis, l. 4. eccleſiaſticæ hiſtoriæ, ſub ipſo ſtatim initio: Poſtquam bello peracto fortiter „ hoſtes ſubegit, & diadema regium apud Londoniam ſuſcepit: cœnobium ſanctæ Tri- „ nitatis in Senlac, vbi bellum factum, conſtruxit, & multis opibus vel fundis, vt decet re- „ galem munificentiam, ditauit. Ibi Geriſbertum Maioris-monaſterij religioſum monachũ „ Abbatem conſtituit, quo monitore monaſticus ordo & regularis diſciplina commode vi- „ guit. Maius enim monaſterium à ſanctiſſimo Martino Turonum Archiepiſcopo cæptum „ eſt, ibique bonorum hominum religio creuit inſpirante Deo, & multiplicata eſt. Noſtris „ temporibus Albertus, & Bartholomæus, Bernardus, & Hugotus, ac Gulielmus Nanticen- „ ſis Abbates huic monaſterio præfuerunt, qui ſanctitate & probitate multis oruſnerunt, & „ longe lateque famoſi, vicinis & externis viriliter micuerunt. Poſt obitum Goiſberti Hen- „ ricus Cantuarienſis Prior Abbatis officium ſuſcepit, & Bellenſe cœnobium honorificè te- „ nuit. Quo defuncto Rodulphus Roffenſis Prior monachuſque Cadomenſis ſucceſſit: „ ſtudioque ſanctitatis & ſalutaris doctrinæ ſibi multiſque coeſſentibus prodeſſe ſategit. Tã- „ dem anno Henrici Regis Anglorum (*primi*) vigeſimo quinto religioſus ſenex fœliciter ad Deum tranſijt è mundo. Nec plura dicam de hac Abbatia, quam qui ex teſtimonijs hiſce non videt nullo modo fuiſſe Cluniacenſem, ſole lucente diem non eſſe eadem pertinacia poterit negare.

Fuit etiam alia Abbatia S. Benedicti de Hulmo in agro Norfolcienſi ſubiecta Capitulo Generali nigrorum: cur non & illam vendicanit aduerſarius? non inuenit aliquod teſtimonium male intellectum apud Pitſium aut Poſſeninum, ex quo aliquid pro Cluniacenſium iuriſdictione Abbatia S. Benedicti de Hulmo

iuriſdictione exprimeret. Sanè à Canuto rege fuit ædificata, circà annum 1026: antequam Cluniacenſes in Anglia innotuiſſent: & Capitulo Generali nigrorum monachorum ſubijciebatur, vt ex actis Capitularibus in appendice poſitis apertè comprobatur.

Abbatia Burtonæ. Similiter Abbatiam Burtonæ ſuper Trentam comitatus Staffordienſis omiſit quia apud autores illos ſuos non inuenit quod contrà illius libertatem diceret. Fuit autem fundata ab Vlfrico comite, & fundatio corroborata ab Ethelredo rege circa annum Domini millesimum, cuius confirmationis exemplar vidimus. Itaque nec in ipſa eius fundatione fuit Cluniacenſis cum ante Cluniacenſium in Angliam aduentum fuerit erecta: & poſt Innocentij. 3. tempora ſemper Capitulo Generali fuit ſubiecta vt ex catalogo Abbatum Capitulo ſubditorum, & ex actis Capitulorum ſæpe citatis apparet.

Abbatia Bathonienſis. Reſtat inſignis prioratus Cathedralis Bathonienſis Eccleſiæ in prouincia Somerſetenſi quã non potuit vllo colore vendicare Cluniacenſis aduocatus: etenim Abbas huius loci ſimul erat & Epiſcopus, Monachi vero etiam & Canonici, penes quos ab antiquo manebat tui Epiſcopi & Abbatis electio. Offa Merciorum Rex (vt inquit in catalogo Godwinus) Cœnobium Bathoniæ primus poſuit anno 775. quod a Danis incenſum ac deletum funditus Rex Eadgarus more ſuo refecit & auxit, delectatus loci magnificentia, & quod ibi coronam Regni ſuſceperat: Ealphegus autem, qui ex Abbate huius ædis wintonienſis Præſul anno 984. & Cantuarienſis Primas anno 1006. factus eſt, Eccleſiam hanc ædificijs optimis illuſtrauit. Anno 1087 cœnobium & ciuitas Bathonienſis pene vniuerſa incendio abſumpta ſunt: ſed ipſum à fundamentis nouum circa annum 1090. erexit Ioannes de Villula: *qui* (Malmeſberio referente) *minoris gloriæ putans, ſi in villa* (Wellenſi) *reſideret ingloriùs, transferre thronũ in Bathoniam animo intendit. Sed cum id inaniter viuente Gulielmo Patre* (conquæſtore) *cogitaſſet, tempore Gulielmi filij* (Rufi) *effecit. Nec eo contentus, totam etiam ciuitatem in ſuos & ſuorum vſus tranſtulit, ab Henrico rege quingentis libris argenti mercatus vrbem, in qua balnearum calidarum latex exurgit. Abbatiam ergo ipſam Ioannes à Rege non grauate obtinuit. Multa ibi per eum nobiliter incepta & conſummata in ornamentis & libris, maximeque monachorum congregatione, qui erant ſcientia literarum & ſedulitate officiorum iuxta prædicabiles.* Quod autem penes Monachos fuerit Epiſcopi tanquam Abbatis ſui electio, docet his verbis Godwinus iam citatus, in Roberto Bathonienſi Epiſcopo, qui temporibus Stephani Regis anno 1136. vixerat; Orta enim eſt „ſub eo de ſede Epiſcopali inter Bathonienſes monachos & Wellenſes canonicos ſeculares in„gens diſcordia. Rem per cõpromiſſum ad Epiſcopi arbitrium delatam ille ſic ordinauit, vt „illius diœceſis antiſtites, nec Wellenſes dicerentur, vt olim, nec Bathonienſes vt nuper; ſed „ab vtraque eccleſia nomenclaturam mutuantes, nuncuparentur in poſterum Bathonienſes „& Wellenſes Epiſcopi. Conſtituit etiã, vt ſede vacante ab vtraque eccleſia pari numero de„legati, ſuis ſuffragijs nouum Præſulem deſignarent, quem oportuit vtrobique, Bathoniæ thronizari, & welliæ inſtallari. Ergò Bathonicum cœnobium non eſt quod Cluniacenſibus eripere laboremus amplius, quandoquidem cathedralis dignitatis priuilegio ſit ab eorum Dominio immunis; quare nec eam auſus eſt vendicare aduerſarius: vt neque Bardneiæ Abbatiam in prouincia ſitam Lincolnienſi, & à Regibus Merciorum olim fundatam in qua & Ethelredus rex filius Pendæ, poſt. 30. annos in regno exactos monachum egit, & Abbatem; quam Congregatio nigrorum monachorum iure ſuo intrepide vendicauit, cum Capitulis Generalibus illius, vt ex actis conſtat, huius monaſterij Abbates ſubiecti ſedulo intereſſe conſueuerint.

Haud ab ſimili de cauſa à Cernelienſi Abbatia calamum abſtinuit Antitrophæarius noſter: Abbatia antiquiſſima, quam Auguſtinus Apoſtolus noſter in agro Dorſetenſi primum fundauit, & poſtea dirutam Danicis incurſionibus Egelwaldus prædiues homo (vt docet Malmesburienſis) *conſtruxit non tenaciter quinimo abundanter, ſi illi, quorum intereſt, non eà nebulonibus, ſed Dei ſeruis impertirent.* Pari modo propter inopiam teſtimoniorum non vexauit aduerſarius libertatem Abbatię Certeienſis, ab Erkenwaldo Londonienſi Epiſcopo S. Melliti diſcipulo, fundatæ, in quo & ipſemet conuerſabatur: qui eodem tempore alterum cœnobium ſorori ſuæ Ethelburgæ erexit, quod Berkingum dicebatur magnæ ſanctitatis monialibus repletum, vbi ipſa Abbatiſſam egit, & Abbatiſſam poſt ſe reliquit Hildelidam, ad quam de laude virginum ſcripſit S. Aldelmus. Sanctitatem loci declarauit prouidentiæ diuinæ cura, qua factum eſt, vt inter tot barbarorum irruptiones nunquam ille fuerit omnino deſtructa donec ſub Hẽrico rege omnia ſacræ religionis loca rapacitati tyrannicæ patuerunt. Et huius Abbatiæ Certeienſis Prælatos Capitulis Generalibus nigrorum ſubditos fuiſſe declarat ſæpe laudatus catalogus & acta Capitularia in appendice poſita. Sicut & Ceſtrienſis Abbatię S. Wereburgæ Prǽſules, de qua etiam Abbatia Cluniacenſibus ad-

dicenda

dicenda deſperauit aduerſarius. reclamat enim ipſa fundatio monaſterij, de qua Malmesburienſis lib. 1. de geſtis Pontificum in Anſelmo loquens, ait Anſelmi ex Normannia primum in Angliam aduentum fuiſſe inter reliqua, vt Abbatiam apud Ceſtriam firmaret, quam eiuſdem ciuitatis comes Hugo monachis potiſſimum Beccenſibus implere volebat, quod & Anſelmus ipſius rogatu præſtitit. Beccenſes autem monachos nec diſciplina, nec ſubiectione fuiſſe vnquam Cluniacenſes iam antea, cum de Lanfranco ageremus, demonſtratum fuit, & inferius in Edmundiburgenſi Abbatia iterum demonſtrabitur. Habemus hiſtoriolam manuſcriptam fundationis & dotationis huius Abbatiæ Ceſtrenſis, cui Comes Hugo ampliſſima conceſſit priuilegia; & inter reliqua (verba ſunt chartæ dotalitiæ) *Huic eccleſiæ S. Wereburgæ Hugo ſuprædictus comes, & Ermentrudis Comitiſſa poſſeſſiones priores* (fuit, enim ante ipſos eccleſia antiquitus monialibus ordinis eiuſdem dicata, quæ iam diu deſierant ibidem eſſe) *liberas in perpetuum & quietas conceſſerunt, & de ſuis augmentauerunt, & habitationem monachorũ habilem reddiderunt, eamque Abbatiam nulli omnino Abbatiæ* (proinde nec Cluniacenſi) *ſubiectam fecerunt*. Eademque priuilegia multis in eadem hiſtoriola diplomatis magnifici Comites Ceſtriæ, Richardus; Ranulphus primus, & Hugo ſecundus, eiuſque filius Ranulphus ſecundus Regibus conſentientibus corroborarunt. Liberrima igitur ab omni iugo Cluniacenſium maneat Abbatia Ceſtriæ: liberrima etiam Abbatia Colceſtriæ in agro Eſſexienſi, cuius Abbas Baronatus Parlamentaris prærogatiua gaudens (vt & Abbates quos hactenus enumerauimus Albanenſis, Auguſtinenſis, Abendonenſis, Bardeneyenſis, & de Bello) non poterat iuriſdictioni Gallicani corporis aut ordinis ſubeſſe, vt fuſe antea demonſtratum eſt: propterea ad regularem obſeruantiam fouendã cum reliquis Abbatibus nigrorum Capitulis Generalibus Angliæ ſubdebatur. Ad laudem huius Abbatiæ accedit, quod vltimus ipſius ſub Henrico 8. Abbas ob fidei conſtantem profeſſionem martyrio affectus, glorioſe occubuerit, vt in priori tractatu oſtenſum fuit.

Similiter & pro Couentrenſi ac Crowlandenſi monaſterijs ſubiugandis, nihil producit aduerſarius, præter autoritatem Pitſij, & Ingulphi: ad quas iam eſt reſponſum, Pitſij autoritatem non debere à nobis hac in re ſuſcipi, cum aduerſario in alijs ſordeſcat, nec apud illos valere debet in hiſtorijs monaſticis, hominis non monachi teſtimonium, contrà apertiſſima monachorum de iiſdem rebus ſcribentium & conſentientium aſſerta. De Ingulpho autem; locum ex eo productum, omnino contrarium euincere, quandoquidem ille ea ſcripſerit antequam Cluniacenſes in Angliam fuiſſent recepti. Qui propterea in tota illa hiſtoria ſuæ Croulandiæ, ne ſemel quidem Cluniacum, aut Cluniacenſes nominauit; ſed contrà profert priuilegia, quibus omnimodam ſui monaſterij ab omni alia eccleſia exemptionem oſtendit; multoſque nominat Abbates à rege datos, aut ad petitionem regum à fratribus electos, quæ vtraque non cohærent cum ſubiectione Cluniacenſium: videat lector in appendice ſcripturam 38. & 39. ex Ingulpho deſumptam. De Abbatia Couentrieñ & Croulãdenſ.

De qua Abbatia hoc memorabile non eſt prætermittendum: ſub Danica rabie omnes eius monachos fuiſſe martyrio affectos quatuor dumtaxat exceptis, quos Deus reſeruauit à barbarorum cæde, vt deſtructi per eoſdem Monaſterij ſui refulgentiam rurſum ſub Turketulo Abbate (Angliæ prius Cancellario) conſpicerent ædificia: quorum primus Clarenbaldus (verba ſunt Ingulphi) completis annis vitæ ſuæ 168. infirmatus iam de manu Domini tam longiſſimi laboris in ſuo ſancto ſeruitio præmia percepturus è ſæculo in cælum tranſijt; anno proxime ſequenti alter ex eiſdem Swarlingus, completis annis vitæ ſuæ 142, obijt: vltimus eorum Turgarus completis annis vitæ 115. deceſſit ad paradiſum. Aliorum duorum ætatem non conſignauit Ingulphus: Sed eodem anno mortuos, quo Swarlingus defunctus fuit, affirmat. Tanta longæuitas in iſtis ſenibus fuit, inter tam miſerabiles monaſterij ſui calamitates, idque in loco paluſtri & limoſis, aquis vndique cuncto, ex quo illi nuſquam pedẽ efferebant.

Couentriæ autem monaſterium fuit Prioratus cathedralis, cuius monachi Epiſcopum, vtpote Abbatem ſuum, eligebant: adeoque nullo modo potuit ſubijci externæ eccleſiæ regulari. Fuit autem conſtructum cœnobium à Godina vxore Leofrici magni Ceſtriæ comitis, temporibus Sancti Eduardi Confeſſoris, longe ante aduentum Cluniacenſium in Angliam. Cæterum vt ſciat lector, Prioratum hunc fuiſſe cathedralem, nihilque ad Cluniacenſes ſpectaſſe: accipiat admirabilem ſimul & lepidam hiſtoriam ex Mathæo Paris, ad annum 1198. ipſius omnino verbis deſcriptam. Eodem anno (*inquit*) Hugo de Nunant, Couentrenſis, ſiue Ceſtrenſis Epiſcopus Romã tendens, in Normannia cœpit grauiter infirmari: cumque ingraueſcente ægritudine, mortem ſibi vicinam cognouiſſet, fecit accerſiri viros religioſos totius Normanniæ, quos habere poterat, Abbates & Priores: & audientibus cunctis

voce

„voce clamoſa confeſſus eſt, purè, & maxima cordis contritione ac lachrymarum iugiter
„effuſione, omnia peccata, ſcelera, & enormitates omnes, quæ memoriæ ſuæ occu-
„rebant; Tanta autem contritua erat & commotus pænitentia, quod omnes aſtantes &
„ſe intuentes ad lachrymas & ſingultus commouit. Denique flens & eiulans, manibuſque
„cōſertis, Prælatos omnes in virtute Dei adiurabat, quatenus ſibi pęnitenti ſuper tot & tan-
„tis flagitiorum exceſſibus, pænam infligerēt, & ſatisfactionem condignam. Audientes autē
„viri religioſi, qui lecto aſtabant in Epiſcopo vitā adeo flagitioſam, ſimul & admirabilē cor-
„dis contritionem, ad inuicem ſeſe contuentes, obmutuerunt vniuerſi, neſcientes quid da-
„rent conſilij, vel quid tam ſubito reſponderent. Quod cernens Epiſcopus dixit: Scio, ſcio,
„quod tantis enormitatibus auditis, hæſitatis inter vos, quid mihi pro pænitentia infligatis:
„ſed obſecro vos in nomine Ieſu Chriſti Domini noſtri, quatenus in locū pænitentiæ, & re-
„miſſionem peccatorum meorum iniungatis mihi, vt ſecundum voluntatem Dñi ſim in pæ-
„nis Purgatorij vſque in diem iudicij, vt tunc per miſericordiam redemptoris noſtri, qui
„ſemper miſericordiam exaltat ſuper iudicium, ſaluus fiam. Placuit hoc conſiliū vniuerſis,
„ſalua ſibi ſemper clementia diuina, quæ omnes ſeruari deſiderat, & neminem vult perire.
„Tunc Epiſcopus, audientibus cunctis, cum ingenti mœrore recognouit, qualiter expulſis
„monachis Couentrenſibus, ad cumulum omnium malorum, in loco eorum irreligioſos cle-
„ricos introduxit. Ad cuius flagitij ſatisfactionē, aliud genus correctionis non inuenit, niſi
„vt in eorū habitu vitam finiret, in quos diabolico ſpiritu exagitatus, dum potuit, perſequu-
„tionē excitauit, mendicare coegit, & quantum in ſe erat, odio mortali afflixit. Sicque cum
„magno eiulatu Abbatem Becci qui inter cæteros aderat, deprecans adiurauit, quatenus in-
„tuitu charitatis, ad diaboli confuſionē, habitum ſibi concederet monachalem; vt illos ha-
„beret patronos in ſæculo futuro, quos perſequutus fuerat in hoc mundo. Quod cū imple-
„tum fuiſſet, omnia quæ poſſidebat, in auro, & argento, in gemmis, & vaſis pretioſis, domi-
„bus religioſis & pauperibus erogauit. Et ſic in ſpe bona omniū aſſiſtentium, & iugi lachry-
„marum effuſione, fine inſperato quieuit.

„ Morabatur in curia Romana ea tempeſtate, Monachus quidam Couentrenſis cœnobij,
„Thomas nomine, qui ab Epiſcopo præfato, cum cæteris fratribus expulſus (vt ſuperius re-
„latum eſt) monachos circumquaque diſperſos, ſimul cū cœnobio, authoritate ſummi Pon-
„tificis in ſtatū priſtinum ſtuduit reformare. Quidam autem fratrum eius obierant, quidam
„tædio & paupertate affecti à curia receſſerāt, ipſo ſolo in negotio perſeuerante, ac pauper-
„tate nimia compellente, panem ſuum multoties mendicante. Sed cum nuper de morte Co-
„uentrenſis Epiſcopi nuntios deſideratos accepiſſet, exaltatum eſt cor eius in domino, qui
„dat in ſe ſperantibus & perſeueranter agentibus bonitatem. Quadam vero die, cum Inno-
„centius Papa nuper creatus, cū Cardinalibus ſuis in conſiſtorio ſederet, monachus memo-
„ratus audacter prorupit in medium, & petitionem ſui negotij indicatione Papæ porrexit.
„Quam cum ille perlegiſſet, Incontinenti Monacho reſpondit: Frater, nonne iſta petitio à
„prędeceſſoribus noſtris Clemēte & Cæleſtino, ſępius repulſa eſt, me audiente & vidente? Et
„tu, qui illos nō potuiſti, me quoque vt delyrum, vis circumuenire? Et iratus adiunxit: Re-
„cede frater, recede; certe inaniter hic expectas. Monachus autem hæc audiens, cum lachry-
„mis amariſſimis reſpondens ait: Pater ſancte, petitio mea iuſta eſt, & omnino honeſta, &
„ideo inaniter non expecto. Expecto enim mortem veſtram, ſicut feci mortem ante-
„ceſſorum veſtrorum; ſucceder enim vobis, qui petitionem meam exaudiet cum effectu.
„Papa vero hæc audiens, & ſupra quam dici poteſt admirans, aſſidentibus ſibi Cardinalibus
„dixit, Nōne audiſtis, quid diabolus iſte dixit? Expecto inquit, mortē veſtrā, ſicut feci mortē
„anteceſſorū veſtrorum. Et conuerſus ad monachum ait: Frater, per ſanctum Petrum, mor-
„tem meā non bis expectabis, exaudita eſt enim petitio tua. Et continuo antequam cibum
„ſumeret Papa, Huberto Cantuarienſi Archiepiſcopo dedit in mandatis, vt continuo, viſis
„literis, ad Eccleſiā Couentrenſem perſonaliter accederet, & expulſis clericis, monachos in-
„ueſtiret. Sicque Archiepiſcopus memoratus, amotis clericis præfatis, ſummi Pontificis au-
„thoritate roboratus, decimo quinto Kalendas Februarij, monachos introduxit. Et quoniā
„Prior illius loci, monachis exulantibus, defunctus fuerat, pręfecit eis Priorem nomine Ioi-
„bertū, natione Normannum, qui propter eminentiam prudentiæ ſæcularis, tres prioratus,
„de Dauintre, & Wenloch, & Bermōdſeja ſuſceperat ad regendū. Qui continuo cum conſi-
„lio monachorū de electione Epiſcopi tractare incipiens, communi deliberatione Ganfridū
„de Muſcbāp elegerunt. Eodem tempore, mortuo Priore de Bermondſeia, Hubertus Can-
„tuariēſis Archiepiſcopus, vt Ioiberti ſupradicti auaritiæ ſatisfaceret, tribus Prioratibus ſuis
„hūc quartum adiecit. Hactenus Mathæus. In qua hiſtoria, intellige lector, monachos Co-
uentrenſes

uentréſes nullo modo fuiſſe Cluniacéſes,ſed ſucceſſores monachorũ Beccenſiũ,quos in Coētréſi Abbatia collocauerat Anſelmus: vt propterea Epiſcopus ille Couētrenſis monitutus ab Abbate Beccenſi habitũ poſtulauerit. Non fuiſſe autem Cluniacenſibus ſubiectos,ex multis in hac hiſtoria narratis patet: Primo & præcipuè, quia Prioratus cathedrales nulli eccleſiæ tranſmarinæ erant ſubiecti; ne quidem Beccenſi, quamuis ex eo monaſterio primi monachi Couentrenſes proceſſiſſent. Deinde quia nuſquam in tota hac narratione ſit Cluniacenſium mentio, quibus cum fauiſſent intimè Pontifices illi qui Innocentium præceſſerunt, facile illis conceſſiſſent agentibus, quod huic monacho miſello negauerant, ſi res ad Cluniacenſes ſpectaſſet. Et quando permiſiſſet Cluniacenſis Abbas monachum ſuum tanta paupertate Romæ pro re tanta commorantem affligi ac tari? præſertim Abbas Hugo quartus, vir magnæ nobilitatis & liberalitatis, vt in Chronico Cluniacenſium prædicatur? Sed res hæc non pertinebat ad Cluniacenſes, ideoque neque ad illos ſpectabat, de monachi illius paupertate curã gerere. Tandem intellige lector, hoc ipſo anno, quo iſta acta ſunt ab Huberto Cantuarienſi, frequentiſſima prælia extitiſſe (vt idem narrat Mathæus) inter regem noſtrum Richardum, primum, & regem Francorum: quæ fuit cauſa, vt Hubertus iſte de Burgo Archiepiſcopus Cantuariæ, & magnus Angliæ Iuſtitiarius, ſub ipſo rege in Normannia bellicis negotijs occupato, regnum Angliæ gubernans, de bonis & prioratibus Cluniacenſium, tanquam de ſubditis regi Francorum, hoſti videlicet regis ſui, pro libito ſuo diſponeret; Cui malo vt occurrerent Cluniacenſes, Hugonem Abbatem de Radingis, hominem Anglum, mortuo Hugone quarto, Abbate ſuo, ſibi in Abbatem anno ſequenti, nempe 1199. elegerunt; vt ita res ſuas in Anglia iam ob hoſtiles duorum regum inimicitias multum inclinitas & diminutas erigeret, & ſuſtentaret. Sed iam ad aliam procedamus alphabeti ſtationem.

Membrum quartum.

Synopſis.

§. 1. De Prioratibus Dauentriæ, & Doueriæ, & Prioratu cathedrali Dunelmenſi. §. 2. De Abbatia Edmundiburgenſi. §. 3. De Abbatia ſeu Prioratu cathedrali Elienſi. §. 4. De Abbatia Eouesbamenſi. §. 5. De Glocestrenſi. §. 6. De Glaſtonienſi. §. 7. Malmeſburienſi. §. 8. S. Mariæ Eboracenſis. §. 9. Nordouicenſi cathedrali.

Dauentriam, prioratum Northamptonæ non exiguorum redituum, olim quidem, Cluniacenſem fuiſſe, fatemur; ſed iam poſtea (vt ſuprà diximus) à corpore & diſciplina Cluniacenſium ſeparauit Ioſbertus, potens Normannus: quare noua aſſumpta fundatione, (ſicut & Prioratus Lentonæ, alijque alienigenæ fecerunt) ſub nigri ordinis denominatione poſtea cenſebatur, & vt ex catalogo patet propterea inter capituli Generalis Patres enumerabatur, quia Prioratus erat nulli proprio Abbati ſubiectus; qualis erat & Prioratus Doueriæ æqualis Dauentriæ in cenſu annuo, eodemque modo Capituli Generalis Anglicani membrum in catalogo recenſetur. Hos duos Prioratus, & multos alios ſimiles omiſit Antiſtrophæarius; at nos quia Capituli Generalis iuriſdictioni patebant omittere noluimus. Cur autem ille Dunelmenſem Abbatiam non vendicauerit, miror; non enim ideo omiſit, quia cathedralis erat eccleſia, cum Eccleſiam ipſam Metropoliticam Cantuariæ non ſit veritus Cluniaco ſubijcere: forte in cauſa fuit, quod illam Abbatiam ſciret illam ipſam eſſe, quam tantopere irridet, Girbeonæ, ſiue Ingiruienſis Congregationis familiam à S. Benedicti Biſcopij duplici monaſterio illuc tranſlatam, vt ſuperius eſt à nobis ex hiſtoria Dunelmenſis eccleſiæ oſtenſum: vbi & ſatis euidenter probauimus hoc monaſterium, etſi cathedralis eccleſiæ prærogatiua non obſtaret, aliunde tamen non fuiſſe iuriſdictionis Cluniacenſis.

Edmundiburgenſe monaſterium, fuit tantæ olim potentiæ, vt ipſi Cluniacenſi haud dubio in reditibus fuerit æquiparandum: cum quæ olim Abbatia illa poſſedit, more huius ſæculi atque ætatis fere trecenta millia florenorum, ſeu francorum, aut librarum Turonenſium annuatim redderent. Hoc tale tantumque cœnobium Cluniacenſi Abbatiæ atque ordini ſubiecit aduerſarius pag. 61. & 114. authoritate Pitſij, aliquem eius Abbatiæ monachum Cluniacenſem vocantis, & Ingulphi in loco iam ſæpius citato comprofeſſos de hoc

cœnobio

cœnobio monachos enumerãtis. Præterea cõiectura mirabili: quia nimirũ Canutus Angliæ, Daniæ, & Noruegię rex, ſancti Edmũdi martyris corpus monaſtica voluerit cateruâ honorare: idcircò monachos procul dubio reformatiſſimos elegiſſe; & cum non fuerint tunc Cluniacenſibus reformatiores, Cluniacenſes in eum finem fuiſſe à rege delectos. Sed quam parum ipſi ſuffragetur Ingulphus, quam parum fidei in his rebus faciat Piſius, aut potius quam iniquè trahatur ad hanc controuerſiam eius authoritas, iam ſatis liquet. Ad frigidam autem illam de Rege Canuto coniecturam longè meliore & probabiliore coniectura argumentum retorquentes reſpondemus: potius inde colligi, Canutum hominem Danum, ac proinde eiuſdem cum Anglo Saxonibus idiomatis, qui tunc cupidiſſime ambiebat & venabatur Anglorũ amorẽ quos fideliſſimos, fortiſſimoſq; milites cõtra rebelles Noruegos expertus fuiſſet, & apud quos maximè cupiebat ſe à cædis S. Edmũdi crimine purgare, nõ Cluniacenſes homines externos & alienigenas ad cœnobium S. Edmundi olim ab Alfwino Orientaliũ Saxonũ Epiſcopo fundatũ, & recenter à ſe monachis ornatũ circa annum gratiæ 1020. aduocaſſe, ſed Anglicos ſine dubio monachos, conciuis ſui regis, & martyris gloriæ addictiſſimos ibidem poſuiſſe, vt & gratior eſſet Anglis per monachos tali beneficio cumulatos; & magis placeret martyri in cœlis regnanti, qui ſine dubio vt verus Chriſti cultor maximè curaret domeſticos ſuæ fidei. Quod autẽ à diſciplina arguit debuiſſe neceſſario eſſe Cluniacẽſes monachos iſtos, à Canuto rege ibi collocatos, nõ ſolum parum affectum, ſed et[illegible] iniquum & iniurioſum in patriam ſuam animum aduerſarij oſtendit: quaſi tantæ fuiſſent per vniuerſam Angliam licentiæ & deformitatis monachi, vt nullos Anglos ad hoc a[illegible]tos Canutus Rex inuenire potuiſſet: cum ex ipſo Ingulpho potuiſſet aduerſarius diſcere quantæ fuerint ſanctitatis & religionis monachi Crowlandenſes, Euishamenſes, & aliorum monaſteriorum tunc temporis incolæ religioſi. Canutus igitur, vt Anglis gratificaretur, Anglicos ibi monachos expulſis clericis poſuit: quibus monachis (vt conſtat ex hiſtoria H[illegible] de Silgraue, & Chronicis noſtris) Egelnotus Dorobetniæ, ſiue Cantuariæ Archiepiſcopus Abbatem præfecit Guidonem quem Aldwinus Londonienſis Epiſcopus conſecrauit. Conſtat præterea ex Mathæo Paris ad annum 1258. pagina 929. monachos Edmundiburgenſes liberè ſine recurſu ad aliam vllam eccleſiam, præter Romanam, Abbatem ſibi eligere conſueuiſſe; quem ibidem docet illo anno Romæ confirmatum fuiſſe, Rege ipſo Henrico tertio, & Archiepiſcopo Cantuarienſi nequaquam alium eidem monaſterio præponere cupientibus. Sic ergo patet, Edmundiburgenſem Abbatiam, à Cluniacenſium iugo liberam ſemper extitiſſe.

Sed & Elienſem pariter liberam pronunciamus: pro cuius ſubiectione nihil aliud producere potuit aduerſarius, quam locum Ingulphi, quem iam abũde pro nobis explicuimus; Debuit autem conſiderare hanc Abbatiam fuiſſe Prioratum Cathedralem, ac proinde non potuiſſe externæ eccleſiæ matrici, qualis eſt Cluniacenſis, ſubijci. Sciendum enim eſt, Sanctam Etheldredam (in cuius honorem cathedralis eccleſia Elienſis ędificata fuit, in qua ipſius ſanctum corpus tumulatum fuit) obtento conſenſu mariti ſui Egfridi Regis Northumbrorum; in hanc inſulam religioſæ vitæ deſiderio receſſiſſe, vbi cum eccleſiam olim ab Ethelberto Cantij rege perſuaſione D. Auguſtini Apoſtoli noſtri anno 607. ædificatam inueniſſet ruinis ſuis oppreſſam, eandem anno 677. conſilio S. Wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis, & auxilio fratris ſui Aldulphi Orientalium Anglorum Regis, reparauit; cœnobioque ſanctimonialũ ibidem extructo ipſis Abbatiſſa præfuit, & poſt eam Sexbiuga, Ermenildis, Wereburga, aliæque ſanctæ Abbatiſſæ per centum octoginta tres annos, quibus euolutis, anno. 890. Inguar & Hubba Pagani ex Dania in Angliam traijcientes, omniaque miſerè vaſtantes, etiam hoc monaſterium cum virginibus deſtruxerunt. Ita diu deſolatam, eccleſiam; circiter octo presbyteri ſæculares inhabitarunt, quibus inde expulſis Ethelwoldus Wintoniæ Epiſcopus, empta tota hac inſula Eliẽſi, (eſt enim paluſtris locus vndiq; dulcibus aquis circũdatus) monachos introduxit, nõ Cluniacenſes (vt aduerſarius vult, quod nos ſatis expugnauimus cum ante tempora Normanni eos Anglia non viderit) ſed ex ſuo monaſterio Wintonienſi S. Swithuni, cuius præpoſitum Brithnodum tunc monaſterio Elienſi primum Abbatem præfecit, ad annum Domini. 970. Cui ſucceſſerunt Elfius, Leofſinus, Leofricus, Leofſithus alter, Vlſricus, & Thurſtanus Abbates. Huius Thurſtani tempore, multi ex nobilitate Anglo-Saxonica inſulam hanc Elienſem, contra Gulielmum Conqnęſtorem diu armis tenuerunt; quibus poſt ſeptem annos certis ſub conditionibus pacis ſeipſos regi dedentibus, Rex inſulam occupauit, & (vt ait autor doctus ex quo hæc deſumpſimus, in catalogo Epiſcoporum huius eccleſię) delirant reges, plectuntur Archiui; peccauerant iſti Anglorum proceres, ſed pauperculi monachi puniuntur: quare vt poſſeſſionibus priuilegijſque ſuis redonarentur, mille marcas regio fiſco ſoluere coacti ſunt inſuper & quadraginta milites Normannos alere in

ipſa

ipſa inſula debuerunt, donec ipſe Rex poſt quinquennium inde eos auocatos, alibi collocauit. Quorum militum nomina atque inſignia, adhuc in inſigni tabella in ipſa eccleſia dicuntur eſſe depicta. Ex quibus conſtat euidenter non fuiſſe in hac eccleſia collocatos Cluniacenſes; Quomodo enim iam inhumaniter Abbatiam, monachoſque Cluniacenſes Rex Cluniacenſium amiciſſimus tractaſſet? aut quomodo ſine pudore ab Hugone ſancto monachos Cluniacenſes poſtulaſſet? Cur etiam idem ſanctus Hugo tam inſignem Abbatiam à ſuis tam diu occupatam ignoraſſet; & non potius regi monachos à ſe petenti reſpondiſſet, non audere ſe monachos ſuos eius fidei committere, à quo ſciret alios monachos ſuos tam crudeliter oppreſſos? Valeant igitur coniecturæ chimericæ aduerſatij, locumque cedant iam lucidæ veritati. Poſt Thurſtanum adhuc ſucceſſerunt Abbates tres, Theodwinus, Godfridus, & Simon; quo defuncto Ricardus Comitis Gilberti filius, Abbas effectus, & Lincolnienſi Epiſcopo vir tanti ſanguinis ſubeſſe dedignatus, profuſione largiſſima apud Regem Henricum primum, Conqueſtoris filium, obtinuit, vt Abbatia in Epiſcopatum erigeretur: Sed antequam plenè negotium Romę confectum fuiſſet, ipſe, ne fieret Epiſcopus, morte præuentus fuit, & Epiſcopatum eius monachis eligentibus, regeque conſentiente accepit Heruæus, ex Epiſcopatu Bangorenſi à Wallis eiectus; hunc autem Epiſcopatum accepit anno 1109 tenuitque. 22. annos, vſque ad 30. Auguſti, anno. 1131. Conſtat autẽ ex hoc eodem catalogo, (vnde hæc deſumpſimus) conuentum electione Epiſcoporum, tanquam paſtorum ſuorum gauiſum, vſque ad monachorũ ſuppreſſionem ſub Henrico octauo: quod idem, nempe de electione monachis debita, patet ex Matheo Paris, ad annum, 1257. ſub Henrico. 3. vbi cum monachi Priorem ſuum, (Hugonem de Balſam) elegiſſent, & Bonifacius Archiepiſcopus contrà eum Adamum de Mariſco Franciſcanum promouere ſatageret: ſuper hoc facto mirati ſunt omnes (verba iam ponimus Mathæi) *quia nec electus, nec electio reprobari de iure poterat, nec in eiſdem vitium reperiri. Sed præuaricatores quærentes nodum in ſcirpo, & angulum in circulo, impoſuerunt ei* (nimirum Priori electo Epiſcopo) *quod ſimplex clauſtralis fuit, nec de negotijs ſecularibus exercitatus vel expertus, & penitus inſufficiens ad cuſtodiendum & tuendum nobilem Epiſcopatum Elyenſis eccleſiæ, & inſulam, quæ ab antiquo aſylum extitit refugij omnibus oppreſſis tempore tribulationis. Sed vt certius credebant quam plures, hanc gratiam præcluſerunt monachorum conſtantia & fidelitas, qui noluerunt petitioni Regis acquieſcere, poſtulantis vrgenter, & inſtanter vt ſibi Henricum de Wingham eius Cancellarium in Epiſcopum eligerent vniuerſi. Et cum talis petitio ignaro ipſo Henrico facta fuiſſet, idem Henricus, ſciens quod idoneum ſibi Conuentus elegerat in paſtorem, ait Domine Regi: Domine deſinite iſtum pium conuentum circumuenire, & veſtris imperioſis & armatis precibus amplius ſolicitare: Monachi enim inuocata Spiritus Sancti gratia rite elegerunt idoneum & me meliorem. Abſit vt ſic occupem tam nobilem Epiſcopatum, vt vſurpem tantum tam cauteriata conſcientia miniſterium.* Hæc Mathæus: quibus per omnia conſentit author Catalogi Epiſcoporum Angliæ, qui inſuper addit, huius contentionis cataſtrophen fuiſſe, Henricum de Wingham factum fuiſſe Epiſcopum Londinenſem, Hugonem autem de Balſã à Pontifice confirmatum Elienſem, decimo Martij conſecratum fuiſſe, ad annum, 1257. ibidemque, 28. annos ſediſſe: eoque tempore collegium Cantabrigiæ pro monachis ſuis fundaſſe, quod cum adhuc Prior cathedralis fuiſſet, inchoauerat, vocaturque hodie Domus Petri. Quam ergo perfrictæ frontis debet eſſe, qui his omnibus conſideratis audeat dicere, inſignem hanc Abbatiam Cathedralem, cuius reditus annui tunc temporis, (quando in Epiſcopatum eſt erecta) noſtræ ætatis computo centum millia florenorum efficerent; fuiſſe Cluniacenſi eccleſię incorporatam?

Euishamenſe monaſterium eſt ex antiquioribus totius Angliæ cœnobijs, fundatum anno 692. à ſancto Egwino, tertio Wicciorum, ſiue Wigorienſium Epiſcopo; Ipſum etiam aduerſarius pag. 147. liberaliter Cluniacenſibus donat, eo ſolum argumento, quod inueniat Abbatem Euishamenſem aliquando Capitulo prouinciali præſediſſe, quod inconſtanter nimis putat fuiſſe Cluniacenſium, cum tamen ad ipſum Cluniacenſes nullo modo conueniſſe, & ex ipſius verbis, & ex re ipſa demonſtrauerimus. Et profectò mirum eſt quantopere paſſiones præiudicent rationi; adeo enim occæcauit aduerſatij mentem deſiderium nobis nocendi, vt ipſum initium Ingulphi hiſtoriæ (quam tanquam baſim ſuæ diſputationi, & paradoxi ſubſtituit) aut non legerit, aut omnino neglexerit: ſiquidem in inſtrumento fundationis Crowlandenſis ab Ethbaldo rege, ſub annum Chriſti 796. facto, hæc habentur verba expreſſiſſima: *Ad perpetuam ſecuritatis memoriam, hoc chirographo patenti dono trado & concedo omnipotenti Deo, beatæ Mariæ & ſancto Bartholomeo de dominicis meis ad fundationem monaſterij nigrorum monachorum ſub norma S. Benedicti Deo famulantium, totam inſulam Croylandiæ ad ſedem*

Abbatia Euishamenſis.

Abbatiæ

Abbatis *&c.* Deinde poſtquam terminos inſulæ Monaſterio conceſſæ nominatim enumeraſſet, ſubiungit: *Vnde quendam Cœnobitam Eueshameſem probatæ religionis virum, nomine Kenulphum, vt ſecum eiuſdem ordinis monachos probatos ibidem congregaret, Abbatem conſtitui.* Vbi vides, Lueshamenſes monachos & Croylandenſes, ab ipſa fundatione ſua, hoc eſt à 692. anno Chriſti, nominatos fuiſſe monachos nigros ordinis S. Benedicti: & hanc appellationem ipſos, omneſque ſui ſimiles à Cluniacenſibus olim diſtinxiſſe, & adhuc diſtinguere, ſatis lucide probatum eſt ſuperius. Non mutaſſe autem hanc Abbatiam monachus huius ordinis in Cluniacenſem tunc temporis, quando in Angliam Normanno Gulielmo permittente ac poſtulante primum venerant, etiam ſuperius probauimus facto Lanfranci, qui non aliquem Cluniacenſem monachum, ſed Gualterum Beccenſem monachum huic cœnobio præfecit Abbatem; Beccenſes autem ſuam diſciplinam non Cluniacenſibus, ſed Herluino fundatori, & Lanfranco atque Anſelmo Abbatibus poſt ipſum debere ex Gulielmo Gemmeticenſi iſtorum temporum ſcriptore ſatis aperte demonſtrauimus.

Videamus iam qua ſubtilitate Gloceſtrenſem Abbatiam pag. 145. Cluniacenſibus nititur ſubiugare: nimirum quia Pitſius, Poſſeuinus, & Wion Ioannem Frumentarium monachū quondam Gloceſtrenſem dicunt fuiſſe Cluniacenſem. Mirabilis ſane dialectica; non ſolum quia teſtes, quos producit, ipſe clariſſimè dixit eſſe fabuloſos, ſine iudicio, ſine delectu loquentes; ſed quia etiam non aduertit, potuiſſe illum Ioannem Frumentarium relicto ſuo monaſterio Gloceſtrenſi, ad Cluniacenſem diſciplinam tranſire, ſicut Gulielmus Abbas S. Theodorici prope Rhemos, (monaſterij nigrorum monachorum) relicta ſua Abbatia factus eſt Ciſtercienſis, de quo ſuo facto ipſe ſuam conſcientiā conſolatur in meditationibus deuotis, quæ adhuc habentur. Cæterum ſcias lector beneuole, hanc Abbatiam eccleſiam Gloceſtrenſem, primo fuiſſe ſanctimonialium cœnobium, fundatū ab Oſrico Northumbriæ rege, ſub annum Domini, 700; cui ſucceſſiue præfuerint Abbatiſſæ, Kinesburga, Eadburga, & Eua Merciorum Reginæ. Deſtructum tandem cœnobium per Danos fuit per Aldredum Eboracenſem Archiepiſcopum reædificatum monachiſque datum anno 1060 qui Alredus inſignem eccleſiam, quæ hodieque extat, à fundamentis ædificauit. Manſit Abbatia magni nominis & autoritatis, Capitulo Prouinciali ordinis nigrorum ſubiecta vſque ad fatalia monaſterijs tempora ſub Henrico octauo, qui per comitia Parlamentaria Abbatiam fiſco adiudicans, loco Abbatis, & inſignis monaſterij poſuit ibi Epiſcopum, Decanum, ſex Præbendarios, alioſque Capituli ſæculares clericos. Vltimus Abbas fuit Ioannes Parker, & primus Epiſcopus fuit à rege conſtitutus Ioannes Wakeman Abbas antea Teukesburienſis, Orthodoxus, ſed in ſchiſmate: nam cæteri plærique ſucceſſores etiam extra eccleſiæ fidē fuerunt. Et de hac etiam Abbatia, non aduerterat aduerſarius, aut ſaltem diſſimulare voluit, inſignem eius obſeruantiam à Serlone Abbate, ex monacho S. Auguſtini Cantuarienſis introductam: de qua Malmesburienſis lib. 5. de regibus Angliæ fol. 9. ac proinde non magis ad Cluniacenſes ſpectat Gloceſtria, quam Auguſtinenſis Abbatia, quam ad eos nullo modo ſpectare iam antea euicimus. Sed quam egregie fallantur Pitſius & Poſſeuinus in Cluniaciſmo Frumentarij dicemus in fine huius controuerſiæ.

Sed quis Anglicarum rerum vel mediocriter peritus arbitraretur, hominem prudentem, & cui adhuc eſſet ſanum ſinciput, vnquam auſum aſſerere, Glaſtonienſem Abbatiam, tantam ac tam illuſtrem, quæ ipſa Cluniacenſi maior eſſet, ac potentior, vt iam oſtenſum eſt in operis huius initio, Cluniacenſis iuriſdictionis fuiſſe? aſſerit tamen aduerſarius pag. 87. & 88. quia nimirum S. Dunſtanus, poſtquam à Rege ſancto Edmundo Abbatiam hanc ſuſcepiſſet Floriacenſi in monaſterio monachus factus fuerit: ac proinde cum Floriacum exiſtimauerit fuiſſe Cluniacenſe, etiam Dunſtanum Cluniacenſem fuiſſe, atque ea conſequenti Abbatiam Glaſtonienſē. Atqui iā ad totam hanc deductionē, quā multis partibus claudicet, dictū eſt in reſponſo ad coniecturas eius contra monaſteriū S. Albani, vt proinde non ſit opus iterum repetere. Sed vt Aduerſarij frontē magis feriamus, qui Cluniacenſiū tantus aduocatus cupit haberi: ex Malmesburienſi lib. 2. de geſtis Pontificum, cap. de Epiſcopis Wellenſibus teſtimonium adferamus: Cæterū (inquit de Glaſtonia) neſcio quo infortunio ſemper poſt ad-
„uentum Normannorū peſſimis infracta eſt laboribus, nec in nouis ædificijs, nec in habi-
„torū compendijs profecit: Abbates rerum gloria elati, non religioſos, ſed tyrannos egerūt,
„foris tumidi ſed inualidi; intus crudeles & incommodi. Ad quod probandū Thurſtini ſo-
„lius ſufficiet factū: qui dono Regis Wilhelmi patris eius monaſterij factus Abbas, terras & pe-
„cunias in peccatorum ſuorum abuſus conſumpſit. A monachis ſeuere ordinē exigere, ſed
„inter hæc eos victualibus miſerabiliter tractare. Hinc lites verborum, animorū diſcordiæ:
„quia, vt ait Lucanus, neſcit plebs ieiuna timere. Poſt iurgia, ventum ad arma, coactique à

militibus

„ . . . s mo . . . ecleſiã, ſancto altari miſerias applorabant ſuas. Sed irrumpentibus „ militibus duo ex . . . em cæſi, 14. vulnerati cæteri repulſi. Nã & furor inſanientium dñ „ eminꝰ monachos . . . , crucifixũ ſagittis inhorrere fecerat. Huius criminis noxa tota vita „ regni infamatos A . . . as exilio apud Cadomũ deportatus eſt : cuique defuncto pro redemp- „ tione peccati auxiliatribus annumerata pecunia honori reſtitutus eſt. Impudens, & infamis, . . . tanti ſacrilegij conſcius, auſus ſit iterũ loco, quem violauerat intrudi. Audi quæſo aduerſarie, hic Abbas erat Cluniacenſis, hi tyranni dati à Regibus Normannis Abbates, inuexerunt Cluniacenſem diſciplinam ? Næ tibi ob aduocationem debent Cluniacenſes inſigne præmium.

Quid Malmesburienſe ? an illud etiam vendicabit aduerſarius pro Cluniacenſibus ? ita ſane, nec alio argumento, quam auctoritate Pitſij, & ſæpe ventilato loco Ingulphi : quibus proinde cum iam abundantiſſimè ſit ſatisfactum, liquet ipſum hoc monaſterium iniuſtè & temere vendicare. Addamus tamen teſtimonium Wilhelmi Malmesburienſis, qui ſui Monaſterij res optimè nouerat : is igitur in hiſtoriæ nouellæ lib. 2. ad annum Domini 1140. Primo narrat quomodo Rogerius Saliſburienſis Epiſcopus ſub rege Henrico primo, Conqueſtoris filio Cluniacenſium patrono maximo, Abbatias Angliæ (proculdubio neutiquam Cluniacenſes, non enim permiſiſſet Rex Henricus, cui de Abbatibus Angliæ parum curæ fuit, more parentis ſui Gulielmi, alienigenis ſuis omnia permittentis, vt indigenas Anglos ſeruituti ſubijceret, & ad iugum excutiendum redderet imbecilliores) vexabat. Verba Wilelmi ſunt de iſto Rogerio : *Sentiebat ipſe quantum poſſet, & aliquantò durius, quam talem virum decebat, diuinitatis abutebatur indulgentia. Denique ſicut poeta quidam de quolibet diuite dicit, diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis : ita Rogerius, Abbatias in Epiſcopatum, res Epiſcopatus in Abbatiam alienare conatus eſt. Malmesberienſe & Abdesberienſe antiquiſſima cœnobia (quantum in ipſo fuit) Epiſcopatui delegauit : Scireburnenſem Prioratum, qui proprius eſt Epiſcopi Salesberienſis in Abbatiam mutauit, Abbatia de Hortuna proindè destructa & adiuncta.* Deinde narrata eiuſdem ſub Stephano rege, qui Henrico ſucceſſerat infælicitate ſubijcit : *Anno incarnati verbi 1140. Monachi Abbatiarum, quas Rogerius Epiſcopus contra fas tenuerat, rege addito antiqua priuilegia & Abbates habere meruerunt. Electus eſt in Abbatem Malmesberiæ a monachis ſecundum tenorem priuilegij (quod beatus Aldelmus a Sergio Papa iam ante 466. annos impetrauerat, & à Regibus Weſtſaxonum Ina, & Merciorum Ethelredo roborari fecerat) eiuſdem loci monachus Ioannes, vir benignitate morum, & animi liberalitate apprimè inſignis* Et poſtea : *Itaque habeant ſucceſſores eius laudẽ, ſi libertatem eccleſiæ tutati fuerint : ipſe proculdubio eam a ſeruitute vendicauit.* Male itaque aduerſarius eam iterum in ſeruitutem conijcere molitus eſt, pro cuius libertate Ioannes iſte tantopere laborauit. In cuius electione, & in Rogerij factis clariſſimè patet Abbatiam Malmesberienſem eo tempore, non à Cluniacenſibus poſſeſſam, (quorum res omnes per Angliam erant in ſũma tranquillitate, ſub rege ipſis ſummopere fauente :) ſed à tyrannide Normannorum prorſus vexatam, & pene pelliuidaram, niſi ſub Stephano, (qui religioſior erat in eccleſiam, quamuis plenus ærumnis, quam vllus Normannici ſanguinis ante & poſt ipſum) paululum reſpiraſſet.

Simili ſucceſſu, ſimilique argumento S. Mariæ extrà Eboracum Abbatiam Cluniacenſibus hic munificus Abbatiarum diſtributor addicit. At idem Ingulphus, cuius teſtimonio male intellecto nititur ad annum 1056. docet monaſterium illud fuiſſe fundatum à Siwardo Comite Northumbriæ qui eo ipſo anno 1056. obijt : at illo tempore nondũ (vt docuimus) aduenerant in Angliam Cluniacenſes, neque producit aduerſarius aliquid, quo probetur poſt illa tempora fuiſſe Cluniacenſibus ſubiectum : ſed neque poteſt producere, cum clare pateat ipſum Capitulo Prouinciali monachorum nigrorum fuiſſe ſubditum, ac proinde à Cluniacenſibus independens, cuius conſequentiæ vim inuictam, iam ſatis ſupra demonſtrauimus. Omiſit Abbatiam Midletonæ, ſeu Miltonæ, & Muchelneyæ : ſed nos non omittemus, quia ex actis Capitularibus manifeſte probatur Capituli Generalis Anglicani membra fuiſſe, ac proinde nullatenus Cluniacenſibus ſubiecta. Midletona potens Abbatia eſt in Comitatu Dorſetenſi poſita, & anno 896. ab Athelſtano Rege fundata : quam Gunulphus Abbas à Lanfranco, de numero ſuorum monachorum datus egregiè amplificauit ; Lanfranci autem monachos omnes iam docuimus à Cluniacenſibus prorſus diſtinctos fuiſſe. Muchelneya vero in agro Somerſetenſi, antiqua monachorum eccleſia : quam Lelandus à Rege Ino circa annum 740. aſſerit conſtructam, alij autem ab Athelſtano circiter annum 89. quanquam hæc fortè Monaſterij eiuſdem reparatio exiſtimari poterit. Maluerniam vtramque in Wigorniæ prouincia poſitam, aduerſarius non vendicauit merito, fuerunt enim congregationis nigrorum membra nobilia, nec vlla in re Cluniacenſibus obnoxia.

S. Mariæ Eboracenſis.

N . Nordoui-

Nordouicenſe autem cœnobium Cluniacenſe [illegible] aſſerit pag. 92. noſter [illegible] aduerſarius, [illegible] alio argumento, quàm aſſertione magnifica. *His fundamentis* [illegible] *iactis* (quæ nempe ex [illegible] gulpho impertinentiſſimè collegit, & nos clariſſima veritatis lucis euertimus) *facile eſt h*[illegible] *monaſticam diſciplinam, quas tria ſydera* [illegible] *Dunſtanus, Oſwaldus, Ethelwoldus* [illegible] *Anglis imbuerunt non fuiſſe aliam quam Cluniacenſem S. Odonis ſtudio propagatam. Vt vere ſcripſerit* [illegible] *Malmeſ. lib. 2. de geſtis Pont.* [illegible] *Anglorum* [illegible] *de erectione cœnobiorum Norwicenſis & Thetfordienſis, Monachos Cluniacenſes* [illegible] *tos, qui* [illegible] *illius cœnobij profeſſores vbique gentium pe*[illegible] *ne diſperſi, locupletes in ſeculo, & ſplendidiſſimæ religionis* [illegible] *o.* Et quia mirificè placuit illi hoc dictum Malmesburienſis, nec tamen ſatis ipſius propoſito quadrare ſic videret, interpoſuit poſtea pag. 93. quædam quod Malmesburienſis non poſuerat, *Ex quo conſtat* (inquit) *Malmeſburienſem* [illegible] *aſſeruiſſe Cluniacenſes fuiſſe vbique gentium apud ſuos Anglos diſperſos.* Itaque hoc argumento, iam omnia decreta Dunſtani ſiunt Cluniacenſia: ſtatuta ab ipſo edita, quæ aduerſarius nō viderat, proculdubio tamē omnia Cluniacēſia; ſeditio commota ab impijs regibus & concubinarijs clericis contra omnes monachos Angliæ, fuit facta contra Cluniacenſes. Et cætera quæ inde tam confidenter ex falſiſſimo leuiſſimoque fundamento aſſerit, vt mirum ſit auſum fuiſſe talia proferre; niſi quia pudori ſuo conſuluit cum libello nomen ſuum non appoſuit, vt ita eum erubeſceret, non putaretur tamen illius cauſa erubuiſſe.

Ergo ad hæc tam audacis calami portenta, paucis dicimus iam ſuperius à nobis ſatis probatum, Nordouicenſe monaſterium Malmesburienſem expreſſiſſe diſtingui à Cluniacenſibus, quos Heribertus Thetfordiæ collocauit. Heribertus autem ipſe monachos non Cluniacenſis, ſed Prior Fiſcanenſis, pecunia ingenti & Epiſcopatum Thetfordenſem ſibi, & Abbatiam Wintonienſem patri ſuo emit: poſtea vero Paſchalis Pontifex ipſi reſipiſcenti iniunxit, vt ſimoniacam labem ædificandis eccleſijs & monaſterijs redimeret: quod & fecit, dum Thetfordenſes antiquos Monachos tranſtulit Nordouicum, fecitque vt conuentus cathedralis qui prius fuerat Thetfordiæ, poſtea eſſet Nordouici; & loco eorum Cluniacenſes Thetfordiæ collocauit, propter cauſam quam ibi Malmesburienſis dixit; non quia *vbiuis apud ſuos Anglos*, ſed quia *iam vbiuis gentium fuerant illi diſperſi*. Poſtea eccleſiam cathedralem ædificauit Nordouici, & quinque alias inſignes eccleſias in vrbe ipſa, & alijs ſuæ diœceſis oppidis. Quare cum Prioratus hic fuerit cathedralis, eo ipſo conſtat conuentum non fuiſſe Cluniacenſem: nam monachos illius ſemper habuiſſe ius eligendi Epiſcopum, vtpote paſtorem & Abbatem ſuum, clarè conſtat apud omnes hiſtoricos noſtros, & in catalogo Epiſcoporum huius eccleſiæ in ſingulorum fere Epiſcoporum vita, electio eorum expreſſe per monachos facta dicitur. Valde autem ſubdolè aduerſarius verba illa Malmesburienſis protulit tanquam dixiſſet tam Nordouici, quam Thetfordiæ poſitos fuiſſe Cluniacenſes; cum ille ſolum Thetfordiæ hoc dicat factum fuiſſe, atque ita dicat, vt aperte relinquat intelligendum, monachos Nordouici poſitos non fuiſſe Cluniacenſes. De legibus vero Dunſtani, quam non fuerint Cluniacenſes anteà diximus, & ipſæ in appendice poſitæ ſatis per ſe loquentur. Seditionem clericorum coniugatorum contra monachos nigros fuiſſe, omnes alij agnoſcunt: Cluniacēſes enim tunc temporis in Angliam non veniſſe, nec diu poſtea, manifeſtiſſimè demonſtrauimus. Addamus & hoc, omnes domos Cluniacenſium, quas indubitato conſtat illius ordinis domos fuiſſe, expreſſe [illegible] talis incorporationis ſiue ſubiectionis mentionem in ipſis primis, vel certè [illegible] earum fundationes, & inſtrumentis deſuper factis habuiſſe: at Nordouicenſes ſimpliciter in dotationibus maximis Monachi vocantur, ſine additione Cluniacenſium, quod tam docum[illegible] indicium eſſe diſtinctionis; Docebimus autem hoc ita eſſe in hoc Nordouicenſi cœnobio ex inſtrumento dotationis ab [illegible] ſecundo primo factæ, quod eſt huiuſmodi. In „nomine Patris & filij & Spiritus Sancti. Amen. Dei filius amator & redemptor hominum „[illegible]us Chriſtus, adeo ſanctā dilexit eccleſiam, vt eam ſuo ſanguine redimeret, & ſuo [illegible] „[illegible]igniret, ſuæque carnis alimento ſatiaret. Expoliauit eam erroribus & peccatis, & induit „eā innocentiæ purpura & omnium virtutum ornamentis: ditauit etiam muneribus, & in„[illegible]libus [illegible], & ſtola immortalitatis conſecratam ſibi in matrimonium copulauit; „[illegible] ſpiritales & æternas, & decorauit eā cæleſti & immortali corona. Fœ„[illegible] vncta viro, vbi pudor vernat, & fœcunditas conceditur, impletur liberis „domus, & [illegible] [illegible]tur. Huius reginæ ſpeciem Spiritus Sanctus admirans ex„clamat [illegible] quæ eſt iſta, quæ [illegible] quaſi aurora conſurgens, pulchra vt luna, electa vt „ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata. Et propheta: aſtitit regina à dextris tuis in ve„ſtitu deaurato circumamicta varietate. Et poſt pauca. adducentur regi virgines poſt eam, pro„ximæ eius afferentur tibi. [illegible] ad tantæ dignitatis obſequia [illegible] eſt, & conſtrauit „[illegible], & omnis humana altitudo humiliata eſt: exultāt in eius obſequio reges & dignitates

totius

„totius orbis, & fælici commercio de temporalibus æterna, de terrenis mercantur cæleſtia
„bona. Abundanter terreni reges ſanctæ eccleſiæ largiuntur temporalia bona, & exemplo
„ſummi imperatoris, qui eam interius illuſtrat, exteriora præparant neceſſaria. Quod Ego
„Henricus rex, filius Wilielmi Regis conſiderans, ipſe quoque matri meæ ſanctæ eccleſiæ
„ſeruire ſtudui, eamque rebus, quas ab anteceſſoribus meis iure hæreditario acceperam, ho-
„noraui. Igitur in eccleſia ſancta ciuitatis de Nordouico donaui Deo & Herberto Epiſcopo
„& ſucceſſoribus ſuis, & monachis, qui in eadem eccleſia Deo ſeruiunt & ſeruituri ſunt, ma-
„nerium meum de Thorpe, cum omnibus appendicijs ſuis, cum ſacca & ſocca mea, & om-
„nibus alijs meis conſuetudinibus, ſicuti vel ego, vel pater meus in manu noſtra melius vnquā
„habuimus. Hoc autem feci pro anima mea & anima patris & matris meæ, & Wilielmi Regis
„fratris mei, & omnium anteceſſorum & ſucceſſorum meorum: præſente Regina Matilde
„filia Regis Scotiæ & viris illuſtribus totius Angliæ eccleſiaſticis & ſæcularibus, quorum no-
„mina infra ſcripta ſunt. Et vt in æternum permaneat mea donatio, ſanctæ crucis præſenti
„ſigno eam confirmaui, & meæ regiæ dignitatis ſigillo eam corroboraui. Facta eſt igitur hæc
„donatio anno ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo primo, indictione noua, epacta
„18. concurrente. 1. Luna. 6. tertio nonas ſeptemb. regnante Domino noſtro Ieſu Chriſto, cui
„eſt conſubſtantialis & coæterna æqualitas, honor, & gloria cum Patre in vnitate Spiritus
„Sancti, per omnia ſęcula ſæculorū. Amen. Ego Henricus rex donaui & confirmaui. †. Ego
„regina Matildis conceſſi & confirmaui. †. Ego Robertus Dux Normannorū frater Regis
„Henrici conceſſi, & hoc ſigno crucis confirmaui. †. Nomina Archiepiſcoporum & Epiſ-
„coporum. Ego Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis ſubſcripſi. †. Ego Gerardus
„Archiepiſcopus Eboracenſis ſubſcripſi. †. Ego Gundulphus Roueceſtrenſis Epiſcopus
„ſubſcripſi. †. Ego Mauricius Londonienſis Epiſcopus ſubſcripſi. †. Ego Ioannes Epiſ-
„copus Barhonienſis ſubſcripſi. †. Ego Osbertus Exonienſis Epiſcopus ſubſcripſi. †. Ego
„Rorbertus Ceſtrenſis Epiſcopus ſubſcripſi. †. Ego Rotbertus Lincolnienſis Epiſcopus
„ſubſcripſi. †. Ego Radulphus Ciceſtrenſis Epiſcopus ſubſcripſi. †. Ego Sam-
„ſon Wigreceſtrenſis Epiſcopus ſubſcripſi. †. Ego Ranulphus Dunelmenſis Epiſ-
„copus ſubſcripſi. †. Ego Ioannes Tuſculanus Epiſcopus, Legatus Papæ ſubſcripſi.
„†. Ego Tiberius Camerarius Paſchalis papæ ſubſcripſi: Menſe Septembris ordinatione
„beati Papæ Gregorij: Apud Windſore. Confirmet hæc Deus, qui operatur omnia in ſanctis
„cui reges offerunt munera incipientes ab Hyeruſalem. †, Nomina primatum & princi-
„pum. †. Ego Robertus de Pontinio Comes S. †. Ego Stephanus Comes Britanniæ S.
„† Ego Rotbertus Comes Rutland S. †. Ego Euſtachius Comes Bolonię S. †. Ego Hen-
„ricus Comes de Warwic S. †. Ego Simon Comes de Northamptuon S. †. Ego Wilielmus
„Comes de Warenna S †. Ego Wilielmus Comes de Moritonio S. †. Ego Rogerius Co-
„mes Pictauenſis S. †. Ego Eudo Dapifer S. †. Ego Haimo Dapifer S. †. Ego Wiliel-
„mus Pincerna S. †. Ego Richardus de Retuers S. †. Ego Robertus filius Haymonis
„S. †. Ego Alanus Haraldi filius S. †. Ego Giſlibertus filius Richardi S. †. Ego Robertus Mal-
„eth S. †. Ego Rogerus filius Richardi S. †. Nomina Abbatū & Clericorū. †. Ego Giſli-
„bertus Abbas Weſtmonaſterienſis S. †. Ego Serlo Abbas Gloceſtrenſis S. †. Ego Hen-
„ricus Abbas de Bello S. †. Ego Stephanus Abbas Eboracenſis S. †. Ego Alduinus Ab-
„bas Rameleyenſis S. †. Ego Odo Abbas Certeſienſis S. †. Ego Richardus Abbas S. Alba-
„ni S. †. Ego Richardus Abbas de Heli S. †. Ego Rogerius Cancellarius S. †. Ego Eue-
„rardus Capellanus S. †. Ego Robertus Peſchat Capellanus S. †. Ego Thomas Capellanus
„S. † Ego Winfridus Capellanus S. †. Ego Robertus Capellanus. †. Ego Osbernus Ca-
„pellanus S. †. Ego Herbertus Regis Camerarius †. Ego Waldricus Capellanus S. †. Ego
Petrus Walonenſis S. †. Ego Wilielmus de Warelwaſt S. †. Hactenus charta Henrici
primi Regis, dicti ob eruditionem Beauclarc; & exiſtimatur ab ipſo dictata Rege: tantiſque
propterea teſtibus corroborata. Villa etiam, quæ donatur prope Nordouicum ſita, valorem
decem mille florenorum annuorum excedebat. Similiter in indicatis, ſeu reportatis D.
Edoardi Cook. 3. p. in caſu Capituli Nordouicenſis, expreſè Priorem & Conuentū mona-
chorum loci illius ordinis S Benedicti monachos vocat ſtylo Iuriſconſultis veteribus con-
ſueto: quos ſi Cluniacenſes fuiſſe iudicaſſet idem ſcriptor, qui libenter antiquitatis notitiam
profiteri ſolet, vbicumque ſeſe offert occaſio, non omiſiſſet hanc rem, ſed Cluniacenſes eos
proculdubio nominaſſet. Sed nimij ſumus in Capitulis Cathedralibus monachorū noſtrorū
aſſerendis. quandoquidem vel eâ ſolâ pręrogatiuâ admiſſâ, nullus rerum Anglicarum peri-
tus iudex eſt qui non rideret inſaniam huius aſſertoris, illud Cœnobium externę ſeu tranſ-
marinæ Eccleſiæ ſubijcientis.

Atque ita aduerſarij phluariam, & falſiloquentiam clarè conſpiciendam dedimus, quantumuis ille longe diſſita ſimul coniungens, nempe narrationem Malmesberienſis ſub Henrico primo, cum factis Dunſtani ſub Edgaro, aliquot antea ſæculis; fucum inexpertis lectoribus facere voluerit.

Pershore Abbatiã capitularem, ab Edgaro Rege in agro Wigorniensi fundatam, quia non vendicat aduerſarius, non fuit opus aſſerere, cum ex actis Capitulorum Generalium noſter Congregationi Angliæ fuiſſe ſubiectam. Petroburgenſe monaſterium, quod ſimpliciter monaſterium Burgi antiquitus vocabatur, non alijs armis, oppugnare nititur, quam auctoritate Pitſij, Poſſeuini, & Wionis: quæ authoritas quam procul abſit ab eo efficiendo, quod intendit per illam facere, ipſemet fatetur, cum leuem, inanem, & fabuloſam eſſe iudicat. Non debet igitur illi ſuffragari, teſtimonium eorum, quos ipſe redarguit vt inteſtabiles. Sed nimirum ipſos, ſolito errore, Cluniacenſes cum monachis nigris confundere putamus: quod vero hoc monaſteriũ non fuerit Cluniacenſibus ſubiectum, vtcumque illi videantur hoc ambiuiſſe, euidenter probatur ex hiſtoria ipſius cœnobij manuſcripta, ex qua quod ad hãc rem facit, in appendice deſcriptum inuenies lector benigne caput vnum, quod adeo manifeſte conficit id quod contra aduerſarium diximus (quemadmodum in calce huius controuerſiæ patebit) vt alio argumento non ſit opus. Cæterum monaſterium hoc olim Medeſwellhamſtead, vel Medeshamſtede appellabatur, quandoquidem in medio fluminis Nenniæ, quod Auſtralẽ partem oppidi Petroburgenſis alluit (inquit in ſcripto Anglico author catalogi Epiſcopatũ Angliæ) euripus eſt profunditatis immẽſæ, è quo ebulliẽtes iugiter aquæ vortices nõ permittunt vt vel in frigidiſſima hyeme vnquam glacie operiatur. Inde Medeſwell; quaſi fons vel euripus prati; & villa adiuncta Medſwell-hamſtede, appellata extitit. Ibi Penda qui inter Merciorum Reges primus Chriſto nomen dedit, ad annum Domini 656. cœnobij fundamenta iecit; ſed perfidia ſuæ coniugis interemptus, non potuit conſummare. Wulpherus frater eius primo quidem adeo impenſe Paganus vt duos filios ſuos Wolfhalum, & Ryffinum, in Chriſtianæ fidei profeſſione conſtantes occiderit: poſtea tamen diuina præueniente gratia fidem amplexus, vt crudelitatem erga filios expiaret, hoc monaſterium à fratre ſuo inchoatum ipſe magnifice perfecit, adiutus plurimum eo in opere à fratre ſuo Ethelredo, & ſororibus Kinelburga & Kineſwitha ſanctis virginibus, quæ ibidem iacent tumulatæ. Dicauit autẽ cœnobium S. Petro, Abbatemque ibi primum collocauit Saxulphum. Floruitq; cœnobium per ducentos fere annos: quibus exactis crudeliſſima Danorum barbarie omnia deuaſtante, etiam hoc monaſterium ruinam paſſum eſt, omnibus illius monachis obtruncatis: Ita iacuit ſuis ſepultum ruderibus per centum & nouem annos: donec ſanctus Ethelwoldus monachicæ obſeruantiæ propagator optimus ipſum Regis Edgari nutu & auxilio reędificaſſet, inſignibuſque priuilegijs & poſſeſſionibus amplificaſſet, ad annum domini 970. Abbatem ei Rex Edgarus & Epiſcopus Ethelwoldus præfecerunt Adulphum, qui cum Regis antea Cancellarius extitiſſet, amore vitæ cęleſtis monachus factus, ſe ſuaque omnia (cum hæredem infœliciter amiſiſſet) huic cœnobio donauit. Kenelmus Abbas poſt ipſum, cinxit monaſterium muro forti atque alto, vnde quod burgi ſiue oppidi ſpeciem pręberet, Burgum appellari cœpiſſe putat Malmeſberienſis; quamuis in prima eius reſtitutione ab Ethelwoldo facta, literiſque confirmationis Regis Edgari anno 970. datis, quæ apud Ingulphum habentur, etiam Burch, ſeu Burgum nominari legamus. Sed forte non ita increbuit illa appellatio, donec murus accedens appellationi maiorem occaſionem præſtitiſſet. Kenelmus autem ille Abbas præfuit circa annum 1000. A prima igitur fundatione, vſque ad Normanni tempora Cluniacenſes in eo nihil iuris habuerunt: nam coniecturam de Floriaco-Cluniacenſi diſciplina ſuperius patenter exploſimus. At nec in ipſo Normanni Gulielmi regnatu Cluniacenſes admiſit. Siquidem Malmeſberienſis lib. 1. de geſtis Pontificum. §. vlt. narrat, Arnulphum è cœnobio S. Luciani in Beluaco monachum, quum ibi nonnulla plena inſolentiæ videret, quæ nec emendare poſſet, nec pati vellet; cum antea Becci apud Lanfrancum ſtuduiſſet, ad eundem relicto Beluacenſi cœnobio, *quia inibi animam ſuam ſaluare non poſſet*, ad Lanfrancum veniſſe, totoque vitæ illius tempore monachum apud Cantuariam egiſſe, ab Anſelmo vero ibidem Priorem, & mox Abbatem Burgi factum fuiſſe, & ibi (monaſterio videlicet valde vaſtato per calamitates temporum) monachorum numerum auxiſſe, religionem bonis monitis confouiſſe ædium veterum ruderibus deturbatis noua fundamenta ieciſſe, culminaque erexiſſe. Hactenus ergo non Cluniacenſis, ſed Beccenſis diſciplina in hoc cœnobio floruit. Nec fuiſſe ibi aliquod Cluniacenſis iuris veſtigium vſque ad Henrici 2. tempora, ex eo quod dixi hiſtoriæ Petroburgenſis fragmento in appendicem relato, fit manifeſtiſſimum. Capitulo autem Prouinciali Angliæ

gliæ a tempore Lateranenſis Concilij ſubiectum fuiſſe, Baronatus Parlamentaris prærogatiua inſignitum, ac proinde à Cluniacenſibus (vt iam probauimus) independens, acta ipſa capitularia demonſtrant. Eat nunc aduerſarius, & ratiunculas frigidas his irrefragabilibus antiquitatis venerandæ teſtimonijs opponat.

Membrum quintum.

Synopſis.

§. 1. *De monaſterio Ramſeyenſi.* §. 2. *Radingenſi.* §. 3. *Salopienſi, Selbeyenſi, & Sherbornenſi.* §. 4. *Spalding.* §. 5. *S. Saluatoris de Cantuaria.* §. 6. *Taueſtokia, Teukeſberia, Thorneya.* §. 7. *Walde[illegible], Wh[illegible]bey, Winchelcombiæ. Wintonienſi cathedrali; & Hyda. Wigornienſi cathedrali.* §. 8. *Weſtmonaſterio.*

QVi nihilo fælicius pugnat pro ſubiectione Rameſeyenſis cœnobij, pagina 113. ex eo quod ſanctus Oſw[illegible]ldus monachus Cluniacenſis (vt ipſe quidem vult, ſed ſine teſte loquutus) ipſam Abbatiam fundauerit, Germanum Congregationis Cluniacenſis monachum, ſecum in Angliam adductum eidem præfecerit Abbatem; & S. Abbonem etiam Cluniacenſi Congregationi ſubiectum monachum in hoc monaſterium docendi cauſa aduocauerit: minime enim eſſe credibile Cluniacenſes monachos huius monaſterij profectu; tantopere adlaboraturos fuiſſe, niſi ipſa Abbatia ipſius Congregationis Cluniacenſis membrũ extitiſſet. Atqui ô bone, multum extenuas cæleſtem ſanctæ illius Congregationis charitatem, ſi nullo modo putas eos voluiſſe inſignium monaſteriorum profectui auxiliares manus porrigere, niſi etiam ſubiectionis honor & emolumentum ipſis præmij, ſeu mercedis loco appenderetur. Non ſic exiſtimauit ſanctiſſimus Odo, qui multa reformauerat monaſteria, quæ tamen Cluniaco non ſubiecit, vt ea omnia, quæ habuit, antequam Cluniaci Abbas creatus fuerat: neque enim probabis vnquam Abbatiam S. Petri viues, S. Iuliani Turonenſis, Auriliacenſemue, quas ipſe Abbas rexit & reformauit, poſt ipſius mortem ad Cluniacenſe ius ſpectaſſe; nullis hoc bullis, nullis priuilegijs, nullis catalogis aut inſtrumentis euinces. Nam coniecturæ ſolæ in materia poſſeſſoria ſcis ipſe quam parum valere debeant. Præterea; nonne Sanctus Mayolus Maius monaſterium; nonne Sanctus Odilo San-Dionyſianum prope Pariſios reformauerunt? indicat hoc ipſorum vita: rem geſtam narrat bibliotheca Cluniacenſis: at hæc monaſteria non fuiſſe Congregationi Cluniacenſi incorporata ipſorum narrant hiſtoriæ: nec vl[illegible]s eſt [illegible]orum monachus qui non cum ſtomacho te aliter aſſerentem audire ſuſtineret. Q[illegible] dicemus de Hirſaugia Alemanniæ, quid de S. Facundi cœnobio Hiſpaniæ? nam iſtis fu[illegible]miſſe reformatores Cluniacenſem Congregationem vtriuſque gentis narrant hiſtorici il[illegible]us [illegible]idem Trithemius, huius autem Antonius Yepes. At nec Hirſaugiæ, nec S. Facundi A[illegible]batiæ vnquam fuere Cluniacenſibus ſubiectæ; & primam quidem Cluniacenſes ipſi nunquam vendicauerunt; alteram ſane vendicarunt, ſed titulo reformationis, non ſubiectionis: adeoque nunquam obtinuerunt ius in illam, vt fuſe probat P. Antonius, & conſtare poteſt [illegible] Cluniacenſi hiſtoria, vbi tempore Gulielmi tertij Abbatis Cluniacenſis, anno 1245. [illegible]es inter reliquos Cardinales, qui Pontificem Innocentium ſecundum Cluniaci obſer[illegible], fuiſſe Abbatem S. Facundi, haud dubio non ſubiectum Cluniacenſi Abbati, qui pro m[illegible]a dignitate habuit poſtea ab Abbatia illa ſua ad Epiſcopatum Olenenſem aſſumi, vt [illegible] in vita [illegible]lius narrat hiſtoria. Quare etiamſi S. Oſwaldus, Germanus, ſanctuſque martyr Abbo [illegible]oniacenſes fuiſſent, operamque poſuiſſent Edgaro regi in reformatione Rameſeiæ, non ſequitur ideo Rameſeyam debuiſſe mercedis loco Cluniacenſi eccleſiæ ſubijci aut donari. Sed vnde tu Oſwaldum, Germanum, Abbonem Cluniacenſes eſſe didiciſti? Floriacẽſes fuiſſe non negabimus, quia ita loquitur Malmesberienſis, (quamuis quo ſenſu Floriacenſis fuerit Oſwaldus iam dictum ſit, nempe quia ibi ob deuotionem S. Patris Benedicti, cuius c[illegible]u[illegible] tunc Floriaci requieuit, Floriaci aliquantum monaſticam exercere voluerit) Sed tunc temporis Floriacenſes fuiſſe Cluniacenſes, aut Cluniacenſi Abbati ſubiectos pernegamus: negationiſque noſtræ ſatis euidentia produximus firmamenta. Debuit etiam aduerſa[illegible]us animaduertere, Cluniacenſem, aut Floriacenſem monachum potuiſſe aſſumi ad Abbatiam aliq[illegible]am regendam, quę monaſterio vel Congregationi profeſſionis ſuæ nequaquam e[illegible]t ſubiecta: cum & ipſi Cluniacenſes aliunde quam è gremio ſuo, non ſemel Abbatem ſuũ

deſumpſerint, vt Theobaldum primum Abbatem antea S. Baſili, anno 1179. Hugonem de Claromonte quartum, Abbatem antea S. Luciani Belouacenſis anno, 1180. Geroldum primũ, Abbatem antea Moliſmenſem, anno 1215. Hugonem ſextum, Abbatem antea Maioris-monaſterij, an. 1236. Androinum primum de Rupe, prius Abbatem S. Sequani an. 1351. Iacobum primum, Abbatem antea S. Theofredi, an. 1383. *Ioannem ſecundum de Coſanno* (verba ſunt Chronici Cluniacenſis) *Abbatem montis Arcmaracenſis ordinis S. Benedicti, Abbatem vero Cluniacenſem, 38. anno. 3.* Vbi quid aliud tibi velis, quod hunc Abbatem Montis Arcmaracenſis ſignanter dicit fuiſſe ordinis S. Benedicti, niſi quia antea non fuerit ordinis Cluniacenſis, quam factus fuiſſet Abbas Cluniacenſis, nam ſi velit diligens lector illud Chronicon reuoluere, inueniet eius autorem monachum Cluniacenſem nec indoctum, nec rerum ordinis ſui ignarum, nunquam nominare aliquem Abbatem Cluniacenſem de gremio ordinis ſui deſumptũ quin ſimul membrum ſeu domum ordinis ſignanter nominet, vnde fuerit deſumptus. Id verum eſt in Odone, Aymardo, Mayolo, Odilone, Hugone primo, Pontio primo, Hugone ſecundo, Petro venerabili, cæteriſque fere omnibus, exceptis ijs quos nominaui ab alienis Abbatiarum Abbatibus ad Cluniacenſem aſſumptis, vſque ad titulares ſeu commendatarios Abbates, quorum primus eſt Ioannes de Borubonio. Quid mirum igitur, ſi Rameſeyenſis Abbatia Præfectum ſibi habuerit Abbatem ex Floriacenſi cœnobio, cũ Cluniacenſis ipſa ſibi aſſumpſerit iã multos, qui non fuerint de gremio ſuo? Sed vnde habet aduerſarius Germanũ Floriacẽſem ab Oſwaldo factũ fuiſſe Abbatẽ Rameſeyæ? Inuenimus ſane apud Malmesburiẽſem factũ fuiſſe illum Germanũ Abbatẽ Winchelcobenſem, magnoque emolumento fuiſſe & religioni & reſtaurationi eccleſię, lib. 4. de geſtis Pontif. in 6. de monaſterijs Wigorniẽſis Diœceſis. Qui tamen eodem libro de Epiſcopis agens Dorceſtrienſibus & Lincolnienſibus, Rameſeyæque fundationem enarrans, vbi tamen locus maxime poſtulabat, nullam Germani huius facit mentionem. *Rameſeyenſis* (inquit) *Abbatiæ fuit ædificator ſanctus Oſwaldus Eboracenſis Archiepiſcopus, cooperante Egelwino quodam Orientalium Anglorum Comite: ambo bene liberalitate vtrique prædicabiles, ſed maxime laicus, qui hoc loco, quod vidiſſet antiſtitem cum ſuis ſuum principis inferias agentem dulciter defixo in ſolum lumine ingenue illachrymaſſe, adeo religione ipſius captus eſt, vt ei omnia ſua prona faceret. Sancto ergo ſauore propenſius cœnobium illud opulentiſſime conſtruxit in paluſtri quadam vligine ſitum.* Hæc cum dixiſſet de monaſterio Malmesburienſis, conuerſo ad ſanctorum ibi iacentium reliquias ſermone, Germani alicuius Abbatis Rameſeyenſis non meminit. Sed non in hoc ſolo lapſus eſt aduerſarius. Et qualis etiam eſt illa de S. Abbone argumentatio? an quia illi tunc iuueni viginti duorum annorum, munus docendi in hoc monaſterio demandauit Oſwaldus: ſtatim etiam eius monaſterio Floriacenſi Rameſeyam ſubieciſſe dicendus eſt? Sed nimium multum daret aduerſarius Floriacenſibus, ſi illa ratio inferendi eſſet probabilis: & quia Odo ſeuerus noluit prius fieri Archiepiſcopus, quam monachus, nec monachi habitu alibi ſuſcipere quam Floriaci: nimirum vt à Sancti Benedicti corpore tutelam ſibi cum habitu deriuaret (vt de eo narrat Malmeſburenſis) ſi valeret hæc aduerſarij dialectica, etiam Archiepiſcoporum Cantuariæ dare mos Floriacenſibus, aut Cluniacenſibus. Quod ſi in ea materia valde diſparata eſt hæc ſequela; non minus erit in ea de qua nos loquimur; cum non alia de cauſa Oſwaldus, habitum aut ſumere, aut geſtare Floriaci voluerit, quàm quę S. Odonem antea mouerit, quam ipſi Floriacẽſes in vita S. Abbonis ingenue agnoſcunt fuiſſe, vt à D. Benedicti corpore ſanctæ conuerſationis primitias traherent feruentiores. De cætero nihil valere hanc arguendi normam inde maxime probamus, quod ante Gulielmum Normannum Cluniacenſes Angliæ nondum viſos probauimus: hoc enim toties repetere debemus, quoties aduerſarius aiundineam hanc conſequentiam inculcare non erubeſcit. Temporibus autem Normannis, Aldwinus Abbas fuit Rameſeyenſis, quem depoſuit Lanfrancus: vtique illud non facturus ſi Cluniacenſis ea Abbatia fuiſſet; nam quod aduerſarius Lanfrancum Beccenſem, monachum, & Angliæ Primatẽ, ornet tanquam vicariatu Abbatis Cluniacenſis, vt accepta ab illo poteſtate de Cluniacenſibus monaſterijs diſponeret, tam eſt ridiculum, tam indignum docto homine, vt mirum ſit ab aduerſario viro non indocto potuiſſe proferri. Et ſi dignatus fuiſſet hoc munus ab Abbate Cluniacenſi accipere Lanfrancus (cuius tamen maiores fuere ſpiritus, maior in Anglia locus & authoritas, maior apud ſummos Pontifices ipſos reuerentia, quam vt ad huiuſmodi opus haberet Abbatis Cluniacenſis emendicare conſenſum;) ſed fuerit ita: tamen quando Aldwinus erat ſub Edoardo ſancto Rege Abbas Rameſeiæ, nulli adhuc in Anglia Cluniacenſes extitere. Depoſuit igitur Rameſeienſem prælatum Alduinum, duplici auctoritate: vna ordinaria, quia Rameſeya (vt ſtatim oſtendemus) non fuit monaſterium à iuriſdictione Diœceſanorum exemptum, atque eo ipſo nequaquam Cluniacenſis ordinis, cuius omnia

omnia membra tunc ſaltem ſub ſanctiſſimo Hugone primo fuere per Pontifices ab illo iugo liberata, altera regali, qua non accedente, vix putaret quiſpiam Lanfrancum voluiſſe eum deponere. Sed r bus ſuis expedire iudicabat Normannus, vt magnificæ Abbatiæ non ſubijcerentur Anglici generis Abbatibus, qualis erat Aldwinus, ſed Normannis ſuis manciparentur. Hæc vera cauſa depoſitionis nobis videtur, quamuis ſimoniacus ingreſſus in Abbatiam illi poſt multos annos Prælaturæ quiete, & honorificè exactos prætexatur. Hic ille eſt Aldwinus, quem vnà cum Burcardo Algari filio, Leofrici magni & ſancti Ceſtriæ Palatini nepote ab Eduardo ſancto legatus miſſus eſt ad Leonem nonum Pontificem tunc Remis côcilium celebrantem. pro commutatione voti ſui quod fecerat peregrinandi in terram ſanctam, cuius loco beatiſſimus Papa illi Weſtmonaſterij reparationem iniunxit. In hoc itinere mortuus eſt Burcardus Comes, & in eccleſia noua S. Remigij Rhemenſis (quam tunc Leo conſecrauit) ſepultus, eiuſque tumbam marmoreus lapis adhuc operit cum epitaphio Latinis verſibus exarato, in quo Burcardus Comes Anglorum vocatur. Pro cuius principis anima Leofricus auus, & Algarus pater quatuor maneria ſiue villas S. Remigio in Anglia perpetuo poſſidenda donauit, cuius donationis inſtrumentum à ſancto Rege Edoardo, Editha ſancta regina, Stigando Archiepiſcopo Cantuarię, Aldwino Abbate Ramſeyæ, Leofrico, Algaro, Godwino, Teſtino, Haraldo comitibus ſubſcriptum in archiuis inſignis illius Archimonaſterij Remigiani (cui tota noſtra natio multum debet honoris & amoris) ipſi vidimus. In hoc itinere putamus accidiſſe, quod narratur, in legenda, de conceptionis feſto inſtituendo, contigiſſe cuidam monacho Elfino, vel Elpino, Remigiano; quod cum tempeſtate iactaretur, & pene naufragio vicinus eſſet, à ſancta virgine ipſi apparente iu mandatis acceperit, vt in ſuo monaſterio conceptionis immaculatæ feſtum celebraret; quod cum ipſe vouiſſet, periculo ereptus fuit. Nam hoc Alduino huic accidiſſe apparet, cuius nomé, cum more Anglico ſonet Ealfinus (idem enim nomen eſt Ealfinus, Ealduinus, & Alduinus, ſicut idem Ealfredus, Alfredus, & Aluredus) mutarint Galli in Elfinum, & alij in Elpinum, cumque vbi eſſet Rameſeyenſis Abbatia neſcirent, rem autem quæ ſibi accidiſſet, io Remigiana Abbatia Alduinus narraſſet, monachum Remigianum illum eſſe voluerunt. Sic enim in nonnullis legendæ exemplaribus legitur. Quod autem feſtum illud circa hæc tempora in Anglia primum celebrari cæptum fuerit, in noſtris hiſtorijs antiquioribus notum eſt. Sed ſiue vir bonus fuerit, ſiue per ſimoniam in Abbatiam irrepſerit, ſiue per calumniam Normanni Regis ab ea fuerit deiectus: certum eſt nec illum tunc temporis, nec cœnobium ſuum Cluniacenſibus fuiſſe ſubditum. Quod autem diximus Abbatiam hanc nunquam fuiſſe à iuriſdictione Epiſcoporum exemptum, patet tum ex ipſo catalogo regio & monaſtico Abbatum in appendice poſitum in quo ſoli quinque Abbates exempti ponuntur: tum etiam ex Mathæo Paris ad annum, 1251. pagina, 789. Vbi ſic ait: Diebus quoque ſub eiſdem Epiſ„copus Lincolnienſis (Robertus Groſtead, vulgo in ſcholis D. Lincolnienſis appellatus) „viſitationem fecit in domibus religioſorum in diœceſi ſua conſtitutis: in qua (viſitatione) „ſiquis omnes tyrannides, quas exercuit, recitaret; non ſeuerus, ſed potius auſterus, & in„humanus cenſeretur. Cum enim inter cætera ad Rameſeiam perueniſſet ſtipatus ſæcula„ribus, in dormitorio lectos monachorum in propria perſona perſcrutando, omnia circuit, „vniuerſa reuoluit, & ſiquid communitum inueniret, demoliebatur: & quaſi effractarius „ſcrinia diſſipans, ſciphos quos inuenit circulis vel pedibus redimitos comminuit concul„catos: quos ſi circumſpectius feciſſet, poſſet pauperibus integros erogaſſe. Et quod in„dignum eſt ſcribi, ad domos religioſarum veniens, fecit exprimi mamillas earumdem, „vt ſic phyſicè, ſi eſſet inter eas corruptela, experiretur. Additque horribiles ma„ledictiones quas ſuper capita tranſgredientium ſtatuta ſua congeſſit &c. Sed hæc „omnia feciſſe creditur, vt ſubiectos, de quorum animabus haber reſpondere (viue„bat enim tunc ipſe autor Mathæus) à peccatis coerceret. Clariſſimè igitur patet Rameſeiam fuiſſe Epiſcopalibus viſitationibus, imò & ſtatutis ſubiectam, in quantum ea ſtatutis & ordinationibus Capitulorum Prouincialium (quibus etiam Ramſeya ſubdita fuit) non contraibant; Pontifices enim ſummi cautum voluerunt, vt ſtatuta Capitulorum nec per Diœceſanos, nec per Legatos Apoſtolicos infringerentur. Er hinc tam inhumanæ viſitationi, tam inſolenter exercitatæ, non oppoſuerunt Abbas & monachi Rameſeyæ, Abbatiæ potentiſſimæ, priuilegia vel prærogatiuas Cluniacenſis ordinis: quibus ſine dubio (ſi talis competijſſent) ab epiſcopi vexatione redditi fuiſſent immunes: cum tamen (vt ſuprà in probatione concluſionis tertiæ retulimus) prioratus quidam non magnus ordinis Cluniacenſis Archiepiſcopum ipſos viſitare volentem ita excommunicationis vinculo innodarunt pronunciarint, ob violata ipſorum priuilegia; vt etiam alia monaſteria non exempta ſuffi-

cienter contra ipſum eoſdem viſitare volentem, tanquam contra excommunicatum, Ponti-
ficijque mandati ſeu priuilegij violatorem excipere ſe poſſe arbitrarentur. Quod max me no-
tandum eſt, ne quis putet, quia paucis ante hanc viſitationem annis Gulielmus Abbas Ra-
meſeyenſis factus fuerit Abbas Cluniacenſis: propterea etiam hanc Abbatiam fuiſſe Clunia-
cenſem. Nam ex eo quod ſubiecta fuerit Epiſcopi viſitationi, atque ſtatutis (vt clarè indicat
Mathæus teſtis inſpector) conficitur certiſſimè non fuiſſe Cluniacenſem. Vnde Gulielmus
ille, vir magnus eloquentia & probitate, ex Cluniaco deſumptus eſt ad regendā hanc Abbatiā
a regibus noſtris, impenſius ſuę nationi Gallicanæ fauentibus: (vixit enim Gulielmus ille ſub
Henrico ſecundo, filio Comitis Andegauenſis ex Matilde imperatoris vidua, Regis Henrici
primi filia, ſuſcepto) atque ita fauentibus, vt in inſtrumentis publicis ſcriberent, *Baronibus*
& Vaſallis ſuis tam Francis, quam Anglis, priore loco Francos habentes; & noſtri monachi
vt ex ſtatutis in appendice poſitis patebit) ordinauerint, vt in ſuis cœnobijs Gallice loqui ad-
diſcerent, quatenus ſiquid in curia apud Reges pro negotijs Abbatialibus foret tractādum,
non opus haberent interprete, nec ingratiores eſſent regibus, eorumque officiarijs, omnia
Gallicè tranſigentibus. Nec mirum rurſus ſi iſtum Gulielmum anno 1177. ex Abbate Ramſey-
enſi elegerint in Abbatem ſuum Cluniacenſes, cum antea fuiſſet Prior S. Martini de Cam-
pis, eiuſdem cum illis profeſſionis. Quod idem valere debet de Hugone Radingenſi Abbate,
qui anno 1199. etiam Cluniacenſis Abbas factus eſt.

Nam quod de Abbatia Radingenſi ratiocinatur aduerſarius, Cluniacenſi iuri accenſen-
dam, propterea quod Malmesberienſis lib. 2. de geſtis Pontificum⁎ſ. de Epiſcopis Sherbur-
nenſibus hanc Abbatiam Cluniacenſem fuiſſe commemoret: reuera parum habet ſoliditatis;
Verba enim Malmesberienſis non id ſonant, quod intellexit aduerſarius: *Radingis (inquit)*
fuit quondam cœnobium ſanctimonialium, ſed iam multis annis abolitum. Illud Rex Henricus pro ſi di-
cta ſibi pænitentia reſtaurare intendens, duo olim dirua monaſteria, Leſminſtre, & Chelſi adiunxit;
conſtituitque illud inter duo flumina, Kercturn & Tamenſim in honorem matris Domini, & Ioannis
Euangeliſtæ, loco, vbi ad populoſiores vrbes Angliæ omnium pene itinerantium poſſet eſſe diuerſo-
rium. Poſuitque ibi monachos Cluniacenſes præclarum ſanctitatis exemplum, hoſpitalitatis ind ſe ie
indicium. At hic non dicit Malmesburienſis, iſtam Abbatiam ſubiectam uel incorporatam
fuiſſe ordini Cluniacenſi. Sed tantum monachos Cluniacenſes ibi poſitos fuiſſe, qui nempe
præclaram illius ordinis diſciplinam, quam in eo hauſerant, in hoc cœnobium tranſplantati
introducerent; Quod eſt, primos eius monachos fuiſſe Cluniacenſes diſciplina & reforma-
tione, non vero incorporatione. Neque vero nouum eſt, monachos Cluniacenſes colloca-
tos in Abbatijs non Cluniacenſibus: ſiquidem etiam alibi, & antea factum fuiſſe demonſtra-
bimus. Etenim in bibliotheca Cluniacenſi in vita S. Maioli Abbatis col 296. legitur, Odonem
Campaniæ Comitem, ſuggerente ei Dei amabili vxore ſua Hermengardi, à Cluniaco tredecim bonæ vitæ
& opinionis monachos precum obtinente ſuffragio deduxiſſe, & in Maiori-monaſterio (S. Martini
Turonenſis) *ſequeſtratis inde ſecularibus ſubſtituiſſe, ac religionem inde poſteritati profuturam pro-*
pagaſſe. Illam tamen Abbatiam propterea Cluniacenſi ordini incorporatam non fuiſſe con-
ſtat in eadem narratione col. 197. in fine, vbi ipſius S. Maioli conceſſione ſtatuitur, *vt Maius*
monaſterium a iugo & ſubiectione Cluniaci liberum & immune amodo & deinceps emancipetur. Si-
militer ibidem columna ſequenti, 298. de monaſterio S. Benigni Diuionenſi habes, quomo-
do *Epiſcopus Bruno ſupplex adijt D. Maiolum Cluniacenſis monaſterij Abbatem, multaque prece po-*
poſcit, quatenus eius auxilio quiuiſſet reparare in melius, interius religionem, & exterius poſſeſſiones.
Cuius precibus flexus Reuerendus Abbas Maiolus dedit ei duodecim monachos ex omni Congregatione
electos, diſciplina ſanctæ religionis inſtructos, diuina & humana ſapientia doctos, nobilitate carnali
claros: His Abbatem præfecit Wilelmum nomine, & patrem ſpiritualem ſibi poſcentibus ſu[illegible]
Quod vtique erat ipſos omnino à ſua iuriſdictione emancipare, vt facile concedet, qui hiſto-
riam præcedentem de Maiori-monaſterio, & hiſtoriam de reformatione S. Mauri Foſſaten-
ſis (quæ hanc Diuionenſis monaſterij reformationem immediate eadem in columna in bi-
bliotheca Clun. ſequitur) legerit: ibi enim clarè conſtat, Cluniacenſis moris fuiſſe, loca [illegible]
in reformatione ſubiecta ita ordinare, vt Priorem, non Abbatem monachis introductis præ-
ficerent. Tandem in Hiſpania, Bernardum monachum inſignem (qui poſtea fuit Archiepiſ-
copus Toletanus) in Hiſpaniam cum alijs duodecim monachis pro S. Faeundi monaſterio
reformādo cōſtat miſſum fuiſſe Alphōſi regis prece ab Abbate Cluniacēſi: & tamē, vt ſolide
euincit P. Antonius, non idcirco illam Abbatiam ſubiecit rex Cluniacenſibus, aut ordini
ipſorum incorporauit. Quid mirum igitur ſi Regi Anglorum, in cuius regno plura longe ha-
buit cœnobia, quam in vlla prouincia extra Gallias ſuas, volenti Radingenſe monaſterium
optimè inſtituere, aliquot monachos inſignes Abbatia Cluniacenſis donauerit, & eum in

fiocra

ſi.em à iugo ſuæ ſubiectionis (vt ſuperius loquitur ſanctus Maiolus)emanciparit? Nam non fuiſſe hanc Abbatiam obnoxiam imperio aut mandatis Cluniacenſium conſtat, quia non eſt in bullis, nec in catalogo, nec in vllis inſtrumentis,quę tamen de maximis & minimis membris,& obedientijs ordinis curioſiſſima, & accuratiſſima diligentia in bibliotheca Cluniacenſi ſunt collecta. Et quamuis (vt ſupra notauimus ex facto Abbatiæ S. Ioannis Angeliaci) ne ex ipſis quidem bullis ſufficienter probetur poſſeſſio iuriſdictionis,quia bullæ confirmatoriæ ſupponunt veram petentium narratoriam, in qua poteſt prǽſumi aliquando nonnulla ſurreptio. tamen ex eo quod in nulla confirmatoria bulla nominetur hæc Abbatia, ſolidè conuincitur, non fuiſſe Cluniacenſem. Neque enim alio modo probatur poſſeſſoria, quam ſcriptis authenticis Pontificum, Regum, fundatorum &c. Et Cluniacenſes Abbates, ad quorum ſuggeſtionem & inſtantiam bullę iſtæ confirmatoriæ ſunt obtentæ (vnde enim alias Pontificibus tam exacta omnium Domuum, & obedientiarum, imò & limitum ac terminorum quibus allodia & villæ limitarentur, niſi ab ipſis Abbatibus?) præſumuntur meritò accuratiſſimè Pontifici enumeraſſe omnia principalia membra ordinis ſui, quæ ſibi a Pontificibus voluerunt confirmari: nec vllo modo voluiſſe omittere tam præclaras & nobiles Abbatias, quales erant Rameſeia, Radingenſis, aliæque quas ipſis addiet aduerſarius; cum S. Pancratium, Bermondſeiam, Wenlochiam, Monteacutum & alios prioratus non omiſerint, qui tamen omnes ſimul, vix adæquabant reditus monaſterij Radingenſis aut Rameſeyenſis Abbatiæ. Quare certum eſt Regem, qui Radingas de nouo fundaſſet,ideo ibi Abbatem, non Priorem poſuiſſe ſupremum rectorem:quia ſicut in alijs monaſterijs Angliæ, ita & in ipſo mordicus ſibi ius nominandi aut ſaltem confirmandi Abbatem reſeruare ſtuduit. Atque ideo noluit ipſam Abbatiam Cluniaco ſubdere, quamuis eius diſciplinam in ea ſtatuerit plantare. Itaque in Prioratibus Cluniacenſibus, quia in ipſa eorum fundatione ex Regum conſenſu pij fundatores eos Cluniaco ſubiecerunt, non leguntur Reges noſtri vnquam ſeſe immiſcuiſſe in Prioribus conſtituendis aut deſtituendis: niſi tempore belli inter ipſos & Reges Galliarum, (tunc enim omnes alienigenas fiſco ſubijcere ſolebant;) Abbatiam autem hanc Radingenſem à Rege ſæpius Abbates accepiſſe, notum eſt, nec indiget probatione. Quam autem non ſe immiſcuerint Cluniacenſium electionibus, conſtat ex bibliotheca Cluniacenſi col. 1446 in conuentione facta inter Theobaldum Abbatem Cluniacenſem, & Hammelinum Comitem Warennæ coram rege; vbi vindicante Hammelino aliquam prærogatiuam in electione ſeu poſtulatione Prioris S. Pancratij ex iure patronatus, rex ipſe nihil prorſus vendicabat, qui tamen in alijs omnibus Abbatijs nigrorum cuſtodiam habebat ſede vacante, & inueſtituram ſeu homagium exigebat. Tandem. in catalogo Cluniacenſium, qui ex archiuis Turris ſiue arcis Londinenſis in appendice habetur, non connumeratur hæc Radingenſis Abbatia inter Cluniacenſes, ſed inter Abbatias ordinis S. Benedicti, quem modum loquendi iam ſatis probauimus diſtinctionem ordinum ſiue congregationum indicare. Vnde & in catalogo Abbatum capituli prouincialis eorundem nigrorum ordinis S. Benedicti, Abbas huius monaſterij computatur, & capitularibus actis interueniſſe reperitur, & inter Barones parlamentorum locum obtinuiſſe quod Cluniacenſibus iam oſtendimus nullatenus conuenire. Cæterum, vt liquido conſtet, id quod antea diximus, Radingenſe hoc monaſterium in prima ſui fundatione non fuiſſe Cluniacenſibus ſubiectum vel incorporatum: eiuſdem natalitium (vt ſic vocemus) diploma, ab Henrico primo datum fideliter hic

„ repræſentabimus. Henricus Dei gratia Rex Angliæ, Dux Normannorum, Archiepiſcopis,
„ Epiſcopis, Abbatibus, Comitibus Baronibuſque ſuis, & omnibus Chriſtianis tam pręſenti-
„ bus quàm futuris ſalutem perpetuam. Sciatis quia tres Abbatiæ in regno Angliæ, peccatis
„ ſuis exigentibus olim deſtructæ ſint, Radingia ſcilicet, Chelſeya, & Leominſtria: quas ma-
„ nus laica diu poſſedit, earúque terras & poſſeſſiones alienãdo diſtraxit. Ego autẽ conſilio,
„ Pōtif. & aliorũ fidel. pro ſalute animæ meæ, & Wilielmi Regis patris mei, & Wilielmi Regis
„ fratris mei, & Wilielmi filij mei, & Matildis reginæ matris meæ, & Matildis reginæ vxoris
„ meę & omniũ anteceſſorũ & ſucceſſorũ meorũ, ędificaui nouũ apud Radingas monaſteriũ
„ in honore & nomine Dei genitricis ſemperque Virginis Mariæ, & B. Ioannis Euangeliſtæ;
„ & donaui eidem monaſterio ipſam Radingiã, Chelſeiã quoque & Leominſtriam, cum ap-
„ pendicijs ſuis, cũ ſyluis & agris & paſtoris, cum pratis & aquis, cum Molendinis & piſca-
„ rijs, cũ eccleſijs quoque & Capellis & Cœmiterijs & oblationibus & decimis, cum mone-
„ ta. & vno monetario apud Radingiam. Dedi etiam præfato monaſterio Tacheam & eccle-
„ ſiam de Weregraue. Ita vt quomodo ea in manu mea fuere: ſic libera ſint & abſoluta & ple-
„ na in manu Abbatis & Monachorum Radingiæ. Nulla autem perſona parua vel magna per
„ debitũ, ſeu per conſuetudinem, aut per violentiã aliquid ab hominibus, & terris, & poſſeſ-

ſione

„ ſione Radingiæ monaſterij exigat; non equitationem ſiue expeditionem, non pontium vel
„ caſtrorum ædificationem, non vehicula, non ſummagia, non vectigalia, non nauigia, non
„ opera, non tributa, non xenia. Sed ſint Monachi Rading. & familiæ eorum, & res ipſorum
„ abſoluti ab omni geldo & teloneo, & alia qual bet conſuetudine, in terris & aquis, in tran-
„ ſitu s p ntium, & maris portuum per totam Angliam: ſintque Abbatis & monachorum
„ eius de hominibus ſuis, & de tota poſſeſſione ſua, & de alienis in ea ſutisfacientibus, vel ibi
„ cum forisfacto interceptis, hundreda & placita omnia; cum ſocca & ſacca, & Thol, & Theã,
„ & Infangenthef, & Hutfangenthef, & Hamſochnas infrà Burgum, & extra burgum, in vijs
„ & ſemitis, & in omnibus locis, cum omnibus cauſis, quæ ſunt vel eſſe poſſunt. Habeantque
„ Abbas & monachi Rading in tota poſſeſſione ſua omnem iuſtitiã de aſſaltu, & furtis, & mur-
„ dris, de ſanguinis effuſione, & pacis infractione, quantum ad regiam pertinet poteſtatem, &
„ de omnibus forisfactis. Quod ſi Abbas & monachi de his iuſtitiam facere neglexerint; Rex
„ fieri compellat, ita vt in nullo libertatem Rading eccleſiæ minuat: veniantque ad hundreda
„ de Rading, & de Leominſtria homines circumiacentium maneriorum ſecundum conſuetu-
„ dinem temporum præcedentium: qui ſi, quando vocati fuerint ad iuſtitiam, venire contemp-
„ ſerint, Rex inde forisfactum accipiat, & venire & ſatisfacere compellat. Statuimus autem tã
„ eccleſiaſticę quam regiæ proſpectu poteſtatis, vt decedente Abbate Radingenſi, omnis poſ-
„ ſeſſio monaſterij, vbicumque fuerit, remaneat integra & libera cum omni iure & conſue-
„ tudine ſua in manu & diſpoſitione Prioris & monachorum Capituli Radingenſis: hoc autẽ
„ ideo ſtatuimus, ſtatuimuſque perpetuo ſeruandum ſtatuimus, quia Abbas Rading non habet
„ proprios reditus, ſed communes cum fratribus. Qui autem Deo annuente canonica ele-
„ ctione Abbas ſubſtitutus fuerit, non cum ſuis ſæcularibus conſanguineis ſeu quibuſlibet alijs
„ eleemoſynas monaſterij male viendo diſperdat: Sed pauperibus & peregrinis, & hoſpitibus
„ ſuſcipiendis curam gerat. Terras cenſuales non ad feudum donet; nec faciat milites niſi in
„ ſacra veſte Chriſti: in qua paruulos ſuſcipere modeſte caueat, maturos autem ſeu diſcretos
„ tam clericos ſeu laicos ſuſcipiat. Nemo de poſſeſſione Rading monaſterij aliquid teneat feu-
„ daliter abſolutum, ſed ad cenſum annuum & ſeruitium Abbati & monachis debitum. In
„ Abbatis & monachorum domo Rading, & poſſeſſione, nullus per hæreditatem officium te-
„ neat: ſed in arbitrio Abbatis & monachorum de tranſmutandis præpoſitis ſeu quibuſlibet
„ alijs officiarijs cauſa conſiſtat. Hanc monaſterio Rading, & omnibus ad ipſum pertinentibus
„ in perpetuum dono & confirmo liberam immunitatem, & immunem libertatem: quam re-
„ gibus poſt me in Anglia regnaturis cauſa Dei commendo ſeruandam, vt eis conſeruet Deus
„ æternam. Siquis autem hoc noſtrę donationis decretum infringere ſeu minuere vel tranſmu-
„ tare ſcienter præſumpſerit. ſummus iudex omnium conterat eum, & eradicet eum cum ſua
„ poſteritate: vt permaneat ſine aliqua hęreditate in clade & fame. Quiſquis verò Radingenſe
„ monaſterium cum prefata libertate & poſſeſſione ſeruauerit, altiſſimus qui dominatur in
„ regno hominum, bonis omnibus ſtabiliat eum, & ſeruet eum. Signum eiuſdem fundationis:
„ Ego Henricus Dei gratia Rex Anglorum & Dux Normannorum dono & ſubſcribo. Signum
„ Adeleidis reginæ Signum Epiſcoporum: Signum Ioannis presbyteri Cardinalis Apoſtolicæ
„ ſedis Legati. Signum Wilhelmi Archiepiſcopi Cantuariæ. Signum Thurſtani Archiepiſcopi
„ Eboracenſis. Signum Galfridi Archiepiſcopi Rotomagenſis. Signum Wilielmi Epiſcopi Win-
„ tonienſis. Signum Wilielmi Epiſcopi Exoniæ. Signum Bernardi Epiſcopi S. Dauid. Signum
„ Gefredi Epiſcopi Ceſtrenſis. Signum Simonis Epiſcopi Wigornienſis. Signum Ioannis E-
„ piſcopi Luxouienſis. Signum Odonis Epiſcopi Ebroicenſis. Signum Turgili Epiſcopi Abrin-
„ catenſis. Signum Anſelmi Abbatis S. Edmundi. Signũ Warneri Abbatis S. Martini de Bello.
„ Signum Boſonis Abbatis Beccenſis. Signum Gilleberti Abbatis Sagienſis. Signum Richardi
„ Abbatis S. Michaelis de monte. Signa Comitum & Baronum. Signum Roberti comitis Glo-
„ ceſtriæ. Signum Willielmi Comitis Surreyæ. Signum Rogeri Comitis Warwicenſis. Signum
„ Stephani Comitis Albemarlæ. Signum Wilielmi Camerarij, de Tancaruilla. Signum Brictij
„ filij Comitis de Wareng. Signum Humfridi de Buhan. Signum Roberti de Haia. Signum
„ Wilhelmi filij Odonis. Signum Hugonis Bigotti. Acta anno verbi incarnati milleſimo cente-
„ ſimo vigeſimo quinto, Papa Romano Honorio ſecundo, Romanorum Imperatore Auguſto
Henrico quarto. Nimirum vigeſimo quarto anno poſt Nordouicenſem illam donationem, quam ſuperius poſuimus, cum iam mortua vxore Matilde, ſecundam duxiſſet quæ hic ſubſcribit, Adeleidem. Et quis non apertè videt ex hoc ipſo fundationis inſtrumento elidi aſſertionem aduerſarij de ſubiectione Radingenſis monaſterij, aut incorporatione in ordinem Cluniacenſem? Etenim electionem liberam & canonicam Abbatis conuentui permittit: quod manifeſte diſtinguit à Cluniacenſibus, quibus talis electio, non fuit in vſu; Deinde quis

quis [illegible] dat R[illegible] [illegible]ſſimum tot prærogatiuas, præſertim fori ſecularis, & iudiciorum in vaſſallorum cauſis [illegible] hominibus ex [illegible], & ab alieni principis dominio pendentibus, quales fuiſſent Cluniacenſes [illegible] Abbatis ſubditi? præſertim cum hactenus probauerimus, & infrà clariſſimè conſtabit [illegible] [illegible] ſum per Angliam conuentu hac tempeſtate ita alienigenis repl[illegible] vt pau[illegible] [illegible] Anglifuerint; Nihil incredibilius. Libertatem igitur plenam, quam [illegible] Henricus ſe huic monaſterio reliquiſſe teſtatur, nos etiam probaram reli[illegible] [illegible] de Radingis.

[illegible]lopiæ, S[illegible], & Sherbornæ monaſteria non attigit Antagoniſta noſter; quia nihil de illis Pirſius & [illegible]. Prima in vrbe Salopienſi quam Shrewsberiam hodie vocamus, à Rogerio Comite Montgomeriæ anno 1081. fundata, ſub rege Gulielmo Conqueſtore, & Baronatus parlam[illegible] prærog[illegible] gaudentem, vel inde probatur non fuiſſe Cluniacenſibus vnquam ſubiectam. Vt neque Selbeyam, etiam ſimili Baronatus dignitate ſublimatam, & in Eboracenſi prouincia ſitam [illegible] ob maiorem fidem, ecce tibi dotalitium fundationis „inſtrumentum. In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti „Amen. Wilhelmus fortiſſimus [illegible] potentiſſimus omniũ regum illorum, à quibus eo tem„pore ſceptra regalia ſub Deo gubernabantur, maximum imperium Angliçæ terræ regens, „quod permiſſione [illegible] & voluntate Dei, primũ ſignis mirabilibuſque prodigijs, ac dein„de magnis viribus belliſque debellando Anglos tandem acquiſitum gubernat, viris tam ec„cleſiaſticis, quam [illegible] communibus Baronibuſque atque miniſtris omnibus ſalutem. Diuina „prouidente Dei miſericordia, & à mea bonitate diuina clementia inſpirata deuotè poſtulã„ti Benedicto Abbati deuotiſſimo, cœnobiũ in honorem domini noſtri Ieſu Chriſti, & bea„tiſſimæ eius genitricis & Virginis Mariæ, & Germani Antiſiodorenſis Epiſcopi in Selbeia „fundare conceſſi. In qua fundatione contieci & regali liberalitate poſui & dedi de propria „mea menſa, [illegible] Selebiam, videlicet vnam carrucatam terræ de Swait, & ſex Boicatas de „[illegible]laxley, & Rodeliffe, & dimidiã carrocatam in Bruitia, & vnam piſcatiam Witegift, & ter„ras à Thoma Archiepiſcopo eidem eccleſiæ datas, videlicet Friſtunam & Salebiã minorem „[illegible] ſecundam [illegible] vocem, quã iuxta breuis eius tenorem. Eodem modo Exol hundred „que iacet in vicecomitatu Lincolniæ, & Stãfort quæ eſt in vicecomitatu Hamtoniæ, quas de„derunt G[illegible] de la Witche, & Wido de Raucocourt, ſine retentu confirmaui, & dando „conceſſi: & cuncta cum his quæ vndecunque tam in terris & poſſeſſionibus, quam in alijs „obla[illegible]onibus, quæ inſtinctu Sãcti Spiritus à deuotis benefactoribus offerri, & quaquauer„ſum [illegible], prece, & pretio adquiri poſſunt, ſub regali munimine ab omni exactione & „moleſtia & vexatione ſolutè & quietè & liberè, prout decet eleemoſynam regiam & pro„priam Abbatiam interminabili & perpetua pace tenere, & curiam ſuam cum Saca & Socca, „& Tol, & Team, & Infangentef, & cum omnibus conſuetudinibus, quas meliores habet „Eccleſia S. Petri Eboracenſis habere & perpetuo poſſidere: ad teſtimoniũ & confirmatio„nem huius eleemoſynæ & dona [illegible] pro ſalute animæ meæ, & tam præcedentium quam „ſubſequentium m[illegible]orum. Data charta hac & confirmata apud Londonias in præſentia iſto„rum, ſcilicet, Odonis Baiocenſis Epiſcopi, Edonardi de Salebiria, Hugonis de porta, Hu„gonis de Mõteforr, Roberti de Ollei, Roberti filij Comitis Gilleberti, Baldwini fratris eius, „Remigij Epiſcopi, Radulphi Tallebois, Rodberti de Teou, Gaufridi de la Wirche, & totius „curiæ regis Anno [illegible] 078. Ex qua fundatione vides libertimam fuiſſe à ſubiectione Cluniacenſium, quorum [illegible] quidem in fundatione facta eſt, & merito, icum tantam hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], nempe curiam Bar[illegible]s, ſen tribunal: quare nec aliam externam ſupra ſe eccleſiam, [illegible] dominam [illegible] oſcebat, ſed partim ab Archiepiſcopi Eboracenſis, partim à Capituli Generalis diſpoſitione & regimine, ſicut cæteræ Abbatiæ [illegible] pendebat. Sherbornæ Abbatia fuit ſedes Epiſcopalis, cuĩ Abbatis ſint [illegible] & Epiſcopi [illegible] re fungens primus præſedit S. Aldelmus, de quo copioſè in pr[illegible] [illegible]. Deinde cum tractu temporis, Danis omnia vaſtantibus, mon[illegible] [illegible], diſſipatis p[illegible] clerici eccleſiam occupaſſent, wulſinus Abbas Weſtmon[illegible] [illegible] & ſanctè munus illud adminiſtraret, Epiſcopus Shirburnæ [illegible] qui [illegible] Malmſburienſis, in ſede Epiſcopali monachos e[illegible] clericis [illegible] contemporaneorum Epiſcoporum ſedulitate dormitare videret [illegible] nihil ad victus nec [illegible] ex Epiſcopatu largitus, ſed ex alieno mer[illegible] [illegible] inſtituere cogitaui illis reclamantibus, quod dulci donatione, [illegible] cellic inuitus, palamque pronuncians magnarum id calamitatum [illegible] ſucceſſoribus eorum fore. Manſit Abbatia ſimul & cathedralis eccleſia vſque ad tempora Normanni Gulielmi. *ſub quo* (verba ſunt iterum Malmesburienſis)

rienſis) *cum ex* [illegible] *ed*[illegible] *vt ſedes Epiſcoporum ex* [illegible] *ad vrbes migrarent, Hermannus* [illegible] *ad ſuum tranſtulit a Shireburna, Sarisburiam*; ibique inchoauit eccleſiam [illegible]athedralem, quam ſucceſſor eius S. Oſmundus vir prius militaris poſtea p[illegible]atiſsi[illegible] Clericus Canonicis ſæcularibus conceſsit relicto mon[illegible]orum vſibus cœnobio S[illegible], quod [illegible] Abb[illegible] habu[illegible] proprium ex[illegible] puni indulgentia, & [illegible]apitulo Generali Angl[illegible] [illegible]imirum monachi, cum vſque ad ſanctū Oſmūdum, fuerint [illegible]athedrales, [illegible] p[illegible]unt eſſe Cluniacenſes, ſede [illegible]piſcopali tráſlata iam cœn[illegible] [illegible] v[illegible]tæ [illegible] [illegible]rum, epiſcopalibus [illegible] [illegible]s exempti.

Sp[illegible]gæ [illegible] in L[illegible] [illegible]a ab Iuone T[illegible]io Comite Andegauenſi ſub Gulielmo N[illegible] anno co[illegible] & re[illegible] ma[illegible]nitudine Pa[illegible]tianæ domui pene parem, omiſſi a lu[illegible]rarius oo[illegible]ineiroque omibt, quia vel eius ſolius prioratus hiſtoria pelſundat [illegible] abſurdum paradoxum d[illegible] m[illegible]aſteriorum fere omnium Anglicorum Cluniacenſio. Nam cum Abbates noſtri ordinis [illegible] Benedicti ad Capitulum Generale Spalding Priorem citaſſent, bis ſe excuſauit [illegible] per procuratores, iterumque per hanc ſequentem in ſcriptis exhibitam proteſtationem, quam ex Regiſtro ipſo Prioratus deſumi curauimus fideliterque deſcribi.

„Venerabilibus in Chriſto patribus de * Gl[illegible] [illegible]c, & de Certeſeya Dei gratia Abbatibus „ordinis S. Benedicti, Capitulo Generali in prouincia Cantuariæ Præſidentibus deuotus „ſuus humilis W. Prior Spalding ſalutem in Chriſto Ieſu, & tam deuotam, quam debitam „tantis patribus reuerentiam cum hon[illegible] [illegible]dinis mo[illegible]ſtici vnionem per omnia zelantes „& honorem, inter alios de ve[illegible] vene[illegible] cœtu & Generali Capitulo conſcribi filiali af„fectione dudum in mente geſſimus, & ſtatuta quæ in eodem prouiſa fuerant, vnanimiter „obſeruare, ſi caput noſtrum, Abbas videlicet beati Nicolai Andegauenſis, ex cuius diſpo„ſitione noſtra neceſſario dependet [illegible]untas [illegible] in hac parte nobis præſtitiſſet aſſenſum. „Vnde dudum apud Abendoniam coram Reuerendis Patribus de S. Auguſtino Cantuariæ „& Glaſtonienſi Dei gratia Abbatibus Capitulo veſtro Generali tunc præſidentibus publicè „propoſuimus; quod nos habebamus Abbatem noſtrum in partibus tranſmarinis, Abbatē „videlicet B. Nicolai Andegauenſis, cui immediate & ſoli, ſaluo iure Diœceſano Metro„politico, & Apoſtolico, in his quæ ſpectant ad ſtatum & reformationem ordinis reſpon„dere tenebamur: ſine cuius auctoritate, & expreſſo conſenſu ſtatuta veſtra admittere; vel „eorum prætextu aliquid ex his, quæ per dictum Abbatem noſtrum & prædeceſſores ſuos „circà nos & reformationem ſtatus monaſterij noſtri, vt dictum eſt, ſalubriter & pro ſalute „animarum noſtrarū prouiſa fuerunt, & in virtute ſanctæ obedientiæ noſtris humilitatibus „iniuncta, ac hucuſque à prædeceſſoribus noſtris, & nobis veneranter & irrefragabiliter ob„ſeruata; non debebamus, nec etiam de iure poteramus immutare. Præſertim cum huiuſ„modi admiſſio ſeu immutatio vergeret in memorati Abbatis noſtri, & monaſterij ſui præ„iudicium atque in derogationem longæuæ conſuetudinis, & cuiuſdam compoſitionis in„ter ipſum Abbatē ex vna parte, & prædeceſſores noſtros ex altera dudum initæ, ac per ſedē „apoſtolicam ſub interminatione grauiſſimæ pœnæ, quæ dictam compoſitionem offenden„tibus eſt inflicta, confirmatæ, & ſic, vt præ[illegible]tur tunc in veſtra venerabili Congre„gatione publicè proteſtati cum omnium receſſimus beneuolentia. Verum cum memoratus „Abbas noſter, vt nos & monaſteriū noſtrum Spalding nuper viſitaret, ad partes noſtras de „partibus venire tranſmar[illegible] ſicut de triennio in [illegible]ien[illegible]um ſemper facere conſueuit, no„bis & confratribus noſtris [illegible]tè inhibuit, & ſub pœna excommunicationis maioris, quā „non ſolum viua voce, verum etiam in ſcriptis ex tunc in nos tulit, ſi contra inhibitionem „ſuam nos in aliqua ſui parte [illegible]enire contingeret: ne viſitatores a vobis miſſos ad monaſte„rium noſtrum in officio viſitationis aliquatenus admitteremus, & ne prætextu ſtatutorum „veſtrorum, vel aliorum quorumcumque, quæ de dicta compoſitione ſpecialem nō faciunt „mentionem, quæque per ſedē apoſtolicam ſpecialiter & expreſſè non fuerint confirmata, „aliquid ex his quæ per ipſum, & prædeceſſores ſuos circa ſtatum noſtri monaſterij ſunt „prouiſa, & à prædeceſſoribus noſtris, & nobis hucvſque reuerenter obſeruata delere, ſub„uertere, ſeu immutare, vel ad ſtu[illegible]um veſtrum erigendum conferre, aut aliquid inſolitæ „nouitatis inducere preſumeremus. Quocircà Reuerend. Paternit. Veſt. humili prece „ſupplicamus, quatenus ad ſupradicta, quæ nobis ingeruntur pericula veſtræ manſuetudinis „& diſcretionis oculos dirigentes, nos in [illegible] parte [illegible] habere v[illegible], ſi placet, excuſatos. „Valete diu in Chriſto, & Virgine glorioſa. Hactenus excuſatoriæ verba: quo autem tempore ſcripta fuerint, non appa[illegible]et, quia qui apographum nobis deſcripſit, æram ſeu datam aſcribere non curauit, Sed quia inuenimus Capitulum Generale apud Ab[illegible]doniam, præſidentibus

* Glaſton.

[illegible] ibus S. Auguſtini & Glaſtoniæ ſi celebratum fuiſſe anno, 127[illegible]. octauo anno [illegible] primo & poſtea aliud Capitulum anno 1290 decimo nono anno eiuſdem regis, Præ[illegible], Abbate de Chertesey, & Abbate de Glaſtonia; (pro quo forte Spaldingenſes ſimi[illegible] nominis decepti poſuerunt Abbatem de Gloceſtere) probabile valde eſt circa illa [illegible] ſcriptam fuiſſe hanc excuſationem.

[illegible] ea, cauſam primò Prioratus alienigenarum, ecclesijs tranſmarinis ſubiectos, [illegible] earum eccleſiarum Matricum viſitarentur Abbatibus, legitimè à præſentia Capitulis [illegible] exhibendis fuiſſe excuſatos. Conſtat ſecundo ratio cur Cluniacenſes nunquam [illegible] Generalium [illegible] vocarentur: nempe, quia eccleſiæ tranſmarinæ erant ſub[illegible] per deputatos viſitabantur, vt ſuperius oſtendimus; & prætetea, quia erant di[illegible] ordinis, nec appellatione monachorum nigrorum S. Benedicti veniebant, ſicut hic S[illegible] Prior, & Abbatia Andegauenſis S. Nicolai, & olim fuerunt, & adhuc Ande[illegible] Abbatiæ [illegible] agnoſcitur. Quare & Prior initio huius excuſationis ſuæ inſinuat, ſe [illegible] idem [illegible] omnis cum Patribus Capituli, ex iure debuiſſe, & quantum ad ipſum [illegible] cum ipſis in Congregatione vniri, ſeu in vnionem ordinis monaſtici (vt ipſe [illegible], niſi Abbatis ſui tranſmarini prohiberet auctoritas. Cæterum Patres Ca[illegible] hanc excuſationem eſſe potius colorem quæſitum, ne ſe Prior Spal[illegible] ſubijceret Capitulo, quem iam ſciret ſeparaſſe ſe auctoritate regia, & pacta penſione [illegible] à conuentu Andagauenſi, vt ſic crebras confiſcationes ob Gallicana bella euade[illegible] poſtea inſtantius eundem Priorem ad Capitulum conuocarunt, & comparere recu[illegible] denunciarunt contumacem: cumque is propterea Archiepiſcopi Cantuarienſis au[illegible] interpoſita ſe defenderet, communi decreto Capituli ſtatutum eſt vt procurator Ro[illegible] mitteretur, qui contra hunc Priorem de Spalding, & Priorem eccleſiæ Metropolitanæ [illegible] que pariter contumaces auxilium Apoſtolicæ ſedis implorarent; Quod ex Capituli Ge[illegible] lis actis, in appendice poſitis, pagina 103. 105. 106. 107. lectori conſtabit: & inde om[illegible] domus nigrorum indigenas, eaſque ſolas ad hoc Capitulum noſtrum pertinuiſſe, quan[illegible] doquidē eas omnes, quę vel per Abbates, vel per Priores proprios Abbates nō habētes rege[illegible] tur, ad ſuam obedientiam ſecundum canones cogebant: Cluniacenſes vero etſi ſæpe in [illegible] eſijs ipſorum Capitulum celebrarint, & alios conuentus alienigenarum nunquam ci[illegible] n, quia nempe nihil ad ſuam Congregationem ſpectabant. Apparet tandem fuiſſe veri[illegible] nis Congregationem hanc Anglicanam, quæ abſentes à ſuo Capitulo puniebat, contu[illegible] in curia Romana per communem procuratorem vrgebat ad obedientiam, & commu[illegible] ſumptibus huiuſmodi negotia proſequebatur, indicta ſingulis Abbatibus Capitula[illegible], pro ijſdem ſumptibus contributione. Quod autem Prioratus hic Spalding eo tempore [illegible] tauerit ſe ab Andegauenſi Abbatia, locoque omnis dependentiæ penſionem annuam [illegible] uere primo, deinde ne id quidem facerent, regia auctoritate freti, patet ex petitione per [illegible] oardo 3. in parlamenti Comitijs exhibita eo ipſo tempore, quo Capituli ſupra [illegible] acres ipſum Spaldingę Priorem iterato citarunt, quam gallice (prout tunc temporis [illegible] is fuit concepta) deſcriptam damus in appendice, num. 82.

Ex [illegible] clare patet prioratum illum iam ab Andegauenſis Abbatis dominio fuiſſe ſeparatū; [illegible] um ſignificent penſionem, quam ſolebant Andegauenſi prælato ex pacto ſoluere, rex [illegible] e belli fiſco ſuo adiudicaſſet, tanquam aduerſarij ſui, Francorum regis ſubdito de[illegible] nuatur clare ipſos Prioratus reditus non fuiſſe confiſcatos, ac proinde iam non am[illegible] nigenas, nec alienigenarum dominio obnoxios extitiſſe, alioquin non ſola penſio, omnia etiam conuentus illius bona regio fiſco adiudicata fuiſſent. At quia iam facti erant [illegible] Spalding omnino ciues Anglici, propterea non poterat rex & penſionem ex poſ[illegible] us creatam, & ipſas ſimul poſſeſſiones ſibi vendicare, quia hoc non ſolum contra [illegible] quitatem foret, verum etiam impoſſibile? vnde enim monachi crearent penſionem ſi [illegible] nia ipſorum bona in fiſcum ſuum redegiſſet? Igitur, cum rex penſionem, quaſi rem ho[illegible] rum ſibi vendicaſſet, & Andegauenſis nihilominus à conuentu iſto penſionem ſo[illegible] modo ex pacto exigeret, hac petitione ſibi conſultum voluerunt Spalding monachi; vt [illegible] au[illegible] itatem regis ab illa ſolutione abſoluerentur, nec propterea contra eos Pontifex [illegible] id ſtatueret. Quod & ab illo tempore obtinuerunt. Quæ cauſa fuit, cur iam ſui iuris [illegible] undum Innocentianam & Benedictinam legem debuerunt ad ſui ordinis Capi[illegible] Gene[illegible] e cum alijs Abbatibus comprouincialibus conuenire. Et hæc de Spaldingæ [illegible] o pro re noſtra ſufficiat dixiſſe.

[illegible] monaſterio autem S. Saluatoris, ſeu eccleſia Chriſti Cantuariæ, quis arbitraretur ho-

O miuem

minem doctum [illegible] exiſtim[illegible] [illegible] ud ſolum argumentum ſuffi[illegible]ere, ad eam Cluniacenſibus incorporandam, quod Dunſtan[illegible], Lan[illegible]us, Anſe[illegible], [illegible] mo[illegible]ac[illegible]s collo[illegible]an tint, & [illegible]ſei[illegible]dinā regularem egre[illegible]è ſtab[illegible]iu[illegible]rint? et[illegible]one con[illegible] q[illegible]ens eſt vt d[illegible]buerit[illegible] m[illegible]nachi Cluniacenſes? [illegible]anc alia diſciplina d[illegible] f[illegible]t acceptatione, præter Clun[illegible]ien[illegible]m? Sed ſufficere de[illegible] co[illegible]ra hanc in be[illegible]em con[illegible]ctu[illegible] n illa ſol[illegible]m conſideratio, [illegible]d mona[illegible] hu[illegible] con[illegible]tus [illegible] Cathedr[illegible]lis & Metrop[illegible] [illegible])vt [illegible] iure [illegible] nor[illegible] ico conſtat [illegible]s Angliæ Primatem Cantuarienſem Archiepiſcopum eligere conſueuerin[illegible] [illegible]erint [illegible] Arc[illegible]e[illegible]copo ante [illegible]los ſec[illegible]lar[illegible] eccleſiæ Canonicos Can[illegible] quaſi pr[illegible]genei, & ho[illegible]o-genei, de qua re extat adhuc in [illegible]tpore [illegible]is Can[illegible] Pon[illegible]fi[illegible]um dec[illegible], q[illegible]od [illegible] tractatu potuimus. Et quiſquam adeo v[illegible]ordi iudi[illegible]io eſſe puter[illegible] vt exiſti[illegible]et reges Angliæ, tam acres iurium ſuorum propugnatores tam infeſtos olim Francis regibus, pat[illegible]er perrul[illegible]e, vt Cluniacenſi eccleſiæ externæ, & Francorum dominio ſubditæ, ſubijcer[illegible] conuentus ille Cathedralis, qui pr[illegible]atem toti regno ſuo de iure & conſuetudine per electionem daret? Nemo homo prudens in tam dementem de temere exiſtimationem. Vide quæ de huius eccleſiæ prærogatiuis in 1. tractatu dicta ſunt, & vide huius aſſertoris abſurdi[illegible] Sed & quæ de Beccenſi diſciplina per Lanfrancum in hunc conuentum, & conue[illegible] S. Albani introducta diſputauimus, & inferius ſtatim annotabimus, euidenter [illegible] non Cluniacenſem, ſed Beccenſem obſeruantiam in hac eccleſi[illegible] ſtabilitam [illegible]: propter quam tamen Beccenſi monaſterio conuentus iſte non ſubijciebatur, licet inde ſuam hauſerit diſciplinam: quæ quam fuerit illuſtris & glorioſa, audiamus nobis depingentem teſtem oculatum Malmeſberienſem lib. 1. de geſtis Pontif. in Lanfranco; poſtquam enim docuiſſet quanta cura conuentum illum Lanfrancus ordinauiſſet, hoc quaſi epiphonema ſubiungit. *Sunt hodie amplior, quam vſpiam Angliæ, vt decet* (quia nempe Cathedralis Primatis ſedes) *numero; religione Cluniacenſibus non impares; plurimus ineſt eis adhuc Lanfrancus.* Quid hoc elogio apertius, ad Cantuarienſis eccleſiæ monachos à Cluniacenſibus, quibus contra-ponu[illegible], diſtinguẽdos? Sed, vt diximus, non eſt mirum in tanta luce aduerſarium caligaſſe, quia perturbati animi paſſione ducebatur, non perſpicuæ rationis iudicio.

Omittamus Theiſord[illegible] & Wãneloch, & quos Prioratus fuiſſe Cluniacẽſes non negamus, qui que ſunt in catalogo Cluniacenſi, & Anglico; ideoque nunquam in Capitulo noſtræ Cõgregationis Anglicæ nigrorum comparuerunt. Sed non prætereamus Thorneyam veterem, pro cuius Cluniaciſmo quã nihil valeat locus Ingulphi, & Floriacẽſis monachatus Oſwaldi, ſępiſſimè diximus Omittam[*] & Teukesberiã, à Roberto filio Hamonis ad annũ 1002. in Prouincia Gloceſtriẽſi; Taueſtok[illegible]ã in Deuonia ab Ordgaro, Edgari regis ſocero fundatã, inſignes Abbatias, quia nec eas vendicat aduerſarius, nec poteſt vllo probabilitatis colore vendicare, cum Capituli Generalis Angliæ nobiliſſima fuerint membra, & Baronatus etiam Parlamentaris honore vtriuſq; Abbatiæ Abbates extiterint nobilitati. Woreeſtriã pari modo, & Wintouiam cœnobia Cathedralia propter cauſas iam ſatis diſcuſſas, prætereamus: ſicut & nouum (vt vocabatur) Hidę monaſteriũ prope Wintouiã ab Edgaro rege fundatũ & dota[illegible]ũ. de quo in primo tractatu diximus in ipſa fundatione ſua priuilegium habuiſſe monachos liberrimæ electionis, qua ſibi de ſuo gremio Abbatem, ſine vllius extraneæ perſonæ arbitrio poterant ſubſtituere. Omittamus tandem Whitbeiam ſanctæ Hildæ, quod olim ſanctimonialium ſimul & monachorum monaſterium cum fuiſſet, Stershalle appellatum; & incurſant[illegible]us barbaris deſtructum, Gulielmus Percy, Hugonis Comitis Ceſtriæ filius circa tempora Henrici primi reſtituit, & inſignibus dotatum prædijs, Serloni fratri ſuo monachiſque Benedictinis inhabitandum dedit. Et Winchelcumbæ tandem omittamus Abbatiam, à Kenulpho rege in Gloceſtrenſi comitatu ædificatam, & à S. Wilſrido dedicatam, cuius Abbas in Comitijs parlamentaribus Baronatus etiam dignitatem obtinuit. Nullam enim iſtarum auſus eſt ſuo paradoxo ſpecialiter vexare aduerſarius.

Accedamus ad Weſtmonaſterium, pro quo quamuis timide, (quia ſæpe tantu[illegible] ex probabilibus ſe arguere fatetur) tamen vehementer & operoſe decertat, pagina 38. 61. 97. auctoritate Pitſij, qui Sulcardum quendam huius cœnobij monachum S. Confeſſoris, & Regis Eduardi contemporaneum, vocat Cluniacenſem. Et pagina [illegible] ex illa iam prætacta coniectura, quia Cluniacenſes dicit Malmeſberenſis vbique gentium fuiſſe diſpetſos, vtpote reformatiores cęteris: quid[illegible] ergo Dunſtani ſolicita diligentia a[illegible]quos Cluniacenſes huic monaſterio inſperſerit? Præſertim cum S. Edoardus illius monaſterij inſtaurator Cluniacenſibus multum beneuolus extiterit & pag. 98. ex ſæpe laudato Ingulphi loco. Et pag. 115. quia vix credibile eſt S. Dunſtanum, qui ipſe ſcilicet fuerit Cluniacenſis, alium Weſtmonaſterio Abbatem voluiſſe præficere, quam Cluniacenſem, at [illegible]ræfecit

Wulſium

[illegible] us re[illegible] ris a[illegible] d[illegible] o.h[illegible] ras ſte[illegible] as, vete[illegible] [illegible] has æ[illegible] [illegible] in A[illegible] ta[illegible] ret tre[illegible] [illegible] qua[illegible] ra [illegible] Ec [illegible] Dic [illegible] [illegible] vi- [illegible] mo [illegible] nter, aut [illegible] [illegible] memoria noſtro [illegible] D[illegible]mni Seberti [illegible] is ora[illegible] [illegible] & ampl[illegible] m, debet ip- [illegible] runt, [illegible] tantam n- [illegible] qu[illegible] W[illegible] opeias A[illegible] auiga- [illegible]

Membrum Sextum.

Synopſis.

§. 1. [illegible] argumenta hactenus allata. §. 2. [illegible] locus pro [illegible] ex hi[illegible] Petroburgenſis. §. 3. Alter euidens locus ex h[illegible] [illegible]ſis. §. 4. [illegible]identi[illegible] teſtimonium ex actibus Comitiorum Parla- [illegible] tert[illegible] A[illegible] um rege bellic[illegible]imo. §. 5. Locus palmaris ex h[illegible] Ab- [illegible] m[illegible] aſt[illegible] §. 6 Con[illegible] controuerſiæ, totiusque tractatus 2.

H[illegible] ſpeci[illegible]le ad ſingulas coniecturas tuas: accipe iam generalem ſolutio- [illegible] Omnes A[illegible]bat æ nigrorum mona[illegible]horum, quæ dignitatem Baronatus [illegible] vi[illegible] t[illegible]ex t[illegible]s erant, vt ſuperius adnorauimus,) ex ſtatut[illegible], qood vocant [illegible] pro cuius obſ[illegible]ruatione tot bella ciuilia Barones, & proceres Angliæ con- [illegible] q[illegible]ua[illegible] inebat i[illegible]ud ſtatutum immunitates & prærogatiuas, ac l[illegible]- [illegible] r[illegible]um ſ[illegible]irtua[illegible]ium & temporalium,) habebant ſibi liberam ele- [illegible] prçlatorum ſuorum, eamque libere potuerãt conuentus earum cele- b[illegible] s[illegible]ine vllo impedimento, vel obſtaculo (petita tantum priùs à Re- [illegible] c[illegible]leb[illegible]ndi, cum prælati ſedes vacaret, & electi confirmationem à [illegible] p[illegible]ulandi: vt conſtat ex Mathæo Paris ad annum 1256. pagina 891. vbi [illegible]tij literas bullatas, quibus eandem Magnam chartam approbat at- [illegible] imirum Magnam chartam Ioannes Rex conceſſerat, & poſtea Hé- [illegible]m[illegible]s ratam h[illegible]er[illegible]t. Hoc autem repugnare incorporationi Clunia- [illegible]us, præter[illegible]quin quod nemo ſapiens iudicabit probabile Reges no- [illegible] ex Baron[illegible]s ſui Cluniacenſi Eccleſiæ in dominio & poteſtate Re- [illegible]que hoſtem habebant perpetuum, [ſ]forent tributarij, & obedien- [illegible] jus ad al[illegible]am Abbatiam, vel cœnobium, cuius non habetur a- [illegible] rorſus & [illegible]es ſunt probat[illegible]ones ex meris deſumptæ coniecturis, [illegible]t externorum, aut qui[illegible]erum monaſticorum præſumuntur im- [illegible] prof[illegible]oms exiſtant legitima duntaxat probatio [illegible] omn[illegible] ex[illegible]ne maiores, per authentica inſtrumenta [illegible]les P[illegible]nt ficum, a par[illegible]bus quarum intereſt, vtrimque admiſ- [illegible]juiſit[illegible]s in praxi prouinciarum agnitas: chartaſque principales [illegible]pora[illegible]m, quorum eſt in re[illegible] o[illegible]us illaru[illegible] Abbatiarum p[illegible] [illegible] li[illegible]ia diplomata aut ſcripta illuſtria, res iudicatas, vel contro- [illegible] cauſis continentia, ex Archiuis monaſteriorum, aut Curiarum [illegible]palium producta. Neque valet hic refugium illud aduerſarij, di- [illegible]a[illegible]nu[illegible]; quia ſ[illegible]m eſt aliquod mai[illegible] argumentum, quam [illegible]ia[illegible]ſt[illegible]o.um, quæ in[illegible] ullo tribunali admittentur pro argu- [illegible]itim s[illegible]n[illegible]s quidem talia multa produximus, vnde non ſu- [illegible]io, ſed [illegible] attuo; aduerſarium autem negamus talia firma-

menta ſuæ cauſæ [illegible] [illegible] [illegible] ceſſo [illegible] rerum Angliæ [illegible] quos [illegible] [illegible] atque [illegible].

[illegible]

[illegible] Clunıacum cuſtodia detentu [illegible] donec [illegible] genſem Cluniaco ſubiectum [illegible]. Quod [illegible] & [illegible] ad [illegible] ex tandem intellecta re monachos [illegible] Martinum monachum Be[illegible] de conſenſu [illegible] Abbatiam eidem præfeciſſet. Ex toto huius ſcripti contextu [illegible] Abbatiam Bur[illegible]enſem [illegible] fuiſſe Cluniac[illegible] ſubiectam: cum [illegible] vtrique [illegible] & Cluniacenſis de eo ſibi ſubijciendo pactum [illegible], nec [illegible] ipſum Abbatem Cluniacenſem (nimirum Petrum venerabilem [illegible] tunc regularem ordinem & eccleſiam illam) ex præcepto regis honorifice per monaſteria [illegible] eptum, adeo [illegible] tanquam hoſpitem & aduenam, non vero tanquam poteſtatem habentem. Qui videlicet talis ac tantus vir, non opus haberet regia commendatione, ſi eum Abbates noſtri ſuperiorem ſuum agnouiſſent. Præterea obſeruandũ authorem ſcripti nulla cum præfatione [illegible] facere mentionem ipſius Abbatis [illegible] quod ſane fecıſſet, ſi Generalem & Abb[illegible] Anglorum Abbatem reputaſſet, ſed potius cum indignatione pactum de ſuo monaſterio [illegible] ſubiugando ab ipſo cum Cluniacenſi Henrico Abbate initum denarrare. Tandem & [illegible] notatu dignum eſt, Epiſcopos, Barones, & [illegible] omnes regni Anglici pro monachis ſte[illegible] ne Cluniacenſi huic inuaſori ſubderentur: Rege[illegible] ipſorum innocentia, & inuaſoris fraudulentia, monachi libertatem ſuam reliqui[illegible] Vnde c[illegible] clari[illegible] poteſt, neque reliquas Angliæ Abbatias [illegible] fuiſſe ſubiectas, quandoquidem hæc in vna Abbatia nouitas [illegible]ntata duntaxat, & non perfecta, ta[illegible] Epiſcoporum & p[illegible] fuerit reiecta. Vbi notabit etiam diligens obſeruator [illegible] characterem par[illegible] b[illegible] Cluniacenſium fuiſſe, vt in ijs con[illegible] uerentur [illegible] res, & Secretarij & Ce[illegible] Came[illegible] haud dubio [illegible] alienigen[illegible] ipſa Cluniaca c[illegible] nõ d[illegible] do electi in [illegible] man[illegible] traderentur. Quod mirum non eſt An[illegible] quos [illegible] abe[illegible] [illegible] o ſed o[illegible] Abbatis & Prioris reg[illegible] ſimpliciter imperio. Eſt & [illegible] ud ex eadem hiſtoria [illegible] ſtem Abbatiam Beccenſem in Normannia nunquam fuiſſe iuris Cluniacenſis ſed [illegible] nam Monachi Petr[illegible]burgenſes qui tanta ſollicitudine per [illegible] omnium optimatum totius regni Abbatem Cluniacenſis ordinis [illegible] ne per eum iugo Cluniacenſi [illegible] derentur, non [illegible] Abba[illegible] Beccenſium Monachorum nume[illegible] nullatenus fuiſſe [illegible] cenſi [illegible] authoritati [illegible]s. Vnde [illegible] euidens [illegible] argumentum, quæ ad [illegible] à Lan[illegible] Pauli, [illegible] orumque Beccenſium Monachorum in monaſterijs Angli[illegible] a[illegible] monaſterio de[illegible]mpſit.

A[illegible] eſt ex [illegible] ipta cœnobij Edmundi [illegible]urgenſis, c[illegible] [illegible] de B[illegible] em Abbatiæ monachus, quę etiam in eade[illegible] ſimi Domini bibliotheca habetur: in ea [illegible] hiſtoria, cap. 68. narrat [illegible] ad [illegible]

[illegible]do

[illegible] Abbatem [illegible] Hug[illegible],quon-
[illegible] p[illegible] tamen ei locum h[illegible] no[illegible] rem de[illegible] ,quantumuis
[illegible] totius Ordinis Cluniac[illegible] & d[illegible] hoc facto Samp-
[illegible] *Ab[illegible] a[illegible] accepi quam ſpeciere[illegible]* ,Hono-
[illegible] *ven[illegible] ad[illegible]* , *cede-*
[illegible] *tionem [illegible] ſederet,& ſi a-*
[illegible] *A[illegible] latê [illegible] ertesi [illegible] ſa, [illegible] icbant, & mul*
[illegible] p[illegible]rtiſſimus. In eo factum h[illegible] Abbatis Sampſonis vi[illegible]es
[illegible] nthore[illegible] cuſat[illegible].Vituper[illegible] p[illegible]teſt eſſe, quia Capitior
[illegible] & h[illegible]ate rel[illegible] deferri , prim[illegible]e loci ho-
[illegible]aſterio, non ſuo tanquam [illegible]pes diuerſaretur. At excuſatio
[illegible] qu[illegible]dam recti deſumitur , ne Abbas in domo ſua locum ſuum al-
[illegible] non contemnendæ rationes: prima, quia Abbas Edmundibur-
[illegible] vt aiunt Angliæ, [illegible] præcipuum in Comitijs Parla-
[illegible] Abbas Cluniacenſis ſub[illegible]cebatur Duci Burgundiæ: adeoque mino-
[illegible] do[illegible]uid[illegible]m Rex Angliæ i[illegible]s temporibus longe potentior
[illegible] R[illegible] na[illegible]et [illegible]um præter Angliam, totam inſuper Normanniam,
[illegible] e duæ præcipuæ [illegible] G[illegible]ha[illegible]um prouinciæ. Secunda,
[illegible] quæ erat in Anglia exiſtimati[illegible] propter Sacrum corpus
[illegible] quod ſæpe Reges noſtri [illegible]egrinationis reli[illegible]ſæ cauſa ve-
[illegible]nt, re[illegible] ol[illegible]imi, qui hoc tempore faciunt pluſquam ducenta millia
[illegible] an[illegible] pare[illegible]n erant Cluniacenſis Abbatiæ prouentus. Tan-
[illegible]onem præbere Cluniacenſi, præſcribendi aliquam in ſuo mo-
[illegible]que [illegible]t reliqua hoſpitalitatis officia dapſiliter exhiberet , loci
[illegible] in ſuo ſibi monaſterio reſeruandam iudicauit. Hęc *Species recti*
[illegible] I[illegible] A[illegible]n de[illegible]. Quod ſi fuiſſet reuera ſubditus Abbati Clunia-
[illegible] orni, apparere: ſed aperta fuiſſet rebellio, damnabiliſque con-
[illegible]o veniſſ[illegible] Abbas [illegible] puniendus potius, quam excuſandus. Non eſt
[illegible]giſt[illegible]ulles e[illegible]r eſt aut rectitudinis, aut prudentiæ , ſubdi-
[illegible] non dare, ſed publicè & in conſpectu aliorum
[illegible] Sampſonis in officio vrbanitatis,ſed non inobedien-
[illegible] Abbas Cluniacenſis inde querelam apud regem depoſuit, nec ali-
[illegible], vel con[illegible] controuerſiam Abbati Sampſoni mouit: quod
[illegible] et[illegible]: n[illegible] per eios leni[illegible]em, ſiue puſillanimitatem iura
[illegible]tus ſibi debitum agnooerat. Atque adeo doos
[illegible] A[illegible] in Angliam ve[illegible]entes, nullam apud Abbates
[illegible]m: quamuis competentem per omnia mona-
[illegible]

[illegible] r[illegible]ſus ab ipſa fraudulentia, aut ſubtilitate paritor
[illegible] quam A[illegible]i Cluniacenſes [illegible]duardo eios
[illegible] parlimento porrexerunt pro grauaminum reme-
[illegible]gatione per auctoritatem regiam adhibendo, an-
[illegible] ſupplicationem exhibet appendix. n. 61 & 81. Le-
[illegible] legat aduerſarius infeſtus, & minime dubitamus,
[illegible] quanto pere laborauerimus ad illud pro-
[illegible] nulla vtens circuitione, breuiſſimo demõ-
[illegible] [illegible]tanniam, qui eam rem ſuſceperit
[illegible] q[illegible] pu[illegible] & publ[illegible]orum ſeu parlamen-
[illegible] eſſe falſiſſ[illegible]. Aduerte igitur
[illegible] e quan[illegible] mo[illegible]ate, an non ex ea ſuppli-
[illegible]te ter[illegible]os (vt a[illegible]t philoſophi) colligi poſ-
[illegible] ntes, quamuis ſeruaoerint regulam
[illegible]s, R[illegible], C[illegible],faciunt) licet ipſam pro ſuis que-
[illegible] S. Ben[illegible] monachos,ſed ordinis Cluniacen-
[illegible] ſed de Cluniacenſis ordinis deformatio-
[illegible] eſſent & ſederent in co[illegible]s vi-
[illegible] tes,vt vnus ſaltem Abbas de
[illegible] p[illegible]oteſſi[illegible]es ſuſciperet , nec conqueſti
[illegible] ſic ordinatum [illegible] Rege, nondum exequutioni mandatum ; nullom

enim ſe ad [illegible] A[illegible] A[illegible] [illegible] fac[illegible] [illegible]
[illegible]nus P[illegible] [illegible] Abb[illegible] [illegible]
Abb[illegible]te o[illegible] [illegible]
tia corpu[illegible] [illegible]
r æ. S[illegible] [illegible]
reg[illegible] vbi[illegible] q[illegible] [illegible]
Cl[illegible]iacenſ[illegible] [illegible]
[illegible] S[illegible] & omnibus A[illegible] non [illegible]
p[illegible] a[illegible] [illegible] niſi [illegible]
ment[illegible] p[illegible] [illegible] fuiſſe doc[illegible]et, [illegible]
diu[illegible] æ[illegible] [illegible] fuiſſent, ad M[illegible] [illegible]
[illegible] Eſt & [illegible] [illegible]ter [illegible] totum or[illegible]m C[illegible] [illegible]
ſent, n[illegible] [illegible] M[illegible]tiſacu[illegible]i, & P[illegible] erat [illegible]
quia erat [illegible] parl[illegible]ta autem [illegible]
re[illegible] [illegible] immediatam poteſtatem poſtulab[illegible]
cen[illegible] eoq[illegible] [illegible] prouidei Rex non [illegible] vel [illegible]
conuentuum monachi [illegible] [illegible] quare am [illegible]
bi[illegible]ſpeci[illegible] [illegible] leuam [illegible] vel quia [illegible] Patron[illegible] [illegible]m [illegible]
nandam Parlamentum [illegible]. Illud autem (vt diximus) [illegible] eſt, [illegible]
hæc mala, quæ in hac [illegible] ſupplicatione, [illegible]
ſterijs nigrorum ordinis D[illegible] Benedicti [illegible] Ter[illegible], [illegible]
feſſos Cluniacenſes per vniuerſam Angliam: quod poteſt intelligi, [illegible]
rione Anglicana tantum viginti in tota Anglia eſſe profeſſos; [illegible]
Cluniacenſes [illegible] Anglos, [illegible] Francos. Et viden[illegible] [illegible]
viginti Prioratus habuerint in A[illegible]; ſed vitiouis modo loquantur, [illegible]
niacenſem ordinem prorſus diſtinguere ab omnibus Abbatijs Angliæ [illegible]m [illegible]
quinque Abbates & Priores Barones Parlamentarij, erant Angli [illegible]
Rex bellum parabat in Francos ſtultum [illegible] credere Francos [illegible] Prælatos [illegible]
lium regis admiſſos,) ac proinde non Cluniacenſes, quia d[illegible]nt le n[illegible] [illegible]m
viginti profeſſos. Deinde viginti quinque Prælati Barones, ſede[illegible] Parlamen[illegible]
tionem tanquam a[illegible] iudices audi[illegible]bant, [illegible] tum vi[illegible] [illegible]
bant. Tandem, quia nulla fuit Abbatia Angliæ [illegible] non ad minimum h[illegible] [illegible]
profeſſi monachi eiuſdem Abbatiæ duntaxat alumni, & in plæri[illegible] [illegible] lon[illegible] [illegible]
rus, vt in eccleſia Chriſti Cantuariæ centum v[illegible]ti, in Glaſt[illegible] [illegible]
addicti, & ita in alijs: at iſti dicunt in toto ordine C[illegible] per Angliam non [illegible]
plus, quam viginti profeſſos; Nulla ergo Abbatia A[illegible] fuit [illegible] ordinis, q[illegible]
nulla erat Abbatia, quæ ſola non haberet ad minimum to[illegible] profeſſos A[illegible] [illegible]
ſolius, quot haberent omnes Cluniacenſes Conuentus per A[illegible]. [illegible]
maximum in toto ordine Cluni[illegible] per Angliam [illegible] vig[illegible] [illegible]
vt par eſt credere) expectaſſe per quadraginta an[illegible] [illegible] pro[illegible] be-
neficium admi[illegible]erentur aliquos [illegible] poſt [illegible]
non fuiſſe admiſſos. At in cœn[illegible] [illegible] A[illegible], vt [illegible]
& ex con[illegible] [illegible]us Otrobon[illegible] non poterat v[illegible] s m[illegible] [illegible] profeſſi [illegible]
ri; Et certum eſt paucos fuiſſe in [illegible] cœnobijs, q[illegible] non [illegible]
qui aut infra v[illegible]um æ[illegible], [illegible] extra [illegible]dines [illegible]
Conqueruntur ſupplicantes ſuper [illegible] Cluniacenſ[illegible] [illegible]
conuentuum creari: ſed [illegible] per [illegible]
niacenſis, aut Prioris de Charitate, aut Prioris S. Pancratij, aut [illegible] S. M[illegible] [illegible]-
pis, [illegible] tantum immediate pe[illegible] [illegible] A[illegible] [illegible]
tio: [illegible] non ſolum Abbates monachorum nigrorum ſibi in Anglia [illegible]
ſuorum electionem liberam verum etiam aliqui Epiſcopi qui in Abbat[illegible] [illegible]
dem habebat ex eorum [illegible] ſuo[illegible] electio[illegible] [illegible]
Reges & Pontifices ex[illegible] pot[illegible] ex[illegible] præ[illegible] [illegible]
men longe crebrius [illegible] [illegible]ant, vt paſſim in om[illegible] [illegible]
Sextum, Queruntur Cluniacenſes [illegible] & [illegible] a
tionis Anglicanæ Prælato, vel [illegible] ſolebant ab [illegible]
n[illegible] [illegible], vel à Prioribus m[illegible] [illegible]bant [illegible]
& Prioratus ordinis nigrorum per A[illegible] [illegible] A[illegible]

[illegible] ue [illegible] [illegible] endum [illegible] a [illegible] exi[illegible] [illegible] m huius [illegible] s [illegible] ſuiſſe [illegible] [illegible] pere [illegible] [illegible] aiunt ſup[illegible] fuiſſe [illegible] Pan[illegible] Abbas, [illegible] A[illegible] Angliæ [illegible] [illegible] ſua [illegible] uerēt [illegible] N[illegible]. Cauſæ & [illegible] tore q[illegible]s [illegible] Cluniacum [illegible] A[illegible] per Angliam [illegible] io [illegible]tuis ſtare [illegible] certe [illegible] p[illegible] vi[illegible]i [illegible] Decimum, Aſſerunt ſol[illegible] [illegible]os [illegible] [illegible]ates Angliæ fuerunt Gal[illegible] qu[illegible] [illegible] in & diſciplinæ conſeruation[illegible] V[illegible] [illegible]m, [illegible] plures fuiſ[illegible] [illegible] at [illegible], non [illegible] in omnibus, aut in nullo, ſed [illegible] Angliæ [illegible] re per [illegible] ius [illegible] do tam Capitula diligen[illegible] [illegible] A[illegible]ant [illegible]peri[illegible]tes domuum [illegible] bo[illegible] terræ, h[illegible] ingentes [illegible] in Galliam atquo[illegible] [illegible] facere, [illegible] ne quidem [illegible] Pontifice [illegible] expreſſe c[illegible]ed[illegible] imo quem [illegible] finem hom[illegible]es [illegible]nqua [illegible] me[illegible]taban[illegible] [illegible]as in Gallias expor[illegible] [illegible]s A[illegible] ſi[illegible] quid de ſuis A[illegible]us, præſertim be[illegible]em[illegible] [illegible]n eoſdem Abbates in[illegible]duertiſſet Nam C[illegible]acēſes, [illegible] a ex[illegible]te [illegible] fiſco [illegible] adiudicabant [illegible] n[illegible] [illegible] el[illegible]urū [illegible]portarēt [illegible] fac[illegible]re [illegible]uos [illegible] eriores [illegible] os iſti [illegible] L[illegible] B[illegible] [illegible] qui[illegible] Parr[illegible]bus initio [illegible], h[illegible] qu[illegible] ſeu p[illegible] Cluniacenſe ſedem [illegible]um [illegible] a[illegible] at Priore [illegible] P[illegible]ratij defuncto [illegible] [illegible] o[illegible] quæ n[illegible] fue[illegible]uum [illegible]plendore æqual[illegible] [illegible] ores, [illegible] Auguſtinen[illegible] [illegible] [illegible], Albanenſi[illegible] vel [illegible] [illegible] Abbates [illegible] Cluniacenſi Ab[illegible] [illegible] palatia [illegible] Se[illegible] [illegible] verbis [illegible] A[illegible] v[illegible]e, [illegible] exp[illegible]rere. Atque [illegible] natur[illegible] plura [illegible] Sed [illegible] e[illegible] [illegible] ecleſias Cathe[illegible] [illegible] ſubie[illegible]as [illegible]n[illegible] [illegible] mus, [illegible] quæ ve[illegible] fuera[illegible] [illegible] A[illegible] Henric[illegible] S[illegible] [illegible] & [illegible] ex [illegible] [illegible] 74 [illegible] ue [illegible] [illegible] Angli[illegible] Reg[illegible] p[illegible] [illegible]

non [illegible]mus, fuiſſe minorum gentium dumos forſitan grā[illegible]ias, aut villas, quales Ledcombia[illegible], & Offord Cluny fuiſſe ex catalogo Bibliothecæ prædictæ conſtat.

Tandem ex [illegible]ac eadem hiſtoria apparet, quam longè a ſcopo meræ veritatis aberrauerint P[illegible]s, Poſſeuinus, & Wion, eoſque ſine iudicio ſequutus Aduerſarius (poteſt enim de il[illegible]uitio [illegible]ici, quod ipſe de eis dicere non erubuit) qui Ioannem Frumentarium, ſeu W[illegible]amſted, Abbat[illegible] S. Albani & huius hiſtoriæ autorem, exiſtimarunt eſſe Cluniacen[illegible]um ex [illegible] patet, ipſi ne habitum quidem Cluniacenſium fuiſſe cognitum; [illegible]de[illegible] vt [illegible]ocutatores Cluniacenſium loquuntur) *deſi[illegible]eraui ſſe ipſum copias habitus Clunia[illegible] quem [illegible]rtabant.* quod nunquam deſideraui ſſet vir talis, omnium, qui de eo ſcribunt, te[illegible]onio, doctrina & r[illegible]g[illegible]ne celebris, ſi dotoi habitum illum monachi ſui geſtaſſent.

Quod vero [illegible] d[illegible] loco diximus, & in hac hiſtoria inſinuatur, nempe multas Clunia[illegible]n[illegible]ium domos, alijs nigrorum monachorum Abbatijs fuiſſe Regum noſtrorum auctoritate [illegible]icata, iam latius oſtendamus. In volumine veteri *Intrationum*, Iuriſconſultis Angliæ no[illegible]æ ſatis cognito, in qua multa prudentum reſponſa, caſuſque iudicati regiſtrantur (liceat [illegible]ts de iure [illegible]no[illegible]um proferentibus, iuris noſtri vocabulis vti,) hæc habentur plenam „[illegible]li dicto noſtro fidem facientia. Dicit, quod quidam, E. nuper Abbas de L. fuit ſeiſitus de „[illegible]rioratu Warram in comitatu prædicto (*Dorſetenſi*) qui tunc fuit cella de L. prædicto cū „omnibus &c. vſquo ad vndecimum annum regni Domini Eduardi nuper regis Angliæ „tertij poſt conqueſtum progenitoris Domini regis nunc (*regnantis*) quod ipſe nuper rex „occaſione guerræ inter ipſum & tunc aduerſarium ſuum Franciæ motæ, omnes & ſingulos „prioratus alienigenarum, & eorum poſſeſſiones infra regnum Angliæ exiſtentes, in manus „ſuas ſeiſiuit: inter quos prioratus alienigenas prædictus prioratus de Warham, eo quod „prioratus alienigena tunc exiſtebat, vna cum annuo reditu prædicto, ac omnibus & ſingulis poſſeſſionibus, commoditatibus, & proficuis eidem prioratui, in eodem regno Angliæ „pertinentibus in manus ipſius Eduardi nuper regis ſeiſitos fuit, habēdus ſibi & hæredibus [illegible]uis Regibus Angliæ durante guerra prædicta. Quo prætextu idem prioratus de Warram, vna cum prædicto reditu annuo eidem prioratui pertinente, in manibus prędicti E. nuper Regis Angliæ, & poſtea in manibus diuerſorum nuper regum Angliæ remanſit, vſque ad [illegible]liamentum eiuſdem nuper regis Henrici quinti, tentum apud Leiceſter anno regni ſui [illegible]ecundo quo per aſſenſum Dominorum ſpiritualium & temporalium ac communitatis [illegible]i Angliæ in eodem parliamento exiſtentium, ad petitionem eiuſdem communi[illegible], certis de cauſis in eadem petitione contentis, auctoritate eiuſdem parlamenti ordi[illegible]um fuit, quod omnes poſſeſſiones omnium Prioratuum alienigenarum in Anglia, re[illegible]rent & morarentur in manibus ipſius H. nuper regis Angliæ quinti, & eidem Hen[illegible] & heredibus ſuis in perpetuum ad intentionem vt diuina ſeruitia in prædictis locis [illegible]ent plus debitè fieri per gentes Anglicanas tempore ex tunc futuro, quam antea facta [illegible]unt in locis illis per Gallicos. &c. Patet igitur ex hoc caſu anno ſecundo regis Hen[illegible] omnes Prioratus alienigenas fuiſſe regio fiſco adiudicatos; quod etiam ex ipſius [illegible] verbis potuit probari, ſed ea nihil amplius dicunt, quam quod iam in caſu relato aſſe[illegible]ſi quod Prioratus conuentuales non fuerint virtute huius ſtatuti in fiſci poſſeſſionē reda[illegible]b eo tamen tempore, vt ex hiſtoria præmemorata conſtat, etiam omnes Prioratus [illegible]ales alienigenæ ſeparati ſunt ab omni obedientia, ac iure eccleſiarum tranſmari[illegible]. Bona autem & poſſeſſiones Prioratuum, non ita ceſſerunt fiſco, vt in temporales v[illegible]enderentur, ſed à bellicoſo illo deuotiſſimoque Rege Henrico 5. & filio æquè pio [illegible]exto, fuere in pios vſus expenſa: multa quidem in erectionem inſignium conuen[illegible]ianorum de Sheen prope Richemondiam Surreyæ. & Brigidanarum de Sion, [illegible]rani ripam Thameſis oppoſitam Carthuſianis, propè Branford; multa etiam alijs do[illegible]gioſis conceſſa, quemadmodum fuere, Prioratus de Pembrochia Humfredo Glo[illegible]e poſtulante, datus Abbatiæ S. Albani; Cowik, & Modburia cella S. Petri ſuper [illegible] Normannia, conceſſa Abbatiæ de Taueſtoke, Derhurſt in comitatu Gloceſtriæ, [illegible]nyſij prope Lutetiam, data Abbatiæ Teukesberienſi: Et Ledcomba, atque Offord [illegible]ſignes grangiæ Cluniacenſium, ablatæ ab illis, & donatæ Weſtmonaſterio; quod [illegible] videamur, ecce ipſo donationis inſtrumento probatum: Rex (*Henricus 6.*) &c. [illegible]uod nos intime deſiderantes pro anima recolendæ memoriæ metuendiſſimi ac ex[illegible]mi Principis D. Henrici quinti nuper regis Angliæ Patris noſtri ſalubriter pro[illegible]ci, ac ei[illegible]s vltimam voluntatem in exitu eiuſdem ad effectum perducere, vt eius animā, [illegible] animas prædeceſſorum noſtrorum, ſimulque omnium fidelium defunctorum dignetur [illegible]potens in ſempiterna requie cum ſanctis omnibus fœliciter collocare. dedimus & conceſſimus

„ conceſſimus Deo, & Eccleſiæ B. Petri Weſtmonaſterienſis, in [illegible] ſia corpus eiuſdem
„ regis Patris noſtri inter ſepulturas regum ac ſul tus r[illegible] liquias plu[illegible]m [illegible] iacet
„ [illegible]matum; ac Edmundo Abbati [illegible] nouo Priori & conuentui eiuſdem maneria noſtra
„ d[illegible] Regis in comitatu Berk. & O[illegible] Cl[illegible] in comitatu Huntingdon, tenenda
„ ſibi & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum ſub conditione [illegible] ſubſcriptis &c. & poſt [illegible]
miſſarum, & eleemoſynarum obligationes ſubdit: Volumus etiam quod [illegible]
„ dicti Patris noſtri, ſinguli monachi eiuſdem eccleſiæ primam [illegible] celebrent, & [illegible]
„ nachi in minoribus ordinibus conſtituti pſalterium totum, & fratres conuerſi [illegible] loco
„ Dominicas orationes & Symbolum cum Salutatione B. Mariæ virginis iuxta numerum per
„ eoſdē Abbatem & Priorem & conuentum eis ad hoc aſſignandum, dicant pro [illegible] ſius anima,
„ & animabus omniũ fidelium defunctorum; Et volumus & concedimus, quod [illegible]
„ plene & fideliter peractis reſiduum prouentũs de exitibus maneriorum prædictorum &c.
„ præfatis Priori & conuentui remaneant ad pietancias ſuas inde prouidendas & [illegible]endas.
„ His teſtibus, venerabilibus patribus, chariſſimo auunculo meo Henrico Cardinali Angliæ
„ Epiſcopo Wintonienſi, Ioanne Cardinali Eboracenſi, & Ioanne Cantuariæ Cancellario no-
„ ſtro Archiepiſcopis, Thoma Bathonienſi & Wellenſi, & Ioanne Roffenſi Epiſcopis, Chariſſi-
„ mis conſanguineis noſtris, Humfredo Duce Bucquingam, Edmundo Marchione Dorſet, ac
„ Ricardo Sarũ, & Ioanne Salopiæ Comitibus, dilectis & fidelibus noſtris Waltero Hunger-
„ ford, & Radulpho Bottiler Theſaurario noſtro militibus, dilecto clerico noſtro Magiſtro
„ Adamo Moleyns cuſtode priuati ſigilli noſtri, dilectis & fidelibus noſtris Ioanne Forteſcua
„ Capitali Iuſticiario noſtro ad placita coram nobis tenenda, Ricardo Neutõ Capitali Iuſti-
„ ciario noſtro de banco militibus, Ioãne Ferty Capitali barone Scaccarii noſtri [illegible] aliis. &c.

Tam multis teſtibus corroborare voluit pius rex hanc ſuam donationem, quia permagni momenti res fuit, cum illa maneria nunc adhuc annuatim reddant vltra decem millia florenorum. Ita ergo probatum eſt quod aſſumpſimus. Quamuis autem Prioratus conuentuales Cluniacenſium ſeparati fuerint tot per annos ab obedientia & participatione ſeu incorporatione ordinis ſui extra Angliam: non tamen deſierunt plerique nomen & diſciplinam Cluniacenſem retinere, vſque ad Generalem religioſarum domuũ ſub Henrico rege octauo ſuppreſſionem. Seruantur enim ad hunc vſque diem in Archiuis regiorum tribunalium ipſa inſtrumenta, quibus ille rex eccleſiarum euerſor maximus, ſingulos prælatos, conuentuſque religioſos coegit per ſpeciales ſyngraphas eccleſias poſſeſſioneſque ſuas in manus regias reſignare: ſubſcribuntque ſinguli adiecto titulo ordinis ſui, ſicut antea notauimus. V. G. Abbas Teukesberiæ ordinis S. Benedicti; Abbas de Walham ordinis Canonicorum nigrorum S. Auguſtini; Prior S. Pancratij ordinis Cluniacenſis, atque ita de Præmonſtratenſibus, alijſque ordinibus.

Sole ergo meridiano clariùs elucet ex his teſtimonijs, totaque hac controuerſia, Abbatias & Prioratus cathedrales, alioſque conuentus Nigrorum monachorum Angliæ, nullo modo obnoxios fuiſſe iuriſdictioni aut ſubiectioni Cluniacenſium: Vnde nemo non videt à quo debeat in hac lite pronunciari ſententia. Et ô noſter aduerſarie, nemo etiam non videt quam longe à ſemita veritatis in tota hac diſputatione calamus tuus exorbitauerit. Cenſemus igitur ex honore tuo eſſe, aut libellum tantis erroribus ſcaturientem meliori veriorique ſcripto reuocare, aut perpetuo ſilentio damnare. Nam argumenta tua quibus tam inſolenter gloriabaris vidiſti arundinum putridarum in morem diſſiluiſſe, & ingentes bombos quos tua illa tormenta edere videbantur in terrorem, propius inſpectis machinis tuis in ri[illegible] euaſiſſe & contemptum, tanquam infantium crepundia, aut inania pu[illegible]orum terr[illegible]amenta ad validiſſimas turres oppugnandas adduxiſſes. Quare portentoſæ illæ con[illegible]ſiones, quas velut impacto deſuper prælo, ex male intellectis teſtimonijs, & leuiter fundatis coniecturis violenter expreſſiſti, apparent meræ nugæ, & ſeretiſmata, & c[illegible] in vtopia nimium peregrinantis ſomnia. Nullam protuliſti ratiunculam, nullam coniecturam, quæ non multis vitijs laborauerit, quæ non varijs modis ſolutionem euidentem acceperit: imo quæ non ſecum ſuam confutationem, eamque multiplicem adduxerit. Vt quod Auguſtinus de hæreticorum erroribus, hoc de tuis fallacijs & paralogiſmis dicere poſſimus: tanto fortius conuinci, quanto plures exitus patuerint ad eorum laqueos euitandos. Atque ita priorem controuerſiam abſoluimus: ex quo noſtro labore minimè dubitamus, quin verum præiudicium facturus ſit prudens lector de poſteriori controuerſia, quam iam, Deo affulgente, aggrediamur.

DIS-

DISCEPTATIONIS HISTORICÆ

DE ANTIQVITATE BENEDICTINORVM IN REGNIS ANGLIÆ

TRACTATVS TERTIVS.

In quo demonſtratur congregationem Angliæ ordinis S. Benedicti, fuiſſe legitimis modis nuper a ſede Apoſtolica inſtauratam.

HActenus oſtendimus euidentibus argumentis, & legitimis inſtrumentis, ordinem nigrorum S. Benedicti fidem Chriſtianam inter Anglos primum propagaſſe, & eundem per ſucceſſiones & incrementa temporum, Apoſtolicis Romanæ ſedis iuſſibus obtemperantem, vnionem Abbatiarum & conuentuum ad regularem diſciplinam tuendam erexiſſe, quam hodiernus vſus Congregationem nuncupat: eamque ab omni externa iuriſdictione (Romanæ [illegible] ſemper excipimus) independentem fuiſſe clariſſimis euicimus documentis. [illegible] probandum contra libellatorem aduerſarium, id quod tertio loco propoſuimus, [illegible] mirum Congregationis inſtaurationem à ſummis Pontificibus nuper factam, vali[illegible]e atque legitimam. Sicut igitur præcedentem controuerſiam methodo tractauimus [illegible]a, vt facilius nuda & ſyncera veritas ab aduerſarij nebuloſis calumnijs liberaretur: [illegible] hanc eo[illegible]em diſputationis filo deducemus; Examinemus igitur eiuſdem aduerſarij fal[illegible]s, [illegible] utiamus cum ipſo. alteram partem controuerſiæ, quam ipſe nobis, ſiue vllo alio [illegible]ento ſuſcitauit, quam dyſcoli ingenij vindictæque cupidi affectus cacoëthe: & que[illegible],

Vtrum Breue Apoſtolicum pro inſtauratione Congregationis [illegible]æ Benedictinorum nigrorum obtentum, reuera fuerit ſurre[illegible]m, aut ob defectum aliquem ſubſtantialem iuris vel facti, reſp[illegible] inualidum & nullum.

A [illegible]bus enim machinis iſtis aduerſarius oppugnat Breue, ſeu diploma, quod à ſan[illegible] Domino noſtro Paulo Papa quinto, fælicis recordationis obtinuimus: ver[illegible] brachia, intendit neruos, omnes denique vires ingenij ſui conuocat, omnia [illegible]tæ ſuæ flumina effundit, vt alterum duorum probet, aut in obtentione inter[illegible]uem ex falſis narratiuis, & neceſſariarum conditionum reticentia ortam; [illegible] aliquem in promulgatione ſubſtantialem, & rem totam ipſo facto annihilan-

tem. Quo[illegible], aut vtrumque ſi ac[illegible]dillet, non tamē debuit t[illegible]lo ſtrepitu verborū, tanto c[illegible] [illegible] tonitruo exagitari, quando [illegible] vt iam manifeſtum fecimus [illegible] neque ex ſurreptione [illegible] neque ex [illegible] e illo [illegible] qui potuiſſet vitium cuipiam [illegible] aut perſonæ præiudicia[illegible], neque vllius omnino Pontificiæ aut Principalis auctoritatis conte[illegible] pius ve[illegible] neglectus. Sed [illegible] ob[illegible] cunctis euidenter, neque ſurreptionem vllam, neque errorem aliquem [illegible] tis aut facti interueniſſe: tum vero benignus lector iudicabit illa fulmina & tonitrua vituperium potius in caput aduerſarij, quam in nos intorqueri debere [illegible] adeoque de ipſo eſſe veraciter exponenda [illegible] quæcumque in nos immerentes tam impotenter iaculatur opprobria à capite ſeptimo infamis libelli ſui ad vltimam vſque eius lineam. Hoc vero vt con[illegible]iamus more noſtro irrefragabilibus demonſtrationibus, non chimæricis & febriculoſis coniecturis, prout aduerſarij mos eſt diſputare: Primo quædam fundamenta præſtruemus veritati intelligendæ neceſſaria; Deinde aſſertiones aliquas ſtatuemus aduerſarij opinationi directè [illegible] poſitas; & tandem obiectiones, ſiue firmamenta, quibus [illegible] cauſam noſtram ſecuentiſſ[illegible]e impugnat, veraciter referemus, & efficaciter refutabimus.

SECTIO PRIMA.

Factum noſtrum in Breui Apoſtolico obtinendo & promulgando: vnde ſtatus quæſtionis eluceſcit.

Synopſis totius ſectionis.

§. 1 RAtio ordinis. §. 2. *Decretum de nouem definitoribus.* §. 3. *Et ei ſdem exequutio.* §. 4. *Locus de[illegible]tori, Pariſiis.* §. 5. *In eo ſtabilitur [illegible], ſeu Congregatio.* §. 6 *A Generalibus Hiſpanicis approbatur.* §. 7. *Oppoſitio quorumdam, qua non obſtante Breue Ap[illegible] obt[illegible]r.* §. 8. *Et a Generali Hiſpanico acc[illegible]tatur.* §. 9 *Exequutioni inter nos deman[illegible]* §. 1[illegible] *Modus exequutionis Congregationi Hiſpanicæ placuit;* §. 11. *Et fratribus in Anglia laborantibus.* §. [illegible] *Status controuerſiæ.*

Ratio ordinis. QVoniam autem omnis recta diſputandi methodus, à definitione, aut ſaltem deſcriptione aliqua rei, de qua controuertitur, ſumere debet exordiū: aut certe à narratione facti, de cuius iuſtitia vel iniquitate diſceptatur; (etenim ſyncera & clara rei geſtæ narratio, eſt optima eiuſdem definitio;) ideo vt melius eluceat ſtatus quæſtionis [illegible] ctum ipſum noſtrum, breuiſque Pontificij obtenti atque promulgati hiſtoriam, ex ſcri[illegible] actiſque authenticis, & publica fide conſignatis, quarum originalia conſeruamus, exemplaria autem in appendice lectori inſpicienda exhibebimus, fideliter breuiterque deſcribemus. Ex qua deſcriptione vnde propoſita, arbitramur fore ſine vlteriori litigio manifeſtum, quanam tus ſit hic calumniandi artifex, eum quo litigandi neceſſitas nobis eſt impoſita.

Decreto de nouē Diffinitoribus. Superius in ſtatu primæ controuerſiæ declarando, totam facti noſtri ſeriem eò deduximus, vt decretum ſummi Pontificis produxerimus, per quod non obſtante ſumma Procuratoris Hiſpanici, Romæ agentis diligentia, & inſtantiſſima vigilantia, ordinatum tamen fuit, vt nouem definitores de toto gremio miſſionis Benedictinæ eligerentur, qui ad loc[illegible] tempus ab Illuſtriſsimo Nuntio Apoſtolico Galliarum præfiniendum conuenirent: deq[illegible] vnione aliqua, quæ aut omnibus placeret, aut certe minus pleriſque diſpliceret, auctoritate Apoſtolica maturius deliberarent. Hoc ſuæ ſanctitatis decretum per illuſtriſsimū Nun[illegible] Galliarum, Cardinalem Vbaldinum, nobis eſt inſinuatum; quo accepto, & ad ſingulos ext[illegible] atque intra Angliam monachos tranſmiſſo, poſt aliquod tempus mediocre præterl[illegible] p[illegible] ſuccedente in prædicti Cardinalis Vbaldini locum in Nunciatura Galliarum Illuſtriſ[illegible] nobiſque ſemper cum laude & amore nominando Rhodienſi Archiepiſcopo Gu[illegible]ne, n[illegible] etiam Cardinale Bentivoglio, ad ipſum miſſa ſunt ex Anglia, alijſque reſidentij[illegible] om[illegible] monachorum Congregationis Hiſpanicæ & Anglicanæ ſuffragia, exceptis [illegible]d ſum[illegible]m quinque vel ſex, qui aut noluerunt ſuffragia ſua mittere, aut ſi miſerunt, aliqu[illegible] ne[illegible]ge[illegible]tia vel incuria, tabellariorum [illegible] vt in tanta diſtantia ſæpe fieri ſolet & in tanta mo[illegible]ac[illegible] or[illegible]

mul[illegible]

[illegible]um f[illegible] in tam paucis mirum fuit) ad [illegible]nus Illuſtr[illegible]ſimi D. Nuntij non [illegible]uene[illegible]n debet lector mirari, ſi dicamus, in hac ſuffragatione magnam fuiſſe animo-[illegible]m inte[illegible] nos omnes ſolli[illegible]tudinem: cum ſciremus in tanto numero nō defuiſſe, qui omnem [illegible]erſa[illegible] vnionem, qui ſi fuiſſent electi in defini[illegible]s, omnino definiuiſſent, nul-[illegible] v[illegible]em f[illegible]ciendam, atque ita ſanctiſſimi Domini intentionem tot modis inſinuatam [illegible]uiſſent. Non [illegible]efuiſſe etiam aliquos, qui ſuas ſequuti rationes, ſuoque deferentes ſeu d[illegible]is, ſi[illegible]e m[illegible]rtificationis ſtudio, ſi in definitores nominati fuiſſent, tales fortaſſe con-d[illegible] ac l[illegible]ges v[illegible]nis viſiſſent, ad quas ſuſcipiendas maxima pars miſſionis adduci nun-[illegible]n potu[illegible]let. E[illegible]at etiam verendum, ne, quia monachi Congregationis Anglicanæ, qui-[illegible]u[illegible]m vnio fuit ineunda longe minori numero fuere quam Hiſpanici, aliqui tales potuiſ-[illegible] finitores euadere, qui eos forſitan nimium deprimere, atque adeo etiam ab vnio-n[illegible]enda deterrere ſtuduiſſent. Omnia hæc debuerunt à ſuffragatoribus ſingulis in Dei [illegible]re conſiderari, nempe vt in tales ſua conijcere ſtatuerent ſuffragia, qui ex amore obſer-uan[illegible]ges pias, & animabus profuturas conderent; ex obedientia & reuerentia erga ſedem Apoſt[illegible]li[illegible] ita rem agerent, vt conuent[illegible]s ab ea indictus non redderetur fruſtraneus; ex d[illegible]etion[illegible] & experientiæ dictamine ſic aliorum moderarentur feruorem, vt in obſeruan-t[illegible]ſt[illegible]enda rationabile introducerent obſequium, & non ſupra plurimorum vires aut vo-[illegible]untates arduum; qui tandem ex dilectionis & pacis intuitu non contemnerent eorum pau-citatem, quibuſcum debebat vnio fieri, quorum diligentia, induſtria, & infatigabili ſtudio, ex[illegible]is conſi[illegible]erationibus (vt par eſt credere) profecto, res eſt ad definitorij neceſſitatem perducta. Quæ omnia ſunt à nobis ideo hic expoſita, vt ſciat benignus lector, nec potuiſſe, nec debuiſſe aliter facere monachos miſſionis, quam ſuperiores ſuos, antiquioreſque fra-tres conſulere, quid in iam ancipiti negotio, vnde communis omnium pax & honor pen-der[illegible] ab i[illegible]ſis eſſet agendum; nec decuiſſe prædictos ſuperiores, & ſeniores fratres aliter fa-[illegible] quam præmemoratis fratrum ſuorum conſultationibus ſecundum rectæ timorataeque conſcientiæ dictamen reſpondere. An autem ex eorum reſponſis ea colligi à quoquam cor-dato proboque viro potuerit, aut debuerit, quæ aduerſarius noſter prælo ſuæ dialecticæ exp[illegible]ere niſus eſt, poſtea dicemus: quia hoc eſt vnum ex præcipuis ad τὸ κεκρίμενον cauſæ noſtræ ſpectantibus.

Cæterum Illuſtriſsimus Dominus Rhodienſis acceptis omnium (vt diximus) ſuffragijs [illegible]n[illegible]mis tantum deficientibus) atque inter ſe collatis, ſecundum quod à Sanctiſſimo [illegible]ecretum, & ab Illuſtriſsimo Cardinali Vbaldino præſcriptum, eos declarauit defini-[illegible]plura reliquis ſuffragia habuere: quorum nomina ſunt, in ipſo Archiepiſcopi Rho-di[illegible]dato deſcripta, eo ordine, quo in ſuffragiorum numero ſeſe mutuo excellerunt, n[illegible] Leander de S. Martino Congregationis Hiſpanicæ Vicarius Generalis, D. Ro-be[illegible]entius Sadlerus Anglicanę Congregationis Præſes, Fr. Gabriel de S. Maria Prior M[illegible]nſis, Fr. Robertus Haddoquius Hiſpanicæ Congregationis in Anglia ſuperior, [illegible] R[illegible]d[illegible]ndus Barlo Prior collegij S. Gregorij Duaci, D. Edoardus Maihew Dolowarten-[illegible]j Prior, F. Benedictus Ioneſius Aſſiſtens Vicarij Hiſpanicæ miſſionis in Anglia, [illegible] Torquatus Lathom profeſſor philoſophiæ Duaci, D. Sigebertus Bagshaw An-[illegible]regationis Monachus. Qui omnes, an pro antiquitate habitus, ætatis maturita-[illegible]m [illegible]xperientia, controuerſiarum anteactarum cognitione, vitæ (quantum ad homines [illegible]tinet) merito, obſeruantiæ, paciſque mutuę, & reuerentiæ erga ſedem Apoſtolicam [illegible]tue[illegible]int non indigni eo munere, ad quod electi fuere, ſuo etiam loco cum aduerſario [illegible]feremus hęc eſt enim alia [illegible] noſtri appendix pręcipua. Eiuſdẽ decreti executio.

[illegible]tæ[illegible]xit Illuſtriſsimus locum conuentus habendi, reſidentiam noſtram Pariſienſem, [illegible]un[illegible] h[illegible]b[illegible]batur in vico S. Iacobi Pariſijs in ſuburbio S. Germani, in hoſpitio, ſeu domo [illegible] Andreæ vocata. Tempus vero conuentionis aſſignauit primum diem menſis Iunij, [illegible]7. Et ad eum diem vel circiter Deo ducente (quamuis difficillimum tunc fuerat ex [illegible]a vocatos egredi) omnes nouem præmemorati Patres Pariſios venerunt, Illuſtriſsimo [illegible]o[illegible]e præſentes reuerenter exhibuerũt: Definitorium ſuum in domo præſcripto per ali-[illegible] h[illegible]bu[illegible]runt, ipſomet Nuntio, pro amore & cura miſsionis noſtræ, quibus inſigniter [illegible]s[illegible]ua[illegible] probauit ſemper pietatẽ, eos aliquoties inuiſente, ac vt Sãctitatis ſuę expecta-[illegible]er fœlicem concordiam ſatisfaceremus, grauiſsimis, benigniſsimiſque ſermonibus co-[illegible]

[illegible]e autem di[illegible]ina (vt pie confidimus) gratia, vnionem ſtabiliuerunt, erecta per vna-[illegible]ſenſum Congregatione Anglicana, in quam omnes tam Hiſpanicæ miſsionis, [illegible] Anglicanæ prius inſtauratæ Congregationis monachi coaleſcerent; vt corpus ſic coa-

leſcens conſtitueret antiquam Congregationem Angliæ, qualiſcumque tandem illa fuiſſet, & ſi opus eſſet, Congregationem Angliæ ex omnibus prædictis conflatam de nouo erigeret & conſtitueret; Dependeret autem à Generali Reuerendiſsimo Hiſpaniæ Congregationis, à qua multò maximam monachorum partem acciperet) in aliquibus, & maxime in eo, quod ipſe Reuerendiſsimus eſſet ſicut Hiſpanicæ, ita & Anglicanæ huius Congregationis Generalis; & ſub eo Congregatio ipſa ſic vnita, inſtaurata, aut de nouo erecta, eo (quo in breui Apoſtolico deſuper obtento declaratur) modo regeretur.

Quam accepta viris bonis.

Gratiſsimum fuit omnibus anglis noſtris tunc in regia Pariſiorum vrbe commorantibus, alijſque in locis acroama, factam fuiſſe inter Benedictinos Anglos tam diu expectatam vnionem: ſed præſertim Illuſtriſsimo Patrono noſtro Archiepiſcopo Rhodienſi Apocriſario Apoſtolico: qui accepta à Definitoribus inſtrumenta actorum in Definitorio exultanti animo collodauit, Romamque miſit, & poſtea ipſe ibidem præſens ſua auctoritate plurimum ornauit. Definitores, atque ipſe etiam Illuſtriſsimus Nuntius rem totam Reuerendiſsimo Generali Congregationis Hiſpanicæ perſcripſerunt, accurate ſingula enumerantes, in quibus Definitorium laboraſſet, & eius, ac ſanctæ Congregationis conſenſum ac confirmationem actorum prout decuit, poſtularunt.

A Generalibus Hiſpaniæ approbat.

Quibus acceptis, & cum definitoribus Patribuſque Cógregationis Hiſpaniæ matura deliberatione diſcuſsis, ampliſsimam omniũ in Definitorio geſtorum approbationem & confirmationem, Reuerendiſsimus Generalis noſter M. F. Antonius de Caſtro ad nos tranſmiſit, datam 27. menſis Octobris, eiuſdem anni 1617. Scripſitque vna ad Procuratorem Congregationis Hiſpanicæ Romę commorantem, quem honoris & amoris cauſa nominamus, P. Placidum de Roias, virum nobilitate generis, & pietate religionis, præſtantiaque eruditionis ſpectabilem, vt eandem vnionem, actaque definitorij, qua poſſet diligentia & authoritate in curia Pontificis ſummi promoueret. Fuit autem inter cætera à definitoribus decretum, vt vnus ex ipſorum gremio, P. Sigebertus Bagshaw, qui diu cauſam hanc magno cum zelo & innocentia Romæ tractauerat, adeoque Cardinalibus Reuerendiſsimis notus fuerat, iterum ad vrbem proficiſceretur cum actis & legibus in definitorio conditis atque concluſis, eorumque approbationem per Breue Apoſtolicum quam celeriter fieri poſſet, procuraret; Interea omnia eodem in ſtatu manerent, quo ante ipſum definitorium fuerunt: ſtatim vero atque Breue ſuæ ſanctitatis obtentum foret, debere Præſidem ac definitores (in ipſo definitorio vnà cum prouincialibus Angliæ pro prima vice duntaxat electos) conuenientes in vnum, aut certe per epiſtolam conferentes, Breue Pontificium, & leges Congregationis promulgare, ſuffragia conuentuum colligere, & iuxta eorum pluralitatem, ſecundum ſtatutum ea de re factum eorumdem conuentuum Priores nominare.

Oppoſitio fratrũ Caſinenſium & Gallicanorum.

Egit partes ſuas P. Sigebertus cum ea fide, integritate & diligentia, quas ab eo ſemper expectabant patres miſsionis: ſed tamen quia Patres Caſinenſes non omnino probabant hanc Congregationis formulam, neque eam acceptare volnerant: idcirco Romæ ipſorum nomine nonnulla ſunt obiecta, quæ expeditionem negotij diutius retardabant: ſed multo magis retardabant oppoſitiones factæ à nonnullis fratribus in Gallia commorantibus, qui per Legatum Chriſtianiſsimi Regis Galliarum in vrbe tunc agentem (cui inſinuauerant, quædam in actis noſtris contineri, quæ cum legibus ſtatuque regni Gallicani non conſentiebant) potentiſsime ſucceſſum rerum noſtrarum impediebant. Ita de his obiectis & oppoſitionibus per integrum fere biennium Romę fuerat nobis diſputandum: & cum illis etiam, qui in Definitorium ipſum conſenſerant, ſed acta Definitorij omnia non probauerant, (prorſus immerito & ſine iuſto rationum pondere, vt putamus) colluctandum: Sed duce Deo & cauſæ ipſius manifeſta bonitate ſeipſam vel inuita inuidia proferente, eluctati ſumus omnia illa retinacula & obſtacula; expediuitque ſummus Pontifex Breue confirmatorium, de quo nunc eſt cum aduerſario controuerſia. Quod antequam obtinuiſſemus, vt intelligas lector, quanta cum violentia oppoſitionum impugnabatur hæc concordię tractatus, excitarunt aduerſarij etiam ipſum Reuerendiſſimi Abbatis, ac Patroni noſtri Vedaſtini Agentem in rebus, vt Breue illud Romæ impugnaret, tanquam Abbatijs vltramarinis quæ in Anglia olim poſſeſsiones habuerant, præiudiciale: quod cum ipſe Reuerendiſsimus Abbas reſciuiſſet, ſtatim ipſum ab ea oppoſitione iuſsit deſiſtere; ſed quia iam propoſita fuerat ab illo querela, ſatisfactum eſt ei, alijſque omnibus, qui ſimile quid forſitan cum aduerſario hoc noſtro poſſent obijcere, per vltimam breuis Apoſtolici clauſulam, qua cauetur nihil per Breuis illius conceſsionem in aliarum Congregationum præiudicium poſſe deriuari.

A Generali Hiſpanico acceptum.

Breui Apoſtolico, vt prefertur, obtento, antequam ipſum promulgaremus conſulendum putauimus Reuerendiſsimum Generalẽ noſtrum, & Congregationẽ ipſam Hiſpaniæ, vt cum

[illegible]lius fieret licentia & benedictione, cui, ſi non omnia maxima debere nos fatetemur, omnium hominum eſſemus ingratiſſimi. Ipſe vero Generalis te cum prudentiſſimis grauiſſimiſque Congregationis Hiſpanicæ Definitoribus diligenter examinata: ampliſſimam nobis licentiam poteſtatemque conceſſit, Breue Apoſtolicum acceptandi, noſque ipſos omnes, quotquot de Congregatione Hiſpanica profeſſi fueramus, ſecundum Breuis Apoſtolici tenorem in Congregationem Anglicanam ab Hiſpanica dependentem incorporandi. Exemplar huius facultatis habes in appendice: ſcript. 26. de data 4. Aprilis, anni 1619.

Veniendum ergo fuit ad exequutionem rei, quę iam diu, in tam varijs tractatibus noſtram exerceuerat infirmitatem: quare conſiderantes ſedem Apoſtolicam, vt conſuleret paci & tranquillitati religioſorum (qui ſi ad ſua reſcripta exequutioni mandanda ſæcularibus vti debe[illegible] ministris, in multas procul dubio moleſtias, difficultateſque deuoluerentur) conceſſiſſe [illegible] poteſtatem de ſuo corpore religioſos diligentes & peritos in Notarios Apoſtolicos conſtituendi, ad ſcripta Apoſtolica ordinem ſuum concernentia, vbicumque opus foret, promulganda: de gremio Miſſionis noſtræ & Congregationis Hiſpanicæ Notarios elegimus, qui Breue Apoſtolicum, cæteraque ſcripta ad erectionem Congregationis ſpectantia, tam in Anglia, quam extra Angliam exequerentur, & publicarent, quod primo factum eſt Duaci in domo S. Gregorij, & Dolowarti in domo S. Laurentij: poſtea ſucceſsiuè Pariſijs, Maclouij, Callis, & in ipſa tandem Anglia, etiam illis promulgationem Breuis Apoſtolici laudantibus, & quantum in ipſis fuerat promouentibus, qui nunc videntur improbare. Quod vt certius conſtet, non eſſe a nobis fictum ad cauſæ defenſionem, ecce tibi lector, clauſulam epiſtolæ R. Patris Franciſci de Dei-cuſtodia, qui cum paucis obſtitit, & adhuc obſtare nititur ipſi Congregationi cuius tamen erectioni vehementiſſime adlaborauerat, vt antea demonſtrauimus. Sic igitur ad Vicarium Miſsionis „ſcripſit Callis 4 Decembris, anni 1619 Admodum Reuerende Pater, Literæ veſtræ, quas „v[illegible] cum mandat[illegible] promulgandi vnionem & breue Apoſtolicum) quas ad me attulit R. „P. Bernardus, longe antiquiores erant, quàm vt tam tardè traderentur: alias miratus certè „[illegible]em, nihil literarum meatum ad vos perueniſſe, cum iamdudum abhinc tres ſeptima„nas ſcripſerim. Idem P. Bernardus Paternitati veſtræ ſatisfaciet, quantum ad promul„gationem factam, quam ego ſane iampridem deſideraui, cum alios ad eam acceptan„dam [illegible] ſpoſuerim. Quantum ad me ipſum, ſicut omnibus præſente P. Bernardo ſignifi„[illegible], niſi in prętentiarum aliter implicatus eſſem, primus omnium ſubſcripſiſſem: quod „[illegible]lominus poſſe me facere dixi poſthac minore cum difficultate, & maiore cum ſa„tiſfactione, quam nunc potuerim. Velle me interim quacumque in re potuero ipſis in„[illegible]e, [illegible]icumque ſe vnioni ſubmiſiſſent &c. Hæc ille; qui vbi in pleno Capitulo conuentus, cui eatenus præſederat, permiſiſſet P. Bernardo commiſsionem vnionis promulgationis exequi, hortatuſque alios fuiſſet ad eam ſuſcipiendam, quia certas ob cauſas noluerat ip[illegible]ere, præfecturam conuentus, prout in literis exequutorijs mandatum fuerat, pa[illegible]gnauit. Ergo (vti dicere occœpimus) per aliquot ſeptimanas diligenter laborarum fuit, vt vnionis Breue, legeſque ſuſciperentur iam in Anglia, quam in reſidentijs extra Angliam; cuius promulgationis ſuſceptionisque formulas aliquas in Appendice poſuimus: Et p[illegible]lgatione f[illegible], et omnibus reſidentijs conuentualibus vnà cum ſubſcriptionibus [illegible]es autem, exceptis tribus duntaxat, in his partibus extra Angliam commorantes ſub[illegible]ant miſerunt ad Præſidem & Definitores Duaci Congregatos (iuxta decretum in [illegible] Parti[illegible] factum) ſuffragia pro electione Priorum conuentualium; atque ita [illegible] capitulari[illegible] Congregatio Anglicana cœpit in hoc vnito corpore ſubſiſtere, iuxta [illegible]d [illegible] ex in Breui inſtaurationis indulſerat. Executionis inter nos demandatum.

[illegible]d quia [illegible] fuit [illegible] qua [illegible]ctæ Congregationi Hiſpanicæ matri ac magi[illegible]æ pie[illegible] p[illegible]ris nu[illegible]um Reuerendi[illegible] ne Generalibus, Prælatis, & Defi[illegible]us [illegible] probare & obedientiam & gratitudinem: omnia, quęcumque in [illegible] promulgatio[illegible] & [illegible]ione Breuis Apoſtolici, legumque & ſuperiorum Congrega[illegible] Anglicanæ geſta fuerant, ipſis in Capitulo Generali Valliſoleti, ſub anno 1621. [illegible] ſimul [illegible] congregatis ſynceriter & copioſe inſinuauimus: vnde factum eſt, vt ijdem Reuerendiſſimi & Venerabiles Patres [illegible] Domini noſtri, ſemper à nobis cum honoris & a[illegible] præfatione nominandi, atque etiam cogitandi; ex eodem Capitulo Generali ſuo am[illegible] à nu[illegible] vt diximus, geſtorum confirmationem deſtinarunt ſcriptam 24. [illegible] anni ſupra[illegible], vna cum confirmatione Præſidis à nobis nominati, quas ſcripturas in Appendice lect[illegible] inuenier, numero [illegible]. & 32. Executionis modus ab Hiſpanica Cõgregatione confirmatus.

Vt [illegible] dilectiſſimi Fratres noſtri, qui procul in Anglia in meſſe dominica Deo magno In ipſa Anglia

Pro-mulgata Congregationis electio.

Patriſam[illegible] com ſ[illegible] laborabant, ſatisfaceremus [illegible] aut violenter auctoritate ſuperiorum nobis conceſſa ad [illegible] fatig[illegible] cum l[illegible]bus pro Chriſto exantlatis exultare, & meritis participare [illegible] mulan[illegible] ſcriptionis, iuxta leges ipſas Congregationis noſtræ conceptam ipſis pr[illegible]mus, quam p[illegible]mus nemini videri poſſe difficilem; & vna [illegible] declarauimus, longe abeſt [illegible] nobis ea cogitatio (quam aduerſarius nobis affingit) eoſdem fratres n[illegible] optime meritos vllo iure priuare, vt & omnia illis nobiſmetipſis æqualia ſeruauerimus, etiam ipſos ſupremos Congregationis magiſtratus, ad quos in capitulo nominauimus [illegible] non nullos qui ipſi Cōgregationi noſtræ nō ſunt incorporati, ſed tantum iuxta leges eiuſdem, & Generalis R. ac Capituli Hiſpanici ordinationes; (quamdiu extra Hiſpaniam in miſſione fuerint) ſic ſubiecti vt non tantum ſubeſſe, verum etiam præeſſe in eadem noſtra Congregatione poſſint, ac debeant, ſi voluerint, Quarum rerum teſtes ſcripturas ipſas authenticas ad eoſdem miſſas in fine Appendicis collocauimus, numero 34. & 35.

Ita breuiter & ſummatim, integra fide & ſinceritate hiſtoriam facti noſtri in breui Apoſtolico obtinendo, promulgando, & ſuſcipiendo narrauimus: Ex qua ipſa quiuis arbiter [illegible]rum modeſtus & prudens perſpiciet, quid ad quæſtionem propoſitam debeat reſpon[illegible]. Sed quia cum aduerſario negotium nobis eſt, qui nodum in ſcirpo quærit, & a[illegible] in circulo: poſita hac rerum geſtarum veraci hiſtoria, tanquam rei de qua agendum eſt [illegible]nitione ac deſcriptione (qualem patiuntur res indiuiduæ, & particulares, quas non ali[illegible]do quam ex cumulo accidentium, quarum collectio nunquam [illegible] diuerſis poteſt eſſe ead[illegible], deſcribi poſſe docent philoſophi) ad diſputationem aduerſ[illegible] dilucide reſu[illegible] a[illegible]mus. Et primo quidem [illegible] probando legitime eſſe factum quod ipſe [illegible] ep[illegible]tium & inconſiſtens; Deinde [illegible] ipſius paralogiſmos & ſop[illegible] [illegible] accurate, & dilucide diſſoluendo.

SECTIO SECVNDA.

Fundamenta noſtræ cauſæ probandæ neceſſaria.

Synopſis.

§. 1. Fundamentum primum, quæ ſit Priuilegiorum Apoſtolicorum natura. §. 2. Fundamentum ſecundum: Diſtinctio priuilegiorum à reſcriptis litigioſæ materiæ, ſeu beneficialibus. §. 3. Fundamentum tertium. Quæ notitia aut probatio priuilegij ſufficiat inferioribus obligandis.

Hic iam lectoris patientiam nobis accommodari poſtulamus, vt quia magna pars futuræ diſputationis in apicibus iuris verſabitur, non expectet à nobis vt dicamus [illegible]a, quæ ſunt ad cauſam neceſſaria, elegantioribus verbis, quam ſi[illegible]t à Canonici iuris interpretibus expoſita: ne dum latinitatem ſectamur, vim ipſam [illegible]tionum neceſſariarum aut eneruemus, aut certe non ita clarè, ſicut oportebat, exhibeamus. Qua præfata venia, iaciamus aliquot fundamenta ex ſapientum ſententijs deſumpta, quibus aſſertiones noſtræ firmiter innitantur

Natura priuilegiorum Apoſtolicorū.

Primum ſit de natura Priuilegij Apoſtolici a Pontifice Romano conceſſi, quod procul dubio, ſicut & cætera principum priuilegia, recte definire poterimus, priuatam legem al[illegible]quid ſpeciale à communis legis diſpoſitione quadamtenus diuerſum concedens. Concedi au[illegible] ſolet à Pontifice tribus modis, aliquando in forma bullæ, nonnunquam in forma breui[illegible] [illegible]terdum etiam ſolius viuæ vocis oraculo: & tamen quocunque ex his modis conce[illegible]tur e[illegible]dem ſemper habere valorem cenſebitur, dummodo eodem modo loquatur. Verba [illegible] quibus priuilegium concipitur ſunt attente perpendenda, vt valor & vigor ipſius [illegible]tur. Nam ſi in forma communi concipiatur ad inſtantiam ipſius cui priuilegium datur, debet exponi ſecundum quod eius petitio poſtulat, & non aliter: ſin autem dicatur con[illegible] ex *motu proprio* ipſius Principis nempe pontificis, & nullo modo ad alterius cuiuſ[illegible] preces vel inſtantiam [illegible] magis adhuc ſonat in fauorem priuilegiati, & pro ipſo exponi [illegible] d[illegible]et, & plures in eius commodum effectus operabitur; vt communem habet Canoni[illegible] opinio, ſpeciatim Rebuffi, tit. *forma mandati.* verbo, *motu proprio;* & S[illegible]

[illegible] ſeque[illegible] num. [illegible] & Antonij Gabriel. lib. 6. communium opinion. titulo de [illegible] l. 2. Hic [illegible] tres [illegible] ſtus præ [illegible] valde notandos recenſent huiuſmodi priui- [illegible] vnus eſt, quod [illegible] legium ad inſtantiam priuilegiati conceſſum, non eſt tam [illegible] Principi, quam ſit [illegible] quod ab eodem *proprio motu* emanat: hoc enim ſecun- [illegible] ex propria concedentis liberalitate procedit, ideoque cæteris pa- [illegible] proprie conceſſum cenſetur maius beneficium: vnde clauſula illa, [illegible] priuilegium extenditque quantum patitur verborū proprietas; quod [illegible] ea carens clauſula. Vbi enim gratia ad inſtantiam poſtulantis conce- [illegible] ipſius minuere voluntatem Principis, atque ita magis ex- [illegible] quam liberè ab eo, gratioſeque fluxiſſe. Sic iuriſconſulti cōmuniter, [illegible] Antonius Gabriel. ſuprà num. 61. & 72. Rebuffus in 4. effectu. Staphy- [illegible] Alius [illegible] eſt; priuilegium *motu proprio* datum nunquam retorqueri con- [illegible] ſicut nonnunquam ſolet retorqueri priuilegium ad inſtantiam pe- [illegible] ſum, vt notat Rebuffus ſupra ſ. 27. & Antonius Gabriel. num. 66. qui [illegible] quod ſtante *motu proprio* non habeat locum titulus, quod quiſque iu- [illegible] ſtat [illegible], vt ipſe eodem iure vtatur. Quod ſignificauit etiam Barthulus l. 1. ff. [illegible] num. 2. Tertius effectus ponitur, quod priuilegium per ſurreptionem [illegible] inſtantiam, non valeat, vt communis tenet opinio: valeat au- [illegible] nullo modo fiat alicuius petitionis in hunc finē exhibitæ [illegible] itanus cap. *ad aures, de Reſcrip.* num. 5. & cap. *Dilecti, de præbendis* n. 9. [illegible] cap. [illegible] *rum, de Reſcript.* num. 9. & in cap. *ad aures* n. 9. & ſequentibus. Re- [illegible] & Antonius Gabriel vbi ſupra citati. Qua ratione fit vt nullus interior ip- [illegible] priuilegio cognoſcere, ſed ad ipſum Pontificem ſolum eius examen & [illegible] ſpectet, adeo vt qui quicquam ad euerſionem eiuſmodi priuilegij attentauerit, [illegible] prius à Pontifice licentia agendi contra ea quæ in tali continentur priuilegio, non [illegible] vt omnes interpretantur ſupra legem 1. ſ. *ſed neque*, C. *de veteri iure* [illegible] vbi Imperator dicit: *quibus authoritatem no impertimur, ea omnia noſtra facimus*; quæ [illegible] aliorum iuriſdictione ſubducuntur.

Secundum fundamentū ſit: Priuilegium non eſſe confundendum cū reſcripto beneficia- li, ſunt enim valde diuerſa, vt conſtat ex Extrauag. *Iniunctæ, de Elect.* Et Azorio tom. 1. Inſti- tu[illegible] lib. 5. c. 2. q. 5. Duo autem ſunt præcipuè quantum ad noſtrum attinet inſtitutū, in [illegible] bus differunt: Primum, quod gratia, per reſcriptum beneficiale conceſſa, vti non poſ- [illegible] ante impetratas literas, vt in Extrauaganti prædicta habetur: at in priuilegijs aliter ſe [illegible], quia in illis nō ſunt neceſſariæ ſcripturæ, vt patet ex cap. cit. Inſtitution. q. 25. Vbi [illegible] Et ex Clementina, *Dudum, de ſepulch.* ibi: *gratias aut priuilegia verbo vel ſcrip-* [illegible] & ibi *gloſſa & Doctores.* Item extrauag. *Etſi Dominici* vlt. de pænitentia & [illegible] *verbo, quam ſcripto, confectis exinde literis, vel non.* Atque ex hoc ſe- [illegible] in quo differunt, nempe aliam requiri promulgationem reſcripti benefi- [illegible] priuilegij: Modus promulgandi reſcriptum beneficiale habetur apud ad- [illegible] vſque ad pag. 260. vbi operoſe deſcribit ad longum quæ ſuo aduo- [illegible] promulgationem reſcripti beneficialis, à quo tamen beneficio poſt tan- [illegible] exclufus. De modo autem ad promulgationem priuilegij neceſſa- [illegible] M. Suarez in opere docto de legibus lib. 8. cap. 23. n. 7. Vbi lo- [illegible] quatenus eſt priuata lex, docet. In huiuſmodi priuilegio non requirī [illegible] ad quamcumque obligationem, quę reſpectu aliorum ex illo [illegible] vſu, quia non ſolent talia priuilegia ſolemniter promulgari: & [illegible] quantum poſſunt, ſi ſufficienter probentur & notificentur. [illegible] natura. nam hæc obligatio dupliciter poteſt intelligi, aut quod [illegible] & conſequntionem, ſicut ex præſcriptione ſequitur obli- [illegible] legitimè præſcripta; aut deinde quod oriatur directè ratione [illegible] priuilegio ab authore illius, ſicut in bullis Pontificijs, quæ in fauorē [illegible] fieri ſolet. Ad priorem igitur modum obligationis nō [illegible] priuilegij, ſed ſufficit notitia moraliter certa de iure alteri con- [illegible] ſtatim ex naturali ratione iuſtitiæ oritur obligatio, facta in mate- [illegible] donatione alicuius rei alteri datæ, ſtatim reſultat naturalis obli- [illegible] iure in rem taleſn acquiſito; neque oportet donationem [illegible] talis nam conceſſio priuilegij, eſt quędam quaſi donatio [illegible] non tantum in foro conſcientiæ procedit, verum etiam in foro exteriori,

Diſtinguūtur à reſcriptis beneficialibus.

exteriori, ſi in illo priuilegium ſufficienter probetur, quod eius promulgatio [illegible] ita videmus in iure Canonico iuxta huiuſmodi priuilegia poſſe in [illegible] illis requiri promulgationem ſed probationem. Neque etiam ad ſecundum [illegible] dum neceſſaria eſt ſolennis promulgatio, ſed ſufficiens præcepti intimatio per [illegible] instrumenta, vel æquiualentem probationem, vt etiam docet conſuetudo. Ratio eſt, [illegible] le præceptum non imponitur eccleſiæ, aut alicui communitati per ſe [illegible] nium vel gubernationem; ſed ponitur vt particulare præceptum alijs datum [illegible] uilegiarij, ad effectum duntaxat & obſeruantiam priuilegij: [illegible] tia ſolennis promulgatio, ſed particularis notificatio accommodata fini talis præcepti. Confirmari poteſt hoc, quia in tali indulto, priuilegium ipſum eſt principale, præceptum autem quaſi acceſſorium, ideoque ſequitur naturam principalis, ac proinde vt lex priuata reputatur, ad quam ſolennis promulgatio non requiritur. Denique ob eãdem cauſam cura notificandi priuilegium non ſpectat ad principem, ſicut ſpectare ſolet cura ſolennis promulgationis quando eſt neceſſaria; ſed ad ipſum ſpectat priuilegiarium, qui poterit priuilegium [illegible] intimare aut notum facere, prout ſibi vtile fuerit; atque hoc tam in foro conſcientiæ quam etiam in foro exteriori locum habet: quia eadem eſt vtriuſque ratio, ſuppoſita ſufficienti probatione. Vnde ſi tale præceptum priuilegio inſertum habeat annexam excommunicationem, ipſo facto illam in conſcientia incurrit, qui contumax fuerit contra tale præceptum, ſufficienter intimatum: in iudicio exteriori talis veniet declarandus, ſi eius contumacia poſt ſufficientẽ notitiã priuilegij, & præcepti in ea poſiti ſub tali cenſura, [illegible] è probetur.

Quæ probatio priuilegij ſufficiat inferioribus obligãdis.

Sit Fundamentum tertium, Ex eodem Suarezio, quæ notitia vel probatio requiratur in his priuatis legibus, ſeu priuilegijs, vt inferiores prælati, aut iudices, aut aliæ perſonæ, ad quas pertinere poſſint, teneantur illis parere, & non contrauenire. Nam in foro conſcientiæ ſufficit notitia priuilegij moraliter certa, de qua ſcilicet probabiliter & prudenter dubitari non poſſit: tunc enim quæſito aliquo falſo colore tergiuerſari, & voluntati [illegible] reſiſtere, non poteſt in conſcientia eſſe licitum. Ad hanc autem notitiam non ſufficit aſſertio dicentis ſe priuilegium habere, etiamſi ſit bonæ famæ perſona & fide digna, vt communiter notant Canoniſtæ cum Innocentio in cap. *Ex parte, de verborum Signific.* Et ratio eſt, quia nemo eſt in propria cauſa teſtis omni exceptione maior; & quia Angelus Satanæ tranſfigurat ſe in Angelum lucis; & multa committuntur ſub doloſa ſpecie ſanctitatis: atque ideo non ſolum tenetur quis credere dicenti ſe habere priuilegium ad effectum admittendi vſum eius: verum etiam nec recte faciet facile credens (regulariter loquendo) propter pericula & fraodes, quę poſſunt interuenire. Poterit tamen aliquando ex vrbanitate, quando non occurrit peculiaris cauſa ſuſpicionis; non verò ex obligatione. Ad hanc ergo notitiam neceſſaria eſt vel oſtenſio priuilegij, vel alia probatio, quæ prudenti arbitrio, & bona fide procedendo, ſufficiens exiſtimetur in conſcientia. Multo vero magis in foro exteriori neceſſaria eſt oſtenſio indulti per inſtrumentum authenticum, vel in ſe demonſtratum, vel ſaltem per teſtes probatum, iuxta dicta & tradita communiter à doctoribus, vt à Syluestro verb. *Exemptio* q. [illegible] & 7. ex cap. *Cum perſonæ, de priuilegijs* in 6. vbi gloſſa & doctores. Panormitanus in cap. *Cum ordinem, de reſcrip.* Innocentius, Antonius, Henricus & alij in dict. cap. Ex *parte.* Qui addunt limitationem, dicentes, hoc eſſe neceſſarium, quando priuilegium non eſt publicè notorium: vnde inſinuant, publicam notitiam eſſe ſufficientem probationem, vt tunc oſtenſio priuilegij poſtulari non debeat, nec iuſte poſſit. Quod intelligendum videtur; quando publica notitia non tantum eſt per famam (quæ per ſe non facit ſufficientem probationem, ſed ad ſummum ſemiplenam) verum etiam per vſum priuilegij communem & notum. Tunc enim ipſe vſus confirmat priuilegium, & confirmatius: vnde ſi tantus ſit, vt notoriam præſcriptionem legitime induxerit, illius probatio vel publica notitia ſufficiet; ſi vero nondum ſit conſummata præſcriptio, vel non ſit notoria; ſufficiet ille vſus vt non priuetur quis poſſeſſione & vſu ſui priuilegij intra ſufficiens tempus ad tollendum illud, vt latius Silueſter ſupra q. 6. allegans & alios plures, proſequitur. Hactenus doctrinam communem Theologorum & Canoniſtarum deduximus, idque potius verbis R. P. Franciſci Suarez, quàm noſtris: Tum quia voluimus vt appareret omnibus, non eſſe hæc fundamenta voluntarie à nobis ad cauſæ noſtrę fulcimentum conficta: ſed ab omnibus ſapientibus approbata, antequam noſtræ controuerſiæ contigerunt; Tum quia inſignis viri autoritas qui in ſcholis maximi nominis eſt ob multiplicia ſcripta, plena ſecura & modeſta eruditione à nobis ſententiam ferentis reprimet magis audaciam aduerſarij. Tum denique quia quæ ab illo dicta ſunt [illegible] mis clariſſimiſque verbis, non poterant noſtro ſtylo melius clariuſue dici, ideoque [illegible] nobis non ſolum libenter, ſed etiam quodammodo gloriantes [illegible]

SECTIO

SECTIO TERTIA.

Pronuntiata veridica noſtræ ſententiæ, temerarijs aduerſarij aſſertionibus oppoſita.

Synopſis.

§. 1. *Breue Pontificium à nobis obtentum, verè eſt priuilegium eccleſiaſticum.* §. 2. *Aduerſarij cenſura falſa eſt, & temeraria.* §. 2. *Breue ipſum in vigore iuris validum.*

IAm ergo fundamentis iſtis ſolidis, & ſtabiliter collocatis, inexpugnabilem atque inconcuſſum ſuperædificemus veritatem, quam tribus pronunciatis comprehendemus.

Primum eſt, *Breue Pontificium de quo eſt quæſtio, vere & proprie participat rationem & naturam Priuilegij eccleſiaſtici.* Hæc veritas facillime probatur ex poſitis fundamentis, etenim cum priuilegium definiatur lex priuata aliquid ſpeciale præter ius commune legeſque publicas indulgens. noſtrum hoc Breue, priuilegij rationē neceſſariò induet, cum ſit lex à Pontifice emanans in cauſa priuata aliquid ſpeciale præter ius omnibus commune concedens. Et quidem præter quam quod huiuſmodi breuia ſiue indulta ex communi opinione doctorum dicantur eſſe priuilegia, ſcribentium in cap. *Abbate, de verborum ſignif.* & in cap. *In his, de priuilegijs* probemus hoc de noſtro breui peculiari manuductione. Duo enim in eo continentur præter ius commune, vnio ſcilicet duarum Congregationum, & multorum conuentuum ſeu communitatum ſub regimine diſtincto ab eo quod per Concilium Lateranenſe, & bullam Benedictinam & Concilium Tridentinum ordinis noſtri hominibus præſcribebatur: & exemptio eorundem, qui ſic vniuntur, virtute huius Breuis, ab Epiſcoporum & Ordinariorum iuriſdictione. Non eſt ergo dubium, quin aliquid ſpeciale præter ius commune nobis concedat hoc Breue, ac proinde habeat reuera rationem priuilegij.

Breue Apoſtolicum, eſt verè priuilegium eccleſiaſticū.

De illis duobus, quod contineantur in Breui, fruſtrà eſſet multis verbis demonſtrare, cum ex ipſa eius lectione manifeſtum cuiuis eſſe poſſit. Nam Concilium Lateranenſe & Tridentinum, & Conſtitutio Benedicti duodecimi, præſcripſerunt monachis ordinis noſtri formam Ariſtocratici regiminis, de qua ſatis multa in priore controuerſia diſſeruimus; Cæterum monachis vigore huius Apoſtolici Breuis in Congregatione Angliæ vnitis conceſſum eſt, vt retentis gratijs & priuilegijs ac facultatibus antiquæ Congregationis Ariſtocraticæ poſſint nihilominus ſub forma regiminis monarchici gubernari; Præterea; vnio vel diuiſio diuerſarum prouinciarum Romano Pontifici reſeruata eſt, vt docet Emanuel Rodriguez tomo 1. quæſt. regular. q. 23. ar. 7. Et tamen virtute huius indulti noſtri, perſonæ regulares, pro quarum vnione conceſſum eſt, quæ ad diuerſas omnino ſpectabant prouincias, nempe Hiſpaniæ, atque Angliæ, nunc ad vnam eandemque prouinciam Angliæ contrahuntur. Rurſus, cautum eſt ſpeciali decreto Pauli quinti Papæ ſanctiſſimi, quod habetur in appendice, vt monachi vnitis leges ordinationeſque pro regimine & diſciplina ſuæ Congregationis conceptas, quàm primum ad vrbem tranſmitterent, nec antea exequutioni mandarent, quam fuiſſent à ſede Apoſtolica approbatæ; quod & ab illis eſt diligenter obſeruatum. Neceſſaria proinde fuit illis lex priuata aliquid ſpeciale præter ius iam antea ſtatutum, ipſis concedens, vt ita legitime in vnam Congregationem vniti conuenirent; At hoc nobis conceſſit Breue Apoſtolicum, de quo agimus. quod propterea veram priuilegij naturam habet.

Ex qua etiam conſideratione animaduertat religioſi lectoris pietas quam temerè & pernicioſe aduerſarius ſuadeat ſuis confratribus, pag. 284. 301. vt vnionem aliā verè chimæricam, quæ valde heterogeneis ex partibus omnino inter ſe incompoſſibilibus conflatam inire vel[illegible] penitus ſummo paſtore, qui non ſolum eſt communis Chriſtianorum Pontifex [illegible] ſecularis regularium exemptorum ordinarius, quique particulari decreto contrarium [illegible] quod aduerſarius non poteſt dicere ſibi non fuiſſe oſtenſum, cum & diu in manibus [illegible] & vt alij patet, expreſſè non ſolum contemnat, verum etiam impugnet. Sed nimirum

rum paſſim in libello ſuo ſimilia ſpargit inobedientiæ ſemina; vnde magna meſsis oritetur dyſcolorum, ſi ipſius conſilijs maleſanis acquieſcerent.

Alterum, quod nobis in Breui conceſſum eſſe diximus, eſt exemptio ab Epiſcoporũ & ordinariorum iuriſdictione, cum virtute iſtius indulti communicata nobis ſint omnia priuilegia quæ Congregationi Benedictinorum Hiſpanicæ matri ac educatrici & protectrici noſtræ fuere hactenus concesſa, inter quæ & multa valde ſpecialia ſunt, & peculiariter ampliſsima hæc exemptio, quam tamen antiqua Congregatio Angliæ, in quatuor aut quinque duntaxat habuit monaſterijs, cum reliqua omnia Epiſcopis diœceſanis ſimul & Capitulo ſuo Generali eſſent ſubiecta. Quod vero aduerſarius creberrimè arguit, non eſſe hanc nobis conceſſam exemptionem, quia in Breui illo habeatur clauſula inſigniter limitans priuilegia conceſſa, *dummodo ſacris Canonibus non aduerſentur*: Concilium autem Chalcedonenſe vetuerit monachos ab Epiſcoporum iuriſdictione ſubtrahi: Quamuis hanc obiectionem inuidioſe ſatis in multis locis inculcet, vrgeatque ſubiectionem monachorum Epiſcopis, potius quam immediatis ſuperioribus (homo forte Epiſcoporum benignitate contra ſuperiorum ſuorum imperia abuſurus, ſi occaſio incideret;) tamẽ quam nihil habeat ſoliditatis, ſufficiet ex verbis P. Hieronymi à Sorbo, vulgo dicti Capuchini oſtendere, qui in annotationibus ad compen„dium priuilegiorum, verbo *Priuilegia Fratrum*, hæc ſcribit: Eſt etiam aduertendum quod „per illã clauſulam apponi nunc ſolitam in confirmatione priuilegiorum, *dummodo* [illegible] „*ſu, & ſacris Canonibus & decretis Concilij Tridentini non aduerſentur*, non eſt intelligendum (vt „quidã male opinari videntur) de ſacris canonibus ſummorum Pontificum in decretis & „decretalibus contentis: ſed de ſacris Canonibus & decretis Concilij Tridentini [illegible] è „pateat Conciliũ ipſum & Canonibus & decretis conſtare. Et illud operatur illa coniunctio [illegible]) „coniungẽdo Canones decretis; adeo vt male ſentire mihi videantur, qui aiunt ſub illa par„ticula (Canonibus) intelligi decreta & decretalia ſummorũ Pontificum; & ſub illa [illegible] de„cretis) ea quæ ſunt in eodem Cõcilio Tridentino; & quod proinde nulla aut pauciſſima re„maneant mendicantibus priuilegia. Et ita eſſet quidem, ſi hæc illorum valeret opinio: ſed „quam ſit hoc abſurdiſsimum, & à mente & verbis ſupradictorum ſummorum Pontificum „alieniſsimum, quis mentis compos nõ videt? Hactenus Capucinus, cuius cenſuram ſi ſibi quadrare videat aduerſarius, non à nobis dictum ſibi conuitium, ſed à viro docto præiudicium illi iuſte factum ſciat. Et ſane modus ipſe loquendi, quo in illa clauſula vtuntur Pontifices, non poteſt aliter exponi, quàm expoſuit Capucinus; alias enim valde amphilologicè, & obſcuriſſimè in legibus & priuilegijs ſuis (quæ debent eſſe apertiſſima) loquerentur: ſi ſub decretis intelligerent Canones, & ſub Canonibus intelligerent decreta cum tamen ex ſtilo ipſo dictionis hæc duo pro diuerſis omnino rebus accipiat; ac proinde optimè pro Canonibus & decretis eiuſdem Concilij, tanquam partibus eius integrantibus, nempe, pro Canonibus fidei, & decretis reformationum poſſint ac debeant intelligi.

Atqui etiam aliud eſt in cauſa noſtra conſiderandum; quod aduerſarium latere non potuit, nec re vera latuit, nimirum ipſum ſanctum Pontificem ſummum Gregorium XV. ad inſtantiam illuſtriſſimi Cardinalis de Sourdis Burdegalenſis Archiepiſcopi, Patronique noſtri cum honore ſemper cogitandi, iterum de nouo eadem omnia priuilegia, ſine vllis clauſulis limitantibus conceſſiſſe die 5. Februarij 1622. indulſiſſe que denuo vt tota Congregatio Anglicana, & omnes illius ſubditi gaudeant indulgentijs & priuilegijs, quibus gauderent ſi eſſent adhuc viuerentque, vt olim, ſub Congregatione ſancta Hiſpaniæ, & quibus gauiſa eſt hactenus & in hunc vſque diem gaudet eadem Hiſpanica Congregatio. Dicimus autem hoc non latere aduerſarium, quia nimirum ipſemet aſtitit Reuerendo admodum Præſidi Congregationis noſtræ, quando prædictam confirmationem Romæ acciperet, idque diu antequam prælo edidiſſet infœlicem hunc libellum examinis trophæorum Congregationis Angliæ. Hactenus igitur probatum eſto Breue hoc Apoſtolicum eſſe priuatam legem aliquid ſpeciale nobis præter ius ordinarium concedentem, ac proinde vere & propriè priuilegium, ὡς ἐπὶ τὸ ἀκριβές vt cum Mathematicis loquamur.

Aduerſarij cenſura falſa & temeraria. Subdamus iam ſecundum pronunciatum. *Multoſa tam præuari atus eſt aduerſarius in præcipiti hac cenſura ſua, qua Breue hoc Apoſtolicum nullitatis & inualiditatis condemnare præſumpſit.* Patet hoc primò ex fundamentis poſitis, nam cum hoc Breue fundetur in motu proprio ſummi Pontificis: ad ipſum ſolum ſpectabat cognitio controuerſię, ſiue dubij cuiuſcumque ex huius Breuis ſubſtantia exorti, adeo vt ſine Sanctitatis ſuæ licentia in ſcriptis obtenta, nullatenus licuerit aduerſario contra Breuis huius validitatem agere, vt patet ex omnibus authoribus in primo fundamento citatis, quos non ignorare præſumitur aduerſarius cum eos tam diligenter ipſe citauerit.

Deinde

[illegible] nihil eorum, quæ apud prædictos authores recenſentur idonea ad huiuſmodi priui-legiorum [illegible] ditatis damnanda vel arguenda, in hoc Breui contigiſſe reperitur. Nam inprimis [illegible] eſt ſurreptio, in ipſa breuis obtentione, aut expeditione: conſtat ſiquidem ex ſa-[illegible] quam ſectione prima ſimpliciter deduximus, & ea inſtrumentis autheuticis [illegible] ratio fulcitur, quorum copias in appendice poſuimus, & ex omnibus in prioris [illegible] referendo adductis, à nobis rectam rerum omnium informationem ſum-ma [illegible] tia, reuerentia, & diligentia factam fuiſſe: auditos fuiſſe Caſinenſes, G[illegible] cos, Hiſpanicos ordinis noſtri Generales, ſuperiores, & Abbates, auditas [illegible] ſes per ſuos procuratores legitima authoritate munitos Romæ per-ſonaliter [illegible] tentes; habita fuiſſe ſuffragia omnium aut ferè omnium in miſsione profeſ-[illegible] ram rem geſtam fuiſſe Congregationi Hiſpanicę bis in pleno Capitulo relatam, to-tam [illegible] ſam per ſexennium & amplius fuiſſe maxima diligentia & ſolicitudine in ipſa curia Romana, & coram Nuntijs Apoſtolicis, & in ſacro conſiſtorio ventilatam; denique audemus dicere, nullam Anglorum hominum cauſam in illa curia hoc ſæculo fuiſſe tanta cum benig-nitate, tanta cum dignatione purpuratorum Eccleſiæ Catholicæ Patrum, tanta etiam cum patientia & tam diuturna audientia diſcuſſam, deciſam, determinatam? Qua igitur fron-te potuit aduerſarius ſibi in animum inducere, vt ſurreptitiæ informationis nos tam impro-babiliter ne dicamus, tam improbè, argueret? Neque vero [illegible] gratio, [illegible] nobis ſcilicet quorum cauſa emanauit hoc Breue) factum eſt aliquod contra ea quæ in priuilegio exprimuntur conceſſa & ordinata, vt ex argumentorum eluceſcet ſolutionibus. Neque rurſus ceſ-ſauit, aut adhuc ceſſat cauſa propter quam conceſſum eſt priuilegium; quinimo quotidie ma-gis apparet illius neceſsitas, nempe intuitus pacis & concordiæ, quam ea multiplici Con-gregationum independentium varietate diminui neceſſe eſt atque diuelli. Sed nec emanauit à [illegible] de Apoſtolica aliquod aliud ſecundum Breue aut priuilegiū, aut mandatum, quo hoc no-ſtrum Breue prius conceſſum reuocaretur; nec ipſi priuilegiati huic priuilegio ſuo adhuc renunciarunt, aut renunciare vllatenus, ne quidem per ſomnium, meditantur; Neque vlla apparet contraria præſcriptio congruo tempore legitimiſque conditionibus firmata, per quā impediretur Breuis huius obſeruantia; nec commiſſus eſt aliquis priuilegij ratione abuſus, nec permiſſus aliquis eius non vſus, aut praxis contraria; Nullis ergo modis, quos ſacri Ca-nones, & eorum ſapientiſsimi interpretes recenſuerunt, debere probari ad priuilegia inuali-danda poteſt hoc noſtrum priuilegium impugnari. Præuaricatus eſt ergo in ſacros Canones, & [illegible] maiorum ſapientum doctrinam, & in omnem praxim proborum aduerſarius, cum Breue Pontificium tam nullis ſolius rationibus [illegible] eſt nullitatis incuſare.

Quid quod etiam cauſam vnam inualiditatis videatur afferre defectum poteſtatis in ſum-mo Pontifice? Non enim poteſt aliter exponi, quod habet pagina 199. vbi ideo docet eſ-ſe inualidum hoc Pontificis noſtræ ætatis indultum, quia eſt contra Canonem Benedictinū; quia illatio hæc nulli alteri fundamento inniti poteſt quam quod exiſtimet ſummum Pon-tificem nullo modo poſſe prædeceſſoris ſui Benedicti duodecimi conſtituto contraire. At iudicium ſibi arrogare de ſupremæ huius poteſtatis terminis & limitibus, expreſſe eſt contrà Canones ſacros præuaricari. Quapropter Panormitanus in cap. *Cum venissent*, *de iudicijs*, & Syluester verbo *Interpretatio*; docent, ſi in priuilegio dubium fuerit exortum de poteſtate principis qui ipſum conceſſerat, ad ſolum Principem ſpectare eius dubij deciſionem; neque poſſe villi, qui Principe ipſo inferior ſit, illud iudicium ſeu examen competere; multo minus homini ſubdito contra ſuperiorem ſuum litiganti.

Statuunt præterea Canones eccleſiaſtici, vt conſtat ex cap. *Porro*, & cap. *Recepimus*, *de pri-uilegijs*, & cap. *Intelligentia*, alijſque multis (quæ citat Syluester verbo *Priuilegium* q. 3. in priui-legiorum interpretatione, & declaratione præſertim attendi debere ad verborum, quibus concepta ſunt, proprietatem; proprietatem autem metiendam eſſe ex vulgata & conſueta ſignificatione, vel ex communi vſu peritorum, & maximè omnium ſecundum ius priuilegio proportionatum, id eſt, ius Canonicum: quando agitur de reſcripto Pontificio, vt notat idē Syluester loco citato, colliturque ex Baldo *l. Siquando* 1. *Codicis. Bonis vacantibus lib.* 1. Quod ſi verba ſint dubia, & obſcura, potius inſiſtendum concedentis intentioni, quam iuſte & ra-tionabiliter pręſumitur habuiſſe, quam difficilium verborum ſenſui incerto; iuxta cap. *Intel-ligentia*, & cap. *I[illegible]is*, *de verborum ſignificat.* & cap. *Sedulo d.* 38. Intentionem autem conce-dentis inuenire poterimus, ſi ſupplicationem ac factum ſpectamus, cui ſolet conceſſionem ſuam princeps conformare, vt conſtat ex cap. *Inter dilectos.* §. *Cæteris de fide inſtrumentorum*, & Felino ibidem, & Gutierrez lib. 3. Practicarum q. 17. & 18. num. 42. & 43. Supplicationis autem ſumma ſummarumque ſolet reſumi in exordio ipſius indulti, & iuxta illam ſolent cætera

in Breui

Nulla ſurreptio facta in breui obtinendo.

Poteſtas adfuit legitima concedentis.

Regulæ iuris de priuilegiorum interpretatione.

in Breui conceſſa ſubiungi. Materia etiam in qua verſatur conceſſio [illegible] facit ad principis in [illegible] voluntatem, quæ ſine dubio non debet hic exponi, vt materiam ambitionis, aut mul[illegible] catio [illegible] aperit. Denique cir[illegible] rum, & per [illegible] rum del[illegible] perpendi, quis non [illegible] dubitet [illegible] qui n principes in [illegible] diligenter & diligenter examinet. Atqui [illegible] noſter nec verbo [illegible] in p[illegible] uil[illegible]gio impugnando ſeruat, ſed [illegible] potius per ſophiſmatum fumum obſcurat, nec attendit ad ſupplicantium perſonas, cauſaſque mouentes ad ſupplicandum, quæ duæ præſertim faciunt pro inclinanda Pontificis voluntate; vna, quod pacem & concordiam, etiam cum aliquo temporalium ſuorum præiudicio quæſierunt; altera quod ipſemet Pontifex ſuo m[illegible] ipſas perſonas ſupplicantes expreſſe & peremptoriè monuerit, ſe omnino velle aliquam in miſsione vnionem, formamque eam tractandi præſcripſerit: quare tanquam facto ſuo, aut potius facto ex obedientia & reuerentia illi debita perfecto fauere præſumendus eſt, quando niſi ipſe mandaſſet ad vnionem iſtam ſuſcipiendam maxima pars ſupplicantium nunquam deſcendiſſet. Quid dicam [illegible] aduerſarium illa non attendiſſe inter diſputandum? imo prorſus neglexit: & omnino contraria interpretatus eſt, quam vel verborum proprietas, concedentis intentio, vel ſupplicantium conditio cuilibet modeſto rerum arbitro viderentur poſtulaſſe. Videamus enim quam propriè accipiat verba indulti, iuxta regulas quas iam à viris ſapientiſsimis præſcriptas accepimus, & clauſulam illam ſpeciatim intueamur. *Et (ſi opus eſt de nouo erigeretur) antiqua Congregatio Anglicana ordinis S. Benedicti.* Quam ille ita exponit clauſulam, vt dictiones parentheſi incluſas, coniúgat cum aliis, extra parentheſim cohærentes à quibus tamen diuerſum longe parenthetica clauſula ſignificat: Senſus enim, quem verba præſcribunt, & ſupplicantes [illegible] propoſuerunt, & in pauciſſima verba, ne inutilis repetitio committeretur, contexuerunt, eſt; vt ſic legatur contextus indulti: *quod omnes monachi Angli ordinis, Congregationis Hiſpanicæ & Anglicanæ coaleſcerent in vnum corpus, quod [illegible] vocaretur Congregatio An[illegible]: & ita, vt per hanc coalitionem, & corpus ſic vnitum continuaretur, & reſtauraretur, (ac ſi [illegible]us eſſet, de nouo erigeretur) antiqua Congregatio Anglicana.* Etenim cum non nos lateret aliquot diſſicultas, quibus nihil eſſet placiturum, quod ipſi non facerent; ideoque [illegible] ſuſurgerent nouæ lites (quod videmus iam per aduerſarij cacoze[illegible] iam eu[illegible]) expreſſe illa verba exhibuimus, vt omnes modos exiſtendi, qui poſſent de Congregatione noſtra, quam condebamus, concipi, includeremus; Etenim illa cogitari poteſt, vel ſine omni interruptione ad hũc vſque dié perſeueraſſe, quod Patribus noſtris Caſinẽſibus viſum [illegible] eam in longæuo ſene D. Seberto & adoptatis ab eodem monachis (quos iſte vo[illegible] ineptè Excaſinenſes) adhuc conſeruatam agnouerunt; vel vſque ad exulantem ex patria Catholicæ fidei publicam profeſſionem permanſiſſe, & toto ſchiſmatis tempore interruptam: vel nullo modo olim extitiſſe, ſed tantummodo per hoc corpus vnitum exiſtendi exordium ſuſcepiſſe: Si primus modus verus eſt, poſtulauimus in ſupplicatione, vt etiam in hoc corpore vnito continuaretur; ſi ſecundus, vt per idem corpus inſtauraretur, & quaſi reuiniſceret: ſi tertius, vt in hoc eodem corpore vnito de nouo erigeretur, fieretque & vocaretur nunc ſaltem Congregatio, ſiquidem antea non fuerat. Hæc fuit noſtra ſupplicantium intentio, hunc ſenſum verba per parentheſim lecta propriè ferunt nec alium capiunt: enim enim tria illa verba paſſiua diſtinctos prorſus habeant ſignificatus, (aliud enim eſt continuari, aliud inſtaurari, aliud de nouo erigi:) ita debent exponi, attribuendo ſingula ſingulis per euocationem grammaticam, vt ſenſum verum diſtinctumque faciant: quare, cum antiqua res poſsit continuari, & inſtaurari, res autem quæ nondum extitit, nec continuari poſsit, nec inſtaurari: illa duo verba de antiqua Congregatione Angliæ debent intelligi. Et cum de nouo erigi longe diuerſum ſit ab eo quod eſt continuari, aut inſtaurari, poſsitque hic habere ſenſum ſuum proprium, quem ſupplicantes intellexerint, non debet de antiqua Congregatione Angliæ dici, quia res antiqua renouari, aut inſtaurari quidem poteſt, de nouo autem erigi non niſi abuſiuè dicitur: permittat nos aduerſarius intelligere in Breui, quod videmus rectè ex ſupplicatione noſtra inſertum, vt aut Congregatio Anglicana antiqua continuetur, vel reſtauretur, aut, ſi opus fuerit, (hoc eſt, ſi nulla olim fuit quæ vocaretur antiqua) de nouo per poteſtatem Pontificis in corpore vnionis noſtræ erigatur. Habere autem illa tria diſtinctas ſignificationes in ipſo Breui clarè textus ipſe dictionis demonſtrat, cum continuationem & inſtaurationem abſolutè poſtulent, quia potuit ac debuit in vno, ac deinde in paucis continuari, & poſtea in multis inſtaurari, at verò erectionem de nouo, non abſolutè, ſed quatenus opus eſſet, petierunt: quia etſi extitiſſe olim Congregationem aliquam ordinis noſtri plerique miſsionis monachi exiſtimarent, fuere tamen qui nullam talem extitiſſe putarent, moti debili coniectura, qua videtur aduerſarius in ſuum errorem præcipitatus,

tatus, quod non tantum ſolas illas Congregationes propriè dictas indicarent, quæ monarchico regim ne eſſent conſtitutę. Vt igitur ab omni litium occaſione immunes eſſent, & à ſutoris contentionibus, quantum fieri poſſet, ſecuti: ſupplicantes omnibus tribus titulis ſuæ ſanctitati propoſitis, ipſius auctoritatem humiliter implorarunt, & fœliciter obtinuerunt.

Atqui non ſolum contra ſupplicantium intentionem (quam hic Pontificem reſpexiſſe par eſt credere, cum non niſi ipſiorum mandato corpus hoc vnionis inſtituerint, & pro eius confirmatione, non niſi ex ipſius decreto prius hoc iniungente ſupplicauerint) non ſolum contra propriam dictionem atque ipſorum verborum ſignificationem aduerſarius clauſulam illam eſt interpretatus: verum etiam contra morē, & vſum ſummorum Pontificum, & Patrum Eccleſiæ in Concilijs (qui iuris Canonici conditores ſunt) vſurpatum; cum tamen ab illorum modo loquēdi nos eccleſiæ filios deceat modum loquendi accipere. Etenim illi verbum Erigendi cum de Congregationibus loquuntur, non ad id quod prius ſteterat, ſed id quod antea non extitit, referre dignoſcuntur. Vide mihi Concilij Tridentini decretum ſeſſione 25. cap. 8. vbi hæc habet: *Quod ſi intra limites vnius prouinciæ non ſit ſufficiens talium monaſteriorum numerus, ad erigendam Congregationem: poſſint duarum vel trium prouinciarum monaſteria vnam facere Congregationem;* quo in loco clariſſimè conſtat, Concilij Patres pro eodem ſumere erigere, & facere, non vtique id quod antea factum eſſet, ſed quod prius factum non fuiſſet. Similiter eiuſdem ſeſſionis cap. 3. agens de monaſteriorum ædificatione; *nec de cætero* (inquit Concilium) *ſimili loco erigantur, ſine Epiſcopi, in cuius diœceſi erigenda ſunt licentia prius obtenta*, vbi etiam manifeſtum ēſt non agi de monaſterijs reparandis, aut inſtaurandis, ſed de ijs de nouo non erigendis: quia enim diceret mentem Concilij patribus eam fuiſſe, vt Prælatus quiſpiam monaſterium ſuum hæreticorum inſolentia dirutum, vel bellorum violentia deiectum, aut incendiorum infortunio conſumptum, non poſſit ipſum ſine noua Epiſcopi diœceſani licentia reædificare? Gregorius pariter 13. in bulla anno 1577. octauo calendas Iunij, Pontificatus ſui anno 6. conceſſa monachis S. Baſilij ſic loquitur, *Domos & Eremitoria huiuſmodi in monaſteria ordinis S. Baſilij adhuc canonice erecta non fuiſſe, nec eſſe: Nos dictorum Eremitarum ſtatuſ oppreſſa erigendū eſſe exiſtimantes, &c. in monaſteria dicti ordinis S. Baſilij perpetuò erigimus, &* ... Vbi ea quæ nondum erant canonicè erecta vel inſtituta Pontifex dicit ſe canonicè erigere. Eodēque prorſus modo loquitur idem Pontifex, cū in bulla 22. Iunij anni 1580. Pontificatus ſui nono conceſſa, de Congregatione Carmelitarum diſcalceatorū, quæ antea nuſquam, vllibi gentium extitiſſet, erigenda ſanciuit: docens aduerſarium, ſi tanto ſuo Magiſtro diſcere non putet indecorum, quo ſenſu verbum erigendi in ſimilibus caſibus iuris ac priuilegiorum debeat vſurpari. Nunquam enim inuenies in bullis Pontificijs hanc phraſim loquendi, qua Congregatio vel prouincia de nouo dicatur erecta, relatam ad aliquid reſtaurandum, quod iam à ſuo ſtatu ceciderat, ſed ad illud duntaxat creandum (vt ſic dicam) quod prius non fuerat, & nouiter incipit exiſtere.

Tertio etiam illud in ſacris Canonibus conſtat ordinatum, vt priuilegia eccleſiaſtica non tam ſtricto cribrentur examine, vt verborum vtili ſignificatione deluſa, ipſa tandem priuilegia mere fruſtranea & euanida reputentur. Semper enim ita debent explicari, vt tamē aliquid in fauorem priuilegiatorum operentur, vt docet Felinus in cap. 1 *de reſcrip.* & in cap. *Cauſa eod. tit.* Ad idem facit & cap. *In his, de priuilegijs.* & cap. *Abbate de verborum ſignificationibus.* At oſtet hic interpres in id totas intendit ingenij vires, vt priuilegium oſtendat ineſficabile, & nihil prorſus operari, nullis reuera ſolidis ad hoc inductus argumentis, ſed ſuo tantum ſupercilio, quo non tantum homines non ſatis magni nominis, vel æſtimationis, ſed ipſos etiam proceres eccleſię ad ſuum tribunal examinandos & exagitandos vocat, quoties aliquid ſtatuunt, quod ipſius ſtomacho non adblanditur; ſicut R. Generalem Hiſpaniæ, ſicut Illuſtriſſimum Archiepiſcopum Rhemenſem, ſicut alios magnos doctoſque viros in hoc ſuo libello miſerrimo, indignis modis tractauit. Et tamen tantus aliorum cenſor, tantus Canonum iuris citator, qui nihil aliud diligentius videtur voluiſſe quam Rebuffos & alios Beneficiariæ praxeos magiſtros, quod in ſuis reſcriptis exponendis ſibi ſi factum fuiſſet, exemplum ... prorſus *examinat* eſſe; hoc in noſtro reſcripto tā multipliciter præuaricādo, cōtra ... Canonum regulas iniquiſſimas interpretationes ſomniando procudit. Quare ex conſequenti ne pleniſſime demonſtrata ſuccenſere nobis non debet, ſi eum Canonum præuaricatorem oſtendimus.

Tertium pronunciatum, directè oppoſitum aduerſarij conatibus, iſtud erit: *Breue Pontificium Congregationis Angliæ Benedictinorum ordinis nigri obtentum, in toto iuris rigore validum, & inconcuſſi vigoris.* Quod cum ex ipſa facti narratione, ſtando in apicibus, & terminis

Breue obtentū in rigore iuris validum eſt.

minis iuſtis apparet manifeſtum: non alio modo vlterius probabimus quam per clariſſimam refutationem omnium argumentorum quę aduerſarius ſollicita diligentia, & anxia nocendi libidine conquiſiuit, & in quinque capita tota diſtribuit. Specta, benigne lector, certamen noſtrum, & ſi tela ipſius in priore controuerſia videris fuiſſe arundinea; quæ in iſta controuerſia iaculatur prorſus eſſe ſtraminea perſpicies.

SECTIO QVARTA.

Confutantur omnia aduerſarij contra factum noſtrum obiecta.

MEMBRVM PRIMVM.

De tribus primis obiectionibus.

Synopſis.

§. 1. *OBiectio prima aduerſarij, an Congregationis erectio fuerit abſurda & ridicula.* §. 2. *Ob. 2. An pleriſque monachis Anglis iniurioſa, & coacte obtruſa?* §. 3. *Ob. 3. An contradictorio plena; Contra ius Cluniacenſium; impeditiua concordiæ; paucorum tyrannis?*

1 Ob. An erectio Cōgr. fuerit abſurda & ridicula.

PRima aduerſarij obiectio, conuitium eſt, non argumentum: nam pagina 186. ſupponit, quod verum eſt, ſedem Apoſtolicam rite informatam, nunquam conſenſuram fuiſſe in rem ſtultiſſimam, abſurdiſſimam, & perieuloſiſſimam; & ſubſumit hoc conuitium, vnionem à nobis conceptam & definitam, talem eſſe; ac proinde ſedem Apoſtolicam nunquam reuera in eius confirmationem conſenſiſſe, ſed ſiquid fecerit confirmationem ſonans, id totum per ſurreptionem fuiſſe extortum, & falſis narratiuis Pontificem à nobis circumuentum, crediſſe bonum factum, quod reuera eſſet religioſis pernicioſum. Primum enim virtute huius vnionis tranſeunt monachi à Congregationibus indubitatis & manifeſte legitimis, ad Congregationem fictitiam, ἀνύπαρκτον, ridiculam, chimæricam. Deinde hæc talis tranſitio nihil eſt aliud quam ſeductio monachorum à certæ obedientiæ ferula ad anarchicam apoſtaſiam, cum monachi in hac nouella Congregatione profeſsi nullatenus haberi debeant in cenſu & albo veri nominis religioſorum.

Reſp. Reſpondemus, apertum eſſe conuitium, quod obijcitur: quid eſt enim conuitium aliud quam maledictum ſine cauſa & veritate, ſine probatione aut ſpecie veri, ſine ordine debito charitatis in immerentes coniectum? At hæc omnia inſunt huic obiectioni. Nam vt à poſtremo in[illegible]amus, cur infami libello hanc accuſationem propoſuit, poſt quadriennium integrū Congregationis erectæ, nobis nunquam de inualiditate, & pernicie rei huius debitè admonitis? cur non ante tribunal ſuperiorum nos conuenit? audetne dicere, non fuiſſe ſibi acceſſum liberum ad ſuperiores ſuos noſtroſque? non ad Nuntios Apoſtolicos? non ad curiam Romanam? atqui audiri ſunt omnes alij, quicumque aliquid obijcere voluerunt: niſi forte non putet audiri iuſte, ſi non etiam exaudiantur accuſatores; & debere quæ ab ipſo, ipſiuſque ſimilibus adferuntur, tanquam oracula ex Apollinis tripode, æſtimari diuinæ veritatis plena; alios autem omnes cum turba popelli, nec ſapere in vero, nec conſcientiam in bono exercitatam habere. Bene apparet hanc eſſe eius mentem, qui pag. 190. minitatur, niſi Pontifex ab ipſo pronunciet ſententiam &c, (*ſi qua ei viſcera charitatis ſuperſint*) *prouidere velit de remedio opportuno* ſe cum ſuis *aut ſane explicaturum* Bullam (vnionis confirmatiuam) *quo ad ſana quæ continet, aut rem acturum* [illegible] *ex æquo & bono*, non *obſtante prædicta* Bulla, *non ſ*[illegible]*us ac ſi nunquam obtenta fuiſſet à ſede* Romana, *quæ ſe paſſa eſt circumueniri tam exorbitanter.* Verba ſunt aduerſarij, quæ ſi non ſint ſeditioſa in loco, quem citauimus, appellamus lectoris modeſti conſcientiam. Deinde quam adfert probationem, quam ſpeciem veri pro hoc ſuo maledicto

quomodo

quomodo probauit rem eſſe abſurdam, ſtultam, periculi plenam? Nam ea quibus hæc probare conatus eſt, ita in ſuperiore controuerſia eliſimus, vt nihil aliud probent, quam ipſius aduerſarij ineptam, abſurdam, perniciosamque temeritatem: qui tam crudelia crimina tam nullis rationibus viris bonis, fratribus ſuis objicere præſumpſit. In ea diſputatione luce meridiana clarius effecimus, fuiſſe olim in Anglia veram propriamque Benedictinorum conuentuum Congregationem ab omni externa Congregatione independentem; quæ licet tunc temporis Congregatio non appellaretur (quia hęc appellatio ſuperiori duntaxat ſæculo nata eſt, hoc quidem ſignificatu, quem nunc obtinet) appellabatur tamen nomine Ordinis, quo res eadem intelligebatur, ſicut & Cluniacenſis Congregatio tunc temporis non alio nomine, quam Ordinis Cluniacenſis agnoſcebatur. Eſt ergo falſum aſſertum, ac proinde merum conuitium, quo aduerſarius ait, vnionem hanc eſſe tranſitionem ab indubitatæ Congregationis obedientia, ad Nulli-partenſis Congregationis apoſtaſiam (mirificè enim ſibi complacet aduerſarius in huiuſmodi inuidioſis onomatopæis, & in eis maximam partem ſuæ collocat oſtentatque eruditionis) quia tam vera fuit Congregatio ea ad quam tranſierunt, quam ea à qua tranſitum cum benedictione Pontificis & ſuperiorum fecerunt; tam ſanctas habuit leges pro illorum temporum ratione, tam verum & plenum obedientiæ, paupertatis, deuotionis, hoſpitalitatis, clauſuræ, ſilentij, abſtractionis exercitium; tam vera vincula mutua regiminis & participationis rerum, monaſteriorum, perſonarum, ſumptuum, pænarum, præmiorum; quam habeat vlla hodierni temporis Congregatio: quæ omnia in ipſis ſtatutis antiquę Congregationis in appendice poſitis ſunt planiſſima. Sed qui aduerſarium norunt, & nos è vicino intuentur, ſciunt nos ſub arctiſſima ſuperiorum cuſtodia in clauſtro viuere, obedientiæ, paupertatis, diſciplinæque regularis inſtitutis quotidie nocte dieque exerceri, eoque nomine in prouincijs, in quibus degimus, in aliquo ſaltem pretio haberi: ipſum vero aduerſarium, nihil horum iam à multis annis habere, de quibus laudetur; imo ſi vel nomen eius vellemus prodere, nullus fere eſt virorum grauium, qui eum nouerit, quin ſimul ipſum de licentioſa nimis vita, periculoſoque ingenio damnaret. Falſum proinde eſt conuitium quo nos arguit, tanquam ſine legitima ſuperioris obedientia viuentes: qui diuina freti miſericordia ſuperiores nobis impoſitos libenter gaudenterque ferimus, & ad eorum pręſcriptum in clauſtro, aut in animarum meſſe ſic vitam inſtituimus, vt nihil contra aut præter eorum iuſſum audeamus, aut velimus in vllo præſumere. Quod ſi ab illo rogaretur, ſub cuius viuat imperio, (nam prælatus non eſt, quantumuis ridicule ſe ſuumque ſocium hoc exornet titulo, cum monachum nullum habeat ſibi ſubditum, nec ſit à ſuorum ſuperiorum natiua obedientia legitime emancipatus) in qua viuat Abbatia, cuius poſſit Prælati diſcretione ipſius ſiue exceſſus, ſiue fragilitas, ſiue negligentia corrigi aut emendari; neque enim confirmatus eſt in gratia, vt nunquam, nuſquam, in re nulla exorbitet à recto: non haberet paratum aliud reſponſum, quam quod à quouis gyrouago, vel Sarabaita poſſet adhiberi.

Secunda obiectio ſimilis eſt primæ. Barbaram inquit p. 187. & inauditam rem eſſe ac proinde ab Apoſtolica ſede alieniſſimam, & contra Canonem Nicenum, qui iubet, *antiquos mores o[...]ineri* quod in gratiam quinque ſolummodo monachorum, centum viri grauiſſimi cogerentur inauditi, inuiti, omnibuſque modis licitis repugnantes, transferri ad nouum corpus Anglicanæ Congregationis. Quare fieri non poteſt, quin circumuenta falſis narrationibus ſede Apoſtolica breue hoc fuerit obtentum, ac proinde nullius eſſe debeat apud mona[...]os auctoritatis.

2. Ob. An erectio Congr. fuerit iniurioſa & violenter impoſita iuris? Resp.

Cæterum hanc eius cramben toties recoctam, toties appoſitam lectori, non niſi cum faſti[...]o reijcimus: Sed reijcimus manifeſtiſſimis demonſtrationibus productis, quibus tam ex [...]ionis diſputationis decurſu, quam ex narratione & inſtrumentis quæ vtrique diſputa[...]oni [...]nt communia conſtat euidenter, maximam partem grauiorum monachorum miſſio[...], in vnionis formulam talem conſen[...], qua Congregatio Anglicana erigeretur, & pro[...]ueretur, auditos fuiſſe tam in Hiſpania, quam Romæ omnes, qui voluerant audiri; exa[...]ata fuiſſe omnia rationum momenta, quæ vel nos ipſi contrà vnionem, vel Caſſinenſes & A[...]cani pro eadem vnione in Congregationis Anglicanæ fauorem erigēda ſuerant hinc inde [...]rolata; examen hoc per aliquot annos durauiſſe; ſuperiores Congregationis Hiſpanicę, [...]s omn[...]us, etiam minutiſſimis ad hanc rē quomodolibet facientibus, exactè cognitis a[...]pectis pleniſſimū conſenſum vnioni dediſſe. Nō in gratiam igitur quinque virorū [...] centum viri graues, quo nollent tranſire: ſed in gratiam decem aut duodecim ad [...]m monachorum, plus quā octoginta monachi coacti ſunt per aliquot annos differre [...], & expectare deciſionem pro vnionis alicuius erectione, quam agnoſcebant [...] omnium tranquillitati iam eſſe prorſus neceſſariam. Falſum quoque eſt, & contra

ipſius conſ[illegible] eo p[illegible] ſ[illegible]mentum, quo dicit centum viros graues coactos velut congregatione [illegible] Anglicanam: ne vnus quidem vir grauis, ne vnus quidem ex iunioribus, coactus eſt hunc tranſitum facere: Relictum eſt in vniuſcuiuſque arbitrio, vt quid vellet faceret, ideo vt magna pars eorum qui in Hiſpania ſunt profeſſi, ſubdi [illegible] quidem ſint legibus con[illegible] Angliæ, quamdiu extrà ſuæ profeſſionis monaſteria [illegible] ipſos [illegible] rogat: ſed non cogantur tamen de noſtra congregatione fieri, & nihilominus æquali nobiſcum iure quoad omnia fruantur in omnibus conuentibus noſtris, poſſintque tam in [illegible], quam in Anglia ſubeſſe, & præeſſe, tanquam hoſpites, vel tanquam conuentuales, pro tempore quo ipſis beneplacitum fuerit, verſari; ad monaſteria profeſſionis ſuæ, cum voluerint redire. Tanta eſt hæc aduerſarij calumnia, vt cum monachi Hiſpani, nunc ſint [illegible] liberiori in conditione, quam ante congregationis noſtræ confirmationem fuerunt, [illegible] eos coactos, inuitos, repugnantes, gementes, fingat in ſeruitutem redactos, & [illegible] xuros, alienæ mancipatos eſſe poteſtati. Quin [illegible] ipſe aduerſarius, quamquam ſæpe à Vicario Miſſionis iam præterito, pro eo quo ipſum complectebatur Vicarius amore, rogatus fuiſſet, & inuitatus, vt ſe congregationi Angliæ incorporaret: nunquam tamen vel ſpecie tenus coactionem aliquam paſſus eſt; vixit inter nos, ad eandem menſam, iiſdem exceptus commodis, iiſdem, honoribus, nunquam propterea quod noſtræ congregationis eſſe nollet, vllam paſſus eſt moleſtiam. Imo ſæpiſſime illi à vicario dictum fuit, nos nec illum, nec vllum alium ad noſtram ſententiam conaturos vi perducere, etiamſi plenam ad hoc obtineremus auctoritatem. Denique ex inſtrumento ipſo ſubſcriptionis, quo ab vno quoque miſſionis monacho poſtulabatur: & ex reſcripto Præſidis moderni ad fratres in Anglia poſitos manifeſtum eſt, nihil in hac obiectione veritatis contineri: tranſeamus igitur ad tertiam, quam nihilo veriorem inueniemus.

3. Obi. A contradictionibus & repugnantiis quas hæc venio inuoluit.

Ea proponitur magno ſonitu pag. 190. & 195. in hanc ſententiam. Breue iſtud eſt omnino ex contradictorijs compactum: quomodo igitur poteſt non eſſe inualidum? In eius exordio habetur, ſcopum illius præcipuum eſſe, vt de nouo erigeretur antiqua Congregatio Anglicana; in calce eiuſdem adijcitur hæc clauſula; *Per hæc autem non intendimus al[illegible] congregationibus vel Abbatibus exemptis dicti ordinis aliquod præiudicium inferre.* Cæterum hæc manifeſtam inuoluunt contradictionem. Nulla eſt enim antiqua congregatio Angliæ præter Cluniacenſem atqui non poteſt eſſe ſine illius, Cluniacenſis nempe ordinis, graui præiudicio atque iniuria tumultuatiè, inhoneſtè, ſordide; inconſultis, imo repugnantibus ſuperioribus illius congregationis tranſire ab alia in ipſam. Non poteſt etiam (inquit pag. 201.) fieri ſine ingenti præiudicio congregationis Hiſpanicæ, Cluniacenſis, & Caſinenſis, vt impediantur tam à mo[illegible] ſeruandæ pacis & concordiæ, quem per Benedictinam vſurpare ipſis licuiſſet, per iſtud autem breue iam non amplius liceat, quippe quod eos à communi capitulo generali arceat, in quo iſti nouelli ſoli ſuffragij ius ſibi arrogant. Præterea (pag. 203.) quam graue iugum imponitur ex hoc breui monachis in Anglia nunc laborantibus: vt ad iſtorum mandatum cogantur cum maximis expenſis, capitumque ſuorum certo periculo, ad capitulum extrà Angliam ſemper celebrandum venire? Imo hoc ipſum in breui prohibetur, in quo cauetur ne quid fiat contra canones. Et quam illud tandem iniquum eſt, vt à paucis tantum monachis, nimirum Præſide, Prouincialibus, Prioribus, Definitoribus, Iudicibus cauſarum in Capitulo omnia cauſarum genera determinentur; cum potius intra [illegible] prouinciis à maximo numero Monachorum cauſę diſcuti deberent & definiri. An non merito cenſeri debeat inualidum diploma, quod tam multis abundet contradictionibus & abſurdis?

Nullam ineſſe in breui & Cõgregationis erectione contradictionẽ. Nihil nobis fuiſſe negotij cũ Cluniacenſibus

Quod flumen, quis torrens tam multis inundat ſibi inuicem occurſantibus vorticibus, quam hæc aduerſarij oratio ſcaturiat calumnioſis impoſturis? Nam primo nullam in priore particula ineſſe contradictionem, ex eius declaratione legitimoque ſenſu in ſecundæ concluſionis probatione ſatis manifeſte oſtendimus. Quod autem dicit nullam fuiſſe antiquam Benedictinorum in Anglia congregationem præter Cluniacenſem, febriculoſi cerebri vaniſſimum ſomnium eſſe in priore diſputatione tabulis publicis cui[illegible]imus, quare quod interpretatur in illam antiquam congregationem non potuiſſe nos tranſire ſine venia Cluniacẽſium, lanicia quædam eſt & conſectarium ab illo ſomnio dependens, eiuſdem cum illo *vanitatis, & ignorantiæ partus.* Et ſcit aduerſarius, ante quam ipſe à ſuis [illegible] feciſſet ſuperioribus, hoc eſt ante annum ſuperiorem 1622. per tot annos quibus acta fuit cauſa Romæ, nullam vnquam mentionem habitam fuiſſe Cluniacenſium in hac cauſa; nec vllum ex monachis noſtræ miſſionis de Cluniacenſi ordine cogitaſſe, præter ipſum aduerſarium, & alium qui ipſi tam[illegible] non apertè, non conſtanter, ſed timidè, tectè & apud paucos conſcios ſe Cluniacenſi congregationi incorporatos dixerunt, nunquam id auſi palam profiteri, cum inter nos noſtro

que

[illegible] S[illegible]ummum b[illegible]eficiorum Cluniacen[illegible] [illegible]nor, non [illegible] niſi d[illegible] [illegible]e [illegible] ſ[illegible], (vt vtamur ipſius a[illegible] [illegible]) [illegible] molestarie, ſordide [illegible]o-[illegible]e[illegible], frau[illegible] a[illegible]a congre[illegible] [illegible] fuere profeſſi, ad Cluniacenſem [illegible] non [illegible]tita [illegible]entia, nec ſuorum ſ[illegible]rum, [illegible] b[illegible] profeſſi. nec [illegible] Cluniacenſis ordinis, in q[illegible] [illegible] perſ[illegible] ſe na[illegible]. Quod autem nos de alia congregatione ad Cluniacenſem tranſiuiſſe ipſo-m Cl[illegible] [illegible] pe[illegible]ta dicit; inhoneſta eſt cal[illegible]nia, & tam aperta falſitas, vt [illegible]em [illegible] videatur, cum eam protulit, aut æneam pro humana frontem [illegible] [illegible]s enim [illegible]um ſe Cluniacenſis ordinis monachum fa[illegible], aut [illegible] vnquam cogi-[illegible] [illegible]ut ſi[illegible] Reuerendiſſimus Cluniacẽſis vẽdi[illegible]at quorum iam aliquoties actum [illegible]re, vi[illegible] d[illegible]s patres a ſua cõgregatione diſcedere volentes ad nos remittere [illegible]et. Quam [illegible] ro aduerſarius hanc [illegible] Cluniacenſium iure calumniam contra no[illegible] or-[illegible]ſt. [illegible] hinc triennium, cum vehementiſſime nobis in Curia Romana pro breui hoc [illegible] [illegible]borantibus, à nonnullis in Gallia commorantibus monachis repugn[illegible]m eſt; cura-[illegible] m [illegible] per illuſtriſſimum Legatum Galli[illegible]um Regis in curia commorantem Ar-[illegible]p[illegible] Lugdunenſe[illegible], remotam expeditioni b[illegible]eui[illegible] huius [illegible], quod nonnulla in eo c[illegible]ntinerentur ſtatui Francorum, monach[illegible] [illegible] degen[illegible] [illegible]tatibus con-[illegible]aria, præſertim autem, ac præ alijs illud vrgeb[illegible], q[illegible]d cong[illegible]onis Hiſpanicæ obe-dientiam [illegible] hac nouella noſtra congregatione adhuc vigente, Hiſp[illegible] per nos in Francorum [illegible]egi [illegible]ubd[illegible] [illegible]ppliceſque ius vendicaret. Sed edoctus a Pr[illegible]nt[illegible]tore noſtro Illuſtriſſimus Archiep[illegible]s, q[illegible]ænam eſſet illa obedientia, quam in nullo Fran[illegible]s, aut regnicolis Fran-[illegible]æ [illegible] noſa, quieuit ab oppoſitione, quam inceperat. At non quieuerunt [illegible], qui Ar[illegible]hi-[illegible]pum [illegible] aduerſarium tubis excitauerant, ſe[illegible] [illegible]e breue hoc noſtrum expediretur, [illegible]g[illegible]s [illegible]os Romæ diligenter & ſubdole induxerunt Ioannem Honorium, virum p[illegible]e-[illegible]bumque, congregationis Abbatum in Belgio exemptorum Agentem in illa curia, [illegible]e h[illegible] [illegible]reui opp[illegible]neret, tanquam quod cont[illegible]ret graue præiudicium Abbatum Belgij, [illegible] multas olim in Anglia poſſeſſiones habuiſſent, ſi hæc cõgregatio ab Apoſtolica ſede [illegible]rmaretur, ius omne ſuum in poſſeſſionibus illis amitterent quas nimirum hæc Anglica-[illegible] [illegible]gregatio ex regno Angliæ penitus excluderet. Ioannes Honorius nomine Abbatum [illegible]e [illegible]: ratus ſe ex illa diligentia gratum officium Abbatibus preſtiturũ; ſed cum [illegible]um Pr[illegible]ide viſitatore intellexiſſet, gratum quidem illis fuiſſe zelum ſuum, ſed non ſe-c[illegible]d[illegible] [illegible]entiam, etiam ipſe ab oppoſitione, quam intentauerat, ceſſauit. Vt tamen in po-[illegible] [illegible] omnes Abbates exteri, qui quidlibet olim terrarum aut poſſeſſionum in An-g[illegible]ant, nos nihil in ipſorum præiudicium aut ne[illegible]lectum moliri, addita eſt in breui [illegible] p[illegible]tema illum clauſula, quam aduerſarius contradictionis inſimulat. Sed cur tunc [illegible]a monachis Franciæ regnicolis, qui p[illegible] [illegible]puè noſtram cauſam Romæ impugna-ba[illegible] [illegible] ab illis tunc nulla Cluniacenſium facta mentio, cum eſſet Abbas Cluniacenſis po-[illegible]e[illegible]us Cardinalis, qui vnum e[illegible]rum duorum in Priorem prioratus in Anglia poſtea [illegible]ea[illegible]r, [illegible]m tame[illegible] neſc[illegible]t an vnquam talis in Anglia Prioratus Cluniacenſis extitiſſet: [illegible]m non vendicarunt ſibi hoc ius Anglicanæ congregationis? Nimirum quia hoc [illegible]entum eſt noſtri aduerſarij, qui en[illegible]bus obie[illegible] cudendus per multos annos aſ-[illegible]a[illegible]us, procuderat ſuperiori anno in eſſ- obiectiuo multa Cluniacẽſium in Angliæ regno [illegible]bia, quæ nunquam adhuc exciterant à parte rei in natura. At quando hic libellus ad-[illegible]r [illegible]fuit ſub prælo, aut proximus illi periculo (rectè enim ſic vocamus audaciſſimam eius [illegible]a[illegible]one[illegible] contra legem Dei, naturæ, ge[illegible], regum, & Pontificum Ec[illegible]cleſiæ Catho-[illegible]æ) tunc nobis Pariſijs cum ipſo Reue[illegible]ſſimo Abbat[illegible] Cluniacenſe contra P. Franciſ-[illegible] Walgrauium agentibus cumque ab eodem Abb[illegible]te, tanquam noſtrũ monachu repeten-[illegible]uan[illegible]is iam totũ hunc librum Franciſcus ille legiſſ[illegible]t, & ad monachos noſtros vt ſtu-[illegible]e legeretur c[illegible]am deſtinaſſet: non eſt tamen auſus ei[illegible]m Præſidi noſtro hunc clypeum in [illegible]e[illegible]nem obijc[illegible]re, cum tamen facillimum illi fuiſſet tran[illegible]atione [illegible]auſæ vti, & dicere [illegible], non l[illegible]cere illi à Cluniacenſi prælato monach[illegible]s repetere, qui ipſe cum tota [illegible]re[illegible]a[illegible]ne præſenti Anglicana per breue hoc nouum [illegible]recta ad ius pertineret Clunia-[illegible]. S[illegible]debant homines non omnino ſine n[illegible]ſo, etſi eos tranſuerſos rapuit ſua [illegible], [illegible]n ſe p[illegible]s prudentiſſimo Abbati Cluniacenſi vt defenſionem tam in-[illegible]ac[illegible]ox[illegible] [illegible]er[illegible]t, & qui paucos dumtaxat in Angl[illegible] olim habuiſſet prioratus, nunc [illegible]as Angliæ A[illegible]a[illegible]as ad ſe pertinere contenderet. Viderunt etiam non fore tutum ſi-[illegible] v[illegible]oru[illegible] d[illegible]n[illegible]onis ſpecie; quam non ſine riſu prudentium proponeren[illegible] & non [illegible]r[illegible] [illegible]infamiæ eo ipſo patefacerent, ſe auctores eſſe infami[illegible] [illegible]us libelli, qui poſtea

tu

in lucem [illegible] emiſſos [illegible] appareat, vt ſui ipſius [illegible] aſſerere audeant.

An [illegible] congregationis Anglicanæ erectio impediat concordiam cū alijs.

Iam quod in eodem [illegible]citur argumento, ab [illegible] eſſe Hiſpanicis, Caſinenſibus, & Cluniacenſibus monachis remedium vetus [illegible] mutuam conſ[illegible] commonſtrum; primo enim non eſt verum, quod [illegible] ſupponit, omnium congregationum Benedictinarum monachos & prælatos ad capitulum prouinciale Angliæ, aut Galliæ per Benedictinum conſtitutum conuenire. Hoc [illegible] euidenter ſuperius oſtendimus ne[illegible] ſe fieri, nec vnquam factum fuiſſe. Nec [illegible] capitulorum opus, concordiam [illegible] Cluniacenſes, & aliarum congregationum monachos factam rectam tueri. C[illegible] autem conſernandæ nullum fuiſſet ineptius remedium, quam quod aduerſarius c[illegible] ablatum. [illegible] ex illa [illegible] Abbatum ad [illegible] capitulum conuentio[illegible], [illegible] rium germinaſſent ſyluæ, [illegible] cum Abbatibus vnius congregationis ſuos [illegible] legeſque zelantibus, Prælatis autem aliarum congregationum reijcientibus, & repugnantibus, animorum proculdubio exulcerationes amaritudineſque perpetuæ pullulaſſent. [illegible]de, ponamus illud medium fuiſſe non omnino ineptum ad pacem mutuam, inter [illegible] congregationum monachos fouendam: quomodo probat aduerſarius hoc medium per [illegible] breue noſtrum eſſe ſublatum, aut impeditum? Si in eius opinione, iuxta formulam P[illegible] cici de Dei-cuſtodia tribus articulis compręhenſam, quam in appendice poſuimus, [illegible] congregatio Cluniacenſis, aut Anglicana aut Hiſpanica per ſuos monachos conuenire ad capitulū illud prouinciale, concordiæ communis conſeruandę gratia celebratum, & [illegible] tamen ſuis legibus particularibus inuariatis ſuum cuiuſque congregationis capitulum [illegible] prium pro diſciplinæ conſtitutione & cuſtodia celebrare; certe hoc ipſum [illegible] poſſent aliarum congregationum monachi facere, ſi liberet illis tale capitulum concordiæ communis conſeruandæ erigere; neque enim in noſtro breui aliquid ponitur, quod huic rei obſtaculum ponat; cum erectio vnius congregationis non impediat, quo minus per quædā [illegible] ſa conſeruandæ pacis cauſa poſſet cum alijs quibuſcumque congregationibus & [illegible]cumque regularum profeſſoribus pacta quædam vtilia, conuentioneſque inire. Sed [illegible] eſt nobis metuendum ne cum Abbate prælatiſque Cluniacenſis ordinis diſcordiam vllam ſuſcipiamus: nec illis timendum ne à nobis aliquid patiantur moleſti: vt propterea nos a[illegible] lorum capitulum, vel illi ad noſtrum: aut vtrique ad tertium aliquod com[illegible]um migma capituli conueniamus, in quo lęges de communi concordia ſtatuantur, quæ ad particularem conuenientiū in eodem capitulo diſciplinam nihil faciant. Simplicior fuit maiorum noſtrorum pietas, & ſyncerior eſt etiam præſentium religioſorum modeſtia, quam vt tam ſumptuoſis opus habeant remedijs, ad concordiam mutuam confirmandam. Alioquin, ſi tale quid fuiſſet neceſſarium, inſtituendum eſſet etiam concordiæ cauſa commune capitulum, in quo omnes regulæ Benedictinæ profeſſores per Italiam conuenirent Caſinenſes, Camalduenſes, Gualbertenſes ſeu Val umbroſani, Oliuetani, Syluestrani, Bernardini; per Galliam Cluniacenſes, Grandimontenſes, Gulielmitæ, Ciſtercienſes, Fontiſebraldenſes, S. Mauri; per Hiſpaniam, congregationis Luſitanicæ, Valliſoletanæ, Bernardinæ, Clauſtrales Aragoniæ Valentiæ, Catalanniæ. Atque ita (quod [illegible] non ſine cauſa pro maximo ſuperius habet religioſæ puritatis impedimento) nihil aliud facerent omnium ordinum prælati, quam de capitulis obſeruantiæ diſcurrere ad capitula concordiæ, & de illis ad ſuorum Prioratuum viſitationem: vt non amplius monachi Clauſtrales, ſed Peripatetici & ambulatorij, aut veredarij fierent. Nimium ſapit politicus noſter, qui talia excogitat peiora malis omnibus remedia.

An capitulū generale Cong. Aug. ſit iugū periculoſum.

At graue iugum monachis in Anglia laborantibus imponitur, quod magnis cum impenſa & periculis debeant ad capitulum venire. Non vidit aduerſarius hoc potuiſſe obijci in [illegible] ſententia æquè fortiter: quid enim ſi noſtra hæc congregatio, (prout ille con[illegible] [illegible]bere) fieret iam Cluniacenſis congregationis membrum: nonne deberent patres in A[illegible] poſiti, ad biennale capitulum Cluniacum, vel quo Abbas vellet illud celebrare, cum o[illegible] reuerentia venire? Si ergo hoc deberet fieri eo in caſu, non obſtantibus illis capitum [illegible] rum periculis: cur non & nunc in noſtro caſu fieri debeat, cum certum ſit nos ad C[illegible] ſem ordinem nullatenus pertinere? Et ad noſtrum capitulum debeant tantum ſemel in quadriennio venire, in alio caſu ſemel quoque biennio, aut forte pro obedientia Cluniacenſi ordini præſtanda licitum erit tale iugum fratribus imponere: pro obedientia vero [illegible] ordinibus pręſtanda id non licebit? Miram ſane & miſeram Theologi noſtri [illegible] diſtinctionem.

At [illegible]quum eſt à tam paucis monachis in capitulo comparentibus, cauſas omnium monachorum term[illegible] quæ non niſi à magno monachorum numero diſcuti ac definiri

O[illegible]

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

Quod hic aduerſarius magis Proteus, magis Æolus? aliquando negat congregationis nomen [illegible] illum, qui non ab vno generali tanquam monarchico principe gubernatur; & tamen vehementius intonat in eos qui monarchico ſuos frænant imperio, eouſque ut [illegible] ius iugi, & [illegible] vocat. Pluriuorum monachorum numerum poſtulat in [illegible]ulo, etiam eorum qui non ſunt ſuperiores, vt eorum calculis cauſæ in capitulo diſcuſſæ [illegible] ur [illegible] que incuſat intolerabilis iniquiſſimique imperij, quod omnes & ſoli [illegible] in capitulo eum in finem conueniant: vult itaque (vt videtur etiam in alijs libelli [illegible]) aut *δημοκρατίαν*, aut potius *ἀναρχίαν* in regulares ordines introducere. Et tamen idem in præclara ſua vltimi capitis paræneſi, hortatur nos ad capitulum in quo ſoli [illegible] congregationum Præſides de ſumma rerum communium tractaturi tres nimirum [illegible] ſummum quatuor monachi, vult igitur numeroſiſſimorum capitulum, & vult rariſſi[illegible]: neſcit ſeuera quid velit, quamquam neſcire non poteſt, quid debeat velle; nempe ip[illegible] prudentiæ congregationum huius temporis morē in nobis non improbare, quibus [illegible] conſuetudo eſt, vt aut ſoli Prælati in capitulis conueniant & pauci priuilegiati, vt in ſua noſtraque matre congregatione Hiſpanica hodie fieri nouit; aut præter ſuperius nominatos deputati dūtaxat à prouincijs, & conuentibus: quod in Italia fit, & à nobis eſt in parte [illegible], qui præter eos quos aduerſarius nominauit, etiam deputatos à prouincijs Angliæ ad capitulum euocamus. Conuentuales autem ſeu conuentuum procuratores nondum admiſimus, quia pauciſſimi ſunt conuentus noſtri; & res ſpectaret magis ad faſtum, quam ad profectum; nec conuentuum numerus & amplitudo illud etiam iudicio prudentum ex[illegible]. Patiatur ergo aduerſarius nos cum ſapientiſſimis religioſiſſimiſque congregationibus potius errare, quam cum ipſius incomparabili & exotic ſapientia nimium ſapere.

Am [illegible] quumſit cauſas multorum à paucis capitularibus terminarij?

Membrum Secundum.

Soluitur quarta, quinta, ſexta, ſeptima obiectio.

Synopſis membri.

§. 1. OBiectio An erectio Congregationis Angliæ, contrarietur canonibus, & iuri naturæ §. 2. Ob. 5 de grauamine in diſpenſatione & limitatione facultatum miſſionis Apoſtolicæ. §. 3. Ob. De exemptionis priuilegio. §. 4. Obiect. 7. Eadem vnio quæ in definitorio fuerat concluſa, fuit etiam Romæ confirmata.

VEniamus ad quartam calumniam, pag. 199. propoſitam, qua tragice conqueritur Breue hoc noſtrum contra Canonem Benedictinę, & bullam declaratoriam Benedicti duodecimi, imo cōtra ipſum ius naturæ militare: quidni igitur nullum & inualidum in foro poli & fori pronuntietur? Etenim in Breui hoc ſtatuitur, vt Præſes congregationis erectæ extra Angliam reſideat, vt in Anglia regatur congregatio à duobus ſub vno Præſide illo Prouincialibus, & vt locus vbi capitulum generale celebretur, ſit extra Angliam: quę eſſe contra diſpoſitionem Benedicti duodecimi conſtat, cum ille ſanciuerit, vt locus capituli ſit intra prouinciam, & vt Cantuarienſis atque Eboracenſis prouinciæ pro vnica prouincia Benedictinorum reputentur. Eſſe autem contra ſenſum, rationemque, contra ius diuinum & canones, contra non reſidentiam conditos, vt capitulum cogatur pro Anglia extrà Angliam, & Præſes monarchicus congregationis Angliæ cogatur extra Angliam reſidere, quis non [illegible]et?

Erectio Congregationis Angliæ an cōtraria canonibus, & iuris naturæ.

Quia aduerſarius furit, oportet nos verſus fundere ſi forte ſic lenire poterimus debacchantis animi impetum. *Dat veniam coruis, vexat cenſura columbas.* Quod hic clamat nobis contra ius diuinum & naturale fuiſſe indultum, ab eo enim crimine, quod ſonat vehementius, intelligendum eſt, non videt neceſſario ex [illegible] ius ſententia quam præualere exoptat ſequuturum. Hactenus enim audiuimus ipſum [illegible] rem nullam, in Anglia fuiſſe Benedictinorum antiquam congregationem, niſi duntaxat Cluniacenſem: at ſi congregatio Anglię Cluniacenſis,

Obiectio [illegible] tra Cluniacenſes æque ac con[illegible] nos.

ſis, aut portio Cluniacenſis congregationis [illegible] concedatur ipſi [illegible]
nonne Præſes illius congregationis reſideret extrà Angliam Cluniaci [illegible]
primarium capitulum illius portionis celebrari deberet Cluniaci? cur ergo [illegible]
contra ſenſum, contrà rationem, contra ius diuinum & [illegible] in nos [illegible]
gatos, quod Præſes noſter reſideat extra Angliam, capitulumque haberi debeat extra An-
gliam, quorum vtrumque in Congregatione Cluniacenſi ſi vera foret ſal[illegible]
ſententia fieri ſolebat? Forte dicet, Cluniacenſem Prælatum non in ſola Anglia [illegible] congre-
gationis conuentus habuiſſe: ſed etiam in Hiſpania, in Italia, in Germania, in Gallia præſer-
tim; ideoque in Gallia potius quam alibi ſuum capitulum celebraſſe. Scimus, & [illegible]
ſed tamen etiam ſciri & diffiteri non poteſt [illegible], multo maximam partem Congrega-
tionis Anglicanæ extra Angliam ob difficultates temporum in varijs exteris [illegible]
eamque partem, quæ maxime opus habeat aſſiduo paſtoris intuitu, cum in Anglia [illegible]
graues viri, & in religionis obſeruantia probati maneant, extra Angliam vero ſint [illegible]
iuniores, alijque qui ad miſſionis munia ſuſcipienda, quaſi in officina Dei form[illegible] & [illegible]
cantur. Ideoque rationabiliter ſtatutum vt Præſes & capitulum, hoc quidem rerum ſtatu
durante extra Angliam ſint quam in ipſa Anglia; vbi maiori cum periculo maioribusque
ſumptibus iſta deberent fieri. Nam cuius priuati benefactoris domus poſſet tanto numero
capitularium, agendiſque capitularibus ſufficere? aut quomodo non merito offenderetur rex
ſereniſſimus, & ſtatus regni, ſi talis congregatio ſine ipſorum expreſſa licentia in regno habe-
retur? Vt non dicamus illa minora, maiorem eſſe numerum capitularium extra Angliam,
quam eorum qui ex Anglia deberet proficiſci; facilius poſſe conuenire ad locum maritimum
maritimum ex Anglia, minoreque cum ſumptu, quam ex multis reſidentijs congregatio-
nis: tutius denique & ſecurius vtriſque eſſe hoc extra Angliam fieri, cum [illegible] capitula-
rium ex Anglia venientium periculo: quam in ipſa Anglia cum longe maiori periculo, tam
eorum qui in ipſa Anglia degerent, quam eorum qui ex tranſmarinis venirent [illegible],
quam etiam benefactorum & patronorum. In Anglia enim talis conuentus latere non poſ-
ſet: haberetque quandam ſpeciem contemptus publicæ poteſtatis, quia legibus regijs anti-
quiſsimis prohibentur coitiones numeroſæ fieri ſine permiſſione regia; nec in ipſa quidem
Hiſpania, aut Gallia fieri ſolent legitime, niſi à Regibus aliquis deputetur vir magnus, qui
nomine regio interſit capitulis, prouiſurus ne quid fieret contra ipſius Regis maieſtatem,
aut regni tranquillitatem, quę omnia à nobis, his quidem temporibus ne quidem ſperari
potuerunt. Ideoque nec contra rationem aut ſenſum, nec contra ius diuinum aut naturæ
ſunt ea quæ nobis per breue Apoſtolicum indulta ſunt, ſed omnia potius ſenſui, rationi, iuri
diuino & canonibus Eccleſiæ maxime conſentanea. Neque enim contra canonem diſpoſitio-
nemue Benedictinam fit, ſi capitulum extra prouinciam celebretur, prout inconſideratè pro-
nunciat aduerſarius, parum curans an ita ſit, ſicut enuntiat; ſed tantum (vt clarè apparet)
aliquid quod noſtræ obeſſe poſſit exiſtimationi conquirens: etenim in Benedictina extat hęc
diſcretiſſima prouiſio, prorſus ex diametro repugnans aduerſarij aſſertioni in fine primi capi-
tis, *vt ſi in eadem Prouincia non ſit locus conueniens, tunc celebretur in alio loco congruo & ſecur[o].*
Quid clarius? nullus in Anglia locus congruus & ſecurus capitulo celebrando poterit indi-
cari; dat igitur licentiam Canon Benedictinus in loco ſecuro & congruo extra Angliam ca-
pitulum celebrandi. Et ſi non ſit contra canonem illum vt capitulum propter illam cauſam
extra Angliam celebretur cur non etiam propter eandem rationem extra Angliam Pręſes
poſſit reſidere: præſertim cum illa monachorum pars extra Angliam reſideat, quæ maxime
Præſidis indigeat inſpectione? & longè maius ſit damnum quod incurrerent integræ reſiden-
tiæ ſi per profectionem in Angliam aliquid illis accideret aduerſi, propter quod vel detinerē-
tur diutius, vel tempeſtiue ad conuentus ſuos redire nequirent, quam ſit illud incommodum
quod quiuis ex Anglia ad capitulum vltramarinum veniens incurreret. Denique ſi diuinæ
miſericordiæ viſum fuerit ſchiſma diuturnum tollere, ceſſabit omnis hæc difficultas, & tam
Pręſes quam capitulum intra ipſam Angliæ prouinciam continebuntur. Quod autem de vna
prouincia per breue noſtrũ in duas prouincias diuiſa dicitur, nō eſt magis cōtra Benedictinam
conſtitutionem, quam vnio duarum prouinciarum quas ante Benedictinam habebat Anglia,
[illegible] contra Innocentianam. Si ergo licuit Benedicto. 12. aliquid in diſpoſitione capituli
generalis & Innocentij prædeceſſoris ſui pro ratione temporum laudabiliter mutare: cur
non idem licuit Paulo 5. in diſpoſitione Benedicti? Imo cur non licuit illi poſteriori [illegible]
rum Pontifici, ſi id ei placuiſſet, totam diſpoſitionem vtriuſque Pōtificis præcedentis tollere,
& longè diuerſum quid ſtatuere, quod huic ſtatui hiſque moribus videret conuenientius? Vi-
detur aduerſarius velle, & inſinuare non eſſe licitum Pontifici hoc facere; ſed eſt ruinoſum

[illegible]

Capitulũ generale cur nos extrà Angliam quã in Anglia celebrarī.

Cur vnã prouinciam in duas diuiſerimus.

fundamentum & temerarium, ne dicamus erroneum, aut etiam hæreticum, exiſtimare quod Papa non potuerit aliquid conſtituere contra canonem Benedicti, aut alterius cuiuſuis Pontificis antecesſoris in his ſimilibuſque rebus; & conſequenter ipſum, & eccleſiam in ipſo errare etiam in noſtra quam aliarum congregationum ordinis noſtri, erectione, quæ reguntur monarchicè. Nam clarè videtur aduerſarius in hac opinione verſari, vt patet ex inuectiuis vel emendationibus quas paſſim ſpargit.

Quinta obiectio eius [illegible] habetur pag. 204. Continetur etiam in hoc breui intolerandũ grauamen Congregationis Hiſpanicæ, quando ſtatuitur, ne vlli omnino liceat, niſi Præſidi, vel licentiam ad hoc ab ipſo habenti, facultates aliquas miſſionis Apoſtolicę pro prædicto Angliæ [illegible] ulli monacho Anglo ordinis & congregationis Hiſpanicæ & Anglicanę huiuſmodi in poſterum concedere vel delegare. Hoc enim modo coguntur monachi certi, fieri dolentes & aegri, niſi velint aut facultatum vſum amittere, aut apud catholicos Angliæ traduci, quorum vtrumque iam iſti nouelli monachi alijs fratribus ſuis ſunt minati. 5. Ob. De grauamine in facultatibus miſſionis Apoſtolicæ diſpēſādis.

Sed euenire aduerſario videmus ſicut intuentibus radios ſolis per vitreum diaphanum tranſmiſſos, qui induunt vitri colorem, per quod tranſeunt, & ſi ipſum vitrum viride, rubrum, flauum, cæruleum ſit, etiam radij lucis ſimiles induunt apparentias: ſic ſane res lucidiſſimæ & nullis fictitijs indutæ in ſe coloribus, aduerſario tales apparẽt, quale iudiciũ ipſius perturbatæ paſſionis coloribus infectum repræſentat. Itaque quod in congregatione Cluniacenſi, erga quam ſaltem videri vult per quam filialiter affectus, eſſet factu non ſolum dignum verum etiam plane neceſſarium: hoc idem in nobis, erga quos turgida bile commotus eſt, viciato rationis criterio, apparet ipſi facinus indignum & intolerabile. Quaſi vero in congregatione Cluniacenſi vſus quorumcumque priuilegiorum, etiam perſonalium, quæ ad adminiſtrationem pertinent ſacramentorum, non ſubſint ipſius Abbatis imperio, vt ſi ipſe ſic diſponat [illegible] ijs vtantur monachi ſui; ſin aliter ipſi viſum fuerit, non vtantur. Quaſi non eſſet hoc in ipſa glorioſiſſimi Patris noſtri Benedicti regula expreſſe fundatum, qui capite 60. nominatim de ſacerdotibus hanc ſanciuit legem: *Concedatur ei poſt Abbatem ſtare, & benedicere, & miſſas canere, ſi tamen Abbas ei iuſſerit: in alijs, nullatenus præſumat aliqua, ſciens ſe diſciplinæ regulari ſubditũ, & magis humilitatis exempla omnibus det.* & in cap. 62. *Ordinatus autem caueat elationem, aut ſuperbiam, nec quicquam præſumat, niſi quod ei ab Abbate præcipitur, ſciens ſe multo magis diſciplinæ regulari ſubditum. Nec occaſione ſacerdotij obliuiſcatur regulæ obedientiam & diſciplinam, ſed magis ac magis in Deum proficiat.* Quid manifeſtius potuit legiſlator noſter ſtatuere, vt aduerſarij iudicium conuinceret erroris? Nam ſi ſine iuſſione Abbatis, multo minus contra eius voluntatem non liceret ſacerdoti monacho miſſas facere, licebit ne ei in animarum regimine ſe immiſcere? Quare nulla prorſus iniuria, nullum grauamen fit monachis congregationis Hiſpanicæ in breui noſtro: cum non auferatur ab eis poteſtas à Pontificibus conceſſa, ſed præſcribatur vſus debitus ex licentia ſuperioris, qui iuxta ſtatuta etiam Hiſpanica poteſt nos ab altaris officio, & à confeſſionali miniſterio ſuſpendere, aut prohibere, quando ita viderit in domino expedire. Neque iniuria, ſi enim *ſpiritus prophetarum ſubditi ſint prophetis,* & *omnis anima debeat poteſtatibus ſublimioribus eſſe ſubdita*, omneſque Chriſtiani *præpoſitis ſuis* obedire Apoſtolo iubente teneantur: quanto magis monachi, quorum præcipuum & expreſſum votum eſt, maiori ſuo propter Deum obedire? Proptereà cum poteſtas delegandi facultates miſſionis Apoſtolicę, aut illis gaudendi conceſſa ſit per priuilegium, non poſſunt [illegible] illius ſibi prætendere aut vendicare, niſi ex licentia ſuperiorum ſuorum, quam omne priuilegium regulari datum ſupponit: vnde generales ordinum & capitula generalia ac prouincialia poſſunt tollere, limitare, vel reſtringere in ſuis ſubditis vſum quorumcumque priuilegiorum Apoſtolicorum, quemadmodum expreſſe conceſſit Leo decimus, vt habetur in ſupplemento ordinis minorum folio. 94. & refertur in compendio priuilegiorum eorundem fratrum verbo *Priuilegia fratrum.* §. 26. Similiter declarauit & conceſſit Eugenius ſecundus & Clemens. 4. vt refertur in eodem compendio. §. 6. & in compendio ſocietatis, eodem verbo [illegible] hoc [illegible] debere intelligi, cum enim pro bono communi ordinis & animarum conceſſiones iſtæ factę ſint, præſumendum eſt, non eſſe de mente Pontificum, vt particulares perſonæ iiſdem in præiudicium & damnũ boni communis aut dedecus ordinis [illegible], iuxta illud commune Theologorum axioma, quod introductum eſt pro charitate [illegible] militare contrà charitatem: eſſet autem omnino contra bonum ordinis & charitatis, [illegible] perſonæ ſubditæ & inferiori liceret pro ſuo arbitrio abſq; frœno vllo ſuperioris [illegible] momẽti diſpenſare, & ſine delectu prodigere: accidere autẽ poſſe vt aliquis eorum [illegible] hæc conceſſa eſt poteſtas, non ita diſcrete ſciat ſine directore & duce eam adminiſtrare, nemo poteſt diſputare. Rectiſſime igitur & à ſummo Pontifice & à capitulo Generali congregatio-

Congregationis Hiſpanicæ ſtatutum eſt atque ordinatum, vt hæc poteſtas, ſaltem quoad rectum eius vſum alijs eam habentibus præſcribendum, in Præſide miſſionis dumtaxat reſideret, aut in eis quibus ipſe eandem ſuo loco committeret, vt omnia fiant ordinate & in Dei timore, ſicut à religioſis viris fidelis populus expectat. Nec verò hoc ideo in Breui iſto poſitũ eſt, quaſi nos illud poſtulauerimus, vt ſic neceſſitate quadam compulſi fratres à nobis penderent (mittimus conuitium de monachis aëreis, dubijs, & incertis, cui in priore diſputatione ſatiſfactum eſt abunde) quia non hæc noſtra paucorum fuit petitio; adeoque vt pateat fuiſſe illud iudicium maximæ partis monachorum totius miſſionis, videat lector articulos Romæ propoſitos, qui ſunt in appendice, pag. 17. & eorumdem articulorum §.16. Quod vero dicitor in fine obiectionis, nos facultatum priuationem fratribus fuiſſe comminatos aut eos inter Catholicos traducere, & [illegible] ſtatuiſſe, niſi nobis ad nutum parerent, falſiſſimum eſt; nec poteſt ab illo aut vllo probari; oſtendat & nominet perſonam, locum, tempus, occaſionem; alias contra Chriſtiani candoris conſcientiam contra fratres ſuos teſtimonium falſum locutum ſe fateatur.

6. Ob. De exemptionis priuilegio.

Sextum argumentum pag. 208. proponit, in ignorantia craſſa & affectata fundatum: nos vel dolo malo, vel ſimplicitate, vel alio aliquo titulo & reſpectu Hiſpanos monachos ſuis exuiſſe priuilegijs: dum eos virtute huius Breuis ſubiecimus Congregationi, quæ per ipſum Breue ſubijcitur epiſcopis, quòd ex vi clauſulæ exceptiuæ, *dummodo ſacris Canonibus & Concilij Tridentini decretis non aduerſentur*, omni careamus exemptionis prærogatiua.

Reſp. Per Breue hoc Apoſtolicum, nõ tollitur ab Hiſpania monachis exemptionis beneficiũ

Ignoranter, & inconſtanter hoc ab eo dictum eſt, & imperite. Ignoranter, quia (vt in primæ concluſionis probatione dictum eſt) longe alius eſt ſenſus illius clauſulæ, ab eo quem aduerſarius ſomniauit: ſi tamen ſomniauit, & non potius ſimulauit; vix enim credibile eſt illum ignorare quibus verbis Congregationi Hiſpaniæ, in qua profeſſus fuit, priuilegia ſint conceſſa, quam nihilominus exemptione pleniſſima gaudere, ferreæ frontis eſt, ſi audeat negare. Inconſtanter etiam hoc ab eo dicitur, quia ſi nullam agnoſcit Congregationem Anglicanam præter Cluniacenſem, putatque nos debere propterea ſubiectionem Cluniacenſibus: cur dicit nobis ex vi huius Breuis non dari exemptionem, cum ſaltem ex vi eiuſdem non tollatur à Cluniacenſibus exemptio olim conceſſa, ideoque nec vlli membro Cluniacenſis ordinis aufertur? Imperite etiam hoc ab illo aſſeritur: quia etſi nos per huius Breuis indulgentiam nullo frui poſſemus exemptionis beneficio, adhuc tamen non ſequitur omnes nobis ſubiectos eo ipſo quo ſubiecti nobis eſſent, ſuis exui priuilegijs, quæ ante ſubiectionem iniunctam habuiſſent. Nam in Concilio prouinciali Innocentianæ formæ nulla dabatur exemptio Prælatis ex vi conſtitutionis illius: & nihilominus aliqui Abbates Capitulo illi ſubiecti, vt Auguſtinienſis, Eueſhamenſis, Edmondiburgenſis, Weſtmonaſterienſis, Albanenſis, qui etiam ab Abbatibus non exemptis ex decreto Capituli ſæpe viſitabantur; ſuam ab Epiſcoporum iuriſdictione immunitatem antiquitus conceſſam retinebant. Simili igitur modo Monachi Hiſpani ex auctoritate, & ordinatione ſuperiorum Capitulo noſtro, & nobis, dum in miſſione manſerint ſubditi, non propterea priuantur ſuis priuilegijs, quæ (vt aduerſarius non ignorat, & ex ipſis conſtat priuilegiorum tenoribus) eorum perſonas & bona conſequuntur vbiuis gentium atque locorum. Imperite igitur prætimuit fratribus noſtris, vbi nulla fuit cauſa timoris.

7. Ob. An confirmata fuerit hoc Breui, vnio per definitorium poſtulata.

Audiamus ſeptimam calumniam, in affectata ignorantia fundatam, quam proponit pag. 210. & latè poſteà ſophiſticis iyngibus & fucatis coloribus amplificat. Diploma Pontificis non aliam confirmat vnionem quam quę vnanimi omnium conſenſu facta eſt in definitorio Pariſienſi: Atqui partes miſſionis nunquam conſenſerunt, vt definitores aliam vnionem cõcluderent, præter illam quæ fuit inſinuata in decreto Congregationis vniuerſalis inquiſitionis, facto feria 5. die 19. Maij anno 1616. quę longiſsime diſtat ab illa, quam prætendunt iſti nouelli; ergo illorum vnio, quam nunc promulgarunt, quam vbique iactitant, quam alijs inuitis obtrudunt, nullo fuit Breui Apoſtolico confirmata. Maiorem probat ipſis illis Breuis Apoſtolici verbis. *Nobis nuper expoſitum fuit, quod alias in eorum definitorio Pariſienſi ſtatutum & decretum fuit*, &c. Minorem oſtendit ex verbis decreti ſupradicti: *fiat vnio, ut inter duarum Congregationum monachos hactenus concordatum eſt, licet tertia Congregatio adhuc non concordet*: At vnio inter duarum Congregationum monachos concordata & celebrata Duaci, quam vocari voluerunt quatuor articulorum inter monachos trium Congregationum Hiſpanicæ, Caſinenſis, & Anglicanæ (ſi ipſi Caſinenſes acceptare voluerunt) habebat hoc tertio loco, *vocabuntur omnes Monachi miſsionis Anglicanæ, licet ſimpliciter erunt omnes monachi Congregationis Hiſpanicæ*; & quarto loco hoc. *ſi volunt Caſinenſes hoc modo accedere, accedant*, Male ergo propoſitum eſt ſummo Pontifici, quod

vnio in Breui contenta, fuerit omnium votis concordata, quandoquidem ex dictis conſtet aliam longe vnionem fuiſſe inter monachos concluſam.

Difficile profecto eſt vel patientiſſimum hominem continere ſe, in tanta aduerſarij calumniandi & fingendi libidine: quæ tamen ſi in aliquo vero, ſaltem quod ipſe verum putaſſet, innitaretur, patientius eſſet ferendum; ſed cum id in quo ſuperædificat iſtam calumniam ſciat ipſe in conſcientia ſua falſum eſſe, certe putamus lectorem nobis parciturum, ſi aduerſarij ἄτοπον ne dicamus ἀναισχυντίαν ſeuerioribus verbis caſtigaremus. Sed dabimus etiam hoc fragilitati, & ipſo omiſſo, argumentũ eius diſſoluemus. Cuius minor ſupponit ſenſum decreti à mente ipſius Pontificis, & à textu ipſo totoque decreti filo alieniſſimum. Ponit enim illis decreti verbis Pontificem decernere vnionem faciendam ſecundum illum modum & formam, in quam partes conſenſerunt, cum ex tota rei hiſtoria, quam initio quæſtionis huius deduximus, manifeſtum ſit, idque aduerſarius non ignorauerit, non potuiſſe partes in aliquã formam vnionis conſentire, propterea quod Caſinenſes procuratores non admitterent quaſdam Hiſpanicæ Congregationis prærogatiuas, quas alij duo procuratores, Hiſpanicę ſcilicet, & Anglicæ Congregationis parati fuerunt admittere. Pontifex ergo decreuit, non aliquam formam vnionis ſpecialem, quia tres procuratores ad nullum adhuc in particulari deſcenderant: ſed cernens omnes tres in hoc vno ſolo conuenire, quod aliqua vnio eſſet neceſſaria, decreuit vt fieret vnio aliqua; & modum quo de ea facienda deliberaretur, præſcripſit; & deliberationem factam, priuſquam executioni mandaretur, ſuo examini & approbationi reſeruauit. Hoc ipſe contextus ſequentium immediatius verborum indicat, videlicet: *Et in hunc, qui ſubijcitur modum inchoetur integratur nonem definitores &c.* præſcribitque modum, quo deberent definitores conuenire, ad tractandum de vnione; poteſtatemque illis impertitur, dicens: *Prædicti definitores habeant poteſtatem ordinandi quæ ad miſſionem pertinent; &c.* qua ampliſſima poteſtate conceſſa, patet ſatis, definitores electos & indictos fuiſſe, non vt vnionem iam factam ordinarent; ſed vt de aliqua facienda & ordinanda deliberarent. Nam quod adfert aduerſarius de vnione quatuor articulorum quorum deliberationi aduerſarius ipſe adfuit, nec vnquam potuit adduci vt approbaret; ipſe contra ſuam ipſius conſcientiam loquitur, cum eos dicit communi omnium conſenſu fuiſſe acceptatos. Nam cum in eis nihil prorſus ageretur, quod vllo modo potuiſſet adferre præiudicium Congregationi aut miſſioni Hiſpanicæ, Vicarius & Aſsiſtentes iudicarunt, minimè neceſſarium fore, vt ea deliberatio communicaretur reliquis in miſsione laborantibus, ſed tantum Generali, Capituloque Hiſpaniæ, quibus cum placuiſſet, in Angliam miſsi ſunt articuli, vt executioni mandarentur; ſed dum ille, cui commiſsio facta eſt eos promulgandi, moras necteret, & in longum rem differret, Anglicani, quibuſcum illa vnio facta fuerat, rati propter moras illas aliquid incommodi ſubeſſe receſſerunt ab illis articulis præſertim imperante hoc illis ſuperiore Caſinẽſium, cui etiam ipſi tunc ſubijciebantur. Alius vero eiuſdem Congregationis, qui Romæ tunc commoratus, cum iſtorum articulorum copiam recepiſſet, aliam longe vnionis formulam propoſuit, quam in appendice pag. exhibemus, eamque obtinuit vt Pontifex confirmaret, & miſſionis monachis iniungeret. Vnde exorta noua controuerſia, tandem Procurator Hiſpanicæ miſsionis iuſtis rationibus exhibitis obtinuit vt illa vnio caſſaretur, egitque inſtantiſsime nomine totius Congregationis Hiſpanicæ, vt nulla alia vnio fieret, quam qua ſubijcerentur & eſſent omnes incorporati Congregationi ſuæ; quam cum inſtanter reijcerent Caſinenſes & Anglicani per procuratores ſuos Romæ exiſtentes; iniunxit Pontifex, vt ex communi conſenſu ſuperiorum tractatus de noua vnione à Procuratoribus ſuſciperetur, vt patet in appendice per procuratoriam & inſtructionem noſtro Procuratori ex mandato Nuntij Apoſtolici conceſſam; in appendice pag. 21. & per actum compromiſſionis poſt multam diuturnamque contentionem inter tres procuratores concordatum; in quibus omnibus nulla mentio facta eſt huius quadriarticularis vnionis; ſed expreſſe proponitur alia longe diſtincta, quam noſtri & Anglicani approbarunt, Caſinenſes vero nequaquam; Cum igitur coram Cardinalibus nequidquam ageretur, vt Caſinenſes ad cõcordiam cum alijs duobus procuratoribus adducerentur: tandem prætermiſſis Caſinenſibus, decretum pro duobus alijs Congregationibus vniendis factum eſt. Itaque verborum illorum hic eſt ſenſus: Quandoquidem iam duæ Congregationes conſentiunt & cupiunt vnionem aliquam fieri, decernimus vt fiat, ſed quia hactenus non eſt actum de modo huius vnionis, vt fiat cum maiore animorum coniunctione & libertate, tractatus de modo vnionis excogitando, legibus eius formandis, ceremonijs, officio, habitu, totaque diſciplina conſtituenda fiat in hunc modum, Vnde illud *prout hactenus concordatum eſt*, ſignificat, *prout non eſt*: ſignificat, deberi fieri aliquam vnionem, ſicut hactenus duæ Congregationes conſenſerunt aliquam eſſe neceſſariam; non hanc vel illam vnionem

Reſp. Quod in definitorio fuerat concluſũ, Romæ erat approbatum.

nem debere fieri, quia conſque nondum peruenerunt conſenſus, imo ne tractatus quidem; cum propter difficultates circa prærogatiuam Caſinenſis & Hiſpanicæ Congregationis exortæ, ita diſtinuerint procuratores, vt de alijs rebus non potuerint agere; ſed neutro procuratore cedente, viſum eſt Pontifici, (vt ex literis C. Bellarmini in appen[illegible] pag. 21. patet) Caſinenſibus omiſſis, vnionem alijs iniungere, moduinque de ea tractandi præſcribere. Neque verò hæc omnia latebant aduerſariũ, quippe cui omnia cõmunicabantur à ſuperioribus quibus erat à conſilijs, hoc controuerſiæ huius tempore. Quod tandem dicit patres [illegible] nis non conſenſiſſe in aliam vnionem, quam quadriarticularem illam; aut ſaltem non in hac imperitè ab illo dictum eſt; nam (vt ex illorum ſupplicatione, quæ eſt in appendice pag. [illegible] conſtat) nouem definitorum indictio ab illis ortũ habuit, ipſorum voto & petitionibus data eſt à Pontifice: ipſi ita ſuffragando, præſumantur in iure & ratione tranſtuliſſe omnem ſuam voluntatem in voluntatem horum definitorum, & ex conſequenti ſtipulatione quadam declara promiſiſſe, ſtaturos ſe illis decretis ac definitionibus, quæ ab his ſuis electis arbitris emanarent. Ridiculum enim eſt aſſerere, in Capitulis Generalibus & definitorijs conuenire patres vt ea ſtatuant, quæ prius à tota communitate, ſingulisque eius membris fuerint admiſſa: ſic enim non definitores, ſed notarij eſſent nuncupandi. Sed conuentus huiuſmodi fiunt, vt quia ſingulorum voluntates difficillime, aut nunquam poſſent ad vnum conſenſum produci, & cum ſingulis agi deberet: propterea pauci antiquiores, de quorum probitate cæteri omnes confidunt, citius, ſecurius, & quietius res iſtas conficerent. Dicere autem, quod patres ita ex communi conſenſu conuenientes expectationem eorum, qui ipſos elegerint, fruſtrati ſint: conuitium eſt, & non legitima exceptio. Ipſi enim patres dicũt ſe quod optimum in Domino iudicauerant decreuiſſe: decretum placuit Pontifici, placuit ſuperioribus, plurium maximæ parti inferiorum; qui ergo dicunt, interceſſiſſe dolum malum, debent [illegible] tam criminationem probare argumentis, non conuitijs; debent eum manifeſtam facere prudentibus rationibus, idoneis teſtibus, inuictis indicijs, non audacibus aſſertionibus, inanibus coniecturis, fictis falſiſque fabulamentis.

Membrum Tertium.

De octaua obiectione, & calumnia monopolij.

§. 1. *An in vnione erigenda commiſſum ſit monopolium?* §. 2. *Nullum interceſſiſſe.* §. 3. *De litteris R.P.F. Rudiſindi præſcribentibus formulã ſuffragandi.* §. 4. *De promittentibus, cõformitatẽ cum ſuperioribus in ſuffragijs.* §. 5. *De vocabulo conſpirationis.* §. 6. *De epiſtola P.R.F. Leandri, & practicis licitis.* §. 7. *An definitores electi fuerint eo munere indigni?* §. 8. *Vnde profecta ſuffragantium vnanimitas tanta?* §. 9. *Vnio noſtra non requirit ſeparationem ab Hiſpanica.*

An in facto noſtro cõmiſſum fuerit monopolium.

Accedamus igitur ad octauam obiectionem, quæ extat pag. 181. 221. & ſequentibus, in hanc fere ſententiam. Concilium Tridentinum nullas, irritas, inualidas declarat & reddit omnes electiones factas per monopolia & ambitioſum concurſum ac præ[illegible] tionem eorum qui dignitates in eccleſiaſticis ſibi aut alijs appetunt: Atqui electiones nouem definitorum, Pariſienſis dietæ, (ſine quorum informationibus & legitimo proceſſu Pontifex nunquam hanc nouellam Congregationem approbauiſſet) factæ ſunt per veriſſimum monopolium, & ambitioſam prenſationem ſuffragiorum. Quare proculdubio fuerunt non ſolum illicitæ, verum etiam inualidæ, atque adeo Breue illis innixũ nullum, inane, & nihil reputandum eſt. Monopolij probatio aduerſarij iudicio eſt apodictica, & quidem apodixi mathematica, adeo certa, ac omnem triangulum conſtare tribus angulis. Primo ex [illegible] P. Rudiſindi ipſius, modo Præſidis prætenſæ Anglicanæ, ſcripta ad quendam Re[illegible] virum ordinis S. Benedicti (verba ſunt aduerſarij) *qui tamen Deo fortes vertente in æterna[illegible] ſtationem talium monopoliſtarum ex earum lectione magis magiſque confirmatus [illegible] nor talis eſt: Quantum ad patrem Vincentium ſpectat, totus eſt pro vnione [illegible] decretum Papæ, ſtatimque mandauit Fratribus ſuis in Anglia exiſtentibus, vt [illegible] tant huc ſua ſuffragia, addantque in fine ſyngraphæ ſuæ in qua nouem nomina[illegible] Itali acceptant hanc vnionem, nominant N. & N. ex nouem, quos quilibet nomi[illegible] ueutionem noſtram [illegible] eo fine, vt res diutius nõ hæreret in ſuſpenſo, [illegible] ſic imperabitur omnibus noſtris, vt conformiter faciant, tum in Anglia, tu[illegible]*

[illegible] alias enim finem [illegible] unum per annum integrum. Datæ erant hæ literæ die. 21. Auguſti Anno. 1616. [illegible] paulo poſt eodem Anno ſcriptis ad eundem 13. Septembris. 1616. Aliis [illegible] *mihi, vt meum dictamen ſequantur* (gloſſa aduerſarij) in dandis ſuffragiis [illegible] in aliis eodem tempore datis: *Indubie omnia bene ſuccedent*: (gloſſa: cum ea ele[illegible] 9. [illegible] *ſalli*[illegible] *conformes erimus*; gloſſa, in electione certarum per[illegible] [illegible] & circa finem earundem literarum: P. *Benedictus bene intrauit in Angliamé* [illegible] *primum inde ſcripſerit, mittemus ad vos nuntium, vt veſtri ſ preparetis ibi, ad* [illegible] *in hac domo, & in Collegio N. concorditer in idem conſpirabimus, & ſpero ad ve*[illegible]. Secundo ex epiſtola P. Leandri (verba ſunt aduerſarij) *qui fuerat Theologiæ Do*[illegible] *& Præſes poſt capitulenſe Anglicanæ, in ſcrit. datis 6 Octobris 1616. ad eundem, ſic ait: Puto quod*[illegible] *in ſuffragiis, omnes eadem via incedemus, & ideo optarem vt non dares ſuffragium, donec* [illegible] *a me audias. Quamprimum enim ex Anglia rem intellexero, tibi ſignificabo, quo maxima pars in*[illegible] *conformiter procedamus, & pauciſſimorum ſuffragiorum diſpendium faciamus.* Atqui [illegible] literæ indicant manifeſtum monopolium, quod annullet omnem electionem; & repugnat [illegible] ſupradicti decreti vniuerſalis Inquiſitionis, quo præcipitur, vt eligantur nouem [illegible] ex toto gremio miſſionis, nullo, huius aut illius dictarum trium Congregationũ, [illegible] reſpectu, ſed tantum hi eligantur, qui in eligentium *conſcientia iudicabuntur ſanctitate,* [illegible] *prudentia, & reliquis vtilius præſtantiores, & magis idonei. Ceterum per has* [illegible] *orum pra*[illegible] *fuerunt inter definitores, tres cacoexnobitæ* (nota charitatiuum aduerſarij characterẽ) [illegible] *nis prætenſæ, quorum profeſſio ſit dubia Vincentius, Mayhewus, & Albertus* [illegible] *nundus, Thomas, Directaperte factionis nouæ, pro nouellis Congregatione cri*[illegible] *, Haddoqueus, ſolis conſtans pro ſua Congregatione, Gabriel* (debuerat etiam no[illegible] hunc aduerſarius, quia nũc & cum hæc ſcripſit aduerſarius, eſt illuſtriſſimus eccleſiæ Præſul, & Anglorum lucidum decus, Archiepiſcopus Rhemenſis) *& Benedictus, qui duo erant* [illegible] *aut adeo recol. ſtantes, vt non auderent contradicere, ſed poſtquam facile ceſſerint,* [illegible] *valuiſſent, contra illos ſex, etiamſi voluiſſent recta via incedere.* Nunc eſt ergo dubium [illegible] iſta definitorum, electione aperuiſſimum interueneritt electorum monopolium.

[illegible] Quæ ratio multo videbitur validior, ſi hæc addatur coniectura: Breue Pontificium manife[illegible] [illegible] ſtatutum Definitorij de nonnullis executioni mandandis, quæ per ipſum Bre[illegible] mantur; & ſtatutum illud non ſupponitur tale, niſi prout emanans à libero conſen[illegible] [illegible] rum, quos illi nouem definitores repræſentarunt: Atqui vnio facta ſtatuto definitorij, [illegible] potuit emanare à libero conſenſu Patrum eligentium, ſeu repræſentatorum, vt probat [illegible] literarum P. Leandri anno 1615 ſcriptarum, ad Nuntium Apoſtolicum; in qua *aſſerit,* [illegible] *ſane vnionem inter nos eſſe neceſſariam, aut certe maxime vtilem, atque ita omnes omnino Miſſionis monachos iudicare, ita f. 1. & 14.* illarum literarum. Et poſt varias rationes hinc inde [illegible] pro varijs modis vnionis poſsibilibus, quarum aliquam pro arbitrio Pontificis deſig[illegible] proponit, inſinuationem hanc addidit: *Perpendendum, quod forſitan maxima pars eorum, qui in Hiſpania profeſſi ſunt, potius deſererent miſſionem, quam Congregationis ſuæ obedientiam, qui tamen potiſſima & præſtantiſſima pars ſunt miſsionis in Anglia & extra Angliam.* (Totas has literas P. Leandri inuenies lector, in appendice, pag. 17.) Ex quibus infert aduerſarius fortiſſimè [illegible] *Quis ergo veriſimile eſt; hos patres conſenſuros in ſeparationem a ſua Congregatione, quam Romæ ſtatim obtinuerunt nouellæ ſynagogæ profeſſi, migraturoſque ad hanc aream, Hiſpaniam matre relicta?*

[illegible] etiam hæc eſt præcipua aduerſarij obiectio, qua etiam nonnullorum commouit ani[illegible] [illegible] bus perſuaſerat, oſtento hoc ſuo ſcripto, vera eſſe, quæ hic de monopolijs noſtris [illegible] oſtendemus (deo duce) ipſum hac in re nihil præter meras dicere calumnias, & [illegible] omnibus, imo ex ſtatutorum licitis formulis (ſicut aranea venenum ex ſalubernimis floribus,) falſiſſimas inferre conſequentias; idque ita clare & euidenter oſtendemus, [illegible] lector religioſus tam manifeſtam aduerſarij ſycophantiam. Ergo negamus in[illegible] electione definitorum, aut monopolia, aut ambitum, aut illicitam ſuffragiorum [illegible] nem: Ad probationes ex literis ſumptas, reſpondemus primo generaliter & con[illegible] pro vtroque epiſtolarum authore: Si liberet illis contra ius naturæ, Chriſtianæque [illegible] ſynceritatem mundo patefacere, quæ à viris religioſis, qui forſitan aduerſario in [illegible] hac impugnanda fauerunt, ad vtrumque iſtorum, qui accuſantur, ſcripta ſunt, quæ [illegible] penes ſe habent; quam directè illis ſuaſum ab aliquibus fuerit, vt quia ſumma eſſet [illegible] in miſſione authoritas, & occaſione huius decreti maxima offerretur, Hiſpanicam [illegible] Congregationem promouendi opportunitas: facile appareret, quam non verentur monopolia, qui nunc nos eorum accuſant. Sed quia alios criminare, non eſt ſibi obiectum crimen

Reſp. (margin, beside "[illegible] etiam hæc eſt præcipua aduerſarij obiectio")

Nullã in ſuffragatione monopolium interceſſiſſe. (margin, beside "Ergo negamus in…")

 diluere

diluere & purgare, ideo alios ſuis relinquentes conſcientijs, pro nobis reſpondeamus. Interim accipiat lector benignus hanc admonitionem, vt animo ſuo recondat, quam inhumaniter agat aduerſarius, qui ex ſecretis literis ad amicos [illegible] potuit & [illegible] eſt [illegible] arcane ſcriptis, clauſulas in publicum produxit, quod exemplum peſſimum eſt, & contra commune vinculum humanæ ſocietatis peccare, nemo temperati iudicij [illegible] gabit. Rurſus, aut has literas aduerſarius doloſè ab eo, ad quem ſcriptæ fuerunt, [illegible] & plagiarius eſt; aut ipſe ad quem ſcriptæ fuerunt, eas aduerſario fiducialiter [illegible] minus veritus, quam quod ijs contra earum authorem abuteretur; & tunc prævaricator, aut forte etiam ille, ad quem ſcriptæ fuere, etiam aduerſario ſe coniunxit, atque arma [illegible] contra nos ſubminiſtrauit, & infidelis ſecretorum reuelator eſt. Quæ de modo arguendi ex [illegible] priuatis dicta ſint: nam de rebus ipſis, quæ in literis illis comprehenduntur, prout [illegible] ſcriptæ ſunt, adeo nos non pudet, pigetue, vt vltro fateamur eas veriſſime [illegible] & quæ narrantur in ijs facta, legitima forma geſta fuiſſe ſtatim demonſtrabimus; ſi prius [illegible] illud lectorem moneamus, ſcriptas à nobis Anglico idiomate fuiſſe ab aduerſario [illegible] ductas, prout ipſius propoſito maxime quadrarent. Iam ergo priori loco de literis R. P. Rudeſindi primo loco etiam dicimus, aduerſarium, ſi non fuiſſet authoris æmulatione [illegible] eius in tranſuerſum raptus, omnino videre potuiſſe, nihil prorſus monopolij ex eis [illegible] ſed omnino prudentem & neceſſarium modum præſcriptum, vt negotium ſuffragandi, quod alias in longum cauſando fuiſſet productum, breuiſſimo temporis interuallo abſolueretur.

De literis P. Rudeſindi præſcribentibus formulam ſuffragãdi.

Res enim ita ſe habebat. Quia Patres Congregationis Caſinenſis nondum declarauerant, an vellent ad vnionem hanc, quam meditabamur ex præſcripto Pontificis tractandam ſeſe adiungere, aut in Definitorio futuro conuenire; & ob hanc cauſam etiam Patres Congregationis Hiſpanicæ videbantur ſua dilaturi ſuffragia pro nouemuiris eligendis, donec ipſis de voluntate Caſinenſium conſtaret; idcirco literas illas, aliaſque illorum tenori conformes [illegible] ſimus, omnibus patribus Miſſionis communicandas, monentes eos, quod ſi quis eorum iudicaret aliquos Caſinenſium pro definitorio nominandos, ita ſuffragiorum ſuorum ſyngraphas diſponeret, vt primo loco vnuſquiſque nouem viros, quos dignos iudicaret, ex tota miſſione Hiſpanica, & Congreg. Anglicana duntaxat nominaret, quos moraliter certum erat officium acceptare poſſe & velle. Deinde poſt hos omnes, ſub conditione, ſi Caſinenſes acceptare vellent, quot ex illis arbitraretur nominandos, ſcriberet hoc modo: *Item caſu quo Caſinenſes ad hunc tractatum velint ſe adiungere, nomino N. & N. pro definitoribus, loco N. & N. ſuperius nominatorum, alias ipſos ſuperius nominatos, ratos habeo.* Ego talis. Vbi clarè patet nullum eſſe monopolium, aut ambitum, vt aduerſarius cum ingenti temeritate iudicauit. Sed meram formulam iniunctam patribus, qua deberent ſuffragia ſua deſcribere: non præſcribentem illis quoſnam ἐν χάρτῃ (vt loquitur aduerſarius) & indiuiduo deberent nominare; ſed relinquentem hoc ipſorum vniuſcuiuſque arbitrio, duntaxat vt quoſcunque vellent nominare, ſeruarent ſupradictam formam inter nominandum. Sic enim illuſtriſſimus Nuntius informatus ab ipſis Caſinenſibus, aut à noſtris, an omnes vel aliqui, vel nulli Caſinenſes vnionem acceptare parati eſſent, potuiſſet eodem tempore, ſine longiori mora, aut aliquos, aut nullos ex eis, ſecundum ſuffragia recepta, in numerum Definitorum referre. Et hæc ipſa formola, poſtea in definitorio ſtatuta eſt, pro electionibus futuris in poſterum per ſuffragia ad Capitulum Generale in ſcriptis tranſmittenda. Atque hoc ſignificat illa clauſula, *imperabitur omnibus noſtris vt conformiter faciant*, non vt conformes ſint in eiſdem ἐν [illegible] perſonis nominandis, quas nos illis propoſuiſſemus, prout ineptiſſimè interpretatur aduerſarius, ſed vt eadem omnes ſuffragandi formula vterentur, prout in omnibus electionibus fieri ſolet. Nam illud [illegible] quomodo potuit omnibus noſtris imperari? quamtumuis leuem de prudentia & ſcientia noſtra habeat aduerſarius exiſtimationem, non tamen potuit ita imprudentes & ignaros iudicare, vt vel arbitraremur teneri omnes noſtros tam abſurdo & illegitimo præcepto obtemperare; aut tam imprudentes, imo impudentes, vt viris doctis, grauibus, religioſis, antiquitate & experientia præcipuis tale quid imperaremus, quod ſciremus à nobis non poſſe validè præcipi, ab illis licite non poſſe ſuſcipi; & apertum monopolium noſtrum literis publicis & diplomatis patentibus (qualis illæ erant literæ) omnibus miſſionis patribus, in ſinus [illegible]. Qui monopolijs paciſcuntur, clam hoc faciunt, & in ſecreto, non aduocatis illis in teſtimonium, quorum intereſſe ſcitur negotium. Deinde quid aliud indicat ratio huius præſcriptæ formulæ, in fine literarum addita; *alias finem viſuri non ſumus per integrum annum?* quid aliud indicat, quam formulam illam ad compendium adinuentam eſſe, vt quam celeriter omnia expedirentur? nam ſi ambitus fuiſſet aut prenſatio, dixiſſet author literarum, alias vincemur numero ſuffragiorum ab alijs, quibus cupimus præualere, vel quid ſimile; quod tamen nec

per

per torculare vllum, poteſt apud prudentem lectorem ex illis literis exprimi, aut extorqueri.

Ad alia verba ex ſequentibus literis decerpta, quod multi ſeſe offerrent ſponte ſua, vt P. Rudeſindi Prioris ſui, dictamen in ſuffragijs pro electione dandis ſequerentur: propter quod indicat infallibile fore, vt omnes ibidem in ſuffragationibus futuri ſint conformes, & vnanimes: Quid ibi latet mali, quid iniuſti, quid vetiti? quid vel ſpeciem habet ambitus ſiue ex parte con[illegible]toris, aut ex parte conſulentium? Plærique omnes, de quibus loquuntur illa verba, non nouerant Caſinenſes, non nouerant Anglicos, non nouerant antiquiores patres ſuæ Congregationis Hiſpanicæ: tenebantur igitur in conſcientia, ab alijs quibus fidebant, qui eos nouerant, ſciſcitari, quinam eſſent in tanto numero ignotorum idonei; nec temerè, ſtultè, & cæ[illegible] modo, tanquam inopes iudici[illegible] eligerent eos, quorum virtutes aut vitia nullatenus [illegible]nouerunt. Quem autem melius & ſecurius conſulere poterant in ea re, quam Priorem ſuum, qui eos omnes, de quibus erat quæſtio, optime nouiſſet; cum in conuentu, præter ip[illegible] V[illegible]rium Generalem, nullus alius monachus eſſet, qui eos nouiſſet; & in collegio N. [illegible]arius viueret, cuius faſtuoſum, difficileque ingenium nouerant, & auerſabantur; ſiqui[illegible]dem viri graues fuerant, (vt ſane fuerunt) quomodo ſcit aduerſarius, multos non etiam ab [illegible] fuiſſe, quod in re tam graui, à qua tranquillitas animorum ſuorum penderet, fac[illegible] ipſis expediret? Putatne Priorem, P. Rudiſindum, aut alios graues viros, quos ipſi in ſimplicitate cordis, & in timore Domini conſulebant, non debuiſſe illos in conſcientia rectè infor[illegible]are, dummodo id facerent ſine vlla aliorum iniuria? Tenebantur abſque vllo dubio, tenebantur in conſcientia, ipſos de omnibus rectè & inculpate informare, ne peccare[illegible] grauiter temere & inconſiderate, & ignoranter ſuffragia ſua projicientes potius quam ferentes. Atqui (id enim videtur fundamentum aduerſarij, ſi tamen vllum habeat fundamentum in re, & non potius ſit vna ex chimæris illius, in eſſe obiectiuo ſomniatis) iſti conſulentes vide[illegible]tur id feciſſe vt gratiam Prioris ſui inirent, & rebus ſuis melius conſulerent: & Prior e[illegible]e ad hoc ipſos induxit, vt ita ſub ſpecie informationis, ipſorum ſuffragia lucraretur. H[illegible] in literis illis non dicitur, hoc iam ex illis ne quidem probabiliter ſequitur apud bo[illegible]rbitros, quorum eſt, iuxta regulam Chriſtianæ charitatis, actiones proximorum ſuorum [illegible] dubias, in meliorem partem interpretari; quanto magis actiones quæ poſſunt habere [illegible]em virtutis, humilitatis, obedientiæ, & prudentiæ. Quin tu temerarie iudex intentionis [illegible] alij fratres tui in ſecreto cordis ſui celarunt, quam ſolus Deus *cardiognoſtis* nouit, de[illegible]uinare: & ſiquid potes iuridice probare, illud profer; ſuſpicionibus, & ſiniſtris inter[illegible]nibus, quarum nullus eſt teſtis, nullus arbiter, nullum ſolidum fundamentum, apud [illegible]ines rationis compotes abſtine. Si ſuſpicari ſi diuinare, ſi probabiliter aliquid ex hoc fa[illegible]gere voluiſti: cur non potius colligebas magnam fratrum erga Priorem ſuum reue[illegible], plenam de eius ſynceritate & rectitudine æſtimationem, vnanimem concordiam, q[illegible] es idem cum ſuis ſuperioribus velle, idem ſapere cupiebant, inde colligebas? Non eſt [illegible]lud vitio dandum, ſed potius laudi conuentus, quod ita honeſte de ſuperioris ſui æq[illegible]i dicarent, qualiſcumque ille reipſa ſit in ſe & coram inſpectore cordium Deo ſuo, [illegible] quo non diffitetur ſe ſeruum inutilem, & ingratum; ſed tamen quod ad monopolia a[illegible]et, ita ſe coram Deo & Sanctis eius profitetur immunem, vt ſiquis omnino religioſus vel ſæcularis voluerit & potuerit probare vel teſte, vel iuramento in animam ſuam ſuſcepto, [illegible]acto; precibus, minis, præmijs, promiſſis, aut ſuaſionibus ad ſuffragium ſum ſecun[illegible]us arbitrium ferendum induxiſſe, vel inducere tentauiſſe: paratus ſit ſine vlla ter[illegible]ne, pœnas Monopoliſtis debitas, & quamcumque præterea grauiſſimam pœniten[illegible]bire.

[illegible] tu, tranſlator voluntarius, in literis iſtis conſpirationem poſuiſti? omnes procul[illegible] *[illegible]pirabimus*; Non putas author literarum ſe dictionem aliquam poſuiſſe, quæ valeat [illegible]onem; imo certus eſt ſe nullam talem poſuiſſe, nec in illa futuri ſignificatione, quæ [illegible]tur. Nam futuri illius apud Anglos duplex eſt enunciatio: alia, quando ſignificant [illegible]uram; ſiue hoc à voluntate illius, qui loquitur, aut de quo ſermo eſt, pendeat, ſiue [illegible]pendeat, cuius ſignum eſt *ſhall*, *we ſhall agree*, infallibiliter futurum eſt vt conueniamus, [illegible] cum indicare volunt, aliquem ſtatuiſſe apud ſe quippiam facere, cuius ſignum eſt, *we will agree*: volumus cõuenire, ſtatuimus cõuenire. Deinde cõſpirare apud Anglos ſo[illegible]um, *to conſpire*, eſt coniuratione ſeditioſe facta aliquid perperam, & inique pro[illegible]ere, non eſt ergo vſus author literarum verbo *conſpirandi*, ſed *conueniendi*, concordan[illegible] aliquo ſimili, quod vnionem diceret voluntatum, non conſpirationem factionum; [illegible]riori futuro vſus eſt, quaſi dixerit, conueniemus *we will agree* id eſt, volumus con[illegible]e, ſtatuimus quaſi compromiſſo quodam conuenire; ſed futuro priore, conueniemus,

De offerentibus ſe ipſos in ſuffragijs conformes voluntati ſuperiorum.

De vocabulis conſpirationis.

we

we shall accord, futurũ eſt proculdubio vt conueniamus, ita videmus hominum voluntates inclinari, vt moraliter loquendo infallibile ſit nos conuenturos. Si ita non eſt, vti dicimus (quanquam res etiam tum poteſt alio modo apud pie affectum animum bene exponi) tamen ſi ita non eſt, proferat aduerſarius chirographum Anglicum, quod tam ſolicite in diem malum, in diem iræ, homo ingratus beneficiorum ipſi à fratribus, quos impugnat, præſtitorum ſeruauit.

Ad epiſtolam quod attinet P. Leandri, pudere profectò debet aduerſarium, & ſiqua frons illi eſt hominis modeſti, ſiquam guttam habet relictam verecundiæ, rubore toties ſuffundi oporteret, quod illum virum ita tractet inhumaniter; cui tantum debere ipſum amoris, tantum gratitudinis, tantum denique reuerentiæ ſciunt omnes miſſionis fratres; vt ſi vel aliquid pro fragilitate humana P. Leander commiſiſſet (quod fatetur non eſſe in ſe mirum aut nouum) tamen ab iſto potius debuerit pallio amicabilis ſilentij contegi, quam loquaci accuſatione publicari. Cæterum hac in re profitetur P. Leander, quamuis fuerit nonnihil contriſtatus, tam male ſibi ceſſiſſe optimam, quam de te ſemper habuit æſtimationem, ſummamque tibi benefaciendi voluntatem; tamen profitetur ſe tibi non ſuccenſere, ſed merito ſe ipſu pœnas luere, qui te contra ſuperiores tuos immerentem defenderit, qui te ad hunc gradum exiſtimationis, quem poſſidere videris, prouexit; qui, vt cum poeta dicamus, ſeruauit animã (minimũ eſt hoc laudis) ingratam. Melius enim indicauimus parodiam quã ipſũ carmen ponere. Fatetur etiam ſe propter ſuam erga Deum ingratitudinem, meruiſſe hominis, quem amiciſſimum ſperabat, & cupiebat, inimicam maledicentiam. Sed quamuis non neget, quin multa habuerit commiſeritque, de quibus aduerſarius potuiſſet eum merito, non accuſare ſolum, ſed etiam patenter arguere: tamen hac in cauſa gaudet conſcientiam ſuam ſibi nullam culpam atteſtari, ſed omnem penitus immunitatem. Si locum dignitatis ambiuiſſet, in ſuo monaſterio, in Congregatione Hiſpanica, in Lotharingica, in alijs magnis monaſterijs non illi defuiſſet quod ambiret, multo melius, ſecurius, tranquillius, glorioſius, ſublimius. Sciunt patres miſſionis, quorum appellat hac in re conſcientiam, ipſum inuitiſſimum fuiſſe è Lotharingia (in qua inter religioſiſſimos Patres S. Vitoni & Hidulphi, locum deſideratiſſimum obtinuerat) pertractum ad Vicariatum miſſionis ſuſcipiendum, nec ſolum vllatenus ambiuiſſe, ſed partim Patrum Miſſionis deſiderio, partim ampliſſimo ſuperiorum ſuorum iudicio aſſumptum fuiſſe; nec niſi ægerrimè in eodem officio vt perſeueraret, perſuaſum. Non quod præeſſe tantopere aut horreat, aut nolit, (rotundè enim & candidè ſuum fatetur ingenium) vbi prælatio habet, vnde ſine cura & moleſtia temporalium abunde fratrum & ſuis neceſſitatibus ſuccurrat: ſed quod iudicet ſemperque iudicauerit miſerrimum eſſe prælatum, qui magnum gregem habent paſcendum, anguſta autem paſcua, exile pabulum niſi quod ingenti cura & ſolicitudine debeat continuo prouidere. Sed ſiue hoc genus pauperis prælaturæ, ſiue aliud abundantioris & pinguioris fortunæ particeps cuperet: (vt homo eſt, & à ſe nihil humani alienum putat,) tamen virtute id ambire vellet, non fautoribus prenſaret id modis licitis, apertis, manifeſtis, non monopolicis, illegitimis, clanculatijs. Sed hæc de ſe præfatus (quia crudelis eſt, qui famam ſuam negligit, præſertim hoc ſæculo, hoc rerũ ſtatu, in quo licet ſufficiat ipſi conſcientia ſua, neceſſarium tamen fratribus ſuis, atque Catholicis benefactoribus eſt bonum nomen ipſius) ad epiſtolam quam adfert aduerſarius, non negat eam; fatetur ſe rogaſſe amicũ vt prius quã ſuffragiũ ſuum daret, audiret ipſius iudicium & conſilium; nec ab iſto ſolum hoc rogauit, nec hac tantum vice: ſed omnino generaliter profitetur, ſeſe ita comparatum eſſe, eamque induiſſe conſcientiam vt quotieſcumque de electionibus ſit agendum, aperte ſine aliorum iniuria, ſuam dicturus ſit ſententiam, alijſque quibus videt ad bonum religionis opus eſſe conſilio ſuo, in tam graui re, in qua diſciplinæ regularis cardo vertitur, confidenter impertiturum, etiam non rogatum. Hoc tamen ſine bonorum virorum denigratione, ſine minis, aut importunis precibus, ſine pactis aut promiſſionibus, aut muneribus: quorum aliquod ſi aduerſarius probauerit ab illo in hac re fuiſſe vſurpatum, tunc demum, cauſam fœliciter perorauerit; ſin autem non potuerit (vt audacter coram diuino iudice, & ſaluatore noſtro Chriſto proteſtatur, non poſſe ab vllo homine probari) tunc aduerſarium infœliciter in caput ſuum proximo fratri, cui multum debet honoris & amoris, detraxiſſe conſtanter affirmat. Adeoque, quia locus hic eſt, & aduerſarius inſipientem eſſe coegit (ſed qualem inſipientiam etiam ſimilis calumniæ Apoſtolo Doctori gentium impoſuerunt) inuocat Deum teſtem ſuæ in hac re innocentiæ, & tam aduerſarium, quam alios quos ipſius aduerſarij ſuſpiciones tranſuerſos egerunt, Deo monendos corripiendos in miſericordia relinquit, qui hominem cupientem illis ex animo ſeruire, & nulla re hactenus illis moleſtum, aut infeſtum, tam falſo & temere de ambitione & mono-

poli-

[illegible] quæ nunquam probare poterunt, incuſarunt.

Sed ad rem ipſam, ad accuſationem redeamus. Dicit idem Pater Leander, ſe non ita incu- [illegible]ſum conſcientiæ ſuę, nec ita ignarum iuris diuini & Eccleſiaſtici, vt non ſciat, & non ab- [illegible] omne genus monopoliorum; Aut vt vereatur ne ſtultis & temerarijs Cenſoribus vi- deatur monopoliſta, quando ea, quæ iudicat in timore Dei, è re religionis fore, alijs, quib- ſius auctoritatem æſtimant, contulere. Adeoque de bonorum virorum, qui religioni præſunt meritis, & de indignitate eorum, quos non temerè præſumitur religioni multum obeſſe, aut obfuturos, certiores faciat ei, quorum ea cognitio intererit. Nec hoc eſt contra canones ec- cleſiæ, aut legem Dei: audiat aduerſarius vicarium Chriſti, Gregoriū Papam decimum tertiū, nationis noſtrę dulciſſimum, dum taxat poſt Gregorium magnum, parentem, & ſemi- nariorum noſtrorum Erectorem. (vt referunt Caſſinenſes Patres in prima parte conſtitu- tionum ſuarum, quæ cum declaratorio ſanctę regulæ circumferri ſolent) cap. 4. vbi poſtquā [illegible] contra monopolia à ſede Apoſtolica ſtatutas propoſuiſſent, iſta ſubinferunt; *Ad ſe- rendas vero Abbatum & monachorum noſtrorum conſcientias, & omnem ab eis prorſus ambiguitatis ſcrupulum remouendum, declarauit ſanctiſsimus Dominus noſter Gregorius Pontifex* 13. *quod propter ſermones qui in ſimul, non ambitus, vel alterius improbæ, ſed bonæ intentionis cauſa de idoneitate vel in ſufficientia ad Definitoris officium eligendorum habiti fuerint, ſeu quos in futurum haberi contin- get, ſupradictas, aliquaſue alias ſententias, cenſuras & pœnas non incurrerint, aut incurrant.* Et vero quæ ratio equitatis permittit vt incurrere debeant? Vt equum quis emat, vt procuratorem quis ſibi ſtatuat, vt in ſæcularem magiſtratū quis coopteror, non cœco iudicio procedunt homines, ſed cauſas, rationes, emolumenta, incommoda, vitia virtutes rerum & perſonarum ante examinant, quam certi quid conſtituant: & in præponendis animarum rectoribus non licebit de qualitate, & aptitudine præponendorum, ſanctè & prudenter inter ſe conferre; priuſquam ad libera & ſecreta ſuffragia procedatur? Doceat nos aduerſarius id non licere; doceat nos, electores nullo modo dubia ſua occurrentia, in quibus ſæpe fit, vt niſi bene ſe [illegible] informent, perſuodent communitatem & rempublicam Eccleſiaſticam, debere inter ſe diſcutere: ſed nullo modo tantum ſchedas in vrnam conijcere, & inde concuſſa vrna exem- ptas computare. Aut liceb[illegible] dyſcolis & petulcis hominibus, ſeipſos coniuratione valida con- [illegible]are, vt ſuis deſiderijs facientes præpoſitos nanciſcantur: non licebit autem timoratis [illegible]entijs inter ſe conſultare, & præcauere, ne ſimiles præfecti prurientes auribus ſubdito- rum ſuorum eligantur, qui euertent diſciplinam regularem, & omnem pietatis obſeruan- tiam euertant? Hoc ſane qui pię ſcrupuloſæ mentis anguſtia ſibi perſuadent, rationem for- taſſis aliquam ſuæ conſcientiæ habent non contemnendam: at proculdubio longe ſecurius eſt viros bonos, non pactis & monopolijs quidem, ſed conſtanti libertate & fortitudine ſeſe armare, vt iunctis animis atque conſilijs ignauos fucos, ab aluearibus religionum ſanctarum arceant; & apros ab areolis floridis domus Dei conculcandis abſterreant; nec magnopere vereri debent, ſi ab aduerſarij ſimilibus habeantur monopoliſtæ, aut ambitioſi prenſatores: ſufficiat nobis quod apud viros probos eo ſaltem in loco ſimus, ij eſſe cognoſcamur, qui non contra votum paupertatis, contra ſuperiorum obedientiam, contra reformatæ diſciplinæ de[illegible]us, contra ſancti habitus exiſtimationem ſequamur vadimonia, nec exciremus lites bene- [illegible]s in ſæculari foro, nec pingues Cluniacenſium præpoſituras exambiamus, quas ob- ten[illegible]s aut ſoli abliguriamus, aut in vſus noſtræ philautiæ conuertamus: Sed qui pro dilectis [illegible]atribus, noſtros qualeſcumque labores libenter collocemus, & quicquid ex illis emolumen- t[illegible]enerit, in communitatis noſtrę commodum transfundamus. Hęc agentes hiſque im- [illegible]antes, pro minimo ducamus, ſi paucis dyſcolis aduerſarijs per anonymos infameſque li- [illegible]s tanquam monopoliſtæ falſo ſimul, & improbabiliter traducamur.

Sed ad conuitium illud aduerſarij ſuperbum & intolerandum veniamus, quo audet dice- [illegible]r noſtras illas diligentias factum, vt nouemuiri emerſerint officio indigni, contra diſ- [illegible]m Pontificij decreti. quorum aliquos vocat *Cacocœnobitas*, alios duces factionis, [illegible] tandem inconſtantes volitantes vacillanteſque animas: vnum tantum ſuo calculo di- [illegible]um, cum riſu & indignatione fratrum, qui omnes norunt pronunciat: Ad hoc ſic dicimus, [illegible]re [illegible]d ipſius maleuolentiam, quod longe aliter ac exiſtimauerat, miſſionis patres in re tan- [illegible]equuti fuerint conſilia; & non obſtantibus ipſius aliorumque ſodalium eius clancu- larijs & obſcuris practicis, eos viros elegiſſe, contra quos nihil habet quod obijciat, præter [illegible]borum conuitia, quæ nullis vnquam probare poſſit idoneis rationibus aut argumentis. A[illegible]os, etſi multa hac in re poſsimus dicere, quibus rationem huius electionis, perſonarum- que electarū dignitatē ab ore duro aduerſarij tutaremur: ſufficere tamē exiſtimamus, ſi breuiſ- me, & nuda ἐξηγήσει oſtendamus, quid vero ſimiliter induxerit miſſionis monachos, vt

An definitores electi fuerint communiter proteſtes indigni.

contra ſtomachum aduerſarij & ſimiliũ Cacozelotarum, tanto conſenſu in hos nouem definitores conuenerint. Etenim imprimis ipſe fatetur aduerſarius, & res ipſa planè indicat P. Robertum Haddoquium, tunc temporis ſuperiorem Miſſionis in Anglia iure merito fuiſſe, electum: Ratio etiam rectæ prudentię conuincit, duos procuratores P. Benedictum, & P. Sebertum, qui Romæ totam cauſam per aliquot annos partim contrarij, partim concordes egiſſent ac propterea mentem Pontificis & Cardinaliũ, rerũque omnium peculiares & ſingulares difficultates, exigentias, circumſtantias haberent in numerato: huic conuentui intereſſe debuiſſe, vt cęteros in dubijs neceſſario occurſuris luce ſuæ experientię praxiſque rectitudine dirigerent. Quod vero duo præſides congregationum vniendarum, P. Leander, & P. Robertus Vincentius ad idem deſignarentur à ſubditis fratribus ſuis, nemini mirum debet videri: mirum potius videri debuit, ſi fuiſſent excluſi: quia illi ſoli in re tanta neglecti, potuiſſent auctoritate ſua impedire, ne quis vnquam conuentus fieret. Patrem Gabrielem Giffordiũ de S. Maria, tunc Prior loci, vbi conuentus debuit iſte celebrari, certum etiam fuiſſe, hunc pro inſigni viri Gloria & pręſtantia, nemo niſi inuidus dubitabit. Nam qui tantus tunc habitus fuerit inter fratres ſuos, vt Primus Præſes congregationis in eo definitorio ſit renunciatus, quatenus à tam illuſtri perſona exilitas noſtra dignitatem ſplendoremque ſibi conciliaret: qui vix dum à ſuis factus *Præſes*, à Chriſtianiſſimo Principe Galliarum, Epiſcopus, ſuffraganeus tandem Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Rhemenſis Eccleſiæ Gallicanarum Eccleſiarum magiſtræ ſit declaratus: mirum videri non debet: certe non fuit indignus qui in nouemuiratu noſtro locum haberet. Imo inde conijceret quiuis bene affectus arbiter, non fuiſſe contemnendas perſonas, inter quas tantæ præſtantiæ vir inuentus fuerit. Iam de P. Torquato, non poteſt aduerſarius, imò nec audet indignum eo loco dicere; & quicquid ille audeat, certum eſt maximam partem fratrum in miſſione laborantium in ipſum ſua conceſſiſſe ſuffragia; nec dubitamus, quin ſi aliqua talis pro communi cauſa facienda eſſet electio, idem eſſent ijdem fratres de eo iudicium facturi. Reſtant ergo duo, P. Rudeſindus & P. Edoardus Mahew, ambo Priores tunc præcipuarum reſidentiarum, ambo à ſuis conuentibus in pretio & exiſtimatione habiti; ambo prę alijs patribus miſſionis, in controuerſia vnionis exercitati; vnus eorum ſacræ Theologiæ magiſter & Profeſſor, alter eorum ætate prouectior, & vitæ in Anglia anteactæ teſtimonio probatus, in literarũ laude non contemnendus, vtrumque aduerſarius Satyricis ſarcaſmis, potius quam ſolidis methodis impugnet; quid mirum igitur, ſi etiam illi præ multis alijs in hoc collegium fuerint aſſumpti? Hæc itaque ſatis oſtendunt, perſonas ipſas electas eius fuiſſe meriti & exiſtimationis, ſaltem apud omnes fratres noſtros (nam diuinum iudicium nec nos nec aduerſarius arrogare debemus) vt omnibus circumſtantijs iuſto pondere rationum libratis, vix potuerit tunc temporis aliarum perſonarum electio celebrari: Quandoquidem igitur ipſimet electi, non fuerint electione indigni, ſed plerique ex illis, propter adiacentes rerum temporumque circumſtantias omnium, qui tunc apprehendi poterant, digniſſimi: cum deinde nec probetur ab aduerſario, nec appareat veriſimiliter ex omnibus quæ ille vndique corraſit, vitium aliquod ambitus damnati, aut monopolij vetiti, ex pacto, vel illicita (vt vocant) practica contra ius & æquum, vel ex ſubornatione illicita, ſponſionibus, minis, ſtipulationibus, conuentionibus, iuramentis, importunis precibus, alijſue contractuum aut quaſi contractuum vinculis formata, auferente, minuente, vel reſtringente plenam & integram libertatem ſuffragiorum, (prodeat enim vel vnus, qui talis quid ſibi à nobis contigiſſe ſuaſionis affirmet;) temerariè, & inſolenter, & contrà Chriſtianæ ac religioſæ charitatis normam fecit aduerſarius, qui tanto criminis infamiam fratribus ſuis aſperſit, leuibus tantum coniecturis, ex Epiſtolarum non bene intellectarum ſerie, improbabiliter per torturã expreſſis innixus. Et multo magis culpanda eſt eius conſcientia, qui non ſolum eas criminationes, quas probare non poteſt, ſpreto legitimi examinis ordine infami & anonymo libello impreſſo diuulgauit: verum etiam (quod omnem excedit temeritatem) religioſos viros ſubditos audet directis perſuaſionibus inducere, vt propter has ratiunculas ſuas, legitimis & iamdudum agnitis ſine omni ambiguitatis ſcrupulo ſuperioribus, facti rebelles & increduli, etiam de ſua abrenuntiationis validitate dubitare incipiant, & tantum non ſe ad ſecularia vota licite redire poſſe exiſtimant. Quod ſi obiectiones, etiam probabilitatis ſpeciem aliquam præ ſe ferentes, ab ignotis tamen hominibus, & clancularijs tenebrionibus factæ; imo à nobis etiam aut illuſtribus perſonis prolatæ, ſine iuris tamen ordine, ſatis eſſent, vt ſubditi ſuis ſuperioribus canonicam denegarent obedientiam: nullus ordo in republica Chriſtiana perſeueraret inconcuſſus, ſed anarchicus horum, & ἀταξία quædam fœdiſſima omnes iuris ęquitatiſque terminos peruerteret: idcirco ſalubriter in Romana cõmunitate ſeruatur, donec practicæ (vt vocant) in ſuperiorum electionibus probentur

bentur

bentur [illegible], & monopolia conuincantur fuiſſe vera, ſubornationeſque prohibitæ, declarenturque [illegible] per legitimi iudicij in foro competenti ſententiam, vt qui in ſuperiorum dignitate & officio ſunt conſtituti, in eodem pro tempore ordinariè debito poſſint licite perſeuerare, ſubditique eiſdem ſecundum conſcientiam, & canonicam obedientiam teneantur obtemperare; vt expreſſe habet Leon: Leſſius lib. 2. de Iuſtit. cap. 19. dubit. 3. Et eſt ſane miranda huius aduerſarij noſtri Theologia, in ſeipſum ſemper incurua, erga ſuperiores regulares ſemper rigida: nam apud eum eiuſque collegas (nouit quos innuimus) ſi exceptio legitima quantumcumque in iure valida, contra beneficiarium poſſeſſurio, etiam cõtra ſuperiorem [illegible], fruentem proſeratur, nihil tamen operabitur contra beneficiarium, donec coram idoneum iudicem declaretur exceptio valida, & iuxta eam beneficiarius ſententia lata condemnetur. At ſi ab eo, contra ſuperiores poſſeſſurio etiam gaudentes, friuola quæuis obiectio de monopolio, & ambitu proponatur, valebit contra ſuperiores (quibus tamen cæteris paribus canones fauere præſumuntur) etiam antequam à iudice idoneo illa exceptione admiſſa ſuperior condemnetur. Quare hoc, quia nempe aduerſarij theologia & iuriſprudentia, non ſuum cuique tribuit, ſed ſibi tantum fauet, de aliorum autem cauſa & iuſtitia parum ſolet eſſe ſolicita.

Sed ſatisfaciamus aduerſarij curioſitati, ſicut ſatisfecimus eiuſdem calumniæ videtur enim ſaltem mirari, vnde nos potuerimus iudicium illud colligere, infallibiliter fore, vt omnes in ſuffragijs ferendis conformes & vnanimes eſſemus: quia putat hoc non potuiſſe à nobis ſciri ex vllo alio fundamento, præterquam pacti aut monopolij. At quamuis non ſit illi factorum noſtrorum ratio reddenda, ſed tantum iniquæ eius criminationes retundendæ: dabimus tamen hoc eius importunitati, dicemuſque hanc ipſius incredulitatem ex propria ſua philautia, ingenijque ſui complacentia ortum habere; quia enim ſeipſum nimis admiratur, alijs, nihil aut parum adeſſe prudentiæ ſuſpicatur. Cæterum alijs quiuis prudens rerum arbiter, ſic apud ſe potuiſſet ratiocinari: Iſti iam per multos annos hanc controuerſiam tractarunt: vnus eorum per decennium fere miſſioni tot Hiſpanicæ præfuit; numerum conditiones, imo & complectiones omnium Patrum in miſſione norunt: ſciunt quinam erga quos maxime ſint affecti: animaduerterunt quantus ſit numerus eorum qui ad quietem aliquam ſtabiliendam, poſt tam graues diuturnaſque contentiones anhelant, quam pauci ſint, qui ab vnione ſint auerſi; norunt, omnibus circumſtantijs penſatis, quinam ſint, & iudicentur ab omnibus prudentibus maximè idonei definitorio conſtituendo: quid ergo miramur, ſi moraliter infallibili coniectura præuiderint, quem euentum res eſſet habitura? Præſertim cum magnus fuerit ſitque in miſsione Deum timentium monachorum numerus, quibus nihil prius aut potius fuit, quam tantæ rei adminiſtrationem, eorum conſcientijs demandare, quos viderunt tranquillitatis, diſciplinæ, communiſque boni fuiſſe ſtudioſiſsimos. Quod etſi de nobis, qui hæc ſcribimus, non præſumamus dicere: tamen de alijs id verum fuiſſe credimus, nec aduerſarij conuitijs, contrarium apud vllum ſapientem efficitur probabile. Quid ſi in duobus iſtis, quorum culpas aduerſarius vrget tam acriter, aliquid humani contigiſſet, aliquid ambitionis, aliquid illicitæ practicę (quod nunquam probabitur) non tamen id vitiare potuit electionem, ab alijs omnibus factam; cum doceant doctores vnius aut alterius culpam non vitiare electionem à toto collegio factam, ſed electionem ab alijs debite celebratam validam eſſe, & ſolum caſtigationi obnoxios eſſe illos, qui vitium commiſerunt, vt expreſſe habet Nauarrus lib. 1. Conſiliorum. Conſil. 9. Probare autem ab alijs omnibus, aut magna parte aliorum omnium fuiſſe idque factum, aduerſarius vtcumque audaciſsimus ſit, impoſſibile factu exiſtimauit, ideoque contra duos ſolos, quibus ſine cauſa maxime eſt infeſtus, ancipitem ingenij ſui romphęam vibrauit.

Vnde profecta vnanimitas ſuffragiorum.

Ad coniecturam vero huic rationi ſuæ connexam, facile reſpondetur, ipſum non intellexiſſe, quid deberet in ſua lite impugnare: neque enim vnio noſtra includit neceſſario ſeparationem, à congregatione Hiſpanica eorum, qui in ipſius monaſterijs fuerant profeſsi, niſi voluerint ſpeciali modo ſeſe in congregationem Anglicanã incorporare; imo tam his quam illis relinquit liberum ad eadem monaſteria ſua, eandemque Congregationem in Hiſpania regreſſum, obſeruatis tantum paucis conditionibus æquiſſimis, quæ in ipſa vnionis formula poterant ab aduerſario, ſi voluiſſet, animaduerti. Imo cum nonnulli graues miſsionis patres, hoc ipſum planius apertiuſque, & gratum ſuis declarari à regimine Congregationis poſtulaſſent: ita abundanter ſatisfactum eſt ipſorum poſtulato, vt omnis de neceſſitate ſeparationis quęſtio penitus ceſſauerit, quemadmodum in extremo appendicis inſtrumento licet videre; ac proinde hæc coniectura, ab illa dumtaxat neceſsitate deſumpta penitus in ventoa euaneſcit.

Vnio noſtra non includit ſeparationem ab Hiſpanica.

Membrum quartum.

Soluitur nonum, decimum, vndecimum argumentum.

§. 1. OBiect. 9. *calumnia noui monaſterij in vrbe Romana erigendi.* §. 2. *Inciuile factum aduerſarij in magni viri priuatis literis ipſo in conſulto publicandis.* §. *Obiectio. 11. de promulgatione legitima priuilegiorum.*

PRodeat ergo nonus cauillus, iuramento etiam æquiuocatorio aduerſarij confirmatus, quem proponit pag. 227. 419. ſubtili videlicet aſtutia, circumuentos Hiſpanicæ congregationis monachos, in electionem nouem definitorum conſenſiſſe: quoniam illis perſuaſum fuiſſet, forè vt Summus Pontifex, aliquid à re monachorum Hiſpanorum decerneret, modo ipſius ſanctitati liberum relinquerent, quamcumque vellet ipſe formam vnionis præſcribere: imo in præmium quodammodo obedientiæ, in vnione ſuſcipienda, præſtitæ, nouum ipſis monaſterium in ipſa vrbe Romana concedendum. vbi eorum ſuperior honorem reuerentialis aduerſarij Stylus (ſub ipſis naribus ſummi Pontificis reſideret, & omnia vtilitati miſſionis neceſſaria, ex voto Pontificis (etiam hæc notanda reuerentiæ erga Pontificem lacinia) in vniuerſa illius membra commodius deriuaret. Et quia vidit poſſe à ſe rite poſtulari, vnde hæc haberet, quæ tam confidenter aſſerit; quia audiuit, dictum ab antiquis, nefas eſſe iuramēto non credere, iuramento ſuo narrationem lepidam concludit. Dispeream (inquit) *ſi hæc oculis & auribus meis non audierim & acceperim, partim ex P. Leandri ſcriptis, partim ex P. Rudiſindi viuæ vocis relatione.* Et tum attexit hanc concluſionem, *Quis hic liberum conſenſum ad acta Bullæ interueniſſe vnquam ſane cogitabit? cum nimis manifeſtum ſit, iſta omnia fraudulenter & falſo narrata fuiſſe contra expreſſam S. Pontificis intentionem, qui nihil aliud penſi habuit, quam veram vnionem, quæ ex omnium, aut pene omnium votis eſſet ſtatuenda.*

Huic obiectioni non inueniri poteſt aptior ſolutio, quam ſi lector ſibi ante oculos ponat ridiculam picturam ab Horatio in arte poetica deſcriptam.

Humano capiti ceruicem pictor equinam
Iungere ſi velit, & varias inducere plumas,
Vndique collectis membris, vt turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa ſuperne,
Spectatum admiſſi riſum teneatis?

Credat enim lector (quia id demonſtrabimus) huic ridiculæ tabulę prorſus ſimilem eſſe hanc obiectionem, in qua ſicut pictor Horatianus chimæram ſuam, ita hic aduerſarius vndique collectis membris, ſed nullo modo cohærentibus, falſiſſimam delineauit narrationem.

Nos ea membra vnde collegerit primo declarabimus, deinde eo ipſo apparebit quam ille eadem ridicule coniunxerit. Vnionem ſuam Caſinenſes Pontificis arbitrio reliquerunt: ex tribus vnionis formulis, quam vellet Pontifex, confirmandam eidem Hiſpanici obtulerunt, ea tamen cum expreſſione, vt ſatis indicauerint ipſi, quam formam maxime deſiderarent. Ea habetur in appendice 19. in ſcripto procuratori dato, cui aduerſarius ſubſcripſit, quod approbauit, quod non poteſt negare tunc fuiſſe conceptum & miſſum, quando Hiſpanica miſſio feruentiſſime ſeſe vnioni à Caſinenſibus obtentæ oppoſuerunt: quo tempore ipſe aduerſarius Vicarij collega & teſtis in cauſa Hiſpanorum contra Caſinenſes proſequenda apud illuſtriſſimum Nuntium Archiepiſcopum Rodienſem nunc Cardinalem Bentiuoglium fuit: adeoque ipſemet optimus patronus noſter Cardinalis prædictus, eiuſque auditores & ſecretarij teſtes ſunt omni exceptione maiores, quam ſyncero animo Vicarius miſſionis, aliique eius auctoritatem ſequuti monachi, omnem vnionem aliam quam quæ penitus eſſet ſub iuriſdictione Hiſpanica, auerſarentur & impugnarét. Debuerunt tamen filij obedientię, non quidem permittere Pontifici hanc libertatem præſcribendi quam vellet vnionem; (nam Pontifex ſubditorum permiſſione opus non habet.) Sed oſtendere tamen ſe paratos, ad imperata Pontificis facienda. Hæc inſinuatio facta eſt, (vt diximus) cum de vnione iſta, quæ nunc exiſtit, ne per ſomnium quidem cogitabamus; vt per idoneos teſtes nominatos probamus. Quia tamen hic erat ſermo, de permittendo modo vnionis Pontificis voluntati, voluit aduer-

ſarius

ſarius vt hoc eſſet *humanum caput* ſuæ tabellæ: cui ſubiungit ceruicem equinam, dum de ſuo aſſerit hanc permiſsionem per nos à fratribus noſtris ſubdole extortã; propoſita ſpe decreti in præmium huius obedientiæ pro Hiſpanicorum monachorum commodo à Pontifice obtinendi. Sed negamus talem ſpem à nobis vlli hominum factam; negamus nos vſos huius ſpei motiuo: ſed cum videramus eo iam rem rediiſſe, vt neceſſario de vnione aliqua Romæ confirmanda deberet tractari, prudenter nos facturos iudicauimus, ſi humili obedientia noſtra Pontifici manifeſtata, obtineremus ab illo modum vnionis nobis maximè commodum; Non itaque vſi ſumus pollicitatione aliqua Pontificis, aut certa perſuaſione ſpei vel præmij, vt fratres noſtros ad illam permiſsionem induceremus. Sed permiſsione illa reuerenter vſi ſumus apud Pontificem, vt fratrum noſtrorum expectationi de optimo vnionis modo à Pontifice obtinẽdo ſatisfaceremus. Quod vero aſſerit hoc per nos fratribus noſtris propoſitũ vt, ad nouem definitorum electionem inducerentur: eſt ab ipſo aduerſario ignoranter *equinæ ceruici*, tamquam *iuba* quædam appictum: cum ex petitione fratrum præcipuorum ex Anglia Romam tranſmiſſa, quæ habetur in appendicè pag. 15. conſtet illud nouem definitorum inuentum fuiſſe non noſtrum, ſed patrum noſtrorum in Anglia laborantiũ; cui propterea, quia non videbatur irrationabile, nos libenter conſenſimus; & ipſum in Procuratoris noſtri inſtructione poſuimus. Iã videamus *varias plumas* inductas huic mõſtruoſæ obiectioni: Eæ ſunt fabulæ de monaſterio quod Pontificẽ nobis Romæ conceſſurum diximus, & reſidentia ſuperioris in illo monaſterio, ſub ipſo aſpectu oculiſque Pontificis (corrigendus eſt enim irreuerẽter loquendi modus quo vtitur aduerſarius(. In prima vnione quã PP. Caſinẽſes Romæ propoſuerũt, erat inter cætera illud ab eis cõcluſũ, vt omnia cõgregationis negotia, à Procuratore ipſius, qui Romæ propterea reſidere debebat, pẽderẽt. Id præ omnibus difficiliſsimum viſũ fuit, quia ipſe, qui vnionẽ propoſuit, Procurator futurus videbatur, atque its Procurator eſſet ſuperior Cõgregationis; reipſa autem ſuperior eſſet vicarius duntaxat procuratoris. Id ſæpius à P. Leandro audiuerat relatum aduerſarius, videtur in ipſa vnionis idæa deſcriptum, quam idæam in appendice poſuimus. Deinde poſt aliquantum temporis accidit vt Reuerendus & doctiſsimus pater Conſtantius Caietanus, Romæ meditaretur Collegium monaſticum Gregorianum, eiuſque ſui deſiderij notitiam pro ſua humanitate cum P. Leandro communicaret, eique offerret, ſi ad expenſas concurreret, partem non contemnẽdam pro monachorum Anglorum hoſpitio, in præfato collegio Gregoriano: (quod vtinam miſeria noſtri calamitoſi temporis non impediret: non deeſſe ſane nobis animum tam præclaru conatũ promouẽdi profitemur.) Hanc Caietani nobilem conceptionẽ familiariter aduerſario propoſuit P. Leander, rem ipsã laudans, tanquã valde commodam congregationi futuram, ſi in illo collegio locum pro monachis nonnullis per benefactorum noſtrorum liberalitatem poſſemus præparare. Sed nihil vlterius ea de re factum, eſt, nec tentatum, cum ſatis conſtaret curtam ſupellectilem noſtram ad rem tantam ſe non poſſe extendere. Forſitan adhæſit etiam memoriæ ipſius id quod habetur in appendice, ſcripto 19. §. 15. vbi inſinuamus, vt oſtenderemus quam damnoſa res eſſet nobis Hiſpanicæ congregationis patrocinio, carere, opus eſſe vt ſua Sanctitas aut penſione, aut cœnobio, aliquone ſimili beneficio damnum illud nobis compenſet. Quod factum à nobis eſt, non quia ſperaremus ſimile quid obtineri poſſe: ſed quia iudicabamus Pontificem facilius permiſſurũ vnionem in Hiſpanica congregatione, quam optabamus, quam dum à congregatione illa nos ſepararet quandam honeſtam neceſsitatem ſimilia ab ipſo poſtulandi nobis imponere. Hoc forſitan in memoriam aduerſarij confuſo modo rediit: quod confundere etiam in ſuam hanc chimærã voluit. Ecce tibi lector plumas ceruici equinæ ſubiunctas; ex procuratoris reſidentia perpetua Romæ futura, quam viderat in ſcriptis PP. Caſinenſium, quæ apud nos habemus, fecit reſidentiam Præſidis, ſeu Prælati totius Congregationis; Ex collegio Gregoriano D. Conſtantini Caietani fabricauit cœnobium nobis à Pontifice promiſſum: Et velut ægri ſomnia, res iſtas inter ſe longo interuallo temporis diſiunctas, & à Caſinenſibus, Anglis, ac R. D. Caetano conceptas, nobisque propoſitas, hic fæcundus Chimærarum adinuentor coniunxit & ex eis vnum cœnobium monaſticum pro Præſide Congregationis à nobis promiſſum fratribus noſtris excogitauit. Et hæc eius tam febriculoſa, ſomnolenta, æquiuoca, falſaque narratio, *turpiter atrum in piſcem deſinit*,) dum iſta omnia iurat ſe aut oculis; aut auribus hauſiſſe ex ſcriptis P. Leandri, & verbis P. Rudiſindi; quod aliquouſque verum eſt, quia ipſe quidem hæc ſingula legit, vidit, audiuit à nobis; ſed lecta, viſa, audita, male intellexit, non rectè memoriæ mandauit, & nunc peſsimè, falſiſsimeque coniunxit. Nam de alio monaſterio, aliaue Præſidis noſtri in Romana vrbe reſidentia nihil aut à P. Rudiſindo, aut à P. Leandro audiuit, auribus, aut oculis accepit. Quare ſunt quidem hæc vtraque fraudulenter, & falſo narrata,

rata, contraque intentionem Pontificis: ſed ab aduerſario narrata de nobis, nos autem ea, prout ille coniunxit, nemini vnquã nec vigilantes nec ſomniantes narrauimus. Vnde amice lector, poſtquam hanc tabulam aduerſarij, Horatianæ ſimilem ſpectaueris, aut ridebis eius ineptiam, aut indignaberis eius Sycophantiam. Sed caſtiganda eſt ſeuerius irreuerentia loquutionis illius *ſubnaribus ipſius Pontificis* &c. Etenim nullus obediens filius eccleſiæ catholicæ ita contemptibiliter loqueretur de vicario Chriſti in terris; Et prudens religioſus non improbaret hoc in nobis, quod vidit fieri, ab alijs fere omnibus ordinibus vt ſuum aut ſuperiorem, aut procuratorem Romæ habeant commorantem vbi maiori ex parte regularium negotia tractantur, non ex voto Pontificis (vt aduerſarius ſenſu hæreticorum loquitur, quaſi religioſi ad Pontificis temporalia vota ſuas adulatorie formarent actiones) ſed ex voto ipſorum ordinum, quorum ſpiritualia temporaliaque commoda Pontifex vt pius pater liberaliſſime promouet. Quod vero in fine huius chimæræ attexuit, Pontificis mentem fuiſſe vnionem illam confirmare, quæ omnium votis eſſet complacita: & verum eſt & ſuum etiam euentum habuit. Nam ſi computantur monachi, quorum ſuffragijs, definitoriũ eſt erectum, inueniuntur omnes, exceptis quinque vel ſex, ſua dediſſe ſuffragia. Si computantur illi, qui vnionem à Definitoribus conceptam acceptarunt, inueniuntur etiam omnes, aut pæne omnes fuiſſe; quare intentio Pontificis eſt ſecuta, & ſuum fœliciter ſortita eſt effectum: quantumuis dubitet aduerſarius, qui eum vno aut altero vnionem non acceptauit; quod non impedit quin omnes aut pęnè omnes eam acceptauerint.

In decima calumnia, pertrahit in ſcenam hanc inciuiliter, & irreuerenter maximum virum; Non *enim poſſint* (inquit pag. 135.) *nouelli iſti recuſare auctoritatem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Rhemenſis* (qui fuit vnus ex nouem definitoribus, ad hanc vnionem concipiendam ordinandamque electis) *circa huius Breuis validitatem: ipſe enim rogatus per literas, à quodam Prælato Cluniacenſi quid ſtatum fuerit in vigore huius breuis, ſi nulla vnquam in Anglia fuerit congregatio antiqua præter Cluniacenſem, ſic reſpondit: ſi nulla alia fuit, redeundum eſt ad antiquam Cluniacenſem, vel nihil actum eſt, cum ſuper non ente non fundetur decretum.* Atqui putat aduerſarius ex dictis in libello ſuo ſe demonſtraſſe, nullam aliam fuiſſe antiquam Benedictinorum in Anglia congregationem, præter Cluniacenſem; Ac proinde ex tanti viri, *tam commodi* (inquit) *& tam ſapo rabilis iudicis & Theologi, breue veſtrum nullum eſt, & nihil prorſus eſt pro vobis operatum.*

Quis non rideat in hac obiectione, qui nouerit aduerſarium, & Socium eius, quomodo adimpleãt veteris verbi ſenſum, & ſicut mili mutuo ſcabant? nam quis eſt iſte prælatus Cluniacenſis, ad quem illuſtriſſimus ſcripſerit? titolaris prior prioratus in Anglia, aut ſi non eſt ille, certe ipſe eſt aduerſarius, qui etiam, titularis prior, audire cupit; & non alia de cauſa, ipſo cum ſocio tantopere videntur pugnare pro Cluniacenſibus in Anglia, quàm quia ſe titulares priores fecerunt, nulla ſuperiorum ſuorum ad hoc petita, multo minus obtenta licentia tranſeundi ad ordinem Cluniacenſem, aut titulos illos accepiandi; nam beneficia ipſa, quorum iactant titulos, nec accepere, nec vnquam ſunt accepturi; friuolum enim eſt, & mundanum ſapit ſpiritum, expectare vt illa pręclara ordinis cœnobia, quæ olim in Anglia extitere, rurſum omnia reſtituantur; nec congregatio noſtra ad hoc inſtitutum fuit, ſed vt continuatio ordinis Benedictini, cui debet Anglia ſuam conuerſionem, cuſtodiretur, & ſi ſi[...] denuo Dei nutu reſtituatur; de nouo incipiant ex fidelium dumtaxat deuotione, non ex antiquis reditibus vitæ neceſſaria ſibi prouidere. Et eſſet ab iſtis titularibus Prælatis Cluniacenſis ordinis (quos vtique Cluniacenſes non libenter agnoſcunt) rogandum quo iure a[...]a tranſierunt obedientia, prætextu beneficiorum? cum ad hoc non ſufficiat ſimplex titulus, ſed neceſſaria ſit actualis poſſeſſio, ſicut docent Theologi. Si enim ſolus titulus ſufficeret cum plurimi idem petentes beneficium v. g. Cluniacẽſe, ſæpius acquirant titulos ad illud, non ſolum qui tulit pro Cluniacenſi monacho reputabitur, ſed & alij omnes qui quouismodo titulos obtinuerant ad illud, erunt Congreg. Cluniacenſi incorporati, quod quam alienum à vero ſit, quis eſt qui non videt.

Sed ſit ſane Prælatus; & vtinam reuera Prælatus S. Pancratij vel alterius loci in integrum reſtitutus foret: quid tandem dicunt illæ literæ? Qualis interrogatio fuit, talis eſt ſere [...] reſponſio, nã quia in interrogatione ponebatur conditionalis falſa & impoſſibilis repugnans proceſſui & intentioni ipſius Breuis Apoſtolici; prudenter reſpondit, illa hypotheſi ſtante [...] Congregationem antiquam in Breui confirmatam, ſeu inſtauratam, eſſe Cluniacenſem, præter quam ſupponebat interrogans nullam aliam antiquam fuiſſe) aut ſi eam non conhibe[...] bat, nihil operatum fuiſſe. Non enim reſpexit ad alia verba Breuis, Archiepiſcopus, ſed ad interrogantis mentem, qui ſupponit Breue nihil aliud facere quam confirmare & e[...] eſt confirmari non poſſe quod nondum extitit. At vtrum ex alio titulo per Breue illud a[...]a

Congre-

Congregatio de nouo erigeretur, ſi forte antiqua aliqua non extitiſſet: nihil voluit Illuſtriſſimus ... ondere, quia in quæſtione Prælati Cluniacenſis non ponebatur. Solum interrogauit de vi confirmatoria diplomatis, illamque dixit rectè, in hypotheſi Domini Prælati, aut cadere ſuper Cluniacenſem (quia debet exponi ſic vt aliquid operetur) aut nihil omnino operari, quia nihil aliud ſupponebatur confirmandum. At ſi Prælatus ille quæſiiſſet etiam de vi ere... ua, quæ in illo diplomate continetur, aliud reſponſum accepiſſet ab expectatione ſua longè diuerſum. Fundatur autem prior reſponſio Archiepiſcopi, in placito Iuriſperitorum Angliæ, quod meminimus vidiſſe (& aliquando cum Archiepiſcopo contulimus) tempore, vt putamus, Edoardi tertij; cum domus quædam Carmelitarum, aut cuiuſpiam alterius or... mendicantium vacaſſet, nec eſſet aliquis eius ordinis indigena Anglus, qui eam occuparet, adiudicatam fuiſſe domum alienigenis eiuſdem ordinis, tanquam defectu naturalium merito in ſui ordinis bona ſuccedentibus. Ita ergo cenſuit Archiepiſcopus quamuis ... dem ponebat Prælatus Pontificem, aliquam Congregationem Anglicanam ... nare, & nullam niſi Cluniacenſem fuiſſe; omnia illius antiquæ Congregationis iura, virtute huius confirmationis, in Cluniacenſi Gallica permanere. Sed nos ſuperius ſatis oſtendimus falſitatem, & ... huius conditionalis, quam D. Prælatus ſupponit, ideoque nunc ſolum reſtat caſtigare aduerſarij, & ſimul Prælati ſui inciuilem ruſticitatem, ... familiares tanti viri literas ad ſe ſcriptas, ipſo non conſulto, ac procul dubio valde ægre ferente euulgare peſſimo exemplo præſumpſerunt. Quod autem ipſe illuſtriſſimus Archiepiſcopus Congregationem hanc, aeteam fuiſſe non cenſuerit, ſi liceret nobis aduerſarij ... mirari, etiam prolatis authenticis inſtrumentis, quibus conſtaret, ipſum Illuſtriſſimum, cum alijs antiquioribus Cõgregationis Hiſpanicæ patribus (de quibus id forſitan miraretur aduerſarius) tunc paratos fuiſſe vt in Congregationis Anglicanæ membra cooptarentur, quando eam tota induſtria Vicarius miſſionis P. Leander, vna cum aduerſario impugnauerat. Sed vt ſciat aduerſarius, quàm nos non ſubterfugiamus illuſtriſſimi iudicium (quem ſemper honorauimus vt patrem, & nunc colimus vt Dominum & decus noſtrum, cuius etiam conſilijs maxime ſuſi fuimus in Congregationis noſtræ erectione) facimus illum iudicem litis noſtræ, & niſi ille à nobis pronunciet, hancque cauſæ noſtræ declarationem approbet, & ab aduerſario litem abiudicet, eiuſque infamem libellum igne purgandum afferat, dabimus aduerſario licentiam cum ſuo Prælato aeteo, Vtopico, pſeudo Cluniacenſi Aeſculapio ... pro victoria immolandi.

Vndecimo loco proponit pagina 229. & 250. ratiocinationem, à legulelorum & litigantium conſuetudine deſumptam, quam ex lite beneficiaria didicit: Pro diplomate iſto, quibus opus fuit, promulgando non ſunt conceſſæ literæ executoriales: ergo quod illius vigore factum eſt, nihil protſus valebit in vtrouis foro. Probatque aſſumptum ſuum ex Bonifacio octauo c. 6. lib. 3. tit. 16. *de ſtatu regularium.* §. *Et quoniam.* Et ex gloſſa in. 6. decret. lib. 1. tit. 3. *de reſcriptis.* Cap. 12. Ex Rebuffo in praxi beneficiaria, tit. *De miſſione in poſſeſſionem* num. 1. §. 16. Et alijs multis iuriſperitis, qui videlicet vnanimiter aſſerant reſcripta Pontificia debere ab aliquo tabellione vel alio, cui hoc officium committitur, publicari.

At ſi aduerſarius tam diligenter verſaſſet regulariũ priuilegia, cõſuetudineſque ab Immemorabili tempore apud eoſdẽ vigorem habentes: quàm praxim litigioſam rei beneficiariæ; ... fecto non citaſſet iſta Iuriſperitorum teſtimonia, quæ nihil protſus faciunt ad noſtri diplomatis validitatem impugnandam; ſed quia forte verebatur ne ea quæ vigilanter in cauſa beneficiaria laborioſeque collegerat, vt ſuo ſuggereret Aduocato, aliquo caſu ipſi exciderẽt, voluit ea hoc loco in perpetuam rei memoriam conſignare; ſed loco tam alieno, ac pictor ille cypreſſum in hiſtoriã naufragij apud Horatium ſimulauit; & vere vrceum pro amphora; teſtimonia quæ in ſolis valeant reſcriptis beneficiarijs, & nullo modo ſpectant ad priuilegia, quorũ naturam, iam in ſecundo fundamento declarauimus, à reſcriptis beneficiarijs eſſe diuerſiſſima; ideoque longe aliud ius eſſe conſiderandum, in reſcriptis Papalibus, quæ agunt de beneficiorum poſſeſſione, ab eo, quod conſiderati debet, in reſcriptis quæ continent priuilegiorum conceſſionem: & quamuis reſcripta prioris generis ſint per certos tabelliones in loco vbi beneficium conſiſtit publicanda, quod docent Rebuffus & alij ab aduerſario citati; non tamen ea ſolemnis publicatio requiritur in reſcriptis priuilegialibus, ſed ſufficit talem illis publicationem fieri, quæ efficiat vt priuilegiati ſine vlla ambiguitate certi ſint de beneplacito Principis indultum concedentis; adeoque Notarij cuiuſcumque, aut alterius perſonæ ſimilem fidem facientis ſubſcriptio ad hoc abunde ſufficit etiam de lege communi. Resp.

Atq; vt aduerſarius intelligat nõ ita inconſiderate & incurioſe res noſtras nos egiſſe, ac ille arbitratus eſt; ſed bene perpendiſſe quid à nobis in re tanta fieri debuit pro teſtimonijs in materia

m[illegible]ria be[illegible]iaria, quibus opus non habemus, quæ tam copioſe nobis aduerſarius propinat [illegible] egeremus [illegible] teſt[illegible]on a&c, argumenta inuicta in re priuilegiaria, quibus ille opus non habet, nec putauit nos abundare tam vtili ſupel[illegible]ctile.

Animaduertat igitur aduerſarius primo, o[illegible] melioris notæ auctores, vt conſtat ex P. Sanchez lib. 3 de matrim. diſp. 36. & P. Vazquez in 1. 2. q. 95. art. 3 diſp 156. c. 4. in fine, & ex Syluestro in ſumma, verbo priuilegium q. 5. & ex Valerio Reginaldo in praxi fori Pœnitentialis lib. 13 q. 4. nu. 235 alijſque [illegible], a[illegible] hanc diuerſitatem inter ea priuilegia, quæ conceduntur ad petitionem alicuius, vel aliquorum, & ea, quæ conceduntur ex motu proprio ſuæ ſanctitatis: quod primi generis priuilegia vim ſuam effectumque ſortiantur, ſimul ac fuerit [illegible] per[illegible]ta. non autem priuilegia generis poſterioris; Noſtrum autem Breue ſub primo genere comprehendi non negat aduerſarius, [illegible]lias non ageret de ſurreptione, quę non interuenit niſi in ſimilibus. Quamuis igitur ad Benedictinæ conſtitutionis promulgationem, quæ proceſſit ex proprio motu ſummi Pontificis, expeditæ etiam fuerint executoriales literæ; nihil hoc probat contra Breue noſtrum, quod ad multam inſtantiam noſtram, contra multam inſtantiam cuiuſdam Prælati Cluniacenſis (vt loquitur de eo aduerſarius) vix tandem poſt annalem moram eſt à Pontifice nobis indultum.

An maduertat [illegible]inde aduerſarius, Religioſos omnes, qui gaudent priuilegijs à ſede Apoſtolica in hac materia conceſſis, non alijs vti [illegible] Notarijs pro ſuorum promulgatione priuilegiorum, quæ ipſorum regimen attingunt, quam, quos ipſi de ſui ordinis gremio creauerint, aut deputauerint. Atque hæc eſt praxis omnium ordinum in priuilegijs conceſſis mutuo vicisſimque communicantium, fundata in an[illegible]pliſſima bulla Pij Quinti Fratribus Dominicanis conceſſa, quam in appendice habebit lector numero 27. Vlterius in ſupplemento priuilegiorum ordinis D. Franciſci, fol. 58. C[illegible] & in compendio. Verbo viuæ *vocis oraculo* [illegible] 1. 2. & 5. referuntur duo Priuilegia Leonis X. conceſſa religioſis, quod poſſint nō ſolum vti priuilegijs quæ poſſunt probare, verum etiam & alijs, quibuſcumque oraculis, de quibus ipſi ſunt certi. Specialiter autem in libro Priuilegiorum Congregationis Hiſpanicæ matris noſtræ indulgentiſſimæ, in priuilegio 103 conceditur nobis (nam ea omnia ad nos etiam ſummi Pontifices duo tam extenderunt) quod ſufficiat etiam in re litigatoria coram prudentibus viris, audiente parte quam contingit, priuilegium nobis conceſſum legere, vel legi facere, aut totum, ſi totum concernat partem, cum qua lis agitatur; aut portiunculam illam priuilegij, quę partem concernit.

Prætereà, non ignorat aduerſarius, quomodo pag. 280. ſuadeat Patribus Congregationis Caſinenſis Hiſpanicæ & Cluniacenſis, vt virtute decreti Innocentiani & Benedictini ſine vlteriori licentia Pontificis, aut aliorū quorumuis ſuperiorū vniãrui: cur ergo nobis idem facientibus, ex licentia Pontificis, fauente etiam decreto Concilij Tridentini, non parmittit, ſed factum inualiditatis arguit? Quia, inquit, formam regiminis in decretis illis præſcripti, non ſeruaſtis. Atqui propterea petijmus, vt ſummus Pontifex dignaretur, nouum modum regiminis, à nobis iuxta ætatis huius exigentiam propoſiti, ſua auctoritate approbare, non obſtantibus quibuſcumque alijs conſtitutionibus Apoſtolicis pro ſtatu regularium editis antehac; quod & factum eſt; obtentaque hac approbatione ad eiuſdem executionem proceſſimus ea ſolemnitate publicationis, quam ſolent aliæ Congregationes in ſimilibus habere, quam ipſam in appendicem retulimus numero. 28 29. 30.

Et hic redocemus aduerſario in memoriam, tum Prælati ſui Cluniacenſis interrogationem, tum Illuſtriſſimi Rhemenſis Archiepiſcopi, Patris ac Patroni noſtri reſponſionem; quā aduerſarius in gratiam noſtram poſuit, contra ſeipſum præuaricando vt apparet; Nam poſtquam prima interrogatio quæſiuiſſet, quid operaretur confirmatio Breuis Apoſtolica, ſi nulla fuerit olim antiqua Congregatio Benedictinorum à Cluniacenſi diſtincta; & reſpondiſſet Archiepiſcopus quod ſuprà retulimus; ſubinfert aduerſarius ſecundam interrogationē his verbis: *Quæritur ſuppoſita tali antiqua Congregatione Anglica; an iſta noua erecta, ſit illa ex vi confirmationis; an Hiſpanica ratione ſubiectionis; an tertia aliqua ex vtriſque conflata, & ab vtraque diſtincta? Fruſtra enim diſceptatur de obedientia ſubditorum, quamdiu dubitatur de fundamento, ipſius capite ſcilicet, vel corpore. Reſponſio Archiepiſcopi. Eſt antiqua Anglicana, ſed m de [illegible] adiunctionibus quibuſdam; quod ſæpius in alijs ordinibus vſu venit.* Optime, veriſſime, prudentiſſime, & vt tantum decebat virum, in canonicis, eccleſiaſticiſque dobijs verſatiſſimum. Et inter illas adiunctiones illa, vna eſt, quod antiquum regimen ariſtocraticum, proprius acceſſit ad monarchicum.

Recolat etiam aduerſarius doctrinam ſuam, quam pag. 246. ſcripſit cuius ſumma eſt, ſufficare Cluniacenſibus viuæ vocis oraculum à ſummo Pontifice ipſis datum; abundeque ſufficere

ficere, abſque vllis literis executorialibus, vt in Anglia ſine habitu extra monaſteria poſſint degere, etiã reuertẽtes ad eccleſiã ab hæreſi abſoluere, aliaſque facultates miſsionis Apoſtolicæ exercere. Docet etiam ibidem, poſſe Cluniacenſes ſuperiores, ſine noua executione, ex antiqua dumtaxat conceſsione ordini facta, ſine formalibus executorijs, non minus pro Angliæ regnis, quam pro alijs quibuſcumque, ſuos ad ea religioſos deſtinare, iuraque, & priuilegia, quibus ordo fruitur, monachis ſic deſtinatis impertire. Quare ergo ad ea quæ nos fecimus non ſufficiet priuilegium & oraculum Apoſtolicum expreſſe illa concedens, etſi nullas conceſſerit literas executoriales? Quare ſaltem non licuit Reuerendiſsimo Generali Congregationique Hiſpaniæ, (ad quam tunc ſpectabamus cum Breue noſtrum exequi cœpimus, ad quam etiam adhuc, honoris & gratitudinis ergo, ſpectare non dedignamur) quare illis ſaltem non licuit ex legitima quacumque conceſsione per Pontifices ipſis facta, vel ex competenti iure ſuo ſine forma executoriarum, non ſecus in regnis Hiſpaniæ, quam in alijs quibuſcumque, ius ſuum in nos reſidentiaſque noſtras, nobis ipſis ijſque qui ad nos acceſſerant reſignare (ſicut de facto reſignauit, vt ex ſcripto 26. in appendice conſtat) & eiuſdem noſtrum ex directione vicarij ſui, auctoritatem, quæcumque priuilegia noſtra promulgandi, cõcedere? An ſolis Cluniacenſibus licet iuris & æquitatis frui beneficio; alijs vero non licebit? Aut non potius aduerſarius prætextu Cluniacenſis nominis, quod merito debet omnibus Benedictinis eſſe venerabile, licentiam ſibi aſſumit quodlibet audendi, eaque dicendi quæ nullus verè Cluniacenſis ſibi permitteret?

Animaduertat vlterius aduerſarius noſter, in Decreto ſanctiſſimi Domini pro Definitorij erectione expedito, ſatis aperte inſinuari, quod ſummus Pontifex pro vnione noſtræ promulgatione ſiue executione nihil aliud requiſiuerit, quam vt acta Definitorio, prius ab ipſo examinata, approbarentur, quàm à nobis executioni mandarentur; quo ipſo virtualiter concedit, ea approbatione nobis intimata, poſſe nos ad actorum noſtrorum executionem procedere, abſque vlteriori licentia; quod autem præter ipſam actorum approbationem, etiam diploma in forma Breuis deſuper expediri ſupplicauimus, factum id à nobis eſt ad maiorem actorum ſecuritatem, & perſeuerantiam, ex quo nihil perdidimus iuris antea conceſſi & acquiſiti. Si ergo alij patres iuxta formam ab aduerſario præſcriptam poſſint, ipſo iudice, ſine vlteriori executoriarum forma vniri; cur nos non potuimus habentes ad id licentiam Apoſtolici Patris noſtri, abſque executoriarum formalitatibus vnionem noſtrum conſummare?

Animaduertat denique aduerſarius, executoriales literas requiri; vbi coactio inuitorum præſumitur futura: Quæ cauſa in Breui noſtro, nullum habet fundamentum. Etenim neminem inuitum compellit ad vnionem amplexandam, nec poteſtatem concedit aliquem ad eam cogendi, ſed poteſtatem facit volentibus, & ſuperiorum ſuorum licentiam habentibus, ad vnionem accedendi. At in Benedictinæ promulgatione, merito præſumebatur aliquos Abbates, & prælatos illius diſpoſitioni reluctaturos, adeoque fore vt coactionis via prædictæ conſtitutionis reformatio illis imponeretur. Et interceſſiſſe hanc multorum prælatorum reluctantiam clariſſime patet ex multis modificationibus, & limitationibus, & interpretationibus, quas idem Pontifex in literis eidem Benedictinæ adiungi ſolitis edidit: maxime autem in Gallia, in qua pauca (niſi fallimur) oſtendi poterunt generalia capitula Benedictinæ formæ fuiſſe Congregata, poſt illud primum, in quo Benedictina ipſa fuit promulgata. Nullam autem coactionem fratribus noſtris à Breui Pontificio imponi, aut per nos imponendas concedi, ex ipſius patet tenore; nullam vero ipſo facto ijſdem fratribus noſtris per nos intentatam fuiſſe, docet formula ſubiectionis, quam poſt Breue publicatum à fratribus noſtris exegimus, quæ habetur in appendice num. 55, cui omnes fratres, altero duorum modorum in ea poſitorum, ſubſcripſerunt, & inter eos R. P. Ioannes Barneſius, aduerſario bene notus, & non paruæ apud ipſum authoritatis. Illa vero ſubiectio, quæ in prædicta formula, ſuperioribus Congregationis noſtræ præſtanda indicitur; non eſt à Breui Apoſtolico deriuata, ſed à Capitulis Generalibus, ipſiuſque Reuerendiſſimis Generalibus Congregationis Hiſpanicæ poſt maturam diſcuſsionem cauſarum & rationum, quæ in deliberationem venire debuerant, patribus ſuæ iuriſdictionis iniuncta; & ab ijſdem patribus acceptata; Cuius iniunctionis executor per literas ſpeciales factus eſt ipſe miſsionis Hiſpanicæ Vicarius Generalis; quare in re non dicat aduerſarius etiam executoriarum executorias debuiſſe interuenire, cum non ignoret tam priuilegia, quam ſtatuta Congregationis Hiſpanicæ expreſſe ordinare, vt omnes cauſæ illius, intra ipſam per viam compendiariam ſine iuris ſtrepitu, aut ſæcularium vel diſtinctarum à Congregatione monachis perſonarum interuentu. Sic igitur conſtat ex Breuis noſtri publicatione, nullam inuiti cuiuſquam ſequi coactionem. Nullum autem alteri cuiuſmo-

que fieri præiudicium, damnum, aut incommodum, præterquam ex clauſula poſtrema ipſius diplomatis, tum ex dictis in ſolutione quinti argumenti, & ex multis antehac paſsim per nos authentice productis & probatis. Quando autem priuilegium in nullius iniuſtum aut irrationabile vergit præiudicium, ſola notitia priuilegiati quam de tali habet indulto ſufficit vt omnem ſuum ſtatim operetur effectum, vt docet Syluester verbo *Priuilegium* q. 16. Quæ omnia licet nobis eſſent probe comperta, tamen eam adhibuimus ſolemnitatem in Breuis, vnionis, legumque noſtrarum publicatione, quam in apppendice poſuimus, quam cuique cordato arbitro, ſcienti religioſorum iura & conſuetudines, ſcimus abundantiſſime ſatisfacturam.

Membrum Quintum.

Soluitur duodecimum & vltimum argumentum de vario modo explicandi vnionem.

§. 1. *De literis aliquorum explicantibus vnionis modum.* §. 2. *Varij modi explicandi veritatem, non eam tollunt, ſed illuſtrant.* §. 3. *Sophiſtica methodus aduerſarij in literarum fragmentis perducendis.* §. 4. *De epiſtola P. Torquati, & vnione Walgrauiana.* §. 5. *De translatione bonorum ab Hiſpanica in Anglicanam Congregationem.* §. 6. *Non fieri contra canones, quod plus eſt in obſeruantia licita quam canones præſcribant.* §. 7. *Breue Pontificium non ſolum confirmaſſe veterem Angliæ Congregationem, verum etiam ſi opus foret, nouam erexiſſe.* §. 8. *De epiſtola P. Rudiſindi & ficta charitate aduerſarij.* §. 9. *Non contradicit P. Rudiſindus P. Torquato.* §. 10. *Abſurda inæqualitas ex articulis Walgrauianis.* §. 11. *Impoſsibilitas practica vnionis Walgrauianæ.* §. 12. *De Capitulo Belgico.*

De varia expoſitione vnionis.

Finiamus tandem hanc diſputationem ſolutione duodecimi atque vltimi argumenti, in quo ſi valde argutus, & ſubtilis videtur aduerſarius: Sed cum diſcuſſum fuerit, apparebit non ineptum quidem ſophiſtam agere, ſed ineptum valdè Demonſtratorem. Sic igitur pag. 295. ſuam inſtituit arguriã. Neceſſe eſt imbecillũ valde eſſe, & inualidũ quod ab aliquibus ita defenditur, vt inter ſe in modo aſſertionum ſuarum nullatenus cohæreant: at promotores huius tam Congregationis quam diplomatis, inter ſe toto cœlo diſſentiunt; ſignum eſt igitur eos malam cauſam fouere & aeream Congregationem fruſtra propugnare. Diſcordantes autem eorum ſententias facile eſt oſtendere. Sic enim P. Thomas Torquatus ad Prælatum quendam Cluniacenſem Anglum 20. Iulij 1622: Admodum Reuerende Pater, recepi veſtras per Capitulares, & attente inſpexi articulos, qui licet quo ad rei ſubſtantiam non ſint impracticabiles, tamen attentis omnibus circumſtantijs, meo iudicio, incongrui ſunt; partim quia non eſt neceſſitas amplius loquendi de noua vnione; & forſitan eſſet ridiculũ Romæ denuo attentare aliam; partim, quia non videtur rationabile vt nos, ſuppoſita Congregationis Angliæ, quę gratis receperunt ex donatione Capituli Congregationis Hiſpanicæ, omnes reſidentias & bona, quæ hactenus acquiſiuimus, reſignaremus Patribus Cluniacenſis Congregationis, ijſque ex Congregatione Hiſpanica, qui ad nos recuſant accedere. Præterea, quo plures erigentur Congregationes, eo minor vnitas & conformitas erit inter nos, prout manifeſtum & euidens eſt. Quamuis Dolwartica de re dubitauerim, nunc tamen authentice nuperam iſtam Anglicanam Congregationem fuiſſe erectam per Concilium Lateranenſe ſub Innocentio tertio, quæ durauit vſque ad Henrici octaui tempora: ad eamque pertinebant omnes Abbates & Priores Angliæ, vt apparet ex authenticis monumentis, quæ producam, vbi vobis ad me venire placuerit; & hanc petiuimus inſtaurari nobis, & ſua ſanctitas id conceſſit. Itaque ſumus antiqua Congregatio Anglicana reformata iuxta morem noſtrũ viuendi, ſubordinata Congregationi Hiſpanicæ. Et hinc apparet, quod hæc Congregatio incœperit circa annum Domini 1200. Et quod eius inſtitutor fuerit Innocentius tertius, & concilium Generale, quod poſtea confirmatum fuit per Benedictum 12. vt apparet ex Benedictina, quæ præcipit vt Concilium Lateranenſe vbique obſeruetur, conſtituitque prouincias pro Generalibus Capitulis, inter quas tota Anglia aſſignata eſt pro vna prouincia, & conſequenter facta eſt vna congregatio: Nam, vt apparet ex Concilio Tridentino ſeſſ. 25. Cap. 8. talia monaſteria, quæ vnà congregantur in vnum Capitulum ſecundum Concilium Lateranenſe, faciunt Congregationem; quæ

in

„in Anglia iure merito, vocari poſſet Congregatio Anglicana. Hactenus P. Torquatus. At R. P. [illegible] modernus huius Congregationis Anglicanæ, menſe Martio 1621. duas ſcripſit Epiſtolas ad quendam [illegible] hic omnis aduerſarius [illegible] ipſum aperte vocaret Præ-„latum [illegible] & tenor Primæ hic eſt: D[illegible] vobis [illegible] ſententiam, circa ſoliditatem Con-„gregationis [illegible] chimæricam reputatis: vno vero [illegible] tangitis verum fundamentum, „[illegible] in ea re quam tangitis, toto cælo erratis. Has duas propoſitiones planas „& euidentes ſatis à vobis [illegible]. Cum vero ſpes non eſſet coram agendi tunc, cum illo quodã, a[illegible]quem [illegible] ad eundem direxit Epiſtolam in hæc verba. Timeo ne non videam [illegible] ante [illegible] qui [illegible] & ideo decreui ſcripto ſignificare vobis, propoſitiones „de vnione à vobis inſinuatas non videri conuenientes nec eſſe practicabiles, ob diuerſas „rationes, ſed potiſſimum ob ſequentes. Primo, ſi illas tales admittimus conditiones, alij „etiam ex noſtris ſuas proponent conceptiones, & ita [illegible] erit finis nouarum vnionũ „cu[illegible]endarum, & propoſitionum: Secundo nec audiui nec legi [illegible] de Capitulo conſi-„ſtente ex triennalibus, quadriennalibus, & perpetuis ſuperioribus. Tertio, huiuſmodi Ca-„pitula, [illegible] loquimur, ſolum fiunt ad ludificandas viſitationes Epiſcoporum, ſicut „[illegible] Congregatione [illegible] „bonum [illegible] tribus aut ſub[illegible]. Quarto, talia Capitula nunc non practicari „[illegible] neglecta fuerunt iam à trecentis annis, eo quod „vnaquæque [illegible] ges, & nullas alias admitteret, vt poteſtis „videre in ve[illegible] Ioannis Acton. Et [illegible] Parochijs &c. hæc R. Præ-ſes mode[illegible]. Q[illegible] defenſiones? alter dicit practicabile, quod alter affirmat impracticabile: alter dicit nu[illegible] orbe huiuſmodi Capitula ſeruari; alter ab Inno[illegible] à Benedicto [illegible] &c. neceſſe habet fuere cauſa, quæ [illegible]. Multa deinde in hac argutia infert ad-uerſarius con[illegible] & cetera [illegible], quia in [illegible] controuerſia euidenter [illegible]mus: [illegible] non ſunt iterum impugnanda: ca[illegible] ſolucendum referemus, quæ alibi [illegible] ſunt refutata.

Quare vt ipſi [illegible] ſatisfaciamus. S[illegible] primo, aduerſarium, tanquam rem nouam notare, quæ quotidie accidit; vt nimirum eiuſdem veritatis propugnatores, ſæpiſſimè diuerſis incedant in ea defendẽda, vijs & opinionibus, præſertim quoad hiſtoriæ difficultates quod tamen non [illegible], vt ipſa principalis aſſertio, quam propugnant, falſa ſit aut impro-babilis. An vero quia viri [illegible] & veritatis amantiſſimi doctores Scholaſtici diſſentiant in modo, quo diſtinctio inter [illegible] nas, & eſſentiam in diuinis, concipi debeat, idcirco mi-nus probabile redditur myſterium Trinitatis? aut quia duo maximi ordines nunc diuerſiſſi-mis opinionibus inter ſe [illegible], de modo concurſus liberi arbitrij, cum efficaci Gratia [illegible] propterea liberi arbitrij [illegible] aut [illegible] erit gratiæ cœleſtis efficacitas? Vnicuique li-berum [illegible], ſalua [illegible] Chriſtiana, in Philoſophicis argumentis diuerſũ [illegible] contrarium ab alijs ſapere. modo id quod ſapit, aliquid faciat ad myſteria fidei, aut veri-tates [illegible]orales [illegible] illuſtrandas. Haud abſimili modo, [illegible] nobis, ad congregationis no-ſtræ [illegible]quitatem, [illegible] iam declarandam & illuſtrandam, ea dicere, quæ vnuſquiſque ſecundum modum [illegible] à Deo ſibi conceſſum iudicauit vera, aut veriſimilia; quamuis [illegible] alter ab altero in opinionibus acceſſor[illegible], conuenirent tamẽ [illegible] ne [illegible]nia. [illegible] eoque non [illegible] orat aduerſarius quantumcumque R. P. [illegible] Mathew [illegible]quitatẽ congregationis Anglicanæ, ab ipſius ordinis in Anglia incunabulis arceſſeret: nõ [illegible] in omni [illegible] acceptaram a nobis eius ſententiam, ſed tantum ſecũdum moderamen [illegible] huius opuſculi [illegible] cauimus, ex ipſius autoris mente, in Trophæorum libro in-[illegible] Mathæo [illegible] ita tam annoſæ Antiquitati ſic [illegible], vt eam pro funda-[illegible] noſtræ, ſummo Pontifici exhibito ſubſtrueremus, quod aduerſarius [illegible] nos autem [illegible] impugnauimus. Nihil ergo incommodi, nihil contrarium ve-[illegible] congregationis noſtræ ex eo [illegible] gitur, quod eius defenſores diuerſis incedant ſenten-[illegible] idem in vtrauis ſententia euidenter [illegible] reſpondetur aduerſarij calumnijs, [illegible] congregationis noſtræ ſubſiſtentiam, excogitatis. Quanquam, vt ſtatim apparebit, [illegible] aduerſarius ea ſibi inuicem non cohærere, quę optimè conſpirare probabimus.

S[illegible]endum ſecundo peſſimam & inhumanam aduerſarij conſuetudinem eſſe, literas priua-[illegible] ſuorum, familiariter, atque ideo ſæpe ſecurius, & incautius ſcriptas, in lucẽ euul-[illegible]ndi; quod ſi etiam de ſanctorum [illegible] ſapientiſſimorum familiaribus Epiſtolis fieret, quis du-b[illegible]at quin aliqua reperientur, quæ illi corrigere, & pœnitus non à ſe dicta vel ſcripta fuiſſe, cuperent. Hoc igitur inhumanitatis exẽplo ſaltem hoc nunciſcetur aduerſarius, vt in poſte-

Resp. Varius modus expo- di veri- tatem ipſam non tol- lit, ſed illuſtrat.

S 2 rum

[illegible] virorum prud[illegible] inter [illegible] o enim vit prudens [illegible] run [illegible] rapta iam [illegible] arcano, qui vbicumque [illegible] aut Cœno[illegible] rationes [illegible] ſuum ebutitur propoſitum. Duo tamen ex hoc facto eius colligamus ad noſtr[illegible] eſt aduerſarium [illegible] iudicio vt ſorices ſolent, prodere; nam ille [illegible] ad quem P [illegible] monere [illegible] epſeuiet [illegible] aduerſarius, & bene recordatur Præſes ad quem illas [illegible] ſcribebat. S[illegible] etiam ſuperius, cum refert ſibi à P. Leandro relata quædam à ſe non be[illegible] intellecta, aut ſaltem male coniuncte, (iuxta morem [illegible] hiſtarum) aperte pro[illegible] ſe ipſum, [illegible] ctione meminerit P. Leander, vbi, & cui, & quando de [illegible] rebus colloquium habuerit. Sed alia maiora habemus huius rei argumenta, etiam confeſſionem eorum, quibus non potest fidem ſua audacia detrahere: quę cum opus fuerit ipſum, detracta laru[illegible], manifeſtare, producemus. In[illegible] ſi forte velit taſ piſcere, aut maledictis quieſcere, par[illegible]us. A[illegible] est, cum non integras Epiſtolas, aut integras etiam periodos Epiſtolarum conſequenter citare, ſed interiecta orationum, & diſcurſuum ligamenta, quæ omninò faciunt ad probabilitatem, aut conſequentiam eorum, quæ dicuntur, vel ſcribuntur demonſtrandam, fraudulenter omittere, ſicut in poſteriori Epiſtolæ P. Rudeſindi præ[illegible] ceteris, aliorum quidem Epiſtolas propalat ſuas, quarum occaſione ex[illegible] fuerunt ſupprimit. Et quis ne[illegible] aliud longe ponere Epiſtolam aliquam per ſe ſumptam, aliud cum ea, cui reſpondet, aut quam impugnat comparatam. Itaque ſi ſermonis conſequentiam [illegible] Epiſtolarum noſtrarum fragmentis fideliter lectori repræſentaſſet; ſi ſuarum etiam Epiſtolarum [illegible] contias quibus illę noſtræ Epiſtolæ reſpondent, candide appoſuiſſet, ſtatim [illegible] lector videret, nihil abſurdi, nihil inconſequentis, nihil contrarij in his appareret.

Cæterum quoniam longiſſimum eſſet allatura faſtidium [illegible] oratio, ſi ad ſingulas gloſſas & [illegible] aduerſarij, in his literis noſtris, ex[illegible] confutationes: breuiter & ſummatim reſpondebimus, oſtendentes nec in his Epiſtolis [illegible] ſumptis inueniri contradictiones quas aduerſarius obijcit, nec [illegible] diſſentire; ſed ipſum duntaxat aduerſarium quærere, quod impugnet, non inuenire, quod reuera reprehendat.

Primum de Epiſtola Patris Torquati, miratur illum audere, ſtatutam à Benedictina vnionem, iudicare omnibus perpenſis impracticabilem. Atqui hoc eſt perpetuo [illegible] Neque enim P. Torquatus de vnione Benedictina loquutus eſt, neque articul[illegible] à Prelato Cluniacensi propoſiti, vnionem Benedictinæ ſimilem continebant: Videantur, legantur in appendice n. 33. Quid ibi non diſtinctum à Benedictinæ conſtitutione? Illa ſpecialiter mandat, vt omnes Capitulares, eorumque ſubditi in præcipu[illegible] legibus, & ritibus concordent. Iſti articuli relinquũt vnicuique Congregationi vniendæ ſeparatam diſciplinam, & ceremonias in quibus ab alijs Congregationibus [illegible] differunt, a[illegible] eſſent regularũ. Benedictina iniicit Capitulum Generale Prælatorum, vt de obſeruantia regulari, morumque reformatione, in communi à Prælatis tractetur: Iſti articuli nihil de ſpeciali obſeruantia volunt in Capitulo tractari, ſed ea tantummodo quæ ad pacem & [illegible] Congregationes conſeruandam, Generaliaque quędam Capita ad miſſionem vniuerſaliter [illegible] pertinent. Benedictina mandat, vt omnes Abbates & Priores [illegible] non [illegible] hoc eſt vt omnes ſupremi conuentuum patres in Capitulo Generali conueniant: [illegible] volunt vt Capitulum ijs præſcriptum conſtat ſolum ex Congregationum vniendarum Præſidibus, nempe Cluniacenſi, Caſinenſi, Hiſpanienſi, Anglicano Præſide [illegible] volunt ſuum conflari Capitulum, excluſis conuentuum particularium, omnibus P[illegible] Et cum hos articulos Prælatus ille quidam Cluniacenſis, P. Torquato perſuadere cuperet. Et P. Torquatus dicta Epiſtola, eos impracticabiles optimis inuictiſque rationibus doceat [illegible] aduerſarius Benedictinam ſuſcipit defendendam contra quam ne pe[illegible] quod [illegible] P. Torquatus aliquid meditatus fuerit. Quare omnia illa quæ in Benedictinæ laudem [illegible] P. Torquatus nobiſcum admittit: Sed ea omnia nihil ad rhombum; nihil ad articulos [illegible]. Torquatus dicit impracticabiles, qui [illegible] articuli ſunt ex diametro [illegible] Benedictinæ. [illegible] hæc eſt prima aduerſarij calumnia, quaſi P. Torquatus [illegible] diceret impracticabilem, in qua tamen noſtram fundari Congregationem [illegible] merito dixerit.

Deinde repetit figmentum odioſum, de tranſlatione reſidenti[illegible] per v[illegible]m & [illegible] ſubreptitiam bullam cum iam conſtet ex ſuperius diſputatis, [illegible] (quæ ſola habuit reſidentias de quibus poteſt eſſe quæſtio) ſuum [illegible] iuſſe in monachos miſſionis ſuæ longe ante bullam, vel breuis expeditionem, aut ſupplicationem

tionem pro eo expediendo intentatam. Et ſatis ſuperque oſtenſum ſit nullam factam eſſe tranſlationem reſidentiarum aut bonorum: Sed ea omnia manere in eorundem poſſeſſione qui ea primitus acquiſiuerant; nec inde excludi monachos miſſionis Hiſpanicæ, ſed idem prorſus ius, quod ante hanc vnionem habuerunt, multoque maius, liquidius, & ſecurius etiamnum retinere. Quod autem diſputat aduerſarius, & rogat, quis dederit Hiſpanico Capitulo auctoritatem ſuæ Congregationis domos & perſonas alijs reſignare: tam abſurdus eſt, vt non mereatur reſponſionem. Quare enim non erit licitum Congregationi Hiſpaniæ, quod Cluniacenſi, quod Caſinenſi, quod alijs ordinibus, præſertim interueniente ſummi Pontificis permiſſione? Cluniacenſes ſæpè commutaſſe prioratus ſuos, imo Abbatiã S. Ioannis Angeli, pro prioratu eiuſdem, abrenuntiaſſe legimus in bibliotheca Cluniacenſi, quẽ locũ, in ſuperiori diſputatione poſuimus: cur non ſuis filijs ibi educatis, per breue Apoſtolicum in nouum Congregationis regimen, erectis, poterit Hiſpanica Congregatio concedere, quod non dederat? Hoc eſt, ea quæ ipſi filij ſuis laboribus ſibi ipſis acquiſiuerant, ipſorum diſponere per emancipationem, reſeruata dependentia quam iudicauit neceſſariam, abdicato onere quod vidit fore intolerandum? Caſinenſis Congregatio, vt in ſcripto 7. Appendicis claret, filios Congregationis ſuæ profeſſos, tranſtulit in Congregationem Anglicanã eique incorporari permiſit: contra Caſinenſem tamen ea de cauſa nihil diſputat aduerſarius. Quinimo, ſi non licuit Congregationi Hiſpanicæ, in Capitulo Generali poſt maturam deliberationem, poſt mentem Pontificis per Romanum procuratorem ſuum intellectam, filios ſuos petentes, reſidentiaſque ipſorum, ſub honorificis tamen conditionibus emancipare: quomodo licuit aduerſario, & ſodali ſuo Prælato ſuo Cluniacenſi, ſeipſos inconſultis ſuperioribus ab eorum auctoritate, vnà cum bonis acquiſitis transferre ad Cluniacenſes? Et quo iure non per auctoritatem ipſius Cluniacenſis prælati, ſed per bullam Apoſtolicam ſi quam tamen habuerint, facti ſunt Cluniacenſes, cum in ſupplicationibus ſuis, aut nullam, aut falſam, aut æquiuocam fecerint mentionem de licentia ſuperiorum ſuorum Hiſpanicæ Congregationis? Hic verum in ſeipſa, recurua eſt aduerſarij Theologia; nemini licet, quod ipſi licet; & ipſi licet, quod alijs omnibus facere reuera non licet. Itaque quæ hic paratragediat de tranſlatione bonorum, de ſurreptione, de errore Congregationis Hiſpanicæ, ſunt febricitantis cerebri furiæ, ægrotantis ſomnia, in quibus nec pes, nec caput vni formæ redduntur.

Nota lector benigne.

Tertio loco infert quędam contra P. Torquatum, Primo ipſum diſſentire ab auctore trophæorum; quod non erat illi probandum, cum nemo negaret, nemo dubitaret; imo tam P. Torquatus, quam nos fere omnes ipſo aduerſario ſæpiſſime audiente, illam opinionem prędicti auctoris, ſic rigide, vt illam tunc videbatur defendere acceptam, minus probabilem ſemper reputauimus. Deinde infert, P. Torquatum fateri, Benedictinam fuiſſe in praxi vſque ad tempora Henrici octaui. quid ſi nos illud negamus; & non ea in re præſertim fundati, ad vnionem promulgandam proceſſerimus? Quamquam nec nos, nec P. Torquatus aſſerat, ita fuiſſe in praxi Benedictinam, vt illius ſuius decreta in congregatione Anglicana toto illo tempore viguerint: Nam & ante Benedictinam per centum fere annos viguerunt decreta Lateranenſis concilij, & fuere duæ prouinciæ ordinis in ſola Anglia; quæ per Benedictinam in vnam prouinciam ſunt redactæ; & poſt Benedictinam multa ſunt in congregatione ſtatuta, per auctoritatem ſedis Apoſtolicæ comprobata, diuerſą longè à conſtitutione Benedictina. Vnde quod tertio loco infert, non valere nobis confirmationem in diplomate contentam, quia in ea nihil debere eius vigore fieri contra canones, nos autem contra canonem Benedictinam multa innouaſſe: ridiculum eſt; non ſolum, quia male exponit clauſulam illam reſtrictiuam vt ſuprà docuimus; verum etiam quia abſurdiſſimè reputat actum contra canones, qui aliquid meliorem in formam, quam canones præſcripſerint, erigitur. Quaſi quis diceret religioſos S. Franciſci agere contra canonem de quadrageſimę obſeruantia, quia ſuperaddunt canoni duas alias quadrageſimas per annum. Nam certum eſt Innocentium, & Benedictum, non condidiſſe illos canones ſuos, ea intentione, aut eo etiam tenore, vt nihil perfectius à religioſis ordinis noſtri communi conſilio fieret: Sed ea mente, vt ſi non aliquid perfectius, quale, vt Ciſtercienſes & Carthuſiani tunc aſſumpſerant; ſaltem illud initium quoddam melioris reformationis admitterent & exercerent. Vnde, ſicut non eſſet contra canonem Benedictinum; ſi Prælati non ſolum contenti eſſent ſex aut octo vecturis, quando itinera conficiunt, ſed etiam more antiquorum eremitarum pedites id facerent, vno aut altero tantum monacho comitante: ſic regimẽ perfectius, & magis ad diſciplinam continentem efficax aſſumere, nullo modo contra eundem canonem exiſtit. Et quemadmodum Benedictus duodecimus non exiſtimauit ſe contra canonem Lateranenſem facere, quod duas

Nõ fieri contra canones, quæ perfectiori modo fiunt, quàm Canones præſcribũt.

Angliæ prouincias (idemque de alijs regnis [illegible]gatur) in vnam redigant: ſic nec Paulus V. cenſendus eſt contra Benedictinam facere, quod vnam prouinciam totius in duas diuiſerit. Sed fruſtra tempus terimus in re manifeſtiſſima: nemo ſapiens, nemo intelligens vitæ humanæ rectum ordinem, nemo particeps venerationis iudicabit fieri contra canones, quod permittente, & approbante ſummo Eccleſiæ paſtore, & ſenatu, fit perfectiori modo, quàm canones præſcripſerunt. Quę deinde infert de vi & iure Lateranenſis concilij in ſuperiori diſputatione ſunt diſcuſſa: deiectaque egregia aduerſarij contradictio; cum in capitulis Innocentianæ formæ dicat ſolos exemptos comparuiſſe; & non ſolos; Cluniacenſes eiſdem ſubiectos fuiſſe, & non ſubditos; variarum congregationum monaſteria ſeu prælatos, ibidem congregari ſolitos, & tamen varias congregationes nondum fuiſſe ordinis Benedictini, ſed vnā ſolam Cluniacenſem. Ad vltimum ergo quæ contra hanc Epiſtolam P. Torquati obijcit, veniamus.

Addiderat ſuperioribus verbis Pater Torquatus hæc ſequentia: Licet nunquam fuiſſet vlla congregatio Anglicana, Religioſi noſtri, vniti virtute Breuis Apoſtolici, fierent congregatio Anglicana: nam illius verba ſunt, Ex illis *fiat vnum corpus, quod ſit, & vocetur* Congregatio Angliæ. Hic aduerſarius Pæana cantās ante triumphum, tegerit verba Archiepiſcopi Patribus noſtri, quibus ſupra videbatur dicere, ſi nulla fuiſſet olim congregatio Anglicana, nihil operari bullam ſeu breue noſtrum. At non dixit hæc Archiepiſcopus: Sed ſi nulla fuiſſet congregatio Anglicana antiqua, præter Cluniacenſem, tunc aut illam Cluniacenſem confirmatam fuiſſe, aut nullam. Scit enim aduerſarius exceptiuam propoſitionem duas alias in ſe virtute continere: itaque illa propoſitio, Nulla fuit antiqua congregatio in Anglia præter Cluniacenſem, his duabus æquiualet, Fuit olim in Anglia congregatio Anglicana: Non fuit illa diuerſa à Cluniacenſi: quæ duæ ſi veræ ſint, vera fuit reſponſio Archiepiſcopi aut nullam aut illam ſolam congregationem confirmatam fuiſſe hoc diplomate, Ponitur enim aliquid confirmari; & ponebatur ab interrogante, nihil aliud fuiſſe quod confirmari potuit. At longe alia hic eſt P. Torquati aſſertio, quia ſupponens non fuiſſe vllam omnino congregationē Anglicanam, dicit adhuc Bullam operari congregationem nouam: quia verba quidem ſupplicationis ſunt diuiſiua, vt continuaretur, inſtauraretur, aut ſi opus eſſet, de nouo erigeretur antiqua congregatio Anglicana: Pontificis autem verba, quæ plenìſſime ſatisfaciunt intentioni ſupplicantium, ſunt abſoluta, fiat vnum corpus vt petitur, ſit & vocetur Congregatio Anglicana, prout ſupplicatur. Contrà hoc nihil valet Λεπτολογία aduerſarij, de ſignificatione dicturus: in qua etiam ſuo modo ludit æquiuocationibus: nam quamuis, vt ille aſſerit, Erigere poſſit aliquis iacentem, qui prius ſtetit, tamen erigere de nouo in conſtitutionibus Pontificijs, vt ſuprà probauimus, idem eſt ac moraliter creare de nouo illud, quod prius non fuit; Debuit igitur aduerſarius non ex ſignificatione permiſſiua verbi, *erigendi*, arguere: ſed ex ſignificatione iuridica illius complexi, *de nouo erigere*, aliquid colligere; quod nec auſus eſt, nec potuit. Quod ſi daremus illi etiam illud complexum aliquando potuiſſe de re olim ſtante, poſtea iacente, iterumque reſtituta intelligi: adhuc nihil contra P. Torquatum qui non illo complexo, aut ex verbis ſupplicantium in Breuis exordio relatis arguebat: ſed ex verbis efficacibus, & practicis Pontificis: *Fiat corpus*, *Fiat Congregatio*; quæ ita formidauit aduerſarius, vt ne attingere quidem præſumpſerit. Sed valebit tamen ea ſignificatio contra aduerſarium: nam ſi poteſt de nouo erigi res antiqua, diu iacens, & collapſa (vt vere poteſt, ſi ad vulgo loquentium vſum attendamus:) cum ſuperius demonſtrauerimus, fuiſſe olim in Anglia antiquam Cōgregationem, ſed à tempore Henrici octaui vel in toto, vel magna ex parte collapſam, potuit de nouo erigi ab habente poteſtatem, & voluntatē. Poteſtatem aduerſarius Pontifici adeſſe non audet negare; voluntatem ad fuiſſe non poteſt negare, quia exprimitur in diplomate; atque adeo effectum inde legitime ſecutum non debet inficiari, niſi rationis naturalis dictamen penitus abdicauerit; quod vt illi non acciderit, certe paſſio & in[illegible] animi perturbatio multum obſcurarunt. Sic ergo vindicatus manet ab eius impugnatione P. Torquatus.

Accedamus iam ad epiſtolam P. Rudiſindi, in qua impugnanda, ſicut ſe oſtendit magis acerbum, ita ſe probat in re ipſa quam ſuſcepit, minus intelligentem. Primum ergo [illegible] aduertat lector, ridiculam ſimulationem charitatis, de qua veriſſime pronuncies illud antiquum elogium, ſimulata ſanctitas duplex eſt iniquitas; *Præſes* inquit *modernus Congre[illegible] prætenſæ Anglicanæ, cuius nomen, vt parcam famæ, non euulgo.* Magnam vero moderationem [illegible]a nomen alicuius reticere, vt notam tamen nomine illuſtriorem apponas, ac ſi quis aliquid in præiudicium honoris Abbatis Cluniacenſis diceret, Abbas modernus Cluniacenſis cuius nomen non euulgo vt parcam famæ; nonne clarius & illuſtrius illius iniuriam ſpargeret hæc

not

notatione, quam ſi ſolum, verumque nomen eius appoſuiſſet; nam F. Claudium A ſi dixiſſet, nomen paucis notum, rem etiam de eo narratam pauci animaduerterent: At Abbatem Cluniacenſem quicumque nominat, etſi nomen proprium non addat, eam tamen notam Illuſtriſſimi Reuerendiſſimique Prælati effert, quæ neminem poteſt latere; atque adeo ſi quis quid reprehenſione dignum, de eo vellet narrare, non poſſet apertius illi vituperium facere, quam ſi diceret, ſic & ſic fecit Abbas modernus Cluniacenſis. Non eſt tantus vir Præſes modernus Congregationis Anglicanæ, quantus Reuerendiſſimus Abbas Cluniacenſis: ſed tamen, quantum permittit humilis, & calamitoſus ſtatus Catholicorum in Anglia, tantus vir eſt Præſes modernus Congregationis Anglicanæ; vt ſiquis ſimpliciter diceret, indignum quid monaſtica profeſsione commiſit Pater Rudeſindus, qui hoc audiret, ſimplicis alicuius & ignoti Monachi, aut certe pauciſsimis de hoc nomine noti, factum aut erratum reputaret, nec inde magnopere moueretur; At ſi idem audiret dici, patrauit quid loco ſuo indignum Præſes Congregationis Anglicanæ, etſi neſciret eum, vocari proprio nomine Rudeſindum; ſtatim tamen ingenti ſcandalo concuteretur, quod in dignitate non omnino contemnenda poſitus vir, centum vt minimum presbyteris pijs & doctis pro tempore præfectus, aliquibus conuentibus non malæ notæ præpoſitus, indignum loco ſuo facinus patrauerit. Et hæc eſt aduerſarij noſtri charitas, qui rem ſuo iudicio non bonam de P. Rudeſindo narraturus quem ſæpius antea vocauerat præſidem modernum Congregationis Angliæ: parcit eius nomini ne lædat famam, ſed deſcribit eum, propria nota Præſidis moderni Congregationis Anglicanæ, quo titulo pluribus notior eſt, quam nomine proprio Rudiſindi; quod nomen videlicet multi ex ijs, qui familiariſsime ipſo vtuntur, non nouerunt.

Sed quantum ad ea omnia quæ hic aduerſarius producit, aut producere veraciter poteſt, dat illi Pater Rudeſindus plenam poteſtatem ipſius nomen, & cognomen, & titulos quoſcunque propalandi, & abſoluit eum ab omni culpa illicitæ infamationis, modo ea ſolum producat, quæ vera ſunt, & Chriſtiano modo, ſimpliciter narret non fucatis calumnijs deprauet. Nihil poterit aduerſarius hac in parte ipſi obijcere, de quo, non confidat in Dei timore, ſe poſſe ſine rubore honeſtam rationem reddere. Iam vero, videamus quid, in epiſtola rodat aduerſarius.

At eum ex diametro contradicere Patri Torquato: hic enim, vnionem ſecundum Benedictinam, ſuo iudicio æſtimat non impracticabilem; at Pater Rudiſindus non poſſe in praxim vllatenus deduci arbitratur. Adeo væcordes ſe nacturum lectores putauit aduerſarius, vt nõ ſit veritus expreſſe falſum quid dicere, quod ex ipſis verbis epiſtolarum à ſe immediate antea recitatarum poſſet conuinci: Vbi enim in tota epiſtola P. Rudiſindi ſit vlla Benedictinæ mentio? vbi aut quibus verbis dicit ille, vnionem ſecundum formam Benedictinę eſſe impracticabilem? vbi aut quibus verbis P. Torquatus indicauit eam eſſe practicabilem? Neuter de Benedictina loquutus eſt: ſed vterque, de nouitijs quibuſdam articulis ſecundũ quos Prælatus quidã Cluniacenſis, & quidã Doctor Theologus Benedictinus, (magna nomina, ſed non tanta vt rei improbabili faciant fidẽ apud eos qui ipſos nouerũt) voluerũt nobis in Capitulo noſtro Generali Congregatis perſuadere, aliam vnionem à quatuor Congregationibus, Hiſpanica, Caſinenſi, Cluniacenſi, & Anglicana eſſe faciendam. Articulos vide lector in appendice 33. de quibus iam diximus quantopere differant à Benedictina; & tamen iſte aduerſarius noſter eos articulos vult haberi & æſtimari pro medulla quadam conſtitutionis Benedictinæ; & quicumque eos dicit impracticabiles, id eum iniurioſe de Benedictina dicere clamat. Sed quantumuis clamitet, ob turauimus illi os apud omnes prudentes. Nos Benedictinam prout iacet in bulla quæ circumfertur, dicimus, ſemperque diximus, potuiſſe in praxi ſeruari, fuiſſe in praxi ſeruatam, imo in longe meliorem formam, ipſo vſu docente, Pontificibusque approbantibus & adiuuantibus, paulatim redactam; ſecundum eam floruiſſe, per trecentos annos, Congregationem Anglicanam à Cluniacenſi diſtinctam iam demonſtrauimus: ſed vna etiã dicimus aduerſarium falſo, & temere, & fraudulenter articulos à ſe & collega ſuo Prælato quodam Cluniacenſi excogitatos, pro Benedictina lectori obtrudere; falſo, temere, imperite, & contra ſua ipſius principia docere Benedictinam conſtitutionem comprehendere Prælatos Cluniacenſes, alioſue vllos qui erant in Congregatione perfecta ante Lateranenſe Concilium conſtituti, quales erant Cluniacenſes, & Ciſtercienſes. Iam enim docuimus, ad Capitula formæ Innocentianæ & Benedictinæ, alligatos ſolos prælatos quos vulgus ſtricte loquendo, Nigri ordinis vocare ſolebat, & alios omnes excluſiſſe. Hac ergo in re non ſibi contradicunt, P. Rudiſindus & P. Torquatus, quia neuter de Benedictina, ſuo vero ſenſu, & prout in bulla circumferunt, intellecta loquutus eſt; neuter illius mentionem fecit. Sed nec de articulis ipſis Prælati illius, intellectæ hæ epiſtolæ, ſibi aduerſantur. Nam P.

An contradicat P. Torquato?

Torquatus dicit quidem, articulos illos, ſecundum ſubſtantiam non videri ſibi impracticabiles: at conſideratis omnibus circumſtantijs, non poſſe practicari: P. Rudiſindus abſolutè, id eſt omnibus conſideratis circunſtantijs dicit eos eſſe impracticabiles: An hæ propoſitiones contradicant, aut adverſentur ſibi, iudicent dialectici: vna quidem diſtinctè loquitur, ſecundum quem ſenſum poſſent dici practicabiles, quaſi diceret, ſpeculatiuè loquendo; & abſtrahendo à circunſtantijs locorum, temporum, & perſonarum, poſſet quis concipere practim illorum articulorum, at practicè iudicando, & compatando eos ad circumſtantias prædictas, non poſſunt in praxim deduci. Altera propoſitio prætermiſſa ſpeculatiua conſideratione (de qua non erat quæſtio, non enim in ſchola diſputabatur, ſed de eo quod eſſet à nobis faciendum ... , & hic & nunc vt aiunt philoſophi) abſolute, & in concreto, ratione eorum qui in re ipſa, in perſonis, in locis, in his temporibus & moribus oblabant; abſolute dicit & oſtendit eſſe impracticabiles. Idem ergo dicunt hæ propoſitiones vtrioſque auctoris: ac proinde imperite ab aduerſario inter ſe committuntur tanquam contradicentes.

Abſurda inæqualitas articulis VValgrauianis.

Ad primam rationem Patris Præſidis, reſpondet ſolito & perpetuo perfugio ſuo ad cauſam non cauſam. Ait enim non eſſe verendum, ſi Benedictinam recipiamus aut vnionem ſecundum illam, ne præterea alij velint ſuas de alijs vnionibus conceptiones obtrudere, & figmenta ἄπειρα & ἀπείρως in infinitum multiplicare. Atqui diſputator egregie, nec hoc dixit Pater Præſes: non tu ei Benedictinam conſtitutionem, non vnionem ſecundum illam Præſidi obieceras, ſed articulos illos quatuor, quos ſodalis tuus, forte ob obſtetricante ingenio tuo adiutus parturiuit, quos tu magnifico Benedictinæ conſtitutionis pallio ſubornatos, cupis nobis obtrudere; cum non magis propterea Benedictinæ fint, quam aſinus leonina pelle indutus, leo eſſe aut vocari debeat. Si illi tui articuli admitterentur, rectè intulit Præſes, nullam eſſe rationem, cur non & alij viri docti, meliorisque longe notæ in millione quam vos duo habemini, non etiam iure ſuo poſtularent audiri, & ſua conſilia nobis in ſcriptis exhibita proculdubio futura maioris profectus, à fratribus ſuis perpendi flagitarent. Cur enim potius tuos articulos admitteremus, quam quos Romæ propoſuit vir grauiſſimus, & qui in cauſa noſtræ defenſione conſtantiſſimè laborauit, D. Anſelmus à Manceſtria? Præſertim cū ad formam articulorum ipſius, omnes in Capitulo ſuperiores, ſuffragium, vt Benedictina præſcribit eſſent habituri; in tuo vero Capitulo, ſoli quatuor Præſides, Congregationum, ſecundum illos articulos ſemi-vnitarum. Tam iniquus es aliorum cenſor, vt nos paſsim in toto libro conuicijs oneres, tanquam perpetui regiminis affectatores: qui tamen valde multos ſuffragatores nobiſcum in Capitulo Generali æquali iure compatimur: cum tu ipſe tanquam Apoſtolicum Benedicti 12. inuentum (quam audax & temerarium facinus) perſuades nobis vnionem tuam quatuor articulos, in qua ſoli quatuor viri ſint habituri ius ſuffragij, & inter illos quatuor, vnus ſit perpetuo futurus Capitularis, nempe Cluniacenſis Prælatus; alter perpetuabilis, nempe Caſinenſis; duo alij quolibet triennio vel quadrennio mutandi, nempe Hiſpanicus & Anglicus Præſes. Hæc eſt tua ſcilicet æquitas; hæc eſt tua ... hoc eſt tuū in rebus practicis iudicium.

Quare facile hinc apparet, quam nihil ad rem ſit reſponſio quam ſecundæ obiectioni Patris Præſidis, miſerrime adaptare laboras. Dixerat ille ſe nunquam legiſſe aut audiuiſſe, vbi tale Capitulum, quale tu illi ſuadebas, obſeruaretur, conſtabat tibi ea varijs colloquijs, cum legiſſe decretum Innocentianum, conſtitutionem Benedictinam, Monarchicarum & Ariſtocraticarum Congregationum ordinis noſtri erectiones, illis ergo verbis voluit tibi ſignificare vnionem tuam fuiſſe nouum inuentum, quale antea nunquam fuit viſum. Hic tu dicis non eſſe quæſtionem, an de aliquo tali Capitulo vnquam legerit, vel an tale extiterit; ſed an ex lege poſsit & debeat eſſe, & expediat haberi. Atqui huc uſque dicebas, tuum, quod ſuadere moliebaris tanto conamine, reuera eſſe Capitulum ſecundum Benedictinam. Ergo tibi ipſi nunc contradicis cum neges quæſtionem eſſe, an tale vnquam Capitulum extiterit. Nonne hactenus id voluiſti docere, Capitulum tuum, eſſe Capitulum ſecundum formam Benedicti 12 eſt ergo quæſtio an vnquam tale Capitulum extitit, quale tu aſſirmas tuum eſſe: negauit Pater Præſes, dixit ſibi nec lectu nec auditu cognitum fuiſſe tale Capitulum, quale tu illi fingebas: atqui legerat, audierat de Capitulis ſecundum formam Benedictinam, vt noſti. Idem ergo erat, ac ſi dixiſſet, Capitulum tuum non eſſe Capitulum ſecundum formam Benedictinam; Quomodo tu illud probas? refers nos ad caput 1. Benedictinę. Sed ibi nihil tale inuenitur: iam hoc in tota priore diſputatione probauimus euidenter; eſt tamen aliquid hic dicendum, quod P. Præſes tribus verbis inſinuauit. Benedictina conſtitutio data eſt & conſcripta pro Abbatibus & Prioribus, qui erant perpetui Prælati ordinis S. Benedicti, nec mutabantur ſtatis temporibus; & hoc adeo clarum eſt, vt non opus habeat alia probatione. quādo quidem

doquidem tempore Concilij [illegible] tenen[illegible]is. & Benedicti 12. nondum cœperant Itali & Hiſpani [illegible] qui [illegible] omnium hoc genus nouitatis trien[n]alium Prælatorum excogitarunt, conſuetu[dinem] [illegible] iſtam Prælaturæ adminiſtrationem, ad ſtatum & aſſignatum [t]empus [illegible]. E[illegible] non v[illegible] al[i]as regulas, alias leges poni & neceſſario ferri debere pro [illegible] inu[illegible]ra[illegible], [illegible] perpetu[is]? quis nõ animaduertit [illegible] alio modo gubernari [illegible] ab his quam ab [illegible] longe alium eſſe ſpiritum, longe aliam obſeruantiam in his quam in [illegible]is. Quid [illegible] ergo [illegible] potuit, vt prudentiſſimorum Pontificum conſtitutionem, pro perpetuis [illegible] v[illegible] ius [illegible] arbiter extendat ad prælatos mutabiles? Nam vt [illegible] dicam [illegible], inter mille quæ occurrunt in praxi difficillima: [illegible] in omnibus Capitulis regularibus etiam antiquis, omnia per pluralitatem ſuffragiorum determinentur: ſi in Capitulo G[eneral]i, ad quod conueniunt Prælati quadriennales & perpetui, oriatur quæſtio de caſtigandis perpetuis, per depoſitionem, ſeu priuationem, aut ſuſpenſionem ab officio; qu[illegible] [illegible] contentio, præſentibus quadrienn[alibus] [illegible] ſuum inſtitutum, in quo faci[li]mè id [illegible] quando opus eſſe v[i]derint; & perpetuis ſuam dignitatem tuentibus qui vix aut n[unquam] v[illegible] quidem, propter exem[plum] & conſequentiam, paterentur aliquem ita per ſuffragia [illegible] ſi oriretur quæſtio longe facilior & rationabilior, de moderandis Prælatorum ſumptibus, de [illegible]miranda [illegible]orum poteſtate, in adminiſtratione temporalium ac ſpiritualium, conuentuum [illegible], de aſſid[uit]ate per eos exhibenda in actibus conuentualibus, de ſimilibus m[illegible] quæ quadriennales a[d]ligantur ſub præciſis pœnis depoſitionis atque ſuſpenſionis ab [illegible] [illegible] hic rurſus foret inim[icitiarum] occaſio. Itaque Capitulum tale non eſſet, vt [illegible] verbo tenus contendit (non enim poſſibile eſt quod [illegible] & in animo ſibi per[ſ]uadeat) medium ad pacem conſeruandam, ſed perpetuum ſeminarium litium & contentionum, vt merito dixerit P. Rudeſindus, & P. Torquatus tale Capitulum, perpe[illegible] [illegible] circumſtantijs temporum perſonarum, & [illegible] non poſſe prudenter aut [illegible] in praxim redigi. Docet hoc experientia aliorum ordinũ, exẽpli cauſa, Carmelitarũ excalceatorum, [illegible] eiuſdem ordinis, vt vocant Calceatis: Auguſtinianorum recollectorum [illegible] quorum crebræ contentiones & vero[illegible] difficultates tantæ erant in Capitulis [illegible] conueniebant, & tam aſſiduæ; vt propterea ſummi Pontifices, ipſique [illegible] [illegible] auerint neceſſarium, vt quamuis eſſent eiuſdem regulæ, in diſtinctas tamen & à [illegible] rurſus independentes Congregationes diuiderentur. Eſt ergo reuera [illegible], [illegible]icum, vtopicũ, & impoſſibile hoc genus Capituli, pro quo inſulſum hoc [illegible] [illegible] aduerſarius noſter præconizet.

[illegible] tertiam rationem P. Præſidis, eodem æquiuocationis transfugio vtitur aduerſarius: & quæ [illegible] Præſes, de ipſius Capitulo paradoxico veriſſimè aſſeruit, iſte ita accipit, ac ſi de Capitulis [illegible] Innocentium, & Benedictum inſtituto, loquutus fuiſſet. Non eſt, ita, bone Doctor; [illegible] Chin[illegible], & Capitulis [illegible] loquebatur in [illegible]ibus eſt (vt ex tuis articulis apparet) [illegible] [illegible] quatuor aut quinque tantum Præſidum, totidem Congregationum conuentus; non ad tractandas morum & obſeruantiæ quæſtiones, [ſe]d ad ſeruanda ſolũ [illegible] voluntaria pac[is] & vnionis chimericæ pacta & concordata. Hæc tal[i]a [illegible] ludificandos potius Ep[iſcop]os, quam ad reformandos mores inſt[it]uerentur. Quod ſi audiuerit ab [illegible] Præſes, fere id accidiſſe in Capitolo Belgico, fatetur ſe eo in auditu deceptum, & [illegible] apud talem ſecre[tar]ium de[b]uiſſe id quod audiuerat; Factaque meliori inquiſitione, perfectiſque Capituli Belgici inſignibus, & religioſis valde conſtitutionibus, videt [illegible] fuiſſe in illa relatione [illegible], & non pauca, per eius Capituli freq[uentatio]nem animaduertit, in meliorem erigi obſeruantiam, quæ ſine illo aut nunquam fuiſſet introducta, aut [illegible] fuiſſent diſſipata.

[illegible] quæ ibidem exa[gg]erat aduerſarius, de iniuria facta Abbatibus Belgij [illegible] [illegible] P. Rudiſindus non intellexerat, Capitulum omnino ſec[und]um [illegible] Benedictinæ celebrare, ſed aliud aliquo modo ſimile, ſicut nunc viſis eorũ ſtatutis adm[illegible] [illegible] [illegible] aduerſarium ſ[illegible] [illegible] à [illegible] ſuo, & ipſi familiariter, ex lege charitatis [illegible] [illegible] tantum, & [illegible] nec affirm[illegible] & cert[illegible], [ſe]d ſolum ex auditu acce[illegible] [illegible]pſit contra ius diuinum & humanum impreſſo libro euulgare, tantum vt ſi quos [illegible] [illegible]cerdotijs, quorum ſumptibus & indulgentijs [illegible] ipſe aduerſarius factus eſt alicuius nomini[s], qui niſi per eos fuiſſet ſubleuatus, manſiſſet pro meritis ſuis vilis, & inglorius.

Ad vltimam rationem P. Præſidis reſpondet aduerſarius in[illegible]rendo contradictorium ex fundamento ſuo voluntar[io] [illegible] omnino [illegible] detur ipſi, [illegible] & verba P. Rudeſindi [illegible] de Capitulis formæ Innocentianæ, & Benedictinæ; & eo poſito, probat euidenter P. Rudiſindum contradicere P. Torquato; ſed proba ſuppoſitum, diſputetor acerrime, non

eſt

plurimi inter illos ſimplices, abſque Rebuffo, & beneficiarijs Practicarum principibus, iſta non melius ſcirent quam aduerſarius;) eo ſolo fine, vt intelligatur, parui momenti habitum fuiſſe negotium noſtrum, quia in forma Breuis tanquam pro pauperibus fuerit expeditum. Et non animaduertit, ſi tam exigui momenti negotium ſit, ipſum valde ridicule tantum librum, tam operoſè de eo ſcripſiſſe; tantis exclamationibus Deûm hominumque fidem inuocaſſe, & quia Pontifex Sũmus facile patitur ſe à pauperibus filijs ſuis decipi, illuſtrem ſenatum Pariſianſem importunius obſecrat, vt huius rei cauſa, cognitionem ad ſuum tribunal auocet; quaſi ſicut olim Amphictyonum totius Græciæ prætorium fuerit, in quo prouinciarum controuerſiæ vltimate deciderentur; ità ſenatus Pariſienſis eſſet, totius Europæ Concilium; & cauſa quæ ad Anglos ſolos pertineat, de rebus Anglicanis; in quibus nullus Francus periclitatur, aut periclitari poſſet, nullus Chriſtianiſsimi regis natiuus ſubitus, aut legitime naturalizatus, teruncij ſeu vitioſæ nucis damnum ſubeat, ad Pariſienſis ſenatus cognitionem pertineat. φησὶ τῆς φιλαρχίας ... τῆς ἀναρχίας. Tu Doctor Theologe, probas ex Rebuffo practicarum Principe, negotium noſtrum eſſe nullius momenti, negotiũ pauperum, tam contemptibile, vt non forma bullata, ſed ſub forma breuiculi debuerit expediri: & nihilominus adeo magnũ, adeo neceſſarium, adeo reipublicæ Chriſtianæ damnóſum facis, vt quia Romanus Pontifex non ſufficienter cauet ſibi ab abuſibus, quos quidam tuo iudicio mendiculi per ſurreptionem ab eo extorſerunt, ideo à grauiſſimo totius orbis ſenatu Pariſienſi, vis remedium, vis hanc minimam maximam cauſam diſcuti atque determinari. Multum tibi debet ſenatus Pariſienſis, qui ad eius tribunal, tãquam rẽ tantis viris digniſſimam euocari ſuades cauſam tam contemptibilem, vt ſecundum Rebuffum, non meruerit Bulla, ſed Breui tranſigi: non à Pontifice, ſed ſecretario eius ſubſcribi. Nam quod Generales ordinum appellas inſigni tuo epiphonamate, flebilis & miſerabilis perorator: quid alij de tuo protreptico ſtatuant, ipſi viderint, ſapientiſſimi ſunt, norunt quid ipſos deceat: noſter procul dubio Reuerendiſſimus Generalis, omneſque patres Hiſpanicæ Congregationis pudore ſimul & dolore non modico afficiẽtur, quod tale aliquando in gremio ſuo fouerint vipereũ ingenium quod materna corrodere ſuſtineat viſcera; & ſi qua in te, ſi quam ob cauſam, nobis ſuccenſebunt, ideo ſane ſuccenſebunt, quod te cum intra parietes clauſtri haberemus, non etiam ibidem continuiſſemus, donec ad meliorem frugem rediens, didiciſſes Deo vota tua reddere, & ſuperioribus tuis debitam reuerentiam, & fratribus tuis humilem ædificatoriamque conuerſationem.

Quod ſi liceret, ſi deceret, quos tu cauſæ tuæ caſus, Epiſcopis Reuerendiſſimis, & eorum officialibus, quos celebribus Pariſienſis Academiæ Doctoribus porrexeris: quam cerruſſatos fuco calumniarum & amphibologiæ, quam incruſtatos calumnijs & verſutiis: quam infectos falſitatibus & effugijs: profecto cauerent omnes Doctores, (quos tu inſulſe, & inſolenter officij ſui mones, quaſi ſolus officium τὸ πρέπον ſcires, qui maxime omnium, etiam τὸ πρέπον neglexiſti;) cauerent proculdubio nequid tuis petitionibus reſponſi darent, quod nunquam poſſent tam cautè, tam ſanctè dare, quin tu inde venenum ſicut aranea ex ſaluberrimis floribus, exugeres. Merito cum ſolicite & inſtanter pro te frater tuus Doctorum fauorem rogaret, vt gradu theologico donareris, à grauiſſimo viro (quem tamen ingrate tuo famoſo libello conuitijs onerare non es veritus) reſponſum eſt: Pater mi, vide ne in poſterum, & te, & nos pæniteat, quod hunc, pro quo rogas, promouerimus. Magno pondere cadant verba ab ore ſeruorum Dei: non fefellit illos præſagium, & fratrem illum ſatis duro propterea cruciat, dea, improuidotũ crudeliſſima vindex. Metanæa.

Atqui expedit videre, pauciſſimis verbis, quod de te iudicium doctores facere debeant, qui doctores audes publice, de officio ipſorum melius præſtando monere: Conſiderent doctores catholici ſolum illa temeraria & male ſonantia, quæ in hoc vltimo capitulo effutire, non es verecundatus: Primum illam parentheſim. 324. P. *Preſes, (qui auctor præcipuus fuit, vt lege iuberentur omnes ſuæ congregationis alumni ituri in Angliam ſub iuramento promittere abrenunciationẽ doctrinæ Widringtonianæ, quæ negat hæreticum eſſe dicere* nota malitiam, *veros Reges* nota falſitatem, *non poſſe per ſententiam Papalem fieri exreges, deponi & occidi, contra doctrinam Bellarmini, Suares, & aliorum, qui aiunt poteſtatem deponendi Reges in Papa, abſque hæreſi negari non poſſe) certe tenetur rigide ſtare pro Papæ poteſtate ſpirituali.* Quis hic non videt ſal & aconitum aduerſarij? quare poſuit illud, veros Reges; vt ſententiam maximæ partis catholicorum, per ſe apud Reges ingratam, faceret illo aſſumpto ingratiorem. Nam quis vnquam catholicorum docuit veros Reges poſſe fieri exreges? Deinde quis catholicorum docuit, hæreticam eſſe ſententiam, quæ negat veros reges Papa iubente poſſe deponi & occidi? Satis oſtendunt iſta exaggeratoria additamenta, quæ tu catholicorum affingis ſententiæ, quo tu ſis animo, aduerſarie homo, in Pontificis auctoritatem temporalem; & quam parum etiam faueas eius auctoritati

Aduerſarij ineptia, cauſam hanc ad ſenatũ Pariſienſem euocãtis.

ctoritati ſpirituali iudicant multæ aliæ per hunc libellum tuum ſparſæ eiuſdem furfuris parentheſes: quale illud præclarum ... ſchema, pag 328. *Nouit etiam P. ... Doctor Theologus; & auratus defenſor auctoritatis ſedis dictæ*, (Apoſtolicæ) *Atro carbone notandam hæreſeos Romæ, qui de decretis morum in concilijs Generalibus contradicit illi aſſertioni, quam ... docet Bellarminus*. Et illud quod habetur pag. 353. poſtquam bonum argumentum illi obiectum præuaricatorie retuliſſet, elumbaſſet, & abortum, atque tendebat, deriſiſſet (non enim aliud volebat Capitulares ille, quam aduerſarij contemptibilem modū loquendi de confirmationibus Apoſtolicis, ſapere hæreticum ſpiritum) ſubijcit: *At horum omnium ora occludo doctrina Cardinalis Bellarmini, quæ ſcio, Romæ male audire nequit &c.* Dicat enim nobis aduerſarius, quid aliud ſignificat illa ironia, *Doctor Theologus, & auratus defēſor auctoritatis ſedis Apoſtolicæ*, quam ridiculum eſſe, auctoritatem illam ſacroſanctam conſtanter defendere? quid aliud illud falſum & impium ſcomma, *Atro carbone notandum hæreſeos Romæ*, quàm Romæ tantum eſſe hæreticum, in alijs orbis partibus, hæreticum non haberi? quid aliud idem illum reſtrictiuum de Cardinali Bellarmino quod *Sciat Romæ non male auditurum eius doctrinam*: quam quod alibi, & apud ipſum male audiat? Ita ne vero, Romæ tantum illud hæreticum? Romæ tantum bene audiat Bellarminus, communis & venerabilis hac ætate Theologorum contra hæreticos præceptor & Doctor? Et Romæ, & vbicumque viget prout oportet Romanæ Eccleſiæ fides. Tandem (nam ſi omnia reſecaremus, ſingulæ fere tetro paginæ libelli tui eſſent examinandæ) tu Cluniacenſis monachus cum ſis, aut ſaltem haberi velis, audes tu cauſa, quam Cluniacenſis R. Prælatus non probat, ſuadere, idque libro impreſſo, reſte publicum cauteriatæ conſcientiæ tuæ, in cauſa obedientiæ, & regularis diſciplinæ boriari vt à tribunali ſpirituali ad ſæculare prætorium religioſi confugiant? Neſcis hoc ſanctiſſimis Cluniacenſium inſtitutis prohiberi ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda? I nunc aduerſarie ſanctiſſime, & mone Doctores Theologos officij ſui, verbis illis nihil aliud quam fallum & arrogantiam inſolentem ſapientibus, pag. 341 *Rogandi ſunt etiam quidam viri docti & celebris famæ, qui in his rebus minus verſati ſunt* (quanta pudenda ſuperbia?) *et ideo de eis pronunciando ... labi poſſint* (quam arrogans cenſura) *Vt non dent occaſionem dicta & conſilia ſua ſurreptitie impetrata* (tua facinora alijs imponis) *ex falſa narratione in dubium vocandi.* Audiant hoc Doctores Sorbonæ illuſtriſſimi: nam hos notat aduerſarius; neque enim aliorum doctorum, de cauſis huius hominis, conſultæ ſunt opiniones; Sed pergis. *Neque exiſtiment, vt pueli quidam ſtolide facere ſolent* (reformati notantur) *eos qui improbant facta patrum prætenſæ Anglicanæ, corrum merito & opportune poſſe carpere, et hypocrita quorumdam ſanctimonia* (quam tibi dolet oculis fratrum tuorum obſeruantia, præ ea, quam tibi arrogaſti in damnum animæ tuæ, perniciosiſſima licentia?) *Vanæ auctoritatis, ſoloque nomine Doctoralis ſcientiæ, abſque naturæ rei, quam aperte, vel tacite impugnant intelligentia* (condonant tibi doctoralis ſcientiæ nomen ſolum habentes, hanc contumeliam; *Velim enim vt ſciant, eos eſſe & grauiſſimos, & doctiſſimos Benedictini ordinis Monachos* (produc vel vnum talem, præter teipſum & ſodalem tuum) qui velit ſe in illorum numero profiteri) *Qui ex corde improbant prætenſæ Anglicanæ prætenſiones.* Sed ceſſamus camerinam tuam amplius mouere, nimium obit pijs auribus iſtæ tui ipſius ſine riuali amor & Φιλαυτία. Quam vt paululum refrigeremus ſuffuſa frigida: conſidera cum ſodali tuo quid tibi poſt omnes libros tuos, (iſtum, quem confutauimus, & in eo grammatopæram tuam, aliolque libellulos gallicos & latinos, huius infamis libelli Epitomas propudioſas) inuexerit, omnibus mature perpenſis, tuus noſterque Pater, Reuerendiſſimus generalis Hiſpanicus

„ NOs M. F. Aluarus de Soto maior Congregationū, Hiſpanicæ, & Anglicæ, Ordinis
„ Sanctiſſimi Patris Noſtri Benedicti Generalis Vniuerſis & ſingulis, quorū auditui, vel
„ conſpectui hoc noſtrum inſtrumentū ad veritatis elucidationem præſentabitur, libera-
„ tionē à labijs iniquis, & à lingua doloſa, cum æterna ſalute, in ſalutis vnico authore, exo-
„ ptantes: Notum facimus, & teſtatū, quod (vti cum ſummo dolore & ingenti ſtupore acce-
„ pimus) duo Religioſi Congregationis noſtræ Hiſpanicæ in partibus Galliæ degentes,
„ nempe. P. F. N. N. & P. F. N. N. alias N. inuenti ſunt, quorum os loquutum eſt vanita-
„ tem, aſſumentes ſibi titulos & dignitates, videlicet, ille titulū diffinitoris primarij Caſſinen-
„ tanæ Congregationis noſtræ Hiſpanicæ, & hic ex locij ſui declaratione titulū Superioris
„ Religioſorum noſtrorū in reſidentijs Caleſi & Pariſienſi commorantium, & dextera eo-
„ rum dextera iniquitatis: quippe qui auſi ſunt anathematis gladio ſub cuiuſmodi titulorum
„ vano prætextu confratres ſuos, imo (quod maximæ audaciæ & temeritatis eſt) ſuos le-
„ gitimos ſuperiores, noſtra in illis authoritate fungentes, ferire. Qua propter, vt obſtruan-
„ tur ora loquentiū iniqua, & confratrum noſtrorum fama, quos temerario, & impio cona-
mine

mine [illegible] diffamare tentauerũt, illibata apud bonos omnes permaneat, per preſens hoc noſtrũ inſtrumentum declaramus,& certò teſtatum reddimus: Primo, dictum Patrem F.N.N. neque eſſe, neque vnquã fuiſſe, congregationis noſtrę Hiſpanicæ diffinitorem. Et ſi ipſe ex aliquibus conſtitutionibus noſtris ad ſuum ſibi ſu intellectis colligere videatur, hunc ſibi titulum vel authoritatem competere; Nos, quorum munus eſt, omnia emergentia dubia in conſtitutionibus explicare, declaramus illam explicationem dictarum conſtitutionum, ſic à dicto Patre F N.N. factã vanã, falſã,& audacia, temeritate, & ambitione plenã eſſe;& directe pugnare cum conſtitutione quadam à fœlicis recordationis Paolo Papa Quinto confirmata, in qua numerus nonarius diffinitorum noſtrorum ſtatuitur, ita vt ſine noua ſedis Apoſtolicæ licentia, ne quidem Capitulum noſtrum generale poterit dictum numerum vel augere, vel minuere. Secũdo declaramus ex ſtilo & ſine vlla contradictione recepta conſuetudine congregationis noſtræ omnes prælaturas, dignitates diffinitoriales, aliaque munera regiminis in noſtra congregatione vacare ſingulis capitulis generalibus: indeque etiam quicquid huiuſmodi muneris dictus Pater F. N. olim habuerit in noſtra congregatione, illud nunc cum in capitulo generali vltimo non fuerit illi continuatum vel renouatum vacare; ipſumque Patrem F. N. illo munere ſufficienter exutum eſſe, etiamſi nihil illi in particulari, de tali vacantia, vel de alterius in locum illum ſuffectione fuerit intimatum. Tertio declaramus omnes confirmationes & declarationes, per quas dictus Pater F. N. ſoci[illegible] lui Patris F. N. N. alias N. authoritatem ſtabilire tentauerit, nullas, vanas, & temerarias eſſe, nulloque modo dicto Patri F. N. ſuffragari. Quarto ſimiliter declaramus [illegible] nes monitiones, interminationes, cenſuras, excommunicationum fulminationes, & denuntiationes, & precepta quæcumque dictorum PP. FF. N. & N. contra aliquos confratres noſtros Congregationum noſtrarum Hiſpanicæ, & Anglicæ præ[illegible] titulorum prædictorum facta, intimata, vel publicata; nulla, irrita, vana,& inania; imo impia, temeraria,& contra canones eſſe nulloque modo dictos confratres noſtros afficiſſe, vel afficere poſſe. Quinto declaramus dictos PP. FF. N. & N. ſubditos eſſe,& obedientiam debere Reuerendo Patri noſtro F. Rudeſindo Barlo noſtro in partibus illis Vicario: quem pro ampliori cautela, nunc de nouo Vicarium noſtrum generalem ſuper omnes Congregationis noſtræ Hiſpanicæ Monachos Anglos extra Hiſpaniam degentes, conſtituimus & declaramus, pręcipientes dictis omnibus Monachis noſtris ſub formali præcepto in virtute ſanctæ obedientiæ, quatenus illi quoad omnia, tamquam nobis ipſis obediant. In quorum omnium teſtimonium, & plenam indubitatamque fidem hoc præſens inſtrumentum noſtrum fieri iuſſimus, illudque manus noſtræ propriæ ſubſcriptione, ſigilloque noſtro Sancti Benedicti muniuimus, Secretarijque noſtri, & ſubſignatorum Notariorũ publicorum cõſignatione cõmoniri fecimus. Datũ apud monaſterium n[illegible]rum Diuo Martino ſacrum Matriti decima ſexta die menſis Februarij Anni milleſimi ſex[illegible]ſimi vigeſimi quarti. *Et erat ſubſcriptum.* Frater Aluarus de Soto Mayor Generalis Congregationum Hiſpanicæ,& Angliæ ſancti Patris noſtri Benedicti. *Locus †. ſigilli* S. *Benedicti. Et ex alio latere ſigilli* De mandato Reuerendiſſimi P.N. Generalis Fr. Maurus de Larrea Secretarius. Hæc ſuperiorum noſtrorum mandata, vbi bene perpenderis, niſi frontem ferream,& conſcientiam æneam geſtes; pudebit te libellorum tuorum,& dolebis de criminoſis ſcriptunculis tuis; multoque magis pudore confundi, & dolore conteri deberes, quod tantis ſtratagematis vſus [illegible] hæc Patrum tuorum monita ſæpius iterata eludenda vſus fueris. [illegible]ulum Exdefinitoris titulum à te aſſumptum, duntaxat vt ſuperioris vmbratili titulo quaſi larua libris tuis inducto non videreris contra ſuperiores tuos ſcriptitaſſe, detractum vides; Hic omnia quæ tu audaci & temerario calamo in Congregationis noſtræ erectione ſuſcepiſti impugnanda, tanquam in ea Hiſpanis obreptum fuiſſet, cernis repertis ipſis [illegible] iudicijs, vt legitime, & ſecundum ſanctas obedientiæ leges facta, approbari: & te qui [illegible] impium crimen apoſtaſiæ obijcis ideo tantum, quia hanc Congregationem Angliæ, à [illegible]mo Pontifice iuſſi & pene coacti erexere impingis, legere potes iuſtiſſime & veriſſime d[illegible] inualido, & illicito ad alium ordinem,& de obedientia indebite negata ab æquiſ[illegible]us, Patribus tuis, non ex cupiditate vindictæ, ſed ex deſiderio ſalutis tuæ po[illegible] in hac quaſi ſpeculo teipſum moreſque tuos intuere, & aut ab intolerabili [illegible] ſuæ reſipiſcens teipſum effice bonis viris verè amabilem; aut teipſum, perge [illegible] dirigere.

[illegible] conſideratis iſtis, alijſque multis Generalium noſtrorum mandatis, & literis; & [illegible] entia, tuam expectantes reſipiſcentiam, non eo vſque proceſſimus, quo tua [illegible] obſtinatio, ne tamen omnino videremur etiam ipſi te negligere, ibique ad-

† iunctum

iunctum Prælatum illum Cluniacenſem, quos ſuperiores noſtri [illegible] gebant, tandem in vltimo capitulo generali noſtro de te, & illo, religi[illegible] eodem reuertis reuocando, decretum ſubſequens commi[illegible] q[illegible]
„[illegible] actiones PP. FF. N. N. & N. N. & modo procedendi eorum [illegible] con-
„gregationem noſtram Anglicam per h[illegible] annos proxime præteritos in ore omnium, non
„tum Religioſorum noſtrorum, ſed etiam ſecularium verſantur: &, quia communiter æſtima-
„tur librum cui titulus *Examen trophæorum Congregationis prætenſæ Anglicanæ*, cuius au-
„ctor poſt Epiſtolam inſcribitur *Ioannes* [illegible] *Andreæ*, a S. ſede Apoſtolica damnatum & pro
„hibitū, eorum induſtria & compoſitum & impreſſum fuiſſe: Denique quia nuper alium li-
„brum cui titulus *Diſceptatores contra æquiuocationes authore P. N.* dol[illegible] ntes impreſſum
„vidimus & [illegible] publicatum; nec tamē facile appareat quid remedij adhiberi poſſit tam ciro his
„tan[illegible] m[illegible] ne religioſi noſtri aut benefactores æſtiment nos prædictorum fratrum
„ſaluti[illegible], neue [illegible] fratres noſtri ſilentium noſtrum in re tanti momenti condem-
„n[illegible] Congregatio in hoc Capitulo Generali collecta per hunc actum ſuū notum
„fi[illegible] nos nec doct[illegible] prædictorum librorum, nec actiones dictorum Patrum appro-
„bemus, [illegible] plane [illegible] mus, & reij[illegible] quantū [illegible] beneplacito S. ſedis Apo-
„ſtolicæ [illegible] modo diſplicere nos [illegible]: & inſuper ordinamus & iniūgimus
„R. Adm. [illegible] Congregationis noſtræ præſēti, & futuro, quatenus efficaciter, & fraterné
„agat cum [illegible] Patribus, vt declarent rationes, [illegible] non obedierint hactenus præceptis
„Reuerendiſſimi Generalis noſtri, & mand[illegible], quorū vera, & indubitata originalia inſpexi-
„mus, ac tractauimus; nam hactenus nullam vnquam vidimus ſufficientē licentiam, qua ful-
„tus potuerit P. N. N. à Congregatione Hiſpanica, in qua profeſſus eſt, ad Cluniacenſē ordi-
„[illegible] tranſire, nec ſufficientem rationē intelligere potuimus, quare P. N. N. ſupero manda-
„to Reuerendiſſimi Generalis noſtri F. Aluari de Sotu Mayor dato die 16. menſis Februarij
„Anno 1614. non paruerit.

Vides inquam hic, totam Congregationem Capitulo Generali repræſentatam, in quo e-
rant [illegible] qui patres Congregationis Hiſpanicæ nobis vniti ſed non incorporati, quorum tu
literas ex Anglia ad te ſcriptas iniurioſè oſtentas, profiteri non ab [illegible] tribus, quos tu
impugnatio [illegible] tuo, partibus duntaxat, ſed à toto Capitulo Generali, id eſt à
tota Congregatione agnoſci & approbari, quæcumque pro Congregatione Anglicana eri-
genda & [illegible] fuerunt hactenus facta, procul igitur ab illis tribus [illegible] monopolij &
prenſationum [illegible] procul violentiæ tyrannidis, & fraudum technarumque er-
ga Hiſpanos patres ſtratagemata, quæ in illis per totum librum tuum paſſim audaci calamo
affingis. Vides deinde te, qui aliquando Cluniacenſem te eſſe etiam coram notarijs [illegible]
[illegible] Prælatum illum Cluniacenſem, qui te ad Cluniacenſem adm[illegible],
aut [illegible] in ead[illegible] fuerat profeſſus, cum nullam debite tranſeundi licentiam accepe-
ritis vnquam aut p[illegible]ritis, reuera nunquam Cluniacenſes fuiſſe; & id quidem to, conſpecto
mandato generalis, quod iam poſitum eſt, ſatis vidiſti, ideoque ex pſeudo-Cluniacenſi [illegible]
factus es Hiſpanicæ dictionis monachus, & quidem ſine vlla electione Definitor; ille [illegible] inde
alius, Prælatus nempe Cluniacenſis, qui in eadem tecum naue vehebatur, in eandem portum
debuit [illegible] quod quamdiu nō facit, periculoſe & pernicioſe extra limites obedientiæ na-
uigat. Vides tertio, omnes illos, quos ille Prælatus ſocius tuus habitu monachal[illegible]
moni[illegible], ad nomen Cluniacenſis Congregationis veſtiuit, reuera nec [illegible]en-
ſes, nec [illegible] monachos eſſe, quia ipſe non Cluniacenſis, non potuit eos illi ordini incor-
porari; Vnde miſeri illi, reuera (non vt tu de nobis ſine fundamento conuiciabaris) pſeudo-
monachi, qui hoc modo nulliter veſtiti, nulliter profeſſi ad ſacros ordines co[illegible], in
perpetua eos exercent irregularitate Nam ecce, quantumuis tu tibi aduleris, hi tamen Ca-
pitu[illegible] patres, & inter eos aliqui quorum tu authoritatem pro te ſtare ven[illegible], fa-
tentur, ſe hactenus nihil vidiſſe, quo te & ſocium illum tuum excuſent, aut liberent ab [illegible]-
dientia q[illegible] à vobis Generalis Hiſpanicus ſuperiori mandato flagitauit. Vides qua[illegible], ex
hac prot[illegible] fidem p[illegible]trum, qua ſe agnoſcunt indubitata vidiſſe originalia [illegible]
m[illegible] à Reuerendiſſimis Generalibus noſtris Hiſpanicæ Congregationi[illegible]us
expedi[illegible] omnes illas ratiunculas, quibus in grammatopæa tua latina, & [illegible]
[illegible] gallico ad Chronica venerabilis Patris Antonij Yepes temere [illegible]
[illegible], tanquam confícta aut ſurreptitia. Vides tandem [illegible] R[illegible]
ſin[illegible] & Torquatum, ſed omnes Capituli Patres, etiam eorum Hiſpanic[illegible]um
pat[illegible] per librum tuum toties dicis à nobis deceptos, deiectos depulſos ad Ca-
pitulum noſtrum miſſos procuratores, qui inter definitores adlecti ſunt, totam ha[illegible]

nam

nam tuam antistrophæatiam & graminatam pœticam, & æquiuocatoriam, improbare, reijcere, planeque ſibi diſplicere fateri. Et ne tibi nihilominus de anomala tua ad ſummum Pontificem appellatione adulteris (vt cauteriatæ conſcientiæ tuæ callum obduces,) ſcito in nuperrima bulla Pontificis ſummi Vrbani VIII. Congregationi Hiſpanicæ, noſtræque proinde Anglicanæ conceſſa, non ſolum confirmari de nouo omnia vetera priuilegia, verum etiam grauiſſimis verbis ſtatui, quod religioſi dictarum Congregationum non poſſint extra eas appellare, ſed à ſuperioribus ordinarijs ad Generalem, à Generali ad Capitulum intermedium, ab illo ad Capitulum Generale, à Capitulo Generali autem pro denegata iuſtitia ad ſedem Apoſtolicam tantum, quod Capitulum Generale poſſit mutare ſua ſtatuta prout velit etiam ea quæ à ſancta ſede fuerint confirmata; itemque inhiberi quibuſcumque magiſtratibus, vel dignitate quacumque laica fulgentibus, ne acceptent appellationes dictorum religioſorum; & cæterea, ne religioſi pro grauaminibus recurrere poſſint niſi a ſuperioribus ordinarijs ad Generalem, à Generali ad Capitulum intermedium, ab illo ad Capitulum Generale, à Capitulo Generali, pro notoria & manifeſta iniuria, & in euentu denegatæ iuſtitiæ ad ſanctam ſedem duntaxat, & non ad alios quoſcúque, etiam ſanctæ ſedis Nuntios in prædictis regnis commorantes, ſubmittimque ſingulis tam eccleſiaſticis quam laicis, ne dictos religioſos ad ſe appellantes acceptent, ſed ſuperioribus puniendos remittant. Quid ergo tibi de tuis ad Illuſtriſſimum Senatum Pariſienſem, ad ſanctam ſedem Apoſtolicam indebitis & fruſtratorijs appellationibus [illegible] tuere debeas, etiam atque etiam perpende, quid de conſcientia tua, qui extra chorum religioſæ obedientiæ tanquam ſingularis ferus in ſyluis ſaltas, iudicare debeas conſidera: his certe viſis, quæ tibi ob oculos ponimus, ſi oculos tantùm aperire volueris, videbis & illas nihil valituras, & iſtam miſerabili morbo laborantem pharmaco pœnitentiæ eſſe purgandam; & nos nihil præcipitanter, nihil crudeliter, nihil inſolenter contrà te ſociumque tuum prælatum illum Cluniacenſem egiſſe; qui non niſi expectatis, & tranſmiſſis ad nos Generalium noſtrorum mandatis, contra vos agere voluimus. Etiam in his inſtrumentis publicandis, vide quam inculpatæ tutelæ moderamine vſi ſimus, qui tuum tuique ſocij nomen reticuimus: [illegible] quāuis à uobis noſtriſque etiam ſic qui ſitis agnoſcamini; tamen ab alijs, quibus non eſt hæc noſtra controuerſia intellecta, non pereat vobis authoritas & fama. Reſipiſcere tibi melius eſt, quam peruicaciter noli vſque adeo miſeriam reputare, vinci in bono à coæqualibus tuis, vt potius velis inter acephalos cœnobitas, imo Sarabaitas aut gyrouagos reputari, quam redire ad obedientiam & amicitiam fratrum tuorum quam tibi offerunt cum omni indemnitate, modo velis id legitimo modo facere. Acquieſce huic protreptico noſtro: non laborat eo temeritatis & abſurditatis vitio, quo tuum illud ad noſtrum protrepticum apertè laborat.

Conſidera etiam, an non proficere poſſis ex hac diſceptatione, mutuoque conflictu noſtro, in veritatis cognitione, ſi enim ſyncerè eam tua impugnatione inquiſiuiſti, eam tibi ſatis manifeſte oſtendimus: ſin autem, alio affectu perturbati animi, aut vindictæ ſtudio in hác arenam deſcendiſti (& ſanè nihil aliud ſpirant inſigniores totius ſcriptionis tuæ floſculi,) etiā ex reſponſis noſtris diſces, quàm inconſultè, & infæliciter impetuoſo ingenio tuo fueris obſequutus. Perpende quam portentoſas conſequentias, quā referas opprobrijs, cótumelijs, & calúnijs ex falſiſſimis principijs deduxeris: quorum principiorū vanitatē, atque adeo conſequentiarum inde expreſſarum ineptiam nos ita deteximus, vt ſi qua tibi frontis ingenuæ reſtet particula, eam implere debeat, aut verecundia virtutis tinctura, aut ignominiæ comes rubor. Ponebas tu tanquam adamantinum principium, nullam fuiſſe olim in Anglia Congregationem Benedictinorum diſtinctam à Cluniacenſi; nos illud principium docuimus eſſe mere ſtramineum, & Congregationem, ſeu (vt ipſi de ſe Cluniacenſes potius loqui amant) ordinem Cluniacenſem, nec tunc ætatis, nec nunc temporis, aut ab Anglis, aut à Gallis; à Theologis aut iuriſperitis; à Regibus aut à principibus; à ſeipſis, aut ab alijs vnquā habitum fuiſſe, aut etiam haberi pro ordine S. Benedicti, ſiue monachorum nigrorum S. Benedicti; ſed pro ordine prorſus diuerſo & contradiſtincto, æque ac diſtinguitur ordo Ciſtercienſium, Cœleſtinorum, Camaldulenſium, imo Auguſtinorum, ſeu Canonicorum regularium; ac proinde nec debuiſſe ex vi Innocentianæ aut Benedictinæ conſtitutionis, nec potuiſſe ex rectæ rationis dictamine ſine maximis incommodis; nec conſueuiſſe, ex ipſa temporum circúſtantia, capitularium actuum regiſtris, tua etiam ipſius confeſſione, ad Capitula Generalia Benedictinorū Angliæ conuenire. Conatus es imbelle hoc principiū tuum inani coniectura ſtabilire, à Cluniaciſmo Sanctorum Patrum noſtrorum, Dunſtani, Ethelwoldi, Oſwaldi, Lanfranci, Anſelmi, Pauli Cadomenſis & aliorum monaſtici ordinis per Angliam luciditorum ſyderum: nos euidenter demonſtrauimus nec eos, nec eorum diſcipulos, monachos

ab illis formatos, aut ſubiectione, aut diſciplina vnquam fuiſſe Cluniacenſes. Conatus es illud alio abſurdiori paradoxo ſtabilire, ex eo quod iudicaueris (ſi tamen quod iudicaſti ſcribebas, aut cum iudicio proferebas) præcipuas imo omnes Abbatias Angliæ, quæ erant numero 60. quarum multæ erant Eccleſiæ Cathedrales, multæ Baronatus & Satrapiæ dignitate illuſtres, Cluniacenſis Abbatis iuriſdictioni ſubditas fuiſſe: nos authenticis inſtrumentis, probatiſſimis hiſtoricorum teſtimonijs, ipſorum Cluniacenſium apertiſſimis confeſſionibus euicimus Cluniacenſium diſciplinam atque ordinem nunquam ante Gulielmi Normanni tempora Angliam conſpexiſſe, aut in ea aliquid prorſus iuris, vel nominis obtinuiſſe; Poſt Gulielmi tempora, poſſediſſe triginta duntaxat domus in Anglia, earumque nullam fuiſſe Abbatiam, pauciſſimos in eis fuiſſe Anglos, ſiue indigenas, plæroſque omnes ſuperiores Francos, alienigenaſque fuiſſe; nullam earum domum fuiſſe de numero inſignium illorũ cœnobiorũ, quæ fuere numero pæne ſexaginta; quorũ prælatos ad Capitula Generalia Benedictinorum in Angliæ prouincia conuenire conſueuiſſe, clariſſimè docuimus; Denique hos ipſos conuentus triginta octo, ſic oſtendimus fuiſſe à Cluniacenſibus poſſeſſos, vt tamen ijſdem omnibus priuati fuerint Regum Epiſcoporumque noſtrorum auctoritate, per centum amplius annos ante Schiſma Henrici octaui inchoatum. Aliud principium tuum priori huic principio perſimile, ficulneum ſcilicet, & fragilliſſimum, ponebas: cœtum illum Abbatum & Prælatorum in Capitulo Generali Angliæ ex decreto Innocentij & Benedicti conuenientiũ, non conſtituiſſe veri nominis Congregationem, ex membris homogeneis, hoc eſt vnius corporis & reipublicæ; ſed ex membris heterogeneis variorum ordinum ac Congregationum conflatam: Nos contrà inuicta veritatis luce monſtrauimus, ex ipſis actibus Capitularibus, nominibuſque & numero eorum Prælatorum qui in Capitulis illis comparebant; ex ipſis concilijs & canonibus, ex Bullis Pontificum, reſponſiſque prudentium iuriſconſultorum, cœtum illum fuiſſe verè & propriè dictam Congregationem, ex ſolis monachis nigris ordinis S. Benedicti indigenis, atque adeo membris duntaxat homogeneis conſiſtentem, nec ad eam vllatenus pertinuiſſe alterius ordinis monachos, vt Cluniacenſes, Ciſtercienſes, Fontiſ-Ebraldenſes, imo nec eiuſdem ordinis nigrorum monachos, qui vel alienigenæ, vel ad eccleſias ordinis eiuſdem tranſmarinas pertinuiſſent. Vnde cadit miſerum illud & flebile protrepticum tuum, quod in finem libri tanto conatu protrudis, vt perſuadeas ſimplicibus fratribus, ad veterem Benedictinam redire, quàm tu Chimæram Homericam illius loco triformem ſubſtitueris quæ reuera eſt.

Πρόσθε λέων, μετόπισθε δράκων, μέσσηδε χίμαιρα·
Ante Leo, poſt terga Draco, medioque Capella.

Vnionem ſcilicet Walgrauianam trium articulorum, in qua duo magni Prælati Cluniacenſes perpetui, & ab eiſdem conuentibus indeponibiles (liceat in re abſurda vti vocabulis etiam abſurdis) vnus aut alter Prælatus Caſſinenſis ordinis perpetui quidem, ſed ab vno conuentu ad alium amouibiles, reliqui vero ſuperiores Hiſpanici & Anglici quadriennales, & ſtatis temporibus, tam ab officio, quam à conuentu amouendi conuenirent tractaturi, non de legibus diſciplinaque regulari communi, quæ enim poſſet eſſe in tanta heterogeneitate (iam rogaui veniam vocabulis chimæricis) rectæ diſciplinæ cõuenientiſque ordinis communio? Sed de pace ſcilicet, & concordia capitũ congregationis ſarcienda reſarciendaque; quæ longè melius conſeruari poteſt & ſolet, ſi hæc capita res ſuas prouiderent, & non ſeſe immiſcerent alienis negotijs. Vt omittamus, hociam non eſſe Præſidum regularium ſed Epiſcoporum Diœceſanorum ius & imperium, vt diſſidia regularium congregationum exorta ob prærogatiuas & priuilegia in eleemoſynis petendis, gradibus, locisue inter cœtus publicos retinendis, ſacramentis adminiſtrandis (neque enim alia poſsũt eſſe diſſidiorum capita) compeſcant & componant, vt expreſſe illis Tridentinum concilium in aliquibus horum cõmittit. Canones iubent vnumquemque ordinem ita in congregationem conuenire, vt infra ſuæ communitatis ambitum diſciplinam, concordiam, adminiſtrationemque ſpiritualium & temporalium rectè diſponant: de alijs communitatibus aut corporationibus diſtinctis curandis nihil illis iniungit, imò (ſi ita liceat dicere) omnẽ curam illis abiungit & abiudicat. Nec tu, quantumcumque flebiliter perorateris de huiuſmodi congregatione inſtauranda, eamque Benedictinæ appellatione ψευδωνυμῶς baptizaueris: poteris vnquam temporum, vſpiam locorum, vlquam gentium oſtendere, aut canonem, aut praxim pro tali congregatione, niſi forte in latiſſima regione Acœcumenica Vtopiæ tuæ, in qua longe familiarius verſatus videtis, quam in prouincijs orbis catholici. Vltimum principium doctrinæ tuę de ſurreptitia Breuis Apoſtolici obtentione per falſas narratiuas, & alijs tricis iuris Rebuſſicis, ita confutauimus manifeſta luce veritatis, & ſimplici ipſa narratione rerũ geſtarum, vt inde quiuis corda-

tua

tus lector perſpicere poſſit,& tuam in omni ſcripto tuo amphibologiam & æquiuocationem (quam tamen videri vis vnicè abominari) & inuerecundum calumniandi genus, quo perpetuo vſus es, fictis falſiſque criminationibus fratres tuos onerans, ſine dubio velit deteſtari. Oſtendimus authorem trophæorum nec opinionem ſuam, nec narrationem vllam trophæis innixam propoſuiſſe Pontifici; nihil ipſe nec auſus, nec potuit in tota hac cauſa; Totum definitorium noſtrum longe aliam porrexit narratiuam, quam quia non vidiſti (inuitatus enim vt particeps fieres conſiliorum, nunquam voluiſti) fingis ex tuo cerebro fœcundo fonte chimærarum, id quod nunquam fuit in rerū natura. Oſtendimus nos nihil diuertiſſe bonorum, poſſeſſionum, domuum quæ aut ad Cluniacenſes, aut ad Italicos pertinuiſſent: nihil enim tale vnquam vidimus, audiuimus, poſſedimus; imò nihil tale vnquam poſſederūt Cluniacenſes aut Itali nationis noſtræ, quod potuit per nos intercipi, aut ab eorum iure auerti. Ea tantum, quæ in congregatione Hiſpanica conſtituti, honeſtis laboribus acquiſiuimus, eadem conſentientibus benefactoribus, approbantibus ſuperioribus Hiſpanicis retinemus. Nam quod hic toties vrges, excludi à nobis Italos & Hiſpanos à participatione; primum falſum eſt, ipſi ſe excludunt ſua ſponte, quotquot ſunt excluſi: deinde ſi de participatione bonorum loqueris, quibus fruiti ſumus ante vnionis erectionem, abſurdiſſima eſt accuſatio: quæ enim epieikiæ ratio poſtulat, vt ea quæ victui noſtro præciſè ſunt neceſſaria, debeamus à nobis ipſis abdicere, vt alij inde paſcantur. An vero monaſterij Caſſinenſis, aut S.Iuſtinæ monachi dicentur excludere reliquos ſuę congregationis monachos, eo quod monaſteria illa ſua ipſi non deſerant, & omnes alios monachos ad ea admittant? aut non ſufficit, quod pro modo redituum ſuorum, primo conuentibus ſuis prouidentes, de reliquo excipiant quos poſſunt, & ad communes ſūptus regiminis concurrant quantum poſſunt? Hoc nos facimus, ſępeque fecimus; illud ſi non faciamus, nemo ſani cerebri nos vituperabit.

Et quam ridiculè ſugillas noſtram ineruditam imperitiam, monesque nos, vt cogitemus, non fore negotium nobis, cum doctorculis, qui ſolum inter moniales doctrinæ ſpecimen depromant: nam cum tu hæc ſcribebas nos certe nullarum monialium negotia curabamus, nihil prorſus de vllis monialibus cogitabamus: & tu, Doctor egregie, & ſocius tuus Prælatus ille quidam Cluniacenſis, dum hæc ſcribebatis & in lucem edebatis, non alibi quam in monialium monaſterio hæc faciebatis, non alia potentia quam monialium, nos impugnabatis. Sed hoc tuum eſt perpetuum in toto libello vitium, vt tua crimina, tua facinora alijs imponas.

Quod autem minitaris calamos acutos, & ſtylum adamantinum, & græciſſans paſsim (quod aliquando tui imitatione facere vel inuiti voluimus, ne ſolus tibi ſapere videaris, quamuis etiam libenter tibi largiamur vt ſis ſolus hirudinum in morē bilinguis, & tam græcè quam latinè ſanguinem fratrum tuorum ſugas) perterrefacias nos futuris vindicijs: ſi ſapis noli ſeuire doctor maxime; parcitum eſt hactenus nomini tuo; ex iſtis quæ contra te ſcripſimus, ſoli interni norunt te; ſi pergas debacchare, non ita euades incognitus, ſed tuis effigiabere coloribus, vt ſciant Cluniacenſes optimi viri, quam vtiliter eos monuerimus, vt te à ſuis ablegatum ouilibus, ad monaſterij tui clauſtra remittere dignarentur, ne ſicut nos, qui te aluimus, ita illos agnoſque eorum conuerſus aliquando etiam contra illos in rabiem, infandis conuitijs & vituperijs dilanies

Abſit tamen à te hoc augurium noſtrum, ex animo precamur: & redeat tibi mens ſana in corpore ſano; vt ingenium, quod dedit tibi Deus, non hebes neque plumbeum, contra perduelles Dei hæreticos potius acuas, quàm contra fratres & conſeruos tuos; & eruditionem quam religionis indulgentia tibi peperit non contemnendam, ad eius decus colloces, & non ad habitus ſancti quem portas, ignominiam. Hunc tibi animum, hanc reſipiſcentiam optamus, hanc pro te gratiam à Deo optimo maximo quotidie precamur. Faxit vt exaudiamur.

Peroratio ad Lectorem.

AD te nunc ſermo noſter conuertatur (Lector beneuole) quem longiſſima diſputatione fatigauimus. & humiliter rogamus, vt ſi quam ex aduerſarij virulentia, & noſtra etiam vehementia concepiſti indignationem, velis eam vtrique parti condonare; illi, quia neſcit quid fecerit; & quia ſatis (vt opinamur) caſtigata manet eius imprudentia, cum tam euidentibus argumentis oſtenderimus, ipſum tam longo & prolixo libro, nihil attuliſſe præter errores, calumnias, conuitia, falſiloquentias, & ipſi nimium familiares (etſi earum odium iuratum profiteatur) æquiuocationes. Nobis autem, quia neceſſitas impoſita fuit inuitis, vt innocentiam noſtram publico libello tentatam, defenderemus; & tam ſuperioribus noſtris ac fratribus, quam omnibus bonis, præſertim benefactoribus & beneuolis noſtris clariſſime probaremus, quam ſyncere, fideliter, & pro modulo etiam noſtro intelligenter omnia in hac cauſa noſtra geſſerimus. Reſtat exorandus Deus optimus maximus, vt inter cætera Eccleſiæ Anglicanæ decora, ordinem S. Benedicti, à quo primum gens Anglorum tota fidei Chriſtianæ lumen opitulante Domino accepit, ita conſeruare dignetur, & illuminare, vt etiam hac ætate inter fortiſſimos ſanctiſſimoſque eiuſdem fidei prædicatores, ſuo in loco & gradu, caſtè, integre, manſuete, inculpateque ad multarum animarum ſalutem æternam laboret.

FINIS.

APPEN-

APPENDIX.

Continens

AVTHENTICA INSTRVMENTA, ET SCRIPTVRAS ORIGINALES QVÆ IN PRÆCEDENTE OPERE PASSIM CITANTVR:

INTER QVÆ EMINENT.

Concordia Regularis S. Dunſtani Cantuarienſis Archiepiſcopi:

Capitula nonnulla generalia Monachorum Nigrorum, ordinis Sancti Benedicti, Congregationis Angliæ, poſt Concilium Lateranenſe erectæ:

D. Lanfranci, etiam Archiepiſcopi Cantuarienſis, Statuta pro Ordine D. Benedicti per Angliam.

Omnia ex Archiuis, & MSſ. Codicibus veterrimis, ſumma fide repræſentata: eorum catalogum ſequens habet pagella.

DVACI,
Ex officinâ LAVRENTII KELLAMI Typographi iurati,
ſub ſigno Agni Paſchalis, 1626.

Prima pars.

INſtrumentum Aggregationis aliquot Monachorum Caſſinenſium ad Congregationem Anglicanam. pag. 1.
Eiuſdē ratificatio per Capitulum Gener. Congr. Caſſin. 2.
Oraculum viuæ vocis pro eodem. 3.
Literę V.D Sigeberti committentis vires ſuas in Congr. Ang. regenda R.P. Tho Preſtono: eiuſdemque commiſſionis ratificatio per monachos Congr. Ang. 4.
Formula vnionis inter monachos Anglos Benedictinos cuiuſcumque Cong. 5.
Alia Romæ concepta à R P. Anſelmo. 6.
Breue confirmatoriū Congr. Angl. per Caſſin. inſtauratæ. 7.
Procuratoria pro D. Roberto Sadlero. 9.
Alia formula vnionis propoſita à R.P. Anſelmo, & à Summo Pontifice Paulo V. confirmata. 17.
Propoſitio R. P. Anſelmi exhibita D. Cardinali Protectori. 10.
Decretum ſummi Pontificis de ſuſpenſione vnionis anteà confirmatæ
Fragmentum epiſtolæ P. Franciſci VValgrauij. 12.
Fragmentum epiſtolæ P. Ioannis Barneſij. 13.
Epiſtola Illuſtriſſimi Nuncij Apoſtolici Galliarum, ad R.P. Leandrum. 14.
Formula obedientię data Vicario Generali à Patribus Chelſenſibus. 14.
Supplicatio Patrum Miſſionis ex Anglia ad SS. Dominum ...s ſuæ ...tis. 15.
Mandatum ſuæ ſanctitatis pro nouo vnionis tractatu ineundo. 15.
Procuratoria data R. P. Benedicto de S. Facundo. 16.
Inſtructio data eidem. 16
Proteſtatio trium Procuratorum Romæ facta de ſincera vnionis intentione. 20
Epiſtolæ Illuſtriſſimi Card. Bellarmini ad R. P. Leandrum de S. Martino. 21.
Decretum ſanctiſſimi Domini de nouem Definitoribus aligendis eiuſque promulgatio. 21.
Euocatio nouem Definitorum iam electorum. 23.
Confirmatio vnionis per Rem. Generalem Hiſp. Cong. 24.
Breue S D N. Papæ Confirmatorium vnionis. 24.
Licentia Generalis Hiſpaniæ pro acceptanda vnione & Breui Apoſtolico. 26.
Facultas creandi Notarios publicos. 27.
Promulgatio prędicti Breuis. 29.
Eiuſdem acceptatio. 30.
Actus Capituli Generalis Congreg. Angliæ ſupradicta omnia corroborans. 31.
Actus Capituli Generalis Hiſpanici ad idem. 32.
Præceptum Generalis Cong. Hiſpan. ad idem. 33.
Articuli vnionis VValgrauianæ. 34.
Formula obedientiæ oblata monachis Anglicanę Miſſionis poſt vnionis, ſeu Congregationis Angl. erectionem. 35.
Commiſſio pro inſtituēdis Prouincialibus in regno Angl. 36.

Secunda pars.

FVndatio plærorumque Monaſteriorum ord. Nigrorum S. Benedicti in Anglia. 41.
Fundatio Monaſterij Croylandiæ. 45.
Reparatio eiuſdem. 46.
Fundatio S. Albani & Reformatio. 47.
Fundatio Rameieiæ. 48.
Confirmatio prædictæ Fundationis per S. Regem Edouardum Confeſſorem. 50.
Exemptio Abbatiæ Auguſtinienſis Cantuariæ 52.
De loco Abbatis S. Auguſtini Cantuariæ in Concilijs celebrandis. 5.
Fundatio Collegij Oxonienſis pro monachis prouinciæ Cantuarienſis. 5.
Contributio indicta pro eodem Collegio. 58.
Quatenus B. Hugo negauerit Regi Anglorum Gulielmo Monachos poſtulatos. 58
Fundatio S Pancratij de Lewes. 59.
Fundatio Prioratus de VVeſtacre. 60
Fundatio Prioratus S. Andreæ de Northamtona. 61.
Fundatio S. Trinitatis de Lentona. 62.
Catalogus eorum cœnobiorum quæ literas protectionis à Rege acceperunt. 63.
Elocatio poſſeſſionum ad alienigenas ſpectantium ad firmam, cum catalogo alienigenarum, & admonitione circa dictos catalogos. 71.

Tertia pars.

REgularis Concordia S Dunſtani Archiepiſcopi Cantuarienſis. 77.
Conſtitutiones Capituli Generalis Monachorum ord S Bened Prouinciæ Cantuarienſis celebrati ante Benedictinā apud Northamptonium monaſterio S Andręæ ann. 1225. 94.
Viſitatio Monaſterij S. Auguſtini Cantuariæ. 99.
Publicatio Benedictinæ, & indictio primi Capituli Generalis. 102.
Primum Capitulum Generale ord. S. Benedicti, poſt Benedictinam anno 1338. 99.
Secundum Capitulum Gener 1340. 103.
Memoriale actuum Capituli III ann 1343. 105.
Literæ Abbatum in hoc Capitulo Præſidentium. 131.
Procuratoria Abbatis S Albani excuſantis ſuam abſentiam à Capitulo Gener. habito 1346. 207.
Commiſſio pro viſitatione facienda ſecundum ordinationē Capituli Generali, anni 1396. 208.
Statuta Capituli cuiuſdam Gener. ſub Abbate S Albani ſolo Præſide habiti loco & tempore incertis. 194.
Congregatio Monachorum Nigrorum coram Rege Henrico V. ann 1421 11
Statuta pro reformatione ord. Nigrorum acta apud VVeſtmonaſterium 1422. 164.
Acta Capituli Generalis quo inchoata ſuperiori Synodo diſciplina perficitur. 170.
Acta Capituli Prouincialis habiti ann 1426. 180.
Literæ certificatoriæ de viſitatione Monaſterij Eueshamēſis facta ex decreto Capituli 1442. 182.
Statuta Capituli Gener habiti ann. 1444.
Geſta Henrici Abbatis Petroburgenſis qui tentauit ſubijcere ſuam Abbatiam Cluniaco. 0.
De Abbate Edmundiburgenſi qui non voluit cedere Abbati Cluniacenſi.
Quædam fragmenta D. Ioannis VVheathamſted Ab... Albani. 4
Fundatio & indigenatio Bermondſeiæ.
Supplicatio Cluniacenſium exhibita Regi Edouardo I... Parlamento, Gallico idiomate antiquo.
Citatio A...batum, qui erant Barones regni, ad Parlamentum. 149.
Ingreſſus trium Cluniacenſium in regnum Angliæ ad ... perandas poſſeſſiones diu antea perditas.
Fundatio Abbatiæ S. Dogmaelis.
Fundatio Prioratus Pullę.
Supplicatio Thetfordienſium exhibita Parlamento.
Supplicatio ſimilis Prioratus de Spalding.
Fundatio Eccleſiæ Cathedralis VVigornienſis.
Statuta D. Lanfranci Archiepiſcopi Cantuarienſis pro ... ac S. Benedicti.

APPENDIX.

CONTINENS AVTHENTICA ILLA INSTRVMENTA, ET SCRIPTVRAS ORIGINALES, QVÆ IN PRÆCEDENTE OPERE PASSIM CITANTVR.

LECTORI BENEVOLO S.

IN hanc appendicem coniecimus (*Lector beneuole*) omnia illa ſcripta, & inſtrumenta authentica, quorum autoritate paſſim in hac opellâ noſtrâ nitimur: quæ partim à ſummis Pontificibus, eorumque Apocriſarijs, partim à ſuperioribus, fratribuſque noſtris ſcripta fuere in ipſâ Congregationis noſtræ inſtauratione; partim vero ex Archiuis Angliç, beneficio quorundam amicorum, & humaniſsimâ benignitate aliquot nobiliſsimorum hominum, venerandę antiquitatis cuſtodum, atque vindicum, fuere nobis conceſſa. Ea autem hic in vnum locum ad calcem totius libri reponenda duximus, ne, ſi ea tota, & integra in ipſo diſcurſu interſereremus, cum magno lectorum faſtidio, filum diſputationis, feruoremque nimis crebro, languidèque interrumperemus; ſi verò paucula duntaxat eorum verba, aut quaſdam tantummodo ſententias produceremus; nec tam liquidò appareret lectoribus, illa nobis fauere, cum poſſet quis arbitrari in præcedentibus, aut ſubſequentibus verbis quidpiam latere in contrarium; nec tam plenè etiam ſatisfactum foret deſiderijs eorum, qui antiquitatis etiam rudera, dirutaſque macerias libentius intuentur. Sunt enim multa hic à nobis allata, quæ non dubitamus fore doctis lectoribus gratiſsima. In tres autem partes

partes appendicem hanc diſpeſcuimus quarum prima continet ſcripta ad ipſam Congregationis noſtrę inſtaurationem ſpectantia; altera verò illa, quæ ſtatum Regularium in Angliâ, numerumque, rudi quodam modo poterunt lectoris oculis exhibere. Tertia verò illa comprehendit ſcripta, quibus Clariſsimè conſtat, Abbatias, & Cœnobia Monachorum nigrorum in Angliâ conſtituiſſe veram Congretionem, à Cluniacenſibus omninò diſtinctam, & independentem. Horum omnium indicem habes in principio operis.

PRIMA PARS APPENDICIS.

IN QVA SVNT SCRIPTVRÆ AD INSTAVRATIONEM CONGREGATIONIS ANGLIÆ MONACHORVM N[illegible]RORVM PER[illegible]INENTES

SCRIPTVRA. I.

Inſtrum[illegible]tum aggre[illegible]ationis aliquot Monachorum Caſsinenſium, ad Co[illegible]gregationem Anglicanam.

IN Dei nomi[illegible]e, Amen. Per præſ[illegible]ns publicum inſtrumentum, cunctis appareat euidenter, & [illegible] otum, quod anno [illegible]omini 1609. Pontificatus Sanctiſſimi D. N. Pauli Papæ 5. anno quinto, re[illegible]norumque Sereniſſimi in Chriſto principis, & D. noſtri Iacobi Dei [illegible]atia A[illegible]gliæ, Franciæ, & Hiberniæ anno ſeptimo, & Scotiæ 42. menſis ve[illegible] Noue[illegible]bris die 8. in ędibus Thomæ Louedent, coram me D. Mauro Ao[illegible]o diocæſis Elienſis ſacerdote, & Monacho profeſſo Monaſt[illegible] Ma[illegible]s venetiarum Con[illegible]regationis Caſſineoſis, alias S. Iuſtinæ de Pa[illegible]ua, [illegible] S. Bene[illegible]icti, authoritate Apoſtoli[illegible] [illegible]ico notario ſubſcripto, & teſtibus in[illegible]s conſtitutus pe[illegible]onal[illegible]ter Dom[illegible]nus S[illegible]ber[illegible] alias Sigebertus ſubſcriptus, in[illegible]am f[illegible]t, ſu[illegible], & [illegible], c[illegible] q[illegible] [illegible]pturæ tenor ſequitur, [illegible] D[illegible] no[illegible]ne, [illegible] D. Sebertus, alias [illegible]bertus, Sacerdos, & Monac[illegible] [illegible]onaſte[illegible] S. Petri [illegible]ſt monaſterienſis Congregationis An[illegible]liæ, ordinis S. Be[illegible]n[illegible] [illegible]ilegia in[illegible] g[illegible] P[illegible]c[illegible]um & [illegible]ontificum liberalitate conceſſa, quæ ab a[illegible] D[illegible]ita permitten[illegible] in me [illegible] o[illegible]bus Monachi[illegible] An[illegible]lis ſuperſt[illegible]e con[illegible]f[illegible]errent; D[illegible] S[illegible] P[illegible]bur[illegible], & D. [illegible]yard[illegible] Ma[illegible]h[illegible]tum [illegible]m, A[illegible]gl[illegible]s S[illegible]e[illegible]es [illegible]bus [illegible]ro[illegible]os Congre[illegible] Ca[illegible]co[illegible]ſis alias [illegible] Padua, de con[illegible] ſuoru[illegible], [illegible]periorum i[illegible] fratres & Monachos prædicti [illegible] & admi[illegible] : i[illegible]que [illegible]a[illegible]ra, pri[illegible]a gradus, honores, libertates, & gra[illegible]is temporibus Mona[illegible] d[illegible] Monaſterio profeſſi, & habitantes gauiſi [illegible], & ai[illegible] L[illegible] [illegible]ptimo, die [illegible] N[illegible] [illegible] s de [illegible], rat[illegible], [illegible] um habeo : omn[illegible]e a[illegible] in Mona[illegible]nu[illegible]os, oblatos pręd[illegible] Monaſterii [illegible]ecipio & admitto : i[illegible]que omnia iura, p[illegible] vt[illegible]ta concedo im[illegible]tio[illegible] [illegible]buo; quos in Monachos fratres conuer[illegible] f[illegible]r[illegible]& Monaſterii admiſe[illegible] vel r[illegible]era[illegible]t [illegible]ue iura, &c. vt ſupra conce[illegible] D. [illegible]mas [illegible] S[illegible], D. A[illegible]nus, & D. Anſ[illegible]lmus [illegible]ane[illegible]ſtic[illegible]les, & D. [illegible]u[illegible], quibus [illegible]em [illegible] pote[illegible] [illegible] admitte[illegible] &c. vt latius pa[illegible], A[illegible]o Do[illegible] die 21. N[illegible]uemb[illegible]is [illegible] conceſſi, ea[illegible]ue virtute præſen[illegible], q[illegible] n[illegible]es & [illegible] earu[illegible] [illegible]artes, ra[illegible] grat[illegible] & firmas habeo, & in perpetuum [illegible] a[illegible]d P[illegible], a[illegible] A[illegible] S. Nouembris, in præ[illegible], [illegible] & te[illegible] In[illegible] D. Seber[illegible]s [illegible]. [illegible] ne[illegible]ius p[illegible]us, qui [illegible]pr[illegible], inter [illegible] Ego An[illegible] pr[illegible]n[illegible]ui [illegible] H[illegible]n[illegible] Nort[illegible] nis præſen[illegible]ui. Super quibu[illegible] prem[illegible]s om[illegible] Se[illegible]rtus al[illegible] tu[illegible], req[illegible]uit me no[illegible]arium publicum [illegible] p[illegible], [illegible]en[illegible] vel [illegible]tume[illegible]ta confi[illegible], acta f[illegible]run[illegible] h[illegible] [illegible]a & [illegible]gula [illegible] [illegible]s D[illegible] P[illegible]ficatus [illegible]nct[illegible]mi D. N. Pauli Papæ, 5. & [illegible], [illegible]o[illegible] præ[illegible]is, præſe[illegible]ti[illegible]s tunc & i[illegible]d[illegible]m probis, & [illegible], & [illegible]o Nort[illegible]n[illegible] teſti[illegible]us a[illegible] prę[illegible]iſſa voc[illegible] & [illegible]e ta[illegible] & [illegible] I[illegible] ar[illegible] s prædictis, q[illegible] & re[illegible]r, [illegible] D[illegible], & [illegible]ontificatus a[illegible] D. N. P[illegible] [illegible]u[illegible] ic[illegible], manu, die, & loco prædictis, vna cum teſt[illegible] p[illegible]

dictis [illegible] præ[illegible] interfui, eaque omnia [illegible] & audiui [illegible]: ideo hoc præ[illegible] publicum [illegible] mea propria [illegible] conscripsi, & publicaui, & in hanc [illegible] & thenti[illegible] formam redegi, [illegible]oque nomine meo, nomine, & cognomine meis [illegible] & consuetis signaui, & hic inscripsi in fidem & testimonium præmissorum specialiter rog[illegible] requisitus, Locus † signi. Subscriptum: Ego D. Maurus Tailerus, Notarius publicus, qui [illegible]pra.

SCRIPTVRA. II.

Ratificatio à Capitulo generali Congregationis Caſsinenſis, aggregationis nonnullorum Monachorum, Caſsinenſium in partibus Angliæ receptorum & profeſſorum, veteri Congregationi Anglicæ ordinis S. Benedicti, facta per multum R. D. Sebertum Anglum.

In Chriſti nomine Amen.

ANno ab eiusdem natiuitate 1608. Indictione ſextâ. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, D. N. D. Pauli, diuinâ prouidentiâ Papæ 5. anno tertio, [illegible] ſereniſſimi principis & D. D. Rodolphi diuinâ ſibi fauente clementiâ R[illegible]. Regis electi Imperatoris, & ſemper Auguſti, die verò lunæ, quinto menſis Maij [illegible] Monaſterio S. Benedicti de Padolirone Diœceſis Mantuæ, & in ſolitâ Diffinitorij aulâ, præſente Magnifico D. Archangelo filio. Q. D. Chriſtophori de Raggerijs ciue Mantuano, nunc vero habitatore in villâ S. Benedicti ſuper Eſt, D. Io. Dominico F. Q. D. Iacopini de Pi[illegible], & D. Angelo, F. Q. D. Franciſci de Ferrarolis, ambobus habitatoribus in villa Burgi Comitatus eiuſdem S. Benedicti, omnibus Mantuanis, teſtibus notis, & idoneis ad infraſcripta omnia, & ſingula vocatis, ſpecialiterque rogatis.

Ibique Reuerendiſſimus in Chriſto Pater D. Gregorius à Caſtro Aretino Abbas & di[illegible]mus Præſes, R. P. D. Hilarius à Vincentia, R. P. D. Marcus à Papia, R. P. D. Alexander à Caſtro villari, R. P. D. Iulianus ab A[illegible]la, R. P. D. Honoratus à Panormo, R. P. D. Paulus à Ferraria. R. P. D. Angelus à Ianua, & R. P. D. Gratianus à Mediolano, omnes Abbates, & Diffinitores Congregationis Caſſinenſis alias S. Iuſtinæ de Padua, ordinis, S. Benedicti, regularis obſeruantiæ, Congregati & Capitulariter coadunati ſono campanæ, vt eorum moris eſt prius emiſſo, totum Capitulum generale repræſentantes, & ad quos omnimoda adminiſtratio, & totum regimen totius prædictæ Congregationis, & ſingulorum [illegible] Monaſteriorum ſpectat, & pertinet: certiorati vt dixerunt, literis R. P. Anſelmi Angli Monachi Caſſinenſis datis Romæ, die 18. Aprilis proximè fluxi; Quod [illegible] R. P. D. Sebertus Monachus profeſſus Monaſterij S. Petri de Weſt prope Londinum, veteris Congregationis Angliæ Ordinis S. Benedicti, qui ſolus vſque in hodiernum diem remanet ſuperſtes ex antiquis illis Monachis, qui in ipſâ regione floruerunt, antequam illic hæreſes pullularent & abu[illegible]rent; ad conſeruandam & manutenendam prædictam eius Congregationem [illegible] nonnullos Monachos ipſorum Congregationis [illegible] alias S. Iuſtinæ & [illegible] facultatis eiſdem conceſſæ, à Capitulo generali anno 16[illegible]4. & quod pariter [illegible] D. Thomam. D. Auguſtinum. D. Anſelmum & D. Maurum Anglos, [illegible] & [illegible], omnimodam eius authoritatem prouidendi, & moderandi [illegible]nem, vt prædicta eius antiqua Congregatio Angliæ [illegible], augeatur, & optim[illegible]tur [illegible] omnia ab ipſo [illegible] R. P. D. S[illegible] acta eſſe dictum fuit, ſub [illegible] co[illegible] generalis, & † Quibus attentis & diligenter co[illegible] [illegible] ſingularem animi deuotionem R. P. D. Seberti erga hanc Caſſinenſem Congregationem [illegible] ad augendam & perpetuandam dictam eius Congregationem [illegible] gationibus relictis, Monachos eorundem [illegible] dictæ Congregationis Caſſinenſis profe[illegible]git, ad commodum quidem, honorem & exiſtimationem prædictæ Congregationis præ[illegible] omnib[illegible]

† Sequuntur aliqua quæ pertinent ad facultatem concedendi Notarios Apoſtolicos pro regno Angliæ: & tunc immediate ſequuntur

[illegible] annuendum eſſe dixerunt. Id[illegible] Reuerendiſſimus D. Preſes, & multum R[illegible] Diffinitores omnes vnanimes, & concordes, nemineque ipſorum diſcrepante, ſponte[illegible] ex certa [illegible]um ſcientia, [illegible], benè deliberato, omnique, quo potuerunt, meliore ac validiore modo [illegible]ficarunt, approbauerunt, & confirmauerunt, ratificant, approbant & confirmant prædictas aggregationem, & vnionem Monachorum [illegible]b[illegible], [illegible], vt ſupra habitum eſt, acceptatam & reſpectiuè profeſſi ſunt in partibus A[illegible] ſub nomine Congregationis Caſſinenſis, factam per ſupradictum multum R. P. D. Sebertum ad perpetuandam eius antiquam Congregationem Ordinis S. Benedicti, Nec non etiam delegationem ſeu electionem per eundem factam, de perſonis DD. D. Thomæ, D. Auguſtini, D. Anſelmi, & D. Mauri, Monachorum huius Congregationis Caſſinenſis nationis Angliæ cum [illegible]em authoritate, & poteſtate eiſdem conceſſa in omnibus & per omnia, iuxta ſeriem & tenorem earundem aggregationis & delegationis. Et ad abundantiorem cautelam, [illegible]ſit, dicti Reuerendi D. Præſes, & multum R.R. D.D. diffinitores ſimilem aggregationem & [illegible] delegationem, de nouo faciunt & conſtituunt ſub illis modis formiſque, expreſſione[illegible] & authoritate, [illegible] per ſupradictum multum R. P. D. Sebertum, dicta aggregatio, & delegatio facta eſt.* Quam aggregationis & delegationis ratificationem, nec non & aſſenſum prædictum, cæteraque alia in præſenti inſtrumento contenta, appoſita, & inſerta, [illegible]erendiſſimus D. Præſes, & multum RR. D D. Diffinitores per ſeſe, & eorum RR. D[illegible] ſucceſſures, promiſerunt, & promittunt mihi Notario infraſcripto, vti publicæ, & au[illegible]ticæ perſonæ præſenti, ſtipulanti nominibus, & vice omnium, & ſingulorum, quorum intereſt, intererit, aut in futurum quomodolibet intereſſe poterit, perpetuò, & omni tempore, firmam, ratam, firmaque, rata, & grata habere, tenere, attendere, & obſeruare: & in aliquo non contrafacere, dicere, vel venire, per ſeſe, vel alium, ſeu alios, eorum nominibus, aliqua ratione, vel cauſâ, modo, vel ingenio, de iure, vel de facto, ſub pœnâ dupli illius, d[illegible] a[illegible]etur, ſolemni ſtipulatione præmiſſâ, toties petendâ, committendâ, & cum effectu e[illegible] quoties prædictis, vel alicui prædictorum fuit aliqualiter contra factum non attendi[illegible] [illegible] pœna [illegible]tâ, vel non, ſemel aut pluries, nihilominus præſens in[illegible]entum omniaque & ſingula in eâ contenta perpetuo firma maneant, [illegible]rdurent cum [illegible] reſtitutione omnium & ſingulorum damnorum, intereſſe, & expenſarum litis, & [illegible] omnium & ſingulorum dictæ eorum Congregationis Caſſinenſis bo[illegible] & futurorum, Inſuper aſſerentes prædicta omnia, & ſingula fuiſſe, & eſſe [illegible]liter, & promiſerunt inuiolabiliter attendere, & obſeruare promiſerunt, ſub [illegible] & maximè ſub vinculo, & virtute dictæ clauſulæ ſinceræ, &c. [illegible] prius à me Notario infraſcripto illam habere vires iuramenti vigo[illegible] dicti de anno 1[illegible]8. ed[illegible] in præſenti inſtrumento apponi, & inſeri [illegible]dauerunt, volentes ſuum vndequaque ſortiri effectum, iuxta edi[illegible]tionem: Rogantes me Notarium infraſcriptum vt de prædictis omnibus, & [illegible] conficiam inſtrumentum.

[illegible]us f. q. Sebaſtiani G[illegible]idoni ciuis Mantuæ publicus Apoſtolicâ Imperiali[illegible]bus [illegible]ius, ſupradictis omnibus & ſingulis præſens fui eaque rogatus ſ[illegible]bere [illegible], meque ſolitâ cum atteſtatione ſubſcripſi.

* Sequuntur alia quæ pertinẽt ad creãdos Notarios: & tunc immediatè ſequitur,

SCRIPTVRA. III.

Oraculum viuæ vocis quo ſupradicta aggregatio, & ratificatio confirmantur.

A[illegible]r S. Laurent[illegible] in Damaſo, Diaconus Cardinalis Montaltus, S.R.E. vicecancel[illegible] Congregationis Caſſinenſis Protector. Cum in Conſiſtorio die 16. Septembris [illegible] N [illegible], vt aggregationem Monachorum Benedictinis in An[illegible] factam, & à Capitulo generali Congregationis Caſſinenſis anno [illegible] [illegible]ebertus, vulgo Sebert. Monachus profeſſus S. Petri Weſtmona[illegible] Angliæ, Ordinis S. Benedicti dictorum Monaſterij & Congregatio[illegible] Monachos Angl[illegible]s Congregationis Caſſinenſis in Angliâ profeſſos & [illegible]a in ipſis dicta Monaſterium, & Congregationem Anglicam ab Hæreticis pene deleta,

nè deleta, ſibi aggregauit · Sanctitas ſua confirmare ... nes tum iuri ..., quam facti de ... ſi qui ob defectum Notariorum Catholicorum in ... Angliæ, vel a ... de ... taſſe interuenit..., ſupplere dignaretur, Sanctitas ... benigniter annuit con... maioi ... pleuit dictam aggregationem, vt petebamus. In quorum fidem. Datum Romæ die ... tembris 1609. A. Cardinalis Montaltus protector Loco † Sigilli.

SCRIPTVRA. IV.

Exemplar litterarum, quibus venerabilis Dominus Sigebertus vices ſuas in Congregatione Anglicanâ regenda R. P. Thomæ Praſtono committit.

ADmodum R. Pater & Frater optime, quoniam diuina bonitas, ita mihi vitam diuturnam produxit, vt iam cum magno ſolatio meo viderim inſtaurationem Congregationis Anglicanæ, nnperimamque eius confirmationem a ſummo Pontifice factam; Cumque hactenus diuina prouidentia videatur me ſuperſtitem conſeruaſſe, quaſi in eum duntaxat finem, vt Congregationis ... us quaſi poſſeſſio, & ex conſequenti omnia eius iura in me & Monachis mihi aggregatis perſeuerent; quia etiam probè perſpicio, totum hoc negotium per ... cudentes conatus & labores veſtros potenter fuiſſe promotum, ... ita ... vt non ... ſpei ſuppetat fore vt ſuo tempore ad antiquum vigorem & ſplendorem, eadem Congregatio reſurgat: Ego autem propter longæuam ſenectutem, corporiſque debilitatem non poſſum eius negotia perſonaliter gubernare; propterea rogo, & obſecro paternitatem tuam, vt ſicut Italicæ Congregationis ſuperior exiſtis, eiuſque regimen tenes, ita etiam d... ſuſcipere curam ... ſollicitudinem huius Anglicæ Congregationis, eoque nomine proſequaris, & peragas, quæcunque ſapientiæ tuæ videbuntur neceſſaria, & conuenientia ad promouendam, exaltandam, & propagandam veterem hanc noſtram rediuiuam Congregationem Angliæ. Quicquid autem hac in re facies, ego per præſentes ratifico & confirmo, & in eius ... nomen meum ſubſcribo (quantum ab homine cæco fieri poteſt,) coram teſtibus infra ... Rogans te vt certiorem me facias, debitis opportunitatibus, de negotiorum iſtorum ſucceſſu; atque ita gratias tibi ex animo agens pro charitatiuo ſolatio, & fraternâ ſolicitudine erga ... in hac decrepita ſenectute meâ, humiliter me tibi commendans, committo te Domino ... Decembris, anno 160... D. Sigebertus Monachus Congregationis Angliæ, in præſentia Thomæ Loueden, & Anthonij Notton.

SCRIPTVRA. V.

Ratificatio ſupradicti Inſtrumenti per Monachos Congregationis Angliæ.

QVoniam ſupra nominatus, R. Pater D. Sebertus vel Sigebertus præfato chirographo ſuo in præſentia teſtium ſupraſcriptorum authoritatem conceſſit D. Thomæ M... ... S. Benedicti Congregationis Montis Caſſini, vt curam habeat & ... ... in eo gerat vices ſuas de negotiis Congregationis Angliæ, eandemque ... Nos infraſcripti Monachi eiuſdem Congregationis Angliæ per noſtra chirographa ... ... factum hoc ſuum de noſtro conſenſu; & approbamus, ac ratum habemus ... quæ præfatus R. P. Sigebertus hac in re fecit. Datum ... Decembris, anno 16... D. R... Edward... ...

SCRIPTVRA. VI.

[illegible] inter Monachos A[illegible] Benedictinos in Miſſione [illegible]rantes, cuiuſcunque tandem fuerint Congregationis, per infra ſubſcriptos aliorum fratrum ſuorum nomine, concordati Anno Domini 1610. Die February. 13.

PRim[illegible] conſ[illegible]unt omnes, vnionem cor[illegible]m & affectuum in omni charitate fraterna [illegible]ber[illegible] inter ipſos fieri omnemque labor[illegible] & [illegible]ſtria[illegible] ab eis collocandam, vt ſtabi[illegible]aiut & promoueatur Anglicana Miſſio Ordinis Benedictini, cuiuſcunque fuerit Con[illegible]gationis.

2. O[illegible]nes religioſi, quibuſcunque datis occaſionibus [illegible] reuerenter de ſe inuicem ſentient, & lo[illegible], ſi quæ hactenus fu[illegible]rint animorum commotiones, obliuioni tradantur, ac ſi nun[illegible]c[illegible]t. N[illegible]lus ſuam Congregationem al[illegible]tius [illegible]egationi præferat, ſed potius in [illegible]one à diuerſarum Congregationum [illegible]ibus [illegible]ebu[illegible] quantum fieri poteſt; vo[illegible]abuntque ſe communiter Monachos Anglicanę M[illegible]onis. Sup[illegible]res autem ſtatim impera[illegible] [illegible]tel gioſis ſuis articuli huius obſeruantiam.

3. Omn[illegible] neceſſa[illegible]um exiſtimant, vnum debere Superiorem inſtitui ſuper omnes Benedi[illegible]ctinos in Anglia commorantes. ideòque ſpondent fideliter vtriuſque partis ſuperiores [illegible]curare, [illegible] per ſuperiorum ſuorum licentiam poſſit hoc ſine morâ effectum ſorti[illegible]. C[illegible]n[illegible]ntiunt p[illegible]a, talem ſuperiorem e[illegible] debere per [illegible]uas partes è ſex electoribus in Angl[illegible] re[illegible]denti[illegible] [illegible]es er[illegible] ex a[illegible]ibus [illegible]ab[illegible] Congre[illegible]ati[illegible] Hiſpanicæ, tres alij ex a[illegible]ti[illegible]q[illegible]us habitu Con[illegible]regationis Italicæ, vel et[illegible]m An[illegible]canæ.

4. [illegible]ed priu[illegible] d[illegible] præ[illegible]ctus ſuperior conſentiunt, fieri debere omnes conſtitu[illegible] [illegible]næ a[illegible] M[illegible]en[illegible]è o[illegible]dam fuerint neceſſ[illegible]riæ; ita tamen vt nulla valeat, ni[illegible]i in qua[illegible]æ parte[illegible] [illegible] ſimul p[illegible]o, vt ſi [illegible]uiſque iſtorum ſ[illegible]x [illegible] hoc, & [illegible]æce[illegible]nte [illegible]iculi no[illegible]at[illegible], à [illegible]uentu ſeu conc[illegible]lio illo legit[illegible]mo impe[illegible]mento a[illegible]ns eſſe co[illegible]a[illegible] [illegible]cum e[illegible]us debeat ſupplere proximus illi in habitu, eiuſdemque cum [illegible]lo Con[illegible].

5. M[illegible]nachi Congregationis Hiſpan[illegible]cæ, obligant ſe ad procurandum à ſuperioribus ſuis a[illegible]um aut[illegible]enticum, per quem [illegible] ſuperi[illegible]res, renunti[illegible]bunt omnibus titulis, & iuribus qua[illegible]que domu[illegible], terrarum, pecu[illegible]arum, a[illegible] q[illegible]o[illegible]u[illegible]unque bonorum m[illegible], vel [illegible]bi[illegible]um, quæ vel nunc ſ[illegible], v[illegible] in p[illegible]ſterum erunt [illegible]ona[illegible]h[illegible]rum d[illegible]ctor[illegible]m p[illegible]one, [illegible]s aliter debi[illegible]a: dictoſque titulos & iura appropriab[illegible] Monachis Miſſionis Anglicanæ cuiu[illegible]unque fuerint Congregationis. Cong. Hiſp. abrenũciauit, ſed filijs tantum Miſſionis ſuæ appropriauit.

6. O[illegible]s e[illegible]ce[illegible]ynæ, quæcunque in e[illegible]ol[illegible]e[illegible]m[illegible]l[illegible] Co[illegible]ntus nunc erect[illegible] aut [illegible]ſter[illegible] eri[illegible]n[illegible], aut in erectionem cuiuſuis Monaſterij donatę, applicabuntur ſecundum par[illegible]c[illegible]larem intentionem donatoris; Quæcunque autem eleemoſynæ alio titulo donatæ cuiuis è miſſione, & è [illegible]uâuis Congrega[illegible]ne [illegible] donatæ f[illegible]int ad particularem ſuſtentationem alicuius, ve[illegible]uarum [illegible] ſon[illegible] in p[illegible]ari,) q[illegible]amuis [illegible] particulari Congregationi aſſignentur, tamen applicabuntur communibus M[illegible]ſſionis in Angliâ neceſſitatibus ſublenandis, [illegible] eorum qui fuerint in Miſſione [illegible] ip[illegible]a Angl[illegible], cu[illegible]ſcunque fuerint Congregationis: [illegible]ro arbi[illegible]io ta[illegible]en & diſcretione [illegible].

[illegible] Vt autem [illegible] dictæ ſecund[illegible] [illegible]ſtodiantur, conſen[illegible]iu[illegible]t, v[illegible]m [illegible]ere d[illegible]po[illegible]itarium à ſuperi[illegible]re co[illegible]. q[illegible] tamen non poteri[illegible] de vllâ re diſponere, niſi [illegible]c[illegible]ndum [illegible]rdinationem à [illegible]ædi[illegible]ct[illegible] [illegible]eriore a[illegible] ce[illegible], & te[illegible]ur, q[illegible]ndocunque ſuperiori [illegible], exactam ſtr[illegible] [illegible] m[illegible] cep[illegible]m & expen[illegible]rum [illegible] v[illegible]s ſ[illegible] ſuperio[illegible] Ital[illegible]æ, & Anglicanæ Congregatio[illegible] [illegible] e[illegible]ationis [illegible], d[illegible]ſti[illegible]are [illegible] id[illegible]neos a[illegible] o[illegible]ue[illegible]us, [illegible] vel erunt vl[illegible]a[illegible] ad h[illegible] qua[illegible] ad pr[illegible] P[illegible]a l[illegible] [illegible]atio[illegible], at[illegible]e A[illegible] deſti[illegible] ad prædictos Co[illegible]s [illegible]oſ[illegible]c[illegible]e t[illegible]s [illegible]ct[illegible] Con[illegible]rgati[illegible]um. [illegible]odque h[illegible] aleg religioſi ibi[illegible] m deg[illegible] ſe[illegible], o[illegible]inatio[illegible]es, conſuetudines, & o[illegible] dictoru[illegible] Conuentuu[illegible]

9. In

9. In omnibus Monaſteri[illegible] ſeu Conuent[illegible] in poſterum obtentis vel obtinendis, [illegible] profitebuntur de Congregatione Anglicana, & non de aliqua [illegible]que.

10. P. Auguſtinus præſens ſuperior Monachorum Anglorum Congrega[illegible] Hiſpanicæ [illegible] deliter promittit ſeſe, quantum in ipſo fuerit, diligenti[illegible] curaturum, vt [illegible] procure[illegible] authentica licen[illegible]a ſuperiorum Hiſpanicorum, quæ permittant, vt omnes veſt[illegible] habitu [illegible] Duaci, & Dolowarti poſt dictam licentiam obtentam, & conceſſ[illegible] profiteantur de Congrega[illegible]tione Anglicanâ. Denique conſentiunt, donec perfectior vnio concludatur, nullum à quâuis parte impedimentum ponendum; ſed vtramque partem laboraturam, ad promouendum incrementum Anglicanæ Congregationis. Subſcripſerum per [illegible] a[illegible] die, & anno ſupradictis.

F. Auguſtinus de de S. Ioanne.

D. Robertus Sadlerus. Tho. P. Caſinenſis.

D. Edio. Math.

F. N. F.

SCRIPTVRA. VII.

Formula vnionis, Romæ concepta a R. P. Anſelmo de Manceſtria Caſsinenſi.

Congregatio Caſsinenſis miſit Thomam cum Socijs.	Congregatio Hiſpanica miſit Auguſtinum cum Socijs.

Thomas, & Auguſtinus cum Socijs,

MAnentes in ſuis Congregationibus reſpectiuè, ita vt poſſint reuocari à Miſſione ad arbitrium ſuorum reſpectiuè Superiorum, in Italiam vel Hiſpaniam: dum in Miſſione [illegible]ſtunt, debent viuere ſub vno ſuperiore triennali, alternatim de vtrâque Congregatione Italicâ vel Hiſpanicâ eligendo.

Thomas extra Italiam in Congregationem Caſsinenſem admittit Anglos Sadlerum, &c.	Auguſtinus extra Hiſpaniã Cõgregationem Hiſpanicam admiſit Anglos Hillum, &c.

Congregatio Anglica.

SE continuare poteſt, aggregando ſibi Sadlerum Caſſinenſem, & Hillum Hiſpanienſem, cum ſocijs ſuis ſub D. Seberto ſic conſeruabuntur intra antiqua Benedict[illegible]m.

Thomas vel [illegible] Ca[illegible]enſis cum ſocijs in Italiâ profeſſis, vel profitendis & Aug[illegible]s Hiſpanienſis cum ſocijs in Hiſpaniâ profeſſis, vel profitendis, manentes in ſuis Congregationibus reſpectiuè, communi c[illegible]â promouebunt hanc vnitam Congregationem Angliæ [illegible] n[illegible]am; & huic ſubijcientur, omnes Monachi Angli admiſſi, vel admittendi extra Hiſpaniam [illegible] Italiam, etiam ſub nomine Congregationis Hiſpanieæ, vel Italicæ. Huic etiam par[illegible] re[illegible] re[illegible] Be[illegible] pe[illegible]tibus ad Miſſionem Anglicam, acquiritur quicquid ſta[illegible] mobile ac[illegible], vel [illegible]ctor deinceps [illegible] Monachis Anglis quibuſcunque extra Ita[illegible] vel [illegible]iam. Interim tamen dum hæc Congregatio Angl[illegible] tenella eſt, du[illegible] adoleu[illegible] robur conſequuta fuerit, gubernabitur à Miſſionis Superiore biennali, eligendo a[illegible] Congregatione Italicâ & Hiſpanica, cui omnes de Miſſione erunt ſubiecti.

Congregatio Caſsinenſis in hæc iam conſenſit.

Rationes

R[illegible]ones pro ineundâ [illegible] inter Benedictin[illegible]s Anglos ex varijs Congregationibus, in Miſſione poſitis.

PRimò, omnes Benedictini Angli & eorum amici, hanc vnionem expetunt.

[illegible]undò, reliqu[illegible] ſacerdotes in Angliâ, ſunt vniti [illegible]guli ſub vnico ſuo ord[illegible] ſuperiore quo magis diuiſio Mo[illegible]chorum ſcandalizaret Catholicos.

T[illegible]ò, Benedictinorum in Angliâ, vna olim erat Congregatio, quę vſque ad hanc d[illegible]at, [illegible]que Italia, & Hiſpania ſuam qu[illegible]que habet Monachorum nigrorum Congregatio[illegible]. Nec Catholicis Anglicis ratio vlla reddi poteſt, quo minus omnes Angli Monachi, quamu[illegible]s in [illegible] regionibus fue[illegible]nt educati, in patriam tamen denuò miſſi, in vnam Congregati[illegible]n coaleſcant.

[illegible] Benedictinis vniuerſis in Angliâ benefactores omnes ſunt communes; qui ipſis [illegible] [illegible]cellent, ęqualiter benefacere nequeunt: vnde donec vnio fiat à benefaciendo [illegible]

Q[illegible], al[illegible]ui pro Angliâ fu[illegible]daturi Seminarium Miſſionis Benedictinæ: vt, hoc, quod cap[illegible]us proſit, q[illegible]omodo fieri poſſit ob Congregationis diuiſionem, non reperiunt, [illegible]unt, quos abſque reliquorum iniuriâ, & contentionis occaſione, excludant vel a[illegible]m beneficentiam.

S[illegible], [illegible] greg[illegible] A[illegible] veteri reſtaurandæ, & Miſſioni contra Hæreticos promo[illegible]e & appli[illegible]are fidel[illegible]um el[illegible]moſynas, prodeſt & decet: Nam Congregationes exterę A[illegible]eemoſyn[illegible] nec indigent, nec expetunt.

S[illegible] Con[illegible]ationis S. Benedicti in Angliâ, non poteſt in filios diuiſos ext[illegible] Congregati[illegible] ſimul, & communiter transferri.

O[illegible], hæc diuiſio parit confuſionem, & multiplicitatem ſuperiorum, in Miſſione vnius O[illegible]s [illegible]uicem independentium, [illegible]res enim iam ſunt in Angliâ, ex diſtinctis Congregationi[illegible], Anglicâ, Caſſinenſi, Hiſpanicâ, & mox plures futuri ſunt, ſimul ac Angli, ex L[illegible] & alijs Congregationibus in patriam redierint.

[illegible] Benedictinis deuoti, & vt[illegible]les ab habitu noſtro deterrentur, metuentes ne Miſſio [illegible] ſe diui[illegible]a c[illegible]rò deſoletur.

[illegible], d[illegible] diuiſione [illegible] Monachi diuerſarum Congregationum, ſuam quęrent[illegible] pro [illegible] orie[illegible] inteſtinæ co[illegible]entiones in Miſſione, & Ordine, atque ſtudia partium inter [illegible]ini de[illegible]s, cum Miſſionis ruinâ, Ordinis dedecore, Eccleſię perturbatione, fidel[illegible], & [illegible] Hęreticorum.

[illegible] multis [illegible]x menda eſt ſuſpitio, religioſos vnioni renitentes, aliquid aliud obte[illegible]. Ex prædictorum conſideratione, Congregatio Caſſinenſis, in hanc [illegible] co[illegible]ſe[illegible]it.

SCRIPTVRA. VIII.

Breue confirmatorium Congregationis Anglicanæ per Caſſinenſes inſtauratæ.

PAVLVS PAPA QVINTVS

AD [illegible]m rei memoriam. Cum, ſicut accepimus [illegible]s de anno 16[illegible]7. die 21. menſis [illegible]eu alio veriore tempore: quondam Sebertus, alias Sigebertus, M[illegible]nachus [illegible] Monaſterij S. Petri Weſtm[illegible]ſterienſis iuxta Londinu[illegible], ord[illegible]s S. Benedicti, Congregationis Angliæ, qui in ſæculo Robertus Bucklerus vocabatur, &, vt aſſerebat,

 ſolus

ſolus ex o[illegible] nis [illegible] vol[illegible]s, ne [illegible] ſ[illegible] Con[illegible]reg[illegible] S [illegible] d[illegible] in M[illegible] M[illegible] S. [illegible] adm[illegible] grad[illegible]s, ho[illegible] tatias [illegible] ibus M[illegible] in [illegible] & habitan[illegible]es [illegible] ſ[illegible], [illegible] S Be[illegible] A[illegible] fuer[illegible] : Ne[illegible] non dile[illegible] ſ[illegible] , T[illegible] pien[illegible] An[illegible] L[illegible] A[illegible] o pu[illegible] C[illegible] fra[illegible]os conn[illegible] eiſdem M[illegible] S [illegible] ta p[illegible] l[illegible]ertate[illegible] ratias [illegible] tem [illegible] fuerit, & at[illegible]ibue[illegible] & [illegible] de [illegible] ſio, [illegible] pa[illegible] tribu[illegible] ngrega[illegible] nis Ca[illegible] de u[illegible] o [illegible]8. [illegible] die [illegible] M[illegible] ta & grat[illegible] ta fuiſſent. Item Sebertus alias Sig[illegible] a no[illegible] Con[illegible], [illegible]o Capitulo genera[illegible] emanatæ illa om[illegible]ia [illegible] nono [illegible] bus [illegible] rat[illegible] & appr[illegible] b[illegible] ne[illegible] in M[illegible]chos fr[illegible] o [illegible] tos p[illegible] A[illegible], Anſe[illegible]um [illegible] & Ma[illegible]um, vt præfertur, [illegible] c[illegible] os, [illegible] S Petri, [illegible] nachos, fratre[illegible] conuerſos, [illegible] pit & ad[illegible], [illegible] ura, pri[illegible]a, [illegible]rad[illegible] honores, [illegible]rtates & grati[illegible] reſ[illegible] impertiendo & attri[illegible]do, prout in [illegible] fe[illegible]s, [illegible] on[illegible] [illegible]ctos, R[illegible] & Edou[illegible], o[illegible] g[illegible] ex[illegible]entes Monac[illegible]s Angl[illegible]s Co[illegible] nis C[illegible] Iu[illegible]inæ hu[illegible] o & a[illegible]os, tanquam ſtre[illegible] uos in v[illegible] Domini ope[illegible] libus fauor[illegible] us [illegible] g[illegible] pr[illegible] qui v[illegible]lentes, & eorum ſin[illegible] ul[illegible] qui[illegible] mo[illegible]s, [illegible], & [illegible] al[illegible]que eccleſi[illegible]ſticis [illegible] & [illegible] vel [illegible] ſi quibus quo[illegible] at[illegible] [illegible] e[illegible]um [illegible] q[illegible] dum harum [illegible] ſolue[illegible] & a[illegible] te[illegible] ul[illegible]um [illegible]terarum prædi[illegible]tarum tenores præſent[illegible] pro ex[illegible] M[illegible] non [illegible] d[illegible]p[illegible]orum, [illegible] co[illegible] um, [illegible] alterius [illegible] pe[illegible] pe[illegible] ſi de x[illegible] a[illegible], ac [illegible] d[illegible] erar[illegible]s, [illegible] p[illegible] dine, de [illegible]o Ven[illegible]rat[illegible] noſtrorum S.R.E [illegible] ui[illegible] e[illegible] a[illegible]um inqui[illegible]to[illegible]m, qui[illegible]us negotium huiuſmod[illegible] eu[illegible]en[illegible] ce[illegible] onem & a[illegible]ſionem dictorum Ro[illegible]erti & Edowardi, & al[illegible]um par[illegible] A[illegible]ana ex[illegible]tium Monac[illegible]rum A[illegible] d[illegible] Co[illegible] Iu[illegible]æ de Pa[illegible] in Monachos prædi[illegible] S. Pet[illegible], con[illegible] butionem omn[illegible]um iurium, priuilegiorum, graduum [illegible] ho[illegible] eidem Roberto & Edwardo & al[illegible]s in M[illegible]on[illegible] us [illegible] Con[illegible]egat[illegible] Caſſ[illegible], a[illegible] s [illegible] æ [illegible]e Pa[illegible]a [illegible] um [illegible] Sige[illegible] teoore pr[illegible], [illegible] ſtolicæ firmit[illegible] us, a[illegible] mnes & [illegible] les d[illegible]fectus, [illegible] q[illegible] qu[illegible] ol[illegible] literas v[illegible] & [illegible] es exiſtere [illegible]re, [illegible] rune[illegible] b[illegible], [illegible] A[illegible], [illegible] & g[illegible] in [illegible] M[illegible] A[illegible] ſis, [illegible]s S. I[illegible]ſt[illegible] d[illegible], v[illegible] te[illegible]o [illegible] adn[illegible]onis con[illegible] ſt[illegible] & no[illegible] s, [illegible] Iu[illegible] & [illegible] am [illegible] A[illegible] n[illegible]s e[illegible] L[illegible] qui[illegible]us [illegible] a [illegible] o [illegible] ni[illegible] æ [illegible] ar[illegible] r[illegible] d[illegible] & Congre[illegible] & dec[illegible]tis nec non derogatoriarum derog[illegible] co[illegible]rarium [illegible]

ce-

cretis; quibus omnibus, etiamſi de illis ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa mentio habenda foret, eorum tenores præſentibus pro plenè & ſufficienter expreſſis habentes, illis aliâs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris die 24. Decembris. M. DC. XII. Pontificatus noſtri anno VIII. Locus † Sigilli. Subſcriptum: S. Cobellutius. Et infra: Adamus

SCRIPTVRA. IX.

Procuratoria ampliſsima, conceſſa D. Roberto Sadlero de S. Vincentio.

In Dei nomine, Amen.

PAteat vniuerſis per præſentes, nos D. Thomam Preſtonum Anglum Sacerdotem, & Monachum profeſſum Monaſterij Montis Caſſini Monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti de obſeruantiâ, Congregationis Caſſinenſis, atque Congregationis Anglicanæ nuper reſtauratæ, & à ſanctiſſimo D. N. Paulo quinto confirmatæ ſuperiorem conſtitutum, nonnullis occupationibus alijſque obſtaculis impeditum, quo minus infraſcripta per me ipſum exequi poſſem: confiſum tamen de integritate, fidelitate, & diligentiâ dilectiſſimorum fratrum noſtrorum, Domini Mauri Tayleri Angli Sacerdotis, & Monachi profeſſi Monaſterij S. Georgij maioris venetiarum, Congregationis Caſſinenſis, ac ſedis Apoſtolicæ Notarij: atque D. Roberti Sadleri Angli Sacerdotis & Monachi profeſſi prædictæ Congregationis Angliæ; præhabito etiam conſenſu D. Edwardi, D. Augustini, D. Bartholomæi, & D. Placidi, Monachorum profeſſorum eiuſdem Congregationis Anglicanæ, nominaſſe, ordinaſſe, feciſſe, conſtituiſſe, & loco noſtro poſuiſſe, prout per præſentes nominamus, ordinamus, facimus, conſtituimus, & loco noſtro ponimus prædictos D. Maurum, & D. Robertum, coniunctim, & diuiſim, noſtros veros certos indubitatos, & legitimos, generales, ac ſpeciales procuratores, actores, factores, & noſtrorum negotiorum omnium & ſingulorum quorumcunque geſtores, prout dictis D. Mauro, & D. Roberto coniunctim, & diuiſim opportunum videbitur, ita in omnibus, vt nec generalitas ſpecialitati, nec ſpecialitas generalitati aliquid deroget: dantes & per præſentes concedentes dictis noſtris, & præfatæ Congregationis Anglicanæ Procuratoribus, coniunctim, & diuiſim, totam, & integram poteſtatem, & authoritatem noſtram in præmiſſis omnibus, & ſingulis rebus, nos, vel negotia noſtra, ac prædictam Congregationem Anglicanam aliquo modo tangentibus, ſiue concernentibus, agendi, dicendi, procurandi, negotiandi componendi atque terminandi quicquid ſibi, vel eorum alteri, in eiſdem, vel eorum aliquo videbitur neceſſarium & vtile; alium inſuper, & alios procuratorem, & procuratores, loco, & vice noſtra ſubſtituendi, ac eum, ſeu eos denuò reuocandi, procuratoriumque officium in ſe reaſſumendi, quoties & quando id eis, vel eorum alteri, expedire videbitur. Et generaliter omnia alia & ſingula faciendi, exercendi, expediendi, & impetrandi, pro nobis & nomine noſtro, dictæque Congregationis Anglicanæ quæ illis, aut eorum alteri, in præmiſſis, aut circa præmiſſa, neceſſaria, aut expedientia, aut aliàs quomodolibet ad bonum dictæ Congregationis promouendum opportuna videbuntur, adeò plenè, & ſufficienter, ac noſmet ipſi facere poteramus, ſi ibidem præſentes perſonaliter eſſemus, licet mandatum de ſe magis exigat ſpeciale, quam ſuperius vllo modo eſt expreſſum. Rata, grata, & firma habentes, & habituri, quicquid dicti procuratores noſtri, vel eorum alter, fecerint, ſeu fieri procurauerint, in prædictis negotijs noſtris, vel eorum aliquo, ſeu in aliquibus circunſtantijs, aut ceremonijs, eadem, vel eorum aliqua tangentibus ſiue concernentibus. In cuius rei teſtimonium ego præfatus D. Thomas buic præſenti ſcripto me ſubſcripſi, & vt plenior illi fides adhibeatur, ſigillum Congregationis Caſſinenſis appoſui. Datum Londini die 22. menſis Iulij. Anno à natiuitate Domini milleſimo ſexcenteſimo vndecimo. Ego D. Thomas qui ſupra. Sigillatum, ſignatum, & traditum in manus, in præſentiâ ſubſcriptorum. Ego Franciſcus Furſter interfui. Ego Henricus Clark interfui.

SCRIP-

SCRIPTVRA. X.

Propoſitio D. Anſelmi à Manceſtria, exhibita D. Cardinali Protectori.

Illuſtriſsime Reuerendiſsimeque Domine,

CVm Reuerendiſſimi Patres, ſuperiores Congregationum Caſſinenſis in Italiâ, & Valliſoletanæ in Hiſpania, Ordinis S. Benedicti, ſub protectione Illuſtriſſimæ D.V. poſitarum, more zelo, & deſiderio reducendi regnum Angliæ ad obedientiam ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, (ad quam conuerſi ſunt iam ante mille annos, per eiuſdem Ordinis noſtri Monachos, à glorioſiſſimo Pontifice Gregorio magno in Angliam deſtinatos:) erexerint, & inſtituerint per ſeptem iam annos Miſſionem Monachorum ſuorum Anglorum: cumque ipſi Monachi Anglidesi derent, vt miſſio illa perpetuetur, roſque fructus faciat, propter quos fuit inſtituta; exponunt Illuſtriſſimę D.V. dictiſque Reuerendiſſimis Patribus ſuperioribus ſuis vtriuſque Congregationis, id, quod tot annorum experientiâ didicerunt, & cognoſcunt eſſe ad eum finem neceſſarium: quod quidem in duabus præcipuè rebus conſiſtit.

Vna eſt, vt vnum caput, vnuſque ſuperior dictæ Miſſionis ordinetur, ſuprà omnes Monachos, quamdiu in ipſâ Miſſione manere voluerint.

Altera, vt omnia iura & priuilegia antiquæ Congregationis Anglicanæ communicentur Monachis Miſſionis indifferenter vtriuſque Congregationis: quod apparet aliter fieri nequaquam poſſe, quam per viam aggregationis, vt oſtendetur ſequentibus rationibus.

Quantum ad primum iſtorum, vt ſit vnus Miſſionis ſuperior, iam pridem omnes Miſſionis Monachi in vtrâque Congregatione profeſſi, multoties inter ſe rem tractantes in conuentibus eam ob cauſam habitis, vnanimiter concludunt eſſe maximè neceſſarium.

1. Vt ſic auferatur ſcandalum, quod accipiunt Catholici Angli, cum vident vnum corpus Monachorum nigrorum reformatæ diſciplinæ, vnius eiuſdemque rationis, duo capita diſtincta habere à quibus regatur.

2. Quia aliqui erga ordinem non benè affecti, ſpargunt in vulgus, hunc gubernandi modum naſci ex diſcordiâ, & animoſitate ipſorum Monachorum, qui ne in vno quidem puncto, vel titulo velint ſibi inuicem cedere.

3. Quoniam, licet alijs in regionibus propter temporum, morumque diuerſitatem, forſitan etiam propter monaſticæ diſciplinę relaxationem, variæ nouæ reformationes ſint introductæ, & ex conſequenti etiam variæ diuerſæque Congregationes: videtur tamen Catholicis Anglis hoc non debere fieri vno eodemque tempore, inter Monachos eiuſdem nationis, inſtituti, habitus, reformationis, & Miſſionis; quinimò potius iudicant expediens, atque neceſſarium, vt vniantur, & viuant ſub vno ſolo capite, ideo ſaltem, quia cum viuant, & ſuſtententur nunc omnes Miſſionis Monachi ex eleemoſynis, quæ ipſis à deuotis amicis ordinis, atque habitus S. Benedicti in generali, & indiſtinctè miniſtrantur, quippe qui non magis ad vnam, quam ad alteram Congregationem afficiantur; ſi incipiat apparere diſtinctio, & diuiſio Congregationum inter ipſos monachos, & vnuſquiſque eorum ob intereſſe proprium conetur alium præuenire, aut excludere, aut eleemoſynas ad ſe diuertere; erunt in cauſâ vt benefactores ab vtrâque Congregatione alienentur.

4. Multi viri nobiles, & ad religionis munia aptiſſimi, interim dum hæc diſtinctio, & diuiſio manet, ab habitu ſuſcipiendo abſterrentur.

5. Sunt alij, qui nihil aliud expectant & ſperant, quam vt ex hac diuiſione, diuerſitateque Congregationum, & capitum, totius Miſſionis Benedictinæ diſſolutio oriatur.

6. Ex eâdem diuiſione, & diuerſitate fit, vt vis vtriuſque Miſſionis, quæ vnita longè fortior eſſet atque fructuoſior, & efficacior, vtpote valdè neceſſaria inter hæreticos alioſque fidei hoſtes, fiat imbecillior, & inefficax, dum alij alios non adiuuent eo cum feruore, quo deberent, & vellent, ſi vniti eſſent, & vnum corpus efficerent.

7. Quamuis etiam zelus charitatis, aſperitas perſequutionis, nonnulla etiam ſpes futuræ vnionis hucuſque Monachos continuerit, qui hactenus in minore numero fuere: Nunc tamen,

cum

cum eorum numerus magnopere creuerit, & vix vnquam inter eos ſic diſtinctos deſit aliqua occaſio ſim[illegible]ltatis, aut di[illegible]ſenſionis, certe niſi vnio aliqua fiat, non poteſt aliud expectari, quam infœlix aliq[illegible] exitus.

8. Quæ omnia conſiderantes benefactores ordinis extra Angliam, ſicut declarant, ſe omnia quæ donauerint, in bonum beneficiumque commune omnium Benedictinorum nationis Anglicanæ donauiſ[illegible]e. ita in eorum finem particularem com[illegible]ſſi[illegible]em expediuerunt, vt eorundem Monachorum vnio procuretur.

9. Tandem ex Angliâ nuper expreſsè ſcripſerunt ad Patrem illum qui aliorum negotia in Belgio p[illegible]oc[illegible]t, niſi vnio pri[illegible]s fiat, ſ[illegible] vltrà illum expectare pro conuentu ſuo vllum ex Anglicani[illegible] [illegible]moſinis adiu[illegible]orium.

Ex [illegible]s rationibus apparet neceſſitas vnionis, quæ ſub beneplacito Illuſtriſſimæ Dominationi[illegible] ve[illegible]æ ſine v[illegible]uſque Congregationis pr[illegible]iudicio, poſſet ita inſtitui.

1. V[illegible] [illegible]is exordijs, per modum prouiſionis interim deputetur vnum caput, ſiue ſuperior triennalis & alternatiuus totius Mi[illegible]ionis vtriuſque Congre[illegible]tionis, qui extrâ Angliam reſideat [illegible]empe, quem Illuſtriſſ. D. V. iudicauerit aptum, & idoneum; & aliquis etiam alius deput[illegible]us Vicarius aut vices gerês alterius Congregationis, qui in Angliâ remaneat.

[illegible] Ad me[illegible]orem magiſque beneuolam correſpondentiam inter ipſos, & ad rectiorem adminiſtrationem in ſuperioribus, promp[illegible]ioremque obedientiam [illegible] ſubditis, vtrique concedantur aliquot a[illegible]ſtentes, non de ſuâ, ſed de alterâ Congregatione, abſque quorum conſilijs & conſenſu neuter poſſit aliquid in negotijs ordinare aut innouare.

3. Quo[illegible] [illegible]nt a ſpatium illud triennale, Præſes, vel Generalis alterutrius Congregationis, Italicæ, vel Hiſpanicæ, voluerit vllum iſtorũ ſuperiorum ex Miſſione ad ſe reuocare, teneantur ſine replicâ ſtatim obedire: & loco il[illegible]us eligatur ex numero eorum qui ſunt in Miſſione, alter eiuſ[illegible]m [illegible]lo Congregationis, qui pro reliquo triennij, officium ſuppleat.

4. [illegible]m ve[illegible]o inter eos, qui in Miſſione verſantur, nulla eſt contentio de ſuperioritate vel præ[illegible]d[illegible], cum omnes illud ſolum intueantur habeantque ante oculos, vt talis perſona, eligatur cuius dignitas vtrique Congregationi ſatisfaciat videtur neceſſarium, vt hæc res ab Illuſtriſſ. D. V. declaretur, vtque in primâ hac communis ſuperioris electione, Veſtra Illuſtriſſima, D. nom[illegible]et Congregationem & perſonam; non quidem quaſi vnã Congregationem alteri præferendo; ſed illis ipſis vtriuſuis Congregationis Monachis ſibi inuicem præ humilitatis amore cedentibus, & V. Illuſtriſſ. Dominationi electionem, prout occaſioni, temporique melius iu[illegible]aurit competere, relinquentibus.

[illegible]n [illegible]ero ad ſe[illegible]ndum eorum, quæ initio poſuimus, nempe de modo, quo fieri debe[illegible]t [illegible]gar[illegible].

O[illegible]o S. B[illegible]edicti floruit in Angl[illegible]a ab anno 596. vſque ad annum, 1535. quo in anno Mona[illegible]te deſtructa, & Monachi inde expul[illegible]: nihilominus vſque ad hunc diem conſeruat[illegible] con[illegible]uat[illegible]s eſt dictus ordo in vno aut paucis Monachis, cum vſque ad hunc diem viuat M[illegible]ac[illegible]us vnu[illegible] n[illegible]genari[illegible]s profeſſus Cœnobij Weſtmonaſterienſis.

I[illegible]n[illegible] parte motu Pont[illegible]ex Clemens 8. anno 1602. deſt[illegible]nauit in Angliam nouam Miſſionem [illegible]enſium, & Vall[illegible]oletanorum Monachorum nationis Angliæ, ex quibus prædictus M[illegible]s veteranus, vocatus P. Sebertus, aggregauit & ſuæ Congregationi vniuit aliquos Ca[illegible]e[illegible]s[illegible] Expectatur ig[illegible]r vt, & Vall[illegible]ſoletani idem amplectantur propoſitum, vt ſic per filios, vtriuſque Congregationis tam benè de Anglia meritæ, conſeruentur iura antiquorum monach[illegible]um A[illegible]liæ.

Commoda, quæ hinc, ex iſtâ ſcilicet aggregatione, deriuabuntur in Miſſionem, multa ſunt, & m[illegible] e[illegible]ec[illegible]ſſ[illegible]a.

1. Quia virtute talis ag[illegible]egationis omnes Miſſionis Mon[illegible]hi in vnum ſolum corpus coaleſ[illegible]en[illegible].

2. [illegible]n[illegible]it[illegible] a[illegible] Congregatio Angliæ, per quam ſuccedant in omnia iura, & pri[illegible]æ C[illegible]: quod maximi momenti eſſe nemo negauerit.

3. [illegible] co[illegible]ſi[illegible], qu[illegible] nonnulli erga ordinem Benedi[illegible]inum malè animati ſpargunt in[illegible]C[illegible]n[illegible]es quod licet Monachi Miſſionis ſint eiuſdem ordinis, cum tamen non ſint C[illegible]æ [illegible]d aliarum externarum, iura antiquorum Monachorum non [illegible]d[illegible]o[illegible]s alterius cuiuſ[illegible]iam ordinis.

4 Q[illegible]a[illegible]a[illegible]ictur, co[illegible]nne fiet ſine vllâ diſtinctione ita vt Monachi v[illegible]te[illegible]ionis, qui in Miſſione verſantur, habituri ſint, quò ſe recipiant in exilio ſuo, vel mor[illegible]o, ve[illegible]nio, & non cogantur in Italiam, & Hiſpaniam cum onere ſuarum Con-

gregationum redire.

5. Neque verò erit hæc aggregatio in præiudicium vel iniuriam Congrega[illegible] prædictarum Italiæ, & Hiſpaniæ, quia hæc aggregatio particularius a[illegible] comprehendet ſolos illos Monachos, qui fuere admiſſi ad dictas Congregationes [illegible] impenſis aut curis ipſarum ſunt etiam pauci, non cogniti extra regnum, ne quidem ab ipſis vtriuſque Congregationis Prælatis; qui ipſi etiam nec linguam nec mores vtriuſuis Congregationis nouerunt, ſu[illegible]que præsbyteri tantum ad Miſſionem Angliæ accommodati.

Quod ſi non fiat talis aggregatio, euenient abſque dubio multa maiora incommoda, quam expediat literis mandare.

Hæc omnia exponit Illuſtriſſ. D. V. Dominus Anſelmus Anglus, tam v[illegible] R. Patris Domini Seberti, aut nis vnionis Congregationis antiquę Anglicanæ, cum C[illegible] ſibus illis qui in ipſo Angliæ regno fuere veſti[illegible]uam ex parte Monach[illegible] vtriuſque Congregationis Italicæ & Hiſpanicæ, qui verſantur in Anglia in Miſſione [illegible] x [illegible] datn principalium benef[illegible]orum, & ex deſiderio, & opinione [illegible] [illegible] p[illegible] Illuſtriſſimę D. V in bonum & [illegible] Ordinis Be[illegible] q[illegible] ſub [illegible] protectione veſtrâ, & ad propagationem fidei Catholicæ, interponere autor[illegible] dicta vnio & aggregatio ſuum ſortiatur effectū, modo quo dictum eſt, vel [illegible] D.V & Reuerendis [illegible] procuratoribus ambarum Congrega[illegible], [illegible] Capituli Generalis Caſinenſis proxime habiti ſuum in hac re præſtitere con[illegible].

SCRIPTVRA. XI.

Decretum ſummi Pontificis de ſuſpenſione articulorum ſuperius Romæ propoſitorum, & regreſſu Monachorum Miſsionis ad ſuas reſpectiue Congregationes

Feriâ 5. Die 15. Ianuarij 1615.

IN Generali Congregatione Sanctæ, Romanæ, & Vniuerſalis Inquiſitionis, habitâ in palatio Apoſtolico apud S. Petrū, coram ſanctiſſ. D. noſtro D. Paulo diuinâ prouidentiâ Papa V. ac Illuſtriſſ. & Reuerendiſſimis Dominis Cardinalibus, aduerſus hæreticam prauitatem [illegible] Republica Christiana, Generalibus inquiſitoribus, à S. Sede Apoſtolica [illegible]

Relatis, ac maturè diſcuſſis, & conſideratis rebus, & rationibus hanc [illegible] vnionem pro beneficio Miſſionis Apoſtolicæ factam, à procuratoribus Monach[illegible] S. Benedicti Congregationum Caſſinenſis, Hiſp. & Anglicanę, ſub die 3. Fe[illegible] 14. [illegible] Papa prædictus cenſuit, prætatam vnionem eſſe ſuſpendendam, prout ſupra [illegible] proximè præteriti, in Congregatione eiuſdem S. Vniuerſalis Inquiſitionis, habit[illegible] Sanctiſſ. D. noſtro ac eiſdē Illuſt. ac Reuer. D. Cardinalibus Generalibus inquiſitoribu[illegible] tus Sanctiſſ. D. Papa mandauit, Monachos Anglos Congregationis Hiſp. qui vigore [illegible] vnionis fecerunt tranſitum ad aliam Congregationem, redire ad Congregationem [illegible] ſerunt profeſſionem, & benignè tractari à ſuis ſuperioribus. Signatum. Andreas de P[illegible], Sanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitioni notarius, & ſigillatum.

SCRIPTVRA. XII.

De Epiſtolâ R. Patris Franciſci VValgranij ad R. P[illegible] Benedictum 7. Aprilis, 1615.

REuerende Pater, ſi cogitatis ita deprimere Cõgregationem Anglicanam, vt v[illegible] ullo [illegible] debeat habere: certè crede, quod a vobis dicatur Pax, & nō eſt Pax [illegible] rabilis [illegible]qua dependentia, vtriqu e Congregationi Hiſpanicæ & Italicæ referre [illegible] hi ſanè rationi conſentaneum videtur, gratitudinis ergò; & neceſſarium etiam Congregationi

[illegible] A [illegible] ve[illegible] d[illegible] e[illegible]denti[illegible] vt regimen [illegible] ha[illegible] [illegible] per illam Congregatio Anglicana non [illegible] ab[illegible] [illegible] p[illegible] ea, ſi tu conetis delere nomen [illegible] a [illegible] orum Wal[illegible]corum. Scis e-[illegible] patres V[illegible] ob [illegible] ſuſpectis, m[illegible] s[illegible] Miſ-[illegible] q[illegible]amu[illegible] non [illegible] [illegible]bie&ctis [illegible] ſed [illegible] vſuri ſumus, niſi [illegible] m [illegible]. Si [illegible] pat[illegible], & A[illegible] ordini que noſtri bonum, [illegible] & [illegible] Angl[illegible] [illegible]ficat [illegible] ſuſpendere, [illegible] c[illegible]xeris. In[illegible] & pacis [illegible]eranti[illegible] mos, [illegible] tem[illegible] poſt tam mul[illegible]as [illegible] alterna-[illegible] s. [illegible] A[illegible] dura-x[illegible] vnaq[illegible]æque C[illegible] & [illegible] z[illegible]y-p[illegible] quæ [illegible] multorum [illegible], propter [illegible] gravati[illegible] ſubiecta alteri parti aduerſæ. poſt [illegible] ſuppreſſis nomini-bus [illegible] Anglicanæ Congregationis. Q[illegible] [illegible]ere ab [illegible] Ca[illegible] [illegible] approbatent electioné, [illegible] electio erit inualida [illegible] ipſa debet fieri [illegible] no-[illegible] ab[illegible] meum eſt de rebus [illegible] ſub[illegible] ſine iſtâ [illegible] forte [illegible] & Hiſ[illegible] & [illegible]on-d[illegible] ſæcularium [illegible] ad cauſam noſtram promouendam, [illegible] c[illegible] s [illegible] manus ſubtrahant [illegible] potius tamen, quam cauſa cademus, ea [illegible] hactenus [illegible]uimus.

SCRIPTVRA. XIII.

[illegible] quædam epiſtolæ R. P. Ioannis Barneſij contra dictum P. Franciſcum.

[illegible] Do[illegible]us Nun[illegible]us Romam [illegible], ſe promulgaſſe pro Chellenſibus manda-[illegible] ad Hiſpanicam obedientiam & [illegible]um [illegible]antum reſponſum ab eis habuiſſe, [illegible] reſpondere, [illegible] ſuperiorem Congregationis [illegible]um [illegible] & eſſe præ[illegible] de [illegible] dato Apoſtolic[illegible] quia putant in-[illegible] ad obedientiam Hiſpanicam, vel [illegible] Anglicanâ, non [illegible] & [illegible] ſed inſtitutus, planè æquum eſſe vt illi, qui [illegible]ſuolatunt, [illegible] Angli-[illegible] literarum Apoſtol[illegible] naturali ſuo ſuperiore, à quo [illegible] eruut, [illegible] R P [illegible] Vicario General[illegible] plane reduco [illegible] obedientiam virtute mandati A[illegible] ſuperiore Angli-[illegible] maxima di[illegible] inter vtrumque ſuperiorem. Nam qui eſt Anglicanus [illegible] procurator [illegible] vt pare[illegible] PP. C[illegible]ellenſium, & ex eorum [illegible] in art[illegible] [illegible] pr[illegible]rator, & pars audita [illegible] & con-[illegible]adictorio ſuprem[illegible] trib[illegible], poſt omnes rationes examinatas, am-[illegible] et pro executione ſententiæ a[illegible] ſtæ, & poſt tam longam diſputatio-[illegible]æ. [illegible]ſſimus Dominus N[illegible]ius eoru[illegible] planè non acquieſcit, ac [illegible] a [illegible] P[illegible]coſtes pr[illegible], vt [illegible]be[illegible] Apoſt[illegible]ico, ſub inter-[illegible] [illegible]uiora remedia & [illegible]ra [illegible] pa[illegible]. C[illegible]as vel perendie exſpecta-[illegible] eſt, vt tractitentur alij [illegible] non par[illegible]unt, quod ſi ita fiat, habebo literas [illegible] Do[illegible]nam Abbat[illegible] quod non deberet permittere, vt ho-[illegible] re [illegible] Apoſtolica [illegible]a.

SCRIPTVRA. XIV.

Epiſtola Illuſtriſsimi Nuncij Apoſtolici Galliarum ad R. P. Leandrum Vicarium Generalem Miſsionis Hiſpanicæ Benedictorum Anglorum.

ADmodum Reuerende Pater, quo ſtudio, quaue efficacia fratres Chellenſis Monaſte[illegible] redeundum ſub obedientia [illegible], iuxta decretum ſummi P[illegible] Sa[illegible] minin[illegible] inter[illegible] habuer[illegible] accipi[illegible] Patre Ioanne B[illegible] a [illegible] mul[illegible] ab e[illegible] dem co[illegible]s, fratres [illegible] exi[illegible] co[illegible] bedientiæ [illegible] in [illegible] ii [illegible]quam in te[illegible] Congregationis Angl[illegible] [illegible] contendit, [illegible] Sa[illegible] [illegible] pertes, ne [illegible] in præ[illegible] ex[illegible] mandat[illegible] ipſi a[illegible] o[illegible] d[illegible] aliorum, [illegible]do, ac to[illegible] s vni[illegible] gaorur. Cumque [illegible] præ[illegible] [illegible] obedientiam reipſa nunc [illegible] exhibendam, maxim[illegible] Chellen[illegible] lis ſummopere faueat, ac pro ſuo hac in re prætenſo iure, ad San[illegible] in D[illegible] Papam recurrere ac adi[illegible] intendat; nos [illegible] Sanctitati [illegible] ſupra[illegible] mè ſignificamus, vt [illegible] [illegible] ſit, non [illegible] ſtrum quam bene valere optamus. D[illegible] Pariſijs 1. die Iul[illegible] [illegible]dæ paternitatis veſtræ ſtudioſus, vti frater, R. Epiſcopus Politianus Nun[illegible]

SCRIPTVRA. XV.

Formula obedientiæ datæ Vicario generali à patribus Chellenſibus.

Admodum Reuerende Pater.

COmmunicauit nobis R. P. Auguſtinus literas Paternitatis Veſtræ ad ip[illegible] p[illegible] r D. I. primò, deinde verò per ampliſſimum Dominum P[illegible]itum [illegible]a [illegible] buſ[illegible]um etiam coniunctum fu[illegible] exemplar literarum Illuſtriſſimi Nu[illegible] nouum ali[illegible] quod decretum [illegible]ſſ[illegible], fideliter ſpopond[illegible] V[illegible] Pater [illegible] bi, in verbo ſacerdotis, omnē pacem, donec vnio [illegible] cludatur. Nun[illegible] noſtra [illegible] par[illegible] gē alio modo promulgauit nobis Sanctitatis ſuæ beneplacitum, quam videmini [illegible] Monuitque vt ſignificaremus omnibus, Sanctitatis ſuæ voluntatem eſſe [illegible] omnes ſu[illegible] toribus deſtinarent ampliorem poteſtatem, quam hactenus habuerun[illegible] aliquam v[illegible] cludendi, quia aliquam inter nos vnionem vul[illegible] abſolutè con[illegible]di: quod verò Illuſt[illegible] dinales in priore decreto regreſſus pe[illegible] ſtar[illegible] copimus vt cognoſcatis, plures nuoc n[illegible] petere rationes am[illegible] & replica[illegible] [illegible] antea [illegible] tum quia certi [illegible] ſtrum auditum non fuiſſe, quando hoc de [illegible] gre[illegible] de [illegible] expe[illegible] exorbitantem modum procedendi qu[illegible] vſu ſunt [illegible] veſtri in hac ciuitate [illegible] pro quo benefactoribus noſtris aliqua eſſet adhibenda ſati[illegible] factio. Nihilominus [illegible] faciamus ſedi Apoſtolicæ Veſtræ[illegible] Pa[illegible] ac [illegible]ndo, mo[illegible] tentionem noſ[illegible], qui pacem quærimus & v[illegible]nem, ſine qua M[illegible] noſtra [illegible] ſiſtere, ſimul ac ſecuri facti eſſemus. Nunc[illegible] Apoſtol[illegible], Epiſcopi Pariſienſis, & Pater[illegible] ſtræ promiſſo, quod nulla fi[illegible] ſcandala, ve[illegible] [illegible]tiones in perſonis, aut n[illegible] noſt[illegible] nec aliqua vni[illegible] Pa[illegible] nos par[illegible], & parere decreto de regr[illegible] è ſati feciſſe Nu[illegible] P[illegible] ſcripſi[illegible] ad Cardinale[illegible] ancti offi[illegible] noſt[illegible] decreto ipſorum offi[illegible] Quonian [illegible] tur nu[illegible] ablata [illegible] rogamus vos [illegible] pr[illegible] re[illegible] Dei, vt qua[illegible] dam [illegible] & [illegible] qu[illegible] al[illegible] ha[illegible] paratiſſimos. C[illegible] 24. A[illegible] [illegible]rip[illegible] Paternitatis veſtræ fratres [illegible] de De[illegible] Cu[illegible]dia, F. Au[illegible] de S[illegible] an[illegible] F. Georgius, F. Ioſeph de S. Maria.

SCRIP-

SCRIPTVRA. XVI.

[illegible] Supplicationis, quam ex Angliâ Patres Miſsionis ad Sanctiſsimum Dominum miſerunt 11. Junij, 1615.

N[illegible] Sanctitati [illegible] ſtræ fi[illegible] h[illegible] pe[illegible] entes ma[illegible] Sanctitatis [illegible] noſtram, & [illegible], [illegible] de noſtrâ [illegible] cu[illegible] quibus Sanctitas vel [illegible] tanquam V[illegible] pare[illegible]s, [illegible] & [illegible] entes Sanctitatis Veſtræ [illegible] eſſe, vt [illegible] v[illegible] è ponderantes quid em[illegible] uenit [illegible] us [illegible], & ab omnibus ge[illegible] inter [illegible] s determ[illegible] lts erat mo[illegible] s nuper S[illegible] im quoad [illegible] mo[illegible] l[illegible] ſenſus, eo ſt[illegible] lio[illegible] vt Sanctitas Veſtra pro [illegible], ſed ſub cenſurâ præ[illegible] profeſſis omnibus [illegible] Congre[illegible] aut Ita[illegible] h[illegible] votorum [illegible] Congreg[illegible] a[illegible] o[illegible] n[illegible] s, [illegible] ſimul con[illegible] votorum d[illegible] modo t[illegible] votorum ordinatum ex[illegible] h[illegible] Veſtræ appro[illegible] andum, & poſt approbationem [illegible] eodem modo, & [illegible] formam & regimen gubernandi ſtatuen[illegible]. Si enim propter inæqua[illegible] li[illegible] arum Congregationum R[illegible] e[illegible] tur ex vnaquaque tres, tunc tel q[illegible] aniciæ Congregationes excl[illegible] electione (quæ ad minus ſunt centum) non [illegible] poterunt reluctari. Religioſi autem aliarum Congregationum ſunt perpauca, & [illegible] forent ex[illegible] dendi. *

H[illegible] S[illegible] ctitati Veſtræ humiliter ſuggerenda putauimus, in[illegible] Generalem noſtrum H[illegible] lemus, & eius conſenſum, ſine quo nihil commodè poſſumus, poſtulabimus, [illegible] paternam Sanctitatis Veſtræ reſolutionem quem Deus Opt. Max. pro regi[illegible] a[illegible] o [illegible] Miſſioni noſtræ diu ac fœliciter ſanum, & incolumem [illegible] Londini Iun. 11. [illegible]. Subſcriptum. Frater Ioſeph[illegible] de S. Martino aſſiſtens, [illegible] tens, F. N[illegible] Fitz-Iames, F. Georgius de S. M[illegible] lan. F. Nicolaus de [illegible] Craunge, F. Ioannes de S. Æmiliano, F. Iuſtus. F. Auguſt. de Monteſerrat.

* Clauſula aliquo modo Confratres aliquos attingẽs ob mutui amoris & honoris cauſam prætermiſſa eſt.

SCRIPTVRA. XVII.

[illegible] ar [illegible] andati pro nouo vnionis tractatu ineundo, miſsi ad [illegible] tunc Vicarium Miſsionis Hiſpanicæ.

D[illegible] o admodum Reuerende. Scripſi ad P. T. [illegible] Sanctiſſimo Domino [illegible], vt trium Congregationum Monachorum Ordinis S. Benedicti An[illegible] ma ſuperior[illegible] fui[illegible] ere debeat. Nunc [illegible] a[illegible] modi vnionem de[illegible] no[illegible] Congregationum conſenſu ſtabi[illegible] nda tractatio man[illegible] Sanctitas, vt earundem Congregationum [illegible] legitimos Procuratores mittant ad Vrbem; vel eos, qui ibi de ne[illegible] ſciente facul[illegible] & procurat[illegible] Mandat [illegible] s, [illegible] Superiores [illegible] depoſit[illegible], ac [illegible] m at[illegible] bo[illegible] pro [illegible] trahendam [illegible] ad me mittant ea omnia, quę ad ra[illegible] duæ [illegible] con[illegible] tiæ pertinere, & proficua [illegible] arbitrabuntur, vt[illegible] An[illegible] vt inter [illegible] euerint non d[illegible] ant. [illegible] ſuæ Sanctitati [illegible], qu[illegible] nt [illegible], &c. [illegible] præ[illegible] habeo perſuaſum, & P. [illegible] 25. Maij, 1615. Subſcriptum. Paternitatis tuæ aman[illegible] o[illegible] us [illegible] odten.

SCRIPTVRA. XVIII.

Procuratoria data R. P. Benedicto de S. Facundo.

DEcretum eſt in Con[illegible], per eos qui ſubſcribunt, procuratorium P[illegible] [illegible]mari, & [illegible]am poteſtate [illegible] [illegible], a [illegible] [illegible] aut [illegible], [illegible] in conſcientia expedire [illegible] aueri[illegible] a[illegible] in Miſſione velle con[illegible] [illegible] conditionibus & limita[illegible] procurat[illegible]ſis. S[illegible] P. Leander de S. Martino [illegible] A[illegible]bus. For[illegible] tenoré. Nos P. Leander de S. Martino Vicarius Generalis [illegible]orum Anglorum Congregationis Hiſpanicæ extra Hiſpaniam degentium, Sacræ Theologiæ Doctor, & [illegible] Duacenâ linguæ ſacræ Regius Profeſſor &c. Quoniam Illuſtriſſimus Dominus [illegible] Rhodiensis, cum ei per Legatus ſuæ Sanctitatis [illegible], nobis ſig[illegible], & [illegible] Sanctitatis nobis iniunxit, vt facultatem authoritatemque procuratoriam R. [illegible] Ioneſio ad vnionem aliquam Romæ concludendam, reualidaremus: ideo prædi[illegible] tatis & Illuſtriſſimi Nuncij ipſius mandatis obedientes, de conſilio & con[illegible] Fratrum noſtrorum a[illegible], tibi Patri Benedicto Ioneſio de S. Facundo, o[illegible] tatem procuratoriam, facultatem, poteſtatemque neceſſariam concedimus, vt [illegible] poſſis proſequi articulos vnionis à nobis Romam miſſos, & vnionem ſecund[illegible] ſtatem etiam eoſdem articulos emolliendi, mutandi, in melius vertendi, [illegible] do, aut interpretando, quantum tibi in conſcientia videbitur expedire, aut [illegible] in Miſſione velle admittere. Hoc ſolum Prouiſo, vt nemo cogatur ad vnione[illegible] ſed ſi qui nunc in Miſſione exiſtentes noluerint illam admittere prohib[illegible] erigere, aut habitum v[illegible] imponere, vel profeſſionem tradere. Item vi qui [illegible] temporibus ex noſtro ordine mittentur in Angliam, non gaudeant [illegible] velint vniræ Miſſioni, & legibus eius per omnia, dum in Miſſione fuerint, ſub[illegible]. I[illegible] ſtræ conceſſionis, & commiſſionis authoritatem & robur, vt valeat tibi P[illegible] omnia quæcunque in cauſis noſtris à te proponere [illegible] S. P[illegible] ſt[illegible] impreſſimus, eaſque noſtrâ ſubſcriptione, & Secretarij [illegible] Actum Duaci in Collegio S. Gregorij. Subſcriptum: F. Leander de S. M[illegible] ralis manu propriâ. Locus + Sigilli. Et infra: De mandato R. admodum [illegible] P. Vicarij Gene- ralis F. Maurus de S Maria Secretarius.

SCRIPTVRA. XIX.

Inſtructio data R. P. Benedicto de S. Facundo procuratori [illegible] Romæ pro vnione ex parte Miſsionis Hiſpanicæ agenti.

IN CHRISTI NOMINE AMEN

Illuſtriſsime & Reuerendiſsime Domine, Patrone Optime.

Nolle ſe à ſuperiorū ſuorū præſcripto — QVamquam in toto hoc vnionis negotio [illegible] ſtræ authoritatem, quæ nobis [illegible] Vnionis [illegible] ſuperiori Capitulo generali præſcripti, & aliam quam [illegible] Illuſtriſſima Dominatio veſtra ex authoritate Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ [illegible] iunxit,

[illegible] & fid[illegible] [illegible] ea omnia, quæ [illegible] [illegible]detentur, aut fuge- [illegible] [illegible] S[illegible] [illegible]nem a[illegible] v[illegible] [illegible]tuere diuertam ab ea, [illegible] n[illegible] perm[illegible] [illegible]us veſt [illegible] [illegible]mperar[illegible] [illegible] to ſe[illegible] [illegible], & c[illegible] [illegible]es hoc [illegible] [illegible]uatur, no[illegible] [illegible] mod[illegible] a ſuperiorum no- [illegible] ſin [illegible] Sanctitati v[illegible] fuerit, velle ſe in omnibus [illegible]andato, prout hum[illegible] Eccl[illegible] [illegible] a[illegible]cet, non tan[illegible] libenter, ſed etiam lætan- [illegible] e[illegible]ere

[illegible] v[illegible] inter n[illegible] neceſ[illegible] [illegible] ut [illegible]em maximè vt leni, omnes [illegible] in [illegible], conſ[illegible] [illegible]oquin [illegible] [illegible] co- [illegible] [illegible]mu, [illegible] æ f[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] procedendā; [illegible] & [illegible] [illegible]rorum [illegible] læde[illegible], [illegible] pſa [illegible] a[illegible] poteri[illegible] [illegible] [illegible]riores [illegible] non [illegible], [illegible] m iu[illegible] [illegible], [illegible] pauli[illegible] [illegible] præhe[illegible] Mo[illegible], [illegible] M[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] vi[illegible] [illegible] c[illegible]ne &c.

[illegible] [illegible] ode negare q[illegible] [illegible] ma[illegible] [illegible] causa futura ſit in [illegible] t al et [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] Co[illegible]gr[illegible]gat[illegible]m, ma[illegible] x [illegible] M[illegible] [illegible] erga ſuas ſinguli Congregat[illegible]ne[illegible], a[illegible]que [illegible] diaru[illegible] & p[illegible]gnantium inter ſe corporum cha[illegible]s, cuiu[illegible] [illegible] la [illegible] [illegible]xima proindè pars Miſſionis ſine v[illegible]lo [illegible]bio auer[illegible]at[illegible] [illegible] s[illegible] [illegible]alioque poſtulat v[illegible] qu[illegible] [illegible] Co[illegible]g[illegible]m [illegible] v[illegible], [illegible], [illegible]ndi[illegible]onis, & nominis, quod poſſet e[illegible] M[illegible]s Be- [illegible], aut [illegible]quod al[illegible] [illegible] ſ[illegible]oribus noſtri[illegible], aut Sanctitati ſuæ magis pla[illegible]

4 [illegible] C[illegible] [illegible] omnes a[illegible] [illegible] [illegible]tuato [illegible]quitatis ſeu pr[illegible]ſ[illegible]onis [illegible] gau[illegible] [illegible] [illegible]uli Congre[illegible]tionibus, vt ita inæqualitas illa vocat[illegible]num [illegible] ha[illegible] [illegible], & [illegible] [illegible]uere[illegible] tiam, & ſenio[illegible]um erga iun[illegible]res aut[illegible]o- [illegible] [illegible] diſciplina [illegible]dè ſeruari non poteſt: quod [illegible] [illegible] viſum fu[illegible] San- [illegible] h[illegible]c C[illegible] ſit, & vocetur C[illegible]regatio Ang[illegible]an[illegible], [illegible] [illegible] quibus[illegible] [illegible]m in An[illegible] Re[illegible]is, Benedictinæ Abbatiæ fue[illegible]u[illegible]t [illegible]nun[illegible] dicunt[illegible] [illegible] C[illegible] [illegible]onis Monachi non debent potio [illegible] [illegible] coaptari, ſed ſi[illegible]ut h[illegible]bi[illegible]u, & [illegible] qu[illegible] [illegible] M[illegible]e fu[illegible]te, induti ſuot, & imbuti, [illegible] poſt co[illegible]n- [illegible] ſuæ an[illegible]iquitatem in hac Congregatione ſtent & reputentur.

[illegible] [illegible]n ire pr[illegible] ve[illegible]int, vt [illegible] h[illegible]ius Con[illegible]regationi[illegible] ſic ere- [illegible] [illegible]atim ex toto gremio M[illegible]ſi[illegible] n[illegible]llo ſcilicet habito reſpectu [illegible] fuerunt Monachi originaliter profeſſi: cum iam ſupra Congrega- [illegible] [illegible]uerimus, ſed tantummodo [illegible], (vt ſic loquar) pe[illegible]onarum: [illegible] [illegible] [illegible]antur vt inf[illegible]us a[illegible] XI. [illegible] pro prim[illegible] vice in electione Præ- [illegible] [illegible]uffragia o[illegible]nium eorum qui [illegible] ſint inſigniti, actualiter- [illegible] aut e[illegible] [illegible]nium profeſſorum qui ſaltem habeant triennium in habitu quamuis [illegible] y[illegible] [illegible] videbitur ad maiorem pacem expedire etiam omnium profeſſorum [illegible] Cæ[illegible] [illegible] de[illegible] ca[illegible] [illegible], [illegible] ad O[illegible] Præ[illegible]idis, ſiue Generalis Miſſionis [illegible] a [illegible] ſuper[illegible]um, [illegible]bea[illegible] a[illegible] [illegible] aut ſeptennium [illegible] [illegible]egere conuentum aliquem extra An[illegible]iam, præterea de[illegible]ent vixiſſ[illegible] ſal- [illegible] [illegible] obſeruantia [illegible]n aliquo C[illegible]uentu, v[illegible]ta ipſe in ſe d[illegible]icerit quod a- [illegible] [illegible]m el[illegible]ctio[illegible] [illegible] ce[illegible]atur [illegible]è electus qui plura habeat [illegible] [illegible]um, qu[illegible]an[illegible] [illegible]or e[illegible] [illegible], p[illegible]æfer[illegible]tur.

[illegible] C[illegible]m[illegible]niæ Con[illegible]regationis H[illegible]pani[illegible] [illegible] [illegible]ntur, quia mul[illegible] maxi[illegible] pars [illegible] at[illegible]nis Mo[illegible]c[illegible], qui in Conuentu vixerunt, habitu & cæremo- [illegible] [illegible] a per 12 [illegible] ann[illegible] on[illegible] al[illegible] habit[illegible] aut al[illegible]s, cære- [illegible] pe[illegible] [illegible] [illegible]us M[illegible] re[illegible] [illegible], [illegible] non ſine [illegible] nis, & [illegible]ruantiæ ſuæ noſtri ab [illegible] aucti[illegible], au[illegible] a[illegible] ha[illegible] [illegible] pat en- [illegible] [illegible]es omnium o[illegible]di[illegible] [illegible] eſſ[illegible] [illegible] [illegible] ſuorum,

recede- re ſi ſunt op- poſite loqua- tur.

Eſſe v- nionem aliquam neceſſa- riam.

* Omiſ- ſa eſt clauſula aliosco- tingens: ob bo- nū Pa- cis con- ſeruan- dæ.

Reijci- das al- terna- tiones.

Accede- re debēt omnes a i vnio- nem ſer- uato profeſ- ſionis gradu.

Supe- riorem quin- quēnem ſal è in habitu, ex toto gremio indiſ- crimi- natim e- ligi de- bere.

Cære- monias congre- gationis Hiſpa- nicæ re- tinen- das.

& enim

& cum tres partes M[illegible] ſic vni[illegible], ex Monachis Hiſpanicis debe[illegible] conſti[illegible] eaq[illegible] Reſidentiæ extra Hiſpaniam, & Italiam fuerint Monachorum Hiſpan[illegible] ac[illegible] ſitæ, & poſſeſſæ, nec [illegible] ter n[illegible]que poſtulant vt ipſorum potius h[illegible] mo[illegible] diſciplinæ [illegible] antu[illegible] qu[illegible] m & [illegible]erus, [illegible] ma[illegible]r, & Reſ[illegible] eo[illegible] p[illegible] o[illegible] mpe o[illegible]nes, quas adhuc habet [illegible], vt omnium alias c[illegible] par[illegible]tiones.

7. Omnes item concedunt vnionem ita debe[illegible], vt tamen Congregationi Hiſpanicæ & Italicæ debitus hon[illegible]. Id [illegible]qui fieri exiſtimant ſi ſuperior Miſſionis, & Vicarius e[illegible] A[illegible] C[illegible] G[illegible] vtriuſque Congregationis [illegible] alter[illegible]m conſi[illegible]mad[illegible], c[illegible] tamen ex[illegible]mo omnem alternationem ſuſpe[illegible] m[illegible]e, & o[illegible] ſam[illegible] neque [illegible] o[illegible] præſ[illegible]tatio Congregationi noſtræ [illegible]rata, & vm[illegible] v[illegible]r. Quare [illegible] m[illegible] c[illegible] aut [illegible] Congregationi Hiſpanicæ ſatiſ[illegible], nam & Caſ[illegible] m[illegible] yene[illegible] ciu[illegible] t[illegible] or[illegible]s, cu[illegible]s M[illegible]ſſio[illegible] præ[illegible] erit [illegible] Hiſpanica, & Caſin[illegible] tres noſ[illegible] quod ipſi v[illegible] [illegible] proponere[illegible].

8. Primus m[illegible] eſt, Congregatio tota M[illegible] n[illegible] vniatur iuxta [illegible] 4. artic[illegible]s vltim[illegible] generali [illegible] Congregatio [illegible]bis præſcri[illegible] & permi[illegible] in quo etiam ma[illegible] Cong[illegible]canæ n[illegible] 5. de 7. profeſſis, tun[illegible] non erant pe[illegible] t[illegible] con[illegible], licet auctoritate poſtea C[illegible] Monachorum ab ho[illegible] re[illegible] [illegible] autem hunc modum primo loco, [illegible] quia [illegible]pert[illegible] n[illegible] cet [illegible] nil videtur incommodi cont[illegible], quod non poſſi[illegible] ſine vll[illegible] diffi[illegible] aut c[illegible], ſi mo[illegible] aliarum Congregationum Monachi vellent [illegible] modum [illegible].

9. A[illegible] modus eſt vt pen[illegible] quidem hæc Congregatio quoc[illegible] voce[illegible] Congregatione Hiſpanica propter rationes inferius articulo 14. dicendas. Cæt[illegible]m Mo[illegible] Caſſ. & Angl. Cong. obijciunt ita fieri poſſe vt ipſi plerumque in offic[illegible] m[illegible]nibus [illegible] præro[illegible]ativis [illegible]gan[illegible]ur dum Patres Hiſpanici in ſuo capitulo [illegible] ta[illegible] ve[illegible] velint præferre, qui de ſ[illegible] eſſent origi[illegible] C[illegible] ori[illegible]ginali[illegible] Monachis commendatis, propterea ad hunc ſecundu modum [illegible] à Congregatione Hiſp. obtineri: Primum eſt, vt liceat nobis, eo quo infra a[illegible] [illegible] modo conuenien[illegible], ſuperiores Miſſionis omne[illegible] q[illegible] Capit[illegible] [illegible] deinceps præſentemus, ſic vt [illegible] no[illegible] fa[illegible]tas [illegible] m[illegible]es inuertat aut immutet, cum enim tam m[illegible] Hiſp. Patribus pe[illegible] ad [illegible]nionem ſint acc[illegible]ſſuri tam multa etiam his in par[illegible]us oc[illegible]urrant præſer[illegible] A[illegible] ni more Cong. Hiſp. longe diuerſa, de qu[illegible]us non [illegible] nos ipſis poſſi[illegible] [illegible]cam f[illegible]ua[illegible], [illegible] Miſſion[illegible] bene pacific[illegible] ar præd[illegible] nobis ordinanda relinquat, vtramque in ſuperioribus noſtris d[illegible] non q[illegible]am [illegible]unque, aut quorumcunque priuatorũ Monachorum [illegible] exp[illegible] a quas [illegible]us Miſſionis pu[illegible] conuen[illegible] ex[illegible]na[illegible], & [illegible] fi[illegible]tur. S[illegible] m d[illegible] quadric[illegible] a[illegible]pellatio à ſuperioribus immediatis Miſſionis [illegible] am[illegible]tur, iam [illegible] di[illegible] experientia, quod appellationes [illegible] Miſſionis ad R. Generalem Hiſp. ob maximam locorum intercapedinem, & diſtantiam [illegible] pe[illegible] m[illegible]ne[illegible] m[illegible]rum qui Miſſionem [illegible] & f[illegible] ca[illegible] c[illegible]uis diſco[illegible] & c[illegible]t[illegible] ſui fa[illegible]ſſere, & [illegible] ue, [illegible] cauſæ cognitio [illegible]. Hoc modo [illegible] Congregatio Miſſionis [illegible] Congregationi Hiſpanicæ tanquam filia dilecta [illegible] piâ matre, quæ eam quam peperit ad [illegible] do[illegible], & [illegible]t.

10. T[illegible] Modus v[illegible] C[illegible] ſe[illegible], & vn[illegible]a à n[illegible] p[illegible] Co[illegible] ſed more al[illegible] Congregationu[illegible] Sanctitati ſuæ [illegible] ſubijciatur [illegible] n[illegible] a[illegible] corum Ordinariis exempta ſit, à proprio Superiore [illegible] p[illegible] a[illegible] A[illegible], [illegible] a S[illegible] A[illegible] pren[illegible] A[illegible] S[illegible] A[illegible]nis [illegible] eius ſtatuta [illegible] Congregationi Hiſpanicæ [illegible] honor def[illegible]ur [illegible] M[illegible] c[illegible] n[illegible] ta[illegible], a q[illegible] Cæte[illegible] vt [illegible] malle[illegible] g[illegible] ſe[illegible], aut [illegible]ur.

Modum dicti ſingnificatum quendũ ſummo Capitulo Generali diſcentiendum.

[illegible] anq[illegible] m[illegible] d[illegible] on[illegible] æ ſe[illegible] as [illegible] a ſu[illegible], [illegible] regi[illegible].

[illegible]m

[illegible] S[illegible] ſeruation[illegible] R[illegible], conſid[illegible] & [illegible] A[illegible] diſcutienda [illegible] Orandus eſt p[illegible] S[illegible]mus Pontifex [illegible] o[illegible] a q[illegible] tenc[illegible] d[illegible]re, & [illegible] pera-[illegible]ur & [illegible] m[illegible]. S[illegible]pe[illegible] M[illegible] exi-[illegible] tempore [illegible]uem [illegible] ſua [illegible] & à tot[illegible] M[illegible]ne plena[illegible] conſenſum pr[illegible] [illegible] fuerus a[illegible].) [illegible] ſup[illegible] M[illegible]one iam vni[illegible] eligendi [illegible] nouem [illegible] ex to-[illegible] p[illegible] eorum qui ſunt [illegible] M[illegible]ne pro-[illegible] pro tempore [illegible] manda-[illegible] computata tota An[illegible] vn[illegible] tan-[illegible] p[illegible] [illegible] conuocat[illegible] n[illegible] pr[illegible] [illegible]is [illegible] to[illegible] d[illegible]t p[illegible] a[illegible] ti[illegible] du[illegible] [illegible]m, [illegible] ſuffra[illegible] a vt [illegible] quæ plura [illegible] conue-[illegible] le[illegible] e[illegible], & in æqu[illegible] tum a[illegible] [illegible] præferatur, ([illegible]m de on[illegible] electione intel[illegible] Sc[illegible]at[illegible] el[illegible] per vota ſecreta, [illegible] maiori[illegible] c[illegible]nue[illegible] de [illegible] & [illegible] deinde [illegible] undò p[illegible] d cle[illegible] D[illegible] us [illegible]o-n[illegible] ſta[illegible] a c[illegible] res, [illegible] b[illegible] m[illegible] ſed in cha[illegible] ſcribent, & d[illegible] ob[illegible] an-ſ[illegible] Reſid[illegible] o el[illegible] nouem Definitorum, &c. †

[illegible] quæ autem, &c.

[illegible] C[illegible] [illegible] ſtatuendum primò vt in Collegio Sancti Gregorij D[illegible]-c[illegible] pacta, & [illegible] à Congregatione Hiſp. R. D. [illegible] Abba-[illegible] Vedaſtino [illegible] noſtra facta; cuius [illegible] magnificentiæ, authoritate, & c[illegible] M[illegible] noſtra ſt[illegible] a autem pacta continent imprimis fidelitatem erga ip-[illegible] noſtrum nempe vt nullo vnquam tempore, aut modo Miſſio noſtra in ip-[illegible] M[illegible] dependentia um[illegible] us bona vlla aliquid prætendat directè, aut indire-[illegible] ip[illegible] a[illegible] eius fratres ſponte [illegible] it, & expreſſis modo quo con-[illegible] item [illegible] quod proprietas domus Sancti Gregorij a[illegible] R. [illegible] Monaſterium ipſius tantum pertineat, Officium tandem, & pro[illegible] v[illegible]ato-[illegible] o Co[illegible] e[illegible] Miſſione noſtrâ de[illegible], & conſeruatri[illegible] Miſ-[illegible] que [illegible] dicto Collegio ſuper[illegible] niſi ipſo conſentiente, & appro-[illegible]. †

[illegible] ſtricta [illegible] videbitur expedire vt iuxta modum [illegible] Miſſio Hiſpa[illegible] a Congre-[illegible] parcere conſ[illegible] p[illegible] [illegible] perdamus eo in [illegible] a,in [illegible] profe[illegible] ſi viribus [illegible]nio fractiant quâ-[illegible] alicui noſt[illegible] ad ea ſe recipere, quadraginta ſunt, qui in ipſâ Hiſpaniâ [illegible] & [illegible] profectò duriſſimũ erit ab ama[illegible] Patribus & [illegible] Reli[illegible]-[illegible] in [illegible] incredibili [illegible] pie[illegible], & a[illegible]ore [illegible] egu[illegible]bus diſci-[illegible] arum ſtud[illegible]. S[illegible] m[illegible] gn[illegible] m pro Monachis deinceps in [illegible], nam quamuis non [illegible] nobis al[illegible] d[illegible] [illegible]os aleremus Congrega-[illegible] ab il[illegible] pendemus ſuſtentabit pro Monaſte[illegible], & Coll[illegible]g[illegible] aut [illegible] ad [illegible] p[illegible] Spes quaſi [illegible] turæ, quam [illegible] pe[illegible]am exiſtimamus ex hac controuer-[illegible] anicæ aut[illegible] à no[illegible] excitata. 4. Probabile valdè obten-[illegible] C[illegible] nouum p[illegible] M[illegible] o at[illegible]m, e[illegible] non ob[illegible]ura [illegible] Patr[illegible] ax[illegible] neceſſ[illegible] in [illegible] at bus in[illegible]en-[illegible] er [illegible] s [illegible] us in quibus Reſ[illegible] Catholici, & Prin-[illegible] perpendendum quod forſitan maxima pars co-[illegible] M[illegible] quam Congregationis [illegible] o-[illegible] præ[illegible], & potiſſima pars [illegible] M[illegible] Anglicani.

[illegible] C[illegible] Congregatione Hiſpanica impetrare, vt o[illegible] [illegible] ſepar[illegible] & [illegible] S[illegible] an[illegible] [illegible] præ[illegible], ſed vix videtur cre[illegible] poſſe [illegible] oc [illegible] Con-[illegible]ione ob[illegible]. Quare, [illegible] ad tantam talemque Congregationem [illegible] à nobis, op-tandum

† Omiſſa ſunt alia huius articuli, quia pertinebant ſolum ad modum ſcrutinij.

† Omiſſa eſt hæc clauſula, ne quem exaſperaremus. Seruandas Abbati Vedaſtino pactas conditiones.

Quam damnoſum videatur penitus ſeparari à Congregatione Hiſpanicâ.

In caſu omnimodæ ſeparationis

In-cōmoda aliis cō-modis eſſe pē-ſanda.

tandum eſt vt æquale remedium compenſatioque ſimilis excogitetur, vt ſ[illegible] Sanctitatis auctoritate, Romæ conuentus aliquis pro Miſſione ſic vnita inſtitueretur [illegible] ſionis d[illegible]gens ſub ipſius Pontifi[illegible] aſpectu maior[illegible] in auctorit[illegible], & f[illegible] omnibus in locis re[illegible]: nam ita poſſet facilius impetrari, vt etiam in a[illegible] tioni & Monaſterijs Ordinis noſtri, fœtus nouus Miſſionis educaretur.

Nolle ſe ab Hiſpanicâ ſeparari, niſi Pō-tifex iu-beat.

16. Hæc ſunt Illuſtriſſime Domine quæ ha[illegible] proponenda conformia his quæ h[illegible] Illuſtriſſ. Dominationi veſtræ ſignificaui, quibus iterum addo quod initio dixi, quod [illegible] go[illegible] que mei, qui meam hactenus ſecuti ſu[illegible] authoritatem in hac controuer[illegible] nu[illegible] at[illegible] us ve[illegible] (ſi nobis electio daretur) à Congregatione Hiſpanica, ſeparari [illegible]que non ſine m[illegible] bu[illegible]; tamen quia filij ſumus obedientiæ parati ſumus, & etiamus ſine vl[illegible] tergi[illegible] nior[illegible] illud omne ſuſcipere quod in hac totâ cauſâ videbitur Sanctiſ[illegible]mo Dom[illegible]o [illegible] dum, & determinandū: tantum obnixius ſupplicamus Il[illegible]ſtriſſimam [illegible]min[illegible] dignetur inſtare apud Illuſtriſſimos DD. Cardinales quatenus cit[illegible] fin[illegible] po[illegible] controuerſiæ, ne ſub tanto litium, & ſumptuum pondere deficiant, & ſuccumbant [illegible] q[illegible] ximè omnium parati ſunt Sanctiſſimi Domini auctoritatem pro exiguitate virium [illegible] del[illegible] propugnare. Subſcriptū: Illuſtriſſimę Dominationi veſtræ [illegible]dignus in C[illegible] cliens F. Leand. de Sancto Martino præſbyter, Vicarius Miſſionis H[illegible] S. Theologiæ [illegible] & in hac academiâ Duacenâ linguæ ſacræ profeſſor Regius F. R[illegible]ſindus Ba[illegible] pr[illegible] Prior Sancti Gregorij, dicti R. P. Vicarij aſſiſtens, S. Theologiæ Doctor & prof[illegible] gio S. Greg. Duaceno. F. Ioannes Barneſius Doctor in artibus, pro tempore Miſſio[illegible] aſſiſtens, Superior Benedictinorum Cong. Hiſp. in Collegio Marchianenſi degen[illegible] eodem Primarius profeſſor publicus. F. Thomas G[illegible]naus præsbyter Collegij Grego[illegible] gens, S. Theol. Licentiatus & profeſſor eiuſdem in dicto Collegio. F. Thomas To[illegible]s presbyter, & profeſſor Primarius in Collegio Marchianenſi. F. Anſelmus Croude[illegible] ter, & Subregens in Collegio Marchianenſi. F. Guilielmus de S. Martino præsbyter, & C[illegible]gij S Gregorij Oeconomus. F. Franciſcus de Onna præsbyter Concionator. F. Gregurius Hungatus præsbyter Theologus. F. Bonifacius Wilford, præsbyter Theologus, F. Thom. Mon[illegible]tonus præsbyter Theologus. F. Robertus de S. Mariâ pręsbyter Theologus. F. Cæleſt[illegible] Trembius præsbyter Theologus. F. Ildefonſus de S. Gregorio præsbyter, & profeſſor pub[illegible]s Philoſophiæ in Collegio Marchianenſi, F. Antonius de S. Guilielmo Philoſophus, F. [illegible] de S Gregorio Theologus. F. Deodatus de S. Mariâ Theologus. F. Maurus de S [illegible]anne T[illegible]logus. F. Maurus de S. Mariâ Theologus. F. Dunſtanus de S. Ioanne Theologus. F. A[illegible]ſius de S. Eduardo Theologus.

Similiter & aliarum Reſidentiarum per Galliam Monach[illegible] ſcripſerunt.

SCRIPTVRA. XX.

Copia proteſtationis à tribus Procuratoribus factæ pro ſincerâ vnionis intentione.

NOs inf[illegible]ſcripti, tractaturi de vnione omnium Monachorum Anglorum Con[illegible]onis Caſſinenſis, Hiſpanicæ, & Anglicanæ in vnum corpus: proteſt[illegible]mur in ve[illegible] Religioſorum, & Sacerdotum, nos velle ſincerè, & quantum poſſumus [illegible] nati, vt procuremus vnionem, quibus in conatibus primum, & principaliter ag[illegible] & proponemus ante oculos noſtros conuerſionem Angliæ per Miſſionem Apoſtolicam [illegible]de, & proximo loco promotionem Congregationis Anglicanæ Benedictinorum Mon[illegible]rum, antiquamque ſucceſſionē Anglicanæ, quodque nec quæremus, nec proſequemur, a[illegible]uatum intereſſe, vel lucrum, vel commodum noſtrum: nec intereſſe, de[illegible]us aut co[illegible]o[illegible]micorum, aut Congregationum noſtrarum (ſaluo ſemper pietatis, & grat[illegible]inis o[illegible]ci[illegible] ei[illegible]em Congregationibus debemus) [illegible] v[illegible]are alicuius momenti, quæ poſſit eſſe conſu[illegible] præiudicio Congregationis Anglicanæ prædictæ. Ego D. Anſelmus de Manceſtria Mon[illegible] Congrega-

Congrega[illegible] Caſſinenſis ita affirmo, vt ſupra. Ego F. Benedictus Ioneſius Monachus pro-fe[illegible] C[illegible] is Hiſpanicæ aſſero, & affirmo idem. Ego D. Sigebertus Bagshaw Mona-[illegible] A[illegible] idem affirmo. Teſte veritatis huius actus R.I. R.I.

Copia a[illegible]us circa idem ab yſdem facti.

CONcordatum eſt inter [illegible]rocuratores infraſcriptos, D. Doctorem T. Et D. I. pro, & in nomi-ne, a[illegible]teſtate nationis Anglicana cõſtitui debere iudices arbitros opinionũ vtriuſque par-[illegible] audi[illegible] vnius[illegible]que partis ration bus in particulari, & quan[illegible] difficultate, vel controuer-[illegible]rd[illegible]s Procuratores extra, poſſint difficultatem ſeu controuerſiam, cum dictorum Pro-[illegible]m opinionibus, & argumentis proponere Illuſt. DD. Cardin & ipſorum Illuſt. DD. [illegible]ad difficultatum dictarum [illegible]ctionem, præhabita prius notitiã vnitarum ſeu [illegible]o[illegible]m dictorum n[illegible]m Arbitrorum, aut aliorum, quorum iudicio di-[illegible]s[illegible] ſubmiſerint, eo in caſu, quo prædicti nobiles viri ſuas proponent opinio-nes tan[illegible]m r[illegible]olutiones in occurrentibus [illegible]s difficultatibus neceſſarias pro bono Eccleſiæ A[illegible] vn[illegible] cum firmamentis talium reſolutionum ſuarum. Vlterius etiam promittunt [illegible]dictis nobil bus Arbitris, con[illegible]ro ad prædictas reſolutiones, ad debitum effe-ctu[illegible]ndas, reſeruato ſemper in om[illegible]us, & ſingulis officio, quod [illegible]uis quiſque eorum de[illegible]ationibus, & hoc à ſe dicunt ideo fieri, vt facilior habeatur, controuerſiarum determ[illegible] [illegible]o D. Anſelmus à Manceſtria, conſentiens ſubſcribo, & promitto. Ego. F. Be-nedictu[illegible]lo[illegible]ius pariter. Eg[illegible] D. Sigebertus, ſimi[illegible]iter. Teſtes promiſſionis R.I. R.I.

SCRIPTVRA. XXI.

E[illegible]lar literarum Illuſtriſsimi Cardinalis Bellarmini ad R. P. Leandrum Vicarium Miſsionis Generalem.

AD[illegible]m R[illegible] uerende Pater[illegible] d ſtuli reſponſum dare literis Paternitatis Veſtræ, datis die [illegible] [illegible]uperioris, quia [illegible] breui, [illegible]m poſſe finiri, & aliquid recti à [illegible]ribi: ſed q[illegible]m ne[illegible]ia Romana, cum ſint plurima, non tam breuiter fi-[illegible], noluit diutius diff[illegible]re re[illegible] onſum. Accepi igitur à R. P. V. per D. Sigebertum [illegible] [illegible]rec[illegible]enl[illegible]m vnionis, & al as [illegible]turas idem negotium concernentes. Sed iam non [illegible]te in Con[illegible]regatione Sancti Officij colloquuti ſumus: & probauimus diligentiam, [illegible], a[illegible]ud[illegible]um D. [illegible]geberti E[illegible]uamuis nondum ſit res tota ad exitum perducta, [illegible] [illegible]us breui omnia finienda, & D [illegible]gebertum, re confecta, cum gaudio ad vos re-uer[illegible], D[illegible]us Anſelmus, qui pro Caſſinenſibus agit, nonnihil reſiſtet: ſed cum Caſſi-[illegible] iam pro[illegible]ſi[illegible] ab Anglia, fort[illegible] non erit inutile, vt non adiungantur Congrega-[illegible]c[illegible]ç, [illegible]ſa[illegible]erit, ſi Angli ex Hiſpania, Gal[illegible], & Belgio in vnum conueniant, & [illegible] vi[illegible]us in eodem ſpi[illegible]u adorIantur portas inferorum, quæ cum ſanctis in An-[illegible]u[illegible]tunt. Valeat R. P. Veſtra mei memor in ſanctis precibus ſuis Romæ 22. Martij, [illegible] Subſ[illegible]ptem. Admod[illegible]m R. P V. vti frater in Christo Robertus Cardinalis Bellarminus.

SCRIPTVRA. XXII.

D[illegible]retum Sanctiſsimi D. N. Pauli diuinâ prouidentiâ Papæ quinti de nouem Definitoribus eligendis pro vnione conſtituendâ, eiuſdemque decreti promulgatio.

NOs Robertus m[illegible]ratione [illegible] S. Romanæ Eccleſiæ præsbyter Cardinalis Vbaldi-nus apud C[illegible]ianiſ[illegible]mum [illegible] D. Ludouicum Te[illegible]mum Galiæ, & Nauarræ Regem, pro Sanctiſſimo Domino N. D. Paulo diuinã prouidentiã Papã Quinto degens, &c. Vniuerſis ac ſingulis, ad quos præſentes peruenerint, pat[illegible]at, ac

nutum

notum ſit, Nos acce[illegible]tis li[illegible]is I[illegible], & Reuere[illegible]mi Domini mei, Domini Cardinalis Mi[illegible]lini ſub datum Romæ [illegible] Congregationis S. Romanæ, & Vniuerſalis Inquiſitionis tenoris infra ſcripti, [illegible] 19. die Maij, 16[illegible]6 [illegible] Congregatione S. Romanæ,& Vniuerſalis Inquiſitionis [illegible] Palatio Apoſtolico, Mo[illegible] coram Sanctiſſimo Domino N. D. Paulo D[illegible] prouidentia Papa Quinto [illegible] Reuerendiſſimis Cardinalibus [illegible] in tota Republica Chriſtiana Generalibus Inquiſitoribus Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis, [illegible] relatione tractatus habiti inter Procuratores [illegible] Anglorum Ordinis S. Benedicti [illegible] Anglicanæ Congregationem Hiſpanicæ, [illegible] Anglicæ, de Vnione inter eos faciendâ,& [illegible] latè propoſitis: Sanctiſſimus decreuit vt ſi [illegible] Co[illegible] hactenus conc[illegible]datum eſt,atque conuentum, lic[illegible] tertia Co[illegible] in hunc, qu[illegible], modum inchoetur, vt [illegible] Miſſionis gremio, nullo huius, aut illius dictarum Congregationum [illegible] ram eligantur,qui in eligentium conſcientia iudicabuntur ſanctitate, [illegible] religionis vſu præſtantiores, & magis idonei. In electione [illegible] fe[illegible], & ille intelligatur electus,qui habuerit plura ſuffragia, iuxta [illegible] bendam à Nuncio Franciæ. Prædicti Definitores facultatem [illegible] ſionem pertinent, ad electionem aliorum Officialium, ad [illegible] Re[illegible] ad ſtudia,ad habitum,officium,cæterm[illegible] dam, & perſi[illegible]iendam iudicabuntur idonea. Ordinationes [illegible] mittant quam primum ad Vrbem,ad hanc Sacram Congregationem [illegible] latum, ſi quæ occurrant, vt plenè tandem ſuper toto negotio de[illegible] natio[illegible] non mandentur antequam ſint approbatæ à [illegible] S[illegible]e Ap[illegible] gnatum. Andræs [illegible] S. Romanæ Vniuerſalis Inquiſitionis [illegible], [illegible] cęrá sub[illegible]. Volentes mandatum dicti S. D. Papæ per dictas literas [illegible] ctum debitá cum reuerentiâ ac diligentia exequi decreui [illegible] copiam [illegible] tra[illegible]e, prout per præſentes tranſmittimus vobis expreſſè mandantes vt [illegible] noſtræ, [illegible] vnicuique veſtrum redditæ fuerint, ad executionem contentorum in prædicto [illegible] cre[illegible] procedatis, & per Monachos vobis ſubditos procedi [illegible], & [illegible] iſ[illegible] iniungentes, & mandantes vt poſtquam prædicti D[illegible] per vo[illegible] [illegible] notitiam habuerint,ſinguli eos ſtatim nominent, & eligant no[illegible] ex [illegible]nis gremio, nullo trium Congregationum habito reſpectu, quos [illegible] iud[illegible] ſanctitate virtute, prudentiâ, & Religionis vſu præſtantiores, & magis [illegible] q[illegible] electionem, & electionem liberè, & per ſecreta ſuffragia faciant, ita vt [illegible] & votum a propriâ conſcientiâ dictatum, non autem a[illegible] ces, [illegible] datum, manu propriâ ſubſcriptum, & [illegible]tum ad R. D. N[illegible] cium Ap[illegible] hoc Galliç Regno commorantem, omni morâ poſtpoſitâ mittere [illegible] que ve[illegible] Monachi vobis ſubditi remittere teneantur in[illegible] ſequen[illegible]m; vt mox idem D. Nuncius editis nominibus nouem Monachorum, qui [illegible] plura habuerint ſuffragia, illos ipſos declaret Definitores, ac [illegible] tempus, & [illegible] dicet intra quod, & in quo inuicem conueniant acturi de ijs, quæ in præſenti Decreto [illegible] nentur, vt aliquando tandem ordinentur, & firmentur ea,quæ ad Miſſionem perſiciendam [illegible] ad veram, ac ſtabilem vnionem inter Congregationum Monachos firmandam nec[illegible] cabuntur. In quorum præmiſſorum fidem, & teſtimonium præſentes ſub[illegible]ipſimus, [illegible] gnauimus, eaſque per dilectos noſtros D. Alexandrum Scappium Iuris Vtriuſque Doct[illegible] Aud[illegible] noſtrum in noſtrâ Nunciaturâ, & Magiſtrum Thomam Gallot Clericum Pariſienſem in Pontificio, & Cæſareo Iuribus Licentiatum Publicum, autoritate Ap[illegible] Vene[illegible] Curiæ Epiſcopalis Pariſienſis Notarium Iuratum in Regiſtris Epiſcopa[illegible] Præfecturæ Pariſienſis ſequendo edictum Regium, deſcriptum, & immatriculatum Pari[illegible] Vico Nouo B. Mariæ Virginis commorantem, noſtrum hac in parte Notarium fieri,ſ[illegible] & ſu[illegible]ſignari, ſigilliſque noſtro iuſſimus, & fecimus appoſitione communiri. Datum Pari[illegible] no Domini 1[illegible]6. Die 4. menſis Auguſti. Sic ſignatum. Rubertus Card. Vbaldinus. Et [illegible] Alexander Scappius Auditor. Thomas Gallot Notarius Publicus qui ſupra. Et ſigillo dicti [illegible] ſtriſſimi Cardinalis ſignatum.

SCRIPTVRA. XXIII.

Euo[illegible]tio nouem definitorum tam electorum, facta per I[illegible]ſtriſſimum Archiepiſcopum Rhod[illegible]nſem, nunc Cardinalem.

G[illegible] D[illegible] & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Archiepiſcopus Rhodienſis, Sanctiſſimi Domini Paul[illegible] diuinâ prouidentiâ Papæ Q[illegible]nti, eiuſdemque Sanctæ Sedis ad Chriſtianiſſi[illegible] L[illegible]uicum 13. Galliæ, & Nauarræ Regem Nuntius Apoſtolicus, Dilectis nobis [illegible] Chriſto, admo[illegible] Reuerendis Hiſpanicæ, & Anglicæ Congregationum Monachis ſu[illegible] S. Benedicti militantibus, & in Anglicanâ Miſſione laborantibus ſalutem. Cum ex ma[illegible] præfati Sanctiſſimi Domini N. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſimus Dominus Rubertus Ca[illegible]dinalis [illegible]ldinus ad vos omnes Decreti cuiuſdam facti in Generali Congregatione S. Romanæ, & V[illegible] ſalis Inquiſitionis habitâ in Monte Quirinali 19. menſis M[illegible] ſuperioris anni 1616 e[illegible]miſerit, in quo Decreto continebatur vt ad ſtabiliendam V[illegible]nem, & con[illegible] dictarum Congregationu Monachos ex toto Miſſionis gremio per l[illegible] & ſecret[illegible]lorum Monachorum ſuffragia nouem Definitores eligerentur, qui poſt factum dictorum ſuffragiorum ſcrutinium per Nuntium Apoſtolicum in Gallia commorantem ab ipſo d[illegible]rati de vniuerſæ Miſſionis negotio, & vnione Congregationum faciendâ tractaturi conue[illegible]ent ad tempus, & locum, quæ futuro Conuentui idem Nuntius opportuna iudicaret, p[illegible] in dicto Sanctæ Inquiſitionis Decreto, & in literis prædicti Illuſtriſſ. Domini Cardinalis V[illegible]al[illegible]oi deſ[illegible] per expeditis ſub datum Pariſijs Die 24. menſis Augusti ſupradicti anni latius [illegible]tinetur. Nos quoque volentes eiuſdem Decreti tenorem, quatenus nos concernit, cum deb[illegible]uerentiâ, & diligentiâ exequi, acceptis hoc præſente menſe Martio huius anni decurrentis v[illegible] ſuffragijs penè omnibus, paucis admodum deſideratis, quæ per locorum, & tempo[illegible] d[illegible]ates haberi non potuerunt, eadem ſuffragia ſolliciè admodum, & cum ſumm[illegible] cu[illegible]s, & Ludouicum Sauanne[illegible]um in vtroque Iure, & Ioannem Roche in S. Theolog[illegible]res, familiares noſtros, diſcuſſimus, & examinauimus; & inuenio demum quem vo[illegible]le[illegible]certo, & indubitato nouem Definitorum num[illegible]o, eorum nomina hac præſenti decla[illegible]oſtra vobis omnibus nota facimus, & manifeſtamus, quæ ſunt videlicet F. Leander d[illegible]o Congregationis Hiſpanicæ Vicarius Generalis, D. Robertus V[illegible]ncent[illegible] Sadlei[illegible] A[illegible]næ Congregationis Preſes F. Gabriel de S. Maria Prior Maelonienſis. F Robertus [illegible]s Hiſpanicæ Congregationis in Angliâ Superior. F. R[illegible]deſindus Barlo Prior Colle[illegible]j Duaci. D. Edouardus Maiheuus Dolouuatthentis Monaſterij Prior. F. Benedi[illegible]ius Aſſiſtens Vicarij in Angliâ. F. Thomas Torquatus Lathom Profeſſor Philoſophiæ [illegible]. Sigebertus Bagshanus Anglicæ Congregationis Monachus. Quod etiam à nobis exi[illegible]oſt[illegible] ratio, Definitoribus iſtis, ſic vt præfertur, nominatis, & declaratis, in virtute [illegible] Apoſtolicę nobis factæ, maximè certo quo poſſumus modo præcipimus, & man[illegible] vt omni dilatione remotâ ad diem primam Menſis Iunij proximè ſubſequentis Pariſios [illegible]mum ſeu Reſidentiam Ordinis [illegible]ul ſimul omnes accelerent, & conueniant: vbi ſerua[illegible] eodem dignitatis gradu, qui vnicuique competit vel ratione officij, quod modo ge[illegible]ſſione vel antiquitatis in Religione agant ea omnia, & tractent, quæ ad vniuerſ[illegible]m [illegible]nem Ordinis [illegible]uonis modo ſpectare poſſun[illegible] ad electionem videlicet ali[illegible]rum Of[illegible], ad gubernationem Conuentuum, & Reſidentiarum, ad ſtudia, habitum, officium, ce[illegible]s, cæteraque, quę in ſupradicto S. Officij Decreto plenius continentur. In quorum omn[illegible]m, & teſtimonium præſentes ſubſignauimus, & ſigillo, quo in talibus vtimur, iuſſimus a[illegible]on[illegible] muniri. Datum Pariſijs Die 16. prædicti Menſis Martij anni 1617. Subſignatum G. [illegible]s Rhodienſis Nuntius Apoſtolicus. Et inferius. Ludouicus Sauanuccius Audi[illegible]s Roche S. Theol. Doctor. Et ſigillo dicti Illuſtriſſ. D. Nuntij munitum.

SCRIPTVRA. XXIV.

Confirmatio [illegible] unionis a Reuerendiſſimo Generali Congregationis Hiſpanicæ.

M[illegible] Antonius [illegible] Caſtro [illegible] Congregati[illegible] [illegible] ,nc[illegible] n [illegible] A[illegible]icanæ, & A[illegible]is Monaſter[illegible] O[illegible] ex[illegible] nos[illegible], p[illegible] Reuerendos P[illegible]res M. F. Leandr[illegible] [illegible] in M[illegible]lio A[illegible] Vicari[illegible] n[illegible]m M. F. G[illegible]lem[illegible] bertum Hadd[illegible]ccium n[illegible]ſtrum Vicar[illegible] in A[illegible], M. [illegible]. Ru[illegible] Priorem, Fratrem Benedictum de S. Fa[illegible]on[illegible]o, [illegible] T[illegible] o Tor[illegible], vrbe Pariſi[illegible]rum ſimul cum alijs iuſſu ſanctiſſimi Domini [illegible]. Papæ Pauli [illegible] tulo decorati, ad ea decernenda quæ magis vni[illegible] c[illegible]a ipſis in[illegible] [illegible]ide[illegible] mus eos p[illegible]ſt exactam re[illegible]m tractationem, vt magi[illegible] ſta[illegible]li[illegible]ati, & [illegible] n[illegible], & M[illegible]n[illegible]s conſulerent, ne regiminis d[illegible]no, ſuperiorum [illegible], & moniarum contrarietas, eos ſuaque Miſſionem in caſum p[illegible] d[illegible]ent, q[illegible]n[illegible]m nem (quam Angl[illegible]can[illegible]m nuncupant) ſtatuiſſe, cu[illegible] [illegible]ommuni con[illegible]ſu ſub[illegible]rip[illegible] etiam qu[illegible]am [illegible]ſtitut[illegible]js, quæ in Hiſpaniâ obſeruantur, addiderunt q[illegible] tui in q[illegible] g[illegible]ſſ[illegible] admodum ſunt vitæ insuper etiam duos ex eiſdem [illegible] ſun[illegible] ex M[illegible]ne, [illegible]erint vt ex ijs queiu maluerimus in Præſidem ſuæ vnion[illegible], [illegible] Angli[illegible] e[illegible]ger[illegible]mus, qui per quatuor continuos annos hoc titulo, & munere fungatur [illegible] men [illegible]ancitâ lege, ne munus ſuum obire poſſet, aut gubernationis, r[illegible]iminiſque ha[illegible]nas [illegible], niſi prius à nobis noſtriſque ſucceſſoribus [illegible] confirmationem obtinere: qua propter ru[illegible]bus ſuppl[illegible]a[illegible]nique annuens, ne tam ſanctæ vnioni fideique catholi[illegible]æ propa[illegible] ni Monaſticoque B[illegible]nedi[illegible]no inſtituto obſtaculum ſimus, hac de re maturâ [illegible]onſul[illegible]atio[illegible] [illegible] authoritate noſtr[illegible], quâ in hac parte fungimur, nobiſque à Patribus Cou[illegible] [illegible]itulo Generali menſe Aprilis, anni 1617. ad[illegible] conceſſâ, omnia, & ſingula quæ [illegible] Pa[illegible]us in Congregatione habita Pariſijs in ſupra dicto anno geſta ſunt de quorum tenore [illegible]pia apud nos manet, eorum nominibus ſubſcripta, approbamus, confirmamus, ac ten[illegible] ſentium [illegible]uatenus [illegible]pus eſt in ſuum vigorem, & valorem erigimus, ſtatuimus, vt firma, [illegible] da a[illegible] [illegible]es P[illegible]es eiuſdem Congregationis Anglicanę habeantur In cuius fi[illegible] pr[illegible] [illegible]ne ſu[illegible]ipſimus, ſi[illegible]que noſtræ Congregationis, quo in ſimilibus [illegible]us [illegible]mmuni[illegible]imus, & eiuſdem Congregationis à ſecretis nomine, & teſtimonio roborami[illegible] rum in noſtro Monaſterio Regali Onienſi Die 27. menſis Octobris anni 1617. Su[illegible] M. F. Antonius de Caſtro Generalis Congregationum Hiſpanicæ, & Anglicanę. E[illegible] mandat[illegible] R[illegible]erend[illegible]imi Patris noſtri Generalis F. Emanuel Angles. Er[illegible] Congre[illegible] Hiſpanicæ muni[illegible]um.

SCRIPTVRA. XXV.

Breue Sanctiſſimi D. N. Pauli Papæ V. pro continuatione, re[illegible] ratione, ac de nouo ſi opus eſſet erectione) antiquæ Congregationis Anglicanæ.

PAVLVS PAPA V.

AD [illegible]uram [illegible] memoriam. Ex incumbenti nobis deſuper Paſtoralis Offi[illegible] [illegible]ioſ[illegible]rum omnium proſp[illegible]m, fælicemque ſtatum ſincero deſiderantes a[illegible] propterea prouide facta fu[illegible] dicuntur, vt firma, & [illegible]bata perpetuo ſub[illegible] ter, cum à nobis petitur, Apoſtolicæ confirmationis robur adijcimus, ac [illegible] eiu[illegible]m offici[illegible] partes fauorabi[illegible]ter interponimus, prout conſpicimus in Domi[illegible]o [illegible]

expe[illegible]

expedi[illegible] pro parte [illegible] Ordinis [illegible]nedicti
[illegible] A[illegible] eorum
D[illegible], Congrega-
[illegible] H[illegible], & A[illegible], coal[illegible] vnum [illegible]rpu[illegible] vocare[illegible] Con-
[illegible]o [illegible]ana, ita [illegible] hanc coal[illegible], & Co[illegible], con[illegible]ſtan-
[illegible] a [illegible] Congrega[illegible] Ordini[illegible] gene-
[illegible] na ſe [illegible] vocato Præſide, qui
[illegible] n [illegible] e [illegible] & à duobus P[illegible] immediate ſub dicto
[illegible] o à Prio[illegible] Reſidentiarum ſeu Conuen[illegible] extra A[illegible]
[illegible] cum num[illegible] o liceret [illegible] to P[illegible] vel i-
[illegible] facu[illegible] s Mi[illegible] Apoſtol[illegible]æ [illegible] præ[illegible]o regno
[illegible] Ord[illegible] is Hiſpan[illegible]æ, [illegible] Angl[illegible]anæ huiuſ-
[illegible] ne [illegible]itorum prædi[illegible]um, [illegible] o facta fuit
[illegible] Capi[illegible] ac demum quod Mon[illegible] M[illegible]onis iura-
[illegible] de, ſe acce[illegible] ad Mi[illegible]nem, & vt ad hoc [illegible] d[illegible]o Præſide
[illegible] deſuper [illegible] p[illegible] ur contineri. Cum autem, ſi-
[illegible] at, Mon[illegible] pro ſtatu[illegible]m, ac decretorum ceu Capi-
[illegible] m[illegible] tate, & [illegible] tentia, illa Apoſt[illegible] noſtræ co[illegible] nationis
[illegible] m deſiderar[illegible] no[illegible] is propterea hum[illegible] fecerunt,
[illegible] vt [illegible] ra [illegible] gere d[illegible] Apoſtolicâ
[illegible] M[illegible] dictos ſpecialibus [illegible] bus, ac gra[illegible] olen-
[illegible] tes p[illegible] excommunicatio[illegible]s, ſuſpen[illegible], a[illegible] rdicti,
[illegible] tentijs, cenſuris, [illegible] pœnis à iure vel ab homine quauis oc[illegible] vel
[illegible] quomodolibet innod[illegible] exiſtant) ad effectum præſentium [illegible]
[illegible] e ſe abſoluentes, & a[illegible] tos fore cenſentes, huiuſmodi ſupp[illegible]
[illegible] eer [illegible] capitul[illegible] modi au[illegible] ate Apoſtolicâ, & tenore præ[illegible]u-
[illegible] us & con[illegible] amus, illiſque inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adijcimus,
[illegible] quam fact[illegible] defectus, ſi qui deſuper quomod[illegible]bet interu[illegible],
[illegible] r[illegible] gationi p[illegible] dictæ ſic vt præfertur vni[illegible] domuibos, & ſin-
[illegible] is, fa[illegible] bus [illegible] alijs prærogati[illegible]s, tam Congreg[illegible]ioni Hiſ-
[illegible] ongr[illegible] ationi An[illegible] canæ dicti Ordinis, ſu[illegible] idem Ordini in Angliâ à
[illegible] ctenus conceſſis (dummodo ta[illegible] en ſint in vſu, nec reuocata, aut ſub al[illegible]ui-
[illegible] bus comprehen[illegible]a, ſac[illegible] e Cano[illegible] ibus, & Concili[illegible] Trid[illegible] ntini d[illegible]e[illegible]is
[illegible] tur) v[illegible] & gaude[illegible] ere, & l[illegible] te po[illegible] it, & valeat [illegible] a[illegible] ta-
[illegible] nce[illegible] us, & indulgemus, ac [illegible] priuilegia, gra[illegible] as, indulta, facultates a[illegible] e præ-
[illegible] cta, ad Congregationem vnitam huiuſmodi extendimus, eaq[illegible] e il[illegible] oo
[illegible], e[illegible]ocedimus Decernentes omnes, & ſingulas facultates Mi[illegible]nis A[illegible]ſto-
[illegible] eiſdem M[illegible] ac[illegible]is contra ſtatutorum, & decretorum huiuſmodi ten[illegible] quo-
[illegible] nce[illegible]as, vel d[illegible]legatas, nullas, & inualidas nulliuſque roboris vel m[illegible] nti fore,
[illegible] tes vero literas validas, firmas, & efficaces exiſtere, dictæque Congr[illegible]gationi ſic
[illegible] v[illegible]itæ in omnibus, & per omnia pleniſſime ſuffragari, ac irritum & inane [illegible] us
[illegible] oquam, quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentar[illegible] n[illegible] ob-
[illegible] utionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Ordinis, & Coo[illegible]s
[illegible] iurame[illegible]o confirmatis, vel quauis firmitate aliâ ſtatutis, & con[illegible]ue udin[illegible]us,
[illegible] que in[illegible]ul[illegible]is, ac [illegible]is Apo[illegible]licis eiſdem Ordini, & Congregationi, l locorum-
[illegible], & perſonis, ſub quibuſcunque tenore, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis,
[illegible] ontrarium præmiſſorum, quomodolibet c[illegible]nceſſis, confirmatis & iuratis, qui-
[illegible] s eorum omnium tenore præſent[illegible] pro plene, & ſufficienter e[illegible]reſ
[illegible] s in ſuo robore perma[illegible]ſuris, h[illegible] vice duntaxat, ſpecia[illegible]ter, & ex[illegible] de
[illegible] que contrarijs quibuſcunque. Per præſent[illegible] autem non intendimus [illegible]ijs Con-
[illegible] a[illegible]bus exemptis dicti Ordinis aliquod præiudi[illegible]ium inferre. Datum Ro-
[illegible] a[illegible] m maiorem ſub annulo piſcatoris Die 23. Auguſti 1[illegible]9 Pontificatus noſtri

SCRIPTVRA. XXVI.

Licentia Reuerendiſſimi Generalis Hiſpaniæ pro acceptandâ vnione, & Breui Apoſtolico.

NOs Magiſter F. Antonius de Caſtro S. Th[illegible]giæ Mag[illegible] totius Ben[illegible]næ Co[illegible]gregationis Hiſpaniæ de obſeruan[illegible], nec non & Congregationi[illegible] nis A[illegible] ab eadem Hiſpanica depend[illegible] Generalis, &c. Venerab[illegible]us n[illegible] dilectiſſimis filijs eiuſdem Congregationi[illegible]e etiam Miſſio[illegible] noſtræ A[illegible] Patribus omnibus, & ſingulis per præſentes literas noſtras notum fieri v[illegible] & m[illegible] quia dilectis filijs noſtris R. P. M. Leandro de S. Martino Congregationis Anglicanæ [illegible] electo, & à nobis confirmato, & Miſſionis etiam noſtræ Vicario Generali, atque etia elect[illegible] confirmatis Diffinitoribus eiuſdem Congregationis Anglicanæ fecimus alias, & pe[illegible] præſ[illegible]s literas noſtras facimus, factamque eſſe declaramus pleni[illegible]mam licen[illegible]iam acceptandi Breue Apoſtolicum, quo ſtatuta, ac leges vnionis Pariſijs per nouem Definitores factæ confirmantur; nec non & ſe omneſque alios noſtræ Miſſionis Monachos iiſdem legibus ac ſtatutis ſubijciendi, ſub nomine, & re Congregationis Anglicanæ ab Hiſpanic[illegible] dep[illegible]dentis: in q[illegible]m tam iſti, quam omnes, Monachi Miſſionis noſtræ vnâ cum alijs Monac[illegible] An[illegible]lis aliar[illegible] Congregationum, qui voluerint, & ab ipſis admiſſi fuerint, coaleſcere poſſint, ac debeant [illegible] nobi[illegible]m-per dependentiâ obedientiâque, & ſubiectione, quam per ſtatuta dicta Pariſienſ[illegible] & per ſua Chyrographa regimen eiuſdem Congregationis Anglicanæ præſtitit, ac [illegible] in poſterum ex omni Capitulo ſuo Generali, ſub Chyrographis, ac ſi[illegible]llo ſuo præ[illegible]re[illegible]tur; omni facultate noſtrâ illis conceſſâ aliàs nihil valitura. Et ne quod impedimentum [illegible] S. vnioni obijciatur, cum nos omnes eius leges ſciamus eſſe noſtris ſtatutis de verbo ad [illegible]erb[illegible] pleneque conformes; & ea in quibus differant eſſe regulæ conformia, & talia, vt qua[illegible]ctiora, tamen poſſint a nobis, & Capitulo noſtro Generali Mo[illegible]chis noſtris im[illegible]o[illegible] cum Capitulum Generale elapſum nobis in hac parte diſponendi rea Monachorum An[illegible] Congregationis noſtræ plenam poteſtatem delegauerit, mandamus omnibus, & [illegible] Miſſionis noſtræ Anglicanę Monachis, ſiue in Congregationem Anglican[illegible]m à n[illegible]pendentem coaptari voluerint, ſiue noluerint; & in virtute ſanctæ obedientiæ inmn[illegible], ſub for[illegible]li pręcepto pręcipimus, quatenus R. P. Leandro de S. Martino Congreg[illegible] Anglicanæ Præſidi electo, & à nobis confirmato, atque vna M[illegible]onis noſtræ Anglicanæ [illegible] General[illegible] ſecundum noſtra, & Congregationis Anglicanę ſtatuta reſpectiuè ſint per omni[illegible] obedientes ſiue in Angliâ, ſiue extra Angliam, & Diffinitoribus ac Prouincialibus, & P[illegible] eiuſdem Congregationis Anglicanæ etiam reſpectiuè nunc, & pro tempore futuro, [illegible] q[illegible] noſtram etiam in totâ Congregatione, & Miſſione Anglicanâ authoritatem reſpecti[illegible]uè [illegible]ribus; & quidquid à nobis, & hac Congregatione Hiſpanicâ expectant, id omne ab [illegible] dicti[illegible] Congregationis Anglicanæ ſuperioribus expectent, ſecundum ordinationem noſtr[illegible]lis factam; q[illegible] autem noluerint illis ſecundum leges ipſorum obedire, careant omni iur[illegible] greg[illegible]ione noſt[illegible], neque enim tenemur illis, qui noſtris noluerint obtemperare mand[illegible]nâ, & legitimâ authoritate factis, qualiter hoc noſtrum eſſe declaramus, tam à Capitulo [illegible]rali, quam à Priuilegijs Apoſtolicis poteſtate in nos ad illud deriuatâ. Sub eodem pr[illegible] mandamus omnibus, & ſingulis veſtrûm in virtute Sanctæ obedientiæ, ne quis veſtrum [illegible] in Hi[illegible]aniam venire, ſine noſtra expreſſâ in ſcriptis licentiâ conceſſâ. Itemque ne vllus v[illegible] audeat in poſterum vllum omnino ad habitum profeſſionemque monachalem pro [illegible] Anglicana aut Congregatione noſtrâ veſtire, aut admittere, niſi tantum per expreſſ[illegible]m [illegible]dis, & ſuperiorum Congregationis Anglicanæ licentiam: omnem enim aliter veſtitum, [illegible] feſſum nihil ad noſtram Congregationem aut Miſſionem pertinere declaramus, in qu[illegible] dem, & robur præſentem hanc noſtram commiſſionem, declarationem, ac præceptione[illegible] noſtrâ, ſecretarijque noſtri ſubſcriptione, & ſigillo Generalatus noſtri dari, & expediri [illegible] datum in noſtro Monaſterio ſancti Martini Madriti, Die quarto menſis Aprilis, anni [illegible] 161[illegible]. Subſignatum: Magiſter F. Antonius à Caſtro vtriuſque Congregationis Generalis. [illegible] fetius de mandato R. P. N. Generalis F. Emanuel Angles. Et ſigillo R. Generalis mun[illegible]

SCR[illegible]

SCRIPTVRA. XXVII.

Bulla S. D. N. D. Pij Papæ V.

[illegible]ltas, Quod ſuperiores ordinis Fratrum Prædicatorum in vnaquaque Prouinciá poſſint Conſtituere etiam plures ſui [illegible]dinis Fratres ab eis approbatos, in Notarios pu[illegible]cos, pro intimandis mandatis, & reſcriptis Apoſtolicis publicam vel priuatam dicti ordinis vtilitatem concernentibus.

PIVS PAPA QVINTVS.

A[illegible]eruam rei memoriam, Debitum paſtoralis officij nobis (meritis licet imparibus) [illegible]omiſſi nos admonet, & inducit, vt circa Religionum quarumlibet, præſertim [illegible]Fratrum Prædicatorum ſancti Dominici, (ad quem patrio quodam iure pecu[illegible]g[illegible]rimus paternæ charitatis affectum) ſtatum proſperè dirigendumque, & re[illegible] Apo[illegible]ica quæcunque publicam, ac alias priuatam dicti ordinis, & Fratrum ſiue moniad[illegible] vtilitatem concernentia per probos, & idoneos eiuſdem ordinis Religioſos, perſo[illegible]uerit intimanda ac inſinuanda, ac debitè exequenda, ſtudijs inuigilemus a[illegible]ea[illegible]or[illegible]bus [illegible]orum incommodis, & neceſſitatibus conſulamus, prout in Domino [illegible]r ter expedire. Cum itaque, ſicut nobis dum in minoribus conſtituti eſſemus, p[illegible]o[illegible]tum ſit, quod Fratres Reli[illegible]ioſi, & moniales dicti ordinis prædicatorum Fra[illegible]omni[illegible] ſiue ordinem ipſum, vel illius regulam profitentes, (quem quidem ordi[illegible]e profeſſi ſumus tam vniuerſaliter, quam particulariter) quamplura damna, inco[illegible]imenta patiuntur, & impenſas ſuſtinent, ex eo quod Notarij tam Clerici, quam cu[illegible]res, etiam Apoſtolicâ, Imperiali, Regali, aut alia authoritate creati, & conſtituti in [illegible]e mundi partibus, Regionibus, Regnis, Prouincijs Dominijs, & locis exiſtentes ex[illegible]ndi ſiue alias inibi cõmorantes mandata, conceſſiones, gratias, Priuilegia, & indulta, a[illegible]eſcripta Apoſtolica, tam in publicam, quam in priuatam vtilitatem emanata, ſiue con[illegible]c[illegible] & bonum, ſiue comodum publicum ſiue priuatum concernentia, Dominis tempora[illegible]h[illegible] ſiue poteſtatibus Regibuſque, Ducibus, Principibus, Marchionibus, ac alijs Dominis, & [illegible]quibus intimanda, ſiue inſinuanda veniunt, ac intimare ac inſinuare oportet, inti[illegible]e, no[illegible]care, ſiue inſinuare varijs cõfictis reſpectibus, recuſant, ſiue non audent, contra eo[illegible]m offi[illegible]ium liberum, & publicum exercitium, debitamque ſedi Apoſtolicæ obedientiam, [illegible]n modicum publicæ, & priuatæ vtilitatis, & commodi præiudicium, & detrimentum. [illegible]ur cupientes, quantum cum Deo poſſumus in præmiſſis ordini, & fratribus prefatis, ac [illegible]u[illegible]pſis de opportuno remedio prouidere, & dictis incomodis, detrimentis, ex[illegible]damnis eorum obuiare, neque mandata, priuilegia, gratias, conceſſiones, indulta, re[illegible]l[illegible] genere vel in ſpecie dicto ordini ſeu ipſius ordinis Magiſtro Generali, [illegible]b[illegible]l[illegible]que ſuperioribus, Prioribus, & fratribus, & eorum ſingulis dictiſque mo[illegible]rundem Abbatiſſis, & Prioriſſis, earumdem etiam ſingulis eiuſdem ordinis, ſiue [illegible]ne[illegible] & [illegible]us regulam profitentibus quomodolibet in genere, vel in ſpecie conceſ[illegible]em[illegible]a, & reſcripta Apoſtolica publicam vel priuatam ipſius ordinis vtilitatem, [illegible]odoli[illegible]t concernentia, & [illegible]manata ob id debito careant effectu, & vacua remaneant pro[illegible]e v[illegible]l[illegible]n[illegible]es, ipſoſque ordinem vel illius Magiſtrum Generalem, Vicarium, Procuratorem, [illegible]tres [illegible]Abbatiſſas, Prioriſſas, & Moniales, eorumque ſingulos, ſpecialibus fauoribus, & [illegible]ij proſe[illegible]uentes, & à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque

Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis [illegible] vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat [illegible] dum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, necnon nomina, [illegible] Magiſtri Generalis, Prouincialium, Vicariorum, ac dictarum Abbatiſſarum [illegible], & [illegible] nialium inuocationeſque [illegible] tiones, & dependentias Monaſteriorum, Domorum, [illegible] uentuum, & aliorum regularium locorum tam virorum, quam mulierum dicti ordinis, ac etiam mandatorum, conceſſionum indultorum, reſcriptorum, aliarumque gratiarum [illegible] pro ſentibus pro expreſſis habentes motu proprio, non ad alicuius [illegible] ſuper hoc [illegible] tionis inſtantiam, ſed [illegible] noſtra, ac Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, [illegible] tempore exiſtentibus dicti ordinis Magiſtro Generali, Vicarijs, & Prouincialibus [illegible], quam vltra, ac alias vbilibet conſtitutis, quod in vnaquâque eorum Prouincia vnum, duos, tres, quatuor vel quinque, aut plures, eis benè viſos dicti ordinis Religioſos, ſeu Fratres, [illegible] bos tamen, ac fide & doctrina idoneos, & ab ipſis approbatos in Notarios creare, [illegible], & deputare. Qui ſic creati, conſtituti, & deputati, ſine aliquo reſpectu & omni c[illegible] ſatione, liberè, quoties requiſiti fuerint, omnia, & ſingula mandata, Priuilegia, c[illegible] gratias, & indulta Apoſtolica, aliaque tam Vniuerſalia, quam particularia dicto ordini ac quibuſuis quæ de obſeruantia ſunt, tantum locis, domibus, conuentibus, Monaſterijs, & eccleſijs tam virorum, quam mulierum, & ſeu eiuſdem ordinis Magiſtro Generali, Prouincialibus Vicarijs, Prioribus, & alijs ſuperioribus, fratribus, & Abbatiſſis, Priorißis, Monialibus, & alijs perſonis ſub regulâ dictorum Fratrum degentibus, & quæ ſunt obſeruantiæ tantum in genere, vel in ſpecie, & ad vniuerſam, ſiue priuatam vtilitatem conceſſa, & emanata reſcripta Apoſtolica, eiſdê Regibus, Ducibus, Principibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, & Dominis, aliiſque perſonis Eccleſiaſticis, & ſecularibus, quibuſcunque vbi, & quoties opus fuerit, ac [illegible] quiſiti fuerint, notificare, inſinuare, & intimare; ac eoſdem iuxta mandatorum, [illegible] num, indultorum, Priuilegiorum, & reſcriptorum huiuſmodi formam, [illegible] conuenientiam, [illegible] tem mouere, & requirere, aliaque omnia, & ſingula circa ea requiſita, & opportuna [illegible] genere, exercere, & exequi, ac de ijſdem omnibus, & ſingulis, publicos, & p[illegible] ſtrumenta eorum teſtibus ad hoc requiſitis, conficere, & ſtipulare, ac in notam [illegible] exinde ſemel, vel pluries, prout ad id requiſiti fuerint vnum, vel plures, ac plura, pu[illegible] publica, actus, & inſtrumenta, quibus eadem prorſus fides adhibeatur in iudicio, & [illegible] que, ac ſi per alios quoſcunque publicos, & authenticos rogatos Notarios, ſtipulata, [illegible], & publicata, & authentica fuiſſent, conficere, & debitis ſignis, & characteribus, ſui[illegible], publicare & authenticare liberè, & licitè poſſint, & valeant, Apoſtolica authoritate [illegible] præſentium licentiam, & facultatem impartimur, concedimus, & indulgemus [illegible] ctis, notis, inſtrumentis, & ſcripturis per prædictos Religioſos, vt præfertur, authenticatis [illegible] nam, & indubitatam fidem vbique, tam in iudicio, quam extra adhiberi, ac eoſdem ſic [illegible] tos, monitos, & requiſitos eis afficere, & arctari debere, volumus, ſtatuimus, & ord[illegible] Mandantes propterea in virtute ſanctæ obedientię, & indignationis noſtræ, ac [illegible] Diuinis, quo ad Archiepiſcopos, Epiſcopos, quo ad alios verò inferiores, ſub maioris excommunicationis, Latæ ſententiæ pœnis, locorum ordinarijs, & alijs quibuſuis perſonis, cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus, & quâcumque etiam dictæ ſedis auctoritate, facultate, ſeu poteſtate etiam Legati de latere, ac Cardinalibus, Cardinalatus honore fulgentibus, ne ipſos Notarios vt præfertur deputatos, & electos ſine eorum, aliq[illegible] in executione ſupradictorum omnium quouis modo impediant vel impedire, aut perturbare audeant, vel præſumant, ac decernentes præſentes litteras nullo vmquam tempore, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, ſeu intentionis noſtræ vitio, ſeu defectu notari, ſeu impugnari, ac ſubquibuſuis reuocationibus, derogationibus, & alijs contrarijs diſpoſitionibus [illegible] nobis, vel ſucceſſoribus noſtris emanendis compræhenſas, ſed ſemper ab illis exceptas ex[illegible] & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum, & validiſſimum etiam ſub data p[illegible] dem Magiſtrum Generalem, Prouinciales, & alios ſupra nominatos eligenda, conc[illegible] tutas, & plenariè reintegratas exiſtere. Et ſic per quoſcumque iudices, & commiſſarios [illegible] authoritate fungentes, etiam cauſarum palatij Apoſtolici auditores S. R. E. Cardinales [illegible] ta eis, & eorum cuilibet, quâuis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate [illegible] dicari, & definiri debere, ac irritum & inane quidquid ſecus ſuper his à quoquam quâuis [illegible] thoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari Quocirca dilectis filijs Iacobo, titul[illegible] ctæ Mariæ in Coſmedin presbytero Cardinali, de ſabellis nuncupato, noſtro in alma vr[illegible] cario, & curiæ cauſarum cameræ Apoſtolicæ Generali auditori, ac cancellariæ Apoſto[illegible]

rege

[illegible] & pro tempore exiſtentibus per præſentes, motu ſimili, mandamus, quatenus ipſi [illegible] per ſe, vel alium ſeu alios præſentes litteras, & in eis contenta quæcunque [illegible] vbi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Magiſtri Generalis, procuratoris, Pro[illegible] & aliorum prædictorum, ſeu alicuius eorum requiſiti fuerint, ſolemniter publicantes [illegible] premiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtẽtes, faciant authoritate noſtra illos, & [illegible] indulto [illegible]ne, voluntate, ſtatuto, ordinatione: mãdato, & decreto noſtris huiuſmodi iuxta eorũdẽ præſentiũ tenorẽ pacifice frui, & gaudere nõ permittentes eos deſuper per quoſcunque quomodolibet indebitè moleſtari, contradictores quoſlibet, & rebelles per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas ac aliã Iuris remedia, apellatione, poſtpoſita cõpeſcendo, [illegible] legitimis [illegible] habendis, ſeruatis proceſſibus, ſententias, cenſuras & pœnas prędictas, [illegible] vi[illegible]us agrauando inuocato etiam ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis non obſtant[illegible] recordationis Bonifacij Papę octaui prædeceſſoris noſtri de vna & concilij generali [illegible] eduabus dietis dummodo quis authoritate præſentium vltra tres dietas ad iudicium non trahatur aliiſque quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis nec non in Prouincialibus, & ſinodalibus Concilijs editis Generalibus vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus, ac etiam iuramento Confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate ália roborantis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apoſtolicis etiam dictæ ſedis de latere delegatis nuncijs locorum ordinarijs, & alijs quibuſuis perſonis, in præiudicium præmiſſorum per quoſcumque Romanos Pontifices etiam prædeceſſo res noſtros, ac nos, & ſedem præfatam tam ſub plumbo, quam in forma breuis, & etiam motu, & ſcient a ſimilibus conceſſis approbatis, & innouatis, quibus omnibus etiamſi de illis eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, non autem per clauſulas Generalia [illegible] importantes, mentio, ſeu quæuis aliâ expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma [illegible] ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma [illegible] tradita obſeruata, inſerta forent, pręſentibus, pro expreſſis habentes illis alias in ſuo [illegible] permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus cęteriſque contrarijs [illegible]que aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab Apoſtolica ſit ſede indultum quod [illegible] ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas Apoſtolicas non facientes [illegible] expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus [illegible] quod tranſumptis præſentium, manu alicuius notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra vbique [illegible] adhibeatur, & adhiberi debeat, quæ literis ipſis originalibus adhiberetur, ſi exhibitæ forent, vel oſtenſe. Datum Romę apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris die vigeſimo primo Martij milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo, pontificatus noſtri anno ſexto.

SCRIPTVRA. XXVIII.

Promulgatio Breuis Pontificij pro vnione, & Congregatione Angliæ erigendâ.

In Chriſti nomine Amen.

FRater Leander de S. Martino præsbyter, & Monachus S. Benedicti Sacræ Theologiæ Doctor, Vicarius Generalis Benedictinorum Anglorum Congregationis Hiſpanicæ, omnibus ac ſingulis præsbyteris, ac Monachis expreſsè profeſſis eiuſdem Congregationis, tam in Anglia, quam extra eam degentibus, ſalutem in totius ſalutis autore. Cum Reuerendiſſimus [illegible] Pater noſter M. Antonius de Caſtro ſanctæ Congregationis noſtræ Generalis [illegible] Congregatione in Capitulo ſuo Generali proximè elapſo plenariam delegauit de [illegible], ac [illegible] Miſſionis ſuę An[illegible] disponendi authoritatem (prout conſtat ex varijs eiuſdem Reuerendiſſimi Patris noſtri reſcriptis ab ipſo, & Secretario ipſius ſubſcriptis, cuius ſub[illegible] [illegible]am Congregationem noſtram fidem facit irrefragibilem) conſenſerit, ac permiſerit, conſentiatque ac permittat, diuerſis inſtrumentis autenticis de hoc ſuo conſenſu, ac per-

Miſſione ad [illegible] tranſmiſſis, vti breue Apoſtolicum S[illegible]mi Domini Pauli Papæ V confirmatorium vnionis inter Monachos Benedictinos An[illegible] Patres [illegible] Generalis Definitoribuſque Congregationis Hiſpanicę, approbatæ) acceptetur, promulgetur, & publicetur, legeſque prædictæ vnionis executioni [illegible] per totam Miſſionem; cumque propter Priuilegia Apoſtolica [illegible] diuerſaque Congregationis ſtatuta non liceat nobis ab autoritate Capituli Generalis (quæ [illegible] Generali noſtro, vt [illegible], in hoc caſu [illegible] ad alia tribunalia quæcunque extra Congregationem [illegible] appellare, [illegible] etiam co[illegible], & conſenſu Reuerendiſſimi Domini Philippi A[illegible] Vedaſti [illegible] Patroni noſtri, ad quem [illegible] autoribus cauſis recurrere [illegible] voluit ſancta Congregatio; Nec non & de ſpeciali [illegible] Patris Placidi Roias Procuratoris Generalis in Curia Romana [illegible] Congregationis Hiſpanicæ, [illegible] hoc ipſum penitus expedire vt quamprimum fiat aſſerentis [illegible] matura de[illegible] com Reuerendis Patribus P. Torquato Latham, P. Edoardo Ma[illegible]eu, P. Bernardo Beringtono, P. Rud[illegible]indo Barlo quibus rem hanc [illegible] examina[illegible] Reuerendiſſimus Pater noſter Generalis, & leges conuentus [illegible] Capitulum [illegible] conſeruent [illegible] enim per ſtatuta noſtra liceat negotia grauia Congregationis per exteros officiales [illegible], ſed omnia ſine iuris ſtrepitu inter nos ipſos tranſigere tenemur, idcirco (inquam) per præſentes literas noſtras mandamus in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus & ſingulis Reſidentiarum ſeu Conuentuum Miſſionis noſtræ Benedictinæ ſuperioribus quatenus [illegible] a vigintiquatuor horas poſtquam has literas noſtras receperint vna cum authentica copia Breuis Apoſtolici, & mandati Reuerendiſſimi Generalis noſtri deſuper illo Breui, & vnione acceptandis expediti, ſtatim coram ſubditis ſibi Monachis in vnum conuocatis, prædictum Breue Apoſtolicum, & Reuerendiſſimi Generalis noſtri mandatum promulgari, legique, clarâ, ac intelligibili voce faciant, & procurent: incipiendo in conuentu S. Gregorij Duaceni, deinde in Collegio Mar[illegible]rſi, exin in Reſidentiâ Pariſienſi, ac inde mittatur ad Callenſem, à qua [illegible] Conuentu [illegible] tur Maclouienſem, [illegible] ad Angliã, & Lotharingiã alijs vijs, [illegible] modis [illegible]. [illegible] tur autẽ omnes dicti ſuperiores dorſo huius noſtri mandati vel alijs literis [illegible] promulgationis, & eorum nomina, qui vnionem præfatam acceptare iuxta ipſum Reuerendiſſimi Generalis mandatum voluerint, eique ſe ſubijcere; quatenus ita poſſimus per eundem ſuff[illegible] ad ſuperiorum conuentualium electionem procedere [illegible] ſi [illegible] omnes [illegible], qui etiam [illegible] pro cauſis ſibi cognitis vnionem acceptare, exhibeant [illegible] ſuis in noſtra [illegible] onem charitatem, & commoditatem, ſi [illegible] hactenus habuerunt & meliori ſi potuerint, modo, quamdiu ipſi (de quo minime dubitamus) pacificè, & Religioſè iuxta leges & [illegible] Reſidentiis noſtris per [illegible] voluerint: ſuperiores tamen dictarum Reſidentiarum, non niſi [illegible] eorum, qui dictæ vnionis ſe ſubmiſerint, eligi poſſint ac d[illegible] nihilominus vnicuique aliorum alijs omnibus iuribus, ac Priuilegijs, quibus h[illegible] vti ac frui [illegible] ſunt, & potuerunt. Datum Duaci in Collegio S. Gregorij 3 Septembris, [illegible] 9. ſubſignatum, F. Leander de S. Martino Vicarius Generalis Benedictinorum Anglorum Congregationis Hiſpanicæ.

SCRIPTVRA. XXIX.

Acceptatio Breuis Apoſtolici

NOs infraſcripti Notarij Apoſtolici teſtamur hoc noſtro Chirographo R. P. Leandrum de S. Martino Vicarium Generalem Congregationis Hiſpanicæ Conuocatis omnibus Patribus, & fratribus Profeſſis vtriuſque Congregationis Hiſpanicæ, & Anglicanæ in hoc Conuentu S. Gregorij reſidentibus, quorum nomina ſunt R. P. Ru[illegible] loco eiuſdem Conuentus Prior, R. P. Petrus W[illegible], R. P. [illegible]mbanus Malonus, R. P. [illegible]laus Stephani, R. P. Ioſephus Lathom F. Deodatus L'Angeum, F. Fran[illegible] F. [illegible]cidus de S. Ioanne conſentiente R. P. Claudio de S. Benedicto qui propter [illegible] eſſe perſonaliter non potuit; & conſen[illegible] etiam R. P. Paulino Greenwood [illegible] de cauſis peregrè profectus fuerat [illegible] Breue Apoſtolicum Congregationis [illegible] nec non [illegible] & co[illegible] mat[illegible], hoc [illegible], primo [illegible] legi [illegible] Reuerendiſſimi Hiſpanici quo forma vnionis, legeſque Pariſijs à nouem Definitoribus [illegible] pr[illegible]

probantur & confirmantur. Deinde [illegible] andatum ſuum de promulgatione Breuis Apoſtolici; & de [illegible] G[illegible] noſt[illegible] R[illegible] eo acceptando: tum ipſum Generalis Decretum ac deinde [illegible]torum, [illegible]utaio[illegible]um, pro eiuſdem vnionis acceptatione conſenſu [illegible] ipſum Breue apoſtol[illegible]: poſtea quatuor Definitorum electionem, & aliquot [illegible] iuramentum in [illegible] facto [illegible] electionem R. P. Leandri de S. Martino [illegible] Congregationis A[illegible] de [illegible] electionis ac nominationis a Re[illegible]imo Gen[illegible] [illegible] : [illegible]ibus factis, idem R. P. Preſes [illegible]mentum [illegible] ſtatut[illegible] in manu p[illegible] D[illegible] ibidem præſentis præſtitit, Fidei [illegible] profeſſi[illegible] Tr[illegible] ordinari[illegible] emiſit totiuſque Conuentus & omnes P[illegible] Pre[illegible] [illegible] ſententiam præſtiterunt, & Breue Apoſt[illegible] acceptarunt, Congregationi Anglicanæ & legibus ipſius ſeſe ſubiecerunt, Hymno gratiarum de more [illegible] in qu[illegible] omnium [illegible], nomina noſtra ſubſcripſimus. Datum in Conuentu S. Gregorij Die 5. Men[illegible] O[illegible] Anno Milleſimo Sexcenteſimo decimo nono, [illegible]um D. Fu[illegible] B[illegible] [illegible]arius Apoſtolicus D. Columbanus Malonus Notarius A[illegible].

Simi[illegible]ter fecerunt aliæ re[illegible]dentiæ.

SCRIPTVRA. XXX.

Actus Capituli Generalis Congregationis Angliæ ſupradicta omnia corroborans.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus S. Amen.

Nos M[illegible] F. Leander de S. Martino Præſes S. Congregationis Anglicanæ Benedictinæ [illegible] eiuſdemque diffinitores, Prouinciales, & Priores, in Capitulo noſtro Generali [illegible]ius anni milleſimi ſexcenteſimi vigeſimi primi, ſecundo die menſis Iulij, legitime [illegible] authoritate Apoſtolicâ nobis conceſſa congregati: poſtquam maiorè examinaſſemus [illegible]a, tam à Congregatione Caſſinenſi, Anglicana, & Hiſpanica, quam etiam [illegible]ijs Apoſto[illegible], ipſiſque adeo [illegible] de Apoſtolicâ nobis ad Cógregationem Anglicam [illegible]m, erigendam, ſtabiliendamque conceſſa; inſuper & acta Deffinitorij Parisienſis, [illegible] & geſta Re[illegible]minis in eodem Deffinitorio electi, Præſidi[illegible]mpe, & Definitorum; Pro[illegible]oque, & Priorum ac Monachorum etiam p[illegible] omni[illegible] ferè nationis [illegible]licanæ, qui extra Angliam reſident, plurimorumque etiam in [illegible] Angliæ habi[illegible]o acceptandâ vnione ſeu Congregatione Anglicanâ, eiuſque legibus, conſtitutionibus [illegible]onis, & iuriſdictione; omnibuſque maturè perpenſis, conſiderantes dictam vnionem & Congregationem Anglicanam cum legibus, cæremonijs, & iuriſdictione ipſius, acceptam [illegible] Apoſtolico Breui, (auditis omnibus partibus quorum intereſſe [illegible] authoritate, ac ſuperiorum etiam (de quorum iure poterat eſſe quæſtio,) conſenſu [illegible] in ſcriptis, authentic[illegible] cum expreſſa clauſulâ de non præiudicando iuribus aliarum Congregationum, aut Abb[illegible] ſi quæ in Angliâ quidam olim poſſederant; factamque fuiſſe [illegible]um [illegible] ſupra ſpe[illegible] incorporationem in dictam Congregationem [illegible]onem eius legibus, & in[illegible]oni leg[illegible], maturè, omnibus requiſitis [illegible]enter adhibitis, & obſeruatis ad maiorem dictorum [illegible]eſtorum, actorumque noſtro[illegible]em & robur nos ſupra in principio mentionati, de nouo facimus, & acceptamus, [illegible] prædicta geſta, actaque n[illegible] & in[illegible]poramus nos, ſub[illegible]ſque noſtros, [illegible]paratus e[illegible] de[illegible]ramus, [illegible] modo, & con[illegible], ac via, requiſitis, Congregationi noſtræ An[illegible]anæ authoritate Apoſtolicâ erectæ, aut inſtauratæ, aut confirmatæ, & autho[illegible] A[illegible] Capitulo noſtro Generali conceſſa: in cuius rei [illegible]dem, & robur præſens in[illegible]n[illegible] noſtris [illegible]iptum, & ſigillo S. Benedicti, quo in ſimilibus vtimur [illegible]s, & expe[illegible]andammu[illegible] vt ſingulæ reſidentiæ, & Prouinciæ co[illegible]eant, & [illegible] ad futur[illegible] temporum pleniorem [illegible]tionem. [illegible] in Capitulo noſtro Generali habito in conuentu S. Gregorij anno [illegible]. Die 27. [illegible] & [illegible] ſignatum erat; Frater Leander de S. Martino præſes immeritus Congregationis Anglicanæ.

[illegible] Mon[illegible]cho Ordinis [illegible] præſumat: niſi accedent exp[illegible] & conſenſu [illegible] ialem al[illegible]us eiuſdem Congre[illegible] & m[illegible] congr[illegible] noſtris Monachis, qui de Congregatione An[illegible] non [illegible], [illegible]nus iactent, differen[illegible]am ſeu diuer[illegible]tem Con[illegible]m Et tand[illegible] p[illegible]um [illegible]at dictę Congregationi, nec Miſſioni ne-[illegible], [illegible]us in [illegible]te [illegible] [illegible]ibus, & [illegible] Monachis Anglis Con-[illegible]ſtræ, ne [illegible] ip[illegible] vll[illegible] præt[illegible] in H[illegible]paniam v[illegible]e præſumat, ſine noſtrâ aut [illegible] qui pro [illegible]pore [illegible]erit licentia expreſſâ in ſcriptis habita, & ſeruatis inſuper ſtatutis Congregationis Anglicanæ, quæ de regreſſu quorumcunque in Hiſpaniam ſunt ordi-[illegible] [illegible] ant[illegible] S. Congregationi omnibus Miſſionis Mona[illegible] pro opera ſancta & [illegible] animarum ſalute procuranda: & promittit ſeſe omni authori-ta[illegible], & dili[illegible], quibus potuerit, ſemper toti Miſſioni, & Congre[illegible] ſuæ An-gl[illegible]ntiam [illegible] quorum omnium fidem, & teſtimonium præſentes [illegible], & [illegible]tionis noſtræ, qu[illegible]bus vtimur, iuſſimus appoſitione muni[illegible], & [illegible] ip-[illegible] S[illegible] Congregationis roborari. Datum in noſtro regali Monaſterio Sancti Be[illegible] V[illegible]ti die, Vigeſimo quarto menſis Maij, anno ſexcenteſimo vigeſimo primo. Subſ[illegible]tum. Magiſter F. Placidus Pacheco Generalis S. Benedicti Et inferius: De man-dato [illegible] eiuſdem noſtri Generalis F. Ioannes de Salacar. E[illegible] Sigillo Congregationis San-ctæ [illegible].

SCRIPTVRA. XXXII.

Præceptum Generalis, Congregationis Hiſpanicæ ad idem

Nos Magiſter frater Placidus Pacheco totius Congregationis Hiſpanicæ nec non & [illegible] Congregationis Anglicanæ ab Hiſpanicâ dependentis, ordinis S. Benedicti Generalis. Viſa præſentatione Reuerendorum Patrum Patris Magiſtri Fratris Rude-[illegible]o, & Patris Licentiati Fratris Thomæ Torquati ad officium Præſidentis [illegible]s Anglicanæ à Capitulo Generali eiuſdem nobis factæ: attendentes quod licet [illegible]or[illegible]m nobis probè notus ſit, & videatur idoneus ad talé dignitaté, tamen quia primo [illegible]r plura ſuffragia ab ipſo Capitulo electus fuerit Pater Magiſter F. Rudeſindus [illegible]iam conformantes noſtrum iudicium eiuſdem Capituli expreſſo deſiderio. habi-[illegible]ptis expreſſâ obedientiâ Regiminis eiuſdem Capituli, & Congregationis nobis p[illegible]animiſ[illegible]: eligimus, & acceptamus de illis duobus prædictum Patrem Magiſ-[illegible]eſindum Barlo, & eius electionem approbamus, eumque in officio Præſidis Con-[illegible] Anglicanæ pro tempore quadriennij immediatè ſubſequentis vſque ad Capitulum [illegible]m Congregatione celebrandum confirmamus. Vtque omnia in [illegible], & toti Miſſione melius gubernentur, eidem Patri Magiſtro F. Rude-[illegible] Præſidi a nobis electo, & confirmato etiam officium Vicarij Generalis noſtri ſu-[illegible] Monachis An[illegible] Congregationis Hiſpanicę, qui Congregationi Anglicanæ [illegible] incorporati, damus, tribuimus & imponimus, iuxta quod Capitulum Generale [illegible]uin, [illegible] prædeceſſores noſtri etiam fecerunt. Et mandamus omnibus & ſingulis [illegible] noſtræ Congregationis Anglis, qui nondum Congregationi Anglicanę ſunt incor-[illegible]ſiue [illegible] degunt, ſiue extra Angliam, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœnâ [illegible] maioris Canonicæ latæ ſententiæ ipſo facto alias incurrendæ, quatenus ei-[illegible] Patri Magiſtro F. Rudeſindo Barlo tanquam Vicario noſtro Generali per omnia ſecun-[illegible]es Congregationis Anglicanæ, & Miſſionis ſine appellatione vllâ obediant; [illegible]m Anglis vt noſtram [illegible]eris ſub Vicario dicto authoritatem habentibus. [illegible] al[illegible]m Monachorum noſtrorum huic noſtro mandato noluerit obtem-[illegible] Præſide Vicario noſtro admonitus non reſipuerit, declaramus [illegible]m Monachum omnis iuris in Congregatione Hiſpanicâ exortem eſſe; [illegible] modo amplius pertinere quia nullo modo tenemur his qui noſtris mandatis [illegible]dire. Ipſi autem Patri Magiſtro F. Rudeſindo Præſidi Congregationis Anglica-nę, &

næ,& Vicario noſtro Generali [illegible] præfertur, mandamus, vt omni cum manſuetudine & reuerentia, ac charitate Monachos noſtros nondum incorporatos Anglicanæ Congregationi [illegible] ctet & ſaluti [illegible] modo illorum [illegible] quod abſit, debita ſeueriori modo [illegible] ulionem [illegible] expoſ[illegible] Datum apud Monaſterium noſtrum Montiſerrati Virginis Mariæ ſacrum. In quo præſens inſtrumentum confirmationis manu propria ſubſcripſimus, & ſigillo noſtro muniri fecimus, & præſentis Secretarij noſtri ſubſcriptione firmari mandauimus. Vigeſimâ quarta Die Oct[illegible] anni Domini millesimi ſexcenteſimi primi ſupra viceſimum. Erat ſubſcriptum Magiſter F. [illegible] cidus Pacheco Generalis Congregationis Hiſpanicæ, & Anglicanæ. Et inferius. De mandato Reuerendiſſimi Patris noſtri Generalis F. Ioannes de Salacar Secreta: Et erat munitum ſigillo Reuerendiſſimi Generalis. Et adhuc inferius erat ſcripta hęc clauſula. Reuerendus Pater Magiſter F. Rudeſindus Barlo Præſes Congregationis Anglicanæ noſtræ, & Vicarius Ge[illegible] Monachorum qui nondum Congregationi Anglicanæ ſunt incorporati.

SCRIPTVRA. XXXIII.

Articuli vnionis propoſiti à P. Franciſco VValgrauio RR. Patribus Congregationis Anglicanæ Congregatis in ſuo Capitulo Generali Duaci anno 1621.

Primus articulus vnionis Monachorum Anglorum reſpectiuè ad ſuas Congregationis particulares iuxta tenorem profeſſionis.

MAneant omnes Monachi Angli iuxta ſuas profeſſiones in ſuis Congregationibus ſub ſuperioribus earundem, non modo in ſpiritualibus, ſed etiam in temporal[illegible] inuicem diſtinctis; cuilibet verò Congregationi aſſignetur ſua Prouincia ho[illegible] Hiſpanis cedant Prouincię Hiſpanicę ditionis, cum Britannia Armoricâ; Ang[illegible] tharingiâ; Gallia Cluniacenſibus, Italis verò Italia, vel quamcumque aliam primo occup[illegible] rint. Sint verò Superiores harum Congregationum, in ſuis Prouincijs, ſicut tot olim A[illegible] res in Angliâ, vel hodie exempti in Belgio: ita vt nullus excedat limites ſuæ iuriſdictionis [illegible] Prouinciæ: quæuis Congregatio particularis viuat ſuo more, & inſtitutis.

Secundus articulus vnionis diuerſarum Congregationum in vn[illegible] corpore ſeu Congregatione ſub vno Capite extra Angliam

OMnes iſtæ Congregationes, tanquam tot membra inter ſe diſtincta ſtatutis quibuſdam [illegible] neralibus veluti neruis indiſſolubilibus connectantur inter ſe, & coaleſcant in vn[illegible] pus, quod ſit, & vocetur, non Congregatio Anglicanâ, (quę Appellatio com[illegible] ex menbris) ſed Congregatio Monachorum Anglorum Ordinis S. Benedicti: Coale[illegible] quam in vnum Corpus, ſeu Congregationem ſub vno Capite, qui vocetur ſuperior, P[illegible] Generalis ſeu viſitator Generalis Monachorum Anglorum Ordinis S. Benedicti hic el[illegible] à Capitulo Generali vnus à quatuor ſuperioribus Congregationum particularium, e[illegible] ſolum conſiſtat Capitulum Generale, pęnes quos etiam ſit condere leges, & ſtatuta, quę p[illegible] tinebunt ad regimen Congregationum, & Monachorum in ordine ad conſeruationem [illegible] corporis, & Congregationis Generalis, ad mutuam Monachorum concordiam, & comm[illegible] tionem ac Miſſionem in Angliam. Porro omnes, & ſinguli Monachi cuiuſuis Congre[illegible] particularis participent in Priuilegijs, quæ ſunt in vſu apud reliquas.

Tertius Articulus vnionis earundem in ordine ad Miſsionem Anglicanam.

SIngulæ Congregationes mittant ſuos Monachos in Angliam, iuxta ſtatuta in Capitulo Generali decernenda: de his tamen, (ſaluo meliori iudicio,) haud ineptè forſan poſſet d[illegible]

an hanc-

in hunc modum: vt prius videlicet [illegible] Capitulo Generali cum conſenſu, & con[illegible] ſeniorum in Angliâ, vel à ſenioribus in Ang[illegible] capitulariter cum conſenſu [illegible]eneralis Capituli extra Angliam [illegible]ant ſtatuta, tam pro M[illegible]ne, quam pro regimine Monachorum in Angliâ [illegible]entium. [illegible] Angliâ forſan eodem modo ſicut extra, fuerit neceſſe eligi Præſidem, ſeu viſitatorem Generalem [illegible] ſingulis triennijs, qui vi[illegible]ter ſuper Monachos in meſſe laborantes, iuxta ſtatuta Miſſionis: [illegible]s vel Monachi in A[illegible] reſpectiuè dependeant [illegible] ſuis ſuperioribus extra Angliam degentibus, [illegible] quibus pro libito reuocari poſſint ac debeant in ſuas Prouincias: licet, quamdiu fuerint [illegible] Angliâ, tenerentur obedire ſuperiori ibidem exiſtenti iuxta ſtatuta Miſſionis.

SCRIPTVRA. XXXIV.

For[illegible]la obedientiæ, quæ oblata eſt Monachis Anglicanæ Miſſionis, poſt vnionis, ſeu Con[illegible]regationis Anglicanæ, erectionem.

N[illegible] ſubſcripti Monachi expreſsè profeſſi in Congregatione Hiſpanicâ, viſis, & con[illegible]ratis inſtrumentis duobus, vno Capituli Generalis Hiſpanic[illegible] de data vigeſimâ [illegible] men[illegible] anni 162[illegible] in quo inter alia continetur confirmatio omnium antea[illegible]rum, & conceſſorum pro erectione Congregationis Anglicanæ, itemque ſubiectio Monachorum Anglorum Congregationis Hiſpanicæ Præſidi Congregationis Anglicanæ tam[illegible]am [illegible]enerali Hiſpanicæ, idque ſecundum ſtatuta Congregationis Anglicanæ. Alte[illegible] [illegible]ento Reuerendiſſimi Patris Magiſtri Placidi Pacheco Generalis v[illegible] vtriuſque [illegible] tam Hiſpanicæ, quam Anglicanæ de datâ 24 Octobris anni 1621 in quo conti[illegible]matio admodum Reuerendi Patris Magiſtri Rudeſindi Barlo in officio Præſidis [illegible] Anglicanæ, & in officio etiam Vicarij Generalis Congregationis Hiſpanicæ [illegible] Hiſpanicæ Congregationis Monachos Anglos, cum mandato, & præ[illegible]æ vt omnes dicti Monachi Angli Congregationis Hiſpanicæ eidem Præ[illegible] Anglicanæ, Superioribuſque alijs reſpectiuè, & legibus, ac ſtatutis Con[illegible]s Anglicanæ obediant: Moni[illegible] ab Admodum R. P. Magiſtro Rudeſindo Barlo Præ[illegible] Congregationis Anglicanæ, & Vicario Generali Congregationis Hiſpanicæ vt præfertur, [illegible]s vtrum velimus incorporari Congregationi Anglicanæ, an verò manentes in [illegible]ne Hiſpanic[illegible] obedire Præſidi, & Superioribus reſpectiuè, atque legibus Congre[illegible] Anglicanæ quamdiu in Angliâ, aut extra Hiſpaniam degere nos contigerit. Per hoc no[illegible]aphum huic ſcripto ſubiectum, dicimus, & affirmamus, ac fatemur ſimpliciter, [illegible]s ex nunc ſine vllâ tergiuerſatione obedire, & deinceps obedientes fore prædi[illegible]erali̇s, & Reuerendiſſimi P. N. Generalis Hiſpanici inſtrumentis, & manda[illegible]ter noſipſos quâtum ad obedientiam ſubijcere, & deinceps ſubiectos fore præ[illegible] ac Superioribus reſpectiuè, & legibus ſtatutis, ac ceremonijs Congregationis [illegible]m Cōgregationi noſipſos realiter incorporando, ſaluo tamen iure regreſſus ad [illegible]ionis noſtræ in Hiſpaniâ, prout idem ius conceditur, & declaratur in ſtatutis [illegible]ationis Anglicanæ, & approbatur in inſtrumento prædicto Capituli Generalis [illegible] Hiſpanicæ.

ANNOTATIO.

[illegible] vſque ad hoc ſignum † oblata eſt & alijs eiuſdem Miſſionis qui pro libertate ipſis à Re[illegible]nerali Hiſpanico datâ, noluerunt ſe realiter incorporare Congregationi Anglicanæ, ſed loco [illegible]ponuntur poſt prædictum ſignum, ponebantur hæc alia.

N[illegible] eidem Congregationi incorporando, ſed manendo in iuribus, & prærogatiuis [illegible]cationis noſtræ Hiſpanicæ, prout conceditur per ſtatuta etiam Congrega[illegible]nibus hactenus in Congregatione Hiſpanicâ profeſſis.

SCRIPTVRA. XXXV.

Copia commiſsionis, datæ à R. P. Præſide Congregationis Anglicanæ, pro inſtituendis Prouincialibus in regno Angliæ.

NOs Magiſter F Rudeſindus Barlo, præsbyter, & Monachus S. Benedicti Sacræ Theologiç Doctor, Congregationis Anglicanæ Benedictinorum Præſes, & Miſsionis Hiſpanicæ eorundem Vicarius Generalis, Reuerendis in Chriſto Patribus P. Ioſepho de S. Martino, P. Franciſco de Onna, P. Ioanni de S. Aemiliano, omnibuſque aliis patribus eiuſdem Congregationis, & Miſſionis in Angliâ laborantibus, ſalutem in totius ſalutis autore. Cum in Capitulo Generali Congregationis noſtræ auctoritate Apoſtolicâ habito Duaci in conuentu S. Gregorij, anno 1621. menſe Iulio, tu Reuerende Pater Ioſephe de S. Martino electus fueris in Prouincialem Cantuarienſis Prouinciæ, ſuper patres Congregationis ac Miſſionis noſtræ; & tibi in aſſiſtentes ſeu Conſiliarios electi fuerint Reuerendi patres, P. [illegible] de Onna, & P. Ioannes de S. Aemiliano; quæ tamen officia, aliqui ex vobis nominatim acceptare renuiſtis, propterea quod ſeparationem à Congregatione Hiſpanicâ matre noſtra [illegible] redere videbantur: idcirco ne electio à Capitulo noſtro facta irrita videretur, re inter [illegible] rè deliberatâ, ex conſenſu, & voluntate Diffinitorum omnium, (quibus mecũ conſentientibus in rebus arduis Congregatio in Capitulo Generali ſuam delegauit auctoritatem) declar[illegible] poſſe vos & quemlibet veſtrum dicta Prouincialis, & Aſſiſtentium officiâ ſuſcipere, & e[illegible] in omnibus. & per omnia, abſque eo quod à Congregatione Hiſpanica matre no[illegible] mini; modo legibus. & ſtatutis Capituli noſtri Generalis, & Congregationis Hiſpan[illegible] ter obediatis, & ſubordinationem veſtram ad Præſidem, & regimen eiuſdem Congregationis ſine dolo, & fraude cuſtodiatis, & bonum eiuſdem Congregationis progreſſum p[illegible] veſtris promouere ſtudeatis. Quoniam igitur ea in re vobis ſatisfactum eſt, vt [illegible] ab Hiſpanica Congregatione [illegible] demus, & vos noſtris legibus parere ten[illegible] requiramus a vobis aut vnoquoque veſtrum (qui nondum Congregationi noſtræ [illegible] corporati nec amplius vrg[illegible] ſeparationem à Congregatione Hiſpanicâ, ad hoc [illegible] nos iure ſuff[illegible] actiui, & p[illegible] i, participationiſque rerum noſtrarum fruamini, [illegible] bis ius de[illegible] vt ſe[illegible] a co[illegible] ere, m[illegible] entibus nihilominus intra Congregat[illegible] panicam v[illegible] prius, ſub l[illegible] noſtris vi p[illegible] ctum eſt: Idcirco ad laudem, & [illegible] Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti, & bonum Miſſionis ac ordinis noſtri in Angl[illegible] mus per obedientiam tibi Reuerende Pater Ioſephe de S Martino, vt officium, & [illegible] Prouincialis pro Prouincia Cantuarienſi accepres, & exequaris, & vobis, Reuere[illegible] Franciſce de Onna, & Ioannes de S. Aemiliano, vt officia, & Prælationes Aſſiſtentium [illegible] liariorum eiuſdem Prouincialis, & pr[illegible] nc[illegible] cceperti, & exequemini; ad quę [illegible] turas electi fuiſtis canonicè in Capitulo noſtro Generali ſupradicto. Maodamus e[illegible] omnibus tribus, & ſingulis veſtrum ſic nominatis, vt prædicta officia Prouincia[illegible] ſte[illegible] ſine vlteriore mora aut replica accepieris, & exequamini à tempore [illegible] o, [illegible] noſtra commiſſio declaratoria ad veſtram notitiam peruenerit. Pariter vobis [illegible] Miſſionis, & Congregationis noſtræ Patribus, ſiue de Congregatione Hiſpanicâ, [illegible] gregatione Anglicanâ, in virtute, & auctoritate Capituli Generalis Hiſpanici, & R[illegible] ſimi Generalis Hiſpaniæ, & in virtute auctoritatis noſtræ, & Capitoli Gener[illegible] mus (licet indigni Vicarius Reuerendiſſimi Generalis Hiſpaniæ, & Præſes Congregationis Anglicanæ) mandamus & præcipimus ſub formali præcepto ſanctæ obedientiæ ac cenſuris per ſtatuta noſtra taxaris, quatenus præmemorato Patri Reuerendo [illegible] Martino tanquã legitimo Prouinciali, ac Prælato veſtro, & Reue. patribus [illegible] P. Ioanni de S. Aemiliano, vt legitimis Aſſiſtentibus, & Conſiliariis i[illegible] ſi[illegible] cia Cantuarienſi, in omnibus, & per omnia ſecundum ſanctam reg[illegible], [illegible] Congregationis noſtræ obedientiam, reuerentiam, & honorem deferatis, [illegible]

[illegible] é, quam etiam nobi[illegible], & Definitoribu[illegible] Re[illegible]imen Congregationis ac M[illegible]ſſio-[illegible]nſt[illegible], iuxta eadem ſtat[illegible] o[illegible] a o[illegible] pe[illegible] e[illegible] In[illegible]s noſtræ De[illegible]larat[illegible]nis [illegible] tate Capi[illegible]uli G[illegible]neralis no[illegible]i, & Regi[illegible]in[illegible] Cong[illegible]gatio[illegible]s noſtræ fa[illegible]æ ro-[illegible]m his literis nomen noſtrum, & ſ[illegible]igillum Præſi[illegible]atus n[illegible]ſtri, & Secretar[illegible] noſtri ſub-[illegible] ap[illegible]o[illegible] iuſſimus. Duaci [illegible] Co[illegible]entu no[illegible]ro ſancti Gre[illegible]ii [illegible]a. Die 24. Au-[illegible]m [illegible] Frater Ru[illegible]ndus B[illegible] Præſes Benedicti[illegible] Con[illegible]gationis A[illegible]gli-[illegible], & [illegible] eorundem e[illegible]tra [illegible]am V[illegible]ne[illegible]s. Et infra: De mand[illegible]to [illegible]euerend[illegible] admodum Prædi[illegible] noſtri. F. Clemen[illegible] Reyner Secretarius. Et ſigillo S. Be[illegible] munitum.

SCRIPTVRA. XXXVII.

Art[illegible]nionis, inter Monachos Anglos Congregationum, Caſ-ſi[illegible]ſis, Hiſpanicæ, & Angl[illegible]anæ, à R. P. D. Anſelmo de Manceſtria propoſiti, & a ſummo Ponti-fice Paulo V. confirmati qui loco X. ſcripturæ pag. 10. poni debuiſſent.

In nomine Domini Noſtri Ieſu Chriſti Amen.

A R[illegible]uli vnionis inter Monachos Anglos Congregationum Caſſinenſis, Hi[illegible]paniæ, An-[illegible] Or[illegible] S. Benedicti M[illegible]ſſioni Ap[illegible]ſto[illegible] ad conuerſionem patriæ de[illegible]atos, con-[illegible] pro bono regimine, & progreſſu pa[illegible] d[illegible]æ M[illegible]ſſio[illegible], Romæ D[illegible]. Men-ſis [illegible] anno 1614.

[illegible]ene[illegible] & ni An[illegible] vniuerſi Congregationum Caſſinenſis, Hiſpaniæ, Angliæ quantum [illegible] reſtaurabunt Congre[illegible]ti[illegible]m A[illegible]cam, & i[illegible]ſeruantiam re[illegible]larem, atque [illegible]nru[illegible] ill[illegible] Co[illegible]ationis P[illegible] A[illegible]æ A[illegible]ſtol[illegible], z[illegible] e[illegible] priſ-[illegible] a[illegible]en[illegible] per fidei [illegible]at[illegible]licæ præ[illegible]icati[illegible]m, & Sacramen[illegible]rum [illegible]i-[illegible] An[illegible]æ [illegible]lutem iuxta doctrinam, & [illegible] um [illegible]anctæ Catholicæ, & Apuſt[illegible] E[illegible]cle-[illegible]a[illegible], curando in ſermonib[illegible]s, & praxi opinione[illegible] [illegible]ulares atque non tutas de caſibus [illegible]tibu[illegible].

[illegible] i An[illegible] vniuerſi, qui ad nomina Congregationum Hiſpanicæ, aut Italicæ ex-[illegible] Hiſpaniam hactenus profeſſi ſunt, profeſſi[illegible]s ſuæ or[illegible], & loco ret[illegible]tis, [illegible] An[illegible]licæ ſtat[illegible] [illegible]or[illegible] ne[illegible] in poſterum extra Prouincias di-[illegible] n[illegible] v[illegible] A[illegible] [illegible]or, atque [illegible] Co[illegible], Caſſinenſis, & [illegible] Mi[illegible]onis & C[illegible]ng[illegible]g[illegible] Ang[illegible]cæ ex ch[illegible]itate me[illegible], & benign[illegible] [illegible]pon-[illegible] [illegible]ationi Angl[illegible]æ libere cedunt qu[illegible]uid hab[illegible]t, vel habere prætendunt, vel [illegible]endere poſſint, aut pote[illegible]t tituli [illegible]ropioqu[illegible], iuris cuiuſcunque in Con-[illegible] Ec[illegible]ſias, Reſiden[illegible]a[illegible], B[illegible]na mob[illegible]a, & immob[illegible]a extra d[illegible]as Prouin-[illegible]a, vel a[illegible]enda.

[illegible]ini Angli in Hiſpani[illegible], vel Itali[illegible] pr[illegible]ſſi, vel profeſſuri, dum Miſſioni [illegible], vel e[illegible]s domin[illegible]s, aut extra illam M[illegible]ſſi[illegible]nis cau[illegible] perma[illegible] ſerint de li-[illegible]im[illegible] [illegible]ns re[illegible] [illegible]oc[illegible] p[illegible] in M[illegible]naſteria [illegible] Pro-[illegible] omnes, & ſi[illegible]g[illegible]s e[illegible]ctus eſſe de Co[illegible]gregatione Anglicâ, & [illegible]buntur in ap[illegible]ella[illegible]nibus, colloquijs, literis inter ſe, [illegible] cum [illegible] inhæreant, vte[illegible]r, gau[illegible]bu[illegible] fruent[illegible] omnibus & ſing[illegible]s iuri-[illegible] grat[illegible] fa[illegible]oribus, condi[illegible]us, ha[illegible]us, capa[illegible] qui-[illegible], & quo[illegible]odocumque habitis, vel exten[illegible], aut habendis, vel extendend[illegible] one-[illegible]s, atque obedientijs omnibus ſubeundis per omnia, & ſingula maxima, mediocria, minima,

bique

abſque vlla neceſſitate cogi [illegible] qualiter atque eo [illegible] penitus modo, ac ſi ipſi omnes, [illegible] guli [illegible] Anglia [illegible] nemine [illegible]. Atque vt partium [illegible] ſolo [illegible] [illegible] us, [illegible], v[illegible] Congregationis Anglicæ [illegible] quantum itaque [illegible] diſpoſitio regiminis a [illegible] tiu [illegible] Congregationum ſignificantia ſtudioſè diutentur [illegible] ſemper [illegible] dictis, & [illegible] is, quanta eſſe poteſt maxima ſanctis Con[illegible] nibus [illegible] ſionem, & [illegible] omnes [illegible] ma [illegible] atitu [illegible] e [illegible] per [illegible] b[illegible]

4. Congregatio Anglica ad habitum, & profeſſionem non admittat niſi quos ex redditibus certis opere manuum vel eleemoſinis conſuetis alere poterit, ne videatur ob inopiam [illegible] filios [illegible] Miſſionem Anglicam ad panem [illegible] lucrandum extrudere, potius quam mittere ad fidem propagandam. Delectuſque habeatur accuratiſſimus in Nouitijs [illegible] ad habitum recipiendis, atque cura ad illos per orationis, crucisque exercitia ad ſanctam regulam, & vitam Apoſtolicam [illegible], ſic [illegible] ſtudijs [illegible]. Et in Congregationem Anglicam, qui recipientur præter alia per [illegible] ſanctam noſtram, ſacros Canones, conſtitutioneſque Apoſtolicas requiſita, ſaltem bis, id eſt ſemel ante receptionem, iterumque ante profeſſionem, publicè fidem Catholicam profitebuntur, iuxta formam fidei profeſſionis à [illegible] 4. præſcriptam.

5. Obſeruantia Regularis in cœnobis Miſſionis, & Congregationis Anglicæ i[illegible] exerceat regulæ noſtræ ſanctæ, quam, cum ſit diſcretione præcipua, ſermone luculent[illegible] [illegible] aſperius, vel mollius interpretari non expedit, adijci tamen quædam ſi expedierit, ob peculiares Miſſionis Apoſtolicæ neceſſitates, petantur quoad fieri poteſt ex conſtitutionibus Caſſinenſibus, & Hiſpanicis.

6. Forma habitus Monaſtici ſit Anglis Monachis antiquitus vſitata, atque etiam Anglis conſueta appellatio Monachorum, videlicet ipſi Domni prænominentur verbo, & ſcripto. At conuerſi, vel oblati laici appellentur Fratres. Habituſque formâ, & colore à Monachis diſtinguantur. Extra Angliam tamen, vbi reſidentiam habuerit Miſſio, & Congregatio Anglica, ne Angli, pauperes peregrini, ciues, quorum benignitate fouentur, nouitate ſuâ, & diuerſitate in externis offendant, Reformatorum ſeu magis obſeruantium Benedictinorum Prouinciarum (qui tamen caput non pileo Clericali, ſed caputio Monaſtico tegunt) viui in [illegible] exercitijs omnibus, quantum per Regulam fieri poteſt ſe conforment, atque [illegible] o Monaſtico communi iam recognito, niſi quid ob ſanctos Angliæ in officio de ſanctis mutari [illegible] niat, in horis Canonicis perſoluendis vbique vtantur.

7. Cum non liceat à votis Deo ſanctè nuncupatis temerè deſilire, ſed meliora charismata æmulari [illegible] ad hu[illegible] pa[illegible] nimatus [illegible] odiam Monachi [illegible] & [illegible] ure [illegible] de D[illegible] cuſtodia in Lotharingiâ Congregationi Anglicæ poſt orationem ad Deum, & maturam deliberationem factas in Capitulo ſuo die [illegible] anno 1613. duo vota [illegible], & alia hic ſubſcripta em[illegible], ac p[illegible] a v[illegible] [illegible] matentur pete[illegible] ſecerint, æquiſſimum videtur vt reliqui de Miſſione Monachi Angli in his ſe pa[illegible] ment eadem vota ſuſcipiendo, ea aut[illegible] nd[illegible]

Ego, N Anglus Monachus pr[illegible], ſpondeo, & voueo coram De[illegible] m ſemper Virgine [illegible], & B[illegible] o me nunquam d[illegible] quam ſuſcipiendam, aut in ſuſcepta pe[illegible] in Congregatione, & M[illegible] A[illegible], verbo, vel facto, directè, vel indirectè, per me ipſum, vel per perſonam interpoſitam a[illegible] rum, vel p[illegible] futurum, neque extra ordinem [illegible] ac [illegible] purum, niſi m[illegible] illo, qui poterit mihi præcipere: ſimulque promitto me ſemper paratum fore in A[illegible] dei Catholicæ propagationis cauſâ redire atque ibi permanere, indeque reuerti ad [illegible] um mihi deſtina[illegible] quando, & quoties [illegible] præceptum fuerit a Reuerendiſſimo Patre [illegible] ſioni[illegible] & [illegible] gationis Anglicæ.

8. Miſſio, & Congregatio Anglica vni ſuberit Præſidi triennali ex Anglis Congre[illegible] on[illegible] ſin[illegible], Hiſpaniæ, & Angliæ alternatim deſumendo, qui habebit iuriſdictionem [illegible] omnes, & [illegible] nos Miſſionis, & Congregationis Anglicæ Ip[illegible] a [illegible] reſidebit, habe[illegible] que in Angl[illegible] um V[illegible] in Prouincia Cantuarienſi [illegible] ſeu Vicesgerentem in Prouincia Eboracenſi; (in has enim Prouincias Con[illegible] A[illegible] Be[illegible] d[illegible] ſtat,) ſingulique hi certis [illegible] us ſ[illegible] q[illegible] con[illegible] o, & c[illegible] enſu expreſſo nihil graue de p[illegible] nis, rebus, vel neg[illegible] ſ[illegible], adiungitur. Hi omnes & alij officiales ſeu Magiſtratus in regimine Miſſionis, &

Congre-

[illegible] A[illegible] ſiceerunt triennales [illegible] alternas vices ex [illegible] iam ſæpè dictæ Congregationis [illegible] ne[illegible], Hiſpanæ, & An[illegible] eligimentur, ita vt [illegible] harum Congregationum [illegible] omnium munerum publicorum ſint ſemper partic[illegible] verbi gratia, Præſes Miſſionis [illegible] d[illegible] Congregatione [illegible], Vicarius de alterâ, Subuicarius de tertia, per vices [illegible] ca[illegible] que [illegible] Præſidi ſeniores erunt ex [illegible] Congregationibus alijs à Con[illegible] de qua eſt Præſes, quod idem ſeruabitur in aſſiſtentibus Vicarij, & Subuicarij, [illegible] ſeniores autem horum idest Præſes, Vicarius, Viceſgerens, ſeniores ipſis aſſiſtentes in [illegible] fuerit, vel in carcere detentus fuerit in Angliâ, cæteriſque regijs Angliæ dominijs, ipſi de eadem Congregatione alius maximè idoneus à Miſſionis officialibus reliquis quam [illegible] ſubſtituatur.

9. In [illegible] Miſſionis ipſius Aſſiſtentes, Vicarium, & Subuicarium in Angliâ eligi non poteſt, qui terminum [illegible] in Angliâ ſacerdos laudabiliter non expleuerit, exceptis Reuerendiſſimo [illegible] Patre Domino Giffordo à S. Maria, & PP. Vicarijs, qui hactenus fuerunt Congregationis [illegible]nicæ, atque alijs in caſu euidentis neceſſitatis, aut vtilitatis.

10 V[illegible] cum ſenioribus ſibi aſſiſtentibus eligantur à Præſide Miſſionis, [illegible] ſuis. Præſes vero Miſſionis eligatur ſuffragijs Præſidis, eiuſque aſſiſtentium, [illegible] Vicarij etiam atque Subuicarij, nec non ipſis aſſiſtentium triennij finientis, qui in hac electione [illegible] hoc modo ferent. Præſes pro numero eorum, qui ſuffragia ferre debent in ele[illegible] s pro ſingulis catalogos eâdem manu ſcribi faciet con[illegible] nomina eligibi[illegible] m, [illegible] catalogos partim diſtribuet electoribus ijs, qui electioni intereſſe po[illegible] mittet in Angliam ad Vicarium & alios electores, qui ibi aut alibi electioni [illegible] poterunt: in catalogis autem, qui ſingulis electoribus diſtribuentur, non [illegible] ius, cui huiuſmodi catalogus datur, ne ipſe ſe eligat. Electores è catalogo [illegible] ptis, nomen ipſius, cui ſuffragari volunt, exſcindent, & plicis duabus implicitum ne dignoſci poſſit vllus ſcripturarum character chartâ grandi ad ſimilitudinem epiſtolæ [illegible] æ [illegible] ata incluſum Præſidi mattent, & cautè remittent. Quam chartam ſic clauſam, & [illegible] communicatione latæ ſententiæ tenere atque in vrnam ſuffragijs recipiendis [illegible] n ponere debent ſcrutatores, neque ipſam aperire niſi poſtquam electorum præſentium [illegible] ragia in vrnam poſita fuerint, quibus in vrnam receptis, charta ab electore abſente miſ[illegible] c[illegible] è excutiatur abſentis ſuffragium, & ita occultè dimittatur in eandem [illegible], vt [illegible] ns ſcripturæ dignoſcatur; ſed ſimul vnà cum alijs ſuffragijs in vrna cô[illegible] vt vnum ab alijs diſcerni non poſſit. Quibus peractis ſcrutatores ſuffragia numerent [illegible] is maiori ipſorum parte electus ſit, ipſumque Præſidem electum pronuncient. [illegible] car[illegible] tte dantur ſingulis electoribus, quia contingere poteſt vt in primâ ſcrutatione [illegible] canonica, idest ex maiori ſuffragiorum parte non fiat, ſed vnus ſuffragijs duobus [illegible] s, alius etiam quatuor eligatur. Quapropter electores ſinguli debent ſuffragia ſua [illegible] nomines [illegible] oc e[illegible] pro primâ, illud pro ſecundâ, tertium pro tertia ſcruta[illegible] nibus op[illegible] ucre, vt ſi ex ſcrutatione primâ electio canonica non proue[illegible] & tertiam ſcrutationem procedatur, in quarum nullâ ſi electio canonica [illegible] u [illegible] in primâ ſcrutatione pluribus, quam alij, ſuffragijs electus fuerit, Præſes ſit: [illegible] ve [illegible] ſcrutatione [illegible] nullus [illegible] ctus [illegible] us ſu[illegible] a[illegible] js [illegible] in tali ſuffragiorum æqualita[illegible] ex iis ele[illegible] in prima ſcrutatione in ordine antiquior eſt, in electionibus ve[illegible] Vicarij. vel gerentis vices, aut Præſidis aſſiſtentium electio canonica non expe[illegible] ſcrutatione in pluralitate ſuffragiorum terminetur, atque ſi ſinguli ſuffragijs [illegible] fuerint, antiquior in ordine [illegible] ro[illegible]r.

[illegible] au[illegible] as Congregation[illegible] quæ co[illegible] edunt hanc prærogatiuam Congre[illegible] niæ vt ipſa deſignare poſſit in Capitulo ſuo generali vnum Monachum [illegible] æ na[illegible] animas lucrandas idoneum, & tantâ Congregatione dignum, qui [illegible] præpo[illegible] An[illegible] orum Conuentu S. Gregorij, atque Collegij Marchianenſis Duaci, [illegible] at [illegible] ux ſacro ſanctis Euangelijs tactis publicè iurabit, & nomine, & [illegible] tionis Angliæ gubernaturum iam dictos Anglos iuxta ſanctam Regu[illegible] nes Congregationis, & Miſſionis Anglicanę quibus pro tempore ſu[illegible] [illegible] det.

[illegible] Congregationis Miſſionis Anglicæ debeat in ipſ[illegible] habere [illegible] immediate ſubeſſe, nihilominus ipſe Præſes dependen[illegible] Congre[illegible] us [illegible] aunenſi, & Hiſpanica, ideſt, ab ipſarum admodum RR. PP. procuratoribus in

bus in curia Romanâ reſidentibus, qui quia vtraque Congregatio repræſentatiuè ſunt, de rebus Miſſionis ſimul vnis litteris infor[illegible], ſimul deliberare, ſimul ad ſummum Pon[illegible]te, reſponſaque recipere, & Miſſionis Præſidi ſignificare poſſunt. Vnde abſque a[illegible] conſilio, & conſenſu ſolicitator Miſſionis in hac curiâ nihil ad Miſſionem pertinens [illegible] Præſeſque ad ipſos communiter ac ſimul ſaltem ſexies quotannis poſt quoſuis bino[illegible] ſtatum Miſſionis & progreſſum ſanctiſſimo D. N. deferendum plenè ſcribet.

13. Scoti, vel Hiberni, qui iam ſunt, aut in poſterum erunt profeſſi de [illegible] dictarum Congregationum Caſſinenſis, Hiſpanicæ, Anglicæ, quoad omnia iura, priuilegia, onera et[illegible] Anglis pares.

14. De loco in quo reſidebit Præſes cum aſſiſtentibus ſuis; de loco, & die Capituli triennalis, de viſitatione Congregationis, & Miſſionis, de electione ad alia officia ipſe Præſes cum [illegible]entibus ſuis quid magis expedire videbitur, ſtatuat, item de electionibus interme[illegible] morte, vel aliâ cauſâ neceſſarijs.

Hæc Ordinatio, & diſpoſitio ſupra ſcripta inuiolabilis permanebit ſchiſmate Anglico durante.

FINIS.

SECVNDA PARS.

APPENDICIS

IN QVA SVNT SCRIPTVRÆ QVÆDAM EX ARCHIVIS ANGLIAE DEPROMPTAE QVÆ VTCVNQVE PONVNT ANTE OCVLOS LECTORIS FLORENTEM OLIM IN ANGLIÂ MONACHORUM NIGRORUM S BENEDICTI, ITEMQUE CLUNIACENSIUM, & ALIORUM REGULARIUM STATUM.

SCRIPTVRA. XXXVII.

De fundatione plerorumque Monaſteriorum Ordinis Nigrorum S. Benedicti in Angliâ, ex veteri manuſcripto Abbatiæ de Eueſham, quod eſt in bibliothecâ Nobiliſſimi viri D. Roberti Cotton.

REx Eadgarus, in Regem ele[illegible]atus, Dunſtanum de exi[illegible] reuocauit, quem de Abbate Glaſton, Wigornienſem fecit præſulem. deuiſa regna redintegrauit, improbos oppreſſit, rebelles repreſſit, modeſtos dilexit, eccleſias reparauit, ac multis in locis abiectis clericis (inſolentes inuentis) Monachos inſtituit. pluſq[illegible]am quadraginta Monaſte[illegible]ia Monach[illegible]orum, & mo[illegible] [illegible], & reparauit. Inter quæ, Glaſton, Abendon, Burg[illegible], Thorney, R[illegible]y, Wilton, Win[illegible], Monaſteria locupletauit. Apud W[illegible]nton, in nouo Monaſterio, quod ab euentu nunc [illegible], Monachos loco clericorum prius inſtitui[illegible]. Nam clerici laborem chori fugien[illegible] [illegible]na E[illegible]cleſiæ pro libito ſuo conſumentes a[illegible]bi, vicario[illegible] [illegible]arum ad victum habe[illegible]tes lo[illegible] [illegible]ituerint. Sed cum ipſi ſæpius ad[illegible] no[illegible]r[illegible]r, R[illegible]x præ[illegible]s clerico[illegible] [illegible] præfatis contul[illegible]: ſed & [illegible]i in [illegible]on[illegible] [illegible]mori, Vicari[illegible] facientes, facti [illegible]es pri[illegible]ribus: vnde Rex [illegible]rbatus, annuente Papa, Monachos ibidem introduxit. Hoc [illegible] aureâ, ſub anno gratiæ [illegible]o.

[illegible] vero Eadgari, ſtatus reg[illegible] turbabatur. nam plures magnates eiectis Mona[illegible] Mo[illegible]ſterij, quos R[illegible] E[illegible]dga[illegible]s, & [illegible]ſtanus dudum inſtituerant, clericos [illegible]u[illegible] reduxerunt, euacto ſuper hoc apud Wintoniam Conci[illegible]: ibi imago crucifixi, in [illegible]rij Monachorum poſita, humanas exprimens voces, di[illegible]it, *A[illegible]ſt hoc vt fiat, ab[illegible] [illegible], iudica[illegible] bene, mutaretis non bene.* Ex hoc enim, aduerſari[illegible]s obſtupefactis, ceſ[illegible] [illegible]us, donec per ſucceſſionem, prior diſcordia renouata eſt. Et cum con[illegible] [illegible]s, mox domus concuſſa eſt, cænaculum ſub pedibus ſolutum, hoſtes ſolo [illegible], ac r[illegible] [illegible]rabium pondere oppreſſi: vbi vero cum ſuis ſanctus accubitabat, ibi [illegible] fiebat. Hoc Ioannes in hiſtoriâ aurea, ſub anno gratiæ 967.

[illegible] Dorobernenſi. Beatus Auguſtinus ſedem epiſcopalem accepit, circa an[illegible] [illegible]arnationis 582. & Eccl[illegible]m, qu[illegible] ibi antiquo Romanorum fi[illegible]um o[illegible] [illegible]e didicer[illegible]t, eam in nomine San[illegible] S[illegible]s, Dei, & Domini noſtri Ieſu Chri[illegible] [illegible]auit, atque ibidem ſibi, & ſucceſſoribus ſuis ha[illegible]itationem ſtatuit.

S. Auguſtins. Fecit [illegible] Auguſtinus Monaſterium, non lo[illegible] e Dorob[illegible], ad [illegible] tem, in quo eius hortatu Ethelbertus Eccleſiam beatorum Apoſtolorum Petri, [illegible] mentis conſtruxit, ac diuerſis donis ditauit, in quo oſſius Auguſtini, & omnium [illegible] Doroberneuſium [illegible], & Regum [illegible] poni corpora poſſent quam tamen [illegible] ipſe Auguſtinus, [illegible] [illegible] dedicauit, anno gratiæ 596. P[illegible] dem Monaſterii Abbas Petrus præsbyter fuit. Hoc Beda de geſtis, libro primo.

Dunelm. Sedem epiſcopalem, ſimul & Monachorum ordinem, in Eccleſia Lindisfarne[illegible] Rex Oſwaldus, & Aydanus Epiſcopus, & [illegible] ſecundum Bedam lib. 3. de geſtis [illegible] rum primo [illegible] ſtatuerunt, circa annum Dominicæ incarnationis 635. ab aduentu S. Augu[illegible] qui ſedes, & ordo in ſimul ibidem durabant, annis 241. quo tempore, loco illo Lindisfarne[illegible] Danos paganiſſimos totaliter deſtructo, tranſlata ſunt dicta Sedes, & ordo, vſque [illegible] ſter: vbi Monachis deficientibus [illegible] pauci poſt Lindisfarnenſis Eccleſiæ de[illegible] ferunt, Clerici ſeculares inter ipſos Monachos nutriti, ac ritum Monachorum in ho[illegible] dis ſeruantes, monachorum loco ſucceſſerunt, primò apud Conk Cheſter, poſt in Dun[illegible] no gratiæ, 995. iunctis ſemper ſecum aliquibus Monachis, ad cuſtodiam corporis S. C[illegible] deputatis, ex quibus Epiſcopi eiuſdem ſedis, & Eccleſiæ ſumebantur. Nam exemplo [illegible] A[illegible] ſtitis eiuſdem ſedis Aydani, qui & Monachus erat, & monaſticam cum ſuis omnibus vi[illegible] re ſolebat, ad ipſius Eccleſiæ præſulatum Monachi ſolebant eligi, quod ab anno inc[illegible] Dominicæ, 635. obſeruatum eſt vſque ad annum incarnationis eiuſdem 1082 qui Cl[illegible] res, [illegible] nec ſeculares Canonici, nec Monachi, dictam Eccleſiam Dunelmenſem, [illegible] cum, vt dictum eſt, pauci Monachis, occupabant annis 88. ſcilicet vſque ad an[illegible] 1083. Quo anno Papa Gregorius VII. Rex Angliæ Wilhelmus Conqueſtor, & Willhel[illegible] pi copus Dunelmię, dictos Clericos ſæculares, propter incorrigibilem eorum vitam, & [illegible] ſui Walteri [illegible]dictionem, de ſæpedicta Eccleſiâ amouit, & antiquum uigorum Mo[illegible] rum ordinem reſtituit & renouauit.

VVeſtminſter. Tempore, quo rex Ethelbertus, qui regnauit in Cantiâ, prædicante Beato Auguſtinu[illegible] ſuſcepit: nepos eius Sebertus, qui orientalibus Anglis præfuit, fidem eodem Epiſcop[illegible] g[illegible]nte, [illegible] Hic London, quæ regni ſui caput habebatur, intra muros Eccleſ[illegible] ti Pauli, & Epiſcopali honore Mellitum Epiſcopum inſtituens, honorauit. Extra [illegible] res verò, in occidentali parte, in honore Beati Petri, Monaſterium inſigne funda[illegible] multis poſſeſſionibus ditauit. Hoc Ioannes in hiſtoriâ aureâ ſub anno gratiæ 1045. qu[illegible] per barbaros, longo tempore deſtructum, Sanctus [illegible], & confeſſor Edwardus, in Mo[illegible] rum habitaculum reparauit, ædificijs ſublimauit, poſſeſſionibus ampliauit. Hoc Ioann[illegible] ſtoria aurea, vbi ſupra.

Glaſtbury. Ina rex conſtruxit Monaſterium Glaſton, quod ſplendidè vſque ad aduentum D[illegible] durauit & tandem ſub Dunſtano reparatum eſt. Oſſa Hildæ Abbatiſſæ, Ceolfridi A[illegible] ueuſis, & aliqua oſſa Aydani Epiſcopi [illegible] aduexit Edmundus rex dum eſſet in exped[illegible] quilonari. Ibi etiam requieſcit ſanctus Patricius Abbas, & confeſſor. Ioannes in hi[illegible] parte [illegible]. anno gratiæ 725 Dunſtanus regiam manſionem, quæ Glaſtonium vocabatur, [illegible] mundo rege fratre Athelſtani recepit, ibique magnum Monachorum gregem con[illegible] quibus ipſe primus Abbas præfuit. Ioan. in hiſtor. aur. anno gratiæ 947.

S. albãs. Offa rex Merciorum, fundauit Monaſterium S. Albani, impetrauitque à Ponti[illegible]ce R[illegible] * Denarios S. Petri tributũ, quod deuoti reges noſtri Romanæ Eccleſiæ pendebant ſua ſponte. vt Eccleſia Beati Albani * Romeſcot, ab omni Hertfordenſi Prouincia, in qu[illegible] a e[illegible] Collegiata, & coll[illegible]um in vſus proprios retineret, vnde ſicut à rege iura re[illegible]alia, ita [illegible] ci iura habet Ponti[illegible]calia. Ioannes in Hiſtor. aur. anno gratiæ 755. Quod Offa con[illegible]ux[illegible] naſterium S. Albani, teſtatur Henricus Huntington lib. 4. fol. 6.

S. Swithin VVinton. Sanctus autem Ethelwaldus, iubente rege Eadgaro, anno Domini 963. à S. Du[illegible]o [illegible] to[illegible]ernenſi Epiſcopus Wintoni, conſecratus eſt, erant autem tunc in vetere Mona[illegible] nici, neſandis moribus implicati, elatione, inſolentiâ, atque luxuriâ præuenti, adeo vt n[illegible] li eorum dedignarentur miſſas ſuo ordine celebrare, repudiantes vxores, quas [illegible] runt, & alias accipientes, gulæ, & ebrietati iugiter vacabant, quod minimè ferens E[illegible] acc[illegible] E[illegible]garo licentia, expulit eos, & Monachos de Abindonia introduxit, [illegible] ſe Abbas, & Epiſcopus fuit: miſit autem rex miniſtros ſuos clericis, præcipiens vt [illegible] co renunciarent, aut habitum monaſticum ſuſciperent, qui minimè pauore [illegible] v[illegible] [illegible]s monaſticam, intrantibus Monachis [illegible] exierunt Sed tamen p[illegible], [illegible] non [illegible]. Ion[illegible], niſi in Gla[illegible]a, & Abindon. Ioannes in hiſtoria aurea, [illegible] a[illegible] ſuæ ſuprad.cto.

San[illegible]

Sanctus E[illegible]kinwoldus, [illegible] London[illegible] [illegible]pus conſt[illegible] Monaſterium de Chertſey, circa annum gratiæ 672. [illegible] [illegible]nes in hiſtori[illegible] aureâ anno gratiæ ſupradicto: Concordat Radulphus. Chartſey.

Monaſterium de Malmesbury, fun[illegible] [illegible] Lentheriu[illegible] Epiſcopus Wint[illegible], & Adelmus, anno Incarnationis Domini 675. vt [illegible] Wilhelmus Malmesbury, l. 1. Malmesbury.

Locum Crowlandiæ primo inhabitauit Sanctus Guthlacus confeſſor, & Monachus circa annum gratiæ [illegible]4. ad S. Guthlaci corpus, [illegible] [illegible]atum Monaſterium apud Crowland, inter tot bellorum [illegible] [illegible]bines, tot [illegible]orum [illegible] nunquam [illegible]tum. Ioannes in hiſtoriâ aureâ anno [illegible] ſuprad[illegible]cto. Crowland.

C[illegible] Regulus, pater Inæ, conſtruxit Monaſterium Abindon, circa annum gratiæ 670. Ioan. in hiſt. aur. Abindô.

Rex Eadgarus au[illegible]iens ſanctitatem Ethelwoldi, inſtinctu matris Ed[illegible]næ tradidit ei quendam locum, Abendoniam nominatum, [illegible] modicum antiquitus habebatur Monaſterium ſed tunc neglectum ac deſtitutum [illegible] [illegible] ad re[illegible] ationem domorum, de theſauro ſuo: ac mater eius; largius [illegible] [illegible] [illegible] Abbas loci [illegible] Monachos congregauit, & in magnâ vitæ ſanctitate [illegible] rexit. Ioannes in hiſtor. aur. ſub anno gratiæ [illegible]o.

[illegible] Ethelredus conſtruxit Monaſterium de Bardeneis, vbi ſepultus eſt, circa annum gratiæ [illegible] Chron[illegible] Caſtrenſi [illegible] 5. Bardenay.

A[illegible]ente rege Edgaro, Ethelwoldus Canonicos de nouo Monaſterio, ab euentu modo H[illegible], expellens, Monachos cum Abbate introduxit, ordinauit aut[illegible] Abbatem Ethelgarum, qui [illegible] Auſtralium Saxonum Epiſcopus factus, demum poſt Sanctum Dunſtanum [illegible] Cantuarienſis eſſe[illegible] eſt. Apud Winton quoque Monaſterium monialium in [illegible] beatæ Virginis conſtruxit, locum quoque quendam in Heli dictum, fiſco regio redactum, dato non modico prætio emit, Monachos ibidem ordinauit, Brithnotum præpoſitum ſuum Abbatem [illegible] [illegible]ſtituit, & [illegible] ædificijs reparauit. Hyda.

[illegible] que à rege locum No[illegible] nunc Burgh nominatum, baſilicamque congruis [illegible]js ornatam, in honore Beati Petri conſecrauit. Monachos ordinauit, Eadulphum eis Abbatem [illegible]ſtituit, qui poſt Sanctum Oſwaldum Archiepiſcopus Eborum factus eſt. Burgh.

[illegible] qui propter ſpineta [illegible] cumquaque fuecreſcentia [illegible] nuncupatur & [illegible] Monachos ibidem ſtatuit, & Godmannum eis Abbatem præfecit, [illegible] gratiæ 9[illegible] vt refert Ioannes in hiſtor. aur. Thorney.

[illegible] R[illegible] Merciorum conſtruxit Monaſterium apud Winchcomb, trecentorum Mo[illegible], circa [illegible] [illegible]42. vt refert Ioan. in hiſt. aur. VVinchcomb.

A[illegible] [illegible] Angliæ locum Rameſeie cum magnis poſſeſſionibus Deo [illegible]. Oſwaldus [illegible] conſtruxit, Monachos introduxit, Edgo[illegible] [illegible] Londonienſis epiſcopus factus fuit. Ioannes in [illegible] Oſwaldus, Odonis Archiepiſcopi, qui ante Dunſtanum [illegible] nepos, [illegible] Monacho Floriacenſi, [illegible] epiſcopus, & Eborum Archiepiſcopus Mo[illegible], & Monaſterium Rameſey, [illegible] [illegible] loco [illegible] [illegible] circumuentis, re[illegible] [illegible] circa annum gratiæ 95[illegible]. Wilhelmus Malmesbury libro 2. de [illegible]. Rameſey.

[illegible] Sanctus Egwinus ſucceſſit, qui [illegible] poſt, anno [illegible] [illegible]do [illegible] de Eueſham conſtruxit. Ceſtr. libr. 4. circa annum gratiæ [illegible]. Eueſhã.

Comes S[illegible] [illegible] in vrbe Salopiæ in honorem Pe[illegible] [illegible] VVenlock in honorem Sanctæ Milburgæ. Ioannes in hiſtoria [illegible] 8. Salop. & VVenlock.

[illegible] Comitis fundatio Monaſterij Ceſtriæ [illegible] S. Werburgæ [illegible] in [illegible] Richardum Capellanum ſuum A[illegible] [illegible] [illegible] Cantuarienſis conſecratus eſt circa annum gratiæ [illegible]. Ceſtria.

[illegible] Abbas quondam Rameſeie, qui ſedem Thetford à rege Wil[illegible] [illegible] Simoniacè emerat, [illegible] in erroneum [illegible] iuuentutis im[illegible], ac [illegible] ſedem ſuam vſque Norwicum tranſtulit, vbi & ce[illegible] Monaſterium, de rebus quæ [illegible] proprijs non epiſcopalibus: ſed & apud Therford Norwich.

fori Monachos Cluniacenſes ... re ... reuocauit ... iuuenes, emendo ... Ioan ... in hiſt. ... gratiæ ... Item H...

Burton. Burton ſuper Trentam, fundatur a quodam ... Ioan ... ſub anno gratiæ ...5.

Rading. Monaſterium Radingiæ, Rex Henricus primus à fundamentis conſtruxit, vt refert H... ...ntington lib. 9. Ioannes in hiſt. aut ſub anno gratiæ 1155.

Fauersham. Monaſterium de Fauersham in Cantio ... Rex Angliæ Stephanus à fundamentis conſtruxit, vbi ſepultus eſt, vt refert Ioan. ... hiſt. aut. ad annum 1154.

Whitby. Monaſterium de Strenechalch, quod nunc ... vocatur, primo de ſanctimonialibus fundauit Rex Oſwinus, frater Sancti Regis, & Martyris Oſwaldi circa annum gratiæ 658. ... fert Beda de ... Anglorum l. 3. cap 24. ... locum per Danos paganos in ſolitudinem redactum, quidam Monachus d... nomine Reynfridus circa annum gratiæ, ... reparauit: ... Monachorum habitationem inſtruere cœpit: qui poſt eius obitum migrantes Eborum Monaſterium in honorem S. Mariæ Virginis conſtituerunt, circa annum gratiæ ...

S. Maria Ebor. Secundum ... de ... in C... onicâ ſua, anno gratiæ 1074 fundata eſt Abbatia ſanctæ Mariæ apud Eborum, ab Alano comite Richmondiæ, Abbatem Stephanum ibidem præficiente.

Couentre. G...a vxor Leſrici conſulis Ceſtriæ Abbatiam apud Couentre conſtruxit & ... argento incomparabiliter ditauit, conſtruxit etiam eccleſiam Stowe, ſub promontorio ... & multas alias, vt refert Henricus Huntingdon libro 6. fol. 5. Sancti regis ... anno 1...

Battle. W...us Rex conqueſtor, Abbatiam de Bello fundauit. vt refert Henricus Huntington lib. 6. fol. 6.

Clugny. Circa annum Domini 907. fundatum eſt Monaſterium Cluniacenſe in Burgundiâ, à ... pe dicte terre.

Cerues. Monaſterium Ceruelienſe, ab Egilwardo prædiuite quodam, fundatum eſt, anno gratiæ 869. vt refert Rudolphus in Chronicâ ſua.

Tauestoke. Monaſterium de Taueſtoke Monachorum in Deuoniâ, per Ordgarum comitem Deuoniæ, patrem Elfredæ vxoris regis Edgari, fundatum eſt, anno gratiæ 961. vt refert Rudolphus.

Pershore. Monaſterium Perſhorenſe, tem. ore regis Edgari. per Egelraeum Ducem Dorlarenſ. eſt fundatum, quod poſtea per reges Edowardum Confeſſorem, & Willielmum conqueſtorem, ... monaſterio col...s fuit, vt refert R...dolphus.

De Hulmo. Rex Kanut Abbatiam S. Benedicti de Hulmo fundauit, Monachoſque ibidem ſub regula S. Benedicti collocauit, anno gratiæ 1031. vt Radolphus.

Glouceſt. Monaſterium S. Petri Glouceſtriæ, ab Aldredo Wigornienſe Epiſcopo fundatum eſt, anno gratiæ 1060. vt refert Radolphus.

Tewksbury. Monaſterium de Tewksburie fundatum eſt, per Robertum filium Hammonis, circa annum gratiæ 1102. Radulphus.

S. Edmond. Monaſterium S. Edmundi, ab Alfwino. orientalium Epiſcopo Anglorum, fundatum ... Rex Canutus poſuit ibi Monachos, anno gratiæ 1020. Radulphus de Diſeto, & Willielmus Malmesbury, lib. 2. de Pontifie.

Midl. or Milton. Roffa. Midleton eccleſiam fecit, Rex Athelſtanus pro animâ fratris ſui Edwini, quem prauo ... reptus conſilio Angliâ eiecit. Lanfrancus Archiepiſcopus, eccleſiæ Roffens. Gund... ... nachum præſulem fecit, ſub eo res auctæ eccleſiaſticæ magnificè, & Monachi pluſquam 5... ... ti ſunt. Willielmus de pontificibus lib. 3.

Beatus Dunſtanus, cum eſſet ...ondon epiſcopus, Abbatem apud Weſtmonaſterium fecit ... ... d 12 Mona... cœnobiolo, in ... co vbi quondam Mellitus, eccleſiam S. Pe...

Shirburn. rat. Apud Sherburnam Monachos clericis eiectis conſtituit. Willielmus Malmesb. libro ... Pont... cib.

Bathon. Monaſterium Bathonienſe, Rex offa conſtruxit quod poſt Rex Edgarus, ſicut & alia ... naſt..., reparauit, vt refert Wil. Malmesb. l. 2 de Pontificib.

SCRIPTVRA. XXXVIII.

Fundatio Monaſterij Croylandiæ; ex hiſtoriâ Ingulphi Abbatis Croylandiæ.

REx autem Ethelbaldus, vt beatum conſolatorem ſuum (Guthlacum) miraculis coruſcare comperierat, locum ſepulturæ eius gaudens, & deuotus experijt, & ea, quę dicto viro Dei adhuc viuenti, iam regnum adeptus, ante promiſerat, plenè perſoluit. Accerſito namque quantocius quo iam famoſæ religionis Monacho Eueshamenſi nomine Kenulpho, vt ibi cœnobium aggregaret, ſibi & Deo ſeruientibus perenniter conceſſit, dedit, & confirmauit, & ab omni redituum, & conſuetudine ſęculari totam inſulam Croylandiæ omninò abſoluit, & inde chartam ſuam in pręſentiâ Epiſcoporum procerúque regni ſui ſecuram ſtatuit, quæ ſequitur in hæc verba. Ethelbaldus diuinâ diſpenſatione Rex Merciorum omnibus Catholicę fi[illegible] cultoribus ſalutem perpetuam. Regi regum omnium, & vniuerſorum creatorum ma[illegible]xultatione gratias ago, qui me vſque ad præſens cunctis inuolutum ſceleribus patienter [illegible]uit, miſericorditer attraxit, & ad ſui nominis agnitionem parumper erexit. Vnde Deo ad[h]ærere mihi bonum eſt, & in ipſo ponere ſpem meam. Sed quid retribuam Domino, pro omnibus, quæ retribuit mihi? vt placeam coram eo in lumine viuentium, cum ſine ipſo nihil habemus, nihil ſumus, nihilque valemus. Magnâ enim auiditate noſtræ ſalutis autor, & vniuerſorum largitor acceptat noſtra minima, vt cautum abeat retribuendi maxima, & infinita [illegible]. Sectantes eius doctrinam per opera miſericordiæ ſic conſolatur, dicens, quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Hinc eſt, quod cum dilecti confeſſoris mei Guthlaci Anachoretę [d]euoti inſtructus fuiſſem conſilio, orætibus pulſatus gratanter in hunc modum acquieui. Ad perpetuam ſecuritatis memoriam hoc chirographo patenti dono trado, & concedo omnipotenti Deo, Beatæ Mariæ, & Sancto Bartolomæo de Dominicis meis ad fundationem Monaſterij [illegible]torum Monachorum ſub normâ S. Benedicti Deo famulantium totam inſulam Croylandiæ ad ſedem Abbatiæ ſeparatam, & ſeparaliter obtinendam, cum quatuor aquis interclu[ſa], &c. *

V[n]de quendam cœnobitam Eueshamenſem probatæ religionis virum nomine Kenulphum, vt ſecum eiuſdem ordinis Monachos probatos ibidem congregaret Abbatem cōſtitui, præbens [illegible] theſauro meo ad ædificationem Monaſterij eiuſdem primo anno trecentas libras, legalis monetæ, & per decem annos proximè ſequentes quolibet anno centum libras concedendo [illegible]em licentiā ad villam ædificandam ibidem, ſiue includendam, quantum ex ijs duobus ma[illegible] verſus occidentem dictis Monachis pro ſe, & ſuis placuerit. Quare volo quod prædicti M[on]a[ch]i habeant iſta dona mea cum omnibus appendicijs libera & ſoluta ab omni onere [illegible] perpetuam eleemoſinam meam cum omni commodo, quod euenire aut extorqueri [po]terit infra dictos limites tam ſubter terram, quam ſupra, cum communâ paſturæ pro omni [g]enere animalium omnibus ſeiſonis ſibi, & hominibus ſuis, ſiue tenentibus ſuis ſecum ibidem [illegible]iam facientibus ex vtrâque parte aquæ de Weland, videlicet ex vnâ parte vſque ad agrum [illegible]ſhamſtead, & ex alterâ parte vſque ad ædificia Spaldeling cum omnibus libertatibus, & [li]beris conſuetudinibus, quas regia poteſtas liberius alicui eccleſiæ in regno meo contulerit temporibus retroactis. Et diſtrictè præcipio, quod ſi quis contra hoc meę auctoritatis teſtamen[tum] [illegible]quod machinari impedimentum prǽſumpſerit, quo minus pacificè poſſideant aliqua per [illegible]a, & c[illegible]a, centum libras legalis monetæ theſauro meo perſoluet, nec non dictis Mo[nachi]s pro damnis & expēſis dignè ſatisfaciet. Deprecor omnes poſteros meos mihi ad regnum [ſuc]cedentes, vt hanc pœnam, & cenſuram meam ita obſeruent inuiolatam, ſicut voluerint re[cipe]re debitæ iuſtitiæ præmium, & euadere rapacitatis ſupplicium. Qui verò iſtam eleemoſinam [illegible]m prouexerit, & defenſauerit, in ſorte electorum Dei remuneretur æternaliter. Firmatum e[ſt] [h]oc chirographum meum in anno ab incarnatione Chriſti ſeptingenteſimo decimo ſexto, [illegible] & his probabilibus teſtibus ſanctæ crucis indicio ſubnotatur. † Ethelbaldus Rex Mer[ciorum] magnificentiſſimo conſenſu confirmaui. † Ego Brithwaldus Dorobernienſis Archiepiſcopus ra[illegible] † Ego Winfridus Merciorum Epiſcopus approbaui. † Ego Ingualdus Londonienſis [Epiſc]opus meritè conſenſi. † Ego Adwinus Lichfildenſis Epiſcopus adoptaui. † Ego Tobias Roffenſis

* Receſſitis terminis, & limitibus poſſeſſionū Monaſterio conceſſarum, proſequitur.

Roffenſis Epiſcopns collaudaui. † Ego Ethelredus Abbas de Bardeney multum affectaui. † Ego Egbaldns Abbas de Medeshamſtcad illud fieri deuotè rogaui. † Ego Egga co[illegible] incolnienſis conſilium dedi. [illegible] Ego Leucitus comes Leyceſtriæ aſſenſum præ[illegible]oi. [illegible]o Saxulphus [illegible] Saxolpbi comitis corroboraui. † Ego Ingulphus præsbyter, & humilis miniſter v[illegible]carus au[illegible]ui † Ego Ethelbaldus, licet indignus, patientiâ tamen diuinâ regni Merciorum gero gu[illegible]nacula, ſummâ cum fiduciâ autori meo Chriſto redeo humiliter, de quo propheticè ſcribit[illegible] pſalmo, miſerationes eius ſuper omnia opera eius, eiuſdem pietati me totum ſubmitto, & [illegible]ctæ matris eccleſiæ precibus, beneficijs ſpiri[illegible]ualibus, commendo.

SCRIPTVRA. XXXIX.

Reparatio eiuſdem Monaſterij, ex eodem Ingulpho.

IN feſto natiuitatis Beatæ Mariæ, cum vniuerſi magnates regni per regium edictum ſu[illegible]niti, tam Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates, quam cæteri totius regni proceres, & op[illegible]tes Londonijs conuenissent ad tractandum de negotijs publicis totius regni: co[illegible]tis omnibus, coram vniuerſis Domino Turkerulo Abbati Monachisque ſuis accerſi[illegible]is R[illegible]x Edredus dedit Monaſterium Croyland per chartam ſuam dictatam ab eodē Turketulo Ab[illegible]te iamdudū Regis Cancellario Conſiliar[illegible]que familiariſſimo, & conſcr[illegible]ptam his verbis. Pax[illegible] ſummæ Trinitatis nomine, Patris, & Filij, & ſpiritus Sancti Amen. Ego Edredus Rex ter[illegible] ſub imperiali potentiâ Regis ſæculorum æternique principis, magnæ Britanniæ temporale g[illegible]rens imperium, vniuerſis Chriſtianis tam præſentibus, quam poſteris ſalutis beneficium in an[illegible]tore ſalutis. Vobis liqueat omnibus, quod per deuotam ſuggeſtionem, & frequentem prouo[illegible]a[illegible]tionem dilecti clerici, & cognati mei Turketuli mihi factam ſuper reparatione, reſtauration[illegible] ac libertate ſacroſanctæ eccleſiæ, & Monaſterij Croylandenſis, in quo reconditæ ſunt ſcl[illegible] ſancti Guthlaci confeſſoris, & Anachoritæ, non modicum condolui, & compaſ[illegible]s[illegible]um; tam pr[illegible] depopulatione ſanctæ matris eccleſiæ, quam pro minoratione beneficiorum ſpi[illegible]ritualium [illegible] animabus progenitorum meorum per opera miſericordiæ multipliciter, & frequenter imp[illegible]ſorum; recolens ibi cœnobium nigrorum Monachorum ordinis S. Benedicti à nobili[illegible]ege M[illegible]ciorum Ethelbald nomine, quondam Alwionis filio eſſe fundatum, affl[illegible]enter d[illegible]ta[illegible]m, & r[illegible]galibus priuilegijs ſufficienter munitum, vt per inſpectionem chart[illegible]om eiuſ[illegible]m Ethel[illegible] ad ſecuritatem dictorum Monachorum compoſitarum, ſatis erat conſil[illegible]o meo declaratum, [illegible] poſt multorum temporum curricula per paganorum exercitum erat deuaſtatum, & cum o[illegible]bus ornamentis, & monumentis compluribus igne crematum, & conſumptum. Vbi prædi[illegible] Turkerulus, qui, iuxta Pſalmiſtæ vocem Propheticam, odit ec[illegible]leſiam malignantium, & d[illegible]ex[illegible] decorem domus Domini, pio ſtimulatus deſiderio dictum cœnobium reparare, & re[illegible]dific[illegible] ſummopere molitur. Hic homo diuinæ charitatis zelo in tantum accenſus eſt, vt corde, & c[illegible]pore ſe ouili Dominico ibidem mancipare indeſinenter adoptet. Vnde quinque Monach[illegible]nes in eâdem inſulâ latitantes, de quibus duo à diſperſione regreſſi, de eiuſdem Turketu[illegible] aliorum iuriſperitorum conſilio informati, quaſi grauiter formidantes, iacturas, & diſpen[illegible] varia futuris temporibus inopinatè emergentia, totam Abbatiam cum omnibus poſ[illegible]ſſi[illegible]bus obtentis, & eiuſdem Turketuli ſolicitudine recuperatis, meo etiam fauore ac[illegible], ſex manerijs de prædijs ſuis hæreditarij[illegible] in manum meam funditus, & ſponte re[illegible]ignaru[illegible] per me[illegible]m redonationem de firmiori, & liberiori ex tunc, & in poſterum gratu[illegible] po[illegible]ne. Sed cum fœdus verbo ſolummodo initum, dum à memoria fuerit deno[illegible]uium, in m[illegible]riam contrahitur litigioſam, niſi rei geſtæ perennis ſcripti patrocinium ſuffragetur: [illegible]e[illegible] quod ſæpe di[illegible]um Turketulum cum præfatis Monachis iam in habitu adunatum grato m[illegible] conſe[illegible]u, & aſſenſu Abbatem eiuſdem Monaſterij conſtituo, & tam Abbatiam, quam om[illegible]ne[illegible] poſſeſſiones ſic recuperatas, & mihi reſignatas, ex dono meo regali de cætero in perpetu[illegible]m, & puram eleemoſinam illis Monachis, & omnibus ſucceſſoribus eoru[illegible]m, ſub eâdem regulâ, & [illegible]dem habitu S. Benedicti ibidem Deo ſeruientibus trado, dono, & confirmo, & in hu[illegible] dum per ſingula declarare diſpono, &c. †

† Sequitur ſpecialis enumera-

Iſta donatio, licet minima, ad laudem ſummæ Trinitatis, & in pretium redemptionis animæ meæ prædictis Monachis deuotus perpetuaui, & ſtabiliui, in anno ab incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti nongenteſimo quadrageſimo octauo, in præſentiâ Archiepiſcoporũ, Epiſcoporum, & proceiũ regni mei ſubſignatorum. † Egn Wulſtanus Archiep. Eboracenſ. deuotus ſubnotaui. † Ego Odo Doroberneuſ. Archiep. conſignum & conſenſum meum ad iſtod dedi. † Ego Alfredus Schirburnenſis Epiſcop. affirmaui. † Ego K[illegible]us Lichfeld. Epiſcop. conſenſi. † Ego Kinwaldus Wigornienſ. Epiſcop. iſtud factum corroboraui. † Ego Ceolwulphus Dorcacnſ. Epiſc. deſideraui. † Ego Athelwoldus Abbas Abbendonenſis approbaui. † Ego Dunſtanus Abbas Glaſtoniæ multum adoptaui. † Ego Oſlake Dux ad inſtantiam Domini mei regis collaudaui. † Ego [illegible]ithnodus Dux commendaui. Ego Alcmuui Comes fui. † Ego Aigulphus Comes conſignaui. † Ego Radbodus Comes conſenſum dedi. † Ego Bingulph Vicedominus conſului. † Ego Alfer Vicecomes audiui † Ego Harcæus miniſter interfui. † Ego Sipæus miniſter auſcultaui. † Ego Athelwardus miniſter aſpexi. † Ego Turkerulus (licet miniſter inutilis) finem certaminis mei propoſiti, ob huius rei gratiam æternum Deum laudo per omnia, & licet ſerò veniens ſub habitu monachali, & animo contrito iugo regulari meipſum ſubmiſi, vt ſaltem ſic ſenectutis meæ fæces creatori meo cogar immolare. Magnificat ergò anima mea Dominum, & vos [illegible] magnificate Dominum mecum, vt in ſanctitate, & iuſtitiâ coram ipſo ſeruientes, ſemp[illegible]odi principe triumphato, ſic curramos in præſentis vitæ ſtadio, vt in futuro ad diuinæ [illegible]ationis brauium pertingere mereamur. Amen.

SCRIPTVRA. XL.

F[illegible]tio Monaſtery S. Albani, & Reformatio per Paulum Cadomenſem. Ex veteri manuſcripto, quod eſt in Bibliothecâ perilluſtris Domini D. Roberti Cottoni.

ANno 793. Regni Offæ Regis, inuentus eſt S. Albanus, & in [illegible] domus fundata, Willegodus primus Abbas eccl. ſiæ, S. Albani, eccleſiæ curam ſibi commiſſæ adiutorio regis [illegible]s, regi. Huic glorioſus Rex Offa Merciorum gerens gubernacula, corpore Beati [illegible]i patroni noſtri de terra leuato, hanc eccleſiam multarum poſſeſſionum libertatum [illegible] dotatam tradidit gubernandam, atque Monachis, è multis regionibus [illegible]os in eâdem eccleſiâ ſaluberter apratis iuxta inſtitutionem, & tenorem regulæ, S. B[illegible] ſub ipſo viuere regulariter, ac reuerenter ordinauit.

Ex eodem libro.

PAulus Cadomenſis Monachus, nepos Lanfranci reformauit S. Albanum anno 1077. & facta eſt eccleſia S. Albani quaſi ſchola Religionis, & diſciplinatis obſeruantiæ per totum regnum Angliæ, Attule at nam que ſecum conſuetudines Lanfranci, & ſtatuta monaſtica à Domino Papa meritò approbata, conſcripta; vnde odor bonæ famæ huius eccleſiæ Romanam curiam, & remota regna illuſtrando percuolauit: & multorum tam Prælatorum quam magnatum cordi [illegible] feliciter ei inchoauit.

Et poſtea.

Paulus Cadomenſis eccleſiæ Monachus fuit [illegible] ad cumulum autem laudis eius adijciendum [illegible] conſuetudines appro[illegible]tas, & approbandas auctoritate Lanfranci quondam Bec[illegible]æ Monachi in eccleſiâ ſancti Albani eliminatis antiquis reprobandis, conſtituit [illegible].

Ex Matthæo Paris, Monacho S. Albani: in hiſtoriâ Henrici 3. pag 720

Libertates, & priuilegia eccleſiæ S. Albani.

E[illegible] S. Albani & cellæ eius, & omnia ad eas pertinentia, libera ſint ab omni tributo [illegible]gis, ſiue Epiſcopi, ſiue Comitis, Ducis vel iudicis, aut exactoris, ab omnibus operi[illegible]dici ſolent. Nolumus etiam vt aliqui, niſi tantum Romano Pontifici, debeant in ali[illegible]ere Item prohibemus ne aliquis Arelue[illegible]ſ opus, ſiue Epiſcopus, in cellis veſtris exa[illegible]tiones aliquas audeat facere, ſiue aliquod ius, ſiue Epiſcopale officium exercere præſumat, &c.

SCRIPTVRA. XLI.

Fundatio Monaſterij de Ramſey in comitatu Huntington. Ex Bibliotheca Nobiliſſimi Domini D. Roberti Cottoni.

R[illegible] Re[illegible] & vltra [illegible] [illegible] ad[illegible] & [illegible] [illegible] omnibus; Ego [illegible] per [illegible] Dei miſericordia [illegible] rum [illegible] ſubſcriptis [illegible] Regibus, Ar[illegible] pis, Ab[illegible] Co[illegible] V[illegible] ſanctæ [illegible] tes, quod [illegible] xus, Alwynus A[illegible] an nomine [illegible] he [illegible] Beatæ D[illegible] Virginis Mariæ S[illegible] V[illegible] um Ar[illegible] [illegible] us poſt[illegible] mei [illegible] pro [illegible] miraculum [illegible] & ipſius Aylwini, dictum. Igitur [illegible] cum prædictus illuſtris vir Aylw[illegible] qui piſcator quidam ipſius, qui W[illegible] [illegible] quæ Anglico nomine Ram[illegible] di[illegible] ingreſſus eſt, p[illegible] [illegible] prædictis vſu conſueto ad [illegible] huc, & illuc [illegible] aliq[illegible] ex p[illegible] fruſtra laborans, & tandem piſcatio[illegible] fatigatus, in [illegible] mitit, cu[illegible] ſanctus [illegible] omnis a[illegible] Bened[illegible] Tr[illegible] mu[illegible] [illegible] orem, quem vos Haked nuncupatis, Aylwi[illegible] domino tuo ex mea parte [illegible] vt meam donationem benignè [illegible] piæ matri miſericordiæ, & mihi [illegible] vi[illegible] Mon[illegible] oni, cum om[illegible] ſine dilatione ſtudeat [illegible] omnia per ordinem [illegible] nem addens [illegible] oni, q[illegible] [illegible] in loco præ[illegible] terræ ſua in [illegible] vbi taurus [illegible] pede dextro [illegible] [illegible] de [illegible] meis hi[illegible] mandatis. [illegible] ex[illegible] & ipſe, mox à nexu podagræ ſolutus, & ſan[illegible] indi[illegible] dum. Prædictus igitur piſcator [illegible] cum [illegible] oriente conſpic[illegible] in aquam, [illegible] [illegible] pater prædixerat, cop[illegible] [illegible] ſanctus Bene[illegible] Domino ſu[illegible] quæ in [illegible] [illegible] omnia m[illegible] co[illegible] Aylwinus [illegible] rexit, pi[illegible] Chriſti, & ſancto Benedicto grates [illegible] Chriſti [illegible] ex[illegible] [illegible] & in [illegible] ipſum vadens, quomodo [illegible] Monaſt[illegible] præd[illegible] in [illegible] eſt [illegible] m[illegible] morbo, nutu Dei, [illegible] beat[illegible] [illegible] taurum vero in medio [illegible] orum ia[illegible] p[illegible] E[illegible] dam [illegible] [illegible] ſic [illegible] iſti [illegible] [illegible] ſus, v[illegible] præfa[illegible] s, c[illegible] capitulo ibi [illegible] præ[illegible] [illegible] futuræ C[illegible] Mo[illegible] conſtruxi[illegible] q[illegible] [illegible] O[illegible] Ebora[illegible] [illegible] Mariæ, [illegible] nno [illegible] [illegible] ſandi [illegible] omnes [illegible] R[illegible] [illegible] q[illegible] celebrandæ [illegible] [illegible] à prædictis amiciſſimis meis Archiepiſcopis itidem rogatus, omnes donat

[illegible] vel poſſeſſionum. quas vel idem Aylwynus, vel quæcunque alię perſonę, in dotalitiū eiuſ [illegible] & ius hæreditatis perſeuerabile, ad victuale ſubſidium Mona[illegible]chorum Chriſto in[illegible]an[illegible]m, indu[illegible]erunt, dando, & concedēdo hoc regię maieſtatis meæ priuilegio, [illegible] cum mea corroboraui, & tam ipſas donationes, quam nomina donatorū, literis meis [illegible] poſteritatis notitiam exprimere curaui, hoc eſt, primitus dona ipſius Aldremanni, ſci[illegible]lam, in quâ ſedet x nodochium prædictum, cum omnibus ſibi pertinentibus pratis, [illegible] campis, pal[illegible]dibus, ſiluarumque den[illegible]tatibus. deinde rus illud, quod Vpwode nomina[illegible], cum Raueleya Berewico ſuo, Hemmin[illegible]ford, Saltrecain, Stinecleiam, Brininton, Weſton, [illegible]bu[illegible]h, Walſocnam, cum omnibus ad eaſdem villas pertinentibus, in Welles, quoque viginti [illegible]es piſcatores ſexaginta millia Angui[illegible]larum ſingulis annis debentes ad vſum fratrum prę[illegible]m; [illegible]ulfina vxor eiuſdem Aldremanni, Branceſter, cum omnibus ad eam pertinentibus, [illegible]ſtanus Archiepiſcopus Doro[illegible]ornenſis Wardebule cum omnibus ſibi pertinentibus, Oſwal[illegible] [illegible]pus Eboracenſis Ki[illegible]eſton, ideſt, Wiſtowe, cum Rauel[illegible], & Biri Berewicis ſuis o[illegible]s [illegible]i pertinen[illegible]bus Athelſtan Manne[illegible]ane, Slepam, & Chateriz, & de Eleſworth par[illegible]O[illegible]ientalem cum omnibus ſibi pertinentibus, Brithnot Aldremanus, Wychenton & Yſham [illegible] omnibus ſibi pertinentibus, Aylſwoldus Frater Aylwyni præſcripti Honaon, Witton, Rip[illegible]Cl[illegible]ton, & Withernam, cum omnibus ſibi pertinentibus, Hiuith vidua, Grauel, Be[illegible]l[illegible]n, [illegible]ctoo, & G[illegible]linger, cum omnibus ſibi pertinentibus, hæc itaque rura vt ſupradixi, p[illegible]ipi[illegible]cenda dulcedinis diuinæ miſericordiâ, & pro ſtabilitate Regni mei, libenti animo in do[illegible]e perſ[illegible]uerabili annui, cum eccleſijs, cum terris cultis, & incultis, exitibus, reditibus, vijs in[illegible]v[illegible]et bus, ſilu[illegible] bruer[illegible]js, ſecundum antiquos diu ſeruatos confinium terminos, in pratis, p[illegible], a[illegible], aquarumque d[illegible]curſibus, paludibus, piſcarijs, mariſ[illegible]is, molendinis, & theloneis [illegible] pertinentibus, & [illegible]um omni vtilitate, quæ inde poterit omni tempore euenire, & cum [illegible]bus per circuitum terminis, & metis ſuis, ab regiâ actione, & angariâ vel à quâlibet huma[illegible]nitatis ſubactione, liberrima, lege, libertate, conſuetudine, tam benè, & tam plenè, ſicut ea[illegible] mei iuris Dominio, ſuffragatore Deo, melius, & l[illegible]berius prænominati nobiliſſimi poſſi[illegible]nt vi[illegible], fauore, & conſenſu primatum, & optimarum meorum, prænominatæ eccleſiæ firmi[illegible]er[illegible] tuo habenda conceſſi, & confirmaui. Vt igitur hoc donationis meæ decretum fixiori [illegible]e, & ſta[illegible]ilitate perduret, præſ[illegible]ntis paginæ priuilegio decerno, & ſtatuo, vt ſint libera, & [illegible]ta, tam prædicta territoria ibidem iam data, quam ea quæ à fidelibus deinceps ſunt dan[illegible] ab omni angariâ conſtructionis pontis, arcisue reſtaurationis, & ab omnibus ſæcularibus ſer[illegible]u[illegible] operibus: ita quod nullus vnquam Regum, vel Epiſcoporum, ſeu principum, procu[illegible]o[illegible]m, ſiue exactorum, ab illis paſtum, nec opera, vel tributa exigat; ſed omnia ſint libera om[illegible] & qui[illegible]ta, quæcunque ſuperius prænotantur: præterea ex conſulto, & admonitione vene[illegible]um amicorū meorum, Dunſtani Doroborneñſis, & Oſwoldi, Eboraceñſis Archiepiſcopo[illegible] d[illegible]cteta vtilia ſtatui, vt quicunque maieſtatis Regiæ reus, vel cuiuſlibet alterius offenſæ, ad [illegible]m confugerit, eius rei, & membrorum, ac vitæ impuni[illegible]atem conſequatur: ſemperque [illegible]tatio Monachorum, ac ſecundum Beati Benedicti traditionem, poſt obitum Abbatis ex [illegible]em Congregatione alter, qui dignus ſit, eligatur: aliunde verò nullus ibi præficiatur, niſi nul[illegible]quod abſit, ibi contigerit, qui dignus tali officio ſit, inueneri, quod ſi contigerit, poteſtatem [illegible]a[illegible]t de al[illegible]o noto Monaſterio Abbatem eligendi, cuius vita ſapientiâ, & Religione clareſcat, [illegible]um autem, aut clericorum nemo loci illius dominium vſurpare præſumat, poſſeſſiones [illegible]o quæ ibi à quibuſcunque donatæ ſunt, non Abbas, nón alia quælibet perſona licentiam [illegible]t vendendi extraneis, vel dandi, ſed Regum munimine locus ille ſemper tueatur, ipſeque [illegible] Deo ſoli ſeruiens, ſpirituali, & temporali comm[illegible]ſum ſibi gregem paſtu diligenter [illegible]li[illegible]eatque ipſi Congregationi, quod ſibi per rectam delegationem collatum eſt, perpe[illegible]idere, & p[illegible]o me, & pro ſtabilitate Regni mei Deum iugiter exorare. Poſt huius itaque [illegible]ei donationem, excommunicauerunt omnes Epiſcopi, A[illegible]bates, præsbyteri, qui in [illegible]a n[illegible]mer[illegible]itate eodem die affuerunt, eos qui hoc conſt[illegible]utum infringerent, vel infringi [illegible]rent, quantum in ipſis eſſent. Et vt hęc auctoritas meis, & futurorum poſt me Regum [illegible]oribus, circa ipſum ſanctum locum firma perenniter permaneat, & inuiolata, & vt ab om[illegible]o[illegible]natibus meis, & iudicibus priuatis, & publicis melius, & certius credatur; manus [illegible]criptione, hanc chartulam quinto kalend. Ianuarij decreui roborare, & ſig[illegible]li mei im[illegible]e[illegible]communire. Signum Edgari, & Sereniſſimi Anglorum imperatoris. Signum Edowardi Regis filij Signum Aethelredi fratris eius. Ego Dunſtanus Durobernenſis Archiepiſ[illegible]a. Ego Oſwaldus Eboracenſis Archipręſul corroboraui. Ego Alfſtanus Lōdini [illegible]p[illegible]s [illegible]onſolidaui. Ego Aethelwoldus W[illegible]toniæ Epiſcopus conuudum duxi. Ego Aelſno-

thus Dorcenſis Epiſcopus concluſi. Ego Alſtanus Roſter [illegible] Epiſcopus conſignaui. Ego [illegible] garus Wintonienſis Epiſcopus Amen dixi, Ego Elſinus Abbas cum coabbat[illegible] meis & [illegible] byteris, infractores huius firmitatis excommunicani. Ego Elwynus Alderm[illegible]n ho[illegible] deriuum ad perfectum, Deo Inſtigatore, vſque perduxi.

SCRIPTVRA. XLII.

Conſirmatio fundationis facta per S. Regem Edouardum Confeſſorem.

IN nomine ſummi Kyrios omnia iura Regnorum gubernantis, & ab alto cœli fal[illegible] o c[illegible] cta cernentis, Ego [illegible]dowardus totius Albionis Dei moderamine, gubern[illegible] [illegible], Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Centenarijs, cunctiſque ſanctæ [illegible] [illegible] Clericis, & laicis, inſuper & omnibus poſt me futuris Regibus ſalutem, perpetu[illegible] pacis fœlicitatem. Summum Regibus, ac principibus bonum eſt, iuſtitiam Dei c[illegible] ecclesiam eius exaltare, & honorare, quia qui eam exaltant, & hono[illegible] cum [illegible] per eam exaltantur, & honorantur. Præuenit cor meum gratia Dei, vt quod ab An[illegible] meis Regibus collatum eſt eius eccleſiæ, meâ fir[illegible]etur authoritate, eccleſiæ namque [illegible] genitricis ſemperque Virginis Mariæ, ſanctique Benedicti; omnium[illegible] ſanctarum v[illegible] quæ Rameſey nuncupatur, quæ olim in tempore præcellentiſſimi Regis Edgari, à qu[illegible] gni viro Alwyno nomine, tempore in eiuſdem Regis glorioſi munificentiæ cart[illegible] dem donauerat, dicta ac ſigillo Regio confirmata, legitur, Al[illegible] p[illegible]eutis [illegible] cooperante gratiâ, eſt conſtructa, ac terrarum copioſis, ditata mun[illegible]s. In[illegible] liberam, & quietam, tam ab omni exactione Epiſcopali, quam à [illegible] v[illegible]lo, v[illegible] nos, neque ſucceſſores noſtri, neque quilibet Epiſcopus, nec qui[illegible]nque de iudi[illegible] po[illegible] ſtate, in ipſam ſanctam Baſilicam, vel immanentes in ipſâ, vel in homines, qui [illegible] vel quibuſlibetcumque ſubſtantijs ad ipſam tradere vel deuouere ſe voluerint, n[illegible] p[illegible] tatem Abbatis, & omnium ſuorum Monachorum, vllam vnquam habeant poteſtatem [illegible] hęc ſancta mater eccleſia ſpecialis Dominæ noſtræ perpetuæ Virginis Mariæ, at[illegible] patro[illegible] ſancti Benedicti, & omnium ſanctarum virginum libera, & abſoluta ab o[illegible] quietudine omnium hominum, cuiuſcunque ordinis, vel poteſtatis eſſe vide[illegible] perpetuum confirmo, vt Monachi eiuſdem eccleſię per ſucceſſiones ſecundum Re[illegible] Benedicti eligere ſi[illegible] idoneos Abbates habeant poteſtatem; & qui[illegible]que tu[illegible] cu[illegible]que loco, pro quâcunque cauſâ, cuiuſcunque conditionis ſit, ip[illegible] ſanct[illegible] procinctum eius intrauerit, fugiens; membrorum ſuorum, ac vitæ impunitatem [illegible] Poſſeſſiones verò, quę ibi à quibuſcunque donatæ ſunt, non Abbas, non alia qu[illegible] licentiam habeat vendendi, vel extraneis dandi, ſed Regum m[illegible] tueatur: ipſeque Abbas Regi ſo[illegible] ſeruiens, atque ei ſo[illegible]os ad os reſponde[illegible] co[illegible] gregem ſpirituali, & temporali paſtu abundanter foueat. Concedo & confirmo om[illegible] tiones terrarum, vel libertatum, aut aliarum rerum, quæ à Regibus. Edgaro vide[illegible] decrut, ſeu alijs fidelibus ante me donatæ ſunt: hoc eſt Vpwode, cum R[illegible], B[illegible] & cum inſula, in quâ prędictum ſtat Arciſterium, cum omnibus ſibi pert[illegible]s, [illegible] ford cum omnibus ad ſe pertinentibus, Walloke, cum omnibus ad ſe pertinen[illegible] S[illegible] omnibus ad ſe pertinentibus, Hellingh cum omnibus ad ſe pertinentibus, in W[illegible] catores ibidem ſingulis annis ad vſum fratrum lx. M. A[illegible]llarum [illegible] cum omnibus ad ſe pertinentibus, & cum omni mar[illegible] proiectu, quod nos Ang[illegible] appellamus Ripton cum omnibus ad ſe pertinentibus. Tinell cum omnibus ad ſe p[illegible] bus Kingſton cum Raſſleya, & Byri...... Berewicis ſuis, omnibuſque ſibi per[illegible] deb[illegible]lt cum omnibus ad ſe pertinentibus, Stept[illegible]n, cum omnibus pertine[illegible] cum omnibus ad ſe pertinentibus, & vnam manſionem orientalé, de Eleſwort[illegible] ad ſe pertinentibus, H[illegible]ucton cum omnibus ad ſe pertinentibus, Witton cum o[illegible] pertinentibus, Elinton cum omnibus ad ſe pertinentibus. Bi[illegible]herum cum [illegible] nentibus, Bri[illegible]ton cûm omnibus ad ſe pertinentibus, Wyc[illegible]inton cum om[illegible] nentibus, Yſham cum omnibus ad ſe pertinentibus, Weſton cum omnibus ad ſe p[illegible] Grauell cum omnibus ad ſe pertinentibus, Bilinchon cũ omnibus ad ſe pert[illegible] cum omnibus ad ſe pertinentibus, G[illegible]in[illegible]r cum omnibus ad ſe pe[illegible]s, [illegible] las, quas optimates mei meo tempore ad[illegible]erunt, ſcilicet Ethericus Dorceuſis ec[illegible]

[illegible] & [illegible] in E[illegible] [illegible]lem, [illegible] Suc[illegible], & We[illegible]mulne orientalem, & Offert[illegible] H[illegible]n- [illegible] ſiu B[illegible], & [illegible] in B[illegible]dek[illegible]ham, & cum o[illegible]us ad ſe pertinenti- [illegible] ſuc[illegible] Ep[illegible]pus, O[illegible]er, & Barton, & Suapw[illegible] cum omnibus ad ſe per- [illegible] God[illegible] A[illegible] cum omnibus ad ſe pertinentibus. Eylwynus S[illegible]. & [illegible] C[illegible]pa[illegible] omnibus ad ſe pertinentibus. Leoſſius dia- [illegible]us W[illegible] L[illegible]etenſl, & W[illegible]nworth cum omnibus ſibi pertinentibus. Leoſſius [illegible]os e[illegible] M[illegible]e cum omnibus ad ſe pertinentibus. Alſsius de Lamw[illegible] Bu[illegible]cwall cum [illegible] pertinentibus. [illegible] de L[illegible] Q[illegible] cum omnibus ad ſe pertinenti- [illegible] meis H[illegible]ford, & [illegible]ing cum [illegible] ſe pertinentibus. [illegible] ſe [illegible]ter ſemr[illegible]is æternæ, & pro remiſſione [illegible]ctorum [illegible]orum, & [illegible] parentum meorum, a[illegible] Deo [illegible], de meo iure, quod [illegible] cerebar, [illegible] [illegible] In[illegible] King[illegible] ad ſe perti[illegible]- [illegible], & W[illegible] hundred, [illegible] ad hundred pertinentibus, & cum foro de [illegible]. Relaxamus [illegible], & omnibus [illegible] terris, [illegible] Reg[illegible]um & [illegible] Ante[illegible]o- [illegible] graue [illegible] nec [illegible] ſanguinis [illegible]ione, & om- [illegible], F[illegible], cœmiteria, terræ, paſcua, [illegible] debitis, oblationibus, luminari- [illegible], legibus, conſuetudinibus, cauſarum diſcuſſionibus, [illegible] & c[illegible]nibus, quæ [illegible] proce- [illegible], vel [illegible], quod Anglice Shipwrech [illegible] bonorum hominum [illegible] conc[illegible], v[illegible] concedimus; vt nullus ex ijs ſubtra- [illegible] occaſione [illegible], vel poteſtate præſumat Reno- [illegible], & [illegible], atque [illegible] Domin[illegible] [illegible] Virginis Mariæ, [illegible] Benedi[illegible], ſanctarumque virginum, omnibusque [illegible] Abbatibus [illegible] Monaſterij, [illegible] & [illegible]cham, theloneumque [illegible], & [illegible], & [illegible]tudines, vt ab omnibus aper[illegible], & pl[illegible] intel- [illegible] A[illegible], Feardw[illegible], F[illegible], [illegible] [illegible]Ikeninge, [illegible], Ha[illegible], G[illegible]e, V[illegible]ep, [illegible]n- [illegible] & conſuetudines, quæ ad me pertinent, [illegible] tam [illegible] eas [illegible]; [illegible], vt omnia concludam, nullus [illegible] Com[illegible], Vicecomitum, procuratorum, ſeu [illegible], vel parua perſona, per vim, aut per conſue- [illegible], nec tributa, xenia, ſeu mu[illegible]la, vel [illegible] libertatem perpetualiter in [illegible], in villa, & extra, in vi[illegible], & extra, in placito, [illegible] habeant. Quiſquis igitur fidelium [illegible], augmentet [illegible] omnipotens [illegible] Si quis verò, quod abſit, eam deſtruere [illegible] [illegible], & temerator extiterit, perpetuo Anathema- [illegible] & [illegible] pænit[illegible] certè. Scripta eſt namque [illegible] teſt[illegible] ata, infra [illegible] [illegible]. E[illegible] R[illegible], [illegible]te, Anglorum, [illegible] [illegible] Ego S[illegible] opi[illegible] & [illegible]ntermand ſigno ſan- [illegible] edus [illegible] gratanter corrob[illegible]. Ego Wulfſta- [illegible] Epiſcopus con[illegible] neaneus fui. Ego [illegible] Ca[illegible] co[illegible]o- [illegible] N[illegible]. E[illegible] A[illegible] A[illegible]. Ego [illegible]us Abbas. Ego [illegible] Abbas [illegible] deſiderium a[illegible] [illegible] & [illegible]. E[illegible] Dux. Ego [illegible] C[illegible]. E[illegible]garus ſtallere. Ego [illegible]. Ego W[illegible] Linco[illegible].

SCRIPTVRA. XLIII.

Exemptio Abbatiæ Auguſtinienſis Cantuariæ; Ex libro manuſcripto mem[illegible]anacco, regiſtro Sancti Auguſtini Cantuariæ, in Bibliotheca Nobiliſsimi Domini D. Roberti Cottoni.

Exemptio Monaſterij.

CElestinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilectis filijs Abbati, & Conuentui ſancti Auguſtini Cantuariæ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Quanto Monaſterium veſtrum ad diſpoſitionem Beati Petri, & nobis ſpecialius pertinet, tanto ipſum ſtudioſius manutenere debemus, & vt illis, qui paci veſtræ inuident, & quieti malignandi aditus adimantur ſpeciali libertate donare, præſertim cum multas perſecutiones, & iniurias diu a[illegible] mini ſuſtinere, à quibus ob reuerentiam Romanę Eccleſiæ debetis congrua protectione de[illegible]di. Quapropter paci, & tranquillitati veſtrę paterna ſollicitudine prouidere volentes authoritate Apoſtolicâ prohibemus ne Cantuarienſis Archiepiſcopus, aut Archidiaconus, ſiue officiales eius, vel aliquis legatus obtentu legationis Monaſterium veſtrum ingredi, vel Abbatem & Monachos eius aliquâ grauare ſententiâ vel ſuſpenſionibus moleſtare, Eccleſias, Clericos, aut homines veſtros interdicere, vel excommunicare attentet, niſi fuerit à Romani Pontificis latere deſtinatus, vel mandatum ab eo ſuſceperit ſpeciale ad vos nominatim directum. Præterea Chriſma, oleum ſanctū, conſecrationes altarium, Ordinationes Monachorum, & Clericorum qui ad ſacros ordines fuerint promouendi a Cantuarienſi ſuſcipiatis Archiepiſcopo ſi gratiam, & communionem Apoſtolicæ ſedis habuerit, & ea gratis, & abſque vllâ prauitate vobis voluerit impertiri. Alioquin quemcunque malueritis adeatis Antiſtitem catholicum, qui noſtra fretus authoritate, quod poſtulatur indulgeat nec id vobis audeat aliquatenus denegare. Decernimus ergo vt nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ prohibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hęc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. [illegible] Laterani ſexto idus Iulij Pontificatus noſtri anno ſexto.

Confirmatio ampliſsima exemptionis, & libertatū Monaſterij.

INnocentius Epiſcopus ſeruus ſeruorū Dei, dilectis filijs Rogero Abbati Monaſterij Beatorum Petri. & Pauli, ſanctique Aug. quod iuxta Metropolim Dorobernię ſitū eſt, eiuſque [illegible] tam præſentibus, quā futuris regularē vitā profeſſis, in [illegible]. & Pauli Monaſt. Licet omnes e[illegible], e[illegible] iniuncto nobis diuinitus apoſtolatus officio diligere, atque honorare generaliter debe[illegible] ſuam eis iuſtitiam conſeruare, illis tamen propenſiori curâ nos conuenit imminere, quæ ad [illegible], & proprietatem Eccleſiæ Romanæ ſpecialiter pertinere noſcuntur, cui authore Domino [illegible] ſer[illegible]us, hoc [illegible]tum intuitu, dilecti in Domino filij veſtris iuſtis poſtulationibus cl[illegible] an[illegible]mus, & Monaſterium in honore Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, à glorioſæ memoriæ Æthelberto Anglorum rege, ad orientem Dorobernię ciuitatis in ſuam ſibique ſucce[illegible] [illegible] Regum eiuſdemque vrbis Præſulum ſepulturam à fundamento conſtructum, & ſub [illegible] ſedis Apoſtolicæ ſine medio conſiſtentium ad exemplar prędeceſſorum noſtrorum [illegible] felicis memoriæ Bonifacij, Adeodati, Agathonis, Ioannis, Calixti, Innocentij L[illegible], E[illegible] Alexandri, & Cœleſtini, Romanorum Pontificum præſentis ſcripti paginâ communimu[illegible] tue[illegible] vt quaſcunque poſſeſſiones quæcunque bona Monaſterium ipſum in præſentiarum [illegible] ſtè, & [illegible] poſſidet, aut in futurum conceſsione Pontificum, largitione Regum, vel [illegible] pu[illegible] [illegible], ſeu a[illegible]js [illegible] præſtante Domino poterit adipiſci [illegible], veſtr[illegible] ſucceſſoribus, & illibata conſiſtant. Libertatem quoque ab eiſdem præd[illegible] noſt[illegible] per autentica priuilegia eidem venerabili loco conceſſam nos authore Deo ratam, & [illegible] concuſſam in poſterum volumus conſeruari. & ſicut Monaſterium ipſum in [illegible] Chriſtianæ religionis apud [illegible] Anglorum in Monaſticæ religionis [illegible] [illegible] cum omnibus ad ſe[illegible] pertinentibus per[illegible] futuris tempo[illegible] omni[illegible] liberum ab omni mundiali ſtrepitu maneat [illegible] licet ne[illegible] co[illegible]itionibus ſiue aug[illegible]js qui [illegible] [illegible] in eiuſdem Monaſterij D[illegible]

[illegible]

perandi ſibi vindicet poteſtatem, vel aliquas moleſtias inferat, conſuetudinem imponat, aut etiam in eo miſſarum ſolēnia niſi ab Abbate, & fratribus inuitatus celebrare præſumat. Obeunte verò te nunc eiuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ad eiuſdem loci regimen extraneus aſſumatur, niſi fortè (quod abſit) in loco ipſo idonea perſona ad huiuſmodi officiū non poterit reperiri, ſed de Congregatione ipſâ, & quem communis conſenſus fratrum pars conſilij ſanioris propriâ ſibi elegerit voluntate, ſine aliquâ profeſſionis exactione in Monaſterio benedicatur eodem. Hęc igitur omnia ſicut à iam dictis prædeceſſoribus noſtris conſtituta, & priuilegiorum ſunt munimine roborata, ita & nos vobis veſtriſque ſucceſſoribus, & per nos eidem Monaſterio in proprium præſentis ſcripti paginâ confirmamus. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſæculariſue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertioue commonita niſi reatum ſuum congruâ ſatiſfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetratâ iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei ac Domini redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternę pacis inueniant. Amen. Amen. Amen. Datum Lateran: per manum Blaſij ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Subdiaconi, & Notarij, ſecundo Nonas Nouembris, indictione ſextâ, Incarnationis Dominicæ anno 1202. Pontificatus verò Domini Innocentij Papæ tertij anno 5.

SCRIPTVRA. XLIV.

De loco Abbatis Sancti Auguſtini Cantuariæ in Concilijs, vel Synodis celebrandis.

Ex eodem libro fol. 44.

ANno Domini, 1055. Edoardus Rex (ſanctus confeſſor) dedit huic Monaſterio totam terram quam habuit in Frodwico. Anno ſequenti Leo Papa (nonus) Symoniacam hæreſim in Francia debellabat: miſſus ad eum conſenſu regis, & regni Vlfrius Abbas pro negocijs regni, & eccleſiæ Anglicanæ († pontifici vel) reſponſurus: cuius reſponſo Papa gaudens, Anglos cæteris innocentiores, & eccleſię Anglicanæ profectui congratulans, inter alia ſic affirmabat, vt Archiepiſcopus Cantuariæ in Concilijs vel Synodis celebrandis aſſideret S. Romano Pontifici, Abbas verò Auguſtinenſis Abbati Montis Caſſini.

† Deerat vox aliqua ſimilis.

Vide Malmesbur. in Anſelmo.

SCRIPTVRA. XLV.

Fundatio Collegij Oxonienſis pro Monachis nigris Prouinciæ Cantuarienſis. Ex antiquo manuſcripto exemplari in Bibliothecâ Nobiliſſimi D. Roberti Cottoni.

Qualiter, & per quos Prioratus S. Benedicti de Oxonia (qui vulgo adhuc collegium, ſeu aula Glocestrenſis vocatur) fuerit pro Monachis nigris Prouinciæ Cantuarienſis fundatus.

SVb anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo, in feſto tranſlationis Sancti Benedicti, Generali Capitulo Abbatum & Priorum omnium eiuſdem ordinis, apud Abendoniam ſolemniter celebrato, cui Abbas de Certeſeya perſonaliter, & Abbas de Weſtmonaſterio, per Abbatem Glaſtoniæ ſuo nomine deputatum, interercant Præſidentes; quibuſdam

dim per procuratores [illegible] de Bar[illegible]idem, E[illegible]h[illegible]m & [illegible] Abba[illegible] [illegible] Ab[illegible] idem p[illegible] [illegible] conce[illegible], ſuper [illegible]bus, & ſ[illegible] mutatum, [illegible] omnes [illegible] ninoter[illegible] [illegible] ſupr[illegible]ſtons, vn[illegible] Conf[illegible] [illegible]rum P[illegible]entem [illegible] Abbas [illegible] procuratores [illegible] per omn[illegible] expre[illegible] & ſ[illegible] n[illegible] de [illegible] quoad l[illegible] vt pr[illegible] [illegible]rum [illegible], quæ prior [illegible] Oxonij [illegible] R[illegible] p[illegible] de nouo, quoad [illegible] nationem [illegible] nuandam, [illegible] tiones in [illegible] p[illegible] [illegible]er faciendas, quam al[illegible] quæ Capi[illegible] [illegible] Præ[illegible] [illegible] deli[illegible] [illegible] quęlibet & cor[illegible] [illegible] Præ[illegible] [illegible] communi[illegible], [illegible] A[illegible] de C[illegible]ya, [illegible] E[illegible], de [illegible] C[illegible], d[illegible] R[illegible] de [illegible]on, de M[illegible]mesbury, d[illegible] de A[illegible]ed[illegible] [illegible] R[illegible] [illegible], de C[illegible] [illegible], S. B[illegible] V[illegible] de C[illegible] [illegible] S[illegible] [illegible] de W[illegible] d[illegible] S[illegible] de B[illegible] de [illegible] de [illegible] de [illegible]wich, [illegible] d[illegible] B[illegible]adwel, [illegible] [illegible] clara [illegible] n[illegible] R[illegible] A[illegible], [illegible] S[illegible] F[illegible] [illegible]ta perſ[illegible] Co[illegible] A[illegible], Prioribus, [illegible] pr[illegible]curat[illegible] [illegible] & Pr[illegible] [illegible] p[illegible] [illegible] p[illegible] [illegible] [illegible] celatorum [illegible] modi id [illegible] p[illegible] [illegible] [illegible]bantur [illegible] & omnia [illegible] quæ P[illegible] [illegible] [illegible]que [illegible], vna cum [illegible] q[illegible] P[illegible], & [illegible] Priorat[illegible] [illegible] [illegible] ruut, cuius ſecur[illegible] atis forma, [illegible] [illegible] hunc tenorem.

Nouerint [illegible] Sanctæ matris Eccleſię fi[illegible] ad quorum noti[illegible]am pe[illegible]erit hæ[illegible] ſcriptura, quod cum Vir Nobilis Dominus Ioannes Gi[illegible]ard, [illegible] d[illegible] [illegible]o in qu[illegible] Mo[illegible]achorum ord[illegible] [illegible] Bene[illegible] C[illegible] [illegible]s a[illegible] & memoriam, v[illegible] [illegible] præcipuæ deuotionis donatio ex [illegible] fun[illegible] [illegible] propo[illegible]eret ordinare, & ſecundum [illegible] p[illegible], qu[illegible] [illegible]nitus [illegible], loci in quo [illegible] Oxo[illegible] [illegible]te[illegible] [illegible] apritudi[illegible], q[illegible] R[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ſest [illegible] qu[illegible] a[illegible]us Ho[illegible] Ioannis Ieruſal[illegible] [illegible] ſub [illegible] mine [illegible] ab[illegible] E[illegible], & Archi[illegible]aco[illegible] a temp[illegible] n[illegible] [illegible] batur [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] N[illegible] Ioann[illegible] p[illegible] [illegible] M[illegible] P[illegible] [illegible] Conuentus, h[illegible] p[illegible] [illegible] & [illegible] Cap[illegible] præ[illegible]tes, ſuo & Communitatis n[illegible] [illegible] oldam [illegible] noſtrę [illegible]mus ad [illegible] ha[illegible] a[illegible] d[illegible] [illegible] pr[illegible]ctum primor[illegible] [illegible] quę, p[illegible] [illegible] n[illegible] noſtri ordinis, q[illegible] [illegible] concor[illegible] concur[illegible] c[illegible] d[illegible] vnif[illegible] [illegible] r[illegible] [illegible]uerat, r[illegible]uocantes [illegible] & [illegible] ctum hu[illegible] le[illegible] po[illegible] a[illegible]o communitatem noſtri ordinis, ta[illegible] v[illegible] [illegible] ptia, [illegible] [illegible] [illegible] priuatæ n[illegible] mer[illegible] [illegible] es p[illegible] [illegible] d noſter con[illegible] d[illegible] fra[illegible] [illegible] n[illegible] quoad [illegible] in ſ[illegible] bu[illegible] prouide[illegible] in [illegible] oralib[illegible] [illegible] a noſtro M[illegible]ſterio [illegible] [illegible]nſferat [illegible] C[illegible] noſ[illegible] [illegible] in S[illegible] [illegible] [illegible] ex ho[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordine noſtro [illegible] [illegible] zelo [illegible] [illegible] nobi[illegible] & [illegible] M[illegible]naſterio tenebatur ſtrictus [illegible]

Con[illegible] [illegible] A[illegible]m, [illegible] [illegible] rum, [illegible] [illegible] æ con- [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] Oxo- nis.

a. Inſtrumentum. [illegible] Ioan[illegible] Abb[illegible] [illegible] Gloceſtrenſ[illegible] [illegible] de Mo[illegible] [illegible] [illegible] reuocantur

[illegible] p[illegible]miſſorum omnium [illegible] n[illegible]ſtrum, [illegible] Abbas prædi[illegible], vnà [illegible] de n[illegible]ſtri,& [illegible] ſuper [illegible] præ-[illegible] habito inter nos d[illegible] tractatu, fecimus his appendi.

E[illegible] Rex Angliæ Dominus H[illegible], & Dux Aquit[illegible]æ, omnibus, ad quos [illegible] peruener[illegible], ſalutem [illegible] communi conſilio Regni noſtri prouiderit [illegible] viris Religioſis, ſeu al[illegible] ingredi feoda alicuius, ita quod ad mortuam ma-[illegible] tenementa noſtra, & Cap[illegible], de quo res illa immediatè tenetur: vo-[illegible] & [illegible] noſtro Ioanni Giffard, [illegible] facere ſpecialem: dedimus ei li-[illegible] nobis eſt, quod ipſe quatuor meſ[illegible], & vnum toftum cum pertinentijs [illegible] Ox[illegible] poſſit, & aſſignare dilectis nobis [illegible] Priori, & Conuentui Ordinis Sancti [illegible] habendum, & tenendum eiſdem Priori, & Conu[illegible], & ſucceſſoribus ſuis [illegible] & eiſdem Priori, & Conue[illegible] [illegible] ultra prædicta ab eod. Ioan [illegible] ere poſſint ſimiliter licentiam concedimus ſpecialem. Nolentes quod idem Ioannes vel [illegible] aut prædicti Prior, & Conuentus vel ſucc[illegible], ratione ſtatuti prædicti, per [illegible] inde occaſionentur, vel grauentur in aliquo: Saluis tamen Capitalibus [illegible] inde debitis, & conſuet[illegible]. In cuius rei teſtimonium has literas [illegible] fieri fecimus patentes, teſte meipſo apud longam [illegible] 12. Die Martij anno Regni [illegible] decimo nono.

3. Inſtrumẽtum conceſſionis Regiæ, de terris, & poſſeſſionibus Prioratui fundando amortizandis.

Sciant præſentes, & futuri, quod ego Ioannes Giffard Dominus de Brimesfield, pro ſalute animæ meę, & animarum Matildæ Long[illegible] quondam conſortis meæ, & anteceſſorum, & hæred[illegible] meorum, dedi, con[illegible], & hac præſenti charta mea confirmaui, Deo, & Beatæ Mariæ, & eccleſiæ beatorum Ioannis Apoſtoli, & Euangeliſtæ, & Benedicti Abbatis & Confeſſoris [illegible], & Priori, & Conuentui eiuſdem loci ordinis Sancti Benedicti, & Communitati Monachorum eiuſdem ordinis, prouinciæ Cantuariæ, ibidem cauſa ſtudij tranſmiſſorum ſeu tranſmittendorum ſub forma debito modo prouiſâ, & ſtatutâ per generale Capitulum ordinis, & prouinciæ prædictę, omnes terras, & tenementa cum ſingulis ſuis pertinentijs, quæ habui in [illegible] de Stockwelſtreete in ſuburbio Oxonij, videlicet omnes terras, & tenementa, quæ habui de dono, & feoffamento fratris Willielmi de Hawill tunc Prioris ſanctæ domus Hoſpitalis [illegible] Ierusalem in Angliâ, & aſſenſu, & voluntate omnium fratrum totius capituli ſui, & [illegible] terras, & tenementa, quæ habui ex dono, & Feoffamento Ioannis de Hangenport bur-[illegible] & totum illud tenementum, quod habui ex dono, & feoffamẽto Eue Loteris, [illegible] tenementum, quod habui ex dono, & F[illegible]amento Ioannis Watſon & Ydoneæ [illegible] ſuæ, & totum illud tenementũ, quod habui ex dono, & Feoffamento Stephani de Coue, & [illegible] vxoris ſuæ: ad fundationem, & intentionem perpetuę ſuſtentationis Prioratus, & [illegible] ordinis prædicti ibidem, in liberam, puram, & perpetuam eleemoſinam, & quie-[illegible] habenda, & tenenda prædictis Priori, & Conuentui, & ſucceſſoribus ſuis, & communitati [illegible], de me, & hæredibus meis liberè, quietè, ab omni ſeruitio, exactione, & ſæculari de-[illegible] perpetuum: & ego prædictus Ioannes, & hæredes mei prædictis Priori, & Conuen-[illegible] ſucceſſoribus ſuis, & communitati prædictæ, omnes prædictas terras, & tenementa cum [illegible] ſuis pertinentijs contra omnes gentes warrantizabimus, acquietabimus, & defende-[illegible] ita quod prædicto Priore cedente, vel decedente, quilibet prior ſuccedens [illegible] Conuentum dicti loci, mihi, & hæredibus meis tanquam patrono loci illius præ-[illegible] quem ſine diſſimulatione, dilatione, ſeu calumniâ aliquâ recipiemus. Et volo, & concedo [illegible] hæredibus meis, quod Subprior, & Conuentus eiuſdem Prioratus habeat, & percipiat [illegible] tempore vacationis, omnes redditus, & prouentus ad Prioratum, & Communitatem [illegible] pertinentes, ſine aliquo impedimento [illegible] mei, vel hæredum meorum, [illegible]. In cuius rei teſtimonium huic præſenti chartæ, ſigillum meum eſt appenſum, [illegible] Domino Ioanne Giffard conſanguineo meo, Domino Roberto filio Pagani, Do-[illegible] de C[illegible]rg[illegible], Domino Roberto de Stapilton militibus, & Ioanne Lebrite, Iacobo de Key, Ioanne de aquâ, & alijs.

Charta Ioannis Gifford de Brimesfild, fũdatoris Collegij, ſiue aulæ Gloceſtrenſis.

V[illegible] ſanctæ matris filijs, ad quorum notitiam peruenerit hæc ſcriptura, Ioannes per-[illegible] one diuina Abbas Monaſterij ſancti Petri Glouceſtrenſis, & eiuſdem loci conuentus [illegible] ſalutem in eo quem peperit vterus virginalis. Cum ſanctæ Religionis ſtatum tranqui-[illegible] pacis charitatiſque ſuauio, ac humilitatis ſpiritu deceat recreari, in quibus ipſa deuotæ profeſſionis

Scriptũ aliud Ioannis Abbatis

Gloceſtren. Quo modo I. de Glo. ceſtriâ renunciat cuilibet iuri, quod poſſit eis cōpetere prætextu Monachorū ibidem primo morantiū modo qui præmittitur.

profeſſionis ve[illegible]s ſecundum ſanctorum patrum ſal[illegible]bri[illegible] re[illegible]as app[illegible] vt [illegible] veritatis huiuſmodi q[illegible]æ nobis vice peculij congruit, ince[illegible]amus [illegible] [illegible] meritò nos inducit. Auditis itaque oblocutionibus varijs, ex qui[illegible] [illegible]umul[illegible] [illegible] ſitan per æmulos nobis imponi, quod nos noſtro, & noſtri Monaſterij nomi[illegible] [illegible] omnia illa tenementa, cum terris, & alijs ſuis appendicijs, quæ vir nobi[illegible], & per [illegible] Ioannes G[illegible]ff[illegible]rd, Dominus de Bremelfeld in Suburbio Oxoni[illegible] in vico ſcilicet, [illegible] S[illegible] ſtreete vulgariter appellatur, Communitati Monachorum noſtri ordinis contulit, [illegible] ſuæ chartæ tenorem, & quod [illegible]os terras, & tenementa huiuſmodi cum omnibus, & [illegible] pertinentijs noſtro, & noſtri Monaſterij nomine quaſi iure proprio conten[illegible]dendo p[illegible] obtinere: quocirca volentes mendacium fallacias certis aſſertionibus extirpare, p[illegible] præſentium profitemur, quod nos in tenementis præfatis, ſeu aliquo in eiſdem terris ſeu p[illegible] [illegible]entijs quibuſcunque nihil omninò noſtro, vel noſtri Monaſterij nomine ſine iure exi[illegible] aliqualiter vendicamus, extra id quod ex ſerie feoffamēti memorati no[illegible]is, ratione [illegible] munitatis, nobis noſcitur fuiſſe permiſſum. Si verò aliquod Feoffamētum, literam [illegible] pro tempore bonæ memoriæ Reginaldi quondam Monaſterij noſtri Abbatis in [illegible] Monaſterio, ſeu alibi penes quaſcunque perſonas, ipſius Reginaldi, & Monaſterij n[illegible] Feoffationis facta per eundem nobilem communitati Monachorum prædi[illegible]æ d[illegible]ſcrepans, [illegible] diſcrepantem à caſu reperiri contingat, volumus, & concedimus pro nobis, & ſucce[illegible]us [illegible] ſtris expreſsè, quod illud Feoffamentum, litera, ſiue charta ipſius Reginaldi, & Mon[illegible] nomine conceptum ſpecialiter, ſeu concepta, omni effectu careat, & nullum, ſeu nu[illegible] in poſterum cenſeatur. Et ſi qua poſſeſſio, vel ſeiſina ipſius Reginaldi, & Monaſter[illegible] [illegible]ctenus ſpecialiter de tenementis, & terris huiuſmodi ſit obtenta; nolumus quod ipſ[illegible] fe[illegible] to prædicti nobilis facto communitati vt præmittitur Monachorum præiudicialis exiſt[illegible] quoad nos, & noſtrum Monaſterium pro futuris temporibus repute[illegible]ur infecta. In t[illegible] nium autem, & memoriam præmiſſorum habito ſuper his inter nos primitus dilig[illegible]n[illegible] ſigillum noſtrum commune fecimus concorditer his appendi. Datum in pleno Capitulo n[illegible] ſtro, &c.

Declaratio, & conceſſio facta Cōmunitati per Priorem. & Cōuentum, extra id quod in carta fundatoris cōtinetur, & hoc ex cauſa.

VNiuerſis ſanctę matris eccleſiæ filijs, ad quorum notitiam peruenerit hæc præſens ſcri[illegible]ra, Frater Henricus de Helm Prior domus ſancti Benedicti in Suburbio Oxonie[illegible] [illegible]co de Stock [illegible] ſtreete, & eiuſdem loci Conuentus humiliter, ſalutem in eo, quem pe[illegible] [illegible]rus virginalis. Iuris doctrina Iuriſperitorum exemplo prudenter prouidit, quod g[illegible] [illegible]ſertione, & præſentiâ præceſſorum, cauſâ perpetuitatis habendæ, originaliter init[illegible]ct[illegible] ſcripturæ ſeriem veluti per ſpeculum infallibile poſteris relinquantur: alioquin h[illegible] [illegible]menta continuis curriculis ſolitò prolabente, cum cautelæ ſtudio primi[illegible]us agit[illegible]ta, [illegible] quādam (cu[illegible] natura indiés eſt applaudens) quaſi ad non eſſe, ſuis forſitan occul[illegible]atis [illegible] de facili ducerentur, ſicque bona deliberatione quadrifariâ quæſita variè per diuerſo[illegible] proiectę merces in amnem, naue ictu fluminis laborante prorſus perirent à caſu, & ſtatu[illegible] [illegible]nixæ reſtitutio difficile admodum ſequeretur. Nos ſiquidem Rege pacifico diſponente Domino Ieſu Chriſto pacis filio, per nobilem virum Dominum Ioannem Giffard Dominū de Brimeſfeld loci huiuſmodi und[illegible]rem, ſancti patris Domini Edouardi Dei gratiâ Epiſcopi Lincolnienſis loci diocœſani, & Religioſorum virorum Abbatum in Cantuarienſi Prouinciâ Pręſ[illegible]tûm Capitulo Generali, ac totius Communitatis Ordinis ſancti Benedicti eiuſdem Pr[illegible]uin[illegible] concorditer concurrente conſenſu, collocati in loco præmiſſo, ad diuini cultus augmentum [illegible] ad celebrandum diuina pro dicti nobilis, & bonę memoriæ Dominæ Matildæ de Long[illegible] quondam conſortis eiuſdem, necnon vtriuſque anteceſſorum, & ſucceſſorum, ac libero[illegible] [illegible]liorum, omniumque defunctorum fidelium animabus ſpecialiter conſtituti. volentes pro v[illegible] [illegible]ribus in tranquillitatis dulcedine ſub pacis geſtorio tam noſtris, quam ſucceſſorum tempo[illegible] ſolidari pro nobis, & noſtris ſucceſſoribus quibuſcunque tenore præſentium conce[illegible] conſentimus expreſſè, quod dictus Prioratus, cum perſonis in pręſentiarum morantibus, & [illegible] poſterum moraturis ibidem præmiſſis præſidentibus (ſaluo diocœſani ſicut decet honore [illegible]mediate ſit ſubiectus, & quod monachi à quibuſcunque domibus noſtri ordinis, infra Pro[illegible]ciæ Cantuariæ ambitum conſtitutis, ad prioratum præfatum cauſâ ſtudij pro ſuperioru[illegible] [illegible]rum arbitrio deſtinati, & deſtinandi, ſimiliter in futurum per nos ſeu ſucceſſores [illegible]ros [illegible] que difficultate quâlibet admittantur, & liberè morentur ibidem, ac abſque contradictionis o[illegible] ſtaculo fructus, ſeu obuentiones quaſcunque de piſcarijs, pratis, paſcuis, & gardinis, l[illegible] [illegible]bus alijs, nobis, vel loco prædicto collatis hactenus, ſeu futuris temporibus con[illegible] hcſcente

[illegible] nomine cen[illegible] quoad hoc materiã diſſentionis [illegible] duxe[illegible] ndum [illegible] per[illegible]piant commu- [illegible] proviſion[illegible] dictus ad viã noſtros pro [illegible] modo [illegible] perpetuitatis co[illegible]dendã ſpecialiter proui- [illegible] quæ forſan ad [illegible] ipſorum Prioris, & Conuentus, loci[illegible] [illegible] quo caſu [illegible] voluntas libera in omnibus obſeruetur. Ad [illegible] ac no[illegible] ſſimis[illegible] ſeruimus, [illegible] per [illegible] vac[illegible], M[illegible] prioratũ eun- [illegible] electioni facien- [illegible] ſint, & [illegible] in eade, [illegible] Conuentu ipſo, vel de [illegible] in pe[illegible]ona [illegible] quæ ſciat ve- [illegible] entem, [illegible] Spiritus ſancti [illegible], & qu[illegible] per nos in poſterũ admit- [illegible] memorati, [illegible] aliquo, ſeu [illegible] Abbate [illegible] [illegible] ſpecialiter obtinente, ſuam [illegible]. In teſtimonium autem, [illegible] ſigilla ad noſtri inſtantiam, [illegible] ſunt appen[illegible] Da[illegible], &c.

[illegible] & ſingula Abbates ipſi exempti partim, & non exempti ſinguli ſinguli- [illegible] vn[illegible] approbarunt, contributiones ædificationi Prioratus [illegible] ſe factu- [illegible] ſeu pro[illegible] huiuſmodi, cum conſilio præſidentium, ordinationes, ſeu [illegible] quæ, vt præmittitur [illegible] in ſcriptis, ſe recepturos, ac vnd[illegible] ſeruaturos, [illegible] Prioratum [illegible] & ſt[illegible] præmiſſi Capituli, ac alia, quæ ipſum Ca[illegible] [illegible] contradictionis obſtaculo [illegible] [illegible] Re[illegible] exe[illegible] per omnia priuilegijs, ne per con- [illegible] huiuſmodi [illegible] ordinationes [illegible] quo detrahatur ſeu derogetur [illegible]m, Saluis etiam [illegible], & perſonis cæteris in genere, præſertimque futuris præſidentibus, & [illegible] auctoritatem [illegible] poſterum habituris, remedijs quibuſcunque, per [illegible] immineat, qu[illegible] tempore congruenti ſtatuta, & [illegible] in competentiorem formam, [illegible] [illegible] & aptiorem ordinem re[illegible] ſeu transferre: diſcuſſione tamen [illegible] ad [illegible] Vt autem [illegible] huiuſmodi, & alia quæcunque, de [illegible] moderationis præmiſſæ, inuiolabiliter [illegible] Abbate, & Priores prædicti ſua [illegible] ſigilla fecerunt apponi. Datum, [illegible] die martis [illegible] lxi [illegible] Natiuitatis Beatæ Ma- [illegible] reginæ ſupradictæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo [illegible].

ANNOTATIO

[illegible] vd, Pare de Brim [illegible] huius C[illegible] ndato [illegible], arti[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] Com[illegible] de Sal[illegible] [illegible] qui nunc viuit, [illegible] de Brim[illegible] [illegible] Ex [illegible] Dom[illegible] [illegible] Maria [illegible] & Rex [illegible] Galliæ [illegible] anima cal- [illegible] ἀπρογω- πάνῆσα confirmauit.

SCRIP-

SCRIPTVRA. XLVI.

Contributio indicta pro Collegio Oxonienſi. Ex manuſcriptâ Hi[...]riâ Abbatum S. Auguſtini prope Cantuariam, in Bibliothecâ Nobiliſsimi Domini D. Roberti Cottoni.

ANno Domini 1279. Idem Nicolaus (Abbas Monaſterij, S. Auguſtini Cantuariæ cum Abbate Gl[a]ſconiæ Capitulo Generali iam ſecundum præſidentes apud Abend[o]n[ia]m celebrato, ordinauerunt quaſdam mitigationes, & declarationes ſuperiorum ſtatutorum per eoſdem Abbates apud Rading ſuperius editorum, in quo multa ardua, [...]gida (vt in veteri martyrologio ſeriatim poterit videri) obſeruari præcipiuntur; in q[...]tum eſt, vt Oxonij, vbi Ordinis noſtri fratres de diuerſis Monaſterijs cauſa ſtudij tran[...]di decenter habitare valeant, & honeſtè, vnanimiterque conceſſum eſt, quod omnis [...]ligionis noſtræ prouinciæ Cantuariæ de omnibus, & ſingulis marcis omnium ſpiritualium [...] temporalium ſuorum ſecundum taxationem conferat ad emendationem, & ſuſtentationem habitationis ſupradictæ, vnde communiter inoleuit, vt in omni Capitulo Prouinciali pro ſupradicto negotio ſit collecta, & in opus huiuſmodi leuata.

SCRIPTVRA. XLVII.

Qualiter B. Hugo Regem Anglorum VVillelmum quædam ab eo poſtulantem exaudire noluit, pro eo quod petitio eius venalis, & quaſi ſimoniaca eſſe videbatur. Ex Bibliothecâ Cluniacenſi.

REx Anglorum Willelmus vir magnificus, & in armis ſtrenuus, & infinitis opibu[s ...]bus potentiſſimus, cum præfatæ regionis potiri cœpiſſet, eiuſque coronam reg[...] obtinuiſſet, volens dignè Epiſcopatus, & Abbatias terræ illius ordinare, m[...] litera [...]luſtriſſimo Abbati ſancto Hugoni, & mand[a]uit ei ſupplicando, vt ſex ei perſonas di[ri]geret ex fratribus noſtris, quorum conſilio agere poſſet, quidquid illi de eccleſijs o[...] foret agendum, eiſque rectoribus conſtitutis ſecurus eſſet de ouibus cuſtodiend[is ...]geodis. Adiecit quoque ſe daturum pro ſingulis argenti libras centum quotannis Clu[niaco ...] titulo amicitiæ, & gratiæ, ne fo[rt]è eſſ[e]t graue ſacro loco carere perſonis ſu[is], & earum fructu[m] perdere, ſed qui emptor fieri voluit, non potuit, quia Monachorum non inuenit venditore[m]. Reſpondit enim Philoſophus Chriſti, qui animabus fratrum nihil cenſebat comparandum: [...]tio, [in]quit, veſtra, Domine Rex, deſcendit ex bonâ voluntate, qui vultis gentem vo[...] D[e]o traditam ad ſalutem ſuam ordinare, verum ſicut dignum eſt Veſtræ Maieſtati, quod p[...], ita quod iungitis, incongruum eſt noſtræ ſaluti, vt animas, quas in periculo animæ meę [...]ritus mei ſuſcepi, v[e]ndam terreni mercimonij cupiditate, & mittam in perditionem, aut ge[nera]lem aut ſpecialem, videlicet vbi aut omnes, aut aliqui eorum pereant, & ego pro i[l]lis ra[tionem] reddam, apud quem nihil valet aurum, nihilque prodeſt argentum, aut argumen[t]um va[...]æ e[x]cuſationis: quomodo ergo faciam pro vllo munere quod ſi facerem pro toto mundo, [...]rum eſſet, cum pro vno ex eis perdito perirem? quid enim proficit homini ſi vniuer[ſum mun]dum lucretur, ſeipſum autem perdat, & detrimentum ſui faciat? igitur chariſſime, Do[min]e, nolite à me quærere, quod facere niſi cum perditione mea non poſſum, quia n[u]llo pretio v[...] animam meam venundare, quam profectò venalem darem ſi vnum ex fratribus mih[i] com[mi]ſis mitter[em].

[illegible] erem vbi illum perderem, lubentius ego pecuniam darem pro comparandis Monachis q[illegible]s valde indi[illegible]eo per diuerſa loca à me ordinanda, quam pro eorum venditione accipe[illegible] [illegible]od enim Capitulum noſtrum in partibus ill[illegible]merent vbi nullum viderent Mon[illegible] [illegible]s portum applicare valerent, vel conſtringi po[illegible]d aque [illegible]bere, & ſuſtinere h[illegible]p[illegible]ienter, ſi non poteſt fieri enim ſalute amici veſtri quod periſtis. Valete.

SCRIPTVRA. XLVIII.

Fundatio S. Pancratij de Levves: ex libro prioratus de Levves in comitatu Suſſ[illegible]x penes D. Ricardum Sack[illegible]e Comitem Dorſet reſeruato.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus, Sancti, Amen.

EGo W[illegible]elmus de Warenna, & G[illegible]ceda vxor [illegible]a, volentes peregrinationem facere a[illegible] S. Petrum in Româ, pertexiuimus per plura Monaſteria quæ ſunt in Franciâ, & Burgundiâ cauſa orationis, & cum veniſſemus in Burgundiam, didicimus quod non potuimus ſecure tranſire propter guerram, quę tunc fuit inter Papam & Imperatorem: & tunc diuertimus ad Cluniacum monaſterium, magnam, & ſanctam Abbatiam in honore S. Petri, & ibi adorauimus, & requiſiuimus S. Petrum. Et quia inuenimus ſanctitatem, & religionem, & charitatem iam magnam ibi, & honorem erga nos, à bono Priore, & à toto S. Conuentu, qui receperunt nos in ſocietatem, & fraternitatem ſuam: Incœpimus habere amorem, & deuotionem erga illum ordinem, & illam domum ſuper alias domos, quas videramus. Sed Dominus Hugo S. Abbas eorum tunc domi non fuit, & quia longè antea, & tunc magis, habuimus in propoſito [illegible]volontate per [a]·cōſilium Domini Lanfranci Archiepiſcopi, ego & vxor mea quod facere[illegible] aliquam domum Religionis, pro peccatis noſtris, & ſalute animarum noſtrarum: tunc v[illegible] fuit nobis, quod de nullo [b]·alio ordine, tam libenter quam de Cluniaco eam facere vellemus & ideo miſimus, & requiſiuimus à D. Hugone Abbate, & à totâ ſacrâ Congregatione, q[illegible]d concederent nobis duos, vel tres, vel quatuor, Monachos de ſancto grege ſuo, quibus daremus Eccleſiam vnam, quam de ligneâ lapideam fecimus ſub caſtro noſtro Lewiarum, quę f[illegible] ab antiquo tempore in honore S. Pancratij, & illam daremus eis, & tantum in principio [illegible]rarum, & animalium & rerum, vnde duodecim Monachi poſſent ibi ſuſtentari. Sed ſanctus Abbas prius valdè nobis fuit durus ad audiendum petitionem noſtram propter longinquitatem alienæ terræ, & maximè propter mare. Sed poſtquam nos perquiſiuimus licentiam à domino noſtro Rege Guilielmo adducendi Monachos Clunia[illegible]n Anglicam terram, & Ab[illegible] [illegible]ua parte requiſiuit voluntatem Regis, tunc tandem dona[illegible]t & miſit nobis quatuor de Monachis ſuis, Dominum Lanzonem, & tres ſocios ſuos, quibus donauimus in principio omnia quæ eis promiſimus, & confirmauimus per ſcriptum noſtrum, quod miſimus Abbati Cluniacenſi & Conuentui, quia noluerūt [c]·nobis antea Monachos mittere, quam h[illegible]be[illegible]nt confir[illegible] [illegible]em noſtram & Regis, quia eis perquiſiuimus de omnibus rebus quas eis donauimus. Et [illegible] dati ſunt mihi & vxori meæ monachi Cluniacenſes [illegible] Conuentus in Anglicam terram. P[illegible]tem verò domini mei Wilielmi Regis, cum filius ſuus veniſſet Wilielmus in Anglicam ter[illegible] ani pro[illegible] R[illegible]m, & mul[illegible] [illegible] dia d[illegible] R[illegible] & [illegible]hitatio d[illegible] fine; & ego [illegible]ultis pe[illegible]s quot[illegible], monſt[illegible] mihi D[illegible]ns Lanzo Prio[illegible] Monachi mei, [illegible][d]·apud Cluniacenſes eſſet confirm[illegible]tio mea, [illegible]oam fe[illegible] [illegible]le rebu[illegible], qu[illegible]s illis dederam principio, ſed quod ipſi inde nullum munimentum haberent, & quod propter dubia & futu[illegible] [illegible] o a[illegible]ebere[illegible] eis omnem ſecur[illegible]atem de meis [illegible], [illegible] facere [illegible] quod feci li[illegible] [illegible]onum o[illegible]linm meorum, per hanc a[illegible]am c[illegible]ar[illegible] me[illegible]. V[illegible] ergo q[illegible]od ſciant, [illegible]t, & qui [illegible]dtu[illegible] ſunt, quod e[illegible]o Willielmus de W[illegible]na S[illegible]iæ C[illegible]mes donaui & con[illegible], Deo & S. Petro, & Abbati & Conuentu Cluniacenſi, [illegible] S. Pancratij, quæ ſi[illegible] [illegible] caſtro meo Lewiarum, & e[illegible] S. Pancratio, & Monachis [illegible]ucent[illegible]us, quicun[illegible] [illegible]p[illegible] Eccleſiæ S. Pancratij deo ſeruiunt, in perpetuum donaui pro ſalute [illegible] meæ, & a[illegible] [illegible]ndredę vxoris meæ, & pro anima domini mei Wilielmi Regis, q[illegible]n Anglicam [illegible]am adduxit, & per cuius licentiam Monachos venire fe[illegible] & qui meam [illegible]rem donatio[illegible] confirmauit. & pro ſalute Dominæ meæ Matildę R[illegible]æ m[illegible]s [illegible]ro ſa[illegible] [illegible]mei Willielmi Regis fi[illegible] ſ[illegible], p[illegible] cuius a[illegible]entum in Anglicam [illegible], [illegible]an[illegible] char[illegible], & qui me Comitem Surregiæ fecit; & pro ſalute omnium hæredum meorum, [illegible] omnium

[a] Lanfrācus non conſuluit Gulielmo vt Cluniacenſibus fundaret domum, ſed tantum Monachis indefinitè.

[b] Diſtinguit Cluniacenſem Ordinē a nigris Monachis & Canonicis nigris non [illegible] enim fuere alij ordines.

[c] Non ergo fuerunt antea Cluniacēſes in Anglia.

[d] Scripturæ præcipuæ Ordinis ſeruabantur Cluniaci.

nium fidelium Chriſti, viuorum & mortuorum in ſuſtentationem prædictorum Monachorum S. Pancratij, &c.

* S. Martini Turonēſi. ſe quod propterea vel hinc patet, non fuiſſe Cluniacenſis ordinis.

PRæterea volo, quod ſciant monachi mei, & hæredes mei, quando ego & Gundreda fuimus à Domino Hugone Abbate, qui venerat ad loquendum cum Domino meo R in Normanniam, quod redderet nobis Dominum Lanzonem Priorem noſtrum, quem anno apud Cluniacum retinuerat, vnde tam inquieti fuimus; quod pene propoſuimus d tere inceptum noſtrum, vel auferre eis, & dare Eccleſiam noſtram * maiori Monaſterio: t etiam conceſſit nobis, & promiſit Abbas, ad multam deprecationé, quod ſi Deus creſceret mu noſtram, faceret eam ſicuti vnam ex magnis, & poſt mortem Domini Lanzonis, vel motionem in aliquam maiorem dignitatem, quando Monachi S. Pancratij ad Cluniacum propter Priorem, mitterent eis in Priorem, vnum ex melioribus Monachis ſuis de tâ Congregatione, quem ſcirent ſanctiorem ad ordinem, & ad animas regendas ſecundum Deum, & ſapientiorem ad domum regendam ſecundum ſæculum, præter maiorem Pr de Cluniaco, & Priorem de Charitate: & quod ipſe foret ad remanendum, & nunquam emoueretur, niſi tam iuſta, & manifeſta eſſet cauſa, quod nemo rationabiliter debet c cere. Et inde fecit nobis ſcriptum ſuum, cum ſigillo ſuo, quod habeo: & hæc p ſiu quia timuimus, ne cum Dominus Lanzo rediſſet, citò auferretur nobis, quia R x q ores inuenire potuit, in dignitates Eccleſiæ exaltauit: & nobis audientibus requ bare, quod mitteret ei duodecim de Sanctis Monachis ſuis, & eos omnes faceret E Abbates, in terrâ hæreditatis ſuæ, quam ei dederat Deus. Et etiam præcogitauimus, quod ſi noua adhuc domus, & tenera ſæpè nouum Priorem haberet, & in nouas manus veniret quam ad magnum profectum perueniret. Et quia noluimus, quod eleemoſina noſtra, in p rum in ſæcularem ſeruitutem verteretur: tunc conſtitutum eſt inter nos & Abbatem, quod Cluniacum habeat omni anno 50. ſolidos monetæ Anglicæ, de domo Sancti Pancratij & libera ſit ab omni aliâ ſeruitute, & exactione, & Geldo. Et Abbas de nulla ordinatione mus, ſe intromittat ſuper Priorem, niſi de obſeruantiâ vel emendatione ordinis, vbi P mendare non potuerit per ſe, neque de domibus ſuis, ſi aliquas vnquam per gratiam dei habuerit. Sed Prior Sancti Pancratij & conuentus, ſemper eas liberas habeant, in ſua ordinatione, ſicut eis fuerant donatæ. Et hoc voluimus, & fecimus, quia in deſiderio ſemper, & fuimus facere domum, & ponere Monachos apud Acram caſtellum noſtrum, quia mus alibi, niſi S. Pancratio eſſe ſubiectum. Hanc donationem & chartam meam feci D num meum Regem Wilhelmum apud Winceſtriam in concilio concedere, & teſti per ſignum S. Crucis, de manu ſuâ, & per ſigna, & teſtimonia Epiſcoporum, & Co B ronum, qui ibi tunc fuerant fæliciter, Amen. Venientibus contra hæc & deſtruent occurrat Deus in gladio iræ, & furoris, & vindictæ, & maledictionis æternæ. ſtrua autem hæc, & defendentibus ea, occurrat Deus in pace, gratiâ, & miſericordiâ, & ſalute na Amen, Amen, Amen.

Signum eſt fuiſſe hanc præcipuam in Angliâ domum Cluniacēſium, & ſecundam ordinis filiam.

Non vt reformaret monaſteria, ſed vt in Epiſcopos ſublimaret Cluniacenſes poſtulauit Rex Gulielmus.

SCRIPTVRA. XLIX.

Nomina Comitum & Comitiſſarum Surreg. vulgariter VVarenn. Et fundatio Prioratus de Caſtelacra, ſiue de VVeſtacre. Ex eodem libro.

VVIlhelmus Primus de Warenna, primus Comes Surregiæ, & Fundator Ec ſiæ Lewenſis, diem ſuum clauſit extremum 8. kal. Iulij, anno gratię fundationis Eccleſię prædictę xj. à Conqueſtu 23. Iſte primò non voca ſolummodò Wilhelmus de Warenna. Poſtea verò proceſſu temp Wilhelmo filio Regis, & Conqueſtoris Angliæ, filiam cuius deſponſauerat, plurimum h ratus eſt, atque Comes Surregiæ factus, & appellatus eſt. Iſte iacet in capitulo Lewen Dominam Gundredam Comitiſſam ſuam, & filiam prædicti Regis conqueſtoris. Dura Comes toto tempore Regis Wilhelmi primi Conqueſtoris per 20. annos: & tempore W mi Rufi ſecundi Regis per vnum annum.

VVilhelmus de Warenna, ſecundus Comes Surregiæ, filius dicti Fundatoris, & dictæ fundationis executor, atq; operis conſummator, nec non eccleſię Beatæ M de C

de Caſtelacre Fundator, obijt 5. Idus Maij, anno gratiæ 1138. Comitatus ſui anno 50. non completo, & iacet in Capitulo ad pedes patris ſui. Iſte dotauit Prioratum Lewenſem de omnibus bonis ſuis mobilibus, & immobilibus, nec non Prioratum de Caſtelacre ſufficienter inſtaurauit, & dotauit, ac Prioratui de Lewes ſubiecit. Durauit prædictus Comes, tempore Willielmi Regis ſecundi per 13. annos, & tempore Regis Henrici per 36. annos, & tempore Regis Stephani per 3. annos.

SCRIPTVRA. L.

Fundatio Prioratus S. Andreæ de Northamptona. Ex regiſtro Prioratus S. Andreæ de Northampton. in cuſtodiâ Richardi Neile Epiſcopi Dunelmenſis.

Inter alia habetur ſic.

SYmon de Santlyz Comes, Northampt. Anno regni Guillielmi Conqueſtoris 18. fundauit domum S. Andreæ Northampton, & eam ſubmiſit in perpetuum domui B. Mariæ, de Charitate. Poſtea tempore Henrici primi regis, iſte Simon Comes Huntington adijt terram ſanctam, & in redeundo obijt apud Charitatem, & ibidem ſepultus eſt, eius hæres Simon de Santlyz Iunior, poſt mortem patris eius, fundauit Abbatiam B. Mariæ de Pratis iuxta Northampton.

SCRIPTVRA. LI.

Fundatio S. Trinitatis de Lentona. Ex Pat. anno 6. R. 2. p. 1. in 8.

RIchardus Dei gratiâ, Rex Angliæ, & Franciæ, & Dominus Hiberniæ, omnibus, ad quos præſentes literæ peruenerint, ſalutem. Inſpeximus chartam Confirmationis Domini Edwardi nuper Regis Angliæ, Aui noſtri, in hæc verba. EdWardus Dei gratia Rex Angliæ, & Franciæ, & Dominus Hiberniæ, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Iuſticiarijs, Vicecomitibus, Præpoſitis, Miniſtris, & omnibus Balliuis, & fidelibus ſuis ſalutem. Inſpeximus chartam Domini Henrici, quondam Regis Angliæ, progenitoris noſtri in hæc verba. Henricus Rex Angliæ, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus Comitibus, Baronibus, Iuſticiarijs, Vicecomitibus, Miniſtris, & omnibus fidelibus ſuis Francis, & Anglis ſalutem. Sciatis me regiâ largitione conceſſiſſe Pontio Abbati Cluniacenſi, eiuſque ſucceſſoribus, Abbatibus, & Monachis ſuis Cluniacenſibus, Monaſterium S. Trinitatis de Lentona, quod Willielmus Peuerel ei donauit, iure perpetuo inſtituendum, & poſſidendum, cum vniuerſis, quæ eidem Monaſterio ipſe contulit: pro animâ patris mei Willielmi Regis, & matris meæ Matildæ Reginę, & pro nobiſmetipſis, & nominatim has villulas Lenton, Morton, Radef, Newthorp, &c. Inſpeximus Chartam quam Willielmus Peuerel dudum fecit in hæc verba. Notum ſit omnibus fidelibus, S. eccleſiæ Dei, Clericis, & laicis, Francis, & Anglis, qui modò ſunt, & qui venturi ſunt, quod ego Willielmus Peuerellus, pro diuini cultus amore, & communi remedio animarum dominorum meorum Willielmi Regis, & vxoris eius Matildæ Reginæ, & filij eorum Willielmi Regis, & omnium parentum ſuorum, & meorum, nec non & pro ſalute Domini mei Henrici Regis, & vxoris eius Matildæ Reginæ, & filij eorum Willielmi Regis, & filiæ eorum Matildæ, pro ſtatu quoque regni ſui, nec non & pro ſalute animæ meæ, & vxoris meæ Adelinæ, & filij mei Willielmi, & omnium liberorum meorum, piâ motione, & deuotâ largitione, offero Deo, & eccleſiæ Cluniacenſi, & Pontio Abbati, eiuſque ſucceſſoribus in perpetuum ſubſtituendis, Monaſterium, quod in honorem S. Trinitatis in Lenton conſtitui, iure perpetuo ſub Prioratu, ac diſpoſitione ipſius Cluniacæ inſtitutionis iuſtè, liberèque inſtituendum, & poſſidendum, cum vniuerſis quæ in hac charta ſubſcribuntur, ita tamen vt ipſum Monaſterium erga Cluniacum ſit liberum, & quietum pro vnâ marcâ argenti de recognitione per annum. Beneficia igitur, & poſſeſſiones, quas ego iſti Monaſterio S. Trinitatis, & Monachis Cluniacenſibus ibidem Deo ſeruientibus dono, &

præſenti chartâ con[fir]m[at]a illa ſunt. Nominatim, Villam Lentonæ cum omnibus ſuis pertinentijs, exceptis quatuor molendinis, &c.

ANNOTATIO.

Nota modum illum loquutionis, Francis,& Anglis, *uſitatum tunc temporis & diu poſtea Re[gibus] noſtris, qui ipſi Franci cum eſſent, partim Normanica, partim Andegauenſi familia, Francos in inſtrumentis publici præponebant, & in officijs, ac beneficijs præhonorabant adeo ut in curia R[egis] Anglice, ſed Gallice omnia tranſigerentur: unde uſque ad hunc fere diem pleraque leges, & con[ſuetudines] municipales, Gallico idiomate originaliter conſcriptæ ſunt. Gulielmus Peuerellus hic nominatus, fuit Gulielmi primi Conqueſtoris.*

SCRIPTVRA. LII.

Factum Roberti VVinchelſey Archiepiſcopi Cantuarienſis, c[uius] occaſione omnium ordinum cœnobia coacta ſunt literas pr[otectio]nis a Rege accipere; unde conſtabit varietas, diſtinctio, mult[itudo] Regularium, tam indigenarum, quam alienigenarum in Ang[lia], deſcriptum ex manuſcripta hiſtoria Abbatum S. Auguſti[ni] Cantuarienſis fol. 141. authore Gulielmo de Spina, ſeu Thorn[e] ex Bibliothecâ Clariſſimi viri D. Roberti Cottoni.

ANno 1296. recepit Robertus Archiepiſcopus mandatum Papale, publicandi conſtitu[tio]nem Bonifacij Papæ 8. de non dando aliquid laicis, & eodem anno tenuit Domin[us Rex] Parliamentum apud S. Edmundum, conuocato illuc toto clero, & indicta laicis d[eci]ma omnium bonorum, & a clero ſubſidium ſibi poſtulans abundanter elargiri, vnde [Ar]chiepiſcopus cum clero ſuper ijs conſilium habuit, & deliberatione habitâ propter nou[am con]ſtitutionem ſuper hoc editam viam neſcierunt inuenire, per quam ſana conſcientiâ, Ro[mana] curiâ inconſulta, hoc facere poſſent. Negotio incompleto de ſubſidio præſtando, ſin[guli ad] propria redierunt, & ecce mox edictum exijt, per totum regnum, vt omnia temporalia, A[rchie]piſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, & Religioſorum, vel quorumcunque Clericor[um] que per regnum Angliæ exiſtentium, in manus Regis caperent: & habito Rex Parliament[o cum] ſuis Baronibus Clero excluſo, ſtatutum eſt, vt bona Clericorum ſententialiter abiudica[rentur] tanquam forisfacta. Vnde multi propter timorem ſtatuti redemptionem fecerunt, & literas protectione Regis receperunt, & Monaſterium iſtud redemptionem fecit pro ducen[tis] & 200 ſummis bladi, diuerſi generis. Archiepiſcopus verò nec aliquid dare, nec prote[ctionem] regiam vellet acquirere: vnde omnia temporalia eius confiſcata ſunt, & quod horrendum quicquid habebant Monachi ibidem infra portas ſuæ eccleſiæ, ſeiſita ſunt, ita quod non ha[be]rent, ad quod manus apponerent, pro vitæ neceſſarijs, niſi quod vicini eorum Religioſi, & nutriebant eis intuitu charitatis, & hoc tam diu durauit, donec Prior, & Capitulum, nec[eſſitate] compulſi redemptionem fecerunt. Archiepiſcopus verò, nec Regis protectionem, nec [vo]luerat redimere quoquo modo, ſed amotâ maiore parte familię ſuæ, cum vno clerico, ve[l duo]bus, & ſimplicisſimâ familia apud Chertbiam morabatur, & ferè ſingulis diebus Domini[cis &] feſtiuis circuibat per loca, verbum Dei prædicando.

Libri continet 10 frumentos Turonēs summa continet octo razerias.

Sequitur forma literarum protectionis, & Catalogus eorum qui ipſas à rege ſuſceperunt

Patent. anno 22. E. 1. in. 8.

EDwardus Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanię Ca[pitaneis] Marinariorum, & eiſdem Marinarijs, Vicecomitibus, & omnibus Balliuis, & [fideli]bus ſuis, ad quos præſentes literæ peruenerint ſalutem. Cum Prælati, & totus cle[rus re]gno noſtro medietatem beneficiorum, & bonorum ſuorum, de quibus decima v[ltimo] in ſubſidium terræ ſanctæ conceſſa fuit, data nobis in ſubſidium noſtrum, de anno præ[ſenti] iuxta taxationem vltimò inde factam, liberaliter conceſſerint, & grarantet. Nos eor[undem] Pręlatorum, & cleri quieti, & tranquillitati ex hac cauſâ libentius prouidere volentes, ſ[...]

ma

[illegible] in protectionem, & defenſionem noſtram ſpecialem præfatos [illegible], & ſingulos de [illegible] prædicto, homines, terras, res, reditus, & omnes poſſeſſiones ipſorum. Et ideo vobis [illegible], quod ipſos Prælatos, & ſingulos de Clero prædicto, homines, terras res redi- [illegible], & omnes poſſeſſiones ipſorum in balliuis veſtris, manuteneatis, protegatis, & defendatis, [illegible] inferentes eis, vel inferri permittentes, iniuriam, moleſtiam, damnum, aut grauamen, & ſi [illegible] eis forisfactum fuerit, id eis ſine dilatione faciatis emendari. In cuius, &c. per prædictum [illegible] duraturum.

Nolumus autem, ſed firmiter inhibemus, ne de bladis ſeu alijs bonis, & catallis prædictorum prælaturum, & cleri, vel alicuius ex ipſis vbicunque conſiſtant, ad opus noſtrum vel aliorum [illegible] cumcunque, ſine licentia, & voluntate eorundem prælatorum, & cleri, vel alicuius ex ip- [illegible] bona fuerint, aliquid interim capiatis, ſeu capi faciatis, quominus de eiſdem bladis, [illegible], & catallis ſuis liberè diſponere, & ordinare, ac commodum ſuum facere poterint, prout [illegible] melius viderint expedire. Teſte meipſo apud Weſtmonaſterium 17. die Septemb.

[illegible] bea [illegible] formâ, de verbo ad verbum fiebant diuerſa paria literarum, quæ inter prælatos, [illegible] habere voluerint, partita fuerunt, & poſtmodum factæ fuerunt literæ conſimiles, in om- [illegible] hoc excepto, quod nomina prælaturum, in eiſdem fuerunt ſpecificata, & huiuſmodi li- [illegible] habuerunt ſubſcripti,

- I. Eborum Archiepiſcopus, Angliæ Primas.
- R. Couentriæ, & Lichefeld Epiſcopus.
- G. Wigornienſis Epiſcopus.
- I. Karliolenſis Epiſcopus.
- I. Wintonienſis Epiſcopus.
- R. Herefordenſis Epiſcopus.
- O. Lincolnienſis Epiſcopus.
- R. Norwicenſis Epiſcopus.
- R. London. Epiſcopus.
- T. Epiſcopus Roffenſis.

Edwardus Dei gratia, Rex Angliæ &c. Capitaneis Marinariorum, & eiſdem Marinarijs, Vi- ecomitibus, &c. *vt ſupra*. Cum dilectus nobis in Chriſto, Abbas S. Auguſtini Cantuarien- [illegible] cæteri Abbates exempti, de regno noſtro, medietatem beneficiorum, & bonorum ſuo- [illegible] vſus decima, &c. *vſque ibi*. Nos eiuſdem Abbatis quieti, &c. Et ideò vobis manda- [illegible], quod ipſum Abbatem, homines, terras, &c. *vt ſupra*. Non inferentes eis, &c. In cuius [illegible] c. per annum prædictum duraturom. Noluimus autem, &c. ne de bladis ſeu alijs bonis, & [illegible] prædicti Abbatis vbicumqoe conſiſtant, &c. *vt ſupra mutatis mutandis, vſque in finem*. Te- [illegible] apud weſtm. 28. Septembris. Forma protectionis pro Religioſis.

Conſimiles literas habent ſubſcripti de verbo ad verbum. Exempti,

Abbas de ſancto Albano, pro ſe, & prioribus cellarum domos ſuę de Tynemouth, Bynham, Wymondham, de Beluero, Hatfield, Wallingford, & de Belloloco, & de Hereford.
Abbas de S. Edmondo.
Abbas Weſtmonaſterij.
Abbas de Waltham.

Conſimiles literas de Protectione, habet Magiſter Ordinis de Semprigham, pro ſe, [illegible] us ſuis eiuſdem ordinis. Teſte Rege apud Weſtmonaſterium 28. die Septembris. Et [illegible] Sempringham.

Rex Capitaneis Marinariorum, &c. *vt ſupra*. Cum dilectus nobis in Chriſto, Abbas de Mi- [illegible] ordinis Ciſtercienſis, ſicut cęteri Abbates eiuſdem ordinis, de regno noſtro, medie- [illegible] iorum, &c. *vt ſupra, de verbo ad verbum vſque in finem*. Teſte, *vt ſupra*. Pro Ciſtercienſibus.

Abbas de Miraual.

Conſimiles literas, de verbo ad verbum, habent ſubſcripti, qui ſunt de eodem ordine.

 Abbas

* Vulgo Ruly.

Pro Ciſtercienſibus.

Abbas de * Regali loco, iuxta Oxonium.
Abbas de Stratford.
Abbas de Siberon.
Abbas de Boxle.
Abbas loci Sancti Edwardi de Letteley.
Abbas de Holm Coltram, & Ca[illegible]e in Co[illegible]pland.
Abbas de Bello loco Regis.
Abbas de Buldwas.
Abbas de Valle Dei.
Abbas de Baſingſtock.
Abbas de Bellalanda, de ſtrata florida.
Abbas de Dore.
Abbas de Reueſby.
Abbas de Stanlow.
Abbas de Rughford.
Abbas de Fontibus.
Abbas de Cumba.
Abbas de Gerudon.
Abbas de Flexle.
Abbas de Bella landa.
Abbas de Cogheshall.
Abbas de Kirk-ſtal.
Abbas de parco ludi.
Abbas de Salleye.
Abbas de Riual.
Abbas de Wouburn.
Abbas de Ioreual.
Abbas de Wauerley.
Abbas de Stonly.
Abbas de Forde.
Abbas de Donkeſwel.
Abbas de Hayles.
Abbas de Valle regali.
Abbas de Melſa.
Abbas de Cumbermere.
Abbas de Tame.
Abbas de Tyleteye.
Abbas de King Swood.
Abbas de Stanley.
Abbas de Hayles.
Abbas de S[illegible]ie.
Abbas de Rupe.
Prioriſſa de Apleton.
Abbas de Bitleſden.
Abbas de Biuedone.
Abbas de Newenham.
Prioriſſa de Cotum, Monialium.
Abbas de Wardon.
Abbas de Bord[illegible]y.
Prioriſſa de Swyne.
Abbas de Ponte Roberti.
Abbas de la Quartere.
Abbas de Bello loco.
Abbas de Swyneshened.
Abbas de Regali loco.
Abbas de M[illegible]raual.
Abbas de Rickwal.

Pro Ciſtercienſibus.
Abbas de Rockland.
Abbas de Buckfaſt.
Prioriſſa de Lekeburn.
Abbas de Medide Newhan.
Abbatiſſa de Merham.
Abbas de Saltrya.
Abbas de Crokeſden.
Abbas de Gerwedon.

Rex Capitaneis Marinariorum, & eiſdem Marinarijs Vicecomitibus, &c *vt ſupra*. Cum dilectus nobis in Christo, Abbas de Neuhus, Ordinis Præmonſtratenſis, ſicut cæteri Religioſi eiuſdem Ordinis, de regno noſtro medietatem beneficiorum, & bonorum ſuorum, &c. *vt ſupra vſque in finem*. Teſte, *vt ſupra*. Abbas de Neuhus Ordinis Præmõſtratenſis.

Conſimiles literas, de verbo ad verbum, habent Abbates ſubſcripti, qui ſunt de eodem ordine.

Pro Præmonſtratenſibus.
Abbas de Barlinges.
Abbas de Lauendene.
Abbas de Torre.
Abbas de Croxton, & Newbo.
Abbas de Alnewick.
Abbas de Begeham.
Abbas de Bello Capite.
Abbas de Dureford.
Abbas de Tichefeld.
Abbas de Wellebrek.
Abbas S. Radegundis iuxta Douer.
Abbas de Langdone.
Abbas de Tupholne.
Abbas de Haghenby.
Abbas de Weſtdereham.
Abbas de Wenlinge.
Abbas de Langeley.
Abbas de Leyſton.
Abbas de Langdon.
Prior de Tonebrigg.
Prior de Kenilleworth.
Prior de Nouo loco, iuxta Gildeford.
Prior Christi eccleſiæ de Tuyneham.
Abbas de S. Agatha.
Abbas de Ceuerham.
Frater Nicholaus Sottes Abbatis de Bella Porta Ordinis Præmonſtratenſis, Procurator in Angliâ Generalis.
Frater Willelmus Sampſon, Abbatis de Blanca landa, Ordinis eiuſdem procurator in Angliâ Generalis.
Abbas de Cokerford.

Rex Capitaneis Marinariorum, & eiſdem Marinarijs, &c. Cum dilectus nobis in Christo, Prior de Wartre, Ordinis S. Auguſtini, ſicut, & cæteri Religioſi eiuſdem Ordinis, &c. *vt ſupra, vſque in finem*. Teſte, &c. *vt ſupra*. Pro Canonicis, Ordinis S. Auguſtini.

Conſimiles literas de verbo ad verbum, habent ſubſcripti, qui ſunt de eodem ordine.

Pro Canonicis Ordinis S. Auguſtini.
Prior de Wartre.
Prior de Cokesford.
Prior de Muchelham.
Abbas de Leſenes.
Prior de Bridlington.
Prior de Merton.
Prior de Belleford.

Prior S. Trinitatis London.
Prior de Wabrun.
Prior de Giſburn.
Abbas de Hertilayt.
Magiſter domus S. Mareij de Billeſwick, iuxta Briſtol.

Pro Canonicis ordinis S. Auguſtini.

Prior de Taunton.
Prior de Blakemore.
Prior de Burne eſter.
Prior eccleſiæ S. Gregorij Cantuatienſis.
Prior de F ham.
Prioriſſa de Garinges.
Abbas de Cirenceſter.
Abbas de Sancta Oſitha.
Abbas de Leyceſter.
Prior eccleſiæ S. Mariæ de Suthwerk.
Prior de Werkſop.
Prior de Stodlie.
Prior de Wurmeſlie.
Abbas de Haghemon.
Prior de Wormeghey.
Abbas de Rouceſtre.
Prior S. Michaelis de Brummore.
Prior S. Thomæ Martyris, iuxta Stafford.
Abbas de Creke.
Abbas de Greseley.
Prior eccleſiæ Chriſti de Thwynham,
Prior de Caldewell.
Prior de S. Oſwalda.
Prior S. Petri de Gipwyte.
Prior de Nouo Burgo.
Frater Walterus Briker, Prioris de Belloloco, in Normannia, ordinis Auguſtini, Procurator in Angliá Generalis.
Magiſter Richardus de Werpleſdon, cuſtos domus ſcholarium de Merton.

Pro Canonicis ordinis S. Auguſtini.

Prior S. Frideſwidæ, Oxon.
Prior de Bernewelle.
Prior de Buttele.
Prior S. Leonardi de Briſele.
Prior de Haghe.
Abbas de Keynesham.
Prior de la Launde.
Prior de Re don.
Prior de Wr xton.
Prior de Dunſtaple.
Prior de Keckbarn.
Prior de Dunmowe.
Abbas de Nutteley.
Prior de Newenham.
Prior S. Bartholomæi, de Smithfeld, London.

Pro Monachis de ordine, S. Benedicti.

Rex Capitaneis Marinariorum, & eiſdem Marinariis, &c. Cum d [illegible] Abbas de Hida, extra Winton, Ordinis S. Benedicti, ſicut cæteri, &c. eiuſdem ordinis, *vt ſupra de verbo ad verbum, vſque ad finem.* Teſte, *vt ſupra.*

Conſimiles literas habent [illegible], de verbo ad verbum, qui ſunt de eodem ordine.

Abbas de Thorney.
Abbas de Burgo S. Petri.
Abbatiſſa Shaftoniæ.

Prior eccleſiæ Chriſti Cantuar.
Abbas de Malmesbury.
Prior S. Swithini Wintom.
Abbas de Certeſey.
Prior S. Trinitatis Eboracum.
Prior de Tikeford iuxta Neuport Paignel.
Prior Dunolmenſis.
Prior de Kirkbie Monachorum.
Abbas de Waledon.
Abbas de Haghemon.
Abbas de Salop.
Prior de Ely.
Abbas B. Mariæ Eboracum.
Prior de Neuwente.
Abbas de Midleton.
Prior S. Nicolai de Exon.
Prior de Spalding.
Abbas de Bello.
Prior de Ware.
Prior de Wylewcton.
Abbas de Pershore, Duplex.
Prior de la Sele.
Prior de Andeuere.
Prior de Appeldercomb.
Prior de Hinkelie.
Prior de Careſbrooke.
Frater, Ioannes de Apris, Ordinis S. Benedicti, Procurator Abbatis de Lyra, in Angliâ, Generalis.
Prior de Wauenefwutton.
Pro Monachis S. Benedicti. Prior de Sporlie.
Prior de Ely.
Prior de Warham.
Prior de Folkeſtan.
Prior de Wellis.
Abbas de Pershore.
Abbas S. Benedicti de Hulmo.
Prior de Loges.
Prior de Warmington.
Prior S. Mariæ, Wigorniæ.
Prior de Spectesbury.
Prior de Emedwel.
Prior de Toft.
Prior de Frompton.
Prior de Eſton.
Abbas de Middelton.
Prior S. Crucis de Inſula Vecta.
Prior de Cretingey.
Prior de Hermodeſworth.
Prior S. Mariæ Lancaſtr.
Prior de Ecclesfield.
Prior de Wedon Pinkney.
Prior de Noione, & nouo Mercato.
Prior S. Fidis de Horsham.
Prior de Otriton.
Prior de Wenge.
Prior de Wylmington.
Prior de Lodres.

Prior

Pro Monachis S. Benedicti.

Prior de Modbury.
Prior de Iplepenny.
Abbas de Muchelney.
Prior de Trulegh.
Prior S. Iacobi de Exon.
Prior de Eſtley.
Prior de Tatton.
Abbatiſſa de Berking.
Abbas S. Auguſtini de Briſtol.
Prior de Cowyke.
Prior de monte S. Michaelis in Cornubia.
Prior de Wylminton, Triplex.
Prior de Tywrrdraeth.
Prior de Leuesham.
Prior de Lynton.
Prior de Berdon.
Abbas de Whytebie.
Abbas de Fiſcamp.
Prior de Stokes.
Prior de Okeburne, Duplex.
Prior de Styuenton.
Prior de S. Valerico.
Prior de Ronton.
Prior de Swaneſie.
Prior de Hatfield Reg.
Prior de Hamele.
Prior de Tittebury.
Prior de Neoto.
Prior de Roff.
Prior de Sherburne.
Prior de S. Walerico.
Prior de Steuenton.
Abbas de Croyland.
Prior de Auebury.
Prior S. Swithini Winton.
Prior de Arondel.
Prior de Weſton Edith.
Prior de Sancto Germano.
Abbas B. Mariæ Eborum.
Prior eccleſiæ S. Trinitatis in Norwico.

Pro Monachis Cluniacenſibus.

REx Capitaneis Marinariorum, & ipſis Marinarijs, Vicecomitibus, & omnibus Balliuis, ac fidelibus ſuis, ad quos, &c. Salutem. Cum dilectus nobis in Christo, Prior de Horklie, Ordinis Cluniacenſis, ſicut cæteri Religioſi eiuſdem Ordinis, &c. Nos eiuſdem Prioris quieti, &c. *vt ſupra.* per annum prædictum duraturas, &c. *vt ſupra, vſque in finem, cum clauſis prædictis,* Teſte Rege apud Weſtm. 28. die Septembris.

Conſimiles literas de verbo ad verbum, habent ſubſcripti, qui ſunt de eodem ordine, per idem tempus duraturas.

De ordine Cluniacenſium.

Prior de Pritwell, Dup.
Prior de Horton.
Prior de Newton Longueuille.
Prior de Wongeford.
Prior de Clifford.
Prior de Lenton.
Prior de Mendham.
Prior de Bermondſey.

Prior

Prior de Brumholm Duplex.
Prior de Caſtleacre, Dupl.
Prior de Lewes, Dupl.
Prior de Farley
Prior de Monteacuto.
Prior de Northampton, Dupl.
De ordine Cluniacenſium. Prior de Wenlock, Dupl.
Prior de Cartwell.
Prior de Normannesbergh.
Prior S. Helenæ de Inſula Vecta.
Prior de Theford.
Prior de Ponrefracto.
Prior de Monteacuto.
Prior de Aldermaneshaue.
Prior de Sraneſgate.
Prior de Hagham.

In eodem rotulo, Membro 5.

REx Capitaneis Marinariorum, &c. Cum dilectus nobis in Chriſto, Prior de Luffeld, Ordinis S. Benedicti, ſicut cæteri Religioſi eiuſdem Ordinis, de regno noſtro, &c. *vt ſupra, de verbo ad verbum, vſque ad finem.* Teſte, *vt ſupra.*

Abbas de Athelingney, Ordinis S. Benedicti, habet conſimilem protectionem.
Prior S. Martini de Douer.
Abbas de Rameſie.
Prior de Mereſey.
Agatha de la Peſute, cuſtos domus S. Mariæ, monialium de Lemenſtre.
Abbas de Fauresham.
Prior de Wymondham.
Abbas de Teukesbury.
Prior de Couentry.
Prior de Minſtre Lueel.
Prior de Slyueshirlo.
Prior de Wilesford,
Prior de Winwally.
Pro Religioſis de ordine S. Benedicti. Prior de Dauentrie.
Prior de Vpanone.
Prior de Goldeline.
Prioriſſa de Heigham.
Abbas de Abingdon.
Abbatiſſa B. Mariæ de Pratis, extra Northampton.
Frater Galfridus de Caſtriduno, procurator Abbatis de Tironio.
Prior de Apelderecumbe.
Prior de Lappeley.
Abbas de Ramſeye, Dupl.
Prior de Berkehened.
Prior de Alesborn.
Prior de Magna Maluern.
Abbas de Glaſton, Dupl. Item triplex.
Abbas de Euesham.
Prior de Breghenogh.
Prior de Blythe.
Abbas de Leiceſtre.
Prior de Ware.

Prior

De ordine S. Benedicti.

Prior [illegible].
Prior de Aluerton, Mauleuerer.
Prior de Nouo [illegible], de Nouo Mercato.
Abbas Glouceſter. Duplex.
Prior S. Leonardi extra Stanford.
Abbatiſſa de Romeſeyt.
Prior de Aluerton Mauleuerer
Prior de Br[illegible].
Prioriſſa de Weſtwood.
Abbas de Selebie.
Prioriſſa de Wallandeſwelles.
Prioriſſa de Carhowe.
Abbas de Redinges.
Abbas de Bardeney.
Prior S. Guthlaci Hereford.
Prior de Burewell.

De Protectione,

Conſimiles literas habent ſubſcripti, qui ſunt de Ordine S. Auguſtini, &c. duratur, *vt ſupra*. Teſte, *vt ſupra*.

De Ordine S. Auguſtini.

Prior de Chaucoumbe.
Prior de nouo loco, in Shynewood.
Prior de Pauntency.
Prior Karlıolenſis.
Prior de Hickling.
Prior de Bromehill.
Abbas S. Iacobi, extra Northampton. Dup.
Abbas Beatæ Mariæ de Meſſendons.
Prior de Chaucoumbe.
Abbas de Hales.
Prior de Bhburgh.
Prior S. Butolphi Colcheſter.
Abbas de Thornton.
Abbas de Shyreburn.
Prior de Drax, Duplex.
Prior de Thurgarton, Duplex.
Prior de Lanthorn.
Prior de Caldnorton.
Prior de Trentam.
Prior de Weſtacre.
Abbas de Darlie.
Abbas de Gry[illegible]y.
Prior de Burſton.
Prior de Burskogh.
Abbas de E[illegible]illesbul.
Prior de Conyngeshened.
Prior de Marton.
Prior de Elkesham.
Prior de Hent[illegible]ldesham.
Prior de par[illegible]o de Helagh.

SCRIPTVRA. LIII.

Elocatio poſſeſſionum ad Alienigenas ſpectantium ad firmam. Ex Bundello Prioratuum Alienigenarum, anno 11. Edoar. 3. quando, occaſione belli Francici, Rex Edoardus 3. Alienigenarum bona fiſco applicauit.

EDwardus, Dei gratiâ Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilecto ſibi Philippo Bonvaller, Perſonæ eccleſiæ de Aueninge, ſalutem. Cum nuper in fauorem eccleſiæ ſanctæ, & ad ſupplicationem veſtram, commiſerimus vobis, adminiſtrationem fructuum, & prouentuum eccleſiæ prædictæ, & aliarum rerum quarumcunque ad eam ſpectantium, quas nuper ob certas, & ...... cauſas, ſeiſiri fecimus in manum noſtram quamdiu noſtræ placuerit voluntati: ita quod de eiſdem fructibus, & prouentibus, & alijs rebus, diſponere, ... facere, prout melius, & ad maiorem vtilitatem veſtram videritis expedire: reddendo inde nobis per annum ad Scaccarium noſtrum, vel alibi ad mandatum noſtrū, duodecim marcas, tres ſolidos, quatuor denarios; videlicet ſex marcas, in feſto S. Laurentij proximè futuro, & reſiduum inde ad feſtum Paſchæ proximè ſequens, & elapſo anno præſenti, huiuſmodi duodecem marcas, & ſex ſolidos, & quatuor denarios, ad feſta ſancti Michaelis, & Paſchæ per æquales portiones, prout in literis noſtris patentibus, vobis confectis plenius continetur, vobis firmiter iniungendo mandamus, quod dictas ſex marcas, tres ſolidos, & quatuor denarios habeatis apud London, in eodem feſto S. Laurentij, dilecto clerico noſtro Magiſtro Willielmo la Zouche, Decano eccleſiæ Beati Petri Eborum Theſaurario noſtro, vel Johanni Charnel ipſius Theſaurarij locum tenenti, tunc ibidem ad opus noſtrum liberandum. Et hoc ſub periculo, quod incumbit, nullatenus omittatis: recipientes ab eodem Theſaurario, vel dicto locum ſuum tenente, literas ſuas acquietantiæ receptionem earundem ſex marcarum, trium ſolidorum, & quatuor denariorum, teſtificantes, & nos inde vobis debitam allocationem habere faciemus, Teſte meipſo apud Clarindon, tertio die Auguſti, anno regni noſtri vndecimo.

De terris alienigenarum de Dominio, & poteſtate Regis Franciæ: & eorum Beneficijs dimiſſis ad firmam, menſe Julij, anno regni Domini Regis Edvvardi tertij, poſt Conqueſtum, 11.

Prior de Stangate.
Prior de Lewes.
Prior de Neweton Longeuille.
Prioriſſa de Claro Ryuolo.
Prioriſſa de Leomenſter.
Prior de Grenwich, & Leuesham.
Prior de Winghal.
Prior de Hamel.
Prior de Cogges.
Prior de Boxgraue.
Prior de Andewell.
Prior de Holne.
Prior de Wacham.
Prior de Derby.
Prior de Luke, Præbendarius præbendæ de Netherburie, in eccleſiâ Beatæ Mariæ de Sarum.

NVllus Prior vel rector ſupra ſcriptus, fioem fecit cum Domino rege, pro terris, tenementis, bonis, &c. Sed quilibet eorum dat .... antiquam firmam.

Prior de Wilmyngton.
Prior S. Andreæ Northampton.
Prior de Bermondſey.
Prior de Wenlock.
Prior de Derhurſt.
Prior de Steueton.
Prior de Monte acuto.
Prior de Kyrby Monachorum.
Prior de Okeburn.
Prior de Toft.
Prior de Fronton.
Prior de Lodres.
Prior de Ottrington.
Prior de Creting, & Euerdon.
Prior de S. Neoto.
Ioanoes le Panner, procurator Abbatis de Fiſcamp.
Abbatiſſa de Cadamo.
Prior de Clatford Lanington.
Procorator Abbatiſſæ fontis Ebraldi.
Prior Monachorum Tesford.
Prior de Pontefracto.
Prior de Wotton.
Prior de Merſey.
Prior de Weſton.
Prior de Hinkley.
Prior de Anebury.
Prior de Haghe.
Procurator S. Nieholai Andegao.
Prior de Caoeringham.
Prior de Baroeſtaple.
Prior de Bluda.
Prior de Tickford.
Prior S. Trinitatis Eborum,
Prior de Willford.
Procurator Prioris de Ponfeld, & Welles.
Prior de Wate.
Procurator Abbatis de Sagio, & pro Prioratu de Laocaſt.
Prior de Sele.
Prior de Noyon, & nouo mereato.
Prior de Sporle, Rector de Sporle.
Prior de Ecclesfield.
Ioannes de Wymbourn, firmarius de Romene.
Robertus de Kychin, & Robertus Bryon, executores teſtamenti Ioannis de Stuteuil Rectoris de Ekynton.
Abbas de Langdon.
Prior de Trewelegh.
Robertus de Totton, firmarius eccleſiæ de Chimpaign, & Palings.
Prior de Pritwell.
Prior de Farte.
Prior de Wangeford.
Magiſter Edwardus Euerard, procurator Abbatis de Ybrey.
Prior de Arondell.
Prior de Folkeſtan.

Prior

Prior de Hermodeworth.
Prior de Horton.
Prior de Mitting.
Prior de Shytburn.
Procurator Abbatis de Aſneto.
Frater Petrus H gon, Rector de Vpcherch.
Prior de Lenton.
Prior de Stoke iuxta Clare.
Prior de Walfricheſton.
Prior de Hayling.
Prior de Craſwel.
Prior de Tutbery.
Prior de Cow k.
Procurator Prioris de Moretaign.
Cuſtos eccleſiæ de Skalbrough.
Prior de M dbury.
De Ordine S. Auguſtini. Prior de Ta khe.
Prior de Careſbrook: Procurator Abbatis de Lyra in inſ lâ Vecta.
Dominus Amaricus de Pontelaico, Rector eccleſiæ de Cheſthunt.
Phi ppus de Almain, procurator Prioris Beatæ Mariæ, de Rochetlo Mo- r in An liâ.
Marti s de Gaſtina, Perſona eccleſiæ S. Michaelis de Guſſich.
Philippus Bon Vallet Perſona eccleſiæ de Auening, Wigornienſis diœceſios.
Dominus Ioannes Gomage, Rector Eccleſiæ Beatæ Mariæ de Suthkeleſly.
Prior de Stoke iuxta Clare.
Magiſter Ioannes de Vfford, procurator Abbatis Cluniacenſis.
Henricus de Lynns, Perſona eccleſiæ de parua Thrillow.
Ioannes de Waſtro, Generalis Attornatus Prioris de Lenton.
Prior Sanctæ Fedis de Horsham,
Prior de Neweut.
Prior de Aſtley.
Prior de Bekeford.
Frater Ioannes de Picheruill, Procurator Prioris de Bello loco in Normanniâ.
Prior de Bremesfield.
Richardus le Prouoſt, procurator Abbatis S. Wandregeſily in Angliâ.
Abbatiſſa de Gynes.
Prior de Elynghani.
Rolandus Targe, Perſona eccleſiæ de Eſtbradentrem.

SCRIPTVRA. LIV.

Admonitio de Catalogis præcedentibus.

NOta primò, duos eſſe Catalogos diſtinctos: Prior eſt Monaſteriorum, & Prioratuum quibus literæ protect onis conceſſæ ſunt, pro cauſâ, & occaſione mandati Pontificij, per Robertum de Winchelſey, Archiepiſcopum Cantuariæ promulgati: in quo Catalogo enumerantur ſeparatim, primo loco aliquot Epiſcopi; ſecundo Abbates indigenæ exempti, è quibus quatuor priores ſunt Benedictini, quintus verò de Walsham, erat Augu-

ſtinianus Canonicus niger: tertio loco, ordo de Sempringhã Gilbertinorũ: quarto loco Ciſtercienſes: quinto loco Præmonſtratenſes: ſexto loco Canonici nigri de regula S. Auguſtini: ſeptimo loco Monachi nigri de ordine S Benedicti, tam indigenæ, quam alienigenæ: octauo loco Cluniacenſes: nono loco iterum Monachi nigri: vltimo loco Canonici nigri Ordinis S. Auguſtini iterum. Alter Catalogus eſt in cauſâ ſuppreſſionis alienigenarum factæ occaſione belli inter regem Angliæ, & Franciæ erumpentis, ratione cuius ſuppreſſionis omnes Prioratus, & domus alienigenarum ſupprimebantur, & fiſco regio adiudicabantur, vnde cogebantur domus prædictæ eccleſias, & terras ſuas à Rege ad firmam elocatas annuo cenſu ſoluto accipere. Habebantur autem domus alienigenæ, quæ vel ab eccleſiâ vltramarinâ pendebant, vt Ciſtercienſes, etiamſi eſſent aliàs indigenæ; vel habebant alienigenam præfectum, ſiue Abbatem, ſiue Priorem.

In vtroque Catalogo aduertendum, factum aliquando, licet rarius, vt qui ſit vnius Ordinis reponatur in cenſu, ſeu ordine aliorum: ſic inter Monachos nigros nominat Abbatem ſancti Auguſtini Briſtolliæ, & Abbatem S. Mariæ de pratis. & Abbatem de Haghemon, qui tamen ſunt Canonici nigri Ordinis S. Auguſtini: quod non eſt mirum, cum in tanto numero facile potuerit Actuarius, ſiue ſcriba regius in paucis errare: at quod in pleriſque erraret, & pleroſque Cluniacenſes poneret inter nigros Monachos S. Benedicti aut vice verſa, eſt incredibile. Sic aduertes, quod in eiſdem Catalogis aliquando eadem domus bis iteratò recenſeatur, quod facile occupatiſſimus Graphiarius, immemor ſe antea deſcripſiſſe, maluerit bis eundem ponere, quam omninò omittere.

Secundò nota, non poſitos eſſe in Catalogis omnes omninò ſuperiores, aut domos ordinum, ſiue indigenarum, ſiue alienigenarum, qui in Angliâ extiterunt: ſed eorum tantum omnina, qui vel literas protectionis acceperunt, vel terras ſuas à rege ad firmam, ſeu ad cenſum annuum durante ſuppreſſionis tempore ſecuritatis causâ receperunt. Nec rurſus putes omnes Priores ibi nominatos, fuiſſe Conuentuales: ſed quidam Prioratus omittuntur, quia Abbates, aut Priores à quibus illi dependebant, pro ipſis regijs officijs ſatisfecerunt: quidam rurſus Prioratus, etiamſi ab Abbatibus, qui ibidem recenſentur, pendebant, tamen maioris ſecuritatis gratiâ, vel quia fortè erant maiorum redituum, ſibi per literas protectionis, vel cenſum annuum cautum voluerunt. Quod vt melius intelligi poſſit, ex alijs inſtrumentis authenticis, quę in archiuis publicis regum noſtrorum inueniuntur, quoſdam Prioratus hic recenſitos ſuis Monaſterijs alienigenis à quibus dependebant, aſſignabimus, idque ordine alphabetico.

Cellæ alienigenarum.

Appledercomb, cella S. Michaelis in periculo, ſeu portu maris in Normanniâ. In aliquibus tamen inſtrumentis attribuitur Abbatiæ Beatæ Mariæ de monte Burgi in Normanniâ.
Blitha, vel Bluda, cella S. Catharinæ de monte Rotomagi, Norman.
Brimesfield, cella Abbatiæ S. Stephani de Fontenaco, Norman.
Cogges, cella Fiſcanenſis Abbatiæ, Norman.
Caresbrok, cella Abbatiæ de Lyra, Norman.
Clatford Laniogton, cella Abbatiæ S. Victoris in Norm.
S. Clementis in Inſulâ Jernſay, cella S. Michaelis in periculo maris.
Creuinghey, cella Abbatiæ de Bernace, ſeu Bernay Norman.
Derhinſt, cella Abbatiæ S. Dionyſij prope Lutetiam.
Eſtley, vel Aſtley: cella S. Taurini Ebroicenſis.
Euerdon, cella Abbatiæ de Bernay.
Eboraci S. Trinitatis, cella maioris Monaſterij Turonenſis.
Ecclesfield, cella Abbatiæ S. Catharinæ de monte Rotomagi: aliquandò tamen tribuitur Abbatiæ S. Waudragesili in Norman.
Eya, cella Abbatiæ de Bernaco.
Fromion, cella S. Stephani de Cadomo.
Goldiliue, cella Beccenſis Abbatiæ Norman.
Hermodſworth, cella S. Catharinæ de monte Rotomag.
Horsham S. Fidei, cella Abbatiæ de Couches.
Lapley, cella Abbatiæ S. Remigij Rhemenſis, Champaniæ.

Langdon,

Langdon, cella Abbatiæ de Sagio, Normanniæ.
Linton, cella Abbatiæ, S. Iacuti in Britanniâ.
Leik in Iarnſey, cella S. Michaelis in periculo maris.
Lodres, cella Abbatiæ de monte Burgi Norm.
Meiſey, cella Abbatię S. Audoeni Rutomag. Norm.
Modbey, vel Modbery, cella Abbatię S. Petri ſuper Diuam, Norm.
Newport paignel, cella maioris Monaſterij Turonenſis.
S. Neotus, Anglicè, S. Needs, cella Abbatiæ Beccenſis in Norm.
Noyon, & Nouomercato, cella Abbatiæ S. Ebrulphi in Norm.
Okeburne, cella Abbatiæ Beccenſis.
Ottington, cella S. Michaelis in periculo maris.
Penbroke, cella Abbatiæ S. Martini de Sagio, Norm.
Sele, aut Seke, cella S. Florentij prope Saulmur.
Shirburna, S. Benedicti de Cariſijs.
Steueton, cella Abbatiæ Beccenſis.
Tackley, cella S. Valarici in Picardiâ.
Tofres, cella S. Petri de Pratellis in Norman.
Vallia in inſulâ Ierſey, cella S. Michaelis in p. Maris.
S Valery, cella S. Valerici in Picardiâ.
Vpbauen, cella S. Wandrageſili in Norman.
Ware cella S. Ebrulphi.
Wulfrecheſton, cella S. Petri ſuper Diuam.
Wenghi, vel Wenghul, cella S. Martini Sagienſis.
Nota tertiò, ex Catalogo Cluniacenſium, qui hic habetur, emendari, & illuſtrari poſſe Catalogum, qui eſt in Bibliothecâ Cluniacenſi. Sic ergo debet legi Catalogus ille.
Prioratus S. Pancratij de Lewes, vel Lewenſis, ſiue de Caſtro Lewiarum; non Leluenſis aut de Leſues, vt ibi paſſim ſcribitur.
Prioratus Montis acuti.
Prioratus de Lentona.
Prioratus de Bermondſey: non Bermondeſte, vt ibi; vocatur etiam eccleſia Chriſti ſaluatoris, de London, vel in Southwark.
Prioratus S. Milburgis de Wennelok, non de Vanneloch.
Prioratus de Caſtelacra: ſeu de Acra caſtello; non de Cathelacra.
Prioratus de Pontefracto; vulgo Pomfret.
Prioratus de Pitorella: eſt Anglis de Pritwell.
Prioratus de Farley.
Prioratus de Cliffort, ſeu de Clifford.
Prioratus de Mendham; non de Mendliray.
Prioratus S. Iacobi iuxta, Exoniam; non iuxta Oxoniam.
Prioratus S. Mariæ Magdalenes, aut S. Clari, quis ſit in Wallia, non reperimus; ſed extat Prioratus talis prope Barnſtaple Cluniacenſis, vt Spedus putat.
Prioratus de Horton, ſeu Hortona; non Hottanna.
Prioratus de Wongefort; non Vangefortis.
Prioratus de Brumoulb, eſt idem, qui poſtea dicitur de Broholme.
Prioratus de Northamtona, S. Andreæ dicatus; non de Arenthona.
Prioratus de Horkley, non Herkele, nec Herkſelle.
Prioratus de Staneſgate, vel Stangat; non Stangathe.
Prioratus S. Mariæ de Thetford.
Prioratus de Broholme vel Brumholme; non Bremel, nec Brumoulh, prius ſubditus Caſtelacræ; deinde immediatè Cluniaco: dicabatur ſancto Sepulchro.
Prioratus de Malopaſſu, de quo nihil comperimus, eſt tamen burgus grandis eius nominis, qui Baronatus habet dignitatem.
Prioratus de Allodio: credimus eſſe tantum villulam, ſiue grangiam.
Memutchin, Ouchholme, Diomholim, vbi ſint non comperimus, niſi fortè in Scotiâ; aut hi poſteriores duo ponantur pro Brobolme.

Prioratus S.

Prioratus S. Woldi Nonhunpien, quid ſit ignoramus; apparet tamen ex poſterioris vocabuli veſtigijs eſſe eundem cum Northamptona.

Prioratus de Regnain, vel Reychin, videtur eſſe Prioratus de Hagham.

Prioratum de Slenchin ignoramus.

Prioratus de Rupe, eſt grangia.

Prioratus de Cerbeye; videtur eſſe idem, qui poſtea vocatur S. Iacobi de Derby, vel qui in Catalogo alienigenarum vocatur Kirbey Monachorum.

Prioratus de Dudelege.

Prioratus de Carſwelle, non Carſnelle.

Prioratus S. Mariæ de Alna, quid ſit neſcimus.

Prioratus de Derbi, vel Derbey.

Prioratus de Treffort, videtur eſſe idem cum Prioratu de Thetford, neque enim alium ſimilis appellationis inuenimus.

Ledecomb, Offord, Clugny, Tilreſſonem, Maulon, ſunt Maneriæ, vel Grangiæ non Prioratus.

Superſunt in Catalogo noſtro, Prioratus de Neuton, de Normannesbergh, de Aldermanneshaue, & S. Helenæ de Inſulâ Vectâ, vt apertè pateat, omnes omninò Prioratus, præſertim Conuentuales Ordinis Cluniacenſis in Anglia fuiſſe in Bibliothecâ Cluniacenſi enumeratos, exceptis his quatuor.

Nota quartò, ex hoc ipſo Catalogo apparere, Dominum Ioannem Spedum, etiam in ſuo Abbatiarum Catalogo vehementer, & ſæpe errauiſſe, dum coniecturas ſuas ſequutus, magna cœnobia annumerat Cluniacenſibus, quæ eorum iuriſdictionis nunquam fuerunt, vt Abbatiam Fauresham, & Prioratum Dauentriæ, quæ membra fuerunt Capituli Prouincialis ſeu Generalis Anglici, non Cluniacenſis. Multa etiam Cluniacenſium propria illis non attribuit, vt Cliffort, & inſignem prioratum de Wenlock. Sic Roffæ Cathedralem eccleſiam vocat Nigros Canonicos, (quo nomine intelligere videtur Canonicos S. Auguſtini, qui ſic appellabantur per excellentiam, vt diſtinguerentur à Canonicis Albis, Præmonſtratenſibus, qui etiam S. Auguſtini regulam ſequebantur) cum clarum ſit fuiſſe Monachorum Nigrorum S. Benedicti, vt apertè declarat Malmesburienſis; niſi fortè etiam Spedus Monachos Nigros Cathedralium eccleſiarum, vocare voluerit, Canonicos Nigros, quia ſecundum S. Dunſtani legem in Abbatijs Cathedralibus non fuere diu alij Canonici, quam ipſius Abbatiæ Monachi Nigri. Pariter idem Spedus notiſſimam Ordinis Monachorum Nigrorum Abbatiam de Taueſtoke vocat Canonicorum Nigrorum.

Quemadmodum Bildwas aſcribit Ciſtercienſibus, Monachis Nigris; fortè, quia dubitauit, vtris fuerit proprius locus; aut fortè putauit fuiſſe Ciſtercienſes Nigros, & Albos. Pariter Bellevale attribuit Charthuſianis Ciſtercienſibus, vel quia dubius quorum fuerit; vel quia putauit fuiſſe etiam quoſdam Carthuſianos Ciſtercienſes.

Quæ non idcircò notauimus, vt aliquid detraheremus laboribus diligentiſſimi viri quem non miramur in his multiſque ſimilibus lapſum fuiſſe, cum noſtræ profeſſionis ac Religionis extorris, facilè potuerit ignorare, imò non potuerit rectè diſcernere iſta Religioſorum ordinum einſdē regulæ diſcrimina; præſertim cū dicatur latinæ linguæ ignarus: ſed idcircò tantum hæc notauimus, ne eius autoritas contra nos allata præiudiciū aliquod faceret veritati, quando Cluniacenſibus addicit, quæ nos Cluniacenſium non fuiſſe demonſtrauimus, ſed nec aduerſarios eius auctoritatem voluit pro ſe in totâ hac causâ adferre: quia vidit pariter poſſe contra ſe eandem adduci, cum multa Cluniacenſium haud dubiè propria, eis videatur auferre, & præſertim, quia non ignorauit eum in multis huiuſmodi iudicijs ſuis deceptum fuiſſe, non odio veritatis, ſed ignoratione rerum monaſticarum, quæ in homine tali non debuit expectari. Hæc de Catalogis iſtis breuiter placuit notare, Lector, da veniam, & fruere.

FINIS.

TERTIA PARS

APPENDICIS,

IN QVA HABENTVR SCRIPTVRÆ EX QVIBVS CONSTAT, NON SOLVM ABBATES, ET MONACHOS S. BENEDICTI IN ANGLIA FVISSE A CLVNIACENSIBVS INDEPENDENTES, verum etiam propriè dictam Congregationem conſtituiſſe.

SCRIPTVRA. LV.

Regularis concordia Anglicæ nationis Monachorum, Sanctimonialiumque orditur.

Proœmium.

GLorioſus etenim Eadgar Chriſti opitulante gratiâ Anglorum cæterarumque gentium intra ambitum Britanniæ inſulæ degentium Rex egregius, ab ineunte ſuę pueritię ætate, licet, vti ipſa ſolet ætas, diuerſis vteretur moribus, attamen reſpectu diuino attactus, Abbate quodam aſſiduò monente, ac regiam Catholicæ fidei viam demonſtrante, cœpit magnoperè Deum timere, diligere, ac venerari. Radiante paulatim fidei ſcintillâ, ne otioſitatis torpore exploſa deliteſceret, quibus ſanctorũ operũ meritis in feruidum perfectionis ardorem accendi valeret ſtudioſè percunctati ſolicitus cœpit. Comperto etenim, quod ſacra cœnobia diuerſis ſui regiminis locis diruta, ac penè Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruitio deſtituta negligenter tabeſcerent, Domini compunctus gratiâ cum magnâ animi alacritate feſtinando, vbicunque locorum decentiſſimè reſtaurauit: eiectiſque negligentium clericorum ſpurcitijs, non ſolum Monachos, verum ſanctimoniales etiam, Patribus Matribuſque conſtitutis ad Dei famulatum vbique per tantam ſui regni amplitudinẽ deuotiſſimè cõſtituit, boniſque omnibus locupletans gratulabundus ditauit. Regali itaque functus officio veluti paſtorum paſtor ſolicitus, à rabidis perfidorum retibus, vti hiantibus luporum faucibus oues, quas Domini largiente gratiâ ſtu[illegible]us collegerat, muniendo eripuit, coniugique ſuæ Alphtidæ ſanctimonialium mandras, [illegible] pauidi more cuſtodis defenderet cautiſſimè præcepit; vt videlicet mas maribus, fęmina fæminis, ſine vllo ſuſpicionis ſcrupulo ſubueniret.

Regulari itaque ſancti patris Benedicti normâ honeſtiſſimè ſuſceptâ, tam Abbates quamplurimi, quã Abbatiſſę cum ſibi ſubiectis fratrum, ſororũque Collegijs ſanctorũ ſequi veſtigia vnâ fide, non tamen vno conſuetudinis vſu, certatim cum magnâ ſtuduerunt hilaritate. Tali igitur, ac tanto ſtudio pręfatus Rex magnoperè delectatus, arcana quæque diligenti curâ examinans, Synodale Concilium Wintoniæ fieri decreuit: illucque verba exhortatoria, ac pacifica pitacio luculentiſſimè caraxata humillimus deſtinauit, cunctoſque Chriſti compunctus gratiâ monuit, vt concordes æquali conſuetudinis vſu, ſanctos probatoſque imitando patres regularia præcepta tenaci mentis anchorâ ſeruantes, nullo modo diſſentiendo diſcordarent: ne impar, ac varius vnius regulæ, ac vnius patriæ vſus probroſe vituperium ſanctæ conuerſationi irrogaret. Huius præcellentiſſimi Regis ſagaci monitu ſpiritaliter compũcti, non tantum Epiſcopi, verum etiam Abbates, ac Abbatiſſæ, quod talem, ac tantum habere meruerunt doctorem, erectis ad æthera palmis immenſas celſi throno grates, voti compotes referre non diſtulerunt.

Nam ilicò eius imperijs toto mentis conamine alacriter obtemperantes, ſanctique patroni noſtri Gregorij documenta, quibus B. Auguſtinum monere ſtuduit, vt non ſolum Romanæ, verum etiam Galliarum honeſtos eccleſiarum vſus rudi Anglorum eccleſiæ decorando conſtitueret recolentes: Accitis Florenſis Beati Benedicti, nec non præcipui cœnobij, quod celebri † Ghent nuncupatur vocabulo Monachis, quęque ex dignis eorum moribus honeſta colligentes, vti apes fauum nectaris è diuerſis pratorum floribus in vno alueario; ita has morũ conſuetudines ad vitę honeſtatem, & regularis obſeruantię dulcedinem, vt ab his, qui viam tegam mandatorum Domini abſque iactantię vitio lactei adhuc humiliter incedunt, depulſo nauſeæ tædio ſine querelâ legitimè hauſtu deguſtari libentiſſimo, ac auidè amabili poſſent impleri deuotione, temperatâ cum magnâ atque ſubtili rationis diſcretione, Chriſti mundi Saluatoris opitulante gratiâ, hoc exiguo appoſuerunt * Caiecello.

† Gandauum.

* Codicillo.

Ne igitur ſinguli ſi ſuam, quod abſit, adinuentionem ſuâpte præſumptuoſi eligerent excellentiſſimum ſanctæ obedientiæ fructum alicuius arrogantiæ faſtu inopinatè seducti miſerabiliter amitterent, ac Sarabaitæ vel feræ potius, quam Monachi aut homines viderentur: legitimum votum Domino noſtro Ieſu Chriſto vnanimes vouerunt, pactoque ſpirituali confirmauerunt, ſe vitâ comite iugo regulæ deditos, has adnotatas morum conſuetudines communi palam cuſtodire conuerſatione. Cęterum vnuſquiſque ſecretis oratorij locis, in quantum ſancti ſpiritus gratia clementer inſtigauerit peculiaribus teſte Deo, cum bonorum operum vigilantiâ conſiſtè vtatur orationibus. Hoc enim Dunſtanus egregius huius patriæ Archiepiſcopus præſago afflatus ſpiritu ad corroborandum præfati Synodalis Conuentus conciliabulum, prouidè, ac ſapienter addidit: vt videlicet nullus Monachorum, vel alicuius altioris gradus vir, vel inferioris ſecreta Sanctimonialium audax ingredi luſtrando præſumeret: & hi, qui ſpiritualis imperij prioratum, ad diſciplinę vtilitatem non ad ſæcularis tyrannidem potentatus, ſuper eas exercent, ita ſuum, vt beatus hortatur Iſidorus ſecretorum temperatè præuideant acceſſum, vt earum regulari obſeruantiæ minimè contradicant.

Id ſolummodo Catholicis regulari iugo deditis attendendum cenſuimus, ne ea, quæ vſu patrum, pro Rege, ac benefactoribus, quorum beneficijs Chriſto largiente paſcimur, interceſſionis oramina conſuetè canimus, nimiâ velocitate pſallendo, Deum potius ad iracundiam inconſideratè, quod abſit, prouocent, quam prouidè ad peccaminum veniam inuitent. Ita igitur hortante Patre noſtro Benedicto omnia diſtinctè pſallendo modificentur, vt mens noſtra concordet voci noſtræ, & impleatur illud Apoſtolicum, *Pſallam ſpiritu, pſallam & mente.* Si autem pro quâlibet neceſſitate, quid extra communem regularis conſuetudinis vſum addendum fuerit: tamdiu agatur, quoad vſque negotium, pro quo agitur, Chriſti opitulante gratiâ melioretur, & vt contempto arrogantię faſtu gratiſſimus obedientię acquiratur fructus, & gradus ille regularis, in quo præcipitur, vt nihil agat Monachus, niſi quod communis Monaſterij regula, vel maiorum cohortantur exempla, diligentiſſimè cuſtodiatur: nequaquam vlterius pręſumptuosè vſu teneatur temerario, niſi Concilio Synodali electum, traditumque cum diſcretione virtutum omnium matre ab vniuerſis fuerit Catholicis.

Præfato equidem Synodali Conciliabulo hoc attendendum magnoperè cuncti decreuerunt, vt Abbatum, & Abbatiſſarum electio cum Regis conſenſu, & conſilio ſanctæ regulę ageretur documento, Epiſcoporum quoque electio, vti Abbatum, vbicunque in ſede Epiſcopali Monachi regulares conuerſantur, ſi Domini largiente gratiâ tanti profectus inibi Monachus reperiri potuerit, eodem modo agatur, nec alio quolibet modo dum eiuſdem ſunt conuerſationis, à quoquam præſumatur. Si autem imperitiâ impediente, vel peccatis promerentibus, talis, qui tanti gradus honore dignus ſit, in eâdem Congregatione reperiri non potuerit, ex alio noto Monachorum Monaſterio concordi Regis, & fratrum, quibus dedicari debet, conſilio eligatur. Qui ordinatus videlicet Epiſcopus in omnibus eundem morem regularem cum Monachis ſuis, quem Abbas tenet regularis, diligenti curâ, & magnoperè excellenti iugiter ſine intermiſſione cuſtodiat, nec Epiſcopatus occaſione regulæ præcepta tumidus, vel obliuioſus temerè intermittat, ſed quantum excellit honore, tantum & opere. Sæcularium verò Prioratum, ne ad magni ruinam detrimenti, vti olim acciderat, miſerabiliter deueniret, magnâ animaduerſione, atque anathemate ſuſcipi cęnobijs ſacris ſapiẽter prohibentes, Regis tantũmodò, & Reginæ Dominium ad ſacri loci munimen, & ad eccleſiaſticæ poſſeſſionis augmentum voto ſemper efflagitare optabili prudentiſſimè iuſſerunt.

Ad Regis verò obſequium, & Reginæ, Patres Monaſteriorum Matreſque, quotiens expedierit ad ſacri cœnobij, cui præſunt, vtilitatem cum Dei timore, & regulæ obſeruantiâ humiliter accedant: Potentibus verò, non cauſâ conuiuandi, ſed pro Monaſterij vtilitate atque etiam

defenſione

diſceſſione quotiens expedierit obuiandi, intra infraue Monaſterium licentiam habeant.

Equitando autem, vel pedites iter agendo non otioſis fabulis vacent, ſed vel pſalmodijs inſeruiant, vel de re neceſſariâ opportuno tempore loquantur. Hoc conſiderantes vt horas regulares non equitando, ſed de equis deſiliendo genu flectentes, niſi dies feſtiua fuerit, conuenienter vt poterint eum diuinâ compunctione compleāt. Itinerantes verò non iuuenculos, ſed adultos, quorum admonitione meliorentur, ſecum in comitatu ducant; domi verò degentes, non ſolum fratres, ſed etiam Abbates, adoleſcentes, vel puerulos non brachijs amplexando, vel labijs leuiter deoſculando, ſed charitatiuo animi affectu ſine verbis adulatorijs reuerenter cum magnâ cautelâ diligant. Nec ad obſequium priuatum quempiam illorum, nec ſaltem ſub ſpiritualis rei obtentu ſolum deducere præſumant: ſed vti regula præcipit, ſub ſui cuſtodis vigilantiâ iugiter maneat, nec ipſe cuſtos cum ſingulo aliquo puerulo ſine tertio, qui teſtis aſſiſtat, migrandi licentiam habeat, ſed pro more ſuſito cum tota ſcholâ, ſi res rationabilis ita exegerit, quo neceſſe eſt, ſub ſilentio, vel pſalmodijs inſeruiendo cum benedictione eat.

Villarum autem circuitus, niſi neceſſitatis cauſa magna compulerit, & neceſſariæ rationis diſcretio hoc dictauerit, vagando nequaquam frequentent. Sæcularium verò conuiuia, niſi forte itineris hoſpitalitas inopinatè ſuperuenerit nullo modo auſu temeratio nec Prælati, nec ſubiecti adire præſumant. Victum cum pondere, menſurâ, & numero, veſtitum, ieiunium, abſtinentiam, vigiliam, taciturnitatem, obedientiæ bonum, & cætera quæque, quæ Patroni noſtri Benedicti traditione voluntariè ſuſcepimus Domini noſtri Ieſu Chriſti annuente gratiâ totis viribus cuſtodientes, de conſuetis ſanctę regulæ moribus tam à prædicto patre Benedicto, quam à ſanctis ſequacibus, & imitatoribus ſuis, palam cum magnâ examinis diſcuſſione iugi cuſtoditis vſu, prædicti Regis monitu freti, ac patrum imperijs confiſi, ſolicitè, vti polliciti ſumus, in quantum vires ſuppetent, & ſpiritus ſancti gratia inſtruxerit ad charitatem fraternæ vnitatis cuſtodiam ſcribendo dilucidemus, vt ab ipſo æternæ vitæ remunerationem, cuncta concorditer, & gratulabundè conſeruantes, recipiamus, qui facit vnanimes, id eſt, vnius moris habitare in domo, vbi eſt Rex Chriſtus Dominus virginis filius, qui cum patre, & ſpiritu ſancto viuit, & regnat Deus in ſæcula ſæculorum, Amen.

Incipiunt Capitula.

1. *Qualiter diurnis, ſiue nocturnis horis regularis mos à Monachis per anni circulum obſeruari conueniat.*
2. *Qualiter ordo hymnorum tempore hyemali cuſtodiatur, & cætera, quæ regulariter agenda ſunt, qualiter agantur.*
3. *Qualiter vigilia natalis Domini, & ab eâdem ſolemnitate vſque in ſeptuageſimam agi conueniat.*
4. *Qui regularis ordo à ſeptuageſimâ, totâ quadrageſimâ cuſtodiatur.*
5. *Qualiter diurna, ſiue nocturna laus Paſchali feſtiuitate agatur.*
6. *Qualiter ſabbato octauarum Paſchæ, totoque æſtatis tempore agatur.*
7. *Qualiter frater qui* Circa *vocatur ſuum officium impleat.*
8. *Qualiter diurnale, ſiue nocturnale officium hebdomadâ Pentecoſtes agatur.*

9. *Qua-*

9. *Qualiter quatuor temporibus agatur.*
10. *Qualiter mandatum quotidianis diebus a fratribus ex[illegible] pauperibus, & quo ordine Abbas erga peregrinos agat.*
11. *Quo ordine ſabbato fratres munditias exerceant quaque o[illegible] ob animæ ſalutem perſoluant.*
12. *Quo modo circa ægrotum fratrem agatur, qualiterque d[illegible] ctum humo conueniat reddi.*

Incipit ordo, qualiter diurnis, ſiue nocturnis horis regularis mos, a Monachis per anni circulum obſeruari conueniat.

A Calendis enim Octobris, religioſorum morum Domini opitulante grat[illegible] exor[illegible] ſumendo; omnia, quæ vſu regulari, & ſanctorum patrum imitatione, ſpiritual[illegible] corporalia, humili ac neceſſario agenda ſunt officio, cum benedictione in[illegible]tur.

Hic igitur maximi muniminis mos perneceſſarius, tam in modicis rebus, quam magn[illegible] legitimè à cunctis, iugo regulæ deditis, iugi teneatur cuſtodiâ, etiamſi ſinguli quippiam inch[illegible]auerint minimè intermittatur: nihil proculdubiò firmum validumuè permanebit, quod c[illegible] creantis, ac iuſto moderamine creata gubernantis, Chriſti benedictione carebit, ideoque om[illegible] tempore nocturnis horis, cum ad opus diuinum de lectulo ſurrexerit frater prim[illegible]bi ſignum crucis imprimat, per ſanctæ Trinitatis inuocationem. Deinde dicat verſ[illegible], *[illegible] labia mea aperies*: dehinc pſalmum, *Deus in adiutorium meum intende*, totum cum, *Glori[illegible]*. Tunc prouideat ſibi corpoream naturæ neceſſitatem, ſi ipſâ horâ indiguerit, & ſic ad oratorium feſtinando pſallat pſalmum, *Ad te Domine leuaui animam meam*, cũ ſummâ reuerentiâ, & cau[illegible]ntrans, vt alios orantes non impediat, ac tunc, fle[illegible]s genibus in loco con[illegible]ruo, & co[illegible]to, in Domini conſpectu effundat preces, magis corde, quam ore, ita vt illius vox per magnam [illegible]mi compunctionem, & peccaminum ſuorum r[illegible]cor[illegible]ationem aures miſericordis D[illegible], [illegible]caciter penetret, ac [illegible]celerum omnium Chriſti [illegible] gratia, veniam obtineat.

In primâ itaque oratione, decantet tres primos pœnitentiæ pſalmos, cum oratione Dominicâ, vti in ſequentibus, pro ſeipſo primum intercedendo; Poſt hos orationem iſtam, *[illegible] tibi ago omnipotens pater, qui me dignatus es in hac nocte cuſtodire: deprecor clementiam tuam, [illegible]mine; vt concedas mihi, diem venturum, ſic in tuo ſancto ſeruitio peragere, cum humilitate, & [illegible] vt tibi com[illegible] liceat ſeruitus noſtra. Per Dominum, &c.*

Inde veniat, ad ſecundam orationem, vbi ſequentes duos dicat pſalmos pro Rege & R[illegible], atque familiaribus, cum oratione, *Deus qui charitatis dona per gratiam [illegible] ſpiritus, [illegible]bus [illegible] infundiſti; da famulis, & famulabus tuis, pro quibus tuam deprecamur clementiam [illegible] mentis, & corporis, vt te tota virtute diligant, & quæ tibi placita ſunt, tota dilectione per[illegible]ciant, Per D[illegible]num noſtrum, &c.*

Inde ad tertiam orationem veniens, duos poſteriores pſalmos pro fidelibus defunctis decantet, cum oratione. *Inueniant quæſumus Domine animæ famulorum famul[illegible] vtriuſque ſexus [illegible] æternæ conſortium, qui in hac luce poſiti tuum conſecuti ſunt ſacramentum, Per Domin[illegible], &c.* Et donec [illegible] pueri introeant eccleſiam vnum continuatim pulſetur tintinnabulum, ipſi quoque pueri [illegible]greſſi, vt Trinitatis reuerentia ab omnibus legitimè teneatur, trinâ vtantur or[illegible]tione.

Finitis verò tribus orationibus à pueris, ſone[illegible] [illegible]undum ſignum, reſidentibus [illegible] in ſedibus [illegible] ordinatim, atque canentibus quindecim pſalmos graduum, ſing[illegible] m, trina partitione, vti ſuperiores ſeptem flectentes genua p[illegible] quinque pſalmos facto ſigno à pri[illegible]rum autem pulſatis rel[illegible]quis ſignis, atque finitis eiſdem pſalmis incipiant nocturna[illegible] Per[illegible] nocturnis, dicant duos pſalmos; *Domine ne in furore tuo*. Et, *Exaudiat te Deus*, vn[illegible] [illegible] ſpecialiter. alterum vero pro rege & regina, ac familiaribus c[illegible] his col[illegible]ectis. *[illegible] omnipotens Deus, vt famulus tuus Rex noſter, N, qui tua miſeratione, ſuſcepit reg[illegible] gubernacula, virtutum*

etiam

etiam omnium percipiat incrementa, quibus decenter ornatus, & vitiorum monſtra deuitare, & hoſtem ſuperare, & ad te, quia via, veritas, & vita es, gratioſus valeat peruenire, Per Dominum noſtrum, &c.

Rege quæſumus Domine famulam tuam, N. & gratia tuæ in ea dona multiplica, vt ab omnibus libera offenſis, & temporalibus non deſtituatur auxilijs, & ſempiternis gaudeat inſtitutis, Per Dominum noſtrum, &c.

Pro Rege, & Reginâ, ac benefactoribus. *Deus qui charitatis*, &c. vt antea; & ſic, finitis omnibus regularibus horis, ſemper agatur. Poſt hos pſalmos, paruiſſimum, vti regula præcipit, & tota æſtate conuenit, fiat interuallum. Egreſſâ ſcholâ cum Magiſtro ad neceſſitudinis vſum; cæteri, niſi qui indigent, in eccleſiâ, orationibus dediti reſideant.

Poſt hoc, ſequantur diei laudes: Poſt *Miſerere mei Deus*, &c. addant duos pſalmos pro Rege, Reginâque, & familiaribus, *Beati quorum*, &c. *Inclina Domine*, &c. Quibus finitis, cantent antiphonam de cruce, Inde, antiphonam de ſanctâ Maria, & de ſancto, cuius veneratio in præſenti colitur eccleſia, aut ſi minus fuerit, de ipſius loci conſecratione. Poſt quos, eundum eſt ad matutinales laudes de omnibus ſanctis; decantando antiphonam, ad venerationem ſancti, cui porticus, ad quam itur, dedicata eſt. Poſt quos, laudes pro defunctis. Quod ſi luce diei vt oportet finitum fuerit officium, incipiant *Primam*, abſque tintinnabuli ſigno: ſin autem, expectent lucem, & pulſato ſigno congregentur ad *Primam*. Deinde finitâ *Prima* duos pſalmos, *Domine ne in furore tuo*, &c. II. Et, *Miſerere mei* Deus, &c. I. canant, primum pro carnis tentatione, cum precibus, *Proba nos Domine*, & *Non veniat nos pes ſuperbiæ*, &c Et collectâ. *Vre igne*: Sequentem verò, pro defunctis fratribus, cum collectâ, *Inueniant quæſumus* Domine, &c. Et prece *Animæ fratrum noſtrorum*, &c. Et ſic more ſolito, pœnitentiæ pſalmos percurrant deuotè interpoſito pſalmo, *Inclina Domine*. His verò finitis ſubſequatur litania, quam vniuerſi, more ſolito, proſtrati humiliter, nullo excepto, ſigno pulſato, compleant. Quâ expletâ, poſt orationem Dominicam intercanitur pſalmus, *In te Domine ſperaui*. II. Conſequentibus precibus, & orationibus. Quibus finitis vacent fratres lectioni, vſque ad horam ſecundam, ſecundum regulę præceptum: tunc facto ſigno, eant, & ſe diurnalibus induant calceamentis, nullus enim hoc debet præſumere, antequam illud audiatur ſignum, exceptis miniſtris, neque tunc, ab aliquo intermittatur ſine licentiâ, ne præſumptione temerariâ obedientiæ meritum lugubriter obnubilent: dehinc pſalmodijs dediti, facies ſuas, vti mos eſt, lauet ſchola vniuerſa cum Magiſtro, & Abbate: ſeniores vero, prout Deus vnicuique in corda eorum diuino immiſerit inſtinctu, ſilenter, ac totâ mentis intentione, opus ſuum in his obſequijs, ſicut in omnibus conuenit orationibus, decorando celebrent, horas Canonicas, vel ſeptem pœnitentiæ pſalmos, vel aliud quippiam ſpirituale, ad tentationem diabolicam deuincendam pſallendo: ſicque loti veniant ad eccleſiam. Infantibus autem ad eccleſiam intrantibus, edituus primum ſonet ſignum: peractis tribus à pueris orationibus, vti prius à ſenioribus geſtum fuerat, diſpoſiti ſinguli in locis ſuis, campanâ pulſatâ, incipiant horam *Tertiam*, poſt cuius terminum dicant pro Rege atque Reginâ, & benefactoribus ſuis, pſalmos *Vſquequo Domine*. & *Miſerere mei Deus*, *miſerere mei*, ſubſequentibus preſcriptis collectis: deinde miſſam matutinalem celebrent, ad quam ſecondâ feriâ, dexter offerat chorus, ſiniſter ad principalem miſſam. Tertiâ rurſum feriâ, ſiniſter offerat ad matutinalem, dexter ad principalem, ſicque alternati, in eo hebdomadam percurrent; Eadem verò matutinalis miſſa, pro Rege, vel quâcunque imminente neceſſitate celebretur: hoc expleto, facto ſigno à priore, conuenientes ad Capitulum, ipſo præcedente, verſâ facie ad orientem ſalutent crucem, & cæteris vndique fratribus ſe vultu inclinato humilient; cuius humiliationis ratio, & in omni Conuentu cuſtodienda eſt: Tunc reſidentibus cunctis, legatur martyrologium. Quo dicto ſurgentes omnes, dicant verſum, *Precioſa in conſpectu Domini*, &c. Cum oratione ac verſu. *Deus in adiutorium meum intende*, Qui verſus tertiò repetatur ab omnibus, Priore incipiente, ſubiungentes, *Gloria*, & flectentes genua, ſi tempus ita dictauerit: dicente vero Priore, *Et ne nos inducas*, ſurgant omnes, erectoque vultu dicant, *Reſpice in ſeruos*, ſubiungentes, *Gloria*, humiliato capite. Sequitur oratio, *Dirigere, & ſanctificare*. & *Adiutorium noſtrum in nomine* Domini: *Qui fecit cælum, & terram*. Iterum autem reſidentibus legatur regula, vel ſi dies feſtus fuerit Euangelium ipſius diei, de qua lectione à Priore prout Dominus dederit, dicatur. Poſt hoc quicunque ſe reum alicuius culpæ agnoſcit, veniam humiliter poſtulans, petat indulgentiam. Omnis autem frater, pro quacunque causa increpatus ab Abbate, vel à quolibet Priore, antequam verbum aliquod proferat, veniam petat. Et dum à Priore interrogatus fuerit, quæ ſit cauſa pro qua veniam poſcit, reſpondeat atque ſuam profiteatur culpam dicens, mea culpa, Domine: de hinc iuſſus, erigat ſe: nam ſi aliter egerit culpabilis iudicabitur. Quicunque enim increpatus, à quolibet Priore fuerit pro aliquo

aliqoo reatu, vel ſi quippiam in officijs exceſſerit, & non ſtatim veniam vti regula præcipit poſtulauerit, maiori ſubiaceat vindictæ. Quantò enim quis ſe humiliorem, eſſeque culpabilem crediderit, tantò miſericordius, ac leuius à Priore debet iudicari, neceſſe eſt enim, vt in omnibus negligentijs noſtris, id eſt, cogitationum, linguæ, vel operum, in præſenti vita, per veram confeſſioné, & humilem pœnitudiné iudicemur, ne poſt iſtius vitę decurſum, reos nos ante tribunal Chriſti ſtatuant. Finito hoc, ſpiritualis purgaminis negotio quinque pſalmos qui poſtnotantur pro defunctis fratribus decantent. Iſta verò omnia quæ diximus, poſt *Tertiam* his temporibus agenda; Dominicis diebus omni tempore ante *Tertiam* agantur; ita tamen, vt fratrum vnuſquiſque, ſuæ conſcientiæ reatum, patri ſpirituali, vel eius, ſi abſens fuerit, vicario, per humilem reuelet confeſſionem. Si autem tanta fuerit multitudo, vt ea die omnes ad confeſſionem venire nequeant, ſequenti die, ſecundà videlicet ferià, hoc idem impleant. Schola verò nullo modo, hoc quáquam puerilis intermittat, ſed vt ſcoes, licet nondum tentationibus impugnata, conſuetè peragat. Qui autem alijs indiguerit diebus, tentatione aliquà animi vel corporis ſtimulatus, ad confeſſionis ſalubre remedium, deuotus non eo minus venire differat.

In diebus autem Feſtis, ob taciturnitatis ſtudijque obſeruantiam, ita protendatur *Prima*, Capitulo facto, matutinalique miſſa celebrata, quæ die Dominica, de Trinitate celebranda eſt niſi alia feſtiua dies fuerit, ſi dies Dominica fuerit, mox accedant ad conſecrationem convertentis, ſi alia quælibet ſolemnitas, mox ad *Tertiam*, Interim enim eum ea miſſa agitur, ſequentis miſſæ miniſtri, ſe induant, & *Tertia* peractà, mox ſignorum motu fidelem aduocantes plebem, miſſam inchoent. Poſt pacem, fratres quotidie (niſi qui crimine ſe aliquo, vel carnis fragilitate, reos cognouerunt) regulari ſtudio prorſus intenti, euchariſtiam accipere non renuant, attendentes illud, quod ait Beatus Auguſtinus, in libro de verbis Domini; *Quod*, videlicet, *In oratione Dominica non annuum, ſed quotidianum depoſcimus panem.* Et vt ipſe inibi teſtatur, tam facile Chriſtianū poſſe carere, ne vnquam vitę pabulū corpus videlicet, ac ſanguinem Chriſti accipiant, quam non crebrius, quam ſemel in anno deguſtet. *Sic* (inquiens) *viue, vt quotidie merearis accipere: Qui quotidie, non meretur accipere non meretur poſt annum accipere.* Videant tamen ad cœnam inuitati Dominicam, ne crimine aliquo turpiter infecti ſine confeſſione, & pœnitentiâ præſumant accedere, & vitæ alimenta ſibi in damnationem, conuertant: vt ait Beatus Apoſtolus, *Non diiudicantes corpus Domini.* Finità miſſa detur ſpacium, quo miniſtri fratres, post communionem ſanctam accipiant mixtum, cæteris omnibus interim in eccleſià reſidentibus, & facto ſigno, agant orationem, deinde *Sextam*: Poſt *Sextam*, eant ad menſam, hoc tamen attendendum vt ſextâ ferià de cruce, Sabbato de ſanctâ Mariâ, niſi feſtiua aliqua dies euenerit, miſſa celebretur principalis.

Omnibus namque diebus feſtinis, ſiue quotidianis, miſsâ finita dicatur pro rege pſalmus, *Exaudiat te Dominus*, Et pro reginà, *Ad te leuaui*, &c. conſequentibus precibus, & oratione competenti videlicet vt poſt miſſam, eorum agatur memoria vti in miſſa, & in omnibus alijs agitur horis. Tota autem die, ſolemne ſilentium teneatur in clauſtro.

Surgentes a Capitulo, canant quinque pſalmos pro defunctis: *Verba mea, Domine ne in furore*, *Dilexi quoniam. Credidi. De profundis*: Poſt quos pulſetur tabula, & ſi opus non habuerint ad agendum, dicatur tantum à Priore, *Benedicite*, cæteris reſpondentibus, *Dominus*: Si verò opus habuerint, polſata tabulâ, Prior auxilium prius inuocet diuinum, dicens tertio, *Deus in adiutorium meum intende*, Fratribus hoc idem reſpondentibus, &, *Gloria, Pater noſter*, & *Adiutorium noſtrum.* Tunc cum decantatione canonici curſus, & pſalterij, operentur, quod eis iniungitur, vſque dum audiant ſignum ad induendum, Quod cum audierint, diſiungant ſe ſinguli ab operibus ſuis, feſtinantes ad opus Domini, deuenienteſque ante oratorium, benedicant Dominum, qui eis adiutorium præſtitit, dicentes: *Benedictus es Domine quoniā adiuuiſti me, & conſolatus es me* ter, & *Gloria, Pater noſter*, & *Adiutorium*, & *Propitius ſit nobis omnipotens Dominus*: Ingredientes autem eccleſiam agant orationem: dehinc eant ad induendum ſe miniſtri; induti verò introeant chorum, & pulſatis ſignis, celebrent *Sextam*; Finità *Sexta*, canant pſalmum, *Deus miſereatur noſtri*, & *Domine exaudi*, 1. pro Rege reginâque, & familiaribus, cum præſcriptis collectis: Sequitur litania: Quâ finitâ, cantor ad hoc, more ſolito, indutus, miſſæ officium inchoet: finità miſſa pulſetur primum ſignum *Nonæ*, & agatur oratio: Poſt orationem, eant fratres hebdomadarij accipere mixtum, ſedentibus interim cæteris fratribus, in eccleſiâ pſalmodiæ deditis, donec iterum dato ſigno, *Nonam* agant. Peractà *Nonà*, dicant pro Rege reginaque, & familiaribus, pſalmos, *Qui regis Iſrael*, & *De profundis*: & cum prænotatis collectis: dehinc, pergant ad menſam. Surgentes à menſa, vacent lectioni, aut pſalmis, iuxta præceptum regulæ: aut ſi aliquid fuerit agendum, pulſetur tabula, & cum benedictione, quod agendum eſt, incipiatur.

Temperius

Temperius agatur Veſpera, cuius ſigna dum ſonant fratres poſt orationem in choro, iuniores quidem ſpiritualis lectionis ſtudio ſinguli ſeriò occupati, ſeniores verò, orationibus diuinis intenti, cum Domini gratiâ nuſquam vagantes ſedeant: Veſperam verò canentes, duos, poſt *Miſerere mei Deus*, pro rege reginâque, & familiaribus addant pſalmos, id eſt, *Benedixiſti Domine*, Et, *Domine exaudi*: II. Veſperis dictis ſicut diximus ſuperius agendum de Antiphonis, poſt matutinas, ita agatur poſt veſperas, & veſperæ de omnibus ſanctis, & mortuorum, & vigilia, vſque ad Calendas Nouembris.

Quibus peractis eant fratres ad exuendos diurnales calceos, induentes nocturnales: Si ſabbatum fuerit, ſinguli pedes ſuos lauent, ſintque vaſa huic operi congrua ſingulis deſignata: poſt pedum lauationem, lauent etiam calceos, quibus expedierit: poſt hæc, tintinnabulo à Priore percuſſo, accedant cum gratiarum actione, ad haurienda pocula. Surgentes verò, Prior hunc verſum dicat, *Adiutorium noſtrum*, cæteri reſpondeant; *Qui fecit cœlum & terram*: Inde pulſata tabula, eant ad mandatum ſecundum regulæ edictum, quo peracto facto ſigno in eccleſiam inſtruitur cullatio, ruſumque dato tintinnabuli ſigno refectorium introeant charitatis gratiâ, quotieſcunque fratribus charitas interim dum collatio legitur, præbetur, lectione finitâ, omnibuſque ſurgentibus, dicat Prior: *Sit nomen Domini benedictum*, & *Benedicamus Domino*; cæteris vt mos eſt reſpondentibus; reliquis verò diebus, poſt mutationem calceamentorum, cum ſigno refectorium petant. Exhinc ſimiliter cum ſigno collationem adeant, quę prout tempus permiſerit vtque Priori viſum legatur, & ſic accedant ad completorium.

Signo namque completorij pulſato, agatur oratio, quâ finitâ, facto ſigno à Priore inuicem ſibi dent confeſſionis ſalubre remedium; finito completorio, & ad vltimum, more ſolito, *Miſerere mei Deus* decantato, addantur duo pſalmi, *Deus in adiutorium meum*; &, *Leuaui*; pro rege ac regina, & benefactoribus. Finito completorio, vt in vltimâ horâ canonicâ, vti in exordio ſanctę Trinitatis ac indiuiduæ vnitatis reuerentia legitimè à ſeruulis exhibeatur Catholicis, agant primum pueri tres orationes, poſt pueros agant fratres.

In primâ oratione, canant pſalmos, *Vſquequo Domine*; &, *Iudica me Deus*; *Kyrie eleyſon*, *Pater noſter*, & preces, *Auerte faciem tuam*; *Cor mundum*; *Ne proijcias*; *Redde mihi lætitiam*: *Gratias tibi ago Domine ſancte pater omnipotens æterne Deus, qui me dignatus es in hac die cuſtodire per tuam ſanctam clementiam, concede mihi, hanc noctem mundo corde, & caſto corpore, ſic peragere, qualiter mane ſurgens gratum tibi ſeruitium perſoluere poſſim. Per Dominum noſtrum*, &c.

In ſecundâ oratione: *Deus miſereatur noſtri*: & *Niſi Dominus*: *Kyrie eleyſon*, *Pater noſter*, eaſdem preces quas ſupra, collectam *Deus cui omne cor patet, & omnis voluntas loquitur, & quem nullum latet ſecretum purifica per infuſionem ſancti ſpiritus, cogitationes cordis noſtri, vt perfecte, te diligere, & digne laudare mereamur. Per Dominum noſtrum*, &c.

In tertiâ oratione. *De profundis*, *Kyrie eleyſon*, *Pater noſter*, eaſdem preces collect. *Omnipotens mitiſſime Deus qui ſitienti populo, fontem viuentis aquæ de petrâ produxiſti, educ de cordis noſtri duritiâ, compunctionis lachrimas, vt peccata noſtra plangere valeamus, remiſſionemque te miſerante mereamur accipere. Per* Dominum *noſtrum*, &c.

Omnipotens mitiſſime Deus reſpice propitius, ad preces noſtras, & libera cor noſtrum, de malorum temptatione cogitationum, vt ſpiritus ſancti dignum fieri habitaculum mereamur inueniri. Per Dominum *noſtrum*, &c.

Quibus peractis, conſpergantur à ſacerdote hebdomadario, benedictâ aquâ, & ſic pergant ad requiem ſuam, cum ſummę tranquillitatis voce, & reuerentiâ: ſi quis verò, poſt hæc, deuotionis ſuæ forte feruore, his diutius incumbere voluerit, agat quidem hæc ſed audito ſigno editui, quo reſides ad egrediendum vocat, nil moretur: Omni etiam nocte, poſt completorium, aſpergatur domus requietionis eorum recumbentibus eis, propter illuſiones diabolicas.

Qualiter ordo hymnorum tempore hyemali cuſtodiatur, & cætera, quæ regulariter agenda ſunt, qualiter agantur.

A Calendis Nouembris, vſque in caput quadrageſimæ, vnus teneatur ordo hymnorum, ſcilicet, vt in diebus breuioribus breuiores dicantur hymni, & in longioribus productio-

res etiam hymni pſallantur; id eſt, vt Dominicâ, veſperâ, *O lux beata*: ad completorium, *Chriſte qui lux es*; ad nocturnas verò; *Primo dierum*; & ad matutinas dicatur *Æterne rerum conditor*: Omni verò tempore ad nocturnam, ad matutinam, ad veſperam, exceptis Dominicis & feſtiuitatibus ſanctorum, feriales more ſolito teneantur: Præclaris verò & feſtiuis ſolemnitatibus, hymni competentes, vſu celebrentur conſueto: Aduentus autem Domini, quadrageſimæ, ac Paſſionis tempore hymni eiuſdem cultus legitimè decantentur, ita tamen vt non hymni de ieiunio, ſed hi qui per totum annum currunt, Dominicis diebus ſiue noctibus, tempore quadrageſimali celebrentur.

Ab eiſdem Calendis concedatur fratribus acceſſus ignis, dum neceſſitas compulerit, & frigoris nimietas incubuerit. Quod tamen ſub ſilentio fiat, in refectorio verò, hoc minimè agatur. In huius quoque hiemis tempore, propter nimiam imbrium aſperitatem, locus aptus fratribus deſignetur, cuius .... refugio, hybernalis algoris, & intemperei aduerſitas, leuigetur, ſi autem temperies tranquilla fuerit, clauſtro vti libuerit cum Chriſti benedictione vtantur, quod ſi pro neceſſitate, clauſtro egredientes domum vti diximus deſignatam ingreſſi fuerint, idem ibi mos in omibus teneatur, qui in clauſtro ſolito tenetur: nec quiſpiam vllo vmquam tempore clauſtrum deſerens domum prædictam ad cõmorandum præſumptuoſus adeat vel domum derelinquẽs clauſtrũ ſine Prioris licentiâ: ſecundum verò regulæ edictum, temperius ad vigiliam ſurgatur, vt nocturnali peracto officio, & pſalmis ſupradictis, ac vigiliâ pro defunctis cum laudibus ſuis, atque matutinis de omnibus ſanctis expletis, fratribus pſalmodiæ deditis, vel lectioni, ſecundum regulę præceptum ſi qui indiguerint inſeruientibus, interuallum vſquequo luceſcat, cum magnâ vigilantiâ cuſtodiatur à lucis crepuſculo, dum edituus ſignum pulſauerit ad eccleſiam vniuerſi conueniant, factâque oratione *Laudes* pſallant matutinales, quibus finitis, dicant Antiphonas ſupradictas vſque ad aduentum Domini, quas ſequatur *Prima*, & ſpeciales pſalmi, & litania, poſt hæc egrediantur eccleſiam, atque in lectionem, ſacræ animæ profectum meditentur, vſque ad tempus ſupradictum.

A feſtiuitate ſancti Martini, refectis fratribus, eccleſiam intrantibus, agatur ſignum *Nona*, quod ſequatur ipſa laus, quam *Nonam* non ſequitur potus vſque ad Purificationem ſanctæ Mariæ, ſic agitur omnibus ſolemnibus diebus; Alijs verò diebus iuxta ſupradictum ordinem faciant, vt videlicet facto ſigno calcient ſe, & reliqua omnia, ſicut dictum eſt impleant, in aduentu Domini, pinguedo interdicitur, ſcilicet lardi, niſi feſtiuis diebus. Veſpera quotidiè more ſolito agatur, vt ſcilicet, ſuo tempore poſt menſam celebretur.

Qualiter vigiliâ natalis Domini, & ab eâdem ſolemnitate vſque in ſeptuageſimam agi conueniat.

IN vigiliâ Natalis Domini, dum eiuſdem natalis mentio à lectore recitatur in Capitulo, omnes pariter ſurgentes genua flectent, gratias agentes propter eius ineffabilem pietatem, quâ mundum à laqueis diaboli redempturus deſcendit. Sabbato quoque ſancto Paſchæ, dum à puero Reſurrectio Domini noſtri Ieſu Chriſti legitur, quanquam in martyrologio id non habetur, propter eius glorioſiſſimi victoriam triumphi, quam deſtructis Erebi clauſtris, ſecum fideles quoſque in cœlos aduexit, nobis etiam rediuiuis, ſpem aſcendendi conceſſit vniformiter agatur, veſpere canantur Antiphonæ congruæ de ipsâ completione temporis, ad pſalmos, in cuius noctis vigiliâ, in quarto reſponſorio, vt honorificentius agatur, duo ſimul cantant illud, & Euangelium, poſt *Te Deum laudamus* ab Abbate more ſolito legatur, dictâ oratione, ſub ſilentio egrediantur miniſtri, vt calcient ſe, lauent, & induant ſub feſtinatione, omnibuſque ſignis motis, agatur miſſa: poſt hæc, laudes matutinales, his finitis, incipiant laudes de omnibus ſanctis more ſolito, ſi autem eluxerit miſſam celebrent matutinalem, quæ in lucis crepuſculo celebranda eſt. Dehinc tempore opportuno, ſigno pulſato canant *Primam*, finitâ *Prima*, venientes ad Capitulum, poſt cætera ſpiritualis ædificationis colloquia petunt humili deuotione omnes fratres ab Abbate, qui vices Chriſti agit poſtulantes multiplicium indulgentiam exceſſuum dicentes *Confiteor*, & Abbas reſpondeat *Miſereatur*: demum ipſe Abbas ſolo tenus ſe proſternens eadem à fratribus petat, idem modus confeſſionis primâ Paſchalis ſolemnitatis die ita agatur. Capitulo facto, & pſalmis dictis induant ſe omnes vt ſint ornati omnes ad *Tertiam*.

Ad veſ-

Ad veſperam ipſius diei dicantur Antiphonæ, *Tecum principium*, & reliquæ; reliquis verò tribus diebus dicantur Antiphonæ de ipſis ſanctis cum pſalmis ipſi ſolemnitati competentibus. His peractis rurſum repetatur *Tecum principium*, vſque octauas Domini, his autem diebus inter Innocentium feſtiuitatem, & octauas Domini, quia *Gloria in excelſis Deo* ob tantæ feſtiuitatis honorificentiam ad miſſam celebratur, ad nocturnam, & ad veſperam, vti ad miſſam, ſicut in vſum huius patriæ indigenæ tenent, omnia ſigna pulſentur, nam honeſtos huius patriæ mores ad Dominum pertinentes, quos veterum vſu didicimus nullo modo abijcere ſed vndique vti diximus corroborare decreuimus, ad matutinas verò ob rem prædictam licet *Te Deum laudamus* non canatur, & Euangelium minimè feſtiuo more legatur, cereus tamen accendatur, & ſigna pulſentur omnia, & thuribulum turificando deportetur, hinc vſque Epiphaniam Domini pſalmi ad veſperas ad feriam pertinentes cū Antiphona dicantur. In vigiliâ Epiphaniȩ Domini ieiunium minimè exſequitur. Ad pſalmos ipſius veſperæ Antiphonæ dicantur de eâdem ſolemnitate. Cæteris diebus poſt octauas Domini, & Epiphaniarū primum diem, & poſt *Primam* agatur miſſa matutinalis, & tabula poſt Capitulum pulſatur, & obedientia agitur, & ſigna ſimul non pulſantur nec *Gloria in excelſis Deo* canitur, niſi alia feſtiuitas interuenerit, vſque octauum diem, qui ſolemniter cum xij. lectionibus celebratur. Ab ea die vſque caput quadrageſimæ ſupraſcriptus ordo teneatur.

In purificatione ſanctæ Mariæ ſint cerei ordinati in eccleſiâ, ad quam fratres ire debent, vt inde petant luminaria. Euntes autem ſilenter incedant pſalmodiæ dediti, & omnes albis induti ſi fieri poteſt vel aeris permiſerit temperies, & intrantes eccleſiam agant orationem cum Antiphonâ, & collectâ ad venerationem ipſius ſancti cui eccleſia ipſa ad quam itur dedicata eſt. Deinde Abbas ſtolâ, & cappâ indutus benedicat candelas, & conſpergat aquâ benedictâ, & thurificet, & ſic accepto cereo ab edituo pſallentibus cunctis, accipiant ſinguli ſingulos, acceptoſque accendant. Inde reuertentes canant Antiphonas, quæ adiunt vſquequo veniant ante portam, vbi decantatâ Antiphonâ *Reſponſum accepit Simeon*, dicatur oratio *Exaudi quæſumus Domine*, poſt quam ingrediantur eccleſiam canentes Reſponſorium *Cum inducerent puerum*. Hoc decantato dicant orationem Dominicam, dehinc ſequatur *Tertia*, quâ finitâ ſi proceſſionem induti non egerunt induant ſe. & miſſam celebrantes teneant luminaria in manibus donec poſt oblationem ea ſacerdoti offerant, qui regularis ordo â ſeptuageſimâ, totâ quadrageſimâ cuſtodiatur.

In ſeptuageſimâ verò pinguedo intermittatur, vſque in quinquageſimam, â quinquageſimâ verò quadrageſimalem teneant, abſtinentiam more ſolito. A ſeptuageſimâ autem finitis tribus lectionibus ſex nocturnæ poſterioris pſalmi vti priores cum tribus Antiphonis ex ipſorum pſalmorum concentu editis vſque ad cœnam Domini cum ſummâ diligentiâ decantentur. A capite ieiunij, quarta, & ſextâ feriâ proceſſionem cuſtodiant vſque in cœna Domini, & ab octauis Pentecoſtes vſque ad Calendas Octobris: Cuius ordo proceſſionis ita agatur: Quartâ feriâ capitis ieiunij *Nona* decantatâ Abbas ſtolâ ornatus benedicat cineres: Quibus benedictis eat ipſe Abbas, & imponat capitibus ſingulorum, quia eius eſt pȩnitentiam illis imponere, canentes interim Antiphonam: *Exaudi nos Domine*: *Saluum me fac Deus*, *21*. *Et gloria*: *Kyrie eleyſon*: *Pater noſter*: *Deus miſereatur noſtri*, & preces, & Collectas: tunc vadant, quo ire habent canentes Antiphonas, quæ in Antiphonario continentur: venientes ad eccleſiam, quo eunt, iterum agant orationem, & poſt Antiphonam de ſancto, & pſalmum, *Ad te leuaui oculos*, & preces, & orationem ibi incipientes litaniam reuertantur ad matrem eccleſiam, ac dehinc more ſolito agatur miſſa. Iſte ordo proceſſionis ſemper teneatur quotiens proceſſio agitur. Sed alijs temporibus ſemper Antiphona *Exurge Domine* dicatur prima cum pſalmo, & *Gloria*.

His peractis induant ſe miniſtri altaris, poſtquam ingreſſi fuerint eccleſiam cum proceſſione, prolongatâ litaniâ, quantum ad hoc ſufficiat. Tunc induti caſulis Sacerdos, Diaconus, ac Subdiaconus peragant miniſteria ſua. Hic autem mos *Caſularij*, tantummodo quadrageſimali, & quatuor temporibus vſu præcedentium patrum obſeruetur: Subdiaconus quoties caſulâ induitur exuat eam dum legit epiſtolam, qua lecta rurſus eâ induatur. Diaconus verò antequam ad Euangelium legendum accedat exuat caſulam, & duplicans eam circumponat ſibi in ſiniſtrâ ſcapulâ annectens alteram ſummitatem eius cingulo albæ. Peracto communionis ſacramento induat eam antequam collecta finiatur. In ſupradictis diebus quadrageſimæ completâ miſſâ pulſetur ſignum ad Veſperum, & agatur oratio: dehinc in interuallo, quo ſigna pulſantur eant miniſtri accipere mixtum, qui voluerint, qui verò noluerint licentiam habeant dimit-

tendi,& quia regulæ tenemus ornamentum in his ſanctis diebus quadrageſimæ aliquid nobis augendi diuinæ ſeruituti ad ſolitum penſum noſtræ ſeruitutis, cenſuimus vt à capite quadrageſimæ vſque ad cœnam Domini feſtiuis exceptis diebus quotidie poſt expletionem vniuſcuiuſque horæ duos pſalmos proſtrati ſolo oratorij peroremus deuoti, eo ſcilicet ordine vt matutinis finitis mox dicantur duo pſalmi *Domine ne in furore. 1* & *Ad Dominum, Kyrie eleyſon, Pater noſter,* & preces pro peccatis, & oratio. Ad *Primam Beati quorum,* & *Leuaui,* & reliqua vt ſupra. Ad *Tertiam Domine ne in furore. 2.* & *Letatus ſum.* Ad *Sextam Miſerere mei Deus,* & *Ad te leuaui.* Ad nonam, *Domine exaudi,* & *Niſi quia Dominus.* Ad veſperam *De profundis,* & *Qui confidunt.* Ad completorium *Domine exaudi 2.* & *In conuertendo,* vt videlicet per ſingulas horas vnus dicatur pſalmus pœnitentiæ, & alter graduum, quo & nos peccatorum nexibus expiati virtutum gradibus ſuperna ſcandamus, in quibus diebus quadrageſimę per tres priores hebdomadas ſint intonſi, mediante verò quadrageſimali tempore, raſuræ officio pilorum euellant ſuperfluitatem.

Dominicâ die palmarum, quia maior reſtat proceſſio agenda, illa quæ ſolet in clauſtro agi interim dum matutinalis miſſa canitur agatur à ſacerdote tantum conſperſionem, & benedictionem agente. Finitâ illâ miſsâ agatur illa maior proceſſio, in quâ, ſicut in priori diximus agendum, ita agatur, id eſt, vt ad illam eccleſiam vbi palmæ ſunt ſub ſilentio ordinatim eant dediti pſalmodię omnes, ſi fieri poteſt, & aura permiſerit, albis induti, quo cum peruenerint agant orationem ipſius ſancti implorantes auxilij intercesſionem, cui eccleſia dedicata eſt, Finitâ oratione à Diacono legatur Euangelium *Turba multa* vſque *Mundus totus post ipſum abijt,* quod ſequatur benedictio palmarum, poſt benedictionem aſpergantur benedictâ aquâ, & thus crementur, dehinc pueris inchoantibus Antiphonas *Pueri Hæbreorum,* diſtribuantur ipſæ palmæ, & ſic maioribus Antiphonis initiatis egrediantur, venientes ante eccleſiam ſubſiſtant, donec pueri qui præceſſerunt decantent, *Gloria laus,* cum verſibus omnibus, ſicut mos eſt, *Laus,* & *Gloria* reſpondentibus: quibus finitis incipiente cantore Reſponſorium *Ingrediente Domino,* aperiantur portæ, ingreſſi, finito reſponſorio, agant ſicut ſupradictum eſt, & teneant palmas in manibus vſque dum offertorium canetur, & eas poſt oblationem offerant ſacerdoti. Eâ die ad paſſionem dicitur, *Dominus vobiſcum* ſed *Gloria tibi Domine,* non rêſpondetur: ſimiliter & in reliquis paſſionibus exceptâ paraſceuæ paſſione vbi neutrum dicatur nec *Dominus vobiſcum* nec *Gloria tibi Domine.* Quintâ feriâ quæ, & cœna Domini dicitur nocturnale officium agatur ſecundum quod in Antiphonario habetur, comperimus etiam in quorundam religioſorum eccleſijs quiddam fieri, quod ad animarum compunctionem ſpiritualis rei indicium exorſum eſt, videlicet vt peracto quicquid ad cantilenã illius noctis pertinet, Euãgelijque Antiphonâ finitâ, nihilque iam ceterorum luminis remanente, ſint duo ad hoc idem deſtinati pueri in dexterâ parte chori, qui ſonorâ pſallant voce *Kyrie eleyſon,* duoque in ſiniſtrâ parte ſimiliter, qui reſpondeant *Chriſte eleyſon,* nec non & in occidentali parte duo, qui dicant *Domine miſerere nobis,* quibus pêractis reſpondeat ſimul omnis chorus, *Chriſtus Dominus factus eſt obediens vſque ad mortem.* Demum pueri dexterioris chori repetant, quæ ſupra, eodem modo quo ſupra vſquequo chorus finiat, quæ ſupra: Idemque tertiò repetant eodem ordine. Quibus tertiò finitis, agant tacitas genu flexo more ſolito preces, qui ordo trium noctium vniformiter teneatur ab illis: qui vt reor eccleſiaſticæ compunctionis vſus à Catholicis ideo repertus eſt, vt tenebrarum terror (qui tripartitum mundum Dominicâ paſſione timore perculit inſolito) ac Apoſtolicæ prædicationis conſolatio (quæ vniuerſo mundo Chriſtum patri vſque ad mortem pro generis humani ſalute obedientem reuelauerat) manifeſtiſſimè deſignetur. Hæc ergò inſerenda cenſuimus, vt ſi quibus deuotionis gratiâ complacuerint, habeant in his vnde huius rei ignaros inſtruant, qui autem noluerint ad hoc agendum minimè compellantur.

In quarum noctium ſequentibus diebus ad nullam dicitur horam *Deus in adiutorium meum,* ſed in directum capitula canonici curſus dicantur: dehinc verſus, & ſequentia. In quintâ verò feriâ eadem capitula altius dicuntur vt ab omnibus audiantur, & veſperæ, & completorium, cæteris diebus minimè. In ſupradictis noctibus ſi matutinæ ante lucem fuerint finitæ, fratres, qui voluerint ad ſuam redeant requiem, qui autem ſpiritualia exercitia maluerint cum ſummo vigilantes ſilentio (quod eorum animabus expedit) mane facto in cœnâ Domini conueniant ad *Primam,* quâ ſonorè dictâ, & canonico more ſcilicet *Deus in nomine tuo, Beati immaculati,* vſque *Legẽ pone.* Tunc dicto verſu, genuflexo peragant cętera ſilenter, poſt *Pater noſter,* dicitur ſilenter, *Viuet anima mea, & laudabit te,* vſque in finem pſalmi, ſed Priore perueniente ad confeſſionis locum facto ſigno agant confeſſionem. In cæteris horis ſimiliter reſidua Capitula, ad *Tertiam* à *Legem pone,* vſque *Defecit* altâ voce, & verſus, & cætera

ſilenter

ſilenter. Ad *Sextam* à *Defecit*, vſque ad *Mirabilia*: Ad *Nonam* à *Mirabilia*, vſque in finem; Veſperæ ſimiliter ſonorâ voce, vnuſquiſque pſalmus cum Antiphonâ, & verſus, & Euangelium, & cætera ſilenter. Completorium æque ſonorè. & poſt primum pſalmum canonico more, *In te Domine ſperaui*, 1. & Euangelium, *Nunc dimittis*, Poſt, *Pater noſter*; *In pace in idipſum*. His tribus diebus primâ peractâ, pſallant pſalteriũ ex integro vnanimiter in choro. Poſt quod litaniam agant proſtrati, deinde lectioni vacent, vſque facto ſigno eant ad calciandum, & reliqua more regulari compleant, facto namque Capitulo diſcalcient ſe fratres, & intrantes eccleſiam more obedientiæ lauent pauimenta eccleſiæ, ſacerdotibus interim cum miniſtris altaris benedictâ aquâ ſacra altaria lauantibus. Eâ enim die non ſit celebratio miſſæ in aliquo altari, donec lauentur: quibus peractis lotis pedibus recalcient ſe. *Sexta* peractâ celebretur miſſa, pauperibus ante ad hoc collectis ſecundum numerum quem Abbas præuiderit: dehinc collectis in locum congruum, eant fratres ad agendum mandatum, vbi canentes Antiphonas eidem operi congruentes lauent, & extergant pedes pauperum, atque oſculentur, & datâ aquâ manibus eorum, dentur eis etiam cibaria, fiatque ſecundum Abbatis arbitrium in eis diſtributio nummorum.

Dehinc horâ congruâ agatur *Nona*. Quâ cantatâ ob arcanum cuiuſdam myſterij indicium, ſi ita placuerit, induant ſe fratres, & pergant ad oſtium eccleſiæ ferentes haſtam cum imagine ſerpentis, ibique ignis de ſilice excutiatur, illo benedicto ab Abbate, candela, quæ more ſerpentis infixa eſt, ab illo accendatur. Sicque edituo haſtam deportante cuncti fratres chorum ingrediantur, vnuſquiſque dehinc cereus ex illo illuminetur igne. Sextâ feriâ eodem ordine agatur ac à Decano portetur. Sabbato ſimiliter, à Præpoſitoque deferatur. Et poſt hæc celebratio miſſæ. Ad quam, *Dominus vobiſcum* minimè dicatur, niſi ab Epiſcopo tantummodò vbi chriſma conficitur. A quo etiam in euchariſtiæ acceptatione pacis oſculum præſbyteris, per *Agnus Dei* decantato, ſolummodo detur, ab alijs verò minimè præſumatur: in qua miſſâ, ſicut & inſequentium dierum cõmunicatio præbetur tam fratribus, quam cunctis fidelibus, reſeruatâ nihilominus eâ die euchariſtiâ quæ ſufficit ad communicandum cunctis alterâ die: peractâ miſſæ celebratione omnes ad mixtum pergant: poſt mixtum quos voluerit Abbas ex fratribus ſecum adſumens ſuum peragat mandatum, quo peracto veſperas celebrent, dehinc refectionem fratrum agant: poſt quam tempore congruo eorundem agatur mandatum, qui tamen fratres prius pedes ſuos diligenter emundent, venienteſque ad mandatum hebdomadarij miniſtri, ſecundum morem ſuum Abbatem antecedentes, mandatum agant, quos ſequitur in choncâ ſuâ ſingulorum pedes lauans, miniſtrantibus ſibi quos voluerit ad hoc obſequium, quos extergat, & oſculetur. Quo peracto reſideat Abbas in ſede ſuâ, veniantque Priores, & ei eadem exhibeant, deinde ſurgens det aquam in manibus ſingulorum, rurſumque ei eadem ſeruitus exhibeatur. Inde verò dum manus lauant, diaconus hebdomadarius, & reliqui miniſtri eant, & induant ſe, ſignoque collationis moto ingrediantur, diacono dalmaticâ induto cum textu Euangelij, præcedentibus cer[illegible], & turibulo, legaturque Euangelium ſecundum Ioãnem *Ante diem feſtum*, donec tintinnabulum pulſetur: tunc præcedente proceſſione ſubſequatur omnis Congregatio, cunctiſque in refectorio reſidentibus idem diaconus ſtans proſequatur Euangelij ſequentia impoſito ſuper ambone Euangelio. Interim Abbas propinando circueat fratres cum ſingulis potibus ſingulorum oſculans manus, quâ peractâ miniſtratione reſidente Abbate dicatur, *Tu autem Domine*. Tunc à Priore propinetur Abbati, & reliquis miniſtris, qui aſſiſtebant. Euangelioque finito potibuſque hauſtis procedat proceſſio, & exuant ſe fratres, ſintque cum reliquis ad complendum.

Inde paraſceuæ agatur nocturna laus ſicut ſupradictum eſt: poſt hæc venientes ad *Primam*, diſcalciati omnes incedant quouſque crux adoretur. Eâdem enim die horâ nonâ Abbas cum fratribus accedat ad eccleſiam, qui dum peractâ oratione cum miniſtris altaris more ſolito indutus fuerit veniens de ſacrario ante altaria orationis gratiâ inde cum ſilentio ad ſedem accedat propriam, tunc ſubdiaconus, aſcendat ad legendum lectionem Oſeæ Prophete *In tribulatione ſua*, Sequitur Reſponſorium, *Domine audiui* cum 4. verſibus: poſtea dicitur oratio ab Abbate cum genuflexione, *Deus à quo & Iudas*. Deinde legitur alia lectio, *Dixit Dominus ad Moyſen*, Sequitur tractus, *Eripe me Domine*, Poſtea legitur, *Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti ſecundum Ioannem*. Ad illam Paſſionem diaconus non dicat, *Dominus vobiſcum*, ſed *Paſſio Domini*, & reliqua, nullo reſpondente, *Gloria tibi Domine*; & quando legitur in Euangelio *Partiti ſunt veſtimenta mea*, & reliqua, ſtatim duo diaconi nudent altare ſindone, quę prius fuerat ſub Euangelio poſita in modũ furantis: poſt hoc celebrentur orationes, & veniens Abbas ante altare incipiat orationes ſolemnes, quæ ſequuntur, & dicat primam ſine genuflexione, quaſi legendo, *Oremus dilectiſſimi nobis*, & reliqua.

Quibus expletis per ordinem, ſtatim præparetur crux ante altare, interpoſito ſpatio inter ip-

ſam & altare, ſuſtentata hinc & inde à duobus diaconibus. Tunc canent *Popule meus*, Reſpondentes autem duo ſubdiaconi ſtantes ante crucem canant græcè, *Agios o theos, Agios iſchyros, Agios athanatos eleyſon hemas.* Itemque ſchola id ipſum latinè, *Sanctus Deus.* Deferatur tunc ab ipſis diaconibus ante altare, & eos acolitus cum puluillo ſequatur, ſuper quem ſancta crux ponatur. Antiphonâque finitâ quã ſchola reſponde latinè canant ibidem ſicut prius *Quia eduxi vos per deſertum.* Idem verò reſpondeant ſubdiaconi græcè ſicut prius *Agios*, vt ſupra; itemque ſchola latinè vt prius, *Sanctus Deus*: Itemque diaconi leuantes crucem canant ſicut prius, *Quid vltra.* Item ſubdiaconi ſicut prius, *Agios*, vt ſupra; Itemque ſchola latinè, *Sanctus Deus*, vt ſupra. Poſt hæc vertentes ſe ad clerum nudatâ cruce dicant Antiphonam, *Ecce lignum crucis*: Antiphonã, *Crucem tuam adoramus*: Antiphonam, *Dum fabricator mundi*: *Pange lingua.* Ilicò eâ nudatâ veniat Abbas ante crucem ſanctam ac tribus vicibus ſe proſternat cum omnibus fratribus dexterioris chori, ſcilicet ſenioribus, ac iunioribus, & cum magno cordis ſuſpirio ſeptem pœnitentiæ pſalmos cum orationibus ſanctæ cruci competentibus decantando peroret.

In primâ quidem oratione tres pſalmos primos cum oratione, *Domine Ieſu Chriſte, adoro te in crucem aſcendentem, deprecor te, vt ipſa crux liberet me de diabolo percutiente: Domine Ieſu Chriſte adoro te in cruce vulneratum, deprecor te vt ipſa vulnera remedium ſint animæ meæ: Domine Ieſu Chriſte adoro te diſcendentem ad inferos liberare captiuos, deprecor te vt non ibi me dimittas introire: Domine Ieſu Chriſte adoro te reſurgentem ab inferis aſcendentem ad cælos deprecor te miſerere mei: Domine Ieſu Chriſte adoro te venturum iudicaturum, deprecor te vt in tuo aduentu non intres in iudicio cum me peccante, ſed deprecor te, vt ante dimittas, quam iudices, qui viuis, & regnas.*

In ſecundâ duos medios cum ſequente oratione, *Domine Ieſu Chriſte glorioſiſſime conditor mundi, qui cum ſis ſplendor gloriæ coæternus Patri, ſanctoque ſpiritui, ideo dignatus es carnẽ ex immaculata virgine ſumere, & glorioſas palmas tuas in crucis patibulo permiſiſti configere vt clauſtra diſſipares inferni, & humanum genus liberares de morte, reſpice, & miſerere mihi miſero oppreſſo facinorum pondere multarumque nequitiarum labe polluto, non me digneris derelinquere piiſſime Pater, ſed indulge, quod impiè geſſi. Exaudi me proſtratum coram adoranda glorioſiſſima cruce tua vt merear tibi mundus adſiſtere, & placere conſpectui tuo, Qui cum patre.*

A tertiâ vltimos duos cum oratione, *Domine omnipotens Ieſu Chriſte, qui tuas manus mundi propter nos in cruce poſuiſti, & de tuo ſancto ſanguine nos redemiſti, mitte in me ſenſum, & intelligẽtiam quomodo habeam veram pœnitentiam, & habeam bonam perſeuerantiam omnibus diebus vitæ meæ. Amen.* Et eam humiliter deoſculans ſurgat. Dehinc ſiniſterioris chori omnes fratres eadem mente deuotâ peragant, nam ſalutatâ ab Abbate vel omnibus cruce redeat ipſe Abbas ad ſedem ſuam vſque dum omnis clerus ac populus hoc idem faciat, nam quia eâ die depoſitionem corporis ſaluatoris noſtri celebramus vſum quorundam religioſorum imitabilem ad fidem indocti vulgi, ac neophitorum corroborandam æquiparando, ſequi ſi ita cui viſum fuerit vel ſibi taliter placuerit hoc modo decreuimus, ſit autem in vnâ parte altaris, quâ vacuum fuerit, quædam aſſimulatio ſepulchri velamenque quoddam in giro tenſum, in quod dum ſancta crux adorata fuerit deponatur hoc ordine Veniant diaconi, qui prius portauerunt eam, & inuoluant eam ſindone in loco vbi adorata eſt, tunc reportent eam canentes Antiphonas: *In pace in idipſum: Habitabit.* Item, *Caro mea requieſcet in ſpe*: donec veniant ad locum monumenti, depoſitâque cruce ac ſi Domini noſtri Ieſu Chriſti corpore ſepulto dicant Antiphonam, *Sepulto Domino ſignatum eſt monumentum ponentes milites, qui cuſtodirent eum.* In eodem loco ſancta crux cum omni reuerentia cuſtodiatur, vſque Dominicam noctem reſurrectionis: nocte verò ordinentur duo fratres aut tres aut plures ſi tanta fuerit Congregatio, qui ibidem pſalmos decantando excubias fideles exerceant, quibus peractis egrediantur diaconus ac ſubdiaconus de ſacrario cum corpore Domini, quod pridiè remanſit, & calice cum vino non conſecrato, & ponant ſuper altare, tunc ſacerdos veniat ante altare, & dicat voce ſonorâ: *Oremus; Præceptis ſalutaribus moniti,* & *Pater noſter,* inde *Libera nos quæſumus Domine,* vſque, *Per omnia ſæcula ſæculorum*: Et ſumat Abbas de ſancto ſacrificio, & ponat in calicem nihil dicens, & communicent omnes cum ſilentio: hoc expleto veſpertinum officium canat vnuſquiſque priuatim in loco ſuo, quo peracto refectorium petant. Surgentes autem à menſâ cætera more ſolito peragant, crucis verò veneratione peractâ, quibus vacuum fuerit miniſtri vel pueri ſe radant, ac balneent, ſi tanta fuerit cohors ſocietatis, vt ſabbati craſtini ad hoc non ſufficiat dies, completorium verò poſt collationem vnuſquiſque in loco ſuo ſtans ſemotim, ac ſilenter more canonicorum, vt ſupra diximus, decantet, & conſueto more cætera compleat, his verò tribus diebus in refectorio omnia cum benedictione, & in Capitulo more agantur ſolito.

Qualiter

Qualiter diurna, ſiue nocturna laus Paſchali feſtiuitate agatur.

SAbbato ſancto horâ nonâ veniente Abbate in eccleſiam cum fratribus, nonus, vt ſupra dictum eſt, afferatur ignis. Poſito verò cereo ante altare ex illo accendatur igne. Quem diaconus more ſolito benedicens, hanc orationem quaſi voce legentis proferens dicat: *Exultet iam Angelica turba cælorum.* Tunc voce ſublimiore dicat, *Surſum corda*, & reliqua. Finitâ benedictione accendatur alter cereus, & tunc illuminantur duo cerei tenentibus duobus acolitis, vnus in dextro cornu altaris, & alter in ſiniſtro. Benedictione peractâ aſcendat ſubdiaconus ambonem, legat lectionem primam, *In principio creauit*, Sequitur oratio à Priore, *Oremus: Deus qui mirabiliter.* ſecunda lectio, *Factum eſt in vigilia*: Tractus, *Cantemus Domino*: Sequitur oratio, *Oremus: Deus cuius antiqua miracula*: iij lect: *Hæc eſt hæreditas*, Collecta *Deus qui eccleſiam tuam*, Tractus, *Sicut ceruus*: ſequitur oratio, *Concede quæſumus omnipotens Deus.* Finitâ oratione inchoëtur litaniæ ſeptenę ad introitum ante altare. Poſtea deſcendat Abbas cum ſcholâ canentes litanias quinas ad fontes benedicendos. Sequitur, *Omnipotens ſempiterne Deus*, & præfatio: his expletis redeunt ad altare cum litaniâ ternâ, & antequam cantatur, *Gloria in excelſis Deo*, Magiſter ſcholæ dicat altâ voce, *Accendite.* Et tunc illuminentur omnia luminaria eccleſiæ, & Abbate incipiente *Gloria in excelſis Deo*, pulſentur omnia ſigna: Sequitur Collecta, *Deus qui hanc ſacratiſſimam noctem*, Deinde legitur epiſtola, *Si conſurrexiſtis*, & cantatur Alleluia, *Confitemini Domino*, & *Tractus, Laudate Dominum*: Ante Euangelium non portantur luminaria in ipsâ nocte ſed incenſum tantum. Finito Euangelio dicat Abbas, *Dominus vobiſcum, Oremus*: in ipſo die non cantatur *Offertorium* nec *Agnus Dei* nec *communio*, & pacem non debēt dare niſi ijs, qui communicant, ſed interim dum cõmunicantur *Alleluia, & Laudate Dominum omnes gentes* cantatur, dehinc Antiphona, *Veſpera autem ſabbati*: & *Magnificat.* Sic ſacerdos miſſam ac veſpertinalem ſinaxim vnâ compleat oratione; Eâdem verò die tempore mandati aquâ manibus tantum datâ à miniſtro fratribus charitatis officio præbeatur. Completorium ſonoriter celebretur more canonicorum.

In die ſancto Paſchæ ſeptem Canonicæ horæ à Monachis in eccleſiâ Dei more Canonicorum propter auctoritatẽ Beati Gregorij Papæ ſedis Apoſtolicæ, quam ipſe Antiphonario dictauit celebrandæ ſunt. Eiuſdem tempore noctis antequam matutinorum ſigna moueantur ſumant æditui crucem & ponant in loco ſibi congruo: In primis ad nocturnam ab Abbate, ſeu quolibet ſacerdote, dum initur laus Dei in eccleſiâ, dicatur, *Domine labia mea aperies* ſemel tantum: Poſtea: *Deus in adiutorium meum intende* cum *Gloria.* Pſalmo autem, *Domine, quid multiplicati ſunt* dimiſſo, Cantor incipiat Inuitatorium: tunc tres Antiphonę cum tribus pſalmis quibus finitis verſus conueniens dicatur: deinde tot lectiones cum reſponſorijs ad hoc ritè pertinentibus, dum tertia recitatur lectio, quatuor fratres induant ſe, quorum vnus alba indutus ac ſi ad aliud agendum ingrediatur, atque latenter ſepulchri locum adeat, ibique manu tenens palmam quietus ſedeat, dumque tertium percelebratur Reſponſorium reſidui tres ſuccedant, omnes quidem cappis induti turibula cum incenſu manibus geſtantes, ac pedetentim ad ſimilitudinem quærentium quid, veniant ad locum ſepulchri. Aguntur enim hæc ad imitationem Angeli ſedentis in monumento, atque mulierum cum aromatibus venientium vt vngerent corpus Ieſu. Cum ergò ille reſidens tres velut erroneos, ac aliquid quærentes viderit ſibi adproximare, incipiat mediocri voce dulciſonè cantare, *Quem quæritis.* quo decantato fine tenus, reſpondeant hi tres vno ore, *Ieſu Nazarenum*: quibus ille, *Non eſt hic, ſurrexit ſicut prædixerat. Ite nunciate, quia ſurrexit à mortuis.* Cuius iuſſionis voce vertant ſe illi tres ad chorum dicentes, *Alleluia, reſurrexit Dominus*. Dicto hoc rurſus ille reſidens veluti reuocans illos dicat Antiphonã, *Venite, & videte locum.* Hæc verò dicens ſurgat, & erigat velum, oſtendatque eis locum cruce nudatum, ſed tantum linteamina poſita, quibus crux inuoluta erat, quo viſo deponant thuribula, quæ geſtauerunt in eodem ſepulchro, ſumantque linteum, & extendant contra clerum, ac veluti oſtendentes, quod ſurrexerit Dominus & iam non ſit illo inuolutus, hanc canant Antiphon. *Surrexit Dominus de ſepulchro*, ſuperponantque linteum altari, finitâ Antiphonâ Prior congaudens pro triumpho regis noſtri, quod deuictâ morte ſurrexit incipiat hymnum, *Te Deum laudamus*, quo incepto vnà pulſantur omnia ſigna, poſt cuius finem dicat ſacerdos verſum: *In reſurrectione tua Chriſte*, verbo tenus, & incipiat matutinas, dicens, *Deus in adiutorium meum intende*, & à Cantore illicò inchoetur Antiphona cum pſalmo *Dominus regnauit*, quia *Deus miſereatur noſtri*, hoc non canitur in loco, ſed cum, *Deus Deus meus ad te de luce*, coniunctim Canonicorum more. Quinque pſalmis

iure peractis cum Antiphonis ſibi ritè pertinentibus Capitulo etiam à præſbytero, verſuque *Surrexit Dominus de ſepulchro*, vt mos eſt à puero dicto, inituetur Antiphona in Euangelia, qua peractâ dicatur collecta de omnibus ſanctis more ſolito. His ſeptem diebus non canimus.

Ad *Primam* iiij. pſalmi, *Deus in nomine tuo*, & *Confitemini Domino*, primâ tantum feriâ: *Beati*, *Retribue* cum *Alleluia*, & Capitulo, & verſu, *Hæc dies* directo à puero prolato, deinde, *Kyrie eleyſon*, & oratio Dominica cum ſimbolo, nec non & preces ſolito ritu, ſubſequente collectâ. Ad *tertiam* pſalmum, *Legem pone*, *Memor eſto*, *Bonitatem* cum *Alleluia*, & gra. *Hæc dies* ſine Capitulo, & verſu. Similiter ad *Sextam*, Ad *Nonam*. Ad *Veſperam*, Dixit Dominus, Confitebor, *Beatus vir* cum Antiphonâ ſine Capitulo, Gra. *Hæc dies* ſine verſu, *Alleluia*, cum verſu, & ſequentia. Poſtea inchoetur antiphona in Euangelio, & collecta: dehinc eatur ad fontes, pſalmum *Laudate pueri*, cum Antiphonâ canentes, quem ſequatur collecta. Inde verò reuertentes chorum vel oratorium, quod eis competens videbitur adeant, pſalmum *In exitu Iſrael* decantantes, quem propria ſequatur collecta. Completorium more peragatur Canonicorum per omnia. Finitis enim pſalmis ſubſequatur Capitulum, & verſus: exhinc *Nunc dimittis* cum Antiphonâ concinitur conſequentibus horæ precibus cum collectâ, & benedictione. Hic in reliquis ſex diebus teneatur ordo.

Qualiter octauarum ſabbato Paſchæ totoque æſtatis tempore agatur.

VEſperâ verò octauarum Paſchæ ordo iam regularis pleniter inchoetur, & vna tantum lectio memoriter ac breue Reſponſorium feſtiuis diebus ad nocturnam vti regula præcipit totâ æſtate dicantur. In natalitijs tamen ſanctorum, in quibus ab operis labore non ceſſatur tria reſponſoria, & tres lectiones ad ipſius ſancti venerationem cuius memoriam recolimus pertinentes prolixè ſi ita tempus permiſerit leguntur. In alijs verò feſtiuitatibus vbi ab operis labore ceſſatur, xij. lectiones cum totidem reſponſorijs, & pſalmis competentibus vti diebus Dominicis decentiſſimè æſtiuo ſicut hiemali tempore legantur, quotidianis verò noctibus, in quibus xij. reſponſoria minimè canuntur, nocturnis finitis paruiſſimum vti regula præcipit fiat interuallum: dehinc facto ſigno canantur matutinę, quod ſi luce diei vt oportet matutinæ fuerint finitæ egredientes eccleſiam fratres calciēt ſe, lauent, peractiſque in eccleſiâ tribus orationibus, ſedentes in clauſtro vacent lectioni, vſque dum ſignum primę auditum fuerit. Si verò needum dies fuerit, ſicque Priori viſum fuerit, facto ſigno, qui voluerint lectulis ſuis pauſent vſque dum manè facto agant vt ſupra dictum eſt, totâ enim æſtate exceptis Dominicis, & feſtiuis diebus *Prima* decantatâ, matutinalique miſsâ celebratâ, Capitulo etiam peracto pulſetur tabula vt ſupra dictum eſt, & quicquid agendum eſt agatur, vſque dum primum ſignum *Tertiæ* ſonuerit. *Tertia* verò peractâ, & miſsâ ſubſequente celebratâ vti regula præcipit, ſedentes in clauſtro fratres vacent lectioni, vſque dum mediante horâ quintâ primum ſignum *Sextæ* fuerit auditum; Quo peracto canatur *Sexta*, dehinc manibus lotis adeant menſam: Sicque refecti lectulis ſuis pauſent vſque dum mediante octauâ horâ, primum *Nonæ* auditum fuerit ſignum, quo audito ſurgant, & ſe lauent: Sicque eccleſiam ingreſſi *Nonam* cantent: *Nona* verò celebratâ, poculiſque hauſtis, dicatur verſus *Deus in adiutorium*, more ſolito, & quicquid neceſſe fuerit etiam tunc operentur, cæteris enim horis, ſecundum regulæ præceptum, quia tempus lectionis eſt, lectioni tantummodò vacantes, ſilentium diligenti curâ in clauſtro cuſtodiant, nam & omni tempore à primo pulſu veſpertinalis ſinaxis ſilentium teneatur in clauſtro vſquequo Capitulum finiatur alterius diei, excepto auditorij loco: Qui & ab hoc maximè eo cenſetur nomine, quod ibi audiendum ſit, quid à præceptore iubeatur, non verò fabulis, aut ocioſis ibi, aut alicubi vacari loquelis oportet: nam cum regulæ auctoritas omni tempore ſilentio ſtudendum dicat, opportuno tamen tempore de rebus neceſſarijs pro taciturnitatis grauitate vti patronus noſter beatus Benedictus non altâ, ſed ſubmiſsâ voce loquendum permiſimus: Aliàs autem de Deo, & animę ſuæ ſalute cum ſilentio meditandum, vti ipſe cenſuit, hortamur, tempus etiam lectionis tempus eſt taciturnitatis. Veſperæ verò, & matutinæ de omnibus ſanctis, ab octauis paſchæ vnâ canantur Antiphonâ, vſque octauam Pentecoſtes: vigilisque pro defunctis, & pſalmi pro benefactoribus nō ſolent cani; & litaniæ ante miſſam, quoniam à genuflectione ordo eccleſiaſticus declinari ammonet, omni modo intermittantur.

Qualiter

Qualiter frater, qui Circa *vocatur, officium ſuum impleat.*

IAm & ſecundum regulæ præceptum conſtitui debet aliquis frater, qui totius clauſtri ſub Decano curam gerat qui ab officio circuitus ſui Circa vocatur: Eſt enim eius officium ſæpius circuire clauſtrum ne fortè inueniatur frater accedioſus aut alicui vanitati deditus. Quod ſi inuenerit nullatenus illud debet reticere in Capitulo venturi diei, niſi ſi pro leui quâlibet culpâ frater ille ſatisfactione humiliatus hoc impetrauerit ab illo: qui etiam Circa poſt completorium circueat clauſtum, & ſi quæ inuenerit ibi codicum aut veſtimẽtorum aſportet ea ad Capitulum ſequentis diei, nullus enim ea vllatenus tollere debet ab eo loco in quo ea poſuerit abſque eius licentia: habeatque ille frater laternam quâ nocturnis horis quibus oportet hæc agere videndo conſideret, quique, dum lectiones leguntur ad nocturnos, in tertiâ, vel quartâ lectione prout viderit expedire circumeat chorum, & ſi fratrem inuenerit ſomno oppreſſum anteponat ille laternam, & reuertatur, qui mox excuſſo ſomno petat veniam genu flexo, & arreptâ eâdem laternâ pergyret & ipſe chorum. & ſi quem huiuſmodi morbo ſomni affectum inuenerit agat illi ſicut & ipſi factum eſt, reuertaturque in locum ſuum.

Qualiter diurnale ſiue nocturnale officium hebdomadâ Pentecoſtes agatur.

INcipiunt orationes cum lectionibus, atque canticis, quæ dicuntur in vigilijs Pentecoſtes, ante deſcenſum fontis: Prima lectio, *Tentauit Deus*; Sequitur oratio, *Deus qui in Abrahæ*. 2. lectio, *Apprehendent*; Canticum, *Attende cœlum*; Sequitur oratio, *Deus qui nobis per Prophetarum*. 3. lectio, *Apprehenden*; Canticum *Vinea facta*; Sequitur oratio, *Deus qui nos ad celebrandum*. 4. lectio, *Audi Iſrael*: Sequitur oratio, *Deus qui incommutabilis*: Canticum, *Sicut ceruus*. Sequitur oratio: *Concede quæſumus*; Finitâ oratione inchoantur litaniæ ſeptenæ ad introitum ante altare: Poſtea deſcendat Abbas cum ſchola canente litanias quinas ad fontes benedicendos: Sequitur oratio, & præfatio. His expletis redeunt ad altare cum litaniâ ternâ: Quo finito dicat ſacerdos, *Gloria in excelſis Deo*: Sequitur oratio, *Præſta quæſumus*: Poſtea legitur epiſtola, *Cum Apollo*; & cantatur, *Alleluia, Confitemini Domino*; & tractus, *Laudate*: Deinde miſſa ſecundum ordinem. Poſt refectionem verò tempore congruo veſperæ cæteraque celebrantur more ſolito. Illâ Dominicâ nocte tribus pſalmis totidemque lectionibus cum reſponſorio agitur nocturna laus, vti in Antiphonario titulatur: Cæteris verò horis diei, & hebdomadæ ſequentis regularis ordo teneatur. Sed & veſperæ ſabbati, & ipſius diei ſãcti normaliter pſallantur. Illa hebdomada Pentecoſtes ſolemniter celebratur ſicut paſchalis, excepto quod ieiuniorum diebus, *Gloria in excelſis Deo*, non canitur, & *Alleluia*, pro gradualibus canitur, & veſperæ de omnibus ſanctis dicuntur. Rurſus in octauis Dominicâ non repetitur *Spiritus Domini*, eo quod ſeptem tantum colimus dona ſpiritus ſancti, ſed agitur illâ hebdomadâ de ſanctâ Trinitate.

Sabbato Dominicalis veſperæ canatur hymnus, *Deus creator omnium*: Ad completorium, *Te lucis ante terminum*: Ad nocturnas, *Nocte ſurgentes*: Ad matutinas, *Ecce iam noctis*: Iſte ordo totâ æſtate teneatur vſque Calend. Nouembris, ad ipſas verò Calend. longiores vt ſupra dictum eſt hymni dicantur, & finitis duobus pſalmis, qui poſt nocturnas dicuntur, agatur vigilia, quæ pro breuitate dierum veſpere non poterat agi niſi his tantum diebus feſtis, quibus cœnaturi ſunt fratres: Tunc enim cœnâ factâ agant vigiliam miniſtris interim cœnantibus vt poſtmodum iuxta regulæ dictum omnes occurrant ad collationem. Hic ordo vigiliæ, vſque ad caput quadrageſimę ita teneatur. In quadrageſimâ verò poſt cœnam, & ſic deinum in totius longitudine æſtatis veſpere cuſtodiatur poſt cœnam aut poſt veſpertinalem laudem ſi cœna defuerit.

Quatuor temporibus, quæ eccleſiaſticè cuſtodiuntur ad miſſæ celebrationem dicitur a Diacono, *Flectamus genua*, quadrageſimali more, & eorundem, quorum in quadrageſimâ fit abſtinentia ciborum cum magnâ cuſtodiatur diligentiâ, excepto dum in Pentecoſtes hebdomadâ euenerit, tum enim aliquantulum remiſſius pro tantæ ſolemnitatis reuerentiâ agi opportunum duximus.

Qualiter

Qualiter mandatum quotidianis diebus à fratribus exhibeatur pauperibus, & quo ordine Abbas erga peregrinos agat.

MAndatum, quod ex Dominico tenemus exemplo, ſacræ etiam regulæ monitu, eo excepto, quod ſibi inuicem exhibent fratres, pauperibus ſummâ cum diligentiâ præbeatur, in quibus Chriſtus adoretur, qui & ſuſcipitur. Sint igitur in vnoquoque Monaſterio ſingula loca ad hoc conſtituta vbi pauperum fiat ſuſceptio: Omnique die ſine intermiſſione tres ex his, qui continuò in Monaſterio paſcuntur eligantur pauperes, quibus eiuſdem mandati exhibeatur obſequium, quique eiſdem paſcantur victualibus, quibus fratres vtuntur: hoc ergò modo illuc eundi ordinem proſequantur; ſcilicet ſabbato pueri dextri chori cum vno cuſtode illud peragant: Sequenti die Dominicâ reſidui pueri ſiniſtri cum altero cuſtode: deinde ſingulis diebus hebdomadæ ad vnamquamque feriam tot conſtituantur fratres ad hoc agendum, vt extra Abbatem nullus ab hoc debito ſeruitutis excuſetur, qui tamen Abbas non vnâ tantum feriâ ſed ſæpius dum ei vacuum fuerit, vtque opportunitas dictauerit, ſeſe ad hoc agēdum impendat: de cętero ſuperuenientibus peregrinis pauperibus, Abbas cum fratribus, quos elegerit ſecundum regulæ pręceptum mandati exhibeat obſequium: omnia igitur humanitatis officia in hoſpicio Pater ipſe ſi quomodò potuerit, vel fratrum quilibet deuotiſſimè præbeat, ne aliquid in eorum obſequio quod regula præcipit, timore ſeductus vel obliuione nemo deceptus inſipienter prætermittat, hoc ſolummodò, quod ſancti patres ob animæ ſalutem virtutumque potius cuſtodiā quam ad regulę contemptum ſynodali ſtatuerant Concilio, magnopere cuſtodito vt videlicet in Monaſterio degens extra refectorium nec ipſe Abbas, nec fratrum quiſpiam niſi causâ infirmitatis manducet, vel bibat; Cætera omnia vti diximus cum magnâ animi alacritate deuotiſſimus impleat: nec pauperibus æterni Chriſti Vicarius in hoſpitio competenti tardus ac tepidus miniſtrare differendo deſiſtat, qui celer ac feruidus diuitibus caducis miniſtrando occurrere deſiderat. Proficiſcentibus verò peregrinis ſecundum quod loci ſuppetit facultas eis impendatur victualium ſolatium.

Quo ordine ſabbato fratres munditias exerceant, & quaque officia ob animæ ſalutem perſoluant.

SAbbato, ſecundum regulæ præceptum, mandatum. & munditias diligenti curâ exerceant, & qualiter fieri debeant, qui adhuc neſciunt ſolicite diſcant, ſolito more ſtudioſi compleant: nullus quippiam quamuis parum ſuâ ac quaſi propriâ adinuentione agere præſumat, nec in eccleſiâ horas celebrando conſtitutas, nec clauſtro vti regula præcipit egredi, nec parum quid ſine Prioris licentiâ ſuperbiæ tumore inflatus audeat. Calceamentorum vnctio, veſtimentorumque ablutio, & aquæ adminiſtratio, non aſpernatur, ſed ab vniuerſis, ſi Domini gratia vires conceſſerit, tempore opportuno conſuetè peragatur. Coquinæ, ac piſtrinæ, cæterarumque rerum officia, vti ſancta regula pręcipit, vnuſquiſque prout vires ſuppetunt gratulabundus exhibeat, ne regulæ præceptorum minima paruipendendo prętereat, ac ſic dicente Apoſtolo omnium mandatorum, quod abſit, reus exiſtat.

Quomodo circa ægrotum fratrem agatur, qualiterque defunctum humo conueniat reddi.

CVm ad debitum communis fragilitatis exſoluendum, quis vocatus fuerit dum ſenſerit ſe nimiâ inualitudine pergrauari ita vt iam non poſſit portari, veniat frater ille ante Abbatem vel cunctam Congregationem, & infirmitatis ſuæ cauſas exponat, & ſic omnium acceptâ benedictione ingrediatur domum infirmorum omnibus pro eo ſollicitis in ſuis interuentionibus, in eâ itaque domo ſeruitores ſint Dei timore fraternoque amore feruentes, qui ei in quibuſcumque indiguerit ſuppeditent, aut ſi neceſſe fuerit cum ſollicito fratre famulorum adhibeatur

beatur obſequium: Frater autem ille infirmus ſi ſenſerit ſuam creuiſſe imbecillitatem, indicetur hoc conuentui à fratre illius cuſtode, ex eo ergò quotidiè poſt matutinalem miſſam ſacerdos caſulâ exuitus cum reliquis illius miniſtris miſſę euchariſtiam ferentes præcedentibus cereis, & turibulo cum omni Congregatione eant ad viſitandum infirmum canentes pſalmos pœnitentiales conſequente litaniâ, & orationibus ac vnctione olei primâ tantum die: demum communicetur: quod ſi infirmitas leuigata fuerit, intermittatur & hoc; Sin aliâs, proſequatur viſitatio vſque ad exitum: eo igitur in extremis agente pulſetur tabula conueniantque omnes ad tuendum exitum eius, & initient commendationem animę, *Subuenite ſancti Domini*, & reliqua iuxta ordinem commendationis, exempto autem homine lauetur corpus à quibus iuſſum fuerit: lotum induatur mundis veſtimentis id eſt interulâ, cuculiâ, caligis, calceis, cuiuſcumque ſit ordinis niſi ſi verò ſacerdos fuerit circumdetur ei ſtola ſuper cucullam ſi ita ratio dictauerit, inde deferatur in eccleſiam, pſallentibus cunctis, motiſque omnibus ſignis, quod ſi ante lucem nocte, aut finitis tenebris in matutino obierit ſi ſepulturæ impendenda præparari poſſunt ante refectionem fratrum ſepeliatur peractis miſſarum celebrationibus; Sin minus ordinentur fratres, qui ſine intermiſſione pſalmodiæ vacent, reſidentes circa corpus die noctuque ſequenti, donec mane facto corpus terræ commendetur: conſummatis omnibus, quæ ſepulturæ officio debentur ibidem incipientes ſeptem pœnitentiæ pſalmos reuertantur ad eccleſiam, & proſtrati coram ſancto altari finiant eoſdem pſalmos pro fratre defuncto: dehinc per ſeptem continuos dies plenariè agatur vigilia offerentibus cunctis ad matutinalem miſſam, & omnibus horis regularibus finitis vnum ex præſcriptis proſtrati canant pſalmum, ſequente oratione: exinde vſque ad trigeſimum diem more ſolito cum tribus lectionibus agatur vigilia offerente vno choro ad miſſam, trigeſimo verò die iterum plenariè, his tamen xxx. diebus quotidie ſacerdotum vnuſquiſque ſecretis oratorij locis ſpecialiter pro eo miſſas celebret: diaconi verò pſalterium ex integro, ſubdiaconi quoque quinquagenarium deuotiſſimè pſallant, ſi autem occupati vnâ die nequiuerint, alia perſoluant: mittatur etiam epiſtola ad vicina quæque Monaſteria eiuſdem depoſitionis denuntiatura diem, vt iſte ſit ſenſus.

Dominus N. Abbas Monaſterij N. cunctis ſanctæ eccleſiæ fidelibus tam prælatis, quam & ſubditis. Cum cunctos maneat ſors irreuocabilis horæ, notum vobis eſſe cupimus de quodam fratre noſtro N. quem Dominus de ergaſtulo huius ſæculi vocare dignatus eſt die N. pro quo obſecramus obnixè vt ſitis ſtrenui interuentores ad Dominum ſentiatque in interuentione, quibus fuerat vnitus in ordinis communione.

Quod ſi ex alio Monaſterio noto ac familiari frater quis nuntiatus fuerit defunctus conueniant pulſatâ tabulâ vndique fratres, motis vti prædiximus omnibus ſignis, vij. pœnitentiæ proſtrati in oratorio modulentur pſalmos hac ſubſequente oratione *Satisfaciat tibi Domine Deus noſter pro anima fratris noſtri N. beata Domini genitricis ſemperque Virginis Mariæ, & ſancti Petri Apoſtoli tui atque ſancti Benedicti confeſſoris tui omniumque ſanctorum tuorum oratio, & præſentis familiæ tuæ deuota ſupplicatio vt peccatorum omnium veniam, quam precamur obtineat, nec eum patiaris cruciari gehennalibus flammis, quem eiuſdem filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti glorioſo ſanguine redemiſti. Qui tecum, & cum Spiritu ſancto viuit, & regnat, in ſæcula ſæculorum.*

Et agatur pro eo prima, tertia, ſeptima, trigeſima dies plenariè, reliquis ſub breuitate, & nomen eius notetur in anniuerſarijs, at ex ignoto tantum commendatio animæ, & vna dies.

Si autem hi, qui valdè neceſſarij ſunt ſiue in ſpiritualibus ſiue in corporalibus nimiâ prægrauantur infirmitate dum id à gerulo nuntiatum fuerit illicò pulſatâ tantúmodo tabulâ omnes ad eccleſiam conueniant ac vij. pœnitentiæ pſalmos cum litanijs, & orationibus congruis pro eis cum magna diligentiâ perorent: de alijs verò infirmis vt ſupra dictum eſt agatur.

Præfatus equidem Rex vt huius libelli epilogum, vti prohemium fideli ac rationabili exortationis monitu cœpit, orthodoxè concluderet, prudenti diſcuriens examine cum magno ſuæ Regiæ poteſtatis imperio interdicens magnoperè iuſſit, vt nemo Abbatum, vel Abbatiſſarum ſibi locellum ad hoc theſaurizaret terrenum, vt ſolitus cenſus, quem indigenę *Heriatua* vſualiter vocitant, qui pro huius Patriæ potentibus poſt obitû Regibus dari ſolet, vnde pro eis ſæcularium imitatione dari poſſet haberent, & ſic Ananię, & Saphyræ anathemate corruentes ad magnum ſuę animæ detrimentum ſanctæ regulæ præcepta peculiaria omnia prohibentia adnullarent, ſed hoc tam ſibi, quam cunctis ſucceſſoribus ſuis pro Abbate vel Abbatiſſâ dari, in Chriſti, cuius Vicarij ſunt, eiuſque genitricis Mariæ, ac omnium ſanctorum nomine æterno prohibuit imperio, hoc autem beneuola intentione hortando ſuaſit, vt Monaſteriorum Patres, Matreſque, quæcunque ſuper vſus neceſſarios reſtauerint, per manus pauperum in cœleſtes cum magnâ, & iugi compunctione recondant theſauros, quo corpore in terrâ degente, animus

animus ibi conuerſando ſubſequens maneat, vbi theſauros ordine præmiſit iuſtiſſimo. Si qua verò Priore obeunte ſuperfuerint, ſubſequens Abbas vt ſancti ſpiritus gratia inſtruxerit, non propinquis carnalibus vel Tyrannis ſæcularibus ſecundum anterioris dictatum diuidendo, ſed neceſſitatibus fratrum ac pauperum ſubueniendo, ordinans cum fratrum conſilio, ſapienter diſponat.

SCRIPTVRA. LVI.

Conſtitutiones Capituli Generalis, celebrati à Monachis ordinis Sancti Benedicti Prouinciæ Cantuarienſis in Monaſterio Sancti Andreæ Apoſtoli apud Northampton, Anno Incarnationis Dominicæ 1225; Ex peruetuſto Codice manuſcripto, qui inſcribitur, Matricula de camerâ Abbatis Sancti Auguſtini Canturiaenſis, fideliter exſcripta.

Scriptus fuit hic codex, vt in eodem patet, anno Domini 1300.

DE Eueſham, & de Abiodon Dei gratiâ Abbates vniuerſis Prælatis, & ſubditis communis Capituli Monachorum in prouinciâ Cantuarienſi conſtitutis ſalutem. Anno Incarnationis Dominicæ 1225. in die Sancti Mathæi Apoſtoli, in Monaſterio Sancti Andreæ Apoſtoli apud Northampton, celebratum fuit Capitulum, præſidentibus nobis in eodem Capitulo, de Abbatibus, & Prioribus ibidem præſentibus, communi conſenſu ad hoc propoſitis. Quia igitur ſtatuta Capituli iampridem apud Sanctum Albanum celebrati, propter deceſſum bonæ memoriæ Abbatis Sancti Auguſtini Cantuarienſis, qui eidem Capitulo cum me Abbate de Eueſham præſidebat, debitum non fuerunt ſortita effectum: A nobis, & à præſcriptis partibus in hoc Capitulo apud Northampton congregatis, fuit prouiſum, vt ſtatuta prædicti Capituli Sancti Albani pleniſſimè tradantur executioni, quibuſdam tamen additis, quibuſdam autem declaratis, nullo verò ſubtracto. Fuit forma Capituli eiuſdem taliter.

Capitulum S. Albani. De Eueſham, & de Sancto Auguſtino Dei gratiâ Abbates, vniuerſis Collegis nigri ordinis per Cantuarienſem prouinciam conſtitutis, pacem, proſperitatem, ſalutem perpetuam. Ad hoc ex ſuſcepti regiminis officio obligatos nos eſſe reputamus, vt ſuperiorum mandata deuotè ſuſcipere, ſuſcepta humiliter adimplere, quantum nobis datum eſt deſuper, affectuoſiſſimè teneamur: cum igitur, vt ferè omnibus innotuit, apud Oxonium conueniſſent venerabiles patres ordinis noſtri, ad prouidentiam, & reformationem eorum, quæ ad ſalutem omnium noſtrorum obſeruanda forent, ex magnâ deliberatione actum eſt, vt iteratò apud Sanctum Albanum reuerendi patres præſcripti conuenirent in proximè ſequenti exaltatione Sanctæ Crucis, ſtatuta, quæ ibidem eſſent, obſeruaturi, ſub hac formâ, vt ſi quid offenſionis, vel perturbationis ex præmiſſis apud aliquos emerſiſſet, communicato concilio mutaretur in melius, ſi quid minus actum in bonum, augmentum reciperet, ſi quid ſuperfluum, reſecaretur, ea propter præfato termino, apud Sanctum Albanum, in Generali Capitulo, ad honorem Dei, & Sanctæ Romanæ eccleſiæ, iuxta ſtatuta Concilij Lateranenſis ſecundi Anno Domini Honorij Papæ quarto nobis præſidentibus, inuocatâ Spiritus Sancti gratiâ, diligenti, & diurino tractatû habito, ad pacis, & vnitatis obſeruantiam firmiſſimè roborandam ſtatuta primi capituli noſtri, quæ quibuſdam infirmioribus videbantur onerosa, & importabilia, communi, & conſonâ voluntate Abbatum, & Priorum nobis aſſidentium, cum moderatione declarata ſunt,

Capitulũ Oxonienſe: quod fuit primũ immediatè poſt cõcilium Lateranenſe.

De

De Abbatibus.

IMprimis dictante Spiritu Sancto, vnanimi conſenſu ſtatuerunt, vt ipſi Abbates habitu, & geſtu regulariter ſe habentes, in Capitulo, in Clauſtro, pro audiendis Confeſſionibus, & Fratribus exemplariter inſtruendis, in choro etiam, & pro diuinis officijs, ſtudeant opportunè intereſſè, quoties nec corporalis infirmitas, ſeù debilitas, nec eccleſiæ neceſſitas, ſiue vtilitas, vel alia rationabilis cauſa fuerit impedimento.

De non alienandis.

DEinde placuit vniuerſis, ne Prælati de terris, vel redditibus Monaſterij, ad manifeſtam læſionem, perpetuam alienationem facere præſumant: vel terras conſuetudinarias in libertatem alicuius concedere, vel donare, vel nouas conſuetudines facere, ſine aſſenſu Capituli; nec alicui hæreditarie † . . . . vel liberationes aliquo titulo concedere. † firmar: aut quid ſimile.

De familiâ.

SEd quia Prælati ipſi per quaſdam ſuperfluitates notari dicuntur, & Monaſteria grauari: communi deliberatione prouiderunt, ne aliquis Prçlatorum ſeruientes habeat numero, vel apparatu honeſtum modum excedentes, vnde ordo Monachalis in aliquo poſſit argui leuitatis.

De ſtipendijs.

ET ne poſt deceſſum Prælatorum per ſeruientium exactionem pro impenſis obſequijs contingat Monaſteria, vel conuentus vexari: à Prælatis, quibus ſeruiunt, annua, & certa ſtipendia percipiant ſeruientes.

De Vecturis.

SImiliter etiam prouiſum eſt de vecturis, vt nullus numerum excedat * . . . . niſi rationabilis cauſa aliud indueat: ſed ſtudeat quilibet pro Deo, & ſanctæ Religionis reuerentiâ dictum numerum, quantum poterit, coarctare. * vicenarium: aut ſimile quid.

De proprietate.

INhærentes etiam veſtigijs Concilij Lateranenſis primi, decreuerunt ne Monachi pretio recipiantur, nec peculium habere permittantur, niſi pro iniunctâ ſibi adminiſtratione, ſub pœnâ dicti Concilij contra venientibus infligendâ: In quo de proprietatijs ita cautum eſt; viuentes à communione altaris remoueantur, & qui in extremo cum peculio inuenti fuerint, nec oblatio pro eis fiat, nec inter fratres recipiant ſepulturam. Prioratus autem, vel obedientiæ pretij donatione nulli tradantur. Monachi ſinguli in locis ſuis morentur. Infra vigeſimum annum Monachi non recipiantur niſi commendabilis vtilitas aliud induxerit.

De ſilentio.

ADhuc ſalubriter prouiſum eſt, vt ſilentium debitis locis, horis, & temporibus ab omnibus firmiter obſeruetur: & in permiſſis colloquijs, in Clauſtro, & alibi à turpiloquijs, & vaniloquijs, & ſcurrilitatibus abſtineatur, contra facientes regulari ſubiaceant diſciplinæ. Lecti etiam Monachorum ita ſint ordinati vt videri poſſint dormientes.

De Hoſpitalitate.

HOſpitalitas omnibus modis, iuxta facultates loci, obſeruetur, ſigna verò non neceſſaria, in choro, in refectorio, & alijs locis indebitis non fiant, & quia ſacrâ atteſtante ſcripturâ, tam animæ, quam corpori ſalurifera eſt abſtinentia; de ieiunio Monachorum nihil aliud volumus eſſe ſtatutum, niſi quod in Regulâ Beati Benedicti continetur: ſaluâ pro loco, & pro tempore piâ conſideratione circa iuniores, debiles, & infirmos, ſecundum diuerſorum Monaſteriorum regularem conſuetudinem. Vt pauperes debitis eleemoſinis non fraudentur, firmiter præceperunt, vt omnia apponenda ſine diminutione apponantur in Conuentu, & alibi, vbi Monachi reficiuntur, & de omnibus appoſitis totum reſiduum ſine diminutione in eleemoſynam cedat per eleemoſynarium indigentibus fideliter erogandum: qui contra fecerit in Capitulo grauiori diſciplinę ſubiaceat; Præſidentem verò ab hac neceſſitate exceperunt.

De veſtimentis.

DE veſtimentis, & calciamentis Monachorum ſtatuerunt, vt ordinata ſint omninò; Coopertoria ſint de albo vel nigro panno, vel de ruſſeto, cum pellibus agninis albis vel nigris, vel pellibus murilegінis, vel lupinis, cappæ Monachorum nigræ ſint, & hæc prædicta congruis temporibus ſine difficultate dentur, & accipiantur. Camerarius, qui aliter fecerit, vel Monachus contra faciens grauiori diſciplinæ ſubiaceat. Camerarius verò denarios, vel quidlibet aliud pro prædictis, vel alijs ad vſus Monachorum pertinentibus, dare non audeat; ſed nec Monachus, aliquam permutationem recipere præſumat. Imò ſecundum inſtitutionem Regulę recipiens noua det vetera, fideliter pauperibus eroganda. Cellas, & omnia ad cubiculum pertinentia habeant ordinata,

De euagationibus.

EVagationes Monachorum penitus inhibeantur, & ſi pro neceſſitate eccleſiæ, vel pro aliquâ iuſtâ causâ ex permiſſione Prælati proficiſcantur; prouideatur vt cum maturis ſeruientibus, & vecturis ſufficientibus, & apparatu honeſto ſecundum facultatem eccleſiæ procedant, & die præfixo à Prælato reuertantur, niſi de iuſtâ causâ vlterioris moræ Prælatos ſuos certificent. Omnes ſuperfluitates tam in cibis, quam in potibus, & alijs ſecundum, quod decet, Prælatus amputet: ſaluis bonis, & approbatis conſuetudinibus in ſingulis Monaſterijs.

De cibis.

OMnes etiam ſingularitates in cibis, & potibus, in refectorijs prohibeantur, & vt competentius fratres, qui pondus diei, & æſtus portant, ex permiſſione Prælati recreationem accipiant, prouideatur locus honeſtus, iuxta refectorium, ſi fieri poteſt, vel alius competens. à quo Monachi, cum recreati fuerint, ad clauſtrum, ad horas canonicas cum maturitate feſtinent: ita quòd ipſi, qui poſt completorium moram faciunt, reprehenſione dignam notabiliter, grauiori per Prælatos ſuos in craſtino ſubiaciant diſciplinæ, & etiam ipſi ſimul compleant, illi autem, qui recreationem recipiunt, nullis omninò admiſceãtur Monachis, vel laicis ante prandium, vel poſt, (niſi cuſtodes ordinis ſeruientes ad hoc deputati) niſi de permiſſione Prælati. Hoc etiam circa infirmos volunt, vt nullus Monachus, laicus, nullus omninò extraneus, cum eis comedat, niſi de permiſſione Prælati, & hoc pro neceſſitate, ſed quilibet ſeruientibus ad hoc deputatis contentus ſit.

De rationibus reddendis.

NVllus Monachus det, vel accipiat aliquid abſque ſuperioris ſui licentiâ, & licet hoc clauſtrales neceſſe habeant obſeruare: omnes obedientiarij hoc maximè obſeruent, ſub pœnâ excommunicationis; præcauentes ne bona ſibi commiſſa diſtrahant aut conſumant: ſed ea in

vtilitati-

vtilitatibus eccleſiæ, fideliter expendant, & ſecundum acceptas, & expenſas, eo modo, & ordine, quo factæ fuerint, fideles prælato reddant Rationes, adhibitis eis de diſcretioribus ſecundum*.. .... factum, quod vt melius, & firmius obſeruent, omnes, qui impias fraudes fecerint, & omnes conſpiratores, & omnes proprietarij, omnes fures, omnes qui alijs crimen falsò imponunt, ab omnibus Prælatis in Generali Capitulo conſtitutis denunciati ſunt excommunicati.

* ſtatutum vel quid ſimile.

De excommunicatione.

ET ſtatutum eſt ab eiſdem, vt quolibet anno, in ſecundâ feriâ primæ hebdomadæ quadrageſimæ, à ſingulis Prælatis in ſuis Capitulis publicè denuncientur excommunicati.

Qui ſunt conſpiratores.

COnſpiratores autem vocantur, qui inter ſe confœderantur ad ſubuerſionem ordinis, vel ſtatutorum ſalubriter à maioribus, vel ad perſecutionem alicuius Prælati, vel fratris ex odio, vel ambitione, vel qui alios malitiosè defendunt.

Qui ſunt proprietarij.

PRoprietarios autem omnes vocant illos, qui præter conſcientiam Abbatis, vel Prioris Abbatem proprium non habentis, aliquid ſibi poſſident, quod Abbas aut non dedit, aut permiſerit.

De Depoſito recipiendo.

NVllius depoſitum in Monaſterio ab aliquo, niſi de conſcientiâ Prælati recipiatur, nec Prælatus hoc faciat niſi cum trium fratrum laudabilium teſtimonio.

De reuerſione fugitiuorum.

AD reprimendam etiam temeritatem exeuntium prouidè ſtatuerunt, vt poſt exitum redeuntes in loco vltimo recipiantur, & in gradu, & ordine, quo tunc recipientur, perpetuò permaneant, & omni voce in Capitulo careant: donec Prælatus ſuus, viſâ eorum condignâ ſatisfactione, cum eis duxerit diſpenſandum.

Quod ſtatuta Concilij Lateranenſis ſecundi obſeruentur.

AD hæc, omnia ſtatuta Lateranenſis Concilij ſecundi ordinem noſtrum contingentia, volumus, & præcipimus ab omnibus firmiter, & inuiolabiliter obſeruari.

De inobedientibus.

SI qui verò ſcienter inobedientes deprehenſi fuerint mandatis Concilij pœnæ grauiſſimę ſubiaceant de prudentia Prælati infligendæ: & ſecundum quantitatem ſatisfactionis mitigandæ.

Quoniam etiam Capitulum medio tempore inter Capitulum de ſancto Albano, & Capitulum Northamptonum apud Bermondſeyā conuocatum, propter abſentiam pię recordationis Abbatis Glouceſt. qui eidem Capitulo, cum Abbate de ſancto Albano debuit præſidere, prout debuit, non proceſſit, ideo prouiſum fuit ab Abbatibus tunc ibidem Pręſidentibus, quod in Capitulo Northamptono de Weſtmon. & Radingia Abbates debent præſidere, vel Priores Monaſteriorum ſuorum, qui vices illorum ſupplerent huc pro ſe mitterent, ſi in proprijs perſonis venire nō poſſent: & verò ſi nec ipſi nec Priores ſui ad idem Capitulum occurrerēt, cum ſummâ deliberatione fuit prouiſum, quod amodo propter abſentiam illorum, qui prouiſi ſunt vt in Capitulo præſint, nequaquam celebratio Capituli commutetur, ſed loco abſentium de ibidem præſentibus alij ſubrogentur, à patribus ibidem congregatis, ſicut in hoc Capitulo prouiſum eſt, de nobis de Eueſham, & de Abindon Abbatibus.

Capitulum Generale Bermondſeiæ.

Capitulum ipſum de Northamptō hinc proſequitur ad finē vſque.

Prouiſum inſuper fuit in eodem Capitulo apud Northampton, quod ſi aliquis Viſitatorum ante completum officium viſitationis rationabiliter fuerit præpeditus, quo minus idem officium poſſit complere: ab Abbatibus, qui prædicto Capitulo pręfuerint, alius loco eius ſubrogetur, ne pro alicuius defectu viſitatio impediatur.

Ad hoc ſtatuerunt, vt, ſi quid quæſtionis, quod per Capitulum corrigi non poſſet, vel inter Prælatos Monaſteriorum aliqua controuerſia orta fuerit: ad illos, qui vltimo Capitulo præfuerint, deferatur, vt per illorum induſtriam, & cautelam corrigatur. Et ſi aliquod negotium in regno ortum fuerit, quod omnes Monaſteriorum Pręlatos contingat; cum hoc ad notitiam

prædictorum Abbatum, qui Capitulo vltimo præfuerunt, peruenire, ſicut in Concilio Generali legitur, quod ipſi compeſcant illos per cenſuram eccleſiaſticam, qui Monaſteria præſumunt offendere: ita ne Monaſteria oſtendantur, conuocent omnes Prælatos Capituli ſi fieri poteſt, ſin autem illos, quos pro negotij qualitate viderint conuocandos, & pro temporis breuitate poſſunt conuocare, vt quod omnes tangit, per omnes, vel per eorum partem ſaniorem, agatur. Quod ſi aliquid, quod abſit, tam difficile emerſerit in caſibus prædictis, quod per ipſos terminari non poſſit, vſque ad Generale Capitulum eiuſdem difficultatis definitio differatur. Et hoc idem circa Viſitatores decreuerunt.

Pia inſuper conſideratione fuit prouiſum, quod ſi aliquod Monaſterium, quod abſit, vel incendio, vel alio quocumque caſu, ad tantam peruenerit paupertatem, quod nec ex ſe vel per ſe poterit reformari: vt omnes prælati vel fratres Capituli, ſi videant eius defectui ſuccurrere, vt per eorum conſilium, & auxilium in ſtatum debitum reſtituatur.

Salubri etiam prouidentia fuit conſtitutum, vt in quolibet Capitulo celebrando ita tempeſtiuè primo die Capituli conueniant Prælati, quod abſque impedimento celebrationis Capituli, miſſa de ſpiritu ſancto ſolemniter in communi ad inuocandum auxilium, & gratiam eiuſdem, & pro fratribus Capituli poſſit celebrari: & in eodem Capitulo deuotè petentes fraternitatem Capituli in ſocietatem beneficiorum, Monaſteriorum per participationem admittantur, ac quod defunctorum eorum pro ipſis humiliter ineruc ... recipiantur. In fine verò Capituli ſimul omnibus in vnum congregatis fiat communis confeſſio, & tam præſentium, quam abſentium viuorum ac defunctorum fratrum Capituli abſolutio, & dein, & accepta benedictione cum pace corporaliter ab inuicem diſcedant, per charitatem ſemper in Chriſto manentes coniuncti.

Conſtituti ſunt ibi etiam Viſitatores mittendi, ita quod iter arripiant circiter octo dies poſt Paſcha primum poſt Capitulum de Northampton, ita quod nulli eorum excedant in equitaturis duodenarium numerum: vt Monaſteria tam Monachorum, quam Monialium ſecundum formam ſcriptam in Concilio Lateranenſi ſecundo viſitent, prouidentes attentiſſime, quod ſtatuta Capituli integerrimè in Monaſterijs obſeruentur: & vt nullus per ignorantiam in aduentu Viſitatorum ſe poſſit excuſare, conſtitutum eſt, quod nos, qui tunc præſidebamus, mitteremus prædicta ſtatuta ſub ſigillis noſtris viris diſcretis per diuerſos Epiſcopatus, qui ea ſingulis Prælatis, & ſubditis ſigillis ſuis ſignata infra feſtum ſancti Andreæ promulganda tranſmittant.

Et quia multi Prælati rationabiliter ſe excuſarunt, quidam minus ſufficienter, alij verò non venerunt, nec ſe excuſarunt, ideo iniunctum eſt Viſitatoribus vt de ſingulis quare ad Capitulum non venerunt diligentem faciant inquiſitionem, & minus ſufficienter excuſatis firmiter iniungant, vt ad Capitulum proximū veniant, vel canonica impeditione impediti nūcios mittant, vt ſuper his quę Capitulum dictauerit recipiant. Et vt Viſitatores melius ſciant in quales debeant facere inquiſitionem, nomina Pręlatorum ad Capitulum venientium eis tranſmiſimus.

Ibidem inſuper prouiſum fuit quod à die illo ſcilicet ac die ſancti Marci, quo celebratum fuit hoc Capitulum apud Northampton infra tres annos, in Monaſterio de Radingia iterum celebretur Capitulum, & præſidebunt tunc de Weſtmonaſterio, & de Burgo Abbates, qui inuocata ſpiritus ſancti gratia, tam in his ſtatutis, quam in alijs ordinem noſtrum contingentibus, corrigenda corrigant, & ſtatuenda ſtatuant. Hæc ergo fratres chariſſimi, quę ad ſalutem animarum, & reformationem ordinis, & regularem obſeruantiam ſecundum Dominum prouiſa ſunt, & conſtituta, exhortamur in Domino vt humiliter, & deuotè ſuſcipiantur, affectuoſe & fideliter adimpleantur: Viſitatores inſuper, cum aduenerint, authoritate Conciliorum omni benignitate recipiatis, prouidentes, vt verbis vtamur Concilij, quod cum ad vos acceſſerint, plus apud vos inueniant, quod commendatione, quam correctione ſit dignum. Valeat vniuerſitas veſtra ſemper in Domino.

Nomina Abbatum, & Priorum, qui venerunt ad Capitulum.

ABbas de Eueſham, & Abbas de Abindon, qui præſidebant, Abbas de Ramſeia, Abbas de Burgo, Abbas de Glouceſt. Abbas de Eynſham, Abbas de Ceſtria, Abbas de Bardeni, Abbas de Wincheh. Abbas de Midleton, Prior de Winton, Prior de Couentrey, Prior de Bath, Prior de Birchened. In receſſu de Capituli venit Abbas de ſancto Edmundo.

SCRI-

SCRIPTVRA. LVII.

Viſitatio exempti Monaſterij S. Auguſtini Cantuariæ, & decretum Viſitatorum anno 1270. Ex manuſcriptâ hiſtoriâ, Abbatum S. Auguſtini Cantuarienſis: authore Gulielmo ſpina aliâs Thorne illius loci Monacho.

ANno Domini 1270. Abbas Rogerus inſtituit, ne Monaſterium iſtud alicuius obligetur debitis, iſto tenore. Omnibus Chriſti fidelibus Rogerus Dei gratiâ, &c. Nuper ad reformationem ordinis, & ſtatus domus noſtræ Viſitatoribus à Capitulo Generali deputatis ad nos accedentibus, diligenti inquiſitione habitâ ſupra præſcripta, perpendentes dicti Viſitatores, tam propter negligentiam Prælati, quam ſubditorum in pluribus ſtatum Monaſterij poſſe periclitari, inter cætera maximè, quod nonnunquam proniores erant, quam Monaſterio expediret, contra interdictum Apoſtolicum, nec non & Generalis Capituli ſtatutum, ad obligandum ſe, & ſuum Monaſterium in contractibus mutuò faciendis, tam pro religioſis, quam pro ſecularibus perſonis: ordinauerunt, & firmiter ſtatuerunt, vt ſuper obſeruatione ipſius ſtatuti Apoſtolici, nec-non & Generalis Capituli ſtatuti, tam à Prælatis, quam à ſubditis vniuerſis corporale præſtaretur ſacramentum. Nos igitur Abbas, & Conuentus, vniuerſi, & ſinguli, inſpectis ſacro ſanctis Euangelijs, in verbo veritatis ſacerdotij, & religionis iuramus, & præſenti paginâ profitemur, nos contra tenorem dicti ſtatuti ſuper hoc editi de cętero non contraventuros, & vt omnibus dictum ſtatutum clarius illuceſcat, ipſius tenorem duximus præſentibus inſerendum, qui talis eſt. Alexander Epiſcopus. Firmiter inhibemus, ne quis præſumat eccleſiam ſibi commiſſam pro alienis grauare debitis, aut literas alicui, ſeu ſigilla eorundem, quibus poſſent eccleſiæ obligari, concedere: decernentes, ſi ſecus fuerit attentatum, ad ſolutionem talium debitorum eccleſias non teneri. Si quis autem contra præmiſſa de cætero venire præſumpſerit, ab adminiſtratione temporalium nouerit ſe ſuſpenſum. Nos etiam prædicti Abbas, & Conuentus ſtatuentes, quod licet Generalis Capituli authoritate interueniente, Abbas quicunque ſucceſſu temporis ad regimen huius Congregationis electus, in primâ ſui creatione ſacramentum prædictum de obſeruando ſtatuto prędicto præſter, & renouet: nihilominus etiam vt cæteri proceſſu temporis in iſto Monaſterio Monachalem ordinem ſuſcepturi, ſtatim poſt profeſſionem ſuam, idem ſacramentum faciant, & obſeruent.

Authoritas Viſitatorum à Capitulo generali deputatorum.

Authoritas Capituli Generalis.

SCRIPTVRA. LVIII.

Primum Capitulum Generalę celebratum poſt Benedictinam apud Northampton anno 1338. Ex veteri manuſcripto Martyrologio Eueshamenſis Monaſtery in Bibliothecâ Clariſsimi viri D. Roberti Cottoni.

CVm venerabilis, & Deo deuotiſſimus Dominus Benedictus Papa duodecimus, inter cæteros ordines, & Religiones ſacras, ad ſtatum Monachorum Nigrorum ſpecialiter dirigens ſuæ intentionis intuitum, ob zelum amplioris ſalutis, & maioris proſperitatis quædam ſtatuta ediderit, & ordinationes fecerit, quæ perpetuis futuris temporibus cenſuit obſeruari: Vt ipsa Religio, (quæ à ſuo primordio totius eccleſiæ militantis, duntaxat poſt Apoſtolos, extitit fundamentum, fidei firmamentum, Catholicęque doctrinæ caput, & principium) ex nunc ſaltem, in diuini cultus obſequio floreat, honeſtatis candore fulgeat, diſciplinâ regulari præemineat, ſapientię, ac ſcientiæ diuinę pariter, & humanę, (ſine quibus mortalium vita non regitur,) fulgoribus rutilet, nec decreſcat in profectu ſubſtantiæ tempo-

Promulgatio Benedictinæ.

 rali,

rali, ſed potius augeatur, vigeatque inter Cœnobitas ſuos charitatis ſoliditas, & perſiſtat ſanctimoniæ fortitudo; editionum, & ordinationum ſuarum in Cantuarienſi, & Eboracenſi prouincijs (quæ de cætero pro vnâ prouinciâ computantur) Venerabiles in Chriſto Patres Dominum Abbatem Monaſterij B. Mariæ Eboracenſis, & Dominum Abbatem S. Albani Lincolnienſis Diœceſis ad inſtituendum primum prouinciale Capitulum, & ad conuocandum vniuerſos, & ſingulos Abbates, & Priores Abbates proprios non habentes Ordinis ſeu Religionis eiuſdem, vt legitimè non impediti perſonaliter comparerent, in eodem. ſtatuta quoque Papalia publicandum, & alia faciendum, quæ in mandatis Apoſtolicis plenius continentur, per literas ſuas bullatas Executores inſtituit, & ſpecialiter deputauit.

Qui quidem Executores Apoſtolicas ſanctiones, & mandata reuerentiâ, & honore, quibus decuit, aſſumentes, & ea, quantum humana fragilitas permittebat, fideliter adimplentes, vniuerſos, & ſingulos, Abbates, & Priores, proprios (vt prædicitur) Abbates non habentes, dicti Ordinis ſeu Religionis, infra prouinciam antedictam, ad comparendum certis die, & loco pro huiuſmodi primo prouinciali Capitulo deputatis, videlicet decimo die menſis Iulij, anno Domini 1338. Indictione ſextâ, in Prioratu S. Andreæ infra Northampton, Ordinis Cluniacenſis legitimè citauerunt.

Primi Capituli indictio.

Conuenientibus igitur ipſis Executoribus ad diem, & locum ſupradictos, coram Prælatis ibidem perſonaliter comparentibus, nec non Prælatorum abſentium procuratoribus, multiſque alijs conſidentibus, & congregatis, bullam commiſſionis ſuæ in publico perlegi, & auſcultari fecerunt: quâ perlectâ Domino Abbate Monaſterij B. Mariæ Eboracenſis miſſam de ſpiritu ſancto, vt mos eſt, ſolemniter celebrante, & poſt miſſam Domino Abbate S. Albani, conſedentibus omnibus, in linguâ latinâ, prout decuit, ſermonem faciente; cum ſæculares, & alios de gremio Capituli non exiſtentes, excludere, & in concernentibus Capitulum vlterius procedere, mandataque Papalia plenius adimplere, curaſſent; accedens quidam Clericus, quem Magiſtrum Philippum de London nominabant, literas prohibitorias Domini noſtri Regis detulit, & eas dictorum Executorum ad manus porrexit, quibus cum debitâ reuerentiâ ſuſceptis, fracto earæ munimine eas per quendam Notarium publicum legi ſtatuerunt, & earum tenore comperto, coram dicto Clerico literas deferente, & omnibus ad Capitulum vt prædicitur congregregatis, Notarijs tunc præſentibus, & ſuper proteſtatione ſuâ inſtrumenta conficientibus, publicè proteſtabantur ſe nullo modo quicquam velle facere, conſtituere, decernere, vel ordinare, quod dignitati regiæ vel regni ſui iuribus poſſet aliquatenus derogare, vel ipſia mandatis regijs quomodolibet obuiare.

Prohibitæ regalis inſinuata patribus in Capitulo congregatis.

Ad reuerentiam igitur Domini noſtri Regis ex conſenſu mutuo continuauerunt diem illum, vſque diem Veneris proximè ſequentem, videlicet duodecimum diem menſis eiuſdem, vt interim cautius conſulerent, & conſulendo pertractarent, ſi quouis modo in tantâ perplexitate poſiti, mandatis regijs ſatisfacere, & indignationem ſummi Pontificis poterant præcauere. Continuato ſiquidem tempore prænotato, conuenerunt ipſi Executores dicto die Veneris in loco ſupradicto cum Prælaris præſentibus, & abſentium procuratoribus pro huiuſmodi Capitulo celebrando congregatis, coram Notarijs publicis proteſtationem ſuam aliâs repetentes, quod nihil omninò de expreſsè prohibitis vel contentis in literis Domioi Regis violare, vel attentare ſiue ſcriptis Regis quouis modo contrarie voluerunt: ſed quia quædam alia per Dominum Apoſtolicum ad reparationem, & reformationem Ordinis habuerunt in mandatis, ſuper huiuſmodi articulis non prohibitis, & maximè in concernentibus ſtatum, & reformationem ipſius Religionis, tamquam filij obedientes ſe velle procedere non negauerunt.

Proteſtatio Capituli de obedientiâ in omnibus regi ſeruandâ.

Proteſtatione igitur huiuſmodi prolatâ, in concernentibus Capitulum vlterius procedentes, præconizabantur in publico nomina citatorum, & quibuſdam, vt prædicitur, perſonaliter, alijs verò per procuratores comparentibus, nonnullis etiam per literas regias excuſatis, de ipſis procuratoribus procuratoria recipientes, ad electionem Præſidentium pro eodem inſtante Capitulo continuò deſcenderunt. Et quia inter cætera ſæpe dicti Executores habuerunt in mandatis, prout in ſcriptis Apoſtolicis fit mentio ſpecialis, quod aliquas perſonas idoneas per ipſum prouinciale Capitulum eligi facerent, & ordinarent, qui in eodem Capitulo primitus præſiderent: iuſſis Apoſtolicis parere volentes ſeptem probos viros de gremio ipſius Capituli, quos ſapientes, & diſcretos fore nouerant, videlicet Dominum Abbatem Weſtmonaſterienſem, Dominum Abbatem de Eueſham, Dominum Abbatem Salopiæ, Dominum Priorem de Dauentreæ, Dominum Priorem de Bello, Dominum Suppriorem de Abindon, & Dominum Joannem de Mari Monachũ Norwicenſem, ad eligendum huiuſmodi Præſidentes, per viam compromiſſi, authoritate Apoſtolicâ ſtatuerunt, qui timorem Domini, & zelum Ordinis habentes præ oculis, venerabiles in Chriſto Patres Dominum Abbatem Weſtmonaſterienſem, Dominum

Nominatio 7. electoris: & electio Præſidũ Capituli.

Dominum Abbatem Glouerniæ, Dominum Abbatem de Bardenay Lincolnienſis Diocæſis in Præſidentes elegerunt, quorum conſenſo requiſito pariter, & obtento, hymnoque *Te Deum laudamus* celebriter decantato, in locis ſuis iterum cum cuncti conſederent perlectâ quâdam bullâ Papali, vniuerſis Prælatis pro huiuſmodi Capitulo celebrando congregatis per Dominum Apoſtolicum generaliter directâ, eò quod in literis Papalibus eſt expreſſum, quod cóſtitutiones, & ſtatuta, quæ Dominus Papa ad vtilitatem, & profectum dictæ Religionis ſpecialiter edidit, & cenſuit obſeruari, tractim, & diſtinctè in eodem Capitulo publicata legerentur, & cum diligentiâ audirentur, & auſcoltarentur, ea ſecundum mandati tenorem io bullâ originali legi decreuerunt. Quibus vt ſtatuitur cum diligentiâ perlectis, & auditis, aſſignantes locum aptum, ſecurum, videlicet Weſtmonaſterium, vbi liber huiuſmodi ſtatutorum bullâ Papali munitus perpetuis futuris temporibus fideliter conſeruetur, vniuerſis Abbatibus, & alijs Prælatis præſentibus, & abſentium procuratoribus authoritate Apoſtolicâ firmiter iniunxerunt, quod eorom ſinguli ibidem ſub manu authenticâ, dictas editiones, & ſtatuta inuiolatè reciperent, eaque ad eccleſias, & Monaſteria ſua ſecum deferentes, vt perſtringitur, in ijſdem legi facerent, & coſtodiri, ac diligenter obſeruari.

Leguntur in Capitulo ſtatuta Benedictinę.

Et ab omnibus acceptātur.

His igitur omnibus ſeriatim, & cum maturitate digeſtis, expletoque pro tempore ipſorum Executorum officio, prædicti Præſidentes pericula imminentia, & prouinciæ perturbationem reſpicientes, qui Abbates, quæ, & quot eccleſias, Monaſteria, Prioratus, & loca eiuſdem Ordinis ſeu Religionis, vſque ad proximum Capitulum prouinciale, debeant viſitare, aliaque facere, quæ in antedictis conſtitutionibus explicantur, ex eorum conſenſu vnanimi ſtatuerunt, & ſpecialiter deputarunt, videlicet Dominum Abbatem Radinge in Diocæſi Cantuarienſi, Roffenſi, Ciceſtrenſi, & London: D. Abbatem de Bello in Diocæſi Salisbury, & Wintonienſi: Dominum Abbatem de Shirburne in Diocæſi Bathonienſi, & Wellenſi, & Oxonienſi: Dominum Abbatem de Crouland, in Diocæſi Norwicenſi, & Elienſi; Dominom Abbatem Sancti Edmundi, in Diocæſi Lincolnienſi: Dominum Abbatem Ceſtriæ, in Diocæſi Herfordenſi, & Wigornienſi: Dominum Abbatem de Tewkesbury, in Diocæſi Lichfeldenſi, & Conentriæ. Dominum Abbatem de Rameſey, in Diocæſi Eboracenſi, Dunelmenſi, & Carleolenſi.

Electio Viſitatorum.

Cæterum, quia duo Generalia, ſiue Prouincialia Capitula videlicet vnum in Cantuarienſi, & aliud in Eboracenſi prouincijs, hactenus * vrebantur, quæ nunc in vnam prouinciam, & ſic in vnum prouinciale Capitulum rediguntur: Præſidentes prædicti iuxta formam mandati Apoſtolici conſtitutiones, & ſtatuta in dictis Capitulis Generalibus olim editis, & ordinatis, petentes, & recipientes, ſeptem Diffinitores de gremio eiuſdem Capituli, quos in iudicijs diſcretos, ratione præditos, & in zelo ſinceros eſſe nouerant, videlicet Dominum Priorem de Bello tunc Inceptoré in iure Canonico, Dominum Priorem Glouerniæ, Dominum Priorem Salopiæ, Dominum Priorem Herfordiæ, Dominum Suppriorem Abindon, Dominum Ioannem de Mary Monaſterij Norwicenſis, & Dominum Ioannem de Beuerlaco Monachum Dunelmulem ſacræ paginæ profeſſoreo, pro vtilitate, honeſtate, & reformatione Ordinis ac Religionis eiuſdem inſtanter ordinarunt, & ſpecialiter ſtatuerunt. Qui quidem Diffinitores in aliquo certo loco, quem ex conſenſu elegerunt, vſque ad primum prouinciale Capitulum, prout eiſdem viſum fuerit, occurrentes, tam de ipſis conſtitutionibus Generalibus editis ab antiquo, quam de ſtatutis Papalibus nouiter ordinatis, & maximè de quibuſdam ordinationibus contentis in eiſdem, ſecundum ſuæ circumſpectionis induſtriam haberent diffinire.

* Paſſibè, pro vſurpabantur.

Electio definitorum pro ſtatutis examinandis.

Et quia ſæpe eſt ibi ſanitas vbi multa conſilia ſunt, ad maiorem ſecuritatem habendam, & ſcrupulum penitus amouendum, prædicti Præſidentes ad petitionem ipſorum diffinitorum, Prælatis tunc præſentibus, & Prælatorum abſentium procuratoribus, firmiter iniunxerunt, quod quilibet Prælatus in Monaſterio vel in eccleſia ſuâ aliquos idoneos eligeret de Conuentu, qui Conſtitutiones, & ſtatuta antiquitus edita, & hactenus vſitata, digeſta examinatione pertractent, videantque, pro eorum ſcientiâ, & diſcretione, ſi articuli aliqui contenti iñ eiſdem dictis ſtatutis Papalibus aliquatenus obuiant, aut ipſius Ordinis ſeu Religionis vtilitati, vel honeſtati repugnant, conſiderentque diligenter inſpectione ſincerâ tam de dictis conſtitutionibus Generalibus olim editis, quam de traditionibus, & ordinationibus Papalibus nouiter conſtitutis, ſuper quibus articulis pro infirmis intellectibus eſt habenda declaratio ipſorum Diffinitorum, ſuper quibus articulis eſt dictorum Præſidentium petenda diſpenſatio, ac etiam ſi qui ſint articuli ſuper quibus propter regni vel Patrię conſuetudinem, vel ipſius ordinis honeſtatem eſt Dominus Apoſtolicus meritò conſulendus, huiuſmodique articuli in ſcriptis compilati, & quid examinatores huiuſmodi ſentiunt, in præmiſſis, eiuſdem loci Capitulo primitus oſtenſis definitorum iudicio ocyus demandentur.

Examen priuatū ſtatutorum in ſingulis Conuētibus faciendum.

Moderatio, & interpretatio aliquorum ſtatutorũ.

Verum, quia inter editiones, & ſtatuta Papalia nonnulli ſunt articuli inſerti, & expreſſi, qui quorundam conſcientijs, tam propter ipſius Religionis honorem, quam propter communem vtilitatem, graues, & difficiles fore iudicantur; videlicet, quod nullus Monachus per ſe, vel per alium de refectorio, infirmitorio, vel alio loco, quo monachi comedunt, aliquid de eleemoſyna extrahere, deferre, vel alienare quouis modo præſumat: item, quod diebus recreationis Monachorum, medietas Conuentus in refectorio remaneat: item, quod in recreatione eorundem, vbi ſaltem plures Monachi reficiunt, continuè legatur aliquid, quod audientes ædificet, ibidemque ſilentium continuum obſeruetur: item, quod nec pro victualibus, ſiue veſtiarijs quibuſlibet, aut neceſſarijs huius generis Monachis pecunia miniſtretur; idem Diffinitores prædicti ex conſenſu Præſidentium, & Capituli ibidem tractatu, & deliberatione præhabitis ad ſaniorem, & meliorem intelligentiam dictos articulos declarantes vt omnes vniformiter eos intelligerent ſic eos intelligi ſanè decreuerunt; videlicet, quod nullus Monachus per ſe vel per alium de refectorio, infirmitorio, vel alio loco, vbi Monachi comedunt, aliquid de eleemoſynâ extrahere, deferre, vel alienare præſumat: niſi in pios vſus hoc faciat, & tunc ex Præſidentis, vel eleemoſynarij licentiâ ſpeciali: item, quod in diebus recreationis, Monachorum medietas actualiter exiſtentium in Conuentu in refectorio remaneat, vbi pro eorum iudicio, & decreto excipiuntur qui in infirmitorio languoribus vexantur, Officiarij, dum in officijs ſuis duntaxat occupantur, & etiam Monachi, qui in Prælati comitatu ex cauſa commorantur, qui omnes, quia à Conuentu ex cauſâ diſtrahuntur, cum illis de Conuentu non dinumerantur: item, quod in recreatione Monachorum continuè legatur, id quod ædificet audientes à principio menſæ, quoadvſque Præſidenti ceſſandum videatur: temporeque lectionis continuum ſilentium ab omnibus obſeruetur, poſtea verò, non clamosâ, ſed ſubmiſſâ voce loqui permittantur: item, quod nulli Monachorum pro victualibus, veſtiarijs, quibuſlibetue alijs neceſſarijs victum, & veſtitum, concernentibus, vt in ſtatutis exprimitur, pecunia miniſtretur: ex * curialitate tamen, & pro ſpecialibus, alijſque minutis neceſſarijs, ſine quibus ipſos Monachos eſſe non conuenit, & pecuniam recipi, & dari eſt permiſſum.

* Humanitate, vrbanitate, courtoyſie.

Statutũ de Monachis concionatoribus exponẽdis in eccleſijs ordinis.

Et vt ipſa Religio quæ per incrementa temporum à mari vſque ad mare ſuos palmites dilatauit virtutum radijs luminoſis iugiter illuſtretur: per ſæpe dictos Præſidentes authoritate Apoſtolicâ firmiter eſt iniunctum, quod quilibet Prælatus de Conuentu ſuo illos, quos habiles, & idoneos ad officium prædicationis eſſe nouerit, ad prędicandum verbum Dei primarium, & in populo ſapienter, & diſcretè ordinet, & inſtituat, vt lucerna accenſa non ſub modio, ſed ſuper candelabrum poſita, ſic luceat omnibus, qui in domo Dei ſunt, vt in bonis operibus pariter, & exemplis glorificetur pater, qui in cælis eſt.

Deſignatio Capituli futuri.

His itaque rite geſtis, & cum maturitate peractis, aſſignantes certos diem, & locum videlicet diem Lunæ proximum poſt feſtum Natiuitatis B. Mariæ, anno Domini 1340. in dicto Prioratu ſancti Andreæ infra Northampton, tanquam in regni medio, proximo Prouinciali Capitulo celebrando, ad electionem Præſidentium in eodem continuò deſcenderunt: nominantes verò ſeptem viros nobiles, ſcientes, & diſcretos, videlicet Dominum Abbatem ſancti Albani, Dominum Abbatem Ceſtriæ, Dominum Abbatem de Walden, Dominum Abbatem de Crouland, Dominum Priorem de Bello, Dominum Suppriorem de Abendon, & Dominum Ioannem de Mari, ipſis ad eligendos eos, qui proximo, vt prædicitur, Capitulo pręſidebunt, modo ſuperius annotato poteſtatem authoritate Apoſtolica commiſerunt: qui ſic nominati, & ad electionem inſtituti, zelo Religionis ſuccenſi, & diſcretionis virtute firmati, Venerabiles in Chriſto Patres Dominum Abbatem Sancti Auguſtini Cantuariæ, Dominum Abbatem Weſtmonaſterij, & Dominum Abbatem Eboracenſem in Præſidentes eligerunt, ſtatuentes inſuper vnum de Præſidentibus pro miſſâ in dicto proximo Prouinciali Capitulo celebriter celebrandâ, & Dominum Ioannem de Longenay Priorem Herfordiæ pro ſermone dicendo, dictiſque pro defunctis orationibus conſuetis, proceribus, regni, & patriæ pace commendatis finitum, eſt illud primum Prouinciale Capitulum prædictis die, & loco, cum continuatione dierum ſubſequentium, ad laudem, & honorem Domini Dei exercitum: Cui eſt honor, & imperium per omnia ſecula ſæculorum. Amen.

Pręſides Capituli proximè futuri.

SCRIPTVRA. LIX.

Secundum Capitulum Prouinciale ſeu Generale celebratum apud Northampton die lunæ proximo poſt feſtum Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis; anno 1340. Vnde ſupra.

Initium Capituli.

ANno Domini 1340 conuenientibus in vnum in Monaſterio ſancti Andreæ Northampton ſingulis Abbatibus, & Prioribus Abbates proprios non habentibus, Ordinis ſeu Religionis Nigrorum Monachorum totius prouinciæ Anglicanæ, quibuſdam perſonaliter, quibuſdam per procuratores, præter Abbatem de Hyda, Abbatem de Certeſey, Priorem eccleſiæ Cantuarienſis, Priorem ſancti Swithuni Wintonienſis, Priorem de Spalding, procuratores Capituli eccleſiæ Bathonienſis tunc vacantis, Priorem de Luffield, Priorem de Swellshall, Priorem de Hufield Broddocks, Abbatem de Taueſtoke, qui nullo modo comparuerunt: miſſa de ſpiritu ſancto celebratâ, martyrologio lecto, cum hymno de ſancto ſpiritu *Veni Creator*, ſolemniter decantato, ac collectâ pro fratrum recommendatione; propoſitoque ſermone Dei publicè per Dominum Ioannem de Lungeuay Monachum Glouceſtrenſem, ſacræ paginæ profeſſorem. quo finito incœpit Capitulum in hunc modum.

Regulatio Capitularium.

Dicto *Benedicite*, Præſidentes dicti Capituli ſcilicet Domini Abbates Weſtmonaſterienſis, & Monaſterij Beatæ Mariæ Eboracenſis, volentes prouide certiorari, an ſinguli Abbates, & Priores Abbates proprios non habentes, qui huiuſmodi Capitulo de iure intereſſe debuerât, ibidem ſuam exhibuiſſent præſentiam, in eodem omnes Abbates, & Priores prædictos ſigillatim præconizare fecerunt, quibus omnibus præconizatis, quidam Abbates, & Priores perſonaliter comparuerunt, Abbates videlicet de ſancto Albano, de Selby, Glouceſtria, Ceſtria, Croylandia, Thorney, Bardenay, Burton, Walden, Eynsham; necnon Priores Wigornienſis, Dauentrenſis, & Monckbritton; quidam verò per procuratores, qui dictis præſidentibus ad ipſorum petitionem ſua procuratoria tradiderunt, quibus ſic traditis, examinationi iuriſperitorum per ipſos Præſidentes fuerunt commiſſa, ad ſuperuidendum de ſufficientiâ vel inſufficientiâ cauſarum abſentium. Poſtea, quidam Clericus ex parte Curiæ Cantuarienſis, quandam inhibitionem dictis Præſidentibus exhibuit, prohibens ne quicquam in præiudicium ſtatus Domini Prioris de Spalding, propter quam abſentiam attentarent, &c. vt patet penes eoſdem Præſidentes. Die Martis proximè ſequentis, quæſitum fuit per Præſidentes à viſitatoribus, vtrum officia in vltimo Capitulo eis iniuncta ritè, ac debitè in Abbatijs, & Prioratibus ſibi ad viſitandum deputatis, exercuiſſent, reformando, & corrigendo, quæ reformatione, & correctione digna fuiſſent, inter quos Abbas Ceſtriæ, vnus de viſitatoribus in eodem Capitulo deputatis, comperta in viſitatione ſuâ in ſcriptis Præſidentibus exhibebat, necnon deponens querelam contra Abbatem de Teukesburye Wigornienſis Diœceſis, quia officium ſuum viſitandi in ipſum exercere non permiſit: aſſignans tamen cauſam reſiſtentiæ dicti Abbatis in hac parte, eo quod ipſe videlicet ad viſitandum ipſum Abbatem Ceſtriæ per dictum Capitulum negligenter extiterat deputatus; cum cautum ſit in conſtitutionibus Papalibus, quod nullus Viſitatoris ſibi deputati valeat eſſe eodem anno Viſitat[illegible]

Abbates & Priores qui interfuerunt.

Viſitatorum examē.

Vnus Viſitatorũ nõ debet alium Viſitare.

Poſtea verò Prior de Bello vnus ex diffinitoribus quaſdem petitiones légit in ſcriptis, quę ad reformationem ordinis tendere videbantur, vt Præſidentes ſuper his plenius deliberarent, [illegible]arum Copiam idem Prior die Mercurij ſubſequenti eiſdem Præſidentibus porrexit, & continuatus eſt dies vſque in craſtinum. Die Mercurij, ordinatum fuit per Præſidētes cum conſilio Capituli, quod fieret quædam contributio per ſingula Monaſteria, & Prioratus eiuſdem Ordinis ſeu Religionis, pro nuncijs ad Curiam Romanam mittendis, alijſque negotijs communiter dictum ordinem concernentibus faciendis, & etiam expediendis, ad quã quidem contributionẽ leuandam placuit omnibus, & ſingulis, vt quælibet domus iuxta taxationem poſſeſſionum ſuarum obolum de libra ad duos anni terminos ſoluere teneantur: medietatem ſcilicet in feſto ſancti Martini, & aliam medietatem in Annunciatione Virginis gloriosæ. Ad quam quidem contributionem colligendam, & recipiendam electi fuerunt pro recompromiſſarijs dicti Capituli,

Contributio pro negotiis communibus expediendis.

Capituli, Abbates videlicet, Weſtmonaſterienſis in Epiſcopatibus Cantuarienſi, Roffenſi, Londonienſi, Ceſtriæ in Diocæſi Lincolnienſi, Elienſi, Wintonienſi, & Norwicenſi; & Monaſterij B. Mariæ Eboracenſis, in Diocæſi Eboracenſi, Dunelmenſi, & Carleolenſi; Gloceſtriæ in Diocæſi Wigornienſi, Hertfordenſi, Coueutree, & Liechfield in Bathonienſi, Saliſburienſi, Exonienſi, Meneuenſi, Aſſaphenſi, Landanenſi, & Baugorenſi.

Cõcionatores Capituli futuri.

Ordinati ſunt etiam ad prædicandum in Capitulo futuro proximè celebrando in eccleſiâ Sancti Andreæ apud Northampton, primo die, videlicet in craſtino Natiuitatis Virginis glorioſæ, anno Domini 1343. Dominus Prior de Wigornia in latinis: die vero proceſſionis, quæ contigerit, Prior de Salopia vel Dominus Ioannes de Mary Monachus Nurwicenſis in lingua maternâ, ſi ipſum Priorem contigerit præpediri.

Præſidentes.

Item eodem die electi fuerunt Præſidentes pro dicto futuro Capitulo celebrando Domini Abbates de ſancto Albano, ſanctæ Mariæ, Eboracenſis, & Ceſtriæ.

Nuntij ad curiã Romanam.

Item electi fuerunt nuncij ad curiam Romanam dirigendi pro reformatione ordinis, & nouellarum constitutionũ interpretatione, ſiue mitigatione, ſeu declaratione, quoad particulares articulos contẽtos in eiſdem: videlicet Prior de Salopia Magiſter in Theologiâ, Prior de Bello, vnâ cum aliquâ inſtructione eligendâ, & ordinandâ, tam de die, & horâ tranſitus eorundem, per diſcretionem, & arbitrium Abbatum Weſtmonaſterij, ſancti Albani, Abindoniæ, Prioris Wigorniæ quibus commiſſa eſt poteſtas per Capitulum ſpecialis, dictos nuncios coram ipſis ante diem ſui tranſitus conuocare, & de articulis, de quibus conſulendus eſt Dominus Papa, plenius informare, ac de omnibus negotijs dictum Capitulum tangentibus, per eoſdem nuncios in præfatâ curiâ expediendis, quam de ipſorum expenſis diſponere prout melius viderint expedire.

Moderatio ſtatutorum.

Item quæſitum fuit per Præſidentes à definitoribus in vltimo Capitulo deputatis, an examinationis officium quoad prouincialia ſtatuta olim edita, & alia, prout tunc eis fuerat iniunctum, plenariè compleretur: quibus per quoſdam definitores fuit ſic reſponſum, quod non, & hoc propter defectum expenſarum, & abſentiam quorundam confratrum, qui huiuſmodi tractatui debuerant intereſſe: & ideo Præſidentes ex abundanti eiſdem definitoribus iniungebant, vt examinationi prædictorum ſtatutorum, & cæterorum vtilitatem Capituli concernentium, ipſo durante inſiſterent diligenter: & continuatus eſt dies vſque in craſtinum.

Electio Viſitatorum.

Die Iouis prouidè ordinabant Religioſas, & circumſpectas perſonas, quæ ſingula Monaſteria, & Prioratus eiuſdem ordinis ſeu Religionis in eâdem prouinciâ debeant viſitare. Primò Dominum Abbatem de Faueſham, qui in Diocæſi Cantuarienſi, Roffenſi, & Ciceſtrenſi, & ipſum Abbatem Colceſtriæ viſitaret; & eundem, Abbatem Colceſtriæ in Diocæſi Londonienſi, & illum Abbas ſancti Edmundi, Abbatem de Crouland in Diocæſi Lincolnienſi, & eum Abbas de Thorney; Abbatem de Walden in Diocæſi Norwicenſi, & eum Abbas Colceſtriæ; prædictum Abbatem de Thorney in Diocæſi Elienſi, & eum Abbas de Burgo; Abbatem Abindoniæ in Diocæſi Wintonienſi, & Sariſburienſi, & eum Abbas de Eueſham; Abbatem Glouceſtriç in Diocæſi Wigornienſi, & Hertfordenſi, & eum Abbas Salopiæ; Abbatem de Schirburne in Diocæſi Bathonienſi, & Exonienſi, & eum Abbas de Milton; Abbatem Ceſtriæ in Diocæſi Couentrenſi, & Liechfeldenſi, & eum Abbas de Winchcombe; Abbatem de Selby in Diocæſibus Eboracenſi, Dunelmenſi, & Carleolenſi, & eum Abbas de Burgo, & fuit ſubrogatio iſtorum Viſitatorum in arbitrium Præſidentium, ſi aliqua cauſa legitima impedimenti alicuius, vel aliquorum emerſerit in futurum.

De Monachis ad ſtudia deſtinandis.

Item ordinatum eſt in Capitulo, quod Præſidentes ſcribant Priori Roffenſi pro Domino Ioanne de Whitefield Abbati Abindoniæ pro Domino Thoma de Merſham, & Priori Norwicenſi pro D. Alexandro de Ikkelinge, quod ad ſtudium Oxonium mittantur ad incipendum in Theologiâ. Et quod ſcribatur etiam prædicto Priori Norwicenſi pro D. Ioanne de Whitleye, ac Abbati de Reading pro Domino Gulielmo de Stineringron Canoniſtis, vt ſimiliter ad prædictum ſtudium Oxonium mittantur.

Expẽſæ definitoribus aſſignatæ.

Item conceſſæ ſunt definitoribus tractantibus negotia Capituli Prouincialis pro expenſis ſuis à Præſidentibus, & cæteris Prælatis ſeptem libræ, pro ipſorum morâ per octo dies diſſolutionem dicti Capituli ſequentes apud Northampton, & receperunt in parte ſolutionem ſoluendam per eoſdem iuxta contributionẽ à Capitulo ſuperius ordinatam videlicet de Abbate Weſtmonaſterij, xx ſol. de Abbate Eboracenſi, xx. ſol. de Abbate ſancti Albani, xx. ſol de Priore Wigornienſi, xiij. ſol. iiij.d. de Abbate Glouceſtriæ xx. ſol. de Abbate Ceſtriæ xx. ſol. de Abbate de Selby xiij. ſol. iiij. d. de Abbate de Croyland xiij. ſol. iiij. d.

Definitorium per alio-

Item cum ad [illegible] tendit ſalutem quod celerius, quo commodè fieri poterit, ſuper dubijs emergentibus ex nouellis ſtatutis decidendis, & diſpenſandis, & modificationibus ſuper qui

per quibuſdam articnlis in eis contentis obtinendis, Cluria Romana conſulatur t videtur expediens, quod depntati ad examinandum ſtatuta ſint per aliqnot dies poſt Capitulum,& moram faciant, & extrabant articnlos ſuper quibus expedit, quod dicta cnria conſulatnr. Et quod idem faciant Prelati per aliquos de ſnis commonachis, cum ad eorum Monaſteria declinauerint, & articulns per dictos depntatos extractos ſnper quibns eis videbitur, qnnd Romana curia ſit cnnſnlenda, per eorum ſcholares Oxnuiam mittendos, ibidemque Diffinitoribus tradendos: & tranſmittant ſaltem citra feſtnm Natiniratis Domini, & ordinetur, quod nuncij cnrię dirigendi in reſumptionem Magiſtrorum Oxoniæ poſt dictum feſtum concurrant, receprun à ſcholaribus articulns ſupradictns. Irem, qnod ordinetur, qnod ſi vnus, vel ambo dictnrum nnnciorum fuerinr morte prænenti, vel legitimo impedimento detenti, quod Præſidenres habeant poteſtatem loco ipſnrum alios idoneos ſnbrngare.

De lectionibus collegij Oxonienſis.

Irem vt cauerur in quodam ſtatuto Capitnli Generalis nlim edito, quod qui vltimo Oxoniæ incœperit, legitimo impedimento ceſſante, quouſque alius incœperit, ſuas lectiones continuare reneatur.

Procuratoriæ abſentiũ examinantur.

Die Veneris proximè ſequenti Præſidentes Capitnlo ſupradicto procuratoria abſentium eis directa reſumentes, & à viris peritis examinata, & diſcnſſa, cauſas ſufficienter in eiſdem contentas, prncnratoribus iuraris cauſas eſſe veras, vt decnit approbarnnt, & qunrum cauſæ inſnfficientes ſunt innentæ, ipſns ſingillatim pronunciarunt contumaces, iuxta formam ſtatutorum, reſeruando ſibi modificationem pœnarum in euentu. Et nullo modo comparentes ſimiliter contumaces pronnnciarunt, qunrum nomina ſecundum modum comparendi inferius patebant ſnb hac formâ. In Dei nomine Amen. Nos Abbates Weſtmonaſterij, & S. Marię Eboracenſis huic Capitnlo Prouinciali Præſidentes talem Abbatem nullo modo comparentem pronnnciamus contumacem.

Supplicationes inſtitutæ pro cõmuni bono.

Item in fine fuit iniunctum per Præſidenres, quod qnilibet Prælatus faceret in Conuentu ſingulum Monachum ſacerdotem vnam miſſam pro viuis, & defunctis, & pro recommendatis in Capituln celebrare.

Item iniunctum fuit per eoſdem Præſidentes, quod quilibet Prælatus in proprin Conuentu moneret ſuns ſubditos ſnb pœnâ excõmunicationis ne aliquis impediret, vel impediri procuraret, & quo minus Capitulum Proninciale pnſſit celebrari, & ordinata in eodem obſeruari.

De non impediendis Capitulũ actis. Nomina Capitulariũ cõparẽtiũ per procuratores.

Nomina Prælatorum ſecundum ipſnrum modnm comparendi in Capituln ſunt hæc, & qnorum procnratoria mandata ſufficientia, & ſimiliter, qui nullatenus babnerunt: Abbas de Hulmo, Prior de Norwico, Abbas Sancti Auguſtini, Prior de Couentre; Abbas de Abbindon, Abbas de Almeſtre, Abbas de Mnunkesbury, Prior Elenſis, Prior Deuoniæ, Abbas de Rading, Abbas de Hathelney, Abbas de Pershoro, Abbas de Wbittebye, Abbas de Bello, Abbas de ſancto Edmundo, Abbas Glaſtonienſis, Prior Dnnelmenſis, Abbas de Rameſey, Abbas Salopiæ. Omnes iſti per ſufficientes, & iuratns Procutores comparuerunr, Abbas de Hida, Abbas de Certeſey, Abbas de Tanyeſtoke, Prior Eccleſiæ Chriſti Cantnarienſis, Prinr ſancti Switbuni, Capitulum Bathonienſe, Prior de Lnffield, Prior de Swelleshale, Prior de Hattefield Brnddok: Iſti nullo modo comparuerunt, neque perſonaliter neque per procnratores, ideo pronunciantur contumaces, Prior de Spalding habuit diem ad prnbandnm, & nnn prnbauir, & ideò contnmax, Prior de Holand, Prior de Birkeshened, Abbas de Muchilnty, Abbas de Fauerham, Abbas de Winchcombe, Abbas de Shirburn, Abbas de Midieton, Abbas de Ceteneley, Abbas de Abbntesbury, Abbas de Eynsham, Prior de Cnlne, Prior Rnffenſis, Abbas Colececſtr. Abbas de Malmesbnry, Abbas de Burgo. Omnes iſti pronunciantur contumaces, qui non habuerunt procuratoria ſufficientia.

SCRIPTVRA. LX.

Memoriale actuum Capituli tertij habiti anno 1343. ex eodem loco.

Regulatio Capitulanum.

ANno Dnmini M. CCC. XLIII. die Martis proximo poſt feſtum Beatæ Marię Virginis Glorioſæ, Capitulum Proninciale Ordinis ſen Religionis Nigrorum Monachnrnm totius prouinciæ Anglicanæ, in eccleſiâ S. Andreæ apud Nnrthampton aſſignatur: ad quod quidem Capitulum ſecundum Apoſtolicas conſtitutiones de triennio in

nio in triennium celebrandum, quamuis vniuerſi, & ſinguli Abbates, necnon Priores Abbates proprios non habentes, eiuſdem ordinis ſeu Religionis dictæ prouinciæ conuenire impedimento ceſſante legitimo debuiſſent, particulares tamen Abbates, & Priores iuſtis de cauſis impediti fuerunt, quo minus ad dictum Capitulum accedere potuerint, ita quod Abbates,& Priores ſubſcripti ſuam corporalem dũtaxat ibidem præſentiam exhibebant, videlicet Abbates S. Albani, Ceſtriæ, tunc Præſidentes, Weſtmonaſterienſis, Glaſconienſis, Rameley, de Burgo S. Petri, Eueſham, Burton, Shirburne, Midleton, Glouceſtriæ, Priores præſentes in eodem, Prior Wigornienſis, Dauentrienſis, cæteri Prælati abſentes procuratores abſentiam eorundem excuſantes ſecundum modum,& formam in ſtatutis Papalibus traditos deſtinarunt, Prioribus Eccleſiæ Chriſti Cantuarienſis,& Spalding, Abbate de Bardenay exceptis, qui nullo modo curarunt ad dictum Capitulũ conuenire; & ideo pronunciantur pro eorum inobedientiâ contumaces. Præfatis igitur Abbatibus, & Prioribus necnon abſentium procuratoribus die, & loco vnanimiter congregatis, ad gloriam, & honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſuæ glorioſiſſimæ matris Mariæ, necnon ad reformationem, & conſeruationem ordinis ſui Confeſſoris ſanctiſſimi Benedicti incœpit Capitulum modo, quo ſequitur.

Exordiũ actorũ Capituli.

In principio pulſatâ campanâ, & demum ceſſante, ad miſſam de ſpiritu ſancto celebrandam, quam Dominus Abbas de ſancto Albano, vnus de Præſidentibus celebrauit, celeriter proceſſerunt, quâ finitâ Præſidentes reliquique Abbates, & Priores, necnon procuratores abſentium, ſecundum gradum, & dignitatem eorundem, ordinatè ad locum Capituli acceſſerunt, quibus ſedentibus, Præſidentibus verò in eminentiori loco, alijs Prælatis iuxta eos in locis eiſdem congruentibus, ſecundum ſtatus eorum, Prior Wigornienſis ad prædicandum in vltimo præcedente Capitulo aſſignatus, propoſuit verbum Dei, & hoc erat thema. *Conſilium quid agere debeamus.* Quo facto vnus Monachus de Ceſtria ordinatione ſui Abbatis

Concio.

tunc temporis præſidentis legit Martyrologium, & Capitulum *In ſingulis*, & *Ea quæ extra* de ſtatu Monachorum, & illud *Statuimus* de Capitulis Prouincialibus, quibus perlectis hymnum *Veni Creator ſpiritus*, initia verſuum Preſidentibus incipientibus ſolemniter decantarunt. Finito

Preces

hymno, & adiunctis, & dictis collectis ſubſcriptis ab vno Preſidente ſcilicet à Domino Abbate de S. Albano, præmiſſo verſiculo, *Emitte ſpiritum tuum*, &c. orationes, *Deus qui corda fidelium* *Actiones noſtras quæſumus Domine*, quibus ſic expletis,& omnibus iterum ſedentibus, & pauſantibus, ab vno Preſidente dicebatur *Benedicite*, alijs reſpondentibus *Dominus*; ſubiunxit *Loquamur de ordine*. Tunc ſtatim Præſidentes tunc præſentes ſcilicet D. Abbas de ſancto Albano, &

Procuratoriæ abſentiũ examinantur.

de Ceſtria, vnum de Capellanis eorum omnes, & ſingulos Abbates, & Priores præconizare ſecundum ordinem mandarunt, procuratores verò abſentes vocati ſua procuratoria Præſidentibus porrexerunt, quæ quidem recepta ab eiſdem, examinatoribus per Præſidentes in Capitulo deputatis examinanda diſcretius tradiderunt, examinatores autem deputati fuerunt venerabiles perſonæ ſubſcriptæ videlicet Archidiaconus ſancti Albani Dominus Henricus de Burgo Doctor in decretis D. W. procurator Abbatis de Thorney, adiunctis eiſdem alijs Clericis ſæcularibus iuris peritis de conſilio Præſidentium.

Electio definitorum.

Deinde conſtituerunt Diffinitores ad tractandum negotia concernentia Capitulum,& quibus cæteri de ordine noſtro volentes petitiones tangentes Religionem noſtram porrigere deberent, iuxta mandatum Præſidentium. Diffinitores verò ſunt illi Venerabiles Patres, & Domini, videlicet Abbates Weſtmonaſterienſis, Glaſconienſis, Rameſey, Prior Wigornienſis, Supprior Dunelmenſis. Conſequenter ordinati ſunt auditores computuum collectores denario-

Auditores cõputuũ.

rum contributionis impoſitæ in Capitulo Prouinciali vltimo celebrato ſcilicet anno Domini 1540. & fuerunt iſti auditores, Domini Abbates de Burgo, Sancti Petri, de Burton, Prior Salopienſis, Prior de Bello. Hæc ſunt acta Capituli primo die anno ſupradicto.

Secundo, ſcilicet die Mercurij. In principio Præſidentibus, ac alijs Prelatis, omnibuſque procuratoribus abſentium ſecundum eorum ſtatum, & gradum ſedentibus, dictoque, *Benedicite*, Reſponſoque accepto *Dominus*, vocabantur per ordinem procuratores ſingillatim abſen-

Iuramẽtum procuratorũ.

tium Prælatorum, & illos procuratores, quorum cauſæ in procuratorijs contentæ ſufficientes fuerunt ſecundum iudicium examinatorum, fecerunt iurare in animas Dominorum ſuorum, cauſas in eiſdem contentas ſecundum conſtitutiones Apoſtolicas fore veras. Prælatos verò procuratorum, quorum cauſæ in procuratorijs contentæ inſufficientes fuerunt repertæ, pronunciarunt contumaces, reſeruando arbitrio Præſidentium eorundem mulctas inde rationabiliter ſoluendas, & iſtud idem in nullo comparentibus obſeruarunt.

Relatio Viſitatorum.

Poſtea vocabantur Viſitatores aſſignati in Capitulo Prouinciali vltimò celebrato, à quibus ſingillatim fuit quæſitum an officium Viſitationis eis iniunctum interim poſt Capitulum

pitulum vltimum compleuiſſent: & inuentum eſt per confeſſionem quorundam tunc præſentium & abſentium procuratores in Capitulo, Abbates Viſitatores ſubſcriptos minimè viſitaſſe, videlicet Dominum Abbatem de Fauersham Viſitatorem aſſignatum nullatenus viſitaſſe: Ab. Colceſtriæ: Ab. Sancti Edmundi non: Ab. Croulandiæ incepiſſe viſitare, & non perfeciſſe propter impunitatem; Ab. de Thorney non viſitaſſe: Ab. de Walden nō viſitaſſe: Ab. de Abindon nō viſitaſſe: Ab. de Eueſham non viſitaſſe: Abbatē de Burgo ſancti Petri non viſitaſſe, Ab. de Shirburne nō viſitaſſe, quia mortuus; Abbas de Midletō nō viſitaſſe: Ab. de Ceſtria viſitauit, & exhibuit computa: Ab. Winchcombe viſitauit: Ab. de Selby non viſitauit, quia mortuus: Ab. de Burgo non viſitauit Selby. Multæ iſtorum non viſitantium reſeruantur arbitrio Præſidentium.

Iſta Monaſteria non habuerunt ſcholares in ſtudio Generali ſecundum relationem Prioris ſtudentium: videlicet, Ab. de Bello: ad quod reſpondebatur, quod fuit defectus ſcholaris electi, & non Abbatis: Ab. de Burton ſuper Trent: Ab de Serna: Ab. de Radinge: Ab. de Abbotſbury. Prior Wintonięſis ſancti Swithuni: Ab. Winchcombe, Ab. de Tauyeſtoke: Ab. de Eueshā: Ab de Bardenay: Ab. de Midletō: Ab. de Achelneyb: Prior de Bathon: Prior de Dauentre: Ab. de Whitteby non habuit per primum terminum ex defectu ſcholaris electi propter infirmitatem ſuperuenientem. Multæ iſtorum ſecundum quantitatem delicti ponuntur in arbitrio Præſidentium diſcutiendæ.

De Monachis ad Academiam miſſis, aut non miſſis.

Electores Præſidentium ordinati pro futuro Capitulo celebrando ſunt D. Reuerendi ſubſcripti, ſcilicet, Abbates Weſtmonaſterięſis, Glaſconiæ, de Burgo S. Petri, Priores de Wigornia, de Salopia, de Bello, Supprior Dunelmiæ. Præſidentes electi per eoſdem pro futuro Capitulo celebrando ſunt Abbates Sancti Albani, Ceſtriæ, Weſtmon. Ordinati ſunt in Capitulo Viſitatores Abbates ſubſcripti, videlicet in Epiſcopatu Cantuarienſi, & Roffenſi Abbas S. Albani ex magna inſtantiâ Capituli ad huiuſmodi opus perficiendum: in Diœceſi Sarum, Bathonienſi, Exonienſi Abbas Glaſconiæ, & ipſum, Ab. Glouceſtriæ: in Diœceſi, Wintonięſi, & Ceſtricū: Ab. Abindō: in Diœceſi Wigornienſi, & Couentrienſi, Ab. Salopięſis, & ipſum, Ab de Eueſham: in Epiſcopatu Lincolnienſi: Ab. de Thorney, & ipſum, Ab. de Walden: in Epiſcopatu Londonienſi, Ab. Weſtmonaſterienſis, & ipſum, Ab ſancti Auguſtini Cantuarienſis: in Epiſcopatu Elienſi, & Norwicenſi, Ab. de Burgo S. Petri, excepto Thorney: in prouinciâ Eboracenſi, Ab. S. Mariæ Eboracenſis, Ab. de Bardney conuentum ſuum, ſed non ipſum, quia Præſidens.

Electores Præſidentū. Præſides futuri Capituli. Viſitatores.

Remanet de contributione factâ in Capitulo proximè præcedenti penes computorum auditores x. li. ſecundum contributionem ob. de lib. totius ordinis vtriuſque prouinciæ, ſecundum relationem audientium computum liiij. lib. xvj. ſo. vj. d. ob. qua. Summæ collectæ multarum contumacium non venientium ad Capitulum xxij. li. iij. ſo. iiij d. Item ex ordinatione Capituli impoſita eſt noua contributio per Capitulum, videlicet ob. de librâ pro nuncijs deſtinandis ad curiam Romanam, ad appropriandas eccleſias ſi fieri poſſit, principaliter pro ſcholarium penſione, ex conſequenti pro alijs negotijs concernentibus Capitulum expediendis, vt ſcilicet, pro litibus ſuſtinendis contra Priorem Chriſti Cantuarienſem, & alios nullo modo dignantes ad Capitulum conuenire. Et ſi prędicta contributio non ſufficiat ſubdatur ob. vel quad. ſecundum arbitrium Præſidentium, & tunc ſi fiat præmunientur collectores per Præſidentes, & quod dicta contributio debeat mitti collectoribus pro ſolutione eiuſdem terminis aſſignatis videlicet, Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ anno Domini 1344. Et completus eſt dies ſecundus.

Cōputus, & contributiones.

Tertio die, ſcilicet die Iouis, ordinatum eſt quod inceptor in Theologiâ habeat ex curialitate de pecuniâ communi Capituli xx. li. Item quod vnus Magiſter in Theologiâ ſit in Vniuerſitate continuò quouſque alius iam ſcholarium inceptorum ſit legens, & quod ille percipiat quolibet anno vſque ad inceptionem alterius de communi Capitulo x. li. Item quod inceptor in iure canonico, ex magnâ inſtantiâ Capituli, vt fiat æquitas, percipiat in inceptu ſuo xx. marcas, & ſi duo, vel tres, vel plures ſiue in Theologiâ ſiue in iure canonico ſimul concurrant, prædicta curialitas ſecundum ſummam aſſignatam ibidem, inter eos ęqualiter diuidatur. Item ordinatum eſt per dictum Capitulum, quod Magiſter Thomas de Calton Prior Salopienſis occupet Cathedram apud Oxoniam vſque ad inceptum alterius Doctoris dicti ordinis noſtri.

Præmia Doctorum, & Profeſſorum ordinis.

Item Capitulum prouinciale proximè celebrandum aſſignatum eſt apud Northampton die Lunæ proximo poſt feſtum ſancti Mathæi Apoſtoli anno Domini 1346. & primo die Capituli prædicabit vnus Præſidentium, ſcilicet Dominus Ab. de ſancto Albano, vel Ceſtria, vel Dominus Ioannes de Stokeſley, prout concordatum fuerit inter Conuentum, & Præſidentes interea. Item oſtenſa fuit vna Bulla plumbata, quæ fuit miſſa à Domino Clemente

Indictio Capituli proximè futuri.

tunc ſummo Pontifice Præſidentibus Capituli, continens modificationem ſtatutorum per ſe, vel Papam Benedictum xij. editorum. Item oſtenſa fuerunt alia ſtatuta approbata in Capitulo per Præſidentes, edita per Diffinitores à Præſidentibus cum conſenſu Capituli, in Capitulo præcedenti vltimò celebrato, quorũ copiam habẽt vniuſcuiuſque domus noſtri ordinis ſcholares apud Oxoniam à Priore ſtudentium ſumptibus ſuis recipere, & tranſcribere ex iniunctione Præſidentium in dicto Capitulo citra Natalem ſuis matricibus domibus deſtinandas, vt à Monachis in eiſdem ex tunc fideliter obſeruentur, niſi citra dictum tempus conſul is Præſidentibus ſuper aliquo articulo, vel articulis in eiſdem cõtentis, conſuetudini, vel conſuetudinibus in Monaſterijs approbatis, vel aliter cauſâ rationabili aduerſantibus. Si qui poſt huiuſmodi timationem dictorum ſtatutorum reperiantur Abbates, & Conuentus cuiuſque loci iudicio, vt ſic pro arbitrio, & diſcretione Præſidentium huiuſmodi articuli vel omninò omittantur, vel alias moderentur prout eis videbitur ſalubrius expedire. Item oſtenſa fuerunt alia ſtatuta edita per Diffinitores in proximè præcedenti Capitulo conſtitutos, quę quidem Præſidentes Capituli approbarunt, non obſtantibus contradictionibus ex parte Domini Abbatis de Glaſconia, & Domini Ioannis de Beuerlaco Monachi Dunelmenſis.

Expenſę pro curiæ Romanæ laboribus.

Item monſtratæ ſunt literæ à Cardinalibus miſſæ pro expenſis eorum, qui ſtatuta Papalia ediderunt, in quibus petunt ſub magnis cenſuris contentos in eiſdem authoritate Apoſtolica 300. florenos ſibi à Capitulo prouideri per contributionem inter Monaſteria faciendam iuxta ordinationem Præſidentis dicti Capituli Prouincialis: quibus viſis Præſidentes in eodem Capitulo fecerunt proteſtationem, ſe velle in omnibus mandatis Apoſtolicis obedire, quatenus poſſint, & eis permittitur à regiâ poteſtate, & ſuper hoc Magiſtrum Ioannem Barret Notarium publicum inſtrumentum facere requirebant, ſed ſuperuenit regia prohibitio, prohibens ne fieret aliqua contributio pro cenſu ſoluendo extra regnum, & Dominum Regis Angliæ ſub nomine impoſitionis vel tallagij ſeu quoquomodo aliter tranſmittenda ſub graui forisfactura omnium, quæ ſibi forisfacere poterunt in futurum. Copia breuis patet alibi retro.

Moderatio, fraternitatũ ſpiritualiũ.

Item quia veriſimiliter timetur, & creditur, quod ex confœderationibus inter diuerſa Monaſteria antiquitus initis periculum animabus in multis locis ex pacti non obſeruatione immineret, quia æſtimatur non erroniè, vt videtur, quod aliqua, vel aliquæ domus ad impoſſibilia per prædictas confęderationes obligantur, propter quod expediret de ſalubri remedio prouideri, ideo conſulitur, quod in ſingulis domibus viſis confœderationibus, & obligationibus mutuis, inquiratur à fratribus, quæ ſunt obſeruabiles, & quæ non; ſuper obſeruabilibus ſcribant Præſidentibus aut Capitulo Prouinciali, vt conſenſu Capituli opportunum remedium ſuper ijs valeant ordinare.

Aliorum ſtatutorum antiquorũ caſſatio.

Item ſtatuta olim edita in Capitulis Prouincialibus ſunt penitus irritata, & reuocata, caſſata, annullata: niſi quatenus in nouis editis continentur, vel ijs minimè aduerſantur.

Item iniunctum eſt per Præſidentes in Capitulo quod vna miſſa de *Requiem* pro Abbatibus Prioribus alijſque fratribus ab vltimò Capitulo celebrato defunctis, necnon pro alijs benefactoribus ordinis noſtri, & etiam confęderatis, in Conuentu ſolemniter celebretur collectis aſſumptis ſecundum conſuetudinem loci, & quod vna alia miſſa priuata de *Requiem* à quolibet ſacerdote pro eiſdem in ſingulis Monaſterijs noſtri ordinis celebretur, & à ſingulis non ſacerdotibus pſalterium deuotè dicatur.

Supplicationes iniunctę pro bono ordinis.

Iſtis peractis fuit Capituli diſſolutio pronunciata, & ſic dicto, De profundis, cum collectis pro fratribus defunctis, alijſque benefactoribus ordinis noſtri, poſtmodum factâ generali confeſſione ab omnibus coram Pręſidentibus ab altero illorum ſcilicet, Abbate ſancti Albani Abſolutionis beneficium eſt impenſum, & ſic diſceſſit vnuſquiſque dicto Capitulo Prouinciali fine peracto, &c.

Nomina Abbatum citatorum ad Prouinciale Capitulum ſecundum librum Abbatis de Selbye.

Abbas B. Mariæ Diœceſ. Eborac.
Abbas S. Albani Lincoln. Diœceſ. exemptus.
Abbas S. Auguſtini Cantuar. exemptus.
Abbas Weſtmonaſt. exemptus Diœceſis London.
Abbas S. Edmundi exemptus Norwicen.
Abbas de Malmesburye Wigorn.

Abbas

Abbas de Eueſham exemptus Wigorn.
Abbas Glaſtonienſis exemptus Bathon.
Abbas de Ramcſey Lincolnienſis.
Abbas de Burgo S. Petri Lincoln.
Abbas de Selby Eboracenſis.
Abbas Gloceſtrię Wigorn.
Abbas de Abindon Sariſburi.
Abbas de Reding Sariſburien.
Abbas de Whirby Eboracenſis.
Abbas de B·llo Cieeſtrenſis.
Abbas S. Benedicti de vlmo Norwicenſ.
Abbas de Teukesbury Wigorn.
Abbas de Salopia Cieeſtrenſis.
Abbas de Burton ſuper Trent Cieeſtrenſis.
Abbas de Colceſter Londonienſis.
Abbas de Walden Londonienſis.
Abbas Ceſtriæ, Ceſtrenſis Diœ.
Abbas de Winchecombe Wigorn. Diœc.
Abbas de Tancſtoke in Cornubia Exonienſis Diœc.
Abbas de Hyda Wintonienſis Diœc.
Abbas de Eueſham Lincoln. Diœc.
Abbas de Bardeneya Lincoln. Diœc.
Abbas Croylandia Lincoln. Diœc.
Abbas de Thorney Elienſis Diœc.
Abbas de Cerreſeya Wintonien. Diœc.
Abbas de Faueſham Cantuarien. Diœc.
Abbas de Pershore Wigorn Diœc.
Abbas de Shirburn. Sariſburien. Diœc.
Abbas de Abbotesbury Sariſbur. Diœc.
Abbas de Serna Saburiſbuenſis Diœc.
Abbas de Milton Sariſburi.
Abbas de Michelney Bathonien Diœc.
Abbas de Athelney Bathonien. Diœc.
Abbas de Alceſter Wigorn. Diœc.

Nomina Priorum citatorum ad Capitulum Prouinciale.

Prior Eccleſiæ Chriſti Cantuar.
Prior Dunelm. einſdem Diœceſis.
Prior Wintonienſis eidſdem Diœceſis.
Prior Elienſis eiuſdem Diœceſis.
Prior Norwicenſis einſdem Diœceſis.
Prior Wigorn. eiuſdem Diœceſis.
Prior Bathonienſis eiuſdem Diœceſis.
Prior Couentrenſis eiuſdem Diœceſis.
Prior Roffenſis eiuſdem Diœceſis.
Prior de Spalding Lincolnien. Diœceſis.
Prior de Dauentriæ Lincolnienſis Diœceſis.
Prior Douer. Cantuarienſis Diœceſis.
Prior de Colne Londonienſis Diœceſis.
Prior de Luffield Lincolnienſis Diœceſis.
Prior de Bradwel Lincolnienſis Diœceſis.
Prior de Swelshale Lincolnienſis Diœceſis.
Prior de Monkbrettoñ Eboracen. Diœceſis.

Prior de Berthed Ceſtrenſis Diœc.
Prior de Holand Ceſtrenſis Diœc.
Prior de Hatfield Broddock London. Diœc.
Prior Maluerniæ maioris Wigornienſis Diœc.

Regiſtrum taxationis denariorum de librâ, & quadrantis de marcâ, de Abbatibus infraſcriptis per Abbatem de Selby.

De Abbatibus.	*Denar. de lib.* lib.	sol.	d.		*Quadr. de Marcâ.* lib.	sol.	d.	
S. Albani.	3.	13.	8.			28.	3.	
S. Auguſt. de Cantuar.						38.	10.	dd. qua.
S. Edmundi.	8.	13.	2.	ob.	3.	4.	11.	ob.
Weſtmonaſt.	5.	11.	1.		2.	1.	7.	ob. qua. dd. qua.
Ceſtriæ.	2.					25.		
De Eueshame.		25.	1.			9.	4.	ob. qua. dd. qua.
De Malmeſbury.		30.				11.	3.	
De Glaſcon.	6.	11.	8.		2.	9.	4.	ob.
Rameſey.	3.	10.	4.		2.	1.	4.	ob.
De Burgo S. Petri.	4.					30.		
B. Mariæ Eborac.	4.	12.	1.	ob.		34.	6.	ob. dd. qua.
Abindoniæ.	3.	16.	11.			28.	10.	dd. qua.
Glouerniæ.	2.	6.	9.			16.		qua. dd. qua.
De Reding.	3.	19.	3.		1.	9.	8.	ob. dd. qu.
Hide.	2.	8.	10.			18.	3.	ob. qu.
De Bello.	2.	6.	8.		1.	3.		
S. Benedicti de Hulmo.		37.				13.	10.	ob.
De Tewkesburie.		40.	6.			13.	1.	ob.
De Selby.		41.	2.			15.	5.	ob.
De Whitbye.		12.	4.			4.	7.	ob.
Salop.		20.	5.			7.	7.	ob. qua. dd. qu.
Colceſter.		23.	4.			8	9.	
De Walden.		26.	8.			10.		
De Bardeney.		33.				12.	4.	ob.
De Crouland.		50.	4.			18.	10.	ob.
De Thorney.		37.	7.			14.	1.	dd. qo.
De Cherteſeya.		18.		ob.		6.	9.	qu.
De Winchcombe.		14.	7.			5.	5.	ob. dd. qu.
De Taueſtoke.		17.	4.			6.	6.	
De Burton.		12.	10.			4	9.	ob. qua.
De Euesham.		40.				15.		
De Fauersham.		25.				9.	4.	ob.
De Abbotesbury.		11.	4.			4.	3.	
De Serne.		16.	8.			6.	8.	
De Pershore.		15.	1.			5.	7.	ob. qo. dd. qu.
De Shirburne.		17.		ob.		6.	4.	ob. qua.
De Muchulney.		8.	4.	ob.		3.	1.	ob. qu.
De Middleton.		14.	10.			5.	6.	ob. qua.
De Athelney.		8.	11.			5.		
De Alceſter.		3.	10.	qu.		17.	3.	qua. dd. qua.

(Scaccario ita cõpertum, eſt in quaritur vt ſ. p.)

De

De Prioratibus.

De Priorat.	*Denar. de lib.* lib.	ſol.	d.		*Quadr. de Marcis.* lib.	ſol.	d.	
Eccl. Chriſti de Cãtuariâ.	nihil.							
Dunelmenſis.		36.	3.			13.	7.	dd. qua.
S. Swithuni Wintonienſ.	4.	2.	7.			30.	11.	ob. dd. qua.
Norwicenſis.	3.	18.	7.			29.	5.	ob. dd. qua.
Wigornienſis.		32.				12		
Elienſis.	5.	7.	6.			40.	3.	ob. qu.
Couentrenſis.		27.	6.			10.	3.	ob. qu.
Barhonienſis.		12.				4.	6.	
Roffenſis.		24.	3.			9.	5.	
De Spaldinge.		40.				15.		
Dauentrez.		8.				4.		
Douer.		22.				8.	3.	
De Colne.		11.	4.			4.	3.	
De Bradwelle.		2.	10.	ob. qua.	34.	2.	9.	
						13.	2.	*quod ita coopertũ eſt in*
De Luffield, *de nouo tax.*		3.	4.				15.	*Scaccario D. Reg.*
De Holand.		6.	8.			2.	6.	
De Harfield Broddok.		10.				3.	9.	
De Berkhenede.		36.	1.	ob.		16.	6.	ob. dd. q.
Minoris Maluernię.		4.	1.	ob.			18	ob. dd. q.
De Monkbretton.		4.					18	
De Swelleshale.			9.				3.	qu. dd. qu.
De Sandwell.								
De Canewel. *de nouo tax.*			20.				7.	ob.
De Pullia in Wallia.								
Maioris Maluernię.		4.	1.	ob.	27.	19.	5.	ob. qua.

Summa Taxæ Prioris Dunel. ad Capitulum Prouinciale 414. lib. 13. ſol. 2. d.
Taxa eiuſdem Scaccario regio pro temporalibus, & ſpiritualibus infra aquas 522. lib. 9. ſol. 7. d.

SCRIPTVRA. LXI.

Litera certificatoria de Viſitatione Monaſterij Eueshamenſis exempti; facta ex decreto Capituli 1441. Ex Bibliothecâ Clar. Domini D. Rob. Cottoni.

Reuerendo in Chriſto Patri, ac Domino, Domino Willielmo, Dei gratiâ Abbati Monaſterij de Perſehor ordinis S. Benedicti Wigornienſis diœceſeos, à Præſidentibus, & Capitulo Generali dicti ordinis apud Northampton vltimò celebrato Viſitatori legitimè deputato, qui humiles confratres, & deuoti, Ioannes permiſſione diuinâ Abbas Monaſterij Euesham Ordinis ſancti Benedicti ad Romanam eccleſiam nullo medio pertinentis, & eiuſdem loci Conuentus reuerentiam debitam cum honore. Mandatum veſtrum nono die Menſis Maij recepimus, continens hunc tenorem: Willielmus permiſſione diuinâ Abbas Monaſterij B. Mariæ, & S. Edburgo Virginis de Perſchor Ordinis S. Benedicti Wigornienſis Diœ-

ceſis per Capitulum Generale vltimò apud Northampton celebratum Viſitatur deputa[..], Venerabili in Chriſto Patri, & Domino eâdem permiſſione Abbati Monaſterij de Eueſham, & eiuſdem loci Conuentui prædicti ordinis, & Diœceſeos, ſalutem in omnium Saluatore. Cum ad iniunctum nobis officium ſtudioſius peragendum obedientia nos excitet, & neceſſitas obſequendi, vos Dominum Abbatem, & Conuentum prædictos præmonimus, & per vos abſentes ſi qui ſint volumus præmoniri, quod die Mercurij proximè ante Feſtum Pentecoſtes, videlicet vltimò die Menſis Maij, cum continuatione, & prorogatione dierum ex tunc ſequentium, ſi opus fuerit, vos & ſtatum Monaſterij veſtri prædicti authoritate nobis commiſsâ intendimus Deo fauente perſonaliter viſitare. Quocirca vobis mandamus auctoritate prædictâ, quatenus in domo capitulari Monaſterij veſtri prædicti, die ſupradictâ, horâ competenti coram nobis, vel Commiſſario noſtro, ſeu Commiſſarijs noſtris in hac parte compareatis, Viſitationem noſtram, prout decet, ſubituri, facturi etiam, & recepturi in omnibus, & per omnia, quod Canonicæ ſanctiones dictauerint, & regularibus conueniat inſtitutis. De die verò receptionis præſentium, & quid in præmiſſis facere decreueritis, ac de nominibus, & cognominibus præmonitorum, vnà cum deſignatione officiorum ſuorum, nos vel Commiſſarium noſtrum, ſeu Commiſſarios noſtros, dictis die, & loco debitè certificetis per veſtras litteras patentes, harum ſeriem continentes. Datum in Monaſterio noſtro prædicto, 3. die Menſis Maij, anno Domini 1441. Cui quidem mandato veſtro paruimus, paremus, & parebimus in omnibus reuerenter, cuius auctoritate mandati omnes, & ſingulos commonachos, & confratres noſtros eccleſiæ prædictæ peremptoriè citari, & præmuniri fecimus, quod compareant, & nos comparebimus conuentualiter congregati coram vobis, aut veſtris Commiſſarijs in hac parte, quibuſcunque die, & loco, & horâ capitulari, cum continuatione, & prorogatione dierum ſequentium, ſi opus fuerit, vos ad peragendum huiuſmodi Viſitationis veſtræ officium humiliter admiſſuri ipſamque Viſitationem veſtram debitè ſubituri, vlteriuſque facturi, & recepturi in præmiſſis, quod tenor mandati veſtri antedicti exigit, & requirit. Nomina verò, & cognomina omnium, & ſingulorum commonachorum, & confratrum noſtrorum eccleſiæ prædictæ, cum plenariâ deſignatione officij eorundem, continentur in ſchedulâ præſentibus annexâ, & ſic mandatum veſtrum ſupradictum ſumus in omnibus executi. In cuius rei teſtimonium ſigillum noſtrum commune præſentibus duximus apponendum. Datum in domo noſtrâ Capitulari Eueſhamæ penultimo Die Maij, anno Domini ſupradicto.

SCRIPTVRA. LXII.

Fragmentum deſumptum ex hiſtoriâ Monaſterij Crovvlandenſis manuſcriptâ, quæ ab Ingulphi hiſtoriâ inchoatur, continuaturque, vſque ad annum 1500. Eſt in Bibliothecâ nobiliſsimi Domini Roberti Cottoni: Titulus in margine libri, eiuſdem omninò manus, cuius totum exemplar fuerat, eſt huiuiſmodi.

De Congregatione Nigrorum Monachorum coram Rege Henrico quinto.

ANno verò ſequente, qui erat annus Domini 1421. & annus Regis Henrici V. octauus, exijt edictum eiuſdem Sereniſſimi Principis, ad omnes Abbates, & Priores, Ordinis S. Benedicti, Nigrorum Monachorum in Angliâ, quatenus omni dilatione poſtpoſitâ, apud Weſtminſter coram eo perſonaliter comparerent. Grauis quidem, & enormis ad aures Regis delata eſt querela, per quendam, vt ferunt, De monte Gratiæ Priorem Ordinis Carthuſienſis, in Religione dicti Ordinis S. Benedicti prius profeſſum da diuerſis abuſionibus

bus, & exceſſibus, quę in pręfatâ Religione regnare videbantur. Vnde Rex grauiter torquebatur animo, & aduerſus prædictum ordinem non mediocriter monebatur. Facta eſt igitur Congregatio ſolemnis omnium Abbatum, Priorum, nec non Magiſtrorum Doctorum, Inceptorum, Baccalaureorum, & aliorum nobilium virorum dicti Ordinis Nigrorum Monachorum in Angliâ, in domo Capitulari Weſtmonaſterij, 7. die menſis Maij, in quâ ſiquidem Congregatione Illuſtriſſimus Rex prædictus perſonaliter affuit, & Epiſcopus Exonienſis pro parte Regis coram dictâ Congregatione plures exceſſus connumerans ſolemniter propoſuit in latinis. Finitâ verò propoſitione, idem Sereniſſimus princeps, tres ex ſuâ parte in hac materiâ deputatos ſpecialiter aſſignauit, præfatum videlicet Exoniæ Epiſcopum, ſuum etiam Secretarium, & Priorem de Monte Gratiæ prænominatum, qui cum ſex perſonis de Congregatione antedictâ, ex parte ordinis eligendis, ſuper reformatione defectuum prædictorum, ſummatim in certos articulos redactorum, mutuò conferrent, & tractarent. Nomina verò perſonarum ex parte ordinis electorum, hic in ſerie ſubſcribuntur. Prior videlicet, eccleſiæ Cathedralis Wigorniæ, Pręſidens, in Theologiâ Doctor; Abbas S. Albani Doctor in eâdem facultate; Abbas Eboraci, ſcholaris in eâdem; Richardus Abbas Crowlandiæ prælibatus in dictâ facultate baccalaureus: Prior Dunelmenſis in eâdem ſcholaris; & Prior de Lenton ſimiliter ſcholaris in eâdem. Quibus ſex perſonis poſtmodum viginti quatuor alij de Abbatibus, & Prioribus, Doctoribus, & alijs graduatis per Congregationem antedictam fuerunt aſſociati, quibus omnibus ſimul iunctis, poteſtas plena commiſſa eſt ſuper prætaxatis articulis tractandi, diſcernendi, ſtatuendi, & confirmandi, ac omnia, & ſingula peragendi, quæ tale, & tam arduum negotium exigit, & requirit. Qui licet per varias ſeſſiones continuas, ad hoc ſeorſum deputatas modificationes plurimas ſuper præmiſſis articulis, hinc inde communicando conceperint, & conſcripſerint: vna tamen præ omnibus omnium conſenſu, per Abbatem S. Albani, modificatio, & reſponſio finalis, ſummariè eſt concluſa. Ad cuius obſeruationem temporibus poſt futuris, partes ibidem exiſtentes per ſua promiſſa ſe Domino regi vnanimiter aſtrinxerunt. Porrò ex tunc indignationis regię quieuit commotio, admirantis plurimum, imò vehementer congaudentis, ſe in ſuo regno tam numeroſam literatorum, & graduatorum multitudinem dicti ordinis habuiſſe. Deinde à regiâ beneuolentiâ gratanter licentiati, ad ſua ſinguli redierunt.

SCRIPTVRA. LXIII.

Statuta Capituli Prouincialis anno 1444. continentia integram formam Congregationis, tam quoad diſciplinam regularem, quam quoad regimen politicum, ſeu Ariſtocraticum. Ex Bibliothecâ Nobiliſſ. D. Roberti Cottoni.

Hæc ſunt ſtatuta diffinitoria, edita in Capitulo Generali tento Northamptoniæ Præſidentibus D. VVillielmo Priore eccleſiæ Cathedralis VVintonienſis, VVillielmo Abbate Colceſtriæ, & Ioanne Abbate de Chertesey, anno Domini 1444.

CAthedralis eccleſiæ Sancti Swithuni Wintonienſis Willielmus diuinâ miſeratione Prior, Willielmus de Coleeſtriâ, & Joannes de Chertesey eâdem miſeratione Abbates, Generali Capitulo ordinis ſancti Benedicti Nigrorum Monachorum in Prouinciâ Cantuarienſi, & Eboracenſi Pręſidentes, vniuerſis Abbatibus, Prioribus cathedralibus, ac ſuperiorem in ipsâ eccleſiâ non habentibus, prępoſitis, ſubditis, commonachis noſtris in eiſdem prouincijs conſtitutis, ſalutem, & gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti. Nouerit vniuerſitas veſtra, pro Abbatibus, Prioribus, abſentium procuratoribus, anno Domini 1444. Nonas Iulij Capitulo Generali Northamptoniæ celebrato, exiſtentibus, & ſpecialiter diffinitoribus ſalubriter diffinientibus, cupientes prout decuit inhærere: qui (ſicut liquet actus Capitulares

Præfatio Pręſidum Capituli, ad totam Cõgregationem.

lares intuenti) diffinierunt concorditer in hæc verba.

Decretum definitorũ, de ſtatutis coordinãdis.

Nos diffinitores legitimè electi, intendentes ſanctiſſimam reformationem animarum, & nullatenus alicuius diabolicam illaqueationem, videntes, & conſiderantes difficultates, perplexitates, & turbationes conſcientiarum in multitudine, & ambiguitate diffinitionum, quarum quædam videntur cęteris obuiare, & ſcrupulos non paruos in conſcientijs plurium generare, quæ non valent in perpetuo tempore, abſque magnâ deliberatione, ad veram, & legitimam concordiam, ad tranquillitatem conſcientiarum reduci; Quare ego Ioannes Abbas de Euesham nomine meo, & nomine Collegarum meorum, diffinimus, infringibiliterque ordinamus, quod ante diſſolutionem huius Capituli, aſſignentur, & nominentur quatuor, vel ſex, vel tot ſicut videbitur veſtris reuerentijs expedire, diſcreti, & experti Monachi, qui authoritatem diffinitorum habeant, ad colligendum, & examinandum, ad concordandum, & in aliquod opus perfectum redigendum ſub bonâ formâ omnes diffinitiones præcedentium Capitulorum; Et, vt omnia iſta conſultius peragantur, citra feſtum ſancti Dionisij, vel citò poſt, ſecundum omnem poſſibilitatem, præfati nominati conueniant in Vniuerſitate Oxonienſi, vel alibi, ibidem expenſis totius ordinis permanſuri, quouſque de omnibus prædictis ambiguitatibus, & difficultatibus prædictis aliquod elauum, poſſibile, & perfectum opus perfecerint, vt conſequenter illud opus perfectum Dominis Pręſidentibus oblatum in omni Monaſterio noſtro Capitulo Generali ſubiecto, authoritate præfatorum Dominorum Præſidentium executioni debitè, & fideliter demandetur. Quâ definitione Pręſidentibus oblatâ, & ab ipſis ſub pręfatâ ſerie verborum conſideratâ, dictæ diffinitioni aſſenſum Præſidentes præbuerunt, eandemque approbauerunt, & venerabiles in Chriſto Patres, Ioannem Abbatem de Chertſey Compræſidentem, & Wilhelmum Abbatem Abendoniæ, Radulphum Hamme Priorem Abendoniæ, Stephanum London, Robertum Puriton, Suppriorem Winton: Ioannem Schalford, Thomam Sebrocke in ſacrâ Theologiâ Doctores Wilhelmum Wrowhton in artibus Magiſtrum, & in ſacrâ Theologiâ inceptorem, Nicholaum Gomerſtam eccleſiæ S. Auguſtini iuxta Cantuariam præcentorem, & in ſacrâ Theologiâ Baccalaureũ, ad pręcedentium executionem deputarunt, & dictarunt, vt in craſtino Exaltationis Crucis ſanctæ in Oxoniâ ordinis expenſis concurrerent, & ad annullandum, de nouo condendum, ad abolendum, interpretandum, declarandum, addendum, ſiue ad diminuendum, & in vnum opus perfectum redigendum, omnes diffinitiones, dictas nouas quantumlibet, & antiquas præcedentes authoritatem infra dictum Capitulum commiſerunt, vt ſuper his omnibus diffinitionibus articulis, & concluſionibus prout canonicæ ſanctiones permittunt, declararent, & ſalubriter reformarent, noſtroque aſſenſu, & conſenſu finaliter diffinirent. Ex quarum deputationis, & commiſſionis vigore dicti partes Abbates, Clauſtri Priores, Doctores, & confratres, in dictis die, & loco, tanquam filij obedientiæ, comparuerunt: Magiſtro Thoma Sebroke duntaxat excepto causâ legitima præpediente, qui ſinguli diffinitores, & hac in parte noſtri Commiſſarij dictis tempore, & loco omnes ſuas concluſiones appunctuarunt, & per Suppriorem Winton, Magiſtrum Ioannem Schalford, & Magiſtrum Wilhelmum Wrowhton, ſuas appunctuationes, additiones, & concluſiones omnium diffinitorum in vnum opus perfectum redigerunt. Quibus expletis, illud opus ſic perfectum per ſuos nuncios Præſidentibus oblatum, anno ſuperius dicto, & penultimo die Septembris Wintonię nobis obtulerunt, & concorditer præſentauerunt.

Promulgatio, & confirmatio ſtatutorũ coordinatorum.

Nos igitur ad eadem ſtatuta cum ſuis declarationibus, reformationibus, definitionibus, ſecundum tenorem infraſcriptum recitata aduertentes, quod ſint rationi conſona, regulæ noſtrę profeſſionis, conſtitutionibus Benedictinis, ſtatutis Epiſcoporum, & iuri communi non obuiantia: imò regularem conuerſationem, & bonos mores fouentia, vel ſaltem occaſionem malorum, & eorum abuſum vetantia, dicta ſtatuta approbauimus, & approbamus, ijſque ſtatutis diffinitorum, ſeu mandatis noſtris, imò verius Apoſtolicis vniuerſos Abbates, Priores, & alios quouſque commonachos noſtros in prouincijs Cantuarienſi, & Eboracenſi, volumus efficaciter obedire, ac eadem authoritate Apoſtolicâ nobis indultâ, quâ fungimur in hac parte, vnanimiter approbamus, & ſub ſigillis noſtris approbata pronuntiamus, firmiter ſtatuentes, quod omnes, & ſinguli noſtri ordinis ſancti Benedicti profeſſores, in dictis prouincijs exiſtentes, & futuri, ea ſtatuta, quam citò ad notitiam eorum peruenerint, ſecundum ſui tenorem ſine vlterioris moræ diſpendio recipiant, & obſeruent, & vt de materijs ſubſcribendis facilius occurrat quærentibus id quod velint: talem operis ſequentis præſcripſimus ſeriem titulorum.

CAPI-

CAPITVLVM 1. *De Prælatis, Præpoſitis, & Decanis.*
2. *De diuinis officiis, eorum reuerentiâ, & pſalmodiâ.*
3. *De dormitorio, & qualiter Monachi dormiant, & eius ſcrutinio.*
4. *De grauioribus culpis, & earum correctione in quotidianis Capitulis.*
5. *De obedientiariis.*
6. *De infirmitorio, & infirmis fratribus, ſolatio indigentibus.*
7. *De refectione, locis, horis, & de reliquiis poſt refectionem.*
8. *De occupatione, & contemplatione.*
9. *De hoſpitalitate, Prælatorum vnitate, & de collapſis Monaſteriis in Religione, & facultate.*
10. *De Nouitiis, & eorum diſciplinâ, ordine ſuſcipiendorum, & de mittendis ad Cellas, & Monaſteria.*
11. *De Clauſtro, & Clauſtri cuſtodia.*
12. *De Viſitatoribus.*
13. *De ſtudentibus, Doctoribus, & ſtudentium Prioribus.*
14. *De Capitulis Generalibus, eorum Præſidentibus, contributionibus, &c.*
15. *De verbis prohibitoriis, præceptoriis, pœnarum afflictionibus, & eorundem declarationibus.*

CAPITVLVM I.

De *Prælatis, Præpoſitis,* & Decanis.

IN dei nomine Amen. Poſtquam nos, qui ſubditorum curam ſuſcepimus, de eis in tremendâ die coram iudice diſtrictiſſimo, prece, pretio, vel fauore inflexibili, rationem reddituri, ſi benè, gloriam; ſi malè in curâ noſtrâ nos geſſimus, gehennæ pœnam ſumus æquo Dei iudicio ſuſcepturi, & rationem pro animâ cuiuſcunque pecoris nobis commiſſi reddituri: ſuper gregem nobis commiſſum ſolicitius vigilemus, cuſtodiam adhibeamus, ne dum dormimus, lupus ouem rapiat, vel ſi abſentes videamur antiquus hoſtis caulam inuadat, & poſt inuaſionem agnellos diſperdat. Eorum igitur abuſum, aut præſumptionis fiduciam cauentes, qui onus ſibi commiſſum in alios transferunt, & à nimietatis vitio, ne, quod abſit, in eis confidant, aut negligentiâ quâdam iugum oneris inſolenter poſtponant, (prætextu cuius, quorumue à ſuis curis abeſſe non curant) facti alieni: paſtoribus, verò, qui vultum pecoris ad minus ſemel in die reſpiciunt ſimiles eſſe cupientes: occaſionem abſentiæ præſcindere, & medicinam præſentiæ exhibere.

Primum

Primum ſtatutum de Prælatis.

A ſiduitas Prælato uniſo habitu, & actibus regularibus.

IN præſenti ſtatuimus, quod Abbates, cæterique Prælati, habitu regulariter ſe habentes, in Clauſtro, & Capitulo pro fratribus exempla riter inſtruendis, & confeſſionibus audiendis, in Choro etiam pro diuinis officijs, & in refectorio pro fratrum ſolatijs, quoties commodè poterunt, ſtudeant intereſſe, omneſque conſuetudines ita regulæ derogantes, quod cum obedientia, continentiâ, ant bonis moribus non poſſunt ſubſiſtere, tanquam corruptelas ſtudeant extirpare.

Statutum ſecundum de Prælatis.

Reſidētia Prælatorū.

STatuimus etiam firmiter, & diffinimus, vt de cætero tam omnes Abbates, qui bona à Conuentu poſſident diſcreta : quam etiam alij ſinguli Prælati, qui bona cum Conuentu participaliter obtinent concreta ; non occaſione cuiuſcunque conſuetudinis in contrarium laborantis, à ſuis curis, & officijs vltra trium menſium ſpatium coniunctim, & ſibi continuè ſuccedentium ſe ſubſtrahant, niſi quatenus præpeditionem habeant canonicam, & ſatis excuſabilem de tanto tempore abſentandi.

Tertium ſtatutum de Prælatis.

Lectio regularis in menſa.

ET quia ſcriptum eſt, non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo, quod procedit ex ore Dei : ita prouidemus pro corporis refectione, quod non negligenter omittetur animæ cibus: volumus idcircò, & ſtatuimus, quod omnes, & ſinguli Prælati in tempore refectionis, ſaltem prandij, ſtudeant lectioni indulgere, & præſertim quando cum alijs publicè in menſa præſentiam exhibent corporalem.

Quartum ſtatutum de Prelatis.

Veſtimenta ſint ſtatui Religioſo accommodata.

VLterius ſtatuitur, & diſtrictius diffinitur, quod omnes Prelati, & ſubditi, cappas, pluniales, ornatumque pro equitaturâ ſuo ſtatui habeant conformes, iuxta formam traditam in Clementinis, de ſtatu Monachorum Capitulo *In agro*, & conſtitutionibus venerabilium antiquorum, nec panno nimio vureeto duplicato, aut dimidiato, phalaraturâ deauratâ aut nimium ſumptuoſâ vtantur, ſub pœnâ quam Præſidentes poſt commonitionem in huiuſmodi abuſu ipſis notam in proximo Capitulo duxerint iniungendam; nec veſtis ipſa habitui proxima largas aut nimium latas manicas habeat : neque quomodolibet botonatas, in almucijs, caputijs, tunicarum collarijs, in facie manicarum circa pugnos, non habeant de cętero Prelati aut ſubditi furruras de vario griſeo, aut prætioſis alijs furruris, Religioſis ſandalum geoerantibus.

Equitaturæ, & comitiuæ moderatio.

Neque liceat ipſis Prælatis, dum per viam equitant, aut alibi in itinere tranſeunt, vltra numerum (de propriâ ſaltem familiâ) vicenarium (niſi in caſibus per conſtitutiones Papales Benedictinas expreſſatis,) quomodolibet ſecum ducere : aut in forinſeco ſeruitio retinere, ſed ſemper cum ipſo ſtent concredi, attentèque prouideant, ne in commodnlis, (penſatis, & moribus, & temporibus, & perſonis) ſit apparatus curioſus nimis, aut nimium exceſſiuus.

Quintum ſtatutum de Prælatis.

De fugitiuis requirendis capiendis, & cuſtodiendis.

Fugitiui perquirendi, & capiendi à quouis Prælato.

STatuimus inſuper, quod omnes Prælati ſuos requirant fugitiuos, item vt omnes Monachi, & eorum quilibet noſtri ordinis, in quemcumque locum noſtri ordinis venerint, per Prælatos, ad quorum loca veniunt, capiantur, & firmiter teneantur, quatenus iura permittunt, donec proprius eorum Prælatus miſerit pro eiſdem, aut per aliquem Præſidentium ſeu per Generale Capitulum determinetur, quid de eis fuerit faciendum.

Miſericordia erga fugitiuos contritos.

Diffinimus etiam, quod quilibet Prælatus, ſi contritio id requirat, ſuum Monachum fugitiuum admittat, ſi reuenire ex mero motu proprio voluerit, & ipſum tractet benigno cum fauore, dum tamen ad fugam non aſſueſcat.

Sextum ſtatutum de Prælatis.

De reddendo computo.

Cōputus, ſeu ratiocinia quinquennis à

PRæterea, cum ſinguli Prælati noſtri ordinis pronidè ex hominibus aſſumpti ſint, & pro hominibus conſtituti; tanquam prudentes villici ſuper ſeruos Dei, quatenus ſinguli pro ſeipſis, ipſi verò pro omnibus, & de omnibus in villicatione ſibi traditis fidelem pariter, & prudentem Deo, & Collegio faciant rationem : nos eâdem authoritate, qua prius, firmiter iniungimus, diſtrictiuſque ſingulorum conſcientias oneramus, quatenus iuxta decretum Benedicti,

nedicti, XII. rubricâ *De Capitulis Generalibus*; Ottoboni, rubricâ *De reddendo computo*, vnà cum gloſsâ Ioannis Aton ſuper eundem; nec non ſecundum conſtitutiones Simonis Cantuarienſis Archiepiſcopi, Capitulo *Etenim vt rectius*, tam ipſi prælati, quam adminiſtratores ſinguli, qui de more ſolent, aut de iure deberent, ſingulis annis ad minus, aut in Capitulo, aut in alio loco ſeorſim ad id negotium deputato, coram ſenioribus, & diſcretioribus ad hoc in Capitulo electis, & ſecundum conſuetudinem loci ad tale negotium vſitatis, reddant de ſtatu Monaſterij, & adminiſtratione plenariè rationem, faciantque, nomina creditorum, cum debitoribus, & cauſis, ſi quę fuerint, plenè, & fideliter, abſque alicuius fictionis ſcrupulo, redigant, ſeu redigi faciant in ſcripturam, nec dent aut donent Pręlatorum aliqui, de bonis ſibi in adminiſtratione taliter conceſſis, in curialitate, prodigalitate, ſeu liberalitate, ſummam aliquam notabilem, niſi in vrgente neceſſitate manifeſtâ, & tunc hoc faciant ad commodum Monaſterij, ac profectum, ac ſine dilapidationis ſpecie aliquali.

Prælatis, & adminiſtratoribus reddendi.

Moderatio donorum ſeu munerum, & largitionum.

Item ſtatuimus, quod Prælati non fide-iubeant per chartam ſuam, vel Monaſterium ſuum pro aliquo obligent, & cum contractus fieri debent, prouideatur, quod ſigillo communi contractus aliquis non ſigneтur, niſi de Abbatis, & Conuentus communi aſſenſu, vel maioris partis, vel ſanioris. Sigillum etiam commune ſub tribus vel quatuor ad minus clauibus cuſtodiatur, & penes Abbatem remaneat vna, & penes alios aliæ, quos Abbas de conſenſu Conuentus ad hue duxerit aſſignandos. Si quis autem contra hæc venire præſumpſerit, debitâ inquiſitione inde factâ à Viſitatoribus, ad Generale Capitulum Viſitatores denuncient, & Præſidentes de correctione prouideant.

Monaſterium, aut Pręlatus nō fideiubeant.

Sigillum Conuētus.

Statutum 7. de Prælatis.

VT autem Prælatis, & Religioſis, à quibus ſubditi normam viuendi, & conuerſandi aſſumunt, ſanctæ & honeſtæ conuerſationis teſtimonium copioſius ſuffragetur: decernimus vt Abbates, cæterique Prælati Cappellanos habentes, ipſorum quemlibet ſingulis annis mutent, quatenus, ſi de vitâ eorum, quod abſit, ſcandalum oriatur, tantò plures habeant teſtes innocentiæ ſuæ, quantò eorum vita pluribus innoteſcit. Imò quia in Clauſtro priuatus modus conuerſandi, norma extra viuendi, humanitas hoſpites alloquendi, cæteraque omnia in conſpectu aliorum à Prælatis tutius exercentur, huius ſtatuti per Viſitatores negligentia corrigatur.

De capellanis Prælatorum quotannis mutandis.

Statutum 8. de Prælatis.

INſuper ſtatuimus, quod nullus Prælatus quocunque numine cenſetur, ſiue Superiorem habeos, ſiue non, de ſuâ Religione, tradat ad firmam, illa manetia, de quibus proueniunt prouentus adminiſtrationum ordinis ſeu Religionis, niſi cum certâ ſolemnitate, & deliberatione Conuentus, ſecundum quod conſtitutio Benedictina iubet Cap. 15.

Quomodo elocandæ poſſeſſiones.

Statutum 9. de Prælatis.

De tertio Priore, & quarto Priore ordinandis, & quod nullus Prior Clauſtralis, & Supproir Cathedralis teneatur curſoriè ad tabulam alt.e miſſæ.

VT grex Dominicus eo melius præſeruetur ne deuiet, hoc obſeruandum eſſe cenſemus, vt in ſingulis eccleſijs Cathedralibus, & Prioratibus alijs, in quibus numerus tricenarius Monachorum exceditur deputetur ad cuſtodiam ordinis quartus Prior: in Abbatijs etiam ipſum numerum non habentibus tertius Prior habeatur ad minus: vbi autem fuerit Congregatio excedens vicenarium numerum ...... Prior aut ordinis cuſtos exteriorem habeat adminiſtrationem, per quam ab ordinis cuſtodiâ debeat aliqualiter impediri. Priores verò ſub Abbatibus conſtituti in illo latere chori, quo Prælatus non ſteterit habeant primum ſtallum in Capitulo, & refectorio, & alibi primam ſedem, quod etiam de Supprioribus in Cathedralibus eccleſijs volumus obſeruari. Item diffinitum eſt quod de cætero nullus Prior clauſtralis in Monaſterijs Abbates habentibus nec aliquis Supprior in eccleſijs Cathedralibus teneatur curſoriè ad tabulam altæ miſſæ, eo quod onera, & abſentiam ſuorum Pręlatorum de neceſſario ſupplentes, miſſas, & alia diuina ſæpius celebrant pro eiſdem.

Statu-

Statutum 9. de Prælatis.

De Veſperis ſolemnibus, & principalibus, in quibus Priores clauſtrales, Suppriores Cathedrales, cum cæteris hebdomadarÿs habent reueſtiri cum Prælatis.

PRæterea ſtatoimus, quod io veſperis ſolemoibus, & principalibus, quibus Abbas, vel Prælatus inſignijs pontificalibus reueſtiri more Monaſterij conſueuit in Dominicis veſperis, Prior clauſtralis, & Supprior eccleſiæ Cathedralis cum Prælato veſtimeotis indui ad incenſandum deootius ſe diſponat. Et quia non intendimus cultus Domioici ſubtractionem ſed potius eiuſdem augmentum, volumus vt poſt dictos Prælatum, & Præpoſitum, oroamentis ſic induros, hebdomadarij, ſeu alij more ſolito cōſequantur. Statuimus etiam, quod omnes noſtræ Religionis filij Priores clauſtrales, & Suppriores cathedrales, quos Præpoſitos eſſe declamus, admittent primos in honore poſt eorum Prælatos, & ipſis tanquam ſuo ſuperiori, & loco, & tempore non aliter oſtendere ſe frontuosè præſumant. Item præſenti auctoritate inhibemus, quod nullus ordinis cuſtos ioferior præſumat alicui noſtræ Religionis commonacho limites Monaſterij exeundi auctoritatem prǽſtare ſeu faciliter licentiare, ſi præſentia in Monaſterio ſuperioris cuſtodis valeat commodè obtioeri.

Statutum 10. de Prelatis.

De licentÿs exeundi extra Monaſterium.

STatuimos etiam, quod ſinguli Prælati, Præpoſiti, ſeu Decani conſtitutionem Benedictinam de licentijs extra Monaſterium exeundi ad alia loca quateous eos concerooit obſeruent, & quatenus ſubditos tangit, eam faciant inuiolabiliter obſeruari. Ioſuper prohibemus oe quis noſtræ Religionis Monachus coi ad exeuodum ad certum locum, vel certa loca licentia eſt cōceſſa, ad loca alia lateralia vel vlteriora Religioſorum ſeo ſæcularium quorumcomque ſe transferat ſeu diuertat, niſi ante ſuum egreſſum, quod ad talia loca ſe diuertere poſſet à ſuo ſuperiore, qui eam valeat indulgere, licentiam ſpecialem habuerit, & expreſſam: Quod ſi quis noſtri ordinis contrauenerit, & ſuper hoc conuictus foerit ſeu extiterit, eum fore ab exitu clauſtri per quindenam ſtatuimus ſuſpendendum, & aliàs, ſi quoad multa loca excceſſerit ioxta diſcretionem ſui ſuperioris, & exceſſus exigeotiam puniendum: Saluâ tameo in ipſis in dando talem licentiam poteſtate cum perſonis maturis, & approbatis prout duxerint in genere diſpenſandi vt ad loca quæcumque lateralia & vicina etiam in petendo licentiam non expreſsè poſſunt prout voluerunt ſe diuertere ſeu transferre, propter vtilitatem Monaſterij vel commodum perſonarum, ſeu cauſas alias honeſtas in itinere etiam poſt conceſſam licentiam forſitan occurrentes: non tamen liceat cum omnibus iodiffereoter taliter diſpeoſare, ne inſolentibus tribuatur per licentiam indiſcretam materia euagandi. Statuimus ioſoper, quod nullus Prælatus, quocunque nomine ceoſetur bona, aurum, ſeo iocalia in camerâ, ſeu cuſtodiâ Monachi defuncti reperta ad alios vſus transferat, licet pios, niſi ad vſus, & ad commodum Mooaſterij ſiue Conueotus veraciter conuertendum.

Capitulum ſecundum.

De diuinis officÿs, & eorum reuerentia, & pſalmodia.

AD excitaodos affectos laboraotium in vineâ Domini vt verum retributionis mereantur denarium, nocturoum pariter, & diurnum poſt laborem, decernimus vt Dei opus non fiat in aliquo negligenter, præſertim tamen in geoerali Capitulo ſit diſtrictius præceptum vt ipſum diuinum officium diurnum, & oocturoum, ſecundum quod Deos dedit ſtudioſè celebretur, & deuotè ſaltem inter Religioſos, cum ipſorum effectui principaliter inter cæteros eccleſiæ miniſtros in diuioorum celebratione deuotius excitetur, eorum defectui copientes occurrere, qui

indebite

indebitè ab officio dinino ſe ſubtrahuot non attendentes, quod niſi qui altari deſeruit de altari viuere debeat, pręcedentium Patrum decretis ſtatuimus, vt ad diuinum officium nocturnum pariter & diurnum omnes, & ſinguli mox audito ſigno concurrant expectaturi matutinarum horarum & miſſarum principium medium atque finem, ijs duntaxat exceptis, quibus vt abeſſe valeant à ſuis ſuperioribus ſpecialiter eſt iodultum. Quod etiam ſuperiores mooemus, & exhortamur in Domino ne nimis faciles ſint in his licentijs concedendis. Cum autem Abbas aut Prælatus alius ſuperiorem non habens interfuerit matutinis iuxta regulã Euangeliũ legat; eiſque abſentibus à Præpoſito legatur vel hebdomadario altæ miſſæ. Item ne orandi prolixitas pareat aliqualiter faſtidium ſtatuimus vt Antiphona ſuper *Benedictus* & *Magnificat*, non niſi bis cantentur quodcnmque ſolemne contigerit, quod in principalibus feſtis volumos obſernari vt ad veſperas, & laudes poſt priocipalem collectam factam ſi requiratnr de die memoria ſufficiat poſtea de Trinitate, de Cruce, de ſanctâ Mariâ, & de omnibus ſanctis niſi loci conſuetudo aliud exigat, & requirat decantari: Alijs verò diebus fiant memoriæ de Trinitate, dę Cruce, de ſanctâ Mariâ de patronis, de ſaocto Benedicto, de reliquijs loci, de pace, & de omnibus ſaoctis, & capiatur iuxta locorum conſuetudioem curta venia ſuper formas: Orationes ad ſextam, & ad nonam proprias volumus ſed ad omoes horas præterquam ad primam, & ad completoriom dici volumus orationem principalem: Item cum inxta canooum ſanctiones Monachorum officium ſit ſua & alioꝛũ deflere peccata precibus continuis, & deuotis incumbere, Deo diſplicere nos credimus ſi preces olim vſitatas dici omittamus. Hincque licet prædeceſſores noſtri ad horas canonicas preces omitti ſtatuerunt, nos eornm in hac parte ſtatutum aliqnaliter duximus imitandum præſentiſque auctoritate Capituli ſtatuendo decernimus vt ſaltem ad primam, & ad completorium olim vſitatæ preces dicantur: inter quas dicatur *Confiteor* ſub hac formâ, *Confiteor Deo, & Beata Maria, ſancto Benedicto, & patrono loci* (ſi placeat locorum conſuetudini) *quia peccaui cogitatione, locutione, omiſſione, conſenſu, & opere, mea culpa. Ideo precor vos orare pro me Miſereatur veſtri omnipotens Deus, & dimittat vobis omnia peccata veſtra, liberet vos ab omni malo, conſeruet, & confirmet in omni opere bono, & perducat ad vitam æternam Amen.* Et ad miſſam addatur, *Indulgentiam abſolutionem, & remiſſionem, omnium peccatorum veſtrorum tribuat vobis omnipotens, & miſericors Dominus.* Ad cæteras horas ſufficiat dicere pro precibus, *Domine ſaluos fac Reges, ſaluos fac ſeruos,* &c. *Oremus pro fidelibus defunctis: Dominus vobiſcum*; niſi ex deuotione aliæ fuerint vſitatæ.

Decernimus tamen, & ſtrictè præcipimus temporibus futuris perpetnò duraturum; quatenns exceptis aduentu Domini, quadrageſimâ, & octauis ſanctorum; ſingulis ſeptimanis, ſi quâ die vacauerit, beati Benedicti ſpecialis memoria in tribus lectionibus celebretur, dum tamen beatę Mariæ virginis ac patronorum loci commemorationes ſolitæ præferantur.
Statoimus inſuper ad primam Domioicis diebus tantum, poſt collectam *In hac hora* &c, Symbolum Athanaſij videlicet *Quicunque vult ſaluus eſſe* &c, ſequatur; deinde oratio de Trinitate; *Omnipotèns ſempiterne Deus.* diebus autem ferialibus pſalmi pœnitentiales cum Litaniâ dicentur in choro poſt primam; pſalmi proſtrales in quadrageſimâ duntaxat dicantur, cum curtâ veniâ ſuper formas; loogam autem veniam in choro de cætero fieri nolumns, niſi in adorando crucem, aut pro tranſgreſſionis emendatione; vel cum pœnitentialibus & litaniâ poſt tumulationem fratris defuocti dicendis, vel pro pace, vbi hæc fuerit conſuetndo; & cum quis in choro diebus ferialibus benedictionem fuerit accepturus. Circuitio vel circumuerſio etiam, quæ Ante & Retro dicitur, nõ fiet de cætero: ſed loco ipſius profundam inclinationem fieri volumus, & deuotam.

Speciale officiũ de S Benedicto ſingulis ſeptimanis.

Ante, & retro nõ fiat.

Item quam ſit graue periculum attendentes, ſi pro fundatoribns noſtris, & ijs, quorum oblationibus viuimus, prout tenemur, minimè celebramus: præſertim, cum nos, idcircò fidelium fundauerit deuotio, variaſque nobis poſſeſſiones contulerit vt pro eorum animabus altaris ſacrificium iugiter offeramus: præſenti conſtitutione, præcipimus, vt illod, quod de miſſarum celebrationibus, & Monachorum confeſſiooibus in conſtitutionibns Benedictinis ſtatutum exiſtit, inuiolabiliter obſeruetur. Et ne in hoc tranſgrediérinm culpa pertranſeat aliqualiter impunita, ſtatoimus, vt ſi quis noſtri ordiois Sacerdos harum conſtitutiooum in eâ parte trangreſſor extiterit, aut vltra quatuor dies continuos, ſine licentiâ & rationabili cauſâ ſuo manifeſtatâ prælato, a celebratione ceſſauerit diuinorum, publicè in Capitulo proclametur; & quouſque illud, quod negligenter amiſit ſeu omiſerit, correxerit, extra Refectorium non manducet, nec clauſtrum permittatur exire. Si autem talis in Cellâ extiterit, ei vſque ad ſufficientem emendationem, carnes præcipimus ſubtrahi: ipſique de vno genere piſcium tantummodo miniſtrari. Quibns etiam pœnis volumos hos percelli, qui citra ſacerdotium in

Miſſæ per defunctis benefactoribus diligenter fiãt.

alijs ordinibus conſtituti, couteſſi aut communicati uou fueriut, prout diuerſis conſtitutionibus eſt ſtatutum.

Miniſtri Altarium.

Sed ne Miniſtrorum inhoneſtas, miniſtrantium miſſas ſuas, aut eas audientium denotionem diminuant: ſtatuimus, vt noſtri ordinis Sacerdotes ſine Monacho, aut ſaltem honeſto clerico uon celebrent miſſas ſuas; & vt parati ſint Clerici celebrare volentibus, ſtatuimus, vt in ſingulis monaſterijs, Altaribus ſingulis, per Prælatos honeſti deputentur Miniſtri, quibus exhibeantur victualia de communi eleemoſinâ, vel aliunde, prout Prelati duxeriut ordinandnm.

Vniformitas ceremoniarũ in miſſis obſeruanda.

Item ad diuini honoris incrementum, feruoremque deuotionis attendentes, Diffiuimus, & obſeruari demandamus, quod omnes & ſinguli noſtræ Religiouis Sacerdotes Miſſas celebraturi, præmittentes voce expreſſâ miſſæ priucipio *Confitemini Domino*, &c. ſubiungendo *Confiteor*, facies ad altare, & non ad populum conuertant: præſentiâ Epiſcopi, vel Prælati duntaxat exceptâ; ac etiam quod in eleuatione Calicis, fractione Euchariſtiæ, & cæteris miſſæ obſeruantijs, ad vnum modum & vſum, cum ſint vnius moris, Prçlati, & Subditi eiuſdem ordinis, tanquam in vnâ domo ſe debeant commodè conformare.

Confeſſarij.

Et quia inſidiatur antiquus hoſtis iugiter viris ſanctis, eaque eſt naturæ corruptæ conditio, vt diu non poſſit a vitijs penitus abſtinere; ſed, iuxta Scripturæ teſtimonium, iu die ſepties cadit iuſtus: hinc eſt qnod vt per confeſſionem debitam quotidiè reſurgamus, qui quotidiè per peccata decidimus, ſtatuerunt Prædeceſſores noſtri, quod & nos præcipimus futuris temporibus firmiter obſeruari: vt in omni Monaſterio iuxta numerum fratrum ordinetur numerus confeſſorum, Prior videlicet clauſtralis, & alij, de quorum diſcretione, & conſcientijs eornm Prælati confidant, quibus vices ſuas committant in fratrum confeſſionibus audiendis; in criminibus proprietarij, inobedientiæ, conſpirationis, & incontineutiæ, maioribus excommunicationibus authoritate abſoluendi Prælato ſpeciali reſeruatâ.

Confeſſio quinquies Prælato faciẽda. Non cõfiteâtur ſæcularibus.

Præmiſſis etiam adijciendum, decernimus, vt quicunque Monachus, præter priuatas confeſſiones de quotidianis delictis regulariter faciendas, bis vel ſaltem ſemel in anno, ſuo confiteatur Prælato: niſi illud alteri duxerit aſſignandum, & illud quidem pertinaciter renuentes, aut poſt quadrageſimam differentes, quadrageſimalibus cibis duntaxat volumus eſſe contentos, donec eorum Prælati eos iudicauerint emendatos. Præſentis inſuper authoritate Capituli prohibemus, vt nullus Monachus, Prælatus vel ſubditus, confiteatur alicui ſæculari, aut virò alterius Religionis, niſi fortè, qui in itinere conſtitutus Monachum non poſſit adire.

Cuilibet decadi vnus detur confeſſarius.

Præterea ſtatuimus, quod in omni Monaſterio, vbi extat numerus vicenarius, ad minus ſint duo confeſſores; ſi triginta tres, & quod ad minus cuilibet fratrum decenario, correſpondeat confeſſor deputatus, ſufficienti ſcientiâ, & diſcretione inſtructus ad tale officium requiſitis, quod etiam de Decanis, quod ſint ſapientes, inſtructi, & diſcreti, volumus obſeruari.

Preces ad Completorium.

Ad Completorium verò poſt, *Kyrie eleiſon, Pater noſter, & Credo*, dicendas fore decernimus preces antiquitus vſitatas. Et ne ſerpens verſutus, quos vigilantes nequit ſubuertere, dormientes noctanter illudat, opus eſſe cenſemus ante ſomnum, eius implorare ſuffragium, per quam extitit caput ipſius ſerpentis contritum: hinc eſt quod ſtatuimus, vt ſingulis diebus ſtatim poſt completorium, in honore Beatæ Virginis vna in choro cantetur Antiphona, tractim pariter, & deuotè: poſt quam ſequatur oratio de eâdem. Iuordinatas autem potationes poſt dictum Completorium interdicimus quibuſcunqne.

Omnes ſimul compleant.

Cęterum cum expreſsè in noſtrâ regulâ ſit contentum, vt in omni tempore in vnum poſiti compleant: tam obedientiarij, quam alij, à primâ Dominicâ quadrageſimæ, vſqne ad Paſcha, & à primâ Dominicâ Aduentus, vſque ad natale Domini, & ferijs ſextis per totum annum, collatioui, & completorio interſint, niſi ex ſpeciali licentiâ, cuipiam indulgeatur. A Completorio verò omnes, tam obedientiarij, quam alij, cum Conuentu ad Dormitorium ſe transferant ad pauſandum, nec aliundè ſe diuertere valeant, niſi licentiam habuerint ſpecialem, quam quidem à Præpoſito concedi firmiter inhibemus, niſi ſubſit cauſa rationabilis atque iuſta, vel niſi maior in Monaſterio, cum aliquo ex cauſâ iuſtâ vel meriti exigentiâ, voluerit diſpenſare.

Silentiũ poſt cõpletoriũ.

Exeuntibus à Completorio uulla ſit licentia denuò cuiquam loqui tribuenda, uiſi propter hoſpites, ſi qui tunc fortè fuerint: vel niſi Prælatus, aliquid iuſſerit alicui, quos etiam ſic abſentes ſeu morantes, potationibus ſerotinis, fabulis otioſis, imò detractionibus venenoſis vacare, vnde à Matutinis ſe ſubtrahunt, vel ſine deuotione interſunt, ac ad celebrandum iu craſtino efficiuntur indiſpoſiti, & inepti, authoritate præſentis Capituli inhibemus, quam corruptelam cupientes corripere, ac in poſterum omninò reſtringere, mandamus, quod ſinguli ad ordinis cuſtodiam deputati, ſeu deputandi de talibus diligenter inquirant, & ſi correcti ſe

citius

citius non emendent per amotionem ab eorum officijs, ſi quę habeant, aut per ſubtractionem cuiuſcunque ſolatij, puniantur. Si Prælati hoc neglexerint per Viſitatores eorum negligentiam duximus reprobandam.

Item diffinitum eſt, quod nullus tempore perſolutionis diuini ſeruitij per eccleſiam deambulare, vel ſpaciari cum fratre, vel ſęculari colloquendo vagari præſumat.

Nullus deambulet in eccleſia tẽpore officij.

Inſuper Diffinitum eſt ſub pœnâ recreationis per tempus notabile ad arbitrium ſuperioris ſubtrahendæ quoties feſta ſolemnia vel duplicia occurrerint miſſis matutinis, & veſperis interſint obedientiarij quâcunque conſuetudine ſcriptâ, aut non ſcriptâ in contrarium non obſtante.

Item in obſequijs mortuorum obſeruandis decernimus, quod à noſtris prædeceſſoribus eſt ſtatutum videlicet vt in priuatis diebus ſufficiant ante lectiones iij. pſalmi, & poſt iij. lectiones cum totidem Reſponſorijs verſus eorundem tantummodò decantandi; principalibus exequijs, & vbi corpus fuerit præſens, exceptis: in quibus vltimum Reſponſorium in ſiroecis cum tribus verſibus ſecundum morem loci decantentur, ſequaturque verſiculus, *Audiui vocem. Pater noſter. Et ne nos, A porta inferi Dominus vobiſcum*, Et tres orationes duntaxat, quas etiam preces, & orationes in laudibus poſt, *Benedictus*, & in *Placebo*, poſt *Magnificat*, dici volumus (precibus, Antiphonis, ſiue pſalmis, qui loco precum valebant antiquitus, prætermiſſis) *Verba mea* poſt matutinas non dicatur niſi infra tricenale Monachi mortui in Conuentu, vel pro fratre alterius Conuentus, vbi Conuentio hoc requirit, tuncque ſufficiant hi pſalmi, *Verba mea, De profundis: Voce mea*: nec alia ſubmiſſa pſalmodia dicatur in Conuentu de cętero, exceptis quindecim pſalmis matutinis, & horis Beatę Mariæ, vbi eſt conſuetudo eas dicere in choro, pſalmis etiam pœnitentialibus dicendis in ferijs, & pſalmis proſternalibus in quadrageſimâ, & *Miſerere* tunc ad horas, ac commendatione animarum, & pſalmis pro rege, & ſerenitate aeris: quę omnia ſuis temporibus voce mediocri, & pauſatione factâ, prout decet, tractim, & deuotè dicantur: hoc adhibito moderamine, vt in Prælatis, qui in ſuis Monaſterijs iuxta conſtitutiones Papales actualiter habeant ſcholas, liceat cum ſtudentibus ſuper horum aliquibus ſubtrahendis ea, ad quæ ex regulâ non arctantur, ſecundum horum diſcretionem diſpenſare.

Abſcinduntur multa adiecta pſalmodiæ maiori,

Illorum autem conſuetudinem, qui tribus noctibus ante Paſcha, & tres lectiones cum totidem reſponſorijs tantum habent præſenti auctoritate decernimus immutandam; ſtatuimuſque quod de cætero in ſingulis Monaſterijs quâlibet ipſarum noctium nouem lectiones cum totidem Reſponſorijs habeantur.

Officiũ hebdomadæ pœnoſæ plenum ſit.

Et vt ipſum nocturnum officium plenius, atque melius cantetur, ſtatuimus vt Sacriſtę Monaſteriorum ad matutinas, & maximè cum propria fuerit hiſtoria candelam diſtribuant indigentibus iuxta hoc quod Prælati viderint expedire.

Candelæ diſtribuendæ.

Et quia norma pſallendi à Beato Bernardo Monachis tradita, Deo & Angelis placere per ipſum eſt affirmata: nos vbilibet noſtræ Religionis locorum eam decernimus obſeruari, videlicet, quod in pſalmodiâ non nimis protrahatur ſed rotundè, & voce viuâ cantetur, metrum, finis verſus, ſimul intonetur, & ſimul dimittatur, punctum verò nullus nimis teneat, ſed cito dimittat, poſt metrum bonam pauſam faciamus, nullus ante alios incipere, vel nimis currere præſumat, aut poſt alios multum trahere, ſeu punctum multum tenere, ſimul pauſemus, ſemper inuicem auſcultando. Quicunque incœperit Antiphonã, pſalmum, aut hymnum ſiue Alleluya, vnam partem ſolus tractatim dicat, alijs tacentibus, & ab eo loco, quo ille dimittit, alij incipiant, non repetẽtes quod ille iam dixit, ſimiliter hoc teneatur, & obſeruetur dum cantor reincipit, Alleluya, ante Reſponſorium, in clauſulis aliquantulum expectemus.

Norma pſallẽdi B. Bernardi.

CAPITVLVM III.

De dormitorio, & qualiter Monachi dormiant, & eiuſdem ſcrutinio.

PRæterea Monachi, cum in diſpoſitione corporali proprietatis vitio, aut fraude diabolicâ, ſegnitie quâdam laſciuię torpeſcant: pro vniuſcuiuſque ardore ſpirituali de nocte ſurgentes feruefcant, cellas in dormitorio fœlicis recordationis Papa Benedictus Papa duodecimus eſſe prohibuit, noſque hoc adijciendum decernimus, quod vt tollatur omnis mali ſuſpicio lecti Monachorum velaminibus, ſi quæ fuerint, amotis, & partitis ita ſint ordinati, vt in ipſis lectis exiſtentes vel iuxta ſine obſtaculo quocunque, die noctuque continue valeant à cuſtodibus ordinis, & alijs tranſeuntibus contueri.

Cellarũ forma.

Proprie-

Scrutiniũ dormitorij.

Proprietatis quoque vitium volentes à noſtris penitus amputari, præcipimus, vt Viſitatores inquirant diligenter, & obſeruari faciant id, quod continetur in regulâ, & in conſtitutionibus Ottoboni, de ſcrutinijs in dormitorijs faciendis.

Et cum inficiari nequeat quin è pecuniarum receptione oritur aliqualis diſpoſitio ad peculium, & fit in parte conceſſio præter iura; inde verò præter occulta commercia, clandeſtina negotia, aliaque, & vana illicita multa, maximè miniſtratur materia murmuris, quod ſuper omnia penſat, & prohibet noſtra norma: Idcircò (primò quia melius, ſeu magis expediens fore ſupponimus in manus obijcientium incidere, quam leges, & prohibitiones relinquere noſtræ normæ: Secundò quia ſatis ſufficiens eſſe confidimus ſi per viam imitationis ſit quiſque diſcipulus quemadmodum ille Magiſter optimus cuius omnis actio noſtra eſt inſtructio,) & qui iuxta Auguſtinum de operibus Monachorum, iunctâ ſententiâ Ioannis Chriſoſtomi quâdam cum gloſſa communi ſuper Euangelium Ioannis 12. loculos habuit, & pecunias, vt omnem abſcinderet malefaciendi materiam, & moribus condeſcenderet infirmorum. Tertioque quia iſtud iuris conſilium eſſe perlegimus, vt vbi maius imminet periculum, ibi conſultius eſt agendum: propterque vitandum malum grauius, illud, quod minus eſt, iuxta regulam iuris, *quotiens cum ſilentio* toleramus:) hos ipſos ſingulos ſubiectos noſtros, dum tamen non ſint ſine diſcretione iuuenes, aut in expenſis prodigi, ſeu minus in regimine ſapientes, permittimus pariter, & toleramus, iuxta antiquam conſuetudinem atque vſum, partim pro neceſſarijs, partim pro recreationibus pecunias recipere, & expendere: non quidem ad libitum, ſed in his duntaxat, quæ ſupra diximus, & cum diſcretione: & ne hæc permiſſionis, aut tolerationis libertas in materiam euadat ſcrupuli, ſeu ad peculij opus ſine freno diſponat per regulam penitus interdicti: nos vlterius vſum, formam, & modum de receptâ, ſeu recipiendâ per contrahentes pecuniâ taliter cupientes pro viribus moderari vt nec occaſio mali ſit in facto, nec error ordinis remaneat quomodolibet in conceſſo: altiori, imò & ſtrictiori modo, quo poterimus iniungimus, firmiſſimèque mandamus, quatenus ipſorum ſinguli ſubiecti, qui huiuſmodi pecunias taliter recipiunt, in ſuos vſus, de talibus receptis totiens quotiens ſuperiori viſum fuerit expediens, ad minus ſemel in anno aut ſcripto aut verbo, iuxta ipſius ſuperioris arbitrium, fidelem rationem pariter, & relationem faciant: nihilque omninò propter vitandum proprietatis vitium quomodocumque, aut qualitercumque ſibi conceſſum penes ſe retineant, quod iuxta traditionem Regulæ nec Abbas dederit, nec permiſerit poſſidere; ſeu in quo ipſi non ſe ſemper promptos exhibuerint ad ponendum plenariè in ſuperioris arbitrio, & diſpoſitiun per hanc tamen poſitionem ſeu relationem nolumus aliquem ſtrictiorem in aliquo proniorem aut pronitiorem eſſe ipſum reſiduum ſi quod fuerit à fratre auferre aut penes ſe retinere niſi in pios vſus illud idem applicet, & tunc hoc fiat cum ſaniori conſenſu, & abſque rancoris vitio ſeu iniuriandi libidine aliquali.

De licẽtiâ pecunias retinendi,

Ratio reddẽda fideliſſima.

Cellæ dentur ſiue munere aut pretio.

Statuimus igitur ne quis Præpoſitus cellas in dormitorio munere, pretijue exactione vendat, ſeu inhabitare permittat: neque aliqua exactio pro cameris ſuperioribus deliberandis fiat pecuniaria ab his, quibus incumbit diſponere; ſed pro modo honeſto, & diſcretiori regulariter diſponat ſub pœnâ ſecundum ſui ſuperioris arbitrium infligendâ.

Omnes in dormitorio eodem: ſinguli in ſingulis lectis.

Statuimus etiam quod omnes tam officiarij, quam clauſtrales, ſecundum diſpoſitionem dicti ſui Præpoſiti ſinguli ſingula lectiſternia ſeu cellas pro modo conuerſitionis accipiant, ita quod omnes, & ſinguli in vno loco, & ſub vno tecto, tam obedientiarij, quam alij, ſi commodè fieri poterit, dormiant; lumen verò in dormitorio de nocte iugiter ardeat: Monachi verò in ſuis cellis, vbi ſolent dormire, lectiſternia deſuper aut per lecti circuitum non habeant niſi de albo, vel de nigro panno, vel de bruno cum pellibus agninis albis, vel nigris, vel pellibus mureliginis, aut vulpinis. Tunicas verò ſuperiores non habeant ſciſſas, aut botonatas, curtas, ſeu minus ſtrictas; ſed ſint tunicæ colore, & panno moderato, & ſicut Monachi Nigri vulgariter vtuntur, ſed exterius veſtibus Nigris conformiter induantur, cum cucullis, & froccis aliter coloratis, quam Nigro colore non vtantur, veſtis ipſa habitui proxima largas habeat manicas, vſque ad pugnum protenſas, nec conſutitias aut quomodolibet botonatas Cucullis verò Taberdatis Prælati, & ſubditi non vtantur. Cucullæ verò ſic formentur, vt nihil panni abſciſſo, ſuper brachium ante, & retro ſaltim ad cubitum deſcendant, vel cubitum cooperiant, ſi ad hoc panni ſufficeret latitudo.

Tunicæ interiores.

Exteriores.

Equitãtiũ habitus.

Botas verò Roſtratas, aut minus ſtrictas, ſimul & zonas ſericas, ſiue etiam de aliâ materiâ qualicunque dum tamen cũ argenteo apparatu, ac etiam Capello ornato cum ſerico vel [illegible] dato vel viridi vel blueto aliquo colore, alio quam nigro mero, penitus interdicimus, tam Monachis, quã Prælatis, nec Monachum aliquem ſubditum vel Prælatum cũ cloca vel rotun[illegible]

aut

aut huiuſmodi inhoneſto vel ſolâ cucullâ, ſine veſte aliquâ ſuperiori permittimus deſuris equitare: ſed mandamus, quod quotieſcunque, & quandocunque ad ciuitates, burgos, ſeu maneria Dominorum, aut alicubi vbi cum viris honeſtis verſari debeant, iuxta antiquam conſuetudinem ſui clauſtri ſuperius induantur, equitaturi verò in medio itinere inter ciuitates, burgos, &c. vel ad propria maneria, tempore æſtatis vel cum ſenibus ſine cappis tantummodo diſpenſamus, dum tamen per illum vel illos qui dederint ſe in obuiam, ſcandalum non oriatur. In omnibus iſtis iam recitatis oneramus tam prælatos, quam ſubditos. Prælatis inſuper ſtrictius mandamus vt ipſi omnes habitus, & eorum abuſum his ſtatutis contrauenientes ſine morâ in proprijs perſonis deponant ſimiliter, & ſubditis illis abutentibus vel aliquo eorundem auferant indilatè.

CAPITVLVM IIII.

De grauioribus culpis, & earum correctionibus, & quotidiano Capitulo.

Capitulo omnes interſint.

VT quotidiè caſtigantur exceſſus, quotidiana Capitula fieri decreuerunt antiqui: quod nos obſeruari volentes, ſtatuimus, vt omnes infra fores Monaſterij exiſtentes, tam forinſeci, quam clauſtrales, interſint Capitulo, niſi ex certis cauſis neceſſarijs, & rationabiliter fuerint impediti: in quo quidem caſu qui intereſſe non poterunt, ſe abſentent de Prælati, vel Decani licentiâ, ſeu præcepto. Statuimus inſuper vt tempore ipſius Capituli in locis vbi oſtium clauſtri obſeruari non poterit, vt ſæcularium arceatur acceſſus ad clauſtri cuſtodiam.

Statuta in Martyrologio ſcribantur: & quotidiè poſt regulâ in Capitulo legâtur.

Cæterum cum eorum ignorantia, quæ quis ſcire tenetur, in interitum ducat, neminem excuſet, cupientes, vt noſtri nullatenus ſic ignorent, quoniam ſic ignorans ignorabitur: præſenti conſtitutione ſtatuimus, patrum imitantes decreta, vt in ſingulis Monaſterijs poſt Martyrologium, & regulam conſcribantur ſanctiones ſummorum Pontificum noſtrum ordinem concernentes, ſtatuta iſta aliaque, ſi qua ſint noſtrum ordinem concernentia, de quibus in Conuentu ab aliquo Monachorum ſingulis diebus poſt lectionem de regulâ legatur vna particula, quæ ad minus ter in anno per particulas ſic legantur, & ſi aliqui indiguerint, huiuſmodi lectione, à Præſidente Capituli, vel ab aliquo alio, cui Præſidens hoc iniunxerit, & præcipuè de regulâ, ſecundum conſtitutiones nunc inde editas, exponatur prout Præſidenti viſum fuerit expedire.

Pœna ob murmurantiũ Monachorum.

Si verò Præſidens dictum articulum quempiam aduerterit debitè non ſeruari, moneat comminando vt de cætero obſeruetur, rebelles verò regulariter puniendo. Si quis verò, quod abſit proclamationem vel correptionem indignanter, vel cum euidenti murmure tulerit, aut iudicium Præſidentis in Capitulo vel extra exprobrauerit, & ſuper hoc conuictus extiterit, eodem die, vel ſequenti in pane, & aquâ ieiunet.

Pœna friuolè appellãtium.

Appellationibus friuolis viam volentes præcludere, ſtatuimus, vt ſi quis noſtri ordinis abſque causâ rationabili ab actis ibidem appellare præſumpſerit, cum per eum, ad quem pertinet, fuerit decretum appellationem ipſam friuolam eſſe, ſiue nullam; per annum in Capitulo vocem perdat, & per menſem vltimus fratrum exiſtat.

Pœna reuelãtium ordinis ſecreta.

Item, cum ſit ſpecies proditionis, illud, quod eſt ſecretum malitioſè detegere: tantum crimen à noſtris volentes abeſſe, ſub pœnâ excommunicationis diſtrictius inhibemus, ne quis ſecreta Generalis, ſeu Conuentualis Capituli alieni, qui noſtri ordinis non fuerit, malitioſè, aut in odium alicuius perſonæ, ſiuè in ſubuerſionem alicuius ſtatuti, reuelare præſumat.

Pœna impudenter exprobrantiũ.

Ad hoc etiam decernimus adijcientes vt ſi quis fratri ſuo extra Capitulum ſuper emendato exceſſu ſuo, vel emendando, exprobrauerit impudenter, cum ſuper hoc conuictus fuerit, tribus diebus in Capitulo diſciplinetur, ac per menſem in choro, & alibi vltimus habeatur. Si verò conuerſus ſic deliquerit, ſex diebus continuis ad terram panem commedat, & aquam bibat vno tantum pulmento contentus, tribuſque diebus continuis in Capitulo coram omnibus diſciplinetur. Qui verò ſic exprobrauerit ſuo Prælato, grauius puniatur, ſecundum quod in gradum peccauerit altiorem.

Non facilè imponãtur præcepta obedientiæ

Item cum humana fragilitas frequenter ardentius appetat, quod eſt prohibitum, quam quod licet, ſtatuimus, quod Prælati ac alij ordinis cuſtodes non præcipitanter, aut leuiter, & ſine causâ magnâ, in Capitulo vel extra, in virtute obedientiæ, aut ſub pœnâ excommunicationis facienda præcipiat aut cauenda.

Et ne iſtod ſtatutum facilitatem præbeat delioqoendi, tum etiam ne impunita licentia ſce-
Sit in omni Monaſterio carcer. lerum in peroiciem rraoſeat animarum, aut ex facilitate veniæ augeatur malitia delinqnendi, ſic delinqoeotium puniri deſideramus exceſſus, vt voius pœna moltorom ſit metus, & enormitas culpæ oota ſit ex magnitudine ſuæ pœnæ: huius igitnr rei gratia ſtatuimus, vt in omni Monaſterio ſit carcer, io quo puoiri poſſint enormiter delinqueotes. Omnes aotem proprietarij, & incontinentes, inobedientes, conſpiratores, falsè & malitiosè cootra quoſcunque Prælatos vel fratres ex malitià compooeotes, & conſentientes eiſdem, primo die lonæ quadrageſimæ legitimâ monitiooe præmiſſâ, per loeotum Prælatos excommonicentur io ſcrip-
Excommunicatio in ſcriptis ferenda contra proprietarios, &c. tis, ſi hoc Prælati iudicauerint expedire, & idem etiam fieri volomus per Viſitatores, ſi opus fuerit, cum ad Monaſteria venerint viſitanda. Si quis verò frater eriam contomax, aut ſuperbus, mormurans, aot contrarius exiſtens regulæ, & præceptorom Prælatorum cootemptor extiterit, ſecundum normam regulæ monitus, poſtea publicè obiurgatus, non emendauerit, ſi intelligat, qualis ſit pœna excommonicationis, huic ſubiaceat, ſi verò improbus eſt, vindictæ corporali ſubdetur, ſi quis, verò de aliquo prædictorum crimioom legitimè cooincatur, ſtallum perdat in choro, à celebratione miſſæ ſuſpendatur maioris, oec tameo admioiſtrationem aliqnam ex tunc aliquateous habeat: obſeruatâ nihilomious circa tales regnlari diſciplinâ, quam circa ſic peccantes conuenit obſeruari. Ne tamen io tyrannidem rigor excreſeat, volumus, vt ſi cordis contritio, & operis humilitas hoc euidenter meruerint, Prælatis liceat cum ſic delinquentibus diſpenſare: dum tameo ad ſic peccandum non fuerint aſſueti. His etiam adijciendum decernimus, quod qui à celebratione miſſæ maioris pro colpâ ſuâ vltra voius menſis ſpatium ſunt ſuſpenſi, ad legendum Euangelium compellantur, donec ad gradum priſtinum fuerint reſtituti. Item decernimos, qood pro quâcunque culpâ ſuſpenſio à celebratione diuinorum reis infligitur pro eâdem etiam, qnoad eoſdem, & quoad alios etiam inferiorum ordinum culpabiles diuini prohibeatur perceptio ſacramenti.

Nota quis dicitur proprietarius.

VT autem liqueat, qoi ſunt ceoſendi dictis criminibus irretiti; proprietarium dicimus illum, qoi de bonis Mooaſterij ſui, præter conſcientiam Prælati ſui, aliqnid poſſidet, quod ſuus Prælatus non dederit, aut permiſerit poſſidere, ſeu in qno Mooachos promptum ſe non exhibuerit ad ponendum plenariè in ſuperiorum arbitrio, & diſpoſitiooe: Item omne illud dicatur proprium, quod ſubditus ex propoſito vult celari à Prælato ſoo, nec id ſecundum Prælati diſpoſitionem in vſus communes vult coouertere.

Nota qui dicuntur inobedientes.

INobedientes autem cenſemus, qui poſt factam profeſſionem, temerè & in contemptum Religionis habitum abijcit, vel mandatis regularibus pertinaciter reſiſtendo Prælato ſuo cootumaciter obuiando, obedire contemnit.

Nota qui dicuntur incontinentes.

INcontinentes verò dicimus quoſcunque, qui lapſom carnis voluntariè, & ex deliberatiooe procurant, qnocumque modo hoc fiat, ſi io plenâ vigiliâ ſe maculaot impudicè.

Nota qui dicuntur conſpiratores.

COoſpiratores verò dicuntur, qoi inter ſe confœderantur ad ſubuerſionem ordinis, vel ſtatutorum à maioribus ſalubriter prouiſorum, vel ad perſecutionem alicuius Prælati, vel fratris, ex ambitione, aut odio, vel rancore, & qui alios malitiosè defraudant, de quibus, & de dilatoribus in conſtitutionibus Benedictinis, quaſi in fine tractator.

Nota quod melius eſt ut periat vnus, quam vnitas.

Perturbator pacis poterit ITem cum, teſte Bernardo, non ſit timendom vnius ſcandalum pace recompenſare multorum, eum melius ſit, quod pereat vnus, quam vnitas, ſtatuimus, vt ſi quis perturbator communis quietis fratrom, ſeu contentioſus extiterit, tertiòque monitus per ſuum ſuperiorem

à ſua

à ſuâ culpâ nequaquam deſtiterit, Prælatus eum de Monaſterio poſſit emittere ad locum alium ſibi ſubiectum, ſi quem habuerit, vel aliâs ad Monaſterium aliud quodcumque infra prouinciam Anglicanam, ad explendam pœnitentiam, quam in litteris communi ſigillo ſignatis inibi taxauerit peragendam. Cum Prælatis autem proteruè contendere præſumentes, acriter verbis corripiantur, aut verberibus, & ieiunijs puniantur. Si autem ſic correpti ſe nequaquam correxerint, excommunicationi ſubiaceant: ac ſi ex tunc incorrigibiles ſunt reperti, ad locum alium ordinis noſtri de fratrum conſenſu vt ſupra exprimitur, emittantur, aut penitus expellantur, hoc autem firmiter eſſe obſeruandum præcipimus, vt qui ad aliud quodcumque Monaſterium pro ſuo delicto emittitur puniendus, non remiſſius, nec aliquo modo alio tractetur, quam in Prælati ſui mittentis literis communi ſigillo ſignatis continetur expreſsè, & Monaſterium ipſum, ad quod mittitur, teneatur eum admittere, & ei omnia neceſſaria miniſtrare, ad ſumptus duorum denariorum in die, niſi ex fœdere aliquo, ſeu conſuetudine inter huiuſmodi Monaſteria aliud habeatur. Si quis tamen in leuioribus negligens vel defectiuus inuentus fuerit, & poſt trinam monitionem ſe non correxerit, ſolo pane, & ſimplici potagio die ſequenti reficiatur

ad aliud Monaſterium pœnitētiæ cauſa mitti.

CAPITVLVM V.

De officiarijs, ſiue obedientiarijs, & de coquinario.

REuerentiæ diuinæ nimis videtur eſſe contrarium, vt qui ſæculo renunciantes, Chriſti ſeruitio ſe perpetuo dedicarunt, & relictis, quæ Marthæ erant, cum Mariâ ſolâ decreuerunt cœleſtia contemplari, ſæcularibus ſe poſtea curis nimis immiſceant, & delectatione temporalium, à contemplatione torpeſcant, quod quidem nonnulli, ordinis noſtri ſolam habentes effigiem, minimè prout decet penſantes, in ſolis ſe forinſecis negotijs occupare deſiderant, & vt liberius per preces, & terrores magnatum, & aliarum perſonarum ſæcularium interuentum, officia, ſeu adminiſtrationes ſibi procurant conferri, & ſe in eiſdem contra voluntatem ſuperiorum ſuorum nefariè detineri, quorum temeritatem reprimere cupientes, procurationes huiuſmodi de cætero fieri diſtrictius prohibemus, & vt ſic delinquentium culpa nequaquam tranſeat ſine pœnâ, decernimus, taliter procurantes, ſicque officiatos ſeu verius officiorum inuaſores, præter inhabilitatem, quam eos per triennium incurrere volumus ad quæuis officia vel beneficia in ſuis Monaſterijs obtinenda, à * curialitatibus quibuſcumque fratribus alijs fieri conſuetis, per vnum annum huius auctoritate ſtatuti priuatos.

Contra procurantes in debitè adminiſtrationum officia.

* Solatijs, courtoyſies.

Item vt ſingula debitè committantur officia, Prælatorum conſcientias oneramus, vt habito reſpectu ad Deum, & vtilitatem Monaſteriorum, non niſi idoneos in officijs ipſis imponant, quorum & fidelitas ſit meritò commendanda, ſi quis autem Abbas vel alius noſtri ordinis Prælatus, penſatâ vtilitate ſui Monaſterij, Monacho alicui quamquam obedientiam interiorem vel exteriorem decreuerit iniungendam ei in hoc pertinaciter reſiſtentem, ac defenſores eius quoſlibet, & fautores, à ſuâ pertinaciâ, & defenſione huiuſmodi ſeu fauore acriter increpati, & correpti legitimèque moniti, nequaquam deſtiterint, in ſcriptis excommunicet, & cuſtodiæ mancipet carcerali, quos etiam, ſi obſtinatos, & incorrigibiles inuenerit, de conſenſu ſeniorum, & ſaniorum ſui Capituli vel Conuentus, ad aliud mittat Monaſterium corrigendos, vel eos penitus à Monaſterio, ſicut regula iubet, expellat.

Vt officia benè idoneis committantur.

Authoritate verò præſentis Capituli diffinimus, vt non liceat de cætero Abbatibus, aut ordinis noſtri Prælatis, in camerâ ſuâ, vel alibi extra Capitulum obedientiarios ſibi creare, ſaluâ conſuetudine Monaſteriorum, vbi Prælati bona obtinent ſeparata.

Obedientiarij non creentur extra Capitulum.

Item cum mortis incerta præoccupatio nonnunquam tempus anticipet inopinatum infidelium Miniſtrorum, & aliorum cæca cupiditas ad ſacrilegium nimis præceps, obedientiarijs mortuis, bona Eccleſiaſtica, quæ ad eorum ſpectabant officia, furtim detrahere non verentur, hinc que aduerſus huiuſmodi diſpendium de congruo remedio prouidere cupientes, hoc inuiolabiliter obſeruandum decernimus, quod à prædeceſſoribus noſtris olim extitit ordinatum · vt videlicet obedientiarij quicumque graui infirmitate detenti, priuſquam ipſa infirmitas nimium inualeſcat, adminiſtrationes ſuas, & omnia, quæ habent de ipſis Prælatis ſuis, ſine morâ reſignent, nec ipſi, ſicut nec clauſtrales, cuiquam alij, ſine Prælatorum ſuorum licentiâ, aliquid dare, ſeu aſſignare præſumant: ſecus agentes, vt proprietarij puniantur. Verum licet

Obedientiarij ægroti reſignēt ſtatim Prælato.

ſuperius ſit ſtatutum, vt obedientiarij, niſi in certis caſibus, extra Capitulum non creentur, ſitq; quo in locis nonnullis conſuetudo, vt certi obedientiarij per electionem, & non aliter ordinentur: ſtatuimus, vt non obſtantibus his conſuetudinibus, aut alijs quibuſcumque, liberè liceat Prælatis, his qui ex cauſis infirmitatum adminiſtrationes reſignant, ſuas extra Capitulum adminiſtrationes retradere, cum incolumitati plenè fuerint reſtituti.

Obedientia tenuior per abūdantiorem releuetur.

Item ne cuiquam tribuatur facultas, id quod commune eſt, in proprium conuertendi, ſtatuimus, quod ſi in Monaſterio quocumque aliquod officium in temporalibus ſit abundans, & ſit aliud in eodem, quod ſibi ſufficere non valeat, inſufficientia vnius, per alterius abundantiam releuetur, vel ſecundum diſcretam Prælati prouidentiam, ipſa abundantia in alios vſus communes, & neceſſarios conuertatur, conſtitutione quàuis contrariâ non obſtante, ſaluis conſuetudinibus, & iuribus, Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & Monaſteriorum quibuſcumque.

Nō habeant arcus cum clauibus.

Statuimus inſuper, vt nullus profeſſus, niſi pro officio ſibi commiſſo, arcam habeat, ſiue ciſtam cum claue, abſque ſui ſuperioris licentiâ ſpeciali: quodque cum Prælatus clauem petierit ei ſine difficultate tradatur: alioquin detinentem proprietarium eo ipſo decernimus reputandum.

Depoſitum alienum.

Præcipimus etiam, ne quis obedientiarius, aut alius, depoſitum alicuius ſeruandum recipiat, niſi de conſcientiâ ſui Prælati, & ſub laudabili teſtimonio trium fratrum: quod etiam de Prælatis intelligi volumus.

Itinera ſcholarium.

Volumus etiam, & declarantes decernimus, quod omnes obedientiarij ſeu adminiſtratores quicumque, ſicut ſupra dicitur de Prælatis, à ſuo ſuperiore legitimè, & ſecundum Monaſterij conſuetudinem de ſuis officijs plenam, & fidelem rationem reddere ſaltem ſemel ad minus in anno teneantur: & taliter reddere recuſantes ab omnibus vt proprietarij cenſeantur.

Rationes obedientiariorum.

Cui etiam addimus ſtatuentes, quod cum Prælati ſuos ſcholares vel ſcholarem ad ſtudium tranſmiſerint, vel pro eis vel pro aliquo eorum miſerint, vt veniant, vel veniat domum: quod teneantur ipſi Prælati vltra penſionem ipſorum ſtudentium debitam expenſas competentes pro itinere tam eundo ad ſcholas, quam redeundo ipſis ſcholaribus miniſtrare.

De equis itinerantibus promtis.

Item ſtatuimus, quod officiarij, qui equos habent, ſeu habere tenentur iuxta adminiſtrationis exigentiam, non ſolum ſcholaribus mittendis, vel à ſtudio reuertentibus, verum etiam fratribus ad viſitandos ſuos parentes, ſeu amicos, vel ex iuſtâ causâ licentiatis, equos ſuos accommodandos non poſtponant, dum tamen id ſepius non frequentant. Scholaris verò à ſtudio abcedens ſine mandato ſui Prælati, ſibi ipſi prouideat de equis ſimul, & expenſis.

De coquinario

Diſtrictiſſimè inſuper communi deliberatione ſancimus, quod ad coquinam talis ſit deputatus, qui ſit modeſtus, diſcretus, patiens, & benignus, qui cibaria fratrum honeſtè diſponat, & vbique fratribus ad minus duo pulmenta miniſtret, ita quod omninò, qui non poteſt de vno, habeat vt reficeatur de reliquo: non ſemper fratribus eadem pulmenta, quia identitas parit faſtidium, ſed nunc vnum nunc aliud: caueat ergò coquinarius, quod fratribus ſic miniſtret, vnde murmur non cauſetur, ad quod vitandum Sanctus Pater noſter Benedictus Abbatem maximè onerauit: ſed ſecundum facultates Monaſteriorum fideliter diſpenſet, benignus, & manſuetè.

Et vt inuiolabilius iſtud ſtatutum obſeruetur: ſtatuimus, quod nullus coquinarius, de cætero oneretur ad aliquam aliam adminiſtrationem, per quam ad officium coquinæ minus reddatur attentus, vel per quam coquinarij diligentia, ſeu in Conuentu præſentia minimè poterit reperiri.

Et quia ſecundum regulam vt ſupra, materia murmuris ab omnibus eſt ſemper penitus euitanda, per quam non ſolum cultus diuinus imminuitur, ſed & quies, & fraternalis concordia ſepiſſimè perturbatur: diffinimus igitur, quod omnes officiarij forinſeci, & intrinſeci, qui de iure, & conſuetudine, adminiſtrationis ſolutiones quaſcumque ſeu qualeſcumque habent fratribus certis ſiue limitatis terminis ab antiquo Monaſterij vſu ſolitis miniſtrare, terminis eiſdem ad quos terminos ex more tenentur, ſolutiones huiuſmodi fratribus impendant, & omninò perſoluant, dum tamen non fuerint legitimè præpediti, quod quidem impedimentum à Capitulo approbandum ante terminum prælibatum fratribus fideliter denuncient, ſecus agentes limites clauſtri cuſtodiant, ne creſcente negligentiâ ſeu malitiâ, creſcat, &

corum

eorum pœna, & diſtrictè præcipimus, quod ſuperior non ſit in hac parte nimis remiſſus, quouſque huiuſmodi eo dignè fecerint emendatum.

CAPITVLVM VI.

De infirmitorio, de infirmis fratribus, & Solatio indigentibus.

HVmanè tractandi ſunt, qui corporis infirmitate laborant: quia non ſolum his, ſed Chriſto ſeruitur in illis, ipſomet dicente, *quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis*: volentes igitur, quod omnis eis exhibeatur humanitas, ſtatuimus, vt in ſingulis Monaſterijs, Prior, vel Supprior, & coquinarius, ſeu alius ad hoc deputatus, ſingulis diebus ante horam primam diei viſitēt infirmos, & iuxta ſingulorum indigentias, vnicuique prouideant, ſeu prouidere faciant, prout opus eſt. Infirmi autem, qui cibis Refectorij veſci non poſſunt, cibis eorum infirmitati conuenientibus ſint contenti: de quibus quidem cibarijs eis, prout indiguerint, volumus prouideri, medicinalia autem, iuxta peritorum Concilia medicorum, eis præcipimus exhiberi.

Viſitatio quotidiana infirmorum.

Statuimus inſuper vt nullus infirmus ab Infirmorum menſâ communi ſe ſubtrahat, niſi tantâ corporis valitudine ſit detentus, quod ad aliam accedere nequeat ſine ſcandalo, vel grauamine corporis euidenti, illis duntaxat exceptis, quibus ob eorum meritum reuerentia maior debetur, quibus in hac parte deferendum eſſe decernimus, pro loco, & tempore, prout locorum Prælati viderint expedire.

Cōmunis mēſa infirmorum.

Sæcularem autem nullum cum infirmis comedere aut in commenſando volumus aliqualiter immiſcere, medicis, ſeruientibus, & amicis eorum, gratiâ Viſitationis venientibus ad eorum curam, cuſtodiam, ſeu beneuolentiam, deputatis, aut viſitandi causâ permiſſis, duntaxat exceptis. His quoque adijci volumus, vt nullus infirmus ſpecialem ſeruientem ſibi aſſumat pro libito ſuæ voluntatis, ſed miniſtris communibus ſit contentus: qui quidem miniſtri numquam extra infirmariam, niſi ex causâ, & licentiâ ſpeciali, pernoctent, ſaltem dum fratres actualiter infirmantur. Si verò neceſſe fuerit vt infirmus ſpecialem habeat ſeruientem, aſſignetur ei talis per Prælatum ſuum, qui ſit ſobrius, & honeſtus, non impediens aliorum quietem, hoc ſemper obſeruato, quod nullus ad pernoctandum in infirmariâ, vel ad miniſtrandum cuiquam infirmo aliquatenus admittatur, niſi prius de fidelitate, & ſecretis fratrum minimè reuelandis præſtiterit ſacramentum, quod quidem de omnibus ſeruientibus infra ſepta Monaſterij volumus futuris temporibus inuiolabiliter obſeruari, quod ſi qui Prælati aliter permiſerint, per eorum Viſitatores volumus remediari.

Seruientes iurati.

Cæterum auctoritate nobis indultâ præcipimus, vt non deficiat lumen nocte coram infirmis, quod & omnes Prælati, quorum infirmariæ ſunt infirmorum ſolatijs minus aptæ, vel in redditibus nimis exiles, eas ſtudeant reformare, ſi commodè fieri poterit, & eas poſſeſſionibus neceſſarijs ampliare.

Lumen ſemper in infirmitorio.

In infirmariâ verò vlterius, ordinamus, & concorditer definimus, vt (his ſolummodò exceptis cum quibus propter cauſas multiplices liberè diſpenſat ſuperior iuxta conſtitutiones) nullus de cætero cellam aut cameram priuatam diſtinctam aut ſeorſum à dormitorio repoſitam habeat, ad quam mulieres qualcumque introducat, de quibus aliqua ſuſpicio oriri poteſt, ſed neque ipſas, quas concedunt canones, cum etiam in his inſtigante diabolo ſcelus nefarium perpetrari poſſet: & ſecundum beatum Auguſtinum, qui mulierum non vult vitare præſentiam, de facili labitur in ruinam; non reſtat remedium per Apoſtolum niſi per fugam, hinc conſtitutionibus Benedictinis, Prouincialiſque Capituli in hac parte inhærentes, omnes noſtri ordinis profeſſores adiuramus in Domino, & ſub præcepto inſtantius exhortamur, quatenus ad interiorem hominem mentaliter reuoluētes, aduertentesque vlterius, quomodo iuxta Sapientis eloquium: *Multi perierunt propter mulierum ſpeciem*; aſſeritque ipſius colloquium fieri quaſi ignē exardeſcentem, in quantum honeſtè poterunt, aut commodè valeant, ipſarum familiaritatem omninò diffugiant, nec cum ipſis loco aliquo colloquium habeant, niſi cum ſufficienti honeſtatis teſtimonio, & taliter, vt omnis vitetur materia ſcandali, nullaque detur occaſio de colloquio delinquendi, ſed iuxta conſtitutionem regulæ, decretumque Benedicti 12. Rubricâ, de vſu & abſtinentiâ carnium, omnes & ſinguli quantum commodè poterunt tam cellas, quam cameras,

De ijs qui cameras habent extra dormitorium.

cameras in vnâ domo habeant, in vno loco dormiant, cincti pariter & veſtiti: volumus etiam & diſtrictè præcipimus quod nullus cum Monachis noſtri capituli, cui camera in caſibus dictis ſeorſum à dormitorio eſt permiſsâ, dietam prandij vel cœnæ cum alijs tenere præſumat, prætetquam ſingulis vicibus ſit petita ſpecialis licentia & obtenta: Et illos, qui ſecundum vſum Monaſterij auctoritatem taliter licentiandi habent, oneramus, quod nullum licentiēt, niſi quem perſonę dignitas, & religionis honeſtas exigit & requirit. Preterea cum, iuxta ſapientis eloquium, tunc mens ad omnia roboratur viriliter, cum de labore penſatur vtilitas, laborantibuſque poſt clauſtralis ponderis tedium recreabilis ſolatij conceditur grata merces: votiuis (vt tenemur) deſiderijs aſſlictantes abſque infirmitate veroſimiliter innaſurâ huiuſmodi onera clauſtralia cum mentis hilaritate continuò portati: volumus, oportunúque ſore decernimus, vt fratres ſinguli *Primâ* percurſâ ſolatijs corporalibus ſe exerceant tam diebus ferialibus quam in feſtis duodecim lectionum hoc tempore occurrentibus, abſque exceſſu tamen, cum freno modeſtiæ honeſtis ſolatijs licitiſque recreationibus de laudabili loci conſuetudine approbatis monachaliter indulgeant, & recreent moderatè: Feſtis verò principalibus & ſolemnibus fratres nequaquam volumus ſolatijs recreati vt ſupra de diuinis.

CAPITVLVM VII.

De refectione, locis, horis, & reliquijs poſt refectionem.

De eſu, carnium moderato.

CVm iuxta ſanctionem canonicam, omnis lex, conſtitutio, ſeu quæuis norma iuſta poſſibiliſque debeat, & honeſta, ſecundum naturam, & conſuetudinem patriæ, loco, temporique conueniens, prout in canone ponitur, diſtinctione quartà; penſatis naturis, & complexionibus, quæ in hominibus ſatis ſunt debiles his diebus, quando per refectionem piſcium aut aliorum duntaxat regularium, (cum ſint iuxta medicos, idipſumque experientia ſatis docet, multum contraria ſtomachoque nociua) poſſet plebs quidem obedientiæ humilis amplius in viribus attenuati, quam regula iubet, populus verò durioris ceruicis cibum illum velut leuiſſimum faſtidiens cum Hæbræis aſpirare ad ollas carnium illicitèque appetere. Nos verò non proprijs, voluntarijsve perſuaſionibus in hac parte ducti ſed illà generali regulæ clauſula, qua fertur omnia per diſpoſitionem Abbatis fieri, totaliter ſuffulti quinimò vlterius alteri innitentes ſpecialitatem, quà fertur, quoties minus ſunt hoſpites, in Abbatis ſit poteſtate, quos velit ad ſuam menſam vocare fratres, nec non, & decreto *Extra* de ſtatu Monachorum ca. *In Monaſterio in Refectorio*; vbi ſic habetur: *Ex indulgentia poteſt Abbas nunc his, nunc illos, prout neceſſitas poſtulat, aduocare, ipſoſque in camera ſua plenius excipere*: necnon dictis, & ſcriptis ſanctorum patrum, Beati Bernardi in lib. de diſpenſ. & præcepto; ſancti Thomæ, doctoriſque ſolemnis in ſuis quodlibetis: Hoſtienſis extra. de ſtatu Monachorum *Quamquam ex indulgentiâ*, Et Gullielmi Durant. in ſpeculo iudiciali, titulo de legatis *Abbas*: Pro noſtris locis, & temporibus Deo iuſtè poſſibiliter, & honeſtè legem de eſu carnium moderamus, modificamus, & de cætero decernimus obſeruari, vt quotidiè (iuxta Benedicti 12. Inſtitutionem, Capitulo 26) medietas Capituli vel Conuentus in clauſtro actualiter reſidentis, in Refectorio regulariter ſe reficiat, nec alibi ipſo die carnes ſumere liceat abſque causâ ſatis notabili, & tunc de maioris in Monaſterio licentiâ ſpeciali.

Media pars cōuentus in Refectorio ſemper comedat.

Et quia habet quorundam abuſus, vt in diebus, quibus in Refectorio comedunt, carnes alibi cœnare præſumunt, non aduertentes, quod vt caro noſtra ſeruiret ſpiritui debitè, eiuſque conteretur rebellio, antiquis patribus placuit nos omninò ab eſu carnium cohiberi, niſi in certis caſibus atque locis: horum igitur abuſum tollere cupientes, ſtatuimus, vt, ſi quis de cætero eodem die, quo in Refectorio comederit, in cœnâ veſci carnibus ſit compertus, niſi hoc ſit in Prælati præſentiâ, vel de eius pręcepto, ſeu licentiâ ſpeciali, per ſex dies proximos extra Refectorium nihil omninò manducet.

Qui in Refectorio comederit, eo die extra carnibus non veſcatur.

Et cum vlterius ſecundum iam dictam ſanctionem, iura inſtituuntur cum promulgantur, ſed firmantur cum moribus vtentium approbantur, ſint que nonnullæ leges moribus vtentium in contrarium hodiè penitus abrogatæ, prout expreſsè decteratur vbi ſupra: ſtatuimus vt lex de regulari Monachorum ieiunio ita de cætero regulariter obſeruetur, veluti in domibus magis Religioſis moribus vtentium his diebus comprobatur: ac quemadmodum in republicâ, illa penſanda eſt vtilitas, non quæ eſt vnius tantummodò, ſed multorum; ita vt in ponendis ieiuniorum oneribus attendatur non ad illius refectionem, in

Moderatio ieiuniorū regularium.

quo

quo eſt ſingulariter ſpectanda validitas, & libertas; ſed ad communitatis indigentiam, & ad debilitatem complexionis in râdem.

Item diſtrictè præcipimus, vt qui in cameris Prælatorum, vel alibi ſunt carnibus recreati, ipſo die à miſſis vel horis in eccleſijs regulariter dicendis nequaquam ſe ſubtrahant, nec à celebratione miſſarum ſe abſtineant hac de causâ, quod quidem ſi fecerint, per ſubtractionem talis ſolatij, & aliàs grauiter puniantur.

Qui ſũt in menſâ Prælati, choro debent adeſſe.

Volumus etiam, & vlterius ordinamus, quod nullus his temporibus vtpura ab idibus Septembris vſque ad caput quadrageſimę. (prætérquam iuuenes dummodò ſunt creſcentes) in loco regulari, videlicet Refecturio, cœnet, aut cœnare præſumat quouis modo, diebus Dominicis, feſtis principalibus, duplicibus duodecim lectionum, ac natalis Domini feſtiuo tempore, vſque ad octauam Epiphaniæ ab hac lege ob id duntaxat exceptis, vt in vineâ Domini à mane laborantibus, vſque ad veſperam, præter æternæ retributionis denarium in futuro, in præſentiarum ipsâ veſperâ recreationis ſtipendium ſumere liceat, & ſolamen.

Ab idibus Septembris non cœnent in Refectorio.

His etiam adijcimus, quod nullis ferijs ſextis cœnetur aliquo tempore anni: ſed cibaria aliàs in cœnis ipſis miniſtranda, horâ prandij miniſtrentur, & tanquam vigiliæ omni tempore anni obſeruentur, prætérquam in die natalis Domini, cum in ipsâ feriâ ſextâ contigerit: in quo die, ob ipſius reuerentiam, vnicuique volenti liberum ſit cœnare.

Ferijs ſextis non cœnetur.

Item nonnulli, eo quod in prandio alijs temporibus loqui Anglicum liberè permittuntur, nimium efficiuntur loquaces: & cum pro domus negotijs diriguntur, pro defectu Latini, & Gallici idiomatis frequenter incidunt in ruborem: ſtatuimus itaque vt noſtræ Religionis Monachi in prandio, & ſolarijs alijs, ac etiam in Capitulo, in proclamationibus, & correctionibus, ſeu alijs colloquijs, imò in clauſtro, in parliamentis, loquantur duntaxat Gallicum ſeu Latinum, qui aliter fecerit, & ſuper hoc cõuictus fuerit, & ſe nequaquam correxerit, in Capitulo publicè proclametur, & ab eſu carnium per biduum ſuſpendatur.

Loquãtur omnes Latinè, aut Gallicè.

Et cum, iuxta teſtimonium ſapientis, *panis egentium vita ſit eorum*, & qui defraudat eos homo ſanguinis ſit centendus diſtrictè præcipimus, vt eleemoſyna de reliquijs poſt refectionem, iuxta ſtatutum patrum prçcedentium, largiatur; nec de cætero liceat eleemoſynario, ſicut nec alijs, ſuos operarios vel miniſtros extrinſecos de fratrum ſuſtentare fragmentis, vel eos paſcere de eiſdem. Et vt eleemoſyna efficacius conſeruetur, ſtatuimus, vt quandiu Conuentus fuerit in prandio, vel in cœnâ, oſtia clauſtri cuſtodiantur vbiuis ne his temporibus in clauſtrum, quiſquam intret ſæcularis, & vt pauperes debitis eleemoſynis non fraudentur, Prouiſum eſt, vt omnia apponenda ſine diminutione apponantur in refectorio, & infirmitorio, & alibi, vbi Monachi reficiuntur, & de appoſitis totum reſiduum in eleemoſynam cedat, per eleemoſynarium pauperibus fideliter erogandum: Præſidente duntaxat excepto; conſumptores verò eleemoſynę ſi ſemel, ſecundo, & tertiò in Capitulo correpti non emendauerint, tribus diebus continuis in pane, & aquâ ieiunent; vt alijs ſint in exemplum.

Reliquiæ Refectorij dentur pauperibus.

Item ordinamus, quod victualia pro fratrum menſâ nullo modo in pecunijs miniſtrentur.

Inſuper victualia, ſiue adminiſtrationes ex quibus victualia proueniunt, omninò per manus ſæcularis procurari interdicimus, de quibus victualibus, & eorum miniſtrationibus expreſſius conſtitutiones Benedictinę prohibent totaliter per proceſſum.

De locis verò, & horis reficiendi ſicut regula Beati Benedicti iubet ſecundum laudabilem Monaſterij conſuetudinem declaratis, volumus obſeruari.

CAPITVLVM VIII.

De occupatione, & contemplatione.

CVm ſit animabus ocioſitas inimica, nec facile capiatur à tentatore, qui benè vacat exercitio: præcauere volentes, ne quem noſtri ordinis otium præcipitet in reatum, præſenti conſtitutione ſtatuimus, quod quilibet Monachus, non aliunde rationabiliter impeditus, tempore, & loco prębeat lectioni ſtudium, aut libros ſcribendo, corrigendo, illuminando, pariter & ligando; aut aliquo opere, quo approbatur honeſtas, vel aliter ſecundum, quod eorum Prælatus viderit expedire ſaluti: contradicentibus autem, vel renitentibus, ac etiam negligentibus, ſolatia omnia Prælati ſubtrahere teneantur, donec eos perpenderint emendatos.

Opus aliquod ſingulis iniungendũ.

Idcir

Magiſter literarius. Idcircò definitores firmiter præcipimus, qood deinceps habeatut vnus idoneus, & ſcientificus ſiue ſæcularis ſiue Religioſus, qui Mooachis in clauſtris ipſotum ſcientias primitiuas horis debitis legat, & doceat, grammaticam videlicet ad minus. Ordinetur etiam voa domus conuenieos, clauſtro vicina, vel alibi, ad quam ſtudeotes horis ſuis ſine diſſolutione aut inutili garrulatione reuocantur cooueníre. A quo loco ſi quis ſe abſentauerit vel ibidem truffis, & Schola. diſſolutionibus intendat, grauiter poniatur. Voleotes tamen, quod, non obſtantibus iſtis, ſecundum diſcretionem Prælati habeant recreationes ſoas. Si autem Prælati in ſtudendo ſic ſuos ſubditus occupati oegligentes reperti fuerint, aut remiſſi per Viſitarores ordinis debitè puoiantur. Vt verò proprietatis virium abdicetur, his dignè duximus adiungendum, quod ſine Prælati licentiâ nullus librum ſcribat, illumioet, ſeu ſcribi vel illuminari faciat, nec aliquid operetur, oiſi in vſus Mooaſterij coouerteodum.

CAPITVLVM IX.

De Hoſpitalitate, Prælatorum Vnitate, & collapſis Monaſterijs in Religione & facultate.

Cura hoſpitalitatis præcipua. NE reputemur apud homines inhumani, aut de numero ſimus eorum, quibus in finali dicetur iudicio, *Hoſpes fui, & non ſuſcepiſtis me*, ſed ad inſtar Abrahæ, & Loth per Hoſpitalitatis opera Domino placeamus, vt Angelos hoſpitio recipere mereamur: præſenti conſtitutiooe ſtatuimus, vt in ſingulis Monaſterijs ooſtri ordiois, iuxta locorum facultates, hoſpitalitas obſeruetor, quodque ad ſuſcipiendos hoſpites deputetur Monachus diligens, & modeſtus, qui eos hilariter, & benignè recipiat, Religioſiſque hoſpitibus, & præcipuè noſtri ordinis, in edendo, & bibendo, & alijs houeſtis ſolatijs comitiuam exhibeat perſonalem.

Monachos autem ooſtri Ordinis, cum ad nuſtræ Religiouis Mooaſteria venerint, in menſis refici vulumus Prælatorom, vel alijs in locis competentibus, & honeſtis.

Nemini denegetur hoſpitalitas. Si aotem alicui, & maximè Religioſo, per eum, qui ad ſuſcipiendos fuerit deputatos, ſine causâ neceſſariâ fuerit hoſpitalitas denegata: à ſuo remoueatur officio, vel aliâs grauiter puoiatur.

Fratres mendicantes. Item cum iuxta Canonum ſanctiones io hoſpitalitate non eſt facienda diſtinctio, ſed iodifferenter, & abſque perſooarum delectu, hoſpitales oos exhibere, quibuſcumque ſufficimus, debeamos: ne, quod abſit, dum ex homioibus quempiam repellere credimus, Deum à nobis in homine repellamus. Et ideò firmiter obſeruari mandamus, vt fratribus mendicantibus qoibuſcumqoe ad ooſtri Ordinis Monaſteria venientibus, iuxta ſtatum, & eorum exigentiam, victualia minoiſtreorur. In Refectorio autem eos comedere oolumus; oec io ſecretioribus locis, pro Monachorum recreatione depotatis.

Monaſteria ſe mutuo defendant. Et quia in primitiuâ eccleſiâ Chriſti diſcipulorum erat vna aoima, & vnom cor, qoorum inſtar nos, qui diſcipuli Chriſti ſomos, voius cooueuit eſſe cordis, vnius & volnoratis, præſertim his diebus, quibus creſcente hominum malitiâ dator ooſtra Religio in conculcationem, poſſeſſiones illis traduntur in prædam, & direptiouem, & quæ olim deuota fidelium muoificentia contolit, modernorū malitia nobis auferre præſomit: eius igitur rei gratiâ ſtatuimus, vt noſtri Ordiois Prælati vniuerſi ſe, & ſua Mooaſteria ſucceſſiuis temporibus contra praoorum ioſidias atque verſutias mutuis io charitate verâ cuoſilijs, & auxilijs defeodere ſtodeaot, & fauorare; nec ſe ingerant clam, vel palam cuiqoam, quem alicui Monaſterio, vel perſonæ noſtri ordinis nouerint aduerſari.

Præſidum cura in componendis controuerſijs. Si autem magna quæſtio, vel controuerſia inter Monaſteriorum quoſcomque Prælatus, vel inter Prælatos ipſos, & ſuus Conuentus emerſerit: ad Viſitatores locorum ipſorum, ſeu ad Præſidentes, qui vltimo Capitulo præfuerunt, volumos hanc referri, qui ſtatim dirigant aliqoos de vicinis Abbatibus, vel alios, quibus interuenientibus ioter partes ipſas amicabiliter componatur, fiatque pax, & concordia abſque alio ſtrepitu aliquali, quod ſi fortè per ipſos oon valeat fieri finis, huius difficultatis, diffinimus quod vſque ad Generale capitulum differatur. Per hoc tamen ſtatutum in nullo præiudicari volumus regiæ dignitati, quin quilibet pro ſoo iure impetrare valeat, prout oportet, dum cum medio iam dicto, abſque præiudicio partis, lites nequeant tranqoillari. Si verò negotium aliquod oriatur io regno, quod Mooaſteriorum omnium Prælatos coocernit: cum hoc ad notitiam Præſidentum peruenerit, omnes

Or[illegible]s Pr[illegible]tos ad certum locum, ſi fieri poſſet, faciant conuocari: ſin autem, illos quos pro ne[illegible]otij qualitate potius viderint conuocandos: vt ſic, quod omnes tangit, per omnes, vel per eorum partem maiorem conuenienter poſſit terminari.

His etiam adijciendum decernimus, ſi (quod abſit) aliquod Monaſterium incendio, aut aliquo caſu quocunque ad tantam deuenerit egeſtatem, quod per ſe nequeat releuari: omnes Prælati noſtri Ordinis ipſum ſtudeant, ſuo conſilio, & ſubſidio ad ſtatum reducere congruentem. Et vt Monaſteria collapſa reparari valeant patet in conſtitutionibus Benedictinis attentius laboranti. De collapſis Monaſterijs.

CAPITVLVM X.

De Nouitijs, & eorum diſciplinâ, & ordine ſuſcipiendorum fratrum, & de mittendis ad cellas.

QVorundam Monaſteriorum inoleuit abuſus, vt ſub noſtri Ordinis habitu nullum omninò velint inducere, niſi vnà cum habitu nonnulla ſecum deferat, ſaltem aliqua in quorum pr[illegible]uidentiâ eum apponere ſumptus oporteat exceſſiuos: non aduertentes decreta ſanctorum Pa[illegible]um, *extra*. de ingredientibus, religionem, vt purè, ſponte, non coactè, nudi, pauperes, abſque omni exactione, ſolum propter Deum, & charitatis intuitum admittantur. Hincque etiam nonnulli valentes, habiles, atque digni, quorum deuotio noſtræ Religioni ſe dedit, cum non habeant vnde valeant ſibi prouidere, ad alias Religiones ſe transferunt: noſtraque Religio cū tales abceſſerint, huiuſmodi occaſione frequenter recipit Idiotas, tantum igitur abuſum à noſtr[illegible] Religione tollere cupientes, Præſentis auctoritate Capituli Prælatis præcipimus vniuerſis, vt ſic de cætero moderentur ea, quæ pro nouitiorum fieri debent ingreſſu, vt per eos nouitios de lectiſternijs, & habitu ſufficienter ſibijpſis valeant prouideri, Prælatis verò nihil ab ijs ſibi expetentibus coactè. Pauperes.

Si verò conuerſus in bonis ſit potens, dum ſe per reſolutionem transferat, ſingula per ipſum poſſeſſa Monaſterio transferantur. Diuites.

Ne etiam viri literati, ac alij in dignitatibus conſtituti, propter metum ſuum reddendi ſer[illegible]um, ab ingreſſu noſtræ Religionis ſe retrahant: ſtatuimus vt ſi qui Magiſtri artium vel aliæ perſ[illegible]næ multum habiles ad proficiendum in ſtudio, aut aliâs in dignitate conſtituti, noſtram Reli[illegible]ionem intrare voluerint cum literam nocturni ſeruitij plenè reddiderint, diſpenſentur de[illegible]iduo, ſi eorum Prælati hoc viderint expedire. Literati.

[illegible]ætetum ne quis ſuæ proprietarius voluntatis effectus, de quo conſtat, quod ſuum poſſet reddere ſi velit ſeruitium, & id reddere diſſimulet vel contemnet; ſtatuimus ne quis talis adminiſtrationem habeat aliqualem, donec ea reddiderit, quæ corde tenus ſcire tenetur. Cui etiam ſtatuto hoc adijci volumus vt tales, ſicut nec alij Nouitij, ad pernoctandum aut prandend[illegible] exire è monaſterio ſuo permittantur, priuſquam in clauſtris ſuis fuerint laudabiliter conuerſati. Deſides, & ignaui.

Item quod vniuerſi noſtri Ordinis Profeſſores, tam ſeniores, quam iuuenes, etiam nouitij, h[illegible]ore ſe debito præuenientes, tales de cætero obſeruationes in ſuis communicationibus habeant, atque modum, vt ſemper Capitulo regulæ obſeruato de ordine ſuſcipiendorum fratrum, ſeruato etiam ordine, & honeſtate, nulla detur occaſio obloquendi. Cōuerſatio.

Et quoniam frequenter per abuſum materia ſolet contentionis ac murmuris exoriri, hinc remedio cupientes, prout expoſtulat ratio, erroribus ſubuenire, concorditer definimus, primò, quod nullus commonachus præferat ſe ſuo ſeniori in loco publico aut occulto, nec per Prælatum ſuum præferatur in menſâ Prælati, ſiue ratione officij, ſiue cuiuſcumque alterius conditionis: ſed, ſicut regula iubet, qui horâ nonâ diei Religionem ingreſſus fuerit, eſt ſenior i[illegible], qui horâ decimâ venerit, ijs tantummodo exceptis, de quibus ſcandalum Monaſterio naſcitur, aut naſci de ſimili creditur, cuiuſmodi ſunt Doctores, ſeu officiarij inter cæteros præ[illegible]pui, adminiſtratores, & graduati, quos ſecundum quod Prælati viderint expedire, alijs præferri ſtatuta cauerunt, & antiqui diffinitores approbarunt. Præcedentia. Graduati.

Definimus inſuper, vt materia contentionis annihiletur, quatenus hoc pronomen *Tu* ſiue Anglicè *Thou* ac etiam omne verbum opprobrioſum, in ſingulis communicationibus inter Prælatum, & ſubditum, ſeniores atque iuniores, in omnibus Monaſterijs, de cætero omittantur, Mutua reuerētia in alloquutione.

tur: qui verò aliquid iſtorum ſuo fratri dixerit, publicè proclametur. Qui verò [illegible] per tres ſeptimanas clauſtrum non exeat: qui autem fratrem ſuum animo deliberato per[illegible]rit pugno vel cultello, clauſtrali per annum cuſtodiæ mancipetur.

Item poſtquam quidam laxatis frænis labiorum, deteſtabiliter, & ſine causâ iurant per [illegible]pus Chriſti, & alia eius ſacratiſſima membra, in ſcandalum Religionis: ordinamus, quod [illegible] qui in huiuſmodi iuramentis negligens, vel defectiuus, & tertio monitus, ſe non correxerit, [illegible] pane, & ſimplici potagio ſequenti die ſimpliciter reficiatur.

Nouitij Capitulo non interſint.

Item cum illorum negligentia atque imprudentia Prælatorum meritò ſit arguenda, qui nouitios ante annum probationis, aut antequam votum profeſſionis emiſerint, ad ſecretas cauſas audiendas ſolent admittere, permittentes eoſdem vſque ad finem Capituli remanere [illegible] talem negligentiam arguentes, firmiter obſeruari præcipimus, vt nouitij ad audiendum [illegible]pitulorum ſecreta, priuſquam profeſſionem tacitam vel expreſſam emiſerint, nullatenus de cætero admittantur: ne ſuadente diabolo eos ante profeſſionem contingat ad ſæculum red[illegible] & Capitulorum ſecreta in præiudicium ordinis alijs reuelare.

Et ne conuincantur odiſſe Prælati, quos amare iubentur; nec proprias vindicare v[illegible] videantur iniurias: ſtatuimus, vt Prælati nullum de principali Monaſterio ad cellam [illegible]quam, vel de vnâ cellâ tranſmittant ad aliam, ex quâcunque indignationis ſcintilla, ſeu o[illegible] qualicumque; ſed ex ſincero iudicio conſcientiæ tales duntaxat ponant in cellis, q[illegible] de vitijs, quæ ſunt ad diffamationem ordinis, ſuſpecti fuerint, & qui ſe in eiſdem ha[illegible] inordinatè; & hoc quidem faciant habito tractatu cum fratribus, & de ſenioris partis [illegible]dem aſſenſu, niſi aliud ex Priuilegio habeatur.

Item ordinamus quod Monachus ad Monaſterium vel eccleſiam tranſmiſſus, ſeu c[illegible]li cuſtodiæ mancipatus, habeat portiforium vel librum, in quo diuina perſoluat obſe[illegible], illo abuſu non obſtante, vbi ad cellam miſſi, propter defectum libri, in itinere medio [illegible] canonicas non dicerent, ſed cum ad cellas peruenerint, ea quæ antea dicere tenebantur, [illegible] Deo offerre in libro ibi reperto conantur.

CAPITVLVM XI.

De clauſtro, & clauſtri cuſtodiâ.

Clauſuræ obſeruatio.

Abſurdum cenſuit conditor canonum, vt qui mundo mortui ſunt per mundum di[illegible]rerent: hincque Monachis intra clauſtrum morari præcepit, mundum peragrar[illegible] hibuit, huius igitur præcepti noſtri Ordinis Monachos tranſgreſſores eſſe nolentes, v[illegible]ſos noſtri Ordinis Prælatos authoritate nobis indultâ monemus, vt fratres ſuos a v[illegible] compeſcant diſcurſibus: & prout ordinis honor requirit, eos reſidere compellant in c[illegible]ſtris.

Acceſſus ſæcularium ad clauſtra prohibitus. Præſertim mulierum.

Prouideant autem diligenter ne quis fratrum in clauſtro vel alibi impediatu[illegible] per occurſum ſæcularium, vel acceſſum: ſed ordinis honeſtas vbilibet obſeruetur. [illegible]ribus ingreſſum in clauſtrum, fratribus ibidem ſedentibus, volumus penitus interdic[illegible] omnia ſtatuta acceſſum ſæcularium ad clauſtrum prohibentia vel cuſtodiam oſtio[illegible]ſtri præcipientia, & quæcumque ſimilia ſolum extendi nolumus ad eos, qui pe[illegible] vel per vnam partem clauſtri viam communem pro extraneis, & alijs quibuſcumque [illegible] antiquo coacti vel voluntariè permiſerunt, de quâ viâ iam dierum pertranſeunte[illegible]ſcribunt. De Mulierum acceſſu intra fores Monaſterij, vel extra ad peruoctand[illegible] vel prandendum, & de earum colloquio cum Monachis, abſque ſpeciali licentiâ diſtr[illegible]ctius [illegible]bemus: ſaluâ conſideratione circa fratrum parentes, ſorores, & cognatas nobiles, & ho[illegible], aut alias non ſuſpectas attendendâ pro loco, & tempore, ſicut locorum præpoſit[illegible] vi[illegible] expedire.

CAPI

CAPITVLVM XII.

De Viſitatoribus.

QVia omnes infirmi, & labiles ſumus, ne, quod abſit, per deſidiam Prælatorum in infirmitate diutius perſeueremus, & ex perſeuerantiâ nos in peccantis vitæ conſuetudinem ducemus, ſecundum formam decretalis, *Ex que pro Religione*, &c. Viſitatores diligenter in ſingulis Monaſterijs diſtrictè corrigant, & reforment, quæ correctione, & reformatione inuenerint indigere, ne ſanguinem delinquentium de manibus eorum requirat dominus vltionum. Viſitationis neceſſitas.

Et ne tamen æſtiment omni ſpiritui ſe credulos exhibere, ſtatuimus, quod ad denunciationem vnius fratris ſuper crimen alterius, non ducat accuſatum canonicè puniendum, ſi denunciatus obtulerit ſe legitimè purgaturum. Declarantes etiam volumus, quod conditio fratris denunciantis ſit à Viſitatore maximè conſideranda: quoniam quidam diſcreti ſenes, quidam diſcreti iuuenes, quidam ſimplices in ſenectute, quidam ſimplices in iuuentute, quidam malitioſi, & quidam ex charitate ſunt moti. Quapropter ſtatuimus, quod in omni Viſitatione, vbi comperta ſunt per ſimplices, vel malitioſos proceſſiſſe, à Viſitatore ſit minor credentia adhibenda. Hinc eſt quod ſtatuimus, quod ſi quis alicui crimen impoſuerit, quod probare non poſſit eandem pœnam ſuſtineat, quam reciperet accuſatus, ſi de impoſito crimine poſſet conuinci. Et licet hoc quoad omnes ſummopere ſit obſeruandum, circa autem accuſantes Prælatum, & Priorem, qui hodiè ſunt quaſi ſignum poſiti ad ſagittam, & Suppriorem, diligentiſſimè obſeruetur. Modus denunciationes examinãdi.

Diſtrictè præcipimus Viſitatoribus vniuerſis, vt qui libellum infamiæ ſcripſerit, vel in medium proiecerit, vel per aliquem miſerit cuicumque, vel per domum tranſiens qualemcunque, & audiens à quocumque vitia cuiuſcunque, vel ſcribere ipſa, vel ſcripta recipere, ſiue ſecum portare malitioſè præſumpſerit: tam ipſe qui ſcribit, & mittit, quam qui recipit, & qui ſchedulam talem, vt dictum, eſt malitioſè tradiderit, vel retinuerit, ſi fuerit comprobatus, mittatur à domo propriâ, non reuerſurus niſi per Capitulum Generale. Prior, Supprior, & cæteri, qui Ordinis ſunt cuſtodes, cum ex illis potiſſimum pendeat & pax, & perturbatio domus, qui talia ſuſtinuerint vel diſſimulauerint, per ſuorum Prælatorum arbitrium regulariter puniantur. De libellis famoſis, & diffamationibus.

Ordinamus etiam, quod Viſitatores in vecturis non excedant 12. in numero: quem tamen ſi propter neceſſitatem exceſſerint, ſumptibus proprijs debent reſiduum ſuſtentare. Quicumque verò noſtri Ordinis Viſitationem recuſauerint admittere, à Viſitatoribus per cenſuram eccleſiaſticam ad eam ſuſcipiendam compellantur, niſi coram eiſdem Viſitatoribus manifeſtè docuerint Priuilegium ſpeciale, quare non debet viſitari, ſin autem, decernimus eos viſitandos. Admiſſio, & receptio Viſitatorum.

Statuimus etiam, quod Viſitatores, qui officium ſibi iniunctum neglexerint, à celebratione diuini officij ſint ſuſpenſi, niſi de verâ, & legitimâ causâ ſuæ impotentiæ docere valeant Præſidentes. Si viſitatores neglexerint.

Statuimus etiam, quod Viſitatores, ſeu ſtatutorum publicatores in Monaſterijs, ſi, ea, ad quę ratione ſui officij acceſſerint exequenda, commodè primo die ſui aduentus vel ſecundo nequeant expediri, mediocribus ſumptibus eorum Monaſteriorum ſtare poſſint, donec neceſſaria compleuerint, & non vltra. Mora Viſitatorum.

Prætereà ne ſcintilla ex deſidiâ Viſitatorum ſeu Præſidentium in flammam tranſeat deſtructiuam: ſtatuimus, vt cum per famam, vel relationem fide dignam, ſeu modum alium legitimum qualemcumque, ad aures Viſitatorum, qui per Capitulum fuerint deputati, ſeu etiam Præſidentium deuenerit notitia de criminibus, inordinationibus, ſeu malo geſtu Religionis, & ordinis ſcandalo, alicuius Monaſterij vel eccleſiæ Monachalis, teneatur quilibet Viſitator pro dicto officio ſibi deputato, & etiam quilibet Præſidentium, ad cuius vel quorum auditum rumor talis peruenerit, ad locum illum, præfixo eis termino competenti (ad quem terminum ſpatium quatuor vel trium dierum ſufficere decreuimus in hoc caſu) cum omni celeritate, quâ commodè poterunt, per ſe, vel per alium noſtræ profeſſionis idoneum declinare, & ſuper criminibus, defectibus, & exceſſibus quibuſcunque inquirere veritatem, ac omnia, & ſingula, iuxta quod volunt Canonicæ ſanctiones, corrigere ac reformare quæ reformatione, & correctione viderint indigere. Quod ſi quis Prælatus loci taliter viſitandus, Viſitatorem ſeu Præſidentem, Si rumor de ſcandalis alicuius domus oriatur.

vel

vel eorum commiſſarium, ſeu commiſſarios, vt præmittitur accedentes, ob breuitatem termini, vel alia causa friuola, non admittat, vel huiuſmodi Viſitatorem ſubterfugiat quouis modo, decem libras eo ipſo Dominis Præſidentibus, qui pro tempore fuerint, ſoluere teneantur in communes vſus ordinis conuertendos. Quam quidem ſummam per ipſos Præſidentes etiam per cenſuram eccleſiaſticam, ſi oporteat, ſoluere compellantur.

Expenſæ Viſitatorũ.

Item diffinimus, quod quotiens aliqui noſtrę Religionis fuerint deputati per aſſignationem Præſidentium ad viſitandum aliquod Monaſterium noſtri ordinis, pro reformatione habendâ in rebus, vel in perſonis, vel in vno eorum: quod idem Viſitator, ſeu Viſitatores habeant pro labore ex contributione communi ſumptus moderatos, & neceſſarias expenſas.

Impunitas denunciantium religioſe.

Præterea ſtatuimus, & diſtrictè præcipimus in virtute ſanctæ obedientiæ, vt nullus Prælatus, clauſtri Prior, Supprior aut cuſtos ordinis, aliquem vel aliquos affligat ſeu moleſtet propter comperta Viſitatoribus oblata.

Item ſtatuimus, & firmiter iniungimus, quod Viſitatores per Capitulum deputati, in ſuis Viſitationibus, de obſeruatione horum ſtatutorum, de lecturâ eorundem in Capitulo poſt regulam, inquiſitionem faciant ſpecialem, Quod ſi viderint in obſeruatione vel aliàs noſtra neglecta ſtatuta in proximo Prouinciali Capitulo Præſidentibus relationem faciant perſonalem.

CAPITVLVM XIII.

De Doctoribus, ſtudentium Prioribus.

Cathedra Doctoralis in Collegio Monaſtico, à Monacho ordinis occupãda.

CVm in totius ordinis noſtri redundet honorem ac ſcholarium noſtrorum Oxoniæ ſtudentibus non parum accreſcere videatur profectui, eo magis ſi in medio Oxoniæ de noſtro ordine menſam propoſitionis paratam inueniant, nec ſemper aliqua doctrinæ ſuffragia ab externis mendicare cogantur: nos huius rei gratiâ de fratrum noſtrorum aſſenſu ſtatuimus vt in ſtudio prædicto cathedra Magiſtralis per Doctorem Theologiæ de ordine noſtro ſecundum curſum Doctorum futuris temporibus occupetur, & ne eam per aliquod tempus per defectum Doctoris de ordine noſtro vacare contingat, ſtatuimus vt quotiens ſcholares noſtri in ſæpe dicto ſtudio Doctore Theologię ordinis noſtri caruerint, illud Præſidentibus ſine morâ denuncient, & Pręſidentes Doctoris in clauſtro reſidentis ſcribant Prælato, vt eum ad locum prædictum occupandi causâ cathedram magiſtralem tranſmittat: cui quidem magiſtro ſi iuxta ſtatutum vniuerſitatis Oxoniæ à tempore inceptionis ſuæ annum compleuerit in legendo, & alios actus ſcholaſticos, etiam in prædicando exercuerit, de communi collectâ ſingulis pro annis, in quibus ſic occupatus fuerit, ſoluendas fore decernimus decem libras. Si vero Prælatus, ad quem Præſidẽs pro huiuſmodi Doctore miſerit, dictum Doctorem mittere renuerit 10. marcas ad ordinis vſus communes ſoluere teneatur, niſi cauſam impedimenti ſui legitimam, & ſuo Monaſterio magis expedientem, Capitulo Generali oſtenderit.

Honorarium Doctoris.

Adiutorium dandum graduãdis.

Item quia ante hæc tempora, ad euitandas expenſas, quæ in Magiſtrorum inceptionibus eſſe ſolent, nonnulli ad incipiendum in Sacrâ Theologiâ, & in iure Canonico propinqui, ad ſua Monaſteria à ſtudio fuerint reuocati, in totius ordinis verecundiam generalem: volentes igitur vt hoc futuris non contingat temporibus, ſed in noſtro ordine vtriuſque facultatis Doctores creſcere poterint præcedentis auctoritate Capituli ſtatuimus, vt quilibet noſtræ Religionis incœpturus Oxoniæ in Theologiâ, de cætero ſi eodem anno, quo incœperit, alium noſtræ Religionis in eâdem facultate incipere non contingat, habeat in inceptione ſua præ manibus viginti libras bonæ & legalis monetæ de communi collectâ: ſi autem vno & eodem anno duos in vniuerſitate prædictâ in ipsâ facultate incipere contingat, decernimus vt vterque eorum de ipsâ collectâ percipiat in inceptione ſuâ decem libras duntaxat. Statuimus etiam quod quilibet noſtræ Religionis incœpturus Oxoniæ in iure Canonico, ſi eo anno, infra quem incœperit alium non contingat incipere, percipiat de communi collecta viginti marcas ſi autem vno, & eodem anno duos in eâdem facultate iuris Canonici, ſicut prius incipere contingat, percipiat vterque eorum de dictâ collectâ tantummodo decem marcas. Et vt incœpturus in ſacrâ Theologiâ, & in iure canonico præ manibus percipiant pecunias ſuperius limitatas, ordinamus, & vniformiter diffinimus, quod ſumptibus ordinis fiat vna communis ciſta tribus clauibus ſeruata, quarum vna erit in perpetuam rei memoriam in cuſtodia Abbatis Abbendoniæ, pro conditione huius ſtatuti collectoris vnici Generalis; alia in manibus Prioris ſtudentium, ſed tertia in manibus illius patris cuſtodis vel guardiani, infra cuius fundum ciſta committitur antedictæ cuſtodiæ duratura; in quam ciſtam volumus, & ordinamus octoginta libras bonæ, & legalis monetæ vijs, & modis ſecurius theſaurizari, quam ſummam ſufficere credimus, de Capitulo in Capitulum duraturam. Proinde declaramus, & firmiter præcipimus

ad minus

ad m[illegible] per meſem ante diem incœptionis ſuæ, clauium cuſtodes ſoli[illegible]ter, vt in certo die per ſe vel per alios ad ſæpedictam ciſtam omninò declinent, & incœptori ſummam ſi[illegible] limitatam eb[illegible], ad quam ſummam per gradus aſſumptionum exhauſtam, & denuo in ciſtam reparandam, volumus, quod collector Generalis pro tempore, quiſcunque fuerit, prouidè faciat de eadem finem computus in proximo Prouinciali Capitulo ſequenti: ita quod ſumma ſuperius dicta in Capitulo ſequenti per Præſidentes Doctoribus allocata, qui incœperunt medio tempore, inter duo capitula partim per ſollicitudinem eorum, qui de ciſtâ partem ſuam ad ſuos gradus incœperunt, & partim auctoritate Præſidentium, & collectoris infra tres menſes poſt Capitulum, octoginta libræ loco ſummæ extractæ iterum ſubrogentur.

Sub doctoribus noſtris tantum incipiẽdũ.

Item ſtatuimus, quod nullus noſtræ Religionis, & noſtri Capituli incipiet in Oxoniâ vel in Cantabrigiâ in ſacrâ Theologiâ, vel in iure Canonico, niſi ſub Doctore eiuſdem Religionis, & eiuſdem facultatis: ſi talis Doctor in ſtudio in tempore incœptionis cathedram occupare contingat.

Præeminentia graduatorum.

Item ordinatum eſt, quod Doctores ſanctæ Theologiæ, & iuris Canonici poſt ſuſceptum gradum Doctoratus, in Monaſterijs Abbates ſuperiores habentibus, & alijs eccleſijs Cathedralibus Abbates non habẽtibus, in Capitulo Prouinciali, in clauſtro, choro, Refectorio, Capitulo, proceſſionibus, tam extra Monaſteria quam intra, & vbique locorum, poſt Priores clauſtrales proximas ſedes teneant, & poſt Suppriores cathedrales propter gradus dignitatem, eos conſimiliter volumus honorari: dum tamen ipſorum Doctorum mores & conditiones Religioni Doctoralique gradui ſint conformes; Sanè alias dictos Doctores, ſicut cæteros noſtri ordinis ſubditos, regularibus, vt decet, inſtitutis, volumus ſubiacere. Prælatis verò, Prioribus clauſtralibus, Supprioribus cathedralibus, à ſuis dignitatibus, officijs & miniſterio per ceſſationem diſcedentibus, per prædicta non intendimus in aliquo derogare: cui etiam adijcimus, quod nullus alius, ſiue ordinis cuſtos, vel ſenio prouectus, ſeu officiarius contra locum Doctorum hic diffinitum alicubi locorum vſurpet, ordinis cuſtode dum regulariter præſidet duntaxat excepto.

Habitus Doctorum ſolemniter concionantium.

Item ſtatutum eſt, & firmiter iniunctum, quod ſinguli Doctores, & graduati audientijs in ſolemnibus publicè ſermocinantes, niſi fuerint reueſtiti, habitibus de cætero vtentur ſcholaſticis: audientias ſolemnes dicimus, eccleſias cathedrales, Monaſteria ſolemnia, crucem ſancti Pauli, & quamcunque audientiam, ad quam ciuitas concurrit auditum.

De electione Prioris ſtudentium.

De Priore verò ſtudentium ita ordinatum eſt, quod cum propter præfectionem Prioris ſtudentium Oxoniæ lites maximè retroactis temporibus, & nuperimè accreuerint, vnde grauiſſima oriuntur ſcandala, & non modicum noſtræ Religionis detrimentum: nos auctoritate, quâ fungimur in hac parte, ſub pœna excommunicationis maioris prohibemus, ne quiſquam noſtræ Religionis ſtudentium Oxonijs verbo vel literis per ſeipſos, vel per alios quoſcunque, futuris temporibus pro præfectione dicti Prioris elaboret, procuret, vel intromittat quouis modo, niſi à Præſidentibus vel alijs in tali negotio per ipſos aſſignatis fuerint ſpecialiter requiſiti. Et ſi quis huic ordinationi parere noluerit, aut tranſgreſſor repertus fuerit, decernimus eum inhabilem, & inidoneum ad tale officium, & ſi prope gradum ſit decernimus inhabilem ad quemcunque gradum ſcholaſticum, necnon eo facto, qualiſcunque fuerit à ſtudio reuocandum abſque dilatione aliquali.

Nemo ſtudeat inter ſæculares.

Volumus etiam, & ordinamus, quod Prior ſtudentium, in quantum poteſt, non permittat, vt vnus Monachus inter ſæculares in ſtudio moram trahat.

Item ſtatutum eſt vt præfectione Prioris ſtudentium Oxonienſis, Abbas vel Prælatus ipſum præficiens iniungat præfecto ſub virtute obedientiæ, quod quantum commodè poterit conſtitutiones locales noſtri Collegij, ſe & officium ſuum, & noſtros ſtudentes in dicta vniuerſitate concernentes ſtudeat fideliter exercere.

Diuinũ officium in Collegio.

Sed tamen hic pro ſtudentibus de ipſis pauca ex pluribus elicere intendentes, ordinamus, quod cum deceat, vt qui ſunt in literis eruditi ſint in contemplatione aſſidui, ſtudentes noſtri ordinis in Oxonijs conueniant in Capellam in diebus ſolemnibus, & dominicalibus, & alijs feſtiuis ad diuinum ſeruitium decantandum ſub pœnâ ex arbitrio Prioris ſtudentium taxanda: de cuius ſtatuti executione ipſius conſcientiam oneramus.

De cameris Collegij.

Item decernimus, vt Priores ſtudentium ſic ordinent de cameris ac ſtudijs in loco prædicto, quod vltra anni medietatem non vacent, ſi qui noſtri ordinis fuerint, qui voluerint occupare. hoc tamen obſeruato, vt ſi quis de domo ſeu de Monaſterio, cuius ſumptibus aliqua camera ædificata fuerit ſeu nobiliter reparata illuc venerit ad ſtudendum, huius auctoritate ſta-

tuti

turi eam liberè ingredi valeat, aut pacificè poſſidere. Teneatur etiam, quicunque eam p[illegible] cupauerat, abſque difficultate, & contradictione quâcunque exire.

Diſputationes.

De annis verò Logicalibus, & Philoſophis antequam aſcendant ad Theologiam noſtri [illegible]dentes, ſecundum ſtatuta à prædeceſſoribus noſtris, & loci noſtri conſuetudinem in Ox[illegible] vſitatam, volumus adimpleri. Præterea in eorum diſputationibus, problematibus, & qua[illegible]nalibus, ſecundum quod hactenus eſt conſuetum, prout ſtatuta tempore magiſtri Ioa[illegible]s Wheathamſtead, tunc ſtudentium Prioris edita de his omnibus, & alijs noſtros ſtuden[illegible]ficienter concernentibus intuenti declarant, memoriter ſe diſponant.

Prædicationes ſeu conciones.

Statuimus etiam vt noſtri Oxonienſes ſtudentes, iuxta diſpoſitionem Prioris, & ſaniorum ſtudentium in loco noſtro communi Oxonienſi vel alibi, vbi ipſe, & ſeniores decreuerin[illegible]quenter tam in linguâ Latinâ prædicent, quam vulgari: vt ſic id audacius promptiu[illegible] que [illegible]ficiant, cum eos ad ſua Monaſteria contigerit reuocari; frequẽter prædicare volumus, ad m[illegible]us quater in anno, in vtrâque linguâ, latinâ videlicet, & vulgari: tempora his prædicationibus magis cõgruentia credimus, vigiliam natiuitatis Domini, ſecundâ feriam primę hebdom[illegible] dæ [illegible]adrageſimæ, vigiliam Paſchæ, vigiliam Pentecoſtes, vigiliam Corporis, Chriſti, vigiliam A[illegible]ptionis B. Mariæ, vigiliã ſanctorum omniũ, ſabbatum ante primam Dominicam aduentus Domini: in quibus volumus vnum noſtrorum ſtudentiũ octauum annũ ſtudij prædicti attinge[illegible], in loco, & linguâ ſecundum ſtudentium Prioris, & ſeniorum patris diſcretionem ſtud[illegible]m ſalubrius deputari. Quod ſi tot ſtudentes dictum annum attingentes in ſtudio nequean[illegible] reperiri, pauciorum ſermonum numero ſint contenti.

De mittẽdis ad Collegiũ Monachis.

Et cum de paucitate ſtudentium, quę oritur ex negligentiâ Prælatorum ad ſtudia ſuos ſcholares non mittentium, vt deberent, conſultius ſit cauendum prouidemus conſtitutionem Benedictinam de Prælatis ſcholares ſuos non mittẽtibus ad ſtudium Generale: & cum annus [illegible]xta vniuerſitatis computationem tres anni contineat terminos, quibus Magiſtri communiter ſuis continuant lectiones: cuiuſcunque Prælati ſcholares, vel ſcholaris per terminum talem defuerit à ſtudio, ſoluat pro quocunque ſcholari taliter deficienti tertiam partem ſummæ annualis in conſtitutionibus Benedictinis memoratam, & quia vertitur in dubium penes quoſdam ad quantam ſummam monetæ Anglicanæ taxa illorum ..... Turonenſium ſe extendat, quanquam aliqui ad minus, aliqui ad mains eos vt dicitur æſtiment in valore. nos ta[illegible]en omnem huiuſmodi dubietatem tollere cupientes, decernimus quatuor groſſos Turone[illegible]ſium æquiualere libris quindecim Sterlingorum.

Item ſtatuimus vt futuris temporibus ſenes, & ætate prouecti ſaltem pro Philoſophi[illegible] addiſcendâ ad ſtudia non mittantur.

Cauſæ ſtudentium intra ordinẽ decidãtur.

Inſuper viam litis præcludere cupientes, ac ſcandalis obuiare, præſenti ſtatuto ſpeci[illegible] prohibemus, ne ſtudentes noſtri ordinis inter ſe ex quâcunque causâ coram Cancellar[illegible] a[illegible]one iudice ſæculari placitent, ſeu diſceptent: nec quiſpiam eorum alium coram eis coone[illegible]at quouiſmodo. Sed ſi, quod abſit, inter aliquos eorum litis materia futuris temporibus o[illegible], ipſa, quatenus poſſibile fuerit, per Priorem, & quatuor vel quinque ſeniores ipſor[illegible] ſtu[illegible]ntium ſopiatur, & ſi per eos tolli non poſſit, Ipſa materia Præſidentibus intimetur, qui P[illegible]ſidentes, ſi quid inter eos malè fuerit attemptatum, id debito more corrigant, aut reforment.

Ne procuret fauores contra Prælatorum voluntatem.

Item cum abſurdum videatur in Monacho contra vel pręter ſui Pręlati voluntatem ma[illegible]orum preces vel literas procurare, vt accedere valeant ad ſtudia literarum, aut inibi comm[illegible]ri, ſeu gradus aliquos in ſtudio attingere, vel ad apicem aſcendere Magiſtratus. hinc di[illegible]è præſentibus prohibemus, ne quis noſtræ Religionis Monachus contra, vel præter ſ[illegible] voluntatem ſæcularium quorumcumque preces vel literas procuret, aut procurare fa[illegible] vt ad ſtudium tranſmittatur, aut in ſtudio detineatur, ſiue ad gradus quoſcunque ſtud[illegible]o[illegible]ueatur, ſuo Prælato neſciente, & hoc nolente. Secus agentes ad ſtudium mittendi re[illegible]ur inhabiles, & in ſtudio exiſtentes de ſtudio ſunt reuocandi. Ex quo volumus quod re[illegible]e Prælato, vel non conſentiente, gradum aſſumens pœnâ inobedientiæ puniatur.

Habitus graduatorum.

Item quod Licentiati ad incipiendum tam in Theologiâ, quam in iure Canonico in ſuis gradibus ſuſcipiendis caputia cappatũ ſcholaſticarum cum buggio furrata habeant, ſiue c[illegible]done nigro linita, & conſimiliter bachalaureos ad lecturam ſententiarum, & bach[illegible]aure[illegible] lecturam decretalium admiſſos caputijs cum buggio furratis vti de cæteris ord[illegible]namu[illegible].

Pernoctatio.

Item diſtrictè iniungendo pręcipimus ne quis ſtudentium noſtri ordinis in vniuerſita[illegible]b[illegible] Oxoniæ, & Cantabrigiæ præſumat in poſterum quomodolibet vllicubi pernoctare, ni[illegible]

Pr[illegible]

Priori ſtudentium inſinuet in ſpeciali ad quem principaliter diuertere ſe intendit, cum licentia ſit obtenta.

Item ordinamus, & diſtrictè volumus, quod noſtri ſtudentes in Oxoniâ, & Cantabrigiâ rarius frequentent tabernas, quam hactenus conſueuerint: & ad ſuperuidendum volumus vt Prior ſtudentium ſemper habeat oculum ſpecialem.

Tabernæ.

Inſuper ordinamus, & diſtrictè præcipimus, quod penſiones ſtudentium ab officiarijs, qui ſoluere tenentur, in ſuis terminis ſecundùm conſuetudinem Monaſterij ſtudentibus fideliter ſoluantur: ſin verò in defectu ſolutionis Prælato, vel Præpoſito per litteras, vel ore tenus referentibus, ab illo die officiarius, qui ſoluere negligit, à carnibus, quouſque ſatisfecerit, omninò ſe abſtineat.

Penſiones ſtudentium

CAPITVLVM XIV.

De Capitulis Prouincialibus.

ERratur faciliter, vbi, quod arduum eſt, tractatur improuidè: hinc vt ea, quæ in Capitulis Prouincialibus ſunt agenda, tractentur conſultius: ſtatuimus, vt cum Capitulum ipſum celebrari debuerit, diem celebrationis ipſius ſtatutum præueniant Præſidentes, & ordinent præcentorem, cuius diſpoſitione pulſetur, & omnia concernentia miniſterium, & officium miſſæ, proceſſionem, & tabulam, ſi qua fiet, per eundem debitè ordinentur.

Præueniāt Præſidētes.

Primò die Capituli ſigno pulſato, & demum ceſſante, omnes Prælati, & procuratores abſentium in choro conueniant, vſque ad finem miſſæ de ſpiritu ſancto celebrandæ cum collectis pro Romano Pontifice, Rege, & Reginâ, liberis eorum, pace eccleſiæ, & ſtatu regni, quâ miſſâ finitâ ſignoque pulſato, ad Capitulum procedant froccis induti, & ſtatim fiet ſermo, in cuius principio benefactores ordinis tam viui, quam defuncti commendentur: quo finito exeant ſæculares, & qui non ſunt de Capitulo, & cuſtodes ad oſtium Capituli per Præſidentes idonei deputentur: deindè à Præſidente facto nutu, dictoque *Iube domne Benedicere* à præcentore prædicto vel ab eodem ordinando, datâ benedictione à Præſidente, legatur martyrologium, & tabula ſi qua fiet pro miniſterio miſſæ vel aliundè; deindè à cunctis genu flectentibus incipiant Præſidentes hymnum, *Veni creator*, cæteris proſequentibus, vſque in finem ſolenniter, & deuotè, dictoque ab altero Præſidente verſiculo, *Emitte ſpiritum tuum, & creabuntur*, ſubiungatur oratio, *Deus qui corda fidelium*: *Actiones noſtras*, & iterum ſedentibus ordinatè videlicet Præſidentibus in eminentiori loco, aſſumptis ſibi Abbatibus, & Prioribus, Doctoribus, ſi qui concurrent, in loco decenti, legantur decretales *In ſingulis* & *Ea quæ*: & Capitulum *Statuimus* de Prouincialibus Capitulis, & conſtitutionibus Papæ Benedicti: quibus perlectis dicat Præſidens *Benedicite*, & conſequenter dicat, *Loquamur de ordine*, & ab illâ horâ nullus loquatur, niſi Præſidentes, & Prælati, ſeu alius, cui datur licentia ſpecialis, loquētibus verò à Præſidente ſilentium imponatur, & ſi opus fuerit publicè proclamentur ac pœnitentia grauior imponatur, & ſimiliter fiat de quolibet in Capitulo exceſſu.

Prius dicatur Miſſa de ſpiritu ſancto.

Concio.

Preces.

Lectio decretorum.

Deindè vocentur Prælati, & nomina abſentium annotentur: Procuratores verò, ſi qui fuerint à Præſidente, accipiantur, pro celeri verò expeditione deputentur ſtatim per ipſos Præſidentes viri prouidi, pro dictis procuratorijs examinandis, qui diligenter obſeruent, ne quis duorum Prælatorum procurator exiſtat, quod ſi contingat, alter eorum pro contumaciâ puniatur ſi qui etiam procuratorum inſufficientes fuerint in craſtino repellantur, & pronuncientur eorum Prælati contumaces: diſcuſſione cauſarum aliorum procuratorum ſufficientium Præſidentibus reſeruatâ.

Regulatio Capitulariū, & procuratorū.

Ordinent etiam Præſidentes cum Conſilio Prælatorum, qui eſſe debeant diffinitores, qui acceptâ poteſtate ſub ſigillis Præſidentium, limitatè diffinienda diffiniāt: à quorum diffinitionibus, à Præſidentibus approbatis, non liceat reſilire. Et ſic continuando Capitulum vſque in diem proximum ad continuandum recedant prout deſignatum, & modificatum in conſuetudinibus Papalibus indè confectis.

Definitorum nominatio.

Sequenti die mane conueniant, audiantque miſſam celebrandam pro defunctis ſcilicet pro animabus fidelium Regum Angliæ defunctorum, & noſtri ordinis benefactorum, ac Monachorum poſt vltimum Capitulum etiam defunctorum.

Secūdus dies Capituli.

Miſſa pro defunctis.

Deindè contributio ſi fieri debeat, ordinetur, & tempus ſolutionis huiuſmodi limitetur.

Contributio.

Relatio Viſitationum. Poſtea Viſitatores ſingulatim vocentur qualiter ſuum officium fuerint executi in ſcriptis ſcilicet oſtenſuri, & tunc contra negligentes, & remiſſos in hac parte iuxta conſtitutiones inſtitutas procedatur. Si qua verò dubia, vel reformanda emerſerint, Præſidentibus, vel diffinitoribus oſtendantur, & ad expeditionem Capituli deputentur per ipſum Capitulum perſonæ prouidæ, & diſcretę pro Viſitatoribus.

Vltimus dies Capituli. Vltimo die omnibus etiam manè conuenientibus, Viſitatorum nomina publicè recitentur, & compleantur cætera agenda, videlicet de loco proximo Capituli, miſſis, & ſermonibus aſſignandis, ac Pręſidentibus eligendis, prout in conſtitutionibus continetur. Et dicto *De profundis*, factâque Generali confeſſione ab omnibus, & à Præſidente abſolutione impensâ, iniungatur ſimul ordinis noſtri conuentibus, quam citius fieri poterit celebretur ſolemniter in choro vna miſſa pro omnibus fratribus benefactoribus, & familiaribus Capituli noſtri defunctis: quibus expletis fiat ordinatè proceſſio, & miſſa pro pace, ac ſermo ad populum in linguâ vulgari: & ſic vnuſquiſque ad propria reuertatur. *Prædicatorũ electio.* Pro negligentijs autem circa verbum Dei proponendum cautelatis viam præcludentes in futuro, ſtatuimus quatuor graduatos pro ſermone proferendo in Latinis, & totidem in Anglicis fore limitandos: ita quod proponens verbum Dei percipiat quadraginta ſolidos; cæterorum pro ſermone laborantium retributionem Præſidentium reſeruamus arbitrio, dummodo oſtendant in ſcriptis ad proponendum verbum Dei ſe eſſe paratos, & ſi, quod abſit, ſi limitatorum negligentiâ dedecus oriatur Religionis, eorum quilibet taxetur per Præſidentem, ſiue multetur.

Ad hæc verò ſtatuta adijcimus, quod ſi qui Priores, præcentores, & alij clauſtrales noſtri ordinis Monachi, per permiſſionem Præſidentium, vel prouiſionem Generalis Capituli ad exequendum diffinitionum publicationem, ſeu denuntiationis officium fuerint ordinati, à ſuis *Expenſæ deputatorum.* domibus ad dictorum officiorum executionem expenſas, & alia neceſſaria recipiant, quæ quidem expenſæ eiſdem domibus ex ſuis contributionibus, ſi ſe ad tantundem extenderint, allocentur; alioquin autem eas volumus per Pręſidentes aliunde refundi.

Procurator abſentis non ſit ſæcularis. Item cum dedeceat vt ſæculares de noſtris Capitulis aliqualiter intromittant, ſtatuimus vt ſi quis Pręlatus, quo minus ad Prouinciale Capitulum poſſit accedere, fuerit impeditus, procuratorem ſæcularem ad id vice ſuâ nequaquam tranſmittat, ſed ſi Monachum mittere de domo propriâ non valeat, Monachum alterius domus de conſenſu Prælati ipſius procuratorem ſuum conſtituat, per quem de impedimento eius legitimo fiat fides; quod etiam de procuratore Capituli carentis Pręlato tempore celebrationis Prouincialis Capituli volumus obſeruari: quod vt firmius obſeruetur, decernimus huius authoritate Capituli, vt ſi Prælatus quiſquam, aut Capitulum carens Prælato, procuratorem ſuum in eâ parte conſtituerit ſæcularem, eo ipſo contumax habeatur.

Quomodo multæ debeant colligi. Cæterum cum pœna non timeatur impoſita, quæ non ſentitur inflicta: vt ſit contumacibus, & alijs in formidinem, pro horum pœnâ ſtatuimus, vt iniuſtè contumacium, & rebellium Capitulo, ſcholares ad ſtudium non mittentium, onera multarum per Pręſidentes taxatarum, nec non & Viſitatorum non viſitantium, per Præſidentes citra proximum leuentur Capitulum, in quo etiam reddatur fidele ratiocinium de eiſdem.

Ciſta inſtrumentorũ Congregationis. Inſuper ſtatutum eſt ad vtilitatem noſtri ordinis per Præſidentes, & Collectorem vt ſit ciſta communis in Prioratu Sancti Andreę Northamptoniæ ſituatą, in quâ ciſtâ reponantur omnes Bullæ Papales habitæ, & habendę, noſtræ Religionis iura, libertates, Pręſidentium poteſtatem, & noſtri Capituli authoritatem concernentes: omnia etiam acta Capitularia Capitulorum, Pręſidentium diffinitores; iſta ſtatuta nunc edita; copię omnium litterarum per [illegible] dentes ex parte ordinis tranſmiſſarum; omnes indenturæ ex parte ordinis indentatæ [illegible] computatorum in Capitulo; vel à Præſidentibus de aliquo Monaſterio denuntiatorum; omnes litteræ cum ſigillis ſuis Generali Capitulo deſtinatæ, vnus liber cuiuſque computi per collectorem facti; & vt moris eſt, fideliter permanenter in dictâ ciſtâ in perpetuam rei memoriam ſint ſeruanda, quę ciſta clauibus eſt obſeranda, quarum vna erit in manibus Præſidentis, & ſecunda in cuſtodiâ collectoris, & tertia in cuſtodia Prioris ſancti Swythuni Wintoniæ, in memoriam reponatur.

Item diffinimus, quia mens humana labilis ſuam memoriam firmat in ſcripturis, quod cum in Capitulo diffinitores ad diffiniendum ſunt deputati, prius ante quâ ad opus procedant, acta Capitularia, & hęc ſtatutâ in dictâ ciſtâ reperta inſpiciant, & reuoluant: Et ſi quæ ad reformationem Religionis intendant, & illud, vel illa in his ſtatutis, vel per diffinitiones anteriores in actibus repertas prouiſa conſpiciant, non tunc nouum ſuper his condant, ſed illud, & illa

tantum

tantum executioni demandetur. Quapropter ad vitandas ordinis expenſas circa diffinitores ſin-
gulos, ex hoc quod ſingulis diffinitoribus viginti ſunt ſolidi refundendi, eo, prout poſſibile
apud probos, & graues creditur, in his ſtatutis circumquaque in noſtro ordine reformando
in genere vel ſpecie obuiatur, ſtatuimus, vt ſingulis Capitulis noſtris futuris, ad diffiniendum
in noſtrâ Religione quatuor diſcretiores, & maturi, ſcientijs inſtructi, morum grauitate, &
regularis obſeruantiæ religione ſufficienter edocti, ſint tantummodo deputati: qui ante-
quam definiant, ſicut ſuperius ſtatutum eſt, hæc ſtatuta, & acta Capitularia in dictâ ciſtâ re-
perta infra Capitulum relegant, & reuoluant, quibus ſingulis ſumma in computis antiquis
ſeperta merito allocetur.

Preterea ſtatuimus quod collector vel collectores contributionum, multarum, & aureragia-
rum, ſacramento Præſidenti præſtito, plenum & perfectum computum, atque finalem ratio-
nem de receptis omnibus tribuant atque reddant.

Item ordinamus, quod aliquis acquictantiam à collectore cauſâ recipiendi pecunias Impe-
trans, & illam intra quatuor annos poſt receptionem non exequens, propter talem negligen-
tiam nolumus vt ordo damnum patiatur: verbi gratiâ vt ratæ ſummæ allocationem per di-
ctum tempus ab ordine certam impetret & obtineat.

Item diffinitum eſt, quod quilibet Prælatus ad Prouinciale Capitulum noſtri ordinis perſo-
naliter veniens, & in ipſo Capitulo à principio vſque in finem perſonaliter intereſſens, de ter-
tiâ parte contributionis ſuæ perſoluendâ allocationem habeat in futurum.

De verbis prohibitorijs, pœnarum inflictionibus, & eorundem declarationibus.

CVm ſit fruſtra conſtitutiones aliquas condere, niſi poſtea ab hominibus obſeruentur, pla-
cuit ex congruo ſic conſtitutiones per pœnas vallare, vt pœnarum metu ad ipſarum con-
ſtitutionum obſeruantiam homines arceantur, & ſi aliquorum tanta ſit rebellio, quod ad eas
obſeruandas faciliter flecti nolint, conuenit addere pœnas pœnis, vt quos certè pœnę grauitas
non terret, terreat pœnarum addita multitudo. Hinc nos licet certis pœnis contra iſtas editio- Statuta ſint pœnalia.
nes obuiantes ſeu delinquentes vallamus, & volumus vt contra rebelles, vel cum delibera-
tione ſtatuta præſentia infringentes ſecundum arbitrium Prælati, Viſitatorum, ſeu Præſiden-
tium, ad quos ſecundum quod ſuperius limitatur, pertinet correctio grauior, pœna regularis
canonicè infligatur; nolentes per verba præceptoria, vel prohibitoria in conſtitutionibus ſu-
pra ſcriptis contenta, quemquam contrauenientem noſtris ordinibus (dum tamen hoc non
faciat ex contemptu vel cum deliberatione) vinculo mortalis criminis obnoxiè ſubijcere: ſed
duntaxat pœnas incurrere ſuperius limitatas; aut vbi pœnæ nullatenus apponuntur, per loco- Quando conſtitutio lata obliget cõmunitatem.
rum Prælatos, vel quibus incumbit prout decreuerint infligendas: volumus etiam, & ordina-
mus, quod nulla conſtitutio generali perpetuo valitura de nouo fienda, quæ per obedientiam
obliget, ſuper communitatem ordinis inducatur, niſi in vno Generali Capitulo primitus
ordinetur, & conſequenti tempore per fratrum experientiam alio Generali Capitulo confir-
metur.

Item vbicumque in iſtis conſtitutionibus continetur aliqua cenſura eccleſiaſtica, vbi non Qui debeat pœnas infligere.
ſit lata ſententia, ſed tantum comminatio de futuro, nec ibi exprimitur, à quo imponi debeat
vel infligi: intelligitur ab illo infligi debere, coram quo vel quibus legitimè probatur exceſ-
ſus, dummodo talis exceſſus correctio pertineat ad eundem. In pœnâ verò priuationis vel ſuſ-
penſionis à diuinis, ſeu ordinis, intelligitur non ſolum priuatio Prælationis, ſed celebrationis,
prędicationis, audiendi confeſſiones, Viſitationis, diffinitionis, & cuiuſcunque actus alterius
ordinis officium conſequentis.

Præterea ex communi auiſamento illam pœnam, quâ quis à Monaſterio expelletur, ſecun-
dum quod ſupra dicitur, declaramus fore pœnam, quando quis carcere perpetuò tetruditur,
ita quod quando quis meretur perpetuò carceribus vinculari, eum extra Monaſterium intel-
ligimus, & dignè expulſum. Acta ſunt hæc anno, die, & loco ſupradictis: & Londini eadem
ſunt noſtris ſigillis confirmata, ac noſtrâ authoritate roborata, vltimo die menſis Maij, anno
Domini millesimo quadringenteſimo quinto ac Chriſtianiſſimi regis Henrici ſexti regni vige-
ſimo tertio.

Appen-

Appendix in eodem libro inuenta, & Capitulo adiecta.

QVia ſacro approbante Conſilio ſummi Pontificis Clementis tertij ſtatutum eſt, vt in ſingulis regnis ſiue prouincijs fieret de trienio in triennium commune Capitulum Abbatum, & Priorum ordinem, & regulam ſancti Benedicti profeſſorum, in quo inquiri de iure, & ſolet, & deberet ſuper reformatione ordinis, & obſeruantiâ regulari prædictorum, ſingulíſque rebus, quibuſcunque Monaſterijs dicti ordinis male geſtis diffinitorum authoritate ſimul, & prudentia remedio medeatur ſingulari: Nos itaque prædicto diffinitorum officio in præſentis Capituli Conuentu, licet indignè, functi; quanquam ſuperiorum munimentis noſtrorum, & auxilio deſtituti, eâ, quâ poſſumus curâ, & diligentiâ, diuinâ inſpirante gratiâ, Religionis, & bonarum literarum iacturæ remedium ſtuduimus adhibere: quo circa ſtatuimus, ordinamus, diffinimus, & volumus, inter cætera præſenti Capitulo compoſita, quod omnes, & ſinguli tam Oxonienſes, quam Cantabrigienſes noſtræ Religionis ſcholaſtici, non vt antea, in locis varijs pro ſuo voto diſperſi, propterea quod nimiâ ſæpe licentiâ deteriores effecti, morentur; ſed quoſcumque commonachos Religionis noſtræ prædicta ſtudia in alterutram vniuerſitatum adire permiſſos, vitam volumus ducere communem; ita quod omnes, & ſinguli ſingulorum Monaſteriorum ſcholaſtici præter Dunelmenſes ad Collegia ipſis Monaſterijs deputata ad voluntatem Prioris, ſtudentium pro tempore exiſtentis, abſque contradictione quacunque, ſeſe transferant, alias, ſi modo Collegia ſeu loca huiuſmodi ad hoc ſufficiant, ſin minus ex ſolo arbitrio Prioris ſtudentium pro tempore exiſtentis pendere decernimus, quo in loco omnes huiuſmodi ſcholaſtici morari debeant. Item ſtatuimus, ordinamus, & volumus, quod omnes, & ſinguli noſtræ Religionis Oxoniæ, aut Cantabrigiæ ſtudijs operâ dantes ſæpedictis Prioribus ſtudentium, in hac aut illâ vniuerſitate, qui fuerint, ad decorem noſtri ordinis honeſtius vitam ducant ſtipendia ſingulis annis ad ſummam viginti denariorum ſoluere teneantur.

Monachi ſtudeant in Collegijs ordinis.

Quia viriæ multa grauia aliqua ſunt, quibus noſtra Religio grauiſſimè moleſtatur, de illis dicimus, qui indigni nominandi ſunt Religioſi, qui ad beneficia, & promotiones captandas fauorem Dominorum, & potentum accipiunt à Ducibus, Baronibus, Militibus, atque cæteris nobilibus, magna munera ad eadem beneficia promerenda concedentes: ideo ordinamus, ſtatuimus, atque decernimus, quatenus iſtiuſmodi ſimoniaci, & bonorum dilapidatores Monaſteriorum, vbicunque reperti fuerint, excommunicationi maiori ſubiaceant, omni honore priuati, & indigni, & præter hoc ſi in eiſdem fuerint conuicti eos volumus carceribus mancipari.

Contra ſimoniacos.

Quoniam dicente eccleſiaſtico, *Qui ſpernit minima paulatium in maiora decidit*: igitur periculis, quæ poſſunt euenire noſtri ordinis ſtatui ex negligentiâ cupientes præcauere in futurum, ſtatuimus & volumus, quod ſinguli Patres ſingulorum Monaſteriorum ter vel quater in anno per ſe, vel per ſufficientem deputatum, ſcrutentur vel ſcrutari faciant cellas ſingulorum Monachorum in dormitorio, videantque, quod lectiſternia eorum ſint ordinaria, lanea non linea; ſecundum ordinem, & ſtatutum ſanctiſſimi Patris Benedicti, qui dicit laneis omninò & non lineis vtantur Monachi, & quod aliud ibidem inordinatum fuerit non ſolum auferendum, ſed etiam volumus vt huiuſmodi Monachi pœnæ regulari ſubiaceant.

Scrutinium Cellarum.

Contributiones ordinamus oboli de Martcha anni Domini 1492.

SCRIPTVRA. LXIV.

Factum Henrici Abbatis Petroburgenſis anno 1118. ex quo conſtat tunc illud Monaſterium nondum fuiſſe, nec poſtea ſubiectum Cluniacenſibus.

ANNOTATIO.

Fragmentum hoc, de geſtis Henrici Abbatis Petroburgenſis, deſumptum eſt ex libro antiquo manuſcripto eiuſ

to eiuſdem Monaſterij hiſtoriam continere : cuius author Robertus Swaffam eiuſdem cœnobij Monachus, vixit tempore Henrici ſecundi, qui ſucceſsit Stephano, (vocatuſque Henricus filius Imperatricis, eo quod Mathilda mater fuerit Imperatrix) Hic ergo Robertus Swaffam hiſtoriam Petroburgenſis Abbatiæ ſcripſit à fundatione, vſque ad ſua tempora : qui quanta fide ſcripſerit, ex hac hiſtoriæ ſuæ exordio poteſt colligi, quod tale eſt.

SCripturus de loco, qui quondam Medeshamſtede, nunc autem conſuetè vocatur Burgh; primum & præcipuè lectorem admoneo, ne ruſticitatem verborum, vel dictaminis, ſed veritatem hiſtoriolæ attendat, & ſi cui emendare vel melius dictitare placuerit, concedimus : dum omnimodis, ex ſenſu inde aliqua demere caueat, ſciens pro certo, me ex proprio nihil fingere, nec vt placeam alicui, aliqua mendaciter componere. Teſtor enim ipſam veritatem, quæ neſcit mentiri, me nihil ſcribere, nihil dictitare, niſi quod in veteribus ſcriptis reperi : vel antiquorum, & fidelium narratione didici, quod etiam, & qui ſtudioſè requirere voluerit, adhuc ſcripta reperire, vel narrare, vel probare poterit.

ANNOTATIO.

Exemplaria huius hiſtoriæ duo ſunt : vnum penes nobiliſſimum Dominum Robertum Cotton, aliud penes Decanum, & Capitulum Petroburgenſis eccleſiæ, quod vltra Swaffami hiſtoriam, habet etiã eiuſdem continuationem per varios eiuſdem Abbatiæ Monachos concinnatam, vſque ad tempora Edouardi primi. Sed in hiſtoria ipſius Rob. Swaffami habetur hoc, quod hic poſuimus, capitulum : ex quo patet clariſſimè, nec vſque ad illud tempus, nec poſtea, fuiſſe Monaſterium illud Cluniacenſibus ſubiectum : ait igitur.

IN alio item anno ipſe Abbas inchoauit nouam eccleſiam, & iactauit fundamentum, octauo Idus Martij, anno ab incarnatione Domini 1118. & multum operatus eſt in eâ, ſed non compleuit, percuſſus à morbo inſanabili, ſcilicet hydropicâ, vitam finiuit. Rexque tenuit Abbatiam in manu ſuâ duobus annis. Poſt hæc venit, quidam Henricus Abbas de Angeli, & perſuaſit regi, reliquiſſe ſe Abbatiam ſuam propter guerram, & hoc per conſilium Papæ, & Abbatis Cluniacenſis, feciſſe : & mentitus eſt, ſed hoc finxit, vt haberet duas Abbatias in manu ſuâ, vnam hic, & aliam ibi. Conceſſit itaque ei Rex Abbatiam de Burgh, reclamantibus, & contradicentibus Baronibus ac etiam epiſcopis, non debere eum habere duas Abbatias, ſed tamen Rex deceptus eſt, & ipſe tenuit per quinque annos. Ipſe enim in Clericatu fuerat Epiſcopus apud Sueſſionem ciuitatem, & poſtea factus eſt Monachus, & Prior apud Clugny, & poſtea factus eſt Prior apud * Suauem. Deinde quia cognatus erat Regis Angliæ, & Comitis Aquitaniç, dedit idem Comes Abbatiam S. Ioannis Angeli, & quia verſutus erat, & callidus & ingenioſus, poſtea acquiſiuit Archiepiſcopatum Bizantinum ſed ibi non moratus eſt, niſi per tres dies. Adhuc nõ ſufficiebat ei, ſed rurſum acquiſiuit Epiſcopatũ de Saints, vbi penè per octo dies fuit, & de hoc, ſicut de Biſanzum eum Abbas de Clugny expulit; & quia nũquam quietus eſſe voluit, acquiſiuit legationem colligendorum denariorum Romæ, in Angliâ, vt per hoc Abbatiam acquireret, quod & fecit : nam veniens ad Regem Henricum, dixit ſe eſſe vald è ſenem, & valde tribulatum, & non poſſe amplius laborare, nec ferre mala, & iniquitates terræ, vbi conuerſatus eſt : & ſicut, diximus, dimiſiſſe ſe Abbatiam ſuam, & hoc per conſilium Papæ, & Abbatis Cluniacenſis, & hic ſe velle quieſcere; & idcircò nominatim Abbatiam de Burgh, qui tunc ſine paſtore erat, per ſe & per ſuos amicos petijt, & conceſſit ei Rex eandem Abbatiam. Cum veniſſet autem præfatus Abbas, ad Monaſterium, manſit ibi penè vno anno, & accepit homagium, & pecuniam de militibus, & de totâ Abbatiâ, & nihil boni ibi fecit, ſed totum miſit, & portauit ad Abbatiam ſuam, & profectus eſt illuc, per Regis licentiam, & fuit ibi ſimiliter penè vno anno. Poſtea autem reuerſus, dixit ſe ex toto reliquiſſe Abbatiam ſuam, & eodem anno *Petrus Abbas de Clugny venit ad Angliam, & ſuſceptus eſt per præceptum Regis cum honore, omnibus Monaſterijs. Venit ſimiliter ad Burgh, & ibi honorificè ſuſceptus eſt, ibique promiſit ei Abbas Henricus, acquirere ei Monaſterium illud, vt eſſet ſubiectum Clugny : & Abbas Clugny domum reuerſus eſt.

Alio autem anno, collegit idem Abbas Henricus pecuniam magnam, & mare transfretauit ad Regem, & dixit ei, quod Abbas de Clugny prçceperat ei venire, & reddere ei Abbatiam S. Ioannis de Angeli, & poſtea liberum redire ad Angliam. Iuit itaque illuc, & fuit ibi, vſque ad natiuitatem S. Ioannis Baptiſtæ alio autem die poſt feſtiuitatem S. Ioannis, Monachi de eodem Monaſterio elegerunt ſibi alium Abbatem de ſuis: Abbatem verò Henricum Comes, & Monachi, cum magno dedecore expulerunt. Eiectus autem, & proiectus inde venit Clu-

Ioannes de Sayis Abbas.

Henricus Abbas.

* Siluiniacum fortè.

*Primus eius nominis, dictus venerabilis.

gny, ibique detentus eſt. Abbas verò & Monachi valdè irati cum eo, dixerunt ſe perdidiſſe Abbatiam S. Ioannis per ſtultitiam eius: nec potuit egredi vel ingredi, donec iterum ſua ingenio & aſtutiâ eos fefellit. Promiſit itaque eis, & iurauit, quod ſi poſſet reuerti, & venire in Angliam, acquireret eis, & ſubijceret Burgenſem Abbatiam, & ibi conſtitueret Priores, & ſecretarios, & cellerarios, & camerarios, & omnia commendaret in manibus eorum, intus & foris. Sicque per hoc pactum exiuit, & ad Angliam redijt.

Ergo anteà nõ erat Cluniacenſis iuris.

Poſthæc Rex de Normanniâ venit, & idem Abbas ad eum acceſſit, accuſans valdè Monachos Burgenſes, apud eum: propter hoc, non quod verum diceret, ſed vt deciperet Regem, & ſubijceret Cluniacenſibus, ſicut promiſerat, ipſum Monaſterium.

Hinc etiã conſtat Beccenſem Abbatiã (cuius cella fuit S. Neotus) non fuiſſe iuris Cluniacenſis: alioquin Prior de Abbatiâ Beccenſi ſibi non elegiſſent Burgenſes, qui tantũ laborauerãt, ne Cluniacenſibus per Henricum illum ſubijcerentur.

Rex autem iratus nimium miſit propter Monachos, apud Bramtum, & ante eum adductum eſt placitum, & penè deceptus erat, niſi adiutorium Dei affuiſſet, & conſilia Epiſcoporum de ſe reſcribi, & de incolis, & Baronum interueniſſent: qui iam intellexerant fraudulentias eius. Cum autem, quod cogitauerat, perficere non poſſet; voluit nepotem ſuum Gerardum eandem, & Abbatem facere pro ſe, vt quod ille non potuit, iſte perficeret, in illis diebus, & in eius tempore, in magnâ tribulatione, & anguſtiâ erant ſerui Dei, Monachi Burgenſes: Deum autem conſecrire volunt, vt ipſe Gerardus Abbas eſſet. Tandem non poſt multum temporis poſthæc, intellexit Rex fraudulentias eius, & miſit pro eo, & iuſſit ei vt redderet Abbatiam de Burgh, & exiret de terrâ ſuâ: quod & fecit; & Rex per conſenſum Monachorũ dedit Abbatiam eandem cuidam Monacho Religioſo, Martino nomine de Bec, qui Prior apud S. Neotum erat. Abbas autem Henricus, cum ſuis mare tranſiuit, & iterum Abbatiam ſuam de Angeli recuperauit. Quicquid tamen fecit, bonos eleemoſinator omnibus diebus fuit, & ideò ſicut dicunt, bonum finem fecit, nam non diu poſtquam ibi venit, vixit. Martinos verò Abbas in die feſtiuitatis S. Petri, cum magno honore, & gaudio ſuſceptus eſt à Monachis, & omni populo. In altero autem anno, & alio die poſt feſtiuitatem S. Petri, quæ dicitur ad Vincula, Rex mare transfretauit, & in naui vj. horâ obdormiuit. Surrexit poſt eum Rex Stephanus, nepos eius, mitis & humilis, &c.

SCRIPTVRA LXV.

Factum D. Sampſonis Abbatis Edmundiburgenſis, in receptione Abbatis Cluniacenſis Hugonis V. qui fuerat Abbas Ramſeyæ: anno 1200. Ex hiſtoriâ manuſcriptâ Edmundiburgenſis Monaſterij cuius author Iocelinus de Braclaud, eiuſdem cœnobij Monachus. Eſt in Bibliothecâ Nobiliſſimi Domini D. Roberti Cottoni.

VIdebant Dominos Abbas decipi quâdam ſpecie recti, quia ſcilicet ſcriptura dicit, *honorem meum alteri non dabo.* Abbati Cluniacenſi venienti ad nos, & à nobis, ſicut decet, ſuſcepto, cedere noluit Abbas noſter, nec in Capitulo, nec ad proceſſionem die Dominico, quin ſederet, & ſtaret medius inter Abbatem Cluniacenſem, & Abbatem Ceſtrienſem. Vnde diuerſi diuerſa ſentiebant, & multi multa loquuti ſunt.

ANNOTATIO.

Et vt intelligatur non hoc typho ſuperbiæ, aut inobedientiæ vitio feciſſe: ſed ex iure, & ambitiu bi in ſuo cœnobio debitum locum ſeruaſſe, quanta ſanctitatis vir fuerit hic Abbas Sampſon, oſtendunt inter alia quæ de illo habet prædictus Iocelinus noſter.

HOmo ſemper ſobrius, nunquam deſidioſus: multum valens, & volens equitare vel pedes ire, donec ſenectus prævaleret, quæ talem voluntatem temperauit, qui audito more de captâ cruce, & perditione Ieruſalem, femoralibus cilicinis cœpit vti, & cilicio loco ſtamineæ,

ſtamineæ, & à carnibus, & carneis abſtinere. Carnes tamen voluit ſibi anteferri ſedens ad menſam, ad augmentum ſcilicet eleemoſynæ. Lac dulce, & mel, & conſimilia dulcia libentius, quam cæteros cibos comedebat. Mendaces, & ebrioſos, & verboſos, odio habuit, quia virtus ſeſe diligit, & aſpernatur contrarium. Murmuratores cibi, & potus, & præcipuè Monachos murmuratores condemnans, tenorem antiquum conſeruans, quem olim habuerit, dum clauſtralis fuit. Hoc etiam virtutis in ſe habuit, quod nunquam ferculum coram eo poſitum voluit mutare, quod cum ego nouitius vellem probare ſi hoc eſſet verum, fortè ſeruiui in Refectorio, & cogitaui penes me vt ponerem coram eo ferculum, quod omnibus alijs diſpliceret, in diſco nigerrimo, & fracto, quod cum ipſe vidiſſet, tanquam non videns erat. Factâ autem morâ, pænituit me hoc feciſſe, & ſtatim erepto diſco, ferculum & diſcum mutaui in melius, & aſportaui. Ille verò emendationem talem moleſtè tulit, iratus, & turbatus. Homo erat eloquens Gallicè, & Latinè: magis rationi dicendorum, quam ornatui verborum innitens, ſcripturam Anglicè ſcriptam legere nouit elegantiſsimè, & Anglicè ſermocinari ſolebat populo, ſed ſecundum linguam Norfolciæ, vbi natus, & nutritus erat, vnde & pulpitum iuſſit fieri in eccleſia, & ad vtilitatem audientium, & ad decorem eccleſiæ.

SCRIPTVRA. LXVI.

Scripta quædam fragmenta D. Ioannis VVheathamſted Abbatis Sancti Albani, quondam Præſidis, & poſtea Procuratoris Ordinis Nigrorum ad Concilium Papiæ; deſumpta ex veteri manuſcripto libro, quem habet Bibliotheca illuſtris D. Roberti Cottoni, erat autem olim Bibliotheca Sancti Albani.

SAnctiſſimo in Chriſto patri ac Domino Martino, ſacroſanctæ eccleſiæ Roman. diuinâ prouidentiâ pontifici ſummo, eius creationis filius, ſeruitorque continuus, Ioannes Abbas de ſancto Albano Nigrorum Monachorum in Angliâ Præſidens licet indignus, acceptiſſimum obedientiæ, &c.

Prænonorabili in Chriſto patri Ricardo Abbati Abingdon, Ioannes Albanenſis, nigrorum Monachorum in Angliâ Præſidens reuerentiam debitam cum honore. Commiſſi nobis cura regiminis, mentem noſtram vehementer ſolicitat, vt ſuper certis exceſſibus, in quibus, prout ſuſcepimus, grex veſter puſillus notabiliter ſtat ſuſpectus, breues vobis apices pro aliquali reformationis remedio ſcriberemus, ſuſcepimus namque, &c.

Venerabili in Chriſto Patri Domino Willielmo Abbati Malmesburienſi. Suus vnus, & vnicus Ioannes de ſancto Albano, Abbas, nigrorumque Monachorum in Angliâ Præſidens, reuerentiam debitam cum honore. Venerabilis Domine, & pater, &c.

Ioannes diuinâ patientiâ Abbas exempti Monaſterij Sancti Albani Ordinis Sancti Benedicti Lincolnienſis Diœceſeos, &c.

Ioannes permiſſione diuinâ, Abbas Monaſterij ſancti Albani, Ordinis ſancti Benedicti, Lincolnienſis Diœceſeos, ad Romanam eccleſiam nullo medio pertinentis. Dilecto nobis in Chriſto, &c.

Anno iam dicti patris tertio, & Chriſti incarnationis, milleſimo quadringenteſimo tertio, celebratâ Londini Conuocatione ſolemni pro horum electione Prælatorum, qui ad Papienſe Concilium tranſire habeant, & ibidem reſpondere pro Anglicanâ Natione, & pro parte cleri: cum vndecim electis, duodecimus annumeratus eſt, iſte Abbas ſuperque ſuâ annumeratione has à Cantuariæ Archipreſule recæpit epiſtolas Certiorantes, &c.

Vniuerſis pateat per præſentes, quod nos Ioannes permiſſione diuinâ, Prior eccleſiæ

N Cathe-

Cathedralis Wigornienſis Ordinis Sancti Benedicti, Prouincialis Capituli Nigrorum Monachorum in Angliâ, licet immerito Præſidens, ſatis de fidelitate, & puritate conſcientiæ ac circumſpectioris induſtriâ venerabilis in Chriſto patris magiſtri Ioannis Dei permiſſione Abbatis monaſterij Sancti Albani Ordinis ſupradicti, ac ſacræ paginæ profeſſoris in Domino confidentes, eundem Magiſtrum Ioannem præfatum Abbatem, facimus, conſtituimus, & ordinamus per pręſentes noſtrum, & Capituli noſtri prædicti, ac ordinis noſtri Prouinciæ Anglicanę prædictæ procuratorem, negotiorum geſtorem, ac nuncium ſpecialem, & generalem, in omnibus cauſis, & negotijs nos, & Capitulum noſtrum, aut ordinem noſtrum huiuſmodi, ſeu ſtatum, & vtilitatem vniuerſalis eccleſiæ qualitercunque concernentibus, in proximo generali Concilio apud * Papiam ſeu, alibi per ſanctiſſimum in Chriſto patrem, & Dominum, Dominum Martinum diuinâ prouidentiâ Papam quintum, ſeu eius auctoritate, celebrando, aut in Romanâ Curiâ motis, tactis, mouendis, ſeu tangendis. Ac damus, & concedimus dicto procuratori noſtro poteſtatem generalem, & mandatum ſpeciale noſtro nomine, totius, & Capituli prædicti, & dicti Ordinis Prouinciæ Anglicanæ, in Concilio generali prædicto, & in Romanâ Curiâ huiuſmodi, ac in cauſis, & negotijs prædictis, comparendi, & interessendi, in his, quę ibidem ad Dei laudem, & vtilitatem communem eccleſiæ vniuerſalis prædictæ concorditer, & ſalubriter ordinari contigerit, conſentiendi, ac ſupplicationes, & petitiones vtilitatem, quietem ſeu decorem vniuerſalis eccleſiæ, aut noſtri Capituli Prouincialis, ſeu dicti Ordinis, concernentes proponendi, & proſequendi, &c.

Venerabilibus in Chriſto patribus ac Dominis, Dominis Monaſticæ Religionis in Angliâ Præſidentibus, ſuus procurator vtinam tam efficax, quam aſſiduus Ioannes de Sancto Albano,

*Senen-ſis Abbas in *Genenſi Concilio legitimè conſtitutus, Platonis prudentiâ, in regimine, Salomoniſque ſcientiam in omni tam opere, quam ſermone; præhonorabiles Domini patres ordinis, & patroni, multis, &c.

Verba Abbatis ad Papam Martinum in primâ locutione cum eodem, Pater beatiſſime, ſumme vniceque pontifex, & indubitate, de remotis orbis limitibus ad magnæ vrbis vineam, & ſi nouiſſimus iam veniat nouiſſimus veſtræ ſanctitatis operarius, & poſt vndecimam horam: attamen quia ſui moram acceſſus vera, non ficta, cunctorum conſcio, cauſauit infirmitas: humilimè ſupplicat ac inuocat deuotiſſime illum ſibi minime denegandum denarium, quem ſinguli iam ſuſcipiunt in mercedem, qui primo mane exeuntes ad opus acceſſerunt Apoſtolicum, & circa * horam, propterea pater ſacer, & ſacratiſſime patrone, quia poteſtatis arbitrio liber, ſi velit, primos facere de nouiſſimis, paucoſque eligere de vocatis multis: velit veſtra, ſi placeat, beatitudo veſtros filios, quamquam nouiſſimos, de Sancto Albano adeo ſpecificè habere recommiſſos, vt inter cæteros, qui ad immediatam vocati ſunt obedientiam, ſtatuantur in electorum numero, ac cum ijs, qui portant pondus diei, & æſtus, ſe ſimiles cenſeant, ac conſimiles in ſtipendio veſpertino. Inſuper Paſtor ſumme, in ęternumque beate, gratum quia decet filium ſucceſſibus paternis applaudere, & collaudare Deum, de illâ conductione fælici, & vere fælici, &c.

Quibus ſub breuiloquio ſic locutis, ſtatim Prælato Pontifex in hac verborum ſententiâ dabat benignum reſponſum dicens. Fili chariſſime. Et ſi inter cæteros veſtræ nationis Prælatos vos nouiſſimè laqueo ęgritudinis retardante ad noſtram vineam acceſſeritis, nos tamen eius veſtigijs inhærendo, qui iuſſit nouiſſimo dari ſicut, & primo, volumus vos in mercede participare cum priore: nec denegabitur vobis paris valoris denarius cum illo, qui dabatur ipſis, qui priores ad hanc noſtram vineam acceſſerant, & vos præuenerunt ad labores. In tantum vero nos habemus vos, & veſtros, propter immediatam ſubiectionem, recommiſſos; vt quicquid a vobis cum ratione petere decreueritis, concedere nos oportebit, nec poterimus denegare nobis. Igitur cum Sancti Petri, & noſtrâ benedictione recedatis, & redeatis cum ſupplicationibus, quando vacauerit, & nos vobis noſtri promiſſi optatam gratiam faciemus. Abbas igitur poſt varia interlocutoria, &c.

Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Conuentui Monaſterij Sancti Albani Romanæ eccleſiæ immediate ſubiecti, Ordinis Sancti Benedicti, Lincolnienſis Diœceſeos, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Sincere, &c.

SCRIP-

SCRIPTVRA LXVII.

Fundatio & indigenatio Prioratus Bermondſeiæ : ex quo clarè conſtat domos Cluniacenſium in Anglia, & ab alienigenis fuiſſe gubernatas, & alienigenis maxima ex parte repletas : ex deſcriptione Londini edita per Stoum.

PRioratus Bermonſeiæ fundatus per Alduinum Child ciuem Londinenſem, in Southwarke, anno 1081. Petrus, Richardus, Osbertus, & Vnibaldus Monachi de Charitate, primi venerunt Bermonſeiam anno 1089. è quibus Petrum huius domus Priorem conſtituit Prior Charitatis in Franciâ; Propterea cum hæc domus cella eſſet domui illi Charitatis ſubiecta, inter alienigenas computabatur. Anno autem Domini 1371. cum Prioratus alienigenarum per totam Angliam Regio fiſco addicerentur, Ricardus Denton Anglus factus eſt Prior Bermunſeiæ, cuſtodiaque domus dictæ ei commiſſa eſt per literas patentes Regis Edoardi tertij, anno autem 1380. quartoque Ricardi ſecundi, Prioratus iſte factus eſt indigena, ſeu, ciuitate aut immunitate Anglicâ donatus, perſolutâ Regi mulctâ ducentarum marcarum; anno vero 1399. Ioannes Attleborough Prior Bermondſeiæ creatus eſt primus eiuſdem domus Abbas à Bonifacio nono ad inſtantiam Regis Ricardi ſecundi.

Exemplar indigenationis Prioratus Bermondſeiæ ex patent. 4. Regi Ricardi. 2. in turri Londinenſi.

REx (*Henricus* 4.) omnibus ad quos, &c. ſalutem. Inſpeximus chartam Domini Ricardi nuper Regis Angliæ, &c. Inſpeximus etiam quandam aliam chartam eiuſdem Domini Ricardi nuper Regis factam in hæc verba, Ricardus (*Secundus*) Dei gratia Rex Angliæ, & Franciæ, & Dominus Hybernię, omnibus ad quos præſentes literę peruenerint, ſalutem. Sciatis, quod de gratiâ noſtrâ ſpeciali, & eâ conſideratione, quod Prioratus Bermondſeię, qui de fundatione progenitorum noſtrorum, & patronatu noſtro exiſtit, per minus idoneum regimen, & negligentiam Priorum alienigenarum, (qui ibidem ante hæc tempora fuerunt) de Corrodijs vehementer extitit oneratus, & alijs pluribus modis dilapidatus, vt in decaſu edificiorum, & diminutione redituum ad Prioratum illum pertinentium, vſque ad tempus, quo dilectus nobis in Chriſto frater Richardus Denton Anglicus, qui Prior ibidem in præſenti exiſtit, regimen eiuſdem habuit, qui quidem Frater Richardus tempore ſuo ſtatum Prioratus prædicti maximè releuabat, ſicut certò ſumus informati : Ad requiſitionem prædicti Ricardi de aſſenſu conſilij noſtri, & pro fine ducentarum marcarum, quas prædictus Frater Ricardus nobis in Hanaperio cancellariæ noſtrę ſoluit, conceſſimus pro nobis, & hæredibus noſtris, quantum in nobis eſt, præfato fratri Ricardo, quod ipſo, & ſucceſſores ſui in perpetuum ſint indigenæ, & in omnibus tanquam indigenæ, & non vt alienigenę reputari, & tractari, & habeant liberè prędictum Prioratum cum omnibus terris, & tenementis, reditibus, & poſſeſſionibus feudis militum, & aduocationibus eccleſiarum ad eundem Prioratum ſpectantibus, abſque aliqua nobis vel hæredibus noſtris pro prędicto Prioratu, ſeu pro aliquibus poſſeſſionibus ſpectantibus ad eundem ſoluenda, occaſione alicuius guerræ motæ vel mouendæ inter nos, & aduerſarium noſtrum Franciæ, & hæredes ipſius aduerſarij, quocunque aliquo tempore futuro, quamdiu Prior, & Conuentus Prioratus prædicti, vel Prior, & maior pars Conuentus ibidem Angli exiſtant in Angliâ oriundi : prouiſo ſemper, quod ſi ex nunc contingat, quod præfatus Prior, vel maior pars Con-

uentus prædicti durante dictâ guerrâ fuerit alienigena, tunc pro tempore illo Prioratus prædictus cum terris, tenementis, reditibus, poſſeſſionibus feudis, & aduocationibus in manum noſtram, ſeu hæredum noſtrorum recipiatur, & Prior ibidem oneretur ad ſoluendum nobis, & hæredibus noſtris dictâ guerrâ durante talem firmam, prout ante præſentem conceſſionem ad firmam nobis ſolui conſueuit pro prioratu ſupradicto; & hoc non obſtante, omni tempore, quando prædictus Prior, & maior pars Conuentus prædicti fuerint Anglici, vt prædictum eſt, ipſi habebunt liberè prædictum Prioratum cum terris, tenementis, reditibus, poſſeſſionibus, feudis, & aduocationibus, & inde erunt quieti, & exonerati de prædictâ firmâ modo ſupradicto, in cuius rei teſtimonium has literas noſtras fieri fecimus patentes teſte meipſo apud Weſtmonaſter. viceſimo nono die Maij, anno regni noſtri quarto. Nos autem donationes conceſſiones, confirmationes, remiſſiones, & exonerationes ratas habentes, & gratas, eas pro nobis, & hæredibus noſtris, quantum in nobis eſt, acceptamus, approbamus, & dilectis nobis in Chriſto nunc Abbati, & Conuentui de Bermondſey, & ſucceſſoribus ſuis concedimus, & confirmamus, ſicut chartæ, & literę prædictæ rationabiliter teſtantur. Et idem Abbas, & Conuentus, & prædeceſſores ſui eis virtute chartarum, & literarum prædictarum à tempore confectionis earundem hactenus rationabiliter vti, & gaudere conſueuerunt. In cuius rei, &c. teſte meipſo apud Weſtmonſt 2. die Aprilis, anno primo Regis Henrici 4.

ANNOTATIO.

Ex hac indigenatione conſtat, tempore belli inter Reges Angliæ, & Franciæ commoti, omnes Cluniacenſium, aliorũque alienigenarum, poſſeſſiones in manus regias ſumi fiſcoque adiudicari ſolitas: Regemque ipſis Religioſis eaſdem ſuas poſſeſſiones ad firmam elocare conſueuiſſe conſtitutâ annuâ penſione, quam tanquam ſit marij, ſeu cenſuarij pro eiſdem poſſeſſionibus fiſco regio ſoluerent: vnde etiam patet quid velit ille ſecundus Catalogus alienigenarum ſupra poſitus, & ex turri Londinenſi deſcriptus.

Secundò conſtat in domibus Cluniacenſium pleroſque Monachos ipſoſque Priores Francicos fuiſſe, ſiue alienigenas: & vt huic malo occurreretur, eſſentque prioratuum ſuperiores, & maior pars incolarum naturales Anglici, conceſſam fuiſſe ipſis Prioratibus indigenationem, ſub prædictis reſcriptionibus.

Tertiò patet, eum qui Ricardo Denton ſucceſſit in gubernanda domo Bermondſeia, fuiſſe iam factum Abbatem; & hoc factum eſt, non authoritate Abbatis Cluniacenſis, quia ſubdi nequiuiſſet Prioratus de Charitate Abbatiæ, ſed authoritate Pontificis, & inſtantia Regis: Cur autem Reges hoc a Pontifice voluerint poſtulare, cauſa redditur in ſequenti ſcripto, nempe, vt eſſet vnus ſaltem Abbas ordinis Cluniacenſium in Anglia, qui profeſſiones nouitiorum exciperet, quoniam Priores dicti ordinis per antiqua ſtatuta id non poterant, ſed nouitios profeſſionem edituros trans mare Cluniacum mittere tenebantur. Vnde quis non videt, nullum fuiſſe in Anglia Abbatem Cluniacenſis ordinis, antequam à Parlamento fuiſſet ordinatum vt Prior S. Pancratij fieret in finem prædictum Abbas? At tunc fuerunt. 25. Abbates ordinis nigrorum qui in Parlamento ius ſuffragij haberent, præter alios minorum domuum Prælatos, quibus id non fuit conceſſum.

Nota, finem ducentarum marcarum; Sic vocant mulctam, qua ſoluta, finis vadimonio imponebatur. Hanaperium, genus eſt ciſtæ, in qua chartæ, vel alia reponuntur

SCRIP-

SCRIPTVRA LXVIII.

Supplicatio Cluniacenſium exhibita Regi Eduardo III. in Parlamento; ex qua clariſſimè patet pauciſſimos Anglos fuiſſe Ordinis Cluniacenſium. In Turri ſeu arce Londinenſi: ex bundello petitionum Parlaments apud VVinton anno 4. Eduardi III. num. 63. Orthographia illorum temporum ſeruata.

A Nuſtre Seigueur le Roy, & a ſon conſcil monſtrent pluſieuts de l'ordre de Cluny, coment les meſuns ſont malement gouuuerné en ſpirtuaute e en temporauté, en grant dishonnour de noſtre Seigneur le Roy, e en grant damage des moynes e des meſmes, & de ce prienr remedie.

Prrmierement en grant domage de noſtre Seigneur le Roy e en disheritage de ees miniſtres que fouderent les meſons, la ou duſſent eſtre karant moynes, ou trent, il ny a ſur la tierce partie, e nommement a Montaguee a Bermondſey: e per tant, e de ce ke il duſſent ſuſtener les moynes, ils donnent grans duns pur mentenyr lur errur, e emportent les byns hors de la terre a dishonnour de Roy e grant damage de meſous e des moynes.

Le ſecond mal, il ne ſunt viſité de Areeneke ne de Eueke ne de nul de la natiun de la terre a grant damage de meſmes, e de moynes.

Le ters mal, il ny a nul election e ce encontre la reule ſeynt Benet: mes cel ſera Paſtor ke ne ſet teyns de clergie mes qneiller le argent e emporter ſevent il byn hors de la terre.

Le kart, ke ſi vn moyne parle de ordre ou de religiun, il ſera mandé cent lewes hors, e a pe, e a poy deſpenſes, e pur ice le ordre de Cluny e alle a hunte, & per ice nul ne ole parler de religiun.

Le quint mal eſt: nons ne ſumus vint profes en cete terre, e les aliens anerunt deſpeuſes, & les Engleys faudrunt byn: e les

DOmino nuſtru Regi, & cunſiliu ſuu remóſtrant cóplures de ordine Cluniacéſi, quod domus male gubernentur iu ſpiritualibus, & temporalibus, in grande dedecus Domiui noſtri Regis, & grande damnum Monachorum, & ipſorum (*Cluniacenſium*) & eius mali remedium orant.

Primum, in grande damnum Dumini noſtri Regis, & in exhæredationem ſubditorum ſuorum, qui domus (*ordinis Cluniacenſis*) fundauerunt, vbi debeant eſſe quadraginta, vel triginta Monachi, non eſt tertia pars eorum, nominatim in Monteàcuto, & Bermondeſeia, & ſimiliter in alijs omuibus domibus & ex eo quo deberent Monachos alere, magna dant munera ad ſuum errorem manutenendum, & exportant bona extra terram in dedecus Regis, & grande damnum domuum, & Monachorum.

Secundum malum, non vlſitantur ab Archiepiſcopo, Epiſcopo, aut vllo nationis Anglicæ; in graue damnum domuum, & Monachorum.

Tertium malum, nulla fit electio; & huc eſt contra regulam S. Benedicti: ſed talis erit Paſtor, qui nihil nouerit clericale (*indoctus*) ſed tantum argentum colligere, & exportare ſæpius bona extra prouinciam.

Quartum, quod ſiquis Monachus loquatur de ordine, aut de Religione (*de moribus emendandis*) amandabitur per centum leucas pedes, cum expenſis paruis: propter quod ordo Cluniacenſis abit in ignominiam, & hinc nemo audet loqui de Religione.

Quintum malum eſt: nun ſumus vigiuti profeſſi in hac prouinciâ, & alienigene habent, quod expendant, Anglicis verò deſunt

vns ſunt karsot snns en le ordre auant ke il ſeyent profes, e les auttes oe ſuot iames profes. Ce fut vn des ordonances ordiné en parlemeot pur le ordre de Cluny, ko ky fut Priur de Lewes duſt etre vn Abbé pur fere les moynes profes en lur terre deymeine, e oyr e determiner les pleyots en lur terre, ke ons ne vſent meſter de paſſer la mere e eſtre huny e perdu.

Le ſime grant mal eſt, ke le vne natiun ſerunt tuz meſtres per heritage ne ſeyent il ya ſi poy, e ne faceot il ſi malement; e les autres tus ſuges, ne facent il ſi byn, e ce en encootre la reûle ſeyent Benet. Les deus naciuns en vne meſun ne ſey accorderuor iamés. Grante bunte ſereyt de amender les grant damage ke aueoeot de ees maus.

ſuor commuda, & ali qui erunt per quadrata annos in ordioe priuſquam profitebuntur, & alij nunquam ſunt profeſſi. Fuit ordinatom inter cætera Parlameoto pro ordine Cluniaceoſi, vt qui fuiſſet Prior Lewiarum (*S. Pancratij*) debuiſſet eſſe Abbas, vt exciperet profeſſiunes Munachorom in terrâ, propriâ, & audiret ac terminaret querelas in ipsâ prouinciâ, abſque eo quod neceſſarium foret mare tranſire, cum periculu ignominie, & perditionis.

Sextum magnum malum, eſt qood vnius natioois Monachi (*Franci*) omoes dominabuntur quaſi hæreditario, quantumuis pauci ſint, & mala faciant alij verò (*Angli*) omnes erunt ſubditi, quantumcumque bene agant; quod eſt contra regulam S. Benedicti. Ambæ natiunes in eâdem domo nuoquam conuenient: Magnæ boniratis foret mederi magnis incommodis, quæ ex his malis oriuntur.

Apoſtilla ſeu reſponſio ſuperſcripta à tergo huius ſupplicationis.

SOyt maundé a les Abbes, & Priours del dit ordre, que ſont del partonage del Roy eo Engleterre qu'facent haſtiſe amendemenr des choſes cootenues io ceſt petitiuo, in peril appertement iſſi, que le Roy oe ad meſtre de metere la maine en autre manere.

Et qoant as Abbeis & Priories que ſoot de autre aduuere, nihil fiat.

SIt injunctum Abbatibus, & Prioribus dicti ordinis, qui ſunt de patronatu Regis io Angliâ, vt celeriter contenta in hac petitiooe reformenr, ſub periculo, aliâs imminente: oe Rex habear cauſam admouendi manum alio ſeueriori modo.

Quantom ad Abbates, & Priores, qui alius habeant partonos: Nihil fiat.

ANNOTATIO.

1. *Animaduertendum primo, Monachos iſtos, quamuis ſeruarint regulam S. Benedicti, quam & pro ſe citant: non tamen ſe vocare ordinis S. Benedicti, ſed ordinis Cluniacenſis, & de deformatione ordinis Cluniacenſis conqueri, non ordinis S. Benedicti.*

2. *Loqui eos de toto ordine Cluniacenſi per Angliam, quaſi ibi abuſus in omnibus domibus Cluniacenſium per Angliam contingerent, nominate autem ſolum Montacutum, & Bermondſeiam, quia erant fundationis, & Patronatus Regalis, atque ideo illis duabus domibus prouidetur; non alijs; vel quia alij non ſint conqueſti, vel quia rem Patronis ſingularum domum ordinandam Parlamentum reliquerit. Certum eſt autem hæc mala, quæ hic enumerantur, nullo modo contingere domos Nigrorum ordinis S. Benedicti.*

3. *Pauciſſimi dicuntur profeſſi Cluniacenſes in Anglia: viginti duntaxat, quod vel de Anglis ſolis, vel etiam de omnibus intelligi poteſt; vt non fuerint tot profeſſi de ordine toto Cluniacenſi in Anglia, quot Barones parlamentares de ordine S. Benedicti, quos omnes Anglos fuiſſe certum eſt, cum ad conſilia Regis tunc admitterentur, quando Prioratus Cluniacenſes orto bello inter Angloo, & Francos, fiſco regis adiudicarentur.*

4. Aduerte

4. Aduerte maximum abuſum, expectaſſe aliquos per quadraginta annos, ante profeſſionem, & aliquos etiam poſt tot annos nunquam profeſſionem accepiſſe: cum tamen in cœnobijs nigri ordinis Angliæ (vt conſtat ex ſtatutis Ottoboni) non poterat vllius profeſſionem differre vltra biennium; & certum eſt paucos fuiſſe in illis cœnobijs, qui non fuerint profeſſi. Numeroſiſſima tamen fuerunt illa cœnobia, cum monaſterium Cantuarienſe Chriſti, habuerit centum viginti, & amplius Monachos, & Glaſtonienſe, etiam tempore Henrici, 8. vltra centum Monachos chorales.

5. Non fiebant ſuperiores Cluniacenſes in Anglia per electionem; ſed nimirum per nominationes Abbatis Cluniacenſis, aut Priorum francorum de charitate, vel S. Martini de campis, &c. Atqui ſuperiores Abbatiarum, S. Benedicti fiebant per electionem conuentuum ſuorum.

6. Non viſitabantur Cluniacenſes in Anglia per vllum hominem nationis Anglicæ: ſed nimirum tantum per francos ab Abbate Cluniacenſi deſtinatos: at noſtra Abbatia ordinis S. Benedicti viſitabantur, & per viſitatores Anglos à capitulo Prouinciali deputatos, & per Epiſcopos Diœcaſanos; etiam exempta Abbatia, licet non ab Epiſcopis, tamen à viſitatoribus capituli prouincialis.

7. Gallis abunde prouidebatur in domibus Cluniacenſium per Angliam: Anglis non item: At hoc malum non poteſt accommodari Abbatiis Anglicis.

8. Nullus ſuperiorum Cluniacenſium per Angliam poterat profeſſiones Monachorum excipere: ideoque fuit ordinatum, vt Prior, S. Pancratii Abbas fieret, ad eum finem. At Abbates Angliæ indigenæ ſuorum Monachorum profeſſiones excipiebant.

9. Nouitij Cluniacenſes profeſſionem accepturi debebant mare tranſfretare Cluniacum vſque. At non Abbatiarum indigenarum Angliæ nouitii.

10. Cauſa & querela Cluniacenſium in Anglia non terminabantur vltimo per ipſorum ſuperiores in Anglia exiſtentes: ſed ſæpe cogebantur cum periculo transfretare, vt lites terminarentur: at cauſa Monachorum Nigrorum terminabantur in capitulo ſuo Prouinciali.

11. Soli Galli erant Cluniacenſium Domuum ſuperiores: at Abbates Capitulares nunquam erant Galli, ſaltem ex quo capitulum prouinciale ſolitum eſt teneri.

12. In domibus Cluniacenſium plures erant Galli, quam Angli; quis credat hoc ipſum fuiſſe in tam celebribus Abbatiis totius Angliæ?

13. Superiores domuum Cluniacenſium, plurima exportabant in Galliam; quomodo hoc auſi fuiſſent Abbates tales ac tanti? lege Breulliam in antiquitatibus Pariſientibus initio, & inuenies Hoſpitium Cluniacenſe redemptum, & reparatum fuiſſe peculio relicto ab vno Priore, S. Pancratii. Plura poſſunt ex hac ſupplicatione colligi, pro diſputationibus præcedentibus, ſed quid iſtis clarius aut euidentius potuit dici?

SCRIPTVRA LXIX.

Charta ſubmonitoria, qua Reges ſolebant Abbates, qui in Parlamento ſedem ſuffragiumque habebant inter proceres, ad Parlamenti comitia euocare.

HEnricus Dei gratiâ Rex Angliæ, &c. N. Abbati S. Albani. Quia de auiſamento conſilij noſtri pro quibuſdam arduis, & vrgentibus negotijs nos, & ſtatum, & defenſionem regni noſtri Angliæ, & eccleſiæ Anglicanæ contingentibus, quoddam Parleamentum apud (Weſtminſter, tali die) teneri ordinauimus, & ibidem vobiſcum, & cum cæteris Prælatis, magnatibus, & proceribus dicti regni noſtri colloquium habere, & tractatum:

tractatom: vobis in fide, & dilectione, quibus nobis tenemini firmet in[illegible]do mandamus, qood conſideratis dictorum negotiorum arduitate, & periculis imminentibus perſonaliter interſitis, nobiſcom ac cum Prælatis magnatibus, & Proceribus prædictis, ſuper prædictis negotijs tractaturi, veſtrumque conſilium impenſuri, & hoc ſicut nos, & honorem noſtrum, ac ſaluationem, & defenſionem regni, & eccleſiæ prædictæ, expeditionemque dictorum negotiorum diligitijs, nullatenus omittatis, teſte meipſo.

Catalogus Abbatum, qui erant Barones regni ſiue Parlamenti.

GVlielmus primus, Normannus, Angliæ conqueſtor dictus, Epiſcopatus, & Abbatias omnes, qoæ Baronias tenebant, & eatenus ab omni ſeruitute ſæculari libertatem habuerunt, ſub ſeruitute ſtatuit militari, inrotulans ſingulos Epiſcopatos, & Abbatias pro voluntate ſua, qoot milites ſibi, & ſucceſſoribus ſuis, hoſtilitatis tempore voloit à ſingolis exhiberi, iam unde eccleſiaſtici prædicti omnibus, quibus cæteri regni Barooes gauiſi ſunt, immunitatibus.

1 Abbas Glaſtoniæ.
2 Abbas S. Auguſtini Cantuarienſis.
3 Abbas S. Petri Weſtmonaſterienſis.
4 Abbas S. Albani.
5 Abbas S. Edmundi de Bury.
6 Abbas S. Petri de Borgo.
7 Abbas S. Ioannis Colceſtriæ.
8 Abbas Eueshamiæ.
9 Abbas Wincbeleumbiæ.
10 Abbas Croylandiæ.
11 Abbas de Bello, ſiue Bataliæ.
12 Abbas Redingiæ.
13 Abbas Abendoniæ.
14 Abbas Salopiæ.
15 Abbas S. Petri Gloceſtriæ.
16 Abbas Bardeneyæ.
17 Abbas S. Benedicti de Hulmo.
18 Abbas Thorneiæ.
19 Abbas Ramſeiæ.
20 Abbas Hydæ.
21 Abbas Malmesbiriæ.
22 Abbas S. Marię Eboracenſis.
23 Abbas Selbeyę.
24 Abbas Taueſtoke.
25 Prior Conuentriæ.

ANNOTATIO.

Omnes hi fuerunt Barones regni, & Parlamenti, non modo tantum nomine, ſed regni pares, proceres, magnates, & conſiliarii nati euocabanturque à regibus ad tractandum de arduis regni negotijs, & conſilium de ijs impendendum.

SCRIPTVRA LXX.

Ex antiquo M. S. Dunelmenſi.

Litera Abbatum in Capitulo Prouinciali Angliæ apud Northamptonam celebrato præſidentium, anno Domini milleſimo trecenteſimo quadrageſimo tertio.

Proœmium.

Monaſteriorum ſancti Albani, & ſanctę Mariæ Ebor ac ſanctæ Wereburgæ Ceſtriæ Abbates, Prouinciali Capitulo ordinis ſancti Benedicti in Cantuarienſi, & Eboracenſi Prouincijs præſidentes, venerabilibus patribus, & fratribus vniuerſis eiuſdē ordinis Abbatibus, & Prioribus proprios Abbates non habentibus, & eorum Conuentibus, ac Monachis ſingulis de eiſdem, per eaſdem prouincias conſtitutis, ſalutem in Domino ſaluatore. Procliuis eſt ad malum humana fragilitas, facileque prorumpit in vetita, ſi proprio dimittitur arbitrio: hincque ne ordinis noſtri profeſſores effrenata libertate ad exercenda, quæque nefaria declinarent, leges nobis patres ſtatuerunt antiqui, quibus noſtra libertas coercetur à vitijs, & cogeretur ſeruire virtutibus. Huius namque rei gratia, præter id quod ſummi pontifices, & eorum legati nos ſuis coarctarunt conſtitutionibus, & decretis, noſtri etiam ordinis præſidentes varijs nos obligauere ſtatutis. Ex quibus quidem ſtatutis de totius noſtri conſenſu Capituli nonnulla, eo quod fælicis recordationis Benedicti Papę duodecimi, & aliorum cōſtitutionibus legatorum conijciunt: hincque inter ſtatuta, quę per pręſidentes noſtri ordinis ſunt edita, non ſit neceſſe conſcribi, ex hac pagina tollenda fore decernimus, & in ea eſſe cętera conſcribenda, quæ ex his digna duximus temporibus obſeruari futuris, verum cum, ſecundum beatum Ambroſium, ea ſit humanæ fragilitatis conditio, vt ardentius prohibita concupiſcat, ad noſtrumque ſpectet officium animas ſubditorum lucrari, non perdere: noſtrę intentionis nequaquam exiſtit, vt cum quicquam fieri prohibemus, aut vt quicquam fiat pręcipimus, vel mandamus; contrauenientes per hoc ad culpam aliquatenus obligemus mortalem, ſed ad pęnam temporalem duntaxat in his noſtris ſtatutis taxatam, vel vbi per nos taxata non fuerit, per eorum Pręlatos taxandam. Vt autem ſcire poſſit facilius, quid in ipſis contineatur ſtatutis: certas rubricas, ſeu titulos iuxta eorundem materias duximus præponendos.

1. De officio diuino.
2. De Pręlatis, & cuſtodibus ordinis.
3. De obedientiarijs.
4. De quotidianis Capitulis.
5. De ſigillo communi.
6. De grauibus culpis.
7. De confeſſionibus.
8. De clauſtro, & Clauſtri cuſtodia.
9. De refectione.
10. De eleemoſina.
11. De dormitorio.
12. De cura infirmorum.
13. De Nouitijs.
14. De occupatione.
15. De mittendis ad cellas.
16. De Monachis fugitiuis.
17. De Hoſpitalitate.
18. De vnanimitate Prælatorum.

19. De ſtudentibus.
20. De Capitulis Prouincialibus.

CAPVT I.

De officio diuino.

Omnes adſint choro.

1. CVm in generali Concilio diſtrictius ſit præceptum, vt diuinum officium, nocturnum pariter, & diurnum, ſtudioſe ab omnibus, quibus id competit, celebretur pariter, & deuote: eorum defectui cupientes occurrere, qui indebite ab officio diuino ſe ſubtrahunt, non attendentes, quod non niſi in vinea laboranti ſit retributionis denarius largiendus; nec quod niſi, qui altari deſeruiunt, viuere debeant de altari; Præcedentium patrum imitantes decreta, ſtatuimus, vt ad ipſum diuinum officium, nocturnum pariter, & diurnum, omnes & ſinguli mox audito ſigno concurrant, exſpectaturi matutini, horarum, ac miſſarum principium, medium, atque finem; his duntaxat exceptis, quibus vt abeſſe valeant, à ſuis ſuperioribus ſpecialiter eſt indultum; Quos etiam ſuperiores monemus, ne ſint nimis faciles in huiuſmodi licentijs concedendis.

Abbas cantet Euangelium in matutinis.

2. Cum autem Abbas, aut Prælatus alius ſuperiorem non habens, interfuerit matutinis: iuxta regulam Euangelia ipſa legat, eiſque abſentibus ab ordinis cuſtode legatur, vel ab hebdomedario magnæ miſſæ.

Amputantur prolixæ additiones.

3. Item ne orandi prolixitas pariat aliquale faſtidium: ſtatuimus, vt antiphonæ ſuper *Benedictus*, & *Magnificat*, non niſi bis cantentur, quantumcunque ſolemne feſtum contigerit, quodque in principalibus feſtis, & quaſi, ad veſperas, & ad laudes, poſt principalem collectam, facta, ſi requiratur, de die memoria, ſufficiat poſtea de trinitate, de cruce, & de ſancta Maria, & omnibus ſanctis memorias decantare; alijs vero diebus fiant memoriæ de Trinitate, de cruce, de ſancta Maria; de ſancto Benedicto, de Patronis, & reliquijs loci nec non de omnibus ſanctis; & capiatur ad ſingulas iuxta locorum conſuetudinem curta venia ſuper formas; orationes autem proprias ad ſextam dici nolumus, vel ad nonam, ſed ad omnes, præterquam ad primam, & completorium, dici orationem volumus principalem.

Quæ preces in horis dicēdæ.

4. Item, cum iuxta canonum ſanctiones, Monachorum officium ſit, ſua & aliorum deflere peccata, precibuſque continuis incumbere, & deuotis: Deo diſplicere non credimus, ſi preces olim dici ſolitas non omittamus: hinc que licet prædeceſſores noſtri ad horas Canonicas preces omitti ſtatuerint, noſque in hac parte ſtatutum eorum aliqualiter duximus imitandam, præſentiſque auctoritate Capituli ſtatuendo decernimus, vt ſaltem ad primam, & completorium olim vſitatæ preces dicantur, inter quas dicatur *Confiteor* ſub hac forma. *Confiteor Deo, & Beatæ Mariæ, & ſancto Benedicto, & omnibus ſanctis, & vobis, quia peccaui cogitatione locutione delectatione conſenſu, & opere mea culpa, ideo precor vos orare pro me. Miſereatur veſtri omnipotens Deus, & dimittat vobis omnia peccata veſtra, liberet vos ab omni malo, confirmet, & conſeruet in omni opere bono, & perducat vos ad vitam æternam.* Et ad miſſas addatur; *Abſolutionem, & remiſſionem omnium peccatorum noſtrorum tribuat nobis omnipotens, & miſericors Dominus.* Ad cæteras autem horas ſufficiat dicere pro precibus: *Saluos fac ſeruos, & ancillas tuas*, ac *Dominus vobiſcum*, niſi vbi ex deuotione aliæ fuerint vſitatæ: quem quidem vſum, niſi eidem vſui contradicentibus ipſis Conuentibus, apud quos huiuſmodi pius vſus exiſtit, nolumus aliqualiter immutari: ſtatuimus inſuper vt ad primam Dominicis diebus tantum poſt collectam *In hac hora huius diei*, dicatur ſimbolum Athanaſij, videlicet *Quicunque vult*; ſequaturque oratio de Trinitate, *Omnipotens ſempiterne Deus*, diebus autem ferialibus pſalmi pænitentiales cum Litania dicantur in choro poſt primam; pſalmi proſtrales in quadrageſima duntaxat dicantur cum curta venia ſuper formas, longam namque veniam in choro de cętero fieri nolumus niſi in adoratione crucis; aut pro tranſgreſſionis emenda; vel cum pſalmis pænitentialibus, & Litania poſt tumulationem fratris defuncti dicendis; vel pro pace, vbi hoc fuerit conſuetum, & cum quis in diebus ferialibus benedictionem fuerit accepturus; Circulatio etiam, quæ *ante & retro* dicitur, non fiat de cætero: ſed loco ipſius profundam inclinationem fieri volumus & deuotam.

Miſſis pro benefactoribus ſatisfaciēdum.

5. Item, quam ſit graue periculum attendentes, ſi pro fundatoribus noſtris, & his, quorum oblationibus viuimus, prout tenemur, minime celebremus, cum idcirco nos fidelium fundauerit deuotio, variaſque poſſeſſiones nobis contulerit, vt pro eorum animabus altaris ſacrificium iugiter offeramus: præſenti conſtitutione præcipimus, vt id, quod de miſſarum celebrationibus

tionibus in conſtitutionibus Benedictinis ſtatutum exiſtit, inuiolabiliter obſeruetur. Et ne hæc tranſgreſſionum culpa penitus lateat aliqualiter impunita: ſtatuimus, vt ſi quis ordinis noſtri ſacerdos harum conſtitutionum in ea parte tranſgreſſor extiterit, aut vltra quatuor dies continuos ſine licentia, & cauſa rationabili, ſuo manifeſtata Prælato, à celebratione ceſſauerit in Capitulo publicè proclametur, & quouſque id, quod negligenter omiſerit, correxerit, extra refectorium non manducet, nec Clauſtrum [illegible] exire, ſi autem talis in cella extiterit, ei vſque ad ſufficientem emendam [illegible] præcipuus ſubtrahatur, [illegible] que de vno genere piſcium tantummodo miniſtrari, quibus etiam pœnis volumus hos percelli, qui citra ſacerdotium in alijs ordinibus conſtituti, confeſſi aut communicati non fuerint, prout in dictis conſtitutionibus eſt ſtatutum.

6. Cæterum ne miniſtrorum inhoneſtas, celebrantium miſſas ſuas, aut eas audientium deuotionem diminuat ſtatuimus, vt noſtri ordinis ſacerdotes ſine Monacho, vel alio religioſo [illegible] aut ſaltim honeſto Clerico, non celebrent miſſas ſuas. Et vt præſto ſint huiuſmodi Clerici celebrare volentibus: ſtatuimus, vt in ſingulis monaſterijs, altaribus ſingulis per Prælatos honeſti deputentur miniſtri, quibus exhibeantur victualia de communi eleemoſina, vel aliunde, prout Prælati duxerint ordinandum. *De clericis, ſeu ſeruitoribus altarium.*

[illegible] Ad completorium vero poſt *Kyrie eleyſon, Pater noſter, & Credo*, dicendas decernimus [illegible] re preces antiquitus vſitatas, & ne ſerpens verſutus, quos vigilantes nequit ſubuertere, dormitantes nocturnè illudat opus eſſe cenſemus ante ſomnum eius implorare ſuffragium, per quam extitit caput ipſius ſerpentis contritum: hincque ſtatuimus, vt ſingulis diebus, ſtatim poſt completorium, in honorem Beatæ Virginis vna in choro cantetur antiphona tractim pariter, & deuote, poſt quam ſubſequatur oratio de eadem, inordinatas autem potationes poſt dictum completorium interdicimus quibuſcunque. morantes autem de completorio ſiue poſt, à detractionibus, & vaniloquijs, ac alijs vitijs, quibus tunc quam plures inuoluuntur, diſtricte præcipimus abſtinere, quod ſi non fecerint, ab omni ſuſpendantur ſolatio per quindenam, & [illegible] nus debitæ ſubiaceant diſciplinæ. *Cõpletorij regula.*

[illegible] Item in exequijs mortuorum obſeruandum eſſe decernimus, quod à noſtris prædeceſſoribus eſt ſtatutum: videlicet, vt priuatis diebus ſufficiant ante lectiones tres pſalmi, & poſtea tres lectiones, cum totidem reſponſorijs, verſibus eorundem tantummodo decantandis; principalibus vel ſolemnibus exequijs, & vbi fuerit corpus præſens exceptis, in quibus vltimum reſponſorium in [illegible] roccis, cum tribus verſibus decantetur, ſequaturque verſiculus, *Audiui vocem. Pater noſter, Et ne nos Aporta inferi, Dominus vobiſcum*, & tres orationes duntaxat: quas etiam preces, & orationes in laudibus, poſt *Benedictus*, & in *Placebo* poſt *Magnificat*, volumus precibus [illegible] ne pſalmis qui loco precum dici ſolebant antiquitus, prętermiſſis. *Verba mea* autem poſt [illegible] nas non dicatur, niſi infra tricenale Monachi mortui de Conuentu, & pro fratre alterius [illegible] mus, vbi Conuentus hoc requirit: tuncque ſufficiant hij tres pſalmi, *Verba mea, De profundis*, [illegible] *ce mea*. nec alia pſalmodia voce ſubmiſſa dicatur in Conuentu de cætero, exceptis quindecim pſalmis Matutinis, & horis Beatæ Marię, vbi conſuetudo eſt eas in choro dicendi, precibus [illegible] pœnitentialibus dicendis in ferijs, & pſalmis proſternalibus in quadrageſima, & *Miſerere* [illegible] ad horas, ac commendatione animarum, quæ omnia ſuis temporibus voce mediocri, & pauſatione facta in medio, tractim & deuote dicantur: hoc adhibito moderamine, vt Prælatis, [illegible] in ſuis monaſterijs iuxta conſtitutiones Papales actualiter habeat ſcholas, liceat cum ſtudentibus ſuper horum aliquibus ſubtrahendis, ad quæ ex regula non arctantur, ſecundum bonam diſcretionem pro tempore diſpenſare, illorum autem conſuetudinem, qui tribus noctibus proximis ante paſcha tres lectiones cum totidem reſponſorijs tãtum habent, præſentis auctoritate Capituli decernimus immutandam: ſtatuimuſque quod de cætero in ſingulis monaſterijs qualibet ipſarum noctium nouem lectiones, cum totidem reſponſorijs habeantur. *Officiũ defunctorum.*

[illegible] Et vt ipſum nocturnum officium plenius, atque melius decantetur ſtatuimus vt ſacriſtæ [illegible] erriorum ad Matutinas, & maxime cum propria hiſtoria fuerit, candelas diſtribuant indigentibus, iuxta hoc, quod Pręlati viderint expedire. *Diſtributio candelarum.*

CAPVT II.

De Prælatis, & cuſtodibus ordinis.

CONuenit, vt qui ſic ſubditorum curam ſuſcepimus, vt coram diſtricto iudice pro eorum reſpondere nos oporteat animabus: circa eorum cuſtodiam inuigilemus ſollicite, & quantoratius *Reſtrĩga tia Prælator-*

Reſiſtē-ua Prælatorū. to ratius fieri poteſt ab eis vid[illegible] a[illegible] eſſe, coru[illegible] al[illegible] nis in alios totaliter ſe poſſe tr[illegible] [illegible] per te[illegible] abeſſ non metuunt, roborere [illegible]: præ[illegible] ſtitutione [illegible] quæ Prælati, habitu [illegible] habentes, in Clauſtro, & Ca[illegible] pro fra[illegible] ter inſtruendis, & confeſſionibus audiendis, in[illegible] rio pro fraternis ſolatijs, quotiens commode [illegible] tudines ita regulæ derogantes, quod cum obedi[illegible] quæ ſubſtantialia ſunt regulæ, aut cum bonis moribus [illegible] telas ſtudeant extirpare.

Tertius & quartus Prior in maioribus monaſterijs. 2. Item vt grex Dominicus eo melius præl[illegible]etur ne deuiet hoc [illegible] mus, vt in ſingulis prioratibus, in quibus exce[illegible] tricenarius numerus Monachorum [illegible] putetur ad cuſtodiam ordinis quartus Prior. In A[illegible] numerum ipſum haben[illegible] tertius Prior habeatur ad minus, vbi autem fuerit congregatio [illegible] vicenarium nu[illegible] rum, nullus Prior, aut ordinis cuſtos exteriorem habeat adminiſtrationem, per [illegible] dinis cuſtodia debeat aliqualiter impediri. Priores autem ſub Abbatibus conſtituti, [illegible] tere chori, quo Prælatus non ſteterit, habeant primum ſtallum, & in Capitulo, & in [illegible] rio primam ſedem, quod etiam de ſupprioribus in Cathedralibus eccleſijs volumus [illegible] uari.

Seruitores. 3. Onus verò commune vitare volentes, ſtatuimus vt nullus Clauſtralis, exceptis Prio[illegible] & Prælatis ſedentibus ac doctoribus, habeat cameram, aut [illegible] vel miniſtrum.

CAPVT III.

De obedientiarys.

Contra ambientes officia ſtudioſa. REuerentię diuinæ nimis videtur eſſe contrarium, vt qui ſæculo renunciant[illegible] uitio ſe perpetuo dedicarunt, & relictis, quæ Marthæ erant, cum Maria [illegible] electa contemplari, ſæcularibus ſe poſtea curis nimis inmiſceant, & dele[illegible] lium in cæleſtium contemplatione torpeſcant: quod quidem nonnulli, ord[illegible] bentes effigiem, minimè pront decet penſantes, in ſolis ſe forenſecis negotijs occupare d[illegible] rant, & vt id liberius valeant, per preces, & terrores magnatum, aut aliarum per[illegible] cultu[illegible] interuentum, officia, ſeu adminiſtrationes ſibi procurant [illegible] contra ſuperiorum ſuorum voluntatem nephariè decerni; quorum temeritatem [illegible] pientes, procurationes huiuſmodi de cætero fieri diſtrictius prohibemus: & vt [illegible] trium culpa nequaquam tranſeat ſine pęna, decernimus taliter procurantes, ſicque o[illegible] ſeu officiorum verius inuaſores, pręter inhabilitatem, quam eos [illegible] lumus, ad quæuis officia vel beneficia in ſuis monaſterijs optinenda, a[illegible] buſcunque fratribus alijs fieri conſuetis per annum huius auctoritate ſtatut[illegible]

[illegible] 2. Item, vt ſingula debite committantur officia, Prælatorum conſcientias oneram[illegible] bito reſpectu ad Deum, & vtilitatem monaſteriorum; non niſi idoneos in offi[illegible] quorum vita, & fidelitas ſit merito commendanda; ſi quis autem[illegible] [illegible] nis Prælatus, penſata vtilitate ſui monaſterij, Monacho alicui quamcun[illegible] teriorem vel exteriorem decreuerit iniungendam: et in hoc pertinaciter re[illegible] ſores eius quoſlibet & fautores, ſi à ſua pertinacia, & defenſione huiuſmodi [illegible] increpati & correpti debiteque iodemoniti nequaquam deſtiterint, [illegible] municet, & cuſtodiæ mancipet carcerali, quos etiam, ſi obſtinatos, & incor[illegible] rit, de conſenſu ſeniorum, & ſaniorum ſui Capituli, vel Conuentus ad [illegible] rium corrigendos, vel eos penitus à monaſterio, ſicut regula iubet, expellat. A[illegible] præſentis Capituli diffinimus vt non liceat de cætero Abbatibus aut alijs [illegible] tis in camera ſua, vel alibi extra Capitulum, obedientiarium ſibi creare. [illegible] naſteriorum, vbi Prælati bona obtinent ſeparata.

[illegible] 3. Item [illegible] mortis incertę præoccupatio nonnunquam tempus anticipe[illegible] fidelium miniſtrorum, & aliorum cæca cupiditas ad ſacrilegium nimis p[illegible] mortui, bona eccleſiaſtica, quæ ad eorum ſpectabant officia, fu[illegible]

hincque aduerſus huiuſmodi diſpendium de congruo remedio prouidere volentes, hoc inuiolabiliter obſeruandum decernimus, quod à prædeceſſoribus noſtris olim extitit ordinatum, vt videlicet obedientiarij, quicunque graui infirmitate detenti, priuſquam ipſa infirmitas nimium inualeſcat, adminiſtrationes ſuas, & omnia, quæ habent de ipſis, Prælatis ſuis ſine mora reſignent; nec ipſi, ſicut nec Clauſtrales, cuiquam alij, ſine Prælatorum ſuorum licentia dare, ſeu aliquid aſſignare præſumat, ſecus autem agentes vt proprietarij puniantur. Verum licet ſuperius ſit ſtatutum, vt obedientiarij, niſi in certis caſibus extra Capitulum non creentur, ſitque in locis nonnullis conſuetudo, vt certi obedientiarij per electionem, & non aliter ordinentur: ſtatuimus vt non obſtantibus his conſuetudinibus, aut alijs quibuſcunque, libere liceat Prælatis, his, qui ſic ex cauſis infirmitatum adminiſtrationes ſuas reſignant, ſuas etiam extra Capitulum adminiſtrationes reddere, cum incolumitati plene fuerint reſtituti.

4. Item ne cuiquam tribuatur facultas, id, quod commune eſt, in proprium conuertendi: ſtatuimus, quod ſi in monaſterio quocunque aliquod officium in temporalibus ſit abundans, & ſit aliud in eodem, quod ſufficere ſibi non valeat, vt inſufficientia vnius, per alterius abundantiam releuetur, vel ſecundum diſcretam Prælati prouidentiam, ipſa abundantia in alios vſus communes, & neceſſarios conuertatur, conſuetudine vel conſtitutione quauis contraria non obſtante.

Obedientiæ minores à maioribus ſubleuētur.

5. Statuimus inſuper, vt nullus prorſus, niſi pro officio ſibi commiſſo, arcam habeat, ſiue ciſtam cum claue, abſque ſui ſenioris licentia ſpeciali: quodque cum Prælatus clauem petierit, ei ſine difficultate tradatur, alioquin eam detinentem proprietarium eo ipſo decernimus reputandum.

Qui debeat arcas clauſas habere.

6. Præcipimus etiam ne quis obedientiarius aut alius depoſitum alicuius ſeruandum recipiat: niſi de conſcientia, & conſenſu ſui Prælati, & ſub laudabili teſtimonio trium fratrum.

Depoſitum alienum.

CAPVT IV.

De quotidianis Capitulis.

1. VT quotidiani corrigerentur exceſſis, quotidiana Capitula fieri decreuerunt antiqui: quod etiam nos obſeruare volentes, ſtatuimus, vt omnes infra fores monaſterij exiſtentes, tam obedientiarij, quam Clauſtrales, interſint Capitulo; niſi ex cauſis neceſſarijs, vel rationabilibus fuerint impediti, in quo quidem caſu, qui intereſſe non poterunt, ſe abſentent de Prælati, vel cuſtodum ordinis licentia, vel præcepto.

Omnes interſint capitulo quotidiano.

2. Statuimus inſuper, vt tempore ipſius Capituli, in locis vbi hoſtium Capituli obſerari non poterit, hoſtia clauſtri circumquaque claudantur: aut ſi claudi non poterunt, vt ſæcularium arceatur acceſſus, ad Clauſtri cuſtodiam certi deputentur cuſtodes.

Clauſtrū tēpore capituli claudēdum.

3. Cęterum, cum eorum ignorantia, quæ quis ſcire tenetur, in interitum ducat, neminemque excuſet: cupientes, vt noſtri nullatenus ſic ignorent, quoniam ſic ignorans ignorabitur; præſenti conſtitutione ſancimus, vt in ſingulis monaſterijs in martyrologio, vel ſtatim poſt regulam, conſcribantur ſanctiones ſummorum pontificum, decreta videlicet, ac conſtitutiones aliæ noſtrum ordinem concernentes, iuxta ordinationem, & ſeriem in fine harum conſtitutionum ſequentem, de quibus in Conuentu quolibet Monachorum, ſingulis diebus poſt lectionem de regula, legatur vna talis particula, quod bis annuatim integrè per particulas ſic legantur. Et ſi nouitij fuerint, vel alij, qui indiguerint, huiuſmodi lectio à Præſidente Capituli, vel ab alio, cui præſidens hoc iniunxerit, & præcipue de regula, ſecundum conſtitutiones Papales inde æditas, exponatur, prout præſidenti viſum fuerit magis audientibus expedire; ſi autem præſidens lectum articulum quempiam aduerterit debite non ſeruatum, moneat comminando vt de cętero obſeruetur, rebelles regulariter puniendo.

Statuta in communi martyrologio deſcribenda.

4. Si quis autem, quod abſit, correptionem, ſeu proclamationem in Capitulo indignanter, vel cum euidenti murmure tulerit, aut iudicium pręſidentis in Capitulo, vel extra reprobauerit, & ſuper hoc conuictus extiterit: eodem die, vel ſequenti, in pane, & aqua ieiunet. Ap pellationibus etiam friuolis deductis viam ibi volentes præcludere: ſtatuimus, vt ſi quis Monachus noſtri ordinis abſque cauſa rationabili ab actis ibidem appellare præſumpſerit, cum per eum, ad quem pertinet, decretum fuerit, appellationem ipſam friuolam eſſe, ſeu nullam, per annum integrum in Capitulo vocem perdat, & per menſem vltimus fratrum exiſtat.

Correctionibus ſine appellatione obediendum.

Arcana capituli non reuelãda.

5. Item, cum ſit ſpecies proditionis, id, quod ſecretum eſt, malitioſe detegere: tantum ... men à noſtris abeſſe volentes, ſub pœna excommunicationis diſtrictius inhibemus, ne q... ſecreta generalis, ſeu Conuentualis Capituli alicui, qui ordinis noſtri non fuerit, malitioſe, aut in odium alicuius perſonæ, ſeu in ſubuerſionem cuiuſcunque ſtatuti, reuelare præſumat.

Nõ exprobrãdum.

6. Ad hæc etiam adijcientes decernimus, vt, ſi quis fratri ſuo extra Capitulum, ſuper exceſſu emendato iam, vel emendando, exprobrauerit impudenter, cum ſuper hoc conuictus extiterit, tribus diebus in Capitulo verberetur, ac per menſem in choro, & alibi vltimus habeatur. Si vero conuerſus ſic deliquerit: ſex diebus continuis ad terram panem comedat, & aquam bibat, vno tantum pulmento contentus; tribuſque diebus continuis in Capitulo coram omnibus verberetur. Qui vero ſuo exprobrauerit ſic Prelato, grauius puniatur, ſecundum quod in gradum peccauerit altiorem.

Præcepta obedientiæ facile non imponẽda.

7. Item, cum humana fragilitas frequenter ardentius appetat, quod eſt prohibitum, quam quod licet: ſtatuimus, quod Prælati, ac alij ordinis cuſtodes, non præcipitanter, ac faciliter, & ſine magna cauſa, in Capitulo, vel extra, in virtute obedientiæ, aut ſub pœna excommunicationis facienda præcipiant aut cauenda.

CAPVT V.

De ſigillo communi.

Legẽda publicè, quæ debeant ſigillari.

1. VT quod omnes tangit, ab omnibus approbetur: hoc futuris temporis dec... obſeruandum, vt inſtrumentum, ſiue ſactum quodcunque ſigillo communi, in Conuentus præſentia recitetur, nec niſi in eorum præſentia vel ſanioris partis eorum aliquotiens ſigilletur.

Sigillũ tribus clauibus cuſtodiendum

2. Ipſum autem ſigillum commune ſub tribus clauibus ad minus ſtatuimus cuſtodiri, quarum vna pænes Abbatem, ſeu alium loci imediate ſuperiorem remaneat, & aliæ pęnes alios, quos Abbas, vel huiuſmodi ſuperior, de conſenſu ſui Conuentus, ad hoc duxerit aſſignandos.

CAPVT VI.

De grauibus culpis.

Carcer in omni conuentu habẽdus.

1. NE impunita licentia ſcelerum in perniciem tranſeat animarum, aut ex facilitate venię augeatur malitia delinquendi: ſic delinquentium punire deſideramus exceſſus, vt vnius pena multorum ſit metus, & enormitas culpe nota ſit ex magnitudine ſuæ pęne. Eius igitur rei gratia ſtatuimus, vt in omni monaſterio ſit carcer, in quo puniri poſſint enormiter delinquentes.

Pœnæ criminales.

2 Omnes autem proprietarios, & incontinentes, & inobedientes, conſpiratores, falſe & malitioſe quoſcunque Prælatos, vel fratres, eis crimen imponendo, accuſantes; libellos infamiæ contra quoſcunque Prælatos vel fratres ex malitia componentes, & conſentientes eiſdem; primo die lunæ quadrageſimæ, legitima monitione præmiſſa, per locorum Pręlatos excommunicentur in ſcriptis, ſi Prælati hoc iudicauerint expedire, & idem etiam fieri volumus per viſitatores, ſi opus fuerit, cum ad monaſteria venerint viſitanda. Cui etiam penæ adijciendum hoc duximus, vt ſi quis de aliquo prædictorum criminum licite conuincatur, ſtallum perdat in choro, ac à celebratione miſſę maioris ſuſpendatur: nec adminiſtrationẽ aliquam ex tunc aliquatenus habeat, obſeruata nihilominus circa talem regulari diſciplina, quam contra ſic peccantes conuenit obſeruari. Ne tamen in tyrannidem rigor creſcat: volumus, vt ſi cordis contritio, & operis humilitas euidenter hoc meruerint, Prælatis liceat cum ſic delinquentibus diſpenſare: dum tamen ad ſic peccandum non fuerint aſſueti. Hijs etiam adijciendum

decer-

decernimus; quod qui à celebratione miſſe maioris pro culpa ſua vltra vnius menſis ſpacium ſunt ſuſpenſi, ad legendum Euangelia compellantur, donec ad ſtatum priſtinum fuerint reſtituti. Item decernimus, quod pro quecunque culpa ſuſpenſio à celebratione diuinorum reis infligitur, pro eadem in eccleſia, quoad eoſdem, & quoad alios etiam inferiorum ordinum culpabiles, diuini prohibeatur perceptio ſacramenti.

3. Vt autem liqueat, qui ſint cenſendi prædictis criminibus irretiti: *Proprietarium* dicimus illum, qui de bonis monaſterij ſui præter conſcientiam ſui Prelati ſibi aliquid poſſidet, quod ſuus Prælatus non dederit, aut non permiſerit poſſidere: *Incontinentem* vero dicimus, qui lapſu carnis voluntarie, & ex deliberatione procuraro, quocunque modo hoc fiat, in plena vigilia ſe maculat impudice. *Inobedientem* autem cenſemus, qui poſt factam profeſſionem temere religionis habitum abijcit, vel qui mandatis regularibus pertinaciter reſiſtendo, ſuo Prælato contumaciter obedire contempnit: *Conſpiratores* vero dicuntur, qui inter ſe confederantur ad ſubuerſionem ordinis, vel ſtaturorum à maioribus ſalubriter prouiſorum; vel ad perſecutionem alicuius Prælati, vel fratris ex ambitione, aut odio vel rancore.

Crimina grauia, quenam.

CAPVT VII.

De confeßionibus.

1. INſidiatur hoſtis antiquus iugiter viris ſanctis, eo quod eſt naturę noſtrę corruptæ conditio, vt diu non poſſit à vitijs penitus abſtinere; ſed iuxta ſcripture teſtimonium, in die ſepties cadit iuſtus: hincque, vt per confeſſionem debitam quotidie reſurgeremus, qui quotidie per peccata decidimus, ſtatuerunt prædeceſſores noſtri, quod & nos præcipimus futuris temporibus firmiter obſeruari, vt videlicet in omni monaſterio, iuxta numerum fratrum, ordinetur numerus confeſſorum, Priorum ſcilicet, & aliorum, quorum diſcretione, & conſcientijs eorum Prælati confidant, quibus vices ſuas committant in fratrum confeſſionibus audiendis; ſuper prænominatis tamen criminibus, & alijs maioribus excommunicationibus, auctoritate abſoluendi ſibi ſpecialiter reſeruata.

Cõfeſſores inſtituẽdi pro numero Monachorũ.

2. Præmiſſis etiam adijciendum decernimus, vt quilibet Monachus, præter priuatas confeſſiones de quotidianis delictis regulariter faciendas, bis, vel ſaltem ſemel in anno ſuo confiteatur Prælato, niſi hoc alteri duxerit aſſignandum, Quod quidem pertinaciter renuentes, aut poſt quadrageſimam differentes, quadrageſimalibus cibis duntaxat volumus eſſe contentos, donec eorum Prælati eos iudicauerint emendandos.

Semel in anno confitẽdũ Prælato.

CAPVT VIII.

De clauſtro, & clauſtri cuſtodia.

ABſurdum cenſuit conditor Canonum, vt qui mundo mortui ſunt, per mundum diſcurrerent: hincque Monachis intra clauſtra morari præcepit, mundum peragrare prohibuit; huius itaque præcepti noſtri ordinis Monachos tranſgreſſores eſſe nolentes: vniuerſos ordinis noſtri Prælatos auctoritate nobis indulta monemus, vt fratres ſuos à vagis compeſcãt diſcurſibus, & prout ordinis honor requirit, eos reſidere compellant in Clauſtris.

In Clauſtro reſideant Monachi.

2. Prouideant autem diligenter ne quies fratrum in Clauſtro vel alibi, aut ordinis honeſtas impediatur aliqualiter per occurſum ſęcularium vel acceſſum; mulieribus quoque ingreſſum in Clauſtrum fratribus ibi ſedentibus volumus penitus interdici: nec etiam eas intra fores monaſterij, vel extra in manerijs à fratribus cuſtoditis, volumus aliquatenus ad pernoctandum, vel ad prandendum admitti; ſalua conſideratione circa fratrum parentes nobiles, & honeſtas, aut alias non ſuſpectas, attendenda pro loco, & tempore, ſicut locorum Prælati viderint expedire, prohibemus inſuper ne quis infra ſepta monaſterij cum muliere quacunque loquatur, niſi de licentia illius, qui eam poterit indulgere. Illos autem, qui in caſibus, vbi licentia pe-

Sæculares, & maxime fœminæ à Clauſtro arcendæ.

tia petenda eſt, de conſuetudine vel ſtatuto, licentiam petere, negligunt, vel contemnunt, ac ſic faciunt, quod ſine licentia facere non debent, volumus ab exitu Clauſtri, vſque ad ſatisfactionem congruam prohiberi.

CAPVT IX.

De refectione.

Qui prandet in refectorio, alibi nō cenet.

HAbet quorundam abuſus, vt diebus, quibus in refectorio non comeduntur carnes, alibi cænare præſumant: non aduertentes, quod vt caro noſtra debite ſeruiret ſpiritui, eiuſque contereretur rebellio, antiquis patribus placuit, nos omnino ab eſu carnium cohiberi, niſi in certis caſibus, atque locis. Horum igitur abuſum tollere cupientes, ſtatuimus, vt ſi quis de cætero eo die, quo in refectorio comedit, in cæna veſci carnibus ſit compertus, niſi hoc ſit in Prælati præſentia, vel de eius præcepto, ſeu licentia ſpeciali: per ſex dies proximos extra refectorium nil omnino manducet.

Non ſe ab horis ſubtrahant.

2. Item diſtricte præcipimus, vt hi, qui in Cameris Prælatorum, vel alibi de eorum licentia ſunt carnibus recreati, ipſa die à miſſis vel ab horis in eccleſia regulariter dicendis, nequaquam ſe ſubtrahant, nec à celebratione miſſarum abſtineant hac de cauſa: quod quidem ſi fecerint, per ſubtractionem talis ſolatij, & alias grauiter puniantur.

Ieiuniū regulare

3. Ieiunium autem hyemale, à feſto exaltationis ſanctæ crucis, vſque ad caput quadrageſimæ, regulariter volumus ab omnibus obſeruari: Salua diſpenſatione cum indigentibus tantummodo facienda.

Feriæ ſextæ ieiuniū.

4. His etiam adijcimus, quod nullo tempore anni in feria ſexta cenetur: Sed cibaria aliàs in cænis ipſis ferijs miniſtranda, hora prandij miniſtrentur: præterquam in die Natalis Domini cum in feria ipſa contigerit, in quo quidem die ob ipſius reuerentiam vnicuique volenti liberum ſit cænare.

Loquēdū ſemper Latine aut gallicè.

5. Item, quia nonnulli, eo quod in prandio, alijſque temporibus loqui Anglicum libere permittuntur, nimium efficiuntur loquaces, & cum pro domus ſuæ negotijs diriguntur, pro defectu Latini, & gallici idiomatis frequenter incidunt in ruborem: ſtatuimus vt noſtræ regionis Monachi in prandio, & ſolatijs alijs, ac etiam in Capitulo in proclamationibus, & correctionibus, alijſque colloquijs, necnon in Clauſtro, in parliamentis, loquantur duntaxat gallicum, ſeu Latinum: qui autem ſecus fecerit, & ſuper hoc correptus ſe nequaquam correxerit, in Capitulo publice proclametur, & ab eſu carnium per biduum ſuſpendatur.

CAPVT X.

De eleemoſina.

Eleemoſina refectorij in ſolos pauperes conferēda.

1. CVm, iuxta teſtimonium ſapientis, *Panis egentium vita ſit eorum, & qui defraudat eos homo ſanguinis ſit* cenſendus, diſtrictè præcipimus, vt eleemoſina iuxta ſtatuta patrum præcedentium largiatur, nec de cætero liceat eleemoſinario, ſicut nec alijs, ſuos operarios, vel miniſtros extrinſecos de fratrum ſuſtentare fragmentis, vel eos paſcere de eiſdem; vt autem eleemoſina efficacius conſeruetur, ſtatuimus, vt quam diu Conuentus fuerit in prandio, vel in cæna; hoſtia Clauſtri cuſtodiantur, vbique, ne his temporibus in Clauſtrum quiſquam introeat ſæcularis.

CAPVT XI.

De dormitorio.

Cellæ ſeparatæ

1. CEllas in dormitorio fere, Benedictus. Papa duodecimus prohibuit: nos quæ hoc adijciendum decernimus, quod vt tollatur omnis mali ſuſpicio, lecti Monachorum velaminibus.

n[illegible], ſi quæ fuerint, amotis, & pe[illegible]is, ita ſint ordinati, vt in ipſis lectis exiſtentes, vel iux[illegible]ne [illegible]ſtaculo, quocunque die n[illegible]ctoque continue valeant à cuſtodibus ordinis, & alijs tran[illegible] intuueri. Proprietatis quoque vitium volentes à noſtris penitus amputari, præcipi[illegible]s, vt viſitatores diligenter inquirant, & obſeruari faciant id, quod continetur in regula, & [illegible]ſtitutionibus Octoboni, de ſcrutinio in dormitorio faciendum. non ſint in dormitorio.

CAPVT XII.

De cura infirmorum.

HVmane tractandi ſunt, qui corporis infirmitate laborant: quia non ſolum illis, ſed Chri[illegible] [illegible]ur in illis, ipſomet dicente, *Quod vni de minimis meis feciſtis, mihi feciſtis.* Volentes [illegible]itur, [illegible]is eis exhibeatur humanitas, ſtatuimus, vt in ſingulis monaſterijs Prior, vel ſop[illegible], & c[illegible]inarius, ſeu ad hoc alius deputatus, ſingulis diebus ante horam primam diei, vi[illegible] [illegible]rmos, & iuxta ſingulorum indigentias, vnicuique prouideant, ſeu prouideri faciant [illegible] opus erit, infirmi autem, qui cibis refectorij veſci non poſſunt, cibis eorum infirmitati [illegible]nientibus ſint contenti, de quibus quidem cibarijs eis, prout indiguerint, volumus pro[illegible]eri. Medicinalia etiam, iuxta peritorum conſilia medicorum, eis præcipimus exhiberi. Cura infirmorum.

2. Statuimus inſuper vt nullus infirmus ab infirmorum menſa communi ſe ſubtrahat, niſi tanta corporis inualitudine ſit detentus, quod ad illam accedere nequeat ſine ſcandalo, vel grauamine corporis euidenti, illis duntaxat exceptis, quibus ob eorum merita, reuerentia maior debetur, quibus in hac parte deferendum decernimus, pro loco, & tempore, prout Prælati locorum viderint expedire; ſæcularem autem nullum cum infirmis comedere volumus, aut al[illegible]oaliter immiſceri, medicis & ſeruientibus ad eorum curam, & cuſtodiam deputatis duntaxat exceptis. Menſa cõmunis infirmorum.

3. Hi[illegible]que adijci volumus vt nullus infirmus ſpecialem ſeruientem aſſumat pro ſuæ libito vo[illegible]tatis, ſed miniſtris communibus quilibet ſit contentus, qui quidem miniſtri, nunquam ex[illegible]a in[illegible]mariam, niſi ex cauſa legitima, & licentia ſpeciali, pernoctent: ſi vero neceſſe fuerit, vt [illegible]mus aliquis ſpecialem habeat ſeruientem, aſſignetur eidem talis per Prælatum ſuum, qui [illegible]brius, & hon[illegible]ſtus, non impediens aliorum quietem; hoc ſemper obſeruato, quod nullus [illegible]pern[illegible]ctandum in infirmaria, vel ad miniſtrandum cuiquam infirmo aliquatenus admitta[illegible] de fidelitate, & ſecretis fratrum minime reuelandis præſtiterit ſacramentum, [illegible] quidem de omnibus ſeruientibus infra ſepta monaſterij volumus futuris temporibus in[illegible] [illegible]liter obſeruari. Seruitores infirmorum iurati.

4. [illegible]æterum auctoritate nobis indulta præcipimus, vt non deficiat lumen de noctibus co[illegible] [illegible]firmis: quodque omnes Prælati, quorum infirmariæ ſunt infirmorum ſolatijs minus [illegible]æ, vel in ædibus [illegible] tenues, & exiles, eas ſtudeant reformare, & poſſeſſionibus ne[illegible]arijs ampliare. Lumẽ perpetuo in infirmaria.

CAPVT XIII.

De Nouitijs.

QVorundam monaſteriorum inoleuit abuſus, vt ſub noſtri ordinis habitu nullum omnino velint induere niſi vnacum habitu nonnulla ſecum deferat alia, in quorum prouidentia eum apponere oporteat ſumptus exceſſiuos: hincque nonnulli valentes, habiles, atque digni, quorum deuotio noſtræ religioni ſe dedit, cum non habeant vnde valeant ſibi prouidere, ad alias religiones ſe transferunt, noſtraque religio, cum tales abſceſſerint, huiuſmodi oc[illegible]ne frequenter recipit idiotas. Tantum igitur abuſum à noſtra religione tollere cupientes, præſentis auctoritate Capituli Prælatis præc[illegible]imus vniuerſis, vt ſic de cætero moderentur ea, quæ [illegible] nouitiorum prouideri debent ingre[illegible]u, vt cum centum ſoli[illegible]is eis ſufficienter valeat pro[illegible]. Pro nouitijs pauperibus.

Ne etiam

Pro nouitijs doctis, & in dignitate conſtitutis.

2. Ne etiam viri literarum, aut alij in dignitatibus conſtituti, propter meritum ſuum redd... ſeruitium, ab ingreſſu noſtræ religionis ſe retrahant: ſtatuimus, vt ſi qui magiſtri art... um ... uè perſonæ multum habiles ad proficiendum in ſtudio aut alias in dignitate conſtituta ... religionem intrare voluerint cum literam nocturni ſeruitij plenè reddiderint: diſpe... reſidoo cum eiſdem, ſi eorum Prælati hoc viderint expedire.

Cautio de non facilè diſpenſando.

3. Cęterum ne quis ſuæ proprieratis voluntatis effectus, de quo conſtat, quod ſuum red... poſſet, ſi vellet, ſeruitium; id reddere diſſimulet vel contemnat: ſtatuimu... ne ... ordinem promoueatur ſacerdotij, nec adminiſtrationem habeat aliqualem, donec ... ed... rit, quæ corde tenus ſcire tenetur.

Nouitij foras non comedāt.

4. Cui etiam ſtatuto adijci hoc volumus vt tales, ſicut nec alij nouitij, ad pernoctan... m vel prandendum exire ſua monaſteria permittantur; priuſquam in ſuis Clauſtris fueru... ... biliter conuerſati.

CAPVT XIV.

De occupatione.

Opus manuū iniungēdum.

CVm ſit animabus ocioſitas inimica, nec facile capiatur à temptatore, qui bono vacat exercitio: præcauere volentes, ne quem ordinis noſtri ocium præcipitet in reatum, præ... n conſtitutione ſtatuimus, vt Abbates, & Priores Monachos ſuos clauſtrales loco operis manualis, ſecundum habilitatem eorundem, certis faciant exercitijs occupari: videlicet ſtudendo legendo, libroſque ſcribendo, corrigendo, illuminando, pariter & ligando; vel aliter ſecundum quod eorum viderint expedire ſaluti: contradicentibus autem, vel renitentibus, ac eti... negligentibus, ſolatia ſubtrahere omnia teneantur, donec eos perpenderint emendatos ſi autem Prælati ipſi in faciendo ſic ſuos ſubditos occupari, negligentes reperti fuerint, aut remiſſi, per viſitatores ordinis debitè puniantur.

Nemo operetur, niſi quod fuerit iniūctū.

2. Vt autem in omnibus proprietatis vitium abdicetur, his dignum duximus adiungend... vt ſine Prælati licentia nullus librum ſcribat, aut illuminet, ſeu ſcribi, & illuminari faciat; n... aliquid aliud operetur, niſi in vſus ſui monaſterij conuertendum.

CAPVT XV.

De mittendis ad cellas vel alibi extra monaſteria ſua.

Nō niſi bonæ notæ Monachi ad cellas mittēdi.

1. NE conuincantur odiſſe Prælati, quos amare iubentur, nec proprias vindicare velle ... deantur iniurias: ſtatuimus, vt Pręlati nullum de principali monaſterio ad cel... quam, vel de vna cella tranſmittant ad aliam, ex quacunque indignationis ſcintilla, ſeu ex ... qualicunque: ſed ex ſincero conſcientiæ iudicio tales duntaxat ponant in cellis, qui de ... quæ ſunt ad diffamationem ordinis ſuſpecti non fuerint, & qui ſe in eiſdem habe... t ordi... Et hoc quidem faciant habito tractatu cum fratribus, & de ſanioris partis eorundem ... niſi aliud ex priuilegio habeatur.

Turbulenti quomodo emittendi.

2. Item cum teſte beato Bernardo, non ſit timendum, vnius ſcandalum pace recompen... multorum: cum ſit melius vt pereat vnus, quam vnitas: ſtatuimus, vt ſi quis perturbator communis quietis fratrum, ſeu contentioſus extiterit, tertioque monitus per ſuum ſuperiorem ... ſua culpa nequaquam deſtiterit: prælatuſque ſuus de conſenſu ſanioris partis ſui Capi... eum pronunciauerit eſſe talem: ex tunc teneatur Prælatus ſuus eum de monaſterio emittere ad alium locum ſibi ſubiectum, ſi quem habuerit, vel alias ad monaſterium, aliquod quodcunque infra prouinciam Anglicanam, ad explendam pænitentiam, quam in litteris, communi ſig... ſignatis inibi taxauerit peragendam.

Proteruientes contra Prælatos.

3. Cum Prælatis autem proterue contendere præſumentes acriter verbis corripiantur ac verberibus, & ieiunijs puniantur. Si autem ſic correpti ſe nequaquam correxe...

excomm...

excommnnicationi ſubiaceant, ac ſi ex tunc incorrigibiles ſint reperti, ad alium locum ordinis de fratrum conſenſu (vt ſupra exprimitur,) emittantur, aut penitus expellantur.

4. Hoc autem firmiter eſſe obſernandum præcipimus, vt qui ad aliud quodcunque Monaſterum pro ſuo delicto emittiinr puniendns, non remiſſius, nec alio modo tractetur, quam in Prælati enm mittentis litteris communi ſigillo ſignatis continetur expreſſe: monaſterium autem ipſum, ad quod mittitur, teneatur eum admittere, & ei omnia neceſſaria miniſtrare ad ſumptus duorum denariorum in die, niſi ex fædere aliquo ſeu conſuetudine inter huiuſmodi monaſteria aliud habeatur.

Quomodo ſic amotus tractari, & ali debeat.

CAPVT XVI.

De Monachis fugitiuis.

1. CVm in iure ſit cautum, vt Prælati ſuos teneantur quærere fugitiuos: ſtatnimus, vt Monachi fugitiui in quæcnnque loca noſtri ordinis venerint, capti firmiter teneantur, quatenus iura permittunt: donec proprius eorum Prælatus miſerit pro eiſdem, aut per aliquem Præſidentrum, vel per generale Capitulum, decernatur quid de eis fuerit faciendum.

Fugitiui requirendi, & retinendi.

CAPVT XVII.

De hoſpitalitate.

1. NE reputemur apud homines inhumani, aut de numero ſimus eorum, quibus in finali dicetur iudicio, hoſpes fui, & non ſuſcepiſtis me; ſed inſtar Abrahæ, & Loth per hoſpitalitatis opera Domino placeamus, & Angelos hoſpicio recipere mereamur: præſenti conſtitutione ſtatnimus, vt in ſingulis monaſterijs noſtri ordinis, iuxta locorum facultates, hoſpitalitas obſeruetur.

Hoſpitalitas iniungitur.

2. Quodque ad ſuſcipiendum hoſpites deputetnr Monachus diligens, & modeſtus, qui eos liberaliter, & benigne recipiat, religioſis que hoſpitibus, & præcipuè noſtri noſtri ordinis in edendo, & bibendo, & alijs honeſtis ſolatijs, comitiuam exhibeat perſonalem.

Hoſpitarius.

3 Monachos autem noſtri ordinis, cum ad noſtræ religionis Monaſteria venerint, in menſis refici volumus Prælatorum: vel alias in locis competentibus, & honeſtis.

Hoſpites de ordine.

4. Si cui autem, & maxime religioſo, per eum, qui ad ſuſcipiendos hoſpites fuerit deputatus, ſine cauſa neceſſaria fuerit hoſpitalitas denegata, à ſuo amoueatur officio, vel aliter grauiter puniatur.

Pœna Hoſpitarij nō admittentis hoſpitē.

5. Item cum, iuxta canonum ſanctiones, in hoſpilitate non ſit facienda diſtinctio, ſed indifferenter, & abſque perſonarum delectn hoſpitales nos exhibere, quibuſcunque ſufficimus, debeamus: ne quod abſit, dum hominem quempiam repellere credimus, Deum à nobis in homine repellamus: id firmiter obſernari mandamus, vt fratribus mendicantibns, quibuſcnnque, ad noſtri ordinis Mõnaſteria venientibus, iuxta ſtatuum eorundem exigentiam, victualia miniſtrentnr; in refectorio autem eos comedere nolumus, nec in ſecretioribus locis pro Monachorum recreationibus deputatis.

Hoſpites de ordine bus mēdicātiū.

CAPVT XVIII.

De vnanimitate Prælatorum.

Prælati mutuo ſuas Abbatias defendant.

1. CVm autem primitiua eccleſia diſcipnlorum Chriſti erat anima vna, & cor vnum; quorum inſtar nos, qui Chriſt. diſcipuli ſumus, vnius conuenit eſſe cordis, vnius & voluntatis: præcipue his diebus, quibus excreſcente hominum malitia datur noſtra religio in

conculca-

conculcatiooem, poſſeſſiones trahuntur illios in prędam, & direptiouem, & quæ olim deuota fidelium munificentia contulit, modernorum malitia à nobis auferre præſumit: eius igitur rei gratia ſtatuimus vt Prælati noſtri ordinis vniuerſi, ſe & ſua mooaſteria ſucceſſuris temporibus contra prauorom inſidias ac verſutias mutuis in vera caritate Conſilijs, & auxilijs defeodere ſtodeant, & fouere, nec ſe iungant clam vel palam, coiquam quem alicui mooaſterio vel perſonæ noſtri ordinis nouerint aduerſari.

Mutuæ Prælatorũ, aot Conoētuũ controoerſiæ à viſitatoribus, & Præſidētibus finiātur.

2. Si autem magoa quæſtio, vel controuerſia inter monaſteriorum quoſcooque Prælatos, vel Inter Prælatos ipſos, & ſuos Conuentus, emerſerit: ad viſitatores ipſorum locorum, ſeu ad pręſidentes, qui vltimo Capitulo præfuerint, volumos hanc præferri, qoi ſtatim dirigant, aliquos de vicinis Abbatibos, vel altos, quibus interuenientibos inter partes ipſas amicabiliter componatur, fiatque pax, & coocordia, abſque alio ſtrepito aliquali: Qnod ſi diſcrete per eos non valeat fieri, huiuſmodi difficultatis diffinitio, vſque ad generale Capitulum differatur: per hoc tamen ſtatutum in nullo præiudicari volumus regiæ dignitati, in quibus pro iure ſuo impetrare valeat vt oportet.

Coouoeēt Prælatos in negotijs grauibos ordinis.

3. Si vero negotium, aliquod oriatur in regno, quod monaſteriorum omnium Prælatos concernat: cum hoc ad notitiam præſidentiom peruenerit, omoes ooſtri ordiois Prælatos ad certum locum, ſi fieri poſſit, faciant aduocari: Sin autem, illos quos pro negotij qualitate potius viderint conuocandos, vt ſic, quod omnes tangit, per omoes, vel eorum partem maiorem commode valeat intimari.

A Ruinę Abbatiarũ à reliquis ſubleuādæ.

4. His etiam adijciendum decernimus, quod ſi, quod abſit, aliquod monaſteriom incendio aut alio caſu quocunque ad tantam deuenerit egeſtatem, qnod per ſe nequeat releuari: omnea Prælati noſtri ordinis ipſum ſtudeant ſuo Conſilio, & ſubſidio ad ſtatum reducere congruentem.

CAPVT XIX.

De ſtudentibus.

Cathedra in Collegio Oxōnēſi erigitur.

1. CVm in totios noſtri ordinis redundet honorem, ac ſcholatium noſtrorum Oxonij ſtudeotium non parum accreſcere videatur profectui, ſi apud ſe in loco ooſtro communi Oxonij menſam propoſitionis paratam inueniant, nec ſemper aliene doctrinæ ſoffragia exterius mendicare cogaotur: nos vtriuſque rei gratia, de fratrum noſtrorum aſſenſu, ſtatuimus, vt io loco noſtro prędicto cathedra magiſtralis per Doctorem Theologiæ de ordine noſtro futuris temporibus occupetur; & ne eam per aliquod tempus contingat vacare, ſtatuimus, vt quotiens ſcholares noſtri in loco ipſo Doctore Theologiæ caroerint, hoc præſideotibus ſine mora denuncient, eiſque duos vel tres dictæ facoltatis, & noſtri ordinis nominent, pro quorum vno: ijdem præſideotes ipſius ſcribant Prælato, vt eom ad locum prædictum, ad occupaudom cathedram magiſtralem tranſmittat.

Eiuſque ſtipeodium.

2. Cui quidem magiſtro, ſi iuxta ſtatutum voiuerſitatis Oxon. à tempore inceptionis ſuæ annum compleoerit in legendo, ſingulis annia, quibus poſtea Cathedram in loco noſtro communi in Stokwelſtreete ſituato occupauerit, de commuoi collecta ſoluendum fore decernimus decem libras.

De promouendis ad Doctoratum Theologiæ, & Canonum.

3. Item quia ante hæc tempora ad euitandas expeoſas, quę in magiſtorum ioceptionibus eſſe ſolent, nonnulli ordinis noſtri ad incipiendum in Theologia ſeo iure Canonico licentiati, nonnulli, quæ ad incipiendum propinqui, ad ſua monaſteria foerint à ſtudio reuocati, in totius ordinis noſtri verecundiam generalem: volentes vt hoc futoris non contingat temporibus, ſed vt multiplicentur in ordine ooſtro, vtriuſqne iuris Doctores, cupienteſque vt monaſteria in ſuorum inceptione ſcholariom nimium oon grauentor: præſentis auctoritate Capituli ſtatuimus, vt quilibet noſtræ religionis ioccepturus Oxonij in Theologia, de cætero, ſi eodem anno, qno inceperit, alium noſtrę religionis in eadem facultate ioeipere oon contingat, habeat in inceptiooe ſua viginti libras argenti de communi collecta, ſi autem voo, & eodem anno duos in voiuerſitate prædicta in ipſa facultate contingat incipere, decernimus, vt vterqne illorom de ipſa collecta percipiat in inceptione ſua decem libras duntaxat: ſtatuimus inſuper, quod quilibet noſtræ religionis iocepturus Oxonij in ioere Canonico, ſi infra anoum, quo inceperit, alium eiuſdem religionis in ipſa facultate, & dicta vniuerſitate oon contingat incipere,

pere, percipiat viginti marcas. Si autem vnu, aut eodem anno duos in vniuerſitate prædicta in iure Canonico incipere contigerit, percipiat vterque illorum de ipſa collecta tantummodo decem marcas.

4. Item, cum deceat, vt qui ſunt literis eruditi, ſint etiam contemplatione deuoti: Statuimus, vt ſtudentes noſtri ordinis, qui in loco noſtro communi Oxonij moram trahunt, conueniant in Capella communi diebus ſolemnibus, & Feſtiuis ad diuinum ſeruitium decantandum, ſub pœna arbitrio Prioris ſtudentium taxanda. Super cuius ſtatuti executione ipſius conſcientiam oneramus. *Chorus ſtudentium.*

5. Item cum iuxta conſtitutionem Benedicti Papæ duodecimi, quanto plures ſtudentes poterunt pariter, debeant conuocari: decernimus vt Priores loci, & ſtudentes ſic ordinent de cameris ac ſtudijs loco prædicto, quod vltra anni medietatem non vacent, ſi qui noſtri ordinis fuerint, qui ea voluerint occupare; hoc tamen obſeruato, vt cum quis de domo ſeu de monaſterio, cuius ſumptibus aliqua camera ædificata fuerit, ſeu notabiliter reparata, illuc venerit ad ſtudendum, huius authoritate ſtatuti eam ingredi liberè valeat, ac pacificè poſſidere, teneaturque quiſcunque, qui eam prius occupauerit, abſque contradictione, & difficultate, quacunque exire. *De cameris, & muſeis ſtudentium.*

CAPVT XX.

De Capitulis Prouincialibus.

ERratur facilliter, vbi quid arduum tractatur inprouidè: huncque vt ea, quæ in Capitulis Prouincialibus ſunt agenda tractentur conſultius: ſtatuimus, vt cum ipſum Capitulum celebrari debuerit, diem celebrationem ipſius ſtatutum præueniant præſidentes, & ordinent præcentorem, cuius diſpoſitione pulſetur, & omnia concernentia miniſterium, & officium miſſæ, proceſſionem, & tabulam, ſi qua fiat, debitè ordinentur. *Præſidentes præueniāt diē Capituli.*

Primo autem die Capituli, ſigno pulſato, & demum ceſſante, omnes Prælati, & procuratores abſentium in choro conueniant, vſque ad finem miſſæ de ſpiritu ſancto celebratæ, cum collectis pro Romano pontifice, Rege, & Regina, & liberis eorum, pace Eccleſiæ, & ſtatu regni: qua miſſa finita, ſignoque pulſato ad Capitulum, procedant froccis induti, & ſtatim fiat ſermo, in cuius principio benefactores ordinis, tam viui, quam mortui commendentur, quo finito exeant ſæculares, qui non ſunt de Capitulo, & cuſtodes ad hoſtium Capituli per præſidentes idonei deputentur, deinde facto ortu, dictoque *Iube, Domine benedicere*, à præcentore prædicto, vel ab alio ab eodem ordinando, data benedictione à præſidente, legatur martirologium, & tabula, ſi qua fiat; ac pro miniſterio miſſæ vel aliunde; deinde autem cunctis genuflectentibus, incipiant præſidentes ympnum, *Veni Creator*, cæteris proſequentibus vſque in finem ſolemniter, & deuote: dictoque ab altero præſidente verſiculo *Emitte ſpiritum tuum, & creabuntur*, Subiungatur oratio *Deus qui corda*, cum oratione *actiones noſtras*, & iterum ſedentibus ordinatè, videlicet præſidentibus in eminentiori loco, aſſumptis ſibi Abbatibus, & Prioribus iuxta eorundem conditionem, & ſtatum, collocatis Doctoribus, ſi qui concurrerint in loco decenti, legantur decretales *in ſingulis*, & *ea quæ* & Capitulum, *ſtatuimus* de Prouincialibus Capitulis in conſtitutionibus Benedicti Papæ. Quibus perlectis: dicat Prælatus *Benedicite*, & conſequenter dicat, *Loquamur de ordine noſtro*: & ab illa hora nullus loquatur, niſi præſidentes, & Prælatus, ſeu alius, cui datur licentia ſpecialis, loquacibus autem à præſidentibus ſilentium imponatur, & ſimiliter fiat de quomodolibet in Capitulo exceſſiuis, deinde vocentur Prælati, & nomina omnium abſentium annotentur; Procuratoria quoque, ſi qua fuerint, præſidentibus exhibeantur: pro celeri vero expeditione, deputentur ſtatim per ipſos præſidentes viri prouidi pro prædictis procuratorijs examinandis, qui diligenter obſeruent, ne quis duorum Prælatorum procurator exiſtat: quod ſi contigerit, alter eorum pro contumacia puniatur, ſi qua etiam procuratoriorum inſufficientia fuerint, in craſtino repellantur, & pronuncientur eorum Domini contumaces, diſcuſſione aliorum procuratoriorum ſufficientium præſidentibus reſeruata, ordinent etiam præſidentes cum Conſilio Prælatorum, qui eſſe debeant diffinitores, qui accepta poteſtate ſub ſigillis præſidentium limitata, diffinienda diffiniant, à quorum diffinitionibus à præſidentibus approbatis, non liceat reſilire, & ſic continuando Capitulum, vſque diem proximum, ad comedendum recedant ſecundum deſignata, & modificata in conſtitutionibus Papalibus inde confectis.

Agenda primo die. Miſſa & proceſſio. Sermo ſeu concio. Lectio martyrologij, & tabulæ. Preces. Lectio decretalium. Nomenclatio Capitulatium. Procuratoria examinantur. Electio Definitorum.

3 Sequente die mane conueniant audiantque miſſam celebrandam pro defunctis, ſcilicet pro

Secũdo die agẽda. Miſſa. Contributio. Viſitatorũ relatio.

animabus fidelium regum Angliæ defunctorum; deinde contributio, ſi fieri debeat, ordinetur, & tempus ſolutionis huiuſmodi limitetur. Poſtea viſitatores ſingillatim vocentur, qualiter ſuum officium fuerint executi in ſcriptis fideliter oſtenſuri: & tunc contra negligentes, & remiſſos in hac parte iuxta conſtitutiones inde editas procedatur, ſi qua vero dubia vel refrenanda emerſerint, præſidentibus vel diffinitoribus oſtendantur, & ad expeditionem Capituli deputentur per Capitulum perſonæ prouidæ, & diſcretæ, pro viſitatoribus eligendis.

Electio. Vltimo die facienda. Viſitatorum promulgatio.

4. Vltimo die, omnibus etiam mane conuenientibus, viſitatorum nomina publice recitentur, & compleantur cętera agenda, videlicet; de loco Capituli proximi, miſſis & ſermonibus aſſignandis, ac prçſidentibus eligendis, prout in conſtitutionibus continetur; & dicto de Profundis, factaque generali confeſſione ab omnibus, & ab altero prçſidentium abſolutione impenſa, iniungatur ſingulis ordinis noſtri conuentibus, quod quam citius fieri poterit celebretur ſolemniter in choro vna miſſa pro omnibus fratribus benefactoribus ac familiaribus Capituli noſtri defunctis: quibus expletis fiat ordinate proceſſio, & miſſa pro pace, ac ſermo ad populum in ſermone vulgari, & ſic vnuſquiſque ad propria reuertatur.

Locus capituli futuri. Præſidẽtum electio. Miſſa. Proceſſio. Concio.

5. Ad hæc autem ſtatuentes adijcimus, quod ſi qui Priores, prçcentores, aut alij Clauſtrales noſtri ordinis Monachi, per iuſſionem præſidentium vel permiſſionem generalis Capituli, ad exequendum diffinitionis publicationis ſeu denunciationis officium fuerint ordinati, à ſuis domibus ad dictorum officiorum executionem expenſas, & alia neceſſaria recipiant, quæ quidem expenſe eiſdem domibus ex ſuis contributionibus, ſi ſe ad tantundem extenderint, allocentur. Alioquin autem eas volumus per prçſidentes aliunde refundi.

Quorũ ſumptibus veniãt capitulares non Prælati.

6. Item cum dedeceat, vt ſçculares de noſtris Capitulis aliqualiter intromittant: ſtatuimus, vt ſi quis Prælatus, quo minus ad prouinciale Capitulum poſſit accedere, fuerit impeditus, procuratorem ſæcularem ad id vice ſua nequaquam tráſmittat; & ſi Monachum de domo propria mittere procuratorem non valeat, Monachum alterius domus de conſenſu Prælati ipſius procuratorem ſuum conſtituat, per quem de eius impedimento legitimo fiat fides, quod etiam de procuratore Capituli carentis Prçlato tempore celebrationis Capituli, volumus obſeruari, quod vt firmius obſeruetur, decernimus huiuſmodi auctoritate Capituli, vt ſi Prælatus quiſquam, aut Capitulum carens Prælato, procuratorem ſuum in hac parte conſtituerit ſæcularem, eo ipſo contumax habeatur.

Procuratores abſentiũ non ſint ſçculares. Multæ colligãtur à Præſidẽtibus.

7. Cæterum cum pœna non timeatur impoſita, quæ non ſentitur inflicta, vt ſit contumacibus, & alijs in formidinem illorum pœna: ſtatuimus, vt multę contumacium, & rebellium Capitulo, necnon viſitatorum non viſitantium, per præſidentes circa proximum leuentur Capitulum, in quo etiam reddatur fidele ratiocinium de eiſdem.

SCRIPTVRA LXXI.

Ex antiquo M. S. Dunelmenſi.

Memorandum, quod anno Chriſti milleſimo quadringenteſimo vigeſimo ſecundo, ad mandatum regis Henrici 5. VVeſtmonaſtery; & ibidem per quoſdam concepti erant articuli infraſcripti numero treſdecim; ſed non erant admiſſi, ſed per diſcretiores patres, & fratres ordinis alij articuli loco, & vice dictorum articulorum concepti erant, & admiſſi, ſcilicet numero ſex, qui ſubſcripti ſunt.

Paragrap. 1. Articuli ab alijs propoſiti, ſed non acceptati.

Abbatũ præſentia in Conuẽtu, & choro.

CVm plura ſint exorbitantia, & enormia inter profeſſores ordinis ſancti Benedicti Nigrorum Monachorum in Anglia, & reformatione digna: aliqua hic duxi notanda, & primo incipiendum eſt à patribus, & capitibus, quorum actus, & vita ſunt ſubditis in exemplum. Inprimis prouideatur de Abbatibus, tam de his, qui habent bona, &

na, & poſſeſſiones à Conuentu diſcreta, (cum hoc non ſit fundabile in regula, nec in intentione fundatorum ſeu collatorum ipſorum;) quam de alijs ſingulis dicti ordinis ſuperioribus, & Prelatis, vt iuxta conſtitutiones ſanctorum patrum, & regularia inſtituta, vigilanter intendant curis animarum, perſonaliter conuerſando, ſaltem ſingulis feſtiuis diebus, in choro, & Conuentu, (ſi non legitime impediantur) ad officiandum, & celebrandum diuina, propter quæ dicitur officium; nec ſe ſubtrahendo, aut commanendo in ſuis manerijs vltra tres menſes; & hoc poſt Paſcha imediatè ſequentes, pro ſolatijs ſuis fratribus exhibendis.

2. Item moderetur ſumptuoſa, & nimium ipſorum equitatura ſcandaloſa, tam in vario, & irregulari apparatu famulorum, quam in phaleratura equorum, & quod qui maiores ſunt inter eos, vltra viginti equos, computatis ſummarijs; & cum frenis deauratis; cum pena graui temporali camere Apoſtolicæ applicanda equitare non præſumant.

Moderatio equitaturæ.

3. Item ſub graui pena temporali (vt ſupra videlicet) ſtatuatur, quod ſinguli Abbates, & Priores dicti ordinis, exempti vel non exempti, & ipſi qui bona habent à ſuis Conuentibus diſcreta, ſemel in anno ſingulis annis (videlicet infra menſem poſt Feſtum Michaelis imediate ſequentem) plenum ſtatum, & fidelem rationem omnium bonorum dictis monaſterijs ſuis, & ipſis qualitercunque ſpectantium, in Capitulis coram toto Conuentu requiſiti, reddere teneantur; nomina debitorum, quibus debentur, & à quibus debentur; & cauſas plane in ſcriptis redigentes.

Conputus fidelis, & annuus.

4. Item nihil de bonis, & rebus ſuorum dictorum monaſteriorum, vltra valorem quadraginta ſolidorum, aliquibus perſonis alienent, vel vendant, ſine moroſa deliberatione, & expreſſo Conſilio, conſenſu & aſſenſu totius Conuentus.

De non alienando.

5. Item quantum ad Conuentuales, ſint omnes per regnum vniformes in habitibus, tam in forma, quam coloribus: & ſtatuatur circa formam cucullarum, floccorum, capparum clauſarum pro equitatura; & quia in floccis fit magnus exceſſus (cum manice ipſorum pro maiori parte in pluribus locis protendantur, vſque ad terram,) quod de cætero non excedant pugnum manus medium vlnæ in longitudine, & trium quarteriorum in latitudine: & de capucijs e cucullarum certa tradatur forma; vt omnes vniformiter ſuis habitibus incedant, vt alij religioſi faciunt; ac pannus ille dictus de worceto, (qui magis militaris, quam Monachalis cenſetur) omnibus, tam Abbatibus, quam Monachis penitus interdictus exiſtat; & quod qui talibus vtitur, duplum illius teneatur ſoluere camere Apoſtolicæ.

Vniformitas, & regularitas habituum.

6. Item, qui minutiones, & ſolatia, ſecundum morem locorum, habuerint, & recipiunt: ſi infra tempus, & diem minutionum, & ſolatiorum ipſorum feſtiuus dies, vt aliquod Feſtum principale, vel duplex, ſeu duodecim lectionum, contingat; teneantur intereſſe matutinis miſſæ maiori, & veſperis infra chorum, cum ceteris de Conuentu: & qui contrarium fecerit, ab huiuſmodi ſolacijs per quartarium ſuſpendatur.

Moderata recreatio.

7. Item quia eſus carnium ipſis religioſis, exceptis certis caſibus, quodammodo eſt interdictus: penſataque infirmitate modernorum, & longa ac diutina obſeruantia in contrarium; videtur multum expediens, vt fiat auctoritate Apoſtolica modificatio gratioſa: & præcipue attento, quam ſumptuoſum foret, & quaſi importabile, prouidere Conuentibus, qui multum à mari diſtant, & aquis ſterilitatem piſcium habentibus, de alio genere, quam de carnibus: & idcirco ordinetur vt caueor ſtatuta, quod die carnium per annum medietas Conuentus (computatis officiarijs, qui infra portas monaſterij illo die perſonaliter exiſtunt) ſint in Refectorio in prandio, nec comedant ipſo die carnes ad extra, ſintque in ipſo Refectorio lacticinijs, & piſcibus, & pingudine carnium, vt omaſis, forſatutis contenti.

Eſus carnium moderatus.

8. Item, ab exaltatione ſanctæ crucis, vſque ad caput quadrageſimæ, per regulam, & ſtatuta indicitur ipſis profeſſoribus regulare ieiunium: quanquam inter ipſos minime obſeruetur; cum & hoc tempore indiſtincte comedant carnes; & plures cenent: videtur vero conſonum rationi, & conſcientijs regularis, quod modificetur, vt auctoritate Apoſtolica ſtatuatur, quod nullus hoc tempore (exceptis ſenibus, & actualiter infirmis, ac debilibus, & iuuenibus infra vigeſimum annum ſuæ ætatis exiſtentibus) cenet: ſed vnico prandio in die contentetur: diebus Dominicis, principalibus duplicibus, ac duodecim lectionum Feſtis, & ſolemnitate Natalis Dominicæ, vſque ad octabis Epiphaniæ Domini, exceptis; & hoc tempore, à carnibus abſtineant.

Ieiunia regularia.

9. Item, quia proprietas religioſorum execrabile, & deteſtabile ſcelus exiſtit, quæ maxime

P a his diebus

Proprietatis vitium.

his diebus per receptionem pecuniarum contra iura communia, & ſtatuta ſurrepit, & inficit ſimplices Conuentuales: prouideatur, vt ſtatutum Domini Benedicti Papæ duodecimi contra hoc factum, videlicet in rubrica, *Nec victualia miniſtrentur in pecunijs*, firmiter obſeruetur: & quod ordinetur vnus fidelis diſpenſator commonachus, qui habeat recipere omnes pecunias in præſenti Conuentibus quomodocunque appropriatas, ſeu aſſignatas, & de ipſis prouideat ſingulis huiuſmodi Conuentualibus de habitibus, & alijs ſuis neceſſarijs; non in pecunijs, ſed in ipſis rebus omnino, prout vnicuique opus fuerit, miniſtrandis; & Abbates, ac priores, qui in his negligentes fuerint, incurrant ipſo facto formidabilem pœnam pecuniæ, & ſui officij multationem, ſeu ſuſpenſionem; & ſi contingat huiuſmodi Conuentuales viſitare ſuos parentes, & amicos, de licentia ſui ſuperioris: hoc ſemel in anno ad maius fiat; & tunc habeant perſonas ſæculares honeſtas ad ducendum eos, & reducendum, quibus certa ſumma pecuniarum pro expenſis, per Abbatem, vel officiarium prædictum tribuatur; fiatque fidele ratiocinium de receptis, & expenſis, poſt iter completum: nulluſque Monachus retineat in ſua cuſtodiam ſciphum argenteum, ſeu cocleare, vel alia iocalia aurea vel argentea, ſeu libros, ſine breui, & ſcriptura indentata, cuius vna pars remaneat in manibus ſui Prælati, ſub pœna proprietatis; nec talia recipiat, vel donet, ſine licentia ſpeciali. Et ſi alicuius habitus, ſeu veſtimentum ſit confractum, tradatur officiario, qui habeat reficere; ſeu nouum loco ipſius recompenſare, abſque mora.

Ne habeantur cellæ ſeparatæ.

10. Item nullus Monachus habeat cellam, vel cameram diſtinctam, ſeu priuatam: nec aliquando liceat eos ad talia loca priuata ducere quaſcunque mulieres, ad loquendum, comedendum, ſeu potandum? aut proprias matres, ſeu ſorores; nec ad alia loca Monaſterij, preter ad hoſpitium hoſpitum, & hoc cum ſpeciali licentia, & ſub teſtimonio, & præſentia officiariorum, ad talia recipiendum deputatorum: nec liceat alicui Monacho infra Monaſterium, niſi in dormitorio communi, de nocte quieſcere; præſentia ſui Prælati, & infirmis fratribus in ſuis locis duntaxat exceptis.

Colloquia mulierum vitanda.

11. Item cum iuxta beatum Auguſtinum inter omnia certamina Chriſtianorum, duriora ſunt prælia caſtitatis, vbi quotidiana pugna, & rara victoria, & ſecundum eundem, qui familiaritatem mulierum volueris, cito labitur in ruinam; nec reſtat (per Apoſtolum) remedium, niſi per fugam: ſtatuatur diſtrictè, quod nullus religioſus dicti ordinis, in villis, ſeu ciuitatibus, vbi ſua Monaſteria ſituantur, licentiam habeant exeundi, ſeu ingrediendi, ſed quod ſuis Prælatis penitus facultas ipſos licentiandi ad comedendum, potandum, ſeu loquendum in ipſos locis, præterquam cum multis nobilibus interdicatur cum ex hoc grauia oriri poterunt ſcandala, & incentiua vitiorum.

Obedientia, & de ſtatutis in ordinem redigendis.

12. Item, vt ſaluti animarum conſultius prouideatur, & inobedientiæ temeritas debite præcaueatur: neceſſarium videtur procurare à ſede Apoſtolica certis perſonis diligentiam ſeu poteſtatem ſufficientem, ad declarandum, & reducendum omnia ſtatuta, dictum ordinem, & profeſſores eiuſdem concernentia, tam Romanorum pontificum, quam ipſorum legatorum, & ſubdelegatorum, ac aliorum ſuperiorum quorumcunque, (cum plura ſint huiuſmodi ſtatuta, & varia pœnas vero ſpirituales, & temporales contra non obſeruantes ipſo iure infligentia,) & quod ipſi ſic auctoritate Apoſtolica delegati ſtatuere, & diſcernere valeant certum limitatum modum obſeruandi, ad quam obſeruantiam ſinguli profeſſores, tam præſentes, quam futuri, & non aliam inantea, aſtringantur ſub penis temporalibus duntaxat, per ſuos ſuperiores arbitratis infligendam.

Veſtiti dormiant.

13. Item, cum iuxta regulam beati Benedicti, ſingulis profeſſoribus ipſius iubeatur, vt veſtiti dormiant: pluresque ſolum cum ſtaminis, & femoralibus hoc ſufficere credunt ſtatuatur, quod non ſolum in ſtaminis, ſed etiam cum habitu regulari, femoralibus, & caligis, abſque pedalibus omnino dormiant; linthcaminibus de panno lineo, & camiſijs interdictis.

CA

CAPVT II.

Articuli ab ipſis patribus concepti, & acceptati.

Statuta pro reformatione ordinis Nigrorum Monachorum acta apud VVeſtmonaſterum.

CVm, ſecundum regulam beati Benedicti, nihil debeat Monachus poſſidere, quod Abbas non dederit, vel permiſerit habere: quodque in pleriſque Monaſterijs, ad euitandam cauſam murmuris, & inequalitatis, permittunt Prælati ſuos Monachos pro ſuis neceſſarijs emendis pecunias recipere; ne huiuſmodi receptio pecuniarum cauſet vel indueat proprietatis vitium, ita eſt ſtatutum, & ordinatum: quod quilibet Monachus ſub pœna proprietarij teneatur de pecunijs quibuſcunque, & quomodocunque receptis, & expenſis, ſuo Prælato fidelem computum reddere, totiens quotiens Prælato viſum fuerit expedire, & ad minus ſemel in anno ad hoc etiam minime requiſitus, & ſi quid ſuper fuerit non expenſum, ſine fraude ponat plenarie in Prælati diſpoſitione; & ne Prælati, aut alij ſuperiores, huiuſmodi bona per ſubditos in ſua diſpoſitione ſic poſita, ſibi retineant, aut approprient pro ſua ſola voluntate libere diſponenda: ordinatum eſt, & ſtatutum, quod nullus talis Prælatus, aut ſuperior recipiat aliquid de prædictis, niſi ad euidentem vtilitatem ſui monaſterij, & hoc de aſſenſu, & conſenſu quatuor vel quinque de ſenioribus.

2. Cum ſacra Monachorum Religio in hac valle lacrimabili, vbi velut ſignum reponitur ad ſagittam, & quaſi petra ſcandali in offenſionē, ſic iuxta patrum teſtimonia vitæ radiaret puritate, & mentis mundicia refulgeret, quod nec populus habeat vnde per miniſtram occaſionem ſibi detrahat; nec mundus per violentam ſuſpicionem, quo nocere poſſit: vt omnis amodo in hac religione tollatur occaſio ſcandali, ponatque de cætero populus cum pſalmiſta ori ſuo cuſtodiam, & mundus ſuis labijs circumſtantiam ſilentij, & clauſuram; ad complacentiam altiſſimi, honorem ordinis, & pijſſimam exhortationem Chriſtianiſſimi principis Regis noſtri, vna cum patrum aſſenſu pariter, & conſenſu, auctoritate Canonica, qua poſſumus, in præſenti ſtatuimus, primo firmiter, & diffinimus, vt de cætero tam Abbates omnes, qui bona à Conuentu poſſident diſcreta (de quorum bonorum diſcretione mentio ſatis ſit expreſſa *De receptis* Capitulo *edoceri*, in fine textus; & per Ioannem Aytoun in conſtitutionibus Octoboni Capitulo de *Prælatis*; necnon per venerabilem Simonem Cantuariæ in ſuis conſtitutionibus Prouincialibus Capitulo *Etenim vt refertius*,) quam etiam ſinguli alij, qui bona participaliter cum Conuentu optinent concreta, quocunque ſuperioritatis nomine ſint vocati, iuxta formam traditam extra *de ſtatu Monachorum* Capitulo, *Cum ad monaſterium*. Prior, & in conſtitutionibus Benedictinis, capitulo 27. *Necnon & Prouincialibus Capituli generalis*, Capitulo ſecundo; ſuper gregem ſibi commiſſum diligenter inuigilent, ſtudeantque, quantum poterunt, iuxta vim, & effectum eorundem Canonum, & conſtitutionum, in Clauſtro, choro & Capitulo pro fratrum conſtructione, correctione, & regimine; necnon pro celebratione dictorum in Feſtis ſolemnibus perſonaliter intereſſe; nec occaſione cuiuſcunque conſuetudinis in contrarium laborantis, ab his officijs vltra trium menſium ſpatium coniunctim, & ſibi continue ſuccedentium ſe ſubtrahant, niſi quatenus præpeditionem habeant Canonicam, & excuſabilem ſatis de tempore abſentandi.

Præſentia Prælatorum Cōuentualibus actibus exhibēda.

3. Prætered ſecundo, cum contra ſcripturæ doctrinam ille linum cum lana contextum induit, qui de profeſſoribus diuerſi generis inordinatum habitum ſibi ſumit: ac etiam vlterius, ſecundum ſacros Canones nō ſerico indui aut purpura ſed Chriſtum induere conuenit; neque aurum habentes in ornatum, aut cordis ornamenta aut pectoris pariter habere bene valeant: idcirco vt omnes eiuſdem noſtri ordinis, & profeſſionis, tam ſuperiores, quam ſubditi, tanquam ſi eſſent ſinguli vnius moris, eiuſdemque conditionis in vna domo, in ſuis ſint habitibus, equorumque phaleraturis conſimiles, & conformes, vlterius vnanimiter ſtatuitur, & strictius diffinitur, vt poſt horum per vſum conſumptionem, quibus nunc iunguntur: abſque renonatione faciant ſibi fieri de cætero, iuxta ritum formam, & modum in proximo generali Capitulo excogitandos,

Vniformitas, & regularitas habitū, & veſtiū.

cogirandos, floccos, cucullas, & capas, ornatumque pro equitatura ſuo ſtatui concordes, iuxta traditiones Patrũ Conſilij in cap *Ne in agro*, conſtitutionum Benedictinarum capitulo vigeſimo tertio §. primo, ceterarumque conſtitutionum patrum venerabilium antiquorum, nec voreto duplicato aut dimidiato, phaleraturaque deaurata, & nimium faſtuoſa, ſub penis in ipſo Capitulo generali ſtatuendis vlterius abuti audeant, aut veſtiri: ſed ſint ab hoc tempore in antea vltra prohibitiones exhortationeſque, quas ſcripſerunt ſancti patres, hæc omnia vlterius per nos, veluti per aggrauatam ſententiam, reiecta, ſuſpenſa, pariter & interdicta; nec ipſis liceat Prelatis, dum per viam equitant, aut alibi in itinere tranſeant, vltra numerum, de propria ſaltem familia, vicenarium, niſi in caſibus per conſtitutiones Papales capitulo ſecundo expreſſatis, quomodocunque ſecum ducere, aut in forinſeco ſeruitia retinere: ſed ſemper cum ipſo ſtent contenti; attentèque prouideant, ne in eo, medijs penſatis, & moribus, in temporibus, & perſonis apparatus curioſus nimis ſit, aut nimium exceſſiuus.

Cõputus Prælatorum & adminiſtratorum.

4. Præterea tertio, cum ſinguli Prælati noſtri ordinis prouide ex hominibus aſſumpti ſint, vt pro hominibus conſtituti, tanquam prudentes villici, ſuper ſeruos Dei, quatinus ſinguli pro ſeipſis, ipſi vero pro omnibus, & de omnibus in villicatione ſibi traditis, fidelem pariter, & prouidentem Deo, & Collegio faciant rationem: nos eadem auctoritate, qua prius, firmiter iniungimus, diſtrictiuſque ſingulorum conſcientias oneramus quatenus iuxta Apoſtolicæ ſedis legati, Domini Octoboni decretum, rubrica *De reddendo compoto*, vnacum gloſſa Ioannis Aytoum ſuper eandem, necnon ſecundum conſtitutiones Simonis Cantuar Archiepiſcopi Capitulo *Cum vtrectus*, tam ipſi Prælati, quam ipſi adminiſtratores ſinguli, qui de more ſolent, aut de iure deberent, ſingulis annis ſemel ad minus, aut in Capitulo, aut in alio loco ſeorſum ad id negotium deputato, coram quinque, vel ſex fratribus, cum conſenſu Capituli in hac parte electis, fidele ratiocinium, & plenarium de ſingulis receptis, & expenſis, etiam irrequiſiti faciant: nominaque creditorum, cum debitoribus, & cauſa, ſi quæ fuerint, plene, & fideliter, abſque fraude redigant, ſeu redigi faciant in ſcripturam; nec dent, aut donent Prælatorum aliqui de bonis ſibi in adminiſtrationem taliter conceſſis, aut in curialitate, prodigalitate, ſeu liberalitate ſummam, aliquam notabilem, niſi in vrgente maniſeſta neceſſitate: & tunc hoc faciant ad commodum monaſterij, ac profectum, & ſine dilapidationis ſpecie aliqua.

Modus recreationum.

5. Præterea quarto, cum iuxta ſapientis eloquium, tunc mens ad omnia roboratur viriliter, cum de labore penſatur vtilitas; laborantibuſque poſt Clauſtralis ponderis reſdum recreabilis ſolatij conſideretur grata merces, votiuis prout tenemur deſiderijs affectantes huiuſmodi onera Clauſtralia cum mentis hilaritate continuo deportari, volumus oportunumque fore decernimus, vt fratres ſinguli, dum per curſum minutionum ſolatijs corporaliter ſe immiſcent, tam diebus ferialibus, quam in feſtis duodecim lectionum hoc tempore occurrentibus, abſque exceſſu tamen, & cum freno modeſtiæ, honeſtis ſolatijs, licitiſque recreationibus, de laudabili loci conſuetudine approbatis, Monachaliter indulgeant, & exerceant moderate: in diebus tamen ſolemnibus, feſtiſque duplicibus ſaltem, ſi talia frequentent fratres ſolatia] præſentialiter in Cenobijs, volumus & iniungimus, ſub pœna recreationis per tempus notabile ad arbitrium ſuperioris ſubtrahendę, quotiens talia feſta occurrerent, miſſis, matutiniſque, & veſperis interſint, quacunque conſuetudine ſcripta, aut non ſcripta, in contrarium non obſtante.

Eſus carnium moderatus.

6. Præterea quinto, cum iuxta ſanctorum ſententiam, omnis lex, conſtitutio, ſeu quæui norma, iuſta poſſibiliſque eſſe debeat, & honeſta, ſecundum naturam, & conſuetudinem patriæ, loco temporique conuenientes, prout in Canone ponitur, Di 4. penſatis naturis, & complexionibus, quæ in hominibus ſatis ſunt debiles his diebus, quomodolibet per refectionem piſcium aut aliorum dunraxat regularium, (cum ſint, iuxta medicos, idipſumque experientia ſatis doceat, naturæ multum contraria, ſtomachoque nociua) poſſet plebs obedientiæ humilis amplius in viribus attenuari, quam regula iubet, aut de iure liber; populus vero duriori ceruicis, cibum illum velut leuiſſimum faſtidiens, cum hebræis aſpirare ad ollas carnium illaque appetere poſtponens: nos non proprijs voluntarijſue poſitionibus in hac parte ducti, ſeu illa regulæ generali clauſula, qua fertur, omnia per diſpoſitionem Abbatis fieri, totaliter ſuffulti, quinimo vlterius alterius innitentes ſpecie, qua fertur, quotiens minus ſunt hoſpites, Abbatis ſit poteſtate, quos vult ad ſuam menſam vocare fratres, Capitulo 56 decretalium etiam Canonicorum extra de *ſtatu Monachorum*, *cum ad menſam in Refectorio*, vbi ſic habetur, ex indulgentia poteſt Abbas nunc hos, nunc illos, prout neceſſitas poſtulat, aduocare; ipſoſque in Camera ſua plenius exhibere; necnon dictis, & ſcriptis ſanctorum patrum beati Bernar. de diſpenſat. & præceptis, & ſancti Thome, doctoriſque ſolemnis in ſuis quolibets. Hoſtien

eius

extra de *ſtatu Monachorum, cum ad monaſterium*, ſuper verbo, *quanquam ex indulgentia*, & *refectorio*, & ibidem. Durandi in ſpeculo iudiciali titulo, *delegatis* verbo *Abbas*: pro noſtris locis, & temporibus adeo iuſte, poſſibiliter, & honeſte legem de eſu carnium moderamur, modificamus, & de cætero decernimus obſeruari, vt quotidie iuxta Benedicti duodecimi ſtatuta Canone vigeſimo ſexto, medietas Capituli, vel Conuentus in Clauſtro actualiter reſidentis, refectorio regulariter ſe reficiat, nec alibi ipſo die carnes ſumere liceat, abſque cauſa ſatis notabili, & tunc de maioris in monaſterio licentia ſpeciali.

7. Et cum vlterius, ſecundum iam dicta, ſanctionum iura inſtituuntur cum promulgantur; firmantur, cum moribus vtentium approbantur: ſintque nonnullæ leges moribus vtentium in contrarium hodie penitus abrogatę, prout expreſſe decretatur vbi ſupra; vt lex de regulari Monachorum ieiunio ita de cætero regulariter obſeruetur, veluti in domibus magis religioſis moribus vtentium his temporibus approbatur; ac vt, quemadmodum in republica penſanda eſt voluntas, non quæ eſt vnius tantummodo, ſed multorum, ita in imponendis ieiuniorum oneribus attendatur, non ad illius refectionem, in quo eſt ſingulariter ſpiritus Domini, & libertas, ſed ad communitatis indigentiam, & debilitatem complexionis in eadem: volumus etiam vlterius, & ordinamus, quod nullus his temporibus vt puta ab idibus ſeptembris, vſque ad caput quadrageſimæ, præterquam iuuenes (dummodo ſint creſcentes) in loco regulari videlicet refectorio cenent, aut cenare præſumant, quouiſmodo, Dominicis diebus feſtis principalibus, duplicibus, & duodecim lectionum, ac Natalis Domini feſtiuo tempore, vſque in octabis Epiphaniæ, ab hac lege ob id duntaxat exceptis: vt in vinea Domini à mane laborantibus ad veſperam, præter æternæ retributionis denarium in futuro, in præſentiarum ipſa veſpera recreationis ſtipendium ſumere liceat, & ſolamen.

Ieiuniorum regularũ modus.

8. Præterea vero cum anguſtiſſimum ſit vndique, aut legem ſtatuere de non recipienda à fratribus pecunia pro quibuſcunque neceſſarijs, aut indifferenter concedere, iuxta conſuetudinem inolitam in diuerſis locis, cum inficiari nequeat, quin hinc oriatur aliqualis diſpoſitio ad peculium, & ſit in parte conceſſio preter iura; inde vero preter occulta commercia, Clandeſtina negotia, aliaque varia illicita multa, maxima miniſtratur materia murmuris, quod ſuper omnia penſat, & prohibet noſtra norma: idcirco primo, quia melius magiſque expediens fore ſupponimus in manus obiectoris incidere, quam leges, & prohibitiones relinquere noſtrę normæ, ſecundo quia ſatis ſufficiens eſſe confidimus, ſi per viam imitationes ſit quiſquis diſcipulus, quemadmodum ille magiſter optimus, cuius omnis actio noſtra eſt inſtructio; & qui (iuxta beatum Auguſtinum de operibus Monachorum, iuncta ſententia Ioannis Chriſoſtomi omelia quadam, cum gloſſa communi ſuper Euangelium Ioannis duodecimo) loculos habuit, & pecuniam, vt omnem abſcinderet malefaciendi materiam, & moribus condeſcenderet infirmorum; tertioque, illud iuris conſilium eſſe per legimus, vbi magis periculum iminet, ibi cautius oportet agere: & propter vitandum malum maius, quod minus de eodem genere ſapit cum ſilentio tolerare: hos noſtros ſingulos ſubiectos, dummodo non ſint ſine diſcretione iuuenes, aut in expenſis prodigi, ſeu minus in regimine Sapientes, permittimus pariter, & toleramus, iuxta laudabilem locorum conſuetudinem, atque vſum, partim pro neceſſarijs, partim pro recreationibus pecunias recipere, & expendere; non quidem ad libitum, ſed in his duntaxat, quæ ſupra diximus, & cum diſcretione; & ne hæc permiſſionis aut tolerationis libertas in materiam euadat ſcrupuli, ſeu ad peculij opus ſine freno diſponat per regulam penitus interdicti: nos vlterius vſum, formam & modum de receptis, ſeu recipiendis per confratres pecunijs taliter cupientes pro viribus moderari, vt nec occaſio mali ſit in facto, nec error ordinis remaneat quomodolibet in conceſſo; altiori imò & ſtrictiori modo, quo poterimus, firmiter iniungimus, firmiſſimeque mandamus, quatenus ipſorum ſinguli ſubiecti, qui huiuſmodi pecunias taliter recipiunt, in ſuos vſus de taliter receptis totiens, quotiens ſuperiori viſum fuerit expediens, ad minuſque ſemel in anno, etiam irrequiſiti, aut ſcripto, aut verbo, iuxta ipſius ſuperioris arbitrium, fidelem rationem pariter, & relationem faciant; nihilque omnino propter vitandum proprietatis vitium, quomodocunque, aut qualitercunque ſibi conceſſum, nec pecunias ſecum retineant, quod iuxta traditionem regulæ nec Abbas dederit, nec permiſerit, ſeu in quo ipſi non ſe ſemper promptos exhibuerint ad ponendum plenarie in ſuperioris arbitrio, & diſpoſitione. Per hanc tamen poſitionem, aut relationem nolumus ſuperiorem, aliquem in aliquo proniorem, aut promptiorem in eſſe, ipſum reſiduum, ſi quod fuerit, à fratre auferre, aut penes ſe retinere: niſi in pios vſus illud idem applicet, & tunc hoc fiat cum ſaniori conſenſu, & abſque rancoris vitio, ſeu murmurandi libidine aliquali.

Quomodo pecuniæ recipiẽdæ, & expendendæ à Monachis.

Colloquia, & cõſortia mulierũ vitanda.

9. Præterea ſeptimo, cum ſecundum beatum Auguſtinum, qui mulierum non vult vitare præſentiam, de facili labitur in ruinam: nec reſtat remedium, per Apoſtolum, niſi per fugam: hinc conſtitutionibus Benedictinis, Prouincialiſque Capituli in hac parte innitentes, omnes ordinis noſtri Profeſſores adiuramus in Domino, & ſub præcepto inſtantius exhortamur, quatenus id in interiori homine mentaliter reuolnentes, aduertenteſque vlterius, quomodo (iuxta ſapientis eloquium) multi perierunt propter mulieris ſpeciem; aſſeratque ipſius colloquium fieri quaſi ignis exardeſcens; in quantum honeſte poterunt, aut commoede valeant, ipſarum familiaritatem omnino diffugiunt, nec cum ipſis loco aliquo colloquium habeant, niſi cum ſufficienti honeſtatis teſtimonio, & tunc taliter, vt omnis vitetur materia ſcandali, nullaque detur occaſio de colloquio delinquẽndi; & quia adeo inficit mulieris conſortium, vt colloquiũ (iuxta Ieronimum) proprerea nunquam ſolus ad ipſius domum habiturus eſt acceſſum; immò, vt prius, adiuramus in Domino, & exhortamur, ac in abundanti vlterius demandamus, vt ad villas, vbi aut mulieres habitant, aut ipſi fratres, mutuum inter ſe acceſſum nullum penitus habeant, nec cum eis, aut alijs quibuſcunque, niſi in cauſa duntaxat notabili, in his locis comedant, bibant, ſeu quomodocunque ſe reficiant, & tunc de ſuperioris licentia expreſſa, & conſenſu, &c. Acta ſunt hæc in domo Capitulari de Weſtmonaſterio anno Domini milleſimo quadringenteſimo vigeſimo ſecundo, & regni regis Henrici quinti anno octauo.

SCRIPTVRA LXXII.

Ex antiquo M. S. Dunelmenſi.

Acta capituli generalis, quo inchoata ſuperiori in ſynodo diſciplina perficitur.

NE patrum venerabilium laudabilia ſtatuta iugis memoriæ confinibus prolabantur, ſed potius veridico ſcripturę teſtimonio ad noſtri ordinis debitam obſeruantiam cunctorum notitiæ clarius eluceſcant; proceſſus ſequentis operis ſingula acta capitularia per ordinem declarabit, quæ ſub anno Domini milleſimo quadringenteſimo vigeſimo tertio, menſis Iulij die quinto, cum continuatione, & prorogatione dierum tunc immediate ſequentium, Capitulo Prouinciali Nigrorum Monachorum prouinciæ Anglicanæ infra Capellam Beatæ Mariæ Virginis Monaſterij ſancti Andreæ Apoſtoli apud Northamptonam Canonice celebrato, geſta extiterant, & debite ordinata. Hoc quidem Capitulum fuerat celebratum per venerabiles in Chriſto patres, & præſidentes Dominum Willielmum permiſſione diuina Abbatem monaſterij ſancti Edmundi de Buri, magiſtrumque Ioannem eadem permiſſione priorem Eccleſiæ Cathedralis Wigorniẽſis, ſacræ paginæ profeſſorem; piæ memoriæ Domino Willielmo olim Weſtmonaſterij Abbate, ac ſeniore protunc præſidente, terræ ſuum corpus, animam vero Deo primitus offerente.

Paragrapho 1. Acta primi diei.

PRimo Capituli die, more conſueto pulſationis magnæ campanæ in omnibus obſeruato, honorabiles Prælati, Abbates exempti, & cæteri Priores Cathedrales, & Clauſtrales, Doctores cum bacallarijs Sacræ Theologię, & decretorum; procuratores Prælatorum abſentium, alijque tam regulares, quam ſæculares in notabili numero inſimul adunati, ſacris ſolemnijs miſſæ de ſpiritu ſancto, ad prænotatum ſancti Andreæ Prioratum ſuas perſonales præſentias deuotione, qua decuit, exhibere curabant, quam reuerendiſſimus in Chriſto pater Abbas de Buri, ſenior pro tempore præſidens, pontificaliter infulatus, aſſociato ſibi Priore Wigorniæ compreſidente, eiſdemque inſignijs excellenter decorato, ſolemniter celebrauit; qua tandem conſummata, vſitataque campana ad Capitulum moroſe pulſata, omnes & ſinguli ſpirituali communione refici affectantes, ad Capellam beatę Virginis prelibatam ſuos maturare greſſus decernebant, quibus Dominus Willielmus Waldens, ſenioris Monachus Præſidentis, ac in Theologia

Miſſa de ſpiritu ſancto.

Concio Latina.

Theologiæ graduatus, ſtilo ſatis commendabili mentales delicias vniuerſis præſentibus affluentiſſime propinans, verbum Dei ibidem fructuoſe propoſuit in Latinis.

Hoc actu ſolemni commendabiliter terminato, ſæcularibuſque amotis; Dominus ſenior præſidens vnam monitionem ſubintulit, quæ ſequitur ſub hac forma. In Dei nomine Amen nos monemus omnes, & ſingulos hic præſentes, ſub pœna ſuſpenſionis, & excommunicationis, quod è loco noſtro Capitulari exeant, & recedant, ad quos non ſpectat huic intereſſe noſtro Capitulo.

Excluſio non capitularium.

Succeſſiue vero fratres, Siluestrum Boltonum, Ioannem Bury, & Ioannem Redinge cuſtodes oſtiorum Domini Præſidentes inibi deputarunt: ſecutaque eſt ad mandatum ſenioris Præſidentis martyrologij lectio eidem diei conueniens, per vnum de ſuis commonachis, fratrem Ioannem Colceſtre vulgariter nuncupatum; per alium verò confratrem D. Cambregge nomine ſubiunctus fuit verſiculus pretioſa in conſpectu Domini cum precibus conſuetis, Præterea loco regulæ, decretalibus, ſcilicet. *In ſingulis*, ea quæ conſtitutione Benedictina, *Statuimus*; ſtatum concernentibus Monachorum, à ſcriba regulariter perlectis, vt in tam arduo, tamque excellenti negotio nemini foret occultum; ſed quod cunctis euidentius pateret, qui fuerunt in Prouinciali Capitulo proxima præcedente erga Capitulum præſens electi præſidentes: frater Ioannem Cranewys ſacrorum canonum bacallarius, & Scriba Capituli prænotati, per ſeniorem præſidentem ſpecialiter deputatus, concordem dictorum præſidentium electionem, quam in actis Capituli præcedentis inſertam reperit, intulit ſub hac forma.

Ianitores capituli.
Lectio martyrologij.
Pretioſa.
Lectio regulæ.

Iuxta vim, formam, & effectum conſtitutionum præmiſſarum celebratum fuit Prouinciale Capitulum in iſto loco, anno ab incarnatione Domini milleſimo quadringenteſimo vigeſimo, menſis Iulij die octauo, cum continuatione, & prorogatione dierum tunc immediate ſequentium, per venerabilem in Chriſto patrem Dominum Ioannem permiſſione diuina Priorem Eccleſiæ Cathedralis Wigorniæ, Dominis Abbatibus Weſtmonaſterij, & Winchecombie compræſidentibus tantis infirmitatibus tunc temporis detentis, quod ibidem ſuas præſentias minime poterant perſonales adhibere: qui de Prælatorum in dicto Capitulo Præſidentium, cæterorumque eiſdem aſſiſtentium deliberatiuo conſilio pariter, & aſſenſu, electores futurorum præſidentium legitime deputauit, ac eorum vnanimem electionem ſub forma ſuccedente gratiſſime acceptauit.

Lectura electionis præſidentium in vltimo capitulo.

In Dei nomine amen Ego Richardus, Abbas Eueshamie, vice mea, & collegarum meorum, nomino & eligo in præſidentes pro proximo Prouinciali Capitulo futuro, Willielmum Abbatem Weſtmonaſterij, Willielmum Abbatem de Buri, & Ioannem Priorem Eccleſiæ Cathedralis Wigorniæ; Sane horum venerabilium patrum ſic nominatorum, & in præſidentes Canonice electorum, Domino Willielmo Abbate Weſtmonaſterij viam vniuerſæ carnis ingreſſo, Reuerendi Patres, & Domini Dominus Willielmus permiſſione diuina Abbas monaſterij ſancti Edmundi de Buri, & Dominus Ioannes eadem permiſſione Prior Eccleſiæ Cathedralis Wigorniæ; iuxta vim, formam, & effectum electionis, & nominationis huiuſmodi, pro expeditione effectuali celebrationis præfati Capituli Prouincialis, prout iuris exigentia, ſtatuta, & ordinationes dicti ordinis exigunt, ſalubriter, & requirunt, perſonaliter aſſiſtunt: volentes, & expreſſe proteſtantes, quod volunt, & proponunt ipſum Capitulum ab intento celebrare, ac cum omnibus ſuis emergentibus, dependentibus, & connexis, ſecundum conſtitutiones Papales, ſtatuta, & ordinationes monaſticas, dictum Capitulum ſpiritus ſancti gratia mediante feliciter expedire.

Electio præſidentium capituli præcedentis.

Huiuſmodi forma electionis, cum matura deliberatione perlecta, Dominus Præſidens ſenior Capitulum cum his verbis ſtatim inchoauit, dicens *Benedicite, & loquamur de ordine noſtro*; ſequentem inhibitionem in terminis annectendo. In Dei nomine Amen nos Willielmus permiſſione diuina Abbas monaſterij ſancti Edmundi de Buri, & nos Ioannes eadem permiſſione Prior Eccleſiæ Cathedralis Wigorniæ ordinis Præſidentes, auctoritate, qua fungimur, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis maioris, inhibemus omnibus, & ſingulis hic præſentibus, & alijs venturis ad iſtud Prouinciale Capitulum, quibuſcunque, ne quis reuelet quocunque modo vel forma ſecreta noſtra iſtius Prouincialis Capituli præſentis alicui ſæculari, ſeu non ſubdito huic Capitulo Prouinciali, in detrimentum, vel opprobrium, infamiam, ſeu grauamen ordinis, monaſterij, aut alicuius perſonæ alterius ſæcularis.

Initium capituli præſentis.
Monitio ad obſeruandum ſecreta capituli.

Succeſſiue iuſſerunt Domini præſidentes, omnes & ſingulos Prælatos, qui de iure Capitulo debent intereſſe, publice præconizari: vnde ſingulis conuocatis, perſonaliter affuerunt, Dominus Willielmus Abbas ſancti Edmundi de Buri, Dominus Ioannes Prior Eccleſiæ Cathedralis Wigorniæ, Præſidentes; Abbas Eueshamie; Abbas Glouernie; Abbas Abbendonie;

Præconizatio Prælatorum.

Abbas

Præſentium per procuratores.

Abbas Croulandiæ; Abbas de Bardnay; Abbas Aleeſtrie; Prior Dunelmię; Prior Elienſis, Prior Couentrenſis; Prior de Dauentree; Prior de Huffeld; Prior de Bradewelle; Prior de Snelleshale; Quidam vero comparuerunt per procuratores, videlicet, Abbas de ſancto Albano; Abbas ſancti Auguſtini Cantuarię; Abbas Weſtmonaſter; Abbas Malmesburie; Abbas Glaſtoniæ; Abbas Rameſey; Abbas ſancti Petri de Burgo; Abbas Eborum; Abbas de bello; Abbas ſancti Benedicti de Hulmo; Abbas de Salopia; Abbas de Hida; Abbas de Thorney; Abbas Colceſtriæ, Abbas Winchecombie; Abbas Theukesbury; Abbas Ceſtrie; Abbas de Cerne; Abbas Radingie; Abbas de Burton; Abbas de Selby; Abbas de Whitby; Abbas Cherteſey; Abbas de Taueſtoke; Abbas de Perſehore; Abbas de Fauerisham; Abbas de Abbotesbury; Abbas de Shirburn Abbas de Myebelney; Abbas de Midiltoū; Abbas de Aldney: Prior Wynton; Prior Bathoū; Prior Norwycenſis; Prior Roffenſis, Prior Douerie; Prior minoris Maluernie: Prior de Monkbretton; Prior de Sandewelle; Quidam vero nec perſonaliter affuerunt, nec ſe per procuratores legitime excuſauerunt: videlicet Prior de Berkenhed; Prior de Hattefeldbrodoke; Prior de Cane Welli; Prior de Pulla in Wallia. Quantum vero ad Priorem de Colne, qui Capitulo perſonaliter interfuit, determinatum eſt per prȩſidentes, & Capitulum, viſis euidentijs Abbatis Abbendonie; quod eſt ſubditus, & membrum eccleſiæ ſuæ, & protanto non tenetur dictus Prior, ſed Abbas, tanquam pro cella ſuo Monaſterio annexa, in Capitulis Prouincialibus de cætero comparere,

Contumaces.

Examinatores procuratoriorum.

Deinde proceſſum, eſt ad examinationem procuratoriorum ibidem exhibitorum ſeu, impoſterum exhibendorum, ſeniore præſidente proferente decretum in forma, quæ ſubſequitur in Dei nomine amen nos Willielmus permiſſione diuina Abbas ſancti Edmundi de Bury, ordinis præſidens, vnacum venerabili in Chriſto patre Domino Ioanne, eadem permiſſione, Priore eccleſiæ Cathedralis Wigornię; compreſidente, auctoritate qua fungimur, ordinamus, & conſtituimus diſcretos viros communiter, & diuiſim, Abbatem Abbendonie, & Priorem Elienſem, Priorem Malmesbury, Priorem de Perſchore, ac Walterum Freskeney, Alanum kirtonum, Thomam Aſcham, & Richardum Vitum decretorum bacalaurios, ad recipiendum, diſcutiendum, & acceptandum, approbandum, refutandum, ſeu reprobandum omnia, & ſingula procuratoria, in præſenti Capitulo exhibita, & exhibenda: in his vices noſtras committimus, reſeruata nobis facultate, admittendi, & audiendi iuramenta procuratorum huiuſmodi ſuper excuſationibus Dominorum ſuorum.

Auditores cōputorū.

Quibus ſic peractis, ad nominandum auditores computi ijdem Domini præſidentes, ſub hac forma, quæ ſequitur, ſerioſius proceſſerunt. In Dei nomine amen nos, auctoritate qua ſupra, nominamus, deputamus, & conſtituimus vos, reuerendos patres, & confratres, Abbatem Glouernie, & Priorem de Peterburgh, Magiſtrum Ioannem Shaldforde, Wilhelmum Walden, Edmundum kirton, Ioannem Cline, Rogerum kirtonum, & Robertum Weſingham, auditores computi quorumlibet receptorum, mulctarum, collectarum, & eorum omnium, quæ recipi deberent, & Capitulum noſtrum Prouinciale concernunt, quæ per collectores principales, Dominos Abbatem Weſtmonaſterij, Abbatem ſancti Edmundi de Buri, & Abbatem Winchecombie, eorumque coadiutores; deberent iam leuari; ut expedito computo, nobis relationem faciatis, citra horam quartam craſtinę diei poſt prandium.

Inhibitio ne quis recedat à Capitulo.

Et (vt aliquotiens conſtitit eueniſſe,) ne quiſquam irreuerenter, licentia à præſidentibus non obtenta, à Capitulo recederet, & indebite ſe ſubtraheret, dictis Capituli præſidentibus in conſultis: Dominus præſidens ſenior, de Conſilio, & aſſenſu ſui compræſidentis, inhibitorium decretum contra taliter præſumentes tulit ſub his verbis: in Dei nomine amen, nos auctoritate, qua ſupra, inhibemus, ne quis Prælatus, procurator, aut graduatus, ab iſto Capitulo Prouinciali, ſine licentia petita, & à nobis optenta, recedat: ſub pœna ſuſpenſionis à diuinis excommunicationis, & notabilis culpę, quam in contrauenientes omnes, & ſingulos, inferemus.

Monitio ad cōperta in viſitatione ordinis.

His ordinate peractis, iniunctum fuerat viſitatoribus ſingulis in vltimo Capitulo deputatis vt comperta ſingula, propter quæ Dominorum præſidentium conſilium foret merito requirendum, in ſcriptis citra horam tertiam poſt meridiem redigerent, ac iuxta formam monitionis ſequentis, præſidentibus, & Capitulo fidelem relationem facerent in præmiſſis. In Dei nomine amen: nos, authoritate qua ſupra, monemus vos, omnes, & ſingulos viſitatores, per vltimum Prouinciale Capitulum noſtri ordinis deputatos, quatinus comperta per vos in actuali viſitatione veſtra in monaſterijs, prioratibus, aut cellis, quorum correctio, aut emendatio, aut reformatio ad iſtud Prouinciale Capitulum pertinet, in ſcriptis integraliter liberetis, citra horam tertiam poſt meridiem.

Præte-

Monitio ad ſoluẽdũ contributiones.

Præterea, ne contributiones ad Capitulum deportatæ, per dolum, fraudem, ſeu colluſionem ad manus aliorum, quam ordinis collectorum, quoquomodo deuenerint, Domini præſidentes monitionem ſecerunt inhibitiuam ipſorum, ſub forma, quæ ſequitur, verba decreti publice proferentes. In Dei nomine amen nos Willielmus permiſſione diuina Abbas monaſterij ſancti Edmundi de Bury, & Ioannes eadem permiſſione Prior eccleſiæ Cathedralis Wigorniæ, huic inſtanti Prouinciali Capitulo præſidentes, auctoritate, qua fungimur in hac parte, monemus omnes, & ſingulos debentes contributiones, ſiue mulctas noſtri ordinis communitati, ſiue dicto Prouinciali Capitulo, quod ſatisfaciant de eiſdem, ſoluendo collectoribus ad hoc legitime deputatis, citra horam duodecimam craſtinę diei, ante meridiem, ſub pęna ſuſpenſionis a diuinis ipſo facto, niſi cum illis per nos aliter fuerit diſpenſatum.

Continuatio Capituli.

Qua monitione præmiſſa ſecuta erat continuatio Capituli, vſque ad horam ſecundam poſt meridiem, ſubſequens per decretum. In Dei nomine amen, nos auctoritate, qua fungimur in hac parte, continuamus omnia, & ſingula, iſtud Capitulum concernentia, cum omnibus ſuis emergentibus, dependentibus, & connexis, vſque ad horam ſecundam poſt meridiem, in iſto eodem loco: cum continuatione, & prorogatione dierum, & locorum ſequentium, per decretum.

Acta primi diei poſt prandium.

Poſt prandium vero, hora ſuperius limitata, congregatis ſingulis regulariter, vt erat moris, cum ſenior præſidens, *Benedicite & loquamur de noſtro ordine*, publice inchoaſſet: Abbas Abbendonie, cum collegiis ſuis examinatoribus procuratoriarum legitime deputatus, in præſentia pręſidentium, & Capituli aſſurgens, procuratoria ſuæ & ſociorum ſuorum examinationi commiſſa, in ſinum ſenioris præſidentis ſingula refundebat, de quibus ſex tantum procuratoria, videlicet, Abbatum de Bello, & Michilney, de Shirburn, de Fauereſham: Prioris Eccleſiæ Roffenſis, & de Sandwell; quia vt eis videbatur, in forma non modicum diſcrepabant, extiterant reprobata, ſed poſtmodum, ex ſpeciali gratia Dominorum præſidentium, cum alijs, approbata hac vice, tollerata ſub conditione tamen, quod omnes & ſinguli Prælati, & procuratores, copiam vnius ſufficientis procuratorij ibidem publice lectam, in Capitulo ante receſſum, ſcriberent eorundem: & pro perpetuis temporibus ſucceſſuris ipſum ſufficiens fore procuratorium capitulariter approbarent.

Certificatio examinatorum procuratoriorum.

Forma procuratorij.

Quo acceptato iuſſerunt Domini Præſidentes ad perpetuam rei memoriam ipſum in actis inſeri procuratoriorum prælibatum, quod ex verbo in verbum ponitur in his ſcriptis. Pateat Vniuerſis per præſentes, quod nos N Abbas vel Prior de D. talis Diocæſeos ex cauſa ſufficienti, & clara: tali, vel tali (quæ cauſa procuratorio inſeratur) legitime præpediti, quo minus Prouinciali Capitulo apud Northamptonam die tali, vel tali, proximo poſt Feſtum tale vel tale anno Domini, &c. celebrando, poterimus perſonaliter intereſſe; dilectum nobis in Chriſto N. commonachum, & confratrem noſtrum facimus, & ordinamus, & conſtituimus per præſentes, excuſatorem, ac procuratorem noſtrum legitimum, ad comparendum pro nobis, & nomine noſtro in dicto Capitulo; damuſque eidem poteſtatem in animam noſtram iurandi, cauſam excuſationis huiuſmodi, quam prætendimus, eſſe veram; necnon tractandi cum his, qui interſerint Capitulo memorato, ac conſentiendi omnibus his, quæ in ipſo Capitulo fuerint per præſidentem ſeu præſidentes, & ipſum Capitulum, ſalubriter ordinata; necnon omnia alia faciendi, quæ ad excuſatoris, ſeu procuratoris officium neceſſaria fuerint, aut aliqualiter opportuna. Ratum & gratum habituri, quicquid idem procurator, & excuſator noſter fecerit in præmiſſis, ſub rerum noſtrarum, & dicti monaſterij ſeu Prioratus noſtri hypotheca; & exponimus cautionem. In cuius rei teſtimonium, ſigillum noſtrum pręſentibus eſt appenſum, datum tali loco, tali die, tali anno.

Certificatoria viſitatorum.

Qua forma procuratorij approbati perlecta, Domini præſidentes ſingulos viſitatores in vltimo deputatos Capitulo continuo euocabant, vt comperta in ſuis viſitationibus per Capitulum reformanda eiſdem plane, & fideliter liberare conarentur; Inter quos ibidem conſedentes procurator Abbatis de Bello Monachus Eccleſiæ Roffenſis primo ſe erexit, ex hac cauſa, vt aſſeruit, conſtitutus: quia citra vltimum Capitulum, quam plures Monachi dicti Monaſterij de Bello viam ſunt ingreſſi carnis vniuerſæ, & illi, qui modo ſuperſunt in religione, penitus ſunt nouelli, ac pro tanto ad ſubeundum viſitatoris officium nimium indiſcreti; qui videlicet Monachus Roffenſis ad viſitandum Cantuarienſem, Ciceſtrenſem, & Roffenſem Dioceſeſes ex cauſa præmiſſa legitime deputatus, indubitanter aſſeruit, quod in prædictarum Diocæſium quolibet monaſterio obſeruantię regularis floret fecunditas, pacis & concordie redundat ſuauitas, vniuerſaque morum, & virtutum inuenitur honeſtas; Pro quo monaſterio, ſcilicet de Bello, reſpondit procurator Abbatis Radingie, ipſum affirmans monaſterium ſe vice,

& no-

& nomine patris ſui, ſecundum ſcientiam à Deo deſuper ſibi miniſtratam, legitime viſitaſſe, in quo, vt lucidus declarauit, & membra reperijt firmiter colligata nexibus charitatis. Pro

Secũdus viſitator.

Dioceſi Londonien reſpondit Prior de Walden, dicens, quod loca ſingula viſitanda Diocæſeos prælibatæ, auctoritate patris ſui, actualiter viſitauit, vbi vitæ ſanctimoniam refloreręe cognouit, tam in ſuperioribus, quam in eorum ſubiectis: cæteraque ſingula in temporalibus inuenit, & ſpiritualibus, probatiſſimè gubernata; pro quo frater Willielmus Bret, Monachus & Procurator Abbatis ſancti Albani, ſe in publica audientia conſtituit reſponſalem, luculenter

Tertius viſitator.

declarans, ipſius ſacri cænobij patrem, & ſubiectos de mutuæ charitatis feruore commendandos. Pro Diocæſibus Elienſi, & Norwicenſi, Reſpondit frater Alanus Kirton, Monachus & Procurator Abbatis de Thorney, in iure Canonico Baccallariatus gradu meritò decoratus, exponẽs vniuerſis, quod in locis, per ipſum regulariter viſitatis, licet Marthæ vita ſit multo commendabiliter obſeruata, Mariæ tamen non modicum anteponitur: adeo quod cum à contemplatione cæleſtium ex diutina mora debilitati cupiunt reſpirare, ad ſacrarum egrediuntur meditationes ſcripturarum, vbi pauſam facientes, audiunt vitæ præſentis miſeriam, futuræ beatitudinem conſiderant, pœnam attendunt damnatorum, & præmia beatorum. Pro Monaſterio de Thorney reſpondebat Prior de Burgo ſancti Petri, dicens, quod ſicut homo exterior ibidem in Refectorio materiali ad conſtitutam horam cibo ſufficienti potuque reficitur, ſic homo interior in Refectorio ſpirituali ſanctæ meditationis, acerbæ potatus vino compunctionis, & diuerſis boni exempli ferculis ſagniatur. Pro Diocæſi Lincolnienſi Abbas Ramesiæ vi-

Quartus viſitator.

ſitator per Capitulum fuerat aſſignatus, cuius procurator vniuerſa monaſteria illius latiſſimæ Diocæſeos viſitans, ſeriatim indubitanter affirmauit, quod congrua ſacræ Religionis ibidem floret diſciplina, in tantum quod maiorem reperiebat cauſam ipſa omnia, & ſingula loca laudum præconijs meritò extollendi, quam aſperæ correctionis lima in eiſdem, aliquid reformandum. Et pro ipſo Prior Elienſis fuerat aſſignatus, qui monaſterium prælibatum in diſciplina regularis obſeruantia in præcelſæ deuotionis conſtantia, & in politicæ gubernationis

Quintus viſitator.

excellentia, ex intimis præconij hauit ſuſpirijs exiſtere collaudandum. Pro Diocæſi Sarum, ſurrexit Procurator Abbatis de Miltoum, qui ad viſitandum dictę Diocæſeos monaſteria per [illegible] a[illegible] tem ſuum fuerat deputatus, in cuius cęnobijs per ipſum actualiter viſitatis, Malmesburia, & Abbottsburia tantummodo exceptis, reperijt noſtræ Religionis alumpnos pacificos, & quietos ſub patribus prouidis, & diſcretis gratuitè militantes, Ritus nempeque, & defectus iſtorum duorum locorum tam regulæ Monachali, quam bonis moribus non modicum repugnantes prædictus viſitator coram Capitulo nullatenus duxit in ſpecie exprimendos, ſed potius cum ſupportatione benigna ibidem exiſtentium aſſeruit, ſe velle eoſdem in priuato Dominis Præſidentibus poſterius reuelare. Pro iſto monaſterio de Myltoun, procurator Prioris Bathoum reſpondens, certiſſimè affirmauit, quod quædam ibidem erant comperta de fratre Rober[illegible] Præſtone, Monacho loci antedicti, de quibus detectis ſiue comperis, quia pręſidentes per ipſum viſitatorem pleniſſimè extiterant informari, melius erat ſub ſilentio tacitè præterir[illegible] quam ea in publicam Capituli notitiam, enormitate facti cauſante, aliquotiens deuenire. Pr[illegible]

Sextus viſitator.

Diocæſi Bathonienſi, & Welenſi viſitanda, Abbas de Athelney fuerat aſſignatus: qui ſingula monaſteria ſibi commiſſa regulariter viſitans, ipſa omnia in felici reperiſſe regimine, & ſi[illegible] eadem dimiſiſſe, latius declarauit. Pro quo Abbas de Cerne reſpondere curauit, veriſſime affirmando, noſtræ Religionis cultum à Deo commendabiliter ibidem fore obſeruatum, quod cum illius loci habitatoribus Deus placatur, homines collectantur, mundusque eorum ſpiri-

Septimus viſitator.

tuali recreatione in virtutibus indies impinguatur. Pro Dioceſi Wintonienſi Abbas de [illegible] ſuum procuratorem conſtituit ad viſitationis officium pro ipſo ſubeundo, qui in locis [illegible] limitatis viſitationem continuans regularem, vniuerſa comperta coram eo detecta, quæ pauca erant, & leuiſſima, monaſteriorum patribus ſecundum iuris exigentiam commiſit emendenda: Pro ipſo nempeque procurator Abbatis de Shirburnm viſitatoris officium ſuper ſe beneuolè aſſumebat: dicens, omnia bene reperta ibidem, ſeu detecta, tanta commendatione dign[illegible] quod nullus, licet emulus, poſſet ſana conſcientia ipſorum mores, & pręconia in modico re-probare. Pro Diocæſi Wigornienſi, Abbatis de Peſchor comparuit procurator, qui in viſitan-

Octauus viſitator.

do monaſteria Diocæſeos antedictę ſuum proſeciſſe laborem indubitanter aſſeruit: vbi ſing[illegible] locorum capita eorum ſubditis cõformia apertiſſimæ experientiæ probauit documentis, in tantum quod nihil reperitur ibidem vituperio dignum, ſed omnia nitore præclaræ religionis [illegible]e rutilantia, multis laudum præconijs extollebat. Pro quo Prior Malmesbury nomine, & vi[illegible] patris ſui ſe viſitatorem aſſeruit licitè aſſignatum, vbi Religioſas mentes exiſtere magi[illegible] rum experientia ipſum informauit: pauca tamen communia fuerant reformanda, quæ [illegible]

loca

loci prælato commiſſi exequanda: Pro Diœceſi Eboracenſi, & Dunelmenſi, reſpondit procurator Abbatis de Selby, indubitanter aſſeuerans, quod in prædictis Dioc patris ſui viſitationi deputatis, omnia reperiebat, quæ religioſum inquirentium reſocillarent effectum. Et pro ipſo, Abbatis de Burton ſuper Trent procurator reſpondebat, dicens, quod ibidem D nutu pax ſumma reperitur. charitas enutritur, cæteræque virtutes regioſis viris pertinentes indies augmentantur. Pro Diœceſi Couentrenſi & Lichfed Procurator Abbatis Ceſtriæ, vice & nomine patris ſui ſe oportuit reſpondere, publicè aſſeuerans. quod in viſitando monaſteria ſibi limitata, obſeruantias vbicunque inuenit regulares fructuoſis motibus fertiles, & fęcundas, ſingulaque diuina prouidentia fore politicè & directiſſime ordinata. Et pro ipſo Abbas de Eueſham in perſona propria luculenter reſpondebat, dicens, quod ibidem inter eos, paſtores ſcilicet & ſubditos, raro inuenitur quiſpiam, qui non eò fidentius ad ea tēdat quæ ſacræ religioni ſunt conſona, vitæque perhenni, quo feruentius ſub ſpirituali militia obſeruantiæ perducet regularis ac laborioſi certaminis notabile incrementum.

Nonus viſitator.

Decimus viſitator.

Iſtis per ordinem expeditis Domini præſidentes, electores viſitatorum pro ſingulis Monaſterijs noſtri ordinis ante proximum prouinciale Capitulū regulariter viſitādis, ſub forma, quæ ſequitur, publicè nominarunt: In Dei nomine Amen. Nos, auctoritate qua ſupra, deputamus vos, Abbatem Abbendoniæ & Priorem Elienſem, Magiſtrum Thomam Rome Priorem de Pershor; Iohannem Croſſe, & Iohannem Elynge ſacræ Theologiæ Bacallarios, walterū Friſkeney, & Iohannem de Bardnay Priorem ſtudentium Cantbrigiæ, & Willielmum Malmeſbury decretorum bacallarios, electores viſitatorum omniū Monaſteriorum noſtri ordinis Capitulo ſubiectorum, in prouincijs Cantuar & Ebor; conſtitutorum; & ad faciendum relationem de perſonis, per vos, & Monaſterijs eiſdem aſſignatis, circa horam octauam craſtinę diei, ante meridiem.

Electores viſitatorū erga proximum Capitulum.

Cōſequenter euocati ſunt diffinitores, in Capitulo præcedēti licite conſtituti. videlicet Abbas Eueshamiæ, Abbas Croulandiæ Magiſter Iohānes Derhā. & Dominus Thomas Ledbury, Prior ſtudentium Oxon.; vt ipſi, cum certis patribus adiungendis, materias noſtri ordinis reformationem concernentes diffinitiue pertractarent, quorum numina ſunt expreſſa per decretum: In Dei nomine Amen. auctoritate, qua ſupra, monemus vos, diffinitores in vltimo Capitulo prouinciali deputatos, quatenus diffinita per vos, ac etiam quæcunque propoſita coram vobis ex parte ordinis noſtri, & non diffinita, ſi qua fuerint, nobis die craſtina circa horam talem in ſcriptis curetis integre liberate. Et quia quidam de diffinitoribus in vltimo Capitulo deputatis ſunt ex cauſis legitimis adeo præpediti quod huic præſēti prouinciali Capitulo, hac vice nequeunt intereſſe: Idcirco Nos, auctoritate qua ſupra, vos reuerendos patres & Confratres, Abbatem de Berdney, Priorem Dunelm. Priorem Couentrenſem, Magiſtrum Thomam Clare, Magiſtrum Thomam Reme, & Magiſtrum Willielmum de Norwico, adiungimus & aſſociamus diffinitoribus prænotatis, ad diffiniendum cum Conſilio & aſſenſu præſidentium, ſi quæ fuerint ex parte noſtri ordinis per vos diffinienda, circa horam octauam ante meridiem craſtinę diei.

Diffinitores Capituli præcedentis.

Aſſociatio diffinitorū prius electoꝝ

Poſt hæc fuit lecta longa litteris Rethoricæ ſcripta per fratrem Iohannem Crancwys, ſcribā ſenioris præſidentis noſtro Prouinciali Capitulo, per Priorem de Michelham canonicum ordinis ſancti Auguſtini, directa, & contra Abbatem modernum ſancti Auguſtini Cantuar cōcepta: Sed quia, vt veriſſime ſupponitur, de radice charitatis non creditur emanaſſe, imo potius in vituperium prædicti venerabilis patris non modicum malitioſè fuerat peractizata; pro tanto Domini Præſidentes ipſam inter dormientes decreuerunt ſepeliri. Iſtis ſic conſummatis continuatum eſt Capitulum vſque ad horam octauam craſtinę diei ante prandium per decretum à ſeniore præſidente manifeſte perlectum.

Continuatio Capituli.

Acta ſecundi.

Secunda ſiquidem die hora ſuperius limitata, in choro monaſterij ſancti Andreæ ſingulis congregatis, Reuerendiſſimus in Chriſto pater, Abbas Eueshamiæ, miſſam pro benefactoribus defunctis ſolempniter celebrauit, pontificalibus inſignijs honorifice reueſtitus.

Miſſa.

Qua completa, omnes, quorum intererat, ad Capitulū ſuos maturare decreuerunt acceſſus: vbi Dominus ſenior Præſidens, more vſitato præmittens *Benedicite & Loquamur de ordine noſtro*, quandā monitionē ſubiūxit, quę ſequitur, ſub his verbis. In Dei nomine Amē Nos, auctoritate qua ſupra, volumus, & monemus, quod omnes & ſinguli, qui petitiones aliquas in pręſēti prouinciali Capitulo proponunt offerre, porrigant eas coram nobis, ſeu diffinitoribus noſtris, ad hoc per nos (ſi oporteat) deputandis. Et vos qui eſtis, aut fuiſtis Priores ſtuden-

Monitio ad proponendū petitiones & querelas.

Q tium

tium iſtis tribus annis elapſis, tam Oxonie quam Cantabrigiæ, cum iuxta Conſtitutionum noſtrarum tenorem, nos certificetis de nominibus prælatorum non mittentium, ſeu minus tarde mittentium ſcholares ad ſtudium; & defectus huiuſmodi quantitates notificetis nobis in ſcriptis, citra horam tertiã poſt meridiem inſtantis diei.

Querela. Iſtis effectualiter expeditis, nonnulli præſati, & procuratores, aſſeruerunt ſe non eſſe bene cõtentos cum ordinis collectoribus, ex hac potiſſime cauſa, quod ſecundũ vigorẽ cuiuſdã ſtatuti in penultimo Capitulo editi, non exigebant cõtributiones, prout in libro taxationis regię plenius eſt expreſſũ. Ad quorũ nimiũ clamorẽ præſidentes in parte aſſenſerunt, vt omnes de cętero ſoluerẽt cõtributiones ſecundum taxationem Regiã, ſtatutũ approbando præ taxatum, ad perpetuam rei memoriam ſalubriter decreuerunt.

Preconizatio abſentium. Subſequenter de mandato Dominorum præſidentium, per fratrem Iohannem Cranecoys ſcribã, conuocati ſunt & preconizati patres & prælati nullatenus comparentes per ſe, vel per procuratores, primo in pleno Capitulo, ac poſtea in valuis eccleſiæ, aſtantibus ſibi notario, & teſtibus requiſitis: quorum cũ nullus ibidem per ſe, nec per procuratorẽ legitimũ debite compareret, & hoc per prenominatum Scribam fuiſſet præſidentibus & Capitulo fideliter intimatum: Dominus preſidens ſenior, de Conſenſu expreſſo ſui compræſidentis, contra eoſdem abſentes, vt premittitur, hanc ſententiam pęnalem protinus fulminauit: In Dei nomine Amen:

Contra non venientes ad Capitulũ. Nos auctoritate qua ſupra, omnes & ſingulos prælatos, atque prępoſitos ordinis noſtri, habentes hos diem & locũ ex prefixione legitima iuxta cõſtitutiones in hac parte ſalubriter editas ad comparendum in hoc Capitulo prouinciali, vnacum cæteris prelatis de reformatione ordinis & religionis eorum tractaturis, vocatos, precõnizatos, expectatos, & nullo modo cõparentes, ſpecialiterque & nominatim, Priorem Harfeldbrodoke, Priorem de Canetos, & Priorem de Pulla in wallia, pronunciamus contumaces. & in pœnam contumaciæ eorum quẽlibet in duplo expenſarum, quas facere deberent in veniendo ad dictum Capitulum ſtando, expectando, & red. undo, multamus; huiuſmodi dupli taxationem, quam prolati contumaces meruerunt, reſeruantes iudicio noſtro alias declarandam. Prior vero de Berkenſted ratione abſentię ſuę à Capitulo non pronunciabatur contumax, quia, vt publicè dicebatur à viſitatoribus, Prioratus prædicti, quaſi cõtinuo laborabat furore, pauca habens vel nulla dilucida interualla.

Electio viſitatorum. Quo proceſſu finaliter expedito ad publicationẽ electionis viſitatorũ erga proximum Capitulum ſtatiſſime eſt proceſſũ: quam Abbas Abbendoniæ vna cũ aſſenſu collegarorũ ſuorũ ſatis prompte promulgauit. Ego Richardus Abbas Abbendoniæ, vice mea, & collegatorũ meorũ viſitatores hos ſubſcriptos nomino, & eligo, pro Dioc. Cantuar & Roffens & Ciceſtren. Abbatem Sancti Auguſtini; & pro ipſo Abbatẽ .... Pro Dioc. london. Abbatem weſtmonaſterij, & pro ipſo Priorem Roffen em; Pro Dioceſi Elienſi & Norwicen. Priorem Norwicenſem, & pro ipſo Abbatem Colceſtriæ; Pro Dioc. Lincoln. Abbatem de Burgo ſancti Petri, & pro ipſo Priorem Elienſem. Pro Dioc Sarum, Abbatem de Cerne, & pro ipſo Priorem Bathon.; Pro Dioc. Bathon. Wellenſi, & Exon., Abbatem Glaſtoniæ, & pro ipſo Abbatem de Hida. Pro Dioc. Wyntonienſi, Abbatem de Chertſey, & pro ipſo Abbatem de Eueſhamiæ. Pro Dioc. Ebor. & Dunelm. Priorem Dunelmenſem, & pro ipſo Abbatem de Bardnay; Pro Dioc. Couentren. & Lichfelden. Abbatẽ de Botton. & pro ipſo Abbatẽ de Selby Quorũ viſitatorũ nominatione ſuccinctius expedita, continuatũ eſt Capitulũ vſque ad horã tertiã poſt meridiem per decretum.

Supplicatio Prioris Studentiũ Cãtabrigiæ. Iã hora ſuperueniente ſuperius aſſignata, pręſidentibus, prælatis abſentiumque procuratoribus, prout moris eſt, inſimul adunati poſtquam ſenior præſidens incboaſſet *Benedicite & ſi quamur de ordine noſtro*, vocati ſunt Priores ſtudentium per ſcribam ſenioris præſidentis, & ſi quas haberẽt querelas proponerẽt ſiue mora, de nominibus prælatorũ non mittentiũ, ſeu minus tarde mittentiũ ſcholares ad ſtudia generalia, vnacũ cætetis defectibus prelatos, ant ſcholares concernẽtibus, pręſidentes certificãdo. Et quia Prior ſtudentium oxon. vnus erat diffinitorũ, ac circa arduas materias cũ cęteris ſibi aſſociatis multipliciter occupatus: Prior ſtudentium Cãtibrigiæ primitus ſe erexit, ſtyloque ſatis cõmendabili duo in publica propoſuit audiencia cõpendioſe. Primo nimiã Abbatis Colceſtriæ negligentiã, qui per vnũ annũ continuum, nulla cauſa rationabili ipſũ excuſante, ſui monaſterij ſcholarem ſubtraxit à ſtudio: & per tanto non pristini erroris cõtinuatione diutius moraretur, ſupplicauit Dominis Præſidentibus Prior prenotatus, quatenus peſata æquæ diſcretionis libeamine ſui defectus quantitate, ipſum in ſumma taxata per cõſtitutiones, auctoritate Apoſtolica, mulctare dignarentur. Secundo præfatus Prior exhortationis prebat inſtãtijs, vt ſuper certis defectibus, ſtudio liberalis ſciẽtiæ diſpendioſa impedimẽta infortunatè cauſantibus, cõgrua per ordinis patres opponerẽtur remedia: talia præſertim, quæ in notabile releuamẽ prædictorũ ſtudentiũ, vtilitatẽq; non modicã eorundẽ, reſonare

ſonare noſcũtur;& inter cęteraſedulis precũ inſtãtijs Dominos Pręſidẽtes obnixius exorabat, quatinus vna norabilis ſũma prælibatis Cãtabrigiæ ſtudẽtibus ex ſpeciali gratia foret aſſignata,cũ qua hoſpitiũ religioſũ cõpetens,præhabita Regis licẽtia,poſſit cõparari. Cuius verbis in duabus prædictis petitionũ cõſiſtẽtibus,præſidẽtes ſe fauorabiles exhibere annuebãt iuxta vires, præſertim cũ præfati Prioris deſideriũ in honorem & cõmodum ordinis nõ modicũ redundabat.

Supplicatio Prioris ſtudentium oxon.

Ipſo ſic recedente confeſtim pro ſtudio vniuerſitatis Oxon. Prior ſtudentiũ ibidẽ tres materias, in præſentia præſidentiũ & Capituli, ſuccinctè proponebat: Prima erat piæ deuotionis affectus, magnæ cõmoditatis effectus, ſincerę que charitatis zelus, per nonnullos prælatos patres ordinis & amicos, ad fabricã Capellæ Oxon. liberaliſſime exhibitus; quorum nomina, & quantitates ſummarum à quolibet perſolutarum, cũ præfatus Prior expreſſe recitaſſet, conferẽtes infinitas gratiarũ actiones meritis eorum exigentibus recipere meruerũt. In ſecũda materia prænominatus Prior ſerioſe præſidentibus & Capitulo declarãs, quãtas pecuniarũ ſũmas nõ ſolũ de proprijs gratijs circa Capellã prædictã, verum etiã ex mutuo vicibus iteratis affluẽter; quantas vexationes, & fatigationes circa materiæ & operis diſpoſitionem indies ſuſtinuit; quanta inſuper impedimẽta à ſtudio liberalis ſcientię,& proceſſu actuum ſcholaſticorũ graduũ ſuo incambentium,iam per quadrienniũ, quaſi continue perſenſit: humillimis precum inſtãtijs Dominos Præſidentes, & præcipue patrẽ propriũ,intentius exorabat, quatinus præallegatis circumſtantijs in ſtatera rationis diſcretius ponderatis, ipſum à labore inchoato,& per tẽpora diuturna diſpendioſe prorogato,ob Dei & ſanctæ religionis reuerentiã reputent deinceps penitus excuſatũ:vt ſic de tẽpore amiſſo in ſui commodi ſingularis non modicũ detrimentum, reuiuiſcere queat in futuro ſcholaſtici laboris continuũ per ſudorẽ. Cuius petitioni à ſũmæ diſcretionis tramite emananti,Domini præſidentes, licet quodammodo inuiti, annuentes, ipſum regratiatũ à toto Capitulo meritorio pro labore,abſolutũ reliquerunt. Vlterius patribus ibidẽ exiſtentibus indubiæ promittentes, quod infra permodici temporis curriculum de alio ſuper viſore Capellæ prænotatæ Priori licet diſſimili, indubie prouiderent.

Querela de ſcholaribus abſentibus.

In tertia materia idẽ ſtudentium Prior querimoniam de certis prælatis ex zelo religionis facere ſatagebat,qui in deſtinando ſuorum Monaſteriorum ſcholares ad ſtudia generalia reperti, ſecundum tenorem Conſtitutionum Benedictinarium, fuerant defectiui; ipſorũ quẽlibet nominando; Abbas de Abbotesbury vnum ſcholarem per ſeptẽ annos ſubtraxit de ſtudio;Abbas de Taneſtoke etiã vnũ ſcholarem per vnũ annum non permiſit vniuerſitatẽ frequentare; Abbas de Burton. in tranſmittendo vnũ ſcholarem ad ſtudium per vnum annum integrum extitit defectiuus. Abbas de Michelney in non mittendo ſuum ſcholarẽ per quatuor annos culpabilis eſt repertus. Abbas de Hida in dãpnoſum conuicinis Monaſterijs exemplũ penſionẽ ſuo ſcholari debitam per duos annos integros ſoluere recuſauit. Abbas de Ceſtria ſcholarẽ in vniuerſitate non habuit quaſi per duodecim annos:eò grauius puniendus,quo negligentiã ſuã cõtinuãs tempore tã longeuo. Abbas de Malmesbury vnũ de ſuis ſcholaribus ſubtraxit per bienniũ, cuius defectus tãto attentius cõſiderare oportet, quãto frequentius culpabilis ante hæc tempora extitit prenotatus. Abbas Abbendoniæ qui duos ad ſtudium ſcholares tranſmittere obligatur, vnũ per bienniũ in Monaſterio ſuo permanere cõtinue cõpellebat. Abbas Eueſhamiæ,qui Clericus &graduatus extitit, duos de ſuis ſcholaribus per biẽniũ ſubtrahere minime verebatur:eo iuſtius pœna in cõſtitutionibus limitata percellẽdus eſt, quo clerimoniã enutrite,in qua honor religionis conſtitit,ſeipsũ nõ diſpoſuit. Abbas Weſtmonaſterij per vnius anni ſpatiũ vnũ de ſuis ſcholaribus nõ licentiauit ſtudiũ exercere: vnde tãto iuſtius meruit ſpecialiter annotari, quãto in eccleſia exẽpta,& regaliũ inſigniũ repoſitorio,paſtor eſt effectus,cuius dignitates ea ratione, qua ad profectũ & honorẽ religionis tẽdere dignoſcuntur,feruẽtiori debuiſſet zelo adimplere.

Abbas Alceſtriæ ſponte reſignat Abbatiam.

Iſtis ſic peractis, ſurrexit Dominus Thomas Glonceſtre, Abbas Alceſtriæ, aſſerens publicè coram Præſidentibus cæteriſque prælatis, & Capitulo,quòd ex certis cauſis rationalibus ipsũ ex puritate conſcientiæ mouentibus,Iuri & dignitati Abbatiæ ſuæ prelibatę renunciare voluit continuo, in manus ordinarij, ad cuius reſignationem faciendam ſpeciali mandato Dominorũ præſidentium, perſonæ ſubſcriptæ fuerant euocatæ,[videlicet maior villæ Northamptoniæ, Magiſter Richardus Graſton, vtriuſq; iuris bacalarius; Magiſter Richardus Depynge notarius in cauſa ſpecialiter ad hoc rogatus; Nicolaus Drury; Edmundus Courewayke; Robertus Berdewell; Nicolaus Sandbury & Ioannes Barett armigeri. In præſentia Capituli & iſtorum, ſic aduocatorum, ſub forma verborum ſequentium, Abbas Alceſtriæ prælibatus continuo reſignauit.

Reſignatio Abbatis Alceſtriæ.

In Dei nomine Amen: Coram vobis perſonis auctenticis, & teſtibus hic præſentibus, Ego Thomas Gloucetre Abbas Alceſtriæ wigornienſ. Dioceſi, cupiens & affectans à cura & regimine Abbatiæ meæ ex certis & legitimis cauſis ad hoc me mouentibus

penitus exonerari: Dictam Abbatiam meam, cum ſuis iuribus & pertinentijs vniuerſis, in ſacras ac venerabiles manus reuerendi in Chriſto patris ac Domini, Domini Philippi Dei gratia Wigornienſis Epiſcopi; non vi, nec metu ductus, ſed ſponte, pure, & abſolute, in hijs ſcriptis reſigno, & abea, quatenus in me eſt, re & verbo ſimpliciter recedo.

Nominatio electorũ præſidẽtiũ.

Iam ſubſequenter poſt dicti Domini Abbatis reſignationem legitimam, nominati erant electores futurorum præſidentium, ſub hac forma: In Dei nomine Amen: Nos auctoritate, qua ſupra deputamus vos, Reuerendos in Chriſto patres, Abbatem Eueshamiæ, Abbatem Glouceſtriæ, Abbatem Abbendoniæ, Abbatem Cronlandiæ, Abbatem de Bardnay; Priorem Dunelm. Priorem Elienſem, Priorem Couentrenſem, Magiſtrum Clare, M. Rome. M Iohannem Derham. Dominum Thomam Ledbury Priorem ſtudentium Oxon, magiſtrum Iohann Shalford & magiſtrum Willielmum Worſtede; ad nominandum & eligendum præſidentes erga Capitulum prouinciale ad triennium proximum poſt futurum, & ad nos certificandum de perſonis per vos in Præſidentes electis, pro expeditione preſentis Capituli, citra horam octauam craſtinæ diei ante meridiem. Et continuatum eſt Capitulum vſque in horam craſtinæ diei ſeptimam ante prandium ſolitum per decretum.

Acta tertiæ diei.

Mulctatio pro ſcholaribus abſentibus.

IN craſtino vero ſingulis congregatis ad horã primitus limitatam, primo multati ſunt prelati ſuos ſcolares minus tarde, vel minime ad ſtudia tranſmittentes, per decretum. In Dei nomine Amen. Nos auctoritate, qua fungimur, mulctamus patres ſubſcriptos, ſumma taxata per Conſtitutiones Benedictinas, pro defectibus & negligentijs eorundem de non mittendo ſcolares ad ſtudia generalia, nec non pro ſubtrahendo, vel non ſoluendo penſiones ſtudentium ... bitas, vt tenentur; videlicet Abbatẽ de Abbotesbury, Abbatẽ de Taueſtoke, Abbatẽ de ... ton., Abbatẽ de Michelney, Abbatẽ de Hyda, Abbatẽ Ceſtriæ, Abbatẽ Malmesbury, Ab... Abbendoniæ, Abbatẽ Eueshamiæ, Abbatem Weſtmonaſterii, Abbatẽ Colceſtriæ; Quorũ quidem prelati & Procuratores rationabiles ſuæ excuſationis cauſas euidenter pretendebãt ... dẽ vero ſufficientes promittentes emendas, in futurum ipſorum negligentias & defectus ... tiæ præſidentium humillime ſubmittebant. Ad quorum continuum clamorem dicti Domini præſidentes ſolita paternali moti pietate ſingulorũ mulctas prælatorũ hac vice de illorum celeri emendatione ſpem indubiam gratioſius retinentes integre relaxabant.

Relaxatio mulctæ.

Nominatio diffinitorum.

Deinde diffinitores pro proximo Capitulo prouinciali ſenior Præſidens cum aſſenſu ſui ... præſidentis protinus nominauit: In Dei nomine Amen. Nos auctoritate, qua ſupra nom... mus, deputamus, & eligimus in diffinitores pro proximo Capitulo prouinciali, Abbatem ſancti Albani, Abbatem Eueshamiæ; Abbatem Ebor, Abbatem Croulandiæ, Abbatẽ de Petriburgo; Priorem Dunelm. Magiſtrum T. Clare, Dominum Thomam Ledbury Priorem ſtudentium Oxon., M. Iohannem Shaldford, Dominum Albanum Kittonum, & Dominum Iohannem Cranwyi; ad diffiniendum cum Conſilio & aſſenſu noſtris, quaſcunque petitiones ... vice factas, vel interim faciendas.

Querela cõtra Prioratum Dauentriæ.

Hac diffinitorũ nominatione licite facta, deuenit ad aures præſidentiũ, quod multæ exorbitãtiæ in Prioratu de Dauentree, tã ex parte capitis, quã etiam membrorũ, ibidẽ indies pullulabant: quæ, vt dicebatur, niſi debitis remedijs citius ſoporentur, graue noſtræ Religioni ſcãdalũ exinde orietur. Pro tanto Domini Præſidentes ad inſtantiam prelatorum, & aliorũ ordinis zelatorũ, Priorem Couentrenſem ad viſitandum locum prelibatũ licite deputauit & ad faciendũ relationem eiſdem, ſi quæ forent crimina, vel defectus, eius excedentes poteſtatẽ, prædictum Prioratum in capite & membris iuridice reformandum, quatenus ipſorum Dominorum præſidentiũ ſuffultus releuamine virtuoſam conuerſationem in loco antedicto deinceps cõtinuari ſacræque Religionis ritus & conſuetudines perpetuis futuris temporibus faciat obſeruari.

Certificatio computorum.

Poſterius euocati fuerant auditores cõputi, quorũ voce & nomine reſpõdit Abbas Gloceſtriæ, aſſerẽs indubitãter, quod per fidelẽ examinationẽ ab ipſo & ſocijs ſuis coauditoribus ... matura deliberatione factã, vel in Collectorũ manibus dinoſcitur remanere ymo ordo eſt debitatus in magnis ſũmis ſingulis collectoribus, prout planiſſimè in pede cuiuſq; cõpoti poterit apparere. Vnde Domini Preſidẽtes, cõſiderata ex vna parte & patrũ & procuratorũ ordinis neceſſitate in partibus tranſmarinis exiſtentiũ, ex alia, releuatione fienda Domino Thomæ Ledbury, qui de expreſſo ſui patris & totius Capituli aſſenſu greſſus ſuos ad partes prenominatas in breui eſt directurus; & ex tertio conſideratis debitis collectorum, & alijs diuerſimodis ... ſis honorem Religionis noſtræ & onus concernẽtibus, auctoritate ſua, ſeu verius Apoſto...

conſentiente

conſentiente Capitulo, licat cum difficultate, nouam contributiouem impoſuerunt, ſubſcriptis terminis annuatim perſoluendam, ſeniore Præſidente hoc pronunciante ſequens per decretum. In Dei nomine Amen. Nos anctoritate noſtra, & totius Capituli, imponimus nouam contributionem vnius denarij de marca quolibet anno triennij ſubſequentis: ſcilicet primo anno ad Feſtũ S. Michaelis; ſecũdo & tertio annis ad Feſtum Paſchæ, æqualiter perſoluendam.

Impoſitio cõmunis contributionis.

Dum hęc agerentur Reuerendiſſimus in Chriſto Pater Abbas Eueshamiæ, cum alijs præſidentibus, aſſurgens, electoribus, vice ſua, & collegarum ſuorum electionem ipſorum vnanimiter confeſtim publicauit. In Dei nomine amen. Ego Richardus Abbas Eueshamiæ, vice mea, & collegarum meorum, nomino, & eligo in Præſidentes pro proximo Prouinciali Capitulo futuro Willielmum Abbatem de Bury; Ioannem Priorem eccleſię Cathedralis Wigorn. & Ioannem Priorem eccleſiæ Cathedralis Dunelmenſis.

Electio pręſidẽtium.

Quorum electione publicata, immediate diffinitores Capitulum intrauerunt, tales materias concorditer per organum magiſtri Willielmi Worſtede diffinitas oſtendebant, quę vt ſperatur, ad honorem Dei, honeſtatem religionis, & ſedationem ſcandali in clero, & vulgo, tendere dinoſcerentur, quarum diffinitionum articuli ordine ſubſequente extiterant promulgati.

Ad compeſcendum obloquentium malitias, & ne aliquid in noſtra religione reperiatur incongruum, quod in gloria regularis honeſtatis ponat maculam, aut diuinam in aliquo poſſet offendere maieſtatem: Primo vnanimiter extat diffinitum, quod Abbates ſinguli, & Priores, geſtu & habitu regulariter ſe habentes, pro fratribus exẽplariter inſtruendis, confeſſionibus audiẽdis, & defectibus reformandis, in Clauſtro, choro, & refectorio, toties ſtudeant perſonaliter intereſſe, & pręcipue pro celebrationibus diuinorum in Feſtis principalibus, quoties nec corporis infirmitate, ſeu debilitate, eccleſiæ, ſine neceſſitate, nec alia cauſa rationabili fuerint præpediti.

Primus articulus diffinitus.

Item, quod de cætero non liceat Prælatis, ſiue ſubditis, vti panno nitido de Worceto in cucullis, aut in floccis duplicato, ſiue dimidiato, ſed ſit de cætero huiuſmodi pannus nitidus in cucullis, & floccis inter omnes noſtræ religionis profeſſores reiectus, ſuſpenſus, pariter & interdictus.

Item, quod tam Pręlati, quam ſubditi ſellis ſine frænis deauratis, cucullis, tabardis, almucijs vario, & griſeo furratis, mantellis etiam, & cappis ſine capucijs ſindone linitis, pręterquam nigri coloris, vti nullatenus permittatur, & quod vetus ille abuſus de replicatione manicarum cum pellibus, furruratarum inter ſubditos noſtri ordinis penitus interdicatur.

Item, quod nullus prælatorum de cætero ſeruientes habeat numero, & apparatu modum honeſtum excedentes, vnde ordo Monachalis in aliquo poſſit argui leuitatis: & quod ab hoc tempore in antea in equitaturis nullus prælatorum numerum excedat vicenarium, niſi cauſa rationabilis id inducat, ſed ſtudeat, quilibet pro Deo, & ſanctæ Religionis reuerentia dictum numerum, in quantum poterit, coarctare.

Poſt iſtarum promulgationem diffinitionum continuatum eſt Capitulum, vſque ad horam tertiam poſt meridiem, qua continuatione perlecta, Prælati Doctores Bacallarij, procuratores, & cęteri vniuerſi noſtri Capituli profeſſores, proceſſionaliter ad eccleſiam omnium ſanctorum bini, & bini in ſimul tranſierunt, Quo cum cantantes litanias tandem perueniſſent, Dominus pręſidens Prior Wigorniæ, aſſiſtente ſibi Abbate de Bury compræſidente, miſſam pro pace ſolemniter celebrauit. In qua Magiſter Ioannes Derham prior de Luna, & Sacrę Theologiæ Doctor clero, & populo famoſiſſime prædicauit: miſſa nempe completa ad refectionem corporalem ſe quilibet diſponebat.

Continuatio Capituli. Proceſſio. Miſſa & Concio.

Acta. 3. diei poſt meridiem.

HOra tertia appropinquante, & ſingulis obſeruantijs more ſolito inchoatis, ſenior præſidens ſui officij auctoritate munitus, exonerauit Abbatem Winchecombiæ de onere collectoris contributionum ordinis, cum eodem priorem Wigorniæ onerando, per decretum. In Dei nomine amen. Nos auctoritate, qua fungimur in hac parte, exoneramus Abbatem Winchecombiæ ab officio collectoria, quod auctoritate huius prouincialis Capituli hactenus occupauit, & oneramus priorem Wigornię cum eodem.

Exoneratio vnius collectoris & aſſignatio alterius.

Tũc aſſignati sũt ad ſermones pro proximo Capitulo prouinciali: primo videlicet pro ſermone ad Clericos, & literatos in latinis dicendo, Dominus Thomas Hedbury Prior ſtudentium Oxon. Willielmus Ebcheſtore, Edmundus Kirton, & Ioannes Croſſe, Sacræ Theologię bacallarij; pro ſermone vero in lingua vulgari dicendo, Magiſter Thomas Clare, & Magiſter Willielmus Worſted Theologiæ Doctores; Dominus Ioãnes Selby in prædicta facultate Ba-

Aſſignatio prædicatorum.

callarius, & Dominus Ioannes Bardney Prior ſtudentium Cantibrigiæ in decretis graduatus, quibus effectualiter expeditis, iniunctum eſt cunctis Prælatis, præſentibus, & abſentium procuratoribus vniuerſis, vt quam cito commode fieri poterit, poſt regreſſum eorundem ad Monaſteria, pro fundatoribus, & benefactoribus ordinis, *Placebo & dirige*, cum matutinali miſſa de *Requiem* ſinguli faciant ſolemniter decantari.

Orationes pro fundatoribus.

Continuo pro proximo Capitulo celebrando de conſenſu omnium Prelatorum, cæterorumque ibidem habentium intereſſe, ſenior præſidens ſubintulit ita dicens. Nos aſſignauimus locum iſtum pro proximo Capitulo Prouinciali, hanc ſcilicet Capellam Beatæ Mariç Virginis in Prioratu ſancti Andreæ Northamptonienſi: dicto vero primo die Iulij anno Domini mileſimo quadringenteſimo vigeſimo ſexto.

Aſſignatio loci pro proximo Capitulo celebrando.

Et tandem circa horam ſextam poſt meridiem terminatum fuerat Capitulum, ſeniore preſidente ipſius diſſolutionem proferente per decretum. In Dei nomine amen, nos auctoritate, qua fungimur, in hac parte diſſoluimus hoc præſens Capitulum Prouinciale. Poſtremo, dicto ab vniuerſis pſalmo. *De profundis*, cum cæteris præcibus antiquitus conſuetis, omnibuſque generaliter confeſſis, & à ſeniore præſidente debite abſolutis, ſinguli cum magna pace, & quiete, captata oportunitate, ad ſuorum monaſteriorum partes redierunt, &c.

Diſſolutio Capituli.

SCRIPTVRA LXXIII.

Expliciunt Acta Capituli Prouincialis anno, &c. milleſimo quadringenteſimo vigeſimo tertio.

ACta Capitularia in Prouinciali Capitulo Nigrorum Monachorum ordinis ſancti Benedicti, infra Capellam Beatæ Mariæ Virginis monaſterij ſancti Andreæ Apoſtol[illegible] apud Northamptonam Canonice celebrato, per venerabilem patrem Dominu Ioan[illegible], permiſſione diuina, Priorem eccleſiæ Cathedralis Dunelmenſis, eidem Capitulo ad tunc ſolummodo præſidentem (venerabilibus patribus Dominis Willielmo permiſſione diuina Abbate ſancti Edmundi de Bury, & Ioanne eadem permiſſione Priore Eccleſię Cathedralis Wigornienſis compreſidentibus, tunc abſentibus, ex quibuſdã cauſis legitimis, atque iuſtis,) quæ ſub anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſexto, menſis Iulij die primo, cum con[illegible]tinuatione, & prorogatione dierum tunc immediate ſequentium in dicto Capitulo Prouinciæ Anglicanæ proinde geſta extiterant, & debite ordinata.

Acta primi diei ante prandium.

Miſſ. de ſpiritu ſãcto.

PRimo die Capituli prælibati, ſummo mane, hora quaſi ſeptima, campanis pulſatis, honorabiles Prælati ibidem præſentes, videlicet Abbates, & Priores infra ſcripti, Doctores, bacallarij, procuratores Prælatorum abſentium, alijque iam regulares, quam ſęculares, in notabili numero iñ ſimul ad vnati, pro inuocatione ſpiritus ſancti, ac omnium faciendorum celebriore expeditione, miſſæ de ſpiritu ſancto infra chorum monaſterij antedicti ſuas præſencias perſonales deuotius exhibebant: quam reuerendus in Chriſto pater, Ioannes permiſſione diuina Prior eccleſię Cathedralis Dunelmenſis, pontificalibus indutus, ſolemniter celebrauit.

Concio Latina.

Miſſa vero finita, campanaque ad Capitulum pulſata, omnes de gremio Capituli ante dicti froccis induti dictam Capellam Beatæ Virginis intrauerunt: Quibus ingreſſis Magiſter Ioannes Croſſe, Monachus Glouceſtrię, ſacræ paginæ, profeſſor, à dicto venerabili patre Priore ibidem pręſidente benedictionem humiliter poſtulauit, qua data, verbum Dei fructuoſius propoſuit in latinis.

Monitio ad amouendum non capitulares à capitulo.

Quo finito, prædictus Dominus præſidens ad excludendum omnes, qui huiuſmodi Capitulo de iure non habuerunt intereſſe, quandam monitionem in ſcriptis ſubiunxit, quæ ſequitur ſub hac forma. In Dei nomine amen. Auctoritate Apoſtolica nobis in hac parte comm[illegible]

monemus

monemus omnes, & ſingulos hic præſentes, ſub pęna ſuſpenſionis, & excommunicationis, quod a loco noſtro Capitulari exeant, & recedant, ad quos non ſpectant huic noſtro Capitulo intereſſe.

Oſtiarij Capituli.

Quibus egreſſis dictus Dominus præſidens hos deputauit cuſtodes oſtiorum, ſic dicendo. Nos deputamus vos, Dominos Thomam Neſſbytt, Thomam Forſter, & Ioannem Birtley, confratres, & commonachos noſtros Dunelmenſes, ad cuſtodiam oſtiorum.

Martyrologiũ & precioſa. Preces & orationes.

Quibus firmatis ad mandatum pręſidentis ſequebatur martyrologij lectio eidem diei conueniens, per fratrem Willielmum Dalroum commonachum eiuſdem pręſidentis: per alium vero Monachum ſuum, videlicet Ioannem Mody ſubiunctus fuit verſiculus, *Pretioſa in conſpectu Domini*, cum precibus conſuetis, quibus explens Dominus Præſidens flexis genibus, cum alijs Prælatis, alta voce incepit hymnum. *Veni Creator ſpiritus*, Quo completo ſubiunxit verſiculum. *Emitte ſpiritum tuum*, &c. cum orationibus. *Deus qui corda fidelium*, &c. Et *actiones noſtras quæſumus Domine*, &c.

Lectio, decretalium, & canonũ.

Et conſequenter ſub intulit ſic dicendo. *Legantur decretales*. Et ſtatim frater Ioannes Fiſshburum, commonachus, & ſcriba Præſidentis, erexit ſe, & legit has decretales, videlicet Capitulum. *In ſingulis* Capitulum, *Ea quæ*, & conſtitutionem Benedictinam: *ſtatuimus*, ſtatum concernentes Monachorum.

Lectio electionis Præſidentiũ in vltimo Capitulo factæ.

Inſuper vt nemini foret occultatum, ſed clarius eluceret, qui in Prouinciali Capitulo proximo pręcedente erga Capitulum præſens electi fuerunt præſidentes: dictus frater Ioannes Fiſshburn ſcriba Capituli, per præſidentem ſpecialiter deputatus, concordem dictorum præſidentium electionem, quam in actis Capituli præcedentis inſertam reperit, ſubintulit, in hac forma: iuxta vim, formam, & effectum conſtitutionum præmiſſarum, celebratum fuit Prouinciale Capitulum in iſto loco, anno ab incarnatione Domini milleſimo, quadringenteſimo, vigeſimo tertio, menſis Iulij die quinto: cum continuatione, & prorogatione dierum, tunc immediate ſequentium, per venerabiles in Chriſto patres, & præſidentes, Dominum Willielmum permiſſione diuina Abbatem ſancti Edmundi de Bury, Magiſtrum Ioannem, eadem permiſſionem Priorem Eccleſiæ Cathedralis Wigor. ſacræ paginæ Profeſſorem; Domino Willielmo Abbate Winchecombiæ tanta infirmitate tunc temporis detento, quod ibidem ſuam præſentiam perſonalem minime poterat exhibere; qui quidem pręſidentes de Prælatorum in dicto Capitulo præſentium, cæterorumque eiſdem aſſiſtentium, deliberatiuo conſilio, pariter & aſſenſu, electores futurorum Præſidentium legitime deputarunt, ac eorum vnanimem electionem ſub forma ſuccedente gratiſſime acceptarunt. In Dei nomine amen. Ego Richardus Abbas Eueshamiæ vice mea, & collegarum meorum, nomino & eligo in præſidentes pro proximo Prouinciali Capitulo futuro, venerabiles in Chriſto patres, Dominum Willielmum permiſſione diuina Abbatem monaſterij ſancti Edmundi de Bury, & Ioannem eadem permiſſione Priores eccleſiarum Wigor. & Dunel.

Præſidentes declarant, ſe Capitulum inchoare.

Sane huiuſmodi venerabilium patrum ſic nominatorum, & in præſidentes canonice electorum Dominis, Willielmo Abbate de Bury, & Ioanne Priore Wigur. ex cauſis rationabilibus modo legitime præpeditis, quo minus huic inſtanti Capitulo poterant perſonaliter intereſſe, Reuerendus in Chriſto pater Ioannes, permiſſione diuina Prior Eccleſiæ Cathedralis Dunel. iuxta vim formam, & effectum electionis huiuſmodi, pro expeditione effectuali celebrationis inſtantis Capituli Prouincialis, prout iuris exigentia, ſtatuta, & ordinationes dicti ordinis exigunt, ſalubriter, & requirunt, perſonaliter aſſiſtit: volens, & expreſſe proteſtans, quod vult, & proponit auctoritate ſua, & collegarum ſuorum abſentium prædictorum, vna cum venerabili in Chriſto patre Domino Ioanne, permiſſione diuina Abbate de ſancto Albano ſibi aſſociato, & ad vnato, per auctoritatem venerabilis patris Domini Prioris Wigor. vtrique eorum coniunctim, & diuiſim commiſſam, hoc præſens Capitulum ab inrento celebrare, ac cum omnibus ſuis emergentibus dependentibus, & connexis, ſecundum conſtitutiones Papales, ſtatuta, & ordinationes monaſticas, ſpiritus ſancti gratia mediante, feliciter expedire.

Initium capitus arc.

Qua forma electionis, & proteſtatione prædicta ibidem maturius tunc perlectis, & Domino Abbate de ſancto Albano auctoritatem prędictam ſibi per Priorem Wigor. commiſſam totaliter recuſante; Dominus Præſidens Capitulum cum his verbis ſtatiſſime inchoauit dicens, *Benedicite, & Loquamur de ordine noſtro*; inhibitionem ſequentem ſubintulit in his verbis. In Dei nomine amen. Nos Ioannes permiſſione diuina Prior eccleſiæ Cathedralis Dunel. iſtius ordinis Pręſidens, auctoritate, qua fungimur, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pæna excommunicationis maioris, inhibemus omnibus, & ſingulis [illegible] pręſentibus, & alijs venturis

Ne quis reuelet ſecretũ Capituli.

ad iſtud Prouinciale Capitulum, quibuſcunque, ne quis reuelet, quoquomodo vel forma ſecreta noſtra iſtius Prouincialis Capituli præſentis alicui ſeculari, ſeu non ſubdito huic Capitulo Prouinciali, in detrimentum, vel opprobrium, infamiam, ſeu grauamen ordinis, monaſterij, aut alicuius perſonæ alterius ſæcularis.

Præconizatio Prælatorum.

Subſequenter iuſſit Dominus præſidens, omnes & ſingulos Prælatos, qui de iure Capitulo debent intereſſe, publice præconizari. Vnde ſingulis conuocatis, perſonaliter affuerunt Dominus Ioannes Prior eccleſiæ Cathedralis Dunelm. ordinis Præſidens; Abbas de ſancto Albano; Abbas Croulandiæ; Abbas de Selby; Abbas de Perſhora, Abbas de Burton; Prior de Luffeld, & Prior de Bradwelle; Quidam vero comparuerunt per procuratores videlicet; Abbas de Bury; & Prior Wigorn compræſidentes; Abbas Glaſtoniæ; Abbas Weſtmonaſter; Abbas ſancti Auguſtini; Abbas ſanctæ Mariæ Ebor Abbas de Burgo Petri; Abbas de Rameſey; Abbas de Abbendonia Abbas de Reding; Abbas de Bello; Abbas de Hida; Abbas de Bardnay; Abbas ſancti Benedicti de Hulmo; Abbas de Tewkesbiry; Abbas de Wynehecombe; Abbas de Colceſtria; Abbas de Eueshame; Abbas de Thorney; Abbas de Fanersham; Abbas de Chierteſey; Abbas de Walden. Abbas de Whitby; Abbas de Shirburne; Abbas de Cern, Abbas de Taueſtoke; Abbas de Middilton. Abbas de Abbotesbery; Abbas de Muchelney; Abbas de Attelney; Abbas de Alcheſtre; Prior Winton. Prior Norwicenſis; Prior Elienſis; Prior Bathon. Prior Roffenſis; Prior de Douer; Prior de Birkenhend; Prior de Danentree; Prior de Monkbreton; Prior de Holland; Prior minoris Maluernix; Prior de Suelleshall; & Prior de Sandwelle. Quidã vero nec perſonaliter aſſuerũt nec ſe per procuratores legitime excuſarũt videlicet, Prior de Hattfeldbrodhoke; Prior de Cãwell; Prior de Pulla in Wallia. Quarũ verò ad Abbatem Glouernix, Abbatẽ Eueshamiæ, Abbatẽ de Ceſtria, Abbatem de Salopia, & Priorem Conentrenſem: Dominus Præſidens eorum abſentiam habuit excuſatam, pro eo quod complures vicini eorum publice teſtabantur, quod omnes prædicti æſtimabant firmiter inſtantem diem iſtum capitularem fore venturum hodie ad ſeptimanam.

Perſonaliter præſentes.

Procuratores abſentium.

Abſentes.

Examinatores procuratoriorum.

Deinde ad examinandum ibidem exhibita, vel exhibenda, Dominus Præſidens deputauit infra ſcriptos reuerendos, & diſcretos viros, ſub hac forma. In Dei nomine amen, Nos Ioannes permiſſione diuina Prior eccleſiæ Cathedralis Dunelm. ordinis Præſidens, auctoritate, qua fungimur, ordinamus, & conſtituimus diſcretos viros, & Dominos. D. Priorem de Malmesbury, Priorem de Bardnay, Ioannem de Langley, Thomam Derham, Silueſtrum Bolton, & Robertum Putiton, in ſacra Theologia, & iure Canonico bacallarios, ad recipiendum, diſcutiendum, & acceptandum, approbandum, refutandum omnia, & ſingula procuratoria, in præſenti Capitulo exhibita, & exhibenda; & in his vices noſtras committimus, reſeruata nobis facultate admittendi, & audiendi iuramenta procuratoriorum huiuſmodi ſuper excuſatione Dominorum ſuorum.

Auditores cõputi.

His ſeriatim expletis, ad nominandum auditores computi collectorum communis contributionis, per Præſidentes cum conſenſu Prælatorum in vltimo Capitulo impoſito, videlicet vnius denarij ad marcham de quolibet anno trium annorum prætcritorum perſoluendæ, idem Dominus Præſidens ſub hac forma, quæ ſequitur, tunc proceſſit. In Dei nomine amen. Nos, auctoritate, qua ſupra, nominamus, deputamus; & conſtituimus vos, reuerendos Patres, & confratres, Abbatem de Perſchora, Abbatem de Burton. Priorem de Burgo Petri, Priorem ſtudentium Oxon. Ioannem Cline, Robertum Weſenham, & Ioannem Selby, auditores computi quorumlibet receptorum, mulctarum, collectarum, & eorum omnium, quæ recipi deberent, & Capitulum noſtrum Prouinciale concernunt: quæ per collectores principales, Dominos Abbatem de Bury, Abbatem Weſtmonaſterij, & Priorem Wigorn., eorumque coadiutores, deberent tam leuari; vt expedito computo, nobis fidelem relationem faciatis, quid egeritis in præmiſſis, citra horam nonam diei Mercurij, ante meridiem proximum futurum.

Ne quis recedat à Capitulo.

Ne quiſquam irreuerenter, licentia à præſidente non obtenta, à Capitulo recederet, & indebite ſe ſubtraheret: Dominus præſidens inhibitiuum decretum contra taliter præſumentes protulit, ſub his verbis. In Dei nomine amen Nos authoritate, qua ſupra, inhibemus, ne quis prælatus, procurator, aut graduatus ab iſto Capitulo prouinciali, ſine licentia petita, & à nobis obtenta, recedat, ſub pœna ſuſpenſionis à diuinis, excommunicationis, & notabilis culpę, quam in contrauenientes omnes, & ſingulos intendimus promulgare.

His ordinate peractis, iniunctum fuerat viſitatoribus ſingulis in vltimo Capitulo deputatis, vt comperta ſingula in ſuis viſitationibus, detecta, propter quæ Domini præſidentis conſilium foret merito requirendum, in ſcriptis redigerent, ac iuxta formam monitionis ſequentis

Vt viſitatores certificent.

quentis, Domino præſidenti, & Capitulo fidelem relationem facerent in præmiſſis. In Dei nomine amen, nos auctoritate, qua ſupra, monemus vos omnes, & ſingulos, viſitatores per vltimum prouinciale Capitulum noſtri ordinis deputatos, quatinus comperta per vos in actuali viſitatione veſtra, in monaſterijs, prioratibus, aut cellis, quorum correctio, aut emendatio ad iſtud prouinciale Capitulum pertinet, in ſcriptis integraliter liberetis, citra horam tertiam huius diei, poſt meridiem.

Monitio contributiones ſoluantur.

Præterea, ne contributiones ad Capitulum deportatæ per dolum, fraudem, ſeu colluſionem ad manus aliorum, quam ordinis collectorum, quoquomodo deuenirent Dominus præſidens monitionem quandam contra non ſoluentes eaſdem, ſubſequens protulit per decretum. In Dei nomine amen. Nos Ioannes permiſſione diuina prior eccleſiæ Cathedralis Dunelmum. Huic inſtanti Capitulo præſidens, aucthoritate, qua fungimur in hac parte, monemus omnes, & ſingulos debentes contributiones, ſiue mulctas noſtri ordinis communitati, ſiue dicto prouinciali Capitulo, quod ſatisfaciant de eiſdem, ſoluendo collectoribus ad hoc legitime deputatis, citra hortam duodecimam craſtine diei, ante meridiem; ſub pœna ſuſpenſionis à diuinis ipſo facto, niſi cum illis per nos aliter fuerit diſpenſatum.

Diffinitores Capituli procedētis.

Conſequenter euocati ſunt diffinitores in Capitulo precedenti legitime conſtituti tunc preſētes, videlicet Abbas de ſancto Albano, Abbas Cronlandiæ, Abbas de Perſhora, Magiſter Thomas Ledbury, Magiſter Ioannes Shaldſorde, & Dominus Ioannes Cramwis, vt ipſi cum cæteris patribus eiſdem adiungendis, materias noſtri ordinis reformationem concernentes diffinitiue pertractarent. Quos omnes & ſingulos diffinitores Dominus Præſidens nominatim monuit, & aſſignauit per Decretum, eo, qui ſequitur, ſub tenore. In Dei nomine Amen. Nos aucthoritate, qua prius, monemus vos diffinitores in vltimo Capitulo prouinciali deputatos, quatinus diffinita per vos, ac etiam quecunque propoſita coram vobis ex parte ordinis noſtri, & non diffinita, ſi qua fuerint, nobis circa decimam horam ante meridiem diei Mercurij proximi ſubſequentis in ſcriptis curetis integre liberare. Verumptamen, cum quidam de diffinitoribus in vltimo Capitulo deputatis ſint ex cauſis legitimis adeo prepediti, quod huic preſenti prouinciali Capitulo hac vice nequeunt intereſſe: Idcirco nos, auctoritate antedictor, vos, reuerendum patrem Abbatem de Selby, & magiſtrum Willielmum Worſted, ſacre pagine profeſſorem adiungimus, & aſſociamus diffinitoribus prenotatis, ad diffiniendum cum conſilio & aſſenſu noſtro, ſi que fuerint ex parte noſtri ordinis per vos diffinienda, circa horam ſuperius limitatam.

Aſſociatio ad diffinitores prius electos.

Continuatio Capituli.

Quibus peractis, ſecuta eſt continuatio Capituli vſque ad horam ſecundam poſt meridiem, preſentis diei huius, ſubſequens, per decretum: In Dei nomine Amen; Nos auctoritate, qua fungimur in hoc parte, continuamus omnia & ſingula iſtud Capitulum concernentia, cum omnibus eius emergentibus, dependentibus, & connexis, vſque ad horam ſecundam poſt meridiem huius diei lunæ, in iſto eodem loco, cum continuatione & prorogatione dierum & locorum ſequentium, per decretum.

Acta prima diei poſt meridiem.

Certificatio examinatorū procuratoriorū.

POſt prandium vero, hora ſuperius limitata congregatis ſingulis regulariter, vt eſt moris: cum Dominus preſidens. *Benedicite, &c, loquamur de ordine noſtro*, publicè inchoaſſet; Prior de Berdnay cum collegis ſuis examinatoribus procuratoriorum legitime deputatis, omnia & ſingula procuratoria ſibi tradita Domino Preſidenti in quodam ſacculo repoſita refundebat: de quibus pauca fuerunt reprobata, quæ ad tunc Dominus Preſidens ex ſua gratia ſpeciali approbauit, ſub condicione, quod illi, quorum procuratoria fuerant hac vice defectiua, copiam vnius ſufficientis procuratorij in actis vltimi Capituli prouincialis in certam tranſcriberent, & huiuſmodi forma procuratorij in ſuis procuratorijs de cætero vterentur.

Certificatio viſitatorū.

Quibus procuratorijs approbatis, Dominus preſidens ſingulos viſitatores in vltimo Capitulo deputatos continuo euocabat, vt comperta in ſuis viſitationibus per Capitulum reformenda eidem preſidenti conarentur plane, & fideliter liberare. Inter quos viſitatores procurator Abbatis ſancti Auguſtini primo ſe erexit, qui videlicet procurator ad viſitādū Comtuarieū Ciceſtren. & Roffenſem Dioceſes ex cauſa premiſſa legitime conſtitutus, indubitanter aſſeruit, quod in quolibet Monaſterio Dioc. predictarum per eum viſitato, tam in perſonis, quam in rebus regimen commendabile reperit habundare; Pro quo Monaſterio, ſcilicet Sancti Auguſtini, reſpondit Abbas de ſancto Albano, aſſerens ſe per quendam commonachum ſuum eundem locum viſitaſſe, vbi non nulla, quod dolendum eſt, inuenerat correctione digna,

pro

pro quorum reformatione dixit ſe velle cum Domino Præſidente, & alijs patribus plenius pertractare. Pro Dioceſi London. reſpondit procurator Abbatis Weſtmonaſterij, affirmans quod loca ſingula per eum viſitata in Dioceſi antedicta, tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus inuenit laudabiliter gubernata: Pro quo procurator Prioris Roffenſis reſpondit, certificans, & declarans eum dictum ſacratum cenobium diligentius viſitaſſe, in quo, vt aſſeruit, caput cum membris, & membra cum capite feruore charitatis continue inuenerat colligata. Pro Dioc. Elienſi & Norwicenſi reſpondit procurator Prioris Norwicenſis, indubitanter aſſeuerans, quod in omnibus locis dictarum Dioceſiũ vice & nomine patris ſui per eũ regulariter viſitatis, plus laudum preconijs extollendum, quam alicuius correctionis rigore inuenerat reformandum. Pro quo procurator Abbatis de Colceſtre reſpondit, quod Capitulum eccleſiæ Cathedralis Norwicenſis predictæ actualiter viſitauit, in quo diſciplinę regularis obſeruantia, deuotionis continuæ conſtantiam, politicique regiminis excellentiam certificauit vberius reflorere. Pro Dioceſi Lincoln. procurator Abbatis de Burgo Petri reſpondit, certificans, quod ipſe vniuerſa monaſteria ipſius Dioceſeos ſpatioſæ ſeriatim & laborioſè perſonaliter viſitauit, in quibus omnia bene, & honeſte, & Monaſtico ordini congruentia ſunt reperta, exceptis paucis, & lenioribus quibuſdam articulis, coram eo detectis, quæ Monaſteriorum patribus, ſecundum iuris exigentiam, commiſerat emendanda. Pro quo procurator Prioris Elienſis reſpondere curauit, certiſſime affirmando, quod ibidem noſtræ Religionis cultum commendabiliter obſeruatum, & omnia alia ſub fælici regimine diſpoſita inuenerat gubernata. Pro Dioc. Sarum Procurator Abbatis de Cerne reſpondit, quod in omnibus monaſterijs dictę Dioceſeos per eum viſitatis, excepto Monaſterio de Abbendonia) reperit ſingula locorum capita eorum ſubditis conformia, & obſeruantias regulares in eiſdem fructuoſis moribus collaudandas: quoſdam vero defectus in Monaſterio de Abbendonia antedicto bonis moribus non modicũ repugnantes, predictus procurator coram Capitulo nullatenus duxit ſpecialiter exprimendos, ſed potius cum conſenſu & voluntate Domini præſidentis eidem in priuato poſterius reuelandos. Pro quo procurator Prioris Bathon. reſpondebat, dicens, quod ibidem inter paſtorem & ſubditos omnia & ſingula ſacrę religioni conſona ſunt reperta, ſummaque prouidentia atque politia diſcretiſſime ordinata. Pro Dioceſibus Bathon. Wellen. & Exon. viſitatis reſpõdit procurator Abbatis Glaſtoniæ, ſic dicendo, quod omnia & ſingula monaſteria ſuæ viſitationi aſſignata in Dioceſibus antedictis, in quantum ſibi pertinuit, diligentius viſitauit, & in eiſdem omnia reperiſſet, quæ religioſum animum refouerent. Pro quo procurator Abbatis de Hida reſpondit, ſe viſitaſſe dictum nobile monaſterium de Glaſtonia, vbi omnia inuenit tanta commendatione digna, quod nullus vt creditur poſſet ſana conſcientia inhabitantium conuerſationem atque mores in modico reprobare. Pro Dioc. Wyntonienſi reſpondit Procurator Abbatis de Cherteshey, aſſerens, quod in vniuerſis Monaſterijs dictæ Dioc. per eundem viſitatis, auctoritate patris ſui, nihil reperit vituperio dignum, ſed omnia nitore pręclare religionis rutilantia, & multis laudum preconijs extollenda. Pro quo procurator Abbatis de Shurburn in dicto Monaſterio de Chertesbay viſitatoris officium retulit per impleſſe; vbi pax, charitas, & concordia cæteræque virtutes religioſis perſonis pertinentes indies augmentantur. Pro Dioc. Vigornien. procurator Abbatis Winehecombe ſe optulit reſpondere, publice aſſeuerans, quod in viſitando Monaſteria ſibi limitata obſeruantias vbique inuenit regulares, & cætera omnia ſacrę religioni pertinentia laude digna Pro quo procurator Abbatis de Eueshamia certificat, quod ipſe vice & nomine patris ſui prædictum Monaſterium de Winchecombe effectualiter viſitauit, in quo, vt lucidius declarauit, membra cum capite reperijt firmiter colligata nexibus charitatis. Pro Dioceſi Ebor. & Dunelm. Prior Dunelm. & præſidens ordinis, perſonaliter reſpondebat, quod ipſe omnia monaſteria in dicta Dioceſi per Commiſſarium & commonachos ſuos actualiter viſitauit, in quibus nulla grauia ſiue enormia ſunt, ſed leuiora quedam, quæ traduntur locorum dictorum Abbatibus emendenda. Pro quo Procurator Abbatis de Bardnay reſpondit, quod Capitulum eccleſiæ Cathedralis Dunelm. perſonaliter viſitauit, vbi nulla omnino comperta ſeu detecta habuit, ſed omnes vnanimes in vinculo charitatis & pacis inuenit, & ſic eoſdem Domino Ieſu Chriſto ſuis precibus commendauit. Pro Dioceſi Couentrenſi & Lichfeldenſi Abbas de Burton. ſuper Trent perſonaliter reſpondebat, quod ſingula Monaſteria ſibi commiſſa infra Dioceſes antedictas regulariter viſitauit, affirmando quod in omnibus locis per eum viſitatis, omnia comperit laude digna: excepto Monaſterio de Salopia, in quo, vt in publica audientia referebat, regnant diſcordiæ contentiones, inuidiæ & conſpirationes, propter Abbatiam optinendam poſt mortem Abbatis moderni, valetudinarij, debilis, & egroti: cui Abbati de Salopia, vt eidem Abbati de Burton. fuerat conqueſtum,

qui

quidam frater nomine Willielmus de Pule, contra voluntatem Conuentus de Salopia, adhærer, & inter ipſos duos bona monaſterij notoriè ſunt deſtructa. Pro quo Abbas de Selby perſonaliter reſpondebat, quod ipſe Monaſterium de Burton prædictum viſitauit, & ibidem vniuerſa in bono & ſufficienti ſtatu inuenit, & ſic inuenta Domino commendauit.

His per ordinem expeditis, Dominus Preſidens electores viſitatorum pro ſingulis Monaſterijs noſtri ordinis ante proximum prouinciale Capitulum regulariter viſitandis, ſub forma ſubſequente publice nominauit: In Dei nomine Amen. Nos, auctoritate, qua ſupra, nominamus & deputamus vos. Edmundum de Kirton Priorem ſtudentium in Oxon. Iohannem Shaldford, Iohannem Croſſe, Hugonem Whittby, Iacobum wyncheecombe, & Willielmum Gare, electores viſitatorum omnium Monaſteriorum noſtri ordinis, huic Capitulo ſubiectorum, in prouincijs Cantuar & Ebor; & ad faciendum relationem de perſonis per vos electis, & monaſterijs eiſdem aſſignatis, citra horam nonam craſtinę diei, ante meridiem. Iſtis ſic conſummatis, continuatum eſt Capitulum ſecundum formam ſuperius expreſſatam, in fine actorum præſentis diei lunæ ante meridiem, vſque ad horam octauam craſtinę diei, videlicet diei Martis ante meridiem.

Nominatio electorũ viſitatorũ.

Acta ſecundi diei ante meridiem.

Die Martis, hora octaua ante meridiem, ſuperius aſſignata, in choro Monaſterij Sancti Andręe prædicti, ſingulis, quibus interfuit, regulariter congregatis, Reuerendus in Christo pater Iohannes permiſſione diuina Abbas de ſancto Albano miſſam pro defunctis benefactoribus ordinis prędicti, pontificalibus inſignijs honorifice reueſtitus, ſolemniter celebrauit: qua completa omnes & ſinguli ſupradicti ad Capitulum memoratum more ſolito acceſſerunt, vbi Dominus Præſidens inchoauit Capitulum, ſicut prius, & premittens. *Benedicite & loquamur de ordine noſtro* quandam monitionem ſubiunxit, quæ ſequitur, ſub hijs verbis: In Dei nomine Amen. Nos, auctoritate, qua ſupra, volumus & monemus, quod omnes & ſinguli, qui petitiones aliquas in præſenti prouinciali Capitulo proponunt offerre, vt porrigant eas coram nobis, ſeu diffinitoribus noſtris, ad hoc per nos, ſi oporteat; deputandis. Et vos, qui eſtis, aut fuiſtis Priores ſtudentium iſtis tribus annis elapſis, tam Oxonij quam Cantebrigiæ, iuxta conſtitutionum noſtrarum tenorem, nos certificetis, de nominibus prælatorum non mittentium, ſcholares ſuos ad ſtudium: & quantitates huiuſmodi defectuum notificetis nobis in ſcriptis, citra horam tertiam poſt meridiem inſtantis diei Martis,

Miſſa pro benefactoribus defunctis.

Monitio ad certificandũ de non mittentibus ſeculares ad ſtudium generale.

Iſtis effectualiter expeditis, declaratum eſt, quod ſtatutum de forma taxationis communis contributionis ad Capitulum generale perſoluendæ, in diuerſis Capitulis præteritis editum, & approbatum, ſecundum intentionem conſtituentium plenius obſeruetur: videlicet, quod omnes & ſinguli prælati taxati ad communem contributionem Capituli generalis, vltra taxationem regiam, de cæteris ſecundum eandem taxationem regiam, & non vltra fideliter onerentur & qui infra taxationem regiam fuerint taxati, in ſua antiqua conſuetudine permaneant in futurum.

Declaratio ſtatuti de cõtributionibus.

Subſequenter, de mandato Domini præſidentis, per fratrem Iohannem Fiſhburnum ſcribam vocati ſunt, & preconizati patres, & prælati nullatenus comparentes per ſe, vel procuratores, primo in pleno Capitulo, & poſtea in valuis eccleſiæ: quorum cum nullus ibidem per ſe nec per procuratorem legitimum debite compareret, & hoc per prenominatum ſcribam fuiſſet præſidenti & Capitulo fideliter intimatum: Dominus Pręſidens contra eoſdem abſentes, vt premittitur, hanc ſententiam protinus fulminauit: In Dei nomine Amen. Nos, auctoritate, qua ſupra, omnes & ſingulos prælatos, atque prepoſitos ordinis noſtri, habentes hos diem, & locum, expreſſione legitima, iuxta conſtitutiones in hac parte ſalubriter editas, ad comparendam in hoc Capitulo prouinciali, vnacum cæteris prælatis, de reformatione ordinis & religionis eorum tractaturis, vocatos, preconizatos, expectatos, & nullo modo comparentes, ſpecialiterque & nominatim Priorem de Hattfeldbroke. Priorem de Canwell & Priorem de Pulla in Wallia pronunciamus contumaces, & in penam contumaciæ eorum quemlibet in duplo expenſas quas facere deberent in veniendo ad dictum Capitulum, ſtando, expectando, & redeundo, multamus: huiuſmodi dupli taxationem, quam pro tali contumaci meruerant, reſeruantes iudicio noſtro alias declarandam.

Præconizatio abſentium.

Mulctatio abſentiũ.

Quo proceſſu finaliter expedito, ad publicationem electionis viſitatorum erga proximum Capitulum, ſtatiſſime eſt proceſſum: quam Edmundus Kirton. Prior ſtudentium in Oxon.

vnanimi

Electio viſitatorum. vnanimi conſenſu collegarum ſuorum taliter pro mulganit: In Dei nomine Amen. Ego Edmundus Kirton, vice mea, & collegarum meorum, nomine & eligo in viſitatores omnium, & ſingulorum Monaſteriorum, in prouincia Anglicana, huic Capitulo ſubiectorum, videlicet pro Dioc. Cantuar. Roffenſi, & Ciceſtrenſi, Abbatem de Ferneſham; & pro eodem Abbatem de Walden.; Pro Dioc. London. Abbatem de Colcheſtr. & pro eo Abbatem de Chertesay; Pro Dioc. Elienſi & Norwicenſi, Abbatem ſancti Benedicti de Hulmo: & pro eo Abbatem de Rameſey, Pro Dioceſi Lincolnienſi, Abbatem de Berdnay: & pro eo Priorem Elienſem, Pro Dioc. de Sarum, Abbatem de Abhorcsbery: & pro eo Abbatem de Athelney; Pro Dioc. Bathon Wellen & Exon. Abbatem de Muchelney: & pro eo Abbatem de Mydilton; Pro Dioc. Wynton. Priorem eiuſdem: pro eo Abbatem de Abendonia; Pro Dioc. Wigorn., Abbatem de Eueshamia: & pro eo Abbatem de Malmesbery; Pro Dioc. Ebor. & Dunelm. Abbatem ſanctę Mariæ de Ebor: & pro eo Abbatem de Burton.: Pro Dioc. Couentrenſi & Licheld. Priorem Couentrenſem: & pro eo Abbatem de Eyneſham iuxta oxon.;

Quorum viſitatorum electione ſuccinctius expedita, Dominus Edmundus Kirton. Prior ſtudentium in Oxon., ex parte venerabilium virorum, Cancellarij vniuerſitatis Oxon. & omnium magiſtrorum regentium in eadem, exhibuit Domino Præſidenti, & Capitulo, quandam litteram, eorum ſigillo communi ſigillatam, pro ſubſidio optinendo ad conſtructionem nouarum ſcholarum in vniuerſitate prædicta, pro theologica facultate, in vico ſcholarum conſtruendarum; quam litteram Dominus Præſidens ibidem per ſcribam Capituli in publica audientia legi fecit. & inter acta Capitularia regiſtrari mandauit, eo qui ſequitur ſub tenore. Venerabilibus in Chriſto patribus, Dominis Præſidentibus, cæteriſque pręlatis ordinis ſancti Benedicti in ſacro generali Capitulo nigrorum Monachorum præſentialiter congregatis, proſpera

Littera ſupplicatoria vniuerſitatis Oxon. ſucceſſuum incrementa, ac ſinceris affectibus annuere poſtulatis. Reuerendiſſimi in Chriſto patres, & præſtantiſſimi Domini: Quia nuper ex ſpiritus clementiâ tepidiformis, pijs quorundam cordibus fuerat celitus inſpiratum, vt ad Dei laudis honorem, augmentumque ſtudij ſalutaris, ſcholæ vniuerſales ſacræ Theologiæ, quibus à principio orbati fuimus, pro communi omnium vtilitate durabili fabrica leuarentur: nos quæ ad huiuſmodi operis fundamentaliter iam incepti debitum complementum ex noſtris non ſufficimus; veſtris paternitatibus prædeuotis pro noſtri defectus releuamine eo confidentius duximus ſupplicandum, quo noſtris profundius radicatur in mentibus, quod alma vniuerſitas mater noſtra, cuius præclara fęcunditas orbem dignificat vniuerſum, per veſtri ordinis ſacroſancti patres precipuos & alumnos ſuæ honorificæ fundationis felix exordium ſumpſerit, fęliciſſimumque progreſſum; tenentes firmiſſimè certiſſimeque ſperantes, quod noſtra ſupplex petitio, quæ conſonat rationi & charitati, à tam deuotis patribus vacua non redibit, quos ad patrum pręcedentium opera confouenda

Nota. diuina prouidebit gratia digniſſimos ſucceſſores. Quocirca veſtræ ſacræ congregationis cęrui venerando, deuota precum in libamina effundimus, pia mente vnanimiter ſupplicantes, quatinus ad tam ſacri, tam vtilis tamque neceſſarij operis incrementum, veſtræ gratiſſimæ liberalitatis manus munificas extendere dignemini gratioſe: Indubie cognoſcentes, quod omnes ordinis veſtri graduati, ſingulique ſcholares, quoad actus quoſcunque in ſcholis eiſdem ſcholaſticè exercendos ſubducto quouis obſtaculo repulſiuo, libera facultate gaudebunt. Et quia ſinguli noſtrum concernentia negotiorum ſub literali compendio claudere non valemus, noſtræ cauſæ promotionem diſcretiſſimis viris, patribus venerabilibus, Domino Edmundo Kirton. Priori ſtudentium, nec non eximijs ſacræ theologię profeſſoribus, Magiſtris Thomę Ledbury & Iohanni Croſſe; ac Willielmo Ebcheſtre in eadem facultate venerabili incepturi, veſtris pijs præſentijs committimus declarandum: quorum relatibus aurem fauoris & credentiæ benignius exhibere tantorum dignetur patrum deuotio veneranda. Cæterum, patres digniſſimi, cum veſtra ſacræ religionis commodum & honorem inſtinctus nos excitet naturalis intimius affectare, eo quod (vt ſuperius eſt expreſſum) benedicta manus Monaſtica noſtræ vniuerſitatis poſuerat fundamenta. Hinc eſt, quòd veſtras paternitates exhortamur in Domino, & artétius exoramus, quatinus concorditer diſponatis, vt ſinguli ſtudentes veſtri ordinis, quos morum ornat honeſtas, ſcientiæ claritas que decorat, ad vniuerſalis eccleſiæ, & præſertim ordinis veſtri ſtabile fulcimentum, in facultatibus, quibus proficiunt, condigne valeant graduari: vt ſic augmentata in veſtra ſacra Religione virorum graduatorum clarimonia, emulorum peruerſitas, quæ multum euigilat, hijs diebus facilius repellatur, ſed inter præmaturos alios veſtræ ſacræ Religionis, præfatum venerabilem virum, Dominum Edmundum Kirton. Monachum Weſtmonaſterij, ſtudentium que Priorem, qui nedum legitimo curſu ſecundi ſtudij, verum etiam ſano atque politico regimine ſui gregis, vtrobique virtuoſe reſplendet, ad apicem faſtigij Docto-

[illegible] m [illegible]piat digniſſime poſt labores, veſtra dig[illegible]ur diſcretio pa[illegible] [illegible] regimen pariter & tutamen monaſticæ religionis fęlices ſucceſ[illegible] benignitas redemptoris. Script. Oxon. in noſtre congregationis domo: Menſis Iu[illegible] [illegible]timo, Cancellarius vniuerſitatis Oxon. ceruſque vnanimis Magiſtrorum regentium, [illegible] Venerabilibus in Chriſto patribus Dominis Preſidentibus, cæteriſque prælatis ordi[illegible] Sancti B[illegible]ne[illegible] ſacro generali Capitulo nigrorum Monachorum perſonaliter congre[illegible]. Qua littera perlecta, Dominus Pręſidens, cæterique Prælati, cum toto capitulo ſuppli[illegible]tionem dictorum honorabilium virorum commendabiliter acceptantes, eam decreuerunt [illegible]ctualiter expediri, quatinus prohabito in hac materia tractatu diligenti, vnam ſummam [illegible]bilem ad conſtru[illegible]ionem ſcolarum prædictarum concederent, & perſolui facerent, de [illegible] tributione communi proxima imponenda.

Subſequenter vero procurator Abbatis de Shirburn. Domino Præſidenti quandam ſcedulam ſupplicatoriam in ſcriptis redactam exhibuit, ſub hijs verbis. Piæ paternitati Domini Pręſidentis ſupplicat Abbas Monaſterij de Shirburn. pro condonatione contributionum ſuarum, eo quod importabiles ſuſtinet expenſas, pro quadam lite placitationis pendentis, inter eum & quendam armigerum, qoi tertiam partem prouentus Monaſterij ſui ſibi iniuſte conatur auferre. Qua ſcedula cum patribus communicata, Dominus Priores Procuratori in futuris ſolutionibus contributionum ſuarum promiſit gratiam & fauorem.

Quibus expeditis, continoatum eſt Capitulum vſqoe horam tertiam poſt meridiem, inſtantis diei Martis, ſolitum per decreram.

Acta ſecundi dieipoſt merid ē

Die Martis hora tertia poſt meridiem ſuperius aſſignata, Domino Preſidente, Prælatis, graduatis, abſentiumque procuratoribus, prout moris eſt, ad inuicem congregatis [illegible] à Domino Præſidente *Benedicite & loquamur de ordine noſtro*; confeſtim Dominus Edmundus Kirton, Prior ſtudentium in Oxon primitus ſe erexit, ibidem tres materias publice proponendo, quarum prima erat quod venerabilis pater Dominus Abbas de ſancto Abbano pio affectu paternali inclinatus magnos ſumptus, & expenſas ad Do[illegible] veſtiariam iuxta Capellam communem Monachorum in Oxon. de nouo con[illegible]ctam, liberaliſſime conferebat, in tantum vt [illegible]ius Domus ſolus conſtructor ſiuę fundator merito eſt cenſendus; quibus auditis Dominus Præſidens, & omnes Prælati, atque graduati, cum cæteris ibidem preſentibus, conſurgentes, eidem venerabili patri pro notabili & commen[illegible]dabili beneficio, infinitas grattiarum actiones pro ſuis viribus exhibebant.

Supplicatio Prioris ſtudentium

Secundario vero dictus Prior quandam ſupplicationem Domino Preſidenti humilimis precnm inſtantijs offerebat pro vno ſubſidio ſufficienti aſſignando, ad finalem conſtructionem communis Capelle Monachorum in Oxon. quatinus illud opus à tamdiu inceptum, & multotiens diſcontinuatum tandem poſſet honorifice conſummari, quam quidem ſupplicationem Dominus Preſidens fauorabiliter acceptauit, promittendo quod vellet inde effectualiter conſolere cum patribus ſuis, quid eſſet in hac materia peragendom.

Vt perficeretur opus ſacelli ſcholarium.

Et tertio idem Prior ſtudentium quandam querelam propoſuit, de prælatis infraſcriptis, negligentibus in deſtinando ſcholares ſuos ad ſtudium generale. In primis quod Abbas de Sancto Auguſtino non exhib[illegible] niſi duos ſcholares per vnum annum, qui ſolebat exhibere quatoor. Item Abbas de Taueſtoke non habuit ſcholarem per duos annos, qui ſolebat habere vnum. Item Abbas de Barton. non habuit ſcholarem per tres annos, qui ſolebat habere vnum. Item Abbas de Whitby non habuit ſcholarum per vnum annum, qui ſolebat habere vnum. Item Abbas de Cherteshay non habuit ſcholarem per vnum annum, qui ſolebat habere vnum. Item Prior de Couentree non habuit ſcholarem per duos annos, qui ſolebat habere vnum. Item Abbas de Eueſbamia non habuit ſcholarem per tres annos, qui ſolebat habere duos.

Subſeqnenter vero Ioannes Sudbury, Prior ſtudentium in vniuerſitate Cantibrigie, propoſitionem vnicam ſupplicatoriam tantummodo ibi fecit, videlicet quod cum ſcholares dicti ordinis ſtudentes in eadem vniuerſitate hactenus ſolebant ſparſim per villam commorari in hoſpitijs laicorum, in magnom detrimentum obſeruantiæ regularis, & religionis opprobrium manifeſtum. Idem Prior ſtudentium, Dominum Pręſidentem obnixins exorando inſtantius requiſiuit, quatenus dignaretur ob reuerentiam Dei, zelum, & honeſtatem religionis, ex ſua gratia ſpeciali, cum conſenſu

Querela Prioris Studentium Cantabrigid

R totius

torius Capituli, vnam ſummam notabilem præſatis ſtudentibus concedere, & aſſignare, cum qua aliqua ſufficiens perſona eorum nomine valere tenere vnum fundum, ſiue locum communem, infra eandem vniuerſitatem, ſuper quem ijdem ſtudentes, ſeu eorum prælati, conſtruere poſſent ędificiū pro eorum mutua cohabitatione congruum, & eis oportunum. qua propoſitione finita Dominus Præſidens promiſit ſe huic petitioni eſſe fauorabilem, maximè cum id, quod petebatur, fuerat tam conſonum rationi, & euidenter apparuerat, in commodum & honorem ordinis non modicum redundare.

Collegium Cantuariæ, ordinis nigror capitulo ſubiectum

Deinde vero Dominus Præſidens in virtute ſanctæ obedientiæ firmiter iniungendo mandauit omnibus & ſingulis Monachis, dicto prouinciali Capitulo ſubiectis, commorantibusque, vel commoraturis infra Collegium Cantuar in Oxon., quatinus de cætero in eſu carnium omni tempore anni alijs Monachis in loco communi dicti ordinis habitantibus ſint conformes ita quod deinceps ſuper iſta materia nullā querela quomodolibet habeatur.

Nominatio electorum præſidentiū.

Quibus finitis Dominus Præſidens nominauit electores præſidentium ſub hac forma. In Dei nomine Amen. Nos auctoritate, qua ſupra, deputamus vos, reuerendos in Christo patres, Abbatem de Sancto Albano, Abbatem Croulandiæ, Abbatem de Selby, Abbatem de Perſchora, Abbatem de Burton., Priorem de Malmesbery, Priorem de Burgo Petri, Priorem de Bardnay, Priorem ſtudentium in Oxon. Magiſtrum Iohannem Shaldford, Magiſtrum Wilhelmum Vhorwich, Magiſtrum T. Ledbury, Magiſtrum T. de Burgo Petri, Magiſtrum Iohannem Croſſe, & Magiſtrum Willielmum Ebcheſtre, ſacræ paginæ profeſſores, ad nominandum & eligendum præſidentes, erga Capitulum prouinciale ad triennium proximum poſt futurum, & ad nos certificandum de perſonis, per vos in præſidentes electis, pro expeditione pręſidentis Capituli, citra horam nonam, craſtinæ diei Mercurij ante meridiem Et continuatū eſt Capitulum vſque in horam craſtinæ diei Mercurij ſeptimam ante prandium, ſolitum per decretum.

Acta tertiæ diei ante meridiem.

Die vero Mercurij hora ſeptima ſuperius limitata, dictis more ſolito per Dominum Præſidentem *Benedicite & loquantur de ordine noſtro*; idem Dominus Præſidens cum conſilio prælatorum ibidem exiſtentium conſiderans quantum quidam graues articuli correctione digni per vltimos viſitatores monaſteriorum de Sancto Auguſtino, de Abbendonia, de Salopia, & de Ceſtria, fuiſſent exhibiti & detecti, quos non eſt veriſimile per futuros viſitatores eiſdem locis viſitandis ſuperius aſſignatis congrue reformari; venerabiles in Chriſto patres Dominum Abbatem de Sancto Albano ad viſitandum Monaſteria de Sancto Auguſtino & de Abendonia; & Dominum Priorem Wigor ad viſitandū monaſteria de Salopia & de Ceſtria, exhortando & rogando ſpecialiter requiſiuit.

Specialis aſſignatio ad viſitādū tria monaſter infra ſcripta

Mulctatio contra non mittentes ſcholares ad ſtudiū.

Deinde mulctati fuerunt prælati non mittentes ſuos ſcholares ad ſtudia generalia, per decretum: In Dei nomine Amen. Nos, auctoritate, qua fungimur in hac parte, mulctamus omnes & ſingulos patres ſubſcriptos: videlicet Abbatem de ſancto Auguſtino, Abbatem de Taueſtoke, Abbatem de Burton, Abbatem de whitby, Abbatem de Cherteshay, Priorem de Couentree, & Abbatem Eueshamiæ qui in non mittendo ſcholares ſuos ad ſtudia generalia negligentes fuerant, & remiſſi: necnon omnes & ſingulos prælatos qui in ſubtrahendo, vel non ſoluendo penſiones ſtudentibus debitas, vt tenentur ſecundum formam conſtitutionum in hac parte ſalubriter editarum, pronunciamus contumaces, & negligentes, & remiſſos; & in pænam contumaciæ, negligentiæ, & remiſſionis ſuarum in his ſcriptis pronunciamus in pęnam incidiſſe per conſtitutiones editam editam in hac parte, & tali- aſſignatam.

Nominatio diffinitorum.

Deinde Dominus præſidens diffinitores pro proximo prouinciali Capitulo celebrando in his verbis continuò nominauit. In Dei nomine Amen. Nos, auctoritate, qua ſupra, nominamus, deputamus, & eligimus in diffinitores pro proximo Capitulo prouinciali venerabiles in Chriſto patres Abbatem de ſancto Albano, Abbatem Glaſtoniæ, Abbatem Ebor, Abbatem Eueshamiæ, Abbatem Croulandiæ, Abbatem de Selby, Abbatem de Thorney, Abbatem de Perſora, Richardum Priorem de Burgo Sancti Petri, Magiſtrum Iohannem Sbaldford, Magiſtrum Thomam Ledbury, Magiſtrum Willielmum Noruich, Magiſtrum T. de Burgo ſancti Petri, Magiſtrum Iohannem Croſſe, Dominum Edmundum [illegible] Priorem ſtudentium in Oxon. & Iohannem Sudbury Priorem ſtudentium Cantibrig.

Certificatio auditorum cōputi.

Qua nominatione finita, preconizati fuerunt auditores computi, quorum vice & nomine reſpondit Dominus Richardus, Prior de Burgo ſancti Petri, certificans & affirmans

mans indubitanter, quod per fidelem examinationem ipſius & coauditorum ſuorum, cum matura deliberatione factam, compertum eſt, ordinem fere indebitatum in quingentis quinquaginta & quinque libris ſterlingorum, diuerſis creditoribus perſoluendis, prout in pede computi antedicti planiſſime poterit apparere. Vnde Dominus Præſidens, conſideratis debitis antedictis, grauibuſque expenſis, pro negotijs ordinis, & priuilegijs papalibus, tam in Anglia, quam in Romana Curia, effundendis, nouam contributionem cum conſenſu totius Capituli impoſuit ſubſequens per decretum. In Dei nomine Amen. Nos auctoritate noſtra, cum Conſenſu totius Capituli, imponimus nouam contributionem vnius denarij de marca quolibet anno triennij ſubſequentis, ſcilicet primo anno ad feſtum Sancti Michaelis, ſecundo & tertio annis ad Feſtum Paſchæ, equaliter perſoluendam.

Impoſitio nouæ contributionis.

Iſtis expeditis, venerabilis in Chriſto pater Abbas Croulandiæ vice ſua, & collegarum ſuorum, electionem futurorum præſidentium publicauit in ſcriptis, eo qui ſequitur ſub tenore. In Dei nomine Amen. Ego Richardus Abbas Croulandiæ, vice & nomine collegarum meorum, nomino, & eligo in præſidentes pro proximo prouinciali Capitulo futuro, Iohannem Abbatem de ſancto Albano, Iohannem Priorem eccleſiæ Cathedralis Dunelm. & Williel-mum Abbatem de Perſora.

Electio præſidentiū.

Quorum electione publicata immediate diffinitores Capitulum intrauerunt, omneſque materias ſiue articulos per eos ibidem diffinitos vnanimiter mandauerunt per magiſtrum Willielmum Norwich. in publica audientia promulgari, ſub forma quæ ſequitur in his ſcriptis.

Articuli diffiniti in prouinciali Capitulo nigrorum Monachorum apud Northamptonam celebrato, anno Domini milleſimo quadringenteſimo vigeſimo ſexto. In primis diffinitum eſt, quod omnes articuli in vltimo prouinciali Capitulo diffiniti, in ſuo robore permaneant, & vigore; excepto, quod in articulo de receptione pecuniarum, dematur iſta Clauſula, videlicet, adminuſque ſemel in anno etiam non requiſiti.

Antiq; definitiones maneant

Item quod omnes & ſinguli noſtro prouinciali Capitulo ſubiecti, in capis & equitaturis de cætero ſint conformes, iuxta modum & formam in Monaſterio ſancti Albani in præſenti viſitatos. Ita tamen quod prælati duabus aperturis pro ſuis brachijs extendendis in ſuis capis vtantur & quod de cætero tollatur omnis corioſa plicatura flo. corum in collis, & pectoribus eorundem Ita quod plano modo vniformiter vniuerſi Incedant.

Vniformitas in equitatura.

Item diffinitum eſt, quod quilibet prælatus ad prouinciale Capitulum noſtri ordinis perſonaliter veniens, & in ipſo Capitulo à principio vſque ad finem perſonaliter intereſſens, de tertia parte ſuæ contributionis perſoluendæ alleuiationem habeat in futurum: Alijs prælatis ad prædictum Capitulum non venientibus, niſi rationaliter ſuper hoc ſe valeant excuſare, per præſidentes noſtri ordinis ſine miſeratione mulctandis: in quorum tamen abſentia eorum procuratores, de cauſis in procuratorijs ſuis inſertis, à iuramento corporali nullatenus ex uſentur.

Mulctę abſentiū: alleuiatio præſentiū.

Item diffinitum eſt quod Preſidentes noſtri ordinis impoſterum eligendi de his tribus partibus Angliæ diſiunctim aſſumantur, videlicet de oriente, de occidente, & de borea; auſtrali parte in oriente computata, quarum tamen partium limites ſiue terminos per diffinitores proximi Capituli relinquimus aſſignandos.

Item diffinitum eſt, quod fiat diligens prouidentia per præſidentes modernos, vt ordinent idoneas & ſufficientes perſonas noſtri ordinis, qui nouerint & ſciuerint meliori modo examinare omnia contenta in ſtatutis noſtri ordinis, ſiue papalibus, legatiuis, vel alijs quibuſcunque, ſuper eſu carnium editis, & receptione pecuniarum, nec non & omnia alia conſcientias teneras aggrauantia in eiſdem: quibus omnibus ſic perfecte examinatis, & diſcrete laboratis, ordinent præſidentes procuratorem prouidum pro modificatione & pia diſpenſatione impetranda earundem.

Moderatio ſtatutorum impetrāda.

Item diffinitum eſt, quod omnia acta & determinata per diffinitores honeſtate religionis, & reformationem concernentia, incorporentur & inſcribantur à modo in quodam regiſtro, quod quidem regiſtrum ſemper remaneat penes præſidentem principalem, qui pro tempore fuerit, & poſt eius ceſſationem deliberetur ſeniori præſidenti, qui poſt eum immediate ſuccedit.

Definitiones regiſtrātur in libro peculiari

Item diffinitum eſt quod licentiati ad incipiendum tam in Theologia, quam in iure Canonico, in ſuis gradibus ſuſcipiendis capucia caparum ſcholaſticarum cum bugio. Furrata habeant ſiue cum ſyndone nigra linita, & conſimiliter bacallarios ad lecturam ſententiarum & Bacallarios ad lecturam decretaliū admiſſos capucijs cū bugio furratis vti de cætero ordinamus.

Habitus graduatorum.

Doctorũ gradus ſeu locus in choro &c.

Item diffinitum eſt, quod doctores theologiæ, & etiam iuris canonici, poſt ſuſceptum gradum Doctoratus in Monaſterijs Abbates proprios habentibus, tam vbilibet locorum, quam in Capitulo choro, & refectorio, poſt Priores Clauſtrales, proximas ſedes teneant. & in aliis Monaſterijs Abbates non habentibus poſt locorum ſuppriores, propter dignitatem gradus, eos conſimiliter volumus honorari: Prioribus tamen Clauſtralibus, ſiue Supprioribus Cathedralibus, à ſuis officijs & miniſterio per ceſſationem decedentibus, per prædicta non intendimus in aliquo derogare.

Nihil obtinẽdũ à Papa, ſuperiore inconſulto.

Item diffinitum eſt, quod nullus ſubiectus noſtri ordinis impetret, vel recipiat aliquod confeſſionale, ſiue quinquennale, à Curia Romana conceſſum, vel à quouis alia poteſtate inferiori, ſuperiore proprio inconſulto: contra quam diffinitionem ſi quis contra venerit à receptione pecuniarum ſit ſuſpenſus, & tanquam inobediens puniendus.

Collectores eligẽdi, & iuramẽto obligãdi.

Item diffinitum eſt, quod collector vel Collectores contributionum de triennio in triennium, ſicut & præſidentes, de cætero eligantur, qui ſacramento præſidenti vel præſidentibus præſtito, plenum & perfectum computum, atque fidelem rationem de receptis omnibus tribuant, atque reddant.

Detractio & exprobratio punita.

Item diffinitum eſt, quod ſi aliquis ſuo confratri Monacho ſeu converſo malitioſe dettaxerit, ſiue ſuper aliquo exceſſu emendato, vel emendando imprudenter exprobrauerit: ſi ... hoc realiter culpabilis inuentus fuerit, iuxta quod alias diffinitum fuerat, per ſuum ſuperiorem acriori diſciplinæ ſubdatur.

Ciſta cõmunis pecuniæ.

Item diffinitum eſt, quod ad vtilitatem perpetuam noſtri ordinis, ordinetur per præſidentes modernos ciſta communis cui de contributione triennali in quolibet prouinciali Capitulo aſſiguerit vnius Monaſterij totalis contributio per præſidentes aſſignanda. Ad quam etiam ciſtam totalis mulcta prælatorum ſcholares in Vniuerſitatibus in debito numero non habentium ſiue diminutione integraliter deueniat in futurum: de cuius ciſtæ cuſtodibus, & de diuerſibus clauibus ad eandem pertinentibus, in proximo prouinciali Capitulo ſiue vlteriori directione prudentius pertractetur.

Item diffinitum eſt, quod de cætero ſinguli procuratores ad Capitulum prouinciale noſtri ordinis conuenientes, antequam ab eodem Capitulo recedant, omnes materias ibidem diffinitas in ſcriptis redigant, ſub ſigillo ſignatas principalis præſidentis in eodem, cum clauſula iſta in dorſo cedulę materias diffinitas cõtinentes inſerta videlicet. *Ioãnes vel Willielmus Dei gratia Abbas vel Prior talis Monaſterij præſidens ordinis Sãcti Benedicti nigrorũ monachorum in Anglia venerabili in Chriſto patri eadem gratia Abbati vel Priori talis loci ſalutem in Domino ſaluatore. Auctoritate qua fungimur in hac parte vobis iniungimus, quatenus omnes materias in hac ſcedula contentas veſtram perſonam ſiue Monaſterium veſtrum concernentes per diffinitores noſtri ordinis in vltimo Capitulo apud Northampton. diffinitas in modo & forma infra expreſſis, in veſtro Monaſterio faciatis obſeruari*, quod viſitatores Monaſteriorum per Capitulum deputati in ſuis viſitationibus inquirant, an talis iniunctio præcedentium in ſingulis Monaſterijs debite obſeruetur. Quod ſi aliqualis negligentia in præmiſſis in prælato aliquo inueniatur, ipſam in proximo Capitulo poſt venturo præſidentibus noſtri ordinis detegant & reuelent Indorſatio ſcedulæ præcedentis. *Iohannes permiſſione diuina Prior eccleſiæ Cathedralis Dunelm. Præſidens ſancti Benedicti nigrorum monachorum in Anglia, venerabili in Chriſto patri Domino Priori eccleſiæ Cathedralis ſanctæ Trinitatis Norwicen. ſalutem in omnium ſalutem in omnium ſaluatore. Auctoritate qua fungimur vobis iniungimus, quatenus omnes materias in hac littera contentas, in quantum perſonam veſtram vel monaſterium veſtrum concernunt, per diffinitores noſtri ordinis in vltimo Capitulo apud Northampton. diffinitas, ſub modo & forma infra expreſſis in veſtro monaſterio faciatis fideliter obſeruari.*

Quos igitur omnes & ſingulos articulos hic diffinitos atque publicatos, Dominus Præſidens gratanter admiſit, cum conſenſu totius Capituli, ac nemine reclamante, approbauit, & ratificauit: ſingulisque prælatis, ſeu eorum procuratoribus, eorum veram copiam liberari præcepit ſub forma in eiſdem articulis ſuperius expreſſa.

Subſequenter vero Dominus Præſidens exonerauit Dominum Abbatem de ſancto Edmundo, & Dominum Abbatem de Weſtmonaſterio, de collectionibus Contributionum, Dominum Priorem Wigorn. onerando cum eiſdem: ſubſequens per decretum; In Dei nomine Amen.

Amen. Nos, auctoritate, qua fungimur in hac parte, exoneramus Abbatem ſancti Edmundi de Bury, & Abbatem de Weſtmonaſterio, ab officijs Collectorum communium Contributionum, quæ auctoritate huius Prouincialis Capituli hacteous occuparuot, & oneramus Priorē wigorniæ cum eiſdem.

Et ſimiliter ad inſtantiam & rogatum quorundam humiliter promittentium emendas pro ſuis defectibus inclinati, reuocamus, relaxamus omnes & ſingulas ſeotentias, pœnas, ſiue mulctas in eos, & alios abſeotes ſuperius per uos latas, de eorum emendatione in futurum ſpé iodubiam retinentes.

Tunc aſſignati ſunt ad ſermones pro proximo Capitulo proninciali Primo videlicet pro ſermone ad Clericos & literatos in latinis dicendo Magiſter Willielmus Ebcheſter ſacræ pagine profeſſor, Dominus Iohannes Langley, Thomas Dereham, & Thomas Shrouesbury, eiuſdem facultatis Bacallarij. Pro ſermone vero in lingua vulgari dicendo, Magiſter Thomas Ledbury, & magiſter Iohannes Shalford Theologiæ Doctores, Dominus Edmusdus Kirton Prior ſtudentium Oxionę & Silueſter Bolton. Bacallarij in eadem facultate.

Aſsignatio ad ſermones.

Quibus effectualiter expeditis iniunctum eſt cunctis Prælatis præſentibus, & abſentium procuratoribus vniuerſis, vt quam cito commode fieri poterit, poſt regreſſum ſuum ad Monaſterium eorundem, pro fuudatoribus & benefactoribus ordinis *Placebo & dirige* cum miſſa matutinali *de Requiem* ſinguli faciant ſolempniter decantari.

Miſsa pro benefactoribus.

Et continuo pro die & loco erga proximum Capitulum, de conſenſu omnium prælatorum, cæterorumque ibidem habeotium intereſſe, Dominus Pręſidens ſubintulit ita dicens. In Dei nomioe Amen. Nos auctoritate, qua ſupra, aſſigoamus locum iſtum, hanc videlicet Capellam Beatæ Mariæ Virginis, infra Prioratum ſaocti Andreæ Northampton. : diē etiam luoæ proxime ante Feſtum Beati Thomæ Martyris, videlicet quartam diem menſis Iulij, Anno Domini milleſimo quadringenteſimo vigeſimo oono.

Aſsignatio pro proximo Capitulo.

Et tandem circa horam vndecimam inſtantis diei Mercurij, aute meridiem. per Dominum Præſidentem Contiouatum eſt Capitulum ſub hac forma. In Dei nomine Amen. Nos auctoritate, qua fungimur io hac parte, propter certas cauſas veras & legitimas oos ad id mouentes, continuamus hoc præſens Capitulum prouiociale vſque ad Feſtum Beati Thomę Martyris, poſt datum pręſentium proxime futurum.

Continuatio Capituli.

Poſtremo dicto Pſalmo *Deprofundis* ab voiuerſis, cum ceteris precibus aotiquitus vſitatis, cunctiſque generaliter conceſſis, & à Domioo Præſidente debite abſolutis, prælati, Doctorea Bacallarij, Procuratorea, & cæteri vniuerſi dicti Capituli profeſſores proceſſionaliter ad eccleſiam omnium Sanctorum, bioi ſcilicet & bini, in ſimul tranſierunt: Ad quam cum perueniſſent, Letanias decantantes, veoerabilis in Chriſto pater Dominus Willielmus Abbas de Selby miſſam pro pace ſolempniter celebrauit: Io qua Magiſter Willielmus Worſted de Norwich. Doctor ſacræ Theologiæ clero & populo commendabiliter prædicauit miſſa nempe finita ad ſua hoſpitia, & deiode ad partes ſuorum monaſteriorum, cum ſumma pace & quiete quilibet diſponebat dirigere greſſus ſuos Amen. Expliciunt acta Capituli prouiocialis An. Dom. 1426.

Abſolutio & proceſſio in litantijs. Miſſa pro pace. Cōcio.

Scriptura LXXIIII.

Ingreſſus trium Monachorum de Cenobio Cluniacenſi in regnum Angliæ cauſa videndi Dominum Regem, petendique ab eo illa quæ olim debebantur eis ex iure. Ex ſcriptis D. Ioannis VVheathamſted Abbatis. S. Albani.

Hiſtoria accidit Anno Domini 1457.

Ingreſſus triū Cluniacenſiū. EIuſdem itaque anni in temporibus, meoſe videlicet illo, quo reiungitor cultrum aratro, ſolenique homines exire 10 agros cauſa primariæ ſemioationis: Intrauetuot in regoum Aogliæ tres Monachi de Cænobio Cluniacenſi, viri probi, & ſpectabiles; viri graues moribus, & ſeoſu ac ſententia plurimum præualentes. Qui applicantes apud Douoriam, pertearerunt itinere recto, quoouſque venireor ad Ciuitatem Londoniarom: Illuc vique veoientes, & Dominum Regem apud ſanctum Albanum eſſe iotelligentes, mox moraſepoſita inde receſſerunt, aſcendentes que iterum io equos, vſque ad villam protomartyris veniebant. Iogredientes autem eccleſiam & varios de miniſtris Regijs habentes ſibi obuiam, petieront dari licentiam adeuodi Domini Regis pręſentiam, ad exponendum ſibi cauſam aduentus ſui, ac vlterius ad promooeodum materiam ſuam.

Acceſſus ad regem. Certioratus Rex de eorum aduentu & de deſiderio, mandaoit Domino Epiſcopo Dunelmenſi, Cuſtodi pro tuoc priuati ſigilli, Domioo dę Gray de Ruthin, & ſuo ſecretario, viro ſolido, ſobrio, & ſenſato; vt ipſi eos ad partem traherent, audirentque ab ipſis, quid in ſui cauſa aduentus dicere vellent. Gradientes igitur tres viri iſti valentes ad eccleſiam, traxeront eos ſeorſum ad locum priuatum, ad videlicet veſtiarium; ibique queſieroor ab illis, quę fuerat cauſa ſui aduentus, & quæ ipſi habuerunt Domino Regi pro ſua parte ad dicendum.

Oratio ad regē habita. Tunc eorum frater iunior, vir in ſe grandęuus, & in facultate ſacrę Theologiæ Doctoratus, aperuit os ſuum, & loquebatur diceos: Egregij patres, & Domioi; miſſi per patrem noſtrum Abbatem Cluniacenſem, propter tres cauſas acceſſimus ad iſtud regoom. *Primo*, ad aperiendū excelleotiæ regiæ, quomodo, ſuper omnes Reges vniuerſæ terræ nobiles ipſius progenitores maximi ampliſſimique fueront benefactures eccleſiæ noſtræ; qoaliter inter eos Rex Henricus ſecundus tam largus & largifluus ditator ac etiam dotator illius fertur fuiſſe, vt dicatur pro nunc à nobis præcipous fundator noſter, præcipueque ac etiam ſingulariſſime habeatur recommendatos in omnibus omoipharijſque ſuffragijs noſtris. *Secundo*, ad petendum poſſeſſionem & Coofirmationem bonorum illorum omnium, quæ dicti progeoitores loco ooſtro contulerant, *& per tempus non paucum iam dudum* à manibus noſtris deteota, diſtractaque erant. Nota. *Tertio.* vero, ad impetrandum plenam licentiam, & liberam, ad ingrediendum ſingula loca religioſa à noſtro Cænobio deprodentia, & quę per oobiles progenitores nunc regis poſita fuerunt ſub regimine & gubernatione noſtra; Propter has tres cauſas ad regnom iſtud acceſſimus, peroptamuſque, ſi regiæ placeat dignationi, propter eas aperiendas accedere ad præſentiam ipſius.

Excipiū tur ab Abbate per quā humaniter. Epiſtola Cluniacenſium ad Abbatē S. Albani. Rex, audita cauſa ſui aduentus, iuſſit eos recedere vſque ad Cioitatē Loodooiarum, expectaturos ibidem tam ſuum adoentum, quam etiam per auizamentum ſui Conſilij reſponſum eis dandum; diſponentes igitur ſe ad receſſum, perrexeruot prius ad pręſeotiam Regiοæ, quæ fuit Regis Siciliæ Filia, & de Gallicana natione; deiodè per Reginæ directionem, ad Abbatis hoſpitium; à quo tam humaniter recepti fuerant, tam in menſa prima, quam etiam in ſecunda, quòd in receſſu eorum ab Anglia mitteret eorum ſenior, voa cum habito ſoæ religionis, & quodam tractatulo de ordioe militari io regno iſto, ſibi literam quandam regratiatoriam, continentem hunc tenorem.

REVERENDISSIMO in Chriſto Patri ac Domino, Domino Abbati Sancti Albani, ſacræ Theologiæ Doctori, ſanctiſſimo, veſtræ reuerendiſſimæ paternitatis humilis & deuotus orator

orat or frater Edmundus de Beuualet, theologorum minimus. Reuerendiſſimè in Chriſto pater, & Domine inſuper honorande, humili premiſſa recommendatione; quoniam audiui vos deſiderare copias habitus noſtri Cluniacenſis, quem portabamus, quando ad ſereniſſimum Dominum Regem acceſſimus: veſtram intelligens paternitatem in Domino Ieſu eſſe deuotam, & virum plenum ſcientia, & virtute; Non immemor Charitatis mihi, & ſocijs meis impenſæ, tam in domo, quam in menſa veſtra, in qua vos optimè nos refeciſtis, & pauiſtis; vnde merito orare debemus, vt Deus vobis retribuat, & hoc in retributione iuſtorum; hinc habitum meũ, quo veſtimur in vita, & inuoluimur poſt mortem, per nepotem meum pręſentium latorem tranſmitto; vtinam eſſet nouus, ſed licet ſit miſer, ad tegendum tamen humanam fragilitatem terream aptior eſt & melior. Omnes enim beati patris Benedicti noſtri filij hoc habitu tegimur in vita, & poſt mortem. Exiguum ergo munus, quod offert vobis deuotus amicus, & ſeruitor, gratum habere dignemini; ſi valeret plus decies, etiam bono corde tranſmitterem. Tranſmitto etiam vobis vnum breuem tractatulum, quem hic edidi, non pro clericis, ſed pro ordine ſereniſſimi Domini Regis, & ſuorum nobilium; Ideo in illo nullam infero ſcientiam, quia nec vnum librum poſſideo; corrigatis ſi placet ignorantiam meam. Cæterum Domine noueritis quod poſtquam per quatuor mẽſes cum dimidio fuimus in itinere & in proſecutione iurium noſtrorum apud ſereniſſimum Dominum Regem & illius ſacrum conſilium, omninò nihil impetrauimus, imo remittimur valde triſtes, noſtris manerijs priuati, penſionibus alienatis, imo quod peius eſt, omnium noſtrorum Conuentuum qui ſunt numero triginta octo, obedientia ſumus priuati, nec valuerunt nobis legitima documenta, neque veſtrarum Cronicarum teſtimonia, & tandem noſtra vniuerſa expoſita, expenſa & pecunia vacui reuertimur, quia certè his quæ comedimus & bibimus ſolutis non reſtant nobis niſi quinque ſcuta pro recedendo ad ducentas ſexaginta leucas, ſed quid? vendemus noſtra, & tranſibimus, & Deus ordinabit. Alia veſtræ paternitati non occurrunt ſcribere, niſi quod ſicut cum lætitia intrauimus Angliam: Sic cum ſumma triſtitia ab eadem recedemus, vno tamen primo ſepulto noſtro ſocio videlicet Archidiacono iuniore noſtrorum. Requieſcat in pace Amen. Humiliter ſupplicamus pro noſtra omniumque ſalute dignemini orare, & ſanctis orationibus Dominorũ patrum veſtri ſancti Conuentus nos recommittere. Et ſi quid ex noſtris regionibus placet impetrare, optimo corde faciemus. Valeat veſtra reuerenda paternitas, cum vniuerſo vobis grege credito, vt optatis Amen. Menſis Nouembris die tertio decimo. Abbas viſis literis dictis, & perfectis, receptiſque munuſculis, de quibus fit mentio in premiſſis, mox calamum ſumpſit, & ſcedulam, reſcripſitque præfato Monacho quandam breuem regratiatoriam cuius tenor hic ſubſequitur per hunc modum.

Mittit habitũ ſuum.

Et tractatum à ſe ſcriptum.

Nihil à rege impetrauerunt. Priuati omnibus cõuẽtubus.

Recolende pater & Domine, viſis veſtræ paternitatis apicibus, vna cum duobus placentioribus munuſculis veſtris nuper nobis miſſis, cum munuſculo videlicet regularis habitus veſtrę domus, & cum munere cuiuſdam tractatuli de ordine militę regni huius; in tanto letiori oculo illos perſpeximus, de quãto ex illo proceſſiſſe animo intelleximus, qui recenter recordatur humanitatis exhibitæ, exiguæ quamuis & exilimæ; nec ſolet, vt moris eſt plurium, ſtatim poſt digeſtionem, guſtato modico de lethæo poculo, tranſmittere in obliuionem. In tanto etiam duo veſtra munuſcula fuerunt nobis acceptiora, de quanto illorum vnum inuitat nos ad bonum, alterum vero inſtruit ad mores, & dat doctrinationem. Habitus enim veſter ad vitam ſanctiorem nos inſtigat, ſanctus enim eſt, & ſanctum ad ſe trahit non ſanctum, aut emendat. Tractatulus quippe plenus eſt pinguedine moralis ſcientiæ, moraliterque vnumquemque inſtruit, qui in ipſo vel legere vel ſtudere velit. Et propterea ſi non veniſſent locuſta & brucus in noſtras fruges, intelligatis vos prout vultis, & deuoraſſent ſingula quaſi grancilula in patria noſtra, fuiſſemus vobis pro veſtris munuſculis retributor talis, qualem decuiſſet nos fuiſſe, placuiſſemuſque, non diffidimus, melius vobis, Modo vero, licet aſſit voluntas, deficit tamen facultas ad conuertendum aut triſtitiam veſtram in gaudium, aut miſeriam in ſucceſſum proſperum ſeu fælicitatem. Nihilominus, ne omnino videamur claudere viſcera noſtræ charitatis à vobis, tranſmittimus vobis per præſentium baiulum veſtrum nepotulum, de illis modicis, imò modiciſſimis, quæ adhuc nobis reſtant, pauculos denarios aureos, qui & ſi nequaquam in toto, de tantillulo tamen releuare vos poterint in itinere verſus veſtras partes Ad quas proſpera forte prout optamus cum veneritis, Rogamus vos Cyneæ Pyrrhi Epirotarum Regis legatum ſtatuere vobis in exemplum, & licet nequaquaquam omnia vobis in veſtro fuerint negotio pro voto reſponſiua: quemadmodum tamen ipſe ſuo reſpondebat Domino in ſuo regreſſu de Romanis; ita & vos etiam pro nobis Anglicis ſingulis queſtionantibus reſpondeatis, Reſponſum ideo non exprimimus quia benè ſcimus, ſatis recenter illius recordati ſtatis, Honeſti enim

Reſcriptio Abbatis Cluniacenſis.

Agit gratias pro munuſculis.

Mittit eiſdem pecunias.

Monet vt in melius omnia interpretentur.

enim viri eſt honeſta dicere, in alijs vero vel interpretari in melius, vel omnino tacere. Iguur vel omoino raceatis, vel io melius reportamen faciatis. In æternum fęlicius, quemadmodum nos vobiſcum valere appetimus, vos nobiſcum in precibus orationum & in ſuffiagijs chantatis valeatis. Amen. Curſiuo calamo & feſtioo.

Scriptura LXXV.

Ex antiquo M. S. Dunelmenſi: deerat character temporis, & nomen Abbatis.

ABbas Monaſterij Sancti Albani prooinciali Capitulo ordinis nigrorum Monachorum in Cantuariæ ac Eborum Prooincijs ſolus fungens officio Pręſidentis: Venerabilibus in Chriſto patribus & frarribus vniuerſis eiuſdem ordinis Abbatibus & Prioribus proptios Abbates noo habentibus & eorum Conuentibus ac Monachis ſingulis eorundem per eaſdem prouincias Conſtitutis Salutem in amplexibus ſaluatoris; ac mandatis noſtris imò verius apoſtolicis efficaciter obedire. Cum bumanæ memoriæ nimis arcta capacitas in varijs paginis quæque dilate conſperſa infra limites ſui ſinus egiè permittat intellectum recondere, re coditaque tenere, ant producere io apertum; ſi qua tameo actuum multiplicitas, frequens exercitium aor inſtructio qualiſcunque quæuis impreſſerit recolenda, furatur obliuio, amittit teauitas, aut mater erroris incuria pretermittit; huius rei gratia in noſtræ religionis augmeorum, grandis difficultatis remedium, necnon in fructum ſalutiferom animarum, dignum duximus quaſdam ſanctiones noſtrum ordinem coocernentes, ſummatim perſtriogere, paucas de nouo ſtatuere, ac aliquas prius editas luculentius enodare. Nolentes per verba præceptoria vel prohibitoria in Conſtitutionibus iofra ſcriptis contenta, quemquam contrauenientem noſtris ordinatiooibns aut mandatis (dom tamen hoc non faciat ex cootempto,) vinculo morralis criminis obnoxiū ſubiacere: Sed dootaxat pęnas incurrere interius limitatas, aut vbi penæ nullateous exponuntur, per locorum pręlatos, prout decreueriot, infligendas. Et vt de materijs ſubſcribendis facilius occurrat quærentibus, quod voluor, talem operi ſubſequenti præmiſimus ſeriem titulorum.

Capitulom primum de Augmento cultus diuioi.
Capitolum ſecundnm de negligentia Prelatorum.
Capitulum tertium de prioribus Clauſtralibus.
Capitulum quartum de Priore ſtudentium.

De Augmento cultus diuini capitulum primum.

PRæcipit lex naturæ, quod & mandato tam nouæ legis quam vereris confirmatur, vt filij parentibus honorem impendant, oſtendant reuerenriam, ac ſpecialem exhibeanr famulatum, hinc vt nos, tanquam filij obedientiæ parri noſtro ac ſpirituali patrooo debitæ ſeruitutis miniſterium ſingulare in cumulum ſuæ laudis deuorius offeramus, Statuimus futuris temporibus perpetuò duraturum, quatinus exceptis aduentu Domini, quadrageſima, & octauis feſtorum ſingulis ſeptimanis, ſi qua dies vacauerit, beati Benedicti ſpecialis memoria in tribus lectionibus celebretur, dum tamen beatæ virginis ac patronorum locorum commemorationes ſolitæ præferanrur.

Cómemoratio S Benedicti, in ferijs de tépore vacantibus.

Præterea, quia ne dom pro viuis, quin amplius pro defunctis, eò quod extra ſtatum meriti conſtituris, precum inſtantia, deuotionum ſuffragia potiſſime requiruntur. Ideo, vt faciamus aſsiduè memoriam ſpecialem defunctorum, adijcimus ordioantes, vt qui virtute Conſtitutionis olim editæ in noſtro prouinciali Capirulo, ad horas diei preces omiſerior antiquitus viſitatas, de cætero in ſingulis horis diei ac noctis, prçterquam in prima, & Completorio; finita oratione Dominica, ante Collectam, habeant iſtas preces. *Saluos fac ſeruos tuos & ancillas tuas. Oremus pro fidelibus defunctis*, ac *Dominus vobiſcum*, & ſic tam pro viois, quàm pro mortuis orationis beneficium iugiter impendamus. Ad primani vero preces, *Repleratur os meum laude*, cum ſequétibus, Confeſſione interpoſita, & ad Completorium *Benedictus es Domine Deus patrum noſtrorũ* cum cæteris, & Collectis conſuetis, ſicut olioi habuit vſus, Sic de cætero ab omnibus decantentur.

Preces pro viuis & defunctis.

De

De Negligentia Prælatorum Capitulum ſecundum.

TEſtatur Beatus Gregorius, quod facientis culpam habet, qui quod poteſt corrigere negli-
git emendare. Quod non ſatis aduertentes pleríque noſtræ religionis prælati, ſuorum de-
licta ſubditorum corrigere negligunt, eoſque per eorum negligentiam in deterius labi permit-
tunt. Eſt enim negligentia prælatorum in ſubditis, mater erroris, nouerca virtutis. Hęc reſiſtē-
di ſuperiorum ſtatutis præſtat audaciam, & contēmpni facit obſeruantiam regularem; ſubdi-
tos contra maiores ceruices facit erigere, & ſe frequenter maioribus anteferre Ex hac etiam
prouenit, quod ſubditi ab officio ſubtrahunt ſe diuino, quodque ſilentium horis & locis debi-
tis non obſeruant. Inde etiam oriuntur plurima ſcandolola vt puta nonnulli noſtræ religionis
Monachi contra conſtitutiones Concilij Vienenſis. ſcilicet *ne in agro*, tunicas quidam ad latus,
Quidam anterius habent fiſſas; Quidam etiam in manicis, vel anterius propter ſtrictitudinem
vel laſciuiam tunicas induunt botonatas. Quidam vero birritas ante ac retrò, quidam quaſi
per circuitum habent birras. Quidam equidem tunicas nimis curtas, quidam ſuperius nimis
ſtrictas induere non verentur; quidam etiam quaſi ſupertunicas more ſecularium vſque ad
medium brachij manicatas. Quidam quaſi ſupertunicas manicis proximas ſub habitu aſſo-
lent ſe veſtire. Quidam Capucijs vel almucijs furruras geſtant de vario vel de griſeo. Quidam
inſuper cucullis quaſi taberdatis. Quidam tam froccis quam cucullis in colore adeò vario va-
riatis ab habitu aliorum, quod ne dum in diuerſis monaſterijs, verum etiam in eodem Clauſtro
videntur in profeſſione diſconformes, vtuntur, vel verius abutuntur; Quidam ſiquidem bo-
tis roſtratis, quidam etiam nimis ſtrictis. Quidam zonis ſericis & interdum cum argenteo ap-
paratu in ſignum laſciuiæ & inſolentiæ veſtiuntur. Quidam in equitando clochis ſiue rotun-
dellis, aut huiuſmodi monacho in honeſtis ſuperius ſunt induti. Quidam in ſola cuculla ſine
veſte alia ſuperiore equitant, vt non decet; Quidam cum Capellis ornatis cum ſerico & ſendato
de viridi vel blueto equitant, & incedunt, quidam lectiſternijs deſuper ac per circuitum vtun-
tur viridibus, quidam rubeis, quidam albis, quidam ex huiuſmodi coloribus variatis, quæ
omnia & conſimilia preter hoc quod regularibus diſcrepant conſtitutis, ſunt etiam in noſtræ
religionis opprobrium manifeſtum.

Negligentia Prælatorum venenū religionis. Fons omniū malorū diſciplinam regularē turbantium. Enormis diſformitas in veſtibus, equitaturis, & lectiſternijs.

Tot ergo malis, quæ ex prælatorum negligentia ortum habent, volentes occurrere, vt te-
nemur, firmiter, præcipimus & diſtrictè, vt noſtræ religionis prælati quicunque, in cura eis
commiſſa, ſe diligentes exhibeant; diuinis officijs & ipſimet debitè inter ſint, & ſuos ſubditos
compellant horis debitis intereſſe, ſtatuta ſuperiorum, & ſilentium, quatenus eos concernunt,
& ipſi primitus obſeruent, & à ſuis ſubditis, prout conuenit, faciant obſeruari. Sintque ipſi
prælati, quatenus ad vitam regularem, & formam ac colorem veſtium, ſuis ſubditis in exem-
plum; ſicut & Dominus noſter Ieſus Chriſtus *cepit facere & docere*; nec tunicas vt pręmittitur
fiſſas aut botonatas, aut birratas, ſeu curtatas, vel nimis ſtrictas induant ipſi, nec ſuos ſubditos
permittant tales tunicas aut aliquam talem induere quouiſmodo Sed iuxta pręd ictam con-
ſtitutionem *ne in agro*, de veſte habitui proxima ſint tunicæ ſingulæ monachorum, colore aut
precio moderatæ, rotundæ etiam per circuitum, non fiſſæ, nec longitudine nimia vel breuita-
te notandæ, nec ſupertunicas ſeu non manicatas induant prælati proxime ſub cuculla, nec
ſuos ſubditos indui ſic permittant, Sed iuxta ſepe dictam Conſtitutionem, *ne in agro*, Veſtis ipſa
habitui proxima largas manicas habeat vſque ad pugnum protenſas, non conſuticias, nec
quomodolibet botonatas, nec in capucijs vel almucijs habeant de cętero ſubditi vel prælati
furruras de vario, vel de griſo, aut aliquas niſi nigras, nec vtantur monachi noſtrę religionis
ſuperiores aut inferiores cucullis huiuſmodi tabardatis; ſed ſingulorum cucullæ àmodo ſic
formentur, vt nihil panni abſciſſi ſuper brachium neque retrò ſaltem ad cubitum deſcendant;
vel cubitum cooperiant, ſi ad hoc panni ſuffecerit latitudo. In ſuper in colore cucullarum &
floccorum talem diſcernimus & mandamus de cætero conformitatem in ſingulis monaſterijs
& eccleſijs, etiam à monachis ſingulis noſtri ordinis vſitandam, vt rubeo, Burneto, blueto &
huiuſmodi coloribus quibuſcunque penitus pretermiſſis, cucullis ac floccis ſimpliciter puro
nigris induantur ſinguli tam ſubditi quam prælati, quatenus ſicut nec rubei nec burneti nec
blueti, ſed dumtaxat nigri monachi nuncupamur, ſic nomen noſtrum veraciter retinentes, ad
purum nigrum ſaltem in exterioribus veſtimentis floccis ſcilicet & cucullis penitus nos apte-
mus. Botas etiam roſtratas aut nimis ſtrictas ſimul etiam & zonas ſericas ſiue etiam de alia ma-
teria qualicunque, dum tamen cum argenteo apparatu ac cappella ornata cum ſerico, vel ſen-
dato,

Præcipitur Prælatis diligentia. In officio. In ſilētio. In veſtitu regulari. In equitatiuis.

daro, de viridi vel blueto aut colore alio, quam merè nigro, penitùs interdicimus, & monachis & prælatis huiuſmodi prouinciæ quibuſcunque; nec monachum aut ſubditum vel prælatum cum clochis, vel rotundellis aut huiuſmodi inhoneſtis, vel ſola cuculla ſiue veſte alia ſuperiore permittimus de foràs equitare; ſed mandamus firmiter iniungendo vt omnes & ſinguli foras quotieſcunque vel quandocunque equitaturi, capis honeſtis capucia habētibus aſſuta iuxta antiquam conſuetudinem ſui clauſtri ſuperius induantur. Quod ſi qua domus noſtræ religionis extiterit ſiue clauſtrum non habens de antiqua conſuetudine cappas tales, aſſumant ibi conſuetudinem monaſterij proximioris, vel ab aliquo præſidentium capituli noſtri prouincialis inquirant, & habeant formam honeſtam cappæ huiuſmodi pluuialis, & ita quod ſine cappa tali nulli de cætero ſit licentia equitandi, niſi fortè pro forma cappæ huiuſmodi addiſcenda, vbi nulla forma honeſta antiquitus habebatur; Nec lectiſternijs de ſuper, aut per lecti circuitum

In lectiſternijs.

vtantur monachi noſtræ religionis ſuperiores ſeu ſubditi, niſi duntaxat de burnete, vel blueto, vel etiam mere nigro: Prętereа prælatos omnes & ſingulos noſtræ religionis in eorum conſcientijs diſtrictius oneramus vt ipſi tales fiſſas vel botonatas, vt præmittitur, ſeu birtaras, ſtrictas ſiuè curtas, etiam ſuper tunicas manicatas ſeu non manicatas, quæ immediatè ſub habitu deferuntur, nec non capucia vel almucias cum furrutis aliquibus, præter nigras, ſeu cucullas quaſi tabardatas & floccos ac cucullas, colorè alium quàm nigrum aliqualiter prætendentes; Botas roſtratas ſine ſtrictas, zonas ſericas, ſiue zonas alterius materiæ, habentes argenteum apparatum, clochias ſiue rotundella & alia quæcunque pro equitatura monacho inordinata, capella ornata cum ſerico vel ſendato de viridi vel blueto aut colore alio quàm merè nigro, lectiſternia viridia, rubea, ſiue alba, vel ex eiſdem coloribus variata de ſuper, vel circa lectum talibus vel aliquo prædictorum vſi fuerint, ſine mora deponant ſimpliciter & pro ſemper, ac ea & eorum quodcunque, etiam à ſubditis vtentibus illis, vel aliquo eorundem, auferant indilatè, ac omnia illa & ſingula venditioni exponentes, de eorum pretio ipſis monachis de indumentis & alijs neceſſarijs competentibus & honeſtis, iuxta quod præmittitur, faciant prouideri Præcipiantque prælati ipſis, & alijs, quod de cętero talibus non vtantur; quod ſi fecerint, poſt inhibitionem huiuſmodi ſibi factam, eos, cum hoc conſtiterit, pena inobedientię puniant vt eſt dignum; de quibus omnibus & ſingulis tam quoad ſubditos quam prælatos, monemus vt diligenter inquirant viſitatores deputati per Capitulum noſtrum prouinciale, ſeu etiam futuris temporibus deputandi; & in quocunque defectionem inuenerint ſubdito vel prælato eum ſine mitigatione percellant pænis ſuperius annotatis, vna cum pænis alijs, quas ipſi viſitatores propter circumſtantias duxerint rationabiliter apponendas

Nouitij non interſint actibus capitularibus.

Item, cum illorum negligentia atque imprudentia prælatorum meritò fuerit arguenda, qui beatiſſimi Benedicti regulam non vt congrueret attendentes, nouicius, priuſquam tempus probationis in religione compleuerint, aut votum promiſſionis emiſerint, ad ſecreta capituli audienda ſolent admittere, permittentes eoſdem vſque in finē Capituli in Capitulo remanere; præſertim cum regula noſtra dicat tales in congregationem ſuſcipi non debere, priuſquam habita ſecum deliberatione promiſerint, ſe velle omnia cuſtodire, quæ in ipſa regula continentur, & cunctis imperata ſeruare: nos talem prælatorum negligentiam arguentes, Statuimus, & id in ſingulis monaſterijs noſtri ordinis firmiter obſeruari præcipimus, vt nouicij ad audienda Capitulorum ſecreta, priuſquam profeſſionem tacitam vel expreſſam emiſerint, nullatenus de cætero admittantur; Sed lecta in capitulo, iuxta morem, certa particula regulæ, ſtatim à capitulo in clauſtrum ſe transferant; ibidem vſque in finem Capituli moraturi; ne fortè ſuadente Diabolo eos ante profeſſionem contingat ad ſæculum redire, ac Capitulorum ſecreta in preiudicium ordinis alijs reuelare.

Clauſuræ cuſtodia iniūgitur.

Porro cum in benedictinis conſtitutionibus prouidè ſit ſtatutum, vt nullus monachus noſtræ religionis de Eccleſia, Cęnobio luco vel alio Conuentuali exire preſumat, niſi petita prius licentia & optenta ab eius ſuperiore, qui eam valeat indulgere; quodque cauſam ſui exitus omni fictione ceſſante ſuperiori exponat eidem; ac quod ipſe ſuperior licentiam huiuſmodi, niſi ex cauſa rationabili, non concedat; eiſque, quibus licentiam dederit, certum prefigat terminum redeundi, vt conuenienter poterit breuiorem: Nos dictam conſtitutionem ne dum rationabilem, ſed neceſſariam modernis temporibus perpendentes, prælatoſque, qui contrarium fecerint, ſeu fieri permiſerint, & ſcienter, circa ſuos ſubditos reputantes culpabiliter negligentes, vniuerſis noſtræ religionis prælatis, nec non omnibus alijs, quibus ex conſuetudine vel aliàs competit, alijs ad exeundum licentiam indulgere, diſtrictius demandamus, quod Conſtitutionem ipſam, quatenus eos concernit, obſeruent, & quatenus ſubditos tangit, eam faciant ab eiſdem inuiolabiliter obſeruari. Inſuper prohibemus nequis noſtræ religionis monachus

cui ad

cui ad exeundum ad certum locum, vel certa loca licentia eſt conceſſa; ad loca alia lateralia, vel vlteriora religioſorum, ſeu ſæcularium quorumcumque ſe transferat, ſeu diuertat, niſi ante ſuũ egreſſum, quod ad talia loca ſe diuertere poſſet, à ſuo prelato licentiam habuerit ſpecialem & expreſſam. Quod ſi quis noſtri ordinis conuentus & ſuper hoc conuictus extiterit, eum fore ab eorum clauſtri per quindenam ſtatuimus ſuſpendendum; & aliàs ſi quis ad multa loca acceſſerit, iuxta diſcretionem ſui prælati, & exceſſus exigentiam puniendum; Salua tamen prelatis ipſis in dando talem licentiam poteſtate, cum perſonis maturis, & approbatis, prout duxerint in genere, diſpenſandi vt ad loca quecunque lateralia vel vicina, etiam in petendo licentiam non expreſſa, poſſint, prout voluerint, ſe diuertere, ſeu transferre, propter vtilitatem monaſterij, ſeu commodum perſonarum, vel cauſas aliàs in itinere poſt conceſſam licentiam forſitan occurrẽtes. Non tamen liceat cum omnibus indifferenter taliter diſpenſare, ne Inſolentibus tribuatur per licentiam indiſcretam materia euagandi.

Silentij poſt cõpletoriũ ſtricta obſeruantia.

Cæterum quum expreſſè in noſtra regula ſit contentum, vt tempore ſiuè ieiunij, ſiue prandij, omnes in vnum poſiti compleant, & exeuntibus à Completorijs nulla ſit licentia denuo cuiquam quicquam loqui, niſi propter hoſpites, ſi qui fuerint; vel niſi prelatus aliquid iuſſerit alicui illorum: prælatorum igitur negligentiam duximus merito reprobãdam, qui ſubditos ſuos, nec in cura hoſpitu, nec in ſuis officijs rationabiliter occupatos, nec habentes prelatorum ſuorum licentiam vel præceptum quominus completorio valeant aut debeant intereſſe; poſt Cõpletorium ſilentium non obſeruare, ſcienter tamen permittunt, ac debite non impediunt ſe à Completorio culpabiliter abſentare, potationibus ſerotinis vacare, fabulis otioſis, imò detractionibus venenoſis, vſque vel circiter noctis medium vigilare; vndè à matutinis ſe ſubtrahunt, vel ſine deuotione intereſſunt, ac ad celebrandum in craſtino efficiuntur indiſpoſiti & inepti. Talium igitur prelatorum negligentiam ſupplere, ſubditorumque vitam tam inordinatam reſtringere cupientes, Statuimus, vt prælati cæterique ad cuſtodiam ordinis deputati, vel in poſterum deputandi, de talibus diligenter inquirant, ac eos ab huiuſmodi inſolentijs, exceſſibuſque compeſcant, imò tales quoſcunque, niſi correpti citius emendentur, per ammonitionem, ab eorum officijs, ſi que habent aut per ſubtractionem cuiuſcunque ſolatij, puniantur.

Omnes inter ſint collationi, completorio, & dormitorio.

Quibus adijcimus iniungentes, vt omnes tam ſequentes Conuentum, quam obedientiarij, pro quanto eos rationabilis occupatio circa eorum officia non excuſat, vbicunque comedeſint, a Dominica aduentus Domini vſque ad Natale, & à Dominica in quinquageſima, vſque ad finem Paſchæ, & in omnibus ſextis ferijs, & ſabbatis, ac etiam in omnibus vigilijs feſtorum principalium, Collectioni & Completorio vſque in finem inter ſint, & à Completorio in dormitorium de conſuetudine iacentes, in eodem directè ſe transferant ad pauſandum: niſi maior prælatus in monaſterio cum aliquo ex cauſa iuſta, voluit diſpenſare, vel niſi ab eo, qui Collationi prefuerit, vt aliunde ſe diuertere valeant, licentiam habuerint ſpecialem; quam quidem licentiam ab eo concedi firmiter inhibemus niſi ſubſit cauſa rationabilis atque iuſta. Nullus Clauſtralis, præter eum, qui poſt maiorem prælatum Collationi & Completorio præſideret, vel in refectorio reficiens aliquo tempore anni à Collatione vel Completorio ſe abſentet, niſi propter iuſtam cauſam ab eo, qui preeſt in monaſterio, licentiam habuerit ſpecialem.

preſides & viſitatores ſcãdala ſtatim in ipſo ortu tollant.

Præterea ne ſcintilla tenuis ex deſidia prælatorum in flammam tranſeat deſtructiuam, ſtatuimus vt cum per famam, vel relationem fide dignam, ſeu modum aliam legitimum qualemcunque, ad aures viſitatorum, qui per capitulum fuerint deputati, ſeu malo geſtu religioni & ordini ſcandaloſis alicuius monaſterij, vel eccleſiæ Monachalis, teneatur quilibet viſitator pro dioceſe ſibi deputata, & quilibet pręſidentium, ad cuius eorundem auditum rumor talis citius deuenerit, ad locum illum præfixo illis eis termino competenti, ad quem terminum ſpacium quatuor vel trium dierum ſufficere decernimus in hoc caſu, cum omni celeritate, qua commodo poterint, per ſe, vel per alium noſtræ profeſſionis idoneum, declinare ac ſuper communibus defectibus & exceſſibus quibuſcunque inquirere veritatem; ac omnia & ſingula, iuxta quod volunt canonicę ſanctiones, corrigere ac reformare, quæ correctione & reformatione viderint indigere. Quod ſi quis prælatus loci taliter viſitandi, viſitatorem ſeu præſidentem vel eorum Commiſſarios, vt permittitur, accedentes ob breuitatem termini, vel alia cauſa friuola, non admittat; vel huiuſmodi viſitationem ſubterfugiat quouiſmodo; decem libras ex ipſo Dominis præſidentibus, qui pro tempore fuerint, ſoluere teneatur, in communes vſus ordinis conuertendas; quam quidem ſummam per ipſos pręſidentes, etiam per cenſuram eccleſiaſticam, ſi oporteat, ſoluere compellatur.

Inſuper ne ſanguis ouium oberrantium de pręlatorum manibus, ob eorum negligentiam, requiratur; ac vt malitijs hominum, quę plus ſolito pululant his diebus, ſalubtius occurratur:

præ-

præſentis auctoritate Capituli ordinamus, vt in Curia Romana vnus procurator [illegible] noſtro ordine deputetur, de communi contributione ſalarium competens [illegible] mandatum habeat ſpeciale, quemcunque monachum noſtri ordinis, ſine literis [illegible] ciali ſui prælati, qui talem licentiam poterit indulgere, ad dictam Curiam attendentem [illegible] cito de aliquo tali ſibi conſtiterit, capi faciat, & procuret, ac in carcere detineri, quouſque [illegible] prælato talis monachi fugitiui, quid de eo fieri debeat habeat in mandatis. Qui etiam [illegible] tor omnia & ſingula negotia communia noſtrum ordinem tangentia ſumptibus communibus [illegible] effectualiter proſequi, & quibuſcunque quæ in præiudicium noſtri ordinis fuerint [illegible] tempiata, pro poſſe ſuo reſiſtere teneatur; Ac prælatum, ad quem huiuſmodi [illegible] præiudicium ſpectauerit, quam citò poterit premunire.

De prioribus Clauſtralibus Capitulum tertium.

Priores Clauſtrales qualiter ab officio amobiles.

QVia regula noſtra teſtante ſæpius contingit, vt per ordinationem præpoſiti ſcandala [illegible] quia in monaſterijs oriantur, potiſſime dum quaſi ſecundi Abbates aſtantes in mona[ſte]rijs reputari; propter quę ſcandala decidenda, cum queritur hoc à nobis, an priores Clauſtra[les] qui prepoſiti monaſterij iuxta regulam nuncupantur, valeant pro libito ſuorum ſuperiorum a ſuis officijs amoueri, taliter reſpondemus quod locis ſiue monaſterijs illis duntaxat except[is] in quibus de priuilegio ſpeciali, & indulto ſedis Apoſtolicæ eſt obtentum, & hactenus v[ſi]tatum, quod priores huiuſmodi Clauſtrales, poſtquam ordinati fuerint, ſiue prefecti, ex tunc [in] ſuis officijs perpetuò reſidebunt, In ſingulis alijs eccleſijs, ſeu monaſterijs noſtrę profeſſ[ionis] ſunt ipſi Priores Clauſtrales ordinandi, & etiam amouendi ad arbitrium ſuorum Abbatum, vna cum conſilio fratrum timentium Deum, propter cauſas rationabiles emergentes, iux[ta] formam & Doctrinam regulę noſtræ de prępoſito monaſterij ordinando.

Prior reſideat in clauſtro regulari.

Hoc tamen præcipimus firmiter conſeruari, quod ſiue mobiles fuerint, ſiue perpetui, q[uan]tum poterunt ſine corporis ſui iactura, in clauſtro reſideant, & ad cuſtodiam religionis cu[ram] adhibeant diligentem, iuxta quod in Benedictinis conſtitutionibus eſt iniunctum, quod pro[r] Clauſtralis reſideat continue in Capitulo ſeu Conuentu, clauſtrique curam & regimen exer[cere] aſſidue teneatur. Vnde quantumcunque dociles fuerint, vitæque ac morum honeſtate d[e]centes, & ad adquirendum fructum ſcientiæ aptiores prohibemus tamen eos, ſiue per[petui] fuerint, ſiue mobiles, mitti vel eligi ad generale ſtudium, vt ſtudentes, niſi ipſi perpetui gr[adus] officijs renunciare voluerint, cum mittuntur; [il]lique mobiles à ſuis officijs etiam abſoluantur, ſintque in monaſterijs, de quibus ſunt, alij ſufficientes, qui ſciant, poterint, & voluerint [in] officio præpoſiti alios debite regere; ac ſtatum religionis diligenti cura, proni conuenit, cuſto[dire]: Et hæc omnia & ſingula de ſuperioribus in eccleſijs Cathedralibus, quia officium præpo[ſiti] ipſi tenent, fore ſtatuimus obſeruanda.

De priore Studentium Capitulum quartum.

Priori ſtudentium iniungitur vigilantia in officio.

SOlet effrenata libertas frequenter in deuium proſilire, & dum à ſuperiore non regitur à bono torpeſcere, ac in vetitis occupari, quod quidem Apoſtolica perpendens diſcretio, ſtudentes noſtri ordinis, dum a monaſterijs ſuis abſint libero dimitterentur arbitrio, & in ali[a] qua prorumperent, quæ non licet; proinde ſtatuit, vt vnus ex ipſis ſtudentibus prior e[orum] ipſorum ſtudentium deputatus, per cuius induſtriam cæteri in ſuis actibus debite regerentur. Qui tamen ex quorundam clamore didicimus, quod priores, qui retroactis temporibus ſtudentibus Oxoniæ præfuerint, in executione poteſtatis per ſummum pontificem eis co[mmiſſ]ę necnon ad debite regulandum ipſos ſtudentes quibus pręfuerant, aut nimium negligentes [e]xtiterāt aut remiſſi, ne hoc idem contingat temporibus ſucceſſuris, præſentium tenore [il]lis pręcipimus eos, qui prioris officio futuris temporibus oxoniæ reſidebunt, vt ad ipſorum ſtudentium regimen inuigilent diligenter, quodque ea, quæ in Conſtitutione Benedictina [in Capitu]lo *de penſionibus ſtudentium* Capitulo *præcauerunt* & Capitulo *prouiderant* de ipſis prioribus [&] ſtudentibus ſtatuuntur, priores ipſi quatenus eos concernunt, obſeruent. Et [quatenus] ſtuden[tes] alios tangunt, faciant ab ipſis ſtudentibus abſque mitigatione quacunque futuris temporibus obſeruari.

Ite[m]

Item ordinet prior quiſcunque, qui ſtudentibus Oxoniæ preerit infuturum, quod ſi quis ex ſtudentibus noſtri ordinis ad legendam philoſophiam fuerit habilis, & tempus audiendi philoſophiam, priuſquam in Theologia gradum aſcendere debeat, non impleuerit requiſitum; philoſophiam legat in loco, quem ipſe prior ſtudentium magis viderit oportunum, arcterque prior cæteros noſtri ordinis in philoſophia ſtudentes, vt ſuas lectiones audiant de eodem, dum tamen à lectionibus ordinarijs, vel diſputationibus in vico ſcholarum, alijſque actibus ſcholaſticis per auditionem huiuſmodi nullatenus retrahantur.

Lector Philoſophiæ.

Item cum ars artificem habilem reddere atque promptum efficere ſoleat, vt tam ſtudentes in philoſophia noſtri ordinis, quam ſtudentes in theologia, nec non qui de monaſterijs ad ſtudium tranſmittuntur, vt in theologia apicem magiſtralem aſcendant, ac gradum Bachalauriatus attingant; Sed & vt ibidem addidiſcant alijs debite proponere verbum Dei; in diſputando & prædicando habiliores efficiantur, ac etiam promptiores: Statuimus, vt ſtudentes in facultatibus memoratis bis de ipſis, ſemel videlicet de theologia, & ſemel de philoſophia diſputent ſingulis ſeptimanis; exceptis tamen vacationibus; niſi prior ſtudentium ipſos ſtudentes viderit ſufficere in vacatione ſeu vacationibus diſputare. Quod ſi contigerit, tunc ordinet ipſe prior, quotiens, & in qua facultate, à quibuſque perſonis ſit pro talis vacationis tempore diſputandum.

Diſputationes hebdomadanæ.

De his autem, qui ad vniuerſitatem non ob aliam cauſam mittuntur, niſi vt ibidem addiſcant alijs ritè proponere verbum Dei: Statuimus, vt illi iuxta diſpoſitionem prioris, & ſaniorũ ſtudentium, in loco noſtro communi Oxoniæ, vel alibi, vbi prior ipſe & ſaniores decreuerint, frequenter tam in lingua latina prædicent, quam vulgari; vt ſic id audacius promptiusque perficiant, cum eos ad ſua monaſteria contigerit reuocari.

Concionandi exercitatio crebra.

Præterea cum in Benedictinis Conſtitutionibus ſtatuatur, quod præſidentes, alijque prælati ad prouinciale capitulum venientes, prouideant, quod monachi ad ſtudia tranſmittendi in ſimul commorentur, ſaltem ad minus decem: nos perpendentes quod prior ſtudentium id melius facere valeat, quàm præſidentes, alijue prælati, qui ad capitulum venient memoratum: Statuimus, vt prior ſtudentium, quatenus ei poſſibile fuerit, ſic de mittendis ad ſtudium ordinet, vt de eis quantò plures poterunt pariter hoſpitentur, nec quouiſmodo permittat, vt vnus inter ſeculares ſine ſecum commonacho moram trahat, cum ſit ſcriptum, *væ ſoli, quia cum ceciderit ſe ſubleuantem non habet*; Et: *melius eſt duos eſſe ſimul quam vnum.*

Simul hoſpitentur ſtudentes.

Porro cum Conſtitutio Benedictina de priore ſtudentium ordinando, ad quæuis ſtudia generalia ſe extendat, volumus vt in vniuerſitate Cantibrigiæ prior ſtudentium iuxta modũ & formam in ipſis Benedictinis traditum, à modo deputetur, qui monachorum ibidem ſtudentium ſolicitè curam gerat, ac ipſos ſolerter regulet, & diſtrictè, ſecundum quod volunt dictæ Benedictinæ ac Prouinciales conſtitutiones, ipſum priorem ſtudentium concernentes, & congruerit tam dicto loco quam numero ibidem ſtudentium monachorum.

Prior ſtudentium Cantabrigiæ erigitur.

De mittendis ad ſtudium generale Capitulum Quintum.

CVm ſit fruſtra conſtitutiones aliquas condere, niſi poſtea ab hominibus obſeruentur, congruit ſic conſtitutiones per penas vallare, vt penarum metu ad ipſarum conſtitutionum obſeruantiam homines arctentur. Et ſi aliquorum tanta ſit rebellio, quod ad eas obſeruandas faciliter flecti nolunt, conuenit addere penas penis, vt quos certæ penæ non flectunt, eos inclinet penarum addita multitudo. Cum ergo fęlicis memoriæ Benedictus papa duodecimus ad noſtræ religionis honorem non modicum nuper decreuerit, quod ex ſingulis monaſterijs noſtri ordinis de quolibet viceuario numero monachorum mittatur ad ſtudium vnus aptus pro fructu maioris ſcientiæ adquirendæ; ac contra non mittentes pęnas ſtatuerit valdè graues; Sitque adhuc, ſicut ex multorum relatu dicimus, quidam noſtræ religionis prælati, quos nec papale ſtatutum, nec ipſarum pænarum metus emollit, vt de ſuis monachis mittant ad ſtudium continuandi gratia iuxta numerum pretaxatum: Nos eorum rebellionem, quatenus in nobis eſt, confundere cupientes, Statuimus, vt prælati noſtri ordinis quicunque, qui virtute conſtitutionis papalis prædicta aliquem vel aliquos de ſuis monachos

Pænæ contra prælatos non mittentes monachos ad ſtudium.

nachos ad ſtudium vtrique ſunt aſtricti, nec tamen hoc faciunt, vt tenentur, alias pęnas per ſummum pontificem contra tales ſtatutas, nomine etiam pœnæ ſoluant annis ſingulis, pro quolibet quem virtute ſtatuti prędicti mittere tenerentur ad ſtudium, & non mittunt, Dominis præſidentibus qui pro tempore fuerint, decem libras in vſus communes ordinis conuertendas. Et vt de talibus, qui, vt prefertur, de ſuis non mittunt ad ſtudium vt deberent, poſſit citius & certius Dominis præſidentibus apparere, Pręcipimus priori ſtudentium firmiter iniungendo, quod de nominibus talium non mittentium, ſiue mittentium nimis tarde, aut ante finem anni ſtudentes ſuos à ſtudijs reuocantium, certificet per ſuas literas annis ſingulis Dominos præſidentes: vt ſicut non mittentes pœna decem librarum ſicut pręmittitur ſunt multandi; ſic omnis tarde mittentes, vel premature reuocantes, pro quanto in tempore defecerint, pœnam ſoluant; vt cum annus iuxta computationem vniuerſitatis tres contineat terminos, quibus magiſtri communiter ſuas continuant lectiones, cuiuſcunque prælati ſcholares vel ſcholaris per terminum talem ſeu termini maiorem partem à ſtudio defuerit, ſoluat pro quocunque ſcholari taliter deficiente tertiam partem totius ſummæ decem librarum ſuperius memoratæ in vſus communitatis, prout predicitur, conuertendam; & conſequenter, Statuimus de alia quacunque maiori temporis quantitate & ſumma commoniter maiore pœnę nomine perſoluenda; Teneanturque prælati ſinguli ſuis ſcholaribus de annalibus penſionibus prouidere, ſicut in Benedictinis Conſtitutionibus, titulo de penſionibus ſtudentium, eſt taxatum.

Taxatio pēſionis in Benedictina, quārum valeat. *denariorum vel, paruorum.

Et quia vertitur in dubium penes quoſdam ad quantam ſummam monetæ Anglicanæ taxa iſtorum * paruorum turonēſium ſe extendat; quanquam aliqui ad minus, aliqui ad maius, vt dicitur, eſtiment in valore: Nos tamen omnem huiuſmodi dubietatem tollere cupientes, decernimus quatuor turonenſium paruorum ſterlingo Anglicano in pretio coequari. Ita quod ſexaginta librę illorum turonenſium equeualeant libris quindecim ſterlingarum, & ſic communiter iuxta ſummarum equiualentiam in ipſis Benedictinis taxatarum ſemper equiparando quatuor turonenſes huiuſmodi ad ſterlingum, omnibus ſtudentibus, tam Doctoribus, quam ſcholaribus miniſtretur: nec minus ſufficere credimus his diebus, propter victualium & aliorum neceſſariorum exceſſiuam chariſtiam, que modernis temporibus plus ſolito inoleuit. Cui adijcimus ſtatuentes, quod cum prælati ſcholares ſuos vel ſcholarem ad ſtudium tranſmiſerint, vt præfertur, vel pro eis aut aliquo eorundem miſerint, vt veniat domum; quod teneantur ipſi prælati vltra penſionem ipſorum ſtudentium ſuperius limitatam expenſas competentias pro itinere, tam eundo ad ſcholas, quàm redeundo ipſis ſcholaribus miniſtrare. Si quis tamen ipſorum ſcholarium ſine mandato ſui prælati domum venerit, ſibimet prouideat de expenſis. Super quo ac ſuper numero ſtudentium viſitatores per prouinciale Capitulum deputatos, ac in poſterum deputandos, in eorum conſcientijs ſtrictius oneramus quatenus diligentius inquirentes, vbicunque defectum inuenerint, corrigi faciant iudiliter aut Capitulo denuncient pro remedio congruo apponendo.

De quo numero conuentuali debeant ſcholares mittere.

Et quia plurimi opinantur, quod de nullo numero pauciori quam vicenario, ſcholarem aliquem vel ſcholares teneantur virtute conſtitutionis Benedictinæ mittere ad ſtudium generale: ipſorum opinioni erroneæ idem Benedictus duodecimus in quadam bulla eiuſdem conſtitutionis declaratoria, & ſuæ intentionis plenius expreſſiua, obuiat in his verbis: Si vero *fuerit Eccleſia, Monaſterium, vel alius locus principalis, in quo vicenarius numerus non exiſtat, ſit tamen ibi numerus maior ſenario; teneantur viſitatores per prouinciale capitulum deputati, cum in eis viſitationis officium exercebunt, inquirere de facultatibus & oneribus eorundem, & ſi huiuſmodi oneribus ſupportatis inuenerint facultates ſufficere pro vno vel pluribus monachis ad dicta ſtudia deſtinandis, relationem de hoc faciant in prouinciali capitulo ſubſequenti, in quo præſidentes cum conſilio & aſſenſu maioris partis capituli ordinent auctoritate Apoſtolica iuxta huiuſmodi ſuppetentiam facultatum de vno vel pluribus monachis ad dicta ſtudia deſtinandi.*

Senes nō mittendi ad philoſophica ſtudia.

Item cum licet in ſenibus ſapientia vigeat, & venerabilis ſit ſenectus, ſunt tamen communiter ingenij obtuſioris, quam iuuenes, & ad ſtudendum in phyſicis minus apti; ac in Benedictinis Conſtitutionibus ſtatuatur, vt tales eligantur ad ſtudium tranſmittendi, qui dociles fuerint, & ad adquirendum fructum ſcientiæ aptiores: Statuimus vt futuris temporibus ſenes & ætate prouecti pro philoſophia addiſcenda ad ſtudium non mittantur. Cui etiam addicimus ſtatuentes, vt hij, qui per electionem ad ſtudium debent tranſmitti, de quolibet ſ... cet vicenario vnus, iuxta formam in Benedictinis conſtitutionibus traditam eligātur, aliquo ro vltra numerū in dictis cōſtitutionibus requiſitū ad ſtudium nullatenus tranſmittantur,

iuxta Capitulum, *Vt periculoſa*, videlicet vt vnicuique eorum à ſuo prelato vna cum conſilio ſui Conuentus vel maioris partis eiuſdem, eundi ad ſtudium licentia primitus ſit conceſſa. Excepto (prout Bulla ipſa declaratoria ſuperius memorata exprimit in hæc verba (*loco quocunque à quo de conſuetudine ordinatione ſeu ſtatuto, quæ decernimus inuiolabiliter obſeruanda, plures ad huiuſmodi ſtudia mittendi fuerint, quam ſit in noſtris ordinationibus ordinatum, in quo loco volumus quod ſeruent deinceps circa nominandas, eligendas & licentiandas perſonas huiuſmodi mittendorum, ea quæ per nos circa alios mittendos ad ad ſtudia in eiſdem conſtitutionibus continentur.*

Sub ordinario ſtudētiū eiuſdē monaſterij.

Si autem plures monachos de vno monaſterio ad ſtudium mitti contigerit, vnus eorùm cui hoc ſuus prælatus commiſerit, curam habeat alterius ſeu aliorum, ſi plures quam duo extiterint, & circa eos diligenter intendat, vt in religione ac ſtudio ſe gerant & proficiant ſicut decet, nec alicui liceat eorundem alicui monacho alterius monaſterij confiteri, aut ab aliquo tali Euchariſtiæ recipere ſacramentum, niſi in caſu quo voluerint ex cauſa legittima confiteri priori ſtudentium, vel ab eo aut alio prædictum recipere ſacramentum; in caſu quo nullus ſui monaſterij monachus voluerit aut potuerit illo die illi Euchariſtiam miniſtrare.

Nō placitēt ſtudentes corā iudice externo.

Inſuper viam litibus cupientes præcludere, ac ſcandalis obuiare, præſenti ſtatuto ſpecialiter prohibemus ne ſtudentes noſtri ordinis inter ſe ex quacunque cauſa coram Cancellario aliove iudice ſęculari placitent, ſeu diſceptent, nec quiſquam eorum alium coram eis conueniat quouiſmodo: Sed ſi qua (quod abſit) inter aliquos eorundem litis materia futuris temporibus oriatur, ipſa, quatenus poſſibile fuerit, per priorem, & quatuor vel quinque ſeniores ipſorum ſtudentium, ſopiatur; & ſi per eos tolli non poſſit, ipſa materia præſidentibus intimetur, qui ſi quid inter eos male fuerit attemptatum, id debito modo corrigant & reforment.

Contra procurantes ſtudia literis magnatum.

Cum monachus ex profeſſione debeat eius veſtigijs adherere, qui venerat, non vt propriam faceret voluntatem, ſed ipſius voluntatem qui eum miſit, nec miniſtrari venerat, ſed potius miniſtrare, abſurdum videtur in monacho, cuius eſt ſui prælati ſubijci voluntati, ac honores fugere mundiales, contra vel præter ſui prælati voluntatem magnatum preces vel literas procurare vt accedere poterit ad ſtudia literarum, aut inibi commorari, ſeu gradus aliquos in ſtudio attingere, vel ad apicem aſcendere magiſtratus: hincque diſtrictè præſentibus prohibemus, ne quis noſtræ religionis monachus contra vel præter ſui prælati voluntatem ſæcularium quorumcunque preces vel literas procuret, vel faciat procurari, vt ad ſtudium tranſmittatur, aut in ſtudio detineatur, ſiue ad gradus quoſcunque ſtudij promoueatur, ſuo prælato neſciente, vel etiam hoc nolente. Statuimuſque quod ſi quiſquam noſtri ordinis preces vel literas, vt præfertur, per ſe vel per alium præſumpſerit procurare, ac ſuper hoc conuictus extiterit; eo ipſo abſque cauſa alia qualicunque, ſi nondum ad ſtudium miſſus fuerit, reddatur inhabilis vt ad ſtudium tranſmittatur; Quod ſi iam in ſtudio conſtiterit, eo ipſo etiam per ſuum prælatum reuocetur à ſtudia, deinceps ad ſtudium non mittendus.

Graduādus nemo ſine Prælati ſui licētia.

Cui etiam adijcimus ſtatuendo, quod ſi quis de cætero ipſorum ſtudentium, reclamante ſuo prælato, gradum aſcenderit magiſtralem, pæna inobedientiæ puniatur in ſui verecundiam manifeſtam: & aliter, prout ſuus prælatus eum duxerit puniendum.

Honorariū Doctorum regentium cathedram.

Item cum ſuadeat ratio naturalis vt vbi fuerit paritas in cauſis, ſit & paritas in effectibus; fueritque alias in conſtitutionibus prouincialibus apud Northampton editis, titulo *de ſtudentibus*, ordinatum, quod Doctori Theologiæ, pro quo miſerint pręſidentes ad occupandum Cathedram magiſtralem, poſtquam iuxta ſtatutum vniuerſitatis Oxoniæ à tempore inceptionis ſuæ annum compleuerit in legendo, ſingulis annis, quibus poſtea Cathedram in loco noſtro communi in Stockwelleſtreet ſituato, occupauit; de communi collecta ſolui debeant decem libræ; eandem ordinationem de penſione ipſarum decem librarum Doctori de communi collecta taliter perſoluenda, etiam & ad Doctorem Theologiæ Cathedram occupantem in loco Monachorum Dunelm. ſuper Candich ſituato, cum pro eo miſſum fuerit, iuxta formam in dicto titulo de Studentibus limitatam, præſentis auctoritate Capituli extendi ſtatuimus, & mandamus.

Præterea poſtulat equites rationis, ordinis quoque connexio debita hoc requirit, vt vina communitatis membra in ſimul adhereant adinuicemque nutriantur vigeant atque creſcant; Quod ſi membrum aliquod à communitate ſubtraxerit ſemel gratis, illud ideo communitatis careat alimento: Hinc ſtudentibus noſtri ordinis precipimus vniuerſis, ne quis eorum, quaſi ab exteris mendicando, apicem Magiſtralem ſeu gradum alium ſcholaſticum temptet aſcendere, vel præſumat, ſub Magiſtro aliquo ſeu Doctore, qui noſtræ non fuerint profeſſionis; Dummodo in ipſa vniuerſitate Doctor aliquis noſtri habitus foret præſens, ſub quo ſcandere poterit gradum huiuſmodi ſcholaſticum, ſeu etiam Magiſtratum Quod ſi quis noſtri ordinis ſub aliquo noſtram religionem regulariter non profeſſo, de cætero gradum aſſumpſerit Doctoralem, eum decernimus eo ipſo nullum fore de Collecta Communi ſubſidium ad ſuam inceptionem penitus habiturum; præter pænas alias talibus recipientibus magiſtratum, vel gradum ſcholaſticum ſub magiſtro extraneo, vt prefertur, tanquam diſceſſionis filijs, ſeu priuignis præſidentibus meritò infligendas.

Ne ſtudentes graduẽtur niſi ſub doctore ordinis.

ANNOTATIO.

Quamuis in manuſcripto libro, vnde hæc ſtatuta capitularia deſumpſimus, non erat annotatus annus in quo fuerit capitulum celebratum: conſtat tamen ex eo, quod in iſtis erigatur de nouo Prior ſtudentiũ Cantabrigiæ, cũ antea, nullus fuerit vt patet è capitulo anni 1343. cap. 19. de ſtudentibus pag. 162. ſed tantum Prior ſtudentium Oxoniæ; in capitulo autem habito anno 1423. pag 176. iam ſupponitur erectus, & ibidem querelas ſuas depromat, inſinuetq; nondum monachis ædificatum fuiſſe hoſpitium commune Cantabrigiæ; cum iamdudum habuiſſent commune collegium Oxonij fundatum; præter particularia collegia Albanenſe, & Dunelmenſe, ibidem pro ipſis Abbatijs ędificata: quæ nunc vocantur, Aula Albanenſis & Collegium Trinit. Hinc, inquam conſtare poteſt aperte, Capitulum iſtud celebratum fuiſſe poſt annum 1343. & ante annum 1423. Quare locus illi inter acta capitularia illorum annorum fuerat medius aſſignandus. ſed ad nos miſſum eſt ſerius, prelo iam locum illum preteruecto.

Ioan. Spedus diligens hiſtoricus, in vltima editione Chronicorũ ſuorũ oſtendit collegiũ Cantabrigenſe, quod nunc vocatur Magdalenenſe, vocatum fuiſſe collegium monachorum ante tempora Henrici 8. & vndecimo anno regni ipſius à Duce Buckinghamiæ pro eiſdem monachis fuiſſe magnificè reædificatum. Hoc ergo putamus fuiſſe hoſpitium, quod ex huius capituli contributionibus (vt apparet) poſtea fuit coemptum.

Scriptura LXXVI.

Ex antiquo M. S. Dunelmenſi.

Hic incipiunt conſtitutiones Domini Papæ Benedicti duodecimi ſuper ordine monachorum nigrorum. Epiſtola Abbat. ad alios Abbates & Priores

ABbates monaſteriorum Beatæ Mariæ Eborum, & ſancti Albani, ordinis Sancti Benedicti, Lincoln. Dioc. executores ad infra ſcripta à ſede Apoſtolica ſpecialiter deputati: Vniuerſis & ſingulis Abbatibus & Prioribus Abbates Priores non habentibus. ac etiam Prioribus Cathedralium Eccleſiarum, ſeu maioribus in ipſis Eccleſijs Cathedralibus poſt antiſtites earundem, ordinis ſeu Religionis nigrorum monachorum, in Cantuar & Ebor prouincijs commorantibus, ſeu degentibus, ſalutem, & mandatis Apoſtolicis firmiter obedire. Noueritis nos literas ſanctiſſimi in Chriſto patris & Domini noſtri, Domini Benedicti diuina prouidentia Papæ duodecimi, cum vera ipſius Domini noſtri Papæ Bulla plumbea in filo canabis integra more Romanæ Curiæ bullatas, non vitiatas, non Cancellatas, non abolitas

nec in

nec in aliqua ſui parte corruptas, ſed omni ſuſpitione carentes, vt prima facie apparebat, nuper cum ea reuerentia, qua decuit, recepiſſe, tenorem continentes ſubſequentem.

Litteræ pales ad Abbates Beatæ Mariæ Ebor, & Sancti Albani Linc. Dioc.

Benedictus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilectis filijs Beatæ Mariæ Eborum & Sancti Albani Lincoln Dioc. ordinis Sancti Benedicti Monaſteriorum Abbatibus, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Pateroc conſiderationis aciem ad ſalubrem ſtatum ordinis ſeu Religionis Monachorum nigrorum attentius dirigentes: pro ſalute & proſperitate ipſorum, præhabita deliberatione matura, nonnulla ſtatuta edidimus, & ordinationes fecimus, quæ voluimus, & mandauimus in eodem ordine, ſeu Religione, perpetuis futuris temporibus, obſeruari. Et quia in eiſdem ſtatutis & ordinationibus inter alia duximus ſtatuendum: quod in ordine ſeu in Religione præfata in ſingulis prouincijs, per nos in ipſis ordinationibus nouiter ſtatutis, & etiam deſignatis fit de triennio in triennium prouinciale Capitulum Abbatum & Priorum Monaſteriorum Abbates proprios non habentium; & etiam Priorum Cathedralium Eccleſiarum ſeu Religionis ipſius, ſeu aliorum maiorum in ipſis eccleſijs exiſtentium poſt antiſtites earundem, apud vnum de monaſterijs eiuſdem ordinis ad hoc aptum, vel ſi hoc fieri non poſſet, apud alium locum ad hoc congruum, & ſecurum, de quo monaſterio, ſeu loco, & die primi Capituli huius celebrandi, & alijs ad id optime facientibus prouidere habent, qui ſuper hoc per ſedem Apoſtolicam forent deputati, prout in dictis ordinationibus plenius continetur: vt hæc executioni debite demandentur, vos, de quorum circumſpectionis induſtria plenam in Domino fiduciam optinemus, ad exequenda præmiſſa, & alia infra ſcripta, in Cantuar & Ebor prouincijs, quos quoad celebrandum nunc & impoſterum huiuſmodi prouinciale Capitulum pro vna volumus & ſtatuimus reputare prouincia, tenore præſentium deputantes; diſcretioni veſtræ auctoritate Apoſtolica committimus, diſtrictius iniungimus, vt pro celebrando hac prima vice huiuſmodi Capitulo. in dicta prouincia per nos vt præmittitur deſignata, aliquod monaſterium eiuſdem ordinis ſeu religionis ad hoc aptum, ſi in ea valeat reperiri; alioquin locum alium ad hoc congruum, & ſecurum, & diem ad id etiam congruum, cum continua ione dierum ſequentium, eligentes; Abbates, Priores, & alios prenominatos ad Capitulum conuocare curetis, diem, & locum prædictos eis per veſtras litteras nihilominus intimantes & quod in ipſo primo inſtante Capitulo miſſas ſolempniter celebrari, ſermones côuenientes ad dictum Capitulum fieri prouide ordinando; Eodemque Capitulo congregato faciatis aliquas perſonas idoneas per ipſum Capitulum eligi, qui in dicto primo Capitulo præſideant, eaque faciant, & adimpleant, quæ iuxta huiuſmodi noſtras ordinationes, vel alias, ſunt per præſidentes huiuſmodi prouincialibus Capitulis facienda Statuta quoque & ordinationes huiuſmodi, quæ vobis, & dicto Capitulo ſub bulla noſtra tranſmittimus, in eodem Capitulo publicetis, ac legi & auſcultari integraliter faciatis Omnes Abbates, Priores, & alios prędictos conuenientes ad Capitulum memoratum, necnon procuratores abſentium mouendo, & ſi neceſſe fuerit compellendo, vt ipſorum ſtatutorum ſeu ordinationum copiam ſub autentica ſcriptura recipiant; illa ad eccleſias, Monaſteria ſeu loca ipſorum fideliter delaturi atque etiam in dictis eccleſijs monaſterijs atque locis faciant ea diligentius cuſtodiri ac etiam obſeruari. Volumus & per dictum primum Capitulum prouideri de loco ad hoc accomodo, & ſecuro eiuſdem prouinciæ, vbi liber ordinationum, ſeu ſtatutorum noſtrorum huiuſmodi, bulla noſtra munitus, perpetuis futuris temporibus diligenter debeat conſeruari. Statuta etiam in prouincialibus ſeu cômunibus. Abbatum & Priorum prædictorum dictarum Cantuar & Ebor prouinciarum vel alicuius eorum Capitulis olim facta, portari per eos, qui illa habuerint, ad præfatum primum Capitulum, & ipſa per aliquos ab eodem Capitulo deputandos examinari, cum diligentia faciatis: & quæ de illis (quæ tamen noſtris prędictis ordinationibus non obuient) in ipſa veſtra prouincia obſeruari debeant, in ſequenti eiuſdem prouinciæ Capitulo ordinetur. Deinde ad eccleſias Cathedrales, Monaſteria, & alia loca conuentualia eiuſdem ordinis, ſeu Religionis infra eandem prouinciam exiſtentia, coniunctim & diuiſim, per diuerſas partes, prout adinuicem conueneritis, perſonaliter accedentes: de ipſorum, nec non membrorum ſuorum facultatibus, & quot monachi eſſe conſueuerunt in eiſdem, quot etiam de dictis facultatibus (incumbentibus eis ſupportatis oneribus) commode valeant ſuſtentari, diligenter inquirere, nos que de premiſſis per diligentem & fidelem relationem plenariè informare curetis: vt conſideratis facultatibus, & oneribus ſupradictis, certum in eis monachorum numerum ſtatuere valeamus Inſuper certos, & perpetuos reditus pro penſionibus, magiſtris, ſeu inſtructoribus, ac monachis mittendis ad ſtudia, necnon pro ſuppletione officiorum, & adminiſtrationum in ſufficientium aſſignandis, ſecundum formam & modum quæ in eiſdem ordinationibus exprimuntur:

Deputātur pro executione Abbates Eborac. & Albanenſis.

Quid debeant in primo capitulo facere.

Status monaſteriorū poſt capitulū inquirēdus.

muniut. Necnon vt in exequendis p e miſſis vos non contingat expenſis proprijs pregrauari, pro diebus ſingulis, quibus poſt prædictum Capitulum c l.brarum in prædictæ executionis proſecutione fueritis, eundo, morando, & redeundo, cuilibet veſtrum exigendi & recipiendi octoginta Turonen argenti duntaxat ab eccleſijs, monaſterijs, alijs que locis prędictis Conuentualibus. & membris eorum congrua per vos, vel veſtrum alterum de illis inter eccleſias monaſteria loca & membra prędicta diſtributione facta: Ita quod nihil aliud vltra octoginta Turonen. prędictos, vos, aut familiares veſtri, ab eccleſijs, monaſterijs, locis, vel membris prædictis, vel a prelatis, ſeu quibuſuis perſonis ipſorum, petere, exigere, vel etiam à volentibus ſoluere ſeu date, recipere præſumatis. Alioquin pœnis contra viſitatores in prouincialibus Capitulis deputandos ac familiares eorum, præter expenſas eis in victualibus miniſtrandis, pecuniam aut munera recipientes, ex dictis conſtitutionibus & ordinationibus noſtris inflictis, vos & familiares veſtros prædictos volumus ſubiacere. Contradictores quorum in premiſſis, vel aliquo premiſſorum, per cenſuram eccleſiſticam, & alia opportuna remedia compeſcendo; non obſtantibus quibuſcunque ſtatutis, & conſuetudinibus Cathedralium eccleſiarū, monaſteriorum & aliorum locorum eiuſdem ordinis, ſeu Religionis prouinciæ prędictę, contrarijs iuramentis, confirmationibus Apoſtolicis, aut quibuſuis firmitatibus alijs roboratis, ſeu ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de beneficijs Monachalibus eiuſdem ordinis in eadem prouincia ſpeciales vel generales Apoſtolicæ ſedis, vel eius legatorum litteras impetrauerint, etiam ſi per eas, ad inhibitionem, reſeruationem, & decretum, vel alias quomodolibet, ſit proceſſum Quas quidem litteras, & proceſſus habitos per eaſdem, ad beneficia, quæ per vos pro premiſſis iuxta eaſdem ordinationes aſſignata fuerint, volumus non extendi. Aut Abbatibus, Capitulis, ſeu Prioribus ſopradictis communiter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede conceſſum, quod eis, ſeu ipſorum monaſterijs, aut locis aliquæ penſiones imponi, vel in illis conſtitui, ſeu quod ad contributionem vel ſolutionem quarumlibet procurationum, ſeu talliarum, vel impoſitionum huiuſmodi minime teneantur; & ad id compelli, ſeu ſi ipſis coniunctim vel ſeparatim a prefata ſede indultum exiſtat, quod excommunicari, ſuſpendi, vel interdici non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de conceſſionibus ſeu indultis huiuſmodi mentionem; aut quibuſcunque conſtitutionibus, ordinationibus, vel ſtatutis, priuilegijs, indulgentijs, vel litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus contrarijs, quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, earum affectus impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus quorumcunque totis tenoribus habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis, plenam & liberam concedimus tenore præſentium poteſtatem. Volumus autem, quod etiam de his, quæ circa aſſignationem dictorū reddituū pro penſionibus Magiſtro, ſeu inſtructori clauſtralium Monachorum ac monachis mittendis ad prædicta ſtudia impendendis, necnon de redditibus ſeu penſionibus officijs ſeu adminiſtrationibus in ſufficientibus ſupradictis applicandis, ſeu etiam vniendis duxeritis ordinanda, & de alijs circumſtantijs eorundem, nos per veſtras litteras certius ſimiliter plenariè informare. Quod ſi non ambo premiſſis exequendis potueritis intereſſe, alter veſtrum ea nihilominus exequatur. Cæterum, quia pro dictorum ſtatutorum & ordinationum expeditione dilectos filios Bernardum de Genebreda de Iongauilla, & Iohannem de Fliſco ſancti Pauli de Cadaionis Cluniacen. & ſancti Benedicti ordinum, Rotomagen. & Vauten. Dioc. Prioratuum Priores, in Romana Curia proſecutores, per alias noſtras litteras duximus deputandos; & eis inter alia exigendi, ab Abbatibus, Capitulis, Prioribus & alijs adminiſtratoribus eiuſdem ordinis, ſeu religionis, de quibus videretur eiſdem, pro præmiſſorum expeditione certas pecuniarum ſommas, & taxandi, & diſtribuendi inter dictas prouincias quantum videlicet quelibet prouincia per nos deſtinata de expenſis per eos in ſcriptis aut alias premiſſorum occaſione factis ſoluere teneatur, liberam dedimus poteſtatem: Volumus, & mandamus vt tam vos, quàm pręſidentes. primo prouinciali Capitulo, cæterique Abbates eiuſdem prouinciæ, taxationem per eos in ipſa veſtra prouincia impoſitam, ſoluere, & alias circa hæc eorum mandatis deuote & efficaciter parere curetis. Datum Auinion. Id[illegible] Decemb. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Nos igitur volentes mandatis Apoſtolicis, ſicut decet, humiliter obedire, A[illegible]e dictarum litterarum, Monaſterium ſancti Andreæ in Northampton. dicti ordinis ſeu Religionis Lincoln. Dioc. ad celebrandum in eodem dictum primum Capitulum iuſta dictarum continentiam litterarum & ad faciendum cætera quę in ipſis litteris continentur decimo die Menſis Iunij cum continuatione & prorogatione dierum ſequentium deliberatione prehabita diligenti concorditer duximus eligendum. Quem quidem locum pro eo quod quaſi in medio Regni conſiſtit

Expenſæ exequutoribus aſſignatæ.

Coercs obſiſtētes.

Non obſtantibus.

Indicūt capitulum Abbates deputati.

ſiſtit congruum & ſecurum, & dictum diem terminum competentem attentis locorum diſtantijs reputamus. Quocirca vobis omnibus & ſingulis auctoritate, qua fungimur in hac parte, de qua vobis copiã fieri, ſi e[…]m congrue petieritis, decernimus, vt tenemur, in virtute obedientiæ qua dictæ ſedi tenemini firmiter iniungendo mandamus, Voſque & veſtrum quemlibet tenore præſentium, quas latori earundem illico tradi volumus, peremptoriè citamus. quod dictis die & loco cum continuatione & prorogatione dierum ſequentium compareatis & compareat veſtrum quilibet celebraturi & celebraturus tunc nobiſcum dictum primum Capitulum prouinciale; audituri etiam & auditurus in ipſo Capitulo publicationem & lectionem ſtatutorum & ordinationum, de quibus in dictis litteris memoratur, ipſorumque copiam, & quicquid vlterius in dicto primo Capitulo per præſidentes eidem ad Dei laudem & honorem rationabiliter fuerit ordinatum, recepturi & recepturus. Ac etiam vlterius facturi & facturus quod dictarum litterarum tenor exigit & requirit. Inſuper cuicunque veſtrum, qui ſtatuta in prouincialibus ſeu comitiatibus Abbatum & Priorum prædictorum dictarum Cantuar & Ebor prouinciarum ſeu alicuius earundem Capitulis facta habuerit, auctoritate prædicta iniungimus & mandamus, quatinus ipſa ſtatuta dictis die & loco ad dictum Capitulum ſecum deferat, ſeu tranſmitti per alium faciat, ſi ad dictos diem & locum perſonaliter accedere iuſto impedimento ipſũ cõtigerit impediri: vt tunc de ipſis ſtatutis fieri valeat, prout eſt in dictis litteris ordinatum. Si vero dictis die & loco legitimo impedimento detenti, ſeu quiuis veſtrum detentus, nequiueritis vel nequiuerit perſonaliter intereſſe nihilominus eiſdem die & loco cum continuatione dierum ſequentium per vnum Commonachum ad faciendum omnia & ſingula, quæ ſuperius in hoc noſtro mandato, quinverius Apoſtolico, continẽtur, & vobis omnibus & ſingulis iniunguntur, procuratorem legitime conſtitutum, habẽtem inter cetera poteſtatem faciendi plenam fidem de impedimento huiuſmodi, coram nobis ſtudeatis, & ſtudeat veſtrum quilibet comparere, de die vero receptionis præſentium, & quid feceritis & fecerit veſtrum quilibet in premiſſis vnacum cauſis abſentiæ ſi vos vel veſtrum aliquem dictis die & loco abeſſe cõtigerit ſciatis & faciat, nos eiſdem die & loco veſtris vel ſuis litteris certiores. Scituri quod ſi huiuſmodi noſtris mandatis, quin verius Apoſtolicis, non parueritis & paruerit veſtrum quilibet cum effectu, contra vos & veſtrum quemlibet, in quantum de iure poterimus, iuxta dictarum litterarum exigentiam procedemus. Datũ quo ad nos Abbatem Monaſterij Beatæ Mariæ Ebor in eodem monaſterio decimo die menſis Martij Anno Domini milleſimo trecenteſimo trigeſimo ſeptimo. Et quo ad nos Abbatem Monaſterij ſancti Albani prædicti apud ſanctum Albanum ſeptimo decimo die menſis eiuſdem Anno Domini ſupradicto. Benedictus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filijs vniuerſis Abbatibus Prioribus Decanis aliiſque perſonis ordinis ſeu Religionis Monachorum nigrorum, in proximo ipſorum prouinciali Capitulo in Cantuar & Ebor celebrando prouincia congregandis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ad ſalubrem & fælicem ſtatum ordinis & Religionis Monachorum nigrorum paternę conſiderationis intuitum attentius dirigentes pro ſalute, & proſperitate illorum præhabita deliberatione matura: nonnulla ſtatuta edidimus & ordinationes fecimus, quæ voluimus & mãdauimus ac volumus & mandamus vbique infra ordinem ſeu religionem huiuſmodi perpetuis temporibus firmiter obſeruari, prout in eiſdem ſtatutis, & ordinationibus bulla noſtra munitis plenius continentur. Quocirca vniuerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus ordinationes, & ſtatuta prædicta cum multa maturitate digeſta & in vnam compilationem redacta, quam ſub eadem Bulla noſtra vobis tranſmittimus, prompto & deuoto ſuſcipientes, affectu, ipſa vtpote ſpiritualem profectum veſtrum & totius ordinis decorem reſpiciẽtia, memorari efficaciter obſeruetis, & quantum ad vos pertinuerit faciatis per alios obſeruari, vt luceat lux veſtra coram hominibus in bonis operibus, & in eis pater cæleſtis iugiter collaudetur. Datum. Auinion. Idus Ianuarij. Pontificatus noſtri Anno tertio.

Aliæ literæ Papales præfixæ Benedictionis ſtatutis.

Scriptura LXXVII.

Fundatio Abbatiæ S. Dogmaelis ordinis Tyronenſis in VVallia in agro Pombrochienſi, ex Turre Lond. patent. 7. Henrici 4. parte 2. M. 24.

Edwardus Rex primus.

REX &c. Inſpeximus Cartam Domini Henrici quondam Regis Anglię ſenioris, quá fecit monachis de Tyron in hæc verba. In nomine ſanctæ & indiuiduę Trinitatis Ego Henricus Rex Angliæ & Dux Normanniæ pro remiſſione animæ meæ & prædeceſſorum meorum Conceſſi monachis de Tyron vxore mea Adelaide olim concedente, quecunque Robertus Martini filius eiſdem monachis vel dedit vel daturus eſt quieto iure ac perpetuo poſſidenda ſicut infra in præſenti membrana ſcriptum. Ego Robertus filius Martini de ſuperna cogitans retributionę vxore mea Matilde concedente vel potius monente pro ſanctæ eccleſiæ exaltatione in terra mea de Gualis Tyronenſium monachorum paupertati compatiens, Monaſterium in honore Sanctę Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ conſtituens, nonnullis fratribus ibi religioſe conuerſantibus Abbatem eis preponi à Domino Abbate Wlilelmo, & omni Conuentu Tyronenſi, Deo auxiliante, tandem multis precibus impetraui, quorum neceſſitatibus iuxta poſſibilitatis meæ vires concurrere cupiens, venerando Anglorum Rege Henrico adhortáte, ac pariter & quę daturus ſum quieta ac libera iure perpetuo Abbati & eius Monachis eorumque ſucceſſoribus poſſidenda concedente, Ita vt in eadem Abbatia nihil ab aliquo poteſtate ſæculari poſſit contra Canonicam auctoritatem inſtitui, ſcilicet nec ab ipſo Rege, nec ab eius quolibet Principe aut eorum aliquo ſucceſſorum. Dedi eis antiquam eccleſiam ſancti Dogmahelis cum poſſeſſione terræ eiuſdem eccleſiæ adiacente, cuius nomen eſt Landodog in prouincia Rames &c. Et alia (bounded.) Dedit denique eiſdem Monachis Mater mea Inſulam Pyr, quæ alio nomine Caldea nuncupatur, quam à Domino meo Rege mihi datam, matri meæ dederam, quod vtique libens concedo. Et in Anglia dedi eis quoddam manerium nomine Ratten. Hæc igitur omnia quamuis in diuerſis temporibus dederim, tamen in ordinatione Abbatis ſolemniter donatio hæc facta eſt ea die qua primus eiuſdem loci Abbas Fulchandus nomine, à Domino Bernardo Menenenſis eccleſiæ Epiſcopo intronizatur in ſede ſua, & concedente eodem Epiſcopo quicquid de decimis meis eidem Abbati dederam tam de frugibus quàm de animalibus. Data tertio Idus Septembris. Teſte eodem Bernardo Epiſcopo, atque Domino Abbate Tyronenſi W. Necnon & Ricardo filio &c.

Scriptura LXXVIII.

Fundatio Prioratus Pullæ ordinis Tironenſis in agro Pembrochienſi pat. 3. Henrici 6. parte 2. M. 22.

REX Archiepiſcopis &c. ſalutem. Inſpeximus Cartam quam Adam de Rupe fecit Deo & Sanctæ Mariæ & ſancto Budoco & Monachis de ordine Tyronenſi in Monaſterio de Pulla Deo ſeruientibus in hæc verba. Sciant vniuerſi Sanctæ Matris Eccleſiæ Filij præſentes & futuri quod ego Adam de Rupe diuina confidens remuneratione pro Sanctæ Eccleſiæ exaltatione, Monaſterium in terra mea de Pulla ad honorem ſanctę Dei genitricis ſemperque virginis Mariæ conſtituens conſenſu & aſſenſu hæredis meæ, vxore etiam mea Blandina concedente pro ſalute animarum noſtrarum, patrum noſtrorum & omnium Anteceſſorum & ſucceſſorum noſtrorum, dedi & Conceſſi & hac mea præſenti Carta confirmaui Deo & Sanctæ Mariæ & Sancto Budoco & Monachis de ordine Tyronenſi ibidem Deo ſeruientibus, vnam Carucatam terræ &c.

Et quia hæ donationes ad prędicti Monaſterij ædificationem & ad honeſtam præfatorum

monacho

monachorum ſuſtentationem minus ſufficiunt. Dedi eis & conceſſi omnes eccleſias terræ meę ſcilicet, eccleſiam Sancti Kewic de Steintona, & eccleſiam Sanctæ Mariæ de Rupe, & eccleſiam Sancti Dauid de nouo Caſtello, & eccleſiam Sancti Nicolai de noua mota, & omnes eccleſias totius Conqueſti mei cum omnibus pertinentijs & libertatibus ſuis, & decimas omniū molendinorum meorum. Has igitur prenominatas terras, eccleſias, decimas & libertates dedi eis & Conceſſi in puram & perpetuam Eleemoſinam liberam & qnietam ab ſeruitio & exactione ſæculari, ſicut aliqua eleemoſina poteſt melius & liberius exhiberi, Er vt hæc mea Donatio rata & ſtabilis permaneat, Sigilli mei appoſitione præſens ſcriptum corroboraui, His Teſtibus, Andrea Abbate de ſancto Dogmaele, Ricardo Mangunel. Ricardo de Huſcart. &c.

Scriptura LXXIX.

Ex manuſcripto Roffnſi, cuius hic erat titulus: Regiſtrum VVilielmi VVold Prioris. Eſt procuratoria abſentis à capitulo.

VEnerabilibus in Chriſto patribus ac Dominis Dei gratia Capituli prouincialis ordinis ſancti Benedicti nigrorū monachorum in Anglia præſidentibus eorumue cōmiſſarijs ſeu loca tenentibus quibuſcunque Frater Willelmus diuina miſeratione Abbas exempti Monaſterij ſancti Albani eiuſdem ordinis Lincolnienſis Dioceſis Salutem. Cum omnium reuerentia & obedientia tantis patribus debito cum honore. Quia Capitulo veſtro prouinciali die lunę videlicet primo die menſis Iul j proximo iam inſtanti cum continuatione dierum tunc ſequentium apud Northampton. Celebrando ex mandato Domini noſtri Regis Angliæ ad intereſſendū creationi Domini Edwardi ipſius primogeniti in principē wallię necnon varijs & legitimis impedimentis & eccleſiæ noſtræ negotijs ſuperuenientibus multipliciter prępeditus perſonaliter intereſſe nequeo: Reuerendum in Chriſto patrem & Dominum, Dominum Abbatem Weſtmonaſterij, meum verum & legitimum procuratorem, excuſatorem & nuncium ſpecialem ordino, facio & conſtituo per præſentes, dans & concedens eidem procuratori meo poteſtatem generalem & mandatum ſpeciale pro me & nomine meo in dicto Capitulo prouinciali coram vobis veſtrisue Commiſſarijs comparendum & intereſſendum Cauſam ſeu cauſas abſentiæ meæ & impedimenti meipredicti, allegandū & proponendum, ipſam cauſam ſeu Cauſas fore veram ſeu veras in animam meam iurandum, ac etiam vobiſcum veſtriſue Commiſſarijs & alijs prælatis tunc ibidem exiſtentibus de his, quæ ibidem ad honorē Dei Cultus diuini augmentationem & obſeruantiam regularem contigerit ordinari, tractandum, & eiſdem conſentiendū, necnon omnia alia & ſingula faciendum, exercendum, & expediendum quæ circa premiſſa & premiſſorum aliquod neceſſaria fuerint vel opportuna; promittens me ratum & gratum habiturum quicquid idoneum procurator meus nomine meo in premiſſis duxerit faciendum ſub hypotheca, & obligatione omnium bonorum meorum, & Monaſterij noſtri predicti. In cuius rei teſtimonium ſigillum meum præſentibus eſt appenſum. Dat. &c.

ANNOTATIO.

Quamuis non fuerit addita temporis nota: conſtat tamen hoc capitulum, à quo abſuit Albanenſis Abbas, fuiſſe anno 1346 eo enim anno Eduardus vocantus Princeps Niger filius Eduardi tertij ſuſcepit à patre ſuo ordinis equeſtis inſignia, per ſolemnem ceremoniam, inclytamque pompam Walliæ Princeps creatus.

Scri-

Scriptura LXXX.

Ex veteri M. S.

Commiſſio viſitationis.

IOANNES permiſſione dinina Abbas Monaſterij de Selby ordinis Sancti Benedicti Eborū Dioceſis Monaſteriorum ac priora.nū eiuſdem ordinis in Eborum prouincia per generale capitulum nigrorum monachorum apud Northampton vltimo celebratum viſitator deputatus: dilectis nobis in Chriſto Fratri Ioanni de Branby Priori Monaſterij noſtri & Bacchalario in Theologia, ac Fratri Willelmo Pygot commonachis noſtris ſalutem in Domino ſempiternam. Quia vero pro præſenti ſumus legitime prepediti quominus perſonaliter huiuſmodi nobis iniuncto viſitationis officio poſſimus intendere, ad viſitandum nomine noſtro Monaſteria ac prioratus ſupradicta tam in capite quam in membris, ac inquirendom de ſtatu eorundem, & obſeruantijs regularibus corrigendis & reformandis, quę corrigenda & reformanda fuerint, in eiſdem, ac etiam faciendum, exercendum, & exequendum omnia & ſingula, quæ huiuſmodi viſitationis officium exigit & requirit, vobis & cuilibet veſtrum coniunctim & diuiſim vices noſtras committimus per præſentes, cum cuiuſlibet coertionis canonicæ poteſtate. In cuius rei teſtimonium ſigillum noſtrum pręſentibus eſt appenſum, datum in Monaſterio noſtro ſupradicto, decimo die menſis Iunij anno Domini milleſimo treceteſimo nonageſimo ſexto.

Scriptura LXXXI.

Ex archiuis Turris Londinenſis.

Ex bundello petitionum Parliamenti, tempore Edoardi tertij.

Regi noſtro maxime tremendo.

SVpplicant humiliter eius pauperes fideles oratores Prior & Conuentus monachorū Thetfordiæ ordinis Cluniacenſis, quod cum ante hac collatione dicti Prioratus pertinente ad Abbates Cluniacenſes, Priores & plurimi alij monachi in eo exiſtentes fuerint alienigenæ, & ita dicta domus deputata fuerit alienigena, nunc autem euenerit, vt Prior omneſq; monachi dicti loci ſint legales & veri Angli nati & nutriti intra regnum, & nihil apportent extra: & auxilio Dei,& aliquorum deuotorum ſæcularium (qui ſumptus fecerunt) dicti pauperes religioſi acquiſiuerint & impetrauerint liberam electionem, ſibi & ſucceſſoribus ſuis perpetualiter habendam; & quod Prior ſemper cōfirmetur hic, abſque eo quod mare tranſire debeat: ita vt deinceps dictus prioratus ſemper manſurus ſit ſi Deo placeat, totaliter ſub gubernatione & adminiſtratione perſonarū, qui ſint veri & legales Angli: Placeat vobis propter Deum, & in opus charitatis, & in releuationem dictæ pauperculæ domus, (quæ propter ſimplicitatem, & minus cautam

A noſtre treſ-redote S. le Roy.

SVpplient humblement ſes poueres lieges oratours les Priour & Conuent des Moynes de Theiford de l'ordre de Cluny, que comme auant ces heures la collaçun de la dite Priorie appartenante as Abbez de Cluny, les Priours & pluſeurs autres, des moynes eſtanz en icelle ayent eſté perſonnes alienes,& que y la dite meiſon ayt eſtée reputée aliene, & ore ſoit enſy que le Priour & tous les Moynes en dit lieu ſont loyalx & vrays Anglois necz & norriz dedens le Royalme & riens ne appurtent pardelà, & par l'ayde de Dieu & de aſcunes perſonnes ſeculers qount de leur bonne deuocion fair les cuſtages, les diz poueres religieux ont acquis & impetrez fraoche eleccion A auoir à eux & à leur ſucceſſours à touſiours, & que lour Priour ſera toudiz confermé pardecea ſanz paſſer la mer: enſy que la dicte priorie doremes demorera toudiz, ſi Dieu pleſt, tout entierement ſous gouuernance & adminiſtration, des perſonnes vrays & loyalx englois: Il vous pleſe par Dieu, & en ouer de charité & en releuacion de la dite pouere meſon

nutam gubernationem Priorum & aliorum monachorum alienigenarum, qui in ea fuerint, & propter grandia onera ſuper impoſita ei illorum tempore, fere annihilata fuit, & ad deſtructionem perducta, ordinare & ſtabilire in hoc præſenti parlamento, quatenus deinceps ipſa domus reputetur deniz ita & libera in omnibus caſibus, quodque nullū onus aut impoſitio in vllo tempore venturo imponatur aut tanquam debitum exigatur à dicta domo, niſi tātū eo modo quo fit aliis domibus religioſis regni noſtri Anglicis & denizatis, ſeu Anglicani iuris libertate fruentibus.

meſon, laquelle par ſimpleſſe & meynes auiſée gouernauce des Priours & autres moynes aliens qui y ount eſté, & par les grandes charges ſurmiſes à icelle en leur temps, à eſté bien pres anyenté, & mys à deſtruction; ordiner & eſtablir ores en ceſte preſent parlement, que doremes elle ſoit tenue & reputée denizeine en tous cas; & que nulle charge ne impoſition ne ſoit en nul temps auenyr mys ne chalangée deüe ſur la dite meſon, fors que enſy come ſera dautres meſons religieux du noſtre royalme vrays Anglois & denizennes.

Scriptura LXXXII.

Ibidem in eodem bundello.

REgi Domino noſtro & honorando concilio ipſius ſupplicant deuoti ipſius capellani Prior & Conuentus de Spalding: quod cū teneantur obnoxij & fortiter aſtricti pro vna penſione annali confirmata per ſedem Apoſtolicam ſub valde grauibus cenſuris ſanctæ eccleſiæ, Abbati Andegauenſi, pro penſione annali quadraginta librarum; quæ penſio eſt fisco regis adiudicata & theſauro illata inter alias poſſeſſiones alienigenarum durante bello; & nihilominus dictus Abbas poſt hoc nouiſſimum bellum iam inchoauit grauiſſimum proceſſum cōtra dictum Priorem & Conuentum pro dicta penſione & arreragijs eius (quæ accedunt omnia ad ſummam 280. librarum, pro toto tempore belli huius) in curia Romana, quo ipſi oratores non poſſint habere recurſum nec defenſionem per ordinem iuris in hoc caſu, nec vt admittatur dicta ſolutio Regio Fiſco facta: Placeat itaque regali maieſtati veſtræ, per viam charitatis, & ſaluationis Sāctæ domus conueniens remedium apponere, & quod non poſt hac compellantur adducere duplicem ſolutionem tam gradis ſumma, in prope tuam diſtinctam, pauper

A Noſtre Sire le Roy & ſon tres-honorable Conſeil Supplient ſes deuourz chapeleyns Priour & Couent de Spalding, que come ilz ſoyent tenuz & fortaent obligez per vne empenſion annuele conforme par lapoſteille ſur moult greuouſes cenſures de ſeinte Eſgliſe al Abbé D'aungiers en vne empenſion annuele de quarant liures, laquele empenſion eſt pris en la main le Roy entre les autres poſſeſſions des aliens durant la guere & payez à ſon eſchequir: & nient meins le dit Abbé ad ya cōmēce depuis ceſte nouelle guerre greuouſe proceſſe contre les ditz Priour & couent pur meiſme l'empenſion, & les arrerages dicelle quamonte à deux cents & quaterueintz liures de tout le dit temps de guerre, en la court de Rome, ou ils ne pount auoir recours ne defens per cour de droit en ceſte cas ne allouance del dit payement fait aut Roy: Plaiſe à ſa Royale Maieſté par voye de charité & en ſocour & ſaluacion de ſeinte Eſgliſe conenable remedy ſur ce mettre, & qilz ne ſoient iſſint compulſes à charge de trere double payement de ſi groſſe ſumme en deſtruction perpetuele de leur poure Eſgliſe.

Scri-

Scriptura LXXXIII.

Ex veteri M. S. quod eſt penes C. D. Ricard. S. Georgij Fecialem

Eccleſia Cath. wigornienſis.

ALtitonantis Dei largiflua clementia qui eſt Rex regum & Dominus, Ego Edgarus An-
glorum baſileus omniumque regū Inſularum Oceani, quę Britanniam circumiacent,
omniumque nationum quæ infra eam includuntur Imperator & Dominus, gratias ago
Deo omnipotenti Regi meo, qui meum imperium ſic ampliauit, & exaltauit ſuper Re nu
patrū meorū, qui, licet Monarchiā totius Angliæ adepti ſint à tempore Athelſtani, qui pr mus
regum Anglorum omnes nationes quæ Britanniam incolunt ſibi armis ſubegit; nullus tamen
eorum vltra eius fines imperium ſuum dilatare aggreſſus eſt. Mihi autem conceſſit propitia
diuinitas cum Anglorum imperio omnia regna Inſularum Oceani, cum ſuis ferociſſimis regi-
bus vſque Noruegiam, maximamque partem Hiberniæ cum ſua nobiliſſima Ciuitate Du-
blinia Anglorum Regno ſubiugare, quos etiam omnes meis imperijs colla ſubdere Dei fa en
te gratia coegi. Quapropter & ego Chriſti gloriam & laudem in regno meo exaltare & eius
ſeruitium amplificare deuotus diſpoſui, & per meos fideles fautores Dunſtanum videlicet Ar-
chiepiſcopū, Athelwoldum, ac Oſwaldum Epiſcopos quos mihi patres ſpirituales & C
rores elegi, magna ex parte ſecundum quod diſpoſui perfeci. Siquidem temporibus Antec
ſorum meorum Regum Anglorum monaſteria tam monachorum quam virginum pro reme-
dio animæ meæ reparare, & ſeruorum & Ancillarum Dei numerum multiplicare deuoui. E
ipſis ſupradictis in eis Cooperatoribus ſtrenuè annuentibus, iam quadraginta & ſeptem mo-
naſteria cum monachis & Sanctimonialibus conſtitui. Et, ſi Chriſtus tam diu mihi vitam con-
ceſſerit, vſque ad quinquageſimum remiſſionis numerum meę deuotę Deo munificentiæ obl-
tionem protendere decreui. Vnde nunc in præſenti monaſterium, quod prædictus venerabilis
Epiſcopus Oſwaldus in ſede Epiſcopali Weogriceaſtriæ in honore ſāctę Dei genitricis Mar
* forte: veneƿeis. amplificauit, & eliminatis Clericorum * venijs, & ſpurcis laſciuijs, religioſis Dei ſeruis mo-
chis meo conſenſu, & fauore ſuſtulit, & locauit: Ego ipſis monaſticę religionis viris Regali a-
ctoritate confirmo, & conſilio, & aſtipulatione principum & optimatum meorum corroboro
& conſigno, Ita vt iam amplius non ſit fas neque ius Clericis reclamandi quicquam inde, qui-
pe qui magis elegerunt cum ſui ordinis periculo, & eccleſiaſtici beneficij diſpendio ſuis vx
bus adhærere, quā Deo caſte & Canonice ſeruire. Et ideo cuncta quæ illi de eccleſia poſſede
cū ipſa eccleſia, ſiue eccleſiaſtica ſiue ſęcularia rā mobilia quā, immobilia ipſi Dei ſeruis mon-
chis ab hac die perpetualiter Regia munificētia, Iure deinceps poſſidēda trado, & conſtituo,
firmiter, vt nulli principū, nec Epiſcopo ſuccedenti fas ſit aut licitum, quicquā inde ſubtrahe
aut peruadere, aut ab eorum poteſtate ſurripere, & in Clericorum ius iterum traducere, qua-
diu fides Chriſtiana in Anglia perdurauerit. Sed & dimidium Centuriatum quod Anglicæ vo-
catur Cudburigelayes hundred, ad quod iacent quinquaginta hidæ in Croppodorme, quas O-
fa Rex Merciorum quōdam familiæ in Weogerieceaſtria donauit liberas ab omni regali ex-
actione, ego ipſis Dei ſeruis cū eadem libertate trado & conſcribo. Inſuper etiam ad ſupplen
ipſum Centuriatum id eſt hundred, vt ex meo dono illud plenum habeant, terras ipſius eccle-
ſiæ, quæ hactenus Regiæ exactioni ſubiacebant, ab hac die imperpetuum liberabo, & liberas
concedo & precipio: Eas vz quæ ſunt vltra Auonę flumen, quæ iſtis vocabulis nomin
Werabreodum cum Pleonedoe, Teotuitim cum mutune, Seigesbearmye & in monte wy
Noudſwica, Eowenlaud, Doegltesforied, & Doriene, & Itracumb, & in Ripa Sture fl
Stepwoeſicun, & ibi iuxta eam Blatwoelle, & in Occidentali parte Sabrine Giyonauloeg
vecclage, & Cinhrawice, & Hallege cum ſibi pertinentibus: Et item Hetiefoydrun
Auone pro ſupplendo vt ſupradiximus Centuriatu id eſt Humdred, Deo & ſanctæ Dei ge-
ci Mariæ ad vſum ſeruorum eius Monachorum, ſcilicet liberas dono & quietas e
deinceps & imperpetuum, ab omnibus ſæcularium reparationibus duris & leuibus, & ab o-
ni ſeruitute & exactionibus fiſcalibus magnis & modicis, notis & ignotis, tam Regis q
Principis & miniſtrorum, atque exactionibus eorum, exceptis, pontis & arcis Conſtruct

& e

& expeditione contra hoſtem. Habeatque Wulſinus venerabilis ſacerdos, quem ipſe Epiſcopus Oſwaldus, me fauente, & autoritatem regiam præſtante, in ſede Epiſcopali monachis præpoſuit, quamdiu ipſe vixerit, omneſque poſt eum ſucceſſores eius Hundredam cum omnibus debitis, quæ Rex antea in ea habuit, & ius & poteſtatem earundem poſſeſſionum, cũ Tole, & Teame, Sacca & Socca, & Inſangtheof, & proprij Iuris, debitum tranſgreſſionis, & pœnam delicti, quæ Angliçè dicitur Ofenſbeynes & guylite; Nec ſit phas aut poteſtas cuiquam præpoſitorum, ſeu exactorum, vel miniſtrorum meorum, nec alicui principi, vel ex ſuccedentium numero Pontifici, hanc meæ munificentiæ libertatem, & conceſſionis firmitatem in aliquo minuere, vel infringere.

Scriptura LXXXIV.

Ex Antiquo manuſcripto eccleſiæ Chriſti Cantuariæ, quod habetur in palatio Dunelmenſi Londini.

Decreta D. Lanfranci pro ordine S. Benedicti.

LAnfrancus indignus ſanctæ Dorobornenſis eccleſiæ antiſtes, dilectiſſimis fratribus ſuis Henrico priori, & cæteris ſalutem & benedictionem. Mittimus vobis noſtri ordinis conſuetudines ſcriptas, quas excerpſimus ex conſuetudinibus eorum cœnobiorum, quæ noſtro tempore maioris auctoritatis ſunt in ordine monachorum. Addidimus quoque perpauca, & mutauimus nonnulla, & maximè in celebrandis quibuſdam feſtis, excellentius in noſtra eccleſia oportere ea agi cenſentes, propter primatem ſedem. In quibus nec nobis qui præſentes ſumus, nec ijs qui poſt nos venturi ſunt, in aliquo præiudicamus, vt non vel eis addere, vel ab eis tollere, vel in eis permutare aliqua valeamus, ſi aliter ea commodius poſſe fieri, vel magiſtra ratione, vel doctiorum auctoritate intelligamus. Quantumlibet enim quiſquã proficiat, maximus ei defectus eſt exiſtimare ſe vltrà non poſſe proficere: nam numerus fratrum auctus vel diminutus, ſingularitates locorum, varietates rerum, quæ ſæpe eueniunt, diuerſitates ſenſuũ, quod alij quidẽ ſic, & alij ſic intelligunt, pleraque diu [illegible] ſuata, plerumque aliter ordinari cõpellunt; hinc eſt quod nulla ferè eccleſia imitari aliam per omnia poteſt: Illud tamen cautiſſimè attendẽdum eſt, vt ea ſine quibus anima ſaluari non poteſt, omnibus modis inuiolata ſeruentur, fidem dico, contemptum mundi, charitatem, caſtitatẽ, humilitatem, patientiã, obedientiam, de perpetratis culpis penitudinem, earumque humilem confeſſionem, frequentes orationes, competens ſilentium, multaque in hunc modum; hęc vbi ſeruantur, rectiſſime poteſt dici regulã beati Benedicti, & monachorum ibi ordinem cuſtodiri, quoquo modo varientur cętera, quæ pro arbitrio diuerſorum in diuerſis ſunt cœnobijs inſtituta: cuiuſmodi ſunt [illegible] in præcipuis ſolemnitatibus alibi in tunicis tantum, quos frocos vocãt, & alibi in albis & cappis cãtores ad Veſperas reſponſorium canunt; quod in eiſdẽ feſtiuitatibus in alijs locis [illegible] ſolummodo, & in alijs cappis etiam induti procedunt; quod in quibuſdam cœnobijs [illegible], vel triceni, aut plus, aut minus ſimul in alueis, & in quibuſdã ſinguli in ſingulis catinis pedes in clauſtro ante mandatum abluunt; quod pleraque monaſteria menſe Februario, tranſacta beatæ Mariæ feſtiuitate, officiũ mortuorum poſt veſperas dicere incipiunt, & pleraque vſque ad ſeptuageſimam præſtolantur. Huius generis plurima alia exiſtũt, quæ pro ſui prolixitate breuiter enumerari non poſſunt: Hæc tamen ipſa, poſtquam ſeruanda ſubiectis à paſtoribus ordinãtur, ab ijs, quorum tota vita in obedientia ſita eſt, ſine culpa minime violãtur. In [illegible] vero nemo turbetur, quod in tractatu earum conſuetudinum nomen Abbatis tantum, [illegible] Epiſcopi vel Archiepiſcopi, ponitur: Ordo quippe monachorum deſcribitur, quorum [illegible] Abbates frequentius, quam per Antiſtites vita diſponitur: Quamuis & ipſi Antiſtites, ſi paternam curam vice Chriſti ſubiectis ſuis impendant, non abſurde Abbates, id eſt Patres, [illegible] tuo ſuis actibus vocabulo appellari queant. Deus pacis, & dilectionis vobiſcum maneat, [illegible] pe pace & dilectione ſua vos repleat, & ab omnibus peccatis clementer abſoluat. Amen. Amen.

CAPVT PRIMVM.

Ordinarium totius anni.

§. 1. Ab Octobri ad Aduentum Domini.

Kalendis Octobris remaneat meridiana quã facere ſolent monachi in æſtate, à D[illegible] prima huius menſis cantetur & legatur de libris Machabeorũ vſque ad feſtiu[illegible] nium Sanctorũ. canantur Hymni Dominicis diebus vſque ad Aduentũ Do[illegible] *Primo dierum omnium*, ad Laudes *Æterne rerum conditor*. Priuatis diebus poſt Ma[illegible] ad feſtiuitatem omnium Sanctorum reuertantur ad lectos ſuos: [illegible] tur à cuſtode eccleſię paruulum ſignum modice. Surgẽtes fratres in nocturnal[illegible] & fantes & iuuenes cum luminaribus ſuis, veniant in eccleſiam, & facta or[illegible] & pſalmos familiares cum ſuis collectis, & ſeptem Pſalmos & Litaniam [illegible] deant in clauſtro. Pueri vero primitus alte legant & poſtea ſi opus fuerit [illegible]. O[illegible] pore antequam legant infantes nullus in clauſtro legat aut cantet [illegible] in ſilentio [illegible] ne [illegible] feſſionem pergat: Antequam ſonet ſignũ ad apparatum Ter[illegible] nullus [illegible] ſuis: exceptis ijs quibus extra clauſtrum cura obedientiæ iniuncta eſt, & hi p[illegible] aliquantulum in clauſtro ſedere debent & expectare vt prius infantes [illegible] Cum appropinquauerit tempus horę tertię pulſetur à Se[illegible] modice ſign[illegible] quam skillam vocant, & ſtatim pergant in dormitorium & calcient ſe [illegible] tellos accipiant; deinde ad lauatorium vadant & prius lauent ſe & poſt a pe[illegible] ad eccleſiam veniant aquam benedictam ſumant, in chorum vadant & incum[illegible] infantes expectent. Cum vero infantes loti fu[illegible] & ſe pectinare incœperint pulſ[illegible] ma[illegible] ſignum ad Horam. Accedentes & ipſi ad aquam benedictam in chorum ve[illegible] ant & [illegible] ſigno omnes ſimul tres orationes faciant. Quibus factis pulſetur minus ſignum & [illegible] Tertia; Inchoato Pſalmo *Miſerere mei Deus* ſurgentes miſſam matutinalem celebren[illegible] retro faciant & ſe induere pergant. Celebrata miſſa ſedeant omnes in choro præter a[illegible] conuerſos qui ſacerdotem & eos qui ad miſſam ſeruierunt adiuuare debent; Qu[illegible] plererint ſedeant & ipſi in chorum: Tunc iubente Abbate, Prior ſonet ſignum m[illegible]. Deinde eant omnes in Capitulum duo & duo ſicut ſunt priores maiores prim[illegible] po[illegible] fantes. Peracto Capitulo pulſata tabula dicto ab Abbate vel Priore *Benedicite*, loq[illegible]ur in clauſtro: Infantes Capitulum ſuum teneant & poſtea in refectorium pe[illegible] P[illegible] Sexta nullus in clauſtro loquatur donec infantes de monaſterio exeant & minimus eor[illegible] voce *Benedicite* dicat, facto interuallo pulſata ad apparatum miſſæ sk[illegible]la, pulſato a[illegible] ſigno oratione facta dicatur ab infante litania induantur qui cel[illegible]braturi ſunt miſſ[illegible] [illegible] ſunt ad miſſam. Quarta & ſexta feria ſi poſt Sextam & ante miſſam per clauſt[illegible] ce[illegible] pulſetur skilla ad appar[illegible]tum m[illegible] ſed cum tempus proc[illegible] inſtare proſpexerit ſonet vnum de m[illegible] is. Q[illegible] clauſtro. Diſcalcient ſe, manus abluant in eccleſiam vadant factaq; orati[illegible] & [illegible] bus [illegible], dictis que dici [illegible]lent, proceſſioné faciant ſicut in e[illegible] & in æſtate de q[illegible] a poſterius dicendum eſt poſt [illegible] miſſam pu[illegible] [illegible] tationem vadant in refectorium accipere m[illegible] hebdomadar[illegible] co[illegible] & m[illegible] vero al[illegible] ſint qui pro vtilitate eccleſiæ maiori Miſſæ nõ poſſint inte[illegible] vel [illegible] ſit vtrum & ipſi mixtum accipere & ſtatutam Hebdom[illegible] panis & potus h[illegible] Alij vero fratres interim in choro ſedeant & q[illegible] Seruitoribus in chorum redeuntibus pulſetur ſignum, cantetur Non[illegible] cantata N[illegible] Prior ad percutiendum cimbalum, Hebdomadarij coquinæ, & cęteri qu[illegible] ſeruiu[illegible] iuncta ſibi officia.

Kalendæ Nouembris ſi die Dominica euenerint, feſtiuitas om[illegible] S[illegible] rum [illegible] agatur, ſequentibus vero priuatis diebus reſponſoria dicantur [illegible] & [illegible] longæ ex Prophetis. Si vero dies kalendarum feria ſecunda aut terti[illegible] præcedente Dominica inchoetur hiſtoria *Vidi* [illegible] ſed tamen [illegible] kalendas incipiant. Si vero quinta vel ſexta feria vel ſabbato kalend[illegible] [illegible] inchoetur hiſtoria & lectiones ex Prophetis, lectiones vero g[illegible]

poſt feſtiuitatem nehoentur. Ab hec feſtiuitate vſque ad quintam feriam ante paſcha niſi vbi duodecim lectiones aut octaua fuerint cantantur primatis diebus poſt orationes ante officia nocturna triginta pſalmi ab *Ad Dominum cum tribularer* vſque *Omnis ſpiritus laudet Dominum* Primi decem pro defunctis ſine Gloria ſequentes decem pro Congregatione bini cum vna *Gloria*, extremi decem pro familiaribus & benefactoribus & hi bini cum vna gloria ſingoli cum precibus & collectis ſuis: Et poſt nocturna & familiares pſalmos officiũ mortuorum & matutinæ laudes de omnibus ſanctis & *Verba mea* ſi tricenarium habent. Poſt hęc deſcendentes è dormitorio ſedeant in choro; Infantes cum luminaribus in Capitulo diligenter à magiſtris cuſtodiantur canentes quod neceſſarium erit, aut ſi nimis profunda nocte ſurrexerint pauſent iacentes ad ſed ilia ſua. Iſto interuallo debet prior cum abſconſa accenſa per chorum ire ac videre quã regulariter ſedeant, deinde per altaria & membra monaſterij, ne forte aliquis ibi dormiat Si vero aliquem dormientem inueuerit ſilenter pertranſeat Quod ſi aliquem dormientem repererit cum ſilentio in chorum ſigno facto reuerti præcipiat. Deinde debet per clauſtrum & in Capitulum ire ac videre qualiter ſe habeant magiſtri & infantes & per loca alia vbi neceſſarium eſſe perſpexerit. Cum tempus fuerit pulſato ſigno venientibus pueris facta oratione cantantur matutinæ laudes, commemoratio ſanctorum. Prima cum pſalmis familiaribus & precibus & collectis ſuis cum ſeptem pſalmis & letania; Poſt hæc ita omnia agenda ſunt vt ſupra dictum eſt in menſe Octobri. Secretario autem ſollicite prouidendum eſt vt tali hora matutinas laudes faciat incipere quatenus omnia luce clareſcente finiantur. Si autem dubietate aliqua deluditur & aliquid noctis poſt letaniam fuerit ſicut ſupra in primo interuallo ita ſe habeant fratres, videlicet vt præter ſanguine minutos nullus reuertat ad ſtratum. Clareſcente vero die exeant in clauſtrum ſedere. Ad completoriũ hymnus *Chriſte qui lux es & dies*.

§. 2. *Ab Aduentu ad Septuageſimam.*

Dominica ante Aduentum Domini cantatur hiſtoria de ſancta Trinitate Hymnos *Primo dierum*. Pſalmi *Domine in virtute*, & reliqui. In tertio nocturno pronuncietur Euangelium *Cum ſubleuaſſet*, & idem Legatur à ſacerdote reueſtito cum collecta *Excita Domine*. Ad laudes Pſalmi *Dominus regnauit*. Antiphonę de Trinitate & ſimiliter ſuper horas vſque ad Veſperas cum capitulis & verſibus & collectis ad Benedictus Antiphona & Collecta de Trinitate. Poſt Collectam dicatur Antiphona ex Euangelio *Cum ſubleuaſſet* cum *Gloria Patri*. Verſus *Dominus regnauit* Collecta *Excita Domine*. Sermo in capitulo & matutinalis Miſſa de Dominica, maior de ſancta Trinitate. Si feſtiuitas duodecim lectionum euenerit non mutetur ipſa duodecim lectionum feſtiuitas.

Sabbato præcedente Dominicam de Aduentu Domini, Dimittatur ad Veſperas oratio de Cruce, vſque ad octauas Epiphaniæ. Si feſtiuitas ſancti Andreæ in hac die euenerit, agantur pleniter Veſperæ de Apoſtolo. Finitis Veſperis incipiatur Antiphona, *Ecce nomen Domini* cum *Gloria Patri*. Dicta Antiphona ſequatur Verſus & Collecta de Aduentu Domini. In craſtino ad inuitatorium duo fratres in albis in ſede Epiſcopali in cappis. Et vbicumque ordo monachorum qui hic deſcribitur, ad inuitatorium, & ad Benedictus & ad Magnificat præcipitur eſſe in albis. In ſede Epiſcopali inſtitutũ eſt eſſe in cappis. Lectiones de Iſaia Propheta vſque ad natiuitatẽ Domini. In Matutinis Laudibus Pſalmi *Miſerere mei Deus* & reliqui. Ad benedictus ſacerdos in alba incenſet altaria. Ad Primam capitulum *Domine miſerere noſtri* omnibus Dominicis & feſtis diebus ad natiuitatem Domini. *Gloria in excelſis Deo* minime dicatur, ad maiorẽ Miſſam Diaconus & Subdiaconus caſulis ſint induti. Dominicis & alijs feſtis quibus duodecim lectiones faciunt, adipem comedant, Si feſtiuitas ſancti Andreæ in hac die euenerit præcedente Sabbato ſicot in vigilia ieiunetur, & Miſſa de Vigilia dicatur: commemoratio ad Veſperas, & in craſtino ad Matutinas laudes & Miſſa matutinalis de Apoſtolo agatur Feſtiuitas vero in craſtinum differatur. Ad Veſperas ipſius diei capitulum & cætera quæ ſequuntur de Apoſtolo dicantur: de hinc commemoratio de aduentu. Priuatis diebus preces *Oremus pro omni gradu eccleſiæ*. Feria quarta, ſexta, & ſabbato, quatuor temporum pronuntientur Euangelia ipſorum dierum. Vigilia Thomæ Apoſtoli ſi dies Dominica non fuerit radantur fratres & ſic balneentur qui volunt balneari, vt duobus diebus, ante Dominicam natiuitatis fint omnes balneati. Si neceſſe ſit ipſo Apoſtolicæ feſtiuitatis die balneari poſſunt. Ipſa autem balnea hoc ordine diſponantur, præcedente die debet Abbas, aut qui ordinem tenet prouidere vnum ſeniorem religioſum atque prudentem cui ſemper curam habere de ipſis qui commoneat fratres qua hora ire debeant & videre quam

 ordi-

ordinate ibi ſe contineant. Qui ... luc pergens vi... eat qualiter ſint præparata, ... famuli ibi ſint deputati ſcilicet n... in... antes nec iuuenes ſed ætate prouectiores. Quod ... quid incongruum viderit indicet Camerario & ille ſtatim emendet. Reuerſuſque ſe... clauſtrum commoneat fratres quod opus eſſe cognou... Sed hoc caueat ne ad... leſcent... nouitij ſimul eant ſed cum ſeni... ribus. Illi vero fratres quos commonuerit poſt qua... fuerint accipientes veſtimenta quæ mutare debent pergant ad locum in quo bal... tantur ibique exuentes veſtimenta ſua ſi... ordinate, vt in dormitorio facere con... intrent vnuſquiſque vbi ei fuit dem... ſtrat... & depoſito velo quod ante eos pe... et ſilentio. Si quid vero ei neceſſarium fuerit modeſte ſigno aliquo petat, famulus vero e... velo deferat illi celeriter quod petit & ſtatim reuertatur. Poſtquam ſatis ablutus fue... delectetur ibi diutius demorari. Surgens vero calciatus atque veſtitus ſicut in do... conſueuit ablutis manibus reuertatur in clauſtrum. Adoleſcentes qui ſunt in c... cuſtodibus ſuis eant & reuertantur. A prima vſque ad Completorium omnibus horis p... ire fratres ad balnea ſed nullus præſumat ire abſque licentia fratris cui hoc commiſſum...

Si vigilia Dominicæ natiuitatis in Dominica die euenerit duo fratres inuitatorium de ... minica in albis dicant, primum & ſecundum nocturnũ de ipſa Dominica fiat, ... tutinæ Laudes de Vigilia. Poſt primam collectam commemoratio de Dominica: M... tutinalis de Dominica, maior de vigilia: Alia vero die ſicut priuatis diebus ſign... pul... & triginta pſalmi dicantur. Inuitatorium duo canant, ſed non in albis. Euangeli... nuntietur. Capitulum ad nocturnum & oratio & verſus de vigilia. Cætera ſi nt re... diebus ſcilicet officium mortuorum Matutinæ de omnibus ſanctis, infantes in dormi... vadant & in Capitulum reuertantur. Ad laudes ſicut alijs diebus pulſetur vnum ... ctaque oratione ſupra formas pulſentur omnia ſigna. Quibus ceſſantibus incipiant ... tinas laudes. Pſalmi *Dominus regnauit* & reliqui Primam Antiphonam Hebdomadarius ... piat. Capitulum, *Paulus ſeruus Christi Ieſu.* Sacerdos indutus albam incenſet alta... *Ego dixi Domine* Pſalmum vnum *Miſerere mei Deus* Commemoratio ſanctorum ... pſalmi, letania, dicta Tertia & miſſa matutinali ſignum Capituli diutius ... cunctis occupationibus prætermiſſis ad introitum Capituli omnes conueniant vt cum C... Domini noſtri natiuitas pronunciatur proſternant ſe cuncti in terram. Legitur etia... Analogium pariter orantes vſque dum qui ordinem tenet oratione facta erigat ſe. Pr... cietur Euangelium & ex eo ſermo agatur; Poſt Sextam facto interuallo pulſetur, ſignum ... ueniant fratres in eccleſiam orationem communiter faciant letania minime dicatur ... antur miſſam celebraturi, Sacerdos honorifice, leuita dalmatica duo ſubdiaconi tu...icis ... ad propbetiam & alter ad Epiſtolam duo albis ad reſponſoriũ Cãtor Hebdomadari...s e... ad chorum tres conuerſi vnus ad thuribulum duo ad candelabra pulſetur claſſicum ad ... nonem ſupra formas proſternantur tabulæ refectorij coopertæ.

In nocte Dominicæ natiuitatis omnia ſigna primum pulſentur ad inuitatorium ... fratres in cappis. In vnoquoque nocturno ad tertiam lectionem duo ſacerdotes ... duti duo thuribula circunferant primo duobus altaribus maiori & matutinali, dein... tribus in choro ſedentibus. In tertio nocturno pronuntientur hæc Euangelia *Liber* ... *tionis. Exijt edictum. Paſtores. In principio.* Quibus expletis cum reſponſorijs ſu... Dominus Abbas *Te Deum laudamus.* Quo dicto legat Euangelium *Liber Generat*... oratione incipiat cantor Antiphonam *O beata infantia.* Quam canentes eant ad ... Mariæ & ibi dictis matutinis de omnibus ſanctis vadant in dormitorium. Deind... vnum de maioribus ſignis ſicut pulſari ſolet ſkilla in duodecim lectionibus poſt C... ante matutinalem miſſam. Tunc fratres qui ad miſſam induendi ſunt vadant ad lo... ſtitutum vbi ſit optimus ignis à famulis camerarij præparatus, Baccilia quoq... tergia & aliqua calida ad abluendas manus. Hac ſola vice antequam lauent p... ſua. Alio enim tempore prius lauant poſtea pectinant. Poſt hæc pergant in eccleſiam ... oratione induãt ſe ad celebrandã miſſam. Sacerdos honorificè leuita dalmatica ... coni tunicis vnus ad prophetiã & alter ad Epiſtolam, ad reſponſorium & alleluia ... præceperit & hi in cappis, tres conuerſi tres cãtores in eboro, ante quos du... cande... cereis accenſis, infantes omnes. Pulſetur claſſicum & poſt inchoetur miſſa. *Gloria* ... *Deo* & ſequentia canãtur. Celebrata miſſa exeant ſacerdos, & qui ad miſſam ſeruie... in choro Albis vel Cappis induti fuerunt: Quibus deueſtitis & pulſatis omnibus ſ... tent matutinas decretas Lanfranci laudes. His ita expletis, factaque comme... ſancta Anaſtaſia, & dictis familiaribus pſalmis; reuertantur ad ſtrata. App... luce pulſetur vt ſupra vnum de maioribus ſignis. Quo audito, expedite ſurgen...

ab qui manus, & facies qui ad miſſam induendi ſunt, veniant in oratorium, factaque ora-[illegible], ſicut ad priuatam miſſam. Ad quam miſſam, antequam incipiatur, pulſetur [illegible]. Expleta autem miſſa, vadant in dormitorium calciare ſe: poſt ea ſolito more loti, [illegible] faciant in [illegible] orationes tres ſolitas, dicta Tertia omnes induti cappis faciant [illegible]ſſionem. Ad quam Tertiam dicatur Antiphona; *Hodie intacta virgo*, Cum autem venitur a[illegible] *[illegible]m ad remus*, ab omnibus flexis ad terram genibus ſupplicetur & h[illegible] ſecu[illegible]ur qu[illegible] umque p[illegible] Antiphona in monaſterio cantatur.

Tres ſequentes feſtiuitates, id eſt beati Stephani, Ioannis Apoſtoli, ſanctorum Innocentium [illegible] eodem modo celebrentur. Eccleſia his tribus diebus, ſicut in die Dominicæ Natiuitatis [illegible] permaneat. Pulſentur ſigna, a[illegible] dantur luminaria, agantur cętera omnia ſicut in [illegible] duplicibus, & ſecundæ dignitatis feſtiuitatibus, de quibus poſterius dicendum eſt. Ad veſperas ſuper pſalmos imponunt Antiphonas de ipſis feſtiuitatibus, quibus, & quas Cantor præceperit. Tranſactis primis diebus de ipſis feſtiuitatibus nulla commemoratio [illegible] in extremis [illegible] ſuarum feſtiuitatum diebus. & tunc tantum tres lectiones fiant. Per totam hebdomadam Miſſa matutinalis, *Puer natus*, maior in quinta die *Dominus dixit*: in craſtino [illegible] *[illegible] natus*, & quod ſequitur de *Lux fulgebit*. Hi duo dies agãtur ſicut in priuatis duodecim lectionibus, niſi quod tres lectiones fiant. Pronuncientur viciſſim in eis Euangelia Dominicæ Natiuitatis. Feſtiuitas ſancti Siluestri agatur ſicut priuata feſtiuitas duodecim lectionum. Tertium nocturnum, & laudes de Dominica Natiuitate: Officium *Dum medium ſilentium*, ante Epiphaniam dicatur. Circumciſio Domini celebretur ſicut vna de tribus ſuperioribus feſtiuitatibus, excepto quod aula monaſterij non ornatur quæ quinta Dominicæ natiuitatis die diſparari debet.

In craſtino poſt Circumcicionem Domini incipiant legere Epiſtolas ſancti Pauli. Poſt Nocturna agant officia mortuorum, poſtea pulſetur ſignum, cantent Matutinas, Laudes, & Matutinas de omnibus ſanctis. Poſtea reuertantur ad lectos. Hoc modo agatur vſque ad Octauas Epiphaniæ niſi fuerit feſtiuitas duodecim lectionum.

In vigilia Epiphaniæ non ieiunetur: officium ad Miſſam *Lux fulgebit*. Ad Veſperas ſuper Pſalmos, [illegible] Antiphona. S[illegible] *ſtella* [illegible]; In craſtino ad Inuitatorium tres in cappis. Proceſſio [illegible] dies Dominica ſit. Tunc enim fit in albis ante Tertiam per clauſtrum ſacerdote [illegible] ſicut mos eſt Dominicis diebus. Ad Veſperas dicantur Antiphonæ, & pſal[illegible] ad Capitulum ſicut in die Natiuitatis. Vltima Octauarum die agatur [illegible] de ipſis Octanis commemoratio tantum de Sancto Hylario, & miſſa matutinalis. Veſperæ vſque ad Capitulum ſicut die Epiphaniæ.

Poſt octauam diem Epiphaniæ inchoentur reſponſoria de pſalmis. Pſalmodia verò, & cætera omnia agantur nocte, ac die, ſicut ante Natiuitatem.

Vigilia Purificationis Sanctæ Mariæ dicantur ad Veſperas Antiphonæ *O admirable*, & reliquæ: pſal[illegible] feria, Capitulum *Ecce ego mitto angelum*. In craſtino cantica. *Populus qui ambulabat*. Ad Tertiam ſint omnino albis induti, dicta Tertia ponatur ante altare tapetũ vbi ſupra ponantur candelæ quas benedicat ſacerdos, aqua benedicta aſpergat, & incenſet, alba & ſtola indutus. Poſtea cuſtos diuidat eas ſingulis ſingulas tribuens. Cum autem ceperint [illegible] cantor incipiat Antiphonam: *Lumen ad reuelationem*: Qua dicta & cum verſibus Cantici [illegible] *dimittis* quam [illegible] Cantor ſatis eſſe perſpexerit repetita exeãt ad proceſſionem Cantore incipiente Antiphonam. *Aue gratia*, & alias ſi neceſſe fuerit per maiores monaſterij portas intrantes ante Crucifixum ſtationem faciant: finito cantu quem inceperant, Cantore ſtatim incipiente Antiphonam *Cum inducerent* canentes chorum intrent pulſentur ſigna & miſſam celebrent Poſt refectionem [illegible] ſedeant donec ſeruitores de refectorio exeant Qui cum exierint & monaſterium ingreſſi fuerint pulſentur duo maiora ſigna & cantatur [illegible]na. Qua cantata exeat Prior & ſonet cymbalum & poſtea vadant in refectorium. Hanc [illegible] vſque ad Dominicam palmarum exceptis ieiuniorum diebus. Hoc die [illegible] *[illegible]* qui pro Vigilia mortuorum dicendus eſt vſque ad kalendas Nouembris. Ad veſperas Antiphonam *Tecum principium*, Pſalmum *Dixit Dominus* Antiphonam *[illegible]*, Pſalmum *Confitebor*, Antiphonam *exortum eſt*, Pſalmum *Beatus vir*. Antiphonam *de fructu*, Pſalmum *Memento*. Priuatis diebus poſt veſperas agant vigiliam mortuorum niſi in craſtino ſit feſtiuitas duodecim lectionum. Poſt nocturna vſque ad quintam feriam ante paſcha priuatis diebus dicant ſolitos duos pſalmos cum precibus & collecta poſt ea *Exultabũt Domino*. Dehinc Matutinas de omnibus ſanctis reliqua omnia ſicut ante Natiuitatem Domini.

§. A ſeptuageſima ad Dominicam Paſſionis.

Dominica prima ſeptuageſimę *Alleluia* ex toto [illegible] loco *Alleluia* per ſingulas horas *Laus tibi Domine rex æternæ gloriæ* vſque ad paſchalis vigiliæ [illegible] dicatur [illegible] cipio [illegible] Deus canatur, [illegible] Moyſi, [illegible] & Ruth [illegible] na [illegible] Dominus [illegible] & cæteris duode [illegible] vſque ad [illegible] Capitul [illegible] primam *Domine miſerere noſtri* dicatur: *gloria in excelſis* [illegible] vſque ad pa [illegible] ſabbatum minime dicatur, dalmatica & tunica ad miſſam [illegible] in [illegible] uantur, loco earum caſulis miniſtri veſtiantur. Ipſo die [illegible] ad paſcha abſtineant.

Feria quarta in capite ieiunij Capitula *conuertimini ad me* & cætera que ſequun [illegible] ſextam reuertantur in clauſtrum [illegible] cum tempus fuerit pulſetur vnum [illegible] ſignis, quo pul [illegible] ſilentium [illegible] in clauſtro. Diſcalcient ſe & pergant [illegible] & ſic vadant in eccleſiam ſine vlla [illegible] facta [illegible] que orationem vnam communiter [illegible] facta pulſentur duo ſigna inchoante infante *Exurge Domine*. Pſalmus *Deus auribus noſtris* [illegible] expletis dicat ſacerdos *Oſtende nobis Domine*. Sequatur *Kyrie eleiſon*. *Pater noſter* [illegible] pſalmus, *Deus miſereatur noſtri* Capitulum, *& veniant ſuper nos*, collecta pro peccatis, [illegible] *quæſumus Domine ſupplicum preces*. Poſt hæc benedicat ſacerdos cineres ſtolam tantum h[illegible]b [illegible] & ſparſa deſuper aqua bene [illegible] miniſtrantes ſuper capita [illegible] trum dicendo. *Memento cinis es & in cinerem reuerteris*. Interim cantetur Antiphona *Immutemur* cum verſibus [illegible] *Deus miſereatur noſtri* vno aut pluribus [illegible] opus fuerit Hoc facto exeant ad proceſſionem [illegible] tantes has Antiphonas *exaudi nos* [illegible] *nunc* [illegible] *veſtibulum*. Quæ duæ Antiphonæ [illegible] *audi nos* & *iuxta veſtibulum* ad omnes proceſſiones quadrageſime, quę quarta & ſexta feria eodem ordine cantentur: Percantatis Antiphonis, incipiant duo infantes let[illegible] ordine agatur proceſſio ſexta feria, quę [illegible] quitur caput ieiunij & quarta, & ſexta [illegible] totam quadrageſimam, vſque ad quartam feriam ante paſcha [illegible] feſtiuitate [illegible] duodecim lectionum in ipſis ferijs cu[illegible]. Notandum quia ſi in capite [illegible] duodecim lectionum euenerit, non celebratur ipſa die ſed differ[illegible]tur in craſtin[illegible]

Dominica prima quadrageſimæ inuitatorium duo in albis: Poſt completorium [illegible] datur cortina inter chorum & altare; Feria ſecunda ante tertiam, d[illegible] c[illegible] crux, coronæ capſæ, textus qui imagines deforis habent; Priuſquam fratres intrent [illegible] cuſtos librorum debet habere Congregatos libros in Capitulo ſuper tapetum exten[illegible] ter eos qui præterito anno ad legendum dati ſunt; Illos enim intrantes Capitulum [illegible] bent, quiſque ſuum in manu ſua: De qua re pręmoniti eſſe debent à prædicto li[illegible] in capitulo præcedentis diei, legatur ſententia regulę ſancti Benedicti de obſeruantia quad[illegible] geſimæ; Facto igitur ex eo ſermone prædictus librorum cuſtos legat breue, qualiter præ[illegible] anno fratres habuerunt libros; Cum vero audierit vnuſquiſque nomen ſuum [illegible] reddat librum qui ad legendum ſibi alio anno fuerat commendatus; Et qui co[illegible] non perlegiſſe librum, quem receperit, proſtratus culpam dicat, & indulgentiam pe[illegible] rum prædictus librorum cuſtos vni[illegible]que fratri alium librum tribuat ad legendu[illegible] butis per ordinem libris, præfatus librorum cuſtos in eodem capitulo in breui [illegible] brorum & eos recipientium; Si hac die feſtiuitas duodecim lectionum fuerit le[illegible] lectiones in capitulo vna de Euangelio & altera de obſeruantia quadrageſimæ, A[illegible] tur ſtatim poſt alteram; lecta poſteriore lectione tunc primum dicat lector [illegible] Ipſa die incipiant preces *Oremus pro omni gradu eccleſiæ*, Pſalmos proſtrati [illegible] pœnitentiales. & ſeptem primos graduum, binos quidem, vnum hinc & a[illegible] ſingulas horas vſque ad veſperas; ad Veſperas vero quatuor cum capitulis & co[illegible] peccatis, adiungentes in fine, *& ad beneficia recolenda, quibus nos inſtaurare* [illegible] *nire gaudentes*. Hac die incipiant portare abſconſam ad ſecundam tantum le[illegible] diebus, id eſt, ſecunda feria, quarta & ſexta vſque ad Paſca nec pul[illegible] bu[illegible] a pitulum, nec loquantur in clauſtro. Quarta, & ſexta feria poſt ſextam ant[illegible]quam [illegible] exeant dicant *Deus auribus noſtris*, In his duabus ferijs poſt nonam ſedeant in clauſtr[illegible] que paruo interuallo, pulſet ſecretarius vnum de mediocribus ſignis, Tu[illegible] omnes, & lauent manus veniantque in chorum & facta oratione in[illegible] A[illegible] *Exurge Domine, adiuua nos*. Pulſentur duo ſigna; dicat ſacerdos *Oſtende nobis Domine* [illegible] tur *Kyrie eleiſon*. *Pater noſter*. Pſalmus quarta feria *Deus miſereatur n*[illegible] ſexta feria [illegible] *ad* [illegible] *m me*[illegible]*m*. Item ſacerdos *& veniat ſuper nos*; oratio pro pe[illegible]

[illegible] Antiphonam & eant ad proceſſionem. Letania vt ſupra. Ad hanc proceſſionem nullus [illegible] ſatus niſi ſacerdos & leuita. Si [illegible] pro aliqua infirmitate nudis pedibus ire neq[illegible], de proceſſione remaneat. Redeuntes de proceſſione nullus præſumet ſe calciare ſine [illegible]. Expleta Miſſa & facta oratione ad veſperas lauent pedes, & manus: & dicant [illegible].

Si feſtiuitatem c[illegible] in quadrageſima contigerit, præcedenti die dum canitur *Agnus Dei* ad m[illegible] M[illegible] in colligatur cortina & auferantur de choro formæ, que auferri ſolent in duodecim lectionibus, Miſſa finita agatur oratio veſpertina ſicut Sabbato. Poſt Collectam [illegible] Antiphona de feria, cum *Gloria Patri*: Pſalmi proſtrati minime dicantur. Poſt veſperas de omnibus ſanctis canitur veſperæ mortuorum, Vigilia mortuorũ minime [illegible] in die feſtiuitatis poſt matutinas de omnibus ſanctis dicantur Matutina mortuorum. Poſtea redeant ad lectus; Poſt primam, dictis conſuetis Pſalmis familiaribus, cum capitulo & collectis ſuis, dicantur ſeptem Pſalmi cum Letania. Per ſingulas horas vſque ad veſperas [illegible], dicant Pſalmum *Miſerere mei Domine*, pro his quos proſtrati dicturi erant [illegible] capitulum ſedeant in clauſtro cum ſilentio vſque dum pulſetur ſignum ad tertium; [illegible] quoque poſt capitulum ſuum deſcendentes de dormitorio hoc interuallo in ſcola [illegible] & legant. Totam diem ſollenniter agãt, vtræque miſſæ ad maius altare celebrentur. [illegible] Antiphonam [illegible] nec Lætania præmittatur, nec ad canonem ſupra formas curuentur. Ad Veſperas, niſi in craſtino ſit feſtiuitas duodecim lectionum, inter ſigna dicant *Deus auribus noſtris*, poſt collectam feſtiuitatis collectam de feria, cum *Gloria Patri*, poſt Veſperas de omnibus ſanctis Veſperas pro defunctis, Vigilia mortuorum ipſa die minime agatur. Poſt completorium cortina extendatur & formæ in chorum referantur.

§. 4. *Tempore Paſsionis Dominicæ.*

Sabbato ad veſperas ante paſſionem Domini dimittatur oratio de cruce, nec ad reſponſoria, nec ad inuitatoria, nec ad miſſas dicatur *gloria*, vſque ad paſcha, niſi miſſa familiaris ſit in conuentu, vel extra conuentum, & niſi feſtiuitatem alicuius ſancti hoc tempore celebrari contingat. Quæ [illegible] & ad reſponſaria, & ad miſſam dicatur *gloria patri* ſicut alio tempore. Hoc tempore legatur Ieremias vſque ad paſcha.

Dominica in palmis ad inuitatorium, duo in albis. Euangelium pronuncietur *cum appropinquaſſet*, de quo & lectio, & ſermo in Capitulo: in quo Capitulo ordinet Abbas vel prior proceſſionem & quid quiſque portare debeat, & qualiter ordinatè eant, ac redeant fratres. Sacerdotes ad priuatas miſſas vnam tantum collectam dicant; Euangeliũ *cum appropinquaſſet*, Paſſionem nullus legat, niſi fratres qui in formis cantant, miſſa matutinalis cum vna collecta. Poſt matutinalem miſſam benedicatur aqua ad quam ſint omnes albis induti. Fiat proceſſio per clauſtrum vt mos eſt omnibus Dominicis diebus; Intrantibus eccleſiam pulſentur ſigna, & finito reſponſorio, & dictis que dici ſolent Dominicis diebus, cantatur tertia. Cantata tertia legatur Euangelium *turba multa*. Poſtea accedens Abbas, aut ſacerdos benedicat palmas, & flores, & frondes ante maius altare ſupra tapetum poſita, aquam benedictam aſpergat, & incenſet: Accedentes ſecretarij diſtribuant ea, palmas Abbati & prioribus & perſonis honeſtioribus, flores & frondes ceteris. Inceptam cantore incipiente, cantatur Antiphona *pueri Hebræorum* & a[illegible] *Hebræorum*. His ita expletis proficiſcatur, proceſſio cantore incipiente quæ [illegible] proceſſionem cantari oportet [illegible] a de choro exeunte, pulſentur omnia ſigna. Præcedant famuli cum vexillis, ſequatur conuerſus ferens ſitulam cum aqua benedicta: alij duo [illegible] duas cruces, item duo cum duobus candelabris accenſis deſuper cereis, alij duo ſe[illegible] cum thuribulo [illegible] refecta: Quod thus in thuribulo debet ponere, vel Abbas [illegible] & acerram cum thure deferentibus; vel ipſe cantor ſi Abbas [illegible] ſit. Ipſe cantor d[illegible] quæ portanda ſunt & proceſſionem ordinat. Hos ſequantur duo ſubdiaconi portantes duos textus Euangeliorum. Poſt quos laici monachi, deinde infantes cum magiſtris. Poſt quos ceteri fratres præcedentes Abbatem, qui vltimus procedit, duo & duo, ſicut ſunt priores. Hæc ſunt que ad hanc proceſſionem cantanda ſunt vel omnia, vel [illegible] loci, quo itum ſunt *Ante ſex dies. Cum appropinquaret. Prima autem azimorum.* [illegible] *conuenerint*. *Cum audiſſet populus*; *Omnes collaudant*. Cum autem ventum fuerit ad [illegible] fiat ſtatio à toto conuentu: Cantore autem incipiente Antiphonam *occurrunt turbæ*, exeant duo ſacerdotes albis induti qui portent feretrum, quod [illegible] ab [illegible] ſacerdotibus illuc debet eſſe delatum, in quo & corpus Chriſti eſſe debet reconditum. Ad quod feretrum præcedant ſtatim qui vexilla portant, &

ci[illegible]es & cæter[illegible] [illegible] d[illegible] ſint. E[illegible] ſtan[illegible] q[illegible] f[illegible] [illegible]m[illegible] a dextera, & à ſiniſtra ipſius feretri ordinate ſicut venerunt. P[illegible] ve[illegible] [illegible]ibus ad ipſos re[illegible]quas cum magiſtris [illegible], & [illegible] [illegible]an[illegible] eſſe poſſint. M[illegible]tes ve[illegible] o veſſi [illegible] e[illegible] modo, [illegible] autem [illegible]dinetur hæc ſtati[illegible], vt m[illegible] [illegible] pu[illegible]s, & [illegible] tum. Finita Antiphona, occurr[illegible] pueri, [illegible] q[illegible] um e[illegible] *Oſa[illegible] [illegible] Dauid* fl[illegible]ctentes genua & in principio & [illegible] fine Antiph[illegible], q[illegible] *Oſanna* dicunt: Q[illegible]a Antiphonam chorus repetit, & ſimil[illegible] genua fl[illegible]ct[illegible]. D[illegible] cantetur Antiphona *Cum angelis* in fi[illegible] a[illegible] Antiphonæ [illegible] fl[illegible]ct[illegible]s. Qu[illegible] à conuentu repetatur & ſimiliter veni[illegible] ac[illegible] [illegible]ur T[illegible] h[illegible] peractis A[illegible] v[illegible] cipiéte Antiphonã (*Aue rex noſter*) tra[illegible] portitores feretri per mediũ [illegible]tionis p[illegible] h[illegible] qui vexilla portant & cæteri [illegible] [illegible]oribus ſ[illegible] uato ab [illegible] m[illegible]b⁹ [illegible] dcũdo, quẽ habuerũt in eund[illegible] Quibus tranſeuntibus flectẽt genua n[illegible] [illegible]l o[illegible] guli hinc, & inde, ſicut feretrum tranſibit ante eos. Percantata hac Anti[illegible]a, [illegible] & alia, ſi ſpacium loci plura popoſcerit, Cum venerint ad portas ciuitatis ſtati[illegible] [illegible] paratis ab inuicem prout locus patietur vtrinque [illegible]ribus, fere[illegible] [illegible] vero a[illegible] portarum ſic ponatur ſuper menſam pal[illegible] coopertam, v[illegible] præ[illegible] p[illegible]es ex v[illegible] t[illegible]c ſtantes, habeant a[illegible] feretrum in medio eorum poſitum verſas facies [illegible]s. Lo[illegible] per introitum portarum honeſte debet eſſe pa[illegible]tur, & [illegible]ortinis, & dorſalibus. Ta[illegible] [illegible] nata ſtatione canant pueri de loco apto, & [illegible] p[illegible] cantoris cum eis erunt, [illegible]*ris* & ſimiliter chorus reſpondeat, pueri, *Iſrael es tu rex*, & chorus, *cui puerile decus*. I[illegible]m p[illegible] *plebs Hæbrea tibi*: & chorus *cui puerile*. Item pueri *Cœtus in excelſis*: & chorus; *Gloria* [illegible] dictis inchoet cantor reſponſorium *Ingrediente Domino*: & ingrediente ciuitatem pro[illegible]e[illegible] ne, duo maiora ſigna pulſentur donec cætera ſigna, proceſſione intrante in c[illegible] ſentur ad Miſſam. Sic ordinata proceſſio veniens [illegible] ſque ante portas monaſterij fa[illegible] nem ſeruantibus pueris ordinem ſuum ihret vtrumque chorum. Depo[illegible] [illegible] trum ſuper menſam pallio coopertam; Cantor vero ſic antea inceptum habeat re[illegible] rium *Collegerunt Pontifices* vt tunc prope cantatum ſit: Quo cantato tres, aut quatuor [illegible] tres induti cappis, quas ſecretarius ibi paratas habeat canant verſum *Vnus autem ex* [illegible] tes inter chorum & reliquias. Quo finito cum regreſſu intrent eccleſiam cantore in[illegible] Antiphonã *Principes* & aliam *Appropinquabit*. Et ingreſſi eccleſiam faciant iterum ſtat[illegible] per omnia ſimilem ante Crucifixum prius detectum. Atque ibi à tribus, vel quatuor f[illegible] cantetur in cappis reſponſorium *Circumdederunt*. Quo cantato incipiat Abbas re[illegible]on[illegible] *Synagogæ* & intrent chorum ſonãtibus ad miſſam ſignis, miſſam celebrent, palmas & fr[illegible] in manibus habeant, eaſque poſt oblationem panis & vini, incipiente Diacono, cun[illegible] ordinem offerant; Tabulæ refectorij coopertæ ſint. Poſt menſam meridiana bora [illegible] ſuis quieſcant. Appropinquante bora nona pulſet Secretarius ſignum minus mod[illegible], [illegible] ſurgant omnes & lauent manus, & facies, & pectant ſe, & pergant in eccleſiam [illegible] ſedea[illegible] in choro. Cum infantes loti fuerint, & ad terſoria ire cœperint pulſante maius [illegible] S[illegible] ratio, ſurgant omnes de ſedilibus ſuis, & i[illegible] chorum infantibus, faciant p[illegible]s [illegible] poſtea cantent nonam. Qua cantata pulſ[illegible] cymbalo à Priore pergant omnes in [illegible] rium: Talis ordo de meridiana ſeruetur tota æſtate, exceptis ieiuniorum diebus v[illegible] kalendas Octobris.

Feria tertia radendi ſunt fratres, in clauſtro ſimul ipſa die & [illegible] claſtr[illegible]o [illegible] balnea præparata. Quæ quo ordine fiant, & quomodo illuc fratres ire, & q[illegible] habere debeant, ſuperius dictum eſt cum ſermo eſſet de balneis ante Chriſti natiu[illegible] parandis.

Feria quarta non agatur proceſſio, cætera agantur more ſolito vſque ad veſ[illegible] veſperas non dicantur pſalmi *Deus auribus noſtris* pulſentur ſigna ſicut in feſtis diebus [illegible] ſorium *Circũdederunt me* Hebdomadarius canat preces *Ego dixi Domine* pſalmus ad pre[illegible] Immmodo *Miſerere mei Deus*; pſalmi proſtrati nõ dicantur. Poſt Veſperas d[illegible] o[illegible] dicantur Veſperæ pro defunctis, offi[illegible]um mortuorum, quod poſt [illegible]tam d[illegible] catur, Hymnus ad completorium *Te lucis ante terminum*, qui ſim[illegible]ter di[illegible]dus e[illegible] diebus vſque ad kalendas nouembris. Poſt completorium cortina deponatur.

Feria quinta tot candelę accendãtur ante lætare quot Antiphonas & qu[illegible] r[illegible] rari oportet. Fini[illegible]is tribus orationibus ſedentes pſall[illegible]nt ſinguli [illegible]e[illegible] abſque *gloria patri* cum Capitulis, & collectis conſuetis; Ad *pater noſter* p[illegible] [illegible]ormas & Abbate ſignum faciente ſurgant, Inter pſallendum, & ante nocturnam [illegible]

[illegible] ſicut in duodecim lectionibus: Pulſatis omnibus ſignis inchoet hebdomadarius Antiphonam *Zelus domus tuæ*. Cum incipiunt pſalmum petant veniam ſuper formas, & ad matutinas laudes ſimiliter; Per ſingulas Antiphonas, & ſingula reſponſoria extinguantur ſingulæ candelæ: lectiones ſine *iube Domine* vel *tu autem* legantur. Primæ tres de lamentationibus legantur ſine cantu, & Alphabetis præſcriptis, In ſecundo nocturno, de expoſitione pſalmi; [illegible] *Deus orationem meam cum deprecor*; In tertio de epiſtola Pauli *Conuenientibus vobis*, Antiphonæ omnes, & verſiculi abſque ſuis melodia. In matutinis laudibus cum incipiunt. Pſalmum: *Laudate Dominum de cælis* vadant magiſtri inter infantes, qui & verſi ſint ad Priores, ſicut & ipſi infantes, Iuuenes vero qui in cuſtodia ſunt mixtim ſint in ordine [illegible]. Candelæ extinguantur in toto monaſterio præter vnam quæ in choro ardeat, Quæ & ipſa cantore incipiente Antiphonam *Traditor autem* extinguatur; Finita Antiphona curuentur ſuper formas [illegible] *Kyrie eleyſon*; *Pater noſter* preces *Ego dixi Domine*; pſalmum *Miſerere mei Deus*, [illegible] ſine [illegible] patri collectam *Reſpice quæſumus Domine* ſignoque facto ab Abbate, [illegible] inclinent ſicut ſolent ante & retro, & ſtet vnuſquiſque in loco ſuo [illegible] laternas accenſas in chorum deferat & ipſis infantibus tribuat; [illegible] lumen ante altare, vnde iuuenes laternas ſuas accendant. His [illegible] reuc[illegible]antur omnes ad lectos ſuos; Luceſcente die, ita vt pueri & iuuenes ſiue laternis [illegible] à ſecretario paruulum ſignum modicè. Statim ſurgentes fratres [illegible] ſuis, & ſic veniant in chorum curuantes ſe ſuper formas in ordine ſuo, quouſque infantes veniant [illegible] dum venerint peracta oratione, factoque ſigno ab Abbate, ſurgentes ſtatim [illegible] hymnum, *Iam lucis orto ſidere*; abſque *Deo patri ſit gloria*. Et inchoata Antiphona [illegible] regulares pſalmi, & *Quicumque vult* ſine *gloria patri* Finita Antiphona curuati ſuper formas dicat vnuſquiſque apud ſe in ſilentio *Kyrie eleyſon*; *Pater noſter*, *Credo in Deum*, preces [illegible] ad Confeſſionem, factoque ſigno ab Abbate, dicatur confeſſio; Deinde ſilenter quæ ſequuntur, [illegible] *tenet* & cetera *Miſerere mei Deus* ſine gloria, collecta *Domine Deus qui ad principium*. [illegible] hæc dicantur in alto ſeptem pſalmi abſque *gloria* cum [illegible] letania deinde ſedeant in [illegible] vſque Tertiam; Cum tempus Tertiæ fuerit ſonet Secretarius minimum ſignum ſi[illegible] diebus. Tunc pergant fratres ſe calciare, & cætera ſicut alijs diebus fieri ſolet [illegible] tertiam ſigno factis tribus orationibus ſolitis. Pulſato alio ſigno inchoet infans [illegible] *Deus fide qua viuimus* ſed non dicatur vltimus verſus [illegible] *ſibi Trinitas*; Et pronunciata Antiphona dicantur pſalmi regulares à beato Benedicto inſtituti ſine gloria; dictis pſalmis & percantata Antiphona curuati ſupra formas dicant in ſilentio *Kyrie eleyſon* & cætera quæ ſequuntur; Collecta *Reſpice quæſumus Domine*, Poſt hæc pulſetur ſolitũ ſignum ad Capitulum [illegible] ſine *iube domne* verſus in ſilentio dicatur legatur ſententia de regula Sancti Benedicti ſine *tu autem*: factoque ex ea ſermone, correctis quæ corrigenda [illegible] conſuetudines quæ agendæ ſunt ab ipſo Capitulo, vſque ad craſtinum Capitulum; deinde [illegible] quæ ad ſeruitium totius diei ordinanda ſunt. Quibus ordinatis [illegible] cantantes alte *Verba mea* ſi defunctum aut breue pro defuncto habeãt, In ſilentio [illegible] *A porta inferi*, *Abſolue Domine*; Pulſata tabula loquantur in clauſtro [illegible] fuerit pulſetur ſignum ad Sextam, & facta oratione, pulſatoque alio [illegible] hymnum & cætera ſicut fecerunt ad Tertiam: dehinc pulſato [illegible] clauſtro. Tunc Secretarius pulſet parum ſignum minimum, ſicut [illegible] ante matutinalem Miſſam, Celebretur tunc ab Hebdomadario minori Miſſa [illegible] pauperibus, qui mandato intereſſe debẽt ducente eos fratre Eleemoſinario, [illegible] fratribus, qui [illegible] fuerit; Expleta Miſſa cõmunicet ſacerdos [illegible] de oblatis non conſecratis, ſigno tantum ſanctæ Crucis in nomine Domini [illegible] tunc ducantur ad reficiendum; His actis pulſato ſigno ad Nonam, facta oratione, [illegible] alio ſigno canatur Nona, vt Tertia, & Sexta. Qua cantata induantur infantes, & [illegible] Miſſam ſunt celebraturi, ſacerdos videlicet, vel Abbas honorifice, Diaconus [illegible] ica, [illegible] tunica, duo ad reſponſorium, tres conuerſi ad candelabra, & [illegible] auferantur formæ de choro, quæ auferri ſolent. Pulſentur ſigna ſicut in [illegible] Cantor hebdomadarius chorum teneat in cappa, miſſa feſtiue celebretur, *Gloria* [illegible] minime dicatur niſi Epiſcopus miſſam celebret, & chriſma faciat, nunc [illegible] dicitur. Tot hoſtiæ ponantur ad ſacrandum, quot ſufficere [illegible] & in craſtino ad communicandum; Quatuor his diebus nullus à communione [illegible] niſi ſubtrahendi rationabilis cauſa exiſtat. Celebrata ſere miſſa reportentur in chorum formæ: pulſetur tabula ad Veſperas. Expleta miſſa fiat oratio veſpertina ſupra formas. Interea ſacerdos præcedente proceſſione cum ad altare venit, vadat ad locum conſtitutum

conſtitutum decedentiſſime præparatum ibique reponat corpus Domini incenſato [illegible] co, & ante repoſitionē,& poſt repoſitionem: Ante quem locū lumen continuè ardeat. Quo completo, vadant in refectorium accipere mixtum. Ingreſſi autem refectorium faciant ante, & retro ante ſedilia ſua, & conſidentes ſumant mixtum de pane tantum, & poto, quem ſuper iuſtitias ſuas à refectorarijs in ſciphis poſitum inuenerint. Dum hęc aguntur, Cellerarius & Eleemoſynarius, & cæteri quibus iniunctum fuerit introducant pauperes in clauſtrum & faciant eos ordinate ſedere, alterum iuxta alterum. Qui pauperes priuſquam clauſtrum introeant pedes ſuos abluere debent aqua calida à camerarijs miniſtrata; Omnia vero in locis conuenientibus debent eſſe præparata, quæ ad mandatum opus ſunt neceſſaria ſcilicet aqua calida à camerarijs, in vaſis idoneis parata; alia quoque vaſa ac terſoria ad pedes, manutergia ad manus, à Cellerario ſciphi, & potus, etſi quæ ſunt huiuſmodi; Præſto ſint ad [illegible] dum famuli Camerarij & aliorum miniſteriorum qui ad hoc ſunt idonei. Qui prius p[illegible]s quibus iuſſum fuerit bene debent eſſe inſtructi, qualiter eos ſeruire oporteat. His ita [illegible] natis cum viſum fuerit Abbati ſurgat. Reliqui quoque fratres ſurgentes ante & retro [illegible] nent. Egreſſi refectorium infantes diuertant cum magiſtris ſuis in ſcolam ſuam, ibique [illegible] mixtim magiſtris ſuis ante pauperes ſuos; reliqui quoque fratres ſurgentes veniant a[illegible]e pauperes ſuos, & ſtent ordinate ante eos ſicut ſunt priores ſinguli autem ſingulos; Abbas vero duos habeat. Tunc prior iuſſu Abbatis percutiat tabulam tribus ictibus & inc[illegible]e flexis ad terram genibus adorent Chriſtum in pauperibus, Abbas vel cantor inc[illegible] Antiphonam *Dominus Ieſus*, & alias que conueniunt. Singuli ſingulis abluant pedes te[illegible] & oſculentur ore, & oculis; Ablutis cunctorum pedibus pauperum, duo ex fratribus [illegible] iuſſum fuerit miniſtrent Abbati, vnus aquam, & alter manutergium; famuli aut[illegible] fratribus; Poſtea accipiens Abbas baccilia, & manutergium à fratribus qui ei ſeruierun[illegible] liqui fratres à famulis, ſeruiant & ipſi pauperibus; A quibus ſubſequentes fratres ac[illegible]e miniſtrent Abbati & reliquis fratribus ſciphos cum poto. Tum prior percutiat tab[illegible] bus ictibus & dicatur ab omnibus moderata voce *Benedicite*; & data benedictione [illegible] potum pauperibus oſculantes eorum manus & receptis ſciphis dent ſinguli ſingulis pau[illegible] bus duos denarios, aut quot Abbas præceperit, iterum oſculantes eorum manus; Ipſos [illegible] narios dare debet fratribus Cellerarius, aut Camerarius ſecundum quod Abbati viſum fue[illegible] Fratres qui eo anno defuncti ſunt ſuos pauperes ad hoc mandatum habere debent; ſimiliter & familiares illi pro quibus vnus in hoc mandato pauperes debere poni Abbas decreuerit Quibus pauperibus ſupradicto modo ſeruiant fratres quibus iniunctum fuerit: Alter no[illegible] preſumat. Quam diu ad hoc mandatum, cantant, id eſt, dum pauperum pedes, ac manus [illegible] nantur. Sedere poſſunt qui volunt, eo tamen modo quo ſedetur in choro vno ſcilicet ſedente, inter duos ſtantes. Dum autem propinatur potus ſedere poſſunt omnes quicunque volunt, alter iuxta alterum non obſeruato illo ſtandi vel ſedendi ordine; Inter hæc Secretarius obſeruare debet congrua interualla, quibus tabulam ad Veſperas pulſare debeat. Semel videlicet lotis pedib⁹, & ſemel lotis manibus. Propinato omnibus potu, reuerſis ſingulis in loca ſua, Prior ter percutiat tabulam. Tunc Abbas vel ſacerdos mediocri voce dicat capitulum *Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam.* Fratres omnes flexis ad terram genibus reſpondeant, *& ſalutare tuum da nobis*: dehinc inclinati ſuper genua tantum dicant *Kyrie e[illegible]*, *Pater noſter*, Abbas vel ſacerdos dicet mediocri voce *& ne nos. Suſcepimus Deus miſer[illegible] tuam; In medio templi tui. Tu mandaſti mandata tua; Cuſtodiri nimis. Domine exaudi oratio[illegible] & clamor meus ad te veniat. Dominus vobiſcum. Oremus. Adeſto Domine Ieſu Chriſte offi[illegible] ſeruitutis & quia tu pedes lauare dignatus es tuis diſcipulis ne deſpicias opera ma[illegible] q[illegible] nobis retinenda mandaſti; ſed ſicut his exteriora abluuntur inquinamenta corporum, [illegible] omn[illegible] ſtra interiora lauentur peccata: quod ipſe præſtare digneris, qui cum &c.* Ad cuius finem [illegible] pondentes *Amen* & inclinantes ſe ante, & retro, vadant ad eccleſiam mediocri vo[illegible] uentes pſalmum *Miſerere mei Deus*; Interim Secretarius & aliqui fratres ſecum percutia[illegible] bulas gradatim, eoque modo, atque ordine, quo ſigna pulſari ſolent in feſtiuis diebu[illegible] pſalmo, & fratribus in ordine ſuo in choro ſtantibus, ſtatim puer incipi[illegible]r Antiphona[illegible] *licem ſalutaris*; Ad cuius inchoationem petitur venia ab omnibus ſupra formas dicto p[illegible] *Magnificat* & repetita Antiphona ſine fine melodia, curuati ſupra formas, dicant [illegible] *Kyrie eleyſon Pater noſter* præces *Ego dixi Domine*: pſalmum *Miſerere mei Deus*; Col[illegible]cta *pice quæſumus* Si aliquis de foris veniens benedictionem petierit omnibus horis ac[illegible]a die quo venerit, bis tribus diebus: Tabula refectorij coopertæ ſint: Ad cymbalum & [illegible] tabulā Abbatis ponantur tabulæ cū malleolis, verſus & benedictiones in refectorio & [illegible] *rere mei Deus* poſt menſam humili voce dicantur, lector ſine petita benedictione [illegible], &

tu autem Domine [illegible]; Interim dum fratres in refectorio ſunt, ſecretarij diſcooperiant omnia altaria, & parent duo Analogia, vnum quod in Capitulo eſt, & alterum in monaſterio, quod ante collationem in refectorium deponetur. Poſtquam fratres à menſa ſurrexerint, & de [illegible] oratorio, ac dormitorio ſolito more redierint, lauent ſibi pedes, vt ſabbato fieri ſolet, [illegible] præparentur cuncta, quæ ad mandatum ſunt neceſſaria. Refectis ſeruitoribus, & [illegible] ablutis, pulſetur tabula & ad bibendum in refectorium vadant; Poſt hæc egreſſis fratribus de refectorio Prior clauſtri, iubente Abbate, percutiat tabulam ad mandatum. Ingreſſis [illegible] fratribus, Priore clauſtri ſedente in loco Abbatis, præcingant ſe linteis [illegible] bas & [illegible], & inchoante Priore clauſtri Antiphonam *Dominus Ieſus*; veniant in Capitulum Abbas ad dexteram, & Prior ad ſiniſtram, ſequentibus eos fratribus, qui ad [illegible] eorum ipſa die in Capitulo fuerint ordinati; & vtrique flexis genibus lauent pedes [illegible] & [illegible], & oſculentur. Camerarij præſto eſſe debent, qui madefactis terſorijs [illegible], quotiens opus fuerit: lotis omnium qui in Capitulo ſunt pedibus, ſedeat [illegible] Prior, & prædicti ſeruitores cum eo: Quorum pedes præcinctus terſorio [illegible] & tergat & oſculetur, ſeruientibus ſibi fratribus ad hoc obſequium [illegible]. Poſt hæc ſedeat Abbas in ſedem ſuam: Ad quem Prior præcinctus terſorio ve[illegible] ſibi deputatis, lauet pedes eius & tergat & oſculetur, & ablutis manibus [illegible] aquam ad abluendas manus, vno eorum qui ſibi ſeruierunt tenente man[illegible] Priore clauſtri in locum Abbatis, exeat Abbas, & accipientes [illegible] & [illegible] cum aqua & manutergia, duo fratres qui de coquina ipſa ſeptimana [illegible], qui inter cęteros adiutores ad huius mandati obſequium ordinari debẽt, ſeruiant [illegible] ad abluendas manus, ſicut ſeruierunt ad abluendos pedes. His expletis exeat Abbas, & Prior, & ſeruitores eorum, & ante Capitulum præbeat eis Abbas aquam ad abluendas manus, tenente manutergium vno eorum fratrum qui ad hoc obſequium ei deputati ſunt.

Quo peracto præcedens Abbas & cæteri ſequentes eum introeant Capitulum, & faciant ante & retro, ſicut ſolet fieri die ſabbati ab eis qui mandatum fecerunt. Poſtea pergat Abbas ad ſedem ſuam ſurgente Conuentu donec ſedeat, reliqui ſimiliter ad loca ſua: Ceſſante autem cantu & Secretario percutiente tabulam ad collationem, qui petita licentia ad eam percutiendam perrexit, hora congrua ingrediatur Diaconus Capitulum qui poſt manuum ſuarũ ablutionem ad ſe præparandum iuit, Alba, & ſtola & dalmatica indutus, textum Euangelij portans, pręcedentibus tribus conuerſis portantibus candelabra, & thuribulum igne & thure refertum: Ipſe enim Diaconus antequam exeat de monaſterio ponere debet thus in [illegible]. Quibus ingredientibus Capitulum totus Conuentus aſſurget ſtans donec [illegible] de Euangelio perlectus eſt; Cum autem eſſe tempus perſpexerit, innuat Abbas [illegible] vt vadat percutere tabulam; Et cum audierit Prior à diacono *Surgite eamus hinc*; percutiat tabulam, ſicut ſolet percuti cymbalum: Quod dum fit ſurgant omnes ac præcedente Diacono cum textu, & conuerſis cum candelabris & thuribulo; ſequatur Conuentus in refectoriũ ſicut fit in ſabbato ad Charitatẽ. Ibi Secretarius habeat Analogium de eccleſia paratũ; Impoſitoque deſuper textu, iterum mittat Diaconus thus in thuribulum, & incenſet Analogium & textum. [illegible] ſedente maiore Priore in loco Abbatis ad eius nutum incipiat Diaconus lectionem [illegible] dimiſerat: Et percutiente Refectorario tabulam vno ictu, Abbas & fratres qui ad pedes lauandos ipſius adiutores extiterant, vadant ad locũ vbi potus Charitatis paratus eſt, ferentes vitreas phialas aut ſciphos fratrum in manibus ſuis. Et accepto vino [illegible] vaſis iacente lectore præcedant ad gradum ſicut mos eſt: Refectorarius vero ex [illegible] incipiunt ire paulatim percutiat tabulam ſuam, quouſque ad gradum per[illegible], Q[illegible] peruenerint, ter aut quater feſtinantius percutiat, & ceſſet. Tũc [illegible] us hum[illegible] voce [illegible] ntibus. Benedicite ſacerdos hebdomadarius ſurgat, & eadem voce [illegible] faciat Benedictione facta, porrigat Abbas Priori potum & reliquis ſicut [illegible] ns eorum manus, miniſtrantibus ei fratribus qui cum ipſo potum ad gradum [illegible] Miniſtrato potu maioribus & infantibus poſt maiores accedat Abbas ad D[illegible] collationem legit & expectato fine incœpti verſus prębeat ei potum, dehinc tri[illegible], qui de candelabris & thuribulo ſeruiunt, ſeruitoribus Abbatis candelabra & thuribulum inter [illegible]. Qui & ſciphos à Diacono & ab eis recipientes portent ad tabulam Abbatis & ſuper eam ponant, his actis prædicti ſeruitores Abbatis qui cum eo potũ ad gradum detulerunt, ante ipſum gradum ſimul veniant, & ante & retro faciant, & poſtea ſeſſum vadant. Quibus Abbas ſimiliter potum ferat oſculans eorum manus miniſtrantibus illi fratribus [illegible], qui ei ad lauandos pedes Prioris, & ipſorum ſeruitorum miniſtrauerunt;

Hoc

Hoc facto Abbas ad ſedem ſuam vadat, & ante eam ante & retro faciat, aſſurge[illegible] nemo donec ſedeat; Prior vero ſurgens porrigat illi potum oſculans eius manum [illegible] ſermone quantum Abbati viſum fuerit, innuente eo Diaconus lectionem abſque *Tu autem D[illegible]* finiat, & clauſo libro, ante & retro faciat, & poſtea dalmaticam. & ſtolam, & manipulum ſupra Analogium ponat; Conuerſi vero candelabra, & thuribulum ſuper menſam Abbatis ferant, & ante ipſam menſam ante & retro faciant. Poſt hæc & Diaconus, & conuerſi, ad [illegible] menſam ſedentes bibant, Diaconus iuxta Abbatem, conuerſi iuxta Diaconum, ſicut [illegible] tes Abbas vero lecto ſermone, ſtatim percutiat vno ictu tabulam & poſtea tot vicibus, [illegible] vicibus skillam percuti conſuetudo eſt ſabbato ad charitatem poſt mandatum. Interim duo ſecretarij ſurgant & Analogium & dalmaticam, cum textu, & ſtola, & manipulo, ad monaſterium ferant. Poſt hæc Abbas ſurgat & humili voce dicat, *Adiutorium noſtrum in nomine Domini*, & eadem voce conuentus reſpondeat, *Qui fecit cælum & terram*: deinde præcedente Diacono cum conuerſis candelabra & thuribulum portantibus, ſequatur conuentus ad monaſterium, Secretario percutiente tabulam ad completorium, & facta confeſſione dicant completorium, bini aut terni ſub ſilentio. Poſt completorium tres orationes ſolito more faciant. Prior tabulam percutiat tribus ictibus poſt orationes infantum, ſicut skillam pulſare ſolet. Notandum eſt autem in huius diei obſequio, quia ſi Abbas ſufficere valet omnium fratrum pedes ſolus in hac die lauare debet, teſtante enim beato Benedicto, vices Chriſti a[illegible] monaſterio, & maxime in hoc miniſterio.

Feria ſexta ante nocturna pulſetur tabula in clauſtro, & ante cellarium, & ante domum infirmorum, ad excitandos dormientes. Poſt orationes ſolitas, ſicut in quinta feria, quin[illegible] cum pſalmi dicantur, candelæ extinguantur, lectiones in primo nocturno, & ſecundo legantur, vnde lectæ ſunt in quinta feria. In tertio nocturno de Epiſtola ad Hebræos [illegible] *Feſtinemus ingredi*; Et cetera omnia vſque ad primam ſicut in quinta feria Ad pri[illegible] tabula ſurgentes nudis pedibus vadant ad monaſterium & ſic maneant omnes done[illegible] diei officium, niſi iuſſu Abbatis calcientur pro nimia aſperitate frigoris; Quod ſi eu[illegible] [illegible] nudis pedibus Primam & omnes horas diei, præter veſperas [illegible] ad Veſperas Sabbati dicant ſicut in quinta feria, excepto quod in quinta feria in [illegible] hymni, intonantur pſalmi, cantantur Antiphonæ; in his vero diebus duobus hæc omnia in ſilentio & indirectum dicuntur; dicta prima ſeptem pſalmos & litaniam in alto dicant [illegible] ſtea ſedeant omnes in clauſtro, & inchoante Abbate, dicant pſalterium ex integro; Quo c[illegible] plero vadant ad confeſſionem qui voluerint vſque ad horam officij. Appropinquante hora tertia pulſata tabula ſicut ſolent pergant in dormitorium; Dehinc abluti, & pectinati, pu[illegible] ſata tabula vadant ad monaſterium, & factis ſolitis orationibus dicant tertiam. P[illegible] pulſata tabula pergant in Capitulum: In quo verſus in ſilentio dicatur, & ſententia [illegible] quinta feria de regula legatur. Poſt ſermonem narrentur, & ordinentur, quæ agenda ſunt vſque ad craſtinum Capitulum: Exeuntes de Capitulo ſedeant in clauſtro non loquentes ſed cantantes aut legentes; dicta nona induantur ſacerdos, & leuita, & reliqui qui ad o[illegible] ſunt ſeruituri: Procedant ad altare ſacerdos & leuita ſoli Sacerdos in caſula, Diaconus [illegible] ſtola, nullaque præmiſſa ſupplicatione dicat Sacerdos *Oremus*; Diaconus [illegible] ad alteram Collectam ſimiliter: Altare ſit coopertum deſuper vno tantum [illegible] [illegible] gulos tractus duo in albis canant; Paſſio aliquo *Dominus* [illegible] *cum* [illegible] d quam [illegible] [illegible] tabrum, nec thuribulum; Et cum peruentum fuerit ad locum vbi [illegible] *ſtimenta mea ſibi* ſint duo de indutis iuxta altare hinc & inde trahentes ad ſe duos [illegible] ante olli [illegible] in ſuper altare miſſi fuerant, lintheo tamen remanente ſubtus m[illegible] paſſione dicantur orationes ſolemnes, ſicut in miſſali continentur; Pro cunctis ord[illegible] ctantur genua, niſi pro [illegible]dæis. His expletis depoſita caſula, & ſtolis reuertantur [illegible] & leuita in chorum in albis. Tunc duo Sacerdotes, quibus cantor iuſſerit, induti al[illegible] dant ad crucem, quæ debet eſſe præparata, & cooperta ad altare matutinale, [illegible] pientes ferunt eam paulatim progredientes, & cantantes Verſus *Pop[illegible]le m[illegible]s*, [illegible] in albis ſtantes ante gradus, ante altare maius reſpondeant *Agyos o theos*. Chorus a[illegible] *Sanctus Deus*: Sacerdotes, *Quia eduxi vos*: Leuitæ, *Agyos*: Chorus, *Sanctus*, Sacerdotes [illegible] Leuitæ, *Agyos*. Chorus, *Sanctus*: Tunc Sacerdotes crucem ferentes veniant ante al[illegible] ſuerint *ſanctus*; ſtatim diſcooperientes eam incipiant ambo Ant[illegible]ph[illegible] & [illegible] demum omnes flectant genua: Repetatur Antiphona cum verſibus pſalm[illegible] quantum Cantori viſum fuerit: Dehinc [c]antantur alia ad hoc ſeruitium perti[illegible] opus fuerit; Tapetia ſint extenſa ante altare, ſuper quæ proſternatur prim[illegible] A[illegible] & induti, interim in locum eorum, qui tenent crucem ſuccedentibus a[illegible],

ſtur eſt, ordo eorum; Et non prolixè adorantes iaceant, ſed breuiter & pure orantes: Poſtea vnuſq[uiſ]que oſculetur pedes crucifixi, & poſt reuertatur in chorum; Quod ſi conuenerint aliqui vel clerici vel laici volentes adorare crucem, portetur eis crux in alium locum, vbi aptius adorent eam, Quæ ſi per chorum tranſierit flexis ad terram genibus adoretur à fratribus, non ſimul omnibus, ſed ſicut portabitur ante eis; Adorata ab omnibus cruce portitores eius eleuantes eam incipiant Antiphonam, *Super omnia ligna cedrorum* & ſic vadant ad locum vbi eam collocare debent. Tunc omnes peraut veniam flexis ad terram genibus. His ita geſtis Sacerdos reſumpta caſula cum ſtola, & diaconus ſtola, præcedentibus conuerſis cũ candelabris, & thuribulo, vadant ad locum vbi quinta feria corpus Domini fuit repoſitum, Et poſito incenſo in thuribulo incenſet illud, & ſic tradat diacono ad reportandum; In eundo & redeundo conuerſos ſequatur diaconus, ſacerdos extremus veniat. Cum appropinquant altari adorent omnes Fratres corpus Domini flexis genibus: Collocato ſuper altare Chriſti corpore, facta in calice vini & aquę commixtione, dicta à Sacerdote cum Diacono confeſſione, facta ſupplicater à Sacerdote ad altare oratione, incenſet Sacerdos corpus Chriſti, & calicem; Deinde dicat mediocri voce *Oremus*; *Præceptis ſalutaribus moniti*, & cætera vſque *Et ne nos inducas in temptationem* & chorus reſpondeat, *Sed libera nos à malo*; Dehinc Sacerdos in ſilentio *Libera nos quæſumus Domine*; & cætera vſque *In vnitate Spiritus Sancti Deus* Et poſt moderata voce *Per omnia ſecula ſeculorum*. Et reſpondente choro *Amen* nihil amplius dicat; miſſaque in calicem ſicut ſolet particula Dominici corporis, communicet ſe, & fratres omnes, ſine oſculo pacis. Communicatis omnibus pulſetur tabula, & fiat oratio veſpertina. Qua completa, exeant in clauſtrum, & lauent pedes de aqua calida, & calcient ſe diurnalibus ſuis. Poſtea pulſatis tabulis redeuntes in chorum dicant veſperas in ſilentio, eiſdem ſicut in quinta feria Pſalmis, Antiphonis, precibus, collectis, niſi quod pro Pſalmo *Voce mea*, qui dictus eſt quinta feria, hac die dicitur Pſalmus, *Benedictus Dominus Deus meus*; Dictis veſperis & pulſata tabula eant in refectorium, vbi reficiantur pane tantum, & aqua, & herbis crudis; Cibi fratrum coquantur in coquina ſicut cæteris diebus, & inde portentur ad eleemoſynam; Solito quoque potus detur pauperibus; Reficiente conuentu, ſecretarij [ad]iunctis ſibi Sacerdotibus, quot neceſſarij fuerint, & quibus iuſſum fuerit, remaneant in Eccleſia, ad abluenda altaria omnia, quæ prius lauanda ſunt aqua, deinde vino; Refectis ſeruitoribus, poſtquam de monaſterio & dormitorio in clauſtrum redierint, pulſata tabula fratres eant in refectorium propter ſeruandum ordinem, quaſi ad bibendũ, & bibant aquam, qui voluerint alium potum, minime; Illis exeuntibus de refectorio, & in clauſtro reſidentibus facto congruo interuallo pulſetur tabula & vadant omnes ad collationem; A qua iubente Abbate, percuſſa à priore tabula, ſurgentes pergant in refectorium ad caritatem bibendam.

Sabbato Sancto percutiatur tabula ante nocturna ſicut in ſexta feria, & cætera ſimiliter fiant vſque ad Primam; In tertio nocturno legatur de Epiſtola Pauli Apoſtoli *Chriſtus aſſiſtens Pontifex futurorum*; Ad primam ſurgant in nocturnalibus ſuis: Primam, & ſeptem Pſalmos, & litaniam, & cæteras horas, vſque ad Veſperas dicant, ſicut in ſexta feria; In Capitulo legatur ſententia de regula Sancti Benedicti & diſponantur quæ agenda ſunt vſque ad paſchale Capitulum; Ante Capitulum & poſt Capitulum debent ſecretarij monaſterium & omnia altaria ornare, cereos vbicunque eſſe debent collocare, cereum ad benedicendum in loco ſuo ſtabilire; In quo a Cantore ſcribi debet quotus annus ille ſit ab incarnatione Domini, & crux deſignari inſignis in quinque locis quinque granis incenſi; Poſt Nonam induantur qui officium ſunt celebraturi, & ad officium ſpecialiter ſeruituri, & infantes omnes, Sacerdos alba, & ſtola, cæteri albis induti, in chorum redeant: Dehinc procedant ad ſacrandum ignem, canentes Pſalmum quinquageſimum; Primus omnium ſecretarius qui haſtam portat, in qua ſacratum ignem deportet: Dehinc portitor aquæ benedictæ; Poſt hos qui portant crucem, & thuribulum: Deinde Sacerdos, qui ignem ſacraturus eſt; poſt quem infantes; Dehinc reliqui induti, poſt quos alij fratres, ſicut procedunt Dominicis diebus; Sacrato igne, proijciat Sacerdos aquam benedictam ſuper eum, & poſtea ex carbonibus ipſius ignis impleatur thuribulum, quo impleto, imponat Sacerdos thus, & incenſet ignẽ: Tunc accendatur cereus, quem portare in haſta debet Secretarius; Accendatur & candela in laterna vt ſi forte in eundo extinguatur cereus ex ea accendatur; hanc laternam portare debet vnus de magiſtris pueri[lium]. Ad hanc proceſſionem candelabra non portantur: Eundẽ ordinem ſeruent in redeundo, quem habuerunt in eundo. Reuertentes dicant hos Pſalmos, *Deus in nomine tuo*: *Miſerere mei Deus, miſerere mei*; *Deus miſereatur noſtri*; *Deus in adiutorium*; In ſede Epiſcopali cantatur à duobus pueris Hymnus *Inuentor rutili*. Ignis ſanctificatus qui in

clauſtro remaneat [illegible] famulis [illegible] colligatur, & ex hoc igne [illegible] nes ſo [illegible] omn [illegible] nis primus exiund [illegible] accen [illegible] locum cœnobia [illegible] ctaculum dum g [illegible] feria, Se [illegible] præt [illegible] in haſta, vel [illegible] quinta [illegible] ſexta, Abbate in ſabbato [illegible] ione [illegible] cand [illegible] & [illegible] Sacerdos indutus caſula procedat ad altare [illegible] vero ſt [illegible] ante Abbatem, & petat [illegible] benedictionem [illegible] Dehinc vadat ad cereum, & benedicat eum, [illegible] ante benedictionem, nec poſt [illegible] nem [illegible] & retro faciens, vnus autem ex conuerſis cum tempus fuerit, innuente Cantore deferat Abbati ignis carbonibus plenum thuribulum; In quo thure [illegible] Diaconum, & iuxta eum ſit, vt cum tempus [illegible] Diaconus [illegible] thuribulum, incenſet cereum. Secretarius vero ſit paratus, vt cum di [illegible] fuerit [illegible] ſtatim accendat cereum; Benedictione perfecta Diaconus depoſita dalmatica, & [illegible] ſuum locum in chorum [illegible] Cereus vero non ex [illegible] vſque in [illegible] Veſperas, lectiones ſtatim [illegible], Sacerdos [illegible] orationes ad altare [illegible] per ordinem, vltima oratione dicta Cantor, & alter frater, quem voluerit indui [illegible] incipiant in choro Litaniam ternam, hoc modo; Cantores *Kyrie eleiſon*, dexter chorus ſimiliter reſpondeat *Kyrie eleiſon*, deinde ſiniſter, & cætera eodem modo, vſque ad [illegible] Ternos Sanctos de vnoquoque ordine dicant: Ad ſingula Sanctorum nomina vte [illegible] rus in [illegible], Cantores ad nullum: Incœpta Litania fratres accedant ad formas ſicut [illegible] ad Tertiam Sacerdos reuertatur in Secretariam & depoſita caſula & [illegible] Cum dixerint Cantores *Omnes Sancti orate pro nobis*, exeant de [illegible] Leuita, Subdiaconus, tres conuerſi, & induat ſe Sacerdos caſula, Leuita d[illegible] Subdiaconus unica. Finita Litania pronuncient Cantores tribus vicibus alta voce [illegible] & [illegible] accendantur candelabra & cætera luminaria, quæ ante altare, & c[illegible] & Cantores incipiant feſtiuum *Kyrie eleiſon*; & Sacerdos, cum proceſſione [illegible] ad altare procedat, & ſigna tunc pulſari incipiant, nec deſinant, vſque ad finem *Kyrie* [illegible] primum det Cantor cappas his qui *Alleluia* & tractum cantaturi ſunt. Finita *Kyrie* [illegible] incipiat Sacerdos, *Gloria in excelſis Deo*; Quando legetur Euangelium non tene[illegible] candelabra, [illegible] thuribulum. In hac conſuetudine concordant omnes fere principales monachorum Eccleſiæ, quæ noſtro tempore maioris auctoritatis ſunt, ſicut & in eo quod offerenda, & *Agnus Dei*, & *Communio* ad hanc Miſſam non dicuntur, licet cætera feſtiue dicantur. In quibuſdam quoque non improbandæ auctoritatis cœnobijs, nec ante Sacerdotem ad altare procedentem hac die candelabra portantur. Celebrata fere Miſſa Sacerdote incipiente *Per Dominum noſtrum* incipiant pulſari duæ ſkillæ ad Veſperas vt mos eſt in maximis feſtiuitatibus: Reſponſo *Deo Gratias* ad *Ite miſſa eſt*, fiat oratio Veſpertina, Qua facta vadant infantes in refectorium, ſi aliqui adeo parui ſunt, vt vſque poſt Veſperas expectare non poſſint, Interim pulſentur maiora ſigna duo & duo; Ad extremum pulſatis omnibus ſignis canantur Veſperæ vt decet ſolemniter: Hebdomadarius Cantor incipiat A[illegible] ex aliqua Antiphona ex qua Cantor præceperit. Pſalmi *Confiteantur*; Capitulum; [illegible] Reſponſorium *Angelus Domini* [illegible], Hymnus *Ad cœnam agni prouidi*, Verſus [illegible] *Veſpere autem ſabbati*, Collecta, *Deus qui hanc ſacr*[illegible] Poſt Veſperas, procedant ad crucifixum.

§. 5. *Tempore ſancto Paſchatis.*

Die Sancto [illegible] ante Vigilias matutinas pulſentur omnia ſigna, dehinc duo & duo [illegible] mos eſt, Ad [illegible] quatuor in cappis, Pſalmi à beato Benedicto inſtituti [illegible] & cæteri, Ad lectiones circumferantur thuribula, ſicut in die D[illegible] Natiuitatis inſtitutum eſt: Totum denique officium more monachorum agant. Pro[illegible] ad crucifixum poſt matutinas laudes, & poſt Veſperas per totam ſeptimanam vadat [illegible] Matutinalis hac die cum vna collecta, proceſſio in cappis: Ad Veſperas Pſalmi [illegible] eſt [illegible] *Dominus* & reliqui, qui diebus Dominicis dici ſolent; Super Pſalmos An[illegible] quæ ad Matutinas laudes dictæ ſunt. Tribus ſequentibus diebus ante Vigilias p[illegible] ſigna duo & duo, ad [illegible] tres in cappis; Pſalmi feriales dicantur [illegible] ſub vna [illegible] tiphona & ſex [illegible] alia [illegible] & duo primum & ſecundum reſponſoria [illegible] laudes ſub vna Antiphona: Ad thuribula duo Sacerdotes cappis induti [illegible] Laudes [illegible] Miſſa [illegible] vna collecta ad maiorem omnes ſint cappis induti [illegible] A[illegible] peras per totam hebdomadam ſub vna Antiphona dicantur Pſalmi, qui in di[illegible]

V [illegible]

V[illegible] Tribus ſequentibus diebus, ad inuitatorium duo in froccis; ad octo [illegible] [illegible] lectiones de pronunciato Euangelio; maior Miſſa, & cætera omnia, ſicut [illegible] decim le[illegible]nibus. In hac hebdomada non loquantur in clauſtro. Miſſa matutinalis [illegible] Antiphona canantur. Sabbato tantum ad Veſperas Pſalmi cũ [illegible] ad inuitatorium tres in cappis; Ad lectiones legantur Paſchales [illegible] in tertio nocturno pronuntietur Euangelium *Cum eſſet ſero*, Miſſa matutinalis [illegible] in albis: maior Miſſa *Reſurrexi*, ad quam ſiot omnes cappis in[illegible] ponatur ad legendum liber Actuum Apoſtolorum vſque ad ſequentē [illegible] umque octauum & ad omnes horas *Alleluia* dicatur vſque ad Aſcen[illegible] Domini. Poſt Capitulum, pulſata tabula, loquantur in clauſtro; Poſt Nonam, cum ex[illegible] de [illegible], pergant in Capitulum, & ſupplicent ante & retro, pulſetque Prior [illegible] ter, *Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me* [illegible] ter reſpondeat adiungentes *Gloria Patri Kyrie eleiſon; Chriſte eley-* [illegible] & Prior [illegible] *ne nos, Adiutorium noſtrum in nomine Domini*, conoco[illegible] [illegible]; & a Priore dicto *Benedicite*, poſt loquantur in clauſtro. Hic [illegible] vſque ad idus Septembris priuatis diebus, niſi ieiunium fuerit.

[illegible] poſt Octauas paſchæ, legatur Apocalypſis & canatur hiſtoria *Dignus es* [illegible] duabus [illegible] manis. A Dominica tertia vſque ad Aſcenſionem Domini legantur [illegible] Epiſtolæ & canatur hiſtoria *Si oblitus*, diebus rogationum dictis Matu[illegible] fratres ad lectos redeant & qui volunt plus ſolito dormiant, His enim [illegible] horis non [illegible] nec aliquo ſonitu, vt alijs diebus mos eſt, mane ex[illegible] tempus viſum fuerit congruum, excitare debent infantes magiſtri eorum, [illegible] poſſunt. Quibus in clauſtro legentibus, ſurgant ſine mora, qui in lectis ad[illegible] [illegible]unt. Poſt Primam, & familiares Pſalmos primæ, & ſeptem Pſalmos & Litaniam, [illegible] Miſſa [illegible] ad maius altare; Poſt cuius primam orationem dicantur aliæ, quæ [illegible] Miſſam [illegible] diebus dici ſolent, addita in fine alia, id eſt, *Sanctorum tuorum* [illegible] ad pacem, ſolus Prior, aut qui in loco Prioris eſt vadat. Sen[illegible] legatur in Capitulo, & ordinetur proceſſio. Poſt Tertiam ſumant mixtum pueri, [illegible] qui ieiunare non poſſunt. Cantata Sexta vadant in dormitorium, ſicut alio tempore quando meridianis horis in lectis quieſcere ſolent, & facto paruiſſimo interuallo [illegible]; dehinc nudis pedibus de dormitorio deſcendant, manus abluant, ad Eccleſi[illegible] vadant, orationem faciant. Qua facta incipiat [illegible] Antiphonam *Exurge Domine*. Interim pu[illegible]entur duo ligna: Cantata Antiphona dicat Sacerdos *Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam*: Sequatur *Kyrie eleiſon, Pater noſter* Pſalmus *Deus miſereatur noſtri* In craſtino *Deus in adiutorium meum*, Dehinc Sacerdos *Et veniat ſuper nos*, collectam pro peccatis. Poſtea ſonantibus [illegible] exeant, proceſſionales canentes, incipiente Cantore quæ ad proceſſionem pertinent, præcedant famuli [illegible] vexillis, ſequetur conuerſus cum aqua, poſt quem alius cum cruce. De[illegible] Subdiaconus ferens textum, poſt quem fratres [illegible], dehinc infantes cum Magiſtris, poſt [illegible] Cantores, extremis prioribus, & præcedentibus iunioribus, ſicut eſt ordo eorum; In [illegible] monaſterij ſint famuli Camerarij, habentes ibi baculos præparatos quos tribuant fratribus ad ſe ſuſtentandos; Cum peruenerint ad Eccleſiam ad quam ituri ſunt incipiat Cātor Antiphonam [illegible] de [illegible] in cuius honore fundata eſt ipſa Eccleſia; Infantes fratres reddant baculos prædictis famulis ab [illegible] cum receptis exeuntes. Finito incœpto cantu dicat ſtatim Sacerdos [illegible] de [illegible] & collectam cum De[illegible] alta voce & ſollemniter; Infans *Benedicamus Domino*. Quo dicto inclinantes ſe [illegible]ant orationem. A qua facto ſigno ſurgentes inclinent ante & retro. Dum hęc fiunt Sacer[illegible], & Leuita, & cæteri, qui [illegible] altare ſe [illegible] ſunt, præparare ſe debent ad celebrandam Miſſam, Secretarius [illegible] honeſtis panis [illegible] decenter parare, omnia enim quæ ad [illegible] ſunt ne[illegible] Secretarij, illuc [illegible] debent eſſe delata. Paratis [illegible] celebretur iterum Miſſa de ieiunio. Poſt primam orationem dicatur oratio de [illegible] eſt Eccleſia, nulaque amplius: Celebrata fere Miſſa, duo fratres qui [illegible] *Dei* a[illegible] portas [illegible] inclinantes ſe ante & retro, [illegible] ex [illegible] mulis, [illegible] fuerit, & dicentes inter ſe Litaniam [illegible] conuenientes [illegible] eſt; Expleta [illegible] fratres, [illegible] fuerit [illegible] in me[illegible] Litaniam. Interim Sacerdos, & qui [illegible] Miſſam [illegible], & [illegible] in chorum; Poſt [illegible], & [illegible] duabus vicibus in cuius nomen [illegible] ante, & retro, revertuntur eo ordine, quo

venerunt; Cantores Litaniæ producant aut breuient ipſam Litaniam ſecundum [illegible] itineris: Qui in ſecundo pergere debent poſt infantes, ante reliquum conuentum [illegible]. Cum autem proceſſio rediens ante monaſterij introitum venerit [illegible] ſtatione facta Litaniam [illegible] niant [illegible] qua finita Cantores eius in ordinem ſuum redeant, & prædicti duo Cantores, qui præceſſerant cappis induti nudis pedibus ante portas monaſterij ſtantes dicant *Agnus Dei qui tollis peccata mundi miſerere nobis*; Chorus ſimiliter reſpondeat: Cantores *Suſcipe deprecationem noſtram qui ſedes ad dexteram Patris*. Chorus *Agnus Dei* ſicut ſupra. Cantores *Gloria Patri & filio & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper: & in ſæcula ſæculorum, Amen*. Interim præcedentibus qui vexillum portant, & cætera que ſuperius dicta ſunt, ſequantur Cantores, & reliquus conuentus; Dicto [illegible] reſpondeat conuentus *Agnus Dei* vt ſupra. Conuentu intrante monaſterium pulſentur ſigna: Cantores *Exaudi Deus*: Conuentus [illegible] *populi tui*. Cunctis fratribus chorum ingreſſis, collocata cruce, & reliquiis, quæ portata ſunt in locis ſuis, prædicti duo Cantores in medio Chori ſtantes pronuntient Litaniam *omnes Sanctorum Deus miſerere nobis*, priores à parte altaris ſint, reliqui poſt eos, ſicut eſt ordo eorum. Expleta Litania pulſetur ſignum ad Nonam, factaque oratione Nonæ, vadant in clauſtrum lauare pedes; Quibus lotis, reuertentes in chorum, pulſato alio ſigno, cantent Nonam. Ad Veſperas ſecunda, & tertia feria, pulſentur ſigna, ſicut priuatis diebus; Inter ſigna [illegible] Pſalmi *Deus auribus noſtris*; Poſt Veſperas de omnibus Sanctis, dicantur Veſperæ [illegible]. Vigilia mortuorum his diebus non agatur ſi proceſſio extra clauſtrum pertexerit [illegible] agatur ſicut ſolet: His tribus diebus ad nocturna, capitula, & collectæ de reſurrectione [illegible] ad Veſperas ſecundæ, & tertiæ feriæ; Ad matutinas vero laudes, & ad Tertiam, & ad Sextam, & ad Nonam, capitulum, & collectæ de ieiunijs. Si in his tribus diebus feſtiuitas [illegible] lectionum euenerit totum ſeruitium noctis, & diei, de ipſa feſtiuitate agatur; Dicta Tertia, & pulſatis omnibus ſignis Miſſa ipſius feſtiuitatis ſicut alio tempore ſollemniter celebretur. Proceſſio vadat ſicut alijs diebus excepto quod calciati, & ſine baculis ibunt; Miſſa [illegible] ad monaſterium quo proceſſerint celebretur. Si autem feſtiuitas trium lectionum euenerit commemoratio ipſius tantummodo fiat ad Veſperas, & ad Matutinas laudes, & ad priorem Miſſam de ieiunio.

§. 6. *Tempus Pentecoſtes.*

Sabbato in Vigilia Pentecoſtes ſurgentes à Meridiana abluti, & pectinati ad Eccleſiam veniant, & oratione facta, induantur officium celebraturi, & ad officium ſeruituri, Agatur officium feſtiuè ſicut in ſabbato ſancto; Cantor, & alius frater, quem voluerit, induti cappis pronuncient Litaniam ternam, ſicut in Vigilia paſchæ; Cum pronuntiatum fuerit *Audite* accendatur cereus benedictus, & reliqua luminaria, vnus enim cereus ſolummodo [illegible] illam horam debet eſſe accenſus, ante altare; Cum inceperint *Kyrie eleyſon* pulſentur omnia ſigna; Sequatur *Gloria in excelſis Deo*; Ad Euangelium teneantur Candelabra, & Thuribulum, Poſt Miſſam pulſatis duobus minoribus ſignis faciant orationem Nonæ, [illegible] Cantores in cappis. In craſtino & totis octauis agatur ſicut in paſchali ſolemnitate [illegible] octauis paſchalis ſollemnitatis, niſi quod Octaua huius feſtiuitatis dicitur, vt aque Miſſa eſt *Spiritus Domini*.

Feria ſecunda, ſi nulla feſtiuitas ſit, dicatur Miſſa *Domine in tua miſericordia*. [illegible] mada inchoanda ſunt ieiunia, quæ regula præcipit, quarta, & ſexta feria, vſque ad [illegible] tembris, niſi rationabilis cauſa exiſtat cur Abbas, vel Prior bis reficiendi licentiam tribuat. Poſt Capitulum ipſis ieiuniorum diebus, ſedeant in clauſtro loquentes: Secretarius vero [illegible] pulſabit minimum ſignum ſicut conſuetudo eſt poſt Capitulum ad apparatum Miſſæ [illegible] Tertiam pergant infantes, & minuti ſanguine, & infirmi quibus licentia data eſt [illegible] mixtum; Poſt Sextam agatur meridiana. A qua ſurgentes nudis pedibus, in clauſtrum veniant, afferentes ſua calciamenta; Poſt hæc abluti, & pectinati veniant in eccleſiam [illegible] oratione pulſatiſque duobus ſignis, inchoet infans, *Exurge Domine* & cætera ſicut [illegible] perius dictum eſt Hic ordo ſeruandus eſt feria quarta, & ſexta, vſque ad feſtiuitatem [illegible] ſanctorum, niſi ſit Vigilia, cuius Miſſa ſollemniter celebretur tunc enim proceſſio [illegible] dicitur.

Dominica prima poſt Octauas Pentecoſtes canantur Hymni ad nocturna, & ad Matutinas laudes, *Nocte ſurgentes*: *Ecce iam noctis* qui canendi ſunt Dominicis [illegible] Dominicam primam menſis Octubris, ponantur ad legendum libri Regum, & [illegible] vſque ad Dominicam primam menſis Auguſti. Hiſtoria *Deus omnium*.

Dominica

Dominica prima menſis Auguſti ponant Salomonem, vſque ad Dominicam primam menſis Septembris; Reſponſoria *In principio.*

Dominica prima menſis Septembris ponant Iob; Tobi; Iudith; Heſter; Eſdram vſque ad Dominicam primam menſis Octobris.

Ab idibus Septembris priuatis diebus agantur continuè ieiunia, quæ regula præcipit, atque ipſa die Iduum incipiant ieiunare ſicut beatus Benedictus inſtituit, vna tantum vice loquantur in clauſtro vſque ad kalendas Octobris, id eſt poſt Capitulũ vſque ad Tertiam. Poſt Sextam in dormitorium vadant, & poſt paruiſſimum interuallum, pulſato minimo ſigno, deſcendant, lauent, ad monaſterium pergant, factaque oratione, dictaque Litania, Miſſam celebrent. Celebrata fere Miſſa pulſetur ſignum ad Nonam. Poſt Miſſam, facta oratione, pergant ſeruitores accipere mixtum: Quibus reuertentibus pulſato alio ſigno canatur Nona.

§. 7. *Quinque feſtiuitates Præcipuæ.*

Quinque ſunt præcipuæ feſtiuitates, id eſt, Natale Domini, Reſurrectionis eius, Pentecoſtes, Aſſumptio Sanctæ Dei genitricis Mariæ, Feſtiuitas loci. Seruatis omnibus, quæ de Sabbato ſancto dicta ſunt, in harum feſtiuitatum vigilijs ornetur totũ monaſterium, & omnia altaria, ſecundum facultatem loci, ſicut honeſtius fieri poteſt; Mundentur officinæ, & clauſtrum: Sedilia Refectorij, Capituli, Clauſtri tegantur, bancalibus ſternatur iuncus. Ad Miſſam ieiunij induantur honeſtè, qui eam ſunt celebraturi, Sacerdos honorificè, Diaconus dalmatica, Subdiaconus tunica: Tres conuerſi, Cantor Hebdomadarius cappa, duo fratres ad reſponſoria, Ante Miſſam pulſentur ſigna, ſicut in feſtis diebus, Litania minimè dicatur; *Kyrie eleyſon*, feſtiuum canatur, vna tantum collecta dicatur. Si feſtiuitas in hac die euenerit, Miſſa matutinalis de ea cantetur. Ad Nonam duo maiora ſigna pulſentur. Ad Veſperas duo minima dehinc gradati duo & duo, ad extremũ omnia. Inter ſigna luminaria Monaſterij omnia accendantur. Ante ſingula altaria quæ extra Preſbyterium ſunt ſingula luminaria ardeant; Antiphonas ſuper pſalmos, quibus Cantor præceperit incipiant, Reſponſorium quatuor in cappis canant, Antiphona ad *Magnificat* ter dicatur; Abbas, & Prior cappis induti incenſent vtraque Preſbyterij altaria, ante, & deſuper vtrique ſimul, ſinguli ſingula latera; Parati ſint duo alij Sacerdotes Hebdomadarij, ſcilicet maioris Miſſæ, & minoris, qui thuribula de eorum manibus accipiant, & hinc, & inde per altaria, quæ extra ſunt circumferant: Qui reuertentes in Chorum Abbati prius, Priori poſtea ferant, poſt eis, qui Reſponſorium cantauerunt, non ambo ſimul, ſed vnus hinc, & alter inde; dehinc duo conuerſi in albis, cæteris fratribus. Abbati de libro ſeruiat qui thuribulum de eius manu accepit; In his Vigilijs tabulæ Refectorij debent eſſe coopertæ. In craſtino ante nocturnas Vigilias ad excitandos fratres pulſentur omnia ſigna; dehinc gradatim duo, & duo, ad extremum omnia. Ad Inuitatorium quatuor in cappis. Terna reſponſoria in tribus nocturnis duo, & duo; Quartum quatuor; Octauum quinque; Duodecimũ ſex canant. In tribus Nocturnis dum legitur tertia lectio duo Sacerdotes cappis induti incenſent altaria maius, & minus: dehinc ferant Abbati, & Priori, & cæteris fratribus, per ordinem; Octauum, & duodecimum reſponſorium poſt *Gloriam* à capite repetantur; pronunciato Euangelio Altare diſcooperatur, & omnia luminaria accendantur; Ad *Te Deum laudamus* duo maiora ſigna pulſentur; lecto Euangelio, collecta dicta, pulſatis omnibus ſignis, inchoet Sacerdos Matutinas Laudes; dehinc in veſtiarium rurſus caſulam, & ſtolam deponat, & ſic in alba, cum manipulo in chorum redeat, incœpto Hymno exeat, manipulum deponat, cappam induat, & cum alio fratre ſimiliter cappa induto, ſicut ad heſternas Veſperas cum Thuribulis per altaria vadat, duobus conuerſis cum eis indutis in albis. Si Abbas Euangelium legerit, poſt Euangelium indutus cappa in Chorum reuertatur: Antiphona ad *Benedictus* ter dicatur; Ad Primam duo maiora ſigna pulſentur. Tres cerei ante Altare accendantur, ſimiliter ad Tertiam, & Sextam, & Nonam; Capitulum breuiter peragatur. Miſſa matutinalis cum vna Collecta, & præfatione dicatur, Dum Sacerdos in canone eſt remanentibus infantibus cum magiſtris ſuis in Choro, qui ante Miſſam debent eſſe induti, cæteri pergant induere ſe, qui accipientes à Secretario veſtimenta extra Secretariam ſe induant. Si vero paruus locus eſt exeant aliqui in Clauſtrum vel Capitulum, & ibi induant ſe: Meliores vero albæ tribuantur prioribus, & honeſtioribus perſonis; vnuſquiſque mox vt indutus fuerit, reuertatur in chorũ, Miſſa peracta ſi dies Dominicus non fuerit, ceſſante maiore ſigno, quod incœpta vltima collecta miſſæ pulſari cœpit, fiat oratio Tertiæ. Poſt orationem, pulſato alio ſigno, cantetur Tertia; Si vero Dominicus fuerit ex-

 pleta

pleta matutinali Miſſa, non [illegible] adhuc Tertiæ ſigno, fiat aqua benedicta, ſicut aliis Dominicis diebus fieri ſolet: [illegible] dum cantant *Aſperges me* pulſetur maius ſignum ad Tertiam. Aſperſa aqua benedicta, vadat ſacerdos per officinas, cum portitoribus aquæ, & crucis: Ceſſante ſigno fiat oratio Tertiæ. Qua expleta pulſato alio ſigno canatur Tertia, Sacerdos interim, qui per officinas [illegible] reuertens ante introitum monaſterij, dicat orationem ſolemnem; dehinc [illegible] ans ante vnum de altaribus via ſanctorum; dicta Tertia, diſtributis cappis, diſpoſitis in choro [illegible] Cantore, qui ea, quæ portanda ſunt, portare debent exeant omnes [illegible] ordine proceſſuri: Primum conuerſus ferens ſitulam cum aqua benedicta, dehinc duo portantes duas cruces, poſt quos duo cum duobus candelabris accenſis deſuper cereis, alij duo ferentes duo thuribula igne & thure plena; hos ſequantur duo ſubdiaconi tunicis induti portantes duos Euangeliorum textus, poſt quos infantes cum magiſtris ſuis [illegible] Abbas, & Priores, præcedentibus alijs binis & binis, ſicut eſt ordo eorũ. Cum proceſſio de choro [illegible] exire pulſētur duo maiora ſigna, nõ ceſſatura vſque dũ proceſſio in chorũ ſit reuerſa, [illegible] que alia ſigna; Procedentes per maiores ianuas monaſterium introeant, & ante Crucem [illegible] ſtationem faciant. Qua facta expleto cantu quem inceperant, incipiat Abbas, vel Cantor quod ad ipſum idem pertineat, & ſic ſonantibus omnibus ſignis chorum introeant, [illegible] ceſſantibus Miſſam incipiant. Ante Miſſæ introitum ſternatur vnum, aut duo tapeta per tranſitum chori, vbi ſtare debeat Cantor, & cæteri, quos ad ſe vocauerit ad chorum [illegible] gendum; Omnes cerei, qui in coronis ſunt, & cætera luminaria, quæ in choro, & preſbyterio, & ante Crucifixum ſunt accendantur. Cantor prouideat quot, & qui, quæ ſingula cantanda ſunt, [illegible] antent. Ad ſequentiam duo maiora ſigna pulſentur. *Communis* ſi opus ſuerit tepe[illegible] cum verſu, & *Gloria Patri*. Expleta Miſſa pulſentur omnia ſigna; vnuſquiſque veſtimentum ſuum, & cappam, vtraque bene plicata deferat ſecretario ad arcam: Feſtiuæ mappæ ſuper tabulas refectorij ſint extenſæ ita vt ante pēdeant; Sint & quotidianæ, lotæ tamen ſuper quas manducent fratres. Manutergia etiam candida, & honeſta ſuper terſoria: quot[illegible] ſint extenſa, Quæ manutergia poſt Capitulum à camerarijs ſunt extendenda; Nullus [illegible] ſtatiũ debet ibi manus tergere, niſi ſolummodo ad refectionem primam, & ſero ad cœnam. Ad Nonam duo maiora ſigna pulſentur. Ad Veſperas agatur de ſignis, & cereis, ſicut actum eſt ad Veſperas præcedentis diei. Poſt cœnam refectis ſeruitoribus colligant refectorarij mappas feſtiuas, & bene plicatas reddant Celerario conſeruandas; Camerarius vero honeſtiora terſoria accipiat, & cuſtodiat.

§. 8. *Feſtiuitates præcipuæ ſecundæ claſsis.*

Sunt aliæ feſtiuitates, quæ magnificè celebrantur, quamuis non æqualiter ſuperioribus, Sunt autem hæ; Epiphania, Purificatio Sanctæ Mariæ, Feſtiuitas ſancti Gregorij, Annunciatio Chriſti, Octaua dies Paſchalis ſolemnitatis, Feſtiuitas ſancti Alfegi Martyris, Aſcenſio Chriſti, Feſtiuitas ſancti Auguſtini Anglorum Archiepiſcopi, Octaua pentecoſtes dies, Natiuitas ſancti Iohannis Baptiſtæ, paſſio Apoſtolorum Petri & Pauli, Tranſlatio ſancti Benedicti, Natiuitas Sanctæ Mariæ, Feſtiuitas ſancti Michaelis, Feſtiuitas omnium ſanctorum, Feſtiuitas ſancti Andreæ, dedicatio Eccleſiæ; Harum omnium Feſtiuitatum præcedentibus diebus induentur altaria, preſbyterium, chorus, membra monaſterij, ex vtraque parte chori pulſentur ſigna ſicut in præcipuis Feſtiuitatibus: accendantur duæ [illegible] cereorum [illegible] preſbyterij, & omnia luminaria quæ circa maius altare ſunt, & cerei ante Crucem [illegible] Antiphonæ, ſi propriæ habentur, quibus Cantor præceperit, ſuper Pſalmos imponant [illegible] autem, cum vna Antiphona de ipſa Feſtiuitate cantantur; Reſponſorium duo in cappis; Antiphona ad *Magnificat* bis dicatur; duo ſacerdotes cappis induti ad thuribula ſicut ſupra de præcipuis Feſtiuitatibus dictum eſt. Miſſæ vigiliarum aſcenſionis Chriſti, Iohannis Baptiſtæ, Apoſtolorum Petri & Pauli, Omnium ſanctorum feſtiuè celebrentur; Si quælibet harũ Vigiliarum, vel alia aliqua quæ feſtiuè celebretur Dominica die euenerit totum ſeruitium noctis, & Miſſa matutinalis de Dominica agatur; maior verò Miſſa, cum *Alleluia* poſt reſponſorium de Vigilia dicatur excepta Dominicæ Natiuitatis Vigilia, in qua ſi ita euenerit in tertio nocturno de ipſa Vigilia cantatur, & legitur: In craſtino ante nocturnas vigilias pulſentur ſigna, bina, & bina, dehinc ſimul omnia; Ad inuitatoriũ tres in cappis, tria [illegible] in tribus nocturnis duo, & duo cantant, quartũ tres, octauum quatuor, duodecimũ quinque quod poſt *Gloriam* à capite re[illegible]tur; Pronunciato Euangelio altare diſcooperiatur [illegible] luminaria, ſicut ad veſperas præcedentis diei, accendantur; Antiphona ad *Benedictus* bis dicatur & thuribula ſimiliter circumferantur; Ad Primã duo ſigna pulſentur, tres cerei accendantur, ſimiliter

militer ad Tertiam, & Sextam, & Nonam; Ornentur ſedilia, extendantur mappæ, & terſoria, ſicut ſupra dictum eſt; Miſſa matutinalis de ipſa ſollemnitate cum vna collecta, niſi ſit feſtiuitas alicuius ſancti, vnde commemoratio fiat: quod ſi euenerit, matutinalis Miſſa erit de ſancto, & collecta prima, ſecunda de ipſa ſollemnitate, & non amplius: Sacerdotes ad Miſſas priuatas ſimiliter collectam vnam; Dicta matutinali Miſſa cantatur Tertia, celebretur Miſſa in cappis, excepta Purificatione ſanctæ Mariæ, in qua ad Miſſam ſint omnes albis induti propter cereos, præter cantorem, & eos, qui circa eum ſunt, quos cappis etiam indutos eſſe oportet. Excipiuntur quoque Beati Gregorij, & Dominicæ Annunciationis feſtiuitates, quando intra quadrageſimam celebrantur; In his enim ſimiliter ſint omnes albis induti, præter ſupradictos, & eos, qui reſponſorium, & tractum cantant; Hi namque præcipiente cantore, accedentes ad cantandum cappas in choro induant, & cum percantauerint venientes in veſtiarium eas ibi deponant: Cantor quot, & quos voluerit ad ſe vocet; Numerus cantantium Reſponſorium, & *Alleluia*, & cætera quæ cantanda ſunt in arbitrio cantoris ſit. Celebrata Miſſa pulſentur omnia; Si aliqua harum feſtiuitatum Dominica die euenerit, dicta Matutinali Miſſa, fiat aqua benedicta, & proceſſio per clauſtrum, ſicut ſolet Dominicis diebus, omnes tamen ſint albis induti. Ad Nonam pulſentur ſigna duo, & agantur Veſperæ, ſicut præcedenti die. Feſtiuitatem beati Gregorij inter ſuperiores ideo computamus; quia noſtræ id eſt Anglorum gentis Apoſtolus eſt. Si Dominicæ Annunciationis feſtiuitas aliqua quadrageſimæ Dominica euenerit in craſtinū differatur; alioquin ſeruitiū Dominicæ diei reſtaurari non poſſet; Veſperæ vſque ad Capitulum de Dominica agantur, Capitulum de feſtiuitate dicatur; Poſt primam collectam commemoratio Dominicæ diei fiat: Si ſabbato euenerit, totum diei ſeruitium de ipſa ſollemnitate agatur. Poſt primam veſpertinam collectam, collecta de Dominica dicatur, excepto ſabbato ante palmas, in quo ſi hæc feſtiuitas euenerit, de ipſa feſtiuitate agatur ſeruitium, vſque ad Capitulū veſpertinum. Ipſa die duo fratres in froccis reſponſorium cantent, vnus ſacerdos cappa indutus altaria incenſet; Poſt primam collectam commemoratio feſtiuitatis fiat; Si vero tertia feria poſt palmas euenerit, feſtiuitas quidem, ſicut dictum eſt, celebretur, ſed fratres in craſtino radantur, & tunc poſt Capitulū & poſt Sextam in clauſtro loquantur. Qui autem * ipſo die balneentur. Si vero quinta feria, vel ſexta, vel ſabbato ante Paſcha, vel in Paſchali ſollemnitate, vel tribus ſequentibus euenerit, in quintam feriam poſt Paſchalem ſollemnitatem differatur; Feſtiuitas iſta tunc ita ſollemniter agatur ſicut Paſchalis ſollemnitatis, excepto quod pro ſkilla ante nocturnas Vigilias ad excitandos fratres claſſicum non pulſetur nec proceſſio fiat: Antiphonæ, & reſponſoria, quæ in hac feſtiuitate in quadrageſima canerentur, in hoc quoque tempore, cum adiunctis *Alleluijs* canantur; verſiculi quoque omnes cum finali *Alleluia* dicantur: Inuitatorium, *Alleluia Alleluia* ſecundum melodiam inuitatorij, *Aue Maria*, Cantica de aduentu Domini.

* videtur deeſſe vox *indigent* aut alia ſimilis.

Die aſcenſionis Chriſti fiat proceſſio in albis, vel extra clauſtrum circa monaſterij curiam, præcedentibus vexillis, & reliquijs cum reliquis, quæ ad feſtiuam proceſſionem præcedere ſolent, vel per clauſtrum ſine vexillis: ex quo incipit proceſſio exire pulſentur duo ſigna, ſicut ſuperius dictum eſt in die Natiuitatis ſanctæ Mariæ. Ad Veſperas Pſalmi; *Dixit Dominus*: *Lætatus ſum in his*: *Niſi Dominus*: *Memento Domine* cum Antiphona *De fructu ventris tui*, Qui Pſalmus cum hac Antiphona quartus dicitur in omnibus feſtiuitatibus ſanctæ Mariæ. In feſtiuitate ſancti Michaelis Pſalmi ad Veſperas *Dixit Dominus*: *Confitebor*; *Beatus vir*: aliud *Confitebor* cum Antiphona *In conſpectu angelorum*. Vigilia omnium ſanctorum ad Veſperas Pſalmi cum Antiphonis de ipſis Pſalmis, qui quotidie ad eorum memoriam ſolent dici; Preces, *Poſt partum virgo* & cætera: Cum dictum fuerit *Adducentur regi virgines poſt eam* adiungatur *Pro fratribus noſtris abſentibus*; *Mitte eis Domine*: *Domine exaudi orationē*: *Dominē Deus virtutū*; *Dominus vobiſcum*: Poſt collectam cōmemoratio ſolummodo de ſancta cruce. In craſtino ad laudes ſimiliter preces *Poſt partum virgo*: Ad Veſperas Pſalmi, & ſuper Pſalmos Antiphonæ, ſicut præcedenti die; dictis Veſperis pulſentur omnia ſigna, & productius ſolito canantur Veſperæ pro defunctis, niſi in craſtino ſit dies Dominicus, vel quælibet feſtiuitas duodecim lectionum Collecta vna *Fidelium Deus*: Sequente autem nocte ad Vigiliam mortuorum pulſentur ſimiliter omnia ſigna. Ipſa die ſacerdotes omnes celebrent Miſſas pro omnibus fidelibus defunctis. Qui vero ſacerdotes non ſunt, iniungantur eis in Capitulo Pſalmi pro Miſſis. Agatur Miſſa matutinalis feſtiuè pulſentur omnia ſigna, cappa ſit in choro; Leuita, & Subdiaconus albis induantur, duo infantes reſponſorium in albis, duo maiores fratres tractum ſimiliter in albis, tres conuerſi ad Thuribulum & Candelabra: ſeptem diebus plena officia, vſque ad triginta dies *Voce mea* & *Verba mea*. In feſtiuitate eccleſiæ dedicationis cerei accenſi

accenſi ad priores Veſperas per omnia altaria, quæ ipſa die ſacrata fuerunt, non extinguãtur vſque in craſtinum poſt completorium. Cantica *Lætare Ieruſalem*: *Vrbs fortitudinis*: *Non vocaberis vltra*. Ipſa die celebretur Miſſa per vnumquodque altare ſi numerus ſacerdotum tantus eſt; Dicta Tertia agatur proceſſio feſtiua in albis, aut circa monaſterium, ſi locus aptus eſt, aut per clauſtrum præcedentibus quæ feſtiuam proceſſionem præcedere ſolent, & ingrediatur monaſterium per maiores ianuas, fiatque ſtatio ante crucifixum. Pſalmi ad Veſperas qui in feſtiuitate Virginum dici ſolent. Hæc feſtiuitas Octauas habet.

§. 9. *Feſtiuitates tertiæ claſsis.*

Sunt aliæ tertiæ dignitatis feſtiuitates, quæ non tantopere celebrantur. Hæ autem ſunt: Feſtiuitas ſancti Vincentij, Conuerſio ſancti Pauli, Philippi & Iacobi, Inuentio ſanctę crucis, Iacobi Apoſtoli, Sancti Petri in kalendis Auguſti, Laurentij Martyris, Octaua dies Aſſúptionis ſanctæ Mariæ, Bartholomæi Apoſtoli, Auguſtini Doctoris, decollatio Iohannis Bsptiſtæ, Exaltatio ſanctæ crucis; Mathæi Apoſtoli; Simonis & Iudæ, Beati Martini, Thomæ Apoſtoli, & ſi quæ alię feſtiuitates ita celebrari inſtituantur. Pridie ante has feſtiuitates parentur duo Præsbyteri; altaria, Præsbyterium, & Chorus. Ad Nonam, & ad Veſperas pulſentur ſigna ſicut priuatis duodecim lectionibus, niſi quod maiora ſigna pulſari debent. Tria candelabra ante altare & cętera luminaria, quæ circa ſunt accendantur. Veſperæ cum vna Antiphona de ipſa feſtiuitate cantantur, niſi præcedat feſtiuitas de qua dicantur Veſperæ vſque ad Capitulum: Reſponſorium ſi propria hiſtoria eſt duo fratres canant in froccis ſuis, Si non eſt propria hiſtoria, ſicut in feſtiuitatibus, quorundam Apoſtolorũ, aut ſi iam cantata eſt quemadmodum Octaua die Aſſumptionis ſanctę Mariæ, duo pueri canant breue reſponſorium: Sacerdos indutus cappa incenſet altaria: Conuerſus ſit in alba. In craſtino ad inuitatorium duo in Cappis; Tria reſponſoria in tribus nocturnis ſinguli ſingula; Quartum reſponſorium duo, Octauum tres, Duodecimum quatuor, quod poſt *Gloriam* repetatur. Pronunciato Euangelio diſcooperiatur altare, & accendantur luminaria, ſicut pridie ad Veſperas. Ad *Te Deum laudamus* duo mediocria ſigna pulſentur; Poſt lectum Euangelium Sacerdos in chorum redeat in alba. Ad laudes duo pueri breue reſponſorium, ſiue ſit propria hiſtoria, ſiue non: Et ad Veſperas ſimiliter. Ad Primam pulſetur vnum de maioribus ſignis; accendantur duo cerei ante altare, & per omnes horas vſque ad Veſperas. Ad Miſſam in choro omnes ſint in albis præter Cantorem, & eos, qui ſecum erunt, qui etiã cappis induti chorum regere debent. Ad Nonam pulſetur ſignum ſicut ad Primam: Antiphonas ſuper Pſalmos ad Veſperas imponant iuuenes quibus Cantor præcepit: Cætera agantur, ſicut ad Veſperas præcedentis diei. Ad priores Veſperas Inuentionis ſanctæ crucis Hymnus *Vexilla regis*; In craſtino inuitatorium & duo nocturna de Martyribus, Tertium de ſancta cruce, Cantica *Domine audiui* quod diuidatur in tres *Glorias*: Prima *Gloria* eſt ante verſum *Pro iniquitate*: Secũda ante verſum *Egreſſus es*. Hymnus ad laudes *Luſtris ſex*, Miſſa Matutinalis de martyribus, maior de ſancta cruce, Pſalmi ad Veſperas *Dixit Dominus*: *Confitebor*; *Beatus vir*: *Laudate pueri*; Hymnus *Vexilla regis*. In Exaltatione ſanctæ crucis ſimile ſeruitium eſt ſeruitio Inuentionis eiuſdem, niſi quod in hac ſancta crux adoratur, in illa minimè. In hac itaque ſollemnitate, dicta Tertia, ſternatur præsbyterium tapetibus, vſque ad maius altare; Quo facto exeant de parte matutinalis altaris duo fratres in albis, quibus Cantor præceperit, portantes crucem coopertam, donec veniant ſuper gradum, qui ante altare eſt propior ipſi altari, Tunc à portantibus diſcooperta cruce, & ab eiſdem incæpta Antiphona *Ecce lignum crucis*, omnes flectant genua, ac deinde ſuper tapetia proſtrati toto corpore adorent eam, & oſculentur pedes crucifixi, ſicut ſunt priores. Cantata Antiphona ſupradicta, incipiat Cantor Antiphonã *Crucem tuam adoramus* quam repetant per ſingulos verſus Pſalmi *Deus miſereatur noſtri*. Deinde alia quæ conueniunt, ſi opus fuerit. Adorata cruce, prædicti duo fratres, qui eam tenent incipiant ſimul alta voce Antiphonam *Super omnia*; Et flectentibus omnibus genua, fixaque cruce in loco ſuo, pulſatis ſignis celebretur Miſſa. Ad introitum *In nomine Domini omne genu flectatur* Euangelium, *Nunc iudicium eſt mundi*.

§. 10. *Quinque Dominicæ principales.*

Quinque dies Dominici ſunt, qui communia quædam inter ſe habent ſeparata à cæteris diebus Dominicis, Dominica videlicet prima de Aduentu Domini, Dominica prima ſeptuageſimæ, Dominica prima quadrageſimæ, Dominica in medio quadrageſimæ, Dominica in al[illegible]is

[illegible]mis. In his duo [illegible] ium cantant in albis, Sacerdos lecto Euangelio, exutus in veſtiario caſula & ſtola, [illegible] in chorum in albis cũ manipulo, exituris incœpto Hymno, & incœpta Antiphona ad [illegible] ſimiliter in alba intraturus, & incenſum per altaria portaturus, Chorus ab h[illegible] ſic paratus, & per chorum [illegible] parſus. Ad vtraſque Veſperas, & ad Laudes duo fratres in [illegible] Reſponſorium canant. Tabulæ refectorij ſint coopertæ, honeſta [illegible] tergia ſint extenta ſuper ſerſoria, ſicut in omnibus feſtiuitatibus, in quibus inuitatorium [illegible] cappis canitur. Quæ extendantur, & colligantur, ſicut ſuperius dictum eſt.

§. 11. *Feſtiuitates duodecim lectionum.*

In omnibus feſtiuitatibus duodecim lectionum, quæcumque ſint, & in omnibus diebus qui infra Octauas ſunt: in quibus in clauſtro non loquuntur monachi, quamuis ipſi dies trium lectionum ſint, & in omnibus vigiliis, in quibus miſſæ pulſatis omnibus ſignis, feſtiuè aguntur, & in omnibus Sabbatis ieiunii [illegible] quatuor temporum, cum cantor inchoauerit *Gloria Patri* ad officiũ, Sacerdos ingrediatur ad altare ferẽs Miſſale manibus ſuis, præcedẽtibus trib⁹ conuerſis cum candelabris, & thuribulo, ſub diacono poſt eos cum textu, Subdiaconum ſequente Diacono, & poſito Miſſali ſuper altare faciat orationem ſuppliciter inclinatus; Diaconus quoque retro poſt eum ſimiliter faciat; factaque oratione ſignet ſe Sacerdos, & oſculetur textum Euangelii, quem Subdiaconus ſuper altare poſitum habere debet; Diaconus quoque ſimiliter ſignans ſe faciat ante & retro, & veniens ad ſiniſtram ſacerdotis oſculetur cornu altaris, dehinc faciant ſimul confeſſionem, qua facta impoſito à Sacerdote thure in thuribulo, tribuat Diaconus Sacerdoti thuribulum, Sacerdos incenſet altare ante, & deſuper, reddatque Diacono, Diaconus incenſet vtraque altaris latera, & altare matutinale, & ſic reddat Conuerſo: Qui deferens in chorum offerat primum Cantori, & ipſis qui cum eo ſunt; dehinc in dextro choro omnibus per ordinem, & ſic in ſiniſtro; deinde infirmis, qui extra chorum ſunt; duo vero, conuerſi qui tenent candelabra ante altare non dimittant ea, vſquequo inchoetur *Kyrie eleyſon*, Quo inchoato, depoſitis candelabris, reuertantur in chorum. Ad Euangelium dum canitur offerenda, vel verſus offerendæ, conuerſus afferat thuribulum cum acerra cantori, quicumque ille ſit, qui chorum tenet, ſi feſtiuitas ſit duodecim lectionum vel feſtiui dies ſint trium lectionum intra Octauas ſuperius deſcriptas: Cantor vero cum viderit tempus eſſe ponat incenſum in thuribulo, & mittat diacono ad altare, & diaconus tribuat ſacerdoti, niſi Abbas, vel Epiſcopus in choro ſit, vel miſſam celebret: Quod ſi euenerit ad ipſum deferatur thuribulum cum acerra; ad introitum, & ante Euangelium, à diacono & conuerſo; poſt offerendam à Cantore & conuerſo. Circa finem Miſſæ cum peruentum fuerit ad priores collectæ *Per Dominum noſtrum* deponant duo conuerſi candelabra ante altare, & ſic cum eo qui thuribulum tenet reuertantur in veſtiarium. Expleta miſſa ſequatur ſacerdos præcedentem diaconum ferentem miſſale. Si feſtiuitas trium lectionum eueniat in aliqua die Dominica, vel in alia feſtiuitate alicuius ſancti, quæ propriam hiſtoriam habeat, vel ſi propriam hiſtoriam non habet, in albis tamen, vel in cappis fit, cõmmemoratio de feſtiuitate trium lectionum ſolummodo fiat ad priores Veſperas & ad matutinas laudes, & Miſſa matutinalis de ea cantetur; Si vero hiſtoria iam alia die Dominica cantata eſt, aut [illegible] Feſtiuitas duodecim lectionum hiſtoriam propriam non habet, nec in albis nec in cappis fit, Antiphona de Feſtiuitate, de qua tres lectiones fierent, ad cantica pronuntietur, & deinceps totum [illegible] vſque ad finem vltimæ collectæ de ea agatur; Poſt *Benedicamus Domino* fiat commemoratio Feſtiuitatis de qua octo lectiones fuerint: omnes quoque horæ de illa dicantur, [illegible] in Capitulo, & maior Miſſa; matutinalis vero vnde laudes fuerunt.

Si Feſtiuitas alicuius ſancti, de qua duodecim lectiones fiunt, eueniat in die Dominica, de qua hiſtoria iam cantata ſit, an ſubſequente die Dominica cantari poſſit, totum ſeruitium [illegible] & diei de ſancto agatur Miſſa tantum matutinalis de Dominica dicatur: Tertium enim nocturnum de Dominica die nunquam erit, niſi præcedentia duo de ea fiant; In omnibus Dominicis [illegible], & in prima die Dominicæ Natiuitatis ad maiorem Miſſam tantum, & in die Dominicæ circumciſionis, & Epiphania, & in prima die Paſchalis ſollemnitatis, & in die Aſcenſionis, & in [illegible] die Pentecoſtes & in Feſtiuitate omnium ſanctorum, & in dedicatione Eccleſiæ, & in [illegible] feſtiuitatibus Beatæ Mariæ, & in die paſſionis Apoſtolorum Petri & Pauli, & in cæteris feſtiuitatibus aliorum Apoſtolorum, dicatur ad maiorem Miſſam, *Credo in vnum Deum*, Nam ad matutinalem Miſſam in conuentu nunquam dicitur.

§. 12. Ex-

§. [illegible] per[illegible]

Qu[illegible] vt [illegible] c[illegible]rum [illegible] proceſſione ſu[illegible] bi [illegible] s [illegible] vel hoc ſign[illegible] con[illegible]an[illegible]on[illegible] induer[illegible] ſtam & cappam c[illegible] & dalmat[illegible] [illegible] tunicis, expe[illegible]ent ſedentes in ch[illegible] danr Secretarius [illegible] vnum tapetem, & [illegible] ſuper pa[illegible]m ante [illegible] per pr[illegible] ante [illegible] tum [illegible] ad [illegible] T[illegible] bus accipiat aquam b[illegible]ctam & cætera [illegible] præcedentes ſe[illegible]antes Ab[illegible] cæter[illegible] vt in [illegible] cum ma[illegible] veniant, & in ordine [illegible] duos, cum facta fuerit ſtatio ad [illegible] perſonæ, Quæ [illegible] det Abbas aſperſorium cum aqua in man[illegible] fuerit aliam perſonam aſpergat ipſe, dehinc porrigatur ei thuribulum, ſimiliter ab [illegible] textus à priore. dum hæc fiunt, pulſentur omnia ſigna; Cantor vero incipiat [illegible] conueniat perſonæ [illegible] ne reuertatur proceſſi[illegible]; Pueri cum magiſtri[illegible] Eccleſi[illegible], hos ſequentur reliqui ſicut in ſtatione fuerunt; Extremu[illegible] Abb[illegible] cept[illegible] perſona præ[illegible] b[illegible] co[illegible] dictis [illegible] bus. Ingre[illegible] on ſterium [illegible] cruciſi[illegible]m: Pue[illegible] ve[illegible] ſtent inter vtro que ch[illegible] Præd[illegible] res [illegible] per me[illegible] chorum, & ſtent ante cru[illegible] verſi[illegible] eum. [illegible] ſi[illegible] tu, ſurgente ea ab oratione, in[illegible] Antiphona [illegible] ve[illegible] in [illegible] cuius honorem fundata eſt ecc[illegible]a præced[illegible] pr[illegible] es depo[illegible] in lo[illegible] ſuis ea quæ portant ſtatim cu[illegible] d veneri[illegible] Sequ[illegible] s, poſt hos [illegible] ordine, quo ſuperius dictum eſt [illegible] chorum ſtent [illegible] ex vtraque parte ſicut ſunt priores: Oret [illegible] ſuſcep[illegible] na, finito quo [illegible] ſurgat, & ſi [illegible] piſcop[illegible] s eſt qui ſuſcipitur poſt datam bene[illegible] oſcul[illegible]ur [illegible] fratres per ordinem; Fratres vero qui induti ſunt non flectant genu eum, ſicut ſolent [illegible] cum oſculantur Epiſcopum vel Abbatem, vel principem ter[illegible] humiliter inclinantes ſe procedant ad oſculum eius. Si ſpiritualis perſona fue[illegible] & [illegible] expedire indicauerit, diſueſtitis fratribus, & in capitulo ſicut ſolen[illegible] [illegible] duca[illegible] illuc prædicta perſona, &, petita benedictione, legatur ante eam lectio diuina [illegible] cum *Tu autem. Domine* ſermonem ſi voluerit de ea faciat Si Abbas fuerit, qui ſuſcipitur, a[illegible] introitum Capituli egredientes fratres oſculetur. Si vero Capitulum non intrau[illegible] ſer[illegible] competenti hora in clauſtro oſculetur eos.

CAPVT SECVNDVM.

DE ABBATE.

ABbas cum eligitur omnes fratres, vel maior & meli[illegible] pars in ei[illegible] electio[illegible] ſentire debent: Electus autem ſi extra monaſterium conſecratur, cum re[illegible] ſtiua proceſſione ſuſcipiatur; Ipſe vero in vtraque ſtatione proſtratus [illegible] ſecundæ ſtationis, Epiſcopus ſi adeſt, vel legatus eius, in loco & ſtatione Ab[illegible] ſtatuat; Quo ſtatuto, ſi Epiſcopus abeſt, incipiat Prior *Te Deum laudamus* Q[illegible] tant accedant omnes fratres ſicut ſunt priores ad oſculum eius, h[illegible] ſtentes ge[illegible] ante oſculum, & ſemel poſt oſculum; Ex illa die in omni loco ſingulari reueren[illegible] randus eſt. In primo Capitulo vbi ſederit omnes qui intra monaſterium obe[illegible] & res monaſterii ſeruant, ſuarum obedientiarum claues ante p[illegible]des eius pona[illegible] re[illegible]mendet eis ipſas obedientias, ſi non aliter ordinandas eſſe de[illegible] [illegible] toto conuentu eum poſt inceptam Antiphonam inclinat, cum in ta[illegible]ula in C[illegible] natur ſi ibi præſens eſt, cum in Pſalmo vel in [illegible] aliquo fallitur in choro, [illegible] petat. Eunte eo ad legendum vel redeunte a legendo aſſurgat [illegible] totus co[illegible] ſeunte eo per clauſtrum vel per quemcumque locum aſſu[illegible] nt omnes a[illegible] quoadvſque pertranſeat; Cum Capitulum introierit fra[illegible]s iam in co[illegible] o[illegible] nibus gradibus omnes [illegible] deſcendant donec idem conſideat; v[illegible] cumque ſit [illegible] ordo & diſciplina: Quapropter in quocumque loco fuerit ſiue in clauſtro ſiue ex[illegible]a

cum reprehendit aliquem fratrem inordinate agentem ſiue loquentem, mox ille coram eo humiliter veniam petat, ſicut in Capitulo & tam diu ſtet ante illum donec illum iubeat ſedere. Et ſi viderit illum iratum, tam diu ſatisfaciat ante ipſum veniam petendo quouſque illum reddat placatum. Abbas tamen prouidere debet ne hoc fiat coram ſecularibus hominibus vbicumque ſedet nullus iuxta eum ſedere præſumat, niſi ipſe iuſſerit: Iuſſus vero ſedere ad genua eius ſe flectat & oſculetur, & ſic humiliter iuxta eum ſedeat. Quicumque ei in manum aliquid dederit, vel de manu eius aliquid acceperit, oſculetur manum ipſius: intrante refectorium duo fratres ſeruiant ei de aqua & manotergio. Quamdiu in choro fuerit, nullus ſedentibus niſi eo iubente audeat diſciplinam inferre; Quamdiu dormierit in lecto ſuo mane nullus ſonitum audeat facere. Magiſter tamen infantum ſi viderit tranſire horam qua ſonitu à Priore fieri ſolet ſurgat & quam quietius poſſit infantes excitet virga tantummodo tangens pannos quibus cooperti ſunt, Quo facto exeuntes de dormitorio lauent ſe, & pectant, & factis ſolitis orationibus, in ſcholam ſuam redeant, & cum ſilentio ſedeant, donec Abbas de lecto ſurgat, Cum alicubi extra monaſterium moram faciens, mandat conuentui ſalutes ſeu orationes, omnes qui in Capitulo ſunt inclinent, flexis vſque ad ſuppedaneum ſcabellum genibus, Eodē modo fit pro Papæ vel Regis ſalutatione: Pro aliarū vero perſonarū ſalutationibus, humiliter inclinetur tantum. Cum autem alicui fratri mandat huiuſmodi aliquid, vbicumque dicatur ei ipſa ſalutatio, continuo humiliter inclinet flexis ad terram genibus: Quicumque frater ad eum extra clauſtrum venerit, primum dicat *Benedicite*, deinde indicet propter quam cauſam venerit; Nec ſedere coram eo, nec recedere ab eo audeat ſine eius licentia; Accepta ab eo recedendi licentia, primum dicat *Benedicite*, deinde recedat; Omnis totius monaſterij ordinatio ex eius arbitrio pendeat; Si quid nouum, neceſſitate cogente, vel ratione ſuadente, eo abſente, in monaſterio ordinatum fuerit, cum redierit indicetur ei & poſtea fiat ſicut ipſe præceperit: Si de monaſterio exierit, & vel vna nocte extra moratus fuerit, mox vt redierit cuicumque fratri abſtinentia in capitulo iniuncta fuerit, abſolutus erit. Cum de hac vita deceſſerit, de proximo inuitandus eſt Abbas, vel Epiſcopus ad ſepeliendum eum. Præter omnia, quæ aliis defunctis fratribus fieri ſolent, addantur ei hæc: Circumdentur ei ſacerdotalia indumenta, & virga paſtoralis ponatur in eius dextro brachio; *Verba mea*, per vnius anni circulum pro eo dicatur. & iuſtitia eius per totum ipſum annum ad menſam Abbatis quotidie cum tribus pulmentis danda pauperibus ponatur: Omni anno anniuerſarius dies mortis eius feſtiuè celebretur.

CAPVT TERTIVM.

DE PRIORE.

SEruata Abbati in omnibus reuerentia Prior, qui & Præpoſitus in regula nominatur, honorabilior eſt reliquis miniſtris domus Dei; Ipſe ſolus cæterorum miniſtrorum primum ſuæ partis locum habet in choro, in capitulo, in refectorio. Ipſi ſoli ſeruit ſacerdos de thuribulo poſt Abbatem ad Veſperas. & ad matutinas laudes, quotienſcumque ad eaſdem horas circumfertur thuribulum per chorum; Ea quoque, quæ extra clauſtrum ſunt, ſi Abbas deeſt, iuxta ipſius arbitrium diſponuntur; Si Abbas longius à monaſterio fuerit, ipſe deponere poteſt eos, quos intellexerit non iuxta profectum Eccleſiæ, res ſibi commiſſas tractare. Quotiens res expoſtulat tenet, aut teneri iubet capitulum de omnibus ſeruientibus, qui intra officinas monaſterij conuerſantur, & ſecundum merita delinquentium, eo iubente, vindictæ inferuntur. Intrante eo capitulum omnes ei aſſurgant, ſtantes in ſuppedaneis, donec conſideat. Quod ſi tardauerit, & Prior clauſtri in loco ſuperiori prius ſederit, intrare non debet. Si cauſa fuerit quę differri non poſſit, aut non debeat, ingreſſo eo, Prior clauſtri ex altera eius parte prior omnibus ſedeat. Tranſeunte eo per clauſtrum, vel per chorum, non aſſurgetur ei, vbi ſedent; ſi veniente eo ſedere in clauſtro vbi alij fratres ſedent, aſſurgunt ei tantum iuxta quos ſedere vult, vbicumque extra clauſtrum fratres ſedentes inuenerit, aſſurgunt ei omnes; Prior clauſtri quocumque maior Prior eat, ſi fieri poſſit in clauſtro, vel circa clauſtrum, debet ſemper & ordinem clauſtri omni ſollicitudine ſeruare; Cum Abbas & maior Prior abſunt, ſi contigerit quemlibet fratrum ex infirmitate laborare, poteſt ei præcipere in domum infirmorum ire, & ſi tanta ægritudo eſt, carnem comedere. Ad ipſum maximè pertinet infirmos fratres viſitare, & quid agant, & quid velint cognoſcere, & in omnibus, quæ vel corporibus, vel animabus eorum neceſſaria ſunt, conſulere. Abſente maiore Priore Capitulum ſeruientium

tium debet tenere, & ſecundum culpas vindictas inferre, ſed non eſt ſui iuris q
addere vel auferre, Sub quo que oſtiario eſt omni die poſt completorium, ſuſcepta, dam
dumadario ſacerdote fratribus, ac benedicta, remanere, donec omnes pertranſeant,
quo congruo loco vnde bene poſſit obſeruare, qui ſint qui non reuerenter inceduut,
in exitu Eccleſiæ, vt mos eſt, non velant caput ijs capita ſua, & multa huiuſmodi e
toto conuentu, accepta abſconſa, ſi nox eſt, vadit per criptam, & cætera membra mo
ſterij vbi ſuſpicio poteſt eſſe per clauſtrum, capitulum, cæteraſque officinas ſuos iter o
ſeruando ne aliquis frater, qui non debeat, ibi remanſerit. His ita expletis vadit in d
infirmorum, eodem modo conſiderans, virum omnes in lectis ſuis iam collocati ſint,
habeant ſe ſilenter, & omnibus modis regulariter, ſicut mos eſt. Reuertens quoque in d
mitorium hoc idem conſideret; In hyeme autem ad interuallum, quod ſit inter nocturn &
matutinas laudes, ſi maior Prior iubet, eandem circam facit, quam maiorem Priorem debe
facere ſuperius dictu eſt, cum in tractatu menſis Nouembris de hoc interuallo ſermo fuiſſ
Facit & aliam circam, cum tardantibus veſperis, ſeruitores nocte in refectorio cœnant,
fratres qui maiori cœnæ interfuerunt accenſis luminaribus in capitulo eos expectant, c
cumit enim tunc ſupertus dicta loca, obſeruans ne aliqui, qui com cæteris in capitulo ſede
debeant, ocioſis verbis, aut alicui vanitati intendant: quod cum accidit, ſi tanta noctis
curitas eſt, accendantur luminaria in monaſterio, clauſtro, dormitorio, vt exeuntes ab vi
que cœna videant quo procedant; Seruitores verò ſurgentes à cœna, ante capitulum, io
ad monaſterium vadant: Et dum tranſeunt ante capitulum incuruati eant, quoadu ſq
pertranſeant. Ante introitum tamen capituli ſe erigant, & ſolito more ad orientem vert
militer inclinent. Fratres quoque qui in capitulo ſedent ſurgentes à ſedibus ſuis il
ſeuotibus humiliter ſe inclinare debent; Quæcumque maior Prior dum in monaſterio
concedere poteſt, vel prohibere, vlciſci culpas, vel indulgere, hæc quoque Prior el uſt
ſente eo facere poteſt, exceptis maioribus cauſis, quas vel ipſius maioris Prioris, vel A
tis iudicio reſeruare debet; vbicumque vel in refectorio, vel in capitulo, ſiue in clauſtro
extra clauſtrum, aſſurgi debere maiori Priori ſupertus dictum eſt; abſente ipſo maiore P
re, huic ſimiliter aſſurgi debet.

CAPVT QVARTVM.

DE CIRCVITORIBVS.

CIrcumitores monaſterij, quos alio nomine *Circas* vocant, iuxta Sancti Benedicti præ
ptum certis horis circumire debent monaſterij officinas, obſeruantes incurias, & n
gentias fratrum, & ſtatum ordinis præuaricationes iſti: eligantur de totius in
melioribus, & prudentioribus, qui nec malitioſe pro priuato odio vnquam clamorem
quolibet faciant, nec pro priuata amicitia negligentias aliquorum taceant. Numerus eu
ſit ſecundum facultatem loci, & neceſſitatem rei; hi religioſè, & ordinate maximè in ci c
eundo debent incedere, & exemplum religionis videntibus oſtendere; dum circumeunt n
li ſignum faciant, nulli quacunque occaſione loquantur, ſtudioſè tantum neglige
offenſiones inſpiciant, & tacitè prætereuntes, de eis poſtea in Capitulo clamores faciāt. C
autem extra clauſtrum inueniunt aliquos fratres loquentes, ſimul aſſurgant eis ipſi lo u
tes, dicatque eis vnus eorum, ſi ita eſt, quia per licentiam ibi loquuntur Circumitore ve
nec verbo, nec ſigno ei reſpondeant, ſed modeſtè pertranſeuntes, intenta aure ſ
ne ipſa verba ſint inutilia, quæ non oporteat dici. Cum autem eum famulo, ſeu cum a o
libet laico inueniunt aliquem fratrem loquentem, non eſt mos vt ipſe frater aſſurgat
eorum, aut dicat eis quicquam; nunquam cum circumeunt debent ſimul ire, ſed vn
alier illac, ſecundum quod unctam cu am inter ſe diuiſerint, & Abbas, vel Prior
nauerit; Officinas monaſterij nunquam pro hac cura ingrediantur, ſed per oſtia
ſpiciant, ſi forte aliqui fratres per curiam vadant vagantes, aut ſtent, vel ſedeant fa
hæ ſunt horæ, quibus ex conſuetudine circumire debent, quamuis & aliis horis ſi
Prior ita oportere iudicauerit; Completis tribus orationibus quas c nue us fac
mo, quas ante nocturna dicere ſolet, tunc enim, accenſa candela in abſconſa, v
in dormitorio debet circum e lectos omnium, & omnia ſedilia in neceſſariis ſo
derans, ne forte aliquis frater dormiens ibi remanſerit, dehinc reuertatur in mo
& circumeat omnia altaria in criptis, & quæ ex vtraque parte chori ſubtus ſ

monaſterij loca, vbi ſuſpicio poterit eſſe diligenter obſeruans, ne aliquis frater ibi dormiat, vel iaceat, vel inordinatè ſedeat; Sanguine vero minuti, & egri, & debiles, ſine clamantur in capitulo, ſi ea hora inueniantur ſedendo quidem, non iacendo quieſcere. Cæteros vero cum dormientes inuenit, non eos quocumque modo tangat, ſed modeſte atque ordinate ſonitum tantummodo quo excitentur faciat. Circa medietatem ſecundi nocturni, & in laudibus paululum ante Laudate Dominum de cœlis accenſa candela in abſconſa, circumeat prædicta monaſterij loca, conſiderans omnia quæ ſuperius dicta ſunt; In die autem circumeat poſt offerendam minoris & maioris miſſę & poſt cænam, cum bis fratres reficiunt, & poſt prandium, cum ſemel: vadant in fine vigiliæ defunctorum: Surgant etiam ſæpe de prandio, aut cæna, non omnes quidem, ſed aliqui cum ſuſpicantur ſe inuenturos aliquid negligétiæ, hoc vero non longè à refectorio fiat, vt ſi opus fuerit ſtatim poſſint occurrere cum aliis; ad verſum, qui finito prandio, vel cœna dicitur iſti attente, & reuerenter audiendi ſunt in capitulo. Auditis eis, qui ſponte veniſs petunt, iſtorum eſt primos clamores facere.

CAPVT QVINTVM.

DE CANTORE.

CAntor, quem Abbas in monaſterio eſt contentum ſequens, non ſcribatur in tabula ad lectionem vel ad reſponſorium vt videlicet ſi forte Abbati commodum non fuerit legere aut cantare ipſe ſine mora pro eo inueniatur paratus: Cum vero Abbas extra monaſterium, vel intra monaſterium conuentum ſequi non poteſt, in locum ipſius ſcribatur cantor in tabula ad lectionem, & ad reſponſorium. Quicumque lecturus, aut cantaturus eſt aliquid in monaſterio ſi neceſſe habet ab eo priuſquam incipiat debet auſcultare. Ipſius eſt omni hora ſollicite prouidere, ne eueniat negligentia in quocumque obſequio, quod fit in monaſterio. Si quis obliuioſus non incœperit, cùm incipere debet reſponſorium, aut antiphonam aut aliud huiuſmodi, ſiue in eodem iam bene incœpto, aliquo modo deuiauerit, ipſe debet eſſe prouiſus, atque paratus, vt ſine mora, quod incipiendum erat incipiat, vel eum, qui fallendo deuiauerat, in viam reducat: ad ipſius arbitrium cantus incipitur, eleuatur, remittitur, nulli licet cantum leuare, niſi ipſe prius incipiat, ipſius eſt omnes fratres in tabula ad omnia officia annotare, non conſiderato conuerſionis ordine, aut voluntate eorum, ſed ſecundum quod ei viſum fuerit, honeſtatem, aut ædificationem in hoc vigilanter conſideranti. In feſtiuitatibus, quæ fiunt in cappis, ſecretarius debet eligere quod opus fuerit de melioribus cappis, earum, quæ ipſo die habentur in choro, & ante initium miſſæ ponere eas ſupra dextram formam chori, Cantor vero diſtribuat eas fratribus illis, quos ſecum in choro habere voluerit: Ipſa enim capparum diſtributio, eorum eſt ad regendum chorum aduocatio: Nulluſque eorum ante finem miſſæ, de choro debet recedere ſine eius licentia. Cantor vero cuiuſcumque ordinis, vel ætatis ſit, in medio eorum debet eſſe in choro. Quotienſcumque textus, aut thuribulum affertur eis, vtrumque prius cantori offeratur niſi aliquis Epiſcopus, vel Abbas, ſeu maior Prior, vel ille qui tenet ordinem ibi ſit inter eos: Cantor in dextro choro ſemper ſit & dum tenet chorum quicquid incipit ſiue Kirie eleyſon, ſiue aliud huiuſmodi dexter chorus prius ſuſcipiat, quod ab eo incœptum fuerit, & ſequatur ipſum: Omnes qui in choro ſunt inclinati quidem canteot Sanctus ſanctus ſanctus niſi verſus interponantur, erecti vero Dominus Deus ſabbaoth & cætera: Cantor & illi qui cum eo ſunt totum erecti canant: Ad collectas omnes, & cum ſacerdos dicit Orate fratres, & ad totum Pater noſter inclinentur ſed ad finem ipſius Pater noſter reſponſo, Sed libera nos a malo, erigantur quod aliis non licet: Eodem modo fit cum in feſtis in Albis ſolus, vel cum aliis, chorum tenet, quod non licet ei qui in Dominicis & huiuſmodi feſtis hebdomadarius Cantor exiſtit. In omnibus præcipuis ſollennitatibus cum eueniunt in Dominicis diebus ſcribatur in tabula ad officium miſſæ, & cum eo duo, quos ipſe voluerit: De thuribulo poſt offerendam ei deferendo ſuperius dictum eſt. Cum fit opus manuum, ipſius eſt, aut legere, aut magiſtro infantum oſtendere, quo in loco infans debeat lectionem incipere. In Dominicis diebus, & huiuſmodi feſtis, incæpta offerenda accedat, qui chorum tenet ad Cantorem, faciatque illi ſignum incipiendi verſus offerendę. Ad ipſum enim pertinet tunc incipere eos etiam ſi ſuccentor chorum teneat: Cantor viſo ſigno inclinet ei, & hebdomadarius Cantor ſimiliter ipſi. Incæpto vnoquoque verſu, Cantor ante & retro faciat, & omnes infantes inclinent: Ipſius eſt notificare Abbati omnes cantus, quos ipſe cantat, vel incipit: Cura breuium qui foras mitti ſolent pro defunctis fratribus, & cura

numerandi tricenaria & ſeptenaria, ad eum pertinet: de vniuerſis monaſterij libris curam gerat, & eos in cuſtodia ſua habeat ſi eius ſtudij, & ſcientiæ ſit, vt eorum cuſtodia ei commendari debeat.

CAPVT SEXTVM.

DE SECRETARIO SEV SACRISTA.

AD Secretarij officium pertinet, omnia ornamenta monaſterij, & omnia inſtrumenta, & ſupellectilem, quæ ad ipſum monaſterium pertineat cuſtodire; horas procedere; In duodecim lectionibus pronuntiato Euangelio in tertio nocturno & in feſtiuis octauis altare diſcooperire; textum tunc in veſtiarium portare, quem ſacerdos ferat cum in cappa per ſingulos dies proceſſerit ad altare; Sacerdoti ab altari ad analogium reuerſo abſconſam cum candela miniſtrare, finitaque collecta eandem abſconſam recipere, & poſtea textum ponere ſuper altare; Ipſius eſt ſigna pulſare, vel qualiter pulſentur aliis indicare, de nulla hora ſonandi à quouis licentiam petit, niſi de ſola Prima, & collatione, excepto de Tertia & Veſperis, cum [illegible]quentibus fratribus Abbas in clauſtro ſedet; Candelas per officinas diſtribuit, ſecũdum quod opus fuerit, & Abbas, vel Prior præceperit: De ſepulturis, tam monachorum quam laicorum curam gerit, vt videlicet fiant, & vbi fiant. Sui officij eſt calices bis in hebdomada, & [illegible] opus fuerit ſæpius lauare, corporalia quoque ante paſcha ſemper, & qu[illegible]s reliquis anni partibus expedit, vtrumque ſi diaconus aut presbyter ſit: Si vero non ſit, Priori, vel A[illegible] indicare, & ipſius licentia alieni, qui huius ordinis ſit, hanc curam commendare; lau[illegible] corporalibus quanta poſſit diligentia adhibeatur; vaſa ænea ad nullos alios vſus deſtinata [illegible] hoc opus habeantur, aqua qua lauantur, ſicut & calicum in ſacrarium projiciatur [illegible]tis [illegible] ſiccantur ne aliquæ ſordes adhereant, omnibus modis prouideatur: Cura faciendi hoſtias [illegible] per eum eſt, quæ vt mundiſſimè & honeſtiſſimè fiant ſummopere ſtudere debet. In pri[illegible] fieri poteſt frumentum cum magno ſtudio granatim eligatur, electum in ſacculo mu[illegible]o de bono panno facto, & ad hoc opus tantum ponatur, & à famulo boni ſtudij, ad mole[illegible]num deferatur; Quo delato famulus aliud frumentum in ipſo molendino moli prius fac[illegible] vt illud, vnde hoſtiæ fieri debent, ſine aliqua ſorde moli poſtea valeat: Reportata farina Se[illegible]cretarius vas, & locum, quo farina bultari debet in circuitu cortina paret, ipſemet vero [illegible]dutus alba, & velato amictu capite, hoc opus agat: Ea autem die qua hoſtiæ fieri debent Se[illegible]cretarius & fratres qui eum iuuare debent, antequam incipiant manus & facies lauent, al[illegible] induantur, capita amictibus velent, præter eum, qui ferra tenturus, & inde ſeruiturus [illegible] Horum vnus ſuper tabulam mundiſſimam ipſam farinam aqua conſpergat, & manibus f[illegible]ter compingat, & maceret, frater qui ferra in quibus coquuntur tenet manus chirothecis h[illegible]beat inuolutas. Interim dum ipſæ hoſtiæ fiunt, & coquuntur, dicant ijdem fratres pſalmos familiares horarum, & horas canonicas, vel de pſalterio ex ordine quod tantundem v[illegible], ita potius voluerint; Silentium loquendi omnino teneant, Ille tamen qui ferra tenet ſi [illegible]neceſſe ſit breuiter quod vult indicare poteſt famulo qui focum facit, & ligna poſtat, quæ debent eſſe valde ſicca; & ante multos dies de induſtria præparata. Eius ſollicitudinis eſt am[illegible]pullas vinarias, & aquarias bis in hebdomada, id eſt quarta feria & ſabbato lauare; om[illegible] vinum & aquam ad Miſſas celebrandas portare, offerentibus ad vtramque Miſſam h[illegible] miniſtrare; Candelas ad lectiones, & in Matutinis Laudibus; Ad primam collectam ac[illegible]re; Quæ Matutinæ Laudes, ſi vltra modum & indecenter tardauerint, Secretarius, c[illegible]u[illegible] rei cura tunc commiſſa erit, ante gradum ſatisfactionum proſternatur, quouſque ipſa co[illegible]cta vſque ad *Benedicamus Domino* finiatur: quo incœpto nulla expectata licentia recedat & [illegible]te & retro non faciat. Hoc modo ſatisfaciat, quocumque die huiuſmodi negligentia eueniat, & inde poſtea in capitulo aliam veniam non petat. Et quia huius miniſterij, & in [illegible] ſcripta ſunt & in multis aliis quæ ſcripta non ſunt, multiplex, & valde implicita cura [illegible] vni tantum, ſed multis commendari, atque inter eos diuidi debet: vnus eorum [illegible] aliorum, ad cuius diſpoſitionem cæteri agant, maioribus cauſis ſeruatis arbitrio Abbatis, vel Prioris.

Ca-

CAPVT SEPTIMVM.

DE CAMERARIO.

CAmerarij eſt procurare omnia veſtimenta,& calceamenta,& lectos, & ſtramenta lectorũ, quæ fratribus ſunt neceſſaria, & iuxta regulam habere conceſſa ;raſoria quoque,& forfices, terſoria ad radendum; terſoria in clauſtro pendentia; terſoria,& manutergia mandat & omnia vaſa eius, vitreas dormitorij facit, & reficit cum opus eſt; dat ferra quibus ferrantur equi Abbatis, & Prioris, & omnium hoſpitum, quibus ferra dari Abbas, vel Prior præceperit, fratribus quoque in iter profecturis cappas, faſciolas, calcaria; Semel in anno renouari facit fœnum in omnibus lectis fratrum;& tunc etiam mundari dormitorium.

CAPVT NONVM.

DE CELLERARIO.

AD Cellerarij miniſterium pertinet, omnia quæ in pane, & potu, & diuerſis ciborum generibus fratribus ſunt neceſſaria, ſecundum facultatem loci procurare, omnia vaſa Cellarij, & coquinæ, & ſciphos, & iuſtas, & cætera vaſa refectorij, & omnem horum trium neceſſariam ſuppellectilem miniſtrare; Pater totius Congregationis debet eſſe, de ſanis, & maximè infirmis fratribus ſolicitudinem habere; præter conſilium Abbatis, vel Prioris de maioribus cauſis nihil facere; Rogandus eſt ab eo Cantor, vt ante aliquot dies præmoneat eum, & prænuntiet ei diem quo ſententia ſua de regula legenda eſt in capitulo, vt videlicet honeſtum, & feſtiuum ſeruitium ipſa die poſſit facere fratribus in refectorio; Tabulæ tamen refectorij non ſunt coopertæ: lecta vero in capitulo & expoſita prædicta ſententia, cum dictũ fuerit à Priore *Loquamur de ordine noſtro*;ſtatim proſtratus in loco vbi mos eſt dicat:Iſtam obedientiam, quæ mihi iniuncta eſt, mea culpa, neglegenter, & tepidè,& multa aliter quam oportet tracto; & in ea in multis offendo Dominũ,& noſtros ſeniores,mea culpa;& requiro in de abſolutionem veſtram & ſeniorum; Quo dicto abſoluat eum, qui capitulum tenet de his offenſis quas ibi enumerauerit; & de omnibus reliquis,quæ in eo ſunt; Ad cuius abſolutionis finem reſponſo ab omnibus cum omni deuotionis affectu, vt mos eſt *Amen*, vadat ad pedem eius, & deinde iubeatur ire ſeſſum; Finito capitulo,& dicto *Verba mea*,ſi ipſa die dici debet, in eodem capitulo dicant fratres pro eo quinquageſimum pſalmum; Quo completo cum *Gloria Patri*,& *Pater noſter* dicat Hebdomadarius,*Et ne nos inducas,Saluum fac ſeruũ tuum; Dñs vobiſcum,Omnipotēs ſempiterne Deus miſerere famulo tuo*;& reliqua; Quod ſi ſuſcepto breui pro defuncto, ipſa die canentes *Verba mea*, in monaſterium ituri ſunt; priuſquam eant prædictum pſalmum, cum capitulis, & collecta dicant. Si autem prædictam ſententiam contigerit tali die legi, qua non poſſit refectio honorabiliter fieri,ſicut eſt in vigilijs quatuor temporum, & huiuſmodi diebus, petat Cellerarius à Priore, & capitulo licentiam quo differre poſſit refectionem in aliam diem, qua honeſtius & plenius fieri valeat.

Frater qui ad ſuſcipiendos hoſpites deputatus eſt, in ipſa hoſpitum domo hæc præparata habere debet; Lectos, ſedilia, menſas, manutergia, mappas, ſcyphos, ſcutellas, coclearia, baccilia, & ſi qua ſunt huiuſmodi, ligna quoque: panem, vero & potum, & cætera cibaria, ad opus hoſpitum per famulos ſibi deputatos, in cellario recipit; Quicumque Abbati, vel Priori, ſeu alicui de clauſtro loqui vult legationem ſuam huic debet iniungere; Ipſe vero nihil inde alicui aliquo modo indicans ad Abbatem, vel Priorem voluntatem hoſpitis perferat; & poſtea quod ipſe decreuerit fiat; Si autem fratri,qui in clauſtro eſt loquendi cum hoſpite, vel propinquo, vel extraneo conceſſa licentia fuerit, iſtius eſt ipſum fratrem de clauſtro ad hoſpitem ducere, Quod ſi Abbati, vel Priori non placuerit vt ſimul loquantur, nec verbo, nec ſignum, nec aliquem nutum ipſi fratri faciat, quo aliquid inde percipere quomodo valeat. Ipſius eſt præ omnibus ſollicite obſeruare de fratribus,qui in obedientijs ſunt, cum ad monaſterium redeunt, virum famulos idoneos, & cellam regularem habeant, & quomodo ſe in curia contineant, vt ſi extra ordinem aliquid fecerint clamorem inde ſuper eo in capitulo faciat; Si extranei clerici ſe dixerint in refectorio velle comedere, iſtius eſt voluntatem ipſorum Abbati, vel Priori indicare: Quod ſi Abbas, vel Prior petitioni eorum

annuerit, ille eos quomodo in refectorio ſe habere debeant bene inſtruat & … pulſato iam cymbalo, in locutorium adducat, ibique Abbas, vel Prior, ſi Abb… … tibus eorum aquam tribuat, & poſtea prædictus frater eos ad menſam Abb… ducat … plero autem prandio, atque exeunte conuentu de refectorio, præfatus eorum … Abbatem, vel Priorem ſolus cum illo remaneat, & ſi quatuor cum eis proceſſionem … oſtio refectorij exeat, poſtea ducat eos extra clauſtrum mediocri voce pſallendo … *… ſer… mei Deus*; & cætera quæ ſequuntur. Ipſius eſt extraneum monachum … loci ſit per clauſtrum in monaſterium ad orationem ducere; Breues pro defunctis … … illius magiſtro infantium dari, vel in capitulum deferri debent; Ad eum pertinet … … rares homines, qui ſocietatem fratrum ſuſcepturi ſunt adducere in capitulum … Ipſius eſt … lentibus videre officinas, ipſas officinas oſtendere, obſeruato vt conuentus tunc in … non ſedeat, nec aliquem ocreatum, vel cal… ata habentem, nec aliquem qui nudis ped… ſit, vel ſolis femoralibus calceatus in clauſtrum pro qualibet cauſa introducat; Suum præ… ea eſt nouitios, qui de ſæculo veniunt in capitulum adducere, & docere eos prioſtr… tionem facere.

Eleemoſynarius aut per ſe, ſi opportunum ſibi eſt, perquirat, aut per veraces, & fideles … m nes cum multa ſollicitudine perquiri faciat, vbi ægri, & debiles iaceant, qui non h… vnde ſe ſuſtinere valeant; Si autem ipſemet ad perquirendum, & viſitandum pe… … famulos ſecum habeat, & priuſquam intret domum, ad quam iturus eſt, mulieres ſi aliquæ … ea ſunt, exire faciat; Ingreſſus domum blande conſoletur ægrum, & offerat ei quod me… habet, & ubi intelligit eſſe neceſſarium: Quod ſi æger aliud requirit, & ipſum perquirat, … aliqua modo habere potuerit. In eas autem domos in quibus mulieres ægræ, vel debiles … nunquam introeant, ſed per vnum de famulis ſuis quod habere poteſt, & eis neceſſarium … tranſmittat: prius tamen quam aliquid de ſupradictis agat, Abbati, vel Priori indicet, & ſe… cundum eorum diſpoſitionem eleemoſynam monaſterij eis diſpenſet.

CAPVT DECIMVM.

DE INFIRMARIO.

FRater cui cura domus infirmorum commiſſa eſt, & infirmis fratribus ſeruire depu… coquum ſuum habeat, & coquinam ſeparatim, ſi loci ſitus, & facultas talis ſit, vt quod … firmis præparari neceſſarium eſt opportuno tempore parari poſſit; Omnia fercula appo… nenda infirmis ipſe adminiſtret eis: Omni die poſt completorium ſpargat aquam benedi… per omnes eorum lectos: factis tribus orationibus, quæ fiunt ante nocturna, circumeat cum abſconſa lectos infirmorum omnium, obſeruans ſollicitè ne aliquis qui valeret ſurgere in lecto remanſerit; Ipſius eſt præcipuè manifeſtare, & clamare in capitulo, negligentias om… nium in prædicta domo commorantium; Cum perceperit infirmum iam eſſe prope fi… … ſuū eſt præcipere famulis ſuis, vt calefaciant aquā ad lauandū ipſum. Cura de fere… cuſtodiendo, & adminiſtrando cum opus fuerit ſuper eum eſt, & ſuper famulos ſuos, ſicut & cura de adminiſtranda tabula, quam ex more Prior ſemel percutit complera ablutione ipſius defuncti; defuncto fratre & in monaſterium deportato locum in quo iacuit mun… & … vel iunco renouari faciat; Abbas vel Prior omnibus modis ſollicitudinem gerat ne aliquid, quod ad hoc miniſterium neceſſarium eſt, in illa domo vnquam deficiat.

CAPVT VNDECIMVM.

DE NEGLIGENTIA CIRCA CORPVS DOMINI

CVm de corpore, vel ſanguine Domini tanta negligentia aliquo caſu acci…, vt ead… deorſum; ſiue in alium locum vbi plene percipi non poſſit quod ceciderit, & … terram inde aliquid venerit, quam citius fieri poſſit, indicetur res Abbati vel P… qui … … ſibi aliquibus fratribus properè veniat ad locum, vbi hoc contigerit. … corpus … ciderit, vel ſanguis effuſus fuerit ſuper lapidem, aut terram, aut lignum, aut … aut … rem, aut aliquid huiuſmodi … … colligatur, pars illa lapidis radatur, pars … tapetis, aut ſi quid aliud eſt huiuſmodi abſcindatur, & in ſacrarium proijciatur. Quod ho…

vbi

cui vbi ceciderit manifeſtè depræhendi nequiuerit, & tamen deorſum cecidiſſe conſtiterit, in loco, & circa locum in quem maximè cecidiſſe crediderint, ſimiliter colligatur, radatur, abſcindatur, & in ſacrarium recondatur: hi vero quorum negligentia hoc euenerit, in proximo capitulo humiliter culpam ſuam dicant, iudicium ſuſcipiant nudi, & iniungatur eis pœnitentia, vel de ieiunio, vel iudiciis, vel Pſalmis, vel aliquid huiuſmodi; Quibus de iudicio a[...] ſua reuerſis, omnes ſacerdotes, qui tunc præſentes erunt, ſurgant, & ad iudicia ſuſcipi[...] cum omni deuotione ſe offerant; Tunc ille qui capitulum tenet, ſeptem tantum quos vol[...] de ipſis ad ſuſcipienda iudicia retineat; & cęteris tre ſeſſum præcipiat. Finito capitulo omnes ſimul proſtrati dicant ſeptem Pſalmos in monaſterio, incipientes eos pſallere, cum ex[...] de capitulo; Quos ſequatur *Pater noſter*, cum his capitulis & collecta, *Et ſuper nos miſericordia tua Domine; Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum*; *Dominus vobiſcum*; *Oremus*, *Exaudi Domine preces noſtras & confitentium tibi parce peccatis vt quos conſcientiæ reatus accuſat, indulgentia tuæ miſerationis abſoluat*; Per: aut illam collectam, *Deus cui proprium eſt miſereri ſemper*: Aut aliam pro peccatis. Si vero ſuper corporale vel ſuper aliquem honeſtum pannum ſanguis ceciderit, certumque fuerit quo ceciderit, pars illa panni in aliquo calice abluatur, & prima ablutio à fratribus abſumatur, reliquæ duæ in ſacrarium proiiciantur; In primo autem capitulo dicta culpa, hi ſoli tantum, quorum negligentia hoc euenit, ſupradictam diſciplinam ſuſtineant; fratres vero omnes ſeptẽ Pſalmos cum capitulis, & collecta ſicut ſuperius dictum eſt in monaſterio dicant; Si ipſa die breuia pro defuncto in capitulo lectus fuerit, prius canant *Verba mea* pergentes in Eccleſiam; poſtea ſeptem Pſalmos ſicut ſuperius dictum eſt; Si vero alio aliquo modo de hoc ſacramento leuior negligentia euenerit, ex iudicio Abbatis, vel Prioris leniori vindicta frater cuius culpa hoc contigerit puniatur.

CAPVT DVODECIMVM.

DE RASVRA FRATRVM.

QVa die radendi ſunt fratres citius ſolito pulſetur ſignum ad Primam, vel ad Tertiam, ſi ipſa Tertia ante capitulum dici debet; In capitulo non diu ſedeant, ſed neceſſariis rebus explicitis ſurgentes, pulſata tabula, dictoque *Benedicite* exeant in clauſtrum: Infantes ipſa die capitulum non teneant ſed ſtatim poſt alios exeant & in ſcholam ſuam pergant; reſidentibus cunctis, & ad radendum paratis incipiat Abbas, aut Prior, quinque Pſalmos, id eſt *Verba mea* pro defunctis; Sacerdos hebdomadarius ſedens dicat collectas, Alter quoque hebdomadarius iuxta eum ſedeat, & cum eo Pſalmos teneat, poſt quinque Pſalmos dicant omnes canonicas horas in quarum fine vſque ad Veſperas non dicat ſacerdos *Dominus vobiſcum*; nec *Benedicamus Domino*, ſed poſt *Per omnia ſecula ſeculorum*; ſtatim incipiat *Adiutorium meũ*, poſt Veſperas vero dicto *Benedicamus Domino*, pſallantur veſperæ mortuorum dehinc completorium vt canonici; poſtea familiares Pſalmi horarum. Nullus in cuculla radatur, ſed prius cuculla exutus, & frocco indutus, cuculla plicata, & iuxta ſe poſita radatur; Ille qui radit frocco exutus ſit. Iuuenes qui ſunt in cuſtodia cuſtodes ſuos radant; & cuſtodes ipſos iuuenes; Quod ſi cuſtos nequiuerit, aut neſcierit radere, roget aliquem maturum fratrem, vt eum radat, ipſe tamen cuſtodiens ipſum iuxta eum ſedeat. Iuuenes quoque ſiue nutriti, ſiue de ſæculo venientes, vtrique tamen extra huiuſmodi cuſtodiam exiſtentes non præſumant, vt alter alterum radat, ſed ſeniores ab illis, & illi à ſenioribus radantur; Magiſtri pueros radant, & ipſi à pueris radantur, ſi tamen huiuſmodi ſcientiam habent: Hiemali tempore quando pueri, & ſanguine minuti, atque infirmi poſt capitulum accipiunt mixtum, refectorarij primi ſe radant, & poſt Pſalmos, tam cito apparatum refectorij faciant, vt fratres accepturi mixtum omnia parata inueniant. Quamdiu Pſalmi dicuntur nemo tondeatur, vel caput abluat, vel vngues incidat, nec extra clauſtrum ſine licentia ire præſumat; Finitis Pſalmis dicat Abbas, vel Prior *Benedicite*, Et reſponſo *Dominus*, poſtea loquantur: Tunc leſciua in clauſtrum deferatur, & qui vult caput lauet, quiſque ſibi, nullus alij, præter magiſtros infantum, qui paruulis pueris, qui id non poſſunt capita lauare debent; Frater dum raditur, ſi ſignum ad horam ſonuerit induat cucullam, ſuper froccum, & pergat in chorum ſi tamen omnino barbam raſam aut omnino adhuc intactam habet, alioquin extra chorum maneat. Ipſo die quo ſe radunt fratres mappæ in refectorio mutandæ ſunt; Alijs diebus quando fratres in clauſtro loquuntur, qui neceſſe habet tonderi poteſt in clauſtro ſed per licentiam Abbatis ſiue Prioris.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

DE SANGVINIS MINVTIONE.

LIcentia minuendi ſanguinem omni tempore ſtatim poſt capitulum [illegible] eſt, & [illegible] rai [illegible] indicanda hora minuendi eſt, in hieme poſt Euangelium maioris Miſſæ, in æſtate poſt Nonam, ante Veſperas, in quadrageſima poſt Veſperas; cum ij qui minuendi ſunt [illegible] ciati nocturnalibus ſuis a [illegible] cum qui huic operi deputatus eſt, [illegible] verſi ad orientem ante & retro inclinent, deinde Priore eorum incipiente verſum *Deus in adiutorium meum intende*, ter dicant, & cætera, ſicut in æſtate poſt Nonā in capitulo, quando fratres lo[illegible] in clauſtro; Si vnus tantum fuerit ſolus hoc faciat. Poſtea exuant froccos, & pergant [illegible] nuendum. Silentium ibi omnino teneant niſi neceſſitas loqui cogat, quæ d[illegible] non poſſit aut non debeat. Quod ſi euenerit breuiter, & modeſte, & humillima voce id [illegible] non cogantur intrare vſque in craſtinum poſt orationēm Primæ vel Tertiæ, quo te[illegible] ante capitulum tertia dicitur: ſi plus indigent petita licentia diutius extra chorum re[illegible] Craſtina die nocturnales ſuos calcient, duobus diebus mixtum accipiant: cum a [illegible] ipſum [illegible] tum ventum fuerit, ſi tempus ſit quo fratres ſemel reficiunt, ſimul omnes dicant verſ[illegible] ante mixtum, & poſt mixtum, cum pſalmo *Miſerere mei Deus*: & reliquis eo modo qu[illegible] [illegible] a conuentu, cum bis reficiunt omnes fratres: Benedictio à priore ſacerdote detur: [illegible] no al quo memoriter recitetur: in refectorio totum fiat. In craſtino minutionis [illegible] aliquis [illegible] minutorum ſurgat, & ad petendam veniam ſe offerat, aliquis vero eorum, q[illegible] nutis nota eſt, Priori dicere debet, quod frater ille minutus ſit, & Prior ei [illegible] ſtando loquatur. & maximè ſi de vena brachij minutus ſit: ſi culpa leuis indulgeatur ei [illegible] talis fuerit, quę ſine corporali diſciplina dimitti non debeat, in aliud tempus differatur. [illegible] ſunt tempora quibus fratres minui non debent niſi neceſſitas cogat. Si in craſtino Fe[illegible] duodecim lectionum ſit, exceptis ſabbatis quadrageſimæ vſque ad paſſionem Domini: ſi [illegible] ſtina die Feſtiuitas trium lectionum ſit, in qua Miſſa in cappis celebretur, ſicut ſunt tres [illegible] poſt paſcha, & tres poſt Pēteeoſten, quatuordecim dies ante paſcha, ſi ipſa die, vel in craſti[illegible] canonica ieiunia ſint, quæ violari non poſſint, Feſtiuitas omnium ſanctorum quia in craſt[illegible] omnes ſacerdotes pro defunctis Miſſas celebrare, & reliqui pſalmos pro miſſis ordinat[illegible] dicere debent.

CAPVT OCTAVVM.

DE HEBDOMADARIO MISSÆ MAIORIS.

CVm ſacerdoti maioris Miſſæ Hebdomadario aliquid dormienti euenerit, propter q[illegible] ipſa die Miſſam celebrare non debeat, ſi fuerit priuata dies, non dimittat quicquam facere de ſuo officio, niſi Miſſam, & benedictionem in refectorio, & completorium, [illegible] aqua benedicta poſt completorium fratres aſpergere ad ipſum pertinet qui completorium dixit, & Miſſam celebrauit; Quod ſi duodecim lectiones fuerint, dimittat etiam V[illegible], matutinas quoque laudes, ſi ad ipſas reueſtiri debeat ſacerdos; Finita autem pr[illegible] oratione, cum ſacerdos reueſtitus, qui pro eo facit officium exierit de choro, ſacerdos Hebdomadarius in quacumque parte chori ſit, nullo expectato ſigno compleat reliqua omnia, quæ ſequuntur: Cum autem ipſe Hebdomadarius reueſtitus cantat Veſperas, aut ma[illegible] laudes, & completa principali oratione egreditur chorum vt exuatur, tunc vni de ſuo[illegible] cui voluerit ſignum faciat, vt agat pro eo commemorationem ſanctorum: Qua comple[illegible] Hebdomadarius reuerſus in chorum compleat quæ ſequuntur.

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

DE ITINERANTIBVS FRATRIBVS.

FRater in aliquod iter profecturus, & in craſtino non reuerſurus, accipiat benedictionem exeundi; ſi vero contigerit vt altera die reuertatur non accipiat benedictionem reuertendi, ſi autem profecturus ſperat ſe in craſtino rediturum non accipiat benedictionem eundi, quod ſi euenerit vt vltra biduum moretur reuerſus reuertendi benedictionem accipiat. Ille vero frater qui accepta pergendi benedictione vltra biduum moratus fuerit, ſi ipſa die quo redierit in aliquem locum extra monaſterium perrexerit, & vnius noctis moram fecerit in craſtino reuerſus omnes reuertendi benedictiones accipiat, quia ex quo primum abijt non iacuit in monaſterio; ſi vero ſine benedictione exeat [illegible] tutum, & ita eueniat, atque ipſa die qua rediit extra monaſterium [illegible], in aliquem locum pergat reuerſus ipſa die omnes reuertendi benedictiones accipiat. Hoc propterea fit, quia duabus continuis noctibus extra monaſterium fuit [illegible] exeundo nullam benedictionem accipiat, nec vltra biduum ſe moraturum exiſtimet [illegible] ſi [illegible] quilibet de [illegible] veniens accipiat vtramque benedictionem, veniendi ſcilicet, atque exeundi [illegible] ſtatim, vel etiam per totam ipſam diem exire, ad quorcumque hora in monaſterio fuerit accipiat benedictiones veniendi, exeundi vero minimè; [illegible] contigerit eum ipſa nocte in monaſterio remanere, tunc enim in craſtino ſi exire voluerit accipiat eam. Ad Veſperas, vel ad completorium nunquam debet dari benedictio exeundi, frater accepta benedictione, ſi prius quam de clauſtro exeat ſignum regularis horæ ſonuerit, cum cæteris in chorum pergat, & dicta hora, in viam ſuam vadat; ſi autem extra clauſtrum fuerit, & priuſquam portam curiæ egreſſus ſit, ad regularé horam ſignum pulſatum fuerit, ad eccleſiam redeat, & regularé horam extra chorum dicat, & poſtea viam ſuam [illegible]. Fa[illegible] aut cinctus, ſine [illegible] cappa, nunquam in clauſtrum introeat. Fratres in viam directi cum horam regularem dicunt aut orationem faciunt, aut *Deus in adiutorium meum*, cum *Gloria patri* dicunt, ſi dies talis eſt, ſicut in monaſterio, genua flectant; ſed ante & retro nuſquam faciant, nec cum fallunt, veniam petant, niſi ſint in Eccleſia. diebus quibus ſuper formas orant dicturi aliquam horam, ſi equitant de equis deſcendant, & inchoata hora, ac venia petita, à manibus chyrothecas, & à capitibus capitia auferant, & ſic aſcenſis equis horam finiant: Quod ſi inter pſallendum neceſſitas loquendi eueniat, finita locutione, [illegible] a capite horam incipiant: dum hora in hoſpitio canitur, aut cum manducant froc[illegible] ſint aut ſolis cucullis cunctam pſalmodiam quam in nocte eis dicere commodum non eſt equitantes per viam dicant, præter eã, quam in die dicere ſolent ad complendum ordinem ad vitandam curioſitatem, ſcurrilitaté, otioſitatem, antequam dormitum vad[illegible] d & ſi [illegible] randis, quæ vitari non debeat ne [illegible] loque[illegible] di[illegible] o verū quam breuius fieri [illegible] loquatur; Et ſi ante matutinas hoc accidat [illegible] nerum dicunt & poſtea ſil[illegible] tium teneant. Vbicumque monachus ſit tota nocte ante eum lumen [illegible]. De monachis in viam directis hunc morem cœnobia illa tenent, quæ noſtro tempore noſtri ordinis maiorem auctoritatem habent; Beatus tamen Benedictus [illegible] am d[illegible] ſum non determinat; ſed abſolute [illegible] perat vt de itinere reuerſus monachus per omnes canonicas horas benedictionem accipiat.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

DE SILENTIO REGVLARI.

CVm regularis hora præter completorium in monaſterio canitur, nullus fratrum loquatur intra officinas totius monaſterij, nec infra totam curiam; nec etiam in domo infirmorum præter illos quos tanta infirmitas an[illegible] ultat, vt eos interim ſilentium tenere non ſinat; Completorium vero dum cantatur, licet Priori & eis, qui per licentiam de completorio remanent, [illegible] vtilibus, & n[illegible]ijs rebus loqui; Similiter dum regularem horam fratres in eccleſia dicunt, nullus comedat in refectorio, excepto ſolo completorio, tunc enim licet ijs qui aliqua vtilitate impediti ante illam horam ſe expedire non poſſunt, & fratribus, qui [illegible] foris venit comedere in refectorio; [illegible] ante collationem incipientes comedere circa [illegible]

nem completorij cœnam ſuam commode explere non valent, licet eis à menſa [illegible] monaſterium ad benedictionem ire, & poſtea in refectorium ad complendam cœnam [illegible] re.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

DE CVLPIS ET SATISFACTIONIBVS.

AD leuis culpæ ſatisfactionem adiudicatus frater à communi menſæ ſeparatur vſu-tus ci[illegible], & potu, quibus alij fratres, niſi ei nominatim fuerit interdictum, reſectturus hora nona, ſi fratres ſexta, vel ad veſperam, ſi fratres hora nona, In monaſterio, & in capitulo, in loco vbi ſolet eſſe, ſit aut vltimus omnium, aut inter vtrumque, ſecundum quod culpa fuerit, & Abbas præceperit. In Eccleſia Miſſam non celebret, Epiſtolam, vel lectionem, Euangelium non legat, Reſponſorium non canat, Antiphonam ſuper Pſalmos non imponat, nec aliquid huiuſmodi, niſi cum cæteris agat, ad candelabrum, vel ad [illegible] non ſe reueſtiat, ad offerendam, vel ad pacem non accedat; Circa finem regulariter inſti[illegible] operis Dei, tam in nocte, quam in die, cum incipiunt *Kyrie eleyſon*, proſternat ſe ante gradum vbi benedictiones accipiuntur, ibique tamdiu proſtratus iaceat, vſquequod [illegible] *Qui tecum viuit*; ſi feſtiuitas duodecim lectionum eueniat, tam diu ab hac ſatisfactione qui[illegible] eat, quouſque priuati dies redeant: dum fratres in refectorio comedunt, ipſe ſit in Eccleſia. Cum Abbati placuerit ab hac ſatisfactione eum abſoluere, ſi in monaſterio fuerit in conuentu m[illegible]tat ad illum, cum proſtratus fuerit, vnum de prioribus qui circa eum ſunt, qui ex parte ipſius ſignum proſtrato faciat, vt ſurgat; Qui ſtatim ſurgens humiliter inclinet Abbati, & ad locum ſuum vadat. Porro ſi Abbas in capitulo ſederit, rogantibus fratribus, di[illegible] at ei, [illegible] dulta ſit vobis hæc leuis culpæ ſatisfactio, vel aliquid huiuſmodi; & ille frater ſtatim ſurgat, & ad pedes Abbatis vadat, & poſtea in locum ſuum reuertatur; Si Abbas in itinere fuerit, licet Priori, vel ei, qui ordinem tenet, abſente Priore, hoc totum facere.

Si frater aliquis (quod Deus auertat) culpam grauem commiſerit, & ipſa culpa manifeſtata ſecretò emendari competenter nequiuerit; in capitulo ante Abbatem in conuentu fratrum examinetur, & communi iudicio frater ille corporalem diſciplinam acriter patiatur; & in grauis culpæ ſatisfactione eſſe iubeatur; Qui accepta diſciplina veſtitus atque cinctus, cultellum ſuum ibi deponat, caput ſuum caputio cooperiat, & cum ſummo ſilentio ad locum huic negotio ordinatum pergat, præcedente fratre illo, qui clauem ipſius loci ſeruat; tunc Abbas prouideat vnum de ſenioribus, cui eum cuſtodiendum ſecurè poſſit committere, qui eum ad horas ducere, & poſt horas ad locum ſuum debeat eum reducere; Qui ſenior poſt capitulum ſecretò ab Abbate inquirat; quo ordine frater ille viuet, & quid, aut qua hora comedere debeat: loquatur ei frater ille, & alij quibus Abbas præceperit, cæterorum autem nemo illi ſocietur, neque colloquatur. Cum pulſatur ſignum ad horam, cuſtode ſuo ducente, cooperto capite, ante oſtium monaſterij veniat; & ſi conuentus adhuc monaſterium non intrauit, quouſque totus introeat ibi proſtratus iaceat, ſi verò iam intrauit, ſtet ibi, & [illegible] net, & genua flectat, ſicut fratres qui in choro ſunt, dum cantatur hora, ſi aliqui fratres iuxta ſe tranſierint, humiliter inclinet eis: Tranſeunte tunc Abbate proſtratus veniam petat, ſi frater ille iuxta ſe eum tranſire cognouerit. Finitis horis regularibus exeuntium ab Eccleſia pedibus, cooperto capite, proſternatur; quouſque omnes pertranſeant. Egredien[illegible]s ve[illegible] dicant ei ſub ſilentio, *Miſereatur tibi Deus*; Egreſſis omnibus operto capite, cuſtode ſuo eum præcedente, ad locum vnde venit reuertatur: in capitulum, ſtatutis ab Abbate diebus, prædicto cuſtode eum ducente, veniat, & corporale iudicium humiliter, & patienter ſuſtineat, de cibo, & potu competens ei miſericordia impendatur, ne forte nimijs anguſtijs oppreſſus immoderata triſtitia abſorbeatur; hoc modo tractetur quoadusque humilitate, & patientia, & emendationis promiſſione, adiunctis fratrū precibus miſericordiam cōſequatur: Qua vero die, precātibus fratribus, decreuerit Abbas miſericordiā ei impēdere, eo modo, quo ſuperius dictum eſt, in capitulum veniat, proſtratus culpam ſuam fateatur, & emendationem promittat, & miſericordiam quærat, iuſſus ſurgere frequenter ſe proſternat, & ca[illegible] verba, & ſimilia dicat, ceſſaturus cum Abbas dixerit ei, ſufficiat: poſtea iubeatur exuere [illegible] corporalis diſciplinæ iudicium ſuſtinere. Quo facto dicat ei Abbas, motus fratrum noſtrorum precibus, & patientia, & humilitate veſtra, & promiſſione emendationis veſtræ, hanc miſericordiam vobis impendo, vt dehinc cum fratribus ſitis in refectorio, in loco, quem vobis deſigna-

deſignabimus, comedatis, diſciplinam corporalem pro hac culpa vlterius non ſuſcipiatis, de cæteris ad comprobandum adhuc humilitatem, & patientiam veſtram, ita vos habete, ſicut frater, qui in leuis culpæ pœnitentia eſſe iubetur, excepto quod incœpto *Kyrie eleyſon*, ad gradum vos non proſternetis, ſed expleta regulari hora, in loco, in quo ſtabitis, ſicut beatus Benedictus præcipit, flexis ad terram genibus, ſicut qui in pſalmo fallitur, humiliter ſatisfaciet. Hoc audito frater ille ad pedes Abbatis vadat, & rediens in locum, in quo ſtabat, tres genuum flexiones, ante ſcilicet, & ad dexteram, & ad ſiniſtram cum omni deuotione faciat, gratias referens fratribus, quia pro ſe rogauerint, & humiliter ſupplicans quatenus adhuc rogare dignentur. Poſtea deſignet Abbas ei locum, vbi debet eſſe, & eo præcipiente ſeſſum vadat. Hæc quidem culpa ad Abbatem propriè pertinet corrigenda: Qui tamen ſi deſit à patria, nec ad præſens, vt veniat expectatur, à Priore corrigi poteſt totius congregationis aſſenſu.

Si frater peccans peccatum ſuum defendere potius quàm cognoſcere, & emendare voluerit, proclamatus etiam Abbati vel Priori contumaciter reſpondere præſumpſerit; admonitus quoque vt reſipiſcat, in ſua pertinacia permanere decreuerit; hunc talem ſurgentes fratres quot, & quibus iuſſum fuerit violenter arripiant, & in carcerem huiuſmodi arrogantibus deputatum trahant, vel ferant, ibique depoſitus tam diu ſeruata diſcretione affligatur, quouſque ſuperbiam deponat, culpam cognoſcat, humiliter emendationem promittat. Quod ſi inſpirante Deo, euenerit, res prius in capitulo oſtendatur, dehinc à fratre, cui huiuſmodi cura iniuncta ſit, in capitulum deducatur, introeat autem vel nudus ſicut fugitiuus monachus, vel indutus, prout res popoſcerit, conſiderata qualitate, & quantitate vel præcedentis culpæ, vel ſubſequentis arrogantiæ, poſtea tractetur ſicut ſuperius dictum eſt, hoc eſt, vel grauiter, ſi graui, vel leuiter, ſi leui culpæ fuerit deputatus. Quod ſi ſpiritu diabolico plenus ſuperbire magis, quam promittere emendationem elegerit, adhibeantur ei de toto conuentu orationum ſuffragia; Si vero Abbas nec ſic ſuam induſtriam præualere conſpexerit, prudenter tractet cum conſilio omnium fratrum, vtrum expediat eum vel diutius detineri, vel de monaſterio expelli.

Fugitiuus de monaſterio monachus, ſi reuerſum ad monaſterium ſuſcipiendum eum eſſe Abbas iudicauerit, hoc modo ſuſcipiatur. In hoſpitali domo aliquantis diebus primum maneat, ad clauſtrum, vel ad officinas clauſtri, vel ad monaſterium niſi iuſſus nullatenus accedat, vt interim pœnitudinis ſuæ, & humilitatis, & patientiæ aliquod documentum oſtendat, nullus frater ſecum conuerſetur, nullus ei in aliquo cõſortio, vel colloquio coniungatur, niſi ei ab Abbate, vel à Priore, vel ab eo, qui ſeruat ordinem iubeatur. Ea vero die, qua in capitulum intraturus eſt, in locutorio veſtimentis ſuis ſe exuat, ſtaminia, ſi habitum non reliquit, circumpoſito cingulo ſe circumcingat, ſiniſtro brachio cucullam plicatam, & in dextera manu virgas ſumat, & ſic nudis pedibus, & nudo deſuper corpore, ducente eum fratre, cui iniunctum fuerit in capitulum veniat: Quo ingreſſus in loco, vbi proſterni ſolet, ſtatim ſe proſternat: interrogatus more ſolito culpam dicat, dehinc ſedens corporalem diſciplinam ad imperium Abbatis ſuſcipiat, qua ſuſcepta, cuculla tantum ibi induta, ſicut venit, ſed non ferens virgas, in locutorium redeat, ibi ſe calceet, & regulariter induat, & in capitulum rediens, tam diu ſe proſternat, donec ab Abbate dicatur ei, ſufficiat: Iniungatur ei ſatisfactio grauis culpæ, & in ipſa ſatisfactione habeat ſe, ſicut ſuperius dictum eſt, cum de graui culpa ageretur: Si abiectis monachi veſtimentis in ſæculari habitu ad monaſterium redit, ſeruatis circa eum cæteris, quæ ſuperius dicta ſunt, ſæculari veſte in qua reuerſus eſt circumcinctus, ſicut ſupra de ſtaminia dictum eſt, & non portans cucullam, capitulum ingrediatur; & poſt ſuſceptam diſciplinam, cuculla à Camerario ante ipſum poſita, ab eo ſuſcipiatur, & ibi ſtatim induatur.

CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

DE NOVITIIS SVSCIPIENDIS

VEniens aliquis ad conuerſionem de ſæculo, in primis ſicut alij hoſpites ſuſcipiatur in hoſpitio, cum voluntate communi, frater, qui cellæ hoſpitum procurator eſt, Abbati, vel abſente Abbate, ei qui ordinem tenet rem nunciet. Loquatur enim eo Abbas, vel Prior, vel aliquis ſpiritualis frater, cui iniunctum fuerit, Quod ſi deſiderium petentis, ex Deo eſſe cognouerit, oſtendatur res fratribus in capitulo, quorum audito conſilio, ſi ſuſcipiendum

cum

eum eſſe Abbas decreuerit, ſtatuta die ducente eum prædicto hoſpitum ſuſceptore, [illegible] ab eodem qualiter petitionem facere debeat, in capitulum veniat in loco, vbi p[illegible] let. ſe proſternat, interrogatus quid dicat? quam humiliter poterit, in h[illegible], vel [illegible] bis petitionē ſuam faciat: *Dei miſericordia, & veſtram ſocietatem, & fr[illegible] ro, in hoc monaſterio monachus fieri, & Deo ſeruire deſidero.* Reſpondet ei Abbas, vel qui Abbatis ordini præeſt: *Societatem, & conſortium electorum ſuorum concedat nobis o[illegible] Deus*: & reſponſo a toto conuentu, *Amen*: iuſſus ſurgere ſurgat, pronuncientur ei dur[illegible], [illegible] pera, quæ in hoc ordine perferunt, qui piè, & regulariter viuere volunt. Item dur[illegible] periora, quæ, ſi indiſciplinatè ſe habeat, ſibi poterunt euenire. Quibus auditis, ſi adhuc in p[illegible] poſito ſuo perſtiterit, & duriora, & aſperiora ſe paratum perferre promiſerit, reſpondeat ei ab eo qui capitulum tenet: *Dominus Ieſus Chriſtus ſic perficiat in vobis quod pro eius amore [illegible] mittitis, vt eius gratiam, & vitam æternam habere poſſitis.* Et reſpondentibus omnibus, *Amen*, ſubiungat: *Et nos pro ſuis amore hoc tenore concedimus vobis, quod tam humiliter, & tam [illegible] requiritis.* Hoc audito nouitius vadat, & humiliter oſculetur pedes ipſius: Tu[illegible] piente ducat eum magiſter nouitiorum in Eccleſiam, ibique coram quo[illegible] [illegible] chorum ſedens præſtolerur, donec capitulum finiatur. Quo finito ducat eum præ[illegible] giſter ſuus in cellam camerarij, vel in aliam domum, vbi id quod agendum eſt oportunius [illegible] ri poſſit, [illegible] nedicta ſibi prius corona, ſi laicus ſit, cum Antiphonis, & Pſalmis, & colle[illegible] hoc officium ordinatis vel in Eccleſia ante introitum miſſæ ad gradum vbi be[illegible] fratres accipiunt, vel in capella infirmorum, aut in capella Abbatis, ſecundum quod ipſi Abbati placuerit: ductus itaque nouitius ſiue laicus, ſiue clericus, in prædictum locum tond[illegible] tur, & radatur more monachorum; dehinc veſtibus ſæcularibus exuatur & rebus muna[illegible] regularibus, præter cucullam, capitio aſſuto tunicæ induatur: dum hæc aguntur a fra[illegible] quibus iniunctum fuerit, ſeptem pœnitentiales Pſalmi indirectum dicantur; Sic paratus [illegible] catur in conuentum fratrum: in choro, ſi clericus eſt, vltimus ſit in ordine clericorum, ſi [illegible] cus laicorum: & ad proceſſionem, ſimiliter in capitulo, & refectorio, ſicut eſt ordo c[illegible] ſionis eius. In cella nouitiorum dormiat, aut in dormitorio ſi cœnobium huiuſmodi ce[illegible] non habet; In conuentu non legat, ſolus non cantat, ad miſſam non offerat, pacem no[illegible] mat, in clauſtro ſeparatim ſedeat cum magiſtro ſuo, in loco nouitiis deputato, nullus c[illegible] quatur aut ſignum faciat abſque magiſtri ſui licentia, magiſter talis ſit, qui e[illegible] emplo [illegible] verbo doctrinæ poſſit eum de anima ſua monere, & ordinem docere. Loquentibus in c[illegible] ſtro fratribus ſi quis amore Dei, & zelo iuſtitiæ ad eum venire, eumque vel arguere vel m[illegible] nere voluerit, licet vt veniat, & accepta à magiſtro licentia, quod dicere voluerit, dicat [illegible] autem clamore, ſtatim ſurgens coram magiſtro ſuo, ſicut fratres in capitulo, veniam pe[illegible] non ſeſſurus, donec, emendatione promiſſa, idem magiſter præcipiat. Et de leuibus q[illegible] culpis hoc modo agatur: pro maioribus autem culpis, aut in capitulo, pro quantitate culpæ corripiatur; aut ſi ibi cella nouitiorum eſt in ea quemadmodum in capitulo increpet[illegible] r verberetur: de capitulo, facto ſermone, quotidiè exeat, & interim in monaſterio man[illegible] pro maiori culpa, vt dictum eſt, caſtigandus remaneat; de his culpis, quas in ſæculo ge[illegible] quæ in hoc ordine ſibi euenerunt, vel eueniunt, frequentes confeſſiones faciat Abbati, [illegible] ſpiritualibus fratribus quibus hæc iniuncta eſt. Tranſactis pleriſque diebus, ſi vita e[illegible] bus, & fratrum conuerſatio ſibi placuerit, monendus eſt à magiſtro ſuo quatenus ro[illegible] tem & aliquos maiores fratres, vt & ipſi pro eo intercedant, apud Abbatem pro [illegible] ctione tribuenda, & profeſſione ſuſcipienda. Quod ſi eum benedicere Abbati non p[illegible]ac[illegible] rit, ſtatuta die in capitulo finito ſermone, in loco vbi ſolet ſe proſternat, proſtrat[illegible] impetranda benedictione petitionem faciat: Iuſſo eo ſurgere, narrentur ei rerum du[illegible] grauia, quæ in noſtro ordine à ſanctis patribus ſunt inſtituta: Qui ſi hęc omnia, & [illegible] grauiora, ſi neceſſe fuerit, humiliter, & patienter ſe ferre paratum eſſe reſponder[illegible] roget Abbas conſidentes fratres, quid inde ſentiant: & vtrum precibus eius an[illegible] eſſe concedant: Quibus reſpondentibus ſe libenter concedere, adiungat, & nos [illegible] in nomine Domini. Quo dicto vadat ad pedes Abbatis, vel eius qui ordini pręeſt, [illegible] A[illegible] deeſt; Dehinc reuerſus in locum, in quo ſtabat, flexis ad terram genibus, humiliter [illegible] ante, & ad dexteram, & ad ſiniſtrā, gratias referens fratribus pro miſericordia eorū p[illegible] ſibi impenſa. Poſtea præcipiente Abbate cum magiſtro ſuo exeat; finitoque capitulo, [illegible] bendi ſcientiam habet profeſſionem ſuam ſcribat, aut ſi neſcit ſcribere alium roget [illegible] ſe ſcribat: ipſe tamen in fine [illegible] ſuæ profeſſionis ſignum crucis faciat. deinde a[illegible] capitio vſque ad horam benedictionis ſuæ, extra chorum maneat. Cantor vero p[illegible] ſibi debet membranam, & incauſtum, & ſcriptorem ſi neſciat ſcribere, hora bene[illegible]

arb[illegible]

arbitrio Abbatis eſt, videlicet aut ante introitum Miſſę, ſi Miſſam non celebrat, aut poſt Euangelium, ſiue Miſſam celebret, ſiue non: Ipſe tamen in conſecratione monachi ſi ei commodum eſt Miſſam celebrare debet, ſicut canones præcipiunt; lecto igitur Euangelio, intrante chorum nouitio, præcedente eum magiſtro ſuo, incipiente dextero choro, dicat conuentus pſalmum *Miſerere mei Deus*; nouitius ante altare veniens ſuper gradum ſe proſternat; dictoque pſalmo ſurgens profeſſionem ſuam legat, & ſuper altare ponat: Quod ſi ignarus litterarum eſt, magiſter ſuus debet eam pro eo legere, & ipſe nouitius ſuper altare ponere: Quo facto, flexis coram altari genibus, veniam petat, & poſtea ad locum vbi ſe proſtrauit redeat verſum *Suſcipe me Domine* ter dicat, ibique inter dicendum ter genua flectat; Quem verſum ter repetens conuentus, adiungat ad vltimum, *Gloria patri: Kyrie eleyſon: Christe, eleyſon: Kyrie eleyſon: Pater noſter*: Conuentu incipiente, *Gloria Patri*; nouitius inclinatus prouoluat ſe in circuitum, & ſtatim proſternat ſe. Abbas dicto, *Et ne nos inducas in tentationem*; & reſponſo, *Sed libera nos a malo*, incipiat pſalmum, *De profundis*: quo finito à conuentu cum *Gloria Patri*, adiungat, *Saluum fac ſeruum tuum; Mitte ei Domine auxilium de ſancto: Nihil proficiat inimicus in eo; Eſto ei Domine turris fortitudinis; Domine exaudi orationem meam; Dominus vobiſcum*: Deinde collectam, *Deus indulgentiæ pater*: Item aliam: *Deus qui per coæternum*: Item aliam: *Domine Ieſu Chriſte qui es via*: Dictis his tribus collectis ſingulis cum integro, *Per Dominum noſtrum*, incipiat Abbas hymnum, *Veni creator Spiritus*; Quo à conuentu deuote, & ſollemniter decantato, dicat collectam; *Sancte Spiritus, qui te Deum ac Dominum*: qua dicta ſurgat nouitius, & ſpargat ſuper eum Abbas aquam benedictam; eoque ſtante benedicatur cuculla, & aſpergatur aqua benedicta; qua benedicta accedat nouitius ad Abbatem, & flexis genibus, ſtet ante eum, quem tunica exuens Abbas dicat, *Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus ſuis*: Et induens eum cuculla ſubiungat; *Induat te Dominus nouum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt in iuſtitia, & ſanctitate veritatis*. Ad vtrumque reſpondeant audientes fratres, *Amen*. Subſequatur ſuper eum flexis genibus inclinatum, oratio: *Deus miſericors, Deus clemens*. Qua dicta oſculetur eum Abbas, induens caput eius caputio: dehinc ducatur per chorum ad oſculandum omnes fratres, vltimus collocetur: Tribus diebus communionem corporis, & ſanguinis Chriſti accipiat: Tertia die ad pacem Miſſæ auferat ei caputium de capite Abbas, vel cui Abbas præceperit, ſi ipſe id faciendi opportunitatem non habet: Ante hanc horam, ex quo benedictus eſt, ſummum ſilentium teneat: de capitulo facto ſermone exeat, ad proceſſionem non vadat, cuculla indutus, cucullato capite dormiat: In primo autem capitulo, quo ei licet loqui, debet magiſter eius de eo memoriam habere coram Abbate dicens, Domine ſi placeret vobis præcipere, poſſet iſte frater, ab hac die in antea legere, & cantare in conuentu, ſicut alij fratres: reſpondente Abbate, faciat, cum Dei benedictione; inclinet ipſe nouitius ad Abbatem de loco in quo ſedet, Ex illa die cuiuſcumque ordinis ſit habeat licentiam, exequendi omnia, quæ ſui ordinis ſunt, niſi ſit ſacerdos, ipſi enim infra primum conuerſionis ſuę annum Miſſam celebrare non licet, niſi in ſæculo probatæ caſtitatis fuerit, & Abbas pro hac re ſpecialem ei licentiam dederit.

Offerendus puer, facta ſibi prius corona, manibus portans hoſtiam, & calicem cum vino, ſicut mos eſt, poſt Euangelium ſacerdoti, qui miſſam celebrat à parentibus offeratur. Qua oblatione à ſacerdote ſuſcepta, inuoluant prædicti parentes manus pueri in palla, qua altare coopertum eſt, & cuius pars anterius pendet, & tunc ſuſcipiat eum Abbas: Quo facto præfati parentes coram Deo, & ſanctis eius ſtatim promittant, quod per ſe, aut à ſe ſuppoſitam perſonam ſuſceptum ordinem puer nunquam relinquat neque ſe ei aliquid ſcienter daturos, vnde puer quod abſit, petire poſſit: hanc promiſſionem prius ſcriptam coram teſtibus verbis ibi prius edicant, & poſtea ſuper altare ponant. His expletis, benedicat Abbas cucullam, & exuēs puerum cappa, vel pellibus, vel aliqua huiuſmodi chlamyde, dicat; *Exuat te Dominus veterem hominem*, vt ſupra: & induens eum cuculla, ſubiungat; *Induat te Dominus nouum hominem*, & cætera. Dehinc ducatur ad radendum, & veſtiendum, ſicut noſtri ordinis conſuetudo eſt; Cum vero adulta ætate factus profeſſionem fecerit, fiant ei cætera, quæ ſuperius debere fieri conuerſo iam diximus. Hoc enim quod modo factum eſt iterari non oportet.

CAPVT

CAPVT DECIMVMNONVM.

DE CAPITVLO REGVLARI.

OMni die minimi ſigni, ad deſignandum capitulum, incipiente ſono, fratres omnes, qui ſedent in choro ſtatim ſurgere, & verſi ad orientem interim debent ſtare; fratres quoque, qui alicubi in monaſterio ſunt, chorum intrare. Nullus eorum librū teneat; nullus in libro aliquid legat, aut inſpiciat; nullus in clauſtro pro qualibet occaſione tunc ſedeat; prędicti ſigni ceſſante ſonitu, præcedentem Priorem ſequantur alij, ſicut eſt ordo conuerſionis eorum, Conſidentibus fratribus in capitulo, ad nutum ordinem tenentis, petita benedictione, lectis & pronunciatis, quæ legi, & conſiderari conſuetudo eſt, facto ſermone De [illegible] loquamur de ordine noſtro, ſi clamatur aliquis, qui commune cum vno, aut pluribus nomen habeat [illegible] clamans ita diſcernat & determinet, vt nulla dubitatio poſſit eſſe, omnes qui eiuſdem nominis ſunt cuius eſt ille qui clamatur ſtatim debent ſurgere, & ad venias humiliter ſe præſentare, donec clamator determinate eligat, de quo dicat: ipſa autem determinatio ab ordinibus vel officijs ſi poſſit fieri, debet eſſe, hoc modo: domnus Eduardus presbyter, diaconus subdiaconus, ſecretarius, magiſter infantum, vel iuuenum, vel aliquid huiuſmodi, [illegible] chidiaconus, non Londonienſis, non aliquid cognominatum de ſæculo. Clamator ei [illegible] quem clamatorem facit, in ipſo capitulo iudicium non faciat; Interrogatus more ſolito, qui proſternitur, ad omnes venias *Mea culpa dicat*, excepto cum ſocietatem poſtulat, aut [illegible] dienriç abſolutionem, aut cum aliquis frater minimam petit, pro ſuo propinquo, nouiter, & poſtquam ad ordinem venit defuncto, patre ſilicet, matre, fratre, ſorore, vel cum vnus aut plures pro eo, qui in grauis culpæ ſatisfactione poſitus eſt, miſericordiā petunt, vel cū alius frater in longum iter profecturus eſt, aut cum aliquid magnum, & arduum, & ſuis viribus impar fratri iniungitur: in his & in huiuſmodi, hoc modo reſpondetur; *Dei miſericordiam, & veſtram requiro*, & obſecro, & cætera, ſicut ratio rei, pro qua petitur, poſtulat. Suſce[illegible] iudicium, aut ſola groſſiori virga ſuper ſtamineam verberetur, & proſtratus iaceat, aut pluribus gracilioribus virgis, & nudus ſedeat, vtrumque ad arbitrium eius qui præeſt ordini, conſiderata qualitate, & quantitate culpæ, dum corporalis diſciplina infertur, fratres omnes inclinato capite debent eſſe, & pio, & fraterno affectu compaſſionem ſuper eum habere. Interim in capitulo nemo debet loqui, nemo ad illum aſpicere exceptis grauibus perſonis, quibus licet pro eo intercedere, Clamatus, ſuper eum à quo clamatus eſt, in ipſo capitulo clamorem facere non licet, diſciplinam corporalem inferat, quicunque ille ſit cui ab Abbate vel Priore iniungitur, hoc obſeruato, ne infantibus, vel iuuenibus, aut nouitijs id facere iniungatur: nemo ibi cum vno, aut pluribus ſecretò loquatur [illegible] quid quis loquitur a rectore ordinis, & à toto conuentu audiatur. Sermo tantum ſit de vtilibus, & de ijs qui ad ordinem pertinent loquente vno taceant alij, verba loquentis nemo interrumpat præter eum qui rector eſt ordinis, cui licet loquenti præcipere vt ſileat, ſi forte ei ſermo ille ſuperfluus & inutilis videatur. Rectore ordinis incipiente loqui, etiam ſi aliquis loquebatur taceat, & ab omnibus ſilentium ſummum fiat.

CAPVT VIGESIMVM.

SIQVIS FRATER ALTIORI GRADV DONETVR.

SI placet Abbati aliquem fratrem pro ſuis meritis honorare, & conſiderata perſ[illegible] eius honeſtate, in ſuperiori loco ſtatuere, audito, frater ille, ab Abbate ſedente in capitulo [illegible] ſuperius ſedere iuxta illum fratrem: ſtatim ſurgens ad pedes Abbatis vadat, & poſtea [illegible] cum vbi ei præcipitur ſeſſum pergat, & ex illa die in monaſterio, & proceſſione, & refectorio [illegible] ipium locum habeat, laicum conuerſum beatus Benedictus non præcipit taliter promoue[illegible] Si tamen Abbati promouere eum placuerit, locum, quem in capitulo ſuſcipit, in refectorio etiam tenebit, in monaſterio vero, & proceſſione, ſuper eos conuerſos, eſſe iubebitur [illegible] frater ille iuxta quem locum habet; prior eſſe dignoſcitur. Euenire poteſt tū huiuſmodi promotio ordinatur, vt abſentes ſint aliqui fratres honeſti, & bonis actionibus prædit[illegible]; quibus

Prior

prior ſit frater ille, iuxta quem promotus ſedere iubetur; & ideo determinatè opportet ei in capitulo dici, verum ſuper ipſos etiam abſentes eum redierint eſſe debeat. Ingrediens frater capitulum loquentibus aliis *Benedicite* dicat, Egrediens vero ſi eſt reuerſurus nec ante & retro faciat, nec *Benedicite* dicat: ſi non eſt reuerſurus vtrumque agat.

CAPVT VIGESIMVMPRIMVM.

DE CONFRATERNITATE.

MOnachus petiturus concedi ſibi ſocietatem, & beneficium monaſterij, introductus in capitulum, *Benedicite* dicat: deinde proſtratus ad gradum vbi conſuetudo eſt, interrogatus, quid dicat? humili & deuoto corde in his verbis reſpondeat; *Peto per miſericordiam Dei, & veſtram, & omnium iſtorum ſeniorum ſocietatem, & beneficium huius monaſterij*: quo dicto, reſpondeat Abbas; *Omnipotens Dominus concedat vobis quod quæritis & ipſe præſtet vobis conſortium electorum ſuorum*; Poſtea iuſſus ſurgere accedat ad Abbatem, & ab eo per librum regulæ ſumat monaſterij ſocietatem. Qua ſumpta acceptoque ab eo oſculo inclinet ſe ad pedes Abbatis, deinde oſculetur omnes fratres in circuitu. Quo facto reuertatur ad locum vbi ſe proſtrauit, ibique tres genuum flexiones ſolito more faciat. Fratres vero inclinent ei, dehinc præcipiente Abbate ſeſſum vadat, deſignato ei prius loco, vbi ſedere debeat. Porro ſi Abbas fuerit, ingrediente eo in capitulum totus conuentus ei aſſurgat, & tam diu ſtet, quouſque humo proſtratus, ſicut ſuperius, petitionem faciat, & erectus cum monachis ſuis ſocietatem ſuſcipiat, eaque ſuſcepta iuxta Abbatem conſideat; monachi vero eius ſocietate ſuſcepta, reuerſi ad locum, vbi ſe proſtrauerunt, tres genuum flexiones, ſicut ſuperius dictum eſt, faciant. Egredientes Fratres de capitulo oſculentur Abbas, & monachi eius. Si maior congregatio fuerit ab oſculo ceſſari poteſt, quod in multis iam cœnobijs fieri conſueuit, ſi ſecularis perſona fuerit ante Abbatem, vel iuxta Abbatem, ſi honorabilis perſona ſit, ſedeat; poſtea oſtenſa eius petitione fratribus, per textum Euangelij ſocietatem ſuſcipiat: Dehinc ad oſculandum fratres, ſi mulier non ſit, in circuitu, pergat.

CAPVT VICESIMVMSECVNDVM.

DE DISCIPLINA PVERORVM.

TAli hora Prior mane ad excitandos fratres ſonitum debet facere, vt pueri factis ſolitis orationibus, in clauſtro valeant legere. Qui cum legere inchoant alte, quamdiu legant ſeparati ab inuicem ita ſedeant, vt alter alterum nec manibus, nec veſtibus contingere poſſit. Infans infanti non ſigno innuere, non verbo aliquid dicere, niſi vidente atque audiente magiſtro præſumat; non de loco in quo ſedet ſine præcepto, vel licentia ſurgat. Quocumque pergunt infantes vnus magiſter inter duos infantes ſit. Tranſeuntes ante fratres inclinent fratribus, & fratres eis ſedentes tantum; duobus vna laterna ſufficiat, ſi tres fuerint tertius alteram portet; ſi plures fuerint, hoc ordine diſponantur. In nullius manum aliquid dent; de nullius manu aliquid accipiant niſi Abbatis, Prioris maioris, magiſtri eorum, & hoc non vbique, ſed in congruis locis, vbi aliter eſſe non poſſit, aut non debeat; Cantor quoque, cum in ſcholis eorum eſt, poteſt librum in quo cantari, aut legi debet, dare eis, & accipere ab eis. Ad altare ſi ſeruiunt, dant etiam ibi, & accipiunt ſicut ordines eorum expoſcunt. In capitulo ſuo vapulent, ſicut maiores in maiori capitulo; Confeſſuri ad Abbatem, vel ad Priorem vadant, vel ad eos, quos ſpecialiter in capitulo deſignauerit Abbas, dum confitetur vnus, ſedeat alter in ſuppedaneo, magiſtro eorum extra capitulum ſedente in proximo; Si poſt verſum qui ante cibum dicitur ingrediuntur refectorium, vel poſt *Gloriam* primi Pſalmi ad horas intrant chorum, ipſi quidem ad loca ſua vadant, ſolito more inclinent, magiſter vero eorum ad loca, quæ tardantibus inſtituta ſunt, eat; Puero, qui ante menſam Abbatis ſeruit, abſtinentia cibi, vel potus ſine eius præcepto minimè iniungatur. Quod ſi præcipiente eo iniungitur, aut ei indulgeatur aut interim à menſa Abbatis remoueatur. In choro præſente Abbate niſi præcepto eius nullus eos percutiat, nullus exuere faciat. Abſente eo cantor de ijs, quæ ſui officij ſunt, eos caſtiget: Prior vero de cæteris, in quibus ſe leniter habent. Vbicumque ſint præter perſonas ſuperius deſignatas, nullus eis ſignum faciat, nullus arrideat. In ſcholam eorum nullus

ingrediatur, nullus cum eis alicubi loquatur, niſi ſibi ab Abbate, vel Priore ingrediendi, vel loquendi licentia concedatur; Meridianis horis in lectis ſuis nunquam legant, nihil aliud ibi agant, ſed cooperti tantum quieſcant; vnus, ſuper alios magiſtros, ſit magiſter eorum maturus, & diſcretus, qui auditis clamoribus culpas delinquentium moderata diſcretione ſciat vel punire, vel indulgere; Collocatis in lectis ſuis aſſiſtant magiſtri dum ſint cooperti, in nocte cum accenſis candelis.

Iuuenes tam nutriti quam de ſæculo venientes, qui magiſtris cuſtodiendi commēdantur, in multis ſicut infantes, de quibus ſuperius dictum eſt cuſtodiantur; Remoti, vt ſupra, à ſe inuicem ſedeant; extra locum cuſtodiæ ſuæ ſine cuſtode nuſquam procedant; duo, & duo lanternas ferant; Abbati, vel Priori, & nulli alij, niſi ſpecialiter deſignatum ſit, confeſſiones ſuas faciant. Meridianis horis in lectis ſuis non debent legere; non ſcribere; non quippiam operis facere; ſed cooperti tantum quieſcere; lectos ſuos ante, vel inter lectos magiſtrorum habere; Si neceſſe habent ſurgere, prius magiſtros excitent, & poſtea accenſa laterna, ſi nox eſt ad neceſſitates ſuas explendas cum magiſtris ambulent. Præter Abbatem, Priorem, magiſtroſque eorum, nulli liberum ſit in loco cuſtodiæ eorum deputato, ſedere, nec verbo, nec ſigno aliquid eis innotiſcere, niſi accepta licentia ab Abbate, vel Priore: Quę licentia cum conceditur, magiſter ſedere debet inter iuuenem, & eum, qui iuueni loquitur; Iuuenis cum iuuene non loquatur, niſi audiente, & intelligente magiſtro quid vtrimque dicatur, Magiſtri inter eos ſedeant, vel ante illos, ſic vt eos cum volunt conſpicere valeant. Cum dormitum vadunt, tam diu ſtent ante ipſos magiſtri vſque dum ipſi iuuenes in lectis ſuis iaceant cooperti: Si nox eſt cum candelis accenſis aſſiſtant; In monaſterio, capitulo, refectorio, proceſſione mixti ſint ſenioribus, non obſeruato, ſi neceſſe ſit, ordine conuerſionis eorum. Si ad menſam legunt, vel de coquina ſeruiunt, ſurgentibus à menſa fratribus cum eis ad monaſterium vadāt, & dicto, *Et nenos*, cum cuſtodibus ad refectorium reuertantur; duo ſimul, aut plures ſi fieri poſſit da conuentu remaneant: Quod ſi paucitas maiorum, & pluralitas iuuenum aliter agendum exegerit, ſufficientes eis cuſtodes deputentur; Porro, ſi cuſtodia illa iuuenum, quæ in nonnullis cœnobijs tenetur, magis placet, vt videlicet in diuerſis, ac ſeparatis ab inuicem locis per clauſtrum ſedeant, ſinguli ſingulos, aut plures, ſi tāta copia eſt, cuſtodes habeāt; ſinguli ſingulas laternas in nocte ferant; Cuſtos iuuenem non relinquat niſi commendatum alicui fratri, in quo, & de quo bene confidat, Omnis denique cuſtodia ei adhibeatur quæ ſuperius deſcripta eſt.

CAPVT VIGESIMVMTERTIVM.

DE MISERICORDIA CONCESSA DEBILIBVS.

FRater aliqua ſui corporis incommoditate detentus, ſi conuentum ſequi non poteſt, humiliter prius in capitulo petita venia, iuſſus ſurgere ſtans fateatur ſe non poſſe conuentui intereſſe propter infirmitatem ſuam. Cui reſpondet Abbas, vel qui loco Abbatis ordini præſidet: *Omnipotens Dominus concedat vobis vtilem ſanitatem, ſicut vobis expedire cog[...] A modo tractate vos, ſecundum infirmitatem veſtram & remanete de conuentu, ſicut vobis melius [...] fuerit*; Si ægritudo adeo inualuerit, vt in conuentu remanere non poſſit, præcipiat Abbas fratri cui huiuſmodi cura impoſita eſt, vt ducat ægrotum in cellam infirmorum; in qua don[...] ſeruiatur ei ſecundum loci poſſibilitatem, tam de communibus cibis, quam de eſu carnis, vt nullius rei ſi fieri poſſit indigentiam patiatur; Ex quo carnem comedere incipiet, quocum[...]e perget caput opertus capitio & baculo ſe ſuſtentans incedere debet. Quia vero die [...]te recepta ad conuentum redire voluerit, ſi carnem comederit, prius raſus, ad horam, quæ a[...]e capitulum canitur chorum introeat, & ſi poſt ipſam horam in conuentu in[...] a dic[...]u[...] [...]ſam non offerat. Ingreſſus capitulum, cum indictum fuerit de ordine loqui, primus [...]r, & in loco vbi conſuetudo eſt proſtratus veniam petat; Interrogatus, & reſpondens v[...] ſolet, iuſſus ſurgere hæc vel ſimilia verba dicat, *Domine infirmitate mea grauatus in do[...]r-morum diu fui in cibo, & potu, & alijs modis offendi, & contra ordinem noſtrum feci, &* [...]to *abſolutionem veſtram*; Hoc dicto abſoluat eum Abbas dicens: *Omnipotens Dominus ab[...]s ab his, & ab omnibus alijs veſtris delictis*; Conuentu reſpondente, *Amen*; offerat ſe frater [...] ad pedem Abbatis; Poſtea reuerſus ad locum vbi ſe proſtrauit gratias referens Abbati [...] conuentui quia miniſtrata ſunt ei, quæ infirmitati ſuæ fuerant neceſſaria, tres genu[...]xiones

nes ſolito more faciat; Ipſa die, & deinceps quantum opus fuerit iubeatur mixtum accipere. Si vero carnem non comedit, in diſpoſitione Abbatis ſit, qua hora in conuentum petita licentia redire, & quomodo ſe de cætero habere debeat.

CAPVT VIGESIMVMQVARTVM.

DE ÆGROTANTIBVS MORTI PROXIMIS.

SI infirmus magis ad mortem, quam ad ſalutem tendere videatur, & ſe petat inungi, frater qui domoi infirmorum præeſt rem fratribus in capitulo narret; tunc iubente Abbate, vel qui loco Abbatis in capitulo ſedet, eacant Sacerdos hebdomadarius, Secretarius, quatuor conuerſi, & pareor quæ ad huiuſmodi negotium parari oportet; Quibus paratis, expletiſque quæ in capitulo agi ordo requirit, exeuntes de monaſterio tranſeant ante capitulum, hoc ordine procedentes; primus ex conuerſis vnus cum ſitula aquæ benedictæ, dehinc alius cum cruce, poſt hos duo cum candelabris, extremi Secretarius cum oleo, & Sacerdos alba indutus, & ſtola, cum manipulo portans librum; Iſtis tranſeuntibus ſurgens conuentus, percuſſaque tabula, ſi dies talis eſt, egrediens de capitolo ſuogatur eis, & pſallentes ſeptem pſalmos ad ægrum veniant; & ordinate circumſteot, ſicut locus, in quo iacet, fieri permittit. Primum ſpargatur aqua benedicta, dehinc finitis pſalmis ſequatur K. rieeleyſon, & capitula, & collectæ, quæ ordinatæ ſunt vſque ad confeſſionem; facta confeſſione abſoluatur ab omnibus, & ipſe abſoluat omnes; Dehinc oſculetur ab omnibus: Interim dicantur aliæ collectæ vſque ad vnctionem; facta vnctione, lauet ſacerdos manus, & proijciatur aqua in ignem, vel in ſacrarium deferatur; Quo facto dictis collectis quæ ſequuntur, vadat ſacerdos, præcedentibus duobus conuerſis cum candelabris * vadat & tertius ad thuribulum deferendum; Quibus reuertentibus flexis genibus adoreot omnes corpus Domini quod à ſacerdote affertur; Quo allato abluto prius ore eius communicetur infirmus, niſi forte ipſa die communicatus ſit; Si fratres ipſa die poſt capitulum pſallentes Verba mea in monaſterium iruti ſunt, expletis io choro pſalmis dictaque collecta paratis aote maius altare, quæ ſupra dicta ſunt, eacant, & ſequantur eo ordine quo ſuperius indicatum eſt; Quod etiam finitis quibuſlibet horis à prima vſque ad completorium obſeruandum eſt, ſi neceſſitas vrgeat non expectare capitulum. Portò ſi nec hora ipſa qua percantata id fieri debet, expectari poteſt, diſponat Abbas, vel Prior ſicut melius poſſit, quia neceſſitas lege non tenetur. His expletis reuerſatur conuentus in clauſtrum. Sed infantes minimè ingrediantur, ad tenendum ſuum capitulum; Ab hac die niſi melioretur infirmus carnem non comedat. Quotidie illud pro eo ſeruitium impendatur: Ad Miſſam matutinalem collecta, *Omnipotens ſempiterne Deus ſalus æterna credentium*, cum ceteris duabos: Aliquãdo ſi dies vacuus fuerit ipſa matutinalis Miſſa pro eo canatur: ad maiorem Miſſam poſt *Sanctus* pſalmus primus, *Domine ne in furore tuo* ab vnoquoque ſub ſilentio dicatur, *Kyrie eleyſon*: *Pater noſter*: *Saluum fac ſeruum tuum*: *Mitte ei Domine auxilium de ſancto*: *Omnipotens ſempiterne Deus ſalus æterna credentium*: Et hoc tam diu agatur quouſque ad ſanitatem redire videatur; Porrò ſi ad ſanitatem minimè redire, mortique potius appropinquare dignoſcitur, ex quo certa in eo mortis ſigna apparere inceperint, ſine duobus fratribus eſſe non debet, qui diebus, & noctibus quam diu intellectum tenet legant coram eo paſſiones Domini, & Euangelia, & cum intellectu priuatus fuerit, quam diu ſuperuixerit, pſalterium ex ordine decantare non ceſſent: Et ſic ordinetur vt diſcedentibus duobus, ſuccedant duo alij: horas vero regulares ibi dicant: ægro autem in agonia poſito, & iam iam ſi ita viſum fuerit morituro, famulus qui ad hoc deputatus eſt cilicium expandat, & ſupra illud ad menſuram longitudinis, & latitudinis, quam ipſum cilicium habet, ſignum crucis de cineribus faciat: morientemque fratrem deſuper ponat: Cui poſtea indeſinenter aſſidens ſtudioſè conſideret, qua hora exitum eius conuentui debeat indicare: Cumque eum iam in exeundo viderit laborare, geſtans manu tabulam ad oſtium clauſtri currat, itaque crebettimo acriter eam ibi percutiat, quouſque in conuentu auditũ eſſe cognoſcat: Quo percepto ſonitu ſi ad maiorem, vel minorem Miſſam, vel ad regularem horam fuerint, remanentibus in choro infantibus cum magiſtris ſuis, & aliquibus fratribus, quibus iuſſum fuerit, reliqui omnes ad ægrum currant, & mediocri voce canentes *Credo in vnum Deum*, ad eum veniant: fratres vero qui remanſerunt, expleto quod cœperant, eodem modo currentes, & canentes ad morientem properent: vbicumque vero alias, vel quocũque

* Deeſt; *ad eccleſiam pro venerabili ſacramẽto*: vel quid ſimile.

alio negotio occupatos prædictus ſonus inuenerit, ſine aliqua excuſatione, vel mora ſimiliter currentes, & *Credo in vnum Deum* canentes; ad ægrum veniant. Quo peruenientes, & *Credo in vnum Deum* communiter explentes; canant ſeptem pſalmos pœnitentiales ſine *Gloria Patri*. Quibus expletis ſubiungat ſacerdos capitulum *Parce Domine, parce famulo tuo, quem redimere dignatus es precioſo ſanguine tuo, ne in æternum iraſcaris ei*; Hoc tertio à ſacerdote dicatur, & per ſingulas vices à toto conuentu repetatur: deinde ſequatur Litania, quæ ſolet, quam protrahi, vel breuiari oportet, ſecundum quod, fratris exitus viſus fuerit adiungere; ſi autẽ, vt aliquando fit, Litania expleta nondum migrauerit, conuentus diſcedat, aliquibus fratribus, quibus iuſſum fuerit, ibi remanentibus, qui pſalterium ex ordine pſallere incipiant; Cum autem venerit hora, vt iterum vocari debeant, ſupradicto modo vocentur, & veniant; Egreſſa iam de corpore anima, tribus vicibus, cum paruis interuallis, pulſentur ſigna, Cantor incipiat reſponſorium *Subuenite ſancti Dei*, Quo cum verſu, & regreſſu expleto, ſubiungat ſacerdos, *Proficiſcere anima Chriſtiana*, Quo dicto incipiant commendationem animæ; dictaque prima collecta, *Tibi Domine commendamus*, ſacerdote & conuentu proſequente cætera, portetur corpus ad lauandum, ab his de quorum ordine fuit, id eſt ſacerdos à ſacerdotibus, diaconus à diaconis, & ſic in reliquis ordinibus, conuerſus à conuerſis; infans tamen non ab infantibus, ſed à conuerſis. Hi vero ſunt qui lauare non debent corpus defuncti: Sacerdos Hebdomadarius, & reliqui miniſtri qui circa altare ſeruiunt, & vaſa ſacrata contrectant; Hebdomadarij coquinæ, Cellerarij, Refectorarij; dum lauatur corpus, Camerarius præ ſto eſſe debet, habens veſtimenta idonea, & fila, & acus ad conſuendum, & cætera quæ ſui officij ſunt, & ſuo operi neceſſaria: Inter lauandum circuncinctus ſit ſtaminea, qua indutus antea erat, circa pudendas ſui corporis partes; lotus autem veſtiatur ſtaminea noua, vel noui lota, & cuculla, & in capite eius ponatur ſudarium, in modum caputij de ſtaminea factum, huic ſuperducatur caputium cucullę & cum filo in tribus locis annectatur; Calcietur caligis ſupradicto panno factis, vſque ad genua attingentibus, & nocturnalibus; Manus cuculla ſint coopertæ; Cuculla hinc & inde conſuatur, & circa crura ſimiliter: nocturnales, alter alteri filo connectantur: taliter paratum corpus ferctro imponatur, & pallio cooperiatur; Quo expleto, expletiſque quæ in conuentu dici cœperant, percutiat Prior tabulam vno ictu: Quo audito inclinati fratres dicant *Pater noſter*: Sacerdos circa corpus aquam benedictam ſpargat, & incenſet; Dehinc dicat; *Et ne nos*; *A porta inferi*: Poſtea collectam. His ita geſtis pulſentur ſigna: Cantor incipiat reſponſorium, *Subuenite ſancti Dei*; Et præcedentibus his, qui ſitulam cum aqua, crucem, candelabra, thuribulum portant; ſequentibus infantibus, & reliquo cõuentu, extremis eis qui corpus lauerant, & portant, veniant in eccleſiam: Poſitoque corpore in loco, vbi poni ſolet, ceſſent ſigna, figatur crux ad caput eius: ponantur duo candelabra, vnum ad caput, & alterum ad pedes, cum cereis deſuper accenſis, qui continuè ibi ardeãt vſquequo ad ſepulturã deferatur; Finito cantu incliati dicãt *Pater noſter*, Sacerdos, *Et ne nos*, *A porta inferi*, collectã ſicut ſuperius dictũ eſt; His peractis ſi ſonitus tabulę de refectorio fratres adduxerat, ablutis manibus ad refectoriũ reuertãtur, perficiantque quod imperfectũ remãſerat, remanentibus cũ corpore aliquibus fratribus, quot, & quibus iniunctũ fuerit, qui pſalmos ibi interim canãt. nunquã enim ſine pſalmodia corpus eſſe debet, excepto quando in choro aliquid cõmunis officij celebratur: Conuentus in die circa corpus ſępe debet eſſe niſi quando canunt horas, vel Miſſas, vel proceſſionem circa clauſtrum, vel extra clauſtrum, ſi ita contingat, faciunt, vel in capitulo ſunt, aut in refectorio, aut in dormitorio meridianis horis, & tunc tantũ deputantur aliqui fratres, qui ibi remaneant, Pſalterium ex ordine pſallant, commendationem animæ agant, Veſperas, vigilias, cum laudibus, *Verba mea*, & hæc eadem frequenter; Nocte vero poſt completorium, incipiens primam vigiliam dexter chorus faciat, ſecundam ſiniſter, perſoluentes vtrique ſupradicta obſequia, prout quantitas noctium fieri permiſerit, hoc obſeruato diligenter, ne vtrique Priores in vna vigilia deponentur. Circa finem primæ vigilię excitat Prior ferens abſconſam, & vadat in dormitorium, excitetque fratres, qui ſecundam vigiliam facturi ſunt. Poſt matutinas laudes, dictis in choro, quæ di[illegible] ordo depoſcit, quicquid ſupereſt noctis infantes cum magiſtris canendo expendant, interſint quoque infirmi illi, qui in domo infirmorum aſſidue conuerſantur, & facultatem ho[illegible] faciendi habere videntur; Cæteri vero fratres in lectis ſuis quieſcant vſque quo facto mane[illegible] gentes, calciati, loti, & pexi, factiſque orationibus aggregentur & ipſi ad corpus. Quibus aggregatis pergant infantes ſe calciare, lauare, & pectere, ſolitaſque orationes facere, & poſt accedant & ipſi, & hoc fit ſi dies talis ſit, vt poſt matutinas laudes, ad lectos redire fra[illegible]us licitum ſit. In hieme vero, quando interualla ſunt, ſi poſt litaniam aliquid ſupereſt noctis,

licet

licèt prædictis reliquis fratribus in lectis ſuis vſque ad diem quieſcere; veſtiti tamen, & calciati quieſcant; Infantes ſicut ſuperius dictum eſt, cum magiſtris & infirmis ſuam circa corpus agant vigiliam; Ea autem hora, poſtea omnes calcient ſe, & lauent, & pectinent, ſolitaſque orationes faciant, quas ordo illius temporis poſcit: Sedentes pſallant niſi ad *Magnificat*, & ad *Benedictus*, Tūc enim ſtare debent; Ad *pater noſter*; & ad collectas quas ſacerdos dicit inclinati ſint ſuper genua ſua. Si ante nocturnas vigilias frater obierit, tanta iam noctis parte tranſacta, vt duas vigilias facere commodum nō ſit, locato in Eccleſia corpore, fratres omnes vigilantes & pſallentes ibi remaneant: infantes cum magiſtris ſuis, dormitum in dormitorium redeant; Quamdiu corpus ſuper terram eſt, nullus in clauſtro loquatur: Tabula tamen ſi dies talis ſit, in capitulo pulſetur, & *Benedicite* dicatur, ſicut alijs diebus: ſi tamen ipſa die poſt capitulum ſepeliri debet, prius quam ſepeliatur nulli liceat extra clauſtrum monaſterij exire, niſi tam prope ſit locus, vt ad ſepeliendum fratrem poſſit redire. Omnes, qui poſſunt, ipſo die pro eo miſſam celebrent: Miſſa matutinalis, pro eo feſtiuè agatur, etiamſi dies præcipuæ feſtiuitatis ſit. Ad quam miſſam quoties diaconus incenſat altare, ad corpus quoque incenſandum cum thuribulo debet accedere. Facto in capitulo ſermone abſoluat eum Abbas, vel qui ordini præeſt. Deinde præcipiat pro eo celebrari triginta diebus triginta miſſas, ſingulis videlicet diebus ſingulas miſſas, præter eas, quæ in conuentu celebrandæ ſunt, ita vt nullus prætereat dies quo miſſa pro eo non celebretur, niſi paraſceue ſit, aut ſabbatum ſanctum; & qui inchoat non ipſa die qua ſepelietur, ſed in craſtino inchoare debet: Celebratis quiſque ſibi iniunctis miſſis ipſo die id in capitulo dicat, quatenus alij, qui ſubſequi debeat, ibidem Abbas vel Prior idem iniungat: Ipſo die infantes ſuum capitulum non teneant. Quacumque hora, per totam diem, poſt ſonitum, quem Prior ad excitandos fratres mane facere [illegible]r moriatur, ſepultura eius vſque poſt craſtinum capitulum differatur, niſi rationabilis cauſa exſtat, quæ vel poſt maiorem miſſam vel poſt nonam ſepeliri eum ſuadeat: & maximè ſi ante horam quæ vel æſtate vel hieme ante capitulum dicitur mori eum contingat, Quod cum acciderit præter ſeruitium quod pro mortuo fratre facere ſolent fratres: integrum pſalterium, cum integra mortuorum pſalmodia, pro eo ſingulis eſt fratribus iniungendum. Si ante nocturnas vigilias moritur, ſubſequente ſimiliter die poſt capitulum ſepeliatur: Si inter ipſas vigilias, vel poſtea ante prædictum ſonitum de hoc ſæculo migret, poſt maiorem miſſam tradi eum ſepulturæ oportet. Si feſtiuitas duodecim lectionum, aut trium; in qua in clauſtro minime loquantur fratres, ipſa die fuerit, poſt capitulum celebretur pro eo miſſa matutinalis feſtiuo more, ſicut ſuperius dictum eſt: Dehinc dicta Tertia, Miſſaque maiore pergant ad ſepeliendum fratrem. Ad quem accedentes ſiue de capitulo, ſiue de choro exeant, canendo *Verba mea* ad corpus veniant: Interim pulſetur tribus vicibus vnum de maioribus ſignis vt ſi qui forte abſunt ad hunc ſonum ſine mora conueniant. Secretarius Abbati, & Priori, & ſacerdoti, qui obſequium facturus eſt cereos diſtribuat, candelas reliquis fratribus, magiſter infantibus. Sacerdos indutus ſit alba, cū ſtola, & manipulo, & in albis duo fratres ex ijs qui antea lauerant mortuū: Albæ vero ſint ad huiuſmodi negotiū ſpecialiter deputatæ. Ij qui portant ſitulam cum aqua benedicta, crucem, candelabra, thuribulum, ſtent hinc, & inde, ad caput defuncti, reliquus conuentus ad dexteram, & ad ſiniſtram, ſicut eſt ordo eorum. Sacerdos adueniens prius aſpergat corpus aqua benedicta, dehinc accedens ad caput defuncti ſtet ita vt prædictos portitores ad dexteram ſuam, & ſiniſtram habeat. Accedant duo Cantores, & ſtantes inter altare quod ibi ſitum eſt & corpus dicant, *Kyrie eleyſon; Chriſte eleyſon; Kyrie eleyſon*. Conuentu duo priora repetente, & vltimum *Kyrie eleyſon* cum eis dicente: Poſtea ſacerdos humiliter inclinatis omnibus, dicat collectam, *Oremus: Non intres in iudicium*; Qua dicta prædictis cantoribus incipientibus canatur reſponſorium cum verſu; *Qui Lazarum*; Quod dum canitur incenſet ſacerdos altare, quod ibi eſt, & corpus; Hoc agatur ſecundo, & tertio, excepto quod aliæ collectæ, & alia reſponſoria dici debent, ſicut in libris, vbi actio huius officij eſt ordinata, continetur. Finitis verſibus tertij reſponſorij quod Cantor præcepit, repetatur à capite reſponſorium. quo percantato roget Sacerdos pro eo orari, ita dicendo; *Pater noſter*; *Et ne nos*: *Non intres*: *A porta inferi*: *Dominus vobiſcum Oremus*: *Inclina Domine aurem*: & reliqua; His ita peractis cantore incipiente Antiphonam. *In paradiſum*; exeant canentes Pſalmum, *In exitu Iſrael*: Præcedant prædicti portitores aquæ, crucis, candelabrorum, & thuribuli; Sequantur Sacerdos, & Cantor cuius officij ſpecialiter intereſt omni ſollicitudine prouidere, ne in hoc obſequio aliqua poſſit negligentia euenire; Poſt hos procedant infantes cum magiſtris ſuis, dehinc reliqui fratres, extremis prioribus, præcedentibus iunioribus, ſicut eſt ordo eorum conuerſionis; Poſt omnes veniant qui corpus portant, hi vero ſint, ſi

commode fieri poſſit, qui lauerant illud, adiuuantibus eos, ſi opus fuerit, alijs fratribus quibus Abbas, aut Prior præcepit. Cum exire incipiunt, pulſentur ſigna vſquequo corpus collocatum ſit in ſepultura; Cum vero ad ſepulturam peruenerint ſicut ordinatè hinc & inde, ſicut in choro ſtare ſolent. Sacerdos ſtet inter duos choros, non longe à ſepultura; ad dexteram eius, & ad ſiniſtram, qui portant aquam. & crucem, & cætera de quibus ſuperius dictum eſt. dicta collecta, *Piæ recordationis affectu*: accedat Sacerdos, & aſpergat ſepulcrum aqua benedicta, & impoſito thure tribuat thuribulum vni eorum, qui albis induti illuc deſcenderant, & incenſetur ſepulchrum: Dehinc dicta collecta, *Obſecramus miſericordiam tuam*, duo ex fratribus qui foris ſunt pallium deſuper extendant, alij duo, corpus de feretro accipientes, illis tribuant qui in tumulum deſcenderant. Illi diligenter illud in ſepulchro componant, & abſolutionem ſcriptam, & à fratribus lectam ſuper pectus eius ponant, & operiant, & ſtatim exeuntes, & ad monaſterium reuertentes, exuti albis, & induti veſtibus ſuis, ad conuentum redeant. Corpore in ſepultura poſito, protinus extinguantur candelæ, & ceſſent ſigna. Expletis reliquis, ſicut in codice, in quo hoc officium ordinatum eſt, reperitur, reuertantur canentes ſeptem Pſalmos pœnitentiales: Sacerdos præcedens infantes cum ad monaſterium venerit diuertat in veſtiarium, & depoſita alba, & manipulo, atque indutus veſtibus ſuis, reuertatur in chorum, & proſtratus cum cæteris proſtratis, quod reliquum eſt de Pſalmis dicat: Quibus dictis ſubiungant, *Requiem æternam dona eis Domine: Pater noſter. Et ne nos: A porta inferi: Dominus vobiſcum*: Collecta *Satisfaciat tibi Domine Deus noſter*: poſt hæc reuertantur in clauſtrum & dicto ab infante *Benedicite*, loquantur in clauſtro, ſi dies talis, & hora ſit: Septem plena officia pro eo in conuentu agant: triginta diebus *Verba mea*: & ad omnes horas *Voce mea*, pro eo dicant: ſingulariter vnuſquiſque quantum Abbas præcepit pro anima eius faciat: triginta que diebus, aut pluribus, ſi Abbas ordinauerit, panem vnum cum potu, & regu... bis eleemoſynarius accipiat.

CAPVT VIGESIMVMQVINTVM.

DE MORIENTIBVS EXTRA MONASTERIVM.

SI frater extra monaſterium de hac vita migrauerit, nec fratres ſecum fuerint qui eum abluant, cæteraque quæ ſuperius dicta ſunt circa eum adimpleant, deportatus ad monaſterium in feretro, quod ſibi præmitti debet, cum pallio per portas curiæ ingrediatur, & cooperante fratre, cui infirmorum cura commiſſa eſt, in domo infirmorum deponatur, quo depoſito famulus vt ſolet ad oſtium clauſtri veniat, tabulam percutiat, conuentus adueniat, ſiatque cætera, ac ſi de hac vita migraſſet in eadem infirmorum cella, excepto quod non dicitur *Proficiſcere anima Chriſtiana*: Porro ſi fratres ſecū fuerint vnus aut plures, factaque ſunt ea quæ in tali negocio fieri oportet, procedat ei conuentus obuiam per maiores portas monaſterij, pſallendo hos pſalmos, *Miſerere mei Deus ſecundum*: *Deus in nomine tuo*: *Miſerere mei Deus, miſerere mei*: *Ad Dominum cum tribularer*: & qui ſequuntur donec ad corpus perueniant: At vbi peruenerint faciant ſtationem verſi ad alterutrum; Sacerdos alba indutus, & ſtola, accedat & aſpergat corpus aqua benedicta, & incenſet: deinde moneat, vt orent pro eo, dicendo, *Pater noſter, Et ne nos; Non intres in iudicium*: *Requiem æternam*: *A porta inferi*: *Dominus vobiſcum*: *Oremus*: Collecta, *Suſcipe Domine animam ſerui tui*. Aliam, *Suſcipe Domine ſeruum tuum*. Inde reuertantur Cantore incipiente reſponſorium, *Subuenite*. Dum intrant in eccleſiam pulſentur omnia ſigna, & deponatur in loco in quo cæteri fratres deponi ſolent, & agantur cætera quæ agerentur ſi in domo infirmorum mortuus, & de illa domo illuc deportatus fuiſſet.

Quacumque hora, ex quo infantes mane incipiunt legere vſque ad collationem, de monacho Congregationis alibi defuncto atque ſepulto vel ſepeliendo certus nuntius, aut breuis ad monaſterium venerit; ſi fratres non ſunt in capitulo, aut in refectorio, aut in dormitorio meridianis horis, aut ſi in monaſterio, vel extra monaſterium non interſint alicui obſequio, quod deſeri, & imperfectum relinqui commodum non ſit, ſtatim Prior tabulam percutiat, & reſidentibus in capitulo fratribus, fratris obitum nunciet; & ſubiungat, *Eamus, & faciamus ei quod iuſtum eſt, & noſtri ordinis conſuetudo habet*: & ſurgentes, & *Verba mea* canentes ſonantibus ſignis in chorum veniant, expletiſque inceptis pſalmis cum collecta, veſperas mortuorum, & officium cum nouem lectionibus & laudibus dicant, accenſis ante altare duobus

duobus luminaribus: Miſſa matutinalis pro eo feſtiuè dicatur, niſi dies dominicus aut magna ſollennitas ſit. Quod ſi euenerit, in alium diem differatur; Poſt hæc in primo capitulo abſoluatur. Continuatio triginta miſſarum, ſi in eo loco, vbi mortuus eſt, non ſit, pro eo iniungatur, fiantque cætera, quæ pro fratre congregationis in congregatione defuncto fieri ſolent.

PRO CELLERARIO.

Pater noſter; Et ne nos; Saluum fac ſeruum tuum; Mitte ei Domine auxilium de ſancto; Dominus vobiſcum.

Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, miſerere famulo tuo N. & dirige eum ſecundum tuam clementiam in viam ſalutis æternæ: vt te donante tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

FINIS STATVTORVM D. LANFRANCI.

LECTORI BENEVOLO.

Sequebantur in eodem veteri manuſcripto Eccleſiæ Chriſti Cantuariæ vnde hæc Lanfranci ſtatuta deſcribi curauimus, duo catalogi: vnus fraternitatum, ſiue ſocietatum initarum inter ipſos Monachos Cantuarienſes, & aliarum Eccleſiarum perſonas diuerſorum ordinum; alius obituum, qui in Capitulo annuatim pronunciabantur poſt lectionem quotidianam martyrologij: quorum aliqua ponemus exempli cauſa (ob memoriam honeſtiſsimarum ceremoniarum) prout in ipſo libro ea ſcripta inuenimus.

Conuentio inter monachos Cantuar. & Cluniacenſ.

Hæc conuentio facta eſt in capitulo Chriſti Cantua. præſente Domino Stephano Abbate Cluniacenſi, & monachis ſuis, inter conuentum Cantuarienſem & conuentum Cluniacenſẽ. Singulis annis ſecunda hebdomada quadrageſimę, ſecũda etiã feria, niſi impediente ſolemnitate, conuentus Cantuarienſis in eccleſia ſua, & conuentus Cluniacenſis in ſua ſimiliter pro omnibus defunctis vtrarumque Congregationum ſolemne ſeruitium in conuentu facient; quiſque ſacerdos Miſſam vnam cantabit, qui vero Miſſam non celebrauerit 50. pſalmos dicet; quod ſi in ſecunda feria fieri nequiuerit in ſequentem differatur. Conceſſum eſt etiam domno Abbati Stephano anniuerſarium ſuum in martyrologio Cãtua. eccleſiæ ſcribendum & ſeruitium in conuentu in obitu ipſius. Sed & ipſe Abbas domno Priori Wiberto anniuerſarium ſuum in martyrologio Cluniacenſi ſcribendum conceſſit, ſimul cum tricenario, ſocietaſque & beneficia vtrarumque eccleſiarum, cum locis, & cellis ſuis, animabus patrum, & matrum, parentum, & benefactorum vtrarumque Congregationum, viciſſim plenariè conceſſa ſunt.

Pro Cluniacenſibus & alijs.

Officium feſtiuum in conuentu, quiſque ſacerdos Miſſam vnam, reliqui vero dicant pſalmos conſtitutos pro omnibus defunctis monachis Cluniacenſibus; & pro omnibus defunctis monachis eccleſiæ S. Andreæ de Cliuo Scauri Romę, & pro monachis defunctis Pontiniaci; & pro defunctis monachis Sanctæ Mariæ.....ſenſis eccleſiæ; & pro defũctis monachis Helmwardenſis eccleſiæ; & pro omnibus defunctis monachis Caſæ Dei Auerniæ.

Pro monachis Cluniacenſibus de Lewes ſeptem plenaria officia in conuentu, & per ſeptem dies cibus ad eleemoſynam; quiſque ſacerdos vnam miſſam, alij pſalmos, & triginta diebus verba mea.

Pro monachis S. Bertini.

HÆc eſt ſocietas inter nos & eccleſiam Sancti Bertini, percuſſa tabula pronunciatoque obitu defunctorū, fiet officium in conuentu & Miſſa. Præterea tricenarius miſſarum fiet cum præbenda, & nomina eorum in martirologio, & in breui ſcribentur, & ſi aliquando eis placuerit, moram nobiſcum facere de licentia Abbatis ſui, ſicut vni ex nobis fiet eis, & ſimiliter nobis, cùm eis commorantibus.

Similiter, pro multis monaſteriis Tranſmarinis, & Anglicanis; quæ ſi erunt Cluniacenſia, apponebatur ille titulus; Si ordinis nigrorum, apponebatur ſimpliciter nomen monaſterij; erant etiam monaſteria aliarum regularum, atque etiam Canonicorum ſecularium eccleſiæ, quibuſcum ſimilis ſocietas inita narrabatur. Inter Obitus vero, ſiue dierum emortualium memorias, celeberrima & hæc quæ ſequitur, eoque modo, quo hic ſcribitur, ſolebat anniuerſario die pronunciari in Capitulo coram conuentu; pronunciationeque finita, pro eo fundebantur preces.

Obijt Ludouicus Rex Francorum piiſſimus, frater, & benefactor noſter, qui deuotionis obtentu, ad Sanctum Thomam viſitans Cantuariam venit, & ſuper tumbam S. Thomæ ad opus conuentus Cantuariæ, centum modios vini, per quandam cuppam auream obtulit in perpetuam eleemoſynam annuatim, in Caſtellaria Piſſiaci recipiendos. Quam donationem ſua etiam charta confirmauit, cuius inferius denotatur. Vnde reuerendus pater. Richardus Archiepiſcopus, totius Angliæ Primas, & Apoſtolicæ ſedis legatus, & Alanus Prior, conuentuſque Cantuarienſis eccleſię, ipſum Regem cum ſuis in ſuam receperunt fraternitatem, beneficiorum eiuſdem eccleſiæ participem eſſe conceſſerunt, & quædam alia pro ipſo Rege, & ſuis ſpecialiter facienda ſtatuerunt. Ne vero res ipſa debeat, vel poſſit obliuione deleri, litteras ſuas ſuper hoc eidem Regi in hunc modum tradiderunt. Excellentiſſimo Domino in Chriſto clariſſimo Ludouico Dei gratia Francorum Regi illuſtriſſimo, Ricardus Dei gratia Archiepiſcopus Cantuarienſis, totius Anglię Primas, & Apoſtolicę ſedis Legatus, & Alanus dictus Prior, conuentuſque eccleſiæ Chriſti Cantuariæ æternam in Domino ſalutem. Placuit omnipotentis Dei miſericordiæ, temporibus noſtris, per Magnitudinis Veſtræ præſentiam eccleſiam Cantuarienſem exaltari, in quo & nos, ſicut tenemur, ita & deſideramus paratiores inueniri, vberiores proinde Deo gratiarum actiones referre. Licet autem iuxta merita Celſitudinis Veſtræ, prout cupimus, vobis non poſſumus reſpondere, id tamen modicum quod valemus, ad pręſens proſequi decreuimus. Sane de communi voluntate, & aſſenſu omnium noſtrum, vos, & Dominam Reginam hæredemque veſtrum, & veſtros, beneficiorum Cantuarienſis eccleſiæ participes, plenius eſſe conceſſimus. † †

† † † † †

Inſuper adiecimus, quod ſingulis diebus debeat vnus de fratribus noſtris, ſpecialiter pro vobis, & Domina Regina, hærede veſtro, & veſtris, in vita veſtra Miſſam de ſpiritu ſancto celebrare. Sacerdotes etiam, cum cæteris fratribus inferioris ordinis, in celebratione miſſarum, & maximè in perceptione corporis, & ſanguinis Domini, tenentur, quantum ad hoc Deus eos inſpirauerit, memoriam veſtri, veſtrorumque facere. Ad hoc tres monachos ad pręſens ſpecialiter pro vobis faciemus, qui debeant, toto tempore vitæ ſuæ, pro veſtra, & Dominæ Reginæ, veſtrique filij, veſtrorumque ſalute Dominum iugiter implorare: Cum vero dies obitus veſtri nobis innotuerit fiet pro vobis ſeruitium ſicut pro vno Archiepiſcopo, Cātuarienſis eccleſiæ: Hoc eſt, ſinguli ſacerdotes triginta Miſſas, alij vero inferioris ordinis decē pſalteria dicent, præter ipſum officium quod in conuentu generaliter fiet: Procuratio etiam vnius monachi per totum illum annum dabitur vni pauperi: facta anni vniuſcuiuſque reuolutione, cum dies anniuerſarij veſtri aduenerit, fiet in conuentu pro vobis officium ſpeciale: Singuli etiam ſacerdotes ſingulas Miſſas celebrabunt, cum cæteris, quæ ibi fient beneficijs, & orationibus. Vt autem nulla obliuione deleri debeant in poſterum, hæc omnia in Martirologio noſtro ſcribi fecimus, & ſingulis annis, die recordationis veſtræ relegenda ſtatuimus.

Aliquid hoc loco, ſpectans ad honorem S. Thomę martyris hæretica manu deletū fuit.

F I N I S.

Ao1 M.70827